

'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u

Xavánte New Testament

This Bible is copyrighted by BibleLeague International (BibleLeague.org) and translation was provided by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org). This Bible is printed with permission and produced at cost by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible

MATEUSI.....	4
MARCUSI.....	64
RUCASI.....	96
ZUWÃ.....	149
ATUSI.....	188
ROMANU.....	238
1 CORÏTU.....	268
2 TORÏTU.....	299
Darasiza.....	317
ÉPÉZU.....	327
PIRIPU.....	335
TOROSU.....	342
1 TESARONITA.....	349
2 TESARONITA.....	355
1 TIMOTIU.....	358
2 TIMOTIU.....	365
TITU.....	370
PIREMO.....	373
EBREUSI.....	375
TI'ADU.....	397
1 PEDRU.....	404
2 PEDRU.....	411
1 ZUWÃ.....	415
2 ZUWÃ.....	423
3 ZUWÃ.....	425
ZUDASI.....	427
Apocaripsi.....	430

MATEUSI

Ībaihâ wasu'uzé

Zeusihî siré 're ĩnomro mono norĩ siré hã aibã hã te 're hãimana, Mateusi na ĩsisi hã, Réwi na ĩsisi hãiba amo hã. Ta hã ma tã ĩbaihã na hã dama rob'ui'ééré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina. Zeusihî siré 're morĩ õ ré hã, rob'ui'prazé hã ma tã te te dawĩ 're a'ubumro, danhib'apito ma. Zeusihî ãma ma tã rob'ui'ééré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na Danho'reptui'wa da. Āne na rob'ui'ééré 'rata 'wa norĩ hã te te ãma 're ĩrob'ui'ééré za'ra mono zéb zarina, sena na da te 're waihu'u za'ra mono da, ma tã ãma rob'ui'ééré, Mateusi hã. Ma tã duré sima wě, te te dama waihu'u pese da, Zezusi hã tã sena zudezu norĩ nhib'apito na hã, duré tã õhõ zõ si 're ĩsimipari za'ra mono na hã.

Zezu Cristuhu hi'rata norĩ za'ratazé

Rucasi 3.23-38

1 Ā hã rob'ui'ééré hã Zezu Cristuhu hi'rata norĩ za'ratazé. Ta hã Dawihî nhihudu, duré Abra'ãhã nhihudu. ² Abra'ã hã Izatihî mama. Izatihî hã Zacoho mama. Zaco hã Zuda norĩ mama, tisisãnawã norĩ me. ³ Zuda hã Perezihî mama, duré Zeraha mama. ĩna zahuré hã Tama na ĩsisi hã. Duré Perezihî hã Esirõhõ mama. Duré Esirõ hã Arãhã mama, ta hã. ⁴ Arã hã Aminadabehe mama. Duré Aminadabe hã Nasõhõ mama. Duré Nasõ hã Samohõ mama. ⁵ Samo hã Bu'azihî mama. Bu'azihî na hã Ra'abi na ĩsisi hã. Duré Bu'azihî hã Obedihî mama. Obedihî na nhisi hã, Ruti na ĩsisi hã. Duré Obedihî hã Zéséhé mama. ⁶ Zésé hã Dawihî mama, dama ĩpire mama. Dawi hã Saromahã mama. Uri'asi ĩdã'ã mro wa, ma podo, Saroma hã. ⁷ Saroma hã Robu'ãhã mama. Duré Robu'ã hã Abizaha mama. Duré Abiza hã Azaha mama. ⁸ Aza hã Zosapaha mama. Duré Zosapa hã Zorãhã mama. Zorã hã Uzi'asihî hi'rada. ⁹ Uzi'asi hã Zotãhã mama. Duré Zotã hã Acasihî mama. Duré Acasi hã Ezetizaha mama, ta hã. ¹⁰ Ezetiza hã Manaséhé mama. Duré Manasé hã Amosihî mama. Amosi hã Zozihî mama, ta hã. ¹¹ Zozihî hã Zeconiza norĩ mama, tisisãnawã norĩ me. Babironiza u Izarazéhé nhihudu norĩ, da te séme da, da te simroi mono ré, ma tã ta norĩ hã tipoto za'ra.

¹² Tawamhã Izarazéhé nhihudu norĩ, Babironiza u da te simroi mono za'u si, ma tã Zeconiza hã poto, Saratihé hã. Saratihé hã Zorobabéhé mama, ta hã.

¹³ Zorobabé hã Abi'udihî mama. Duré Abi'udi hã Eri'atĩhĩ mama. Duré Eri'atĩ hã Azoho mama. ¹⁴ Azo hã Sadotihî mama. Duré Sadoti hã Atĩhĩ mama. Duré Atĩ hã Eri'udihî mama. ¹⁵ Eri'udi hã Eri'azaha mama. Duré Eri'aza hã Matãhã mama. Duré Matã hã Zacoho mama, ta hã. ¹⁶ Zaco hã Zuzéhé mama. Zuzé hã Marizaha mro. Mariza hã, Zezusi na, ta hã. Zezusi hã, ta hã Cristu,

'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisudu, Danho'reptui'wa da, da te 're ĩsisi za'ra mono.

¹⁷ Āne hã 14 na dahi'rata norĩ hãiba za'ra hã, Abra'ãhã hawimhã, Dawihî u hã. Duré 14 na dahi'rata norĩ hãiba za'ra hã Dawihî hawimhã, Izarazéhé nhihudu norĩ, da te ĩsimroi mono zéb u hã, Babironiza u. Duré 14 na dahi'rata norĩ hãiba za'ra hã Izarazéhé nhihudu norĩ, da te ĩsimroi mono zém hawimhã, Cristu ĩpotozéb u hã.

Zezu Cristuhu waptã'ázé wasu'u

Rucasi 2.1-7

¹⁸ Tawamhã ãne Zezu Cristuhu potozé hã: Mariza hã Zezusi, ãma ĩna da hã ma tã sima ropisutu zahuré Zuzéhé me, sina mro zahuré da. Tane nherě, sina mro zahuré õ ré, ma tã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ězani na tiwasã Mariza hã, te te sa'rese õ nherě. ¹⁹ Tawamhã aibã hã Marizaha ãma ĩmro da hã 're morĩ wě di, Zuzé na ĩsisi hã. Ta hã marĩ ĩwě si te te 're 'manharĩ u'ãsi. Taha wa, ma tã sima rosa'rata, ãma ĩmro da ropisudu hã pi'uriwi za te te siwi ĩpari na hã, duré danho'a ĩwasété na te te ãma hirĩ wa, da te dasiwi waihu'u za'ra tã da. ²⁰ Āne na te te sima rosa'rata wamhã, hãiwa hawĩ Wanhib'apito ma romhuri'wa hã ma tã tãma si-hãiré, sõtõ 'rowi. Āne te tãma tinha:

— Zuzé, Dawihî nhihudu, asina aihãtã'ã tã, Marizaha ãma aimro tã da hã. Ta hã ma tã tiwasã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ězani na. ²¹ ĩ'ra hã 'watébrémi na te za tãma podo. Tawamhã Zezusi na te za ĩsisi. Danho'reptui'wa te wasu'u, ĩsisi hã. Taha si te za tinhib'a'uwě hã te te 're anho'reptu, ĩwasété hawĩ, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩdahã za'ra mono zém hawĩ.

²² Āne da hã ma tã pisutu, Zezusi na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã duréihã tizadawa wasu'u 'rata 'wai ma, Iza'izaha ma, te te ĩwaihu'uzém na te te ãma uwaimrami da. Āne ma tã tãma waihu'u, duréihã:

“Pi’oi ubuni hã te za tiwasã. Duré ĩ’ra hã te za tãma waptãrã, aibã na.

Taha nhisi hã za, Emanuwé na ĩsisi hã.”

(‘Re ĩhãimana u’ãsi mono, wasiré ‘re ĩmorĩ u’ã, te wasu-u, ĩsisi hã.) Āne ‘Re ĩhãimana u’ãsi mono te te ãma ĩrowaihu’uzé hã, duréihã.

²⁴Tawamhã Zuzé hã utu wamhã, hãiwa hawi Wanhíb’apito ma romhuri’wa te te tãma ĩwaihu’uzéb zari-na, ma tã ãma timro oto, Marizaha ãma, awa’awi.

²⁵Tane nheré, Zuzé hã te te sima ãma rosa’rata õ di a’ã Marizaha ãma, ĩ’ra tãma waptã’ã õ ré. Taré te ĩré ‘madã. Tawamhã ĩ’ra tãma waptã’ã wamhã, Zuzé hã ma tã sisi, Zezusi na.

Bãtã pusizém hawi, aibã norĩ ĩsi’aba’rézé wasu’u, Zezusihi u

2 Tawamhã Zezusi hã ma tã podo, Beré na ‘ri nho’õmo nhisi ãma, Zudeza na danhipti’a nho’õmo nhisi ãma. Apito Erodĩ hã, Izarazéhé nhihudu norĩ te te ‘re ‘madã’ã za’ra mono ré, ma waptãrã. Waptã’ã parip si, ma tã wasi na romnhoré’wa norĩ hã ai-hutu Zeruzaré u, bãtã pusizém hawi, rowaihu’u pese ‘wa norĩ hã. ²Tawamhã te sã anharĩ za’ra, Zezusihi zõ:

— E mahãta ‘watébrémi, zudezu norĩ nhíb’apito da, ĩpodo hã. Wa norĩ hã wa tã ‘madã’ã za’ra ni, wasi hã, bãtã pusizém niwĩmhã, zudezu norĩ nhíb’apito da, ĩpotozé te te ĩwasu’u hã. Taha wa, wa we ai’aba’ré ni, ãma wawata za’ra da. — Āne ma tã sã anharĩ za’ra.

³Tawamhã apito Erodĩ te te wapari wamhã, hãtã’ã uptabi di, uburé Zeruzaré ãma ‘re ĩdasi’ubumroi mono norĩ zama. ⁴Tawamhã apito Erodĩ hã ma tã ‘rã’õtõ, ‘Re ĩhãimana u’ãsi mono ma, da’ãma romhuri’wa ĩpire norĩ hã, duré ĩsimiroti na rob’ui’éré ‘rata na dama rowahutu’wa norĩ hã te te sadanharĩ za’ra da:

— E mame te za waptãrã, ‘Re ĩhãimana u’ãsi mono te te ĩpisudu hã, Danho’reptui’wa da. — Āne te sadanharĩ za’ra. ⁵Tawamhã ma ãma sada’ãbã za’ra:

— Beré na ‘ri nho’õmo nhisi ãma te za waptãrã, Zudeza na danhipti’a nho’õmo nhisi ãma. Duréihã ‘Re ĩhãimana u’ãsi mono zadawa wasu’u ‘rata ‘wa hã ma tã ãne na ãma rob’ui’éré siro, ‘Re ĩhãimana u’ãsi mono mreme na:

⁶“A norĩ wa’wa hã Beré ãma ‘re aihãimana za’ra wa’aba mono norĩ hã Zudaha nhihudu norĩ nhipti’ai ãma ‘re aihãimana za’ra wa’aba mono norĩ hã dama ai-wapu na ‘re aihãimana za’ra wa’aba mono newa, te za oto dama asisi za’ëté na dama ‘re aihãimana u’ãsi za’ra wa’aba mo. E marĩ wa. Tame danhib’apito da hã za po-to wa, ĩnhíb’a’uwé norĩ hã te te ‘re ab’madã’ã pese mono da, Izarazéhé nhihudu norĩ hã.”

Āne duréihã ma tã ãma rob’ui’éré siro, ‘Re ĩhãimana u’ãsi mono zadawa wasu’u’wa hã.

⁷Tawamhã Erodĩ hã ma tã sã tihãrã za’ra, bãtã pusizém hawi ĩsihutu norĩ zõ, pi’uriwi te te sadanharĩ za’ra da, ta norĩ hã:

— E mahãna ma tã wasi hã watobro. — Āne te sadanharĩ za’ra. ⁸Te te sadanharĩ za’ra pari, ma tã tã-

ma rob’ru za’ra, Beré u si’aba’ré da. Āne te duré tãma rob’ru za’ra:

— Mo oto ai’aba’réi wa’aba, ‘watébrémi zõ asinharĩ pese za’ra wa’aba da. Sõpëté za’ra wa’aba wamhã, ma’ãpé apã we asiwi ĩpo’re pu’u aba za, te waihu’u da, ĩtème ĩmorĩ da duré wa hã, ãma ĩwata da, ĩzama. — Āne ma tã tãma waihu’u za’ra, apito Erodĩ hã.

⁹Tawamhã apito mreme te te wapari za’ra parimhã, robzabui’wa norĩ hã te oto ai’aba’ré, Beré u. Tawamhã bãdãdi na si’aba’réi ré, ma tã wasi hã ‘madã’ã za’ra, tã õ hã tirob ãma ré te te ĩ’madã’ã za’ra hã. Te ĩsõwa timorĩ za’ra. Tawamhã ma tã oto mazazã. ‘Watébrémi ĩsãm-razém nho’õmoi baba, te oto za, wasi hã. ¹⁰Tawamhã aibã norĩ hã wasi te te ‘madã’ã za’ra wamhã, toi uptabi za’ra di. Taha wa, te ‘re to za’ra. ¹¹Tawamhã ‘ri para u ma tã asisi. Sisi wamhã, ma tã sabu za’ra ‘watébrémi hã, ĩna ĩré sãmra ré, Mariza hã. Tawamhã hi’rãtitõ ma tã asimro, ãma wata za’ra da. Taha pari, ma tã ‘ridawa za’ra, tinhimiro’wapézéb za’ra hã. Ma tã ãma sawi za’ra, tinhoprub za’ra zém na; ëtë’ubuzi pré oru hã, duré wedewati ĩsadaze hã, duré wedewati ĩsadaze si’u’ëne hã. Taha na ma tã tãma tinhoprub za’ra.

¹²Tawamhã rosawëré na ma tã ‘Re ĩhãimana u’ãsi mono hã tãma waihu’u za’ra, bãtã pusizém hawi ĩsihutu norĩ ma, apã si’aba’ré tã da, Erodĩhi u. Taha wa, te bãdãdi amo na apã ai’aba’ré, tirob u.

Zuzé norĩ hã Ezitu u ĩnebzé wasu’u

¹³Tawamhã aibã norĩ si’aba’ré za’u si, ma tã hãiwa hawi Wanhíb’apito ma romhuri’wa hã Zuzéhé ma si-hãiré, sõtõ ‘rowi. Āne te tãma rowasu’u:

— Apito Erodĩ hã ma tã dama rob’ru, ai’uté zõ danho-pré mono da, ĩsadawa para da te wĩrĩ da. Taha wa, te za oto ai’u. Ai’uté hã sa’ra na. Duré ĩna zama ĩré sãprõni Ezitu u, tame a’ã ĩré aimasisi aba da, dawĩ. Tawamhã apã we ĩ’ane wa’aba zéb da hã, wa hã te aima ĩwaihu’uzéb zõ si, te za asina asimipa. — Āne ma tãma waihu’u, hãiwa ãma romhuri’wa hã.

¹⁴Tawamhã Zuzé hã ma tã udu. Utu wamhã, awa’awi ma tã ai’utére hã sa’ra. ĩna hã ma tã ĩré sãprõ barana, Ezitu u. ¹⁵Tawamhã tame te oto ĩré aimasisi zahuré, apito Erodĩ hã ĩdã’ãzéb u. Āne ma tã tiromhãiba, duréihã ‘Re ĩhãimana u’ãsi mono, tizadawa wasu’u ‘rata ‘wai ma, te te ĩwaihu’uzém na te te sina uwaimrami da. Āne ma tã tãma waihu’u siro: “Wa hã ĩ’ra, wa satõ, Ezitu hawi morĩ da.” Āne duréihã ‘Re ĩhãimana u’ãsi mono mreme hã, tã’ra ãma hã.

Ai’uté, da te ‘re ĩsimroi mono zé wasu’u

¹⁶Tawamhã apito Erodĩ hã aibã norĩ, bãtã pusizém hawi we ĩsi’aba’ré norĩ hã pi’uriwi tiwi ĩsi’aba’ré na te te ãma rowaihu’u za’ra wa, ma tã ab’rui pese. Sib’rui wa, tãma da’wapéi’wa norĩ hã ma tã satõrĩ za’ra Beré u, ‘watébrémi zõ si’aba’ré da, uburé te te dawĩ uprosi mono da, maparane ãma ĩwahu mono õ hã, Beré ãma ‘re ĩdahãimana za’ra mono norĩ ‘ra hã, duré Beré ‘rata ‘re ĩdahãimana za’ra mono norĩ ‘ra zama. Aibã norĩ hã

wasi te te ĩmadâ'â za'ra zém na te te tãma ĩwaih'u'u za'ra zéb zarina, ma tó apito Erodí hã ãne 'manha.

¹⁷ ãne ma tó tiromhãiba, duréihã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ĩrowasu'uzéb zarina, Zeremiasí hã. Ma tó ãne ãma rob'ui'éré siro, 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme na:

¹⁸ "Rama na romnhisi ãma hã dawawa hã ma tó wapari za'ra ni, dazadari 'rãihã hã.

Raté hã te aiwa'õ, ti'ra norí ãma. Pě'ézé uptabi wa, te te sima wě õ di, da te ĩpě'ětété da hã, ĩra norí hã uburé tiwi si'utõrĩ wa."

ãne ma tó Zeremiasí hã rowasu'u.

Ezitu hawi, Zuzé norí hã apâ te te sina ĩsiri zahuré zé wasu'u

¹⁹ Tawamhã apito Erodí dá'â parimhã, ma tó hãiwa ãma Wanhib'apito ma romhuri'wa hã Zuzéhé ma si-hãiré, sõtõ 'rowi, Ezitu ãma sãmra ré. ²⁰ ãne te tãma tinha:

— Oto ai'utu. 'Watébrémi hã oto subzari aba. ĩna ĩré saprõni, Izarazéhé nhihudu norí nhipiti'ai u. Aibã norí hã 'watébrémi te te aré siwi wĩrĩ da, sô ĩsi'aba'ré norí hã ma tó tidâ'â za'ra. — ãne te tãma rowasu'u.

²¹ Tawamhã Zuzé hã utu wamhã, ma tó apâ saprõni zahuré 'watébrémi hã, ĩna me, Izarazéhé nhihudu norí nhipiti'ai u. ²² Tane nheré, ma tó wapa Aterazu, apito Erodíhi 'ra wasu'u hã, timama nhowa're're ĩsébré na hã Zudeza ãma te te 're ĩda'ab'madâ'â mono da hã. Taha wa, pahi di, tame ĩré 're ĩhãimana zahuré mono da hã. Tawamhã sõtõ 'rowi ma tó tãma waihu'u na sahu, hãiwa ãma 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã, Zuzéhé ma, Zudeza u neb zahuré tó da, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u si neb da. Taha wa, ma tó tamomop si tineb zahuré, Zuzé norí hã. ²³ Tame te oto 're simasisi zahuré, Nazaré na 'ri wa'õtõ nhisi ãma. ãne ĩromhãimanazé hã, duréihã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norí nhimi'ui'éré hã te te ãma uwaimrami da. ãne duréihã ĩwasu'u na rob'ui'éré 'rada hã: "Ta hã Nazaré ãma 're ĩsãmra mono na te za oto da te 're sisi za'ra." ãne ma tó waihu'u sirõmo za'ra, za da te dasima 're ĩwasu'u za'ra mono zéb da na hã.

Zuwã Batita te te dama 're ĩrowahutu mono zé wasu'u

Marcusi 1.1-8; Rucasi 3.1-9, 15-17; Zuwã 1.19-28

3 Tawamhã wahub ahã na ãma wahu pari, ma tó Zuwã Batita hã mo a'ubuni u, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama ãma sãna'rata da. ² ãne te dama rowasu'u:

— Ma'ãpé, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba. 'Re ĩhãimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwě mono zéb u hã romhuture di oto. — ãne te dama rowahutu, Zuwã Batita hã.

³ Duréihã Iza'iza hã ma tó Zuwã Batitaha ãma rob'ui'éré siro, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. ãne ĩsimi'ui'éré hã:

"Ni'wa hã te za te te dama 're rob'mahãrã, a'ubuni wi: Bãdãdi hã asiwi ropese aba, Wanhib'apito zô.

ĩmana 'rãmi bãdãdi hã sô sa'ra wa'aba, awa'awi da." ãne ma tó Iza'iza hã ãma rob'ui'éré, romhã ré.

⁴ Zuwã hã awaru ba'õmore zéré 'manharĩ na te 're si'uzã. Duré romhã 'manharĩ hãiwaré na te 're si'usisi. 'Riti na si te 're sa. Duré rom na ropĩni na zama te 're sa. ⁵ Tawamhã Zeruzaré ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norí hã, duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma daza'rui mono bâ 're ĩdahãimana za'ra mono hã, duré Zodã pa nhisi 'rata 're ĩdahãimana za'ra mono norí za-ma, ma tó ĩtème 're dasito, daro mono bâ. ĩsimirowasu'u hã da te 're wapari za'ra mono da, ma tó ĩtème 're dasito. ⁶ Taha wa, dawasété na ma tó 're dasiwě'õ za'ra 'rãwi, sõ'awi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma. Dawasété na 're dasiwě'õ za'ra mono sidãpãsi, ma tó Zuwã Batita hã ã dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ, Zodã pa ãma.

⁷ Tawamhã Zuwã hã ma tó 'madâ'â za'ra, parisezu norí hã ahã uptabi na, duré sadusezu norí hã. Te ĩtème ai'aba'ré, ã dawabzuri te te dame 'manharĩ za'ra da. Tawamhã Zuwã hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, te tãma nharĩ za'ra, parisezu norí ma:

— A norí wa'wa hã wahi ne te 're anomro aba mo. E 'wa simiroti zarina, te we ĩtème ai'aba'réi wa'wa bété, ã dawabzuri si ĩmanharĩ za'ra wa'aba zém na, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimihãzé wi, asisõ'reptu za'ra wa'aba da bâ, aiwasédé hã rême za'ra wa'aba õ nheré.

⁸ Sena na aiwasédé hã ĩrême za'ra wa'aba zém na, da te 're aiwaih'u'u za'ra wa'aba mono da, te za oto 're anomro wě wa'aba mo. ⁹ Duré Abra'ãhã nhihudu wě te, asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te 're ĩaihã za'ra wa'aba mono õ na hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, ã ĩtē norí ma, te te nharĩ da, tãma si'a'uwě za'ra da, Abra'ãhã nhihudu oto 're hãimana za'ra mono da, ĩne hã. ¹⁰ Hãtãra hã te za oto ni'wa hã sarõtõ, wedepa nhihãrízéb da hã. Uburé wede hã 're ĩrãi pese za'ra mono õ hã te za te te ãma 're anhihãri. Tawamhã unhamã u te za te te 're anhamra. — ãne te dama ãma simiréré Zuwã hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimihãzém na hã.

¹¹ Te duré dama tinha:

— Wa hã wa tó ã uptabi na si te 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, ã dawabzuri hã te aima 're ab'manharĩ aba mono wamhã, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono zém na, da te oto ãma 're aiwaih'u'u za'ra wa'aba mono da. Tane nheré, ĩza'u si te za ĩma ĩpire uptabi hã wei wi. Taha si te za oto 'Re ĩhãimana u'âsi mono pě'ězani na te te duré 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, unhamã ne na zama, ã na te aima 're ĩab'manharĩ aba mono ne hã. Ta hã ĩma pire uptabi wa, ĩpara'uza hã te tãma mrami waihu'u õ di za, tãma ĩwapure wa. ¹² Wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o. Buru nho, da te 're upõrĩ za'ra mono parimhã, te za da te 're sa'wari za'ra, ĩsa'warízéb 're. Tawamhã ĩtomhã na te za da te ãma 're ro'o za'ra. ĩro hã sa'ětē nheré, da te wĩrĩ waihu'u õ di za. Tane ĩma ĩpire hã wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o, tridu upõrĩ za'wari ne, ĩtomhã za'wari ne. — ãne ma tó dama rowasu'u, Zuwã Batita hã.

ZeZusi, â dawabzuri hã te te ĩmanharĩzé wasu'u

Marcusi 1.9-11; Rucasi 3.21-22

¹³ Tawamhã ZeZusi hã ma tô mo, Darireza na danhip-ti'a nho'ômo nhisi hawi, Zoda pa u, tame Zuwã Batita, â dawabzuri hã te te tãma 'manharĩ da. ¹⁴ Tane nherẽ, ma tô pibu Zuwã Batita hã, ĩsimirosa'rada hã te te tiwi ãma saprĩ da, â dawabzuri te te tãma 'manharĩ tã da. Æne te tãma tinha:

— E marĩ da, te ĩma aipire uptabi nherẽ, ĩma asi'ru, â dawabzuri hã te aima 'manharĩ da. A hã te aré ĩma ĩmanha.

¹⁵ Tawamhã ZeZusi hã asa te tãma tinha:

— Tane tô. ĩbã ma te asina ĩma ĩwaihu. Tane nherẽ, te za ĩma ĩmanha, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzéb zarina, wa te wasina uwaimrami da. — Æne ma tô tãma waihu'u ZeZusi hã, Zuwã Batitaha ma. Taha wa, Zuwã hã ma tô ãma saze. Ma tô â dawabzuri hã tãma 'manha, ZeZusih ma.

¹⁶ Tawamhã â dawabzuri te te tãma 'manharĩ pari, ma tô â hawi watobro, ZeZusi hã. Watobro wi, ma tô hãiwa hã tãma si'ridawa. Tawamhã ZeZusi hã ma tô tisã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono pê'ězani hã we ĩtẽme ĩmorĩ hã hãiwa hawi, utu'u ne hã. Tawamhã ma tô ãma za. ¹⁷ Tawamhã hãiwa hawi te we ãma tinha:

— Æ hã ĩra. ĩma sawi uptabi di. Tãma ĩto za'etẽ uptabi di. — Æne te we tinha, ĩmama hã.

ZeZusi hã, Wa'uburé te te ĩpibuzé wasu'u

Marcusi 1.12-13; Rucasi 4.1-13

4 Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono pê'ězani hã ma tô ZeZusi hã saprõ a'ubuni u, tame Wa'uburé hã te te nasi pibu da. ² Tawamhã a'ubuni wi sãmra ré, ma tô bådã hã 40 na ãma ai'utõ, sai ãna sãmra ré hã. 40 na ma duré ãma timara. Tãma mrab uptabi di.

³ Tawamhã Wa'uburé ma tô ĩtẽme wi. ĩtẽme wisi wamhã, te tãma tinha:

— Sena a hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'ãpé etẽ ma nharĩ, ĩ'u'etẽ wapu na aima si'manharĩ za'ra da.

⁴ Tawamhã ZeZusi asa te tãma tinha, ãne:

— 'Re ĩhãimana u'âsi mono mre me na rob'ui'éré hã ãne: "Dasa na si 're danhiptete za'ra mono õ di za. 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te dama 're ĩawaihu'u mono zém na zama, te za 're danhiptete za'ra." — Æne te tãma tinha, ZeZusi hã.

⁵ Taha pari, Wa'uburé hã ma tô ZeZusi hã saprõ Zeruzarẽ u, 'ri nho'u ĩwẽ uptabi u, te te duré pibu da. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, te saprõ, 'ri nhisi u, sab da hãimo, 'ri 'rãihã uptabi nhisi. ⁶ Tawamhã ãne te tãma tinha, Wa'uburé hã:

— Sena a hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'ãpé atobro, ti'ai u. 'Re ĩhãimana u'âsi mono, te za, u, hãiwa hawi we atẽme satõrĩ za'ra, tãma ĩromhuri'wa norĩ hã, te te ai'madã'ã za'ra da. Tinhib'rata na te za, u, siwi asapa, ãne hã te te ai'u'a õ'umhasite, aipara wi. Æne 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nhi-mi'ui'éré hã, duréihã, ĩbaihã na hã.

⁷ Tawamhã ZeZusi hã te asa tãma tinha:

— Mare di. "Asib'apito za'ra wa'wa hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã marĩ hã te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono õ nherẽ, 're pibu za'ra wa'aba mono õ di za, ta hã te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zõ." Æne duré ĩmreme na rob'ui'éré, ĩbaihã na hã. — Æne te ZeZusi hã tãma tinha.

⁸ Taha pari, te duré Wa'uburé ZeZusi hã saprõ, etẽ 'rãihã u, danhib'apito norĩ nhipti'ai mono bã te te rob'madã'ã mono da, uburé ro ĩwẽ uptabi hã te te ab'madã'ã mono da. ⁹ Tawamhã Wa'uburé te ãne tãma ropisutu, ZeZusih ma:

— Asib'apito na ĩãma aiwata da, te za aihi'rãtitõ ĩma aime. Tawamhã ã hã uburé wa za aima tisõ, ate da.

¹⁰ Tawamhã ZeZusi te asa tãma tinha:

— Satanasi, mo oto aimorĩ, ĩnhiti. 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tô ãne rob'ui'éré: "Uburé Danhib'apito uptabi ãma si, te za 're aiwata za'ra wa'aba mono, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma si. Taha ma si te za 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, Asib'apito za'ra wa'aba ma si." Æne ĩmreme na rob'ui'éré, ĩbaihã na hã. — Æne te rob'ui'éré 'rada hã tãma 'rãzarõtõ ZeZusi hã, Satanasihi ma. ¹¹ Tawamhã Wa'uburé ma tô ĩhawi mo. Morĩ wamhã, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã ma tô we ĩtẽme aihutu, te te siwi pawaptob da, ZeZusi hã.

ZeZusi hã, romhuri na te te ĩsãna'ratazé wasu'u

Marcusi 1.14-15; Rucasi 4.14-15

¹² Tawamhã ZeZusi hã Zuwã da te ĩsãrẽzé wasu'u te te wapari wa, ma tô mo, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. ¹³ Tawamhã Nazaré ãma 're ĩsãmra mono da hã, te te sima rowẽ õ di oto. Taha wa, Capana'u na 'ri nho'ômo nhisi u si ma tô mo, tame oto 're sãmra mono da, Darireza ãma ĩsõ'u zapoto 'rata, Zeburõhõ nhihudu norĩ nhipti'a niwĩ, duré Naptarihi nhihudu norĩ nhipti'a niwĩ. ¹⁴ Æne ma tô ZeZusi hã 'manha, duréihã Iza'iza hã te te ãma ĩrob'ui'érézéb zarina te te sina uwaimrami da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Æne ĩsimi'ui'éré hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono mre me na:

¹⁵ "Zeburõhõ nhihudu norĩ nhipti'ai ãma 're ĩdahãimana za'ra mono, duré Naptarihi nhihudu norĩ nhipti'ai ãma zama, ĩsõ'u tẽme bådãdi wa, 're ĩdahãimana za'ra mono hã, Zoda na pa nhisi zara niwĩ 're ĩdahãimana za'ra mono hã, Darireza ãma zudezu'õ norĩ hã dawazari 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã te uburé robra na 're dahãimana za'ra. Tane nherẽ, te za oto rowa'a za'ẽne hã da te 're 'madã'ã za'ra, tame. Te za oto dama rowa'a, dapẽ'ẽ 're robra na 're ĩdanomro mono norĩ ma."

Æne Iza'izaha nhimi'ui'éré wasu'u hã, Zeburõhõ nhihudu norĩ 're ĩhãimana za'ra mono norĩ ãma hã, Naptarihi nhihudu norĩ ãma zama.

¹⁷ Tawamhã ta hawim haré ma oto romhuri na sãna'rata ZeZusi hã, Timama zadawa wasu'u na. Æne ma tinhimirowasu'u na dama ãma sãna'rata:

— Aiwaseté wi te za oto 're aipizari za'ra wa'aba mo. Āhāna bādā hā ma tō oto iwa waptārā, 'Re iħāimana u'āsi mono hā da'āma 're iħib'a'uwē mono zéb da hā.

ZeZusi hā, tepe na romhuri'wa norī zō iħârâ za'ra zé wasu'u

Marcusi 1.16-20; Rucasi 5.1-11

¹⁸ Tawamhā ZeZusi hā Darireza na iħō'u nhisi zaiħâi baba 're morī wamhā, ma tō aibâ norī hā sāmri za-huré, tepe mrami na romhuri'wa norī hā, tisisānawāi me: Sima na iħisi hā, Pedru na iħisi amo hā. Duré iħo hā Ādéré na iħisi hā. Iħō'ui wa, te nasi abazipara hā wabzuri zahuré, tepe zō. ¹⁹ Tawamhā ZeZusi hā te sō ti-hârâ zahuré:

— We ane wa'aba, iħiré 're ane wa'aba da oto, romhuri na aima iħisanho wa'aba da, iħma 're iħa'awaibui wa'aba mono zéb da hā. — Āne te sō ti-hârâ zahuré, ZeZusi hā.

²⁰ Taha wa, ma te awa'awi tāmā marēme zahuré abazipara ma, ZeZusihi siré 're neb zahuré da oto.

²¹ Tawamhā syry na sina pahâ wi, ma duré 'madâ'â zahuré, Ti'adu norī hā Zuwāhā me. Ta norī hā Zebede-he 'ra zahuré. Timama siré te abazipara sisinarī hā te te āma a'rā'ōtō zahuré apâ, uba're wa. Tawamhā te duré sō tihârâ zahuré. ²² Sō hârâ zahuré wamhā, awa'awi ma tō tinhimiromhuri ma marēme zahuré. Timama zama ma rēme zahuré, ZeZusihi siré 're neb zahuré da.

ZeZusi hā da'ahâ na te te iħa'apesezé wasu'u

Rucasi 6.17-19

²³ Tawamhā daza'rui mono bâ te 're mo ZeZusi hā, Darireza na danhipti'a nħo'ōmo nhisi āma hā. Zudezu norī te, rowahutuzé mono bâ, ma tō te te dama 're rowahutu. 'Re iħāimana u'āsi mono, da'āma 're iħib'a'uwē mono zé wasu'u na te duré te te dama 're rowasu'u, iħwasu'uwē na. Dahâzé mono bâ ma duré da'apese. Hâzé u'āsi wa, sib'uwere na 're iħomro mono norī zama ma apese, ZeZusi hā. ²⁴ Tawamhā ZeZusi te te iħa'apesezém na, ma tō rowasu'u hā te te ropé, Sizriza na danhipti'a nħo'ōmo nhisi āma. Taha wa, ma tō iħtēme da te 're 'wasari dahâzé mono bâ, uburé aimawi hā dahâzé da te 're iħépata za'ra mono norī hā, wa'uburé te te 're iħwamnarī za'ra mono norī hā, duré da'rā siwamnarī wa, 're iħdahâiba popo'o za'ra mono norī hā, duré iħmorī'ō norī hā. Uburé ma tō da'apese, ZeZusi hā. ²⁵ Taha wa, ma tō da'ahâ uptabi na iħsarina dasi'ré, Darireza hawi, duré Decapori hawimhā, duré Zeruzarē hawimhā, duré Zudeza na danhipti'a nħo'ōmo nhisi hawimhā. Duré Zoda pa zara niwī 're iħdasi'ubumroi mono norī zama ma tō iħtēme dasito.

ZeZusi hā, etē 'rāihâ āma te te dama iħrowahutuzé wasu'u

Rucasi 6.20-23

⁵ Tawamhā ZeZusi hā da'ahâ uptabi na te te da'madâ'â wamhā, etē 'rāihâ na ma tō sai'u, tame a'ā sāmra da. Tawamhā iħsiré 're iħomro mono norī hā

ma tō 'rāwi iħtēme ubumro. ² Tawamhā tame ma tō ZeZusi hā tinhimirowahutu na tāmā sāna'rata za'ra, āne:

³ — Ni'wam norī hā umnhasi sina 'rāwi 're iħsipawapto waihu'u za'ra mono ō na 're siwaihu'u za'ra mono wamhā, duré 'Re iħāimana u'āsi mono si za ta norī hā iħupana te te 're iħpawapto wē za'ra mono na te te sina 're waihu'u za'ra mono wamhā, ta norī si te za rowē na 're hāimana za'ra, āma 're sib'a'uwē za'ra mono wa.

⁴ — Duré, ni'wam norī hā ti'ab ré dawaseté u'āsi 're danomro mono wa, da'āma 're iħpē'ēzé za'ra mono norī hā ta norī ma si tāmā 're rowē za'ētē za'ra mono di za. Ta norī ma si te za 'Re iħāimana u'āsi mono hā te te tāmā 're pisutu za'ra, toi u'āsi 're iħāimana za'ra mono zéb da hā.

⁵ — Duré, ni'wam norī hā tiwaihu'u pese na 'rāwi 're iħi'madâ'â ze za'ra mono ō norī hā, 'Re iħāimana u'āsi mono si te te sima 're iħmadâ'â za'ra mono norī hā, ta norī ma si, tāmā 're rowē za'ētē za'ra mono di za. Ta norī ma si te za 'Re iħāimana u'āsi mono hā iħwē hā te te 're tāmā anhomri, te te tāmā 're iħropisutu za'ra mono zéb zarina.

⁶ — Duré, ni'wam norī hā 'Re iħāimana u'āsi mono te te sima 're iħwē za'ra mono zéb uwaibaba, uburé marī iħwē hā te te tāmā 're iħmanharī za'ra mono da si, te te sima 're wē za'ra mono wamhā, ta norī ma si, tāmā 're rowē za'ētē za'ra mono di za. Ta norī ma si, te za 'Re iħāimana u'āsi mono hā te te tāmā āma 're a'uwaimrami, rowē te te tāmā 're iħapisutu mono zém na hā.

⁷ — Duré, ni'wam norī hā da'āma 're iħpē'ēzé za'ra mono zéb zarina, da'āma 're iħsina mono norī hā, ta norī ma si, tāmā 're rowē za'ētē za'ra mono di za. Ta norī āma si te za 'Re iħāimana u'āsi mono hā āma tipē'ēzé za'ra, za da'āma iħsipo'ozéb āma hā.

⁸ — Duré, ni'wam norī hā marī wasété zō 're sipizari za'ra mono āna 'Re iħāimana u'āsi mono ma si, tāmā 're iħsihâiba nħomri u'āsi za'ra mono norī hā ta norī ma si, tāmā 're rowē za'ētē za'ra mono di za. Ta norī si te za titōmo na 'Re iħāimana u'āsi mono hā te te 're 'madâ'â za'ra, 'rāwi.

⁹ — Duré, rowē na dasiré 're dahāimana za'ra mono da, ni'wam norī hā tinhimiroti wē na te te 're dapawapto u'āsi za'ra mono wamhā, ta norī ma si, tāmā 're rowē za'ētē za'ra mono di za. Ta norī si te za ti'ra na te te 're sisi za'ra, 'Re iħāimana u'āsi mono hā.

¹⁰ — Duré, ni'wam norī hā 'Re iħāimana u'āsi mono te te sima 're iħwē za'ra mono zéb zarina, uburé marī iħwē hā te te 're 'manharī za'ra mono da si, te te sima 're wē za'ra mono wa, da te tāmā 're iħrob'manharī wasété za'ra mono norī ma si, tāmā 're rowē uptabi za'ra mono di za. E marī wa. 'Re iħāimana u'āsi mono hā ta norī āma 're sib'a'uwē za'ra mono wa. — Āne ma tō ZeZusi hā tāmā rowasu'u za'ra, tisiré 're iħomro mono norī ma.

¹¹ Tawamhā āne te duré tāmā rowahutu za'ra:

— Iħzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, da te ai'āma 're wasété za'ra wa'aba mono nherē, duré da te aima 're rob'manharī wasété za'ra wa'aba mono nherē,

duré dazadawa nhipese na taré da te dama 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono nherë, ïwi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wamhã, aima 're rowë uptabi za'ra wa'aba mono di za. ¹² Taha wa, ma'ápé atoi u'âsi, âma 're anomro aba mono za. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te za marí ïwë hã sa'ëtë na te te aima 're sômri za'ra wa'wa, hâiwa âma asô 're ïsimi'wara aba mono hã. Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norí ma, ma tô da te tâma 're rob'manharí u'âsi za'ra, da te aima 're ïrob'manharí wasété za'ra wa'aba mono ne. — Âne na ma tô Zezusi hã tâma waihu'u sirômo za'ra romhã ré, te te waihu'u zara da.

Dasai warírizé wasu'u, rob'uiwëzé wasu'u me

Marcusi 9.50; Rucasi 14.34-35

¹³ Tawamhã âne te duré tâma rowasu'u za'ra, tisiré 're ïnomro mono norí ma:

— Âne wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa. A norí wa'wa hã sa ne, te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Sa na hã dasa hã âma se ti, dasai warírizé wa. Tane nherë, oto 're se si'utórí za'ra mono wamhã, niha da te 'manharí waihu'u õ di, apâ se da, dasa da te âma 're ïwaríri za'ra mono da hã. Marí dai õ di oto, dama hã. Taré te za da te 're sa'wari za'ra rob u, marí dai õ wa oto. Taha wa, te za oto taré ïsisiwi 're danomro, dapara na. Tane duré, a norí wa'wa hã ïzadawa wasu'u na dama 're romhuri wë za'ra wa'aba mono nherë, oto romhuri hã 're sahãri za'ra wa'aba mono wamhã, marí dai õ di oto, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã za, ïma hã.

¹⁴ — Âne wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa. A norí wa'wa hã rob'uiwëzém ne, te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re dasimani za'ra mono tô da, da te dasima 're ïrob'uiwë za'ra mono ne, te za 're ïdanhimroi wë wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono u. 'Rinho'u hã sa'a nhisiwi, da te 're ïri za'ra mono hã dawí 're simani waihu'u za'ra mono õ di. 'Madâ'â pese di, dama hã. Tane duré, a norí wa'wa hã dawí 're aimani waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Sô'awi te za dama 're ïwasu'u wë u'âsi za'ra wa'aba mo. ¹⁵ Duré, rob'uiwëzé hã da te ro'o wamhã, e piza'a na te za upsi-bi ni. Mare di. ïsima'warazém na si te za sô'awi da te 're sôré, 'ri paramhã te te dama 're rob'uiwë za'ra mono da, 'ri 're, 're ïdasi'ubumroi mono norí ma.

¹⁶ Tane duré, a norí wa'wa hã te za sô'awi dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, rob'uiwëzé hã sô'awi te te dama 're ïrob'uiwë za'ra mono ne. Uburé marí hã te za dama 're ïmanharí wë u'âsi za'ra wa'aba mo, dama 're ïmanharí wë za'ra wa'aba mono zé hã da te 're ïmadâ'â za'ra mono zéb zarina, Aimama za'ra wa'aba âma 're dawata za'ra mono da, hâiwa âma 're ïsãmra mono âma.

'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na, Mozési te te âma ïrob'ui'érezé wasu'u

¹⁷ — Duré, rosa'rata na ï'ãma upa za'ra wa'aba õ di za, duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na

Mozési te te âma ïrob'ui'érezé hã, duré ïsadawa wasu'u 'rata 'wa norí nhimiroti zama, te dawí sawí da, we ïmorí na hã ti'ai u. Ta norí nhimirowasu'u 'rada hã te dawí ïsawi da hã, we ïmorí õ di. Mare di. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã te ïsina ïuwaimrami da si, wa wei mo. ¹⁸ Tô sena, wa za âne aima waihu'u sirômo za'ra wa'wa. Hâiwa norí hã ti'ai me nimahã na si'utórí zahuré da nherë, duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã pire na te za tô dama 're hâimana u'âsi. Nima hã dawí 'masi'utórí waihu'u õ di za, ïui'ére misí hã, duré ïui'ére 'rãzazazé hã, ïwaptëré mono bâ. Za niha dama 're ïromhâimana mono zéb da hã, ïbaihã na duréihã ïsadawa wasu'u'wa norí te te âma ïrob'ui'ére sirômo za'ra zéb zarina, rob'rãsutuzé u za niha dama 're romhâimana uptabi za'ra mono õ ré, si'utórí za'ra õ di za, ïsimiroti na rob'ui'ére 'rata norí hã. ¹⁹ Duré, ni'wam norí hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã nima hã roti hã taré dama 're 'mai'hâimana mono newa, te te 're 'madâ'â za'ra mono õ wamhã, duré ïsine da te 're 'madâ'â tô za'ra mono da, te te dama âma 're roti za'ra mono wamhã, ta norí si te za dama wapu na 're hâimana za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ïsib'a'uwë mono zéb âma hã. Tane nherë, ni'wam norí si ïsimiroti na rob'ui'ére 'rada hã te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, duré ïsine da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, te te dama âma 're roti za'ra mono wamhã, ta norí si te za dama pire na 're hâimana za'ra, da'ãma 're ïsib'a'uwë mono zéb âma hã. ²⁰ Âne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Parisezu norí hâimanazém nhipai u, duré 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norí hâimanazém nhipai u, Wamama te te sima 're ï'ai-wë za'ra wa'aba mono zéb zarina si, 're aihâimana wë za'ra wa'aba mono wamhã, tawapsi, te za dame 're asisí aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ïsib'a'uwë mono zéb u hã.

Dasisada 're ïdanhiti'ruí wairébé mono zé wasu'u

²¹ — Âne hã ma tô duré 're ïwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te dama ïrotizé hã: "'Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Ni'wam norí hã te te 're danhimroi mono wamhã, te za dawasété na dawaihu'u'wa norí u da te 're simro, ta norí hã ïwasété na te te siwi 're waihu'u za'ra mono wa, te te dama 're 'ru za'ra mono da, da te dasiwi 're simroi mono da.'" Âne duréihã aihí'rata norí wa'aba ma, ma tô roti. ²² Âne na roti hã tô sena nherë, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, âne na roti na hã. Ni'wam norí hã tisiré 're ïhâimana za'ra mono norí da, 're siti'ru za'ra mono wamhã, ta norí hã te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're awë'õ, ïwasété na te te 're ïawaihu'u mono zéb zarina. Duré âté ni'wa hã te za tisiré ma tinha, âne: "A hã, marí da, 're aihâimana mono õ." Âne ni'wam norí hã te te dama 're nharí za'ra mono wamhã, te za da te 're simro, zudezu norí ma roti'wa norí u, dawasété na dawaihu'u'wa norí tême, ta norí hã te te siwi 're wë'õ za'ra mono da, ïwasété na te te si-

wi 're waihu'u za'ra mono wa. Duré ni'wa hã áté ãne te za tisiré ma tinha: "E niha asimiza'rese'õ a hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono wasu'u na hã." ãne ni'wam norí hã tisiré ma, te te 're nharí za'ra mono wamhã, áté ta norí hã te za ropipa u 're sisisi, unhama ro'o u'âsi u. ²³ Áté a norí wa'wa hã te za 're anomro aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa u, marí hã tãma asõprubzéb da hã, wedeza ne nhisiwi 're sa'ra za'ra wa'aba mono da, tãma danhoprubzéb nomrizé nhisiwi. Tawapsi áté te za asina 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mo, marí hã asiré ma, 're 'manharí wasété za'ra wa'aba mono wa, asisa-da 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã. ãne wa, te za a'ã asisõ 're ìsa'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, asõprubzéb hã wedeza ne nho're, asiré u a'ã asitême 're anomro aba mono da, asima 're asi-wasu'u za'ra wa'aba mono wa, apã duré asina 're asi-wadí za'ra wa'aba mono da. Taha parip si te za apã 're anomro aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa u, tãma asõprubzéb hã oto tãma 're sòmri za'ra wa'aba mono da.

²⁵ — Áté ni'wa hã te za sima ai'ãma rosa'rata 'wa, dama rowairébé'wai u te te ai'mazaprõni aba da, marí tiwi ìmai'manharí wasété aba zém na te te tãma ai'maiwasu'u wa'aba da. ãne wamhã, te te ai'mazaprõni aba õ ré, te za tãma ai'masiwasu'u wa'wa, te te ãma ai'mazazei wa'aba wa, dama rowairébé'wa norí u, te te ai'mazaprõni aba tõ da, damrami'wai ma, te te ai'mai'rui wa'aba tõ da, dazazéb 're, da te ai'manheré aba tõ da. ²⁶ Dazazéb 're, da te ai'manheré aba wamhã, marí hã dawi ìmai'manharí wasété aba wa'rãmi, dama asi'maiwa'ãbã 'rãsutu pese aba õ nheré, ta hawi ai'mai-watobro waihu'u aba õ di za. Tô sena, wa ãne na hã aima rowasu'u za'ra wa'wa.

Damro na dasiwi danhipsaihuri wasu'u

²⁷ — ãne hã ma tõ duré 're ìwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìrotizém na hã: "Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za." ²⁸ ãne na roti hã tõ sena nheré, wa za oto wa hã aimawi aima roti za'ra wa'wa, tõ õhõ na roti na hã. Ni'wam norí hã pi'õ, titõmo na te te 're 'madâ'ã ze za'ra mono wa, te te 're waibui mono da, te te sima ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, taha na zama te za tiwasédé hã te te 're 'manharí za'ra, tinhimirosa'rata na si nheré. ²⁹ Duré marí hã atõmo nhimire niwím na 're 'madâ'ã za'ra wa'aba mono wa, aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, tawamhã atõmo nhimire niwí asiwi 're sani za'ra wa'aba mono wa, romhã na asisiti 're ìsãmra aba mono ne, te za oto 're anomro wé wa'aba mo. Ato hã sahuré aima 're hâimana za'ra wa'aba mono õ nheré, aima 're rowé uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihãiba wahuré ré, duré atõmo zahuré ré, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ropipa u, te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're rowé za'ra wa'aba mono õ di za. ³⁰ Duré, asib'rata nhimire niwím na ai-wasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, asiwi 're si-hãri za'ra wa'aba mono wa, romhã na asisiti 're ìsãmra aba mono ne, te za oto 're anomro wé wa'aba mo.

Asib'rada hã sahuré aima 're hâimana za'ra wa'aba mono õ nheré, aima 're rowé uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihãiba wahuré ré, duré asib'rata zahuré ré, ropipa u 're asisiti aba mono wamhã, aima 're rowé za'ra wa'aba mono õ di za.

Damro, da te 're ìrême za'ra mono zé wasu'u

Mateusi 19.1-9; Marcusi 10.1-12; Rucasi 16.18

³¹ — Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te duré dama ìrotizé hã, ãne: "Aibã norí hã timro te te 're rême za'ra mono õ ré, te za rob'ui'ére hã te te tãma 're sòmri za'ra, za te te ìrêmezém na. Taha parip si, te za oto timro hã te te 're rême za'ra, pibu pese na." ãne duréihã Mozési te te ãma ìrob'ui'érezé hã, ãne na hã. ³² ãne na roti hã tõ sena nheré, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tõ õhõ na roti na hã. Pi'õ norí hã aibã aimawi na 're sipsaihuri za'ra mono õ nheré, ìmro te te 're rême za'ra mono wamhã, tiwasédé hã te za te te 're 'manharí za'ra, aibã norí hã. E marí wa. Pi'õ norí hã ìmro te te 're rême za'ra mono nheré, aibã aimawi na duré apã 're mro zahu za'ra mono wamhã, tawapsi te za tiwasédé hã te te 're 'manharí za'ra, pi'õ norí hã. Taha wa, aibã norí hã tiwasédé te te tãma 're ìmanharí za'ra mono zém hawi wa, te za duré õ norí zama aibã aimawi na 're mro za'ra mono wa, tiwasédé hã te te 're 'manharí za'ra. Duré aibã norí hã, pi'õ, da te 're ìrême za'ra mono na 're mro za'ra mono wamhã, tawapsi, te za duré ta norí zama tiwasédé hã te te ãma 're 'manharí za'ra, aibã norí hã.

Marí na da te dasima 're ìropisutu za'ra mono zé wasu'u

³³ — ãne hã ma tõ duré 're ìwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìrotizém na Mozési te te ãma ìrob'ui'érezé hã: "'Re ìhâimana u'âsi mono nho'a, marí na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhã, te za tõ dama ãma 're ìuwaimrami za'ra wa'aba mo." ãne duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìrotizém na rob'ui'ére hã. ³⁴ ãne na roti hã tõ sena nheré, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tõ õhõ na roti na hã. Marí pire na taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za oto, 'Re ìhâimana u'âsi mono nho'a. Mare di. Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: "Hãiwa hã tõ sena wahuré 're ìsa'wari mono ne, wa duré wa hã tõ sena aima ropisutu." ãne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marí wa. Hãiwa hã taré hã 're ìhâimana mono õ wa, tame 'Re ìhâimana u'âsi mono hã 're sãmra u'âsi mono wa, ta hawi te te we duré 're da'ab'madâ'ã mono wa. Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: "Ti'a hã tõ sena wahuré 're ìsa'wari mono ne, wa duré wa hã tõ sena aima ropisutu." ãne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marí wa. Ti'a zama pire wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono te si wa. Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: "Zeruzaré na 'ri nho'õmo nhisi hã tõ sena 're ìsa'wari mono ne, wa duré wa hã tõ sena aima ropisu-

tu." Āne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono ō di za. E marĩ wa. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te si wa duré, uburé Danhib'apito uptabi te si wa. ³⁶ Duré ģne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono ō di za: "Ĩrã hã tŃ sena ĩma 're ĩhâimana mono ne, wa duré wa hã tŃ sena aima ropisutu." Āne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono ō di za. E marĩ wa. Ai'rã za'ra wa'wa hã ate za'ra wa'aba ō wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te si wa. Asi'uihã na aséré hã asima 're 'rãdãhã waihu'u za'ra wa'aba mono ō di. Duré asi'uihã na 're asiséré'a waihu'u za'ra wa'aba mono ō di. ³⁷ Marĩ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asina dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhã, ģne si te za dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: "Ĩhe. Wa za tŃ 'manha." Duré marĩ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono ō wamhã, ģne si te za duré dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: "Mare di. Wa hã te 'manharĩ ō di za." Āne si te za dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. Āne si dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono ō wamhã, Wa'uburé nhimiwada'uri zarina te za aiwasédé hã 're ĩmanharĩ za'ra wa'aba mo.

Marĩ na da te dasima 're ĩwa'rãmi za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 6.29-30

³⁸ — Āne hã ma tŃ duré 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩrotizém na hã: "Ni'wam norĩ hã te te 're datŃmo wamnarĩ za'ra mono wamhã, te za asa da te 're tŃmo wamnarĩ za'ra ĩwa'rãmi, aiwab da. Duré ni'wam norĩ hã da'wa te te dawĩ 're prub za'ra mono wamhã, te za duré asa ĩwa'rãmi da te 're 'waprub za'ra, aiwab da." Āne na duréihã roti hã. ³⁹ Tane nherẽ, wa za duré wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tŃ ōhŃ na rotizém na hã. Da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, asa dama ģma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono ō di za. Atob'rata nhimire niwĩ da te 're aihã za'ra wa'aba mono wamhã, dama ģma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono ō di za. Taré te za 're aipizari za'ra wa'aba mo, atob'rata amo niwĩ, da te duré 're aihã za'ra wa'aba mono da. ⁴⁰ Āté ni'wa hã te za ai'ãma wa'aba sima rosa'rata, dawasété na dawaihu'u'wa norĩ u te te ai'mazaprŃni aba da, marĩ tiwi ĩ'mai'manharĩ wasété aba zém na te te tãma ai'maiwasu'u wa'aba da. Tawamhã ģté te za tãma ai'maiwasu'u wa'wa, ta norĩ hã te te aima 'maipisutu aba da, asŃ'utu'u ĩwa'ãbã syryre hã ĩwa'rãmi tãma 'manhomri aba da, tiwi ĩ'mai'manharĩ wasété aba wa'rãmimhã. Āne wamhã, te te aiwi 'mai'ãri aba wamhã, asi'ubuzéb zama te za tãma ĩmanhomri 'wa, wa'ãbã za'ëtẽ nherẽ, te te aiwi 'maiwaptẽrẽ ō nherẽ. ⁴¹ Duré, ni'wam norĩ hã bãdãdi na marĩ hã misi ti'ai pibuzém na tãma 're 'wasari aba mono da, te te aima 're 'ru za'ra wa'aba mono wamhã, asi'uihã na te za asima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mo, taha nhipai u, maparane ti'ai pibuzém na tãma 're 'wasari aba mono da a'ã. ⁴² Duré marĩ hã da te aiwi 're waptẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, te za dama 're ĩsŃmri za'ra

wa'aba mo. Duré marĩ hã asibro hã taré a'ã da te aiwi 're waptẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, dawĩ 're sawi za'ra wa'aba mono ō di za, asimarĩ 'wa hã. Te za tŃ taré dama 're ĩsŃmri za'ra wa'aba mo, a'ã.

Da'ruiwapari'wa norĩ, da te 're ĩsawi pese za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 6.27-28, 32-36

⁴³ — Āne hã ma tŃ duré 're ĩwapari za'ra wa'aba mo: "Asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ si te za 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Ai'ruiwapari'wa norĩ si te za asa asiwi 're ĩwẽ'Ń pese za'ra wa'aba mo." ⁴⁴ Tane nherẽ, wa za duré wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tŃ ōhŃ na rotizém na hã. Ai'ruiwapari'wa norĩ hã te za 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Duré te te aima 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono norĩ ģma, te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩwẽ si te te tãma 're apisutu mono da, ta norĩ ma. ⁴⁵ Āne te za dama 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, Aimama aba 'ra na sena na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, hãiwa ģma 're ĩsãmra mono 'ra na. E marĩ wa, te za ai'ruiwapari'wa norĩ hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Ni'wai ma, ĩsawi hã te te ba'a ō wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Uburé te te 're da'azawi pese, te te 're ĩsawi pese za'ra mono norĩ hã, duré te te 're ĩsawi ō za'ra mono norĩ zama. Aiwapasi te bãdã hã te te dama 're rob'uiwẽ za'ra, 're ĩnomro wẽ mono norĩ ma, duré 're ĩnomro wasété mono norĩ ma zama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina. Aiwapasi te duré tã hã dama 're ta'a za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ĩmadãhã pese za'ra mono norĩ ma, duré te te 're ĩwapari za'ra mono ō norĩ ma zama, ĩsimipisutuzéb zarina. ⁴⁶ Rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã bété. Ta norĩ hã dawĩ 're sipsaihuri u'âsi za'ra mono wa, te 're nomro wasété. Ta norĩ hã te tizawi pese 'wa norĩ si te te 're sawi za'ra. Tawamhã asawi pese 'wa norĩ si, 're sawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, e te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ hã te te aima 're sŃmri za'ra wa'wa. Mare di. ĩwẽ hã te te aima 're sŃmri za'ra wa'aba mono ō di za. ⁴⁷ Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u'Ń'wa norĩ hã te te 're saze za'ra mono ō nherẽ, te tisiwadi norĩ ma, marĩ ĩwẽ hã te te tãma 're 'manharĩ za'ra, siré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma hã. A norĩ wa'wa hã bété, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma si, marĩ ĩwẽ hã tãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, aiwapasi te aiwasété na dame 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u'Ń'wa norĩ siré. ⁴⁸ Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã uburé 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te da'ãma 're a'upai mono ģna, uburé te te 're ĩda'azawi pese mono ne.

DasisŃ'a, marĩ hã da te dasima 're ĩmanharĩ za'ra mono zé wasu'u

6 — 'Re ĩhâimana u'âsi mono ģma, 're aiwata za'ra wa'aba mono da, marĩ hã dama 're ĩmanharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zém na hã ģma 're aihâimana za'ra wa'aba mono ō di za, danho'a hã, ģne na hã taré da te

're ai'madââ wê za'ra wa'aba mono zô. Asimiza'rese te za 're anomro aba mo, âne hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tô da. Âne hã danho'a 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, Aimama 'wa hã hãwi âma 're ðhâimana mono hã tinhoprubzê ðwê uptabi hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono ô di za, marĩ ðwê hã 're ðmanharĩ za'ra wa'aba mono zé wa'rãmimhã.

² — Taha wa, ðsibrob'ô norĩ ma, marĩ hã tâma 're ðsômri za'ra wa'aba mono zém na, da te 're aiwêsâmri za'ra wa'aba mono da, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono ô di za, âne na hã. Âne hã te ni'wam norĩ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ðhâimana u'âsi mono âma 're ðdawata za'ra mono zéb 're, 'ri 're, duré 'ri nhi'riti na 're ðdahâimana za'ra mono norĩ ma zama. 'Re hâimana wê za'ra mono newa, te ta norĩ hã âma 're dawata za'ra mono zô, âne hã te te dama 're 'manharĩ za'ra. Tawamhã, âma 're dawata za'ra mono wamhã, taha na si te za tô âma 're hâimana za'ra. 'Re ðhâimana u'âsi mono nhoprubzê hã nimahã bâta na hã tâma 're hâimana za'ra mono ô di za. Tô sena, wa âne hã aima waihu'u sirômo za'ra wa'wa. ³ Taha wa, ni'wai wi, marĩ zô 're rowaptââ mono wa, 're pawaptob za'ra wa'aba mono ô di za, da te âma 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono tô da, marĩ na 're ðpawaptob za'ra wa'aba mono zém na hã. Dama 're ðrob'manharĩ wê za'ra wa'aba mono zém na hã, da te 're ai'madââ za'ra wa'aba mono ô nherê, te Aimama aba si te te ai'âma 're 'madââ za'ra wa'wa. Taha wa, te za taha si ðwê hã te te aima 're sômri za'ra wa'wa, ðwa'rãmi.

'Re ðhâimana u'âsi mono ma, 're ðdamreme zusi mono zé wasu'u
Rucasi 11.2-4

⁵ — Duré ni'wam norĩ hã te te sima 're ðwê za'ra mono zéb zarina, te danho'a 're mreme zusi, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma. Hãwi 're simasa mono sina, te 'Re ðhâimana u'âsi mono âma 're ðdawata za'ra mono zéb âma, 're mreme zusi, 're hâimana wê za'ra mono newa, da te 're 'madââ wê za'ra mono da. 'Ri nhi'riti wa, bâdâdi sitob âma, te duré âne 're mreme zusi, da'ahâ norĩ nho'a. Tawamhã, da te 're 'madââ wê za'ra mono wa, âma 're dawata za'ra mono wamhã, taha na si te za tô âma 're hâimana za'ra. Nimahã na hã 'Re ðhâimana u'âsi mono nhoprubzê hã tâma 're ðhâimana za'ra mono da hã, mare uptabi di za, ta norĩ ma hã. Tô sena wa âne na aima waihu'u sirômo za'ra wa'wa.

⁶ Duré, a norĩ wa'wa hã 'Re ðhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, te za 'ri para u 're asisisi aba mo, asôrowa 'ri 're wa'wa u. Tawamhã te za asiré 're ðridawa nhitob za'ra wa'aba mo, Aimama aba ma, 're aimreme zusi aba mono da, romnhiwasi nimahã bâta na da te 're ðmadââ waihu'u za'ra mono ô ma hã. Âne wamhã, aihâiba pisutu 're aimreme zusi aba mono ré, Aimama aba si te te ai'âma 're 'madââ za'ra wa'aba mono wa, te za taha si ðwê hã te te aima 're sômri za'ra wa'wa, ðwa'rãmi.

⁷ — Duré, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhã, taré aimreme na 're sahu ahã za'ra wa'aba mono ô di za apâre, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono ô newa. 'Re ðhâimana u'âsi mono waihu'u'ô'wa norĩ si te timreme na te te tâma 're sahu u'âsi za'ra taré, taha zarina si te te 're pawaptob za'ra mono da newa. ⁸ Taha wa, ta norĩ ne 're aimreme zusi aba mono ô di za. E marĩ wa. Aimama aba wi, marĩ hã tiwi 're waptêrê za'ra wa'aba mono ô ré, marĩ zô aiwi 're ðrowaptââ za'ra wa'aba mono zé hã, te te 're awaihu'u sirômo mono wa. ⁹ Âhã zarina si te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma:

“Wamama, hãwi âma 're asâmra mono hã, asisi wê na uburé da te 're aiwaihu'u za'ra mono da, wa aima da'âma 're ðmreme.

¹⁰ Uburé da'âma 're asib'a'uwê mono da, wa duré da'âma 're ðmreme. Hãwi âma aima romhuri'wa norĩ hã, asima 're ðwê mono zéb zarina si, te te 're ðaiwapari pese za'ra mono ne, ti'ai âma uburé da te duré 're aiwapari pese za'ra mono da, wa da'âma 're ðmreme.

¹¹ Â bâta na, wei wama 're anhomri mono, wasa hã âma 're ðwasaihuri mono zéb da hã.

¹² Dawasédé hã da te wa'âma 're 'manharĩ za'ra mono wa, wa te wasina 're ðmadââ za'ra mono ô ne, a hã duré wa'âma 're ab'madââ mono ô di za, wawasédé hã.

¹³ Duré, 're wa'ab'madââ nhimini mono ô di za, Wa'uburé hã te te 're wa'upi mono wa, wawasété u 're warere'e tó mono da. Ma'âpé, 're wa'anho'reptui u'âsi mono, ðwasété uptabi wi.”
Âne si te za Aimama aba wi, 're ðrowaptêrê za'ra wa'aba mo. — Âne ma tó Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ðnomro mono norĩ ma.

¹⁴ Tawamhã âne te duré tâma roti za'ra:

— Dawasédé hã da te ai'âma 're ðmanharĩ za'ra wa'aba mono zé hã asina 're 'madââ u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, Aimama 'wa hã te za duré uburé aiwasédé hã 're ðmanharĩ za'ra wa'aba mono zé hã te te ai'âma 're 'madââ u'âsi za'ra wa'wa. Dawasédé hã da te ai'âma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherê, asina 're 'madââ za'ra wa'aba mono ô wamhã, tawapsi, aiwasédé hã te te ai'âma 're 'madââ za'ra wa'aba mono ô di za Aimama 'wa hã, hãwi âma 're ðsâmra mono hã.

Dasai âna a'â 're ðdahâimana za'ra mono zé wasu'u

¹⁶ — 'Re ðhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, asai âna a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, ai'ubu pire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za. Ni'wam norĩ si te za ubu pire na sai âna 're mreme zusi, 're nomro wê mono newa, da te 're 'madââ wê za'ra mono da. Tawamhã, da te 're 'madââ wê za'ra mono wa, âma 're dawata za'ra mono wamhã, taha si te za tó tâma 're hâimana za'ra. Nimahã na 'Re ðhâimana u'âsi mono nhoprubzê hã tâma 're hâimana za'ra mono ô di za, ta norĩ ma hã. Tô sena wa âne na hã aima waihu'u sirômo za'ra wa'wa. ¹⁷ Taha wa, a norĩ wa'wa hã 'Re ðhâimana u'âsi mono

ma, 're aimreme zusi aba mono da, asai āna a'ā 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za taré â na 're asi'ubu upsõ za'ra wa'aba mo, tô 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Te za duré taré 're asiwarĩrĩ za'ra wa'aba mo, a'ā asai āna 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono tô da, Aimama aba si te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, datõmo na da te 're ïmadâ'â waihu'u za'ra mono õ si. Āne wamhã, aihâiba pisutu, asai āna a'ā tãma 're aimreme zusi aba mono ré, Aimama aba si te te ai'āma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za ïwë hã te te aima 're sômri za'ra wa'wa, ïwa'rãmi.

Hâiwa āma, marĩ hã wë uptabi na 're ïhâimana za'ra mono wasu'u
Rucasi 12.33-34

¹⁹ — Marĩ ïwa'ābã za'ēne hã asima si 're ubumroi pese za'ra wa'aba mono õ di za, ti'a 're anomro aba mono ré hã. Ti'ai āma marĩ na 're ïdanhimarĩ za'ra mono hã si'utõrĩ pese di, dawĩ 're u're su'u za'ra mono wa, duré zazahã hãzapu'u'wa hã te te dawĩ 're hãiwasété za'ra mono wa. Īsipsaihuri norĩ hã te za duré dawĩ sô 're sisisi, dawĩ 're sipsaihuri za'ra mono da, danhimarĩ na. ²⁰ Hãiwa āma asimarĩ za'ra wa'wa hã ïsi'utõrĩõ zô si te za asima 're ïrob'ruiwapari za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono, ïwë uptabi hã te te asô 're ïmadâ'â pese za'ra wa'aba mono zô si. Tame marĩ hã dawĩ 're u're waihu'u za'ra mono õ di. Zazahã hãzapu'u'wa hã te te duré dawĩ 're hãiwasété waihu'u za'ra mono õ di. Duré ïsipsaihuri norĩ hã dawĩ 're sip-saihuri waihu'u za'ra mono õ di, tamemhã. ²¹ Ti'ai āma asimarĩ ahã zô si 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za aip'ë 're, asima 're ïrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, hãiwa āma ïwë hã ïsi'utõrĩõ up-ana. Duré hãiwa āma ïwë uptabi zô si, asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za asima 're ïrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono, ïwë te te asô 're ïapisutu aba mono zô si.

Rob'uuiwëzé wasu'u
Rucasi 11.34-36

²² — Rob'uuiwëzé hã te za da te dasima 're ro'o za'ra, dama rob'madâ'â pibu pese da. Tane duré, dato hã ai-wa rob'uuiwëzém ne. Datõmo wë wamhã, dama rob'madâ'â pese di. Datob'a wamhã, dama rob'madâ'â waihu'u õ di. Tane duré, a norĩ wa'wa hã asimirosa'rata wë za'ra wa'aba wamhã, te za rowa'a na ne 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré, asimirosa'rata wasété za'ra wa'aba wamhã, robra na ne te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

Rob'uiprazéb zô si da te dasima 're ïrob'ruiwapari za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 16.13; 12.22-31

²⁴ — Dama romhuri'wa hã ïsib'apito maparane wamhã, aiwa te te tãma 're romhuri wë zahuré mono õ di za. Īsib'apito maparane wamhã, sahuré te te 're sawi pese zahuré mono õ di za. Misi te za te te 're sawi pese. Īhâiba amo si te za te te siwi 're wë'õ. Duré sahuré te te 're wapari pese zahuré mono õ di za, romhuri'wa hã. Misi te za te te 're wapari pese. Īhâiba amo si te za te te 're 'ruiwapari. Tane, a norĩ wa'wa hã rob'uiprazéb zô si, asima 're romhuri za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're romhuri wë waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Mare di.

Marĩ na 're dahâtâ'â za'ra mono āna 're ïdanomro mono zé wasu'u

²⁵ — Taha wa, wa za duré āne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za, asazé wa'aba na, duré 're ïâhuri aba mono õ na zama. Duré ai'uzazém na zama, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. E taré wasa zô si wa za 're wahâimana za'ra. Mare di. Wasazé nhipai u pire uptabi di, wahâimanazé hã. E taré 're ïwasi'uzza za'ra mono zép si, te wahâiba hã wama 're hâimana za'ra. Mare di. Marĩ ïwë uptabi da, te wahâiba hã wama 're hâimana za'ra. ²⁶ Duré, sire norĩ hã bété. Ta norĩ hã te te sima 're robzuri mono õ di. Duré te te sima 're rob'rãihãri za'ra mono õ di. Robza'razéb āma te te sisa 're robza'wari za'ra mono õ di duré, āma 're ïsaihuri mono zéb da hã. Tane nherë, te Aimama 'wa hã hãiwa āma 're ïsãmra mono hã ïsa hã te te tãma 're anhomri u'âsi. E tawamhã sire si te te 're azawi pese, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Sire zawi nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba di. Taha wa, sire te te 're ï'ab'madâ'â mono zém nhipai u, te za te te 're ai'madâ'â pese za'ra wa'wa, Aimama 'wa hã, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono tô da. ²⁷ Duré, 're atâ'â za'ra wa'aba mono zém na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono wamhã, e asibâtâ na 're atâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. E asibâtâ nhipai u, te za 're aihâimana siroptub za'ra wa'aba mo. Mare di. Asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono zéb zari-na, asibâtâ nhipai u 're aihâimana siroptub za'ra wa'aba mono õ di za.

²⁸ — E marĩ wa, te bété ai'uzazéb õ na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mo. E asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za rowë na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Mare di. Ma'āpé, romnhirãrã 're ïhâimana za'ra mono zém na rosa'rata za'ra wa'aba a'ā, rom na 're ïsimasa mono na hã. Ta norĩ hã ti'uzazéb da hã, te te sisada 're 'manharĩ za'ra mono da, te te 're romhuri za'ra mono õ di. ²⁹ Tane nherë, dama 'madâ'â zeĩ uptabi di, romnhirãrã hã. Apito Saroma hã sibro pese wa, uza wë uptabi na 're si'uzza mono nherë, taha nhipai u, dama 'madâ'â zeĩ uptabi di, romnhirãrã hã. ³⁰ Romnhirãrã hã hãwi 're simnhatã mono ré, te za du hã ïré

da te 're wazâri za'ra, unhamda da, da te 're ub'rã za'ra mono da. Taha wa, 're simasam hã mono dai õ nherë, ma tô wë uptabi na te te 're ab'manharĩ, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. E tawamhã, ai'uzazé hã te te aima 're sòmri za'ra wa'aba mono õ di za bété. Te za tô te te aima 're sòmri za'ra wa'wa, du hâimanazéb zawi nhipai u te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, a norĩ wa'wa hã. E niha Aimama 'wa hã asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono õ di, taha si ai'uzazé hã te te aima 're sòmri za'ra wa'aba mono wa. ³¹ Aimama 'wa hã hãi-wa âma 're ìsãmra mono ma hã, tâma aiwaihu'u pese za'ra wa'aba di, marĩ zô aiwi 're ìrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, marĩ na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Áté asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za âne asima 're ìrosa'rata za'ra wa'aba mono zéb zarina, âne asima 're ìnharĩ za'ra wa'aba mo: "E ma hawi te za mra hã wama 're wairébé, duré wa te 're ì'ahuri mono zéb da hã, duré wa'uzazéb da hã." Áne na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ìhâimana u'âsi mono waihu'u'õ'wa norĩ hã, taha zô si te sima 're sôpré, sina 're hâtâ'â za'ra mono wa. ³³ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã âma 're ìsib'a'uwë za'ra mono norĩ ma, ìwë uptabi hã te te tâma 're ìsòmri za'ra mono zéb zô si, te za asima 're asôpré u'âsi aba mo. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima 're aiwë za'ra wa'aba mono zéb zarina si, 're anomro wë wa'aba mono da, te za asima 're ìwë u'âsi za'ra wa'aba mo. Tawamhã, âhã zô si 're asôpré wa'aba mono wamhã, marĩ zô aiwi 're ìrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za tô te te aima 're anhomri 'wa, Aimama 'wa hã. ³⁴ Awë sidâpâsi te marĩ hã asada 're hâimana za'ra wa'wa. Tane nherë, oto ai'âma 're awë za'ra wa'aba mono wamhã, te za asina 're ìwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're aipawap-tob za'ra wa'aba mono zém na hã, marĩ hã asada 're hâimana za'ra wa'aba mono nherë. Taha wa, za duré ai'âma 're ìawë za'ra wa'aba mono zé bâtâ na hã 're ai-hâimana za'ra wa'aba mono zém na hã, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ìhâimana u'âsi mono si te za awë sidâpâsi bâdâ hã te te ai'âma 're ab'madâ'â 'wa.

Dawasédé hã da te dasi'âma 're ìsa'ra mono zé wasu'u
Rucasi 6.37-38, 41-42

7 — Dawasédé hã da'âma 're ìsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiwi 're dawë'õ za'ra wa'aba mono õ di za, taha zarina 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwë'õ za'ra wa'aba mono tô da. ² Asi'uihã na asiwi 're dawë'õ pese za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina te za tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwë'õ pese za'ra wa'wa, ìwa'rãmi. Asiwi 're dawë'õ za'ra wa'aba mono õ wamhã, tawapsi, te te siwi 're aiwë'õ za'ra wa'aba mono õ di za, âne na hã aiwa. ³ Áne, wa za duré âma aima romnhimiré'é za'ra wa'wa. Áté wede wa'õno hã atob 're te nomro, sabui õ nherë. E niha te za bété sô ìtõmo 'madâ, wede nhipubre wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã. E âne hã ìuwaibaba. Mare di. Wede wa'õno hã atob 're ìnomro

hã sabui õ nherë, e niha te za tâma ìnha: "Ropru hã a'â te aima wazere, atõmo hawimhã." Mare di. Wede wa'õno hã te za a'â atõmo hawimhã ìwaze. Tawamhã te za sô airĩtĩ wë, wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã, wede nhipubre hã.

⁶ — Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ruiwapari'wa norĩ ma, ìwasu'uwë na tâma 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, te te âma 're ìwasété za'ra mono norĩ ma hã. E marĩ wa. Ta norĩ hã wapsã ma, marĩ ìse hã da te tâma 're a za'ra mono nherë, dazô 're sipizari za'ra mono wa, te te 're ìdahâzu mono ne, te za ta norĩ hã asada 're hâimana wasété za'ra wa'wa. Uhâbã norĩ hã marĩ wë zô, sima 're sôpré waihu'u mono õ di. Marĩ ìwë hã wa'âbã za'ëtë nherë, uhâbã ma, da te 're sãmra mono wa, taré te te 're ìwati'i za'ra mono ne, te za ta norĩ hã taré te te 're wapari za'ra, ìwasu'uwë hã. Taha wa, ta norĩ ma, 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ruiwapari'wa norĩ ma hã.

'Re ìhâimana u'âsi mono wi, da te 're ìrowaptërë za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 11.9-13

⁷ — 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, te za ìwë hã 're ìwaptërë za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za tô te te aima 're anhomri 'wa. ìwë zô si te za duré asima 're asôpré u'âsi aba mo. Tawamhã taha zarina te za tô te te aima âma 're a'uwa'imrami 'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, 'rãwi aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da. Duré ni'wa hã 'ri tede'wa zô te te 're ìridawa ta'a mono ne, te za ìwë hã tiwi 're ìwaptërë za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'ri tede'wa te te tâma ìridawa ne, te za tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te aima 're anhomri 'wa, ìwë hã, si'ui-hã na. ⁹ Áne, wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ai'ra hã ì'u'ëtë wapu te te aiwi 're ìwaptërë aba wamhã, e ène te aré tâma ìmanhomri 'wa, te te ìwaptërë upana. Mare di. ì'u'ëtë wapu si te aré tâma ìmanhomri 'wa, te te 'rëne da, ai'ra wa'wa hã. ¹⁰ Duré, tebe te te aiwi 're ìwaptërë aba wamhã, e wahi te aré tâma ìmanhomri 'wa, te te ìwaptërë upana. Mare di. Tepe si te aré tâma ìmanhomri 'wa, te te 'rëne da. ¹¹ Tane duré, a norĩ wa'wa hã 're anomro wë uptabi aba mono õ nherë, te marĩ ìwë si tô ai'ra norĩ ma, 're ìsòmri za'ra wa'aba mo. E tawamhã Aimama 'wa hã hãiwa âma 're ìsãmra mono hã wë uptabi na 're hâimana mono nherë, e ai'ra norĩ ma 're asôprub za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te te aima 're sòmri za'ra wa'aba mono õ di za bété, tinhoprubzë ìwë hã. Te za tô ìsipai u te te aima 're sòmri za'ra wa'wa ìwë hã, tiwi 're ìwaptërë za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba.

¹² — Marĩ ìwë si da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're ìdawë za'ra wa'aba mono ne, te za marĩ ìwë si dama 're ìmanharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo, ìwa'rãmi. Áne duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ìrob'ui'ére hã te wama wasu'u za'ra, duréihã ìsawã wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ére zama.

Bâdâdi nhitobzé wasu'u

Rucasi 13.24

¹³ — Duré, ropipa u 're ĩdanhisisi mono zé hã bâdâdi hã sa'ětē uptabi di. Duré ĩsitobzé hã, sa'ětē uptabi di. Taha wa, dama wapure di, âma 're ĩdanomro mono zéb da hã, bâdâdi hã sa'ětē uptabi wa. Taha wa, te da'ahâ uptabi na âma 're danomro, ropipa u, tamomo 're danhisisi mono wa, da te 're robzépata u'âsi za'ra mono da. Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zéb u, 're ĩdanhisisi mono zéb da hã, bâdâdi nhitobzé hã syryre di. Tamomo bâdâdi hã syry uptabire di duré, âma 're ĩdanomro mono zéb da hã. Dama pire di, âma 're ĩdanomro mono zéb da hã. Taha wa, te da'umro na si da te dasi-na 're uwaimrami za'ra. Taha wa, ma'âpé, sada 're asiptete za'ra wa'aba mono, bâdâdi nhitobzé ĩsyryre na si 're asisisi aba mono da, rowē uptabi u.

Rob'râi wasu'u, 'wabzéré wasu'u me

Rucasi 6.43-44

¹⁵ — Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi ô 'wa norĩ wi, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Ta norĩ hã tô sena dasiré 're hâimana wē za'ra mono newa, te za te te dama 're roti za'ra taré. Ta norĩ hã te abaze zahi ne 're hâimana u'âsi za'ra, ĩsazei'wa norĩ zada. ¹⁶ Ta norĩ hã uburé marĩ hã te te 're ĩmanharĩ za'ra mono zém na te za âma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wai ô na hã. E 'wabzéré hã te za rob'râ na 're 'râ za'ra, uwa 'ru 'râ na. Mare di. Uwa 'ru 'râ na 're 'râi waihu'u za'ra mono ô di, 'wabzéré hã. Duré, e apto hã rob'râ ĩse na te za 're 'râ za'ra. Mare di. Âma 're 'râi waihu'u za'ra mono ô di, apto hã. ¹⁷ Duré rowede hã wē wamhã, 're 'râi wasété za'ra mono ô di za. Te za 're 'râi wē u'âsi za'ra. Wasété wapsi, te za 're 'râi wasété u'âsi za'ra. Ta norĩ hã 're 'râi wē waihu'u za'ra mono ô di za. ¹⁹ Rowede hã 're 'râ za'ra mono ô wa, te za da te 're sâna'rata nhihâri za'ra, unhama u da te 're sâmra mono da. ²⁰ Tane, aibâ norĩ hã roti tô senai'ô na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ hã uburé marĩ hã te te 're ĩmanharĩ wasété za'ra mono zém na, te za âma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wai ô na hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwē mono zéb u, 're ĩdanhisisi mono zé wasu'u

Rucasi 13.25-27

²¹ — Āté ni'wam norĩ hã te za dama 're siwasu'u za'ra, âne: "Zezusi hã ta hã ĩnhib'apito. Wa hã tâma romhuri'wa, wa tô 're ĩhâimana u'âsi." Āne ni'wam norĩ hã dama 're siwasu'u za'ra mono nherē, uburé 're sisisi mono ô di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwē mono zéb u hã. Ni'wam norĩ si te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē, 're hâimana za'ra, ĩmama hã hâiwa âma 're ĩsâmra mono hã te te sima 're ĩawē mono zéb zarina, marĩ ĩwē si te te 're ĩmanharĩ za'ra mono norĩ si. ²² Nimahã bâta na ropsi'utôřizéb âma, ĩ-

mama za oto da'âma ĩsipo'ozéb âma hã te za da'ahâ na ĩma nharĩ za'ra ni, âne: "Wanhib'apito, Wanhib'apito, wa norĩ hã asadawa para, wa tô wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Asadawa para, wa tô duré wa'uburé hã wa te dama 're sâmra za'ra. Marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'ô hã wa tô duré wa te dama 're 'manharĩ za'ra, asadawa para." Āne na hã da'ahâ na te za ĩma tasiwasu'u za'ra ni, ĩnhib'a'uwē uptabi hã 're danomro mono newa. ²³ Tane nherē, wa za wa hã ĩsi'uihâ na tâma nharĩ za'ra, âne: "Te aiwaihu'u za'ra wa'aba ô di, ĩzazei'wa na. Marĩ ĩwasété si ma tô 're ĩmanharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo. Mo oto ai'aba'rêi wa'aba, ĩnhiti." Āne wa za ta norĩ ma nharĩ za'ra, misi haré.

'Ri'wa norĩ wasu'u

Rucasi 6.46-49

²⁴ — Āne, wa za duré âma aima simiré'ê za'ra wa'wa, 'ri'wai wasu'u na. 'Ri'wa hã tâma rosa'rata waihu'u pese wa, ma tô êtē nhisiwi 'ri hã 'manha, siptete na 're sa mono da. Tawamhã tâ hã pĩni za'ětē na 're ta'a mono wa, ma tô 're âpré. 'Re âpré mono wamhã, 'ri u ma tô 're praba, â hã. Rowa'u'u za'êne hã ma tô duré 're pusi, 'ri uwaibaba, te te me da aré. Tane nherē, 'ri hã simei ô di, êtē nhisiwi te te sima 'ri wa, aibâ hã. Tane duré, â hã te ĩrotizé hã ni'wam norĩ hã te te 're wapari za'ra mono wa, te te oto 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za rowē na 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata.

²⁶ — 'Ri'wa hâiba amo na, wa za duré âma aima simiré'ê za'ra wa'wa, tâma ĩrosa'rata waihu'u ô hã. Ta hã supara nhisiwip si ma tô sima 'ri, siptete na tâma 're sab u'âsi mono da newa. Tawamhã tâ hã pĩni za'ětē na 're ta'a mono wa, ma tô 're âpré. 'Re âpré mono wamhã, 'ri u ma tô 're praba, â hã. Rowa'u'u za'êne hã ma tô duré 're pusi, 'ri uwaibaba. Tawamhã 'ri hã ma tô 'marôwĩ, awa'awi. Tane duré, â hã te ĩrotizé hã ni'wam norĩ hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherē, te te 're 'madâ'â za'ra mono ô wamhã, ta norĩ si te za si'uihâ na 're sisimini za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata za 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã.

²⁸ Tawamhã Zezusi hã âne na te te dama rowasu'u parimhã, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni, te te dama ĩrowahutuzém na hã. ²⁹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ, simirowasu'u wapure na te te dama 're ĩrowahutu za'ra mono ne, te te dama 're rowahutu mono ô di, Zezusi hã. Simirowahutu pire uptabi na ma tô te te dama 're rowasu'u. Taha wa, ma âma tatob'uzu za'ra ni, dama ĩwaihu'u'ô hã te te dama wasu'u wa.

Aibâ ĩwa're ré hã Zezusi te te ĩpesezé wasu'u

Marcusi 1.40-45; Rucasi 5.12-16

8 Tawamhã Zezusi hã ma tô êtē 'râihâ hawi si'ra. Te te si'rai wamhã, da'ahâ uptabi na ma tô ĩsarina ai'aba'rê ni. ² Tawamhã aibâ ĩwa're ré hã ma tô ĩtēme wi. ĩtēme wisi wamhã, ma tô hi'râtitô nhamra, ĩpapara. Te tâma tinha:

— Apito, ĩma aiwaihu'u pese di, asimipese waihu'u pese na. Taha wa, asima ĩwē wamhã, te za ĩpe.

³Tawamhã Zezusi ma tō tinhib'rada hã wahutu, te te āma upi da. Te te upi wamhã, te tãma tinha:

— Tane tō. Wa tō ĩsima aiwē, te aipese da. Tãibã oto aihãzé hã.

Tawamhã awa'awi ma ĩ'wa're hã tãma apa.

⁴Tawamhã Zezusi hã te tãma tinha, āne:

— ĩwapari pese, asina. Ni'wai ma, asina ĩwasu'u ō di za, te aipesezém na hã. Sasedoti u si te za aimo, aihãiba wē zō te te aihãiba 'madã'ã da. Taha parip si, te za tãma asōpru 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, Mozésihi nhimiroti zarina, aipesezém na da te āma aiwaihu'u za'ra da, sena na. — Āne te Zezusi hã tãma roti, aibã te te ĩpese ma.

Da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai ma romhuri'wa, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u

Rucasi 7.1-10

⁵Tawamhã Zezusi hã Capana'u na 'ri nho'ōmo nhisi u ma tō wi. Wisi wamhã, ma tō aibã sōpētē, romanu hã. Ta hã da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa. Tawamhã, te te sōpētē wamhã, ma tō aibã hã tãma ti'ru Zezusihi ma, tãma ĩromhuri'wa hã te te tãma pese da. ⁶Āne te tãma tinha:

— Apito, ĩma romhuri'wa hã ĩnhorōwa āma te nomro. Hãzé uptabi di. Hãzé uptabi wa, sirési waihu'u ō di, hãzé za'ētē wa.

⁷Tawamhã Zezusi hã te asa tãma tinha:

— Wa za āma mo tō, te pese da.

⁸Tawamhã romanu hã te duré tãma tinha, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã:

— Tō'ã, apito. Wa hã aima ĩwapure di, ĩnhorōwa u asébré da hã. Ma'ãpé, taré ã hawi pese aimreme na, séptã'ã da. Tawamhã te za tãma tirowē, ĩma romhuri'wai ma. ⁹Wa hã da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa zapari romhuri'wa. ĩzapari te duré 're hãimana za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã. Nimomo te 'mazatōrĩ wamhã, te za 'maimo. Duré sō ĩ'maihãrã wamhã, te za we 'maimo, ĩtēme. Duré ĩma romhuri'wai ma, marĩ hã te 'rui wamhã, te za 'manha awa'awi, ĩzadawa para. — Āne te siwasu'u, Zezusihi ma.

¹⁰Tawamhã Zezusi hã āne hã te te wapari wamhã, ma tō āma titob'uzu, ĩsiwasu'uzém na. Taha wa, ĩsarina ĩdasi'aba're norĩ ma, ma tō nharĩ za'ra:

— Tō sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ā hã te te sina ĩumnhasizém na hã niwa te ĩmadã'ã ō, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai āma hã. Ta norĩ hã te te āma siwi wabzu ō di, te te sina ĩumnhasizém na hã. ¹¹Āne, wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Da'ahã uptabi na te za 're dasihutu, bātã pusizém hawi, duré bātã zasizém hawi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono u, ĩsiré 're dasaihuri mono da, da'ãma 're ĩsib'a'uwē mono zéb āma. Abra'ãhã siré te za 're dasi'ubumro, duré Izatihi siré, duré Zacoho siré. ¹²Tane nherē, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, āma 're sib'a'uwē za'ra mono da nherē, ĩsiré 're si'ubumroi mono da nherē, te za sãmra sisiti, robra si 're ĩsa'wari mono u. Tame te za sina 're

'ry'ry. Te za duré 're 'wasitete za'ra, te te 're robzépata za'ētē za'ra mono wa. — Āne ma tō Zezusi hã dama rowasu'u.

¹³Tawamhã te duré da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai ma tinha:

— Mo oto aimorĩ apã, asōrōwa u. Asina ĩumnhasizéb zarina, wa za aipawapto.

Tawamhã āne te te tãma nharĩ wi, ma tō tipesa, romanuhu ma, romhuri'wa hã.

Da'ahã uptabi na, Zezusi te te ĩda'apesezé wasu'u

Marcusi 1.29-34; Rucasi 4.38-41

¹⁴Tawamhã Zezusi hã Pedruhu nhorōwa u ma tō mo. Morĩ wamhã, ĩmaprewa ma tō sabu. Hãzé ré, te nomro waptã wa, wa'ro na. ¹⁵Tawamhã ma tō sib'rata upi, Zezusi hã. Te te sib'rata upi wamhã, ma tō tiwahã. Tawamhã ma tō wahudu, pi'ō hã. Wahutu wamhã, ma tō ĩsa hã tãma tisō Zezusihi ma, sa da.

¹⁶Tawamhã bādã sébrézéb u, ma tō wa'uburé ré 're ĩdanomro mono hã da te simro, Zezusihi u, ahã uptabi na. Tawamhã misi si te nasi dama azatō wa'uburé hã, misi haré timreme na si. Uburé ĩhãzé ré norĩ zama te apese duré. ¹⁷Āne ma tō Zezusi hã te te 're da'apawapto, Iza'iza hã duréihã te te āma ĩrob'ui'érezéb zarina te te sina uwaimrami da. Āne Iza'izaha nhimi'ui'ére hã: “Wahãzé mono bã, ma tō te te wawi 're awaibu.”

Āne duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'ére hã, Zezusihi āma hã.

Aibã norĩ hã Zezusihi siré ĩneb zahuré zé wasu'u

Rucasi 9.57-62

¹⁸Tawamhã Zezusi hã da'ahã uptabi na da te dasiwi ĩ'uirĩ za'ra norĩ hã ma tō 'madã'ã za'ra. Te te da'ab'madã'ã wamhã, ma tō tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma rob'ru za'ra, ĩsō'u na te te saprĩ za'ra da, zara u. ¹⁹Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na rowahutu'wa hã ma tō ĩtēme wi, Zezusihi u. Āne te tãma tinha:

— Rowahutu'wa, āhãna wa ĩsima aiwē, asiré 're ĩmorĩ da oto, daro mono bã.

²⁰Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Wapsã wawēre hã ab're 're, ĩsōrōwa hã. Duré si norĩ hã tizasi te te sima 're 'manharĩ za'ra, tinhorōwa da hã. Tazahã, wa hã ti'ai āma dasiré ĩpodo hã ĩnhorōwa ō di, āma 're ĩwa'utu mono zéb da hã. Hãwi si wa datēme 're morĩ u'ã.

²¹Tawamhã Zezusi ma tō duré aibã hãiba amo 'mahã, ĩsarina 're ĩmorĩ hã, ĩsiré 're morĩ u'ãsi da oto. Tawamhã aibã hã te asa tãma tinha:

— Apito, a'ã apã ĩmorĩ, ĩmama hã ĩwi dã'ã wa, ĩsisa'u te āma ti'a da. — Āne te sina 'mahã.

²²Tane nherē, te Zezusi hã tãma tinha, asa:

— Ōne haré te za ĩsiré 're aimo oto. ĩdã'ã norĩ hã te za tisiré ĩdã'ã norĩ āma te te 're ti'a za'ra.

ZeZusi hã rowa'u'u za'ětě ma, te te ĩnharĩzé wasu'u
 Marcusi 4.35-41; Rucasi 8.22-25

²³ Tawamhã ZeZusi hã ma tã azé, uba're 're. ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ zama ma ĩsiré asisi, ĩsiré si'aba're da. ²⁴ Tawamhã uba're na si'aba'rei ré, ma tã rowa'u'u za'ěne hã tiwi tiwatobro za'ra. Ā sisasi hã te te ĩré wabzuri za'ra, uba're hã. Tane nherě, ZeZusi te nhono. ²⁵ Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tã ĩtěme sina roptob za'ra, te te siwi utu da. Tawamhã āne te 'mahārā za'ra:

— Wanhib'apito, ma'āpé wanho'reptu za'ra na. Wa za ai'utōrĩ ni.

²⁶ Tawamhã ZeZusi hã te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, ma aipahi za'ra wa'wa. E ĩ'umnhasi za'ra wa'aba āna.

Tawamhã ma tã wahudu, ZeZusi hã. Wahutu wamhã, ma tã rowa'u'u ma tinha, te te sazāri da, ā sisasisi ma zama. Tawamhã ma tã sazā, rowa'u hã. Ma tã duré ti'ātu. ²⁷ Tawamhã ma tã āma titob'uzu za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Āne te sima nharĩ za'ra:

— Pra, e niha ĩwaihu'u pe, ō hã. ĩsadawa hawi ma rowa'u hã sazā, ā sisasisi zama. — Āne te sima rowa'u za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã.

ZeZusi hã aibā norĩ, wa'uburé ré 're ĩneb zahuré te te ĩpese zahuré zé wasu'u
 Marcusi 5.1-20; Rucasi 8.26-39

²⁸ Tawamhã ZeZusi hã ma tã mo, Dadara na danhip-ti'a nho'ōmo nhisi u, Darireza na ĩsō'u nhisi zara u. Tame ma tã aibā norĩ hã sōpětě zahuré, wa'uburé ré 're ĩneb zahuré hã. Adā'ā 'ru hawi, ma we sina uzusi zahuré, ětě zahāpā ab're sirōmo 're, 're ĩsimasisi u'āsi zahuré mono zém hawi. Ta norĩ hã ĩsipārĩ su'u zahuré, duré simimnhasi zahuré di. Taha wa, 're ĩhāimana zahuré mono zé wa'wai baba 're danomro waihu'u mono ō di. ²⁹ Tawamhã rosa'rese ō ré, ma tã sa'ětě 'mahārā zahuré ZeZusi hã, āne:

— 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra, e marĩ wa'āma 'manharĩ da, te we aimo, wawa'wai baba. E ropsi'utōrĩzé wana wa'ahāri da, te we aimo, wa te robzépata da.

³⁰ Tawamhã romhā prā na te uhābā hã tisa hã te te 're huri, ahā na. ³¹ Tawamhã wa'uburé norĩ hã aibā norĩ pē'ě 're, 're ĩhāimana za'ra mono hã te sa'ětě sina 'mahārā za'ra:

— Nimomo wazatōrĩ za'ra da wamhã, ma'āpé uhābā norĩ u wazatōrĩ za'ra na, ĩhāiba 're, 're wahāimana za'ra mono da.

³² Tawamhã ZeZusi hã ma tã ōne haré tãma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'rei wa'aba.

Tawamhã uhābā hāiba 're ma tã sisasi, wa'uburé norĩ hã. Taha wa, te sa'ětě sisa're, uhābā norĩ hã, ĩrāsipra u. Āi ba ma tã rere. Taha wa, ma ai'utō, ā na uburé.

³³ Tawamhã uhābā 'madā'ā'wa norĩ hã ma tã ĩsiti sisa're. 'Ri nho'ōmo u ma tã sisa're. Tame ma tã uburé dama rowasu'u za'ra, aibā norĩ ma, niha ĩromhāimana zahuré zém na hã, wa'uburé ré 're ĩneb zahuré ma.

³⁴ Tawamhã 'ri nho'ōmo āma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã ma tã aihĩni tawairébé ni, ZeZusi hã da te dasi-na uzusi za'ra da. Tawamhã ma tã sāmri za'ra ni. Da te dasiwi sāmri wamhã, ma tã tãma rob'ru za'ra ni:

— Ma'āpé, warom nhiti aimorĩ, nimomo. — Āne te dasiwi satōrĩ ni, ZeZusi hã.

Īmorĩ'ō, ZeZusi te te ĩwahutuzé wasu'u
 Marcusi 2.1-12; Rucasi 5.17-26

9 Tawamhã ZeZusi hã ma tã uba're 're azé, zara u te te saprĩ da. Te te saprĩ wamhã, ma tã 'ri nho'ōmo u wi, tirob u. ² Tamomo ma tã ni'wam norĩ hã we siwi ti'ā, ĩmorĩ'ō hã ĩsimiwaptā ré. ĩmorĩ'ō hã za te te ĩpese na ma tã āma umnhasi za'ra, ZeZusi hã. Tawamhã ZeZusi hã taha na ma tã sina simirosa'rata waihu'u za'ra, aibā norĩ hã. Taha wa, te ĩmorĩ'ō ma tinha:

— ĩsiwadi, aiwi robzei'ō tō. Aiwasédé hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã te ai'āma 're ab'madā'ā mono ō di za oto. — Āne te tãma tinha.

³ Tawamhã ni'wam norĩ hã 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã ma tã 'rāwi sima rowasu'u za'ra, āne:

— Ō hã te 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma wasété.

⁴ Tane nherě, ZeZusi hã ma tã sina waihu'u, ĩsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, ma tã āne ĩ'āma ĩrosa'rata wasété za'ra wa'wa. ⁵ Wa hã dawasédé hã te dama 're ĩ'apari waihu'u pese mono zém na hã, sena na ĩwaihu'u za'ra wa'aba da hã, e niha te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Aibā ma, wa tã tinha: "Aiwasédé hã 're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã te ai'āma 're ab'madā'ā mono ō di za oto." Āne na si ĩmreme wamhã, aima pibu prā za'ra wa'aba di. Ā hã ĩmorĩ'ō hã wahutu da, duré oto morĩ da, te tãma nharĩ wapsi, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩwaihu'u pese na sena na ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba da oto. Taha wapsi, aima pibu pese za'ra wa'aba di za. ⁶ Ti'ai āma dasiré ĩpodo hã ĩma waihu'u pese di, dawasédé te dama 're ĩ'apari mono da hã, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa para. Āne na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, wa za ĩhi're ma tinha, wahutu da.

Tawamhã ĩmorĩ'ō ma, te tinha ZeZusi hã:

— Ma'āpé, aiwahutu. Asa'warizé hã āri, asōrōwa u aimorĩ da oto.

⁷ Tawamhã awa'awi ma tã wahudu aibā hã, tinhorōwa u morĩ da. ⁸ Tawamhã āne hã da te 'madā'ā za'ra wamhã, ma tã tãma tapē'ēwara za'ra ni, dama sa'rese ō wa. Ma tã duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma tawata za'ra ni, tiwaihu'u pe hã te te dama 're anhomri mono wa.

Mateusihĩ zō ZeZusi, sisarina ĩhārāzé wasu'u
 Marcusi 2.13-17; Rucasi 5.27-32

⁹ Tawamhã ZeZusi hã ma tã mo, dahawi. Morĩ ré, ma tã ĩsā, danhib'apito ma, rob'ui'prazé ubumroi'wa hã, Mateusi na ĩnhisi hã. ĩnhimiromhurizéb āma wa nhamra, rob'ui'prazé te dawi 're ĩ'aubumroi mono zéb āma. Tawamhã ZeZusi hã te ĩmahā:

— We aimorĩ, ĩsiré 're aimorĩ da oto.

Tawamhã awa'awi wa tô wahudu, ĩsiré 're ĩmorĩ da oto. ¹⁰ Tawamhã barana wa oto wasiré wasaihuri ni Zezusi norĩ hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ me. ĩn-horõwa ãma wa wasaihuri ni. Wasaihuri ré, ma tô rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã ĩtème asisi 'ri para u, ahâ na, ĩsiré saihuri da. Ni'wam norĩ hã zudezu nherê, parisezu norĩ nhimiroti zarina 're ĩhâimana za'ra mono õ norĩ zama ma tô duré ĩtème aihutu, Zezusihi u.

¹¹ Tawamhã parisezu norĩ hã ãne hã te te 'madâ'ã za'ra wamhã, ma tô Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wazadanharĩ za'ra, ãne:

— E niha bâ, te asib'apito za'ra wa'wa hã rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siré tisa, dawasété na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ siré zama.

¹² Tawamhã Zezusi hã te te sina wapari za'ra wa, ma tô tâma nharĩ za'ra, ãne:

— Hãzé ãna 're ĩnomro mono norĩ zô, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono õ di, te te 're wede za'ra mono da. ĩhãzé ré norĩ zô si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra mono da. ¹³ Duréihã ma tô 'Re ĩhâimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãne na rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono mreme na: "Asimizama hã ĩma 're ĩzata za'ra wa'aba mono zô hã, sô 're ĩnhimipari mono õ di oto. Asimizawi pese zarina, da'ãma 're aiwamri za'ra wa'aba mono da si, wa ĩsima te 're aiwê za'ra wa'wa oto." ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'ãsi mono mreme na rob'ui'éré hã sô sabu za'ra wa'aba ĩbaihã hã, waihu'u pese za'ra wa'aba da. Dawê na 're ĩdanomro mono norĩ zô ĩsitème 're ĩhârâ mono da, we ĩmorĩ õ di. Dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ zô si 're ĩhârâ mono da, wa wei mo.

Dasai ãna bâtã na a'ã 're ĩdahâimana za'ra mono zé wasu'u

Marcusi 2.18-22; Rucasi 5.33-39

¹⁴ Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô Zezusihi u ai'aba'ré. Tawamhã ãne te siwi sadanha:

— Wa norĩ hã, duré parisezu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'ãsi mono ma, 're wamreme zusi mono da hã, wasai ãna wa a'ã 're wahâimana za'ra, bâtã na. E marĩ wa, sai ãna a'ã 're hâimana za'ra mono õ di bété, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã.

¹⁵ Taha wa, te Zezusi hã asa tâma nharĩ za'ra:

— Aibã hã ĩmrozéb u, sô ĩhârâ za'ra norĩ hã sihutu wamhã, e aibã ĩmro da hã ĩsiré sãmra za'ra ré, te za robzei'õ na tihâimana za'ra, ta norĩ hã. Mare di. ãnei õ di. Niwapsi te za bâdã hã ĩwa waptãrã, aibã ĩmro da hã ĩsiwadi norĩ wa'wa hawi, da te tiwi ĩ'ãri za'ra zéb da hã. Tawapsi te za tô sai ãna 're si'ubumro, robzei'õ na.

¹⁶ — Duré da'uza hã hã'ratare wamhã, te za hãihata. E tawamhã ĩhâté hãnhãri na te za hãiwa'aba ni. Mare di. ĩhâté hãnhãri na da te hãiwa'aba wamhã, da te ĩré hã'upsõi wamhã, te za tihãzahutu, ĩhãiwa'abazé hã. Tawamhã te za oto hãsisinarĩ pese, da'uza 'rada hã.

¹⁷ Duré e romhã 'manharĩ 'rata 're, te za uwa 'rãi wa'u ĩsé hã da te 're sé, wa'ui ware õ ré. Mare di. Wa'ui ware õ ré, da te 're séme mono wamhã, oto wa'ui ware

wamhã, te za romhã 'manharĩ 'ratare hã sina wazu. Tawamhã uwa 'rãi wa'u ĩsé hã te za asa'wa. Romhã 'manharĩ hã te za duré hãihaiwamna. ĩtép si'uiwa na si, te za da te 're sé, dawi 're sisa'wari za'ra mono tô da, rob'rãi wa'u zé té hã. Tawapsi, romhã 'manharĩ hã dawi 're hãsiwamnarĩ za'ra mono õ di za duré. — ãne ma tô Zezusi hã ãma romnhimiré'é, uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé, da te 're ĩséme mono zém na hã.

Zezusi hã pi'õ norĩ te te ĩpese zahuré zé wasu'u, azarutu me

Marcusi 5.21-43; Rucasi 8.40-56

¹⁸ Tawamhã Zezusi hã te te dama rowasu'u ré, ma tô aibã hã ĩtème wi, dama roti'wa hã. ĩtème wisi wamhã, ma tô hi'rãtitõ ĩpapara nhamra. Tawamhã te tâma tinha, ãne:

— ĩ'ra hã azarudu hã ma tô ĩwi dârã, ãhãna si. Tane nherê, ma'ãpé ãma ĩme aimorĩ, asib'rada ãma hiri da, hãiwa'utu da, ĩma 're morĩ da apã.

¹⁹ Tawamhã Zezusi hã ma tô wahudu. Wahutu wamhã, ma tô ĩsiré mo. ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ zama, wa ĩsiré ai'aba'ré ni.

²⁰ Tawamhã morĩ ré, te pi'õ hã we ĩsarina mo, ĩbabarãi hawi. Pi'õ hã ĩhãzé te te ĩsazãri'õ, 12 na ma tô ãma tiwahu, ĩhãzé te te 're 'manharĩ mono ré hã. We ĩsarina morĩ wamhã, ma tô ĩ'uza hãnhisudu hã upi.

²¹ Ta hã ma tô ãne sima rosa'rata: "ĩ'uza si te tiwi upi nherê, wa za séptãrã." ãne te sima rosa'rata, pi'õ hã.

²² Tawamhã pi'õ, ĩ'uza te te upi wamhã, ma tô Zezusi hã sô aipi'ra. Sipi'rai wamhã, ma tô pi'õ hã tisã. ãne te tâma tinha:

— ĩsiwadi, aiwi robzei'õ tõ. Za te aipesezém na, ĩ'umnhasi zarina ma tô aihãzé hã aima apa.

Tawamhã awa'awi ma tô pi'õ hã séptãrã.

²³ Taha pari, te mo Zezusi hã, dama roti'wa nhorõwa u. Morĩ wamhã, rowamreme'wa norĩ hã ma tô sôpêté za'ra, adã'ã ãma simnhãsi ré. Da'ahã na ma tô da'anhopêté, ãma ĩda'ry'ry norĩ hã. ²⁴ Tawamhã ãne te dama tinha:

— Mo oto aiwairébé aba. Azarudu hã dã'ã õ di. Taré te nhono.

Tawamhã ma tô ãma tawa'ë za'ra ni, dã'ã uptabi nherê, taré ĩsõtõ na te te waihu'u wa, Zezusi hã.

²⁵ Tawamhã rob u ma tô tawairébé ni. Dawairébé wi, ma tô Zezusi hã ãzé 'ri 're wa'wa u, azarudu ĩnomrozéb u. Tawamhã awa'awi ma tô pa'ã. Te te pa'ãri wamhã, ma tô awa'awi wahudu, azarudu hã. ²⁶ Tawamhã ĩwasu'u hã ma tô te te ropé daro mono bâ, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã.

ĩtob'a norĩ, Zezusi te te ĩpese zahuré zé wasu'u

²⁷ Tawamhã 'ri para hawi watobro wamhã, morĩ ré, ma tô aibã norĩ hã ĩsarina tineb zahuré, ĩtob'a zahuré hã. Tawamhã te 'mahãrã zahuré, ãne:

— Dawihi nhihudu, ma'ãpé wa'ãma aipé'ézé na.

²⁸ Tawamhã 'ri para u ma tô ãzé, Zezusi hã. Sébré wi, ma tô ĩtob'a norĩ hã ĩtème aimasisi zahuré. Tawamhã Zezusi hã te sadanharĩ zahuré:

— E te asina ĩ'umnhasi 'wa, te ato pese aba da hã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ zahuré:

— ĩhe, wa tã wasina ai'umnhasi ni, apito.

²⁹ Tawamhã Zezusi hã ma tã tãmo upi zahuré. Te duré tãma nharĩ zahuré:

— Asina ĩ'umnhasi aba zéb zarina, wa za tã ato pese 'wa.

³⁰ Tawamhã ma tã oto tito pese zahuré, aibã norĩ hã.

Ma tã duré sadawa uwati zahuré, ãne:

— Te aima ĩ'manharĩ wẽ wa'aba zém na, dama ĩwasu'u wa'aba õ di za. Tã'ã. — ãne te sina sadawa uwati zahuré.

³¹ Tane nherẽ, oto neb zahuré wamhã, ma tã tisiwasu'u na te te ropé zahuré ropã, Zezusi te te ĩpese zahuré zém na.

Īmreme'õ, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u

³² Tawamhã Zezusi te te ĩto pese zahuré neb za'u si, ma tã aibã hã we ĩtẽme dasiwi saprõni ni Zezusihi u, wa'uburé ré wa, mreme'õ u'ãsi 're ĩhãimana mono hã.

³³ Tawamhã Zezusi hã ma tã wa'uburé ma rob'ru, ĩhawiwatobro da, ĩsiti. Te te tãma rob'rui wi, ma tã aibã hã mreme watobro. Taha wa, ma ãma tatob'uzu za'ra ni. Te duré dasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— Niwa, wa te ĩ'madã'ã za'ra õ, ãne hã, Izarazéhé nihudu norĩ nhipti'ai 'remhã.

³⁴ Tane nherẽ, ma tã parisezu norĩ hã taré ĩwasédé hã ãma hiri za'ra, ãne:

— Wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para, te õ hã wa'uburé hã te te dama 're anhamra, Satanasihizadawa para. — ãne ma tã parisezu norĩ hã siwi wẽ'õ, Zezusi hã.

Zezusi hã da'ãma ĩsiwamrizé wasu'u

³⁵ Tawamhã Zezusi hã ma tã datẽme 're mo, 'ri wa'õtõ mono bâ, te te dama 're rowahutu mono da, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na te te dama 're rowasu'u, ĩwasu'uwẽ na. Dahãzé mono bâ ma tã duré da'apese. Hãzé u'ãsi wa, sib'uwere na 're ĩnomro mono norĩ zama te apese, Zezusi hã. ³⁶ Tawamhã da'ahã uptabi na te te da'ab'madã'ã wamhã, ma tã Zezusi hã da'ãma aiwamri tipẽ'ẽ na, pone'ẽrebã 'madã'ã ãna 're ĩnomro mono ne, robzei ãna 're dahãimana za'ra mono wa, 're dasipawapto waihu'u za'ra mono õ wa. ³⁷ Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, te tinha, ãne:

— Amnho hã sa'ëtẽ uptabi di, da te 're ĩ'ubumroi mono da hã. Tane nherẽ, sada hã da'umrore di, ĩ'ubumroi'wa da hã. ³⁸ Taha wa, ma'ãpé tiwi 're rowap-tẽrẽ u'ãsi za'ra wa'aba mono, rob're tede'wai wi, romhuri'wa da hã we te te da'azatõrĩ da da'ahã na, rob're hã te te 're ubumro za'ra mono da. — ãne ma tã Zezusi hã da'ãma romnhimiré.

Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ te te ĩsatõrĩ za'ra zé wasu'u, daro mono bâ

Marcusi 3.13-19; Rucasi 6.12-16

10 Tawamhã Zezusi hã ma tã sitẽme wazõ hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ zõ, 12 na wahãiba norĩ zõ. Wazõ hãrã za'ra wamhã, ma tã wama pisutu za'ra, ĩwaihu'u pese zarina ĩsadawa para, wa'uburé norĩ te te 're ĩdawamnarĩ za'ra mono hã wa te dama 're sãmra za'ra mono da. Duré ĩhãzé ré norĩ hã dahãzé mono bâ ĩsadawa para, wa te 're dapesé za'ra mono da, ma tã duré wama pisutu za'ra, duré hãzé u'ãsi 're hãimana za'ra mono wa, 're ĩsib'uwere pese za'ra mono norĩ zama. ² Zezusi hã daro mono bâ te za oto wazatõrĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã, ĩsadawa para wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Tizadawa wasu'u'wa na, ma tã wanhisizã za'ra oto, Zezusi hã. Wanhisizã za'ra hã, ãne: Sima na ĩsisi hã. Taha nhisi amo hã Pedru. Duré ĩno nhisi hã Ādéré na ĩsisi hã. Duré Ti'adu, duré Ti'aduhu no, Zuwã. Ta norĩ hã Zebedehe 'ra norĩ. ³ Duré Piripi, duré Batoromezu, duré Tome, duré wa hã Mateusi. Wa hã rob'uiprazé ubumroi'wa aré. Duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hã. Duré Tadezu, duré Sima aimawi hã. Ta hã ma tã aré dame 're hãimana, romanu norĩ zãda, tirom hawi apã te te 're satõrĩ za'ra mono da. Duré Zudasi Icarizoti, Zezusi hã te te dama ĩhãiba nhomri da hã.

⁵ Tawamhã Zezusi hã te te wazatõrĩ za'ra da, ma tã ãne wama roti za'ra, 12 na wahãiba norĩ ma hã:

— Zudezu'õ norĩ nhipti'ai u 're anomro aba mono õ di za. Duré samaritanu norĩ nhipti'ai u 'ri nho'õmo mono bâ, 're asisizi aba mono õ di za. ⁶ Izarazéhé nihudu norĩ u si te za 're anomro aba mo, pone'ẽrebã 'madã'ã ãna, siwa'ru 're ĩnomro mono ne, 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ u si. ⁷ ãne te za dama 're ĩrowahutu za'ra wa'aba mo: "'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã romhuture di oto." ⁸ ĩhãzé ré norĩ hã te za duré 're ĩpese za'ra wa'aba mo. 'Re dadã'ã za'ra mono nherẽ, te za duré 're ĩdahãiwahutu za'ra wa'aba mo. ĩ'wa're ré norĩ zama te za 're ĩpese za'ra wa'aba mo. Wa'uburé hã te za dama 're ĩsãmra za'ra wa'aba mo. Wa'ãbã ãna wa tã ĩwaihu'u pe hã aima sõmri za'ra wa'wa. Taha wa, wa'ãbã ãna te za ãne uburé dama ãma 're ĩ'uwaimrami wẽ za'ra wa'aba mo. ⁹ Rob'uiprazé ĩsapotore hã asiré 're 'wasari aba mono õ di za, ëtẽ'ubuzi pré oru hã duré ëtẽ'ubuzi'a prata zama. ¹⁰ Dama romhuri'wai ma, te za dasa hã da te tãma 're sõmri za'ra, tiwi sã robaba wa. Taha wa, nimomo 're anomro aba mono wamhã, romramizé hã asiré 're 'wasari aba mono õ di za. Duré ai'uzã misire ré si te za 're anomro aba mo. Aipara'uzã misire ré si te za duré 're anomro aba mo. Wedehu hã asiwazusizé hã misire te za duré asiré 're ĩ'wasari aba mo.

¹¹ — Nimomo daza'ru u 're anomro aba mono wamhã, asõ 're ĩtob'uzu za'ra wa'aba mono norĩ u si te za 're asisizi aba mo. Tawamhã tame te za ĩsiré 're ai-hãimana za'ra wa'aba mo, 'ri tede'wa siré, nimomo 're anomro aba mono zéb u hã. ¹² Danhorõwa u 're asisizi

aba mono wamhã, ãne te za 're ĩdazawi za'ra wa'aba mo: "Rowě na 're aihãimana za'ra wa'aba mono." ãne te za 're ĩdazawi za'ra wa'aba mo. ¹³ Tawamhã danhorõwa u 're aihutu aba mono wi, da te 're ai'mazasi wě za'ra wa'aba mono wamhã, 're ĩsawi za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za rowě na 're hãimana za'ra, 'ri tede'wa norĩ hã. Duré da te 're ai'mazasi wě za'ra wa'aba mono õ wamhã, rowě na 're hãimana za'ra mono õ di za, 'ri tede'wa norĩ hã. ¹⁴ Duré nimomo darob u 're aihutu aba mono wamhã, asõ 're datob'uzu za'ra wa'aba mono õ wamhã, da te 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono õ wamhã, ta hawi te za 're aiwairébé aba mo. 'Re anomro aba mono zéb u, te za asisa'u aipara zapru hã 're ĩtata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dapo're õ na 're danomro mono wa, 'rãwi 're dasisãmri za'ra mono da. ¹⁵ Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã Sodoma ãma duré Domora ãma 're ĩdahãimana wasété uptabi za'ra mono norĩ ma, te te ĩrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za asõ 're ĩtob'uzu za'ra wa'aba mono õ norĩ hã te te tãma 're arob'manharĩ za'ëtě. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Zezusi te te ĩsatõrĩ za'ra ma, za da te tãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono zé wasu'u

Marcusi 13.9-13; Rucasi 21.12-19

¹⁶ Tawamhã Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba. Pone'ërebãire, robzahi wa'wa u 're ĩsisi mono ne, wa za datěme asatõrĩ za'ra wa'wa. Taha wa, te za asimiza'rese 're anomro aba mo, wahi ne. Duré utu'u, marĩ ĩwasédé hã te te 're ĩmanharĩ za'ra mono õ ne, te za 're anomro wě wa'aba mo. ¹⁷ Taha wa, te za 're asipibui pese za'ra wa'aba mo, dawi. Áté ni'wam norĩ hã te za te sima 're aiwě za'ra wa'wa, te te 're aiwaibui wa'aba mono da, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ u, te te 're asimroi wa'aba mono da. Tawamhã ta norĩ hã te te siwi 're aiwě'õ za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za duré ĩsimirowahutuzéb ãma da te 're ai'maipréé 'wa, romhã nhorõ 'manharĩ na. ¹⁸ Duré ĩãma si 're anomro aba mono wa, te za dama ĩpire norĩ u da te 're asimroi wa'wa, zudezu'õ norĩ nhib'apito norĩ u, te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te te siwi 're aiwě'õ za'ra wa'aba mono da. Taha ré, ĩsõ're 're aimasa aba mono ré, te za ĩwasu'uwě na tãma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwě norĩ ma zama. ¹⁹ Tawamhã dama ĩpire norĩ u, da te 're asimroi wa'aba mono wamhã, asimirosa'rata na asisõwa asina 're aihãtã za'ra wa'aba mono õ di za, niha tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zém na da hã. Da te aima 're ĩropipa za'ra wa'aba mono zéb u, da te 're asimroi wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te za te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, niha tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. ²⁰ Tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, asi'uihã na asimirosa'rata na tãma 're aimreme zusi aba mono õ di za. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, Tipě'ězani na te te

aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, danhib'apito norĩ ma.

²¹ — Da te 're ĩzaze za'ra mono 'ru te, te za dasisã-nawãi uptabi nherě, da te dasima 're dahãiba nhomri za'ra, da te 're danhimroi mono da. Damama norĩ hã te za ti'ra ma, ãne te te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra, 'rãwim nherě. Duré da'ra norĩ hã timama uptabi da nherě, te za sada 're hãimana za'ra, te te dama 're hãiba nhomri za'ra mono da, da te 're simroi mono da, ĩna me. ²² Uburé te za da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa, ĩzazei'wa 're anomro aba mono wa. Tane nherě, asiptete sina õne haré ĩãma 're anomro u'ãsi aba mono wamhã, te za asina 're ĩuwaimrami za'ra wa'aba mo, asõ'reptu za'ra wa'aba zé hã. ²³ Tawamhã nimame 'ri nho'õmo ãma da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, da te aima 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, ta hawi te za 're aimani za'ra wa'aba mo, 'ri nho'õmo amoi u 're anomro aba mono da. Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai 're, 'ri wa'õtõ mono bã ĩwasu'uwě na romhuri 'rãsutu za'ra wa'aba õ ré, wa za we dama ĩsi-hãiré apã, dasiré ĩpodo hã.

²⁴ — Romnhoré'wa norĩ hã te te 're romnhoré za'ra mono ré hã, pire na 're hãimana waihu'u za'ra mono õ di, tãma ĩromnhoré'wa norĩ ma hã. Tane nherě, romnhoré hã te te 're 'ruiwapari u'ãsi za'ra mono wamhã, zahadu wapsi te za tãma ĩromnhoré'wa norĩ ne oto 're hãimana za'ra, aiwa. Duré te te dama 're ĩromhuri za'ra mono norĩ hã te te dama 're romhuri za'ra mono ré hã, hãimana pire na 're hãimana waihu'u za'ra mono õ di, tinhib'apito norĩ nhipai u hã. Tane nherě, tipire zõ te te 're rob'ruiwapari u'ãsi za'ra mono wamhã, zahadu wapsi te za tinhib'apito ne pire na 're hãimana za'ra oto. ĩ'ruiwapari'wa norĩ hã te Bezebu na te te 're ĩnhisi za'ra, wa'uburé norĩ nhib'apito nhisi na. ãne te ta norĩ hã te te ĩãma 're wasété za'ra. Taha wa, taha nhipai u te za duré te te ai'ãma 're wasété uptabi za'ra wa'wa, ĩsiré 're anomro aba mono wa.

'Re ĩhãimana u'ãsi mono si, da te dasima 're ĩpipa za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 12.2-7

²⁶ Tawamhã Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Taha wa, dama 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Uburé marĩ hã upsibi na 're ĩhãimana za'ra mono hã zahadu wapsi te za suwa nhamra ni. Duré uburé marĩ hã pi'uriwi 're ĩhãimana za'ra mono hã te za ni-wapsi waihu'u za'ra ni. ²⁷ Uburé pi'uriwi te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono hã te za oto sõ'awi dama ãma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo. ²⁸ Dahãiba te te dawi 're ĩsimroi mono norĩ ma hã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za, dapě'ězani hã te te dawi 're simroi waihu'u mono õ nherě. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si te za asima 're ĩpipa za'ra wa'aba mo. Taha ma si waihu'u pese di, dahãiba hã duré dapě'ězani zama, te te dawi 're ĩ'a'uprosi mono zéb da hã. ²⁹ Sire wa'ã hã

wa'âbâ syryre nherë, uburé Damama zadawa para ô nherë, 're si'utôří mono da hã, mare di, sire norí hã. ³⁰ Tane duré, aséré za'rata aba zama, tãma waihu'u pese di, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma hã. Simi'madââ pese uptabi di. ³¹ Sire hã tãma sawi pese za'ra nherë, sire zawi nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba di, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, asina 're ai-hâtââ za'ra wa'aba mono ô di za. — Æne ma tô wama rowasu'u za'ra Zezusi hã, ðsiré 're ðwanomro mono norí ma hã.

Zezusihi zazei'wa na 're ðdasiwasu'u za'ra mono zé wasu'u, ðsazei'ô'wa na zama

Rucasi 12.8-9

³² Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, ðsiré 're ðwanomro mono norí ma:

— Ni'wam norí hã ðzazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, wa hã wa za duré ðmama nho'a te 're awasu'u, ðzazei'wa na, hãiwa ãma 're ðsãmra mono nho'a. ³³ Tazahã, ni'wam norí hã ðzazei'ô'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, wa hã wa za duré ðma-nho'a te 're awasu'u, ðzazei'ô'wa na, hãiwa ãma 're ðsãmra mono nho'a. — Æne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Zezusihi ãma dasina 're ðdasipo'o za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 12.51-53; 14.26-27

³⁴ Tawamhã te duré ðsiré 're ðwanomro mono norí ma rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— E ti'ai u we ðmorí wa, te za ti'ab ré rowë na si dasiré 're dahâimana za'ra, simisutu. Mare di. Æne hã ðãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za. Ti'ai u we ðmorí wa, rowë na si 're dahâimana za'ra mono ô di za. Te za ðãma dasima 're dasiwanhizari. Te za duré ðãma 're dasi'wapé za'ra. ³⁵ Ti'ai u we ðmorí wa, te za da'ra si'aibã norí hã timama ãma 're sitob'ru za'ra. Da'ra sipi'ô norí hã te za duré tina ãma 're sitob'ru za'ra. Duré dasani'aba norí hã te za timaprebaba sipi'ô ãma 're sitob'ru za'ra. ³⁶ Æne te za dasisãnawã uptabi nherë, dasina 're danhitob'ru uptabi za'ra, 'rãwi dasiré 're dahâimana za'ra mono nherë.

³⁷ — Ni'wam norí hã te te 're ðzawi za'ra mono zém nhipai u, timama norí hã te te 're sawi pese za'ra mono wamhã, ðãma 're nomro waihu'u mono ô di za. Duré ni'wam norí hã ðzawi nhipai u ti'ra norí te te 're sawi pese za'ra mono wamhã, ðãma 're nomro waihu'u mono ô di za duré. ³⁸ Wedepo'o nhonhi'rãmi hã, daza'ozéb da, da te dasisada 're ðwasari mono ne, ni'wam norí hã da te 're simroi mono da nherë, sisawi ãna ðzarina 're nomro mono wapsi, te za ðãma 're hãimana u'âsi za'ra. Ænei ô wamhã, ðãma 're nomro waihu'u mono ô di za. ³⁹ Ni'wam norí hã si'uihã na tihãimanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowë ðsi'utôří hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono ô di za. Ni'wam norí hã ðzarina 're nomro mono da, 're sihãiba zawi za'ra mono ô wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowë hã. — Æne ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

'Re ðhâimana u'âsi mono, za te te dama 're ðawa'âbã mono zé wasu'u

Marcusi 9.41

⁴⁰ Tawamhã te duré ãne na wama rowasu'u za'ra, ðsiré 're ðwanomro mono norí ma:

— Ni'wam norí hã te te 're aiwaibui wë wa'aba mono wamhã, ta norí hã ai'u'âbã wa'aba te za te te siwi 're ðmrami wë. Ta norí hã te te siwi 're ðmrami wë mono wa, we ðzatôří'wa zama te za duré ðsiré te te siwi 're mrami wë. ⁴¹ Æté ni'wa hã te za 'Re ðhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãri wë, ðsadawa wasu'u'wa na te te waihu'u wa. Æne ni'wam norí hã te te 're 'manharí wë za'ra mono wamhã, tizadawa wasu'u'wa norí ma, za te te 're ðawa'âbã mono ne, te za 'Re ðhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're awa'âbã aiwa, damrami wë 'wa norí ma hã. Æté ni'wa hã te za duré 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're ðmorí wë uptabi hã ãri wë, 're ðmorí wë uptabi na te te waihu'u wa. Æne ni'wam norí hã te te 're 'manharí wë za'ra mono wamhã, tinhimiroti 'madââ pese 'wa norí ma, za te te 're ðawa'âbã mono ne, te za duré 'Re ðhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're awa'âbã aiwa.

⁴² — Æté ni'wa hã te za ðzazei'wai ma, â wahã hã tãma ô, te te hã'rëne da, ðsiré ðzazei'wa norí ma ðwapu ma, 're ðmorí na te te waihu'u wa. Æne hã ðzazei'wa norí hã marí 'rare na nherë, ni'wam norí hã te te 're pawaptob za'ra mono wamhã, 'Re ðhâimana u'âsi mono, za te te tãma 're ðawa'âbã mono zé hã te za te te sina 're uwaimrami za'ra. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. — Æne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra, daro mono bâ te te ðwazatôří za'ra zéb u hã.

Zuwã Batita hã Zezusihi u, tizadawa wasu'u'wa norí te te ðsatôří za'ra zé wasu'u

Rucasi 7.18-35

11 Tawamhã 12 na ðsiré 're ðwanomro mono norí ma, ãne na te te wama roti za'ra pari wamhã, ma tô mo Zezusi hã, dama ðsãmrazém hawi, tamomo 'ri nho'ômo mono bâ te te dama rowahutu mono da.

² Tawamhã Zuwã Batita, dazazéb 're sãmra ré, ma tô Cristuhu wasu'u hã wapa, marí te te dama 're ðab'manharí wë mono zé hã. Te te wapari wamhã, ma tô ðsiré 're ðnomro mono norí hã 'mazatôří za'ra, Zezusi hã te te siwi 'mazadhanarí da. ³ Æne ma tô siwi sadanha:

— E a hã Zuwã Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawi zô, wa za 're wanhipari za'ra.

⁴ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharí za'ra, ãne:

— Mo oto apã ai'aba'rei wa'aba Zuwãhã u, marí hã ðwapari za'ra wa'aba zém na tãma rowasu'u za'ra wa'aba da, marí hã ðmadââ za'ra wa'aba zém na zama.

⁵ ðtob'a norí hã to pese za'ra wa, ma tô apã te te 're rob'madââ za'ra. ðmorí'ô norí hã te oto para na 're nomro. Duré ðwa're ré norí hã ma tô 're pese za'ra. Hãiba wë na te oto 're nomro. Duré ðpo'reptô norí hã te oto 're simipari za'ra. Duré 're ðdââ za'ra mono norí hã ma tô duré apã 're hãiwa'utu za'ra. ðwasu'u'wë hã

ma tô duré ïsibrob'ô norí hã te te 're wapari za'ra. Æne na te za tâma ïrowasu'u za'ra wa'wa, Zuwãhã ma. ⁶ Ni'wam norí hã, wa hã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa para we ïmorí na, 'rãwi ï'ãma 're siwawã za'ra mono ô wamhã, ta norí ma si tâma 're rowë uptabi za'ra mono di za. — Æne te tâma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

⁷ Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ïnomro mono norí hã apã si'aba'rëi wamhã, ma tô Zezusi hã dama rowasu'u, Zuwã Batitaha hâimanazém na. Da'ahã na ïdasi'ubumroi mono norí ma, te ãne tâma rowasu'u za'ra:

— Zuwã hã a'ubuni wi 're sãmra mono ré, ma tô ïtëme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. E tawamhã du teihi 'rãihã hã uware wa, rowa'u te te 're ïhãpã za'ra mono ne, Zuwã Batita hã roti da, sib'uwere na 're hâimana mono wa, ma tô ïtëme 're anomro aba mo. Mare di. Ta hã roti da, siptete na ma tô 're hâimana. ⁸ E uza wë na 're si'uza mono wa, ma tô ïtëme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Mare di. Uza wë na 're si'uza mono ô di. Uza wë ré 're ïnomro mono norí hã, te danhib'apito nhorôwa ãma si 're si'ubumro, 'ri 'rãihã ãma si. ⁹ Ma'ãpé, ïma wasu'u za'ra wa'aba za. E 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wai wa, te ïtëme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Tane tô. Ô hã uburé ïwana 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norí nhipai u te pire na 're hâimana, Zuwã hã. ¹⁰ Duréihã ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãne ãma rob'ui'ééré, Zuwãhã ãma, 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na: "Ïzadawa wasu'u'wa, wa za aiwana satô, te te asô ropese mono da." Æne duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré, ïbaihã na hã.

¹¹ Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Uburé ïwana 're ïnomro mono norí hã te te siwi ãma wabzu za'ra ô di Zuwã Batita hã, ïsimiromhuri pire na hã. Tane nherë, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're ïda'azawi mono zéb zarina te te 're ïda'apawapto mono zé hã, hãiba ré ré, te te waihu'u ô di za, Zuwã Batita hã. Ni'wam norí si, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwë norí si te za te te sina 're waihu'u za'ra, ï'uirí na. Taha wa, ta norí hã te za pire na 're hâimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u. Duré ni'wam norí hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwë norí hã, tisiré norí ma, wapu na 're hâimana za'ra mono nherë, te za pire na 're hâimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u, ta norí si ï'uirí na te te sina 're waihu'u za'ra mono wa za, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're ïda'apawapto mono zé hã. ¹² Zuwã Batita hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te dama 're ïsadawa wasu'u mono zém na te te dama ãma ïsãna'ratazém hawim haré, te oto ni'wam norí hã sib'ru na 're hâimana za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're sib'a'uwë mono tô da. Da te dasima 're wë za'ra mono nherë, te ta norí hã te te dawi 're ro'wa'rutu za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwë za'ra mono tô da.

¹³ Zuwãhã wana ré hã, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norí hã te te ãma 're rob'ui'ééré za'ra Mozésihi zama, 'Re ïhâimana u'âsi mono, za

da'ãma 're ïsib'a'uwë mono zé wasu'u na hã.

¹⁴ Tawamhã ïsimirowasu'u za'ra na, 're saze za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina te za duré ãne 're ïsaze za'ra wa'aba mo, Eriasi ti'ai u za we ïmorí na Zuwã te te ïwasu'u na hã. ¹⁵ Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé ïwapari pese za'ra wa'aba.

¹⁶ — E 'wai ãma, wa za oto romnhimiréé, ãhãna 're ïdahâimana za'ra mono norí ãma hã. Ai'uté norí ãma, wa za simiréé. 'Ri nhi'riti wa, rowedezéb ãma si'ubumroi ré, te za ãne si'mahãrã za'ra, ai'uté norí hã: "Wa norí hã wa tô aima rowamreme za'ra wa'aba ni aré, dasina damro wa, rowamremezém na. Tane nherë, ãma ato za'ra wa'aba ô di. Duré da te dasina 're ti'a za'ra mono wa, rowamremezém na wa tô aré aima rowamreme za'ra wa'aba ni. Tane nherë, wame ai'ry'ry wa'aba ô di." Æne te za si'mahãrã za'ra. Æne wa tô ai'uté norí ãma simiréé, ãhãna 're ïdahâimana za'ra mono norí hã.

¹⁸ Duré Zuwã Batita hã te te dama 're sadawa wasu'u mono ré, 'Re ïhâimana u'âsi mono 'madã'ã sina ma tô sai ãna te te 're romhuri, misi bãtã na. Duré uwa 'ru 'rãi wa'u hã te te dame 're hãsi mono ô di. Taha wa, ma tô da te tâma 're nharí wasété za'ra. Æne ma tô da te tâma 're nharí za'ra: "Ô hã wa'uburé te te 're pibui u'âsi."

¹⁹ Duré wa hã ti'ai ãma dasiré ïpodo hã wa ïto sina dasiré 're ïsa, dasazém na. Uwa 'rãi wa'u ïsé hã wa duré te dame 're hãsi. Taha wa, ma tô ãne na da te ïma 're nharí wasété za'ra: "Ma'ãpé 'madã'ã za'ra wa'aba. Ôhõta te aibã hã sa za'ëtë na 're sai u'âsi. Ta hã uwa 'ru 'rãi wa'u ze'i'wa duré. Rob'ui'prazé ubumroi'wa norí si-wadi ta hã, uburé siwa'ru 're ïdanomro mono norí si-wadi." Æne ma tô da te ïma 're nharí wasété za'ra.

Ni'wam norí hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti zari-na 're nomro mono wamhã, te za marí ïwë si te te 're 'manharí u'âsi za'ra. Æne wa, te za ïwaihu'u pese za'ra wa'wa, tô sena 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti ïwë uptabi na hã. — Æne ma tô Zezusi hã dama rowasu'u. ²⁰ Tawamhã nima niwímhã 'ri wa'õtô mono bã 're ïdahâimana za'ra mono norí hã dawasété wi 're dasipizari za'ra mono ô wa, ma tô Zezusi hã siwi dawë'ô, tiwaihu'u pese na marí dama ï'manharí waihu'u'ô hã tamepi si te te dama 're ab'manharí wë u'âsi mono nherë.

²¹ Æne te 'ri wa'õtô ãma ma tinha Zezusi hã, 'ri wa'õtô 're, 're ïdahâimana za'ra mono norí ma:

— Corazi na 'ri wa'õtô nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norí ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za, Besada na 'ri wa'õtô nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norí ma zama. Marí dama ï'manharí waihu'u'ô hã asõ'a za'ra wa'aba, te 're ï'ab'manharí wë mono ne, Tiru ãma 'ri nho'õmo ãma, duré Sido ãma 'ri nho'õmo ãma 're ïdahâimana za'ra mono norí nho'a, te dama 're ab'manharí mono 'wa'ãhã, duréi te aré ta norí hã 're sipizari za'ra, ti-wasété wi. Tiwasété wi 're ïsipizari za'ra mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da, te aré 'ru'a hã ti'rã nhisiwi te te 're sa'wari za'ra. Te duré aré sa'u ïhãiro na 're si'uza za'ra. ²² Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'ãma ïsipo'ozéb

ãma hã Tiru ãma duré Sido ãma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma, te te ĩrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za te te 're aihã za'ra za'ětê za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ²³ Duré Capana'u ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã e danhipai u aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ma tô asina 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Ropipa u si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're asãmra 'wa, dapê'ê 're dadâ'â u'âsi ne 're ĩdahâimana za'ra mono zéb u. Marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã asõ'a za'ra wa'aba, te dama 're ĩab'manharĩ wê mono ne, duréihã Sodoma ãma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã te ãma 're pawaptob za'ra mono 'wa'ãhã, aré si'utõrĩ õ di, ta norĩ hã. Rowê na te aré 're hâimana u'âsi za'ra. ²⁴ Niwapsi 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã Sodoma ãma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma, te te ĩrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za te te 're aihã za'ra za'ětê za'ra wa'wa, tô sena. — ãne ma tô Zezusi hã dama waihu'u, Capana'u ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma hã.

²⁵ Tawamhã Zezusi hã te duré Timama ma mre:

— ĩmama, a hã Danhib'apito uptabi, hãiwa ãma za-ma, ti'ai ãma zama. A hã ma tô rowaihu'u pese 'wa norĩ wi 're ĩanhito mo, roti ĩwê hã te te waihu'u za'ra tõ da. Rowaihu'u prãi 'wa na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma si, ma tô marĩ ĩwê hã 're ĩawaihu'u mo. Taha wa, wa ai'ãma ĩwata, asõpru wa. ²⁶ Tane tô, ĩmama. Asima 're ĩawê mono zéb uwaibaba si, ma tô õ norĩ ma si 're ĩawaihu'u mo. — ãne Zezusi hã ma tô Timama ma mre.

²⁷ Taha wa, te duré wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— ĩmama ma tô ĩma waihu'u, uburé 're ĩhâimana mono zé hã. Ni'wam norĩ hã si'uihã na te te 're ĩwaihu'u za'ra mono õ di, 're ĩhâimana mono zém na hã. ĩmama si ma tô ti'ra na ĩwaihu'u pese, 're ĩhâimana mono zém na hã. Duré dasi'uihã na ĩmama, da te 're waihu'u za'ra mono õ di za. ĩwétési wa tô ĩmama hã waihu'u pese, 're ĩhâimana mono zém na hã. Te ĩsima 're ĩawê mono zéb uwaibaba si, wa za ni'wam norĩ ma si te 're awaihu'u, ta norĩ zama ĩmama hã te te waihu'u za'ra da, 're ĩhâimana mono zém na hã. — ãne ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁸ Tawamhã Zezusi hã te oto uburé dama tinha, ãne:

— Marĩ ĩpire, da te 're 'wasari mono wamhã, te za 're dazadâ'â wairébé. Tane te duré a norĩ wa'wa hã 're asiwasutu u'âsi za'ra wa'aba mo, dama rowahutu'wa norĩ nhimirowasu'u hã 're ĩmadâ'â pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da newa. Tane nherê, asina 're uwaimrami waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. ãne hã uburé 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã ma'ãpé we ĩzõ 're asõpré u'âsi aba mono. We ĩzõ 're asõpré u'âsi aba mono wamhã, wa za te 're aipê'ê nomri za'ra wa'wa, 're asiwasutu za'ra wa'aba mono tõ da oto.

²⁹ Wa hã ĩpê'ê na ĩnhimizawi pese uptabi di. Atãma ĩhâimanazé hã. Taha wa, ma'ãpé ĩãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono, ĩãma 're waihu'u pese za'ra wa'aba

mono da. Tawapsi te za aipê'ê 're aima 're simi'wara 'wa. ³⁰ Marĩ ĩwapure, da te 're 'wasari mono wamhã, 're ĩdazadâ'â wairébé mono õ ne, te za aipê'ê wapu na 're anomro aba mo oto, ĩnhimiroti zarina si.

Zudezu norĩ wa'utuzé wasu'u

Marcusi 2.23-28; Rucasi 6.1-5

12 Tawamhã wa norĩ hã sabadu na wa tô ro'rahãri za'ra ni Zezusi norĩ hã, buru nho wa'wai baba, zudezu norĩ te, romhuri zahârizém na. Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã mráp te, wa tô aro 'rã ne hã da te 're ĩzuri mono hã wa te wasima 'rãnhinarĩ tridu 'rã hã, wa te huri mono da. ² Tawamhã parisezu norĩ hã te te ãma wa'madâ'â za'ra wamhã, Zezusihi ma, te nharĩ za'ra, ãne:

— E 'madâ'â za'ra ãna, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Ta norĩ hã ma tô aro 'rã ne hã te te sima 'rãnhinarĩ, sabadu na wawa'utuzém na nherê. Taha wa, wahi'rata nhimiroti hã ma tô ãma upa za'ra, dawa'utuzé bâtã na romhuri, wa te dawu 're ĩsawi za'ra mono zém na roti hã.

³ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'ére hã 're söré za'ra wa'aba mono ã bâ, te te ĩrob'manharĩzém na tisiré norĩ me, mra te te simroi wamhã. ⁴ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, ma tô ãzé, apito Dawi hã. Sébré wamhã, ma tô 'mai'rê, ĩ'u'ëne hã. ĩsiré norĩ zama ma tô tihu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, aré da te ĩsa'ra hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô pisutu aré, da'ãma romhuri'wa norĩ si ĩ'u'ëne hã te te 're huri mono da, sasedoti norĩ si. Tane nherê, ma tô 'mai'rêne za'ra, Dawi norĩ hã. Te te 'mai'rêne za'ra nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi wê'õ za'ra õ di, ta norĩ hã. ⁵ E sasedoti norĩ wasu'u zama, 're söré za'ra wa'aba mono õ di duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ĩrob'ui'ére na hã. Ta hã ma tô 're ĩsöré za'ra wa'aba mo, tô. Taha wa, te za oto ãma ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duréihã ta norĩ hã ma tô te te 're romhuri za'ra sabadu na, dawa'utuzém na nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã romhuri zahârizém na romhuri hã te te dawu sawi nherê, te te 're romhuri za'ra mono wamhã, ĩwasédé hã te te ãma 're sa'ra mono õ di ta norĩ ãma hã, dawa'utuzém na te te 're romhuri za'ra mono nherê.

⁶ Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. ĩnhimiroti hã pire uptabi di, duréi roti ma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma da'ãma romhuri'wa norĩ hã-manazém na, danhimiroti ma hã. ⁷ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na rob'ui'ére ĩbaihã na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mre me na: "Asimizama hã ĩma 're ĩzata za'ra wa'aba mono zõ, 're ĩnhimipari mono õ di oto. Asimizawi pese zarina da'ãma 're aiwamri za'ra wa'aba mono da si, wa ĩsima te 're aiwê za'ra wa'wa oto." ãne hã ãma waihu'u za'ra wa'aba wamhã, aré ĩwasédé hã ãma sa'ra wa'aba õ di, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ ãma hã, marĩ ĩwasédé hã te te 'manharĩ za'ra õ wa, ã bâtã na. ⁸ Wa hã 'Re

ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu, dasiré ĩpoto da, ti'ai âma. Taha wa, dama ĩpire di, romhuri zahârizém na roti hã te dama 're ĩapisutu mono zéb da hã. — Āne ma tô Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

Aibã ĩsimizu'rã're hã Zezusi te te ĩpesezé wasu'u

Marcusi 3.1-6; Rucasi 6.6-11

⁹Tawamhã Zezusi hã ta norĩ hawi morĩ wamhã, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u ma tô âzé. ¹⁰Tame te aibã hã nhamra, ĩsimizu'rã're hã. Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tô sima wě za'ra, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ĩrob'ui'ééré na hã sabadu na romhuri zahârizém na roti hã, te te âma upai wa, Zezusi hã âma ĩwasédé hã te te âma hiri za'ra da. Ma tô âne siwi âma sadanha, Zezusi hã:

— Dawa'utuzém na dapesezé hã romhuri zahârizém na hã, e Mozési hã nhimi'ui'ééré zarina. — Āne te âma siwi sadanha.

¹¹Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— Pone'ërebã hã aima 'mai'ĩhâimana aba wamhã, ab're 'rehã wa, aiwi 'mai'waptã'ã aba wamhã, e te aré ĩ'maiwazere 'wa, 'manho'reptui aba da hã. Te aré tô ĩ'maiwazere 'wa, romhuri zahârizém na 'mai'waptã'ã nherë, pone'ërebã hã. ¹²Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pone'ërebã te te 're azawi pese mono nherë, pone'ërebã zawi nhipai u, tãma dazawi uptabi di. Taha wa, sabadu na romhuri zahârizém na ni'wam norĩ hã marĩ te te dama 're 'manharĩ wě za'ra mono wamhã, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina, te za tô te te 're 'manharĩ za'ra, te te âma 're upa za'ra mono âna, ta norĩ hã. — Āne te tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

¹³Tawamhã ĩsimizu'rã're ma, te duré tinha, Zezusi hã:

— Ma'ãpé, asimizu wahutu.

Tawamhã ma tô tinhimizu hã wahutu, aibã hã. Te te wahutu wamhã, awa'awi ma tô tinhimizu pese apã. ĩsimizu amo ne, wě di oto.

¹⁴Tawamhã te te pese pari, ma tô parisezu norĩ hã wairé, te te sima âma roti za'ra da, Zezusi hã âma, da te dasiwi wĩrĩ da, ĩsadawa parab za'ra.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma romhuri'wa da, Zezusi te te ĩpisutuzé wasu'u

¹⁵Tawamhã Zezusi hã ma tô sina waihu'u, parisezu norĩ te te sima âma ĩroti za'ra zé hã te te siwi wĩrĩ da. Taha wa, ma tô ĩhawi timorĩ za'ra. ĩhawi morĩ za'ra wamhã, da'ahã na ma tô ĩsarina ai'aba're ni. Tawamhã daro mono bâ 're morĩ ré, ma tô uburé dahâzé ré hã da'apese, Zezusi hã. ¹⁶Te te da'apese parimhã, ma tô duré sina da'azadawa uwati, da te dasina 're wasu'u za'ra mono tô da. ¹⁷Āne ma tô Zezusi hã sina da'azadawa uwati, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na, Iza'iza hã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa te te âma ĩrob'ui'ééré hã te te âma uwaimrami da. Āne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré hã:

¹⁸“Āhãta te ĩpisudu ĩma romhuri'wa da, te 're ĩsawi pese mono hã. Taha âma si wa âma 're ĩtoi u'âsi.

Taha ma, wa za ĩpě'ězani hã tãma tisô. Tawamhã daro mono bâ te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u na te za te te dama 're rowasu'u, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã.

¹⁹Ta hã awa'awi te te dama 're anharĩ mono ô di za. Āma 're ĩdawata za'ra mono zéb da hã, mreme 'rãihã na te te dama 're rowasu'u mono ô di za, sô'awimhã.

²⁰Duré, buru teihi hã sihãpã na 're simasa mono wamhã, e te za da te 're si'ë. Mare di. Taré te za da te 're wahutu za'ra, wahu na apã 're simasa mono da. Tane duré, sib'uwere na ĩ'ãma 're ĩnomro mono norĩ ma, te te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono ô di za, ta hã. Duré ĩro'ore hã ro'o nhib'uwere nherë, da te 're ĩsimroi mono ô ne, sib'uwere na ĩ'ãma 're ĩnomro mono norĩ ma, te te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono ô di za duré. Ta norĩ âma te za 're siwamri u'âsi za'ra. Tawamhã nimahã na si te za oto ĩsimipawapto wě zéb zarina, da te 're waihu'u za'ra, dapoto mono bâ, te 're ĩda'anho'reptui mono zém na hã, ĩsitob'uru norĩ hã te te dawi 're ro'wa'rutu u'âsi za'ra mono nherë, da te 're waihu'u za'ra mono tô da, te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u hã.

²¹Tawamhã daro mono bâ te za tô sena sô 're danhimipari za'ra, te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb zô." Āne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré hã, Zezusi hã âma hã.

Bezebuhu wasu'u

Marcusi 3.20-30; Rucasi 11.14-23

²²Tawamhã Zezusi hã tẽme, ma tô aibã hã dasiwi saprõni ni, wa'uburé te te 're pibui u'âsi mono wa, ĩtob'a hã duré ĩmreme'ô hã. Tawamhã Zezusi hã ma tô pese. Te te pese parip si, ma oto mreme watobro, apã. Te te rob'madã'ã wě di duré, aibã hã. ²³Tawamhã da'ahã na ma âma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, te dasi-ma nharĩ za'ra ni, âne:

— Āté ô hã apito Dawihi nihudu, sô 're ĩwanhimi-pari za'ra mono. — Āne te dasima âma romnomri za'ra ni.

²⁴Tawamhã âne na parisezu norĩ te te dawapari za'ra wamhã, ma tô sima nharĩ za'ra, âne, ta norĩ hã:

— Ô hã Bezebuhu zadawa para, ma tô wa'uburé hã te te dama 're anhamra, wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para. Bezebu hã tiwaihu'u pe hã te te tãma 're sômri mono ô 'wa'ãhã, aré te te dama 're anhamra waihu'u mono ô di, wa'uburé hã. — Āne ma tô parisezu norĩ hã Zezusi hã nhimirohuri na sima rowasu'u za'ra.

²⁵Tawamhã te te âma ĩrosa'rata wasété za'ra na, ma tô sina waihu'u za'ra, Zezusi hã. Taha wa, te âne tãma âma romnhimiré'é za'ra:

— Danhib'apito nhib'a'uwě norĩ hã 'rãwim nherë, oto sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré 'ri nho'õmo âma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã sisada 're hâimana za'ra mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré dasisãnwã nherë, 'rãwi dasisada 're dahâimana za'ra mono wa, 're dasi'wapé za'ra mono wamhã, te aré 're dasi'uprosi, 'rãwim nherë. ²⁶Tane

duré, wa'uburé norí hã Satanasihi nhib'a'uwě, simisutu 're hâimana za'ra mono nherě, dapě'ě hawi 're wairébé mono da, te te sima 're rob'ru za'ra mono wamhã, te aré sisada 're hâimana za'ra, wa'uburé norí hã. Tawamhã sisada 're sipo'o za'ra mono wa, te aré wara sina 're si'utörí, Satanasihi nhib'a'uwě norí hã. Āne, ĩma ĩnharí za'ra wa'aba zéb zarina, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé te dama 're anhamra mono 'wa'âhã, 'râwim nherě, te aré tō sisada 're simasa. Taha zarina, te aré tō ta norí hã 're si'uprosi. ²⁷ Ma tō ĩma ĩnharí za'ra wa'wa, Bezebuhu zadawa para wa'uburé te dama 're ĩanhamra mono na. Asiré norí hã bété. E 'wa sadawa para, te bété wa'uburé norí hã te te dama 're sãmra, ta norí hã. E Bezebuhu zadawa para. Mare di. E Bezebuhu zadawa para wa'uburé te te dama 're ĩsãmra mono na, ma tō dama 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo. Mare di. Āne na dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono ō di. Taha wa, ma tō āma ĩupa za'ra wa'wa, ĩma ĩnharí za'ra wa'aba zém na hã, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé te dama 're ĩanhamra mono na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pě'ězani zadawa parap si, wa tō te dama 're anhamra, wa'uburé hã. Taha zarina si, te za oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tō sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ai'āma 're ĩsib'a'uwě za'ra wa'aba mono zéb da, te te āma ĩsãna'rata na hã.

²⁹ — Ni'wa hã aibâ ĩsiptete nhorōwa u sébré wamhã, te te sima pawasisi ō ré, ĩsimarí hã te te tiwi ubumroi waihu'u ō di za, aibâ ĩsiptete wi hã. Te te sima pawasisi wapsi, te za ĩsimarí hã tiwi ubumro oto, 'ri 're tãma ĩromnhimi'wara hã.

³⁰ — Ni'wam norí hã ĩwě'wa 're nomro mono ō wamhã, ta norí hã te ĩzada 're hâimana za'ra. Duré ni'wam norí hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, te 're ĩda'anhimroi mono ne, te te 're danhimroi mono ō wamhã, ta norí hã te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti, te te 're dazatörí za'ra. ³¹ Taha wa, wa za duré āne aima waihu'u za'ra wa'wa. Dawasédé hã da te 're 'manharí za'ra mono nherě, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma da te 're wasété za'ra mono nherě, dawasété na tãma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, tãma waihu'u pese di, dawasédé hã te te dama 're ĩ'apari mono zéb da hã, te te oto da'āma 're ab'madâ'â tō mono da. Tane nherě, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pě'ězani āma, da te 're wasété za'ra mono wamhã, taha na dawasédé hã te te dama 're aparí mono ō di za oto. Te za te te da'āma 're ab'madâ'â u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ³² Duré ni'wam norí hã dasiré ĩpoto āma te te ĩ'āma 're wasété za'ra mono wamhã, oto tiwasété na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're siwasu'u za'ra mono wamhã, tãma waihu'u pese di, āne hã ĩwasédé hã te te tãma 're pari za'ra mono da, te te oto āma 're 'madâ'â tō za'ra mono da. Tane nherě, ni'wam norí hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pě'ězani āma te te 're wasété za'ra mono wamhã, te za ōhō na ĩwasédé hã te te āma 're 'madâ'â u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. — Āne na ma tō tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Rowede ĩwě wasu'u, rowede ĩwasété wasu'u me

Rucasi 6.43-45

³³ Tawamhã Zezusi hã ma tō duré tãma romnhimiré'é za'ra, rowede ĩwě na. Rowede ĩwasété na ma tō duré tãma romnhimiré'é za'ra, parisezu norí āma. Āne te tãma āma romnhimiré'é za'ra, parisezu norí ma:

— Rowede hã wě wamhã, te za 're 'rãi wě u'âsi za'ra. Rowede hã wasété wamhã, te za duré 're 'rãi wasété u'âsi za'ra. Rowede, 're ĩrã za'ra mono zéb zarina te za āma waihu'u za'ra ni, rowede ĩwě na, duré rowede ĩwasété na hã. ³⁴ A norí wa'wa hã te wahi ne 're anomro aba mo. Dapě'ě 're, da te 're ĩrosa'rata za'ra mono zéb zarina te za 're damreme zusi. Taha wa, aiwasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, marí ĩwě na 're aimreme zusi waihu'u aba mono ō di. Aipě'ě 're, 're ĩrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te marí ĩwasété na si 're aimreme zusi aba mo, a norí wa'wa hã. ³⁵ Ni'wa hã 're morí wě wamhã, tipě'ě 're tinhimirosa'rata wě hawim na te za 're mreime wě u'âsi. Duré ni'wa hã 're morí wasété wamhã, tinhimirosa'rata wasété hawim na te za duré 're mreime wasété u'âsi.

³⁶ — Tō sena, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za da'āma ĩsipo'ozéb āma hã dahâiba mono bâ te za tãma tasiwasu'u za'ra ni, rosa'rata āna marí ĩwasété na te te dama 're ĩnharí za'ra mono zém na hã. ³⁷ Taha wa, ti'ab ré uburé marí na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aima rowairébé za'ra wa'wa, za da'āma ĩsipo'ozéb āma hã. Ti'ab ré, marí ĩwě na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina si, te za aiwēsãmri za'ra wa'wa. Duré, marí ĩwasété na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina si, te za siwi aiwě'ō za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. — Āne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u sirōmo za'ra, parisezu norí ma.

Zonahã wasu'u, apito Saromahã wasu'u me

Marcusi 8.11-12; Rucasi 11.29-32

³⁸ Tawamhã parisezu norí hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norí me, ma tō Zezusihi ma, nharí za'ra, āne:

— Rowahutu'wa, wa wasima wě za'ra ni, marí dama ĩ'manharí waihu'u'ō hã aiwaihu'u pese na wanho'a 'manharí da, wa te 'madâ'â za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para dama 're ĩ'ab'manharí mono na, sena na wa te āma aiwaihu'u za'ra da. — Āne te Zezusihi wi waptērě za'ra, ta norí hã.

³⁹ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharí za'ra, āne: — Nimosi aipoto té wa'aba mono hã, ĩ'aihâimana wasété za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zō 're asimipari za'ra wa'aba mono zahã, ma tō ĩwi ĩwaptērě za'ra wa'wa, marí dama ĩ'manharí waihu'u'ō hã te 'manharí da, asō'a za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, te dama 're ĩ'ab'manharí mono na sena na ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. Tane nherě, te 'manharí ō di za, āhãna. Āne si wa za a'â aima waihu'u za'ra wa'wa. Duréhã Zona hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã si'ubdatō ma tō bādã hã

ãma ai'utõ, tebe isa'ëtë di'i 're, hâimana ré há. Taha parimhá, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono há sõ'reptu. Âzadaré u ma tô ìré 'râiwatobro, rob u, tebe há, Zonahá ré. Tane duré, wa há dasiré ìpodo há si'ubdatõ bâdâ há te za ì'ãma ai'utõ, ìdâ'â wa, ab're 're ìnomro ré há. Taha parip si, wa za duré hâiwa'udu, apâ. Âne wapsi, te za ìwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hawi we ìmorí na sena na oto ìwaihu'u za'ra wa'aba da. ⁴¹ Niwamhá 'Re ìhâimana u'âsi mono, za da'ãma ìsipo'ozéb ãma há, duréihã Niniwé na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ìdasi'ubumroi mono norí há te za asada tihâimana za'ra wa'wa, aiwasédé há te te ai'ãma hiri za'ra wa'aba da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nho'a. E marí wa. Duréihã Zona há 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tãma 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhá, ma tô te te 're wapari za'ra. Taha wa, ma tô ta norí há tiwasété wi 're sipizari za'ra. Zonahá nhimiroti há pire nheré, ìsipai u ìnhimiroti si pire uptabi di. Tane nheré, a norí wa'wa há ìzaze za'ra wa'aba õ di, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina we atême ìmorí aba na há. Taha wa, te za tô ì'uwaibaba aiwasédé há ai'ãma sa'ra wa'wa, Niniwé ãma 're ìdasi'ubumroi mono norí há. ⁴² Niwamhá 'Re ìhâimana u'âsi mono, za da'ãma ìsipo'ozéb ãma há, duréihã danhib'apito sipi'õ há Saba na romnhisi ãma te te 're ìda'ab'madâ'â mono há te za duré asada tihâimana 'wa, aiwasédé há te te ai'ãma hiri za'ra wa'aba da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nho'a. E marí wa. Ta há duréihã romhá uptabi nheré, ma tô wi, apito Saromahã u, ìsimiroti há te te wapari da, ìsimiroti há dahâimanazém na rowaihu'u na há wé uptabi wa. Taha nhimiroti há pire nheré, ìsipai u ìnhimiroti si pire uptabi di. Tane nheré, ìnhimiroti há aima wapari ze za'ra wa'aba õ di. Taha wa, te za tô ì'uwaibaba aiwasédé há ai'ãma hiri za'ra wa'wa, danhib'apito sipi'õ há.

Wa'uburé norí, da'ãma 're ìsõrõwa za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 11.24-26

⁴³ — Æne wa za duré aima ãma romnhimiréé za'ra wa'wa. Áté wa'uburé há te za aibã hawi 'maiwatobro. Watobro wamhá, a'ubuni wi te za 're mo, rob'ré na. Tawamhá dazõ 're rítí baba mono wa, nimomo wa'utu õ wa, te za sima tinha: "Ìnhorõwa 'rata u, wa za apâ mo, ãma 're ìnhorõwa u'âsi mono da oto, ìpé'ë 'remhá." Æne te za sima tinha. Tawamhá apâ te za oto mo, aibã u, ìpé'ë 're apâ sébré da. Tawamhá ìhawi watobro haré, te aré hãiba baba na 're hâimana, 'ri há baba na 're simasa mono wa, 'ri 're wa'wa su'u na 're ìsimasa mono ne, duré 'ri paramhá robza'ra wé u'âsi 're ìromnhimi'wara mono ne. Taha wa, wa'uburé ma, wé di, aibã há apâ ãma 're ìsõrõwa mono da há. ⁴⁵ Tawamhá tisiré norí zõ te za mo wa'uburé há, si'u ãma 're sõrõwa za'ra mono da. Tawamhá te za ìtême ãwisi za'ra, ⁷ na ìhãiba za'ra há ìsipai u ìwasété uptabi za'ra há. Tawamhá siré te za tô ãma 're sõrõwa za'ra, aibã ãma. Aibã ma, tãma rowé prá ti aré, wa'uburé misi, ãma 're sõrõwa mono ré há, ìpé'ë 'remhá. Ahã na

oto ìwa 're hâimana za'ra mono wa, tãma rowé õ uptabi di oto. Tane duré, a norí wa'wa há aima 're rowé prá za'ra wa'aba mono di aré. Tane nheré, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono newa, zahadu ìzazei ãna 're aihâimana wasété u'âsi za'ra wa'aba mono wa, aima 're rowé õ uptabi za'ra wa'aba mono di za oto. — Æne ma tô Zezusi há tãma waihu'u za'ra, parisezu norí ma, rowahutu'wa norí ma zama.

Zezusihi na wasu'u, ìno norí wasu'u me

Marcusi 3.31-35; Rucasi 8.19-21

⁴⁶ Tawamhá Zezusi há te te dama rowasu'u ré, ma tô ìno norí há ìtême aihutu, tina me. Tawamhá rowi simasa wamhá, ma tô da'maiupo're pu'u za'ra, Zezusihi ma, da te 'mairowasu'u da, ìtême watobro za'ra da, rob u. ⁴⁷ Tawamhá Zezusihi ma, ma tô 'mairowasu'u ni, ãne:

— Ano norí há te rowi asõ aimasa, ana me. Te sima aiwé za'ra, marí na te te aima rowasu'u za'ra da.

⁴⁸ Tawamhá Zezusi há ma uburé dama waihu'u, ãne:

— E 'wa há ìna. E 'wam norí há ìno norí. — Æne há ma dama waihu'u, Zezusi há.

⁴⁹ Tawamhá tinhiptõmo na ìsiré 're ìwanomro mono norí há te te wawasu'u za'ra sina, te duré dama tinha:

— Æhãta, ìna. Æhãta ìno norí. Æhãta ìhidiba norí.

Ni'wam norí há ìmama, hãiwa ãma 're ìsãmra mono há te te sima 're ìwé za'ra mono zéb zarina, te te tãma ãma 're ìuwaimrami za'ra mono norí si, ta norí há ìno, duré ìhidiba, duré ìna. — Æne ma tô Zezusi há dama si-waihu'u, (da te waihu'u za'ra dai õ nheré).

Amnho potozé wasu'u

Marcusi 4.1-9; Rucasi 8.4-8

13 Tawamhá tô taha bâtã na ma tô Zezusi há watobro 'ri hawi, ìsõ'ui u morí da. Tame ma tô nhamra, ìsõ'u zaihã na, te te dama rowahutu da. ² Tawamhá da'ahã uptabi na ma tô ìtême dasito, da te wapari za'ra da. Da'ahã uptabi na da te dasiwi uirí wa, ma tô uba're wa dawi ãzé, Zezusi há. Uba're wa, te oto nhamra. Tawamhá ìsõ'u zaihã na te ìrata aimasam ni. ³ Taha wa, te Zezusi há tinhimromnhimiréé na dama rowahutu, ãne:

— Aibã há te buru u mo, ti'ai hãibãdã wa, amnho há te te anhamra mono da, poto mono da.

⁴ Tawamhá, amnho há te te anhamra mono wamhá, nima norí há bâdãdi zababa ma rere'e. Tawamhá sire há ma te te uprosi uburé, poto mono õ ré. ⁵ Ètë nhisiwi ma duré nima norí há rere'e. Ti'ai baiháire di, ètë nhisiwimhá. Ti'ai baiháire wa, ma tô 'wanhipré su'u, amnho há. ⁶ Tawamhá bâdã há oto 'râiwatobro wamhá, rowa'ro wa, ma ro'wanhipré há ti'wanhipré 'ré za'ra, ìsari há te te rowa'rúi mono õ wa. ⁷ Nima norí há ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhá siré ma tô 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhá, ma te te ubu, wab'ru há. Taha wa, 'rãi mono õ di, ta norí há. ⁸ Ti'ai wé wa, ma duré nima norí há rere'e. Tawamhá, oto 'wanhipré 'rãihã mono wamhá, ma tô ti'rã za'ra. 'Rãi mono wamhá, nima niwímhá 'rãi ahã prá ti, amnho há. Duré

nima niwĩmhã 'rãĩ ahã di. Duré nima niwĩmhã 'rãĩ pese uptabi di. — Āne na ma tō Zezusi hã dama āma romnhimiré.

⁹Tawamhã āne na ma tō duré dama āma 'rāsutu, tinhimiroti na:

— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'āpé ĩwapari pese za'ra wa'aba, ĩnhimirowasu'u na hã waihu'u za'ra wa'aba da. — Āne ma tō dama waihu'u, da te waihu'u za'ra da.

Romnhimiré na si, Zezusi te te dama 're ĩrowahutu mono zé wasu'u

Marcusi 4.10-12; Rucasi 8.9-10

¹⁰Tawamhã wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tō Zezusihi u ubumro ni. Tawamhã āne, wa oto wasiwi sadanharĩ ni:

— E marĩ wa, te romnhimiré na si dama 're ĩrowahutu mo. — Āne, wa wasiwi sadanharĩ za'ra ni, wa norĩ zama, wa te waihu'u za'ra ò wa.

¹¹Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra, āne: — 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã a norĩ wa'aba ma si, ma tō aima waihu'u za'ra wa'wa, dama ĩwaihu'u'ò hã, da'āma 're ĩsib'a'uwě mono zém na hã, sô'awi te te dama waihu'u ò nherě. ¹²Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirowaihu hã te te 're 'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhã, taha zarina te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sa'ětě na tãma āma 're sôprub za'ra, te te aré āma 're ĩrowaihu'u za'ra mono zém nhipai u, te te waihu'u pese za'ra da oto. Tane nherě, ni'wam norĩ hã ĩsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwapari za'ra mono ò wamhã, ta norĩ wi te za tinhimirowaihu hã tãma waihu'u pese za'ra ò nherě, te te tiwi 're awaibu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, te te aré āma 're ĩwaihu'u za'ra mono zé hã. ¹³Īnhimiromhuri hã datōmo na da te 're 'madâ'â za'ra mono nherě, te taré da te 're 'madâ'â za'ra, da te āma 're waihu'u za'ra mono āna. Duré ĩnhimiroti hã dapo're na da te 're wapari za'ra mono nherě, te taré da te 're wapari za'ra, da te āma 're waihu'u za'ra mono āna. Taha wa, wa romnhimiré na si te dama 're rowasu'u. ¹⁴Duréihã Iza'iza hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tō da'āma rob'ui'ééré, za da'āma 're ĩromhâimana mono zém na hã. Taha wa, āhãna ma tō da'āma uwaimra. Āne duréihã ĩsimi'ui'ééré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na hã:

“Īnhimiroti hã dapo're na da te 're wapari u'âsi za'ra mono nherě, taré te za da te 're wapari za'ra, da te āma 're waihu'u za'ra mono āna. Duré ĩnhimiromhuri hã datōmo na da te 're 'madâ'â u'âsi za'ra mono nherě, taré te za da te 're 'madâ'â za'ra, da te āma 're waihu'u za'ra mono āna.

¹⁵E marĩ wa. Dapě'ě 're, da te 're ĩrosa'rata za'ra mono zé hã sitom haré te za ĩré 're dahâimana u'âsi za'ra, da te ĩ'āma 're rosa'rata wě za'ra mono ò wa. Dapo're nhitom haré, te za duré 're dahâimana za'ra, ĩnhimiroti hã da te 're wapari ze za'ra mono ò wa. Duré datōmo sitom haré te za 're dahâimana za'ra, ĩnhimiromhuri hã dama 'madâ'â zeĩ ò wa.

Ānei ò 'wa'âhã, te aré ĩnhimiromhuri hã da te 're 'madâ'â ze za'ra, datōmo na. Te aré duré da te 're wapari ze za'ra, ĩnhimiroti hã. Te aré duré da te 're ĩwaihu'u pese za'ra, dapě'ě 're, da te ĩ'āma 're rosa'rata wě za'ra mono wa. Taha zarina si, te aré duré ĩtēme 're dasipizari za'ra, dawasété wi hã. Tawamhã dahâzé wa, da te 're ĩdapese za'ra mono ne, wa aré dawasédé hã te dama 're avari, te da'āma 're ab'madâ'â tō mono da oto.”

Āne duréihã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré hã.

¹⁶Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, te oto nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— A norĩ wa'wa hã ĩnhimiromhuri, atōmo na 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wamhã, ma tō ĩ'āma ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duré ĩnhimiroti hã aipo're na 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, ma tō duré ĩ'āma ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Taha wa, aima 're rowě uptabi za'ra wa'aba mono di, a norĩ wa'aba ma si. Tō sena wa āne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã duré ĩsimiroti 'madâ'â pese 'wa norĩ hã te aré te te sima 're wě uptabi za'ra, ĩnhimiromhuri na 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mono zé hã te te 're 'madâ'â za'ra mono da. Ma tō duré aré te te sima 're wě za'ra, ĩnhimiroti na 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zé hã te te 're wapari za'ra mono da. Taha wa, a norĩ wa'aba ma si, aima 're rowě uptabi za'ra wa'aba mono di za. — Āne hã ma tō wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Amnho potozém na ĩsimiré'ézé hã, Zezusi hã sô'awi te te dama ĩwaihu'uzé wasu'u

Marcusi 4.13-20; Rucasi 8.11-15

¹⁸Tawamhã Zezusi hã ma tō duré wama waihu'u za'ra:

— Ma'āpé, ĩwapari pese za'ra wa'aba. Āhãna wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa, amnho potozém na te āma ĩsimiré'ézé hã waihu'u za'ra wa'aba da. ¹⁹Amnho hã aibã te te ĩ'anhama mono hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u. Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwě mono zé wasu'u hã, tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherě, te te āma 're rosa'rata ze za'ra mono ò wamhã, te te āma waihu'u pese za'ra ò di za. Ta norĩ hã amnho hã bādâdi zababa ĩrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. Amnho hã sire te te ĩ'uprosi mono ne, te za ĩwasété uptabi hã ĩtēme 're simasisi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na taré te te 're ĩwapari za'ra mono hã te te tiwi 're awaibu mono da, Wa'uburé hã. ²⁰Duré ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã étě nhisiwi, ti'ai baihãire wa ĩrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, amnho hã ti'ai baihãire wa ĩpoto su'u mono ne, te ta norĩ hã awa'awi te te āma 're saze za'ra, to sina. ²¹Tane nherě, ĩsadawa wasu'u hã te te 're saze za'ra mono wa, da te tãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono zéb zarina, te te 're robzépata za'ra mono wamhã, te za sazei utōrĩ za'ra.

Amnho hã ti'ai baihãire wa, ãrere'e mono hã sari õ wa, ãwanhipré 'ré mono ne, te za romhutu na sazei utõrĩ za'ra, ta norĩ hã. ²² Duré ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã wab'ru wazari ãrere'e mono ne, te 're hãimana za'ra. Wab'ru hã ro'wanhipré siré 'wanhipré mono wa, te te oto ubu mono wa, ãrã za'ra õ ne, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherẽ, ãwẽ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za, ta norĩ hã. Tihãimanazém na si te za sina 're hãtãã u'ãsi za'ra. Duré danhibro pe hã wẽ uptabi newa te za taha zõ si te te 're rob'ruiwapari u'ãsi za'ra. Taha wa, amnho 'wanhipré hã ãrã za'ra õ ne, 're nomro wẽ mono õ di za, ta norĩ hã. ²³ Duré ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã ti'ai wẽ wa ãrere'e mono ne, te za 're hãimana za'ra. Ta norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za te te sima 're wẽ uptabi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono da. Tawamhã, rowede ãrãĩ pese uptabi ne, te za wẽ u'ãsi 're hãimana za'ra, ta norĩ hã. — ãne ma tã Zezusi hã wama waihu'u za'ra, te te da'ãma ãromn-himiré'ézé hã.

Wab'ru hã rob're ãwẽ wazari, ãpoto mono zé wasu'u

²⁴ Tawamhã Zezusi hã ma tã duré wama ãma romn-himiré'ézé za'ra, ãne:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zém na, wa za oto aima ãma romn-himiré'ézé za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã tiburu na ma tã amnho potozé ãwẽ hã te te a're, amnho hã tãma 'rã da. ²⁵ Tawamhã nimahã na barana danhotõ mono ré, ãsitob'ru hã ma tã ãburu u mo. Wab'ru hã ma tã te te a're, amnho ãwẽ wazari. Te te a're mono pari, ma tã apã mo.

²⁶ Tawamhã rob're hã ma tã prédu. Taha wa, ma tã 'rã. 'Rãĩ mono wamhã, dama 'madãã pibu pese di oto, wab'ru hã ãwazari ãpoto mono na hã. ²⁷ Tawamhã buru tede'wai ma, romhuri'wa norĩ hã ma tã ãtẽme aihutu. ãtẽme sihutu wamhã, ãne te tãma rowasu'u za'ra: "Api-to, oro amnho hã ãwẽ si aiburuna a're mono za, ma wab'ru hã ãsiré 'wanhipré." ãne te ãma siwi sadanha, buru tede'wa hã.

²⁸ — Tawamhã buru tede'wa hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne: "Ni'wa hã ãruiwapari'wa, ma tã ãne ãma 'manha."

Tawamhã tãma ãromhuri'wa norĩ hã te siwi sadanha, ãne: "E ãne hã aima wẽ di, wab'ru hã uburé wa te ãsanoi mono da hã, tãma ropese da."

²⁹ — Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra: "Tõã. Rob're hã ãrãĩ ré hã ãsu sano za'ra wa'aba tã da, taha wa, sano za'ra wa'aba õ di za a'ã, wab'ru hã. ³⁰ A'ã simisutu siré prédu mono, roptehãri na da te 're ãsãna'rata mono zéb u hã. Tawapsi wa za oto roptehãri na romhuri'wa norĩ ma 'ru za'ra, wab'ru uimrehẽne te te siwi sanoi mono da, te te duré wasisi mono da, unhama u te te siwi sãmra da, si'unhama da. Taha parip si, te za oto tehãri za'ra, amnho za'razéb u te te siwi sa'ra da, ãma." — ãne na ma tã Zezusi hã ãma romn-himiré'ézé, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zém na hã, ãne hã sã'awib õ nherẽ.

Motada nhamare wasu'u

Marcusi 4.30-32; Rucasi 13.18-19

³¹ Tawamhã romn-himiré'ézé na ma tã duré wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zém na, wa za duré aima ãma simiré'ézé za'ra wa'wa, motada nhamare na, aibã tiburu na te te ã'a're hã. ³² Motada nhamare hã uburé romnhamare norĩ ma syryre nherẽ, oto prédu mono wamhã, uburé romnhamare, da te 're ãzuri mono hã te za te te 're sipai pese za'ra. Papo za'ëté wamhã, ãsu 'rowi te za si norĩ hã te te sima 're sasi za'ra. — ãne na ma tã duré Zezusi hã wama ãma romn-himiré'ézé za'ra.

ã'u'ëté wapuzé wasu'u

Rucasi 13.20-21

³³ Tawamhã Zezusi hã ma tã duré ãne na wama ãma romn-himiré'ézé za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zém na, wa za duré aima ãma romn-himiré'ézé za'ra wa'wa, ãne. Pi'õ hã te za ã'u'ëté wapuzé hã syry na sa'wa, aro 'rã ne zu pese wazari, tridu 'rã zu pese wazari. Aro 'rã ne zub'a si, sa'ëté uptabi di. Tawamhã te te wazari pese wamhã, te za tidupto, ã'u'ëne hã. Sa'ëté uptabi di za oto. ãne duré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zé hã. — ãne na ma tã duré Zezusi hã ãma romn-himiré'ézé.

³⁴ Marĩ na te te dama ãma 're romn-himiré'ézé mono nherẽ, te te dama ãma 're arowasu'u mono õ di, Zezusi hã. Romn-himiré'ézé na si ma tã te te dama 're rowasu'u.

³⁵ Duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ãrob'ui'érezéb zarina te te sina uwaimrami da, ma tã romn-himiré'ézé na si te te dama 're rowasu'u, Zezusi hã. ãne duréihã ãma ãrob'ui'ééré siro hã:

"Te dama 're rowasu'u mono wamhã, wa za te dama ãma 're aromn-himiré'ézé.

Wa za duré te dama 're awaihu'u, ropoto na'rata hawimhã dama ãwaihu'u'õ hã."

ãne duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ãrob'ui'ééré siro hã.

Wab'ru na ãsimiré'ézé hã, Zezusi hã sã'awi te te dama ãwaihu'uzé wasu'u

³⁶ Tawamhã Zezusi hã ma tã dawi mo. Dawi morĩ wamhã, ma tã 'ri para u ãzé. Tawamhã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tã 'rãwi ãtẽme ubumro ni, wa te wasiwi sadanharĩ da, ãne:

— Ma'ãpé wama waihu'u za'ra na. E marĩ na ma tã wab'ru na hã ãma ãromn-himiré'ézé. E marĩ te wasu'u.

³⁷ Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra, ãne:

— Aibã hã tiburu na amnho ãwẽ te te ã'a're mono hã, wa hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa para dasiré ãpodo hã, te ãwasu'u. ³⁸ Duré aibã buru hã, daro mono bã ti'ai wa, 're ãdahãimana za'ra mono hã te dawasu'u. Duré amnho ãwẽ hã uburé 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ãma 're ãsib'a'uwẽ za'ra mono norĩ, te wasu'u. Duré

wab'ru hã Īwasété uptabi nhib'a'uwě norí, te wasu'u, Wa'uburé nhib'a'uwě norí hã. ³⁹ Duré buru tede'wa nhib'ru hã wab'ru hã ĩburu na te te tiwi ĩazuri mono hã wa'uburé norí nhib'apito te wasu'u, tō ō hã. Duré da te 're ĩroptehári za'ra mono zé hã rob'rāsutuzéb āma za da'āma ĩsipo'ozé, te wasu'u. Duré buru nho ubumroi'wa norí hã hãwa āma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norí, te wasu'u. ⁴⁰ Wab'ru hã da te 're sano za'ra mono wa, unhama u da te 're ĩsāmra mono ne, te za dama tiromhâiba, rob'rāsutuzéb āma hã. ⁴¹ Wa hã dasiré ĩpodo hã hãwa āma ĩma romhuri'wa norí hã wa za we satōrĩ za'ra ti'ai u, marĩ ĩwasédé hã da te 're ĩmanharĩ u'âsi za'ra mono norĩ hã te te da'ubumro za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě norĩ nhiti. Dawasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra mono da, te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ zama te za ubumro za'ra, hãwa āma ĩma romhuri'wa norĩ hã. Wab'ru hã da te 're ĩsano za'ra mono ne, te za da'ubumro za'ra, ōne haré. ⁴² Taha parimhã te za unhama ro'o za'ětě u danhamra, ropipa u. Tame te za 're da'ry'ry u'âsi. Te za duré 're da'wasitete u'âsi za'ra, da te oto 're robzépata za'ětě za'ra mono wa. ⁴³ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ĩmadâ'â pese za'ra mono norĩ si, te za pire na dama 're hâimana za'ra. Bâdâ hã daro mono bâ te te dama 're rob'uiwě za'ra mono wa, uburé da te 're ĩmadâ'â za'ra mono ne, te za uburé da te 're waihu'u za'ra, pire na oto dama 're ĩhâimana za'ra mono na, Wamama za oto da'āma 're ĩsib'a'uwě mono zéb āma hã.

Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ápé ĩwapari pese za'ra wa'aba, ĩnhimiroti na hã. — Āne ma tō Zezusi hã wama rowasu'u za'ra.

Ĕtě'ubuzi wasu'u

⁴⁴ Tawamhã āne te duré wama rowasu'u za'ra:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwě mono zém na, wa za duré aima āma romnhimírěé za'ra wa'wa, āne. Aibã hã daburu na te te romhuri ré, ma tō Ĕtě'ubuzi ĩwa'ābã za'ětě uptabi hã 'masã, ti'ai 'rowi ni'wa hã te te aré dawi ĩsuwa hã. Te te sãmri wamhã, ma tō apã dawi suwa tame, da te sãmri tō da. Tawamhã toi uptabi wa, ma tō uburé tinhibro hã dama wede, buru hã tō ō hã te te dawi uipra da, Ĕtě'ubuzi, ĩwa ĩnomro hã te te sima âri da. Āne 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwě mono zé wasu'u hã.

Ĕtěwaipo wasu'u

⁴⁵ — Āne duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwě mono zé hã. Aibã hã ma tō sima wě, dasima danhipesezé hã Ĕtěwaipo ĩwa'ābã za'ēne hã te te dawi 'manhopětě wa, te te sima uipra da, dama ĩmadâ'â zé hã. ⁴⁶ Tawamhã Ĕtěwaipo ĩwa'ābã za'ětě uptabi hã te te 'masãmri wamhã, uburé tinhibro hã ma tō dama wede, Ĕtěwaipo hã te te sima uipra da. Āne 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'āma 're ĩsib'a'uwě mono zé wasu'u hã. — Āne ma tō Zezusi hã wama rowasu'u za'ra,

ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, wa te waihu'u za'ra da, sō'awib ō nherě.

Tepe mramizé wasu'u

⁴⁷ Tawamhã Zezusi hã ma tō duré āne na wama rowasu'u za'ra, tinhimirotnhimírěé na:

— Āne hã duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwě mono zé hã. Tepe mrami'wa norĩ hã ma tō abazipara hã sō siwi time, ĩsō'ui wa. Te te siwi mei wamhã, ahã na ma tō siwi āma 'mai'âri za'ra, ĩpoto mono bâ, tebe hã. Tawamhã tebe hã ahã uptabi wamhã, ma tō abazipara hã siwi tisa, â zadaré u. Tame ma tō oto tebe hã ĩwě si siwi waibu, si'õtō 're, te te 'manherě za'ra da. Tebe siwamnarĩ norĩ hã da te 're ĩhuri mono ō hã ma tō taré siwi sãmra. ⁴⁹ Tane te za dama tiromhâiba, rob'rāsutuzéb āma hã. Hãwa āma romhuri'wa norĩ hã te za we dazō ai'aba'ré ti'ai u, dawasété na 're ĩdahâimana u'âsi mono norĩ si te te da'ubumro za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ĩmadâ'â pese za'ra mono norĩ nhiti, te te dazani za'ra da oto. ⁵⁰ Tawamhã unhama ro'o za'ětě u te za oto danhamra, ropipa u. Tame te za 're da'ry'ry u'âsi. Te za duré 're da'wasitete u'âsi za'ra, da te 're robzépata za'ětě za'ra mono wa. — Āne Zezusi hã te te wama āma ĩromnhimírěé za'ra zé wasu'u hã.

Marĩ ĩté hã da te dasima 're ĩsōmri za'ra mono zé wasu'u

⁵¹ Tawamhã Zezusi hã ma tō wazadanharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã:

— E ma tō asiwi ĩwaihu'u 'wa, uburé te aima āma ĩromnhimírěé za'ra wa'aba zé hã.

Tawamhã asa wa tãma nharĩ za'ra ni:

— Īhe. Wa tō waihu'u za'ra ni.

⁵² Tawamhã āne te duré wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— Wa za duré aima āma romnhimírěé za'ra wa'wa, āne. Ātē 'ri tede'wa te za marĩ ĩwě hã te te 're azani, 'ri 're wa'wa 're ĩromnhimi'wara mono zém hawi, te te dama 're anhomri mono da. E tawamhã marĩ ĩrataré si te za te te dama 're azani. Mare di. Marĩ ĩtéb zama te za duré te te dama 're azani, te te dama 're anhomri mono da. Tane duré, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti waihu'u pese 'wa norĩ hã da'āma 're ĩsib'a'uwě mono zé wasu'u te te waihu'u pese za'ra wamhã, ta norĩ hã te za ĩsimiroti ĩtéb zama te te dama 're waihu'u za'ra, ĩsimiroti 'rata me. — Āne ma tō wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã, ĩprédubzéb āma da te dasiwi ĩwě'ózé wasu'u

Marcusi 6.1-6; Rucasi 4.16-30

⁵³ Tawamhã Zezusi hã marĩ nhimírěé na te te dama arowasu'u pari, ma tō mo, aré 're ĩhâimana mono zéb u. Tamomo wisi wamhã, te oto dama rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzéb āma. Tawamhã ĩsimiroti hã da te wapari za'ra wamhã, ma tō āma tatob'uzu za'ra ni. Te duré dasima āma nharĩ za'ra ni, āne:

— Ō hã wede'é na romhuri'wai 'ra. Īna nhisi hã, Mariza na ĩsisi hã. Duré ĩno norĩ nhisi hã Ti'adu, duré Zuzé, duré Sima, duré Zudasí. Īhidiba norĩ hã te duré wa'rata 're hãimana za'ra. E niha ma bété ōhō si uburé marĩ hã waihu'u, tiwaihu'u pese na te te dama 're ĩrowasu'u mono zéb da hã, duré marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'ō hã te te dama 're ĩ'ab'manharĩ wē mono zéb da hã. — Āne ma tō āma dasima romnhoré za'ra ni.

⁵⁷ Taha wa, ma tō dasiwi wē'ō ni, Zezusi hã.

Taha wa, te Zezusi hã āne dama tinha:

— 'Re ĩhãimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã daro mono bā datēme 're nomro mono wamhã, ĩsimiroti na wazép sina, te za sō 're datob'uzu za'ra. ĩsipti'ai āma 're ĩhãimana za'ra mono norĩ si, sō 're datob'uzu za'ra mono ō di, ĩsipti'ai āma wa. ĩsisānawā norĩ zama, ĩsōrōwa āma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã te te duré siwi 're hãiba wazé mono ō di. — Āne hã ma tō dama waihu'u, Zezusi hã.

⁵⁸ Tawamhã ĩsimipawaptobzém na da te dasina 're umnhasi za'ra mono ō wa, marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'ō hã ahã na te te dama 'manharĩ ō di, tamemhã.

Zuwā Batita, da te ĩbutu nhizārizé wasu'u

Marcusi 6.14-29; Rucasi 9.7-9

14 Tawamhã apito Erodí hã Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma te te 're da'madâ'ā mono ré, ma tō Zezusihi wasu'u hã wapa. ² ĩwasu'u hã te te wapari wamhã, ma tō te te tãma 're ĩromhuri za'ra mono norĩ ma rowasu'u, Zezusihi hãiba na:

— Zuwā Batita te dama 'rui wa, da te wĩrĩ wa, apā ĩhãiwa'udu, ta hã. Taha wa, te tiwaihu'u pese na te te dama 're ab'manharĩ, marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'ō hã.

³ Āne ma tō apito Erodí hã Zezusihi wasu'u na tãma rowasu'u za'ra. Ta hã ma tō aré tinoi mro zō rowasutu, Erodiza na pi'ō nhisi zō. Īno nhisi hã Piripi na ĩsisi hã. Zuwā Batita hã ma tō aré te te tãma 're roti u'āsi, āne: "Re ĩhãimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã te te āma roti ō di, asisānawāi mro na aimro da hã. Tãma wē ō di, 'Re ĩhãimana u'āsi mono ma hã." — Āne ma tō te te tãma 're roti u'āsi, Erodíhi ma. Tane nheré, ma tō apito Erodí hã tinoi mro na tiwi āma ai'ré. Taha wa, ma tō dama ti'ru, Zuwā Batita hã da te āri da, da te pawasisi da, duré da te sērē da, dazazéb 're. ⁵ Apito Erodí hã ma tō sima wē aré, te te dama 'ru da, Zuwā Batita da te wĩrĩ da. Tane nheré, pahi di zudezu norĩ ma hã, Zuwā Batita hã 'Re ĩhãimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa na da te waihu'u za'ra wa.

⁶ Tawamhã Erodíhi waptā'āzém na ma tō dato hã dasiwi 'manharĩ ni. Tawamhã Erodizaha 'ra hã ma tō danho'a apese azarudu hã, apito Erodíhi nho'a zama. Taha wa, te te 'madâ'ā ze ti, apito Erodí hã. ⁷ Taha zarina, ma tō azarutu ma ropisutu, āne:

— Tō sena, wa za uburé marĩ hã aima tisō, asima ĩwézéb uwaibaba, ĩwi ĩwaptērēzéb zarina.

⁸ Tawamhã ĩna hã te te tãma ĩrotizéb zarina, ma tō tiwi rowaptē, āne:

— Zuwā Batitaha 'rã si, wa ĩsima wē, piza'a 'renho'a wa, ĩma hiri da, āhãna awa'awi.

⁹ Taha wa, ma tō apito Erodíhi wi tirobzei'ō. Tane nheré, sō ĩhãrã norĩ nho'a te te azarutu ma ropisutu wa, ma tō āma tãma uwaimra, te te tiwi ĩwaptērēzéb uwaibaba. ¹⁰ Ma tō dama ti'ru oto, dazazéb u Zuwā Batitaha zō da'maimorĩ da, da te butu nhizāri da. ¹¹ Da te butu nhizāri wamhã, ma tō oto siwi ti'ā ĩ'rã hã, azarutu ma, piza'a 'renho'a wa. Tawamhã ma tō tina ma ti'ā oto, azarudu hã. ¹² Tawamhã Zuwāhã siré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tō sō ai'aba'ré, ĩhãiba zō, te te siwi āri da, te te siwi sērē da, ab're 're. Taha parip si, te te ai'aba'ré Zezusihi u, te te tãma rowasu'u za'ra da.

Zezusi hã dasa te te dama ĩmanharizé wasu'u

Marcusi 6.30-44; Rucasi 9.10-17; Zuwā 6.1-14

¹³ Tawamhã Zezusi hã Zuwāhã wasu'u te te wapari wamhã, ma tō danhiti mo uba're na siwaprosi, romnhiwasi sãmra da. Tane nheré, nimomo ĩsãmra na ĩwasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tō darom hawi tawairébé ni da'ahã na, ĩsarina dasi'aba'ré da ĩsō'rãmi, ti'ai baba. ¹⁴ Tawamhã Zezusi hã uba're hawi watobro wamhã, da'ahã uptabi na ma tō da'ab'madâ. Te te da'ab'madâ'ā wamhã, ma tō da'āma tipē'ézē, Zezusi hã. Taha wa, ĩhãzé ré norĩ hã tame ĩsi'ubumro norĩ hã ma tō apese.

¹⁵ Tawamhã hãiwahã pesere, wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tō ĩtēme ubumro ni, Zezusihi u. Āne, wa tō tãma nharĩ za'ra ni:

— Ma tō tihãiwahã. Āme a'ubuni wi, wa wahãimana za'ra ni, 'ri nhiti. Taha wa, ma'āpé dama rob'ru na, 'ri wa'ōtō u dasi'aba'ré da, dasa hã da te dasima uipra za'ra da.

¹⁶ Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra, āne:

— Mare di. Dasi'aba'réri ō di za. A norĩ wa'wa hã te za dasa hã dama ĩ'a za'ra wa'wa, dasaihuri da.

¹⁷ Tawamhã wa duré asa tãma nharĩ za'ra ni, Zezusihi ma:

— ĩ'u'ētē wapu hã 5 na te wama tihãimana za'rare. Duré pe'a hã maparanere. Ā norĩ si, umrore di.

¹⁸ Tawamhã Zezusi hã te oto wama 'ru za'ra:

— Ma'āpé we ĩma waibui wa'aba, ĩ'u'ētē wapu hã, duré pe'a hã.

¹⁹ Tawamhã te oto dama tinha, duiroi wa, dasi'ubumroi mono da. Taha pari, ma tō oto ĩ'u'ētē wapu hã waibu, 5 na ĩhãiba hã. Duré pe'a hã maparane.

Tawamhã hãiwa u te ĩré rob'madâ, Timama āma wata da, sōpru wa. Taha pari, ma tō te te wē'ē, ĩ'u'ētē wapu hã. ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, ma tō wama sōmri za'ra, wa te dama sōmri za'ra mono da.

²⁰ Tawamhã aihĩni ma tō dasa hã huri ni. Ma tō da te 'mahãpãrĩ. Tawamhã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tō apā si'ōtō 're, wa te sé danho'rada hã, ĩ'u'ētē wē'ē hã pe'a wē'ē zama. ¹² na si'ōno hã ĩré hã, danho'rata ré hã. Si'ōtō 'remhã 'masisi di. ²¹ Aibã norĩ hã 5 miu na ĩhãiba za'ra hã ĩsaihuri norĩ hã, aibã norĩ za'rata si hã. Pi'ō norĩ hã duré ai'uté norĩ hã sa'rata ō di.

Zezusi hã â nhisi baba ĩmorĩzé wasu'u

Marcusi 6.45-52; Zuwã 6.15-21

²² Tawamhã Zezusi hã ma tô wama rob'ru za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, uba're wa, wanhisisi da, ĩwana zara u wa te saprĩ za'ra da ĩsõ'u na, waza'u za'ra te te dama rob'ru da, darob u apã da te ropéi mono da. ²³ Te te dama rob'rui pari, te oto Zezusi hã mo sa'a u, siwaprosi Timama ma mreime da. Tame siwaprosi sãmra ré, ma tô âma timara. ²⁴ Taha ré, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô â wa'wa u wahâimana za'ra ni, uba're na. Tame ma tô â sisasi hã te te waré wabzuri za'ra uba're hã, rowa'u'u za'ëne hã ĩsõ'õmoi baba te te rowapõrĩ za'ra wa. ²⁵ Tawamhã zahadu mara hã ré, te Zezusi hã watême timorĩ za'ra, â nhisi baba. ²⁶ Tawamhã, wa te wasiwi 'madâ'â wamhã, wa tô tâma wapë'ëwara za'ra ni, adâ watême morĩ za'ra newa. Æne, wa wasima 'mahârã za'ra ni:

— Ôhõta adâ'â hãiba warõ, te wei watême mo. — Æne, wa wasima 'mahârã za'ra ni. Tawamhã tâma wapahi za'ra wa, wa tô tâma wazadari za'ra ni.

²⁷ Tawamhã awa'awi ma tô Zezusi hã wama si'mahârã za'ra:

— Wa hã wa we atême ĩmorĩ 'wa. ĩma aipahi za'ra wa'aba õ di za.

²⁸ Tawamhã Pedru te tâma tinha, ãne:

— Wanhib'apito, tô sena a hã wamhã, ma'ãpé we ĩzõ aihârã, â nhisi baba âma atême ĩmorĩ da, asabzéb u.

²⁹ Tawamhã asa te tâma tinha, Pedruhu ma:

— We aimorĩ pé, ĩtême.

Taha wa, ma tô uba're hawi watobro Pedru hã, â nhisi baba morĩ da, Zezusihi u. ³⁰ Tawamhã â nhisi baba ĩtême morĩ wa, ma tô rowa'u'u za'ëtê ma tipahi, Pedru hã. Taha wa, ma tô tizadari. Ma tô aré âzé, â 'rowi. Te sina 'mahã, ãne:

— Wanhib'apito, ma'ãpé ĩnho'reptu na, ĩdã'ã tõ da.

³¹ Tawamhã awa'awi ma tô Zezusi hã pa'ã, tinhib'rata na. Æne te tâma tinha, Pedruhu ma:

— E niha ĩzaze syry di. E marĩ da, ma tô 'rãwi ĩãma asiwawã, te aipawaptobzém na hã. — Æne ma tô tâma tinha, Zezusi hã.

³² Tawamhã uba're 're ma tô tizasi zahuré, Zezusi norĩ hã Pedruhu me. Zasi zahuré wi, ma tô rowa'u hã ti-wa'u'utu. ³³ Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô âma wawata za'ra ni, Zezusihi âma. Æne wa âma wawata za'ra ni:

— Wanhib'apito, a hã tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, te 're aimo. — Æne wa âma wawata za'ra ni.

Zezusi hã te te ĩda'apesezé wasu'u

Marcusi 6.53-56

³⁴ Tawamhã wa norĩ hã wa tô saprĩ za'ra ni, Zezusihi me, ĩsõ'u na. Wa te saprĩ za'ra wamhã, wa tô aihutu ni, Zenezaré na danhipti'a nho'õmo nhisi u. ³⁵ Tamemhã ma tô dasiwi waihu'u ni, Zezusi hã. Taha wa, ma tô Zezusihi wasu'u na âma dasima da te ropé, 'ri wa'õtõ mono bâ, ti'ai 're dasi'rata 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Tawamhã da'ahã na ma tô ĩhãzé ré norĩ hã

ĩtême 'wasari ni. ³⁶ Tawamhã ma tô ĩhãzé ré norĩ hã ti-wi waptêrê za'ra, ĩ'uza nhisutu si te te tiwi upi za'ra da. Tawamhã ĩ'uza nhisutu si te te nasi upi za'ra nherê, ma tô tizéptã'ã za'ra, uburé ĩhãzé ré norĩ hã, awa'awi.

Zudezu norĩ hi'rata hãimanazé wasu'u

Marcusi 7.1-13

15 Tawamhã parisezu norĩ hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã ma tô ai'aba're Zeruzarê hawi, Zezusi hã te te siwi âma sadanharĩ da, zudezu norĩ hi'rata nhimiroti na. Æne te siwi sadanha, âma:

² — E niha asiré 're ĩnomro mono norĩ hã te te 'madâ'â za'ra õ di, duréi wahi'rata norĩ nhimiroti hã. Ta norĩ hã 're saihuri mono õ ré, 're simisõi pese za'ra mono õ di. Æne wa, te ta norĩ hã wahâimanazé hã te te âma wawi 're upa za'ra.

³ Tawamhã asa te Zezusi hã tâma nharĩ za'ra:

— E niha bâ bété, a norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di, te bété asimiroti na si 'rãwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo. ⁴ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ãne dama roti: "Aimama norĩ hã te za 're ĩwazéb za'ra wa'aba mo, ana zama." Æne ĩsimiroti amo hã duré:

"Ni'wam norĩ hã timama nherê, duré tina nherê, te te âma 're wasété za'ra mono wamhã, te za da te 're sim-ro." Æne ĩsimiroti hã duréihã. ⁵ Tane nherê, te aimawi dama 're ĩroti za'ra wa'aba mo, ãne: "Ãté ni'wa hã te za sima rosa'rata, marĩ hã timama norĩ ma, te te sòmri da, te te âma pawaptob zahuré da. Tane nherê, te za tipê'ë na sima tinha: 'Ã hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te hã.' Æne wamhã, timama norĩ ma, te te sòmri zahuré õ di za, te te âma pawaptob zahuré da." Æne te dama 're ĩroti wasété za'ra wa'aba mo. 'Rãwi asimiroti na si 're anomro aba mono da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã asiwi 're ĩwë'õ za'ra wa'aba mo. ⁷ A norĩ wa'wa hã aihâimana si'ahã za'ra wa'aba di. Duréihã Iza'iza hã ma tô ĩ'uwaibaba ai'ãma rob'ui'ére sirõmo za'ra wa'wa, za 're ĩaihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreime na ma tô ãne na ai'ãma rob'ui'ére sirõmo za'ra wa'wa:

⁸ "Õ norĩ hã tô sena newa, te timreme na si taré ĩãma 're wata za'ra. Tane nherê, te tipê'ë 're aimawi zõ si te te 're rosa'rata u'âsi za'ra, ĩ'upana. ⁹ Danhimiroti zarina si, te ta norĩ hã te te dama 're rowahutu za'ra, ĩnhimiroti zarina newa. Taha wa, senai õ di, ta norĩ hã ĩãma 're ĩwata za'ra mono zé hã."

Æne ma tô ai'ãma waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã, duréihã. — Æne ma tô Zezusi hã tâma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

Dasa hã da te 're huri mono wa, dasa na dawasédé, da te 're ĩmanharĩ za'ra mono õ zé wasu'u

Marcusi 7.14-23

¹⁰ Tawamhã Zezusi hã ma tô sima dazõ hã, ĩsimirowa-su'u hã da te wapari za'ra da. Æne te dama tinha:

— Ma'āpé, ĩwapari pese za'ra wa'aba za, marĩ hã waihu'u za'ra wa'aba da, āma. ¹¹ Uburé marĩ na 're dasaihuri mono wamhã, dapě'ě 're, 're sisisi mono wamhã, taha na 're dasiwasété za'ra mono õ di za 'rãwi. Dapě'ě hawim na danhimirosa'rata wasété zarina, da te dasi-ma 're nharĩ wasété za'ra mono wapsi, te za 're dasiwasété za'ra, 'rãwi. — Āne ma tō Zezusi hã dama waihu'u.

¹² Tawamhã wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tō ĩtēme ubumro ni, Zezusihi u, wa te wasiwi āma sadanharĩ za'ra da, āne:

— E ma tō asina ĩwaihu'u za'ra. Parisezu norĩ hã ma tō aimreme hã siwi wě'õ pese za'ra.

¹³ Tawamhã Zezusi hã te asa wama āma romnhimiré za'ra, parisezu norĩ āma:

— ĩmama hã hãwiwa āma 're ĩsãmra mono hã rob're te te ĩ'a're'õ hã taha si te za uburé te te 're aza'o'o.

¹⁴ Parisezu norĩ āma 're aihâtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. Si'uihã na 're hãimana za'ra mono. Ni'wa hã te za tisiré hã saprõ, ĩtob'a zahuré hã. Te te saprõni wamhã, te za ab're 're siré tiwaptã'ã zahuré. Tane te parisezu norĩ hã tob'a ne te te 're danhimro. — Āne ma tō Zezusi hã wama āma romnhimiré za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

¹⁵ Tawamhã Pedru te āma 'mahã, Zezusi hã:

— Ma'āpé āma wama rowasu'u za'ra na, taha na āma ĩromnhimiré na hã wa te waihu'u za'ra da.

¹⁶ Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— E niha a norĩ wa'aba zama, waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. ¹⁷ Dasa hã da te 're huri mono wamhã, taré te za dadub 're, 're sisisi. Taha pari, te za duré apã 're wairébé, dahãiba hawi. ¹⁸ Tazahã, dapě'ě hawi da te 're ĩsani za'ra mono na si, te za 'rãwi 're dasiwasété za'ra. ¹⁹ Dapě'ě 're, danhimirosa'rata wasété hawim na si, te za dawasédé hã uburé da te 're 'manharĩ za'ra, dasipãrĩ hã, duré dasina danhimisaihuri hã, duré marĩ na danhimisaihuri hã, duré dazadawa nhipe hã, duré da te da'āma 're ĩwasété za'ra mono hã. ²⁰ Āne uburé dapě'ě 're, da te 're rosa'rata wasété za'ra mono wapsi, te za dawasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra. Tane nheré, danhimisõi āna 're dasaihuri mono wamhã, āma 're dasiwasété waihu'u za'ra mono õ di za. Mare di. — Āne ma tō Zezusi hã wama waihu'u za'ra.

Pi'õ hã zudezu'õ 'ra, Zezusi hã te te ĩpesezé wasu'u
Marcusi 7.24-30

²¹ Tawamhã Zezusi hã ma tō mo Zenezaré hawi, Tiru na 'ri nho'õmo nhisi niwĩ, Sido na 'ri nho'õmo nhisi niwĩb zama. ²² Tame sãmra ré, ma tō pi'õ zudezu'õ hã ĩtēme wi, Cana'ã norĩ siré hã, ta niwĩ 're ĩsãmra mono hã. ĩtēme wisi wamhã, ma tō 'mahã, āne:

— Apito, Dawihi nhihudu, ma'āpé ĩ'āma aipé'ézé na. ĩ'ra sipi'õ, wa'uburé ré 're hãimana u'asi mono wa, te te 're robzépata za'ēté u'asi.

²³ Tawamhã āne na pi'õ te te 'mahã nheré, te te sada'ãbã õ di asa, Zezusi hã. Tawamhã wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tō ĩtēme ai'ré za'ra ni, Zezusihi u. Āne, wa tō tãma 'ru za'ra ni:

— Ma'āpé pi'õ satõrĩ apã, wa hawi morĩ da. Wazarina te we 're mo. Te duré we te te wa'ab'mahãrã, mreme 'rãihã na.

²⁴ Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, asa:

— Pone'ërebã 're ĩsimani za'ra mono norĩ zõ si, ma tō we ĩmama hã ĩzatõ, Izarazéhé nhihudu norĩ zõ si.

²⁵ Tawamhã āne na Zezusi hã te te rowasu'u wamhã, ma tō pi'õ ĩtēme mo. Ma tō hi'rãtitõ ĩpapara aime.

Tawamhã te tãma tinha, āne:

— Apito, ma'āpé ĩ'āma aime na.

²⁶ Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— E 're dasaihuri mono ré, te za dasa hã da'ra wi, da te 're waibu, wapsã ma, da te 're sa'wari za'ra mono da. Mare di. Āne hã ĩ'uwaibaba õ di. — Āne te Zezusi hã pi'õ ma āma romnhimiré, zudezu'õ norĩ āma hã, sõ'awib õ nheré.

²⁷ Tawamhã pi'õ hã te duré asa tãma tinha, āne:

— Apito, tō ĩbã ma tane hã ĩma ĩwaihu. Tane nheré, wapsã hã wedeza zahãpã ĩtede'wa sai'a hã te za te te 're huri, ĩsahãpã 're ĩrere'e mono hã.

²⁸ Tawamhã pi'õ mreme te te wapari wamhã, te tãma tinha, Zezusi hã:

— Pi'õ, wa tō aiwaihu'u, aima ĩ'umnhasi za'ēté na, ĩwi ĩwaptërézéb zarina te aima ĩ'manharĩ da hã. Taha wa, wa za aima āma uwaimra, tō. — Āne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u, pi'õ ma. Tawamhã āne te te tãma nharĩ wi, ma tō wa'uburé hã ĩ'ra sipi'õ hawi watobro. Taha wa, ma tō tipesese oto.

Zezusi hã da'ahã uptabi na te te ĩda'apesezé wasu'u

²⁹ Tawamhã ta hawi te oto mo Zezusi hã, Darireza na ĩsõ'u zapoto nhisi u. Ta hawi te duré sa'a u mo, sa'a nhisiwi sãmra da. ³⁰ Tame sãmra ré, ma tō da'ahã uptabi na ĩtēme aihutu ni. ĩhãzé ré norĩ hã ma tō ĩtēme da te simro, ĩmorĩ'õ norĩ hã, duré ĩtob'a norĩ hã, duré ĩ'rãtëire norĩ hã, duré ĩmreme'õ norĩ hã. Uburé siwa'ru ma tō ĩhãzé ré norĩ āma dasito, ĩpapara da te söré da. Tawamhã uburé ma tō da'apese, Zezusi hã.

³¹ Tawamhã ĩmreme'õ norĩ hã ma tō mreme wairé. Duré ĩ'rãtëire norĩ hã ma tō timorĩ wě za'ra. ĩmorĩ'õ norĩ hã para na te oto 're nomro. ĩtob'a norĩ hã te duré rob'madã'ã za'ra oto. Tawamhã āne hã da te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tō āma tatob'uzu za'ra ni. 'Re ĩhãimana u'asi mono āma, ma tō duré āma tawata za'ra ni, Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito āma.

Zezusi hã dasa te te dama ĩ'manharizé wasu'u hãiba
amo

Marcusi 8.1-10

³² Tawamhã Zezusi hã ma tō ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ zõ sima wazõ tihãrã za'ra. Tawamhã te wama nharĩ za'ra, āne:

— Āhãna ĩ'rata dasi'ubumroi ré, ma tō dasa hã dawi ai'utõ, bãdã si'ubdatõ da'āma si'utõrĩ wa. Taha wa, da'āma ĩpé'ézé di, wa hã. Dasai õ nheré, te dama rob'rui waihu'u õ di, apã da te ropéi mono da hã. Danhib'uwara wa, bãdãdi wa, dawi robra za'ra õ'umnhasite, te dama rob'rui waihu'u õ di.

u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa ðhâiba amo, apâ aihâiwa'udu.

¹⁵ Tawamhã Zezusi hã te duré wazadanharí za'ra:

— A norí wa'wa hã bété, e niha ma tô asima 're ðwa-su'u za'ra wa'aba mo.

¹⁶ Tawamhã Sima Pedru te asa tãma tinha:

— A hã Cristu, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te aip-sudu, Danho'reptui'wa da. A hã 'Re ðhâimana u'âsi mono 'ra.

¹⁷ Tawamhã Zezusi, te Pedru oto 'mahã:

— Sima, Zuwãhã 'ra, aima 're rowé mono di. Ma tô ãma ðuwaimra. A hã danhimirowasu'u hawi, ãne na ðwaihu'u ô di. ðmama, hãiwa ãma 're ðsãmra mono si ma tô ãne na aima ðwaihu'u. — ãne ma tô Zezusi hã wésã Pedru hã, te te ðwaihu'uzém na. ¹⁸ Tawamhã te duré tãma ãma romnhimiré:

— Pedru, ãne wa za aima waihu'u. Êtê na, wa ai'ãma simiré. Ni'wa hã êtê nhisiwi te za 'ri na'rada hã 'manha, 'ri hã siptete na 're sa mono da, tãma. Tane hã 'Re ðhâimana u'âsi mono te te ðpisutu na, ma tô ðwaihu'u na'ra. Taha wa, ni'wa hã êtê nhisiwi te te ðri ne, te za oto ðwaihu'u na'rata zém hawim na ðwaihu'u za'ra ni, za da te 're ðzaze za'ra mono norí hã. 'Re ðdadã'ã za'ra mono zé hã dama siptete nherê, pire nherê, ðzazei'wa norí ãma te te ai'uté waihu'u za'ra ô di za. ¹⁹ Danhib'apito, 'ri za'êtê 're, 're ðsãmra mono hã te za 'ri-dawazé hã tãma ðromhuri'wai ma tisô, te te dama ãma 're 'ridawa mono wa, ãma 're danhisisi mono da. Tane, wa za aima tisô 'ridawazé hã, 'Re ðhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ðsib'a'uwé mono zéb u, dama 're a'ridawa mono da, ãma 're danhisisi mono da. Uburé marí hã da te 're 'manharí tã za'ra mono da, dawí 're ðazawi mono hã te za 'Re ðhâimana u'âsi mono hã te te ãma 're asaze, hãiwa ãma. Duré uburé marí hã dawí 're ðazawi mono ô hã te za duré te te ãma 're ai'uzei pese. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u, Pedruhu ma.

²⁰ Taha wa, Zezusi hã ma tô sina wazadawa uwati za'ra, ðsiré 're ðwanomro mono norí hã, wa te dama wasu'u tã za'ra da a'ã, Danho'reptui'wa na 'Re ðhâimana u'âsi mono te te ðpisutu na hã.

Zezusi hã za ðdã'ázém na ðsiwasu'uzé, za ðhâiwa'utuzém na zama

Marcusi 8.31-9.1; Rucasi 9.22-27

²¹ Tawamhã ta hawim haré te oto tidã'ázém na wama 're siwasu'u u'âsi sô'awi Zezusi hã, tihâiwa'utuzém na zama. ãne ma tô wama 're siwasu'u za'ra, ðsiré 're ðwanomro mono norí ma:

— ðmama te te ðma ðpisutuzéb zarina wa za mo, Zeruzarê u. Tamemhã zudezu norí ma roti'wa norí hã, duré 'Re ðhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ðpire norí hã, duré ðsimiroti na rob'ui'ére 'rata na dama rowahutu'wa norí hã te za ðma rob'manharí wasété za'ra. Taha zarina, wa za robzépata za'êtê. Te za duré dasiwi ðwírí ni. Tawamhã bâdã maparane ðãma si'utôrí ô ré, wa za hãiwa'udu apâ.

²² Tawamhã Pedru ma tô Zezusi hã sima saprô tisiré norí nhiti, romnhiwasi, tãma ðsiwasu'u za'ra zé hã te te tiwi sawi da. ãne te tãma tinha:

— Wanhib'apito, ãne hã ai'ãma ðromhãimana da hã mare di za. 'Re ðhâimana u'âsi mono hã te te aima ba'ã da si, wa ðsima wé, da te aima rob'manharí tã da.

²³ Tawamhã Zezusi hã ma tô aipi'ra, Pedruhu u. ãne te tãma tinha:

— Satanasi, mo oto aimorí, ðnhiti. Marí hã bâdãdi wa, 're ðsimi'wara mono, te te 're ðda'marôpãrí za'ra mono ne, te ðwasutu mo, ðmama te te ðma ðpisutuzéb zarina te ðsina dama uwaimrami tã da. 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimirosa'rata nei ô di, asimirosa'rada hã. Ti'ai ãma danhimirosa'rata zarina si te ðãma ðrosa'ra, a hã.

²⁴ Tawamhã Zezusi te duré wama nharí za'ra, ðsiré 're ðwanomro mono norí ma:

— Ni'wam norí hã ðsiré 're nomro u'âsi mono da, te te sima 're ðwé za'ra mono wamhã, tihâimanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono ô di za. Tiza'ozéb ré, ðzarina 're ðnomro mono ne, te za ðsiré 're nomro, da te 're simroi mono da nherê. ²⁵ Ni'wam norí hã tihâimanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowé ðsi'utôrí ô hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono ô di za. Ni'wam norí hã ðzarina 're nomro mono da, tihâimanazé te te sima 're sawi za'ra mono ô wapsi, tawapsi te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowé hã. ²⁶ ãtê ni'wa hã te za tinhibro hã te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahã uptabi da. Tawamhã te za oto dârã. Ti'ab ré, sibrob ahã nherê, e tãma 're rowé mono di za, rowé ðsi'utôrí ô hã te te sina uwaimrami ô wamhã. Mare di. Tãma 're rowé mono ô di za. Ti'ai ãma, simarí ahã uptabi nherê, tãma waihu'u ô di za, marí na ðsiwa'ãbãzéb da hã, rowé ãma 're ðhâimana mono zéb da hã. ²⁷ Wa hã ti'ai ãma dasiré ðpodo, niwapsi wa za wei mo apã, ðmama zadawa para, hãiwa ãma tãma ðromhuri'wa norí siré. Tamep si uburé marí hã da te 're ðmanharí za'ra mono zéb zarina, wa za dama rowairébé, ðwé norí ma, duré ðwasété norí ma zama. ²⁸ Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. A norí wa'wa hã aihíni ô nherê, ai'matã'ã aba ô ré, te za ðmadã'ã za'ra wa'wa ti'ai ãma dasiré ðpodo hã, uburé Danhib'apito uptabi na apã we ðmorí wamhã. — ãne ma tô wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

Êtê 'rãihã ãma, Zezusihi hãiba na rowa'a za'êtê wasu'u

Marcusi 9.2-13; Rucasi 9.28-36

17 Tawamhã bâdã 6 na ãma si'utôrí pari, ma tô Zezusi hã Pedru norí si te te simro, Ti'adu norí zama ðnoi me, Zuwãhã me. Êtê 'rãihã u, ma tô te te simro. ² Tame si'ubumroi ré, ma tô Zezusi hã aimawi tihãiba na saprí, Pedru norí nho'a. Ma tô ti'uburã pese, bâtã ro'o ne. Duré ðuza hã rã uptabi di, rowa'a za'êtê ne. ³ Tawamhã Pedru norí hã ma tô 'madã'ã za'ra, Mozési norí hã, Eriasihí me. Zezusihi me, te sima rowasu'u za'ra. ⁴ Tawamhã Pedru te Zezusihi ma tinha, ãne: — Wanhib'apito, ãme wama rowé za'ra di. Aima wé wamhã, uridi hã si'ubdatô te aima 'manharí za'ra wa'aba da, wa tô rosa'rata, ate da hã, duré Mozésihi te da hã, duré Eriasihí te da hã.

⁵ Tawamhã äne Pedru te te tãma nharĩ ré, ma tã hã-wa nhirõtõ'a za'ëne hã we hãiba zuwa za'ra, Zezusi norĩ hã. Tawamhã hãwa nhirõtõ'a hawi, ma tã 'Re ìhãimana u'âsi mono hã mre:

— Ì hã ì'ra, te 're ìsawi pese mono. Tãma 're ìto za'ëtê mono di. Ma'ãpé ìsimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono za.

⁶ Tawamhã Pedru norĩ hã Zezusihi siré ìsi'aba'rè norĩ hã, 'Re ìhãimana u'âsi mono mreme te te wapari za'ra wamhã, ma tã tãma tipahi za'ra. Tãma pahi za'ra wa, ma tã ti'ai wa rere, dumana na. Ti'ubu na ma tã roptob za'ra. ⁷ Tawamhã Zezusi hã ma tã ìtême ai'rè za'ra. Si-mi'wara ré, ma tã upi za'ra, tinhib'rata na. Te te upi za'ra wamhã, te tãma nharĩ za'ra:

— Ma'ãpé aiwahutu za'ra wa'aba. Aipahi za'ra wa'aba tã.

⁸ Tawamhã ma tã ti'rãiwahutu za'ra oto, te te rob'madã'ã za'ra da. Te te rob'madã'ã za'ra wamhã, Zezusihi si ma tã 'madã'ã za'ra.

⁹ Tawamhã ètê 'rãihã hawi, ma tã si'ra za'ra, Zezusi norĩ hã. Si'aba'rèi ré, ma tã Zezusi hã Pedru norĩ hã sadawa uwati za'ra, äne:

— Ètê 'rãihã äma ì'madã'ã za'ra wa'wa hã dama wasu'u za'ra wa'aba õ di za a'ã. Wa hã ti'ai äma dasiré ìpodo hã ab're hawi, ìmama te te ìhãiwatu parip si, te za dama 're ìrowasu'u za'ra wa'aba mo.

¹⁰ Tawamhã Pedru norĩ hã te oto äma siwi sadanha, äne:

— E marĩ wa, te dama rowahutu'wa norĩ hã te te dama 're roti za'ra, Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ìhãimana u'âsi mono te te ìpisutu wana, Eriasi za we ìmorĩ na hã.

¹¹ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— Duréihã 'Re ìhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tã ì'uwaibaba äma rob'ui'éré, Eriasi za we apã ìmorizém na te te ropese da. ¹² Tane nherë, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Eriasi hã ma tã wei morĩ pa. Tane nherë, õ hã da te dasiwi waihu'u õ wa, ma tã tãma rob'manharĩ wasété za'ra ni, da te dasima ìwë za'ra zéb zarina. Tane te za duré da te ìma 're rob'manharĩ wasété za'ra, ti'ai äma dasiré ìpoto ma hã.

¹³ Tawamhã Pedru norĩ hã ma tã waihu'u za'ra, Zezusi te te tãma ìrowasu'u za'ra zé hã, Eriasihi upana Zuwã Batita te te ìwasu'u na hã.

Zezusi hã ai'reputu ma, wa'uburé te te ìmezé wasu'u

Marcusi 9.14-29; Rucasi 9.37-43

¹⁴ Tawamhã wa norĩ hã wa tã apã ai'aba'rè ni, Zezusihi me, da'ahã uptabi na sã ìdahãimana za'ra u. Tawamhã aibã hã ma tã Zezusihi u wi. Wisi wamhã, ma tã ìpapara nhamra, hi'rãtitõ. ¹⁵ Tawamhã te tãma tinha, Zezusihi ma:

— Apito, ma'ãpé ì'ra äma aipé'ézé na. Te 're sitete u'âsi. 'Re sitete u'âsi mono wa, te unhamã u 're waptã'ã, äi ba zama. ¹⁶ Asiré 're ìnomro mono norĩ u, wa tã aré saprõ. Tane nherë, te te siwi pese waihu'u õ di, ta norĩ hã.

¹⁷ Tawamhã Zezusi ma tã tinha, äne:

— E niha bété ai'rata 're ìnhamra u'âsi za'ra wa'aba mono nherë, asina 're ì'umnhasi za'ra wa'aba mono õ di, te 're ì'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. Ni-mosi aipoto té wa'aba mono hã ì'aihãimana wasété za'ra wa'wa. E ìpé'ézé u'âsi, wa za ai'rata 're ìmorĩ u'âsi 'wa, 're ì'umnhasi za'ra wa'aba mono õ wa. Ma'ãpé we ìtême saprõni aba, ai'repudu hã.

¹⁸ Tawamhã wa'uburé ma, ma tã rob'ru Zezusi hã, ai'repudu te te 're ìpibui u'âsi mono nhiti, morĩ da. Te te tãma rob'rui wi, ma tã awa'awi watobro, ai'reputu hawi. Tawamhã awa'awi ma tãma tirowë, ai'reputu ma hã.

¹⁹ Tawamhã wa norĩ hã ìsiré 're ìwanomro mono norĩ hã, wa tã wahãiba pisutu ìtême ai'rè za'ra ni Zezusihi u, romnhiwasi wa te wasiwi sadanharĩ da. Äne, wa tã wasiwi sadanharĩ ni:

— E niha bã bété wa norĩ hã, wa'uburé ma, wa te rob'ru za'ra nherë, wa te wasiwi ìmei waihu'u õ, tãma.

²⁰ Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra:

— 'Re ìhãimana u'âsi mono hã syry na 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa, tãma mei waihu'u za'ra wa'aba õ di. Tã sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Motada nhamare hã syryre nherë, da te 're wamhã, oto poto wamhã, wede za'ëtê uptabi di. Tane, a norĩ wa'wa hã syryre na 'Re ìhãimana u'âsi mono 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, syryre na nherë, uburé marĩ hã te aré 're ìmanharĩ za'ra wa'aba mo, asi'uihã na aima waihu'u za'ra wa'aba õ nherë. Ä ètê 'rãihã ma, te aré ìnharĩ za'ra wa'wa, si'uihã na si'rè da, ìsazém nhiti. Tawamhã te aré tã ai'rè. — Äne ma tã Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã za ìdã'ázém na ìsiwasu'uzé hãiba amo, ìhã-wa'utuzém na zama

Marcusi 9.30-32; Rucasi 9.43-45

²² Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré wa tã asimro ni, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi äma. Wasiré wasi'ubumroi wamhã, ma tã Zezusi hã wama siwasu'u za'ra, äne:

— Wa hã dasiré ìpodo hã te za dasima ìhãiba nhomri za'ra ni. ²³ Te za ìwĩrĩ ni duré, dasiwi. Tane nherë, bãdã maparane ì'ãma si'utõrĩ õ ré, te za ìmama hã apã ìhãiwatu.

Tawamhã, wa te wapari za'ra wamhã, ma tã wawi tirobzei'õ pese za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ wi.

'Re ìhãimana u'âsi mono nhorõwa 'ri 'madã'ázéb da, rob'uiprazé da te tãma 're ìpo'o za'ra mono zé wasu'u

²⁴ Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ìwanomro mono norĩ hã wa tã ai'aba'rè ni, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u. Wasihutu wamhã, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã ma tã Pedru siwi sadanha, 'Re ìhãimana u'âsi mono äma 're ìdawata za'ra mono zé ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã. Äne ma tã siwi sadanha:

— E asib'apito za'ra wa'wa hã rowahutuzé 'madã'ázéb da, te te dame 're wa'ãbã mono õ di.

²⁵ — Īhe. Te te 're wa'âbâ. — Āne ma tô sada'â, Pedru hã.

Tawamhã Pedru ma tô âzé 'ri para u, Zezusihi zarina, te te âma sadanharĩ da. Sébré wamhã, ma tô Zezusi hã timreme na sôzâ, Pedru hã:

— Sima, e niha ma asimirosa'rada ĩwaihu. Daro mono bâ danhib'apito norĩ ma, e 'wam norĩ hã te rob'uiprazé hã te te tãma 're po'o za'ra. E ĩsib'a'uwé norĩ hã, e darob zô te te da'âma 're ĩ'ai'uté za'ra mono norĩ si te za te te tãma 're po'o za'ra. — Āne te sadan-ha, Zezusi hã.

²⁶ Tawamhã Pedru te asa tãma tinha:

— Darob zô te te da'âma 're ĩ'ai'uté za'ra mono norĩ si, te za te te 're wa'âbâ za'ra.

Tawamhã Zezusi hã te duré tãma tinha, âne:

— Tane tô. Daro mono bâ danhib'apito nhib'a'uwé norĩ, tinhib'apito ma, te te 're ĩwa'âbâ za'ra mono da hã mare di. (Tane, wa hã ĩmama nhib'a'uwé wa, rowahutuzé 'madâ'âzéb da, te dame 're wa'âbâ mono õ nheré, te âma dame 're upai mono õ di za.)²⁷ Tane nheré, wawasédé, da te wa'âma 're sa'ra mono õ'umn-hasite, wa za wa'âbâ za'ra ni, âhãna hã. Ma'âpé ai'maimorĩ aba ĩsõ'ui u, tepe zô 'maime wa'aba da. Tawamhã ĩmorĩ'rada 'mai'âri aba wamhã, te za ĩmasari waré wa'wa, rob u. Tawamhã ĩsada'iré 're, te za ĩman-hopëté 'wa, rob'uiprazé ĩsapotore hã. Ta hã ĩwabre za, rowahutuzé 'madâ'âzéb da hã te ĩwa'âbâzéb da hã, duré âma ĩwa'âbâ za'ra wa'aba zéb da hã. Taha wa, rob'uiprazé ĩsapotore hã 'mai'âri aba wamhã, te za asi-wi ĩ'mai'âri 'wa, rowahutuzé ma, rob'uiprazé ubum-roi'wa norĩ u, âma wa'âbâ za'ra wa'aba da. — Āne te tinha, Zezusi hã.

Danhipai u dama ĩpire na Zezusi hã te te ĩrowasu'uzé wasu'u

Marcusi 9.33-37; Rucasi 9.46-48

18 Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô ĩtême ubumro ni, wa te wasiwi sadanharĩ da, âne:

— E 'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwé, siré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã danhipai u dama ĩpire.

² Tawamhã Zezusi hã ma tô ai'uté hã 'mahã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ wa'wa, te te sãrĩ da. ³ Tawamhã te wama nharĩ za'ra oto:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Aihâi-manazém na saprĩ za'ra wa'aba õ wamhã, 'Re ĩhâi-mana u'âsi mono hã ai'âma 're sib'a'uwé za'ra wa'aba mono õ di za. Dama ĩwapu na ai'uté hâimanazém ne 're aihâimana za'ra wa'aba mono wapsi, te za ai'âma 're sib'a'uwé za'ra wa'wa. ⁴ Ni'wam norĩ hã ã ai'uté ne tipire na 'rãwi 're si'madâ'â za'ra mono õ wapsi, te za pire na 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwé mono zéb âma hã. ⁵ Duré ni'wam norĩ hã te te 're ĩzawi pese za'ra mono wa, ai'uté zô 're tob'uzu za'ra mono wamhã, ta norĩ u'âbâ te duré ĩzô 're tob'uzu za'ra. — Āne ma tô wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Dawasédé, da te 're ĩmanharĩ za'ra mono õ zé wasu'u

Marcusi 9.42-48; Rucasi 17.1-2

⁶ Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, âne:

— Āhãta ai'uté norĩ te asimro. Āté ni'wa hã te za tin-himiroti wasété na âma ropé, ai'uté norĩ âma, te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ âma. Tawamhã ĩsimiroti wasété hawi, ai'uté te te ĩ'mairême wamhã, tãma ropipa uptabi di za, tãma ĩroti wasété 'wai ma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te azâri wa. ĩbutu na êtê tōmo wawé, da te âma wasisi pari, dâ'â da, âi ba da te mei 'wa'âhã, tãma ropipa di aré. Tane nheré, ĩsimiroti wasété zarina ai'uté te te ĩrême wamhã, tãma ropipa uptabi di za, roti wasété'wai ma hã. ⁷ Dan-himiroti wasété hawi 're dasi'marõpãrĩ u'âsi za'ra mono wa, taha wa, dama 're ropipa uptabi za'ra mono di za, daro mono bâ. Te za tô da te 're ĩrême za'ra. Tane nheré, tinhimiroti wasété hawi te te 're ĩda'marõpãrĩ za'ra mono norĩ ma si, danhipai u tãma 're ropipa uptabi za'ra mono di za.

⁸ — Asib'rata na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, duré aipara na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, te za asiwi 're ĩsihãri za'ra wa'aba mo, 're sãmra aba mono da. Asib'rada asiwi 're sihãri za'ra wa'aba mono newa, duré aipara hã asiwi 're sihãri za'ra wa'aba mono newa, te za oto misire ré si newa, hãiwa u 're anomro aba mo, 're asimroi u'âsi aba mono da oto, tame. Tawapsi aima 're rowé uptabi za'ra wa'aba mono di za. Tane nheré, asib'rata zahuré ré, duré aipara zahuré ré, unhama u'âsi u 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. ⁹ Duré atōmo na marĩ 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, aiwasété na 're asi'marõpãrĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ato hã te za asiwi 're ĩsani za'ra wa'aba mo, 're sãmra aba mono da. Tawamhã ato hã asiwi 're sani za'ra wa'aba mono newa, te za atōmo misire ré si newa, 're asisisi aba mo, hãiwa u, 're ai'ubumroi u'âsi aba mono da, tame. Tawapsi aima 're rowé uptabi za'ra wa'aba mono di za. Tane nheré, atōmo zahuré ré ropipa u unhama u'âsi u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. — Āne ma tô Zezusi hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, wama waihu'u sirōmo za'ra.

Pone'ërebãire ĩsimanizé wasu'u

Rucasi 15.3-7

¹⁰ Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Āhãta ai'uté norĩ hã te asimro. Āma 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono tō, dama ĩwapu newa. Tô sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Hãiwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã te ai'uté mono bâ te te 're 'madâ'â pese za'ra, misi sí, tite mono bâ. Ta norĩ hã te ĩmama nho'a te te 're 'madâ'â pese za'ra, hãiwa âma 're ĩsãmra mono nho'a.

¹² — Wa za oto aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Aibâ hã pone'ërebâ 100 na ĩsimizama hãiba hã misi tiwi 'masimani wamhã, e sô rĩtĩ mono õ di za. Te za tã sã 're rĩtĩ. Pone'ërebãire hã te za a'ã rēme za'ra 99 na ĩhãiba hã. ĩsa'u rom na tisa te te 're huri mono ré, te za sã rĩtĩ, tiwi ĩsimani zõ. ¹³ Tawamhã te te sãmri wẽ te, te za 're to, pone'ërebã tede'wa hã. Pone'ërebã hã ĩsimani'õ norĩ hã rowẽ u'ãsi tãma 're hãimana za'ra mono wa, tãma 're ĩrowẽ mono zém nhipai u, te za 're to za'ëtẽ. ¹⁴ Tane, ã ai'utẽ norĩ hã Aimama aba wi, 're ĩsimani za'ra mono da hã sã 're simipari mono õ di, tãma wẽ õ wa. — Āne ma tã Zezusi hã pone'ërebãire ĩsimanizém na simiré'é.

Dasiré ĩsazei'wa nherẽ, dasiwi 're ĩdawasété za'ra mono zé wasu'u

¹⁵ Āne te duré rowasu'u, Zezusi hã:

— Asisãnawã, asiré ĩsazei'wa nherẽ, asada 're wasété za'ra wa'aba mono wamhã, te za ĩtẽme 're anomro abamo, asada 're ĩwasété za'ra wa'aba mono zém na tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono da, aihãiba pisutu. Tawamhã tãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zé hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za apã asina 're asisãnawã za'ra wa'aba mono. ¹⁶ Tane nherẽ, te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za oto asiré ĩsazei'wa hã misi, niwamhã maparane asiré 're ĩsimroi wa'aba mo, asada 're ĩwasété za'ra wa'aba mono u, oto ĩsõ'a zahuré tãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, ta norĩ nho'a. Duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na rob'ui'ére hã āma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da, te za āne 're ĩmanharĩ za'ra wa'aba mo, asima. Āne ĩsimiroti na rob'ui'ére hã: "Ni'wam norĩ hã sada 're dawasété za'ra mono wamhã, dahãiba maparane nho'a te za dama 're siwaihu'u za'ra, ĩwapari'wa norĩ hã danho'a te te āma 're mre me waptob za'ra mono da." Āne duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na rob'ui'ére, ĩbaihã na hã. ¹⁷ Tawamhã asiré ĩsazei'wa norĩ nho'a tãma 're roti za'ra wa'aba mono nherẽ, te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za oto uburé asiré ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo, asada 're ĩwasété za'ra wa'aba mono zém na. Tawamhã uburé asiré ĩsazei'wa norĩ hã te te 're wapari za'ra mono õ wamhã, ĩsazei'õ'wa hãimanazém ne, te za oto āma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, tiwasété na 're siwaihu'u za'ra mono õ wa oto. — Āne ma tã Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

¹⁸ Tawamhã te duré wama rowasu'u za'ra Zezusi hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Tã sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Uburé marĩ hã da te 're 'manharĩ tã za'ra mono da, dawi 're ĩsawi za'ra wa'aba mono hã te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te āma 're asaze za'ra wa'wa, hãiwa āma. Duré uburé marĩ hã dawi 're ĩsawi za'ra wa'aba mono õ hã, te za duré te te āma 're ai'uzei pese za'ra wa'wa.

¹⁹ — Āne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, tã sena. Ni'wam norĩ hã maparane nherẽ, marĩ na ti'ai āma 're asisaze za'ra wa'aba mono wamhã, ĩmama wi

're ĩrowaptērẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za te te aima āma 're a'uwaimrami 'wa, hãiwa āma 're ĩsãmra mono hã. ²⁰ Ni'wam norĩ hã maparane, ãtẽ si'ubdatõ nherẽ, ĩzadawa para 're mre me zusi mono da, siré 're si'ubumroi mono wamhã, wa hã wa za tame duré ĩsiré 're ĩhãimana za'ra. — Āne ma tã wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

²¹ Tawamhã Pedru hã ma tã Zezusihi u ai'rẽ, te te sadanharĩ da. Āne te sadanha:

— Wanhib'apito, wasiré ĩsazei'wa nherẽ, ĩzada 're ĩwasété u'ãsi mono zé hã e mame ĩsa'ratazém nhitõ āma wa za ĩsina 'madã'ã zazã, ĩwasédẽ te ĩsina ĩmadã'ã'özém na hã za. E 7 āma.

²² Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Mare di. 7 āma asina 'madã'ã zazãĩ õ di za. Ātẽ 77 āma si te za asina ĩmadã'ã zazã, ĩwasédẽ hã asina ĩmadã'ã'özém na hã. ²³ Āne, wa za oto aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na hã. Tawamhã ti'ai āma danhib'apito hã ma tã rosa'rata, tite rob'uiprazé te te sa'rata da, ĩsapari tãma rob'madã'ã'wa norĩ hã rob'uiprazé te te tiwi 're ĩwaptērẽ za'ra mono hã wahuré ĩsõwa're're te te tãma 're sãmri za'ra mono zõ.

²⁴ Tawamhã te te āma sãna'rata wi, ma tã ĩtẽme saprõni ni aibã hã, ĩsapari rob'madã'ã'wa hã. Ta hã ma tã rob'uiprazé hã tinhib'apito wi te te 're awaptērẽ, sa'ëtẽ uptabi na. Sa'ëtẽ uptabi wa, niwa ĩsõwa're're te te tãma ĩsãmri da hã waihu'u õ di. ²⁵ Tawamhã te te tãma sãmri waihu'u õ wa, ma tã ĩsib'apito hã dama ti'ru, da te wede da, da te uipra da, ĩmro zama, ĩ'ra norĩ zama, pawã'ãbã āna te te dama 're romhuri za'ra mono da oto. Uburé ĩsibro hã da te dama wede za'ra da, ma tã dama ti'ru duré, rob'uiprazé te te tiwi 're ĩwaptērẽ mono hã te te āma wa'ãbã da. ²⁶ Tawamhã õ hã tãma rob'madã'ã'wa hã aré, ma tã hi'rãtitõ tãma aime ĩpapara, tinhib'apito ma. Tawamhã te tiwi waptẽ, āne: "Apito, a'ã ĩzapari ze na asimi'ẽ na. Zahadu uburé wa za aima wa'ã, wa hã." Āne ma tã tãma siwaihu'u, aibã hã.

²⁷ — Tawamhã ĩsib'apito hã ma tã āma aiwamri, ĩmreme na. Taha wa, ma tã tãma sisisi apã, õne haré nomro da, te te tãma sãmri tã da. Āne haré ma duré satõ oto, apã morĩ da. ²⁸ Tawamhã õ hã aibã hã te oto mo. Morĩ wamhã, ma tã tisiré romhuri'wa hã sõpëtẽ. Taha wi, ma tã duréihã rob'uiprazé misi bãtã na dapawa'ãbãzẽ hã waptẽ syry na, apito hawi ĩmorĩ wi. Tawamhã ĩsõwa're're te te tãma sãmri õ wa, ma tã ti'ã, ĩbutu na awa'awi. ĩbutu na te te tãtẽ sina, ma tã tiwi waptẽ, āne: "Ma'ãpẽ ãhãna ĩma sãmri, zahadu ĩma ĩwa'ãbã õ hã." Āne te tiwi waptẽ.

²⁹ — Tawamhã ĩsiré romhuri'wa ma tã hi'rãtitõ nhamra ĩpapara, te te tiwi rowaptērẽ da, āne: "Ma'ãpẽ, ĩzapari ze na a'ã syry na. Wa za tã aima tisõ uburé, ĩsõwa're're."

³⁰ — Tawamhã āne te te tiwi waptērẽ nherẽ, te te āma sazei õ di. Te te āma sazei õ wa, ma tã dama ti'ru, da te sãrẽ da, dazazéb 're. Rob'uiprazé hã te te tãma sãmri wapsi, te za dama ti'ru, apã da te wazere da, dazazém hawi. ³¹ Tawamhã ĩsiré rob'madã'ã'wa norĩ hã

ma tō ĩwasu'u hã wapari za'ra, te te dama ĩru na hã da te sêrê da, dazazéb 're. Te te wapari za'ra wamhã, ma tō sada tihâimana za'ra. Ma tō duré ai'aba'rê, tinhib'apito ma, te te siwi wasu'u da. ³² Tawamhã te te tãma wasu'u za'ra parimhã, ma tō ĩsib'apito hã sô hã, dazazéb 're danherê'wa zô. Sô hârâ wamhã, âne te tãma tinha: "A hã romhuri wasété 'wa, ĩwi ĩwaptêrêzéb zarina wa tō po're ha'â, rob'uiprazé ĩwi 're ĩwaptêrê mono zém na hã apâ ĩma sômri ô nherê. Te 'ruiwapari ô di. ³³ E niha bâ bété, âma aipê'ézé ô di asiré romhuri'wai âma hã, wa hã ai'âma ĩpê'ézé ne." Âne te tãma tinha ĩsib'apito hã, tãma rob'madâ'â'wai ma.

³⁴ — Tawamhã ĩsib'apito hã ma tō ab'ru'i pese. Sib'ru'i wa, ma tō dama ti'ru, dazazéb 're da te sêrê da, da te tãma 're ĩrob'manharĩ u'âsi za'ra mono zém na, tame te te 're robzépata mono da. Rob'uiprazé te te tiwi 're ĩwaptêrê mono nhowa're're tinhib'apito ma, te te tãma sômri wapsi, te za wazere ni apâ. — Âne ma tō Zezusi hã wama âma romnhimiré'zé za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

³⁵ Tawamhã âne ma tō timreme hã wama 'rãsutu za'ra, Zezusi hã:

— Âne hã asiré ĩsazei'wa hã asada 're ĩwasété za'ra wa'aba mono zém na sena na asina 're 'madâ'â zahâri za'ra wa'aba mono ô wamhã, te za ĩmama hã te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa aihâiba mono bâ wa'aba, hâiwa âma 're ĩsâmra mono hã.

Damro, da te 're ĩrême za'ra mono zé wasu'u

Mateusi 5.31-32; Marcusi 10.1-12; Rucasi 16.18

19 Tawamhã âne na Zezusi te te rowasu'u parimhã, ma tō Darireza hawi mo, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi u morĩ da, Zodã pa zara u. ² Da'ahã uptabi na te ĩsarina ai'aba'rê ni. Tawamhã Zudeza u wisi wamhã, ma tō ĩhâzé ré norĩ hã apese, tame.

³ Tawamhã parisezu norĩ hã ni'wam norĩ hã ma tō ĩtême aihutu Zezusi u, te te siwi sadawa pibu da, timreme na te te upai wa, te te siwi mreme wê'ô da. Âne ma tō siwi sadanha:

— E aibã hã te za timro hã marĩ ĩpire hã te te tiwi 're 'manharĩ za'ra mono ô nherê, te te 're rême za'ra. E wahi'rata norĩ nhimiroti zarina, âne hã.

⁴ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— E ĩbaihã na âne hã 're sôré za'ra wa'aba mono â bâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã. Âne rob'ui'ééré hã: "Ropoto na'rata hawimhã ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã a'u'uwê hã aibã na 'manha. Pi'ô zama ma tō duré 'manha." Âne duréihã ĩbaihã na rob'ui'ééré hã. ⁵ Âne ma tō duré roti 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩbaihã na hã: "Taha wa, aibã hã 're mro za'ra mono wamhã, te za timama norĩ hã te te 're rême za'ra, timro me si siré 're simasisi zahuré mono da oto. Sina 're hâiba sitob zahuré mono wa, maparane ĩhâiba nherê, misi ĩhâiba ne, te za siré 're simasisi u'âsi zahuré oto." — Âne 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã. ⁶ Âne wa, dasina 're damro za'ra mono wamhã, dahâiba maparane nherê, te za oto dahâiba misi ne dasiré 're dasi'ubum-

ro. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dasi'âma te te 're da'ahâiba to mono nherê, ni'wa hã da'âma 're siwanhizari mono ô di za. Mare di. — Âne ma tō Zezusi hã parisezu norĩ ma waihu'u za'ra.

⁷ Tawamhã parisezu norĩ hã ma tō duré siwi sadanha, Zezusi hã:

— Oro zapre te Mozési hã te te wama 're roti za'ra, aibã hã timro te te 're rême za'ra mono da wamhã, timro te te 're ĩrême za'ra mono zém na rob'ui'ééré te te tãma 're sômri za'ra mono da, te te duré ĩré 're satõrĩ za'ra mono da, ĩsiti oto sina 're pahã za'ra mono da. — Âne te siwi sadanha.

⁸ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra, âne:

— Ta hã Mozési hã aipê'é tete za'ra wa'aba wa, ma tō âne na te te aima 're roti za'ra wa'wa. Tane nherê, ropoto na'rata hawimhã, âne na 're ĩromhâimana mono zé hã robaba di. ⁹ Taha wa, tō sena wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wa hã aibã hã, ĩmro aibã na sipsaihuri ô nherê, timro te te mei wamhã, pi'ô aimawi na mro wamhã, te za tiwasédé hã 'manha, aibã hã.

¹⁰ Tawamhã wa norĩ hã Zezusi hã siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tãma nharĩ za'ra ni, âne:

— Tane ze te bâ, damro âna te za 're danomro pé.

¹¹ Tawamhã Zezusi hã te duré asa wama nharĩ za'ra:

— Â hã te âma ĩrowasu'uzé hã aihĩni da te 're ĩwaihu'u za'ra mono da hã mare di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're ĩwaihu'u za'ra mono norĩ si, te za te te 're waihu'u pese za'ra, âne hã. ¹² Aibã hã ni'wam norĩ hã 're ĩpoto za'ra mono zém hawim haré, 're 'ra waihu'u za'ra mono ô wa, te za ta norĩ si mro âna 're nomro, ône haré. Duré aibã hã ni'wam norĩ hã da te 're sihâri za'ra mono wamhã, oto 're 'ra waihu'u za'ra mono ô wa, te za duré ta norĩ hã mro âna 're nomro. Duré ni'wam norĩ hã te za tihâiba hã te te 're sawi pese za'ra 'râwi, 're mro za'ra mono tō da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê si 're nomro mono da. Ni'wam norĩ hã âne hã te te 're waihu'u pese za'ra mono wamhã, te za tō âma 're sôpré u'âsi. — Âne ma tō Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã, ai'uté te te ĩazawizé wasu'u

Marcusi 10.13-16; Rucasi 18.15-17

¹³ Tawamhã ma tō Zezusi hã u, ai'uté da te simro, tinhib'rada hã ĩrã nhisiwi, te te nasi âma aza'ra sina, Timama ma, âma mreme za'ra da. Tane nherê, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tō dama nharĩ za'ra ni, da te ĩtême simro tō mono da, ai'uté norĩ hã. ¹⁴ Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Tô'ã. Dawi rosawi za'ra wa'aba tō. A'â we ĩtême da te simroi mono, ai'uté norĩ hã. Â norĩ hã ai'uté norĩ hã ône haré simizazei pese na 're ĩhâimana za'ra mono ne, tane ni'wam norĩ hã 're hâimana za'ra mono wapsi, ta norĩ hã te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã âma 're sib'a'uwê za'ra. — Âne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

¹⁵ Tawamhã tinhib'rada, ĩrã nhisiwi te te nasi ãma aza'ra sina te hãwiwa u nasi ãma timreme za'ra. Taha pari ma tã mo.

Aibã ĩsibro pese wasu'u
Marcusi 10.17-31; Rucasi 18.18-30

¹⁶ Tawamhã nimahã bãtã na ma tã aibã hã mo, Zezusihi u, te te sadanharĩ da. ãne te sadanha:
— Rowahutu'wa, e marĩ ĩwẽ hã wa za 'manha, 're ĩdanomro u'ãsi mono zé hã te ĩsina ĩuwaimrami da hã.

¹⁷ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:
— E marĩ da, te ãne ĩzadanha, marĩ ĩwẽ hã da te 're ĩmanharĩ za'ra mono zém na hã. Misire 're ĩmorĩ wẽ uptabi hã te 're hãimana. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma rob'ui'ére hã 're 'madãã pese mono wapsi, te za asina ĩuwaimra, dadãã ãna 're ĩdanomro u'ãsi mono zé hã.

¹⁸ Tawamhã aibã te duré sadanha, Zezusi hã:
— E ma hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã wa za te 're 'madãã pese.

Tawamhã asa te tãma tinha, Zezusi hã:
— "Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré danhibrom na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dawasu'u wasété na dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. ¹⁹ Duré aimama hã te za 're ĩwazé pese za'ra wa'aba mo, ana zama. Te za duré uburé 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Marĩ ĩwẽ zõ asima 're asõpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sõ 're asõpré wa'aba mo, ĩwẽ zõ." — ãne ma tã Zezusi hã tãma waihu'u, aibã ma.

²⁰ Tawamhã ĩprédupté hã ma duré ãma sadaã apã, tã õ hã:
— Tã õhõ si, wa tã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã te 're 'madãã pese, uburé. E marĩ, wa za 'manha, ãhã nhipai u hã bété.

²¹ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha, ãne:
— Rowẽ na 're aihãimana mono zéb zõ, 're rosa'rata mono wamhã, mo oto aimorĩ, uburé asibro hã dama wede mono da, da te aiwi ĩuipra za'ra zé hã rob'ui'prazé hã ĩsibrob'õ norĩ ma, sõmri mono da. Tawapsi asibro pese di za, hãwiwa ãma. Taha parip si te za we apã aimo ĩtẽme, ĩsiré 're aimorĩ da oto.

²² Tawamhã ãne hã te te wapari wamhã, ma tã aibã ĩprédupté hã robzei ãna mo, tinhibro pese si te te sima sawi wa. ²³ Tawamhã ĩsa'u ma tã Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Tã sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. ĩsibro pese norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, daãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u 're ĩsisi mono da hã, pire di. Tãma pire uptabi za'ra di za. ²⁴ E niha te za awaru baõmore hã ĩsi'uwazi para'õtõ zapu'u 're ãzé. Sébré waihu'u õ di. Tane, ĩsibro pese norĩ hã si'uihã na 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, daãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã. — ãne ma tã wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁵ Tawamhã ãne ĩmreme hã wa te wapari za'ra wamhã, wa tã ãma watob'uzu za'ra ni, ĩsiré 're

ĩwanomro mono norĩ hã. Tawamhã wa wasisadanharĩ za'ra ni, ãma:

— ĩsibro pese norĩ ma, waihu'u za'ra õ wamhã, e 'wam norĩ hã te za bété danho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra, dadãã ãna 're ĩdanomro u'ãsi mono zé hã.

²⁶ Tawamhã Zezusi hã te wa'madãã pese za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã. Tawamhã, te te wa'madãã pese za'ra wamhã, te duré asa wama nharĩ za'ra:

— Dasi'uihã na danho'reptuzé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Dama waihu'u õ di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si siminho'reptu waihu'u pese di. Taha ma si waihu'u pese di, uburé marĩ hã te te 're ĩab'manharĩ mono zéb da hã.

²⁷ Tawamhã Pedru te tãma siwasu'u, ãne:
— Wa norĩ hã wa tã wanhibro hã uburé rẽme pese za'ra ni wasipara, asiré 're wanomro mono da oto. ãne wamhã, e marĩ te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te wama 're apisutu, te te wama 're ĩanhomri mono da hã.

²⁸ Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:
— ãne, tã sena wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi wa hã dasiré ĩpodo hã wa za ro ĩtéb ãma danhib'apito simasisizém na 're ĩnhamra. ĩsimasisizé ĩwẽ uptabi ãma wa za 're ĩnhamra, te 're da'ab'madãã u'ãsi mono da oto. Tame te za duré a norĩ wa'wa hã ĩsiré 're anomro aba mono norĩ hã 12 na danhib'apito simasisizém na 're asimroi wa'aba mo, aipire na Izarazéhé 'ra nhihudu mono bã 're 'madãã za'ra wa'aba mono da.

²⁹ ãté ni'wam norĩ hã te za tinhorõwa hã te te 're rẽme pese za'ra, duré ãté tisisãnawã norĩ hã, duré ãté timama norĩ hã, duré ãté ti'ra norĩ hã, duré ãté tinhipti'a hã. ãté ĩsiré 're nomro mono da, te za uburé marĩ hã te te 're rẽme pese za'ra. Ta norĩ ma, te za uburé marĩ te te 're ĩrẽme za'ra mono zém nhipai u pese, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma 're anhomri. Ta norĩ ma si te za dadãã ãna 're ĩdanomro u'ãsi mono zé hã te te tãma 're apisutu. ³⁰ Ni'wam norĩ hã dama ĩpire na ti'ab ré 're hãimana za'ra mono nherẽ, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te tãma 're apisutu da'ahã na, wapu na 're hãimana za'ra mono da oto, za daãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã. Duré ni'wam norĩ hã ti'ab ré dama wapu na 're hãimana za'ra mono nherẽ, te za te te tãma 're apisutu, pire na oto 're hãimana za'ra mono da. — ãne ma tã Zezusi hã wama waihu'u sirõmo za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Buru na romhuri'wa norĩ wasu'u

20 Tawamhã Zezusi hã ma tã duré romnhimiréé na wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, daãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na, wa za duré aima ãma romnhimiréé za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã buru tede'wa hã bãdã 'rãiwatobro wi, ma tã mo, tãma ĩromhuri'wa norĩ da hã, te te da'maipisutu za'ra da, te te ãma tãma romhuri za'ra da, uwa 'ru na. ² Tawamhã te te da'anhopëté wamhã, ma tã tãma pisutu za'ra, misi bãtã na dapawa'ãbãzéb

uwaibaba te te āma pawa'ābā za'ra mono da. Taha wa, ma tō āma saze za'ra, tāma ĩromhuri za'ra 'wa da hā. Tawamhā ma tō tāma rob'ru za'ra, misi bātā na te te romhuri za'ra da, rob're na, uwa 'ru na. ³ Tawamhā mararé ma tō duré mo, bātā si'ré na, 'ri nhi'ríti wa, da te dasima 're ĩrowede za'ra mono zéb u. Tame ma tō duré aibā norí hā sōpētē za'ra, romhuri āna taré da'ra-ta ĩsi'ubumro hā. ⁴ Tawamhā āne ma tō tāma nharí za'ra: "A norí wa'wa hā te za oto ai'aba'rúi wa'wa ĩburu u, uwa 'ru na dame romhuri za'ra wa'aba da. Tawamhā dapawa'ābāzéb uwaibaba, wa za duré aipawa'ābā za'ra wa'wa." Āne ma tō duré buru tede'wa hā tāma pisutu za'ra.

⁵ — Tawamhā ĩburu u te oto ai'aba'rúi, te te tāma romhuri za'ra da. Tawamhā abzuma ma tō duré aibā norí hā sōpētē za'ra, buru tede'wa hā. Taha wa, te duré satōrĩ za'ra, ĩburu na te te dame romhuri za'ra da. Bādā supra wi, ma duré sōpētē za'ra aibā norí hā, aimawi hā. Tō ōhō si ma duré tāma pisutu za'ra. Tawamhā ta norí hā te duré dazarina ai'aba'rúi.

⁶ Tawamhā hāiwahā pesere te duré mo buru tede'wa hā, 'ri nhi'ríti wa, da te dasima 're ĩrowede za'ra mono zéb u. Tawamhā aibā norí hā ma duré sōpētē za'ra aimawi hā, romhuri āna taré da'rata ĩsi'ubumro hā. Te te sōpētē za'ra wamhā, āne te sadanharí za'ra: "E marí wa, te taré asimroi wa'wa, bātā bā, marí hā dame 'manharí za'ra wa'aba āna."

⁷ — Tawamhā asa te tāma nharí za'ra, āne: "Ni'wa hā marí hā te te wama pisutu ō di, wa te tāma ĩromhuri za'ra zéb da hā. Taha wa, marí na wa te dame romhuri za'ra ō di, ā bātā na hā."

— Tawamhā buru tede'wa te duré tāma rob'ru za'ra: "Mo oto a norí wa'aba zama dazarina ai'aba'rúi wa'aba, ĩburu na dame romhuri za'ra wa'aba da, uwa 'ru na." Āne ma tō buru tede'wa hā satōrĩ za'ra.

⁸ — Tawamhā mara simei wamhā, tāma ĩromhuri'wa norí 'madā'āwai ma, te tinha āne, buru tede'wa hā: "Ma'āpé, uburé ĩma romhuri'wa norí zō aihārā za'ra na oto, pawa'ābā mono da. Tawamhā daza'u romhuri na te te ĩsāna'rata za'ra norí, uimrehēne te za ĩpawa'ābā na'rata za'ra. Taha parip si te za duré romhuri na ĩsāna'rata'wa norí hā ĩpawa'ābā za'ra." Āne ma tō tāma waihu'u, buru tede'wa hā.

⁹ — Tawamhā hāiwahā pesere, romhuri na te te ĩsāna'rata za'ra hā ma tō rob'ui'prazé hā waibu hāiba mono bā, misi bātā na dapawa'ābāzéb uwaibaba, bātā bā te te romhuri za'ra ō nherē. ¹⁰ Tawamhā dawana romhuri na te te ĩsāna'rata za'ra norí hā ma tō duré hāiba mono bā waibu rob'ui'prazé hā, aiwapsi. Tane nherē, te te waibui wamhā, ma tō tāma nharí za'ra, buru tede'wai ma, ĩsa'u romhuri na te te ĩsāna'rata za'ra norí pawa'ābā nhipai u, te te waibui ō wa. ¹² Āne te mreme nhiti'ru na tāma nharí za'ra: "Ō norí hā hāiwahā si romhuri na te te ĩsāna'rata za'ra hā misi bātā za'ratazé hā ma tō sina uprosi za'ra. Wa norí hā bété. Bātā bā, wa te ĩromhuri za'ra hā, rowa'ro uptabi nherē. E niha bā, ma bété ō norí zama tipawa'ā hā waibu, aiwa wapawa'ābā za'ra me."

¹³ — Tawamhā aibā norí siré ma, te misi tinha, buru tede'wa hā: "Īsiwaihu, ĩwapari pese. Wa hā te aima 'manharí wasété ō di, āne hā. Oro āma ĩzaze za, bātā bāre ĩma romhuri da, tō misi bātā na dapawa'ābāzéb uwaibaba te aipawa'ābā da. ¹⁴ Ma tō dame asima ĩ'āri pa. Taha wa, te za oto aimo. Wa tō ĩsima wē, aiwa aipawa'ābā za'ra wa'aba ne te pawa'ābā za'ra da, asa'u wa'aba romhuri na te te ĩsāna'rata za'ra norí hā. ¹⁵ Te ĩsima ĩwē zéb zarina, ĩte rob'ui'prazém na te da'apawa'ābā wamhā, e ĩwasédé wa tō 'manha. Mare di. ĩwasédé hā te 'manharí ō di. Āté taré dama ĩnhopru wa, ma tō ĩzada asahi, bātā bā te te ĩma romhuri za'ra ō nherē, bātā na dapawa'ābāzém na te pawa'ābā za'ra 'ru te." Āne ma tō buru tede'wa hā tāma siwaihu'u, tāma ĩromhuri'wai ma. — Āne ma tō Zezusi hā wama āma romnimiréé za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norí ma.

¹⁶ Tawamhā āne ma tō Zezusi hā timreme na wama 'rāsutu za'ra:

— Ni'wam norí hā dama pire na ti'ab ré 're hāimana za'ra mono nherē, 'Re ĩhāimana u'āsī mono si te za te te tāma 're pisutu za'ra, wapu na 're hāimana za'ra mono da oto, za da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zéb āma hā. Duré ni'wam norí hā ti'ab ré dama wapu na 're hāimana za'ra mono nherē, te za te te tāma 're pisutu za'ra, pire na oto 're hāimana za'ra mono da. — Āne ma tō timreme na wama 'rāsutu za'ra, Zezusi hā.

Zezusi hā, si'ubdatō āma za ĩdā'āzém na ĩsiwasu'uzé, ĩhāiwa'utuzé me

Marcusi 10.32-34; Rucasi 18.31-34

¹⁷ Tawamhā wa norí hā Zeruzarē u wa oto ai'aba'rúi ni, Zezusihi siré. Wasi'aba'rúi ré, ma tō wahāiba pisutu, wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norí ma, 12 na wahāiba za'ra ma. Āne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hā:

¹⁸ — ĩwapari pese za'ra wa'aba. Āhāna, wa Zeruzarē u ai'aba'rúi ni. Tame wa hā dasiré ĩpodo hā te za dasima ĩhāiba nhomri ni, sasedoti ĩpire norí ma, 'Re ĩhāimana u'āsī mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norí ma zama. Ta norí hā ĩwasédé te te ĩ'āma ĩsa'ra za'ra zéb zarina, te za dama ĩ'ru za'ra, da te ĩwĩrĩ da, dasiwi. ¹⁹ Taha zarina te za oto zudezu'ō norí ma siwi ĩhāiba nho. Tawamhā te za ĩ'āma tiwa'ē za'ra, zudezu'ō norí hā. Te za ĩ'āma wasété za'ra ni duré. Te za duré da te dasiwi 're ĩpréé. Taha parip si, te za wedepo'o nhonhi'rāmi na dasiwi ĩzasōmri ni hāiwi, ĩdā'ā da. Tane nherē, bādā maparane ĩ'āma si'utōrĩ ō ré, wa za apā hāiwa'udu. — Āne ma tō wama siwaihu'u sirōmo za'ra, Zezusi hā.

Zebedehe mro, Zezusihi wi, te te ĩrowaptērēzé wasu'u, ti'ra norí ma

Marcusi 10.35-45

²⁰ Tawamhā Zebedehe mro hā ma tō Zezusihi u mo, ti'ra si'aibā norí siré. Ītēme morí wamhā, tāma pire wa, ma tō tāma aiwē'ē, ti'ra norí ma, te te tiwi rowaptērē da.

²¹ Tawamhã Zezusi hã te pi'õ sadanha, ãne:

— E marĩ ma tã asima ĩwẽ, te aima ãma ĩuwaimrami da hã.

Tawamhã pi'õ te asa tãma tinha:

— Ma'ãpé, ĩ'ra norĩ ma, tãma ropisutu sirõmo zahuré na, danhib'apito simasisizém na asimire niwĩ duré asimi'e niwĩ dama pire na 're simasisi u'ãsi zahuré mono da, za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã da'ãma ĩsib'a'uwêzéb ãma hã. — ãne te Zezusihi wi rowaptẽ, ti'ra norĩ ma, pi'õ hã.

²² Tawamhã Zezusi hã te ĩ'ra norĩ ma oto rowasu'u zahuré, ãne:

— E marĩ da, te rosa'rata ãna asina ĩzadanhari'wa. Wa hã wa za robzépata za'ëtẽ, dawĩ ĩsisawi ãna. E tawamhã sada asiptete aba di, za te ĩrobzépata za'ëtẽ ne, ĩrobzépata aba da hã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ zahuré, Zebedehe 'ra norĩ hã:

— ĩhe. Sada wanhiptete di za, asine wa te ĩrobzépata da hã. — ãne ma asa tizadawa na tãma wa'rãmi zahuré, Zezusihi ma.

²³ Tawamhã Zezusi hã te duré tãma rowasu'u zahuré, ãne:

— Te za tã ĩsine ĩrobzépata za'ëtẽ 'wa. Tane nherẽ, ĩsi'uihã na te aipisutu waihu'u aba õ di za, dama aipire wa'aba na 're aihãimana aba mono zéb da hã, ĩnhimire niwĩ, duré ĩnhimi'e niwĩmhã. ĩmama te te ĩpisutu za'ra norĩ si te za dama pire na ĩ'rata 're hãimana u'ãsi za'ra. Ta norĩ hã te pisutu za'ra õ di za, wa hã. — ãne te tãma siwasu'u zahuré, Zezusi hã.

²⁴ Tawamhã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã 10 na wahãiba za'ra hã, Zebedehe 'ra norĩ mre me wa te wapari za'ra wamhã, wa tã sada wanhiti'ru za'ra ni.

²⁵ Taha wa, Zezusi hã te sima wazõ tihãra za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ zõ. Tawamhã ãne te wama nharĩ za'ra:

— Ti'ai ãma danhib'apito norĩ hã te pire uptabi na dama 're hãimana za'ra. Sa'ëtẽ te duré te te 're dawa-da'uri za'ra, ĩsimiroti hã da te 're 'madã'ã pese za'ra mono da. ²⁶ Tane asima 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di za, a norĩ wa'wa hã. Asiré norĩ ma, ai'maipire wa'aba da, asina 're 'mairop'ruiwapari aba mono wamhã, te za asiré hã 're ĩ'maipawaptob u'ãsi aba mo, marĩ zõ 're ai'manhimnhasi aba mono ãna.

²⁷ Duré 'rãwi asima aipire uptabi na 're ai'maihãimana aba mono da, asima 'maiwẽ uptabi aba wamhã, pawã'ãbã ãna romhuri'wa ne, te za asima 're ĩ'mairomhuri wẽ wa'aba mo. ²⁸ Tane duré, wa hã dasiré ĩpodo hã da te ĩma 're romhuri za'ra mono da, we ĩ-morĩ õ di, ti'ai u. Te 're da'apawapto mono da si, wa wei datẽme mo, ĩsihãiba zawi ãna dazada ĩdã'ã da, da'upana te da'awa'ãbã da. — ãne ma tã Zezusi hã wa-ma siwasu'u za'ra.

Zezusi hã, ĩtob'a norĩ te te ĩpese zahuré zé wasu'u

Marcusi 10.46-52; Rucasi 18.35-43

²⁹ Tawamhã wa norĩ hã wa tã ai'aba're ni, Zezusihi siré, Zerico hawi. Wasi'aba'rei wamhã, da'ahã na ma tã

wazarina hã ai'aba're ni. ³⁰ Tawamhã aibã ĩtob'a norĩ hã bãdãdi waptoma ĩsimasisi zahuré hã ma tã Zezusihi wasu'u hã wapari zahuré, bãdãdi na ĩsababa za te te ĩro'razãri zahuré na hã. ãne hã te te wapari zahuré wamhã, te nasi sina 'mahãra zahuré, ãne:

— Dawihi nhihudu, ma'ãpé wa'ãma aipẽ'ezé na. — ãne te nasi sina 'mahãra zahuré, ĩtob'a norĩ hã.

³¹ Tawamhã da'ahã na Zezusihi zarina ĩdasi'aba're norĩ hã ma tã tãma nharĩ za'ra, ari'iwĩ simasisi zahuré da. Tane nherẽ, sa'ëtẽ te nasi sina 'mahãra zahuré, ãne:

— Apito, Dawihi nhihudu, ma'ãpé wa'ãma aipẽ'ezé na.

³² Tawamhã ma Zezusi hã ĩ'rata mazãri zahuré, bãdãdi wa. Taha wa, te 'mahãra zahuré, ĩtob'a norĩ hã:

— E marĩ te asima ĩwẽ wa'wa, te aima ĩmanharĩ aba da hã.

³³ Tawamhã asa te tãma nharĩ zahuré:

— Apito, wato pese da, wa wasima wẽ ni. — ãne ma tizadawa na tãma wa'rãmi zahuré, ĩtob'a norĩ hã.

³⁴ Tawamhã Zezusi hã ma tã ãma tipẽ'ezé zahuré, ĩtob'a norĩ ãma. Taha wa, ma tã tãmo upi zahuré, apã tãmo wẽ zahuré da. Te te tãmo upi zahuré wi, awa'awi ma tã tãmo pese zahuré. Te te rob'madã'ã wẽ zahuré di oto. Tawamhã Zezusihi zarina te oto tineb zahuré, awa'awi.

Zezusi hã, Zeruzarẽ u datẽme ĩwisizé wasu'u

Marcusi 11.1-11; Rucasi 19.28-40; Zuwã 12.12-19

21 Tawamhã wa norĩ hã wa tã oto ai'aba're ni, Zezusihi siré, Zeruzarẽ u. Tawamhã wa tã rob'umhutu za'ra ni oto, Betazé na 'ri wa'õtõ nhisi u. Oriwera na ëtẽ 'rãihã nhisi ãma 'ri wa'õno hã. Wa te rob'umhutu za'ra wamhã, ma tã Zezusi hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã maparane wa'mazatõ sisõwa, 'ri wa'õtõ u. ² ãne ma tã satõrĩ zahuré:

— Õwa te za ane wa'wa, 'ri wa'õtõ u, asõ're uwaibaba wa'aba. Tawamhã aimasisi aba wi, te za awaru po'repore hã ĩsãmri 'wa, butu wazi na da te ãma wasisi haré, ĩsa hã. Tame te duré ĩ'ra hã ĩsiré za. Tawamhã te za ĩwasihu zahuré wa'wa, sahuré we ĩma saprõni aba da. ³ Tawamhã ni'wa hã awaru po'repore, sahuré we ĩma ĩsaprõni aba na te te asadanhari'aba wamhã, ãne te za tãma ĩzadawa wasu'u wa'wa, asa: "Wanhib'apito hã marĩ õ wa, ãma morĩ da, wa we sõ wanem ni, wa te tãma saprõni zahuré da." ãne hã tãma waihu'u aba wi, te za ãma asazei wa'wa, sahuré we ĩma saprõni aba da, awaru po'repore hã. — ãne ma tã Zezusi hã tãma waihu'u zahuré.

⁴ Duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ĩrob'ui'ére sirõmo zéb zarina te te sina uwaimrami da, ma tã Zezusi hã ãne tãma pisutu zahuré, awaru po'repore te te ĩtẽme saprõni zahuré da. ãne duréihã ãma ĩrob'ui'ére siro hã:

⁵ "Ma'ãpé, tãma rowasu'u za'ra wa'aba, Si'ã na ëtẽ 'rãihã nhisi ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma, ãne: 'Õhõta te we oto atẽme timorĩ 'wa, asib'apito za'ra wa'wa hã. Ta hã dazada 're ĩhãimana mono õ hã

ĩsimizawi pe hã te we ãma mo, awaru po'repore na, ĩpréduptém na hã.' "

Áne duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa nhimi'ui'ééré hã, Zeruzarê ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma hã.

⁶Tawamhã Zezusi te te tãma ĩpisutu zahuré zéb zari-na, ma tã awaru po'repore norĩ zô tineb zahuré, wasiré norĩ hã. ⁷Tawamhã, te te sãmri zahuré wamhã, ma tã apã saprõni zahuré Zezusihi u, awaru po'repore hã ĩra ré. Tawamhã tisi'ubuzém na ma tã tãma ba'ubu zahuré. Taha pari, ma tã ãma darõno Zezusi hã, ãma morĩ da. ⁸Tawamhã da'ahã uptabi na ma tã dasi'ubuzém na tãma waptã za'ra ni bådãdi na, ĩsisiwi ĩmorĩzéb da hã, dama pire wa, sô 're datob'uzu za'ra mono wa. Wedepa nhipti su na zama ma duré tãma waptã za'ra ni. ⁹Tawamhã Zezusihi nhowa ĩdasi'aba'ré norĩ hã duré ĩsarina ĩdasi'aba'ré norĩ zama te nasi dasi-ma 'mahârã za'ra ni, ãne:

— Apito Dawihi nhihudu ãma, 're wawata za'ra wa'aba mono. Wanhib'apito zadawa para, te we oto mo. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩwẽ si te te tãma 're pisutu u'ãsi mono neza. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma zama duré 're wawata za'ra wa'aba mono, hãiwa ãma 're ĩsãmra mono ãma, wei watẽme te te satõrĩ wẽ te. — Áne te nasi dasima 'mahârã za'ra ni, da'ahã na.

¹⁰Tawamhã Zeruzarê u ma oto wi, Zezusi hã. Wisi wamhã, ĩwa 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã ma tã da'ahã uptabi na 're dasiwairõtõ, da te dasima 'mahârã za'ra sina. Taha wa, te nasi tasisadanharĩ za'ra ni, ãne:

— E 'wa hã, õ hã bété.

¹¹Tawamhã Zezusihi zarina ĩdasi'aba'ré norĩ hã ma tã dama nharĩ za'ra, Zeruzarê ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma:

— Á hã Zezusi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, Nazaré na 'ri wa'õtõ nhisi hawi we ĩmorĩ hã, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. — Áne ma tã ĩsiré ĩdasi'aba'ré norĩ hã dama wasu'u za'ra.

'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zém hawi, Zezusi te te ĩdazate mono zé wasu'u

Marcusi 11.15-19; Rucasi 19.45-48; Zuwã 2.13-22

¹²Tawamhã Zezusi hã ma tã oto ãzé, 'ri 'rãihã u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. Tame te dama rowede'wa norĩ hã 're si'ubumro, dawi marĩ uipra'wa norĩ zama, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tawamhã Zezusi hã ta norĩ hã te te 'madãã za'ra wamhã, ma tã te te sate, rob u. Wedeza hã rob'ui'prazém na te te dawi ãma 're ĩsaprĩ za'ra mono norĩ te hã ma tã te te tiwi anhamra, utu'u te te dama 're ĩwede za'ra mono norĩ simasisizéb zama.

¹³Tawamhã Zezusi hã ãne te tãma nharĩ za'ra, rowede'wa norĩ ma:

— Duréihã wahi'rada hã ma tã ãne na rob'ui'ééré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreme na: "Ĩnhorõwa hã ĩwa ĩma 're ĩdamreme zusi mono zém na, te za da te 're sisi za'ra, 'ri hã." Áne te tinha. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ma tã ĩwa asima ãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawi 're ĩsipsaihuri

za'ra mono norĩ, 're ĩsi'ubumroi mono zém ne, te oto 'ri hã 're sa, wasété uptabi na. Áne duréihã ai'ãma rob'ui'ééré za'ra wa'wa hã, ĩbaihã na hã. — Áne na ma tã Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, duréi rowasu'u na hã.

¹⁴Tawamhã Zezusi hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhorõwa ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, zahadu sãmra ré, ma tã da'ahã na ĩtẽme dasito, ĩtob'a norĩ hã ĩmorĩ waihu'u'õ norĩ zama. ĩtẽme dasito mono wamhã, ma tã da'apese, uburé ĩhãzé ré norĩ hã. ¹⁵Tawamhã ai'uté norĩ hã ma tã nasi sima 'mahârã za'ra, ãne: "Apito Dawihi nhihudu ãma, 're wawata za'ra wa'aba mono." Áne te nasi sima 'mahârã za'ra, 'ri 'wawi wa'ra 're, sãmra romhuri'wa norĩ ma, ĩpire norĩ hã tisiré ma, duré ĩsimiroti na rob'ui'ééré 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã, ai'uté norĩ te te nasi sima ĩmahârã za'ra zé hã te te wapari za'ra wamhã, duré tinhimirohmõsi na Zezusi te te 're ĩda'apawapto mono zé te te 'madãã za'ra wamhã, ma tã sada tizahi za'ra, Zezusihi zada.

¹⁶Tawamhã ta norĩ hã te Zezusi hã siwi sadanha:

— E wapari õ di, ai'uté norĩ mreme hã. E asina sadawa uwati za'ra ãna. — Áne te tãma nharĩ za'ra, rowahutu'wa norĩ hã.

Tawamhã Zezusi hã asa te duré tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Wa tã wapari za'ra. A norĩ wa'wa hã bété. E sõré za'ra wa'aba õ di, wahi'rata nhimi'ui'ééré hã: "Ai'uté norĩ ma, ma tã ĩwaihu'u sirõmo za'ra, ai'utépré norĩ ma zama, ĩwẽ na si ai'ãma 're wata za'ra mono da." Áne ma tã wahi'rada hã ĩãma rob'ui'ééré siro, ĩbaihã na hã. — Áne ma tãma waihu'u za'ra.

¹⁷Tawamhã Zezusi hã te oto ĩhawi timorĩ za'ra, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u, tame a'ã sõtõ da.

Pidera wede ma, Zezusi te te ĩnharĩzé wasu'u

Marcusi 11.12-14, 20-25

¹⁸Tawamhã mararé ma tã Zezusi hã apã mo Zeruzarê u, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ me. Morĩ ré, ma tã mra hã tĩwĩ, Zezusi hã. ¹⁹Tawamhã wede hã ma tisã, bådãdi zadaré ĩsa hã. Pidera na wede nhisi hã. Te te sãmri wamhã, ma tã ĩtẽme apa, te te sabu da, ĩrã zõ. Tane nherẽ, 'rã ãna te za, ĩsui ré si. Tawamhã pidera wede ma, te oto tinha:

— Niwa ĩai'rã da hã, mare di za oto. Ai'rã'õ u'ãsi, te za oto 're asa mo. — Áne te wede ma tinha, Zezusi hã.

Tawamhã awa'awi ma wede hã tiwede'ré oto.

²⁰Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã ãne hã wa te 'madãã za'ra wamhã, wa tã ãma watob'uzu za'ra ni. Taha wa, wa tã Zezusi hã wasiwi sadanharĩ ni, ãne:

— E niha ma awa'awi tiwede'ré, pidera wede hã.

²¹Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— Tã sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã 're wawã za'ra wa'aba mono ãna, õhõ si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za marĩ hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ nherẽ, 're ĩmanharĩ za'ra wa'aba mo ĩsadawa para, wa hã pidera wede ma, te ĩnharĩ ne, ãne hã aiwa. Õhõta êtẽ 'rãihã te

za. 'Re ìhâimana u'âsi mono si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za êtê 'râihâ ma ìnharĩ za'ra wa'wa, 'râwi sisa'o'o da, âi ba waptãã da. Tawamhã asadawa para wa'aba, te za tô âi ba waptãã, êtê 'râihâ hã. Æne 'Re ìhâimana u'âsi mono si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô ìsadawa para, marĩ ìwê hã 're ìmanharĩ za'ra wa'aba mo, aima waihu'u pese za'ra wa'aba ô nherê, ãne hã. ²² 'Re ìhâimana u'âsi mono hã 're umnhasi za'ra wa'aba mono sina, marĩ na tiwi 're rowaptêrê za'ra wa'aba mono wamhã, tô sena te za te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa. — Æne hã ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã, ni'wa sadawa para uburé marĩ hã te te dama 're ì'ab'manharĩ mono zéb zô, da te dasiwi ìsadanharĩzé wasu'u

Marcusi 11.27-33; Rucasi 20.1-8

²³ Tawamhã Zezusi hã ma tô apã mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorôwa u. Tame te oto dama rowahutu, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tawamhã sasedoti ìpire norĩ hã ma tô ìtême aimasa, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zama. Tawamhã Zezusi hã te siwi sadanha, ãne:

— E 'wa sadawa para, te bété ãne hã marĩ hã dama 're ì'ab'manharĩ mo. E 'wa hã, aipisutu'wa.

²⁴ Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã wa za a'ã asadanharĩ na aima ãma wa'rãmi za'ra wa'wa. Tawamhã ì'uwaibaba, ìma waihu'u za'ra wa'aba wapsi, wa za asa aima wasu'u za'ra wa'wa, ni'wa sadawa para te dama 're ì'ab'manharĩ mono na hã. ²⁵ Æne wa za asadanharĩ za'ra wa'wa: E 'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ bété. E 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para. E dazadawa para. — Æne ma tô Zezusi hã sadanharĩ za'ra, te te tãma waihu'u za'ra da, a'ã.

Tawamhã 'rãwi te sima nharĩ za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã:

— E niha, wa za tãma waihu'u za'ra ni, ône wamhã. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para, â dawabzuri te te dama 're ì'ab'manharĩ mono na wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazadanharĩ na sahu za'ra, ãne: "E niha bété, Zuwã Batitaha nhimirowasu'u hã saze za'ra wa'aba ô di, dame." ²⁶ Tane nherê, taré dazadawa parap si â dawabzuri te te dama 're ì'ab'manharĩ mono na wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, wa za wasina waphi za'ra ni dama, niha da te wama rob'manharĩ za'ra ô'umnhasite. E marĩ wa. Zuwã Batita hã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa 're ìmorĩ na, da te 're saze za'ra mono wa. — Æne te 'rãwi sima nharĩ za'ra.

²⁷ Tawamhã Zezusihi ma, te oto asa nharĩ za'ra:

— Wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra ô di, ni'wa sadawa para, Zuwã Batita hã â dawabzuri te te dama 're ì'ab'manharĩ mono zé hã.

Tawamhã Zezusi hã asa ma tizadawa na tãma wa'rãmi za'ra:

— Tane tô. A norĩ wa'wa hã ìma waihu'u za'ra wa'aba ô nherê, wa hã te duré aima waihu'u za'ra wa'aba ô di za, ni'wa sadawa para marĩ hã te dama 're ì'ab'manharĩ

mono na hã. — Æne ma tô Zezusi hã asa tãma waihu'u za'ra, dama rowahutu'wa norĩ ma hã.

Aibã hã, ì'ra poto'rada hã te te sina ìsadawa zamarĩzé wasu'u

²⁸ Tawamhã Zezusi hã te duré tãma rowasu'u za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ma, ãne:

— Wa za oto aima ãma romnhimiréé za'ra wa'wa. Ma'ápé ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba za. Aibã hã te 're sãmra. Maparane ì'ra hã. Tawamhã ti'ra poto 'rata ma, ma tô rob'ru, ãne: "Ì'ra, mo oto aimorĩ buru u, romhuri da, ã bâtã na."

²⁹ — Tawamhã asa te tãma tinha, ì'ra poto'rada hã: "Te ìsima rowê ô di, ìmorĩ da hã. Wa za nhamra u'ã." Æne ma tô timama ma waihu'u asa. Tane nherê, te te ìnharĩzém na ãma ronomro wapsi, ma tô tin-himirosa'rata na ãma saprĩ. Taha wa, ma tô oto mo buru u, te te romhuri da.

³⁰ — Tawamhã ti'ra hãiba amoi ma, te duré rob'ru, ìdub'rata ma, te te ìrob'ruzém ne, buru u morĩ da, te te romhuri da. Tawamhã ì'ra hã te asa tãma tinha, timama ma, ãne: "Wê di tô, ìmama. Wa za tô mo, te romhuri da." Tane nherê, ta hã timama mreme hã awa'awi te te saze nherê, morĩ ô di, buru u.

³¹ — E 'wa hã tawamhã, timama te te sina ìsaze hã te te tãma ìrob'ruzéb uwaibaba, ìmorĩ da hã. E ìdub'rada. E ìno. — Æne ma tô Zezusi hã ãma sadanharĩ za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ hã, duré zudezu norĩ ma rowahutu'wa norĩ hã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Dama ìpoto'rada ma tô timama mreme hã sina saze.

Tawamhã Zezusi te duré ãne tãma rowasu'u za'ra:

— Tane tô. Tane duré, danhib'apito ma rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã duré pi'ô hã aibã zô si siwa'ru 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã, ta norĩ hã aré 're hãimana wasété za'ra mono nherê, áté te za 're sisisi, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwê mono zéb u hã, ta norĩ si tô sena na te te 're sazei pese za'ra mono wamhã. Tane nherê, a norĩ wa'wa hã áté dame 're asisisi aba mono ô di za. Tô sena, wa ãne na hã aima waihu'u sirômo za'ra wa'wa. ³² Zuwã Batita hã ma tô aré atême timorĩ za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima 're ì'aiwê za'ra wa'aba mono zéb zarina 're anomro wê wa'aba mono zéb da hã, te te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherê, ìsimirowasu'u na hã ãma 're saze za'ra wa'aba mono ô di. Rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ si ma tô ãma saze za'ra ìsimirowasu'u na hã, pi'ô hã aibã zô si siwa'ru 're ìhâimana za'ra mono norĩ zama. Tawamhã ta norĩ hã atômo na 're 'madãã za'ra wa'aba mono nherê, a norĩ wa'aba zama asimirosa'rata na 're saprĩ za'ra wa'aba mono ô di, ìsimirowasu'u na ãma 're ìsaze za'ra wa'aba mono zéb da hã. — Æne ma tô Zezusi hã tãma wasu'u za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ

nhib'apito norí ma, duré dama rowahutu'wa norí ma zama.

Buru na romhuri wasété'wa norí wasu'u

Marcusi 12.1-12; Rucasi 20.9-19

³³ Tawamhã Zezusi hã te duré ãne tãma rowasu'u za'ra:

— Æne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ma'ãpé, ïwapari pese za'ra wa'aba za. Aibã hã te 're sãmra, buru tede'wa hã. Tawamhã tiburu ãma ma tô a're, uwa 'ru hã. Te te a're pari, ma tô buru 'wawi wa'ra. Ma tô duré êtê nhisiwi sada ab're, ïwa uwa 'rã watizéb da hã, ïwa'u zô. Taha pari, 'ri 'rãihã hã ma duré buru wa'wa 'manha, ïsipsaihuri norí zô, dasipapara rob'madâ'ázéb da hã. Tawamhã ma tô ni'wam norí hã sisô'a ré pisutu za'ra, ïburu hã te te sô 're 'madâ'â za'ra mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rã prédub za'ra mono wapsi, te za te te tãma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hã darob amoi u, tamomo a'ã sãmra da. ³⁴ Tawamhã oto 'rã prédu mono wa, ma tô buru tede'wa hã tãma ïromhuri'wa norí hã satôrí za'ra tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madâ'â'wa norí te te tãma ïpo'o za'ra zô. ³⁵ Tawamhã buru u sihutu wamhã, ma tô buru tede'wa te te ïsatôrí za'ra hã siwi waibu, buru 'madâ'â'wa norí hã. Tawamhã buru tede'wai ma, romhuri'wa norí ma, ma tô rob'manharí wasété za'ra. Taha wa, ma tô misi siwi azã. Ìhãiba amo ma duré siwi tíwí. Ìhãiba amo ma duré êtê na siwi u'a za'ëtê, dá'ã da. ³⁶ Tawamhã buru tede'wa hã te duré sô satôrí za'ra, tãma ïromhuri'wa norí hã, ahã na. Tawamhã, ta norí hã buru u sihutu wamhã, ma duré tãma rob'manharí wasété za'ra, buru 'madâ'â'wa norí hã. ³⁷ Tawamhã 'rãwi te oto sima rosa'rata, buru tede'wa hã: "Ì'ra si'aibã hã te ïtème satôrí za'ra wamhã, áté te za siwi hãiba wazé." Æne te sima rosa'rata, buru tede'wa hã. Tawamhã uburé da te tiwi uprosi za'ra wa, te oto ti'ra uptabi hã satô, tãma ïburu 'madâ'â'wa norí u. ³⁸ Tawamhã wisi wamhã, buru 'madâ'â'wa norí hã te te duré sima sãmri za'ra wamhã, te ãne sima 'mahârã za'ra: "Õhõta buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirí na buru tede'wa da hã. Wa te wasiwi wírí aba, buru hã wate za'ra da." Æne na ma tô sima 'mahârã za'ra, buru 'madâ'â'wa norí hã.

³⁹ — Tawamhã wisi wi, ma tô siwi ti'ã, buru tede'wai 'ra hã. Buru nhiti ma tô siwi waze. Tame ma tô siwi tíwí, buru 'madâ'â'wa norí hã. Æne buru tede'wai 'ra wasu'u 'rãsudu hã.

⁴⁰ Tawamhã Zezusi hã te oto sadanharí za'ra, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa norí nhib'apito norí hã, ãne:

— Buru tede'wa hã tiburu u apã wisi wamhã, e marí te za tãma 'manharí za'ra, tãma ïburu 'madâ'â'wa norí ma hã.

⁴¹ Tawamhã asa te tãma nharí za'ra:

— Buru tede'wa hã ãma pè'ézé za'ra ãna, te za dama 'ru za'ra, da te dasiwi uprosi da, aibã ïwasété uptabi norí hã. Tawamhã te za duré da'apisutu, dama ï'umna hã tãma ïburu 'madâ'â'wa da hã. Ta norí hã te za

ï'uwaibaba si te te tãma 're po'o za'ra, uwa 'ru 'rã hã, 're 'rã prédub za'ra mono wa. — Æne ma asa tãma waihu'u za'ra, Zezusi ma, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa norí nhib'apito norí hã.

⁴² Tawamhã Zezusi hã te oto sina ãma simiré'é êtê na, ãne:

— Oro 'Re ïhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére hã 're sôré za'ra wa'aba mono za, aima waihu'u za'ra wa'aba ò di bété. Æne ïbaihã na rob'ui'ére hã:

"Êtê tomhãpã wê hã 'ri na'ratazéb da hã, wê uptabi nheré, wasété newa, 'ri'wa norí te te aré siwi ïwê'õ hã 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'ãsi, pire na.

Uburé Danhib'apito hã ma tô ãne hã pisutu, 'ri na'rata uparizéb da, pire na 're ïsa'wari mono da hã.

Taha wa, ãne na wa te ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa ãma 're watob'uzu u'ãsi za'ra, wa norí hã." Æne duréihã wahi'rata nhimi'ui'ére na rowasu'u hã.

⁴³ — Êtê tomhãpã wê hã da te dasiwi ïwê'õ ne, a norí wa'wa hã asiwi 're ïwê'õ za'ra wa'aba mono wa, 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhib'a'u'wê, 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono ò di za. Ai'upana wa'aba si te za oto 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã da'ãma 're sib'a'uwê, ïsimiroti te te 're ï'madâ'â pese za'ra mono norí ãma. Tô sena, wa ãne na aima waihu'u za'ra wa'wa. ⁴⁴ Duré, êtê tomhãpã nhisiwi, zé'a 'manharí hã 're rere'e mono wa, 're ïsipru pese za'ra mono ne, te za ïwê'õ'wa norí hã hã za'ra, 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã. Duré êtê tomhãpã hã zé'a 'manharí nhisiwi 're rere'e mono wa, te te 're ïpru pese za'ra mono ne, te za 'Re ïhãimana u'ãsi mono wê'õ'wa norí si hã za'ra. Ta norí ãma hã 're sib'a'uwê za'ra mono ò di za. — Æne ma tô Zezusi hã sina ãma simiré'é, êtê wasu'u na hã.

⁴⁵ Tawamhã sasedoti ïpire norí hã, duré parisezu norí hã, Zezusi te te ãma ïromnhimiré'ézé hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô sina waihu'u za'ra, tô ò norí udãna te te ãma ïromnhimiré'é mono na hã. ⁴⁶ Taha wa, ma tô aré sima hãiba 'ru za'ra, te te dama 'ru za'ra da, dazazéb 're da te dasiwi sêré da, Zezusi hã. Tane nheré, ma tô dama tipahi za'ra aibã norí hã, Zezusi hã 'Re ïhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, oto 're ïmorí na da te 're saze za'ra mono wa, da'ahã na.

Dasina damrozém na dasai ahã wasu'u

Rucasi 14.15-24

22 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romnhimiré'é na tãma rowasu'u za'ra, parisezu norí ma, ãne:

2 — 'Re ïhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ïsib'a'uwê mono zém na wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Apito 'ra si'aibã hã tãma mro wê te, tãma ïrowézéb zarina ma tô sima roti, dasa hã te te dama 'manharí da, sa'ëtê na, ti'ra mrozém na hã. ³ Tawamhã ma tô ïsiré dasaihuri da, da'apisutu. Taha parip si ma tô tãma ïromhuri'wa norí hã satôrí za'ra, dazô hãsi da, ïtème dasihutu da, ïsiré dasaihuri da. Tane nheré, ta norí hã te te sima rowê za'ra ò di, ïtème si'aba'ré da hã, ïsiré ïsaihuri da hã aré. ⁴ Taha wa, te duré apito, tãma ïromhuri'wa norí hãiba amo hã satôrí za'ra, ãne: "Mo oto ai'aba'réi wa'aba, aré sô ïhãrã 'rata za'ra norí zô.

Tawamhã äne te za tãma ïzadawa wasu'u za'ra wa'wa: 'Powawë norí hã, duré powawë zapu da te dasima ïhâipse za'ra hã ma dasiwi simro ni. Uburé ma tô marí hã dasiwi 'rã'õtô ni, dasa da te ïhurizéb da hã. Taha wa, te za we ïtême ai'aba'rúi wa'wa oto, wasiré wasa hã wa te huri da, ï'ra ïma ïmrozém na.' Äne te za ta norí ma ïzadawa wasu'u za'ra wa'wa." Äne ma tô apito hã tãma ïromhuri'wa norí ma waihu'u za'ra.

Tawamhã apito hã te te sô satõrí za'ra wa, te oto sô ai'aba'rúi.

⁵ — Tane nherë, sô ïhârâ 'rata za'ra norí hã sô simipari za'ra õ di, ïtême si'aba'rúi da, ïsiré saihuri da hã. Taha wa, sô simipari za'ra äna ma tô ni'wam norí hã tiburu u ai'aba'rúi, duré tinhimiromhurizéb u hã.

⁶ Ni'wam norí hã ma tô apito ma romhuri'wa norí hã siwi waibu. Te te waibui pari wamhã, ma tô niha tãma rob'manharí wasété za'ra. Taha pari, ma uprosi uburé.

⁷ Tawamhã apito hã tãma ïromhuri'wa norí, da te ïuprosi wasu'u te te wapari wamhã, ma tô ab'rui pese. Taha wa, tãma da'wapéi'wa norí hã ma tô ïtême satõrí za'ra, tãma ïromhuri'wa norí, da te tiwi ïuprosi za'ra u. Tawamhã da'wapéi'wa norí hã ma tô uprosi, ta norí hã. Ma tô duré ta norí nhorõwa hã te te 'ri su, 'ri nho'õmo wa, aré tãma 're ïsimasa mono hã. ⁸ Taha pari, ma tô duré sô hã, tãma ïromhuri'wa norí zô, aimawi norí zô. Tawamhã äne te tãma nharí za'ra: "Dasazéb da hã tâibã ma tô api pari za'ra ni, ï'ra ïmrozém na dasa da te ïhurizéb da hã. Tane nherë, sô ïhârâ 'rata za'ra norí hã we si'aba'rúi õ di. ïbãre ma tô ta norí zô rowasédé hã tiwatobro za'ra, sô ïhârâ za'ra nherë, te te ïwapari za'ra õ wa. ⁹ Taha wa, te za oto dazô ïropéi wa'aba mo 'ri nhi'riti mono bâ, dasai u we danhimroi wa'aba mono da, danhopëté za'ra wa'aba mono sidâpâsi." Äne te satõrí za'ra, apito hã.

¹⁰ — Tawamhã te oto ai'aba'rúi, 'ri nhi'riti mono bâ, dazô sõpré mono da. Tawamhã te te danhopëté za'ra mono sidâpâsi, ma tô te te dazatõrí za'ra da'ahã na, 're ïdanomro wë mono hã, 're ïdanomro wasété mono norí zama. Tawamhã da'ahã uptabi na ma tô 'ri 're wa'wa nho'u hã dasiwi sitom ni, apito 'ra ïmrozém na dasai u, dasi'rã'õtô wa. ¹¹ Tawamhã apito hã ma tô datême äzé, dasi'rã'õtözéb u, te te da'ab'madâ'ã da. Datême sébré wamhã, ma tô aibã hã 'madâ'ã pese, dasina damro wa, da'uzazé hã te te dame sima 'manherë õ wa, ïhã wë hã. ¹² Tawamhã äne te sadanha, apito hã: "Ïsiwaihu, e niha bâ ma we tane ré asé, dasina damro wa, da'uzazé hã we dame asima sërë äna." Äne te sadanha.

— Tawamhã aibã hã te ari'iwi za, niha te te tãma nharí waihu'u õ wa, te te tãma äma upai wa.

¹³ Tawamhã apito hã ma tô äne tãma ïromhuri'wa norí ma nharí za'ra: "Ma'ãpé, ä hã aibã hã asiwi äri aba, asiwi pawasisi aba da, duré asiwi hiwasisi aba da, rob u asiwi mei wa'aba da, robra u. Tame te za oto sina tiwawa, sina pë'ézé wa. Te za duré 'wasitete, te te oto robzépata za'ëté wa." Äne ma tô apito hã tãma waihu'u za'ra. — Äne na ma tô Zezusi hã tãma äma romn-himiré za'ra.

¹⁴ Tawamhã Zezusi hã ma tô äne na timreme na 'rã-sutu:

— 'Re ïhâimana u'âsi mono hã da'ahã uptabi na dazô 're hârâ mono nherë, da'umro na si te za da'ãma 're sib'a'uwë. — Äne na ma tô Zezusi hã timreme na tãma 'rãsutu za'ra.

Rob'uiprazé, danhib'apito ma, da te 're ïpo'o za'ra mono zé wasu'u

Marcusi 12.13-17; Rucasi 20.20-26

¹⁵ Tawamhã parizezu norí hã ma tô ai'aba'rúi Zezusihi nhiti, si'rã'õtô da, a'ã. Si'rã'õtô wamhã, ma tô sima äma roti za'ra, Zezusi hã te te siwi pibu da, tinhimirowasu'u na te te tãma äma upa za'ra zô, te te tãma äma upa za'ra wa, da te dasiwi wë'õ da, duré da te dasiwi äri da. ¹⁶ Tawamhã Zezusihi u ma tô 'mazatõrí za'ra, tizadawa zapari'wa norí hã, apito Erodihî nhimiroti wë 'wa norí zama. Tawamhã Zezusihi u sihutu wamhã, äne te siwi sadanha:

— Rowahutu'wa, asadawa nhipse õ na 're aihâimana mono zém na hã wa tô aiwaihu'u za'ra ni. Tô sena na te ïwë na si dama 're ïrowasu'u u'âsi mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si. Asimiroti hã da te dasiwi 're wë'õ za'ra mono nherë, te tô õhõ na si dama 're ïaroti u'âsi mo. Duré ni'wam norí hã dama pire na 're hâimana za'ra mono nherë, aimawi hã aima 're hâimana mono õ di. Aiwapsi te 're dahâimana za'ra, aima hã. ¹⁷ Taha wa, wa za oto wa norí hã wasiwi asadhanharí za'ra ni, äne. E Roma äma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uiprazé hã wa te tãma 're po'o za'ra, ïsimiwada'uri zarina. E 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, wë di, äne hã. E tãma wë õ di. Ma'ãpé wama waihu'u za'ra na asimirosa'rada hã, wa te waihu'u za'ra da. — Äne te siwi sadanha, Zezusi hã te te äma tãma upa za'ra zô, timreme na hã.

¹⁸ Tawamhã tinhimirosa'rata wasété zarina te te sima äma ïroti za'ra zé hã ma tô sina waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, ma äne tãma tizadawa na wa'rãmi za'ra:

— A norí wa'wa hã te asadawa nhipse na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. E marí da, te äne na asiwi ïzadhanharí 'wa, ïmreme na te aima äma upa za'ra wa'aba da newa, asiwi ïwë'õ wa'aba da. ¹⁹ Tane wamhã, ma'ãpé rob'uiprazé ïsapotore hã we ïma 'mai'ãri aba pé, te 'madâ'ã da, romanu norí nhib'apito ma, da te tãma 're ïpo'o za'ra mono zéb da si, rob'uiprazé ïsapotore hã.

Taha wa, nima hawi ma rob'uiprazé ïsapotore hã tãma 'mai'ãwisi ni. ²⁰ Tawamhã Zezusi hã te te 'madâ'ã wamhã, te oto sadanharí za'ra:

— E 'wai hãbarí, rob'uiprazé ïsapotore na hã. E 'wa sisi ui'ére duré, äma hã.

²¹ Tawamhã asa te tãma nharí za'ra:

— Ä hã, Roma äma danhib'apito hãbarí, duré taha nhisi ui'ére.

Tawamhã Zezusi hã ma duré tãma waihu'u za'ra, äne:

— Taha wa, Roma äma danhib'apito ma, te za ïsimiwada'uri zarina, marí hã tãma 're ïpo'o za'ra wa'aba mo

apâ, îte wa. Tane duré, 'Re îhâimana u'âsi mono ma, te za marî hã îsimiwada'uri zarina si tâma 're îsômri za'ra wa'aba mo apâ, îte wa, marî hã. — Âne ma tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²² Tawamhã parisezu norî zadawa zapari'wa norî hã âne na te te wapari za'ra wamhã, ma tô âma titob'uzu za'ra. Tawamhã Zezusihi âma, marî te te 'manharî za'ra âna, ma tô îhawi ai'aba'rê, apâ.

Dahâiwa'utuzém na, Zezusi da te dasiwi îsadanharîzé wasu'u

Marcusi 12.18-27; Rucasi 20.27-40

²³ Tawamhã sadusezu norî hã ma duré îtême aihutu Zezusihi u, te te siwi sadanharî da, tinhimirowasu'u na te te tâma âma upa za'ra zô. Ta norî hã 're dadâ'â za'ra mono wamhã, ab're hawi apâ 're îdahâiwa'utu za'ra mono ô na te te dama 're îroti za'ra mono. ²⁴ Tawamhã, Zezusihi u simasa wamhã, te tâma nharî za'ra, âne:

— Rowahutu'wa, duréihã wahi'rada Mozési hã ma tô âne dama rob'ui'éré, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti na: "Aibã hã 'ra ô ré, 're dâ'â za'ra mono wamhã, te za îno hã âma 're mro za'ra, tizédé'aba mro na, 're 'ra za'ra mono da, îwasu'u hã si'utôri tô da, îsédé'aba wasu'u hã." Âne na Mozésihi nhimi'ui'éré hã, wahi'rata norî ma hã. — Âne ma Zezusihi ma waihu'u za'ra, sadusezu norî hã. ²⁵ Tawamhã Zezusihi ma, te duré rowasu'u za'ra, âne:

— Dasisânawã si 're îhâimana za'ra mono norî wasu'u hã wa za oto aima wasu'u za'ra ni. Ta norî wasu'u hã wa te waihu'u za'ra da, wa za âma asadanharî za'ra ni za. Dasisânawã si hã ma tô wasiré 're si'ubumro aré, wasiré zudezu norî hã 7 na îhâiba za'ra hã, aibã norî hã. Tawamhã îpoto'rada hã ma tô timro. Mro nherê, ti'ra hã sisô'a ré te te 'maipoto ô ré, ma tô dârâ. Taha wa, îuirî na ma tô îsôsi hã âma timro tizédé'aba mro na, Mozésihi nhimi'ui'éré zarina. ²⁶ Tawamhã îsôsibi za-ma ma tô dârâ, 'ra ô ré. Taha wa, ma duré taha nhosi hã âma timro, tizédé'aba mro na. Tawamhã taha zama ma duré dârâ, ti'ra hã sisa'u te te 'maipoto ô ré. Âne zarina ma tô uburé îdub'rata norî hã dâ'â sidâpâsi, nasi âma timro za'ra aré, sisôwa're're. Tawamhã uburé ma sisarina ai'utôri za'ra, 'mai'ra ô ré. ²⁷ Tawamhã pi'ô za-ma ma tô duré dârâ, timro norî zarina. ²⁸ Aibã norî hã 7 na îhâiba za'ra hã ma tô pi'ô âma siparabâsi nasi âma timro za'ra. Âne ma tô tâma tiromhâimana za'ra. Tawamhã e 'wai mro uptabi za bété pi'ô hã, ab're hawi 're dahâiwa'utu za'ra mono wamhã. — Âne te Zezusi hã siwi sadanha, sadusezu norî hã.

²⁹ Tawamhã Zezusi hã asa te tâma nharî za'ra:

— Ab're hawi apâ 're îdahâiwa'utu za'ra mono zé wasu'u na, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã aima îwaihu'u za'ra wa'aba ô zarina, ma tô âma î'upa za'ra wa'wa, asimirosa'rata na hã. 'Re îhâimana u'âsi mono, tiwaihu'u pese na te te 're îdahâiwa'utu mono zé wasu'u na zama, aima îwaihu'u za'ra wa'aba ô zarina, ma tô asimirosa'rata na âma î'upa za'ra wa'wa. ³⁰ 'Re îhâimana u'âsi mono hã ab're hawi apâ te te 're dahâiwa'utu mono wamhã, hâiwa âma

romhuri'wa norî ne, te za oto 're dahâimana u'âsi za'ra, dasina 're damro za'ra mono âna. ³¹ 'Re îhâimana u'âsi mono hã ab're hawi te te 're îdahâiwa'utu mono zém na, a norî wa'wa hã 're saze za'ra wa'aba mono ô di. E 're sôré za'ra wa'aba mono ô di bété, duréihã 'Re îhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã, wahi'rada Mozésihi ma, îsiwasu'uzé hã, âne na hã: ³² "Wa hã Abra'âhã nhib'apito, wa 're îhâimana u'âsi, duré Izatihi nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito." Âne ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono hã Abra'â norî uirî na nherê, Mozésihi ma, siwaihu'u. Wahi'rata norî hã dawî 're dâ'â za'ra mono nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono wi, 're dâ'â za'ra mono ô di. Taha wa, ma tô Îsib'apito za'ra na siwasu'u. Dâ'â u'âsi 're hâimana za'ra mono 'wa'âhã, Îsib'apito za'ra na aré siwasu'u ô di. — Âne ma tô Zezusi hã Abra'â norî wasu'u hã tâma waihu'u za'ra, sadusezu norî ma.

³³ Tawamhã âne hã da'ahâ uptabi na da te wapari za'ra wa, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni, îsimirowasu'u na hã.

'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti îpire uptabi wasu'u

Marcusi 12.28-34; Rucasi 10.25-28

³⁴ Âne na Zezusi hã te te tâma rowasu'u za'ra wamhã, ari'iwi te oto aimesa, sadusezu norî hã, niha te te âma sada'âb waihu'u za'ra ô wa, waihu'u pese uptabi wa, Zezusi hã.

Tawamhã parisezu norî hã âne na te te wapari za'ra wamhã, ma tô sitême ubumro a'â, Zezusihi u siré si'aba'rê da. ³⁵ Tawamhã 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na dama rowahutu'wa hã tô parisezu norî siré hã ma tô Zezusi hã sadanha, te te tâma âma upa zô, te te pibu da, âne:

³⁶ — Rowahutu'wa, e ma hã bété, danhipai u îpire uptabi hã, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma îrob'ui'éré hã, îbaihã na hã.

³⁷ Tawamhã Zezusi hã asa te tâma tinha, âne:

— 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u îpire uptabi hã, âne: "'Re îhâimana u'âsi mono hã, Asib'apito za'ra wa'wa hã 're morî wa, te za asiwi 're îsawi pese za'ra wa'aba mo, sena na. Taha zarina, te za îsimiroti na âma 're îrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za duré asimi'ê na tâma 're îromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo." ³⁸ Âne 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u îpire uptabi wasu'u hã. ³⁹ Duré 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti amo hã, aiwa îpire uptabi hã, âne: "Te za 're îdazawi pese za'ra wa'aba mo, uburé. Marî îwê zô asima 're asôpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asôpré wa'aba mo, îwê zô." Âne îsimiroti amo hã îpire uptabi hã, Mozési te te âma îrob'ui'érezé hã. ⁴⁰ Â norî si, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti ma, pire uptabi zahuré di. Uburé 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma î'arob'ui'ére mono hã duré îsada'wa wasu'u 'rata 'wa norî zama te te âma 're îrob'ui'ére za'ra mono zé hã, e marî te âma wasu'u za'ra, â norî hã. Tô ô norî na si te âma rowasu'u za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono, da te dasiwi 're îsawi pese za'ra mono zéb da hã, duré 're

ĩdasisawi pese za'ra mono zéb da há. — Āne ma tô Zezusi há 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wai ma waihu'u.

Danho'reptui'wa na Zezusi te te ĩda'azadanharĩzé wasu'u

Marcusi 12.35-37; Rucasi 20.41-44

⁴¹ Tawamhá parisezu norĩ há zahadu siré hâimana za'ra ré, te Zezusi há sadanharĩ za'ra, āne:

⁴² — E niha asimirosa'rata za'ra wa'wa há Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na, we datēme ĩmorĩ na há. E 'wa sihudu na ma bété a norĩ wa'wa há āma ĩwaihu'u za'ra wa'wa.

Tawamhá asa te tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ há:

— Apito Dawihi nhihudu te za, u, 're mo. — Āne te duré asa tãma nharĩ za'ra.

⁴³ Tawamhá Zezusi te duré tãma rowasu'u za'ra:

— Tane wamhá, ma'āpé āma rosa'rata pese za'ra wa'aba, āne na há. Duréihá apito Dawi há ma tô tinhib'apito na sisi, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu há. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani nhimipawaptobzéb zarina, ma tô tinhib'apito na sisi. Oro Dawihi mreime wasu'u na rob'ui'ééré há, āne há nomro za:

⁴⁴ "Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô ĩnhib'apito na tinha, āne:

Īrata te za 're asãmra mo ĩnhimire niwĩ, dama aipire na ĩsiré 're aihâimana u'âsi mono da. Asitob'ru norĩ nhiptetezé há wa za te tiwi 're a'uprosi, wapu na aima 're hâimana za'ra mono da oto, duré aima sib'uwa na 're hâimana za'ra mono da oto.' Āne ma tô tãma waihu'u."

Āne apito Dawihi mreime wasu'u na rob'ui'ééré há.

⁴⁵ Dawi há tinhib'apito na te te sisi nherē, e niha te za ĩsihudu si 're hâimana, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu há. Ma'āpé āma rosa'rata pese za'ra wa'aba, waihu'u za'ra wa'aba da. — Āne na te Zezusi há tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

⁴⁶ Tawamhá ni'wa há te te āma sada'ābā waihu'u ō di oto, Zezusihi zada, 're ĩsiwamnhasi za'ra mono norĩ há, parisezu norĩ há. Taha wa, Zezusi há timreme na te te tãma āma upa za'ra zô, te te siwi sadanharĩ waihu'u za'ra ō di oto ta norĩ há, te te sina mreime wazéb za'ra wa oto.

Parisezu norĩ hâimanazé wasu'u

Marcusi 12.38-39; Rucasi 11.43, 46; 20.45-46

23 Tawamhá Zezusi há ma tô dama rowasu'u, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma zama, āne:

² — 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa norĩ há duré parisezu norĩ há dama pire za'ra di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina Mozési te te āma ĩrob'ui'éérézém na te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da há. ³ Taha wa, parisezu norĩ nhimiroti há te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, āma 're anomro aba mono da. Tane nherē, 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina, ĩsine 're aihâimana

za'ra wa'aba mono ō di za. E marĩ wa. Te te dama 're ĩroti za'ra mono zém na si 're sōpré mono ō wa, ta norĩ há. ⁴ Danhoihi waptob āna, marĩ ĩpire uptabi há da te 're 'wasari mono da, da te dama 're ĩromnhibu za'ra mono ne, te ta norĩ há tinhimiroti na zama te te dama 're roti u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti upana, taha na si 're danomro mono da, dama pire uptabi nherē, da te dasina 're ĩuwaimrami za'ra mono zéb da há. Tane nherē, ta norĩ há te te 're dapawaptob za'ra mono ō di, āma 're ĩdanomro wē mono zéb da há. ⁵ Taré da te 're 'madâ'ā wē za'ra mono da, te marĩ há te te 're 'manharĩ za'ra, danho'a. Powawē há 'manharĩ há 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ui'ééré na ĩbaihâ nhemézébre há ĩsa'ētē uptabi na si te āma 're si'uihā wasisi za'ra, tipaihi wib zama, 're nomro wē mono newa, da te 're 'madâ'ā wē za'ra mono da. Taha da, te duré ti'uza hâpa za'ru pa ré na 're si'uza za'ra.

⁶ Te duré te te sima 're pisutu za'ra, dama ĩpire norĩ simasisizém na si 're si'ubumroi mono da, dasa da te 're huri mono sidâpâsi, duré rowahutuzé mono bâ, 'ri há 're ĩsimasa mono zéb 'remhá. ⁷ Te duré te te sima 're wē za'ra, dama ĩpire norĩ há damreme ĩpire na da te 're ĩsawĩ za'ra mono ne, dahâimana prédup sina da te 're sawi za'ra mono da, da'ahâ na 'ri nhi'riri wa, da te dasima 're ĩrowede za'ra mono zéb āma há. Te duré te te sima 're wē za'ra, da te 're sawi za'ra mono wamhá, rowahutu'wa na da te 're sisi za'ra mono sina, da te 're sawi za'ra mono da, dama 're ĩdapire za'ra mono norĩ 'mahârâzém na. Āne te ta norĩ há uburé marĩ há te te sima 're wē za'ra, dama ĩpire zarina, da te 're 'madâ'ā wē za'ra mono da. ⁸ Tane nherē, te a norĩ wa'wa há simisutu asisānawā 're anomro aba mo, asiré ĩsazei'wai wa. Duré misire Asib'apito wa'wa há. Taha wa, "rowahutu'wa" na dama aiwaptērē pire na da te 're asisi za'ra wa'aba mono da, 're asi'madâ'ā ze za'ra wa'aba mono ō di za, a norĩ wa'wa há. ⁹ Dawaptērē pire wē te, aimama za'ra wa'aba na 're danhisi za'ra wa'aba mono ō di za. E marĩ wa. Misire te Aimama za'ra wa'wa há 're hâimana hâiwa āma, siwaprosi.

¹⁰ Wa há misire Asib'apito za'ra wa'wa há wa 're ĩhâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwétési te te ĩpisutu wa, Danho'reptui'wa da. Taha wa, 're asi'madâ'ā ze za'ra wa'aba mono ō di za, danhib'apito na da te 're ĩasisi za'ra wa'aba mono zéb da há. ¹¹ Asiré norĩ ma ai'maipire wa'aba da, asina 'mairob'ruiwapari aba wamhá, te za 're ĩ'maipawaptob u'âsi aba mo, marĩ zô 're ai'manhimnhasi aba mono āna. ¹² Ni'wam norĩ há pire na 'râwi sina 're sōpré mono wamhá, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te za tãma pisutu za'ra, wapu na dama 're hâimana za'ra mono da oto. Duré, ni'wam norĩ há pire na 'râwi 're si'madâ'ā za'ra mono ō wamhá, ta norĩ ma si te za pisutu za'ra, pire na oto dama 're hâimana za'ra mono da. — Āne ma tô Zezusi há dama waihu'u, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma zama.

ZeZusi hã parisezu norĩ ma, te te ãnharĩ za'ra zé wasu'u
 Marcusi 12.40; Rucasi 11.39-42, 52; 20.47

¹³ Tawamhã parisezu norĩ ma, te oto rowasu'u za'ra ZeZusi hã, ãne:

— Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. 'Ridawa hã 're danhisi tã mono da, da te dawi 're ãsitob za'ra mono ne, te a norĩ wa'wa hã dawi 're ãsawi za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb u 're danomro tã mono da. A norĩ wa'aba zama te 'Re ãhâimana u'ãsi mono wi 're asihâiba zawi za'ra wa'aba mo, ai'ãma 're sib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono tã da.

¹⁵ — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, a norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ma tã datẽme 're ãropéi wa'aba mo daro mono bã, dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da, asimirowasu'u na da te 're asaze za'ra wa'aba mono da. Tawamhã ni'wam norĩ hã asiniwĩ 're sipizari za'ra wa'aba mono wamhã, 're anomro wasété aba mono zéb zarina, ma tã 're hâimana wasété uptabi za'ra, asimiroti wasété aba zarina. Taha wa, ropipa ãma 'Re ãhâimana u'ãsi mono te te 're aihã za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te za te te 're hã za'ra za'ëtẽ, ta norĩ hã.

¹⁶ — A norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. E ni'wa hã tob'a nherẽ, te za daza-prõni wẽ. Mare di. Tane te duré a norĩ wa'wa hã roti senai'õ na dama 're ãroti wasété za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti hã sena na waihu'u za'ra wa'aba õ wa. ãne te dama 're ãroti wasété za'ra wa'aba mo: "ãté ni'wam norĩ hã te za marĩ na te te dama 're ropisutu za'ra. Tawamhã ãté tã sena te te dama 're ãropisutu za'ra mono zém na, da te 're saze za'ra mono da, te za 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhorõwa nhisi hã te te ãma dama 're waptob za'ra, tin-himiropisutu me. ãne na te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ nherẽ, 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã te te 're hã za'ra mono õ di za. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã marĩ na te te dama 're ropisutu za'ra mono wamhã, oru 'manharĩ hã ëtẽ'ubuzi pré 'manharĩ hã, 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhorõwa 're, 're ãsimasa mono na te te dama 're rowasu'u za'ra mono nherẽ, te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, te za te te 're hã za'ra, 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã." ãne te ai'rã ahã na dama 're ãroti za'ra wa'aba mo, tã senai'õ na. ¹⁷ E niha waihu'u za'ra wa'aba õ di bété, 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti hã. Datob'a na 're ãdanomro mono ne, te 're anomro aba mo. Ëtẽ'ubuzi pré 'manharĩ hã 'ri 're wa'wa 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhorõwa ãma 're simasa mono wa, tãma sawi di, oru 'manharĩ hã. Oru 'manharĩ hã ãsõrõwa ãma 're simasa mono õ 'wa'ãhã, aré tãma sawi õ di. Taha wa, 'ri hã 'Re ãhâimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé hã oru 'manharĩ, ãwa 're ãsimasa mono zawi nhipai u, sawi uptabi di tãma, 'ri hã. Taha wa, 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhorõwa nhisi na zama taré dama 're dasiwaptob za'ra mono õ

di za. E ãne hã asima waihu'u za'ra wa'aba ã bã. ¹⁸ ãne na te duré dama 're ãroti wasété za'ra wa'aba mo: "Ni'wa hã marĩ na te te dama 're ropisutu mono wamhã, 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhorõwa ãma, tãma danhoprubzé nomrizém nhisi na wedeza ne nhisi na te te dama ãma 're waptob za'ra mono wamhã, duré te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, tane nherẽ, 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã te te azãri õ di za. Tane nherẽ, ni'wa hã tãma danhoprubzé nomrizém nhisiwi, tinhoprubzé te te ãhiri nhisi na dama ãma 're siwaptob za'ra mono wamhã, duré te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, tawapsi te za azã, 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã." ãne te duré siwa'ru dama 're ãroti za'ra wa'aba mo, tã senai'õ na. ¹⁹ E niha waihu'u za'ra wa'aba õ di bété, 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti hã. Datob'a na 're ãdanomro mono ne, te 're anomro aba mo. Danhoprubzé hã tãma danhoprubzé nomrizém nhisiwi, da te tãma 're ãsa'ra mono zé hã 'Re ãhâimana u'ãsi mono ma, sawi di. Tane nherẽ, tãma 're ãdanhoprub za'ra mono zé hã ãsõrõwa ãma tãma danhoprubzé nomrizém nhisiwi 're simi'wara mono õ 'wa'ãhã, aré tãma sawi prä ti, 'Re ãhâimana u'ãsi mono ma hã. Taha wa, tãma danhoprubzé nomrizé hã tãma 're ãdanhoprub za'ra mono zéb zawi nhipai u, tãma sawi uptabi di. E ãne hã asima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. ²⁰ Taha wa, ni'wam norĩ hã 'Re ãhâimana u'ãsi mono ma, danhoprubzé nomrizém nhisi na dama ãma 're siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré uburé ãsisiwi danhoprubzém nhisi na zama dama ãma 're siwaptob za'ra. ²¹ Duré ni'wam norĩ hã 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhorõwa nhisi na dama ãma 're siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré ãwa 're ãsãmra mono nhisi na 're siwaptob za'ra, 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhisi na. ²² Duré ni'wam norĩ hã hãwa nhisi na dama 're siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré 'Re ãhâimana u'ãsi mono, pire na te te 're ãda'ab'madã'ã mono zém nhisi na dama ãma 're siwaptob za'ra, ãwa 're ãsãmra mono nhisi na zama, tã õhõ nhisi na.

²³ — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti 'rada hã taha ma, tãma ãpire prä si te 're ãmadã'ã pese za'ra wa'aba mo. Wesuirã ãsu zadazei mono hã ma tã 'Re ãhâimana u'ãsi mono ma, ãsimiroti 'rata zarina, tãma 're ãpo'lo za'ra wa'aba mo, syry na, oterã na dasai wazarizém nhisi hã, duré wesuirã ze, duré cominhu. Tane nherẽ, ãsimiroti pire na Mozési te te ãma ãarob'ui'éré mono hã 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di, ãsarina si dama 're ãrob'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zéb da hã, duré da'ãma 're aipẽ'ëzé za'ra wa'aba mono zéb da hã, duré 'Re ãhâimana u'ãsi mono wi, 're aipizari za'ra wa'aba mono ãna 're anomro aba mono zéb da hã. ãne hã ãsimiroti ãpire prä norĩ zu, 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono 'wa'ãhã, te aré tã sena aihâimanazém na asina tãma 're ãuwaimrami za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'ãsi mono ma. ²⁴ E ãtob'a hã simizaprõni wẽ bã. Mare

di. Tane te duré a norí wa'wa hã roti senai'ô na dama 're ĩroti wasété u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã sena na aima waihu'u pese za'ra wa'aba ô wa. ĩsimiroti pire norí hã 're 'madââ za'ra wa'aba mono ô nherê, ĩsimiroti ĩpire prã norí si, 're ĩmadââ pese za'ra wa'aba mono zéb da si, te 're asiwasutu u'âsi za'ra wa'aba mo.

²⁵ — Parisezu norí, duré dama rowahutu'wa norí, aihâimana uptabi ô na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Āne na wa za aima āma romnhimiréé za'ra wa'wa: Hâsízé hã duré pratu hã ĩmana wawip si, da te 're upsô za'ra mono wamhã, ĩwa'wamhã wasété di, zahadu upto wa. Tane, a norí wa'wa hã 're anomro wê wa'aba mono newa, da te 're ai'madââ wê za'ra wa'aba mono da, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ĩpire prã norí si 're ĩmadââ pese za'ra wa'aba mo, danho'a. Tane nherê, aipêê 'remhã asimirosa'rata wasété na te zahadu ĩré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Te duré danhibrob na si 're ĩdaruiwapari za'ra wa'aba mo. Aihâimana uptabi ô zarina, te duré marí na dawí 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo. ²⁶ Parisezu norí, datob'a ne 're ĩaihâimana za'ra wa'aba mono norí, ma'ãpé aihâimana wasété za'ra wa'aba zé hã rême pese za'ra wa'aba, danhimihâsízé wa'wa hã upto wa, da te 're ĩupsô za'ra mono ne. Tawapsi te za oto 're anomro wê wa'aba mono zém na sena na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa.

²⁷ — Parisezu norí, duré dama rowahutu'wa norí, aihâimana uptabi ô na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Āne na wa za duré aima āma romnhimiréé za'ra wa'wa: Adââ 'ru hã ĩmana wawimhã te za a ni, ĩmadââ ze zéb da hã. Tane nherê, 're ĩdadââ za'ra mono norí hi hã te ĩwa 're simi'wara u'âsi ab're 're, dahâiba 'ro zama. ĩwasété si te ĩwa 're simi'wara, ab're 'remhã.

Tane duré, a norí wa'wa hã 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono newa, te da te 're ai'madââ wê za'ra wa'wa, sô'awim na hã. Tane nherê, aipêê 'remhã aiwasété uptabi na te ĩré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Aihâimana uptabi ô zéb zarina si, te dama 're anomro aba mo.

²⁹ — Parisezu norí, duré dama rowahutu'wa norí, aihâimana uptabi ô na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. A norí wa'wa hã duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norí nhimirowasu'u hã aima 're wê uptabi za'ra wa'aba mono newa, ma tô ta norí 'ru na marí hã 're ĩmanharí za'ra wa'aba mo, ĩmadââ ze zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madââ pese 'wa norí 'ru na hã. ³⁰ Asina 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, te duré āne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: "Wa norí hã wahi'rata norí siré 're wahâimana za'ra mono 'wa'ãhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norí hã wa te aré 're simroi mono ô di, ĩsiré za'ra." Āne te dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. ³¹ E marí te bété aima wasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u

'rata 'wa pãrĩ'wa norí nhihudu na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zé hã. ĩsine marí ĩwasété si 're ĩmanharí za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa. ³² Taha wa, aihirata norí te te 're ĩrob'manharí na'rata wasété za'ra mono zéb zarina, 're anomro aba mono tô, asima āma 're sa'ěté za'ra wa'aba mono da, aima wê za'ra wa'aba ze te bâ. ³³ Parisezu norí, a norí wa'wa hã wahi nhipãrĩ pese ne, te 're anomro aba mo. E ropipa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asatõrĩ za'ra wa'aba mono zém na ĩsimihâzé wi, tiwi 're aiwairébé aba mono da bâ. ³⁴ Ni'wam norí hã wa za oto te 're satõrĩ za'ra, atême 're nomro aba mono da, ĩma'ma 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, ĩsimiroti na te te aima 're rowahutu za'ra wa'aba mono da, āma 're anomro wê wa'aba mono da oto. Tane nherê, ĩzadawa para ô nherê, te za 're ĩsimroi wa'aba mo ta norí hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norí hã. Te za duré dama 're ĩru za'ra wa'aba mo, wedepo'o nhonhi'rãmi na hãwi da te 're sasõmri za'ra mono da, 're dââ za'ra mono da, hãwi. Rowahutuzéb 're, te za duré 're ĩhã za'ra wa'aba mo, powawê hãwaré na. 'Ri wa'õtô mono bâ te za duré sô 're anomro aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norí zô, tãma 're rob'manharí wasété za'ra wa'aba mono da, ta norí ma zama. ³⁵ Duréihã aihirata 'wa hã ma tô Abé hã tĩwĩ, marí te te 'manharí wasété ô nherê. Ta hawim haré, ma tô aihirata norí hã te te 're danhimro za'ra da'ahã na, 're danomro wasété mono ô nherê. Daza'u si ma duré Zacaria hã siwi tĩwĩ. Ta hã Baratizaha 'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'āma romhuri'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa āma 'ri 'wawi wa'ra 're, tãma danhoprubzé nomrizéb 'rata te te tãma romhuri ré, ma tô wĩrĩ ni, wedeza ne 'rata. Āne ma tô aihirata norí hã da'ahã na te te 're danhimro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si te te 're 'madââ pese za'ra mono nherê, ta norí hã. Ta norí ne, te duré a norí wa'wa hã dama 're ĩrob'manharí wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, wa hã wa za aiwasédé hã te ai'āma 're sa'ra wa'wa, uburé aihirata norí te te 're ĩdanhimroi mono zéb zarina. Taha wa, te za te te 're aihã za'ra za'ěté za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ³⁶ Āne hã wa tô sena, aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za tô te te 're aihã za'ra za'ěté 'wa, nimosi ĩaipoto té wa'aba mono hã ĩaihâimana za'ra wa'wa hã, āne na dama 're ĩrob'manharí wasété za'ra wa'aba mono zéb zarina, aihirata norí nhipãrĩ zarina zama. — Āne ma tô Zezusi hã parisezu norí āma simiréé za'ra, ĩhirata norí na.

Zezusi hã, Zeruzarê āma 're ĩdahâimana za'ra mono āma ĩpê'ězézé wasu'u

Rucasi 13.34-35

³⁷ Tawamhã Zezusi te duré dama tinha, āne:

— Zeruzarê āma 're ai'ubumroi wa'aba mono norí āma, ai'āma ĩpê'ězézé za'ra wa'aba di. Aihirata norí hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norí hã te te 're simroi u'âsi. Datême te te 're

ĩsatõrĩ za'ra mono norĩ zama, te duré te te 're simroi u'ási, êtê na. Si'a hã ti'ra zawi te, 're ĩpapo za'ra mono ne, wa aré te ĩsima 're aiwê u'ási za'ra wa'wa, ĩsitême te 're ai'awaiwai wa'aba mono da. Tane nherê, asima 're ĩwê za'ra wa'aba mono õ di asa. ³⁸ Taha wa, tinhorõwa hã te za oto tirê, 'Re ĩhâimana u'ási mono hã, âma 're ĩaiwata za'ra wa'aba mono zé hã. Baba na te za oto 're sa, 'ri 'rãihã hã. Ma'ãpé âne na ĩzadaihu'u za'ra wa'aba. ³⁹ Duré a norĩ wa'wa hã ĩhãiba 'madââ na sahu za'ra wa'aba õ di za, a'â. Niwapsi te za duré ĩhãiba 'madââ za'ra wa'wa, âne na ĩwaihu'u za'ra wa'aba wapsi: "Zezusi hã, ta hã 'Re ĩhâimana u'ási mono zadawa para we ĩmorĩ ti'ai u, Danho'reptui'wa da. Taha wa, ĩwê si te tãma 're anhomri u'ási, ĩmama hã." Âne na aipê'ê 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba wapsi, te za ĩhãiba 'madââ na duré ĩsahu za'ra wa'wa.

Âne ma tã Zezusi hã dama siwaihu'u.

'Re ĩhâimana u'ási mono âma 're ĩdawata za'ra mono zé, romhutu'õ za ĩsi'utõrĩzé wasu'u

Marcusi 13.1-2; Rucasi 21.5-6

24 Tawamhã wa norĩ hã wa tã wawairébé ni, Zezusihi siré, 'ri 'rãihã hawi, 'Re ĩhâimana u'ási mono âma 're ĩdawata za'ra mono zém hawi. Aré oto morĩ da, ma rob u watobro, Zezusi hã. Tane nherê, wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tã 'rãwi ĩtême aimasam ni, 'Re ĩhâimana u'ási mono nhorõwa hã te te wama wasu'u za'ra da, uburé 'ri 'wawi wa'ra 're, 'ri, 're ĩsimasa mono zama. ² Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, âne:

— Âhãta tã 'ri hã wê na 're simasa mono ré, te ĩmadââ za'ra wa'wa. Tane nherê, niwapsi te za dasiwi pru pese ni, êtê na 'ri hã. Tawamhã misi si te za oto simi'wara, êne hã. Sisisiwi 'manomro waihu'u õ di za oto, êne hã. Tãibã za oto. Tã sena, wa âne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. — Âne ma tã Zezusi hã wama waihu'u sirõmo za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Robzépata wasu'u, da'ruiwapari na rowasu'u me

Marcusi 13.3-13; Rucasi 21.7-19

³ Tawamhã Zezusi hã te oto nhamra, Oriwera na êtê 'rãihã nhisi âma. Sahã na sãmra wamhã, wa tã 'rãwi ĩtême ubumro ni Zezusihi u, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã, wahãiba pisutu wa te wasiwi sadanharĩ za'ra da, âne:

— E niwa te za âne hã âma tiromhãiba, 'ri nhamrazób da hã. Ma'ãpé wama waihu'u za'ra na, marĩ ĩwatobrozé hã, ĩsõwa wa te âma waihu'u sirõmo za'ra da. Duré e marĩ te za watobro, apã we aimorĩzéb da hã, wa te âma ĩwaihu'u sirõmo za'ra zéb da hã, duré rob'rãsutuzéb u hã bãdã, ĩwa ĩwaptã'ázéb da hã. — Âne wa tã wasiwi sadanharĩ ni, Zezusi hã.

⁴ Tawamhã Zezusi hã te âne na asa wama rowasu'u za'ra:

— Ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na sisarina datême 're nomro, ahã na. Wa hã newa, te za taré ĩnhisi na dama 're siwasu'u za'ra, Cristu na, Danho'reptui'wa na. Tawamhã da'ahã na te za ta norĩ âma da te

're sasõmri za'ra, tã sena newa, dama 're ĩsiwasu'u za'ra mono zé hã. Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã aihãimana nhimiza'rese, 're aihãimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipese sina, datême 're ĩnomro mono norĩ âma, 're sasõmri za'ra wa'aba mono tã da. ⁶ 'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're ĩropupu'u za'ra mono zé hã te za 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, romhã na 're ĩdasi'wapé za'ra mono norĩ wasu'u zama. Âne hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za, dasi'wapéi ma hã. Dasi'wapé te za tã dazada 're wairébé. Tane nherê, ta hã rob'rãsutu õ di. ⁷ Danhipti'ai amoi u te za dasisõ 're dapra, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bã te za tã 're dasiwasutu za'ra. Nima niwĩmhã danho õ wa, te za duré da te 're robzépata za'ra, dasa syryre wa. Nima niwĩm norĩ ré hã te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra. ⁸ Âne na dama 're romhãimana mono wamhã, za daré ĩrob'rãsutu na'rata zé, te wasu'u, pi'õi âma ĩwasã hã 're ĩsépu'u na'rata za'ra mono ne hã. Âhã haré dazõ 're wairébé mono õ di za. — Âne ma tã Zezusi hã wama rowaihu'u za'ra, romhã ré.

⁹ Âne ma tã duré wama rowaihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Tawamhã âne na oto daré 're romhãimana mono wamhã, te za da te 're aiwaiwai wa'wa, da te dama 're ai'ru za'ra wa'aba mono da, rowasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, duré da te 're asimroi wa'aba mono da. ĩzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa, daro mono bã. ¹⁰ Âne na daré 're romhãimana mono ré, te za ĩzazei'wa norĩ hã te te 're ĩzazei utõrĩ za'ra, ahã na. 'Rãwim nherê, te za duré dama 're sihãiba nhomri za'ra, da te 're ĩruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te 're waiwai mono da. ĩzazei'wai wa, tisisãnwã na sima 're hãimana za'ra mono nherê, te za oto 're si'ruiwapari za'ra, 'rãwim nherê. ¹¹ 'Re ĩhâimana u'ási mono zadawa wasu'u'wa newa, roti tã senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ hã te za datême 're nomro, sadawa nhipese na te te dama 're rowasu'u za'ra mono da, taré. Tawamhã ĩsimiroti hã te za tã da te 're saze za'ra, tã sena newa, ta norĩ hã sadawa nhipese na taré dama 're siwasu'u za'ra mono nherê. ¹² Duré dawasété uptabi na si da'ahã uptabi na za oto 're danomro mono wa, te za 're ĩdasisawi za'ra mono zé hã dawi 're si'utõrĩ za'ra. ¹³ Tane nherê, ni'wam norĩ hã rob'rãsutu u siptete sina ĩãma 're nomro u'ási mono wamhã, duré ĩwi 're sipizari za'ra mono õ wamhã, ta norĩ si te za ropipa hawi tinho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra. ¹⁴ 'Re ĩhâimana u'ási mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwê mono zé wasu'u hã ĩwê uptabi hã, ĩzazei'wa norĩ hã te za daro mono bã te te dama 're wasu'u za'ra, daro mono bã da te oto 're wapari za'ra mono da, da te âma 're ĩsaze za'ra mono zéb da hã. Tame te za oto tirob'rãsutu. — Âne ma tã Zezusi hã wama rowaihu'u za'ra, romhã ré.

Robzépata za'ětě uptabi wasu'u

Marcusi 13.14-23; Rucasi 21.20-24

¹⁵ Tawamhã Zezusi hã ma duré ãne na wama rowaihu'u sirõmo za'ra:

— Zahadu wapsi, te za asiwi ĩmadââ za'ra wa'wa, marĩ ĩwasété uptabi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma te za tihâiba, te te siwi ĩwě'õ pe hã. Taha ãma ma tô Dani'é hã rob'ui'ére siro duréhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. (Ãhã wasu'u na rob'ui'ére hã 're sõré za'ra wa'aba mono wamhã, ma'ãpé ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono za, waihu'u za'ra wa'aba da.) Tawamhã ãne hã za oto daré romhâimana wamhã, rowasété si te za a'ã daré 're sa'wari. Taha wa, Zudeza na danhipti'a nhorõmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã, wara sina te za 're sisa're, étě 'râihã u tiwi simani za'ra da, duré sisõ'reptu za'ra da. ¹⁷ Ni'wam norĩ hã 'ri nhisi hãpã ãma si'ubumroi wamhã, tinhibro zô sisisi õ di za a'ã, 'ri para u hã. Õne haré te za dame sisa're, étě 'râihã u, ta norĩ hã. ¹⁸ Duré ni'wam norĩ hã buru ãma te te romhuri za'ra wamhã, 'ri tême sisa'rei mono õ di za apã, tisi'ubuzéb zô. Mare di. Õne haré te za duré ta norĩ hã étě 'râihã u dame sisa're. ¹⁹ ãne hã rowasédé hã daré hâimana wamhã, ĩwasã ré norĩ ma hã tãma ropipa uptabi za'ra di za, ĩra pré ré norĩ ma zama.

²⁰ Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma 're aimreme zusi aba mo, rowa'u'u wahã 're sa'wari mono ré, duré sabadu na romhuri zahârizém na bâdã hã te te pisutu tã da, étě 'râihã u asa'rei wa'aba mono zéb da hã, rowasété wi aimani za'ra wa'aba zéb da hã.

²¹ Rowasédé hã oto dazô 're wairébé mono wamhã, te za oto robzépata za'ětě za'ra ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩaropoto na'rata mono zém hawimhã, ãne na hã da te 're robzépata za'ětě uptabi za'ra mono õ di. Niwamhã ãne na hã da te 're robzépata zahu za'ra mono õ di za. ²² 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sima pisutu, bâdã hã za da te 're ĩrobzépata za'ra mono zéb da hã, te te dama wãtari da, rowasété ré da'ãma romhâimana pahã tã da. ãne hã te te sima pisutu õ 'wa'ãhã, te aré uburé dasi'utõrĩ pese, za daré ĩrob'rãsutuzém na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwě za'ra mono da, te te sima 're ĩapisutu mono norĩ zawi te, te za ãne hã 'manha.

²³ — Za da te 're robzépata za'ětě za'ra mono ré, áté ni'wam norĩ hã te za te te aima 're da'mahârã za'ra wa'wa, ãne: "Ãhãta, Cristu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu, Danho'reptui'wa da." Áté aimawi norĩ hã te za duré ãne te te aima 're da'mahârã za'ra wa'wa: "Õhõta, Cristu." ãne wamhã, ãma 're dazaze za'ra wa'aba mono õ di za, damreme na hã. ²⁴ E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã te za datême 're nomro, danho'reptui'wa na, niha wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono da, sadawa nhipese na. Ta norĩ hã marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã te za duré te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para newa, da te ãma 're sasõmri za'ra mono

da. ĩsazei'wa norĩ zama te te dame ãma 're saze za'ra mono da, te za ãne na te te dama 're romhõsi za'ra. Tane nheré, te te dame 're sazei waihu'u za'ra mono õ di za ta norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're apisutu sirõmo mono wa, ãma 're sib'a'uwě za'ra mono da. ²⁵ ãne hã wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, zahadu romhâimana õ ré. Taha wa, ma'ãpé ãma 're asõpré u'âsi aba mono za, ãne na hã.

²⁶ — Áté ni'wam norĩ hã te za taré te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, ãne: "Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã ma tô wei mo, apã. Õhõta te nhamra, a'ubuni wi." ãne hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, a'ubuni u 're anomro aba mono õ di za, ĩzõ 're asõpré wa'aba mono da. Áté te za duré ãne da te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa: "Ãhãta ma dawi aima'u." ãne wamhã, ãma 're dazaze za'ra wa'aba mono õ di za, senai'õ na hã, wa hã pi'uriwi nimahã na hã za we apã ĩmorĩ õ na dâ'ásina. ²⁷ Tã 're si'ubuzi za'ra mono wamhã, dama rob'madãâ pibu pese di, hãiwa mono bâ hã. Tane duré, wa hã dasiré ĩpodo hã apã we ĩmorĩ wamhã, aihĩni te za ĩmadãâ za'ra ni.

²⁸ — Sipahudu hã marĩ dãâ u 're si'rã'õtõ mono wamhã, dama pibui pese za'ra di, marĩ hã 're dãâ za'ra mono wa, 're ĩsimi'wara mono zé hã. Tane, wa hã apã we ĩmorizé hã uburé dama ĩpibu pese za'ra di za oto. — ãne ma tô Zezusi hã wama sina rowaihu'u sirõmo za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã za we apã ĩmorizé wasu'u

Marcusi 13.24-27; Rucasi 21.25-28

²⁹ ãne na ma duré wama waihu'u sirõmo za'ra:

— Tawamhã da te 're robzépata za'ětě za'ra mono parip si, awa'awi te za bâtã na tirobra. A'amo zama te te rob'uiwě õ di za oto. Wasi norĩ hã te za duré rere, hãiwa hawi. Uburé hãiwa na 're ĩsimasa mono hã te za duré 're sisa're. ³⁰ ãne hã daré romhâimana pari, marĩ hã te za watobro hãiwa na, dama ĩpibu pese zéb da hã, wa hã dasiré ĩpodo, apã we ĩmorizém na da te ĩãma waihu'u za'ra da oto. Tawapsi te za oto daro mono bâ dasiwi ĩmadãâ ni, hãiwa'a na we ĩmorĩ ré. ĩwaihu'u pese na wa za wei mo apã, duré ĩhãiba na hã rowa'a za'ětě ré. Da te dasiwi ĩmadãâ za'ra wamhã, te za 're dazadari za'ra, robzawi te, danhimiza'rese ĩzõ 're danhimipari za'ra mono õ wa. ³¹ Tawamhã hãiwa ãma ĩma romhuri'wa hã tinhimnihârãzém na te za oto amnhihã, hãrã 'râihã uptabi na, daro mono bâ da te ĩwapari za'ra da hã. Simnihârã wi, hãiwa hawi ĩma romhuri'wa norĩ hã wa za we dazô satõrĩ za'ra, ti'ai u. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwě za'ra mono da, te te sima 're ĩapisutu mono norĩ hã te za we daro mono bâ te te simro, ĩtême. — ãne na ma tô Zezusi hã romhã ré wama waihu'u sirõmo za'ra.

Pidera wede wasu'u

Marcusi 13.28-31; Rucasi 21.29-33

³² Tawamhã ãne te duré wama rowasu'u za'ra:

— Pidera wede na, wa za oto aima āma romn-himiréé za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Pidera wede panhipti hã wapti'i wamhã, duré ĩsu té hã 're wairébé mono wamhã, tawapsi te za oto āma ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tã 're ĩta'a mono zéb u 're ĩromhutu mono zém na hã. ³³ Tane duré, marĩ hã 're ĩromhãimana mono zéb da, te aima ĩwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 'madã'ã za'ra wa'aba wamhã, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, rob'rãsutuzé hã za oto ĩwatobro na hã. ³⁴ Tô sena, wa āne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Ā hã uburé rowasédé hã dazô 're wairébé mono ré, ti'ai āma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ hã 're dã'ã za'ra mono õ ré, te za ĩsõ'a za'ra ti'rãsutu, romhãimanazé hã. ³⁵ Nimahã na te za hãiwa norĩ hã ai'utõrĩ zahuré, ti'ai me. Si'utõrĩ zahuré nherẽ, ĩnhimirowasu'u hã si'utõrĩ waihu'u õ di za. Pire na te za dama 're hãimana u'ãsi. — Āne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Danhimiza'rese āna 're danomro mono ré, Zezusi hã za we apã ĩmorĩzé wasu'u

Marcusi 13.32-37; Rucasi 17.20-37

³⁶ Tawamhã Zezusi hã ma duré āne na wama waihu'u sirõmo za'ra:

— Āne hã uburé za daré 're ĩromhãimana mono zéb da hã, ni'wa hã bãdã hã te te waihu'u õ di. Hãiwa āma romhuri'wa norĩ zama, bãdã hã te te waihu'u za'ra õ di duré. Wa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra nherẽ, te duré bãdã hã waihu'u õ di. ĩmama ma si, waihu'u pese di bãdã hã. ³⁷ Danhimiza'rese āna 're danomro mono ré, wa za wei mo apã dasiré ĩpodo hã, duréihã Nowé 're hãimana mono ré hã, danhimiza'rese āna 're ĩdahãimana za'ra mono ne. ³⁸ Ta norĩ hã daro mono bã daré âpusi mono õ ré hã, ma tô 're saihuri, tisa na. Te te 're âhuri duré, rowé na 're rosa'wari u'ãsi mono da newa. Te duré sina 're mro za'ra. Āne ma tô danhimiza'rese āna 're dahãimana za'ra, Nowé hã uba're ne 'manharĩ 're sébré õ ré, 'ri ne 'manharĩ 'remhã. ³⁹ Tawamhã rosa'rese õ ré, ma tô daré âpusi. Tawamhã uburé ma dasi'utõrĩ pese, â na. Tane duré, wa hã dasiré ĩpodo hã danhimiza'rese āna 're danomro mono ré, wa za wei mo, apã.

⁴⁰ — Āté aibã norĩ hã buru na siré te te romhuri zahuré ré, wa za we apã mo, dazô. Tawamhã ĩhãiba amo hã áté te za tiwi ti'ã hãiwa u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ĩhãiba amo si te za tirẽ. ⁴¹ Āté pi'õ norĩ hã siré 'ru'u zahuré ré, te za tiwi ti'ã, ĩhãiba amo hã. Tawamhã ĩhãiba amo si te za tirẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã.

⁴² Taha wa, te za asimiza'rese, ĩzô 're asimipari u'ãsi za'ra wa'aba mo, wa hã Asib'apito za'ra wa'wa hã apã we ĩmorĩzé hã bãdã hã waihu'u za'ra wa'aba õ wa.

⁴³ Wa za duré aima āma romnhimiréé za'ra wa'wa, āma rosa'rata za'ra wa'aba da. 'Ri tede'wa hã ĩsõrõwa u ĩsipsaihuri ĩwisizé hã, bãdã te te waihu'u sirõmo wamhã, tawamhã barana te za sô rob'madã'ã u'ãsi, sõtõ āna, 'ri para u sébré tõ da, tiwi sipsaihuri õ'umnh-asite. ⁴⁴ Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za asimiza'rese ĩzô 're asõpré u'ãsi aba mo. E marĩ wa. Wa hã dasiré

ĩpodo hã nimahã bãtã na ĩzô asimipari za'ra wa'aba õ zém na za we apã ĩmorĩ na dã'ãsina. — Āne te Zezusi hã wama roti za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, wanhimiza'rese sô 're wanhimipari za'ra mono da.

Romhuri'wa ĩumnhasi wasu'u, romhuri'wa ĩumnhasi'õ wasu'u me

Rucasi 12.41-48

⁴⁵ Tawamhã Zezusi te duré wama āma romnhimiréé za'ra, āne:

— Dama romhuri'wa ĩumnhã hã duré ĩsimiroti wẽ hã, e niha 're ĩhãimana mono zé hã. Āne hã 're hãimana mono wamhã, te za ĩsib'apito hã nimomo tiwi morĩ õ ré, tãma pisutu, uburé tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ĩsa'u nherẽ, te te sô 'madã'ã za'ra da. Te za duré tãma roti, bãtã pisutuzém na ĩsazéb da hã, te te tãma āma uwaimrami za'ra da, tãma ĩromhuri'wa norĩ ma. ⁴⁶ Tawamhã apã we ĩmorĩzéb u, tinhib'apito nhimiroti hã te te tãma āma uwaimrami wamhã, tãma rowé di za, romhuri'wai ma hã. ⁴⁷ Taha ma, tãma rowé uptabi di za tô. E marĩ wa. ĩsib'apito hã apã wisi wapsi, te za tãma pisutu, uburé ĩsimaĩ hã te te tãma 're 'madã'ã u'ãsi mono da oto, tãma umnhasi uptabi wa. ⁴⁸ Tazahã, tinhib'apito za're'ra, ĩsimiroti hã te te tãma āma uwaimrami õ wamhã, tãma rowé õ di za. Āté apito za're'ra, te za 'rãwi sima tinha: "ĩnhib'apito hã simahudu õ di." ⁴⁹ Tawamhã sô rowaptã'ã wẽ te, te za oto tizapari romhuri'wa norĩ hã te te 're ahã za'ra. Ázé hã te za duré te te 're hãsi, ázézei'wa norĩ siré. Siwa'ru te za oto 're hãimana. ⁵⁰ Tawamhã simisa'rese āna hãimana ré, te za ĩsib'apito hã ĩtème wi apã, sô ĩsimipari õ zém na nimahã bãtã na, siwa'ru. ⁵¹ Tawamhã sa'ëté te za azã, tãma ĩromhuri'wa hã. Tane ni'wam norĩ hã apã we ĩmorĩ õ ré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're 'madã'ã pese za'ra mono õ wamhã, te za tãma pisutu za'ra, ropipa u 're sisisi mono da, dasiré, ĩsimiroti hã te te 're 'madã'ã pese za'ra mono newa, taré āma 're dawata za'ra mono da, 're ĩhãimana wasété za'ra mono norĩ zu. Tame te za oto 're 'ry'ry. Te za duré 're 'wasitete za'ra, te te 're robzépata za'ëté za'ra mono wa. — Āne na ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Pi'õi hãiba tém norĩ hã dasina damro u, ĩsi'aba'rézé wasu'u

25 Tawamhã Zezusi hã ma tô tinhimiriromnhimiréé na wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, āne:

— Nimahã na si 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwé mono zéb da, apã we dazô ĩmorĩ wamhã, ni'wam norĩ si te za, ĩzô 're simipari za'ra mono sina, hãimana nhimiza'rese 're hãimana za'ra. Ā norĩ wasu'u zarina, wa za āma aima romnhimiréé za'ra wa'wa, āne. Pi'õ ĩpréduptém norĩ hã barana ma tô ai'aba'ré, dasina damro u, 10 na ĩhãiba za'ra hã, ĩmro'õ norĩ hã. Aibã hã za azarutu na ĩmro zô simipari za'ra da, ma tô ĩtème ai'aba'ré, pi'õ nhorõwa u. Āro'ore hã te siré 'wasa hãiba bã, aibã hã za pi'õ na ĩmro u wisi wa, te te tãma āma

rob'uiwê za'ra da, zudezu norí hâimanazéb zarina.
² Tane nherê, pi'ô îpréduptém norí hã 5 na si ma tô hâiba mono bâ rob'râi wa'u to hã siré 'wasa, simhi ne êtê 'manharí 're, âro'ore da hã, ta norí si hâimana nhimiza'rese 're hâimana za'ra mono wa. Îhâiba amo norí hã 5 na îhâiba za'ra hã te te siré 'mai'âri za'ra ô di, rob'râi wa'u tob ré hã simhi ne êtê 'manharí 'remhã, hâimana nhimiza'rese 're hâimana za'ra mono ô wa.
⁵ Tawamhã aibã zô te tirowaptâ'â hã, za pi'ô na ãmro zô. Sô rowaptâ'â wamhã, ma tô aptâ hã simro. Taha wa, ma tô nasi titomhâima'ã za'ra. Taha wa, te oto tin-hotô za'ra, ãwana.

⁶ — Tawamhã mara wa'wa ma tô ni'wa hã 'mahã: "Ôhõta te we oto aibã hã mo. We aiwairébé su'u aba, wa te wasina uzusi za'ra hã." Æne te ni'wa hã aibã hã dama 'mahã.

⁷ — Tawamhã pi'ô îpréduptém norí hã sô ãsimipari za'ra hã ma tô ti'utu za'ra. Utu za'ra wamhã, âro'ore na wedenhorô hã ma tô sôró nhihâri za'ra, ro'o wê da.

⁸ Tawamhã hâimana nhimiza'rese ãna 're Îhâimana za'ra mono norí hã ma tô tiwi rowaptêrê za'ra, tihâiba amo norí wi, hâimana nhimiza'rese sina 're Îhâimana za'ra mono norí wi: "Ma'âpé syry na wama sa'wari za'ra wa'aba, âro'ore na rob'râi wa'u to hã. Âro'ore hã wate za'ra hã te za oto wawi tidâ'â za'ra." Æne te pi'ô îpréduptém norí hã tisiré norí wi rowaptêrê za'ra.

⁹ — Tawamhã asa te tâma nharí za'ra: "Rob'râi wa'u to hã wa te aima sômri za'ra wa'aba ô di za. Mara wab ô di za, wa te aima a za'ra wa'aba wamhã. Te za wawi ai'utôrí za'ra. Ma'âpé tiha, da te 're Îuipra za'ra mono zéb u, ai'aba'ré su'u aba, tamemhã asima 'mai'uiupra za'ra wa'aba da." Æne te satôrí za'ra, tisiré norí hã.

¹⁰ — Tawamhã pi'ô îpréduptém norí hã hâimana nhimiza'rese ãna 're Îhâimana za'ra mono norí hã ma tô ai'aba'ré, rob'râi wa'u tob zô, te te sima 'mai'uiupra za'ra da. Tawamhã ta norí za'u si ma tô aibã hã wi, timro zô. Wisi wamhã, pi'ô îpréduptém norí hã 5 na îhâiba hã hâimana nhimiza'rese 're Îhâimana za'ra mono norí hã ma tô ãsiré asisi 'ri para u, ãsiré saihuri da, sina ãmro zahuré zém na. Sisisi wamhã, ma tô ãrê 'ridawa nhitop tete za'ra ni.

¹¹ — Æma ronomro za'ra wapsi, ma tô îhâiba amo norí hã aihutu apã, pi'ô îpréduptém norí hã, aibã hã pi'oi ãma ãmrozéb u hã. Sihutu wamhã, ãne te nasi 'mahârã za'ra, rowi hawi: "Apito, apito, wei wama 'ridawa za'ra na, ãma atême wanhisisi da."

¹² — Tawamhã aibã hã pi'ô na ãmro hã te asa tâma nharí za'ra: "Mare di. Te aima 'ridawa za'ra wa'aba ô di za, ãma aiwaihu'u za'ra wa'aba ô wa." Æhã wasu'u na wa tô aima ãma romnhimiréé za'ra wa'wa, ãne na hã.

¹³ — Taha wa, a norí wa'wa hã aihâimana nhimiza'rese te za ãzô 're asôpré u'âsi aba mo, bâdã hã aima waihu'u za'ra wa'aba ô wa, apã za we ãmorízé hã. — Æne ma tô Zezusi hã wama waihu'u sirômo za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norí ma.

Romhuri'wa norí hã, tinhib'apito zô rob'uiprazé te te 're Îmadâ'â za'ra mono norí wasu'u

Rucasi 19.11-27

¹⁴ Tawamhã Zezusi hã ma duré tinhimiromnhimiréé na marí hã wama waihu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norí ma, ãne:

— 'Re Îhâimana u'âsi mono, za da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zém na, wa za duré aima ãma romnhimiréé za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã ma tô sima rowê, darob amoi u morí da. Tawamhã morí ô ré, ma tô sô tihârã za'ra, tâma ãromhuri'wa norí zô, tite rob'uiprazé hã te te tâma sômri za'ra da, ãsa'u te te sô 're 'madâ'â za'ra mono da, duré tâma sina hã'ã da, taré 're simi'wara tô mono da, rob'uiprazé hã. Æsimiromhuri wê na tâma ãumnhasi za'ra zarina, ma tô tâma sômri za'ra. Æmorí'rata ma hã ma tô 5 miu na tâma tisô rob'uiprazé ãsapotore hã, oru 'manharí hã. Duré ãsãna're ma hã 2 miu na ma tô tâma tisô. Duré da'rãsutu'wai ma hã, miu na ma tô tâma tisô. Taha pari te oto mo, darob amoi u, danhib'apito hã. ¹⁶ Tawamhã tâma ãromhuri'wa hã, 5 miu na rob'uiprazé ãsapotore te te ã'âri hã ône haré ma tâma sina hã, te te ãma ãromhuri wê zéb zarina. Tawamhã 5 miu na nherê, ma tô duré 5 miu na ãma ato, ãsib'apito te te tâma ãsômri na hã. Uburé hã 10 miu na oto, rob'uiprazé ãsapotore hãiba hã, ãma sito wamhã.

¹⁷ Tane duré tâma ãromhuri'wa hã 2 miu na rob'uiprazé ãsapotore te te ã'âri hã ma tô duré tâma sina hã. 2 miu na nherê, ma tô duré 2 miu na ãma ato. Uburé hã 4 miu na îhâiba hã oto. ¹⁸ Tane nherê, tâma ãromhuri'wa hã miu na rob'uiprazé ãsapotore te te ã'âri hã tinhib'apito nhimiroti te te 'madâ'â ô di. Taré ma tô sada ab're, tinhib'apito wi, rob'uiprazé hã te te sêré da.

¹⁹ — Tawamhã ãma ronomro hã wapsi, ma tô ãsib'apito za'ra hã apã ãtême tiwisi za'ra, darob amoi hawi. Wisi wi, te sô tihârã za'ra, tâma ãromhuri'wa norí zô, rob'uiprazé ãsapotore hã niha si te te hâimana mono zô, te te tâma wasu'u za'ra da. ²⁰ Tawamhã romhuri'wa hã 5 miu na rob'uiprazé te te aré ã'âri hã ma tô ãtême ãzé ãmorí'rata na, tinhib'apito u. Æne te tâma tinha: "Apito, rob'uiprazé ãsapotore hã 5 miu na ma tô ãma ãsô, asa'u aima sina hã'ã da, tawapsi, aima ãma ãsitob da, taré aiwi simi'wara tô da. Æhãta ma tô sina hã, 5 miu na, te ãma aima ãromhuri wê zéb zarina. Uburé hã 10 miu na oto îhâiba hã, rob'uiprazé ãsapotore hã. Æhãta te asô nomro." Æne te romhuri'wa hã tinhib'apito ma wasu'u, tinhimiromhuri hã.

²¹ — Tawamhã ãsib'apito te asa tâma tinha, ãne: "Wê di tô. A hã ãma romhuri wê 'wa. ãma ai'umnhasi di. Rob'uiprazé hã syryre nherê, ma tô ãma ãromhuri wê, ãzô. Taha wa, ãhã nhipai u wa za oto aima pisutu, marí ahã uptabi na ãma 're ab'madâ'â u'âsi mono da. Te za oto ãsiré 're aihâimana mo, wasiré ãma 're watoi u'âsi mono da." Æne ma tô tâma ropisutu siro, tâma ãromhuri wê 'wai ma.

²² — Tawamhã romhuri'wa hã 2 miu na rob'uiprazé te te aré ã'âri hã ma tô duré ãtême ãzé, tinhib'apito u. Tawamhã ãne te tâma tinha: "Apito, rob'uiprazé ãsapo-

tore hã 2 miu na ma tô ĩma ĩsõ, asa'u aima sina hãhã da, tawapsi, aima ãma ĩsitob da, taré aiwi simi'wara tõ da. Āhãta ma tô aima sina hã, 2 miu na, te ãma ĩromhuri wẽ zéb zarina, aima. Uburé hã 4 miu na ĩhãiba hã rob'uiprazé ĩsapotore hã. Āhãta te asõ nomro." Āne te romhuri'wa hã tinhib'apito ma siwasu'u, tinhimirohurizém na.

²³ — Tawamhã ĩsib'apito asa te tãma tinha, ãne: "Wẽ di tõ. A hã ĩma romhuri wẽ 'wa. ĩma ai'umnhasi di. Rob'uiprazé hã syryre nheré, ma tô ãma ĩzõ ĩromhuri wẽ. Taha wa, ãhã nhipai u wa za duré aima pisutu, marĩ ahã uptabi na ĩma 're ab'madã'ã u'ãsi mono da. Te za oto ĩsiré 're aihãimana mo, wasiré ãma 're watoi u'ãsi mono da." Āne ma tô duré tãma ropisutu siro, tãma ĩromhuri wẽ 'wai ma hã.

²⁴ — Tawamhã romhuri'wa hã miu na rob'uiprazé te te aré ĩ'ari hã ma tô duré ĩtème ãzé, tinhib'apito u. Tawamhã ãne te tãma tinha, ta hã senai õ na hã: "Apito, ĩma aiwaih'u'u pese di. A hã da'ãma 're aipé'ezé mono õ. Ni'wa hã te te dame 're rob're mono õ nheré, danho hã tite da, te te dawí sima 're ĩ'arãihãri mono ne, te danhimarĩ hã dawí asima 're ĩ'awaibui mo, ate da. ²⁵ Āne na te aiwaih'u'u wa, wa tô aima ĩpahi. Taha wa, te aiwi simini wa, niha ĩma rob'manharĩ õ'umnhasite, wa tô rob'uiprazé ĩsapotore hã simi'u ti'ai 'rowi, wẽ na asõ 're sa'wari mono da. Āhãta te wẽ na asõ nomro, uburé ate rob'uiprazé hã te asõ 're 'madã'ã mono da, ĩma ĩsõmri hã." Āne te romhuri'wa hã tãma siwasu'u, tinhib'apito ma.

²⁶ — Tawamhã ĩsib'apito, te ãne asa tãma tinha: "A hã ĩma romhuri wasété 'wa. Aiwa'a uptabi di. Ma tô ĩãma ĩrosa'ra, marĩ hã date nheré, te dawí ĩsima 're ĩ'awaibui mono na, ĩte da. Āne ma tô ĩãma ĩrosa'ra, asima.

²⁷ Āne na 're ĩhãimana mono wamhã, e marĩ wa bété, rob'uiprazé ĩzõ sērē õ di, wedehãpã 're. Tawamhã apã we ĩwisi wapsi, te aima ĩsõmri nhipai u, wa aré ĩsima waze uburé, ĩzõ sina hãhã wa." Āne ma tô tãma waihu'u, tãma ĩromhuri wasété 'wai ma. ²⁸ Tawamhã te duré tãma rowasu'u za'ra, uburé ĩrata ĩsimasam norĩ ma: "Ni'wam norĩ hã marĩ ahã nheré, simi'ẽ na te te 're romhuri za'ra mono wamhã, te za ãma tãma 're dasito, marĩ na. Tane nheré, ni'wam norĩ hã marĩ syryre na simi'ẽ na te te ãma 're romhuri za'ra mono õ wamhã, te za syryre nheré, tiwi sani za'ra ni. Taha wa, te za tiwi ĩ'ari 'wa, rob'uiprazé ĩsapotore hã, ĩma romhuri wasété 'wai wi, 10 miu na te te ĩzõ ĩhãiba ma, sõmri aba da.

³⁰ Taha pari, te za asiwi ĩmei wa'wa rob u, robra u. Tame te za oto sina tiwawa. Te za duré 'wasitete, te te robzépata za'etē wa." Āne ĩsib'apito hã ma tô dama hãiba 'ru. — Āne na ma tô Zezusi hã wama ãma romn-himiré za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã, za da'ãma ĩsipo'ozé wasu'u

³¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romhã ré wama rowaihu'u sirõmo za'ra, ãne:

— Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã niwapsi wa za wei mo apã ĩmama zadawa para, hãiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ siré. Tawapsi wa za danhib'apito

simasisizém na 're ĩnhamra, ĩpire na te 're da'ab'madã'ã u'ãsi mono da oto. ³² Tame te za aihĩni pese ĩnho're aimasam ni, daro mono bâ 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ hã, dapoto mono bâ. Tawamhã tame wa za oto da'ãma aipo'o. Pone'ërebã 'madã'ã'wa hã te za tinhimizama na 're sipo'o, pone'ërebã zéré mapu hã, pone'ërebã zéré uzé zama. Tane wa za duré wa hã da'ãma aipo'o, ĩwẽ hã duré ĩwasédé hã. ³³ Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're ĩmadã'ã pese za'ra mono norĩ hã ĩnhimire niwĩ wa za sõré, ta norĩ si te 're awësãmri mono wa. 'Re ĩdanomro wasété mono norĩ hã ĩnhimi'e niwĩ wa za duré sõré, ta norĩ si te ĩsiwi 're awẽ'õ pese mono wa. ³⁴ Tawamhã wa hã uburé Danhib'apito hã wa za ãne ta norĩ ma nharĩ za'ra, ĩnhimire niwĩm norĩ ma: "ĩmama, ĩwẽ si te te aima 're ĩsõmri za'ra wa'aba mono norĩ hã te za oto ĩrata 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo. Duréihã te te aropoto mono wamhã, ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, ai'ãma 're sib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za oto ĩrata 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo, ai'ãma 're sib'a'uwẽ u'ãsi za'ra wa'aba mono da oto. ³⁵ Ti'ab ré, mram na 're ĩhãimana mono ré hã, ma tô mra hã ĩma 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo. Duré 'rubu ré ma tô ã hã ĩma 're ĩõb za'ra wa'aba mo. Duré asiré õ nheré, ma tô ĩzõ 're atob'uzu za'ra wa'aba mo, asõrõwa u atème 're ĩzasi aba mono da. ³⁶ ĩ'uzã õ ré, ma tô asiwi 're ĩ'uzã za'ra wa'aba mo. Duré ĩhãzé wa, ma tô asiwi 're ĩpibui wa'aba mo. Dazazéb 're, 're ĩza mono ré, ma tô duré asiwi 're ĩzabu za'ra wa'aba mo. Āne na 're ĩpawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mono wa, hãiwa ãma te za oto ĩsiré 're anomro u'ãsi aba mo, ĩmama hã ai'ãma 're ĩsib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono zéb ãma hã." Āne na wa za nimahã na hã tãma ĩsiwasu'u za'ra, ĩnhimire niwĩ ĩsimasam norĩ ma.

³⁷ — Tawamhã õ norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're ĩmadã'ã pese za'ra mono norĩ hã te za sina ĩzadanhãri za'ra, ãne: "Wanhib'apito, e niwa wa tô mra hã wa te aima 're sõmri za'ra, mram na 're aihãimana mono ré hã. E niwa duré 'rubu na 're aihãimana mono ré, wa tô ã hã wa te aima 're õb za'ra. ³⁸ E niwa wa tô aiwaih'u'u õ nheré, asõ 're watob'uzu za'ra, wanhorõwa u zama 're azasi mono da. E niwa wa tô duré ai'uzazéb da hã wa te aima 're sõmri za'ra, ai'uzã õ wa. ³⁹ E niwa wa tô duré wa te wasiwi 're aipibu, aihãzé ré. E niwa wa tô duré atème 're wanomro, wa te 're asabu za'ra mono da, dazazéb 're, 're asa mono ré hã." Āne te za ta norĩ hã sina amrami za'ra, ĩma.

⁴⁰ — Tawamhã wa hã uburé Danhib'apito hã wa za ta norĩ ma ãne tãma rowasu'u za'ra: "Tõ sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. ĩsisãnawã norĩ hã ti'ab ré ãne na te te 're robzépata za'ra mono wamhã, dama wapu na 're hãimana za'ra mono nheré, marĩ ĩwẽ hã tô õhõ na hã tãma 're 'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono wamhã, ta norĩ hãiba u'ãbã ma tô ĩma 're ĩmanharĩ wẽ za'ra wa'aba mo." Āne na wa za ta norĩ ma waihu'u za'ra.

⁴¹ — Tawamhã ĩnhimi'e niwĩ ĩsimasam norĩ ma, wa za nharĩ za'ra oto, ãne: "A norĩ wa'wa hã ma tô 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te siwi 're aiwẽ'õ pese za'ra

wa'wa. Mo oto ĩnhiti ai'aba'rúi wa'aba, unhama ro'o u'ási u, wa'uburé norí zô 'Re ĩhâimana u'ási mono te te ĩpisutuzéb u, ta norí nhib'apito zô zama. ⁴² Ti'ab ré mram na 're ĩhâimana mono ré hã, ĩsa hã ĩma 're sômri za'ra wa'aba mono õ di. Duré 'rubu ré, â hã ĩma 're õb za'ra wa'aba mono õ di. ⁴³ Wa hã aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba õ nherê, ĩzô 're atob'uzu za'ra wa'aba mono õ di, asõrõwa u 're ĩzasi aba mono da hã. Duré ĩ'uzã õ ré, asiwi 're ĩ'uzã za'ra wa'aba mono õ di. Duré ĩhâzé ré, asiwi 're ĩpibu za'ra wa'aba mono õ di. Dazazéb 're, 're ĩza mono ré, ĩtême 're anomro aba mono õ di, 're ĩzabu za'ra wa'aba mono da." Āne wa za ta norí ma nharí za'ra, ĩnhimi'e niwí ĩsimasam norí ma hã.

⁴⁴ — Tawamhã ta norí hã te za asa ĩma nharí za'ra, āne: "Apito, e niwa wa tō taré wa te 're ai'madââ za'ra, mram na 're aihâimana mono ré hã, duré 'rubu 're sé-pata mono ré hã, duré wama aiwaihu'u õ nherê, nima hawi watême 're aimasisi mono na hã, duré ai'uzã āna 're aimorí wamhã, duré aihâzé na 're aihâimana mono ré hã, duré dazazéb 're, 're asa mono ré hã. E niwa wa tō āne na hã taré wa te 're ai'madââ za'ra, wa te wasiwi 're aipawaptob za'ra mono āna." Āne te za duré ta norí hã ĩzadanharí na ĩma wa'rãmi za'ra, ĩnhimi'e niwí ĩsimasam norí hã.

⁴⁵ — Tawamhã ta norí ma, wa za duré āne rowasu'u za'ra: "Tō sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ti'ab ré, ā norí hã dama wapu na 're ĩhâimana za'ra mono norí hã āne na te te 're robzépata za'ra mono ré hã, marí ĩwê na 're pawaptob za'ra wa'aba mono õ di. 'Re pawaptob za'ra wa'aba mono õ wamhã, ta norí hãiba u'âbã, asiwi 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mono õ di duré." Āne wa za ta norí ma, tãma waihu'u na wa'rãmi za'ra, ĩnhimi'e niwí ĩsimasam norí ma hã.

⁴⁶ — Tawamhã ta norí hã te za oto ai'aba'rúi, 'Re ĩhâimana u'ási mono nhiti, ĩsimihâzém na za te te 're ĩrobzépata u'ási za'ra mono zéb u hã. 'Re ĩhâimana u'ási mono nhimiroti te te 're ĩmadââ pese za'ra mono norí si, te za ĩrata 're hâimana u'ási za'ra, rowê u'ási āma.

Zezihi āma da te ĩrosa'rata za'ra zé, da te dasiwi wíř da

Marcusi 14.1-2; Rucasi 22.1-2; Zuwã 11.45-57

26 Tawamhã Zezihi hã tinhimiroti na uburé āne na te te dama rowahutu parimhã, ma tō wama nharí za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norí ma, āne:

² — Romhuture di oto, dato hã da te 're ĩmanharí za'ra mono zéb u hã, 'Re ĩhâimana u'ási mono, Ezitu hawi te te ĩdawaibuzém na āma dasipo're pu'u za'ra da, Pasowa na dato nhisi hã. Awê amo na te za ĩwa waptãrã, bãdã hã. Āne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Tawapsi te za oto dasiwi ĩhãiba nhomri ni, Danho'reptui'wa da 'Re ĩhâimana u'ási mono te te ĩpisudu hã, da te dasiwi ĩzasõmri da hãwi, wedepo'õ nhonhi'rãmi na. — Āne ma tō Zezihi hã sina wama rowasu'u sirõmo za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norí ma.

³ Tawamhã sasedoti ĩpire norí hã, duré zudezu norí ma roti'wa norí hã ma tō si'rã'õtõ, Caipasihĩ nhorõwa u, 'ri za'ëtê u. Ta hã sasedoti ĩpire uptabi, 're ĩhâimana mono, 'Re ĩhâimana u'ási mono ma, da'āma romhuri'wa. ⁴ Tawamhã, sitême si'rã'õtõ wamhã, ma tō sima āma rosa'rata za'ra. Taha wa, te roti hã pi'uriwi siwi 'manha, Zezihi hã pi'uriwi te te siwi āri da, da te oto dasiwi wíř da. ⁵ Āne te sima āma roti za'ra:

— Dasa hã da te 'manharí za'ra ré, wa te wasiwi āri õ di za, wazada dazahi za'ra õ'umnhasite, wazada dahâimana za'ra tō da. — Āne ma tō sima āma roti 'rãsutu za'ra.

Pi'õ nhoprubzé wasu'u, Zezihi ma

Marcusi 14.3-9; Zuwã 12.1-8

⁶ Tawamhã Zezihi hã ma tō mo, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u. Tame te oto nhamra, Simahã nhorõwa āma, ĩ'wa're ré nhorõwa āma. ⁷ Tawamhã sai ma sãmra ré, ma tō pi'õ hã ĩtême wi, Zezihi u. Wedewa'u zadaze hã ma siré sada āwisi, êtê 'manharí 'remhã, simhi ne 'remhã ĩdup syryre wamhã. Wa'âbã za'ëtê di ta hã, wedewa'u zadaze hã. Wa'âbã za'ëtê nherê, ma tō Zezihi 'rã nhisiwi sa'wa pi'õ hã, tãma sawi wa.

⁸ Tawamhã wa norí hã Zezihi siré 're ĩwanomro mono norí hã āne hã wa te 'madââ za'ra wamhã, wa tō sada ab'ru za'ra ni, pi'õ da. Taha wa, wa tō wasima āma nharí za'ra ni, āne:

— Oro õ hã wa'âbã za'ëtê za, ma taré ĩrã nhisiwi sa'wa, wedewa'u zadaze hã. Te te dama wede 'wa'âhã, aré wa'âbã za'ëtê di. Tawamhã ĩwa'â hã te aré ĩsibrob'õ norí ma, te te sômri. — Āne wa tō wasima āma nharí za'ra ni, pi'õ nhoprubzém na hã.

¹⁰ Tawamhã Zezihi hã wa te wasima āma ĩnharí za'ra zé hã te te wawi waihu'u za'ra wamhã, te āne na wazadanharí za'ra:

— E marí da, te pi'õ ma ĩnharí za'ra wa'wa. Tãma nharí za'ra wa'aba tō. Tõ'ã. ĩ'waibaba ma tō āne na hã āma ĩzawi wê. ¹¹ ĩsibrob'õ norí hã te ai'rata 're si'ubumroi u'ási 'wa, 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. Tanei õ di, wa hã. Ai'rata 're ĩnhamra u'ási aba mono õ di za oto. ¹² Pi'õ hã wedewa'u zadaze hã ĩrã nhisiwi te te sa'wari wamhã, za ĩdã'ã wa, da te dasiwi ĩnherézéb u te te āma ĩhãiba u'ré da, ma tō āne hã ĩma 'manha, zudezu norí hãimanazéb zarina. ¹³ Daro mono bã te za ĩwasu'u wê na da te 're dapo're pu'u za'ra. Tawamhã pi'õ hã te te ĩma ĩmanharí wê zém na zama, te za da te dasima 're wasu'u u'ási za'ra, āma 're dasipo're pu'u za'ra mono da. Tō sena, wa āne aima waihu'u za'ra wa'wa. — Āne ma tō Zezihi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norí ma.

Zudasi hã, Zezihi te te dama hãiba nhomri da, te te sima ĩrosa'ratazé wasu'u

Marcusi 14.10-11; Rucasi 22.3-6

¹⁴ Tawamhã 12 na Zezihi siré 're ĩwanomro mono norí hã misi wa tō wa'maimorí ni, Zudasi Icarizoti na ĩsisi hã sasedoti ĩpire norí u, te te sadanharí za'ra da.

¹⁵ Tawamhã āne te sadanharí za'ra:

— Zezusi hã ma tô asima ïwě za'ra wa'wa, asiwi âri aba da. E âne hã aima wě za'ra wa'aba di za, te aima ïhâiba nhomri za'ra wa'aba da hã. Aima wě za'ra wa'aba wamhã, e niha te za ïma ïwa'âbã za'ra wa'wa. — Âne te âma sadanharĩ za'ra, Zudasĩ Icarizoti hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa norĩ ïpire za'ra norĩ hã.

Tawamhã âne na âma sisaze za'ra wamhã, ma tô rob'uiprazé ïsapotore hã tâma sa'rata za'ra, 30 na étê'ubuzi'a prata 'manharĩ hã. Taha pari, ma tô tâma sômri za'ra, Zudasihĩ ma.

¹⁶ Tawamhã ta hawim haré te oto Zudasĩ hã sima âma rob'madâ'â u'âsi, nimahã bâtã na Zezusi te te oto dama ïhâiba nhomrizéb da hã, danhimiza'rese âna dahâimana za'ra ré.

Zezusi norĩ hã Pascowa na siré ïsaihurizé wasu'u

Marcusi 14.12-21; Rucasi 22.7-23; Zuwã 13.21-30

¹⁷ Tawamhã bâdã ma tô ïwa waptãrã, ï'u'ëté duptoio'ô, da te 're ïhuri mono zé hã, Pascowa na dato nhisi hã. Taha ré, wa tô Zezusihi siré 're ïwanomro mono norĩ hã wasina tété za'ra ni, wa te wasiwi sadanharĩ za'ra da, âne:

— E momo ma tô asima ïrowě, asô ïwanhipi za'ra zéb da hã, Pascowa na dato nhisi na ïwasaihurizéb da hã. — Âne, wa tô wasiwi sadanharĩ ni, Zezusi hã.

¹⁸ Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— 'Ri ahã u te za oto ai'aba'rúi wa'wa, aibã hã asiwi sôpêté aba da. Tawamhã âne te za tâma ïzadawa wasu'u wa'wa: "Wama rowahutu'wa hã wa za aima sadawa wasu'u za'ra ni, âne: ïnhibãdã hã romhuture di oto, ïmama te te ïpisutuzé hã, ï'ãma. Asôrôwa âma wa za wasa hã huri ni, ïsiré 're ïnomro mono norĩ me, Pascowa na dato nhisi na 're ïdasaihuri mono zém na hã." — Âne te za tâma ïzadawa wasu'u za'ra wa'wa, aibã ma. — Âne hã ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra.

¹⁹ Tawamhã ïsiré 're ïwanomro mono norĩ hã wa tô âma uwaimrami za'ra ni, te te wama ïwaihu'u za'ra zéb zarina. Wanhipi wa tô 'manharĩ za'ra ni, Pascowa na dato nhisizém na.

²⁰ Tawamhã mara wamhã, wa oto asimro ni, wasiré wasaihuri da, 12 na wahâiba za'ra hã, Zezusihi me.

²¹ Tawamhã wasaihuri ré, ma tô Zezusi hã wama waihu'u sirômo za'ra, âne:

— Tô sena, wa aima waihu'u sirômo za'ra wa'wa. Misire te za dama ï'maihâiba nhomri 'wa.

²² Âne, wa te wasina mreme wapari za'ra wamhã, ma tô wawi tirobzei'ô pese za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ wi hã. Âhã wamhã, misi si wa tô nasi âma tâma romnomri za'ra ni, âne:

— Wanhib'apito, e wa hã te dama aihâiba nhomri da bâ, te âne wama ïnharĩ za'ra. — Âne, wa nasi wasina tâma amrami za'ra ni, âne na hã wasiwaihu'u za'ra ô wa.

²³ Tawamhã asa te Zezusi hã duré wama nharĩ za'ra:

— Za dama ïhâiba nhomri'wa hã, ï'u'êne hã te za piza'a 're ïsiré di'i. ²⁴ Wa hã ti'ai âma dasiré ïpodo hã duréihã ma tô ïdã'âzém na rob'ui'ééré sirômo za'ra, 'Re

ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Ta norĩ hã te te ï'ãma ïrob'ui'ééré za'ra zéb zarina wa za âma mo tô, ïdã'âzéb u. Tane nheré, aibã ma, tâma 're ropipa uptabi mono di za, za te te dama ïhâiba nhomri'wai ma hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono za te te azâri wamhã, te za sima rosa'rata, âne: "Ïpoto ô 'wa'âhã, aré wě di. E marĩ wa. Âne na te 're robzépata mono ô wa aré." — Âne te za 'rãwi si'ãma rosa'rata, za dama ïhâiba nhomri'wa hã. — Âne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra.

²⁵ Tawamhã Zudasĩ hã dama ïsômri'wa da hã te Zezusi hã sina sadanha, âne:

— Rowahutu'wa, e wa hã za te dama ï'aihâiba nhomri na, ma tô asina ïwaihu.

Tawamhã asa te Zezusi hã tâma tinha:

— Tane tô. Asi'uihã na ma tô âne na hã asiwaihu. — Âne ma tô Zezusi hã tizadawa na tâma wa'rã.

²⁶ Tawamhã wasaihuri ré, ma tô ï'u'êne hã ti'ã, Zezusi hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono âma te ïré âma tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô te te wě'ë, ï'u'êne hã. Te te wě'ëi mono parimhã, ma tô te te wama sômri, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma. Âne te oto wama nharĩ za'ra: — Â, ï'u'êne hã huri aba. Â hã ïhâiba te wasu'u. — Âne ma tô Zezusi hã sina wama waihu'u za'ra.

²⁷ Taha pari, hãsizé hã ma duré ti'ã, uwa 'ru 'rãĩ wa'u ïsé ré hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono âma te duré tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô ïré te te wama sômri, uwa 'rãĩ wa'u ïsé ré hã. Âne te duré wama nharĩ za'ra:

— Â, rob'rãĩ wa'u hã âhuri aba, aihĩni. ²⁸ Â hã ïwapru, te wasu'u. Rob'rãĩ wa'u za'wari ne, te za ïwapru hã ïwi asa'wa, da'ahã zãda ïdã'â wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã dawasédé hã te te oto 're ab'madã'â tô mono da, da'ãma. Â hã ïwapru, ïwi sisa'wari wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwě ma, te te tâma ïropisutuzé hã tô sena za te te tâma âma 're ïuwaimrami mono zé, te wasu'u. ²⁹ Tô sena, wa za aima ïsiwasu'u za'ra wa'wa. Âne hã rob'rãĩ wa'u te 're hãsi mono ô di za oto, a'ã. Niwapsi ïmama hã uburé da'ãma 're sib'a'uwě mono wapsi, wa za duré te 're hãsi, asiré wa'aba. — Âne ma tô wama siwasu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma.

³⁰ Tawamhã wanho're na wa tô âma wawata za'ra ni, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma. Wanho're za'ra parimhã, wa tô wawairébé ni, Oriwera na été 'rãihã nhisi u wasi'aba'ré da.

Pedru hã te te dawĩ ïudãzém na, Zezusi te te tâma ïwaihu'u sirômo zé wasu'u

Marcusi 14.27-31; Rucasi 22.31-34; Zuwã 13.36-38

³¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma rowasu'u za'ra, âne:

— A norĩ wa'wa hã ã barana, niha ïma romhâimana wamhã, te za aihĩni asiwi ïrême 'wa. Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô âne na ï'ãma rob'ui'ééré siro, 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na hã: "Pone'ërebã 'madã'â'wa hã wa za tiwĩ. Tawamhã pone'ërebã hã te za ropé." — Âne na duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré, ïbaihã na hã.

³² Tane nherē, asiwi ĩrēme aba nherē, ab're hawi apā ĩhāiwa'utu parip si, wa za aiwana ĩmorĩ 'wa, Darireza na danhipti'a nho'omo nhisi u, tamomo ĩnhopētē za'ra wa'aba da. — Āne ma tō Zezusi hā wama siwasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

³³ Tawamhā Pedru, te Zezusihi ma tinha:

— Asiré 're ĩwanomro mono norĩ hā aihĩni za te te airēme za'ra nherē, wa hā te dame airēme ō di za.

³⁴ Tawamhā Zezusi te asa tāma tinha, Pedruhu ma:

— Tō sena wa za aima rowasu'u. Āma aipo're pu'u za. Ā barana si'a hārā ō ré, te za si'ubdatō dawi ĩudā, aima ĩza'rese ō na.

³⁵ Tawamhā Pedru te duré tāma tinha, Zezusihi ma:

— Wa hā asiré ĩdā'ā da nherē, te dawi ai'udā ō di za, te ĩaiwaihu'u ō na hā. — Āne ma Pedru hā tizadawa na tāma wa'rā.

Tawamhā ōhō na si, wa tō wa norĩ hā ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hā tāma wasiwasu'u za'ra ni, za wa te dawi ĩudā za'ra ō na hā.

Zezusi norĩ hā Zésemani āma ĩsi'ubumrozé wasu'u

Marcusi 14.32-42; Rucasi 22.39-46

³⁶ Tawamhā Zezusihi me, wa tō ai'aba're ni oto, Zésemani na rob're nhisi u. Wasihutu wamhā, ma tō wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, āne:

— Āme ĩzō asimroi wa'aba. Ōwa wa za a'ā mo asiti wa'aba, romnhiwasi ĩmama ma, ĩmreme da. — Āne ma wama siwaihu'u za'ra, Zezusi hā.

³⁷ Tawamhā Pedru hā te siré saprō, Zebedehe 'ra norĩ me. Tawamhā ma tō tiwi tirobzei'ō pese, Zezusihi wi. Za te te ĩrobzépatazé hā ma tō sima simimnhasi.

³⁸ Tawamhā Pedru norĩ ma, te rowasu'u, Zezusi hā:

— ĩpē'ézé hā sa'ētē na te ĩma tihāiba. ĩpē'ézé uptabi wa, wa aré dārā. Āme a'ā asimroi wa'aba ĩrāta, asōtō āna. Asōpré u'āsi aba. — Āne ma tāma waihu'u za'ra, Pedru norĩ ma.

³⁹ Tawamhā romhā prā na ma tō ĩsiti timorĩ za'ra, Zezusi hā. Dumana na te nomro ti'ai wa, Timama ma, mreme da. Āne te tāma mre:

— ĩmama, asima wē wamhā, ĩma ba'a, ĩdā'ázé hā te sépata tō da. Tane nherē, te ĩsima ĩwézéb uwaibaba, ĩma pisutu ō di za. Asima ĩwézéb uwaibaba si, te 'manharĩ da hā, ĩma wē di. — Āne te Timama ma siwasu'u, Zezusi hā.

⁴⁰ Tawamhā Timama ma mreme pari, ma tō apā mo, Pedru norĩ u. Sōtō za'ra ré, ma tō siza za'ra. Tawamhā Pedruhu ma, te tinha, Zezusi hā:

— E niha asimiza'rese syru na asāmra da hā, aima waihu'u ō di, ĩsiré. Satanasihī zada, asiptete sina 're ai'hāimana za'ra wa'aba mono da, asima 're wē za'ra wa'aba mono nherē, asi'uihā na sada 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono ō di. Taha wa, asimiza'rese te za ai'ubumroi wa'wa āhāna hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono wi, asima rowaptērē za'ra wa'aba da, Wa'uburé nhimiwada'uri wasété wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da. — Āne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u za'ra.

⁴² Tawamhā te duré romhā prā na ĩsiti timorĩ za'ra, Timama ma mreme da. Āne te tāma mre:

— ĩmama, ĩdā'ázé hā te sépata da, asima wē wamhā, ĩma wē di duré, asima ĩwézéb uwaibaba, ĩma pisutu da. — Āne te Timama ma siwasu'u, Zezusi hā.

⁴³ Timama ma mreme pari, te duré apā mo, Pedru norĩ u. Sōtō za'ra ré, ma duré siza za'ra. Aptā'ā si te huri u'āsi, sōpré waihu'u āna.

⁴⁴ Tawamhā apā te duré ĩsiti timorĩ za'ra Zezusi hā, Timama ma mreme da. Si'ubdatō ma oto sina siri. Tō ōhō na si te tāma mre, tāma ĩmreme na'rata zéb zarina. ⁴⁵ Tawamhā apā te duré mo, Pedru norĩ u. Āne te duré tāma nharĩ za'ra:

— E niha bā te zahadu asōtō za'ra wa'wa bété. Ma'āpé, waihu'u za'ra wa'aba. Romhuture di oto bādā hā, ĩmama te te ĩāma ĩpisutuzé hā. Wa hā ti'ai āma dasiré ĩpodo hā te za aibā hā tāma ĩhāiba nhomri za'ra oto, aibā ĩwasété norĩ ma. ⁴⁶ Oto aiwahutu za'ra wa'aba. Wasi'aba'rei hā. Ōhōta te we oto mo, dama ĩhāiba nhomri'wa da hā. — Āne ma Zezusi hā sina tāma waihu'u za'ra, tisiré norĩ ma.

Zezusi hā da te dasiwi ĩārízé wasu'u

Marcusi 14.43-52; Rucasi 22.47-53; Zuwā 18.3-12

⁴⁷ Tawamhā Zezusi hā zahadu te te rowasu'u ré, ma we Zudasi hā sō wi, aré ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ siré, 12 na wahāiba za'ra siré hā. Da'ahā na te duré we ĩsiré ai'aba're ni, sib'ézé 'wa pa ré, uibroi ré zama. Sasedoti ĩpire norĩ zadawa para te we ai'aba're, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zadawa para zama. ⁴⁸ Āne ma tō Zudasi hā tāma waihu'u za'ra, te te siwi ĩāri wana ré hā: "Aibā hā te tob'rata hārā wamhā, ta hā te za asiwi ĩāri 'wa." Āne ma tō dama waihu'u, te te āma ĩrosa'ratazém na hā, Zudasi hā. ⁴⁹ Tawamhā wisi wi, ma tō ĩtēme mo ōne haré, Zezusihi u, awa'awi. Āne te sawi, timreme na:

— Rowahutu'wa, rowē na 're aihāimana mono.

Tawamhā tob'rata hārā na ma tō sawi, Zezusi hā.

⁵⁰ Tawamhā Zezusi asa te tāma tinha, āne:

— ĩsiwadi, te we tō ĩzō aimo, marĩ hā ĩāma 'manharĩ da. Ma'āpé, niha ĩma rob'manharĩ su'u.

Tawamhā ma tō sō ai're za'ra oto, Zezusihi zō, te te siwi āri da. Te te siwi āri wamhā, ma tō siwi pawasisi.

⁵¹ Tawamhā Zezusihi siré 're ĩmorĩ hā ĩrāta ĩsa hā ma tō sib'ézé 'wapa waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hā āma po're nhizā, sasedoti ĩpire uptabi ma, romhuri'wa hā. ⁵² Tawamhā Zezusi te tāma tinha, ĩu'a'wai ma:

— Ma'āpé, sib'ézé 'wapa hā apā sērē. Ni'wam norĩ hā sib'ézé 'wapa na te te 're danhimroi mono wamhā, asa sib'ézé 'wapa na te za da te 're simro, tō te te āma 're ĩdanhimroi mono zéb zarina. ⁵³ Te ĩsima wē 'wa'āhā, wa aré ĩmama wi waptē, hāiwa āma tāma ĩromhuri'wa norĩ hā ahā uptabi na te te we ĩtēme satōrĩ za'ra da, āhāna ĩāma sisapri' za'ra da, dawi. E āne na ĩāma rosa'rada hā waihu'u ō di bété. ⁵⁴ ĩāma dawi sisapri' za'ra wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te ĩāma uwaimrami ō di aré, duréihā ĩsadawa wasu'u'wa norĩ te te ĩāma ĩrob'ui'ére za'ra zéb zarina hā, za niha ĩāma ĩromhāimanazém na hā. Taha wa, te tiwi waptērē ō di

za, Īmama wi. — Āne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u, sib'ézé 'wapa na te te ĩda'mai'u'a ma.

⁵⁵ Tawamhã Zezusi hã te oto dama rowasu'u, āne:

— E wa hã danhibrob zô dapãr'i'wa pã, ma bété we ĩzô aihutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré, uibroĩ ré zama. Bãtã sidãpãsi wa tō asõ'a wa'aba 're ĩsimasisi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb āma 'ri 'wawi wa'ra 're, te dama 're rowahutu mono da. Zapre bété, tameb ré asiwi ĩ'ãri za'ra wa'aba õ di. ⁵⁶ Tane tō. Āne hã ma tō ĩ'ãma tiromhãiba āhãna hã, duréhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhi-mi'ui'ééré hã te te ĩ'ãma uwaimrami da. — Āne te dama siwasu'u, Zezusi hã.

Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tō oto rēme za'ra ni. Wawara sina wa dawi wasisa're.

Dama roti'wa norĩ hã ĩsi'rã'õtõzé wasu'u, Zezusihi zada

Marcusi 14.53-65; Rucasi 22.54-55, 63-71; Zuwã 18.12-14, 19-24

⁵⁷ Tawamhã Zezusi, da te oto dasiwi ãri wamhã, ma tō dasiwi saprõni ni, Caipasihĩ nhorõwa u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi nhorõwa u, sasedoti ĩpire uptabi u. Tame ma tō sô si'rã'õtõ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa norĩ hã, duré dama roti'wa norĩ hã. ⁵⁸ Zezusi hã da te dasiwi saprõni ré, te Pedru hã romhã na te te pibu. Sasedoti ĩpire uptabi nhorõwa u, te ĩsarina mo. Wisi wamhã, 'ri 'wawi wa'ra 're, ma āzé. Sébré wamhã, tame te dame nhamra rowi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhorõwa 'madã'ã'wa norĩ me. Zezusi hã te te 'madã'ã da, te nhamra, niha da te tãma rob'manharĩ õ'umnhasite.

⁵⁹ Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã, duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, te ni'wam norĩ zô tin-hopré, Zezusi hã marĩ te te 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zém na, sadawa nhipse na te te siwi āma hiri da, tawapsi romanu norĩ hã te te siwi wĩrĩ da.

⁶⁰ Tawamhã da'ahã na ma tō taré Zezusihi āma ĩwasédé hã sa'ra ni, dama roti'wa norĩ nho'a. Tane nheré, āma dasisaze za'ra õ di, ĩwasédé hã dasisõ'a da te āma ĩsa'ra za'ra zém na hã, taha zarina si, da te oto dasiwi ĩwẽ'özéb da hã. Taré te nasi ĩwasédé hã āma sa'ra ni, dazadawa nhipse na. Tawamhã aibã norĩ hã ma tō sipisutu zahuré, dama ĩpire norĩ nho'a, ĩwasédé hã te te āma ĩhiri zahuré zéb da hã. ⁶¹ Āne te oto wasu'u zahuré Zezusi hã, ĩsõ'a za'ra:

— Ā hã aibã hã ma tō āne dama siwasu'u, sadawa nhipse na: "Wa hã ĩma waihu'u pese di, ã hã 'ri 'rãihã hã te sãmra da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zé hã, duré apã te 'ri su'u da, si'ub-datõ bãdã hã ĩ'ãma si'utõrĩ õ ré, te 'ri pari da." Āne ma tō dama siwasu'u. — Āne te aibã norĩ hã Zezusi hã taré wasu'u zahuré.

⁶² Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã ma tō hãwi za, dawa'wa. Āne te sadanha, Zezusi hã:

— E asadawa na dama āma wa'rãmi āna, da te dasiwi ĩ'aiwasu'u wasété na hã. E tō ĩsarina ma tō aiwasédé hã ai'ãma hiri zahuré. E taré. — Āne te sadanha.

⁶³ Tane nheré, te Zezusi hã ari'iwi za. Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã te duré sadanha:

— E a hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩaipisudu. E a hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra. Ma'ãpé sena na wama asiwasu'u na. Wawi ai'udã tõ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nho'a.

⁶⁴ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tahata ma tō tane hã tō ĩ'ãma ĩwaihu. Āne wa za duré aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã dasiré ĩpodo hã te za asiwi ĩ'madã'ã za'ra wa'wa, ĩwaihu'u pese uptabi nhimire niwĩ 're ĩnhamra mono na, dama ĩpire na. Hãiwa'a na apã we ĩmorĩ wamhã, te za āne na ĩ'madã'ã za'ra wa'wa. — Āne ma tō Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra.

⁶⁵ Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã, Zezusihi mreme te te wapari wamhã, ma tō ti'uza hã hãiwazu, te te wẽ'õ wa, tip'ẽ na sada sahi wa. Tawamhã ĩsi'rã'õtõ norĩ ma, te oto tinha, āne:

— Tãibã oto. Aibã aimawi norĩ zô, ai'maihãrã aba õ di za, Zezusi te te wama ĩwasu'u za'ra da hã, ĩwasété na. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono newa, si'uihã na ma tō tiwaihu'u pe hã sina tihi, wasine 're hãimana mono nheré. Si'uihã na ma tō timreme wasété. ĩmreme ma tō ĩwapari za'ra wa'wa. ⁶⁶ E marĩ tawamhã, ma tō āma ĩpisutu za'ra wa'wa. — Āne te āma da'amahã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Tiwasédé hã ma tō 'manha. Te za tō dãrã.

⁶⁷ Tawamhã te te oto siwi wẽ'õ pese za'ra wa, ma tō tizadaipro na nasi siwi ubu uptob za'ra. Tinhĩb'rata hi'rãti na, te duré nasi siwi ahã. Tinhĩb'rata na te duré nasi ĩ'ubu wi siwi ahã. ⁶⁸ Tawamhã te te nasi siwi ahãri sina, te nasi 'mahãrã za'ra, āne:

— A hã danho'reptui'wai wamhã, ma'ãpé ai'azãri'wa norĩ hã wama wasu'u za'ra na. — Āne te nasi āma wa'ẽ za'ra sina 'mahãrã za'ra.

Pedru hã, Zezusi te te dawi ĩ'udãzé wasu'u

Marcusi 14.66-72; Rucasi 22.56-62; Zuwã 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Tawamhã Pedru, 'ri 'wawi wa'ra 're, rowi sãmra ré, ma tō pi'õ hã 'rãwi ĩtẽme za. Sasedoti ĩpire uptabi ma romhuri'wa, pi'õ hã. Āne te tãma tinha, Pedruhu ma:

— A zama te Zezusihi siré 're aimo, Darireza āma aré 're ĩsãmra mono siré.

⁷⁰ Tawamhã Pedru te tiwi ai'udã, uburé danho'a, āne:

— Te waihu'u õ di, we ĩma ĩnharĩ hã. — Āne ma pi'õi ma, asa tizadawa na wa'rã.

⁷¹ Tawamhã te oto mo, 'ri 'wawi wa'ra āma 'ridawa u. Tame sãmra ré, ma tō duré pi'õ ĩhãiba amo hã tisã Pedru hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhĩb'apito ma romhuri'wa hã. Te te sãmri wamhã, ĩ'rata ĩsimasam norĩ ma, te wasu'u za'ra, āne:

— Õ hã Zezusihi siré 're ĩmorĩ, Nazaré āma aré 're ĩsãmra mono siré.

⁷² Tawamhã Pedru te duré dawi ai'udã, āne:

— Tõ sena, wa aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nho'a. Ta hã ĩma sa'rese õ di, aibã hã.

⁷³ Tawamhã syry na âma ronomro wi, ma duré ĩrata ĩsimasam norĩ hã 'rãwi ĩtẽme aimasa Pedruhu u, te te tãma nharĩ za'ra da, ãne:

— Darireza ãma 're ĩdamreme zusi mono ne, aim-reme hã. Taha wa, wa tã wasiwi aiwaihũ'u ni, Darireza ãma aré 're asãmra mono na. Taha wa, tã sena wa tã duré wasiwi aiwaihũ'u ni, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ siré 're aimorĩ na. — ãne hã ma tã tãma waihũ'u za'ra, Pedruhu ma.

⁷⁴ Tawamhã Pedru te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Mare di. Tane na ĩwaihũ'u nherẽ, õ hã ĩma sa'rese õ di. Tã sena te aiwi udã za'ra wa'aba di pã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩazãri pé. — ãne te tãma sina waihũ'u za'ra.

Tawamhã ãne na dama siwasu'u wi, ma tã si'a hã hãrã watobro, awa'awi. ⁷⁵ Tawamhã Zezusi te te tãma ĩwaihũ'uzém na ma sina po're puru, Pedru hã. ãne Zezusi te te tãma ĩwaihũ'u sirõmo zé hã, ĩsõwa: "Si'a hã hãrã õ ré, si'ubdatõ te za dawi ĩudã, ĩzadawa para õ nherẽ." ãne Zezusi hã te te tãma ĩwaihũ'u sirõmo zé hã.

Tawamhã ãne na oto ĩmreme na sina po're pu'u wamhã, ma tã watobro rob u, Pedru hã. Taha wa, te oto aiwa'õ, sina pê'ézé uptabi wa.

ZeZusi hã, apito Piratuhu u, da te dasiwi ĩsaprõnizé wasu'u

Marcusi 15.1; Rucasi 23.1-2; Zuwã 18.28-32

27 Tawamhã mararé ma uburé sasedoti ĩpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã si'rã'õtõ, te te sima ãma roti za'ra da, Zezusihi ãma, te te dama sõmri za'ra da, da te dasiwi ĩwĩrĩzéb da hã. Taha da, te roti hã sima 'manharĩ za'ra, Zezusihi hãiba na.

² Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ zadawa para, ma tã Zezusi hã dasiwi pawasisi ni, da te dasiwi sãprõni da, Piratuhu u. Ta hã Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma da'madã'ã'wa, romanu norĩ nhib'apito uptabi nhimipisudu. Tawamhã ĩtẽme da te dasiwi ãwisi wamhã, ma tã tãma hãiba nhomri ni, Zezusi hã, Piratuhu ma.

Zudasihĩ dã'ãzé wasu'u

Atusi 1.18-19

³ Tawamhã Zudasi, dama ĩhãiba nhomri'wa hã, Zezusi dã'ã da, da te dasiwi ĩpisutu na siwaihũ'u wamhã, ma tã si'ruiwapa. Taha wa, 30 na rob'uiprazé ĩsapotore hã ĩtẽ'ubuzi'a prata 'manharĩ hã ma tã apã tãma sõmri za'ra, sasedoti ĩpire norĩ ma, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ ma zama. ⁴ Tawamhã ãne ma tã tãma siwaihũ'u za'ra:

— ĩwasédé hã wa tã 'manha, ãhãna hã. Marĩ hã te te 'manharĩ wasété õ nherẽ, wa tã aima hãiba nhomri za'ra wa'wa, asiwi wĩrĩ aba da. — ãne na ma tã tãma siwẽ'õ za'ra Zudasi hã, dama ĩpire norĩ ma.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ, wa te wasiwi ãma 'manharĩ da bâ. E wate bâ. Ta hã ate hã. Asiwãprosi ma aiwasédé hã ãma

ĩmanha. — ãne ma asa tãma waihũ'u za'ra, Zudasihĩ ma.

⁵ Tawamhã Zudasi hã rob'uiprazé ĩsapotore ma tã sãmra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma, 'ri para. Te te sãmra pari, ma tã watobro rob u. Tawamhã siwĩrĩ da, ma tã 'rãwi sisõ'reti, wedenhorõ na.

⁶ Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ĩpire za'ra hã ma tã rob'uiprazé ĩsapotore hã siwi waibu, sasedoti ĩpire norĩ hã. Te te siwi waibu wamhã, ma tã sima ãma roti za'ra, ãne:

— ã hã rob'uiprazé hã dawapruĩ wa'ãbãzé. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ĩrob'ui'érezéb zarinaĩ õ wa, rob'uiprazé nhemezéb 're, wa te wasiwi sêrẽ waihũ'u õ di za, wedehãpã 're, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb te, danhoprubzẽ wazari. — ãne ma tã sima ãma rowaihũ'u za'ra.

⁷ Taha wa, ãma sisaze za'ra parimhã, tã õhõ na rob'uiprazém na ti'a hã ma tã siwi uipra, zé na piza 'manharĩ'wa nhipti'a hã. Darob amoi hawi, Zeruzarẽ u 're ĩdasihutu mono norĩ hã tame 're dadã'ã za'ra mono wa, adã da te 're ĩsẽme mono zéb da hã, ma siwi uipra, ãma. ⁸ Taha wa, ti'a hã Dawapruĩ wa'ãbã na da te dasiwi ĩuipra na te oto da te 're sisi za'ra. ⁹ ãne ma tã tiromhãiba, duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã te te ãma ĩrowaihũ'u sirõmo zéb zarina, Zeremiasĩ na ĩsisi hã. ãne na ma tã ãma rob'ui'ére siro, duréihã:

"Tawamhã 30 na rob'uiprazé ĩsapotore hã ma tã ubuni na siwi ti'ã, zé'a na piza 'manharĩ'wa nhipti'a hã te te siwi ãma uipra da. Taha wa, ma tã Izarazéhẽ nhĩhudu norĩ hã siwi pisutu, 30 na te te tãma ĩwa'ãbã za'ra zéb da hã. ãne ma tã 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩma ĩruzéb zarina, te tãma 'ru za'ra da." ãne duréihã ma tã Zeremiasĩ hã ãma rob'ui'ére siro, ãne na hã.

Apito Piratu, ZeZusi te te ĩsadanharĩzé wasu'u

Marcusi 15.2-5; Rucasi 23.1-5; Zuwã 18.33-38

¹¹ Tawamhã Zezusi hã Zudeza ãma da'madã'ã'wa nho're, te oto za, Piratuhu nho're. Tawamhã Piratu te sadanha, ãne:

— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito.

Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tahata ma tã tane hã tã ĩãma ĩwaihũ'u. — ãne ma asa tizadawa na tãma ãma wa'rã.

¹² Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã duré dama roti'wa norĩ hã ma tã siwi wasu'u wasété za'ra Zezusi hã, Piratuhu ma. Tane nherẽ, Zezusi hã tizadawa na te te tãma ãma wa'rãmi za'ra õ di, asa. ¹³ Tawamhã Piratu te oto sadanha:

— E asina dazadawa 'rui õ di bété, da te nasi dasiwi aiwasu'u wasété za'ra zém na hã. E asi'uihã na asadawa na wa'rãmi ãna, dama. — ãne ma tã aré Piratu hã Zezusihi ma waihũ'u.

¹⁴ Tawamhã dama ĩpire norĩ hã te te nasi siwi wasu'u wasété za'ra nherẽ, tizadawa na te te ãma wa'rãmi õ

di, Zezusi hã. Te te ãma wa'rãmi õ uptabi di. Æne wa, ma tã apito Piratu hã ãma titob'uzu, Zezusihi ãma.

**Zezusi, da te dasiwi wĩrĩ da, Piratu te te dama ãhãiba
nhomrizé wasu'u**

Marcusi 15.6-15; Rucasi 23.13-25; Zuwã 18.38-19.16

¹⁵ Pascowa na dasai 'manharĩzép sidãpãsi, ma tã apito Piratu hã misi si te te 're da'azani, dazazém hawi, da te tiwi 're ãwaptẽrẽ za'ra mono zéb zarina.

¹⁶ Aibã hã dazazéb 're, te dame 're sa, Barabasi na ãsisi hã, ãhãimana wasété na dama ãwaihu'u pe hã.

¹⁷ Zezusi hã ãwẽ na si te te dama 're rowahutu mono 'ru te, ma tã zudezu norĩ ma ãpire za'ra norĩ hã te te siwi 're 'ruiwapari, õ norĩ upana Zezusihi ãma si 're da'tob'uzu za'ra mono 'ru te. Æne zarina ma tã siwi hãiba nhomri za'ra tãma, apito Piratuhu ma. Æne na da te dasiwi 're ãruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te tãma ãhãiba nhomri na ma tã apito Piratu hã ãma da'awaihu'u. Taha wa, te ãne ãma da'azadanha, da'ahã na, ãtẽme dasi'ããõtõ wa:

— E 'wa hã te tawamhã asima ãwẽ za'ra wa'wa, te tãma ãrob'ru da hã. E Barabasi. E Zezusi, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutu na da te 're ãsisi za'ra mono. — Æne te ãhãiba na zahuré ãma da'azadanha, Piratu hã.

¹⁹ Tawamhã Piratu hã te te 're ãda'awaihu'u mono zéb da, roti ma, 're ãsimasisi mono zéb ãma sãmra ré, ma tã ãmro hã timreme hã tãma tisõ. Æne ma tãma waihu'u:

— Ma'ãpé ãma rosazãri, aibã ãma. Ta hã tiha te te 're ab'manharĩ mono õ di. Barana hã ãnhotõ 'rowi te ãsawẽrẽzém na hã wa tã ãma robzépata za'ëtẽ, taha na hã. Æma ãpẽ'ẽzẽ uptabi di. Taha wa, te za ãma ãrosazã. — Æne na ma tã ãmro hã tãma sadawa wasu'u ni, Piratuhu ma.

²⁰ Æne ré, ma tã sasedoti ãpire norĩ hã duré dama roti'wa norĩ hã da'ahã norĩ ma 're sadawa si'abare' za'ra, Barabasihi si Piratuhu wi, da te waptẽrẽ za'ra da, dazazém hawi te te tãma rob'ru da, duré Zezusihi si te te dama hãiba nhomri da, taha si da te dasiwi wĩrĩ da, ãsadawa para. ²¹ Tawamhã apito Piratu hã ma tã duré da'mahãrã na sahu, ãne:

— E 'wa hã te tawamhã asima ãwẽ za'ra wa'wa, te aima tãma ãrob'ru za'ra wa'aba da hã, dazazém hawi aima watobro za'ra wa'aba da.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra ni:

— Barabasihi ma, rob'ru na, taha si dazazém hawi watobro da.

²² Tawamhã Piratu te duré ãma da'azadanharĩ zahu, ãne:

— E marĩ, wa za tawamhã aima ãma pisutu za'ra wa'wa, Zezusihi ãma hã, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutu na da te 're ãsisi za'ra mono ãma hã.

Tawamhã aihĩni ma tã ãne ãma 'mahãrã za'ra ni:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dãã da.

²³ Tawamhã Piratu te duré asa dama tinha:

— E marĩ te te 're ab'manharĩ wasété mono bã. — Æne te dama tinha, asa.

Tane nherẽ, ãne na hã da te wapari õ di. Dahãrã 'rãihã na te oto nasi 'mahãrã za'ra ni:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dããre da. — Æne te dahãrã 'rãihã na nasi dasiwi 'mahãrã u'ãsi ni, Zezusihi hãiba na.

²⁴ Tawamhã Piratu, marĩ hã te te oto ãma waihu'u õ di, da te oto dasiwi ãma ãrosazãrizéb da hã. Aihĩni te oto õhõ da si tahãimana za'ra ni, Zezusihi da, dazahi uptabi na. Æne na te te sina waihu'u wamhã, ma tã piza'a zõ da'mazatõ, ãma sisimisõ da, uburé danho'a. Tawamhã Zezusihi ãma marĩ ãwasédé hã te te ãmanharĩ õ na aihĩni da te ãwaihu'u za'ra zéb da hã, ma tã danho'a sisimisõ. Æne te duré dama siwasu'u:

— Zezusi hã da te wĩrĩ da, te dama 'rui wamhã, ãwasédé hã te 'manharĩ õ di za, wa hã. Mare di. Ate za'ra wa'aba si, ta hã. — Æne te Piratu hã dama siwasu'u.

²⁵ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra ni:

— Wẽ di tã. Wa te wasiwi ãwaptẽrẽzéb zarina, da te dasiwi wĩrĩ wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te wahã za'ra pé tã, wa'ra norĩ zama wanhihudu norĩ za'ma, wawasédé hã wa te ãma 'manharĩ za'ra di pã. — Æne ma asa tãma tasiwaihu'u za'ra ni, Piratuhu ma.

²⁶ Tawamhã da te tiwi ãhãiba waptẽrẽ za'ra zéb uwaibaba, ma tã Piratu hã da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra oto, Barabasihi ma si te te tãma rob'ru da, dazazém hawi dama watobro da. Ma tã duré tãma 'ru za'ra, Zezusi hã powawẽ hãiwaré na te te siwi 're pré'é mono da, taha pari te te duré siwi sasõmri da, wedepo'o nhonhi'rãmi na dãã da oto.

**Zezusihi ãma, da'wapéi'wa norĩ hã nasi ãwa'ẽ za'ra zé
wasu'u**

Marcusi 15.16-20; Zuwã 19.2-3

²⁷ Tawamhã Piratuhu ma da'wapéi'wa norĩ hã ma tã Zezusi hã siwi 'mazé ãsõrõwa u, 'ri 'rãihã u. Te te siwi 'mazébré wamhã, tame da'wapéi'wa norĩ hã ma tã aihĩni ãma si'ããõtõ. ²⁸ Tawamhã ã'uzã hã ma tã siwi waze. Tisi'ubuzém na ma ãwa'rãmi siwi ãma hãiba ubu, ti'uzã hãpa ãhã pré na, danhib'apito ãma 're ãsi'uzã za'ra mono zém ne hã. ²⁹ 'Wabzéré panhipti hã ma duré sada 'ma'manharĩ za'ra, ã'wa ahã hã. Taha pari, ma ãrã nhisiwi tãma hiri za'ra, te te ãma siwi sõpre da, danhib'apito hã ãma 're ãsisõpre za'ra mono ne hã. Wedehu ma duré ãsib'rata tãma hiri za'ra, ãsib'rata nhimire niwĩ, danhib'apito hã tinhiwedehu ré, 're ãsimasisi mono ne. Tawamhã hi'rãtitõ ma tã nasi ãsõ're tãma asimro, ãma wa'ẽ za'ra sina te te nasi sawi za'ra da, ãne:

— Zudezu norĩ nhib'apito, rowẽ na 're aihãimana mono. — Æne te nasi ãma tiwa'ẽ za'ra, tã sena newa.

³⁰ Tizadaipro na te duré nasi siwi uptob za'ra. Wedehu te duré nasi tiwi mrami za'ra, ãrãi wi, te te nasi siwi ãma ahãri da. ³¹ Tawamhã nasi ãma wa'ẽ za'ra parimhã, zazahã hãpa ãhãpré hã ma tã apã tiwi wazere za'ra. Apã ma duré siwi uza, 're ãsi'uzã mono zém na.

Taha pari, te oto siwi saprō, te te siwi sasōmri da oto, wedepo'o nhonhi'rāmi na.

ZeZusi hã da te ĩsasōmriZé wasu'u, wedepo'o nhonhi'rāmi na

Marcusi 15.21-32; Rucasi 23.26-43; Zuwã 19.17-27

³² 'Ri nho'ōmo nhiti te te oto ZeZusi hã siwi wazere wamhã, aibã hã ma tō siwi tisã, Sima na ĩsisi hã. Sireni na ĩsa'ru nhisi hã. Te te siwi sãmri wamhã, ma tō tãma 'ru za'ra da'wapéi'wa norĩ hã, wedepo'o nhonhi'rāmi hã tinhisé te te tãma âri da, ZeZusi te te sisada ĩ'âri hã.

³³ Tawamhã ma tō oto siwi âwisi, Dodota na sa'a nhisi u, da te 're ĩdanhimroi mono zéb u. Dodota hã wasimremezém na Da'rãihi na sa'a nhisi, te wasu'u. ³⁴ Tamomo te te siwi âwisi wamhã, uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé hã ma tō aré tãma sōmri za'ra ZeZusihi ma, wedewa'u ĩsé na ĩwazari ré hã, te te hã'rēne da. Tane nherē, te te téiwai wamhã, te te sima wē ō di, te te hã'rēne da, ZeZusi hã.

³⁵ Tawamhã ma tō oto siwi sasō, wedepo'o nhonhi'rāmi na. Te te siwi sasōmri pari, ma tō étē zapotore ĩ'ui'ééré ré hã nasi sima sãmra da'wapéi'wa norĩ hã, ZeZusihi uzazéb zō. Taha zarina, ma tō sima āma aipé. ³⁶ Taha pari, te oto ĩ'rata asimro, ZeZusi hã te te dawi 'madâ'â za'ra da, hãwi sa'o ré. ³⁷ Tawamhã ZeZusihi 'rã nho'ōmoi baba ma tō siwi sasō, wedepo'o na rob'ui'ééré hã, ĩwasédé hã da te āma ĩhirizéb ui'ééré ré hã. Āne āma ĩrob'ui'ééré hã: "Ā hã ZeZusi, zudezu norĩ nhib'apito." ³⁸ ZeZusihi me ma tō aibã norĩ hã dasiwi sasōmri zahuré ni, ĩsiré dâ'â zahuré da. Danhibrob zō dapãr'i'wa norĩ, aibã norĩ hã. Te āma aiwa'aba zahuré ĩsimire niwĩ, duré ĩsimi'e niwĩmhã.

³⁹ ĩwa'wai baba, da te nasi ĩro'rahãri za'ra norĩ hã te nasi āma tawa'ē za'ra ni, ZeZusihi āma. Nasi āma da'rãsiwanarĩ za'ra sina, te nasi āma wasété za'ra ni.

⁴⁰ Āma dawa'ē sina, te duré nasi āne tãma nharĩ za'ra ni:

— Oro a hã asima roti za, 'ri 'rãihã hã sãmra da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zé hã, duré apã 'ri da, si'ubdatō bådã hã ai'ãma si'utōrĩ ō ré. A hã tō sena 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'ãpé asisō'reptu na. Wedepo'o nhonhi'rāmi hawi we si'ra na, atã'â tō da. — Āne te nasi āma dawa'ē za'ra sina 'mahãrã za'ra ni.

⁴¹ Sasedoti ĩpire norĩ zama te duré nasi āma tiwa'ē za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa norĩ zama, dama roti'wa norĩ zama. Āne te nasi ta norĩ hã āma tiwa'ē za'ra:

⁴² — Oro ō hã Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito za. E niha hã bété, tinhimiromhōsi na te te 're da'anho'reptui mono nherē, 'rãwi sisō'reptu waihu'u ō di bété oto. Āhãna wedepo'o nhonhi'rāmi hawi, we te te si'ra pé, wa te wasina ĩ'umnhasi za'ra zéb da hã. ⁴³ Ō hã ma tō 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te sina 're umnhasi, ĩsiré 'rãwi 're ĩmorĩ u'âsi na. Ma tō duré dama 're siwasu'u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra na. Ma'ãpé āhãna 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te sō'reptu oto, wanho'a. — Āne te

nasi āma tiwa'ē za'ra, zudezu norĩ ma ĩpire za'ra norĩ hã.

⁴⁴ Tawamhã danhibrob zō dapãr'i'wa norĩ hã ma tō duré nasi dasiré āma tiwa'ē zahuré, ĩsiré dâ'â zahuré da, da te dasiwi ĩsasōmri zahuré hã.

ZeZusihi dâ'âzé wasu'u

Marcusi 15.33-41; Rucasi 23.44-49; Zuwã 19.28-30

⁴⁵ Tawamhã ma tō ti'abzuma oto. Abzuma wamhã, ma tō tirobra, daro mono bã. Bådã siprazéb u, te oto robra si nomro. ⁴⁶ Tawamhã bådã supra wi, te ZeZusi hã Timama hã sa'ētē sina 'mahã:

— Eri, Eri, rema sabatani. Āne wamremezém na hã: "ĩnhib'apito, ĩnhib'apito, e marĩ da, ma tō oto ĩrē."

⁴⁷ Tawamhã ni'wam norĩ hã ĩ'rata ĩsimasam norĩ hã ZeZusihi hãrã te te wapari za'ra wamhã, ma tō sima rowasu'u za'ra, āne:

— Ōhōta Eriasihi zō te hã, te te we pawaptob da. — Āne te sima āma romnomri za'ra.

⁴⁸ Tawamhã ni'wa hã ĩ'rata ĩsimasam norĩ siré hã si'aba'ré na ma tō piza 're upsōzém ne hã 'mai'ã, uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé na te te tãma āma di'i da, ZeZusihi ma, ĩwa'ãbã syry na. Tawamhã wedewaré 'rãsutu na ma tō āma sapu'u, ZeZusihi ma, te te wē da, te te upsōmri da. ⁴⁹ Tane nherē, ĩsiré ĩsimasam norĩ hã ma tō āma sipa'uwati za'ra, āne:

— A'ã pé, wanhimipari za'ra wa'aba a'ã, Eriasi we ĩtēme morĩ ō'umnhasite, te te sō'reptu da, dâ'â tō da. — Āne te a'ã siwi āma pa'uwati, te te tãma sōmri tō da, te te ĩ'upsōmri da hã.

⁵⁰ Tawamhã ZeZusi hã ma tō duré tihãrã 'rãihã na āma sahu, ĩrēme ma. Taha pari ma pē'ē hai'utō.

⁵¹ Dâ'â wi, zazahã ĩhãpa hã 'ri 're wa'wa nhitobzé hã ma uihã na hãihãipo'o aiwa, hãimo hawi pi'reba, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhorōwa āma hã. Ti'a hã te duré sãsã'ã. Sãsã'ã wamhã, étē tōmo wawē hã ti'a 're ĩsimi'wara mono zama ma tōmo sipo'o. ⁵² Taha wa, ma tō duré adã'ã 'ru hã si'ridawa za'ra. Si'ridawa za'ra wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwē norĩ hã aré 're ĩdã'ã za'ra mono hã ma tō apã ahãiwa'utu ahã uptabi na, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Ta norĩ hã, ZeZusi hã ab're hawi za hãiwa'utu parimhã, te za ab're hawi wairé. Tawamhã Zeruzarē u te za asisi, 'ri nho'u ĩwē uptabi u, dama sihãiré za'ra da. Tawamhã da'ahã uptabi na te za āma tanhopré ni, tame.

⁵⁴ Tawamhã ZeZusi te te dawi ĩ'madã'ã za'ra norĩ hã da'wapéi'wa norĩ hã, duré da'wapéi'wa norĩ wa-da'uri'wai me, ti'a ĩsã'ã ĩwatobro hã te te 'madã'ã za'ra wamhã, duré uburé ropipa ĩwairébé mono te te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tō sa'ētē uptabi tipē'ewara za'ra. Tawamhã āne te sima nharĩ za'ra:

— Nare ō hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra. — Āne ma tō ta norĩ hã āma titob'uzu za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã.

⁵⁵ Tawamhã pi'ō norĩ hã ahã na te 'madã'ã za'ra romhã na, ZeZusi hã hãwi sa'o ré. Ta norĩ hã ma tō ĩsiré 're nomro Darireza hawi, Zeruzarē u, te te siwi 're pawaptob za'ra mono da. ⁵⁶ Ta norĩ me, te Mariza Madarena hã dame za. Marizaha hãiba amo zama te

dame za. Taha 'ra hã Ti'adu, Zuzé duré. Zebedehe mro zama te duré pi'õ norí me za.

Zezusi dâ'â pari, da te dasiwi ïsêrêzé wasu'u

Marcusi 15.42-47; Rucasi 23.50-56; Zuwã 19.38-42

⁵⁷ Tawamhã ma tô bâdâ hã aipra pese oto. Taha wa, aibâ ïsibro pe hã ma tô mo Piratuhu u, Zuzé na ïsisi hã. Ta hã Arimateza na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ïsãmra mono. Ta hã Zezusihi nhimiroti si te te 're ï'madâ'â pese mono. ⁵⁸ Tawamhã, Piratuhu u oto morí wamhã, ma tô Zezusihi hãiba hã tiwi waptë, ab're 're, te te sêrë da. Tawamhã apito Piratu ma tô dama ti'ru, Zezusihi hãiba hã da te tãma 'ru da. ⁵⁹ Tawamhã Zuzé hã Zezusihi hãiba, ma tô ti'ã. Taha pari ma tô ubu, zazahã ïhãirã na. ⁶⁰ Te te hãiba ubu pari, ma oto tite ab're sirõmo wa tisë Zuzé hã, sa'a zahâpâ da te aré tãma ï'ab're sirõmo wa. Taha pari ma tô êtë tãmo zapodo hã te te pizari, ab're te te ãma ïré sitob da. Te te sito pari, te oto mo, õne haré. ⁶¹ Zuzé hã Zezusihi hãiba te te sêrë ré, te pi'õ norí hã ab're nho'õmoi baba aimasisi zahuré, Mariza Madarena norí hã duré Mariza ïhãiba amoi me. 'Rãwi te te ãma 'madâ'â zahuré da, te ï'rata aimasisi zahuré.

Da'wapéi'wa norí hã, ab're nhitobzé te te siwi ï'madâ'â za'ra zé wasu'u

⁶² Tawamhã oto ãma awë wamhã, sasedoti ïpire norí hã, duré parisezu norí hã ma tô Piratuhu nhorõwa u si'rã'õtõ, sabadu na romhuri zahârizém na. ⁶³ ïtëme si'rã'õtõ wamhã, ãne te tãma nharí za'ra:

— Apito, õ hã ïsadawa nhipe hã zahadu 're morí ré, dama 're ïsiwasu'u mono zém na wa tô ãma wapo're pu'u za'ra ni, ãhãna hã. ãne te dama 're siwasu'u: "Bâdâ si'ubdatõ ï'ãma si'utõrí õ ré, wa za apâ hãi-wa'udu." ãne dama 're ïsiwasu'u mono zé hã. ⁶⁴ Taha wa, ãté ïsiré 're ïnomro mono norí hã te za apâ siwi waze ïhãiba hã, pi'uriwi. Tawamhã ãté sadawa nhipese na te za duré dama wasu'u za'ra, apâ ab're hawi ïhãi-wa'utu na hã. Zezusi hã 're morí ré, sadawa nhipese na te tô dama 're siwasu'u. Tane nherë, ïsiré 're ïnomro mono norí hã ãne na te te dama wasu'u za'ra wamhã, taha nhpai u te za duré dama sadawa hapese za'ra. Taha wa, te za dama ï'ru, sa'a zahâpâ ab're nhitobzé hã da te ïré dasiwi 'madâ'â pese da, si'ubdatõ bâdâ, ãma ïsi'utõrízéb u hã, ïhãiba hã te te siwi wazere za'ra õ'umnhasite, pi'uriwi. — ãne ma tô parisezu norí hã tiwi rowaptëré za'ra, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa norí nhib'apito norí me.

⁶⁵ Tawamhã Piratu te asa tãma nharí za'ra:

— Tane tô. Da'wapéi'wa norí hã wa za tô pisutu za'ra, asiré si'aba'rëi wa'aba da, ab're u. Mo oto ïtëme ai'aba'rëi wa'aba pé, da'wapéi'wa norí ma, 'ru za'ra wa'aba da, ab're nhitobzé hã te te siwi 'madâ'â pese za'ra da, dawi. — ãne te ïtëme tãma rob'ru za'ra, apito Piratu hã.

⁶⁶ Tawamhã ab're u te oto ai'aba'rë, da'wapéi'wa norí siré. Tawamhã êtë tãmo zapodo hã, ab're nhitobzé hã marí na ma tô siwi upto, sitop tete na ïré sab da, da te dasiwi sa'rë tô da. Da'wapéi'wa norí ma, ma tô duré

roti za'ra, ab're nhitobzéb 'rata simasab da, te te siwi 'madâ'â u'ãsi za'ra da, sõtõ za'ra ãna.

Zezusi ïhãiwa'utuzé wasu'u

Marcusi 16.1-8; Rucasi 24.1-12; Zuwã 20.1-10

28 Sabadu parimhã rowa'a wi, dumidu na ma tô Mariza Madarena norí hã sisaprõni zahuré Marizaha me, sa'a zahâpâ ab're u, Zezusi da te ïsêrêzéb u. ² Tawamhã simiza'rese õ ré, ma tô ti'a hã ïré 're tiwara zahuré, hãiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hã ïtëme wisi zahuré wamhã. Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô ab're nhitobzé hã sa'rë, êtë tãmo wawë hã. Te te sa'rëi wamhã, ma tô ïsisiwi nhamra. ³ Tã si'ubuzi ne ïhãiba hã. ï'uza hã rá uptabi di. ⁴ Tawamhã ab're 'madâ'â'wa norí hã ma tô tipahi za'ra. Pahi uptabi za'ra wa, ma tô tirërë'ë za'ra. Tawamhã ti'ai u ma tô tãma ana. Dadâ'â wa, darési ãna 're ïdanhi-mi'wara mono ne, ma tô rési ãna daba'wara. ⁵ Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô tãma nharí zahuré, pi'õ norí ma, ãne:

— ïma aipahi wa'aba tô. Zezusi hã da te dasiwi wíri wa, wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi ïsasõmri zõ robzabui wa'aba da, te we ane wa'wa. Wa hã wa tô ai-waihu'u 'wa, we sô ïrobzabui wa'aba zém na hã. ⁶ Tane nherë, ãme hãimana õ di. Te te sina ïrotizéb zarina ma tô hãiwa'udu. We ane wa'aba pé, ïnomrozé hã sabui wa'aba da. ⁷ Taha parip si, te za sa'ëtë ane wa'wa, ïsiré 're ïnomro mono norí ma, wasu'u za'ra wa'aba da. ãne te za tãma ïwasu'u za'ra wa'wa: "Ma tô hãiwa'udu. Darireza u ma tô asõwa timorí za'ra wa'wa. Tamep si te za ïsabu za'ra wa'wa." ãne na ïmreme na ãma aipo're simrami aba tô. — ãne ma tô hãiwa ãma romhuri'wa hã pi'õ norí ma waihu'u zahuré.

⁸ Taha wa, te sa'ëtë oto asamro zahuré ab're hawi, pahi te. Pahi zahuré nherë, tãma rowë zahuré di, pi'õ norí ma hã. Zezusihi siré 're ïwanomro mono norí ma, te te rowasu'u zahuré da, te asamro zahuré. ⁹ Sisamroi ré, ma tô Zezusi hã sõpëtë zahuré, pi'õ norí hã. Simiza'rese ãna sisamroi ré, ma sõpëtë zahuré. Tawamhã Zezusi hã ma tô sawi zahuré, ãne:

— Rowë na 're aihãimana aba mono. — ãne te sawi zahuré, Zezusi hã.

Tawamhã pi'õ norí hã ma tô oto 'rãwi ïtëme aima'wara zahuré. Tinhib'rata na te te para zawi zahuré sina, ma tô ãma tiwata zahuré, tãma pire zahuré wa.

¹⁰ Tawamhã Zezusi te tãma nharí zahuré:

— Aipahi wa'aba tô. Mo oto ane wa'aba, ïsisãnawã norí ma, ïwasu'u wa'aba da, Darireza u ïzarina ãma si'aba'rë da. Tamep si te za ïzabu za'ra.

Ab're 'madâ'â'wa norí, Zezusihi zõ ab're baba wa, 'ri tãme oto ïsi'aba'rëzé wasu'u

¹¹ Tawamhã Mariza Madarena norí hã zahadu neb zahuré ré, ma tô ab're 'madâ'â'wa norí hã ni'wam norí hã ai'aba'rë, Zeruzarë u. Zahadu te duré ni'wam norí hã asimro, ab're 'rata. Tawamhã Zeruzarë u ïsi'aba'rë norí hã, sasedoti ïpire norí ma, ma tô rowasu'u za'ra, uburé

ĩromhâimana mono zém na há. ¹² Tawamhá sasedoti ĩpire norĩ há ma tô duré si'rã'õtõ, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ me, te te sima âma roti za'ra da. Tawamhá ma tô rob'uiprazé há sa'ěté na tãma sômri za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma, ab're 'madâ'â'wa norĩ ma, dama 're sadawa nhipese za'ra mono da, Zezusihi wasu'u na. ¹³ Te te tãma sômri za'ra sina, te âne nasi tãma nharĩ za'ra:

— Āne te za dama ĩrowasu'u za'ra wa'wa, Zezusihi hâiba na há: "Īsiré 're ĩnomro mono norĩ há barana ma we sô aihutu. Wanhotõ ré ma tô siwi waze." Āne te za dama ĩrowasu'u za'ra wa'wa. ¹⁴ Tawamhá Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma danhib'apito há âne há te te wapari wamhá, wa za tãma aiwasu'u wě za'ra wa'aba ni, asada sahi za'ra wa'aba tã da, marĩ ĩupa za'ra wa'aba õ na há, niha te te aima rob'manharĩ za'ra wa'aba tã da. — Āne ma tô tãma roti za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma.

¹⁵ Tawamhá ab're 'madâ'â'wa norĩ há ma tô rob'uiprazé há waibu, da'wapéi'wa norĩ há. Te te sima waibui wamhá, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ, te te tãma ĩroti za'ra zéb zarina, ma tô 'manharĩ za'ra, ĩmreme há. Āne ma tô Zezusihi hâiba na rowasu'u zadawa nhipe há te te ropé, zudezu norĩ nhipti'ai 'remhá. Ta hawim haré te zahadu rowasu'u zadawa nhipe há 're hâimana, Zezusihi hâiba na há.

ZeZusi há tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, ĩsihâi'rézé wasu'u

Marcusi 16.14-18; Rucasi 24.36-49; Zuwã 20.19-23; Atusi 1.6-8

¹⁶ Tawamhá wa norĩ há Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ há wa tô ai'aba're ni Darireza u, 11 na wahâiba za'ra há. Ētē 'rãihâ u wa ai'aba're ni, Zezusi te te wama ĩpisutu za'ra zéb u. ¹⁷ Tawamhá Zezusi há wa te wasiwi sãmri wamhá, wa tô âma wawata za'ra ni. Tane nherē, nima norĩ há wa tô wawã za'ra ni, õ hãĩ õ newa. ¹⁸ Tawamhá Zezusi há ma tô 'rãwi watēme timorĩ za'ra oto. Ma tô wama nharĩ za'ra, âne:

— Īmama há ma tô ĩma pisutu, ĩsadawa para dama ĩpire na 're ĩhâimana mono da, ti'ai âma, hâiwa âma zama. ¹⁹ Taha wa, te za 're ĩropéi wa'aba mo a'uwě mono bâ, dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, a'uwě mono bâ da te 're ĩzaze za'ra mono da, taha zarina ĩnhimiroti 'madâ'â'wa 're dahâimana za'ra mono da oto. Da te 're ĩzaze za'ra mono sidâpâsi, te za â dawabzuri há dama 're ĩmanharĩ za'ra wa'aba mo, ĩmama nhisi na, duré ĩnhisi na, duré ĩmama pē'ězani nhisi na, ta norĩ zadawa para. ²⁰ Te za duré dama 're ĩroti za'ra wa'aba mo, uburé te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zéb zarina, ĩnhimiroti si da te 're 'madâ'â u'âsi za'ra mono da. Ōne u'âsi, wa za asiré 're ĩmorĩ u'âsi za'ra wa'wa, ro ĩsi'utõrízéb u há. Āne na aipo're si'âri za'ra wa'aba õ di za. — Āne ma tô Zezusi há wa-ma siwaihu'u za'ra sisa'u, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

MARCUSI

Ībaihâ wasu'uzé

Ā Ībaihâ na rob'ui'ééré'wa nhisi hã Zuwã Marcusi na, ĩsisi hã. Zezusihi zazei'wa, ta hã. Tane nherě, 12 na ĩhãiba norĩ siré 're morĩ ò di, Zezusi te te sima ĩpisutu norĩ siré hã.

Marcusi hã tinhimi'ui'ééré na hã te te rowasu'u za'ětě ò di, Zezusihi nhimirowasu'u mono zém na hã. Te te 're ĩda'apawapto mono zém na si ma tô rowasu'u za'ětě. Ma tô duré wama waihu'u za'ra, Zezusi hã ĩsimizawi pese na dama romhuri'wa na hã. Marcusi 10.45 āma hã ma tô āne na wama waihu'u za'ra. Zezusi hã ĩmreme pire na ma tô duré Marcusi hã wama rowasu'u za'ra, te te dama 're ĩrowahutu mono na hã, duré wa'uburé te te dama 're ĩ'anhamra mono na zama, duré dawasédé hã te te dama 're ĩ'apari mono na zama. Ā Ībaihâ na ma tô Zezusi hã dama 're siwasu'u, tidâ'ázéb zarina dawasété hawi, za te te 're ĩda'awaibui mono na hã.

Zuwã Batitaha wasu'u

Mateusi 3.1-12; Rucasi 3.1-20; Zuwã 1.19-28

1 Āhãna ĩsãna'rata hawi, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, Zezu Cristuhu wasu'uwě na, 'Re ĩhãimana u'ási mono 'ra wasu'u na. Romhã ré, ma tô āma rob'ui'ééré siro, Iza'iza hã, 'Re ĩhãimana u'ási mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Duréihã 'Re ĩhãimana u'ási mono hã, ti'ra ma, te te ĩwaihu'uzém na ma tô āma rob'ui'ééré, āne:

“Wa hã wa za satō ĩzadawa wasu'u'wa hã, aiwana, te te asô ropese mono da. Āne te za te te dama 're rob'mahârâ, mreme 'rãihã sina, a'ubuni wi:

Ni'wa hã te za te te dama 're rob'mahârâ, a'ubuni wi:

Bâdâdi hã asiwi ropese aba, Wanhîb'apito zô.

Īmana 'rãmi bâdâdi hã sô sa'ra wa'aba, awa'awi da.”

Āne ma tô Iza'iza hã āma rob'ui'ééré, romhã ré.

⁴Tawamhã Iza'iza te te dama ĩrob'ui'ééré zarina, te oto Zuwã Batita hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ, a'ubuni wi. Āne te oto te te dama 're roti:

— Ma'ăpé, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba, 'Re ĩhãimana u'ási mono, marĩ 're ĩ'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã te te aima pari za'ra wa'aba da. Tawamhã â dawabzuri hã wa za te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. — Āne ma tô te te dama 're roti, Zuwã Batita hã.

⁵Da'ahâ uptabi na te ĩtême 're dasito, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawi. Zeruzarě na 'ri nho'ômo nhisi hawib zama, te ĩtême 're dasito. Tawamhã dasisô'a dawasété na, 'Re ĩhãimana u'ási mono ma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, ma tô â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ Zuwã hã, Zodã pa na â nhisi āma. ⁶Zuwã hã awaru ba'ômore zéré 'manharĩ na te 're si'uza. Duré romhã 'manharĩ hãiwaré na te āma 're si'usisi. 'Riti na si, te 're sa. Ropĩni na zama te duré 're sa. ⁷Āne te te oto dama 're rowasu'u:

— Īza'u si te za ĩma ĩpire uptabi hã wei wi. Īma pire uptabi wa, ĩpara'uza wasisizé, te tãma wasihu waihu'u ò di za. ⁸Wa hã wa tô â uptabi na si te 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, â dawabzuri hã te aima 're ab'manharĩ aba mono wamhã. Tanei ò di za oto. Īma ĩpire hã wei wisi wapsi, te za oto 'Re ĩhãimana u'ási mono pĕĕzani na te te 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, ĩré 're anomro u'ási aba mono da. Wĕ uptabi di, ĩpĕĕzani hã. — Āne ma tô Zuwã Batita hã te te dama 're wasu'u.

Zezusi hã â dawabzuri te te ĩ'manharĩzé wasu'u

Mateusi 3.13-17; Rucasi 3.21-22

⁹Tawamhã āne te te dama 're wasu'u mono ré, ma tô Zezusi hã ĩtême wi, Nazaré na 'ri wa'ôtō nhisi hawi. Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi āma, Nazaré hã. ĩtême wisi wamhã, ma â dawabzuri hã Zezusihi ma 'manha, Zodã pa na â nhisi āma. ¹⁰Tawamhã â hawi watobro wi, ma hãiwa hã aipo'o. Hãiwa hawi, ma we 'Re ĩhãimana u'ási mono pĕĕzani hã ĩtême si'ra, utu'u ne. Ma tô sina 'madâ, Zezusi hã. ¹¹Tawamhã hãiwa hawi, te we 'Re ĩhãimana u'ási mono hã Zezusihi ma tinha:

— A hã ĩ'ra. Īma asawi uptabi di. Aima ĩto za'ětě uptabi di. — Āne te we tãma tinha, Īmama hã.

Wa'uburé hã Zezusi te te ĩwada'urizé wasu'u

Mateusi 4.1-11; Rucasi 4.1-13

¹²Tawamhã Zezusi hã â dawabzuri te te 'manharĩ pari, te oto 'Re ĩhãimana u'ási mono pĕĕzani hã satō, a'ubuni u sãmra da. Taha wa, te oto mo. ¹³Tawamhã a'ubuni wi sãmra ré, bâdâ hã ahã na ma āma si'utōrĩ, 40 na. Tame sãmra ré, Satanasi hã te aré nasi wada'u, ĩsimiroti na te te saze da. A'ubuni āma abaze zahi hã te 're hãimana za'ra. Tane nherě, 'Re ĩhãimana u'ási mono

ma romhuri'wa norí hã hãiwa hawimhã, te we siwi 'madâ'â pese.

ZeZusi hã romhuri na te te ísãna'ratazé wasu'u

Mateusi 4.12-22; Rucasi 4.14-15; 5.1-11

¹⁴ Tawamhã ZeZusi hã te mo, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Zuwã Batita hã dazazéb 're, da te dasiwi sêrê pari, te ZeZusi hã mo. Tawamhã rowasu'u wê hã, 'Re íhâimana u'âsi mono te te tãma ísômri na, te ZeZusi hã te te dama 're rowasu'u oto. ¹⁵ Æne te tinha:

— Æhãna bådâ hã ma tô oto íwa waptãrã, 'Re íhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ísib'a'uwê mono zéb da hã. Ma'ãpé aiwasété wi, 're aipizari za'ra wa'aba mono za, 'Re íhâimana u'âsi mono niwí, íwasu'uwê hã 're saze za'ra wa'aba mono da. — Æne ma tô te te dama 're rowasu'u, ZeZusi hã.

¹⁶ Tawamhã â zaihã u ma tô wi, ZeZusi hã, Darireza na ísô'u nhisi u hã. Wisi wamhã, â zababa 're morí ré, ma tô tepe mrami na romhuri'wa norí hã sôpêtê zahuré. Ta norí hã Sima Pedru na ísisi hã ísisãnawãi me, Ædéréhé me. Tepe zô, te nasi abazipara hã wabzuri zahuré. ¹⁷ Tawamhã Æne te ZeZusi hã 'mahârã zahuré:

— We ane wa'aba, ísiré 're ane wa'aba da oto, romhuri na aima ísisanho wa'aba da, íma 're ída'awaibui wa'aba mono zém na da hã. — Æne ma tô tãma waihu'u zahuré.

¹⁸ Tawamhã ône haré ma tãma marême zahuré, abazipara ma. ZeZusihi siré te oto tineb zahuré.

¹⁹ Tawamhã syry na sina pahã wi, ma duré 'madâ'â zahuré, Ti'adu norí hã Zuwãhã me. Ta norí hã Zebede-he 'ra zahuré. Abazipara sisinarí hã te te Æma a'rã'ôtô zahuré apã, uba're wa. ²⁰ Tawamhã ZeZusi te duré sô ti-hârã zahuré, ísiré neb zahuré da. Tawamhã ône haré timama hã ma rême zahuré, tãma íromhuri'wa norí zama, uba're 're ísi'ubumro norí hã, ZeZusihi siré 're neb zahuré da oto.

ZeZusi hã aibã ma, wa'uburé te te ísãmrazé wasu'u

Rucasi 4.31-37

²¹ Tawamhã ZeZusi norí hã ma tô aihutu, Capana'u na 'ri nho'ômo nhisi u. Tawamhã sabadu na wa, ma awa'awi Æzé ZeZusi hã, zudezu norí te rowahutuzéb u, te te dama rowahutu da, tô romhuri zahârizém na hã. ²² 'Re íhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norí nhimirowasu'u nei ô di, ZeZusi te te dama írowahutu mono zé hã. Simirowahutu pire na te dama rowahutu. Simirowasu'u wê wa, ma tô Æma tatob'uzu za'ra ni. ²³ Tawamhã te te dama rowasu'u ré, ma we aibã hã Æzé, rowahutuzéb u, wa'uburé ré 're ímorí hã. Sébré wi, te sa'ëtê 'mahã:

²⁴ — ZeZusi, Nazaré nhihudu, e marí zô te we aimo. E wa'uprozi da, te we aimo. A hã íma aiwaihu'u pese di, 'Re íhâimana u'âsi mono, we te te asatõrí na hã. Aiwé uptabi di, a hã. — Æne te 'mahã.

²⁵ Tawamhã ZeZusi te asa tãma tinha, wa'uburé ma: — Tô'ã, we íma nharí tã. Mo oto aibã hawi aiwatobro.

²⁶ Tawamhã sisa'u te sa'ëtê hãiba wasutu, wa'uburé hã. Tawamhã sadari sina, ma aibã hawi watobro.

²⁷ Tawamhã ma Æma tatob'uzu za'ra ni. 'Rãwi te Æma dasima rowasu'u za'ra ni, Æne:

— Ô hã, e niha. Wama ísa'rese ô na, te wama rowahutu. Wa'uburé norí ma, te te rob'rui wamhã, ma tô wapari za'ra, ímreme hã. — Æne te dasima Æma romnhoré za'ra ni.

²⁸ Taha wa, ZeZusihi wasu'u hã ma tô waptu na ropé, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi 're, daro mono bã.

Sima Pedruhu maprewa, ZeZusi te te ípesezé wasu'u

Mateusi 8.14-15; Rucasi 4.38-39

²⁹ Taha pari, ma tô ZeZusi norí hã rowahutuzém hawi wairé, Sima Pedru norí nhorõwa u si'abaré da. Ti-siséme me, Ædéréhé me, te siré 're simasisi zahuré, Sima Pedru norí hã. Ta norí hã, Ti'adu norí me, Zuwã norí me, ma asisi 'ri para u, ZeZusihi siré. ³⁰ Tame te Simahã maprewa hã hãzé ré nomro, wa'ro na. Tawamhã sisisi wi, te ZeZusihi ma 'mahârã za'ra, hãzé na ínomro na. ³¹ Taha wa, te oto ítême mo, ínomrozéb u. Tawamhã ma pa'ã, wahutu da. Taha wa, ma awa'awi tiwahã. Tawamhã ma tô tãma api za'ra ZeZusi norí ma, saihuri da.

ZeZusi hã Darireza Æma te te 're ída'apawapto mono zém na rowasu'u

Mateusi 8.16-17; Rucasi 4.40-41

³² Tawamhã bådâ sébrézéb u, ma tô ítême tasi'ãwisi za'ra ni, ZeZusihi u, dahãzé mono bã. Wa'uburé ré 're ídanomro mono norí zama, ma ítême Æwisi za'ra ni.

³³ Uburé 'ri ahã 're, 're ídasi'ubumroi mono norí hã ma ítême tasi'rã'ôtô ni, 'ri nho're uwaibaba. ³⁴ Tawamhã dahãzé mono bã, ma da'apese, da'ahã na. Duré timreme na ma wa'uburé norí hã dama anhamra, ahã na. Wa'uburé norí hã ma tô waihu'u za'ra ZeZusi hã, 'Re íhâimana u'âsi mono 'ra na. Taha wa, ZeZusi ma tô wa'uburé norí hã sadawa uwati za'ra, te te dama rowasu'u za'ra tã da.

³⁵ Tawamhã robza'rã ré, ma wahudu ZeZusi hã, 'ri nhiti morí da, a'ubuni u. Tame te a'ã tihãiba, 'Re íhâimana u'âsi mono ma, mreme da. ³⁶ Tawamhã Sima Pedru norí hã te ZeZusihi zô sôpré ropã, tisiré norí me hã, te te siwi sôpêtê da. ³⁷ Tawamhã te te siwi sôpêtê wamhã, te tãma rowasu'u za'ra:

— Aihíni te asô tanhopré ni.

³⁸ Tawamhã ZeZusi te asa tãma nharí za'ra:

— Oto wasi'aba'rúi wa'aba, 'rãwi 'ri wa'ôtô 're, 're ídahâimana za'ra mono u, tamomo zama te íwasu'uwê na da'apo're pu'u mono da. Taha da, wa wei mo. — Æne ma ZeZusi hã tãma siwaihu'u za'ra.

³⁹ Tawamhã daro mono bã te 're mo, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi Æma 're ídasi'ubumroi mono norí ma, íwasu'uwê hã te te dama 're wasu'u mono da, zudezu norí te, rowahutuzé mono bã. Wa'uburé hã te te duré dama 're anhamra.

Aibâ ĩ'wa're ré hã, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u

Mateusi 8.1-4; Rucasi 5.12-16

⁴⁰ Tawamhã aibã hã ma ĩtẽme wi, ĩ'wa're ré hã. Hi'rãtitõ ma aime, Zezusihi papara, te te tãma nharĩ da, ãne:

— ĩma aiwaihu'u pese di, asimipese waihu'u pese na hã. Taha wa, asima ĩwẽ wamhã, te za ĩpe. — ãne te Zezusihi ma si'ru, te te pese da.

⁴¹ Tawamhã Zezusi hã ãma pẽ'ézé wa, ma tã tinhib'ra-da hã wahutu, te te ãma upi da. Te te upi wamhã, ãne te tãma tinha:

— Tane tã. Wa tã ĩsima aiwẽ, te aipese da. Tãibã oto aihãzé hã. — ãne ma Zezusi hã tãma waihu'u asa.

⁴² Tawamhã awa'awi ma ĩ'wa're hã tãma apa. Ma tã tihãiba wẽ oto.

⁴³ Tawamhã Zezusi hã ma tã sina sadawa uwati, te te dama sina wasu'u tã da. ãne te tãma tinha:

— ĩwapari pese, asina. Ni'wai ma, asina ĩwasu'u õ di za, te aipesezẽm na. Sasedoti u si te za aimo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wai u si, aihãiba wẽ zõ te te aihãiba 'madã'ã da. Taha parip si, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te za asõpru, Mozésihi nhimiroti zarina, aipesezẽm na da te ãma aiwaihu'u za'ra da, sena na. — ãne ma tã aibã hã satõ, Zezusi hã. ⁴⁵ Taza-hã aibã hã rowasu'u wẽ na ma tã ãma ropé. Taha wa, sõ'awi 'ri ahã u hã datẽme 're ne waihu'u mono õ di, Zezusi hã. Taha wa, a'ubuni wi te a'ã 're hãimana, danhiti. Tame 're hãimana mono ré, te ĩtẽme 're dasihutu, daro mono bã, da te 're sabu za'ra mono da.

Zezusi hã aibã ĩhi'rẽ te te ĩpesezé wasu'u

Mateusi 9.1-8; Rucasi 5.17-26

2 Syry na ãma ronometro parip si, ma Zezusi norĩ hã apã aihutu, Capana'u na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Tawamhã awa'awi ma ĩwasu'u hã ropé, 'ri para ãma oto ĩhãimana na hã, Zezusi hã. ² Tawamhã da'ahã na ma ĩtẽme dasito. Da'ahã na ĩtẽme dasito mono wamhã, 'ri 're wa'wa ãma hã da'masisi di, 'ridawa ãma zama. ³ Tawamhã Zezusi hã rowasu'u wẽ na te te dama rowasu'u ré, aibã norĩ hã ma tã ĩhi'rẽ hã ĩtẽme siwi ãwisi, ĩsimiwaptã wa. Aibã norĩ hã maparane si'uiwa na ĩhãiba za'ra hã. ⁴ Tazahã da'ahã wamhã, te te siwi 'mazébré waihu'u õ di, Zezusihi u hã. Taha wa, sipa-para 'ri nhisi hawi, ma tã siwi 'ri 're pu'u za'ra sada, Zezusihi uwaibaba te te siwi hiri da. Tawamhã ma tã ãma siwi si'ra, ĩsa'warizéb ré, ĩhi'rẽ hã. ⁵ Aibã norĩ hã ma tã Zezusi hã siwi ãma umnhasi, ĩsiwadi hã za te te ĩpesezẽm na. Zezusi hã ma tã tiwi waihu'u za'ra, sina ĩsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te ĩhi'rẽ ma tinha:

— ĩsiwadi, aiwasédé hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã, te ai'ãma 're ab'madã'ã mono õ di za oto. — ãne ma tã tãma waihu'u, ĩhi'rẽ ma.

⁶ Tame aibã norĩ hã te dame asimro, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã. ⁷ Ta norĩ hã te 'rãwi sima ãma rosa'rata za'ra, ãne:

— E niha te aibã ma tinha bété, õ hã, ĩmorĩõ ma. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, wẽ õ di, aibã ma, te te ĩnharizé hã. Dawasédé hã da te 're ĩmanharĩ wasété za'ra mono zé hã, ni'wa hã te te dama 're apari waihu'u mono õ di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma si waihu'u pese di, dawasédé hã te te dama 're ĩ'apari mono zé hã. — ãne te Zezusihi ãma sima rosa'rata za'ra, rowahutu'wa norĩ hã.

⁸ Tawamhã 'rãwi te te sima ãma ĩrosa'rata za'ra zẽm na, ma tã sina waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, te ãne ĩ'ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. ⁹ Wa hã dawasédé hã te dama 're ĩ'apari waihu'u pese mono na, e niha te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, sena na ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. ĩhi'rẽ ma, wa tã tinha: "Aiwasédé hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã, te ai'ãma 're ab'madã'ã mono õ di za oto." ãne hã ĩmreme si wamhã, aima pibu prã za'ra wa'aba di tã. ã hã ĩmorĩõ hã wahutu da, duré tiza'warizé hã te te sima ãri da, oto morĩ da, te tãma nharĩ wapsi, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩwaihu'u pese na sena na ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba da oto. Taha wapsi, aima pibu pese za'ra wa'aba di za oto. ¹⁰ Ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã ĩma waihu'u pese di, dawasédé te dama 're ĩ'apari mono da hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa para. ãne na asi-wi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, wa za ĩhi'rẽ ma tinha, wahutu da.

Tawamhã ĩhi'rẽ ma, te tinha oto:

¹¹ — Ma'ãpé, aiwahutu. Asa'warizé ãri, asõrõwa u aimorĩ da oto.

¹² Tawamhã awa'awi ma tã wahudu, aibã hã. Ti-za'warizé, ma tã ti'ã. Rob u, ma tã ĩré watobro, danho'a. Taha wa, uburé, ma ãma tatob'uzu za'ra ni. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma, te duré ãma tawata za'ra ni. ãne ma tã dasima rowasu'u za'ra ni:

— ãne hã niwa wa te ĩ'madã'ã za'ra õ. — ãne ma tã dasima rowasu'u za'ra ni.

Réwihi wasu'u

Mateusi 9.9-13; Rucasi 5.27-32

¹³ Tawamhã Darireza ãma ĩsõ'u zapoto u, te apã mo Zezusi hã. Da'ahã na ma tã ĩtẽme 're danometro. Tawamhã dasihutu sidãpãsi te nasi dama rowahutu, rowasu'u wẽ na. ¹⁴ Tawamhã morĩ ré, ma tã aibã tisã, danhib'apito ma, dawu rob'ui'prazé ubumroi'wa hã, Réwi na ĩsisi hã, Apezuhu 'ra hã. Tinhimromhurizéb ãma te nhamra, rob'ui'prazé te te dawu 're ĩ'a'ubumroi mono zéb ãma. Tawamhã Zezusi hã te 'mahã:

— We aiwahutu, ĩsiré 're aimorĩ da oto. — ãne te 'mahã. Tawamhã awa'awi ma wahudu Réwi hã, ĩsiré oto 're morĩ da. ¹⁵ Tawamhã syry na ãma ronometro wamhã, Zezusi hã te tisa, Réwihi nhorõwa ãma. ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ zama, te ĩsiré tisaihu. Da'ahã na duré ĩsarina ĩdasi'aba'rẽ hã te duré ĩsiré tasaihuri ni. Ta norĩ hã rob'ui'prazé ubumroi'wa, duré parisezu norĩ nhimiroti zarina 're ĩhãimana za'ra mono õ.

¹⁶ Tawamhã ta norĩ me sai ma, sãmra ré, ma tã Zezusi hã 'madã'ã za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã, parisezu

norí hã. Ta norí hã Zezusihi siré 're ñnomro mono norí ma, te nharí za'ra:

— E niha bâ, te bété rob'uiprazé ubumroi'wa norí siré tisa, dawasété na 're ïdahâimana za'ra mono norí siré zama.

¹⁷ Tawamhã Zezusi hã ãne te te sina wapari za'ra wamhã, ma tô tâma nharí za'ra, ãne:

— Hâzé ãna 're ñnomro mono norí zô, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono ô di, te te 're wede za'ra mono da. Ìhâzé ré norí zô si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra mono da. Tane duré wa hã. Dawé na 're ïdanomro mono norí zô, ïsitême 're ïhârâ mono da, we ïmorí ô di. Dawasété na 're ïdanomro mono norí zô si, 're ïhârâ mono da, wa wei mo. — ãne ma tô dawede'wa na tâma siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

Bâtâ na dasai ãna, ïdahâimana za'ra zé wasu'u

Mateusi 9.14-17; Rucasi 5.33-39

¹⁸ Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ñnomro mono norí hã, duré parisezu norí hã, ã bâtâ na te saihuri ãna ti-hâimana za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, mreme zusi da. Taha wa, ni'wam norí hã te Zezusihi ma, nharí za'ra:

— Zuwãhã siré 're ñnomro mono norí hã, duré parisezu norí hã, ã bâtâ na saihuri ãna te tihâimana za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, mreme zusi da. E marí wa, asiré 're ñnomro mono norí hã, saihuri ãna ã bâtâ na hâimana za'ra ô di bété, tâma mreme zusi da.

¹⁹ Tawamhã Zezusi, ma tô asa tâma waihu'u za'ra:

— Aibã hã ïmrozéb u, sô ïhârâ za'ra norí hã sihutu wamhã, e saihuri ãna, te za tihâimana za'ra. Mare di. Saihuri ãna hâimana za'ra ô di za. Aibã ïmro da hã ïra-ta sãmra za'ra ré, te za tô ïsiré tisa hã tihu, to sina.

²⁰ Niwapsi te za bâdâ hã ïwa waptãrã, aibã ïmro da hã ïsiwadi norí wa'wa hawi, da te tiwi ï'ari za'ra zéb da hã. Tawapsi te za tô sai ãna 're si'ubumro, robzei'ô na. — ãne sô'awib ô nherë, ma tô aibã ïmrozé wasu'u na, sina ãma simiré'é, Zezusi hã.

²¹ Tawamhã ãne ma duré tâma waihu'u za'ra:

— Da'uza hã 'ratara hã, e te za ïhâi wë na ãma hâi-wa'aba ni, ïhâ nhihâri tém na. Mare di. ãne wamhã, te za dawi 're hãzahutu za'ra. Tawamhã ïhârâda hã te za sina hâta. Te za oto dawi hâihatari za'ëtë. ²² Duré e romhã 'manharí 'rata 're, te za uwa 'rãi wa'u ïsé hã da te 're sé, wa'ui ware ô ré. Mare di. Wa'ui ware ô ré, da te 're séme mono wamhã, oto wa'ui ware wamhã, te za romhã 'manharí 'ratara hã sina wazu. Tawamhã uwa 'rãi wa'u ïsé hã te za asa'wa. Romhã 'manharí hã te za duré hâihaiwamna. Ìtép si'uiwa na si, te za da te 're sé, rob'rãi wa'u té hã. — ãne sô'awib ô nherë, ma tô tinhimiroti tém na tâma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Romhuri zahârizém na roti wasu'u

Mateusi 12.1-8; Rucasi 6.1-5

²³ Tawamhã romhuri zahârizém na, ma tô buru nho wa'wai baba ro'rahâri za'ra Zezusi norí hã, sabadu na. Ìsiré 're ñnomro mono norí hã ma tô te te sima 'rãnh-

narí za'ra, te te huri mono da. ²⁴ Tawamhã parisezu norí hã te Zezusihi ma nharí za'ra:

— E niha, romhuri zahârizém na nherë, te te sima 'rãnhinarí za'ra, asiré 're ñnomro mono norí hã, wahi'ra-ta norí hã romhuri zahârizém na te te dawi 're sawi za'ra mono nherë.

²⁵ Tawamhã Zezusi ma asa tâma waihu'u za'ra:

— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'ére hã 're söré za'ra wa'aba mono ã bâ, te te ïrob'manharízém na, ïsiré norí me, mra te te simroi wamhã. ²⁶ 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zéb u, ma tô ãzé, apito Dawi hã. Abi'ata hã 're hâimana mono ré, ma tô ãzé. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ïpire uptabi, Abi'ata hã, sasedoti ïpire uptabi hã. Tawamhã sébré wamhã, ma tô 'mai'rë ï'u'ëne hã, Dawi hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, aré da te ïsa'ra za'ra hã. Duré tisiré norí ma, ma tô tâma za'ra. 'Re ïhâimana u'âsi mono, ma tô aré pisutu, da'ãma romhuri'wa norí si, ï'u'ëne hã te te 're ïhuri mono da hã, sasedoti norí si. Tane nherë, ma tô 'mai'rëne za'ra, Dawi norí hã. — ãne ma tô tâma hâimanazéb 'rãzarõtô za'ra Zezusi hã, parisezu norí ma.

²⁷ Tawamhã ãne ma tô Zezusi hã tâma 'rãsutu za'ra, timreme na:

— Wa hã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisudu, dasiré ïpoto da, ti'ai ãma. Taha wa, dama ïpire di, sabadu na roti hã te dama 're ï'apisutu mono zéb da hã. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, parisezu norí ma.

Aibã ïsimizu præ hã, romhuri zahârizém na Zezusi te te ïpesezé wasu'u

Mateusi 12.9-14; Rucasi 6.6-11

3 Tawamhã zudezu norí te, rowahutuzéb u, ma duré ãzé Zezusi hã. Tame te aibã hã dame nham-ra, ïsimizu'rã're hã. ² Tame te ni'wam norí hã Zezusi hã siwi 'madã, zudezu norí te, romhuri zahârizém na, aibã hã te te pese zô. E marí da. Sabadu na te te pese wa, te te siwi wë'ô da, romhuri zahârizém na roti, te te ï'madã'ã ô na. ³ Tawamhã Zezusi hã te aibã 'mahã:

— We aimorí ãwa.

⁴ Te duré da'ab'mahã:

— E niha romhuri zahârizém na roti hã. E marí, wa za wa te dama 're 'manharí za'ra, romhuri zahârizém na, sabadu na hã. E ïwë na, wa za wa te 're dapawaptob za'ra. E ïwasété si, wa za wa te dama 're 'manharí za'ra. E romhuri zahârizém na, wa za wa te 're danho'reptu za'ra. E bâtâ na, wa te 're danho'reptu za'ra mono ãna, wa za taré wa te 're da'madã'ã za'ra. — ãne te da'a'mahã.

Tawamhã ni'wa hã asa te te ãma sada'ãbã ô di, Zezusi te te ïsadanharí za'ra zém na hã. ⁵ Tawamhã Zezusi te da'ab'madã. Te te ãma ïrosa'rata norí ãma hã, toi ô di. Simirosa'rata wasété nhiptete za'ra wa, ta norí ãma pë'ëzé za'ra di. Tawamhã ïsimizu'rã're ma, te tinha:

— Ma'ãpé, asimizu wahutu.

Tawamhã ma tô tinhimizu hã wahutu, aibã hã. Taha wa, ma tô tinhimizu pese. ⁶ Te te pese pari, ma awa'awi

wairé, parisezu norí hã. Tawamhã Erodihî niwî 're îhâimana za'ra mono norí me, ma tô sima âma roti za'ra, Zezusi te te sima hâiba za're za'ra da.

Zezusi hã te te îda'apesezé wasu'u

⁷Tawamhã Zezusi norí hã te ai'aba're, Darireza na îsô'u nhisi u. Da'ahâ uptabi na te îsarina ai'aba're ni, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã, duré Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã, duré Zeruzarê hawimhã, duré Idumeza hawimhã, duré Zodã pa zara hawimhã, duré Tiru hawimhã, duré Sido hawimhã. Zezusihi wasu'u hã ma tô wapari za'ra ni aré, te te 're îda'apawapto mono zé wasu'u na hã. Taha wa, ma tô îtême dasito, daro mono bâ. ⁹Uburé îhâzé ré norí hã te îtême 're sisâmra, te te siwi upi da, tinhib'rata na. Taha wa, tisiré 're înomro mono norí ma, te 'ru za'ra, uba're hã te te 'ma'âri za'ra da dawi, îwap sébré da, da te dasiwi hâiba wati tō da. ¹¹Wa'uburé te te 're îda'awamnarî mono norí hã, Zezusi te te 're 'madâ'â za'ra mono wamhã, hi'râtîtō te îpapara 're sina. Te duré siwi 'mahâ, sa'êtê:

— A hã 'Re îhâimana u'âsi mono 'ra.

¹²Taha wa, wa'uburé norí hã 'Re îhâimana u'âsi mono 'ra na te te dama sisi tō za'ra da, te sina sadawa uwati za'ra, Zezusi hã.

Aibâ 12 na îhâiba za'ra hã, Zezusi te te îpisutu za'ra zé wasu'u

Mateusi 10.1-4; Rucasi 6.12-16

¹³Tawamhã êtê 'râihâ na, ma tô sai'u Zezusi hã. Tame te te sima îwézéb uwaibaba, te sitême sô tihârâ za'ra, aibâ norí zô. Sitême sô hârâ za'ra wa, ma tô îtême aihutu 'râwi. ¹⁴Tawamhã 12 na îhâiba za'ra hã ma tô pisutu za'ra, îsiré a'â 're hâimana za'ra mono da, nimahã na te te datême satôri'î za'ra da, za te te 're îda'anho'reptui mono zé wasu'u na, îsôwa te te 're dapo're pu'u za'ra mono da, îsadawa para. Tizadawa wasu'u'wa na ma tô sisi za'ra oto. ¹⁵Ma tô duré pisutu za'ra, îwaihu'u pese zarina, wa'uburé norí te te dama 're sãmra za'ra mono da. ¹⁶Aibâ norí hã, 12 na îhâiba hã âne îsisi za'ra hã: Sima hã Pedru na, ma tô sisi té, Zezusi hã. Îsiré norí hã âne îsisi za'ra hã: Ti'adu, duré Zuwã, Zebedehe 'ra norí hã. Bu'anezi na, ma tô sisi téb zahuré, Ti'adu norí hã Zezusi hã. Bu'anezi na, îsisi hã, tãirãrã te wasu'u, îsisi té hã. ¹⁸Duré îsiré norí hã âne îsisi za'ra hã: Âdéré, duré Piripi, duré Batoromezu, duré Mateusi, duré Tome, duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hã, duré Tadezu, duré Sima, Zeroti norí niwî aré 're îhâimana mono hã, duré Zudasi Icarizoti, si'uihâ na Zezusihi hâiba nhomri'wa da hã dama. Âne îsisi za'ra hã.

Bezebuhu wasu'u

Mateusi 12.22-32; Rucasi 11.14-23; 12.10

²⁰Tawamhã Zezusi hã 'ri tême oto morí wamhã, da'ahâ na ma duré îtême dasito. Îtême dasito mono wa, Zezusi norí hã saihuri waihu'u ô di. ²¹Tawamhã

Zezusihi wasu'u te te wapari za'ra wa, ma tô sô ai'aba're, îsisânawã norí hã. Ma tô ni'wam norí hã îrã siwamnarî na Zezusihi âma romnomri za'ra. Taha wab zama, te sô ai'aba're, Zezusihi zô, îsisânawã norí hã.

²²'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norí hã, Zeruzarê hawi datême îsihutu norí hã, âne te taré sima rowasu'u za'ra, Zezusihi hâiba na:

— Ô hã Bezebuhu zadawa para te 're mo, wa'uburé norí nhib'apito zadawa para. Bezebu hã romhosi na te te 're pawapto, wa'uburé te te dama 're anhamra mono da. — Âne te taré 'râwi sima rowasu'u za'ra Zezusihi hâiba na, zudezu norí ma, rowahutu'wa norí hã.

²³Tawamhã Zezusi te sima sô tihârâ za'ra, rowahutu'wa norí zô, marí hã te te tâma waihu'u za'ra da, romnhimiré na. Tawamhã îtême simasa wamhã, âne te tâma nharî za'ra:

— E niha te za Satanasi hã tinhib'a'uwê norí hã te te dama 're sãmra. Te te dama 're îsãmra mono da hã, mare di. Âne wa za aima âma romnhimiré za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Danhib'apito nhib'a'uwê norí hã 'râwim nherê, oto sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré dasisânawã nherê, dasisada 're dasimasa mono wamhã, te aré 're dasi'uprosi, 'râwim nherê. Tane duré Satanasihi nhib'a'uwê norí hã 'râwi sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Tâibâ aré îsib'a'uwê norí hã. Taha wa, Satanasi hã tinhib'a'uwê norí hã te te dama 're îsãmra mono da hã, mare di.

²⁷— Âne wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, marí hã âma waihu'u za'ra wa'aba da. Ni'wa hã aibâ îsiptete nhorôwa u, sébré wamhã, îsibro hã te te tiwi ubumro da, te te tiwi ubumroi waihu'u ô di za, te te sima pawasisi ô ré hã. Te za a'â sima pawasisi. Taha parip si, te za îsibro hã tiwi ubumro, 'ri 're îromnhimi'wara mono hã, aibâ îsiptete wi. — Âne te tâma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁸Ma duré tâma waihu'u za'ra:

— Ma'âpé, îwapari pese za'ra wa'aba za. Dawasédé hã da te 're 'manharî za'ra mono nherê, duré 'Re îhâimana u'âsi mono âma, da te âma 're wasété za'ra mono nherê, dawasété na tâma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, dawasédé hã tâma waihu'u pese di, te te dama 're î'apari mono zéb da hã, te te oto da'âma 're ab'madâ'â tō mono da. ²⁹Tane nherê, Îpê'êzani hã wê nherê, îsimiromhuri na da te 're wê'ô pese za'ra mono wamhã, taha na dawasédé hã te te dama 're apari mono ô di za. Te za te te da'âma 're ab'madâ'â u'âsi, 'Re îhâimana u'âsi mono hã. — Âne Zezusi ma tô tâma waihu'u za'ra, rowahutu'wa norí ma, taré te te sima rowasu'u za'ra wa, wa'uburé zadawa para, 're îmorí na. Âne wê'ô te, ma tô âne tâma waihu'u za'ra, te te waihu'u za'ra da.

Zezihi na wasu'u, ĩsisānawā norĩ wasu'u me

Mateusi 12.46-50; Rucasi 8.19-21

³¹ Tawamhã Zezihi no norĩ hã ma tō ĩtēme aihutu, tina me. Rowi simasab ré, ma da'maipo're pu'u za'ra, Zezihi zô da'maihârâ da, ĩtēme watobro za'ra da.

³² Da'ahâ na te ĩrata asimro ni. Tawamhã ni'wam norĩ hã te tãma rowasu'u za'ra, āne:

— Ano norĩ hã te rowi asô aimasa, ana me. Te asô ti-hârâ za'ra. — Āne te oto tãma rowasu'u za'ra.

³³ Tawamhã tãma ĩrowasu'u'wa norĩ ma, ma tō waihu'u za'ra, āne:

— E 'wa hã ĩna. E 'wam norĩ hã ĩno norĩ.

³⁴ Tawamhã siwi ĩ'uirĩ'wa norĩ 'madâ'â sina, te āne tinha:

— Āhâta ĩna. Āhâta ĩno norĩ. Āhâta ĩhidiba norĩ.

³⁵ Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩwě za'ra mono zéb zarina, te te tãma āma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono norĩ hã, ta norĩ hã ĩno, duré ta norĩ hã ĩhidiba, duré ta norĩ hã ĩna. — Āne Zezihi ma tō tãma waihu'u za'ra, da te waihu'u za'ra da.

Aibâ hã amnho te te ĩ'anhama mono zé wasu'u

Mateusi 13.1-23; Rucasi 8.4-15

4 Tawamhã Zezihi hã te duré dama rowahutu, Darireza āma, ĩsô'u zapoto 'rata. Da'ahâ uptabi na ĩtēme dasito mono wa, ma uba're wa āzê, â zadaré prã na. ² Tawamhã sa'ētê na ma tō dama rowaihu'u marĩ na, tinhirowasu'u na romnhiwiré'ézém na. Āne te dama tinha:

³ — Ma'āpé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Amnho potozé wasu'u na, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Aibâ hã te buru u mo, ti'ai hãibâda wa, amnho hã te te anhamra mono da, poto mono da. ⁴ Tawamhã, amnho hã te te anhamra mono wamhã, nima norĩ hã bâdâdi zababa ma tō rere'e. Tawamhã sire hã ma te te uprosi uburé, poto mono ô ré. ⁵ Ētê nhisiwi ma duré nima norĩ hã rere'e. Ti'ai baihire wa, ma tō 'wanhipré su'u, amnho hã. ⁶ Tawamhã bâdâ hã oto 'rãiwatobro wamhã, rowa'ro wa, ma ti'wanhipré 'ré za'ra, ĩsari hã te te rowa'réi mono ô wa. ⁷ Nima norĩ hã ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhã siré ma tō 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhã, ma te te ubu, wab'ru hã. Taha wa, 'rãi mono ô di, ta norĩ hã. ⁸ Ti'ai wě wa, ma duré nima norĩ hã rere'e. Tawamhã oto 'wanhipré 'rãihâ mono wamhã, ma tō ti'rã za'ra. 'Rãi mono wamhã, nima niwĩmhã 'rãihâ prã ti, rob're hã. Duré nima niwĩmhã 'rãihâ di. Duré nima niwĩmhã 'rãihâ pese uptabi di. — Āne amnho potozé wasu'u na, ma tō dama rowasu'u, Zezihi hã.

⁹ Tawamhã āne ma tō āma dama 'rãsutu, timreme na:

— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'āpé ĩwapari pese za'ra wa'aba, ĩnhimirowasu'u na hã waihu'u za'ra wa'aba da. — Āne ma tō āma dama waihu'u.

¹⁰ Tawamhã dazahutu parip si, ni'wam norĩ dame ĩsimasa hã ma tō ĩtēme sina rotété za'ra dawa'rãmi, aibâ 12 na ĩhãiba norĩ me. Tawamhã āne te siwi 'mahã:

— E niha amnho potozém na rowasu'u hã.

¹¹ Taha wa, Zezihi asa ma tō āma sada'âbâ za'ra:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã a norĩ wa'aba ma si, ma tō aima waihu'u za'ra wa'wa, dama ĩwaihu'u'ô hã, da'āma 're ĩsib'a'uwě mono zém na hã, sô'awi te te dama waihu'u ô nherê. ĩzazei'ô'wa norĩ ma, wa za ĩnhimiromnhiwiré'é na si te tãma 're rowasu'u za'ra. Tawamhã ta norĩ hã titômo na te te 're rob'madâ'â za'ra mono nherê, taré te za te te 're rob'madâ'â za'ra. Duré 're simipari za'ra mono nherê, taré te za 're simipari za'ra, te te 're waihu'u za'ra mono āna. Te te 're waihu'u za'ra mono wamhã, te aré tiwasété wi 're sipizari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono niwĩ, ĩwasédé hã te te āma 're ab'madâ'â tō mono da. — Āne ma tō tãma waihu'u za'ra, Zezihi hã.

¹³ Tawamhã ma duré tãma waihu'u za'ra:

— A norĩ wa'wa hã waihu'u za'ra wa'aba ô wamhã, amnho potozém na te ĩrowasu'u hã, e niha te za tawamhã ĩnhimirowasu'u amo hã ĩwaihu'u za'ra wa'wa. — Āne ma tō tãma waihu'u za'ra.

¹⁴ Tawamhã ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Amnho hã aibâ te te ĩ'anhama mono hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u. ¹⁵ Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, tipore na te te 're ĩwapari za'ra mono hã, aiwa amnho hã bâdâdi zababa ĩrere'e mono ne, te za 're hâimana za'ra. Awa'awi te te wapari za'ra wamhã, Satanasi hã te za ĩtēme tiwisi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te tiwi âri za'ra da. ¹⁶ Ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã ĩtê nhisiwi ĩrere'e mono ne, te za 're hâimana za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za te te 're saze za'ra awa'awi, to sina. ¹⁷ Tane nherê, te za te te 're sazei hutu za'ra. Tawamhã âté robzépada hã duré rowasédé hã te za ĩsazei'ô'wa norĩ hã te te tãma 're 'manharĩ za'ra. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã aré te te 're ĩsaze za'ra mono zé hã, te za te te 're sazei utõrĩ za'ra. ¹⁸ Ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã wab'ru wazari ĩrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te za te te 're wapari za'ra, taré. ¹⁹ Āté marĩ na si te za duré te te 're rosa'rata za'ra. Āté danhibro pese na si, te za te te sima 're rosa'rata za'ra, ĩwě uptabi newa. Āté marĩ hã te za te te sima 're wě uptabi za'ra. Tawamhã rob're ĩ'rãi ô ne, tãma 're hâimana wě za'ra mono ô di za. ²⁰ Ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã ti'ai wě wa ĩrere'e mono ne, te za 're hâimana za'ra. Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za te te sima 're wě za'ētê za'ra. Tawamhã rob're ĩ'rãihâ pese uptabi ne, te za hâimana wě uptabi na 're hâimana za'ra. — Āne ma tō tinhirowasu'u hã tãma 'rãsutu za'ra, Zezihi hã.

Rob'uiwězé wasu'u

Rucasi 8.16-18

²¹ Tawamhã te duré tãma rowasu'u za'ra:

— Rob'uiwězé hã 'ri 're wa'wa u, da te âri wamhã, e piza'a na te za upsibi ni. E daza'warizéb 'rowi, te za sãrĩ

ni. Mare di. Īsima'warazém na si te za sō'awi da te 're sōré, te te dama 're rob'uiwē za'ra mono da. ²² Taha wa, marī hã a'â dama ĩwaihu'u'ô hã, niwapsi dama waihu'u pese di za. Aipo're na ma tô ĩnhimiroti hã ĩwapari za'ra wa'wa. Taha wa, ma'âpé âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono, waihu'u za'ra wa'aba da.

²⁴ — Ni'wam norī hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhã, taha zarina te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sa'êtē na tâma âma 're sōprub za'ra, te te aré âma 're ĩwaihu'u za'ra mono zém nhipai u, te te waihu'u pese za'ra da oto. Tane nherē, ni'wam norī hã ĩsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwapari za'ra mono ô wamhã, ta norī wi te za tinhimirowaihu hã tâma waihu'u pese za'ra ô nherē, te te tiwi 're awaihu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, te te aré âma 're ĩwaihu'u za'ra mono zé hã. — Āne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Amnho potozé wasu'u

²⁶ Tawamhã ma duré tâma waihu'u za'ra:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'âma 're ĩsib'a'uwē mono zém na, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, âne. Aibã hã ti'ai wa, te za amnho hã te te anhamra, poto mono da. ²⁷ Tawamhã aibã hã rītī ré nherē, duré sōtō ré nherē, si'uihã na te za ti'wanhipré za'ra, amnho hã. Te za ti'rãihã za'ra. E niha te za ti'wanhipré za'ra. E niha te za ti'rãihã za'ra. Aibã hã te te waihu'u ô di. ²⁸ Ti'ai 'rowim nherē, te za si'uihã na 're 'wanhipré za'ra, 're 'rã za'ra mono da. Te za a'â ti'wanhipré za'ra. Taha parip si, te za 're sitoro wairébé. Taha parip si te za 're 'rã za'ra. ²⁹ 'Rã 'ré wapsi, te za oto 'rãihã, ro'wa na aibã hã, bâdã hã oto ĩwa waptã'ã wa, te te ĩ'rãihãrizéb da hã. — Āne ma tô tâma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Motada nhama 'rare wasu'u

Mateusi 13.31-32; Rucasi 13.18-19

³⁰ Tawamhã ma duré tâma waihu'u za'ra:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwē mono zé hã, e marī na, wa za âma romnhimiré. ³¹ Motada nhamare na, wa za aima âma romnhimiré za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwē mono zé hã. Motada nhamare hã syry uptabire di, aimawi norī ma hã. ³² Tazahã da te 're zuri mono wamhã, 're 'wanhipré za'ra mono wamhã, te za ti'rãihã za'ra. Aimawi rob're hã te te 're sipai pese za'ra. Papo za'êtē wamhã, ĩsu 'rowi te za si norī hã te te sima 're sasi za'ra. Āne wa aima âma romnhimiré za'ra wa'wa. — Āne te tinha, Zezusi hã.

³³ Āne ma tô Zezusi hã tinhimirowasu'u ahã na te te âma 're romnhimiré, marī hã da te âma 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã. ³⁴ Tinhimiroromnhimiré na si, ma tô te te dama 're rowasu'u. Tisiré 're ĩnomro mono norī ma si, ma tô hãiba pisutu za'ra, te te tâma 're awaihu'u pese, sō'awi.

Zezusi hã rowa'u'u ma, te te ĩnharízé wasu'u

Mateusi 8.23-27; Rucasi 8.22-25

³⁵ Tawamhã Zezusi hã barana ma tô satōrī za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norī hã:

— Oto zara u, wa te saprī za'ra wa'aba. — Āne ma tô satōrī za'ra.

³⁶ Tawamhã te a'â dazatōrī za'ra, apã dasi'aba're da. Taha pari, Zezusi hã uba're 're ĩsébrézéb 're, ma asisi ĩsarina, zara u te te saprī za'ra da. Ni'wam norī hã te duré siré sari za'ra uba're hã, Zezusihi zarina.

³⁷ Tawamhã rowa'u hã ma tô watobro, sa'êtē na.

Tawamhã âsisasi hã sa'êtē wamhã, ma tô nasi asisi, uba're wa. Ā hã te te ĩmasisizéb u hã romhuture di oto. ³⁸ Tane nherē, te Zezusi hã nhono, uba're na're âma. Da'rã zaparizém na te 'rã zapa. Taha wa, ma tô si-wi utu. Āne te oto siwi 'mahã:

— Rowahutu'wa, wa za ai'utōrī ni. E wa'âma aipē'ézé za'ra ô di za.

³⁹ Tawamhã ma tô wahudu. Wahutu wamhã, rowa'u'u ma, te tinha, wa'u'utu da. Duré âsisasisi ma zama, te tinha, âne:

— Ma'âpé ai'átu na.

Tawamhã ma tô sazã, rowa'u hã. Ma tô duré ti'átu oto. ⁴⁰ Tawamhã Zezusi hã te âne tâma nharī za'ra:

— E marī da, ma aipahi za'ra wa'wa. E niha zahadu asiwi 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zé hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono ô di.

⁴¹ Tawamhã te sima rowasu'u za'ra:

— Pra, e niha ô hã ĩwaihu'u pe. Īsadawa hawi ma rowa'u hã sazã, âsisasisi zama. — Āne te sima rowasu'u za'ra. Ône hã tâma sa'rese za'ra ô wa, ma tâma tipahi za'ra.

Aibã hã wa'uburé ré 're ĩmorī hã, Zezusi te te ĩpapap-tobzé wasu'u

Mateusi 8.28-34; Rucasi 8.26-39

5 Tawamhã Zezusi norī hã ma tô zara u aihutu, Zeraza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Darireza âma ĩsô'u zapoto zara niwī, Zeraza hã. ² Tawamhã uba're hawi watobro wamhã, ma tô aibã hã wa'uburé ré 're ĩmorī hã sina uzusi. ³ Aibã hã adã'ã 'ru hawi, ma tô ĩtēme watobro. Adã'ã 'ru âma, te 're sãmra. Te aré da te 're pawasisi, ĩsi'uwazi nhorō rutu na. Te aré duré da te 're hiwasisi. Tazahã ma tô te te sina 're anhinarī. Ni'wa hã sada 're siptete waihu'u mono ô di. ⁵ Bãtã sidãpãsi, duré mara sidãpãsi te adã'ã 'ru âma 're hãimana, êtē 'rãihã âma zama, sadari sina. Êtē na te duré 're sisihãri u'âsi. ⁶ Romhã na, ma tô aibã hã tisã, Zezusi hã. Te te sãmri wa, te ĩtēme wara, Zezusihi u. Tawamhã hi'rãtitō ma tô ĩpapara aime. ⁷ Sa'êtē te 'mahã, âne:

— Zezusi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, danhipai u 're ĩsãmra mono 'ra, e marī ĩ'ãma 'manharī da, te we aimo. ĩ'azãri ô di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, wa ĩsina aipa'uwati.

⁸ Āne te Zezusihi ma tinha wa'uburé hã, te te tâma rob'rui wa, aibã hãiba hawi watobro da.

⁹ Tawamhã Zezusi te ĩsisi zô sadanha:

— E niha asisi hã.

— Ahâ na, ãnhisi hã. E marĩ wa. Wa norĩ hã wa'ahâ wa. — Æne te Zezusihi ma sisisi.

¹⁰ Tawamhã Zezusihi wi, te nasi tiwi rowaptẽ, wa'uburẽ norĩ ma, te te rob'ru tã da, darob amoi u, si'aba'rẽ tã da. ¹¹ Tawamhã romhutu na te uhâbã hã ti-sa te te 're huri, ahâ na, sa'a âma. ¹² Tawamhã wa'uburẽ norĩ hã te Zezusihi wi sina rowaptẽrẽ za'ra, uhâbã u:

— Ma'ãpẽ uhâbã u wazatõrĩ za'ra na, ãhãiba 're, 're wasi'ubumroi mono da oto.

¹³ Tawamhã ma tãma rob'ru za'ra, aibã hãiba hawi wairẽbẽ da, uhâbã hãiba 're, sisisi da. Tawamhã uhâbã hãiba 're sisisi wi, uhâbã te sisa're, wara sina, ãrã supra u. Æi ba ma rere. Æi ba rere'e wa, ma uburẽ ai'utõ, uhâbã hã. 2 miu na ma tidã'ã za'ra.

¹⁴ Si'utõrĩ wi, te uhâbã 'madã'ã'wa norĩ hã ãsiti sisa're wara sina, 'ri ahâ u, te te dama rowasu'u za'ra da, rom na 'ri wa'õtõ âma zama. Tawamhã da'ahâ na ma tã ãtẽme ai'aba'rẽ ni, da te 'madã'ã za'ra da. ¹⁵ Tawamhã Zezusihi u dasihutu wamhã, ma tã aibã hã 'madã'ã za'ra ni, wa'uburẽ norĩ rã arẽ 're ãmorĩ hã. Uza rã, te oto nhamra, rowẽ na. Tawamhã ma tã tãma tapahi za'ra ni, õne hã dama sa'rese õ wa. ¹⁶ Tawamhã âma ãmadã'ã za'ra 'wa norĩ hã, te aibã wasu'u hã dama wasu'u za'ra, ãsihutu norĩ ma. Aibã hã Zezusi te te ãpawap-tobzẽm na, durẽ uhâbã ma, te te ãrob'manharĩzẽm na zama, te dama rowasu'u za'ra. ¹⁷ Tawamhã, te siwi satõ, danhipti'ai hawi watobro da, Zezusi hã.

¹⁸ Taha wa, Zezusi ma oto ãzẽ uba're wa, danhiti morĩ da. Uba're wa, sãbrẽ wi, te aibã hã ãne sina 'mahã, wa'uburẽ rã arẽ 're ãmorĩ hã:

— Ma'ãpẽ ãma pisutu, asirẽ 're ãmorĩ da.

¹⁹ Tane nherẽ, Zezusi te te âma sazei õ di. Taha wa, ma te aibã ma waihu'u, ãne:

— Apã te za aimo, asõrõwa u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ãwẽ na te te aipawaptobzẽm na asisãnawã norĩ ma, asiwasu'u da.

²⁰ Tawamhã te oto mo, aibã hã. Zezusi, ãwẽ na te te ãpawaptobzẽm na, ma tã te te dama 're rowasu'u, De-capori na danhipti'a nho'õmo nhisi 're. Tawamhã ãsimirowasu'u na da te 're wapari za'ra mono wamhã, ma tã âma 're datob'uzu za'ra.

Zairuhu 'ra wasu'u, pi'õi wasu'u me

Mateusi 9.18-26; Rucasi 8.40-56

²¹ Tawamhã Zezusi hã ma tã apã saprĩ, zara u. Da'ahâ na, ma ãtẽme tasi'rã'õtõ ni, â zaihã u hã. ²² Tawamhã aibã hã ma ãtẽme wi, Zairu na ãsisi hã zudezu norĩ te, rowahutuzẽ 'madã'ã'wa hã. ãtẽme wisi wi, ma tã hi'rãtitõ aime, Zezusihi papara. ²³ Æne te tãma tinha:

— ã'ra hã hãzẽ ahã di, azaruture hã. Te za ãwi dãrã. Taha wa, te za âma ãsirẽ aimo, asib'rada hã âma nomri da, ãma pese da, dã'ã tã da. — Æne ma tã tãma tinha.

²⁴ Tawamhã Zezusi te ãme mo. Da'ahâ na ãsirẽ dasi'aba'rẽi wamhã, ma dasiwi hãiba wati ni.

²⁵ Tawamhã morĩ rã, ma pi'õ hã ãtẽme wi, ãhãzẽ te te 're ãmanharĩ mono hã. Wahub ahã na te hãzẽ rã 're

hãimana, 12 na âma ãwahubzẽ hã. ²⁶ Dawede'wa norĩ hã ma tã ahã na te te 're wede za'ra. Dawede'wa nhib'rata 're hãimana mono rã, ma tã te te 're robzẽpa-ta za'ẽtẽ, pi'õ hã. Uburẽ tinhibro hã ma tiwede'wa norĩ ma uprosi, tiwede wa'ãbãzẽm na. Taha wa, 're sãptã'ã mono õ wa, ma tã ãhãzẽ hã te te tiwi 're wasẽtẽ u'ãsi, ãhãiba hã. ²⁷ Tawamhã Zezusihi wasu'u te te wapari wamhã, dawa'wa u ma tã ãzẽ, ãbãbarãi hawi. Æne ãsimirosa'rada hã: "Zezusihi uza si te tiwi upi nherẽ, wa za ãpese." Æne te sima rosa'rata, pi'õ hã. Taha wa, te ãtẽme mo. ã'za si ma tiwi upi. Tawamhã ã'za te te tiwi upi wi, awa'awi ma tã sãptãrã. Marĩ hã tãma ãsipari na, ma tã 'rãwi sihãiba waihu'u. ³⁰ Awa'awi ma tã durẽ sina waihu'u, Zezusi hã tiwaihu'u pese na te te ãda'maipese na. Taha wa, ma aipi'ra, da'ahã wa'wa. Æne te tawamhã da'a'mahã:

— E 'wa hã ma ã'za hã ãwi upi.

³¹ Tawamhã ãsirẽ 're ãnomro mono norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— Oro aihãni ai'ãma wasi'uirĩ mono za, te ãwa'azadan-ha. — Æne te asa tãma nharĩ za'ra, ãsirẽ 're ãnomro mono norĩ hã.

³² Tane nherẽ, Zezusi hã ti'upi'wa zõ te te 're rob'madã'ã. ³³ Taha wa, te ãtẽme mo, pi'õ hã. Ma tã si-hãiba waihu'u, ãhãzẽ te te tãma ãpari na. Taha wa, pahi nherẽ, te ãtẽme mo, rãrã'ẽ sina. Hi'rãtitõ ma aime Zezusihi papara, tãma siwasu'u da. Ma tã tãma siwasu'u pese, pi'õ hã. ³⁴ Tawamhã Zezusi ma tã tãma waihu'u:

— ãhidiba, za te aipesezẽm na, asina ã'umnhasi wa, ma tã aihãzẽ hã aima apa. Rowẽ na si aimorĩ. Ma tã aipe. — Æne ma tã tãma waihu'u.

³⁵ Tawamhã pi'õi ma, te te rowasu'u rã, ma tã aihutu, Zairuhu nhorõwa hawimhã tãma ãromhuri'wa norĩ hã. Æne te tãma rowasu'u za'ra:

— Ai'ra azaruture hã ma tã aiwi dãrã. Simiromhuri nherẽ, rowahutu'wai wi, ro'wa'rẽ õ'umnhasite, te za âma ãrosazã. — Æne te tãma rowasu'u za'ra.

³⁶ Tazahã ãsimirowasu'u za'ra hã te te 'madã'ã õ di, Zezusi hã. Taha wa, te Zairuhu ma tinha:

— Ai'ra wasu'u ma, aipahi tã. ãwẽtãsi ã'umnhasi, te aipawaptob da. — Æne ma tãma waihu'u. Ni'wa hã ãsirẽ morĩ tã da, ma tã pisutu za'ra, Pedru norĩ hã Ti'adu, Zuwã norĩ me si, ãsirẽ si'aba'rẽi da, Zairuhu 'ra u. Ti'adu, durẽ Zuwã, ta norĩ hã tisisãnawã zahurẽ.

³⁸ Tawamhã Zairuhu nhorõwa u sihutu wamhã, ma tã da'ab'madã, Zezusi hã. Azarutu âma te ta'ry'ry ni, dawawai 'rãihã sina. Taha wa, ro'wa'rutu di 'ri paramhã. ³⁹ Tawamhã te dama tinha:

— E marĩ wa, te ai'ahã na aiwa'õ za'ra wa'wa. Azaruture hã dã'ã õ di. Tarẽ te nhono. — Æne ma tã tãma waihu'u za'ra.

⁴⁰ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Oro tarẽ sõtõ za. Pẽ'ẽzani õ di.

Tawamhã Zezusi hã ma tã dama rob'ru, rob u dawairẽbẽ da, uburẽ. Si'ubdatõ ãsirẽ 're ãnomro mono norĩ hã ma tã ãsirẽ asisi, 'ri 're wa'wa u, ãnomrozẽb u

hã. Īna norĩ si, ma tō ĩsiré tizasi zahuré. ⁴¹ Tawamhã ma tō pa'â, Zezusi hã. Āne te tãma tinha:

— Tarita tumi.

Āne ãma ĩsaprĩzé hã: “Azaruture aiwahuu.”

⁴² Tō awa'awi azaruture hã ma wahudu, 12 na ãma ĩwahu hã. Para na te oto 're mo. Tawamhã uburé 'ri para ĩsimasam norĩ hã ma ãma titob'uzu za'ra.

⁴³ Tawamhã Zezusi te ĩna norĩ ma nharĩ zahuré, rowasu'u na te te dama ãma ropé zahuré tō da. Mram na si, te duré wada'uri zahuré, ti'ra ma, te te a zahuré da.

Zezusi hã Nazaré u ĩmorĩzé wasu'u

Mateusi 13.53-58; Rucasi 4.16-30

6 Tawamhã Zezusi norĩ hã Nazaré u, ma tō apã ai'aba'ré, Zezusi hã aré 're ĩhãimana mono zéb u.

² Tawamhã datême sihutu wamhã, zudezu norĩ te, romhuri zahãrizém na te oto dama rowahutu, sabadu na, rowahutuzéb ãma. Da'ahã na da te wapari za'ra wamhã, ma tō ãma tatob'uzu za'ra ni, ĩsimirowasu'u na hã. Āne te duré ãma tasisadhanarĩ za'ra ni:

— Pra. E ma hawimhã, ma uburé marĩ hã awaihu'u, waihu'u pese na, te te dama 're ĩrowasu'u mono da hã. E niha bété ôhõ ma si waihu'u pese di, marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ĩab'manharĩ wé mono zéb da hã. Ô hã wede'é na romhuri'wa, Marizaha 'ra. Īno norĩ hã Ti'adu, duré Zuzé, duré Zuda, duré Sima. Īhidiba norĩ hã te duré wa'rata 're hãimana za'ra. — Āne te ãma dasima romnhoré za'ra ni.

Āne wa, Zezusihi zô datob'uzu za'ra ô di, dama waihu'u pese wa, ãne na hã. Taha wa, ma ãne dama waihu'u, Zezusi hã:

— 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã daro mono bâ datême 're nomro mono wamhã, ĩsimiroti na wazép sina, te za sô 're datob'uzu za'ra. ĩsipti'ai ãma si sô 're datob'uzu za'ra mono ô di za, ĩsipti'ai ãma wa. ĩsisãnawã norĩ zama, sô 're tob'uzu za'ra mono ô di za, ĩsõrõwa ãma ĩsiré 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ zama. — Āne sõ'awib ô nheré, ma tō dama siwasu'u, Zezusi hã.

⁵ Taha wa, Nazaré ãma sô datob'uzu za'ra ô wa, marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã ahã na te te dama 'manharĩ ô di, tiwaihu'u pese na hã. Ni'wam norĩ si, ma tō upi za'ra, tinhib'rata na te te pese za'ra da, da'umro na.

⁶ Taha wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na da te dasiwi saze za'ra ô wa, te taré da'ãma rosa'rata, da te dasiwi ĩsaze za'ra ô zém na hã.

Tawamhã Nazaré 'rata 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ ma, te te 're rowahutu oto Zezusi hã, 'ri wa'õtõ mono bâ.

Zezusi hã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã te te datême ĩsatõrĩ za'ra zé wasu'u

Mateusi 10.5-15; Rucasi 9.1-6

⁷ Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ zô, te tihãrã za'ra, aibã 12 na ĩhãiba norĩ zô. Taha pari, ma tō maparane si te te apisutu, daro mono bâ si'aba'ré da, datême. Si'aba'rúi ô ré, ma tō duré tãma pisutu za'ra, ĩsimiromhõsi zarina, wa'uburé hã te te dama 're sãmra

za'ra mono da. ⁸ Ma duré tãma waihu'u za'ra, marĩ hã te te siré 'wasari tō da, bâdãdi na da hã. Tisiwazusizéb ré si si'aba'ré da, ma tō tãma waihu'u za'ra. Mra hã duré romramizé hã duré rob'uiprazé hã te te 'wasari tō da, ma tō duré tãma waihu'u za'ra. ⁹ Tipara'uza ré si si'aba'ré da, ma tō tãma waihu'u za'ra. Duré da'uza ĩhãpa ĩsõ'utu'u hã te te 'wasari tō da, tihãiba na ré si si'aba'ré da, ma tō tãma waihu'u za'ra. ¹⁰ Āne ma tō duré tãma waihu'u za'ra:

— Darob u, 're aihutu aba mono wamhã, te te 're ĩai-waubui wé wa'aba mono norĩ nhorõwa ãma si, te za a'ã 're asimroi wa'aba mo, darob amoi u, duré 're ai-wairébé aba mono ô ré. ¹¹ Da te 're aiwaubui wé za'ra wa'aba mono ô wamhã, duré da te 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono ô wamhã, te za dahawi 're aiwairébé su'u aba mo. Tawamhã dahawi 're aiwairébé aba mono ô ré, te za asisa'u aipara zapru hã 're ĩtata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dapo're ô na 're danomro mono wa, 'rãwi 're dasisãmri za'ra mono da. — Āne ma tō tãma waihu'u za'ra.

¹² Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã te oto datême ai'aba'ré, te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono niwĩ. ¹³ Wa'uburé hã te te oto dama 're sãmra za'ra. Duré azeitona 'rãi wa'u wam na, te te 're da'rãi u'rú za'ra mono pari, ma tō da'ahã na te te 're dapese za'ra, dahãzé u'âsi 're ĩdahãimana za'ra mono hã.

Zuwã Batitaha dã'ázé wasu'u

Mateusi 14.1-12; Rucasi 9.7-9

¹⁴ Tawamhã apito Erodĩ hã ma tō Zezusihi wasu'u hã wapa, ĩwasu'uwé hã daro mono bâ waptãã mono wa. Āne te ni'wam norĩ hã Zezusihi wasu'u na taré te te sima 're romnomri za'ra:

— Ô hã, Zuwã Batita apã ĩhãiwa'udu. Taha wa, te marĩ hã dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ, tiwaihu'u pese na. — Āne te te sima ãma 're romnomri za'ra, taré.

¹⁵ Ni'wam norĩ hã te duré te te sima ãma 're romnomri za'ra, ãne:

— Ô hã Eriasi, duréhã dã'ã nheré, apã ĩhãiwa'udu. — Āne te te ãma sima 're romnomri za'ra, taré. Ni'wam norĩ hã te duré te te sima ãma 're romnomri za'ra, ãne:

— Ô hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, duréhã 're ĩnomro mono norĩ ne hã. — Āne te Zezusihi wasu'u na taré da te dasima ãma 're romnomri za'ra.

¹⁶ Tawamhã apito Erodĩ, ma tō Zezusihi wasu'u na hã danhimirowasu'u hã wapa. Tawamhã ãne te tinha:

— Tô ô hã, Zuwã Batita. Te 'rui wa, da te butu nhizãri nheré, apã ĩhãiwa'udu te 're mo. — Āne ma tō Erodĩ hã Zuwã Batita dama wasu'u, ta hã newa.

¹⁷ Erodĩ hã ma tō aré dama ti'ru, Zuwã Batita da te dasiwi pawasisi da, da te dasiwi sêrê da, dazazéb 're, 're sa mono da. Āne ma tō Erodĩ hã Zuwãhã ma, rob'manharĩ wasété. E marĩ da. ĩmro ma, tãma rowé da, Erodizaha ma. Tinoi wi, ãma ĩsi'rú na, ma timro, Pirihipi mro na, Erodĩ hã. Āma mro wa, Zuwã ma tō

Erodihi ma tinha: "Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã âne: 'Asisânawâi mro hã tiwi âma 're ai'rê za'ra wa'aba mono ô di za.' " — Âne ma tô Erodihi ma waihu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã.

¹⁹ Taha wa, Erodiza hã te te sina 're mre me 'ruiwari, Zuwã hã. Te te wírí neza. Tane nherê, te te wírí waihu'u ô di. E marí wa. Erodí hã te te tiwi 're 'madâ'â pese, Zuwã Batita hã. Zuwã hã wê uptabi na, te dama 're hâimana. Âne na ma tô ïhâimanazém na waihu'u, Erodí hã. Taha wa, sina 're pahi mono wa, ma tô dawí te te 're 'madâ'â pese, Zuwã hã. Zuwãhã nhimirowasu'u hã te nasi wapa, Erodí hã. Tawamhã wapari ze na nasi te te wapari wa, zahadu rosa'rada te te sima âma waihu'u ô di Erodí hã, Zuwã Batitaha âma hã.

²¹ Tawamhã ma tô bådâ hã pisutu Erodí hã, ïwa ïwap-tã'ázém na dasipo're pu'u za'ra wa, ïsiré dasa hã da te huri da. Taha wa, ma tô dama ïpire norí hã ïsiré tisa tihu, da'wapéi'wa norí nhib'apito norí hã, duré Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma dama ïpire 're ïhâimana za'ra mono hã. Tawamhã aihîni dasiré dasaihuri ré, Erodizaha ma wê di, Zuwã Batita ïdâ'ázéb da hã.

²² Taha wa, dasaihuri ré, ma Erodizaha 'ra sipi'ô hã ázé 'ri para u, dama sipese da. Tawamhã Erodí norí hã ma tô âma uze za'ra, tâma sipese za'ra wê te. Taha wa, te apito hã azarutu ma tinha:

— Marí ïwi waptêrê, asima ïwézéb uwaibaba.

Tawamhã wa za aima tisô. ²³ Tô sena marí ïwi waptêrê wamhã, wa za aima âma uwaimra. ïnhipti'a ïwi waptêrê wamhã, aiwa wa za âma aipo'o aima, ate da, duré ïte da. — Âne ma tô tâma waihu'u, azarutu ma.

²⁴ Taha wa, te tina u a'â mo, marí hã apito wi te te ïwaptêrê da na, te te sadawa pibu da, tina hã.

Tawamhã ïna hã âne te asa tâma tinha:

— Ma'ápé, Zuwã Batitaha 'rã si tiwi waptêrê, taha si te te aima sômri da. — Âne ma ti'ra ma waihu'u.

²⁵ Taha wa, si'aba'rê na ma apâ ázé apito u, azarudu hã. Tawamhã âne te apito ma tinha:

— Zuwã Batitaha 'rã si, wa ïsima wê, piza'a 're nho'a wa, ïma hiri da, âhãna awa'awi. — Âne te tiwi waptê.

²⁶ Tawamhã ma tô tiwi tirobzei'ô, apito Erodihi wi. Tane nherê, uburé sô ïdahârâ norí nho'a, te te azarutu ma ropisutu wa, ma tô tâma âma uwaimra, te te tiwi ïwaptêrêzéb uwaibaba. ²⁷ Tawamhã ma tô ti'ru, awa'awi ïrã te te we âri da, da'wapéi'wa hã. Tawamhã awa'awi te sô mo, dazazéb u. Tame awa'awi ma tô butu nhizâ, Zuwã Batita hã. ²⁸ Taha wa, te awa'awi ti'â, piza'a 'renho'a wa, azarutu ma, te te sômri da. Te te tâma sômri parip si, ma tina ma oto tisô, Zuwã Batitaha 'rã hã. ²⁹ Tawamhã Zuwã Batitaha zawi'wa norí hã ïwasu'u te te wapari za'ra wamhã, ma tô sô ai'aba'rê, ïhâiba zô, te te siwi sêrê da, ab're 're.

ZeZusi hã dasa na te te ïdapawaptobzém na rowasu'u

Mateusi 14.13-21; Rucasi 9.10-17; Zuwã 6.1-14

³⁰ Tawamhã ZeZusihi zadawa wasu'u'wa norí hã darob amoi hawi apâ sihutu wamhã, ZeZusihi ma, ma tô siwasu'u za'ra, ïwê na te te ïdapawaptob za'ra mono zém na hã. Duré te te dama ïrowasu'u za'ra mono zém

na zama ma tô tâma siwasu'u za'ra. ³¹ Tawamhã da'ahâ uptabi na ïtême dasisamarí pese wa, saihuri waihu'u ô di, ZeZusi norí hã. Taha wa, ma tô âne satôrí za'ra, ZeZusi hã:

— Oto wasi'aba'rêi wa'aba a'ubuni u, wawa'utu za'ra da a'â, danhiti.

³² Tawamhã hâiba pisutu te oto ai'aba'rê, uba're u. Uba're wa, ma tô asisi, zara u te te saprí za'ra da, danhiti hâimana za'ra da a'â, zara niwí. ³³ Tane nherê, da'ahâ na ma tô waihu'u za'ra ni, zara u te te ïsaprí za'ra na hã. Taha wa, ma tô ïsô'rãmib za'ra dasisa're, â zadaréi baba, ZeZusi norí nho'rãmi, daza'rui mono bâ 're ïdahâimana za'ra mono norí hã. Tawamhã ZeZusi norí wana, ma tô aihutu ni. ³⁴ Tawamhã ZeZusi hã uba're hawi watobro wi, ma tô da'ahâ uptabi na da'ab'madâ. Taha wa, ma tô da'âma tipê'ézê, pone'êrebâ 'madâ'â âna 're ïnomro mono ne, 're danomro mono wa. Tawamhã tame ma tô marí na tinhimirowasu'u ahâ uptabi na dapawapto, ZeZusi hã.

³⁵ Tame tiwi hâiwahâ wamhã, ZeZusihi siré 're ïnomro mono norí hã ma ïtême ubumro. Âne ma ZeZusihi ma waihu'u za'ra:

— A'ubuni wi wahâimana za'ra ré, ma wawi tihâiwahâ za'ra. ³⁶ E dama rob'rui ô di za, dasi'aba'rê da, marí hã dasazéb da, da te dasima uipra za'ra da, re na 'ri ïsimasa mono u, 'ri wa'ôttö u zama.

³⁷ Tawamhã ZeZusi, ma tô asa tâma waihu'u za'ra:

— Mare di. A norí wa'wa hã te za dama ï'a za'ra wa'wa, dasaihuri da.

Tawamhã asa ma duré tâma waihu'u za'ra, ZeZusihi ma:

— E niha wa za dasa hã dama uipra za'ra ni, da'ahâ uptabi nherê. Rob'uiprazé hã ahâ uptabi na, wama hâimana za'ra 'wa'âhã, 200 na wa aré dasa hã dama uipra za'ra ni, ï'u'êtê wapu hã.

³⁸ Tawamhã ZeZusi te asa sô sadanharí za'ra:

— E niha te bété ï'u'êtê wapu hã aima tihâimana za'ra wa'wa. Ma'ápé sô sabu za'ra wa'aba.

Tawamhã ïsiré 're ïnomro mono norí hã te te sabu za'ra pari wamhã, ZeZusihi ma, te wasu'u za'ra:

— 5 na ïhâiba hã ï'u'êtê wapu hã, duré maparane pe'a hã. — Âne ma apâ ZeZusihi ma waihu'u za'ra.

³⁹ Tawamhã ZeZusi hã ma tô dama waihu'u, dui wa, dawa'ôttö mono bâ dasi'ubumroi mono da, uburé.

⁴⁰ Taha wa, dui wa, te oto dasi'ubumro, ni'wam norí si 100 na ïhâiba hã, duré ni'wam norí hã 50 na ïhâiba hã.

⁴¹ Tawamhã ma tô oto ï'u'êtê wapu hã waibu, 5 na ïhâiba hã. Pe'a zama ma duré timra. Tawamhã hâiwa u te ïré rob'madâ. Timama âma te tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô te te wê'ê, ï'u'êtê wapu hã. Te te wê'êi mono pari, ma tô tisiré 're ïnomro mono norí ma sômri za'ra, te te dama sômri za'ra mono da. Pe'a zama, ma tô te te wê'ê zahuré, te te duré dama sômri za'ra mono da. ⁴² Tawamhã ï'u'êtê wapu hã umrore nherê, wê'êi ahâ di. Duré pe'a hã maparane nherê, wê'êi ahâ di. Taha wa, ma tô aihîni dasa hã huri ni. Ma tô duré da te 'mahâpãrí. Da'ahâ uptabi nherê, da'âma si'utôrí ô di.

⁴³ Tawamhã ïsiré 're ïnomro mono norí hã ma tô apâ

si'ötö 're te te sé, danho'rada hä, i'u'ëtë wapu wë'ë hä, pe'a wë'ë zama. 12 na i're hä si'öno hä, danho'rata ré hä. Si'ötö 'remhä 'masisi di. ⁴⁴ 5 miu na aibâ norí hä ihâiba hä, i'u'ëtë wapu na isaihuri hä.

ZeZusi hä â nhisi baba imoríze wasu'u

Mateusi 14.22-33; Zuwã 6.15-21

⁴⁵ Taha pari, ma tô ZeZusi hä tâma rob'ru za'ra, tisiré 're inomro mono norí ma, uba're wa sisisi da, iwana te te saprí za'ra da zara u, Besada na 'ri wa'ötö nhisi u, si'aba're da, iwana. Tawamhä ZeZusi hä te a'â isa'u tizab za'ra, te te dama rob'ru da, danhoröwa u, da te ropéi mono da. ⁴⁶ Te te dama rob'rui pari, te ëtë 'räihâ u mo, Timama ma, mre me da. ⁴⁷ Tawamhä oto tiwi mara za'ra wamhä, uba're hä â wa'wa u, ma tô i're ti-hâimana za'ra. Taha ré, ZeZusi hä siwaprosi te a'â tihâiba, ëtë 'räihâ âma. ⁴⁸ Tawamhä ëtë 'räihâ hawi, ma tô 'madâ'â za'ra tisiré 're inomro mono norí hä, uba're sari na si'u'ëtë za'ra mono ré, rowa'u'u za'ëne apâ te te tiwi wabzuri za'ra mono wa, uba're hä isö'ömoi baba te te rowapörí za'ra wa. Taha ré, ma tô ZeZusi hä itême timorí za'ra â nhisi baba, mara hä ré. Tawamhä isö'rä-mi te aré timorí za'ra, ZeZusi hä.

⁴⁹ Â nhisi baba itême morí za'ra wamhä, te âma rosa'rata za'ra, adâ'â hâiba warö newa. Taha wa, tâma pahi za'ra wa, te tâma 're sadari za'ra. Taha wa, te ZeZusi hä awa'awi tâma si'mahârâ za'ra, âne:

— Wa hä wa we atême imorí 'wa. İma aipahi za'ra wa'aba ö di za.

⁵¹ Tawamhä awa'awi uba're wa, ma tô itême tizébré za'ra. Sébré wi, ma rowa'u hä sazâ. Taha wa, rowa'u te te isazârizém na, ma âma titob'uzu za'ra, isiré 're inomro mono norí hä. E marí wa. ZeZusi hä i'u'ëtë wapu te te dama wë'ëi mono wamhä, ahâ di. Tane nherë, te te siwi âma waihu'u su'u ö di, iwaihu'u pese uptabi na hä.

ZeZusi hä, Zenezaré âma te te İda'apesezé wasu'u

Mateusi 14.34-36

⁵³ Tawamhä ZeZusi norí hä ma tô saprí za'ra, isö'u na zara u. Te te saprí za'ra wamhä, ma tô aihutu, Zenezaré na danhipti'a nho'ömo nhisi u. Tame ma tô â zadaré âma, uba're na âma wasisi za'ra. ⁵⁴ Tawamhä uba're hawi wairébé wamhä, awa'awi ma tô dasiwi waihu'u za'ra ni, ZeZusi hä. ⁵⁵ Tawamhä daza'rui mono bâ, ma tô ihâzé ré norí hä itême 'wasari ni, ZeZusihi hâimanazéb u, isimiwaptâ ré. ⁵⁶ Daro mono bâ te ZeZusi hä datême 're mo, 'ri wa'ötö u zama 'ri nho'ömo u zama, re na 'ri isimasa mono u zama. Darob u datême 're simasisi mono wi, ma tô ihâzé ré norí hä da te tâma 're sa'ra za'ra, 'ri nhi'riti wa, da te dasina 're İubumroi mono zéb âma. Tawamhä ma tô tiwi rowap-têrë za'ra ni, İuza nhisutu si ihâzé ré norí hä te te tiwi 're upi za'ra mono da. Tawamhä İuza nhisutu si te te tiwi 're upi za'ra mono nherë, ma tô 're séptâ'â za'ra, uburé ihâzé ré norí hä.

Zudezu norí hi'rata hâimanazém na, parisezu norí ma, ZeZusi te te İwaihu'uzé wasu'u

Mateusi 15.1-9

7 Tawamhä aibâ norí hä Zeruzarë hawi isihudu hä ma tô ZeZusihi u si'rã'ötö, zudezu norí hä. Ta norí hä parisezu, duré 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norí. ² Ta norí hä ma tô 'madâ'â za'ra, ZeZusihi siré 're inomro mono norí hä, parisezu norí nhimiroti hä te te 'madâ'â za'ra âna, saihuri wa, simisöi pese âna.

³ Zudezu norí hä tihirata norí nhimiroti zarina si, te 're hâimana za'ra. Tisiré zudezu norí nhipai u, te taha si te te 're 'madâ'â pese za'ra, parisezu norí hä. Taha wa, 're simisöi pese za'ra mono parip si, te za 're saihuri. Duré marí hä dasai wedezém hawi 'ri tême te te 're İ'ãwisi za'ra mono hä, te za te te 're upsöi pese za'ra, âma 're saihuri mono ö ré. Duré te za hâsizé hä te te 're upsöi pese za'ra, duré piza'a hä duré piza'a İsi'uwazi 'manharí hä, tihirata norí nhimiroti zarina.

⁵ Taha wa, parisezu norí hä ZeZusihi u si'rã'ötö wamhä, ma tô ZeZusi hä siwi 'mahâ, rowahutu'wa norí me:

— E marí wa, te bété asiré 're inomro mono norí hä simisöi âna 're saihuri, wahi'rata norí nhimiroti na te te rosa'rata za'ra âna.

⁶ Taha wa, ma tô ZeZusi hä asa âma sada'âbâ za'ra, âne:

— Tô senai ö di, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hä. Duréihâ Iza'iza hä ma tô İuwaibaba ai'âma rob'ui'ére sirömo za'ra wa'wa, aihâimanazéb za'ra wa'aba na hä. 'Re ihâimana u'âsi mono mre me na ma tô âne na ai'âma rob'ui'ére sirömo za'ra wa'wa:

“Ö norí hä tô sena newa, te timreme na si taré İ'ãma 're wata za'ra. Tane nherë, te tipë'ë 're aimawi zö si te te 're rosa'rata u'âsi za'ra, İupana. Danhimiroti zarina si, te ta norí hä te te dama 're rowahutu za'ra, İnhimiroti zarina newa. Taha wa, senai ö di, ta norí hä İ'ãma 're iwata za'ra mono zé hä.”

— Äne ma tô tâma waihu'u, 'Re ihâimana u'âsi mono hä. Taha wa, ma tô âne da'âma rob'ui'ére, Iza'iza hä. Duréi pese, te te da'âma rob'ui'ére nherë, tô sena na te aiwasu'u za'ra wa'wa. ⁸ A norí wa'wa hä, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti na 're asapa'a za'ra wa'aba mono ö di. Ti'ai âma danhimiroti na si, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. — Äne ma tô parisezu norí ma 're ihâimana za'ra mono zé hä tâma waihu'u za'ra, ZeZusi hä.

⁹ Äne ma tô duré tâma waihu'u za'ra:

— A norí wa'wa hä aihâimana nhipese sina te 're İrême za'ra wa'aba mo 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti hä, 'râwi asimirosa'rata na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. ¹⁰ Duréihâ Mozési hä ma tô dama roti, âne: “Aimama hä te za 're İwazéb za'ra wa'aba mo, ana zama.” Äne isimiroti amo hä duré: “Ni'wam norí hä timama âma nherë, duré tina âma nherë, te te âma 're wasété za'ra mono wamhä, te za da te 're simro.” Äne isimiroti hä duréihâ. ¹¹ Tane nherë, te ähâna hä asimiroti za'ra wa'aba zéb zarina si

're dahâimana za'ra, damama norí hã da te 're pawap-tob za'ra mono âna, dana norí zama. Áté ni'wai ma, te za ísibro hã 're hâimana, timama hã duré tina hã te te ípawaptob zahuré zéb da hã. Wê nherê, te za áté âne timama ma waihu'u, tina ma zama: "Marí na te aipawapto wa'aba da hã, te ísima wê nherê hã, tane nherê, wa tô 'Re íhâimana u'âsi mono ma, âma ropisu-tu, te tâma sômri da, âma íwata zéb da hã." Áté âne te za timama ma waihu'u, tina ma zama. Áne wamhã, te za tâma 're íwaihu'u wasété za'ra wa'aba mo, âne: "Re íhâimana u'âsi mono ma, ma tô íropisutu pa. Taha wa, te za tâma âma íuwaimra, aimama norí, âma pawap-tob zahuré ô nherê, ana me." Áne ma tô dama 're íroti wasété za'ra wa'aba mo. ¹³ Áne wa, 'Re íhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã aima wapu za'ra wa'aba di, ísimiroti upana aihí'rata norí nhimiroti na si, dama 're roti u'âsi za'ra wa'aba mono wa. Tane duré aimawí na dama 're íroti za'ra wa'aba mono zé hã, ahã uptabi di. — Áne parisezu norí 're íhâimana za'ra mono zém na, ma tô Zezusi hã tâma rowaihu'u za'ra.

'Râwi 're ídasiwasété za'ra mono zém na rowasu'u

Mateusi 15.10-20

¹⁴ Tawamhã Zezusi te duré sima dazô hã, te te dama roti da, âne:

— Ma'âpé, ínhimirowasu'u hã wapari pese za'ra wa'aba za, marí hã waihu'u za'ra wa'aba da âma.

¹⁵ Uburé marí na 're dasaihuri mono wamhã, taha na 're dasiwasété za'ra mono ô di za. Dapê'ê hawim na danhimirosa'rata wasété zarina, da te dasima 're nharí wasété za'ra mono wapsi, te za 're dasiwasété za'ra, 'râwi. — Áne ma tô dama rowasu'u, da te dasina waihu'u za'ra da.

¹⁷ Tawamhã te te dama rowasu'u pari, te oto ai'aba'rê, 'ri tême, tisiré 're ínomro mono norí me. Tawamhã 'ri tême sihutu wapsi, te oto siwi sadanha, ísiré 're ínomro mono norí hã, marí na te te dama írowasu'uzém na hã te te tâma waihu'u za'ra da, 'râwi 're ídasiwasété za'ra mono zém na hã. ¹⁸ Tawamhã ma tô tâma waihu'u za'ra:

— E niha a norí wa'aba ma zama, aima waihu'u za'ra wa'aba ô di bété. Dasa hã da te 're huri mono wamhã, taha na 're dasiwasété za'ra mono ô di za 'râwi. ¹⁹ E marí wa. Dapê'ê na, da te 're írosa'rata za'ra mono zéb u, 're sisísi mono ô wa za, dasa hã. Danomo u si, te za 're sisísi, dasa hã. Taha pari, te za 're wairébé apâ, rob u. — Áne ma tô tâma waihu'u za'ra, te te âma waihu'u za'ra da, dasai mono bâ íwê na 're ídasaihuri mono zéb da hã.

²⁰ Áne ma duré tâma waihu'u za'ra:

— Dapê'ê hawi, da te 're ísani za'ra mono na si, te za 'râwi 're dasiwasété za'ra. Dapê'ê 're, danhimirosa'rata wasété hawim na si, te dawasédé hã uburé da te 're 'manharí za'ra, marí na danhipsaihuri hã, duré dasipãrí hã, duré dasina danhipsaihuri hã, duré danhibrom na da'ruiwapari hã, duré dawasété 'manharí hã, duré dazadawa nhipe hã, duré marí na danhiminho'ru hã, duré danhisi wasédé hã, duré marí na 'râwi dasina

dawada hã, duré 'râwi dawasété na 're ídasisãmri za'ra mono ô zé hã. ²³ Dasi'uihã na te za 'râwi da te dasima 're rosa'rata wasété za'ra. Taha pari, te za uburé marí hã íwasétére hã da te 're 'manharí za'ra. Áne wapsi, te za 'râwi 're dasiwasété za'ra. — Áne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ínomro mono norí ma.

Pi'ô zudezu'ô 'ra hã, Zezusi te te wa'uburé hã íhawi ísatõrízé wasu'u

Mateusi 15.21-28

²⁴ Tawamhã Zezusi norí hã te oto ai'aba'rê, darob amoi u. Tiru na 'ri nho'ômo nhisi 'rata, daro hã. Tawamhã 'ri para u ma tô asisi. Tame ísãmrazém na da te dasiwi íwaihu'uzéb da hã, te te sima wê ô di, Zezusi hã. Tane nherê, a'â da te sa'rese âna, sãmra waihu'u ô di. ²⁵ Tawamhã pi'ô hã ma tô duré ísãmrazém na danhimirowasu'u hã wapa. Zezusihi wasu'u te te wapari wi, ma awa'awi ítême mo. Íra hã ba'õtõre hã, wa'uburé hã te te 're wamnarí mono wa, te ítême mo, te te tâma wasu'u da. Tawamhã ítême wisi wi, ma tô Zezusihi pa-para aime, hi'rãtitô. Pi'ô hã deredu na ípodo, zudezu'ô, Siru Penisiza nhihudu. Tane nherê, ma tô Zezusihi wi rowaptê, wa'uburé ma, te te rob'ru da, íra ma watobro da, íra hã rowê na si, tâma 're hâimana mono da oto.

²⁷ Tawamhã Zezusi te asa tâma tinha pi'ô ma, âne:

— Ímorí'rata na te za da'ra ma, ísa hã da te tâma 're sômri za'ra, tisa hã te te 're 'mahãpãrí za'ra mono da, a'â. Da'ra sa hã ímorí'rata na wapsã ma, da te 're sãmra mono wamhã, íuwaibaba ô di.

²⁸ Tawamhã, pi'ô hã ma asa âma sada'â:

— Tô íuwaibaba, ma tane hã íma íwaihu. Tane nherê, te za da'ra saipru hã, da'ra norí wi 're rere'e mono wamhã, wapsã hã te te 're huri, wedezai 'rowi.

²⁹ Tawamhã Zezusi ma duré asa tâma waihu'u:

— Tane tô. Asa âma íma uwaimrami wê wa, te za oto apâ aimo, 'ri tême. Ai'ra ma, ma tô wa'uburé hã wato-bro.

³⁰ Tawamhã pi'ô hã te apâ mo, tinhorõwa u. Wisi wamhã, rowê na ma tô tí'ra hã sabu, waptâ nomro ré. Íwana ma tô tâma watobro, wa'uburé hã. Taha wa, tâma rowê di oto.

Zezusi hã aibã ípo'reptô duré ímreme waihu'u'ô, te te ípesezé wasu'u

³¹ Tawamhã Zezusi norí hã Tiru na 'ri nho'ômo nhisi 'rata, hâimana za'ra pari, ma tô ai'aba'rê. Sido na daza'ru nhisi wa'wai baba, ma tô ro'rahãri za'ra. Duré Decapori na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba, ma tô ro'rahãri za'ra, 10 na daza'ru wa'wai baba. Tawamhã Darireza âma â zaihã u, ma tô aihutu, ísõ'ui u.

³² Tawamhã ísõ'u zaihã u sihutu wamhã, aibã ípo'reptô hã ma tô ítême dasiwi saprõni ni, ímreme waihu'u'ô hã. Tawamhã Zezusihi ma, te oto 'ru za'ra, siwi ís-aprõni'wa norí hã tinhib'rada te te âma hiri da, te te pese da. ³³ Tawamhã Zezusi hã ma tô aibã hã danhiti sima saprõ. Tawamhã tinhipto hã ma tô ípo're 're tiza. Taha pari, ma duré tizadapro na tinhipto hã sada di'i, te te âma soto u'rê da. ³⁴ Taha pari, te hãiwa u

rob'madâ. Hâiwa u te te rob'madâ'â sina, aibâ âma pê'ézé wa, tipê'ê 're te âi'â. Tawamhã tisimremezém na te tâma tinha:

— Epata. — Âne âma îsaprízé hã, wamreme na: “Aipo're 'repu'u.”

³⁵ Tawamhã ma tô po're 'repuru oto, awa'awi. Duré ma tô tinhoto wairo. Tawamhã mreme wê di oto, aibâ ïmreme waihu'u'ô hã. ³⁶ Tawamhã Zezusi hã te sina dazadawa uwati pese, îwasu'u na da te dasima âma ropé tô da. Tane nherê, îmadâ'â'wa norí hã te nasi dama rowasu'u za'ra, aibâ te te îpesezém na.

³⁷ Tawamhã îsimirowasu'u, da te wapari za'ra wamhã, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. Âne te Zezusi hã dasima wasu'u za'ra ni:

— Tô sena, te uburé marí îwê hã te te dama 're ab'manharí. Îpo'reptô hã ma tô pese, ïmreme waihu'u'ô hã. — Âne te âma tawata za'ra ni.

Zezusi hã, 4 miu na dahâiba hã te te îsaihurizé wasu'u

Mateusi 15.32-39

8 Tawamhã syry na âma ronomro parip si, ma tô duré apâ itême tasi'rã'ôto ni, Zezusi u hã. Tawamhã marí na dasaihuri ô wa, dasazé hã oto hâimana ô wa, te Zezusi hã sima sô tihârâ za'ra, tisiré 're ïnomro mono norí zô.

² Âne te tâma siwasu'u za'ra:

— Âhãna î'rata dasi'ubumroi ré, ma tô dasa hã dawí ai'utô, bâdâ si'ubdatô da'âma si'utôrí wa. Taha wa, da'âma îpê'ézé di, wa hã. ³ Mram nherê, te dama rob'rui wamhã, te za dasi'marôpãrí za'ra bâdâdi na, danhib'uware wa, romhã hawi we îdasihutu norí hã.

⁴ Tawamhã asa te tâma nharí za'ra, âne:

— E niha wa za dasa hã dama 'mai'uipra za'ra ni, wa te dama sômri za'ra mono da. Âmemhã a'ubuni wi, wa ai'ubumro ni.

⁵ Tawamhã Zezusi te asa sadanharí za'ra, âne:

— E niha te î'u'êtê wapu hã aima tihâimana za'ra wa'wa.

— 7 na te wama tihâimana za'ra. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra asa.

⁶ Taha wa, ma tô Zezusi hã dama rob'ru, ti'ai wa, dasi'ubumroi mono da. Taha pari, ma tô duré 7 na î'u'êtê wapu hã waibu, 'Re îhâimana u'âsi mono âma wata da, sôpru wa. Âma wata pari, ma tô te te wê'ê, î'u'êtê wapu hã. Tawamhã tisiré 're ïnomro mono norí ma, ma tô te te sômri, te te dama sômri za'ra mono da. ⁷ Pe'a hã îsyryre hã te duré tâma ti'maihâiba, îsebre siro hã. Tawamhã 'Re îhâimana u'âsi mono âma te duré tiwata, pe'a îsyryre na zama, sôpru wa. Taha pari, te duré tâma 'ru za'ra, te te dama sômri za'ra mono da.

⁸ Tawamhã aihîni te oto dasa hã huri ni. Dasa hã ma da te 'mahâpãrí, aihîni. Taha pari, dasa îsi'azazâri hã îsiré 're ïnomro mono norí hã ma tô apâ te te sé. Si'ôno hã 7 na îhâiba wa, ma tô âma 'masisi za'ra. ⁹ Îdasaihuri za'ra norí hâiba za'ratazé hã, 4 miu u, ma watobro, âté.

Taha pari, te oto Zezusi hã dama rob'ru, apâ darob u, da te ropéi mono da. ¹⁰ Tawamhã te te dama rob'rui

pari, ma uba're wa asisi, Zezusi norí hã, zara u te te saprí za'ra da, Damanuta na ti'a nhisi u si'aba're da.

Parisezu norí hã, Zezusihi wi, te te îrowaptêré za'ra zé wasu'u

Mateusi 12.38-42; 16.1-4; Rucasi 11.29-32

¹¹ Tawamhã parisezu norí hã ma Zezusihi u aihutu, îsimirowasu'u na te te saze za'ra ô wa, îsadawa wa'rã-mi te te nasi tâma nharí za'ra da. Tawamhã Zezusihi wi, te oto rowaptêré za'ra, tiwaihu'u pese na marí dama î'manharí waihu'u'ô hã te te tâma 'manharí za'ra da. E marí da. Tô sena 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa para, dama îwaihu'u'ô hã te te 're î'ab'manharí mono zô, te te siwi pibu za'ra da. Taré te te siwi wê'ô da, te âne tiwi rowaptêré za'ra. ¹² Tawamhã Zezusi hã âma pê'ézé za'ra wa, ma sa'êtê pê'êwaze. Tawamhã te sima tinha, âne:

— E niha ma tô nimosi dapoto tém norí hã siwi îwada'u, marí dama î'manharí waihu'u'ô hã îsô'a te tâma 'manharí za'ra da. Mare di, âne hã. Te tâma 'manharí za'ra ô di za. — Âne te sima tinha, Zezusi hã.

¹³ Taha pari, te tiwi timorí za'ra. Uba're wa, ma oto âzé, zara u te te saprí da apâ.

Parisezu norí te, duré Erodihí te, î'u'êtê wapuzé wasu'u

Mateusi 16.5-12

¹⁴ Tawamhã zara u, ma tô oto aihutu, Zezusi norí hã. Î'u'êtê wapu hã siré te te 'ma'âri za'ra da nherê, ma tô âma po're ha'âri za'ra, îsiré 're ïnomro mono norí hã. Misire te nomro, uba're 'remhã. ¹⁵ Tawamhã Zezusi ma âne tâma waihu'u za'ra:

— Ma'âpé, 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mono, î'u'êtê wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norí nhimi'manharízém nhiti, apito Erodihí me.

¹⁶ Tawamhã te sima nharí za'ra, âne:

— Î'u'êtê wapu hã âté wama hâimana za'ra ô wa, ma âne wama waihu'u za'ra.

¹⁷ Tawamhã Zezusi ma sina wapari za'ra. Taha wa, te sadanharí za'ra, âne:

— E niha te î'u'êtê wapu hã aima îhâimana za'ra wa'aba ô na, sô asimrami za'ra wa'wa. E asiwi îzadaihu'u za'ra wa'aba ô di bété, î'u'êtê wapuzém na te aima îwaihu'u za'ra wa'aba zém na hã. E niha waihu'u su'u za'ra wa'aba ô di bété. ¹⁸ E niha atômo na marí 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono nherê, aima waihu'u za'ra wa'aba ô di. E niha aipo're na marí 're wapari za'ra wa'aba mono nherê, aima waihu'u za'ra wa'aba ô di. 5 na î'u'êtê wapu hâiba hã te dama îwê'êi ahã mono zém na hã, duré 5 miu na dahâiba nherê, aihîni îdasaihurizém na hã, e ma âma aipo're si'âri za'ra wa'wa. E niha si'ôto hâiba hã îré danho'rada hã îsi'azazâri hã, apâ îwa îséme aba mono hã. — Âne te Zezusi hã sadanharí za'ra. Tawamhã asa ma Zezusihi ma waihu'u za'ra:

— Si'ôno hã 12 na îhâiba hã danho'rata ré hã.

²⁰ Tawamhã Zezusi hã îsadanharí na, ma duré tâma âma sahu za'ra:

— Duré, 7 na ĩ'u'ětē wapu hã hãimana nherē, te dama ĩwē'ēi ahã mono zém na hã, duré 4 miu na dahãiba nherē, da te 'mahãpãrĩ mono wamhã, e niha si'õtõ hãiba hã danho'rata ré hã. — Āne te sadanharĩ za'ra.

— Si'õno hã, 7 na ĩhãiba hã danho'rata ré hã. — Āne ma asa tãma waihu'u za'ra.

²¹ Tawamhã Zezusi te duré tãma nharĩ za'ra:

— E niha bété zahadu ĩwaihu'u za'ra wa'aba õ di, ĩwaihu'u pese na hã. — Āne ma tõe Zezusi hã tãma nharĩ za'ra.

Zezusi hã ĩtob'a te te ĩpesezé wasu'u

²² Taha pari, te oto ai'aba'ré Zezusi norĩ hã, Besada na 'ri wa'õtõ nhisi u. Tawamhã datēme sihutu wamhã, aibã ĩtob'a hã ma tõe ĩtēme dasiwi saprõni ni, Zezusihi u. Tinhib'rata na te te upi da, te te to pese da, te tãma 'ru za'ra, siwi ĩsaprõni'wa norĩ hã. ²³ Tawamhã Zezusi hã ma ĩtob'a hã pa'ã, danhiti te te sima saprõni da. Tawamhã tizadaipro na ma sada sisiptõmo di'i, te te ãma tob'u'ré da, aibã hã. Taha pari, ma duré tinhib'ra-da hã ãma tihi. Taha parimhã, te sadanha, ãne:

— E zahadu marĩ hã 'madã'ã õ di. E ma tõe marĩ hã ĩmadã.

²⁴ Tawamhã aibã te te rob'madã'ã wamhã, Zezusihi ma, te asa tinha, ãne:

— Zahadu te rob'madã'ã pese õ di. Aibã norĩ hã te ai'aba'ré, wede ne ĩhãiba za'ra hã. — Āne ma asa tãma waihu'u, te te rob'madã'ã pese waihu'u õ wa.

²⁵ Taha wa, tinhib'rada hã ma tõe duré ãma tino, ĩtomhã ãma, Zezusi hã. Tawamhã ma tõe tito pese oto, aibã hã. Te rob'madã'ã wẽ di oto. ²⁶ Tawamhã Zezusi hã te aibã ma rob'ru, tinhorõwa u morĩ waré da oto, apã morĩ tõe da, 'ri wa'õtõ u hã.

Zezusi hã Danho'reptui'wa na, Pedru hã asa te te tãma ĩwaihu'uzé wasu'u

Mateusi 16.13-20; Rucasi 9.18-31

²⁷ Taha pari, Zezusi norĩ hã te oto 're nomro, 'ri wa'õtõ mono bã. Apito Pirihihi te, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi niwĩ, 'ri wa'õno hã. Tawamhã bãdãdi na si'aba'ré sina, te tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— E niha ma tõe da te dasima 're ĩwasu'u za'ra. E 'wa hã, wa hã.

²⁸ Tawamhã asa ma tãma waihu'u za'ra:

— Aiwasu'u hã, ahã di. A hã, u, Zuwã Batita, apã ai'hãiwa'udu. A hã, u, Eriasi apã we ĩaimorĩ. A hã, u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hãiba amo, duréi pese atã'ã nherē, apã ai'hãiwa'udu.

²⁹ Tawamhã Zezusi te duré sina sadanharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã bété, e niha ma tõe asima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo.

Tawamhã Pedruhihi si, ma asa tãma waihu'u na wa'rã:

— A hã Cristu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te aip-isudu, Danho'reptui'wa da.

³⁰ Tawamhã Zezusi te sina sadawa uwati za'ra, Danho'reptui'wa na, te te a'ã dama wasu'u za'ra tõe da.

Zezusi hã, za ĩdã'ãzém na, duré za apã ĩhãiwa'utuzém na ĩsiwasu'uzém na rowasu'u

Mateusi 16.21-28; Rucasi 9.22-27

³¹ Tawamhã ãne te Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:

— Ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩma ĩpisutuzéb zarina, wa za robzépata za'ëtē. Wama roti'wa norĩ hã te za siwi ĩwē'õ za'ra, ĩhi norĩ hã. Sasedoti ĩpire norĩ zama, duré dama rowahutu'wa norĩ zama, te za siwi ĩwē'õ za'ra. Tawapsi te za dasiwi ĩwĩrĩ ni. Tawamhã bãdã maparane ĩãma si'utõrĩ õ ré, wa za hãiwa'udu apã. — Āne sõ'awi ma tõe Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra, tãma ĩrob'rãsutuzém na hã te te ãma waihu'u sirõmo za'ra da. Tawamhã Pedru hã ãne tãma ĩsiwasu'u za'ra zé hã te te tiwi sawi da, te sima saprõ Zezusi hã, tisiré norĩ nhiti. ³³ Tawamhã te te sina wa-pari wamhã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ u, ma aipi'ra. Tawamhã Pedruhihi ma, te ãne tinha:

— Satanasi, mo oto aimorĩ, ĩnhiti. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimirosa'rata zarina rosa'rata õ di, a hã. Danhimirosa'rata zarina si, te ĩãma ĩrosa'ra, a hã.

³⁴ Taha pari, Zezusi te duré sima dazõ hã, uburē ĩtēme dasi'rã'õtõ mono da. Tisiré 're ĩnomro mono norĩ zõ zama, te duré tihãrã za'ra sima. Tawamhã ãne ma si'ãma dama rowaihu'u:

— Ni'wam norĩ hã ĩsiré 're nomro u'ãsi mono da, te te sima 're ĩwē za'ra mono wamhã, tihãimanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Tiza'ozéb ré, ĩzarina 're ĩnomro mono ne, da te dasiwi uprosi da nherē, te za ĩsiré 're nomro. ³⁵ Ni'wam norĩ hã si'uihã na tihãimanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowē ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ĩzarina 're nomro mono da, duré ĩzadawa wasu'u'wa 're nomro mono wa, 're sihãiba zawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowē hã. ³⁶ Āté ni'wa hã te za tinhibro hã te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahã uptabi da. Tawamhã te za oto dãrã. Ti'ab ré sibrob ahã nherē, e tãma 're rowē mono di za, rowē ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami mono õ wamhã. Mare di. Tãma 're rowē mono õ di za. Ti'ai ãma simarĩ ahã uptabi nherē, tãma waihu'u õ di za, marĩ na ĩsiwa'ãbãzéb da hã, rowē ãma 're ĩhãimana mono zéb da hã. — Āne Zezusi ma tõe dama waihu'u siro, da te waihu'u za'ra da. ³⁸ Ma tõe duré dama rowaihu'u ãne:

— Āhãna da'ahã na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã ma tõe rēme za'ra ni. Dawasété na si te oto 're danomro, ã nimosi dapoto té mono hã. Tawamhã ni'wam norĩ hã ĩzazei'wa na, duré ĩmreme wapari pese 'wa na, ãté dama 're siwasu'u za'ra mono õ di za, 're siséb za'ra mono õ'umnhasite. Āté te za dawĩ 're si'udã za'ra, ĩzazei'õ'wa ne. Ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã nimahã na si, wa za wei mo apã. ĩmama te hã, rowa'a za'ëtē ré, wa za wei mo, hãiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ siré. Tawamhã apã we ĩmorĩ wapsi, ĩ'udã'wa norĩ hã ĩzazei'wa na te waihu'u za'ra õ di za. — Āne ma tõe dama rowasu'u, Zezusi hã.

9 Tawamhã Zezusi hã ma duré dama waihu'u, ãne: — Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Aihĩni õ nherẽ, ai'matãã aba õ ré, te za tiwaihu'u pese na 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zé hã ãma ã'madãã za'ra wa'wa. — ãne ma Zezusi hã dama waihu'u siro, da te dasina waihu'u za'ra da.

Zezusihi hãiba ãsisaprĩzé wasu'u

Mateusi 17.1-13; Rucasi 9.28-36

² Tawamhã bãdã 6 na ãma si'utõrĩ pari, ma tô Zezusi hã Pedru norĩ si te te simro, Ti'adu norĩ me, Zuwãhã zama. Ètẽ 'rãihã u ma tô ai'aba'rẽ. Tame ma tô Zezusi hã tihãiba na saprĩ, Pedru norĩ nho'a. ³ Ì'uzã hã ma tô tihãirã uptabi. Rowa'a za'ètẽ ne, ma ai'ubuzi, rã uptabi na. Da'uzã hã da te 're hã upsõi pese za'ra mono nherẽ, hãirã prã ti, Zezusihi uza ma hã. ⁴ Tawamhã dahi'rata norĩ hã ma tô 'madãã za'ra, Eriasi norĩ hã Mozésihi me. Zezusihi me, te sima rowasu'u za'ra.

⁵ Tawamhã Pedru te Zezusihi ma tinha, ãne:

— Rowahutu'wa, ãme wama rowẽ za'ra di. Si'ubdatõ, wa za aima 'ri za'ra wa'aba ni aihãiba bã wa'aba, ate da hã, duré Mozésihi te da hã, duré Eriasihi te da hã. — ãne ma Pedru hã tãma waihu'u, a'ã te te rosa'rata ãna. Te te 'madãã za'ra wa, ma tãma tipahi za'ra, Pedru norĩ hã. ⁷ Tawamhã hãiwa nhirõtõ'a za'ẽne hã ma ubu za'ra, Zezusi norĩ hã. Taha wa, hãiwa nhirõtõ'a hawi, ma we tãma nharĩ za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, Pedru norĩ ma:

— ã hã Ì'ra, te 're ãsawi pese mono. Ma'ãpé ãsimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono za.

⁸ Taha wamhã, taré te titõmo na sô rowaimrami za'ra. Zezusihi si te ãma siwi 'madã, siwaprosi ãsam na.

⁹ Tawamhã ètẽ 'rãihã hawi, ma oto si'ra za'ra, Zezusi norĩ hã. Si'aba'rẽ sina, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Ètẽ 'rãihã ãma ã'madãã za'ra wa'aba zém na hã, dama rowasu'u za'ra wa'aba õ di za a'ã. Wa hã ti'ai ãma dasiré ãpodo hã ab're hawi ãhãiwa'utu parip si, te za dama 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mo.

¹⁰ Tawamhã ãmreme ma tô wapari za'ra, Pedru norĩ hã. Taha wa, te 'rãwi sima rowasu'u za'ra, ãne:

— E niha ãsiwasu'uzé hã ab're hawi, za te te ãhãi-wa'utu na. Wa norĩ hã wama waihu'u za'ra õ di. — ãne te 'rãwi sima rowasu'u za'ra. ¹¹ Tawamhã te oto siwi sadanha, Zezusi hã:

— E marĩ wa, te rowahutu'wa norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra bété, Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutu wana, Eriasi za we ãmorĩ na hã.

¹² Tawamhã Zezusi ma tô asa tãma waihu'u za'ra:

— Duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ã'uwaibaba ãma rob'ui'ééré ãbaihã na, Eriasi za we apã ãmorĩzém na te te ropese da. Tane nherẽ, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Eriasi hã ma tô wei morĩ pa. Da te dasima ãwẽ za'ra zéb zarina, ma tô tãma rob'manharĩ wasété za'ra ni, ãwana da te duré ãma ãrob'ui'éérézéb zarina. 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô ããma rob'ui'ééré sirõ-

mo za'ra, ti'ai ãma dasiré ãpoto ãma hã, sa'ètẽ na za te ãrobzépatazém na hã, duré za da te dasiwi ãwẽ'ózém na hã. E marĩ wa, ma tô ãne ããma rob'ui'ééré sirõmo za'ra. — ãne te Zezusi hã sina sadanharĩ za'ra.

Ai'repudu ãpesezé wasu'u

Mateusi 17.14-20; Rucasi 9.37-43

¹⁴ Tawamhã Zezusi norĩ hã te oto apã ai'aba'rẽ, tisiré norĩ u. ãwana za'ra ma tô da'ahã na tasi'rãõtõ ni. Tame 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti ui'ééré na rowahutu'wa norĩ hã te nasi ãsadawa wa'rãmi tãma nharĩ za'ra, Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ ma, ãsimirowasu'u na te te saze za'ra õ wa. ¹⁵ Zezusi hã da te 'madãã za'ra wamhã, uburé ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, ma tô ãtẽme dasisa're, da te sawi za'ra da. ¹⁶ Tawamhã Zezusi te dama tinha:

— E marĩ na, te asima ãrowasu'u za'ra wa'wa.

¹⁷ Tawamhã aibã hã dawa'wa hawi te 'mahã:

— Rowahutu'wa, ãra wa we atẽme saprõ, ãma pawaptob da. Wa'uburé te te 're upi mono wa, mreme õ u'ãsi te 're sãmra. ¹⁸ Wa'uburé hã te te 're wabzuri, ti'ai u. Tawamhã ãsadaipro hã te tiwi 're pusi. Te duré 're 'wahãihãsi. Te duré 're sitete. Te duré 're sib'uwa. Wa tô aré waptẽrẽ za'ra, asiré 're ãnomro mono norĩ hã wa'uburé te te siwi me da, tãma. Tane nherẽ, tãma waihu'u za'ra õ di, ãra ma, te te siwi ãme da hã. — ãne te aibã hã rowasu'u, Zezusihi ma.

¹⁹ Tawamhã aibã mreme te te wapari wamhã, ma tô tisiré 're ãnomro mono norĩ ma tinha:

— E niha bété ai'rata 're ãnhamra u'ãsi aba mono nherẽ, asina 're ãumnhasi za'ra wa'aba mono õ di bété, te 're ãaipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. E ãpẽ'ézé u'ãsi, wa za ai'rata 're ãmorĩ 'wa, 're ãumnhasi za'ra wa'aba mono õ wa. Ma'ãpé, ai'repudu hã we ãtẽme saprõni aba.

²⁰ Tawamhã ma tô ãtẽme siwi saprõ, ai'repudu hã.

ãtẽme te te siwi ãwisi wi, te wa'uburé hã Zezusi hã 'madã. Taha wa, te sisa'u ai'repudu hã wasutu. Sa'ètẽ te 're sipizari, ti'ai wa. Ma duré sadaiproi waze.

²¹ Tawamhã Zezusi hã te ãmama hã ãma sadanha:

— E niha ma tô ãma tiwahu, ai'ra hã ãrẽ 're hãimana mono ré hã.

— ãra hã sapore ré, ma tô 're siwamnarĩ. ²² Unhama u te te 're wabzuri wa'uburé hã, unhama na te te wĩrĩ da. ãi ba zama te te 're wabzuri, ã na te te wĩrĩ da. Tô sena aiwaihu'u pese wamhã, wapawapto na. Ma'ãpé, wa'ãma aipẽ'ézé na.

²³ Tawamhã ãne te Zezusi hã tãma tinha:

— E niha te ãne ãma ãnha, tô sena ãwaihu'u pese wamhã, te aipawapto wa'aba da hã, ai'ra ãma. ãwaihu'u pese na, da te 're ãumnhasi za'ra mono wamhã, uburé dama waihu'u pese di za, marĩ na da te 're ãdapawaptob za'ra mono zéb da hã. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u.

²⁴ Tawamhã awa'awi te aibã hã Zezusihi ma tinha:

— Asimipawaptobzém na, wa tô ai'umnhasi. Ma'ãpé, 're ãpawaptob u'ãsi mono, asimipawaptobzém na te 're asazei pese mono da oto. Taha da, wa aima ãsiwasu'u.

²⁵ Tawamhã Zezusi hã ïtême ïdasi'rá'ötö norí hã da'ahã na te te da'ab'madâ'â wamhã, ma tô wa'uburé ma rob'ru, âne:

— Wa'uburé, ai'repudu 're upi u'âsi mono wa, te mreme'ö u'âsi 're hâimana. Te duré po'reptö u'âsi 're sãmra. Aiwatobro, ai'reputu hawi. Niwa apâ asébré tō, ai'reputu u.

²⁶ Tawamhã wa'uburé, ma tizadari. Sisa'u te duré wasutu, ai'repudu hã. Tawamhã ïhawi ma tô watobro. Ai'repudu hã rési âna te oto nomro, dâ'â newa. Taha wa, te dasima rowasu'u za'ra ni, ai'repudu hã ïdâ'â na.

²⁷ Tane nherë, ma tô Zezusi hã ai'repudu hã pa'â. Ma tô hâiwi wahutu, para na sab da.

²⁸ Taha pari, ma asisi 'ri para u, Zezusi norí hã. Tame hâiba pisutu ma tô si'âma sadanharí za'ra, ïsiré 're ïnomro mono norí hã:

— E niha bâ bété wa norí hã, wa'uburé ma, wa te rob'ru za'ra nherë, wa te wasiwi ïmei waihu'u ö, tâma.

²⁹ Tawamhã asa ma Zezusi hã âne tâma waihu'u za'ra:

— 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, te za a'â 're damreme zusi âma. Taha parip si, dama waihu'u pese di za, wa'uburé hã dama 're ïwairébé mono zéb da hã. — Âne ma tâma waihu'u za'ra.

Zezusi hã za ïdâ'âzém na duré za apâ ïhâiwa'utuzém na ïsiwasu'uzém na rowasu'u

Mateusi 17.22-23; Rucasi 9.43-45

³⁰ Tawamhã Zezusi norí hã ta hawi te oto ai'aba're. Darireza na danhipti'a nho'ömo nhisi wa'wai baba, ma ro'rahâri za'ra. Zezusi hã ma tô sima wë, ïhâimanazém na a'â da te sa'rese za'ra tō da, tisiré 're ïnomro mono norí ma, a'â hâiba pisutu tâma siwasu'u za'ra da. Tawamhã ma tô tâma siwasu'u za'ra, âne:

— Wa hã dasiré ïpodo hã te za dasima ïhâiba nhomri ni. Te za duré dasiwi ïwírí ni. Da te dasiwi ïwírí wamhã, bâdâ maparane ï'âma si'utörí ö ré, wa za apâ hâi-wa'udu ab're hawi, ïdâ'â uptabi nherë. — Âne te tâma siwasu'u za'ra, tisiré 're ïnomro mono norí ma.

³² Tawamhã te te siwi sadaihu'u za'ra ö di, tâma ïsiwasu'u za'ra zém na hã. Tane nherë, tâma pahí za'ra wa, te te siwi âma sadanharí ö di oto. Ari'iwi te oto asimro.

Danhipai u dama ïpire na, Zezusi te te ïrowasu'uzém na rowasu'u

Mateusi 18.1-5; Rucasi 9.46-48

³³ Tawamhã Capana'u na 'ri nhisi u, ma tô oto aihutu, Zezusi norí hã. Tame 'ri para u sisisi wamhã, te Zezusi hã sadanharí za'ra, tisiré 're ïnomro mono norí hã, âne:

— Bâdâdi na we wasi'aba'reí ré hã e marí na, te we asima ïrowasu'u za'ra wa'aba mo.

³⁴ Tazahã te ari'iwi tihâimana za'ra oto, bâdâdi na si'aba're sina, sipibu za'ra wa aré, 'râwi sima ïmaipire zô.

³⁵ Zezusi hã ma tô nhamra oto. Tisiré 're ïnomro mono norí zô, te tihârâ za'ra, sitême. Âne te tâma nharí za'ra:

— Ni'wam norí hã dama pire da, 'râwi te te si'âma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, dama ïwapu ne, te za dama 're si'ai'uté za'ra.

³⁶ Taha pari, ma ai'uté hã pa'â, tisiré 're ïnomro mono norí wa'wa, te te sârí da, tipa. Tawamhã tipa te te sârí sina, ma âne tâma waihu'u za'ra:

— Ni'wam norí hã te te 're ïzawi pese za'ra mono wa, ai'uté zô 're tob'uzu za'ra mono wamhã, ta norí u'âbâ te duré ïzô 're tob'uzu za'ra. Tawamhã, e ïzô si te 're tob'uzu za'ra. Mare di. We ïzatörí'wa zô zama te sô 're tob'uzu za'ra. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra, te te waihu'u za'ra da.

Zezusi norí wë 'wa norí wasu'u na rowasu'u

Rucasi 9.49-50

³⁸ Tawamhã Zuwã hã te Zezusihi ma siwasu'u:

— Rowahutu'wa, aibâ wa tô 'madâ'â za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're ïrob'rui mono hã, dama 're wairébé mono da. Tawamhã ma tô dama 're wairébé. Ö hã wasiré 're morí ö di. Taha wa, wa tô tiwi sawi za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're arob'ru tō mono da, wasiré 're morí ö wa. — Âne te Zezusihi ma siwasu'u, Zuwã hã.

³⁹ Tawamhã Zezusi hã ma tô asa tâma waihu'u za'ra, Zuwã norí ma:

— Tiwi sawi za'ra wa'aba ö di za, te te 're ïda'apawapto mono zé hã. Äté ni'wam norí hã ïwaihu'u pese zari-na, te za ïwë hã te te dama 're 'manharí za'ra, dama ïmanharí waihu'u'ö hã. E taha pari, te za ta norí hã awa'awi na ïnhisi wasété za'ra. Mare di. Te te 're ïnhisi wasété za'ra mono ö di za. E marí wa. Ni'wam norí hã wazada 're hâimana za'ra mono ö wamhã, ta norí hã wahâiba niwí te za 're hâimana za'ra. Taha wa, aibâ hã wahâiba niwí 're hâimana mono nherë, tiwi sawi za'ra wa'aba ö di za, te te 're ïda'apawapto mono zé hã. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra. ⁴¹ Tawamhã ma tô duré tâma nharí za'ra:

— Ma'âpé, ïwapari pese za'ra wa'aba asina. A norí wa'wa hã ïzazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, â hã ni'wam norí hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono, za te te tâma 're ïawa'âbâ mono zé hã tiwi 're simani za'ra mono ö di za. Te za te te sina 're uwaimrami za'ra. — Âne ma tô tâma siwaihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ïnomro mono norí ma.

Dawasété na romnhimimnhasi wasu'u

Mateusi 18.6-9; Rucasi 17.1-2

⁴² Tawamhã Zezusi hã roti na ma duré tâma âma uzusi za'ra:

— Äté ä norí hã, ai'uté dama ïwapu ne, te za 're nomro, ïzazei'wa norí hã. Tawamhã äté ni'wa simiroti zari-na, te za ï'mairë. Tawamhã tâma ïroti wasété'wai ma hã, tâma rowë ö uptabi di za, 'Re ïhâimana u'âsi mono, za te te azâri wa. ïbutu na êtë tōmo wawë, da te âma wasisi pari, âi ba da te mei 'wa'âhã, uihâ na dâ'â da, tâma rowë ö di aré. Tane nherë, ïsimiroti wasétézéb zari-na, ïzazei'wa te te ïrême wamhã, tâma rowë ö uptabi

di za, roti wasété'wai ma hã. ⁴³ Taha wa, wa za âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Asib'rata na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, asib'rada asiwi 're îshîari za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro wê wa'aba mo. Asib'rada misire ré si rowê uptabi u, 're asisî aba mono wamhã, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di za, hãwa âma hã. Asib'rata zahuré ré, ropipa u 're asisî aba mono wamhã, unhama u'âsi u, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. ⁴⁴ Duré ni-momo 're aiwairébé aba mono wa, aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, aipara asiwi 're îshîari za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro waré wa'aba mo. Aipara misire ré si, rowê uptabi u 're asisî aba mono wamhã, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di za, hãwa âma hã. Aipara zahuré ré ropipa u, 're asisî aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. ⁴⁵ Duré marî hã atômo na 're 'madââ za'ra wa'aba mono wa, aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, tawamhã ato asiwi 're îsani za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro waré wa'aba mo. Atômo misire ré si, 'Re îhâimana u'âsi mono u, 're asisî aba mono wamhã, Asib'apito wa'aba u, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di za. Atômo zahuré ré ropipa u, 'Re îhâimana u'âsi mono te te 're asâmra aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. ⁴⁶ Ropipa âma ubu hã te te 're îdahâiba uprosi za'ra mono hã, si'utôri ô di. Duré uzâ hã si'utôri waihu'u ô di. Ône u'â te 're hâimana u'âsi. — Âne Zezusi ma tô tâma waihu'u za'ra, tisiré 're înomro mono norî ma.

⁴⁹ Tawamhã âne ma duré tâma waihu'u za'ra:

— Marî na da te 're îrobzépata za'ra mono zém na, te za te te 're da'apibu, 'Re îhâimana u'âsi mono hã, tô sena îzazei'wa 're danomro mono zô. ⁵⁰ Wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, âne. Sa na hã dasa hã âma se ti, dasai warîrîzéb da hã. Tane nherê, oto 're se si'utôri mono wamhã, niha da te 'manharî waihu'u ô di, apâ se da, dasa da te âma 're îwarîri za'ra mono da hã. Sa na, wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, âne. Ni'wam norî hâimanazéb zarina, te za dasi'u syru na sa na 're dasaihuri, dasisawi te. Tane asisawi te, te za rowê na asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're înomro mono norî ma.

Dasiwi 're îdasiwanhizari za'ra mono zém na rowasu'u
Mateusi 5.31-32; 19.1-12; Rucasi 16.18

10 Tawamhã Zezusi hã Capana'u hawi te oto mo, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi u, morî da. Tawamhã Zoda pa zara u, ma tô saprî. Te te saprî wamhã, da'ahâ uptabi na ma tô duré îtême dasito. Taha wa, te duré dama rowahutu, te te dama 're îrowahutu u'âsi mono zém na, Zezusi hã. ² Tawamhã ni'wam norî hã parizezu norî hã, timreme na te te tâma âma upa za'ra wa, te te siwi mreme wê'ô da, ma âne siwi sadawa pibu:

— Aibâ norî hã timro me sima 're siwanhizari za'ra mono wamhã, e wahi'rata norî nhimiroti zarina, te za timro hã time, aibâ hã. — Âne te siwi sadanha.

³ Tawamhã asa ma Zezusi hã sada'âbâ za'ra:

— E niha ma tô Mozési hã bété dama waihu'u aré, damro me dasiwi 're îdasiwanhizari za'ra mono zém na hã.

⁴ Tawamhã asa ma duré âma sada'âbâ za'ra:

— Mozési hã âne ma tô dama roti: Aibâ norî hã timro me, siwi 're siwanhizari za'ra mono ô ré, te za rob'ui'ére hã timro ma te te 're sômri za'ra pi'ô ma, da te âma 're waihu'u za'ra mono da, te te îmezém na hã. Taha parip si, te za oto pi'ô ma, te te 're rob'ru za'ra.

⁵ Tawamhã Zezusi te duré asa tâma nharî za'ra:

— Ta hã Mozési hã aipê'ê tete za'ra wa'aba wa, ma tô âne na te te aima 're roti za'ra wa'wa. ⁶ Ropoto na'rata hawimhã, ânei ô di. Ropoto na'rata hawimhã, ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono hã aibâ hã poto, a'uwê na. Pi'ô zama ma tô duré poto. ⁷ Taha wa, aibâ hã 're mro za'ra mono wamhã, te za timama norî hã te te 're rême za'ra, timro me si, siré 're simasisi zahuré mono da oto. ⁸ Sina hãiba sitob zahuré wamhã, maparane îhâiba nherê, misi îhâiba ne, te za siré 're hâimana u'âsi zahuré oto. ⁹ Taha wa, 'Re îhâimana u'âsi mono, dasi'âma te te 're da'ahâiba to mono nherê, ni'wa hã da'âma 're siwanhizari mono ô di za. Mare di. — Âne ma tô Zezusi hã parizezu norî ma waihu'u za'ra.

¹⁰ Taha pari, 'ri tême sihutu wamhã, îsiré 're înomro mono norî hã ma tô âma siwi sadanha. ¹¹ Tawamhã Zezusi asa ma tô tâma waihu'u za'ra:

— Ni'wa hã aibâ hã timro te te mei wamhã, pi'ô aimawi na mro wamhã, te za tiwasédé hã 'manha, aibâ hã. ¹² Duré ni'wa hã pi'ô hã, timro te te mei wamhã, aibâ aimawi na mro wamhã, te za duré tiwasédé hã 'manha, pi'ô hã. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra.

Zezusi hã, ai'uté te te îzawizém na rowasu'u

Mateusi 19.13-15; Rucasi 18.15-17

¹³ Taha pari, ma tô da'ra hã âwisi za'ra ni Zezusihi u, 'Re îhâimana u'âsi mono ma, âma mreme za'ra da, te te 're apawaptob u'âsi mono da, îwê na. Tane nherê, îsiré 're înomro mono norî hã ma tô dawê'ô za'ra, da'ra hã da te îtême 'wasari tô da, Zezusihi u. ¹⁴ Âne te te îdawê'ô za'ra zém na hã, te te wapari ze za'ra ô di, Zezusi hã. Taha wa, te âne tâma nharî za'ra:

— Tô'â. Dawi rosawi za'ra wa'aba tô. A'â we îtême da te simroi mono, ai'uté norî hã. Â norî hã ai'uté norî hã ône haré simizazei pese na 're îhâimana za'ra mono ne, tane ni'wam norî hã 're hâimana za'ra mono wapsi, te za 'Re îhâimana u'âsi mono hã âma 're sib'a'uwê za'ra. ¹⁵ Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norî hã ai'uté dama îwapu ne, 're hâimana za'ra mono ô wamhã, 'Re îhâimana u'âsi mono, da'âma 're îsib'a'uwê mono zéb u, 're sisîsi mono ô di za. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

¹⁶ Tawamhã awa'awi ma tô nasi ai'uté hã dawî azaza tipa. Duré tinhib'rata na te te nasi upi za'ra sina, 'Re îhâimana u'âsi mono wi, ma tô âma arowaptê, îwê hã te te tâma 're anhomri mono da.

Aibâ ĩsibro pese na rowasu'u

Mateusi 19.16-30; Rucasi 18.18-30

¹⁷ Zezusi norĩ hã sina pahã za'ra õ ré, te aibã hã ĩsari-na tiwara za'ra. Āma wisi za'ra wamhã, Zezusihi papara ma aime hi'rãtitõ. Tawamhã ãne te sina sadanha:

— Rowahutu'wa, aiwẽ di a hã. E marĩ ĩwẽ hã wa za 'manha, 're ĩdanomro u'ãsi mono zé hã te ĩsina ĩuwaimrami da hã.

¹⁸ Tawamhã asa te Zezusi hã tãma tinha:

— E niha te ĩãma aiwa, ĩwẽ na. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si ĩwẽ uptabi hã, õhõ si. Ni'wa hã ĩsine hã mare di. ¹⁹ A hã aima waihu'u pese di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã. Āne dama ĩsimiroti hã: "'Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré danhibrom na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dahãiba wasu'u na dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. Duré aimama hã te za 're ĩwazé pese mo, ana zama." Āne 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã.

²⁰ Tawamhã asa te Zezusihi ma siwasu'u:

— Rowahutu'wa, ĩprédu wi, wa tã te 're 'madã'ã pese, ĩsimiroti hã.

²¹ Tawamhã Zezusi hã te aibã 'madã, sawi sina. Āne te tãma tinha:

— Zahadu te misi aiwi sô rowaptã, tãma ãma ĩuwaimrami'õ hã. Mo oto aimorĩ apã, asibro hã uburé dama wede mono da, ĩwa'ãbã zõ, ĩsibrob'õ norĩ ma, sômri mono da. Āne wamhã, duré asibro pese di za, hãiwa ãma. Taha parip si, te za we apã aimo ĩtẽme, ĩsiré 're aimorĩ da oto. — Āne ma tã aibã ma waihu'u, Zezusi hã.

²² Aibã hã ãne hã te te wapari wamhã, ma tã tiwi tirobzei'õ. E marĩ wa. Sibrob ahã uptabi wa. Taha wa, te oto mo apã, robzei ãna. ²³ Tawamhã aibã za'u, te Zezusi hã 'madã'ã za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Taha wa, ma tã ãne tãma waihu'u za'ra:

— ĩsibro pese norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u 're ĩsisisi mono da hã, pire di. Tãma pire uptabi za'ra di za.

²⁴ Tawamhã te ãma rosa'rata za'ra, te te tãma ĩwaihu'u za'ra zém na hã. Āne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— ĩsiwadi norĩ, e niha te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma, 're sib'apito za'ra, ĩtẽme 're ĩsisisi mono zéb da hã. Tãma pire uptabi za'ra di. ²⁵ E niha te za awaru ba'õmore hã ĩsi'uwazi para'õtõ zapu'u 're ãzé. Sébré waihu'u õ di. Tane, ĩsibro pese norĩ hã si'uihã na 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã. — Āne ma tã tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁶ Āne ĩmreme hã te te wapari za'ra wamhã, ma tã ãma titob'uzu za'ra. Tawamhã te ãma sisadhanarĩ za'ra, ãne:

— ĩsibro pese norĩ ma, waihu'u za'ra õ wamhã, e 'wam norĩ hã te za bété danho'reptuzé hã te te sina 're

uwaimrami za'ra, dadã'ã ãna 're ĩdanomro u'ãsi mono zé hã. Āté ni'wai õ di.

²⁷ Tawamhã Zezusi hã te 'madã'ã za'ra. Āne ma tã tãma waihu'u za'ra:

— Dasi'uihã na danho'reptuzé hã, da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Dama waihu'u õ di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si siminho'reptu waihu'u pese di. Taha ma si, uburé marĩ hã 'manharĩ waihu'u pese uptabi di. — Āne ma tã tãma waihu'u za'ra.

²⁸ Tawamhã Pedru hã te asa tãma siwasu'u:

— Wa norĩ hã uburé wa tã wanhibro hã wasipara rême za'ra ni, asiré 're wanomro mono da oto.

²⁹ Tawamhã Zezusi hã ãne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Tane tã. ĩwapari pese za'ra wa'aba. Āté ni'wa hã te te 're ĩzawi pese mono zéb zarina, te za tinhorõwa hã a'ã tirẽ, te te dama 're ĩzadawa wasu'u mono da. Āté tãsisãnawã norĩ, duré tihidiba norĩ te za a'ã rême za'ra. Āté tina, timama, duré ti'ra norĩ hã te za a'ã rême za'ra. Āté tinhipti'a zama, te za a'ã tirẽ. ³⁰ Āne wamhã, ti'ai ãma 're morĩ ré, te za marĩ ĩwẽ uptabi hã ahã na tãma 're hãimana za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'ratamhã, ĩsõrõwa za'ra hã, ĩsisãnawã norĩ hã, ĩhidiba norĩ hã, ĩ'ra norĩ hã, duré ĩsipti'a hã. Marĩ ĩwẽ hã tãma 're ĩhãimana za'ra mono zu, te za duré rowasédé hã tãma 're hãimana za'ra, taré da te 're ĩruiwapari za'ra mono zéb zarina. Niwapsi te za duré tãma pisutu, dãã ãna 're morĩ u'ãsi da, rowẽ uptabi ãma, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ³¹ Ni'wam norĩ hã ahã uptabi na pire na ti'ab ré dama 're hãimana za'ra mono nherẽ, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te tãma 're apisutu, wapu na 're hãimana za'ra mono da oto, za da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã. Duré ni'wam norĩ hã ahã uptabi na ti'ab ré wapu na dama 're hãimana za'ra mono nherẽ, te za te te tãma 're apisutu, pire na oto 're hãimana za'ra mono da. — Āne ma tã romhã ré tãma waihu'u sirõmo za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zezusi hã za tidã'ázém na, duré za tihãiwa'utuzém na zama ĩsiwasu'u zahu zé

Mateusi 20.17-19; Rucasi 18.31-34

³² Tawamhã Zezusi norĩ hã ma oto sai'uri za'ra, bãdã-di na sõ'a na, Zeruzarẽ u. Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ nhowa, ma tã mo. Sina hãtã'ã ãna, morĩ wa, te ãma rosa'rata za'ra. Taha wa, ma tã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ me ĩsi'aba'ré norĩ hã sina tipahi za'ra. Tawamhã danhiti te sima satõrĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã, te te tãma rowasu'u sirõmo za'ra da, za tãma ĩromhãimanazém na. ³³ Tawamhã ãne te tãma rowasu'u za'ra:

— ĩwapari pese za'ra wa'aba. Āhãna Zeruzarẽ u, wa ai'aba'ré ni. Tame wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã te za dasima ĩhãiba nhomri ni, sasedoti ĩpire norĩ ma, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ ma zama. Ta norĩ hã ĩwasédé te te ĩãma ĩsa'ra za'ra zéb zarina, te za dama ĩru za'ra, da te ĩwĩrĩ da, dasiwi. Tawamhã zudezu'õ norĩ ma, te za

siwi ĩhâiba nho. Ta norĩ hã te za ĩãma tiwa'ě za'ra, zudezu'õ norĩ hã. Tizadaipro na te za duré nasi siwi ĩupto. Te za duré te te siwi 're ĩpré. Tawamhã te za oto siwi ĩwĩ. Tane nherě, bådâ maparane ĩãma si'utõrĩ õ ré, wa za apâ hâiwa'udu. — Āne ma tō tãma siwasu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

Ti'adu norĩ hã Zuwãhã me, te te sina ĩrowaptěrě zahuré zé wasu'u

Mateusi 20.20-28

³⁵ Taha pari, Ti'adu hã Zuwãhã me, Zebedehe 'ra zahuré hã, ma tō Zezusihi u sina rotété zahuré, te te tãma nharĩ zahuré da, āne:

— Rowahutu'wa, wa za aiwi rowaptěrě ni. Ma'ápé, āma wama uwaimrami, wa te wasima ĩwě hã.

³⁶ Tawamhã Zezusi ma āma sada'ãbã zahuré:

— E niha ma tō asima ĩwě wa'wa, te aima āma ĩuwaimrami aba da hã, asima ĩwě wa'aba zé hã. — Āne te sadanharĩ zahuré.

³⁷ Tawamhã asa te duré tãma nharĩ zahuré, Zezusihi ma:

— Niwamhã danhib'apito simasisizém na te za 're asãmra mo, dama aipire uptabi na 're aihâimana mono da. Āhã wa, ma'ápé wapisutu, asimire niwĩ 're wa'manhamra mono da, duré asimi'e niwĩb zama, asine dama wapire na 're wahâimana mono da.

³⁸ Tawamhã te duré asa tãma nharĩ zahuré:

— Rosa'rata āna te āne asina ĩzadanharĩ 'wa. Wa hã wa za robzépata za'ětě, dawi ĩsisawi āna. E tawamhã sada asiptete aba di za, za te ĩrobzépata za'ětě ne, ĩrobzépata aba da hã.

³⁹ Tawamhã asa te duré Zezusihi ma siwaihu'u zahuré:

— Īhe. Sada wanhiptete di za, asine wa te ĩrobzépata da hã.

Tawamhã Zezusi ma duré asa tãma waihu'u zahuré:

— Te za tō ĩsine ĩrobzépata za'ětě 'wa. ⁴⁰ Tane nherě, ĩsi'uihã na te aipisutu waihu'u aba õ di, dama aipire wa'aba na 're aihâimana aba mono zéb da hã ĩnhimire niwĩ, duré ĩnhimi'e niwĩ. 'Re ĩhâimana u'ãsi mono si te za te te dama 're apisutu, te te sima 're ĩda'awě mono zéb uwaibaba, dama pire na ĩ'rata 're dahâimana u'ãsi za'ra mono da. — Āne ma tō tãma waihu'u zahuré, Ti'adu norĩ ma.

⁴¹ Tawamhã Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ hã 10 na ĩhâiba za'ra hã, Ti'adu norĩ mre me te te wapari za'ra wamhã, ma tō sada tinhiti'ru za'ra. ⁴² Taha wa, Zezusi te sô tihârã za'ra, 'rãwi ĩtême si'rã'õtõ da. Tawamhã āne ma tō tãma waihu'u za'ra:

— Ti'ai āma danhib'apito na da te 're ĩwamri za'ra mono norĩ hã te pire uptabi na dama 're hâimana za'ra. Sa'ětě te duré te te 're dawada'uri za'ra, ĩsimiroti hã da te 're 'madã'ã za'ra mono da. ⁴³ Tane asima 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za, a norĩ wa'wa hã. Asiré norĩ ma, ai'maipire wa'aba da, asima 're ĩmaipawaptob u'ãsi aba mo, marĩ zô 're a'manhimnhasi aba mono āna. ⁴⁴ Duré 'rãwi asima aipire uptabi

na, 're ai'maihâimana aba mono da, asima 'maiwě uptabi aba wamhã, pawa'ãbã āna romhuri'wa ne, te za asima 're ĩmairomhuri wě wa'aba mo. ⁴⁵ Tane duré, wa hã dasiré ĩpodo hã da te ĩma 're romhuri za'ra mono da, we ĩmorĩ õ di, ti'ai u. Te 're da'apawapto mono da si, wa wei datême mo, ĩsihâiba zawi āna dazada ĩdã'ã da, da'upana te da'awa'ãbã da. — Āne ma tō tãma siwaihu'u za'ra Zezusi hã, te te āma waihu'u za'ra da.

Zezusi hã Batimezu te te ĩto pesezé wasu'u

Mateusi 20.29-34; Rucasi 18.35-43

⁴⁶ Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tō oto aihutu, Zerico na 'ri nho'õmo nhisi u. Zerico hawi duré si'aba'rėi wamhã, da'ahã uptabi na te ĩsiré ai'aba'rėi ni. Si'aba'rėi rė, ma tō aibã hã sōpětě za'ra ĩtob'a hã, bådãdi zababa ĩsãmra hã. ĩtob'a hã Batimezu na ĩsisi hã, Timezuhu 'ra. Rob'uiirazém na te nasi da'awa, da te tãma a za'ra da.

⁴⁷ Tawamhã ma tō Zezusihi wasu'u hã wapa, Nazaré nhihudu hã ĩsababa te te ĩro'razãri na hã. Taha wa, te te sina 'mahãrã, sa'ětě, ĩtob'a hã:

— Zezusi, Dawihi nhihudu, ma'ápé ĩãma aipě'ězé na. — Āne te nasi sina 'mahã.

⁴⁸ Tawamhã da'ahã na te tãma nharĩ za'ra ni, ari'iwi sãmra da. Tane nherě, te nasi sa'ětě sina 'mahã:

— Dawihi nhihudu, ĩãma aipě'ězé na.

⁴⁹ Tawamhã ma tō mazazã, Zezusi hã. Āne te dama ti'ru:

— Sô aihãrã za'ra wa'aba, we ĩtême morĩ da.

Taha wa, te dasiwi 'mahãrã ni, ĩtob'a hã:

— Aiwahutu. Zezusi hã te asõ hã, ĩtême aimorĩ da.

Aima rowě di za oto.

⁵⁰ Tawamhã Batimezu hã tisi'ubuzé ma tō time, si'aba'rėi na wahutu da, Zezusihi u morĩ da.

⁵¹ ĩtême wisi wamhã, Zezusi te āne sadanha:

— E marĩ te asima ĩwě, te āma aima ĩuwaimrami da hã.

— Rowahutu'wa, ĩto pese da, wa ĩsima wě, apã te 're rob'madã'ã mono da. — Āne te asa tãma si'ru.

⁵² Tawamhã Zezusi te āne tãma tinha:

— Te za oto aimo. Asina ĩumnhasi wa, ma tō ato pe.

Tawamhã awa'awi ma tō rob'madã'ã wě, aibã hã. Tawamhã Zezusihi zarina te oto mo, bådãdi na.

Zezusi hã Zeruzarė u, ĩsėbrėzė wasu'u

Mateusi 21.1-11; Rucasi 19.28-40; Zuwã 12.12-19

11 Tawamhã Zezusi norĩ hã Zeruzarė u si'aba'rėi wamhã, ma tō a'ã aihutu, Oriwera na ĩtě 'rãihã nhisi u. ĩtě 'rãihã 'rata, te 'ri wa'õno hã 're hâimana zahuré, Betazé hã duré Betãnha. Tawamhã Zezusi hã sisõwa ma tō tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã 'mazatõrĩ zahuré maparane. Āne te tãma rob'ru zahuré:

— Ōwa te za oto ane wa'wa, 'ri wa'õtõ u, asõ're uwaibaba wa'aba. Āma aimasisi aba wi, awa'awi te za awaru po'repore hã ĩsõpětě 'wa, ĩprėdupté hã, zahadu ni'wa hã nimomo āma ĩmorĩ'õ hã. Da te āma wasisi haré, te za. Tawamhã da te āma ĩwasisizé hã te za ĩwasihui wa'wa, we ĩma saprõni aba da. ³ Ni'wa hã āne te te asadanharĩ aba wamhã: "E marĩ da, ma ĩwasihui

wa'wa, āma ĩwasisizé hã," tawamhã asa te za āne tãma ĩwaihu'u 'wa: "Wanhib'apito hã marĩ õ wa, āma morĩ da, wa tãma wasihu ni. Te za we aima sòmri su'u apã." Āne te za tãma ĩzadawa wasu'u wa'wa, ĩtede'wai ma.

⁴Tawamhã te oto sô tineb zahuré, awaru po'repore zô. Simasisi wi, awaru po'repore ma tō sôpētē zahuré. 'Ridawa 'rata, te wasisi haré za. ⁵Te te wasihu zahuré wamhã, ma tō ni'wam norĩ hã āma 'mahârã za'ra, ĩrata ĩsimasam norĩ hã:

— E marĩ te a norĩ wa'wa hã ĩmanharĩ 'wa. E marĩ da, te asapa'abã ĩwasihui wa'wa, awaru po'repore hã.

⁶Tawamhã asa ma tō dazada'ãbã zahuré, Zezusi hã te te tãma ĩwaihu'u zahuré zém na. Taha wa, ma tō tãma 'ru zahuré ni, awaru po'repore hã te te saprõni zahuré da, Zezusihi ma. ⁷Tawamhã te te āwisi zahuré wamhã, awa'awi ma tō tãma ba'ubu zahuré, tisi'ubuzém na. Taha pari, ma tō āma darõno, Zezusi hã. ⁸Āma sarõtõ wamhã, da'ahã na ma tō bådãdi hã tãma waptã za'ra ni, dasi'ubuzém na. Ni'wam norĩ hã rom na ĩsupo suiwawē te te ĩmanhizãri za'ra na, ma duré tãma waptã za'ra. ⁹Tawamhã Zezusihi nhowa ĩsi'aba'ré norĩ hã ĩsarina ĩsi'aba'ré norĩ zama, mreme 'rãihã na te sima 'mahârã za'ra:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono āma 're wawata za'ra wa'aba mono. ĩsadawa para we ĩmorĩ ma, ĩwē si te te tãma 're pisutu u'ãsi mono neza. Apito Dawihi ma, te te ĩropisutuzéb zarina, te we oto mo, watēmeb za'ra, Wanhib'apito 're hãimana mono da. ¹⁰'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tō sena sôprub di. — Āne te āma tawata za'ra ni.

¹¹Tawamhã Zeruzarē u oto wisi wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, ma āzé Zezusi hã, te te robzabu da. Tame tiwi hãiwahã wa, te oto mo, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u, tisiré norĩ me, aibã 12 na ĩhãiba za'ra norĩ me.

Pidera wede ma, Zezusi te te ĩnharizé wasu'u

Mateusi 21.18-19

¹²Tawamhã bātã amo na Betãnha hawi te apã ai'aba'ré, Zeruzarē u. Morĩ ré, ma tō mra hã tĩwĩ, Zezusi hã. ¹³Tawamhã si'aba'réi ré, romhã ré, ma wede hã tisã, pidera wede hã. Sui hãza'õtõ wa, te sô mo, 'rãĩ õ'umnhasite. Tawamhã 'rãwi ĩsu si ma tō 'madã. ĩrã hã robaba di. Zahadu a'amo hã watobro õ di, ĩrã uptabi zéb da hã. ¹⁴Tawamhã Zezusi te wede ma tinha:

— Ai'rã hã da te 're huri mono õ di za oto. Ai'rã'õ u'ãsi, te za oto 're asa mo.

Tawamhã ma tō mreme wapari za'ra, wede ma, te te ĩnharizém na hã, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã.

'Re ĩhãimana u'ãsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zém hawi, Zezusi te te ĩdazate mono zém na rowasu'u

Mateusi 21.12-17; Rucasi 19.45-48; Zuwã 2.13-22

¹⁵Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tō Zeruzarē u apã ai-hutu. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, ma tō asisi, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tame te da te 're rowede za'ra. Ni'wam norĩ hã te duré te te dawĩ 're rob'uiupra za'ra. Tawamhã dama rowede'wa norĩ hã

ma tō Zezusi hã te te sate, rob u. Te te dawĩ 're ĩrob'uiupra za'ra mono norĩ zama, te te sate. Duré rob'uiuprazém na te te dawĩ āma 're ĩsaprĩ za'ra mono norĩ wi, ma wedeza hã te te tiwi anhamra, utu'u wede'wa norĩ simasisizéb zama. ¹⁶Te duré dawĩ ro-sawi, 'ri 'rãihã nho're wa'wai baba, da te 're ro'wasari tō mono da. ¹⁷Te duré dama rowasu'u, da te āma ĩrob'ui'érezéb zarina, āne:

— Duréihã wahi'rada hã ma tō āne na rob'ui'ére ĩbai-hã na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreme na: "ĩnhorõwa hã ĩwa ĩma 're ĩdamreme zusi mono zém na, te za da te 're sisi za'ra, 'ri hã." Āne te tinha. Tane nherē, a norĩ wa'wa hã ma tō ĩwa asima āma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawĩ 're ĩsipsaihuri za'ra mono norĩ, 're ĩsi'ubumroi mono zém ne, te oto 'ri hã 're sa, wasété uptabi na. — Āne ma tō Zezusi hã dama waihu'u, da te waihu'u za'ra da.

¹⁸Tawamhã aibã norĩ hã ma tō ĩwasu'u hã wapari za'ra, sasedoti ĩpire norĩ hã, rowahutu'wa norĩ zama. Āne hã te te wapari za'ra wamhã, ma tō ta norĩ hã sima āma rosa'rata za'ra, te te siwi wĩrĩ da. Tane nherē, Zezusihi nhimiroti na, da'ahã na āma 're dawata za'ra mono wa, te te sima danhimimnhasi za'ra wa, te te siwi wĩrĩ õ di za a'ã.

¹⁹Tawamhã bådã sébré wi, te Zezusi norĩ hã Zeruzarē hawi apã ai'aba'ré, Betãnha na daza'ru nhisi u.

Pidera wede wasu'u

Mateusi 21.20-22

²⁰Awēm na mararé si'aba'réi wamhã, ma tō Zezusi norĩ hã 'madã'ã za'ra, pidera wede hã, uburé ĩwede ré na. ²¹Tawamhã Pedru hã ma tō āma po're puru, Zezusi hã wede ma, te te ĩnharizém na hã. Tawamhã āne te Zezusihi ma tinha:

— Rowahutu'wa, 'madã'ã. Ōhõta pidera wede. Ahãmhã tãma ĩnharĩ hã ma tō tiwede'ré.

²²Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tō sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si, te za asiwi 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mo, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Tawamhã ã etē 'rãihã ma, nharĩ za'ra wa'aba wamhã, uihã na sisa'o'o da, ãi ba sime da, te za āma aima uwaimrami za'ra wa'wa. 'Rãwi asiwawã za'ra wa'aba õ di za, za te te aima āma ĩuwaimrami za'ra wa'aba zém na hã. Tãma ĩnharĩ za'ra wa'aba zéb uwaibaba, za te te āma aima ĩuwaimrami aba na, te za āma ĩsaze za'ra wa'wa. Tawamhã te za tō te te āma aima 're a'uwaimrami 'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ²⁴Taha wa, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhã, duré marĩ na tiwi 're rowaptērē za'ra wa'aba mono wamhã, za te te āma aima 're ĩa'uwaimrami aba mono zém na, te za āma 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za tō te te āma aima 're a'uwaimrami u'ãsi 'wa. ²⁵'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da wamhã, te za a'ã aiwi 're da'ru simani za'ra wa'wa. Dawasédé hã da'ãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di za oto.

Tawamhã Aimama 'wa hã hãiwa ãma 're ãsãmra mono hã te te duré ai'ãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di za oto, aiwasété 'wa hã. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã ãpisutu'wai ãma, da te dasiwi ãsadanharãzém na rowasu'u

Mateusi 21.23-27; Rucasi 20.1-8

²⁷ Tawamhã ma tô apã aihutu Zeruzarẽ u, Zezusi norĩ hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb ãma, 'ri 'wawi wa'ra 're, te 're mo, Zezusi hã. Tame 're morĩ ré, ma tô aibã norĩ hã ãtẽme aihutu, sasedoti ãpire norĩ hã, duré dama rowahutu'wa norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã. ²⁸ Tawamhã ãne te siwi sadanha:

— E 'wa sadawa para, te bété ãne hã marĩ hã dama 're ã'ab'manharĩ mo. E 'wa hã, aipisutu'wa.

²⁹ Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã wa za duré asadanharĩ na aima ãma wa'rãmi za'ra wa'wa. We ãma waihu'u za'ra wa'aba wapsi, wa za duré wa hã aima waihu'u za'ra wa'wa, ãpisutu'wa hã. ³⁰ Ma'ãpé, we ãma waihu'u za'ra wa'aba. E 'wa sadawa para, te Zuwã Batita hã ã dawabzuri te te dama 're ab'manharĩ. E 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa para. E taré dazadawa parap si. — ãne te Zezusi hã sadanharĩ za'ra.

³¹ Tawamhã 'rãwi te sima nharĩ za'ra:

— E niha, wa za tãma waihu'u za'ra ni, õne wamhã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa para, ã dawabzuri te te dama 're ã'ab'manharĩ mono na, wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazadanharĩ na sahu za'ra, ãne: "E niha bété, Zuwã Batitaha nhimirowasu'u hã saze za'ra wa'aba õ di." ³² Tazahã dazadawa parap si, ã dawabzuri te te dama 're ã'ab'manharĩ mono na, wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazada tazahi za'ra ni. — ãne te 'rãwi sima nharĩ za'ra, dapipa te, Zuwã Batita hã tô sena 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa 're ãmorĩ na, da te 're saze za'ra mono wa. ³³ Taha wa, sada dazahi za'ra õ'umhasite, sina pahi za'ra wa, ma tô duré Zezusihi ma waihu'u na wa'rãmi za'ra, ãne:

— Ni'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã ã dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. Wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, ãpisutu'wa hã.

Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã ãma waihu'u aba õ nherẽ, wa hã te duré aima waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ni'wa sadawa para, marĩ hã te dama 're ã'ab'manharĩ mono na. — ãne ma tô Zezusi hã tãma timreme na wa'rãmi za'ra.

Buru na romhuri wasété 'wa norĩ wasu'u

Mateusi 21.33-46; Rucasi 20.9-19

12 Tawamhã tinhimirowasu'u na ma tô duré tãma ãma sãna'rata za'ra, ãne:

— Aibã hã te 're sãmra, buru tede'wa hã. Tawamhã tiburu ãma ma tô a're, uwa 'ru hã. Te te a're pari, ma tô buru 'wawi wa'ra. Ma tô duré ãtẽ nhisiwi sada ab're, uwa 'rã watizéb da hã, ãwa'u zô. Taha pari, 'ri 'rãihã hã

ma duré buru wa'wa 'manha, ãsipsaihuri norĩ zô, dasipapara rob'madã'ãzéb da hã. Tawamhã ma tô ni'wam norĩ hã sisõ'a ré pisutu za'ra, ãburu hã te te sô 're 'madã'ã za'ra mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rãĩ préduub za'ra mono wapsi, te za te te tãma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hã darob amoi u, tamomo a'ã sãmra da. ² Tawamhã oto 'rãĩ prédu mono wa, ma tô buru tede'wa hã tãma ãromhuri'wa hã 'mazatõ tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madã'ã'wa norĩ te te tãma ãpo'o za'ra zô. ³ Tane nherẽ, ãtẽme wisi za'ra wi, ma tô siwi ti'ã, te te siwi azãri da. Tawamhã ubana ma tô siwi satõ apã. ⁴ Taha pari, te duré ãwa'rãmi sô 'mazatõ, tãma ãromhuri'wa hã. Tane nherẽ, buru u ãtẽme wisi za'ra wamhã, ma tô tãma rob'manharĩ wasété za'ra. ã'rãĩ wi, ma tô siwi azã.

⁵ Taha pari, te duré 'mazatõ, ãwa'rãmi. Tane nherẽ, ma tô siwi ti'wĩ, buru na romhuri'wa norĩ hã. Siwa'rãmi si-hutu sidãpãsi, ma tô nasi hã za'ra. Ma tô duré nasi simro. ⁶ Tawamhã buru tede'wai 'ra si te oto ãrata 're hãimana, danhowa're're te te ãsatõrĩ da hã, ãburu na romhuri'wa norĩ u. ã'ra hã tãma sawi pese uptabi di. Tãma sawi nherẽ, ma tô satõ, buru na romhuri'wa norĩ u, morĩ da. ãne te ãmama hã sima rosa'rata: "ã'ra si'aibã hã te ãtẽme satõrĩ za'ra wamhã, ãtẽ te za siwi hãiba wazé." ⁷ Tane nherẽ, buru na romhuri'wa norĩ u wisi wamhã, te ãne sima 'mahãrã za'ra: "Õhõta buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirĩ na buru tede'wa da hã. Wa te wasiwi wĩrĩ aba, buru hã wate za'ra da." ãne ma tô sima 'mahãrã za'ra, buru na romhuri'wa norĩ hã.

⁸ — Tawamhã ma tô siwi ti'ã, buru tede'wai 'ra hã, te te siwi wĩrĩ da. Te te siwi wĩrĩ pari, ma tô ãhãiba hã siwi time, buru nhiti.

⁹ — Buru na romhuri'wa norĩ ma hã e niha te za buru tede'wa hã tãma rob'manharĩ za'ra. Te za sô timorĩ za'ra, uburé te te uprosi da, buru na romhuri'wa norĩ hã. Tawamhã te za duré aimawi da'maipisutu, tiburu 'madã'ã'wa da. — ãne buru na romhuri'wa norĩ wasu'u hã ma tô tãma wasu'u za'ra, Zezusi hã. ¹⁰ Tawamhã te duré 'mahãrã za'ra:

— Oro 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére hã 're sõré za'ra wa'aba mono za, aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. ãne ãbaihã na rob'ui'ére hã: "ãtẽ tomhãpã wẽ hã 'ri na'ratazéb da hã wẽ uptabi nherẽ, 'ri'wa norĩ te te siwi ãwẽ'õ hã te oto pire na 're sa'wari u'ãsi.

¹¹ Uburé Danhib'apito hã ma tô ãne hã pisutu, 'ri na'rata uparizéb da, pire na 're ãsa'wari mono da hã.

Taha wa, ãne na wa te ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa ãma 're watob'uzu u'ãsi za'ra, wa norĩ hã." ãne ma tô ãtẽ wasu'u na tãma rob'rãzarõtõ za'ra, Zezusi hã.

¹² Buru na romhuri'wa norĩ wasu'u hã te te dama wasu'u wamhã, tisiré zudezu norĩ ma, pire na 're ãhãimana za'ra mono norĩ, te wasu'u, Zezusi hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ hã, duré dama rowahutu'wa norĩ hã, duré dama roti'wa norĩ hã. ãne na ma tô sina waihu'u za'ra. Taha 'ru te, te

aré siwi ti'â. Tane nherë, da'ahâ nhimimnhasi te, te õne haré ai'aba're, ïsiti.

ZeZusi hã, rob'uiprazé ïsapotore na da te ïsadanharïzé wasu'u

Mateusi 22.15-22; Rucasi 20.20-26

¹³ Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norï hã ma tô parisezu norï hã 'mazatõrï za'ra, ZeZusihi u si'aba're da. Erodihi niwï 're ïhâimana za'ra mono norï zama, ma tô ïtême 'mazatõrï za'ra, tinhimiroti na te te upai wa, te te siwi wë'õ za'ra da.

¹⁴ Tawamhã ïtême sihutu wamhã, te siwi sadanha:

— Rowahutu'wa, tô sena na wa tô aimreme na aiwaihu'u za'ra ni. Danhimirosa'rata na 're aihâimana mono õ di. Duré dapire na 're dahâimana za'ra mono nherë, aima hã aiwapsi dahâimanazé hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si, te uburé marï hã dama 're ïawaihu'u mo, sena na. Taha wa, te za asimirosa'rada hã wama ïwaihu'u za'ra, wa te aiwapari za'ra da. E Roma ãma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uiprazé hã wa te 're po'o za'ra, ïsimiwada'uri zarina. E 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, wë di. E tãma wë õ di. — Æne ma tô ãma siwi sadanha, ZeZusi hã.

¹⁵ Tô sena te te siwi ãma waihu'u za'ra da newa, ma tô siwi sadanha. Æne na hã senai õ na, ma tô sina waihu'u, ZeZusi hã. Taha wa, te ãne tãma nharï za'ra:

— E marï da, te ãne na asiwi ïzadanharï 'wa, ïmreme na te aima ãma upa za'ra wa'aba da newa, asiwi ïwë'õ wa'aba da. Tane wamhã, ma'ãpé rob'uiprazé ïsapotore hã we ïma 'mai'âri aba, te 'madâ'â da.

¹⁶ Tawamhã ma tô ni'wa hã tãma tisõ, ZeZusihi ma. Te ãma dazadanharï za'ra, ãne:

— E 'wai hãibarï, rob'uiprazé ïsapotore na hã. E 'wa sisi ui'ére duré, ãma hã.

Tawamhã asa ma tô tãma waihu'u za'ra:

— Æ hã, Roma ãma danhib'apito hãibarï, duré taha nhisi ui'ére.

¹⁷ Tawamhã ZeZusi ma duré asa tãma waihu'u za'ra:

— Roma ãma danhib'apito ma, te za ïsimiwada'uri zarina, marï tãma 're ïpo'o za'ra wa'aba mo apã, ïte wa. Tane duré, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, te za marï hã ïsimiwada'uri zarina, tãma 're ïsõmri za'ra wa'aba mo apã, ïte wa marï hã. — Æne ma tô asa tãma waihu'u za'ra.

Tawamhã ma tô ãma titob'uzu za'ra, te te tãma ïwaihu'u za'ra zém na asa, ZeZusi hã.

ZeZusi hã, dahâiwa'utuzém na da te ïsadanharïzé wasu'u

Mateusi 22.23-33; Rucasi 20.27-40

¹⁸ Taha pari, ni'wam norï hã ma ïtême aihutu, ZeZusihi u, sadusezu norï hã. Ta norï hã 're dadâ'â za'ra mono wamhã, ab're hawi apã 're ïdahâiwa'utu za'ra mono õ na te te dama 're ïroti za'ra mono. Ta norï hã te tãma rowasu'u za'ra, ZeZusihi ma, ãne:

— Rowahutu'wa, wahi'rada Mozési hã ma tô ãne dama roti: "Aibã ïmro ré hã 'ra õ ré, dâ'â wamhã, tizédé'aba mro na te za timro ïno hã, ai'uté hã te te

'maipoto da, ïwa ïsédé'aba 'ra ne, 're morï da." Æne wahi'rata nhimiroti na rob'ui'ére hã. ²⁰ Wa za oto aima rowasu'u za'ra ni, dasisãnwã si 're ïhâimana za'ra mono norï wasu'u na. Aibã hã sisãnwã si, te 're hâimana za'ra, 7 na ïhâiba za'ra hã. Tawamhã ïpotorada hã ma tô timro oto. Tawamhã 'ra õ ré, ma dârã, aibã hã. ²¹ Tawamhã ïsõsi hã ma tô ãma timro pi'õ ãma hã, ïsõwa're're. Ta hã 'ra õ ré, ma duré dârã. Taha nhosi, ãma mro wamhã, 'ra õ ré, ma duré dârã. ²² Aibã norï hã ma tô nasi sisõwa're're ãma timro za'ra, pi'õ ãma, 7 na ïhâiba za'ra hã aibã norï hã. Tane nherë, 'ra õ ré, ma tô sisarina ai'utõ. Tawamhã nimahã bâtã na ma tô duré pi'õ hã, timro norï zarina, dârã. ²³ Aibã norï hã 7 na ïhâiba za'ra hã, misi pi'õ nherë, ma tô nasi sisõwa're're ãma timro za'ra. Tawamhã 're ïdadâ'â za'ra mono norï hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono, ab're hawi za apã oto te te 're da'ahâiwa'utu mono wamhã, e 'wai me te za oto 're simasisi zahuré. — Æne te ãma siwi sadanha, sadusezu norï hã.

²⁴ Tawamhã ZeZusi te asa tãma rowasu'u za'ra:

— A norï wa'wa hã ma tô rosa'rata na ãma ïupa za'ra wa'wa, ab're hawi, za apã 're ïdahâiwa'utu za'ra mono õ na hã. E marï wa. 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére hã 're söré za'ra wa'aba mono nherë, aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa, duré tiwaihu'u pese na, za ab're hawi apã te te 're ïdahâiwa'utu mono zé hã, aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa. ²⁵ 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ab're hawi apã te te 're da'ahâiwa'utu mono wamhã, hãiwa ãma romhuri'wa norï ne, te za oto 're dahâimana u'âsi za'ra, dasina 're damro za'ra mono ãna. ²⁶ Marï, wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, 're dadâ'â za'ra mono pari, apã 're ïdanomro mono zé wasu'u na. Wede zapore ïro'o na ma tô ãma rob'ui'ére, Mozési hã. E niha 're söré za'ra wa'aba mono nherë, aima waihu'u za'ra wa'aba õ di. Æne ma tô Mozésihi ma siwasu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã: "Wa hã Abra'ãhã nhib'apito, wa 're ïhâimana u'âsi, duré Izatihi nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito." Æne ma tô Mozésihi ma siwasu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, Abra'ã norï uirï na nherë. ²⁷ Wahi'rata norï hã dawi 're dâ'â za'ra mono nherë, 'Re ïhâimana u'âsi mono wi, 're dâ'â za'ra mono õ di. Taha wa, ma tô ïsib'apito za'ra na siwasu'u. Dâ'â u'âsi 're hâimana za'ra mono 'wa'ãhã, ïsib'apito na aré siwasu'u õ di. Æne wa, ma tô rosa'rata na ãma ïupa za'ra wa'wa, ab're hawi apã 're ïdahâiwa'utu za'ra mono õ na hã. — Æne ma tô ZeZusi hã tãma waihu'u za'ra, sadusezu norï ma.

'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã danhipai u ïpire uptabi wasu'u

Mateusi 22.34-40; Rucasi 10.25-37

²⁸ Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa hã ma tô ãma mreme wapa, da'rata ïsa hã. ZeZusi hã sadusezu norï ma, te te rowasu'u wë wa, te ãne sadanha:

— 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã e ma hã te tihâiba, uburé dama ïpire uptabi hã.

²⁹ Tawamhã ZeZusi hã ma tô ãma sada'ã asa:

— 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ðpire uptabi hã âne: "Izarazéhé nhihudu norí, ma'âpé ðwapari pese za'ra wa'aba za. 'Re ðhâimana u'âsi mono hã Wanhib'apito hã, misire danhib'apito uptabi, te 're hâimana. ³⁰ Taha wa, Asib'apito 're hâimana aba mono wa, te za asiwi 're ðsawi pese za'ra wa'aba mo, sena na. Taha zarina, te za ðsimiroti na âma 're ðrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za duré asimi'ê na tãma 're ðromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo." Æne ðsimiroti hã danhipai u ðpire uptabi hã. ³¹ Æne duré ðsimiroti hãiba amo hã aiwa ðpire uptabi hã: "Uburé te za 're ðdazawi pese za'ra wa'aba mo. Marí ðwê zô asima 're asôpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asôpré wa'aba mono, ðwê zô." Æ norí si ðsimiroti hã, ðpire uptabi zahuré hã. ðsipai u hã roti hã 'maiðhâimana ð di, ðpire uptabi hã.

³² Tawamhã rowahutu'wa hã te asa tãma tinha:

— Tane tã rowahutu'wa. Tã sena uptabi, asimirowasu'u hã. Misire danhib'apito uptabi te 're hâimana, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã. Ni'wa hã 're hâimana mono ð di, ðsipai u hã. ³³ Taha wa, wa za tã wa te 're sawi pese za'ra, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã. Taha zarina, wa za ðsimiroti na wa te âma 're rosa'rata u'âsi za'ra. Wa za duré wanhimí'ê na wa te tãma 're romhuri u'âsi za'ra. Wa za duré wa te 're dazawi pese za'ra. Marí ðwê zô wasima 're ðwanhopré mono ne, wa za uburé dama zama sô 're wanhopré, ðwê zô. Wa norí hã wa za wanhimizama hã duré wanhimarí hã wa te tãma 're sômri za'ra, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma, da te tãma 're zata za'ra mono da, ðzatazém na. Æne wamhã, tãma wê di, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma. Tane nherê, maparane ðsimiroti hã ðpire uptabi hã wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, tãma wê uptabi di za. — Æne ma tã Zezusi ma waihu'u na wa'rã, rowahutu'wa hã.

³⁴ Tawamhã rowahutu'wa hã te te tãma âma uwaimrami wê wa, ma duré Zezusi hã tãma waihu'u:

— Tane tã. A hã, 'Re ðhâimana u'âsi mono, da'âma 're ðsib'a'uwê mono zém nhiti, romhã na aihâimana ð di, ðhãna hã. — Æne ma tã tãma waihu'u, rowahutu'wai ma.

Taha parimhã, ni'wa hã te te sadanharí na sahu ð di oto, Zezusi hã tinhimiroti na te te âma upai ð wa.

Danho'reptui'wa na, Zezusi te te ðda'azadanharí zém na rowasu'u

Mateusi 22.41-46; Rucasi 20.41-44

³⁵ Tawamhã bâta na te Zezusi hã dama rowahutu, 'Re ðhâimana u'âsi mono âma 're ðdawata za'ra mono zé 'wawi, wa'ra 're. Tawamhã te te dama rowahutu ré, te da'mahã:

— E niha rowahutu'wa norí hã te te dama 're rowasu'u za'ra, Dawihi nhihudu 're ðmorí na hã, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te ðpisutu na hã Danho'reptui'wa da. ³⁶ Duré hã apito Dawi hã ma tã danho'reptui'wa na âma rob'ui'éré, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã Tip'ê zani na te te tãma ðwaihu'uzéb zarina. Æne âma ðrob'ui'éré hã:

"'Re ðhâimana u'âsi mono hã ma tã ðnhib'apito ma tinha, âne: ð'rata te za 're asãmra mo, ðnhimire niwí dama aipire na ðsiré 're aihâimana u'âsi mono da. Asitob'ru norí nhiptetezé hã wa za te tiwi 're a'uprosi, wapu na aima 're hâimana za'ra mono da oto, duré aima sib'uwu na 're hâimana za'ra mono da oto.' "

— Æne te tãma tinha. Æne duré hã, ma tã âma rob'ui'éré, apito Dawi hã. ³⁷ Danho'reptui'wa da hã tinhib'apito na ma tã sisi, Dawi hã. ðsib'apito 're morí nherê, e niha te za ðsa'u si poto nherê, Danho'reptui'wa da hã ðsihudu na 're hâimana. — Æne ma tã da'ahã na da'mahã, Zezusi hã. Tawamhã Zezusihi nhimiroti hã wê wa, ma da'ahã na wapari ze za'ra ni.

Dama rowahutu'wa norí hâimanazém na rowasu'u

Mateusi 23.1-36; Rucasi 20.45-47

³⁸ Tawamhã Zezusi hã ma duré dama waihu'u, âne:

— Ma'âpé rowahutu'wa norí hâimanazé hã waihu'u za'ra wa'aba. Ta norí hã uza pa ré, 're ðnomro mono da si, tãma ðwê za'ra hã. Duré dama pire na 're hâimana za'ra mono wa, 'ri nhi'rity wa, da te dasina 're ðubumroi mono zéb âma, da te 're ðwazéb za'ra mono da si, ma tã te te sima 're wê za'ra. Duré dama ðpire norí simasizém na 're si'ubumroi mono da si, tãma ðwê za'ra hã, rowahutuzéb âma duré 'ri para dasiré 're ðdasaihuri mono zéb âma hã. ⁴⁰ Dama rowahutu'wa zahã, te sadawa nhipese na pi'oi mrotô norí wi, ðsimarí na 're sipsaihuri za'ra. Tane nherê, te ta norí hã danho'a 'Re ðhâimana u'âsi mono ma 're mre me zusi hã, 're hâimana wê uptabi za'ra mono newa. Taha wa, te te dama 're ðrob'manharí za'ra mono zém nhipayi u, te za 'Re ðhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're rob'manharí za'etê za'ra. — Æne ma tã dama rowasu'u, rowahutu'wa norí hâimanazém na.

Pi'oi mrotô nhoprubzé wasu'u

Rucasi 21.1-4

⁴¹ Tawamhã 'Re ðhâimana u'âsi mono ma, rob'ui'prazé da te 're ðsême mono zéb 'rata, te nhamra Zezusi hã, 'ri 'wawi wa'ra 're. Rob'ui'prazé, da te nasi sême za'ra ré, te da'ab'madã. ðsibro pese norí hã, ahã na te nasi sême za'ra, rob'ui'prazé hã sa'etê na. ⁴² Taha ré, ma tã wi pi'oi mrotô hã, ðsibrob'ô hã. Tawamhã rob'ui'prazé ðs-apotore hã ma tã tiza, syryre nherê. ⁴³ Tawamhã tisiré 're ðnomro mono norí zô, te sima sô tihãrã za'ra, Zezusi hã. Æne te tãma rowasu'u za'ra:

— Tã sena ð pi'oi mrotô hã sibrob'ô nherê, ma tã tinhoprubzém na uburé da'a'rãnhipa. ðsiré ðsême'wa norí hã rob'ui'prazé, nasi tãma ðsi'atarême za'ra si, te nasi sé. Tanei ð di, pi'oi mrotô hã. Simarí ð nherê, tihâimanazéb da, te te aré ðtédé hã ma tã ðbãre tãma tisô, wahuré. Æne wamhã, ma tã tinhoprubzém na uburé da'a'rãnhipa. — Æne ma tã Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ðnomro mono norí ma hã.

'Re ðhâimana u'âsi mono âma 're ðdawata za'ra mono zé, za ðsi'utôřízé wasu'u
Mateusi 24.1-2; Rucasi 21.5-6

13 Tawamhã Zezusi norí hã 'Re ðhâimana u'âsi mono âma 're ðdawata za'ra mono zé 'wawi wa'ra hawi, oto wairébé wi, misi te ðsiré hã 'mai'mahâ: — Rowahutu'wa, 'ri hã 'madâ'â za'ra na. Êne hã e ðtô-mo wasétére. E 'ri wasétére duré. — Âne te tâma âma tiwata, 'ri wé na.

²Tawamhã Zezusi te asa tâma tinha, âne:

— Â hã 'ri ðmadâ'â za'ra wa'wa hã, nimahã na si te za dasiwi pru pese ni, êtê na 'ri hã. Tawamhã misi si te za oto simi'wara, êne hã. Sisiwi 'manomro waihu'u ô di za oto, êne hã. Tâibâ za oto. — Âne ma tô 'ri na tâma âma rowasu'u sirômo za'ra Zezusi hã, te te waihu'u za'ra da.

Robzépata na rowasu'u, duré da'ruiwapari na rowasu'u
Mateusi 24.3-14; Rucasi 21.7-19

³Tawamhã Zezusi hã te oto nhamra, Oriwera na êtê 'râihâ nhisi âma, tisiré 're ðnomro mono norí me. Sisô're u, te 'ri 'madâ, 'Re ðhâimana u'âsi mono nhorôwa hã. Te te 'madâ'â ré, te siwi sadanha, hâiba pisutu Pedru norí hã, Ti'adu, Zuwã, Âdéré norí me:

⁴— E niwa te za âne hã âma tiromhâiba, 'ri nhamrazéb da hã. E marí te za watobro, da te ðwaihu'uzéb da hã. Ma'âpé, wama waihu'u za'ra na, ðsôwa wa te âma ðwaihu'u sirômo za'ra zéb da hã.

⁵Tawamhã Zezusi ma tô asa tâma waihu'u za'ra, âne:

— Ni'wam norí hã te za sadawa nhipese na sisarina datême 're nomro, ahâ na. Wa hã newa, te za taré ðnhisi na we 're siwasu'u za'ra, danho'reptui'wa na. Tawamhã da'ahâ na te za ta norí âma da te 're sasômri za'ra, tô sena newa, dama 're ðsiwasu'u za'ra mono zé hã. Taha wa, te za a norí wa'wa hã asimiza'rese tiwi 're aihâimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipese sina datême 're ðnomro mono norí âma, 're sasômri za'ra wa'aba mono tô da. ⁷'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're ðropupu'u za'ra mono zé hã, duré romhã na 're ðdasi'wapé za'ra mono norí wasu'u zama, 're waparí za'ra wa'aba mono wamhã, tâma 're aipahi za'ra wa'aba mono ô di za. Dasi'wapé te za tô dazada 're wairébé. Tane nherê, da'âma rob'râsutu uptabi ô di za a'â. ⁸Danhipti'ai amoi u te za dasisô 're dapra, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bâ te za tô 're dasiwasutu za'ra. Nima niwîmhã, te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra. Duré danho ô wa, te za da te 're robzépata za'ra, dasa syryre wa. Âne hã rowasédé, dazô 're wairébé mono wamhã, za daré ðrob'râsutu na'rata zé, te wasu'u, pi'oi âma ðwasã hã 're ðsépu'u na'rata za'ra mono ne. Âhã haré dazô 're wairébé mono ô di za.

⁹— Ma'âpé, aihâimana nhimiza'rese, 're aihâimana za'ra wa'aba mono za. Niwapsi te za a norí wa'wa hã da te 're aipawasisi za'ra wa'wa, roti'wa norí u, da te 're asimroi wa'aba mono da. Tawamhã ta norí zadawa para, te za rowahutuzéb âma da te 're aihã za'ra

wa'wa, romhã nhorô 'manharí na. ðzazei'wa 're anomro aba mono wa, te za da te 're asimroi wa'wa, dama ðpire norí u, duré danhib'apito norí u zama. Âne wamhã, te za tâma 're ðrowasu'u za'ra wa'aba mo, ðzazei'wa 're anomro aba mono na. ¹⁰Rob'râsutu ô ré, te za ðwasu'u wé na te te 're dapo're pu'u za'ra, daro mono bâ, ðzazei'wa norí hã. ¹¹Tawamhã dama ðpire norí u da te 're asimroi wa'aba mono wamhã, asimirosa'rata na asisôwa asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ô di za, niha tâma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Misi bâtâ na, aihâimanazém na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã te za te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, dama âma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Asimirosa'rata na, asi'uihã na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono da hã, mare di. 'Re ðhâimana u'âsi mono pê'ézani hã te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. ¹²Ni-wamhã te za dasisânawâi uptabi nherê, da te dasima 're dahâiba nhomri za'ra, da te 're simroi mono da. Damama norí hã te za ti'ra ma, âne te te tâma 're 'manharí wasété za'ra, 'râwim nherê. Duré da'ra norí hã timama uptabi da nherê, te za sada 're hâimana za'ra, te te dama 're hâiba nhomri za'ra mono da, da te 're simroi mono da, ðna me. ¹³ðzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. Tane nherê, ône haré ð'âma 're anomro u'âsi aba mono wamhã, te za asô'reptuzé hã asina 're ðuwaimrami za'ra wa'aba mo. — Âne ma tô Zezusi hã tisiré 're ðnomro mono norí ma, waihu'u za'ra, te te sina waihu'u sirômo za'ra da.

Robzépata za'êtê wasu'u

Mateusi 24.15-28; Rucasi 21.20-24

¹⁴Tawamhã ma duré tâma waihu'u za'ra:

— Nimahã na te za asiwi ðmadâ'â za'ra wa'wa, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te siwi ðwé'ô pe hã, te te dawí ðrosawizéb âma ðsa hã. (Âhã wasu'u na rob'ui'ére hã 're sôré za'ra wa'aba mono wamhã, ma'âpé âma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono za, waihu'u za'ra wa'aba da.) Tawamhã âne hã za oto daré romhâimana wamhã, rowasété si te za a'â daré 're sa'wari. Taha wa, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 're ðsi'ubumroi mono norí hã, wara sina te za sisa're, êtê 'râihâ u ta norí hã tiwi simani za'ra da, duré sisô'reptu za'ra da.

¹⁵Ni'wam norí hã 'ri nhisi hâpâ âma si'ubumroi wamhã, tinhibrob zô sisisi ô di za a'â, 'ri para u. Ône haré te za dame sisa're, êtê 'râihâ u, ta norí hã. ¹⁶Duré ni'wam norí hã buru âma te te romhuri za'ra wamhã, 'ri tême sisa'rei mono ô di za apâ, tisi'ubuzéb zô. Mare di. Ône haré te za duré ta norí hã êtê 'râihâ u dame sisa're. ¹⁷Âne hã rowasédé hã daré hâimana wamhã, ðwasã ré norí ma hã tâma ropipa uptabi za'ra di za, 'ri'ra pré ré norí ma zama. ¹⁸Taha wa, rowa'u'u wahâ 'rowi, marí hã dazô watobro tô da, te za 'Re ðhâimana u'âsi mono wi, 're ðrowaptêrê za'ra wa'aba mo. ¹⁹E marí wa. Rowasédé hã oto dazô 're wairébé mono wamhã, te za oto robzépata za'êtê za'ra ni. 'Re ðhâimana u'âsi mono

te te ĩ'aropoto na'rata mono zém hawimhã, ãne na da te ĩrobzépata za'ětë uptabi za'ra ô. Niwamhã ãne na hã da te 're robzépata zahu za'ra mono ô di za. ²⁰ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sima pisutu, bâdâ hã za da te 're ĩrobzépata za'ra mono zéb da hã, te te dama wãtari da, rowasété ré da'ãma romhâimana pahã tô da. Æne hã te te sima pisutu ô 'wa'ãhã, te aré uburé dasi'utõrĩ pese, za da'ãma ĩrob'rãsutuzém na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwë za'ra mono da, te te sima 're ĩapisutu mono norĩ zawi te, te za ãne hã 'manha.

²¹ — Marĩ hã wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Æté ni'wam norĩ hã te za taré te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, ãne: "Æhãta danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã te nhamra. Ôhõta te nhamra." Æne wamhã, ãma 're dzaze za'ra wa'aba mono ô di za, damreme na hã. ²² E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã te za datëme 're nomro, danho'reptui'wa na, niha wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono da, sadawa nhipese na. Ta norĩ hã marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã te za te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para newa, da te ãma 're sasõmri za'ra mono da. ĩsazei'wa norĩ zama te te dame ãma 're saze za'ra mono da, te za ãne na te te dama 're romhõsi za'ra. Tane nherë, te te dame 're sazei waihu'u za'ra mono ô di za ta norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're apisutu sirõmo mono wa, ãma 're sib'a'uwë za'ra mono da. ²³ Æne hã wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, romhã ré, pibui pese sina, ãma sô 're rob'madã'ã za'ra wa'aba mono da. — Æne ma tô tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

Ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã, za we apã ĩmorĩzé wasu'u
Mateusi 24.29-31; Rucasi 21.25-28

²⁴ Tawamhã Zezusi ma duré tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:

— Da te robzépata za'ra pari wamhã, bâdâ hã te za titobra. A'amo zama te te rob'uiwë ô di za oto. ²⁵ Wasi hã te za duré hãwa hawi rere. Uburé hãwa na 're ĩsima mono hã te za duré 're sisa're. ²⁶ Tawamhã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã, hãwa'a na wa za wei mo apã, danho'a. ĩwaihu'u pese uptabi na, wa za wei mo apã, duré ĩhãiba na rowa'a za'ětë uptabi na. ²⁷ Tawamhã hãwa ãma ĩma romhuri'wa norĩ hã wa za we dazô satõrĩ za'ra, Ropoto'wa te te sima 're ĩapisutu mono norĩ zô, te te ĩtëme da'ubumro za'ra mono da, daro mono bâ. — Æne ma tô romhã ré tãma waihu'u sirõmo za'ra.

Pidera wede wasu'u

Mateusi 24.32-35; Rucasi 21.29-33

²⁸ Tawamhã Zezusi hã ma duré ãne tãma waihu'u za'ra:

— Pidera wede na wa za oto aima ãma romnhimiré'ë za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Pidera wede panhipti hã wapti'i wamhã, duré ĩsu té hã 're wairébé

mono wamhã, tawapsi te za oto ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tã 're ĩta'a mono zéb u 're ĩromhutu mono zém na hã. ²⁹ Tane duré, marĩ hã 're ĩromhâimana mono zéb da, te aima ĩwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 'madã'ã za'ra wa'aba wamhã, te za ãma ĩrowaihu'u za'ra wa'wa, rob'rãsudu hã za oto ĩwatobro na hã. ³⁰ Tô sena wa ãne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Æ hã uburé rowasédé hã dazô 're wairébé mono ré, ti'ai ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã ta norĩ hã 're dã'ã za'ra mono ô ré, te za ĩsõ'a za'ra ti'rãsutu, rowasédé hã.

³¹ Nimahã na te za hãwa norĩ hã ai'utõrĩ zahuré, ti'ai me. Si'utõrĩ zahuré nherë, ĩnhimiroti hã si'utõrĩ waihu'u ô di za. Pire na te za dama 're hãimana u'âsi. — Æne ma tô tãma waihu'u za'ra, te te waihu'u sirõmo za'ra da.

Zezusi hã, za we apã timorĩzém na te te ĩromnhimiré'ézé wasu'u

Mateusi 24.36-44

³² Tawamhã ãne ma duré tinhimiroti 'rãsudu hã tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã:

— Æne hã uburé za daré 're ĩromhâimana mono zéb da hã, ni'wa hã bâdâ hã te te waihu'u ô di. Hãwa ãma romhuri'wa norĩ zama, te te waihu'u za'ra ô di duré. Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra nherë, te duré bâdâ hã waihu'u ô di. ĩmama ma si, waihu'u pese di, bâdâ hã. ³³ A norĩ wa'aba zama, bâdâ hã waihu'u za'ra wa'aba ô wa, ma'ãpé asimiza'rese, 're aihâimana za'ra wa'aba mono za. ³⁴ Romnhimiré'ë na, wa za marĩ hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Æté aibã hã te za tinhorõwa hawi watobro, romhã na 're morĩ da. Tawamhã sisõ'a ré, tãma ĩromhuri'wa norĩ ma, te za romhuri hã te te tãma pisutu. Duré 'ridawa 'madã'ã'wai ma zama te za roti, te te sô 're rob'madã'ã pese mono da. ³⁵ 'Ri tede'wa hã apã za ĩwisizé hã, bâdâ te te waihu'u za'ra ô di, tãma ĩromhuri'wa norĩ hã. Apã tinhorõwa u ĩwisizé hã, ãté hãwahã, ãté mara wa'wa, ãté si'a hãrã wi, ãté awë wi. Tane bâdâ hã apã we ĩmorĩzé hã waihu'u za'ra wa'aba ô wa, te za asimiza'rese ĩzô 're asimipari za'ra wa'aba mo, a norĩ wa'aba zama, 're asõtõ za'ra wa'aba mono newa, asimiza'rese ãna 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, apã we ĩmorĩ õ'umhasite. ³⁷ Æne hã aima si, te waihu'u za'ra wa'aba ô di. Uburé ĩzazei'wa norĩ udãna zama, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, asimiza'rese, ĩzô 're asimipari za'ra wa'aba mono da. — Æne Zezusi hã 'ri tede'wai wasu'u na te te sina ĩsimiré'ézé wasu'u 'rãsudu hã.

Da te dasima ãma ĩrowa'õtõ za'ra zé wasu'u, Zezusihi wĩrĩzéb da na

Mateusi 26.1-5; Rucasi 22.1-2; Zuwã 11.45-57

14 Maparane te oto sô rowaptã bâdã zô hã, dato hã da te 're ĩmanharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Ezitu hawi te te ĩdawaibuzém na ãma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hã. Tawapsi dasi'rã'õtõ ré, te za romhuri na ĩ'u'ëtë dupto'i'õ hã huri ni. Tawamhã bâdã ĩwa waptã'ã ô ré, te sasedoti ĩpire norĩ hã rowahutu'wa norĩ me, sima ãma rosa'rata

za'ra, Zezusi hã pi'uriwi te te siwi âri da, da te dasiwi wĩrĩ da. ² Æne te sima âma roti za'ra:

— Dato hã hãimana ré, wa te wasiwi âri õ di za, wa ma dazahi za'ra õ'umnhasite, uburé hã wazada hãimana za'ra tõ da. — Æne ma tõ sima âma roti za'ra.

Betãnha ãma, Zezusihi ma, pi'õ nhoprubzé wasu'u

Mateusi 26.6-13; Zuwã 12.1-8

³ Tawamhã Zezusi hã Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi ãma, te a'ã tihãiba, Simahã nhorõwa ãma, i'wa're ré hã, aré ta hã. Tame sai ma, sãmra ré, ma tõ we pi'õ hã ãzé, 'ri para u. Wedewa'u zadaze hã êtẽ 'manharĩ 'remhã, ma siré ãwisi. Wedewa'u zadaze hã, nadu na i'sisi hã, i'wa'ãbã za'ëne hã. Tawamhã i'sé hã ma tõ sô pru. Taha pari, ma Zezusihi 'rã nhisiwi sa'wa. ⁴ Ni'wam norĩ hã tame i'nhãimana za'ra hã ma tõ ãma wẽ'õ za'ra. Taha wa, ma tõ sima rowasu'u za'ra:

— E niha, ma taré ãma si'uba, wedewa'u zadaze na hã. ⁵ Te te dama wede 'wa'ãhã, i'wa'ã hã i'sa'ëtẽ uptabi hã 300 na te aré tihãiba, rob'ui'prazé i'sapotore hã, i'si-brob'õ norĩ ma, te te sãmri mono da. — Æne ma sima ãma rowaihu'u za'ra, i'tede'wai upana nherẽ. Pi'õ ãma, ma tõ duré waseté za'ra. ⁶ Tawamhã Zezusi hã te tãma nharĩ za'ra:

— Tô'ã. Pi'õ hã rowẽ na hãimana. E marĩ da, ma tõ sada asahi za'ra wa'wa. Pi'õ hã i'wẽ uptabi hã ma tõ i'ma 'manha. ⁷ I'sibrob'õ norĩ hã te ai'rata 're si'ubumroi u'ãsi 'wa. Nimahã bãtã na, asima 're i'wẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, te za 're i'pawaptob za'ra wa'aba mo, i'simarĩ'õ norĩ hã. Tanei õ di, wa hã. Ai'rata 're i'nhamra u'ãsi aba mono õ di za oto. ⁸ Pi'õ hã ma tõ i'uwaibaba tõ i'ma 'manha, i'wẽ hã. Æ hã i'dã'ã wana ré, ma tõ ãma i'nhãiba zadaze, da te i're i'nherezéb u. ⁹ Tô sena, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Daro mono bã te za i'wasu'uwẽ na da te 're dapo're pu'u za'ra. Tawamhã pi'õ hã te te i'ma i'manharĩ wẽ zém na zama, te za da te dasima 're wasu'u u'ãsi za'ra, ãma 're dasipo're pu'u za'ra mono da. — Æne ma tõ Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, ãma i'wẽ'õ'wa norĩ ma.

Zudasi hã, Zezusi za te te dama i'nhãiba nhomrizé wasu'u

Mateusi 26.14-16; Rucasi 22.3-6

¹⁰ Tawamhã Zudasi Icarizoti hã te mo, sasedoti i'pire norĩ u. Aibã 12 na Zezusihi siré 're i'nomro mono norĩ siré 're i'morĩ, Zudasi hã. Zezusihi ãma te te tãma ãma roti za'ra da, te i'tème timorĩ za'ra, te te tãma ãma rowairébé za'ra da, Zezusi za te te tãma i'nhãiba nhomri za'ra zém na hã. ¹¹ Tawamhã Zudasihi mreme te te wa-pari za'ra wamhã, tãma rowẽ uptabi za'ra di. Taha wa, ma tõ rob'ui'prazém na tãma ropisutu za'ra, te te tãma wa'ãbã za'ra da. Tawamhã Zudasi hã te oto sima rosa'rata, nimahã bãtã na te te dama i'nhãiba nhomri da hã.

Zezusi norĩ hã, dasai 'manharizém na, siré i'saihurizém na rowasu'u

Mateusi 26.17-30; Rucasi 22.7-23; Zuwã 13.21-30; 1 Corĩtu norĩ 11.23-25

¹² Tawamhã bãdã ma tõ oto i'wa waptãrã, i'u'ëtẽ dup-toi'õ, da te i'hurizéb da hã. Æ bãtã na, i'morĩ'rata na zudezu norĩ hã te za pone'ërebã 'ra hã te te sima 're simro, tisa te te ãma i'hurizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na hã. Tawamhã Zezusihi siré 're i'nomro mono norĩ hã, te ãne siwi sadanha:

— E momo ma tõ asima i'wẽ, asõ i'wa'manhipizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na i'wasaihurizéb da hã. — Æne te siwi sadanha.

¹³ Tawamhã Zezusi hã ma tõ tisiré 're i'nomro mono norĩ hã 'mazatõrĩ zahuré. Æne ma tõ tãma rob'ru zahuré:

— 'Ri ahã u, ane wa'aba. Tame te za aibã hã i'sõpõtẽ 'wa, piza'a te te i'ãri hã, ã ré. Tawamhã i'sarina te za ane wa'wa, 'ri tème. ¹⁴ Aibã hã nimomo sébré wamhã, te za 'ri tede'wa hã i'sadhanarĩ 'wa: "Rowahutu'wa hã te tinha: E ma niwĩ 'ri 're wa'wa hã, i'siré 're i'nomro mono norĩ me, i'wa i'wasaihurizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na hã." ¹⁵ Tawamhã 'ri tede'wa hã, hãimo 'ri 're wa'wa za'ëne hã te za aima 'mazabui wa'wa. Tame te uburé i'wa romhaimasa wedeza hã, danhamrazé hã. Tame te za wazõ i'robza'ra pese 'wa. — Æne ma tãma waihu'u zahuré.

¹⁶ Tawamhã te oto tineb zahuré, 'ri ahã u. Tamomo simasisi wamhã, Zezusi te te tãma i'waihu'u zahuré zéb uwaibaba, ma tõ sabu zahuré. Tawamhã tinhipi ma tõ 'manharĩ zahuré, Pascowa na dato nhisi na da hã.

¹⁷ Tawamhã ma'rã wi, ma tõ aihutu Zezusi norĩ hã 'ri tème, aibã 12 na i'nhãiba za'ra norĩ me. ¹⁸ Tawamhã sai ma, si'ubumroi ré, ma tõ Zezusi hã tãma waihu'u sirõmo za'ra, ãne:

— Tô sena, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã i'siré asaihuri aba nherẽ, misire te za dama i'maihãiba nhomri 'wa.

¹⁹ Tawamhã ãne te te sina wapari za'ra wamhã, ma tõ tiwi tirobzei'õ za'ra. Taha wa, ma tõ siparabãsi si'mahãrã za'ra:

— E wa hã.

²⁰ Tawamhã Zezusi asa ma tãma waihu'u za'ra:

— Misire te za tõ dama i'maihãiba nhomri 'wa. I'u'ëne hã i'siré piza'a 're te te i'di hã, te za dama i'nhãiba nho. ²¹ Wa hã ti'ai ãma dasiré i'podo hã duréihã ma tõ i'dã'ãzém na rob'ui'ére sirõmo za'ra i'bahã na, 'Re i'nhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. I'ãma rob'ui'érezéb zarina wa za tõ mo, i'dã'ãzéb u. Tane nherẽ, aibã ma, tãma 're ropipa uptabi mono di za, za te te dama i'nhãiba nhomri'wai ma hã. 'Re i'nhãimana u'ãsi mono, za te te azãri wamhã, te za sima rosa'rata, ãne: "I'poto õ 'wa'ãhã, aré wẽ di, ãne na hã te aré 're robzépata mono õ wa." Æne te za 'rãwi si'ãma rosa'rata, za dama i'nhãiba nhomri'wa hã. — Æne ma tõ tãma waihu'u za'ra, te te waihu'u sirõmo za'ra da.

²² Tawamhã saihuri ré, ma tô ti'â, i'u'êne hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono âma te tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô te te wê'ê, i'u'êne hã. Te te wê'êi mono parimhã, tisiré 're ïnomro mono norí ma, ma tô te te sômri. Âne ma tâma sina waihu'u za'ra:

— Â, i'u'êne hã huri aba. Â hã ïhâiba, te wasu'u.

²³ Taha pari, ma duré ti'â hâsizé hã, uwa 'ru 'rã'i wa'ui ré hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono âma te duré tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô tâma sômri za'ra, uwa 'ru 'rã'i wa'ui ré hã. Tawamhã aihîni ma âhu. ²⁴ Âne ma duré tâma sina waihu'u za'ra, Zezusi hã:

— Â hã ïwapru, te wasu'u. Rob'rã'i wa'u za'wari ne, te za ïwapru hã ïwi asa'wa, da'ahâ zada ïdâ'â wamhã. Â hã ïwapru hã ïwi sisa'wari wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwê ma, te te tâma ïropisutuzé hã tô sena za te te tâma âma 're ïuwaimrami mono zé, te wasu'u. ²⁵ Tô sena wa za aima ïsiwasu'u za'ra wa'wa. Â hã rob'rã'i wa'u hã te 're hâsi mono ô di za oto, a'â. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã za uburé da'âma ïsib'a'uwê zéb âma si, wa za duré te 're hâsi. — Âne ma tô tâma siwasu'u za'ra.

²⁶ Tawamhã Zezusi norí hã tinho're na te oto âma tiwata za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma. Taha pari, ma tô wairé, Oriwera na êtê 'rãihâ nhisi u si'aba'rê da.

Pedru hã za te te dawí ïudâzém na, Zezusi te te tâma ïwaihu'u sirômo zé wasu'u

Mateusi 26.31-35; Rucasi 22.31-34; Zuwã 13.36-38

²⁷ Tawamhã âne ma Zezusi hã tisiré 're ïnomro mono norí ma, waihu'u za'ra:

— A norí wa'wa hã ïzadawa para ô nherê, te za aihîni asiwi ïrême 'wa. Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô âne na ïâma rob'ui'ééré siro, 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na hã: "Pone'ërebâ 'madâ'â'wa hã wa za tiwí. Tawamhã pone'ërebâ hã te za ropé." Âne ïâma rowasu'u na rob'ui'ééré, ïbaihã na hã. ²⁸ Tane nherê, ab're hawi apâ ïhâiwa'utu parip si, wa za aiwana ïmorí 'wa, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi u, tamomo ïnhopêtê za'ra wa'aba da.

²⁹ Tawamhã Pedru hã te Zezusihi ma tinha:

— Aihîni za te te airême za'ra nherê, wa hã te airême ô di za.

³⁰ Tawamhã Pedruhu ma, te Zezusi hã asa tinha, âne:

— Tô sena wa za aima waihu'u. Â barana, si'a hã ti-hârâ na te te sahu ô ré, te za si'ubdatô dawí ïudâ, aima ïza'rese ô na. — Âne ma tô tâma waihu'u siro.

³¹ Tawamhã mreme tete sina, te asa tâma tinha, Pedru hã:

— Wa hã asiré ïdâ'â da nherê, te dawí ai'udâ ô di za. — Âne te Zezusihi ma siwasu'u.

Tawamhã uburé ïsiré 're ïnomro mono norí hã ma tô ôhõ na si tâma siwasu'u za'ra, za te te dawí ïudâ za'ra ô na hã.

Zezusi hã, Zésemãni âma ïsãmrazém na rowasu'u

Mateusi 26.36-46; Rucasi 22.39-46

³² Tawamhã Zezusi norí hã ma tô aihutu, Zésemãni na rob're nhisi u. Sihutu wamhã, âne te tâma nharí za'ra:

— Âme ïzô asimroi wa'aba. Wa hã wa za a'â asiti ïmorí 'wa, romnhiwasi ïmama ma, ïmreme da.

³³ Tawamhã Pedru norí hã te siré saprõni za'ra, Ti'adu norí hã, Zuwãhã me. Tawamhã te te sina rosa'rata pese wamhã, sina pë'ézé uptabi di. ³⁴ Taha wa, Pedru norí ma, ma âne sina tâma rowaihu'u za'ra:

— ïpë'ézé hã sa'êtê na te ïma tihâiba. ïpë'ézé uptabi wa, wa aré dârâ. Âme a'â asimroi wa'aba ï'rata, asõtô za'ra wa'aba âna. Asôpré u'âsi aba. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra.

³⁵ Tawamhã romhã præ na te ïsiti timorí za'ra.

Tawamhã hi'rãtitô ma tô nhamra. Sãmra wamhã, ma tô aiwê'ê, ti'ai u. Tawamhã Timama wi, te rowaptê, robzépada hã te te tâma ba'a da. ³⁶ Âne ma tô Timama wi rowaptê:

— ïmama, uburé marí hã aima waihu'u pese di. Taha wa, ma'ápé robzépada hã ïma ba'a za, te robzépata za'êtê tô da. Tane nherê, âne aima ïsiwasu'uzéb uwaibaba, te ïsina uwaimrami da, wa hã te ïsima ïwézém na ïma pisutu ô di za. A hã ïma ïwézéb uwaibaba si, te ïsina uwaimrami da, te za ïma ïpisu. — Âne ma tô Timama wi sina rowaptê.

³⁷ Tawamhã Timama ma, mreme pari, te apâ mo, si'ubdatô tisiré 're ïnomro mono norí u. Tawamhã sôtô za'ra ré, ma tô siza za'ra. Taha wa, te Pedru 'mahâ, utu da:

— Sima, e niha te asô. E niha asimiza'rese rob'madâ'â waihu'u ô di, syry na. ³⁸ Satanasihí zãda, asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, asi-ma 're wê za'ra wa'aba mono nherê, asi'uihã na sada 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono ô di. Taha wa, asimiza'rese te za ai'ubumroi wa'wa âhãna hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono wi, asima rowaptêrê za'ra wa'aba da, Wa'uburé nhimiwada'urizé wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra.

³⁹ Tawamhã Pedru norí nhiti, te duré apâ mo, Timama ma mreme da. Tawamhã ôhõ na si, te duré Timama wi rowaptê. ⁴⁰ Timama ma, mreme pari, te duré apâ ïtême timorí za'ra. Tawamhã sôtô za'ra ré, ma duré siza za'ra. Tãma aptâ'â uptabi za'ra wa, te tinhotô pese za'ra, sôpré waihu'u âna. Tawamhã utu za'ra da, Zezusi te te 'mahârâ za'ra wamhã, asa te te tâma ïwaihu'u za'ra da hã, mare di.

⁴¹ Tawamhã ïsiti te duré timorí za'ra. Taha pari, ma duré apâ sina siri. Si'ubdatô tinem na, ma tô oto âma sahu. Tawamhã sôtô za'ra ré, ma tô duré apâ siza za'ra. Taha wa, te âne 'mahârâ za'ra:

— E niha bâ te zahadu asõtô za'ra wa'wa bété. Te duré aiwa'utu za'ra wa'wa. Tô'ã oto. Bãdã ma tô oto ïwa waptãrã. Ti'ai âma dasiré ïpodo, te za oto ïhâiba nhomri ni, aibã ïwasété norí ma. ⁴² Oto aiwahutu za'ra wa'aba, wasi'aba'rê da. Ôhõta te wei oto mo, dama

ĩhãiba nhomri'wa da hã. — Āne te tãma 'mahârã za'ra.

ZeZusi hã da te oto dasiwi ĩârizém na rowasu'u

Mateusi 26.47-56; Rucasi 22.47-53; Zuwã 18.3-12

⁴³ ZeZusi hã te te tãma 'mahârã za'ra ré, ma Zudasi hã ĩtême wi, ZeZusihi siré aré 're ĩmorĩ hã. Da'ahã uptabi na ma tô ĩsiré sô aihutu ni, sib'ézé 'wapa ré, uibroĩ ré zama. Sasedoti ĩpire norĩ zadawa para, duré rowahutu'wa norĩ zadawa para, duré zudezu norĩ ma, roti'wa norĩ zadawa para zama, ma tô sô aihutu ni.

⁴⁴ Zudasi hã ma tô ģne dama ĩpire norĩ ma, roti aré:

— Aibã hã te tob'rata hãrã wamhã, ta hã te za asiwi ĩâri 'wa. Tawamhã asiptete sina, te za asiwi ĩsaprõni 'wa. — Āne ma tô Zudasi hã tãma waihu'u za'ra, te te siwi ĩâri wana ré hã.

⁴⁵ Tawamhã Zudasi hã ZeZusihi u oto wisi wamhã, ģne te 'mahã:

— Rowahutu'wa.

Tawamhã tob'rata hãrã na, ma tô sawi, ZeZusi hã.

⁴⁶ Tawamhã ma tô oto dasiwi âri ni. ⁴⁷ Tawamhã ZeZusihi siré ĩsa hã, ma tô sib'ézé 'wapa hã waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hã ģma po're nhizã, sasedoti ĩpire uptabi ma romhuri'wa hã. ⁴⁸ Tawamhã ZeZusi hã sô ĩdasihutu norĩ ma, te tinha, ģne:

— E wa hã danhibrob zô dapãrĩ'wa pã, ma bété we ĩzô aihutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré, uibroĩ ré zama. ⁴⁹ Bãtã sãdãpãsi wa tô asõ'a za'ra wa'aba te 're da'apawapto, ĩnhimirowasu'u na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ģma 're ĩdawata za'ra mono zé 'wawi, wa'ra 're. Zapre tãmeb ré asiwi ĩâri aba õ di bété. Tane nherẽ, te za tô asiwi ĩâri 'wa, ĩãma rob'ui'érezé hã te ĩsina uwaimrami hã. — Āne ma tãma sina waihu'u za'ra.

⁵⁰ Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã aihĩni ma siwi tirẽ. Wara sina, ma dama ropé.

⁵¹ Aibã hã ĩprédupté hã, ZeZusihi zarina ĩmorĩ hã ma tô ni'wam norĩ hã siwi ti'ã, ĩubuzém na. ⁵² Tane nherẽ, ma tô tãma rême za'ra, ti'ubuzé hã. Tawamhã ai'uréiwi te oto dawi wara, ĩprédupté hã.

Dama roti'wa norĩ hã ZeZusihi da, ĩsi'rã'õtõzém na rowasu'u

Mateusi 26.57-68; Rucasi 22.54-55, 63-71; Zuwã 18.12-14, 19-24

⁵³ Tawamhã ZeZusi hã te oto dasiwi sãprõni ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi nhorõwa u, sasedoti ĩpire uptabi nhorõwa u. Tame ĩwana ma tô si'rã'õtõ, sasedoti ĩpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré rowahutu'wa norĩ hã.

⁵⁴ ZeZusi hã da te dasiwi sãprõni ré, te Pedru hã romhã na te te pibu, sasedoti ĩpire uptabi nhorõwa u. Tawamhã 'ri 'wawi wa'ra 're, ma ãzé. Sébré wamhã, ma tô nhamra unhama dawa, hã'ro da, romhuri'wa norĩ me.

⁵⁵ Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, te ni'wam norĩ zô tinhopré za'ra, ZeZusi hã marĩ te te 're ĩab'manharĩ wasété mono zém na, sadawa nhipse na te te siwi ģma hiri da, tawapsi romanu norĩ hã te te siwi wĩrĩ da.

Tawamhã da'ahã na dazadawa nhipse na, ZeZusihi ģma ĩsimiroti wasété na da te ģma sa'ra za'ra nherẽ, ģma dasisaze za'ra õ di.

⁵⁷ Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tiwahutu zahuré hãwi, ZeZusi hã sadawa nhipse newa, ĩsadawa nhipe te te ģma hiri zahuré da, ģne:

⁵⁸ — Wa norĩ hã wa tô wasi'uihã na ĩsimirowasu'u hã wãpari ni. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhorõwa hã te za, u, sãmra, êtẽ na da te dasiwi ĩri hã. Tawamhã te za, u, aimawi 'ri duré. Da te dasiwi ĩri da hã, mare di. Te te 'ri ré hã, bãdã hã si'ubdatõ te za, u, ģma ne, te te ģma romhuri ré hã. Āne taré dama siwasu'u ré, wa tô wãpari ni, wasi'uihã na. — Āne te ZeZusi dama wasu'u zahuré, taré.

⁵⁹ Tane nherẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ hã te te siwi sadawa pibu zahuré wamhã, aiwab õ di, te te dama ĩwasu'u zahuré zé hã.

⁶⁰ Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi hã dawa'wa ma hãwi za, ZeZusi hã uihã na te te sadanharĩ da, ģne:

— E asadawa na dama ģma wa'rãmi ģna, da te dasiwi ĩaiwasu'u wasété na hã. E tô ĩsarina ma tô aiwasédé hã ai'ãma hiri zahuré. E taré. — Āne te sadanha.

⁶¹ Tane nherẽ, te ZeZusi hã ari'iwi za. Te te ģma wa'rãmi õ di, timreme na. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi hã te duré sadanharĩ na sahu, sasedoti ĩpire uptabi hã:

— E tô sena a hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te aipisudu, Danho'reptui'wa da. E tô sena 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra, a hã.

⁶² Tawamhã ZeZusi hã asa te tãma siwasu'u oto:

— ĩhe. Wa hã, Danho'reptui'wa. Wa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra. A norĩ wa'wa hã aihĩni te za ĩmadãã za'ra wa'wa, ti'ai ģma dasiré ĩpodo hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimire niwĩ, 're ĩnhamra mono na, ĩwaihu'u pese 'rata. Hãiwa'a na apã we ĩmorĩ wamhã, te za ģne na ĩmadãã za'ra wa'wa. — Āne ma tô tãma siwasu'u sirõmo za'ra.

⁶³ Tawamhã te te sadawa 'rui wa, ma ti'uza hã hãiwazu, sasedoti ĩpire uptabi hã. Tawamhã ģne ma tô ģma da'mahã:

— Tãibã oto. Aibã aimawi norĩ zô, ai'maihãrã aba õ di za, ZeZusi te te wama ĩwasu'u za'ra da hã, ĩwasété na.

⁶⁴ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono newa, si'uihã na ma tô tiwaihu'u pe hã sina tihi, wasine 're hãimana mono nherẽ. Si'uihã na ma tô timreme wasété. ĩmreme ma tô ĩwãpari za'ra wa'wa. E marĩ tawamhã, ma tô ģma ĩpisutu za'ra wa'wa. — Āne te ģma da'mahã. Tawamhã aihĩni ma tô sima wẽ za'ra, da te dasiwi wĩrĩ da.

⁶⁵ Tawamhã te te siwi wẽõ wa, ma tô nasi ni'wam norĩ hã siwi ubu upto, tizadaipro na. Zazahã na ma duré siwi ubu ubu. Taha pari, ma tô duré nasi siwi ahã. Āne ré, te nasi siwi 'mahã:

— E 'wa hã ai'azãri'wa. Ma'ãpé, waihu'u. — Āne te nasi siwi 'mahã.

'Re ĩhãimana u'ãsi mono ģma 're ĩdawata za'ra mono zé 'madãã'wa norĩ zama, ma tô siwi ti'ã, te te nasi siwi ahãri da.

Pedru hã, Zezusi te te dawi ïudâzém na rowasu'u

Mateusi 26.69-75; Rucasi 22.56-62; Zuwã 18.15-18, 25-27

⁶⁶ Æne ré, te zahadu Pedru hã dame nhamra, 'ri 'wawi wa'ra 're, pi'reba 'ri zahâpâ. Tawamhã tame sãmra ré, ma we pi'õ hã datême wi, sasedoti ïpire uptabi ma romhuri'wa hã. ⁶⁷ Wisi wi, ma Pedru hã tisã, unhama ãma hã'ro ré. Tawamhã te te 'madââ pese pari, te Pedruhu ma tinha:

— A zama te duré Zezusihi siré 're aimo, Nazaré ãma 're ïhâimana mono siré.

⁶⁸ Tawamhã Pedru te asa tãma tinha:

— Tane na ïwaihu'u nherê, õ hã ïma sa'rese õ di. — Æne te pi'õ wi ai'udâ, Pedru hã.

Tawamhã 'ri nhi'riti u te oto mo, 'ridawa u morí da, dapuszéb u. Tawamhã si'a ma oto hã. ⁶⁹ Tawamhã ma tô romhuri'wa sipi'õ hã tisã Pedru hã, 'ri nhi'riti ãma. Tawamhã ïrata ïsimasam norí ma, te wasu'u za'ra:

— Æ hã Zezusi norí siré, 're ïmorí.

⁷⁰ Tawamhã Pedru te duré tiwi ai'udâ. Tawamhã ãma ronomro õ ré, te duré tãma nharí za'ra, ïrata ïsimasa hã:

— Tô sena, a hã Zezusi norí siré, te 're aimo. A hã tô, Darireza ãma 're ïaihâimana mono.

⁷¹ Tawamhã Pedru te asa tãma nharí za'ra:

— Mare di. Tane na ïwaihu'u nherê, õ hã ïma sa'rese õ di. Tô sena te aiwi udâ za'ra wa'aba di pâ, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïzâri pé. — Æne te tãma sina waihu'u za'ra.

⁷² Tawamhã si'a hã awa'awi ma tihârâ na sahu.

Tawamhã Zezusi te te tãma ïwaihu'uzém na, ma sina po're puru, Pedru hã. Æne ma tô Zezusi hã aré tãma waihu'u siro: "Si'a hã tihârâ na te te sahu õ ré, te za si'ubdatõ dawi ïudâ, ïzadawa para õ nherê."

Tawamhã Zezusihi mreme na sina po're pu'u wa, te oto aiwa'õ, Pedru hã.

Apito Piratu, Zezusi te te ïsadawa pibuzé wasu'u

Mateusi 27.1-2, 11-26; Rucasi 23.1-5, 13-25; Zuwã 18.28-19.16

15 Tawamhã awêm na mararé, ma duré si'rã'õtõ, sasedoti ïpire norí hã, duré zudezu norí ma roti'wa norí hã, duré 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norí hã. Zezusihi ãma te te sima roti za'ra da, ma si'rã'õtõ, dama roti'wa ïpire norí me. Taha pari, ma oto siwi pawasisi Zezusi hã, Piratuhu u te te siwi saprõni da. Tawamhã ïtême te te siwi ãwisi wamhã, Piratu te Zezusi sadanha:

— E a hã, zudezu norí nhib'apito.

Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tahata ma tô tane hã tô ïãma ïwaihu. — Æne te tãma tinha.

³ Tawamhã sasedoti ïpire norí hã te Zezusihi ãma ïwasédé hã sa'ra za'ra taré, marí ïwasétère na 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norí ïpire za'ra hã. ⁴ Taha wa, Piratu te Zezusi 'mahã:

— Marí ahã na ma tô ai'ãma sa'ra za'ra ni. E asadawa na tãma ãma wa'rãmi za'ra õ di za. — Æne te 'mahã.

⁵ Tane nherê, tizadawa na te te wa'rãmi õ di, Zezusi hã. Taha wa, ma tô Piratu hã ãma titob'uzu, tizadawa na te te ãma wa'rãmi õ wa.

⁶ Wahub sidâpâsi, ma tô apito Piratu hã misi si te te 're da'azani, dazazéb 're, 're ïdasimasa mono norí hã 're dawairébé mono da, misi si. 'Re ïhâimana u'âsi mono, tinhimihâzé te te dama ïba'azém na dasa da te dasiwi 're ïmanharí za'ra mono zém na, ma tô te te 're da'azani, da te tiwi 're ïwaptêrê za'ra mono zéb uwaibaba. Aibã hã dazazéb 're, te dame 're sa, Barabasi na ïsisi hã. Romanu norí da, dasi'wapé wato-bro wamhã, te te da'mapãrî za'ra wa, ma tô séme ni, dazazéb 're. ⁸ Tawamhã ma duré bâtã na Piratuhu u tasi'rã'õtõ ni, da te tiwi rowaptêrê za'ra da, te te 're ïmanharí wê mono zéb zarina, misi te te dama 'mairõb'ru da, dazazém hawi da'maiwatobro da, apã morí da. ⁹ Tawamhã Piratu te da'a'mahã:

— Zudezu norí, e asib'apito za'ra wa'aba ma, wa za rob'ru, apã morí da. — Æne te da'a'mahã, Zezusihi ãma. Sasedoti ïpire norí hã Zezusi te te sõ'ru za'ra wa, ma tô ïtême siwi ãwisi, Piratuhu u. Æne na ma tô Piratu hã ãma dawaihu'u. ¹¹ Piratu hã Zezusi hã apã morí da, te te nasi ãma da'ab'mahârâ nherê, te sasedoti ïpire norí hã nasi dawada'uri za'ra, Barabasihi si da te wap-têrê za'ra da, tiwi, Zezusihi upana te te wazere da.

¹² Tawamhã Piratu te duré da'ab'mahã:

— E marí, wa za bété aima ãma pisutu za'ra wa'wa, asib'apito na asiwi 're ïsisi za'ra wa'aba mono ãma hã, te aima ãma ïuwaimrami za'ra wa'aba zéb da hã.

¹³ — Wedepo'o nnonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dââ da. — Æne te nasi sa'ëtê ãma 'mahârâ za'ra ni, Piratu hã.

¹⁴ — E marí te te 're ab'manharí wasété mono bâ. — Æne te ãma da'ab'mahã, Piratu hã.

Tane nherê, hârâ 'rãihã na te nasi ãma 'mahârâ za'ra, Piratu hã:

— Wedepo'o nnonhi'rãmi na, da te dasiwi sasõmri, dââ da.

¹⁵ Tawamhã Piratu hã dama rowê za'ra da, ma tô da'wapéi'wa norí ma 'ru za'ra, Barabasihi ma si te te tãma rob'ru za'ra da, dazazém hawi watobro da, apã 're morí da. Taha pari, te Zezusi tãma 'ru za'ra, da'wapéi'wa norí ma, powawê hã waré na te te siwi 're pré'é mono da, taha pari, te te duré siwi sasõmri da, wedepo'o nnonhi'rãmi na dââ da oto.

Da'wapéi'wa norí hã Zezusihi ãma ïto za'ra zé wasu'u

Mateusi 27.27-31; Zuwã 19.1-3

¹⁶ Tawamhã da'wapéi'wa norí hã ma tô Zezusi hã siwi ãwisi, Piratuhu nhorõwa u, 'ri 're wa'wa nho'õmo u. Tamemhã te oto sitême sisõ tihârâ za'ra, uburé sitême si'rã'õtõ da. ¹⁷ Tawamhã dasi'ubuzém na ma tô Zezusi hã siwi ãma hãiba ubu, ïhã pré na. 'Wabzéré panhipti na ma duré siwi sõpre. ¹⁸ Tawamhã sisarina te nasi timreme na sawi za'ra, taré:

— Zudezu norí nhib'apito, rowê na aihâimana.

¹⁹ Tawamhã ïrãi wi, ma tô nasi siwi ahã, wedehu waré na. Te duré nasi siwi upto, tizadaipro na. Te duré

nasi hi'rätitô tãma asimro, Zezusihi papara, ãma wata za'ra da newa. ²⁰ Tawamhã nasi ãma wa'ë za'ra parimhã, tisi'ubuzém na te te siwi ãma ïhãiba ubu hã ma tô apã tiwi wazere za'ra. ï'uzazém na ma oto apã siwi uza. Taha pari, te oto rob u siwi saprô, wedepo'o nhonhi'rãmi na te te siwi sasômri da, 'ri nho'ômo nhiti.

Zezusi hã wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi ïsasômrizé wasu'u

Mateusi 27.32-56; Rucasi 23.26-49; Zuwã 19.17-30

²¹ Tawamhã bâdãdi na te te siwi saprôni ré, ma tô aibã hã siwi sôpëtë, Sima na ïsisi hã, tirom hawi we ïmorï hã, 'ri ahã u. ïsa'ru nhisi hã, Sireni na. Sima hã Aresãdiri norï mama, Rupuha me. Tawamhã da'wapéi'wa norï hã, Simahã ma, ma tô 'ru za'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi hã te te tãma ãri da, Zezusihi ma.

²² Tawamhã Dodota na romnhisi u, ma tô siwi saprô, Zezusi hã. Dodota na romnhisi hã, da'rãihi te wasu'u.

²³ Tawamhã da'wapéi'wa norï hã te aré tãma sômri za'ra, uwa 'ru 'rãi wa'u ïsé hã te te hã'rëne da, miha na wedepa wa'u nhisi na, ïwazari ré hã. Tane nherë, te te hã'rëne ô di, Zezusi hã. ²⁴ Taha pari, ma tô oto wedepo'o nhonhi'rãmi na siwi sasô. Te te siwi sasômri pari, ma tô ëtë zapotore ï'ui'ééré ré hã nasi sima sãmra da'wapéi'wa norï hã, pibu pese na Zezusihi uza hã te te siwi waibu da. ²⁵ Zezusi te te siwi ïsasômrizém na hã, bâdã ma tô oto tinho're za'a. ²⁶ Zezusihi 'rãi uwaibaba wedepo'o na rob'ui'ééré hã ma siwi tété, da te dasiwi ïwë'ô za'ra zém na, da te dasiwi ãma waihu'u za'ra da. ãne ãma ïrob'ui'ééré hã: ã hã, zudezu norï nhib'apito.

²⁷ Zezusihi siré, ma tô duré aibã norï hã sasômri zahuré ni, danhibrob zô dapãrï'wa norï hã. Zezusihi ãma te aiwa'aba zahuré ïsimire niwï, duré ïsimi'e niwï. ²⁸ ãne ãma ïromhãimanazé hã ma tô rob'ui'ééré zarina, sina uwaïmra, Zezusi hã. ãne duréihã ãma ïrob'ui'ééré hã: "ïwasété norï zu, te za taré dasiwi wë'ô ni." ãne ãma ïrob'ui'ééré hã, ïbaihã na hã.

²⁹ Tawamhã ïwa'wai baba, da te nasi ro'rahãri za'ra sidãpãsi, te nasi ãma tawa'ë za'ra ni, Zezusihi ãma. Nasi ãma da'rã siwanarï za'ra sina, te nasi ãma wasété za'ra ni:

— Oro a hã asima roti za, 'ri 'rãihã hã sãmra da, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zé hã, si'ubdatô bâdã hã ai'ãma si'utôrï ô ré, duré apã 'ri da. Ma'ãpé, asisô'reptu na. Wedepo'o nhonhi'rãmi hawi we si'ra na, atãã tô da. — ãne te nasi ãma tiwa'ë za'ra.

³¹ Duré sasedoti ïpire norï hã te nasi ãma wa'ë sina, ãne sima nharï za'ra ãma, rowahutu'wa norï me:

— Oro te te 're da'anho'reptui mono za, 'rãwi sisô'reptui ô di bété. ³² Ma'ãpé, ãne ré, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi we te te si'ra wanho'a, Danho'reptui'wa hã Izarazéhé nhihudu norï nhib'apito hã, wa te wasina ïumnhasi za'ra zéb da hã. — ãne ma sima ãma rowaihu'u za'ra.

Tawamhã ïsiré ïsa'o zahuré zama, te nasi tãma nharï wasété zahuré, Zezusihi ma.

³³ Tawamhã ma tô ti'abzuma. Abzuma wamhã, ma tô tirobra, daro mono bâ. Bãdã siprazéb u, te oto robra si nomro. ³⁴ Tawamhã si'ubdatô bâdã ãma, te Zezusi hã Timama hã sina 'mahã, hãrã 'rãihã na ãne:

— Eroi, Eroi, rema sabatani.

ïhãrãzém na hã, ãma ïsaprízé hã, ãne:

— ïnhib'apito, ïnhib'apito, e marï da, ma tô oto ïrë. — ãne ãma ïsaprízé hã.

³⁵ Tawamhã ni'wam norï hã ïrata ïsimasam norï hã Zezusihi hãrã te te wapari za'ra wamhã, ma tô sima rowasu'u za'ra, ãne:

— Ôhõta wapari aba. Eriasihi zô te hã, te te we pawaptob da.

³⁶ Tawamhã ni'wa hã si'aba'rë na ma tô piza're upsôzém ne hã 'mai'ã, uwa 'ru 'rãi wa'u ïsé na te te tãma ãma di'i da, Zezusihi ma, ïwa'ãbã syry na. Tawamhã wedewarë 'rãsutu na ma tô ãma sapu'u, Zezusihi ma, te te wë da, te te upsômri da. Taha pari, te ãne dama tinha:

— A'ã pé wanhimipari za'ra wa'aba, Eriasi we sô morï ô'umnhasite, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi, te te si'ra da. — ãne ma dama waihu'u.

³⁷ Tawamhã Zezusi hã hãrã 'rãihã na te hã, ïrëme ma. Taha pari, ma pë'ë hai'utô.

³⁸ Zezusi hã dãã wi, zazahã ïhãpa hã 'ri 're wa'wa nhibobzé hã ma uihã na hãihaipo'o aiwa, hãimo hawi pi'reba, 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhorõwa ãma hã.

³⁹ Zezusi hã hãiwi sa'o ré, da'wapéi'wa norï wada'uri'wa hã ïsô're te za, ïpapara, romanu hã. Tawamhã Zezusi hã ïrëme ma hãrã 'rãihã na hãrã wamhã, te te wapari wamhã, ma ãma rowaihu'u:

— Nare ô hã, 'Re ïhãimana u'ãsi mono 'ra.

⁴⁰ Pi'ô norï zama, romhã hawi te Zezusi hã 'madãã za'ra. Nima norï nhisi hã ãne: Mariza Madarena, duré Sarome, duré Mariza, Zuzé norï na hã Ti'aduhu me. Ti'adu hã ïhãiba té. ⁴¹ Zezusi hã Darireza ãma 're morï ré hã, pi'ô norï hã ïsiré te 're nomro. Ma tô duré marï na te te siwi 're pawapto. Ta norï siré, te duré pi'ô norï hã ahã na Zeruzarë u ai'aba'rë, Zezusihi siré. Ta norï zama te romhã hawi siwi 'madãã za'ra.

Zezusi hã da te ïsërézë wasu'u

Mateusi 27.57-61; Rucasi 23.50-56; Zuwã 19.38-42

⁴² Sabadu u bâdã 're ïne mono u, te zudezu norï hã te te sima 're ropese za'ra, sabadu na hã te te 're romhuri za'ra mono ô na dããsina. Tawamhã sabadu u oto hãiwahã wa, romhuri 'rãsutuzéb ãma te Zuzé hã Piratuhu u mo. Arimateza ãma te aré 're hãimana, Zuzé hã. Zudezu norï ma roti'wa ïpire, ta hã. Taha wa, te nasi si'rã'ôttö, siré dama roti'wa ïpire za'ra norï me. Zuzé hã, 'Re ïhãimana u'ãsi mono dããma 're ïsib'a'uwë mono zéb zô, te 're simipari u'ãsi. Tawamhã romhuri za'hãrizéb u, romhuture wa, ma tô sada aptete Zuzé hã, Piratuhu u morï da, Zezusihi hãiba hã te te tiwi wap-tëré da, ab're sirõmo 're, te te sërë da. ⁴⁴ Zuzé hã, Zezusi hã ïdãã na te te tãma rowasu'u wamhã, Piratu hã te ãma rosa'rata, dãã su'u wa. Tawamhã Piratu hã da'wapéi'wa norï wada'uri'wa zô te hã, ïdããzém na te

te āma sadanharī da, tō sena zō. ⁴⁵ Tawamhā tō sena Zezusi hā ĩdā'ā na te te tāma rowasu'u parimhā, Zuzéhé ma, te oto Piratu hā tāma ti'ru, Zezusihi hāiba hā ab're sirōmo 're, te te sērē da. ⁴⁶ Tawamhā Zuzé hā zazahā, ma sada uipra, ĩhāirā hā. Taha pari, Zezusihi hāiba hā ma oto si'ra, wedepo'o nhonhi'rāmi hawi. Tawamhā zazahā ĩhāirā na ma ubu. Te te ubu pari, ma tō ab're 're tisē. Sa'a zahāpā ētē wa, ab're sirōmo 're, ma tisē. Taha pari, te ētē tōmo wawē hā te te pizari, ab're te te āma ĩrē sitob da. ⁴⁷ Āne Zezusihi hāiba te te sērē ré, ma tō pi'ō norī hā āma 'madā'ā zahuré, Mariza Madarena hā Marizaha me. Ta hā Zuzéhé na. Tawamhā ma tō sabu zahuré, nimame Zuzé te te ĩsērēzé hā.

Zezusi apā ĩhāiwa'utuzé wasu'u
Mateusi 28.1-8; Rucasi 24.1-12; Zuwā 20.1-10

16 Tawamhā bādā oto sébré wamhā, tāibā oto sabadu hā romhuri zahārizé hā zudezu norī te hā. Tawamhā pi'ō norī hā ĩwa'u zadaze hā, ma tō siwi uipra, te te siwi āma hāiba u'rē da, Zezusi hā. Pi'ō norī nhisi hā Mariza Madarena, duré Sarome, duré Mariza, Ti'aduhu na hā. ² Tawamhā pi'ō norī hā mararé te ai'aba'rē, sa'a zahāpā ab're u, bādā 'rāiwatobro wi, dumidu na. ³ Bādādi na si'aba'rēi ré, ma āne sima waihu'u za'ra:

— E 'wa hā te za ēne hā wama sa'rē za'ra, ab're nhitobzē hā.

⁴ Ab're nhitobzē hā ēne hā tōmo wawē uptabi wa, ma āne sima waihu'u za'ra. Tane nherē, sihutu wamhā, ēne da te ĩsa'rē na ma tō 'madā'ā za'ra. ⁵ Tawamhā ab're 're, sisisi wamhā, ma tō aibā hā siwi sōpētē ĩprédupté hā, uza hāirā ré ĩsāmra hā. ĩnomrozé nhimire niwī te nhamra. Taha wa, pi'ō norī hā ma tāma tipē'ewara za'ra. ⁶ Tawamhā āne te tāma nharī za'ra, pi'ō norī ma:

— ĩma aipahi za'ra wa'aba tō. Zezusi hā Nazaré āma aré ĩprédu hā wedepo'o nhonhi'rāmi na, da te dasiwi ĩsasōmri zō robzabu za'ra wa'aba da, te we ai'aba'rēi wa'wa. Āne na, wa tō aiwaihu'u za'ra wa'wa. Āme hāimana ō di oto. Apā ma tō hāiwa'udu. Ma'āpé, ĩnomrozé hā sabu za'ra wa'aba. Robaba di. ⁷ Taha wa, te za oto apā ai'aba'rēi wa'wa, Pedru norī ma tāma rowasu'u za'ra wa'aba da, āne: "Zezusi hā aiwana te za, u, timorī 'wa, Darireza u. Tame te za, u, ĩsōpētē za'ra wa'wa, aima ĩsiwaihu'u za'ra wa'aba zéb zarina." — Āne ma tō pi'ō norī ma waihu'u za'ra.

⁸ Tawamhā ma wairé ab're hawi, wara sina sisa'rei mono da. Tāma pē'ewara za'ra wa, te tirērē'ē za'ra. Pahi te, ni'wai ma, te te rowasu'u za'ra ō di a'ā.

Zezusi hā, Mariza Madarenahā ma, ĩsiahāirézé wasu'u
Mateusi 28.9-10; Zuwā 20.11-18

⁹ Zezusi hā dumidu na ma tō apā hāiwa'udu, mararé. Tawamhā ĩmorī'rata na ma tō Mariza Madarenahā ma, sihāi'rē. Ti'ai baba 're morī ré, ma tō taha ma, wa'uburé hā 7 na sāmra. ¹⁰ Tawamhā Zezusihi siré 're ĩnomro mono norī u, te mo Mariza Madarena hā, te te tāma

rowasu'u za'ra da. Tāma robzei'ō za'ra di. Pē'ézé uptabi za'ra wa, te aiwa'ō za'ra. Āne ré, ma tō ĩtēme tiwisi za'ra, Mariza Madarena hā. ¹¹ Tawamhā Zezusi apā 're ĩmorī na, duré ĩtēme ĩwisizém na hā te te tāma rowasu'u za'ra wamhā, te te āma saze za'ra ō di.

Zezusi hā, maparane tizazei'wa norī ma, ĩsiahāirézé wasu'u
Rucasi 24.13-35

¹² Taha pari, ma duré Zezusi hā aimawi tihāiba na sihāi'rē, maparane tizazei'wa norī ma. Rom na bādādi na neb ré, ma tō ĩtēme tiwisi zahuré. ¹³ Tawamhā apā te tineb zahuré, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norī ma, te te rowasu'u zahuré da. Tane nherē, te te tāma rowasu'u za'ra nherē, te te āma saze za'ra ō di duré.

Zezusi hā tisiré norī ma, ĩsiahāirézé wasu'u, 11 na ĩhāiba norī ma

Mateusi 28.16-20; Rucasi 24.36-49; Zuwā 20.19-23; Atusi 1.6-8

¹⁴ Tawamhā Zezusi hā tisiré 're ĩnomro mono norī u ma duré wi, sai ma, si'ubumroi ré, 11 na ĩhāiba za'ra u. Tawamhā timreme ma tō tāma pētē za'ra, siwi ĩs-abui'wa norī nhimirowasu'u hā te te saze za'ra ō wa, apā ĩhāiwa'utuzém na da te ĩwasu'u na hā. ¹⁵ Taha wa, te āne oto tāma nharī za'ra:

— Daro mono bā te za oto 're ĩropéi wa'aba mo, a'uwē mono bā, ĩwasu'uwē na 're dapo're pu'u za'ra wa'aba mono da. ¹⁶ Tawamhā Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩumnhasi za'ra mono wa, ā dawabzuri hā da te 're 'manharī za'ra mono wamhā, te za te te 're da'anho'reptu, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Da te dasina 're ĩumnhasi za'ra mono ō wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te za te te 're da'awē'ō. ¹⁷ Da te dasina 're ĩumnhasi za'ra mono wamhā, wa za te 're da'apawapto, ĩwaihu'u pese zarina, marī dama ĩmanharī waihu'u'ō hā te te dama 're ab'manharī wē mono da, ĩwasu'u na tō sena na da te 're waihu'u za'ra mono da. Āne te za te te 're dapawaptob za'ra. ĩnhisi na te za wa'uburé hā te te dama 're sāmra za'ra, ĩzadawa para. Duré 're ĩdasisadaihu'u za'ra mono ō na zama, te za 're mre me zusi. ¹⁸ Sa'rese āna, wahi hā te te 're waibui mono nherē, duré dapārizé hā te te 're āhuri mono nherē, tāma 're rowé za'ra mono di za. Duré, tinhib'rata na ĩhāzé ré norī hā te te 're upi za'ra mono wamhā, te za 're séptā'ā za'ra, ĩhāzé ré norī hā. — Āne ma tō tāma waihu'u sirōmo za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norī ma.

Zezusi hā hāiwa u ĩmorízé wasu'u
Rucasi 24.50-53; Atusi 1.9-11

¹⁹ Wanhib'apito Zezusi hā te te tāma rowasu'u za'ra pari, ma tō hāiwa u tiwi āri za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimire niwī oto 're sāmra mono da, pire uptabi na. ²⁰ Tawamhā ĩsiré 're ĩnomro mono norī hā ĩsadawa para, ma tō te te ropé daro mono bā, ĩwasu'uwē na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da. Wanhib'apito hā ma tō te te 're pawaptob za'ra, ĩsimi'manharī waihu'u pese zarina, marī dama ĩmanharī waihu'u'ō hā te te dama

're ab'manharĩ wě mono da, ĩsimirowasu'u za'ra na tō
sena uptabi, da te 're waihu'u za'ra mono da.

RUCASI

Ībaihâ wasu'uzé

Ā Ībaihâ na rob'ui'ééré'wa nhisi hã Rucasi na ĩsisi hã. Duré Atusi na rob'ui'ééré'wa, ta hã. Ta hã aré dawede'wa (Corosu. 4.14). Zezusihi wasu'u na rob'ui'ééré'wa hãiba amo norĩ hã ta norĩ hã zudezu, Mateusi, duré Marcusi hã, duré Zuwã. Rucasihi si zudezu õ di. Duré Tezopiru hã ĩsiré zudezu'õ ma, ma tã Ā Ībaihâ na rob'ui'ééré hã tãma tisõ, Rucasi hã.

Tawamhã Rucasi hã ma tã Zezusihi wasu'u na rob'ui'ééré, ĩwaptã'ázém hawi sada 're ĩromhâimana mono zém na hã, hãiwa u apã ĩmorĩzéb u hã. Ma tã duré wama ãma rowasu'u za'ëtě za'ra, Zezusihi nhimirowahutuzém na hã. Ma tã duré wama wasu'u za'ra, Zezusi hã ti'ai ãma wasine za'ra ĩpoto na hã. Ma tã duré wama waihu'u za'ra, Zezusi hã a'uwě mono bâ te te 're da'anho'reptui mono da, wei ĩmorĩ na hã, duré zudezu norĩ tēmep si we ĩmorĩ õ na hã. Taha wa, ma tã Zezusi hã dama siwaihu'u, ti'ai ãma dasiré ĩpoto na hã.

Duré Rucasihi nhimi'ui'ééré zarina, wa za waihu'u za'ra ni, Zezusi hã ĩhâzé ré norĩ ãma 're ĩpě'ézé mono zém na hã, duré ĩsamarĩõ norĩ ãma hã, duré da te dasiwi 're ĩwě'õ za'ra mono norĩ ãma, duré samaritanu norĩ ãma, duré wasété na 're ĩnomro mono norĩ ãma.

1 Tezopiru, asawi di. Āhãna wa za aima rob'ui'ééré, Wanhib'apito Zezu Cristuhu wasu'u na, sena na waihu'u da. Ni'wam norĩ hã ma tã Zezusihi wasu'u na te te 're dapo're pu'u na'rata za'ra, titõmo na te te ãma 're ĩ'madã'ã za'ra mono norĩ hã. Ta norĩ hã ma tã ĩwasu'u na'rata hawi wama rowasu'u za'ra. Tawamhã ĩsimirowasu'u zarina, ma tã ĩwasu'u na ãma rob'ui'ééré za'ra ni, da'ahã na. Taha wa, wa hã wa duré ĩsima wě, te ãma aima rob'ui'ééré da. ĩwasu'u na'rata hawi, wa tã rosa'rata pese, te waihu'u pese da. Ni'wam norĩ hã ma tã ĩwasu'u hã aima wasu'u za'ra. Taha wa, wa tã ĩsima wě, upsãtã pese na te aima rowasu'u da, rob'ui'ééré na, Zezusihi wasu'u hã sena na waihu'u da.

Zuwã Batitaha potozé wasu'u

⁵ Erodi hã zudezu norĩ nhipti'ai 're, apito na 're hãimana mono ré hã, aibã hã te 're hãimana, Zacaria na ĩsisi hã. Zacaria hã sasedoti, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa. Abizaha nhihudu norĩ me, te te tãma 're romhuri za'ra. ĩmro nhisi hã, Izabé na ĩsisi hã. Izabéhé hi'rada hã, Arã na ĩsisi hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa, Arã hã. ⁶ Zacaria norĩ hã ma tã 're hãimana wě zahuré. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madã'ã pese zahuré. Taha wa, tãma wě zahuré di, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma. ⁷ Tane nherě, 'ra zahuré õ di. Izabé hã 'ra waihu'u õ wa, ma tã 'ra ãna si'ŋhi zahuré.

⁸ Tawamhã nimahã bâta na ma tã Zacaria hã tinhimirohuri hã 'manha, sasedoti te te 're ĩmanharĩ za'ra mono hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb 'remhã. Taha te hã bâta wa, ma tã

romhuri 'manha. ⁹ ĩsiré norĩ hã ma tã tãma pisutu za'ra, 'ri para u sébré da, te te tãma romhuri da. Taha wa, 'ri para u, ma tã oto ãzé Zacaria hã, wedewati ĩsadaze hã wedeza ne na te te tãma zata da.

¹⁰ Tawamhã te te tãma zata ré, te ai'ubumro ni rowi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, mreme zusi da. Āne ré, hãiwa hawimhã uburé Danhib'apito ma romhuri'wa hã ma tã tãma sihãiré. Wedeza nhimire niwĩ te za, ĩsõ're uwaibaba, ro'o ré, wedewati ĩsadaze hã. ¹² Tawamhã te te sãmri wamhã, ma tãma pě'ewara, Zacaria hã. Te te rosa'rata waihu'u õ di. ¹³ Tawamhã te tãma tinha:

— Zacaria, aipahi tã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono, ma tã aimreme hã wapa, tiwi ĩrowaptěřzém na hã. Aimro te za oto ti'ra. Waptã'ã wapsi, ai'ra te za ĩsisi, Zuwã na.

¹⁴ Ai'ra hã aima waptã'ã aba wapsi, aima rowě wa'aba di za. Da'ahã norĩ ma zama, rowě za'ra di za. ¹⁵ Prėdu wapsi, ĩsimiroti hã pire di za. Taha wa, te za ĩsimiroti pire na waihu'u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Uwa 'rãi wa'u ĩsé hã te te 're hãsi mono õ di za. Duré ãzé hã te te 're hãsi mono õ di za. Waptã'ã hawim haré, te za 'Re ĩhãimana u'âsi mono pě'ězani ré 're mo. Taha si, te za te te 're wapari pese. Taha wa, te za tisiré Izarazéhé nhihudu norĩ hã te te 're apawapto tinhimiroti na, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti si, da te 're 'madã'ã pese za'ra mono da oto. ¹⁷ 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, te za 're mo. Wahi'rada Eriasihi ne, te za 're mo, mreme pire na, duré waihu'u pese na. Tawamhã ai'ra nhimiroti zarina, te za damama norĩ hã ti'ra norĩ hã te te 're sawi pese za'ra. Duré dapo're õ wamhã, te za apã 're dasipizari za'ra, 're ĩdanomro wě mono zarina, oto 're danomro mono da. Āne wamhã, te za danhimiza'rese sã 're danhimipari za'ra, Dan-

hib'apito zô. — Āne ma tō ĩwana ré āma tāma rowasu'u, Zacariaha ma, hāiwa hawi romhuri'wa hā.

¹⁸ Tawamhā Zacaria asa ma tō sadanha, romhuri'wa hā:

— E niha wa za asaze, tane na hā. Wa hā ĩhi uptabire oto. Duré ĩmro zama, ĩhi uptabire. — Āne hāiwa hawi romhuri'wai ma, te tinha.

¹⁹ Tawamhā te duré asa tāma tinha:

— Wa hā Dabrizé, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma romhuri'wa. Ta hā ma tō we ĩzatō, rowasu'uwē hā te aima wasu'u da. ²⁰ Tazahā, ĩnhimirowasu'u na ĩzazei ō di, sena na. Taha wa, te za aima rob'manha 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, aimreme ō na, ai'ra waptā'ázéb u. Ai'ra waptā'ā wapsi, te za apā aima tisō, aimreme hā. — Āne ma tō tāma rowasu'u, Dabrizé hā.

²¹ Zahadu te rowi sō mapari za'ra ni, Zacariaha zô. Sô danhimipari za'ra wamhā, ma āma tatob'uzu za'ra ni, sô ĩrowaptā'ázém na hā, 'ri para. ²² Tawamhā Zacaria hā ma tō oto datēme watobro, rob u. Datēme watobro wamhā, mreme waihu'u ō di. Taha wa, te dasima nharĩ za'ra ni:

— Marĩ hā ma tō sō'awi sabu Zacaria hā, danhotō 'rowi, da te 're ĩrosawērē za'ra mono ne hā. — Āne te dasima nharĩ za'ra ni. Tawamhā, mreme waihu'u ō wa, ma tō tinhiptōmo na si dama rowasu'u.

²³ Tawamhā Zacaria, te te romhuri pari, te apā mo, āma 're ĩdawata za'ra mono zém hawi, tinhorōwa u.

²⁴ Syry na āma ronomro wi, ma tō tiwasā, Izabé hā. Tawamhā a'amo ĩmrotō na āma ĩsi'utōrĩzém na hā watobro ō di, tinhorōwa hawimhā.

²⁵ Tawamhā te sima tinha:

— Āhāna ma tō Wanhib'apito hā ĩpawapto. Da te oto ĩma 're nharĩ za'ra mono ō di za, ĩ'ra ō na hā. — Āne te tinha, Izabé hā.

ZeZusi za ĩwaptā'ázém na, Dabrizé te te ĩwaihu'uzé wasu'u, Marizaha ma

²⁶ Tawamhā a'amo ĩmropā hā Izabéhé āma oto si'utōrĩ wamhā, ĩwasā na hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma we duré satō ti'ai u, Dabrizé hā, hāiwa āma tāma ĩromhuri'wa hā. Nazaré u, ma we satō, pi'oi ubuni ma, te te sadawa wasu'u da. Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma, Nazaré hā. Pi'ō nhisi hā, Mariza na ĩsisi hā. Ta hā, azarudu. Niwapsi, Zuzéhé me te za sina timro zahuré, apito Dawihi nihudu me. ²⁸ Tawamhā ma tō we ĩtēme wi, Marizaha u, hāiwa āma romhuri'wa hā. ĩtēme wisi wamhā, te tāma tinha:

— Mariza, rowē na 're aihāimana mono. 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ma tō aiwēsā, Wanhib'apito hā. Taha wa, te za aima tinhopru, ĩwē uptabi na. — Āne te tāma rowasu'u, Marizaha ma.

²⁹ Tane nherē, Mariza hā te te waihu'u ō di,

ĩsimirowasu'u hā. Taha wa, tipē'ē na, te sima tinha:

— E niha bā, te ōne ĩma tinha. — Āne te sima tinha.

³⁰ Tawamhā te duré tāma tinha, hāiwa hawi romhuri'wa hā:

— Mariza, aipahi tō. 'Re aimorĩ wē na, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā aiwēsā. ³¹ Taha wa, te za aiwasā.

Ai'ra te za aibā na aima podo. Ai'ra hā poto wapsi, ZeZusi na te za ĩsisi. ³² Ai'ra hā prédu wapsi, dama pire na te za 're mo. 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra na ĩsisi hā za, danhipai u ĩpire uptabi 'ra na. Ta hā uburé Danhib'apito uptabi hā te za ti'ra ma pisutu, tihirata ne, si'apito da, Dawihi ne. ³³ Danhib'apito 're morĩ wa, Zacocho nihudu sidápāsi, te za ĩsib'apito 're sāmra. Ōne u'āsi. Te za āma 're sib'a'uwē u'āsi za'ra. — Āne te Marizaha ma rowasu'u, hāiwa hawi romhuri'wa hā.

³⁴ Tawamhā asa te tāma tinha, Mariza hā:

— E niha wa za ĩ'ra, aibā te sa'rese ō nherē. — Āne te tāma tinha.

³⁵ Tawamhā asa te tāma tinha:

— 'Re ĩhāimana u'āsi mono, te za we aipawapto, tiwaihu'u pese na aiwasā da, ai'ra da. Taha da, te za Tipē'ēzani hā we atēme satō. Taha wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra na, te za ai'ra hā da te 're sisi za'ra. — Āne te Marizaha ma rowasu'u. ³⁶ Te duré tāma tinha:

— Ana wapté hā wa za duré aima wasu'u, Izabé hā. Si'ĩhi uptabi nherē, ma tō tiwasā. 'Ra waihu'u ō na, ma tō da te 're wasu'u za'ra. Tazahā, wasā ré sāmra ré hā, ō na ma tō oto āma ai'utō, a'amo hā. ³⁷ Uburé marĩ hā tāma waihu'u pese di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma. Taha wa, ma tō tiwasā. — Āne ma tō tāma rowasu'u.

³⁸ Tawamhā Mariza te asa tāma tinha:

— Wa hā, Wanhib'apito ma, romhuri'wa. Ta hā te te ĩma pisutu wa, wa tō ĩsima wē, ĩmreme hā. — Āne Mariza te tāma tinha.

Tawamhā te te tāma rowasu'u pari, ma tō mo apā hāiwa u, romhuri'wa hā.

Mariza ĩmorĩzé wasu'u, Izabéhé u

³⁹ Tawamhā bādā umro na āma si'utōrĩ pari, ma tō Mariza hā sima robza'ra pese, tina waptéb u morĩ da, Izabéhé u. Tawamhā Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u, te ĩtēme mo si'aba're na, 'ri ahā u, sa'a u. Tawamhā ma tō oto wi, Zacariaha nhorōwa u. 'Ri para u sébré wamhā, ma tō tina wapté hā sawi. ⁴¹ Tawamhā Izabé hā Mariza te te ĩsawizém na te te wapari wamhā, ma tō ĩwasā hā 're rési, ĩdi'i 'remhā. Tawamhā ma tō ti'ra wapté ma rowasu'u, Izabé hā. ⁴² 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani te te tāma ĩwaihu'uzéb zarina, rowē te, te mreme 'rāihā na tāma rowasu'u, āne:

— A hā pi'ō norĩ nhipai u, ma tō aima tinhopru, ĩwē uptabi na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Ai'ra ma zama, te za tinhopru, ĩwē uptabi na, ai'uté norĩ nhipai u.

⁴³ Duré a hā Wanhib'apito na te za 're aimo. Taha wa, ĩma aipire di. Tane nherē, asisawi ō di, we ĩtēme aimorĩ tō da. Taha wa, ĩma rowē di. ⁴⁴ Aimreme na ĩzawí wi, ma tō ĩ'ra hā 're rési, ĩdi'i 'remhā, rowē te. ⁴⁵ A hā aima rowē di. E tihai wa. Wanhib'apito hā te te aima ĩnharĩzém na āma sazei wa, sena na. Taha wa, aima rowē di. — Āne te ti'ra wapté ma tinha, Izabé hā.

Mariza, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma ĩwatazé wasu'u

⁴⁶ Tawamhā Mariza te tinha:

⁴⁷ — Wanhib'apito āma, wa za 're īwata u'āsi. 'Re īhâimana u'āsi mono hã Īnho'reptui'wa, te 're mo. Tãma īwapure nheré, ma tō ĩ'āma rosa'rata. Taha wa, ĩpě'ē na, wa 're ĩto. 'Re īhâimana u'āsi mono hã ĩwaihu'u pe hã, ĩwě uptabi hã ĩwě na ma tō ĩma 'manha. Taha wa, ĩwě na te te ĩma ĩmanharĩ wě na, te za dasima da te 're ĩwasu'u u'āsi.

⁵⁰ Īmreme, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, te za da'āma 're pě'ēzé u'āsi. Ōne u'āsi.

⁵¹ Tiwaihu'u pese na 'rãwi sina 're ĩwata za'ra mono norĩ hã te za te te wama 're awano'ō.

⁵² Apito norĩ hã te za roti hawi te te 're azani, wapure na oto 're nomro mono da. Tipire na sina 're ĩwata za'ra mono ō norĩ si te za te te 're apisutu, pire na oto 're nomro mono da.

⁵³ Mra, da te 're sépata za'ra mono wamhã, sa'ētē na te za dama 're sōpru. Īsibrob ahã norĩ hã te za sisiti te te 're azatōrĩ, ubana oto 're nomro mono da.

⁵⁴ Duréihã wahi'rata norĩ ma, ma tō ropisutu, ĩsihudu sidâpâsi te te 're apawapto mono da. Taha wa, ma tō wa norĩ hã Īzarazéhé nhihudu norĩ hã te te 're wa'apawapto, wa te tãma 're ĩromhuri za'ra mono hã. Simizawi pese wa, ma tō Abra'āhã āma 're pě'ēzé u'āsi. Tiwi simani ō di. Duré ĩsihudu sidâpâsi, ma tō āma 're pě'ēzé u'āsi za'ra. Tiwi simani za'ra ō di.

Āne 'Re ĩhâimana u'āsi mono āma te tiwata, Mariza hã.

⁵⁶ Tawamhã Īzabéhé 'rata sãmra ré, ma tō a'amo hã si'ubdatō āma ai'utō. Taha pari, te apã mo Mariza hã, tinhorōwa u.

Zuwã Batitaha waptã'ázé wasu'u

⁵⁷ Tawamhã Īzabéhé āma ĩ'ra hã ĩsépu'uzé hã ma tō bâdã hã ĩwa waptãrã. Tawamhã ma tō tãma podo, 'watébrémi na. ⁵⁸ Poto wamhã, ĩ'rata 're ĩsōrōwa za'ra mono norĩ hã ma tō ĩwasu'u hã wapari za'ra. Īsisãnawã norĩ zama, ma tō ĩwasu'u hã wapari za'ra, 'Re ĩhâimana u'āsi mono hã tiwě hã te te tãma ĩsōmri na hã. Taha wa, te uburé ĩsabãdã 're to za'ra. ⁵⁹ Tawamhã bâdã hã ĩwaptã'ázém na hã, 7 na ma tō āma ai'utō. Taha wa, awēm na ma oto sihãiwata nhizãri ni. 'Re ĩhâimana u'āsi mono nhib'a'uwě 're morĩ da, ĩpibui pese zéb da, ma sihãiwata nhizãri ni. Tawamhã ĩmama nhisi na, te aré sisi za'ra ai'uté hã, Zacaria na, ĩsisãnawã norĩ hã.

⁶⁰ Tazahã, ĩna hã te tãma nharĩ za'ra:

— Maze di. Zuwã na, te za tinhisi. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

⁶¹ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— E mahãta ĩmama sisãnawã, āma ĩsisizéb da hã. E Zuwã na, ma tō ti'manhisi. Mare di. ĩmama sisãnawã hã āma 'manhisi ō di, Zuwã na. — Āne te ĩna ma nharĩ za'ra ni.

⁶² Tawamhã Zacaria te sadanharĩ za'ra, ĩ'ra nhisi na.

⁶³ Tawamhã tinhiptōmo na, ma tō dama tinha, ĩbaihã te te tãma āri za'ra da, ti'ra nhisi na te te rob'ui'ére da. Tawamhã wedepo'ore hã ma tō tãma āri ni, ĩsyryre hã. Tawamhã āne ma tō rob'ui'ére: "Zuwã na ĩsisi hã za." Āne ma tō tãma waihu'u za'ra. Tawamhã ĩsisãnawã norĩ hã te āma titob'uzu za'ra, tinhisi na te te sisi ō wa.

⁶⁴ Tawamhã ti'ra nhisi na te te rob'ui'ére pari, ma oto mreme watobro apã, Zacaria hã. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'āsi mono āma te tiwata, sōpru wa. ⁶⁵ Tawamhã 'ri 'rata 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ĩwasu'u te te wapari za'ra wamhã, ma tō tãma tipahi za'ra, ōne hã tãma sa'rese za'ra ō wa. Tawamhã sa'a āma, ma tō ĩwasu'u wapari za'ra ni, daro mono bâ, Zudeza na danhip-ti'a nho'ōmo nhisi āma. ⁶⁶ Tawamhã, da te wapari za'ra wamhã, ĩwasu'u hã wě wa, te āma rosa'rata u'āsi za'ra ni. Te duré āma tasisadanharĩ za'ra ni:

— Prédu wamhã, e marĩ na te za 're hãimana, 'watébrémi hã. — Āne te dasima nharĩ za'ra ni, ĩwě na te te sada 'manharĩ wa, Zuwãhã zada, 'Re ĩhâimana u'āsi mono hã.

Zacaria, 'Re ĩhâimana u'āsi mono āma ĩwatazé wasu'u

⁶⁷ Tawamhã Zacaria hã 'Re ĩhâimana u'āsi mono pě'ēzani nhimipawaptom na, ma tō mre, 'Re ĩhâimana u'āsi mono zadawa wasu'u na, āne:

⁶⁸ — 'Re ĩhâimana u'āsi mono hã wě di, Wanhib'apito hã. Wě wa, wa za āma 're wawata u'āsi za'ra. Wa norĩ hã Īzarazéhé nhihudu, te za we oto wapawaptob za'ra, wanhitob'ru nhimiwada'uri hã wama wapu za'ra da, rowě na 're wasi'ubumroi mono da.

⁶⁹ Ma tō we oto watēme satō ĩwaihu'u pe hã, Wanho'reptui'wa da hã, apito Dawihi nhihudu hã. Tãma ĩromhuri'wa, Dawi hã.

⁷⁰ Āne duréihã, ma tō romhã ré rowa'ōtō za'ra dama, 'Re ĩhâimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã, te te sima ĩpisutu za'ra norĩ hã. Wě uptabi za'ra di.

⁷¹ Wazawi'ō'wa norĩ wi, ma tō wama āma ropisutu, 'Re ĩhâimana u'āsi mono hã, te te 're wa'anho'reptui mono da, wawě'ō'wa norĩ, te te 're wawada'uri tō za'ra mono da.

⁷² Te za tō te te dama 're ab'manharĩ wě u'āsi, wahi'rata norĩ ma, te te ĩropisutuzéb uwaibaba. Tō sena te te tãma ĩropisutuzé hã, te za te te āma 're a'uwaimrami u'āsi. Tiwi simani ō di za.

⁷³ Duréihã ma tō Abra'āhã ma tinha, tō sena ĩsihudu te te 're wa'apawapto mono da, wawě'ō'wa norĩ wi, te te 're wa'anho'reptui mono da, wapahi āna, wa te tãma 're romhuri za'ra mono da, duré ti'ai āma ré, ĩsō'a 're wanomro mono da, wawě uptabi na.

Āne Zacaria hã ma tō dama tinha. ⁷⁶ Te duré tinha, ti'ra ma:

— 'Re ĩhâimana u'āsi mono hã, danhipai u ĩpire uptabi. A hã ĩsadawa wasu'u'wa, te za 're aimo. ĩsadawa wasu'u'wa na, te za aiwaihu'u za'ra ni. Datēme te za 're aimo, Wanhib'apito wana, asimiroti na 're da'apawapto mono da, Wanhib'apito zō danhimipari sina 're danomro wě mono da.

⁷⁷ Datēme 're aimorĩ wamhã, te za 're ĩda'apo're pu'u mo, āne: "'Re ĩhâimana u'āsi mono hã te za te te aimo 're apari 'wa, marĩ hã 're ĩmanharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã. Āne te za te te 're asō'reptu za'ra wa'wa.'" Āne te za 're ĩda'apo're pu'u mo.

⁷⁸ Wahuré te tãma 're hãimana, ĩpě'ēzézé hã, duré ĩsimizawi pese zé hã. Āne 'Re ĩhâimana u'āsi mono hã,

Wanhib'apito hã. Taha wa, te za oto te te 're wa'anho'reptu, rowê na 're wanomro mono da. Bâdâ 'râi watabro wamhã, tâibâ oto robra hã. Tawamhã dama 're rowê za'ra mono di za. Tane, Wanho'reptui'wa hã te te wama 're apari mono wamhã, marĩ, wa te 're ĩmanharĩ wasété za'ra mono zé hã, taha wa, wama 're rowê za'ra mono di za.

⁷⁹ Tawamhã ab're pipa te, robzei'õ u'âsi, 're wanomro mono õ di za. Te za oto te te 're wa'anhimroi wê, rowê na 're ĩwanomro mono zém na.

Âne Zacaria hã te ti'ra ma rowasu'u.

⁸⁰ Tawamhã 'watébrémi hã ma tó tiprédu. ĩhãiba hã siptete di, prédu wamhã. Tiwasété wi siptete wamhã, 're morĩ wê di. A'ubuni wi, te oto 're sãmra. Bâdâ ĩwa waptã'ã wapsi, te za datême 're mo, te te dama 're sadawa wasu'u mono da, Izarazéhé nhihudu norĩ ma.

Zezusih i waptã'ázé wasu'u

Mateusi 1.18-25

2 Tawamhã Zuwã hã waptã'ã wamhã, ma tó Roma ãma danhib'apito Adusitu hã dama ti'ru, uburé danhisi na, da te daza'rata za'ra da. Dahãiba te te waihu'u da, ma tó dama ti'ru, daza'ratazé hã. Daza'ru mono bâ danhib'apito uptabi, apito Adusitu hã.

Tawamhã ma tó dahãiba za'rata na sãna'rata za'ra ni, Sirenizu hã, ĩsadawa para te te dama 're roti mono ré, Siriza na ti'a nhisi ãma. ³ Taha wa, dahi'rata za'ru u, ma tó 're danomro daro mono bâ, danhisi na da te 're daza'rata za'ra mono da.

⁴ Taha wa, Zuzé hã te mo, tihi'rata za'ru u. Apito Dawi hã ĩhi'rata wa, tihi'rata za'ru u te mo, Beré u. Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Beré hã. Nazaré hawi te mo, Beré u. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Nazaré hã. ⁵ Timro me, te tineb zahuré Marizaha me, ĩsisi na, da te dame rob'ui'ééré zahuré da. Wasã ré, te saprõ. ⁶ Tawamhã Beré u, ma tó aimasisi zahuré. Beré ãma simasisi ré, ma tó ĩwasã hã ãma sépu, te te ãma ĩrosõwada 'rada hã. Tawamhã ma tó tãma waptã'ã, aibã 'rare hã. Waptã'ã wamhã, zazahã pa na ma tó ubu, ĩna hã. Te te ubu pari, ma tó tihi, nomro da, danhimizama hã 're ĩsaihuri mono zéb 're, wede're wa. 'Re ĩdanhimi'wara mono zéb ãma hã, 'ri 're baba hã tãma 'maiĥãmana zahuré õ wa, ma tame tihi.

Pone'ërebã 'madã'ã'wa norĩ ma, romhuri'wa te te ĩrowasu'uzé wasu'u

⁸ Tamemhã pone'ërebã 'madã'ã'wa norĩ hã ma tó mara bâre asimro, Beré 'rata. Tinhimizama te 'madã'ã za'ra a'ubuni wi, rom na. ⁹ Tawamhã tinhimizama te te 'madã'ã za'ra ré, misi, ma tãma sihãiré za'ra, hãiwa hawimhã uburé Danhib'apito ma romhuri'wa hã. Tawamhã aibã norĩ 'rata, rowa'a ma tó tãma rowa'a za'ra. Rowa'a sa'ëté di, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hawimhã. Tawamhã, ĩsisiwi rowa'a za'ra wamhã, ma tó tãma tipahi za'ra. ¹⁰ Tawamhã hãiwa hawi romhuri'wa, te tãma nharĩ za'ra:

— Aipahi za'ra wa'aba tó. Wa hã wa wei mo, rowasu'uwê hã te aima wasu'u za'ra wa'aba da. Rowa-

su'uwê hã da te wapari za'ra wamhã, dama 're rowê uptabi za'ra mono di za. ¹¹ Â bâtã na ma tó waptã'ã Beré ãma, danho'reptui'wa da hã, Dawihi za'ru ãma. Ta hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩpisudu, Danho'reptui'wa da, uburé Danhib'apito da hã. ¹² ĩwap-tã'ázé hã tó sena na waihu'u za'ra wa'aba da, te za ai'uté hã ĩsabu za'ra wa'wa. Wede're wa, te nomro, zazahã pa na, ubu ré. — Âne te tãma rowasu'u za'ra, hãiwa hawi romhuri'wa hã.

¹³ Tawamhã awa'awi ma tó tãma sihãiré za'ra romhuri'wa norĩ hã, ahã uptabi na, hãiwa hawimhã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma te tiwata za'ra, ãne:

¹⁴ — 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã sõprub di, hãiwa ãma 're ĩsãmra mono hã. Ma tó sima dawê, ĩwê hã te te dama 're anhomri mono da, rowê na 're danomro mono da oto, ti'ai ãma hã. — Âne te tinho're na ãma tiwata za'ra.

¹⁵ Tawamhã romhuri'wa norĩ hã hãiwa u apã si'aba'rêi wamhã, pone'ërebã 'madã'ã'wa norĩ hã ma tó sima nharĩ za'ra:

— Oto wasi'aba'rêi wa'aba Beré u, Wanhib'apito, marĩ te te wama ĩwaihu'u za'ra hã wa te sabu za'ra da. — Âne te si'ru za'ra.

¹⁶ Tawamhã si'aba'rê na te oto ai'aba'rê, Beré u. Tame ma tó sabu za'ra Mariza hã, Zuzéhé me. Ai'uté zama, ma duré sabu za'ra. Danhimizama sazé wa, wede're wa, te nomro. ¹⁷ Te te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tó Zuzé norĩ ma rowasu'u za'ra, hãiwa hawi romhuri'wa norĩ nhimirowasu'u na, ai'uté ãma hã. ¹⁸ Uburé da te wapari za'ra wamhã, ma tó ãma tatob'uzu za'ra ni, pone'ërebã 'madã'ã'wa norĩ nhimirowasu'u na hã. ¹⁹ Mariza hã ĩsimirowasu'u na te te 're rosa'rata u'âsi, tip'é na. ²⁰ Taha pari, te apã ai'aba'rê, pone'ërebã 'madã'ã'wa norĩ hã. Morĩ sina, te ãma tiwata za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma, rowasu'u te te ĩwapari za'ra zém na, duré te te ĩmadã'ã za'ra zém na. Hãiwa hawi romhuri'wa nhimirowasu'u zarina, tó sena na te te waihu'u za'ra wa, ma tó tinho're na ãma tiwata za'ra.

Zezusi na, da te ĩsisizé wasu'u

²¹ Romhuri misi ãma si'utõrĩ pari, ai'uté ĩwaptã'ázém na hã, ma tó oto sihãiwata nhizãri ni. Ma tó duré sisi zahuré ĩna norĩ hã, Zezusi na. Â hã ĩsisi hã waptã'ã õ ré, hãiwa hawi romhuri'wa te te tãma ĩwaihu'uzéb zari-na, ma sisi zahuré.

²² Tawamhã bâdã ma tó oto ĩwa waptã'ã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti te te ãma uwaimrami zahuré da, Zuzé norĩ hã, Marizaha me. Te za ãma uwaimrami zahuré, ti'ra na, duré pi'õ na. Âne Mozésih i nhimi'ui'ééré hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na: "Aibã 'rare, waptã'ã wamhã, te te ãma ĩrosõwada 'rada hã te za ĩmama norĩ te te tãma 're sõmri za'ra apã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma." Âne ĩsimiroti hã. ĩsimiroti hãiba amo hã, ãne: "Pi'õ hã 're 'ra za'ra mono wamhã, te za maparane naire hã te te tãma 're sõmri za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma. Naire õ wamhã, te za maparane utu'ure te te tãma 're sõmri za'ra, apã tãma 're hãiba wê za'ra mono da, pi'õ norĩ hã." Âne ĩsimiroti hã.

Taha wa, ĩsimiroti zarina, te oto Zuzé norí hã tineb zahuré ti'ra ré, Zeruzarē u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ti'ra te te sômri zahuré da, duré si te te tãma sômri zahuré da, da te tãma zata zahuré da.

Simi'ãhã wasu'u

²⁵ Tawamhã aibã hã te 're sãmra Zeruzarē ãma, Simi'ã na ĩsisi hã. Wě na te 're mo, Simi'ã hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te te 're 'madãã pese. Danho'reptui'wa zô, te 're simipari u'âsi, Izarazéhé nhihudu norí te te sô'reptu za'ra da. ²⁶ 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ezani ré, te 're mo, Simi'ã hã. ĩpē'ezani hã ma tã tãma ropisutu, ãne: "Atãã õ ré, te za Danho'reptui'wa da hã ĩsabu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã." ãne ma tã Simi'ãhã ma waihu'u siro.

²⁷ Tawamhã te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina, te oto mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, Simi'ã hã. ĩsa'u si, ma tã tizasi zahuré, Zuzé norí hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te ãma uwaimrami zahuré da. ²⁸ Tawamhã Simi'ã, ma tã tipa ti'ã ĩ'ra hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma wata da. ãne te ãma tiwata:

²⁹ — ãhãna ma tã ãma ĩma ĩ'uwaimra, aimreme hã. Taha wa, ĩto na, wa za a'ré.

³⁰ Wa hã ĩtõmo na, wa tã oto sabu, danho'reptui'wa da hã.

³¹ Uburé da'udãna zama ĩpisudu hã wa tã sabu.

³² Rob'uiwézé hã te te bãdãdi uiwě wamhã, damorí wě di. Tane te za zudezu'õ norí ma, te te 're awaihu'u asimiroti hã, ãma 're nomro wě mono da. Wa norí ma, 're rowě za'ra mono di za, asib'a'uwě norí ma, Izarazéhé nhihudu norí ma, ĩsabãdã za da te dasima 're wawas'u wě u'âsi za'ra mono wa.

ãne te 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma tiwata, Simi'ã hã.

³³ Tawamhã Simi'ãhã mreme, 'watébrémi ãma te te wapari zahuré wamhã, ma tã ãma titob'uzu zahuré, ĩmama norí hã, ĩna me. ³⁴ Tawamhã Simi'ã hã te tiwi rowaptē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, te te 're pawap-tob zahuré mono da. Marizaha ma, te duré tinha:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tã ai'ra hã pisutu, watēme wei morí da, Izarazé na warom nhisi u. Tawamhã, watēme wei morí wa, te za da'ahã na danho'reptuzé hã da te dasina 're waihu'u za'ra. Tane nherē, da'ahã na danho'reptuzé hã da te dasina 're waihu'u za'ra mono õ di za. Danho'reptui'wa na da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, te te pisutu nherē, niwapsi te za ai'ra hã dasiwi wě'õ ni, da'ahã na. Tawamhã da te dasiwi wě'õ wamhã, dama waihu'u pese di za oto, danhimirosa'rata wasédé hã ai'ra ãma hã. Sib'ézé ĩ'wa pese na, da te 're danhihãri za'ra mono wamhã, dama 're rowě za'ra mono õ di za. Tane ai'ra hã da te dasiwi wě'õ wamhã, aipē'ézé ahã di za. — ãne te romhã ré Zezusihi na ma rowasu'u, Simi'ã hã.

ãna na, pi'õ nhisi wasu'u

³⁶ Tawamhã pi'õ hã te 're hãimana, ãna na ĩsisi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, pi'õ hã.

ĩmama nhisi hã, Panuwé na ĩsisi hã. ĩhi'rata nhisi hã, Asé na ĩsisi hã. Ma tã oto si'ĩhi uptabi, ãna hã. Sahuré 're simasisi zahuré mono ré, ma tã ãma tiwahub zahuré, 7 na. Tawamhã ĩmro, ma tã dãrã. Tiwi ĩdã'ázém na hã ma tã oto ãma tiwahub ahã, 84 na. Pi'õ hã te 're sãmra u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma, 'ri 'wawi wa'ra ãma. Rowa'a ré zama, te ãma 're wata, barana zama. Nimahã bãtã na si, te sai ãna 're sãmra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're mreme mono da. Tawamhã Simi'ã hã Marizaha ma, te te rowasu'u ré, ma tã ĩtēme tiwisi za'ra, ãna hã. Tawamhã ai'uté te te sabui wě te, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te tiwata, sôpru wa. Tawamhã ma tã te te dama 're wasu'u, Danho'reptui'wa da hã, ai'uté hã. Danho'reptui'wa zô, 're ĩsimipari za'ra mono norí ma, ma tã te te 're rowasu'u za'ra. Ta norí hã te sô 're simipari za'ra, te te da'anho'reptu da, Zeruzarē ãma.

Nazaré u, apã ĩnebzé wasu'u

³⁹ Zuzé norí hã zahadu te aimasisi, Zeruzarē ãma. Tame simasisi ré, ma tã ãma uwaimrami zahuré, uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Tawamhã te oto tineb zahuré apã, tirob u. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, te tineb zahuré apã, Nazaré u. Tawamhã ma tã aimasisi zahuré apã, tinhorõwa u.

⁴⁰ Tawamhã ma tã tiprédu, 'watébrémi hã. Hãiba nhiptete di oto. ĩsimiroti hã wě uptabi di duré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're pawapto mono wa, wě uptabi di, ĩsimiroti hã.

Zezihi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma, ĩsãmrazé wasu'u

⁴¹ Wahup sidãpãsi, te Zezusihi mama norí hã dame 're neb zahuré Zeruzarē u, dato hã da te 're ĩmanharí za'ra mono zéb u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Ezitu hawi te te ĩdawaibuzém na ãma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hã. ⁴² Tawamhã 12 na Zezusihi ãma wahu wamhã, te duré ĩme timorí zahuré oto, datoi u hã. ⁴³ Tawamhã dasi'rã'õtõ pari, ĩmama norí hã ma tã dame tipusi zahuré, tirob u apã neb zahuré da. Tazahã, Zezusi hã te zahadu nhamra, Zeruzarē ãma, timama norí za'u. ĩsa'u ĩsãmra zahuré zém na hã te te waihu'u zahuré õ di. ⁴⁴ Dame morí newa, te ĩmama norí hã dame tineb zahuré apã, tirob u, te te ãma rosa'rata zahuré ãna. Bãtã bã, te dame tineb zahuré. Tawamhã te sô da'ab'madãã zahuré. ĩsisãnawã norí, te te sô ab'madãã zahuré. ĩsiwadi norí zama, te duré sô ab'madãã zahuré. Tane nherē, ma tã sô amrami zahuré. ⁴⁵ Tawamhã, sô simrami zahuré wamhã, te apã tineb zahuré, sô rĩtĩ zahuré da.

⁴⁶ Tawamhã si'ubdatõ bãdã ãma ne wapsi, ma tã sôpētē zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma dame sãmra ré. Zudezu norí ma, rowahutu'wa norí me, te dame nhamra. Tame te Zezusi hã da'awapa, roti na. Te duré roti na da'azadãna, roti hã te te tãma waihu'u pese za'ra da. ⁴⁷ Zezusi hã roti te te waihu'u pese wa, ma tã ãma tatob'uzu za'ra ni, ĩsimirowaihu'u na hã.

⁴⁸ Duré ĩmama norĩ hã te te 'madâ'â zahuré wamhã, ma duré âma titob'uzu zahuré. Tawamhã ĩna te tãma tinha:

— ĩ'ra, e tiha da, ma tã ãne hã wama ĩmanha. Taré wa tã asô 're warĩtĩ, aimama me, wapë'ëzé sina. — Āne te ĩna hã tãma tinha.

⁴⁹ Tawamhã te asa tãma nharĩ zahuré:

— E marĩ da, ma tã ĩzô 're airĩtĩ aba mo. E ĩ'ãma rowaihu'u aba ãna, ĩmama nhorôwa ãma ĩnhamra na hã.

⁵⁰ Tane nherë, te te waihu'u zahuré ô di, te te ĩnharĩzém na hã.

⁵¹ Tawamhã Zezusi te ĩme timorĩ zahuré apã, Nazaré u. Tame timama norĩ mreme, te te 're wapari pese. ĩna hã ĩ'ra tãma ĩsiwasu'uzéb zahuré na, te te 're rosa'rata u'âsi, tipë'ë na.

⁵² Tawamhã ma tã oto tiprédu, Zezusi hã. ĩsimiroti hã wë uptabi di. Wë na 're morĩ wa, ma tã wësã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ĩsiré zudezu norĩ hã ma tã duré wësãmri za'ra.

Zuwã Batita te te dama ĩrotizé wasu'u

Mateusi 3.1-12; Marcusi 1.1-8; Zuwã 1.19-28

3 Tawamhã 15 na ma tã ãma tiwahu, Tiberizuhu ãma, danhib'apito na 're hâimana mono ré, Roma ãma. ĩsadawa para, te Põsi'u Piratu hã te te dama 're roti, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Duré Erodĩ hã te te dama 're roti ĩsadawa para, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Duré Erodĩhi no hã Piripi hã te te dama 're roti, ĩsadawa para, Itureza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, duré Taraconiti na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Duré Risãniza hã te te dama 're roti, ĩsadawa para, Abireni na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. ² Duré Anasi hã, Caipasihĩ me, dama pire uptabi na te 're tineb zahuré, sasedoti na hã. Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ma, pire zahuré di. Āne wamhã, ma tã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã timreme hã Zuwãhã ma tisõ, a'ubuni u 're sãmra mono ré. Zacariaha 'ra, Zuwã hã. ĩsadawa para te te dama 're roti mono da, ma tã timreme hã tãma tisõ. ³ Taha wa, Zuwã hã te oto datëme 're mo, Zodã pa 'rata, 're ĩsi'ubumroi mono norĩ u. Tawamhã, datëme 're morĩ wamhã, ãne te te dama 're roti:

— Ma'ãpé, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, marĩ 're ĩmanharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã te te aima pari za'ra wa'aba da. Tawamhã â dawabzuri hã wa za te aima 're ab'manharĩ 'wa. — Āne ma tã te te dama 're roti, Zuwã Batita hã.

⁴ Āne wamhã, ma tã sina uwaimra romhã ré, Iza'iza te te dama ĩrowasu'uzé hã. Āne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, te te dama ĩrowasu'uzém na rob'ui'ééré hã:

“Ni'wa hã te za te te dama 're rob'mahârã, a'ubuni wi: Bãdãdi hã asiwi ropese aba, Wanhib'apito zô.

ĩmana 'rãmi bãdãdi hã sô sa'ra wa'aba, awa'awi da.

⁵ Sa'a wa'wa, rob'rehã hã te za asiwi ĩsito wa'wa, aiwab da. Sa'a zama, te za asiwi ĩhãpã 'wa. Bãdãdi

nhi'oto wamhã, ĩmana 'rãmi te za asiwi ĩhiri 'wa, awa'awi da. Roptãĩ wamhã, te za asiwi ĩromhãpã 'wa, aiwab da.

⁶ Tawamhã, watëme wei wisi wamhã, te za aihĩni sabu za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã, Danho'reptui'wa da. Āne te za ni'wa hã te te dama 're roti, a'ubuni wi.”

Āne romhã ré, ma tã ãma rob'ui'ééré, Iza'iza hã.

⁷ Tawamhã da'ahã na ma tã Zuwãhã u 're dasihutu, â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ mono da.

Tawamhã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ mono ô ré, te ãne te te dama 're anharĩ:

— A norĩ wa'wa hã wahi ne, te 're anomro aba mo. E 'wa simiroti zarina, te we ĩtëme ai'aba'rëi wa'wa bété, taré â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra wa'aba wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihãzé wi, asisõ'reptu za'ra wa'aba da bã, aiwasédé hã rëme za'ra wa'aba ô nherë.

⁸ Sena na aiwasédé hã ĩrëme za'ra wa'aba zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, te za oto 're anomro wë wa'aba mo. Duré Abra'ãhã nhihudu wë te, asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩaihã za'ra wa'aba mono ô na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, ã ëtë norĩ ma, te te nharĩ da, tãma si'a'uwë za'ra da, Abra'ãhã nhihudu oto 're nomro mono da oto, ëne hã. ⁹ Hãtãra hã ma tã ni'wa hã sarõtõ oto, wede te te ãma sari nhihãri da. Uburé wede hã 're ĩrãĩ pese za'ra mono ô hã te za te te ãma 're anhihãri. Tawamhã un-hama u te za te te 're anhamra. — Āne te dama ãma simiré'é Zuwã hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimi-hãzém na hã.

¹⁰ Tawamhã ĩsimirowasu'u hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, te sadanharĩ za'ra ni, ãne:

— E marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni, ĩwë hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama rob'manharĩ za'ra tã da hã. — Āne te sadanharĩ za'ra ni.

¹¹ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo. Ni'wa hã, ti'uza ĩsõ'utu'u hã maparane wamhã, te za tihãiba amoi ma misi tisõ, uza ô wa. Duré ni'wa hã, tisa hã te za tihãiba amoi ma tisõ, sai ô wa. — Āne te tãma roti za'ra.

¹² Tawamhã danhib'apito ma, rob'ui'prazé ubumroi'wa norĩ hã ma ĩtëme aihutu, â dawabzuri te te tãma 'manharĩ za'ra da. Tawamhã ĩtëme sihutu wamhã, te siwi 'mahã:

— Rowahutu'wa, wa norĩ hã bété e marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni ĩwë hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama rob'manharĩ za'ra tã da hã. — Āne te sadanharĩ za'ra.

¹³ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— ĩ'uwaibaba si, te za dawĩ 're ĩwaptëré za'ra wa'aba mo, rob'ui'prazé hã. Āma dawĩ 're pararé za'ra wa'aba mono ô di za. — Āne ma tã tãma waihu'u za'ra, Zuwã hã.

¹⁴ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã te duré siwi 'mahã:

— Wa norĩ hã bété, e marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni, ĩwě hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama rob'manharĩ za'ra tō da hã. — Āne te sadanharĩ za'ra.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Asiptete na, rob'uiprazé hã dawĩ 're waibu za'ra wa'aba mono ō di za. Duré asadawa nhipese na, rob'uiprazé hã dawĩ 're waptērē za'ra wa'aba mono ō di za. Duré aipawa'âbâ 'wa hã 're ĩwaibui aba mono na hã asima âma 're rowě pese za'ra wa'aba mono. — Āne ma tō tãma waihu'u za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma.

¹⁵ Tawamhã, Zuwã hã ma tō te te dama 're rowasu'u, Danho'reptui'wa, za we ĩmorĩ na hã. Tawamhã te dasima nharĩ za'ra ni, āne:

— Āté wanho'reptui'wa da hã romhutu na, te za wei mo. Āté Zuwã hã, wanho'reptui'wa. — Āne te dasima nharĩ za'ra ni. ¹⁶ Tazahã, āne ma tō dama tinha, Zuwã hã:

— Wa hã wa tō â na si â dawabzuri hã te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. Īza'u si te za ĩma ĩpire uptabi hã wei wi. ĩma pire wa, ĩpara'uza wasisizé, te tãma wasihu waihu'u ō di za. ĩma ĩpire hã wei morĩ wapsi, te za Tipě'ězani hã te te aima 're anhomri 'wa, unhama ro'o ne hã. ¹⁷ Wei morĩ wapsi, te za da'âma aipo'o. Buru nho, da te 're upōrĩ za'ra mono parimhã, te za da te 're sa'wari za'ra, ĩsa'warizéb 're. Tawamhã ĩtomhã te za da te âma ro'o za'ra. Īro hã sa'ětě nherě, da te wĩrĩ waihu'u ō di za. Tane, ĩma ĩpire hã wei morĩ wapsi, te za da'âma aipo'o, tridu upōrĩ za'wari ne, ĩtomhã za'wari ne. — Āne ma tō Zuwã Batita hã dama rowasu'u.

¹⁸ Īwasu'u wě na te te 're da'apo're pu'u, Zuwã Batita hã. Tawamhã marĩ na hã ĩsimirowasu'u hã ahã di, 're danomro wě mono da, te te dama 're roti mono ré hã.

¹⁹ Tawamhã apito Erodihĩ ma, te duré tinha, wasété na 're morĩ wa. Tinoi mro, ma tō ti'â, Erodĩ hã. Īnoi mro nhisi hã, Erodiza na. Ma tō duré tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ. Taha wa, te tãma tinha, Zuwã hã. ²⁰ Taha wa, Erodĩ hã ma tō Zuwã hã dama ti'ru, dazazéb 're, da te sērě da. Āne wamhã, ma tō ĩsipai u tiwasédé hã 'manha, Erodĩ hã.

Zezusi hã, â dawabzuri te te ĩmanharĩzé wasu'u

Mateusi 3.13-17; Marcusi 1.9-11

²¹ Tawamhã dazazéb 're, zahadu da te sērě ō ré, te â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ, Zuwã hã. Te te dama ab'manharĩ parimhã, Zezusihi ma zama, ma 'manha. Tawamhã Zezusi hã te mre, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Mreme ré, hâiwa ma we si'ridawa, ĩsisi nho'ōmoi baba. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pě'ězani hã ma we ĩtēme wi, utu'u ne. Hâiwa hawi, te we tãma tinha, āne:

— A hã ĩ'ra. ĩma asawi uptabi di. Aima ĩto za'ětě uptabi di. — Āne te we tãma tinha, ĩmama hã.

Zezusihi hi'rata norĩ wasu'u

Mateusi 1.1-17

²³ Zezusi hã 30 na âma ĩwahub âma, ma tō romhuri na sãna'rata, ĩmama zadawa wasu'u na hã. Zuzéhé 'ra newa, ma tō ĩ'ra na, da te 're sisi za'ra. Zuzéhé poto'wa

nhisi hã, Eri na ĩsisi hã. ²⁴ Erihi poto'wa nhisi hã, Matati na ĩsisi hã. Matatihi poto'wa nhisi hã, Réwi na ĩsisi hã. Réwihi poto'wa nhisi hã, Meti na ĩsisi hã. Metihi poto'wa nhisi hã, Zana'i na ĩsisi hã. Zana'ihĩ poto'wa nhisi hã, Zuzé na ĩsisi hã. ²⁵ Zuzéhé poto'wa nhisi hã, Matatiza na ĩsisi hã. Matatiza poto'wa nhisi hã, Amosi na ĩsisi hã. Amosihi poto'wa nhisi hã, Na'u na ĩsisi hã. Na'uhu poto'wa nhisi hã, Eziri na ĩsisi hã. Ezirihĩ poto'wa nhisi hã, Nada'i na ĩsisi hã. ²⁶ Nada'ihĩ poto'wa nhisi hã, Ma'ati na ĩsisi hã. Ma'atihi poto'wa nhisi hã, Matatiza na ĩsisi hã. Matatizaha poto'wa nhisi hã, Seme na ĩsisi hã. Semehé poto'wa nhisi hã, Zuzé na ĩsisi hã. Zuzéhé poto'wa nhisi hã, Zoda na ĩsisi hã. ²⁷ Zodaha poto'wa nhisi hã, Zuwãna na ĩsisi hã. Zuwãnahã poto'wa nhisi hã, Reza na ĩsisi hã. Rezaha poto'wa nhisi hã, Zorobabé na ĩsisi hã. Zorobabéhé poto'wa nhisi hã, Sarati'é na ĩsisi hã. Sarati'éhéhé poto'wa nhisi hã, Neri na ĩsisi hã.

²⁸ Nerihi poto'wa nhisi hã, Meti na ĩsisi hã. Metihi poto'wa nhisi hã, Adi na ĩsisi hã. Adihĩ poto'wa nhisi hã, Cosã na ĩsisi hã. Cosãhã poto'wa nhisi hã, Emadã na ĩsisi hã. Emadãhã poto'wa nhisi hã, Ere na ĩsisi hã.

²⁹ Erehe poto'wa nhisi hã, Zuzuwé na ĩsisi hã.

Zuzuwéhéhé poto'wa nhisi hã, Eri'ézéhé na ĩsisi hã. Eri'ézéhéhé poto'wa nhisi hã, Zorĩ na ĩsisi hã. Zorĩhĩ poto'wa nhisi hã, Matati na ĩsisi hã. Matatihi poto'wa nhisi hã, Réwi na ĩsisi hã. ³⁰ Réwihi poto'wa nhisi hã, Simi'ã na ĩsisi hã. Simi'ãhã poto'wa nhisi hã, Zuda na ĩsisi hã. Zudaha poto'wa nhisi hã, Zuzé na ĩsisi hã. Zuzéhé poto'wa nhisi hã, Zona na ĩsisi hã. Zonahã poto'wa nhisi hã, Eri'atĩ na ĩsisi hã. ³¹ Eri'atĩhĩ poto'wa nhisi hã, Mereza na ĩsisi hã. Merezaha poto'wa nhisi hã, Mena na ĩsisi hã. Menahã poto'wa nhisi hã, Matata na ĩsisi hã. Matataha poto'wa nhisi hã, Natã na ĩsisi hã. Natãhã poto'wa nhisi hã, Dawi na ĩsisi hã. ³² Dawihĩ poto'wa nhisi hã, Zésé na ĩsisi hã. Zéséhéhé poto'wa nhisi hã, Obedi na ĩsisi hã. Obedihĩ poto'wa nhisi hã, Bu'azi na ĩsisi hã. Bu'azihĩ poto'wa nhisi hã, Sara na ĩsisi hã. Saraha poto'wa nhisi hã, Nasõ na ĩsisi hã. ³³ Nasõhõ poto'wa nhisi hã, Aminadabe na ĩsisi hã. Aminadabehe poto'wa nhisi hã, Ademi na ĩsisi hã. Ademihĩ poto'wa nhisi hã, Arini na ĩsisi hã. Arinihi poto'wa nhisi hã, Esirõ na ĩsisi hã. Esirõhõ poto'wa nhisi hã, Perezi na ĩsisi hã. Perezihĩ poto'wa nhisi hã, Zuda na ĩsisi hã. ³⁴ Zudaha poto'wa nhisi hã, Zaco na ĩsisi hã. Zacohõ poto'wa nhisi hã, Izati na ĩsisi hã. Izatihĩ poto'wa nhisi hã, Abra'ã na ĩsisi hã. Abra'ãhã poto'wa nhisi hã, Tera na ĩsisi hã. Teraha poto'wa nhisi hã, Na'o na ĩsisi hã.

³⁵ Na'oho poto'wa nhisi hã, Serudi na ĩsisi hã. Serudihĩ poto'wa nhisi hã, Rada'u na ĩsisi hã. Rada'uhu poto'wa nhisi hã, Peredi na ĩsisi hã. Peredihĩ poto'wa nhisi hã, Ébé na ĩsisi hã. Ébéhéhé poto'wa nhisi hã, Sera na ĩsisi hã. ³⁶ Seraha poto'wa nhisi hã, Ca'ina na ĩsisi hã. Ca'inahã poto'wa nhisi hã, Apasadi na ĩsisi hã. Apasadihi poto'wa nhisi hã, Sē na ĩsisi hã. Sēhéhé poto'wa nhisi hã, Nowé na ĩsisi hã. Nowéhéhé poto'wa nhisi hã, Rameti na ĩsisi hã. ³⁷ Rametihĩ poto'wa nhisi hã, Matuzarē na ĩsisi hã. Matuzaréhéhé poto'wa nhisi hã, Enoti na ĩsisi hã. Enotihĩ poto'wa nhisi hã, Zareti na ĩsisi hã. Zaretihi po-

to'wa nhisi hã, Marere na ĩsisi hã. Marerehe poto'wa nhisi hã, Ca'ina na ĩsisi hã. ³⁸ Ca'inahã poto'wa nhisi hã, Enosi na ĩsisi hã. Enosihi poto'wa nhisi hã, Sete na ĩsisi hã. Setehe poto'wa nhisi hã, Adã na ĩsisi hã. Adãhã poto'wa hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono.

ZeZusi hã a'ubuni wi hãimana ré, Wa'uburé te te ĩpibuzé wasu'u

Mateusi 4.1-11; Marcusi 1.12-13

4 Tawamhã Zodã pa hawi, te oto mo ZeZusi hã, tirob u apã morĩ da. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ezani ré, te 're mo. Taha si, te te 're wapari pese. Tawamhã ĩpẽ'ezani hã te saprõ, a'ubuni u. ² A'ubuni wi hãimana ré hã, bãdã hã ahã na ma tô ãma ai'utõ, 40 na. Tame hãimana ré, ma tô ĩtẽme wi Wa'uburé hã, te te nasi pibu da, ĩsimiroti na te te saze da. Taha ré hã, sai ãna te tihãiba, ZeZusi hã. Taha wa, ma tô mra hã sépata. ³ Tawamhã Wa'uburé hã te ZeZusihi ma tinha, ãne:

— Sena a hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra wamhã, ma'ãpẽ etẽ ma nharĩ, ĩ'u'etẽ wapu na aima si'manharĩ da.

⁴ Tawamhã ZeZusi te asa tãma tinha:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mre me na rob'ui'éré hã, ãne: "Dasa na si 're danhiptete za'ra mono õ di za." — ãne te ZeZusi hã tãma rowasu'u, Wa'uburé ma.

⁵ Tawamhã Wa'uburé hã te ZeZusi saprõ, sa'a nhisi u. Tawamhã sa'a nhisi sima'wara wamhã, ma tô ZeZusihi ma tinha, danhib'apito norĩ nhipti'ai mono bã, te te rob'madãã mono da. ⁶ Tawamhã te te rob'madãã mono pari, te duré tãma tinha, ZeZusihi ma:

— Uburé danhipti'a hã ma tô ĩma sõmri ni, ĩte da. Tawamhã te ĩsima ĩwẽzéb uwaibaba, wa za dama tisõ. Aihĩ'rãtitõ, te za ĩnho're ĩma aime, asib'apito na ĩãma aiwata da. Tawamhã wa za aima tisõ danhipti'ai mono bã, ate da. Tawamhã danhipai u, dama aipire di za. Duré asibrob ahã uptabi di za. — ãne te ZeZusihi ma tinha.

⁸ Taha wa, te ZeZusi hã asa tãma tinha:

— Mare di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tô ãne rob'ui'éré, ĩbaihã na hã: "Uburé Danhib'apito uptabi ãma si, te za 're aiwata za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma si. Taha ma si, te za 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, Asib'apito za'ra wa'aba ma si." ãne ĩmreme na rob'ui'éré hã. — ãne te ZeZusi hã tãma rob'rãzarõtõ.

⁹ Tawamhã Wa'uburé hã ma tô ZeZusi hã saprõ Zeruzarẽ u, te te duré pibu da. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, te saprõ, 'ri nhisi u sab da hãimo, 'ri 'rãihã uptabi nhisi. Tawamhã ZeZusihi ma, te tinha:

— Sena a hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra wamhã, ma'ãpẽ ã hawi atobro, ti'ai u. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, te za, u, hãiwa hawi we atẽme satõrĩ za'ra, te te ai'madãã za'ra da, tãma ĩromhuri'wa norĩ hã. Tinhib'ra ta na te za, u, siwi asapa, ãne hã te te ai'u'a õ'umnhasite, aipara wi. ãne 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa

wasu'u'wa nhimirob'ui'éré, ĩbaihã na hã. — ãne ma tô ZeZusihi ma sadawa 'rãzarõtõ, wa'rui'wa hã.

¹² Tawamhã ZeZusi te asa tãma tinha:

— Mare di. "Asib'apito za'ra wa'wa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, marĩ hã te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono õ nherẽ, 're pibu za'ra wa'aba mono õ di za, ta hã te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zõ." ãne ĩmreme na rob'ui'éré hã. — ãne te ZeZusi hã duré tãma rob'rãzarõtõ.

¹³ Tawamhã Wa'uburé hã taré te te ZeZusi hã pibui mono pari, te oto ĩsiti mo, ĩsimiroti na te te sazei õ wa, a'ã sadawa utu da.

ZeZusi hã, tinhimromhuri na te te ĩsãna'ratázé wasu'u, Darireza ãma

Mateusi 4.12-17; Marcusi 1.14-15

¹⁴ Tawamhã apã te mo Darireza u, ZeZusi hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ezani ré, te 're mo. ĩré 're morĩ wa, te waihu'u pese na 're mo. Tawamhã ma tô ĩwasu'u hã wapari za'ra ni, Darireza ãma daro mono bã. ¹⁵ ZeZusi hã te te dama 're rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bã. Tawamhã da te 're wapari za'ra mono wamhã, te ãma 're dawata za'ra, ĩsimirowasu'u hã wẽ uptabi wa.

ZeZusi ĩprédubzéb ãma, da te dasiwi ĩwẽ'õzé wasu'u

Mateusi 13.53-58; Marcusi 6.1-6

¹⁶ Tawamhã Nazaré u te mo ZeZusi hã, tiprédubzéb u. Sabadu sidãpãsi dame 're zasi mono wa, ma duré dame ãzé, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u, romhuri za-hãrizém na hã. Tawamhã rowahutuzéb ãma sãmra wamhã, ma wahudu. Hãiwi te za, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mre me ui'éré hã te te dama sõré da. ¹⁷ Tawamhã ma tô tãma sõmri ni, Iza'izaha nhimi'ui'éré hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, Iza'iza hã. Tawamhã ma tô oto sima sõzi, ĩbaihã hã. Te te sõzi wamhã, ma tô tisã, da te ãma ĩrob'ui'éré hã, ãne:

¹⁸ "Re ĩhãimana u'ãsi mono, ma tô ĩma tisõ, Tipẽ'ezani hã. Ta hã ma tô ĩpisutu, ĩwasu'uwẽ na, ĩsibrob'õ norĩ hã te 're apo're pu'u mono da. Ma tô we ĩzatõ, dama romhuri'wa da, da te ĩwaibu za'ra norĩ hã te 're apawapto mono da, apã oto 're nomro mono da, robze u'ãsi. Duré ĩtob'a hã te 're ato pese mono da, ma tô we ĩzatõ, datõmo wẽ na apã oto 're danomro mono da, robze na. Duré ma tô we ĩzatõ, da te tãma 're ĩmanharĩ waseté za'ra mono zém hawi, te 're da'awaibui mono da.

¹⁹ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te sima ĩropisutuzé hã ma tô ĩwa waptãrã, tinhib'a'uwẽ hã te te 're ĩan-ho'reptui mono zéb da hã. Taha wasu'u na te 're da'apo're pu'u mono da, ma tô wẽ ĩzatõ."

ãne ma tô Iza'izaha nhimi'ui'éré hã dama sõré, ZeZusi hã.

²⁰ Tawamhã te te sõré pari, ma tô apã sito, ĩbaihã hã. Tawamhã apã ma tô tãma tisõ, dapawapto'wai ma. Tawamhã ma tô nhamra, te te dama rowasu'u da. Uburé rowahutuzéb ãma ĩsi'ubumro norĩ hã tãma rĩrĩ

si'ê za'ra āna, ma tō Zezusi hã siwi 'madâ'â pese.

²¹ Taha wa, ma tō Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, āne:

— Wa tō aima sōrê za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'âsi mono mre me ui'éré hã. Īwasu'u hã ma tō ĩwapari za'ra wa'wa. Āhãna ĩwapari za'ra wa'aba ré, ma tō oto we āma uwaimra, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã. — Āne Zezusi ma tō tãma rowasu'u za'ra.

²² Tawamhã ĩsimirowasu'u hã wê wa, aihĩni te āma tawata za'ra ni. Mreme wê uptabi wa, ma āma tatob'uzu za'ra ni. Tazahã, te dasima nharĩ za'ra ni, āne:

— E niha ò hã simirowasu'u waihu'u pese di, Zuzéhé 'ra nherê. — Āne te dasima nharĩ za'ra ni.

²³ Tawamhã Zezusi te dama tinha:

— Āté da te dasima ĩnharĩ za'ra zém na, te za ĩma ĩnharĩ za'ra wa'wa, āne: "Wawede'wa, ma'āpé 'rãwi asipese." Āté te za duré ĩma ĩnharĩ za'ra wa'wa, āne: "Ma'āpé, āmeb zama 're wa'apawapto mono, aiwaihu'u pese na, Capana'u āma 're ĩda'apawapto mono ne. Aiwasu'u hã wa tō wapari za'ra ni." Āté, āne te za ĩma ĩnharĩ za'ra wa'wa. — Āne te Zezusi tãma nharĩ za'ra.

²⁴ Te duré tãma nharĩ za'ra, āne:

— 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ zô, 're datob'uzu za'ra mono ò di, ĩsipti'ai āma wa. Mare di. Sô 're datob'uzu za'ra mono ò di za. ²⁵ ĩwapari pese za'ra wa'aba. Wahi'rada Eriasi hã, 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're mo. Tawamhã ti'ai āma 're morĩ ré hã, tã ģna hã ma tō da'āma tiwahu, si'ubdatô. Tã ģ wa, mra hã te da te 're sépata za'ra. Tawamhã ĩmrotô ahã nherê, Izarazé na darom nhisi āma, ma tō darob amoi u satô, zudezu'ô u, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã. Sido na danhipti'a nho'ômo nhisi u, ma tō pi'ô mrotô u satô, Sarepata na 'ri nho'ômo nhisi u. ²⁷ Duré wahi'rada Eriasezu hã 're morĩ ré hã, da'ahã na te 're danomro, ĩ'wa're ré hã, Izarazé na darom nhisi 'remhã. Tane nherê, aibã misi, ma tō pese, Na'ama na ĩsisi hã, Siriza na 're ãhãimana mono hã zudezu'ô hã. — Āne, Zezusi ma tō tãma rob'rãzarôtô za'ra.

²⁸ Taha wa, ĩsimirowasu'u hã te te wapari za'ra wamhã, ma tō sada tazahi za'ra ni, rowahutuzéb āma ĩsi'ubumro norĩ hã. ²⁹ Tawamhã ma tō sô tiwahutu za'ra, rob u te te siwi wazere da. Ma tō te te āma robãdã za'ra, 'ri nho'ômo nhiti. Sa'a na, ma tō āma siwi sai'u, sa'a nhisi hawi, ĩ'rã sipra u te te siwi me da.

³⁰ Tazahã, ma tō dawa'wai baba ro'razã. Dahawi te oto mo.

Zezusi hã aibã ma, wa'uburé te te ĩsatôřízé wasu'u

Marcusi 1.21-28

³¹ Tawamhã Capana'u na 'ri nho'ômo nhisi u, te mo Zezusi hã. Darireza āma, Capana'u hã. Tame sabadu na te dama rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzéb āma. ³² Tawamhã mre me pire na te te dama rowasu'u wamhã, ma āma tatob'uzu za'ra ni. ³³ Tame te aibã hã dame nhamra, zudezu norĩ te, rowahutuzéb āma, wa'uburé ré 're ĩmorĩ hã. Tawamhã aibã hã te sa'ětê 'mahã, āne:

³⁴ — Zezusi, Nazaré nhihudu, e marĩ zô, te we aimo. E wa'uprosi da, te we aimo. A hã ĩma aiwaihu'u pese di, 'Re ãhãimana u'âsi mono we te te asatôřĩ na hã. Aiwê uptabi di, a hã. — Āne te 'mahã.

³⁵ Taha wa, ma tō Zezusi hã wa'uburé ma tinha, āne:

— Tô'ã, we ĩma nharĩ tō. Mo oto aiwatobro, aibã hawi. — Āne ma tō tãma rob'ru, wa'uburé ma. Tawamhã sisa'u ma tō aibã hã time ti'ai u, danho'a. Taha pari, ma aibã hawi watobro. Te te u'a ò di.

³⁶ Tawamhã, da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma āma tatob'uzu za'ra ni, uburé. Taha wa, te āne dasima nharĩ za'ra ni:

— Ô hã mre me pire di. Waihu'u pese di. Dahawi si'aba'rê da, te za tãma rob'ru za'ra. Tawamhã te za dahawi ai'aba'rê. — Āne te dasima nharĩ za'ra ni.

³⁷ Taha wa, Zezusihi wasu'u hã wa'uburé te te dama ĩsãmra na, ma tō ĩwasu'u hã ropé, daro mono bã.

Zezusi hã, da'ahã na te te 're ĩda'apese mono zé wasu'u

Mateusi 8.14-17; Marcusi 1.29-39

³⁸ Tawamhã ma tō watobro rowahutuzém hawi, Zezusi hã. Simahã nhorôwa u, te oto mo. Tame Simahã maprebaba sipi'ô hã, hãzé ré te nomro, wa'ro za'ětê na. Taha wa, ma tō Zezusihi ma wasu'u za'ra ni. ³⁹ Taha wa, ĩsimiwaptã u te ĩtême mo. ĩ'rata te za. Tawamhã ĩwa'ro ma, te tinha, wahã da. Taha wa, ma tō tiwahã. Awa'awi ma tō wahudu. Wahutu wamhã, ma tō tãma api za'ra, saihuri da.

⁴⁰ Tawamhã bãdã sébrézéb u, ma tō we ĩtême āwisi za'ra ni Zezusihi u, ĩsiwadi norĩ hã, ĩhãzé sipu'u norĩ hã. Tawamhã tinhib'rada, ma tō te te da'āma aza'ra, misi si. Taha wa, ma tō tazéptã'ã za'ra ni. ⁴¹ Duré wa'uburé hã ma tō dahawi wairé. Da'ahã na, ĩré 're ĩdanomro mono norĩ hawi, ma tō wairé, wa'uburé norĩ hã. Tawamhã dahawi wairébé sina, te āne 'mahãrã za'ra:

— A hã, 'Re ãhãimana u'âsi mono 'ra. — Āne te wa'uburé norĩ hã 'mahãrã za'ra. Zezusi hã, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te ĩpisutu na te te waihu'u za'ra wa, ma tō Zezusi hã ĩmreme hã tiwi sisi za'ra sa'ětê, ari'iwi dahawi wairébé da.

⁴² Tawamhã awê ma tō watobro, 'ri nho'ômo hawi, a'ubuni u morĩ da, Zezusi hã. Taha wa, ma tō sô danhopré. Da te sôpêtê za'ra wamhã, ma tō āma ropti za'ra ni, nimomo danhiti morĩ tō da. ⁴³ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— 'Re ãhãimana u'âsi mono hã danhib'apito uptabi hã, te te dapawapto waihu'u pese di. Ta hã ma tō we ĩzatô, ĩwasu'uwê na te 're da'apo're pu'u mono da, daza'rui mono bã. Taha wa, a norĩ wa'aba si te 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mono ò di za, ĩwasu'uwê na hã. Uburé wa za ĩwasu'uwê na te 're da'apo're pu'u. — Āne te tãma siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

⁴⁴ Taha wa, te datême 're mo, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bã, ĩwasu'uwê na te te 're da'apo're pu'u mono da, daro mono bã.

Tepe ahâ wasu'u

Mateusi 4.18-22; Marcusi 1.16-20

5 Tawamhã Zezusi hã te nhamra, ãsõ'u zaihã na. Zenezaré na ãsõ'u nhisi ãma te nhamra, 'Re ãhãmana u'ãsi mono te te dama sadawa wasu'u da. Da'ahã uptabi na ma tô ãtẽme dasito, da te wapari za'ra da. ²Tawamhã uba're maparane ma tô sabu zahurẽ. ãsõ'u zaihã na, te da'wa. Tepe na romhuri'wa norĩ hã ma tô ãwana wairẽ. Abazipara, te oto upsõ za'ra. ³Tawamhã Zezusi ma tô ãzẽ, uba're wa, Simahã te 're. Tawamhã, uba're wa, sãbrẽ wamhã, te Simahã ma tinha, syry na te te ãrẽ sa'rẽ da, supara'rẽ nhiti. Tawamhã uba're wa, te oto nhamra, te te dama rowasu'u da. ⁴Tawamhã, te te dama rowasu'u pari wamhã, te Simahã ma tinha, ãne:

— Uba're hã asirẽ sari, ã 'rehã u, abazipara hã asirẽ norĩ me, tepe zõ sãmra aba da. — ãne te Simahã ma tinha.

⁵Taha wa, ma tô Sima hã asa tãma siwasu'u, ãne: — Mara bãre, wa tô wei wa te sõ sãmra. Tane nherẽ, wa te 'mai'ãri za'ra õ di. Tepe õ di. Tane nherẽ, ãruzẽb zarina wa za sõ sãmra ni. — ãne te Zezusihi ma tinha asa. Tawamhã te oto sõ sari za'ra, ã wa'wa u.

⁶Taha wa, abazipara, ma tô ã wa'wa u sõ sãmra. Tawamhã tebe hã ahã na ma tô waibu za'ra, abazipara na. Taha wa, te arẽ te te sina sãrĩ, abazipara hã.

⁷Tawamhã tisirẽ tepe mrãmi'wa norĩ zõ ma tô pahãrimi zahurẽ, uba're ãhãiba amo hã te te ãtẽme sari zahurẽ da, te te ãma pawaptob za'ra da. Taha wa, te ãtẽme sari zahurẽ. Tawamhã uba're wa, ma tô sãmra za'ra, aibã norĩ hã. Tebe hã uba're si'uiwa na hã 'masisi zahurẽ di. Tebe hã ahã uptabi wa, te arẽ sina 'mazasi zahurẽ, uba're hã. ⁸Tebe ahã na te te awaibui wamhã, ma tô ãma titob'uzu za'ra. Ti'adu norĩ zama, ma tô ãma titob'uzu zahurẽ, Zuwãhã me. Ta norĩ hã Zebedehe 'ra zahurẽ. ãsirẽ tepe na, te te 're romhuri zahurẽ, Simahã sirẽ. Tawamhã hi'rãtitõ, ma aime Zezusihi papara, Sima Pedru hã, tebe ahã na te te 'madã'ã wamhã. ãne te Zezusihi ma tinha:

— ãrãta asãmra õ di za. Te za oto aimo, ãnhiti. Wa hã ãwasẽtẽre di. — ãne te Zezusihi ma siwasu'u. Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Asina aipahi õ di za. Tepe na 're ãromhuri mono ne, te za oto ãma 're ãda'awaibui wẽ mo. — ãne te Zezusi hã Simahã ma tinha.

¹¹Tawamhã uba're, ma tô sani za'ra, rob'rẽ u. Uburẽ ma tô marĩ hã rẽme za'ra, tinhimromhuri za'ra zẽ hã, Zezusihi sirẽ oto 're nomro mono da.

Aibã ãwa're rẽ hã, Zezusi te te ãpesezẽ wasu'u

Mateusi 8.1-4; Marcusi 1.40-45

¹²Tawamhã Zezusi hã te nhamra, 'ri nho'õmo ãma. Tame te aibã hã 're sãmra, ãwa're rẽ hã. Uburẽ ãhãiba na, ãwa're hã. Tawamhã Zezusi te te sõpẽtẽ wamhã, hi'rãtitõ ma aime, Zezusihi papara. Ti'ai u, ma tô ti'ubu na ropto. Tawamhã Zezusihi ma, te tinha, ãne:

— Apito, ãma aiwãihu'u pese di, asimipese wãihu'u pese na hã. Taha wa, te za ãpe, asima ãwẽ wamhã. — ãne te tãma tinha.

¹³Tawamhã tinhib'rada hã ma tô wahutu Zezusi hã, te te ãma upi da. Te te upi wamhã, te tãma tinha:

— Wa tô ãsima aiwẽ, te aipese da. Tãibã za oto aihãzẽ hã. — ãne te tãma tinha.

Tawamhã awa'awi ma ãwa're hã tãma apa.

¹⁴Tawamhã Zezusi ma tô sina sadawa uwati, te te dama sina wasu'u tõ da. Te tãma tinha, ãne:

— 'Re ãhãmana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wai u, te za aimo, aihãiba wẽ zõ te te aihãiba 'madã'ã da. Taha parip si, te za tãma asõpru, 'Re ãhãmana u'ãsi mono ma, Mozãsihi nhimiroti zarina, dama aipibu pese zẽb da, aipesezẽm na hã. — ãne te tãma tinha, Zezusi hã.

¹⁵Tane nherẽ, ma tô Zezusihi wasu'u hã wapari za'ra ni, daro mono bã. Taha wa, ma tô da'ahã na ãtẽme 're dasihutu, da te 're wapari za'ra mono da. Durẽ te te 're da'apese mono da, ma tô ãtẽme 're dasihutu. ¹⁶Tane nherẽ, Zezusi hã ma tô dawĩ 're ne, a'ubuni u, 're mre me mono da, Timama ma.

Aibã ãhi'rẽ hã, Zezusi te te ãpesezẽ wasu'u

Mateusi 9.1-8; Marcusi 2.1-12

¹⁷Tawamhã apã datẽme wisi wamhã, te nimahã bãtã na dama rowasu'u, Zezusi hã. Te te dama rowasu'u rẽ, te ãrãta ai'ubumro, parisezu norĩ hã. Rowahutu'wa norĩ me, te ãrãta ai'ubumro, 'Re ãhãmana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ẽrẽ na dama rowahutu'wa norĩ hã. Ta norĩ hã ma tô ãtẽme sito Darireza hawi, durẽ Zudeza hawi, durẽ Zeruzarẽ hawi. Tawamhã 'Re ãhãmana u'ãsi mono tiwãihu'u pe hã, te te tãma ãsõmri na, ma tô da'apese, Zezusi hã. ¹⁸Tawamhã aibã norĩ hã, ãhi'rẽ hã ma tô siwi ti'ã, ãsimiwãptã wa. Ma tô sima wẽ za'ra, 'ri para u te te siwi 'mazẽbrẽ da, Zezusihi nho're te te siwi hiri da. ¹⁹Tazahã da'ahã wamhã, te te siwi 'mazẽbrẽ wãihu'u õ di. Tawamhã 'ri nhisi hawi, ma tô tãma 'ri 're pu'u za'ra, te te siwi 'mazẽbrẽ da.

Tawamhã dawa'wa ma tô siwi tihi, Zezusihi nho're, ãsa'warizẽb rẽ. ²⁰Zezusi hã simiwãihu'u pese wa, ma tô ãma saze za'ra. Taha wa, ma tô siwi ti'ã, te te pese da. Zezusi ma tô sina wãihu'u siro, te te ãma ãsaze za'ra na. Taha wa, te ãhi'rẽ ma tinha, ãne:

— ãsiwadi, aiwasẽdẽ hã 're ãab'mãharĩ wasẽtẽ mono zẽ hã te ai'ãma 're ab'mãdã'ã mono õ di za oto. — ãne te ãhi'rẽ ma tinha, ãne:

²¹Tawamhã rowahutu'wa norĩ hã te parisezu norĩ me tãma nharĩ za'ra, tipẽ'ẽ na:

— E niha ma tô bẽtẽ õ hã tãma tinha, ãmorĩ'õ ma. 'Re ãhãmana u'ãsi mono ma, wẽ õ di, aibã ma, te te ãnharizẽ hã. Dawasẽdẽ hã da te 're ãmãharĩ wasẽtẽ za'ra mono zẽ hã, ni'wa hã te te dama 're aparĩ wãihu'u mono õ di. 'Re ãhãmana u'ãsi mono ma si, wãihu'u pese di, dawasẽdẽ hã te te dama 're ãaparĩ mono da hã. — ãne te Zezusihi ma nharĩ za'ra, tipẽ'ẽ na.

²²Tawamhã Zezusi ma tô sina wãihu'u za'ra, ãsimirosãrãta za'ra hã. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra:

— E marí da, te âne ĩ'ama ĩrosa'rata za'ra wa'wa.
²³ Wa hã dawasédé hã te dama 're ĩ'apari waihu'u pese mono na, e niha te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, sena na ĩwaihu'u za'ra wa'aba da hã. Aibã ma, wa tão tinha, âne: "Aiwasédé hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã, te ai'ama 're ab'madã'ã mono õ di za oto." Āne hã ĩmreme si wamhã, aima pibu prã za'ra wa'aba di tão. Ā hã ĩmorĩõ hã wahutu da, duré oto morĩ da, te tãma nharĩ wapsi, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩwaihu'u pese na sena na ĩwaihu'u za'ra wa'aba da oto. Ti'ai ama dasiré ĩpodo hã ĩma waihu'u pese di, dawasédé te dama 're ĩ'apari mono da hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa para. Āne na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, wa za ĩhi'ré ma tinha, wahutu da.

Tawamhã ĩhi'ré ma, te oto tinha:

— Ma'ãpé, aiwahutu. Asa'warizé hã âri, asõrõwa u aimorĩ da oto. — Āne te aibã ma tinha.

²⁵ Tawamhã awa'awi ma tão aibã hã wahudu, danho'a. Tiza'warizé, ma tão siré ti'ã. Tinhorõwa u, te oto mo. Morĩ sina, te ama tiwata, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ama. ²⁶ Tawamhã uburé ma tão ama tatob'uzu za'ra ni. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ama, te tawata za'ra ni. Āne te dasima nharĩ za'ra ni:

— Aibã te te ĩpesezé hã, wẽ uptabi di. Āhãna, wa tão wasiwi 'madã'ã za'ra ni. — Āne te dasima nharĩ za'ra ni.

Réwihi wasu'u

Mateusi 9.9-13; Marcusi 2.13-17

²⁷ Tawamhã rob u, ma tão watobro, Zezusi hã. Watobro wamhã, ma aibã hã 'madã, danhib'apito ma, dawu rob'uiprazé ubumroi'wa hã, Réwi na ĩsisi hã. ĩsimiromhurizéb ama sãmra ré, ma tão 'madã. Tame te da te tãma 're sãmri za'ra rob'uiprazé hã, ĩubumrozéb ama, danhib'apito nhimiwada'uri zarina. Tawamhã Zezusi hã ma tão âne ĩmahã:

— We aimorĩ, ĩsiré 're aimorĩ da oto.

²⁸ Tawamhã ma wahudu. Tinhimromhurizé, ma tão tiré, Zezusihi siré 're morĩ da oto. ²⁹ Tawamhã Zezusi te te sawi da, ma tão tinhorõwa ama dasa hã dama 'manha, sa'ëté na. Zezusihi siré, te za dasa hã huri ni. Taha wa, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã te ĩrata ai'ubumro, ĩsiré saihuri da, da'ahã na. Ni'wam norĩ zama, te ĩsiré tisa tihu. ³⁰ Tawamhã saihuri da, si'ubumroi ré, ma tão 'madã'ã za'ra parisezu norĩ hã, rowahutu'wa norĩ me. Taha wa, te âne tãma nharĩ za'ra, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ ma:

— E niha bã, te bété dawazari asaihuri 'wa, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siré, dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ siré zama. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

³¹ Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, âne:

— Hãzé âna 're ĩnomro mono norĩ zã, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono õ di, te te 're wede za'ra mono da. ĩhãzé ré norĩ zã si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra mono da. ³² Tane duré wa hã, dawé na 're ĩdanomro mono norĩ zã, ĩsitême 're ĩhãrã mono da, we ĩmorĩ õ di. Dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ zã si, 're ĩhãrã mono da, wa wei mo, dawasédé hã da te 're

rême pese za'ra mono da, 're danomro wẽ mono da oto. — Āne ma tão Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

³³ Tawamhã ni'wam norĩ hã te Zezusihi ma nharĩ za'ra, âne:

— Zuwã Batitaha siré 're ĩnomro mono norĩ hã nimahã bãtã na si, te sai âna 're si'ubumro, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te te 're romhuri za'ra mono da, parisezu norĩ zadawa 'madã'ã pese 'wa norĩ zama. Ānei õ di, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Te 're saihuri u'ãsi, asiré. Te duré asiré te te 're âhuri. Āne te Zezusihi ma nharĩ za'ra.

³⁴ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Aibã hã ĩmrozéb u, são ĩhãrã za'ra norĩ hã sihutu wamhã, e te za dasa hã tiwi sawi za'ra ni, saihuri âna si'ubumro da, ta norĩ hã. Mare di. Aibã ĩmro da hã, ĩrata sãmra za'ra ré, te za tão ĩsiré tisa tihu, to sina. ³⁵ Ni-wapsi te za bãdã hã ĩwa waptãrã, aibã ĩmro da hã ĩsi-wadi norĩ wa'wa hawi, da te tiwi ĩ'ãri za'ra zéb da hã. Tawapsi te za tão sai âna 're si'ubumro, robzei âna. — Āne ma tão Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra. Āne sã'awib õ nheré, te te si'ama ĩsimiré'ézé hã.

³⁶ Tawamhã te duré ama romnhimiré, âne:

— Zazahã ĩhãiwẽ hã e te za sizãri ni, ĩhã'ratãre hã da te ama hãiwa'aba da. Mare di. Āne wamhã, te za ai-wamna, ĩhãiwẽ hã. Duré ĩhãtém na da te hãiwa'aba wamhã, aiwab õ di, ĩhã hã. Hãiwẽ hã õ di. ³⁷ Duré e romhã 'manharĩ 'rata 're, te za uwa 'rãi wa'u ĩsé hã da te 're sé, wa'ui ware õ ré. Mare di. Wa'ui ware õ ré, da te 're sême mono wamhã, oto wa'ui ware wamhã, te za romhã 'manharĩ 'ratãre hã sina wazu. Tawamhã uwa 'rãi wa'u ĩsé hã te za asa'wa. Romhã 'manharĩ hã te za duré hãihaiwamna. ³⁸ ĩtép si'uiwa na si, te za da te 're sé, rob'rãi wa'u zé té hã. — Āne te Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra. ³⁹ Te duré tãma ama simiré'é za'ra:

— Uwa 'rãi wa'u ĩsé ĩ'ratãre hã da te 're âhuri mono pari, e te za da te dasima 're wẽ za'ra, uwa 'rãi wa'u zé ĩté hã. Mare di. Āté ĩté hã da te dasima 're wẽ za'ra mono õ di za. Te za dasima da te 're nharĩ za'ra: "Īwa'u 'ratãre si, wẽ uptabi di." Āne te za dasima da te 're nharĩ za'ra. — Āne te Zezusi hã tãma ama simiré'é za'ra, sã'awib õ nheré.

Sabadu na, Zezusihi nhimirotizé wasu'u

Mateusi 12.1-8; Marcusi 2.23-28

6 Tawamhã sabadu na, Zezusi norĩ hã ma tão ro'rahãri za'ra, amnho wa'wai baba, zudezu norĩ te, romhuri zahãrizém na. Tawamhã tridu 'rã ne hã ma tão te te sima 'rãnhinarĩ, tinhib'rata na te te sima tomhãiwazu za'ra da, te te huri mono da, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. ² Tawamhã parisezu norĩ hã te tãma nharĩ za'ra:

— Wahi'rada Mozési hã ma tão wama roti, sabadu na, wa te 're romhuri za'ra mono tão da. E marĩ da, te bété ĩromhuri za'ra wa'wa, âne te te wama roti õ nheré. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

³ Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra, âne:

— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'éré hã 're sõré za'ra wa'aba mono ã bã, te te ĩrob'manharĩzém na hã,

tisiré norí me. ⁴ Mra te te simroi wamhã, ma tô âzé 'ri para u, 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb u. Tawamhã sébré wamhã, ma tô 'ma'rê ã'u'êne hã, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, aré da te ãsa'ra za'ra hã. Duré tisiré norí ma, ma tô tâma a za'ra. 'Re ãhãimana u'âsi mono, ma tô aré pisutu, da'ãma romhuri'wa norí si, ã'u'êne hã te te 're ãhuri mono da hã, sasedoti norí si. Tane nherê, ma tô 'ma'rêne za'ra, Dawi norí hã. — ãne Zezusi hã ma tô parisezu norí ma Dawihi wasu'u hã 'rãzarõtõ za'ra.

⁵ Te duré tâma nharí za'ra:

— Wa hã 'Re ãhãimana u'âsi mono te te ãpisudu, dasiré ãpoto da, ti'ai ãma. Taha wa, dama ãpire di, sabadu na roti hã te dama 're ãpisutu mono zéb da hã. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Aibã ãsimizu'rã're hã, Zezusi te te ãpesezé wasu'u

Mateusi 12.9-14; Marcusi 3.1-6

⁶ Tawamhã sabadu ãhãiba amo na, ma tô duré âzé zudezu norí te, rowahutuzéb u, Zezusi hã. Tame te duré aibã hã dame nhamra, ãsimire niwí ãsimizu'rã're hã. ⁷ Tawamhã 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norí hã ma tô siwi 'madã Zezusi hã, sabadu na te te pese zõ, romhuri zahãrizém na hã. Parisezu norí me, te simiza'rese sina 'madã za'ra. Mozésihi nhimiroti te te 'madã ô wa, te te siwi wê'õ da, te 'madã pese za'ra. ⁸ Tawamhã Zezusi ma tô sina waihu'u za'ra, ãsimirosa'rata za'ra hã. Tawamhã aibã ma, te tinha:

— Aiwahutu, dawa'wa asab da. — ãne te tâma tinha. Tawamhã aibã ma tô wahudu. Hãwi te za. ⁹ Tawamhã Zezusi ma tô ãma sadanharí za'ra, ãne:

— Wa za asadhanharí za'ra wa'wa. E niha 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti hã, sabadu na hã, romhuri zahãrizé bâta na roti hã. E ma hã ãwê, wa te 're ãmanharí za'ra mono zéb da hã sabadu na hã. E ma hã ãwê'õ. E wa te ãma 're dapawaptob za'ra mono õ di za. E wa te ãma 're danho'reptu za'ra mono õ di za. E niwamhã wa za taré wa te 're da'madã za'ra, 're dadã za'ra mono da. — ãne te Zezusi hã sadanharí za'ra.

¹⁰ Tawamhã Zezusi te ab'madã, te te siwi ãui'irí za'ra norí hã. Tawamhã ãsimizu'rã're ma, te tinha:

— Ma'ãpé, asimizu wahutu. — Tawamhã ma tô tinhimizu wahutu, aibã hã. Tawamhã awa'awi ma tô tinhimizu pese. ¹¹ Tawamhã rowahutu'wa norí hã ma tô sada tizahi za'ra, Zezusihi zada. Tawamhã te sima rosa'rata za'ra, marí hã te te tâma 'manharí za'ra da.

Zezusi hã aibã 12 na te te ãpisutu za'ra zé wasu'u, tizadawa wasu'u'wa da

Mateusi 10.1-4; Marcusi 3.13-19

¹² Tawamhã êtê 'rãihã na ma tô Zezusi hã sai'u, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, mreme da. Tawamhã mara bâ te tâma mre. ¹³ Taha wa, awê wi ma tô sô tihãra za'ra, tizazei'wa norí zõ. Tawamhã ãtême sihutu wamhã, ma tô pisutu za'ra, 12 na ãhãiba za'ra hã ãsiré 're nomro mono da. Ma tô oto sisi za'ra, tizadawa wasu'u'wa na. ¹⁴ Ta norí nhisi za'ra hã ãne: Sima Pedru,

tinoi me, ãdéréhé me. Pedru na te za sisi té, Zezusi hã. Duré Ti'adu norí hã tisisãnawãi me Zuwãhã me, duré Piripi norí hã, Batoromezuhu me, ¹⁵ duré Mateusi norí hã, Tomehê me, duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hã, duré Sima Zeroti, ¹⁶ duré Zudasi Ti'aduhu 'ra hã, duré Zudasi Icarizoti hã, dama ãhãiba nhomri'wa da hã.

Zezusi te te ãrowasu'uzé, duré te te ãda'apesezé wasu'u

Mateusi 4.23-25

¹⁷ Tawamhã Zezusi norí hã ma tô sa'a hawi si'ra za'ra. Tawamhã ti'ai haré u sihutu õ ré, te a'ã nhamra, sõnhihãpã ãma, tizazei'wa norí me. ãsazei'wa norí hã ahã di. Tame duré da'ahã uptabi na, te sô ai'ubumro ni. Daro mono bâ, ma tô ãwana sô tasi'rã'õtõ ni, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, duré Zeruzarê hawi, duré Tiru na 'ri nho'õmo nhisi hawi, duré Sido hawib zama. ã zaihã na Tiru hã, duré Sido hã, 'ri nho'u. ¹⁸ Zezusihi mreme hã da te wapari za'ra da, ma tô ãtême dasito. Duré te te da'apese da zama, ma tô ãtême ai'aba'rê ni, duré wa'uburé te te dama anhamra da. Tawamhã ma tô dama anhamra. ¹⁹ Simipese waihu'u pese wa, ma tô dasima wê za'ra ni, danhib'rata na da te upi za'ra da, rowê na oto 're dasi'ubumroi mono da.

Dama 're ãrowê za'ra mono zé wasu'u, robzei'õ na 're ãdasi'ubumroi mono zé wasu'u me

Mateusi 5.1-12

²⁰ Tawamhã Zezusi hã te tisiré 're ãnomro mono norí hã 'madã pese za'ra. Taha wa, te ãne tâma nharí za'ra:

— ãté asibrob ãna, te oto 're anomro aba mo. Tane nherê, aima 're robze za'ra wa'aba mono di za. 'Re ãhãimana u'âsi mono hã, Danhib'apito uptabi. Taha wa, ãsib'a'uwê 're anomro aba mono wa, aima 're robze za'ra wa'aba mono di za.

²¹ — ãté mra, te oto 're ãsépata za'ra wa'aba mo. Tane nherê, te za robze na 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Niwãpsi mra hã, ahã di za.

— ãté te oto 're ai'ry'ry wa'aba mo, aipê'ézé za'ra wa'aba wa. Tane nherê, te za robze na 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Niwãpsi te za aipê'ê 're, 're ato za'ra wa'aba mo, rowê te.

²² — Wa hã ti'ai ãma dasiré ãpodo. A norí wa'wa hã ãzazei'wa, 're anomro aba mono wa, ãté te za da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. ãté te za da te 're aiwê'õ za'ra wa'wa. ãté te za da te aima 're nharí wasété za'ra wa'wa. ãté aiwasédé hã te za taré da te ai'ãma 're sa'ra za'ra wa'wa. ãne wamhã, te za robze na 're aihãimana za'ra wa'aba mo. ²³ Rowê te, te za 're asarõtõ za'ra wa'aba mo. A norí wa'aba ma si, rowasédé hã da te aima 're 'manharí za'ra wa'aba mono õ di za. Wahi'rata norí ma, ma tô rowasédé hã da te aima 're 'manharí za'ra duré, 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norí ma. Taha wa, da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono nherê, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di za. Niwãpsi, 'Re ãhãimana u'âsi mono, te za marí ãwê hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, hãiwa ãma asô 're ãsimi'wara aba mono hã. Taha wa, aima 're rowê za'ra

wa'aba mono di za. — Āne romhâ ré ma tô tãma waihu'u sirômo za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norí ma.

²⁴ Taha pari, te uburé dama tinha oto:

— Āté asibrob ahâ na, te a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Niwapsi tâibâ za oto asibrob ahâ za'ra wa'wa hã. Tawamhã robzei ô na, te za 're ai'ubumroi wa'aba mo.

²⁵ — Āté asai ahâ na, te a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Niwapsi, te za mra hã 're ĩsépata za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za robzei ô na 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

— Āté rowē te, te a'â aipē'ē na 're ato za'ra wa'aba mo. Niwapsi te za robzei āna 're asimroi wa'aba mo. Tawapsi te za 're ai'ry'ry wa'aba mo.

²⁶ — Tane duréihã ma tô aibã norí āma 're dawata za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, ma tô āma 're dawata za'ra, wahi'rata norí hã. Taha wa, a'â ai'āma 're dawata za'ra wa'aba mono nherē, niwapsi aima 're rowē za'ra wa'aba mono ô di za. — Āne ma tô dama rowasu'u, Zezusi hã.

Zezusihî nhimiroti wasu'u, da te 're ĩdazawi pese za'ra mono zém na
Mateusi 5.38-48

²⁷ Te duré dama tinha:

— Īwapari'wa norí, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa, āne hã: Asawi'ô'wai wa'aba norí hã te za 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Duré ai'ruiwapari'wa norí ma, te za marí tãma 're ĩmanharí wē za'ra wa'aba mo, ĩwē na.

²⁸ Duré da te aima 're nharí wasété za'ra wa'aba mono nherē, te za da'āma 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩwē hã te te dama 're anhomri mono da. Da te aima 're rob'manharí wasété za'ra wa'aba mono nherē, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mo, te te 're da'apawapto mono da. ²⁹ Ai'u'rata wi, da te 're aihã za'ra wa'aba mono wamhã, dama āma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono ô di za. Taré te za 're aipizari za'ra wa'aba mo, ai'u'rata amo niwí, da te 're aihã za'ra wa'aba mono da. Duré asi'ubuzé hã da te aiwi 're waibui wa'aba mono wamhã, dawí 're sawi za'ra wa'aba mono ô di za, asô'utu'u zama, da te aiwi 're waibui wa'aba mono da. ³⁰ Marí hã da te aiwi 're waptērē za'ra wa'aba mono wamhã, te za dama 're ĩsômri za'ra wa'aba mo. Āté ni'wa hã te za asibro hã aiwi âri 'wa. Tawamhã sô aihârâ ô di za, apâ te te aima sômri da. ³¹ Marí ĩwē si, da te aima 're 'manharí za'ra wa'aba mono da, asima 're ĩdawē za'ra wa'aba mono ne, te za marí ĩwē si dama 're ĩmanharí u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩwa'rãmi.

³² — Siwa'ru, te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Dawasété na 're ĩdanomro mono hã, tizawi pese 'wa si, te te 're sawi pese za'ra. Tanei ô di, a norí wa'wa hã za. Āne wamhã, ĩwē na te te 're asawi za'ra wa'aba mono ô di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, te za uburé 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. ³³ Duré, uburé te za marí hã dama 're ĩmanharí wē za'ra wa'aba mo. Dawasété na 're ĩdanomro mono norí hã, tizawi pese 'wa norí ma si, te za te te tãma 're 'manharí wē za'ra.

Tanei ô di, a norí wa'wa hã za. Āne wamhã, e niha te za 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mo, ĩwē na te te aima āma 're ĩ'a'uwa'imrami aba mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, te za marí hã uburé dama 're ĩmanharí wē za'ra wa'aba mo. ³⁴ Duré, uburé te za dama 're asôprub za'ra wa'aba mo. Āté marí hã te za da te aiwi 're waptērē za'ra wa'wa, a'â dama 're sômri za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za dama 're ĩsômri za'ra wa'aba mo, ĩwa'rãmib zô 're asimnhasi za'ra wa'aba mono āna. Dawasété na 're ĩdanomro mono hã te marí hã tisiré norí ma si, te te 're sômri za'ra, te te siwi 're waptērē za'ra mono wamhã. Tawamhã te duré ĩwa'rãmib zô 're simnhasi za'ra. Tanei ô di, a norí wa'wa hã za. Āne wamhã, ĩwē na te te 're asawi za'ra wa'aba mono ô di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, te za uburé dama 're asôprub za'ra wa'aba mo.

³⁵ Dawasété na 're ĩdanomro mono ne, 're anomro aba mono ô di za. Uburé te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Asitob'ru norí zama, te za 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Uburé te za marí hã tãma 're ĩmanharí wē za'ra wa'aba mo. Āté marí hã te za da te aiwi 're waptērē za'ra wa'wa, syry na a'â dama 're sômri za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za tãma 're ĩsômri za'ra wa'aba mo. ĩwa'rãmib zô 're asimnhasi za'ra wa'aba mono ô di za. Āne wamhã, te za ĩwē na te te 're asawi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ī'ra te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, danhipai u' ĩpire uptabi 'ra hã. Marí wē na, uburé te dama 're sôpru. ĩsôprum na āma 're ĩdawata za'ra mono ô norí ma zama, te dama 're sôpru. Dawasété na 're ĩdanomro mono ma zama, te 're sôpru. ³⁶ Taha wa, te za Aimama aba ne, 're anomro aba mo, aiwē na. — Āne ma tô Zezusi hã tãma roti za'ra.

³⁷ Ma duré tãma waihu'u za'ra, āne:

— Dawasédé hã da'āma 're ĩsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiwi 're dawē'ô za'ra wa'aba mono ô di za. Tawamhã te te siwi 're aiwē'ô za'ra wa'aba mono ô di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Dawasédé hã da'āma 're ĩsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, dama 're nharí za'ra wa'aba mono ô di za. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te te aima 're anharí aba mono ô di za. Marí, da te aima 're ĩmanharí wasété za'ra wa'aba mono zé hã, asina 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. Tawamhã aiwasété'wa hã te te 're ab'madâ'â mono ô di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ³⁸ Asibrom na te za dama 're asôprub za'ra wa'aba mo, ĩsimarí'ô norí ma. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za marí hã ĩwa'rãmi sa'ětē na te te aima 're sômri za'ra wa'wa. Marí na asima 're asôprub za'ětē za'ra wa'aba mono ne, te za aima 're sôprub za'ětē za'ra wa'wa. Sa'ětē na dama 're sômri za'ra wa'aba mono wamhã, te za sa'ětē na te te aima 're sômri za'ra wa'wa, ĩwa'rãmi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Syry na dama 're sômri za'ra wa'aba mono wamhã, te za syry na te te aima 're sômri za'ra wa'wa. — Āne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

³⁹ Tawamhã āne te tãma āma romnhimír'é za'ra:

— Ni'wam norí hã tob'a zahuré wamhã, nimomo sisaprôni zahuré wamhã, sisaprôni wē zahuré ô di za. Te

za siré tiwaptã'ã zahuré, ab're u. — Æne ma tô tâma rowasu'u za'ra. ⁴⁰ Te duré tâma rowasu'u za'ra, ãne:

— Romnhoré'wa norí hã te te 're romnhoré za'ra mono ré hã, pire na 're hâimana waihu'u za'ra mono õ di, tâma ïromnhoré'wa norí ma hã. Niwapsi te te 're uprosi za'ra mono wapsi, te za te te 're waihu'u za'ëtë za'ra, tâma ïromnhoré'wa ne hã. — Æne ma tô tâma rowasu'u za'ra.

⁴¹ Te duré tâma rowasu'u za'ra, ãne:

— Æté wede wa'õno hã atob 're, te nomro, sabui õ nherë. E niha te za bété sô ïtõmo 'madã, wede nhiprubre wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã.

⁴² Wede wa'õno hã atob 're ïnomro, sabui õ nherë, e niha te za tâma ïnha: "Ropru hã a'ã te aima wazere, atõmo hawimhã." Mare di. Wede wa'õno hã te za a'ã atõmo hawimhã ïwaze. Tawamhã te za sô airĩtĩ wë, wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã, wede nhiprubre hã. — Æne ma tô Zezusi hã tâma rowasu'u za'ra.

⁴³ Tawamhã Zezusi ma tô da'ãma ãma romnhimiré'é, rob'rã na, ãne:

— Rowede hã wë wamhã, 're 'rãi wasété za'ra mono õ di za, wede wë wa. Wasété wamhã, 're 'rãi wë za'ra mono õ di za, wede wasété wa. 'Re 'rãi wë za'ra mono wamhã, te za ãma waihu'u za'ra ni, rowede ïwë na. E wab'ru u, te za 're aimo, rob'rã ïse zô. Mare di. Wab'ru na 're simnhatã mono õ di, rob'rã ïse hã. E aptob u, te za 're aimo, rob'rã ïse zô. Mare di. Aptom na 're simnhatã mono õ di, rob'rã ïse hã. Æne ni'wa hã 're morĩ wë wamhã, tipë'ë 're, tinhimirosa'rata wë hawim na, te za 're mreme wë u'ãsi. Duré ni'wa hã 're morĩ wasété wamhã, tinhimirosa'rata wasété hawim na, te za duré 're mreme wasété u'ãsi. Danhimirosa'rata zarina, te za tô õne u'ãsi 're damreme zusi. — Æne Zezusi ma tô tâma waihu'u za'ra.

'Ri'wa norĩ wasu'u

Mateusi 7.24-27

⁴⁶ Te duré tâma nharĩ za'ra, ãne:

— E marĩ da, ma tô Asib'apito na asiwi 're ïnhisi za'ra wa'aba mo, ïnhimiroti hã 're 'madã'ã pese za'ra wa'aba mono õ nherë. ⁴⁷ Æté ni'wam norĩ hã te za we ïtëme aihutu, ïnhimiroti hã te te waparĩ za'ra da. Tawamhã te te waparĩ za'ra wamhã, te za oto ïnhimiroti hã te te 're 'madã'ã pese za'ra. ⁴⁸ Taha wa, wa za ïnhimiroti 'madã'ã wai ãma simiré'é, 'ri'wa na. Aibã hã ma tô ab're, 'ri da, ti'ai 'rowi ëne hã ïnomro u. Tawamhã ma tô ãma tipahã, ab're na. Ab're 'rehã di oto. Tawamhã ëtë nhisiwi ma tô 'ri, aibã hã. Tawamhã ãpré wamhã, ã hã ma tô 're praba, 'ri u. Tete na ma tô 'ri hã 'manha, aibã hã. Taha wa, rési ãna te 're sa, 'ri hã. ⁴⁹ Æté ni'wam norĩ hã te za ïnhimiroti hã tipo're na te te 're waparĩ za'ra. Tane nherë, te te 're 'madã'ã za'ra mono õ di za, ïnhimiroti hã. Taha wa, wa za ïnhimiroti 'madã'ã'õ wai ãma simiré'é, 'ri'wa ïhãiba amo na. Aibã hã 'ri na'rata da, te te ab're õ di. Ti'na nhisiwip si, ma tô sima 'ri. Tawamhã 'ri u, ã 're praba mono wamhã, ã, ma tô 'marõwĩ, 'ri hã. Tãibã oto. Taha wa, ma tô aipru pese, 'ri

hã. — Æne ma tô 'ri'wa na simiré'é dama Zezusi hã, da te waihu'u za'ra da.

Romanuhu ma romhuri'wa, Zezusi hã te te ïpesezé wasu'u

Mateusi 8.5-13

7 Tawamhã te te dama roti parimhã, te oto mo Zezusi hã, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u.

Tawamhã ma tô wi. ² Tame aibã hã te 're hâimana romanu hã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa. Tãma ïromhuri'wa hã te te sawi pese di. Hãzé na te oto nomro, tâma ïromhuri'wa hã. Hãzé ahã wa, te za oto dârã. ³ Tawamhã hãzé na nomro ré, ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa, romanu hã. Taha wa, ma tô zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã 'mazatõrĩ za'ra, Zezusihi zô, ïhãzé ré hã te te pese da. ⁴ Tawamhã te te sô ïsatõrĩ za'ra hã ma tô ïtëme aihutu, Zezusihi u. ïtëme sihutu wamhã, ma tô tâma rowasu'u za'ra:

— Aibã hã ïwë, romanu hã. Wë wa, pawapto na.

⁵ Wasiré õ nherë, te te 're wa'azawi pese. Taha wa, ma tô ïsiminhimĩ'ru zarina wama 'ri za'ra ni, wate da, rowahutuzé hã. Ta hã ma tô duré pawa'ãbã za'ra, 'ri'wa norĩ hã. — Æne te Zezusihi ma rowasu'u za'ra.

⁶ Tawamhã Zezusi te ïsiré timorĩ za'ra. Ma tô oto rosahutu za'ra, 'ri u. Te te rosahutu za'ra wamhã, romanu hã ma tô tisiwadi norĩ hã 'mazatõrĩ za'ra, te te tâma 'mazadawa wasu'u za'ra da, Zezusihi ma. Tawamhã te te uzusi za'ra wamhã, ãne te tâma 'mairowasu'u za'ra, Zezusihi ma:

— Wasiwadi hã zudezu'õ nherë, ãté asébré õ di za, u, ïsõrõwa u. A hã, u, aiwë di. Õ hã, u, wë prã ti. Wë prã i wa, ãté ïsõrõwa u asébré õ di za, u. ⁷ Wë prã i wa, si'ui-hã na we atëme morĩ õ di za, u, tâma ïromhuri'wa hã tâma pese da. Romhã na nherë, aimreme pire wa, te za, u, aimreme na tâma ïpe, rowë na tâma 're sãmra mono da. ⁸ Romanu hã, damreme ïpire hã tâma waihu'u pese di, u. ïsib'apito norĩ mreme hã tâma pire za'ra di, u. Duré õ hã, u, ïmreme hã pire di, tinhib'a'uwë norĩ ma, da'wapéi'wa norĩ ma. Tawamhã, te te 'mazatõrĩ wamhã, te za, u, mo, ïsadawa para. Sô hãrã wa, te za u, ïtëme wi, ïsadawa para. Duré marĩ hã tâma ïromhuri'wai ma, te te 'rui wamhã, te za, u, tâma 'manha, te te tâma ïruzéb uwaibaba. Taha wa, aimreme hã pire wa, te za, u, tâma ïpe, tâma ïromhuri'wa hã, rowë na tâma 're sãmra mono da. — Æne te Zezusihi ma sadawa wasu'u za'ra, romanuhu siwadi norĩ hã.

⁹ Tawamhã Zezusi hã ãne hã te te waparĩ wamhã, ma tô ãma titob'uzu, ïsimirowasu'u za'ra na, romanuhu ãma hã. Tawamhã ma aipi'ra, datëme. Da'ahã uptabi na ïsarina ïsi'aba'rë norĩ u, ma aipi'ra. Æne te dama tinha:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Æ hã te te sina ï'umnhasizém na hã, niwa te ï'madã'õ Õ, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai ãma hã. Ta norĩ hã te te ãma siwi wabzu õ di, te te sina ï'umnhasizém na hã. — Æne Zezusi hã te tinha, ïsarina ïsi'aba'rë norĩ ma.

¹⁰ Tawamhã apâ ma tô ai'aba'ré, romanu siwadi norí hã, ãsöröwa u. Sihutu wamhã, ma tô ãhãzé ré hã sabu za'ra. Rowë na te oto nhamra, hãzé ãna.

Ïmrotô 'ra hã, Zezusi te te ãhãwa'utuzé wasu'u

¹¹ Tawamhã ãma ronomro ô ré, te Zezusi hã mo, 'ri wa'ötô u. Na'í na 'ri wa'ötô nhisi u, te mo. Ìsiré 're ãnomro mono norí hã te ãsiré ai'aba'ré. Da'ahã na te duré ãsiré ai'aba'ré ni. ¹² Tawamhã 'ri wa'ötô 'wawi wa'ra u, ma tô rob'uwe za'ra, Zezusi norí hã, 'ridawa u. Tawamhã ãwab'rere, ma tô dasiwi ãri ni, ab're u, ãmrotô 'ra ãdã hã. Misire aibã ã'ra hã. Da'ahã na te ãsiré ai'aba'ré ni, ãmrotô siré, ab're u. ¹³ Tawamhã ãmrotô te te 'madãã wamhã, ma tô ãma tipë'ëzé, Zezusi hã. Tawamhã ma tô tãma tinha, wawa tã da.

¹⁴ Tawamhã ma tô oto ãtëme wi. Te te ãri za'ra ré, ma tinhib'rata na ãré upi. Taha wa, ma ãré mazahãri za'ra. Tawamhã te oto 'mahã:

— Ai'repudu, wa za aima tinha: Ai'utu. — ãne te 'mahã.

¹⁵ Tawamhã ai'repudu hã ma tô udu. Sahã na te oto nhamra. Tawamhã tãma rowë wa, te oto mre. Taha wa, te Zezusi hã ãna ma ti'ru, ãne:

— ã ai'ra, ãma saprõni. — ãne te tãma tinha. Dãã za hã, oto sahã na sãmra wa, ma tãma tapë'ëwara za'ra ni. ¹⁶ ãne te dasima nharí za'ra ni:

— Tinhib'a'uwë norí hã te za we te te 're wa'apawapto, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Ma tô we watëme satõ, tizadawa wasu'u'wa hã. Mreme pire uptabi di. — ãne 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma, te tawata za'ra ni.

¹⁷ Tawamhã ãwasu'u hã ma tô wapari za'ra ni, daro mono bã, Zezusi te te ãhãwa'utuzé wasu'u hã. Zudezu norí rob 'rata, 're ãdasi'ubumroi mono norí zama, ma tô ãwasu'u hã wapari za'ra ni.

Zuwã Batita hã Zezusihi u, tizadawa wasu'u'wa norí te te ãsatõrí zahuré zé wasu'u

Mateusi 11.2-19

¹⁸ Tawamhã Zezusi te te ãhãwa'utuzé hã ma tô Zuwãhã ma wasu'u za'ra, ãsadawa 'madãã pese 'wa norí hã. Tawamhã maparane te sô tihãrã zahuré, Wanhib'apito u neb zahuré da, te te sadanharí zahuré da. ãne Zuwã te tãma nharí zahuré:

— Ane wa'aba wamhã, te za ãsadanharí 'wa, ãne: "E a hã Zuwã Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawi zô, wa za 're wanhimipari za'ra." ãne te za tãma ãzadawa wasu'u wa'wa. — ãne Zuwã hã ma tô tãma nharí zahuré. ²⁰ Tawamhã Zezusihi u, te tineb zahuré. ãtëme simasisi wamhã, ma tô sadanharí zahuré:

— E a hã Zuwã Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawi zô, wa za 're wanhimipari za'ra. — ãne te sadanharí zahuré.

²¹ Tawamhã ãsõ'a zahuré, te a'ã da'apese da'ahã na, Zezusi hã. Duré wa'uburé ré, 're ãdanomro mono hã ma tô dama anhamra. Duré ãtob'a norí hã ma tô ato pese, ahã na. ²² Tawamhã te te da'apese parimhã, te

oto tãma nharí zahuré, Zuwã Batitaha mreme 'madãã pese 'wa norí ma, ãne:

— Apã te za ane wa'wa Zuwãhã u, tãma ãwasu'u wa'aba da. ãtob'a norí hã to pese za'ra wa, ma tô apã te te 're rob'madãã za'ra. ãmoríõ norí hã te oto para na 're nomro. Duré ã'wa're ré norí hã ma tô 're pese za'ra. Hãiba wë na te oto 're nomro. Duré ãpo'reptõ norí hã te oto 're simipari za'ra. Duré 're ãdãã za'ra mono norí hã ma tô duré apã 're ãhãwa'utu za'ra. ãwasu'uwë hã ma tô duré ãsibrob'õ norí hã te te 're wapari za'ra. ãne na te za tãma ãrowasu'u za'ra wa'wa, Zuwãhã ma. ²³ Ni'wam norí hã, wa hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa para we ãmorí na, 'rãwi ããma 're siwawã za'ra mono ô wamhã, ta norí ma si tãma 're rowë uptabi za'ra mono di za. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u zahuré.

²⁴ Tawamhã apã te tineb zahuré Zuwã Batitaha u, aibã norí hã. Tawamhã ãsa'u zahuré si, te Zuwã hã dama wasu'u wë, Zezusi hã. Da'ahã na ãdasi'ubumroi mono norí ma, te ãne tãma rowasu'u za'ra:

— A'ubuni u, ma tô 're anomro aba mo, Zuwã hã sabu za'ra wa'aba da. E tawamhã du teihi 'rãihã hã uware wa, rowa'u te te 're ãhãpã za'ra mono ne, Zuwã Batita hã roti da, sib'uwara na 're ãhãimana mono wa, ma tô ãtëme 're anomro aba mo. Mare di. Ta hã roti da, siptete na ma tô 're ãhãimana. ²⁵ E uza wë na 're si'uza mono wa, ma tô ãtëme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Mare di. Uza wë na 're si'uza mono ô di. Uza wë ré 're ãnomro mono norí hã, te apito nhoröwa ãma 're si'ubumro. Uburé marí hã ãwë uptabi si, te tãma 're ãhãimana za'ra, ta norí ma. ²⁶ Ma'ãpé, ãma wasu'u za'ra wa'aba za. E 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wai wa, te ãtëme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Tane tô. ãwana ãsadawa wasu'u'wa norí hã, ãpire na te te siwi ãma wabzu za'ra ô di, Zuwã hã. ²⁷ Duréihã ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãne ãma rob'ui'éré, Zuwãhã ãma, 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme na: "ãzadawa wasu'u'wa, wa za aiwana satõ, te te asõ ropese mono da." ãne duréihã ãma rob'ui'éré hã, ãbaihã na hã.

²⁸ Te duré tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— Uburé ãwana 're ãnomro mono norí hã te te siwi ãma wabzu za'ra ô di Zuwã hã, ãsimiromhuri pire na hã. Tane nherë, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãda'azawi mono zëb zarina, te te 're ãda'apawapto mono zé hã, hãiba ré ré, te te waihu'u ô di za, Zuwã hã. Ni'wam norí si, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwë norí si te za te te sina 're waihu'u za'ra, ã'uirí na. Taha wa, ta norí hã te za pire na 're ãhãimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u. Duré ni'wam norí hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwë norí hã, tisiré norí ma, wapu na 're ãhãimana za'ra mono nherë, te za pire na 're ãhãimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u, ta norí si ã'uirí na te te sina 're waihu'u za'ra mono wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãda'apawapto mono zé hã. — ãne ma tô Zezusi hã dama wasu'u, Zuwã hã.

²⁹ Tawamhã uburé ma tô ĩsimirowasu'u hã wapari za'ra ni. Danhib'apito ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ zama, ma tô dame wapari za'ra. Ta norĩ hã ma tô oto wapari pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Taha wa, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã tâma 'manharĩ za'ra. ³⁰ Tazahã, parisezu norĩ hã rowahutu'wa norĩ me, ma tô siwi wẽ'õ za'ra 'râwi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima ĩda'awêzé hã. Taha wa, te te siwi wẽ'õ za'ra wa, â dawabzuri hã te te tâma 'manharĩ za'ra õ di, Zuwã hã.

³¹ Tawamhã Zezusi te duré dama tinha:

— E 'wam norĩ âma, wa za âma simiré'é za'ra, â ni-mosi dapoto tém norĩ âma hã. ³² Até ai'uté norĩ âma, wa za âma simiré'é za'ra. 'Ri nhi'riti wa, da te dasina 're ĩubumroi mono zéb âma si'ubumroi ré, âne ai'uté norĩ hã te za si'mahârâ za'ra: "Wa norĩ hã wa tô aima rowamremé za'ra wa'aba ni aré, dasina damro wa, rowamremézém na. Tazahã, âma ato za'ra wa'aba õ di. Duré da te dasina 're ti'a za'ra mono wa, rowamremézém na, wa tô aré aima rowamreme za'ra wa'aba ni. Tazahã, a norĩ wa'wa hã wazu ai'ry'ry wa'aba õ di." Áne te za si'mahârâ za'ra. ³³ Tane a norĩ wa'wa hã. Zuwã Batita hã te sai âna nasi aimasisi. Duré uwa 'râi wa'u ĩsé hã te te 're hâsi mono õ di. Tazahã, âne 're hâimana mono wa, ma tô tâma 're ĩnharĩ wasété za'ra wa'aba mo, wa'uburé ré 're ĩmorĩ na. ³⁴ Wa hã ti'ai âma dasiré ĩpodo hã dasazém na, wa 're ĩsa. Uwa 'râi wa'u ĩsé hã wa duré te dame 're hâsi. Tazahã, ĩsa za'ëtê na 're ĩsai mono na, duré uwa 'râi wa'u zé ze 'wa na, ma tô ĩma 're ĩnharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Duré siwa'ru 're ĩdanomro mono norĩ siwadi na, ma tô ĩma 're ĩnharĩ wasété za'ra wa'aba mo. ³⁵ Tane tô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, wẽ di. Tawamhã ĩsimiroti hã da te dasima 're wẽ za'ra mono wamhã, te za ĩwẽ hã da te 're waihu'u za'ra. Da te 're wẽ'õ za'ra mono õ di za, ĩwẽ hã dasiwi. — Áne Zezusi ma tô tâma siwasu'u za'ra.

Simahã wasu'u

³⁶ Tawamhã aibã parisezu hã ma tô Zezusihi zô hã, ĩme sa da. Taha wa, te Zezusi hã ĩsõrõwa u mo. Tawamhã ma tô nhamra tame, sa da. ³⁷ Tame 'ri wa'õtõ âma hã ma tô ĩwasu'u hã wapa pi'õ hã, siwa'ru 're ĩmorĩ hã. Parisezu nhorõwa âma sa da, ĩsãmra na ma tô wapa. Taha wa, ma tô simhi ti'â, Zezusihi zarina, wedewa'u zadaze ré hã. Simhi hã, êtê'a 'manharĩ. Wa'âbã za'ëtê di, wedewa'u zadaze hã. ³⁸ Tawamhã Zezusihi babarã na ma tô nhamra, wawa sina. Wawai wamhã, Zezusihi para nhisiwi, ma tô ti'upĩni a'a. Taha wa, te tizéré na tâma u'õ. Tawamhã da te 're ĩdatob'rata hârâ za'ra mono ne, tizadawa na ma tô para hârâ. Ma tô wedewa'u zadaze hã ĩpara nhisiwi sa'wa, pi'õ na. ³⁹ Tawamhã, parisezu te te 'madââ wamhã, ma tô tipê'ê na tâma tinha, Zezusihi ma:

— Tô sena, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u wai 'wa'âhã, te aré ĩwasété na âma waihu'u, pi'õ ĩma hã. Tawamhã te aré tiwi sisawi, te te upi tô da. — Áne ma tô tipê'ê na tâma tinha.

⁴⁰ Tawamhã ĩsimirosa'rada hã te te sina waihu'u wa, te aibã ma tinha, Zezusi hã:

— Sima, marĩ, wa za aima waihu'u, waihu'u da. — Áne te tâma tinha.

Tawamhã Sima te asa tâma tinha:

— Ma'âpé, ĩma waihu'u, marĩ hã te waihu'u da.

⁴¹ Taha wa, te Zezusi hã tâma rowasu'u oto, âne:

— Aibã norĩ hã ma tô rob'uiprazéb õ wa, taré a'â dawi 'maiwaptêrê zahuré. ĩmorĩ'rada hã 500 na ma tô dawi waptê. Duré ĩhâiba amo hã, 50 na ma tô dawi waptê. Niwapsi te za ĩsõwa're're tâma sòmri zahuré, aibã ma. ⁴² Tawamhã rob'uiprazéb õ wa, ĩsõwa're're te te tâma sòmri zahuré õ di. Sõpru wa, ma tô tâma waihu'u zahuré aibã hã, ĩsõwa're're te te tâma sòmri zahuré tô da. — Áne ma tô Simahã ma rowasu'u, Zezusi hã. Tawamhã te oto âma sadanha:

— E 'wa hã te za sawi pese, aibã ĩsõpru hã. E 500 na te te tâma ĩsòmri hã te za sawi pese. E 50 na te te tâma ĩsòmri hã te za sawi pese. — Áne Zezusi te sadanha.

⁴³ Tawamhã Sima te asa tâma tinha:

— Até 500 na te te tâma ĩsòmri hã te za sawi pese. — Áne Sima, te Zezusihi ma tinha.

Tawamhã Zezusi te duré asa tâma tinha:

— Tane tô. ĩ'uwaibaba ma tô ĩma ĩwaihu. — Áne ma tô âma saze.

⁴⁴ Tawamhã pi'õ i sipi'rai wamhã, te duré tâma tinha, Simahã ma:

— Áhãta, pi'õ hã. Tâma ĩzawi pese di. A hã we ĩzébré wamhã, â hã dama 'rui õ di, da te ĩpara upsõ da. Pi'õ si ma tô ĩpara upsõ, ti'upĩni na. Ma tô duré tizéré na ĩpara u'õ. ⁴⁵ A hã we ĩwisi wi, ĩzawi õ di, ĩtob'rata hârâ na. Pi'õ si ĩzébré wi, ma tô ĩpara hârâ. ⁴⁶ A hã dama ĩruĩ õ di, azeitona 'râi wa'ui wam na da te ĩzéré u're da, ĩma robze da. Pi'õ hã wedewa'u zadaze pire hã ma tô ĩpara nhisiwi sa'wa. ⁴⁷ Tâma ĩzawi uptabi wa, ma tô ĩma 'manharĩ wẽ. Marĩ hã te te 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã ahâ nherê, wa tô tâma tipa. Taha wa, tâma ĩzawi uptabi di, te tâma apari wa. Dawasété ahâ na 're dasisãmri za'ra mono õ wamhã, da te dasina 're waihu'u za'ra mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dawasété ahâ na te te dama 're ĩ'apari mono zé hã. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dama sawi prã ti za. Dawasété ahâ na 're dasisãmri za'ra mono wapsi, te za da te dasina 're waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dawasété ahâ na te te dama 're ĩ'apari mono zé hã. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dama sawi uptabi di za. — Áne ma tô Simahã ma waihu'u, Zezusi hã.

⁴⁸ Tawamhã pi'õ i ma, te oto tinha:

— Marĩ hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã wa tô oto aima tipa. — Áne te pi'õ i ma tinha.

⁴⁹ Tawamhã Zezusihi mreme, ma tô pi'õ ĩma wapari za'ra, ĩsiré ĩsaihuri norĩ hã. Taha wa, ma tô tipê'ê na tâma nharĩ za'ra:

— E 'wa hã õ hã, marĩ, da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, te te dama 're ĩ'apari mono hã. — Áne te tâma nharĩ za'ra, tipê'ê na.

⁵⁰ Tawamhã Zezusi te duré pi'õ i ma tinha:

— Īzazei wa, wa tō aipawapto, aiwasédé hã rēme pese da. Rowē na te za oto 're aimo. — Āne te pi'ōi ma tinha, Zezusi hã.

Pi'ō norí hã, Zezusihi siré ĩsi'aba'rézé wasu'u

8 Tawamhã āma ronomro wapsi, te Zezusi hã datēme 're mo, daro mono bâ. 'Ri nho'ōmo mono bâ, te datēme 're mo, 'ri wa'ōtō mono bâ. Tawamhã datēme 're morí wamhã, ma tō ĩwasu'uwē na te te 're da'apo're pu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zé wasu'u na. Datēme 're morí wamhã, aibã norí hã 12 na ĩhâiba za'ra hã, te ĩsiré 're nomro. ² Pi'ō norí zama, te ĩsiré 're nomro, wa'uburé, te te tãma 're ĩanhamra mono norí hã. Duré, ĩhâzé hã te te tãma 're ĩapari mono norí zama, te ĩsiré 're nomro. Pi'ō nhisi hã, Mariza Madarena na ĩsisi hã, wa'uburé hã, 7 na ĩhâiba za'ra hã te te tãma ĩsãmra za'ra hã. ³ Duré, Zuwãna na pi'ō nhisi hã. Cuzaha mro hã, apito Erodihhi ma romhuri'wai mro hã. Duré, Suzana na pi'ō nhisi hã. Aimawi norí hã te duré ĩsiré 're nomro, pi'ō norí hã, ahã na. Ta norí hã tinhimarí na, te Zezusi norí hã te te 're pawapto za'ra.

Aibã hã amnho poto mono da, te te ĩanhamra mono zé wasu'u

Mateusi 13.1-23; Marcusi 4.1-20

⁴ Tawamhã da'ahã na ma tō ĩtēme aihutu ni Zezusihi u, 'ri ahã mono bâ, da te sabu za'ra da. Tawamhã, ĩtēme dasi'rã'ōtō wamhã, ma tō dama romnhimiré, āne:

⁵ — Aibã hã te buru u mo, ti'ai hãibãdã na, amnho hã te te anhamra mono da, poto mono da. Tawamhã, amnho hã te te anhamra mono wamhã, nima norí hã bãdãdi zababa ma rere'e. Taha wa, ma tō dapara na nasi wati'i za'ra ni, tiwi ĩrere'e mono hã. Sire hã ma duré te te uprosi, poto mono ō ré. ⁶ Ĕtē nhisiwi, ma duré nima norí hã rere'e, amnho hã. Ti'a baihãire di, Ĕtē nhisiwimhã. Tawamhã, 'wanhipré wairébé mono wamhã, ti'ai wa'ro wamhã, ma 'wanhipré 'ré. ⁷ Nima norí hã ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhã siré ma tō 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhã, ma te te ubu, wab'ru hã. Taha wa, ma tō te te uprosi. ⁸ Ti'ai wē wa, ma duré nima norí hã rere'e. Ma tō oto 'rã. 'Rãĩ mono wamhã, 'rãĩ pese uptabi di, rob're hã. — Āne Zezusi ma tō dama rowasu'u.

Te duré dama tinha:

— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba ĩnhimirowasu'u na hã, waihu'u za'ra wa'aba da. — Āne te dama tinha.

⁹ Tawamhã Zezusihi siré 're ĩnomro mono norí si, te sadanharí za'ra:

— E marí na, te āma ĩsimiré, amnho potozém na hã. — Āne te sadanharí za'ra. ¹⁰ Tawamhã Zezusi asa te tãma nharí za'ra:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō dawi sawi, a'ã da te waihu'u tō za'ra da, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zé wasu'u hã. A norí wa'aba ma si, ma tō oto ĩwasu'u hã aimã waihu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da,

dama ĩwaihu'u'ō hã. Taha wa, wa tō ĩnhimiromn-himiré na si, te dama 're arowasu'u. Tawamhã dapore na, da te 're wapari za'ra mono nheré, da te waihu'u za'ra ō di za, āma ĩsimiré'ézé hã.

¹¹ — Āhãna, wa za aimã waihu'u za'ra wa'wa, te āma ĩsimiré'ézé hã waihu'u za'ra wa'aba da. Amnho potozé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme, te wasu'u.

¹² Amnho hã bãdãdi zababa ĩrere'e mono hã, aimawi a'uwē, te wasu'u. Ta norí hã áté te za ĩsadawa wasu'u hã taré tipo're na te te 're wapari za'ra. Tawamhã te za Wa'uburé hã ĩtēme 're sihutu áté, te te tãma 're roti za'ra mono da, te te 're saze za'ra mono tō da, te te 're sō'reptu za'ra mono tō da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã wa'rui'wa nhimiroti zarina, te te saze za'ra ō di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã.

¹³ Duré amnho hã Ĕtē nhisiwi ĩrere'e mono hã, aimawi a'uwē, te wasu'u. Ta norí hã áté te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra, tipo're na. Tawamhã te za ĩwasu'u ma 're to za'ra. Taza-hã, ōne haré te te 're saze za'ra mono ō di za. Áté, te za te te 're saze hutu za'ra. Áté rowasédé hã da te tãma 're 'manharí za'ra mono ō'umnhasite, te za apã 're sipizari za'ra. ¹⁴ Duré amnho hã wab'ru wazari ĩ'a'a mono hã, aimawi a'uwē, te wasu'u. Ta norí hã áté te za taré tipo're na te te 're wapari za'ra, ĩsadawa wasu'u hã. Tazahã, marí wamhã, ōhō āma si 're nomro mono ō di za. Áté, marí na si te za te te 're rosa'rata za'ra sima, áté rob'ui'prazém na si, áté titozém na si. Tawamhã rob'rã ĩrã wē prã ne, 're hãimana wē uptabi za'ra mono ō di za. ¹⁵ Amnho hã ti'ai wē wa, te te ĩanhamra mono hã, aimawi a'uwē, te wasu'u. Ta norí hã áté te za tipo're na te te 're wapari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã. Tawamhã te za te te 're 'madã'ã pese za'ra. Ōne haré, te za ĩsimiroti na 're nomro. Tawamhã rob'rã ĩrãĩ wē uptabi ne, hãimana wē uptabi na, te za oto 're hãimana za'ra. Āne amnho potozé wasu'u na, wa aimã āma simiré'é za'ra wa'wa. — Āne, Zezusi te tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norí ma.

¹⁶ Tawamhã rob'uiwézém na te duré āma simiré'é:

— Rob'uiwézé hã da te ro'o wamhã, e piza'a na te za upsibi ni. E daza'warizéb 'rowi, te za sãrĩ ni. Mare di. ĩsima'warazém na si, te za sō'awi da te 're sōré, rowa'a na 're danhisisi mono da. Taha da, te za ro'o ni, rob'uiwézé hã. ¹⁷ Tane, ĩmreme hã a'ã te dama ĩwaihu'u'ō hã te za niwapsi waihu'u za'ra ni. Taha wa, wa tō rob'uiwézém na āne āma simiré'é.

¹⁸ — Taha wa, ma'ãpé ĩmreme hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono. Tawamhã ĩzadawa wasu'u hã te za te te aimã 're waihu'u za'Ĕtē za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ĩmreme hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono ō wamhã, te za apã te te aiwi 're awaibui wa'wa, ĩzadawa wasu'u hã. Tawamhã ĩmreme waihu'u'wa na, 'rãwi 're asi'madã'ã ze za'ra wa'aba mono nheré, te za ĩmreme waihu'u'ō'wa ne, oto 're anomro aba mo. — Āne te Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norí ma rowasu'u za'ra.

ZeZusihhi na wasu'u, ĩno norĩ wasu'u me

Mateusi 12.46-50; Marcusi 3.31-35

¹⁹ Tawamhã ZeZusihhi u, te ĩna hã mo, ĩno norĩ me. Te te sabu za'ra da, te ĩtẽme ai'aba're. Tazahã, da'ahã upt-abi wamhã, ĩtẽme sisisi waihu'u õ di. ²⁰ Tawamhã ZeZusihhi ma, ma tã ni'wa hã rowasu'u, ãne:

— Ano norĩ hã te rowi asõ aimasa, ana me. Te sima wẽ za'ra, te te asabu za'ra da. — ãne ma tã tãma rowasu'u ni.

²¹ Tawamhã ZeZusi te uburẽ dama tinha:

— Ni'wam norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono wamhã, durẽ te te 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, ta norĩ hã ĩna, durẽ ĩno. — ãne ZeZusi ma tã dama waihu'u.

ZeZusi hã rowa'u'u ma, te te ĩnharĩzẽ wasu'u

Mateusi 8.23-27; Marcusi 4.35-41

²² Tawamhã bãtã na, te ZeZusi hã tãma nharĩ za'ra:

— Oto zara u, wa te saprĩ za'ra wa'aba. — ãne te tãma nharĩ za'ra, tisirẽ 're ĩnomro mono norĩ ma. Tawamhã uba're wa, ma tã asisi, zara u te te saprĩ za'ra da, ĩsõ'u na. ²³ Tawamhã te te sirẽ sari za'ra rã, te oto ZeZusi hã nhono, uba're wa. Sõtõ rã, ma tã rowa'u ĩsa'ẽne hã watobro. Taha wa, uba're 're, ma tã â hã ãzẽ. Uba're 'remhã, â hã 'masisi wamhã, simimnhasi di oto. ²⁴ Taha wa, ma ZeZusihhi u tiwahutu za'ra, te te siwi utu da. Tawamhã ãne te siwi 'mahã:

— Rowahutu'wa, rowahutu'wa, wa za ai'utõrĩ ni. — ãne te 'mahã za'ra. Tawamhã ZeZusi ma tã udu. Ma tã wahudu. Rowa'u'u ma, te tinha, te te sazãri da. Durẽ â ma, te tinha, âtu da. Taha wa, ma tã sazã, rowa'u hã. Ma tã ti'ãtu oto. ²⁵ Tawamhã tisirẽ 're ĩnomro mono norĩ ma, te tinha:

— E niha bã asiwi ĩ'umnhasi aba õ di. — ãne te tãma nharĩ za'ra. Taha wa, te sima nharĩ za'ra:

— E niha õ hã aibã hã. Rowa'u'u ma, te tinha. Tawamhã rowa'u hã ma tã sazã. Durẽ, â nhĩbzaihã ma, te tinha. Taha wa, ma tã ti'ãtu. ĩmreme hã ma tã wapari zahurẽ. — ãne te sima nharĩ za'ra. Mreme pire wa, ma ãma titob'uzu za'ra. Õne hã tãma sa'rese za'ra õ wa, ma tã tãma tipahi za'ra, ĩsirẽ 're ĩnomro mono norĩ hã.

ZeZusi hã, aibã hawi wa'uburẽ te te ĩsatõrĩ za'ra zẽ wasu'u

Mateusi 8.28-34; Marcusi 5.1-20

²⁶ Tawamhã Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, te ĩsõ'u na sirẽ sari za'ra, te te saprĩ za'ra da, zara u, ZeZusi norĩ hã. Tawamhã ma tã oto aihutu zara u, Zeraza na danhipti'a nho'õmo nhisi niwĩ. ²⁷ Tawamhã uba're hawi, ma tã watobro, ZeZusi hã. Watobro wamhã, ma tã aibã hã ĩtẽme wi, wa'uburẽ rã 're ĩmorĩ hã. 'Re si'uzã mono õ di oto, aibã hã. Ai'urẽwi, te oto 're mo. Durẽ 'ri 're, 're sãmra mono õ di oto. Adã'ã 'ru ãma si te oto 're sãmra, ãtẽ wa, ab're sirõmo ãma. Tame 're hãimana mono rã hã, ma tã ãma tironomro

pese. ²⁸ Aibã hã da'rata 're sãmra mono rã, ma tã da te 're 'madã'ã za'ra, 're pusi tã mono da. Ma tã da te dasiwi 're hi wasisi, ĩsi'uwazi nhorõ rutu na. Te durẽ da te dasiwi 're pa wasisi. Tazahã, tihi wasisizẽ hã te te sina 're aninarĩ, tipawasisizẽb zama. Taha pari, te wa'uburẽ hã te te siwi 're saprõni, a'ubuni u. Tawamhã aibã hã ZeZusi te te 'madã'ã wamhã, ma tã 're sadari. Taha wa, hi'rãtitõ ma aime, ZeZusihhi papara. Tawamhã mreme 'rãihã na te tãma tinha, ãne:

— ZeZusi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra, e marĩ ĩ'ãma 'manharĩ da, te we aimo. ĩ'azãri õ di za. ãne, wa ĩsina aipa'uwati. — ãne te ZeZusihhi ma tinha, wa'uburẽ ma, te te rob'rui wa, aibã hawi watobro da.

³⁰ Tawamhã ZeZusi hã te sadanha, ĩsisi zõ:

— E niha asisi hã.

— Ahã na, ĩnhisi hã. — ãne te aibã hã tãma sisisi, wa'uburẽ hã ãma ahã wa.

³¹ Tawamhã romhutu na te uhãbã norĩ hã tisa te te 're huri ahã na, sa'a zahãpã para wi. Tawamhã wa'uburẽ norĩ hã te ZeZusihhi wi rowaptẽrẽ za'ra sina, rob'rehã u te te satõrĩ tã za'ra da. Uhãbã u, te te satõrĩ za'ra da, te sina rowaptẽrẽ za'ra, uhãbã hãiba 're, 're si'ubumroi mono da. Taha wa, ma tã ZeZusi hã ãma saze za'ra. ³³ Tawamhã aibã hawi ma tã wairẽ wa'uburẽ norĩ hã, uhãbã u si'aba'rã da, ĩhãiba 're, 're si'ubumroi mono da. Tawamhã, ĩtẽme sisisi wamhã, uhãbã norĩ hã te sisa're, warã sina. Sa'a hawi, te pi'reba sisa're, ĩsõ'ui u. Tawamhã âi ba ma tã rere. Taha wa, ma ai'utõ uburẽ.

³⁴ Tawamhã uhãbã 'madã'ã'wa norĩ hã te te 'madã'ã za'ra wamhã, te ĩsiti datẽme sisa're, warã sina. 'Ri nho'õmo ãma, ma tã dama rowasu'u za'ra. Rom na, 'ri wa'õtõ ãma zama, ma tã dama rowasu'u za'ra.

³⁵ Tawamhã ĩsimirowasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, te ĩtẽme ai'aba'rã ni, da te sabu za'ra da. ZeZusihhi u dasihutu wamhã, ma tã aibã hã 'madã'ã za'ra ni, wa'uburẽ ĩhawi ĩwairẽbẽ hã. Uza rã, te oto nhamra ZeZusihhi papara, rowẽ na. Tawamhã tãma rowẽ wa, ma tã tãma tipahi za'ra, dama 're ĩrowẽ za'ra mono zẽ hã tãma sa'rese za'ra õ wa. ³⁶ Tawamhã ãma ĩ'madã'ã za'ra 'wa norĩ hã te aibã wasu'u hã dama wasu'u za'ra, ĩsihutu norĩ ma. Aibã, ZeZusi te te ĩpawapto-bzẽm na, te tãma rowasu'u za'ra. ³⁷ Tawamhã aibã wasu'u te te wapari za'ra wamhã, ma tã tãma tipẽ'ẽwara za'ra. Taha wa, te ZeZusihhi ma rob'ru za'ra, ĩrom nhiti morĩ za'ra da. Aihĩni te tãma rob'ru za'ra, Zeraza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã.

Tawamhã ZeZusi te za oto ãzẽ, uba're wa, danhiti morĩ da. ³⁸ Tawamhã aibã te sina 'mahã, ZeZusihhi sirẽ 're morĩ da, te te tãma pisutu da, wa'uburẽ ĩhawi ĩwairẽbẽ hã.

Tane nherẽ, te ZeZusi hã aibã ma tinha, ãne:

³⁹ — Apã aimorĩ, asõrõwa u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ĩwẽ na te te aipawapto-bzẽm na asisãnawã norĩ ma, asiwasu'u da. — ãne te aibã ma tinha.

Tawamhã aibã te oto mo, tinhorõwa u, 'ri baba dama siwasu'u mono da, ZeZusi te te ĩpawapto-bzẽm na hã.

ZeZusi, Zairuhu 'ra te te ihâiwa'utuzé wasu'u, bâdâdi wâi wa, pi'ô hã te te ipesezé wasu'u me

Mateusi 9.18-26; Marcusi 5.21-43

⁴⁰ Tawamhã ma tô ZeZusi norĩ hã apâ saprĩ za'ra, zara u. Zara niwĩ, ma tô da'ahã na iwana sô ropsãmri za'ra ni. Tawamhã apâ datême wisi wẽ te, ma ZeZusi hã sawi za'ra ni, dato sina. ⁴¹ Tawamhã ma tô aibã hã itême wi, Zairu na isisi hã, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma dawada'uri'wa hã. Itême wisi wi, ma tô hi'rãtitô aime, ZeZusihi papara, ti'ra ãma te te sadawa pibu da, isõrõwa u morĩ da, i'ra hã hãzé wa, te te tãma pese da. I'ra hã pi'ô pisi, azarudu hã 12 na ãma iwahu. Hãzé ahã wa, te za oto tiwi dârã. Tawamhã ZeZusi te oto mo, isõrõwa u. Morĩ ré, te da'ahã na ãma dasi'uirĩ. Ma dasi-wi hõti ni.

⁴³ Tawamhã bâdâdi na morĩ ré, ma tô pi'ô hã wi, ZeZusihi u, ihãzé ré hã, marĩ te te 're i'manharĩ mono hã. Hãzé ré, ma tô ãma tiwahub ahã, 12 na ãma iwahubzé hã. Dawede'wa norĩ ma, ma tô uburé tinhibro hã uprosi, tisiwa'ãbãzém na. Tazahã, dawede'wa norĩ hã te te siwi hõsi ô di, iwede na hã. Tawamhã pi'ô hã, ZeZusihi babarã niwĩ ma tô saprĩ. I'uza 'rãsudu hã ma tô tiwi upi. Taha wa, ma awa'awi séptãrã. Tãibã oto ihãzé hã. ⁴⁵ Taha wa, ma tô ãne da'mahã, ZeZusi hã:

— E 'wa hã ma i'uza hã iwi upi. — ãne te da'mahã.

Tane nherẽ, te tãma amrami za'ra ni. Taha wa, te Pedru hã tãma tinha:

— Rowahutu'wa, oro aihĩni ai'ãma wasi'uirĩ mono za, wa wasiwi aihõti ni. — ãne te tãma tinha.

⁴⁶ Tawamhã ZeZusi asa te tãma tinha:

— Ni'wa hã ma tô i'uza hã iwi upi. Iwaihu'u pese na, wa tô pese. ãne, wa tô isina waihu'u. — ãne te tãma tinha.

⁴⁷ Tawamhã ma tô pi'ô hã sina wapa, ZeZusihi mreme hã. Da te sa'rese ãna, sãmra ô di oto, pi'ô hã. ãne ma tô sina waihu'u. Tawamhã rërẽẽ sina, ma tô ZeZusihi papara aime hi'rãtitô. Danho'a te ZeZusihi ma siwasu'u pese, ãne:

— Ihãzé wa, wa ai'uza aiwi upi, ipese da. Tawamhã awa'awi wa tô séptãrã. — ãne te tãma siwasu'u.

⁴⁸ Tawamhã ZeZusi te tãma tinha:

— Ihidiba, za te aipesezém na i'umnhasi wa, ma tô aihãzé hã aima apa. Rowẽ na te za oto 're aimo. — ãne, ZeZusi ma tô tãma tinha.

⁴⁹ Tawamhã pi'oi ma, te te rowasu'u ré, ma tô ãma wi, aibã hã. Zairuhu u, ma wi. Isõrõwa hawi, ma itême wi, rowahutuzéb ãma 're da'anhi'mi'ruĩ mono 'wai u hã. Tawamhã te Zairuhu ma rowasu'u aibã hã, ãne:

— Ai'ra hã ma tô aiwi dârã, azaruture hã. Rowahutu'wai wi, ro'wa're õ'umnhasite, simiromhuri nherẽ. — ãne te tãma tinha.

⁵⁰ Tawamhã ZeZusi ma tô sina wapa. Taha wa, te Zairuhu ma tinha:

— Ai'ra wasu'u ma, aipahi tõ. Iwétési asina i'umnhasi, te aipawaptob da. Iwétési i'umnhasi wamhã, rowẽ na te za oto aima 're sãmra. — ãne te ZeZusi hã tãma tinha.

⁵¹ Tawamhã ZeZusi hã Zairuhu nhorõwa u oto wisi wamhã, ma tô pisutu za'ra, Pedru norĩ si isiré sisisi da, Zuwã hã duré Ti'adu hã, azaruture mama norĩ siré hã.

⁵² Tame da'ahã na te ãma ta'ry'ry ni, dapẽzẽ te.

Taha wa, te ZeZusi hã dama tinha, ãne:

— ãma ai'ry'ry wa'aba ô di za. Azaruture hã dã'ã ô di.

Taré te nhono. — ãne te dama tinha.

⁵³ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra ni:

— Oro taré sõtõ za, te pẽzẽzani ãna nomro. — ãne te tãma nharĩ za'ra ni. Idã'ãzém na, ma tô waihu'u za'ra ni. Taha wa, ma tô ãne tãma nharĩ za'ra ni. ⁵⁴ Tazahã, te te damreme 'madã'ã ô di, ZeZusi hã. Ma tô pa'ã.

Mreme 'rãihã na, te tãma tinha, ãne:

— Azaruture, aiwahutu. — ãne te tãma tinha.

⁵⁵ Tawamhã ma tô apã pẽzẽ waze, awa'awi. Hãwi te oto za. Taha wa, mram na te wada'uri zahuré, te te tãma a zahuré da, imama norĩ hã. ⁵⁶ Taha wa, i'ra apã hãiwa'utu wa, ma tô ãma titob'uzu zahuré, imama norĩ hã, timro me. Taha wa, tãma rowẽ zahuré di. Tane nherẽ, te i'ra na sadawa uwati zahuré, te te dama rowasu'u zahuré tõ da a'ã.

ZeZusi hã, aibã norĩ te te datême isatõrĩ za'ra zé wasu'u

Mateusi 10.5-15; Marcusi 6.6-13

9 Tawamhã ZeZusi hã ma tô sitême sô tihãrã za'ra, isiré 're inomro mono norĩ zõ, aibã norĩ hã 12 na ihãiba za'ra hã zõ. Tawamhã ma tô tãma pisutu za'ra, waihu'u pese na 're nomro mono da, wa'uburé norĩ hã te te dama 're sãmra za'ra mono da, duré ihãzé ré norĩ hã te te 're pese za'ra mono da, isadawa para.

² Tawamhã ma tô duré satõrĩ za'ra, iwasu'uwẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da, 'Re ihãimana u'ãsi mono, da'ãma 're isib'a'uwẽ mono zé wasu'u na. Taha wasu'u na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da, ma tô satõrĩ za'ra. Duré te te 're dapeze za'ra mono da, ma tô datême satõrĩ za'ra. ³ ãne te tãma roti za'ra:

— Ai'ubana te za 're anomro aba mo. Marĩ hã asiré 're 'wasari aba mono ô di za, asiwazusizé hã, duré romramizé hã. Marĩ hã 'wasari aba ô di za, mra hã, duré rob'uiprazé hã, duré ai'uzazé hã, asõ'utu'u wa'wa hã. Datême 're aihutu aba mono wapsi, áté 're aihutu aba mono wi, te za da te 're asawi za'ra wa'wa.

⁴ Tawamhã asõ ihãrã 'rata aba nhorõwa ãma si, te za 're ai'ubumroi wa'aba mo, 're aiwairébé aba mono ô ré.

⁵ Datême 're aihutu aba mono wamhã, áté asõ 're datob'uzu za'ra wa'aba mono ô di za. Tawamhã dahawi te za 're aiwairébé aba mo, darob amoi u. Dahawi 're aiwairébé aba mono wamhã, aipara'uza zapru hã te za 're itata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dawasété ma ropibuma, asimirowasu'u na, da te dasi-wi 're aiwẽõ za'ra wa'aba mono wa. — ãne ma tô tãma roti za'ra, ZeZusi hã.

⁶ Tawamhã te oto datême ai'aba'ré, 'ri wa'õtõ mono bâ. Daro mono bâ, ma tô iwasu'uwẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra, ZeZusihi siré 're inomro mono norĩ hã. Ma tô duré te te 're dapeze za'ra.

Apito Erodi hã, Zezusihi ãma te te ïrosa'ratázé wasu'u
Mateusi 14.1-12; Marcusi 6.14-29

⁷Tawamhã apito Erodi hã, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma da'madâ'â'wa hã ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa. ãne ma tô ni'wam norí hã ãma rosa'rata za'ra, Zezusihi ãma hã:

— Áté Zuwã Batita apâ ïhãiwa'udu. ⁸Áté Eriasi apâ we ïmorí. Áté 'Re ïhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, duréi pese ïdâ, apâ ïhãiwa'udu. — ãne ma tô Zezusihi ãma romnomri za'ra ni. Tawamhã Erodi te tinha:

— Wa hã te waihu'u õ di. Áté ni'wa hã. Wa hã, Zuwã hã wa tô dama ti'ru, da te 'rã nhizâri da. Tãibã Zuwã hã. E 'wa hã bété ïwasu'u hã, te ïwaparí hã. Te sabu neza. — ãne te tinha, Erodi hã.

Zezusi, dasa na te te ïdapawaptobzé wasu'u
Mateusi 14.13-21; Marcusi 6.30-44; Zuwã 6.1-14

¹⁰Tawamhã ïsadawa wasu'u'wa norí hã ma tô aihutu apâ, Zezusihi u, ïsadawa para datême ïsi'aba'rê norí hã. Sihutu wamhã, ma tô tãma siwasu'u za'ra, te te 're ïdapawaptob za'ra mono zém na. Zezusi hã te oto te te simro siré, Besada na 'ri nhisi u, hãiba pisutu. ¹¹Tazahã ma tô ïwasu'u hã waparí za'ra ni. Taha wa, da'ahã na te ïsarina ai'aba'rê ni. ïtême dasihutu wamhã, uburé ma tô dazawi, Zezusi hã. 'Re ïhãimana u'âsi mono hã da'ãma 're ïsib'a'uwê mono zém na, te dama rowasu'u, Zezusi hã. Duré, ïhãzé ré norí hã ma tô pese za'ra.

¹²ãne ré, ma tô tihãiwahã. Taha wa, ma ïtême ubumro, ïsiré 're ïnomro mono norí hã, 12 na ïhãiba za'ra hã, te te tãma nharí za'ra da, ãne:

— ãmemhã robaba di, 'ri hã. Õhõta romhuture di, 'ri wa'õtõ u hã. Duré, re na 'ri ïsimasa mono u hã, romhuture di. Ma'ãpé tamomo dazatõrí za'ra na, dasa hã da te huri da, danhotõ za'ra da zama. — ãne te tãma nharí za'ra.

¹³Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharí za'ra:

— Mare di. A norí wa'wa hã te za dama ï'a za'ra wa'wa, dasaihuri da. — ãne te tãma nharí za'ra.

Taha wa, te asa tãma nharí za'ra:

— Wasazé hã syryre di. ï'u'ëtê wapu hã 5 na si, ïhãiba hã. Duré pe'a hã maparanere. E da'ahã uptabi nherê, wa za tawamhã ai'aba'rê ni, dasazé hã wa te dama uipra za'ra da. — ãne te tãma nharí za'ra, tame da'ahã uptabi na, dasimasa wa.

¹⁴Aibã norí hã 5 miu na ïhãiba za'ra hã te aimasa. Zezusi hã te duré asa tãma nharí za'ra:

— Ma'ãpé, dama roti za'ra wa'aba, 50 na si dasi'ubumroi mono da, da'upsãtã pese na. — ãne te tãma nharí za'ra.

¹⁵Tawamhã te dama nharí za'ra, 50 na si dasi'ubumroi mono da, da'upsãtã pese na. ¹⁶Tawamhã ï'u'ëtê wapu hã ma oto waibu Zezusi hã, 5 na ïhãiba hã. Pe'a ma duré timra. Hãiwa u te ïré rob'madã, timama ãma wata da, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wê'ê, ï'u'ëtê wapu hã. Pe'a zama, ma tô te te wê'ê. Ma tô te te sõmri oto, tisiré 're ïnomro mono norí ma, te te dama sõmri

mono da. ¹⁷Tawamhã dasa hã aihíni ma tô huri ni. Ma tô da te 'mahãpãrí. Da te 'mahãpãrí mono parip si, ma tô si'õtõ wa, te te apã ubumro za'ra, danho'rada hã, Zezusihi siré 're ïnomro mono norí hã. Si'õno hã ahã di, danho'rata ré hã, 12 na ïhãiba hã.

Pedru hã Zezusi, Danho'reptui'wa na te te ïwasu'uzé wasu'u

Mateusi 16.13-28; Marcusi 8.27-9.1

¹⁸Tawamhã Zezusi hã bãtã na te nhamra danhiti, mreme da, 'Re ïhãimana u'âsi mono ma. Aibã norí hã te ï'rata asimro, ïsiré 're ïnomro mono norí hã. Timama ma, mreme pari, te sadanharí za'ra tisiré norí hã, ãne:

— E niha ma tô dasima ïwasu'u za'ra ni. E 'wa hã wa hã, wa 're mo. — ãne te sadanharí za'ra.

¹⁹Taha wa, te asa tãma nharí za'ra:

— Aiwasu'u hã, ahã di. A hã, u, Zuwã Batita, apâ ai'hãiwa'udu. A hã, u, Eriasi apâ we aimorí. A hã, u, 'Re ïhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, duréi pese atã, apâ aihãiwa'udu. ãne, wa tô aiwasu'u hã waparí za'ra ni. — ãne te Zezusihi ma rowasu'u za'ra.

²⁰Tawamhã Zezusi te duré sadanharí za'ra, ãne:

— A norí wa'wa hã bété, e niha ma tô asima 're ïwasu'u za'ra wa'aba mo. — ãne te sadanharí za'ra.

Taha wa, te Pedru hã tãma tinha, ãne:

— A hã Danho'reptui'wa, 'Re ïhãimana u'âsi mono te te aipisudu. — ãne te tãma tinha.

²¹Tawamhã Zezusi te sadawa uwati za'ra, te te a'ã dama wasu'u tô za'ra da, Danho'reptui'wa na. ²²Taha wa, te tãma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã ti'ai ãma dasiré ïpodo hã, wa za robzépata za'ëtê. Dama roti'wa norí hã te za siwi ïwê'õ za'ra. Duré 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ïpire norí hã, te za siwi ïwê'õ za'ra, sasedoti ïpire norí hã. Rowahutu wa norí zama, te za siwi ïwê'õ za'ra. Taha wa, te za dasiwi ïwíri ni. Tawamhã bãdã maparane ï'ãma si'utõrí õ ré, wa za hãiwa'udu apã. — ãne te tãma siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

²³Tawamhã te uburé oto dama tinha, ãne:

— Ni'wam norí hã ïsiré 're nomro u'âsi mono da, te te sima 're ïwê za'ra mono wamhã, tihãimanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Awê sidãpãsi, ti-za'ozéb ré, ïzarina 're ïnomro mono ne, da te dasiwi uprosi da nherê, te za ïsiré 're nomro. ²⁴Ni'wam norí hã tihãimanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowê ïsi'utõríõ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norí hã ïzarina 're nomro mono da, tihãimanazé te te sima 're sawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowê hã. ²⁵Áté ni'wa hã te za tinhibro hã te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahã uptabi da. Tawamhã te za oto dãrã. Ti'ab ré sibrob ahã nherê, e tãma 're rowê mono di za, rowê ïsi'utõríõ hã te te sina uwaimrami õ wamhã. Mare di. Tãma 're rowê mono õ di za. ²⁶Ni'wam norí hã dapipa te, ïzazei'wa na, duré ïmreme 'madã'ã pese 'wa na, ãtê dama 're siwasu'u za'ra mono õ di za, 're siséb za'ra mono õ'umnhasite. Áté te za dawi 're si'udã za'ra, ïzazei'õ'wa newa. Nimahã na, wa hã ti'ai ãma dasiré

Īpodo hã wa za wei mo apã, ĩhãiba na hã rowa'a za'ětë na. Īmama hã rowa'a ré, te 're hãimana u'âsi. Hãiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ zama te duré ĩré 're hãimana u'âsi za'ra, hãimana wë na. Tane duré wa hã, wa za duré rowa'a za'ětë ré wei mo apã. Tawamhã, apã we ĩmorĩ wapsi, ĩ'udã'wa norĩ hã ĩzazei'wa na te sisi za'ra õ di za, ta norĩ hã. ²⁷ Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Aihĩni õ nherë, ai'matã'ã aba õ ré, te za 'Re ĩhãimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwë mono zé hã ãma ĩ'madã'ã za'ra wa'wa. — ãne ma tô dama waihu'u, Zezusi hã.

Ĕtë 'rãihã ãma, Zezusihi hãiba na rowa'a za'ětë wasu'u
Mateusi 17.1-13; Marcusi 9.2-13

²⁸ Romhuri hã misi ãma si'utõrĩ pari, ma tô Zezusi hã te te siré simro, Pedru norĩ hã Zuwã norĩ me, Ti'adu norĩ me, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, mreme da. Ĕtë 'rãihã na, ma tô sai'uri za'ra. ²⁹ Zezusi hã Timama ma, mreme ré hã, aimawi oto ĩ'ubu hã. Duré, ma tô ti'uzã hãirã. Hãirã uptabi di, ĩ'uzã hã. Ma ai'ubuzi. ³⁰ Tawamhã aibã hã maparane, ma tô ĩtëme sihãiré zahuré, Mozési norĩ hã, Eriasihi me. ĩhãiba na hã rowa'a sa'ětë zahuré di. Ta norĩ hã Zezusihi me, te sima rowasu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutuzéb zarina, za ĩdã'ázém na Zeruzarë ãma. ³² Te te sima rowasu'u za'ra ré, te Pedru norĩ hã tinhotõ za'ra. Sõtõ pese za'ra di. Oto utu za'ra wamhã, ma tô Zezusi hã 'madã'ã za'ra. ĩhãiba na hã rowa'a sa'ětë di. Aibã norĩ zama ĩ'rata ĩsima'wara zama ma tô 'madã'ã za'ra. ³³ Aibã norĩ hã oto apã tiwi neb zahuré wa za, te Pedru hã Zezusihi ma tinha, ãne:

— Rowahutu'wa, ãme wama rowë za'ra di. Si'ubdatõ, wa za aima 'ri za'ra wa'aba ni, aihãiba bã wa'aba, ate da hã, duré Mozésihi te da hã, duré Eriasihi te da hã. — ãne te tãma tinha, te te rosa'rata ãna, Pedru hã. ³⁴ Tawamhã Zezusihi ma, te te nharĩ ré, ma hãiwa nhirõtõ'a za'ëne hã we hãiba zuwa za'ra, Zezusi norĩ hã. Taha wa, ma tãma tipahi za'ra. ³⁵ Hãiwa nhirõtõ hawi, te we 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Ā hã ĩ'ra, te ĩpisudu. Ma'ãpé ĩsimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono za. — ãne te we tãma nharĩ za'ra, Pedru norĩ ma.

³⁶ We tãma mreme pari wamhã, siwaprosi te oto za, Zezusi hã. Ari'iwi te a'ã tihãimana za'ra, mreme ãna, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Ni'wai ma, te te rowasu'u za'ra õ di a'ã, te te ĩ'madã'ã za'ra zém na hã.

Zezusi hã, ai'reputu ma, wa'uburé te te ĩmezé wasu'u
Mateusi 17.14-20; Marcusi 9.14-29

³⁷ Tawamhã awëpsi ma tô ëtë 'rãihã hawi si'ra za'ra, Zezusi norĩ hã. Taha wa, da'ahã na ma tô danhopëtë za'ra, Zezusihi u ĩdasi'aba'ré hã. ³⁸ Aibã hã dawa'wa ĩsa hã ma tô 'mahã, ãne:

— Rowahutu'wa, ĩ'ra ma, wa aiwi rowaptë, ĩma pese da. ĩ'ra misire hã, ai'repudu. ³⁹ Wa'uburé hã te za upi. Te te upi wamhã, te za tizadari, ĩ'ra hã. Te za sitete. Te za sadaiproi watobro. Te te 're u'a u'âsi. Te te sazãri õ

di. Õne u'ã. ⁴⁰ Asiré 're ĩnomro mono norĩ ma, wa tô aré tãma 'ru za'ra, wa'uburé te te tãma me za'ra da. Taza-hã, te te tãma mei waihu'u za'ra õ di. — ãne te Zezusihi ma rowasu'u, ĩmama hã.

⁴¹ Tawamhã te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E niha bétë, ai'rata 're ĩnhamra u'âsi aba mono nherë, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono õ di, te 're ĩaipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. E niha te aiwasété na si 're anomro aba mo. E ĩpë'ézé u'âsi, wa za ai'rata 're ĩmorĩ 'wa, 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono õ wa. — ãne te tãma nharĩ za'ra. Taha wa, te aibã ma tinha, ãne:

— We ĩtëme saprõni pé, ai'ra hã.

⁴² Tawamhã te te ĩtëme saprõni ré, ma tô wa'uburé hã 'marõwĩ. Te sitete. Taha wa, te Zezusi hã tãma rob'ru, ai'reputu hawi watobro da. Taha wa, ma ĩhawi watobro. Rowë na te oto 're sãmra, ai'repudu hã. Taha wa, te Zezusi hã ĩmama ma tinha, ãne:

— Āhãta ai'ra hã. Tãma rowë di oto. — ãne ma tô ĩmama ma waihu'u, Zezusi hã. ⁴³ Taha wa, ma ãma tatob'uzu za'ra ni, waihu'u pese uptabi wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã.

Zezusi te te 're ĩda'apese mono zém na, ãma datob'uzu za'ra ré, te tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma Zezusi hã tinha, ãne:

⁴⁴ — Wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba zém na, aipo're si'ãri za'ra wa'aba õ di za. Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã te za dasima ĩhãiba nhomri ni. — ãne te tãma siwasu'u za'ra.

⁴⁵ Tane nherë, te te siwi waihu'u za'ra õ di, te te sina ĩrowasu'uzém na hã. Ma tô tiwi sawi za'ra Zezusi hã, te te waihu'u pese za'ra tã da a'ã, te te sina ĩrowasu'uzé hã. Taha wa, te te sina ĩrowasu'uzé ma, pahi za'ra wa, te te siwi sadanharĩ za'ra õ di, ãma. Taha wa, te ari'iwi ai'ubumro.

Dama ĩpire wasu'u

Mateusi 18.1-5; Marcusi 9.33-37

⁴⁶ Tawamhã sima ĩ'maipire zõ sõpré wa, ãma sisaze za'ra õ wa, te timreme na 'rãwi si'wapé za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. ⁴⁷ ĩsimirosa'rada hã ma tô waihu'u za'ra, Zezusi hã. Taha wa, ma tô ai'uté hã sisababa tisã. ⁴⁸ Te duré tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Ni'wam norĩ hã te te 're ĩzawi pese za'ra mono wa, ai'uté zõ 're tob'uzu za'ra mono wamhã, ta norĩ u'ãbã te duré ĩzõ 're tob'uzu za'ra. Tawamhã, e ĩzõ si te 're tob'uzu za'ra. Mare di. We ĩzatõrĩ'wa zõ zama te duré sô 're tob'uzu za'ra. Dama ĩwapu norĩ hã 're sawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, asima ai'maipire zõ asõpré wa'aba ãna, wa za aipire na te 're ai'awaihu'u 'wa. — ãne, Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zezusihi wë'wa norĩ wasu'u

Marcusi 9.38-41

⁴⁹ Tawamhã Zuwã hã te tinha, ãne:

— Rowahutu'wa, aibã, wa tô 'madã'ã za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're ĩrob'rui mono hã, dama 're

wairébé mono da. Taha wa, ma tô dama 're wairébé. Ō hã, wasiré 're morí ò di. Taha wa, wa tô tiwi sawi za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're arob'ru tô mono da, wasiré 're morí ò wa. — Āne te Zezusihi ma siwasu'u, Zuwã hã.

⁵⁰ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharí za'ra, Zuwã norí ma:

— Tiwi sawi za'ra wa'aba ò di za, ĩsimiromhuri hã. Āté ni'wa hã te te 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono ò di za. Tane wamhã, aiwë wa'aba 'wa na, te za ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, aibã hã aiwë wa'aba 'wa, 're morí nherë, tiwi sawi za'ra wa'aba ò di za, ĩsimiromhuri hã. — Āne, Zezusi te tãma roti za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norí ma.

Samaritanu norí hã, Zezusihi zô ĩtob'uzu za'ra ò zé wasu'u

⁵¹ Zezusi hã hãiwa u za ĩmorízé hã romhuture wa, ma tô sina roti, Zeruzarë u morí da. ⁵² Taha wa, ma tô aibã norí hã sisõwa satõrĩ za'ra, ĩsãmrazéb da hã, te te sô 'maipisutu za'ra da. Si'aba'rëi wamhã, ma tô aihutu, 'ri wa'õtõ u. Samaritanu norí rob ãma, 'ri wa'õno hã. ⁵³ Sihutu wamhã, sô tob'uzu za'ra ò di, samaritanu norí hã. Zeruzarë u, za morí wa, te te sima wë za'ra ò di, ĩrata sãmra za'ra da, Zezusi hã. ⁵⁴ Tawamhã samaritanu norí wasu'u, ma tô wapari zahuré, Ti'adu norí hã, Zuwãhã me. ĩwasu'u hã te te wapari zahuré wamhã, te Zezusi 'mahãrã zahuré, ãne:

— E aima wë di, unhama zô wahãrã da, hãiwa hawi we te te da'uprosi da. — Āne te 'mahãrã zahuré.

⁵⁵ Taha wa, ma Zezusi hã ĩtëme aipi'ra zahuré. ĩmreme hã ma tô tiwi sisisi zahuré. ⁵⁶ Taha pari, ma tô ai'aba'rë, 'ri wa'õtõ hãiba amoi u.

Zezusi te te dama ĩrotizé wasu'u, sena na ĩsiré 're danomro mono da

Mateusi 8.18-22

⁵⁷ Tawamhã bâdãdi na si'aba'rëi ré, te aibã hã Zezusihi ma tinha, ãne:

— Nimomo 're aimorí wamhã, asiré, wa za 're mo. — Āne te Zezusihi ma tinha.

⁵⁸ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— Wapsã wawëre hã, ab're 're ĩsõrõwa hã. Si norí hã te duré tizasi hã te te sima 're 'manharí za'ra, tinhorõwa da hã. Tanei ò di wa hã, ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã. Marí ĩma hãimana ò di, 're ĩwa'utu mono zéb da hã. Hãwi si wa datëme 're morí u'ã. — Āne, Zezusi ma tô tãma siwasu'u.

⁵⁹ Tawamhã Zezusi te aibã hãiba amo 'mahã, ĩsiré morí da. Taha wa, te asa tãma tinha:

— Apito, a'ã apã ĩmorí, nimahã bâtã na ĩmama hã ĩwi dã'ã wa, ĩsisa'u te ãma ti'a da. — Āne te sina 'mahã.

⁶⁰ Tane nherë, te aibã ma tinha asa:

— Īdã'ã norí hã te za tisiré ĩdã'ã norí ãma, te te 're ti'a za'ra. A hã te za datëme 're aimo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwë mono zém na, 're da'apo're pu'u mono da. — Āne te aibã ma tinha.

⁶¹ Aibã hãiba amo hã te duré Zezusi 'mahã, ãne:

— Wa hã wa za asiré 're mo. A'ã ĩsisãnwã norí, te sawi za'ra, ĩsisa'u. — Āne te Zezusihi ma tinha.

⁶² Taha wa, ma tô tãma ãma romnhimiré Zezusi hã, ãne:

— Āté ni'wa hã te za romhuri na sãna'rata, ti'a te te hãibãdã da. Siwa'rãmi te te nasi 'madã'ã wamhã, tinhib'apito ma, romhuri'wa da hã mare di. Tane duré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwë mono zém na romhuri'wa da hã mare di, misi, da te 're pisutu za'ra mono ò wa. — Āne ma tô aibã ma waihu'u, Zezusi hã.

Aibã ahã na, Zezusi te te datëme ĩsatõrĩ za'ra zé wasu'u

10 Taha pari, ma tô Zezusi hã aibã ahã na pisutu za'ra, ĩsõwa datëme 're nomro mono da, ⁷² na aibã norí hãiba za'ra hã. Maparane si, ma tô te te apisutu, 'ri wa'õtõ mono bâ ĩwana te te datëme ropéi mono da, za datëme ĩmorízé wana, datëme si'aba'rë da. ² Taha wa, si'aba'rëi ò ré, te tãma romnhimiré za'ra, ãne:

— Amnho hã sa'ëtë na 're simi'wara mono wamhã, duré romhuri'wa norí hã umrore wamhã, te za buru tede'wai wi waptëre za'ra, sada dasitob da. Tane a norí wa'wa hã ai'umrore wa'aba wa, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi 're ĩrowaptëre za'ra wa'aba mo, te te 're da'apisutu mono da, ĩsadawa wasu'u'wa da hã. ³ Te za oto datëme 're ĩropéi wa'aba mo. Pone'ërebã 'ra, robzahi wa'wa u 're ĩsisi mono ne, wa za datëme asatõrĩ za'ra wa'wa, datëme 're ropéi wa'aba mono da oto. ⁴ Marí hã asiré 're 'wasari aba mono ò di za, ro'wapézé hã, duré rob'ui'prazé nhemézé hã, duré aipara'uza hã. Duré, 're asimizahãri za'ra wa'aba mono ò di za, bâdãdi wa, 're dazawi za'ra wa'aba mono da. ⁵ Duré, danhorõwa u 're aihutu aba mono wamhã, te za a'ã 're ĩdazawi za'ra wa'aba mo, rowë na 're dahãimana za'ra mono da. ⁶ Simizawi pese wamhã, 'ri tede'wa hã rowë na te za 're hãimana. Mreme wasété wamhã, rowë na 're hãimana mono ò di za. ⁷ Datëme 're aihutu aba mono wamhã, 'ri baba 're anomro aba mono ò di za. 'Re aihutu aba mono zéb ãma si, te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Tame te za danhipi hã da te aima 're ĩsõmri za'ra wa'aba mono na 're asaihuri aba mo. Tame te za duré 're ĩãhuri aba mo. Romhuri'wa pawãã hã tãma 're ĩwairébé mono ne, te za taré asa hã da te aima 're sõmri za'ra wa'wa, wa'ãbã ãna asimirowasu'u wa'rãmi wa'aba.

⁸ — Datëme 're aihutu aba mono wamhã, átë 're aihutu aba mono wi, te za da te 're asawi za'ra wa'wa. Duré danhipi, da te aima 're ĩsõmri za'ra wa'aba mono na te za 're asaihuri aba mo. ⁹ Tame 're ai'ubumroi wa'aba mono ré, te za 're ĩdapese za'ra wa'aba mo. Duré te za ãne dama 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo: "Āhãna bâdã hã ma tô oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã da'ãma 're ĩsib'a'uwë mono zéb da hã." Āne te za dama 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo.

¹⁰ Datëme 're aihutu aba mono wamhã, da te 're asawi za'ra wa'aba mono ò di za átë. Taha wa, te za dahawi 're aiwairébé aba mo. Dahawi 're aiwairébé aba mono

ô ré, te za dama 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo, âne: "Wanhimirowasu'u na, ma tô asiwi ĩwawě'ô za'ra wa'wa. Taha wa, wa za wapara zapru hã wamirĩ za'ra ni, rere'e da, ti'a hã, aiwasété na âma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Āhãna bádâ hã ma tô oto ĩwa waptārã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'âma 're ĩsib'a'uwě mono zéb da hã. Āne na, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa." Āne te za aiwě'ô'wa norĩ wa'aba ma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo. — Āne te tãma roti za'ra, Zezusi hã.

¹² Ma duré tãma waihu'u za'ra, âne:

— Niwapsi, aiwě'ô'wa norĩ wa'aba ma hã, 're robze za'ra mono ô di za. Niwapsi bádâ hã ĩwa ĩwaptã'ázém na, te za dazô nhamra, marĩ, da te 're ĩmanharĩ za'ra mono zém na, te te 're da'awaihu'u mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Sodoma âma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma, te te ĩrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za tô aiwě'ô'wa norĩ wa'aba ma, te te tãma 're arob'manharĩ za'êtê. — Āne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zezusihi wě'ô'wa norĩ wasu'u

Mateusi 11.20-27

¹³ Tinhimiroti na ma tô duré âne âma uzusi, Zezusi hã:

— Corazi na 'ri wa'ô'tô nhisi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za, Besada na 'ri wa'ô'tô nhisi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma zama. Marĩ, dama ĩmanharĩ waihu'u'ô hã asô'a za'ra wa'aba, te 're ĩab'manharĩ wě mono ne, Tiru âma 'ri nho'ômo âma, duré Sido âma 'ri nho'ômo âma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ nho'a, te dama 're ab'manharĩ mono 'wa'âhã, duré te aré ta norĩ hã 're sipizari za'ra, ti-wasété wi. Tiwasété wi 're ĩsipizari za'ra mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da, te aré 'ru'a hã ti'rã âma te te 're sa'wari za'ra. Te duré aré sa'u ĩhâiro na 're si'uzza za'ra. ¹⁴ Tane nherê, tanei ô di, a norĩ wa'wa hã. Niwapsi 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma ĩsipo'ozéb âma hã, Tiru âma duré Sido âma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma, te te ĩrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za te te 're aihã za'ra za'êtê za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ¹⁵ Capana'u âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, e danhipai u aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ma tô asina 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Ropipa u si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're asãmra 'wa. — Āne Zezusi ma tô tãma nharĩ za'ra, da'âma pê'ézé uptabi wa.

¹⁶ Tawamhã te tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, âne:

— Ni'wam norĩ hã ĩzadawa wasu'u na, te te 're aiwaparĩ pese za'ra wa'aba mono wamhã, ĩmreme 'madã'â pese 'wa na, wa za ta norĩ hã te ĩsina 're awaihu'u. Duré ni'wam norĩ hã ĩzadawa wasu'u na te te 're aiwě'ô' za'ra wa'aba mono wamhã, ĩwě'ô'wa na, wa za duré ta norĩ hã ĩsina te 're awaihu'u. We ĩzatõrĩ'wai wě'ô'wa na zama, wa za ta norĩ hã te ĩsina 're awaihu'u. — Āne ma

tô tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, Zezusi hã.

Aibã norĩ, Zezusihi u apã ĩsihutuzé wasu'u

¹⁷ Tawamhã datême 're nomro mono pari, ma tô apã aihutu ĩtême, aibã norĩ hã, 72 na ĩhãiba za'ra hã. Tãma rowě za'ra wa, toi uptabi za'ra di. Taha wa, te âne siwasu'u za'ra, Zezusihi ma:

— Wanhib'apito, asisi na, wa tô wa'uburé ma, wa te 're rob'ru za'ra, dahawi 're wairébé mono da. Taha wa, ma tô te te 're wawapari za'ra, ta norĩ hã. — Āne te tãma siwasu'u za'ra.

¹⁸ Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tãma waihu'u za'ra, âne:

— Tane tô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Satanasi hã wa'rui'wa hã hãiwa hawi time. Waptã'ã wamhã, wa tô 'madã. Wara sina, ma waptārã, tãiwap-sa'a ne. ¹⁹ ĩwaparĩ pese za'ra wa'aba. Wa tô aima waihu'u za'ra wa'wa, ĩzadawa para, wahi norĩ hã duré apa'apa 'wa nhi'oto norĩ hã, aipara na 're simroi wa'aba mono da. Wa'rui'wa hã dama siptete nherê, te za asiptete sina tiwi 're anomro aba mo. Tawamhã te te 're aihõsi za'ra wa'aba mono ô di za, wa'rui'wa hã. Niha te te aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono ô di za.

²⁰ Asimirob'ru zarina wa'aba, wa'uburé hã dama 're wairébé mono wa, ma tô 're ato za'ra wa'aba mo. Tane nherê, taha nhipai u te za 're ato uptabi za'ra wa'aba mo, asisi hã hãiwa âma 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, asisi uil'ére za'ra wa'wa hã. — Āne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

²¹ Tame 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ézani te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina, te 're to, Zezusi hã. Toi uptabi di oto. Taha wa, te Timama ma tinha, âne:

— ĩmama, a hã Danhib'apito uptabi, hãiwa âma zama, ti'ai âma zama. Ā norĩ hã marĩ te te waihu'u za'êtê za'ra ô di. Tane nherê, ma tô marĩ ĩwě hã tãma ĩwaihu'u za'ra. Rowaihu'u pese 'wa norĩ ma hã, marĩ hã ĩwě hã tãma waihu'u za'ra ô di. Tane tô, ĩmama. Asima ĩwězéb uwaibaba, ma tô ã norĩ ma si a'ã ĩwaihu'u za'ra, marĩ ĩwě hã. Taha wa, wa ai'ãma ĩwata, asõpru wa. — Āne te Timama ma tinha, Zezusi hã.

²² Te duré tãma nharĩ za'ra, aibã norĩ ma:

— ĩmama ma tô ĩma waihu'u, uburé 're ĩhâimana mono zé hã. Ni'wam norĩ hã si'uihã na te te 're ĩwaihu'u za'ra mono ô di, 're ĩhâimana mono zém na hã. ĩmama si ma tô ti'ra na ĩwaihu'u pese, 're ĩhâimana mono zém na hã. Duré dasi'uihã na ĩmama, da te 're waihu'u za'ra mono ô di za. ĩwétési wa tô ĩmama hã waihu'u pese, 're ĩhâimana mono zém na hã. Te ĩsima 're ĩawě mono zéb uwaibaba si, wa za ni'wam norĩ ma, te 're awaihu'u, ta norĩ zama ĩmama hã te te waihu'u za'ra da, 're ĩhâimana mono zém na. — Āne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²³ Taha pari, ma tô aipi'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ u, siwaprosi te te tãma rowasu'u za'ra da. Taha wa, te âne tãma nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã aima 're rowě za'ra wa'aba mono di. Atõmo na ma tô 're ĩmadã'ã za'ra wa'aba mo, te

dama 're ĩ'ab'manharĩ wě mono zé hã. Aiwana wa'aba, ma tô da'ahã na 're dasi'ubumro, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã, danhib'apito norĩ za-ma. Ta norĩ hã ma tô aré te te sima 're wě za'ra, te te 're 'madâ'â za'ra mono da, 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mono zé hã. Ma tô duré te te sima 're wě za'ra, te te 're wapari za'ra mono da, 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zé hã. Taha wa, a norĩ wa'aba ma si, 're rowě za'ra wa'aba mono di. — Āne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Samaritanu 're ĩmorĩ wě wasu'u

²⁵ Tame ma tô aibã hã wahudu hãwi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa hã. Zezusi te te ĩroti na te te pibu da, ma tô ãne 'mahã:

— Rowahutu'wa, e marĩ, wa za te 're ab'manharĩ ĩwě hã, 're ĩhãimana u'âsi mono zéb da hã, te ĩsina uwaim-rami da hã, hãiwa ãma. — Āne te 'mahã.

²⁶ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— E niha 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na, ĩwasu'u na rob'ui'éré hã. E niha asimirosa'rada hã, ãma. — Āne te sadanha.

²⁷ Taha wa, ma tô aibã hã ãma sada'ã asa:

— 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, Asib'apito za'ra wa'wa hã 're morĩ wa, te za asiwi 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za ĩsimiroti na ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za duré asimil'ě na tãma 're ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo. Te za duré 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo, uburé. Marĩ ĩwě zô asima 're asôpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asôpré wa'aba mo, ĩwě zô. Āne ĩsimiroti na rob'ui'éré hã. — Āne ma tô aibã hã Zezusihi ma rob'rãzarõtô.

²⁸ Taha wa, te Zezusi hã asa duré tãma tinha:

— Tane tô. ĩ'uwaibaba ma tô ĩma ĩwaihu. Tawamhã, taha zarina 're aihãimana mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'rata te za 're aihãimana u'âsi mo, hãiwa ãma. — Āne te aibã ma tinha.

²⁹ Aibã hã, uburé te te 're da'azawi pese mono ô di. Taha wa, te asa Zezusihi ma tinha:

— E 'wam norĩ hã wa za wa te 're sawi pese za'ra. — Āne te Zezusihi ma tinha.

³⁰ Taha wa, te Zezusi hã tãma romnhimire'é, ãne:

— Aibã hã ma tô si'ra Zeruzarē hawi, Zerico u morĩ da. Tawamhã morĩ ré, ma tô sô wairé, ĩsipsaihuri norĩ hã. ĩ'uza, ma tô tiwi sani za'ra. Te te siwi 're pré'é. Te aré oto siwi tĩwĩ. Te te siwi 're pré'é mono pari, te oto ai'aba'ré. ³¹ Tawamhã ĩsa'u za'ra si te sasedoti hã mo duré, da te ĩ'u'iti wa'wai baba, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa hã. Aibã hã te te sãmri wamhã, bådãdi zadaré niwĩ, te timorĩ waré, ĩsiti.

³² Tawamhã aibã ĩhãiba amo hã te duré ĩwa'wai baba mo, Réwihĩ nhihudu hã, sasedoti norĩ pawapto'wa hã. Aibã te te 'madâ'â wamhã, te duré bådãdi zadaré niwĩ mo, ĩsiti. ³³ Tawamhã te duré aibã hãiba amo hã ĩwa'wai baba mo, darob amoi u morĩ da. Ta hã, samaritanu. Ta hã ma tô 'madã, aibã ĩhãzé ré hã. Te te 'madã'â wamhã, ma tô ãma tip'ě'ézé. ³⁴ Taha wa, ma tô

ĩtēme mo. Ma tô 'wa're upsô, rob'rãi wa'u ĩsé na. Taha pari, ma tô 'wa're u'ré, rob'rãi wa'u na, ĩwab ré na. Te te u'réi parimhã, ma tô 'wa're ubu. Taha pari, ma tô tin-himizama ba nhisiwi tihi, 're ĩdanhimi'wara mono zéb u te te hiri da. Tame te 'madã, a'ã. ³⁵ Tawamhã awēmhã, rob'uiprazé hã ma tô 'ri tede'wai ma tisô, ma-parane ĩsapotore hã, ĩtē'ubuzi'a prata 'manharĩ hã. Te tãma tinha, ãne: "ĩzô 'madã'â pese. Apã we ĩmorĩ wap-si, wa za aima wa'ãbã 'rãsutu, ĩwab ô wamhã, rob'uiprazé hã." Āne ma tô 'ri tede'wai ma tinha, samaritanu hã. Āne samaritanu wasu'u hã. — Āne ma tô rowasu'u Zezusi hã, rowahutu'wai ma.

³⁶ Tawamhã Zezusi hã te oto aibã hã ãma sadanha:

— Aibã si'ubdatô, ma tô siparabãsi aibã wa'wai baba ai'aba'ré, da te aré ĩwĩrĩ wa'wai baba. E 'wa hã ĩsawi pese 'wa, te 're mo. — Āne te sadanha, Zezusi hã.

³⁷ Taha wa, te asa tãma tinha:

— Aibã pawapto'wa, ta hã ĩsawi pese 'wa. — Āne te Zezusihi ma tinha.

Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Tane tô. Mo oto aimorĩ, ĩsine 're aimorĩ da. — Āne ma tô tãma waihu'u Zezusi hã, rowahutu'wai ma.

Zezusi te te Mata norĩ ĩsabuzé wasu'u, Marizaha me

³⁸ Tawamhã Zezusi norĩ hã te duré ai'aba'ré, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ me. 'Ri wa'õtô u, ma tô aihutu. Si-hutu wamhã, ma tô pi'ô hã Zezusihi ma tinha, 'ri para u sisisi da, Mata na pi'ô nhisi hã. ³⁹ 'Ri para u sisisi wamhã, ma tô Mariza hã Zezusihi 'rata nhamra, ti'a, ĩsimirowasu'u hã te te wapari da. Mataha no, Mariza hã. ⁴⁰ Mata hã si'wa'rutu di, 'ri paramhã romhuri hã ahã wa. Taha wa, te Zezusihi u mo, Mata hã. Āne te tãma tinha:

— ĩno hã, ĩ'ãma sapa'a ô di. ĩsiwaprosi, wa romhu. Romhuri hã ahã di. ĩ'ãma aip'ě'ézé wamhã, ma'ãpé we ĩtēme satōrĩ, te te ĩpawapto' da. — Āne Mata te Zezusihi ma tinha.

⁴¹ Taha wa, ma tô Wanhib'apito hã asa tãma tinha:

— Mata, marĩ hã ahã wamhã, tô asi'wa'rutu di.

⁴² Marĩ hã misi ĩwě hã asima pisutu ô di. Ta hã ma tô Marizaha si sima pisutu. Taha wa, ni'wa hã ĩwě hã te te tiwi ãri ô di za, te te ĩwaparizé hã. — Āne Zezusi ma tô Mataha ma waihu'u.

'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, 're ĩdamreme zusi mono zéb da na, ãma ĩsisanhozé wasu'u

Mateusi 6.5-15; 7.7-11

11 Tawamhã nimahã bātã na, te Zezusi hã nhamra, Timama ma, mrema da. Tãma mrema pari, ma tô misi ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã 'mai'mahã:

— Wanhib'apito, ma'ãpé wama waihu'u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, 're ĩwamreme zusi mono zéb da hã, wa te waihu'u za'ra da. Zuwã hã tinhimi'ubumro norĩ ma, te te ĩwaihu'u ne, te za wama ĩwaihu, wa te waihu'u za'ra da. — Āne te tãma tinha.

² Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Āne te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma:

“Wamama, asisi wě na uburé da te 're aiwaihu'u za'ra mono da, wa aima da'āma 're ĩmreme. Uburé da'āma 're asib'a'uwě mono da, wa duré da'āma 're ĩmreme.

³ Awě sidāpāsi, wei wama 're anhomri mono, wasa hā āma 're ĩwasaihuri mono zéb da hā.

⁴ Dawasédé hā da te wa'āma 're 'manharĩ za'ra mono wa, wa te wasina 're ĩ'madā'ā za'ra mono ō zarina, a hā duré wa'āma 're ab'madā'ā mono ō di za, wawasédé hā.

Duré, 're wa'ab'madā'ā nhimini mono ō di za, Wa'uburé hā te te 're wa'a'upi mono wa, wawasété u 're warere'e tō mono da.”

Āne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

⁵ Taha pari, te tāma āma romnhimiré'é za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, āne:

— Āté, asiwadi te za mara wa'wa atēme ti'maiwisi 'wa, asōrōwa wa'aba u hā. Tawamhā, áté marĩ ō wa, te za ai'maimorĩ 'wa, asiwadi hāiba amo nhorōwa u. Rowi, te za tāma ĩ'manharĩ 'wa: “Wa we atēme mo, ĩ'u'ētē wapu hā ĩma 'manhomri da a'ā taré. Taha wa, te za si'ubdatō ĩma ĩsō a'ā. ⁶ Nimosi ma tō we ĩtēme wi, ĩsiwadi hā, romhā hawimhā. Tane nherē, marĩ ō di, te tāma ĩsōmri da hā.” Āté, āne te za tāma ĩ'manharĩ 'wa, 'ri tede'wai ma.

⁷ — Taha wa, te za áté asa aima 'manharĩ 'wa: “Tane nherē, ĩ'utu zei ō di. Taha wa, ĩ'u'ētē wapu hā te aima sōmri neza. Wa tō 'rinhito. ĩ'ra norĩ me, wa oto wan-hotō za'ra ni.” Āté, āne te za aima 'manharĩ 'wa, asiwadi wa'wa hā. Tazahā, te za sō wahudu, ĩ'u'ētē wapu zō, tiwi ĩwaptērēzéb uwaibaba, te te aima 'manhomri da. E marĩ wa, te za aima 'manho. E asiwadi wa, te za aima 'manho. Mare di. Taha wab ō di. Marĩ ō wa, nasi tiwi waptērē wa, te za aima 'manho. ⁹ Taha wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono wi, te za ĩwě hā 're ĩwaptērē u'āsi za'ra wa'aba mo. Tawamhā te za tō te te aima 're anhomri 'wa. ĩwě zō si te za duré asima 're asōpré u'āsi aba mo. Tawamhā taha zarina te za tō te te aima āma 're a'uwa'imrami 'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, 'rāwi aima 're hāimana za'ra wa'aba mono da. Duré ni'wa hā 'ri tede'wa zō, te te 're ĩ'ridawa ta'a mono ne, te za ĩwě hā tiwi 're ĩwaptērē za'ra wa'aba mo. Tawamhā 'ri tede'wa te te tāma ĩ'ridawa ne, te za tō te te aima 're anhomri 'wa, ĩwě hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā.

¹¹ Āne, wa za duré aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Damama na 're ai'maihāimana aba mono wamhā, áté ai'ra hā pe'a hā te za aiwi waptē. E tawamhā, te za wahi hā tāma ĩsō. Mare di. Pe'a si, te za tō tāma ĩsō, te te 'rēne da. ¹² Duré ai'ra hā, si'a're hā te te aiwi waptērē wamhā, e te za apa'apa 'wa nhi'odo hā tāma ĩsō. Mare di. Si'a're si, te za tō tāma ĩsō. ¹³ Tane duré, a norĩ wa'wa hā 're anomro wě uptabi aba mono ō nherē, te za marĩ ĩwě si tō ai'ra norĩ ma 're ĩsōmri za'ra wa'aba mo. Aimama 'wa hā hāiwa āma 're ĩhāimana mono hā, te za asōpru wa'aba zém nhipai u, ĩwě hā te te aima 're sōmri za'ētē za'ra wa'wa, tiwi 're rowaptērē za'ra wa'aba mono wamhā. Tipě'ezani hā te za te te aima 're

anhomri 'wa. — Āne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Bezebu na, wa'uburé norĩ wada'uri'wa nhisi wasu'u
Mateusi 12.22-32; Marcusi 3.20-30

¹⁴ Tawamhā Zezusi hā aibā ma, ma tō wa'uburé hā time. ĩpě'ě 're, sāmra wa, mreme waihu'u ō di aré, aibā hā. Oto aibā hawi watobro wamhā, ma tō mreme watobro, aibā hā. Taha wa, ma tō āma tatob'uzu za'ra ni. ¹⁵ Tazahā, ni'wam norĩ hā dame ĩsimasam norĩ hā, te Zezusihi ma nharĩ wasété za'ra, āne:

— Bezebuhu zadawa para, ma tō wa'uburé hā te te dama 're anhamra, wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para. — Āne te tāma nharĩ wasété za'ra.

¹⁶ ĩhāiba amo norĩ hā te duré wada'uri za'ra, āne:
— Ma'āpé wanho'a, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ō hā wama 'manharĩ za'ra na, aiwaihu'u pese na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa para, wa'uburé, dama 're ĩ'anhamra mono na, wa te aiwaihu'u za'ra da. — Āne te wada'uri za'ra. ¹⁷ Taha wa, ma tō sina waihu'u za'ra, te te āma ĩrosa'rata wasété za'ra na, Zezusi hā. Taha wa, te tāma āma romnhimiré'é za'ra, āne:

— Danhib'apito nhib'a'uwě norĩ hā 'rāwim nherē, oto sisada 're simasa mono wamhā, te aré 're si'uprosi. Duré, dasisānawā nherē, dasisada 're dasimasa mono wamhā, te aré 're dasi'uprosi. Tane duré, Satanasihini nhib'a'uwě norĩ hā sisada 're simasa mono wamhā, e niha te za sina 're sapa'a za'ra. Waihu'u ō di, ta norĩ hāimanazé hā. Ma tō ĩma ĩnharĩ za'ra wa'wa, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé te dama 're ĩ'anhamra mono na. Asiré norĩ hā bété. E 'wa sadawa para, te bété wa'uburé norĩ hā te te dama 're sāmra, ta norĩ hā. E Bezebuhu zadawa para. Mare di. Āne, wasu'u za'ra wa'aba ō di. Taha wa, ma tō ĩwasu'u za'ra wa'wa, ĩupa na, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé, te dama 're ĩ'anhamra mono na. ²⁰ Tō sena, wa 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa para si, te dama 're anhamra, wa'uburé hā. Taha zarina si, te za oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tō sena 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ai'āma 're ĩsib'a'uwě za'ra wa'aba mono zéb da, te te āma ĩsāna'rata na hā. — Āne ma tō tāma waihu'u za'ra, Zezusi hā.

²¹ Te duré tāma āma romnhimiré'é za'ra, āne:

— Āté, aibā ĩsiptede hā te za 're 'manhamra. Tawamhā si'wa'rutu ré, te za tinhorōwa te te dawĩ 're 'madā'ā pese. Taha wa, te za rowě na sa 're romnhimi'wara, ĩsibro hā, da te upi āna. ²² Āté aibā ĩsiptete u te za oto wi, ĩsipai u ĩsiptete uptabi hā. Tāma siptete wa, te za 'marōwĩ. Te za tiwi waibu ĩsi'wa'rudu hā, te te ĩ'umnasizé hā. Uburé ĩsibrob zama te za tiwi waibu. Tawamhā te za oto dama āma aipé. — Āne te tāma āma romnhimiré'é za'ra, Zezusi hā.

²³ Te duré tinha:

— Ni'wam norĩ hā ĩwě'wa 're nomro mono ō wamhā, ta norĩ hā te ĩzada 're hāimana za'ra. Duré ni'wam norĩ hā te te 're ĩpawaptob za'ra mono ō wamhā, ĩtēme te 're ĩda'ubumroi mono na hā ta norĩ hā ĩnhiti dazatōrĩ'wa na te za 're hāimana za'ra. — Āne ma tō tāma waihu'u za'ra, tiwě'ō'wa norĩ ma.

²⁴ Te duré tãma ãma romnhimiré'é za'ra, Zezusi hã, ãne:

— Áté wa'uburé hã te za aibã hawi 'maiwatobro. Te za duré a'ubuni wi 're mo, â'õ wa'wai baba. Te za dazô 're rítí. Dazô 're rítí baba mono wa, nimomo wa'utu õ wa, te za sima tinha: "Ínhorõwa 'rata u, wa za apã mo, ãma 're Ínhorõwa u'ãsi mono da, ípě'ě 'remhã." Áne te za sima tinha. ²⁵ Tawamhã te za apã mo aibã u, ípě'ě 're, apã sébré da. Tawamhã íhawi watobro haré, te aré hãiba baba na 're hãimana, 'ri hã baba na 're simasa mono wa, 'ri 're wa'wa su'u na 're ísimasa mono ne, duré 'ri paramhã robza'ra wě u'ãsi, 're íromnhimi'wara mono ne. Taha wa, wa'uburé ma, wě di, aibã hã apã ãma 're ísõrõwa mono da hã. ²⁶ Tawamhã te za rob u watobro, tisiré norí zô morí da, wa'uburé hã. Tawamhã te za ítême áwisi za'ra, 7 na íhãiba hã ísipai u íwasété uptabi za'ra hã, si'u ãma 're sõrõwa za'ra mono da, aibã ãma. Tãma rowě prã ti aré, wa'uburé misi, ãma 're sõrõwa mono ré hã, ípě'ě 'remhã. Ahã na oto ãma 're sõrõwa za'ra mono wa, tãma rowě'õ uptabi di oto. — Áne, Zezusi ma tãma rowasu'u za'ra.

²⁷ Taha wasu'u te te dama wasu'u pari, te pi'õ hã Zezusihi ma tinha, dawa'wa ísa hã:

— Asépata'wai ma, 're rowě mono di za, aiprédu'wai ma. A hã ísimiprédu wa, tãma 're rowě mono di za. — Áne te pi'õ hã Zezusihi ma tinha, mreme 'rãihã na.

²⁸ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— Tane tã. Tãma 're rowě mono nherě, ísipai u ni'wam norí ma, 're rowě uptabi za'ra mono di za. Ni'wam norí hã, 'Re íhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono wamhã, duré te te 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, tãma 're rowě uptabi za'ra mono di za. — Áne ma tã pi'õ ma waihu'u, Zezusi hã.

Zonahã wasu'u, apito Saromahã wasu'u me

Mateusi 12.38-42; 16.1-4; Marcusi 8.11-13

²⁹ Tawamhã Zezusihi tême ma oto dasina tahã'ã ni. Taha wa, te dama tinha:

— E niha ã nimosí dapoto té mono hã í'aihãimana wasété za'ra wa'wa. Ma tã íma í'ru za'ra wa'wa, marí dama í'manharí waihu'u'õ hã te 'manharí da, asõ'a za'ra wa'aba, íwaihu'u pese na, 'Re íhãimana u'ãsi mono te te íwěsãmri na, íwaihu'u za'ra wa'aba da. Taha wa, taré 'madã'ã za'ra wa'aba da, niha te 'manharí õ di za. 'Re íhãimana u'ãsi mono hã, tiwaihu'u pese na niha Zonahã ma, te te í'manharí wě ne, te za íwapsi 'manha, dama í'manharí waihu'u'õ hã. Duréihã, Zonahã ma, te te 'manharí wě wamhã, ísadawa para datême ímorí na, ma tã waihu'u za'ra, Niniwé ãma 're ídasi'ubumroi mono norí hã. Tane, wa hã ti'ai ãma dasiré ípoto ma, te za niha íma 'manharí wě, ísadawa para atême ímorí aba na, íwaihu'u za'ra wa'aba da. ³¹ Niwamhã 'Re íhãimana u'ãsi mono, za da'ãma ísipo'ozéb ãma hã, duréihã danhib'apito sipi'õ hã Saba na romnhisi ãma te te 're ída'ab'madã'ã mono hã, te za duré asada tihãimana 'wa, aiwasédé hã te te ai'ãma sa'ra wa'aba da, 'Re íhãimana u'ãsi mono nho'a. E marí wa. Ta hã duréihã

romhã uptabi nherě, íwi, apito Saromahã u, ísimiroti hã te te wapari da, ísimiroti hã dahãimanazém na rowaihu'u na hã wě uptabi wa. Taha nhimiroti hã pire nherě, ísipai u ínhimiroti si pire uptabi di. Tane nherě, ínhimiroti hã aima wapari ze za'ra wa'aba õ di. Taha wa, te za tã í'uwaibaba aiwasédé hã ai'ãma sa'ra wa'wa, danhib'apito sipi'õ hã. ³² Niwamhã 'Re íhãimana u'ãsi mono, za da'ãma ísipo'ozéb ãma hã, duréihã Niniwé na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ídasi'ubumroi mono norí hã te za asada tihãimana za'ra wa'wa, aiwasédé hã te te ai'ãma sa'ra wa'aba da, 'Re íhãimana u'ãsi mono nho'a. E marí wa. Duréihã Zona hã 'Re íhãimana u'ãsi mono te te tãma 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhã, ma tã te te 're wapari za'ra. Taha wa, ma tã ta norí hã tiwasété wi 're sipizari za'ra. Zonahã nhimiroti hã pire nherě, ísipai u ínhimiroti si pire uptabi di. Tane nherě, a norí wa'wa hã ízaze za'ra wa'aba õ di, 'Re íhãimana u'ãsi mono nhimipisutazéb zarina, we atême í-morí aba na hã. Taha wa, te za tã í'uwaibaba aiwasédé hã ai'ãma sa'ra wa'wa, Niniwé ãma 're ídasi'ubumroi mono norí hã. — Áne te dama tinha, Zezusi hã.

Rob'uiwézé wasu'u

Mateusi 5.15; 6.22-23

³³ Taha wa, te duré tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Rob'uiwézé hã da te ro'o wamhã, e te za nima niwí dawi simi'uri ni. E piza'a na, te za upsibi ni. Mare di. Ísima'warazém na si te za sõ'awi da te 're sõré, rowa'a na 're danhisi mono da. Taha da, te za ro'o ni, rob'uiwézé hã. ³⁴ Tane duré dato hã, aiwa rob'uiwézé me. Datõmo wě wamhã, dama rob'madã'ã wě di. Datob'a wamhã, dama rob'madã'ã waihu'u õ di. Tane duré, a norí wa'wa hã asimirosa'rata wě za'ra wa'aba wamhã, te za íwě hã asimirosa'rata na 're íwaihu'u za'ra wa'aba mo. Duré, asimirosa'rata wasété za'ra wa'aba wamhã, íwě hã 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. ³⁵ Taha wa, 'rãwi te za asimirosa'rata na 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mo.

³⁶ Wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne: Rob'uiwézé hã te te aima 're rob'uiwé za'ra wa'aba mono wamhã, uburé aihãiba ma hã 're rowa'a za'ra wa'aba mono di za. Aiwi 're robra za'ra wa'aba mono õ di za. Tane, asimirosa'rata wě za'ra wa'aba wamhã, te za aiwasédé hã 're íwě'õ za'ra wa'aba mo, íwě si 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. — Áne ma tã dama waihu'u, Zezusi hã.

³⁷ Tawamhã tame te te dama rowasu'u pari, ma tã aibã hã tãma tinha, ísõrõwa u morí da, ísiré sa da. Aibã hã, parisezu. Taha wa, ma tã Zezusi hã ãma saze. Tawamhã 'ri para u sébré wamhã, te nhamra, sa da.

³⁸ Tane nherě, sai õ ré, simisõi õ di Zezusi hã, dahi'rada hã 're ísimisõ za'ra mono zéb zarina hã. Taha wa, te parisezu hã tãma tinha, tipě'ě na, simisõi õ wa.

³⁹ Tawamhã ma tã Wanhib'apito hã tãma tinha, Zezusi hã:

— Parisezu norí, wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne: Hãsizé hã duré pratu hã ímana wawip si, da te 're upsõ za'ra mono wamhã, íwa'wamhã wasété

di, zahadu upto wa. Tane, a norí wa'wa hã 're anomro wě wa'aba mono newa, da te 're ai'madâ'â wě za'ra wa'aba mono da, te 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti ïpire prã norí si 're ïmadâ'â pese za'ra wa'aba mo, danho'a. Tane nherë, aipë'ë 'remhã asimirosa'rata wasété na te zahadu ïré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Danhibrob na si te duré 're ïda'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Aihâimana nhipese zarina, te duré marí na dawí 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo. ⁴⁰ E niha waihu'u za'ra wa'aba ò di bété. Uburé Dapoto'wa hã e wahâiba na si, ma tó te te 're wa'awaihu'u. Mare di. Wanhimirosa'rata na zama, ma tó te te 're wa'awaihu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. ⁴¹ Taha wa, ma'ápé ïsibrob'ò norí ma, 're asôprub za'ra wa'aba mono. Æne dama 're 'manharí za'ra wa'aba mono wamhã, asimirosa'rata wě na, te za te te 're ai'awaihu'u 'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

⁴² — Parisezu norí, a norí wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ma tó asimiromhuri wa'ã hã 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're ïpo'o u'âsi za'ra wa'aba mo, wesuirã zapore wa'ã hã, syru na tãma 're sôMRI za'ra wa'aba mono da. Uburé danhipi wazarizé wa'ã hã tãma 're po'o nhimini za'ra wa'aba mono ò di. Ta hã, wě di. Tazahã, ïsimarí'ò norí ma, 're asôprub za'ra wa'aba mono ò di. Duré 'Re ïhâimana u'âsi mono, 're sawi pese za'ra wa'aba mono ò di. Ma tó tãma 're asôprub za'ra wa'aba mo. ïbãre aré ïsimarí'ò norí ma, 're asôprub za'ra wa'aba mono 'wa'ãhã. Tazahã, ma tó 're ïmararé za'ra wa'aba mo. Taha wa, niwapsi aima 're robze za'ra wa'aba mono ò di za.

⁴³ — Parisezu norí, ai'ãma ïpë'ëzé za'ra wa'aba di. Aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Dama ïpire norí simasisizém na, 're asimro zei wa'aba mono di, rowahutuzéb ãma. Duré 'ri nhi'riti wa, da te dasina 're ïubumroi mono zéb ãma asisi pire na, da te 're asawi za'ra wa'aba mono wamhã, asina 're dawapari ze za'ra wa'aba mono di. Taha wa, niwapsi aima 're robze za'ra wa'aba mono ò di za.

⁴⁴ — A norí wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Taha wa, wa za aima ãma romnhimiréé za'ra wa'wa, ãne. Áté ni'wa hã adâ'ã ru uwaibaba te za mo, sa'rese ãna, ti'ai haré newa. Taha wa, te za siwasété. Tane aiwě za'ra wa'aba newa, asirã za'ra wa'aba zarina 're danomro mono wamhã, te za 're dasiwasété za'ra. Taha wa, aiwě prã za'ra wa'aba wa, aima 're robze za'ra wa'aba mono ò di za. — Æne Zezusi te tãma nharí za'ra, parisezu norí ma.

⁴⁵ Tawamhã aibã hã te Zezusihi ma tinha:

— Rowahutu'wa, parisezu norí, wě'ò za'ra wa, ma tó ta norí zu, wa norí zama ïwa'awě'ò. — Æne te Zezusihi ma tinha, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa hã.

⁴⁶ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Rowahutu'wa norí, ai'ãma ïpë'ëzé za'ra wa'aba di. A norí wa'aba ma zama, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Wa za aima ãma romnhimiréé za'ra wa'wa, ãne: Áté marí ïpire uptabi hã te za ni'wa hã dama sibú, te te sôihí waptob ãna. Tane a norí wa'wa hã. Dama asimiroti za'ra wa'aba zé hã ahã upt-

abi na ma tó dama 're ïpisutu za'ra wa'aba mo, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, 're dapawaptob za'ra wa'aba mono ãna. Taha wa, te robzei'ò na oto 're danomro. Taha wa, aima 're robze za'ra wa'aba mono di za.

⁴⁷ — A norí wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihí'rata aba norí hã ma tó 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norí hã te te 're simro, ïsadawa wasu'u na te te 're wě'ò za'ra mono wa. A norí wa'wa hã ïsadawa wasu'u na, 're wě za'ra wa'aba mono newa, ma tó étë tómo wawě hã 're ïsöré za'ra wa'aba mo, ab're 'wawi, dama ïpibu pese zéb da, ïru hã. Tazahã, aihí'rata aba ne, ma tó ïsadawa wasu'u hã 're ïwě'ò za'ra wa'aba mo. E marí, te bété wasu'u, ab're 'wawi étë tómo wawě, 're ïsöré za'ra wa'aba mono hã. Aihí'rata 'wa, ïsadawa wasu'u 'rata 'wa norí te te 're ïsimroi mono zé, ma tó 're ïsaze za'ra wa'aba mo. Æne te wasu'u, ab're 'wawi étë tómo wawě, 're ïsöré wa'aba mono hã. Aiwana wa'aba, ma tó romhã ré dapo're pu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Datëme, wa za te 're da'azatörí, da te dama 're ïzadawa wasu'u za'ra mono da. Tazahã, ïzadawa para ò nherë, te za da te 're simro, ni'wam norí hã. Rowasédé hã te za duré da te tãma 're 'manharí za'ra, ni'wam norí ma. Æne, tãma waihu'u pese sirómo wa, ma tó romhã ré dapo're pu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. ⁵⁰ Ropoto na'rata hawi, ma tó ãma dasiwi sãna'rata ni, ïsadawa wasu'u 'rata 'wai pärí na hã. ïmorí'rada hã ma tó Abé hã wírí 'rata ni. Abéhé za'u si, ma tó ïsadawa wasu'u'wa sidãpãsi, da te 're simro. Zacariaha zama, ma duré wírí ni, 'ri nho're ãma. 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zém nho're ãma, ma wírí ni. ïbabarã na te 'ri hã za, 'ri ïwě hã. Ò niwímhã, tãma danhoprubzé nomrizé te za, wedeza ne hã. Tame sab ré, ma wírí ni, Zacaria hã. Taha wa, te za 'ruiwa'ãbã za'ra, uburé tizadawa wasu'u'wa norí hã, da te 're ïsimroi mono norí hã. Taha wa, ã nimosi dapoto té mono hã ïaihâimana za'ra wa'wa hã, te za aima rob'manharí za'ra wa'wa, ïsadawa wasu'u'wa norí, ïsimirowasu'u na 're wě'ò za'ra wa'aba mono 'ru te.

⁵² — Rowahutu'wa norí, a norí wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. E marí wa. Wa za ãma romnhimiréé, ãne: Áté, aibã hã te za 'manhamra, 'ridawa tétézéb ré. Ta hã 're zasi mono ò di, 'ri para u hã. Duré, 'ri para u 're danhisisi mono ò di, te te dawí 're azawi mono wa, 'ridawa tétézéb hã. Tane, a norí wa'wa hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono ò di, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Ma tó duré dawí 're ïsawi za'ra wa'aba mo, ïsimiroti mono bâ, da te 're waihu'u za'ra mono tó da. — Æne ma tó Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra, rowahutu'wa norí ma.

⁵³ Tawamhã rob u, ma tó watobro, Zezusi hã. Watobro wamhã, te rowahutu'wa norí hã tãma nharí za'ra, parisezu norí me. Te te sadawa 'ru za'ra wa, te duré sadanharí na sima tirë, timreme na te te ãma upa zó, te te ãma upai wa, te te siwi wě'ò za'ra da. Tazahã, timreme na te te ãma upai ò di, Zezusi hã.

Dahâimanazé tô senai ò wasu'u

Mateusi 10.26-33; 12.31-32; 10.19-20

12 Tawamhã ma tô dasina tahââ ni. Da'ahâ uptabi di oto. Da'ahâ uptabi wa, ma tô 're dasipara wati'i za'ra. ãhã wa, te Zezusi hã a'â tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ñnomro mono norĩ ma, ãne:

— Parisezu norĩ hâimanazé hã, tô senai ò di. Taha wa, te za tiwi 're asi'madââ pese za'ra wa'aba mo, ï'u'ëtê wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharízém nhiti. Wa za ãma simiré'ê, ãne: Æté te za marĩ hã da te dawi 're sahâri za'ra, da te 're waihu'u tô za'ra mono da, danhimirowasu'uzé hã, danhimi'manharízé hã. Tane nherê, te za ni-wapsi waihu'u za'ra ni. Tane barana, aihâiba pisutu dama asimirowasu'uzé hã te za rowa'a ré dama asimirowasu'uzém na aiwasu'u za'ra wa'aba ni. Duré 'ri nhitob ré, aihâiba pisutu dama asimirowasu'uzé hã, te za sô'awi dama asimirowasu'uzém na aiwasu'u za'ra wa'aba ni. Taha wa, te za 'râwi 're asi'madââ za'ra wa'aba mo, parisezu norĩ hâimanazéb zarina, 're aihâimana za'ra wa'aba mono tô da, tô senai ò wa, 're ïhâimana za'ra mono zé hã, ta norĩ hã.

⁴ — ïsiwadi norĩ, tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Da te 're ai'uprosi aba mono da nherê, asima 're dapipa za'ra wa'aba mono ò di za. Da te 're ai'uprosi aba mono pari, niha oto da te aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono ò di za oto. Aipãrĩ'wa norĩ hã ropipa u, te te 're asãmra waihu'u aba mono ò di za oto. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese di, ropipa u dawabzurizé hã. Taha wa, taha si te za tô 're ïpipa za'ra wa'aba mo.

⁶ — Wa za aima ãma romnhimiré'ê za'ra wa'wa. Sire wa'â hã wa'âbã syryre nherê, ãma po're si'ãri waihu'u ò di, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Tane duré, aséré za'ra-ta aba zama, tãma waihu'u pese di. Sire hã tãma sawi pese za'ra nherê, sire zawi nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba di, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, te za asina aihâtââ ãna 're anomro aba mo. — Æne ma tô tãma waihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ñnomro mono norĩ ma.

⁸ Te duré tãma nharĩ za'ra:

— Ni'wam norĩ hã ïzazei'wa na danho'a dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, wa hã ti'ai ãma dasiré ïpodo hã wa za duré ïzazei'wa na te 're awasu'u, hãiwa ãma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ nho'a. ⁹ Tanei ò di za, ni'wam norĩ hã ïzazei'ô'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã. Æne wamhã, ïzazei'ô'wa na wa za duré te 're awasu'u, hãiwa ãma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ nho'a.

¹⁰ — Æté ni'wam norĩ hã dasiré ïpoto ma, te za ïma nharĩ wasété za'ra. Tane nherê, tiwasété na 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, siwasu'u za'ra wamhã, te te ãma 'madââ za'ra ò di za oto, ïwasédé hã. Tazahã, ni'wam norĩ hã, ïpê'ezani hã te te 're wê'ô u'âsi za'ra mono wamhã, te za te te ãma 're 'madââ u'âsi za'ra ïwasédé hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

¹¹ — Æté ïzazei'wai wa, te za taré da te 're aiwê'ô za'ra wa'wa. Taha wa, ãté te za rowahutuzéb u, da te 're asimroi wa'wa, ïzazei'wa na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Æté roti'wa norĩ u, te za da te 're asimroi wa'wa, ãté danhib'apito norĩ u. Tane nherê, asina 're aihâtââ za'ra wa'aba mono ò di za. Tãma asiwasu'u za'ra wa'aba zéb zô, 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ò di za. ¹² Nimahã bâtâ na, da te aiwaihu'u za'ra wa'aba wamhã, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã Tipê'ezani na aima waihu'u za'ra wa'wa, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Taha wa, asina 're aihâtââ za'ra wa'aba mono ò di za. — Æne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Aibâ ïsimarĩ ahâ wasu'u

¹³ Tawamhã aibâ hã dawa'wa ïsa hã te Zezusihi ma tinha, ãne:

— Rowahutu'wa, ïdub'rada hã ma'ãpé ïãma wada'uri, te te ïma po'o da, wamama hã wawi dââ ò ré, te te wama ïpisudu hã. — Æne te tãma tinha.

¹⁴ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— Mare di. E 'wa hã ma tô ïpisutu, te ai'ãma wada'uri da, te te aima po'o da hã. Ni'wa te te ïpisutu ò di. — Æne te aibâ ma tinha.

¹⁵ Tawamhã te uburé dama tinha:

— Ma'ãpé, ïwapari pese za'ra wa'aba. 'Râwi te za 're asi'madââ za'ra wa'aba mo, asimarĩ ahâ zô, 're rob'rui-wapari za'ra wa'aba mono tô da. Danhimarĩ ahâ uptabi nherê, robze u'âsi, ãma 're danomro mono ò di za. Rowézéb ò di, ta hã. — Æne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

¹⁶ Te duré ãma romnhimiré'ê, ãne:

— Aibâ hã te 're hâimana, ïsimarĩ ahâ hã. Buru nho ahâ wamhã, 'râwi te sima rosa'rata, ãne: "'Ri hã 'ri 're sy'yre di, buru nho za'warizéb da hã. E marĩ wa za 'manha. ¹⁸ Æté ri wa za sãmra, te 'ri za'ëtê da, buru nho za'warizéb da hã. Tamomo, wa za ubumro buru nho hã, 'ri za'ëtê u. ïnhimarĩ zama, wa za sa'ra, buru nho zu hã. ¹⁹ Taha parip si, wa za ïsima tinha, ãne: 'Ãhãna ïma rowê di. Marĩ hã ahâ na, te ïza daba'wara, ïwê hã. ïwi ïropsi'utô'ri da hã, mare di. Wahub ahâ na, te za ïãma tiwahu, ïsa hã ïma 're hâimana mono ré hã. Wa za oto 're ïwa'utu u'âsi. Æté, te 're romhuri mono ò di za oto. Æté ãhãna si, wa za oto 're ïsa. Wa za te 're zâsi u'âsi. Marĩ na, wa za 're ïto, ïtozém na.'" Æne te aibâ hã sima rosa'rata. ²⁰ Taha wa, te 'Re ïhâimana u'âsi mono hã tãma tinha: "A hã ma tô ãma ïupa za'ê, asimirosa'rata na. Æ barana te za atâ. Atâ'â wamhã, e 'wa te hã za oto asimarĩ hã, asima si 're ï'a'ubumroi pese mono hã." Æne te aibâ ma tinha.

²¹ — Tane, danhimarĩ hã dasima si, da te 're ubumroi pese za'ra mono wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're danhoprub za'ra mono ãna, te za taré da te dasima 're ubumroi pese za'ra, danhimarĩ hã. — Æne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

Marí na 're dahâtââ za'ra mono âna, 're ĩdanomro mono zé wasu'u

Mateusi 6.25-34

²² Tawamhã Zezusi te tinha, tisiré 're ĩnomro mono norí ma, âne:

— Taha wa, wa za duré âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marí na 're aihâtââ za'ra wa'aba mono õ di za. Asazé wa'aba na asina 're aihâtââ za'ra wa'aba mono õ di za. Duré, ai'uza õ na zama asina 're aihâtââ za'ra wa'aba mono õ di za. ²³ Wasazém nhipai u pire uptabi di, wahâimanazé hã. Duré, wa'uzazém nhipai u pire uptabi di, wahâiba hã. ²⁴ Ôhõta, si norí hã. Ma'âpé, 'madââ za'ra wa'aba. Si norí hã te te sima 're robzuri mono õ di. Te te duré sima 're rob'râihâri za'ra mono õ di. Duré robza'warizéb õ di, ĩsazéb za'warizéb da hã. Tane nherë, te ĩsa hã te te tãma 're anhomri u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E si norí si, te te 're azawi pese. Mare di. Si hã tãma sawi pese za'ra nherë, si zawi nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba di. ²⁵ Duré 're atââ za'ra wa'aba mono zém na, asina 're aihâtââ za'ra wa'aba mono wamhã, e asibâtâ na 're atââ za'ra wa'aba mono õ di za. E asibâtâ nhipai u, te za 're anomro siroptu wa'aba mo. Mare di. Asina 're aihâtââ za'ra wa'aba mono zéb zarina, asibâtâ nhipai u 're anomro siroptu wa'aba mono õ di za. E marí da, te za bété marí na 're aihâtââ za'ra wa'aba mo. ²⁷ Ma'âpé, romnhirãrã 're ĩhâimana za'ra mono zém na rosa'rata za'ra wa'aba a'â, rom na 're ĩsimasa mono na hã. Ta norí hã ti'uzazéb da hã, te te sisada 're 'manharí za'ra mono da, te te 're romhuri za'ra mono õ di, zazahã da hã. Tane nherë, dama 'madââ zeĩ uptabi di, romnhirãrã hã. Apito Saroma hã uza wë uptabi na 're si'uza mono nherë, taha nhipai u, dama 'madââ zeĩ uptabi di, romnhirãrã hã. ²⁸ Romnhirãrã hã hãwi 're simnhatã mono ré, te za du hã ĩré da te 're wazãri za'ra, unhamã da, da te 're ub'rã za'ra mono da. Taha wa, 're simasam hã mono dai õ nherë, ma tã wë uptabi na te te 're ab'manharí, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E tawamhã, ai'uzazé hã te te aima 're sòmri za'ra wa'aba mono õ di za bété. Te za tã te te aima 're anhomri 'wa. E niha Aimama 'wa hã asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono õ di bété, taha si ai'uzazé hã za te te aima 're ĩanhomri aba mono na hã. ²⁹ Taha wa, marí na asina 're aihâtââ za'ra wa'aba mono õ di za. Asazéb zõ si, duré â zõ si, 're asõpré wa'aba mono õ di za. Taha zõ si, te za ĩsazei'õ'wa norí hã 're sõpré. Aimama 'wa hã ma tã ai-waihu'u za'ra wa'wa, marí hã aiwi sô 're ĩrowaptââ za'ra wa'aba mono na. Aimama 'wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Danhib'apito uptabi. Taha wa, õhõ si, te za 're ĩpisutu za'ra wa'aba mo, õhõ âma si 're anomro aba mono da. Tawamhã marí hã aiwi sô 're ĩrowaptââ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za te te aima 're anhomri 'wa, Aimama 'wa hã. — Æne, ma tã Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norí ma.

³² Te duré tãma nharí za'ra:

— ĩsiré norí, ai'umrore wa'aba nherë, asina 're aihâtââ za'ra wa'aba mono õ di za. Aimama 'wa hã Dan-

hib'apito uptabi hã, te za aima pisutu za'ra wa'wa, ĩsiré dama 're roti za'ra wa'aba mono da. Æne ma tã sima ai-wë za'ra wa'wa. ³³ Taha wa, te za uburé asimarí hã dama ĩwede za'ra wa'wa, ĩwa'âbã zõ, ĩsimarí'õ norí ma, sòmri aba mono da. Tawamhã asimarí hã ĩsi'utõr'õ hã te za hãiwa âma asõ 're hãimana u'âsi za'ra wa'wa, wë u'âsi na. Tame, ĩsipsaihuri norí hã sô 're sisisi waihu'u mono õ di za. Tame duré, da'uza hãzapu'u'wa hã 're hãimana za'ra mono õ di. Ti'ai âma asimarí ahã zõ si 're rob'ruiwaparĩ za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za aipë'ë 're, asima 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, hãiwa âma ĩwë hã ĩsi'utõr'õ upana. Duré hãiwa âma ĩwë uptabi zõ si, asima 're rob'ruiwaparĩ za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za asima 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwë hã te te asõ 're ĩapisutu aba mono zõ si. — Æne ma tã tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Romhuri'wa norí, hãimana nhimiza'rese sina, 're ĩhâimana za'ra mono wasu'u

³⁵ Tawamhã Zezusi hã te duré tãma romnhimiré za'ra, âne:

— Romhuri'wa norí hã hãimana nhimiza'rese sina, te za tinhib'apito zõ 're simipari za'ra. Tane, te za aihâimana nhimiza'rese sina, 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Áté dasina damrozéb u, te za ĩsib'apito hã tiwi timorí za'ra, dame sa da. Tawamhã apã wisi õ ré, te za si'uza za'ra, tãma ĩromhuri'wa norí hã, te te tãma romhuri za'ra da. Te za sô ro'o za'ra rob'uiwëzë hã, rowa'a na sébré da, ĩsib'apito za'ra hã. Tawamhã 'ri tãme wisi wi, te za ĩsib'apito za'ra hã 'ridawa ta'a, te te tãma 'ridawa za'ra da. Taha wa, te za awa'awi tãma 'ridawa za'ra. ³⁷ Tãma ĩromhuri'wa norí hã sõtõ ãna, sô simipari za'ra wamhã, tãma rowë za'ra di za. Tawamhã áté mara wa'wa, te za apã wi, ĩsib'apito za'ra hã. Áté si'a hãrã wi, te za apã wi. Hãimana nhimiza'rese sina, sô 're simipari za'ra mono ré, apã wisi wamhã, tãma rowë za'ra di za, tãma ĩromhuri'wa norí ma hã. Tawamhã apito nherë, sai õ ré, te za a'ã ti'uza na âma saprĩ, ĩsa te te tãma sòmri mono da, tãma ĩromhuri'wa norí ma. Te za duré tãma nharí za'ra, tisai ma, si'ubumro da. Taha pari, te za duré tãma sòmri za'ra, ĩsa hã.

³⁹ Wa za duré âma simiré'ë, âma rosa'rata za'ra wa'aba da. Dahâimana nhimiza'rese ãna, 're dahâimana za'ra mono ré, te za ĩsipsaihuri norí hã danhibrob zõ 're sisisi, 'ri para u hã. Bãdã hã we ĩsébrézë hã 'ri tede'wa te te waihu'u wamhã, te za tiwi 'madââ pese, sébré tõ da, 'ri para u. ⁴⁰ Tane te za a norí wa'wa hã aihâimana nhimiza'rese ĩzõ 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo. Wa hã ti'ai âma dasiré ĩpodo hã, wa za wei mo apã, ĩzõ asimipari za'ra wa'aba õ zém na, nimahã bãtã na. Taha wa, te za aihâimana nhimiza'rese ĩzõ 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo. — Æne te Zezusi hã tãma roti za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norí ma.

Romhuri'wa ĩumnhasi wasu'u, romhuri'wa ĩumnhasi'ō wasu'u me
Mateusi 24.45-51

⁴¹ Tawamhã Pedru te 'mahã:

— Apito, e 'wai udãna, te ãne ãma ĩsimiré. E uburé da'udãna zama, te ãma ĩsimiré. — ãne te sadanha.

⁴² Taha wa, te Wanhib'apito hã asa ãma romn-himiré, Zezusi hã ãne:

— Dama romhuri'wa ĩumnhã hã duré ĩsimiroti wě hã, e niha 're ĩhãimana mono zé hã. ãne hã 're hãimana mono wamhã, te za ĩsib'apito hã nimomo tiwi morí ō ré, tãma pisutu, uburé tãma ĩromhuri'wa norí hã ĩsa'u nheré, te te sô 'madã'ã za'ra da. Te za duré tãma pisutu, bãtã pisutuzém na ĩsazéb da hã, te te tãma ãma uwaimrami za'ra da, tãma ĩromhuri'wa norí ma.

⁴³ Tawamhã apã we ĩmorízéb u, tinhib'apito nhimiroti hã te te tãma ãma uwaimrami wamhã, tãma rowé di za, romhuri'wai ma hã. Taha ma, tãma rowé uptabi di za tō. E marí wa. ĩsib'apito hã apã wisi wapsi, te za tãma pisutu, uburé ĩsimarí hã te te tãma 're 'madã'ã u'ãsi mono da oto, tãma umnhasi uptabi wa. ⁴⁵ Tazahã, tinhib'apito za're'ra, dama 're hãimana wě mono ō wamhã, tãma 're rowé mono ō di za. Áté apito za're'ra, te za 'rãwi sima tinha, ãne: "Ĩnhib'apito hã simahudu ō di." Áté, ãne te za sima tinha. Taha wa, sô rowaptã'ã wě te, te za oto tizapari romhuri'wa norí hã te te 're ahã za'ra áté, aibã norí hã pi'ō norí zama. Áté, te za taré tisa zō si 're hãimana. Áté te za ázé hã te te 're hãsi. Ōne u'ãsi, te te 're hãsi mono wa, te za 'rãi wasété na 're hãimana. ⁴⁶ Tawamhã rosa'rese ãna hãimana ré, te za ĩsib'apito hã ĩtēme wi apã, sô ĩsimipari ō zém na nimahã bãtã na, siwa'ru. Taha wa, te za sa'ētē azã, tãma ĩromhuri'wa hã. Sib'ézé 'wa pa na, te za te te wa'ōtō. Taha wa, te za dapo're'ō norí zu robzei'ō te te sina 're sō'ōtō, tãma ĩromhuri'wa hã.

⁴⁷ — Áté, ni'wa hã te za waihu'u pese, tinhib'apito nhimiroti hã, tãma ĩromhuri'wa hã. Tane nheré, wa'a te, ĩsimiroti hã te te 're uwaimrami mono ō di za. Taha wa, te za sa'ētē azãri ni, powawě hãiwaré na, apito zadawa para. ⁴⁸ Áté, ni'wai ma, waihu'u pese ō di za, ĩsib'apito nhimiroti hã. Tawamhã marí te za upa. Taha wa, te za syry na si azãri ni, tãma waihu'u pese ō wa, ĩsib'apito nhimiroti hã. Áté te za ni'wai ma waihu'u pese, tinhimiroti hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Te te tãma waihu'u pese wamhã, te za sô 're simipari, danhipai u te te tãma ãma 're uwaimrami mono da, ĩsimiroti hã. — ãne ma tō tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

⁴⁹ Te duré tãma nharí za'ra:

— Ti'ai u, wa wei mo, ti'a na te sazu da, zata da. Zata sirōmo 'wa'ãhã, aré ĩma wě di. ⁵⁰ Wa za a'ã robzépata za'ētē. Te robzépata ō ré hã, rosa'rata ahã di za. ⁵¹ E datēme we ĩmorí wa, te za ti'ab ré rowé na si dasiré 're dahãimana za'ra, simisutu. Mare di. ãne hã ĩ'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za. Rosa'rata na te za ĩ'ãma dasima aipo'o za'ra ni. ⁵² Áté, 5 na ĩhãiba hã te 'ri ãma siré 're si'ubumro. Ta norí hã te za rosa'rata na

ĩ'ãma sima aipo'o za'ra. Áté, si'ubdatō te za ĩwě'wa, 're hãimana za'ra. Áté maparane te za ĩwě'ō'wa, 're hãimana zahuré. Áté, maparane te za ĩwě'wa hã 're hãimana zahuré. Áté duré si'ubdatō te za ĩwě'ō'wa hã 're hãimana za'ra. ⁵³ Áté, damama hã te za ti'ra norí hã wě'ō za'ra, ĩzazei'wa 're hãimana za'ra mono wa, ĩ'ra si'aibã hã. Áté, da'ra norí hã te za timama hã siwi wě'ō za'ra, ĩzazei'wa, 're hãimana mono wa, ĩmama hã. Áté, dana hã te za ti'ra norí hã wě'ō za'ra, ĩzazei'wa, 're hãimana za'ra mono wa, ĩ'ra sipi'ō hã. Áté, pi'ō norí hã te za tina hã siwi wě'ō, ĩzazei'wa, 're hãimana mono wa, ĩna hã. Áté, damaprewa hã te za tisani'aba norí hã wě'ō za'ra, ĩzazei'wa 're hãimana za'ra mono wa, ĩsani'aba norí hã. Áté, pi'ō norí hã te za timaprebaba norí hã wě'ō za'ra, ĩzazei'wa, 're hãimana za'ra mono wa, ĩmaprebaba norí hã. — ãne ma tō tãma waihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ĩnomro mono norí ma.

⁵⁴ Uburé te oto dama tinha:

— Áté, te za hãiwa nhirōno ĩ'madã'ã za'ra wa'wa, bãtã pusizém niwí. Taha wa, te za asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa, ãne: "Tã, te za we tita'a." Áté, ãne te za asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa, awa'awi. Tawamhã tã hã te za we tita'a tō. ⁵⁵ Áté, rowa'u hã te za wei watobro, hãiwa'a're nhimi'e hawi. Taha wa, te za ãne asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa, "Te za oto tirowa'ro." ãne te za asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa. Tawamhã te za tō tirowa'ro.

⁵⁶ Marí hã ti'ai ãma hã, duré hãiwa na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, 'madã'ã za'ra wa'aba wamhã. E niha bété tane aiwa, aima waihu'u pese za'ra wa'aba ō di, marí te te ĩwasu'u hã, te dama 're ĩ'ab'manharí wě mono zé hã, ãma 're ĩ'madã'ã za'ra wa'aba mono nheré. — ãne ma tō dama tinha, Zezusi hã.

⁵⁷ Uburé ma, te duré dama tinha:

— E marí wa, asina 're roti wě za'ra wa'aba mono ō di, ĩwě hã 're 'manharí za'ra wa'aba mono da. Wa za ãma simiré, ãne: Áté, ni'wa hã te za asaprō, dama 're ĩrowairébé mono 'wa, 're ĩsãmra mono zéb u. Marí 'manharí wa, te za asaprō, te te tãma aiwasu'u da. Taha wa, te za bãdãdi na ane wa'aba ré, tãma asiwasu'u aiwasété na, rowairébé'wai u te te asaprōni tō da, damrami'wai ma, te te ai'ru tō da, dazazéb 're, te te asērē tō da. ⁵⁹ Te te asērē wamhã, asiwa'ãbã 'rãsutu pese ō nheré, ta hawi aiwatobro waihu'u ō di za. ãne, wa aima waihu'u za'ra wa'wa, asina 're roti wě za'ra wa'aba mono da, ĩwě hã 're 'manharí za'ra wa'aba mono da. — ãne, ma tō tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Dawasété wi 're ĩdasipizari za'ra mono zé wasu'u

13 Tawamhã Zezusi te te dama rowasu'u ré, ma tō ni'wam norí hã ĩtēme aihutu. Taha wa, te tãma rowasu'u za'ra, Zezusihi ma:

— A'uwě norí hã ma tō simro ni, Darireza tede'wa norí hã. Piratuhu nhimiwada'uri zarina, ma tō simro ni. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, tinhimizama te te simroi ré, ma tō uprosi ni. — ãne te Zezusihi ma rowasu'u za'ra. ² Tawamhã Zezusi te asa tãma nharí za'ra:

— E Darireza norí hã ma tō danhipai u tiwasédé hã te te 're 'manharí za'ra. E taha wa, ma tō tidã'ã za'ra. E

ãne, ma tô âma ãrosa'rata za'ra wa'wa. ³ Mare di. Taha wab õ di. Ta norí hã danhipai u, tiwasédé hã te te 're 'manharí za'ra mono õ di. Tane nherê, ma tô tidâ'â za'ra. Tane, te za tô a norí wa'wa hã ãsine 're atâ'â za'ra wa'aba mo, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wamhã. ⁴ A'uwê norí hã, Siro'é na 'ri sipo'o âma 're ãsi'ubumroi mono norí nhisiwi, ma tô 'ri 'rãihã hã wap-tãrã, da'madã'ázé hã. Taha wa, ma da'ahã na ai'utõrĩ ni. 18 na ma 'ri hã da'uprosi. Ta norí hã bété, e ma tô danhipai u tiwasédé hã te te 're 'manharí za'ra, Zeruzarê âma 're ãdahãimana za'ra mono norí upana. E taha wa, ma tô tidâ'â za'ra. ⁵ Mare di. Taha wab õ di. Ta norí hã danhipai u, tiwasédé hã te te 're 'manharí za'ra mono õ di. Tane nherê, ma tô tidâ'â za'ra. Tane, te za tô a norí wa'wa hã ãsine 're atâ'â za'ra wa'aba mo, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wamhã. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Pidera wede ãrã'õ wasu'u

⁶ Tawamhã te tâma âma romnhimiré'é za'ra ãne, Zezusi hã:

— Aibã hã te 're 'maihãimana, buru tede'wa hã. ãbu-ru âma hã, rob'ru hã te 're hãimana za'ra, uwa 'ru hã. Pidera wede hã te duré tame 're sa. Tawamhã bãtã na te mo, pidera 'rã zõ. Tane nherê, ãrã hã te te 'masãmri õ di. 'Rã ãna te za. ⁷ Taha wa, te buru 'madã'ã'wai ma tinha, ãne: "Si'ubdatõ, ma tô ããma tiwahu oto, taré nasi we sõ ãneb ré hã, pidera 'rã zõ. Wa tô 'madã'ã'wa'la. Te za ãsizã. E marí da, te za taré 're sab u'ãsi, 're 'rã mono ãna." ãne te romhuri'wai ma tinha.

⁸ Tawamhã romhuri'wa hã te asa tâma tinha: "Apito, misi âma wahu a'ã. Wa hã wa za ab're, powawê nhana na te uirí da, wê na sab da. ⁹ Wahub amo na 'rã wamhã, wê di za. 'Rã õ wapsi, te za ãma 'ru, te sizãri da." ãne, romhuri'wa te tinha, buru tede'wai ma. — ãne ma tô tâma âma romnhimiré'é za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã, romhuri zahãrizém na pi'õ ãsihãpãre te te ãpesezé wasu'u

¹⁰ Tawamhã romhuri zahãrizém na ma tô dama rowasu'u Zezusi hã, zudezu norí te, rowahutuzéb âma.

¹¹ Tame te pi'õ hã ãhãzé ré hã dame nhamra. Hãzé ré ma tô âma tiwahub ahã, 18 na, wa'uburé te te 're upi u'ãsi mono wa. Sihãpã u'ãsi, te 're mo, wã wahutu ãna.

¹² Tawamhã Zezusi te te sabui wamhã, te 'mahã:

— Pi'õ, aihãzé hã te za oto aima apa.

¹³ Taha pari, ma tô tinhib'rada hã âma tihi. Tawamhã ma tô awa'awi wã wahudu. Wã wahutu wamhã, te âma tiwata, 'Re ãhãimana u'ãsi mono âma, te te pese wê te. ¹⁴ Tane nherê, rowahutuzé 'madã'ã'wa hã ma tô sada tizahi, Zezusi hã, sabadu na te te pese wa. Taha wa, te uburé dama tinha:

— Bãdã hã, 6 na ãhãiba hã, wa te 're ãromhuri za'ra mono zéb da hã. Taha bãtã na si, te za we 're anomro aba mo, da te 're aipese za'ra wa'aba mono da. Sabadu na hã mare di za, romhuri zahãrizém na hã. — ãne ma tô dama waihu'u, rowahutuzé 'madã'ã'wa hã.

¹⁵ Tawamhã Wanhib'apito te tâma tinha:

— Oro sabadu na te dapeze wa, ãma nharí za, te za powawê hã awaru po'repore zama, 're ãwasihu za'ra wa'aba mo, ãi ba, 're simroi wa'aba mono da, te te 're ãhuri mono da. ãhãta pi'õ hã, Abra'ãhã nhihudu hã. Satanasi hã te te 're pibui mono ré hã, ma tô 18 na âma tiwahu. Sabadu na nherê, wa tô pese, hãzé ãna oto 're hãimana mono da. E niha bã bété, aima wê za'ra wa'aba õ di, sabadu na te ãpesezé hã rowê na pi'õ hã oto 're ãmorí da hã. — ãne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u, dawasété na dasisãmri ma ropibuma.

¹⁷ Tawamhã, Zezusi hã mreme hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô ãwê'õ'wa norí hã aséb za'ra, Zezusi hã mreme ma. ãwê'wa norí ma, rowê za'ra di. Marí hã te te dama 're ab'manharí wê mono wa, te 're to za'ra, tipê'ê na.

Motada nhamare wasu'u, ãu'ëté wasu'u me

Mateusi 13.31-33; Marcusi 4.30-32

¹⁸ Tawamhã Zezusi hã te dama tinha, ãne:

— E niha, wa za âma simiré'é, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zém na hã. Motada nhamare na, wa za âma simiré'é. Motada nhamare hã aibã hã ma tô a're. Tawamhã ma tô tiwa'ru. Wa'rui wamhã, papo za'ëté di oto. Tawamhã si hã te ãsu 'rowi, te te sima 're sasi za'ra. ãne, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zé hã. — ãne ma tô âma simiré'é, Zezusi hã.

²⁰ Te duré dama tinha:

— E marí na, wa za duré ãma simiré'é, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zém na hã.

²¹ ãu'ëté wapuzém na, wa za âma simiré'é. Pi'õ hã te za ãu'ëté wapuzé hã syry na sa'wa, tridu 'rã zu pese wazari. Tridu zup si, sa'ëté uptabi di. Tawamhã te te wazari pese wamhã, te za tidupto, ãu'êne hã. Sa'ëté uptabi di za oto. ãne duré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zé hã. — ãne ma tô âma simiré'é, Zezusi hã.

'Ridawa, 're sy'yre wasu'u

Mateusi 7.13-14, 21-23

²² Tawamhã Zezusi norí hã te oto ai'aba'ré, Zeruzarê u. 'Ri nho'õmo mono bã, te te dama 're rowasu'u u'ãsi Zezusi hã, 'ri wa'õtõ u zama. ²³ Tawamhã te ni'wa hã sadanha:

— Apito, e da'umro na si, te za danho'reptuzé hã da te dasina 're waihu'u za'ra. — ãne te sadanha.

Taha wa, ma tô Zezusi hã asa uburé dama tinha:

²⁴ — Tô sena, te za niwapsi da'ahã na da te dasima 're wê za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono u 're danhisisi mono da. Tazahã, ãtême 're danhisisi mono õ di za. Taha wa, 'ri para u 'ridawa 're sy'yre na 're danhisisi mono da, sada 're ãdanhiptete za'ra mono ne, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono u 're asisisi aba mono da. ²⁵ Nimahã na te za 'ri tede'wa hã wahudu, te te siré 'rinhitop tete da. Tawamhã te za ãridawa ta'a za'ra wa'wa, rowi 're ai'ubumroi wa'aba mono hã. 'Ri tede'wa hã te za ãmahãrã za'ra wa'wa,

āne: “Apito, ma'āpé we wazô 'ridawa za'ra na, āma atēme wanhisisi da.” Āne te za 're ĩmahârâ za'ra wa'aba mo. Tazahã, te za asa aima nharĩ za'ra wa'wa, āne: “Te aiwaihu'u za'ra wa'aba ô di. E ma hawimhã, a norĩ wa'wa hã.” ²⁶ Tawamhã āne te za asa tãma asiwasu'u za'ra wa'wa: “Wa norĩ hã, wa tô asiré wasaihuri ni. Asiré, wa tô duré āhuri ni. Warob āma hã ma tô duré dama 're ĩrowahutu mo, waza'ru āma hã.” Āne te za 'ri tede'wai ma asiwasu'u za'ra wa'wa. ²⁷ Taha wa, te za asa duré aima nharĩ za'ra wa'wa, āne: “Te aiwaihu'u za'ra wa'aba ô di, ĩzazei'wa na hã. Aiwasédé hã ma tô 're ĩmanharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo. Mo oto ai'aba'rúi wa'aba, ĩnhiti.” Āne te za aima rob'ru za'ra wa'wa. ²⁸ Tawamhã rowé uptabi āma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩsi'ubumroi mono hã te za ĩmadâ'â za'ra wa'wa, Abra'ã norĩ hã, duré Izati, duré Zaco, duré uburé ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã. Tazahã, a norĩ wa'wa hã te za rowi 're ai'ubumroi u'âsi aba mo. Taha wa, te za asina 're ai'ry'ry aba mo. Te za duré 're ai'wasitete za'ra wa'aba mo, 're robzépata za'ētē za'ra wa'aba mono wa. ²⁹ Daro mono bâ, te za ĩtēme 're dasihutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're dasaihuri mono da, Danhib'apito uptabi na 're ĩhâimana mono zéb u. Bâtâ pusizém hawi, te za ĩtēme 're dasihutu, bâtâ sazizém hawib zama, duré hâiwa'a're nhimire hawib zama, duré hâiwa'a're nhimi'e hawib zama. ³⁰ Tawapsi, te za dama ĩwapu ma nharĩ za'ra, dama pire na 're hâimana za'ra mono da oto. Duré, dama ĩpire ma, te za nharĩ za'ra, dama wapu na 're hâimana za'ra mono da oto. — Āne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u sirômo za'ra.

Zeruzarē āma Zezusi hã ĩpě'ēzézé wasu'u

Mateusi 23.37-39

³¹ Tawamhã Zezusi hã te te apo're pu'u parip si, awa'awi ma tô ĩtēme 'maihihutu, parisezu norĩ hã. Taha wa, ma tô Zezusihi ma rob'ru za'ra, āne:

— Mo oto ā hawi aimorĩ. E marĩ wa. Apito Erodi hã ma tô sima aiwé, da te dasiwi aiwĩrĩ da. — Āne te tãma rob'ru za'ra.

³² Tawamhã Zezusi hã apâ te tãma rob'ru za'ra:

— Mo oto ĩtēme ai'aba'rúi wa'aba apâ, tãma ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba da, wapsã wawé ne 're ĩmorĩ ma. Wa'uburé hã wa tô te dama 're anhamra. Wa duré te 're da'apese, ā bâtâ na duré awēm na. Awé amo na, wa za ĩnhimiromhuri hã uprosi. Āne te za tãma ĩzadawa wasu'u za'ra wa'wa, Erodihi ma.

³³ — Zeruzarē āma, ma tô da te 're simro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã. Ōne u'âsi. Taha wa, wa za āma mo, āhãna, awēb zama, awé amo na zama, tame, da te dasiwi ĩwĩrĩ da, ĩsadawa wasu'u'wa hã. — Āne ma tô Zezusi tãma siwasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

³⁴ Tawamhã ma tô sisōwa tinha, Zezusi hã:

— Zeruzarē āma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ āma, ai'āma ĩpě'ēzé za'ra wa'aba di. Aihirata norĩ wa'wa hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã te te 're simroi u'âsi, ētē na. Datēme te te 're ĩsatōrĩ za'ra mono norĩ zama, ma tô

duré te te 're simroi u'âsi, ētē na. Si'a hã ti'ra zawi te, 're ĩpapo za'ra mono ne, wa aré te ĩsima 're aiwé u'âsi za'ra wa'wa, ĩsitēme te 're ai'awaibui wa'aba mono da. Tane nheré, asima 're ĩwé za'ra wa'aba mono ô di asa. ³⁵ Taha wa, tinhorōwa hã te za oto tiré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, āma 're ĩaiwata za'ra wa'aba mono zé hã. Duré a norĩ wa'wa hã, ĩhâiba 'madâ'â na sahu za'ra wa'aba ô di za a'â. Niwapsi duré ĩhâiba 'madâ'â za'ra wa'aba wa, te za āne asima ĩwasu'u za'ra wa'wa: “Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para we ĩmorĩ ma, 're rowé za'ētē mono di za.” Āne te za asima ĩwasu'u za'ra wa'wa, ĩhâiba 'madâ'â na duré sahu za'ra wa'aba wa. Āne na aipě'ē 're asina ĩwaihu'u za'ra wa'aba wapsi, te za ĩhâiba 'madâ'â na duré ĩsahu za'ra wa'wa. — Āne ma tô sisōwa tinha, Zezusi hã.

Zezusi hã romhuri zahârizém na, aibâ te te ĩpesezé wasu'u

14 Zudezu norĩ te, romhuri zahârizém na ma tô Zezusi hã āzé, aibâ nhorōwa u, ĩsiré sa da. Aibâ hã, parisezu. ĩsiré parisezu norĩ ma, pire di, aibâ hã. Tame 'ri para, ĩsi'ubumro norĩ hã ma tô Zezusi hã 'madâ'â za'ra. ² Tame sãmra ré, ma aibâ ĩhâzé ré hã ĩtēme wi, Zezusihi u. Hâzé wa, te dupto zahuré di. Duré, paihi dupto zahuré di. ³ Taha wa, ma tô Zezusi hã rowahutu'wa norĩ hã azadanha, parisezu norĩ me:

— E romhuri zahârizém na, wa za wa te 're dapese za'ra, sabadu na hã. E ma tô wawi sawi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, sabadu na, wa te 're dapese tō za'ra mono da. E niha ĩsimiroti na rob'ui'ére hã. — Āne te Zezusi hã azadanha, rowahutu'wa norĩ hã.

⁴ Tane nheré, asa te te āma sada'âbâ za'ra ô di. Tawamhã Zezusi hã ma tô aibâ hã pa'â. Ma tô pese. Taha pari, ma tô tãma rob'ru, morĩ da oto, 'ri tēme.

⁵ Tawamhã aibâ za'u si, te tãma nharĩ za'ra, āne:

— Āté ai'ra hã te za aiwi ti'maiwaptã'ã 'wa, â zô ab're u, âté powawé hã. Tawamhã e â zô ab're hawimhã asiwi wazere aba ô di za, romhuri zahârizém na nheré. — Āne ma tô Zezusi hã asa āma azadanha.

⁶ Tazahã asa te te āma sada'âbâ waihu'u za'ra ô di.

Dama dawapu wasu'u, dama dapire wasu'u me

⁷ Tawamhã wedeza na dasi'ubumroi wamhã, ma tô ni'wam norĩ hã dama ĩpire norĩ te na ai'ubumro, dame sô ĩdahârâ za'ra norĩ hã. Āne ma tô āma da'madâ, Zezusi hã. Taha wa, ma tô tãma āma romnhimire'é za'ra, āne:

⁸ — Ni'wa hã asô hârâ wamhã, dasina damro u dame asa da, aimorĩ wamhã, dama ĩpire norĩ te na, asãmra ô di za. E marĩ wa. Āté, aima ĩpire hã te dame tihâiba, dame sô ĩdahârâ hã. ⁹ Tawamhã te za aima tinha, 'ri tede'wa hã, ô niwĩ asãmra da, asãmrazém na sãmra da, aima ĩpire hã. Taha wa, te te aima ĩnharĩ ma, asiséb di za. Da'rãsutu u, te za oto asã. ¹⁰ Taha wa, āne tō da, dame asa da, asô dahârâ wamhã, da'rãsutu u, te za a'â asã. E marĩ da. 'Ri tede'wa hã si'uihã na si te te aima pisutu da, dama ĩpire norĩ 'rata asãmra da, asa da.

Danho'a te te aima pisutu wamhã, aima rowě uptabi di za. ¹¹ Tane, ni'wa hã pire wě te, 'rãwi sina 're wata mono wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, te za tãma pisutu, wapu na 're hãimana mono da oto. Duré ni'wa hã, tipire na 'rãwi 're si'madãã mono õ wamhã, te za tãma pisutu, dama pire na 're hãimana mono da oto. — ãne ma tãma waihu'u, Zezusi hã.

¹² Tawamhã dame sa da, sã ãhãrã ma, te tinha, Zezusi hã:

— Dasaihurizé, dama 're 'manharĩ mono wamhã, ãté sã aihãrã za'ra õ di za, asiwadi norĩ zã hã duré asisã-nawã norĩ zã hã, duré aimama norĩ zã hã duré ãsibrob ahã norĩ zã hã, aiwaptoma 're ãsi'ubumroi mono norĩ zã hã. Ta norĩ zã aihãrã wamhã, asiré saihuri da, te za asa asõ tihãrã za'ra, te te asa aima ãma wa'rãmi za'ra da. ¹³ Taha wa, dasaihurizé hã dama 'manharĩ wamhã, te za ãsibrob'õ norĩ zã aihãrã za'ra, duré ãmorĩ'õ norĩ zã, duré ãrãtẽire norĩ zã, duré ãtob'a norĩ zã. ¹⁴ ãne wamhã, aima 're rowě mono di za. E marĩ wa. Ta norĩ hã simarĩ õ di, marĩ na te te aima ãma ãwa'rãmi za'ra zéb da hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono si, te za asõprubzé wa'rãmi aima tisõ. 'Re ãnomro wě mono norĩ te te ahãi-wa'utu wapsi, te za aima ãma uwaimra. — ãne ma tã 'ri tede'wai ma waihu'u, Zezusi hã.

Dasaihuri za'ětě zé wasu'u

Mateusi 22.1-14

¹⁵ Tame ma tã aibã hã dame nhamra, 'ri para, sa da. Tawamhã Zezusi te te dama ãwaihu'uzé hã ma tã dame wapa. Taha wa, te Zezusihi ma tinha:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono, Danhib'apito uptabi na 're ãhãimana mono zéb ãma, ãrata 're ãsaihuri mono norĩ ma, 're rowě uptabi za'ra mono di za. — ãne te Zezusihi ma tinha.

¹⁶ Tawamhã Zezusi hã te asa aibã wasu'u hã tãma wasu'u, ãne:

— Aibã hã dasa hã sa'ětě na te te dama 'manharĩ da, ma tã sina roti. Tawamhã te te dama 'manharĩ õ ré, ma tã da'apo're pu'u siro, da'ahã na ãtẽme dasihutu da, ãsiré dasaihuri da. ¹⁷ Sipi pari wamhã, tãma ãromhuri'wai ma, te tinha, ãne: "Mo oto ãmorĩ dazõ, we dasi'aba'ré da. Dasa hã te oto dazõ aimasa." ãne te tãma tinha. Taha wa, romhuri'wa hã ma tã datẽme mo, dazõ hãrã da.

¹⁸ — Tane nherě, te nasi aibã norĩ hã siparabãsi niha tãma nharĩ za'ra, romhuri'wai ma, te te sima wě za'ra õ wa. Sã ãhãrã 'rada hã te tãma tinha, ãne: "ãma ãmorĩ neza. Tane nherě, ti'a hã wa 'mai'uipra. Tamomop si wa za mo, te sabu da. ãne asib'apito ma, ãzadawa wasu'u na za." ãne te tãma ãromhuri'wai ma tinha.

¹⁹ — Tawamhã ãhãiba amo hã te duré tãma tinha: "ãma ãmorĩ neza. Tane nherě, powawě hã wa 'mai'uipra, 10 na ãhãiba za'ra hã. Tamomop si wa za mo, te sabu za'ra da, te te romhuri wě za'ra zã. ãne, asib'apito ma, ãzadawa wasu'u na za." ãne te romhuri'wai ma tinha.

²⁰ — ãhãiba amo hã te duré tãma siwasu'u: "Nimosi, wa ãmro. Taha wa, dame ãsa da, ãma ãmorĩ waihu'u õ di." ãne te romhuri'wai ma tinha.

²¹ — Taha wa, te apã mo romhuri'wa hã, tinhib'apito ma, te te sadawa wasu'u za'ra da. Te te wapari wamhã, ma tã ab'rui pese, ãsib'apito hã. Taha wa, te ãne tãma tinha: "ãi'aba'ré na dazõ 're ãmorĩ, 'ri nhi'riti na we danhimroi mono da, ãsibrob'õ norĩ hã, duré ãmorĩ wě'õ norĩ hã, duré ãtob'a norĩ hã, duré ãrãtẽire norĩ hã." ãne te tãma rob'ru. Taha wa, te ta norĩ zã si mo, we te te simroi mono da.

²² — We te te danhimroi mono pari, te tinha, tinhib'apito ma: "Apito, wa tã aimreme hã ãma uwaimra, aima. Zahadu da'masisi õ di." ãne te tãma tinha.

²³ — Taha wa, te ãsib'apito hã duré asa tãma tinha: "Tane wamhã, dazõ airĩtĩ mono pé, bãdãdi na. Da'manhopětě wamhã, ta norĩ hã te za we ãsimroi mo, ãn-horõwa hã da te dasiwi 'masisi da. ²⁴ Tã sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Sã ãhãrã 'rata norĩ hã, ãsa na saihuri õ di za." ãne te ãsib'apito hã tãma tinha. — ãne te aibã ma rowasu'u, Zezusi hã.

Zezusihi zazei'wa, 're ãnomro mono zé wasu'u

Mateusi 10.37-39

²⁵ Tawamhã Zezusi norĩ hã si'aba'réi ré, te da'ahã na ãsarina ai'aba'ré ni. Tawamhã ma tã Zezusi hã datẽme aipi'ra. ãne te dama tinha:

²⁶ — ãté, ni'wam norĩ hã te za we ãtẽme ai'aba'ré, ãzazei'wa, 're nomro mono da. Tawamhã te za te 're ãzawi pese za'ra, timama zawi nhipai u, duré tina zawi nhipai u, duré timro zawi nhipai u, duré ti'ra norĩ zawi nhipai u, duré tisisãnawã norĩ zawi nhipai u, duré tihãmanazém nhipai u. ²⁷ Tiza'ozéb ré, ãzarina 're ãnomro mono ne, da te 're uprosi za'ra mono da nherě, te za ãsiré 're nomro. ãnei õ wamhã, ãzazei'wa na te 're waihu'u za'ra mono õ di za. — ãne ma tã dama waihu'u, Zezusi hã.

²⁸ Te duré dama tinha:

— 'Ri'wa na, wa za aima ãma romnhimiréé za'ra wa'wa. ãté, a norĩ wa'wa hã te za asima ãmairosa'rata 'wa, asima 'mai'ri wa'aba da, rob'madããzéb da. Taha wa, te za a'ã ãmairosa'rata 'wa, 'ri wa'ãbãzéb da, rob'uiprazé hã, ãwab zã. ²⁹ ãnei õ wamhã, ãté õne haré te za ãsãna'rata si ãmanharĩ 'wa. 'Ri 'rãihã hã 'mai'uprosi aba õ di za. Da te sabu za'ra wamhã, te za ai'ãma 're dawa'ě za'ra wa'wa: "Oro te te 'ri 'ru za, te õne haré za." ãne te za ai'ãma 're dawa'ě za'ra wa'wa. ãne, 'ri'wa na te aima ãma ãsimiréé za'ra wa'aba zé hã.

³¹ — Duré apito na, wa za aima ãma simiréé za'ra wa'wa. ãté danhib'apito te za dama 're 'manhamra. ãsib'a'uwě norĩ hã dasi'wapé 'manharĩ'wa norĩ hã te ahã na 're si'ubumro, 10 miu na ãhãiba za'ra hã. Tawamhã ma tã apito hãiba amoi wasu'u wapa, danhib'apito hã. Dasi'wapé 'manharĩ'wa hã te we, u, ahã uptabi na te te simro tinhib'a'uwě hã, 20 miu na, u, ãhãiba za'ra hã. Tawamhã dazõ wairébé õ ré, te za a'ã nhamra, ãsib'a'uwě hã, dazada siptete za'ra zã. Dazada ãsiptete za'ra õ na, te te waihu'u za'ra wamhã, te za tin-

hitob'ru norí u da'mazató, te te tãma 'mazadawa wasu'u da, ísib'apito za'ra ma. Ísitob'ru norí hã zahadu romhã ré, te za ítême da'mazató, we dasihutu tó da, dasi'wapé za'ra tó da. Āne, apito na te aima āma ísimiré'é za'ra wa'aba zé hã. Tane ízazei'wa, 're anomro aba mono da, marí hã asima 're sawi za'ra wa'aba mono ó di za, aipé'ě 're. Marí hã aipé'ě 're, asima 're sawi za'ra wa'aba mono wamhã, ízazei'wa na te 're ai-waihu'u za'ra wa'aba mono ó di za. — Āne ma tó dama waihu'u, Zezusi hã.

Dasai warířízé wasu'u

Mateusi 5.13; Marcusi 9.50

³⁴ Te duré dama tinha, Zezusi hã:

— Sa na hã dasa hã āma se ti, dasai warířízé wa. Tane nherě, oto 're se si'utóří mono wamhã, niha da te 're 'manharí waihu'u mono ó di, apã se da. ³⁵ Sei ó wamhã, ti'a hã wě da, ti'ai wa, da te 're sa'wari za'ra mono ó di za. Duré powawě nhana ubumro nhisiwi, da te 're sa'wari za'ra mono ó di za. Taré, te za rob u, da te 're sa'wari za'ra, marí dai ó wa oto. Āne romn-himiré'ézé hã. Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ápé iwapari pese za'ra wa'aba. — Āne te Zezusi hã dama si'ru.

Pone'ěrebã ísimanizé wasu'u

Mateusi 18.10-14

15 Tawamhã Zezusihi u ma tó aihutu ni, da'ahã na, ímreme hã da te wapari za'ra da. Danhib'apito ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norí hã ma tó duré ítême aihutu, siwa'ru 're ínomro mono norí zama. ² Tawamhã parisezu norí hã te āne tãma nharí za'ra, 'Re íhãimana u'ási mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norí me:

— Ó hã ma tó āma 're siwadi za'ra, siwa'ru 're ínomro mono āma hã. Ta norí siré, te nasi tisa. — Āne te Zezusihi ma nharí za'ra.

³ Taha wa, Zezusi hã ma tó tãma āma romnhimiré'é za'ra, āne:

⁴ — Asimizama hã ahã wamhã, áté misi te za aiwi aimani, 100 na íhãiba za'ra wamhã. E tawamhã, sô airítí mono ó di za, aiwi 'masimani wamhã. Te za tó sô airítí mo, apã ári da. Asimizama zó airítí mono ré, te za 99 na íhãiba za'ra hã asa'u daba'wara, ítehutu wa.

⁵ Tawamhã aiwi ísimani hã oto sãmri wamhã, atoi uptabi di za. Taha wa, te za asisé we řã apã, sãmri wě te.

⁶ 'Ri tême āwisi wamhã, te za sô aihãrã za'ra, asiwadi norí zó. 'Rãwi ai'rata 're ísórõwa za'ra mono norí zó zama, te za sô aihãrã za'ra. Tawamhã te za tãma írowasu'u za'ra, āne: "Āhãna íma rowě di. Ínhimizama hã wa tó tisã, íwi ísimani hã. Ízabãdã te za 're ato za'ra wa'aba mo." Āne te za tãma írowasu'u za'ra.

⁷ — Tane duré, ni'wa hã siwa'ru 're ímorí hã tiwasédé hã te te oto rême pese wamhã, hãiwa āma 're ísi'ubumroi mono norí hã te za tãma 're to za'ra, misi nherě. Óhõ āma si, te za 're toi uptabi za'ra, 're ínomro wě mono norí nhipai u hã, 99 na íhãiba za'ra nhipai u hã. Ta norí hã 're nomro wě mono wa, tiwasété na 're

ísiwě'õ za'ra mono da hã, mare di. — Āne ma tó tãma rowasu'u za'ra, rowahutu'wa norí ma, Zezusi hã.

Rob'uiprazé ísapotore simanizé wasu'u

⁸ Tawamhã Zezusi hã te duré tãma āma romn-himiré'é za'ra, āne:

— Pi'õ te, rob'uiprazé hã ahã wamhã, áté misi te za tiwi 'maihamani, 10 na hãimana za'ra wamhã, ísapotore hã. E tawamhã sô 're rítí mono ó di za, tiwi 'masimani wamhã. Te za tó sô 're rítí. Íro'ore hã te za duré sô ro'o, sô rítí da. Te za duré sô 'ri 're wamro. Sô 're rítí pese mono wamhã, te za oto tisã. ⁹ Tawamhã te te sãmri wě te, tisiwadi norí zó te za oto tihãrã za'ra. Í'ra-ta ísórõwa za'ra norí zó zama, te za tihãrã za'ra. Tawamhã, te za oto tãma rowasu'u za'ra, āne: "Āhãna, íma rowě di. Rob'uiprazé ísapotore hã wa tó tisã, íwi ísimani hã. Ízabãdã te za 're ato za'ra wa'aba mo duré, a norí wa'aba zama." Āne te za tãma rowasu'u za'ra.

¹⁰ — Tane duré, ni'wa hã siwa'ru 're ímorí hã, tiwasédé hã te te oto rême pese wamhã, hãiwa āma 'Re íhãimana u'ási mono ma romhuri'wa norí hã te za āma 're to za'ra, tiwasédé hã te te rême pese wě te, misi nherě. — Āne ma tó tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Ai'repudu, timama te te ířěmezé wasu'u

¹¹ Zezusi hã te duré tãma āma romnhimiré'é za'ra, āne:

— Aibã 'ra hã maparane. ¹² Tawamhã te bãtã na íno hã timama wi waptě, tinhibrom na āma tãma siwanhizari zahuré da.

— Taha wa, ma ímama hã āma tãma aipo'o zahuré. ¹³ Āma ronomro ó ré, te uburé tinhibro hã sima ubumro, darob amo u morí da, íno hã. Darob amoi u wisi wamhã, wasété ahã na te 're mo. Marí na si, ma taré tinhibro hã uprosi, ímama te te tãma ípo hã.

¹⁴ — Tawamhã tinhibro hã ma uburé uprosi pese oto, ai'repudu hã. Tawamhã tame darob āma 're ídasi'ubumroi mono norí hã ma tó duré mram na 're dasi'ubumro. Dasai ó di. Taha wa, ma tó ai'repudu hã mra hã dame sépata. ¹⁵ Taha wa, te aibã u mo, te te tãma 're romhuri mono da, tame. Taha wa, ma tó aibã hã sató tiburu u, buru āma uhãbã te te tãma 're 'madã'ã mono da. ¹⁶ Mrap te, ma tó sima wě, uhãbã sa na 're sai mono da. Mra, te te 're sépata mono nherě, ai'reputu ma hã, da te 're ai mono ó di. ¹⁷ Taha wa, ma tó si'ãma rosa'rata, āne: "Ímama ma, romhuri'wa norí hã ahã nherě, ma tó dasa hã 're si'azahãri. Wa hã wa āme mra hã te 're sépata za'ětě. ¹⁸ Taha wa, wa za oto mo, ímama u apã. Íwisi wamhã, wa za ímama ma ísi-wasu'u, āne: "Ímama, íwasété na wa tó 're mo. 'Re íhãimana u'ási mono nhimiroti hã, wa tó upa. Asimiroti zama, wa duré upa. ¹⁹ Íwasété wa, áté í'ãma 're ai'ra mono ó di za oto. Aima romhuri'wa da, oto 're ímorí da, te za íma ípisu." Āne ma tó rosa'rada hã sima 'manha, ai'repudu hã.

²⁰ — Tawamhã aré 're ísãmra mono zém hawi te oto mo, timama nhorõwa u. Tawamhã zahadu romhã ré,

ma ĩmama hã tisã ti'ra hã. Taha wa, te ĩtẽme wara, ĩ'ra hã te te sina pẽ'ẽ tari wa. ĩtẽme wisi wamhã, tinho'utu ma tũ ti'ã, ti'ra hã. Tob'rata hãrã na, ma duré sawi.

²¹ Tawamhã te timama ma tinha, ai'repudu hã: "Ĩmama, ĩwasété na, wa tũ 're mo. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã, wa tũ upa. Asimiroti zama, wa duré upa. ĩwasété wa, áté ĩ'ãma 're ai'ra mono õ di za." Āne te timama ma siwasu'u, ai'repudu hã.

²² — Wasété na 're morĩ nherẽ, te te wẽ'õ õ di, ti'ra hã, ĩmama hã. Tãma ĩromhuri'wa norĩ hã te oto 'mahãrã za'ra sa'ëtẽ, zazahã ĩhãiwẽ we te te siwi 'mai'ãri da, te te siwi ãma uza da. Duré ĩsiptõmohi wasisizé, te te tãma sãrẽ za'ra da, ma tũ 'mahãrã za'ra. Duré ĩpara'uza zama te te tãma sãrẽ za'ra da, ma tũ 'mahãrã za'ra. ²³ Taha wa, te duré tãma nharĩ za'ra: "Powawẽ zapu zama, we ãwisi aba, wĩrĩ aba da, ĩhãipe hã. ²⁴ E marĩ wa. ĩ'ra hã dã'ã newa. Tane nherẽ, dã'ã õ di. Ma tũ aré ãma ropsisa'rese'õ. Tane nherẽ, dã'ã tũ we apã wi. Taha wa, wasa hã wa za oto wasiré huri ni, rowẽ te." Āne ĩmama te tãma nharĩ za'ra, te te tãma 're ĩromhuri za'ra mono norĩ ma. Taha na ma tũ dasa hã dama 'manha.

²⁵ — Tawamhã ĩno hã wisi wamhã, ĩdub'rada hã te buru ãma nhamra. 'Ri tẽme te oto mo. Te te oto rob'umhutu wa, ma tũ rowamreme hã wapa, te te ĩrowamreme za'ra hã. Dapara 'rasi zama, ma tũ wapa, rowẽ te, dasima 're ĩdato za'ra mono zé hã. ²⁶ Taha wa, te romhuri'wa hã 'mahã, ãne: "E marĩ, te 'manharĩ za'ra ni." Āne te sadanha.

²⁷ — "Ano hã rowẽ na ma tũ wei wi. Taha wa, wei wisi wẽ te, ma tũ wama ti'ru aimama hã, powawẽ ĩhãipe hã wa te wĩrĩ da, wasaihuri da." Āne te ĩdub'rata ma rowasu'u, romhuri'wa hã.

²⁸ — Tawamhã ma ĩdub'rada hã tizahi. 'Ri para u sébré da hã, te te sima wẽ õ di. Tawamhã ĩmama, ma ĩtẽme watobro, te te tãma nharĩ da, sébré da. Tane nherẽ, sébré zeĩ õ di. ²⁹ Tane nherẽ, te timama ma tinha: "Wa hã wa tũ te aima 're romhuri pese. ĩ'ãma wahub ahã di, te aima 're romhuri mono ré hã. Niwa, aimreme hã te simini õ di. Tane nherẽ, marĩ ĩma sõmri õ di, pone'ẽrebã hã, dasa hã te ĩsiwadi norĩ ma 'manharĩ da. ³⁰ Āhãna ai'ra hã ma tũ wi. Asibro hã tãma ĩpo hã ma tũ pi'õ na uprosi. Tane nherẽ, ma tũ wisi wi, dama ĩ'ru, powawẽ ĩhãipe hã da te tãma wĩrĩ da." Āne te timama ma tinha, ĩdub'rada hã.

³¹ — Tawamhã ĩmama te asa tãma tinha: "Ĩ'ra, a hã ĩ'rata, te 're asãmra u'ãsi mo. Marĩ hã ĩnhibro hã, uburé ate hã. ³² Uburé wama rowẽ za'ra wa, wa tũ dasa hã dama 'manha, ĩ'ra hã ĩwisizém na. Ano hã dã'ã newa. Tane nherẽ, dã'ã õ di. Ma tũ aré ãma ropsisa'rese'õ. Tane nherẽ, ma tũ we apã wi." Āne ma tũ ti'ra ma waihu'u. — Āne Zezusi ma tũ tãma rowasu'u za'ra, rowahutu'wa norĩ ma.

Aibã hãimana nhipese wasu'u

16 Zezusi hã te duré ãne tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:

— Aibã hã te 're hãimana, ĩsibrob ahã hã. Tãma ĩromhuri'wa hã te duré 're sãmra, tãma rob'madã'ã'wa hã. Tawamhã ma tũ tãma 'mairowasu'u ni, ãne:

"Rob'uiprazé hã te te aiwi 're anhimini, aima rob'madã'ã'wa hã." Āne te tãma 'mairowasu'u ni.

² Taha wa, te sũ hã, tãma ĩrob'madã'ã'wa zũ. Te tãma tinha, ãne: "Aiwasu'u hã wa tũ wapa. ĩma 're ĩrob'madã'ã'wa mono zé hã, tãibã za oto. Te za rob'ui'ére hã oto ĩma ĩsõ, uburé ĩnhimarĩ na 're ĩrob'ui'ére mono zé hã." Āne te tãma tinha, tãma ĩrob'madã'ã'wai ma.

³ — Tawamhã te 'rãwi sima tinha, tãma ĩrob'madã'ã'wa hã: "Ĩnhib'apito, ma tũ ĩma tinha, te tãma 're romhuri mono tũ da oto. E marĩ, wa za oto te 're 'manharĩ. ĩnhiptete uptabi õ di, buru na te dama 're ĩromhuri mono zé da hã. Duré ĩnhiséb di za, rob'uiprazém na te 're da'awari mono wamhã. ⁴ ĩhe, wa tũ ĩsima waihu'u, marĩ te ĩmanharĩ da hã, ĩ'ãma 're dasiwadi za'ra mono da. Tawamhã, apito te te ĩmei wamhã, áté ĩsiwadi norĩ hã te za te te siwi 're ĩmrami, tinhorõwa u, ĩsiré 're ĩsa za'ra mono da." — Āne te 'rãwi sima tinha.

⁵ — Tawamhã te sũ hã, apito ma, marĩ te te ĩwa'ãbã za'ra õ norĩ zũ. Tawamhã ĩtẽme ĩwisi 'rada hã te sadanha: "E niha tãma ĩwa'ãbã'õ hã zahadu, rowa'rãmimhã."

⁶ — "Piza'a, 100 na ĩhãiba za'ra hã, azeitona 'rãĩ wa'ui wab ré hã." — Āne te tãma rowasu'u.

Taha wa, te asa tãma tinha: "Āhãta ĩwa'ãbã'õ na, rob'ui'ére hã. Asãmra. 50 na ãma rob'ui'ére, rowa'rãmimhã, tãma wa'ãbã da." — Āne te aibã ma ti'ru, tãma ĩrob'madã'ã'wa hã. Taha wa, te te tãma ĩ'ru zarina, ma tũ ahã prã na ãma rob'ui'ére.

⁷ — Tawamhã aibã hãiba amo hã ma duré ĩtẽme wi. Tawamhã te sadanha: "A hã bété, e niha tãma ĩwa'ãbã'õ hã zahadu, rowa'rãmimhã."

— "Sa'u hã, miu na ĩhãiba hã, tridu ré hã te tãma ĩwa'ãbã'õ hã." — Āne te tãma rowasu'u.

— Tawamhã te asa tãma tinha: "Ma'ãpé, 800 na ãma rob'ui'ére, rowa'rãmimhã tãma ĩsõmri da." — Āne te tãma ti'ru, rob'madã'ã'wa hã. Taha wa, te te tãma ĩ'ru zarina, ma ahã prã na ãma rob'ui'ére.

⁸ — Te te dama ĩ'rui wasu'u, te te wapari wamhã, te tinha, ĩsib'apito hã: "Pra. E niha rosa'rada tãma ĩwaihu'u pe." Āne te ĩsa'u tãma tinha. — Āne Zezusi te tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Ma tũ duré tãma waihu'u za'ra:

— Marĩ zũ si, da te 're ĩrosa'rata za'ra mono norĩ ma, waihu'u pese di, rosa'rada hã, rowa'a nhib'a'uwẽ norĩ nhipai u. ⁹ Taha wa, ti'ab ré te za asimarĩ na 're ĩdazawi za'ra wa'aba mo, ãma 're asiwadi za'ra wa'aba mono da. Asimarĩ hã asipara 're rẽme za'ra wa'aba mono wapsi, hãiwa u, asõrõwa u 're asisisi aba mono wi, te za asõ 're tob'uzu za'ra wa'wa, asawi'wa norĩ wa'wa hã. — Āne Zezusi te tãma roti za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma. ¹⁰ Te duré tãma nharĩ za'ra:

— Āté ni'wam norĩ hã te za danhibrob 'rare hã, dazõ te te 're 'madã'ã wẽ za'ra. Tawamhã dama umnhasi wa, te za da te tãma 're pisutu za'ra, danhibrob ahã na, te te dazõ 're 'madã'ã za'ra mono da oto. Tane, danhibrob

'rare, dazô te te 're 'madâ'â wasété za'ra mono wamhã, te za da te 're waihu'u za'ra, ĩsa'ětê na zama, za dawı 're ĩsipsaihuri za'ra mono na. ¹¹ Ti'ai âma danhimarĩ hã, dazô 're 'madâ'â wasété za'ra wa'aba mono wamhã, e 'wa hã te za marĩ ĩwê uptabi hã te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, sô 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono da. Mare di. Ni'wa, te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono ô di za. ¹² Marĩ hã date hã, dazô 're 'madâ'â wasété za'ra wa'aba mono wamhã, e niha te za marĩ ĩwê hã da te aima 're sômri za'ra wa'wa, ate da. Mare di. Ni'wa te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono ô di za. — Āne Zezusi ma tô tâma waihu'u za'ra.

¹³ Te duré tâma nharĩ za'ra:

— Dama romhuri'wa hã ĩsib'apito maparane wamhã, aiwa te te tâma 're romhuri wê zahuré mono ô di za. Duré sahurê te 're sawi pese zahuré mono ô di za. Misi te za te 're sawi pese. Ĩhãiba amo si te za te siwi 're wê'ô. Duré sahurê te 're wapari pese zahuré mono ô di za, romhuri'wa hã. Misi te za te 're wapari pese. Ĩhãiba amo si te za te 're 'ruiwapari. Tane, a norĩ wa'wa hã rob'uiirazéb zô si asima 're romhuri za'ra wa'aba mono wamhã, e aiwa asimiromhuri za'ra wa'wa hã za, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, romhuri me. Mare di. Aiwab ô di. — Āne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zezusihi nhimirowasu'u hãiba amo

Mateusi 11.12-13; 5.31-32; Marcusi 10.11-12

¹⁴ Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô Zezusihi mreme hã wapari za'ra. Tawamhã rob'uiirazé zeı 'wa, 're nomro mono wa, ma tô Zezusihi ma nharĩ za'ra. ¹⁵ Taha wa, te Zezusi hã tâma nharĩ za'ra, âne:

— A norĩ wa'wa hã aiwê newa, te ai'âma 're dawata za'ra wa'wa. Tazahã asimirosa'rata 'wa hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di. Āté, marĩ na te za dasima âma 're dawata za'ra, ĩwê newa. Tazahã tâma wê ô wamhã, te za te 're awê'ô, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã.

¹⁶ — Uburé marĩ hã Mozési te te dama 're ĩapisutu mono hã, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimiroti hã ma tô dasipara bâ si, da te 're pese za'ra, Zuwã Batita datême morĩ ô ré. Tawamhã ĩwasu'uwê hã te oto da te 're wapari za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, da'âma 're ĩsib'a'uwê mono zé wasu'u hã. Taha wa, marĩ zô dasima ĩwézéb uwaibaba, da te 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono ne, te za oto da te dasima 're rob'ruiwapari za'ra, ĩtême 're dasihutu mono da.

¹⁷ — Pire u'âsi, te za dama 're hãimana za'ra, uburé marĩ hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te dama 're ĩapisutu mono hã, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, ĩsimiroti na rob'ui'ére 'rada hã. Hãiba hã si'utôřĩ nherê, duré ti'a hã si'utôřĩ nherê, te za pire u'âsi dama 're hãimana u'âsi. — Āne ma tô tâma waihu'u za'ra.

¹⁸ — Ni'wa hã aibã hã timro te te rême wamhã, duré pi'ô aimawi na mro wamhã, te za tiwasédé hã 'manha, aibã hã. Duré, pi'ô, da te ĩme na aibã mro wamhã, te

za duré 'manharĩ wasété. — Āne, Zezusi ma tô tâma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

Īsibro pese wasu'u, ĩsibrob'ô me

¹⁹ Tawamhã Zezusi hã te duré tâma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma, âne:

— Aibã hã te 're mo, ĩsibro pe hã. Zazahã ĩwa'âbã za'ětê na si, te 're si'uza. Duré dasa ĩwê uptabi na si, te 're sa. ²⁰ Tawamhã aibã ĩhãiba amo hã te 're sãmra, ĩsibrob'ô hã, ĩ'wa're ré hã, Razaru na ĩsisi hã. ĩsiwadi norĩ hã te te siwi 're mrami, ĩsibro pese nhorôwa u, te te siwi 're simizusi mono da, 'ridawa u. ²¹ Dasai rere'e na si, te 're sa. Wapsã si ma tô ĩ'wa're hã te te 're upsômri siwi. ²² Tawamhã ma tô oto dârã, ĩsibrob'ô hã. Dâ'ã wamhã, hãiba u ma tô siwi ti'ã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ hã. Abra'ãhã 'rata, te oto 're sãmra, dame 're sai mono da. ĩsibro pe hã ma tô duré dârã. Dâ'ã wamhã, ma tô dasiwi sêrê ni, ab're 're. ²³ Tawamhã ropipa hã te te oto 're sépata za'ětê, adã 're ĩsi'ubumroi mono zéb âma hã. Ta hawi ma tô rob'madã, ĩsibro pe hã. Te te rob'madã'ã wamhã, ma tô Abra'ã hã tisã, romhã na. ĩ'rata te Razaru hã nhamra, ĩsibrob'ô hã. ²⁴ Te te 'madã'ã wamhã, ma tô tâma si'mahã, âne: "Wahi'rada Abra'ã, ĩ'ãma aipê'êze na. Ma'ãpé, Razaru hã we ĩtême satôřĩ, â we te te ĩma âri da, te te âma ĩnhoto di'i da, tinhiptômo na, ĩnhoto wahã da. Āme ropipa, wa oto te 're sépata za'ětê, un-hama âma." Āne te Abra'ãhã ma siwasu'u.

²⁵ — Taha wa, ma tô Abra'ã hã asa tâma tinha, ĩsibro pese ma: "Īnhihudu, aihãiba ré ré, aima 're rowê mono di. Uburé marĩ ĩwê hã ma tô asô 're simi'wara. Razaru hã, marĩ hã ĩwasétére si, ma tô da te tâma 're sômri za'ra. Āhãna hã rowê na te oto 're hãimana. A hã te oto ropipa, 're ĩsépata mo. ²⁶ Duré, ab're 'rehã hã ĩsa'êne hã te 're sa'wari, wawa'wa. Taha wa, wa te âma 're saprĩ waihu'u za'ra mono ô di, atême wa'aba hã. Duré a norĩ wa'wa hã we 're saprĩ waihu'u za'ra wa'aba mono ô di, watême hã." Āne te tâma tinha, Abra'ã hã.

²⁷ — Tawamhã ĩsibro pe hã te asa tâma tinha: "Wahi'rada Abra'ã, tane wamhã, ma'ãpé Razaru hã satôřĩ, ĩmama nhorôwa u. ²⁸ Tame te ĩsisãnawã norĩ hã 're si'ubumro, 5 na ĩhãiba za'ra hã. Ropipa, wa oto te 're sépata. Taha wa, te za ĩsatô, ĩtême morĩ za'ra da, te te tâma rowasu'u za'ra da, ĩzarina we 're sisisi tō mono da, ropipa u." Āne te Abra'ãhã ma tinha.

²⁹ — Taha wa, ma tô duré Abra'ã hã asa tâma tinha: "Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ĩrob'ui'ére hã te nomro, ano norĩ 'ratamhã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ére zama, te ĩ'rata tinomro za'ra. Ta hã te za te te 're wapari za'ra za, ti'ai âma ré." Āne ma tô ĩsibro pese ma rowasu'u, Abra'ã hã.

³⁰ — Īsibro pe hã te duré asa tâma tinha: "Tane nherê, te te saze za'ra ô di, ĩsimiroti na hã. Ni'wa hã dâ'ã nherê, hãiba'utu wamhã, ĩtême morĩ za'ra wamhã, te za ĩsimirowasu'u na saze za'ra, ĩsisãnawã norĩ hã. Āne wapsi, te za tiwasédé hã rême pese za'ra,

rowē na oto 're nomro mono da." Āne te Abra'āhā ma tinha.

³¹ — Tawamhā Abra'ā hā te duré asa tāma tinha: "Ano norī hā Mozésihi nhimiroti hā te te saze za'ra ō di. Duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa norī nhimiroti zama, te te saze za'ra ō di. Āne wamhā, ni'wa hā dā'ā nherē, apā hāiwa'utu wamhā, e te aré āma saze za'ra. Te te āma saze za'ra ō di aré, ĩsimirowasu'u na hā." Āne Abra'ā hā ma tō tāma waihu'u, ĩsibro pese ma.

17 Tawamhā Zezusi te tāma nharī za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norī ma:

— Āté ni'wa simiroti zarina, te za ni'wam norī hā 're hāimana wasété za'ra. Tawamhā roti wasété'wai ma, 're ropipa za'ra mono di za. ² Āhāta, ai'uté norī hā. Āté, ni'wa simiroti zarina, te za ai'uté hā 're 'mai'āimana wasété. Tawamhā tāma ĩroti wasété'wai ma, 're ropipa mono di za. Ībutu na ētē tōmo wawē hā da te āma wasisi pari, dā'ā da, āi ba da te mei wamhā, tāma ropipa di, tāma ĩroti wasété 'wai ma hā. Tane nherē, ĩsimiroti wasété zarina, ai'uté te te ĩrēme wamhā, taha nhipai u hā tāma ropipa uptabi di za, roti wasété'wai ma hā.

³ Taha wa, te za 'rāwi asina 're asōpré wa'aba mo, 're anomro wē wa'aba mono zéb zō. Āté asisānawā hā te za asada 're wasété za'ra wa'wa. Āne wamhā, aimreme wē na, te za tāma 're ĩroti za'ra wa'aba mo, asada 're wasété za'ra wa'aba mono tō da. Tiwasété na aima 're siwē'ō za'ra wa'aba mono wamhā, te za tāma 're ĩnharī za'ra wa'aba mo, āne: "Te ĩsina 'madā'ā ō di, ĩzada aiwasétézé hā." Āne te za tāma 're ĩnharī za'ra wa'aba mo. ⁴ Āté, ā bātā na te za bātā bā asada 're wasété za'ra wa'wa, asisānawā norī hā. Āté 7 na asada ĩwasétézé hā za. Tane nherē, tiwasété na aima siwē'ō wa'aba da, apā atēme nasi simasisi aba wamhā, te za nasi tāma ĩnharī 'wa: "Te ĩsina 'madā'ā ō di, ĩzada aiwasétézé hā." — Āne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norī ma.

Wanhib'apito, wa te wasina 're ĩumnhasi za'ra mono zé wasu'u

⁵ Tawamhā ĩsadawa wasu'u'wa norī hā ma tō tiwi rowaptērē za'ra, āne:

— Wanhib'apito, wama 're aza'ētē u'āsi mono, wa te wasina 're ĩ'ai'umnhasi za'ra mono zé hā. — Āne te tiwi rowaptērē za'ra.

⁶ Taha wa, te Zezusi hā asa tāma āma romnhimiré za'ra, āne:

— Motada nhamare hā syryre nherē, da te 're wamhā, oto poto wamhā, wede za'ētē uptabi di. Tane, a norī wa'wa hā asina 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mono zé hā, syryre na nherē, aima 're hāimana za'ra wa'aba mono wamhā, te aré pidera wede ma ĩnharī za'ra wa'wa, āne: "Ma'āpé asi'uihā na asisa'o'o, ā 're, asi're da." Tawamhā te aré asadawa zamarī za'ra wa'wa, pidera wede hā. — Āne, Zezusi ma tō tāma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norī ma.

⁷ Ma duré tāma waihu'u za'ra, āne:

— Āté aima romhuri'wa hā te 're 'manhamra, āté buru na te te aima 're ĩromhuri mono hā, āté pone'ērebā 'madā'ā'wa. Tawamhā bātā na te za atēme wi, romhuri hawimhā. 'Ri para u sébré wamhā, e te za āne tāma ĩnha: "We oto asāmra, asa da." E āne, te za tāma ĩnha.

⁸ Mare di. Āne te za tāma ĩnha: "A'ā ĩma asipi na. Asipi parip si, zazahāi wa'ōtō na asi'usisi, ĩsa hā we ĩma ĩré āri da, ā zama. ĩsai parip si, te za asa. Te za duré ĩhārē." Āne te za tāma ĩnha. Tawamhā te za aima āma uwaimra, tāma ĩru zarina. Asiminhimi'ru hā te te āma aima uwaimrami wa, e te za sō amnhasi, āma aiwata zō. Mare di. Sō simnhasi ō di za. ¹⁰ Tane a norī wa'wa hā, asib'apito nhimiwada'uri 'wa, ĩma āma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wamhā, te za 're ĩnharī za'ra wa'aba mo, āne: "Sō 're wanhimnhasi za'ra mono ō di za, wa'āma 're aiwata za'ra mono zō hā. Taré aima romhuri'wai wa, wa tō wa te āma aima 're uwaimrami za'ra, asimiwada'uri hā." Āne te za 're ĩnharī za'ra wa'aba mo. — Āne, Zezusi ma tō tāma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norī ma.

Zezusi hā ĩ'wa're ré norī hā te te ĩpese za'ra zé wasu'u

¹¹ Tawamhā Zezusi norī hā te oto ai'aba'ré, Zeruzarē u. Darireza hā Samariza me 're ĩsiwaptob zahuré mono wa'wai baba, te ai'aba'ré, bādādi na. ¹² 'Ri wa'ōtō u sihutu ō ré, ma tō aibā norī me si'uzusi za'ra. Aibā norī hā ĩ'wa're ré hā, 10 na ĩhāiba za'ra hā. Romhā prā na ma tō tāma 'mazahāri za'ra. ¹³ Tame ma tō sina 'mahārā za'ra, āne:

— Zezusi, rowahutu'wa, wa'āma aipē'ēzé za'ra na, wapese za'ra da. — Āne te sina 'mahārā za'ra.

¹⁴ Taha wa, te Zezusi hā tāma nharī za'ra, āne:

— Ōwa te za ai'aba'rēi wa'wa, sasedoti norī u, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, da'āma romhuri'wa norī u, te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, aséptā'ā za'ra wa'aba zém na hā. — Āne te tāma nharī za'ra. Taha wa, te ai'aba'ré, ĩ'wa're ré norī hā. Bādādi na si'aba'rēi ré, ma tō tizéptā'ā za'ra. ¹⁵ Tawamhā ma tō misi apā mo Zezusihi u, tihāiba hā te te 'madā'ā wa. Ta hā samaritanu. 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma wata sina, te apā mo, mreme 'rāihā sina. ¹⁶ Zezusihi u wisi wamhā, ĩsahāpā ma aime, hi'rātītō. Te te ĩpesezém na te āma tiwata, aibā hā.

¹⁷ Taha wa, te Zezusi hā tinha, āne:

— Aibā hā 10 na ĩhāiba za'ra hā, wa tō pese za'ra. E mahāta aibā norī hā, 9 na ĩhāiba za'ra hā. ¹⁸ Wasiré zudezu'ō nherē, e niha te we āhā si mo apā siwaprosi. 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma wata da, ĩsimipese waihu'u pese na.

¹⁹ Tawamhā Zezusi hā te aibā ma tinha, āne:

— Hāiwi asa na, asōrōwa u aimorī da oto. A hā ma tō ĩzaze, te aipesezém na. Taha wa, ma tō aséptā, ĩzazei wa. — Āne ma tō aibā ma waihu'u, Zezusi hā.

'Re ĩhāimana u'āsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zé wasu'u

Mateusi 24.23-28, 36-44

²⁰ Tawamhā parisezu norī hā ma tō Zezusi hā siwi sadanha, āne:

— E niwa te za bâdâ hã ïwa waptârã, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zéb da hã. — Æne te siwi 'mazadanha. Taha wa, Zezusi te asa tâma nharĩ za'ra, ãne:

— 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're sib'a'uwê mono wapsi, marĩ hã datômo na a'â, da te 're 'madâ'â za'ra mono õ di za. ²¹ Taha wa, ãne da te 're romnhoré za'ra mono õ di za: "Æhãta, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zé hã. Õhõta, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zé hã." Æne, da te 're romnhoré za'ra mono õ di za. E marĩ wa. Dapê'ê 're, 're hâimana mono wa, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zé hã. — Æne, Zezusi ma tô tâma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

²² Tawamhã te tâma nharĩ za'ra, tisiré 're ïnomro mono norĩ ma, ãne:

— Niwapsi te za asima ïwê za'ra wa'wa, bâdâ ïwa waptã'ã da, ti'ai ãma dasiré ïpodo hã te te dama 're ïroti mono zé hã. Æté ãne te za asima ïnharĩ za'ra wa'wa: "Misi bâtã na nherê, Wanhib'apito na, wa te wasina waihu'u za'ra neza." Æne te za asima ïnharĩ za'ra wa'wa. Tawamhã a'â asina waihu'u za'ra wa'aba õ di za. ²³ ïzadawa para õ nherê, te za ni'wam norĩ hã te te aima 're romnhoré za'ra wa'wa, taré: "Æhãta ti'ai ãma dasiré ïpodo hã te nhamra. Õhõta, te nhamra." Æne te za te te aima 're romnhoré za'ra wa'wa, taré. Æne wamhã, danhimirowasu'u zarina, ïzô 're rob'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. ²⁴ Tã si'ubuzi, te te 're rowa'ia mono wamhã, dama rob'madâ'â pibu pese di, hãiwa mono bâ hã. Tane, ti'ai ãma dasiré ïpodo hã apã wei ï-morĩ wamhã, aihĩni te za ï'madâ'â za'ra ni. ²⁵ Tazahã, wa za a'â robzépata za'ëté, ã nimosi dapoto tém norĩ hã te te siwi ïwê'õ za'ra wa. ²⁶ Tawamhã ïzô 're ïdanhimipari za'ra mono õ zém na, wa za wei mo apã. Apã we ïmorizéb u hã Nowé 're hâimana mono ré, 're ïdahâimana za'ra mono ne, te za 're dahâimana za'ra za. ²⁷ Ta norĩ hã daré âpusi mono õ ré hã, ma tô simiza'rese ãna tisa te te 're huri, rowê na 're nomro u'âsi mono da newa. Simiza'rese ãna te duré te te 're âhuri. Rowê na te duré sina 're mro za'ra. Æne, 're ïdahâimana za'ra mono zé hã, Nowé hã 'ri ne 'manharĩ 're, sébré õ ré. Sébré parip si, ma tô oto tã hã we tita'a. Ti'ai hawib zama, ma â pu'u. Taha wa, ma uburé â na dasi'utõrĩ. ²⁸ Duré, Ro hã 're hâimana mono ré, 're ïdahâimana za'ra mono zém ne, te za 're dahâimana za'ra, apã we ïmorizéb u hã. Ta norĩ hã ma tô 're saihuri. Ma tô duré te te 're âhuri. Marĩ hã ma tô da te dasiwi 're uipra za'ra duré. Ma tô da te dasima 're rowede za'ra. Daburu ãma, ma tô da te 're robzuri. Ma tô duré da te dasima 're 'ri za'ra. Æne, 're ïdahâimana za'ra mono zé hã. ²⁹ Tawamhã bâtã na, Sodoma hawi Roho watobrozém na hã ma tô dasi'utõrĩ. Tã we ïta'a ne, ma we uzã hã asa'wa ti'ai u, êtê ro'o nhizédé uzé pire zama. Taha wa, ma uburé dasi'utõrĩ. ³⁰ Tane, ti'ai ãma dasiré ïpodo hã apã we ïmorizéb u hã te za 're dahâimana za'ra. ïzô 're danhimipari za'ra mono õ di za. ³¹ Apã we ïmorĩ õ ré, ãté te za ni'wam norĩ hã ai'ubumro, 'ri nhisi hãpã na. Tawamhã, apã we ïmorĩ wamhã, tinhibrob zô te te si'ra za'ra õ di za. Mare di.

Awa'awi te za tinhorõwa hawi ai'aba'rê, tinhibrob zô sisi ãna. Duré tiburu hawi, apã 'ri tême si'aba'rêi õ di za. Mare di. Õne haré te za duré ta norĩ hã êtê 'rãihã u dame sisa're. ³² Ma'ãpé Roho mro wasu'u na 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mono, ïsine 're anomro aba mono tô da. ³³ Ni'wam norĩ hã si'uihã na tihâimanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowê ïsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ïzarina 're nomro mono da, 're si-hãiba zawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowê hã. ³⁴ Taha barana te za ni'wam norĩ hã siré tinhotõ zahuré, ãté. Siré sôtõ zahuré ré, ïhãiba amo hã te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ti'ã, hãiwa u. ïhãiba amo si te za tiré. ³⁵ Æté, pi'õ norĩ hã te za siré ti'ru'u zahuré. Siré 'ru'u zahuré ré, te za ti'ã, ïhãiba amo hã. ïhãiba amo si te za tiré, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. ³⁶ Æté, aibã norĩ hã te za siré romhuri zahuré, buru ãma. Tawamhã ïhãiba amo hã te za ti'ã hãiwa u, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. ïhãiba amo si te za duré tiré. — Æne, ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ïnomro mono norĩ ma.

³⁷ Tawamhã te sadanharĩ za'ra, ãne:

— E mame te za ãne tiromhãiba. — Æne te ãma sadanharĩ za'ra.

Taha wa, te Zezusi hã asa tâma ãma romnhimiré'ê za'ra, ãne:

— Sipahudu hã marĩ dâ'ã u 're si'rã'õtõ mono wamhã, dama pibui pese di, marĩ hã 're dâ'ã za'ra mono wa, 're ïsimi'wara mono zé hã. — Æne ma tô tâma rowasu'u za'ra.

Ïmrotõ wasu'u, dama rowairébé'wai me

18 Tawamhã Zezusi hã ma tô tâma ãma romnhimiré'ê za'ra, tisiré 're ïnomro mono norĩ ma, wa'a ãna 'Re ïhâimana u'âsi mono wi, te te 're rowaptêrê u'âsi za'ra mono da, te te 're pawaptob u'âsi za'ra mono da. Æne te ãma simiré'ê:

² — Aibã hã te 're hâimana, 'ri nho'õmo ãma, dama rowairébé'wa hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'ã'õ'wa ta hã, duré danhimiroti na zama ïsimi-wazéb õ. ³ Tame ma tô pi'õi mrotõ hã 're sãmra. Te ïtême 're neb u'âsi, te te tâma 're rowairébé mono da ne. Æne te te tiwi 're rowaptêrê: "Ï'ãma aime na. Ma'ãpé ïzawi'õ'wai ma roti na, te te ïma 'manharĩ wasété tô da." Æne te nasi tâma tinha.

⁴ — Tane nherê, duréi nherê, te te pawaptob õ di. Tawamhã ïtême 're neb u'âsi mono wa, te oto 'rãwi sima tinha, dama rowairébé'wa hã: "Wa hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti, te 'madâ'ã õ nherê, duré danhimiroti na ïnhimiwazéb õ nherê, te te sina ïwa'wa wa, wa za oto tâma rowairébé, marĩ te te sima ïwê na. Te tâma rowairébé õ wamhã, ïtême 're neb u'âsi mono wamhã, te za te te 're ïwasutu u'âsi, timreme na. Æne õ'umnhasite, wa za oto pawapto." Æne te sima tinha, tipê'ê na. — Æne te Zezusi tâma rowasu'u za'ra, tisiré 're ïnomro mono norĩ ma.

⁶ Te duré tâma nharĩ za'ra, Wanhib'apito hã ãne:

— Ma'ápé, âma rosa'rata za'ra wa'aba, dama rowairébé'wa, te te sina írotizém na há. ⁷ Wě prá zahã, te za, u, ímrotõ há pawapto. E bété tinhib'a'uwě há te te 're pawapto za'ra mono õ di za, 'Re íhâimana u'âsi mono há. Áté rowa'a na, áté barana te za sô 're hási, te te 're pawapto za'ra mono da. E bété te te 're pawapto su'u za'ra mono õ di za. ⁸ Mare di. Te te sima 're íwě za'ra mono zarina, te za tô te te 're pawapto za'ra. Te za te te 're pawapto su'u za'ra. Te te 're pawapto za'ra mono nherě, e niha za, ti'ai âma dasiré ípodo há, apâ we ímorí wapsi. E te za da te 're ízaze za'ra. E ti'ai âma te za dama tihâiba, da te dasina 're íumnhasi za'ra mono zé há. — Áne te Zezusi há âma sadanha'í za'ra, tisiré 're ínomro mono norí há.

Parisezu norí wasu'u, danhib'apito ma, rob'uiirazéb ubumroi'wai me

⁹ Tawamhá Zezusi há te za duré dama âma romn-himiré, ni'wam norí udâna. Ta norí há 're hâimana wě za'ra mono newa, ma tô 'râwi sina 're wata za'ra. Tihâiba amo norí há te duré te te siwi 're wě'õ za'ra, wasété za'ra newa. Taha wa, ma tô tâma âma simiré'é za'ra, âne:

¹⁰ — Aibâ norí há ma tô tizasi zahuré, 'Re íhâimana u'âsi mono âma 're ídawata za'ra mono zéb u, tâma mreme zahuré da. Aibâ norí há, parisezu, duré danhib'apito ma, rob'uiirazéb ubumroi'wa. ¹¹ Zasi wamhá, háwi te oto za, parisezu há, rob'uiirazéb ubumroi'wa nhiti. Áne ma tô mre: "Re íhâimana u'âsi mono, âhána, wa za ai'âma íwata. E marí wa. Wa há ísiré aibâ norí ne, íwasété na 're ímorí õ di. Danhibrob zô, te 're rob'ui-wapari mono õ di. Wa há rob'uiirazém na, dawi 're ínhipsaihuri mono õ di. Duré pi'õ na zama, dawi 're ínhipsaihuri mono õ di. Taha wa, wa za duré ai'âma íwata, õhõ ne, rob'uiirazéb ubumroi'wa ne, 're ímorí õ wa. ¹² Maparane bâtâ na romhuri sidâpâsi, wa ísai âna 're ínhamra, te aima 're romhuri mono da, ímreme na. Í-pawa'â há wa duré te aima 're po'o, syry na." Áne ma tô parisezu há tiwě há sina tihí, 'Re íhâimana u'âsi mono ma.

¹³ — Tanei õ di, rob'uiirazéb ubumroi'wa há. Háwi te za, romhá na. Te ti'rã po. 'Râwi siwě'õ wa, 'rãí wahutu õ di. Áne te tâma siwasu'u: "'Re íhâimana u'âsi mono, wa há íwasété di. Íwasété wa, í'âma aipě'ézé na, íwasédé há íma pari da." Áne te tâma siwasu'u, tiwasété na.

¹⁴ Taha wa, ma tô Zezusi há dama tinha, âne:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Rob'uiirazéb ubumroi'wa si, rowě na te apâ mo tinhorõwa u, parisezu upana. E marí wa. 'Re íhâimana u'âsi mono te te wěsãmri wa, tâma ísiwasu'uzém na, duré wasété nherě, marí te te 're ímanharí wasété mono na, te te 're 'madâ'â mono õ wab zama. Ni'wam norí há danhipai u wě newa, tiwě na sina 're wata za'ra mono wamhá, 'Re íhâimana u'âsi mono, te za tâma pisutu za'ra, wapu na dama 're hâimana za'ra mono da. Duré ni'wam norí há tiwě na sina 're wata za'ra mono õ wamhá, 'Re íhâimana u'âsi mono, te za tâma

pisutu za'ra, pire na dama 're hâimana za'ra mono da. — Áne Zezusi ma tô dama waihu'u.

Zezusi u, ai'uté, da te í'âwisi za'ra zé wasu'u

Mateusi 19.13-15; Marcusi 10.13-16

¹⁵ Taha pari, ma duré ni'wam norí há ai'uté há áwisi za'ra, Zezusi u, ai'uté âma mreme da, íwě há te te tâma 're anhomri mono da, ai'uté ma. Tawamhá ísiré 're ínomro mono norí há te te da'madâ'â za'ra wamhá, ma tô tâma nharí za'ra. ¹⁶ Tawamhá ma tô Zezusi há ai'uté norí zô há, ítême si'aba'ré da. Te duré tisiré 're ínomro mono norí ma tinha, âne:

— Tô'ã. Dawi rosawi za'ra wa'aba õ di za. A'â we ítême da te simroi mono, ai'uté norí há. Á ai'uté norí há õne haré simizazei pese na 're íhâimana za'ra mono ne, tane ni'wam norí há 're hâimana za'ra mono wapsi, te za 'Re íhâimana u'âsi mono há âma 're sib'a'uwě za'ra, ta norí âma há. ¹⁷ Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norí há ai'uté há simizazei pese na 're íhâimana za'ra mono ne, 'Re íhâimana u'âsi mono âma 're si'apito za'ra mono da, te te sina 're saze za'ra mono õ wamhá, âma 're sib'a'uwě za'ra mono õ di za. — Áne ma tô Zezusi há tâma waihu'u za'ra.

Aibâ ísibrob ahâ wasu'u

Mateusi 19.16-30; Marcusi 10.17-31

¹⁸ Tawamhá roti'wa há te Zezusi sadanha, zudezu há: — Rowahutu'wa, aiwě di. E marí íwě há wa za 'manha, 're ídanomro u'âsi mono zé há te ísina íuwaimrami da há. — Áne te Zezusi sadanha.

¹⁹ Taha wa, te Zezusi há asa tâma tinha:

— E niha te í'âma aiwa, íwě na. 'Re íhâimana u'âsi mono si, íwě uptabi há, õhõ si. ²⁰ Aima waihu'u pese di, 'Re íhâimana u'âsi mono nhimiroti há. Áne, dama ísimiroti há: "Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré, 're danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré, danhibrom na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré, dahâiba na dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. Duré aimama há te za 're íwazé pese mo, ana zama." — Áne ma tô Zezusi há tâma rob'râzarõtõ, 'Re íhâimana u'âsi mono nhimiroti na há.

²¹ Tawamhá aibâ há te duré asa tâma tinha, âne:

— Íprédu wi, wa tô te 're wapari pese, ísimiroti há. Õne u'âsi. Te 'madâ'â nhimini õ di. — Áne te Zezusi ma sihâimanazéb 'râzarõtõ, roti'wa há.

²² Ísiahâimanazéb 'râzarõno há te te wapari wamhá, te asa tâma tinha, Zezusi há:

— Tane nherě, misi te zahadu aihâimanazéb zô aiwi rowaptâ. Ma'ápé, uburé asibro há dama wede mono, íwa'âbâ zô, ísibrob'õ norí ma, sômri mono da. Tawapsi, asibro pese di za, háiwa âma há. Asibro há dama wede mono parip si, te za apâ we ítême aimo, ísiré 're aimorí da oto. — Áne te roti'wai ma tinha, Zezusi há.

²³ Áne aibâ ma, te te roti wamhá, sibrob ahâ uptabi wa, ma tô tiwi tirobzei'õ, tinhibrob zawi te. ²⁴ Tawamhá Zezusi há tiwi írobzei'õ na ma tô waihu'u. Taha wa, te âma simiré'é, âne:

— Īsibro pese norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u 're ĩsisisi mono da hã, pire di. Tãma pire uptabi za'ra di za. ²⁵ E niha te za awaru ba'õmore hã ĩsi'uwazi para'õtõ zapu'u 're äzé. Sébré waihu'u õ di. Tane, ĩsibro pese norĩ hã si'uihã na 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã. — Äne ma tõ tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁶ Taha wa, te ĩwapari'wa norĩ hã sadanharĩ za'ra, äne:

— Īsibro pese norĩ ma, waihu'u za'ra õ wamhã, e 'wam norĩ hã te za bété danho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra, dadâ'ãna 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã. Äté ni'wai õ di. — Äne te siwi sadanha.

²⁷ Tawamhã Zezusi hã ma tõ asa tãma nharĩ za'ra:

— Dasi'uihã na danho'reptuzé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Dama waihu'u õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si siminho'reptu waihu'u pese di. — Äne ma tõ Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

²⁸ Tawamhã Pedru hã te sadanha:

— Wa norĩ hã wa tõ wanhorõwa hã wasipara rëme za'ra ni, asiré 're wanomro mono da oto. — Äne te Zezusihi ma tinha.

²⁹ Taha wa, te asa tãma tinha, Zezusi hã:

— Tane tõ. Tõ sena wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Äté, ni'wam norĩ hã te za tinhorõwa hã rëme za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé, te te dama 're wasu'u za'ra mono da. Äté timro hã te za a'ã te te 're rëme za'ra, äté, tisisãnawã norĩ hã, äté timama hã, äté tina hã, äté ti'ra norĩ hã. ³⁰ Tawamhã ti'ab ré, te za tõ marĩ hã te te tãma 're anhomri za'ëté, ĩwa'rãmimhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Te za tõ duré tãma pisutu za'ra, niwa, rowẽ hã te te sina 're ĩuwaimrami za'ra mono zéb da hã, hãiwa äma. — Äne ma tõ tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã tidâ'ázém na ĩsiwasu'uzé, tihãiwa'utuzém na zama

Mateusi 20.17-19; Marcusi 10.32-34

³¹ Tawamhã Zezusi hã hãiba pisutu ma tõ sani za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã, aibã 12 na ĩhãiba za'ra hã. Äne te tãma nharĩ za'ra:

— ĩwapari pese za'ra wa'aba. Ähãna, wa Zeruzarẽ u ai'aba'ré ni. Tame te za marĩ hã ĩzõ watobro. 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã, dasiré ĩpoto äma, te te ĩãma ĩrob'ui'ére za'ra zéb zarina, te za marĩ hã ĩzõ watobro. ³² Te za, u, dasiwi ĩãri ni, zudezu'õ norĩ ma, da te dasiwi ĩhãiba nhomri da. Te za, u, ĩãma tawa'ẽ za'ra ni, zudezu'õ norĩ hã. Te za, u, ĩãma wasété za'ra. Tizadaipro na te za, u, nasi siwi ĩ'uptob za'ra. ³³ Te za, u, da te dasiwi 're ĩpré. Taha pari, te za, u, dasiwi ĩwĩrĩ ni. Tane nherẽ, bådã maparane ĩãma si'utõrĩ õ ré, wa za, u, apã hãiwa'udu. — Äne ma tõ sina tãma rob'rãzarõtõ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

³⁴ Tazahã, tãma pibu prã za'ra di, te te tãma sina ĩrob'rãzarõtõ za'ra zé hã. Tãma waihu'u za'ra õ di, te te tãma ĩwaihu'u za'ra zé hã.

Ītob'a te te 're ĩda'awari mono hã, Zezusi te te ĩto pesezé wasu'u

Mateusi 20.29-34; Marcusi 10.46-52

³⁵ Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tõ rob'umhutu za'ra oto, Zerico na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame te aibã hã ĩtob'a hã nhamra, bådãdi zababa te te 're ĩda'awari mono hã. ³⁶ Aibã hã ma tõ da'awapa, da'ahã na da te ĩro'rahãri za'ra hã. Taha wa, te anha:

— E niha bã.

³⁷ Taha wa, te asa tãma rowasu'u za'ra ni:

— Zezusi, Nazaré hawi we ĩmorĩ, ma ro'razã. — Äne te tãma rowasu'u za'ra ni.

³⁸ Tawamhã te ĩtob'a hã nasi 'mahã:

— Zezusi, Dawihi nhihudu, ma'ãpé ĩãma aipé'ézé na. — Äne te nasi 'mahã.

³⁹ Tawamhã danhowa ĩsi'aba'ré, te tãma nharĩ za'ra, ari'iwi sãmra da. Tazahã, te te wapari za'ra õ di. Taha wa, te nasi 'mahã:

— Dawihi nhihudu, ĩãma aipé'ézé na. — Äne te nasi 'mahã.

⁴⁰ Taha wa, ma tõ Zezusi hã mazazã. Te dama ti'ru, ĩtob'a hã da te saprõni da, ĩtème. ĩtème da te saprõni wamhã, Zezusi te sadanha:

⁴¹ — E marĩ te asima ĩwẽ, te äma aima ĩuwaimrami da hã. — Äne te Zezusi sadanha.

— Apito, ĩto pese da, wa ĩsima aiwẽ, apã te 're rob'madã'ã mono da. — Äne te asa tãma tinha, ĩtob'a hã.

⁴² Tawamhã te Zezusi hã tãma tinha:

— Rob'madã'ã. Asina ĩ'umnhasi wa, ma ato pe. — Äne te Zezusi tãma tinha.

⁴³ Tawamhã awa'awi ma tõ rob'madã'ã wẽ, aibã hã. Zezusihi siré te oto mo, 'Re ĩhãimana u'âsi mono äma, wata sina. Uburé, äma ĩmadã'ã'wa norĩ zama, te 'Re ĩhãimana u'âsi mono äma tiwata za'ra. Äne Zezusi, ĩtob'a te te ĩto pesezé wasu'u hã.

Zateuhu wasu'u

19 Tawamhã Zezusi hã Zerico u, ma tõ wi. Wisi wamhã, 'ri nho'õmo wa'wai baba, ma ro'razã.

² Zerico äma, te aibã hã 're hãimana, ĩsibro pe hã, Zateu na ĩsisi hã. Danhib'apito ma, rob'ui'prazéb ubumroi'wa norĩ 'madã'ã'wa, Zateu hã. ³ Ta hã ma tõ sima wẽ, Zezusi hã te te sabu da, te te hãiba pibu da. Tane nherẽ, da'ahã uptabi wamhã, te te 'madã'ã waihu'u õ di Zezusi hã, sapore wa, Zateu hã. ⁴ Taha wa, ma tõ danho'a wara, wede u, te te sai'uri da, sipapara te te 'madã'ã da, ĩwa'wai baba za wei morĩ wa, Zezusi hã.

⁵ Tawamhã Zezusi hã wede u oto wisi wamhã, hãimo te rob'madã. Taha wa, te 'mahã Zateu hã, äne:

— Zateu, ai'aba'ré na si'ra na. Ä bãtã na hã asõrõwa äma ĩhãimana hã.

⁶ Taha wa, ma si'aba'ré na si'ra. To sina, ma tõ tãma tinha, ĩsõrõwa u ĩsiré morĩ da, ĩ'rata a'ã sãmra da.

⁷ Tawamhã ĩsõrõwa u sébré wamhã, te dasima nharĩ za'ra ni, Zezusihi za'u, äne:

— Zapre, ma bété ĩsōrōwa u āzé, aibā ĩwasété nhorōwa u. — Āne te dasima nharĩ za'ra ni.

⁸ Zateu hā hāwi te oto za, Wanhib'apito ma, siwasu'u da. Tawamhā āne te tāma tinha:

— Āhāta, ĩnhibro hā wa za āma aipo'o, ĩsibrob'ō norĩ ma, te sōmri mono da. Duré, dawĩ ĩnhipsaihuri wamhā, wa za, te ĩsimi'uri nhowa're're, dama āma 'rānhipa, ĩwa'rāmi. Rob'uiprazé misi wamhā, wa za ma-parane si'uiwa na dama āma 'rānhipa. — Āne te Zezusi ma siwasu'u.

⁹ Taha wa, te Zezusi hā dama tinha:

— Āhāna hā rowē di oto, ĩsōrōwa āma hā. Ā hā aibā hā ma tō tinho'reptuzé hā sina waihu'u. Abra'āhā nhi-hudu, te za tō oto 're mo. Taha da, wa tō we datēme mo, te 're da'anho'reptui mono da, dawē na oto 're danomro mono da. Wa hā ti'ai āma dasiré ĩpodo. — Āne ma tō dama siwasu'u, Zezusi hā.

Romhuri'wa norĩ, 10 na ĩhāiba za'ra wasu'u

Mateusi 25.14-30

¹¹ Tawamhā ma tō wapari za'ra ni, Zezusi mreme hā. Taha wa, te za duré tāma āma romnhimiré'é za'ra. E marĩ wa. Zeruzarē u, ĩwisizéb u hā, romhuture di oto. Āne wamhā, te dasina rosa'rata za'ra ni:

— Āté, bādā te za oto ĩwa waptārā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zéb da hā. — Āne te dasina rosa'rata za'ra ni. ¹² Taha wa, te āma simiré'é Zezusi hā, āne:

— Aibā hā dama ĩpire hā darob amoi u ma tō mo, tinhib'apito hā te te sabu da. ĩsib'apito hā te za pisutu, apito na dama 're hāimana mono da, ĩrob āma. Taha da, te za mo, si'apito da. Taha parip si, te za wei mo apā, tirob u. ¹³ Taha wa, te morĩ ō ré, sitēme sō tihārā za'ra, tāma ĩromhuri'wa norĩ zō, 10 na ĩhāiba za'ra norĩ zō. Misi si, ma tō te te tāma sōmri, rob'uiprazé ĩsapotore hā. Ētē'ubuzi ĩpré 'manharĩ, ta hā, oru 'manharĩ. Tawamhā te āne tāma 'ru za'ra: "Marĩ hā te za 're ĩmanharĩ za'ra wa'aba mo, rob'uiprazém na āma atob za'ra wa'aba da, apā we ĩmorĩ ō ré." Āne te tāma 'ru za'ra. Taha pari, te oto tiwi timorĩ za'ra.

¹⁴ — Dama si'apito da nherē, ĩrob 're, 're ĩdahāimana za'ra mono hā te siwi 'ruiwapa, dama si'apito tō da. Taha wa, te ĩsarina siwi da'mazatō, ĩsib'apito ma, te te āma dazadawa wasu'u za'ra da.

¹⁵ — Tane nherē, ma tō aibā hā ĩsib'apito hā pisutu, dama si'apito da. Taha wa, ma tō wi apā, tirob u. Wisi wi, ma tō sitēme sō tihārā za'ra, tāma ĩromhuri'wa norĩ zō hā, niha āma sitob za'ra wamhā, te te waihu'u da.

¹⁶ Tawamhā ĩtēme ĩwisi 'rada hā te tāma tinha, āne: "Apito, rob'uiprazé ĩsapotore hā ma tō ĩma ĩsō, misi. 10 na ĩhāiba za'ra hā, wa tō āma ato." Āne te tāma siwasu'u, ĩtēme ĩwisi 'rada hā.

¹⁷ — Tawamhā ĩsib'apito te asa tāma tinha: "Wē di tō. A hā, romhuri wē 'wa. Marĩ hā 'rare nherē, ma tō ĩma 're ĩmanharĩ wē u'āsi mo. ĩma ai'umnhasi di. Taha wa, wa za oto aipisutu, 're da'ab'madâ'â mono da. 'Ri ahâ, wa za aima pisutu za'ra, 10 na 'ri ĩhāiba za'ra hā tame 're da'ab'madâ'â mono da." — Āne te tāma tinha.

¹⁸ — Tawamhā ĩsāna'remhā, ma we duré ĩtēme wi. Ta hā te duré tinhib'apito ma tinha: "Apito, rob'uiprazé ĩsapotore hā ma tō ĩma ĩsō. ĩmrotō na ĩhāiba za'ra hā, wa tō āma ato." Āne te tāma wasu'u, tinhib'apito ma.

¹⁹ — Taha wa, te ĩsib'apito hā asa tāma tinha: "Tane tō. 'Ri ahâ hā ĩmrotō na, wa za aima pisutu za'ra, tame 're da'ab'madâ'â mono da." Āne te tāma tinha.

²⁰ — Tawamhā ĩsāna'remhā, ma we duré ĩtēme wi. Tinhib'apito ma, te tinha: "Apito, āhāta rob'uiprazé ate hā, ĩma ĩsōmri hā. Zazahā na, wa tō ubu, te asō 'madâ'â pese da. ²¹ A hā, da'āma aipē'ēzé ō di. Date hā te dawĩ asima 're ĩapisutu mo, ate da. Duré asimirob're ō nherē, te za asima 're ĩrob'rāihāri mo, ate da, danho hā. Āne na, wa tō aiwaihu'u. Taha wa, aipipa di." Āne te tāma tinha.

²² — Tawamhā ĩsib'apito te asa tāma tinha: "A hā ĩma romhuri wasété 'wa, te 're aimo. Aimreme wē ō wa, wa za aimreme hā aima sizusi, aimreme zarina te aiwē'ō da. ĩte na, ma tō u, ĩwaihu, da'āma ĩpē'ēzé ō na. Wa hā wa za date hā te ĩsima 're apisutu, u, ĩte da. Duré wa za, u, te ĩsima 're a'rāihāri, ĩte da, danho hā. Āne ma tō ĩma ĩnha. ²³ Āne na 're ĩhāimana mono wamhā, e marĩ wa bété rob'uiprazé hā ĩzō sērē ō di, wedehâpā 're. Āne we apā ĩmorĩ wapsi, te aima ĩsōmri nhapai u, wa aré ĩsima waze, ĩzō sina hā'ā wa." Āne te romhuri'wai ma tinha.

²⁴ — Taha wa, te ĩrata ĩsimasam norĩ ma ti'ru: "Ma'āpé, tiwi āri aba rob'uiprazé hā, 10 na te te ĩhāiba ma, sōmri aba da." Āne te ti'ru, ĩsib'apito hā.

²⁵ — Tawamhā asa te tāma nharĩ za'ra: "Oro ōhō te hā, 10 na ĩhāiba za." Āne te tāma nharĩ za'ra, tinhib'apito ma.

²⁶ — Asa te duré tāma nharĩ za'ra: "Tō sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hā marĩ ahâ nherē, simi'ē na te te 're romhuri za'ra mono wamhā, te za āma tāma 're dasito, marĩ na. Tane nherē, ni'wam norĩ hā marĩ na syryre nherē, simi'ē na te te āma 're romhuri za'ra mono ō wamhā, te za syryre nherē, tiwi sani za'ra ni. ²⁷ Oto ĩrui'wa norĩ hā we ĩtēme āwisi za'ra wa'aba. Ma tō siwi ĩwē'ō za'ra, tāma ĩsi'apito za'ra tō da. Taha wa, te za ĩnho'a asiwi ĩsimroi wa'wa." Āne ma tō ĩsib'apito tāma 'ru za'ra. — Āne te dama āma romnhimiré'é, Zezusi hā.

Zezusi hā Zeruzarē u ĩwisizé wasu'u

Mateusi 21.1-11; Marcusi 11.1-11; Zuwā 12.12-19

²⁸ Tawamhā te te dama rowasu'u pari, te oto danhowa mo, Zeruzarē u, Zezusi hā. ²⁹ 'Ri wa'ōtō u, ma tō rob'umhutu oto, Betazé u hā, duré Betānha u hā. Oriwera na ĩtē 'rāihā nhisi 'rata, 'ri wa'ōno hā. Tisiré 're ĩnomro mono norĩ hā ma tō sisōwa satōrĩ zahuré, ma-parane. Āne te tāma rob'ru zahuré, Zezusi hā:

— Ōwa te za datēme ane wa'wa, 'ri wa'ōtō u, asō're uwaibaba wa'aba. Aimasisi aba wi, te za awaru po're-pore ĩsāmri 'wa, ĩprédupté hā, zahadu ni'wa āma ĩmorĩ'ō hā. Butu wazi na te za, da te āma wasisi haré. Tawamhā te za ĩwasihui wa'wa, we saprōni aba da.

³¹ Ni'wa hā āne te te asadanharĩ aba wamhā: "E marĩ

da, te ĩwasihui wa'wa," tawamhã, ãne te za asa tãma ĩnharĩ 'wa: "Wanhib'apito hã ãma morĩ da, wa tãma wasihu ni." ãne te za asa tãma ĩnharĩ 'wa. — ãne ma tã Zezusi hã tãma waihu'u zahuré.

³² Tawamhã te oto tineb zahuré. Zezusi te te tãma ĩwasu'u zahuré zéb uwaibaba, ma tã sãmri zahuré, awaru po'repore hã. ³³ Te te wasihu zahuré wamhã, ĩt-ede'wa norĩ hã te sadanharĩ zahuré:

— E marĩ da, te asapa'abã ĩwasihui wa'wa ari'iwi. — ãne te tãma nharĩ zahuré.

³⁴ Taha wa, te asa tãma nharĩ zahuré:

— Wanhib'apito, marĩ õ wa, ãma morĩ da, wa tãma wasihu ni. — ãne ma tãma waihu'u zahuré.

³⁵ Tawamhã te oto saprõni zahuré, awaru po'repore hã, Zezusi ma. Te te tãma ãwisi zahuré wamhã, ma tã tisi'ubuzém na tãma ba'ubu zahuré. Tawamhã ma tã Zezusi pawaptob zahuré, ãma sarõtõ da. ³⁶ ãma morĩ ré, ma tã dasi'ubuzém na bãdãdi hã da te waptã za'ra.

³⁷ Tawamhã ma tã rob'umhutu, Zeruzarẽ u wisi da. Tamomo, te da'ahã na Zezusi zarina ai'aba'rẽ ni, ĩsazei'wa norĩ hã. Ma tã te te ãma 're 'madãã za'ra aré, Zezusi te te 're ĩda'apawapto mono zém na, tiwaihu'u pese uptabi na. Taha wa, te oto damreme 'rãihã na dasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— Uburé Danhib'apito te we oto mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa para. Tãma 're rowẽ za'ëtẽ mono di za. Rowẽ hã hãiwa ãma 're ĩsa'wari u'ãsi mono da si, wa wasima wẽ za'ra ni. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni.

³⁹ Taha wa, parisezu norĩ hã dawa'wa ĩsi'aba'rẽ hã, te Zezusi ma nharĩ za'ra:

— Rowahutu'wa, ma'ãpé asazei'wa norĩ hã sadawa uwati za'ra na, ari'iwi si'aba'rẽ da. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

⁴⁰ Tawamhã te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Tã sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ari'iwi si'aba'rẽi 'wa'ãhã, te aré tã ãne hã mreme 'rãihã na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma tiwata za'ra. — ãne ma tã tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

Zezusi hã Zeruzarẽ norĩ ãma ĩsiwa'õzẽ wasu'u

⁴¹ Tawamhã Zezusi hã ma tã rob'umhutu oto, Zeruzarẽ u hã. 'Ri ahã hã te te 'madãã wamhã, te ai-wa'õ, ĩwa 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ãma hã. ⁴² Taha wa, te ãne tinha:

— ãhãna dama 're ĩrowẽ za'ra mono zé hã dama waihu'u za'ra 'wa'ãhã, aré dama 're rowẽ za'ra mono di. Tane nherẽ, dama waihu'u za'ra õ di. Taha wa, da'ãma ĩpẽ'ezẽ di. ⁴³ Niwapsi, te za danhitob'ru norĩ hã daré 'ri uirĩ za'ra. Ti'a za'wari na te za te 're 'ri uirĩ za'ra, ĩmana wawi, 're dawairébé tã mono da, nimomo.

⁴⁴ Danhitob'ru norĩ hã te za 'ri hã daré te te 're sãmra za'ra. 'Ri hã, tãibã za oto. 'Ri tede'wa zama, te za uprosi za'ra. 'Ri tãibã wamhã, ãne hã te za oto re na 're si-mi'wara, 'rizé hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, te aré danho'reptu za'ra. Tane nherẽ, danho'reptu'i'wa, datẽme ĩwisi na hã da te waihu'u za'ra õ di. — ãne ma tã romhã ré da'ãma rowa'õtõ siro, Zezusi hã.

Zezusi te te dama ĩnharĩzẽ, rowede'wa norĩ ma

Mateusi 21.12-17; Marcusi 11.15-19; Zuwã 2.13-22

⁴⁵ Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, ma tã ãzẽ Zezusi hã, 'ri 'wawi wa'ra 're. Sébré wamhã, ma tã rowede'wa norĩ hã te te sate, rob u wairébé da. ⁴⁶ ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Duréihã wahi'rada hã ma tã ãne na rob'ui'ére ĩbai-hã na hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreme na: "ĩn-horõwa hã ĩwa ĩma 're ĩdamreme zusi mono zém na, te za da te 're sisi za'ra, 'ri hã." ãne te tinha. Tane nherẽ, ma tã a norĩ wa'wa hã ĩwa asima 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawi 're ĩsipsaihuri za'ra mono norĩ, 're ĩsi'ubumroi mono zém ne, te oto 'ri hã 're sa, wasété uptabi na. — ãne te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra.

⁴⁷ Tawamhã bãtã sidãpãsi, te nasi dama rowasu'u Zezusi hã, 'ri 'wawi wa'ra 're. Ni'wam norĩ hã ma tã Zezusi hã sima 'ru za'ra, te te siwi wĩrĩ da. Ta norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ hã, duré ĩsimiroti na rob'ui'ére 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã, duré roti'wa norĩ hã. ⁴⁸ Tane nherẽ, Zezusi te te siwi wĩrĩ da nherẽ, te te siwi wĩrĩ õ di. E marĩ wa. Te te 're ĩwapari za'ra mono norĩ hã ahã wa, te te siwi wĩrĩ waihu'u õ di.

Zezusi pisutu'wa zõ, da te ĩsadanharĩzẽ wasu'u

Mateusi 21.23-27; Marcusi 11.27-33

20 Nimahã bãtã na te Zezusi hã nhamra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma. 'Ri 'wawi wa'ra 're, te nhamra, te te dama rowahutu da, duré ĩwasu'uwẽ na te te da'apo're pu'u da. Tawamhã aibã norĩ hã ma ĩtẽme aimasa. Ta norĩ hã sasedoti ĩpire norĩ hã, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ. ² ĩtẽme simasa wamhã, te siwi sadanha:

— E 'wa sadawa para, te bété ãne hã dama 're ĩab'manharĩ mo. E 'wa hã, aipisutu'wa. Ma'ãpé wama asiwasu'u za'ra na, wa te waihu'u za'ra da. — ãne te siwi sadanha.

³ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã wa za duré a'ã asadanharĩ na ãma aima wa'rãmi za'ra wa'wa. ⁴ E 'wa sadawa para, ma tã Zuwã hã ã dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. E 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa para. E dazadawa parap si. Ma'ãpé, Zuwãhã ãma asimirosa'rada hã, ĩma waihu'u za'ra wa'aba. — ãne te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra.

⁵ Taha wa, te 'rãwi sima nharĩ za'ra, ãne:

— E niha, wa za tãma waihu'u za'ra ni, õne wamhã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa para, ã dawabzuri te te dama 're ĩab'manharĩ mono na, wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazadanharĩ na sahu za'ra, ãne: "E niha bété, Zuwã Batitaha nhimirowasu'u hã saze za'ra wa'aba õ di, dame." ãtẽ ãne, te za wama nharĩ za'ra.

⁶ Ma tã da te 're saze za'ra Zuwã hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa 're ĩmorĩ na. Tawamhã dazadawa parap si, ã dawabzuri te te dama 're

ĩab'manharĩ mono na, wa te tãma nharĩ za'ra wamhã, ãté te za êté na dasiwi wa'uprosi ni. — Æne te sima nharĩ za'ra, 'rãwi.

⁷Tawamhã Zezusihi ma, te oto nharĩ za'ra:

— Ni'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. Wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, ĩpisutu'wa hã. — Æne te tãma nharĩ za'ra.

⁸Taha wa, te asa tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— A norĩ wa'wa hã ĩma waihu'u za'ra wa'aba õ nherẽ, wa hã te duré aima waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ni'wa sadawa para, te dama 're ĩab'manharĩ mono na hã. — Æne te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra.

Buru 'madã'ã'wa norĩ wasu'u

Mateusi 21.33-46; Marcusi 12.1-12

⁹Tawamhã Zezusi hã te duré dama romnhimiré, tinhimirowasu'u na, ãne:

— Aibã hã te 're hãimana, buru tede'wa hã.

Tawamhã tiburu ãma ma tô a're, uwa 'ru hã. Taha wa, ma tô ni'wam norĩ hã sisõ'a ré pisutu za'ra, ĩburu hã te te sô 're 'madã'ã za'ra mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rãĩ prédub za'ra mono wapsi, te za ĩwa'rãmi te te tãma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hã darob amoi u, tamomo a'ã hãimana da. Tame te a'ã 're hãimana hã. ¹⁰Tawamhã oto 'rãĩ prédu mono wa, ma tô buru tede'wa hã tãma ĩromhuri'wa hã 'mazatõ tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madã'ã'wa norĩ te te tãma ĩpo'o za'ra zõ. Tazahã, buru u wisi wamhã, ma tô romhuri'wa hã siwi azã, buru 'madã'ã'wa norĩ hã. Taha wa, te ubana siwi satõ apã, ĩsib'apito u. ¹¹Ītẽme wisi wamhã, ĩwa'rãmimhã te duré sô 'mazatõ. Tazahã, buru u wisi wamhã, ma duré siwi azã, buru 'madã'ã'wa norĩ hã. Ma tô tãma rob'manharĩ wasété za'ra. Taha wa, te duré ubana apã siwi satõ, ĩsib'apito u. ¹²Īwa'rãmi ma tô duré sô 'mazatõ, buru tede'wa hã. Si'ubdatõ oto te te ĩsatõrĩ za'ra zé hã. Tazahã, buru u wisi wamhã, ma duré siwi azã. Ma siwi u'a. Buru hawi, te duré siwi satõ apã. ¹³Taha wa, te 'rãwi sima tinha, buru tede'wa hã, ãne: "E marĩ, wa za 'manha. Áté ĩ'ra hã wa za oto satõ, buru 'madã'ã'wa norĩ u hã, ĩma sawi pese nherẽ, ĩ'ra hã. ĩburu u te satõrĩ wamhã, ãté te za siwi hãiba wazé." Æne te 'rãwi sima tinha, buru tede'wa hã. Tawamhã ti'ra si'aibã hã te oto satõ, tiburu u.

¹⁴ — Tawamhã buru u oto morĩ wamhã, buru 'madã'ã'wa norĩ hã ma tô romhã ré sima sãmri za'ra. Taha wa, te sima 'mahãrã za'ra, ãne: "Õhõta buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirĩ na buru tede'wa da hã. Oto wa te wasiwi wĩrĩ aba, buru hã wate za'ra da oto." Æne te sima 'ru za'ra.

¹⁵ — Tawamhã buru hawi ma siwi time. Ma tô siwi tĩwĩ. Æne, buru 'madã'ã'wai 'ra wasu'u hã.

— Æne wamhã, e marĩ te za 'manha, buru tede'wa hã. ¹⁶Te za sô timorĩ za'ra, uburé te te uprosi da. Tawamhã te za duré aimawi da'maipisutu, tiburu 'madã'ã'wa da hã. — Æne, Zezusi ma tô tãma rowasu'u za'ra.

Tawamhã ĩsimirowasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, te nharĩ za'ra ni, ãne:

— Rowsésé hã watobro õ neza. — Æne te nharĩ za'ra ni.

¹⁷Tawamhã Zezusi te da'ab'madã'ã pese. Te dama tinha, ãne:

— Êté wasu'u na rob'ui'éré hã, ãne: Êté tomhãpã wẽ hã 'ri na'ratazéb da hã, wẽ uptabi nherẽ, wasété newa, 'ri'wa norĩ te te aré siwi ĩwẽ'õ hã 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'ãsi, pire na." Æne, êté wasu'u na rob'ui'éré, ĩbaihã na hã. ¹⁸Duré, êté tomhãpã nhisiwi, zé'a 'manharĩ hã 're rere'e mono wa, 're ĩsiprub za'ra mono ne, te za ĩwẽ'õ'wa norĩ hã hã za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Duré êté tomhãbã hã zé'a 'manharĩ nhisiwi, 're rere'e mono wa, te te 're ĩpru pese za'ra mono ne, te za ĩwẽ'õ'wa norĩ hã hã za'ra, sa'êté uptabi na. Ta norĩ ãma hã 're sib'a'uwẽ za'ra mono õ di za. — Æne te Zezusi hã sina ãma simiré.

Rob'uiprazé hã Roma ãma danhib'apito uptabi ma, da te tãma 're ĩpo'o za'ra mono zé wasu'u

Mateusi 22.15-22; Marcusi 12.13-17

¹⁹Buru 'madã'ã'wa norĩ wasu'u te te dama wasu'u wamhã, ma tô sina waihu'u za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã. Sasedoti norĩ hã sima ĩpire za'ra norĩ me, ma tô sina waihu'u za'ra. Taha 'ru te, te aré sima wẽ za'ra, te te siwi ãri da, Zezusi hã, awa'awi. Tane nherẽ, dama pahi za'ra wa, ma tô siwi ãma rosazã a'ã. ²⁰Taha wa, ma tô taré a'ã ãma 're sõpré. Æne te aibã norĩ ma tãma ãma roti za'ra:

— Zezusihi u te za ai'aba'réri wa'wa, marĩ na asiwi sadanharĩ za'ra wa'aba da, tô sena, marĩ asiwi waihu'u za'ra wa'aba dai õ nherẽ, ĩsimirowasu'u na hã. Tawapsi te za asiwi ĩsadanharĩ za'ra wa'wa, tinhimirowasu'u na te te ãma upa zõ, te te ãma upai wa, wanhib'apito u, wa te wasiwi saprõni da, marĩ te te tãma 'manharĩ wasété da. — Æne te aibã norĩ ma roti za'ra. Tawamhã ma tô rob'uiprazém na tãma wa'ãbã za'ra, Zezusi za te te siwi ĩsadanharĩ'wa norĩ ma. ²¹Ītẽme simasa wamhã, te ãne siwi sadanha, aibã norĩ hã:

— Rowahutu'wa, aimreme hã tô sena na, wa tô ai-waihu'u za'ra ni. Asimirowahutu zama wẽ di. Asimiroti na 're da'ab'mairẽme mono õ di. Sena na te dama 're ĩaroti mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimirotizéb zarina. ²²Æne wa, a hã ma'ãpé, marĩ hã wama waihu'u za'ra na, marĩ hã wa te waihu'u za'ra da. E Roma ãma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uiprazé hã wa te tãma 're po'o za'ra, ĩsimiwada'urizéb zarina. E 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, wẽ di. E tãma wẽ õ di. Æne niha ĩsimiroti hã ãma. — Æne te siwi sadanha.

²³Tazahã ma tô sina waihu'u, Zezusi hã. Tinhimirowasu'u na te te tãma ãma upa za'ra da newa, ma tô ãne siwi sadanharĩ za'ra. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra, aibã norĩ ma:

²⁴ — Rob'uiprazé ĩsapotore hã we ĩma 'maiwẽ wa'aba, te 'madã'ã da. E 'wai hãibarĩ, rob'uiprazé ĩsapotore na hã. E 'wa sisi ui'éré duré, ãma hã.

Tawamhã ma asa ãma sada'ãbã za'ra, ãne:

— Roma âma danhib'apito hâibarĩ ã hã, duré taha nhisi ui'ééré, ã hã. — Âne te asa tâma nharĩ za'ra.

²⁵ Tawamhã Zezusi hã te duré asa tâma nharĩ za'ra:

— Roma âma danhib'apito ma, te za ĩsimiwada'uri zarina rob'ui'prazé hã tâma 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo apâ, ĩte wa. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za marĩ hã ĩsimiwada'uri zarina tâma 're ĩsômri za'ra wa'aba mo apâ, ĩte wa. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁶ Tinhimirowasu'u na te te tâma âma upa za'ra da newa, ma tô danho'a siwi sadanha, aibâ norĩ hã. Taza-hã, tinhimirowasu'u na te te tâma âma upa za'ra ô di, Zezusi hã. ĩsimirowasu'u hã, wê uptabi di. Wê uptabi wa, ma âma titob'uzu za'ra, aibâ norĩ hã. Taha wa, te ari'iwĩ tihâimana za'ra oto.

Zezusi hã, da te ĩsadanharĩzé wasu'u, dahâiwa'utuzém na

Mateusi 22.23-33; Marcusi 12.18-27

²⁷ Tawamhã ma we aibâ norĩ hã ĩtême aimasa, Zezusihi u. Aibâ norĩ hã, sadusezu. Ta norĩ hã 're dadâ'â za'ra mono wamhã, ab're hawi apâ 're ĩdahâi-wa'utu za'ra mono ô na, te te dama 're ĩroti za'ra mono. Zezusihi u simasa wamhã, ma tô tâma rob'râzarôtô za'ra, âne:

— Rowahutu'wa, wahi'rada Mozési hã ma tô âne dama roti: "Aibâ ĩmro ré hã 'ra ô ré, dâ'â wamhã, tizédé'aba mro na, te za timro ĩsisânawã hã, ai'uté hã te te 'maipoto da, ĩwa ĩsédé'aba 'ra ne, 're morĩ da." Âne, wahi'rata nhimiroti na rob'ui'ééré hã. — Âne te Zezusihi ma sadawa 'râzarôtô za'ra, sadusezu norĩ hã.

²⁹ Te duré tâma rowasu'u za'ra:

— Aibâ hã ĩsisânawã si hã te 're hâimana za'ra, 7 na ĩhâiba za'ra hã. Tawamhã ĩpoto'rada hã ma tô timro oto. Tazahã, 'ra ô ré, ma tô dârâ, aibâ hã. ³⁰ Taha wa, ma tô ĩsôsi hã duré âma timro, tizédé'aba mro na. Tane nherê, ma duré dârâ, 'ra ô ré. ³¹ Taha wa, ma tô taha nhosi hã duré âma timro. Tane nherê, ma duré dârâ, 'ra ô ré. Âne siparabâsi, ma tô aré sisôwa're're nasi âma timro za'ra. Tawamhã ma tô oto uburé sisari-na ai'utô, 'ra ô ré. ³² Tawamhã pi'ô zama ma tô oto dârâ, timro norĩ zarina. ³³ ĩmro 7 na ĩhâiba za'ra wamhã, e 'wai mro za bété pi'ô hã, ab're hawi apâ te te 're da'ahâiwa'utu mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. — Âne te siwi sadanha, sadusezu norĩ hã.

³⁴ Taha wa, te Zezusi hã asa tâma rowasu'u za'ra, âne:

— Ti'ab ré si, te za dasina 're damro za'ra. ³⁵ Hâiwa âma hã, dasina 're damro za'ra mono ô di za oto. Ni-wapsi, te za ab're hawi ahâiwa'utu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ĩawêsâmri mono norĩ hã, hâiwa âma ĩrata 're si'ubumroi u'âsi mono da. ³⁶ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ ne, te za dâ'â âna 're hâi-mana u'âsi za'ra, dâ'â waihu'u âna. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, te za 're dahâimana za'ra, ab're hawi za te te da'ahâiwa'utu wa. ³⁷ Mozési hã ma tô dama waihu'u, ab're hawi 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'ahâi-wa'utu mono zém na hã. Wede zapore ĩro'o na, te te dama âma rob'ui'ééré wamhã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi

mono dama wasu'u, tih'i'rata norĩ nhib'apito na. Abra'âhã nhib'apito, te, u, 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Duré Izatihĩ nhib'apito, te, u, 're hâi-mana. Duré Zacoho nhib'apito te, u, 're hâimana. Âne te dama rowasu'u, Mozési hã. 'Re ĩdahâimana u'âsi za'ra mono nhib'apito, te 're mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Dahâiba hã nhib'apito, 're morĩ ô di. Aihĩni te ĩsô'a 're dahâimana za'ra. 'Re ĩdadâ'â za'ra mono norĩ zama, te ĩsô'a 're hâimana za'ra. Âne, Mozési te te dama ĩrowasu'uzéb zarina, wa tô waihu'u za'ra ni. — Âne ma tô tâma sadawa 'râzarôtô za'ra, sadusezu norĩ ma, Zezusi hã.

³⁹ Tawamhã te rowahutu'wa norĩ hã Zezusihi ma nharĩ za'ra:

— Asimirowasu'u hã wê di, rowahutu'wa. — Âne te âma tiwata za'ra.

⁴⁰ Taha wa, ma tô roti wê na sôwada za'ra, sadusezu norĩ hã. Taha wa, marĩ na te te siwi sadanhaĩ waihu'u ô di oto, te te sina mreme wazéb za'ra wa, ta norĩ hã.

Danho'reptui'wa na, Zezusi te te ĩda'azadanharĩzé wasu'u

Mateusi 22.41-46; Marcusi 12.35-37

⁴¹ Tawamhã Zezusi hã te da'azadanha, âne:

— Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã Dawihĩ nhihudu te za, u, 're mo. E marĩ wa, te ĩsihudu na wasu'u za'ra ni. ⁴² Apito Dawi hã ma tô tinhib'apito na danho'reptui'wa hã sisi, tinho're na. Âne, Dawihĩ nho're na rob'ui'ééré hã:

"'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô ĩnhib'apito ma, tin-ha: 'ĩ'rata te za 're asâmra mo, ĩnhimire niwĩ dama aipire na ĩsiré 're aihâimana u'âsi mono da. Wa hã wa za te tâma 're nharĩ za'ra, asitob'ru norĩ ma, aima 're sib'uwa za'ra mono da.' "

Âne Dawihĩ nho're wasu'u na rob'ui'ééré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma danho're na, Saumusĩ na ĩbaihã nhisi na hã. ⁴⁴ Dawi hã tinhib'apito na te te sisi nherê, e niha te za ĩsihudu si 're hâimana, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã. — Âne ma tô Zezusi hã da'azadanha.

Zezusi te te dama ĩroti mono zé wasu'u, rowahutu'wa norĩ ne, 're dahâimana za'ra mono tô da

Mateusi 23.1-36; Marcusi 12.38-40

⁴⁵ Tawamhã uburé, da te wapari za'ra ré, te Zezusi hã tinha, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:

⁴⁶ — Ma'âpé, rowahutu'wa norĩ hã waihu'u za'ra wa'aba, ĩhâimanazém na hã. Ta norĩ hã uza pa ré, 're nomro mono da si, tâma ĩwê za'ra hã. Duré 'ri nhi'riti wa, da te dasina 're ĩubumroi mono zéb âma dama pire wa, da te 're wazéb za'ra mono da, ma tô te te sima 're wê za'ra. Duré dama ĩpire norĩ simasisizém na 're ĩsi'ubumroi mono da si, tâma ĩwê za'ra hã, rowahutuzéb âma duré 'ri para dasiré 're ĩdasaihuri mono zéb âma hã. ⁴⁷ Rowahutu'wa zahã, te za pi'ôĩ mrotô norĩ wi, ĩsibro hã te te tiwi 're uprosi za'ra. Tane nherê, te ta norĩ hã danho'a 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi hã, 're hâimana wê uptabi za'ra

mono newa. Taha wa, te te dama 're ĩ'arob'manharĩ mono zém nhipai u, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're rob'manharĩ za'ětë za'ra. — Āne ma tō tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Pi'õi mrotõ nhoprubzé wasu'u

Marcusi 12.41-44

21 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma, ma tō da'ab'madã Zezusi hã, danhoprubzé, da te 're ĩsême mono zéb 're, ĩsibro pese norĩ hã te te sême ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Āne na ma tō da'ab'madã, 'ri 'wawi wa'ra 're, Zezusi hã. ² Pi'õi mrotõ zama ma duré 'madã, ĩsibrob'õ hã. Ta hã ma tō rob'uiprazé ĩsapotore hã dame tiza, marĩ te te ãma ĩ'uipra da hã aré, syryre nheré. ³ Taha wa, te Zezusi hã tinha, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma: — Tō sena, ã hã pi'õi mrotõ hã sibrob õ nheré, ma tō tinhoprum na uburé da'a'rãnhipa. ĩsiré norĩ hã rob'uiprazé hã nasi tãma ĩsi'atarême za'ra si, te nasi sé. Tanei õ di, pi'õi mrotõ hã. Simarĩ õ nheré, tihâimanazéb da, te te aré ĩtédé hã ma tō ĩbãre tãma tisõ. Āne wamhã, ma tō tinhoprum na uburé da'a'rãnhipa. — Āne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé wasu'u, za ĩsi'utõrĩzém na

Mateusi 24.1-2; Marcusi 13.1-2

⁵ Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tō 'ri 'rãihã ãma tiwata za'ra, ãne:

— Ēne hã wẽ uptabi di, 'ri 'manharĩzé hã. Duré waipo wẽ di, danhibzari hã. — Āne te 'ri ãma tiwata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma.

Taha wa, te Zezusi hã tinha:

⁶ — Niwapsi te za dasiwi prum ni, ëtë na 'ri hã. Tawamhã misi si te za oto simi'wara, ëne hã. Sisisiwi 'manomro waihu'u õ di za oto, ëne hã. Tãibã za oto. — Āne ma tō romhã ré ãma rowa'õtõ, Zezusi hã.

⁷ Tawamhã te siwi sadanha:

— Rowahutu'wa, e niwa te za ãne na hã ãma tiromhãiba. E marĩ te za watobro, ĩsõwa, wa te ãma ĩwaihu'u sirõmo za'ra zéb da hã. — Āne te sadanharĩ za'ra.

⁸ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na sisarina datême 're nomro, ahã na. Wa hã ne, te za taré ĩnhisi na dama 're siwasu'u za'ra, danho'reptui'wa na. Taré te za duré te te dama 're rowasu'u za'ra, ãne: "Bãdã te za oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã." Āne te za taré te te dama 're rowasu'u za'ra. Taha wa, te za aihâimana nhimiza'rese tiwi 're aihâimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipese sina datême 're ĩnomro mono norĩ ãma, 're sasõmri za'ra wa'aba mono tõ da. ⁹ 'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're ĩropupu'u za'ra mono zé hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Duré ti'ai ãma danhib'apito norĩ hã, da te 're ĩsani za'ra mono zé wasu'u hã 're wapari za'ra wa'aba mono

wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Dasi'wapé hã te za a'ã 're wairébé. Danhib'apito hã te za a'ã da te 're sani za'ra, tō. Tane nheré, rob'rãsutu uptabi õ di za a'ã. — Āne ma tō romhã ré tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

¹⁰ Ma duré tãma waihu'u za'ra, ãne:

— Danhipti'ai amoi u te za dasisõ 're dapra a'ã, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bã te za tō 're dasiwasutu za'ra. ¹¹ Nima niwĩmhã te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra, sa'ëtë. Nima niwĩmhã, danho õ wa, te za da te 're robzépata za'ra, dasa syryre wa. Nima niwĩmhã te za duré dahãzé ĩpire uptabi hã te te 're daduri. Marĩ ĩpipa hã te za duré hãiwa nho're na danho'a 're wairébé.

¹² — Āne na romhãimana õ ré, te za da te 're aiwaibui wa'wa. Rowasédé hã te za duré da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. Rowahutuzéb u, te za da te 're ai'mazasi za'ra wa'wa, aihâimanazém na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za taré da te 're aiwẽ'õ za'ra wa'wa. Taha pari, te za da te 're asême 'wa, daza-zéb 're, 're aimasa wa'aba mono da. ĩzazei'wa 're anomro aba mono 'ru te, te za duré da te 're asimroi wa'wa, danhib'apito norĩ u. Roti'wa, si'upana te te ĩpisutu norĩ u zama, te za da te 're asimroi wa'wa.

¹³ Āne wamhã, ĩwasu'uwẽ na te za 're ĩdapo're pu'u za'ra wa'aba mo. ¹⁴ Duré asisõwa, asina aihãtã'ã te, asiwasu'uzéb zõ 're rosa'rata hã za'ra wa'aba mono õ di za. ¹⁵ Wa hã wa za te 're aipawaptob za'ra wa'wa, danhib'apito norĩ ma, 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Āne wa, aimreme wẽ na te za aiwẽ'õ'wa norĩ hã 're ĩsõwada za'ra wa'aba mo. ¹⁶ Ni'wam norĩ hã te za te te dama 're ai'ru za'ra wa'wa, dazazéb 're, da te 're asême aba mono da. Āté aimama norĩ hã te za te te dama 're ai'ru za'ra wa'wa, ãté asisãnawã norĩ hã, ãté asiwadi norĩ hã. Āté asawi'wa norĩ zama te za te te dama 're ai'ru za'ra wa'wa. Taha zarina, te za ai'mai'uprosi aba ni. ¹⁷ ĩzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. ¹⁸ Tane nheré, aihâimanazé hã aiwi 're si'utõrĩ uptabi za'ra wa'aba mono õ di za. ¹⁹ Taha wa, te za 're asiptete za'ra wa'aba mo, ĩ'ãma 're anomro u'âsi aba mono da. Tawapsi, te za asõ'reptuzé hã asina 're ĩuwaimrami za'ra wa'aba mo. — Āne ma tō tãma waihu'u sirõmo za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zeruzarë ãma, za ĩropsisa'wari mono na rowasu'u

Mateusi 24.15-28; Marcusi 13.14-23

²⁰ Tawamhã Zezusi hã ma duré tãma waihu'u sirõmo za'ra, ãne:

— Niwapsi te za dasi'wapéi 'manharĩ'wa norĩ hã Zeruzarë u aihutu, 'ri 'wawi wa'ra, te te siwi uirĩ da. Ta norĩ hã 'madã'ã za'ra wa'aba wamhã, te za ĩwaihu'u sirõmo za'ra wa'wa, za te te daré ĩ'ri nhamra mono na hã. ²¹ Zudeza ãma, dame 're ai'ubumroi wa'aba mono wamhã, te za ëtë 'rãihã u asa'rei wa'aba mo, aiwara sina. 'Ri ahã ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono wamhã, te za aiwairébé su'u 'wa, 'ri ahã nhiti. Rom na 're ai'ubumroi wa'aba mono wamhã, 'ri ahã u 're asisisi

aba mono ò di za. ²² 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama 're arob'manharí mono wa, te za rowasété si a'â 're sa'wari. Taha ré, te za marí hã uburé dazô pusi, romhã ré, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norí hã te te âma ìrob'ui'éré za'ra zéb zarina.

²³ Tawamhã âne hã rowasédé hã daré romhâimana wamhã, ìwasã ré norí ma hã tâma ropipa uptabi za'ra di za, ìra pré ré norí ma zama. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te dama 're ìarob'manharí pipa mono zé bâtâ na hã, tâma 're ropipa za'ra mono di za, zudezu norí ma. ²⁴ Sib'ézé 'wapa na hã da'ahã na te za tadâ'â za'ra ni. Duré, ni'wam norí hã daro mono bâ, te za da te simro. Te za da te âma ropé, daro mono bâ. 'Re ìhâimana u'âsi mono zazei'ò'wa norí hã sahi sina te za a'â te te dama 're roti za'ra, Zeruzarê âma, zudezu'ò norí hã. Bâdâ hã ìwa tâma ìwaptã'ã za'ra zéb u, te za da'madâ'â 'râsutu za'ra. — Âne ma tô romhã ré tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ìnomro mono norí ma.

Ti'ai âma dasiré ìpodo hã apâ za we ìmorízé wasu'u
Mateusi 24.29-31; Marcusi 13.24-27

²⁵ Romhã ré, ma tô duré âne hã tâma waihu'u sirômo za'ra, Zezusi hã:

— Niwapsi te za marí aimawi hã 'madâ'â za'ra ni, bâtâ na hã, a'amo na zama, wasi norí na zama. Â poré a'a 'reptã'ã ma, te za tapahi za'ra ni, â poré nhibzaihã ma zama. Daro mono bâ, dama robzei'ò uptabi za'ra di za. ²⁶ Marí hã hãiwa na 're ìsimasa mono hã, tizabzéb âma 're simasab u'âsi mono ò di za. Taha wa, te za daro mono bâ dawi tirobra za'ra, rowasédé hã dazô ìwatobrozém na te te rosa'rata pipa za'ra wa.

²⁷ Tawamhã ti'ai âma dasiré ìpodo hã hãiwa'a na, wa za wei apâ mo, danho'a. ìwaihu'u pese uptabi na, wa za wei mo apâ, duré ìhãiba na hã rowa'a sa'ëté uptabi na.

²⁸ Âne wana ré, marí hã pusi mono wamhã, te za asiptete na 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré 're ai'rãiwahutu za'ra wa'aba mono. E marí wa. Romhutu na te za asô'reptu za'ra wa'aba zé hã asina ìuwaimrami za'ra wa'wa. — Âne ma tô romhã ré tâma waihu'u sirômo za'ra, tisiré 're ìnomro mono norí ma, Zezusi hã.

Pidera wede wasu'u

Mateusi 24.32-35; Marcusi 13.28-31

²⁹ Zezusi hã te duré romnhimiré, pidera wede na, âne:

— Ma'âpé pidera 'rã na rosa'rata za'ra wa'aba, wede ìpoto mono bâ. ³⁰ Ìsu té hã 're wairébé mono wamhã, te za âma 're ìwaihu'u za'ra wa'aba mo, tâ 're ìta'a mono zéb u, 're ìrob'umhutu mono zém na hã. ³¹ Tane duré, marí hã 're ìromhâimana mono zéb da, te aima ìwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 'madâ'â za'ra wa'aba wamhã, te za âma ìrowaihu'u za'ra wa'wa, romhuture di oto, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwé mono zéb u hã. ³² Tô sena, wa âne na aima waihu'u sirômo za'ra wa'wa. Â hã uburé rowasédé hã dazô 're wairébé mono ré, ti'ai âma 're ìdasi'ubumroi mono norí hã ta norí hã 're dâ'â za'ra mono ò ré, te za ìsô'a

za'ra ti'râsutu, rowasédé hã. ³³ Nimahã na te za hãiwa norí hã ai'utô'ri zahuré, ti'ai me. Si'utô'ri zahuré nheré, ìnhimiroti hã si'utô'ri ò di za. Pire na te za dama 're hãimana u'âsi. — Âne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ìnomro mono norí ma.

³⁴ Tawamhã Zezusi hã tinhimiroti na ma tô tâma 'râsutu za'ra, âne:

— Asimiza'rese sina, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Datoi u hã âsipã'ri na 're asapa'a za'ra wa'aba mono ò di za. Marí na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ò di za. E marí wa. Rosa'rese ò ré, bâdâ ìpire, ìwa waptã'ã ò'umnhasite. Rosa'rese ò ré, te robzari hã ìtède'wa hã te te 're waibu, wedenhorô na. Tane, duré rosa'rese ò ré, te za bâdâ ìpire hã ìwa waptã'ã, uburé ti'ai âma hã. ³⁶ Taha wa, te za asimiza'rese sina 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Te za duré asima 're ìrowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mo. E marí da. Marí hã 're wairébé mono wamhã, asiptete na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, apâ we ìmorí wa, ìnho're asisép te, ai'rãipo tô za'ra wa'aba da, ti'ai âma dasiré ìpoto nho're. — Âne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra.

³⁷ Tawamhã Zezusi hã bâtâ sidâpâsi, te nasi dama rowasu'u, 'ri 'wawi wa'ra 're, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zéb âma. Barana hã te nasi ne, Oriwera na êtê 'rãihã nhisi u. Tame ma tô nasi âma ti'awé. ³⁸ Awé wi, te nasi ìtême dasito, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorôwa u, ìmreme hã da te nasi wapari za'ra da.

Zezusi hã, da te ìrosa'rata za'ra zé, da te dasiwi wĩrĩ da

Mateusi 26.1-5; Marcusi 14.1-2; Zuwã 11.45-57

22 Ì'u'ëté duptoi'ò, da te 're ìhuri mono zéb u hã, romhuture di oto, Pasowa na dato nhisi u hã.

² 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ìpire norí hã, te rowahutu'wa norí me sima âma rosa'rata za'ra, pi'uriwi te te siwi wĩrĩ da, Zezusi hã. Dama pahi za'ra wa, te âne sima âma rosa'rata za'ra.

Zezusi te te dama hãiba nhomri da, Zudasi hã te te ìrosa'ratazé wasu'u

Mateusi 26.14-16; Marcusi 14.10-11

³ Tawamhã Satanasi hã ma tô oto Zudasihĩ pë'ë 're âzé. Icarizoti na, Zudasihĩ nhisi hãiba amo hã. Zezusihi me dame 're ìmorí, Zudasihĩ hã, 12 na ìhãiba za'ra siré hã. ⁴ Tawamhã te oto mo, sasedoti ìpire norí u. Duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norí u, te mo, ìpire norí u, Zezusihi âma te te sadawa pibu za'ra da, te te dama hãiba nhomri da. ⁵ Ìmreme te te wapari za'ra wamhã, tâma rowé za'ra di. Taha wa, te tâma ropisutu za'ra, rob'uiprazé te te tâma sômri za'ra da. ⁶ Taha wa, ma tô Zudasihĩ hã âma saze za'ra, rob'uiprazé te te tâma sômri za'ra da, sasedoti ìpire norí hã. Taha wa, te oto rosa'rata, nimahã bâtâ na Zezusi te te dama hãiba nhomri da, danhimiza'rese ò ré.

⁷ Tawamhã bâdâ hã ma tô ìwa waptã'ã oto, ì'u'ëté duptoi'ò, da te 're ìhuri mono zé hã. Zudezu norí hã te

za pone'ërebâ 'ra hã simro, tisaihurizéb da, Pascowa na dato nhisi na da hã. ⁸ Taha wa, te Zezusi hã Pedru norĩ ma rob'ru zahuré, Zuwãhã me, ãne:

— Mo oto ane wa'aba, wazô asipi wa'aba da, Pascowa te bâta na ïwasaihurizéb da hã. — ãne te tâma rob'ru zahuré.

⁹ Tawamhã te Pedru norĩ hã sadanharĩ zahuré, ãne:

— E momo ma tô asima ïrowë, asô ïwanhipi za'ra zéb da hã. — ãne te sadanharĩ zahuré.

¹⁰ Taha wa, te Zezusi asa tâma nharĩ zahuré:

— ïwapari pese aba. 'Ri ahã u aimasisi aba wamhã, aibã hã te za ïsöpëtë 'wa, piza'a â ré, te te ïãri hã. Söpëtë aba wamhã, pibui wa'aba mono za, 'ri para u ïsëbrézéb u. ¹¹ Tame te za 'ri tede'wa hã ïsadanharĩ 'wa, ãne: "Rowahutu'wa hã te wama tinha, wa te asadanharĩ da: E ma niwĩ 'ri 're wa'wa hã, ïsiré 're ïnomro mono norĩ me, ïwa ïwasaihurizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na hã." ¹² Tawamhã 'ri tede'wa, te za hãimo 'ri 're wa'wa za'ëne hã aima pisutu 'wa, marĩ ïubumro sirõmo ãma. Tame te za wazô ïrobza'ra pese 'wa. — ãne te Zezusi hã tâma roti zahuré.

¹³ Tawamhã 'ri ahã u simasisi wamhã, Zezusi te te tâma ïwasu'u zahuré zéb uwaibaba, ma tô uburé anhopëtë zahuré. Tame ma tô dasa hã 'manharĩ zahuré, Pascowa na dato nhisi na da hã.

¹⁴ Tawamhã te za oto tasaihuri ni. Taha wa, te oto Zezusi norĩ hã ai'ubumro, saihuri da, tizadawa wasu'u'wa norĩ me. ¹⁵ Tawamhã te oto tâma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa tô ïsima wë upta, aime ïsa za'ra wa'aba da, te robzépata õ ré, Pascowa na 're ïdasaihuri mono zém na. ¹⁶ ãne, ïsa na 're ïsai mono õ di za oto. Bãdã ïwa waptã'ã wapsi, 'Re ïhãimana u'âsi mono hã uburé da'ãma 're sib'a'uwë mono wapsi, wa za duré 're ïsa. Tawapsi, dasaihurizé hã marĩ te te ïwasu'u hã te ïsina uwaimrami wapsi, wa za duré 're ïsa. — ãne ma tô tâma siwaihu'u za'ra.

¹⁷ Tawamhã ma hãsizé hã ti'ã, uwa 'ru 'rã'i wa'ui ré hã. 'Re ïhãimana u'âsi mono ãma te tiwata, sõpru wa. Te duré tâma nharĩ za'ra:

— ã, ãhuri aba, uburé. ¹⁸ ã hã te 're hãsi mono õ di za oto, a'ã. Niwapsi, wa za duré te 're hãsi, 'Re ïhãimana u'âsi mono hã uburé da'ãma 're sib'a'uwë mono wapsi. — ãne te tâma siwasu'u za'ra.

¹⁹ ï'u'ëne hã ma duré ti'ã. 'Re ïhãimana u'âsi mono ãma te duré ïré ãma tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wë'ë, ï'u'ëne hã. Te te wë'ëi mono parimhã, ma tô te te tâma sõmri, tisiré 're ïnomro mono norĩ ma. Te duré tâma nharĩ za'ra, ãne:

— ã, ï'u'ëne hã huri aba. ã hã ïhãiba, te wasu'u, za asada ïsisõmri aba zé hã. ã hã te za 're ïhuri aba mo, ï'ãma 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã. — ãne te tâma nharĩ za'ra.

²⁰ Tawamhã saihuri pari, ma duré hãsizé hã ti'ã, uwa 'ru 'rã'i wa'ui ré hã. Te tâma nharĩ za'ra:

— 'Re ïhãimana u'âsi mono te te dama ïropisutuzép té, te wasu'u, rob'rã'i wa'ui hã. Rob'rã'i wa'ui za'wari ne, asada ïdã'ã za'ra wa'aba wamhã, te za ïwi puru, ïwapru

hã. Tô sena, te za te te dama ãma 're a'u'uwaimrami, te te dama ïropisutuzép té hã. ãne na waihu'u za'ra wa'aba da, te za ïwi puru, ïwapru hã. ²¹ Ma'ãpé, asiwi waihu'u aba. Ni'wa hã ïzawi'wa newa, te ïme nhamra, wedeza na, dama ïnhomri'wa da hã. ²² Wa hã ti'ai ãma dasiré ïpodo hã wa za dârã, 'Re ïhãimana u'âsi mono te te ïma ïpisutuzéb zarina. ïdã'ã da, te te ïma pisutu nherë, aibã ma, tâma 're ropipa uptabi mono di za, za te te dama ïhãiba nhomri'wai ma hã. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra.

²³ Taha wa, te 'rãwi sisadanharĩ za'ra, ãne:

— E 'wa hã te za dama tisõ. — ãne te 'rãwi sisadanharĩ za'ra.

²⁴ Tawamhã sima ïmaipire zô sõpré wa, ãma sisaze za'ra õ wa, te timreme na 'rãwi si'wapé za'ra, ïsiré 're ïnomro mono norĩ hã. ²⁵ Taha wa, te Zezusi tâma nharĩ za'ra, ãne:

— Ti'ai ãma danhib'apito norĩ hã, simiwada'uri pese za'ra di. Duré, ïsiwaihu'u zarina, te za dama marĩ 'manharĩ wë 'wa na, da te 're sisi za'ra. ²⁶ Tane asima 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di za, a norĩ wa'wa hã. Asiré norĩ ma, aipire wa'aba nherë, te za tâma 're asidai'uté za'ra wa'aba mo. Duré dawada'uri'wa, 're anomro aba mono nherë, aiwapu na te za dama 're ïromhuri za'ra wa'aba mo. ²⁷ E 'wa hã, dama ïpire. E tisa da, wedeza na ïsãmra, dama ïpire. E dama dasai 'wapéi'wa hã dama ïpire. Tisa da, wedeza na ïsãmra hã, tô dama ïpire. Tazahã, wa hã dama dasai 'wapéi'wa ne, wa 're mo.

²⁸ — A norĩ wa'wa hã marĩ te 're sépata mono ré, ma tô ïsiré 're anomro u'âsi aba mo. ²⁹ Taha wa, roti'wa da, dama ïpire na 're ïhãimana mono da, ïmama te te ïma ïpisutu ne, tane wa za duré wa hã aipisutu za'ra wa'wa, dama aipire na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, dama roti'wa da. ³⁰ A norĩ wa'wa hã niwapsi, te za ïsiré 're asimroi wa'aba mo, wedeza na wasiré 're wasaihuri mono da, wa te 're ãhuri mono da zama. Danhib'apito simasisizém na, te za 're ai'ubumroi wa'aba mo, ïzarazéhé nhihudu norĩ ma, 're roti za'ra wa'aba mono da. Wahi'rada ïzarazé hã, 12 na ï'ra si'aibã norĩ hã. Taha nhihudu norĩ hã te za 're ïmadã'ã za'ra wa'aba mo. — ãne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u sirõmo za'ra, te te waihu'u za'ra da.

Zezusi hã, Pedru te te ïpo're pu'uzé wasu'u

Mateusi 26.31-35; Marcusi 14.27-31; Zuwã 13.36-38

³¹ Tawamhã Zezusi hã te Pedruhu ma tinha, ãne:

— Sima, ïwapari pese. Satanasi hã ma tô 'Re ïhãimana u'âsi mono wi aiwaptëré za'ra wa'wa, tô sena ïzazei uptabi 'wa zô, te te aipibu za'ra wa'aba da. Tridu hã ï'rã uptabi zô, da te 're ïupõrĩ za'ra mono ne, te za te te 're aipibu za'ra wa'wa, ïzazei uptabi 'wa zô.

³² Sima, tane nherë, ïmama wi, wa tô te 're rowaptëré aima, te te 're aipawaptob u'âsi mono da, ï'ãma 're aimorĩ u'âsi da. Apã ïtëme aipi'rai wapsi, te za asisã-nawã norĩ hã 're ïpawaptob za'ra mo, hãimana nhiptete na 're nomro mono da. — ãne te Pedruhu ma tinha.

³³ Tawamhã Pedru hã te asa tãma tinha, ãne:
— Apito, wa tã ãsima wẽ, asiré ãma ãmorĩ da, asiré,
da te ãnherẽ da nherẽ, duré asiré ãdã'ã da nherẽ. —
Ãne te Pedru hã tãma siwasu'u.

³⁴ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha, ãne:
— Pedru, ãwapari pese. ãzadawa para õ nherẽ, ã bãtã
na si'a hãrã õ ré, te za si'ubdatõ dawi ã'udã, aima
ãza'rese õ na. — ãne ma tã romhã ré tãma waihu'u
siro, Pedruhu ma.

**Zezusi hã, tisiré 're ãnomro mono norĩ te te ãpo're pu'u
za'ra zé wasu'u**

³⁵ Tawamhã Zezusi te sadanharĩ za'ra, tisiré 're ãnom-
ro mono norĩ hã, ãne:

— Datẽme te asatõrĩ za'ra wa'aba wamhã, wa tã aré
aiwi sawi za'ra wa'wa, marĩ hã asiré 'wasari aba tã da,
rob'uiprazém nhemezé hã, duré ro'wapézé hã, duré
aipara'uzazé wa'wa hã. E tawamhã marĩ hã aiwi sã
rowaptã'ã aba õ di. — ãne te Zezusi hã sadanharĩ za'ra.

— Marĩ zã, wawi rowaptã'ã za'ra õ di. — ãne te asa
tãma nharĩ za'ra.

³⁶ Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Rob'uiprazém nhemezé, ate wamhã, te za oto ã'ã,
duré ro'wapézé, ate wamhã. Duré sib'ézé 'wapa õ
wamhã, te za asi'upsibizé dama ãwe, ãwa'ãbã na sib'ézé
'wapa, asima uipra da. ³⁷ E marĩ wa, wa ãne aima 'ru
za'ra wa'wa. ãwaseté newa, te za rowaseté 'manharĩ'wa
norĩ zu ãma rob'manharĩ za'ra ni. ãne, duré hã ma tã
romhã ré ããma rob'ui'éré sirõmo za'ra ãbaihã na, 'Re
ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Taha
wa, te za ããma rob'ui'éré zarina, tã ããma uwaimrami
za'ra ni. — ãne ma tã Zezusi hã romhã ré sina tãma
rowaihu'u sirõmo za'ra.

³⁸ Tawamhã ãne te asa tãma nharĩ za'ra, ãsiré 're
ãnomro mono norĩ hã:

— Wanhib'apito, ãhãta sib'ézé 'wapa maparane.
— Wẽ di tã. Taha si. — ãne te asa tãma nharĩ za'ra,
Zezusi hã.

Zezusi norĩ hã, ãtẽ 'rãihã ãma ãsi'ubumrozé wasu'u
Mateusi 26.36-46; Marcusi 14.32-42

³⁹ Tawamhã Zezusi hã ma oto rob u watobro, ãtẽ 'rãihã
u morĩ da, Oriwera u. Tamomo 're ãne mono zéb u
te duré mo, Oriwera u. ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã
te ãme ai'aba'ré. ⁴⁰ Tawamhã te te sima ãwézéb u, ma tã
ãma aihutu. Tame Zezusi te tãma roti za'ra, ãne:

— Ma'ãpé, asima rowaptẽrẽ za'ra wa'aba, 'Re ãhãi-
mana u'ãsi mono wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da,
Wa'uburé nhimiwada'uri wi. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

⁴¹ Tawamhã ãsiti za'ra te mo, siwaprosi sãmra da,
romhã prã na. Tame ma hi'rãtitõ nhamra, Timama ma,
mreme da. ⁴² ãne te Timama ma mre:

— ãmama, asima wẽ wamhã, ãma ba'a ãdã'ãzé hã, te
robzépata tã da. Tane nherẽ, te ãsima ãwézéb uwaiba-
ba, ãma pisutu õ di za. Aima ãwézéb uwaibaba, te 'man-
harĩ da hã ãma wẽ di. — ãne te Timama wi rowaptẽ.

⁴³ Tawamhã ma ãtẽme sihãiré, hãiwa ãma
romhuri'wa hã, te te pawaptob da, siptete na 're morĩ

da, Zezusi hã. ⁴⁴ Tiwi robzei'õ uptabi nherẽ, ma tã duré
mre, Timama ma, mreme 'rãihã na. Taha wa, ma tã 're
su'u a'a, dawapru ne, ti'ai wa.

⁴⁵ Tawamhã Timama ma, mreme pari, ma tã wahudu,
tisiré 're ãnomro mono norĩ u morĩ da apã. Sõtõ za'ra
ré, ma siza za'ra. Pẽ'ézé uptabi za'ra wa, te tinhotõ
za'ra. ⁴⁶ Taha wa, te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E marĩ wa, te asõtõ za'ra wa'wa. Aiwahutu za'ra
wa'aba. 'Re ãhãimana u'ãsi mono wi, rowaptẽrẽ za'ra
wa'aba asima, Wa'uburé nhimiwada'uri wi, te te
aipawaptob za'ra wa'aba da. — ãne te tãma nharĩ
za'ra.

Zezusi hã, da te ããrizé wasu'u

Mateusi 26.47-56; Marcusi 14.43-52; Zuwã 18.3-12

⁴⁷ Tawamhã Zezusi te te tãma nharĩ za'ra ré, ma
ãtẽme aihutu ni, da'ahã na. Zudasi hã 12 na Zezusihi
siré 're ãnomro mono norĩ me hã aré, ta hã 're ãmorĩ, te
te sã danhimro, Zezusihi zã. Tawamhã Zezusihi u, ma
ai'ré, 'rãwi te te sawi da, tob'rata hãrã na. ⁴⁸ Taha wa, te
Zezusi hã tãma tinha, ãne:

— Zudasi, oro ãzawi pese 'wa zahã, ma ãtob'rata hãrã
na taré dama ãzawi, ti'ai ãma dasiré ãpodo hã da te
ãwaihu'u za'ra da. — ãne te tãma tinha.

⁴⁹ Tawamhã ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã ma tã oto
waihu'u za'ra, da te oto dasiwi ããri da na hã. Taha wa,
te siwi sadanha, ãne:

— Wanhib'apito, e wa te da'wapé za'ra õ di za, wan-
hi'wa na, sib'ézé 'wapa na. — ãne te sina sadanharĩ
za'ra.

⁵⁰ Taha wa, Zezusihi siré hã ma da'u'a ni, sib'ézé 'wa-
pa na. Sasedoti ãpire uptabi ma romhuri'wa hã ma
po're nhizãri ni, ãsimire niwĩ.

⁵¹ Tawamhã ma tã Zezusi hã tãma tinha, ãne:

— Tã'ã. Tane hã 'manharĩ tã. — ãne te tãma tinha.

Tawamhã ma po're upi, tinhib'rata na. Taha wa, ma
tipore wẽ apã. ⁵² Zezusihi zã ãsihudu hã ta norĩ hã
sasedoti ãpire norĩ, duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono
nhorõwa 'madã'ã'wa norĩ, ãpire norĩ, duré zudezu norĩ
ma roti'wa norĩ. Taha wa, ma tã Zezusi hã tãma nharĩ
za'ra, ãne:

— E wa hã danhibrob zã dapãrĩ'wa pã, ma bété we
ãzã aihutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré, uibroi ré zama. ⁵³ Bãtã
sidãpãsi, wa tã asõ'a wa'aba nasi aimasisi, 'Re ãhãi-
mana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb
ãma. E niha bã tameb ré, asiwi ããri aba õ di bété. ãhã-
na ma tã bãdã hã ãwa waptãrã, asiwi ããri aba zéb da
hã, robra tede'wa hã pire na 're ãmorízéb da hã. — ãne
ma tã Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

Pedru hã, Zezusi te te dawi ãudãzé wasu'u

Mateusi 26.69-75; Marcusi 14.53-54, 66-72; Zuwã 18.15-18, 25-27

⁵⁴ Tawamhã ma tã oto siwi ti'ã, Zezusi hã. Te te siwi
ãri wamhã, ma tã siwi saprõ, sasedoti u, ãpire uptabi
nhorõwa u. Pedru hã te romhã na te te dapibu. ⁵⁵ 'Ri
'wawi wa'ra 're, da te dasima ãpré za'ra u, ma wi, Pedru
hã. Tame te nhamra Pedru hã, uzã, da te dasiwi ãuirĩ
norĩ 'rata. ⁵⁶ Unhama ãma sãmra ré, ma tã pi'õ hã

'madâ, romhuri'wa hã. Taha wa, te 'madâ'â pese, te te waihu'u da. Te te waihu'u wamhã, te oto dama 'mahã, ãne:

— ãhã zama, te Zezusihi siré 're mo. — ãne te pi'õ dama wasu'u.

⁵⁷ Tane nherë, ma tô tiwi ai'udã, ãne:

— Mare di. Īma sa'rese õ di, ta hã. — ãne te pi'õ ma tinha asa.

⁵⁸ Tawamhã ãma ronomro pari, te duré aibã hã Pedru 'madã, sãmra ré.

Taha wa, te Pedruhu ma tinha, ãne:

— A zama, te dasiré 're aimo. — ãne te tãma tinha. Tazahã, Pedru te asa tãma tinha, ãne:

— Mare di. Wa hã, õ norí siré hã õ di. — ãne te aibã ma tinha.

⁵⁹ Tawamhã bãtã pibuzé hã misi te te sa'oto wi, te duré ni'wa hã tãma tinha, ãne:

— A hã te tô ĩsiré 're aimo. A hã, Darireza hawimhã duré. — ãne te tãma tinha.

⁶⁰ Taha wa, te duré Pedru hã asa tãma tinha, ãne:

— Mare di. Tane ĩma ĩnharí hã, te waihu'u õ di. Sa'rese õ di. — ãne te aibã ma tinha. ãne na timreme hã te te 'rãsutu wi, ma awa'awi si'a hã hã. ⁶¹ Taha wa, ma tô Wanhib'apito hã aipi'ra. Sipi'rai wamhã, te Pedru hã 'madã'â pese. Te te 'madã'â wamhã, ma Wanhib'apito mreme na po're puru, Pedru hã. Romhã ré, ma tô tãma waihu'u siro, te te dawí ĩ'udãzém na, Zezusi hã. ãne ma tô tãma tinha: "ã bãtã na si'a hã hãrã õ ré, te za si'ubdatõ dawí ĩ'udã, ĩzadawa para õ nherë." ãne ma tô romhã ré, Pedruhu ma waihu'u siro. ⁶² ãne na oto ĩmreme na sina po're pu'u wamhã, ma tô watobro rob u, Pedru hã. Taha wa, te oto aiwa'õ, sina pë'ëzé uptabi wa.

⁶³ Tawamhã aibã norí hã ma tô Zezusihi ma nharí wasété za'ra, siwi ĩ'madã'ã'wa norí hã. Te duré nasi siwi ahã. ⁶⁴ Zazahã na ma duré siwi 'rã ubu. Taha wa, te tãma nharí za'ra, ãne:

— Ma'ãpé wama waihu'u zara na, ni'wa hã ai'azãri'wa hã. E niha ĩsisi hã. — ãne te nasi tãma nharí za'ra, te te nasi siwi ahãri sina.

⁶⁵ Te duré tãma nharí wasété za'ra, ĩwasété na.

⁶⁶ Tawamhã mararé ma tô zudezu norí ma roti'wa norí hã si'rã'õtõ, duré sasedoti ĩpire norí hã, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norí hã. Si'rã'õtõ wamhã, ma tô dama 'ru za'ra, Zezusi hã da te we dasiwi saprõni za'ra da, ĩtẽmeb za'ra. ⁶⁷ Da te ĩtẽme dasiwi ãwisi wamhã, te siwi sadanha, Zezusi hã, ãne:

— E a hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩaipisudu, Danho'reptui'wa da. Ma'ãpé, wama asiwasu'u za'ra na.

Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharí za'ra, ãne:

— Danho'reptui'wa na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba wamhã, e te za ãma ĩzaze za'ra wa'wa. Áté ãma ĩzaze za'ra wa'aba õ di za. ⁶⁸ Duré, ĩzadanhari' za'ra wa'aba wa'rãmi, te asadanhari' za'ra wa'aba wamhã, e marí te za ĩma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Marí hã ĩma waihu'u za'ra wa'aba õ di za. ⁶⁹ Tane nherë, wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã, wa za oto dama ĩpire na 're ĩnhamra, dama

ĩpire uptabi 'rata. Wa za oto ĩsimire niwí 're ĩnhamra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'rata. — ãne te Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra.

⁷⁰ Tawamhã te duré siwi sadanha, ãne:

— E tawamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra na, ma tô 're asi'madã'ã mo. — ãne te siwi sadanha.

Taha wa, te duré asa tãma nharí za'ra, Zezusi hã:

— A norí wa'wa hã te ĩnharí za'ra wa'wa, tane na hã. — ãne te tãma nharí za'ra.

⁷¹ Tawamhã te sima nharí za'ra:

— Tãibã oto. Da te wama ĩwasu'u za'ra zéb zõ, wanhimipari za'ra õ di za oto. Wasí'uihã na wa tô ĩsiwasu'uzé hã wapari za'ra ni. — ãne te sima nharí za'ra, dama ĩpire norí hã.

Zezusi hã Piratuhu uiwada ĩsabzé wasu'u

Mateusi 27.1-2, 11-14; Marcusi 15.1-5; Zuwã 18.28-38

23 Taha pari, ma tô aihĩni tiwahutu za'ra, Zezusi hã te te siwi saprõni da, Piratuhu u. ² Tawamhã te te ĩtẽme siwi ãwisi wamhã, ma tô siwi wasu'u wasété, ãne:

— ã hã ma tô dawí ro'wa'rutu, tinhimirowasu'u na. Roma ãma danhib'apito ma, rob'ui'prazé hã da te tãma 're po'o za'ra mono tõ da, ma tô te te 're da'apa'uwati. Danhib'apito na te duré dama 're siwasu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na, Danho'reptui'wa da. — ãne te taré Zezusi wasu'u za'ra, Piratuhu ma.

³ Tawamhã Piratu te Zezusihi ma tinha:

— E a hã, zudezu norí nhib'apito. — ãne te sadanha. Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tãma tinha, ãne: — Tahata ma tô tane hã ĩãma ĩwaihu tõ. — ãne ma tô tizadawa na tãma wa'rã, Zezusi hã.

⁴ Tawamhã Piratu te dama tinha, ãne:

— ĩwasété na te waihu'u õ di, wasété wa, te ĩwë'õzéb da hã. — ãne te sasedoti ĩpire norí ma nharí za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire norí me, uburé dama zama.

⁵ Tane nherë, te mreme tete na asa tãma nharí za'ra, ãne:

— Tinhimirowasu'u na, ma tô te te dawí 're ro'wa'rutu, tinhimirowasu'u na, daza'rui mono bã, Zudeza ãma. Darireza ãma, ma tô roti na sãna'rata. ãhãta ma tô wei wi oto. — ãne te taré wasu'u za'ra, Piratuhu ma, Zezusi hã.

⁶ Tawamhã te Piratu hã da'azadanha, damreme te te wapari wa:

— E ã hã, Darireza hawi te wei mo. — ãne te da'azadanha.

— ĩhe. Ta hawi te wei mo, tiza'rui hawi. — ãne te asa tãma rowasu'u za'ra ni.

Apito Erodi te te dama 're ĩroti mono zé, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hã. Taha wa, Piratu te te wapari wamhã, te tãma 'ru za'ra, Erodihi u te te siwi saprõni da, tame za a'ã sãmra wa, Zeruzarë ãma. ⁸ Erodi hã Zezusihi wasu'u hã ma tô te te 're wapari. Taha wa, ma tô te te sima 're wë u'ãsi, Zezusi te te sabu da. Tawamhã, ĩtẽme da te dasiwi ãwisi wamhã, toi uptabi di Erodi hã, titõmo na te te oto 'madã'ã wa. ĩsõ'a, marí

dama i'manharĩ waihu'u'õ hã tiwaihu'u pese na te te 'manharĩ da, ma tõ aré sima wẽ, Erodi hã. ⁹Taha wa, ma tõ Erodi hã marĩ na sadanharĩ ahã, Zezusi hã. Taza-hã, te te sada'ãbã õ di asa. ¹⁰Taha wa, te oto Erodihi u aimasa, sasedoti ipire norĩ hã. Rowahutu'wa norĩ me, te itẽme aimasa. Mreme tete sina, ma taré siwi pisutu za'ra, Zezusi hã.

¹¹Tawamhã Erodi norĩ hã ma tõ Zezusihi ãma tiwa'ẽ za'ra, taré. Tinhib'a'uwẽ norĩ me, ma ãma tiwa'ẽ za'ra, da'wapéi'wa norĩ me. Ma tõ ãma tito za'ra.

Dasi'ubuzém na ma tõ siwi ãma hãiba ubu, iwẽ na. Tawamhã Erodi hã te oto dama ti'ru, apã da te dasiwi saprõni da, Piratuhu u. Taha wa, te apã siwi saprõ.

¹²Piratu norĩ hã Erodihi me, te aré 're si'ruiwapari za-huré. Ahãna, ma tõ oto sisawi zahuré.

Zezusi hã da te dasiwi wĩrĩ da, Piratu te te idazazezé wasu'u

Mateusi 27.15-26; Marcusi 15.6-15; Zuwã 18.39-19.16

¹³Tawamhã Piratu te sitẽme dazõ hã, sasedoti ipire norĩ zõ, 'Re ihãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ipire norĩ zõ. Duré roti'wa norĩ zõ, te tihãrã za'ra, isib'a'uwẽ norĩ me, te te itẽme ubumro da.

¹⁴Itẽme sihutu wamhã, te tãma nharĩ za'ra:

— We itẽme asiwi awisi aba wi hã, ma tõ ãne i'ma iwãsu'u za'ra wa'wa: "Ahã nhimirowasu'u zarina, te oto ro'wa'rutu na 're dahãimana za'ra." ãne ma tõ i'ma iwãsu'u za'ra wa'wa. Taha wa, wa tõ asõ'a za'ra wa'aba, sadanharĩ pese aré, iwasété zõ, iwasédé hã ãma sa'ra za'ra wa'aba wa. Tazahã, marĩ hã ãma hãimana õ di, iwasédé hã. ¹⁵Erodi hã te te duré sadanharĩ wamhã, marĩ hã te te i'manharĩ wasété zé hã te te duré ãma sõpëté õ di. Taha wa, ma tõ we apã watẽme satõrĩ za'ra, marĩ hã ãma hãimana õ wa. Marĩ te te 'manharĩ wasété õ nherẽ, e niha wa za dama ti'ru, da te dasiwi wĩrĩ da. Mare di. ¹⁶Taré wa za da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, te te siwi 're pré'é mono da. Taha parimhã, wa za satõ, apã morĩ da. — ãne te Piratu hã tãma nharĩ za'ra.

¹⁷Pascowa na dasaihurizép sidãpãsi, ma tõ Piratu hã dazazém hawi te te 're da'azani, misi si. ¹⁸Tawamhã aihĩni te damreme 'rãihã na tãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Da te dasiwi wĩrĩre. Barabasihi si, wama wazere za'ra na apã. — ãne te ãma 'mahãrã za'ra ni, Piratu hã.

¹⁹Barabasi hã dazazéb 're, te dame 're sa. Isimiroti zarina, ma tõ dasi'wapé hã watobro, romanu norĩ za-da, Zeruzarẽ ãma. Ma tõ duré da'maiwĩ, Barabasi hã. Taha wa, ma tõ dasiwi sãrẽ ni, dazazéb 're, sab da.

²⁰Piratu hã ma tõ sima wẽ, Zezusi hã apã te te satõrĩ da. Taha wa, te ãne duré dama tinha. ²¹Tane nherẽ, damreme 'rãihã na te nasi 'mahãrã za'ra ni, ãne:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na, da te dasiwi sasõmri, dãã da. — ãne te nasi 'mahãrã za'ra ni.

²²Tawamhã te Piratu hã duré dama tinha:

— E marĩ te te 're ab'manharĩ wasété mono bã. Iwasété zõ, te sadanharĩ wamhã, marĩ hã ãma hãimana õ di. E niha wa za bété taré dama ti'ru, da te dasiwi wĩrĩ da. Mare di. Taré wa za ti'ru, da te dasiwi 're pré'é mono da. Taha parip si, te za mo, i'zadawa para.

— ãne Piratu te dama tinha. Si'ubdatõ oto imreme hã.

²³Tane nherẽ, te aihĩni norĩ hã ãma sé za'ra, mreme 'rãihã na, ãne:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na sa'o, dãã da. — ãne te nasi 'mahãrã za'ra ni. Taha wa, Piratu ma tõ oto dawa-pa. ²⁴Da te tiwi iwaptẽrẽzéb uwaibaba, ma tõ pisutu, wedepo'o nhonhi'rãmi na sa'o da, Zezusi hã, dãã da.

²⁵Da te dasima iwẽ za'ra zéb uwaibaba, ma tõ dama ti'ru, aibã, da te wazere da, dazazém hawi watobro da, apã morĩ da. Aibã nhimiroti zarina, ma tõ dasi'wapé hã watobro aré, romanu norĩ zãda hã. Ma tõ duré da'mai-wĩ, aibã hã. Taha wa, ma tõ sãrẽ ni, dazazéb 're, sab da. Tawamhã Piratu te oto ti'ru, Zezusi hã te te siwi ãri da da'wapéi'wa norĩ hã, da te dasima iwẽ za'ra zéb uwaibaba, te te tãma 'manharĩ za'ra da, Zezusihi ma.

Zezusi hã, wedepo'o nhonhi'rãmi na dãã da, da te dasiwi isasõmri zé wasu'u

Mateusi 27.32-44; Marcusi 15.21-32; Zuwã 19.17-27

²⁶Tawamhã Zezusi hã te oto siwi saprõ, idã'ázéb u. Te te siwi saprõni ré, ma tõ buru hawimhã aibã hã da'razã. Aibã nhisi hã, Sima na isisi hã. Simahã za'ru nhisi hã, Sireni na. Te te da'razãri wa, ma tõ siwi pa'ã, da'wapéi'wa norĩ hã. Isisé ma tõ tãma hiri za'ra wedepo'o nhonhi'rãmi hã, Zezusihi zarina te te ãri da. Taha wa, te isarina ti'ã.

²⁷Tawamhã da'ahã na te Zezusihi zarina ai'aba'ré ni. Pi'õ zama, te dame ai'aba'ré, wawa sina. Zezusihi ãma pẽzézé uptabi za'ra wa, te 'ry'ry. ²⁸Taha wa, Zezusi hã ma tõ itẽme aipi'ra za'ra, pi'õ norĩ u, te te tãma nharĩ za'ra da, ãne:

— Pi'õ norĩ, Zeruzarẽ ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ hã, izõ ai'ry'ry wa'aba tõ. Até asisõ si, te za 're ai'ry'ry wa'aba mo, ai'ra norĩ zõ zama. ²⁹Niwapsi dama 're rowasété za'ra mono di za. Taha wa, te za nharĩ za'ra ni, ãne: "Pi'õi 'ra'õ norĩ ma si, 're rowé za'ra mono di za, duré niwa ai'uté te te iwapsõmri za'ra õ norĩ ma zama." ãne te za nharĩ za'ra ni. ³⁰Duré dama rowasété wapsi, etẽ 'rãihã ma, te za tasi'ru za'ra ni, danhisiwi waptã'ã da, te te da'uprosi da. Duré sa'a ma, te za tasi'ru za'ra ni, te te dazawa za'ra da. ³¹E marĩ da, wa tõ romhã ré aima rowa'õtõ za'ra wa'wa. Ahãna, mi wapti'i ré, te za oto rowasédé hã i'ma 'manharĩ za'ra ni. Mi hã 'ré wamhã, e niha za bété. Dama 're rowasété uptabi za'ra mono di za. — ãne te Zezusi hã pi'õ norĩ ma nharĩ za'ra.

³²Zezusihi me, te aibã norĩ hã dasiwi saprõni zahuré ni, isiré dãã zahuré da, ta norĩ hã. Rowasété 'manharĩ'wa zahuré, aibã norĩ hã. ³³Tawamhã ma tõ oto awisi za'ra, Da'rãihi na romnhisi u. Tame ma tõ siwi sasõ Zezusi hã, wedepo'o nhonhi'rãmi na dãã da. Ma duré rowasété 'manharĩ'wa norĩ hã isiré sasõmri zahuré ni. Te ãma aiwa'aba zahuré, isimire niwĩ, duré isi-mi'e niwĩ.

³⁴Tawamhã Zezusi hã te Timama ma tinha, ãne:

— Imama, da'ãma 'madãã õ di za, da te i'ma i'manharĩ wasété za'ra zé hã. Da te dasiwi iwaihu'u ãna, ma

tô ĩma 'manharĩ wasété za'ra ni. — Āne te Timama ma tinha, Zezusi hã.

Tawamhã êtê zapotore ĩ'ui'ééré ré hã ma tô nasi sima sãmra, Zezusihi uzazéb zô. Taha zarina, ma tô sima âma aipé. ³⁵ Zezusi norĩ hã simnhatã ré, te zudezu norĩ hã ĩ'rata asimro, te te 'madâ'â za'ra da. Taha wa, te rotĩ'wa norĩ hã sima nharĩ za'ra, âne:

— Ma tô te te 're da'anho'reptu aré. Tô sena Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te pisutu wamhã, ma'âpé sisô'reptu. — Āne ma tô âma tiwa'ê za'ra.

³⁶ Da'wapéi'wa norĩ zama, ma tô âma tiwa'ê za'ra. Tawamhã ma ĩtême ai'ré za'ra, te te tãma wê za'ra da, uwa 'ru 'rãĩ wa'u ĩsé hã, ĩwa'âbã syry hã. ³⁷ Āne te tãma nharĩ za'ra:

— A hã zudezu norĩ nhib'apito wamhã, ma'âpé asisô'reptu na. — Āne te tãma nharĩ za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã.

³⁸ Zezusihi 'rãĩ uwaibaba, te âma ĩrob'ui'ééré ré hã da'o. "Ā hã, zudezu norĩ nhib'apito." Āne âma ĩrob'ui'ééré hã.

³⁹ Tawamhã rowasété 'manharĩ'wa hãiba amo hã te tãma tinha, âne:

— A hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aipisutu wamhã, ma'âpé asisô'reptu na. Wa norĩ zama, wanho'reptu na. — Āne te Zezusihi ma tinha, wa'ê sina.

⁴⁰ Taha wa, ma ĩsírê hã âma sadapsisi, âne:

— Tô'ã. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzé, asima pipa ã bâ, ma tô tane tãma ĩnha. Wa norĩ hã wa wasiré waza'o ni, apito nhimiwada'uri zarina. Taré, da te wama rob'manharĩ ô di, dasiwi. ⁴¹ Wa norĩ hã wawasété wa, ma tô wama rob'manharĩ ni. Tazahã, ã hã marĩ hã te te dama 'manharĩ wasété ô di. — Āne te tãma tinha.

⁴² Taha wa, te Zezusihi ma tinha, âne:

— Zezusi, ĩ'ãma aipo're pu'u za, Danhib'apito na apã we aimorĩ wamhã. — Āne te Zezusihi ma tinha.

⁴³ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha, âne:

— Tô sena wa za aima waihu'u. Ā bâta na te za ĩ'rata 're asãmra mo, rowê uptabi âma. — Āne ma tô aibã ma ropisutu, Zezusi hã.

Zezusihi dâ'âzé wasu'u

Mateusi 27.45-56; Marcusi 15.33-41; Zuwã 19.28-30

⁴⁴ Tawamhã ma tô ti'abzuma oto. Abzuma wamhã, ma tô tirobra, daro mono bâ. Bâdã siprazéb u, te oto robra si nomro. ⁴⁵ Bâdã sipra wi, ma tô zazahã hã hãibaipo'o, 'ri 're wa'wa nhitobzé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma hã. ⁴⁶ Taha wa, ma tô Zezusi hã Timama ma tinha, mreme 'rãihã na:

— ĩmama. Āhãta, wa za ĩpê'ézani hã aima tisô, asib'rata. — Āne te si'mahã, mreme 'rãihã na. Tawamhã awa'awi ma pê'ê hai'utô oto. ⁴⁷ Tawamhã aibã hã ma tô âma rob'madã, da'wapéi'wa norĩ wa-da'uri'wa hã, romanu hã. Te te âma rob'madã hã wamhã, te âma tiwata, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma. Āne te tinha:

— Nare ô hã, aibã 're ĩmorĩ wê tô. — Āne te tinha.

⁴⁸ Tawamhã da'ahã na ma tô tasi'rã'õtô ni, da te âma rob'madã'ã za'ra da. Tawamhã Zezusi hã dâ'ã wi, te 'ri tême apã ai'aba'rê ni, dawawa sina. Āma dapê'ézé uptabi za'ra di. ⁴⁹ Zezusihi zawi pese'wa norĩ hã, romhã na ma tô âma 'madã'ã za'ra. Pi'ô norĩ zama, te romhã na âma 'madã'ã za'ra, Darireza hawi ĩsarina ĩsi'aba'rê norĩ hã.

Zezusi da te ĩsêrêzé wasu'u

Mateusi 27.57-61; Marcusi 15.42-47; Zuwã 19.38-42

⁵⁰ Aibã hã te 're hãimana, Zuzé na ĩsisi hã. Arimateza na ĩsa'ru nhisi hã, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma. Aibã hã ĩwê. Hãimana wê uptabi di, dama. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwê mono zéb zô, te 're simipari u'âsi. Ta hã, rotĩ'wa ĩpire. Zudezu norĩ ma rotĩ'wa ĩpire norĩ siré, te 're simasisi. Tazahã, Zezusi te te siwi âri da, te te sima âma roti za'ra wamhã, te te âma dazazei ô di. ⁵² Zezusi hã dâ'ã wamhã, te oto Piratuhu u mo Zuzé hã, Zezusihi hãiba hã te te tiwi wap-têrê da. ⁵³ Taha wa, ma tô âma saze, Piratu hã. Taha wa, ma tô si'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi, Zuzé hã. Te te si'rai wamhã, ma tô hãiba ubu, zazahã ĩhãirã na. Taha pari, ma tô tisê, ab're wa, êtê zahãpã ab're sirô-mo wa. Tame ma tô Zezusihi hãiba hã tisê, da te ĩwa ĩda'manherê'ô wa. ⁵⁴ Āhã romhuri 'rãsutu na ma tisê. Romhutu na te za zudezu norĩ hã romhuri zahãrizé hã 'madã'ã za'ra.

⁵⁵ Tawamhã Zuzé hã ab're u morĩ wamhã, ma tô pi'ô norĩ hã ĩsarina ai'aba'rê. Zezusihi zarina, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawi we ĩsi'aba'rê, pi'ô norĩ hã. Tawamhã ab're hã ma tô sabu za'ra. Duré Zezusihi hãiba, Zuzé te te ĩsêrêzé hã ma tô sabu za'ra.

⁵⁶ Tawamhã 'ri tême te apã ai'aba'rê. Taha wa, ma tô marĩ hã sada wa'u za'ra, wedewa'u ĩsadaze hã, te te siwi âma hãiba u'rê da. Romhuri zahãrizém na hã ma tô tiwa'utu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutuzéb zarina.

Zezusi hã, ĩmama te te ĩhãiwa'utuzé wasu'u

Mateusi 28.1-10; Marcusi 16.1-10; Zuwã 20.1-10

24 Dumidu na rowa'a wi, te pi'ô norĩ hã ai'aba'rê, ab're u. Marĩ wa'u te siré âri za'ra, ĩsadaze hã.

² Ab're u sihutu wamhã, êne ma tô 'madã'ã za'ra, ab're nhitobzé hã. Sitob ô di oto. Ni'wa hã ma tô ab're nhiti pi'ra. ³ Tawamhã sisisi wamhã, te te sãmri za'ra ô di, Wanhib'apito Zezusihi hãiba hã. Robaba di. ⁴ Te te waihu'u za'ra ô wa, te âne sima rosa'rata za'ra:

— E niha ab're hã baba di. E mahãta ĩhãiba. — Āne te sima sô amrami za'ra. Tawamhã aibã norĩ hã ma-parane ma ĩtême aima'wa. ĩ'uza hã ma ai'ubuzi zahuré.

⁵ Taha wa, ma tô pi'ô norĩ hã tãma tipahi za'ra. Pahi te, ma tô aiwê'ê za'ra, ti'ai u. Taha wa, te âne tãma nharĩ za'ra, pi'ô norĩ ma:

— E niha da, te ĩhãiba zô ĩrob'madã'ã za'ra wa'wa, adã'ã 'ru âma. Apã ma tô hãiwa'udu. ⁶ Āme nomro ô di oto. Ma tô hãiwa'udu. Darireza âma 're sãmra mono ré, ma tô romhã ré aima siwasu'u sirômo za'ra wa'wa

aré, âne: "Wa hã ti'ai âma dasiré ĩpodo hã te za dama ĩnhomri ni, aibã ĩwasété norĩ ma. Wedepo'o nnonhi'rãmi na te za dasiwi ĩzasõmri ni, ĩdã'ã da. Bãdã maparane ĩ'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za apã hãiwa'udu." Āne ma tã romhã ré aima siwasu'u sirõmo za'ra wa'wa. — Āne ma tã Zezusihi mre me na ãma po're pu'u za'ra, aibã norĩ hã.

⁸Taha wa, ma tã pi'õ norĩ hã ãma tipo're pu'u za'ra, Zezusihi mre me na. ⁹Taha pari, te ab're hawi apã ai'aba'ré, ĩsazei'wa norĩ u. Aibã 11 na ĩhãiba za'ra norĩ ma, ma tã rowasu'u pese za'ra, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ ma. ĩsiré ĩsi'ubumro norĩ ma zama, ma tã tãma rowasu'u pese za'ra. ¹⁰Pi'õ norĩ nhisi hã, âne: Mariza Madarena, duré Zuwãna, duré Mariza, Ti'aduhu na. Ta norĩ hã ĩsiré pi'õ norĩ me, ab're u ĩsi'aba'ré hã, te Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma rowasu'u pese za'ra. ¹¹Tane nherẽ, ĩsimirowasu'u na te saze za'ra õ di, taré newa. ¹²Tane nherẽ, Pedru hã ma tã wahudu, ab're u wara da, te te sabu da. Ab're u wisi wamhã, ma tã sã aiwẽ'ẽ, te te sã rob'madã'ã da. Sã siwẽ'ẽi wamhã, ĩubuzéb si, ma tã sabu. Taha wa, ma tã apã mo 'ri tẽme, tob'uzu sina, marĩ hã ĩhãimana na.

Emausi u, ĩsazei'wa norĩ nebzé wasu'u

Marcusi 16.12-13

¹³Tawamhã tã taha bãtã na te tineb zahuré, Emausi na 'ri wa'õtõ nhisi u, Zezusihi zazei'wa norĩ hã. Zeruzarẽ hawi te tineb zahuré, 'ri wa'õtõ u. Zeruzarẽ hawimhã, 10 na ti'ai pibuzé hã, Emausi u hã. ¹⁴Nep sina, ma tã te te sima rowasu'u zahuré, uburé marĩ hã ĩwairébé mono na. ¹⁵Te te sima rowasu'u zahuré mono ré, duré ãma sisada'ãbã zahuré mono ré, ma tã Zezusi hã ãma tiwisi zahuré. Te oto ĩme timorĩ zahuré. ¹⁶Titõmo na ma tã 'madã'ã zahuré. Tane nherẽ, te te waihu'u zahuré õ di, ni'wa newa. ¹⁷Tawamhã Zezusi te sadanharĩ zahuré, âne:

— E marĩ, te asima ĩwasu'u wa'aba mo, bãdãdi na ane wa'aba sina. — Āne te sadanharĩ zahuré. Taha wa, ma tã mazahãri zahuré. Ubu pire zahuré di.

¹⁸Tawamhã ma tã ĩhãiba amo hã sadanha, Tezopasi na ĩsisi hã:

— Zeruzarẽ ãma 're asãmra mono nherẽ, e aiwétési aima ĩsa'rese õ, ã nimosi marĩ hã ĩwairébé mono hã. — Āne te sadanha, Tezopasi hã.

¹⁹Taha wa, ma tã Zezusi hã asa sadanharĩ zahuré:

— E marĩ, wairébé mono bã bété. — Āne te sadanharĩ zahuré.

— Zezusi, Nazaré hawi ĩmorĩ ma, ma tã rob'manharĩ wasété za'ra ni. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're mo aré. Tiwaihu'u pese na ma tã marĩ hã te te dama 're ab'manharĩ aré, ĩwẽ hã. Duré mre me pire na, te 're mo. Āne na ma tã waihu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Āne na hã uburé ma tã waihu'u za'ra ni.

²⁰Tane nherẽ, wa'madã'ã'wa norĩ hã sasedoti ĩpire norĩ hã ma tã danhib'apito u siwi saprõ. Roti'wa norĩ dama ĩpire norĩ me, ma tã ĩtẽme siwi saprõ, te te dama 'ru za'ra da, da te dasiwi wĩrĩ da. Taha wa, ma tã ĩsimiwa-da'uri zarina, dasiwi sasõmri ni, wedepo'o nnonhi'rãmi

na dã'ã da. ²¹Izarazéhé nhihudu norĩ hã, danhimiwa-da'uri na oto 're wahãimana za'ra mono tã da, te te 're wa'apawapto mono da ne, wa tã 're wanhimnhasi za'ra aré. Āhãna bãdã maparane ma tã ãma ne, da te ĩwĩrĩzém na hã. ²²Ni'wam norĩ hã pi'õ norĩ hã ma tã ai'aba'ré ab're u, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã. Tane nherẽ, te te siwi sãmri za'ra õ di, ĩhãiba hã. Ab're hã baba na, ma tã sã sabu za'ra. Apã sihutu wamhã, âne te wama rowasu'u za'ra: "'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa norĩ si, wa tã wasiwi 'madã'ã za'ra ni, hãiwa hawi we ĩne hã. Zezusi hã, u, dã'ã õ di. Te u, oto 're mo. Āne ma tã wama rowasu'u zahuré." Āne te pi'õ norĩ hã wama rowasu'u za'ra. Taha wa, wa tã ãma wãtob'uzu za'ra ni, ĩsimirowasu'u za'ra na hã. ²⁴Taha wa, ma tã wasiré norĩ hã 'mane, pi'õ ĩ wa'rãmi, ab're u. Te te robzabu zahuré wamhã, ab're hã baba na ma tã duré sabu zahuré, pi'õ norĩ nhimirowasu'u zarina. Te duré wama rowasu'u za'ra, Zezusihi hãiba hã te te ĩsãmri zahuré õ na. — Āne te tãma rowasu'u zahuré, Zezusihi ma, Tezopasi norĩ hã.

²⁵Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ zahuré, âne:

— E niha bété, waihu'u su'u aba õ di, sazei aba da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u mono bã, Danho'reptui'wa na rob'ui'ééré hã. Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisudu hã te za a'ã robzépata, rowasédé, da te tãma 'manharĩ wamhã. Taha parip si, te za rowẽ ãma 're sãmra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma ĩpisutuzéb uwaibaba. — Āne ma tã Zezusi hã tãma waihu'u zahuré, sã'awi tãma siwasu'u zahuré õ nherẽ, Danho'reptui'wa na.

²⁷Romhã ré, ma tã ĩwana Danho'reptui'wa na rob'ui'ééré za'ra ni. Tawamhã Mozési te te ãma ĩrob'ui'ééré na, te oto tãma rob'rãzarõtõ zahuré. Taha pari, uburé 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ, te te ãma ĩrob'ui'ééré za'ra na, te tãma rob'rãzarõtõ zahuré.

²⁸Tawamhã ma tã rob'umhutu za'ra oto, 'ri wa'õtõ u hã, Emausi u hã. Zezusi hã te aré tiwi timorĩ waré zahuré. ²⁹Taha wa, ma tã tãma nharĩ zahuré, tiwi morĩ zahuré tã da:

— Wa'rata asãmra a'ã. Ma tã wawi tihãiwahã. Te za wawi tirobra. — Āne te tãma nharĩ zahuré.

Taha wa, ma tã ãzé 'ri para u, ĩ'rata sãmra zahuré da, a'ã. ³⁰Tawamhã ĩ'rata te tinhamra zahuré, siré saihuri da. Sãmra wamhã, ma tã ĩ'u'ẽne hã ti'ã, Zezusi hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma te tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tã te te wẽ'ẽ, ĩ'u'ẽne hã. Ma tã tãma sõmri zahuré. ³¹Taha wa, ma tã oto waihu'u zahuré, Zezusi hã. Tazahã, ma tã tiwi aimani zahuré. ³²Taha wa, te ĩsa'u sima rowasu'u zahuré, âne:

— Bãdãdi na we te te wama rowasu'u mono ré hã, e watoĩ õre, wapẽ'ẽ 'remhã. Wato sina, wa we wa te wãpari. Wãpari ze ti. — Āne te sima rowasu'u zahuré.

³³Tawamhã awa'awi, ma tã tiwahutu zahuré, Zeruzarẽ u neb da apã. Simasisi wamhã, ma tã Zezusihi siré norĩ hã sabu za'ra, 11 na ĩhãiba za'ra hã. 'Ri para, te siré ai'ubumro, ĩsazei'wa norĩ me.

³⁴ — Tô sena, ma tô Wanhîb'apito hã hâiwa'udu. Simahã ma, ma tô sihâi'rê. — Āne te tãma rowasu'u za'ra, datême îsimasisi norî ma.

³⁵ Tawamhã Wanhîb'apito, bâdâdi na îtême îwisi zahurê na, ma tô asa dama rowasu'u zahurê, îsazei'wa norî ma. Duré, Wanhîb'apito te te îwaihu'u zahurê zêm na, ma tô siwasu'u zahurê. Ī'u'êne te te tãma îwê'ê zahurê na, ma tô duré Wanhîb'apito hã waihu'u zahurê. Āne na ma tô siwasu'u zahurê, Zezusihi zazei'wa norî ma.

Zezusi hã, tizazei'wa norî ma, îsihâi'rézé wasu'u

Mateusi 28.16-20; Marcusi 16.14-18; Zuwã 20.19-23; Atusi 1.6-8

³⁶ Tawamhã îsazei'wa norî ma, te te rowasu'u zahurê ré, ma tô Zezusi hã îwa'wa tizab za'ra. Āne te tãma nharî za'ra:

— Rowê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono. — Āne te tãma nharî za'ra.

³⁷ Tawamhã dahâiba warô newa, ma tô tãma tipê'ewara za'ra. ³⁸ Taha wa, te Zezusi hã tãma nharî za'ra, āne:

— E marî da, ma tô Īma aipê'ewara za'ra wa'wa. E marî da, ma tô Īwawã za'ra wa'wa, Īhâiwa'utuzém na. ³⁹ Īnhîb'rada, 'madâ'â za'ra wa'aba. Duré Īpara hã 'madâ'â za'ra wa'aba. Ma'āpé oto Īzaze za'ra wa'aba. Wa hã tô, Zezusi. Dahâiba warô hã nhi ô di, duré hi ô di. Wa hã Īnhi ré hã, duré Īhi ré hã. Ma'āpé asîb'rata na Īupi za'ra wa'aba, tô sena Īzaze za'ra wa'aba da. ⁴⁰ — Āne ma tô Zezusi hã tãma si'ru za'ra. Taha wa, ma tô tinhib'rada hã tãma sô'a za'ra, duré tipara hã. ⁴¹ Īmreme te te wapari za'ra wamhã, te 're to za'ra, tipê'ê na. Tãma rowê uptabi za'ra di. Tane nherê, Zezusi hã hâiwa'utu ô newa, te te āma saze za'ra ô di. Taha wa, mrab zô te sadanharî za'ra oto, Zezusi hã:

— E mra, te aima tihâimana za'ra wa'wa. — Āne te sadanharî za'ra.

⁴² Tawamhã syry na ma tô tãma sômri za'ra, tepe zebre hã. ⁴³ Tawamhã ma ti'â, te te 'rêne da, îsô'a za'ra.

⁴⁴ Taha wa, te Zezusi hã tãma nharî za'ra, āne:

— Romhã ré wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa, ai'rata 're Īnhamra za'ra wa'aba mono ré hã, marî hã za Īzô

Īwairébé mono na, Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina, duré 'Re Īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norî nhimi'ui'ééré zarina, duré îsô're na rob'ui'ééré zarina. — Āne te Zezusi hã tãma nharî za'ra.

⁴⁵ Tawamhã ma tô āne tãma waihu'u za'ra, Ībaihã na rob'ui'ééré zarina:

— Romhã ré ma tô āne Ī'āma rob'ui'ééré za'ra ni: "Danho'reptui'wa te za robzépata za'ētê, 'Re Īhâimana u'âsi mono te te Īpisudu hã. Tane nherê, bâdâ maparane āma si'utôri ô ré, te za hâiwa'udu apâ, ab're hawi.

⁴⁷ Duré, te za Īwasu'u'wê na Īsadawa para te te 're dapo're pu'u za'ra, āne: 'Dawasédé hã te za da te 're rême pese za'ra. Tawamhã te za te te dama 're aparî dawasédé hã, 'Re Īhâimana u'âsi mono hã.' Āne te za Īwasu'u'wê na uburé te te āma 're dapo're pu'u za'ra, daro mono bâ. Zeruzarê āma Īsâna'rada hã za." Āne ma tô duré romhã ré āma rob'ui'ééré za'ra, Ībaihã na hã.

⁴⁸ A norî wa'wa hã ma tô Ī'āma Īmadâ'â za'ra wa'wa, Īdâ'ázé hã. Duré Īhâiwa'utuzé hã ma tô Ī'āma Īwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, te za Īwasu'u wê'wa, 're anomro aba mo. ⁴⁹ Wa hã wa za we atême satôri za'ra wa'wa, Īmama te te aima Īropisutu za'ra wa'aba zéb zarina. Taha wa, te za a'â 'ri ahâ āma sô asimipari za'ra wa'wa, hâiwa hawi te we atême Īsatôri za'ra wa'aba zéb u, Īwaihu'u pese na 're Īmorî ne, 're anomro aba mono da. — Āne te Zezusi hã tãma nharî za'ra, tisiré 're Īnomro mono norî ma.

Zezusi hã, hâiwa u Īmorîzé wasu'u

Marcusi 16.19-20; Atusi 1.9-11

⁵⁰ Tawamhã Zezusi hã ma tô tisiré 're Īnomro mono norî hã te te simro, 'ri ahâ nhiti, Betânha na 'ri wa'otô nhisi u. Tamomo te te rob'umhutu za'ra wamhã, ma tô tinhib'rada hã wahutu, tisi hawimhã, Īwê hã te te tãma sômri za'ra da, Zezusi hã. ⁵¹ Tawamhã taha ré, ma tô tiwi timorî za'ra. Īmama hã ma tô tiwi âri za'ra, hâiwa u. ⁵² Tawamhã Īsa'u, te Zezusihi āma tiwata za'ra, hi'râtîtô. To sina, te apâ ai'aba'rê, Zeruzarê u. ⁵³ Tawamhã 'Re Īhâimana u'âsi mono āma 're Īdawata za'ra mono zéb āma, te 're si'ubumroi u'âsi, 'ri 'wawi wa'ra 're, āma 're wata u'âsi za'ra mono da.

ZUWĀ

Ībaihâ wasu'uzé

Ā Ībaihâ na rob'ui'ééré'wa nhisi hã, Zuwã na ĩsisi hã. Ā hã Zezusihi siré 're ĩmorĩ, Ti'aduhu sisãnawã. Ta norĩ hã te pe mrami na aré romhuri'wa zahuré. Duré Zuwã hã ĩhãiba amo hã te duré 're hãimana, â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono hã. Taha nhisi hã, Zuwã Batita. Tazahã Ā Ībaihâ na rob'ui'ééré'wa hã ta hã ĩ di. Zuwã hã ma tô wama wasu'u za'ra, Zezusi hã tô sena 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra uptabi na hã. Zuwã 20.31 ãma te ãhã wasu'u hã tihãiba. Ma tô duré wama waihu'u za'ra, Zezusi hã Danho'reptui'wa na ni'wam norĩ hã te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono hã rowě na 're ĩdahãimana u'âsi za'ra mono zé hã za ta norĩ si te te sina 're ĩ'u'waimrami za'ra mono na hã. Zuwã hã ma tô duré wama ãma romnhimiré'é za'ra, marĩ mono bâ, wahãimanazém na wa te ãma 're ĩrosa'rata za'ra mono zéb da hã. Ā na ma tô wama ãma romnhimiré'é za'ra, duré ĩ'u'ětě wapu na, duré rowa'a na, duré pone'ërebâ na, duré pone'ërebâ 'madâ'â'wa na zama, duré uwa 'ru na zama.

'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme na ĩsisi hã ĩsihãibazé wasu'u

1 Duréhã ti'ai ĩ ré hã, marĩ ĩ uptabi di. Ropoto na te te sãna'rata ĩ ré, te 're mo, 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme na ĩsisi hã. Ta hã te siré 're simasisi u'âsi zahuré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono me. Duré ta hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono. ² Ti'ai ĩ ré hã, te siré 're simasisi zahuré, marĩ ĩ uptabi ré hã. ³ Ta hã ma tô uburé te te ro'apoto, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutuzéb zarina. Te te ro'apoto mono ĩ 'wa'ãhã, aré marĩ ĩ uptabi di. ⁴ Ta hã rowě na 're ĩdahãimana u'âsi za'ra mono zé nhomri'wa, te dama 're hãimana, 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme na ĩsisi hã. Dama rob'uiwě'wa ne, rowa'a na damorĩ wě na 're danomro mono da, te za roti wě na te te dama 're awaihu'u. ⁵ Robra na ne, dawasété na 're danomro mono nherě, te za dama rob'uiwě'wa ne 're ĩmorĩ hã te te 're da'apawaptob u'âsi, tinhimiroti na. Niwa da te dawi uprosi waihu'u ĩ di za ĩsimiroti hã, dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ hã.

⁶ Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ma tô aibã hã satō, te te dama 're sadawa wasu'u mono da. Aibã nhisi hã Zuwã na ĩsisi hã. ⁷ Ta hã ma tô te te dama 're wasu'u, rob'uiwě'wa ne 're ĩmorĩ wasu'u hã. ⁸ Zuwã hã rob'uiwě'wa ne 're ĩmorĩ hã 're hãimana mono ĩ di. Rob'uiwě'wa ne 're ĩmorĩ wasu'u na te te 're da'apo're pu'u mono da si, ma tô we datěme wi, Zuwã hã. ⁹ Rob'uiwě'wa ne 're ĩmorĩ hã tô sena ĩsimiroti hã. Ta hã ti'ai u ma we datěme wi, aihĩni ĩsimiroti hã da te waihu'u pese za'ra da.

¹⁰ Ta hã te oto ti'ai ãma 're hãimana, 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme na ĩsisi hã. Tazahã 'Re ĩhãimana

u'âsi mono zadawa para, te te ro'apoto mono nherě, ro'apoto mono 'wa na da te waihu'u za'ra ĩ di. Tisiré zudezu norĩ rob u, ma tô wei mo. Tane nherě, sô 're tob'uzu za'ra mono ĩ di, ta norĩ hã. ¹² Ni'wam norĩ si ma tô sô 're tob'uzu za'ra. Ma tô te te ãma 're sasōmri za'ra. Taha wa, ma tô ta norĩ si pisutu za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra, 're hãimana za'ra mono da. ¹³ E ĩ'ra siro, ma tô ta norĩ hã 're rere'e, ti'ai ãma timama sipoto na. Mare di. Taha zarina, ĩ'ra siro, 're rere'e mono ĩ di. 'Re ĩhãimana u'âsi mono si ma tô ãma 're 'ra za'ra.

¹⁴ Dama 'Re ĩhãimana u'âsi mono wasu'u'wa da hã, wa'rata 're sãmra mono da, ma tô sihãiba. Simizawi pese uptabi di. ĩsimiroti hã wě uptabi di. 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra wa, õhõ si 're morĩ wě uptabi di. Misire ĩ'ra hã. Õhõ si, waihu'u pese uptabi di. Wa norĩ hã wa tô wasiwi waihu'u za'ra ni, 're ĩmorĩ wě uptabi na. ĩwaihu'u pese na zama, wa tô waihu'u za'ra ni.

¹⁵ Ta hã ma tô Zuwã Batita hã te te dama 're wasu'u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra na, da te 're waihu'u za'ra mono da. Āne ĩtěme wisi wamhã, te dama 'mahã, Zuwã Batita hã:

— Õhõta aibã hã te wei mo. ĩwana, wa tô te aima 're wasu'u za'ra wa'wa: "Õ hã ĩza'u si wei morĩ nherě, ĩma pire di. E marĩ wa. ĩpoto ĩ ré, 're morĩ u'âsi wa." — Āne ma tô dama rowasu'u, Zuwã Batita hã.

¹⁶ Duréhã wahi'rada Mozési hã ma tô te te dama 're roti, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti zarina. 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina, ma tô te te dama 're roti, ãma 're danomro wě mono da. Zezu Cristu hã ma tô õhõ si te te dama 're waihu'u, dawasété nherě, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te 're ĩda'azawi pese mono zém na. Simizawi pese uptabi wa, te te 're wa'apawaptob u'âsi, ãma 're wanomro wě

mono da, Zezu Cristu hã. ¹⁸ Ti'ai āma 're ĩdanomro mono hã datōmo na da te 're 'madâ'â za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ōhõ si, ma tō Timama hã 'madâ, siré 're simasisi u'âsi zahuré mono wa, Timama me. Ī'ra hã misire, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã. Ta hã ma tō te te dama 're wasu'u u'âsi Timama hã, da te 're waihu'u za'ra mono da.

Zuwā Batita te te dama 're ĩrowasu'u mono zé wasu'u

Marcusi 1.1; Rucasi 3.2-3

¹⁹ Tawamhã aibã norĩ hã ma tō aihutu, Zuwā Batitaha u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'āma romhuri'wa norĩ hã. Tipawapto'wa norĩ me, ma tō ĩtēme aihutu, réwita norĩ me. Zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã te te satōrĩ za'ra wa, ma ĩtēme aihutu, Zeruzarē hawi.

Tawamhã ĩtēme sihutu wamhã, te siwi sadanharĩ za'ra, āne:

— E 'wa hã, a hã.

²⁰ Taha wa, te āne tãma siwasu'u za'ra:

— Wa hã Cristu õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã, Danho'reptui'wa da.

²¹ Te duré siwi sadanharĩ za'ra:

— E 'wa hã bété, a hã. E a hã, Eriasi apã aihãiwa'udu.

Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Ta hãĩ õ di, wa hã.

Taha wa, te duré siwi sadanha:

— E a hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa zô, 're ĩdanhimipari za'ra mono, te 're aimo.

Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Wa hã, ta hãĩ õ di.

²² Tawamhã te duré siwi sadanha:

— E 'wa hã bété, a hã. Ma'āpé wei wama asiwasu'u su'u za'ra na, wa te aiwaihu'u za'ra da, wei wazatōrĩ'wa norĩ ma, wa te aiwasu'u za'ra da.

²³ Taha wa, te oto tãma siwasu'u za'ra, āne:

— Wa hã a'ubuni wi, dama roti'wa. Āne, wa tō te dama 're rob'mahârã: "Wanhib'apito zô, te za bâdâdi hã ĩmana 'rãmi asiwi ĩsa'ra wa'aba mo, awa'awi da." Āne ma tō wahi'rada Iza'iza hã te te dama 're roti aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Tane wa tō duré wa hã te dama 're roti, ĩsimiroti zari-na. — Āne te Zuwā Batita hã tãma siwasu'u za'ra, aibã norĩ ma.

²⁴ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra, āne:

— Ma tō wama asiwasu'u za'ra. A hã, Cristu õ di. A hã, Eriasi õ di. A hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa zô, 're ĩdanhimipari za'ra mono õ di. E marĩ da, te bété â dawabzuri hã dama 're ĩ'ab'manharĩ mo, a hãĩ õ nherē. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

²⁶ Tawamhã Zuwā te asa tãma nharĩ za'ra, āne:

— Ā na si, wa tō â dawabzuri hã te dama 're ab'manharĩ. Tane nherē, ĩza'u si we ĩmorĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're sadawa wasu'u mono da, ma tō wei wi. Zahadu sa'rese za'ra wa'aba õ di, a norĩ wa'wa hã. Ta hã ĩma pire wa, ĩpara'uza wasisizé te tãma wasihu waihu'u õ di. — Āne Zuwā Batita hã te tãma siwasu'u za'ra.

²⁸ Āne romhâimanazé hã Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi āma Zodã zara niwĩ â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharizéb āma hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wasu'u

Marcusi 1.10; Rucasi 3.22

²⁹ Tawamhã awē ma tō Zuwā Batita hã Zezusi hã tisã, ĩtēme morĩ ré. Te te sãmri wi, te dama 'mahã, āne:

— Ōhõta te we oto mo, Pone'ërebã hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã dawasédé hã te te dama 're aparĩ mono da. ³⁰ Īwana wa tō āne hã aima wasu'u za'ra wa'wa: "Īza'u we ĩmorĩ hã ĩma pire di. Īpoto õ ré, 're morĩ u'âsi wa, ĩma pire di." Āne, wa tō aima rowasu'u za'ra wa'wa. ³¹ Wa hã te duré waihu'u õ di aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na hã Danho'reptui'wa da. Tazahã, wa norĩ hã Izarazéhé nhihudu hã wa te waihu'u za'ra da, wa â dawabzuri hã te dama 're ab'manharĩ.

³² — Īsi'uihã na, wa hã te duré waihu'u õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tō ĩma waihu'u, te te ĩpisudu hã. Āne te ĩma wasu'u: "Ītēme wa za satõ ĩpë'ëzani hã, te ĩpisutu u. ĩhawi morĩ õ di za. Īrata te za 're sãmra u'âsi. A hã te za āma ĩmadã. Āma 'madã'â wamhã, te za oto ĩwaihu, õ hã te ĩpisutu na, ĩpë'ëzani te te dama 're anhomri mono da." Āne ĩzatōrĩ'wa hã te ĩma wasu'u. Tõ sena ma tō ĩma rowasu'u. Wa hã wa tō āma 'madã. Ma tō we ĩtēme mo, hãiwa hawi utu'u ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pë'ëzani hã. ĩhawi morĩ õ di. ³⁴ Wa hã wa tō āma 'madã. Tõ sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ō hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra. — Āne te dama wasu'u, Zuwā Batita hã.

Aibã norĩ hã, Zezusihi āma te te ĩsasõmri na'rata zahuré zé wasu'u

³⁵ Tawamhã awē te duré Zuwā Batita hã wasiré tihãiba. Wa norĩ hã ĩsiré 're wane wa, wa ĩsiré aima'wara ni. Tawamhã wasiré wasimasab ré, ma Zezusi hã ro'razã.

³⁶ Tawamhã, Zuwā Batita hã te te 'madã'â wamhã, te dama 'mahã:

— Ōhõta Pone'ërebã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi we ĩmorĩ.

³⁷ Tawamhã Zuwā Batitaha mreme hã wa te wapari wa, wa tō oto wanem ni, Zezusihi zarina. ³⁸ Taha wa, Zezusi hã ma wei wazô aipi'ra. Te wei wa'madã.

Tawamhã te wama tinha, āne:

— E marĩ zô, te we ane wa'wa.

Tawamhã asa wa tãma nharĩ ni:

— Rowahutu'wa, asãmrazé hã wa te waihu'u da, wa wei wanem ni.

³⁹ Tawamhã Zezusi te wama tinha:

— Oto pé ĩzaprõni aba, ĩnhamrazé hã sabui wa'aba da. Taha wa, wa oto ĩme wanem ni, ĩsãmrazéb u. Wasihutuzéb u ma tō bâdã hã we tinho're za'a. Tawamhã bâtã na wa ĩrata aimasisi ni, Ādéréhé me. Simahã no, Ādéré hã. ⁴¹ Tawamhã tidub'rata zô te mo, Ādéré hã. Te te sãmri wamhã, āne te tãma rowasu'u:

— Danho'reptui'wa hã wa tô sôpětě ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã. Danho'reptui'wa hã ta hã "Cristu", damreme amo na hã.

⁴² Tawamhã ma tô Zezusihi u we saprô apâ. We te te ĩtême âwisi wamhã, Zezusi te Sima hã 'madâ. Te tãma tinha:

— A hã Sima, Zuwãhã 'ra. Āhãna wa za asisi na saprĩ. Sepasi na asisi hã za oto. — Āne te tãma tinha. Āma ĩs-aprĩ hã Pedru na ĩsisi hã.

Zezusi hã, Piripi norĩ te te ĩpisutu na'rata zahuré zé wasu'u

⁴³ Tawamhã awě Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi u morĩ da, te Zezusi hã sina ropisutu. Taha wa, wa ĩsiré oto ai'aba'ré ni. Wasi'aba'réi ré, wa tô aibã hã sôpětě za'ra ni, Piripi na ĩsisi hã. Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— We aimorĩ, ĩsiré 're aimorĩ da oto.

Taha wa, te oto ĩsiré mo. ⁴⁴ Piripihĩ za'ru hã Besada na 'ri nhisi hã. Tame te duré Ādéré norĩ hã 're simasisi zahuré, Pedruhu me. ⁴⁵ Tawamhã Piripi te Natãna'éhé zô mo. Te te sãmri wamhã, ãne te tãma tinha:

— Aibã hã wa tô sabu za'ra ni, wahi'rada Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré siro hã romhã ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ zama ĩsa'u te te ãma ĩrob'ui'éré za'ra hã. Ta hã Zezusi, Nazaré hawi we ĩmorĩ hã, Zuzéhé 'ra hã. — Āne te Piripi hã tãma rowasu'u.

⁴⁶ Tawamhã te Natãna'é hã asa tãma tinha, ãne:

— Oro Nazaré hawi ĩwě hã wei morĩ ôm ne.

Tawamhã Piripi asa te tãma tinha:

— We aimorĩ, wanem hã, sabu da.

Taha wa, te apâ ĩtême saprô.

⁴⁷ Tawamhã te te sãmri wi, te Zezusi hã tãma tinha, Natãna'éhé ma, ãne:

— Ôhõta te wei mo, Izarazéhé nhihudu uptabi hã 're ĩmorĩ wě uptabi hã. Sadawa nhipese ãna te 're mo.

⁴⁸ Taha wa, te Natãna'é hã asa tãma tinha:

— E niha ma tô ĩwaihũ.

Taha wa, te duré Zezusi asa tãma tinha:

— Piripi hã te te ai'mahãrã ô ré, wa tô ai'madã, pidera wede 'rowi asãmra ré.

⁴⁹ Tawamhã Natãna'é asa te duré tãma tinha:

— Rowahutu'wa, a hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra. A hã uburé Izarazéhé nhihudu norĩ nhĩb'apito.

⁵⁰ Tawamhã Zezusi asa te duré tãma tinha:

— Tane tô. Wede 'rowi asãmra ré, te aiwaihũ'u wa, ma tô asina ĩwaihũ, asina ĩwapari wa. ĩwaihũ'u pese wa, ma tô ĩãma atob'uzu. Niwapsi te za marĩ hã ĩmadã, ĩwaihũ'u pese na marĩ hã te aima ĩwaihũ'uzém nhĩpai u. Asõ'a wa'aba, te za hãwa hã we 'ridawa, ĩnho'ômoi baba. Tawamhã siwa'rãmi te za nasi we ĩtême ai'aba'ré hãwa hawi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, dasiré ĩpoto u hã. — Āne ma tô tãma waihũ'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

Cana ãma dasina damrozé wasu'u

² Tawamhã maparane ma tô wa'ãma timara. Taha pari, dasaihurizé hã ma tô 'manharĩ za'ra ni, dasina damrozém na hã. Cana na 'ri wa'õtõ nhisi ãma, ma tô 'manharĩ za'ra ni. Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma, Cana hã. Zezusihi na hã te tame dame tihãiba. ² Zezusihi zô zama, te tahãrã ni, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ zô zama, dasina damro u wasi'aba'ré da.

Taha wa, wa duré wa norĩ hã dame asimro ni.

³ Tawamhã, ma tô uwa 'ru 'rãĩ wa'u ĩsé hã da'ãma ai'utõ, da te 'mahãpãrĩ mono ô ré. Taha wa, te Zezusihi ma ĩna hã tinha, ãne:

— Uwa 'ru 'rãĩ wa'u ĩsé hã ma tô da'ãma ai'utõ, da te 'mahãpãrĩ mono ô ré.

⁴ Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Ātã a hã ĩma waihũ'u ô di za, marĩ te ĩmanharĩ da hã. Bãdã zahadu ĩwa waptãã ô di, ãne te ĩmanharĩ da hã.

⁵ Taha wa, te ĩna hã romhuri'wa norĩ ma tinha, ãne:

— Tiha te te aima waihũ'u za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé ĩmreme hã 'madã'ã pese za'ra wa'aba za. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

⁶ Tame te piza hã 're simasa êtẽ 'manharĩ hã, â ré hã 6 na ĩhãiba hã. Nima norĩ hã 80 na â za'ratazé hã, duré nima norĩ hã 120 na â za'ratazé hã. 'Re wasaihuri mono ô ré hã, wahi'rata norĩ nhimiroti zarina, wa 're wanhimisõ za'ra, wa norĩ hã zudezu wa. Taha da, te 're simasa, piza ĩsa'ëne hã. ⁷ Tawamhã Zezusi te romhuri'wa norĩ ma tinha, ãne:

— Ā hã nasi amrami za'ra wa'aba, piza 're sa'wari za'ra wa'aba da. 'Masisi za'ra wa'aba.

Tawamhã ma tô siwi 'masisi, piza 'remhã â hã.

⁸ Tawamhã Zezusi te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Ma'ãpé, â hã oto amrami za'ra wa'aba, danhipi na dawada'uri'wai u 'wasari aba da, te te téiwa pibu da.

⁹ Tawamhã ma tô ĩtême 'wasa, te te téiwa da. Te te téiwai wamhã, â si ô di oto. Ma tô sirob'rãĩ wa'u. Nima hawi uwa 'ru 'rãĩ wa'u ĩsé hã te te waihũ'u ô di, danhipi na dawada'uri'wa hã. Romhuri'wa norĩ si ma tô waihũ'u za'ra. Tawamhã te te téiwa wamhã, sina ĩmro zahuré zô, te hã, aibã zô. Taha wa, te ãne tãma tinha:

— E niha ma bété ĩsei uptabi si dawi ĩtẽ, wasaihuri na'rata hawi, wa te âhuri tõ da. Dasaihuri na'rata hawi, te ĩsei uptabi hã da te dama 're sãmri za'ra, da te 're âhuri mono da. Sa'ëtẽ na da te 're âhuri mono wapsi, te za ĩwa'u zeĩ prã hã da te dama 're sãmri za'ra. Tanei ô di, a hã. Nimosi ma tô ĩsei uptabi hã dama ĩru, da te âhuri da. — Āne te aibã ma tinha, danhipi na dawada'uri'wa hã.

¹¹ Āne hã marĩ dama ĩmanharĩ waihũ'u'õ hã te te dama ĩmanharizém na ma tô Zezusi hã dapawaptom na sãna'rata, tiwaihũ'u pese na, Cana na 'ri nho'ômo nhisi ãma. Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi 'remhã, Cana hã. Taha wa, waihũ'u pese wa, wa tô wasina umnhasi za'ra ni, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã.

¹² Tawamhã Capana'u na 'ri nho'ômo nhisi u te oto mo, Zezusi hã. Īna zama te ĩsiré mo. Īno norĩ zama te ĩsiré ai'aba'ré. Wa norĩ zama, wa ĩsiré ai'aba'ré ni, ĩsiré 're wanomro mono wa. Tawamhã, wasihutu wamhã, syry na wa tame asimro ni.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorôwa hawi, Zezusi te te ĩdazate mono zé wasu'u

Mateusi 21.12-17; Marcusi 11.15-19; Rucasi 19.45-48

¹³ Romhuture di oto, zudezu norĩ te, dato hã da te 're ĩmanharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Ezitu hawi te te ĩdawaiubuzém na âma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hã. Tawamhã romhuture wa, datoi u te oto mo Zeruzarê u, Zezusi hã. Wa norĩ zama, wa duré ĩsiré ai'aba'ré ni. ¹⁴ Zeruzarê âma te 'ri za'êne hã 're sa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zé hã. 'Ri 'wawi wa'ra 're, te aibã norĩ hã 're si'ubumro. Ta norĩ hã powawê te te dama 're wede za'ra, duré pone'ërebã, duré utu'u. ĩhãba amo norĩ hã te duré rob'ui'prazém na te te dawi âma 're saprĩ za'ra. ¹⁵ Tawamhã Zezusi hã aibã norĩ hã te te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tô marĩ hã sada 'manharĩ za'ra, wedenhorô na te te âma sate mono da, rob u. Tawamhã ma tô te te sate, ĩsimizama ré. Wedeza hã ma tô duré tiwi pizari za'ra, rob'ui'prazé hã te te tiwi sãmra za'ra da, te te dawi âma 're ĩsaprĩ za'ra mono norĩ wi. ¹⁶ Te duré tâma rob'ru za'ra, utu'u wede'wa norĩ ma, âne:

— Mo oto rob u sani za'ra wa'aba. 'Ri hã ã hã, ĩmama âma 're ĩdawata za'ra mono zé. Âme dama 're rowede za'ra wa'aba mono ô di za oto. — Âne te tâma nharĩ za'ra.

¹⁷ Taha wa, wa tô âma wapo're pu'u za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wai mreme ui'ére na. Âne duréihã ma tô wahi'rada hã tinha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma: "Asôrôwa da hã marĩ na te romhuri za'ëtê wa, wa tô ĩwa âma waze, asawi te." Âne ĩmreme na wa tô wapo're pu'u za'ra ni.

¹⁸ Taha wa, te dama ĩpire norĩ hã tâma nharĩ za'ra, âne:

— E 'wa sadawa para, ma tô ĩdazate mo, rob u. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, sate mono wamhã, e marĩ te za ĩmanha, dama ĩmanharĩ waihu'u'ô hã wa te âma aiwaih'u'u za'ra da.

¹⁹ Tawamhã Zezusi te asa tâma nharĩ za'ra, âne:

— Marĩ hã wa za aima wasu'u za'ra wa'wa, âma ĩwaih'u'u za'ra wa'aba zéb da hã. Ā hã 'ri hã asiwi sãmra aba wamhã, wa za apã 'ri su'u. Bãdã misi te za ĩãma mo, apã te 'ri ré hã. — Âne te tâma siwasu'u za'ra.

²⁰ Tawamhã asa te tâma nharĩ za'ra:

— E niha te za ĩri su. E niha bãdã misi te za ai'ãma mo, apã 'ri ré, a hã. Ā hã da te dasiwi 'ri su'u ô di, 'ri za'ëtê wa. Wahub ahã na ma tô da'ãma tiwahu, da te dasiwi 'ri za'ra ré hã. 46 na ma tô âma dawi tiwahu. — Âne asa te Zezusihi ma nharĩ za'ra.

²¹ 'Ri te te wasu'u wamhã, tihãiba te wasu'u, Zezusi hã. Sô'awi siwasu'u ô wa, ĩmreme hã dama pibu prã za'ra di. ²² Ab're hawi hãiba'utu wapsi, wa za âma

wapo're pu'u za'ra ni, apã za te te ĩri wasu'u na hã. Wa za wasima rowasu'u za'ra ni, âne: "Tô sena na ma tô Zezusi hã tihãiba'utuzém na dama siwasu'u. Tô sena na ma tô duré wahi'rata norĩ hã romhã ré ĩhãiba'utuzém na rob'ui'ére sirômo za'ra ĩbãihã na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã." Âne, wa za wasima rowasu'u za'ra ni.

Zezusihi ma, uburé danhimirosa'rata na tâma ĩdawaihu'u pese zé wasu'u

²³ Tawamhã Zezusi hã zahadu Zeruzarê âma hâimana ré, ma tô Pascowa na dato nhisi hã dasiwi 'manharĩ ni. Tame sãmra ré, ma tô marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're ab'manharĩ wê, tiwaih'u'u pese na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono we te te ĩsatôrĩ na, da te waihu'u za'ra da. Taha wa, marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'ô hã danho'a te te dama 're ab'manharĩ mono wê te, ma tô da'ahã na saze za'ra ni. ²⁴ Tane nherê, da te dasina ĩumnhasi za'ra na, te te sina damreme zazei ô di, Zezusi hã. E marĩ wa. Uburé danhimirosa'rada hã tâma waihu'u pese wa. Ni'wa ĩupana te te tâma 're da'awaihu'u mono ô di, Zezusihi ma. Si'uihã na ma tô te te 're da'awaihu'u, danhimirosa'rata na. Taha wa, tô sena da te dasina umnhasi za'ra ô wa, te te sina damreme zazei ô di, Zezusi hã.

Zezusi hã, Nicodemosihi ma, te te ĩnharizé wasu'u

3 Aibã hã te 're hâimana, Nicodemosi na ĩsisi hã. Ta hã roti'wa, wasiré zudezu. Parisezu na, wa tô wa te 're sisi za'ra, wahi'rata norĩ nhimiroti, parisezu norĩ siré te te 're 'madã'ã pese mono wa. ² Ta hã ma tô Zezusihi u wi, barana. Ītême wisi wamhã, âne te tâma tinha:

— Rowahutu'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô wei watême asatô, wama 're rowasu'u mono da. Âne wa tô ai'ãma waihu'u za'ra ni. Taha zadawa para, ma tô marĩ hã dama ĩmanharĩ waihu'u'ô hã dama 're ĩab'manharĩ wê u'âsi mo, da te âma aiwaih'u'u za'ra da, we te te asatôrĩ na. Ta hã te te aima 're waihu'u mono ô 'wa'ãhã, a hã ĩwaih'u'u'ô hã dama 're ab'manharĩ mono ô di aré. — Âne te Zezusihi ma tinha.

³ Taha wa, te Zezusi hã asa tâma tinha:

— Tô sena, wa aima waihu'u. Dapê'ê 're, 're dapoto téb za'ra mono ô wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwê 're danomro mono ô di za.

⁴ Tawamhã Nicodemosi te duré asa tâma tinha:

— E niha te za aibã hã si'ĩhi nherê, tipoto té. E niha te za tina dub're apã âzé, duré apã poto téb da. — Âne te Zezusihi ma tinha.

⁵ Tawamhã Zezusi te duré asa tâma tinha:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ai'uté hã dama 're poto za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwê, 're nomro sirômo mono ô di za. Tipê'êzani hã te te dama 're anhomri mono wapsi, te za 're dapoto téb za'ra, dapê'ê 're. Tawapsi te za oto ĩsib'a'uwê si 're danomro. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're ĩdanomro wasété mono hawi te te 're da'a'upsôĩ

mono wa, duré Tipē'ézani hã te te dama 're anhomri mono wapsi, te za oto dapē'ē 're, 're dapoto téb za'ra. Tawapsi te za oto duré ĩsib'a'uwē 're danomro. Dapē'ē 're, 're dapoto téb za'ra mono ō wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē, 're danomro mono ō di za. ⁷ A hã, aipoto tém neza. Āne te aima nharĩ wa, ĩma nharĩ ō di za, āne: "E niha wa za ĩpoto té." ⁸ Rowa'u wa za aima wasu'u, waihu'u da. Rowa'u hã te te 're rowapōrĩ mono wamhã, ĩpupu'u si wa wa te 're wapari za'ra. ĩpupu'u na si wa za wa te 're waihu'u za'ra, 're ĩwairébé mono zém na hã. Uihã na te rowa'u hã 're wairébé, nimomo 're wa'u'u 'rãsutu za'ra mono da. E ma hawi te rowa'u hã 're wairébé na'rata. E momo te duré 're wa'u'u 'rãsutu za'ra. Wama waihu'u pese za'ra ō di. Tane dama waihu'u pese ō di, dapē'ē 're, 're ĩdapoto téb za'ra mono zé hã. Dama waihu'u pese ō nherē, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama 're anhomri, Tipē'ézani hã dapē'ē 're, 're ĩdapoto téb za'ra mono zém na, da te dasina 're waihu'u za'ra mono da. — Āne te Zezusi hã tãma rowasu'u.

⁹ Tawamhã Nicodemosi te duré asa tãma tinha:

— E niha te za Tipē'ézani hã te te dama 're anhomri, dapē'ē 're, 're dapoto téb za'ra mono da.

¹⁰ Taha wa, te duré Zezusi hã asa tãma tinha:

— A hã Izarazéhé nhihudu norĩ ma, rowahutu'wa. Tane nherē, ĩnhimirowasu'u hã aima pibui prã ti. E niha waihu'u ō di bété. ¹¹ Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Wa norĩ hã marĩ hã wama waihu'u pese wa, duré wa te 'madâ'â wa, wa āne wa te dama 're wasu'u. Tane nherē, wa te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherē, āma 're wazaze za'ra wa'aba mono ō di. ¹² Ti'ai āma romhâimanazé hã, wa tô aima wasu'u za'ra wa'wa. Tane nherē, te aima wasu'u za'ra wa'aba nherē, āma ĩzaze za'ra wa'aba ō di. E niha te za tawamhã hãiwa āma da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã te aima wasu'u za'ra wa'aba wamhã, āma ĩzaze za'ra wa'wa. Āté āma ĩzaze za'ra wa'aba ō di za. ¹³ Ni'wa hã hãiwa u sébré ō di, apã wei morĩ da, hãiwa āma romhâimanazé hã te te dama 're wasu'u mono da. Wa hã ti'ai āma dasiré ĩpodo hã ĩsiwaprosi, wa we hãiwa hawi mo, te dama 're rowasu'u mono da.

¹⁴ — Duréhã Mozési hã ma tô a'ubuni wi wahi ne 'manharĩ hã sasō, ĩsi'uwazi waipo 'manharĩ hã, wede-waré na sa'o da. Ta hã wahi te te ĩsari za'ra hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô tizéptã'â za'ra. Dã'â za'ra ō di. Tane te za duré wa hã dasiwi ĩzasōmri ni, wedepo'lonhonhi'rãmi na ĩza'o da. Tawamhã wa za dazada dârã. E marĩ da. Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wa, 're dadã'â za'ra mono āna, 're dasi'ubumroi u'âsi mono da, hãiwa āma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata. ¹⁶ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'azawi pese uptabi. Taha wa, ma tô ti'ra hã misi nherē, we tisō, dazada dã'â da. Tawamhã ĩ'ra, da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, dadã'â āna te za hãiwa āma ĩ'rata 're dasi'ubumroi u'âsi. Ropipa āma ĩsiti 're dasi'ubumroi mono ō di za. ¹⁷ Dapo're'ō u'âsi 're danomro mono wa, te te 're da'ahã za'ra mono da, we te te satōrĩ ō di ti'ra hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

'Re ĩdanomro wasété mono hawi te te 're da'anho'reptui'wa mono da si, ma tô we satō, ti'ai u.

¹⁸ — Ni'wam norĩ hã ĩ'ra te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhã, e 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za te te tãma 're nharĩ za'ra, āne: "Aiwē'ō za'ra wa'aba wa, wa za te 're aihã za'ra wa'wa." Āne na hã te te tãma 're nharĩ za'ra mono ō di za. Tizazei'ō'wa norĩ ma si te za āne na te te tãma 're nharĩ za'ra, ĩ'ra te te sina 're umnhasi za'ra mono ō wa. Duré tiwasédé te te sima 're sawi pese za'ra mono wa, te za āne na te te tãma 're anharĩ. 'Re ĩmorĩ wē uptabi hã ti'ai u ma tô wei mo, rowa'a ĩwē hã. Ta hã wē nherē, da te dasiwi 're sawi pese za'ra mono ō di. Dapo're'ō u'âsi 're danomro mono wa, te robra si da te dasima 're sawi pese za'ra. ²⁰ Ni'wam norĩ hã 're nomro wasété u'âsi mono wamhã, te za 're ĩmorĩ wē uptabi hã te te 're ruiwapari za'ra, rowa'a ĩwē hã. Tawamhã ĩtème 're nomro mono ō di za, ĩsimirosa'rata wasété na te te 're awaihu'u mono wa, 're siséb za'ra mono ō'umnhasite. ²¹ 'Re ĩnomro wē mono norĩ si te za ĩtème 're nomro, rowa'a u. E marĩ da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si te te 're ĩmadã'â pese mono na, te te 're awaihu'u mono da. — Āne ma tô Zezusi hã Nicodemosihi ma waihu'u.

Zezusi norĩ wasu'u, Zuwã Batitaha wasu'u me

²² Tawamhã Zezusi hã te mo, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u. Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba'ré ni. Wasi-hutu wamhã, tame wa a'ã wahâimana za'ra ni. Tame te Zezusi hã â dawabzuri hã dama ab'manha. ²³ Zuwã Batita hã te duré te te dama 're ab'manharĩ â dawabzuri hã, wanhiti. Sarĩ na 'ri nhisi 'rata â hã, sa'ětē di. Taha wa, te tame a'ã nhamra, Eno na â nhisi 'rata, Zuwã Batita hã. Tawamhã te nasi ĩtème dasito, â dawabzuri hã te te dama 'manharĩ da. Zahadu Zuwã hã danhib'apito te te 'rui ō di, da te dasiwi sērē da, dazazéb 're. Taha wa, te zahadu te te dama 're ab'manharĩ.

²⁵ Tawamhã aibã me te timreme na ai'wapé, Zuwãhã siré 're ĩnomro mono norĩ hã. Ā dawabzuri wasu'u na te ai'wapé za'ra. ²⁶ Taha wa, ma Zuwã Batitaha tème aimasa, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Āne te tãma wasu'u za'ra:

— Rowahutu'wa, Zodã zara niwĩ aihâimana ré, ma tô Zezusi hã we atème wi. Wisi wi, ma tô dama ĩwasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na Danho'reptui'wa da. E niha te bété ō hã te te duré dama 're ab'manharĩ, â dawabzuri hã. Zezusihi u si te oto aihĩni 're danomro. — Āne te tãma rowasu'u za'ra.

²⁷ Tawamhã Zuwã asa te tãma nharĩ za'ra, āne:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te za te te dama 're apisutu romhuri hã, da te tãma 're romhuri za'ra mono da. Wa tô aré aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, āne: "Ta hã ma tô datème ĩzatō ĩwana, Danho'reptui'wa te dama 're wasu'u mono da. Wa hã, Cristu ō di. Danho'reptui'wa da, te te ĩpisutu ō di." Āne na hã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba zém na hã ma tô aré ĩwapari za'ra wa'wa. — Āne Zuwã Batita hã te tãma siwasu'u za'ra.

²⁹ Tawamhã aibã ãmro siwadi na ma tã sina simiré'ê, ãne:

— Dasina 're damro za'ra mono wamhã, aibã hã oto mro wa, ãsiwadi hã toi uptabi di. Aibã hã ãmro hã tito na siwasu'u wamhã, toi uptabi di, ãsiwadi hã. Tane duré wa hã, ãtoi uptabi di. E marí wa. Da'ahã na oto 're danomro mono wa, Zezusihi u. ³⁰ Taha wasu'u hã, wasu'u za'êtê uptabi di za oto, dama. Wa hã oto ãwasu'u syryre di za. Tane nherê, ãma rowê uptabi di. — ãne te tãma siwasu'u za'ra, Zuwã Batita hã.

Hãiwa hawi we ãmorí si, uburé dama ãpire uptabi wasu'u

³¹ Hãiwa hawi we ãmorí hã, uburé dama pire uptabi di. Wa norí hã ti'ai ãma a'uwê wa, marí hã ti'ai ãma, wa te 're ãmadã'ã za'ra mono si, wa wa te dama 're wasu'u za'ra. Hãiwa hawi we ãmorí si, uburé dama pire uptabi di. ³² Hãiwa ãma uburé te te 're ãab'madã'ã mono na, duré te te 're ãawapari mono na, te za sena na te te dama 're wasu'u. Taha wa, te te dama ãma 're arowasu'u mono wamhã, mreme pire uptabi di. Tane nherê, aihíni ãmreme hã da te 're saze za'ra mono õ di. ³³ Da te 're saze za'ra mono wamhã, ãne te za da te dasima 're wasu'u za'ra: "Tã sena, ma tã ti'ra na te te dama 're wasu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã." ãne te za ãsazei'wa norí hã te te sima 're rowasu'u za'ra. ³⁴ Ti'ra we te te satõrí wamhã, ma tã Tipê'êzani hã tãma tisõ, ãré 're morí u'ãsi da. Taha wa, te Timama nhimiroti si te te dama 're wasu'u. ³⁵ Ti'ra te te 're sawi pese uptabi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Tawamhã ma tã pisutu, uburé dama pire uptabi da. Duré uburé marí ma pire da, ma tã ti'ra hã pisutu, hãiwa ãma ti'ai ãma zama. ³⁶ ã'ra hã Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, dama 're rowê za'ra mono di za. 'Re dadã'ã za'ra mono ãna, te za 're dasi'ubumroi u'ãsi ãrata, hãiwa ãma. ãmreme, da te 're wapari za'ra mono õ wamhã, dama 're rowê za'ra mono õ di za. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimihãzé hã te za da te dasina 're waihu'u u'ãsi za'ra, ã'ra mreme hã da te 're wapari za'ra mono õ wa.

Zezusi hã pi'õ wi, ã te te ãwaptêrêzé wasu'u

4 Tawamhã parisezu norí hã ma tã Zezusihi wasu'u hã wapari za'ra. ãne ma tã dasima wasu'u za'ra ni: "Da'umro na si te oto 're dahãimana za'ra, Zuwã Batita-ha nhimiroti 'madã'ã'wa hã. Da'umro na si te ã dawabzuri hã te te dama 're ab'manharí. Zezusihi nhimiroti 'madã'ã'wa si te oto da'ahã na 're dahãimana za'ra." ² ãne, da te dasima rowasu'u za'ra nherê, si'uihã na te te dama 're ab'manharí mono õ di, Zezusi hã. Wa norí si, wa ãsawã para wa te dama 're 'manharí za'ra, ã dawabzuri hã. ³ Tawamhã Zezusihi ãma danhimirowasu'u hã parisezu norí u ãwaptã'ã na te te waihu'u wamhã, te ãsiti timorí za'ra, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Apã te mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Wa norí hã wa ãsiré ai'aba'rê ni, ãsiré 're wanomro mono wa.

⁴ Tawamhã Darireza u morí wamhã, ma tã sima wê, awa'awi dawa'wai baba te te ro'razãri da. Taha wa, wa tã samaritanu norí ro wa'wai baba, ro'rahãri za'ra ni, Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba. Wa tã oto rob'umhutu za'ra ni, 'ri nho'õmo u, Sica u hã. Tawamhã ã zã ab're u, wa tã aihutu ni, abzumazêb u. Zuzêhé nhipti'ai ãma te ã zã ab're hã 're hãimana, Zaco hã ti'ra ma, ti'a hã te te ãsõmri wa. Tame te Zezusi hã nhamra, ã zã ab're ãma. Te te ãma wazere wa, te tame nhamra.

⁷ Tawamhã 'ri nho'õmo u, wa tã ai'aba'rê ni, wasa hã wa te wasisa 'mai'uipra za'ra da. Zezusihi si te waza'u tinhamra za'ra, ã zã ab're ãma. Tame sãmra ré, te we pi'õ hã mo, ã zã, samaritanu na ãwaptêrê hã. Tawamhã ã zã ab're u wisi wi, te Zezusi hã 'mahã, ãne:

— ã we ãma a'ãri, te hã'rêne da. 'Rubu di.

⁹ Tawamhã te pi'õ hã asa tãma tinha:

— E niha te ã hã ãwi ãwaptê, wasiré samaritanu õ nherê. A hã zudezu. — Zudezu norí hã duré samaritanu norí hã siré 're hãimana za'ra mono õ wa, te ãne pi'õ hã tãma tinha.

¹⁰ Taha wa, ma tã Zezusi hã asa tãma tinha:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhoprubzé hã waihu'u 'wa'ãhã, duré ãwaihu'u 'wa'ãhã, te aré ã hã ãwi ãwaptê. Tawamhã ã u'ã hã wa aré aima tisõ.

¹¹ Taha wa, te duré pi'õ hã asa tãma tinha:

— ã zã ab're hã, ab're 'rehã di. A hã ai'ubana te asã. Tiha na ã hã a'ãri õ di za. E niha te za tawamhã ã'a'ã, ã u'ã hã. ¹² Wahi'rada Zaco hã ma tã dama tisõ ã hã, ã zã ab're hã. Ti'ra norí me te te 're ããhuri mono zé, ã hã wanhib'ã hã. ãsimizama zama te te 're ããhuri mono zé. Wahi'rada hã wama pire za'ra di. E a hã tãma aipire wa, te za bété ã u'ã hã ãma ãsõ. — ãne te pi'õ hã asa tãma tinha.

¹³ Tawamhã Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Tane tã. ã hã da te 're ãhuri mono wamhã, apãre 'rubu di. ¹⁴ ãnhib'ã hã te dama 're anhomri mono wa, da te 're ãhuri mono wamhã, 'rubu ãna te za ãré 're dasi'ubumroi u'ãsi. Ub're 're ãsidototo u'ãsi za'ra mono ne, dawi 're si'utõrí waihu'u za'ra mono õ di za, da te 're ãhuri mono wamhã. Tawamhã 're dadã'ã za'ra mono ãna, te za 're dasi'ubumroi u'ãsi, hãiwa ãma.

¹⁵ Taha wa, te pi'õ hã oto tiwi waptê, ãsib'ã hã:

— Ta hã asib'ã hã te za ãma ãsõ, te 're 'rubu u'ãsi tã mono da, we sã 're ãneb u'ãsi tã mono da.

¹⁶ Taha wa, te Zezusi hã tãma rob'ru, ãne:

— Mo oto aimorí aimro zã, we ãtême saprõni da.

¹⁷ Tane nherê, ma tã pi'õ hã ãne tãma siwasu'u:

— Wa hã ãmro õ di.

Taha wa, te Zezusi hã oto tãma rowasu'u:

— Tane tã. ãhãna oto aimro õ di. ¹⁸ A hã 5 na aimro hã aré. ãhãna hã aimro uptabi õ di. Taré te asiré 're aimasisi aba mo, aibã me. Tã sena ma tã ãma asiwasu'u, aimro õ na hã.

¹⁹ Pi'õ hã te duré asa tãma tinha:

— Wa tã oto aiwaihu'u. A hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're aimo. ²⁰ E mame te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're dawata za'ra. E ã êtê 'rãi-

hâ āma. E Zeruzarē āma. Ā ētē 'rāihâ hā ma tō wahi'ra-ta norī hā pisutu za'ra, āme āma 're dawata za'ra mono da. Asiré zudezu norī hā ma tō Zeruzarē hā pisutu za'ra, tame āma 're dawata za'ra mono da.

²¹ Tawamhā Zezusi te duré pi'oi ma tinha:

— Niwapsi, āne da te dasima 're wasu'u za'ra mono ō di za oto: "Ā ētē 'rāihâ āma si, te za Wamama āma 're dawata za'ra." Duré āne da te dasima 're wasu'u za'ra mono ō di za: "Zeruzarē āma si te za āma 're dawata za'ra." ²² Āhāna te za oto daro mono bâ āma 're wata za'ra, ĩsazei uptabi 'wa norī hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani ré 're nomro mono wa, te za tō sena āma 're wata za'ra. Te za tāma 're sisōmri u'āsi za'ra, ĩsimiroti zarina si 're nomro mono da. Ta norī si ma tō te te sima 're awē, āma 're wata u'āsi za'ra mono da. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā waihu'u pese uptabi di. Hāiba ō nherē, te daro mono bâ 're sāmra, ĩpē'ēzani hā. Taha wa, te za oto daro mono bâ āma 're wata za'ra, ĩsazei uptabi 'wa norī hā. ĩpē'ēzani ré 're nomro mono wa, te za tō sena āma 're wata za'ra. Te za tāma 're sisōmri u'āsi za'ra, ĩsimiroti zarina si 're nomro mono da. A norī wa'wa hā te āma 're aiwata za'ra wa'aba mo. Tane nherē, waihu'u za'ra wa'aba ō di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Wa norī hā wa tō waihu'u za'ra ni. Taha wa, wa āma 're wawata u'āsi za'ra. 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisudu hā Danho'reptui'wa da, ta hā zudezu. Āne na hā wama waihu'u pese za'ra di. — Āne Zezusi te pi'oi ma rowasu'u.

²⁵ Tawamhā pi'ō te duré tāma tinha:

— Niwapsi te za we datēme wi, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisudu hā, Cristu na da te 're ĩsisi za'ra mono hā. Wei wisi wapsi, te za uburé 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hā te te wama 're awaihu'u, wa te 're waihu'u za'ra mono da. Āne na hā ĩma waihu'u pese di, ĩwasu'u hā.

²⁶ Tawamhā Zezusi te duré asa tāma tinha:

— Wa hā wa tō we datēme wi. Wa hā te aima ĩrowasu'u hā Danho'reptui'wa, wa 're mo. — Āne te pi'oi ma siwasu'u, Zezusi hā.

²⁷ Tawamhā pi'oi ma siwasu'u ré, wa tō ĩtēme aihutu ni. Pi'oi ma nherē, siwasu'u wa, wa āma watob'uzu za'ra ni, wanhimirosa'rata na si. Tane nherē, pi'ō hā wa te wasiwi sadanharī ō di, āne: "E marī zō te ĩrata asa." Duré Zezusi hā āne wa te wasiwi sadanharī ō di: "E niha te pi'oi ma nherē, asiwasu'u. E marī da, te pi'oi ma nherē, ĩrowasu'u." Āne, wa te wasiwi sadanharī za'ra ō di.

²⁸ Taha pari, te pi'ō hā oto mo, 'ri tēme. Sisa'u ma piza hā tirē. Wisi wamhā, ma tō dazō hā awa'awi, āne:

— Oto wasi'aba'rēi wa'aba, aibâ hā sabu za'ra wa'aba da. Uburé te 're ĩab'manharī mono zé hā ma tō ĩma waihu'u. Āté ō hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisudu, Danho'reptui'wa da.

³⁰ Taha wa, te we oto awa'awi ĩtēme ai'aba'rē ni, da'ahâ na.

³¹ Wa norī hā pi'ō morī za'u si, wa ĩsa hā tāma 'ru za'ra ni, sa da. ³² Tawamhā Zezusi te wama nharī za'ra, āne:

— ĩsa hā te ĩma tihāiba, aima ĩwaihu'u'ō za'ra wa'wa hā.

³³ Āne hā te te wama waihu'u za'ra wa, wa tō wasima nharī za'ra ni:

— Āté ĩsa hā ma we tāma 'mai'āwisi ni, nima hawi.

³⁴ Tawamhā te Zezusi hā asa wama nharī za'ra, āne:

— 'Re dasaihuri mono wamhā, dama 're rowē za'ra mono di za. Tane, wa hā. We ĩzatōrī'wa te te ĩāma ĩrotizé hā te ĩsina uwaimrami wamhā, ĩma rowē di za. ĩnhimiromhuri hā te tāma uprosi wamhā, ĩma rowē di za duré. — Āne Zezusi te wama siwasu'u za'ra. ³⁵ Te duré wama rowasu'u:

— Daburu hā ma tō ĩmadâ'â za'ra wa'wa. 'Madâ'â za'ra wa'aba wa, ma tō āne ĩrowasu'u za'ra wa'wa: "Zahadu romhâ di, danho hā da te 're ĩrāihâri za'ra mono zéb u hā. Maparane si'uiwa na a'amo hā āma 're si'utōrī mono parip si, te za amnhô hā da te 're 'rāihâri za'ra. Tawapsi dama romhuri ahâ di za oto." Āne te a norī wa'wa hā ĩrowasu'u za'ra wa'wa. Āne, wa za wa hā aima rowasu'u za'ra wa'wa oto, waihu'u za'ra wa'aba da. Buru hā 'madâ'â za'ra wa'aba. Ōhōta te we oto ai'aba'rē ni. Romhuture di oto, da te ĩzaze za'ra zéb u hā. Aima romhuri ahâ za'ra wa'aba di za, da te 're ĩzaze za'ra mono zém na da hā. — Āne te wama siwasu'u, Zezusi hā. ³⁶ Te duré wama rowasu'u za'ra, āne:

— Danho hā dama 're 'rāi'rē za'ra mono wapsi, te za da te 're 'rāihâri za'ra, buru tede'wai ma. Da te tāma 're uprosi za'ra mono wapsi, te za te te 're da'apawa'ābâ, buru tede'wa hā. Romhuri te te 're uprosi za'ra mono wamhā, tāma 're rowē za'ra mono di za oto, rob'rāihâri'wa norī ma hā. Robzuri'wa norī ma zama 're rowē za'ra mono di za. Tane wa hā buru tede'wa ne, wa za te tāma 're wa'ābâ za'ra, ĩzadawa wasu'u'wa norī ma. Ta norī ma zama tāma 're rowē za'ra mono di za. E marī wa. Te te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra mono ré, da te 're ĩzaze za'ra mono wa. Duré dadâ'â āna hāiwa āma 're dasi'ubumroi u'āsi mono wa za, taha wa, tāma 're rowē za'ra mono di za. ³⁷ Daburu na da te 're robzuri za'ra mono wamhā, te za duré da te 're 'rāihâri za'ra. Tawamhā ni'wa hā te te rob're nherē, te te 'rāihâri ō wamhā, te za wasu'u ni, āne: "Ō hā ma rob're 'rata. Tane nherē, te te 'rāihâri ō di, si'uihâ na. ĩ'upana sô ĩromhuri'wa si ma ĩsimiromhuri hā uprosi." Āne te za wasu'u ni. Tane ma tō aibâ norī hā aiwana te te dama 're ĩwasu'u 'rata za'ra. Taha wa, te za oto da te 're ĩzaze za'ra, a norī wa'aba zama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono nherē, datēme te 're asatōrī za'ra wa'aba mono wamhā. — Āne Zezusi ma tō wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're wanomro mono wa.

³⁹ Tawamhā ahâ na ma tō ĩtēme aihutu samaritanu norī hā, 'ri nho'ōmo hawi. Pi'ō nhimirowasu'u hā da te saze sirōmo za'ra wa, ma tō we ĩtēme aihutu ni. Āne 'ri tēme wisi wi, ma tō aré pi'ō hā dama rowasu'u: "Ō hā aibâ hā uburé te 're ĩab'manharī mono zé hā ma tō ĩma waihu'u." Āne ma tō aré dama rowasu'u.

Tawamhā ĩtēme dasihutu wamhā, te āma ropti za'ra ni, a'â da'rata sāmra da. Taha wa, te syry na da'rata

nhamra, 'ri nho'ōmo āma. Tame sāmra ré, te bādâ hã maparane āma ne.

⁴¹ Taha wa, da'ahâ na ma tô dasina umnhasi za'ra ni, dasi'uihâ na ĩmreme hã da te wapari za'ra wa. Danho'reptui'wa na ma tô saze za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na hã. ⁴² Tawamhã te āne pi'ōi ma nharĩ za'ra, pi'ō nhimirowasu'u wapari'wa norĩ hã:

— Asimirowasu'u hã wa te wapari za'ra wa, wa tô saze za'ra ni. Āhãna wasi'uihâ na wa tô ĩmreme hã wapari za'ra ni. Taha wa, wa oto waihu'u za'ra ni, ō hã Danho'reptui'wa te 're mo. — Āne te samaritanu norĩ hã tãma nharĩ za'ra, pi'ōi ma.

ZeZusi hã, dama ĩpire zadawa zapari'wai 'ra te te ĩpe-sezé wasu'u

⁴³ Tame sāmra pari, te oto apâ mo Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u, ZeZusi hã. Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba'ré ni. ⁴⁴ ZeZusi hã ma tô āne nasi wama rowasu'u za'ra aré: "Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ĩrob āma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ si, ĩsimiroti na wazép sina sô 're datob'uzu za'ra mono ō di." Āne ZeZusi hã ma tô wama sina wasu'u za'ra aré. Taha wa, te apâ mo, Darireza u. Apâ wasihutu wamhã, ma tô dasima wẽ za'ra ni, da'rata 're sāmra mono da. E marĩ wa. Ta norĩ hã ma tô aihutu Zeruzarẽ u, Pascowa na datoi wa, dame si'rã'ōtō da. Tame ma tô āma 'madâ'â za'ra, ZeZusi hã tiwaihu'u pese na te te ĩdapawaptobzém na. Taha wa, ma tô sô tatob'uzu za'ra ni, Darireza āma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã.

⁴⁶ Tawamhã ZeZusi hã ma tô apâ wi, Cana na 'ri wa'ōtō nhisi u. Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma, Cana hã. Tame ma tô ZeZusi hã â na uwa 'ru 'rãĩ wa'u ĩsé 'manha aré, te te 're ĩromhōsi mono na. Cana āma sāmra ré, ma tô aibã hã ĩtēme wi, Capana'u na 'ri nho'ōmo nhisi hawi. Ta hã apito zadawa zapari'wa. ⁴⁷ ZeZusihi wasu'u hã te te wapari sirōmo wa, ma ĩtēme wi, ĩ'ra hã hãzé wa. Āne te dasima wasu'u za'ra ni: "Zudeza hawi ma tô ZeZusi hã wi, Darireza u." Tawamhã ĩtēme wisi wamhã, āne te ti'ra hã tãma wasu'u, wawa sina: "Ī'ra hã hãzé ahã wa, wa we asô mo, ĩ'ra ma pese da. Te za oto ĩwi dârâ."

⁴⁸ Tawamhã ZeZusi te asa tãma tinha: — E niha te za marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'ō hã te dama 're ĩab'manharĩ mono zéb zarina si 're ĩzaze za'ra wa'aba mo.

⁴⁹ Taha wa, te asa tãma tinha, aibã hã: — Ī'ra hã ĩwi dâ'â ō ré, ĩsiré āma aimorĩ, ĩtēme.

⁵⁰ Tawamhã ZeZusi te duré asa tãma tinha: — Te za oto apâ aimo, ĩtēme. Ai'ra hã aiwi dâ'â ō di za. Rowẽ na te za aima 're mo. — Āne te tãma tinha, ZeZusi hã.

Tawamhã ma aibã hã ti'ra na mreme zaze. Taha wa, te apâ mo, ti'ra u. Tane nherẽ, bātâ na ti'ra u wisi sirōmo ō di. Misi ma a'ã nhono. Awēpsi te za wi, ti'ra u hã. ⁵¹ Tawamhã tãma ĩromhuri'wa norĩ hã 'ri tēme wisi ō ré, ma tô sina uzusi za'ra. Ma tô tãma rowasu'u za'ra, āne:

— Ai'ra hã hãzé ō di. Rowẽ na te oto nhamra.

⁵² Taha wa, ma tô ĩmama hã asa āma sadanharĩ za'ra, āne:

— E mame bātâ na ma tô séptârâ.
Tawamhã te āne asa tãma rowasu'u za'ra:
— Bādâ sipra wi ma tô tiwahã.

⁵³ Tawamhã ĩmama te tãma rowasu'u za'ra oto:
— Tane tô. Ahãmhã bādâ sipra wi, ma tô ZeZusi hã āne ĩma tinha: "Ai'ra hã aiwi dâ'â ō di za. Rowẽ na te za aima 're mo." — Āne te tãma rowasu'u za'ra, ZeZusihi mreme na. Taha wa, ma tô ZeZusi hã sazei pese, aibã hã. ĩmro zama ma tô saze. Aihĩni ma tô saze za'ra ZeZusi hã, ti'ra norĩ me. Tãma ĩromhuri'wa norĩ zama ma duré saze za'ra.

⁵⁴ Āne Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma ma tô tiwaihu'u pese na marĩ ĩmanharĩ waihu'u'ō hã dama 'manha ZeZusi hã, Zudeza hawi wisi wi. Āne dapawaptom na ma tô āma sahu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono we te te ĩsatōrĩ na, da te waihu'u za'ra da.

ZeZusi hã aibã ĩhi'ré te te ĩpesezé wasu'u

5 Tawamhã daro mono bâ ma tô Zeruzarẽ āma tasi'rã'ōtō ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma dawata za'ra da. Taha wa, ma tô Zeruzarẽ u dame mo ZeZusi hã, dame āma wata da. Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba'ré ni duré, ĩsiré 're wanomro mono wa. ² Tawamhã Zeruzarẽ āma te aibã hã 're sāmra, ĩhãzé ré hã. ³⁸ na ma tô oto āma tiwahu, tihãzé te te 're sépata mono ré hã. Ta hã te dame nomro, ĩhãzé ré norĩ me, ĩtob'a norĩ me, duré ĩrãtēire norĩ me, duré ĩhi'ré norĩ me zama. Pu'u 'rata te ta norĩ hã 're simi'wara, pu'u wawẽ 'rata. 'Ri 'wawi wa'ra āma, pu hã. Tame 'ridawa hã pone'ērebã 'maza-sizé hã. Wamremezém na Betezata na 'ridawa nhisi hã. Pu'u 'rata te uridi hã 're simasa, ⁵ na ĩhãiba hã. Tame te da'ahâ na 're danhimi'wara uriti wa, ĩhãzé ré hã. Hãiwa āma Danhib'apito uptabi ma romhuri'wa zô, te dasina 're danhimipari za'ra. Ta hã te we 're ne hãiwa hawi, â hã te te 're upi mono wa, 're âsisasisi mono da. Tawamhã ni'wa hã â sisasisi ré, te te ĩsi'rai 'rada hã te za séptârâ. ⁶ Tawamhã ZeZusi hã ma tô oto datēme wi, ĩhãzé ré norĩ u. Wisi wi, ma aibã hã tisã. Hãzé ré āma ĩwahub ahã na ma tô waihu'u, ZeZusi hã. Taha wa, te aibã ma tinha:

— E aséptâ'â da hã te asima ĩwẽ.

⁷ Tawamhã aibã ma asa sada'â:
— Apito, ni'wa hã hãimana ō di, 're âsisasisi mono ré, ĩ'ãma ĩsi'rai'wa da hã pu'u u. Āi ba atãma hãire nasi ĩsi'rúi mono ré, te nasi ĩwana si'ra za'ra ni, âi ba. — Āne te aibã hã ZeZusihi ma siwasu'u.

⁸ Taha wa, ma tô ZeZusi hã tãma tinha, āne:
— Ma'ãpé, aiwahutu. Asa'warizé hã âri, aimorĩ da oto.

⁹ Taha wa, ma awa'awi tipese, aibã hã. Pese wamhã, tiza'warizé hã ma tô ti'â. Tawamhã para na te oto 're mo. Āne na hã sabadu na ma tô tiromhãiba, romhuri zahãrízém na. ¹⁰ Taha wa, ma tô zudezu norĩ nhib'apito norĩ hã tãma nharĩ za'ra, āne:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma tô dama roti, da te 're romhuri za'ra mono tō da, sabadu na hã. A hã ĩsimiroti

'madâ'â âna te asa'warizé hã 're ĩ'â, romhuri zahârizém na hã.

¹¹ Taha wa, te aibâ hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Aibâ hã ĩpese'wa hã ma tãma ĩza'warizé hã ĩma ti'ru. ĩpara na oto 're ĩmorĩ da, te duré ĩma tinha.

¹² Tawamhã te sadanharĩ za'ra:

— E 'wa hã ma tãma asa'warizé hã aima ti'ru. E 'wa hã ma tãma duré aima tinha, aipara na 're aimorĩ da hã oto.

¹³ Taha wa, ma tãma duré aibâ hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Me. Te waihu'u õ di, wa hã. — Âne te tãma nharĩ za'ra. Zezusi hã te te pese pari, âma sapa'a õ di. Da'ahã wa, te awa'awi ĩsiti mo. Âne wa, Zezusihi nhisi hã te te waihu'u õ di, aibâ hã.

¹⁴ Tawamhã 'ri 'wawi wa'ra 're, ma tãma aibâ hã sãpëtê Zezusi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma. Te te sãpëtê wamhã, âne te aibâ ma tinha, Zezusi hã:

— Ma tãma oto aséptã, âhãna hã. Taha wa, aiwasédé hã 're 'manharĩ mono õ di za oto, 're 'manharĩ u'âsi mono wa, marĩ ĩwasété uptabi hã aima romhâimana õ umnhasite. — Âne te tãma tinha.

¹⁵ Tawamhã aibâ te mo, dama ĩpire norĩ u. Âne te tãma siwasu'u za'ra:

— ĩpese'wa hã, wa tãma waihu'u. Zezusi hã ma tãma ĩpese.

¹⁶ Taha wa, dama ĩpire norĩ hã te oto sada tihâimana za'ra, romhuri zahârizém na te te pese wa, sabadu na.

¹⁷ Tawamhã Zezusi hã ma tãma nharĩ za'ra, âne:

— ĩmama hã te za te te 're da'apawaptob u'âsi. ĩzama wa za duré te 're da'apawapto. — Âne te tãma siwasu'u za'ra.

¹⁸ Taha wa, te âma sima roti za'ra, te te siwi wĩrĩ da, romhuri zahârizé hã ĩsimiroti za'ra zarina, te te 'madâ'â õ wa, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Timama na te te wasu'u wa, aiwa ĩwaihu'u pese zahuré na hã.

Zezusi hã, Timama zadawa para dama pire na 're ĩhâimana mono zé wasu'u

¹⁹ Tawamhã Zezusi hã te duré tãma nharĩ za'ra:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Wa hã ĩsi'ui-hã na dama ĩmanharĩ waihu'u'õ na te 're da'apawapto waihu'u mono õ di. ĩmama zadawa para, wa tãma te 're da'apawapto. ĩmama hã tiwaihu'u pese na te te 're ĩda'apawapto mono ne, wa tãma te 're da'apawapto. ²⁰ Wa hã ĩ'ra wa, te te 're ĩzawi pese. Ta hã ma tãma ĩpisutu, dama ĩmanharĩ waihu'u'õ na te te 're ĩda'apawapto mono ne, te duré 're da'apawapto mono da. Wa hã te 're da'apese mono wa, ma tãma ĩ'ama 're datob'uzu za'ra. Zahadu wapsi, ĩmama te za duré ĩma tinha, tiwaihu'u pese na te te 're da'apawapto mono zarina, te 're da'apawapto mono da. Tawamhã te za duré ĩ'ama 're datob'uzu za'ra, ĩwaihu'u pese uptabi wa. ²¹ 'Re dadâ'â za'ra mono wa, te ĩmama hã ab're hawi te te 're da'ahãiwa'utu, apã 're danomro u'âsi mono da. ĩzama te ĩsima 're ĩawé mono norĩ ma, wa za duré te 're anharĩ, apã 're hãiwa'utu za'ra mono wa, 're nomro u'âsi mono da, wa hã ĩ'ra wa. Tawapsi te za da te 're ĩwaihu'u za'ra, ĩwaihu'u pese uptabi na. ²² ĩmama hã 'rãwi sipisutu õ di, ti'ai âma dahâimanazéb zarina te te

dama 're arowairébé mono da. Taha da, ma tãma ti'ra wa, ĩpisutu. E marĩ da. Âma 're ĩdawata za'ra mono ne, ĩsine ĩwaihu'u pese wa, ĩ'ama zama 're dawata za'ra mono da. ĩ'ama 're dawata za'ra mono õ wamhã, we ĩzatõrĩwai âma zama duré 're dawata za'ra mono õ di za, ĩmama âma.

²⁴ — ĩmreme hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, duré we ĩzatõrĩwa hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, te za tipê'ê na sina uwaimrami sirõmo za'ra, rowê na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzé hã te te sina 're waihu'u za'ra mono õ di za. Te za tipê'ê na âma saprĩ sirõmo za'ra, dapê'ê 're, dadâ'â u'âsi 're ĩdahâimana za'ra mono zém hawi, dapê'ê 're rowê na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zéb u. ²⁶ ĩmama hã dapê'ê 're, dadâ'â âna rowê na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé nhomri'wa dama. ĩ'ra wa, ma tãma duré ĩpisutu, ĩzama 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé nhomri'wa na dama 're ĩhâimana mono da. ²⁷ Ta hã ma tãma duré ĩma tinha, ti'ai âma dahâimanazéb zarina, te dama 're arowairébé mono da, ĩsadawa para wa hã ti'ai âma dasiré ĩpodo hã 're ĩhâimana mono wa.

²⁸ — ĩmreme na atob'uzu za'ra wa'aba mono õ di za. Niwapsi te za 're ĩdadâ'â za'ra mono hã tahãiwa'utu za'ra ni. ĩhãrã hã da te wapari za'ra wa, te za ab're hawi tawairébé ni. Tawamhã 're ĩnomro wê mono norĩ hã te za apã hãiwa'utu za'ra, rowê u'âsi 're hâimana u'âsi za'ra mono da oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata. 'Re ĩnomro wasété mono norĩ zama, te za duré apã hãiwa'utu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzé hã te te sina 're waihu'u za'ra mono da.

Zezusi hã, Timama zadawa para datême 're ĩmorizém na dama ĩsiwasu'uzé

³⁰ — ĩnhimipisutu zarina si, marĩ na te dama 're arowairébé mono õ di za. ĩmama nhimipisutu zarina si, wa za ti'ai âma 're ĩdahâimana za'ra mono zéb zarina, te dama 're arowairébé. ĩnhimipisutu zarina, marĩ na te dama 're arowairébé mono da, te ĩsima 're da'awé mono õ di, wa hã. We ĩzatõrĩwa nhimipisutu zarina si, te dama 're arowairébé mono da, wa ĩsima te 're da'awé u'âsi. Taha wa, te dama 're arowairébé mono wamhã, te dama âma upa za'ra õ di za. Duré ropipa hã 're ĩnomro wasété mono norĩ ma, te 're apisutu mono wamhã, te tãma âma upa za'ra õ di za.

³¹ — ĩsiwaprosi uptabi, aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba õ di. Ni'wa te te ĩzadawa waptob õ wamhã, âté te za ĩzadawa nhipese na ĩma 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. Taha wa, ĩsiwaprosi uptabi, aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba õ di. ³² ĩhãiba amo hã ma tãma ĩzadawa wapto. Tô sena ma tãma sina ĩwasu'u za'ra wa'wa. Âne na wa tãma waihu'u.

³³ — Â ro'ore hã te te dama rob'uiwê wamhã, dama rowê di. Tane Zuwã Batita hã ma tãma simi'ê na te te dama 're sadawa wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã te te dama 're sadawa wasu'u mono ré, dama rowê di. A norĩ wa'wa hã ma tãma ĩtême ĩda'mazatõrĩ za'ra wa'wa, te te siwi sadanharĩ za'ra da,

ĩsimirowasu'u na. Tõ sena ĩsimirowasu'u hã. E marĩ da, wa ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa, Zuwã Batita te te ĩãma ĩrowasu'uzem na hã. 'Re ĩzaze za'ra wa'aba mono da, te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da, wa ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa, ĩsimirowasu'u na hã ĩsina. Zuwã Batita hã ma tõ mre me pire na te te dama 're ĩwasu'u wẽ. Mre me pire nherẽ, ti'ai ãma ĩpoto si, õ hã. Ti'ai ãma 're ĩpoto za'ra mono zõ si, 're ĩnhimipari mono õ di, te te dama 're ĩwasu'u wẽ za'ra mono wa, da te 're ĩzaze za'ra mono da. E marĩ wa. ĩmama hã te te dama 're ĩwasu'u wẽ mono wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Ta hã ma tõ ĩpisutu, te te 're ĩromhõsi mono zarina, te 're da'apawapto mono da, we te te ĩzatõrĩ na da te dasiwi 're waihu'u za'ra mono da. A norĩ wa'wa hã niwa atõmo na 'madã'ã za'ra wa'aba õ di, ĩmama hã. Duré niwa aipo're na ĩmre me hã wapari za'ra wa'aba õ di. ³⁸ Duré ĩmre me hã aipẽ'ẽ 're, 're hãimana za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, te te we atẽme ĩzatõrĩ za'ra wa'aba nherẽ, asina 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mono õ di. ³⁹ A norĩ wa'wa hã te ãne asima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo: "Wa norĩ hã wa wa te 're sõrẽ u'ãsi za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mre me ui'ére hã. Taha wa, wa za ãma wasina uwaimrami za'ra ni, 're ĩdanomro u'ãsi mono zé hã." ãne te asima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo. Ta hã te ĩwasu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mre me ui'ére hã. 'Re sõrẽ u'ãsi za'ra wa'aba mono nherẽ, asima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono õ di, 're ĩzaze za'ra wa'aba mono da. 'Re ĩzaze za'ra wa'aba mono 'wa'ãhã, wa aré aima pisutu za'ra wa'wa, 're ĩdanomro u'ãsi mono zé hã asina uwaimrami za'ra wa'aba da.

⁴¹ — Wa hã ĩãma 're aiwata za'ra wa'aba mono zõ, ĩsina 're ĩnhimnhasi mono õ di. ⁴² E marĩ wa. Te ĩsina aiwaihu'u za'ra wa'aba wa, asimirosa'rata na. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, 're sawi pese za'ra wa'aba mono õ di. ⁴³ ĩzama asiwi 're ĩzawi pese za'ra wa'aba mono õ di. ĩmama zadawa para we atẽme ĩmorĩ za'ra wa'aba nherẽ, ãma 're ĩzaze za'ra wa'aba mono õ di. Áté te za ni'wam norĩ nhimirowasu'u si 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te we datẽme 're satõrĩ za'ra mono õ nherẽ, ta norĩ hã. ⁴⁴ A norĩ wa'wa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'aba mono da, asima 're wẽ uptabi za'ra wa'aba mono õ di. Ma tõ asima 're ĩdawẽ uptabi za'ra wa'aba mo, ti'ai ãma 're ĩdanomro mono si te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'aba mono da. E niha te za tawamhã, asina 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mo. Wa hã ĩ'ra nherẽ, áté asina 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mono õ di za. ⁴⁵ E ĩmama ma, wa za aiwasu'u za'ra wa'wa, 're ĩzaze za'ra wa'aba mono õ na. Mare di. Mozési hã te za tãma aiwasu'u za'ra wa'wa, 're ĩzaze za'ra wa'aba mono õ na, aima ĩumnhasi za'ra wa'wa hã. ⁴⁶ Duréihã Mozési hã ma tõ ĩwana ĩãma rob'ui'ére siro dama. Tane nherẽ, ĩsimi'ui'ére hã sena na 're saze za'ra wa'aba mono õ di. 'Re saze za'ra wa'aba mono 'wa'ãhã, te aré 're ĩzaze za'ra wa'aba mo. ⁴⁷ ĩãma rob'ui'ére hã sena na 're saze za'ra wa'aba mono õ wamhã, e niha te za tawamhã ĩmre me na 're ĩzaze za'ra wa'aba mo. Áté ĩmre me na 're

ĩzaze za'ra wa'aba mono õ di za. — ãne Zezusi ma tõ tãma rowasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ ma.

Ze zusi hã da'ahã uptabi nherẽ, te te ĩda'asaihurizé wasu'u

Mateusi 14.13-21; Marcusi 6.30-44; Rucasi 9.10-17

6 Tawamhã Zezusi hã ma tõ uba're na saprĩ, ĩsõ'õmo na. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, ĩsõ'u hã. Tiberizadi na ĩsõ'õmo nhisi hãiba amo hã. Wa norĩ hã wa ĩsiré saprĩ za'ra ni, ĩsiré 're wanomro mono wa. ² Da'ahã na te duré ĩsarina ai'aba'ré ni. E marĩ wa. Tiwaihu'u pese na, marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã te te dama ab'manharĩ wẽ mono wa, danho'a. ³ Tawamhã sa'a nhisi u, wa hãimo ai'aba'ré ni, Zezusihi siré. Sa'a nhisi ãma, wa oto ĩsiré asimro ni. ⁴ Romhuture di oto, zudezu norĩ te, dato hã da te 're ĩmanharĩ za'ra mono zéb u hã, Pascowa na dato nhisi hã.

⁵ Tawamhã ĩtẽme dasi'aba'réi wamhã, ma tõ da'ab'madã, Zezusi hã. Da'ahã uptabi na te ĩtẽme ai'aba'ré ni. Te te da'ab'madã'ã wamhã, Piripihini ma, te tinha, ãne:

— E mame dasa hã te 're simi'wara, wa te dama ĩuipra za'ra da hã, aihĩni ãma dasaihuri da hã.

⁶ Taré ma sadawa pibu Piripihini hã, 'rãwi te te sina roti sirõmo nherẽ, te te ĩda'apawaptozbéb da hã.

⁷ Taha wa, te Piripihini hã asa tãma tinha:

— Da'ahã uptabi wamhã, wa aré dasa na rob'ui'prazé hã ahã uptabi nherẽ, uprosi za'ra ni, 200 na ĩhãiba nherẽ. Tane nherẽ, te aré da'ãma ai'utõ, ĩ'u'ëtẽ wapu hã. Syry na dasa hã da te huri da nherẽ, aihĩni dasa hã da te huri õ di aré. — ãne Piripihini te tãma tinha.

⁸ Taha wa, wa ĩsiré 're ĩwanomro mono hã misi Zezusihi ma 'manharĩ ni. Ádéré hã Sima Pedruhu no hã te tãma tinha, ãne:

— 'Watébrémi te, ĩ'u'ëtẽ wapu hã te tihãiba, arozum ne u'ẽne hã. 5 na ĩhãiba hã. Duré pe'a hã maparanere. Tawamhã ãne aihĩni dasaihuri õ di za. — ãne te Ádéré hã Zezusihi ma wasu'u.

¹⁰ Tawamhã ma tõ Zezusi hã asa wama nharĩ za'ra:

— Te za dama ĩnharĩ za'ra wa'wa, ti'ai wa, dasi'ubumro da. — ãne te wama nharĩ za'ra. Tame du hã sa'ëtẽ di. Taha wa, ma tõ ti'ai wa asimro ni. Da'ahã uptabi di. Aibã si, wa te wasiwi sa'rata wamhã, 5 miu na ĩhãiba hã. ¹¹ Tawamhã Zezusi ma tõ waibu, ĩ'u'ëtẽ wapu hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma te tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tõ wama sõmri za'ra, wa te dama sõmri za'ra mono da. Pe'a zama ma duré wama sõmri za'ra, wa te dama sõmri za'ra mono da. Tawamhã ĩ'u'ëtẽ wapu hã umrore nherẽ, da'ãma si'utõrĩ õ di. Pe'a zama maparane nherẽ, da'ãma si'utõrĩ õ di. Taha wa, ma tõ aihĩni dasa hã huri ni. Ma tõ da te 'mahãpãrĩ, da'ãma si'utõrĩ ãna. ¹² Da te 'mahãpãrĩ mono wamhã, Zezusi hã te wama 'ru za'ra, apã wa te ubumroi mono da, danho'rada hã taré simi'wara tõ mono da.

¹³ Taha wa, wa tõ apã wa te ubumro za'ra. Si'õtõ wa, wa tõ wa te sé. Si'õno hã ahã di, danho'rata ré hã, wa

te ĩ'ubumro za'ra hã ĩ'u'ětê wapu wě'ei ré hã. 12 na si'õno hã.

¹⁴ ĩ'u'ětê wapu hã umrore nherê, da'ãma si'utõrĩ õ wa, ma tõ ãma tatob'uzu za'ra ni, waihu'u pese wa, Zezusi hã. Tawamhã te ãne dasima rowasu'u za'ra ni, dasaihuri wě te:

— Tõ sena õ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, we datême ĩmorĩ zõ 're ĩdanhimipari za'ra mono. Oto wa te wasiwi saprõni aba, ãma wanhib'apito za'ra da. — ãne te dasima rowasu'u za'ra ni.

¹⁵ Tawamhã Zezusi hã danhimiroti hã ma tõ sina waihu'u. Taha wa, te siwaprosi sa'a nhisi u mo apã, danhiti.

Zezusi hã â nhisi baba ĩmorĩzé wasu'u

Mateusi 14.22-33; Marcusi 6.45-52

¹⁶ Tawamhã mara simeiwamhã, wa tõ si'ra za'ra ni ãiba, uba're na wa te saprĩ za'ra da, zara u, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u. Robra di oto. Zahadu watême wisi za'ra õ di, Zezusi hã. ¹⁸ Tawamhã ma rowa'u hã wawi ti-watobro za'ra, rowa'u'u za'ene hã. Taha wa, âsisasi hã sa'ětê di. ¹⁹ Wa norĩ si, wa tõ wasiré sari za'ra ni uba're hã, Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ si. Sa'a hawi wasi'aba'rêi wamhã, â wa'wa u ma tõ uba're hã waré ti-hãimana za'ra. 5 na ti'ai pibuzém na, wa tõ oto wasina wapahã za'ra ni, niha wamhã, áté 6 na ti'ai pibuzém na. Tawamhã Zezusi hã wa tõ wasiwi sãmri ni. Â nhisi baba te wei watême timorĩ za'ra, uba're u. Romhuture di oto. Wa te wasiwi sãmri wamhã, wa tãma wapë'ewara za'ra ni.

²⁰ Taha wa, Zezusi te wama si'mahârã za'ra, ãne:

— Wa hã wa we atême ĩmorĩ 'wa. ĩma aipahi za'ra wa'aba tõ.

²¹ Tawamhã ãne wama si'mahârã za'ra wa, tãma wapahi za'ra ãna, wa tõ sõ wahârã za'ra ni, uba're u watême sébré za'ra da, wama rowê za'ra wa. Watême sébré za'ra wi, ma tõ uba're hã â zadaré u sina ropto, wa te wasima ãma ĩrotizéb u.

Zezusihi zõ ĩdanhoprézé wasu'u

²² Tawamhã da'ahã na te waza'u asimro ni, ĩsõ'u zaihã na bãtã pusizém niwĩ. Taha wa, awëmhã te ãne dasima rowasu'u za'ra ni:

— Ahãmhã hã uba're hã misire te nomro, ãmhã. Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ si ma tõ asisi uba're wa, te te siré sari za'ra da. Zezusi hã ĩsiré sébré za'ra õ di. E momo te bété mo. — ãne te tasisadhanharĩ za'ra ni. ²³ Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tõ uba're na datême saprĩ za'ra wawa'rãmi, zara u. Tiberizadi hawi ma tõ datême saprĩ za'ra, 'ri nho'õmo hawi. Wanhib'apito hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma ĩwatazéb u, ma tõ ãma roptob za'ra, dasa hã da te ĩhurizéb u. ²⁴ Tawamhã Zezusi hã sãmra õ wa, duré wa norĩ zama wasi'ubumroi õ wa, ma tõ uba're wa, asisi ni, tisa te te ĩhuri norĩ hã zara u te te ãma saprĩ za'ra da apã. Tawamhã Zezusihi zõ danhopré da, ma tõ uba're na saprĩ za'ra ni, Capana'u u.

Zezusi hã dasai uptabi na dama ĩsiwasu'uzé

²⁵ Tawamhã Zezusi hã ma tõ sãmri za'ra ni, Capana'u ãma ĩsõ'u zara niwĩ. Da te dasiwi sãmri wamhã, ãne te sadanharĩ za'ra ni:

— Rowahutu'wa, e niwa ma tõ we aiwi, ãwa.

²⁶ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, te we ĩzõ asõpré wa'aba mo. E marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã ĩwaihu'u pese na te aima 'manharĩ za'ra wa'aba wa, ma tõ ĩwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono we te te ĩzatõrĩ na. E taha wa, te we ĩzõ asõpré wa'aba mo. Mare di. Taré ĩ'u'êne hã 'mahãpãrĩ za'ra wa'aba mono wě te, te we ĩzõ asõpré wa'aba mo. ²⁷ Dasa hã dawi wasété su'u di. Taha wa, asa zõ si 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ di za. Dasa ne zõ si, te za 're ĩrob'ruiwapari za'ra wa'aba mo, wě na 're ĩhãimana u'ãsi mono ne zõ si. Ta hã rowê u'ãsi dadã'ã ãna 're ĩdahãimana u'ãsi za'ra mono zé, te wasu'u. Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpoto wa, ma tõ ĩmama hã ĩpisutu, ĩsadawa para te dama 're anhomri mono da, rowê u'ãsi 're ĩdahãimana u'ãsi za'ra mono zé hã.

²⁸ Tawamhã ma tõ asa tãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— E marĩ na ma tõ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te sima 're da'awě, te te sima 're ĩwě mono zéb uwaibaba, wa te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono da. Ma'ãpé wama waihu'u za'ra na, wa te waihu'u za'ra da.

²⁹ Tawamhã te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ma tõ we ĩzatõ, da te dasina 're ĩumnhasi za'ra mono da. Tawamhã asina 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tãma ãma 're ĩuwaimrami za'ra wa'aba mo, te te sima 're ĩwě mono zéb uwaibaba, 're ĩzaze za'ra wa'aba mono wa.

³⁰ Taha wa, te asa tãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Wahi'rata norĩ hã a'ubuni wi 're nomro mono ré, ma tõ te te 're huri mana na dasa nhisi hã. ãne ma tõ daza'u ãma rob'ui'éré ĩbaihã na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã: "Ma tõ te te dama 're anhomri, hãiwa hawi dasazé hã." A hã bété. E marĩ te za wanho'a duré wama ĩmanha, dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã, wa te ãma aiwaihu'u pese za'ra wa, wa te asaze za'ra da.

³² Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Mozési hã hãiwa hawi te te dama 're anhomri mono õ di, dasazé hã. ĩmama si hãiwa hawi dasa nhomri'wa te 're hãimana, ate wa'aba da, dasai uptabi hã. ³³ Dasa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhibzari hã hãiwa hawi we ĩmorĩ te wasu'u, dadã'ã ãna 're ĩdahãimana u'ãsi za'ra mono zé hã te te dama 're anhomri mono da. — ãne te Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra.

³⁴ Tawamhã te asa tãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Wama 're anhomri u'ãsi mono, wasai uptabi hã.

³⁵ Taha wa, te Zezusi hã oto tãma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã dasai uptabi na, wa ĩsiwasu'u. Mra wa, dasa hã da te 're 'mahãpãrĩ za'ra mono wamhã, dama 're rowê za'ra mono di za. 'Rubu wa, â hã da te 're âhuri mono wamhã, dama 're rowê za'ra mono di za. Tane duré, Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩumnhasi za'ětê za'ra mono wamhã, dama 're rowê za'ra mono di

za. ³⁶ A norī wa'wa hā ma tō ī'madâ'â za'ra wa'wa. Tane nherē, asina 're ī'umnhasi za'ra wa'aba mono ō di. Āne wa tō aima wasu'u za'ra wa'wa aré. ³⁷ Īmama ma tō da'apisutu, īnhib'a'uwē si 're danomro mono da. Ta norī si te za te te 're īzaze za'ra, te te īpisutu za'ra norī hā. Te te 're īzaze za'ra mono nherē, e wa za īsiwi te 're awē'ō. Mare di. Te īsiwi 're awē'ō mono ō di za. ³⁸ Wa hā hāiwa hawi wa wei mo. E marī da. E 'rāwi īnhimiroti si te īsima 're 'madâ'â mono da. Mare di. 'Rāwi īnhimiroti si te īsima 're 'madâ'â mono da, we īmorī ō di. We īza-tōrī'wa nhimiroti si te 're 'madâ'â mono da, wa wei mo. ³⁹ E marī, ma tō te te sima 're wē, īmama hā. Īzazei'wa norī te 're ab'madâ'â pese u'âsi mono wa, īte u'âsi 're nomro mono da, ma tō te te sima 're wē, īte da, te te ī-ma 're apisutu sirōmo mono wa. Ma tō duré te te sima 're īwē, īzazei'wa norī na hā 're dâ'â za'ra mono wa, bātâ na te ahāiwa'utu da, apâ 're hāimana u'âsi za'ra mono da oto, ti'a īsi'utōrīzéb āma. ⁴⁰ Īmama ma tō duré te te sima 're da'awē, da te dasina 're ī'umnhasi za'ra mono wa, rowē na 're dahāimana u'âsi za'ra mono da, hāiwa āma. Tawamhā 're dâ'â za'ra mono wa, wa za bātâ na hāiwa'utu za'ra, ti'a īsi'utōrīzéb āma. — Āne te Zezusi hā tāma siwasu'u za'ra.

⁴¹ Dasa hā hāiwa hawi we īmorī na siwasu'u wa, te āne sima rowasu'u za'ra, dama īpire norī hā:

— Oro hāiwa hawi wei morī za. Ō hā Zezusi, Zuzéhé 'ra. Īna zama wama waihu'u pese za'ra di. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

⁴³ Taha wa, te Zezusi hā asa tāma nharī za'ra:

— Tō'ā. Tane īma nharī za'ra wa'aba ō di za. ⁴⁴ Dasi'ui-hā na da te 're īzazei waihu'u za'ra mono ō di za. Īma-ma si te za te te 're da'apisutu we īzatōrī'wa hā, da te 're īzaze za'ra mono da. Tawapsi te za da te 're īzaze za'ra. Tawamhā 're dadâ'â za'ra mono wa, wa za bātâ na ab're hawi da'ahāiwa'utu ti'a īsi'utōrīzéb āma, apâ 're dahāimana u'âsi za'ra mono da oto. ⁴⁵ Duréhā ma tō āne na rob'ui'éré, 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hā: "Timreme te za te te dama 're awaihu'u, 'Re īhāimana u'âsi mono hā." Āne ma tō āma rob'ui'éré. Tawamhā Īmama, timreme te te dama 're awaihu'u mono wamhā, da te āma 're sazei pese za'ra mono wamhā, īmreme na zama te za duré da te 're īzazei pese za'ra. ⁴⁶ Īmama hā datōmo na da te 're 'madâ'â za'ra mono ō di. Īwétési wa tō te 're 'madâ'â, īhawi we īmorī wa.

⁴⁷ — Tawamhā Danho'reptui'wa na da te dasina 're ī'umnhasi za'ra mono wamhā, rowē u'âsi te za dadâ'â āna 're dahāimana u'âsi za'ra hāiwa āma, 'Re īhāimana u'âsi mono 'rata. Tō sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. ⁴⁸ Wa hā dasa na, wa īsiwasu'u, rowē na 're īdahāimana u'âsi za'ra mono zé nhomri'wa, 're īmorī wa, dama. ⁴⁹ Wahi'rata norī hā a'ubuni wi 're nomro mono ré, ma tō mana na te te 're huri. Tane nherē, dâ'â āna 're hāimana u'âsi za'ra mono ō di, ta norī hā. Ma tō tidâ'â za'ra. ⁵⁰ Hāiwa hawi dasa na 're dasaihuri mono wamhā, rowē u'âsi te za dadâ'â āna īrata 're dahāimana u'âsi za'ra, hāiwa āma. ⁵¹ Wa hā dasa na wa tō īsiwasu'u, hāiwa hawi we īmorī

wa. Ni'wam norī hā ī'āma 're saihuri u'âsi mono wamhā, te za dâ'â āna 're hāimana u'âsi za'ra, hāiwa āma. Taha da, wa za īhāiba hā dama tisō, dazada īdâ'â da. — Āne Zezusi te tāma siwasu'u za'ra, dama īpire norī ma.

⁵² Taha wa, te sima rowasu'u za'ra:

— E niha te za ō hā tihāiba hā wama sōmri za'ra, āma 're wasaihuri u'âsi mono da.

⁵³ Tawamhā Zezusi te duré asa tāma nharī za'ra:

— Wa hā ti'ai āma dasiré īpodo. Īhāiba na 're asaihuri aba mono ō wamhā, duré īwapru, 're āhuri aba mono ō wamhā, rowē u'âsi ī'āma 're anomro aba mono ō di za. ⁵⁴ Ī'āma 're dasaihuri mono wamhā, duré īwapru, da te 're āhuri mono wamhā, rowē u'âsi te za ī'āma 're danomro. Tawamhā 're dadâ'â za'ra mono wa, wa za bātâ na ab're hawi da'ahāiwa'utu ti'a īsi'utōrīzéb āma, apâ 're dahāimana u'âsi za'ra mono da. ⁵⁵ Īhāiba hā dasai uptabi. Duré īwapru hā, ā uptabi. ⁵⁶ Īhāiba na 're dasaihuri mono wamhā, duré īwapru, da te 're āhuri mono wamhā, te za īsiré 're dahāimana u'âsi za'ra. Wa hā wa za duré īsiré 're īmorī u'âsi za'ra. ⁵⁷ Īmama hā ma tō we īzatō, 're īmorī u'â hā. Ta hā 're hāimana u'âsi mono wa, wa za duré wa hā 're īhāimana u'âsi. Taha wa, ī'āma 're dasaihuri mono wamhā, te za īsine 're dahāimana u'âsi za'ra hāiwa āma, 're dadâ'â za'ra mono āna. ⁵⁸ Wa hā dasa na, wa tō īsiwasu'u, Īmama, hāiwa hawi te te we dama īnhomri na. Wahi'rata norī hā ma tō duréhā hāiwa hawim na tisa hā te te 're huri. Tane nherē, dâ'â āna 're hāimana u'âsi za'ra mono ō di. Ma tō tidâ'â za'ra. Ī'āma 're dasaihuri mono wapsi, dadâ'â āna te za 're dahāimana u'âsi za'ra, hāiwa āma.

⁵⁹ Āne Zezusi ma tō tāma siwaihu'u za'ra, zudezu norī te, rowahutuzéb āma, Capana'u āma.

Zezusi hā tisiré norī te te sina īsadanharī za'ra zé wasu'u, za te te īrēme za'ra zéb zō

⁶⁰ Tawamhā Zezusihi nhimirowasu'u hā ma tō dame wapari za'ra, īsazei'wa norī hā. Te te wapari za'ra wamhā, āne te ahā na sima rowasu'u za'ra:

— Īsimirowasu'u hā wama pire di, wa te āma īsaze za'ra zéb da hā.

⁶¹ Ta norī hā sima si te te rowasu'u za'ra nherē, ma tō īmreme hā sina waihu'u za'ra, Zezusi hā. Taha wa, te tāma nharī za'ra, āne:

— E īmreme hā asiwi wē'ō za'ra wa'aba wa, te za īrēme za'ra wa'wa. ⁶² Wa hā ti'ai āma dasiré īpodo hā, apâ hāiwa u īmorī ré, ī'madâ'â za'ra wa'aba wamhā, e niha te za tawamhā asima īrowasu'u za'ra wa'wa. ⁶³ 'Re īhāimana u'âsi mono pē'ēzani si te za te te dama 're anhomri, dadâ'â āna 're īdahāimana u'âsi za'ra mono zé hā. Dasi'uihā na da te dasina 're uwaimrami za'ra mono ō di za. Marī na te aima 're īrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za īpē'ēzani hā te te dama 're anhomri, 're īdahāimana u'âsi za'ra mono zé hā.

⁶⁴ Āne, wa aima īsiwasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Tane nherē, āne aima īsiwasu'u za'ra wa'aba nherē, aihīni īmreme na īzaze za'ra wa'aba ō di za, āté. Dasi'uihā na da te 're īzazei waihu'u za'ra mono

ō di za. Īmama si te te dama 're anharī mono wapsi, te za ĩmreme na da te 're ĩzaze za'ra. Āne wa tō aima rowasu'u za'ra wa'wa aré. — Āne Zezusi ma tō tāma rowasu'u za'ra. E marī wa. Da'ahā na ĩsiré 're danomro mono nherē, aihīni te te sazei uptabi za'ra ō wa. Ta norī hā tō senai ō na, ma tō Zezusi hā sina waihu'u za'ra. Duré te te dama ĩhāiba nhomri da hā ma tō sina waihu'u siro, Zezusi hā.

Taha wa, ma tō aré dama rowasu'u:

— Dasi'uihā na da te 're ĩzaze za'ra mono ō di za. Īmama si te te dama 're anharī mono wapsi, te za da te 're ĩzaze za'ra. — Āne ma tō dama rowasu'u aré, da te waihu'u za'ra da.

⁶⁶Tawamhā da'ahā na oto ĩsiré 're danomro mono ō di, ĩsazei'wa norī hā. Īmreme te te wapari ze za'ra ō wa, ma tō oto rēme za'ra ni. ⁶⁷Taha wa, te Zezusi hā wazadanharī za'ra:

— E a norī wa'aba zama te za ĩrēme za'ra wa'wa. — Āne te wazadanharī za'ra, 12 na wahāiba norī hā ĩsiré 're ĩwanomro mono norī hā.

⁶⁸Tawamhā Sima Pedruhu si te asa tāma tinha:

— Mare di. Wa te airēme za'ra ō di za. Wa te airēme za'ra wamhā, e 'wa tēme, wa za 're wanomro, rowasu'u wē hā wa te 're ĩwapari za'ra mono da hā. Aimreme si wama pire za'ra di. Aimreme na si da te 're asaze za'ra mono wamhā, rowē u'āsi te za ai'āma 're danomro. Te za duré hāiwa āma 're dadā'ā za'ra mono āna 're dahāimana u'āsi za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'rata. ⁶⁹'Re ĩhāimana u'āsi mono, ma tō we asatō. Wa norī hā wa tō asaze za'ra ni. A hā 're aimorī wē uptabi di. Āne na wa tō aiwaihu'u za'ra ni. — Āne te Zezusihi ma tinha.

⁷⁰Tawamhā Zezusi asa te wama nharī za'ra:

— A norī wa'wa hā 12 na aihāiba za'ra wa'wa hā wa tō aipisutu za'ra wa'wa, ĩsiré 're anomro aba mono da, dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherē, misire Wa'uburé nhib'a'uwē te 're mo, asiré wa'aba. — Āne ma tō wama waihu'u za'ra.

⁷¹Wa'uburé nhib'a'uwē hā te te wama wasu'u za'ra wamhā, Zudasi te wasu'u, Sima Icarizotihī 'ra hā. Ta hā 12 na Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norī siré 're morī nherē, te za niwapsi dama hāiba nho, Zezusi hā.

Zezusi hā ĩsisānawā norī, Zudeza u te te siwi ĩsatōrīzé wasu'u

7 Tawamhā Zezusi hā te datēme 're mo, Darireza na danhipti'a' nho'ōmo nhisi āma si. Zudeza na danhipti'a' nho'ōmo nhisi āma oto datēme 're morī ō di. E marī wa. Te te siwi wīrī da, te te sima āma roti za'ra wa, dama ĩpire norī hā. Taha wa, te oto ĩsiti 're timorī za'ra datēme si, Darireza āma si. ²Romhuture di oto bādā hā dasi'rā'ōtōzéb u hā, āma ĩdasipo're pu'u za'ra da hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩdanhimroi wē mono zém na a'ubuni wi, darop téb u. ³Tawamhā ĩno norī hā te apā siwi satō Zezusi hā, Zudeza u morī da. Āne te tāma nharī za'ra:

— Apā te za oto aimo, Zudeza u asazei'wa norī u, marī ĩwē hā dama ab'manharī ré, te te āma ai'madā'ā

za'ra da, asazei'wa norī hā. ⁴Ni'wam norī hā te te sima 're dawē za'ra mono wamhā, dama marī 'manharī wē na da te 're waihu'u za'ra mono da, pi'uriwi ĩwē hā te te dama 're 'manharī za'ra mono ō di za. Sō'awi te za te te dama 're ab'manharī. Taha wa, ma'āpé sō'awi dama 're ab'manharī u'āsi mono za, da te āma 're aiwaihu'u za'ra mono da. — Āne ma tō ĩno norī hā tāma waihu'u za'ra, Zezusihi ma.

⁵Ta norī hā tidub'rada hā zahadu te te saze za'ra ō di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, we te te ĩsatōrī na Danho'reptui'wa da.

⁶Taha wa, te Zezusi hā asa tāma nharī za'ra, āne:

— Zahadu bādā hā ĩwa waptā'ā ō di, āma ĩmorīzéb da hā. Niwam na āma ai'aba'rēi wa'aba wamhā, aima rowē za'ra wa'aba di za. ⁷Da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono ō di za. ĩwētési te da te dasiwi 're ĩruiwapari. E marī wa. Da te 're ĩmanharī wasété za'ra mono zé hā te dama 're awaihu'u mono wa. ⁸A norī wa'aba si te za ai'aba'rēi wa'wa, dasi'rā'ōtōzéb u hā. Āhāna ĩmorī ō di za. Zahadu bādā hā ĩwa waptā'ā ō di, āma ĩmorīzéb da hā. — Āne Zezusi te tāma nharī za'ra.

⁹Taha wa, te a'ā nhamra Darireza āma, Zezusi hā.

Zezusi hā dasi'rā'ōtōzéb āma ĩsāmrazé wasu'u

¹⁰Tawamhā ĩno norī hā datozéb u si'aba'rē za'u si, te oto Zezusi hā mo pi'uriwi. ¹¹Dasi'rā'ōtō wamhā, te sō rob'madā'ā za'ra, dama ĩpire norī hā. Te nasi sō anharī za'ra:

— E mahāta Zezusi hā. — Āne te nasi sō anharī za'ra.

¹²Dasi'rā'ōtōzéb u ĩdasito mono norī hā te duré dasi-ma rowasu'u za'ra ni. Misire damreme ō di āma. Ni'wam norī hā te āne dama rowasu'u za'ra:

— Ō hā te 're timorī wē, Zezusi hā.

Ni'wam norī hā te duré dama rowasu'u za'ra:

— Mare di. Sadawa nhipese na te ō hā te te dama 're rowasu'u. — Āne te dama rowasu'u za'ra. Tawamhā ĩwasu'u na āma dasisaze za'ra ō di.

¹³Pi'uriwi te āne dasima wasu'u za'ra ni, Zezusi hā. Sō'awi da te dasima rowasu'u za'ra ō di, dama ĩpire norī pipa te.

¹⁴Tawamhā dasi'rā'ōtō ré, ma tō Zezusi hā wi, 'ri za'ētē u, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. 'Ri 'wawi wa'ra 're, te dama rowahutu.

¹⁵Tawamhā dama ĩpire norī hā ĩmreme te te wapari za'ra wamhā, ma tō āma titob'uzu za'ra. Āne te sima rowasu'u za'ra:

— Ō hā watēme 're zasi mono ō di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti, wa te tāma 're waihu'u za'ra mono da. E niha ma tō waihu'u pese, te te dama 're ĩrowasu'u mono zéb da hā. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

¹⁶Taha wa, te Zezusi hā asa tāma nharī za'ra:

— ĩsi'uihā na te dama 're rowasu'u mono ō di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ma tō we ĩzatō, te dama 're rowasu'u mono da. Taha zadawa para, wa tō te dama 're rowasu'u. ¹⁷E niha te za da te 're ĩwaihu'u za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti na si te dama 're ĩrowasu'u mono na hā, niha wamhā, ĩsi'uihā na ĩnhimiroti na

si te dama 're ĩrowasu'u mono õ na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, te za da te âma 're ĩwaihu'u za'ra.

¹⁸ Dasi'uihã na danhimirosa'rata na da te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za sô 're simnhasi za'ra, mreme wê wa, âma 're dawata za'ra mono zô. Datême dazatõrĩ'wai âma si 're dawata za'ra mono da, da te dasima 're wê za'ra mono wamhã, tô sena na si danhimirowasu'u hã. Dazadawa nhipese õ di. ¹⁹ Duréihã Mozési hã ma tô aima sômri za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, aihĩ'rata norĩ wa'aba ma hã. Tane nherê, ĩsimiroti hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono õ di. E marĩ wa, te bété asima ĩwê za'ra wa'wa, asiwi ĩwĩrĩ aba da. — Âne te Zezusi hã tâma nharĩ za'ra.

²⁰ Tawamhã âne hã da te wapari za'ra wamhã, te asa tâma nharĩ za'ra ni:

— E 'wam norĩ hã ma tô bété sima aiwê za'ra, te te siwi aiwĩrĩ da. Wa'uburé te te aima nharĩ wa, te asimiza'rese âna wama ĩnharĩ za'ra. — Âne te Zezusihi ma nharĩ za'ra ni.

²¹ Tawamhã te Zezusi hã asa dama tinha:

— Misi dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã wê nherê, te dama 'manharĩ 'ru te, ma tô ĩ'ãma atob'uzu za'ra wa'wa. Duréihã Mozési hã ma tô dama pisutu danhihâiwata nhihârizé hã, ĩwana wahi'rata norĩ hã te te dama ĩpisutuzéb zarina. Taha wa, bâdâ te te ĩpisutuzém na te za aibâ 'rare hã 're ĩsihâiwata nhihâri za'ra wa'aba mo, sabadu na. Âne na te za tâma âma 're ĩuwaimrami za'ra wa'aba mo, Mozési te te dama ĩpisutuzé hã. Tawamhã e marĩ da, ma bété ĩzada asahi za'ra wa'wa, romhuri zahârizém na aibâ te pese wa, sabadu na. ²⁴ Ma'âpé atõmo na dahâiba mana wawi, asiwi 're ĩda'madâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina si, asiwi 're dawê'õ za'ra wa'aba mono tõ, ĩ'uwaibaba si 're dawaihu'u za'ra wa'aba mono da. — Âne Zezusi te dama tinha.

Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na rowasu'u

²⁵ Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tô Zezusihi mreme hã wapari za'ra, Zeruzarê âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. Taha wa, te âne âma sima rowasu'u za'ra:

— Ni'wai âma te sima roti za'ra, te te siwi wĩrĩ da, wama ĩpire norĩ hã. Âté õ hã da te dasiwi ĩwĩrĩ da hã.

²⁶ Ni'ã. Sõ'awi te te dama 're rowasu'u mono nherê, da te tâma nharĩ za'ra õ di, rowahutu na te te sazâri da. E Danho'reptui'wa na ma tô siwi waihu'u za'ra, wama ĩpire norĩ hã. ²⁷ Danho'reptui'wa wei morĩ wamhã, ĩsa'ru hã dama waihu'u za'ra õ di za. Ôhõ za'ru hã wama waihu'u pese za'ra di. — Âne te dasima rowasu'u za'ra ni.

²⁸ Tawamhã ma tô sina damreme waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, 'ri za'êtê 'wawi wa'ra 're, zahadu te te dama rowahutu ré, te âne da'mahã, mreme 'rãihã na:

— Oro asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba za. Oro ĩza'ru hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba za duré. Tô sena ĩwaihu'u za'ra wa'aba õ di. ĩza'ru uptabi hã waihu'u za'ra

wa'aba õ di duré. ĩsi'uihã na we ĩmorĩ õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, wa wei mo. Tô sena ĩsimiroti hã we ĩzatõrĩ'wa nhimiroti hã. Tane nherê, ta hã asiwi waihu'u za'ra wa'aba õ di. ²⁹ Wa hã ĩma waihu'u pese di we ĩzatõrĩ'wa hã, ĩhawi we ĩmorĩ wa. — Âne te Zezusi hã dama siwasu'u.

³⁰ Tawamhã ma tô duré sima âma roti za'ra, te te siwi âri da, dama ĩpire norĩ hã. Tane nherê, te te siwi âri õ di. E marĩ wa. Zahadu bâdâ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te âma ĩpisutuzé hã, ĩwa waptã'ã õ wa.

³¹ Tawamhã ta norĩ hã sada hâimana za'ra nherê, ma tô da'ahã na saze za'ra ni, Zezusi hã. Taha wa, te âne dasima rowasu'u za'ra ni:

— Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã oto wei morĩ wamhã, e te za te te dama 're ab'manharĩ, marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã, Zezusi te te dama 're ĩab'manharĩ mono nhipai u hã. — Âne te dasima rowasu'u za'ra ni.

Parisezu norĩ hã, Zezusihi zô te te ĩdazatõrĩ za'ra zé wasu'u

³² Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô Zezusihi âma dawapari za'ra. Taha wa, ma tô sô da'mazatõrĩ za'ra, Zezusi hã te te siwi âri da, 'ri 'madâ'â'wa norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa 'madâ'â'wa norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ĩpire norĩ me, ma tô sô satõrĩ za'ra, sasedoti ĩpire norĩ me.

³³ Tawamhã ĩtême sihutu wamhã, Zezusi te tâma nharĩ za'ra:

— Syry na wa za oto ai'rata ĩnhamra 'wa. Taha pari, wa za apã mo, we ĩzatõrĩ'wai u. ³⁴ ĩzô rob'madâ'â za'ra wa'aba nherê, asiwi ĩsãmri za'ra wa'aba õ di za. Nimomo wa za mo. Nimomo ĩmorĩ wamhã, âma ĩtême 're anomro waihu'u aba mono õ di za. — Âne te tâma siwasu'u za'ra.

³⁵ Taha wa, te sima rowasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ hã:

— E momo te za bété mo, wa te wasiwi sãmri za'ra tõ da hã. E darob amoi u te za mo, wasiré zudezu norĩ u deredu norĩ 'rata, 're ĩsi'ubumroi mono norĩ u. E tamomo te za oto mo, deredu norĩ rob'ãma te te 're rowahutu mono da. ³⁶ Ma tô wama rowasu'u za'ra, wa te sô rob'madâ'â za'ra nherê, za wa te wasiwi ĩsãmri õ na hã. Ma tô duré wama rowasu'u za'ra, nimomo morĩ wamhã, za ĩtême ĩwasihutu waihu'u õ na hã. Wa te wasiwi waihu'u za'ra õ di, te te wama ĩnharĩ za'ra zé hã. — Âne te sima rowasu'u za'ra.

Zezusi hã â u'âsi na dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

³⁷ Tawamhã ĩrême ma dasi'rã'õtõ mono wa, ma tô Zezusi hã hãwi za, te te dama rowahutu da, datozém na bâdâ ĩpire uptabi na. Âne te dama tinha:

— 'Rubu wamhã, ma'âpé we ĩtême 're anomro aba mono za, â u'â hã te aima 're sômri za'ra wa'aba mono wa, 're âhuri aba mono da. ³⁸ Duréihã ma tô âne â u'âsi na rob'ui'ééré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã: "Â u'â hã 're sidototo u'âsi mono wamhã,

dama rowēzé hã te za dama 're hâimana u'âsi, ĩsupti hã. Tane Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wamhã, taha zarina te za rowē nhomri'wa hã dama 're hâimana za'ra." Āne ma tô âma rob'ui'ééré, ĩbaihã na hã. — Āne te Zezusi hã dama rowasu'u.

³⁹ Ā u'â te te dama wasu'u wamhã, Tipē'ézani te wasu'u, Zezusi hã. Niwapsi te za te te tâma 're anhomri, tizazei'wa norĩ ma. Dâ'â wa, hâiwa'utu parip si, te za Tipē'ézani hã te te tâma 're anhomri.

Zezusihi âma ĩdasisadanharĩ za'ra zé wasu'u

⁴⁰ Tawamhã Zezusihi mreme, da te wapari za'ra wamhã, te dasima rowasu'u za'ra ni:

— Tô sena õ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa zô, 're ĩdanhimipari za'ra mono.

⁴¹ Ni'wam norĩ hã te duré dama rowasu'u za'ra:

— Ő hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu.

Ni'wam norĩ hã te duré dama rowasu'u za'ra:

— Oro õ hã Darireza hawi wei morĩ za. Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã Darireza hawi wei morĩ õ di za. ⁴² Danho'reptui'wa da hã apito Dawihi nhihudu te za, u, 're mo. Berē âma te za, u, podo, tihi'rata za'ru âma, Dawihi za'ru âma. Āne duréihã ma tô âma rob'ui'ééré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã. — Āne te dasima rowasu'u za'ra ni.

⁴³ Taha wa, ĩwasu'u na dasisaze za'ra õ di. ⁴⁴ Ni'wam norĩ si te sima wē za'ra, te te siwi âri da. Tane nherē, te te siwi âri õ di.

Dama ĩpire norĩ hã, Zezusi, Danho'reptui'wa na te te dame 're ĩsaze za'ra mono õ zé wasu'u

⁴⁵ Tawamhã Zezusihi zô ĩsihutu norĩ hã te apã ai'aba'ré, sasedoti ĩpire norĩ u, parisezu norĩ u zama. Ubana ĩtēme sihutu wamhã, te sadanharĩ za'ra, âne:

— E marĩ da, we asiwi saprõni aba õ di, watēme.

⁴⁶ Tawamhã te asa tâma nharĩ za'ra:

— Ni'wa te te âma wabzu õ di, ĩsimiroti wē na hã. Taha wa, wa te wasiwi âri õ di, wa te wei wasiwi saprõni da, atēme za'ra wa'aba.

⁴⁷ Taha wa, te parisezu norĩ hã asa tâma nharĩ za'ra, âne:

— E niha a norĩ wa'aba zama ma tô ĩmreme hã dame ĩsaze za'ra wa'wa, tô sena te te dama 're rowasu'u mono newa. ⁴⁸ E Danho'reptui'wa na ma tô 'mazaze dama ĩpire hã, duré parisezu hã. Mare di. Ni'wa te te âma sazei õ di. ⁴⁹ Ő norĩ hã ma tô saze za'ra, tâma waihu'u pese za'ra õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ĩrob'ui'ééré hã. Taha wa, te za õ norĩ hã te te siwi 're wē'õ pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. — Āne te parisezu norĩ hã 'ri za'ētē 'madâ'â'wa norĩ ma nharĩ za'ra.

⁵⁰ Tawamhã parisezu norĩ siré hã ma tô oto rowasu'u, Nicodemosi hã, Zezusihi u aré ĩmorĩ hã barana. Āne te tâma rowasu'u za'ra, tisiré parisezu norĩ ma:

— E marĩ te te ĩmanharĩ zô, wa te wasiwi waihu'u âna, wa za wasiwi wē'õ za'ra ni. E âne wahi'rada Mozési ma tô dama roti, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina. Mare di. Āne te te dama roti õ di. — Āne Nicodemosi te tâma rowasu'u za'ra, tisiré parisezu norĩ ma.

⁵² Taha wa, te duré asa tâma nharĩ za'ra:

— E a zama Darireza hawi we aimorĩ wa, te âne wama ĩwaihu'u za'ra. Darireza hawi te te 're da'azatorĩ mono õ di, te te dama 're ĩsadowa wasu'u za'ra mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ĩmreme ui'ééré hã robaba di, âma. Ma'âpé söré na za, âma ĩrob'ui'ééré õ na waihu'u da. — Āne te tâma nharĩ za'ra, Nicodemosi-hi ma. ⁵³ Taha pari, tinhorõwa u te te ropé da, ma oto wairé.

Pi'õ hã aibã aimawi ré nomro wa, Zezusihi u da te dasiwi ĩsaprõnizé wasu'u

8 Tawamhã Zezusihi me, wa ai'aba'ré ni, êtē 'rãihã u, Oriwera u. ² Awēmhã mararé, wa apã ai'aba'ré ni 'ri za'ētē u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. Wasihutu wamhã, 'ri 'wawi wa'ra u, wa asisi ni. Tamomo da'ahã na ma tô Zezusihi u ubumro ni. Tawamhã ma tô nhamra, te te dama rowahutu da, Zezusi hã. ³ Te te dama rowahutu ré, ma tô we ĩtēme aihutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa norĩ hã, parisezu norĩ me. Pi'õ hã te we ĩtēme siwi saprõ. Mro ré nherē, aibã aimawi ré nomro ré, da te 'madâ'â wa, te we ĩtēme siwi saprõni za'ra, niha ĩsimiroti hã te te âma waihu'u za'ra da. Tawamhã dawa'wa u ma tô siwi 'mazé pi'õ hã, Zezusihi nho're sab da. ⁴ Tawamhã Zezusi te siwi 'mahã, âne:

— Rowahutu'wa, ã hã pi'õ hã mro ré nherē, aibã aimawi ré nomro ré, ma tô dasiwi 'madâ'â ni. Taha wa, wa we atēme wasiwi saprõni ni, asimiroti hã wa te âma waihu'u za'ra da. ⁵ Damro ré nherē, aibã aimawi ré 're danhimi'wara mono wa, êtē na da te dasiwi 're simroi mono da, ma tô te te dama 're a'ru, wahi'rada Mozési hã. A hã bété, e niha asimiroti hã pi'õni âma hã. — Āne te siwi âma sadanha.

⁶ Mozésihi nhimiroti zarina te te dama 'rui õ wa, te te siwi wē'õ za'ra da, ma tô âne siwi âma sadanha. Tane nherē, Zezusi hã asa te te âma sada'âbã za'ra õ di. Ti'a zô ma tô aiwē'ë, tinhiptõmo na te te ui'ééré da. ⁷ ĩmreme zô, te te nasi 'mahãrã za'ra wamhã, ma tô apã wahudu. Āne te tâma nharĩ za'ra:

— Ni'wa hã wasété âna 're morĩ wamhã, te za simrimi 'rata, êtē na.

⁸ Tawamhã ma tô duré aiwē'ë, ti'a zô te te ui'ééré da.

⁹ Tawamhã ĩmreme te te wapari za'ra wamhã, dawana ĩhãiba prédub 'rata, uimrehēne ma tô watobro. ĩsa'u si te nasi wairé, misi si siwi ĩsaprõni'wa hã ĩmreme te te sina wapari za'ra wa, sisép te. Zezusi hã siwaprosi te oto za. Pi'õ si te dawa'wa za, Zezusihi nho're.

¹⁰ Tawamhã Zezusi hã ma tô apã wahudu. Pi'õ si-waprosi sa wa, te oto sadanha:

— E mahāta aiwasu'u'wa norī hā. E 'mazab ō di, te te dama ai'ru za'ra da, da te dasiwi aiwīrī da, aiwasédé hā te te ai'āma īsa'ra za'ra norī hā.

¹¹ Taha wa, te pi'ō hā asa tāma tinha:

— Maze di. Ni'wa hā sab ō di, te te dama īru da, da te dasiwi īwīrī da.

Taha wa, Zezusi te duré asa tāma tinha:

— Tane tō. Wa hā te duré dama ai'ru ō di za, da te dasiwi aiwīrī da. Mo oto aimorī. Aiwasédé hā 'manharī na sahu ō di za. — Āne te pi'ōi ma tinha.

Zezusi hā dama rob'uiwē'wa na dama īsiwasu'uzé wasu'u

¹² Tawamhā Zezusi te duré dama tinha, āne:

— Wa hā dama rob'uiwē'wa na wa īsiwasu'u. Īn-himiroti zarina 're danomro mono wamhā, dawasété na 're danomro mono ō di za, robra na. Rowa'a na si te za ī'āma 're danomro u'āsi, rowē na si.

¹³ Tawamhā parisezu norī hā te asa tāma nharī za'ra:

— Asiwaprosi wama asiwasu'u wamhā, tō sena wama asiwasu'u ō di.

¹⁴ Taha wa, te Zezusi hā asa duré tāma nharī za'ra:

— Tane nherē, īsiwaprosi aima īsiwasu'u za'ra wa'aba nherē, tō sena, wa aima īsiwasu'u za'ra wa'wa. Nima hawi we īmorīzé hā waihu'u za'ra wa'aba ō di. Īwétési, wa tō īsina waihu'u. Nimomo īmorīzé hā duré waihu'u za'ra wa'aba ō di. Īwétési wa tō īsina waihu'u siro. Taha wa, tō sena te īsina waihu'u pese wa, te za īmreme na 're īzaze za'ra wa'aba mo. ¹⁵ Danhimirosa'rata zarina si, te 're īdawaihu'u za'ra wa'aba mo, dawē na dawasété na zama. Tanei ō di, wa hā. ¹⁶ Tō sena, wa za te 're da'awaihu'u, dawē na dawasété na zama. Īsiwaprosi te 're da'awaihu'u mono ō di za. We īzatōrī'wai me, wa za wa te 're da'awaihu'u, dawē na dawasété na zama.

¹⁷ Duréihā ma tō Mozési hā āne na te te dama 're roti, 'Re īhâimana u'āsi mono zadawa para: "Ni'wa hā siwaprosi te te 're da'awasu'u mono wamhā, 're saze za'ra wa'aba mono ō di za, īsimirowasu'u na. Siwaprosi wamhā, mreime wapure di. Maparane wapsi, 're īne wē hā āma 're sisaze zahuré mono wamhā, te za īsimirowasu'u zahuré na 're īsaze za'ra wa'aba mo. Sahuré wamhā, mreime pire zahuré di." Āne Mozésihi nhimiroti na rob'ui'éré hā. ¹⁸ Wa hā wa īsiwasu'u. We īzatōrī'wa hā te duré īwasu'u, Īmama hā. Taha wa, īsiwaprosi īsiwasu'u ō wa, te za wamreme hā tō sena na 're īsaze za'ra wa'aba mo.

¹⁹ Tawamhā parisezu norī hā te asa tāma nharī za'ra, āne:

— E mahāta tawamhā, aimama.

Taha wa, ma tō duré Zezusi hā asa tāma nharī za'ra:

— Īmama te aima wasu'u za'ra wa'aba nherē, asiwi īwaihu'u za'ra wa'aba ō di. Īmama zama, asiwi waihu'u za'ra wa'aba ō di. Tō sena īwaihu'u za'ra wa'aba 'wa'āhā, Īmama zama te aré īwaihu'u za'ra wa'wa.

²⁰ Āne te tāma rowasu'u za'ra, 'Re īhâimana u'āsi mono āma 're īdawata za'ra mono zéb āma, 'ri 'wawi wa'ra 're, te te dama rowahutu ré. Rob'ui'prazé, da te 're īsême mono zéb 'rata sab ré, te āne tāma rowasu'u

za'ra. Taha wa, te te siwi āri ze za'ra nherē, te te siwi āri ō di, dama īpire norī hā. E marī wa. Zahadu bādā hā īwa waptā'ā ō wa, te te sima āma īrotizé hā, 'Re īhâimana u'āsi mono hā.

"E 'wa hā a hā," Āne Zezusi da te dasiwi īsadanharī za'ra zé wasu'u

²¹ Tawamhā Zezusi hā te duré tāma nharī za'ra, parisezu norī ma:

— Aihawi wa za īmorī za'ra wa'wa. Tawamhā aiwasété ré, te za 're atâ'ā za'ra wa'aba mo, 'Re īhâimana u'āsi mono hā aiwasédé hā te te aima 're pari za'ra wa'aba mono āna. Aiwasété ré, 're atâ'ā za'ra wa'aba mono wamhā, nimomo īmorī wamhā, īzarina āma 're anomro waihu'u aba mono ō di za. — Āne te Zezusi tāma rowasu'u za'ra.

²² Taha wa, ma tō āne sima rowasu'u za'ra:

— Ō hā ma tō wama nharī za'ra, nimomo morī wamhā, īsarina 're wanomro waihu'u mono ō di za. E 'rāwi siwīrī da bâ, te āne wama nharī za'ra. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

²³ Tawamhā ma tō Zezusi hā duré tāma nharī za'ra:

— A norī wa'wa hā ti'ai āma si te 're anomro aba mo. Wa hā hâiwa hawi, wa wei mo. A norī wa'wa hā ti'ai āma a'uwē te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tanei ō di, wa hā. ²⁴ A norī wa'wa hā aiwasété ré, te za 're atâ'ā za'ra wa'aba mo. Āne wa tō aima rowasu'u za'ra wa'wa aré. Tawamhā wa hā aima īsiwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 're īhâimana mono na 're īzaze za'ra wa'aba mono ō wamhā, te za tō aiwasété ré 're atâ'ā za'ra wa'aba mo. — Āne Zezusi ma tō tāma waihu'u za'ra.

²⁵ Tawamhā ma tō siwi sadanha:

— E 'wa hā bété, a hā.

Tawamhā ma duré āma sada'ābâ za'ra asa:

— Rowahutu na te dama āma 're īsāna'rata mono hawi, wa tō aima 're īsiwasu'u za'ra wa'wa, 're īhâimana mono zém na hā. ²⁶ Zahadu uburé marī hā te aima waihu'u za'ra wa'aba ō di, 're anomro wasété aba mono zém na hā. We īzatōrī'wa hā tō sena ma tō te te īma 're da'awaihu'u. Taha wa, duré wa hā te te īma 're īda'awaihu'u mono zéb zarina si, wa za te dama 're awaihu'u, īsine. — Āne ma tō Zezusi hā tāma rowasu'u za'ra.

²⁷ We tizatōrī'wa hā te te tāma wasu'u za'ra wamhā, Timama te wasu'u, 'Re īhâimana u'āsi mono hā. Sō'awi te te tāma rowasu'u za'ra ō wamhā, īmreme tāma pibu prā za'ra di, dama īpire norī ma. ²⁸ Taha wa, te Zezusi hā duré tāma nharī za'ra, āne:

— Wa hā dasiré īpodo hā niwapsi te za asiwi īzasōmri za'ra wa'wa, hâiwi īza'o da. Tawapsi te za īwaihu'u za'ra wa'wa, aima 're īsiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're īhâimana mono zém na hā. Te za duré īwaihu'u za'ra wa'wa, īsi'uihā na te dama 're īrowasu'u mono ō na hā, Īmama te te īma īwaihu'uzéb zarina si, te dama 're īrowasu'u mono na hā. ²⁹ We īzatōrī'wa hā te te īma 're īroti mono zéb zarina si, wa tō te tāma āma 're uwaimrami u'āsi. Taha wa, ī'rata te 're sāmra u'āsi. Te

te 're ĩrēme mono õ di. — Āne Zezusi ma tō tãma siwasu'u za'ra.

³⁰ Tawamhã ĩmreme hã da te wapari za'ra wamhã, ma tō da'ahã na Danho'reptui'wa na saze za'ra ni.

Īsazei uptabi 'wa, za 're ĩdanomro mono zé wasu'u

³¹ Tawamhã Zezusi te tãma nharĩ za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma hã:

— Īmreme 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono wamhã, ĩzazei uptabi 'wa, te za 're anomro aba mo.

³² Tawamhã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Ta hã tō sena uptabi. Taha zarina te za asõ'reptuzé hã asina 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, wada'uri ãna si'uihã na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ne, rowé na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto. — Āne Zezusi te tãma rowasu'u za'ra.

³³ Tawamhã te duré asa tãma nharĩ za'ra, Zezusihi ma:

— Wa norĩ hã Abra'ãhã nhihudu, wa 're wanomro. Niwa dama romhuri'wa da, danhimi'uiupra na 're wahâimana za'ra mono õ di. E niha wa za tawamhã wanho'reptuzé hã wasina wa te 're waihu'u za'ra.

³⁴ Tawamhã Zezusi asa te duré tãma nharĩ za'ra:

— Tō sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Dawasété na 're danomro u'âsi mono wamhã, dawasédé, da te 're sahâri waihu'u za'ra mono õ di za, danhimi'uiupra norĩ hã titede'wai hawi 're ĩwairébé waihu'u mono õ ne. ³⁵ Apito ma, romhuri'wa norĩ hã, apito 'ra me, aiwab õ di. Apito 'ra, te za timama nhorõwa ãma 're sãmra u'âsi, ĩ'ra wa. Tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ĩsõrõwa ãma 're si'ubumroi u'âsi mono õ di za. ³⁶ Wa hã wa aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono

'ra na. Aiwaseté hawi te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono wamhã, tō sena te za rowé na ĩ'ãma 're anomro aba mo. ³⁷ A norĩ wa'wa hã Abra'ãhã nhihudu te 're anomro aba mo. Āne na ĩma aiwaihu'u pese za'ra wa'aba di. Tane nheré, ĩsihudu nheré, ma tō asiwi ĩwé'õ za'ra wa'wa, asiwi ĩwĩrĩ za'ra wa'aba da. E marĩ wa. ĩnhimiroti hã taré asiwi 're wé'õ za'ra wa'aba mono wa.

³⁸ Wa hã ĩmama, te te ĩma 're ĩwaihu'u mono zéb zarina si, wa tō aima te 're waihu'u za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã aimama te te 're ĩ'aiwada'uri za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te 're ĩmanharĩ za'ra wa'aba mo. — Āne Zezusi te tãma nharĩ za'ra.

³⁹ Tawamhã Zezusihi ma, te duré asa nharĩ za'ra, ãne:

— Wa norĩ hã, Abra'ãhã nhihudu.

Tawamhã asa te duré Zezusi hã tãma nharĩ za'ra:

— Abra'ãhã nhihudu uptabi 'wa'ãhã, te aré 're anomro wé wa'aba mo, ĩsine. ⁴⁰ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã tō sena uptabi. Taha si, wa tō te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, te te ĩma 're ĩawaihu'u mono zéb zarina. Tane nheré, ma tō ĩ'ãma asima ĩroti za'ra wa'wa, asiwi ĩwĩrĩ za'ra wa'aba da. Āne dama 're hâimana mono õ di, Abra'ã hã. A norĩ wa'wa hã aimama ne, te 're anomro aba mo. — Āne Zezusi te tãma nharĩ za'ra.

⁴¹ Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra:

— Misire Wamama hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Wa norĩ hã ĩ'ra uptabi, wa 're wahâimana za'ra.

⁴² Tawamhã Zezusi hã te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Tō sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Aimama za'ra wa'aba 'wa'ãhã, te aré asiwi 're ĩzawi pese za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. ĩhawi we ĩmorĩ wa, atēme za'ra wa'aba. ĩsi'uihã na we ĩmorĩ õ di. Ta hã ma tō we ĩzatõ. ⁴³ E niha aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ di, ĩnhimirowasu'u hã. Wé nheré, aima wapari ze za'ra wa'aba õ wa, aima pibu prã za'ra wa'aba di. ⁴⁴ Aimama za'ra wa'wa hã, Wa'uburé. A norĩ wa'wa hã ĩ'ra te 're anomro aba mo. Te te sima 're ĩwé mono zém na si, te asima 're ĩwé za'ra wa'aba mo, tãma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Ta hã dapoto na'rata hawi dapãrĩ'wa te 're mo. Sadawa nhipese u'âsi wa, tō sena te te dama 're rowasu'u mono õ di. Tizadawa nhipese na ma tō sãna'rata. Simirosa'rata wasété u'âsi wa, sadawa nhipese u'âsi di. Taha wa, ĩ'ra 're anomro aba mono wa, ĩnhimirowasu'u hã tō sena nheré, ãma 're ĩzaze za'ra wa'aba mono õ di. ⁴⁶ Tō sena na wa aima te 're wasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Tane nheré, ĩnhimirowasu'u na 're ĩzaze za'ra wa'aba mono õ di. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwé norĩ si te za te te 're wapari pese za'ra, ĩsimiroti hã. A norĩ wa'wa hã ĩsib'a'uwé 're anomro aba mono õ di. Taha wa, ĩsimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono õ di. — Āne Zezusi ma tō tãma waihu'u za'ra.

Zezusihi wasu'u, Abra'ãhã wasu'u me

⁴⁸ Tawamhã dama ĩpire norĩ hã ma tō asa tãma nharĩ za'ra:

— A hã, samaritanu. Wa'uburé ré, 're aimorĩ wa, te asimiza'rese ãna ãne na hã wama ĩrowasu'u. Tō sena, wa tō nasi ãne na aima nharĩ za'ra ni. — Āne te taré tãma nharĩ za'ra, Zezusihi ma.

⁴⁹ Tawamhã Zezusi asa te tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Wa'uburé ré, 're ĩmorĩ õ di. Wa hã ĩmreme wazép sina, wa ĩmama hã te aima 're wasu'u wé za'ra wa'wa. Tazahã a norĩ wa'wa hã asiséb ãna te ãne ĩma ĩnharĩ wasété za'ra wa'wa. ⁵⁰ ĩ'ãma 're dawata za'ra mono zõ, ĩsina 're ĩnhimnhasi mono õ di, wa hã. Misire ma tō te te sima 're da'awé, ĩ'ãma 're dawata za'ra mono da. Tō ĩ'uwaibaba te te ĩ'ãma sima 're ĩda'awé mono zé hã. ⁵¹ Tō sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. ĩnhimiroti hã da te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, 're dadâ'â za'ra mono ãna te za 're dahâimana u'âsi za'ra. — Āne te tãma rowasu'u za'ra.

⁵² Sõ'awi te te tãma rowasu'u za'ra õ wa, ĩmreme hã tãma pibu prã za'ra di. Taha wa, asa te duré Zezusihi ma nharĩ za'ra:

— Wa'uburé ré, 're aimorĩ na, wama aiwaihu'u pese za'ra di oto. Wahi'rada Abra'ã hã ma tō dârã. Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ zama ma duré tidâ'ã za'ra. Tane nheré, ma tō ĩnha, da te 're asaze za'ra mono wamhã, 're dadâ'â za'ra mono ãna, 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono na hã. ⁵³ E Abra'ãhã nhipai u aipire bâ, te ãne wama ĩnharĩ za'ra. Ma tō

dârâ, ta hã. 'Re ðhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norí zama ma tô duré 're dâ'â za'ra. E 'wa hã bété, a hã. Ma'âpé asina asimirosa'rata na wama waihu'u za'ra na, wa te aiwaihu'u za'ra da.

⁵⁴ Tawamhã Zezusi te duré asa tâma nharí za'ra:

— Wa hã, ðpire na ðsina 're ðwata mono õ di. ðpire na ðsina 're ðwata mono 'wa'âhã, aré dama ðwapure di. ðmama si te ðpire na te te dama 're ðwasu'u. Ta hã Asib'apito na te 're ðsisi za'ra wa'aba mo, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã. ⁵⁵ Tane nherê, Asib'apito na 're sisi za'ra wa'aba mono nherê, waihu'u za'ra wa'aba õ di. Taha wa, te taré Asib'apito na 're ðsisi za'ra wa'aba mo. Wa hã wa tô waihu'u, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã. Aima sô 're ðnhimrami za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, aré ðzadawa nhipse di wa hã, asine za'ra wa'aba. Tô sena wa tô waihu'u, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã. ðsimiroti hã wa tô duré te 're 'madâ'â pese. ⁵⁶ Aihí'rata 'wa, Abra'ã hã ma tô ðwaihu'u siro, we datême ðmorízém na hã ti'ai u. Taha wa, Abra'ãhã ma, rowê di. Te 're to. — Æne Zezusi te tâma rowasu'u za'ra.

⁵⁷ Tawamhã te asa tâma nharí za'ra, dama ðpire norí hã:

— E niha ma tô Abra'ã hã ðwaihu, duréi pese dawi dâ'â nherê. Te aré Æne wama ðwasu'u za'ra, ai'âma wahub ahâ uptabi 'wa'âhã. Zahadu a hã, ai'âma wahub ahâ õ di. ⁵⁰ Na zahadu ai'âma wahub õ di. — Æne te Zezusihi ma, nharí za'ra.

⁵⁸ Taha wa, Zezusi te duré asa tâma nharí za'ra:

— Tô sena, wa aima ðsiwasu'u za'ra wa'wa. Abra'ã hã poto õ ré, wa 're ðhâimana u'âsi. — Æne Zezusi ma tô tâma siwasu'u za'ra, dama ðpire norí ma.

⁵⁹ Tawamhã te te sadawa 'ru za'ra wa, ma Æne hã sada waibu za'ra, te te siwi Æma wírí da. Tane nherê, te te siwi wírí õ di, rob u watobro da, tiwi si'wahi za'ra wa, 'ri 'wawi wa'ra hawi.

Zezusi hã aibâ ðpotozém hawi ðtob'a te te ðpesezé wasu'u

9 Tawamhã morí ré, ma tô aibâ hã tisã Zezusi hã, ðwaptã'ázém hawi ðtob'a hã. ² ðsiré, wa te wasiwi sãmri za'ra wa, wa tô Æne wasiwi sadanharí ni:

— E marí wa, ma tob'a na waptãrã. E tiwasédé te te 'manharí wa, ma tob'a na waptãrã. E ðmama norí hã timro me tiwasédé te te 'manharí zahuré wa, ma ðra hã tob'a na waptãrã.

³ Taha wa, te Zezusi hã asa wama nharí za'ra:

— Mare di. Tiwasédé te te 'manharí õ di. ðmama norí zama, tiwasédé te te 'manharí zahuré õ di. Rowê na 're morí wa za, ma tob'a na podo, ðwaihu'u pese na da te waihu'u za'ra da, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã. ⁴ Ta hã ma tô we ðzatõ, dapawaptom na te tâma 're romhuri mono da. Rowa'a ré, te za da te 're romhuri za'ra. 'Re mara mono wa, da te 're romhuri waihu'u za'ra mono õ di. Tane rowê ré, wa za wa te tâma 're romhuri za'ra. ⁵ Tawamhã ti'ai Æma 're ðnhamra mono ré, dama rob'ui-wê'wa ne, wa hã dama rowê nhomri'wa, wa 're ðhâimana. — Æne te wama siwasu'u.

⁶ Tawamhã Zezusi hã ma tô tizadaipro hã oto time ti'ai u, ti'a te te Æma wai'o da, te te Æma tomhã u'ré da. Tawamhã tinhiptõmo na ma tô sada a'â. Te te Æma tomhã u'réi pari wamhã, te tâma tinha:

— Mo oto aimorí pu'u u, asitõmo upsõ da, Siro'é na pu'u nhisi u. — Æne te satõ. Siro'é na pu'u nhisi hã dazatõrí, te wasu'u.

Taha wa, te mo, sitõmo upsõ da. Sitõmo upsõi wamhã, tõmo wê di oto aibâ hã. Tawamhã te wei mo apã. ⁸ Tawamhã da te 'madâ'â za'ra wamhã, te dasima rowasu'u za'ra ni, Æne:

— E õ hã rob'uiprazém na te te 're da'awari mono da, 're ðsãmra mono. — Æne te dasima rowasu'u za'ra ni, ðsõrõwa 'rata 're ðdahâimana za'ra mono norí hã. Tob'a ré, te te siwi 're ðmadâ'â za'ra mono norí me, te Æne sima rowasu'u za'ra.

⁹ Tawamhã ni'wam norí hã te sima rowasu'u za'ra:

— Tô õ hã, tob'a na aré 're ðsãmra mono.

Ni'wam norí hã te duré sima rowasu'u za'ra:

— Mare di. Ta hã õ di. Taré ðtob'a ne, õ hã.

Tawamhã te te sina dawapari wamhã, te oto dama sina wasu'u, tito pese'wa hã:

— Wa hã ðtob'a di aré tõ.

¹⁰ Tawamhã te sadanharí za'ra:

— E niha ma tô atõmo wê.

¹¹ Taha wa, te asa tâma siwasu'u za'ra:

— Aibâ hã ma tô tizadaipro na waza ti'a hã, te te Æma ðtomhã u'ré da, Zezusi na ðsisi hã. Pu'u u ðmorí da, te ðma rob'ru, ðsitõmo upsõ da. Taha wa, wa tô mo. ðsitõmo upsõi wamhã, ðtõmo wê di oto. — Æne te aibâ hã sina dama wasu'u.

¹² Tawamhã ma tô sô sadanharí za'ra:

— E mahãta tawamhã, Zezusi hã.

Tawamhã te asa tâma rowasu'u za'ra:

— Me. Wa hã te waihu'u õ di. — Æne te asa tâma rowasu'u za'ra, aibâ hã.

Parisezu norí hã aibâ ðtob'a, Zezusi te te ðpe, te te siwi ðsadanharízé wasu'u

¹³ Tawamhã parisezu norí u te siwi saprõ, aré tob'a na 're ðsãmra mono hã. ¹⁴ Romhuri zahârizém na te ðtême siwi saprõ, Zezusi hã tizadaipro na ti'a te te ðwazarizém na, duré te te ðto pesezém na, sabadu na. ¹⁵ Tawamhã te te ðtême siwi Æwisi za'ra wamhã, te siwi sadanha, parisezu norí hã, niha te te ðto pesezéb zõ. Tawamhã asa te tâma siwasu'u za'ra:

— Tizadaipro na ti'a hã te te ðwai'o na, ma tô ðtõmo u'ré. Taha pari, wa tô ðsitõmo upsõ. Æhãna hã wa oto rob'madâ'â wê.

¹⁶ Tawamhã ni'wam norí si, te Zezusihi ma nharí za'ra, parisezu norí hã:

— Õ hã sabadu na te te pese nherê, te te 'madâ'â pese õ di, romhuri zahârizém na roti hã. 'Re ðhâimana u'âsi mono hã we te te satõrí õ di. We te te satõrí 'wa'âhã, te aré te te 're 'madâ'â pese, ðsimiroti hã. — Æne te Zezusihi ma nharí za'ra.

Tawamhã ðhãiba amo norí hã te rowasu'u za'ra duré:

— 'Re morí wasété 'wa'âhã, aré waihu'u pese ò di, marí dama ĩmanharí waihu'u'ò hã te te dama 'manharí da hã. — Āne Zezusihi āma ma tō tasisada 'rāmi za'ra ni. ¹⁷ Taha wa, te duré siwi sadanha, parisezu norí hã:

— Ō hã te te ato pese nherë, e niha asimirosa'rada hã āma hã.

Tawamhã ma tō duré asa tãma nharí za'ra:

— Ō hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're mo. — Āne te tãma rowasu'u za'ra.

¹⁸ Tōmo wë u'âsi, 're morí newamhã, te te ĩto pe-sezém na ma tō wawã za'ra, dama ĩpire norí hã. Taha wa, ma tō aibã mama zô tihârã za'ra, te te āma sadanharí za'ra da. Īna zô zama te tihârã za'ra. ¹⁹ Tawamhã ĩtème simasisi zahuré wamhã, te āma siwi sadanharí za'ra:

— E ò hã ai'ra. Ma tō dama ĩwasu'u wa'wa, tob'a na ĩwaptã'ã na. E niha ma āhãna titōmo wë, tob'a nherë. Rob'madã'ã wë di oto.

Tawamhã ĩmama te asa tãma nharí za'ra:

— Ta hã tō wa'ra, te 're mo. Tob'a na ma tō waptã'ã. Āne na wama waihu'u pese di. Niha oto te te ĩrob'madã'ã wë na wa te waihu'u ò di. Duré ĩto pese'wa hã wa te waihu'u ò di. A norí wa'wa hã te za ĩ'ra hã asiwi ĩsadanharí 'wa, ĩto pese'wa zô te te aima wasu'u za'ra wa'aba da. Ma tō tiprédu oto. Si'uihã na te za aima siwasu'u za'ra wa'wa.

²² Āne ĩmama te tãma nharí za'ra, dama ĩpire norí mreme pipa te. Āne ma tō sima āma roti za'ra aré: "Ni'wam norí hã Zezusi, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩpisutu na te te saze za'ra wamhã, wa za wa te tiwi 're rosawi za'ra, rowahutuzéb u dame 're sisisi tō mono da." Āne na ma tō te te sima 're roti za'ra. ²³ Taha wa, te te tãma wasu'u za'ra ò di, ti'ra to pese'wa hã. ĩ'ra si te te siwi sadanharí za'ra da, ĩ'ra hã oto prédu wa, te ti'ra si tãma 'ru za'ra.

²⁴ Tawamhã parisezu norí hã te sô tihârã za'ra, te te ĩto pese zô, apã ĩtème sébré za'ra da. ĩtème sébré za'ra wamhã, te tãma nharí za'ra:

— Zezusi hã 're morí wasété di. Āne wama waihu'u pese za'ra di. Ma'ápé 'Re ĩhãimana u'âsi mono āma si aiwata, taha si te te ato pese wa.

²⁵ Tawamhã ma tō asa tãma nharí za'ra:

— Āté tō sena 're morí wasété di, Zezusi hã. Āté 're morí wë di. Wa hã te waihu'u ò di. ĩtōmo wë zép si, wa tō ĩsina waihu'u. ĩtob'a u'âsi, wa aré 're ĩnhamra. Āhãna ĩtōmo wë di oto. — Āne te tãma siwasu'u za'ra, parisezu norí ma.

²⁶ Tawamhã asa te te ĩto pese ma, te nharí za'ra:

— E niha ma tō ato pese.

²⁷ Taha wa, te aibã hã asa duré tãma nharí za'ra:

— Wa tō aima rowasu'u za'ra wa'wa aré. Tane nherë, āma ĩwapari ze za'ra wa'aba ò di. E marí da, wa za bété aima ĩsiwasu'u na sahu za'ra wa'wa. E Zezusi hã saze za'ra wa'aba da bâ, wa za ĩsiwasu'u na aima sahu za'ra wa'wa. — Āne te tãma nharí za'ra.

²⁸ Tawamhã te te sadawa 'ru za'ra wa, te asa tãma nharí za'ra:

— A hã ĩsazei'wa, te 're aimo. Wa norí hã Mozésihi zazei'wa, wa 're wanomro. ²⁹ 'Re ĩhãimana u'âsi mono, ma tō Mozésihi ma pisutu, ĩsada'wa para datème 're morí da. Āne wama waihu'u pese za'ra di, wa norí hã. Ō hã bété, Zezusi hã e ma hawi te wei mo. Wa norí hã āne na hã wa te waihu'u za'ra ò di.

³⁰ Tawamhã te duré asa tãma nharí za'ra:

— E niha bété, Zezusi te te ĩto pese nherë, waihu'u za'ra wa'aba ò di, we ĩsatõr'i'wa hã. ³¹ Ni'wa hã 're morí wasété wamhã, ĩmreme te te 're wapari mono ò di za, te te tãma āma 're a'u'waimrami mono da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Ni'wa hã ĩsimiroti te te 're 'madã'ã pese mono wamhã, te za ĩmreme hã te te 're wapari u'âsi, te te tãma āma 're u'waimrami u'âsi mono da. Āne wama waihu'u pese za'ra di, wa norí hã.

³² Ropoto na'rata hawi 're datob'a za'ra mono wa, ni'wa hã te te 're da'ato pese mono ò di. ĩwasu'u hã robaba di aré. ³³ Ō hã aibã hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono hawi wei morí ò 'wa'âhã, aré ĩto pese ò di. Tãma waihu'u ò di aré. — Āne te tãma nharí za'ra.

³⁴ Tawamhã parisezu norí, te asa tãma nharí za'ra:

— Aiwasété ré, ma tō ana dub're asa'ë. Taha wa, ma tō atob'a na aipo. E niha te bété wama ĩrowasu'u za'ra, aiwasété nherë. Mo oto aimorí. Rowahutuzéb u dame 're azasi mono ò di za oto. — Āne Zezusi te te ĩto pese ma, te nharí za'ra, parisezu norí hã.

Sõ'awib ò nherë, Zezusi hã datob'a na tizazei'õ'wa norí āma ĩsimiré'ézé wasu'u

³⁵ Tawamhã te te ĩto pese wi, te te tiwi ĩrosawi za'ra zé hã ma tō wapa, Zezusi hã. Taha wa, te sô rob'madã, tinhimito pese zô. Te te sãmri wamhã, te tãma tinha:

— E dasiré ĩpodo hã, ma tō ĩsaze.

³⁶ Tawamhã asa te Zezusihi ma tinha:

— E 'wa hã dasiré ĩpodo. Ma'ápé ĩma wasu'u na, te waihu'u da, duré te saze da.

³⁷ Tawamhã Zezusi asa te duré tãma tinha:

— Wa hã dasiré ĩpodo, ĩ'madã hã wa aima ĩsiwasu'u.

³⁸ Tawamhã ma tō aibã hã Zezusihi ma tinha:

— Apito, wa za oto asaze.

Taha wa, hi'rãtitõ ma tō tãma nhamra, Zezusihi āma wata da.

³⁹ Tawamhã Zezusi te dama tinha:

— Ti'ai u, wa we datème mo, te da'āma 're arowairébé mono da. E marí da. Tip'ë 're, tob'a na 're ĩsiwaihu'u za'ra mono norí hã tob'a āna oto 're nomro mono da, duré tip'ë 're, tob'a ò na taré 're ĩsi'madã'ã za'ra mono norí hã tob'a u'âsi 're nomro mono da. — Āne Zezusi ma tō dama rowasu'u.

⁴⁰ Tawamhã parisezu norí ĩ'rata ĩsimasa, te tãma nharí za'ra:

— Wa norí hã bété. E wap'ë 're, watob'a na wa 're wanomro. E wa norí hã te ĩwawasu'u za'ra.

⁴¹ Tawamhã Zezusi asa te tãma nharí za'ra:

— Aip'ë 're, atob'a na 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, te te 're aiwë'õ za'ra wa'aba mono ò di aré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Tawamhã aip'ë 're, atob'a ò na 'rãwi 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mono wa,

te za te te 're aiwě'ō za'ra wa'wa. — Āne Zezusi ma tō tãma rowasu'u za'ra, parizezu norĩ ma.

**Pone'ërebâ 'madâ'â'wa na, Zezusi hã te te sina
ĩsimiré'ézé wasu'u**

10 Tawamhã Zezusi te duré pone'ërebâ tede'wai wasu'u hã dama wasu'u. Āne te dama wasu'u: — Tō sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, pone'ërebâ tede'wai wasu'u na. Pone'ërebâ hã wa'ra 're, 're simi'wara mono wamhã, ĩsimisaihuri hã 'ridawa u, sô 're sisisi mono õ di. Wa'ra na si te za sô 're sarõtõ za'ra. ² Ītede'wa si te za 'ridawa u sô 're ne, 're zasi mono da, wa'ra 're. ³ Ta hã 'ridawa u, sô 're simasisi mono wamhã, te za te te tãma 're 'ridawa, 'ridawa 'madâ'â'wa hã. Sô 're simasisi mono wamhã, ĩmreme te za waihu'u za'ra, pone'ërebâ hã. Īsisi mono bâ, te za sitême sô 're hârâ, rob u te te 're sani za'ra mono da. ⁴ Tinhimizama hã rob u te te 're simroi mono wamhã, ĩsõwa te za 're ne. Titede'wai mreme te te waihu'u pese za'ra wa, te za ĩsarina 're nomro, ĩsimizama hã. ⁵ Pone'ërebâ tede'wai upana nherě, e te za dazarina 're nomro. Mare di. 'Re nomro mono õ di za, dazarina. Te za tiwi 're sisa're, ĩmreme te te 're waihu'u za'ra mono õ wa. — Āne Zezusi, ma tō dama rowasu'u, pone'ërebâ tede'wai wasu'u na. ⁶ Tane nherě, marĩ te te ĩwasu'u hã da te waihu'u za'ra õ di.

Zezusi hã 'ridawa na te te sina ĩsimiré'ézé wasu'u

⁷ Tawamhã Zezusi te duré dama tinha: — Tō sena wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã wa 'ridawa na ĩsina simiré'é, pone'ërebâ 'mazasizém na wa'ra u. ⁸ Pone'ërebâ hã, titede'wai upana norĩ mreme hã te te 're wapari za'ra mono õ di za, ĩsipsaihuri norĩ mreme hã, danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ mreme hã. Tane 'Re ĩhãimana u'âsi mono zazei uptabi 'wa norĩ hã te te 're wapari za'ra mono õ di za, aimawi te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono norĩ mreme hã, ĩwana datême 're ĩnomro mono norĩ mreme hã. ⁹ Wa hã, 'ridawa na wa tō ĩsina simiré'é, ĩsiwaprosi Danho'reptui'wai wa. 'Ridawa na te za wa'ra u 're sisisi, pone'ërebâ hã. 'Re sisisi mono wamhã, tãma 're rowě za'ra mono di za. Tane, da te 're ĩzaze za'ra mono wamhã, dama 're rowě za'ra mono di za, wa hã te 're da'anho'reptui u'âsi mono wa. Wa'ra hawi, te za pone'ërebâ hã tisa zô 're wairébé. Īsa zô, tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono õ nherě, tãma 're rowě za'ra mono di za. Tane ĩzazei'wa norĩ wi, ĩwě zô tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono õ di za. ¹⁰ E marĩ da, te ĩsimisaihuri norĩ hã wa'ra u 're sisisi. Pone'ërebâ zô te 're nomro, te te dawi 're waibui mono wa, te te dawi 're simroi mono da. Tanei õ di, wa hã. Wa hã wa tō we datême mo, robzei u'âsi ĩãma 're danomro mono da, duré 're dadâ'â za'ra mono ãna, 're dasi'ubumroi u'âsi mono da, hãiwa ãma.

**Zezusi hã pone'ërebâ tede'wa na te te sina ĩsimiré'ézé
wasu'u**

¹¹ — Wa hã pone'ërebâ tede'wa na, wa ĩsina simiré'é, tinhimizama te te 're ĩ'azawi pese mono na. E marĩ wa. ĩsisawi ãna, ĩzazei'wa norĩ zada, ĩdâ'â wa za, te 're anho'reptui mono da. ¹² Tite wa, te te 're azawi pese, tinhimizama hã, pone'ërebâ tede'wa hã. Tãma ĩromhuri'wa hã tite õ wa, te te 're azawi pese mono õ di. Taré rob'uiprazéb zô si, te te 're romhuri. Robzahi hã we sô morĩ wamhã, te za tiwi wara. Pone'ërebâ, te za rême za'ra. Taha wa, te za 'mai'â, robzahi hã. Te te 'mai'âri wamhã, te za ãma ropé. ¹³ E marĩ wa, te za tiwi wara, romhuri'wa hã. Ītede'wai õ wa, te za tiwi wara, te te 're azawi pese mono õ wa. ¹⁴ Wa hã pone'ërebâ tede'wa, ĩsimizawi pese na, wa tō ĩsina simiré'é, ĩzazei'wa norĩ te 're azawi pese mono wa. ĩmama hã ma tō ĩwaihu'u, ti'ra na. Wa hã wa duré õ hã waihu'u, ĩmama na. Tane duré ĩzazei'wa norĩ hã wa tō te 're awaihu'u u'âsi, ĩnhib'a'uwě na. ĩzazei'wa norĩ hã ma tō duré ĩwaihu'u za'ra, tinhib'apito na. Ta norĩ zada, wa za ĩsisawi ãna dârâ, te 're anho'reptui mono da. ¹⁶ Ni'wam norĩ hã te duré 're nomro, ĩnhib'a'uwě 're hãimana za'ra mono da hã. Ta norĩ ãma, wa za pone'ërebâ na simiré'é za'ra, ĩnhimiwa'ra 're, 're ĩsi'ubumroi mono õ na hã. Ta norĩ zama wa za ĩsitême ubumro. Tawamhã te za ĩmreme hã te te 're wapari pese za'ra. Pone'ërebâ norĩ hã maparane danhimi'ubumro hã siré oto 're ĩsi'ubumroi mono ne, te za simisutu ĩnhib'a'uwě 're nomro, misi ĩmadâ'â'wa, tãma 're ĩhãimana za'ra mono wa za.

¹⁷ — Taha wa, ĩmama te te 're ĩzawi pese, ĩsisawi ãna, sada ĩdâ'â za'ra wa za, apâ ĩhãiwa'utu pari, 're ĩmorĩ u'âsi da. ¹⁸ Dasi'uihã na da te dasiwi ĩwĩrĩ da hã mare di. ĩsi'uihã na, wa za dârâ, dazada. Wa za duré hãiwa'udu, ĩsi'uihã na. Āne wa za 'manha, ĩmama te te ĩma ĩpisutuzéb zarina. — Āne Zezusi te dama siwasu'u.

¹⁹ Tawamhã ĩmreme, te te wapari za'ra wamhã, ma tō ni'wam norĩ hã dama rowasu'u za'ra, ãne:

— Wa'uburé ré, 're morĩ wa, te ãne simiza'rese ãna wama siwasu'u. E marĩ da, te za bété ĩmreme hã ĩwapari za'ra wa'wa.

Tawamhã ni'wam norĩ hã te dama rowasu'u za'ra:

— Mare di. Wa'uburé ré, 're morĩ 'wa'ãhã, aré mreme wě õ di. Mreme wě di, õ hã. E wa'uburé, ma tō pawapto, ĩtob'a te te ĩto pese da hã. Mare di. Ta hã waihu'u õ di. — Āne Zezusi hã ãma ma tō tasisada'rãmi za'ra ni.

Zudezu norĩ hã, Zezusi te te siwi ĩwě'ō za'ra zé wasu'u

²² Tawamhã wasiré zudezu norĩ hã daro mono bâ ma tō duré si'rã'õtõ, Zeruzarě ãma, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma dawata za'ra da. E marĩ wa. Apâ 'ri za'ëne hã te te tãma pisutu za'ra wě te, ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da hã ma tō tasi'rã'õtõ ni, bådâ dama ĩpire na, ãma dasipo're pu'u za'ra da, rowa'u'u wahã, 're sa'wari mono ré. Tawamhã Zezusi me, wa ai'aba're ni, 'ri za'ëtě u. 'Ri 'wawi wa'ra wa'wai baba, wa 're

wanomro, Apito Saromahā nhib'uriti na uriti nhisi wa'wai baba. ²⁴ Tamomo ma tō itēme si'rā'ōtō, dama ipire norī hā, Zezusihi u. Tawamhā te tāma nharī za'ra:

— E niwa te za wama asiwasu'u za'ra. Wama asiwasu'u za'ra zéb zō, wanhimipari wa'a za'ra di. A hā, tō sena Danho'reptui'wa da, 'Re ihāimana u'āsi mono te te aipisutu wamhā, ma'āpé sō'awi wama asiwasu'u za'ra na, wa te aiwaihu'u za'ra da. — Āne te Zezusihi ma nharī za'ra.

²⁵ Tawamhā Zezusi hā te asa tāma nharī za'ra:

— Wa tō aima īsiwasu'u pari za'ra wa'wa. Tane nherē, īmreme na 're īzaze za'ra wa'aba mono ō di. Īmama zadawa para, wa tō marī dama īmanharī waihu'u'ō hā te dama 're ab'manharī wē, da te 're īwaihu'u za'ra mono da. ²⁶ Tane nherē, asina 're īumnhasi za'ra wa'aba mono ō di, īnhib'a'uwē 're anomro aba mono ō wa. ²⁷ Īnhib'a'uwē si te za īmreme hā te te 're wapari pese za'ra. Pone'ērebā tede'wa, tinhimizama hā te te 're īwaihu'u mono ne, wa tō īnhib'a'uwē norī hā waihu'u za'ra. Ta norī si te za īnhimiroti hā te te 're 'madā'ā pese za'ra. ²⁸ Ta norī ma, wa za pisutu za'ra, 're dā'ā za'ra mono āna, 're hāimana u'āsi za'ra mono da, hāiwa āma 'Re ihāimana u'āsi mono 'rata. Ni'wa hā te te īwi 're waibui mono ō di za, īzazei'wa norī hā. ²⁹ Īmama, ma tō īma pisutu za'ra, īnhib'a'uwē si 're nomro mono da. Ta hā danhipai u, uburé dama pire di, Īmama hā. Uburé marī ma, pire di, hāiwa āma ti'ai āma zama. Taha wa, ni'wa hā te te tiwi 're waibui waihu'u mono ō di za. ³⁰ Wa norī hā aiwa waihu'u pese di, Īmama me. — Āne Zezusi te tāma siwasu'u za'ra, dama ipire norī ma.

³¹ Tawamhā ta norī hā ma duré ēne hā sada waibu, te te āma siwi wīrī da. ³² Taha wa, te Zezusi hā duré tāma nharī za'ra:

— Wa hā Īmama te te īma ipisutuzéb zarina, wa tō marī dama īmanharī waihu'u'ō na te 're da'apawaptob u'āsi. E ma hā īnhimipawaptobzé hā aima wē za'ra wa'aba ō wa, te za asiwi īwīrī 'wa, ētē na. Ma'āpé, īma waihu'u za'ra wa'aba.

³³ Tawamhā asa te tāma nharī za'ra:

— 'Re da'apawapto mono wa, wa te wasiwi aiwīrī ō di za. Aimreme wasété wa, wa za wasiwi aiwīrī ni. Ti'ai āma aipoto nherē, 'Re ihāimana u'āsi mono me, aiwa aiwaihu'u pese aba na asiwasu'u wa, wa za wasiwi aiwīrī ni, aimreme wasété wa.

³⁴ Tawamhā Zezusi asa te tāma nharī za'ra:

— E īra na īsiwasu'u wa, ma tō īmreme hā asiwi īwē'ō za'ra wa'wa. Duréihā 'Re ihāimana u'āsi mono, ma tō tinhimiroti hā te te dama 're awaihu'u, da te dasima āma 're roti za'ra mono da. Ti'ra na ma tō roti'wa norī hā te te 're sisi za'ra. Āne ma tō ībaihā na āma rob'ui'ééré, īsada wa wasu'u'wa hā. Tō sena, īmreme ui'ééré hā. Roti'wa norī hā, ti'ra na te te 're sisi za'ra mono wamhā, e wa hā īmreme wē'ōre di, īra na īsiwasu'u wamhā, ti'ai u we te te īzatōrī nherē, 'Re ihāimana u'āsi mono hā. ³⁷ Īmama hā tiwaihu'u pese na, te te 're da'apawapto. Īzama, wa tō īsine te 're da'apawapto. Taha wa, te za īra na īwaihu'u za'ra wa'wa. Īsine, te 're

da'apawapto mono ō wamhā, īra na 're īzaze za'ra wa'aba mono ō di za. Īra na wa tō aima 're īsiwasu'u za'ra wa'wa aré. Tane nherē, īmreme na 're īzaze za'ra wa'aba mono ō di. Taha wa, Īmama hā tiwaihu'u pese na te te 're īda'apawapto mono ne, te 're da'apawapto mono nherē, te za īra na 're īzaze za'ra wa'aba mono. Tawamhā te za īwaihu'u za'ra wa'wa, īāma 're ihāimana mono na, Īmama hā. Te za duré īwaihu'u za'ra wa'wa, Īmama āma 're ihāimana mono na. — Āne Zezusi te tāma siwasu'u za'ra.

³⁹ Tawamhā ma tō duré sima wē za'ra, te te siwi āri da, dama ipire norī hā. Tane nherē, tiwi simani za'ra wa, te te siwi āri za'ra ō di.

⁴⁰ Tawamhā apā ma tō mo, Zodā pa u Zezusi hā. Īsiré, wa ai'aba'ré ni. Tawamhā wasihutu wi, wa saprī za'ra ni, zara u. Zuwā Batita hā ā dawabzuri te te dama 're īab'manharī 'rata mono zéb u, wa saprī za'ra ni. Tame te a'ā nhamra, Zezusi hā. ⁴¹ Tame sāmra ré, te da'ahā na nasi itēme aihutu ni. Nasi itēme dasihutu wamhā, āne te dasima rowasu'u za'ra ni:

— Zuwā Batita hā, īmreme na da te 're saze za'ra mono da, marī dama īmanharī waihu'u'ō hā te te dama 're ab'manharī mono ō di. Tane nherē, tō sena ma tō Zezusi hā te te dama 're wasu'u. — Āne te dasima rowasu'u za'ra ni.

⁴² Taha wa, tame wasi'ubumroi ré, ma tō da'ahā na Zezusi hā saze za'ra ni, Danho'reptui'wa na.

Razaru īdā'āzé wasu'u

11 Tawamhā aibā hā te 're hāimana, Razaru na īsisi hā. Betānha na 'ri wa'ōtō nhisi āma te 're sāmra. Tame te duré īhidiba norī hā 're simasisi zahuré Mariza norī hā, Mataha me. Mariza hā niwapsi te za Zezusihi para u'ré, wedewa'u zadaze na, tāma rowē da. Taha parip si te za para u'ō, tizéré na.

Tawamhā ma tō tihāzé, Razaru hā. Hāzé wa, ma tō īhidiba norī hā da'mazatō, Zezusihi zō da'maimorī da, īhitébré hā te te tāma 'maiwasu'u da. Itēme wisi wamhā, āne te Zezusihi ma sadawa wasu'u:

— Apito, aibā 're īsawi pese mono hā ma tō tihāzé.

⁴ Tawamhā Zezusi hā te te wapari wamhā, te tinha:

— Tane tō. Dā'ā u'āsi nomro ō di za. Taha wa, te za 'Re ihāimana u'āsi mono āma 're dawata za'ra, waihu'u pese wa. Īāma zama te za duré 're dawata za'ra. Wa hā īra wa, te za duré īāma 're dawata za'ra. — Āne te Zezusi hā tinha.

⁵ Mata norī hā Zezusihi ma, sawi pese za'ra di, Razaru norī hā. ⁶ Tane nherē, īwasu'u te te wapari wamhā, awa'awi itēme morī ō di. Maparane ma tō āma timara, tame sāmra ré. ⁷ Taha pari, te oto wazatōrī za'ra, apā wa te wasiwi saprōni da, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u. Īsiré 're wanomro mono wa, te wazatōrī za'ra.

⁸ Taha wa, wa tō asa tāma nharī za'ra ni:

— Rowahutu'wa, e niha te za apā aimo. Nimosi dama ipire norī hā te aré siwi aiwī, ētē na.

⁹ Tawamhā āne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hā:

— Bâtâ pusizém hawimhã bâdâ sébrézéb u hã rowa'a di. Tawamhã, ni'wa hã rowa'a na morĩ wamhã, simei õ di za. E marĩ wa. Rowa'a na hã rob'madâ'â pibuzé pese wa. ¹⁰ Robra na morĩ wamhã, te za aime. — Âne sô'awib õ nherê, te wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono, ma tô tâma pisutu, 're ãmorízé hã a'â 're morĩ da. Taha wa, te sina hâtâ'â ãna 're mo.

¹¹ Tawamhã Zezusi te duré wama nharĩ za'ra, ãne:

— Wasiwadi te nhono, Razaru hã. Wa za ãtême mo, te utu da.

¹² Tawamhã wa tô duré asa tâma nharĩ za'ra ni:

— E marĩ da, te za ãtême aimo. Séptâ'â wa, te oto tin-hotõ wê. — Âne wa tô tâma nharĩ za'ra ni.

¹³ Zezusihi si ma tô ãdâ'â uptabi na waihu'u. ãsõtõ na te te wama wasu'u za'ra wamhã, ãdâ'âzé te wasu'u. Taré sõtõ newa, wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, ãdâ'âzé hã. ¹⁴ Wa te waihu'u za'ra õ wa, sô'awi te oto wama rowasu'u za'ra:

— Razaru hã ma tô dârâ. ¹⁵ Hâzé ré ãrâta ãnhamra õ nherê, ãma rowê di. E marĩ wa. Romhâimanazéb zari-na, ãwaihu'u pese na ãzaze za'ra wa'aba wa za, ãma rowê di. Oto ãtême wasi'aba'rêi wa'aba. — Âne te waza-tõrĩ za'ra, Zezusi hã.

¹⁶ Taha wa, Tome hã ãsi'ubza na da te 're ãsisi za'ra mono hã te wama nharĩ za'ra, ãne:

— Oto ãme wasi'aba'rêi wa'aba, ãsu da te wa'uprosi da nherê. — Âne te tinha, Tome Didimo hã. Didimo na ãsisi hã dasi'ubza, te wasu'u.

Tawamhã wa tô ãtême wasiwi saprõni ni, Betãnha na 'ri nhisi u.

Zezusi hã apâ dahãwa'utu'wa na ãsiwasu'uzé wasu'u

¹⁷ Tawamhã Betanha u wasihutu wamhã, ma tô ni'wa hã Zezusihi ma rowasu'u, ãne:

— Razaru hã ma tô dârâ. Ma tô dasiwi sêrê ni. Ma-parane si'uiwa na ma tô ãma timara oto, da te dasiwi ãsêrêzém na hã. — Âne te tâma rowasu'u. Betãnha u hã romhuture wa, ma da'ahã na wawana aihutu ni, Zeruzarê hawimhã. Si'ubdatõ ti'ai pibuzé hã Betãnha u da hã. Mata norĩ hã da te pê'êtété zahuré da, ma ãtême aihutu ni, ãhitébré hã tiwi dâ'â zahuré wa. ²⁰ Tawamhã ni'wa hã ma tô Mata norĩ ma rowasu'u, ãne:

— Zezusi hã te we oto mo.

Taha wa, ma tô Mata hã awa'awi watobro rob u, Zezusi hã te te sina uzusi da. Marizaha si te ãsa'u nhamra, 'ri para. ²¹ Tawamhã Mata hã Zezusi te te sina uzusi wamhã, ãne ma tô tâma tinha:

— Wanhib'apito, wahitébré hã hâzé ré wa'rata asãm-ra 'wa'ãhã, wawi dâ'â õ di aré. ²² Dâ'â nherê, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, aimreme wamhã, te za aimã ãma uwaimra.

²³ Tawamhã Zezusi te asa tâma tinha:

— Tane tô. Dâ'â nherê, te za hãwa'udu, aihitébré 'wa hã.

²⁴ Mata te duré asa tâma tinha:

— Tane tô. Bâtâ ma tô sima pisutu 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, adã hã te te ãhãwa'utuzéb da hã. Tawapsi te za wahitébré hã dazu hãwa'utu.

²⁵ Tawamhã Zezusi te duré asa tâma tinha:

— Wa hã 're dadâ'â za'ra mono nherê, te 're da'ahãi-wa'utu mono pari, 're ãdanomro u'âsi mono zé te dama 're ãpissutu mono, wa 're mo. Ni'wam norĩ hã Dan-ho'reptui'wa na te te sina 're ãumnhasi za'ra mono wamhã, tâma 're rowê za'ra mono di za. 'Re dâ'â za'ra mono wamhã, dâ'â ãna te za 're hãimana u'âsi za'ra, hãiwa ãma. E tô sena ma ãmreme hã ãsaze.

²⁷ Tawamhã Mata asa te tâma tinha:

— ãhe. Tô sena, wa aimreme hã saze. A hã Dan-ho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te aip-isudu. A hã 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra. Wahi'rata norĩ hã asõ 're ãsimipari za'ra mono, a hã, ti'ai u we aimorĩ da hã. — Âne te Zezusihi ma tinha.

Zezusi ãsiwa'õzé wasu'u

²⁸ Tawamhã apâ te mo Mata hã, 'ri tême. Ti'awi pesere ma tô tinoi ma rowasu'u, Marizaha ma:

— Rowahutu'wa te we asõ hã, ãtême aimorĩ da.

²⁹ Taha wa, ma si'aba'rê na wahudu, Zezusihi u wei morĩ da, Mariza hã. Zahadu 'ri tême, wasihutu õ di. Mata te te ãwa'uzusizéb ãma, wa zahadu aimasam ni.

³¹ Tawamhã Mariza hã watobro wamhã, ma ãsarina wairé rob u, ãtême ãsihutu norĩ hã. Âne te sima ãma romnomri za'ra: "Ãté tihitébré 'ru u te mo, ãma wawa da." Tane nherê, tihitébré 'ru u morĩ õ di, Mariza hã. Zezusihi u te wei mo. Taha wa, ma tô we ãsarina ai'aba'rê ni.

³² Mariza hã we ãtême wisi wamhã, hi'rãtitõ ma ãpara nhamra, Zezusihi ma wapu wa. Tawamhã ãne te tâma tinha:

— Wanhib'apito, wahitébré hã hâzé ré, wa'rata asãm-ra 'wa'ãhã, aré wawi dâ'â õ di. — Âne te tâma tinha, wawa sina.

³³ Tawamhã Mariza hã pê'êzé te, siwa'õ wa, duré we ãsarina ãsihutu zama 'ry'ry wa, pê'êzé di, Zezusi hã. Pê'êzé ahã di. ³⁴ Âne ma tô sadanharĩ za'ra:

— E mame ma tô asiwi ãsêrê 'wa.

Tawamhã asa te tâma rowasu'u za'ra:

— We aimorĩ wasiré, sabu da.

³⁵ Tawamhã pê'êzé ahã wa, te aiwa'õ, Zezusi hã.

³⁶ Taha wa, te dasima nharĩ za'ra ni:

— Õ hã te te sawi pese uptabi di. Te te sawi pese uptabi wa, te sô tiwawa.

³⁷ Tawamhã da'umro na te tâma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Õ hã aibã ãtob'a, ma tô to pese. E niha bété hâzé ré te te pese õ di, dâ'â tõ da, Razaru hã. — Âne te tâma nharĩ za'ra ni.

Zezusi hã Razaru te te ãhãwa'utuzé wasu'u

³⁸ Tawamhã ãsiré, wa ai'aba'rê ni, ab're u. Sa'a zahãpã, ab're hã. Pê'êzé ahã di, Zezusi hã. Pê'êzé uptabi na te mo. Tawamhã, ab're u wasihutu wamhã, da te dasiwi ãma sitom haré, te êne hã za. Tõmo za'êté di, êne hã.

³⁹ Tawamhã ma tô Zezusi hã êne hã dama ti'ru, ãsito-bzé hã da te dasiwi sa'rê da.

Taha wa, ma tô Mata hã Zezusihi ma tinha:

— Wanhib'apito, da te dasiwi ĩsērēzēm na hã, ma-parane si'uiwa na ma tō āma timara. Taha wa, ma tō ti'ro. E 'ro nherē, te za ĩsitobzé hã dasiwi sa're ni.

⁴⁰ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tane nherē, te za dasiwi sa're ni. Āma ĩzazei wamhã, dama ĩwaihu'u'õ te za ĩmadã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩmanharĩzẽ hã. E ãne na hã te aima rowasu'u õ di. Wa tō aima rowasu'u.

⁴¹ Tawamhã ĩsitobzé ma tō dasiwi sa're ni. Tawamhã hãimo te oto rob'madã, Timama ma mreme da, Zezusi hã. Āne te tãma tinha:

— ĩmama, da'ãma aima 're ĩmreme mono wamhã, ĩmreme te ĩma ãma 're ĩ'a'uwaimrami u'ãsi mo. Āhãna te za durẽ ĩmreme hã ĩwapa. Taha wa, ĩma rowẽ di. Danho'a, wa ãne aima rowasu'u, aima ĩmreme ré, da te ĩwapari za'ra da. E marĩ da. Aibã ãma aima ĩmremezẽ hã ãma ĩma uwaimrami wamhã, a hã we ĩzatõrĩ'wa na dama 're ĩsiwasu'u mono zẽm na, da te 're ĩzaze za'ra mono da. — Āne te Timama ma tinha.

⁴³ Timama ma mreme pari, te oto Razaruhu zõ hã, mreme 'rãihã na:

— Razaru, ab're hawi we aiwatobro, rob u.

⁴⁴ Tawamhã sõ hãrã pari, ma watobro, dã'ã nherẽ, sib'rata ubu ré, durẽ para ubu ré, durẽ 'rã ubu ré. Taha wa, ma tō Zezusi hã dama ti'ru:

— ĩ'ubuzẽ hã asiwi wasihui wa'aba, 're morĩ da.

Taha wa, ma tō siwi wasihu, ĩ'ubuzẽ hã.

Zezusi, da te dasiwi wĩrĩ da, dama ĩpire norĩ te te ãma ĩrosa'rata za'ra zẽ wasu'u

Mateusi 26.1-5; Marcusi 14.1-2; Rucasi 22.1-2

⁴⁵ Tawamhã da'ahã na ma tō Zezusi hã saze za'ra ni, Marizaha u ĩsihutu norĩ hã. Razaru hã danho'a te te hãiwa'utu wa, ma saze za'ra ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono we te te ĩsatõrĩ na. ⁴⁶ Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ma tō apã ai'aba'rẽ, Zeruzarẽ u parisezu norĩ u, Razaru te te ĩhãiwa'utuzẽm na te te tãma rowasu'u za'ra da.

⁴⁷ Tawamhã ĩsimirowasu'u hã te te wapari za'ra wamhã, tisirẽ norĩ zõ te sitẽme tihãrã za'ra, dama ĩpire norĩ zõ. Taha wa, ma sitẽme si'rã'õtõ, sasedoti ĩpire norĩ hã, durẽ parisezu norĩ hã durẽ uburẽ zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zama. Sitẽme si'rã'õtõ wamhã, ãne te sima rowasu'u za'ra:

— E marĩ, wa te ĩmanharĩ za'ra da hã. Õ hã te marĩ hã dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ u'ãsi, tiwaihu'u pese na. ⁴⁸ Marĩ, wa te tãma 'manharĩ za'ra õ wamhã, aihĩni te za da te 're saze za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na Danho'reptui'wa da. Tawamhã romanu norĩ hã te za wei wazõ aihutu. 'Ri za'ẽne hã te za wawi sãmra za'ra. Te za durẽ wa'uprosi za'ra, uburẽ wasirẽ zudezu norĩ zu. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

⁴⁹ Ā wahum na hã te Caipasi hã 're hãimana, sasedoti ĩpire uptabi na hã. Tawamhã ta hã te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E marĩ da, rosa'rada hã waihu'u'õ ã di bẽtẽ. Aibã misire wa te wasiwi wĩrĩ wamhã, arẽ wama 're rowẽ za'ra mono di. Arẽ aihĩni wasi'utõrĩ õ di. — Āne ma tō

Caipasi hã tisirẽ norĩ ma waihu'u'õ za'ra, dama ĩpire norĩ ma hã.

⁵¹ Āne te te tãma rowasu'u za'ra wamhã, ã wahum na sasedoti ĩpire uptabi na 're ĩhãimana mono zẽb zarina, si'uihã nai õ nherẽ, te tãma rowaihu'u'õ sirõmo za'ra, Zezusi hã dazada ĩdã'ãzẽm na hã. ⁵² Zudezu norĩ zãda si, dã'ã õ di za, Zezusi hã. Daro mono bã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ti'ra da, uburẽ te te 're ĩapisutu mono norĩ zãda, te za dãrã, simisutu ĩ'ra si 're danomro mono da.

⁵³ Tawamhã Caipasihĩ nhimiroti hawi te sima ãma roti zahi u'ãsi za'ra oto, te te siwi wĩrĩ da, dama ĩpire norĩ hã. ⁵⁴ Taha wa, ĩrob ãma 're morĩ õ di oto, Zudeza na danhĩpti'a nho'õmo nhisi ãma, Zezusi hã. Darob amoi u te mo, Epra'ĩ na 'ri nho'õmo nhisi u. Ti'a 'rẽ u'ãsi 'rata, Epra'ĩ hã. Wa norĩ hã wa ĩsirẽ ai'aba'rẽ ni. Tame wa a'ã 're wasi'ubumro.

⁵⁵ Romhuture di oto, dato hã da te 're ĩmanharĩ za'ra mono zẽb u hã, Pascowa na dato nhisi hã. Taha wa, da'ahã na te Zeruzarẽ u 're danomro daro mono bã, zudezu norĩ hã. Dato hã sãna'rata õ rẽ, te za dawasẽtẽ na tasiwasu'u za'ra ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, dawẽ na datoi u danhisisi da. Taha da, ma tō Zeruzarẽ u aihutu ni, bãdã hã romhuture wa oto, datoi u hã.

⁵⁶ Dasihutu wamhã, Zezusihi zõ te tanhoprẽ ni. Āne te dasima rowasu'u za'ra ni:

— E datoi u te za wei mo, 're ĩdasi'rã'õtõ mono zẽb u hã. Ātẽ wei morĩ õ di za. — Āne 'ri za'ẽtẽ 'wawi wa'ra 're, dasimasab rẽ, te dasima ãma romnomri za'ra ni.

⁵⁷ E marĩ wa. Zezusihi ãma te dama roti za'ra arẽ, dama ĩpire norĩ hã:

— Ma'ãpẽ nimame ĩsãmra na 'mai'madã'ã aba wamhã, wei wama wasu'u za'ra wa'aba za, wa te waihu'u'õ za'ra da. — Āne ma tō dama ãma roti za'ra arẽ, sasedoti ĩpire norĩ hã, parisezu norĩ me. Te te siwi ãri da, ma tō ãne dama ãma roti za'ra.

Mariza hã Zezusi te te ĩpara upsõzẽ wasu'u

Mateusi 26.6-13; Marcusi 14.3-9

12 Romhuri misi da'ãma si'utõrĩ parip si, te za dato hã dasiwi 'manharĩ ni, Pascowa na dato nhisi hã. Tawamhã Zezusi hã te apã mo, Betãnha u. Wa norĩ hã wa ĩsirẽ ai'aba'rẽ ni. Tame Razaru hã te 're sãmra, ab're hawi Zezusi te te ĩhãiwa'udu hã. ² Tawamhã, wasihutu wamhã, ma tō wama api za'ra ni, wasa hã wa te huri da, Zezusi hã sawi te. Mata hã ma tō wasa hã te te wama sã. Razaru hã te wame tisa. ³ Tawamhã Mariza hã ma tō we ti'ã, wedewa'u ĩsadaze hã. Nadu na wedewa'u nhisi hã. Ta hã ĩwa'ãbã wawẽ. Zezusihi zõ te we ti'ã, te te ãma para u'rẽ wa, tãma rowẽ da. Tawamhã, te te ãma para u'rẽ pari wamhã, ma tō para u'õ, tizẽrẽ na. Sadazei pire wa, ma tō 'ri 're zadaze sina.

⁴ Tawamhã Zudasi Icarizoti hã tãma toi õ di, Marizaha ma. Zezusihi sirẽ 're ĩmorĩ Zudasi hã, Zezusi hã te te dama ĩhãiba nhomri da hã. Taha wa, te Marizaha ma tinha, Zudasi hã:

— E marĩ da bẽtẽ, te te dama wede õ di wedewa'u zadaze hã, rob'uiprazẽb zõ ĩsibrob'õ norĩ ma, ãma sipẽ da, ĩwa'ã hã. — Āne te Zudasi hã tãma tinha.

⁶ E marĩ wa. E ĩsibrob'õ norĩ hã te te pawaptob zeĩ wa. Mare di. Te te pawaptob ze za'ra wab õ di. Ta hã sipsai-huri di. Rob'ui'prazé hã te te wama 're ĩ'madâ'â mono hã, te pi'uriwi te te sima 're 'mazani.

⁷ Tawamhã Zezusi hã ma tã Zudasihĩ ma tinha:

— Tõ'ã. Tãma nharĩ tã. ĩdã'ã wapsi, da te dasiwi ĩnherê õ ré, te te ãma ĩhãiba u'ré da, te aré ĩzada tété. ĩsibrob'õ norĩ hã te ai'rata 're si'ubumroi u'ãsi 'wa. Nimahã aima wẽ za'ra wa'aba wamhã, te za 're ĩpawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mo. Tanei õ di, wa hã. Ai'rata 're ĩnhamra u'ãsi aba mono õ di za oto. Taha wa, ai'rata ĩnhamra aba ré, ĩma sõpru wa, ĩma rowẽ di. — ãne ma tã wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Sasedoti ĩpire norĩ hã, Razaru te te siwi wĩrĩ da, te te ãma ĩrosa'rata wasété za'ra zé wasu'u

⁹ Tawamhã ma tã dasima rowasu'u za'ra ni, ãne:

— Betãnha ãma te nhamra, Zezusi hã. — ãne te dasi-ma rowasu'u za'ra ni. Taha wa, da'ahã na ma tã we ĩtẽme ai'aba'ré ni, da te sabu za'ra da. Zezusihi u si, we dasi'aba'réi õ di. Razaruhu u zama te we ai'aba'ré ni, ab're hawi te te ĩhãiwa'utu u zama, da te sabu za'ra da.

¹⁰ Tawamhã Razaru hã da te sabu za'ra wamhã, da'ahã na ma tã Zezusi hã Danho'reptui'wa na saze za'ra ni. Ta norĩ ma, oto wapu za'ra di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ mreme hã, sasedoti ĩpire norĩ mreme hã. Taha wa, Zezusi, da te saze za'ra 'ru te, te sima ãma roti za'ra Razaruhu ãma, taha zama te te siwi wĩrĩ da.

Zezusi hã Zeruzarẽ u ĩwisizé wasu'u

Mateusi 21.1-11; Marcusi 11.1-11; Rucasi 19.28-40

¹² Tawamhã awẽ wa duré Zezusihi siré ai'aba'ré ni, Zeruzarẽ u. Zezusi hã Razaru ab're hawi te te hãi-wa'utu wamhã, ma tã ãma 'madã'ã za'ra ni aré. Tawamhã ãma ĩ'madã'ã wa norĩ hã ma tã dama rowasu'u za'ra aré, Zeruzarẽ ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma. Zeruzarẽ u dasi'rã'õtõ wamhã, daro mono bã ma tã Razaruhu wasu'u hã wapari za'ra ni, ĩdasi'rã'õtõ mono hã. Zezusihi wasu'u, ma duré wapari za'ra ni, Zeruzarẽ u ĩmorĩ na hã. Taha wa, te ĩtẽme ai'aba'ré ni, Zeruzarẽ u ĩdasi'rã'õtõ mono hã bãdãdi wa, da te uzusi za'ra da. Wa'asu te dasiré 'wasari ni, dama rowẽ wa, Zezusi da te ãma sawi za'ra da.

Tawamhã Zezusi hã da te uzusi za'ra wamhã, te dasi-ma 'mahãrã za'ra ni, ãne:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're wawata za'ra wa'aba mono. Õhõta Wanhib'apito, te we oto mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa para. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩwẽ si te te tãma 're pisutu u'ãsi mono da si, wa wasima wẽ za'ra ni, Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito ma hã. — ãne te dasima 'mahãrã za'ra ni.

Tawamhã wasi'aba'réi ré, ma tã awaru po'repore hã tisã Zezusi hã, ĩprédupté hã. Tawamhã ma tã ãma darõno, ãma morĩ da. ãne wamhã, ma tã sina uwaimra, ãma rob'ui'ééré hã. Duréihã ma tã ãma rob'ui'ééré siro, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u wa hã.

ãne ma tã ãma rob'ui'ééré, Zeruzarẽ ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma:

“Si'ã na 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ, aipahi za'ra wa'aba õ di za. Õhõta te we atẽme timorĩ za'ra wa'wa, Asib'apito za'ra wa'wa hã awaru po'repore na ĩpréduptém na.”

ãne duréihã ma tã ãma rob'ui'ééré, ĩbãihã na hã.

ãma rob'ui'ééré te te sina uwaimrami nherẽ, wama waihu'u pese za'ra õ di, ãma rob'ui'ééré hã. Zezusi hã ab're hawi hãiwa'utu wa, hãiwa u rowẽ uptabi u apã morĩ parip si, wa za ãma wasipo're pu'u za'ra ni, rob'ui'ééré na. Tawapsi wa za wasima rowasu'u za'ra ni, ãne: “Tõ sena ma tã sina uwaimra, ãma rob'ui'ééré hã. ãma dawata za'ra ré, ma tã datẽme mo, awaru po'repore na ĩpréduptém na.” ãne wa za wasima rowasu'u za'ra ni.

¹⁹ Tawamhã da'ahã na da te uzusi za'ra da, ĩtẽme dasi'aba'réi wamhã, ãne te sima rowasu'u za'ra, parisezu norĩ hã:

— Aihĩni te Zezusihi niwĩ 're danomro. Taré, wa nasi ãma wasima roti u'ãsi za'ra ni. — ãne te sima nharĩ za'ra, parisezu norĩ hã.

Deredu norĩ, Zezusi te te 'madã'ã za'ra da, Piripihĩ wi te te ĩwaptẽrẽ za'ra zé wasu'u

²⁰ Tawamhã deredu norĩ zama ma tã aihutu, Zeruzarẽ u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma dame wata za'ra da, zudezu'õ norĩ hã. ²¹ Tawamhã tame si'ubumroi ré, te ai'aba'ré, Piripihĩ u. Darireza hawimhã Piripihĩ hã. Besada na ĩsa'ru nhisi hã. Piripihĩ u sihutu wamhã, te tãma nharĩ za'ra:

— Wa wasima wẽ za'ra ni, wa te 'madã'ã za'ra da, Zezusi hã.

²² Taha wa, te Piripihĩ hã mo ãdéréhé u, te te tãma sadawa wasu'u za'ra da. Zezusihi u te sisaprõni zahuré, te te tãma sadawa wasu'u za'ra da. ²³ Tawamhã ĩmreme te te wapari wamhã, ãne te Zezusi hã tãma siwasu'u zahuré:

— Wa hã dasiré ĩpodo. Romhuture di oto bãdã hã, ĩ'ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u hã. ²⁴ Tõ sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, amnho potozé wasu'u na hã. E niha te za amnho hã ti'rã ahã. Ai'uréiwi nomro wamhã, poto õ di za. Ab're 're, 're rere'e mono wa, ĩtomhã, 're si'utõrĩ mono wapsi, te za 're poto za'ra. 'Re poto za'ra mono wapsi, 'rãĩ ahã di za. Misire nherẽ, poto wamhã, nhama wamhã, zãb ahã di za. — ãne Zezusi te sina simiré, sõ'awib õ nherẽ.

²⁵ Te duré tãma rowasu'u zahuré, ãne:

— Ni'wam norĩ hã tihãimanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ĩzarina 're nomro mono da, tihãimanazé te te sima 're sawi za'ra mono õ wapsi, tawapsi te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowẽ hã. ²⁶ Ni'wam norĩ hã te te ĩma 're romhuri za'ra mono da, te te sima 're ĩwẽ za'ra mono wamhã, 're ĩmorizém na si te za 're nomro, ĩzarina si. Tawamhã ĩrãta te za 're hãimana u'ãsi za'ra, hãiwa ãma. Te te ĩma 're romhuri pese za'ra mono wa, ĩma-

ma te za āma 're wata za'ra. Te za duré te te tāma 're wa'ābā za'ra, ĩsimiromhuri hā.

Zezusi hā za tidâ'āzém na ĩsiwasu'uzé wasu'u

²⁷ — Āhāna te ĩsina rosa'rata ahâ di. E ĩmama ma, wa za ĩsi'ru, te te dawí ĩnho'reptu da, ĩdâ'ā ō ré, te robzépata tō da. Mare di. Tāma ĩsi'rui ō di za, te te dawí ĩnho'reptu da. Dazada ĩdâ'ā da si, wa wei mo. ²⁸ ĩmama, ma'āpé we ĩpawapto na, ĩāma ĩrotizém na te ĩsina uwaimrami da, ai'āma 're dawata za'ra mono hā. — Āne te Timama ma mre. Tawamhā hāiwa hawi ma tō tāma tinha:

— Wa tō te 're aipawapto u'āsi, ĩāma 're dawata za'ra mono da. Wa za duré aipawapto, ĩāma 're dawata u'āsi za'ra mono da.

²⁹ Tawamhā ma tō sima rowasu'u za'ra, ĩrata ĩsimasa hā:

— Ōhōta te wei rārā, tā hā.

Tawamhā ni'wam norí hā te dama rowasu'u za'ra:

— Mare di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma romhuri'wa, te we tāma mre, hāiwa hawi.

³⁰ Taha wa, te Zezusi hā dama tinha:

— ĩ'udāna wei mre ō di. Ai'udāna wa'aba zama wapari za'ra wa'aba da, te we ĩma mre. ³¹ 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ma tō āma roti siro, dawasété na. Romhuture di oto bādā hā te te āma ĩrotizém na, te te āma ĩuwaimramizéb da hā. Romhutu na te za duré tinha Wa'uburé ma, dama sib'uwa wa, oto te te 're dawada'uri tō mono da. ³² Hāiwi ĩza'o da, da te dasiwi ĩza-sōmri wapsi, wa za ĩsitēme te 're da'a'ubumro, ĩnhib'a'uwé 're dahāimana za'ra mono da, daro mono bā. — Āne te Zezusi hā dama siwasu'u. ³³ E marí da. Wedepo'o nnonhi'rāmi na ĩdâ'āzém na da te waihu'u sirōmo za'ra da.

³⁴ Tawamhā te āne asa tāma nharí za'ra ni:

— Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisudu hā dâ'ā ō di za. Te za 're morí u'ā. Āne duréihā ma tō āma rob'ui'ére za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa norí hā. E niha tawamhā te ĩnha, hāiwi da te dasiwi ĩsasōmri na, ti'ai āma dasiré ĩpodo hā. E 'wa hā dasiré ĩpoto na ĩsisi hā. — Āne te Zezusi hā siwi sadanha.

³⁵ Tawamhā Zezusi hā sō'awib ō nheré, te rowa'a na siwasu'u, āne:

— Rowa'a hā te za syry na aima 're hāimana za'ra wa'wa oto. Tawamhā aima 're hāimana za'ra wa'aba mono ré, te za 're anomro aba mo, aiwi 're robra za'ra wa'aba mono ō ré hā. Robra na damorí wamhā, nimo-mo damorí da hā dama waihu'u ō di. ³⁶ Ai'rata 're ĩnhamra za'ra wa'aba mono ré, te za asina 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mo, ĩāma 're anomro wé uptabi aba mono da. — Āne Zezusi te dama roti.

Zudezu norí hā, Zezusi Danho'reptui'wa na te te 're ĩsazei ō za'ra mono zé wasu'u

Taha pari te danhiti mo, da te dasiwi 'madâ'ā tō da, Zezusi hā. ³⁷ Marí hā dama ĩmanharí waihu'u'ō hā ma

tō te te dama 're ab'manharí wé u'āsi, Zezusi hā, tiwaihu'u pese na. Tane nheré, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisutu na, da te saze za'ra ō di.

³⁸ Da te saze za'ra ō wamhā, ma dasina uwaimrami za'ra ni, Iza'izaha mre hā. Duréihā ma tō ta hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma dawasu'u, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa hā. Āne ma tō tāma dawasu'u:

“Wanhib'apito, wa te dama 're asadawa wasu'u za'ra mono wamhā, e ma tō ai'āma da te 're wazaze za'ra. Mare di. Ai'āma, da te 're wazaze za'ra mono ō di. Duré aiwaihu'u pese na 're da'apawapto mono wamhā, e ma tō aiwaihu'u pese na da te 're aiwaihu'u za'ra. Mare di. Da te 're aiwaihu'u za'ra mono ō di.”

Āne ma tō tāma dawasu'u Iza'iza hā, wawa sina. Āne ma timreme na rob'ui'ére.

³⁹ Tawamhā da te 're saze za'ra mono da, da te dasi-ma 're wé za'ra mono ō wa, da te 're sazei waihu'u za'ra mono ō di oto. Āne ma tō duré rowasu'u Iza'iza hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zazei'ō'wa norí āma:

“'Re ĩhāimana u'āsi mono, ma tō oto dama tinha, ĩsimiroti hā da te 're waihu'u za'ra mono āna oto 're danomro mono da, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono tō da, te te 're da'anho'reptui mono tō da.” Āne duréihā ma tō rowasu'u Iza'iza hā, wahi'rada hā. Zezusi, da te 're saze za'ra mono ō wamhā, ma tō oto dasina uwaimrami za'ra ni, Iza'izaha nhimrowasu'u zarina.

⁴¹ Duréihā Iza'iza hā sōtō 'rowi te te ĩrosawéré ne, ma tō Wanhib'apito 'madâ, Zezusi hā. ĩhāiba na hā rowa'a za'ētē di. Te te 'madâ'ā wa, te āne na rowasu'u siro.

⁴² Tawamhā da'ahā na Zezusi, da te saze za'ra ō nheré, ma tō ni'wam norí hā saze za'ra, dama ĩpire norí hā, ahā na. Tane nheré, te te saze za'ra nheré, ĩsazei'wa na sō'awi dama 're siwasu'u za'ra mono ō di, parisezu norí mre pipate. Zudezu norí te, rowahutuzéb u dame 're sisisi tō mono da, te te tiwi 're rosawi za'ra mono ō'umnhasite, te ari'iwí 're si'ubumroi u'āsi. ⁴³ Parisezu norí si te te 're wēsāmri za'ra mono da, ma tō te te sima 're wé za'ra. 'Re ĩhāimana u'āsi mono si te te 're wēsāmri za'ra mono da, te te sima 're wé za'ra mono ō di. Taha wa, te ari'iwí 're si'ubumroi u'āsi, 're siwasu'u za'ra mono āna, ĩsazei'wa na.

Timreme wé'ō'wa norí āma, Zezusi te te āma ĩrowasu'uzé

⁴⁴ Tawamhā Zezusi te da'ab'mahā:

— Ni'wam norí hā Danho'reptui'wa na te te sina 're ĩumnhasi za'ra mono wamhā, ĩzazei'wa si 're nomro mono ō di za. ĩ'u'ābā te za we ĩzatōr'í'wa zazei'wa 're nomro. ⁴⁵ Duré ni'wam norí hā te te ĩmadâ'ā za'ra wamhā, ĩ'u'ābā te za we ĩzatōr'í'wa zama 'madâ'ā za'ra. ⁴⁶ Wa hā wa tō we datēme mo, dama rob'uiwé'wa ne 're ĩmorí da. E marí da. Da te dasina 're ĩumnhasi za'ra mono wa, robra na ne, dawasété na oto 're danomro tō mono da. ⁴⁷ Áté ni'wam norí hā te za taré ĩmreme hā te te 're wapari za'ra. E tawamhā wa za ta norí hā awa'awi te 're ahā za'ra. Mare di. Awa'awi te 're dahā za'ra mono da, we ĩmorí ō di. Te 're da'anho'reptui

mono da si, wa wei mo. ⁴⁸ Ni'wam norí hã te te 're ĩwě'õ za'ra mono wamhã, duré ĩmreme te te 're wě'õ za'ra mono wamhã, zahadu wapsi te za oto siwaihu'u za'ra, tiwasété na. Ti'a ĩsi'utõrízéb ãma ĩmreme na po're pu'u za'ra wa, te za bātã na siwaihu'u za'ra, tiwasété na.

⁴⁹ — ĩmama hã ma tō ĩzazei'wa norí ma pisutu sirõmo za'ra, robzei u'ãsi ãma 're nomro mono da. Duré ĩrata 're hãimana u'ãsi za'ra mono da, hãiwa ãma 're dâ'ã za'ra mono tō da, ma tō tãma pisutu sirõmo za'ra. Æne si ma tō ĩmama hã ĩma waihu'u, te dama 're awaihu'u mono da. Wa hã ĩsi'uihã na ĩnhimirosa'rata si te dama 're awaihu'u mono õ di. We ĩzatõrĩ'wa, te te ĩma ĩwaihu'uzéb zarina si, wa tō te dama 're awaihu'u. — Æne te dama siwasu'u Zezusi hã.

Zezusi hã, tisiré 're ĩnomro mono norí te te ĩpara upsõ za'ra zé wasu'u

13 Awě te za oto dato hã dasiwi 'manharĩ za'ra ni, Pascowa na dato nhisi hã. Zezusi hã ma tō sina waihu'u, romhuture di oto apã ĩmorízé hã, Timama u. Õne u'ãsi te te 're wa'azawi pese Zezusi hã, ĩsiré 're wanomro mono wa.

² Tawamhã wasa, wa te huri da, wa tō asimro ni, barana. Wasa hã wa te huri õ ré, ma tō Zudasi Icarizoti hã rosa'rata, Zezusihi zô te te danhimroi mono da, te te dama hãiba nhomri da. Wa'uburé nhimirosa'rata hawim na, te ãne ãma rosa'rata. Simahã 'ra, Zudasi hã. ³ Zezusi hã ma tō ĩmama hã pisutu, dama pire da. Uburé marĩ ma, pire da, ma tō pisutu, ti'ai ãma hãiwa ãma zama. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hawi, ma tō wei mo. Apã te za oto ĩtēme mo. Æne ma tō sina waihu'u siro, Zezusi hã. ⁴ Tawamhã wasa hã wa te huri õ ré, ma tō Zezusi hã wahudu. Ti'uza, ma tō sani. Tisi'u'õzém na ma tō si'awasisi. ⁵ Tawamhã ã, ma tō sa'wa, piza'a 're nho'a wa, ĩsiré 're ĩwanomro mono norí hã te te ãma wa'apara upsõ da. Te te ĩwa'apara upsõ na ma tō sãna'rata, wa'ãma. Te te wa'apara upsõi pari, te za duré te te wa'apara u'õ, tisi'u'õzém na. ⁶ Sima Pedruhu 'rata te oto za. Tawamhã Pedru te tãma tinha:

— Wanhib'apito, e te za ĩpara upsõ. Mare di. ĩpara upsõi õ di za.

⁷ Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Te aipara upsõ za'ra wa'aba zé hã, marĩ te aima wasu'u za'ra wa'wa. Zahadu waihu'u õ di, a hã. Zahadu wapsi te za ĩwaihu.

⁸ Tawamhã Pedru te duré tãma tinha:

— ĩpara upsõi õ di za.

Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Te aipara upsõi õ wamhã, ĩnhib'a'uwě õ di za, a hã.

⁹ Tawamhã Sima Pedru te tãma tinha:

— Wanhib'apito, ĩpara si upsõi õ di za. ĩnhib'rata zama te za ĩ'upsõ, ĩrã zama.

¹⁰ Taha wa, ma tō Zezusi hã asa tãma tinha:

— Mare di. 'Re dasisõi mono wapsi, dahãiba hã wě di za. Dapara si 're uptob za'ra mono wa, te za apã da te 're upsõ za'ra. A norí wa'wa hã aiwě za'ra wa'aba di, ĩ-

ma. Misire ĩma ĩwě õ hã. — Æne te Zezusi hã wama rowasu'u za'ra.

¹¹ Aibã hã ma tō sina waihu'u siro, te te dama ĩhãiba nhomri'wa da hã. Taha wa, ma wama waihu'u za'ra, misire ĩwě'õ na hã.

¹² Tawamhã te te wapara upsõ za'ra pari, ma tō apã si'uza. Ti'a ma tō nhamra. Sãmra wapsi, te wama nharĩ za'ra:

— E marĩ te aima wasu'u za'ra wa'wa, te aipara upsõ za'ra wa'aba zé hã. E ma tō asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa.

¹³ A norí wa'wa hã rowahutu'wa na te 're ĩnhisi za'ra wa'aba mo. Asib'apito na zama te 're ĩnhisi za'ra wa'aba mo. Wa hã rowahutu'wa na 're ĩnhisi za'ra wa'aba mono wamhã, ĩma wě di. E marĩ wa. Wa hã rowahutu uptabi 'wai wa. Duré Asib'apito na 're ĩnhisi za'ra wa'aba mono wamhã, ĩma wě di. E marĩ wa. Wa hã, Asib'apito uptabi aba wa. Wa hã Asib'apito wa'aba nherě, aiwi ĩsisawi za'ra wa'aba õ di, te aipara upsõ za'ra wa'aba tō da. Duré rowahutu'wai uptabi 'wa nherě, aiwi ĩsisawi za'ra wa'aba õ di, te aipara upsõ za'ra wa'aba tō da. Taha wa, te za ĩsine ĩnhirã zarina 're asipara upsõ za'ra wa'aba mo, ĩnhirã zarina 're anomro aba mono da, ĩsine 're asisawi za'ra wa'aba mono ãna, 're asipawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mono da. ¹⁶ Ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Danhib'apito norĩ hã 're sisawi za'ra mono ãna, te te 're dapawaptob za'ra mono wamhã, tãma ĩromhuri'wa norĩ zama, te za ĩsine te te 're dapawaptob za'ra, 're sisawi za'ra mono ãna. Duré te te 're ĩsatõrĩ za'ra mono hã 're sisawi za'ra mono ãna, te te 're dapawaptob za'ra mono wamhã, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ zama te za ĩsine te te 're dapawaptob za'ra, 're sisawi za'ra mono ãna.

¹⁷ — Æne wa tō aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. ĩnhimiroti hã 're 'madã'ã pese za'ra wa'aba mono wamhã, aima 're rowě za'ra wa'aba mono õ nherě. Asimirosa'rata na, wa tō aiwaihu'u za'ra wa'wa. ĩsiré 're anomro aba mono da, te aipisutu za'ra wa'wa hã, misire ma tō ĩ'maiwě'õ wa'wa. Ta hã wa tō pisutu, ĩsiré 're morĩ da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreme u'íéré te te sina uwaimrami da. Æne ma tō wahi'rada hã tinha, aré: "Wasiré 're ĩwasai mono, ma tō ĩwě'õ." Æne ma tō duré ĩwě'õ'wa na rob'ui'ééré siro, poto õ ré, wahi'rada hã. Taha wa, te za oto sina uwaimrami su'u, ĩwě'õ'wa hã. ¹⁹ Taha õ ré, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, te te sina uwaimrami wapsi, te ĩsina ĩwaihu'uzém na, 're ĩzazei u'ãsi za'ra wa'aba mono da. ²⁰ ĩwapari pese za'ra wa'aba. Zahadu wapsi, wa za ĩzazei'wa norĩ hã datēme te 're satõrĩ za'ra, te te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra mono da. Tawamhã ĩmreme za'ra hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, da te dasiwi 're sawi pese za'ra mono wamhã, ta norĩ u'ãbã te za ĩzama da te dasiwi 're ĩzawi pese za'ra. Da te dasiwi 're ĩzawi pese za'ra mono wamhã, ĩ'u'ãbã te za duré we ĩzatõrĩ'wa da te dasiwi 're sawi pese. — Æne ma tō wama siwasu'u zara, Zezusi hã.

ZeZusi hã Zudasi te te ĩwasu'uzé wasu'u, za te te dama ĩhãiba nholmri'wa da hã

Mateusi 26.17-25; Marcusi 14.17-21; Rucasi 22.7-13, 21-23

²¹ Tawamhã pẽ'êzé uptabi di, ZeZusi hã. Taha wa, te duré wama siwasu'u za'ra, ãne:

— Tô sena, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Misire te za dama ĩ'maihãiba nholmri 'wa. — ãne te wama nharĩ za'ra.

²² Tawamhã aibã te te sina ĩwaih'uuzém na, wa te waihu'u za'ra õ wa, wa taré wasi'madã'ã za'ra ni. ²³ Wa hã, ZeZusi te te 're ĩzawi pese mono, wa ĩ'rata nhamra.

²⁴ Tawamhã Sima Pedru te ZeZusihi ãma ĩwada'u, te sadanharĩ da, sadawa 'rasi sina:

— Ma'ãpé sadanharĩ. E 'wa hã te za we te te sô danhimro, te te dama hãiba nholmri da.

²⁵ Tawamhã ĩ'rata ĩnhamra wa, wa oto sadanha, ZeZusi hã:

— Wanhib'apito, e 'wa hã te za we asô te te danhimro, te te dama aihãiba nholmri da hã. — ãne wa sadanha, ZeZusi hã.

²⁶ Taha wa, te ãne asa ĩma tinha:

— ĩ'u'ëtë wẽ'ë, wa za di'i, te tãma sômri da. Taha na te za ĩwaih'u, dama ĩhãiba nholmri'wa da hã.

Tawamhã ma tô di'i, te te tãma sômri da, Zudasih ma. Sima Icarizotih 'ra, Zudasi hã. ²⁷ Te te tãma sômri pari, ma oto Satanasih nhimiroti hã wapari pese Zudasi hã, ĩpẽ'ë 're oto sébré wa. Taha wa, te ZeZusi hã Zudasih ma tinha:

— Marĩ hã 'manharĩ su'u pé. — ãne te tãma tinha.

²⁸ E marĩ da, te ãne tãma roti. Wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di. ²⁹ Ni'wam norĩ hã te ãma rosa'rata za'ra, ãne: "Rob'uiprazé hã te te 're 'madã'ã mono wa, átë marĩ hã wasazéb da, te te wama uipra za'ra da, te ãne tãma roti." ĩhãiba amo norĩ hã te duré ãma rosa'rata za'ra: "Áté ĩsibrob'õ norĩ ma, syry na te te sômri mono da, te tãma roti." ãne, wa ĩmreme na wasima ãma romnhoré za'ra ni.

³⁰ Tawamhã te te 'rêne pari, rob u ma tô watobro Zudasi hã, robra u.

ZeZusihi nhimirotizép tém na rowasu'u

³¹ Tawamhã rob u watobro za'u si, te ãne wama siwasu'u za'ra, ZeZusi hã:

— Wa hã dasiré ĩpodo. Romhuture di oto bâdã hã ĩ'ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u hã. ĩ'ãma 're dawata za'ra mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma te za duré 're dawata za'ra, ĩsiré. ³² ĩsiré ãma 're dawata za'ra mono wamhã, te za duré ĩ'ãma tiwata, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Te za ĩ'ãma tiwata su'u. ³³ ĩno norĩ, syry na wa za oto ai'rata ĩnhamra 'wa. Ai'rata 're ĩnhamra u'ãsi aba mono da, te za asima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mo. Tane nherë, wa za mo. Nimomo ĩmorĩ wamhã, ãma ĩtême 're anomro waihu'u aba mono õ di za a'ã. ãne wa tô dama waihu'u aré. ³⁴ ĩnhimiroti tém na, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zéb da hã. Wa hã te 're asawi pese

za'ra wa'aba mono ne, te za 're asisawi pese za'ra wa'aba mo.

Pedru hã, ZeZusi za te te dawi ĩ'udázém na te te ĩpo're pu'uzé wasu'u

Mateusi 26.31-35; Marcusi 14.27-31; Rucasi 22.31-34

³⁵ Tawamhã Sima Pedru te sadanha:

— Wanhib'apito, e momo te za aimo.

Tawamhã ZeZusi asa te tãma tinha:

— Nimomo wa za mo. ãma ĩzarina, aimorĩ waihu'u õ di za a'ã. Zahadu wapsi te za ĩzarina ãma aimo.

³⁷ Tawamhã Sima Pedru te asa tãma tinha:

— E marĩ wa, ãhãna asarina ãma ĩmorĩ waihu'u õ di. Te asõ'reptu da, asada ĩdã'ã da hã ĩma wẽ di.

³⁸ Tawamhã ma tô ZeZusi hã asa duré tãma tinha:

— E tô sena asiwasu'uzé hã. Tô sena wa aima rowasu'u. ĩzadawa para õ nherë, si'a hãrã õ ré, te za si'ubdatõ dawi ĩ'udã, aima ĩza'rese õ na. — ãne ma tô ZeZusi hã tãma waihu'u siro, Pedruhu ma.

ZeZusi hã, Timama u bâdãdi na te te dama sina ĩsimiré'ézé wasu'u

14 Tawamhã ZeZusi te duré wama nharĩ za'ra, ãne: — ĩ'ãma aipẽ'êzé za'ra wa'aba õ di za. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, te za asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. ĩzama te za duré asina 're ĩ'umnhasi u'ãsi za'ra wa'aba mo, Danho'reptui'wa na. ² ĩmama nhorõwa ãma hã rob're za'ëtë di, 're ĩdasi'ubumroi mono zéb da hã. Tame 're ĩdasi'ubumroi mono zéb õ

'wa'ãhã, te aré aima rowasu'u za'ra wa'aba õ di. Wa za oto aiwi ĩmorĩ 'wa, 're asimroi wa'aba mono zéb da hã, te asõ pisutu za'ra wa'aba da. Te asõ pisutu za'ra wa'aba parip si, wa za wei mo apã, te ãma asimroi wa'aba mono da, 're ĩnhamra mono zéb u, tame ĩ'rata 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da. ⁴ Nimomo aiwi ĩmorĩ za'ra wa'aba zé hã ma tô ĩwaih'u'u za'ra wa'wa. Bãdãdi hã ma tô duré ĩwaih'u'u za'ra wa'wa. — ãne te wama rowasu'u za'ra.

⁵ Tawamhã Tome te tãma tinha, ãne:

— Wanhib'apito, nimomo wawi aimorĩzé hã wa te waihu'u za'ra õ di. E niha wa za tawamhã bâdãdi hã waihu'u za'ra ni, ãma 're ĩwanomro mono zéb da hã.

⁶ Tawamhã ZeZusi asa te tãma tinha:

— Wa hã bâdãdi na, wa ĩsina simiré'é. E marĩ wa. Da te 're ĩzaze za'ra mono wapsi, amo ĩzarina 're dasihutu mono wa za, ĩmama tême. Wa hã tô sena roti na'rata 'wa. Wa hã 're ĩdanomro u'ãsi mono zé, te dama 're ĩapisutu mono, wa 're mo. Taha wa, da te 're ĩzaze za'ra mono wapsi, te za amo 're dasihutu, ĩmama u ĩ'rata 're dasi'ubumroi u'ãsi mono da. ⁷ 'Re ĩwaih'u'u za'ra wa'aba mono õ di aré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra na. Taha wa, ĩmama na 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ di aré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Wa hã 're ĩwaih'u'u za'ra wa'aba mono 'wa'ãhã, te aré ĩmama hã 're ĩwaih'u'u za'ra wa'aba mo. Ma tô oto ĩ'ra na ĩwaih'u'u za'ra wa'wa. Taha wa, ma tô duré ĩmama hã ĩwaih'u'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ĩmama ma tô oto ĩ'madã'ã za'ra wa'wa.

⁸Tawamhã Piripi te duré tãma tinha:

— Wanhib'apito, ma'ãpé Aimama zô aihârâ, wa te 'madâ'â za'ra da. Wa te 'madâ'â za'ra wamhã, marĩ zô wawi 're rowaptâ'â za'ra mono di za, wama 're ĩrowë za'ra mono zéb da hã.

⁹Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Piripi, e zahadu ĩwaih'u u õ di, ai'rata 're ĩnhamra hã za'ra wa'aba mono nherë. Ni'wam norĩ hã te te 're ĩ'madâ'â za'ra mono wamhã, ĩ'u'âbâ te za ĩmama hã te te 're 'madâ'â za'ra. E niha te bété a hã ĩma ĩnha, ĩmama zô ĩhârâ da, 'madâ'â za'ra wa'aba da. ¹⁰Wa hã ĩmama ãma, wa 're ĩhâimana. Ô hã te duré ĩ'ãma 're hâimana, ĩmama hã. E te ĩsina aima ĩwasu'u za'ra wa'aba na, ãma ĩzazei õ di. ĩsi'uihã na te ĩsina aima wasu'u za'ra wa'aba õ di. ĩmama hã ĩ'ãma 're ĩhâimana mono hawi, te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zé hã. Āne ĩsimiromhuri hã. ¹¹ĩmama ãma, wa 're ĩhâimana. ĩ'ãma te duré 're hâimana, ĩmama hã. Te ĩsina aima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono na, te za ãma 're ĩzazei u'âsi za'ra wa'aba mo. Te ĩsina aima ĩwasu'u za'ra wa'aba na si, ãma 're ĩzazei waihu'u za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za ĩ'ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã te dama 're ĩ'ab'manharĩ wë mono na, taha zarina te ĩsina aima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono na, ãma 're ĩzaze za'ra wa'aba mono da. ¹²Tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Asina 're ĩumhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za ĩwaih'u u pese zarina 're ĩdapawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo. A norĩ wa'wa hã 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono zé hã, ĩnhimipawaptobzé ma, sa'ëtë di za. E marĩ wa. Wa hã ĩmama u za oto apâ ĩmorĩ wa. ¹³Taha wa, uburé marĩ hã te aima 're ĩwë za'ra wa'aba mono zéb uwaiba-ba si, te za tiwi 're rowaptëre za'ra wa'aba mo, ĩmama wi, ĩzadawa para. Tawamhã wa za te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa. ĩwi zama ĩzadawa para, ĩwi 're rowaptëre za'ra wa'aba mono wamhã, wa za te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa. E marĩ da. ĩmama ãma 're ai-wata za'ra wa'aba mono da, wa hã ĩ'ra te aima ãma 're a'uwaimrami aba mono wa za.

Zezusi hã tisiré norĩ ma, Timama pë'ëzani na te te tãma ĩropisutu za'ra zé wasu'u

¹⁵Tawamhã Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, ãne: — 'Re ĩzawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, ĩnhimiroti si te za 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo.

¹⁶Tawamhã ĩmama wi, wa za waptë, Tipë'ëzani hã te te aima sômri za'ra wa'aba da, ĩsine te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, ai'rata 're sãmra u'âsi za'ra wa'aba mono da. Tô sena na te za ĩnhimiroti hã te te aima 're waihu'u u'âsi za'ra wa'wa, ĩpë'ëzani hã. ĩzazei'õ'wa norĩ hã te te waihu'u za'ra õ di, ĩmama pë'ëzani hã. Taha wa, te te sima 're wë za'ra mono õ di, ĩ'rata 're sãmra u'âsi za'ra mono da. A norĩ wa'aba si ma tô ĩwaih'u u za'ra wa'wa, ĩpë'ëzani hã ai'rata 're sãmra aba mono wa. Zahadu wapsi te za aipë'ë 're, 're sãmra u'âsi za'ra wa'wa.

¹⁸ — Damama norĩ hã timro me 're dâ'â za'ra mono wa, waptëp si 're ĩdasi'ubumroi mono ne, asiwaprosi

're asimroi wa'aba mono õ di za. Wa hã wa za we apâ atëme ĩmorĩ 'wa. ¹⁹Syry na, wa za oto ai'rata ĩnhamra 'wa, ĩrëme ma. Taha ré hã te za duré a'â dasiwi ĩ'madâ'â ni. Taha parip si, da te dasiwi ĩzabu na sahu õ di za oto. A norĩ wa'aba si, te za duré ĩzabu za'ra wa'wa. ĩdâ'â nherë, ab're hawi ĩhâiwa'utu wa, wa za oto ĩdâ'â ãna 're morĩ u'â. Taha wa, te za duré a norĩ wa'wa hã atâ'â ãna 're asimroi u'âsi aba mo, hâiwa ãma. ²⁰Apâ we atëme ĩwisi za'ra wa'aba wapsi, te za ĩwaih'u u za'ra wa'wa, ĩmama ãma 're ĩhâimana mono na. ĩ'ãma 're ai-hâimana za'ra wa'aba mono na, te za asina 're ĩwaih'u u za'ra wa'aba mo. Wa hã ai'ãma wa'aba 're ĩhâimana mono na te za duré asina 're ĩwaih'u u za'ra wa'aba mo.

²¹ — Ni'wam norĩ hã ĩnhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, ta norĩ si ĩzawi pese 'wa, te za 're nomro. Te te 're ĩzawi pese za'ra mono wamhã, te za asa ĩmama hã te te 're sawi pese za'ra. Wa hã wa za duré te 're sawi pese za'ra, ĩzawi pese 'wa norĩ hã. Ta norĩ ma si, wa za 're ĩhâimana mono zém na tãma 're ĩsiwaih'u u za'ra. — Āne Zezusi te wama siwasu'u za'ra.

²²Tawamhã Zudasi te oto sadanha:

— E marĩ da, te za bété wa norĩ ma si 're asiwaih'u u mo. E marĩ wa, asazei'õ'wa norĩ ma, 're asiwaih'u u za'ra mono õ di bété. — Āne Zudasi te sadanha. Zudasi aimawi hã. Icarizoti õ di.

²³Tawamhã Zezusi asa te duré tãma tinha, ãne:

— Ni'wam norĩ hã te te 're ĩzawi pese za'ra mono wamhã, te za ĩnhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra. Tawamhã ĩmama, te za asa te te 're sawi pese za'ra. Wa norĩ hã wa za ĩtëme 're wasimasisi za'ra, ĩ'rata 're wahâimana u'âsi za'ra mono da. ²⁴Ni'wam norĩ hã te te 're ĩzawi pese za'ra mono õ wamhã, ĩnhimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono õ di za. Āne, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. ĩsi'uihã na ĩmreme na te aima rowasu'u za'ra wa'aba õ di. ĩmama mreme na si, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, we ĩza-tõrĩ'wai mreme na.

²⁵ — Ai'rata ĩnhamra aba ré, wa tô ãne aima rowasu'u za'ra wa'wa. ²⁶Zahadu wapsi ĩmama wi, te waptëre wa, te za Tipë'ëzani hã we atëme satõrĩ za'ra wa'wa, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã. Wë uptabi di ĩpë'ëzani hã. Ta hã te za uburé marĩ hã te te aima 're waihu'u u za'ra wa'wa. Uburé marĩ hã te aima 're ĩwaih'u u za'ra wa'aba mono zém na te za te te 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'wa.

²⁷ — Rowë na si 're anomro aba mono zéb si, wa za oto aima pisutu za'ra wa'wa, ĩ'ãma 're aipë'ëzé za'ra wa'aba mono tõ da, duré asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ãna, 're anomro aba mono da. Taré te aima pisutu za'ra wa'aba õ di. ĩzazei'õ'wa norĩ nhimipisutuzém nei õ di, ĩnhimipisutuzé hã. ²⁸Wa za oto aiwi ĩmorĩ 'wa. Niwapsi wa za duré we apâ atëme ĩmorĩ 'wa. Āne ma tô te ĩsina ĩrotizé hã ĩwapari za'ra wa'wa aré. ĩmama u wa za oto apâ mo, ĩma ĩpire u. 'Re ĩzawi pese za'ra wa'aba mono 'wa'ãhã, te aré 're ato za'ra wa'aba mo, ĩmama u za oto ĩmorĩ wa, wa hã. ²⁹Apâ ĩtëme ĩmorĩ õ ré, wa aima ĩsiwasu'u sirõmo za'ra wa'wa. E marĩ da. Te ĩsina ĩrotizé hã te ĩsina uwaimrami wapsi,

āma ĭzaze za'ra wa'aba da. ³⁰ Aima ĭmreme syry aba di za oto. E marĩ wa. ĭzazei'ō'wa norĩ wada'uri'wa, we ĭzō morĩ wa, Wa'uburé hã. Ta hã ĭma pire ō di. ĭma pire ō nherē, ĭtēme wasi'aba'rēi wa'aba, ĭmama te te ĭāma ĭrotizé hã te ĭsina uwaimrami da. Tawamhã te ĭsina uwaimrami wapsi, ĭmama te 're ĭsawi pese mono na te za da te 're ĭwaihu'u za'ra. — Āne Zezusi te wama siwasu'u za'ra.

Zezusi hã uwa 'ru uptabi na te te sina ĭsimiré'ézé wasu'u

15 Tawamhã Zezusi te duré wama siwasu'u za'ra, āne:

— Rob'ru na, wa za ĭsina simiré'é, uwa 'ru na. Uwa 'ru 'madâ'â'wai āma, wa za ĭmama āma simiré'é. ² Uwa 'ru panhipti sisa'ridi hã wē ō di, 're ĭrã za'ra mono ō hã. Taha wa, uwa 'ru 'madâ'â'wa hã te za ĭpanhipti hã te te 're anhihãri ĭrã'i'ō hã, te te 're anhamra mono da. Tane te za ĭmama hã ĭzazei'ō'wa norĩ hã te te 're azatōrĩ, ĭnhiti 're hãimana za'ra mono da. Uwa 'ru panhipti sisa'riti amo hã wē za'ra di, 're rã za'ra mono wa. Taha wa, wa za 're ĭrã za'ra mono na simiré'é, ĭzazei'wa norĩ āma 're nomro wē mono wa. ĭ'wanhipré te te 're ĭanhihãri mono hã, wa za āma simiré'é, ĭzazei'wa norĩ te te 're ĭmanharĩ wasété za'ra mono zém na. 'Re ĭrã za'ra mono hã ĭpanhipti wã wa, ĭ'wanhipré ahã wamhã, te za misi si te te 're anhihãri ĭ'madâ'â'wa hã, 're rã'i pese za'ra mono da. Tane te za ĭmama hã ĭzazei'wa norĩ wi ĭwasédé hã te te 're anhihãri, 're nomro wē uptabi mono da oto. ³ A norĩ wa'wa hã te oto 're anomro wē wa'aba mo, ĭnhimiroti si 're 'madâ'â' pese za'ra wa'aba mono wa. ⁴ Ma'āpé ĭāma 're aihãimana za'ra wa'aba mono za. Tawamhã wa za 'rãwi ai'rata 're ĭhãimana u'âsi za'ra wa'wa. Uwa 'ru panhipti sisa'riti amo hã 're sab u'âsi mono ō wamhã, 're rã'i mono ō di za, ta hã. Tane a norĩ wa'wa hã ĭāma 're aihãimana u'âsi za'ra wa'aba mono ō wamhã, 're anomro wē waihu'u aba mono ō di za.

⁵ — Uwa 'ru na wa za ĭsina simiré'é. Uwa 'ru panhipti sisa'riti na wa za duré ai'āma simiré'é za'ra wa'wa. ĭāma 're aihãimana u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, wa za te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, 're anomro wē uptabi aba mono da. Asiwaprosi 're anomro wē waihu'u aba mono ō di za. ⁶ Ni'wam norĩ hã ĭāma 're hãimana u'âsi za'ra mono ō wamhã, 're nomro wē mono ō di za. Ta norĩ āma, wa za uwa 'ru panhipti nhihãri hã āma simiré'é. Uwa 'ru panhipti nhihãri hã te te 're ĭanhamra mono hã, te za 're 'ré za'ra. 'Re 'ré za'ra mono wapsi, te za simisutu te te 're aza'ra ĭ'madâ'â'wa hã, te te 're asui mono da, 're zata za'ra mono da. ⁷ A norĩ wa'wa hã te za ĭāma 're aihãimana u'âsi za'ra wa'aba mo, 're anomro wē wa'aba mono da. Tawamhã ĭmama hã te za te te 're aiwapari u'âsi za'ra wa'wa, tiwi 're ĭrowaptērē za'ra wa'aba mono zém na hã. Tawamhã tiwi 're ĭwaptērē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za tō te te aima āma 're a'uwaimrami 'wa. ⁸ 'Re anomro wē uptabi aba mono wamhã, ĭzazei uptabi 'wa na te za da te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa. Tawamhã ĭmama āma

te za 're dawata za'ra. E marĩ wa. 'Re anomro wē wa'aba mono da, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono wa. ⁹ ĭmama, te te 're ĭzawi pese mono ne, wa tō te 're asawi pese za'ra wa'wa. Ma'āpé ĭāma 're anomro u'âsi aba mono, te 're ĭasawi pese za'ra wa'aba mono zém na asina 're waihu'u u'âsi za'ra wa'aba mono da. ¹⁰ Wa hã ĭmama nhimiroti si, wa tō te 're 'madâ'â' pese. Taha wa, ĭmama te te 're ĭzawi pese mono zém na wa tō ĭsina te 're waihu'u u'âsi. Tane duré a norĩ wa'wa hã ĭnhimiroti si 're 'madâ'â' pese za'ra wa'aba mono wamhã, te 're ĭasawi pese za'ra wa'aba mono zém na, te za asina 're ĭwaihu'u u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹¹ — Āne wa tō aima roti za'ra wa'wa, ĭsine robzei u'âsi 're anomro aba mono da, duré ĭsine aipē'ē 're, 're atoĩ uptabi za'ra wa'aba mono da. ¹² Wa hã te 're ĭasawi pese uptabi za'ra wa'aba mono ne, te za 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Āne wa aima roti za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. ¹³ Ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, te za te te 're danho'reptu za'ra. 'Re dadâ'â' za'ra mono da nherē, te za te te 're danho'reptu za'ra, dawĩ 're sisawi za'ra mono āna. ¹⁴ ĭnhimiroti si 're 'madâ'â' pese uptabi za'ra wa'aba mono wamhã, ĭzawi pese 'wa, te za 're anomro aba mo. ¹⁵ Danhib'apito norĩ hã uburé tinhimiroti hã te te tãma 're waihu'u za'ra mono ō di, tãma ĭromhuri'wa norĩ ma hã, tãma ĭromhuri'wa norĩ si 're hãimana za'ra mono wa. Tanei ō di, wa hã. Uburé, wa tō ĭmama nhimiroti hã te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. Taha wa, ĭma romhuri'wa na si te 're asisi za'ra wa'aba mono ō di za oto. Te 're ĭasawi pese za'ra wa'aba mono na zama, wa za oto te 're asisi za'ra wa'wa. ¹⁶ A norĩ wa'wa hã asima ĭwē na'rata za'ra wa'aba ō di, ĭsiré 're anomro aba mono da. Wa hã wa tō ĭsima aiwē na'rata za'ra wa'wa, ĭsiré 're anomro aba mono da. Wa tō duré aipisutu za'ra wa'wa, datēme 're anomro aba mono da, da'āma asimiromhuri 'wa hã ĭma āma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Tawamhã asimiromhuri za'ra wa'aba na hã robaba ō di za. Āne wamhã, ĭmama te za te te 're aiwapari u'âsi za'ra wa'wa. Tawamhã uburé marĩ hã te te aima 're ĭwē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, tiwi 're rowaptērē za'ra wa'aba mono wamhã, te za te te aima āma 're a'uwaimrami 'wa. ¹⁷ Āne wa za duré aima roti za'ra wa'wa. Ma'āpé, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono za.

Zezusihi siré 're ĭnomro mono norĩ, da te 're ĭruiwapari za'ra mono zé wasu'u

¹⁸ — ĭzazei'ō'wa norĩ hã te te siwi 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, asōwa wa'aba, da te dasiwi 're ĭruiwapari 'rata mono na, te za āma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo. ¹⁹ ĭzazei'ō'wa norĩ niwĩ 're anomro u'âsi aba mono 'wa'āhã, te aré da te dasiwi 're asawi pese za'ra wa'wa. Tane nherē, a norĩ wa'wa hã ĭzazei'ō'wa norĩ niwĩ 're anomro aba mono ō di oto. Wa hã wa tō aipisutu za'ra wa'wa, ĭniwĩp si 're anomro aba mono da. Taha wa, te za tō ĭzazei'ō'wa norĩ hã te te siwi 're ai'ruiwapari u'âsi za'ra wa'wa, ĭsiniwĩ 're anomro

u'âsi aba mono ð wa. ²⁰ Asina ĩwapari pese za'ra wa'aba, āma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mono da, ĩmreme na. Danhib'apito norĩ ma, da te 're ĩmanharĩ za'ra mono zéb zarina, te za duré tāma ĩromhuri'wa norĩ ma, da te 're 'manharĩ za'ra. Wa hã Asib'apito za'ra wa'wa hã da te ĩma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono ne, te za duré aima wa'aba da te 're rob'manharĩ wasété za'ra. Duré ĩnhimiroti hã da te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, asimiroti za'ra wa'aba zama te za da te 're 'madâ'â pese za'ra. ²¹ We ĩzatõrĩ'wa na da te 're waihu'u za'ra mono ð di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, te za da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa, ĩzazei'wa 're anomro aba mono wab zama. ²² Tawamhã wa hã we datême ĩmorĩ wa, te za oto te te siwi 're da'awě'ð 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, da te 're ĩzaze za'ra mono ð wa. Tawamhã ari'wi te za 're dasi'ubumro, da te 're ĩzaze za'ra mono ð na, da te dasiwi 're udâ waihu'u za'ra mono ð wa za. ²³ Wa hã da te dasiwi 're ĩruiwapari mono wamhã, ĩu'âbâ te za ĩmama hã da te dasiwi 're 'ruiwapari. ²⁴ Wa hã marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'ð hã wa tō te dama 're ab'manharĩ wě aré, danho'a, da te dasiwi 're ĩzaze za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono we te te ĩzatõrĩ na. Ni'wa ĩsine hã te te 're da'apawapto mono ð di aré. Tane nherě, da te dasiwi 're ĩzaze za'ra mono ð di, we te te ĩzatõrĩ na. Marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'ð hã, te dama 're ab'manharĩ mono ð 'wa'âhã, te te aré 're da'awě'ð mono ð di, da te 're ĩzaze za'ra mono ð zém na hã. Tane nherě, danho'a te dama 're ab'manharĩ wě mono nherě, ma tō ĩmama me da te dasiwi 're wa'ruiwapari. ²⁵ "Marĩ hã te dama 're ab'manharĩ wasété mono ð nherě, ma tō taré da te dasiwi 're ĩruiwapari." Āne duréhã ma tō wahi'rada hã ĩāma rob'ui'éré siro, romhã ré. ĩzazei'ð'wa norĩ hã ma tō oto sina uwaimrami za'ra, te te siwi 're ĩruiwapari mono zém na hã.

²⁶ — Zahadu wapsi wa za we atême satõrĩ za'ra wa'wa, ĩmama pē'ěžani hã, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã. Tō sena uptabi ĩsimirowasu'u hã. ĩmama hawi te za we atême timorĩ za'ra wa'wa, ĩnhimiroti na te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da. ²⁷ A norĩ wa'wa hã ma tō ĩsiré 're anomro aba mo, ĩmama nhimiroti na te dama āma ĩsāna'ratazém hawi. Taha wa, te za a norĩ wa'aba zama ĩnhimiroti na 're ĩdapawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo. — Āne ma tō Zezusi hã sina wama roti za'ra.

16 Āne te duré wama nharĩ za'ra, Zezusi hã: — ĩnhimiroti hã 're rême za'ra wa'aba mono tō da, wa tō āne aima roti za'ra wa'wa. ² Dama ĩpire norĩ hã te za aiwi te te 're rosawi za'ra wa'wa, rowahutuzéb u dame 're asisisi aba mono tō da. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tāma pisutu za'ra newa, te za ai'uprosi aba ni. ³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da te dasiwi 're waihu'u mono ð di, ĩmama na. ĩzama we te te ĩzatõrĩ na, da te dasiwi 're ĩzaze za'ra mono ð di. Taha wa, ĩzadawa wasu'u'wa 're anomro aba mono nherě, te za da te 're ai'ruiwapari u'âsi za'ra wa'wa. ⁴ Āne, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, da te dasiwi 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wapsi, ĩmreme na 're aipo're

pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono da, marĩ zō asipibu ma, 're asõpré wa'aba mono tō da. — Āne ma tō wama waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã, Timama pē'ěžani na te te dama ĩropisutuzé wasu'u, dapawapto'wa da

Tawamhã āne ma tō duré wama waihu'u za'ra:

— Āne na te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ð di aré, zahadu ai'rata 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono wa. ⁵ Apâ wa za oto aiwi ĩmorĩ za'ra wa'wa, we ĩzatõrĩ'wai u. Taha wa, āhãna si wa tō uburé aima rowasu'u za'ra wa'wa, asina waihu'u sirõmo za'ra wa'aba da. Āne aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba wa, aipē'ěžé ahâ za'ra wa'aba di, we ĩzatõrĩ'wai u za oto aiwi ĩmorĩ za'ra wa'aba wa. "E momo te za aimo," āne asiwi ĩzadanhari na sahu za'ra wa'aba ð di za, te aima waihu'u pese za'ra wa'aba da. ⁷ Tō sena, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Wa za oto aiwi ĩmorĩ za'ra wa'wa, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã we te atême satõrĩ za'ra wa'aba hã, rowě u'âsi 're anomro aba mono da. Aiwi ĩmorĩ za'ra wa'aba ð wamhã, we atême morĩ za'ra wa'aba ð di za, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã. ĩmorĩ wapsi, ĩsiwa'rāmi wa za we atême satõrĩ za'ra wa'wa. ⁸ We atême wisi za'ra wa'aba wapsi, te za marĩ hã te te dama 're awaihu'u, da te dasina 're waihu'u za'ra mono da. ĩmreme na da te 're ĩzaze za'ra mono ð wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, dawě ð na te za te te dama 're awaihu'u. 'Re ĩmorĩ wě u'âsi na zama te za duré te te dama 're ĩwasu'u, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono da. 'Re ĩmorĩ wě u'âsi wa, wa za apâ mo, ĩmama u. Apâ ĩmorĩ wamhã, asiwi 're ĩzabui waihu'u za'ra wa'aba mono ð di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō sima āma roti siro, ti'ai āma dawada'uri wasété 'wa te te azâri da, Wa'uburé hã. Āne na te za duré te te dama 're awaihu'u, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã.

¹² — Uburé marĩ hã ĩnhimirowasu'u na te aima wasu'u ze za'ra wa'aba nherě, te aima rowasu'u za'ra wa'aba ð di za a'â. E marĩ wa. Zahadu aima pibu pese za'ra wa'aba ð wa. ¹³ Zahadu wapsi aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã, te za we atême timorĩ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ěžani hã. Tō sena uptabi, ĩsimiroti hã. We atême wisi za'ra wa'aba wapsi, te za uburé roti tō sena uptabi hã te te aima 're waihu'u pese za'ra wa'wa. Si'uihã na te te aima 're waihu'u za'ra wa'aba mono ð di za. ĩnhimirowasu'u zarina si te za te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa. Romhã ré te za duré za romhâimanazé hã te te aima 're waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. ¹⁴ ĩnhimiroti si te za te te aima 're waihu'u u'âsi za'ra wa'wa. ĩnhimiroti te te aima 're waihu'u u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, ĩnhisi za'ěté di za, ĩzazei'wa norĩ ma. ¹⁵ Aiwa wanhimiroti hã, ĩmama me. Taha wa, te za ĩnhimiroti si te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, ĩmama pē'ěžani hã.

Zezusihi siré norí hã za tiwi ĩrobzei'õ za'ra zé wasu'u, duré apâ za tãma ĩrowě za'ra zé wasu'u me

¹⁶ — Syry na, wa oto ai'rata ĩnhamra 'wa. Āhã parip si, ĩzabu za'ra wa'aba õ di za a'â. Taha parip si te za duré ĩzabu za'ra wa'wa. — Āne Zezusi te wama siwasu'u za'ra.

¹⁷ Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norí hã wa wasima rowasu'u za'ra ni, ti'a wi:

— Wa'rata te za nhamra. Syry na wa'rata sãmra parip si, wa te sabu za'ra õ di za a'â, Timama u za apâ morí wa za oto. Taha parip si, wa za duré sabu za'ra ni. E niha, syry na ĩmreme hã. Āne wamhã, wama pibu prã za'ra di. — Āne aihĩni õ nherě, wa wasima rowasu'u za'ra ni.

¹⁹ Zezusihi mreime hã wa te wasiwi waihu'u õ wa, wa te wasiwi sadanharí ze ti oto. Āne ma tã sina wawaihu'u za'ra, Zezusi hã. Taha wa, te wama nharí za'ra, āne:

— Wa tã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, āne: "Syry na wa oto ai'rata ĩnhamra 'wa. Āhã parip si, ĩzabu za'ra wa'aba õ di za a'â. Taha parip si te za duré ĩzabu za'ra wa'wa." Āne wa tã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. E ĩmreme hã aima pibu prã za'ra wa'aba di. E aima pibu prã za'ra wa'aba wa, te āne asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa.

²⁰ Asina ĩwapari pese za'ra wa'aba za. A norí wa'wa hã aiwawa ahã za'ra wa'aba di za. ĩzazei'õ'wa norí si te za 're to za'ra. Aipě'ězé ahã za'ra wa'aba nherě, aipě'ězé u'âsi 're anomro aba mono õ di za. Zahadu wapsi, aima 're rowě uptabi za'ra wa'aba mono di za. ²¹ Pi'õi āma te za ĩwasã hã 're sépu'u za'ra, tãma 're ĩrere'e mono zéb u hã, romhuture wa oto. Tãma 're rere'e mono parip si, tãma 're rowě za'ra mono di za oto, ĩna ma. Taha wa, ti-hãzé na hã te te 're rosa'rata u'âsi za'ra mono õ di za oto. ²² Tane duré a norí wa'wa hã, te za aipě'ězé hã a'â ĩsépata za'ra wa'wa. Apâ atěme ĩwisi aba wapsi, aima 're rowě za'ra wa'aba mono di za. Robzei u'âsi te za 're anomro aba mo.

²³ — Niwapsi, ĩmama hã te za we Tipě'ězani hã atěme satõrĩ za'ra wa'wa. Tawapsi asiwi 're ĩzadanharí za'ra wa'aba mono õ di za, marí hã 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Tã sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Marí hã te aima 're ĩwě za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, te za ĩmama wi 're ĩwaptěré za'ra wa'aba mo, ĩmreme zarina. Tawamhã te za te te aima āma 're a'uwaimrami 'wa. ²⁴ Zahadu marí hã te aima 're ĩwě za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, ĩmama wi 're waptěré za'ra wa'aba mono õ di. Te za oto tiwi 're ĩrowaptěré za'ra wa'aba mo, te te aima 're sãmri za'ra wa'aba mono da, robzei u'âsi 're anomro aba mono da.

Zezusi hã sisa'u za te te ĩdarěme na, duré Timama u za ĩmorízém na ĩsiwasu'uzé wasu'u

²⁵ — Āhãna sõ'awi, ĩmama hã te aima wasu'u za'ra wa'aba õ di. Romnhimiré'é na si wa tã te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Niwapsi, wa za sõ'awi te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, romnhimiré'é āna. ²⁶ Tawapsi te

za marí hã te aima 're ĩwě za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, ĩmama wi 're ĩwaptěré za'ra wa'aba mo, ĩmreme zarina. Wa hã ĩmama wi, marí hã te aima 're waptěré za'ra wa'aba mono õ di za. Asi'uihã na te za tiwi 're ĩwaptěré za'ra wa'aba mo. Tawamhã ĩmama si te za si'uihã na te te aima 're sãmri za'ra wa'wa, ta hã te te duré 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa. E marí wa, ma tã ĩmama hã te te 're asawi pese za'ra wa'wa. A norí wa'wa hã ma tã 're ĩzawi pese za'ra wa'aba mo. ĩmama hawi we ĩmorí na ma tã duré 're ĩzaze za'ra wa'aba mo. Taha wa, ma tã te te 're asawi pese za'ra wa'wa, ĩmama hã. ²⁸ ĩmama hawi wa we datěme mo. Apâ wa za duré dahawi ĩtěme mo, ĩmama u. — Āne te wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁹ Taha wa, wa tã tãma nharí za'ra ni:

— Sõ'awi ma tã oto wama asiwasu'u za'ra, romnhimiré'é āna. Wanhimirosa'rata za'ra hã ma tã asina ĩwaihu'u siro. Taha wa, wa te wasiwi asadanharí da, asina wazõ asimipari õ di. Āne wama waihu'u pese za'ra di oto. Taha wa, wa tã asaze za'ra ni, tã sena 'Re ĩhãimana u'âsi mono hawi we aimorí na. — Āne wa tã tãma nharí za'ra ni.

³¹ Taha wa, ma tã Zezusi hã asa wama nharí za'ra:

— E tã sena ma tã oto ĩzaze za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hawi we ĩmorí na hã. Āté tã sena ĩzaze za'ra wa'aba õ di. Romhuture di oto bãdã hã, ĩhawi ĩropéi wa'aba mono zéb u hã, asõrõwa wa'aba u. Tane nherě, asiwi ĩrěme za'ra wa'aba nherě, ĩsiwaprosi ĩhãimana õ di za. ĩmama, te ĩsiré 're hãimana u'âsi.

³³ Āne na wa tã aima rowasu'u za'ra wa'wa, ĩãma 're ahãimana za'ra wa'aba mono wa, rowě na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Tane nherě, ĩzazei'õ'wa norí hã te za tã te te 're ai'ruiwapari u'âsi za'ra wa'wa. Taha wa, te za 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherě, te za asiptete sina ĩãma 're anomro aba mo. Wa hã ĩzazei'õ'wa norí ma, ĩnhiptete uptabi wa, wa tã āma ai'utě za'ra. — Āne te Zezusi hã wama siwasu'u za'ra.

Zezusi hã Timama ma ĩmremezé wasu'u

17 Tawamhã wama siwasu'u za'ra pari, Timama ma mreime da, te hãimo rob'madã, Zezusi hã. Āne te Timama ma tinha:

— ĩmama, bãdã ĩma ĩpisutuzé hã ma tã ĩwa waptãrã. Ma'ãpé, we ĩpawapto na, ĩãma ĩrotizé hã te dama ĩsina uwaimrami da, ai'ãma 're dawata u'âsi za'ra mono da. ² A hã ma tã ĩma 're ĩda'apisutu mo, ĩzazei'wa 're danomro mono da. Wa hã ma tã duré ĩpisu, uburé dama ĩpire uptabi da. E marí da. ĩzazei'wa norí ma, te 're apisutu mono da, robzei u'âsi ĩãma 're nomro u'âsi mono da, duré 're dãã za'ra mono āna, ai'rata 're hãimana u'âsi za'ra mono da, hãiwa āma. ³ A hã misire Danhib'apito uptabi. Wa hã Zezu Cristu Danho'rep-tui'wa da, ĩpisudu, we datěme ĩzatõrĩ. Āne na, da te 're wawaihu'u za'ra mono wa, da te 're wazazei pese za'ra mono wamhã, robzei u'âsi te za ĩãma 're danomro. 'Re dadãã za'ra mono āna, te za duré 're dasi'ubumroi u'âsi, hãiwa āma. ⁴ Romhuri hã ĩma ĩpisudu hã wa tã oto ĩsina uwaimra. Te ĩsina uwaimrami wa, te za oto

ai'āma 're dawata u'āsi za'ra. ⁵ Ti'a ō ré hā, wa tō aiwa wawaihu'u pese na wasiré 're wasimasisi u'āsi, marī ō uptabi ré hā. Taha wa, rowē uptabi di, wama. Ma'āpé, we ĩma nharī, aiwa wasiré 're wasimasisi u'āsi mono da duré apā.

⁶ — Ā norī hā te asib'a'uwē 're nomro. Asib'a'uwē si 're nomro mono wa, ma tō oto ĩma ĩpisutu za'ra, ĩnhib'a'uwē 're nomro mono da. Wa tō te tāma 're aiwasu'u u'āsi za'ra, 're aihāimana mono zém na. Asimiroti hā ma tō te te 're 'madâ'â pese za'ra. ⁷ Marī hā ĩma 're ĩwaihu'u mono zém na si, wa tō te tāma 're waihu'u za'ra. Āne na ma tō ā norī hā te te 're ĩzaze za'ra. Ā norī ma, asimiroti hā wē za'ra di. Tō sena aihawi we ĩmorī na ma tō ĩzaze za'ra. A hā we ĩzatōrī'wa na ma tō duré ĩzaze za'ra.

⁹ — Āhāna wa aima āma wasu'u za'ra, 're pawaptob u'āsi za'ra mono da. ĩzazei'ō'wa norī hā te aima āma wasu'u za'ra ō di. We ĩma ĩpisutu za'ra norī si, wa āma aima wasu'u za'ra, asib'a'uwē 're nomro mono wa, duré 're pawaptob u'āsi za'ra mono da. ¹⁰ ĩnhib'a'uwē norī hā uburé asib'a'uwē te 're nomro. Asib'a'uwē norī hā uburé ĩnhib'a'uwē te duré 're nomro. Tawamhā ĩ'āma 're ĩnomro wē mono zéb zarina, te za ĩ'āma 're dawata u'āsi za'ra. ¹¹ Āhāna āme 're ĩnhamra u'āsi mono ō di za oto. Atēme wa za oto āma mo. Ā norī si te za ĩza'u 're si'ubumro, ĩzazei'ō'wa norī 'rata. ĩmama, a hā aiwē uptabi na te 're asāmra mo. Ma'āpé, we ĩma ĩpisutu za'ra hā we 're apawaptob u'āsi mono, aiwaihu'u pese na, wasine 're sisawi pese za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na 're sisazei pese u'āsi za'ra mono da.

¹² ĩ'rata 're ĩnhamra za'ra mono ré, wa tō uburé te 're 'madâ'â pese za'ra, aiwaihu'u pese zarina, ĩwi 're si'utōrī za'ra mono tō da, duré ĩnhib'a'uwē u'āsi 're nomro mono da. Misire ma tō simini. ĩnhib'a'uwē uptabi hā 're morī ō wa, ma tō asimiroti hā tiré. Duréhā poto ō ré, ma tō ōhō āma ĩbaihā na rob'ui'ére siro, wahi'rada hā. Āhāna ma tō oto sina uwaimra, ō hā.

¹³ Āhāna bâdâ hā romhuture di oto, āma atēme ĩmorizé hā. Āme ĩnhamra ré, wa āne aima mre, te te ĩwapari za'ra wa, ĩsine robzei u'āsi 're nomro mono da.

¹⁴ ĩsiré 're nomro mono ré, wa tō te tāma 're asadawa wasu'u za'ra, uburé. Wa hā ĩzazei'ō'wa norī niwī 're ĩmorī ō di. Tane ā norī hā ĩzazei'ō'wa norī niwī, 're nomro mono ō di duré. Taha wa, ma tō ĩzazei'ō'wa norī hā ĩsiré te te 're ruiwapari za'ra. ¹⁵ Āne te āma aima wasu'u za'ra ō di, ĩzazei'ō'wa norī wi, āma asitēme waibu da. Wa'uburé wi, ĩwasété uptabi wi, āma 're asisaprī u'āsi za'ra mono da, wa āne āma aima wasu'u za'ra.

¹⁶ Wa hā ĩzazei'ō'wa norī niwī, 're ĩmorī ō di. Tane ā norī hā ĩzazei'ō'wa norī niwī 're nomro mono ō di duré.

¹⁷ Asimiroti hā tō sena uptabi. Tawamhā te za asimiroti na 're ĩpawaptob u'āsi za'ra mo, ai'āma si 're nomro wē uptabi mono da. ¹⁸ A hā we datēme ĩzatōrī ne, wa za oto datēme satōrī za'ra, te te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra mono da. ¹⁹ Wa hā wa tō ĩsina asaze, ĩ'āma ĩrotizé hā te ĩsina uwaimrami da. E marī da. Ā norī zama āma 're ĩroti za'ra mono zé hā te te sina 're asazei pese za'ra

mono da, taha zarina, te te āma 're uwaimrami za'ra mono da.

²⁰ — ĩmama, 're wasisawi pese mono wa, wa tō wanhimirosa'rata na 're wasisazei pese u'āsi. Ma'āpé, uburé ĩzazei'wa norī hā 're apawaptob u'āsi mono, wasine 're sisawi pese za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na 're sisazei pese za'ra mono da. Ā norī si 're pawaptob za'ra mono ō di za. Ā norī nhimirowasu'u zarina, za te te 're ĩzaze za'ra mono norī zama te za 're ĩ'apawaptob u'āsi mo. Tawamhā wasine 're sisawi pese za'ra mono wa, te za duré tinhimirosa'rata na 're sisazei pese za'ra. Āne wamhā, tō sena datēme we ĩzatōrī na, te za da te 're ĩzaze za'ra. ²² A hā 're ĩzawi u'āsi mono wa, ĩma 're rowé u'āsi mono di. A hā 're ĩzawi pese mono ne, wa za ĩzazei'wa norī hā ōne u'ā te 're azawi pese. E marī da. Wasine 're sisawi u'āsi za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na zama 're sisazei pese u'āsi za'ra mono da, ta norī ma zama 're rowé u'āsi za'ra mono da. ²³ ĩsiré 're aimorī ne, wa za duré wa hā ĩsiré 're ĩmorī u'āsi za'ra. Tawamhā wasine 're sisawi u'āsi za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na zama te za 're sisazei pese u'āsi za'ra. Āne wamhā, te za da te 're ĩzaze za'ra, tō sena datēme we ĩzatōrī na. Duré 're ĩzawi pese mono ne, ĩzazei'wa norī hā 're ĩazawi pese mono na, te za da te 're aiwaihu'u za'ra.

²⁴ — Ti'ai ō ré te 're ĩzawi pese mo, marī ō uptabi ré. 'Re ĩzawi pese mono wa, ma tō ĩma ĩpisu, ĩ'āma 're dawata u'āsi za'ra mono da, duré ĩhāiba na rowa'a za'ētē ré, 're ĩhāimana u'āsi mono da. ĩmama, āne na hā te te 're ĩ'madâ'â za'ra mono da hā, wa tō ĩsima wē za'ra, za 're ĩhāimana mono zéb āma, ĩ'rata 're si'ubumroi u'āsi mono da, ĩma ĩpisutu za'ra norī hā. ²⁵ ĩmama, a hā aiwē uptabi na te 're asāmra mo. A hā we datēme ĩzatōrī na te te 're asaze za'ra mono ō di, ĩzazei'ō'wa norī hā. Tazahā, ĩma aiwaihu'u pese di, we ĩzatōrī'wa na. Āne na hā ĩzazei'wa norī ma zama, tāma aiwaihu'u pese za'ra di. ²⁶ Taha wa, wa tō te tāma 're aiwasu'u u'āsi za'ra, 're ĩda'azawi pese mono zém na, te te siwi 're aiwaihu'u u'āsi za'ra mono da. Ōne u'āsi, wa za duré te tāma 're aiwasu'u za'ra, 're ĩzawi pese mono zarina, duré 're sisawi pese za'ra mono da. — Āne te Timama ma rowasu'u, Zezusi hā.

Zezusi hā da te dasiwi ĩ'arizé wasu'u

Mateusi 26.47-56; Marcusi 14.43-50; Rucasi 22.47-54

18 Tawamhā Timama ma mre me pari, wa tō rob u wawairébé ni oto, ĩsiré āi ba wasi'aba'ré da.

Séderō pa zara u, wa saprī za'ra ni, wede 're ĩsimasa mono zéb u. ² Tamomo wa tō nasi wasi'rā'ōtō ni Zezusihi me, wede 're ĩsimasa mono zéb āma. Nasi ĩwasi'rā'ōtōzé hā Zudasihima, waihu'u pese di.

³ Tawamhā te te oto sō danhimro, tamomo. Da'wapéi'wa norī hā te sō te te simro, ahā na. Zeruzarē āma 'ri za'ētē 'madâ'â'wa norī zama te sō te te simro, sasedoti ĩpire norī zadawa para, duré parisezu norī zadawa para. Tawamhā 'rāsītō ré, te sō ai'aba'ré ni, uzi ré zama. Danhiwāi ré zama te sō ai'aba'ré ni, sib'ézé 'wapa ré zama. ⁴ We oto sō dasihutu wamhā, Zudasihima

zama ma we dame wi. Romhâ ré ma tô uburé sina waihu'u siro, Zezusi hã da te tãma ĩmanharĩ za'ra zêm na. We sô dasihutu wamhã, ma datême watobro. Āne te dama tinha:

— E 'wa sô, te asôpré wa'wa.

⁵Tawamhã asa te ãne tãma nharĩ za'ra:

— Zezusihi zô, wa wanhopré ni, Nazaré hawi we ĩmorĩ zô.

Tawamhã Zezusi te dama siwasu'u oto:

— Wa hã Zezusi. Āhãta wa za.

⁶Tawamhã ĩmreme ma, ma tô ai'marôpãrĩ za'ra ni.

⁷Tawamhã Zezusi te duré dama tinha:

— E 'wa sô, te asôpré wa'wa.

Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Zezusihi zô, wa wanhopré ni, Nazaré hawi we ĩmorĩ zô.

⁸Taha wa, te duré Zezusi hã asa dama siwasu'u:

— Wa hã Zezusi. Wa tô aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa.

Īzô si asôpré wa'aba wamhã, ma'ãpé ã norĩ hã satôrĩ za'ra wa'aba, si'abare da. — Āne te tãma nharĩ za'ra, timreme, Timama ma, te te wa'ãma ãma uwaimrami za'ra da.

⁹Āne Zezusi hã ma tô Timama ma siwasu'u, aré: "Īma ĩpisutu za'ra norĩ hã wa tô te 're 'madâ'ã pese za'ra, ĩwi si'utôrĩ tô da." Āne ma tô tãma siwasu'u aré. Tawamhã da'wapéi'wa norĩ, te te siwi wawaibui ô wamhã, timreme, Timama ma, ma tô wa'ãma ãma uwaimra.

¹⁰Tawamhã Sima Pedru ma tô sib'ézé 'wapa hã waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hã ãma po're nhizã, ĩpo're nhimire niwĩ. Sasedoti ĩpire uptabi ma romhuri'wa, ta hã. Romhuri'wa nhisi hã, Macu na ĩsisi hã. ¹¹Tawamhã Zezusi hã te Pedruhu ma tinha:

— Sib'ézé 'wapa hã apã sêrê. E wa za dawi ĩsisawi, ĩmama te te ĩ'ãma ĩrotizé hã te ĩsina uwaimrami tô da. Mare di. Te robzépata da nherê, wa za oto ĩsina uwaimra. — Āne te Pedruhu ma tinha, Zezusi hã.

Anasihi u, Zezusi da te dasiwi ĩsaprônizé wasu'u

¹²Tawamhã Zezusi hã da'wapéi'wa norĩ hã ma tô siwi ti'ã, tinhib'apito me. 'Ri za'ëtê 'madâ'ã wa norĩ me zama ma tô siwi ti'ã. Ma tô dasiwi pawasisi ni oto.

¹³Tawamhã Anasihi u te oto siwi saprõni za'ra. Ta hã Anasi hã, Caipasihhi maprewa. Sasedoti ĩpire uptabi, Caipasi hã. ¹⁴Ta hã ma tô ãne tisiré norĩ ma roti za'ra aré, dama ĩpire norĩ ma: "Misire, wa te wasiwi wĩrĩ wamhã, wama rowê za'ra di. Wama pire za'ra ô di." Āne ma tô tãma roti za'ra aré.

Pedru hã Zezusi te te dawi ĩ'udâzé wasu'u

Mateusi 26.69-70; Marcusi 14.66-68; Rucasi 22.54-57

¹⁵Tawamhã Zezusi hã da te dasiwi saprõni wamhã, Pedru hã te Zezusihi zarina mo. Īzama wa duré ĩsarina mo, sasedoti ĩpire uptabi nhorõwa u. Īwétési, wa ĩsarina ãzé 'ri 'wawi wa'ra u, tãma ĩwaihu'u pese wa, 'ri tede'wai ma. Pedru hã te rowi za, 'ridawa 'rata. 'Ri 'wawi wa'ra ãma 'ridawa te pi'õ hã 'madâ. Tawamhã wa hã wa mo, 'ridawa u. Pi'õi ma, wa tinha, Pedruhu wi te

te rosawi tô da. Taha wa, te te tãma wê wa, wa tô 'mazé Pedru hã, 'ri 'wawi wa'ra u. Taha wa, te pi'õ hã Pedru sadanha:

— E a hã, Zezusihi siré te 're aimo.

Tawamhã Pedru asa te tãma tinha:

— Mare di. Wa hã ĩsiré 're ĩmorĩ ô di. — Āne te tãma tinha.

¹⁸Tame romhuri'wa norĩ hã te sima ro'o za'ra, hã te, hãi'ro za'ra da. 'Ri za'ëtê 'madâ'ã wa norĩ me, te sima ro'o za'ra. Pedruhu zama te dame tihãi'ro.

Sasedoti ĩpire uptabi hã, Zezusi te te ĩsadanharizé wasu'u

Mateusi 26.57-68; Marcusi 14.53-65; Rucasi 22.54, 66-71

¹⁹Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã te Zezusi sadanha, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ na. ĩsimiroti na zama te sadanha. ²⁰Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Sô'awi wa tô te dama 're rowahutu u'ãsi, rowahutuzé mono bâ. Āme dasi'rã'õtözéb ãma zama, wa tô nasi dama rowahutu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma hã. Pi'uriwi te dama 're rowahutu mono ô di. E marĩ da, te ĩzadanha. ĩwapari'wa norĩ hã te za ĩsadanharĩ za'ra wa'wa, te te aima ĩzadawa wasu'u za'ra da. Ta norĩ ma, waihu'u pese za'ra di, ĩnhimirowasu'u hã. — Āne Zezusi te tãma tinha.

²²Tawamhã Zezusihi 'rata aibã ĩsa, ma tinhib'rata na 'rãime. Te tãma tinha:

— E niha te ãne tãma ĩnha, sasedoti dama ĩpire uptabi ma nherê.

²³Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— ĩmreme na te ãma upai wamhã, ma'ãpé we ĩma waihu'u. E marĩ da, ma ĩ'rãime, ĩmreme wê nherê. — Āne Zezusi te aibã ma tinha. Tawamhã Anasi hã ma tô Zezusi hã dama ti'ru, Caipasihhi u da te dasiwi saprõni da.

Tawamhã pawasisi ré, ma tô ĩtême dasiwi saprõni ni, sasedoti ĩpire uptabi u.

Pedru hã Zezusi te te duré dawi ĩ'udâ na ĩsahuzé wasu'u

Mateusi 26.71-75; Marcusi 14.69-72; Rucasi 22.58-62

²⁵Tawamhã Sima Pedru te zahadu za, unhama ãma hãi'ro da. Taha wa, te ãne sadanharĩ za'ra:

— E a hã te Zezusihi siré 're aimo.

Tawamhã Pedru hã ma tô dawi ai'udâ. Te tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Wa hã ĩsiré 're ĩmorĩ ô di.

²⁶Tawamhã aibã te duré sadanha Pedru hã, sasedoti ĩpire uptabi ma, romhuri'wa hã. Taha sisãnawã, ma tô Pedru po're nhizã. Āne te Pedru sadanha:

— E a hã, wede, 're ĩsimasa mono zéb ãma, wa tô ai'madâ.

²⁷Taha wa, ma tô duré Pedru hã tiwi ai'udâ.

Tiwi si'udâ parip si, ma tô si'a hã awa'awi hã.

ZeZusi hã Piratuhu u da te řsaprõnizé wasu'u

Mateusi 27.1-2, 11-14; Marcusi 15.1-5; Rucasi 23.1-5

²⁸ Tawamhã Caipasihî nhorõwa hawi ma tõi ZeZusi hã siwi saprõni za'ra, wasiré zudezu norĩ hã, romanu nhorõwa u robza'rã ré. Roti'wa dama řpire uptabi ro-manu hã, Piratu na řsisi hã. Te te řtẽme siwi awisi wamhã, 'ri para u te te siwi 'mazébré õ di, Piratuhu u. Rowi te řré aimasa. E marĩ wa. 'Re řhãimana u'ãsi mono nhimiroti waihu'u'õ'wai wa, Piratu hã. Tawamhã Pas-cowa na dato nhisi bãtã na, dasi'rã'õtõ ré, sisisi õ di za, siwasété za'ra tõi da. Siwasété za'ra 'wa'ãhã, aré dame saihuri waihu'u õ di. ²⁹ Tawamhã Piratu hã ma tõi datẽme watobro. Åne te dama tinha:

— E marĩ wa, te we bété asiwi řsaprõni 'wa. E marĩ, ma 'manha.

³⁰ Tawamhã te asa tãma rowasu'u za'ra:

— Tiwasédé te te 're 'manharĩ u'ãsi mono õ 'wa'ãhã, aré wa te aima hãiba nhomri za'ra õ di.

³¹ Tawamhã Piratu te asa tãma nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã te za asiwi řsaprõni za'ra wa'wa, asi'uihã na aihî'rata norĩ nhimi'manharĩzéb zarina, marĩ hã tãma 'manharĩ za'ra wa'aba da, tiwasédé hã asõ'a za'ra wa'aba, te te 're 'manharĩ u'ãsi mono wamhã.

Taha wa, ma tõi asa tãma nharĩ za'ra, Piratuhu ma:

— Mare di, wa te wasiwi saprõni õ di za. Asib'apito, ma tõi wawi sawi za'ra, ni'wa hã tiwasédé te te 'manharĩ wamhã, wa te wasiwi wĩrĩ tõi da. — Åne te Piratuhu ma nharĩ za'ra.

³² Romhã ré ma tõi ZeZusi hã siwasu'u tidã'ãzém na, wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi řsasõmrizém na. Tawamhã Piratu te te dama 'rui wapsi, te za 're řsiwasu'u mono zéb zarina, dasiwi sasõmri ni.

³³ Tawamhã Piratu, ma tõi 'ri para u apã åzé. 'Ri para u sébré parip si, te ZeZusi hã zõi hã, 'ri para u řtẽme sébré da, te te sadanharĩ da, Piratu hã. Tawamhã åne te sadanha:

— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito.

³⁴ Tawamhã ZeZusi asa te tãma tinha:

— E apito na da te aima řwasu'u za'ra wa, te řzadanha. E asi'uihã na te řzadanha, wa hã apito zõi.

³⁵ Tawamhã Piratu hã te duré asa tãma tinha:

— E wa hã zudezu na 're řhãimana mono bã, řsi'uihã na te asadhanharĩ da hã. Asiré zudezu norĩ hã ma tõi siwi řma aihãiba nho, sasedoti řpire norĩ me. E marĩ, ma bété řmanha.

³⁶ Tawamhã ma tõi ZeZusi hã asa tãma siwasu'u:

— Wa hã ti'ai åma danhib'apito na 're řhãimana mono õ di. Danhib'apito na 're řhãimana mono 'wa'ãhã, wa aré řnhib'a'uwẽ norĩ hã wada'uri za'ra, te te da'wapé za'ra da, da te dasiwi řhãiba nhomri tõi da, dama řpire norĩ u. Wa hã ti'ai åma danhib'apito na 're řhãimana mono õ di. — Åne ma tõi ZeZusi hã tãma siwasu'u.

³⁷ Taha wa, ma tõi Piratu hã asa duré sadanha:

— E a hã danhib'apito.

ZeZusi te duré tãma tinha:

— Tahata ma tõi tane hã řãma řwaihu. Taha da, wa tõi ti'ai åma podo. Taha da, wa tõi we ti'ai u datẽme mo, roti tõi sena uptabi hã te dama 're wasu'u mono da. Ni'wam norĩ hã roti tõi sena uptabi hã te te sima 're wẽ za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za te te 're řwapari ze za'ra. — Åne ZeZusi te tãma tinha.

³⁸ Piratu te duré asa tãma tinha:

— E ma hã, roti tõi sena uptabi hã.

Piratu hã ZeZusi da te dasiwi wĩrĩ da, te te dama řhãiba nhomrizé wasu'u

Mateusi 27.15-31; Marcusi 15.6-20; Rucasi 23.13-25

Tawamhã Piratu hã apã ma datẽme watobro, rob u. Åne te dama tinha:

— Wa tõi sadanha. Ma tõi řma siwasu'u. Marĩ hã te te 're ab'manharĩ wasété mono õ di. ³⁹ Åme ma tõi asi'rã'õtõ 'wa, Pascowa na datozé nhibãtã na. Ma tõi asima 're řwẽ za'ra wa'aba mo, 're asi'rã'õtõ aba mono ré, misi si dazazém hawi te dama 're arob'rui mono da, apã 're dawairébé mono da. Zudezu norĩ, e tawamhã wa za asib'apito za'ra wa'aba ma rob'ru, apã morĩ da. — Åne te Piratu hã dama tinha.

⁴⁰ Tawamhã hãrã 'rãihã na te 'mahãrã za'ra:

— Mare di. Taha ma, rob'ru õ di za, morĩ da.

Barabasihi ma si te za řrob'ru, apã morĩ da. Taha si. — Åne te Piratuhu ma nharĩ za'ra. Rowasété 'manharĩ'wa, Barabasi hã.

19 Tawamhã Piratu ma tõi da'wapé'wa norĩ ma 'ru za'ra, powawẽ hã waré na te te siwi 're pré'é mono da, ZeZusi hã. ² Te te siwi 're pré'é mono pari, ma tõi 'wabzéré na siwi åma sõpre za'ra. Tisi'ubuzém na ma duré siwi åma hãiba ubu, řhã pré na. ³ Siwa'rãmi te nasi řtẽme ai'ré za'ra, tõi sena te te nasi sawi za'ra da newa. Åne te tãma nharĩ za'ra:

— Zudezu norĩ nhib'apito, rowé na aihãimana. — Åne te tãma nharĩ za'ra, åma wa'ẽ za'ra sina.

Tawamhã te te nasi sawi za'ra pari, te nasi siwi 'rã wabzu, sisa'u. ⁴ Tawamhã Piratu, ma apã datẽme watobro. Åne te dama tinha:

— Åhãta wa we atẽme saprõni za'ra wa'wa. Wa tõi sadanha. Ma tõi řma siwasu'u. Marĩ hã te te 're ab'manharĩ wasété mono õ di. Åne hã waihu'u za'ra wa'aba da, wa tõi we atẽme saprõni za'ra wa'wa. — Åne te dama tinha.

Tawamhã ZeZusi ma řtẽme watobro, 'wabzéré na sõpre ré. Zazahã pré na ubu ré zama ma řtẽme watobro.

Taha wa, te Piratu hã dama 'mahã, åne:

— Õhõta aibã hã. 'Madã'ã za'ra wa'aba.

⁶ Tawamhã te 'madã'ã za'ra, 'Re řhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa řpire norĩ hã, sasedoti řpire norĩ hã. 'Re řhãimana u'ãsi mono åma 're řdawata za'ra mono zé 'madã'ã'wa norĩ zama te 'madã'ã za'ra. Te te 'madã'ã za'ra wamhã, hãrã 'rãihã na te nasi 'mahãrã za'ra, åne:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dã'ã da.

Tawamhã te Piratu asa tãma nharĩ za'ra:

— Asi'uihâ na te za asiwi ĩsaprõni za'ra wa'wa, asiwi sasõmri za'ra wa'aba da. Wa hã wa tõi sadanha. Ma tõi ĩma siwasu'u. Marĩ hã te te 're ab'manharĩ wasété mono õ di.

⁷Taha wa, te asa tãma nharĩ za'ra, dama ĩpire norĩ hã:

— Ti'ai ãma poto nherẽ, ma tõi dama 're siwasu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra na. Mreme wẽ'õre di. Wahi'ra-ta norĩ hã ma tõi dama roti za'ra, ãne ni'wa, 're siwasu'u mono wamhã, wa te wasiwi wĩrĩ da. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

⁸Tawamhã Zezusi dama 're ĩsiwasu'u mono zém na ma tõi Piratu hã damreme wapa. Taha wa, ma tõi pẽ'ẽwara. Tawamhã 'ri para u ma duré ãzé. Zezusi hã ĩsarina ma duré ãzé. Taha wa, te duré Zezusi sadanha, Piratu hã:

— E ma hawi te we aimo bété. — ãne te sadanha. Tane nherẽ, tizadawa na te te wa'rãmi õ di, Zezusi hã. Ari'iwĩ te za.

¹⁰Tawamhã Piratu te tãma tinha:

— E marĩ da, ĩma asiwasu'u õ di. E aima ĩpire na asi-na ĩwaihu'u õ di. Wa hã te dama ai'rui wamhã, te aré aipawasisizé hã aima wasihu ni apã, dawi aimorĩ da. Wa hã te dama ai'rui wamhã, te aré dasiwi asasõmri ni, atãã da. E ãne aima ĩmreme pire na asina ĩwaihu'u õ di. — ãne Piratu te Zezusi ma tinha.

¹¹Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ma tõi aipisutu, ĩma aipire da. ĩma aipire da, te te aipisutu õ 'wa'ãhã, aré ĩma aipire õ di. Tawamhã ĩma aipire da, te te aipisutu nherẽ, ĩãma asimiroti wasété wamhã, tãma aiwẽ õ di za, aiwasédé hã ĩãma 'manharĩ wa. Tane nherẽ, aibã hã si'uihâ na te te aima ĩhãiba nhomri hã aiwasété nhipai u wasété uptabi di, õ hã. — ãne Zezusi te Piratuhu ma siwasu'u.

¹²Tawamhã Zezusi mreme te te sina waihu'u wa, ma tõi sima wẽ, Zezusi te te satõrĩ da, apã dawi morĩ da. Tane nherẽ, hãrã 'rãihã na te nasi ĩsadawa wa'rãmi 'mahãrã za'ra, dama ĩpire norĩ hã, ãne:

— Õ hã danhib'apito na ma tõi 're siwasu'u. Ni'wa hã danhib'apito na 're siwasu'u mono wamhã, apito Séza hã danhib'apito na te te da'ãma waihu'u õ di za. Apã morĩ da, tãma rob'rui wamhã, apito Séza hã aima toi õ di za. — ãne te nasi tãma nharĩ za'ra, sa'ëtẽ.

¹³Tawamhã damreme te te sina wapari wa, ma tõi Zezusi zõ ãzé, te te tãma nharĩ da, rob u ĩsarina watobro da. Taha wa, ma tõi ĩsarina watobro, rob u. Tawamhã êtẽ 'manharĩ nhisiwi, te wedeza na nhamra 'ridawa, Piratu hã. Wasimremezém na êtẽ 'manharĩ nhisi hã, Dabata na. Tame danhib'apito, te 're simasisi u'ãsi, dawasété na te te 're da'awaihu'u mono da, dawé na zama te te duré 're da'awaihu'u mono da. Tame sãmra ré, ma tõi abzumazéb u za bãdã hã, sabadu õ ré hã, duré Pascowa na dato nhisi õ ré hã. Tawamhã Zezusi hã rob u ĩsarina watobro wamhã, Piratu te tinha, wasiré zudezu norĩ ma:

— Õhõta asib'apito za'ra wa'wa.

¹⁵Tawamhã dahãrã 'rãihã na te nasi 'mahãrã za'ra ni asa:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dãã da.

Tawamhã Piratu asa te tãma nharĩ za'ra:

— E asib'apito za'ra wa'wa, wa za dama ti'ru, wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri da, dãã da.

Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra, Piratuhu ma:

— Õhõ si wanhib'apito hã, Roma ãma apito Sézaha si. — ãne te tãma nharĩ za'ra, sasedoti ĩpire norĩ hã.

¹⁶Tawamhã da'wapéi'wa norĩ ma, te oto ti'ru Piratu hã, wedepo'o nhonhi'rãmi na te te siwi sasõmri da, dãã da, Zezusi hã.

Zezusi hã wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi ĩsasõmrizé wasu'u

Mateusi 27.32-44; Marcusi 15.21-32; Rucasi 23.26-43

¹⁷Tawamhã 'ri nhiti te oto siwi saprõ, Zezusi hã.

Wedepo'o nhonhi'rãmi hã te sisada ti'ã, Da'rãihĩ na romnhisi u. Wasimremezém na Dodota na romnhisi hã.

Tamomo te te siwi ãwisi za'ra wamhã, wedepo'o nhonhi'rãmi na ma tõi oto siwi sasõ, da'wapéi'wa norĩ hã. Aibã norĩ wa'wa, ma tõi siwi sasõ. Aibã maparane te ãma aiwa'aba zahuré, da te dasiwi ĩsasõmri zahuré hã.

¹⁹Tawamhã Piratu, ma tõi ãne ãma rob'ui'ére: "ã hã Zezusi, Nazaré hawi we ĩmorĩ, zudezu norĩ nhib'apito."

ãne ma tõi ãma rob'ui'ére. Tawamhã te te ãma rob'ui'ére pari, te dama ti'ru, ĩrãĩ uwaibaba te te siwi 'mzasõmri da, rob'ui'ére hã. Si'ubdatõ damreme na rob'ui'ére hã. Wasiré zudezu norĩ mremezém na, duré romanu norĩ mremezém na, duré deredu norĩ mremezém na. ²⁰ĩsa'ozém hawimhã 'ri nho'õmo u hã, romhure di. Taha wa, wasiré zudezu norĩ hã te ahã na te te 're sõré za'ra, ãma rob'ui'ére hã. ²¹Tawamhã Piratuhu ma, te nharĩ za'ra, sasedoti ĩpire norĩ hã:

— Rob'ui'ére na ãma saprĩ na. "ã hã zudezu norĩ nhib'apito," ãne tõi da. ãne ãma saprĩ na. "ãne te ã hã 're siwasu'u: Wa hã zudezu norĩ nhib'apito." ãne ãma saprĩ na. — ãne te Piratuhu ma nharĩ za'ra.

Tawamhã Piratu asa te tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Te ãma saprĩ õ di za. Õhõ u'ãsi za. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

²³Tawamhã te te siwi sasõmri pari, ma ĩuzazém na sima ãma aipé, misi si da'wapéi'wa norĩ hã. Maparane si'uiwa na ĩhãiba hã. Misire ĩhãpa hã, te tihãiba, ĩhã're'õ hã. Õne haré ĩmanharĩ hã. ²⁴Taha wa, te ãne sima nharĩ za'ra:

— Wasima ãma wasipé na, wa te wasima hãnhĩhãri mono tõi da. Êtẽre hã misi, wanhisi ui'ére ré hã wa te wasiwi mei wa'aba, ĩtede'wa hã wa te wasiwi ãma waihu'u za'ra da. — ãne te sima nharĩ za'ra.

Tawamhã ma tõi sima me za'ra. Duréihã wahi'rada, ma tõi ãne ãma rob'ui'ére siro, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã:

“Īuzazé hã ma tô sima âma aipé. Ētère, ma duré si-wa'wa sima me za'ra, itede'wa hã te te siwi âma wai-hu'u za'ra da.”

Āne ma tô âma rob'ui'ééré siro, ĩbaihã na hã. Tawamhã rob'ui'ééré zarina, ma tô 'manharĩ za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã.

²⁵ Tame te pi'ô norĩ hã aimasa, Zezusihi za'ozéb 'rata ĩna hã duré ĩna wapté hã, duré Mariza hã Coropasihi mro hã, duré Mariza Madarena hã. ²⁶ Tawamhã Zezusi te tina hã 'madâ. Wa hã te te 're ĩzawi pese mono zama te duré ĩmadâ, ĩpapara ĩza wa.

Tawamhã âne te tina ma tinha:

— Āhãta ai'ra. Te za oto âma 're ai'ra mo.

Tawamhã ĩma zama te duré tinha:

— Āhãta ana. Te za oto âma 're ana mo.

Tawamhã te te ĩma ĩrotizéb zarina, wa za ĩnhorõwa u saprõ, ĩ'rata 're sãmra u'âsi mono da.

Zezusihi dâ'ázé wasu'u

Mateusi 27.45-56; Marcusi 15.33-41; Rucasi 23.44-49

²⁸ Tawamhã Zezusi hã sa'o ré, ma tô sina uwaimra, ĩmama te te âma ĩrotizé hã. Āne na ma tô sina wai-hu'u, Zezusi hã. Tawamhã âma ĩrob'ui'ééré 'rata zéb za-rina, te tinha:

— Wa hã 'rubu di. — Āne te tinha, Zezusi hã.

²⁹ Piza'a 're nho'a hã te ĩpapara za, uwa 'rãĩ wa'u ĩsé ré hã. Tawamhã ma tô marĩ hã wedehu na siwi âma 'rã'ubu da'wapéi'wa norĩ hã, uwa 'rãĩ wa'u ĩsé na te te âma siwi di'i da, ĩwa'âbã syry na, Zezusihi ma, te te siwi wê da, ĩsada wa u. Taha wa, te oto upsõ Zezusi hã, ti-zadawa na. ³⁰ Te te upsõmri parip si, te tinha:

— Tãibã oto. Wa tô oto ĩsina uwaimra.

Taha pari, ma tô oto 'rãĩ waptãrã. Tawamhã si'uihã na ma pẽ'ẽ hai'utõ.

Da'wapéi'wa hã Zezusi ĩ'a're wi te te ĩwa'rézé wasu'u

³¹ Tawamhã dama ĩpire norĩ hã te Piratuhu u ai'aba'ré, ĩsõrõwa u. Ītème sihutu wamhã, te âma sadanharĩ za'ra, wedepo'o nnonhi'rãmi na ĩsimnhana hã te te dama 'ru za'ra da, da te dasiwi hi'ẽ za'ra da. E marĩ da. Dâ'ã su'u za'ra da, wedepo'o nnonhi'rãmi hawi da te dasiwi wamiĩrĩ hã. Āne te âma sadanharĩ za'ra. E marĩ wa. Romhuri zahãrizém na simnhatã u'âsi wamhã, dama wê prã ti. Hãiwahã pesere si te za bâdã hã ĩwa waptãrã, romhuri zahãrizé hã. Tawamhã romhuri zahãrizéb u simnhatã ré, âma hãiwahã pese tõ za'ra da, te âne âma sadanharĩ za'ra, bâdã hã dama pire uptabi wa, romhuri zahãrizé hã. ³² Tawamhã Piratu hã te tãma 'ru za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma, te te si-wi hi'ẽ za'ra da. Te te tãma 'ru za'ra wa, ma tô aibã norĩ hã siwi hi'ẽ zahuré, Zezusihi siré ĩsa'o zahuré hã.

³³ Taha pari, ma tô Zezusihi zõ ai'ré za'ra. Īwana dâ'ã zahuré wamhã, te te siwi hi'ẽi õ di. ³⁴ Īwana dâ'ã zahuré nheré, ma tô ĩ'a're wi wa'ré da'wapéi'wa hã, si'uwazi 'rã'wa pa na. Te te wa'rúi wi, ma ĩwapru hã pu-ru. Ā zama ma ĩsu asa'wa.

³⁵ Wa hã 'rãwi ĩmadã'ã'wa, wa aima wasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da, 're saze za'ra wa'aba

mono da. Tô sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa.

³⁶ Duréihã ma tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wa-su'u'wa hã âma rob'ui'ééré siro, da te dasiwi ĩhi'ẽi õ na hã. Tawamhã âma ĩrob'ui'ééré zarina, te te siwi hi'ẽi õ di, da'wapéi'wa norĩ hã. ³⁷ Ma tô duré âne âma rob'ui'ééré siro, ĩsada wa wasu'u'wa hã, âne: “Da te ĩwa'rézé hã te za 'madã'ã za'ra ni.” Tawamhã âma ĩrob'ui'ééré zarina, ĩwa'rézé hã ma tô 'madã'ã za'ra ni.

Zezusi dâ'ã pari, da te dasiwi ĩsērēzé wasu'u

Mateusi 27.57-61; Marcusi 15.42-47; Rucasi 23.50-56

³⁸ Tawamhã Zuzé hã ma tô Piratuhu u mo, Zezusihi hãiba na te te tãma rowairébé zõ, te te âri da, ab're 're, te te sērē da. Arimateza na romnhisi hawimhã, Zuzé hã. Zezusihi zazei'wa, 're morĩ nheré, ĩsazei'wa na siwa-su'u õ di, dama ĩpire norĩ mre me pipa te. Tawamhã Zezusihi hãiba na ma tô âma saze, Piratu hã. Tawamhã te oto sõ mo, Zuzé hã. Nicodemosihi me, ma tô âri za-huré, te te hãiba u'ré zahuré da. Marĩ zu wazari, ma tô Nicodemosi hã we sada âwisi ĩsada ze hã ahã na, ³⁵ na ĩpire pibuzé hã. Wede nhinihãĩ hã zum ne hã, 'rém nhana'ré ne hã, ĩwazarimhã. Nicodemosi hã ta hã Zezusihi u barana ĩmorĩ, ĩsimiroti te te wapari da.

⁴⁰ Tawamhã zazahã ĩhã pa na ma tô hãiba ubu zahuré. Zazahã hã te nasi âma hãzub zahuré, ĩsada ze na te te âma hãiba ubu zahuré ré. Ōne u'ã wasiré zudezu norĩ hã 're dadã'ã za'ra mono wamhã, te te dama 're 'man-harĩ za'ra, da te danheré õ ré.

⁴¹ Zezusihi za'ozéb âma te wede hã 're simasa, rob'rere wede hã. Tame sa'a zahãpã, te ab're hã 're sa'wari, ab're siro hã, ĩubuni hã, ni'wa ĩwa da te ĩsērē õ hã. ⁴² Tawamhã romhuri zahãrizéb u oto romhuture wa, duré ab're siro hã ĩsa'ozéb 'rata hãimana wa, ma tô ĩwa siwi tisē, Zuzé norĩ hã.

Zezusi hã ab're hawi apã ĩhãiwa'utuzé wasu'u

Mateusi 28.1-8; Marcusi 16.1-8; Rucasi 24.1-12

20 Tawamhã pi'õ hã robza'rã ré te ab're u mo, Ma-riza Madarena hã, dumidu na. Ab're u morĩ wamhã, ab're nhitobzé hã ěne hã, baba di. Ni'wa ma tô ĩwana ĩsiti sa'ré. ² Taha wa, te apã wara, Sima Pedruhu u. Ītèmeb zama ma duré wi, Zezusi te te ĩzawi pese u hã. Āne te wama rowasu'u:

— Wanhib'apito hã ma tô dasiwi wazere ni, ab're hawi. Da te dasiwi ĩhirizé hã wa te wasiwi waihu'u za'ra õ di. — Āne te wama rowasu'u.

³ Tawamhã te te wama rowasu'u pari, wa tô awa'awi wanem ni, ab're u, Pedruhu me. ⁴ Wa oto asamro ni. Te rême wamhã, ĩwana wa wi, ab're u. ⁵ Īwisi wi, wa ab're u sõ aiwẽ'ẽ, te sõ rob'madã'ã da. Īzébéré õ di. Īubuzéb si wa tô 'madã'ã za'ra, ĩhãirã hã. Īubuzéb si te da-ba'wara. ⁶ Sima Pedru hã ma tô we ĩzarina wi. Wisi wi, ma taha si ab're u azé. Sébré wamhã, ma duré ĩubuzéb si 'madã'ã za'ra. ⁷ Romhã na te ĩubuzém nhiti ĩrã ubuzé hã nomro. Hã nhinhai haré te nomro.

⁸ Tawamhã ab're u ĩwisi 'rada hã wa tô duré ĩsarina azé. Īubuzé hã wa tô duré 'madã'ã za'ra. ĩrã ubuzé hã ĩsiti ĩnomro hã wa duré 'madã, hã nhinhai haré. Te 'madã'ã

wamhã, wa tô saze Zezusi hã, ïhãiwa'utuzém na.

⁹ Duréihã ma tô ïhãiwa'utuzém na rob'ui'éré sirômo za'ra ïbãihã na hã, 'Re ïhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norí hã. Tane nherê, ïhãiwa'utuzém na rob'ui'éré hã zahadu wama waihu'u pese ô di.

¹⁰ Tawamhã ab're, wa te sabui pari, wa oto apã wanem ni, wanhorôwa u.

ZeZusi hã Mariza Madarenahã u ïsihãi'rézé wasu'u

Mateusi 28.9-10; Marcusi 16.9-11

¹¹ Tawamhã Mariza Madarenahã si te waza'u za ab're 'rata, wawa sina. Wawa sina ma ab're u aiwë'ë, te te duré sô rob'madã'ã da. ¹² Siwë'ëi wa, ma tô aibã hã sãmri zahuré, 'Re ïhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa norí hã, hãiwa hawi we ïne hã. Zazahã ïhãirã ré te aimasisi zahuré, siwanhizari. Zezusihi 'rã nomrozéb ãma te ïhãiba amo hã nhamra. ïhãiba amo hã ïte nomrozéb ãma te duré nhamra. ¹³ Tawamhã hãiwa hawi romhuri'wa norí hã te Mariza Madarena sadanharí zahuré, ãne:

— Pi'ô. E marí wa, te aiwawa.

— Wanhib'apito, da te dasiwi wazere wa, da te dasiwi ïhirizé hã te waihu'u ô wa, wa ïwawa. — ãne te tãma siwasu'u zahuré.

¹⁴ Tawamhã tãma siwasu'u zahuré pari, ma aipi'ra. Sipi'rai wi, ma tô aibã hã tisã, Mariza Madarena hã. Tane nherê, Zezusi te te waihu'u ô di, ni'wa newa.

¹⁵ Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— Pi'ô, e marí wa, te aiwawa. E 'wa sô, te ïrob'madã. Tawamhã Mariza te asa tãma tinha:

— A hã wazere wamhã, ïma wasu'u na ïhirizé hã te waihu'u da, nimomo sô ïmorí da, apã te we âri da. — ãne te tãma tinha. Rob'rere wede 'madã'ã'wa newa, te te waihu'u ô di, Zezusi hã.

¹⁶ Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— Mariza.

Tawamhã tinhisi te te wapari wamhã, ma ïtême aipi'ra, Mariza hã. Tawamhã wasimremezém na ebreusi mreme na te tãma tinha, ãne:

— Raboni. (ã hã damreme hã ãma ïsaprí na hã "Rowahutu'wa.")

¹⁷ Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— ïtété ô di za. Zahadu apã ïmorí ô di, ïmama u hã. Mo oto aimorí, ïsisãnawã norí u tãma ïzadawa wasu'u za'ra da. ïmama u, wa za oto mo apã hãiwa u, Aimama aba u. ïnhib'apito u, wa za oto mo, Asib'apito za'ra wa'aba u. — ãne tãma ïzadawa wasu'u za'ra na za.

¹⁸ Tawamhã Mariza Madarena te oto watême mo, Zezusihi siré 're ïwanomro mono norí u, te te wama sadawa wasu'u za'ra da. Watême wisi wamhã, te wama rowasu'u za'ra, ãne:

— Wanhib'apito, wa tô sabu. Timama u te za, u, oto mo, hãiwa u Wamama u. Tinhib'apito u te za, u, oto mo, Wanhib'apito u. — ãne te wama sadawa wasu'u za'ra, Mariza Madarena hã.

ZeZusi hã tisiré norí u ïsihãi'rézé wasu'u

Mateusi 28.16-20; Marcusi 16.14-18; Rucasi 24.36-49

¹⁹ Tawamhã tô taha bãtã na dumidu na bãdã sébré wi, wa tô wasi'rã'ötô ni, Zezusihi siré 're ïwanomro mono norí si. Dama ïpire norí pipa te, wa tô wasiré 'rinhitop tete za'ra ni. Tame wasi'rã'ötô ré, ma tô Zezusi hã wama sihãi'ré za'ra wawa'wa. Wawa'wa te tizab za'ra. Tawamhã te ãne wama nharí za'ra:

— Rowë na 're aihãimana za'ra wa'aba mono.

²⁰ Tawamhã tinhib'rada, ma tô wama wë za'ra, wa te 'madã'ã za'ra da. Ti'a're ãma ti'wa're hã ma duré wama uríri za'ra. Tawamhã Wanhib'apito, wa te sabu za'ra wamhã, wa 're wato za'ra. ²¹ Tawamhã Zezusi te duré wama nharí za'ra:

— Rowë na 're aihãimana za'ra wa'aba mono. ïmama we te te datême ïzatórí ne, wa za duré datême asatórí za'ra wa'wa.

²² Tawamhã tizadawa wa'u'u na ma tô waza'uri za'ra. ãne te wama nharí za'ra:

— Wa za oto ïpë'ëzani hã aima sômri za'ra wa'wa. Wë uptabi di, ta hã. ²³ Taha zarina te za ïzadawa para dama 're ïwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ïhãimana u'âsi mono hã dawasédé hã te te da'ãma 're ïab'madã'ã mono ô zém na hã. Tawamhã dama 're ïwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za te te dama 're aparí, dawasédé hã. ãne na dama 're waihu'u za'ra wa'aba mono ô wamhã, dawasédé hã te te dama 're aparí mono ô di za, 'Re ïhãimana u'âsi mono hã. — ãne ma tô wama waihu'u za'ra.

Tome hã Zezusi te te ïwawãzé wasu'u

²⁴ Tawamhã wasi'rã'ötô wamhã, Tome hã wame sãmra ô di, ïsi'ubza na da te 're ïsisi za'ra mono hã. Taha wa, wa tô tãma rowasu'u za'ra ni:

— Wanhib'apito, wa tô sabu za'ra ni.

Tawamhã Tome te wama nharí za'ra, ãne:

— Wa hã ïsib'rata zapu'uzé, te 'madã'ã ô wamhã, duré ïsib'rata zapu'uzéb 're, ïnhipto te sërë ô wamhã, duré ï'a're wa're 're, ïnhib'rada te sërë ô wamhã, ïhãiwa'utuzém na te sazei ô di za, wa hã. — ãne te Tome hã wama nharí za'ra.

²⁶ Tawamhã romhuri hã misi wa'ãma si'utórí pari, wa duré wasi'rã'ötô ni, dumidu na. Tome hã te oto wame tinhamra za'ra. Tawamhã 'ri nhitop tete nherê, ma tô duré wei watême tizébré za'ra, Zezusi hã. Wawa'wa te duré tizab za'ra. ãne te wazawi za'ra:

— Rowë na 're aihãimana za'ra wa'aba mono.

²⁷ Tawamhã Zezusi te Tomehë ma tinha:

— We ïtême aimorí, ïnhib'rada 'madã'ã da. ïnhib'rata zapu'uzéb 're, asipto hã sërë. Duré ï'a're 'wa're 're, asib'rada hã sërë. ïhãiwa'utuzém na ïwasu'u na, ïwawã tó. Te za oto ïzaze, ïhãiwa'utuzém na hã. — ãne te tãma tinha.

²⁸ Tawamhã Tome te asa tãma tinha:

— A hã, ïnhib'apito uptabi. A hã, 'Re ïhãimana u'âsi mono. Ai'ãma si, wa za 're ïwata u'âsi.

²⁹ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Īzabui wapsi, ma tō oto ĭzaze, ĭhāiwa'utuzém na. Ni'wam norĩ hã te te 're ĭzabu za'ra mono õ nherẽ, te te 're ĭzaze za'ra mono wamhã, tãma 're rowẽ za'ra mono di za. — Āne ma Tomehẽ ma waihu'u, Zezusi hã.

Rowasu'u 'rãsutuzém na rowasu'u

³⁰ Zezusi hã dââ õ ré, ma tō tiwaihu'u pese na marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ wẽ u'ãsi, wanho'a. ĩsimipawaptobzẽ hã ahâ di. Wa hã wa tō ãma rob'ui'ééré, uburẽ te ãma rob'ui'ééré õ nherẽ, ĩsimipawaptobzém na hã. ³¹ E marĩ da, wa tō ãma rob'ui'ééré. Danho'reptui'wa da, 'Re ĭhâimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na, Zezusihi si 're saze za'ra wa'aba mono da, duré 'Re ĭhâimana u'ãsi mono 'ra na 're saze za'ra wa'aba mono da. E marĩ da, te za Zezusihi si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. Rowẽ u'ãsi ãma 're anomro aba mono da, duré 're atââ za'ra wa'aba mono ãna 're aihâimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, 'Re ĭhâimana u'ãsi mono 'rata, hâiwa ãma. Taha da, te za Zezusihi si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo.

Zezusi hã tisiré norĩ 7 na ĭhâiba za'ra norĩ u, ĩsihâi'rézé wasu'u

21 Tawamhã Zezusi hã ma tō duré wama sihâi'ré za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ u. ĩsõ'u zaihã u ma tō watẽme sihâi'ré za'ra. Tiberizadi na 'ri nho'õmo nhisi 'rata, ĩsõ'u hã. Āne duré watẽme ĩsihâi'ré za'ra zé wasu'u hã.

² Wa norĩ hã wa tō wasiré asimro ni, Sima Pedruhu me, duré Tomehẽ me ĩsi'ubza na da te 're ĩsisi za'ra mono me hã, duré Natãna'éhé me, duré aibã mparane ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ me hã. Cana na 'ri nhisi ãma 're ĭhâimana mono, Natãna'é hã. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Cana hã. Wa norĩ hã Zebedehe 'ra, Ti'aduhu me. ³ Tawamhã Sima Pedru te wama nharĩ za'ra:

— Tepe zõ, wa za mo, wa hã.

Tawamhã wa tō tãma nharĩ za'ra ni:

— Asiré, wa za amo ai'aba'rẽ ni, tepe zõ.

Tawamhã wa tō oto wawairébẽ ni rob u, tepe zõ wasi'aba'rẽ da. Tawamhã âi ba wasihutu wamhã, uba're wa, wa tō asisi ni, abazipara hã wa te nasi wasiwi wabzuri da, tepe zõ. Tane nherẽ, wa te wasiwi 'mai'ãri õ di, ã barana hã. ⁴ Tawamhã awẽ u hâiwa pré wi te aibã hã za, ĩsõ'u zaihã na. Wa te wasiwi sãmri wamhã, wa te wasiwi waihu'u za'ra õ di, Zezusi hã.

⁵ Tawamhã ma tō wa'mahârã za'ra, ãne:

— ĩsisãnawã norĩ, e ma tō ĩ'mai'ãri za'ra wa'wa, tebe hã.

Tawamhã asa wa tō tãma nharĩ za'ra ni:

— Mare di. Wa te 'mai'ãri za'ra õ di. Ā baba di.

⁶ Tawamhã te wama 'ru za'ra:

— Ma'ãpé, abazipara hã asimire niwĩ asiwi mei wa'aba, tebe hã 'mai'ãri za'ra wa'aba da.

Taha wa, wa tō oto abazipara hã wanhimire niwĩ wasiwi me ni, âi ba. Wa te wasiwi mei wamhã, â hawi wa te wasiwi wazere waihu'u õ di, uba're u hã, tebe hã

ahã uptabi wa, ĩremhã. ⁷ Taha wa, wa Pedruhu ma tinha:

— Ō hã, Wanhib'apito. — Āne wa tō tãma tinha, Zezusihi siré 're ĩmorĩ hã te te 're ĭzawi pese mono hã.

Tawamhã ĩmreme te te wapari wi, awa'awi ma tō si'uza, Sima Pedru hã. Te te romhuri da, ma tō aré ti'uza hã sani. Tawamhã si'uza pari, ma tō uba're hawi tobro, âi ba, Zezusihi u morĩ da. ⁸ Wa norĩ hã wa uba're na abazipara hã wasiwi sari ni. Romhuture di oto, â zadaré u hã. ⁹ Ā zadaré u, wa te wasiwi ãma ropto wamhã, wa tō oto wawairébẽ ni, rob u. Tawamhã uzã, wa tō wasiwi sãmri ni. Pré'a nhisiwi, te tebe hã daba'wara. ĩ'u'ëtẽ wapu zama te ĩsu daba'wara.

¹⁰ Tawamhã ãne te wama nharĩ za'ra:

— Tebe hã asiwi ĩ'mai'ãri za'ra wa'wa hã we 'mai'ãri aba.

¹¹ Tawamhã Sima Pedru uba're wa, ma tō ãzé abazipara zõ, â zadaré u te te sari da, tepe ré hã. Tebe hã 'masisi uptabi di. 153 na ĭhâiba hã, ĩsa'ëtẽ si. Tebe hã ahã uptabi nherẽ, abazipara hã te te sina tari õ di.

¹² Tawamhã Zezusi te wazõ tihârã za'ra:

— We ai'aba'rẽi wa'aba, asaihuri aba da.

Tawamhã ãne wa te wasiwi sadanharĩ za'ra õ di: "E 'wa hã a hã." Wanhib'apito, wa te waihu'u za'ra wa, wa te wasiwi sadanharĩ za'ra õ di. ¹³ Tawamhã Zezusi hã ma tō ĩ'u'ëtẽ wapu hã wama sãmri za'ra. Tepe zama, ma duré wama sãmri za'ra, wa te ĩhuri da hã.

¹⁴ Ab're hawi hâiwa'utu pari, te nasi watẽme sihâi'ré za'ra, Zezusi hã. Āhãna watẽme wisi wamhã, si'ubdatõ oto watẽme ĩsihâi'ré za'ra zé hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ u hã.

Zezusi hã Pedru te te sina ĩsadanharĩzé wasu'u

¹⁵ Tawamhã wasaihuri pari, Zezusi hã te Sima Pedruhu ma tinha:

— Sima, Zuwãhã 'ra, ma'ãpé, ĩma waihu'u. Ā norĩ ma, ĭzawi pese za'ra di. A hã bété, e ta norĩ nhipai u aima ĭzawi pese di.

Tawamhã Pedru te asa tãma tinha:

— ĩhe. Ma tō asina ĩwaihu'u siro, te 're ĩ'asawi pese mono zém na.

Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— Pone'ërebã 'madâ'ã'wa, tinhimizama te te 're ĩ'madâ'ã pese za'ra mono ne, ma'ãpé ĭzazei'wa norĩ hã 're ab'madâ'ã pese mono za.

¹⁶ Tawamhã te duré sadanha:

— Sima, Zuwãhã 'ra, e aima ĭzawi pese uptabi di.

Pedru te duré asa tãma tinha:

— ĩhe. Ma tō asina ĩwaihu'u siro, te 're asawi pese mono zém na.

Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— Ma'ãpé ĭzazei'wa norĩ hã 're ab'madâ'ã pese mono za, pone'ërebã 'madâ'ã wẽ 'wa ne hã.

¹⁷ Te duré sadanha:

— Sima, Zuwãhã 'ra, e aima ĭzawi pese uptabi di. — Āne te Pedru sadanha. Si'ubdatõ oto te te ĩsadanharĩzé hã.

Tawamhã si'ubdatô te te sadanharĩ wa, pẽ'ězé di oto, Pedru hã. Tawamhã Zezusihi ma, te duré tinha, ãne:

— Uburé marĩ hã aima waihu'u pese di. A hã ma tô asina ĩwaihu'u siro, te 're ĩasawi pese mono zém na.

Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— Ma'ãpé, ĩzazei'wa norĩ hã 're ab'madâ'ã pese mono za, pone'ěrebâ 'madâ'ã wẽ 'wa ne hã.

¹⁸ Te duré tãma tinha:

— Tô sena wa aima rowasu'u: Aipréduptéb ré, ma tô 're asi'uza mo, nimomo 're ane mono da, asima 're ĩrowẽ mono zéb uwaibaba. Niwapsi, ãnei ô di za. Asi'ĩhi wapsi, te za aipano hã ĩwẽ zahuré, da te ai'awasisi da, nimomo asima rowẽ ô nherẽ, da te asaprõni da.

¹⁹ ãne sô'awib ô nherẽ, ma tô tãma rowaihu'u siro, ĩdâ'ázém na hã, za tãma ĩromhâimanazém na hã. Si-hâiba zawi ãna, za dâ'ã wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're dawata za'ra.

Tawamhã Zezusi te duré Pedruhu ma tinha:

— 'Re ĩmorĩzém na te za 're aimo, ĩzarina. — ãne te tãma roti.

Zezusi hã Pedruhu ma, te te ĩrotizé wasu'u, Zuwãhã ãma

²⁰ Tawamhã nimomo simisutu wasi'aba'rei ré, ma tô Pedru hã aipi'ra. Sipi'rai wamhã, ma tô ĩ'madâ, Zezusihi siré 're ĩmorĩ hã te te 're ĩzawi pese mono hã. Barana wasi'ubumroi ré wasaihuri da, wa tô ĩsô're ãma nhamra aré. Wa hã wa tô sadanha aré: "Wanhib'apito, e 'wa hã te za asô te te danhimro, te te dama aihâiba nhom-

ri da." ãne wa tô sadanha aré. Tawamhã Pedru te te ĩ'madâ'ã wamhã, te Zezusi sadanha, ĩ'ãma:

— Wanhib'apito. ã hã bété, e niha za tãma ĩromhâimanazé hã.

²² Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Apã we ĩmorĩ ô ré, ĩdâ'ã'özé te tãma pisutu wamhã, taha si ãma 're 'madâ'ã mono ô di za, 're aimorĩ da, ĩzarina. Asi'ãma si te za 're ĩrosa'rata mo, 're ĩmorĩzém na si 're aimorĩ da. — ãne te Pedruhu ma roti.

²³ Tawamhã ĩdâ'ã ãna 're ĩhâimana u'âsi mono na rowasu'u hã ma tô te te ropé, Zezusihi zazei'wa norĩ u. Zezusi hã te te ĩma pisutu ô di, ĩdâ'ã'özé hã. Taré ma tô Pedruhu ma waihu'u aré: "Apã we ĩmorĩ ô ré, ĩdâ'ã'özé te tãma pisutu wamhã, taha si ãma 're 'madâ'ã mono ô di za." ãne si ma tô tãma tinha aré.

²⁴ Ta hã Zezusihi wasu'u na aima rowasu'u za'ra wa'aba 'wa hã, Zezusihi siré 're ĩmorĩ. Ta hã duré ãma rob'ui'éré'wa. Zezusihi wasu'u na ĩsimirowasu'u hã sena uptabi na wa tô wasina waihu'u za'ra ni.

Zuwã te te ĩrob'ui'éré 'rãsutu zé

Zuwã 20.30-31

²⁵ Zezusi hã te te dama 're ĩ'arob'manharĩ wẽ mono zé hã ahâ uptabi di, da te ãma ĩrob'ui'éré za'ra ô hã. Da te ãma rob'ui'éré za'ra 'wa'ãhã, aré tãma rob're syryre di ĩbaihã ma hã, ti'ai ãma hã. Nimame 're ĩsimi'wara mono zéb da hã mare di.

ATUSI

Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĩbaihâ na Rucasi hã ma tô ãma rob'ui'ééré. Zezusihi mreme wapari'wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani hã za we te te ĩtēme ĩsi'ra za'ra zéb zô, ĩsimipari za'ra na hã ma tô ãma rob'ui'ééré. Zezusi hã ti'ai ãma oto 're morĩ ô di.

Capituru 1 ãma hã Rucasi ma tô wasu'u, Zezusi hã hãiwa u apâ ĩmorĩzém na hã. Capituru 2 ãma ma tô duré wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani hã ĩsazei'wa norĩ pê'ě mono bâ oto ãma 're ĩsôrôwa za'ra mono na hã. Capituru 3 hawimhã ĩbaihâ 'rãsutu u hã ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ nhimiromhurizém na hã, daro mono bâ Zezusihi wasu'uwě hã te te dama 're wasu'u za'ra mono ré, marĩ hã sada 're ĩhâimana za'ra mono zém na hã.

Cristuhu wasu'uwě na hã Zeruzarě 're, ma tô zudezu norĩ ma ãma rowasu'u na'rata za'ra ni. Taha pari, ma tô samaritanu norĩ nhipti'ai u hã ãma ropé ni. Ta hawimhã zudezu'ô norĩ u, ma tô duré te te ropé oto, Zezusi hã zudezu norĩ u si we morĩ ô wa.

1 Tezopiru, wa hã Rucasi, ĩnhimi'ui'ééré 'rata na wa tô aima rob'ui'ééré pa, Zezusi 're ĩmorĩzém na. Ti'ai ãma 're morĩ ré hã ma tô te te 're da'apawapto. Ma tô duré te te dama 're arowahutu. ĩsãna'rata hawimhã, ĩrãsutu u wa tô aima ãma rob'ui'ééré. Hãiwa u ĩmorĩzé wasu'u na wa tô duré aima rob'ui'ééré pa.

Tawamhã hãiwa u morĩ ô ré, ma tô tizadawa wasu'u'wa norĩ ma rob'ru za'ra, te te sima ĩwě za'ra zéb uwaibaba, sô ĩhârâ za'ra norĩ ma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani ré, 're morĩ wa, ma tô ĩsadawa para tãma rob'ru za'ra, te te duré ãma 're dapawapto za'ra mono da, duré ĩwasu'uwě te te dama 're wasu'u za'ra mono da, ĩsine. Āhãna wa za duré aima rob'ui'ééré, hãiwa u morĩ za'u si, te te 're ĩpawapto za'ra mono zé wasu'u na hã.

Zezusi hã tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, nasi ĩsihâi'rézé wasu'u

³ Zezusi hã dâ'â nherě, hãiwa'utu wamhã, tihãiba na u'âsi te nasi tãma sihâi'ré za'ra, tizadawa wasu'u'wa norĩ ma hã. Nasi ĩtēme ĩsihâi'ré za'ra zém na hã, 40 na ma tô bâdâ hã ãma ne. Tô sena, Zezusi hã hãiba ré za oto apâ 're ĩmorĩ na te te ãma waihu'u za'ra da, te nasi ĩtēme sihâi'ré za'ra, taré newa, te te siwi ãma wawã tō za'ra da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwě mono zém na ma tô duré tãma rowasu'u za'ra.

⁴ Tawamhã nimahã bâtâ na ĩrata sãmra za'ra ré, te tãma roti za'ra, Zeruzarě ãma simipari sina a'â hãimana za'ra da. Āne te tãma roti za'ra, Zezusi hã:

— ĩmama, te te aima ĩropisutu za'ra wa'aba zéb zô asimipari za'ra wa'aba za a'â. Te te ĩropisutuzé hã wa tô aima wasu'u za'ra wa'wa. ⁵ Zuwã Batita hã ma tô â upt-

abi na si te te 're da'ahãiba ubu, â dawabzuri te te dama 're ab'manharĩ mono wamhã. Ānei ô di za oto, a norĩ wa'wa hã. Ai'ãma 're ronomro za'ra wa'aba mono ô ré, te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipě'ězani na te te 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, ĩré 're anomro u'âsi aba mono da. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

⁶ Tawamhã siré si'ubumroi ré, te siwi sadanha, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã:

— Wanhib'apito, e tawamhã, ãhãna te za wama asi'apito za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ ma hã warob 're duré wama 're roti mono da, wahi'rada Dawi hã te te dama 're ĩroti mono ne hã, romanu norĩ te te 're wawada'uri za'ra mono tō da. — Āne te siwi sadanha.

⁷ Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— ĩmama ma si waihu'u pese di. Taha si ma tô bâdâ hã sima pisutu pese, te te dama ãma ĩuwaimramizéb da hã. A norĩ wa'wa hã bâdâ hã waihu'u za'ra wa'aba da, ĩmama te te aima pisutu za'ra wa'aba ô di, te te dama ãma ĩuwaimramizéb da hã. ⁸ Tane nherě, te za Tipě'ězani hã we aima sômri za'ra wa'wa. Tawapsi, te za tiwaihu'u pese na asiptete za'ra wa'wa, dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za tô dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mo, Zeruzarě na 'ri nho'ômo nhisi ãma. Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma te za duré dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mo, daza'rui mono bâ, Samariza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma zama. Uburé daza'rui mono bâ romhã na zama te za oto dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mo. — Āne te tãma roti za'ra.

ZeZusi hã hãiwu u ĩmorĩzé wasu'u

⁹ Tawamhã tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, te te tãma roti za'ra pari, ma tã ĩmama hã tiwi âri za'ra, ĩsõ'a za'ra, hãiwu u morĩ da oto, ZeZusi hã. Morĩ ré, te te siwi sawērē za'ra. Tawamhã hãiwu'a 'rowi ma tã tiwi tizēbrē za'ra oto. Te te siwi sãmri za'ra õ di oto. Tawamhã hãimo te te siwi sawērē mono ré, aibã norĩ hã ma tã sa'rese ãna aimawara zahuré, ĩsababab za'ra, uza hãirã ré. ¹¹ Tawamhã ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Darireza ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ, e marĩ da, te aimasap sina, hãimo ãma ĩsawērē za'ra wa'aba mo. ZeZusi hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, hãiwu u te te aiwi ĩ'ãri za'ra wa'wa hã, ta hã te za wei apã mo. Hãiwu u ãma morĩ ré, ma tã ĩsawērē za'ra wa'aba mo. Hãiwu u ãma aiwi ĩmorĩ aba ne, te za wei apã mo. — ãne ma tã tãma rowasu'u za'ra, hãiwu hawi romhuri'wa norĩ hã.

Zeruzarē ãma ZeZusihi zadawa wasu'u'wa norĩ, nasi ĩsĩrã'õtõzé wasu'u

¹² Tawamhã ZeZusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te oto apã ai'aba'rē, Oriwera na êtē 'rãihã nhisi hawi, Zeruzarē na 'ri nho'õmo nhisi u. Ta hawimhã, Zeruzarē u hã misi na ti'ai pibuzé hã. ¹³ Ma tã oto aihutu, Zeruzarē u. Sihutu wamhã, 're ĩdanhimi'wara mono zéb u te oto ai'aba'rē. Hãimo te sai'uri za'ra, tisi'ubumrozéb u sisisi da, 'ri nhisi u. ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã ãne ĩsisi za'ra hã: Pedru hã, duré Zuwã hã, duré Ti'adu hã, duré ãdéré hã, duré Piripi hã, duré Tome hã, duré Batoromezu, duré Mateusi, duré Apezuhu 'ra Ti'adu na ĩsisi hã, duré Sima hã zeroti norĩ me aré 're ĩmorĩ hã, duré Zudasi Ti'aduhu 'ra hã. Ta norĩ hã ma tã hãimo sai'uri za'ra. ¹⁴ Tawamhã awē sidãpãsi te nasi si'rã'õtõ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, mre me zusi da nasi, ZeZusihi no norĩ me, duré ĩna zama Mariza na ĩsisi hã aimawi pi'õ norĩ me zama.

Mati'asi hã Zudasihi nhowa're're, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutuzé wasu'u

¹⁵ Tawamhã bãdã hã siwaptom na ãma ne pari, ma tã ĩsazei'wa norĩ hã si'rã'õtõ, 120 na ĩhãiba za'ra hã. Tawamhã Pedru hã ma tã wahudu hãiwu, te te tãma rowasu'u za'ra da. ãne te tãma rowasu'u za'ra:

¹⁶ — Wasiré ZeZusihi zazei'wa norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba. Zudasihi wasu'u na wa za aimawaru'u za'ra wa'wa. Duréihã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pē'ězani hã ma tã Zudasi hã waihu'u siro, romhã ré. Taha wa, Dawihi ma, ma tã tinha, dama roti'wai ma, te te ĩwaihu'u sirõmo zém na te te ãma rob'ui'ére da. Tawamhã Dawi hã ma tã Zudasihi ãma rob'ui'ére siro, poto õ ré. ãne ĩbaihã na ãma ĩrob'ui'ére hã: "ĩsõrõwa ãma hã 'ri baba di za oto. 'Ri baba na te za oto 're sa. Ni'wa hã ĩwa 're sãmra mono õ di za oto." ãne Zudasihi dã'ãzé wasu'u na ma tã wama rob'ui'ére.

— Rob'ui'ére na ĩwasu'u hã ma tã sina uwaimra Zudasi hã, tidã'ãzé wasu'u hã te te sina waihu'u ãna. Siwi

ĩwē'õ'wa norĩ hã ma tã te te sã simro, ZeZusihi zõ. ĩsiré 're wanomro mono nherē, wasiré romhuri, ZeZusi te te tãma pisutu nherē, ma tã te te sã danhimro, te te dama hãiba nhomri da. Te te dama hãiba nhomri parip si, ma tã sima uipra ti'a hã, ZeZusi te te dama ĩsõmrizé wa'ãbã na. Tawamhã tame ma tã dãrã, tinhipti'ai 're, Zudasi hã. Ma tã waptãrã, ti'ai wa. Waptã'ã wamhã, ma tã nomohaipo'o. Nomosipo'o wamhã, uburé ĩsãna ma tiwi asa'wa. ãne ma tã Zudasi hã sina uwaimra, za ĩdã'ãzé wasu'u na rob'ui'ére zarina.

— Tawamhã ĩwasu'u hã 'ri baba, ma tã te te ropé, Zeruzarē ãma. Taha wa, Asédama na ma tã ĩsĩpti'a hã da te 're sisi za'ra, dasimremezém na. Wamreme na ãma ĩsaprĩzé hã, dawapru za'warizém na darom nhisi hã.

— Duré ãne 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, te te ĩwaihu'u sirõmo zéb zarina ma tã rob'ui'ére siro, Dawi hã Zudasihi wasu'u na: "Romhuri hã, ĩtei õ di oto. Ni'wa te hã za oto, ĩsõwa're'remhã." ãne ma tã ãma rob'ui'ére siro, Dawi hã.

²¹ — Taha wa, wa norĩ hã wa za aibã hã wasiwi 'maipisutu ni, ZeZusi apã ĩhãiwu'utuzém na wasiré te te dama 're rowasu'u mono da, Zudasihi nhowa're're. Zuwã Batita, ã dawabzuri hã te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono zém hawi, ti'ai ãma 're morĩ ré, Wanhib'apito ZeZusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ zõ, wa za wanhopré ni, duré hãiwu u morĩ ré, wasiré wa te ĩmadãã za'ra norĩ zõ. — ãne te dama rowasu'u, Pedru hã.

²³ Tawamhã aibã maparane ma tã ĩsisi na pisutu zahuré ni, Zuzé Zusitu na ĩsisi hã, duré ĩhãiba amo hã, Mati'asi na ĩsisi hã. Zuzé Zusitu hã, Basaba na ĩsisi amo hã. ²⁴ Taha pari, te oto tiwi rowaptērē za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi, ãne:

— Wanhib'apito, a hã aimawaru'u pese di. Taha wa, ma'ãpé wei wama waihu'u za'ra na. E niha aibã hã te asima ĩwē, ĩpisutu da hã, wasiré ZeZusihi zadawa wasu'u'wa da hã. ZeZusihi ma, te te 're ĩromhuri mono zéb da hã Zudasi hã ma tã tiré. Taha wa, a hã tãma ĩpisutuzéb u, ma tã mo. E 'wa hã te za ĩpisu, Zudasihi nhowa're're, wasiré ĩsadawa wasu'u'wa da hã. — ãne ma tã tiwi rowaptērē za'ra.

²⁶ Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te ĩpisudu hã te te waihu'u za'ra da, ma tã marĩ hã sima me za'ra, te te siwi ãma uwaimrami da. Tawamhã ma tã siwi ãma uwaimra oto. Mati'asi hã ma tã oto siwi waihu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na hã, Zudasihi nhowa're're da hã. Tawamhã Mati'asi hã aibã 11 na ĩsadawa wasu'u'wa da hã, ZeZusi te te ĩpisutu za'ra norĩ me, te za oto 're mo. Taha wa, 12 na ĩhãiba za'ra hã oto apã, ZeZusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã.

'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Tipē'ězani we te te dama ĩsõmrizé wasu'u

2 Tawamhã zudezu norĩ hã ma tã 're sihutu Zeruzarē u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa 'madãã'wa norĩ hã, tisiré norĩ u. Daro mono bã ma tã 're dasihutu, Pētecoti na bãtã nhisi u, 're danho ahã

za'ra mono wě te, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're dawata za'ra mono da.

Tawamhã Pētecoti na bâtâ nhisi na Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô sina ubumro. Siré si'ubumroi ré, awa'awi ma tô marĩ hã wapari za'ra, hâiwa hawimhã. Rowa'u'u wawě pupu'u ne hã 'ri 're wa'wa mono bâ ma tô marĩ hã wapari za'ra, aihĩni. Unhama ro'o ne hã ma tô marĩ hã sina sãmri za'ra. ĩhâiba mono bâ ma tô te te ropé, ĩtēme, unhama ro'o ne hã. Tawamhã ĩrãi mono bâ, ma tô simasa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pēžzani hã ma tô ĩtēme tiwisi za'ra, ĩsazei'wa norĩ u. ĩhâiba mono bâ, ma tô ĩpē'ē 're sisisi, ĩpē'ēzani hã. Taha na si ma tô oto damreme mono bâ dama rowasu'u za'ra, timreme nai ō nherē, ĩpē'ēzani te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina.

⁶ Tawamhã Zeruzarē u 're ĩdasi'rã'ōtō mono norĩ hã ropupu hã da te wapari za'ra wamhã, da'ahã na ma tô ĩtēme dasito, Pedru norĩ u. ĩdasito mono hã, damreme mono bâ da te wapari za'ra wamhã, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni, ĩmreme za'ra na hã. ⁷ Tawamhã âne te dasima rowasu'u za'ra ni:

— Pra. E niha, wa bété wamreme mono bâ wapari za'ra ni, ō norĩ hã, Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi âma 're hâimana za'ra mono nherē. E niha, ma tô bété ō norĩ hã wamreme hã waihu'u za'ra. — Āne te dasima rowasu'u za'ra ni.

⁹ Taha pari, te duré dasima nharĩ za'ra ni, âne:

— Wa norĩ hã darob amoi hawimhã wa we aihutu ni, Patiza na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawimhã, duré Mediza na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawimhã, duré Erã na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawimhã, duré Mesapotamiza na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawimhã, duré Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawimhã, duré Capadosiza na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawimhã, duré Pōtu na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawimhã, duré Azi'a na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawimhã, ¹⁰ duré Prizi'a na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawimhã, duré Pãpiriza na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawimhã, duré Ezitu na romnhisi hawimhã, duré Ribiza na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawimhã, tame Sireni na 'ri nhisi 'rata daza'rui hawimhã. Nima norĩ hã Roma na 'ri nho'ōmo nhisi hawimhã ma tô we aihutu. Duré nima norĩ hã Cereta na romnhisi hawi ma tô we aihutu. Duré nima norĩ hã Arabiza na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawi, ma tô we aihutu. Nima norĩ hã zudezu norĩ hã. Duré nima norĩ hã zudezu'ō norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono norĩ hã. E niha bété, wa wapari za'ra ni, wamreme mono bâ, aibã norĩ hã te te wama ĩrowasu'u za'ra na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tiwaihu'u pese na te te dama 're ĩ'ab'manharĩ wě uptabi mono wasu'u na hã. — Āne te dasima nharĩ za'ra ni.

¹² Tawamhã damreme mono bâ da te wapari za'ra wamhã, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. Da te âma rosa'rata waihu'u za'ra ō di. Taha wa, te âne âma tasisadanharĩ za'ra ni:

— E niha te te wama ĩrowasu'u za'ra zém na wa za wasina rosa'rata za'ra ni. Wa te waihu'u za'ra ō di, wa

te ĩwaihu'u za'ra zéb da hã. — Āne te dasima nharĩ za'ra ni.

¹³ Tawamhã ni'wam norĩ si ma tô Pedru norĩ âma ti-wa'ě za'ra. Taha wa, te âne sima rowasu'u za'ra:

— Oro ō norĩ hã wamreme mono bâ, te te waihu'u za'ra za, ma uwa 'rãi wa'u ĩsé na si'uihã idi'iti za'ra. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

Pedru te te dama ĩrowasu'uzé wasu'u

¹⁴ Tawamhã Pedru hã ma tô hâiwi za. ĩsiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô duré ĩsiré hâiwi aimasa, 11 na ĩhâiba za'ra hã. Tawamhã mreme 'rãihã na te dama rowasu'u Pedru hã, da te wapari za'ra da. Āne te dama tinha:

— Wasiré zudezu norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba za, duré uburé Zeruzarē âma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ zama, ĩnhimirowasu'u hã waihu'u za'ra wa'aba da. ¹⁵ A norĩ wa'wa hã te ĩsiré ĩsimasam norĩ âma ĩrosa'rata wasété za'ra wa'wa. Uwa 'rãi wa'u ĩsé na wasi'uihã idi'iti za'ra newa, te wa'ãma ĩrosa'rata wasété za'ra wa'wa. Mare di. Ānei ō di. Rob'rãi wa'u zé na wa'uihã idi'iti za'ra ō di. Zahadu bâdã we sō're za'a ō di. Āne ré, da te 're âhuri mono ō di, rob'rãi wa'u ĩsé hã. ¹⁶ Āhãna ĩsadawa wasu'u 'rata 'wai mreme hã ma tô wama âma uwaimra oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Zuwéhé mreme hã ma tô wama âma uwaimra, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wai mreme hã. Taha wa, te âne wa'ãma asōpré wa'wa. Taha wa, te duré âne ĩwawapari za'ra wa'wa. Duréihã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã ma tô wahirata norĩ ma, te te 're awaihu'u, Zuwé hã. Āne 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã:

¹⁷ "Rob'rãsutu u ti'a si'utōrĩ ō ré, wa za ĩpē'ēzani hã te dama 're anhomri, daro mono bâ. Tawamhã asihudu za'ra wa'wa hã, aibã norĩ hã pi'ō norĩ zama te za te te 're ĩzadawa wasu'u za'ra. ĩhi norĩ ma, sōtō 'rowi te te 're ĩrosawērē za'ra mono na wa za tãma 're ĩsiwaihu'u za'ra, ĩnhimiroti na. Duré, ĩpréduptém norĩ ma zama 're sōtō za'ra mono ō nherē, sōtō 'rowim ne te te 're ĩrosawērē za'ra mono ne, wa za tãma 're ĩsiwaihu'u za'ra, ĩnhimiroti na.

¹⁸ ĩma romhuri'wa norĩ ma, wa za te tãma 're anhomri, ĩpē'ēzani hã aibã norĩ ma, pi'ō norĩ ma zama. Tawamhã te za te te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra.

¹⁹ Hâiwa na wa za marĩ dama ĩwaihu'u'ō hã 'manha, âma ĩdatob'uzu za'ra zéb da hã. Ti'ai âma zama wa za duré marĩ hã dama ĩwaihu'u'ō hã 'manha. Dawapru te za puru. Duré uzã te za äro. Tawamhã ĩsízé sa'ētē na watobro wamhã, te za rob'utō.

²⁰ Bãdã te te rob'uiwē ō di za. Te za tirobra. A'amo zama te za titōmo wapru. Āne wa za 'manha, uburé Danhib'apito nhibãdã hã ĩwa waptã'ã ō ré, ĩpire uptabi hã.

²¹ Tawamhã te dapawaptob da, da te ĩwi waptērē za'ra wapsi, wa za tô sena da'anho'reptu."

Āne Zuwé hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã wahirata norĩ ma, te te 're awaihu'u. — Āne ma tô Pedru hã Zuwéhé nhimirowasu'u na dama rob'rãzarōtō.

²² Tawamhã Pedru hã ma tô duré ãma uzusi, tin-himirowasu'u na, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norí, ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Zezusi hã Nazaré ãma aré 're ĩsãmra mono hã, ta hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, ma tô te 're da'apawapto, danho'a. Marí ĩwê hã dama ĩmanharí waihu'u'ô hã ma tô te te dama 're ab'manharí. Tô sena, ô hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, te te dama 're ĩab'manharí mono zém na da te 're waihu'u za'ra mono da, ma tô Timama waihu'u pese zarina marí ĩwê hã te te dama 're ab'manharí. Ai'rata 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, ma tô ãne na hã asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa. ²³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô tiwaihu'u pese na waihu'u siro romhã ré, Zezusihi dâ'ázé hã. Te te ĩwaihu'u sirômo zéb uwaibaba, duré te te sima ĩwézéb uwaibaba, ma tô aima pisutu za'ra wa'wa, Zezusi hã dama 'ru za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti waihu'u'ô'wa norí ma, ai'upana za'ra wa'aba, te te siwi wírí da. Taha wa, ma tô siwi sasô, wedepo'o nhonhi'râmi na. Taha na ma siwi tĩwí. ²⁴ Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô hâiwa'utu, ab're hawi watobro da, dâ'â uptabi nherê. Ma tô duré pawapto, dâ'â u'âsi nomro tô da. ĩdâ'ázé tãma wapure wa, dâ'â u'âsi nomro waihu'u ô di, Zezusi hã. ²⁵ Taha wa, wahi'rada Dawi hã ma tô Zezusi wasu'u duréihã, ãne:

“Wanhib'apito, te za ĩ'rata 're asãmra u'âsi mo. Taha wa, ĩpahi ô di za.

²⁶ Taha wa, ĩto sina, wa 're ĩhâimana, ĩpê'ê 'remhã. ĩmreme toi u'âsi na, wa 're ĩmreme. ĩhâiba ré 're ĩmorí u'âsi dai ô nherê, ĩpahi ãna wa za asô ĩsina 're ĩnhimipari u'âsi.

²⁷ ĩdâ'â nherê, ĩrême ô di za, adâ 're ĩhâimana za'ra mono zéb ãma hã. Wa hã te aima 're romhuri wê u'âsi mono wa, ĩdâ'â wamhã, ĩhâiba 'roi ô di za. Taha wa, wa hã ĩdâ'ázé hã te pipa ô di za.

²⁸ 'Re ĩmorí wê u'âsi da, ma tô ĩma ĩwaihu. Taha wa, ĩto sina wa za 're mo, asô'a 're ĩmorí wa.”

Ãne ma tô Dawi hã wahi'rata norí ma, Zezusi wasu'u siro. — Ãne ma tô Pedru hã dama sadawa 'rãzarôtô.

²⁹ Taha pari, te duré dama tinha, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norí, ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wahi'rada Dawi hã wa za aima wasu'u za'ra wa'wa oto sô'awi. Tô sena, ma tô dârâ, Dawi hã. Dâ'â wamhã, êtê zahâpâ wa, ab're 're, ma tô dasiwi sêrê ni. Da te ĩsêrêzé hã wama waihu'u pese za'ra di, ãhãna hã. ³⁰ Ta hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, te 're hâimana. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô tãma ropisutu, ĩsihudu hã ĩsine dama si'apito da, zahadu wapsi, ĩuirí na te te dama 're aroti mono da. ³¹ Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina, ma tô wasu'u siro Dawi hã, Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã apâ za ĩhâiwa'utuzém na hã, ãne:

“Dâ'â nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te rême ô di za. ĩhâiba hã 'roi ô di za.”

Ãne ma tô Dawi hã wahi'rata norí ma rowasu'u za'ra, apâ za ĩhâiwa'utuzém na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono

hã ma tô Zezusi hã hâiwa'utu. Apâ te te hâiwa'utu wamhã, wa norí hã wa tô sabu za'ra ni. Taha wa, wa te dama 're wasu'u za'ra, ĩhâiwa'utuzém na hã.

³³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sitême ti'â apâ, ĩsimire niwí oto 're sãmra u'âsi mono da. Tawamhã Tipê'êzani hã ma tô ti'ra ma tisô, te te tãma ãma ĩropisutu siro hã, te te sima 're ĩda'awê mono zéb uwaibaba, te te dama 're anhomri mono da. Ãhãna, Zezusi hã ma tô wama sômri za'ra, Tipê'êzani hã. Taha wa, ma tô ãne wa'ãma asôpré wa'wa. Ma tô duré ãne ĩwapari za'ra wa'wa, aimreme mono bâ wa'aba. ³⁴ Dawi hã dâ'â wamhã, hâiba wahuré morí ô di, hâiwa u hã. Cristuhu si ma tô hâiba wahuré mo, hâiwa u apâ. Taha wa, ãne ma tô duré wahi'rata norí ma Cristu wasu'u wê, Dawi hã:

“'Re ĩhâimana u'âsi mono te roti, ĩnhib'apito ma: 'We aimorí, ĩ'rata 're asãmra mono da, ĩnhimire niwí. ³⁵ Zahadu, wa za aipawapto. Siwi aiwê'ô'wa norí ma, asiptete di za. Taha wa, a hã tô sena Danhib'apito uptabi na te te siwi aiwaihu'u wa, te za aima 're 'rã po za'ra. Asisiti te za duré 're ĩzatatôrí mo.”

Ãne ma tô Dawi hã wahi'rata norí ma waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã. ³⁶ Taha wa, wa hã wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u pese za'ra wa'aba da, duré uburé wasiré Izarazéhé nhihudu norí te te waihu'u pese za'ra da. Zezusi hã da te dasiwi sasômri da, dama ĩru za'ra wa'wa hã, ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu, uburé Danhib'apito da hã, duré Danho'reptui'wa da hã. Ma'âpé ãhã wasu'u hã tô sena na waihu'u pese za'ra wa'aba. — Ãne ma tô dama rowasu'u, Pedru hã.

³⁷ Tawamhã Pedruhu mreme, da te wapari za'ra wamhã, ma tô tapê'ewara za'ra ni. Taha wa, te ãne tãma nharí za'ra ni, Pedru norí ma, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí ma hã:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norí, e niha za, tawamhã. E marí, wa za 'manharí za'ra ni. — Ãne te tãma nharí za'ra ni asa.

³⁸ Tawamhã Pedru te duré asa dama tinha:

— Aiwasété wi, te za aipizari za'ra wa'wa, rême pese za'ra wa'aba da, Zezusihi nhimiroti na si oto 're anomro aba mono da. Zezu Cristuhu zazei uptabi 'wa na asiwasu'u za'ra wa'aba sina, te za â dawabzuri hã ĩmanharí za'ra wa'wa. Aihâiba mono bâ te za ãne ĩmanharí za'ra wa'wa, aiwasédé hã te te aima pari za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã Tipê'êzani hã te za aima sômri za'ra wa'wa. ³⁹ Ãne ma tô aima ropisutu sirômo za'ra wa'wa, te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono da, asihudu norí ma zama. Wasiré'ô norí ma zama ma tô tãma ropisutu sirômo za'ra. Wanhib'apito, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za sitême sô 're ĩhârâ za'ra mono norí ma, ma tô ropisutu sirômo za'ra, Tipê'êzani na hã.

⁴⁰ — Taha wa, wasiré Izarazéhé nhihudu norí 're ĩhâimana wasété za'ra mono zém na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za. Ãhãna tiwi aipizari za'ra wa'aba, 're ĩdanomro wê mono zém niwí oto 're anomro aba mono da, asisô'reptu za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana

u'âsi mono hã te te dasiré aiwě'ô pese za'ra wa'aba tã da. — Æne ma tã dama rowasu'u pese, Pedru hã. Simiroti za'ětě uptabi di.

⁴¹ Tawamhã da'ahã na ma tã Zezusi hã saze za'ra ni, Pedru te te dama řsadawa wasu'uzém na hã. Taha wa, ma oto â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra ni, 3 miu na dahãiba hã. Tawamhã Zezusihi zazei na'rata 'wa norĩ me, ma tã oto sitěme atob za'ra. Tawamhã ahã uptabi di oto, řsazei'wa norĩ hã.

Řsaze na'rata 'wa norĩ 're řhãimana za'ra mono zé wasu'u

⁴² Tawamhã Zezusihi zazei'wa norĩ hã řsadawa wasu'u'wa norĩ nhimirowahudu hã te te 're wapari pese za'ra. Te te řěme za'ra ô di. Ma tã 're sisawi pese za'ra. Ma tã 're si'rã'ôtõ, tisa da, duré 'Re řhãimana u'âsi mono ma, 're mre me zusi mono da. ⁴³ Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã marĩ řwě hã ahã na ma tã te te dama 're 'manharĩ za'ra, dama řmanharĩ waihu'u'ô hã. Taha wa, ma tã ãma 're datob'uzu za'ra.

⁴⁴ Tawamhã řsazei'wa norĩ hã te oto siré 're hãimana za'ra, aihĩni. Tinhibrom na tite da si, te te ãma 're rosa'rata za'ra mono ô di oto. ⁴⁵ Ni'wam norĩ hã ma tã tinhipti'a hã te te dama 're wede za'ra, duré tinhibrob zama, řwa'ãbã zõ. Tawamhã řwa'ã hã ma tã te te sima 're po'o za'ra, marĩ zõ tiwi 're řro'wanhi'riti za'ra mono zéb zarina. ⁴⁶ Awě sidãpãsi ma tã duré 're si'rã'ôtõ, 'Re řhãimana u'âsi mono ãma 're řdawata za'ra mono zé 'ri 'wawi wa'ra 're, 're mre me zusi mono da, tãma. Tinhorõwa mono bã, ma tã duré 're si'rã'ôtõ, řu'ětě wapu na siré 're saihuri mono da. Sima 're sõprub za'ra mono wa, ma tã to sina tisa na siré 're saihuri. ⁴⁷ 'Re řhãimana u'âsi mono ãma te duré siré ãma 're wata za'ra, uburé řsõprubzém na hã. Tawamhã aihĩni, ma tã řsazei'wa norĩ hã wěsãmri za'ra ni. Tawamhã awě sidãpãsi, ma tã řsazetě'wa sidãpã dasina tahã'ã ni, 'Re řhãimana u'âsi mono hã rowasěté hawi te te 're ř'anho'reptui mono norĩ hã.

Pedru hã řhi'ré te te řpesezé wasu'u

3 Tawamhã nimahã bãtã na ma tã Pedru norĩ hã dame tineb zahuré, Zuwãhã me, 'Re řhãimana u'âsi mono ãma 're řdawata za'ra mono zéb u hã. Bãdã sipi'rai wi, te dame tineb zahuré, 'Re řhãimana u'âsi mono ãma 're řdawata za'ra mono zé bãtã na. ² Tame te aibã hã nhamra, řpotozém hawi řmorĩ'ô hã. Řmadã ze na 'ridawa nhisi u te ta hã nasi dasiwi mrami ni, rob'uiirazém na te te 're da'awari mono da, 're danhisisi mono sidãpãsi. ³ Tawamhã Pedru norĩ hã 'ri 'wawi wa'ra u zasi zahuré ô ré, řhi'ré hã ma tã sãmri zahuré. Te te sãmri zahuré wamhã, te nasi 'mahãrã zahuré, marĩ te te tãma sãmri zahuré da. ⁴ Tawamhã Pedru norĩ hã ma tã 'madã'ã pese zahuré, Zuwãhã me. Tawamhã Pedru te tãma tinha:

— Wei wa'madã'ã. — Æne te tãma tinha.

⁵ Tawamhã ma tã 'madã'ã zahuré, marĩ te te tãma sãmri zahuré da newa. ⁶ Tawamhã Pedru te duré tãma tinha:

— Wa hã řnhimarĩ ô di. Rob'uiirazé hã robaba di, řte hã. Tane nheré, 'Re řhãimana u'âsi mono te te řma řsãmri na wa za aipawapto. Zezu Cristu, Nazaré ãma aré 're řsãmra mono zadawa para, wa za aima tinha: Aiwahutu, aipara na 're aimorĩ da oto. — Æne te tãma tinha, Pedru hã.

⁷ Taha pari, Pedru hã ma tã pa'ã řsimire niwĩ, řhi'ré hã te te wahutu da. Te te wahutu wamhã, awa'awi ma tã parahaptete, řpara'ôtõ zama. ⁸ Tawamhã ma tã darõno. Hãwi te oto za. Tame ma timorĩ na sãna'rata oto. Tawamhã Pedru norĩ me, ma tã siré asisi, 'Re řhãimana u'âsi mono ãma 're řdawata za'ra mono zé 'ri 'wawi wa'ra u. Tawamhã morĩ sina te sarõtõ, rowě te. 'Re řhãimana u'âsi mono ãma te duré tiwata.

⁹ Tawamhã aihĩni ma tã 'madã'ã za'ra ni, aibã hã sarõtõ mono ré hã, duré 'Re řhãimana u'âsi mono ãma wata ré hã. ¹⁰ Morĩ wě wa, ma tã duré ãma tatob'uzu za'ra ni. Tawamhã ãne te dasima nharĩ za'ra ni:

— Oro ô hã řhi'ré hã sãmra sina, rob'uiirazém na te te nasi da'awari za, morĩ wě di oto. Řmadã ze na 'ridawa nhisi ãma 're řsãmra mono aré. — Æne te dasima nharĩ za'ra ni, morĩ wě wa oto.

'Re řhãimana u'âsi mono nhorõwa ãma, Pedru te te dama řrowasu'uzé wasu'u

¹¹ Tawamhã aibã hã ma tã Pedru norĩ hã te te 're patété zahuré, Zuwãhã me, Saromahã nhisi na 'ri za'hãpã nhisi ãma. Te te 're patété zahuré mono ré, da te 'madã'ã za'ra wa, ma tã aihĩni řtěme dasisa're.

Tawamhã ma tã ãma tatob'uzu za'ra ni. ¹² Tawamhã Pedru te te da'madã'ã wamhã, te dama tinha, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, e marĩ wa, ma wa'ãma atob'uzu za'ra wa'wa. Wasi'uihã na řhi'ré hã wa te morĩ wě newa, te wei wa'ãma asõpré wa'wa.

Wasi'uihã na wa te pese ô di, wa norĩ hã. 'Re wane wě wa, wa te pese newa, te wei řwa'madã'ã za'ra wa'wa.

Mare di. Æne wab ô di. ¹³ 'Re řhãimana u'âsi mono, wahi'rata norĩ nhib'apito, Abra'ãhã nhib'apito, duré Izatihi nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito. Ta hã ma tã Zezusi hã wěsã, tãma řromhuri wě 'wa hã. Tane nheré, Zezusi hã ma tã asiwi řwě'ô za'ra wa'wa. Ma tã asiwi řsãmri 'wa, Piratuhu ma. Taha nho'a, ma tã asiwi řwě'ô za'ra wa'wa, te te sima wě nheré Piratu hã, morĩ da apã, dazazém hawi. ¹⁴ Zezusi hã 're morĩ wě uptabi nheré, ma tã asiwi řwě'ô za'ra wa'wa. Rob'manharĩ wasěté'wa si ma tã asima řwě za'ra wa'wa, dazazém hawi da te dasiwi wazere da, Zezusihi upana. ¹⁵ Dahãimana wě zéb da, dapě'ewě hã za te te dama 're ř'an-

homri mono 'wa hã, aima za'ra wa'aba, da te dasiwi wĩrĩ da, ma tã dama řru za'ra wa'wa. Tazahã 'Re řhãimana u'âsi mono, ma tã apã hãiwa'utu, dã'ã uptabi nheré. Wa norĩ hã Zezusi apã hãiwa'utu wa, wa te řsabu za'ra hã wa tã wa te dama 're wasu'u za'ra.

¹⁶ Zezusi hã tiwaihu'u pese na ma tã řhi'ré hã pese, řreme te te sazei wa. Taha wa, ma tã aptete oto. Ma tã

ĩmadâ'â za'ra wa'wa. Ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa oto. Tô sena te te sazei wa, morĩ wě di oto wanho'a.

¹⁷ — Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wa hã wa tô aiwaihu'u za'ra wa'wa. Asiwĩ waihu'u aba ãna, ma tô dama ĩru za'ra wa'wa, Zezusi hã. Aima ĩpire za'ra wa'aba norĩ zama te te siwi waihu'u ãna, ma tô ta norĩ zama dama 'ru za'ra, Zezusi hã da te dasiwĩ wĩrĩ da. ¹⁸ Taha zarina, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã timreme hã ãma uwaimra, duréihã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã wahi'rata norĩ ma, te te ãma 're ĩwaihu'u sirõmo mono zéb zarina, Cristu hã za te te ĩrobzépatazém na hã, Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã. ¹⁹ Taha wa, te za aiwasédé hã 're ĩrême za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're aipizari za'ra wa'aba mono da, aiwasédé hã te te aima 're pari za'ra wa'aba mono da. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, aipě'ě 're, asiptete u'âsi ãma 're anomro aba mono da. Zezusi hã te za we apâ satõ, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima ĩpisutu za'ra wa'wa hã. ²¹ Tane nherě, te za hãwa ãma 're hãimana a'â, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te a'â ropese da, duréihã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ, wahi'rata norĩ ma, te te 're ĩwaihu'u mono zéb zarina. ²² Duréihã, Mozési ma tô wahi'rata norĩ ma rowasu'u siro, ãne: "Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ĩpisutu, tizadawa wasu'u'wa da, Asib'apito za'ra wa'wa hã. ãne ni'wa hã asiré wa'wa hã te za ĩza'u si aima pisutu za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩsine te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za ĩsimirowasu'u na 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. ²³ Ni'wa hã ĩmreme te te wapari õ wamhã, te za dasiwĩ wě'õ ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě nhiti, te za satõrĩ ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zama te za siwi wě'õ pese." ãne ma tô rowasu'u, Mozési hã. ²⁴ Duréihã uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã ma tô ãne na te te tãma 're ĩapisutu mono zéb uwaibaba, te te dama ãma 're rowasu'u za'ra. Samuwé hã uimrehěne ma tô ĩsadawa wasu'u na ãma sãna'rata, wahi'rata norĩ ma. Taha za'u si ma tô duré ĩsadawa wasu'u'wa sidâpâsi te te dama ãma 're rowasu'u sirõmo za'ra. Uburé ma tô duré ã nimosi ĩromhâimanazém na zama, te te dama 're rowasu'u sirõmo za'ra. ²⁵ A norĩ wa'wa hã, wasiré wahi'rata norĩ nhihudu te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, wahi'rata norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩapisutu mono zé hã te duré wama 're hâimana za'ra. Abra'ãhã ma, uimrehěne ma tô tãma ropisutu 'rata. ãne ma tô tãma ropisutu: "Romhutu'õpsi te za ni'wa hã asihudu hã te te 're da'apawapto, daro mono bâ rowě na 're danomro mono da." ãne ma tô taha ma ropisutu na'rata.

²⁶ — Taha wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimiropisudu hã ãma uwaimra. Ti'ra hã ma tô we atême uimrehěne satõrĩ za'ra wa'wa, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Te te tãma 're ĩromhuri mono da hã te te pisutu wamhã, ma tô we atême satõrĩ za'ra wa'wa, 're anomro wasété aba mono zé hã

're rême za'ra wa'aba mono da, rowě na ãma 're anomro aba mono da. — ãne ma tô Pedru hã dama rowasu'u.

Pedru norĩ hã Zuwãhã me dama roti'wa norĩ nho're ĩsi-ma'warazé wasu'u

4 Tawamhã Pedru norĩ hã Zuwãhã me, zahadu te te dama rowasu'u zahuré ré, ma tô sasedoti norĩ hã aihutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb 'madâ'â'wa norĩ nhib'apito me, sadusezu norĩ zama. Sadusezu norĩ hã apâ dahãiwa'utuzé wasu'u wě'õ'wa norĩ. ² Ta norĩ hã ma tô sada ab'ru za'ra, Pedru norĩ zada, apâ 're ĩdahãiwa'utu za'ra mono zém na te te dama rowasu'u zahuré wa. ãne ma tô dama rowasu'u zahuré: "Dadâ'â nherě, te za apâ te te 're da'ahãiwa'utu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Zezusi te te ĩhãiwa'utu ne." ãne na te te dama rowasu'u zahuré 'ru te, ma tô sada tizahi za'ra. ³ Tawamhã ma tô dasiwĩ mrami zahuré ni. Hãiwahã pesere wa, ma a'â siwi tiza, dazazéb 're, awěpsi te te siwi sani zahuré da, ĩwasété na te te dama rowasu'u zahuré ré ne, te te tãma nharĩ za'ra da. ⁴ Tane nherě, da'ahã na ma tô saze za'ra ni, Zezusihi wasu'uwě hã da te ĩwapari za'ra norĩ hã. ĩsazei'wa norĩ hã ahã uptabi di oto. Aibã norĩ za'rata si hã 5 miu na ĩhãiba za'ra hã.

⁵ Tawamhã ma tô da'ãma ti'awě za'ra. Da'ãma awě za'ra wamhã, ma tô si'rã'õtõ, Zeruzarě ãma sasedoti ĩpire norĩ hã. Zudezu norĩ ma, roti'wa norĩ hã ma tô ĩme si'rã'õtõ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ me zama. ⁶ Anasi norĩ hã ma tô duré datême aimasisi zahuré, Caipasihĩ me. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi Anasi hã, sasedoti ĩpire uptabi. Duré ni'wam norĩ hã ma tô dame aimasisi zahuré, Zuwã hã Aresãdirihĩ me. Anasihĩ sisãnawã zahuré, ta norĩ hã. Duré Anasihĩ sisãnawã hãiba amo norĩ hã ma tô ĩsiré ubumro, Zeruzarě ãma dama ĩpire za'ra norĩ hã. ⁷ Tawamhã dama ĩpire norĩ hã ma tô dama 'ru zahuré, Pedru norĩ hã da te sani zahuré da, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, ĩsõ'reb za'ra da te dasiwĩ simizusi zahuré da.

Tawamhã ma tô sadanharĩ zahuré ni, ãne:

— E niha ma tô bété ãne ĩmanharĩ 'wa. E 'wa sadawa para, ma bété a norĩ wa'wa hã ĩhi'ré hã ĩpese 'wa. — ãne te sadanharĩ zahuré ni.

⁸ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pě'ězani na ma tô Pedru hã aptete, dama pahĩ tã da, te te dama rowasu'u wě da. Taha wa, te ãne tãma rowasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ ma hã:

— Dama ĩpire norĩ, ãne te ĩwazadanharĩ za'ra wa'wa: "E niha, ma tô bété ãne hã ĩmanharĩ 'wa. E 'wa sadawa para, ma tô bété a norĩ wa'wa hã ĩhi'ré hã ĩpese 'wa." ãne ma tô ĩwazadanharĩ za'ra wa'wa. Taha wa, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. ¹⁰ Tawamhã a norĩ wa'wa hã te za ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa, aihãiba mono bâ wa'aba. Uburé wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ zama te za duré waihu'u pese za'ra. Zezu Cristuhu zadawa para, wa tô pese ni, ĩhi'ré hã. Zezusi hã Nazaré ãma aré

're ĩsāmra mono hā asiwi wĩrĩ aba da, ma tō dama ĩru za'ra wa'wa. Tawamhā ma tō dasiwi sasōmri ni, wedepo'lo nnonhi'rāmi na. Ma tō dārā. Dā'ā nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ma tō apā hāiwa'utu. Taha zadawa para, te aibā ĩhi'rē hā āme za, rowē na. Ma tō tipese oto. ¹¹ Durēihā ma tō Zezusihi wasu'u na wahi'rata norĩ ma rob'ui'éré siro, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa hā. Ētē na ma tō āma simir'é, āne:

“Ēne hā wē nherē, ma tō 'ri'wa norĩ hā siwi wē'ō za'ra, taré nomro da. Tane nherē, te te siwi wē'ō nherē, taré nomro ō di, ēne hā. Ni'wa hā ma tō ti'ā, 'ri uparizéb da hā, wē uptabi wa.”

Āne ma tō Zezusihi wasu'u na wahi'rata norĩ ma rob'ui'éré siro, ĩbaihā na hā.

— A norĩ wa'wa hā ětē wē'ō'wa norĩ ne hā. Duré Zezusi hā ětē ne hā. ¹² Tane nherē, Zezusihi si Danho'reptui'wa hā. Ni'wa hā, aimawi hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama pisutu ō di, ti'ai āma te te 're ĩda'anho'reptui' mono da hā. Taha wa, Zezusihi si uburé Danho'reptui'wa hā. — Āne te dama ĩpire za'ra norĩ ma rowasu'u, Pedru hā.

¹³ Pedru norĩ hā mre me pahi zahuré ō di. Te te datōmo pipa zahuré ō di. Taha wa, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hā ma tō āma titob'uzu za'ra. Rowahutu'wa da, te te dame 're romnhoré zahuré mono ō nherē, mre me pahi zahuré ō di. Tawamhā ma tō āma tipo're pu'u za'ra oto, Zezusihi siré 're ĩneb zahuré na, ti'ai āma 're morĩ ré hā. ¹⁴ Aibā ĩhi'rē hā, Pedru norĩ te te ĩpese zahuré hā te ĩsiré tizab zahuré, danho're. Taha wa, dama ĩpire za'ra norĩ hā asa te te tāma nharĩ waihu'u za'ra ō di oto. ¹⁵ Tawamhā ma tō tāma rob'ru za'ra, dasi'rā'ōtōzém hawi pusi da. Pusi za'u si, ma tō āma sisadawa pibu za'ra, dama roti'wa norĩ hā. ¹⁶ Āne te sisadanharĩ za'ra:

— E marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni, aibā norĩ ma hā. Tō sena, marĩ hā dama ĩmanharĩ waihu'u'ō hā ma tō 'manharĩ zahuré, danho'a. ĩhi'rē hā ma tō pese zahuré. Aihĩni Zeruzarē āma 're ĩdahāimana za'ra mono hā ma tō wapari za'ra ni, ĩhi'rē wasu'u hā. Taha wa, wa norĩ hā ĩwasu'u, wa te dawĩ 're udā waihu'u za'ra mono ō di za. ¹⁷ Tane nherē, ĩwasu'u hā daza'rui mono bā te te ropé tō da, wa za tāma amhāzépa za'ra ni, te te dama 're rowasu'u zahuré mono tō da oto, Zezusi 're ĩmorĩzém na hā. — Āne ma tō āma sisaze za'ra, dama ĩpire za'ra norĩ hā.

¹⁸ Tawamhā ma tō sō tihārā za'ra, apā ĩtēmeb za'ra neb zahuré da. ĩtēmeb za'ra zasi zahuré wamhā, ma tō sadawa uwati zahuré ni, Zezusihi hāimanazém na te te dama 're rowasu'u zahuré mono tō da, duré ĩsadawa para te te dama 're rowahutu zahuré mono tō da.

¹⁹ Tawamhā Pedru norĩ hā te asa tāma nharĩ za'ra, Zuwāhā me:

— E ma hā bété, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, ĩwē. E ĩmreme, wa za wapari ni. E aimreme za'ra wa'wa, wa za wapari ni bété. 'Re ĩhāimana u'āsi mono mre me si, wa za wapari ni. Ma'āpé, asima āma rosa'rata za'ra wa'aba, waihu'u za'ra wa'aba da. Wa norĩ hā wa za wa te dama 're rowasu'u u'āsi za'ra, uburé wa te 're

ĩmadā'ā za'ra mono zém na hā, wa te 're ĩwapari za'ra mono zém na zama. Wa te dawĩ 're udā waihu'u za'ra mono ō di za. — Āne te asa tāma nharĩ za'ra, Pedru hā.

²¹ Aibā ĩhi'rē hā pese ō ré hā, 40 na ma tō āma tiwahu. Taha wa, aihĩni 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma te tawata za'ra ni, aibā ĩhi'rē hā morĩ wē wa oto. Taha wa, da te dasiwi ahāri da, te te dama 'ru waihu'u za'ra ō di, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hā. Taha wa, te taré duré tāma amhāzépa zahuré ni, Pedru norĩ ma, Zuwāhā me, te te dama rowasu'u zahuré tō da oto, Zezusihi wasu'u na. Taha parimhā, ma tō tāma rob'ru zahuré ni, neb zahuré da oto.

Zezusihi zazei'wa norĩ hā ĩmreme zusi zé wasu'u

²³ Tawamhā Pedru norĩ hā zudezu norĩ ma, ĩpire za'ra norĩ hawi pusi wamhā, ma tō tineb zahuré, tisiré ĩsazei'wa norĩ u, Zuwāhā me. Tawamhā ma tō tāma rowasu'u za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, da'āma romhuri'wa ĩpire norĩ mre me na, dama ĩpire za'ra norĩ mre me na zama. ²⁴ Āne hā da te wapari za'ra wamhā, aihĩni ma tō dasiré āma tawata za'ra ni, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma. Te oto tiwi rowaptērē za'ra ni, āne:

— 'Re ĩhāimana u'āsi mono, a hā Wanhib'apito uptabi. A hā Ropoto na'rata 'wa. Uburé, ma tō marĩ hā ĩapoto mo, hāiwa hā, duré ti'a hā, duré āporé hā. Uburé ĩwa 're ĩdanomro mono da hā ma tō duré ĩpo.

²⁵ A hā ma tō Aipē'ēzani hā Dawihi ma ĩsō, wahi'rata ma, aima romhuri'wai ma, aimreme hā wahi'rata norĩ ma, te te 're wasu'u mono da. Āne ma tō tāma rowasu'u za'ra Dawi hā, wahi'rata norĩ ma:

“E marĩ wa, zudezu'ō norĩ hā ma tō sada tizahi pese za'ra, daro mono bā. E marĩ wa, ĩsimirosa'rata za'ra hā tō senai ō di. ²⁶ Roti'wa norĩ hā te sada aimasa. ĩsadawa para da'uwati'wa norĩ me, ma sada atob za'ra, Wanhib'apito 'Re ĩhāimana u'āsi mono zada, duré Danho'reptui'wa da, te te ĩpisutu zada.” Āne te tāma rowasu'u za'ra, Dawi hā.

²⁷ — Āhāna, tō sena Zeruzarē āma ma tō tasi'rā'ōtō ni, aima romhuri wē 'wa zada, Zezusihi zada, Danho'reptui'wa da ĩpisutu zada. Erodĩ norĩ hā ma tō sitēme ubumro, Pōsi'u Piratuhu me. Ta norĩ hā zudezu'ō norĩ me duré Izarazéhé nhihudu norĩ me, ma tō sada si'rā'ōtō, te te siwi wĩrĩ da. ²⁸ A hā romhā ré, āma ĩropisutuzéb zarina ma tō si'uihā na āma siwi uwaimra tō, te te waihu'u za'ra ō nherē, Erodĩ norĩ hā.

²⁹ Āhāna dama ĩpire za'ra norĩ hā te duré wama amhāzépa za'ra. Wa norĩ hā aima romhuri'wa norĩ. Wei wapawaptob za'ra na, ai'umnhasi sina aimreme hā wa te dama 're wasu'u za'ra mono da, wapahi āna.

³⁰ Zezusihi zadawa para, wa te 're dapesē za'ra mono da, wei wapawaptob za'ra na. Zezusi hā aima romhuri wē 'wa, taha zadawa para, marĩ ĩwē hā dama ĩmanharĩ waihu'u'ō hā wa te dama 're 'manharĩ za'ra mono da, wei wapawaptob za'ra na. — Āne ma tō tāma mre me zu, ĩsazei'wa norĩ hā.

³¹ Tawamhā 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, mre me zusi pari, 'ri ma tō ĩré sāsā'ā za'ra. Tawamhā 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani na ma tō aptete za'ra, ĩpē'ē mono

bâ. Pahi âna, ma tô dama sadawa wasu'u za'ra oto, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

Ïsazei'wa norí hã, sôprum na 're ïhâimana za'ra mono zé wasu'u

³² Tawamhã ïsazei'wa norí hã uburé, ma tô sisaze za'ra, tinhimirosa'rata za'ra na hã. Ni'wam norí hã tinhibro te te sima 're sawi za'ra mono õ di, tite da si. Uburé, ma tô ïsibrob'õ norí udâna te te 're po'o za'ra. ³³ Mreme prédup sina, ma tô Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí hã te te dama 're rowasu'u za'ra, Wanhib'apito Zezusi apâ ïhâiwa'utuzé wasu'u na. Duré 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô Zezusihi zazei'wa norí ma 're sôprub za'ra, ïwê na si. ³⁴ Tawamhã 'ri tede'wa norí hã duré ti'a tede'wa norí hã ma tô tinhorôwa hã duré tinhipti'a hã te te dama 're wede za'ra, ïwa'âbâ zô. Tawamhã ïwa'â hã ma tô te te 're sômri za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí ma. Tawamhã, ïsazei'wai mono bâ marí zô tiwi 're ïro'wanhi'riti za'ra mono zéb zarina, ma tô te te tãma 're po'o za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí hã. Taha wa, ni'wa hã simarí âna 're hâimana mono õ di oto.

³⁶ Tawamhã aibâ hã Zuzé na ïsisi hã ma tô tinhipti'a hã dama wede, ïwa'âbâ zô. Roti wê 'wa, ta hã. Taha wa, Banabé na ma tô siwi sisi, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí hã. (Banabéhé nhisi hã dama rowê zani'wa, te wasu'u, ïsisi hã.) Réwihi nhihudu, ta hã. Sipri na rob're za'iti nhisi âma ïpotozé hã. Tinhipti'a hã te te dama wede wamhã, ïwa'â, ma tô uburé ti'â, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí u.

Ananizaha wasu'u, Sapiraha me

5 Aibâ hã Ananiza na ïsisi hã tinhipti'a hã ma tô ïwa'âbâ zô dama wede zahuré timro me, Sapiraha me. ² Tawamhã ti'ai wa'â hã ma tô sima po'o zahuré, pi'uriwi. Ìrâsutu si ma tô Ananiza hã ti'â uburé newa, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí u, wahuré newa.

³ Tawamhã Pedru te tãma tinha:

— Ananiza, e marí da, ma tô Satanasihî nhimiwada'uri zarina ïmanha. Taha wa, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono pê'ezani ma, asadawa nhipe. Asipti'ai wa'â hã pi'uriwi ma tô asima ïpo'o 'wa. ⁴ Asipti'a, da te aiwi uipra õ ré hã, ate hã. Duré, da te aiwi uipra wamhã, ïwa'âbâ zama ate hã. E marí da, ma tô bété wama asadawa nhipe. E wama si ma tô asadawa nhipe. Mare di. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma zama ma tô asadawa nhipe. — Æne te tãma tinha, Pedru hã.

⁵ Tawamhã Pedruhu mreme te te wapari wi, ma tô waptãrã ti'ai wa, Ananiza hã. Waptã'ã wamhã, ma tô dêrã. Tawamhã ïpréduptém norí hã ma tô sô tiwahutu za'ra. Ma tô siwi ubu. Taha pari, ma tô siwi ti'â, te te siwi sêrê da. Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, aihîni ma tô tapê'ewara za'ra ni.

⁷ Tawamhã ïsa'u si, te duré ïmro hã mo, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí u. Timro dê'ázé te te waihu'u âna, ma âzé, 'ri para u. ⁸ Sébré wamhã, Pedru te 'mahâ:

— We ïma wasu'u na. E niha ma tô asipti'ai wa'wa hã dama ïwede 'wa. E õhõ na si ïwa'â hã tô. — Æne te sadanha, Pedru hã.

Tawamhã asa te tãma rowasu'u:

— Ìhe, tô õhõ na si ïwa'â hã. — Æne te tãma wasu'u.

⁹ Tawamhã Pedru te tãma tinha, âne:

— Te asima ïrosa'rata wasété 'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono pê'ezani hã tô sena ïwaihu'u pese zô pibui wa'aba da. E marí da, ma bété âne hã ïmanharí 'wa. Õhõta, wapari. Aimro nheré'wa norí hã te we para'rasi za'ra. Ta norí hã te za siwi ai'â. — Æne te tãma tinha, Pedru hã.

¹⁰ Tawamhã awa'awi ma duré waptãrã, pi'õ hã, Pedruhu papara. Ma tô duré dêrã. Ìpréduptém norí hã ma tô duré apâ asisi. Ma tô duré sabu za'ra, pi'õ ïdã hã. Ta hã ma tô duré siwi tisê, ab're 're ïmro zu.

¹¹ Tawamhã uburé pese, ma tô tapê'ewara za'ra ni oto, ïsazei'wa norí, siré 're ïsi'rã'õtõ mono norí hã. Duré ïwasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, aihîni ma tô tapahi za'ra ni.

Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí hã dama ïwaihu'u'õ te te dama 're ïmanharí za'ra mono zé wasu'u

¹² Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí hã, marí ïwê hã ahâ na ma tô te te dama 're 'manharí za'ra, dama ïmanharí waihu'u'õ hã. Duré ïsazei'wa norí hã ma tô 're si'rã'õtõ u'âsi aihîni, Saromahã nhisi na 'ri zahâbâ, da te 're ïsisi za'ra mono u hã. ¹³ Tawamhã ïsazei'õ'wa norí hã, ïsazei'wa norí me 're hâimana za'ra mono da, te te sima 're rosa'rata za'ra mono nheré, pahi za'ra di oto. Tazahã te oto ïsazei'wa norí hã da te 're wêsãmri za'ra, 're hâimana wê za'ra mono wa.

¹⁴ Taha wa, ma tô da'ahâ uptabi na saze za'ra ni, Wanhib'apito niwí 're danomro mono da oto. Aibâ hã ahâ uptabi na ma tô saze za'ra, pi'õ zama. Taha wa, ïsazei'wa norí hã ma tô sina hã. ¹⁵ Æne hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí hã te te dama 're 'manharí za'ra mono wa, ma tô ïhâzé ré norí hã da te 're sa'ra, 'ri nhi'riti wa, 're simi'wara mono da, ïsa'warizé wa, duré wetenhamri wa. Pedru hã ïwa'wai baba za'ra te te ro'razâri wa, ïawã hã te te hâiba upsibi za'ra da, te tame 're simi'wara, te te pese za'ra da. ¹⁶ Zeruzarê 'rata 'ri wa'õtõ mono hawi, ma tô da'ahâ na dasito, Zeruzarê u. Ìhâzé ré norí hã ma tô dasiré 'wasari ni. Duré wa'uburé ré 're ïhâimana za'ra mono norí zama, ma tô 'wasari ni, dasiré. Tawamhã aihîni ma tô tapese za'ra ni oto.

Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí hã dama ïpire za'ra norí nho're ïsimasabzé wasu'u

¹⁷ Tawamhã sasedoti ïpire uptabi hã, duré uburé ïsiré sadusezu norí me, ma tô ta norí hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí hã âna sô'ru za'ra. Tawamhã ma tô sima âna roti za'ra, niha te te tãma rob'manharí za'ra da. ¹⁸ Taha wa, ma tô dama 'ru za'ra, da te dasiwi waibu da, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí hã. Tawamhã dazazéb 're, ma tô dasiwi séme ni.

¹⁹ Tawamhã barana Wanhib'apito ma, hâiwa âma romhuri'wa hã ma tô itême si'ra za'ra, te te tãma 'ri-dawa za'ra da. Te te tãma 'ridawa za'ra wamhã, ma tô sani za'ra, rob u. Æne te tãma nharĩ za'ra:

²⁰ — Mo oto ai'aba'rêi wa'aba, 'Re ihâimana u'âsi mono âma 're idawata za'ra mono zéb u, 're idanomro mono zép tém na dama rowasu'u za'ra wa'aba da. — Æne te tãma nharĩ za'ra.

²¹ Tawamhã, âne hã te te wapari za'ra wamhã, bâdâ 'râiwatobro wi, ma tô asisi, 'Re ihâimana u'âsi mono nhorôwa âma 'ri 'wawi wa'ra u. Tame ma tô rowahutu na dama âma sãna'rata za'ra.

Tawamhã sasedoti ipire uptabi hã, isiré 're inomro mono norĩ zama ma tô zudezu norĩ ma ipire za'ra norĩ zô da'mazató, Zeruzarê âma 're is'ubumroi mono norĩ zô. Tawamhã ma tô itême ubumro uburé. Tawamhã dazazéb u ma tô Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zô tihârâ za'ra, da te itême simroi mono da. ²² Tawamhã 'Re ihâimana u'âsi mono nhorôwa 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô sô ai'aba'rê, dazazéb u. Sô sisisi wamhã, 'ri 're baba di. Taha wa, te apâ ai'aba'rê ubana, dama roti'wa norĩ u. ²³ Itême sihutu wamhã, te âne tãma rowasu'u za'ra:

— Pra. E niha bâ. Dazazé hã, baba di. 'Ridawa nhitop tete uptabi nherê, duré dazazé 'madâ'â'wa norĩ hã 'ri-dawa âma simasam nherê, wa te 'ridawa za'ra wamhã, 'ri 're baba di. Ni'wai ô di. Robaba na wa sô rob'madâ'â za'ra ni. — Æne te tãma rowasu'u za'ra.

²⁴ Tawamhã 'Re ihâimana u'âsi mono âma 're idawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norĩ nhib'apito hã, duré sasedoti ipire norĩ hã âne hã te te wapari za'ra wamhã, te te waihu'u za'ra ô di oto. Taha wa, ma tô sô amrami za'ra, tinhimirosa'rata na, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zô. ²⁵ Taha ré, ni'wa hã te wei mo, aibâ hã. Ta hã ma tô tãma rowasu'u za'ra, âne:

— Iwapari pese za'ra wa'aba. Aibâ norĩ hã dazazéb 're, iséme 'wa hã, 'Re ihâimana u'âsi mono âma 're idawata za'ra mono zéb âma 'ri 'wawi wa'ra 're, te dama rowahutu za'ra. — Æne te tãma rowasu'u za'ra.

²⁶ Tawamhã 'Re ihâimana u'âsi mono âma 're idawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô sô ai'aba'rê tinhib'apito norĩ me, apâ te te simroi mono da. Isimroi mono 'wa norĩ hã êtê na da te hã za'ra mono ô'umnhasite, ma tô pawasisi âna te te simroi. ²⁷ Te te simroi mono wamhã, te tãma nharĩ za'ra, dama roti'wa norĩ nho're simasab da. Tawamhã 'Re ihâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ipire uptabi hã te tãma nharĩ za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma:

²⁸ — Wa tô aré aiwi sawi za'ra wa'aba ni, Zezusihi nhimiroti na dama 're rowahutu tã za'ra wa'aba mono da. Tazahã dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono wa, iwasu'u hã ma tô te te ropé 'ri pâ, âme Zeruzarê âma hã. Taha wa, ma tô da te dasima 're wawasu'u za'ra. Wa norĩ hã, u, Zezusihi wĩrĩ'wa. — Æne te tãma nharĩ za'ra.

²⁹ Tawamhã Pedru norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra, tisiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ me:

— 'Re ihâimana u'âsi mono mreme si wa za wa te 're 'madâ'â pese za'ra. Aimawi mreme hã wa te 're 'madâ'â

za'ra mono ô di za. ³⁰ 'Re ihâimana u'âsi mono, wahi'ra-ta norĩ nhib'apito hã ma tô hâiwa'utu Zezusi hã, asadawa para wa'aba, da te dasiwi iwĩrĩ hã. Wedepo'o nnonhi'râmi na asiwi isasômri 'wa hã ma tô hâiwa'utu.

³¹ Ta hã ma tô 'Re ihâimana u'âsi mono hã ti'â apâ, isimire niwĩ 're sãmra u'âsi mono da oto, dama ipire na 're hâimana mono da, duré tiwaihu'u pese zarina te te 're da'anho'reptui mono da. Taha wa, te za te te 're wapawaptob za'ra, wasiré Izarazéhé nhihudu mono bâ, wawasédé hã wa te 're rême za'ra mono wa, te te wama 're apari mono da. ³² Wa norĩ hã wa tô âne na hã watômo na 'madâ'â za'ra ni. Taha wa, wa za wa te dama 're wasu'u u'âsi za'ra. 'Re ihâimana u'âsi mono hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, te za Tipê'ezani hã te te dama 're anhomri. Taha zama te za duré âne uburé te te dama 're awaihu'u, Zezusihi wasu'uwê hã. — Æne te tãma nharĩ za'ra, Pedru norĩ hã.

³³ Tawamhã dama roti'wa norĩ hã âne te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tizahi za'ra. Taha wa, ma tô sima âma roti za'ra, te te dama 'ru za'ra da, da te dasiwi simroi da. ³⁴ Tane nherê, aibâ iwê hã Damarizé na isisi hã ma tô hâiwi za. Ta hã parizezu norĩ niwĩ te 're mo, dama iwazé pe hã. 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa, te 're hâimana. Tawamhã ta hã ma tô oto dama 'ru za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã da te sani za'ra da, dama ipire norĩ nhiti si'ubumro da, syry na.

³⁵ Taha pari, ma tô dama roti'wa norĩ ma tinha, âne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, iwapari pese za'ra wa'aba, âma asôpré wa'aba da, aibâ norĩ âma. E marĩ te za tãma imanharĩ za'ra wa'wa. Æma rosa'rata pese za'ra wa'aba. ³⁶ Aibâ hã Te'udasi na isisi hã duréhã, waihu'u pese newa, ma tô dama ipire na dama siwasu'u. Tawamhã aibâ ahâ na ma tô isiré 're nomro, 400 na ihâiba hã. Tane nherê, da te wĩrĩ wamhã, isiré 're inomro mono norĩ hã ma tô te te ropé. Robaba di oto. ³⁷ Te'udasihi uirĩ na si ma tô duré Zudasi hã datême wi, Darireza âma aré 're isãmra mono hã. Romanu norĩ nhib'apito hã dahâiba za'rada hã te te waihu'u da, danhisi mono bâ da te tãma ubumro za'ra ré, ma tô Zudasi hã datême wi. Tawamhã da'ahâ na ma tô duré isiré 're danomro, Te'udasihi ne. Isine, ma tô duré wĩrĩ ni, Zudasi hã. Tawamhã isiré 're inomro mono norĩ hã ma tô duré te te ropé. ³⁸ Taha wa, âhãna hã wa te hâiba upi za'ra wa'aba tã, Pedru norĩ hã. Tô'â. Ta norĩ hã si'uihã na te te 're rowahutu za'ra mono wamhã, isimirowahutu za'ra hã te za isarina 're si'utõrĩ za'ra. Tazahã 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa para te te 're rowahutu za'ra mono wamhã, tiwi uprosi waihu'u za'ra wa'aba ô di za, isimirowahutu za'ra hã. Taha wa, 'Re ihâimana u'âsi mono hã 'wapé za'ra wa'aba ô'umnhasite, te za aibâ norĩ ma iwaprosi waré za'ra wa'wa, si'aba'rê da. — Æne te dama roti'wa norĩ ma roti, Damarizé hã.

Tawamhã isimiroti hã ma tô saze za'ra. ⁴⁰ Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zô ma tô sitême tihârâ za'ra apâ. Ma tô dama hâiba 'ru za'ra, taré da te dasiwi hã za'ra da. Taha pari, ma tô duré sadawa uwati za'ra,

te te duré dama 're rowasu'u tō za'ra mono da, Zezusihi wasu'u na hã. Taha parip si, ma tō tãma rob'ru za'ra, apã si'aba'ré da. ⁴¹ Tawamhã ma tō dawi wairé, dama roti'wa norí hawi. Da te hã za'ra nheré, to za'ra di, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí hã. Ísazei'wai wa, Zezusihi ne te te 're robzépata za'ra mono da, 'Re íhâimana u'âsi mono hã te te tãma ípisutu za'ra zém na hã ma tō sina waihu'u za'ra. Taha wa, tãma rowé za'ra di. ⁴² Tawamhã awé sidâpâsi ma tō te te dama 're rowahutu za'ra, 'Re íhâimana u'âsi mono ãma 're ídawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawi wa'ra 're. 'Ri baba, ma tō duré te te dama 're rowasu'u za'ra, Zezusihi wasu'uwé na. Zezusi hã tō sena, Danho'reptui'wa da, 'Re íhâimana u'âsi mono te te wama ípisutu na ma tō duré te te dama 're rowasu'u za'ra.

Aibã norí hã 7 na íhâiba za'ra hã dapawapto'wa da, da te dasiwi ípisutu za'ra zé wasu'u

6 Tawamhã ahã uptabi na ma tō zudezu norí hã saze za'ra, deredu norí mreme na 're ímreme zusi mono norí hã, duré ebreusi norí mreme na 're ímreme zusi mono norí zama. Tawamhã deredu norí mreme na 're ímreme zusi mono norí hã ma tō aiwapsari za'ra, dazari'wa norí hã deredu norí ímrotō norí ãma 're po're simrami u'âsi za'ra mono wa. Awé sidâpâsi, ísazei'wa norí hã ro te te sima 're waibui mono wamhã, te ãma 're po're simrami u'âsi za'ra. Taha wa, ma tō dama nharí za'ra, aibã norí hã deredu norí mreme na 're ímreme zusi mono norí hã. ² Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí hã, 12 na íhâiba za'ra hã ma tō sô tihârã za'ra, tisiré ísazei'wa norí zô. Hâiba mono bâ ítême si'aba'ré da, te sô tihârã za'ra. Ítême sihutu wamhã, te tãma nharí za'ra, ãne:

— Wasiré Zezusihi zazei'wa norí, e 'Re íhâimana u'âsi mono wasu'uwé hã wa za dawi wasu'u zazãri za'ra ni, taha upana wa te 're ídazari za'ra mono da si. Mare di. Wa te dama ãma 're rowasu'u za'ra mono õ wamhã, 'Re íhâimana u'âsi mono hã te te wama 're arowaré mono õ di za. ³ Ma'ápé, sô asôpré wa'aba mono, aibã 7 na íhâiba norí zô. Aibã norí hã da te íwêsãmri za'ra zô, te za sô asôpré wa'wa, 'Re íhâimana u'âsi mono pê'ézani na si 're ínomro mono norí zô, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u ré 're íhâimana za'ra mono norí zô. Ta norí ma, wa za romhuri hã pisutu za'ra ni, awé sidâpâsi te te 're dazari za'ra mono da. ⁴ Tawamhã wa norí hã 'Re íhâimana u'âsi mono ma, wa za 're wamreme zusi u'âsi. Ímreme na wa za wa te 're dapawapto'wa u'âsi za'ra. — ãne te tãma nharí za'ra.

⁵ Tawamhã ísimiroti za'ra hã aihîni ma tō saze za'ra, ísazei'wa norí hã. Taha wa, ma tō aibã norí zô rob'madã'ã za'ra. Tawamhã ma tō sãmri za'ra, Esitéwã hã. Ta hã, 'Re íhâimana u'âsi mono ãma te te ísasômri. Ípê'ézani na si te 're hâimana. Tawamhã ma tō duré sãmri za'ra Piripi hã, duré Procoru hã, duré Nicano hã, duré Timo hã, duré Pamenasi hã, duré Nicorazu hã. Átizotiza na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ísãmra mono aré, Nicorazu hã. Zudezu'õ aré, ma tō sizudezu, 'Re íhâimana u'âsi mono ãma oto dame 're wata mono da.

⁶ Tawamhã ã norí hã ma tō oto te te simro, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí u, tinhib'rada te te ãma sa'ra za'ra da, írã nhisiwi, ãma mreme zusi da. ãne Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí hã ma tō romhuri hã tãma pisutu za'ra.

⁷ Tawamhã 'Re íhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ma tō duré te te ropé, 'ri baba. Zezusihi nhirã zarina 're ínomro mono norí hã ma tō sina hã, Zeruzaré ãma hã. Sasedoti norí hã ahã na ma tō duré Zezusi hã saze za'ra oto.

Esitéwã, da te dasiwi írãrizé wasu'u

⁸ 'Re íhâimana u'âsi mono hã ma tō Esitéwã hã te te 're pawapto pese, tiwaihu'u pese na. Taha wa, íwaihu'u pese na si te 're hâimana, Esitéwã hã. Taha zarina ma tō marí íwé hã te te dama 're ab'manharí, dama ímanharí waihu'u'õ hã, danho'a. ⁹ Tane nheré, ni'wam norí hã zudezu norí hã ma tō sada 're hâimana za'ra, ímreme te te 're wé'õ za'ra mono wa. Ta norí hã darob amoi hawi, Zeruzaré u 're ísihutu mono aré, Sireni na 'ri nho'õmo nhisi hawi, duré Aresãdiriza na 'ri nho'õmo nhisi hawi, duré Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, duré Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Ta norí hã ma tō 're si'rã'õtõ u'âsi, rowahutuzéb u dasi'ui-hã na 're ídahâimana za'ra mono zém na rowahutuzém nhisi u hã. Tawamhã ta norí hã, Esitéwã hã mreme te te siwi wé'õ za'ra wa, te nasi aimawi na tãma nharí za'ra. ¹⁰ Tawamhã 'Re íhâimana u'âsi mono pê'ézani hã ma tō tite hã rowaihu'u pese zé hã tãma tisõ, Esitéwã hã ma, mreme waihu'u pese da. Taha wa, aibã norí ma, te te asa tãma ãma wa'rãmi za'ra wamhã, ma tō nasi mreme nhihãri za'ra. ¹¹ Taha wa, ta norí hã ma tō ni'wam norí hã sada wada'uri za'ra pi'uriwi, Esitéwã te te siwi wasu'u wasété za'ra da, dama. Rob'ui'prazé ma tō tãma sômri za'ra, sada simasab da. ãne te tãma roti za'ra:

— ãne te za Esitéwã hã dama íwasu'u za'ra wa'wa: "Esitéwã hã wa tō wapari za'ra ni. Mozési hã te te dama 're wasu'u wasété. 'Re íhâimana u'âsi mono ãma, te te duré 're wasété." ãne te za dama íwasu'u wasété za'ra wa'wa, Esitéwã hã. — ãne ma tō aibã norí hã sada wada'uri za'ra.

¹² Taha wa, ma tō ãne hã dama wasu'u wasété za'ra, Esitéwã hã. Duré 'Re íhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norí ma zama, ma tō ãne wasu'u wasété za'ra, dama roti'wa norí ma zama. Aihîni sada danhiti'rui wairébé da, ma tō ãne dama wasu'u wasété za'ra. Tawamhã ma tō oto sô ai'aba'ré, Esitéwã hã zô. Taha wa, ma tō siwi ti'ã. Te te siwi âri wamhã, ma tō siwi saprõ, zudezu norí ma, ípire za'ra norí u. ¹³ Tawamhã, Esitéwã hã mreme te te siwi íwé'õ za'ra norí zô, ma tō sô tihârã za'ra, taré te te siwi íwasu'u wasété 'wa norí zô, Esitéwã te te tãma wasu'u wasété za'ra da. ãne te dama ípire za'ra norí ma, Esitéwã hã taré wasu'u za'ra:

— Ó hã aibã hã, rowasu'u wasédé hã te te sazãri õ di, 'Re íhâimana u'âsi mono ãma 're ídawata za'ra mono zém na hã. Duré 'Re íhâimana u'âsi mono nhimiroti wé

wa'rāmi, ma tō te te dama 're rowasu'u wasété u'āsi.
¹⁴ Wa norí hã wa tō wapari za'ra ni, ïmreme hã. Zezusi hã Nazaré āma aré 're ïsāmra mono hã te za, u, 'ri hã uprosi, 'Re ïhâimana u'āsi mono āma 're ïdawata za'ra mono zé hã. Duré, roti hã Mozési te te aré wama ïsōm-ri hã 're ïwahâimana za'ra mono zéb da hã te za, u, wawí āma saprī. — Āne ma tō Esitéwāhã wasu'u wasété za'ra taré.

¹⁵ Tawamhã zudezu norí ma roti'wa norí hã, duré aihĩni ïsi'ubumrozéb āma ïhâimana za'ra norí hã te āma tinhopré, Esitéwāhã ubu āma hã. 'Re ïhâimana u'āsi mono ma, hãwa āma romhuri'wai ubu ne, Esitéwāhã ubu hã.

Dama ïpire norí nho're, Esitéwã dama ïsiwasu'uzé wasu'u

7 Tawamhã 'Re ïhâimana u'āsi mono ma, da'āma romhuri'wa ïpire uptabi hã te tãma tinha, Esitéwāhã ma:

— E tō sena aiwasu'u hã.

² Tawamhã Esitéwã ma tō tãma rob'rāzarōtō za'ra, dahi'rata norí wasu'u na hã, āne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norí, wamama norí zama, ïwapari za'ra wa'aba. 'Re ïhâimana u'āsi mono hã, rowa'a na 're ïsāmra mono hã duréhã ma tō Abra'āhã ma sihâiré, wahi'rata ma. Mesapotamiza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma 're sāmra mono ré, ma tō ïtēme wi, zahadu Harã na 'ri nho'ōmo nhisi u morí ò ré. Āne te tãma tinha: "Ma'āpé airom nhiti aiwatobro, asisānawã norí nhiti aimorí da. Airop tēb u wa za asaprō, tamomo 're aihâimana mono da oto." Āne ma tō tãma roti.

⁴ Taha wa, tisiré cadeza norí nhipti'ai hawi ma tō wato- bro. Harã na 'ri nho'ōmo nhisi āma te oto 're sāmra, Abra'ā hã. Tame, ïmama hã ma tō tiwi dārã. Tiwi dārã parip si, ma tō 'Re ïhâimana u'āsi mono hã saprō, ïrop- tēb u, Abra'ā hã. Taha wa, te oto a norí wa'wa hã ïwa 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ïsipti'ai āma. ⁵ Tane nherē, we te te saprōni nherē, te te tãma sōmri uptabi ò di, ti'a hã ïte da hã. Taha wa, te āne hã tãma tinha: "Tō sena, ti'a, wa za aima tisō, ate da, asihudu sidâpâsi, asihudu norí te da." Āne ma tō tãma ropisutu,

Abra'āhã ma, 'ra ò ré. ⁶ Te duré tãma tinha: "Apto'oré hã asihudu norí hã te za dasiré 're si'ubumro, darob amoi āma tinhipti'ai āmai ò nherē, tisiré'ō norí siré. Tawamhã ti'a tede'wa norí nhimiwada'uri zarina si te za 're hâimana za'ra, te te tãma 're romhuri pese za'ra mono da taré, wa'ābã āna. Si'uihã na si'āma 're hâi- mana waihu'u za'ra mono ò di za. Da te 're ïhã za'ra mono zé hã te za duré te te 're sēpata za'ra. Āne te te 're robzépata za'ra mono ré hã, te za āma tiwahub ahã za'ra, 400 na. ⁷ Tawamhã wa za te 're 'ruiwa'ābã za'ra. Marí, wa za asa te 're ab'manharí, daza'ru tede'wa norí ma hã asihudu norí wi, 're robzei'ō za'ra mono wa. Taha parip si, asihudu norí hã te za wei wairé apã. Tawamhã āme te za ï'āma 're dawata za'ra oto." Āne te tãma ropisutu, 'Re ïhâimana u'āsi mono hã.

⁸ — Te duré tãma roti, āne: "Te za 're asisihâiwata nhihâri za'ra wa'aba mo, ïzazei'wa na aipibui pese aba

zéb da hã." Āne ma tō tãma roti. Taha wa, Izati hã wap- tã'ā wamhã, ma tō sihâiwata nhizã, ïmama hã, Abra'ā hã. 8 na āma mara wapsi, ma tō sihâiwata nhizã. Izati hã ma duré ti'ra hã sihâiwata nhizã, Zaco hã. Zaco hã ïsarina ma duré ti'ra hã te te 're anhihâiwata nhihâri, poto sidâpâsi, 12 na ïhâiba norí hã. Ta norí hã Zacoho 'ra norí hã, wahi'rata na'rata uptabi. — Āne te Esitéwã hã rob'rāzarōtō, dama ïpire za'ra norí ma.

⁹ Tawamhã Esitéwã hã ma tō duré tin- himirob'rāzarōtō na tãma āma uzusi za'ra, āne:

— Ta norí hã wahi'rata norí hã ma tō tinoire hã dama wede za'ra, Zuzé na ïsisi hã. ïhâimanazém na te te siwi 're 'ruiwapari za'ra mono wa, ma tō dama wede za'ra. Taha wa, ï'uiupra'wa norí hã ma tō siwi saprōni za'ra, Ez- itu u, tame danhiwada'uri zarina si te te dama 're romhuri mono da, pawa'ābã āna. Tane nherē, 'Re ïhâi- mana u'āsi mono hã ma tō ïsiré 're hâimana u'āsi.

¹⁰ Taha wa, te te ïrobzépata mono zéb sidâpâsi ma tō nasi pawapto, tiwi robzei'ō tō da. Tawamhã apito Para'oho ma, sihâiré wamhã, 'Re ïhâimana u'āsi mono ma tō tiwaihu'u pe hã tãma tisō, ïhâimana wē zéb da hã. Taha wa, apito Para'o hã ma tō wēsã, Zuzé hã. Taha zarina ma tō tãma pisutu, Ezitu āma roti'wa da oto, ïsadawa para. ïsibro hã duré ïsōrōwa zama te te tãma 're 'madã'ã mono da zama, ma tō duré pisutu.

¹¹ Tawamhã nimahã wahum na dasa hã poto ò di, Ezitu āma hã duré wahi'rada 're ïhâimana za'ra mono zéb āma hã, Cana'ã na romnhisi āma hã. Taha zarina, ma tō oto mra hã da te 're sēpata za'ra. Marí ò di, te te 're ïhuri mono da hã, wahi'rata norí hã. ¹² Tawamhã wahi'rada Zaco hã ma tō dasai wasu'u hã wapa, Ezitu āma buru nho wasu'u hã, tamep si da te 're ïsa'wari mono na hã. Taha wa, ma tō ti'ra norí hã wahi'rata norí hã satōrī za'ra, Ezitu u si'aba'ré da, mra hã te te 'mai'uiupra za'ra da. Tawamhã ïmorí'rata na si'aba'réi wamhã, ma tō aihutu apã, timama u. Mra hã ma tō te te āwisi. ¹³ Taha parip si, ma tō duré sō ai'aba'ré, Ezitu u, maparane āma. Tawamhã Zuzé hã ma tō tãma siwa- su'u za'ra oto, tidub'rata norí ma. Tawamhã apito Para'o hã ma tō wapa, Zuzéhé sisānawã norí wasu'u hã. Taha wa, ma tō oto waihu'u za'ra, ïsisānawã za'ra na hã. ¹⁴ Taha wa, ma tō Zuzé hã timama zô hã, Zacoho zô, aihĩni pese ïtēme si'aba'ré da, ïmro norí hã ï'ra norí zama, duré uburé ïsiré 're ïdahâimana za'ra mono norí zama. Āne dahâiba za'ra hã, 75 na. ¹⁵ Tawamhã Zaco norí hã te oto zãmo, Ezitu u, tame 're si'ubumroi mono da oto. Tame ma oto Zaco hã dārã. Tame ma tō duré ï'ra norí hã 're dārã za'ra. Tawamhã ïmama hã tiwi dārã za'ra wamhã, ïhi hã ma tō siwi ti'ã apã, ïrob u, Sitē na danhipti'a nho'ōmo nhisi u, tame te te siwi séme da. Ti'a hã Abra'ā hã dārã ò ré, Hamohō nhihudu norí wi, te te sisada ï'uiupra sirōmo āma, ma siwi sé, ïhi hã. 'Re dārã za'ra mono sidâpâsi, ma tō wahi'rata norí hi zama apã da te 're 'wasari tamomo, Zacoho 'ra norí hi hã, tame da te 're séme mono da, étē zahãpã wa, ab're 're.

¹⁷ — Tawamhã 'Re ïhâimana u'āsi mono hã Abra'āhã ma, te te ïropisutuzé hã te te tãma āma ïuwaim- ramizéb u hã, romhuture di oto. ïsihudu norí hã

wahi'rata norí hã ma tô oto sina hã, Ezitu ãma. Da'ahã uptabi di oto. ¹⁸ Tawamhã roti'wa aimawi hã ma tô oto ãzé, si'apito da, Ezitu ãma, Zuzéhé waihu'u'õ'wa hã. ¹⁹ Tawamhã tizadawa nhipese na si ma tô wahi'rata norí ma 're hãimana ta hã. Ma tô te te tãma 're rob'manharí wasété u'âsi za'ra. Ma tô damama norí ma roti za'ra, rowi te te 're sa'ra za'ra mono da, ai'uté hã, 're dâ'â za'ra mono da. ²⁰ Taha ré, ma tô Mozési hã po-do, ai'utépré iwé uptabi hã. A'amo si'ubdatõ ma tô ãma ai'utõ, ãmama norí te te ãmadâ'â zahuré zém na hã, 'ri para. ²¹ Tawamhã 'ri nhiti ma tô ãna hã tihi. Taha wa, apito Para'oho 'ra sipi'õ hã ma tô ãma ti'ra, Mozési-hi ãma. Ti'ra uptabi newa, ma tô prédu. ²² Taha wa, Ezitu ãma danhimrowaihu hã ma tô uburé dawí waihu'u, Mozési hã. Oto prédu wamhã, te te waihu'u pese wa, uburé te te rob'manharí wé di. Ísimiroti hã wé wa, dama mreme pire di. — ãne te dama ãpire za'ra norí ma, rob'rãzarõtõ, Esitéwã hã, dahi'rata wasu'u na hã.

²³ ãne te duré tãma rob'rãzarõtõ za'ra:

— Tawamhã Mozési hã 40 na ãma wahu wamhã, ma tô sima rosa'rata, tisiré norí hã te te waimrami mono da, Izarazéhé nhihudu norí hã. ²⁴ Tawamhã te te ab'madâ'â mono wamhã, ma tô 'mai'hãiba pibu tisiré hã, eziptsiu hã te te 're pré'é mono ré hã. Taha wa, ma tô ãtème mo, ãma sisapí da. Tawamhã te te 're pré'é mono 'ru te, ma tô ãwí, ãazãri'wa hã, tisiré hã te te 'ru-i-wa'ãbã da. ²⁵ Mozési hã ma tô tisiré norí ãma rosa'rata, ãne: "Ísiré norí hã ãté te za siwi ãwaihu'u, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te tãma ãpisutu za'ra zém na Ezitu hawi te dawí ubumroi mono da." ãne te tisiré norí ãma rosa'rata. Tane nheré, te te siwi waihu'u õ di, ãsiré norí hã. ²⁶ Tawamhã awém na hã ma tô duré mo, tisiré norí u. Morí wamhã, te duré ãsiré norí hã ãsõ'a si'wapé zahuré, maparane. Taha wa, ma timreme hã tãma 'marõwírí zahuré, ãne: "Tõ'ã. Asi'wapéi wa'aba tõ. Oro asiré 're anomro aba mono za, te asi'wapéi wa'wa." ãne ma tô timreme hã tãma 'marõwírí zahuré.

²⁷ — Tawamhã ãma ãsãna'rata'wa hã ma tô Mozésihi mreme hã wé'õ. Taha wa, ma tô mreme sina sa'ré, ãne: "E 'wa sadawa para we aimorí bã, wanhib'apito da, duré wama rowairébé'wa da hã. ²⁸ E ãzama te za ãwí, eziptsiu hã ãwírí ne, ahãmhã." ãne te tãma tinha, Mozésihi ma. ²⁹ Tawamhã ãmreme hã te te wapari wamhã, ma tô Ezitu hawi aimani Mozési hã, Midi'ã na romnhisi u, tame 're hãimana mono da oto. Tame ma timro. Í'ra maparane oto, aibã norí hã.

³⁰ — Midi'ã ãma 're sãmra mono ré hã, ma tô ãma ti-wahu, 40 na. Tawamhã nimahã bãtã na ma tô 'Re ãhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã ãtème sihãiré, hãiwa hawimhã. Sina'i na ãtè 'rãihã nhisi 'rata, ma tô ãtème sihãiré, a'ubuni u, wede zapore ro'o wa'wa.

³¹ Tawamhã Mozési ma tô ãma titob'uzu, te te sãmri wa. Taha wa, ma tô ãtème ai'ré, 'rãwi te te sabu da. Tawamhã 'Re ãhãimana u'âsi mono mreme ma tô wa-pa. ãne te tãma tinha: ³² "Wa hã 'Re ãhãimana u'âsi mono, aihirata norí nhib'apito, Abra'ãhã nhib'apito, duré Izatihi nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito." ãne ma tô tãma si'mahã, Mozésihi ma. Tawamhã Mozési

hã ãmreme te te wapari wamhã, te tãma rërè, pipa te. Tãma pahí wa, te te 'madâ'â waihu'u õ di. ³³ Tawamhã Wanhib'apito te duré tãma tinha: "Ínho'a asabzé hã wé uptabi di, ti'a hã. Aima ãpire uptabi wa, ãma asiséb zari-na te za aipara'uza hã ãsani. ³⁴ Wa hã wa tô ãnhib'a'uwé norí hã te 're 'madâ'â za'ra. Romhuri pire na te te 're rob'ma'wamarí mono wa, te robzei'õ u'âsi 're hãimana za'ra, Ezitu ãma hã. Taha wa, ma tô romhuri pire te, 're 'wab'ëtè u'âsi za'ra. Í'wab'ëtè za'ra hã wa tô te 're wa-pari u'âsi za'ra. Taha wa, wa we oto ãtème si'ra za'ra, te sõ'reptu za'ra da, Ezitu hawi. A hã wa za oto asatõ, Ezitu u apã aimorí da." ãne ma tô tãma rob'ru, Mozésihi ma.

³⁵ — Tawamhã te oto mo apã, Mozési hã Ezitu u, tisiré norí te te sõ'reptu za'ra da. Tane nheré, Izarazéhé nhihudu norí hã ma tô aré siwi watawa, ãne: "E 'wa sadawa para we aimorí bã, wanhib'apito da, duré wama rowairébé'wa da." ãne ma tô aré siwi wé'õ. Tane nheré, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã ma tô apã ãtème satõrí za'ra, Mozési hã. Tawamhã hãiwa ãma 'Re ãhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã, wedezapore ro'o wa'wa sõ'ãsãmra hã ma tô Mozési hã pawapto, Ezitu hawi te te danhimroi mono da apã, danhipti'ai u.

³⁶ Taha wa, ma tô Mozési hã te te danhimro tô, Ezitu hawi. Duré Ezitu ãma zahadu 're sãmra mono ré, ma tô marí hã dama ãmanharí waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharí. ã pré na ã poré nhisi ãma, ma duré dama rob'manha, ãwaihu'u'õ na. A'ubuni wi siwa'ru 're danomro mono ré, ma duré marí dama ãmanharí waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharí, 40 na da'ãma wahub za'ra ré. ³⁷ Ta hã ma tô tisiré Izarazéhé nhihudu norí ma rowasu'u, ãne: "'Re ãhãimana u'âsi mono hã te za ni'wa hã asiré wa'wa hã we aima pisutu za'ra wa'wa, ãsine, te te aima 're ãsadawa wasu'u za'ra wa'aba mono 'wa da hã." ãne te tãma rowasu'u za'ra, Mozési hã. — ãne ma tô Esitéwã hã dahi'rata wasu'u na tãma rob'rãzarõtõ za'ra, dama ãpire za'ra norí ma.

³⁸ ãne te duré tãma rob'rãzarõtõ za'ra:

— Izarazéhé nhihudu norí hã a'ubuni wi 're nomro mono ré, ma tô Mozési hã dasiré 're mo, wahi'rata norí siré. Nimahã bãtã na siré si'rã'õtõ wamhã, ma tô hãiwa ãma 'Re ãhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã tãma rowasu'u, Mozésihi ma, Sina'i na ãtè 'rãihã nhisi ãma. 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimipisutu zarina, robzei u'âsi ãrata 're ãdanomro u'âsi mono zé wasu'u hã ma tô tãma tisõ, Mozésihi ma, ta hã te te wama 're anhomri mono da, ãsipai u. ³⁹ Tazahã wahi'rata norí hã te te wapari ze za'ra õ di, Mozésihi mreme hã. Ezitu u apã ãsi'aba'ré da si, ma tô tinhimirosa'rata na sisaze za'ra.

⁴⁰ Taha wa, te Arãhã ma nharí za'ra, ãne: "Ma'ãpé, marí hã romhãiba hã wama 'ma'manharí za'ra na, 'Re ãhãimana u'âsi mono ne ãwaihu'upe hã, te te ãwanhimroi mono da hã." ãne ma tô tiwi waptèrè za'ra, romhãiba hã te te 'manharí za'ra da. Te duré ãne tãma nharí za'ra: "Mozési hã ma wawi aimani, Ezitu hawi we ãwanhimroi mono 'wa hã. Wa te sa'rese za'ra õ di oto." ãne te wahi'rata norí hã tãma nharí za'ra, Arãhã ma. ⁴¹ Taha wa, tame ma tô powawé 'ra hãiba ne hã tãma 'man-

harĩ za'ra, āma 're ĩwata za'ra mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana. Tawamhã ma tinhimizama hã oto siwi simro, tinhimirob'manharĩ āma wata za'ra da. Aimawi te te sima rob'manharĩ za'ra wē te, ma tō duré dasa hã siwi 'manha. ⁴² Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tō tiwi aipi'ra za'ra, aimawi na si si'uihã na za 're wata za'ra mono da, ĩ'upana. Bâtâ āma ĩ'upana 're wata za'ra mono da, ma tō duré tiwi aipi'ra za'ra, duré a'amoi āma, duré wasi āma zama. Taha na ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã āma rob'ui'éré, duréihã ĩmreme na:

“Izarazéhé nhihudu norĩ, e ĩ'āma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tō ĩnhimipodo hã asiwi 're ĩsimroi wa'aba mo, a'ubuni wi 're anomro aba mono ré hã. Mare di. ĩ'upana aimawi āma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tō āne hã 're ĩmanharĩ za'ra wa'aba mo. Āne 're anomro aba mono ré, ma tō 40 na ai'āma tiwahub za'ra wa'wa.

⁴³ ĩ'upana āma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tō romhãiba hã asima ĩmanharĩ za'ra wa'wa, waihu'u pese newa, Moroti ĩhãiba'õ na romhãiba 'manharĩ nhisi āma. Duré Rēpã na wasi nhisi āma ma tō 're aiwata za'ra wa'aba mo, waihu'u pese newa ĩhãiba'õ āma hã. Ta hã ma tō asiwi 're ĩmrami aba mo, āma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, a'ubuni wi. Taha wa, wa za oto airom nhiti asatõrĩ za'ra wa'wa, Babironiza na 'ri nho'õmo nhisi nhipai u ai'aba'réi wa'aba da.”

Āne ma tō wahi'rata norĩ ma rowasu'u, ĩsadawa wasu'u'wa nhimi'ui'éré na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme zarina. Timreme, ma tō wahi'rata norĩ āma uwaimra. — Āne te Esitéwã hã zahadu dama ĩpire norĩ ma rob'rãzarõtõ za'ra, dahi'rata norĩ wasu'u na hã.

⁴⁴ Te duré tãma rob'rãzarõtõ za'ra, āne:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō tãma pisutu, Mozésihi ma, wahi'rata norĩ hã te te siwi ĩri mono zéb da hã, a'ubuni wi. Tawamhã Mozésihi ma, te te ĩpisutuzéb zarina ma tō da te dasiwi simizusi romhã 'manharĩ na 'ri hã, dasiré ĩwa simasisi mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, ma tō 'rizé hã te te siwi 'wapé siré, danhimizahãri sidãpãsi te te siwi simizusi mono da. Tawamhã ta norĩ uirĩ na si ma tō wahi'rata norĩ hã siwi āwisi, tirop téb u sihutu wamhã, Zuzuwéhé siré. Sihutu wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō wahi'rata norĩ hã pawaptob za'ra, dasi'wapé na. Ma tō te te tãma dazate za'ra, tame 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Tawamhã wahi'rata norĩ hã ma tō asisi oto, tirop téb u. Sisisi wamhã, ma tō siwi tisã 'ri hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ĩwa 're ĩsãmra mono zéb da hã. Tame te oto 're sab u'âsi, Dawi za ĩpotozéb u hã.

⁴⁶ Tawamhã Dawi hã ma tō tiprédu. Prédu wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō wēsã. Taha wa, Dawi hã ma tō tiwi waptē, 'ri ĩté hã te te tãma sãrĩ da, ĩwa 're ĩsãmra mono zéb da hã. Āne te tiwi waptē: “E te za ĩma ĩru, 'ri té, te aima sãrĩ da. A hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Zacoho nhib'apito. Taha wa, wa ĩsima wē, 'ri hã te aima sãrĩ da.” Āne ma tō tiwi waptē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi. Tane nherē, Dawi hã te te tãma 'ri õ di. ĩ'ra si, ma tō tãma 'ri, Saroma hã tipoto'wa uirĩ na si.

⁴⁸ — E tawamhã 'ri hã da te dasiwi ĩsãrĩ 'rep si te 're sãmra u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. 'Ri 'rep si 're sãmra mono õ di. Āne ma tō duréihã āma rob'ui'éré, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa hã:

“Wanhib'apito, ma tō āne ĩma siwaihu'u: ⁴⁹ Wa hã hãi-wa nhipai āma, Apito. Ti'ai āma zama, Apito. ĩwaihu'u pese wa, wa hã uburé Apito. ĩwétési uburé marĩ hã te 'manharĩ waihu'u pese di. E niha te za tawamhã ĩn-horõwa hã ĩma ĩri za'ra wa'wa, ĩwa 're ĩnhamra u'âsi mono zéb da hã. Mare di. 'Re ĩnhamra u'âsi mono zéb da hã ĩma 'ri waihu'u za'ra wa'aba õ di za.”

Āne ma tō Wanhib'apito mreme hã wama wasu'u, ĩsadawa wasu'u'wa hã. — Āne ma tō Esitéwã hã dama ĩpire za'ra norĩ ma rob'rãzarõno hã rãsutu za'ra, dahi'rata norĩ wasu'u na hã.

Esitéwãhã dâ'ázé wasu'u

⁵¹ Tawamhã Esitéwã hã te duré tãma nharĩ za'ra, dama ĩpire za'ra norĩ ma:

— A norĩ wa'wa hã aipo're za'ra wa'aba õ di. Aipé'ě tete za'ra wa'aba di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã aipo'reptõ newa, 're wapari za'ra wa'aba mono õ di. Aihirata norĩ wa'wa hã 're ĩhâimana za'ra mono zém ne, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ézani hã te asiwi 're ĩwē'õ za'ra wa'aba mo, aihirata norĩ wa'aba ne hã. ⁵² Aihirata norĩ wa'wa hã ma tō sada 're sib'ru za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ zada. 'Re ĩmorĩ wē uptabi hã za we ĩwisi wana, ma tō aré te te dama 're wasu'u za'ra, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã. Tane nherē, ma tō aihirata norĩ wa'wa hã te te 're simro, ta norĩ hã. Aihirata norĩ wa'wa hã āne te te 're ĩmanharĩ za'ra mono ne, ma tō duré a norĩ wa'aba zama dama ĩsa'ré za'ra wa'wa, 're ĩmorĩ wē uptabi hã da te dasiwi wĩrĩ da. ⁵³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, hãiwa āma romhuri'wa norĩ, ĩsimiroti hã te te aima 're sãmri za'ra wa'aba mono nherē, ĩsimiroti na 're wapari za'ra wa'aba mono õ di. — Āne te tãma nharĩ za'ra, dama ĩpire za'ra norĩ ma, Esitéwã hã.

⁵⁴ Tawamhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã Esitéwãhã mreme te te wapari za'ra wamhã, ma tō sadawa 'ru za'ra. Taha wa, te 'wasitete za'ra, Esitéwãhã āma. ⁵⁵ Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ézani na ma tō aptete, Esitéwã hã. Taha wa, hãimo ma tō 'mazawē. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hãiba na rowa'a za'ēne hã ma tō 'madã. Zezusi hã ma duré tisã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ te za.

⁵⁶ Tawamhã Esitéwã te 'mahã, āne:

— 'Madã'ã za'ra wa'aba. Ōhõta hãiwa, ma we 'ridawa. Ti'ai āma dasiré ĩpodo hã wa tō sabu. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ te za. — Āne te tãma 'mahãrã za'ra.

⁵⁷ Taha wa, tinhib'rata na ma tō tiwi sipo're nhidã za'ra, dama roti'wa norĩ hã. Asa tãma 're sipari za'ra mono sina, ma tō sô rere, te te siwi âri da. ⁵⁸ Sa'ētē te siwi 'mapra, 'ri nho'õmo babarãi u, etē na te te siwi wĩrĩ da. Tawamhã ti'uza ĩsisiwimhã, ma tō sada sani za'ra, Esitéwãhã 'ruiwapari'wa norĩ hã te te nasi siwi ahãri

pibui pese da. Saru na aibâ ĩpréduptém nhisi 'rata, ma tō ti'uza hã sa'ra za'ra, ta hã te te sa 'madââ za'ra da.

⁵⁹ Tawamhã êtē na te te nasi siwi ahâri ré, ma tō Esitéwã hã mre, Zezusihi ma. Āne ma tō sina 'mahâ:

— Wanhib'apito Zezusi, ĩpě'ězani te za ĩwi ĩã, āma atēme ĩmorĩ da.

⁶⁰ Tawamhã hi'rãtitō ma tō nhamra, Esitéwã hã.

Mreme 'rãihã na ma tō duré tãma mre, āne:

— Wanhib'apito, tiwasédé te te ĩãma 'manharĩ za'ra nherē, tãma pisutu za'ra ō di za, rowasédé hã.

Tawamhã mreme pari, ma tō dârâ oto, Esitéwã hã.

Saru hã ĩsazei'wa norĩ āma te te ĩrowasutu na'rata zé wasu'u

8 Esitéwã hã da te ĩwĩrízém na hã ma tō Saru hã da-pa'uze.

Tawamhã aibâ norĩ hã ma tō Esitéwã siwi tisē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa 'madââ pese 'wa norĩ hã. Te te siwi sērē wamhã, te āma ti'ry'ry, wawai 'rãihã na.

Tawamhã Esitéwã dââ parimhã, bâtâ na ma tō awa'awi sada tazahi za'ra ni, ĩsazei'wa norĩ zada. Taha wa, ĩsazei'wa norĩ hã Zeruzarē āma 're ĩsi'ubumroi mono zô, ma tō rowasédé hã sô tiwatobro na'rata za'ra, sada dazahi za'ra wa. Saru hã Zezusihi zazei'wa norĩ āma ma tō rowasutu, ĩsazei'wa hâimanazé hã si'utõrĩ da. 'Ri baba te nasi zasi, ĩsazei'wa norĩ zô.

Tawamhã rob u te te nasi da'anhamra, aibâ hã duré pi'õ zama. Taha pari, te nasi te te da'ãma arobâdâ, te te nasi da'a'maza da, dazazéb 're. Taha wa, ĩsazei'wa norĩ hã ma tō te te siwi ropé, Zeruzarē hawi. Ta hawimhã Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u ma tō te te ropé, duré Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi u zama, daza'ruĩ mono bâ. Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ si te zahadu 're si'ubumro, Zeruzarē āma hã.

Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi āma, Piripi hã ĩwasu'uwē na te te dama ĩrowasu'u za'ra zé wasu'u

⁴ Tawamhã daro mono bâ, ĩsazei'wa norĩ te te ĩropéi mono hã sihutu sidâpâsi, ma tō te te dama 're rowasu'u za'ra, Cristuhu wasu'uwē na. ⁵ Tawamhã Piripi hã Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, ma tō mo. Tame ma tō Cristu hã te te dama 're wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã, Danho'reptui'wa da. ⁶ Marĩ ĩwē hã dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã ma tō te te dama 're ab'manharĩ. Piripihĩ mreme hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tō ĩmreme na 're danhopré, marĩ ĩwē hã te te 're ĩab'manharĩ mono hã da te sabu za'ra wamhã. ⁷ Wa'uburé ré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ahâ na ma tō apese. Sadari sina te nasi wairé, wa'uburé hã. ĩmorĩ waihu'u'õ hã ahâ na ma duré pese za'ra, Piripi hã. ĩhi'ré zama ma tō ahâ na apese. ⁸ Taha wa, datoi uptabi za'ra di, 'ri nho'õmo āma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã.

⁹ Tame te aibâ hã 're sãmra, Sima na ĩsisi hã. Romhõsi pese 'wa, ta hã. Taha āma ma tō aré 're tob'uzu za'ra, samaritanu norĩ hã. Sima hã ĩwaihu'u pese newa, te dama 're siwasu'u u'âsi, dama ĩpire na.

¹⁰ Aihĩni ma tō Simahã mreme na 're danhopré aré.

Āne te da te dasima 're rowasu'u za'ra, ō hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono newa:

— “Ōhõ ma hã, aibâ ma hã ĩwaihu'upe te tãma tihãiba. 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pe hã sa'ëtē na te tãma tihãiba.” — Āne te da te dasima 're wasu'u za'ra.

¹¹ Wahub ahâ na ma tō āma 're datob'uzu za'ra, te te dama 're ĩaromhõsi mono zém na hã. Taha wa, te āma 're danhopré pese. ¹² Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwē mono zé wasu'u na, duré Zezu Cristuhu wasu'u na, Piripi hã te te dama rowasu'u wamhã, ma tō saze za'ra ni. ĩsimirowasu'u hã da te saze za'ra wamhã, â dawabzuri ma tō 'manharĩ za'ra ni, aibâ norĩ hã, duré pi'õ norĩ zama. ¹³ Simahã zama ma tō saze. Ā dawabzuri ma duré dame 'manha. Te te 'manharĩ parimhã, te oto Piripihĩ siré 're mo. Tawamhã te nasi āma titob'uzu, dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã te te nasi dama ab'manharĩ wa, Piripi hã.

¹⁴ Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã zahadu Zeruzarē āma hâimana za'ra ré, ma tō samaritanu norĩ wasu'u hã wapari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, da te ĩsaze za'ra zém na rowasu'u hã. Taha wa, ma tō Pedru norĩ hã siwi satõrĩ zahuré, Zuwãhã me. Samariza u datēme neb zahuré da, ma tō satõrĩ zahuré ni. ¹⁵ Tawamhã ma tō datēme aimasisi. Simasisi wi, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma timreme zahuré, da'ãma, Tipě'ězani hã te te dama sõmri da. ¹⁶ 'Re ĩhâimana u'âsi mono pě'ězani hã zahadu datēme wisi ō di, tamomomhã. Wanhib'apito Zezusihi nhisi na si ma tō â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra ni. ¹⁷ Tawamhã Pedru norĩ hã ma tō tinhib'rata na da'a'rã upi zahuré. Te te āma da'a'rã upi zahuré mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tō Tipě'ězani hã dama sõmri za'ra.

¹⁸ Tawamhã Sima hã ma tō sabu, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ, da'rã nhisiwi tinhib'rada hã te te nomri zahuré mono ré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipě'ězani te te dama ĩanhomri mono zé hã. Taha wa, ma tō sima wē, rob'uiprazé hã te te tãma sõmri zahuré da. ¹⁹ Āne te tãma nharĩ zahuré:

— Ā. Rob'uiprazé, wa za aima sõmri 'wa, asine wa'aba, ĩnhib'rada hã da'rã nhisiwi te 're aza'ra mono da, aiwaihu'u pese 'wa hã we ĩma sõmri aba da, asine wa'aba te 're da'a'rã upi mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipě'ězani te te dama 're anhomri mono da. — Āne te tãma nharĩ zahuré, Sima hã.

²⁰ Tawamhã Pedru te asa tãma tinha, āne:

— E niha ma tō ĩrosa'rata wasé, rob'uiprazém na asima uipra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tiwaihu'u pe te te wama ĩsõmri hã. Mo oto aimorĩ ropipa u, ate rob'uiprazéb ré. ²¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tō aiwaihu'u, asima asimirosa'rata wasété na hã. Taha wa, a hã wanhimromhuri zarina, romhuri waihu'u ō di za. Ta hã atei ō di. ²² Aiwasété wi aipi'ra na. Wanhib'apito ma, aimreme. Tãma asiwasu'u na asimirosa'rata wasédé hã te te aima pari da. ²³ Wa tō ĩsina aiwaihu'u. Zahadu asimi'ru hã sa'ëtē di. Zahadu te Satanasi hã

atété, aiwasété hawi aiwatobro tō da. — Āne te Simahã ma tinha, Pedru hã.

²⁴ Tawamhã Sima te asa tãma tinha:

— A norĩ wa'wa hã te za ĩ'ãma aimreme 'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, ropipa hã uburé ĩma ĩrowasu'u na te te ĩma ãma uwaimrami tō da. — Āne te Sima hã asa tãma nharĩ zahuré, Pedru norĩ ma, Zuwãhã me.

²⁵ Tawamhã Pedru norĩ hã Wanhib'apito mreme na te te dama rowahutu zahuré pari, ma tō apã tineb zahuré, Zeruzarẽ u. Neb zahuré wamhã, te sipa zahuré, daza'ruĩ mono bã, Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Zesusihi wasu'uwẽ na te te dama rowasu'u zahuré mono da.

Piripi hã aibã te te ĩsõpētézẽ wasu'u, Etizopizaha nhi-hudu hã

²⁶ Tawamhã aibã hã ma tō mo, Zeruzarẽ u. Etizopiza na darom nhisi ãma Cãdasi na pi'õ siroti'wa nhisi ma, rob'madã'ã'wa hã. Etizopiza ãma dama pire di, ta hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma wata da, ma tō mo. Āma wata pari, te oto mo apã tirob u, awaru na wedewara zapore na. Morĩ sina te te romnhoré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'ééré na, Iza'izaha nhimi'ui'ééré na.

Tawamhã hãiwa ãma Wanhib'apito ma, romhuri'wa hã ma tō Piripihĩ ma rob'ru, ãne:

— Aiwahutu, pi'reba aimorĩ da, Daza na 'ri nho'õmo nhisi u bãdãdi tum na aimorĩ da, Zeruzarẽ hawi. — Āne te tãma tinha.

Taha wa, te Samariza hawi oto mo Piripihĩ hã, Daza u bãdãdi na morĩ da. Tawamhã morĩ ré, ma tō tisã aibã hã, Zeruzarẽ hawi apã ĩmorĩ hã. ²⁹ Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽžzani hã ma tō tãma tinha Piripihĩ ma, ĩtẽme si'rẽ da, ĩsababa morĩ da, awaru na wedewara zapore zababa.

³⁰ Tawamhã ma tō ĩtẽme sina rotété, Piripihĩ hã.

Tawamhã ma tō te te wapari, te te romnhoré mono ré, aibã hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'ééré hã te te sõré, Iza'izaha nhimi'ui'ééré hã. Tawamhã Piripi te ãma 'mahã, aibã hã:

— E ĩwasu'u hã ma tō ĩwaihu, ĩ'ui'ééré, ĩsõré mono hã. — Āne te ãma 'mahã.

³¹ Tawamhã asa te tãma tinha:

— E 'wa te te ĩma waihu'u bã, wa za waihu'u. — Āne te asa tãma tinha.

Tawamhã ma tō 'mahã, ĩtẽme sarõtõ da, awaru na wedewara zapore 're, siré neb da. ³² Rob'ui'ééré te te ĩsõré mono hã ãne:

“Pone'ërebã, da te wĩrĩ da, da te dasiwi ĩsaprõni ne, ma tō dasiwi saprõni ni, da te dasiwi wĩrĩ da. Tawamhã dawi sisawi ãna ma tō dama mo. Duré pone'ërebã 'ra hã da te séré nhihãri wamhã, ĩsadari õ ne, ari'iwi ma tō tihãiba.

³³ Wẽ nherẽ, ma tō dasiwi wĩrĩ ni, wasété newa. Ni'wa hã te te dawi sawi õ di, da te dasiwi wĩrĩ tō da. Ti'ai ãma 're morĩ õ di oto. 'Ra ãna ma tō dãrã. Sihudu õ di. Sihudu õ wamhã, da te wasu'u waihu'u õ di, ĩsihudu wasu'u hã.”

Āne ĩbãihã na rob'ui'ééré, aibã te te ĩsõré mono hã.

³⁴ Tawamhã aibã te oto sadanha, Piripihĩ hã:

— ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa hã e 'wa hã te wasu'u. E te siwasu'u. E aimawi hã te wasu'u. Ma'ãpé, ĩma wasu'u na. — Āne te sadanha.

³⁵ Tawamhã Piripihĩ, rob'ui'ééré te te ĩsõré mono zém na ma tō tãma rowasu'u na'rata. Zesusihi wasu'uwẽ hã ma tō tãma waihu'u, aibã ma.

³⁶ Tawamhã bãdãdi na neb zahuré ré, ma tō ã u aimasisi zahuré. Tawamhã aibã hã ma tō ã hã tãma 'mahã, Piripihĩ ma:

— Āhãta ã. E wanhimizahãri õ di za a'ã, ã dawabzuri hã ĩma 'manharĩ da. — Āne te aibã hã sina 'mahã.

³⁷ Taha wa, te Piripihĩ hã asa sadanharĩ pese:

— E tō sena, ma tō ĩsazei pe. Sazei pese wamhã, ã dawabzuri te za tō ĩmanha. — Āne ma tō Piripihĩ hã tãma tinha asa.

Tawamhã aibã, te duré tãma tinha:

— Tō sena wa saze, Zezu Cristu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra hã. — Āne te tãma tinha.

³⁸ Taha wa, aibã hã ma tō tãma ĩromhuri'wai ma tinha, awaru na wedewara zapore hã a'ã simizazãri da. Taha wa, ma tō ĩré mazazãri za'ra. Āi ba, ma tō oto si'ra zahuré. Tawamhã ã dawabzuri, ma tō Piripihĩ hã tãma 'manha, aibã ma. Tawamhã apã ma tō pu. ³⁹ Ā hawi pusi wamhã, Wanhib'apito pẽžzani hã awa'awi ma tō Piripihĩ ãma aimani. Te te sãmri õ di oto, aibã hã. Tane nherẽ, ma tō rowẽ na tirob u hã wara apã, to sina.

⁴⁰ Tawamhã Piripihĩ hã sisa'rese ãna ma tō wi, Azotu na 'ri nho'õmo nhisi u hã. Siwaihu'u õ di. Tawamhã ta hawi te oto mo, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi u. Tamo-mo morĩ ré, 'ri nho'u hã te te anhopëtẽ mono sidãpãsi ma tō sipa, Zesusihi wasu'uwẽ hã te te dama wasu'u mono da. Tawamhã ma tō oto wi, Sézareza u.

Saru hã tihãimanazém na te te ĩsaprĩzẽ wasu'u

Atusi 22.6-16; 26.12-18

9 Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã Zesusihi wasu'uwẽ na daro mono bã te te siwi ãma 're ropéi mono ré, te zahadu Saru hã te te tãma 're amhãzẽpa za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma. Wanhib'apito Zesusihi nhirã zarina 're nomro mono 'ru te, te te tãma 're amhãzẽpa za'ra, te te uprosi da. Tawamhã nimahã bãtã na sasedoti ĩpire uptabi u ma tō mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa hã ĩpire uptabi u, rob'ui'ééré hã te te tiwi waptẽrẽ da. ² Ta hã rob'ui'ééré hã Damasitu na 'ri nho'õmo nhisi u te te ãri da, ma tō tiwi waptẽ, tame zudezu norĩ te, rowahutu'wa norĩ ma, te te sãmri za'ra da, sasedoti ĩpire zadawa para ĩtẽme ĩmorĩ za'ra na rob'ui'ééré hã. Tawamhã Wanhib'apito 're ĩhãimana mono zém na 're ĩnomro mono norĩ hã, rob'ui'ééré'wa zadawa para te za Saru hã we te te simro, Zeruzarẽ u pawasisi ré, aibã hã, pi'õ zama.

³ Tawamhã Damasitu u te te rosahutu wamhã, waptu na ma tō hãiwa hawi rowa'a za'ene hã tãma ai'ubuzi, Saruhu ma. ĩhãiba nho'õmo, ma rob'uiwẽ. ⁴ Taha wa, ma tō waptãrã, ti'ai wa. Ni'wai mreme hã ma tō wapa. Āne te 'mahã:

— Saru. Saru. E marĩ wa, te ĩwi 're ĩrowasutu u'ási mo. — Āne te 'mahâ.

⁵Tawamhã Saru hã te asa 'mahâ:

— Apito, e 'wa hã, a hã. — Āne te sadanha.

Asa te duré tãma tinha:

— Wa hã Zezusi, wa ai'mahâ. Te ĩwi 're ĩrowasutu u'ási mo. ⁶Ma'ãpé ãhãna aiwahutu, 'ri nho'õmo u aimorĩ da. Tame te za ni'wa hã aima roti, marĩ 'manharĩ da. — Āne te tãma tinha, Wanhib'apito hã.

⁷Tawamhã aibã ĩsiré ĩsi'aba'rê norĩ hã õne haré ma mazahãri za'ra. Ari'iwĩ te aimasa. Sadaihu'u ãna ma tã ni'wa hã ãma mreme wapari za'ra. Tane nherê, ni'wa hã te te ãma sãmri za'ra õ di, ta norĩ hã. ⁸Tawamhã Saru, ma tã wahudu oto. Wahutu wamhã, ma tã toporo. Tane nherê, te te rob'madã'ã waihu'u õ di. Tob a di. Taha wa, ĩsiré ĩsi'aba'rê norĩ hã ma tã te te siwi patété, te te siwi saprõni da, Damasitu u. ⁹Tame bãdã hã si'ubdatõ te ãma ne, te te rob'madã'ã waihu'u ãna hãimana ré hã. Marĩ na si'upari õ di. Sai ãna te nasi da'wa. Te te hã'rêne õ di duré.

¹⁰Tawamhã Damasitu ãma aibã hã te 're sãmra, Zezusihi nhirã zarina 're ĩmorĩ hã, Ananiza na aibã nhisi hã. Tawamhã sõtõ õ nherê, sõtõ 'rowi te te ĩrosawêrê ne, ma tã Wanhib'apito hã tãma sihãiré. Āne te 'mahâ:

— Ananiza.

Tawamhã asa ma sada'ã:

— E marĩ, ĩnhib'apito.

Tawamhã Wanhib'apito te tãma tinha:

¹¹— Aiwahutu, Zudasihĩ nhorõwa u aimorĩ da, "Awa'awi" 'ri nho'õmo nhi'rĩti nhisi ãma ĩsõrõwa u. Tame te za aibã zõ asinha, Saru na aibã nhisi zõ, Tasu na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩpoto zõ. Āhãna te we ĩma mre. ¹²Sõtõ õ nherê, sõtõ 'rowi te te ĩrosawêrê ne, ma tã aiwaihũ'u, ĩtẽme aiwisi õ ré. Te te rob'madã'ã hã. Asib'rada ĩrãĩ ãma hiri da, tãmo wê da, ĩtẽme ĩaimorĩzém na hã ma tã waihu'u siro. — Āne te Ananizaha ma tinha, Wanhib'apito hã.

¹³Tawamhã Ananiza te asa tãma tinha:

— ĩnhib'apito, da'ahã na ma tã ĩma wasu'u za'ra ni. Ő hã, u, Zeruzarê ãma ma tã ĩwasédé hã te te ãma 're ab'manharĩ, asazei'wa norĩ ãma. ¹⁴Āne te za oto, u, sasedoti ĩpire norĩ zadawa para dapawasisi za'ra, ai'ãma 're ĩdawata za'ra mono norĩ hã apã te te simroi mono da. — Āne te asa tãma tinha.

¹⁵Tawamhã Wanhib'apito te asa tãma tinha:

— Mo oto ĩtẽme aimorĩ. Ő hã, Saru hã wa tã ĩsima pisutu, ĩzadawa wasu'u'wa da. Zudezu'õ norĩ ma, te za te te 're ĩzadawa wasu'u, duré dama roti'wa norĩ ma, duré Izarazéhé nhĩhudu norĩ ma zama. ¹⁶Tawamhã, te te dama 're ĩzadawa wasu'u mono wamhã, te za oto te te 're robzépata. Uburé za te te 're ĩrobzépata mono zém na wa za tãma awaihu'u siro, Saruhu ma. — Āne te tãma tinha, Wanhib'apito hã.

¹⁷Taha pari, ma tã mo Ananiza hã, Zudasihĩ nhorõwa u. Tawamhã ma tã 'ri para u ãzé. Sébré wamhã, ma tã tinhib'rada hã tino, ĩrã nhisiwi, Saruhu 'rãĩ ãma. Āne te tãma tinha:

— ĩsisãnawã Saru, Wanhib'apito hã ma tã we atẽme ĩzatõ, tã õ hã Zezusi hã, Damasitu u we aimorĩ ré, bãdãdi wa, aima ĩsihãiré hã. Ta hã ma tã we atẽme ĩzatõ, atõmo wê da, apã rob'madã'ã hã, duré ĩpẽzani ré si 're aihãimana mono da, aipẽ'ê wê na si. — Āne te tãma tinha.

¹⁸Tawamhã awa'awi pe'a hã ne hã ma tã tizarõtõ zahurê, ĩtõmo hawi. Ma tã apã tãma tiromnho'a. Tõmo wê di oto. Tawamhã ma tã wahudu. Wahutu wamhã, ã dawabzuri ma tã tãma 'manharĩ ni awa'awi. ¹⁹Ā dawabzuri te te 'manharĩ parip si, ma tã ai'upa. Taha wa, apã ma tã aptete oto.

Saru hã Damasitu ãma ĩsãmrazé wasu'u

Tawamhã bãdã umro na ma tã ãma ne, Damasitu ãma ĩsazei'wa norĩ 'rata sãmra ré, Saru hã. ²⁰Tawamhã awa'awi ma tã ĩwasu'uwê na dama ãma sãna'rata oto, rowahutuzé mono bã, Zezusi hã 'Re ĩhãimana u'ási mono 'ra, 're ĩhãimana mono na hã. ²¹Da te wapari za'ra wamhã, aihĩni, ma tã ãma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, te ãne dasima nharĩ za'ra ni:

— Oro õ hã Zezusihi zazei'wa te te 're 'mapãrĩ mono za, Zeruzarê ãma hã. Oro we wisi za duré ãwa, Zezusihi zazei'wa norĩ zõ, pawasisi ré apã te te simroi mono da, sasedoti ĩpire norĩ u. — Āne te dasima nharĩ za'ra ni.

²²Saru hã te te rowasu'u waihu'u pese di. Simirowasu'u pire di duré. Tawamhã tinhimirowasu'u pire na ma tã te te ãma rosa'rê. Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ási mono te te ĩpisutu wasu'u na ma tã mreme pire na tãma rowasu'u za'ra, zudezu norĩ ma. Tawamhã te te rowasu'u pire wa, zudezu norĩ hã te te sada'ãbã waihu'u za'ra õ di.

²³Tawamhã Damasitu ãma hãimana ré, bãdã ahã na ãma ne pari, ma tã zudezu norĩ hã sada si'rã'õtõ, Saruhu da. Tawamhã ma tã dama ãma rowairébé za'ra, te te siwi dama hãiba 'ru za'ra da, da te dasiwi wĩrĩ da. Taha wa, bãtã bãre ma tã sõ tinhopré, 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra 'ridawa ãma, te te siwi wĩrĩ da. Barana zama, te duré sõ rob'madã'ã za'ra. Tawamhã da te dasima ĩru za'ra zé wasu'u hã ma tã sina wapa, Saru hã. ²⁵Taha wa, nimahã mara na Saruhu siré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tã Saru hã si'õtõ 're siwi ãma si'ra 'ri zadazãri hawi, 'ri nho'õmo uirĩzém na'rata ãma 'ri mana u te te siwi hiri da, dawi.

Saru hã Zeruzarê ãma ĩsãmrazé wasu'u

²⁶Tawamhã Zeruzarê u te oto mo, Saru hã. Tamomo oto wisi wamhã, Zezusihi nhirã zarina 're ĩnomro mono norĩ siré 're hãimana mono neza. Tane nherê, ta norĩ hã te te pipa za'ra di. Saru hã ĩsazei uptabi 'wa na tãma siwasu'u za'ra wamhã, te te ãma saze za'ra õ di, ĩsiwasu'uzém na hã. ²⁷Tawamhã Banabé hã ma tã Saruhu ãma aime. Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u ma tã saprõ, te te tãma wasu'u za'ra da, bãdãdi wa Wanhib'apito te te ĩsabuzém na hã. Duré Saruhu ma, Wanhib'apito te te ĩrowasu'uzém na ma tã tãma wasu'u

za'ra. Damasitu āma pahi āna Zezusi te te dama īwasu'uzém na, te duré tāma rowasu'u za'ra. ²⁸ Taha parip si, ma tō dasiré 're mo oto Saru hā, Zeruzarē āma īsazei'wa norí siré. Pahi āna, ma tō Wanhīb'apito hā te te dama 're sadawa wasu'u, Zeruzarē 're, 'ri wa'ōno 're īhāimana za'ra mono 'remhā. ²⁹ Zudezu norí, deredu norí mre me na 're īmreme zusi mono norí ma, ma tō duré te te 're rowasu'u. Ta norí hā ma tō nasi asa tāma nharī za'ra, īsimirowasu'u wa'rāmi. Tawamhā ta norí hā te sima 'ru za'ra, te te siwi wīrī da. ³⁰ Tawamhā īsazei'wa norí hā da te dasima īru za'ra zé hā te te waihu'u za'ra wamhā, ma tō Saru hā siwi saprō, Sézareza na 'ri nho'ōmo nhisi u. Ta hawi ma tō duré siwi satō, Tasu na 'ri nho'ōmo nhisi u morí da.

³¹ Tawamhā īsazei'wa norí ma, rowē di oto, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma, duré Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma, duré Samariza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma zama. Uburé tāma rowē za'ra di oto, siré 're īsi'rā'ōtō mono norí ma hā daro mono bā. 'Re īhāimana u'āsi mono pē'ēzani nhimi-pawaptobzém na ma tō īsazei'wa norí hā 're hāimana nhiptete za'ra. Taha zarina, ma tō duré īsazei'wa norí za'rada hā sina hāimo. Ta norí hā ma tō Wanhīb'apito Zezusi hā te te 're wazé pese za'ra.

Pedru hā Rida āma īhi'ré te te īpesezé wasu'u

³² Tawamhā Pedru hā ma tō 're mo, daza'rui mono bā. 'Re morí wamhā, nimahā bātā na ma tō wi, Rida na 'ri nho'ōmo nhisi u, 'Re īhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē, tame 're īhāimana za'ra mono norí hā te te waimrami mono da. ³³ Tame ma tō aibā hā sōpētē īmorí'ō hā, Ene'asi na īsisi hā. 8 na ma tō āma tiwahu, waptāp si 're sa'wari mono ré hā. ³⁴ Tawamhā Pedru te tāma tinha:

— Ene'asi, Zezu Cristu ma tō aipese. Aiwahutu. Asa'warizé hā sa'ra pese. — Āne te tāma tinha.

Tawamhā awa'awi ma tō wahudu, Ene'asi hā.

³⁵ Tawamhā uburé Rida āma 're īdahāimana za'ra mono hā, duré Sarō na romhāpā nhisi āma 're īdahāimana za'ra mono hā te 'madā'ā za'ra ni, īhi'ré pesezé hā. Taha wa, ma tō aipizari za'ra ni, Wanhīb'apito niwī oto 're danomro mono da.

Pedru hā Zopi āma pi'ō te te īhāiwa'utuzé wasu'u

³⁶ Tawamhā pi'ō hā Zezusihi nhirā zarina 're īmorí hā te 're hāimana, Zopi na 'ri nho'ōmo nhisi āma. Tabita na pi'ō nhisi hā. Deredu norí nhiminhisizém na Docasi na īsisi amo hā. Īsibrob'ō norí āma te 're siwārī u'āsi, Docasi hā. Marī īwē si te te dama 're ab'manharī u'āsi.

³⁷ Tawamhā Rida āma Pedru hā zahadu sāmra ré, ma tō tihāzé, Docasi hā. Hāzé pire wa, ma tō dārā. Taha wa, ma tō dasiwi hāiba upsō ni. Da te dasiwi hāiba upsōi pari, ma tō dasiwi hiri ni, 'ri 're wa'wa u hāimo.

³⁸ Tawamhā Pedru hā Rida āma zahadu īhāimana na ma tō īwasu'u hā wapari za'ra, Zezusihi nhirā zarina 're īnomro mono norí hā. Rida u hā, romhuture di, Zopi hawimhā. Taha wa, īwasu'u te te wapari za'ra wamhā,

ma tō aibā norí hā 'mazatōrī zahuré ni sō, te te tāma sadawa wasu'u zahuré da, Zopi u ītēme morí su'u za'ra da.

³⁹ Tawamhā Pedru te sima rowē, īme morí zahuré da. Tawamhā tamomo wisi wi, ma tō siwi saprō hāimo, 'ri 're wa'wa u. Tame, uburé pi'ōi mrotō norí hā ma tō siwi uirī Pedru hā, siwa'ō za'ra sina. 'Ry'ry sina, te nasi zaza-hā hā tāma wē za'ra, te te 'madā'ā za'ra da, hāiba ré ré te te dama 're ī'ahā're mono hā, Docasi hā. ⁴⁰ Taha wa, ma tō Pedru hā tāma rob'ru za'ra, aihīni wairébé da. Wairébé za'u si, ma tō hi'rātītō nhamra, 'Re īhāimana u'āsi mono ma, mre me da. Tawamhā ma tō aipi'ra, pi'ō īdā'ā u. Te tāma tinha, āne:

— Tabita, ai'utu. — Āne te 'mahā.

Tawamhā pi'ō hā ma tō toporo. Pedru te te 'madā'ā wamhā, ma tō udu.

⁴¹ Taha wa, Pedru hā ma tō pa'ā, te te pawaptob da, para na sab da hāiwi. Tawamhā, wahutu wamhā, Pedru ma tō dazō hā, uburé Zezusihi zazei'wa norí zō, duré īmrotō norí zō zama, īhāiwa'udu hā te te sabu za'ra da. Taha wa, ma tō sabu za'ra īhāiwa'udu hā, ti-hāibazém na apā hāimana wa.

⁴² Tawamhā 'ri pā ma tō pi'ōi wasu'u hā te te ropé, Zopi āma hā. Īwasu'u da te wapari za'ra wamhā, da'ahā na ma tō saze za'ra ni, Wanhīb'apito hā.

⁴³ Tawamhā Pedru hā bātā ahā na ma tō tame tihāiba a'ā, Zopi āma. Sima na romhā su'u'wa nhisi nhorōwa āma te nhamra.

Conerizu hā, Pedruhu zō īhārāzé wasu'u

10 Sézareza na 'ri nho'ōmo nhisi āma te aibā hā 're sāmra, da'wapéi'wa norí wada'uri'wa hā, Conerizu na īsisi hā. Ta hā romanu. Da'wapéi'wa norí hā, īsimi'ubumro norí hā Itarianu na īwaptērē zara hā. Ta norí zama romanu. ² 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa 'madā'ā'wa te 're hāimana Conerizu hā, duré īsōrōwa āma īsiré 're īhāimana za'ra mono norí zama. Zudezu norí, īsibrob'ō norí āma ma tō 're siwārī u'āsi ta hā, zudezu ō nherē. Te duré 're mre me u'āsi, 'Re īhāimana u'āsi mono ma. ³ Tawamhā nimahā bātā na bādā sipra wi, ma tō marī hā sabu, sōtō ō nherē, sōtō 'rowi te te īrosawērē ne. Hāiwa āma 'Re īhāimana u'āsi mono ma, romhuri'wa hā ma tō sabu. Ma tō we ītēme sina rotété. Taha wa, te oto 'mahā:

— Conerizu. — Āne te 'mahā.

⁴ Tawamhā tāma pē'ēwara nherē, te te 'madā'ā pese sina, ma sada'ā asa:

— E marī na te we ī'mahā.

Tawamhā asa te tāma tinha, hāiwa āma romhuri'wa hā:

— 'Re īhāimana u'āsi mono hā ma tō te te 're aiwāpari ze, tiwi 're īrowaptērē mono zém na hā. Duré da'āma 're aiwārī pese mono na zama ma tō aiwaihu'u. Taha wa, te ai'āma 're po're pu'u u'āsi. ⁵ Taha wa, te za īda'mazatō, Zopi u Sima Pedru na aibā nhisi zō. ⁶ Tinhipsara 'rata te a'ā nhamra, romhā su'u 'wai 'rata. Īsōrōwa hā āporé zaihā na te 're sa, 'ri hā. — Āne te tāma tinha.

⁷Tawamhã äne na te te tãma rowasu'u pari, ma tô apâ mo ïhawi, hãiwa äma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa hã.

Taha wa, te Conerizu hã sitême sô tihârâ zahuré, ïsôrôwa 're, tãma ïromhuri'wa norí zô. Tizadawa zapari'wa zô zama te hã, da'wapéi'wa zô. 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa 'madâ'â'wa, da'wapéi'wa hã. ⁸Marí te te ï'madâ'ázém na te tãma rowasu'u za'ra. Taha parimhã, ma tô satóří za'ra, Zopi u si'aba'rê da.

⁹Tawamhã si'aba'rêi ré, ma tô tiwi ti'awê za'ra. Awê bâta na te duré ai'aba'rê, Zopi u. Tawamhã tamomo ma tô oto rosahutu za'ra.

Tawamhã ta norí hã, Conerizu te te ïsatóří za'ra norí hã ïtême sihutu ô ré, abzuma ma tô Pedru hã sai'u 'ri nhisi hãpâ u hãimo, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, mreme da. ¹⁰Tawamhã mra hã ma tô tiwí. Sa neza. Tawamhã sô danhipi te, ma tô duré marí hã sabu, sôtô ô nherê, sôtô 'rowi te te ïrosawêrê ne. ¹¹Hãiwa 'ridawa, ma tô sabu. Marí hã te we si'ra ti'ai u, zazahã hã wawê ne hã. ïhã nhipti na ma we 'rã'ötô. ¹²Abaze hã te ïre daba'wara, ïnhize hã ïnhi ze'i'ô zama siwazari, ti'ai baba di'i na te te sina 're ïrobâdâ za'ra mono norí zama. Si zama te siwazari daba'wara. ¹³Tawamhã Pedru, ma tô wapa, ni'wai mreme hã. Äne te 'mahã:

— Pedru, aiwahutu, asima 'maiwíří da, asai hã. — Äne te 'mahã.

¹⁴Tawamhã asa te tãma tinha:

— ïnhib'apito, mare uptabi di. Marí ïwasétére hã te 're 'masi mono ô di, wahi'rada Mozési hã te te wawi ïwê'ô hã.

¹⁵Tawamhã tãma ïrowasu'u'wa te duré tãma tinha:

— 'Re ïhâimana u'âsi mono, marí hã ïwê na te te aima wasu'u wamhã, wasété ô nherê, asiwi wê'ô ô di za.

¹⁶Tô ôhõ na si ma duré tãma äma sahu, maparane. Taha pari, ma tô ti'ã apâ, hãiwa u zazahã hã wawê ne hã.

¹⁷Tawamhã Pedru te zahadu äma rosa'rata, te te ï'madâ'ázém na hã marí te te tãma ïwasu'u hã te te waihu'u ô wa. Te te äma rosa'rata ré, Conerizu te te ïsatóří za'ra norí hã ma tô aihutu, 'ri nho'ômo u. Tawamhã Simahã nhorôwa zô ma tô dazadanharí za'ra. 'Ridawa, te aimasa oto. ¹⁸Tawamhã te sô da'mahârâ za'ra:

— E Sima Pedru hã te nhamra. — Äne te dazadanharí za'ra.

¹⁹Zahadu te Pedru hã äma rosa'rata, te te ï'madâ'ázém na. Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipê'ézani na tãma waihu'u, äne:

— Ôhõta, aibã norí hã te we asô sinharí za'ra, si'ubdatô ïhãiba norí hã. ²⁰Taha wa, ma'ãpé aiwahutu, ïtême si'ra za'ra da. Ta norí hã zudezu'ô na 're hãimana za'ra mono nherê, tiwi aiwairí za'ra ô di za, wa hã te we atême ïsatóří za'ra na dâ'ásina. — Äne ma tô Pedruhu ma waihu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono pê'ézani hã.

²¹Tawamhã Pedru, ma tô si'ra oto, aibã norí u. Te tãma siwasu'u za'ra, äne:

— Wa hã Sima Pedru na ïnhisi hã. E marí da, te ïzô asinharí za'ra wa'wa. — Äne te tãma siwasu'u za'ra.

²²Tawamhã asa te tãma nharí za'ra:

— Da'wapéi'wa norí wada'uri'wa hã ma tô wei wazatóří za'ra atême, Conerizu na ïsisi hã. Ta hã aibã ïwê, 'Re ïhâimana u'âsi mono äma 're ïwata u'âsi mono. Duré zudezu norí te te 're ï'awêsãmri mono. Hãiwa äma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã ma tô po're pu'u Conerizu hã, asô hãrã da, asimirowasu'u hã te te wapari da. — Äne ma tô tãma sadawa wasu'u za'ra, Pedruhu ma.

²³Tawamhã Pedru te tãma rob'ru za'ra, 'ri para u sisisi da, sôtô za'ra da a'ã.

Tawamhã ma tô äma ti'awê za'ra. Awêpsi, te ïme timorí za'ra, aibã norí me. Zezusihi zazei'wa norí zama te duré umro na ïsiré ai'aba'rê, Zopi äma 're ïhâimana za'ra mono norí hã. ²⁴Awêpsi te za aihutu, Sézareza u hã. Tame Conerizu hã te zahadu sô mapa. Sô ïhãrã za'ra norí hã te duré ïsiré sô mapari za'ra, ïsisãnawã norí hã, duré ïsiwadi norí zama.

Tawamhã Pedru norí hã ma tô aihutu. Sihutu wi, Pedru hã te 'ri tême mo. ²⁵'Ri para u sébré ô ré, ma tô sina uzusi 'ridawa u, Conerizu hã. Tawamhã Conerizu hã 'rã po sina, ma tô aime ïpapara hi'rãtitô, Pedruhu papara, tãma wapu wa, äma wata da. ²⁶Tane nherê, Pedru hã ma tô wahutu. Äne te tãma tinha:

— Aiwahutu. Wa hã asine hã a'uwê. — Äne te tãma tinha, Pedru hã.

²⁷Tawamhã te te sima rowasu'u zahuré sina, ma tô oto si'mazasi zahuré, 'ri para u. Da'ahã na ma tô sô tasi'rã'ötô ni. ²⁸Tawamhã Pedru hã te te da'madâ'ã wamhã, te dama tinha, äne:

— A norí wa'wa hã ma tô ïwaihu'u pese za'ra wa'wa, 're ïwahâimana za'ra mono zém na hã. Wa norí hã zudezu norí hã, zudezu'ô norí nhorôwa u 're wanhisisi waihu'u mono ô di. Wa norí hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê 're wahâimana za'ra mono wa, wa tiwi 're wasi'uwati pese za'ra, zudezu'ô norí wi. Äne 're ïwahâimana za'ra mono zé hã. Tane nherê, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô ïma waihu'u pese oto, ni'wa, ïwê na 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïma wasu'u wamhã, zudezu'ô nherê, te ïsiwi wê'ô tã da. Äne ma tô ïma waihu'u. ²⁹Taha wa, äma ïzô aihãrã za'ra wa'aba wa, awa'awi wa tô we atême ïmorí za'ra wa'wa, ïsiwairí äna. Ma'ãpé, ïma rowasu'u za'ra wa'aba. E marí da, te äma ïzô ïda'mazatóří za'ra wa'wa, we ïmorí da, atême za'ra wa'aba. — Äne te dama tinha, Pedru hã.

³⁰Tawamhã Conerizu te asa tãma rowasu'u oto, äne:

— Bãdã si'ubdatô ma tô ï'ãma ai'utô, aibã ïtême ïwisizém na hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, ïmreme ré, ma tô ïtême wi, bãdã sipra wi. Ti'uza hãirã na ma tô rob'uiwê, rowa'a nherê. ³¹Tawamhã te ïma tinha, äne: "Conerizu, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme mono ré, ma tô te te 're aiwapari ze. Duré da'ãma 're aiwãrí pese mono na ma tô aiwaihu'u. ³²Ma'ãpé da'mazatóří, Zopi u. Sima Pedruhu zô aihãrã. Sima na romhã su'u'wa nhisi nhorôwa äma te nasi da'wa. Ä poré zaihã na te ïsôrôwa hã 're sa, 'ri hã." Äne te ïma

tinha. ³³ Taha wa, wa tō ĩsi'aba're na āma asō da'maza-tō, we aimorĩ da. Taha wa, ma tō we oto watēme aiwi. Rowē di oto. Āhāna wa tō āme wasi'rā'ōtō ni, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nho'a, Wanhib'apito te te aima ĩpisutuzéb zarina, wa te wapari za'ra da, ĩsimiroti hā. — Āne te Conerizu hā tāma rowasu'u, Pedruhu ma.

Pedru hā Conerizu norĩ ma, te te ĩrowasu'uzé

³⁴ Tawamhā Pedru hā timreme na ma oto āma tāma sāna'rata za'ra, āne:

— Tō ta, āhāna wa tō waihu'u. Tō sena 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō si'āma ropisutu, dawi 're sisawi tō mono da, zudezu nherē, duré zudezu'ō nherē. Daro mono bâ, ĩwē si da te 're 'manharĩ za'ra mono da, ĩmreme, da te 're wapari za'ra mono wamhā, te za tō te te sima 're da'awē aiwapsi. Misi, ma tō te te da'āma sima 're rosa'rata, dawi 're sisawi tō mono da. ³⁶ 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā ma tō ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Tizadawa wasu'u hā ma tō wama waihu'u za'ra, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ ma. Zezu Cristu hā ma tō watēme satōrĩ za'ra, te te wama rowasu'u za'ra da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma rowē na 're ĩdanomro mono zém na hā. Zezu Cristu hā, uburé Danhib'apito uptabi. Taha wasu'u ma tō ĩwaihu'u za'ra wa'wa. ³⁷ Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai āma 're ĩhāimana mono zém na hā ma tō duré ĩwaihu'u za'ra wa'wa, Zezu Cristu hā. Zuwā Batita hā ma tō dama rowasu'u, â dawabzuri hā da te 're 'manharĩ za'ra mono da. Taha parip si, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai mono bâ, ma tō 're mo, Zezu Cristu hā. Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma 're ĩmorizém na ma tō sāna'rata. ³⁸ 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō Tipē'ezani hā tāma tisō, Zezusihi ma, Nazaré āma aré 're ĩsāmra mono ma. Tiwaihu'u pese zama ma tō tāma tisō. Taha wa, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai wa'wai baba, ma tō 're mo, marĩ ĩwē hā te te dama 're ab'manharĩ mono da, dama ĩ'manharĩ waihu'u'ō hā. Duré, Wa'uburé nhimiwada'uri nhiptete zari-na 're ĩhāimana siwamnarĩ za'ra mono norĩ hā ma tō te te 're apese. Āne ma tō ĩwē hā te te dama 're ab'manharĩ, ĩmama hā ĩsiré 're morĩ u'āsi wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Āne Zezu Cristu 're ĩhāimana mono zém na ma tō ĩwaihu'u za'ra wa'wa. ³⁹ Wa norĩ hā Zeruzarē āma duré daza'rui mono bâ, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai āma uburé Zezusi te te dama 're ĩ'ab'manharĩ wē mono na watōmo na wa te 're ĩ'madâ'ā za'ra mono zéb zarina, wa tō wa te dama āma 're rowasu'u za'ra. — Āne te tāma rowasu'u za'ra, Pedru hā.

Te duré tāma rowasu'u za'ra:

— Ta hā, Zezu Cristu hā wedepo'o ngonhi'rāmi na da te dasiwi ĩsasōmrizém na ma tō dasiwi wĩrĩ ni. Tane nherē, bādâ maparane āma si'utōrĩ ō ré, ma tō apā hāiwa'utu, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Taha pari, ma tō tāma pisutu Zezusihi ma, wama sihāi'ré za'ra da. ⁴¹ Aihĩni, da te sabu za'ra ō di. Wa norĩ si wa tō wahāiba pisutu sabu za'ra ni. Romhā ré, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā sima wawē za'ra, Zezusihi hāiwa'utuzém

na wa te dama 're rowasu'u za'ra mono da. Taha wa, watēmep si ma tō satō, Zezusi hā hāiwa'utu parimhā. Wa tō ĩsiré wasaihuri ni. Wa tō duré ĩsiré āhuri ni, apā hāiwa'utu parimhā. ⁴² Taha wa, ma tō wama pisutu za'ra, ĩwasu'uwē na wa te dama 're rowasu'u za'ra mono da. Ma tō duré wapisutu za'ra, Zezusi hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisutu na, wa te dama 're wasu'u u'āsi za'ra mono da, dama rowairébé'wa da hā. Tawamhā dahāiba ré 're ĩdahāimana za'ra mono norĩ ma, te za te te dama 're arowairébé, duré 're ĩdadâ'ā za'ra mono norĩ ma zama. ⁴³ Duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa sidâpâsi, ma tō Zezusi za te te dama 're ĩ'ab'manharĩ wē mono zém na wahi'rata norĩ ma, te te 're wasu'u sirōmo za'ra, āne: "Ō hā da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhā, dawasédé hā te za te te dama 're apari, te te da'āma 're ab'madâ'ā mono tō da oto." Āne ma tō wahi'rata norĩ ma, te te 're wasu'u za'ra, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hā. — Āne ma tō tāma rowasu'u za'ra, Pedru hā.

'Re ĩhāimana u'āsi mono hā zudezu'ō norĩ ma, Tipē'ezani te te tāma ĩsōmri za'ra zé wasu'u

⁴⁴ Tawamhā Pedru hā zahadu te te tāma rowasu'u za'ra ré, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā Tipē'ezani hā tāma sōmri za'ra, Pedruhu mreme wapari'wa norĩ ma hā. Taha wa, ĩpē'ē mono bâ ma tō sisisi, hāiwa hawimhā. ⁴⁵ Tawamhā zudezu norĩ, Zezusihi zazei'wa 're ĩhāimana za'ra mono norĩ hā, Pedruhu siré, Zopi hawi ĩsi'aba're norĩ hā ma tō āma titob'uzu za'ra, zudezu'ō norĩ āma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, Tipē'ezani hā ta norĩ ma zama, te te oto sōmri za'ra wa. Taha wa, te zudezu'ō norĩ hā damreme amo na sima robzanhāma za'ra, timreme nai ō nherē. 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma, te duré tiwata za'ra, ĩwaihu'u pese na. Āne hā te te wapari za'ra wamhā, te zudezu norĩ hā sima nharĩ za'ra, āne:

— Oro ō norĩ hā zudezu'ō za, ma 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā Tipē'ezani hā tāma sōmri za'ra. — Āne te zudezu norĩ hā sima nharĩ za'ra.

Taha wa, te Pedru hā tāma nharĩ za'ra, āne:

⁴⁷ — 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō Tipē'ezani hā tāma sōmri za'ra, te te wama ĩsōmri za'ra ne hā. E 'wa hā te za tawamhā â hā tiwi sawi za'ra, â dawabzuri hā te te 'manharĩ tō za'ra da, ĩwa. Mare di. Te za tō 'manharĩ za'ra, ta norĩ hā. — Āne ma tō tāma nharĩ za'ra.

⁴⁸ Tawamhā ma tō tāma 'ru za'ra, Zezu Cristuhu nhisi na, ĩsadawa para â dawabzuri hā te te 'manharĩ za'ra da, zudezu'ō norĩ hā. Tawamhā Pedru te siwi waptē, ĩ'rata sāmra za'ra da a'â.

Pedru hā zudezu'ō norĩ u timorizém na ĩsiwasu'uzé

11 Tawamhā ĩsazei'wa norĩ hā, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma 're ĩhāimana za'ra mono norĩ hā, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ me, ma tō wapari za'ra, āne: "Zudezu'ō norĩ zama ma tō, u, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā saze za'ra, Zezusihi wasu'uwē hā." Āne ma tō ĩsazei'wa norĩ hā rowasu'u

hã wapari za'ra, daza'rui mono bâ. ² Tawamhã Pedru hã ma tô apâ mo, Zeruzarê u. Wisi wamhã, ni'wam norĩ hã ma tô tãma nharĩ za'ra. Zudezu'õ norĩ ãma te ãne sima rosa'rata za'ra, ta norĩ hã: "Zezusi hã da te saze za'ra nherê, danhihãiwata nhihãri õ wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're da'anho'reptui mono õ di za." ãne te sima rosa'rata za'ra. ³ Taha wa, ma tô tãma nharĩ za'ra, Pedruhu ma, ãne:

— Zudezu'õ norĩ ãma te nasi asõ, ãsihãiwata nhihãri'õ norĩ nhorõwa ãma. Ma tô duré nasi ãsiré asa za'ra. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

⁴ Tawamhã Pedru hã ma tô tãma siwasu'u za'ra, ãsãna'rata hawi uburê ãma ãromhãimana mono zém na hã. ãne te tãma siwasu'u za'ra:

⁵ — Zopi ãma ãnhamra ré, wa tô marĩ hã 'madã, ãn-hotõ õ nherê, ãnhotõ 'rowi te ãrosawêrê ne. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, ãmreme ré, wa tô 'madã. Zazahã hã wawê ne hã ma tô we ãtême si'ra, hãiwa hawi. ãhã nhipti wahuré na ma tô we ãma wasisi. Tawamhã ãn-ho're ma tô nomro. ⁶ ãremhã te 'madã'a wa, wa tô ropodo hã ab'madã, ãpoto mono bâ. Abaze hã si-wazari, wa tô ab'madã, ãsahi zama. Ti'ai baba di'i na te te sina 're ãrobãdã za'ra mono norĩ zama, duré hãiwĩ 're ãsisa'rei mono zama, si hã wa tô ab'madã, siwazari.

⁷ Ni'wai mreme hã wa tô duré wapa. Te ãma tinha, ãne: "Pedru, aiwahutu. Asima 'maiwĩri da, asai hã." ãne ma tô ãma tinha. ⁸ Tawamhã wa tô asa tãma tinha: "ãn-hib'apito, mare uptabi di. Marĩ hã ãwasétêre hã te 're 'masi mono õ di, wahi'rada Mozési hã te te wawi ãwê'õ hã." ãne wa tô asa tãma tinha. ⁹ Tawamhã hãiwa hawi te we duré ãma tinha, ãne: "'Re ãhãimana u'ãsi mono, marĩ hã ãwê na te te aima wasu'u wamhã, wasétê õ nherê, asiwi wê'õ õ di za." ¹⁰ Tô õhõ na si si'ubdatõ ma tô ãma tinha. Tawamhã apâ ma tô ti'ã, hãiwa u. ¹¹ Apâ te te ãri parip si, aibã norĩ hã si'ubdatõ ma tô ãzõ 'mai-haihu, ãza'warizéb u hã. Sézareza hawi da te ãma ãtême ãsatõri za'ra hã ma tô ãzõ aihutu. ¹² Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ezani hã ma tô ãma waihu'u, awa'awi ãme ãmorĩ za'ra da. Taha wa, wa tô ãme ãmorĩ za'ra. ãsazei'wa norĩ hã, Zopi hawi ãsiré we ãsi'aba're norĩ hã 6 na ãhãiba hã, ta norĩ hã ma tô duré ãsiré ai'aba're, Sézareza u. Wasihutu wamhã, aibã hã ãzõ ãhãrã nhorõwa u wa tô asisi ni, 'ri para u, Conerizuhu nhorõwa u. ¹³ Ta hã ma tô wama rowasu'u za'ra, hãiwa ãma 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, romhuri'wa 'ri para u ãtême ãsihãiré na. ãtême wisi wamhã, ma tô ãne tãma rowasu'u: "Ma'ãpé, da'mazatõri, Zopi u da'maimorĩ da, Sima Pedruhu zõ. ¹⁴ Ta hã te za Zezusihi wasu'uwê na aima rowasu'u za'ra wa'wa, taha zarina 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te asõ'reptu za'ra wa'aba da, ai-hĩni asõrõwa ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ zama." ãne 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, romhuri'wa nhimirowasu'u hã, aibã ma.

¹⁵ — Tawamhã wa hã wa tô tãma rowasu'u na sãna'rata oto. Te rowasu'u ré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô Tipẽ'ezani hã tãma sõmri za'ra, ãsãna'rata hawi te te wama ãsõmri za'ra ne hã. ¹⁶ Tawamhã Wanhib'apito mreme na wa tô po're puru, ãwana te te wa-

ma ãrowasu'u za'ra hã, ãne: "Zuwã Batita hã ma tô ã uptabi na si te te 're da'ahãiba ubu, ã dawabzuri te te dama 're ab'manharĩ mono wamhã. Tanei õ di za oto. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te za oto Tipẽ'ezani na te te 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, ãré 're anomro u'ãsi aba mono da." ãne ma tô wama rowasu'u. ¹⁷ Wanhib'apito Zezu Cristu, wa te 're saze za'ra mono wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô Tipẽ'ezani hã wama sõmri za'ra. Misire õhõ si we te te wama ãsõmri za'ra ne, ma tô tãma sõmri za'ra, ta norĩ ma. E marĩ, wa za tawamhã wa hã 'manha. E 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãmanharĩ, wa za ãsiwi wê'õ. E wa za ãsiwi dawê'õ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, te te sima dawê nherê. Mare di. Te dawê'õ õ di za. — ãne te tãma nharĩ za'ra, Pedru hã.

¹⁸ ãne hã te te wapari za'ra wamhã, asa te te tãma nharĩ waihu'u za'ra õ di oto. Taha wa, ma tô ãma tiwata za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma. Tawamhã te oto sima rowasu'u za'ra, ãne:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô zudezu'õ norĩ zama pisutu za'ra, tiwasétê wi 're sipizari za'ra mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono siré, rowê na 're hãimana u'ãsi za'ra mono da. — ãne te sima rowasu'u za'ra, zudezu norĩ, ãsazei'wa norĩ hã.

Ãtizotiza ãma Zezusihi zazei'wa norĩ 're ãhãimana za'ra mono zé wasu'u

¹⁹ Tawamhã Esitéwã da te dasiwi ãwĩrĩzéb zarina, ãsazei'wa norĩ ãma da te rowasétê za'ra wa, ma tô da te ropé, ãsazei'wa norĩ hã Zeruzarê hawi. Penisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, ma tô da te ropé, duré Sipri na danhipti'a nho'õmo nhisi u, duré ãtizotiza na 'ri nho'õmo nhisi u zama. Si'aba'rêi ré, zudezu norĩ ma si ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na rowasu'u za'ra, Zezusihi wasu'uwê na. Zudezu'õ norĩ ma, zahadu te te ãma rowasu'u za'ra õ di. ²⁰ Tane nherê, ãhãiba amo norĩ hã, Sipri na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma aré 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã, duré Sireni ãma danhipti'a nho'õmo amoi ãma aré 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã, ma tô ai'aba'rê, ãtizotiza na 'ri nho'õmo nhisi u. Ta norĩ hã zudezu norĩ ma si, te te rowasu'u za'ra õ di, Wanhib'apito Zezusihi wasu'uwê na hã. Zudezu'õ norĩ ma zama, ma tô ãma rowasu'u za'ra. ²¹ Tawamhã Wanhib'apito hã ma tô õ norĩ hã pawaptob za'ra, tiwaihu'u pese na. Taha wa, da'ahã na ma tô saze za'ra ni oto, Wanhib'apito niwĩ 're dahãimana za'ra mono da oto.

²² Tawamhã taha wasu'u hã ma tô ãsazei'wa norĩ hã wapari za'ra, Zeruzarê ãma siré 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ hã. Te te wapari za'ra wamhã, Banabé hã ma tô satõri za'ra, ãtizotiza u morĩ da. ²³ Tamomo wisi wamhã, ma tô waihu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãwê na dama 're ãsõpru mono zém na hã tame. Taha wa, toi uptabi di, Banabé hã. Tawamhã ma tô dama roti, ãne:

— Aihĩni, aipê'ê na sada 're asimi'ê za'ra wa'aba mono, Wanhib'apito niwĩp si 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da. — ãne te dama roti, ãtizotiza ãma hã. ²⁴ Banabé hã, aibã ãwê. 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ezani na si 're ãmorĩ u'ã, ta hã. Wanhib'apito te te

sina 're ĩ'umnhasi u'âsi mono, ta hã. Taha wa, ma tō Wanhīb'apito zazei'wa hã dasina tahâ'â ni, Banabéhé nhimirowasu'u zarina.

²⁵ Banabé hã te oto mo Tasu u, Saruhu zô te te robz-abu da. ²⁶ Tawamhã tamomo wisi wamhã, ma tō sôpêtê. Ta hawi, ma tō apâ saprô, Âtizotiza u. Tame te aimasisi zahuré oto. ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'ôtô mono norĩ 'rata te 're simasisi zahuré, te te dama 're rowahutu zahuré mono da. Misi ma tō âma tiwahub zahuré, te te 're da'apawaptob zahuré mono ré hã. Tame ma tō Cristuhu nhīb'a'uwê na da te 're sisi na'ra-ta za'ra, Zezusihi nhirã zarina 're ĩnomro mono norĩ hã, Âtizotiza âma hã.

²⁷ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã, ni'wam norĩ hã te ai'aba'rê, Zeruzarê hawi, Âtizotiza u. ²⁸ Adabu na aibâ nhisi hã te ĩme timorĩ za'ra, tisiré ĩsadawa wasu'u'wa norĩ me. Tawamhã Âtizotiza u sihutu wamhã, Adabu hã ma tō hãwi za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ezani te te tãma ĩwai-hu'uzéb zarina, ma tō dama waihu'u siro romhã ré, amnho hã daro mono bâ za dawĩ ĩsi'utôřĩ mono na hã. (Roma âma danhib'apito Caradiu hã te te dama 're roti mono ré, ma tō âne hã tō da'âma tiromhãiba, amnho ô na hã.)

²⁹ Taha wa, Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tō sima roti za'ra, ĩsibro hã ĩhãiba mono bâ tãma 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina, te te po'o mono da, Zudeza âma ĩsazei'wa norĩ ma, te te tãma sômri za'ra da.

³⁰ Tawamhã ma tō te te tãma po'o. Tawamhã Banabé norĩ hã ma tō ĩré satôřĩ zahuré ni Zeruzarê u, Saruhu me, tame da'madâ'â'wa norĩ ma, te te sômri zahuré da, ĩsibzari za'ra hã.

Pedru hã dazazém hawi 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩsô'reptuzé wasu'u

12 Tawamhã apito Erodihĩ zadawa para ma tō ĩsazei'wa norĩ ma, da te tãma 're rob'manharĩ wasétê za'ra. ² Taha wa, Zuwãhã dub'rada hã, Ti'adu hã ma tō dasiwi wĩřĩ ni, ĩsi'uwazi 'wa pa na, apito Erodihĩ zadawa para. ³ Tawamhã zudezu norĩ hã ma tō siwi wêsãmri za'ra, Ti'adu da te dasiwi ĩwĩřĩzê hã. Taha wa, Erodihĩ hã ma tō Pedruhu zama dama ti'ru, da te dasiwi âri da, dazazéb 're, da te sêrê da. ĩ'u'êtê duptoio'ô na dasa, da te 're ĩhuri mono zé bātã na ma tō siwi ti'ã. ⁴ Te te siwi âri wamhã, ma tō siwi tisê, dazazéb 're. Pas-cowa na dato nhisi hã si'utôřĩ parip si, dama rowairébê'wa norĩ nho're sab da, ma tō a'ã siwi tisê, dazazéb 're, dama rowairébê'wa norĩ hã da te ĩwĩřĩzêb da hã, te te siwi âma rowairébê da. Taha wa, da'wapéi'wa norĩ hã te nasi 'madâ'â za'ra siwa'rãmi. Maparane si'uiwa na si mararé te ĩtême ai'aba'rê. Abzuma zama te nasi siwa'rãmi ai'aba'rê, barana zama, mara wa'wab zama, te te nasi 'madâ'â za'ra da. Uburé hã 16 na ĩhãiba za'ra hã, da'wapéi'wa norĩ hã. ⁵ Pedru hã dazazéb 're, sãmra nherê, ĩsazei'wa norĩ hã te sa'êtê âma mreme zusi u'ã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, siré 're ĩsi'rã'ôtô mono norĩ hã.

⁶ Pedru hã Erodihĩ te te dama ĩ'ruzé hã romhuture di oto, dama rowairébê'wa nho're sab da hã oto. Awêpsi te za dasiwi wazere ni, danho'a te te siwi âma rowairébê da, niha wamhã, da te dasiwi wĩřĩ da. Tawamhã Pedru hã te oto nhono, barana. Da'wapéi'wa norĩ wa'wa, maparane ĩsi'uwazi nhorô rutu ré te nhono, pawasisi ré. 'Ridawa ĩ'madâ'â'wa norĩ hã te duré aima'wara zahuré. ⁷ Tawamhã hãwi âma Wanhīb'apito ma, romhuri'wa hã awa'awi ma tō ĩtême wi, mara wa'wa. Mara wa'wam nherê, dazazéb 'remhã oto robrã di, 'ri 're wa'wa âma hã. Hãwi hawi romhuri'wa hã ma tō Pedru hã rési ĩsisê âma, utu da. Te tãma tinha, âne:

— Ai'aba'rê na aiwahutu. — Āne te tãma tinha.

Taha wa, ĩpawasisizé hã si'uihã na ma tō tãma asisina, ĩsi'uwazi nhorô rudu hã.

⁸ Tawamhã hãwi romhuri'wa hã te duré tãma tinha:

— Ai'uza hã ai'usisizém na asima wasisi. Aipara'uza zama asima za na. — Āne te duré tãma tinha.

Tawamhã Pedru, ma tō âma saze, te te 'manharĩ da. Te duré tãma tinha:

— Ai'ubuzé ĩhãpa ré, we ĩzarina aimorĩ. — Āne ma tō duré tãma tinha.

⁹ Tawamhã sôtô 'rowim newa, ma tō ĩsarina watobro Pedru hã, te te ĩrosawêřê newa. Te te waihu'u ô di, tō sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, ĩtême ĩwisi na hã, hãwi hawi. ¹⁰ Tawamhã 'ridawa 'madâ'â'wa ĩmorĩ'rada hã ma tō sa're zahuré. Taha nhana're ĩsa hã ma duré sa're zahuré, Pedru norĩ hã. Tawamhã ma tō aimasisi zahuré oto, dazazé 'wawi wa'ra 'ridawa u si'uwazi 'manharĩ na 'ridawa nhito pese u. Tawamhã uihã na ma tō 'ridawa nhitobzé hã tãma aiwanhizari zahuré. Őne haré ma tō oto tipusi zahuré. Bãdãdi na ma tō tineb zahuré. Tawamhã hãwi hawi romhuri'wa hã ma tō Pedruhu wi aimani, awa'awi.

¹¹ Taha wa, Pedru hã ma tō 'rãwi sina rosa'rata:

— E niha. Te rosawêřê newa. Tane nherê, tō sena ma tō Wanhīb'apito hã we ĩtême satô, hãwi hawi tãma ĩromhuri'wa hã Erodihĩ wi, te te ĩnho'reptu da, zudezu norĩ te te sima ĩwê za'ra zéb zarina, ĩdã'ã tō da. — Āne ma tō sima tinha.

¹² Tawamhã, âma ĩromhãimanazém na tō sena te te oto sina waihu'u wamhã, Marizaha nhorôwa u ma tō mo, Pedru hã. Zuwã Marcusihĩ na, Mariza hã. Tame da'ahã na ma tō tasi'rã'ôtô ni, âma damreme zusi da. Tamomo te oto mo, Pedru hã. ¹³ Wisi wi, ma tō 'ri 'wawi 'ridawa nhitobzé hã ta'a. Tawamhã dama romhuri'wa hã ma tō ĩtême wahudu pi'ô hã, Rodi na ĩsisi hã 'ridawa ta'a'wa, te te waihu'u da. ¹⁴ Tawamhã Pedruhu mreme te te waihu'u wamhã, ma tō tãma rowê watobro. Rowê te, si'aba'rê na apã sipi'rai wa, ma tō 'ridawa na po're ha'ã. Te te tãma 'ridawa âna, te tisiré norĩ ma te te wasu'u da, wara. Āne ma tō tãma wasu'u za'ra:

— Pedru hã te za, 'ridawa. — Āne te tãma wasu'u za'ra. ¹⁵ Taha wa, te pi'oi ma nharĩ za'ra:

— Mare di. A hã asimiza'rese ô di.

Te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Tô sena te za, Pedru hã.

Tawamhã te oto nharĩ za'ra, ãne:

— Áté Pedruhu 'madâ'á'wa te za, hãiwa hawi 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa hã.

¹⁶ ãne ré, te Pedru hã nasi 'ridawa ta'a. Taha wa, ma tô oto tâma 'ridawa za'ra. Te te sabu za'ra wamhã, uihã na ma tô âma titob'uzu za'ra, tô sena na. ¹⁷ Tawamhã Pedru hã ma tô tinhib'rada hã tâma wê za'ra hãimo, ari'iwu si'ubumro da. Taha pari, ma tô tâma siwasu'u za'ra, Wanhib'apito hã dazazém hawi, te te ìwazere na. Te duré tâma nharĩ za'ra:

— Ti'aduhu ma, te za ìwasu'u za'ra wa'wa, duré ìsiré ìsazei'wa norĩ ma zama. — ãne te tâma sihãiba 'ru za'ra. Taha pari, ma tô tiwi timorĩ za'ra nimomo.

¹⁸ Tawamhã âma awê wamhã, awê wi, da'wapéi'wa norĩ hã Pedru te te siwi sa'rese za'ra ô wa, ma tô tâma tipê'ewara za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã. ¹⁹ Pedruhu zô sôpré pese da, ma tô Erodi hã tâma sô rob'ru za'ra. Sô sôpré pese nherê, te te siwi sãmri ô di. Taha wa, Erodi hã ma tô ìmadâ'á'wa norĩ hã sadanharĩ pese za'ra, Pedruhu âma. Taha pari, ma tô dama 'ru za'ra, da te simro da, dazazé 'madâ'á'wa norĩ hã.

Apito Erodihi dâ'ázé wasu'u

Tawamhã apito Erodi hã ma tô mo, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawi, Sézareza na 'ri nho'ômo nhisi u, tame sãmra da a'â.

²⁰ Tawamhã apito Erodi hã ma tô sahi u'âsi dazada hãimana, Tiru na 'ri nho'ômo nhisi âma 're ìdahâimana za'ra mono norĩ zada, duré Sido na 'ri nho'ômo nhisi âma 're ìdahâimana za'ra mono norĩ zada zama. Taha wa, Tiru hawi ma tô da'madâ'á'wa norĩ hã ai'aba'rê, apito Erodihi u, Sido hawib zama. Erodi hã te te siwi sadaihu'u da, ma ìtême sito. Tawamhã Barasitu na Erodihi nhibro' 'madâ'á'wa nhisi u uimrehêne, ma aihutu. Tawamhã te ãne tâma siwasu'u za'ra, Barasituhu ma:

— Ma'ãpé, wa'âma aime za'ra na, Erodihi me apâ wa te wasima ropese za'ra da, wasazé hã wa te duré wasi ma 're uipra za'ra mono da, ìsib'a'uwê norĩ wi apâ. — ãne te tâma siwasu'u za'ra, Barasituhu ma. Tawamhã Barasitu hã ma tô âma saze za'ra, âma sime za'ra da. Taha pari, ma tô Erodihi u aihutu duré, te te sadawa pibu za'ra da duré ta hã, tisazé hã te te 're ìuipra za'ra mono zéb da hã apâ. ²¹ Taha wa, Erodi hã bâdâ te te sima ìpisutuzém na ma tô ti'uzza wê ìhãpa hã sima tisê. Danhib'apito 're ìsimasisi mono zéb âma ma tô nhamra, tinhimirotizéb âma, te te dama roti za'ra da.

²² Tawamhã te te dama roti za'ra pari, ma tô ãne âma tawata za'ra ni, damreme 'rãihã na:

— Ôhõ mreme hã, aibã mreme ô di. ìhãiba'ô mreme, ìwaihu'upese mreme. — ãne te âma tawata za'ra ni, ìwaihu'upese newa.

²³ Tawamhã awa'awi ma tô hãiwa âma Wanhib'apito ma romhuri'wa hã azã, ìhãzé pire na, Erodi hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono âma si 're ìdawata za'ra mono zé hã te te sima sawi wa, ma tô azã. Marĩ hã ìsãna wai'u ne hã âma sépu'u wa, ma tô dârã, Erodi hã.

²⁴ Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ma tô ropé, 'ri pâ. Sadawa wasu'u za'ëtê di oto.

Banabé norĩ hã Saruhu me, ãtizotiza u apâ ìnebzé wasu'u

²⁵ Tawamhã Banabé norĩ hã ma tô apâ tineb zahuré, Saruhu me, ãtizotiza na 'ri nho'ômo nhisi u. ìsazei'wa norĩ nhizari te te ìwapé zahuré hã te te dama sômri zahuré pari, ma tô apâ tineb zahuré, Zeruzarê hawi. Zuwã Marcusi hã te ìsiré timorĩ zahuré.

Banabé norĩ hã tinhimiromhuri na te te ìsãna'rata zahuré zé wasu'u

13 Tawamhã ãtizotiza âma 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã duré dama rowahutu'wa norĩ hã te 're si'ubumro, ìsazei'wa norĩ wazari. ãne ìsisi za'ra hã: Banabé hã, duré Simi'ã hã, ìsisi amo hã Hãira na; duré Rusizu, Sireni âma aré 're ìsãmra mono hã; duré Saru hã, duré Mana'ê hã, apito Erodihi siwadi aré, Mana'ê hã, Erodihi nhorôwa âma siré prédu' zahuré wa. ² Tawamhã nimahã bâtã na ma tô ta norĩ hã saihuri ãna asimro a'â, Wanhib'apito âma wata za'ra da. Taha wa, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'ëzani hã ãne tâma waihu'u za'ra:

— Banabé norĩ ma, wa tô romhuri hã pisutu zahuré, Saruhu me. Te te ìma 're romhuri zahuré mono da, wa tô ìsima pisutu zahuré, ta norĩ hã. Taha wa, te ìpisutu zahuré zéb zarina, te za oto tâma ìpisutu za'ra wa'wa, asiti wa'aba oto neb zahuré da. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra.

³ Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te duré mreme zu, saihuri ãna. Tinhib'rada ma tô ìrãi âma sa'ra za'ra, Banabé norĩ 'rã nhisiwi, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma ìwaihu'u za'ra zéb zarina, te te tâma pisutu za'ra da, romhuri hã. Taha parip si, ma tô siwi satôrĩ zahuré, neb zahuré da oto.

Sipri âma Banabé norĩ te te ìromhuri zahuré zé wasu'u

⁴ Tawamhã Banabé norĩ hã ma tô tineb zahuré, Saruhu me. 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'ëzani ré, ma tô tineb zahuré, Sere'usiza na 'ri nho'ômo nhisi u. Ta hawi, te duré tineb zahuré, Sipri na rob'rê za'iti nhisi u. Rowa'u'u na uba'renem na ma tô saprĩ zahuré, dame.

⁵ Tawamhã ma tô aimasisi zahuré, Saramina na 'ri nho'ômo nhisi u. Tame ma tô tinhimiromhuri na sãna'rata zahuré. Zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ, ma tô tame 'Re ìhâimana u'âsi mono hã dama sadawa wasu'u zahuré. Zuwã Marcusi hã ma tô ìme timorĩ zahuré, romhuri na te te pawaptob zahuré da.

⁶ Sipri na rob'rê za'iti nhisi wa'wai baba, si'aba'rêi wamhã, ma tô aihutu, Paposi na 'ri nho'ômo nhisi u. Tame abzé tede'wa hã ma tô sôpêtê za'ra, zudezu norĩ siré hã, Bazesusi na ìsisi hã. Deredu norĩ nhiminhisi na hã Erima na ìsisi amo hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa newa, te taré te te dama 're rowasu'u. Danhib'apito siwadi, Bazesusi hã. Sézi'u Paru na danhib'apito nhisi hã. Ta hã, rosa'rata waihu'u pese

'wa. Tawamhã ma tô sô tihârâ zahuré, Banabé norĩ zô Saruhu me, te te wapari pese da, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã. Tawamhã Erima hã abzé tede'wa hã ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã tiwi wê'õ zahuré, danhib'apito hã Zezusihi wasu'uwê te te saze tô da. ⁹Tawamhã Saru, Paru na ãsisi amo hã ma tô aptete, 'Re ãhâimana u'âsi mono pê'ëzani na. Taha wa, abzé tede'wa te te 'madâ'â sina, ¹⁰ma tô tâma tinha, ãne:

— Wa'uburé 'ra, a hã. Uburé ãwê nhitob'ru, a hã. Ai-hâimana nhipe se di. Íwasété si, te asima 're ãzawi pese mo. 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã wê nherê, te dawi ãma 're ãzaprĩ u'âsi mo, ãwasétere na. ¹¹Ãhãna, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te za ai'azã.

Tawamhã te za a'ã atob'a. Bãtã nhimirowa'a hã 'madâ'â õ di za a'ã. — ãne te tâma tinha, Paru hã.

Tawamhã awa'awi, ma tô titõmozazu, Erima hã. Ma tô tiwi tirobra duré, tob'a wa. Taha wa, ma tô te te nasi rob'upi dazõ, ni'wa hã te te saprõni da. ¹²Tawamhã danhib'apito hã aibã ãtob'a na te te 'madâ'â wamhã, ma tô saze, sena na Zezusihi wasu'uwê hã. Wanhib'apito nhimiroti na ma duré titob'uzu.

Ãtizotiza amoi ãma Paru norĩ te te ãromhuri zahuré zé wasu'u

¹³Tawamhã Paru norĩ hã te ai'aba're, Paposi hawi, Pãpiriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Rowa'u'u na uba'renem na te ai'aba're, dame. Tane nherê, Zuwã Marcusi, ãme morĩ zahuré õ di. Ma rême zahuré, Zeruzarê u morĩ da apã. Pãpiriza u sihutu wamhã, Peredi na 'ri nho'õmo nhisi u te ai'aba're, Paru norĩ hã.

¹⁴Ta hawi, te duré ai'aba're, Pisidiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Tawamhã ma tô aihutu, Ãtizotiza na 'ri nho'õmo nhisi u. Sihutu wamhã, sabadu na ma tô asisi, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u. Tame te asimro ni. ¹⁵Tawamhã ma tô ni'wa hã dama sõré, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãrob'ui'érézém na hã. Ísadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré hã te duré dama sõré. Te te sõré za'ra parimhã, rowahutuzéb ãma 're da'anhimi'rui mono 'wa hã ma tô Paru norĩ hã ãne 'mahârã za'ra, te te dama rowasu'u za'ra da:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, asima wê za'ra wa'aba wamhã, te za wama ãrowasu'u za'ra wa'wa, wama robze za'ra da. — ãne ma tô 'mahârã za'ra.

¹⁶Taha wa, Paru hã hãwi ma tô za. Tinhib'rada, ma tô dama wê, ari'iwu dasi'ubumro da. Tawamhã te dama tinha, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ãwapari za'ra wa'aba. Duré zudezu'õ norĩ, a norĩ wa'aba zama wasiré õ nherê, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono norĩ hã, ãwapari za'ra wa'aba. ¹⁷'Re ãhâimana u'âsi mono hã Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito hã ma tô wahi'rata norĩ hã sima pisutu za'ra, ãma sib'a'uwê za'ra da. Ísihudu sidãpãsi, ma tô te te 're apawapto, sitébré da, Ezitu ãma tisiré'õ norĩ 'rata 're si'ubumroi mono ré hã. Ta hawi, ma tô sani za'ra, tiwaihu'u pese na. ¹⁸A'ubuni wi, 're dahâimana za'ra mono

ré, ma tô te te 're da'ab'madâ'ã pese, ãma 're dazaihã popo'o za'ra mono nherê. 40 na ma tô da'ãma tiwahu, a'ubuni wi te te 're da'ab'madâ'ã mono ré hã. ¹⁹Cana'ã na romnhisi ãma ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã da'uprosi. 7 na dapoto mono bã ma da'uprosi, a'uwê norĩ hã, ãwa 're ãdasi'ubumroi mono hã. Tawamhã tinhib'a'uwê ma, ma tô sõmri za'ra ti'a hã, Izarazéhé nhihudu norĩ ma. ²⁰Íwa dawi 're rob za'ra mono ré hã, 450 na ma tô ãma tiwahub za'ra.

— Tawamhã dama ãmreme pire norĩ hã misi sidãpãsi ma tô dama pisutu za'ra, ãsadawa para dama rowairébé'wa 're hãimana za'ra mono da, Samuwé hã ãpotozéb u. Tawamhã ma tô podo, Samuwé hã. Prédu wamhã, ta hã ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te dama 're sadawa wasu'u. Ta hã ãsadawa wasu'u 'rata 'wa, Samuwé hã. ²¹Tawamhã Izarazéhé nhihudu norĩ hã ma tô tiwi waptêrê za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono wi, ni'wa hã danhib'apito ne, te te 're ãda'uwati mono da hã, te te pisutu da. Taha wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô tâma hãiba nhomri za'ra, Sau hã da'uwati'wa da. Sauhu mama hã, Tisi na ãsisi hã. Bêzamihĩ nhihudu ta hã, Tisi hã. Sau hã te te 're da'uwati mono ré hã 40 na ma tô ãma tiwahu. ²²Tawamhã te te oto 're da'uwati mono tô da, ma tô waze, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Ísa'u hã ma tô Dawi hã dama hãiba nho, da'uwati'wa da oto. Ta hã ma tô duré wêsã oto. ãne te te ãwêsãmrizé hã: "Dawi hã Zéséhé 'ra hã ãma wê di. ãnhimiroti te te ãma uwaimrami da, te za te te 're ãwapari u'âsi." ãne ma tô Dawi hã wêsã, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. ²³Dawihĩ nhihudu uwaibaba, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã pisutu Zezusi hã, Izarazéhé nhihudu norĩ nho'reptui'wa da hã. Wahi'rata norĩ ma, te te ãropisutuzéb zarina, ma tô pisutu.

²⁴Zezusi hã tinhimirohuri na te te dama sãna'rata õ ré, ma tô Zuwã Batita hã te te dama 're rowahutu, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ ma, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, duré ã dawabzuri hã da te 're 'manharĩ za'ra mono da. ²⁵Tawamhã tinhimirohuri te te ãsazãrizéb u romhutu wapsi, te dama siwasu'u, ãne: "Cristuhu zô te 're asimipari za'ra wa'aba mo. Tawamhã te ããma 're ãrosa'rata za'ra wa'aba mo, Cristuhu newa, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisutu newa. Tazahã, ta hã õ di, wa hã. ãza'u si ãma ãpire hã te za wei mo. Wei wisi wapsi, wa hã tâma ãwapure di za. Tãma ãwapure wa, ãpara'uza wasisizé, te apã tiwi wasihu waihu'u õ di za, ãnhisê wa." ãne te dama siwasu'u, Zuwã Batita hã. — ãne ma tô Paru hã dama rob'rãzarõtõ, dahi'rata nhihudu uwaibaba, Zezusi we ãmorizém na hã.

²⁶Te duré dama tinha:

— Wasiré Abra'ãhã nhihudu norĩ, ãwapari za'ra wa'aba, duré zudezu'õ norĩ, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono norĩ zama. Uburé wa'udãna ma tô ãwasu'uwê hã wei watême satõrĩ za'ra, wahãiba mono bã, danho'reptuzé wasu'u hã.

²⁷Zeruzarê ãma 're ãsi'ubumroi mono hã, duré tame dama ãpire norĩ zama, Zezusi hã Danho'reptui'wa na te te waihu'u za'ra õ di. Sabadu sidãpãsi, 'Re ãhâimana

u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norí nhimi'ui'ére há da te dasima 're söré za'ra mono nherë, ïwasu'u há te te waihu'u za'ra õ di, ta norí há. Taha wa, Zezusi há dá'â da, te te siwi âma roti wamhá, te te waihu'u za'ra âna, ma tó 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norí nhimirowasu'u há siwi âma uwaimra, si'uihá na. ²⁸ Zezusi há marí ïwasédé há te te 'manharí õ nherë, ma tó õ norí há siwi waptë, Piratuhu wi, da'wapéi'wa norí há te te siwi wírí da, wasété ré ne. ²⁹ Tawamhá Zezusihi âma uburé 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme ui'ére 'rada há te te siwi âma uwaimrami parip si, ma tó siwi si'ra, wedepo'o nhonhi'râmi hawi. Ma tó siwi tisë, étë zahâpâ wa, ab're 're. ³⁰ Tane nherë, 'Re ïhâimana u'âsi mono, ma tó apâ hâiwa'utu, dá'â uptabi nherë. ³¹ Tawamhá apâ hâiwa'utu pari, ma tó nasi dama sihâi'rë, bâtâ ahâ na, Zezusi há. Darireza hawi, Zeruzarë u aré ïsiré ïsi'aba'rë norí ma, ma tó nasi sihâi'rë. Ta norí há te oto te te dama 're wasu'u wë za'ra Zezusi há, Izarazéhé nhihudu norí ma.

³² — Wa norí zama ïwasu'uwë há wa te aima sômri za'ra wa'aba da, wa ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ni. ³³ 'Re ïhâimana u'âsi mono, wahi'rata norí ma, te te ïropisudu há ma tó wama âma uwaimrami za'ra oto, wasiré ïsihudu norí ma. Zezusi há ma tó apâ hâiwa'udu. Apâ ïhâiwa'utuzé wasu'u na 'Re ïhâimana u'âsi mono âma danho're na rob'ui'ére, ïsâna'remhâ, te wama wasu'u, âne:

"A há ï'ra. Æ bâtâ na aihâiwa'utuzé bâtâ na wa za Aimama na aima 're ïhâimana."

³⁴ — Duré âma rob'ui'ére 'rata hâiba amo há te duré wama wasu'u 'Re ïhâimana u'âsi mono, Zezusi dá'â uptabi nherë, apâ za te te ïhâiwa'utuzém na, dá'â u'âsi nomro tó da. 'Re ïhâimana u'âsi mono te tinha:

"Dawihí ma, tó sena marí ïwë na te tãma ïropisutuzém na wa za taha u'âbâ aima âma uwaimrami za'ra wa'wa."

Æne ïmreme na rob'ui'ére há. ³⁵ ïhâiba amo na rob'ui'ére ïsâna'remhâ, te duré wama wasu'u:

"Te te aima 're ïromhuri wë u'âsi mono há dá'â wamhá, rëme õ di za, hâiba 'ro tó da."

Æne te wama wasu'u. — Æne te Paru há dama rob'râzarõtô, rowasu'u 'rata na há.

³⁶ Te duré dama rowasu'u:

— Dawi há ti'ai âma 're morí ré, ma tó 'Re ïhâimana u'âsi mono ma sina uwaimra, te te tãma ïpisutuzéb zarina. Te te sina tãma uwaimrami pari, ma tó dêrâ, Dawi há. ïhi'rata norí 'ru âma étë zahâpâ wa ab're wa, ma dasiwi sërë ni. Da te dasiwi sërë wamhá, ïhâiba há ma ti'ro. ³⁷ Tane nherë, 'Re ïhâimana u'âsi mono apâ te te ïhâiwa'udu há, 'roi õ di. Hâiba wë na ma tó apâ hâiwa'utu. ³⁸ Wasiré norí, ma'âpé aihîni ïwapari pese za'ra wa'aba, tó sena na waihu'u za'ra wa'aba da. Danho'reptuzé wasu'u há wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Zezusi há, dawasété pari'wa. Duréihâ, Mozési há ma tó wahi'rata norí ma âma rowasu'u za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na. ïsimiroti zarina 're dahâimana za'ra mono nherë, dawasédé da te dasima 're pari waihu'u za'ra mono õ di, âma. Tane nherë, âhâna Zezusi

há da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhá, dawasédé te te oto da'âma 're ï'ab'madâ'â mono õ zarina, te za oto te te 're da'awësâmri. ⁴⁰ Duréihâ 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa há ma tó âne na âma rob'ui'ére, 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na, âne:

"'Re aihâimana za'ra wa'aba mono ré, wa za niha dama rob'manha, ïpipa na. Tawamhá za te dama ïrob'manharízém na te za âma 're asiwawâ za'ra wa'aba mo, ni'wa há te te âma 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mono nherë.

'Madâ'â za'ra wa'aba. A norí wa'wa há ï'âma aiwa'ë za'ra wa'aba norí há, te za tãma 're a'râmi za'ra wa'aba mo, ïnhimirob'manharí pipa ma. Tawamhá ïzadawa para te za ai'utörí 'wa."

Æne 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme há. Ma'âpé âma rosa'rata pese za'ra wa'aba za âne na há, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimirob'manharí pipa zé há asina uwaimrami za'ra wa'aba tó da. — Æne te Paru há dama rob'râzarõtô.

⁴² Tawamhá Paru norí há zudezu norí te, rowahutuzém hawi pusi zahuré wi, ma tó waptëre zahuré ni, sabadu amo na te te dama rowasu'u na sahu zahuré da. ⁴³ Tawamhá rowahutuzém hawi dawairébé wamhá, da'ahâ na te Paru norí siré ai'aba'rë ni, Banabéhé me, zudezu norí há, duré zudezu'õ norí há, zudezu norí hâimanazéb zarina 're ïhâimana za'ra mono norí zama. Tawamhá ma tó tãma roti za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na siptete sina âma 're hâimana u'âsi za'ra mono da.

⁴⁴ Tawamhá sabadu amo na aihîni ma tó tasi'rã'õtô ni, 'ri nho'õmo âma 're ïdasi'ubumroi mono há, Wanhib'apito zadawa wasu'u há da te wapari za'ra da. Da'umro di, da te ïwapari za'ra õ há. ⁴⁵ Tane nherë, da'ahâ na ïdasi'rã'õno há zudezu norí há te te da'madâ'â za'ra wamhá, ma tó âma da'ruiwapari za'ra. Tawamhá Paruhu mreme há ma tó dawí wë'õ za'ra, zudezu norí há. Taha wa, timreme na ma tó nasi âma tãma wa'râmi za'ra, Paruhu mreme wa'râmi. Ma tó duré âma tiwa'ë za'ra. ⁴⁶ Tane nherë, pahi âna ma tó Paru norí há tãma nharí za'ra, zudezu norí ma, âne:

— A norí wa'aba ma, uimrehëne wa tó aima rowasu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na há. Tane há tó, wë di. Tane nherë, taré newa, ma tó asiwi ïwë'õ za'ra wa'wa, ïwasu'uwë há. Taha wa, ïbâi õ di, hâiwa âma rowë âma 're ï'aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da há, 'Re ïhâimana u'âsi mono 'rata. Taha wa, wa za airëme za'ra wa'aba ni, zudezu'õ norí ma, wa te tãma 're rowasu'u za'ra mono da oto. ⁴⁷ Wanhib'apito há ma tó âne na wama roti za'ra oto:

"A norí wa'wa há wa tó aipisutu za'ra wa'wa, zudezu'õ norí ma, 're rob'uiwë za'ra wa'aba mono da, ïwë na, taha zarina te 're ïda'anho'reptui mono zém na daro mono bâ âma 're ropéi wa'aba mono da, dama." Æne te wama roti za'ra, Wanhib'apito há. — Æne ma tó Paru norí há tãma rowasu'u za'ra, Banabéhé me.

⁴⁸ Tawamhã zudezu'õ norĩ hã Paruhu mreme te te wapari za'ra wamhã, toi uptabi za'ra di. Wanhib'apito zadawa wasu'u na ma tã tiwata za'ra. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, rowẽ na ãrata 're hãimana u'ãsi za'ra mono da, te te sima ãpisutu za'ra norĩ hã ma tã saze za'ra, Zezusi hã.

⁴⁹ Tawamhã Wanhib'apito zadawa wasu'u hã ma tã ropẽ, daza'rui mono bã, tame danhipti'a nho'õmo ãma 're ãdahãimana za'ra mono norĩ u. ⁵⁰ Tane nherẽ, zudezu norĩ hã ma tã tame dama ãpire norĩ hã wada'uri wasẽtẽ za'ra, Paru norĩ zãda hãimana za'ra da. Pi'õ norĩ hã ãmreme pire norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãwata za'ra mono norĩ, zudezu'õ norĩ, ta norĩ zãma ma tã wada'uri wasẽtẽ za'ra, sada hãimana za'ra da. Tawamhã ma tã ãma rowasẽtẽ zahurẽ ni, Paru norĩ ãma, Banabẽhẽ me. Ma tã tãma rob'ru zahurẽ ni, ta hãwi danhipti'a nho'õmo hãwi neb zahurẽ da, danhiti. ⁵¹ Tawamhã Paru norĩ hã ma tã tipara zapru hã wamiĩ zahurẽ, da'ãma dããã zahurẽ tã da. Taha wa, õne harẽ ma tã tineb zahurẽ, Iconizu na 'ri nho'õmo nhisi u. ⁵² Tawamhã Zezusihi zazei'wa norĩ hã ãtizotiza ãma 're ãsi'ubumroi mono hã te 're to za'ra. 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani na ma tã aptete za'ra, ãpẽ'ẽ mono bã.

Paru norĩ hã Iconizu ãma te te ãromhuri zahurẽ zẽ wasu'u

14 Tawamhã Iconizu na 'ri nho'õmo nhisi u ma tã aimasisi zahurẽ, Paru norĩ hã, Banabẽhẽ me. Tamomo simasisi zahurẽ wamhã, ãtizotiza ãma sada ãromhãimana zahurẽ ne, ma tã durẽ sada tiromhãimana zahurẽ. Zudezu norĩ te, rowahutuzẽb u ma tã tãzasi zahurẽ, te te dama rowasu'u zahurẽ da. Tawamhã simirowasu'u wẽ wa, mreme wapari ze zahurẽ di, dama hã. Taha wa, da'ahã na ma tã saze za'ra ni, zudezu norĩ hã, zudezu'õ norĩ zãma. ² Tane nherẽ, zudezu norĩ te te 're ãsaze za'ra mono õ hã ma tã zudezu'õ norĩ hã wada'uri wasẽtẽ za'ra, sada hãimana za'ra da, Paru norĩ zãda, uburẽ sirẽ ãsazei'wa norĩ zãda zãma. ³ Tane nherẽ, Paru norĩ hã te Iconizu ãma aimasisi hã zahurẽ. Pahi ãna ma tã Wanhib'apito hã dama wasu'u wẽ zahurẽ. Tawamhã ãwasu'uwẽ hã tã sena na da te waihu'u za'ra da, Wanhib'apito hã ma tã Paru norĩ pawaptob zahurẽ, da te 're ãwaihu'u za'ra mono zẽb da hã, marĩ ãwẽ hã dama ãmanharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ zahurẽ mono da tame. ⁴ Tane nherẽ, õhõ na si misi da te dasima ãma rosa'rata za'ra õ di, 'ri nho'õmo ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ hã. Ma tã dasima aipo'o ni. Ni'wam norĩ hã ma tã zudezu norĩ niwĩ 're hãimana za'ra. Ni'wam norĩ hã te Paru norĩ niwĩ 're hãimana za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ niwĩ.

⁵ Tawamhã ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã zudezu'õ norĩ me, ma tinhib'apito norĩ me ãma sisaze za'ra, Paru norĩ ãma te te rowasẽtẽ za'ra da, durẽ ãtẽ na te te siwi pãrĩ da. ⁶ Tawamhã damreme te te sina wapari zahurẽ wamhã, ma tã dawi tipusi zahurẽ, wara sina, Paru norĩ hã. Rica'oniza na danhipti'a nho'õmo nhisi u

ma tã tineb zahurẽ. Tamomo neb zahurẽ wamhã, Risitira na 'ri nho'õmo nhisi u, ma tã aimasisi zahurẽ, durẽ Derebi na 'ri nho'õmo nhisi amoi u. ⁷ Tame ma tã oto dama rowahutu zahurẽ, Zezusihi wasu'uwẽ na hã.

Paru norĩ hã Risitira ãma durẽ Derebi ãma te te ãromhuri zahurẽ zẽ wasu'u

⁸ Tawamhã Risitira ãma te aibã hã 're sãmra, ãhi'rẽ hã, ãpotozẽm hãwi ãmorĩ'õ hã para uwa zahurẽ wa. ⁹ Paru hã te te dama rowasu'u rẽ, ma tã ãhi'rẽ hã mreme wãpa. Tawamhã Paru, ma tã ãtẽme rob'madã. Te te 'madãã wamhã, ma tã sina waihu'u, tã sena Wanhib'apito te te ãsaze na hã, durẽ te te pese da, te te sina ã'umnhasi na hã. ¹⁰ Taha wa, te mreme 'rãihã na tãma tinha:

— Aiwahutu. Hãwi asa na, aipara na. — ãne te tãma tinha.

Tawamhã ãhi'rẽ, si'aba'rẽ na ma tã hãwi za. Ma tã timorĩ wẽ. ¹¹ Taha wa, Paru te te ãwahudu hã da te 'madãã za'ra wamhã, ma tã dasima 'mahãã za'ra ni, ãne:

— ãhãiba'õ norĩ, ãwaihu'upese norĩ hã ma tã wei watẽme 'manhi'ra zahurẽ. Ma tã si'aibã zahurẽ, ãma 're ãwawata za'ra mono norĩ hã. — ãne ma tã dasima 'mahãã za'ra ni, dasimremezẽm na, Rica'oniza ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ mreme na.

¹² Tawamhã Paru norĩ hã ma tã sisi zahurẽ ni, Banabẽhẽ me. ãhãiba'õ norĩ hã waihu'u pese newa da te dasima 're ãsisi za'ra mono zẽm na ma tã sisi zahurẽ ni. Banabẽ hã Zupitẽ na ma sisi ni. Durẽ Paru hã Mecuriu na ma tã sisi ni, rowahutu'wai wa. ¹³ Zupitẽhẽ ãma 're ãdawata za'ra mono zẽ hã 'ri nho'õmo 'wãwi wa'ra 'ri-dãwa 'rata, 'ri hã. Taha wa, aibã hã Zupitẽhẽ ma da'ãma 're ãmreme mono hã ma tã powawẽ hã saprõni zahurẽ, ãma 're ãdawata za'ra mono zẽb u, 'ri nho'õmo 'wãwi wa'ra 'ri-dãwa u hã. Tawamhã romnhirãã na ma tã sõ'rebzu zahurẽ, tãma 'madãã ze zahurẽ da. We ãsaprõni zahurẽ 'wa hã ma tã dasine sima wẽ, powawẽ hã te te pãrĩ zahurẽ da, ãma dawata za'ra da, Paru norĩ ãma, waihu'u pese zahurẽ newa. ¹⁴ Tawamhã te te ãmanharĩ wasu'u hã Paru norĩ hã te te wapari zahurẽ wamhã, wara sina ma tã dãwa'wa u tãzasi warẽ zahurẽ. Ti'uza hã ma tã hãiwazu zahurẽ, tinho'utu nho'õmoi baba, rob'ru te. Te te hãiwazu zahurẽ sina, ma tã hãã 'rãihã na da'mahãã zahurẽ, ãne:

¹⁵ — Aibã norĩ, e marĩ da, te za tane ãmanharĩ za'ra wa'wa. Tãã. 'Manharĩ za'ra wa'aba tã. Wa norĩ hã aibã, asine wa'aba hã. Zezusihi wasu'uwẽ na wa te aima rowasu'u za'ra wa'aba da, wa tã we wanem ni, atẽme za'ra wa'aba. Wa tã aima roti za'ra wa'aba ni, tarẽ romhãiba na ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono zẽm hãwi 're aipizari za'ra wa'aba mono da, ãwaihu'upese newa ãma 're aiwata tã za'ra wa'aba mono da. 'Re ãhãimana u'ãsi mono niwĩ 're anomro aba mono da oto. Ta hã ropoto na'rata 'wa, durẽ hãiwa nhirõtõ 'manharĩ'wa, durẽ ti'ai 'manharĩ'wa, durẽ ãporẽ 'manharĩ'wa. Uburẽ ti'ai ãma 're ãdanomro mono da hã, ma tã te te da'apoto, hãiwa nhirõtõ ãma 're ãdahãimana

za'ra mono da zama, duré â 'râwi 're ĩnomro mono da zama. ¹⁶ Duréihã, dahi'rata sidâpâsi da te dasima ĩwézéb uwaibaba te 're danomro. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'ahã za'ra su'u mono õ di. ¹⁷ Tane nherë, ma tô dama 're siwaihu'u u'âsi, tinhoprubzém na sena 're ĩhâimana mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da. Tã hã ma tô pisutu, we aima 're ta'a za'ra wa'aba mono da, te te aima 're robd'i'i za'ra wa'aba mono da. Buru nho hã te duré te te aima 're sômri za'ra wa'wa, 're ĩrã za'ra mono zéb da hã, te te ĩpisutu zarina, âma 're asaihuri aba mono zéb da hã, aima âma 're ĩrobzei u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã. — Âne ma tô Paru norĩ hã dapo're pu'u zahuré, Banabéhé me.

¹⁸ Âne Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te te dawi sawi zahuré nherë, da te âma rosahâri waihu'u za'ra õ di aré. Powawë hã te aré tô dasiwi pãrĩ ni, Paru norĩ âma ĩdawata za'ra zéb da hã. Tane nherë, dama mreme pire zahuré wa, ma tô âma rosahâri za'ra ni oto, da te dasiwi pãrĩ tô da, ĩwaihu'upese zahuré newa, âma dawata tô zahuré da, Paru norĩ âma hã.

¹⁹ Tawamhã zudezu norĩ hã Âtízotiza hawi te ai'aba'rë, Paru norĩ zarina, Iconizu hawib zama. Sihutu wamhã, ma tô âma dawada'uri wasété za'ra, aihĩni sada danhi-ti'ru za'ra da. Tawamhã, ma tô âma tasisaze za'ra ni. Taha wa, ëtë na ma tô dasiwi hã ni, Paru hã da te dasi-wi wĩrĩ da. Tawamhã, dãâ newa, ma tô âma rosa'rata za'ra ni. Taha wa, ma tô da te âma robâdã, 'ri ahã nhiti.

²⁰ Tawamhã ĩsiré ĩsazei'wa norĩ hã ma tô siwi uirĩ. ĩ'rata simasab ré, ma tô udu, Paru hã. Tawamhã 'ri nho'õmo u te apã mo. Tame awëm na te oto ne Paru norĩ hã, Banabéhé me. Derebi na 'ri nho'õmo nhisi u te tineb zahuré. ²¹ Tame ma tô dama rowahutu zahuré, ĩwasu'uwë na. Tawamhã da'ahã na ma tô saze za'ra ni, Zesusihi nhirã zarina 're danomro mono da. Taha pari, te oto apã tineb zahuré dahawi, siwa'rãmi.

Paru norĩ hã Âtízotiza u, siwa'rãmi ĩneb zahuré zé wasu'u

Tawamhã Paru norĩ hã Risitira wa'wai baba te apã tineb zahuré siwa'rãmi, duré Iconizu wa'wai baba, duré Âtízotiza wa'wai baba. ²² 'Ri nho'õmo wa'wai baba neb zahuré wamhã, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã pawaptob za'ra, hâimana nhiptete na 're nomro mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma te te 're sasômri u'âsi za'ra mono da. Âne te duré tãma nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã Zesusihi zazei'wai wa, marĩ ĩwasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Âne na hã te za tô 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherë, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwë oto 're anomro aba mono wa, te za niwapsi hãiwa âma ĩ'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, rowë na. — Âne te tãma nharĩ za'ra. ²³ Tawamhã 'ri nho'õmo mono bã ĩsazei'wa norĩ hã siré 're ĩsi'rã'õtõ mono sidâpâsi ma tô da'madã'ã'wa da hã te te 're apisutu zahuré, Paru norĩ hã. Sai âna, te duré ta norĩ hã timreme zahuré, Wanhib'apito ma, te te sina 're ĩumnhasi za'ra mono ma,

ĩwasété wi da'wawi 're ĩsimapa za'ra mono zém na te te 're pawaptob u'âsi za'ra mono da, da'madã'ã'wa norĩ hã.

²⁴ Pisidiza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, te oto tineb zahuré Paru norĩ hã, Pãpiriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. ²⁵ Tame, ma tô Zesusihi wasu'uwë na dama rowahutu zahuré, Peredi na 'ri nho'õmo nhisi âma. Taha pari, ma tô duré tineb zahuré, Atariza na uba're nhimizahârizém nhisi u. ²⁶ Ta hawi te duré tineb zahuré, rowa'u'u na uba'renem na, dame. Tawamhã apã ma tô aimasisi zahuré Âtízotiza u, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma timorĩ na te te ĩsãna'rata zahuré zéb u. Ta hawi neb zahuré õ ré, ma tô Paru norĩ âma tamreme zusi ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Te te tãma 're romhuri wë zahuré mono da, te te 're pawaptob u'âsi zahuré mono da, ma tô âma tamreme zusi ni, Âtízotiza hawi neb zahuré õ ré. Te te dama 're rowahutu zahuré mono parimhã, ma tô apã aimasisi zahuré. ²⁷ Âtízotiza u apã simasisi zahuré wamhã, ma tô ĩsazei'wa norĩ zõ tihãrã zahuré, te te ĩtëme ubumro da. Taha wa, ma tô dama siwasu'u zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na. Âne te tãma rowasu'u za'ra:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô wapawapto, marĩ ĩwë hã wa te dama 're 'manharĩ mono da, ĩwasu'uwë hã wa te dama äwisi da, zudezu'õ norĩ ma zama. Tawamhã ta norĩ zama ma tô te te 're sazei pese za'ra. — Âne te tãma rowasu'u za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma. ²⁸ Âtízotiza âma te oto aimasisi hã zahuré, Zesusihi nhirã zarina 're ĩnomro mono norĩ 'rata, Paru norĩ hã.

Zeruzarë âma ĩdasi'rã'õtõzé wasu'u

15 Tawamhã aibã norĩ hã ma tô aihutu Âtízotiza u, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi.

Tawamhã ĩsazei'wa norĩ ma, te roti za'ra, âne:

— Zudezu'õ norĩ hã, Mozési hã wahi'rata norĩ ma, te te ĩpisutu zarina, 're sisihãiwata nhihãri za'ra mono õ nherë, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're sõ'reptu za'ra mono õ di za. — Âne te tãma nharĩ za'ra, aibã norĩ hã.

² Tawamhã Paru norĩ hã Banabéhé me, ma tô wë'õ zahuré, ĩsimirowasu'u za'ra hã. Taha wa, te simreme wa'rãmi sa'ëtë âma sima nharĩ za'ra. Âne wa, ĩsazei'wa norĩ hã ma tô ni'wam norĩ hã pisutu za'ra, Paru norĩ siré si'aba'rë da, Zeruzarë u, tame da'madã'ã'wa norĩ me duré Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ me, te te sima âma romnhoré za'ra da. ³ Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã ma tô âma ana, ĩsi'aba'rézém na hã. Ma tô si'mazatõrĩ za'ra, ĩme 'masi'aba'rëi hutu da. Tawamhã Paru norĩ hã Zeruzarë u si'aba'rëi ré, Penisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, te ai'aba'rë, duré Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba zama. Taha wa'wai baba, si'aba'rëi ré, ma tô ĩsazei'wa norĩ ma, te te rowasu'u za'ra, zudezu'õ norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, 're ĩsipizari za'ra mono na hã. Tawamhã aihĩni ma tô dama âma rowë zani za'ra, tame ĩsazei'wa norĩ ma.

⁴ Tawamhã Zeruzarë u ma tô oto aihutu. Sihutu wamhã, ĩsazei'wa norĩ hã, duré Zesusihi zadawa wa-

su'u'wa norí hã, duré da'madâ'â'wa norí hã ma tô siwi waibui wê, Paru norí hã. Tawamhã Paru norí hã ma tô dama rowasu'u za'ra aihîni, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb zarina uburé ïsadawa para te te dama 're ï'ab'manharí zahuré mono zém na hã.

⁵ Tawamhã ni'wam norí hã ma hãwi aimasa, parisezu norí hã te te dama rowasu'u za'ra da. Tawamhã te dama nharí za'ra, âne:

— ïsazei'wa norí ma, wa te roti za'ra wa'aba, zudezu'ô norí hã, dame 're sisihâiwata nhihâri za'ra mono da, uburé 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina 're nomro mono da. — Âne te dama nharí za'ra.

⁶ Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí hã ma tô si'rã'ôtô, da'madâ'â'wa norí me, te te sima âma romn-horé za'ra da niha. ⁷ Tawamhã te te sima âma romn-horé hã za'ra pari, ma tô Pedru hã hãwi za. Âne te tâma nharí za'ra:

— Wasisânawã norí, ïwapari za'ra wa'aba. Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô sima ïpisutu, ïhâiba pisutu zudezu'ô norí ma, Zezusihi wasu'uwê na te tâma 're rowasu'u za'ra mono da, te te 're wapari za'ra mono wa, te te 're saze za'ra mono da. Âne na ma tô ï'ãma ïwaihu'u za'ra wa'wa. ⁸ 'Re ïhâimana u'âsi mono hã dap'ê'ê 'remhã danhimirosa'rada hã te te waihu'u pese di. Zudezu'ô norí hã te te 're saze za'ra mono wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're ïwêsãmri za'ra mono zéb zarina, ma tô Tip'ê'ezani hã ta norí ma zama te te 're anhomri, ïsãna'rata hawi te te wama 're ï'anhomri mono ne. ⁹ Ta norí hã Zezusi te te sina 're ï'umnhasi za'ra mono zéb zarina si, ma tô ïwasédé hã te te tâma 're apari, wa norí hã wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa, wawasédé hã te te wama 're ï'apari mono ne hã aiwa. Aimawi hã te te tâma 're apisutu mono ô di, zudezu'ô wa. ¹⁰ E marí da, ma tô bété asima ïwê za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã pibu za'ra wa'aba da, niha te te aima ïrob'manharí za'ra wa'aba ô zéb zô. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te âma ïrob'ui'ééré hã wa te tâma âma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ô di, taha zarina 're ïwasisô'reptu za'ra mono da hã. Wahi'rata norí zama te te tâma âma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ô di duré. Taha wa, e marí da, wa za bété wasiré ïsazei'wa norí ma, wa te 're roti za'ra, Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina 're nomro mono da, zudezu'ô nherê. Ni'wa hã marí ïpire uptabi hã te te danhoihi waptob ãna, te te dama ïsibu 'rãihã ne, ma tô a norí wa'wa hã ïpire uptabi hã tâma ïpisutu za'ra wa'wa, zudezu'ô na ïsazei'wa norí ma hã. Tane nherê, tinhoprubzém na si ma tô Wanhib'apito Zezusi hã te te 're wa'anho'reptu. Ôhõ na si te duré ta norí zama te te 're anho'reptu, zudezu'ô norí hã. — Âne te tâma nharí za'ra, Pedru hã.

¹² Tame ïsi'ubumro norí hã te ari'iwí asimro, Banabé norí mreme hã te te wapari za'ra da, Paruhu me. Uburé zudezu'ô norí ma, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa para, marí dama ï'manharí waihu'u'ô hã te te 're ï'ab'manharí zahuré mono zém na te dama siwa-

su'u zahuré. ¹³ Ta norí hã te te dama rowasu'u zahuré parimhã, te duré Ti'adu hã dama rowasu'u, âne:

— Wasisânawã norí, ïwapari za'ra wa'aba. ¹⁴ Sima Pedru, ma tô wama rowasu'u pari za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono, tinhoprurum na zudezu'ô norí âma ïsime na'rata zém na. Tinhib'a'uwê da, ma tô ni'wam norí si te te 're awaibu, zudezu'ô norí hã. ¹⁵ Âne na ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã âma rob'ui'ééré, tô ïsarina. Âne duréihã rob'ui'ééré hã, uburé Danhib'apito mreme na hã:

¹⁶ "Zahadu wa za apã ïsina siri, Dawi na aihí'rata nhisi nhimirotizéb zarina ni'wa hã ïsihudu uwaibaba hã siroti'wa da.

'Ri siprum nherê, ti'ai u'êne hã te za ubumro ni, da te dasiwi âma 'ri téb da apã. Tane duré, Dawi hã duréihã pire na te te 're ïda'ab'madâ'â mono zé hã si'utõrí nherê, wa za ïsihudu hã pisutu, apã Dawihi nhimiroti zarina te te 're 'mairoti mono da.

¹⁷ Tawamhã zudezu'ô norí zama te za ïzô 're sôpré, ïnhib'a'uwê da, te ïsima ïpisutu za'ra norí hã te te 're ïzaze za'ra mono da.

¹⁸ Wa hã uburé Danhib'apito, wa tô âne hã ïsãna'rata hawimhã dama waihu'u pa." Âne ïsadawa wasu'u ui'ééré 'rada hã. — Âne ma tô Ti'adu hã tâma rob'rãzarôtô za'ra.

¹⁹ Te duré tâma nharí za'ra:

— Âhãna ïnhimirosa'rada hã wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Zudezu'ô norí hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono u 're ïsipizari za'ra mono norí wi, wa te tiwi 're ro'wa'rutu za'ra mono ô di za. ²⁰ Âne si wa za 'manharí za'ra ni. Wa za tâma rob'ui'ééré za'ra ni, marí ïwasété uptabi si, wa te tiwi sawi za'ra da, romhâiba 'manharí âma 're ïdawata za'ra mono zéb da, abaze da te 're simroi mono wamhã, taha nhi hã te te 're huri tã mono da, duré siwa'ru tihâimanazé ïwasédé hã te te 're 'manharí za'ra mono tã da, pi'ô na aibã na zama, duré danhimizama hã da te 're ïsõ'reti za'ra mono nhi hã wapruí ré te te 're huri tã mono da, duré danhimizama wapruí hã te te duré 're âhuri tã mono da. Âne si wa za dawí sawi za'ra ni. ²¹ Rowahutuzé mono bâ, sabadu sidâpâsi Mozésihi nhimi'ui'ééré hã da te 're sôré za'ra mono ré hã, ma âma tiwahub ahã. Te duré da te dasima âma 're rowahutu u'âsi za'ra, 'ri nho'õmo mono bâ. Taha wa, Mozésihi nhimi'ui'ééré hã dama waihu'u pese za'ra wa, te za ã norí hã roti hã te te wama 're 'madâ'â za'ra, zudezu'ô norí hã, rowê na wasiré 're wahâimana za'ra mono da. — Âne ma tô Ti'adu hã dama rowasu'u 'rãsutu.

Zudezu'ô na, Zezusihi zazei'wa norí ma, da te ïrob'ui'ééré za'ra zé wasu'u

²² Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí hã, da'madâ'â'wa norí me, ma tô aihîni âma sisaze za'ra, ïsiré ïsazei'wa norí me, Âtizotiza u tisiré norí hã te te siwi 'mazatõrí zahuré da, Paru norí siré 'maneb zahuré da, Banabéhé me. Tawamhã Zudasi hã ma tô siwi pisutu, Basaba na ïsisi amo hã, ïsiré neb zahuré da, Siraha me. Ta norí hã simiroti prédub zahuré di, ïsazei'wa norí

ma hã. ²³ Tawamhã ĩsiré neb zahuré wamhã, rob'ui'ééré, ma tó siré ári zahuré. Áne rob'ui'ééré hã:

“Wasiré ĩsazei'wa norĩ, zudezu'ó na 're aipoto za'ra wa'aba mono hã, wa áma asawi za'ra wa'aba ni, Átizotiza na 'ri nho'ómo nhisi áma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, duré Siriza na danhipti'a nho'ómo nhisi áma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, duré Sirisiza na danhipti'a nho'ómo nhisi áma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Wa norĩ hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã duré áme da'madã'ã'wa norĩ zama wa tó wasisânawã na wa te 're asisi za'ra wa'wa, wasiré Zezusihi zazei'wai wa. ²⁴ Wa norĩ hã wa tó romreme hã wapari za'ra ni. Aibã norĩ hã, aré wasiré 're ĩsi'ubumroi mono hã ma tó, u, áma ai'aba'ré, atême za'ra wa'aba, wazadawa para ó nheré. Si'uihã na ma te u, tinhimirowasu'u na aiwi ro'wa'rutu za'ra wa'wa. Ma duré asimirosa'rada hã aiwi 'wa'rutu za'ra wa'wa. ²⁵ Taha wa, aihĩni wa tó áma wasisaze za'ra ni, aibã norĩ hã maparane wasi'upana wa te wasiwi áma satóřĩ zahuré da, atême za'ra wa'aba. Aibã norĩ hã Banabé norĩ siré te za áma tineb zahuré. Banabé norĩ hã Paruhu me, wama ĩsawi pese zahuré. ²⁶ Ta norĩ hã Wanhib'apito Zezu Cristu te te dama 're wasu'u wé zahuré mono da, 're neb zahuré ré, ma tó da te dasima 're 'ru zahuré, da te dasiwi pãřĩ da. Tane nheré, ma tó Zezusi hã te te dama 're sadawa wasu'u u'ási zahuré. ²⁷ Áhãna, wa Paru norĩ me wasiwi áma satóřĩ zahuré ni Zudasi norĩ hã, Siraha me. Wanhimi'ui'ééré zarina te za 'rãwi aima wazadawa wasu'u za'ra wa'wa. ²⁸ 'Re ĩhâimana u'ási mono pë'ezani hã ma tó wanhimirosa'rata waihu'u pe hã wama sômri za'ra, ĩsimirosa'rada hã wa te waihu'u za'ra da. Tawamhã wa tó áma saze za'ra ni, wanhimiroti ahã na wa te aima 're roti za'ra wa'aba mono tó da. Áne si wa za aima roti za'ra wa'aba ni: ²⁹ 'Danhimizama hã romhãiba 'manharĩ áma 're dawata za'ra mono da, da te 're ĩsimroi mono nhi hã 're huri aba mono ó di za. Duré ĩwapru hã 're áhuri aba mono ó di za. Duré danhimizama da te 're ĩsõ'reti za'ra mono nhi hã 're huri aba mono ó di za. Duré siwa'ru aihâimanazé ĩwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ó di za, pi'ó na aibã na zama.' Áne na si wanhimiroti za'ra hã, aima za'ra wa'aba hã. Áne na wanhimiroti zarina 're anomro aba mono wamhã, aima 're rowé za'ra wa'aba mono di za. Wa áma asawi za'ra wa'aba ni, ĩrême ma.” — Áne ma tó tãma rob'ui'ééré za'ra, Zeruzaré áma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã.

³⁰ Tawamhã Zeruzaré hawi, dasi'upana da te ĩsatóřĩ zahuré hã ma tó tineb zahuré, Átizotiza u. Paru norĩ me te tineb zahuré. Sihutu wamhã, ĩsazei'wa norĩ zó hãrã za'ra wa, ma tó ubumro. Rob'ui'ééré, ma tó tãma sômri za'ra. ³¹ Taha wa, ma tó sôré za'ra. Te te sôré za'ra wamhã, toi uptabi za'ra di, roti hã wé wa. ³² Zudasi norĩ hã Siraha me, 'Re ĩhâimana u'ási mono zadawa wasu'u'wa zahuré. Tawamhã ta norĩ hã ma tó ĩsazei'wa norĩ ma roti zahuré. Simiroti hã zahuré di, ta norĩ hã. Taha wa, ma tó ĩsazei'wa norĩ hã áma aptete za'ra, ĩsimiroti zahuré na. Marĩ ĩwé hã te te 'manharĩ ze za'ra di. ³³ Taha wa, ma tó bãdã hã nasi áma si'utóřĩ za-

huré, Sira norĩ áma Átizotiza áma simasisi zahuré ré hã. Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã ma tó apã siwi satóřĩ za'ra, rowé na apã neb zahuré da, te te siwi ĩsatóřĩ za'ra norĩ u.

³⁵ Paru norĩ hã te a'ã aimasisi zahuré, Átizotiza áma, Banabéhé me. Tame ni'wam norĩ me te te dama 're rowahutu zahuré mono da, duré Wanhib'apito zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u zahuré mono da, ma tó a'ã aimasisi zahuré.

Paru norĩ hã siwi ĩsiwanhizarizé wasu'u

³⁶ Tawamhã áma ronomro pese zahuré pari, te Paru hã Banabéhé ma tinha:

— Oto wane na apã, 're ĩwanebzé na'rata niwĩ. 'Ri nho'ómo u datême 're ĩwaneb na'rata zéb uwaibaba, Wanhib'apito, wa te dama ĩsadawa wasu'u na'rata zéb u, wa za wanem ni, ĩsazei'wa norĩ hã wa te duré sabu na sitéb za'ra da, rowé na 're hâimana za'ra mono zó. — Áne te tãma tinha.

³⁷ Tawamhã Banabé hã ma tó sima wé, Zuwã Marcusi hã ĩsiré morĩ zahuré da. ³⁸ Tane nheré, Paru hã ma tó wé'ó, ĩsiré morĩ zahuré tó da, ĩwana wamhã, Zeruzaré u Pãpiriza hawi apã morĩ sirómo da, te te rême zahuré wa, Zuwã Marcusi hã. Timorĩ hã te te ĩme 'rãsutu zahuré ó wa, ma tó siwi wé'ó. ³⁹ Tawamhã te sima áma nharĩ zahuré, Zuwã Marcusihi hãiba na. Siwapari zahuré ó di. Taha wa, ma tó siwi aiwanhizari zahuré, áma sisaze zahuré ó wa. Tawamhã Banabé hã ma tó Zuwã Marcusi hã sapró. Rowa'u'u na uba'renem na te tineb zahuré dame, Sipri na rob're za'iti nhisi u. ⁴⁰ Tawamhã Paru hã ma tó Sira hã pisutu, ĩsiré morĩ da. ĩsazei'wa norĩ hã ma tó áma mreme zu, 'Re ĩhâimana u'ási mono ma, ta hã te te pawaptob zahuré da, ĩneb zahuré zém na hã.

⁴¹ Taha parimhã, ma tó tineb zahuré Paru norĩ hã, Siriza na danhipti'a nho'ómo nhisi wa'wai baba, duré Sirisiza na danhipti'a nho'ómo nhisi wa'wai baba. Tinhimiroti na ma tó te te 're da'apawapto, ĩsazei'wa hâimanazém na danhiptete na 're dahâimana za'ra mono da, dasiré 're ĩdasi'rã'ótó mono bã.

Timotiu hã ĩme morĩ zahuré da, Paru te te sima ĩwézé wasu'u

16 Tawamhã Derebi na 'ri nho'ómo nhisi u ma tó aimasisi zahuré, Paru norĩ hã. Taha pari, ma tó duré aimasisi zahuré, Risitira na 'ri nho'ómo nhisi u. Tame te aibã hã 're sãmra, Zezusihi zazei'wa hã, Timotiu na ĩsisi hã. ĩna hã zudezu, Zezusihi zazei'wa, ta hã. Tane nheré, ĩmama hã zudezu ó di, deredu norĩ siré hã, ta hã. ² ĩsazei'wa norĩ hã uburé ma tó Timotiu hã wésãmri za'ra, Risitira áma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã, duré Iconizu áma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. ³ Tawamhã Paru hã ma tó sima wé, Timotiu hã ĩsiré morĩ da. Tane nheré, zudezu norĩ hã uburé tãma waihu'u pese za'ra di, Timotiuhu mama hã deredu norĩ siré na hã. Taha wa, Paru hã ma tó Timotiu sihãiwata nhizã, sizudezu da, te te áma siwi wé'ó tó da, zudezu

norí hã. ⁴Tawamhã Paru norí hã daza'rui mono bâ ma tô te te dawaimrami za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí nhimirosa'rata na, te te dama rowasu'u za'ra mono da, duré Zeruzarê âma da'madâ'â'wa norí nhimirosa'rata na zama. Ma tô duré dama roti za'ra, ta norí nhimirosa'rada hã da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, ãsazei'wa norí hã. ⁵Taha zarina, ma tô Wanhib'apito te te sina 're ã'umnhasi za'ra mono zém na 're siptete za'ra, ãsazei'wa norí hã daza'rui mono bâ siré 're ãsi'rã'õtô mono hã. Awê sidâpâsi ma tô sina hã, ãsazei'wa hã.

Paru hã Torowadi âma marí hã sôtô 'rowim ne te te ãs-abuzé wasu'u

⁶Tawamhã Paru norí hã ma tô ai'aba'rê, Prizi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba, duré Darasiza na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba. Tane nherê, 'Re ãhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tô sadawa uwati za'ra, Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi âma ãwa-su'uwê na te te dama rowasu'u za'ra tã da a'â.

⁷Tawamhã ma tô aihutu, ti'a nhizârizéb u, Mizi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Bitinha na danhipti'a nho'ômo nhisi u sisisi neza. Tane nherê, Zezusi hã ma tô Tipê'êzani na tiwi rosawi za'ra, tamomo si'aba'rê tã da. ⁸Taha wa, Mizi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba, ma tô ro'rahâri waré za'ra. Tawamhã Torowadi na 'ri nho'ômo nhisi u, ma tô aihutu, uba're za'êtê nhimizahârizéb u. ⁹Tawamhã sôtô ô nherê, sôtô 'rowi te te ãrosawêrê ne, ma tô marí hã sabu Paru hã, barana. Aibâ hã Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 're ãsâmra mono hã te ã'rata za, sa'êtê te te waptêrê da, âne:

— Wei watême aimorí, Masédoniza u wa'âma aime za'ra da. — Âne te tãma tinha. ¹⁰Tawamhã âne hã Paru hã sôtô 'rowim ne te te 'madâ'â wamhã, wa tô wasima ro'ubumro za'ra ni, Masédoniza u wasi'aba'rê da. E marí wa. Zezusihi wasu'uwê na tame wa te dama rowasu'u za'ra da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãwapisutu za'ra na wa te wasina waihu'u za'ra wa.

Paru norí hã Piripu âma te te ãromhuri na'rata za'ra zé wasu'u

¹¹Tawamhã Torowadi hawi, wa tô ai'aba'rê ni, rowa'u'u na uba'renem na. Samotarasisa na rob'rê za'iti nhisi u, ma tô waré tiwara waré za'ra. Ta hawimhã awêpsi wa tô saprî za'ra ni zara u, Ne'apuri na 'ri nho'ômo nhisi u hã. ¹²Tawamhã Ne'apuri hawi, wa tô aihutu ni, Piripu na 'ri nho'ômo nhisi u, Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 'ri nho'ômo u hã. Tame te romanu norí hã 're si'ubumro. Tame wasi'ubumroi ré, ma tô bâdâ hã umro na wa'âma ai'utôrî za'ra.

¹³Tawamhã sabadu na wa tô wawairébé ni, 'ri nho'ômo hawi, pazaihâ u 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, wamreme zusi da. Tame, zudezu norí hã tãma 're ãmreme zusi mono zém na wa te wasima rosa'rata za'ra wa, wa tamomo ai'aba'rê ni. Tame ma tô pi'ô norí hã ubumro, âdawa. Tawamhã wa norí hã wa tô ã'rata

asimro ni, pi'ô norí 'rata, wa te wasima rowasu'u za'ra da. ¹⁴Tame te pi'ô hã nhamra, Ridiza na ãsisi hã. Ti'atira na 'ri nho'ômo nhisi âma 're ãsâmra mono aré ta hã, Ridiza hã. Zazahâ ãwê hã te te dama 're ãawede mono, ãhâpré pe hã. Ta hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono âma 're ãwata mono duré. Tawamhã Paruhu nhimirowasu'u te te wapari wamhã, Wanhib'apito hã ma tô pawapto, te te âma saze da. ¹⁵Taha wa, ma tô â dawabzuri hã 'manharí za'ra, Ridiza norí hã ãsiré ãsôrôwa âma 're ãsi'ubumroi mono norí me. Taha pari, te duré wazô tihâra za'ra, ã'rata wasi'ubumro da a'â. Âne te wazô tihâra za'ra:

— Wa hã, Wanhib'apito zazei'wa na sena na ãwaihuhu'u za'ra wa'aba wamhã, ãnhorôwa âma te za asimroi wa'wa a'â. — Âne ma tô wazô tihâra za'ra, pi'ô hã. Âne wama siwaihuhu'u za'ra zawi te, wa tô ãtême ai'aba'rê ni, ã'rata wasi'ubumro da a'â.

Paru norí hã dazazéb 're, da te ãsitob zahuré zé wasu'u

¹⁶Tawamhã nimahã bâtâ na 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, 're ãdamreme zusi mono zéb u wasi'aba'rêi ré, azarudu hã ma tô wawa'râmi mo, pawa'âbâ âna dama romhuri'wa hã. Wa'uburé ré 're ãhâimana mono wa, te marí hã romhâ ré te te dama 're awaihu'u siro, ta hã. Tawamhã azarutu wada'uri'wa norí hã ma tô rob'uiprazé hã ahâ na ã'upana te te sima 're waibu, marí hã romhâ ré te te dama 're ãawaihu'u mono zé wa'â hã. ¹⁷Tawamhã azarudu hã ma tô Paruhu zarina mo, wazarina zama. Mreme 'râihâ na te nasi te te wa'mahâra za'ra, âne:

— Ô hã aibâ norí hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norí, ãwaihuhu'u pese uptabi ma romhuri'wa za'ra. Niha te za aima waihu'u za'ra wa'wa, asisô'reptu za'ra wa'aba da. — Âne te nasi te te wa'mahâra za'ra, dama.

¹⁸Awê sidâpâsi te nasi âne te te wa'ab'mahâra. Te te nasi wa'ab'mahâra u'âsi mono wa, wapari a te, nimahã bâtâ na ma tô Paru hã sô aipi'ra, wa'uburé ma, te te nharí da. Âne te tãma tinha:

— Zezu Cristuhu zadawa para, wa aima rob'ru. Mo oto aimorí, azarutu nhiti. — Âne te tãma tinha, wa'uburé ma, Paru hã.

Tawamhã awa'awi, ma azarutu hawi watobro. Ma tô ãsiti mo oto. ¹⁹Taha wa, azarudu hã marí hã romhâ ré te te oto dama 're awaihu'u mono ô di. Taha wa, ãwada'uri'wa norí hã ma tô Paru norí zada tinhiti'ru za'ra, ãwa'â te te sima 're waibui mono ô wa oto. Taha wa, ma tô siwi pamra, Paru norí hã. Taha pari, ma tô siwi sari zahuré, dama ãpire norí u 'ri nho're u. ²⁰Tawamhã, apito siromanu norí nho're te te siwi simizusi wamhã, te âne tãma rowasu'u za'ra:

— Â hã aibâ norí hã, zudezu norí siré hã 're ãwanomro mono zém na ma tô wawi ro'wa'rê zahuré, âme waza'rui 'remhã. ²¹'Re ãdanomro mono zép tém na te dama rowasu'u zahuré, 're ãwahâimana za'ra mono zéb upana. Wa norí hã, romanu. Taha wa, ãsarina âma 're ãwanomro mono da hã, wa te waihu'u za'ra ô di. — Âne te tãma rowasu'u za'ra.

²² Tawamhã õhõ na si ma tô da'ahâ na âma tasisaze za'ra ni, Paru norĩ ma, rowasédé hã da te dasiwi 'manharĩ za'ra da. Tawamhã apito norĩ hã ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, Paru norĩ uza hã te te tiwi hãiwazu za'ra da, Siraha me. Taha wa, ma tô sa'ětë tiwi hãiwazu zahuré ni, ĩ'uzã hã. Wedehu na te duré da te 're pré'é zahuré. ²³ Da te 're pré'é zahuré mono parimhã, ma tô 'mazasi zahuré ni, dazazéb u. Taha pari, dazazé 'madâ'â'wai ma, ma tô 'ru zahuré ni, te te 'madâ'â pese zahuré da, pusi õ'umnhasite. ²⁴ Taha wa, âne, da te tâma 'ru za'ra wa, ma tô 'mazasi zahuré, dazazé 'ri 're wa'wa amo nhipai u. Tame wedepo'o zapu'u 're, ma tô ĩpara hã za zahuré ni, da te para'õtõ tété zahuré da.

Paru norĩ hã dazazéb 're ĩsima'wara zahuré zé wasu'u

²⁵ Tawamhã mara wa'wa, ma tô Paru norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma timreme zahuré, Siraha me. Tinho're na te duré âma tiwata zahuré. Tawamhã 'ri 're wa'wa amo niwĩ ĩsimasam norĩ hã te wapari za'ra, ĩsõ're zahuré hã. ²⁶ Tawamhã te awa'awi ti'a hã 're wara. Ti'ai 'rowi, 'ri na'rata tétézê hã te sãsã'ã, dazazéb 'ri hã. Tawamhã awa'awi ma uburé 'ridawa nhitobzê hã si'ridawa za'ra. Dapawasisizé hã duré daparatétézê hã ma tô sisinarĩ, dazazéb 're ĩsimasam norĩ ma, ĩsi'uwazi nhorõ rudu hã. ²⁷ Taha wa, dazazé 'madâ'â'wa hã ma tô udu. Utu wamhã, ma tô 'ridawa hã 'madâ. 'Ridawa haré te za, dazazé hã. Taha wa, ma tô tinhi'wa hã sísada waze, âma siwĩri da aré, ĩsimasam norĩ hã wairébé newa. ²⁸ Taha wa, te Paru hã hãrã 'rãihã na 'mahã:

— Tô'ã. Asiwĩrĩ tõ. Āhãta wa aihĩni aimasam ni. — Āne te 'mahã.

²⁹ Tawamhã ma tô dazazé 'madâ'â'wa hã rob'uiwézéb zõ hã. Wara sina, ma tô ĩtême tizébré zahuré, Paru norĩ u. ĩpapara, ma tô aime zahuré hi'rãtitõ, rërë'ë sina.

³⁰ Taha pari, ma tô sani zahuré, rob u. Te tâma nharĩ zahuré, âne:

— Aibã norĩ, e marĩ wa za 'manha, danho'reptuzé hã te ĩsina uwaimrami da hã. — Āne te sina sadanharĩ zahuré.

³¹ Tawamhã ma tô asa tâma rowasu'u zahuré:

— Wanhib'apito Zezusi asina umnhasi. Tawamhã te za asõ'reptu, asõrõwa âma asiré 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ me.

³² Tawamhã Wanhib'apito zadawa wasu'u na te duré tâma rowasu'u za'ra, dazazé 'madâ'â'wai ma, duré ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma zama. ³³ Mara wa'wam nherë, dazazé 'madâ'â'wa hã ma tô a'ã Paru norĩ hã hãiba upsõ zahuré, da te dasiwi 're ĩpré' zahuré mono zém na da te ĩhãnhinarĩ zahuré mono zé hã. Te te upsõ zahuré parip si, ma tô â dawabzuri hã 'manha, dazazé 'madâ'â'wa hã. ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ zama ma tô 'manharĩ za'ra. ³⁴ Taha pari, tinhorõwa u te oto saprõni zahuré. ĩsa hã ma tô tâma sõmri zahuré, sa zahuré da. Dazazé 'madâ'â'wa hã, toi uptabi di oto. ĩsõrõwa âma ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ zama toi uptabi za'ra di, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te saze za'ra wa.

Paru norĩ hã dazazém hawi ĩpusizé wasu'u

³⁵ Tawamhã awë mararé romanu na danhib'apito norĩ hã ma tô damrami'wa norĩ hã sô 'mazatõrĩ za'ra, Paru norĩ hã da te dasiwi sani da, Siraha me. Āne te tâma 'ru za'ra:

— Aibã norĩ hã sani wa'aba, neb zahuré da oto. — Āne te tâma 'ru za'ra. ³⁶ Tawamhã dazazé 'madâ'â'wa hã ma tô Paru norĩ ma rowasu'u, âne:

— Danhib'apito norĩ hã ma tô ai'rui wa'wa, da te asani wa'aba da, ane wa'aba da oto. Rowë na ane wa'aba za. — Āne ma tô Paru norĩ ma tinha, dazazé 'madâ'â'wa hã.

³⁷ Tawamhã te Paru hã asa tâma nharĩ za'ra, damrami'wa norĩ ma:

— Marĩ hã wa te 'manharĩ wasété õ nherë, ma tô dama wa'ru, danho'a da te 're wapréé mono da, wa norĩ hã romanu norĩ siré nherë. Ma tô wamrami ni, dazazéb 're, wasima'wara da. Tawamhã e pi'uriwi te za wazatõrĩ za'ra. Mare di. Apito norĩ hã te za wei wazõ ai'aba'rë, si'uihã na danho'a te te siwi wazani da, waneb da. — Āne te Paru hã tâma nharĩ za'ra.

³⁸ Tawamhã damrami'wa norĩ hã ma tô Paru norĩ hã tâma sadawa wasu'u za'ra, danhib'apito norĩ ma. Romanu norĩ siré na siwasu'u zahuré wa, ma tô tipë'ëwara za'ra. ³⁹ Taha wa, ma tô ĩtême ai'aba'rë, tâma siwasu'u za'ra da, Paru norĩ ma, ta norĩ hã te te sina 'ruiwapari za'ra tõ da. Taha pari, ma tô siwi sani zahuré dazazém hawi, neb zahuré da. Tawamhã ma tô tâma rob'ru za'ra, 'ri nho'õmo hawi neb zahuré da oto. ⁴⁰ Tawamhã, dazazém hawi da te sani zahuré wamhã, ma tô tineb zahuré, Ridizaha nhorõwa u. Tame ma tô ĩsazei'wa norĩ me sisõpëtë za'ra. Tawamhã tinhimirowasu'u na ma tô tâma rowë zani za'ra. Taha pari, te oto tineb zahuré, Piripu na 'ri nho'õmo nhisi hawi.

Paru norĩ hã Tesaronita âma te te ĩromhuri za'ra zé wasu'u

17 Tawamhã Paru norĩ hã te oto ai'aba'rë, Āpipori na 'ri nho'õmo nhisi wa'wai baba, duré Aporoniza na 'ri nho'õmo nhisi wa'wai baba zama. Tawamhã ma tô oto aihutu, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame te rowahutuzé hã 're sa, zudezu norĩ te hã. ² Paru hã nimomo 're simasisi mono sidâpâsi, te rowahutuzéb u 're zasi, 're ĩhãimana mono zéb zarina. Taha wa, Tesaronita u wisi wamhã, ma tô duré äzé, rowahutuzéb u. Tawamhã si'ubdatõ romhuri 'rãsutu na ma tô dama rowasu'u sabadu na, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére 'rata na, tame 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma. ³ Āne ma tô dama rob'rãzarõtõ:

— "Cristu hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te wama ĩpisudu hã te za robzépata. Te za duré dârã. Dâ'ã uptabi nherë, te za apã hãiwãudu." Āne te wama âma rowasu'u, ĩrob'ui'ére 'rata na hã. Zezusi hã te aima ĩwasu'u za'ra wa'wa hã wa tô wai-

hu'u pese za'ra ni, tō ō hã Cristu, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te wama ïpisudu, Danho'reptui'wa da. — Æne ma tō Paru hã tãma rowasu'u za'ra.

⁴Tawamhã ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã ma tō saze za'ra, Paru norĩ te te tãma ïrowasu'u za'ra zéb zarina. Taha wa, ma tō ïsiré tihâimana za'ra, Paru norĩ siré, Siraha me. Duré deredu norĩ zudezu'ō norĩ hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïwata za'ra mono norĩ hã, ahâ na ma tō duré saze za'ra. Pi'ō norĩ zama ma tō saze za'ra, dama ïmreme pire za'ra hã. Ta norĩ zama ma tō oto ïsiré tihâimana za'ra.

⁵Tane nheré, zudezu norĩ, ïsazei'ō'wa norĩ hã ma tō ãma 'madâ'â wē'ō za'ra, Paru norĩ hã. Taha wa, ma tō 'ri nhi'riti na aibâ ïwasété norĩ ma si'upana 'ru za'ra, ïwa'a norĩ ma hã. Tawamhã ta norĩ hã ma tō sitēme sito, Paru norĩ zada hâimana za'ra da. Ta norĩ hã ma tō ãma siwi ro'wa'rutu pese, 'ri nho'ōmo ãma. Aibâ nhorōwa hã ma tō duré siwi uirĩ, Zasãhã nhorōwa hã. Paru norĩ zō sisisi da, ma ïré siwi uirĩ. Taha pari, ma sō asisi, te te siwi sani da, danho're u. ⁶Tane nheré, oto sō sisisi wamhã, robaba zahuré di, Paru norĩ hã. Te te sa'rese za'ra ō di. Taha wa, Zasã norĩ hã ma tō Paru norĩ upana pawabu ni, ïsiré ïsazei'wa norĩ me. Tawamhã dama ïpire norĩ nho're u ma tō te te simro. Tawamhã mreme 'rãihã na te 'mahârã za'ra, ïs-aprõni'wa norĩ hã:

— Ō hã, aibâ norĩ hã daro mono bâ, 're ïdahâimana za'ra mono zém na ma tō ãma dawu saprĩ za'ra. Ma tō dawu ro'wa'rutu za'ra. Æhãna ma tō duré we aimasisi, waza'ru u. ⁷Zasã hã ma tō tinhorōwa u 'mazasi zahuré, ïrata simasisi zahuré da a'â. Roma ãma danhib'apito nhimiroti wa'rãmi, te 're hâimana za'ra. Æne te wama nharĩ za'ra: "Zezusi hã, taha si danhib'apito uptabi hã." Æne te wama nharĩ za'ra. — Æne ma tō 'mahârã za'ra, apito norĩ ma.

⁸Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tō dazahi sina nharĩ za'ra ni. Dama ïpire norĩ zama ma tō sada tizahi za'ra. ⁹Taha wa, dama ïpire norĩ ma, ma tō Zasã norĩ hã rob'ui'prazé hã sōmri za'ra, ïsisani za'ra zéb da hã. Taha pari, ma tō satõrĩ za'ra, tinhorōwa u si'aba'ré da apã.

¹⁰Tawamhã mara simei wi, ma tō ïsazei'wa norĩ hã Paru norĩ hã siwi satõrĩ zahuré, Siraha me, Bereza na 'ri nho'ōmo nhisi u neb zahuré da.

Paru norĩ hã Bereza ãma te te ïromhuri za'ra zé wasu'u

Tawamhã Bereza na 'ri nho'ōmo nhisi u sihutu wamhã, ma tō Paru norĩ hã ai'aba'ré, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u.

¹¹Bereza ãma 're ïsi'ubumroi mono norĩ nhimirosa'rada hã, wē di. Tesaronita ãma 're ïsi'ubumroi mono norĩ nhimirosa'rata nei ō di. Zezusihi wasu'uwē hã ma tō wapari pese za'ra. Awē sidâpâsi, ma tō 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére 'rada hã da te 're sōré za'ra, Paru norĩ nhimirowasu'u hã tō sena zō te te ãma rosa'rata pese za'ra da. ¹²Taha wa, zudezu norĩ hã ahâ na ma tō saze za'ra. Deredu norĩ si'aibâ norĩ hã ma tō duré saze za'ra,

ahâ na. Deredu norĩ sipi'ō norĩ zama ma duré ahâ na saze za'ra, ïsibro pese norĩ hã. ¹³Tawamhã taha wasu'u hã ma tō waptãrã apã Tesaronita u, ãne: "Bereza ãma te duré u, dama rowahutu Paru hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na hã." Æne hã zudezu norĩ hã te te wapari za'ra wamhã, ma tō Paru norĩ zarina ai'aba'ré, Bereza u siti'ru sina. Tame ma tō duré timreme wasété na dawu ro'wa'rutu za'ra, sada dazahi za'ra da. ¹⁴Tawamhã ïsazei'wa norĩ hã awa'awi ma tō oto Paru hã satõrĩ za'ra, âporé zaihã u morĩ da. Sira norĩ si Timotiuhu me te ïsa'u aimasisi zahuré, Bereza ãma. ¹⁵Paru hãiba wapto'wa da hã ma tō duré si'mazatõrĩ za'ra, ïsazei'wa norĩ hã ïsiré 'masi'aba'ré da, Atena na 'ri nho'ōmo nhisi u te te siwi saprõni za'ra da. Taha pari, ma tō apã ai'aba'ré, Bereza u. Paruhu mreme hã te apã siwi ti'ã, Sira norĩ ma, Timotiuhu me, ïtēme nep su'u zahuré da, Atena u hã.

Paru hã Atena ãma te te ïromhurizé wasu'u

¹⁶Atena ãma, Paru hã te oto sō mapari zahuré, Sira norĩ zō Timotiuhu me. Tame romhãiba 'manharĩ hã ahâ na te 're simasa, ãma 're ïdawata za'ra mono zéb da hã. Taha wa, da'ãma pē'ézé uptabi di, Paru hã.

¹⁷Taha wa, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma ma tō awē sidâpâsi marĩ wasu'u na te te azada'ãbã, zudezu norĩ hã duré zudezu'ō norĩ, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïwata za'ra mono norĩ zama. 'Ri nhi'riti nho'ōmo na da te 're ï'ubumroi mono zéb u te te da'anhopētē mono sidâpâsi, ma tō duré marĩ wasu'u na te te da'azada'ãbã, Paru hã. ¹⁸Zezusihi wasu'uwē na ma tō dama rowasu'u. Dã'ã nheré, apã ïhãiwa'utuzém na ma tō duré dama rowasu'u. Taha wa, Epiturezuhu nhimirowahutu zarina, duré etozitu norĩ nhimirowahutu zarina dama rowahutu'wa norĩ hã ma tō duré ãma sada'ãbã za'ra, Paru hã. Tawamhã nima norĩ hã ma tō ãne sisadanharĩ za'ra ãma:

— E marĩ na te wama rowasu'u. Simiza'rese bâ. — Æne te sima ãma rowasu'u za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã.

Nima norĩ hã te duré ãne sima nharĩ za'ra:

— Átē ïhãiba'ō norĩ wasu'u na te wama rowasu'u, ïwaihu'upese hãiba amoi wasu'u na, wa te ãma 're saze za'ra mono da. — Æne te sima nharĩ za'ra.

¹⁹Tawamhã Paru hã ma tō siwi saprõ, Are'opadu na rosa'rata'wa norĩ si'rã'õtözém nhisi u. Tame ma tō tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E te za wama ïwaihu, asimirowahutuzép té hã. E marĩ, te wama ïwasu'u za'ra. ²⁰Ïwasu'u hã wa te waihu'u za'ra ō di. Duré wama ãma sahu na pé, wa te waihu'u za'ra da. — Æne te tãma nharĩ za'ra.

²¹Atena ãma 're ïsi'ubumroi u'âsi mono norĩ hã, duré darob amoi hawi ïtēme 're ïsihutu mono norĩ hã marĩ hã rowasu'u té hã te te 're wapari ze za'ra mono di. Te te sima ãma 're rowasu'u ze za'ra mono di duré. Taha wa, te ãne tãma nharĩ za'ra, Paruhu ma.

²²Taha wa, Paru hã hãiwi ma tō za, danho're te te tãma rowasu'u za'ra da, Are'opadu ãma. Æne te tãma nharĩ za'ra:

— Aibâ norí, âme Atena âma 're ai'ubumroi wa'aba mono norí hã ma'âpé iwapari pese za'ra wa'aba. 'Re ai-hâimana za'ra wa'aba mono zé hã wa tô waihu'u. Romhâiba hã ahã na te 're simasa, âma 're ï'aiwata za'ra wa'aba mono zéb da hã. ²³ 'Ri baba 're ïmorí wa, wa tô te azabu, âma 're ï'aiwata za'ra wa'aba mono zé hã. Nimame, wa tô wedeza ne hã sabu, romhâiba 'manharí ma, marí hã ïsisiwimhã da te 're ïsa'ra za'ra mono zé hã. Taha âma rob'ui'ére hã wa tô duré sabu. Âne rob'ui'ére hã: "Ïwaihu'upe hã wa te waihu'u za'ra ô nherê, âma 're ïwawata za'ra mono zé, ã hã." Waihu'u ô nherê, âma 're ï'aiwata za'ra wa'aba mono hã wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa sô'awi.

²⁴ — 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô ti'a hã 'manha, duré uburé marí hã ïwa 're ïhâimana za'ra mono da hã. Ta hã Danhib'apito uptabi, hâiwa âma, ti'ai âma zama. Taha wa, âma 're ïdawata za'ra mono zéb da, 'ri hã danhib'rata na da te 're ïmanharí za'ra mono âma hã, 're sãmra mono ô di. ²⁵ Ôhõ si ma tô dapê'ëzanizé hã te te dama 're anhomri. Taha zarina si te 're dapê'ëzani za'ra. Taha si, ma tô uburé marí hã te te dama 're anhomri, âma 're ïdahâimana za'ra mono zéb da hã. Taha wa, marí zô tiwi 're rowaptâ'â mono ô di, da te 're ïpawaptob za'ra mono zéb da hã. ²⁶ ïsãna'rata hawimhã, aibâ misire nherê, ma tô ta hawimhã atébré dapoto mono bâ, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, dapoto mono bâ ma tô dasitébré. Ma tô da'âma ropé, ropâ 're dasi'ubumroi mono da. 'Re ïdahâimana za'ra mono sidâpâsi, ma tô te te dama 're apisutu, ti'a hã, ïwa 're ïdasi'ubumroi mono zéb da hã. Niha wahum na ïwa 're ïdahâimana za'ra mono zéb da hã, ma tô duré te te dama 're apisutu. ²⁷ Âne ma tô te te dama 're ab'manharí, sô 're danhopré mono da, niha wamhã, até te te 're sôpêté za'ra mono da. Romhã na wanhiti 're hâimana mono ô di tô, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. ²⁸ Ta hã 're morí u'âsi ô 'wa'âhã, âne aré 're wahâimana za'ra mono ô di. Duré waihu'u pese ô 'wa'âhã, âne aré, 're wanomro mono ô di. Asô're za'ra wa'aba na te rosawêrê'wa norí hã âne wama rowasu'u za'ra: "Wa norí hã ïsimipodo, ï'ra." ²⁹ Taha wa, wa norí hã 'Re ïhâimana u'âsi mono 'ra wamhã, e marí na wa za wa te âma 're rosa'rata za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma hã. E êtê'ubuzi pré oru 'manharí na wa za wa te âma 're rosa'rata za'ra. E êtê'ubuzi'a prata 'manharí na, e êtê 'manharí na wa za wa te âma 're rosa'rata za'ra. Mare di. Âne, wa te âma 're rosa'rata za'ra mono ô di za. Danhipese na da te 're ïrob'manharí za'ra mono nei ô di, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. ³⁰ 'Re ïhâimana u'âsi mono hã dama waihu'u âna 're danomro mono ré, te te dahã za'ra sirõmo ô di, ta hã. Tane nherê, âhãna ropâ 're ïdasi'ubumroi mono hã te za te te 're da'awada'uri, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, ïsiniwí 're danomro mono da. ³¹ Bâdã hã ma tô sima pisutu siro, romhã ré, danho'a te te dama ïarowairébézéb da hã. Taha wa, te âne dama roti, 're dasipizari za'ra mono da. Ni'wa hã ma tô pisutu, sena na dama rowairébé'wa da hã. Dâ'â uptabi nherê, apâ te te ïhâiwa'udu, ma tô pisutu, 'Re ïhâimana u'âsi

mono hã. Apâ te te ïhâiwa'utuzéb zarina, ma tô âne hã dama waihu'u za'ra, ô hã dama rowairébé'wa na hã. — Âne ma tô Paru hã dama rowaihu'u siro.

³² Tawamhã dadâ'â nherê, apâ dahâiwa'utuzé wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô âma tato za'ra ni. Tane nherê, ïhâiba amo norí hã te âne tâma nharí za'ra:

— Nimahã bâtã na wa za duré aiwapari za'ra ni, apâ 're ïdahâiwa'utu za'ra mono zé wasu'u na. — Âne te tâma nharí za'ra.

³³ Tawamhã Paru ma tô tiwi timorí za'ra. ³⁴ Tane nherê, ni'wam norí hã ma tô Paruhu âma sasõmri za'ra. Zezusi hã ma tô saze za'ra. Aibã hã, Dizonizi'u na ïsisi hã ma tô saze, dama rowairébé'wa norí siré Atena âma, dama ïpire uptabi hã. Pi'õ hã Damarisi na ïsisi hã ma duré saze. Duré ni'wam norí hã tamemhã umro na ma tô siré saze za'ra.

Paru hã Corítu âma te te ïromhurizé wasu'u

18 Tawamhã Paru hã ma tô watobro, Atena hawi. Corítu na 'ri nho'õmo nhisi u te oto mo.

² Tawamhã, Corítu u wisi wamhã, ma tô zudezu norí siré hã sôpêté aibã hã, ïmro me. Atira na aibã nhisi hã. Põtu na danhipti'a nho'õmo nhisi âma ïwaptã'ázé hã. Roma na 'ri nho'õmo nhisi hawi ma tô ïwana aimasisi zahuré, timro me, Itaria na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Pi'õ nhisi hã Prisira na. Caradiu na danhib'apito uptabi nhisi hã ma tô zudezu norí hã satõrí za'ra, Roma na 'ri nho'õmo nhisi hawi, ïsiti si'aba'ré da. Taha wa, ma tô Corítu u aimasisi zahuré, Atira norí hã. Ta norí hã te te sabu zahuré da, ma tô ïtème timorí zahuré, Paru hã. ³ Tawamhã, tame te oto ï'rata tinhamra zahuré, ïsimiromhuri za'ra hã aiwa wa. Romhã 'manharí na 'ri'wa, ta norí hã. Taha wa, ma tô siré tihâimana za'ra a'â, siré te te romhuri za'ra da. ⁴ Tawamhã sabadu sidâpâsi, ma tô nasi dama rowahutu, zudezu norí te, rowahutuzéb âma, Zezusi hã da te 're saze za'ra mono da, zudezu norí hã, deredu norí zama.

⁵ Tawamhã tamomo ma tô Sira norí hã ïtème aimasisi zahuré, Masédoniza hawi, Timotiuhu me. ïtème simasisi wamhã, Paru hã ma tô Zezusihi wasu'uwé na si romhuri u'âsi oto. Zudezu norí ma, te Zezusi hã tâma wasu'u za'ra, ô hã Danho'reptui'wa da, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisutu na hã. ⁶ Tane nherê, ïwasu'u hã ma tô tiwi wé'õ za'ra. Timreme wasété na ma tô siwi azã, Paru hã. Taha wa, Paru hã ma tô ti'uza zapru wami, damreme wasété na âma dâ'â tô da. Te tâma nharí za'ra:

— E ïnhimirowahutuzéb zarina te za ropipa u 're anomro aba mo. Mare di. Asi'uihã na te za 're asisimini za'ra wa'aba mo. Zudezu'õ norí u si wa za oto 're ïne, ta norí ma si te 're rowasu'u za'ra mono da oto, ïwasu'uwé na hã. — Âne te tâma siwasu'u za'ra.

⁷ Tawamhã zudezu norí te, rowahutuzém hawi, ma tô oto watobro. Aibã nhorõwa u ma tô âzé, Tisizu Zusituhu nhorõwa u. Ta hã zudezu'õ, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïwata mono. Zudezu norí te, rowahutuzéb zababa, te 're sa, Tisizuhu nhorõwa hã.

⁸Tawamhã rowahutuzéb âma 're da'anhimi'rui mono 'wa hã ma tô saze Wanhib'apito hã, Crisipu na ïsisi hã. Duré, uburé ïsöröwa âma ïsiré 're ïsi'ubumroi mono norí hã ma duré saze za'ra. Corítu âma 're ïdasi'ubumroi mono zama ma tô da'ahã na saze za'ra ni, Zesusihi wasu'uwë hã da te wapari za'ra wamhã. Taha wa, ma tô â dawabzuri hã 'manharí za'ra ni.

⁹Tawamhã nimahã barana, Paru hã ma tô Wanhib'apito hã sabu, danhotö 'rowi da te 're ïrosawërë za'ra mono ne. Te tãma tinha, âne:

— Aipahi tã. Dama 're rowasu'u u'âsi mono. Sazãri tã.

¹⁰Wa hã wa ai'rata 're ïnhamra. Âmemhã, ïnhib'a'uwë hã ahã di. Taha wa, ni'wa hã rowasédé te te ai'ãma 'manharí waihu'u õ di za. — Âne te tãma tinha.

¹¹Taha wa, te Paru hã tame 're sãmra, te te dama 're rowahutu mono da, 'Re ïhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u na hã. Tame 're sãmra mono ré, ma tô âma tiwahu, misi wahum na duré ïhãiba amoi wãiwab u.

¹²Tawamhã Darizu hã ma tô si'apito, Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma. Romanu norí ma, roti'wa zadawa para, ma tô si'apito, tame te te dama 're roti mono da. Tawamhã zudezu norí hã ma tô Paruhu zada si'rã'õtõ. Taha wa, ma tô siwi ti'â, dama rowairébé'wai u. ¹³Tawamhã zudezu norí hã ma tô Paru hã tãma wasu'u za'ra, Darizuhu ma. Âne te tãma rowasu'u za'ra:

— ã hã aibã hã te sima wë, rosa'rata na te te dama âma azaprí mono da, 'Re ïhãimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zém na hã. Wanhimiroti 'rata zarina 'Re ïhãimana u'âsi mono âma 're wawata tã za'ra mono da, te za da'ãma azaprí, aibã hã. — Âne te tãma rowasu'u za'ra.

¹⁴Tawamhã Paru hã te aré timreme hã waze, tãma siwasu'u za'ra da. Tane nherë, mreme õ ré, ma tô danhib'apito Darizu hã âma sõzã, zudezu norí ma, te te rowasu'u da. Âne te tãma nharí za'ra:

— Zudezu norí, marí ïpire hã te te 'manharí wasété 'wa'ãhã, wa aré asadaihu'u za'ra wa'wa. ¹⁵Tane nherë, ânei õ di. Taré ïmreme zõ te pibu da, ma tô we ïtëme asiwi ïsaprõni 'wa. Asimirowasu'u za'ra wa'aba zarina, duré danhisi na, duré asimiroti za'ra wa'aba zarina ïmreme zõ te ïpibu da si, ma tô we ïtëme asiwi ïsaprõni 'wa. Taha wa, te âma rowairébé õ di za. A norí wa'wa hã asi'uihã na te za âma ïrowairébé za'ra wa'wa. — Âne ma tô tãma waihu'u za'ra.

¹⁶Tawamhã da'wapéi'wa norí ma, ma tô 'ru za'ra, rob u te te sate mono da, zudezu norí hã. ¹⁷Tawamhã ma tô aibã hã siwi ti'â, rowahutuzéb âma 're ïda'anhimi'rui mono 'wa hã, Sotëni na aibã nhisi hã. Tawamhã ma tô siwi azã, dama rowairébézé nho're âma. Te te siwi azãri nherë, te te âma rosa'rata õ di, apito Darizu hã.

Paru hã Âtizotiza u apã ïmorizé wasu'u

¹⁸Tawamhã Paru hã bãtã ahã na ma tô nhamra, Corítu na 'ri nho'õmo nhisi âma. Tawamhã ma tô oto ïsazei'wa norí ma siwasu'u za'ra, morí da oto, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Prisira norí hã ma tô ïme tineb zahuré, Atiraha me, Sëtireza na 'ri nho'õmo nhisi u. Sëtireza âma sãmra ré, ma tame 'rã pari ni Paru hã,

marí na 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, te te ïropisutuzém na, te te sina tãma uwaimrami wa, te te âma ïuwaimrami na ïwaihu'uzéb da. Ta hawi rowa'u'u na uba'renem na ma tô dame ai'aba'rë, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. ¹⁹Tamomo si'aba'rëi wamhã, ma tô aihutu, Épëzu na 'ri nho'õmo nhisi u. Prisira norí hã te za oto ïsa'u aimasisi zahuré tame, Atiraha me.

Tawamhã tame sãmra ré, ma tô Paru hã äzë, zudezu norí te, rowahutuzéb u. Tame ma tô zudezu norí me marí wasu'u na sima âma rowasu'u za'ra. ²⁰Tawamhã ma tô siwi âma ropti, a'ã hãimana da, ïratab za'ra.

Tane nherë, te te sina saze za'ra õ di, Paru hã. ²¹Taha wa, ma tô tãma nharí za'ra asa, âne:

— 'Re ïhãimana u'âsi mono te te ïma waihu'u wapsi, wa za we atëme ïmorí 'wa apã. — Âne te tãma nharí za'ra.

Tawamhã rowa'u'u na uba'renem na ma tô mo, Épëzu hawi. ²²Sézareza u, ma tô oto wi. Ta hawi, te duré mo, Zeruzarë u awa'awi. Tame, ma tô si'aba'rë na sawi za'ra, ïsazei'wa norí hã. Tawamhã ta hawi, ma tô duré mo, Âtizotiza na 'ri nho'õmo nhisi u, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi 're, 'ri nho'õmo u. Tame te a'ã nhamra oto.

²³Tawamhã Âtizotiza âma sãmra parimhã, ma tô duré mo Paru hã, Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, duré Prizi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba zama. Daza'rui wa'wai baba 're morí ré, ma tô Zesusihi zazei'wa norí hã te te 're apawapto, hãimana nhiptete na si 're nomro mono da.

Aporu hã Épëzu âma duré Corítu âma te te ïromhurizé wasu'u

²⁴Tawamhã aibã hã, zudezu norí siré hã ma tô wi, Épëzu u, Aporu na ïsisi hã. Aresãdiriza na 'ri nho'õmo nhisi âma ïpodo, ta hã. Mreme wabzuri waihu'u pese di. Duré 'Re ïhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na ïbaihã na da te âma 're ïrob'ui'éré za'ra mono hã tãma waihu'u pese di. ²⁵Wanhib'apito 're ïmorí wë zém na ma tô da te tãma 're romnhoré za'ra. Taha wa, mreme nhiptete na ma tô ïuwaibaba si te te dama 're rowahutu, Zesusihi wasu'u na hã. Tane nherë, uburé Zesusihi wasu'u hã zahadu te te waihu'u õ di. Dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, Zuwã, â dawabzuri te te dama 're ïwasu'u mono si ma tô waihu'u, Aporu hã. ²⁶Tawamhã pahí âna ma tô dama rowahutu na sãna'rata, zudezu norí te, rowahutuzéb âma. Tawamhã Prisira norí hã Atiraha me ïsimirowasu'u hã te te wapari zahuré wamhã, tinhoröwa u ma tô saprõni zahuré, Zesusihi wasu'uwë hã te te tãma waihu'u pese zahuré da, 're ïdanomro mono zép tém na 'Re ïhãimana u'âsi mono te te ïpisutu na. ²⁷Tawamhã Aporu hã ma tô sima rowë, Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morí da. Taha wa, Épëzu âma ïsazei'wa norí hã ma tô âma ana, Aporuhu âma. Rob'ui'éré hã ma tô tãma sãmri za'ra, Ataza u te te siré âri da. ïsazei'wa norí hã te te siwi âri wë da, ma tô âma wada'uri za'ra. Tawamhã Aporu hã Ataza u wisi wamhã, ma tô ïsazei'wa norí hã pawapto pese za'ra,

'Re ïhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb zarina te te 're ïsaze za'ra mono norí hã. ²⁸ Tawamhã mreme nhiptete na te nasi zudezu norí ma tãma ãma wa'rãmi za'ra. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina, ma tã nasi tãma rowasu'u za'ra danho'a, Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisutu na sena na da te 're waihu'u za'ra mono da. Zudezu norí hã te te ãma wa'rãmi za'ra neza, Zezusihi zazei'õ'wa norí hã. Tane nherë, Aporu hã ma tã aiwétési ãma ai'uté za'ra, zudezu norí ãma, tin-himirowasu'u na.

Paru hã, Épézu ãma romhuri na te te ïsãna'ratazé wasu'u

19 Aporu hã Corítu na 'ri nho'õmo nhisi ãma sãmra ré, ma tã Paru hã ro'razã, Épézu u sa'a nhisi baba. Tame ma tã Zezusihi zazei'wa norí hã sãpëtë za'ra.

² Taha wa, ma tã sadanharí za'ra:

— E saze za'ra wa'aba wamhã, ma tã 'Re ïhâimana u'âsi mono hã Tipë'ëzani hã aima sãmri za'ra wa'wa. — ãne ma tã sadanharí za'ra.

Tawamhã asa te tãma siwasu'u za'ra:

— Mare di, zahadu wa te wapari za'ra õ di, ïpë'ëzani 're ïhâimana mono zé wasu'u hã.

³ Taha wa, ma tã duré sadanharí za'ra, Paru hã:

— E 'wa simirowahutu zarina ma tã ã dawabzuri hã ïmanharí za'ra wa'wa bété.

Tawamhã asa te duré tãma nharí za'ra:

— Zuwãhã nhimirowahutu zarina wa tã 'manharí za'ra ni.

⁴ Tawamhã ma tã duré Paru hã tãma nharí za'ra:

— Zuwã hã dawasété wi 're ïdasipizari za'ra mono norí ma si, ma tã ã dawabzuri hã te te dama 're ab'manharí. Izarazéhé nhihudu norí ma, ma tã te te 're roti, ïsa'u datëme ïwi hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, Danho'reptui'wa na, tã Zezusi hã. — ãne ma tã tãma waihu'u za'ra.

⁵ Tawamhã Paruhu nhimirowasu'u hã te te wapari za'ra wamhã, tã sena Wanhib'apito Zezusihi zazei uptabi 'wa na ïsiwasu'u za'ra zéb zarina, ma tã ã dawabzuri hã 'manharí za'ra, ta norí hã. ⁶ Taha wa, Paru hã ma tã tinhib'rata na 'rã upi za'ra. Te te 'rã upi za'ra wamhã, ma tã 'Re ïhâimana u'âsi mono hã Tipë'ëzani hã tãma sãmri za'ra. Taha wa, te oto damreme tãma ïwaihu'u za'ra õ na dama rowasu'u za'ra, hãiba mono bã. Timreme nai õ nherë, 'Re ïhâimana u'âsi mono, Tipë'ëzani na te te tãma ïwaihu'u za'ra zéb zarina, te oto mreme zu. 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te duré dama rowasu'u za'ra. ⁷ Ta norí hã, ãté 12 na ïhãiba za'ra hã.

⁸ Tawamhã Paru hã te nasi ãza, zudezu norí te, rowahutuzéb u, te te dama rowahutu da. A'amo si'ubdatõ, ma tã ãma ai'utõ, tame te te dama 're rowahutu mono ré hã. Da te tãma 're nharí za'ra mono nherë, pahí ãna ma tã te te dama 're rowasu'u, da te 're saze za'ra mono da. 'Re ïhâimana u'âsi mono, za da'ãma 're ïsib'a'uwë mono zém na da te 're saze za'ra mono da, ma tã te te dama 're roti. Taha wa, ni'wam norí hã ma

tã saze za'ra. ⁹ Tane nherë, ni'wam norí hã te te saze za'ra õ di, pë'ë tete za'ra wa. Wanhib'apito 're ïmorízéb zarina 're ïdanomro mono zép té wasu'u hã ma tã tiwi wë'õ za'ra, danho'a, mreme wasété na. Taha wa, Paru hã ma tã tiwi timorí za'ra, rowahutuzém hawi. Zezusihi zazei'wa norí hã ma tã te te simro, Tiranuhu na aibã nhisi te, romnhorézéb u. Awë sidãpãsi, ma tã tame te te tãma 're rowahutu za'ra oto. ¹⁰ Tame te te dama 're rowahutu mono ré hã, maparane ma tã ãma tiwahu. Taha wa, aihíni Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ïsi'ubumroi mono hã, ma tã Wanhib'apito nhimiroti hã wapari za'ra, zudezu norí hã, duré zudezu'õ norí za'ma.

Sewaha 'ra norí wasu'u

¹¹ 'Re ïhâimana u'âsi mono, ma tã Paru hã pawapto, marí dama ïmanharí waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharí mono da, ïwë hã. ¹² Romhurizéb da, ï'uzã wë nhisiwi, te te sima 're ïmazai mono hã ma tã da te 're waibu, ïhãzé ré norí ma, te te 're 'wasari mono da. ïsu'u u'õzéb zama ma tã duré da te 're waibu, ïhãzé ré norí hã te te 're upi za'ra mono da. Te te 're upi za'ra mono wamhã, ma tã 're séptã'ã za'ra. Wa'uburé norí hã ma tã duré dahawi 're wairébë. ¹³ Tawamhã ni'wam norí hã zudezu norí hã wa'uburé te te dama 're sãmra za'ra mono da, 're ïnomro mono norí hã ma tã si'ãma rosa'rata za'ra, Wanhib'apito Zezusihi zadawa para, wa'uburé te te dama 're sãmra za'ra mono da oto, Paruhu ne. Ta norí hã Zezusihi zazei'õ'wa nherë, Zezusihi zadawa para newa, te oto tãma rob'ru za'ra, wa'uburé ma, ãne:

— Zezusi hã Paru te te dama ïwasu'u hã taha zadawa para, wa aima rob'ru za'ra wa'aba ni, dahawi aiwairébë aba da. — ãne te nasi tãma rob'ru za'ra.

¹⁴ Aibã norí hã 7 na ïhãiba hã ma tã ãne hã 'manharí za'ra. Séwa na ïmama nhisi za'ra hã. Sasedoti ïpire aré, ïmama hã. ¹⁵ Tawamhã, nimahã bãtã na Sewaha 'ra norí hã te te tãma rob'ru za'ra wamhã, wa'uburé te asa tãma nharí za'ra, ãne:

— Zezusi hã wa tã waihu'u. Paruhu zama wa tã duré waihu'u. E 'wam norí hã bété, a norí wa'wa hã. Te aiwaihu'u za'ra wa'aba õ di. — ãne te asa tãma nharí za'ra, Sewaha 'ra norí ma.

¹⁶ Tawamhã, wa'uburé ré 're ïmorí hã zahadu wa'uburé te te rëme õ wa, sa'ëtë, ma tã sã sime za'ra, Sewaha 'ra norí zõ. ï'uzã hã ma tã tiwi hãiwazu za'ra. Ma tã duré te te hãiba hãpré za'ra. Taha wa, Sewaha 'ra norí hã ai'urëwi ma tã sisa're, wa'uburé ré 're ïmorí wi hã. ¹⁷ Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tã tapahi za'ra ni, Zezusihi zadawa para newa, marí hã duré da te 're 'manharí za'ra mono tã da. Aihíni, ma tã ïwasu'u hã wapari za'ra ni, Épézu ãma 're ïsi'ubumroi mono norí hã, zudezu norí hã, duré zudezu'õ norí hã. Tawamhã da te sazei uptabi za'ra õ nherë, ma tã aihíni ãma tawata za'ra ni, Wanhib'apito Zezusihi ãma. ¹⁸ Ni'wam norí hã te te 're saze za'ra mono õ ré, abzé te te 're ïmanharí za'ra mono zém na ma tã siwasu'u za'ra danho'a, tiwasédé te te 're ïman-

harí za'ra mono zém hawi ísipizari za'ra na há. ¹⁹ Duré ahâ na abzé 'manharí'wa norí há ma tô íbaihá mono bâ siwi sa'wa simisutu, abzé 'manharí na rob'ui'ére ré há. Tawamhá ma tô áma ro'o za'ra, danho'a. Wa'ábâ za'ëtê nherê, ma tô áma ro'o za'ra. 50 miu na êtê'ubuzi'a prata zapotore na íwa'â há, simisutu há. ²⁰ Wanhíb'apito mreme há dama pire di oto. Daro mono bâ ma tô da te áma ropé. Taha wa, da'ahâ na ma tô da te 're wapari za'ra oto.

Épézu áma ro'wa'rutuzé wasu'u

²¹ Tawamhá áne na romháimana pari, ma tô Paru há 'râwi sima waihu'u, Zeruzarê u morí da, Masédoniza wa'wai baba, duré Ataza wa'wai baba. Taha wa, te sima tinha, áne: "Zeruzarê u ímorí parip si, Roma na 'ri nho'ômo nhisi u ímorí da, wa duré ísima wê, te dazabu da." Áne ma tô sima waihu'u.

²² Tawamhá tipawapto'wa norí há ma tô satôrí zahuré, Timotiu norí há, Erasituhu me, íwana neb zahuré da, Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Neb zahuré za'u há Paru há te a'â nhamra, Azi'a áma.

²³ Tame sâmra ré, Wanhíb'apito 're ímorízéb zarina 're ídanomro mono zép té wasu'u há da te wapari za'ra wa, ma tô ro'wa'rudu há dawi watobro, Épézu áma há.

²⁴ Aibâ há Demetirizu na ísisi há êtê'ubuzi'a prata na rob'manharí'wa há ma tô ro'wa'rutu na sâna'rata. Rob'manharí ísyryre te te 're ab'manharí, Demetirizu há. Di'ána na romháiba nhisi 're ísimasa mono zém ne há 'ri ísyryre te te 're ab'manharí, êtê'ubuzi'a prata na. Tâma íromhuri'wa norí há pawa'ábâ za'ëtê di, rob'manharí ísyryre wa'ábâ zarina. ²⁵ Tawamhá Demetirizu há ma tô tâma íromhuri'wa norí zô tihâra za'ra. Siré ímanharí'wa norí zô zama te duré sô tihâra za'ra. Ítême sihutu wamhá, te tâma nharí za'ra, áne:

— A norí wa'wa há te za íwapari pese za'ra wa'wa. Wanhimiromhuri wa'ábâ na wa tô aré wanhibro pese za'ra ni. ²⁶ Áhána, asi'uihá na ma tô Paruhu nhimiroti há íwapari za'ra wa'wa. Ísimiromhuri há ma tô duré ímadâ'â za'ra wa'wa, áme Épézu áma há duré uburé Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi 'remhá. Ta há ma tô te te dama 're anharí, 're íwahâimana za'ra mono zém hawi, 're dasipizari za'ra mono da. Da'ahâ na ma tô saze za'ra ni, ísimirowahutu na há. Marí há danhib'rata na da te 're ímanharí za'ra mono há tô sena íwaihu'u pese ô di, u, áma 're ídawata za'ra mono da há. Áne te te dama 're rowahutu, ta há. ²⁷ Taha wa, romnhimimnhasi di, wanhimiromhuri za'ra há da te dasiwi wê'ô za'ra ô'umnhasite. Tawamhá e wanhimiromhuri si te za dasiwi wê'ô za'ra ni. Mare di. Di'ána íwaihu'u pese te, 'ri wamri há te za duré dasiwi wê'ô za'ra ni. Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi áma uburé 're ídasi'ubumroi mono há, áma 're ídawata za'ra mono zé há te za da te dasima 're wasu'u wasété za'ra, daro mono bâ áma 're ídawata za'ra mono zé há, tô ô há Di'ána na íwaihu'u pese wamri há. Ta há dama tarére wa, te za tô da te dasiwi 're wê'ô pese. — Áne te tâma nharí za'ra, Demetirizu há.

²⁸ Áne há ímreme te te wapari za'ra wamhá, ma tô ab'ru za'ra ni. Ma tô 're hási, hârâ 'ráihâ na:

— Di'ána há, ta há íwaihu'upe. Danhipai u, dama siptete uptabi di. Áme, Épézu áma 're íwasi'ubumroi mono há áma 're íwawata za'ra mono há, wê uptabi di. — Áne ma tô 're hási.

²⁹ Tawamhá 'ri nho'ômo áma ma tô dazahi há te te ropé, 'ri wa'ôto mono bâ. Uburé ro'wa'rutu di oto. 'Ri nho'ômo áma 're ísi'ubumroi mono norí há te nasi ti-hârâ na ai'rahâri za'ra. Tawamhá Paru norí siré 're íneb zahuré há ma tô dasiwi pamrami ni, Da'izu norí há, Ari-tacuhu me. Masédoniza áma 're ísimasisi zahuré mono aré, ta norí há. Tawamhá dasi'aba'ré na ma tô ípano na dasiwi sari zahuré ni, dasi'râ'ôtözéb u, da'ahâ uptabi na. ³⁰ Paru há datême morí neza, te te dama nharí da. Tane nherê, Zezusihi zazei'wa norí há ma tô siwi wairí, morí tô da. ³¹ Duré ísiwadi norí há tame danhib'apito norí há ma tô duré ítême da'mazatôrí za'ra, te te tiwi rosawi za'ra da, dasi'râ'ôtözéb u morí tô da, dazahi wa.

³² Marí u newa, sisatôrí wa, ma tô tamomo ubumro ni. Tawamhá dasi'râ'ôtözéb áma ma tô 're dahâsi, damreme aimawi na. Damreme aiwab ô di. Siwa'ru te nasi áma ai'rahâri za'ra ni, dahârâ na.

³³ Tawamhá zudezu norí há ma tô aibâ ma rob'ru za'ra, Aresâdiri na ísisi ma, danho're sab da. Ma tô siwi wada'u aré Aresâdiri há, timreme na te te dawi robzâri da. Taha wa, ma tô tinhib'rada há háiwi dama wê, ari'iwí dasi'ubumro da, te te dama rowasu'u da. ³⁴ Tane nherê, zudezu na 're íhâimana mono na da te waihu'u za'ra wamhá, ma tô sa'ëtê tihârâ 'ráihâ na 'mahârâ za'ra. Áne te ôhõ si 'mahârâ za'ra:

— Di'ána, ta há íwaihu'upe. Danhipai u, siptete uptabi di, áma 're íwawata za'ra mono há, áme Épézu áma há. — Áne te nasi sa'ëtê 'mahârâ za'ra ni. Dahârâ há da te sahâri su'u za'ra ô di. Maparane bâta pibuzé há ma tô da'áma ai'utõ, da te nasi 'mahârâ za'ra ré.

³⁵ Tawamhá 'ri nho'ômo áma danhib'apito paza-pari'wa há ma tô dazadawa uwati, ari'iwí dasi'ubumro da. Tawamhá dawarôtâ'â wapsi, te oto dama roti, áne:

— Épézu áma 're ai'ubumroi wa'aba mono norí, íwapari pese za'ra wa'aba. Wa norí há áme Épézu áma 're íwasi'ubumroi mono há Di'ána há íwaihu'upe 're ísa mono zé há wa wa te 're 'madâ'â pese za'ra, 'ri há. Di'ánahâ háiba ne êtê 'manharí há háiwa hawi watême we íwaptâ há taha zama, wa wa te 're 'madâ'â za'ra, áme. ³⁶ Tawamhá áne há ni'wa te te wawi sawi waihu'u za'ra ô di za. Taha wa, te za aiwaimri aihâimana za'ra wa'wa, marí na wa te rosa'rata pese za'ra ána, wa te 'manharí za'ra tô da. ³⁷ Aibâ norí há we asiwi ípamrami 'wa há, Di'ána ísabzém hawi, marí na sipsaihuri zahuré ô di. Pi'ô há áma 're íwawata za'ra mono há te te wasu'u wasété zahuré ô di duré. ³⁸ Áne wamhá, Demetirizu há, duré tâma íromhuri'wa norí zama marí íwasété na te te tâma nharí za'ra da, áwa wei wama siwasu'u za'ra ô di za. Dama rowairébé'wa norí u si te za wasu'u za'ra. Tamep si dawasété na dama ínharízé há.

³⁹ Wazadawa pibu za'ra wa'aba da, wazô aihârâ ze za'ra wa'aba wamhá, wa za áme wasi'râ'ôtõ waré ni, rowé na

're ĩwahâimana za'ra mono zéb zarina, wawaimri na. ⁴⁰ Ā bātâ na wasi'rá'õtō waré õ wa, romnhimimnhasi di, wanhib'apito nhimiroti, wa te ĩmadâ'â za'ra õ zarina, wazada sahi õ'umnhasite. Marĩ hã hâimana õ nherẽ, ma ro'wa'rudu hã watobro. Wasi'rá'õtözém na ni'wa te te wazadanharĩ za'ra wamhã, e niha wa za asa tãma rowasu'u za'ra ni. Asa wa te tãma rowasu'u waihu'u za'ra õ di za. — Āne te dama roti, danhib'apito paza-pari'wa hã.

⁴¹ Āne na te te dama roti parimhã, ma tō dama rob'ru, dawairébé da oto.

20 Tawamhã damreme 'wa'rudu hã ma tō sahâri za'ra ni. Rowẽ di oto. Rob u'âsi nomro wamhã, Paru hã ma tō Zezusihi zazei'wa norĩ zō tihârâ za'ra. Taha wa, ma tō tãma roti za'ra, siptete sina 're hâimana za'ra mono da. Tawamhã, ma tō oto tãma siwasu'u za'ra, za oto ĩmorĩ na hã. Taha pari, te oto mo, Masédoniza u.

Paru hã Zeruzarẽ u apã ĩmorĩzé wasu'u, Masédoniza wa'wai baba

² Tawamhã Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, ma tō ro'razâ, Paru hã. Daza'rui mono bâ 're morĩ ré, ma tō ĩsazei'wa norĩ hã pawaptob za'ra ĩsimiroti na, siptete sina 're hâimana za'ra mono da. Taha parip si, ma tō mo, Deresiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. ³ Tame sãmra ré, ma tō a'amo si'ubdatõ ãma ai'utõ. Tawamhã ma tō sima rosa'rata, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da. Tane nherẽ, rowa'u'u na uba'renem na sébré õ ré, ma tō wapa, zudezu norĩ te te sima ĩhãiba za'ré zé wasu'u hã. Taha wa, ma tō sima ãma saprĩ, ti'ai babap si apã morĩ da oto, Masédoniza wa'wai baba. ⁴ Morĩ wamhã, aibã norĩ hã ma tō ĩsiré ai'aba'ré. Ta norĩ nhisi za'ra hã, ãne: Sopaturu hã Pirõhõ 'ra hã, Bereza ãma 're ĩsãmra mono, duré Aritacu norĩ, Seduduhu me, Tesaronita ãma 're ĩsimasisi zahuré mono hã, duré Da'izu, Derebi ãma 're ĩsãmra mono hã, duré Titicu hã Toropimuhu me, Azi'a ãma 're ĩsimasisi zahuré mono hã, duré Timotiu hã. ⁵ Ta norĩ hã ma tō wawana ai'aba'ré, Torowadi na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame ma tō wazō mapari za'ra. ⁶ Tawamhã ĩ'u'ětẽ duptoio'õ na dasa da te huri parip si, Piriipu na 'ri nho'õmo nhisi hawi wa tō wanem ni, Torowadi u rowa'u'u na uba'renem na. Bãdã 5 na ma tō wa'ãma ai'utõ, tamomo wasi'aba'réri ré. Tame, wa tō wasi'ãma aihutu ni apã, aibã norĩ hã wawana ĩsi'aba'ré norĩ ãma. Romhuri misi, ma tō wa'ãma ai'utõrĩ za'ra, tame wasi'ubumroi ré.

Paru hã Torowadi ãma te te ĩromhurizé wasu'u

⁷ Tawamhã sabadu barana wa tō wasi'rá'õtõ ni, tame ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩsi'ubumroi mono norĩ me, ĩ'u'ětẽ wapu hã wa te huri da. Tawamhã Paru hã sisa'u ma tō wama roti za'ra, awẽ za oto morĩ na dã'âsina. Simiroti za'ětẽ na te mara wa'wam nherẽ, zahadu wama roti za'ra. ⁸ Tamemhã rob'uiwëzé hã ahã di, hãimo ĩwasi'ubumrozéb ãma hã, si'ubdatõ 'ri 're si'uzusi ãma

hã. ⁹ Tawamhã 'ritéi'wa hã, Eticu na ĩsisi hã ma tō 'ri zadazâri ãma nhamra, Paru hã te te wama roti za'ra ré. Simiroti za'ětẽ wamhã, aptâ'â di, 'ritéi'wai ma hã. Aptâ'â uptabi wa, ma tō nhono. Sõtõ pese ré, ma tō waptãrã ti'ai u, hãimo 'ri zadazâri hawi. Tawamhã dã'â sirõmo, ma tō siwi ti'ã. ¹⁰ Taha wa, Paru hã ma tō ĩtẽme si'ra. Te te ĩtẽme si'rai wamhã, ma tō tãma aiwë'ẽ.

Tawamhã ma tō ĩré pahato, te te sa'ra da. Tawamhã ãne ma tō dama tinha:

— Aipë'ewara za'ra wa'aba tō. Hãiba ré, te nomro. — Āne te dama tinha.

¹¹ Taha pari, ma tō apã sai'u. ĩ'u'ětẽ wapu hã ma tō te te wë'ẽ oto. Taha pari, ma tō te te tãma sãmri, ĩsiré ĩsi'ubumro norĩ ma. Tawamhã te ĩme tisa za'ra. Taha pari, te duré tãma roti za'ra. Te te tãma roti za'ra ré, ma tō tiwi tirowa'a. Rowa'a wamhã, ma tō oto tiwi timorĩ za'ra. ¹² Tawamhã 'ritéi'wa hã hãiba ré ma tō siwi saprõ, ĩsõrõwa u. Ta hã ma tō tãma rowẽ wazere za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma hã.

Paru hã Torowadi hawi Miretu u ĩmorĩzé wasu'u

¹³ Tawamhã wa norĩ hã wa tō asisi ni, rowa'u'u na uba'renem na. Taha na wa tō ai'aba'réri ni, Asõsi na 'ri nho'õmo nhisi u, Paruhu zō tame wanhipari za'ra da. Paru hã ma tō sima pisutu aré, ti'ai baba ãma morĩ da. Taha wa, tamomo te za wa'ãma tiwisi za'ra.

¹⁴ Tawamhã Asõsi u wisi wi, ma tō watẽme tizébré za'ra, rowa'u'u na uba'renem na. ¹⁵ Tawamhã taha na wa oto ai'aba'réri ni, Mitireni na 'ri nho'õmo nhisi u. Awëpsi, ma tō duré uba'rene hã waré wara, Ti'osi na rob'ré za'iti nhisi wa'wai baba. Tawamhã awẽ amo na ma tō wi, Samo na rob'ré za'iti nhisi u hã. Tawamhã awẽm na si wa tō oto aihutu ni, Miretu na 'ri nho'õmo nhisi u hã, uba're nhimizahãrizéb u. ¹⁶ Paru hã ma tō aré sima rosa'rata, Épézu u hã sipa tõ da, Zeruzarẽ u wisi su'u da. Taha wa, Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma sãmra zeĩ õ di oto. Pëtecoti na bātã wana, Zeruzarẽ u ĩwisi su'u da si, ma tō sima wë, Paru hã.

Paru hã Épézu ãma da'madã'ã'wa norĩ ma, te te ĩrotizé wasu'u

¹⁷ Tawamhã Paru hã Miretu ãma sãmra ré, ma tō da'mazatõ, Épézu u, ĩsazei'wai 'madã'ã'wa norĩ zõ ĩtẽme si'aba'réri da. ¹⁸ ĩtẽme sihutu wamhã oto, ma tō ãne tãma rowasu'u za'ra, Paru hã:

— A norĩ wa'wa hã ma tō ĩnhimiromhuri na ĩwaihu'u za'ra wa'wa, asiré 're ĩhãimana za'ra wa'aba mono ré hã. Azi'a u ãma ĩwisi na'rata zém hawim haré, duré aihawi wa'aba za ĩmorizéb u hã ma tō ãne na hã ĩãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. ¹⁹ ĩsina 're ĩwata mono ãna, wa tō Wanhib'apito ma si te 're romhuri u'âsi. Zudezu norĩ hã nasi ĩzada siwada'uri za'ra wa, ĩma ropire uptabi di. Taha wa, ĩwawa sina, wa tō te tãma 're romhuri, Wanhib'apito ma. Tane nherẽ, ĩwasu'uwẽ hã te aiwi wasu'u zazâri za'ra wa'aba õ di. Āne na ma tō ĩãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Danho'a wa tō te aima ãma 're rowasu'u za'ra wa'wa, 'ri baba zama. Zudezu norĩ ma, duré

zudezu'õ norí ma zama, wa tô te tãma 're roti pese za'ra, tiwasété wi 're sipizari za'ra mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono niwí 're nomro mono da, Wanhib'apito Zezusi hã te te 're saze za'ra mono da. ²² Æhãna Zeruzarë u wa za mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono pë'ëzani te te ìma ìwaihu'uzéb zarina. Tame za marí hã ìzõ ìwatobro hã te waihu'u õ nherë, wa za mo. Tane nherë, wa za mo tô. ²³ 'Ri nho'õmo mono bâ 're ìmorí ré, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono pë'ëzani hã te te ìma 're awaihu'u, ãne: Tame, te za dazazéb 're ìnherë ni. Ropire hã wa za tô te 're sépata. ²⁴ Tane nherë, ìhãiba ré 're ìmorí da hã, ìhãiba hã te ìsima sawi õ di. Wanhib'apito Zezusi hã ma tô ìnhimiromhuri hã ìma tisõ, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé wasu'u na te dama 're sadawa wasu'u mono da. ìnhimiromhuri hã te tãma ãma uwaimrami da, wa ìsima wë, taha si.

²⁵ — Airo mono bâ, te 're aiwaimrami aba mono ré hã, wa tô te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwë mono zé wasu'u na hã. Tawamhã niwamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te aiwi wasu'u zazãri aba õ di. Mare di. Æhãna, wa hã Paru, wa ìsina waihu'u, za ìzabu na sahu za'ra wa'aba õ na dã'ãsina. E tawamhã ìnhimiromhuri na te ai'ãma upa za'ra wa'aba bâ, te za asõ'reptuzé hã asiwi ìmanhimini wa'wa. Mare di. Asi'uihã na te za asisimini za'ra wa'wa 'rãwi. Æne na hã tô sena wa tô waihu'u. ²⁸ Taha wa, te za 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, 're anomro wë wa'aba mono da. Duré ìsazei'wa norí hã te za 're ìmadã'ã pese za'ra wa'aba mo, siré 're ìsi'rã'õtõ mono norí hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono pë'ëzani hã ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, ìsazei'wa norí hã tãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono da. Ti'ra wapru na ma tô ìsazei'wa norí hã wa'ã, tite da. Taha wa, pone'ërebã 'madã'ã'wa norí ne, te za 're ìda'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwë norí hã. ²⁹ Aihawi ìmorí za'ra wa'aba wamhã, ni'wam norí hã te za we asõ ai'aba'rëi wa'wa. Abaze zahi, pone'ërebã da, 're ìsahi za'ra mono ne, te za asada tizahi za'ra wa'wa. Tinhimirowahutu wasété na te za asada tihãimana za'ra wa'wa. Ai'ãma pë'ëzé za'ra wa'aba õ di za. Æne wa tô ai'ãma waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. ³⁰ Duré ni'wam norí hã asiré wa'aba nherë, te za aima sadawa hapese za'ra wa'wa, ìsiniwí 're anomro aba mono da, ìsazei'wa norí hã uburé ìsiniwí 're nomro mono da. ³¹ Taha wa, te za asimiza'rese sina 're aihãimana za'ra wa'aba mo, ta norí wi. Te aima 're roti za'ra wa'aba mono ré hã, ma tô si'ubdatõ ì'ãma tiwahu. Rowa'a na wa tô aihãiba mono bâ te aima 're roti za'ra wa'wa, barana zama, ìwawa sina. Roti hã niwa te aiwi sazãri za'ra wa'aba õ di. Taha wa, ma'ãpé ìnhimiromhurizém na 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono za.

³² — Æhãna hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, wa za oto airëme za'ra wa'wa, taha si te te 're ai'madã'ã za'ra wa'aba mono da oto. ìsimizawi pese zé wasu'u na te za 're asõpré u'âsi aba mo. Ta hã te za te te 're aipawap-tob u'âsi za'ra wa'wa, ìsaze za'ra wa'aba zém na aiprédup sina 're aihãimana za'ra wa'aba mono da.

Uburé marí ìwë hã tinhib'a'uwë norí ma, te te 're ì'an-homri mono hã te za duré aima sòmri za'ra wa'wa, ate za'ra wa'aba da oto. ³³ Wa hã danhibrob zõ, te 're rob'ruiwapari mono õ di, rob'uiprazém na duré da'uza na. ³⁴ Duré ìhãimanazéb da, wa tô ìnhib'rata na te 're romhuri, ìsiré norí hãimanazéb da zama. Æne na ma tô a norí wa'wa hã asiwi ìwaihu'u za'ra wa'wa. ³⁵ ìnhimiromhuri pese na wa tô aima ãma asanho za'ra wa'wa, sib'uwere na 're ìhãimana za'ra mono norí hã wanhimiromhuri na wa te ãma 're pawaptob za'ra mono da. Wanhib'apito Zezusihi mre me na te za 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo. Æne ma tô wama waihu'u za'ra: "Ni'wa hã marí na te te dawari wamhã, da te tãma sòmri wamhã, tãma rowë di. Tane nherë, te te 're ìda'azari mono ma hã ìsipai u tãma rowë uptabi di." Æne Wanhib'apito Zezusihi mre me hã. — Æne ma tô Paru hã da'madã'ã'wa norí ma waihu'u za'ra.

³⁶ Tawamhã Paru hã mre me parimhã, ma tô da'madã'ã'wa norí me hi'rãtitõ asimro, 'Re ìhãimana u'âsi mono ma, mre me zusi da. ³⁷ Mre me zusi pari, wawa sina ma tô Paru hã nasi tinho'utu awaihu, te te sawi za'ra da, ãma pë'ëzé za'ra wa. Ma tô duré nasi tob'rata hãra za'ra. ³⁸ Za niwamhã te te ìhãiba pibui za'ra õ na tãma siwasu'u za'ra wa, ãma pë'ëzé uptabi za'ra di. Tawamhã ma tô ìme ai'aba'rë, rowa'u'u na uba'reneb u.

Paru hã Zeruzarë u ìmorízé wasu'u 'rãsudu

21 Tame wa tô oto wasisawi za'ra ni. Taha parip si, wa tô wasima wapã za'ra ni. Tawamhã rowa'u'u na uba'rene hã ma tô oto waré tiwara za'ra awa'awi, Cosi na rob'rë za'iti nhisi u. Tamomo wasihutu wamhã, awëpsi, wa tô duré ai'aba'rë ni, Rodisi na rob'rë za'iti nhisi u, uba're nhimizahãrizéb u hã. Tawamhã ta hawi, wa tô ai'aba'rë ni, Patara na 'ri nho'õmo nhisi u. ² Tame, wa tô wasiwi sõpëtë ni, rowa'u'u na uba'rene hã, Penisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u ìwara da hã. Tawamhã taha na wasi'aba'rë da, wa tô asisi ni. ³ Uba'rene hã waré wara ré, wa tô Sipri na rob'rë za'iti nhisi hã 'madã'ã za'ra ni, wanhimi'e niwí. Õne haré ma tô waré wara, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Taha wa, wa tô Tiru na 'ri nho'õmo nhisi u oto aihutu ni, tamomo da te ìro'wasari hã da te sa'ra za'ra da. Tame wa tô wawairëbé ni, uba're hawi. ⁴ Tame wa tô Zezusihi zazei'wa norí hã sõpëtë za'ra ni. Wasisõpëtë za'ra wamhã, romhuri misí, ma tô wa'ãma ai'utõrí za'ra, wasiré wasi'ubumroi ré hã. Tawamhã ìsazei'wa norí hã 'Re ìhãimana u'âsi mono pë'ëzani te te tãma ìwaihu'u za'ra zéb zarina, ma tô Paruhu ma roti za'ra, Zeruzarë u morí tõ da. ⁵ Tawamhã bãdã hã wasi'aba'rëzéb da hã ìwa waptã'ã wamhã, ìsazei'wa norí hã ma tô wasiré ai'aba'rë, ã zaihã u, 'ri nho'õmo nhiti. Aihíni ma tô wasiré ai'aba'rë, aibã norí hã duré ìmro norí hã, duré ì'ra norí me, te te wazawi za'ra da. Tame wa tô wahi'rãtitõ asimro ni, supara 'ré wa, wamre me zusi da. ⁶ Wasisawi za'ra pari, wa tô asisi ni apã uba're wawë neb 're, wasi'aba'rë da. Ta norí hã 'ri tème ma tô apã ai'aba'rë.

⁷Tawamhã Tiru hawi, wa tô ai'aba're ni. Wasi'aba'rei wamhã, Patorema'ida na 'ri nho'omo nhisi u, wa tô ai-hutu ni. Tame ïsazei'wa norĩ hã wa tô sawi za'ra ni. Tame ma tô bådã hã misi wa'ãma ai'utõrĩ za'ra, ïrata wasi'ubumroi ré hã. ⁸Tawamhã awëpsi, wa tô ai'aba're ni, Sézareza u. Tame wa tô asimro ni, Piripihĩ nhorõwa ãma. Piripi hã Zezusihi wasu'uwẽ na ïsazei'õ'wa norĩ ma rowasu'u'wa, ta hã. ⁷ na ïsazei'wa norĩ pawapto'wa da, da te ïpisutu za'ra norĩ me, aré 're ïhãimana mono, Zeruzarẽ ãma. ⁹ ïra norĩ sipi'õ norĩ hã ïmro'õ za'ra hã maparane si'uiwa na ïhãiba hã, te 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã te te dama 're sadawa wasu'u za'ra. ¹⁰ Tame ma tô bådã hã nasi wa'ãma si'utõrĩ za'ra. Tawamhã aibã hã ma tô watẽme tiwisi za'ra, Zudeza na danhip-ti'a nho'omo nhisi hawi. Aibã hã 'Re ïhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, Adabu na ïsisi hã. ¹¹ Watẽme wisi wi, ma tô Paruhu usisizé hã tiwi waze. Ma tô ãma sipara'õtõ wasisi. Ma tô duré ãma sipawasisi. Taha pari, ma tô wama rowasu'u za'ra, ãne:

— 'Re ïhãimana u'ãsi mono pë'ezani hã ãne ma tô ï-ma waihu'u: "Á da'usisizép tede'wai ma, te za zudezu norĩ hã ãne 'manharĩ za'ra, Zeruzarẽ ãma 're ïsi'ubumroi mono hã. Zudezu'õ norĩ ma, te za hãiba nhomri za'ra." — Áne ma tô wama waihu'u sirõmo za'ra, Adabu hã.

¹²Tawamhã ïmreme wa te wapari za'ra wamhã, tame ïsazei'wa norĩ 're ïsi'ubumroi mono norĩ me, wa tô Paruhu wi rosawi za'ra ni aré, Zeruzarẽ u morĩ tõ da.

¹³Tawamhã asa te wama nharĩ za'ra:

— E niha da, ma aiwa'õ na ïwi ïrobzei'õ za'ra wa'wa. Zeruzarẽ u hã ïmorĩ da si, wa tô ïsima rowẽ upta. Zezusi hã, Wanhib'apito na te 're sisi mono wa, áté te za dasiwi ïnherẽ ni, dazazéb 're. Áté, wa za dârã. Tane nherẽ, ïma wẽ di tô, tamomo ïmorĩ da hã. — Áne ma tô wama siwaihu'u za'ra asa, wa te waihu'u za'ra da.

¹⁴Taha wa, Zeruzarẽ u morĩ tõ da, wa te oto tiwi rosawi waihu'u za'ra õ di. Taha wa, wa tô tãma nharĩ za'ra ni oto:

— Wẽ di tô. Mo oto aimorĩ. Wanhib'apito te te aima ïwëzéb uwaibaba, te za tô ï'manha. — Áne wa tô tãma rob'ru za'ra ni.

¹⁵Tame wahãimana za'ra ré, syry na ma wa'ãma ronometro. Tawamhã wanhibro hã wa oto wasima ubumro za'ra ni, Zeruzarẽ u wasi'aba're da. Taha pari, wa tô wawairébé ni oto. ¹⁶Sézareza ãma ïsazei'wa norĩ hã ma tô wame si'mazatõrĩ za'ra, umro na wame 'masi'aba'rei hutu da. Tawamhã Menasõhõ nhorõwa u ma tô wame ai'aba're, tame wasi'ubumro da a'ã. Duréi hã ïsazei'wa, Menasõ hã. ïpotozé hã Sipri na rob're za'iti nhisi hã.

Paru hã Zeruzarẽ ãma 're ïsãmra mono zé wasu'u na'rada

¹⁷Tawamhã Zeruzarẽ u wasihutu wi, ma tô ïsazei'wa norĩ hã to sina wazawi za'ra. ¹⁸Tawamhã awëpsi ma tô Paru hã wame timorĩ za'ra, Ti'aduhu u. Tame, ma tô uburé pese ubumro, ïsazei'wai 'madã'ã'wa norĩ hã.

¹⁹Tawamhã Paru hã ma tô uburé sawi za'ra, timreme

na. Te te sawi za'ra parimhã, ma tô tinhimirohmurizém na tãma siwasu'u za'ra, 'Re ïhãimana u'ãsi mono, zudezu'õ norĩ ma, uburé te te 're ï'ab'manharĩ mono zéb zarina. ²⁰ Paruhu mreme te te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tô ãma tiwata za'ra, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ãma. Taha wa, te asa tãma rowasu'u za'ra, Paruhu ma:

— Wasisãnawã, ãhãna wa za aima wasiwasu'u za'ra ni. Zudezu norĩ hã, wasiré norĩ hã ahã uptabi na ma tô Zezusi hã te te sina 're umnhasi za'ra, Danho'reptui'wa na. Aihĩni, te simi'ẽ na 're hãimana za'ra, 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina. ²¹ Ta norĩ hã ma tô aiwasu'u wapari za'ra, wasiré zudezu norĩ ma, asimirowahutu wasété newa. Mozési-hi nhimi'ui'éérézé hã, te wasiré zudezu norĩ wi ïsawi za'ra, u, daro mono bâ 're ïhãimana za'ra mono wi, ãma 're hãimana za'ra mono tõ da. Duré Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina, ti'ra norĩ te te 're sihãiwata nhihãri za'ra mono tõ da, ma tô, u, wasiré zudezu norĩ wi ïsawi. Áne ma tô aiwasu'u hã wapari za'ra, ta norĩ hã.

²² Áhãna aihĩni, te za aiwaihu'u za'ra ni, we aiwisizém na hã. E marĩ, wa za tawamhã 'manharĩ za'ra ni, ãne aiwasu'u hã tô senai õ na da te waihu'u za'ra da.

²³Tawamhã ãne wa za aima roti za'ra ni, marĩ 'manharĩ da, 're aihãimana wẽ mono zé hã da te waihu'u za'ra da. Wawa'wa, aibã maparane si'uiwa na ïhãiba hã marĩ na ma tô tãma ropisutu za'ra, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma. ²⁴Tawamhã te za asiré ïsimroi mo, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zéb u, marĩ hã Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina asiré 'manharĩ za'ra wa'aba da, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma, aihãiba wasété ãna aihãimana za'ra wa'aba da, tãma.

Tawamhã 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma, pone'ërebã te te siwi ïsimro hã te za tãma ïwa'ãbã za'ra. Tawamhã te za oto si'rãpari za'ra, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma, te te ïropisutu za'ra zéb zarina, te te tãma ãma ï'uwaimrami za'ra na da te ïwaihu'u za'ra zéb da hã. Áne hã 'manharĩ wamhã, aihĩni te za aiwaihu'u za'ra ni oto, aiwasu'u hã tô senai õ na hã. Te za duré aiwaihu'u za'ra ni, 'Re ïhãimana u'ãsi nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina 're ï'aihãimana mono zém na hã. Áne hã 'manharĩ da, wa aima roti za'ra ni, wasiré ïsazei'wa zudezu norĩ, te te aiwaihu'u za'ra da. ²⁵ E niha tawamhã zudezu'õ nherẽ, ïsazei'wa norĩ 're ïhãimana za'ra mono zéb da hã. Áne wa tô tãma roti pari za'ra ni: "Danhimizama hã romhãiba 'manharĩ ãma 're dawata za'ra mono da, da te 're ïsimroi mono nhi hã 're huri aba mono õ di za. Duré ïwapru hã 're ãhuri aba mono õ di za. Duré danhimizama da te 're ïsõ'reti za'ra mono nhi hã 're huri aba mono õ di za. Duré aihãiba na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za." Áne wa tô tãma rob'ui'ééré za'ra ni. — Áne te Paruhu ma rowasu'u za'ra.

²⁶Tawamhã Paru hã ma tô ãma saze za'ra, aibã norĩ siré morĩ da. Tawamhã awëpsi, ma tô Paru hã te te simro, aibã norĩ hã, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zéb u. Marĩ hã ma tô ïsiré 'manharĩ za'ra, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma, hãiba wasété ãna tãma hãimana za'ra da. Taha pari, ma tô ázé, 'Re ïhã-

mana u'âsi mono nhorôwa u. Sébré wamhã, ma tô dama pisutu bâdâ hã, marí te te siwi ïmanharí 'rãsutu zéb da hã. Te te siwi 'manharí parimhã, te za marí hã ïhãiba mono bâ tâma sômri za'ra, sasedoti norí ma, si'udâna za'ra. Tawamhã te za waihu'u za'ra ni, 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, te te ïmanharí 'rãsutu za'ra zém na hã.

Zudezu norí hã, Paruhu zada ïsiti'ru za'ra zé wasu'u

²⁷ Tawamhã bâdâ 7 na zahadu âma si'utôrí ô di, te te siwi ïmanharí 'rãsutu zéb u hã, Paru norí hã. Romhuture di oto. Tawamhã zudezu norí hã Azi'a hawi ïsihudu ma tô Paru hã sima sãmri za'ra, 'Re ïhãimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zéb âma. Izarazéhé nhihudu norí te, 'ri 'wawi wa'ra âma sãmra ré, ma tô siwi 'madâ. Taha wa, ma tô sada dawada'uri wasété za'ra, Paruhu da. Tawamhã ma tô oto siwi pa'â, Paru hã. ²⁸ Taha wa, te si'mahârâ za'ra zudezu norí hã, âne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norí, wei wa'âma ana wa'aba. Â hã aibã hã ma tô daro mono bâ te te dama 're rowahutu, da te dasiwi wawé'ô za'ra da, duré Mozésihi nhimiroti hã da te dasiwi wé'ô za'ra da, 'Re ïhãimana u'âsi mono nhorôwa zama da te dasiwi wé'ô za'ra da. Ma tô duré zudezu'ô norí hã we te te simro, 'Re ïhãimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zéb u. ïsôrôwa hã wé nheré, ma tô wawi wasété za'ra. — Âne ma tô da'mahârâ za'ra, tame ïsi'rã'ôtô norí hã, aihîni Paruhu zada dazahi za'ra da. ²⁹ Ta norí hã ma tô aibã hã 'madâ'â za'ra aré, Toropimu na ïsisi hã, Épézu âma 're ïsãmra mono hã. 'Ri nho'ômo nhi'riti na Paruhu siré morí ré, ma tô 'madâ'â za'ra. Taha wa, ma tô âma romnomri za'ra, zudezu'ô nheré, 'Re ïhãimana u'âsi mono nhorôwa u Paru te te saprôni 'ru te. Taha wa, te âne da'mahârâ za'ra, zudezu norí hã.

³⁰ Taha wa, Zeruzaré 'remhã 'ri wa'ôtô mono bâ ma tô ro'wa'rudu hã te te ropé. Tawamhã Paruhu zô ma tô dasitême dasisa're, 'Re ïhãimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zéb u. Ma tô dasiwi pa'âri ni 'ri para, rob u da te dasiwi wazere da. Da te dasiwi wazere parip si, ma tô oto tiwi 'ri nhitom ni.

³¹ Tawamhã te aré dasiwi wírí ni. Tawamhã da te aré dasiwi ïwírízé wasu'u hã ma tô wapa, Roma na 'ri nho'ômo nhisi hawi da'wapéi'wa norí nhib'apito hã, Zeruzaré âma 're ïdasi'ubumroi mono norí ïsib'ru za'ra zé wasu'u hã. ³² Tawamhã awa'awi ma tô tinhib'a'uwé norí zô hârâhai'aba'rê za'ra, tiwada'uri'wa norí me siré sisa'rei mono da, datême. ïtême ïsisa'rei mono hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô âma rosahâri za'ra ni, Paruhu âma hã. ³³ Tawamhã apito hã ma tô Paruhu u ai'rê 'rãwi. Ma tô pa'â. Taha pari, ma tô duré da'wapéi'wa norí ma ti'ru, te te siwi pawasisi da, maparane ïsi'uwazi nhorô rutu na. Taha pari, ma tô âma da'azadanha, âne:

— E 'wa hã ã hã aibã. E marí ma tô 'manha. — Âne ma tô âma da'azadanha.

³⁴ Tawamhã dasiwa'rãmi te nasi tâma 'mahârâ za'ra ni, dasimana'rãmi hawi. Da te tâma wasu'u waré za'ra

ô di. Dahârâ si'rahâri ahã wamhã, ïwasu'u uptabi hã te te waihu'u ô di, apito hã. Taha wa, da'wapéi'wa norí ma, ma tô ti'ru, Paru te te siwi saprôni da, tinhorôwa u. ³⁵ Tawamhã hãimo 'ri para u sai'urizéb u sihutu wamhã, da'wapéi'wa norí hã ma tô te te siwi upari, Paru hã, zudezu norí hã sahi sina, ïsarina si'aba'rêi wa. ³⁶ Taha wa, ma tô nasi tâma 'ru za'ra, âne:

— Wírí aba. Wírí aba. — Âne te nasi tâma 'ru za'ra.

³⁷ Tawamhã da'wapéi'wa norí hã apito nhorôwa u te te siwi 'mazébré ô ré, Paru hã ma tô apito ma tinha, âne:

— E aima wé ô di, aima ïsiwasu'u da hã. — Âne te tâma tinha, deredu norí mreme na.

Tawamhã apito hã te asa tâma tinha:

— E nare aima waihu'u pese di, deredu norí mreme hã. ³⁸ Wa tô aré ai'âma romno, a hã ezipsiu newa. Ni-mosi ni'wa hã ezipsiu hã ma tô aibã norí âma aiwanhizari za'ra. Ta hã 4 miu na ma tô te te simro, rowasété 'manharí'wa norí hã a'ubuni u. Roma âma apito wi sipizari za'ra da, dapãrízéb ré, ma tô te te simro. 'Wazé, a hã simroi mono ô di. — Âne te tâma tinha, apito hã.

³⁹ Tawamhã Paru hã te asa tâma tinha:

— Wa hã zudezu. Tasu na 'ri nho'u ïsa'ëtê nhisi âma ïpotozé hã, Sirisiza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma hã. 'Wazé za ïma ïwé, te dama ïrowasu'u da hã. — Âne te asa tâma tinha, Paru hã.

⁴⁰ Tawamhã da'wapéi'wa norí nhib'apito hã ma tô tâma wé tô, te te dama rowasu'u da.

Paru hã si'uihã na dama ïsiwasu'uzé wasu'u na'rada

Tawamhã te te dama rowasu'u da, apito te te tâma wé wa, ma tô Paru hã sai'u hãimo, 'ri para u sai'urizém na hã. Tame ma tô tinhib'rada hã dama wé hãimo, ari'iwi dasi'ubumro da. Taha wa, ma tô tawarôtâ'â za'ra ni. Dawarôtâ'â za'ra wamhã, Paru hã ma tô timreme na dama rowasu'u, ebreusi norí mreme na.

22 Âne te Paru hã dama siwasu'u:

— ïsiré norí, duré wamama norí, ma'ãpé ïwari pese za'ra wa'aba za. Wa za oto aima ïsiwasu'u za'ra wa'wa, 're ïhãimana mono zém na hã ïwaihu'u za'ra wa'aba da. — Âne ma tô tisiwasu'u na tâma sãna'rata za'ra.

² Tawamhã ebreusi mreme na te te dama ïrowasu'u za'ra zé hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô tâma tawarôtâ'â pese za'ra ni oto. Tawamhã te duré tâma siwasu'u za'ra, âne:

³ — Wa hã, zudezu. Tasu na 'ri nho'ômo nhisi âma ïpotozé hã, Sirisiza na danhipti'a nho'ômo nhisi 'remhã. Âme Zeruzaré âma wa tô ïprédu. Damarizé hã ma tô te te ïma 're rowahutu, wahi'rata norí nhimiroti na hã. ïnhimi'ê na wa tô te 're romhuri pese, 'Re ïhãimana u'âsi mono ma. A norí wa'wa hã asimi'ê na tâma 're ïromhuri za'ra wa'aba mono ne, wa tô ôhõ ma si 're ïsisômri u'âsi, ïnhimi'ê na te tâma 're romhuri pese mono da, asine wa'aba. ⁴ Wa tô te da'âma 're rowasété aré, 're ïdanomro mono zép tém na 're ïdanomro mono norí âma hã. ïzadawa para ma tô aibã norí hã

da te 're pawasisi za'ra, pi'õ norí zama. Īzadawa para, ma tô duré da te 're simro, dazazéb u hã. 'Re dâ'â za'ra mono da, wa tô ãne hã te tãma 're 'manharí za'ra, Zezusihi zazei'wa norí ma hã. ⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi hã ma tô ãne na hã ĩwaihu'u, sasedoti ĩpire uptabi hã, duré uburé zudezu norí ma roti'wa norí zama. Ta norí hã ĩ'ãma sadanharí za'ra wa'aba wamhã, te za ãne na hã aima ĩwasu'u za'ra wa'wa, sena na. Ta norí hã ma tô tinhimí'ui'ére hã ĩma sômri za'ra, Damasitu u te âri da, ĩsiré dama ĩpire norí ma. Taha zarina, wa tô mo, Damasitu u te we simroi mono da, ĩsazei'wa norí hã. ĩsi'uwazi nhorõ rutu na pawasisi ré, Zeruzarê u we te simroi mono da, wa tô sô ĩmorí za'ra, ãme da te hã za'ra da.

⁶ — Tawamhã Damasitu u te rosahutu wapsi, abzu-ma wa'wa ma tô hãiwa hawi rowa'a za'ëne hã ĩma ai'ubuzi, waptu na ĩhãiba nho'õmoi baba. ⁷ Taha wa, wa tô waptãrã, ti'ai wa. Ni'wai mreme hã wa tô wapa. ãne te ĩmahã: "Saru. Saru. E marí wa, te ĩwi 're ĩrowasutu u'âsi mo." — ãne te ĩmahã.

⁸ — Tawamhã wa tô asa sada'ã: "Apito, e 'wa hã, a hã."

— Tawamhã te duré asa ĩma tinha: "Wa hã Zezusi, Nazaré ãma aré 're ĩnhamra mono. Te ĩwi 're ĩrowasutu u'âsi mo." — ãne te ĩma siwasu'u.

⁹ — Rowa'a za'ëne hã ĩma si'ubuzi wamhã, ĩsiré ĩsi'aba're norí hã ma tô 'madã'ã za'ra, rowa'a hã. Tane nherê, ta norí hã ĩmreme hã te te wapari waihu'u za'ra õ di, ĩma ĩnharí'wai mreme hã. ¹⁰ Tawamhã wa tô duré 'mahã, ãne: "Apito, e marí, wa za 'manha."

— Tawamhã Wanhib'apito te ĩma tinha: "Aiwahutu, Damasitu u aimorí da. Tame te za ni'wa hã aima roti, uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima ĩpisutuzé hã 'manharí da." — ãne te ĩma tinha.

¹¹ — Tawamhã rowa'a za'ëne hã ma tô ĩtob'a. Taha wa, ĩsiré ĩsi'aba're norí hã ma tô ĩpano na siwi ĩzaprõ. Taré ta norí hã te te siwi ĩzaprõni na wa tô wi, Damasitu u. ¹² Tame aibã hã te 're hãimana, Ananiza na ĩsisi hã. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata wapari pese 'wa. Zudezu norí hã tame 're ĩsi'ubumroi mono hã ma tô Ananiza hã te te 're wêsãmri za'ra. ¹³ Ta hã ma tô we ĩzõ rĩtĩ. Tawamhã, ĩtẽme wisi wamhã, ma tô ĩma tinha, ãne: "Īsisãnawã Saru, apã rob'madã'ã." — ãne te ĩma tinha, aibã hã.

— Tawamhã awa'awi, wa tô duré apã rob'madã. Taha wa, Ananiza hã wa oto 'madã. ¹⁴ Tawamhã ta hã te duré ĩma tinha: "'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wahi'rata norí nhib'apito hã ma tô sima aipisutu, te te ai'ãma sima 're ĩroti mono zé hã waihu'u da. Ma tô duré aima pisutu, Wanhib'apito Zezusi hã ĩwẽ uptabi 'manharí'wa hã bâdãdi wa, sabu da, duré ĩmreme hã wapari da. ¹⁵ A hã te za dama 're ĩsadawa wasu'u mo, dahãiba mono bâ. Ta hã atõmo na ĩsabu hã, duré aipo're na ĩmreme hã ĩwapari hã te za dama 're ĩwasu'u mo. ¹⁶ E marí zõ te bété asimipa, ãhãna hã. Ma'ãpé aiwahutu, ã dawabzuri hã da te aima 'manharí da, duré Wanhib'apito wi rowaptẽrê da, te te asõ'reptu da. Tawamhã

aiwasédé hã te za aima tipa." — ãne ma tô ĩma roti, Ananiza hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Paruhu ma, romhuri te te ĩpisutuzé wasu'u

Tawamhã Paru hã dama siwasu'u 'rãsutu da, ma tô ãne dama rowasu'u:

¹⁷ — Tawamhã, Zeruzarê u apã ĩwisi wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u wa tô mo, tãma ĩmreme da. Tawamhã tãma ĩmreme sina, ĩnhotõ õ nherê, ĩnhotõ 'rowi te ĩrosawẽrê ne, wa tô Wanhib'apito hã sabu. ĩmreme hã wa tô wapa. Te ĩma tinha, ãne: "Ai'aba're na aiwatobro Zeruzarê hawi, ãmemhã da te aiwapari za'ra õ wa za, ĩwasu'u na hã."

¹⁹ — Tawamhã wa tô asa tãma ĩsiwasu'u: "ãme 're ĩsi'ubumroi mono norí hã ma tô ĩhâimanazém na siwi ĩwaihu'u. Rowahutuzé mono bâ wa tô asazei'wa norí zõ 're ĩzasi, dazazéb 're te 're 'mazai mono da, duré te 're ahã za'ra mono da. ²⁰ Duré Esitéwã, dama aiwasu'u'wa hã da te dasiwi wĩrĩ wamhã, wa tô dasiré ĩhãiba. Wa hã wa tô ãma da'ab'madã. ĩma wẽ di, ĩdã'ãzé hã. ĩwĩrĩ'wa norí uza, ĩsisiwimhã ĩubuzé hã, wa tô sa 'madã'ã za'ra." ãne wa tô asa tãma ĩsiwasu'u, Wanhib'apito ma.

²¹ — ãne na Wanhib'apito ma, ĩsiwasu'u wamhã, ma tô ĩma rob'ru, ãne: "Mo oto aimorí. Zudezu'õ norí tẽme, wa za asatõ, romhã na." ãne ma tô ĩma rob'ru, Wanhib'apito hã. — ãne ma tô Paru hã tisiré zudezu norí ma hã siwasu'u.

²² Tawamhã Paru hã zudezu'õ norí hã te te sisi wamhã, ma tô sada tizahi za'ra, zudezu norí hã zudezu'õ norí te te sisi õ ré hã te te aré wapari wẽ za'ra nherê. Taha wa, te sa'ëtê sima 'mahãrã za'ra, zudezu norí hã, ãne:

— Wĩrĩ aba. Õ hã wasétére di. Dã'ã hã.

²³ ãne ma tô zudezu norí hã ãma si'mahãrã za'ra, hãrã 'rãihã na, ĩsisiwimhã ti'ubuzé hãimo te te 're wana'arí za'ra mono sina. Ropru te duré hãimo sãmra za'ra, sada siti'ru za'ra wa.

Paru hã da'wapéi'wa norí nhib'apito ma, ĩsiwasu'uzé

²⁴ Tawamhã romanu hã da'wapéi'wa norí nhib'apito hã ma tô da'wapéi'wa norí ma 'ru za'ra, 'ri para u te te siwi 'mazébré da, Paru hã. Te duré tãma 'ru za'ra, te te siwi 're pré'é mono da, siwasu'u da, zudezu norí te te sima ĩruzém na te te waihu'u da. ²⁵ Tawamhã ma tô siwi hiwasisi, ĩsi'uwazi nhorõ rutu na te te siwi 're pré'é mono da. Tawamhã Paru hã ma tô da'wapéi'wa norí nhib'apito zadawa para dawada'uri'wai ma tinha, ãne:

— E ĩwasété na asiwi ĩwaihu'u aba wa, ma tô asiwi 're ĩpré'é aba mo. E tô ĩuwaibaba ãne hã, wa hã romanu nherê. — ãne te Paru hã tãma tinha, da'wapéi'wa norí wada'uri'wai ma.

²⁶ Tawamhã Paruhu mreme te te wapari wamhã, da'wapéi'wa norí wada'uri'wa hã ma tô tinhib'apito ma wasu'u:

— E marí āma 'manharí da bâ. Ni'ā. Ō hã romanu. —
Āne ma tô tãma wasu'u.

²⁷ Taha wa, apito hã ma tô mo Paruhu u, te te sadanharí da. Tawamhã āne te sadanha:

— Īma asiwasu'u na, te waihu'u da. E nare a hã romanu.

— Īhe. Wa hã, romanu.

²⁸ Tawamhã apito hã te duré tãma siwasu'u, āne:

— Wa hã duré, romanu. Īpoto'wa hã romanu ō nherē, wa'ābã za'ētē uptabi na wa tô Īsiwa'ā romanu norí ma, Īsiromanu da.

Tawamhã Paru te asa tãma tinha:

— Tazahã Īpoto'wa hã romanu wa, wa hã duré romanu u'ā. — Āne te asa tãma tinha.

²⁹ Tawamhã Paru hã romanu na siwasu'u wa, awa'awi ma tô da'wapéi'wa norí hã tãma ai'rē za'ra, te te siwi sadanharí za'ra āna. Duré da'wapéi'wa norí nhib'apito hã āne na te te waihu'u wamhã, ma tô pē'ēwara, ĩsimiwada'uri zarina, te te siwi hiwasisi wa.

Paru hã dama roti'wa norí nho're ĩsiwasu'uzé

³⁰ Tawamhã da'wapéi'wa norí nhib'apito hã ma tô sima wē, zudezu norí hã Paruhu āma ĩwasédé hã te te siwi āma ĩhirizé hã sena na te te waihu'u da. Taha wa, awēpsi ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'āma romhuri'wa ĩpire norí ma 'ru za'ra, uburé zudezu norí ma roti'wa norí ma zama, Paruhu zada si'rã'õtō da. Da'wapéi'wa norí ma, ma tô duré 'ru za'ra, Paruhu pawasisizé hã te te tãma wasihu za'ra da, dama ĩpire norí nho're sab da.

23 Tawamhã zudezu norí ma roti'wa norí tēme, te rob'madã'ā pese, Paru hã. Te tãma nharí za'ra, āne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norí, wa hã wa tô 're ĩsi'madã'ā u'âsi, 're ĩmorí wē u'âsi da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. Taha wa, ĩpē'ē wapu na wa 'rãwi 're ĩsisaze. — Āne te tãma siwasu'u za'ra.

² Tawamhã Ananiza hã sasedoti ĩpire uptabi hã ma tô ti'ru, ĩrata ĩsimasam norí ma, te te siwi sadawa pré'é da, Paru hã. ³ Taha wa, te Paru hã asa tãma tinha:

— Oro wama roti'wa za a hã, ma aiwasédé hã ĩ'āma ĩmanha. A hã āme te asã, ĩpibu da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré zarina 're ĩmorízéb zô. Tane nherē, ĩsimiroti hã ma tô ĩ'upa. Da te ĩzadawa pré'é da, ma tô dama ĩ'ru. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina ĩ di. Taha wa, te za ai'azã. — Āne te tãma tinha, Paru hã.

⁴ Tawamhã ĩrata ĩsimasam norí hã te tãma nharí za'ra, āne:

— E marí da, ma tô sasedoti ĩpire uptabi āma ĩwasé.

⁵ Tawamhã Paru te asa tãma nharí za'ra:

— E nare ta hã sasedoti dama ĩpire. Te waihu'u ō di. Te waihu'u 'wa'āhã, te tãma nharí ō di aré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme ui'ééré 'rata na wa tô āne hã waihu'u za'ra ni: "Ni'wa hã dama ĩpire wamhã, tãma 're aimreme wasété za'ra wa'aba mono ō di za." Āne ma tô wama waihu'u za'ra. — Āne Paru te asa tãma nharí za'ra.

⁶ Tawamhã Paru hã ma tô waihu'u, dama roti'wa norí, sina ĩsipo'o za'ra zé hã. Ni'wam norí hã sadusezu, duré ni'wam norí hã parisezu. Tawamhã, ma tô dama si'mahã, āne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norí, ĩwapari za'ra wa'aba. Wa hã parisezu. ĩmama norí zama parisezu. Dadã'ā nherē, apã dahãiwa'utuzé wasu'u hã te sazei wa, wa asô're ĩzab za'ra wa'wa, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, taha zô si 're ĩnhimipari u'âsi mono wa. — Āne ma tô dama si'mahã.

⁷ Tawamhã mreme pari, tame ĩsi'rã'õtō norí hã ma tô sina ĩsipo'ozéb zarina sima nharí za'ra, parisezu norí hã, sadusezu norí me. ⁸ Parisezu norí nhimizazézé hã, āne: 'Re dadã'ā za'ra mono nherē, apã 're ĩdahãiwa'utu za'ra mono na, duré hãiwa āma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norí hã tô sena na 're ĩhâimana za'ra mono na, duré dapē'ēzani hã dawí 're wairébé mono wamhã, nimomo 're ĩdanomro mono na hã. Āne parisezu norí nhimizazézé hã. Tane nherē, sadusezu norí hã āne na simizaze za'ra ō di, ta norí hã. 'Re ĩdahãiwa'utu za'ra mono zé hã, mare di, u. Duré hãiwa āma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norí hã, mare di, u. Duré dapē'ēzani, dawí 're wairébé mono wamhã, nimomo 're danomro mono ō di za, u. Āne sadusezu norí nhimizazézé hã. Taha wa, ma tô 're sisadawa 'rui u'âsi za'ra, parisezu norí hã, sadusezu norí me.

Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na dama rowahutu'wa norí hã, parisezu na 're ĩhâimana za'ra mono norí hã hãiwi ma tô aimasa, Paru, da te dasiwi ĩrãizé hã te te siwi wē'ō wa. Āne te mreme 'rãihã na nasi āma si'mahãrã za'ra:

— Aibã hã, ō hã wa tô waihu'u za'ra ni. Tiwasédé hã te te āri ō di. Āté hãiwa āma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, ma tô tãma rowasu'u. Āté ni'wai pē'ēzani, ma tô nima hawi tãma rowasu'u. — Āne te parisezu norí hã nasi āma si'mahãrã za'ra.

¹⁰ Tawamhã damreme tete na dasi'wapé za'ra wa, da'wapéi'wa norí nhib'apito hã ma tô āma hãtãrã, Paruhu āma, da te dasiwi hãiba'ēi mono ō'umnhasite. Taha wa, ma tô da'wapéi'wa norí ma 'ru za'ra:

— Sô ai'aba'rēi wa'aba, asiwi wazere aba da, dawa'wa hawi. Tawamhã wanhorōwa u te za we asiwi ĩsaprōni 'wa apã. — Āne te tãma 'ru za'ra.

¹¹ Tawamhã taha mara na Wanhib'apito hã ma tô tãma sihãiré, Paruhu ma. Te tãma tinha, āne:

— Aipahi tō. Āme Zeruzarē āma ma tô dama ĩwasu'u pa. Roma na 'ri nho'ōmo nhisi āma te za duré ōhō na si dama ĩwasu'u, niwamhã.

Zudezu norí hã Paru te te sima ĩ'ru za'ra zé wasu'u

¹² Tawamhã awē rowa'a wi, zudezu norí hã ma tô pi'uriwi si'rã'õtō. Te sima 'ru za'ra, Paru hã te te siwi wírí da. Āne te sima āma roti za'ra:

— Paru hã wa te wasiwi wírí aba. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa za wasi'ru za'ra ni, wa te wasiwi wírí ō wamhã, te te wa'uprosi da, wa te wasima ĩruzé hã wa te āma uwaimrami za'ra ō wamhã. Wa te

wasima ĩ'ruzé há wa te áma uwaimrami za'ra õ ré, wasaihuri õ di za. Duré wa te áhuri õ di za. — Áne ma tô sima roti za'ra, Paruhu áma. ¹³ Aibâ há 40 nhipai u ĩhâiba há ma tô áne sima 'ru za'ra. ¹⁴ Tawamhá zudezu norĩ há ma tô ai'aba'ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'áma romhuri'wa ĩpire norĩ u, dama ĩpire norĩ u za-ma. Te táma nharĩ za'ra, áne:

— Paru há wa tô wasima 'ru za'ra ni, wa te wasiwi wĩrĩ da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa tô duré wasi'ru za'ra ni, te te wa'uprosi da, Paru há wa te wasiwi wĩrĩ õ wamhá. Tawamhá wa te wasiwi wĩrĩ õ ré há, wasaihuri õ di za. ¹⁵ Áhâna, ma'ápé da'wapéi'wa norĩ nhib'apito ma, waihu'u za'ra wa'aba, asi'rã'õtõ aba zém na. Dama roti'wa norĩ me, uburé asi'rã'õtõ aba zém na táma waihu'u za'ra wa'aba, Paru te te ĩmanharizé há waihu'u pese za'ra wa'aba da newa, Paru há te te we atême saprõni za'ra wa'aba da. Tawamhá wa norĩ há bâdâdi wã wa, wa za sô asimro ni, atême wisi za'ra wa'aba õ ré, wa te wasiwi wĩrĩ da. — Áne te táma nharĩ za'ra.

¹⁶ Tawamhá 'ritéi'wa há ma tô wapari za'ra, sô ĩdanhimipari za'ra na há. 'Ritéi'wa há Paruhu 'ra wapté, ĩhidiba 'ra. Taha wa, te Paruhu u mo, da'wapéi'wa norĩ nhorõwa u te te po're pu'u da. ¹⁷ Tawamhá Paru há ma tô sô há, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa zô. Te táma tinha, áne:

— Á há 'ritéi'wa há áma saprõni, asib'apito u te te táma rowasu'u da. Marĩ há te te ĩwaihu'uzém na te za táma rowasu'u. — Áne te táma tinha.

¹⁸ Tawamhá ĩwada'uri'wa há ma tô saprõ, apito u. Te táma tinha, apito ma:

— Paru há da'wapéi'wa norĩ te te 'madâ'á za'ra da, wanhorõwa áma ĩsa há ma tô ĩzô há. Ta há ma tô ĩma tinha, 'ritéi'wa há te we atême saprõni da. Ta há, marĩ há te te ĩwaihu'uzém na te te aima rowasu'u da, ma tô ĩma tinha, te we atême saprõni da. — Áne te táma wasu'u.

¹⁹ Tawamhá da'wapéi'wa norĩ nhib'apito há ma tô 'ritéi'wa há pa'â. Danhiti ma tô saprõ, te te táma rowasu'u da, áne:

— E marĩ te za bété ĩma ĩwasu'u. — Áne te sadanha.

²⁰ Tawamhá ma tô asa táma rowasu'u:

— Zudezu norĩ há ma tô sima 'ru za'ra, Paru há awěpsi te te aiwi waptěré za'ra da, dama roti'wa norĩ nho're sab da, ĩtême satõrĩ za'ra da. Paru te te ĩmanharizé há te te waihu'u pese za'ra da newa, te za aiwi waptěré za'ra. ²¹ Tawamhá ĩtême satõrĩ za'ra da, saze za'ra õ di za. Tô'á. Aibâ norĩ há 40 nhipai u ĩhâiba há ma tô sima 'ru za'ra, te te siwi wĩrĩ da. Te te siwi wĩrĩ õ ré há, saihuri õ di za, u. Duré á há te te áhuri õ di za, u. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ma tô duré si'ru za'ra, te te uprosi da, te te sima ĩ'ru za'ra zé há te te áma uwaimrami za'ra õ wamhá. Te za, u, sô aima'uri za'ra. Asa táma ĩrowaihu'u za'ra zéb zô si, te áhâna há ma-pari za'ra. — Áne te táma rowasu'u.

²² Tawamhá apito há te sadawa uwati, 'ritéi'wa há, áne:

— Ni'wai ma, ĩma ĩrowasu'uzém na há rowasu'u tô za. — Áne te sadawa uwati, apito há. Taha pari, te táma rob'ru, morĩ da.

Apito Perih u, Paru da te ĩsaprõnizé wasu'u

²³ Tawamhá da'wapéi'wa norĩ nhib'apito há te oto sô tihârâ zahuré, tizapari da'wapéi'wa wada'uri'wa norĩ zô. Áne te táma rob'ru zahuré:

— Ma'ápé sô aihârâ aba, da'wapéi'wa norĩ zô, para na 're ĩnomro mono há 200 na ĩhâiba norĩ zô, duré awaru na 're ĩnomro mono há 70 na ĩhâiba norĩ zô, duré ĩsi'uwazi'wa na dapãrĩ'wa norĩ há 200 na ĩhâiba norĩ zô. Mara sime na te za aiwairébé 'wa, Sézareza u ai'aba'réi wa'aba da. ²⁴ Awaru há te za ĩubumroi wa'wa, Paru há áma ĩmorizéb da. Awaru na te za asiwi ĩsaprõni waré wa'wa, Peri na danhib'apito nhisi u, asiwi áwisi wě wa'aba da. — Áne te táma rob'ru zahuré.

²⁵ Tawamhá da'wapéi'wa norĩ nhib'apito há Zeruzaré áma 're ĩsãmra mono há ma tô Perih ma rob'ui'ére. Áne ĩsimi'ui'ére há:

²⁶ "Peri, wanhib'apito, uburé na da'madâ'á'wa, wa áma asawi.

"Wa há, Caradiu Risi'asi.

²⁷ "Á há aibâ há ma tô zudezu norĩ há siwi ti'â. Te aré siwi tiwĩ. Tawamhá wa há wa tô ĩtême wi, da'wapéi'wa norĩ me. Wa tô dawĩ áma wasisaprĩ za'ra ni, romanu na 're ĩhâimana mono na te waihu'u wa oto. ²⁸ Wa tô ĩsima wě, ĩwasédé há da te áma ĩsa'razé há te waihu'u da. Taha wa, wa tô saprõ, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ tême. ²⁹ Taha wa, wa tô waihu'u oto. Marĩ ĩwasédé há te áma waihu'u õ di, da te ĩwĩrízéb da há, duré dazazéb 're, da te dasiwi ĩsērēzéb da há. Mare di. Zudezu norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé wa'rãmi, 're ĩhâimana mono zém na si ma tô ĩwasédé há siwi áma sa'ra. ³⁰ Zudezu norĩ há te te siwi wĩrĩ da, te te sima ĩ'ru za'ra zé há ma tô duré ĩma waihu'u ni. Te waihu'u wi, wa tô áma atême satõ, sa'ětě. ĩwasété na táma ĩnharĩ'wa norĩ ma, wa tô duré áma rob'ru za'ra, áma atême si'aba'ré da, asõ'a te te ĩwasédé há áma sa'ra da. Áne si, wa áma aima rob'ui'ére."

³¹ Tawamhá da'wapéi'wa norĩ há te te táma ĩ'ru za'ra zém na ma tô áma uwaimrami za'ra. Paru há ma tô siwi saprõ. Tawamhá tô á mara na ma tô aihutu, Átipatiridi na 'ri nho'õmo nhisi u. ³² Tawamhá awěpsi, da'wapéi'wa norĩ, para na ĩsi'aba'ré norĩ há ma tô apâ ai'aba'ré, tinhorõwa u. Paru há ma tô rême za'ra, awaru na 're ĩnomro mono norĩ si te te siwi saprõni da oto. ³³ Tawamhá ta norĩ há ma tô siwi saprõ, Sézareza u. Tamomo sihutu wi, ma tô awa'awi siwi saprõ Paru há, apito u. Tawamhá ma tô apito ma rob'ui'ére há sõmri za'ra. ³⁴ Apito, ma tô sõré, rob'ui'ére há. Te te sõré parip si, ma tô Paru sadanha:

— E niha asipti'a nhisi há.

Tawamhá te asa táma tinha:

— Sirisiza na ĩnhipti'a nhisi há.

³⁵ Tawamhá te te waihu'u wamhá, apito há te táma tinha:

— Aiwasedé hã te te ai'ãma ãsa'ra norí hã we sihutu wapsi, wa za aiwapa, ta norí siré. — Æne te tãma tinha.

Tawamhã ma tô da'wapéi'wa norí ma Paru hã 'ru za'ra, Erodihí nhorôwa ãma te te siwi séré da. Te te duré siwi 'madâ'ã pese da zama, te tãma 'ru za'ra.

Zudezu norí hã Paruhu ãma ãwasédé te te siwi ãma ãhizirizé wasu'u

24 Tawamhã bådã hã 5 na ma tô ãma ne, Erodihí nhorôwa ãma hãimana ré hã, Paru hã. Tawamhã Ananiza hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa ãpire uptabi hã ma tô Sézareza u wi, sase-doti ãpire uptabi hã. Ni'wam norí hã, da'madâ'ã'wa norí hã ma tô siré te te simro. Danhimirob'manharízém na dawasu'u'wa zama te siré sãprõni za'ra, Téturu na ãsisi hã. Ta norí hã apito Perihí ma, ma tô ãwasédé hã siwi ãma tihi, Paruhu ãma. ²Tawamhã apito Peri hã ma tô Paruhu zô hã, danho're sab da. Taha pari, Téturu hã ma tô oto Paruhu ãma ãwasédé hã ãma tihi. Apito ma, te rowasu'u, ãne:

— Roti'wa, a hã aiwé uptabi di. A hã wama 're roti wé u'ãsi mono wa, wa rowé na si 're wahãimana za'ra ãhãna hã. Wa'madâ'ã'wa norí ma, ma tô 're ãroti wé u'ãsi mo, daro mono bâ te te 're wa'madâ'ã wé za'ra mono da, marí ãwasédé hã te te wama 're pese za'ra mono da. Tawamhã waro mono bâ, asimipawaptobzém na wama 're asõpru mono wa, wa wa te 're aiwésãmri u'ãsi za'ra. ⁴Tane nheré, ãwapari wa'a õ'umnhasite, ãmreme syru na wa za aima rowasu'u. Asõpru wa, da'upana te aima rowasu'u wamhã, ãté aima wé di za, ãwapari da hã. ⁵Õ hã aibã hã wa tô waihu'u za'ra ni, timreme na daré ro'wa'rutu'wa na hã. Duré daro mono bâ zudezu norí hã te te ãropéi mono tème 're morí wamhã, ma tô te te da'ãma 're aro'wa'rutu. Duré nazarenu na dasina dasipo'ozém nhisi niwí, 're ãnomro mono ma hã pire di, õ hã. ⁶'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé hã te aré wawi wasété, 'ri hã. Tazahã wa tô wasiwi ãri ni. ⁷Tawamhã apito Risi'asi hã ma tô watème wi. Sa'ëté ma tô wawi ti'ã, Paru hã. ⁸Ta hã ma tô ãwasété na tãma ãnharí'wa norí ma 'ru za'ra, asõ'a simasab da, te te aima wasu'u za'ra da. Taha wa, ã hã aibã hã sadawa pibui wamhã, tô sena na te za ãwaihu, ãwasédé hã wa te wasiwi ãma ãsa'razém na hã. — Æne te Téturu hã apito sada wada'u.

⁹Tawamhã zudezu norí, tame ãsimasam norí hã te te duré sadawa waptob za'ra, ãwasu'u tô sena na.

Paru hã, Perihí uiwada ãsiwasu'uzé

¹⁰Tawamhã apito hã ma tô Paruhu ma tinhib'rada sarõtõ, timreme hã te te oto wazere da. Taha wa, Paru hã timreme hã ma oto waze, ãne:

— Ma tô ai'ãma tiwahub ahã, ãme dama rowairébé'wa na 're aihãimana mono ré hã. Æne hã ãma waihu'u pese di. Taha wa, asõ'a ãsi'uihã na aima ãsiwasu'u da hã, ãma wé di. ¹¹ãmreme hã sena na te za ãwaihu. Nimosi, wa tô wi, Zeruzaré u hã. Bådã 12 na

ma tô ããma ne, tame ãnhamra ré hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma ãwata da, wa tô wi. Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, ãnhamra ré, ãsiré zudezu norí hã ma tô ãsãmri za'ra. ¹²Tane nheré, ãmreme na te ãdazadawa 'razãri na hã te te ãwapari za'ra õ di. Zudezu norí te, rowahutuzé mono bâ ãmreme na te dazada'rãmi õ di. Duré 'ri babab zama te da'azada'rãmi mono õ di.

¹³Taha wa, ãwasété newa, tô sena na te te siwi ããma sa'ra waihu'u õ di. Mare di. ¹⁴Æne wa za aima ãsiwasu'u. 'Re ãdanomro mono zép téb zarina, wa tô te 're romhuri, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma. 'Re ãdanomro mono zép té wasu'u hã te zudezu norí hã te te siwi 're wé'õ za'ra, senai õ newa. Tane nheré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã, wahi'rata norí nhib'apito nhimiroti hã wa tô uburé saze, Mozési te te ãma ãrob'ui'ére hã. ãsadawa wasu'u 'rata 'wa norí nhi-mi'ui'ére hã wa tô duré saze. ãwasédé hã te te siwi ããma ãsa'ra norí hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma te te ãsasõmri za'ra ne, wa duré wa hã ãma sasõ. Dadã'ã nheré, aihíni apã te te 're ãda'ahãiwa'utu mono zém na wa tô ãma sasõ, ãwé hã duré ãwasédé hã apã te te 're ãda'ahãiwa'utu mono zém na hã. ¹⁶Taha wa, ãwé hã te 'manharí tõ da hã, ãwa'a õ di, ãpé'ë wapu na 're ãsi'madã'ã u'ãsi mono da si, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nho'a, duré danho'a zama. — Æne te Paru hã tãma siwasu'u, apito Perihí ma.

¹⁷Te duré tãma siwasu'u, ãne:

— Zeruzaré nhiti 're ãmorí ré, ma tô ããma tiwahub ahã. Tawamhã tamomo wa tô apã mo, danhibzari hã te ãri da, ãsiré norí ma, te sãmri da. Duré danhimizama hã da te ãsimro hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, te sãmri da, ãma ãwata da, wa tô apã mo. ¹⁸Æne te 'manharí da, wa tô ãsipese, wasiré zudezu norí 're ãhãimana za'ra mono zéb zarina, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te ãwésãmri da. Tawamhã zudezu norí hã Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi ãsihudu hã ma tô ãmadã'ã za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawi wa'ra 're. Tame te te ãmadã'ã za'ra wamhã, ãrata dasi'rã'õtõ õ di. Da te ãmreme 'razãri õ di. Rowé si. Ta norí hã te te ãmadã'ã za'ra norí hã marí ãwasédé hã te te ããma waihu'u za'ra wamhã, we si'aba'rúi 'wa'ãhã, aré wé di, asõ'a ãwasédé hã te te ããma sa'ra da. ²⁰Ta norí hã we si'aba'rúi õ wamhã, ãté asõ'a ãsimasam norí si te za aima ãwasu'u za'ra. Dama roti'wa norí nho're ãzab ré, marí ãwasédé hã te te ããma ãwaihu'u za'ra zém na, te za ãwasu'u za'ra, ãme ãzab ré. ²¹Wa hã wa za aima ãsiwasu'u, te ãmahãrãzém na, dama ãpire norí nho're ãzab ré, ãne: "Æ båtã na wa asõ'a ãzab za'ra wa'wa, ãpibui pese za'ra wa'aba da. Dadã'ã nheré, apã dahãiwa'utuzé, te sazei wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti na 're ãmorízéb zô te za ãpibu za'ra wa'wa." Æne si wa tô ãsi'mahã, dama ãpire norí nho'a ãzab ré. Æté ãne ãmreme wamhã, te ããma rosa'ra-ta za'ra, ãwasété na. — Æne te Paru hã siwasu'u, apito Perihí ma.

²²Tawamhã apito Peri te tãma tinha:

— Zahadu, apito Risi'asi wei wisi wapsi, wa za niha hã aima rowairébé. — Āne te tãma tinha.

Apito Peri hã ma tã waihu'u pese, 're ĩdanomro mono zép té hã. Tane nherë, te te ãma wapari 'rãsutu õ di.

²³Tawamhã apito Peri hã ma tã da'wapéi'wa norí wa-da'uri'wai ma waihu'u, ãne:

— 'Madã'ã pese za'ra wa'aba za, ã hã aibã hã aiwi simani za'ra wa'aba tã da. Tazahã, marí hã te te 'manharí da, te te sima wë wamhã, syry na te za tãma ĩrowairébé 'wa. Duré, ĩsiré norí hã ĩhãimanazéb da, te te pawaptob za'ra da, we ĩtëme sisisi wamhã, wë'õ za'ra wa'aba õ di za, tiwi. — Āne ma tã waihu'u, apito hã.

Paru hã Apito Perihĩ nõ're ĩsabzé wasu'u, Durusiraha nõ're me

²⁴Bãdã hã siwaptom na ãma ne pari, ma tã apito Peri hã Paruhu zõ hã, timro me, Durusiraha me. Durusira hã, zudezu. Tawamhã Cristu Zezusi hã da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na ma tã Paru hã tãma rowasu'u zahuré. Apito Peri hã ma tã ĩsimirowasu'u hã wapari pese. ²⁵Īwë na si 're ĩdanomro mono zém na ma tã tãma rowasu'u, marí hã ĩwasédé hã da te dasiwi ĩwë'õzém na zama. 'Re danomro wasété mono wa, rob'rãsutu u 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, za niha te te dama ĩrob'manharí pipa zém na ma tã duré tãma rowasu'u. Āne hã te te tãma awasu'u wa, ma tã apito Peri hã tipahi. Taha wa, te tãma tinha, Paruhu ma:

— Āhãna te za aimo a'ã. Niwa te ĩsima wë wapsi, wa za duré asõ hã apã, te aiwapari da.

²⁶Tawamhã Paruhu ãma te rosa'rata, rob'uiprazém na tãma siwa'ãbã da newa, dazazém hawi watobro da. Taha wa, te nasi sõ hã, te te sima rowasu'u zahuré da.

Paru hã Pesituhu ma, ĩsiwasu'uzé wasu'u

²⁷Tawamhã maparane ma tã ãma tiwahu, Sezariza ãma sãmra ré, dazazéb 're, Paru hã. Tawamhã Posi'u Pesitu hã te za oto si'apito, Perihĩ nhowa're're. Taha wa, apito Peri hã sisa'u ma tã tizadawa ãma tirë, dazazéb 're, hãimana u'ãsi da Paru hã, ĩsa'u hã. Zudezu norí ma, rowëzéb da, ma tã ãne hã tizadawa hã ãma tirë.

25 Tawamhã Pesitu hã tame si'apito wamhã, bãdã si'ubdatõ ãma ne pari, te oto mo Zeruzarë u, Sézareza hawi. ²Zeruzarë u wisi wamhã, sasedoti ĩpire norí hã duré zudezu norí ma, roti'wa norí zama ma tã tãma wasu'u za'ra Paru hã, wasété ré ne. ³Ma tã tiwi waptërë za'ra, Paru hã te te tãma satõrĩ za'ra da, Zeruzarë u. Ta norí hã bãdãdi wã wa, te te siwi wĩrĩ da, aré ãma siwada'uri za'ra na dã'ãsina, ma tã tiwi waptërë za'ra, Zeruzarë u te te satõrĩ da. ⁴Tawamhã apito Pesitu hã ma tã asa tãma nharí za'ra, ãne:

— Paru hã Sézareza ãma te nhamra dazazéb 're, da'wapéi'wa norí hã te te siwi 'madã'ã pese za'ra da tame. Tamomo wa za apã morí su. ⁵Taha wa, dama ĩmreme pire norí hã asiwa'wa hawi, asiwi satõrĩ za'ra

wa'aba za, ĩme si'aba'rë da. Īwasédé hã te te ãma hiri ze za'ra wamhã, tamep si te za tãma nharí za'ra, ĩnho'a. — Āne te apito Pesitu hã tãma nharí za'ra.

⁶Tawamhã bãdã hã 8 na ãté niwamhã 10 na ma tã ãma ne, Zeruzarë ãma sãmra ré hã, apito Pesitu hã. Taha pari, ma tã mo apã, Sézareza u. Wisi wamhã, awë te oto nhamra, dapa'uwati'wa simasisizém na.

Tawamhã Paruhu zõ ma tã da'mazatõ, te te ĩtëme siwi saprõni da. ⁷Tawamhã Paru hã ĩtëme wisi wamhã, zudezu norí hã Zeruzarë hawi ĩsi'aba'rë norí hã ma tã siwi uirĩ. Taha wa, apito ma, ma tã wasu'u wasété uptabi za'ra, Paru hã. Tane nherë, tã sena na ĩwasédé hã te te siwi ãma sa'ra waihu'u õ di, zudezu norí hã.

⁸Tawamhã Paru hã ma tã apito ma siwasu'u, ãne:

— Zudezu norí nhimiroti wa'rãmi, ĩwasédé hã te 'manharí õ di. Mare di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma duré ĩwasédé hã te 'manharí õ di. Duré Roma ãma apito Sézaha ma, marí hã te 'manharí õ di, danhipai u danhib'apito ma hã. — Āne ma tã Paru hã si'wawi aimapa.

⁹Tawamhã apito Pesitu hã te asa tãma tinha:

— E Zeruzarë u aimorí da hã, aima wë di, tame da te asadanharí za'ra da, ĩnho'a. — Āne te sadanha, zudezu norí ma, ĩmreme te te tãma ãma uwaimrami za'ra da, tãma ĩrowë za'ra zéb da.

¹⁰Tawamhã Paru, te asa tãma tinha:

— Mare di. ĩmorí da hã, te ĩsima rowë õ di. Roma ãma apito Sézaha zadawa para, te ãme 're ĩda'apa'uwati mo. Taha wa, ãmep si te za siwi ĩzadaha, ĩhãimanazém na. Marí ĩwasédé hã te 'manharí õ di, zudezu norí ma hã. Āne na hã aima ĩwaihu'u pese di, a hã. ¹¹Marí ĩwasédé hã te 'manharí 'wa'ãhã, da te dasiwi ĩwĩrĩ da hã, aré ĩsisawi õ di. Tane nherë, ĩwasédé hã te te siwi ĩ'ãma ĩsa'ra hã tã senai õ wamhã, ni'wa hã te te tãma ĩza'rëi waihu'u za'ra õ di. Taha wa, Roma na 'ri nõ'õmo nhisi u si te za ĩzatõ, apito Sézaha nõ're ĩzab da, taha ma si ĩsiwasu'u da, tame. — Āne te tãma si'ru, Paru hã.

¹²Tawamhã Paruhu mreme hã te te wapari wamhã, apito Pesitu hã ĩsimiroti na ãma ĩsime za'ra norí me, ma tã sima ãma roti za'ra. Taha parip si, ma tã asa Paruhu ma tinha, ãne:

— Ma tã ĩma asi'ru, Roma ãma apito Sézaha u te asatõrĩ da. Tane tã. Te za tã ĩtëme aimo. — Āne ma tã tãma rowairébé, apito Pesitu hã.

Paru hã Apito Adaripaha nõ're ĩsabzé wasu'u, Berenisihĩ nõ're me

¹³Tawamhã, syry na ãma ronomro pari, apito Adaripa norí hã ma tã tihidiba me aimasisi zahuré, Sézareza u. Berenisi na ĩhidiba nhisi hã. Apito Pesitu hã te te sabu zahuré da, ma tã ĩtëme aimasisi. ¹⁴Tawamhã tame simasisi ré, bãdã hã umro na ãma ne pari, ma tã apito Pesitu hã apito Adaripaha ma wasu'u, Paru hã. Te tãma tinha, ãne:

— Āme aibã hã te za, dazazéb 're, apito Peri hã sisa'u te te dama ĩru hã, dazazéb 're, hãimana u'ãsi da, ĩsa'u hã. Tawamhã Zeruzarë u ĩmorí wamhã, sasedoti ĩpire

norí hã duré zudezu norí ma roti'wa norí me, ma tô ĩ-ma wasu'u za'ra, Paru hã wasété ré ne. Te dama hãiba 'ru da, ma tô ĩwasédé hã siwi âma tihi. ¹⁶ Tane nherê, wa tô asa tâma nharí za'ra, âne: "Mare di. Wa norí hã, romanu norí hã âne wa te 're 'manharí za'ra mono õ di. Dasi'wawi 're dasimapa za'ra mono õ ré, wa te 're dahãiba za'rêi waihu'u za'ra mono õ di. Te te dama 're ĩnharí za'ra mono norí nho'a 're dasimasa mono wapsi, te za a'â 're dasiwasu'u za'ra, sena zô." Âne wa tô asa tâma nharí za'ra, sasedoti norí ma. ¹⁷ Tawamhã ta norí hã ma tô we ĩsiré ai'aba'rê. Tawamhã awêm na hã awa'awi wa tô sô nhamra, dapa'uwatizéb âma. Wa tô dama ti'ru, da te we ĩtême saprõni da, aibã hã. ¹⁸ Tawamhã tâma ĩnharí'wa norí hã ma tô sada aimasa. Tane nherê, marí na te te wasu'u wasété za'ra õ di. ĩwasété uptabi newa, wa tô aré âma rosa'rata. Tane nherê, ânei õ di oto, ĩnhimirosa'rada hã. ¹⁹ Zudezu norí nhimizazezém na sisada'âbã za'ra wa, marí hã ĩwasété na te te âma hiri za'ra neza. Aibã hã Zezusi na ĩsisi hã dãâ nherê, apã ĩhãiwa'utu na te te dama 're wasu'u u'âsi mono wa, ma tô ĩwasété na tâma nharí za'ra. ²⁰ Taha wa, wa hã ĩsimi'manharízéb zô te pibui waihu'u õ di, âmemhã. Taha wa, wa tô sadawa pibu aré, Zeruzarê u morí da, te te sima rowê zô, tame da te dasiwi sadanharí da. ²¹ Tane nherê, ma tô ĩwi rowaptê, Roma âma apito Sézaha u si te satõrĩ da, duré da'wapéi'wa norí nhib'rata sãmra da a'â, tamomo te satõrĩ õ ré. Taha wa, wa tô dama ti'ru, da te dasiwi âma ropti da, âme sãmra da a'â Paru hã, apito Sézaha u te satõrĩ õ ré. — Âne apito Pesitu hã ma tô tâma rowasu'u, apito Adaripaha ma.

²² Tawamhã mrepe parip si, Adaripa te tâma tinha, Pesituhu ma:

— Aibã mrepe hã te wapari hã, wa ĩsima wê.

Tawamhã Pesitu te asa tâma tinha:

— Tane tô, awêpsi te za ĩwapa.

²³ Tawamhã awêpsi apito Adaripa norí hã Berenisihi me, ma tô tizasi zahuré, apito te, dasi'rã'õtözéb u. Uza wê ré, duré sima sipese na, ma tizasi zahuré, dama pire wê te, âma datob'uzu za'ra da. Da'wapéi'wa norí nhib'apito norí me ma tô asisi, 'ri nho'õmo âma dama ĩpire norí me zama. Tawamhã apito Pesitu hã ma tô Paru hã dama ti'ru, te te ĩtême siwi saprõni da. ²⁴ Te te ĩtême siwi saprõni wamhã, Pesitu hã ma tô dama tinha, âne:

— Apito Adaripa, duré âme 're asimroi wa'aba mono norí, ĩwapari za'ra wa'aba. Âhãta te za, aibã hã. Zeruzarê âma ĩnhamra ré hã zudezu norí hã aihĩni ma tô siwi âma ĩwasutu. Âneb zama te siwi âma ĩwasutu, dãâ da. Â hã hãiba ré 're morí u'âsi wamhã, te za, u, te te dãâma 're rowasété. ²⁵ Tane nherê, marí na hã te waihu'u õ di, da te dasiwi ĩwĩrízéb da hã. Tawamhã õ hã si'uihã na ma tô ĩwi rowaptê, Roma âma apito Sézaha u te satõrĩ da. Taha wa, wa tô âma saze tô, te ĩtême satõrĩ da. ²⁶ E niha, wa za tawamhã bété ĩwasété na tâma rob'ui'ééré, Roma âma wanhib'apito ma. Marí na sena na ĩwasédé hã da te âma ĩsa'razém na hã te waihu'u õ di, wa hã. Baba di. Taha wa, wa tô sô hã, asõ're

sab za'ra wa'aba da, apito Adaripaha nho'reb zama. Marí zô te za asiwi ĩmadã'â 'wa pé, marí na pé te âma rob'ui'ééré da, wanhib'apito ma. ²⁷ ĩwasédé hã da te âma ĩsa'razém na te tâma rob'ui'ééré waihu'u õ di. E niha da, wa za bété taré ĩtême satõ, aibã hã da'wapéi'wa norí me morí da, Sézaha nho're sab da, si'uihã na tâma siwasu'u da. Marí hã ĩwasédé hã da te âma ĩsa'razé hã hãimana õ nherê, te ĩtême satõrĩ waihu'u õ di. — Âne te apito Pesitu hã dama tinha.

Paru hã apito Adaripaha nho're, dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

26 Tawamhã apito Adaripa ma tô Paruhu ma tinha, âne:

— Âhãna, asi'uihã na te za wama asiwasu'u, aihãimanazém na.

Taha wa, Paru hã ma tô tinhib'rada hã dama wê, apito Adaripaha ma siwasu'u da. Taha pari, te âne tâma siwasu'u oto danho'a:

² — Apito Adaripa, ĩto ti âhãna hã, asõ'a za oto aima ĩsiwasu'u wa. Zudezu norí hã ĩwasédé hã te te ĩ'âma ĩhiri za'ra zém na wa za ĩsiwasu'u na wa'rã. ³ Zudezu norí hã 're ĩnomro mono zé hã aima waihu'u pese di. ĩsisada'rãmi za'ra zé hã, aima waihu'u pese di duré. Taha wa, wa aiwi rowaptê, asimi'ê na ĩwapari da.

⁴ — ĩprédu wi, 're ĩhãimana mono zém na ma tô uburé zudezu norí hã ĩwaihu'u za'ra. ĩrob âma 're ĩhãimana mono ré, ma tô ĩwaihu'u za'ra, 're ĩhãimana mono zém na hã. Zeruzarê âma ma tô duré ĩwaihu'u za'ra, tame 're ĩhãimana mono ré hã. ⁵ Parisezu norí siré, wa tô 're ĩhãimana. Wasiré zudezu norí hã Mozési-hi nhimi'ui'ééré zarina sipai âna 're ĩhãimana za'ra mono zém nhipai u 're ĩwahãimana za'ra mono zé hã, wasiré parisezu norí hã. Âne ĩsãna'rata hawimhã, 're ĩhãimana mono zé hã. Zudezu norí hã sena na te te aima ĩwasu'u ze za'ra 'wa'ãhã, âne na hã te aré aima ĩwasu'u wê za'ra. ⁶ Dadã'â nherê, apã te te 're ĩda'ahãiwa'utu mono zéb zô, wa 're ĩnhimipari u'âsi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, wahi'rata norí ma, te te ĩropisutu zô. Taha zari-na, ma tô zudezu norí hã ã bãtã na ĩwasédé hã ĩ'âma hiri za'ra. ⁷ Wahi'rata norí, 12 na ĩhãiba norí nhihudu mono bã, wa wanhimi'ê na âma 're wawata za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono âma hã. Rowa'a na wa âma 're wawata za'ra, barana zama. 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te wama ĩropisutu zô, wa wanhimipari sina âma 're wawata u'âsi za'ra. Ôhõ zô 're ĩnhimipari mono wa, te zudezu norí hã ĩwasédé hã ĩ'âma sa'ra. ĩwapari'wa norí, e marí wa, te 'Re ĩhãimana u'âsi mono âma 're ĩrosa'rata upa za'ra wa'aba mo, te te 're ĩda'ahãiwa'utu mono zéb da hã, tâma ĩwaihu'u õ newa.

⁹ — Wa tô aré ĩsina rosa'rata, Zezusihi zazei'wa norí âma te 're rowasutu u'âsi mono da, Nazarê âma aré 're ĩsãmra mono zazei'wa norí âma. ¹⁰ Tawamhã Zeruzarê âma ma, wa tô âne hã te tâma 're 'manharí za'ra. Sasedoti ĩpire norí zadawa para, wa tô te 're 'maza, dazazéb 're, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwê norí hã. Duré da te dasiwi 're simroi mono da, da te dasima 're hãiba za'rê za'ra mono wamhã, wa tô te âma 're dazaze za'ra.

¹¹ Taha wa, wa tô te âma 're arowasété, rowahutuzé mono bâ, Zezusi hã te te siwi 're wě'ô za'ra mono da, řsazei'wa norĩ hã. Ta norĩ zada řzahi uptabi wa, wa tô 'ri nho'ômo mono bâ te âma 're rowasété za'ra, darob amoi âma zama.

¹² — Taha da, nimahã båtã na wa tô duré mo Damasitu u, řsazei'wa norĩ zô, âne hã te tãma 'manharĩ za'ra da. 'Re řhãimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa řpire norĩ hã ma tô řzatôřĩ za'ra. Rob'ui'ére ma tô řma sômri za'ra, řsazei'wa norĩ âma te 're rowasété za'ra mono da, řsadawa parab za'ra. ¹³ Apito, tane nherě, ma tô aimawi řma tiromhãiba. Damasitu u řmorĩ ré, abzuma wa'wa ma tô rowa'a za'ětě uptabi hã řma ai'ubuzi, hãiwa hawi. Båtã nhimirowa'a nhipai u, rowa'a za'ětě uptabi di. řsiré řsi'aba're norĩ uwaibaba zama ma tô ai'ubuzi. ¹⁴ Tawamhã aihĩni wa tô warere'e ni, ti'ai wa. Wa hã ni'wai mreme hã wa tô wapa. Âne te řma tinha, ebreusi norĩ mreme na: "Saru, Saru, e marĩ wa, te řwi 're řrowasutu u'âsi mo. Aipě'ě 'remhã ma tô 're asi'u'a u'âsi mo, powawě hã wedehu 'rã'wa na da te zusi wa, te te sina mei wa, řsi'u'a ne."

¹⁵ — Tawamhã wa tô asa 'mahã: "Apito, e 'wa hã a hã."

— Tawamhã Wanhib'apito te asa řma tinha: "Wa hã Zezusi, te řwi 're řrowasutu u'âsi mo. ¹⁶ Ma'ãpé ai-wahutu, hãiwi asab da. Wa we aima řsiahã're, te řsima aipisutu da, řma romhuri'wa da. Ā båtã na řzabuzém na te za dama 're řwasu'u u'âsi mo. Duré zahadu wapsi te aima řwaihu'uzém na zama, te za dama 're řzadawa wasu'u u'âsi mo. ¹⁷ Wa hã wa za te 're ai'madã'ã, asiré zudezu norĩ, řsahi norĩ wi, te 're asô'reptui mono da, duré zudezu'ô norĩ wi, te 're asô'reptui mono da zama. Zudezu'ô norĩ tême, wa za oto asatô. ¹⁸ Datob'a ne 're danomro mono wa, da te 're řdato pese za'ra mono ne, te za 'Re řhãimana u'âsi mono nhimiroti na 're řpo're pu'u za'ra mo, zudezu'ô norĩ hã. Robra na 're řnomro mono hã te za 're řawaibui mo, rowa'a na oto 're nomro mono da, ta norĩ hã. Satanasihĩ nhiptezém hawi te za 're řapizari mo, 'Re řhãimana u'âsi mono niwĩ 're nomro mono da oto, te te sina 're řřumnhasi za'ra mono zéb zarina, 'Re řhãimana u'âsi mono hã řwasédé hã te te tãma 're aparĩ mono da, duré âma 're sib'a'uwě za'ra mono da oto dame." Āne ma tô Wanhib'apito hã řma pisutu, zudezu'ô norĩ hã. — Āne ma tô Paru hã siwasu'u, apito Adaripaha ma, tihãimanazém na te te âma řsapřízém na hã.

Paru hã tinhimiromhuri na řsiwasu'uzé

Tawamhã Paru te duré siwasu'u, âne:

¹⁹ — Apito Adaripa, řwapari. Hãiwa hawi te řsabui mreme hã wa hã te sadawa rême ô di. ²⁰ Damasitu âma uimrehêne wa tô Zezusihi zadawa wasu'u na hã dama âma sãna'rata. Taha parip si, Zeruzarě âma wa tô duré dama âma rowasu'u. Taha parip si, wa tô duré Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma dama sadawa wasu'u, zudezu norĩ ma, zudezu'ô norĩ ma zama. Ta norĩ hã tiwasédé hã te te 're rême za'ra mono da, duré 'Re řhãimana u'âsi mono niwĩ 're nomro wě

mono da, wa tô te tãma âma 're rowasu'u za'ra, tô sena tiwasété wi 're řsipizari za'ra mono na, da te 're waihu'u za'ra mono da. ²¹ Taha 'ru te, ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã ma tô siwi řřã, 'Re řhãimana u'âsi mono âma 're řdawata za'ra mono zéb âma 'ri 'wawi wa'ra 're, řnhamra ré. Te aré siwi řřwĩ. ²² Tane nherě, 'Re řhãimana u'âsi mono hã ma tô te te 're řpawaptob u'âsi. Taha wa, Ā båtã na řřhãiba ré, wa zahadu 're řhãimana. Taha wa, zahadu wa nasi dama sadawa wasu'u, dama řwapu norĩ ma, duré dama řpire norĩ ma zama. Uburé Mozési-hĩ nhimirowasu'u zarina, duré 'Re řhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u zarina, wa tô te dama 're sadawa wasu'u. řnhimizadawa wasu'uzém na âma řsipai ô di. Romhã ré ma tô ta norĩ hã te te dama 're wasu'u za'ra, âne: ²³ "Danho'reptui'wa da, 'Re řhãimana u'âsi mono te te řpisudu hã te za robzépata za'ětě. Te za dasiwi wĩřĩ ni. Dadã'ã nherě, apã te te 're řdahãiwa'utu mono zéb da na te za sãna'rata. Tawamhã te za dama waihu'u za'ra, rowa'a na 're řdanomro wě mono zé hã. Apã řhãiwa'utuzéb za'u si, te za âne hã zudezu norĩ ma waihu'u za'ra, zudezu'ô norĩ ma zama." Āne ma tô romhã ré dama sadawa wasu'u za'ra. Taha na wa tô duré wa hã dama rowasu'u. — Āne te siwasu'u Paru hã, apito Adaripaha ma.

²⁴ Āne siwasu'u ré, ma tô apito Pesitu hã sadawa 'razã. Mreme 'rãihã na te tãma tinha, âne:

— Paru, ma tô aiwamna, ai'rãzadã'ã wa. Asimirosa'rata ahã wa, ma tô ai'rãsiwamna.

²⁵ Tawamhã Paru te asa tãma tinha:

— řnhib'apito, mare di. řřiwamnarĩ ô di. řmreme hã tô sena. řmreme wě di. — Āne te asa tãma tinha, apito Pesituhu ma. ²⁶ Tawamhã apito Adaripaha ma, te duré tinha:

— Apito Adaripa, Zezusi hã ti'ai âma 're morĩ ré hã uburé marĩ hã tãma 're řromhãimana mono zém na hã aima waihu'u pese di, řdã'ãzém na hã duré řhãiwa'utuzém na zama. Da'ahã na ma tô âma 're danhopré. Taha wa, apito Adaripa, a zama ma tô řwaihu, uburé Zezusihi wasu'u hã te aima řwasu'u hã. Taha wa, sena na, wa aima řsiwasu'u řpahi âna, waihu'u da.

²⁷ Apito Adaripa, e 'Re řhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã sena na ma tô řsaze. Ma řsaze tô. Āne na wa tô řřina aiwaihu'u.

²⁸ Tawamhã apito Adaripa, ma tô mreme to na Paruhu ma tinha:

— E tane na duréi řma rowasu'u bâ, wa za bété âma asaze, Cristu hã te saze da.

²⁹ Tawamhã Paru te asa tãma tinha:

— řmreme 'rutu na niha wamhã, řmreme pa na te aima rowasu'u wamhã, tô marĩ ô di. Āhã si řpire hã, řřsine 're řsazei pese mono da hã. Taha da, wa 'Re řhãimana u'âsi mono ma ai'ãma 're řmreme u'âsi, uburé Ā båtã na řwapari'wa norĩ âma zama, te řsima wě ô nherě, Cristu hã saze za'ra wa'aba 'ru te, řřsine da te aipawasisi za'ra wa'aba da hã. — Āne te asa tãma tinha, Paru hã.

³⁰ Tawamhã apito Adaripa hã duré apito Pesitu hã duré Berenisi hã, duré uburé řsiré řsi'ubumro norĩ za-

ma ma tô tiwahutu za'ra aihîni. ³¹ Te oto tiwi ai'aba'ré. Tiwi si'aba'ré za'u si, ma tô sima âma nharî za'ra, âne:
— Ô hã aibã hã marî ïwasédé hã te te 'manharî ò di, da te dasiwi ïwîrîzéb da hã, niha wamhã, dazazéb 're, da te dasiwi ïsêrê da hã.

³² Tawamhã Adaripa te tãma tinha, Pesituhu ma:
— Ô hã, aibã hã Roma âma apito Sézaha nho're sab da, te te rowaptêrê ò 'wa'âhã, wa aré tãma rowairébé za'ra ni, apã 're morî da. Tane nherê, waihu'u ò di oto. — Âne te tãma tinha, Pesituhu ma.

Paru hã Roma u morî da, timorîzém na te te ïsã-na'ratázé wasu'u

27 Tawamhã apito Pesitu hã ma tô oto tãma ropibu, Paruhu ma, Itaria na danhipti'a nho'ômo nhisi u morî da, rowa'u'u na uba'renem na hã. Tawamhã wa hã, Rucasi hã wa tô ïme mo. Zuri'u na da'wapéi'wa norî wada'uri'wa nhisi hã ma tô duré wame satô, Paruhu 'madâ'â'wa da hã, duré pawasisi ré ïsiré ïsi'aba'ré norî 'madâ'â'wa da hã. Da'wapéi'wa wada'uri'wa nhimi'ubumro norî hã Danhipai u, Apito te na ïwaptêrê hã. ² Tawamhã rowa'u'u na uba'reneb 're, wa tô asisi ni, Adaramitu hawi we ïsimizazâri na, wasi'aba'ré da. Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi u â zadaréi baba wara ré, uba'rene nhimizahârizé mono bâ te za simizahâri. Aibã hã Aritacu na ïsisi hã te wame mo, Tesaronita na 'ri nho'ômo nhisi âma 're ïsãmra mono hã, Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi 'remhã. Tawamhã ma tô oto waré tiwara za'ra. ³ Tawamhã awêpsi, wa tô aihutu ni, Sido na 'ri nho'ômo nhisi u. Tame, Zuri'u hã ïwê na te te pawaptob da, ma tô Paruhu ma waproisi, tame ïsazei'wa norî u morî da a'â, ta norî hã Paruhu âma sime za'ra da, ïhâimanazéb da hã. ⁴ Tawamhã Sido hawi ma tô oto waré wara, uba'rene hã. Wasi'aba'réi wamhã, rowa'u hã te we wawa'rãmi rowapô, sa'êtê. Taha wa, Sipri na rob'rê za'iti nhisi uwaibaba, rowa'u'u syry niwî, te waré wara, â poré wa'wai baba, Sirisiza na danhipti'a nho'ômo nhisi uwaibaba. Pãpiriza na danhipti'a nho'ômo nhisi uwaibaba ma tô duré wara. Tawamhã wa tô aihutu ni, Miha na 'ri nho'ômo nhisi u. Risiza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma te za, Miha hã. ⁶ Tame da'wapéi'wa norî wada'uri'wa hã ma tô rowa'u'u na uba'reneb amo hã tisã, Aresãdiriza na 'ri nho'ômo nhisi hawi ïwara hã, Itaria na danhipti'a nho'ômo nhisi u ïwara da hã. Tawamhã ma tô wama rob'ru za'ra, ïre wanhisisi da. ⁷ Tawamhã rowa'u'u na uba'rene hã ma tô si'âsi, waré za'ra, wara pire wa. Bãdã ahã na te âma si'utôrí, si'âsi mono ré hã. Tawamhã Sinidu na 'ri nho'ômo nhisi 'rata, ma tô waré mazazã a'â. Tawamhã rowa'u hã te zahadu wei wawa'rãmi rowapô. Taha wa, uba'rene hã Cereta na rob'rê za'iti nhisi u ma tô waré wara. Tawamhã Saramona na romnhisi uwaibaba rowa'u'u syry niwî ma tô waré uirî za'ra. ⁸ Â zadaréi baba te wara u'â. Wara pire di. Wara pire nherê, wa tô aihutu ni, Uba're nhimizahâri wê zém na 'ri nho'ômo nhisi u, Raséza na 'ri nho'ômo nhisi 'ratamhã.

⁹ Tamemhã wa tô asimroi hã ni. Dawasété parizém na 're ïdasipo're pu'u za'ra mono zé bätã za'u si, te rowa'u'u wawê hã 're pusi, wahup sidâpâsi. Taha wa, â wa'wai baba, 're danomro mono ò di oto, rowa'u'u wawê nhimimnhasi te. Taha wa, Paru hã ma tô dama roti, âne:

¹⁰ — Aibã norî, ïwapari za'ra wa'aba. Âhãna â nhisi baba wasi'aba'réi wamhã, wama romnhimimnhasi za'ra di za. Uba'rene hã te za waré aiprub za'ra. Taha wa, ïre ïromnhimi'wara hã te za rere'e, âi ba. Duré wa norî hã âté wa za ai'utôrí ni. Âne wa tô waihu'u. — Âne te tãma nharî za'ra, Paru hã.

¹¹ Tane nherê, da'wapéi'wa norî wada'uri'wa hã Paruhu nhimirowasu'u hã te te sazei ò di. Uba'rene tede'wa norî mreme si ma tô saze, ïmapraba'wai mreme zama. ¹² Tame uba'rene nhimizahârizéb âma, rowa'u'u wawê hã 're pusi mono ré, rowa'u'u na uba'rene hã nomro wê waihu'u ò di. Taha wa, da'ahã na ma tô dasima wê za'ra ni, ò hawi dasi'aba'ré da, Cereta âma Penisi na uba're nhimizahârizém nhisi u si-hutu hã, tame uba'rene hã nomro wê da, rowa'u'u wawê hã tamemhã te te 're rowapôrí mono ò wa.

Â poré âma rowa'u ïsa'êne hã te te ïrowapôrízé wasu'u

¹³ Tawamhã rowa'u ïsyryre hã hãiwa'a're nhimi'e hawi ma tô watobro. Syry na ma tô rowapô. Taha wa, ma tô âma rosa'rata za'ra, te te sima ïwê za'ra zéb uwaibaba si'aba'ré da, sihutu waré da newa. Uba're tétézé hã ma tô wazere za'ra, â 'rowi ïsimi'wara hã. Tawamhã rowa'u'u na uba'rene hã ma tô waré wara, â zadaréi baba, Cereta na rob'rê za'iti nhisi zababa. ¹⁴ Tane nherê, zahadu wasina wapahã za'ra ò ré, ma tô rowa'u'u za'êne hã awa'awi wei watême rowapôrí za'ra, rob'rê za'iti hawi. Rowa'u'u za'êne hã, Nodesiti na da te 're ïsisi za'ra mono, bätã pusizém nhimire hawimhã 're pusi u'âsi mono wa. ¹⁵ Tawamhã â zadaréi baba awa'awi wara da, wa aré wa te si'oto pibu za'ra. Tane nherê, te wawi tiwara u'âsi za'ra. Taha wa, wa tô tãma 'marême za'ra ni, si'uihã na wara da oto, rowa'u'u zari-na. ¹⁶ Tawamhã Cazuda na rob'rê za'iti 'rare nhisi uwaibaba ma tô wara, rowa'u'u syry niwî. Tamomo wara ré, uba're 'rare hã ïna're na wa te wasiwi ïsi'u hã wa tô wasiwi wazere ni, â hawi, siprup tã da. Pire uptabi nherê, ma tô uba're na romhuri'wa norî hã siwi sarôtô, uba're ïsa'êtê 're, te te siwi sêrê da. Uba're za'êne hã ma tô duré te te siwi wasisi, wedenhorô rutu na sipo'o tã da. Ribiza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma â zaihã uwaibaba supara uwa niwî, wara ò'umnhasite, ma tô âma tihâtã'â za'ra. Taha wa, ma tô zazahã wawê hã ïmaprabazé hã siwi si'ra, tamomo wara tã da. Tawamhã rowa'u'u wawê zababa ma tô uba'reneb za'êne hã wara. ¹⁸ Rowa'u'u za'êne hã pupu'u za'êtê di. Ropupu'u za'êtê uptabi di. Tawamhã wa'âma awê wamhã, te te dama wede za'ra da, âma ïsihãiba wap-tob za'ra hã ma tô siwi sãmra na'rata za'ra, âi ba, rowa'u'u na uba'rene hã wapu na waré wara da oto. Ma duré âma ti'awê, rowa'u'u za'êtê na hã. Tawamhã

ĩmapraba'wa norĩ hã ma tũ ĩpru hã uba're na romhurizé hã syry na siwi sãmra, âi ba.

²⁰ Awé sidâpâsi te hãiwaru u'âsi. Taha wa, bådâ hã te te urĩrĩ õ di. Wasi zama te te urĩrĩ za'ra õ di. Rowa'u'u wawé si te zahadu nomro. Tã hã pĩni za'ëté di duré. Tawamhã wasisõ'reptu za'ra zéb zõ, wa te rosa'rata za'ra õ di oto. Sõ wanhimipari za'ra õ di oto.

²¹ Tawamhã wasaihuri âna wahâimana za'ra ré, wa'ãma ropsi'utõrĩ za'ra wamhã, ma tũ Paru hã hãwi za, ĩwa'wab za'ra. Æne te tãma rowasu'u za'ra:

— Aibã norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba. E marĩ da, ĩmreme hã saze za'ra wa'aba õ di bété. ĩmreme hã saze za'ra wa'aba 'wa'ãhã, aré Cereta hawimhã wawairébé õ di. Taha 'wa'ãhã, aré wama rowé za'ra di, ãhãna hã. Aré ãma wasi'uba za'ra õ di. ²² Tane nheré, sada asib'ru za'ra wa'aba. Ni'wa hã dâ'ã õ di za. Uba'renep si te za wawi aiprub za'ra. ²³ Wa hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwé, te tãma 're ĩromhuri u'âsi mono hã. Barana, hãwa ãma tãma ĩromhuri'wa hã ma tũ we ĩtẽme wi. ²⁴ Te ĩma tinha, ãne: "Paru, aipahi tũ. Tũ sena Roma ãma apito Sézaha nho're te za asa, asi'uihã na tãma asiwasu'u da. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã aima ĩsõprubzéb zarina ma tũ pisutu, aihĩni asiré ĩsi'aba're norĩ hã aiwi dâ'ã za'ra tũ da." Æne ma tũ ĩma tinha.

²⁵ Taha wa, ãhãna aipahi za'ra wa'aba õ di za. Sada asib'ru za'ra wa'aba. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ĩma umnhasi uptabi di. Uburé te te ĩma ĩwaihu'u zarina, te za tũ wama ãma uwaimrami za'ra. ²⁶ Tazahã nimomo, rob'ré za'iti u uba'rene hã te za waré time, rowa'u hã. — Æne ma tũ Paru hã po're pu'u za'ra.

²⁷ Tawamhã 14 na ma tũ wa'ãma timara za'ra, rowa'u'u za'ene hã wawi nomro za'ra ré hã. Taha wa, te rowa'u'u na uba'rene hã zahadu waré si'ãsi za'ra si-wa'ru, Mediteranizu na âporé nhisi wa'wai baba. Tawamhã mara wa'wa ma tũ uba're na romhuri'wa norĩ hã waihu'u za'ra, â zadaré u ĩropsi'utõrĩ na hã.

²⁸ Taha wa, wedenhorõ na étẽ nhi'õmore hã ma tũ siwi time, âi ba, â 'reptõ zõ te te siwi ãma pibu da. Tawamhã ma tũ waihu'u za'ra, ³⁶ na â 'rehã pibuzé hã. Tawamhã syry na ãma ronomro pari, ma duré siwi pibu. ²⁷ na â 'rehã pibuzé hã oto. ²⁹ Tawamhã uba'rene hã étẽ wa'wai baba wara õ'umnhasite, te sima simimnhasi za'ra, ãne hã te te prub õ'umnhasite. Taha wa, ma tũ ĩna're hawi ĩtétézé hã maparane si'uiwa na siwi wabzu âi ba, simi'wara da, uba're hã wara tũ da. Tawamhã rowa'a zõ te te rob'madã'ã za'ra. ³⁰ Tawamhã uba're na romhuri'wa norĩ hã ma tũ sisawi za'ra, uba'renem hawi siwaprosi wairébé da. Uba're 'rare hã ma tũ sisada si'ra za'ra âi ba, uba'renep tétézé hã ĩwata ãma zama te te siwi wabzuri da newa. ³¹ Tane nheré, Paru hã ma tũ da'wapéi'wa norĩ ma ãne hã waihu'u, ĩwada'uri'wa norĩ ma zama:

— Õ norĩ hã wa'rata si'ubumroi õ wamhã, asisõ'reptui waihu'u za'ra wa'aba õ di za. — Æne ma tũ Paru hã tãma waihu'u za'ra.

³² Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã ma tũ wedenhorõ hã siwi sizã, uba're 'rare nhi'õmozé hã. Baba na ma tũ wawi tiwara za'ra, uba're 'rare hã.

³³ Tawamhã hãiwaza wi, ma tũ Paru hã tãma roti za'ra, tisa hã te te huri da oto, siptete za'ra hã. Æne te tãma roti za'ra:

— Bådâ hã 14 na ma tũ ai'ãma ai'utõrĩ za'ra wa'wa, asaihuri aba ãna hã, rowa'u te te ĩsazãrizéb zõ asimi-pari za'ra wa'aba ré hã. ³⁴ Æhãna wa za aima roti za'ra wa'wa, asaihuri aba da oto, asiptete sina aihãimana za'ra wa'aba da. Ni'wa hã dâ'ã õ uptabi di za. Aihĩni te za aihãiba ré ré aiwairébé 'wa. — Æne te tãma roti za'ra, Paru hã.

³⁵ Tawamhã mrempari, ma tũ ti'ã, ĩ'u'ene hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, ma tũ mre danho'a, ĩsõprum na ãma wata da. Taha pari, ma tũ ĩ'u'ene hã sima wé'ẽ, te te 're'ne da. ³⁶ Tawamhã aihĩni ma tũ oto sada aptete za'ra ni. Taha wa, ma tũ tisa hã tihu oto. ³⁷ 276 na wahãiba za'ra hã uba'reneb 'remhã. ³⁸ Tawamhã wasaihuri pari, uburé amnho hã uba'reneb 're ĩsimi'wara hã ma tũ oto siwi sa'wa âi ba, uba'rene hã wapu na waré wara da oto.

Rob u aihĩni dahãiba ré ĩdawairébézé wasu'u

³⁹ Tawamhã rowa'a pese wamhã, ro hã te te waihu'u za'ra õ di, uba're na romhuri'wa norĩ hã. Taré ma tũ supara hã siwi tisã, étẽ 'rãihã papara ĩnomro hã, â zaihã na. Tawamhã ma tũ ãma siwada'uri za'ra, rowa'u'u na uba'rene hã tame te te siwi hiri da. ⁴⁰ Tawamhã uba're tétézé hã â 'rowi ĩsimi'wara hã ma tũ siwi sihãri za'ra, ĩsa'u 're simi'wara mono da oto, â 'rowi. Uba're wabzurizé hã ma tũ siwi wasihu, te te siwi pi'ra da. Uba're wata ãma ma tũ zazahã wa'õno hã siwi sasõ, rowa'u hã te te ãma saprõni da, supara u. Tawamhã â zaihã u te oto waré wara, uba'rene hã. ⁴¹ Tazahã sitẽme â wara sitob u ma tũ uba're hã ãzé, supara ahã u, â 'rowi 're ĩnomro mono u. Taha wa, supara hã ma tũ ĩwada hã ti'ã. Rési waihu'u õ di oto, uba'rene hã. Tawamhã, â sisasisi za'ëté wamhã, te te nasi ĩwabzuri na ma tũ na'rehaipo'o.

⁴² Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã te ãma siwada'uri za'ra, ĩpawasisi ré norĩ ãma, te te siwi simro da, tiwi zãribi za'ra wa, tiwi simani za'ra õ'umnhasite. ⁴³ Tane nheré, ĩwada'uri'wa hã te ãma pa'uwati za'ra, Paru te te sõ'reptu da, te te sima wé wa. Tawamhã te tãma rob'ru za'ra, ĩzãribi waihu'u pese norĩ hã âi ba rere'e da, zãribi uimrehẽne za'ra da, rob u, ⁴⁴ duré ni'wam norĩ hã, ĩzãribi waihu'u'õ norĩ hã wede hãpã na duré uba're ĩsiprum na te te tété za'ra mono sina ĩsarina zãribi za'ra da. Tawamhã aihĩni ma tũ rob u wairé. Ni'wa hã dâ'ã õ di. Ni'wa hã u'a õ di duré. Rowé na ma wairé.

Maruta ãma Paru norĩ ĩsi'ubumrozé wasu'u

28 Tawamhã rob u wawairébé wé wamhã, wa tũ rowaihu'u za'ra ni oto. Maruta na rob'ré za'iti nhisi u wa tũ wawairébé ni, rowé na. ² Tame 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tũ siwi wawaihui wé. Tã hã wawi ta'a za'ra wa, duré rowahã zé wa, ma tũ uzã hã wama ro'o za'ra, wahãiro za'ra da. Taha wa, ma tũ

wama tirowě za'ra oto. ³Tawamhã Paru hã ma tô mi hã waibu, unhama nhisiwi te te sa'ra da. Te te sa'ra wamhã, wahi hã ma tô mimi hawi watobro. Watobro wamhã, ma řisib'rata wi tisa, unhama wa'ro zé te. řisib'rata na te āma 're sipra. ⁴Tawamhã tame 're řisi'ubumroi mono norĩ hã, Paruhu nhib'rata na wahi hã te te sãmri za'ra wamhã, te sima rowasu'u za'ra, āne:

— Ōhōta aibã hã wahi ma te tisa, řisib'rata wi. Te za oto dārã. Āté tô dapārĩ'wa. Taha wa, ā hawi sisō'reptu nherě, te za āté tô dārã. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

⁵Tane nherě, Paru hã ma tô wahi ré 're sib'ratai wērě. 'Re sib'ratai wērě mono wamhã, unhama wa'wa ma waptārã, wahi hã. Āma sépu'u ō di. ⁶Te āma rosa'rata wasété za'ra, āté sib'rata dupto da newa, āté dā'ā sirōmo da newa, ōne haré. Tane nherě, te te siwi 'madā'ā hã nherě, marĩ hã āma hāimana ō di. Rowě na te tihāiba, Paru hã. Tawamhã Paru hã dapārĩ'wa na āma řisimirosa'rata za'ra zé hã ma tô rēme za'ra. Taha wa, te āne sima wasu'u za'ra oto:

— Ta hã řhāiba'ō, řwaihu'upe. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

⁷Taha 'rata te Pubiri'u na 're hāimana, rob'ré za'iti āma danhib'apito hã. řisipti'a hã romhuture di. Ta hã ma tô wawaibui wě, ř'rata wasi'ubumro da a'ā, řsōrōwa āma. Tawamhã bādã si'ubdatō ma tô wa'āma ne, tame wasi'ubumroi ré hã. ⁸řmama hã hāzé ré te nomro, waptã. Wa'ro za'ētě di, řsānapru zama. Tawamhã Paru hã ma tô řtēme āzé, te te sabu da. 'Re řhāimana u'āsi mono ma, ma tô āma mre. Āma mre me pari, ma tô tinhib'rada hã āma tino. Taha wa, ma tô séptārã. ⁹Taha parimhã, uburé řhāzé ré norĩ hã ma tô Paruhu tēme we si'ré. Tawamhã ma tô uburé apese. ¹⁰Āne hã Paru te te apese pari, ma tô wama tinhoprub za'ra, marĩ ahã na. Tame wasi'ubumroi ré, a'amo si'ubdatō ma tô wa'āma ai'utō, rob'ré za'iti āma hã. Tawamhã, wasi'aba'ré da wamhã, ma tô wasazéb da hã te te wama sé, uba'reneb 're.

Roma u řwasihutuzé wasu'u

¹¹Tawamhã tame a'amo si'ubdatō wa'āma si'utōři pari, wa tô uba'reneb 're asisi ni oto, ta hawi āma wasi'aba'ré da. řhāiba'ō si'ubza na uba're nhisi hã. Aresādiriza hawi ma tô wei mazazã, rob'ré za'iti u, tame nomro da a'ā, rowa'u'u wahã 're sa'wari mono ré. ¹²Tawamhã Siracusa na 'ri nho'ōmo nhisi u wa tô aihutu uimrehēne ni. Tame wasi'ubumroi ré, bādã si'ubdatō ma wa'āma ne. ¹³Ta hawi, ma tô waré si'āsi rowa'u'u na uba'rene hã, rowa'u'u wa'rāmi. Tawamhã Rezi'u na 'ri nho'ōmo nhisi u, wa tô aihutu ni. Awěpsi, rowa'u ma tô we rowapō, hāiwa'a're nhimi'e hawi, wasi'aba'rézéb zarina. Tawamhã bādã maparane wa'āma ne parip si, wa tô duré aihutu ni, Pozu'ori na 'ri nho'ōmo nhisi u. Tame uba'rene hã wa tô rēme za'ra ni. ¹⁴Tame wa tô sōpētě za'ra ni, řsazei'wa norĩ hã. Ma tô wahāiba waptērě za'ra, misi romhuri na ř'rata wahāimana za'ra da a'ā. Taha parip si, wa tô Roma na 'ri nho'ōmo nhisi u ai'aba'ré ni, wapara na. ¹⁵Tawamhã řsazei'wa norĩ hã, Roma āma 're řisi'ubumroi mono norĩ

hã ma tô wawasu'u hã wapari za'ra. Taha wa, Apizu āma rowedezém na 'ri wa'ōtō nhisi u wasihutu wamhã, Roma hawi řsazei'wa norĩ me wa tô wasi'uzusi za'ra ni. Duré, Si'ubdatō Daza'warizém na 'ri wa'ōtō nhisi u wasihutu wamhã, řsazei'wa hāiba amo norĩ hã ma tô duré řsa'u hã wa'uzusi za'ra, Roma hawi. Tawamhã Paru hã te te dazabui wamhã, 'Re řhāimana u'āsi mono āma te tiwata, řsōprum na. Ma tô duré tāma rowě watobro.

Paru hã, Roma āma oto 're řsāmra mono zé wasu'u

¹⁶Tawamhã Roma u wasihutu wamhã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô Paruhu ma pisutu, hāiba pisutu 're hāimana mono da, danhorōwa āma. Da'wapéi'wa si te za ř'rata 're hāimana, te te 're 'madā'ā mono da.

¹⁷Tawamhã bādã si'ubdatō āma ne pari, ma tô dazō hã Paru hã, zudezu norĩ ma řpire norĩ zō, řtēme si'řã'ōtō da. řtēme si'řã'ōtō wamhã, te tāma nharĩ za'ra:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, řwapari pese za'ra wa'aba za. Wasiré norĩ ma, řwasédé hã te 'manharĩ ō nherě, duré wahi'rata norĩ nhimiroti zarina 're řwahāimana za'ra mono zéb āma řsipai ō nherě, ma tô Zeruzarě āma siwi ř'ā, wasiré norĩ hã. Romanu norĩ ma, ma tô řnhomri za'ra. ¹⁸Tawamhã romanu norĩ hã řwasété zō ma tô siwi řzadanha. Tane nherě, řwasédé hã te te ř'āma sãmri za'ra ō di, da te dasiwi řwĩřizéb da hã. Taha wa, dazazém hawi te te řwazere za'ra da, te sima ř'ru za'ra. ¹⁹Tane nherě, zudezu norĩ hã řwatobro tō da, ma tô siwi řwě'ō. Taha wa, wa tô rowaptě, we řmorĩ da, apito Sézaha nho're řzab da, tāma řsiwasu'u da. Tane nherě, apito Sézaha ma, řsiré norĩ wasété na te řnharĩ da hã, we řmorĩ ō di. ²⁰Taha wa, wa tô asō řhārã za'ra wa'wa, te asabu za'ra wa'aba da, aima řsiwasu'u za'ra wa'aba da. Izarazéhé nhihudu norĩ hã sō řsimipari za'ra āma te sasōmri wa, wa řpawasisi ré 're řnhamra. — Āne ma tô tāma waihu'u za'ra.

²¹Tawamhã te asa tāma nharĩ za'ra, Paruhu ma:

— Zudeza hawi rob'ui'ére na aiwasu'u hã da te wei watēme 'mai'āwisi za'ra ō di. Duré wasiré norĩ hã we watēme nasi sihutu nherě, aiwasu'u wasédé hã we te te 'mai'āwisi ō di. ²²Tane nherě, wa tô wasima aiwě za'ra ni, asimirosa'rada hã wa te wapari za'ra da, duré wa te waihu'u za'ra da. A hã dasima řdasipo'ozép tém niwĩ, te 're aihāimana mo. Ta niwĩ 're řdahāimana za'ra mono hã, te řwasété na da te dasima 're rowasu'u za'ra, daro mono bã. Āne hã wa te waihu'u za'ra wa, wa tô wasima aiwě za'ra ni, wa te aiwapari za'ra da. — Āne te asa tāma nharĩ za'ra.

²³Tawamhã ma tô sima pisutu za'ra, nimahã bātã na řtēme dasi'řã'ōtō da. Taha wa, ma tô da'ahã na řtēme tasi'řã'ōtō ni, Paru hã řsāmrazéb u hã. Bātã bã ma tô dama romhu, 'Re řhāimana u'āsi mono, da'āma 're řsib'a'uwě mono zé wasu'u na. Mozésihi nhimi'ui'ére zarina, duré 'Re řhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ nhimi'ui'ére 'rata zarina, ma tô tāma āma rowasu'u pese za'ra, Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re řhāimana u'āsi mono te te řpisutu na da te saze za'ra

da. ²⁴ Tawamhã, ïmreme da te wapari za'ra wamhã, ni'wam norí hã ma tô saze za'ra. Aimawi norí hã te te ãma saze za'ra õ di. ²⁵ Tawamhã tiwi si'aba'reí õ ré, ma tô Paru hã duré tãma nharí za'ra:

— Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono pê'ëzani hã ma tô tizadawa wasu'u wai ma waihu'u, Iza'izaha ma, aihirata norí ma, te te sadawa wasu'u za'ra da. ²⁶ ãne ma tô Iza'izaha ma waihu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã:

"Aimorí oto, asiré norí tême, tãma ïzadawa wasu'u za'ra da. ãne te za tãma ïzadawa wasu'u za'ra: 'Ïnhimiroti hã aipo're na 're wapari u'âsi za'ra wa'aba mono nherê, taré te za 're ïwapari za'ra wa'aba mo, ãma 're waihu'u za'ra wa'aba mono ãna. Duré ïnhimirohmuri hã atômo na 're 'madââ u'âsi za'ra wa'aba mono nherê, taré te za 're ïmadââ za'ra wa'aba mo, ãma 're waihu'u za'ra wa'aba mono ãna.' ãne te za tãma ïzadawa wasu'u za'ra.

²⁷ E marí wa, te za ãne hã tãma ïzadawa wasu'u za'ra. Ta norí hã tipê'ë 're, te te 're ïrosa'rata za'ra mono zé hã te sitom haré ïré 're hâimana u'âsi za'ra, te te ïãma 're rosa'rata wê za'ra mono õ wa. Po're sitom haré, te duré 're hâimana za'ra, ïnhimiroti hã te te 're wapari ze za'ra mono õ wa. Duré tōmo sitom haré te 're hâimana za'ra, ïnhimirohmuri hã tãma 'madââ ze za'ra õ wa.

ãnei õ 'wa'âhã, te aré ïnhimirohmuri hã te te 're 'madââ ze za'ra, titōmo na. Te aré duré te te 're wapari ze za'ra, ïnhimiroti hã. Te aré duré te te 're ïwaihu'u

pese za'ra, tipê'ë 're, te te ïãma 're rosa'rata wê za'ra mono wa. Taha zarina si, te aré duré ïtême 're sipizari za'ra, tiwasété wi hã. Tawamhã dahâzé wa, da te 're ïdapese za'ra mono ne, wa aré ïwasédé hã te tãma 're apari, te ãma 're ab'madââ tō mono da oto."

ãne ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono pê'ëzani hã Iza'izaha ma waihu'u, sena na, ïsiré zudezu norí ãma hã. — ãne ma tô Paru hã tãma rowasu'u za'ra, zudezu norí ma.

²⁸ Tawamhã Paru te duré tãma rowasu'u za'ra:

— Taha wa, ma'ãpé waihu'u pese za'ra wa'aba. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te za oto zudezu'õ norí ma waihu'u, tinhiminho'reptuzé wasu'u hã. Ta norí hã te za oto te te 're wapari za'ra. — ãne ma tô Paru hã timreme hã tãma 'rāsutu za'ra.

²⁹ Tawamhã ãne na te te tãma rowasu'u za'ra pari, zudezu norí hã ma wairé, si'aba're da oto. Tawamhã si'aba're sina, ma tô Paruhu mreime na sa'ëtê sisada'rãmi za'ra.

³⁰ Tawamhã maparane ma tô ãma tiwahu, Paruhu ãma, danhorōwa hã taré te te sima ïwa'âbã mono zéb 'remhã. Tame, da'ahã na ma tô ïtême 're dasihutu. Dasihutu sidâpâsi, ma tô te te 're da'awaibui wê, ïtême 're danhisisi mono da. ³¹ Pahi ãna, duré da te tiwi 're sadawa uwati za'ra mono ãna, ma tô te te dama 're rowasu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ïsib'a'uwê mono zé wasu'u na hã, duré Wanhíb'apito Zezu Cristuhu wasu'u na zama.

ROMANU

Ībaihâ wasu'uzé

Paru hã Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi ãma sãmra ré, ma tô ã Ībaihâ na hã ãma rob'ui'ééré. Ma tô sima rosa'rata, Roma u tisiré ĩsazei'wa norĩ hã te te sabu za'ra da, te te po're pu'u za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma siptete sina 're nomro mono da. Morĩ õ ré hã, rob'ui'prazé hã te za a'â ti'â Zeruzarê u, ĩsazei'wa norĩ ma, Masédoniza hawi danhoprubzé hã. Paru hã ma tô wama waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, sa'ëtê na wama 're ĩsõpru mono zéb zarina, ĩ'ra hã wazada dâ'â da, te te we ĩsõmrizém na hã. Paru hã ma tô duré wama waihu'u za'ra, ãne: Zezusi hã da te dasina 're ĩumnhasi za'ra mono zéb zarina si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awêsãmri, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ĩab'madâ'ã mono õ zéb zarina. ĩsimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'ééré hã da te 're ĩmadâ'ã za'ra mono zéb zarina, te te 're da'awêsãmri mono õ di.

Paru te te ĩdazawizé wasu'u

1 Wa hã Paru, Cristu Zezusihi ma romhuri'wa, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, Roma na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ĩpisutu, ĩsadawa wasu'u na te tãma 're romhuri mono da, Zezusihi wasu'uwê hã te te wama 're ĩawaihu'u mono hã te dama 're wasu'u u'âsi mono da, ĩsadawa para.

² 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô duréihã dama ropisutu siro, ĩwasu'uwê na hã. Duréihã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã, ma tô ãne na ãma rob'ui'ééré sirõmo za'ra, ĩbaihâ na hã. ³ E 'wai wasu'uwê, ã hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, Wanhib'apito Zezu Cristuhu wasu'uwê. Ta hã Zezusi hã ti'ai ãma dahâiba na dasine 're ĩhâimana mono na, wama waihu'u pese za'ra di, apito Dawihi nhihudu 're morĩ wa. ⁴ Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na, wama waihu'u pese za'ra di, dâ'â uptabi nherê, ĩmama hã tiwaihu'u pese na te te hãiwa'utu wa. Duré Timama hawi we ĩmorĩ na hã wama waihu'u pese za'ra di. Duré 're ĩmorĩ wê na zama, wama waihu'u pese za'ra di. ⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinho-prubzéb zarina ma tô Cristuhu ma ĩhâiba na roti, te te ĩpisutu da, ĩpire na te dama 're sadawa wasu'u mono da. Cristuhu ma, te 're romhuri wê mono da, ma tô ĩpisutu, ĩnhimiromhurizéb zarina dapoto mono bâ, da te 're sazei pese za'ra mono da, duré da te 're sazei pese za'ra mono wa, ĩsimiroti si, da te 're 'madâ'ã pese za'ra mono da. ⁶ A norĩ wa'aba ma zama, te 're sadawa wasu'u mono da, ma tô ĩpisutu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, wasiré Zezu Cristuhu nhib'a'uwê oto 're anomro aba mono da, te te 're ĩaipisutu za'ra wa'aba mono norĩ ma hã.

⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, asawi pese za'ra wa'aba di. Taha si ma tô aipisutu za'ra wa'wa,

ĩsib'a'uwê si oto 're anomro aba mono da, tãma. Taha wa, wa ãhãna aima ãma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, Roma na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma.

Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowê u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Roma u, Paru hã datême ĩsisatõrízé wasu'u

⁸ ãhãna, wa za ĩnhib'apito ãma uimrehêne ĩwata, ĩmreme na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, Zezu Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, aiwasu'u za'ra wa'wa hã daro mono bâ da te 're wapari za'ra mono wa. ⁹ Wa hã 're ĩsihâiba zawi mono ãna, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te 're romhuri u'âsi, ĩ'ra wasu'uwê hã te dama 're ĩwasu'u mono zém na hã. Wa ai'ãma 're ĩsipo're pu'u u'âsi za'ra wa'wa. Wa duré ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Tô sena, wa ãne na aima rowasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ãne hã tãma waihu'u pese uptabi wa. Taha wi si, wa nasi ĩsima rowaptêrê u'âsi ãhãna hã, te te sima ĩwézéb uwaibaba te te ĩma ãma uwaimrami da, ãma atême ĩmorĩ za'ra wa'aba da. ¹¹ Te asabu su'u za'ra wa'aba da si, wa tô ĩsima rowê si'aba'rê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipê'ezani na rowê te te dama 're ĩapisutu mono zém na, te ãma aipawaptob za'ra wa'aba da, asiptete sina ãma 're anomro aba mono da. ¹² Atême ãma ĩwisi za'ra wa'aba wamhã, wa za aihĩni wasipawaptob za'ra ni, Zezusi wa te 're ĩsazei pese za'ra mono zém na, wanhiptete na ãma 're wanomro mono da.

¹³ ĩsisãnawã norĩ, ãne na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba da, wa tô ĩsima wê, waihu'u za'ra wa'aba da. Wa tô te

ĩsima 're rosa'rata u'ási, te asabu za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, atẽme āma ĩmorĩ su'u aba da nherẽ, te marĩ hã ĩma 're hãimana u'ási, õne u'ási. Zudezu'õ norĩ hã daro mono bâ 're ĩsi'ubumroi mono hã, ĩwasu'uwẽ hã te tãma 're ĩwasu'u za'ra mono zẽm na, te te 're saze za'ra mono wa, wa tũ te 're awaibu, 'Re ĩhãimana u'ási mono ma. Tane da, wa tũ durẽ te ĩsima 're rowẽ, airo wa'aba āma asirẽ zudezu'õ norĩ hã te durẽ tãma 're awaibui mono da, tame. ¹⁴ E marĩ wa, wa tũ ĩsima wẽ, āne na te aipawaptob za'ra wa'aba da. Wa hã uburẽ te 're da'apawapto mono da, 'Re ĩhãimana u'ási mono te te ĩpisudu. Taha wa, wa za tũ te 're da'apawaptob u'ási, 'ri nho'õmo mono bâ 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ hã, durẽ marĩ 'rowi 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ hã, durẽ rowaihu'u pese 'wa norĩ hã, durẽ rowaihu'u'õ'wa norĩ hã. Ta norĩ hã wa za uburẽ te 're apawaptob u'ási, dawaptẽrẽ mono bâ. ¹⁵ Taha wa, wa āma atẽme ĩsima rowẽ uptabi za'ra wa'wa, Roma āma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, ĩwasu'uwẽ na tame te durẽ aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da.

Zezihi wasu'uwẽ nhipede

¹⁶ Wa hã, Zezihi wasu'uwẽ hã te dama 're wasu'u tũ mono da, 're ĩnhisẽ mono õ di. E marĩ wa. 'Re ĩhãimana u'ási mono hã siptete uptabi wa, ĩwasu'uwẽ na te te āma 're da'anho'reptui mono da, Zezusi te te sina 're ĩumnhasi za'ra mono norĩ hã. Zudezu norĩ si ma tũ ĩsãna'rata hawimhã te te 're sũ'reptu za'ra arẽ. Tane nherẽ, te oto āhãna hã zudezu'õ norĩ zama te te 're anho'reptu. ¹⁷ Zezihi wasu'uwẽ hã e marĩ, wa za wa te āma 're waihu'u za'ra. 'Re ĩhãimana u'ási mono, da te 're saze za'ra mono wapsi, dawasẽdẽ hã te te oto da'āma 're ĩ'ab'madã'ã mono õ zarina, te te 're ĩda'awẽsãmri mono zẽ, taha wasu'u. Durẽihã Habatuti hã, 'Re ĩhãimana u'ási mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã ma tũ āne na āma rob'ui'érẽ:

"Ni'wam norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'ási mono te te 're saze za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za te te 're awẽsãmri, 'Re ĩhãimana u'ási mono hã, ĩwasẽdẽ hã te te oto āma 're ĩ'ab'madã'ã mono õ zarina, po're'õ nherẽ, te te 're hã za'ra mono tũ da. Ta norĩ si te za durẽ rowẽ u'ási, āma 're hãimana za'ra." Āne na ma tũ ĩwasu'u na āma rob'ui'érẽ.

Dapo're āna 're ĩdanomro mono na rowasu'u

¹⁸ 'Re ĩhãimana u'ási mono hã ma tũ āne hã wama waihu'u sirõmo za'ra, dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ hã za te te 're ĩda'ahã za'ra mono zẽm na. Ta norĩ hã te tipẽ'ẽ na te te sima 're rosa'rata wasẽtẽ u'ási za'ra. Hãimana wasẽtẽ uptabi na, te durẽ dama 're hãimana u'ási za'ra. Ta norĩ hã tiwasẽtẽ si te te 're 'manharĩ za'ra mono wa, te 'Re ĩhãimana u'ási mono nhimiroti tũ sena uptabi hã te te dawi 're 'wa'rutu za'ra, āne na roti ĩwẽ hã da te 're waihu'u za'ra mono tũ da. ¹⁹ 'Re ĩhãimana u'ási mono 're ĩhãimana mono zẽ hã, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zẽb da hã, dama waihu'u pese di. E marĩ wa. 'Re ĩhãimana u'ási mono hã

dawi 're si'udã mono õ wa. Uburẽ marĩ hã te te ĩ'apoto mono hã sũ'awi da te 're ĩ'madã'ã za'ra mono zẽb zarina, te da te 're waihu'u za'ra, 're ĩhãimana mono zẽ hã. Taha wa, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zẽb da hã dama waihu'u pese nherẽ, dapo're āna 're danomro mono wa, te 'Re ĩhãimana u'ási mono hã te te 're da'ahã za'ra. ²⁰ Durẽihã ĩsãna'rata hawimhã, 'Re ĩhãimana u'ási mono, ma tũ te te ro'apoto, tiwaihu'u pese na. Tiwaihu'u pese na te te ro'apoto mono wa, ta hawim harẽ te ĩsimiwaihu'u pese zẽm na, durẽ tũ sena 're ĩhãimana mono na, da te āma 're waihu'u pese za'ra, ĩhãiba hã da te 're 'madã'ã waihu'u za'ra mono õ nherẽ. E marĩ zarina tawamhã, 'Re ĩhãimana u'ási mono, 're ĩhãimana mono na te za tũ sena na da te āma 're waihu'u pese za'ra. 'Re ĩhãimana u'ási mono hã uburẽ marĩ hã te te ĩ'apoto mono hã da te 're ĩ'madã'ã za'ra mono zẽb zarina, te oto da te āma 're waihu'u za'ra, ĩwaihu'u pese na, durẽ tũ sena õne u'ási 're ĩhãimana mono na. Taha wa, tũ sena 're hãimana mono nherẽ, da te dasiwi 're udã waihu'u za'ra mono õ di za, 'Re ĩhãimana u'ási mono hã. ²¹ Ta hã tũ sena 're ĩhãimana mono na, da te dasiwi 're waihu'u za'ra mono nherẽ, tũ sena da te dasiwi 're ĩhãimana wazẽ mono na, da te tãma āma 're uwaimrami za'ra mono õ di, 'Re ĩhãimana u'ási mono ma hã. Durẽ sũprub uptabi nherẽ, āma 're dawata za'ra mono õ di. Taha upana, te marĩ na si siwa'ru da te 're rosa'rata wasẽtẽ za'ra. Dapẽ'ẽ 're, robra u'ási 're dahãimana za'ra mono wa, te danhimirosa'rata na da te 're upa za'ra. ²² Dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ hã uburẽ marĩ hã te te 're waihu'u pese za'ra mono newa, te tarẽ sina 're wata za'ra, dama. Tane nherẽ, te ta norĩ hã simiza'rese āna 're nomro. ²³ 'Re ĩhãimana u'ási mono upana, te ta norĩ hã rob'manharĩ āma si 're wata za'ra, a'uwẽ na dahãiba 'manharĩ āma, durẽ si hãiba ne 'manharĩ āma, durẽ abaze hãiba ne 'manharĩ āma, durẽ di'i na 're ĩnomro mono norĩ hãiba ne 'manharĩ āma.

²⁴ Ta norĩ hã simiza'rese'õ uptabi na 're hãimana u'ási za'ra mono wa, ma tũ 'Re ĩhãimana u'ási mono hã te te sima āma 're aroti, āne: "Ta norĩ hã po're za'ra õ wa, wa za oto rẽme za'ra. Te tãma 're roti za'ra mono õ di za oto. Si'uihã na te za oto 're hãimana za'ra." Āne ma tũ 'Re ĩhãimana u'ási mono hã te te sima āma 're aroti, ta norĩ āma hã. Taha wa, te oto marĩ ĩwasẽtẽ si te te sima 're ĩwẽ u'ási za'ra mono zẽb zarina, te te 're 'manharĩ u'ási za'ra, ta norĩ hã. Tihãiba na zama te durẽ 're siwasẽtẽ uptabi za'ra oto, si'uihã na. ²⁵ 'Re ĩhãimana u'ási mono nhimiroti hã tũ sena nherẽ, te ĩmreme upana aimawi si te te 're wapari za'ra, tũ senai'õ hã. Ropoto'wai upana, te ĩsimipoto āma si 're wata za'ra, ta norĩ hã.

'Re ĩhãimana u'ási mono āma si, 're dawata u'ási za'ra mono za. Ōhõ si, tũ sena hã.

²⁶ Tawamhã dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ hã, Ropoto'wa nhimipoto āma si 're dawata za'ra mono wa, ma tũ oto 'Re ĩhãimana u'ási mono hã te te 're da'arẽme, dawasẽtẽ si da te dasima 're ĩwẽ za'ra mono zẽb zarina si, dahãiba na 're dasiwasẽtẽ za'ra mono da,

dasi'uihâ na. Āne da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama 're apisutu mono õ nherẽ, te dasi'uihâ na pi'õ si'uiwa na dasina 're dawasété za'ra. ²⁷ Tane aibâ norĩ hã pi'õ na dasina 're ĩdamro za'ra mono zéb upana, te aibâ si'uiwa na si te te sina 're rosa'rata wasété uptabi za'ra, pi'õ upana, aibâ si'uiwa 're ĩsi'ruiwapari za'ra mono na. Dasi'uihâ na te aibâ si'uiwa na dasina 're dawasété za'ra. Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'ahâ za'ra, dapo're'õ si, da te dasi'ãma 're ĩmanharĩ za'ra mono zéb uwaibaba, 're danomro mono wa.

²⁸ Dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti tã sena hã te te siwi 're wẽ'õ pese za'ra mono wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're arẽme, si'uihâ na te te sima 're ĩrosa'rata wasété za'ra mono zéb uwaibaba si, ti-wasédé hã te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono da. ²⁹ Ta norĩ hã wasété uptabi na te 're hâimana za'ra. Marĩ zõ si te te sima 're rob'ruiwapari za'ra. Te duré te te dama 're rob'manharĩ wasété za'ra. Marĩ na te te 're da'ruiwapari u'âsi za'ra. Te duré te te 're danhimro. Siti'ru sina, te ta norĩ hã dazõ 're nomro, te te dama 're nharĩ za'ra mono da. Sadawa nhipese uptabi na, te 're hâimana za'ra. Niha te te dama 're rob'manharĩ za'ra mono da, te da'ãma te te sima 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra. Taré te te sima 're dabâsi wasété u'âsi za'ra duré.

³⁰ Daza're'ra nherẽ, te duré ta norĩ hã te te sima 're dabâsi wasété za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te duré siwi 're 'ruiwapari. Te duré te te dama 're nharĩ wasété u'âsi za'ra. Danhipai u dama pire na dama 're hâimana za'ra mono newa, te 'rãwi tipẽ'ẽ na sina 're wata za'ra. Taha wa, te sã'awi timreme na dama 're si-wasu'u za'ra, marĩ tãma ĩwaihu'u pese za'ra na. Marĩ te te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb zarina si te te 're 'manharĩ za'ra, marĩ ĩwasétére hã. Timama norĩ nhimiroti hã te te 're wapari za'ra mono õ di duré. ³¹ Marĩ ĩwasété zõ si, te ta norĩ hã sima 're sãprẽ. Simiroti na saprĩ ahâ na te 're hâimana za'ra. Da'ãma 're pẽ'ěžé za'ra mono õ di. Duré da'ãma 're siwamri za'ra mono õ di. ³² 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tã ãne na da'ãma sima roti siro, dapo're'õ na 're danomro mono wa, ĩsirã ĩrata za 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono õ na hã. Dapo're'õ norĩ ma hã, ãne hã tãma waihu'u pese za'ra di. Tane nherẽ, te tihâimana wasété si te te sima 're 'ruiwapari u'âsi za'ra, te te 're rẽme za'ra mono ãna. Tane nherẽ, uburé tiwasédé hã te te 're ĩmanharĩ za'ra mono zém nhipai u, te duré marĩ ĩwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra. Ni'wam norĩ hã ĩsine 're hâimana wasété za'ra mono wa, te ta norĩ si te te 're wẽsãmri za'ra.

Īpo're'õ norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te siwi 're ĩawẽ'õ mono zé wasu'u

2 A norĩ wa'wa hã, dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ ãma, ĩwasédé hã ãma 're sa'ra za'ra wa'aba mono wamhã, te za 're aiwasété za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Dasine aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wa, aiwa. Taha wa, dasine 're aihâimana za'ra

wa'aba mono nherẽ, dawasédé hã da'ãma 're sa'ra za'ra wa'aba mono wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're aiwẽ'õ pese za'ra wa'wa dasiré. Taha wa, aiwasété ãna 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na 're asi'madã'ã waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. ² 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ hã te te 're ĩwaihu'u mono zéb zarina, te tã te te 're awẽ'õ pese, ĩuwaibaba si. Āne hã, uburé wama waihu'u pese za'ra di. ³ Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã dawasédé hã da'ãma 're ĩsa'ra za'ra wa'aba mono na, te aiwasédé hã 're ĩmanharĩ za'ra wa'aba mo. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihãzé wi, 'rãwi 're asisõ'reptu za'ra wa'aba mono da bã, te ãne 're ĩmanharĩ za'ra wa'aba mo. ⁴ Āté te za ãne asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: "'Re ĩhâimana u'âsi mono hã simizawi pese uptabi di. Dasi'uihâ na dawasédé hã da te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono nherẽ, da'ãma 're wa' su'u mono õ di. Taha wa, ĩwasédé te 're 'manharĩ mono nherẽ, te te 're ĩahãri su'u mono õ di.'" Āne hã asi'uihâ na asi'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono da si, te simi'ẽ na te te 're ai'madã'ã za'ra wa'wa, simizawi pese uptabi na. E ãne hã zahadu aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. ⁵ A norĩ wa'wa hã aipẽ'ẽ tete u'âsi, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za ropsi'utõrízéb u hã nimahã na bãdã hã ĩwa ĩwaptã'ãzéb ãma, dazu aihã za'ra wa'wa, dawasété wa, za te te ĩda'awẽ'õzéb ãma hã. Tame te za oto tinhimihãzé hã dama ãma uwaimra, ĩuwaibaba si. ⁶ Marĩ hã da te 're ĩmanharĩ za'ra mono zéb uwaibaba, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama 're awa'ãbã, ĩwẽ na hã duré ĩwasété na hã. ⁷ Ni'wam norĩ si te marĩ hã simi'ẽ na te te dama 're 'manharĩ u'âsi za'ra, ĩwẽ hã. Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te 're wẽsãmri za'ra mono da, te sina 're simipari za'ra, duré ĩrata 're ĩsi'ubumroi u'âsi mono zé, te te tãma 're apisutu mono da. Ta norĩ ma si, te za tã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're apisutu, 're ĩsi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã, ĩrata. ⁸ Duré ni'wam norĩ hã sima si te marĩ na te te 're rosa'rata za'ra, hãiba pisutu ãma 're hâimana za'ra mono da. Ta norĩ hã uburé marĩ ĩwẽ hã te te siwi 're wẽ'õ za'ra, marĩ ĩwasété na si 're hâimana za'ra mono da. Ta norĩ si te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sa'ětẽ te te 're ahã za'ra, po're õ wa. ⁹ Uburé dawasété si, da te 're ĩmanharĩ za'ra mono norĩ hã te za te te 're robzépata za'ětẽ za'ra, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ zama. ¹⁰ E ni'wam norĩ hã taré zudezu na 're hâimana za'ra mono wa, te za tinhimihãzé hã te te tãma 're ba'a za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Taha zarina, tinhimihãzé hã te te tãma 're ba'a za'ra mono õ di za. Duré e ni'wam norĩ hã taré zudezu na 're hâimana za'ra mono wa, te za ĩwẽ hã te te tãma 're anhomri, danhipai u. Mare di. Uburé aiwapsi 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã, dapoto mono bã. Tane nherẽ, uburé ĩwẽ si te te 're ĩmanharĩ za'ra mono norĩ ma si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ hã te te tãma 're anhomri, zudezu norĩ ma, duré zudezu'õ norĩ ma zama. Rowẽ uptabi si,

te za ta norí ma si te te 're apisutu. Ta norí si te za te te 're awēsāmri.

¹² 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na, duréihã Mozési te te ĩrob'ui'érezé hã zudezu'õ norí ma, tãma 're hâimana za'ra mono õ di. Tãma 're hâimana za'ra mono õ nherë, tiwasété na si 're hâimana za'ra mono wamhã, e 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩsi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã, te za te te sina 're uwaimrami za'ra. Mare di. Te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã zudezu norí ma si, te 're hâimana za'ra. Taha wa, ta norí hã tiwasédé te te 're 'manharí za'ra mono wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti na rob'ui'ére zarina, te te tãma 're arowairébé, ĩwasété na te te 're ĩwaih'u' u'âsi mono zéb uwaibaba. ¹³ E 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã, taré dapo're na da te 're wapari za'ra mono nherë, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awēsāmri. Mare di. ĩsimiroti zarina 're dahâimana wë za'ra mono wapsi, te za te te 're da'awēsāmri, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ¹⁴ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ĩrob'ui'érezé hã zudezu'õ norí ma, tãma 're hâimana za'ra mono õ di. Tãma 're hâimana za'ra mono õ nherë, si'uihã na ĩsimiroti zarina 're hâimana wë za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za te te tãma ãma 're uwaimrami za'ra, tãma 're hâimana za'ra mono õ nherë, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na ĩbaihã hã. ¹⁵ Ta norí hã si'uihã na 're hâimana wë za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã ĩpě'ë 're, tãma 're ĩhâimana u'âsi za'ra mono zé, te wasu'u. Duré ĩwë hã te te dama 're 'manharí za'ra mono wamhã, 'rãwi te za tiwasété na 're sisãmri za'ra. Taha wa, tipě'ë na 'rãwi 're sisaze za'ra mono wamhã, duré 'rãwi tiwasété na 're sisãmri za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, ĩpě'ë 're, tãma 're ĩhâimana u'âsi za'ra mono zé, te wasu'u. ¹⁶ ãne hã ĩwasu'uwë na te dama 're ĩrowasu'u mono zéb zarina, te za tô nimahã na tiromhãiba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina, Zezu Cristu hã da'ãma ĩsipo'ozéb da hã. 'Rãwi dasima si da te 're ĩrosa'rata za'ra mono na te za oto da'awaihu'u. Taha zarina te za dama arowairébé oto, Cristu hã.

Mozési hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na te te ĩrob'ui'érezém na rowasu'u

¹⁷ Zudezu norí, ãhãna wa za ai'ãma rob'ui'ére za'ra wa'wa. A norí wa'wa hã, danhipai u 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asawi pese uptabi za'ra wa'aba mono na, te dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwë 're anomro aba mono wë te. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ĩrob'ui'érezé hã, aima wa'aba si 're hâimana za'ra wa'aba mono wë te, te ato sina 're anomro aba mo, aima wa'aba si 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're aiwēsāmri za'ra wa'aba mono da newa, aiwasédé hã te te oto ai'ãma 're ĩ'ab'madã'ã za'ra wa'aba mono õ zari-

na. ¹⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩ'apisutu aba mono zéb zarina 're ĩ'manharí za'ra wa'aba mono zéb da hã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã ma tô 're ĩwaih'u' u'âsi mono zéb da hã, ãma 're anomro wë wa'aba mono da.

¹⁹ ãne na te duré asi'ãma si 're ĩrosa'rata upa za'ra wa'aba mo: "Wa norí si datob'a ne 're ĩdanomro mono norí hã, wa wa te 're simro, tô sena. Robra u'âsi 're ĩdanomro mono norí ma, wa wa te 're rowa'a za'ra. ²⁰ Duré 're ĩdahâimana wë za'ra mono zéb da hã, da te 're ĩwaih'u' u'âsi mono õ norí ma hã, wa wa te 're roti za'ra ĩwë na, duré ai'utë ne hâimana nhimiza'rese ãna 're ĩhâimana za'ra mono norí ma zama." ãne na te asi'ãma 're ĩrosa'rata upa za'ra wa'aba mo. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wë te, te duré ãne na asi'ãma 're ĩrosa'rata upa za'ra wa'aba mo: "Wa norí ma si, wama waihu'u pese za'ra di, uburé roti ĩwë hã tô sena uptabi hã." ãne na te duré asi'ãma 're aiwata za'ra wa'aba mo. ²¹ E marí wa, a norí wa'wa hã dama 're roti za'ra wa'aba mono nherë, 'rãwi duré asima zama 're roti za'ra wa'aba mono õ di. Marí na dawi 're danhipsaihuri za'ra mono tô da, dama 're roti za'ra wa'aba mono nherë, te a norí wa'aba zama marí na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo. ²² Duré damro na dasiwi 're danhipsaihuri za'ra mono tô da, dama 're roti za'ra wa'aba mono nherë, te duré a norí wa'wa hã aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo. Duré uburé romhãiba 'manharí hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã asiwi 're wë'õ pese za'ra wa'aba mono nherë, te 'ri para 're ĩsimasa mono zéb u 're asisisi aba mo, marí, 're simi'uri za'ra wa'aba mono da. ²³ A norí wa'wa hã zudezu na da te 're aiwaptërë za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã aima wa'aba si 're hâimana mono wë te, te dama asina 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo. Tane nherë, ĩsimiroti si 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di. Duré asiwi 're wazéb za'ra wa'aba mono õ di. Taha zarina, zudezu'õ norí ma hã tãma wë za'ra õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ²⁴ ãne ma tô duréihã ai'ãma rob'ui'ére sirõmo za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã:

"A norí wa'wa hã zudezu na 're aihâimana za'ra wa'aba mono, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zari-na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ wa, te zudezu'õ norí hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te te 're wasété za'ra."

ãne ma tô duréihã ai'ãma rob'ui'ére za'ra wa'aba ni, ĩbaihã na hã.

²⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã 're 'madã'ã pese za'ra wa'aba mono wamhã, ĩ'uwaibaba te za 're asisihãiwata nhihãri za'ra wa'aba mo. Tane nherë, ĩsimiroti si 're 'madã'ã pese za'ra wa'aba mono õ wamhã, sihãiwata nhihãri ãna 're ĩnomro mono norí ne, te za tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã aiwa.

²⁶ Zudezu'õ norí hã sihãiwata nhihãri ãna 're nomro

mono nherë, ïsimiroti 'rata na si 're hâimana wë za'ra mono wamhã, ïsib'a'uwë ne, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're 'madâ'â za'ra, zudezu norí ne. ²⁷ A norí wa'wa hã zudezu na 're aihâimana za'ra wa'aba mono hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono ò di, ïbaihã na rob'ui'ére hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono nherë, duré asihâiwata nhihâri ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherë. Tane nherë, ni'wam norí hã zudezu'ò norí hã sihâiwata nhihâri ré, 're hâimana za'ra mono ò nherë, te 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã te te 're 'madâ'â pese za'ra. Taha zarina te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're ai-wë'ò pese za'ra wa'wa, te te 're aihã za'ra wa'aba mono da, zudezu'ò norí si ïsimiroti hã te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wa, ai'upana za'ra wa'aba. ²⁸ A norí wa'wa hã, e asihâiwata nhihâri ré 're anomro aba mono wa, te 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwë uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. E danho'a uburé marí hã zudezu hâimanazéb zarina si 're 'manharí za'ra wa'aba mono wa, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwë uptabi hã 're anomro aba mo. Mare di. Æne hã ï'uwaiwaba nherë, ï'uwaiwaba ò di, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma hã. 'Râwi aipë'ë 're, ïsimiroti hã aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono wapsi, tawapsi te za ïsib'a'uwë uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono pë'ëzani nhimipawaptob zarina si. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã danho'a 're ïwapari za'ra wa'aba mono zém na, tawamhã, ïsib'a'uwë uptabi na 're anomro aba mono ò di za. 'Râwi aipë'ë 're, ïsimiroti hã aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono wapsi, tawapsi te za ïsib'a'uwë uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ïsib'a'uwë uptabi na 're ïhâimana za'ra mono norí hã ti'ai ãma ré, da te 're wësãmri za'ra mono dai ò nherë, te 'Re ïhâimana u'âsi mono si te te sima 're wasu'u wë za'ra.

'Re ïhâimana u'âsi mono hã, tô sena na te te dama 're ï'aropisutu mono zém na rowasu'u

3 Tawamhã zudezu na 're ï'aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã, e taré, te bété asihâiwata nhihâri ré 're anomro aba mo. E taré, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma hã. ² Mare di. Tô sena tãma hã, zudezu na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã. Tãma wë di, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma hã. E niha, wa za tawamhã ãne hã waihu'u za'ra ni, zudezu norí 're ïhâimana za'ra mono zé hã. Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô zudezu norí si te te sima 're awë, ïsimiroti na rob'ui'ére 'rada hã uburé da'udâna te te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, dawi simani tô da. ³ Tane nherë, ni'wam norí hã zudezu norí hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're ïnomro mono na hã te te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono ò di. E tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono hã asa te te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono ò di za, uburé marí na te te tãma ãma 're ïropisutu za'ra mono zéb zarina. ⁴ Te za tô te te tãma ãma 're uwaimrami u'âsi za'ra, te te tãma 're ï'aropisutu mono zéb zarina. Uburé ti'ai ãma dazadawa

nhipese na dasima 're dahâimana za'ra mono nherë, 'Re ïhâimana u'âsi mono si, sadawa nhipese ò di, tô sena. Duréihã ma tô ãne na ãma rob'ui'ére Dawi hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma hã:

"A hã marí na dama 're roti mono wamhã, tô sena asadawa nhipese ò na te za da te 're aiwaihu'u za'ra, tô sena asimiroti hã. Duré ni'wam norí hã asadawa nhipe te te ai'ãma 're sa'ra mono wamhã, ta norí si ïsadawa nhipese na te za da te dasiwi 're waihu'u za'ra, ai'upana."

Æne na ma tô duréihã rob'ui'ére Dawi hã, ïbaihã na hã.

⁵ Ni'wam norí hã te ãne na te te si'ãma 're rosa'rata upa za'ra: "Wa norí hã wahâimana wasété na si, wa za oto 're wahâimana za'ra, 're ïwanomro wasété uptabi mono na, da te 're wawaihu'u za'ra mono wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono si wasété ãna 're ïmorí wë uptabi na, da te 're waihu'u za'ra mono da, wanhipai u. Tawamhã, wahâimana wasété na 're wahâimana za'ra mono nherë, e te za te te 're wa'ahã za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Te te 're wa'ahã za'ra mono ò di za." Æne te ni'wam norí hã te te si'ãma 're rosa'rata upa za'ra. ⁶ E tawamhã ï'uwaiwaba te ta norí hã ãne na hã te te 're rosa'rata za'ra. Mare di. ï'uwaiwaba ò di. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te tô ï'uwaiwaba si te te 're da'ahã za'ra. ï'uwaiwaba na si te marí na te te dama 're arowairébé. Æne zarina te te dama 're arowairébé mono ò 'wa'ãhã, aré te te da'awë'ò waihu'u ò di, za da'ãma ïsipo'ozéb ãma hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

⁷ Æté ni'wam norí hã te za duré ãne na te te si'ãma 're rosa'rata upa za'ra: "Wa norí hã wawasédé, wa te 're 'manharí za'ra mono wamhã, ãté te za ãne na da te wa'ãma 're rosa'rata za'ra: 'Ò norí hã wasété uptabi na te 're nomro. 'Re ïhâimana u'âsi mono si, te wë uptabi na 're hâimana, òhõ si siwaprosi.' Æne na te za 'Re ïhâimana u'âsi mono si 're ïmorí wë uptabi na, da te dasiwi 're waihu'u za'ra, wawasété si, wa te 're ï'manharí za'ra mono na, da te 're ïwawaihu'u za'ra mono zém na hã. E tawamhã ï'uwaiwaba, 'Re ïhâimana u'âsi mono, wawasédé te te wa'ãma 're ï'aza'ra mono zéb da hã. Mare di. ï'uwaiwaba ò di." Æne na te duré ni'wam norí hã te te si'ãma 're rosa'rata upa za'ra. ⁸ Taha zarina te duré te te sima 're nharí za'ra: "Wawasété si, wa za tô wa te 're 'manharí u'âsi za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono si ïwë uptabi na, da te dasiwi 're ïwaihu'u za'ra mono zéb da hã." Ni'wam norí hã ma tô ãne na ïnhimiroti wasédé hã ï'ãma sa'ra, ïsi'uihã na ãne hã te ãma ïwaihu'u za'ra newa. Ma tô ï'ãma wasété za'ra. Taha wa, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ta norí si siwi wë'ò pese za'ra, ï'uwaiwaba.

Dahâimana wasété na 're ïdahâimana za'ra mono na rowasu'u

⁹ Tawamhã wa norí hã zudezu norí hã e taré zudezu na 're wahâimana za'ra mono wa, te za, zudezu'ò norí hâimanazém nhipai u, te te 're wa'awësãmri, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Uburé aiwapsi tãma 're ïdahâimana za'ra mono zé hã. Uburé dahâimana

wasédé hã da te 're ĩmanharĩ za'ra mono na si te 're dahâimana za'ra, zudezu norĩ hã duré zudezu'õ norĩ zama. Dawasété hawi, dasi'uihã na 're dawairébé waihu'u mono õ di, dama siptete wa, dawasédé hã. Āne, wa tō aima waihu'u pari za'ra wa'wa. ¹⁰ Duréihã ma tō āne na ni'wam norĩ hã āma rob'ui'ééré za'ra:

“Ni'wam norĩ hã si'uihã na 're ĩnomro wě mono zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwasu'u wě za'ra mono zéb da hã, robaba di. Uburé 're ĩdanomro wasété mono na si, te 're dahâimana za'ra.

¹¹ Duré ni'wam norĩ hã āne te te waihu'u za'ra õ di, dawě na 're ĩdanomro mono zé hã. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zô 're sôpré mono õ di, ĩhâimanazém na te te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã. Āne hã tãma robaba uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã.

¹² A'uwě mono bâ ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, 're dasipizari za'ra.

Dasi'uihã na marĩ ĩwě hã da te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di. Taré ma tō 're danomro. Ni'wam norĩ hã marĩ ĩwě hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di. Mare uptabi di.

¹³ Uburé danhoto hã wasété di. Wasété uptabi di.

Danhoto wasété na te dazadawa nhipese na, da te dasima 're nharĩ wasété za'ra.

Duré wahi hã te te 're dahãzu mono wa, ti'wa wa'u na te te 're ĩdanhimroi mono ne, te damreme na da te dasima 're nharĩ wasété za'ra, rowě hã da te dasiwi 're uprosi za'ra mono da.

¹⁴ Damreme ĩwasété uptabi na si te dasi'ãma da te 're wasété za'ra.

¹⁵ Dasi'aba're na te duré 're dasi'u'a za'ra. Dasi'aba're na te duré 're dasisimro.

¹⁶ Daro mono bâ 're danomro mono sidâpâsi, te da te dasiwi 're rowamnarĩ u'âsi za'ra. Taha wa, te dasisa'u hã robzei'õ u'âsi 're dahâimana za'ra.

¹⁷ Rowě na 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da hã, marĩ hã ĩwě hã da te dasima 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di.

¹⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zama, da te dasiwi 're hâimana wazé mono õ di.”

Āne na ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na da'ãma rob'ui'ééré sirõmo za'ra.

¹⁹ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na ma tō Mozési hã rob'ui'ééré, zudezu norĩ ma, õhõ na si āma 're hâimana za'ra mono da. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã 're hâimana sirõmo mono wa, ni'wa hã tiwě na 're ĩmorĩ wasété õ na dama 're siwasu'u waihu'u mono õ di. Uburé dawasété na 're dasisãmri za'ra mono da si, te dama 're hâimana, rob'ui'ééré 'rada hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dawasété na te te 're ĩda'awě'õ mono zé hã da te dasina 're waihu'u za'ra mono da. ²⁰ E 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré zarina, marĩ hã da te 're ĩmanharĩ wě za'ra mono na, te za te te sima da'ãma 're aroti, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ab'madâ'ã tō mono da, taha zarina te te oto 're ĩda'awěsãmri mono da, dapo're'õ nherě, te te 're da'ahã

za'ra mono tō da. Mare di. Taha nai õ di. Uburé marĩ hã da te 're ĩmanharĩ wasété za'ra mono na, 'rãwi 're dasiwaihu'u za'ra mono da si, te dama 're hâimana, rob'ui'ééré 'rada hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'awěsãmri mono zém na rowasu'u

²¹ Tane nherě, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma tō oto dama waihu'u, te te 're ĩda'awěsãmri mono zém na hã, sô'awi da te oto 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima da'ãma 're aroti mono õ di, uburé marĩ hã da te 're ĩmanharĩ wě za'ra mono zéb zarina, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ĩab'madâ'ã mono õ zéb da hã, taha zarina te te oto 're ĩda'awěsãmri mono zéb da hã. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré'wa norĩ hã ma tō āne na āma rob'ui'ééré za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'awěsãmri mono zém na hã. ²² Zezu Cristu, Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩumnhasi za'ra mono zém na si, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima da'ãma 're aroti, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ab'madâ'ã tō mono da, taha zarina si te te oto 're da'awěsãmri mono da, dawasété na 're danomro mono nherě, te te oto 're da'ahã za'ra mono tō da. Uburé Zezu Cristu te te 're ĩsaze za'ra mono norĩ si, te te oto 're awěsãmri. Āne hã aiwapsi te uburé tãma 're hâimana za'ra, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ zama. ²³ A'uwě mono bâ te uburé dawasété na 're danomro. Taha wa, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti 're dahâimana za'ra, 're ĩmorĩ wě uptabi nhiti. ²⁴ Tane nherě, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti 're dahâimana za'ra mono nherě, Zezusi te te 're ĩsaze za'ra mono norĩ hã te te 're awěsãmri, da'ãma 're ĩpě'ézé mono zéb zarina, asa tãma 're ĩdasiwa'ãbã za'ra mono zéb zô, sina 're simnhasi mono āna. Cristu Zezusi hã tidâ'ázém na ma tō da'awa'ã. Taha wa, ma tō dawasété hawi te te 're da'awaibu. Taha na si te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awěsãmri, dawasédé hã za oto te te da'ãma 're ĩab'madâ'ã mono õ zéb zarina. ²⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō Zezusi hã pisutu, dazada ĩdâ'ázém na dawasédé, da te 're ĩmanharĩ za'ra mono zé hã te te dama 're aparĩ mono da, taha zarina tiwi 'rusimani da, ĩwa'rãmi da'ãma 're pě'ézé mono da. Duré taha na si te te 're ĩda'awěsãmri mono zé hã, 'rãwi da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, ma tō āne da pisutu, Zezusi hã. Zezusi hã da te 're sazei pese za'ra mono wapsi, te za dawasédé hã te te dama 're aparĩ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're wa'a su'u mono õ wa, dawasédé hã te te da'ãma 're ab'madâ'ã mono õ di aré. ²⁶ Tane nherě, āhãna hã dawasédé hã da te 're ĩmanharĩ za'ra mono zém na, te te da'ãma 're ab'madâ'ã mono āna 're hâimana mono õ di oto. Te oto te te āma 're da'ab'madâ'ã u'âsi, uburé marĩ hã ĩuwaibaba si te te 're ĩab'manharĩ wě mono na, da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, duré uburé Zezusi hã da te 're ĩsazei pese za'ra mono norĩ hã te te 're ĩda'awěsãmri mono na, da te dasina 're waihu'u za'ra mono da.

²⁷ E tawamhã wasi'uihã na, wa za wawě na wasina 're wawata za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãwa'awěsãmri mono na hã. Mare di. E marĩ wa. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti si, wa te 're ãmadãã pese za'ra mono na, te te sima wa'ãma 're aroti mono õ na dããsina, taha zarina wawasédé hã te te wa'ãma 're ab'madãã tõ mono da. Taré, Zezusi hã wa te 're ãsazei pese za'ra mono na, te te sima wa'ãma 're aroti, taha zarina wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madãã tõ mono da, taha zarina te te 're wa'awěsãmri mono da. ²⁸ Æne hã wa tõ wasina waihu'u pese za'ra ni oto. Tõ sena, Zezusi hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wapsi, te za tõ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te sima dããma 're aroti, dawasédé hã te te oto dããma 're ãab'madãã mono õ zéb zarina, te te oto 're ãda'awěsãmri mono zéb da hã. Ta hã te te sima dããma 're aroti mono õ di, ãsimiroti na rob'ui'ééré 'rata zarina, marĩ hã uburé da te 're ãmanharĩ wě za'ra mono na, dawasédé hã te te oto dããma 're ãab'madãã mono õ zéb da hã, taha zarina te te duré 're ãda'awěsãmri mono zéb da hã. Æne wasu'u zarina, wa tõ wa norĩ hã wasina waihu'u pese za'ra ni oto. ²⁹ E zudezu norĩ nhib'apito si, te 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã 're ãhãimana. E zudezu'õ norĩ ma hã, 're ãhãimana mono õ di bété. Ta norĩ ma zama te duré 're ãhãimana. ³⁰ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tõ sena, misire uburé Danhib'apito uptabi hã. Zezusi hã te te 're ãsazei pese za'ra mono zéb zarina si, te za te te sima ãma 're aroti, ãwasédé hã te te oto ãma 're ab'madãã tõ mono da, taha zarina si te te oto 're awěsãmri mono da, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ zama. ³¹ Zezusi hã da te dasina 're ãumnhasi za'ra mono zém na si, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã dawasédé hã te te oto dããma 're ab'madãã tõ mono da, te te sima dããma 're aroti mono wamhã, e tawamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã, wama hã taré hã. E wa te 're 'madãã pese za'ra mono õ di za. Wa za tõ taha zama, wa te 're 'madãã pese za'ra, tõ sena wa.

Abra'ãhã wasu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãsazei pese mono zém na

4 Æhãna hã wasiré zudezu norĩ hi'rada, wa za aima wasu'u za'ra wa'wa, Abra'ã hã. ² Ta hã uburé marĩ hã te te 're ãab'manharĩ wě mono na, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ãwasédé hã te te oto ãma 're 'madãã mono tõ da, te te sima ãma roti 'wa'ãhã, duré taha zarina Abra'ã hã 'rãwi tiwě na sina 're wata mono 'wa'ãhã, te aré tõ sena 'rãwi sina 're wata. Tane nheré, marĩ hã te te 're ãab'manharĩ wě mono na, 'rãwi sina 're wata waihu'u mono õ di Abra'ã hã, taha zarina 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te sima ãma roti õ wa, ãwasédé hã te te oto ãma 're ãmadãã mono õ zarina, te te ãwěsãmrizéb da hã. ³ Duréihã Abra'ãhã wasu'u na, ma tõ ni'wa hã ãma rob'ui'ééré, ãne na hã: "Abra'ã hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono si, ma tõ te te sina 're umnhasi u'ãsi, te te ãma ãropisutuzém na hã. Taha ãma si, ma tõ sasõ. Taha wa, ma tõ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã sima ãma roti, ãwasédé hã te te oto ãma 're

'madãã tõ mono da, duré taha zarina si te te oto wěsãmri da. Taha wa, ãma wě uptabi di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma hã."

Æne ma tõ Abra'ãhã wasu'u na ãma rob'ui'ééré ni'wa hã, ãbaihã na hã. Æ hã Abra'ã hã, marĩ hã te te 're ãab'manharĩ wě mono na, 'rãwi sina 're ãwata mono õ zé wasu'u. ⁴ Ni'wam norĩ hã te te dama 're romhuri za'ra mono wamhã, da te 're ãpawa'ãbã za'ra mono ré, te 're ãhãimana za'ra. E sõpru wa, te za taré ãsib'apito hã rob'ui'prazé hã te te ãma 're sõmri za'ra. Mare di. Sõpru wa, te te ãma 're sõmri za'ra mono õ di. Te te ãma 're ãromhuri za'ra mono zé wa'rãmip si, te za te te ãma 're sõmri za'ra, ãpawa'ã hã. ⁵ Tanei õ di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Marĩ hã da te 're ãmanharĩ wě za'ra mono na, te 'rãwi 're dasi'madãã ze za'ra, taha na si 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã dawasédé hã te te oto dããma 're ãab'madãã mono õ na, te te sima dããma 're aroti mono newa. Tane nheré, te te sima dããma 're aroti mono õ di, taha na dawasédé hã te te oto dããma 're ab'madãã tõ mono da, taha zarina te te oto 're ãda'awěsãmri mono zéb da hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wapsi, te za te te sina 're dãawěsãmri, dawasédé hã za oto te te dããma 're ab'madãã mono õ wa, duré dawasété na 're danomro mono nheré, te te 're dãahã za'ra mono tõ da. ⁶ 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te sima dããma 're aroti mono õ di tõ, uburé marĩ hã da te 're ãmanharĩ wě za'ra mono zéb zarina, dawasédé hã te te oto dããma 're ãab'madãã mono õ zéb da hã, taha zarina te te oto 're ãda'awěsãmri mono zéb da hã. Da te 're ãsaze za'ra mono zém na si te oto te te 're dãawěsãmri tõ. Taha zarina, dama 're ãrowě uptabi za'ra mono zém na hã, ma tõ Dawi hã ãne na ãma rob'ui'ééré, duréihã: ⁷ "Ni'wam norĩ ma hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãwasédé te te oto ãma 're 'madãã za'ra mono õ wamhã, ta norĩ ma si, ãma 're rowě za'ra mono di za, ãwasété na oto ãma 're po're pu'u za'ra mono õ wa, ta norĩ ãma hã.

⁸ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãwasédé hã te te oto ãma 're sa'rata za'ra mono õ wa, ãma 're rowě za'ra mono di."

Æne na ma tõ Dawi hã ãma rob'ui'ééré, dama 're ãrowě uptabi za'ra mono zém na.

⁹ Æne hã, e sihãiwata nhihãri ré 're ãnomro mono norĩ si, te za rowě uptabi na 're nomro. E ã norĩ si, te wasu'u, Dawi hã. Mare di. Sihãiwata nhihãri ãna 're ãnomro mono norĩ zama, te wasu'u. Æne na, wa tõ aima waihu'u pari za'ra wa'wa, Abra'ãhã wasu'u na rob'ui'ééré hã, duréihã:

"Abra'ã hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono si, ma tõ te te sina 're umnhasi u'ãsi, te te ãma ãropisutuzém na hã. Taha ãma si ma tõ sasõ. Taha wa, ma tõ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã sima ãma roti, ãwasédé hã te te oto ãma 're 'madãã tõ mono da, duré taha zarina si te te oto wěsãmri da. Taha wa, ãma wě uptabi di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma hã."

Æne, wa tõ aima waihu'u za'ra wa'wa. ¹⁰ E tawamhã Abra'ã hã sihãiwata nhizãri sirõmo, ma tõ 'Re ãhãimana

u'âsi mono hã sima âma roti, te te wësâmri da. Mare di. Sihâiwata nhizâri ô ré, ma tô wësã. ¹¹ 'Re ðhâimana u'âsi mono hã, Abra'ã hã te te sina ð'umnhasi pese zém na si, ma tô wësã, sihâiwata nhizâri ô nherë. Taha wa, sihâiwata nhizâri ô ré, Abra'ã hã, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te ðwësâmrizém na hã, te wama wasu'u, tô sena na uburé da te 're ðwaih'u za'ra mono zéb da hã. Taha wa, Abra'ã hã uburé 'Re ðhâimana u'âsi mono, da te dasina 're ð'umnhasi za'ra mono norí hi'rada, ta hã. Sihâiwata nhihâri ô nherë, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te 're ð'awësâmri mono norí hi'rada. ¹² Duré, ðsihâiwata nhihâri ré norí hi'rada, zudezu norí hi'rada. E tawamhã sihâiwata nhihâri ré 're hâimana za'ra mono wa, te ta norí hi'rada hã 're hâimana, Abra'ã hã. Mare di. Abra'ã hã sihâiwata nhizâri ô ré, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te ðsazei pese ne, ðsine te te 're ðsazei pese za'ra mono norí hi'rata si, te 're hâimana, Abra'ã hã.

Abra'ãhã ma, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te ðropisutuzé wasu'u

¹³ Duréihã 'Re ðhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma, ma tô ropisutu, uburé danhipti'ai mono bâ te te tãma 're anhomri mono da, ðsihudu norí ma ropibu ma, ðsihudu sidâpâsi. E ðsimiroti hã uburé te te 're 'madâ'â pese uptabi mono wa, duré nimahã na marí na misi ðsimiroti na te te upai ô wa, ma tô âne na tãma ropisutu. Mare di. Taha wab ô di. 'Re ðhâimana u'âsi mono te te ðsazei pese na, te te wësâmri wa, ma tô âne na tãma ropisutu siro. ¹⁴ 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â'wa norí hã zudezu norí hã, ðsimiroti te te 're ð'madâ'â pese za'ra mono zéb zarina, 'Re ðhâimana u'âsi mono, ta norí ma, uburé danhipti'ai mono bâ te te tãma 're ð'anhomri mono da hã, te te ropisutu 'wa'ãhã, taré te aré da te 're saze za'ra, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã. Marí dai ô di aré. Taré te aré 'Re ðhâimana u'âsi mono hã dama ropisutu, daro hã te te dama 're ð'anhomri mono zém na hã. Dama hã, aré marí ô di. ¹⁵ 'Re ðdahâimana wë za'ra mono zéb da hã, dasi'uihã na da te dasima 're ðpisutu za'ra mono zé hã dama 're hâimana za'ra mono ô 'wa'ãhã, aré da te âma 're upai waih'u za'ra mono ô di. Tane, 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ðrob'ui'érezé hã dama 're hâimana za'ra mono ô 'wa'ãhã, aré da te âma 're upai waih'u za'ra mono ô di duré. Tane nherë, te tô dama 're hâimana, ðsimiroti na rob'ui'ére 'rada hã. Taha wa, da te 're waih'u pese za'ra mono nherë, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono ô wamhã, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te 're ðda'ahã za'ra mono zé, te wasu'u.

¹⁶ Tawamhã e marí hawi, ma tô 'Re ðhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma ropisutu, ðsihudu norí ma ropibu ma. Abra'ã hã te te ðsazei pese zém hawi, ma tô tãma ropisutu. Te te tãma ðropisutuzé wa'rãmi, asa tãma ðsiwa'ãbâzéb zô 're ðsimnhasi mono ô na, da te dasina 're ðwaih'u pese za'ra mono zéb da hã, ma tô 'Re ðhâimana u'âsi mono hã Abra'ã te te ðsazei pese zém hawip si, tãma ropisutu. E Mozési nhimi'ui'ére 'madâ'â'wa norí ma si, te 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiropisutuzé hã tãma 're hâimana za'ra, zudezu

norí te te 're ðsazei pese za'ra mono norí ma si. Mare di. Abra'ã hã, 'Re ðhâimana u'âsi mono si te te sina ð'umnhasi ne, uburé 're ðdahâimana za'ra mono norí ma zama, te tãma 're hâimana za'ra, 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiropisutuzé hã. E marí wa. Abra'ã hã uburé wahi'rata wa, uburé wasiré ðsazei'wa norí hi'rata wa.

¹⁷ Duréihã ni'wa hã ma tô âne na 'Re ðhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ére, Abra'ãhã âma hã:

“Wa hã wa tô aipisutu, daro mono bâ da te dasina 're ð'umnhasi za'ra mono norí hi'rata na, da te 're asisi za'ra mono da.”

Âne ma tô 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimipisutuzém na âma rob'ui'ére. 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiropisutuzé hã, tô sena. Pire uptabi di. E marí wa. Ô hã tô sena, 're hâimana mono wa. Taha si, ma tô Abra'ã hã te te te sina 're umnhasi u'âsi. Taha si, 're dadâ'â za'ra mono nherë, dahâiwa'utu'wa hã te 're hâimana. Taha si marí ô ré, Ropoto mono 'wa hã. ¹⁸ Duréihã Abra'ã hã 100 na âma ðwahubzéb u hã romhutu na ma tô 'Re ðhâimana u'âsi mono hã tãma ropisutu, âne: “Asihudu sidâpâsi, da'ahã uptabi di za.” Âne rob'ui'ére 'rata na ðwasu'u hã. Abra'ã hã romhutu na ma tô tidâ'âzé hã sina waih'u, ðhâiba sib'uwara na hã oto. Timro zama ma duré waih'u, 'ra waih'u ô na, Sara hã. Tane nherë, siptete sina ma tô 'Re ðhâimana u'âsi mono si saze, za ð'ra te te tãma ðsômrizém na hã. Te te 're wawâi mono âna, te sô 're simipari u'âsi, 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiropisutuzéb zô hã, marí hã tãma hâimana ô nherë, sô 're ðsimipari mono zéb da hã. Taha wa, ma tô 'Re ðhâimana u'âsi mono hã pisutu, daro mono bâ da te 're ðsazei pese za'ra mono norí hi'rata na, da te 're sisi za'ra mono da. ²⁰ 'Re ðhâimana u'âsi mono te te tãma ðropisutuzém na hã te te âma wawâi ô di. ðmreme hã te te ðsazei pese zéb zarina, ma tô siptete uptabi na 're hâimana. Te duré âma 're wata u'âsi. ²¹ 'Re ðhâimana u'âsi mono te te tãma ðropisutuzé hã za te te tãma âma ðuwaimramizéb zô, te te 're sazei pese u'âsi. Te te sazei utó'ri ô di, Abra'ã hã. ²² Taha wa, te te ðsazei pese na ma tô sima âma roti 'Re ðhâimana u'âsi mono hã, ðwasédé hã te te oto âma 're 'madâ'â mono tó da, taha zarina te te wësâmri da, duré po're'ô nherë, za te te azâri tó da, dame. ²³ Duréihã rob'ui'ére 'rata na Abra'ãhã wasu'u hã, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te ðwësâmrizém na hã, taha wasu'u si ô di. ²⁴ Wa norí zama, wa te wasina 're ð'umnhasi za'ra mono norí hã te za duré te te 're wa'awësâmri, Wanhib'apito Zezusihi hâiwa'utu'wa, wa te wasina 're ð'umnhasi za'ra mono norí hã. ²⁵ 'Re ðhâimana u'âsi mono hã ma tô Zezusi hã dama tisô, da te dasiwi wírí da, wawasété na 're wanomro mono wa. Ma tô duré hâiwa'utu, taha na te te 're wa'awësâmri mono da, wawasédé hã te te oto wa'âma 're ab'madâ'â tó mono da, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã.

Cristuhu zazei'wa, toi u'âsi 're ðnomro mono zé wasu'u

5 Wanhib'apito Zezu Cristu hã ma tô wazada tidâ'â za'ra, wa'upana. Taha wa, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã ma tô te te sima wa'âma 're aroti, wa te 're ðsazei

pese za'ra mono na, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madâ'â tã mono da, taha zarina si te te duré 're wa'awësãmri mono da, wawasété na 're wanomro mono nheré, te te 're wa'ahã za'ra mono tã da. Taha wa, rowé u'ãsi, wa oto ãma 're wanomro, 'Re ìhâimana u'ãsi mono ãma hã. ² Zezusi hã wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa, te 'Re ìhâimana u'ãsi mono hã ìwé si te te wama 're ab'madâ'â. Taha na si, wa oto wa norí hã 're wahâimana za'ra. Niwapsi te za 'Re ìhâimana u'ãsi mono hã te te wama 're apisutu, ìwaih'u'u pese zarina ìhâiba na rowa'a za'ëté na ìsiré 're wahâimana u'ãsi za'ra mono da, rowé uptabi na. Taha wa, wato sina, wa sô 're wanhipari za'ra, wa te 're sazei utóří za'ra mono ãna. ³ Duré Cristuhu zazei'wa, 're wanomro mono 'ru te, da te wama 're rob'manharí za'ra mono wa, wa te 're robzépata za'ra mono ré, wa watoi u'ãsi 're wahâimana za'ra òne haré, wa te 're ìrobzépata za'ra mono zéb zarina, òhõ ãma si wanhiptete sina 're ìwahâimana za'ra mono zéb da hã, wa te wasima ãma 're sa'ëté za'ra mono wa. ãne hã wa te wasina 're waihu'u'u pese za'ra mono wa, wa za watoi u'ãsi 're wahâimana za'ra. ⁴ Tawamhã wanhiptete sina, ãma 're ìwahâimana za'ra mono zéb da hã, wa te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono wamhã, te za 'Re ìhâimana u'ãsi mono hã wa'ãma 're wata za'ra. Tawamhã wa'ãma 're ìwata za'ra mono zém na, wa te wasina 're waihu'u'u za'ra mono wamhã, marí te te wama 're ìapisutu mono zéb zô, wa te 're wawã za'ra mono ãna, wa za wasina 're wanhipari u'ãsi za'ra. ⁵ ãne zô si 're wanhipari za'ra mono wamhã, taré sô 're wanhipari za'ra mono ò di za. Taré, wa te wasina 're umnhasi baba za'ra mono ò di za. E marí wa. 'Re ìhâimana u'ãsi mono hã Tip'ëžani te te wama 're ìanhomri mono na, tinhimizawi pese zé hã te te wama 're awaihu'u'u mono wa, taré, wa te wasina 're umnhasi baba za'ra mono ò di za. Taha wa, taré sô 're wanhipari za'ra mono ò di za, marí ìwé hã te te wama 're ìapisutu mono zô hã.

⁶ Duréihã 're ìdahâimana za'ra mono na'rata zém hawimhã, marí da te 're ìmanharí wé za'ra mono zém na hã 'Re ìhâimana u'ãsi mono te te da'ãma sima 're aroti mono ò di, taha zarina dawasédé hã te te oto da'ãma 're ab'madâ'â tã mono da, duré dapo're'ò nheré, te te 're da'ahã za'ra tã mono da. Ta hawim haré, dahâimana wé zém na 'rãwi 're dasi'madâ'â waihu'u'u za'ra mono ò di, dawasédé hã te te da'ãma 're ìab'madâ'â mono ò zarina, te te 're ìda'awësãmri mono zéb da hã, 'Re ìhâimana u'ãsi mono hã. Taha ré, ma tã Cristu hã dazada dârã, uburé dawasété na 're ìdahâimana za'ra mono norí zãda, 'Re ìhâimana u'ãsi mono, bãdã te te ãma ìpisutuzé hã ìwa ìwaptã'ãzém na. ⁷ Ni'wa hã uburé danhimiroti wé hã te te 're 'madâ'â pese mono nheré, taha upana ìda'matã'ã da hã, mare di. Ni'wa hã da'ãma 're ìsiwamri mono, 're 'mai'hâimana mono wamhã, taha upana si ìda'matã'ã da hã, ãté te za 're si'madã'ã za'ra. ⁸ Tane ò di, 'Re ìhâimana u'ãsi mono nhimizawizé hã. Wa norí hã wawasété na 're wahâimana za'ra mono nheré, ma tã Cristu hã pisutu, wazada dã'ã da, wa'upana. ãne hã ma

tã 'Re ìhâimana u'ãsi mono hã te te wama 're awaihu'u, te te 're ìwa'azawi pese mono zém na hã. ⁹ Zezusi wazada ìdã'ãzém na, ma tã 'Re ìhâimana u'ãsi mono hã te te 're wa'awësãmri, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ìab'madã'ã mono ò zarina. ãne wa, te za duré Zezusi hã tidã'ãzém na te te 're wa'anho'reptu, 'Re ìhâimana u'ãsi mono nhimihãzé wi, ro hã za ìsi'utóřizéb ãma hã. ¹⁰ 'Re ìhâimana u'ãsi mono nhitob'ru, wa aré 're wanomro. Tane nheré, ti'ra dã'ãzém na ma tã wa'ãma 're siwadi za'ra oto. Tawamhã ìsiwadi oto 're wahâimana za'ra mono wa, te za tã oto Zezusi hã te te 're wa'anho'reptu, dã'ã nheré, apã hãiwa'utu wa, dã'ã ãna 're hãimana u'ãsi mono wa za oto. ¹¹ Tane nheré, taha si ò di. 'Re ìhâimana u'ãsi mono ãma, wa duré watoi u'ãsi 're wahâimana za'ra, Wanhib'apito Zezu Cristu dã'ãzém na, wa'ãma 're siwadi za'ra mono wa oto.

Adãhã wasu'u, Cristuhu wasu'u me

¹² Tawamhã e ma hawi, ma tã dawasédé hã tinhana'rata. Adã hã ma tã duréihã tiwasété 'rata. Ta hawimhã ma tã dawasédé hã te te ropé, uburé dapoto mono bã. Ta hawim haré, te aihñi 're dadã'ã u'ãsi za'ra, dawasété na 're danomro mono wa. ¹³ Dawasété ãna 're ìdahâimana za'ra mono zéb da, 'Re ìhâimana u'ãsi mono nhimiroti hã dama 're hãimana za'ra mono ò nheré, dawasédé hã te te da'ãma 're aza'ra mono ò di, 'Re ìhâimana u'ãsi mono hã. Tane nheré, duréihã Mozésihi ma, tinhimiroti hã te te waihu'u ò ré, duré te te rob'ui'ére ò ré, te dawasété na si 're dahâimana u'ãsi za'ra. ìsimiroti na rob'ui'ére hã dama 're hãimana za'ra mono ò nheré, dawasété na si 're dahâimana za'ra mono wa, ma tã Adãhã wasété na'rata hawim haré 're dadã'ã u'ãsi za'ra, 'Re ìhâimana u'ãsi mono nhimiroti hã dap'é'è 're, dama 're hãimana za'ra mono nheré, da te dasina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono ò wa. Mozésihi ma, za oto 'Re ìhâimana u'ãsi mono, tinhimiroti te te ìwaihu'uzéb u hã, dawasété na si 're danomro u'ãsi mono wa, ma tã 're dadã'ã u'ãsi za'ra. Adãhã wi, 'Re ìhâimana u'ãsi mono, rob'rã te te sawi nheré, te te sadawa 'madã'ã ãna, ma tã tiwasédé hã 'manha. ãne hã Adãhã wasété ne, aiwa da te 're 'manharí za'ra mono ò nheré, ma tã aihñi 're dadã'ã u'ãsi za'ra, 'Re ìhâimana u'ãsi mono te te dama ìrotizé hã, sô'awi dama 're hãimana za'ra mono ò nheré.

Adã hã wasété na'rata wamhã, ma tã ìpire uptabi hã 'manha, tiwasédé hã. Taha uirí na si, ma tã Zezusi hã marí ìpire uptabi hã 'manha duré ìwé hã, ti'ai ãma 're morí ré. Taha wa, Zezusihi ne Adã hã, marí ìsine ìpire hã te te 'manharí wa. Tane nheré, aiwab ò di, ìsimi'manharízé hã. 'Re ìhâimana u'ãsi mono hã ìwé te te dama 're ìanhomri mono hã, Adãhã wasété nei ò di. Adã hã tiwasédé te te ìmanharízém hawi, ma tã oto uburé 're dadã'ã u'ãsi za'ra, tã sena. Tane nheré, 'Re ìhâimana u'ãsi mono hã ìwé hã te te dama 're ìab'manharí mono zé hã ìpire uptabi di, Adã hã tiwasédé te te ìmanharízém nhipai u. Wé uptabi di. E marí tawamhã, 'Re ìhâimana u'ãsi mono, ìwé hã te te

dama 're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã. Zezusi hã sisawi ãna tihãiba na te te 're ĩda'azawi pese mono na, ma tó te te dama 're ab'manharĩ wě, tinhoprubzéb zarina. ¹⁶ Adã hã tiwasédé te te ĩmanharĩzém hawim haré, te dawasédé hã da te 're 'manharĩ u'ãsi za'ra oto. Taha zarina, ma tó 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te siwi 're da'awě'ó pese, dawasédé hã te te da'ãma 're ĩawaihu'u mono zéb zarina. Tane nherě, ta hawim haré, dawasédé hã da te 're 'manharĩ u'ãsi za'ra mono nherě, dama ĩsôprubzém na te oto da'ahã na te te 're da'awěsãmri 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, ĩ'ra dazada ĩdã'ázém na. ãne wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, dama 're ĩsôpru mono zé hã, pire uptabi di, Adãhã nhi-mi'manharĩzém ma hã. ¹⁷ Tó sena aibã hã misi, tiwasédé te te ĩmanharĩ na'rata hawi, ma tó oto 're dadã'ã u'ãsi za'ra. Tane nherě, Zezu Cristu hã aibã misi nherě, ĩsi-mi'manharĩzém hã pire uptabi di, aibã tiwasédé te te ĩmanharĩ na'rata zém nhipai u. Wě uptabi di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩwě uptabi hã te te tãma 're ĩ'apisutu mono norĩ si, te za hãimana pire na ĩsiré 're hãimana u'ãsi za'ra, tinhoprubzéhã te te tãma 're ĩ'anhomri mono norĩ si. ĩsôprubzéhã te te 're ĩda'awěsãmri mono zé, te wasu'u. Cristu ĩdã'ázém na te za hãimana pire na ĩsiré 're hãimana u'ãsi za'ra.

¹⁸ Aibã hã misi tiwasédé hã te te ĩmanharĩzém hawi, ma tó 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã uburé te te 're da'awě'ó pese, dawasédé hã te te da'ãma 're ĩawaihu'u mono zéb zarina. Tane, misi Zezusihi nhimi'manharĩ wě zém na, te za oto 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're da'anho'reptu, dapě'ě 're, dadã'ã u'ãsi ne 're ĩdanomro mono zém hawi, ĩ'rata 're dahãimana u'ãsi za'ra mono da oto. ¹⁹ Aibã hã misi nherě, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩwapari ó hawimhã, ma tó oto uburé dawasété na si 're dahãimana za'ra. Tane duré, aibã hã misi nherě, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩwapari pese zém hawi te za oto 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're da'awěsãmri, Zezu Cristu te te ĩwapari pese zém hawimhã.

²⁰ Duréhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tó Mozésihi ma tinhimiroti hã waihu'u, te te ãma rob'ui'ére da, ãma 're dasipo're pu'u za'ra mono wa, dawasédé hã da te oto dasina 're waihu'u za'ra mono da. Tane nherě, ma tó dawasédé hã da te dasima 're sa'ěté u'ãsi za'ra. Tane nherě, dawasédé da te dasima 're ĩsa'ěté za'ra mono zém nhipai u, ma tó 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te dama 're arob'manharĩ wě, da'ãma 're ĩsiwamri u'ãsi mono zéb zarina. ²¹ ãne na rowasu'u na, wa za oto aima 'rãsutu za'ra wa'wa. Dawasété na si 're danomro u'ãsi mono wa, ma tó aré dapě'ě 'remhã, dadã'ã ne 're dahãimana u'ãsi za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhiti. Tane nherě, tinhimizawi pese zéb zarina, ma tó 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Wanhib'apito Zezu Cristu dã'ázéb zarina te te sima 're wa'awě, taha zarina si rowě uptabi na 're wanomro u'ãsi mono da oto.

'Re ĩdanomro mono zép té wasu'u

6 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, simizawi pese uptabi di. Te wa'ãma 're pě'ěžé u'ãsi. Taha wa, wawasédé

hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono nherě, tinhimizawizé hã te te wawi 're azawi mono ó di. Wawasédé, wa te 're ĩmanharĩ za'ra mono zé hã, te duré te te wama 're apari. E tawamhã, wawasédé, wa te 're ĩmanharĩ za'ra mono zé hã te te wama 're apari mono nherě, wa za wawasédé hã duré apã wa te 're 'manharĩ u'ãsi za'ra, apã te te duré wama 're apari zahu mono da. E taha da, wa za wawasété u'ãsi 're wahãimana za'ra. ² Mare di. 'Re dadã'ã za'ra mono wa, marĩ zó, da te oto 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono ó ne, wa norĩ hã wawasété zó, wa te oto 're rob'ruiwapari za'ra mono ó di za. Taha wa, wawasédé hã wa te duré 're 'manharĩ zahu za'ra mono ó di za oto. ³ Wa norĩ hã ã dawabzuri, wa te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, Cristu Zezusihi siré, 'rãwi oto 're ĩwanomro mono zé, te wasu'u, simisutu. ĩsiré oto 're ĩwanomro mono ne, wa tó duré ĩsiré 're wadã'ã za'ra, simisutu. ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. ⁴ Tawamhã, ã dawabzuri hã oto wa te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, ã da te 're ĩwanhamra mono zé, Cristuhu siré 're ĩwadã'ã za'ra mono zé, te wa'ãma simiré'é. Ab're 're, ĩsiré da te 're ĩwanheme mono zéb zama, te wasu'u. E marĩ da, wa tó Zezusihi siré 're wadã'ã za'ra. Cristu hã dã'ã nherě, ĩmama hã tiwaihu'u pese na te te ĩhãiwa'utu ne, 're ĩwanomro mono zép tém na si, oto 're ĩwahãimana za'ra mono zéb da hã, wa tó ĩsiré 're wadã'ã za'ra, wa norĩ hã. ãne wa'ãma ĩsimiré'ézé hã.

⁵ Wa norĩ hã Cristuhu siré, wa tó 're wadã'ã za'ra, wawasété zó, wa te oto 're rob'ruiwapari za'ra mono ó wa, 're dadã'ã za'ra mono wa, marĩ zó, da te oto 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono ó ne. ãne hã simisutu ma tó 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã wahãiba na atob za'ra, Cristuhu tême. Duré Cristu hã dã'ã uptabi nherě, ĩma-ma te te ĩhãiwa'utu ne, te za duré wa norĩ hã te te 're wa'ahãiwa'utu. Taha na te za duré Cristuhu tême wahãiba na atob za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ⁶ Wawasété na 're ĩwanomro 'rata mono zé hã, tãibã oto. Cristu hã wedepo'o ngonhi'rãmi na ĩdã'ã ne, ma tó 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te wama 're a'uprosi, 're ĩwanomro 'rata mono zé hã. Marĩ ĩwasétére si, wa te wasima 're ĩruiwapari u'ãsi za'ra mono zém hawi, te te 're wa'anho'reptui mono da, ma tó te te wama 're a'uprosi, 're ĩwanomro 'rata mono zé hã. Wawasédé hã wa te 're sahãri waihu'u za'ra mono ãna, 're wanomro mono tó da, ma tó te te wama 're a'uprosi. ãne hã wama waihu'u pese za'ra di. ⁷ 'Re dadã'ã za'ra mono wamhã, dawasédé hã da te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono ó di oto. Tane, 're ĩdã'ã za'ra mono norĩ ne, Cristuhu siré 're wadã'ã za'ra mono wa, wawasédé hã wa te 're 'manharĩ u'ãsi za'ra mono ó di za oto. ⁸ Taha wa, Cristuhu siré 're wadã'ã za'ra mono wa, wa za wa te wasina 're waihu'u pese za'ra tó sena na, za ĩsine 're ĩwahãiwa'utu za'ra mono zéb da hã, duré ĩsiré za 're ĩwahãimana u'ãsi za'ra mono zém na hã. ⁹ ãne na, wa tó duré wasina waihu'u pese za'ra ni. Cristu hã dã'ã uptabi nherě, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te hãiwa'utu wa, taha wa, niwamhã tidã'ã na te te sahu ó di za, ĩdã'ázé hã sib'uware wa oto, Zezusihi ma hã. ¹⁰ Dã'ã

wamhã, misi haré ma tô dawasété nhipতেজে হাঁ up-rosi. Taha wa, oto dâ'â parimhã, Timama ma, te oto 're hâimana u'âsi, Cristu hã. ¹¹ Taha wa, te za âne na asi'âma 're îrosa'rata za'ra wa'aba mo: "'Re dadâ'â za'ra mono wa, marí zô, da te oto 're îrob'ruiwapari za'ra mono ô ne, wawasété zô, wa te oto 're rob'ruiwapari za'ra mono ô di za, wa norí hã. 'Re îhâimana u'âsi mono ma, wa te oto 're îromhuri za'ra mono da si, wa za oto 're wahâimana za'ra. Cristu Zesusihi âma si, wa za oto 're wahâimana za'ra." Âne si te za asima âma 're îrosa'rata za'ra wa'aba mo.

¹² Râwi marí na asima 're îrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zé hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono tô da, te za aiwasété wi asina 're asiptete za'ra wa'aba mo, aipê'ê na. ¹³ Marí îwasédé hã 're 'manharí za'ra wa'aba mono tô da, te za aihâiba hã 're îmadâ'â pese za'ra wa'aba mo, aihâiba hawim na marí 're 'manharí za'ra wa'aba mono tô da. 'Re atâ'â za'ra wa'aba mono wa, 'Re îhâimana u'âsi mono te te 're îaihâiwa'utu za'ra wa'aba mono ne, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 're anomro aba mono zép tém na hã. Taha wa, te za 'Re îhâimana u'âsi mono ma si, 're asisômri za'ra wa'aba mo, misi haré. Taha ma si, te za aihâiba hã 're îsômri za'ra wa'aba mo ône haré, marí îwê si âma 're îmanharí za'ra wa'aba mono zéb da hã. ¹⁴ 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã asina tâma âma 're îuwaimrami za'ra wa'aba mono zéb zarina, aiwasédé hã te te oto ai'âma 're ab'madâ'â aba mono tô da, 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. Tinhimizawi pese zém na si, ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono hã ai'âma 're pê'ézé za'ra wa'wa, aiwasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mono nheré. Taha zarina si, ma tô te te 're aiwêsâmri za'ra wa'wa. Taha wa, te za aiwasété wi asina 're asiptete u'âsi za'ra wa'aba mo oto.

'Re îhâimana u'âsi mono ma, 're îdasisômri za'ra mono zé wasu'u

¹⁵ Tawamhã âté âne te za asima 're înharí za'ra wa'aba mo: "'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te îrob'ui'éérézé hã wa te 're îmadâ'â pese za'ra mono zéb zarina, te te sima wa'âma 're aroti mono ô di, taha zarina wawasédé hã te te oto wa'âma 're ab'madâ'â tô mono da, taha zarina te te 're wa'awêsâmri mono da. Tinhimizawi pese zéb zarina si, ma tô te te 're wa'awêsâmri, wawasété na 're wahâimana za'ra mono nheré, wa'âma 're pê'ézé za'ra mono wa. Taha wa, wa za wawasédé hã duré apâ wa te 're 'manharí u'âsi za'ra ône u'â, 'Re îhâimana u'âsi mono hã dawasété nheré, simizawi pese wa." Âne na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za. Tô'â. ¹⁶ A norí wa'wa hã dama 're romhuri za'ra wa'aba mono da, aihâiba hã dama 're sômri za'ra wa'aba mono wamhã, taha nhimiwada'uri na si, te za tô 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Âne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Tane, aihâiba hã aiwasété ma, 're sômri za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô âma 're asiwasété za'ra wa'aba mo. Taha zarina te za atâ'â u'âsi ne, 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aipê'ê 're, 'Re îhâimana u'âsi mono nhiti.

Tane nheré, 'Re îhâimana u'âsi mono ma, aihâiba hã 're sômri za'ra wa'aba mono wamhã, taha nhimiwada'uri na si te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawapsi te za oto te te 're aiwêsâmri za'ra wa'wa. ¹⁷ Aiwasété na si, ma tô aré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, 're sahâri waihu'u za'ra wa'aba mono âna. Tane nheré, âne 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di oto. 'Re îhâimana u'âsi mono te te aima 're îroti za'ra wa'aba mono zép si, te oto 're îmadâ'â pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re îhâimana u'âsi mono âma si, wa za 're wawata za'ra. ¹⁸ 'Re îhâimana u'âsi mono hã tinhipতেজে হাঁ ma tô te te aima 're sômri za'ra wa'wa, aiwasété âna oto âma 're anomro aba mono da. Ma tô duré aima si'apito za'ra wa'wa, aiwê na si oto tâma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. ¹⁹ 'Re îdahâimana za'ra mono zém na, wa tô aima âma romnhimire'é za'ra wa'wa, înhimirowasu'u na hã asi'uihã na sada asimirosa'rata nhipতেজে waihu'u za'ra wa'aba ô wa. Aihâiba hã aiwasété ma, ma tô 're îsômri za'ra wa'aba mo aré, taha na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, aihâiba na asina 're aiwasété za'ra wa'aba mono da. Tane nheré, aihâiba hã 'Re îhâimana u'âsi mono ma si, te za oto 're îsômri za'ra wa'aba mo, taha nhimiroti na si oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, aihâimana wê uptabi na.

²⁰ Aiwasédé hã 're sahâri waihu'u za'ra wa'aba mono âna, 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, 'Re îhâimana u'âsi mono te te aima 're îroti za'ra wa'aba mono zéb zarina 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di aré. ²¹ Aiwasété na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, e marí ma tô aima 're hâimana za'ra wa'wa, 're îmanharí za'ra wa'aba mono zé wa'rãmimhã, âma aima 're îrowé za'ra wa'aba mono zéb da hã. Robaba di. Taha na asimim'manharí wasété za'ra wa'aba zém na âma 're aséb za'ra wa'aba mono di oto. Âne si, da te 're 'manharí u'âsi za'ra mono wamhã, dapê'ê 're, dadâ'â u'âsi ne, te za tô 're dahâimana za'ra. ²² Tane nheré, 'Re îhâimana u'âsi mono hã tinhipতেজে হাঁ ma tô te te aima 're sômri za'ra wa'wa oto, aiwasété âna âma 're anomro aba mono da oto. Ma tô duré aima si'apito za'ra wa'wa, taha ma si oto 're romhuri za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ma tô, tiwi 're asisawi za'ra wa'aba mono âna, aihâiba hã tâma 're îsômri za'ra wa'aba mo. Taha wa'rãmi te za rowé uptabi na îrata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zé hã te te aima 're apisutu 'wa oto. ²³ Dawasété na si 're îdanomro mono zé wa'rãmi, te za dadâ'â u'âsi ne 're dahâimana za'ra dapê'ê 're, 'Re îhâimana u'âsi mono nhiti. Wanhib'apito Cristu Zesusihi âma si 're danomro mono wapsi, te za 'Re îhâimana u'âsi mono hã sôpru wa, te te dama 're apisutu, îrata 're îdahâimana u'âsi za'ra mono zéb da hã, asa tâma 're îdasiwa'âbâ za'ra mono zéb zô, sina 're simnhasi mono âna.

Îmro'ô norí mrozém na rowasu'u na îsimiré

7 Îsisânawã norí, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Taha wa, âhãna înhimi'ui'ééré na te

aima ĩrowasu'u za'ra wa'aba zé hã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di za duré. Ni'wa hã ti'ai âma 're hâimana mono ré, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã pire na tâma 're hâimana, ti'ab ré 're ĩdanomro mono zém na roti hã. Tane nheré, dâ'â wamhã oto, tâma 're hâimana mono õ di za oto, ĩsarina 're ĩhâimana mono zéb da hã. E marĩ wa. Tô oto dâ'â wa. ² Âne na wa za aima romnhimiré za'ra wa'wa. Pi'õ norĩ hã ĩmro hã ti-wi 're dâ'â za'ra mono õ ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â sina, te te 're rême waihu'u za'ra mono õ di za. ĩmro tiwi 're dâ'â za'ra mono wapsi, te za oto 're mro za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina, aimawi aibã na, pi'õi wi ĩmro 're dâ'â za'ra mono wa, timro na te te 're sahu tõ za'ra mono da, te te âma roti õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ³ Tane nheré, pi'õ norĩ hã ĩmro hã tiwi 're dâ'â za'ra mono õ nheré, aibã aimawi ré 're hâimana za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're hâimana za'ra mono õ wa, te za ĩpo're'õ hã da te âma 're sa'ra, pi'õ norĩ âma hã, tihãiba na tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wa. ĩmro tiwi 're dâ'â za'ra mono wapsi, te za oto 're mro za'ra, aibã aimawi na. Tawapsi tihãiba na tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za, apã 're mro za'ra mono wa. Âne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. ⁴ ĩsisãnwã norĩ, tane duré, a norĩ wa'wa hã. Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na asada dâ'â za'ra wa'aba wa, ma tõ ĩsiré 're atã'ã za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã asina tâma âma 're ĩuwaimrami za'ra wa'aba mono zéb zarina, aiwasédé hã te te oto ai'ãma 're ab'madã'ã aba mono tõ da, 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. Tãibã oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩhãwa'utu nhib'a'uwẽ si, wa oto 're wanomro, taha ma si, wa te oto 're romhuri za'ra mono da, ĩwẽ na si. Pi'õi wi, ĩmro tiwi 're dâ'â za'ra mono wamhã, ĩsimiroti hã te te 're wapari za'ra mono õ di za oto. 'Re mro zahu za'ra mono wapsi, te za duré timro tém nhimiroti hã te te 're 'madã'ã pese za'ra. Tane hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã asina tâma âma 're ĩuwaimrami za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, aiwasédé hã te te oto ai'ãma 're ab'madã'ã aba mono tõ da, 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di za oto, pi'õi wi ĩmro 're dâ'â za'ra mono wa, ĩsimiroti te te oto 're ĩ'madã'ã za'ra mono õ ne hã. Tãibã oto. Cristuhu âma si, te za oto 're anomro aba mo, pi'õ hã apã 're ĩmro zahu za'ra mono norĩ, timro tém nhimiroti te te 're ĩwapari pese za'ra mono ne. ⁵ Wahãimana wasété na 're wahãimana za'ra mono ré, wa tõ marĩ ĩwasété zõ si, wa te 're rob'ruiwapari za'ra aré. Taha ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã, wawasété ãna 're ĩwanomro mono zé waihu'uzéb da, wama 're hãimana za'ra mono nheré, duré wama waihu'u pese za'ra nheré, taha upana si, wa tõ marĩ ĩwasété zõ si, wa te 're rob'ruiwapari za'ra, tõ õhõ zõ si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wawi 're ĩ'azawi mono zõ si. Taha zarina wa tõ aré wapẽ'ẽ 're, wadã'ã u'âsi ne 're wahãimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti. ⁶ Tane nheré, 'Re

ĩhãimana u'âsi mono hã ma tõ te te wama 're apisutu oto, ĩsimiroti na rob'ui'ééré 'rada hã wa te wasina tâma âma 're ĩuwaimrami za'ra mono zéb zarina, wawasédé hã te te wa'ãma 're ĩ'ab'madã'ã mono zéb da, 're wasi'madã'ã za'ra mono tõ da oto. ĩsimiroti na rob'ui'ééré 'rada hã wa te wasina tâma âma 're ĩuwaimrami za'ra mono zéb zarina, te te 're ĩwa'anho'reptui mono zéb zõ, 're wanhopré mono sina, wa te oto tâma 're romhuri za'ra mono õ di, 're ĩwahãimana 'rata za'ra mono zém na hã. ĩpẽ'ẽzani hã te te wama 're ĩ'aroti mono zéb zarina si, wa oto wa te tâma 're romhuri za'ra, wahãimanazép tém na si.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, da te oto ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, dawasété na 're ĩdasiwaihu'u za'ra mono zé wasu'u

⁷ Tawamhã e 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã wasété di, Mozési te te âma ĩrob'ui'ééré na hã. Mare di. Wasété õ di. Âhã wasu'u hawi, wa tõ wa hã ĩwasété na ĩsiwaihu'u, 'rãwi. Âne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata wasu'u hã: "Marĩ ĩwẽ hã dawĩ 're ruiwapari za'ra wa'aba mono õ di za." Âne hã te waihu'u õ 'wa'ãhã, aré ĩwasété na ĩsiwaihu'u õ di, marĩ te ĩsima ĩ'ruiwaparizém na hã. ⁸ Âhã wasu'u na te oto waihu'u wamhã, marĩ hã te dawĩ 're ĩ'ruiwapari mono zéb da si, wa tõ te ĩsima 're rosa'rata u'âsi, 're ĩhãimana wasété mono zéb zarina. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã dama waihu'u za'ra õ wa, dawasété na 're dasisãmri waihu'u za'ra mono õ di. Wa hã bété. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata wasu'uzéb zarina si, wa tõ ĩsiwaihu'u, ĩwasété na hã. ⁹ Duréhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rowasu'u hã te waihu'u õ nheré, wa tõ aré ĩsi'ãma rosa'rata na te 're upa. ĩwasété na 're ĩsi'madã'ã mono ãna, wa tõ 're ĩhãimana. Tane nheré, ĩsimiroti 'rata na rob'ui'ééré wasu'u hã te oto waihu'u wamhã, ãne na te oto ĩsi'ãma 're rosa'rata mono õ di. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, ĩwasété na aré 're ĩhãimana mono zém na hã wa tõ ĩsi'ãma waihu'u. ĩdã'ã u'âsi, wa tõ aré 're ĩhãimana, ĩpẽ'ẽ 're. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ma tõ tinhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã wama sãmri za'ra, wa te wasina tâma 're ĩuwaimrami za'ra mono zéb zarina, rowẽ uptabi na âma 're wanomro wẽ mono da. Tane nheré, te ĩsina tâma uwaimrami õ di, wa hã. Taha wa, wa tõ aré ĩdã'ã u'âsi 're ĩhãimana u'âsi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhiti. ¹¹ 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata si te 're ĩ'madã'ã pese mono na, ĩwasédé hã te te oto ĩ'ãma 're 'madã'ã tõ mono da, te te sima ĩ'ãma roti da newa, wa tõ aré ĩnhimiza'rese ãna 're ĩhãimana. Taha zarina, wa tõ aré ĩpẽ'ẽ 're, ĩdã'ã u'âsi 're ĩhãimana, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhiti. ¹² Tane nheré, ĩsimiroti 'rata na Mozési te te ĩrob'ui'ééré hã wẽ uptabi di. ĩsarina si te wama 're hãimana, ĩwẽ uptabi si. ¹³ E tawamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã wẽ uptabi nheré, e taha zarina, wa tõ aré ĩpẽ'ẽ 're, ĩdã'ã u'âsi 're ĩhãimana. Mare di. ĩwasété na 're ĩhãimana 'rata mono zéb zarina si, wa tõ aré ĩdã'ã u'âsi 're ĩhãimana. Taha zari-

na, wa tô 're ðhâimana wasété mono zém na ðsina waihu'u. Uburé marí ðwasédé há da te 're ðmanharí za'ra mono zé há ðwasété uptabi na wa tô duré waihu'u.

Paru há 'râwi tinhimirosa'rata wasété na ðsi'wapéze wasu'u

¹⁴ 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te âma ðrob'ui'ééré há e ma hawimhá. ðpé'ézani hawip si. Tane nheré, ta hawimhá, wa há 're ðhâimana mono ô di. A'uwé háiba na 're ðmorí wa, wa ðhâimana nhib'uware na 're ðhâimana, ðsi'uihá na ðsina ðnhiptete waihu'u ô na há. 'Re ðhâimana wasété mono zé ma si, wa ðháiba há te 're sômri u'âsi. ¹⁵ ðnhimiza'rese âna, wa duré 're ðhâimana, ðwasédé há te 're ðmanharí mono zém na, te ðsina waihu'u ô wa, 'râwimhá. Uburé marí ðwé si te 're ab'madâ'â mono da nheré, taha si te 're 'madâ'â mono ô di. Uburé marí há te 're ab'manharí tó mono da, te ðsiwi 're awé'ô mono nheré, wa tô te te 're ab'manharí tô, ðwé upana. ¹⁶ Uburé marí há te 're ab'manharí tó mono da, te ðsiwi 're awé'ô mono nheré, ðwé upana te 're ab'manharí mono wamhá, wa ðsina waihu'u, 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré, ðwé si 're ðhâimana mono na há, ðsarina si. ¹⁷ Uburé marí ðwasédé há te 're ab'manharí mono da, te ðsima 're awé mono ô nheré, ðwasédé há ðpé'ë 're, ðma 're ðhâimana mono zéb zarina, wa te te 're ab'manharí u'âsi tô, te ðsiwi 're wé'ô waihu'u mono âna. ¹⁸ Marí ðwé há ðpé'ë 'remhá ðma 're háimana mono ô di. Áne há ðma waihu'u pese di. Uburé marí ðwé si te 're ab'manharí mono da, te ðsima 're awé mono nheré, te ðsina 're uwaimrami waihu'u mono ô di, ðsi'uihá na há. ¹⁹ Uburé marí ðwé si te 're ab'madâ'â mono da nheré, taha si te 're 'madâ'â mono ô di. Taha upana, wa ðwasété si te 're ab'manharí, âne há te 're ab'manharí tó mono da, te ðsiwi 're awé'ô mono nheré. ²⁰ Uburé marí ðwasédé há te ðsima 're awé'ô mono nheré, te 're ab'manharí mono wamhá, e ðsi'uihá na te ðsima ðwézéb zarina, wa te te 're ab'manharí. Mare di. ðwasédé há ðpé'ë 're, ðma 're ðhâimana u'âsi mono zéb zarina si, wa te te 're ab'manharí.

²¹ Áne há wa tô uburé ðsina waihu'u, 're ðhâimana mono zém na há. Marí ðwé si te 're ab'manharí u'âsi mono da, te ðsima 're wé mono nheré, wa ðupana marí ðwasété zó si 're ðsipizari, te ðsiwi 're awé'ô waihu'u mono âna. ²² Wa há 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti wé wasu'u na há 'râwi wa tô te ðsima 're wé u'âsi, ðpé'ë 'remhá. ²³ Tane nheré, aimawi 're ðhâimana mono zéb da há, te ðma 're háimana u'âsi, ðpé'ë 'remhá, ðnhimirosa'rata wasédé há. ðpé'ë 'remhá ðnhimirosa'rata wasédé há duré ðnhimirosa'rata wé há te 'râwi nheré, 're si'wapé u'âsi zahuré, ðwasédé há te 're ðmanharí mono zéb da há, duré te ðsima 're ðwé mono zéb zarina, ðwé há te 're ðmanharí mono zéb da há. Ni'wam norí há danhimiwada'uri zarina si 're háimana za'ra mono wamhá, marí há te te sima 're ðwé za'ra mono zéb zarina, te te 're 'manharí waihu'u za'ra mono ô di. Tane duré, wa há marí ðwé si te 're ab'manharí u'âsi mono da, te ðsima 're wé mono nheré, marí ðwasédé há

ðpé'ë 'remhá ðma 're ðhâimana mono zarina, wa marí ðwasédé há te 're ab'manharí tô. ²⁴ Wa há ðwasété u'âsi 're ðhâimana mono zém na, 'râwi 're ðsipo're pu'u mono wa, wa 're ðsiwé'ô u'âsi. 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si 're ðhâimana u'âsi mono da, te ðsima 're rosa'rata wé u'âsi mono nheré aré, tane nheré, ðpé'ë 're, ðwasédé há ðma 're ðhâimana u'âsi mono zéb zarina si, wa 're ðhâimana u'âsi tô. E 'wa há te za âne wamhá, ðnho'reptu, ðpé'ë 're, ðdâ'â u'âsi 're ðhâimana mono zém hawimhá. 'Re ðhâimana u'âsi mono si te za ðnho'reptu, ðdâ'â u'âsi 're ðhâimana mono zém hawi, Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina há. Taha wa, wa oto taha âma si 're ðwata u'âsi.

'Re ðhâimana u'âsi mono pé'ézani te te dama 're ðawé mono zéb zarina si, 're ðdanomro wé mono zé wasu'u

8 Taha wa, Cristu Zezusihi âma 're ðnomro mono norí há, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te siwi 're awé'ô mono ô di za oto. Taha zarina, te te há za'ra ô di za. ² 'Re ðhâimana u'âsi mono pé'ézani há ma tô te te 're wa'apisutu, Cristu Zezusihi âma si 're wanomro wé u'âsi mono da. Taha zarina, ma tô ðwasété u'âsi 're ðhâimana mono nheré, ðnho'reptu, ðpé'ë 're, ðdâ'â u'âsi aré 're ðhâimana mono zém hawi. Tiwaihu'u pese na ma tô âne hawi ðnho'reptu. ³ 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ðrob'ui'ééré há wa te 're ðmadâ'â pese za'ra mono zéb zarina, te te sima wa'âma 're aroti mono ô di za 'Re ðhâimana u'âsi mono há, wawasédé há te te oto wa'âma 're ab'madâ'â tó mono da, taha zarina te te oto 're wa'awésâmri mono da. E marí wa. Wawasété u'âsi wahâimanazém hawi, wanhib'uware na 're wanomro u'âsi mono wa. Taha wa, wa te wasina 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ô di, 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré há. Wawasété si, wa te 're ðmanharí za'ra mono zé há ma tô te te siwi 're awé'ô pese, 'Re ðhâimana u'âsi mono há. Taha wa, ma tô ti'ra há we sató ti'ai u, da'upana dazada dá'â da, dawasété u'âsi 're ðdahâimana za'ra mono zém hawi, te te 're da'anho'reptui mono da. Ti'ai âma dahâiba na ma tô 're mo, Cristu há. Tane nheré, dasine ti'ai âma há tiwasédé há te te 're ab'manharí mono ô di, tihâiba na há. ⁴ Áne ma tô 'Re ðhâimana u'âsi mono há 'manha, ðsimiroti na rob'ui'ééré há wa te wasina 're ðuwaimrami za'ra mono zéb da há, ðpé'ézani, wa te 're ðmadâ'â pese za'ra mono zéb zarina, wapé'ë 're wanhimirosa'rata wasété na 're wahâimana za'ra mono ô wamhá. ⁵ Ni'wam norí há 're ðhâimana wasété za'ra mono ma si, tihâiba te te 're ðsômri u'âsi za'ra mono norí há ta norí há te siwa'ru 'râwi te te sima 're ðwé za'ra mono zéb zarina si, te te 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra. Tane nheré, ni'wam norí há 'Re ðhâimana u'âsi mono pé'ézani nhimiroti zarina si 're ðhâimana za'ra mono norí há, ta norí si te te sima 're rosa'rata wé u'âsi za'ra, ðpé'ézani te te tâma 're ðwé za'ra mono zéb zarina si. ⁶ Ni'wam norí há tihâimana wasété ma si, tihâiba te te 're sômri u'âsi za'ra mono wamhá, ta norí há te za tipé'ë 're, dá'â u'âsi 're háimana za'ra, 'Re ðhâimana u'âsi mono nhiti. Tane

nherë, ni'wam norí hã 'Re ðhâimana u'âsi mono pë'ëzani te te tãma 're ðwë za'ra mono zëb zarina si, 're hâimana wë za'ra mono wamhã, ta norí si te za 'Re ðhâimana u'âsi mono 'rata 're hâimana u'âsi za'ra, robzei u'âsi na. ⁷ Ni'wam norí hã siwa'ru 'rãwi te te sima 're ðwë za'ra mono zëb zarina si, te te 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra mono wamhã, ta norí hã te za 'Re ðhâimana u'âsi mono nhitob'ru 're hâimana za'ra. Ta norí hã 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madã'ã za'ra mono ò di. Te te 're 'madã'ã waihu'u za'ra mono ò di, tã. ⁸ Ni'wam norí hã tihâimana wasété ma, tihãiba te te 're sãmri u'âsi za'ra mono wamhã, ta norí ma, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã tãma 're toi waihu'u za'ra mono ò di za.

⁹ Tane nherë, a norí wa'wa hã aipë'ë 're, aiwasédé hã aima 're ðhâimana za'ra wa'aba mono zëb zarina, 're anomro aba mono ò di oto. 'Re ðhâimana u'âsi mono pë'ëzani te te aima 're ðpisutu za'ra wa'aba mono zëb zarina si, te oto 're aihâimana wë za'ra wa'aba mo, ðpë'ëzani hã sena na aipë'ë 're, 're sãmra za'ra wa'aba mono wamhã. Ni'wam norí ma, ðpë'ëzani, ðpë'ë 're, tãma 're hâimana za'ra mono ò wamhã, ta norí hã Cristuhu nhib'a'uwë 're hâimana za'ra mono ò di. ¹⁰ A norí wa'wa hã Cristu, aipë'ë 're, aima 're hâimana za'ra wa'aba mono nherë, niwamhã te za aihãiba za'ra wa'wa hã aiwi 're si'utõri' za'ra wa'wa, aiwasédé hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa. Tane nherë, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te 're ðaiwësãmri za'ra wa'aba mono zëb zarina si, te za ðpë'ëzani hã te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ðrata 're asimroi u'âsi aba mono da. ¹¹ 'Re ðhâimana u'âsi mono hã Zesusihi hãi-wa'utu'wa hã, ðpë'ëzani te aipë'ë 're, 're sãmra za'ra wa'wa. Tã ò hã Cristu te te ðhãiwa'udu hã te za aihãiba hã niwamhã aiwi 're si'utõri' pese za'ra wa'aba mono nherë, te te 're aihãiwa'utu za'ra wa'wa, ðpë'ëzani hã aipë'ë 're, 're ðsãmra za'ra wa'aba mono zëb zarina.

¹² ðsisãnawã norí, taha wa, wapë'ë 'remhã wanhimirosa'rata wasété na 're ðwahâimana za'ra mono zë hã, mare di za oto. ¹³ Aipë'ë 'remhã asimirosa'rata wasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za atã'ã u'âsi ne 're anomro aba mo, 'Re ðhâimana u'âsi mono nhiti. 'Re ðhâimana u'âsi mono pë'ëzani nhimi-pawaptobzém na, uburé aiwasédé 're ðmanharí za'ra wa'aba mono zë hã asiwi 're uprosi pese za'ra wa'aba mono wapsi, te za 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ðhâimana u'âsi mono 'rata. ¹⁴ Uburé 'Re ðhâimana u'âsi mono pë'ëzani 'madã'ã sina 're ðhâimana za'ra mono norí si, te 'Re ðhâimana u'âsi mono 'ra, 're nomro, ðpë'ëzani te te 're ðsimroi wë mono norí hã. ¹⁵ E marí da, ma tã 'Re ðhâimana u'âsi mono hã Tipë'ëzani te te aima 're sãmri za'ra wa'wa. E ðsimirob'manharízé ma, 're aipahi za'ra wa'aba mono sina, tãma 're romhuri za'ra wa'aba mono da, ma tã te te aima 're sãmri za'ra wa'wa. Mare di. Taha dai ò di. 'Re ðhâimana u'âsi mono hã ai'ãma 're 'ra za'ra wa'aba mono da si, ma tã te te aima 're sãmri za'ra wa'wa, Tipë'ëzani hã. Taha nhimi-pawaptobzëb zarina, wa 'Re ðhâimana u'âsi mono hã wa te 're 'mahãrã za'ra, ãne: "Wamama, Wamama."

ãne wa te 're ðmahãrã za'ra mono zë hã. ¹⁶ Wa norí hã 'rãwi wapë'ë 're, wa tã wa te wasina 're waihu'u pese za'ra, 'Re ðhâimana u'âsi mono 'ra oto 're ðwahâimana za'ra mono na. Duré ðpë'ëzani hã te te wama 're ðawaihu'u mono zëb zarina zama, wa tã 'rãwi wa te wasina 're waihu'u za'ra, ðra oto 're ðwahâimana za'ra mono na. ¹⁷ 'Re ðhâimana u'âsi mono 'ra, oto 're wanomro mono wa, marí ðwë na tinhib'a'uwë ma, 're ðsõpru mono zëb da, te te tãma 're ðropisutu za'ra mono zëb ré, wa za 're wahâimana za'ra. Duré uburé marí ðwë na Cristuhu ma, ðsõprubzëb da, te te tãma ðropisutuzëb ré, wa za ðsiré 're wahâimana za'ra. Zesusihi ne, wa te 're robzëpata za'ra mono wamhã, wa za ðsine rowë uptabi na 're wahâimana za'ra.

'Re ðhâimana u'âsi mono, tizazei'wa norí ma, za ðwë te te tãma 're ðapisutu mono zë wasu'u

¹⁸ Ti'ab ré, wa te 're ðrobzëpata za'ra mono zë hã, taré, 'Re ðhâimana u'âsi mono, za ðwë hã te te wama 're ðapisutu mono zë ma hã. Tã sena, wa tã ãne na waihu'u, wa hã. ¹⁹ 'Re ðhâimana u'âsi mono hã uburé te te ðapoto mono hã, simisutu te umnhasi sina sã 're simipari za'ra, bãdã ðwa ðwaptã'ãzëb zã, uburé ti'ra na sã'awi za te te oto dama ðwasu'u hãi'rë za'ra zã. ²⁰ 'Re ðhâimana u'âsi mono, marí te te ðapoto mono hã te wasété na 're hâimana za'ra, a'ã. Tinhimipoto mono bã, niha tãma 're ðhâimana za'ra mono zëb da, te te tãma 're apisutu mono nherë, te te sina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono ò di. Siwa'ru te a'ã 're hâimana za'ra, siwamnarí na. Tane nherë, ãne na si'uihã na 're hâimana za'ra mono ò di. 'Re ðhâimana u'âsi mono si, ma tã tãma pisutu za'ra, siwa'ru a'ã 're hâimana za'ra mono da. Niwapsi uburé marí te te ðapoto mono hã wasété u'âsi 're ðhâimana za'ra mono hawi, te za anho'reptu. Taha zã, wa sã 're wanhimipari u'âsi za'ra, siwamnarí ãna oto 're hâimana za'ra mono da. Tawamhã wasine, robzei u'âsi te za oto 're hâimana za'ra, 'Re ðhâimana u'âsi mono 'ra, oto 're wanomro mono wa, rowë u'âsi 're ðwahâimana za'ra mono ne. ²² Pi'õi ãma, ðwasã 're sépu'u za'ra mono wamhã, te za 're wab'ëtë za'ra, 're séptã'ã za'ra mono hã. Tane te za duré uburé marí hã 'Re ðhâimana u'âsi mono te te ðapoto mono hã a'ã 're wab'ëtë za'ra, ti'ab ré, wasété na 're ðhâimana za'ra mono zém hawi 're wairébé mono hã. ãne hã wama waihu'u pese za'ra di oto. ²³ Tane nherë, uburé ropodo hã ta norí si 're wab'ëtë za'ra mono ò di. Wa norí zama, wa 're wawab'ëtë u'âsi za'ra, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã tinhoprubzëb zarina, ðmorí'rata na Tipë'ëzani, te te wama 're anhomri mono wa, wapë'ë 're, 're ðsãmra u'âsi mono da hã. 'Rãwi wapë'ë na, wa 're wawab'ëtë u'âsi za'ra, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã uburé ti'ra na sã'awi za te te oto dama ðwawasu'u hãi'rë za'ra zëb zã, 're wanhimipari za'ra mono ré. Duré ti'ab ré, wanhib'uware na wahâimana wasété na 're ðwahâimana za'ra mono zém hawi, za te te 're ðwa'awaibui mono zëb zã, 're wanhimipari za'ra mono ré, wa 're wawab'ëtë u'âsi za'ra. ²⁴ 'Re ðhâimana u'âsi mono, ðwë si za te te wama 're ðapisutu mono zëb zã,

wa te 're wawā za'ra mono āna, sô 're ĩwanhimipari za'ra mono zéb zarina, ma tō te te 're wa'anho'reptu. Ti'ab ré, marí zô 're wanhimipari za'ra mono ré, wa te oto 're 'madâ'â za'ra mono wamhã, e wa za õne u'âsi sô 're wanhimipari za'ra. Mare di. Tâibã oto, sô 're ĩwanhimipari za'ra mono zé hã za. Marí zô 're ĩwanhimipari za'ra mono zé hã, zahadu wa te 're 'madâ'â za'ra mono õ ré si, wa za tō wanhiptete sina sô 're wanhimipari u'âsi za'ra, wa te 're sazei utõrĩ za'ra mono āna.

²⁶ Tane duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwē hã za te te wama 're ĩapisutu mono zéb zô, wasina sô 're wanhimipari wa'a za'ra mono wamhã, ĩpē'ēzani si te za te te 're wa'apawapto, sô 're wanhimipari wa'a za'ra mono tō da. Duré, wa norĩ hã niha 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wasi'āma 're ĩwamreme zusi mono zéb da hã, wa te wasina tãma āma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono dai õ nherē, te za ĩpē'ēzani si wa'āma 're mreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wahãiba mono bâ, wa'āma 're pē'ēzé uptabi mono sina. Wasi'ui-hã na ĩwē hã wa te tiwi 're ĩwaptērē za'ra mono zém na, wa te tãma āma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono dai õ nherē, te õhõ si wa'āma 're mreme u'âsi, te te 're wa'apawapto mono da, ĩpē'ēzani hã. ²⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dapē'ē 're, uburé danhimirosa'rada hã tãma waihu'u pese di. Taha wa, ĩpē'ēzani nhimirosa'rada hã tãma waihu'u pese di duré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're ĩawē mono zéb uwaibaba si, te ĩpē'ēzani hã ĩsib'a'uwē norĩ āma 're mreme u'âsi. ²⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zawi pese 'wa norĩ da, marĩ ĩwasédé hã ahã na sada 're hãimana za'ra mono nherē, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwē si te te tãma 're apisutu ĩwa'rãmi, te te sima 're ĩawē mono zéb zarina, tinhib'a'uwē da, te te sima 're ĩapisutu mono norĩ ma hã. Āne hã wama waihu'u pese za'ra di oto wa norĩ hã. ²⁹ Duréihã marĩ õ ré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima āma ĩrotizéb zarina, te te sima 're ĩwa'apisutu mono norĩ hã, ĩ'ra ne, tō Zezusihi ne, oto 're wahãimana za'ra mono da, ma tō duré te te 're wa'apisutu siro. Ta hã uburé ĩsazei'wa norĩ dub'rada, 're hãimana mono da, ma tō āne te te 're wa'apisutu siro, sima. ³⁰ Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩwa'apisutu mono norĩ hã ma tō te te sima 're wa'awē, ĩtēme 're wanomro mono da, wa te 're saze za'ra mono da. Tawamhã ĩtēme 're wanomro mono wamhã, ma tō duré te te 're wa'awēsãmri, wawasédé hã te te oto wa'āma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina. Ma tō duré te te wama 're apisutu siro, niwapsi ĩ'ra Zezusi 're ĩmorĩ wē uptabi ne, 're wahãimana za'ra mono da oto.

Cristuhu nhimizawi pese zé hã dawi ĩsi'utõrĩõzé wasu'u

³¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã āne hã te te wama 're apisutu mono wamhã, e niha za tawamhã. Ta hã, wa niwĩ oto 're hãimana za'ra mono wa, e 'wa hã te za wa'āma ai'uté. Mare di. Uburé wanhitob'ru norĩ nhiptetezé hã, tarére 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã.

³² 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ti'ra te te wawi sawi za'ra õ di, wazada dâ'â za'ra tō da. Wa'udãna ma tō wama sômri za'ra tō, te te wawi sawi āna. E tawamhã uburé marĩ ĩwē hã te te wama 're anhomri mono õ di za. Te te wawi 're azawi mono āna, te za tō te te wama 're anhomri, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ³³ Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhib'a'uwē da, te te sima 're ĩwa'apisutu mono norĩ si, ma tō te te 're wa'awēsãmri, wawasédé hã te te oto wa'āma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina. E ni'wam norĩ hã wawasédé te te wa'āma 're sa'ra mono da bâ bété. Ni'wam norĩ hã, wawasédé te te wa'āma 're sa'ra waihu'u mono õ di za oto. Āne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Cristu Zezusi hã ma tō wazada dârã, wa'upana. Apã ma tō duré hãiwã'udu. Taha wa, te oto Timama nhimire niwĩ 're sãmra, dama pire na. Timama ma, te duré te te 're wa'awasu'u wē u'âsi, wazada ĩdã'ázéb zarina, wawasédé hã te te wa'āma 're ab'madâ'â tō mono da oto. Āne wa, e ni'wam norĩ hã wawasété na te te wama 're nharĩ zahu za'ra mono da bâ oto. Mare di. ³⁵ Cristu hã te te 're wa'azawi pese uptabi. E 'wa hã te Cristuhu nhimizawi pese zém nhiti te te 're ĩwa'azani mono da hã, 're hãimana. Ni'wai õ uptabi di. Tane nherē, áté wa za a'ã wa te 're robzépata za'ēté za'ra. Áté marĩ ĩwasédé hã te za a'ã wazõ 're wairébé. Áté ĩsazei'wa 're wanomro mono wa, te za a'ã da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra. Áté mra hã wa za a'ã wa te 're sépata za'ra. Áté wanhibrob āna, wa za a'ã 're wahãimana za'ra. Áté te za duré a'ã da te wama 're amhãzépa za'ra, da te 're wanhimroi mono da. Áté te za duré da te 're wanhimro. E tawamhã, āne na wa te 're robzépata za'ra mono 'ru te, te za Cristu te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã, wawi 're si'utõrĩ za'ra. Mare di. Wawi 're si'utõrĩ waihu'u za'ra mono õ di za. ³⁶ Duréihã apito Dawi hã ma tō āne na wa'āma rob'ui'ééré siro, za wa te 're ĩrobzépata za'ra mono zém na hã:

“Wamama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wa norĩ hã asib'a'uwē 're wanomro mono wa, wama romnhimimnhasi u'âsi na, wa 're wahãimana za'ra, da te 're wanhimroi mono õ'umnhasite.

Pone'ërebãi āma 're dapē'ēzé za'ra mono āna, dasazéb da, da te 're ĩsimroi mono ne, te da te dasima 're wawē za'ra, da te 're wanhimroi mono da, da te 're wa'ruiwapari za'ra mono wa oto.”

Āne duréihã Dawi hã te te wa'āma ĩrob'ui'ééré sirõmo za'ra hã, te 're hãimana, ĩbaihã na hã.

³⁷ E tawamhã, uburé marĩ ĩwasédé hã wazada 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina, te za Cristu te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã wawi 're si'utõrĩ za'ra. Mare di. Uburé marĩ na da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra mono da nherē, ta hã te te 're ĩwa'azawi pese mono, te za te te 're wa'apawapto, Cristuhu si, wanhitob'ru norĩ āma wa te āma 're ai'uté pese za'ra mono da. ³⁸ Uburé marĩ hã wazada 're ĩhâimana za'ra mono zém hawi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimizawi pese zé hã te te wawi 're ĩ'azani mono da hã, mare di. Āne na sena na, wa tō ĩsina waihu'u, wa hã. Wahãiba ré ré 're wahãimana za'ra mono wamhã, duré oto 're

wadâ'â za'ra mono nherê, tinhimizawi pese zé te te wawi 're azani mono õ di za. Duré ìhâiba'õ norí hã ìsib'apito norí zama, te te wawi 're sani waihu'u za'ra mono õ di, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìwa'azawi pese mono zé hã. Duré, ã bâta na marí hã wazada 're hâimana za'ra mono 'ru te, te te wawi 're azani mono õ di za, tinhimizawi pese zé hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Duré niwamhã uburé marí hã za wazada 're hâimana za'ra mono 'ru te, te te wawi 're ì'azani mono da hã, mare di za tô. ³⁹ Uburé marí hã hâiwa na 're ìsi-masa mono hã duré ti'ai 'rowi 're ìhâimana za'ra mono hã te te wawi 're sawi waihu'u za'ra mono õ di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé hã. Uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ì'apoto mono hã, niwamhã te te wawi 're sani waihu'u za'ra mono õ di za tô, ìsimizawi pese zé hã. Robaba uptabi di. Wanhib'apito Cristu Zezusihî ãma si 're wanomro mono wa, te te 're wa'azawi pese uptabi, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, õne u'âsi.

Izarazéhé nhihudu norí, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima 're ì'apisutu mono zé wasu'u

9 Tô sena, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Wa hã Cristuhu te, 're ìmorí wa, 're ìzadawa nhipese mono õ di. 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'ézani te te ìma ìwaihu'uzéb zarina, duré 'râwi ìpê'ê na te ìsi'ãma 're ìrosa'rata mono zéb zarina, wa tô waihu'u, dama 're ìzadawa nhipese mono õ na hã. ² ìsiré zudezu norí ãma hã, ãma 're ìpê'ézé uptabi za'ra mono di, Cristu hã te te siwi 're wê'õ za'ra mono wa. Taha wa, te duré ìwi 're robzei'õ pese, ìpê'ê 'remhã. Ta norí ãma 're ìpê'ézé uptabi za'ra mono wa, wa aré te ìsima 're rosa'rata u'âsi ìpê'ê na, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, ìsipisutu da, ì'upana za'ra te te 're ìwê'õ mono da, duré Cristuhu nhiti, ì'upana 're ìhâimana u'âsi za'ra mono da. Æne hã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te ìma 'manharí dai õ nherê, wa taré ìsiwaihu'u, ìsiré zudezu norí ãma 're ìpê'ézé uptabi za'ra mono zém na. Æne na, wa tô aima ìsiwasu'u za'ra wa'wa, 're ìzadawa nhipese mono õ na hã. ⁴ Ta norí hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimipisudu, te 're hâimana za'ra. Ta norí ãma, ma tô 're 'ra za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Ta norí ma si, ma tô rowa'na aré ì'rata 're sãmra za'ra 'râwi, ìwaihu'u pese zé hã duré ìhâimana wê zé hã te te waihu'u za'ra da. Simisutu siré, ãma 're hâimana u'âsi za'ra mono da, ma tô duré marí ìwê hã te te tãma 're apisutu. ìsimiroti na Mozési te te ìrob'ui'érezé hã ma tô duré tãma sòmri za'ra. Ta norí ma, ma tô duré 're siwaihu'u za'ra, ì'uwaibaba si ãma 're ìwata za'ra mono zéb da hã. Ta norí ma, ma tô duré ahã na te te tãma 're aropisutu, zudezu norí ma, za te te tãma ãma 're ì'a'uwaimrami mono zém na hã. ⁵ Wahi'rata norí nhihudu uptabi, te ta norí hã 're hâimana za'ra, dama ìpire uptabi za'ra norí nhihudu. Cristu hã za hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono, uburé marí hã te te 're ì'ab'madâ'â mono. Taha ãma uburé 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Tô sena, wa ãne na aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa.

⁶ E tawamhã, Izarazéhé nhihudu norí hã Cristu te te siwi 're wê'õ za'ra mono wa, te te tãma ãma 're a'uwaimrami mono õ di, 'Re ìhâimana u'âsi mono, te te tãma 're ìropisutu za'ra mono zém na hã. Ma tô te te tãma ãma 're a'uwaimrami, tô. Izarazéhé nhihudu norí hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimipisudu hã aihîni 're hâimana za'ra mono õ di, ìsib'a'uwé uptabi, 're nomro mono da. ⁷ Duré Abra'ãhã nhihudu sidâpâsi ìsihudu norí hã, ìsihudu ahã na za 're ìhâimana za'ra mono na, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tãma ìropisutuzéb zarina, aihîni uptabi, ãma 're hâimana za'ra mono õ di, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra uptabi hã 're ìhâimana za'ra mono na hã. Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô ãne na Abra'ãhã ma ropisutu, romhã ré: "Ìzatihi nhihudu norí si, te za ìnhib'a'uwé uptabi hã 're hâimana za'ra." Æne ma tô tãma waihu'u siro, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. ⁸ Taha wa, Abra'ãhã nhihudu mono norí hã 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra, aihîni 're ìnomro mono õ na, te wasu'u ã hã, duréihã Abra'ãhã ma, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìwaihu'uzém na. Abra'ã hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiropisudu hã te te ãma ìsaze ne, tane duré ìsimiropisutu na, da te 're ìsaze za'ra mono norí si, te za Abra'ãhã nhihudu ne oto 're dahâimana za'ra. ⁹ Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ìropisutuzé hã, ãne ìsimiroti wasu'u hã: "Wahub amo na, wa za duré we atême wi, tô ã a'amo za duré ìwa ìwaptã'ázém na. Tawamhã apã we atême ìwisi õ ré, te za Saraha ma ì'ra podo, aibã na." Æne duréihã Abra'ãhã ma, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìropisutuzé hã.

¹⁰ Tawamhã Saraha 'ra hã ma tô tiprédu oto, Izati hã. Ta hã wahi'rada. Prédu wamhã, ma tô timro, Rebecaha ãma. Ta hã ma tô duré ti'ra, ì'ra maparane ìsi'ubza hã, aibã zahuré hã. ¹¹ Tane nherê, ìdi'i 're, zahadu hâimana zahuré nherê, duré marí ìwê hã te te waihu'u zahuré õ nherê, zahadu marí ìwasédé hã te te duré waihu'u zahuré õ nherê, ma tô ãne 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tãma waihu'u siro, Rebecaha ma: "Ìdub'rada hã te za tinoi ma wapu na 're hâimana." Æne ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìno si sima pisutu, tidub'rata ma, pire na 're hâimana mono da. E marí hã te te 're ì'manharí wê zahuré mono zéb zarina, ma tô ìno si sima pisutu, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Taha wab õ di. Si'uihã na te te sima ìwézéb uwaibaba, ma tô sima pisutu, ìno si. ¹³ Æne na hã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ìmreme na rob'ui'ére, ìbaihã na hã: "Zacoho si, ìma sawi di. Eza'uhu si, wa tô ìsiwi wê'õ." Æne 'Re ìhâimana u'âsi mono, si'uihã na te te sima ìwézéb zarina, Zaco te te sima ìpisutuzé hã, ìdub'rata upana.

¹⁴ Até ãne na te za asima 're ìrosa'rata za'ra wa'aba mo: "'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te sima ìwézéb zarina, ìno si te te sima ìpisutu na hã ma tô ãma upa. ì'uwaibaba õ di." Æne na hã asima ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. ì'uwaibaba si te te dama ãma 're a'uwaimrami u'âsi, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Te te dama ãma 're a'upai mono õ di. ¹⁵ Duréihã Mozésihî ma, ma tô ãne na siwasu'u: "Ni'wam norí

ãma 're ĩpě'ězé za'ra mono da, te ĩsima 're wě za'ra mono wamhã, wa za tō ãma 're ĩpě'ězé za'ra, ãma 're ĩsiwãrĩ za'ra mono da, ta norĩ ãma hã. Duré ni'wam norĩ ãma 're ĩpě'ězé za'ra mono da, te ĩsima 're wě za'ra mono õ wamhã, ãma 're ĩpě'ězé za'ra mono õ di za tō, ta norĩ ãma hã, te 're apawapto mono da." Æne Mozési-hi ma, ĩsiwaihu'uzé hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã.

¹⁶ Taha wa, da te dasima 're ĩwě za'ra mono zéb zarina, te te 're da'apisutu mono õ di, da'ãma 're ĩpě'ězé mono zém na hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Duré dasi'uihã na sô 're ĩdasiwasutu za'ra mono na, te te 're da'apisutu mono õ di, da'ãma 're ĩpě'ězé mono zém na hã. Si'ui-hã na te te sima 're ĩda'awě mono zéb zarina si, te za tō da'ãma 're pě'ězé, da'ãma 're ĩsiwãrĩ mono zéb da hã. ¹⁷ Duréihã ma tō Mozési hã ãne na ãma rob'ui'éré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã apito Para'oho ma te te ĩrowasu'uzém na, ãne:

"Wa hã wa tō aipisutu, dama asi'apito da. Wa tō duré nasi ai'rãnhito, asimirosa'rata nhiptete na aihãimana mono da, a'ã. Wa tō duré nasi aima rob'manharĩ wasété, ĩnhimiwaihu'u pese zém na, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono da, duré daro mono bã ĩnhisi na, da te 're ĩwaihu'u pese za'ra mono da oto."

Æne duréihã apito Para'oho ma, ĩsiwasu'uzém na ma tō ĩbaihã na ãma rob'ui'éré, Mozési hã. ¹⁸ Taha wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ni'wam norĩ ãma 're pě'ězé za'ra mono da, te te sima 're wě za'ra mono wamhã, te za tō ãma 're pě'ězé za'ra, ãma 're siwãrĩ za'ra mono da. Duré te te sima 're ĩda'awě mono zéb uwaibaba, te za te te 're da'a'rãnhito, danhimirosa'rata wasété nhiptete na a'ã 're dahãimana za'ra mono da.

'Re ĩhãimana u'ãsi mono, te te sima 're ĩda'awě mono zéb zarina si, marĩ hã te te dama 're ĩapisutu mono zé wasu'u

¹⁹ Æté ni'wam norĩ hã ãne wa'rãmi te za te te ĩma 're nharĩ za'ra, asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Æté ãne te za ta norĩ hã te te ĩma 're nharĩ za'ra: "'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã danhimirosa'rata wasété nhiptete na a'ã 're dahãimana za'ra mono da, te te 're da'a'rãnhito mono wamhã, ãne wamhã, e niha te za te te siwi 're da'awě'õ. Te te siwi 're da'awě'õ waihu'u mono õ di za. E 'wa hã, te 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimipisutu da, hãimana nhiptete na 're hãimana. Robaba di. Ni'wai õ di." Æté, ãne te za ni'wam norĩ hã te te ĩma 're nharĩ za'ra, te te 're waihu'u za'ra mono õ nherě. ²⁰ E a norĩ wa'wa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, aipire za'ra wa'aba bã, te za ãne na ĩma 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. Piza na zé 'manharĩ hã, e ti'manharĩ'wa te za sina sadanharĩ za'ra, ãne: "E marĩ da, ma tō ãne ĩwa'ab'manha." Æne na te te sina sadanharĩ waihu'u za'ra õ di za. ²¹ ĩmanharĩ'wa hã te te sima ĩwězéb uwaibaba si, te za zé hã te te 're ab'manharĩ, piza na. Zé hã te te su pese wamhã, misi te za oto sada ub'rã. Tawamhã te za sima rosa'rata, piza maparane te te sima 'manharĩ da, ãma. Tawamhã te te ĩmanharĩ 'rada hã, wě uptabi na te za 'manha, ĩmadã'ã ze da hã. Duré

ĩhãiba amo hã si'aba'ré na te za 'manha, wě prã na, ta hã marĩ da si 're hãimana mono da, taré.

²² Tane te za duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã wa'manharĩ'wa hã marĩ hã te te wama 're apisutu, zé 'manharĩ'wa ne. Te te sima 're ĩwě mono zéb zarina, te za uburé marĩ hã te te dama 're apisutu, ĩwě hã duré ĩwě prã hã. Ta hã te te sima 're wě u'ãsi, tiwaihu'u pese na dapore'õ norĩ hã te te 're ahã za'ra mono da, taha zarina ĩsimihã nhiptetezém na da te dasina 're waihu'u za'ra mono da. Tane nherě, te te siwi 're ĩawě'õ pese mono norĩ ãma hã, 're wa'a su'u mono õ di, za te te 're ĩda'uprosi za'ra mono norĩ ãma hã. ²³ Æne hã ma tō duré te te sima 're wě, pire na 're ĩhãimana wě uptabi mono zém na, dama 're siwaihu'u mono da. Uburé wa'ãma 're ĩpě'ězé mono zéb zarina, wa'ãma 're ĩsiwãrĩ za'ra mono norĩ ma, ma tō ãne na wama 're siwaihu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Wa norĩ hã ma tō oto te te 're wa'apisutu siro, rowě uptabi ãma ĩrata 're wahãimana u'ãsi za'ra mono da. ²⁴ Wa norĩ hã ma tō 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're wa'apisutu, ĩsib'a'uwě uptabi hã oto 're wanomro mono da. E 'wam norĩ hã tawamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩapisutu mono norĩ hã. Wa norĩ hã zudezu norĩ hã aihĩni õ nherě, duré zudezu'õ norĩ hã aihĩni õ nherě, ma tō wasiwazari te te 're wa'apisutu, ĩsib'a'uwě oto 're wanomro mono da, wasiré. ²⁵ Duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tō ĩmreme na rob'ui'éré, Ozéza na ĩsisi hã. Zudezu'õ wasu'u na ma tō ãne na rob'ui'éré:

"ĩnhib'a'uwě'õ, aré 're ĩnomro mono norĩ hã, wa za oto ĩnhib'a'uwě na te 're sisi za'ra.

Aré te 're ĩsawi za'ra mono õ norĩ hã, wa za oto ĩma ĩsawi pese na te 're waptěřé za'ra.

²⁶ Tirob ãma 're si'ubumroi mono ré, wa tō aré te tãma 're nharĩ za'ra, ãne: A norĩ wa'wa hã ĩnhib'a'uwě'õ te 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Tane nherě, tame 're si'ubumroi mono ré, wa za oto ĩra na te 're sisi za'ra, wa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra na."

Æne Ozéza, ĩmreme na te te ĩrob'ui'érezé wasu'u hã.

²⁷ Iza'iza hã ma tō duré ãne na ãma rob'ui'éré, Izarazéhé nhihudu norĩ ãma hã:

"'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Wanhib'apito hã te za sa'ětě da'ahã za'ra waptu sina, daro mono bã dawasété na te te 're ĩda'awaihu'u mono zéb zarina. Taha wa, Izarazéhé nhihudu norĩ hã â poré zaihã na supara 're ĩsimi'wara mono ne, ahã uptabi nherě, te za umro na si te te 're anho'reptu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã."

Æne Iza'iza hã, Izarazéhé nhihudu norĩ ãma te te ĩrob'ui'érezé hã.

²⁹ Iza'iza hã ma tō duré ãne na rob'ui'éré:

"Wanhib'apito hã danhipai u ĩsiptete uptabi, te 're hãimana. Õ hã uburé wahi'rata norĩ hã zudezu norĩ hã te te wawi 're a'uprosi mono 'wa'ãhã, wa aré wasiré zudezu norĩ hã 're wasi'utõřĩ pese, Sodoma na 'ri nho'õmo nhisi ãma uburé ĩdasi'utõřĩ ne, duré Domora na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩdasi'utõřĩ ne. Tane nherě, ma

tô ni'wam norí âma tipě'ězé za'ra, te te sô'reptu za'ra da, uburé si'utôři tō da, wasiré zudezu norí hã."

Zudezu norí hã Cristu te te siwi 're iŵě'ō za'ra mono zé wasu'u

³⁰ E marí te wama wasu'u za'ra, tawamhã, ã hã. E niha, wa za tawamhã âma waihu'u za'ra ni, ãhã wasu'u na hã. Áne, wa za âma waihu'u za'ra ni. Zudezu'ō norí hã 'Re iŵâimana u'âsi mono, iŵasédé hã te te âma 're iŵab'madâ'â mono ō zarina, te te 're iŵěsâmri za'ra mono zéb da hã, te te aré sô 're rob'ruiwapari za'ra mono ō nherě, ma tō te te 're awěsâmri, taré te te 're iŵsaze za'ra mono zém na si nherě. ³¹ Tane nherě, Izarazéhé nhihudu norí hã 'Re iŵâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te iŵrob'ui'éré hã te te 're iŵmadâ'â pese za'ra mono na, 'Re iŵâimana u'âsi mono, iŵasédé te te oto âma 're ab'madâ'â tō mono da, duré taha zarina te te 're awěsâmri mono da, te te sima âma 're aroti mono newa, ma tō ta norí hã taré sô 're si'wapé za'ra, te te 're iŵawěsâmri mono zéb zô. 'Re iŵâimana u'âsi mono hã, iŵasédé hã te te âma 're iŵab'madâ'â mono ō zarina, te te 're iŵěsâmri za'ra mono zéb da hã, te te sina tãma 're uwaimrami za'ra mono ō di, ta norí hã. ³² E marí wa, te te sina tãma 're uwaimrami za'ra mono ō di. 'Re iŵâimana u'âsi mono te te 're iŵsazei pese za'ra mono zém na si, te te 're iŵěsâmri za'ra mono zéb da hã, 're si'madâ'â za'ra mono ō wa, 'Re iŵâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na si 're si'madâ'â ze za'ra mono wa. Cristuhu âma, wa za oto ěne hã aima âma simiré'é za'ra wa'wa. Ětě tōmo wawě hã bádâdi wa, 're sa'wari mono wa, te za âma 're dasi'marōpãři za'ra. Taha wa, te za 're dasirěme za'ra. Tane duré, zudezu norí hã ma tō Cristu te te siwi 're iŵě'ō za'ra mono zém na si'uihã na sima 're simiza'repese za'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi na daza-da iŵdâ'âzé hã taré newa, Cristu hã da te 're iŵsaze za'ra mono zém na, 'Re iŵâimana u'âsi mono te te 're iŵda'anho'reptui mono ō newa. ³³ Duréhã Iza'iza hã ma tō ěne na âma rob'ui'éré, 'Re iŵâimana u'âsi mono mreime na:

"Ma'ãpé, iŵapari pese za'ra wa'aba. Zeruzarě u, wa za ni'wa hã satō, Si'ã na sa'a nhisi u. Ětě tōmo wawě hã bádâdi wa, dawi 're iŵsa'wari mono hã, te te 're da'marōpãři za'ra mono wa, 're iŵdasirěme za'ra mono ne, 'Re iŵâimana u'âsi mono 'rata 're iŵdanomro u'âsi mono zé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono ō di za, da te dasiwi 're wě'ō pese za'ra mono wa, 'Re iŵâimana u'âsi mono Zeruzarě u te te iŵsatōři hã.

Tane nherě, ni'wam norí hã te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhã, taré te te sina 're umnhasi baba za'ra mono ō di za. Iŵě hã te za tō te te tãma âma 're a'uwaimrami, 'Re iŵâimana u'âsi mono hã. Taha wa, tãma 're rowě u'âsi za'ra mono di za."

Áne ma tō duréhã Iza'iza hã âma rob'ui'éré siro, Cristu za da te dasiwi iŵě'ōzém na hã.

10 Iŵisãnawã norí, 'Re iŵâimana u'âsi mono te te 're iŵda'anho'reptui mono zé hã, uburé iŵsiré zudezu norí hã te te sina tãma 're uwaimrami za'ra mono da, wa tō iŵsima wě uptabi za'ra. Taha da, wa ta

norí âma 're iŵmreme u'âsi za'ra, 'Re iŵâimana u'âsi mono ma. ² Ta norí hã te te sima 're wě uptabi za'ra, 'Re iŵâimana u'âsi mono ma, 're sisōmri u'âsi za'ra mono da, ōhō ma si, te te 're romhuri pese za'ra mono da. Áne na, wa tō iŵsi'uihã na âma waihu'u pese za'ra, tō sena. Tane nherě, 'Re iŵâimana u'âsi mono ma, da te 're iŵromhuri pese za'ra mono zé hã te te waihu'u pese za'ra ō wa, te te sina tãma 're uwaimrami za'ra mono ō di. ³ 'Re iŵâimana u'âsi mono, dawasédé te te oto da'âma 're iŵab'madâ'â mono ō zarina, te te 're iŵda'awěsâmri mono zé hã, tãma waihu'u pese za'ra ō di. Te te 're iŵda'awěsâmri mono zéb da, 'Re iŵâimana u'âsi mono te te tãma 're iŵpisutu za'ra mono zé hã, te te 're iŵmadâ'â pese za'ra mono ō di, ta norí hã. Si'uihã na te te sima 're iŵpisutu za'ra mono zéb zarina si, ma tō 'rãwi sô 're si'wapé za'ra, taha na te te 're wěsâmri za'ra mono da newa. ⁴ 'Re iŵâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te iŵrob'ui'éré hã da te 're iŵmadâ'â pese za'ra mono na, da te tãma 're rosa'rata u'âsi za'ra mono ō di za oto, taha zarina 'Re iŵâimana u'âsi mono, te te sima da'âma 're aroti mono newa, dawasédé te te oto da'âma 're ab'madâ'â tō mono da, duré taha zarina te te 're iŵda'awěsâmri mono zéb da hã. Tãibã. Áne hã ma tō Cristu hã dawi uprosi. Ta hã Danho'reptui'wa na te te sina 're iŵumnhasi za'ra mono norí si, te za 'Re iŵâimana u'âsi mono hã te te 're awěsâmri, iŵasédé hã te te oto âma 're iŵab'madâ'â mono ō zarina, po're'ō nherě, te te 're ahã za'ra tō mono da.

'Re iŵâimana u'âsi mono te te 're iŵda'anho'reptui mono zé wasu'u

⁵ Duréhã Mozési hã ma tō ěne na rob'ui'éré: "Ni'wa hã iŵsimiroti na rob'ui'éré hã uburé te te 're iŵmadâ'â pese uptabi mono wapsi, nimahã na marí na misi iŵsimiroti na te te upai ō wapsi, tawapsi te za rowě na 're hãimana u'âsi, 'Re iŵâimana u'âsi mono 'rata." Áne ma tō Mozési hã âma rob'ui'éré. ⁶ Tane nherě, ni'wa hã ěne te te 'manharí waihu'u ō di, iŵsimiroti zarina uptabi hã. Ni'wa hã iŵsimiroti upai'ō'wa hã 're morí ō di. Robaba di. Áté ěne na te za 'rãwi asima 're iŵnharí za'ra wa'aba mo: "E 'wa hã te za hãiwa u mo, Cristu hã apã we te te saprōni da, wa'upana wazada iŵdâ'â za'ra da hã." Áne hã asima 're nharí za'ra wa'aba mono ō di za, Cristu hã Danho'reptui'wa da, 'Re iŵâimana u'âsi mono te te iŵpisudu hã wei morí ō newa, ti'ai u.

Áté te za duré ěne na 'rãwi asima 're iŵnharí za'ra wa'aba mo: "E 'wa hã te za mo, adã 're iŵâimana za'ra mono zéb u, Cristu hã te te hãiwa'utu da apã." Áne hã asima 're nharí za'ra wa'aba mono ō di za duré, Cristu hã apã hãiwa'utu ō newa, ab're hawi. 'Re iŵâimana u'âsi mono, da te 're saze za'ra mono wapsi, te te 're iŵda'awěsâmri mono zém na, ma tō Mozési hã ěne na âma rob'ui'éré, duréhã:

"'Re iŵâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ma tō aipě'ě 're, 're iŵsazei pese za'ra wa'aba mo, 'rãwi. Taha na, ma tō duré dama 're asiwasu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, asadawa na."

Āne Mozési te te āma ĩrob'ui'érézé há. Taha na, wa tô duré wa norí há wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra, Cristu, da te 're sazei pese za'ra mono wapsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'awēsāmri mono zém na, dawasédé te te oto da'āma 're ĩab'madâ'â mono ô zari-na. ⁹ Zezusi há Asib'apito uptabi na, asadawa na danho'a 're sisi za'ra wa'aba mono wamhá, duré 'râwi aipê'ê 're 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Zezusi te te ĩhâi-wa'utuzém na, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wamhá, tawapsi te za te te 're asô'reptu za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há. ¹⁰ Zezusi há wapê'ê 're, wa te wasina 're ĩumnhasi za'ra mono zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há te te 're ĩwa'awēsāmri mono zé há. Zezusi há Wanhib'apito na danho'a, wa te dama 're ĩsisi za'ra mono zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'anho'reptui mono zé há. ¹¹ Duréihâ Iza'iza há ma tô duré āne na ĩbaihá na rob'ui'éré: "Re ĩhâimana u'âsi mono há, Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu há da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhá, niwamhá te te sina 're umnhasi baba za'ra mono ô di za. Te za te te dama āma 're a'uwaimrami u'âsi." Āne Iza'iza há te te āma ĩrob'ui'érézé há. ¹² Zudezu norí há zudezu'ô norí me, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma há, tô ôhô sí, tāma 're ĩhâimana za'ra mono zé há. Siwanhizari, tāma 're ĩhâimana za'ra mono ô di oto ta norí há. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, uburé Danhib'apito uptabi, te dama 're ĩhâimana. Taha wa, ni'wam norí há 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're sô'reptu za'ra mono da, te te tiwi 're waptêrê za'ra mono wamhá, ta norí ma, te za tô te te tāma āma 're a'uwaimrami, dama 're ĩsôpru mono zéb zarina. ¹³ Duréihâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa há ma tô duré āne na rob'ui'éré:

"Ni'wam norí há Danhib'apito uptabi te te 're sô'reptu za'ra mono da, te te tiwi 're waptêrê za'ra mono wamhá, ta norí há te za tô te te 're anho'reptu, ĩhâiba mono bâ."

Āne duréihâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa te te āma ĩrob'ui'érézé há.

¹⁴ E niha te za tawamhá da te tiwi 're waptêrê za'ra, te te 're da'apawapto mono da há, Cristu, da te dasina 're umnhasi za'ra mono ô nherê. Āne wamhá, dama waihu'u ô di. Duré Zezusihi wasu'uwê há dapo're'ô na da te 're wapari za'ra mono ô ré há, e niha te za da te dasina 're umnhasi za'ra, Zezusi há. Da te dasina 're umnhasi waihu'u za'ra mono ô di. E niha te za duré Zezusihi wasu'uwê na, da te 're dapawapto za'ra mono ô nherê, da te 're wapari za'ra. Dama waihu'u ô di. ¹⁵ Duré, e niha te aré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norí há daro mono bâ datême 're nomro, ĩmreme na te te 're dapawapto za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há te te datême 're satôrí za'ra mono ô nherê. Āne wamhá, te te āma 're dapawapto waihu'u za'ra mono ô di aré. Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô te te datême 're satôrí za'ra tô. Duréihâ Iza'iza há ma tô āne na āma rob'ui'éré:

"Rowasu'u wê há nima hawi da te dama 're āwisi za'ra mono wamhá, dama 're rowê uptabi za'ra mono di za."

Āne ma tô Iza'iza há romhá ré rob'ui'éré, Zezusihi wasu'uwê há ĩsadawa wasu'u'wa norí há te te oto datême 're ĩāwisi za'ra mono zém na há.

¹⁶ Tawamhá Zezusihi wasu'uwê há, ĩsadawa wasu'u'wa norí há te te oto datême 're āwisi za'ra mono nherê, uburé da te āma 're saze za'ra mono ô di, wê nherê. Iza'iza há ma tô duré āne na āma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te ĩnharízém na: "Wanhib'apito, wa te dama 're asadawa wasu'u'wa za'ra mono wamhá, e ma tô aiwasu'u na da te 're wazaze za'ra. Mare di. Da te āma 're wazaze za'ra mono ô di." ¹⁷ Tane nherê, Cristuhu wasu'uwê na, da te āma 're dapawapto za'ra mono ô nherê, da te āma 're sasômri waihu'u za'ra mono ô di. Cristuhu wasu'uwê há dapo're na da te 're wapari za'ra mono wapsi, te za da te 're saze za'ra.

¹⁸ E zudezu norí há zahadu ĩwasu'uwê há te te 're wapari za'ra mono ā bâ bété. ĩwasu'uwê há ma tô te te 're wapari za'ra aré ta norí há, tô sena. Duréihâ Dawi há ma tô āne na āma rob'ui'éré:

"ĩsadawa wasu'u'wa norí mreme há ma tô daro mono bâ te te 're ropé.

Ta há ma tô ropâ dapo're na da te 're wapari za'ra, daro mono bâ."

Āne ma tô Dawi há āma rob'ui'éré.

¹⁹ E tawamhá, Izarazéhé nhihudu norí há ĩwasu'uwê te te 're wapari za'ra mono wamhá, e te te 're waihu'u za'ra mono ô di. Ma tô te te 're waihu'u za'ra. Tane nherê, tipê'ê na te te sima 're wê za'ra mono ô di, te te 're ĩsaze za'ra mono da há. Zudezu'ô norí si, ma tô te te sima 're wê za'ra, te te 're saze za'ra mono da. Āne na, ma tô Mozési há duréihâ āma rob'ui'éré 'rata, zudezu norí ma 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tāma ĩrowaihu'u za'ra zém na há:

"ĩnhib'a'uwê'ô aré 're ĩnomro mono norí há oto āma 're ĩnhib'a'uwê za'ra mono wa, te za oto ta norí há asiwi 're ĩruiwapari za'ra wa'aba mo, ĩzadawa parab ô nherê.

Ta norí há aré te te 're ĩwaihu'u pese za'ra mono ô nherê, wa tô āma 're ĩnhib'a'uwê za'ra aré. Taha wa, te za asib'ru na sada 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩzadawa parab ô nherê."

Āne zudezu norí ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩrowaihu'u mono zé há.

²⁰ Iza'iza há ma tô duré āne na ĩsa'u āma rob'ui'éré, zudezu'ô norí wasu'u na há. Zudezu norí há te te siwi 're ĩwê'ô pese za'ra mono zém na, ma tô siptete sina āma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na:

"Ni'wam norí há aré ĩzô 're sôpré u'âsi mono ô nherê, ma tô te te siwi 're ĩsāmri za'ra.

ĩzô 're sinharí za'ra mono ô nherê, wa tô ta norí ma 're ĩsiwaihu'u za'ra."

²¹ Āne na ma tô duré Iza'iza há zudezu norí āma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na:

"Wa há wa tô aré Izarazéhé nhihudu norí zô 're ĩn-himiwê u'âsi za'ra, te 're azawi pese mono wa, apâ ĩtême we 're sihutu mono da. Ta norí há po're āna 're nomro u'âsi mono wa, te te siwi 're ĩwê'ô pese za'ra

mono nherë, wa tô aré sô 're ïnhimiwë u'âsi za'ra, te 're ïsawi pese za'ra mono zëb zarina."

Äne ma tô Iza'iza hä 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na äma rob'ui'ééré, Izarazéhé nhihudu norí äma hä.

'Re ïhâimana u'âsi mono, Izarazéhé nhihudu norí äma
're ïpë'ézé mono zé wasu'u

11 E tawamhä, 'Re ïhâimana u'âsi mono hä tinhib'a'uwë norí hä ma tô te te siwi 're wë'ö za'ra, Izarazéhé nhihudu norí hä. Mare di. Te te siwi 're awë'ö mono ö di. Mare uptabi di. Wa hä bété, Izarazéhé nhihudu 're ïmorí hä, duré Abra'ähä nhihudu 're ïmorí hä. Duré Bëzamihi nhihudu norí siré 're ïmorí wamhä, e ma tô siwi ïwë'ö, Izarazéhé nhihudu 're ïmorí nherë. Mare di. Te te siwi ïwë'ö ö di, 'Re ïhâimana u'âsi mono hä. ² Tinhib'a'uwë norí hä, tô sena te te siwi 're awë'ö mono ö di 'Re ïhâimana u'âsi mono hä, duréihä ïsãna'rata hawimhä, te te sima 're ïapisutu mono norí hä. Duréihä Eriasi hä 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hä ma tô Izarazéhé nhihudu norí äma ïwasété na äma sa'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma. Äne na te te äma ïrob'ui'ééré hä, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Äne ma tô äma rob'ui'ééré:

"Wanhib'apito, asadawa wasu'u 'rata 'wa norí hä ma tô ta norí hä te te 're simro. Duré ëtë za'ra 'manharí hä, ïsisiwi aima danhoprubzëb da, marí, da te ïwa 're ïsa'ra za'ra mono zé hä ma tô uburé te te 're prub za'ra, ëne hä. ïsiwaprosi uptabi, wa oto 're ïhâimana, te 're ïasawi pese mono hä. Taha 'ru te, te duré ïzada 're hâimana za'ra, ïzama te te siwi ïwí'í da."

Äne Eriasi hä 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, Izarazéhé nhihudu äma ïwasété na te te ïsa'razém na te te äma ïrob'ui'ééré hä, ïbaihä na. ⁴ Tawamhä 'Re ïhâimana u'âsi mono hä e niha ma tô asa täma waihu'u, Eriasihi ma. Äne ma tô täma waihu'u:

"Äme ïnhib'a'uwë nhipti'ai äma hä, wa tô te ïsima 're sawi pese za'ra, 7 miu na ïhâiba za'ra hä, tisiré norí wazari si'utörí tö da dame, ïhâiba'ö na dame äma 're ïwata za'ra mono ö norí hä, Ba'a na romhâiba nhisi äma hä. Ta norí si, te ïzarina 're hâimana u'âsi za'ra." Äne 'Re ïhâimana u'âsi mono hä Eriasihi ma, asa te te ïwaihu'uzém na rob'ui'ééré hä. ⁵ Tane te duré ähãna hä dama 're romhâimana za'ra. Da'äma 're pë'ézé mono wa, da'äma 're ïsiwãrí mono zëb zarina, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hä Izarazéhé nhihudu norí hä te te sima 're apisutu, umro na, ïsib'a'uwë uptabi si oto 're hâimana za'ra mono da. ⁶ E tawamhä, marí hä te te 're ïmanharí wë za'ra mono zëb zarina, ma tô te te sima 're apisutu, 'Re ïhâimana u'âsi mono hä, zudezu norí hä. Mare di. Taha zarina te te sima 're apisutu mono ö di. Taré äma 're ïpë'ézé za'ra mono zëb zarina, äma 're siwãrí ze za'ra mono wa, ma tô si'uihã na te te sima 're apisutu, öhö äma si 're hâimana u'âsi za'ra mono da. Marí hä da te 're ïmanharí wë za'ra mono zëb zarina, te te sima 're da'apisutu mono 'wa'ähã, äne zarina 'wa'ähã, aré senai ö di, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'äma 're ïpë'ézé mono zëb zarina si, da'äma 're ïsiwãrí mono zé hä.

⁷ Tawamhä e niha, wa za äne na hä äma waihu'u pese za'ra ni. Äne, wa za oto äma waihu'u za'ra ni. Izarazéhé nhihudu norí hä 'Re ïhâimana u'âsi mono, ïwasédé hä te te oto äma 're ab'madã'ã tö mono da, duré taha zarina te te 're ïwësãmri za'ra mono zëb da hä, sô 're söpré u'âsi mono nherë, te te sina täma äma 're uwaimrami za'ra mono ö di, ta norí hä. 'Re ïhâimana u'âsi mono, umro na te te sima 're ïpisutu za'ra mono norí si, ma tô te te sina täma 're uwaimrami za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're ïwësãmri za'ra mono zém na hä. Tane nherë, ni'wam norí hä Izarazéhé nhihudu nherë, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhiti 're ïhâimana za'ra mono norí hä, ta norí si ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hä po're nhitob za'ra, ïmreme hä te te 're waihu'u za'ra mono äna, a'ã 're nomro mono da. ⁸ Duréihä Mozési hä ma tô äne na äma rob'ui'ééré:

"'Re ïhâimana u'âsi mono hä ma tô ta norí hä tiwaihu'u pese na te te 're po're nhitob za'ra, simipari äna 're hâimana za'ra mono da a'ã. Ta norí hä ma tô duré te te 're rãiwamnarí za'ra, rosa'rata waihu'u äna, a'ã 're nomro mono da. Taha wa, te ta norí hä 'Re ïhâimana u'âsi mono te te siwi 're waihu'u za'ra mono äna, siwa'ru 're hâimana za'ra."

Äne duréihä Mozési hä te te äma ïrob'ui'ééré hä wasu'u hä. ⁹ Dawi hä ma tô duré äne na ta norí äma rob'ui'ééré za'ra, zudezu norí äma hä:

"'Re ïhâimana u'âsi mono hä ta norí ma, ïwë na täma 're söprub za'ra mono wë te, ma tô 're si'madã'ã ze za'ra, taha na täma 're rowë za'ra mono da newa. Taha wa, marí wasété pire na 're si'maröpãrí za'ra mono neza, 'rãwi. Duré 'Re ïhâimana u'âsi mono hä te te hä za'ra neza.

¹⁰ Te te duré 're tömo nhitob za'ra mono neza, datob'a na 're ïdanomro mono ne, 're nomro mono da oto. Duré ta norí hä marí pire hä da te 're 'wasari mono wa, ïré 're ïdanhãpã za'ra mono ne, te te 're robzëpata u'âsi za'ra mono neza."

Äne duréihä Dawi hä Izarazéhé nhihudu norí äma, te te ïrob'ui'ééré hä wasu'u hä.

¹¹ E tawamhä, zudezu norí hä 'Re ïhâimana u'âsi mono wi, 're si'maröpãrí za'ra mono nherë, apã ïtëme 're wahutu waihu'u za'ra mono ö di za. E tawamhä apã ïtëme 're sipizari waihu'u za'ra mono ö di za. Te za tô apã ïtëme 're sipizari za'ra. Ta norí hä 'Re ïhâimana u'âsi mono wi, 're sipizari za'ra mono wa, tiwasédé hä te te 're 'manharí za'ra mono wa, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hä zudezu'ö norí ma a'ã pisutu za'ra, te te 're ïda'anho'reptui mono zé hä. Zudezu norí hä te te äma 're ruiwapari za'ra mono da, ma tô zudezu'ö norí ma a'ã pisutu za'ra, te te 're ïda'anho'reptui mono zé hä, zudezu norí hä apã ïtëme 're sipizari za'ra mono da, te te 're ïda'anho'reptui mono zém niwí. ¹² Zudezu norí hä 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're ïwësãmri za'ra mono zëb da hä, te te sina täma 're uwaimrami za'ra mono ö wa, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hä zudezu'ö norí ma, hãiwa hawi marí ïwë na täma 're söprub za'ra, daro mono bã. Tawamhä zudezu norí hä

'Re ðhâimana u'âsi mono niwî, ahâ uptabi na apâ za ðtême 're sipizari za'ra mono wamhã, tawapsi, te za oto marî ðwê uptabi hã te te dama 're anhomri, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã hãiwa hawi, uburé tinhîb'a'uwê norî ma hã.

Zudezu'ô norî, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te 're ð'anho'reptui mono zé wasu'u

¹³ Zudezu'ô norî, wa za oto aima ðsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã Cristuhu zadawa wasu'u'wa, wa aima 're ðhâimana za'ra wa'wa. Wa hã te aima 're ðromhuri za'ra wa'aba mono zé hã, taréi ô di. Taha wa, wa za tô ðnhîmi'ê na te aima 're romhuri u'âsi za'ra wa'wa. ¹⁴ Wa hã te aima 're romhuri za'ra wa'aba mono wa, ðsiré zudezu norî hã te te ãma 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono da, wa tô ta norî si te ðsima 're wê za'ra, ni'wam norî hã apâ 'Re ðhâimana u'âsi mono u 're sipizari za'ra mono wa, te te 're anho'reptui mono da. ¹⁵ Ta norî hã te te 're saze za'ra mono ô wa, ma tô 'Re ðhâimana u'âsi mono hã asa te te siwi 're awê'ô, a'â. ãne wa, ma tô a'â ai'ãma si 're siwadi za'ra wa'wa, zudezu'ô norî ãma hã. Tane nherê, ta norî hã niwapsi 'Re ðhâimana u'âsi mono u, apâ 're ðsipizari za'ra mono zéb zarina, te te 're wêsãmri za'ra mono wa, te za oto rowê uptabi na 're hâimana za'ra, ðwasédé hã te te oto ãma 're ðtab'madã'ã mono ô zarina. 'Re dadã'ã za'ra mono wa, apâ 're dahãiwa'utu za'ra mono wa, dama 're ðrowê za'ra mono ne, te za oto ta norî hã rowê uptabi na 're hâimana za'ra.

¹⁶ ãne na, wa za oto aima ãma romnhîmiré'ê za'ra wa'wa. ð'u'êtê wapu hã da te 're 'manharî za'ra mono wamhã, sebre ô ré, te za syry na da te 're po'o za'ra, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma, da te 're sômri za'ra mono da. Misi ð'u'êtê wa'ono hã da te tãma 're sômri za'ra mono nherê, wahuré da te tãma 're ðsômri za'ra mono zé, te wasu'u. Duré ãté ni'wa hã te za 'Re ðhâimana u'âsi mono ma tinha, ãne: "ã hã wede 're ðsa mono zari hã wa aima pisutu, ate da." ãne hã wede hã zahadu 're sa mono ré, ni'wa hã wedezari si 'Re ðhâimana u'âsi mono te da, te te tãma pisutu nherê, ðpanhipti zama ðte hã za. ã hã wedezari hã, Izarazéhé nhîhudu norî hi'rata norî, te wasu'u. Duré ðpanhipti hã ta norî nhîhudu norî, te wasu'u. Izarazé norî hi'rata norî hã, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma si, 're hâimana za'ra mono da, te te 're ðpisutu za'ra mono ne, te za duré ðsîhudu norî zama tãma 're hâimana za'ra, wedezari si 'Re ðhâimana u'âsi mono te da, da te tãma 're pisutu za'ra mono nherê, ðpanhipti zama ðte ne. ¹⁷ ãne na, wa za duré aima ãma romnhîmiré'ê za'ra wa'wa. ãté azeitona wede hã te a'ubuni wi 're sa, oriwera na ðsisi hã 'madã'ã ãna ðprédu hã, tede'wai ô nherê. Ta hã zudezu'ô norî, te wasu'u. Duré azeitona wede hãiba amo hã te duré 're sa, danho'a da te dasiwi 're ðmadã'ã pese mono hã. Ta hã zudezu norî, te wasu'u. Tawamhã ãté azeitona wede hã danho'a 're ðsa mono panhipti hã te za nima niwîp si panhipti nhî'ê za'ra ni, taré si-mi'wara da, dasiré 're 'rã za'ra mono ô wa. Ta hã, zudezu norî hã 'Re ðhâimana u'âsi mono te te 're ðsaze

za'ra mono ô norî, te wasu'u. ãté a'ubuni wi azeitona wede 're ðsa mono panhipti hã te za misi wê'ê ni, azeitona wede hãiba amo hã dama ðmadã'ã pese u ðwede wã wa, da te ãma wasisi da, dasiré oto 're 'rãni mono da. Ta hã, zudezu'ô norî ãma, 'Re ðhâimana u'âsi mono, oto ãma 're ðsib'a'uwê za'ra mono zé, te wasu'u. Tawamhã azeitona wede, dama ðmadã'ã pese wede wa'u na te za oto tipanhipti prédu, wê na, a'ubuni wi azeitona wede 're ðsa mono panhipti hã rob'rãni wede amoi u, da te ãma ðwasi hã. Tane duré, zudezu norî ma, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã marî wê na tãma 're ðsôprub za'ra mono zé hã, te duré aima 're hâimana za'ra wa'wa oto, zudezu'ô norî na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ma hã. ¹⁸ Taha wa, rob'rãni wede, dama ðmadã'ã pese panhipti hã 're 'rã za'ra mono ô wa, da te 're ðsi'ê za'ra mono ne, 'Re ðhâimana u'âsi mono a'ã te te siwi 're ðawê'ô mono norî ma, aipire na tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, asina 're sa'ra wa'aba mono ô di za. E ðwede panhipti wa'ui hawi, te ðwede zari hã 're prédu za'ra. Mare di. ðwede zari hawip si, te ðwede panhipti hã 're prédu za'ra. Tane, a norî wa'wa hã zudezu norî ma, aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di. Taha wa, aipire na tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, 'rãwi asina 're ai-wata waihu'u za'ra wa'aba mono ô di za.

¹⁹ Zudezu'ô norî, ãté ãhã wasu'u zarina, te za ãne asima 're ðnharî za'ra wa'aba mo: "'Re ðhâimana u'âsi mono hã rob'rãni wede panhipti, da te 're ðsi'ê za'ra mono ne, e marî da, ma tô te te siwi 're awê'ô, zudezu norî hã. Wa norî hã ðwa'rãni 're wahâimana za'ra mono da, ma tô ta norî hã te te siwi 're awê'ô. Rob'rãni wede amo panhipti hã ðwede amo na da te ãma 're ðwasisi za'ra mono ne, wa oto wa norî hã 're wahâimana za'ra, ðupana za'ra." ²⁰ ãne na asima 're nharî za'ra wa'aba mono wamhã, ðuwaibaba te za tô asima ãma 're ðrowaihu'u za'ra wa'aba mo, ta norî ãma hã. Ta norî hã ma tô te te 're awê'ô tô siwi, te te 're saze za'ra mono ô wa. A norî wa'aba si 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, te tô ta norî wa'rãni 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tane nherê, a norî wa'wa hã asina 're aiwata za'ra wa'aba mono ô di za. Tô'ã. Taha wa, te za 'Re ðhâimana u'âsi mono si asiwi 're ðwazéb za'ra wa'aba mo. ²¹ E 'Re ðhâimana u'âsi mono hã zudezu norî ma, tinhîmîhãzé te te tãma 're ba'a za'ra mono ô nherê, te za bété a norî wa'aba ma tinhîmîhãzé hã te te aima 're ba'a za'ra wa'wa, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono wamhã. Mare di. Te za tô te te 're aihã za'ra wa'wa, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono wamhã. Taha wa, te za 'Re ðhâimana u'âsi mono si asiwi 're ðwazé pese za'ra wa'aba mo. ²² ãhã wasu'u na, wa za 'Re ðhâimana u'âsi mono nhîmîzawi pese zé hã ãma waihu'u za'ra ni. ðsimîhãzé pire na zama, wa za duré ãma waihu'u pese za'ra ni. Tiwi 're ðsi'marôpãrî pese za'ra mono norî si, te za te te 're ahã za'ra za'êtê. Tane nherê, a norî wa'wa hã 'Re ðhâimana u'âsi mono te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, marî ðwê na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã, tãma asina 're uwaimrami u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô rowê hã te

te aima 're pisutu u'âsi za'ra wa'wa, hâiwa hawi, ai'âma 're ĩpě'ézé za'ra wa'aba mono zéb zarina. Āne na tãma asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ wamhã, a norĩ wa'aba zama te za te te siwi 're aiwě'õ pese za'ra wa'wa, rob'rãi wede panhipti hã 're 'rã za'ra mono õ wa, da te 're ĩsi'ě za'ra mono ne. ²³ Duré zudezu norĩ hã Zezusihi zazei'õ'wa na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u oto 're sipizari za'ra mono wamhã, te za oto apã âma 're sib'a'uwě za'ra, ta norĩ âma. Āne hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, zudezu norĩ ma, apã te te 're ĩmanharĩ wě za'ra mono zéb da hã. ²⁴ Āne na, wa za oto rowasu'u na aima 'rãsutu za'ra wa'wa, azeitona wede panhipti wasu'u na âma ĩsimiré'ézém na hã. A norĩ wa'wa hã zudezu'õ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, a'ubuni wi azeitona wede panhipti, da te 'maiwě'ěi wa, azeitona wede dama ĩmadã'ã pese wede u, da te âma ĩwede wasisi ne, te oto simisutu 're aihâimana za'ra wa'aba mo, zudezu norĩ me. Duré zudezu norĩ hã azeitona wede dama ĩmadã'ã pese panhipti ne, te 're hâimana za'ra. Taha wede panhipti hã da te 're si'ěi mono wa, da te 're ĩsãmra mono hã ĩmadã'ã'wai ma, tãma wapure di, tã wede na apã te te âma 're ĩ'ato mono da hã. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã wapure di, zudezu norĩ âma apã 're ĩsib'a'uwě za'ra mono zéb da hã, ta norĩ hã tiwi 're sipizari za'ra mono nherě, aré.

Zudezu norĩ hã, ahã na 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, za apã 're ĩsipizari za'ra mono zé wasu'u

²⁵ ĩsisãnawã norĩ, zudezu'õ na da te 're aiwaptěřé za'ra wa'aba mono norĩ hã, marĩ aré dama ĩwaihu'u'õ na roti pire wasu'uzém na wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa, asimiza'rese ãna 're aihâimana za'ra wa'aba mono tã da. Zudezu norĩ upana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ai'âma wa'aba si 're sib'a'uwě mono newa, 'rãwi asi'âma 're aiwata za'ra wa'aba mono tã da, wa za oto ãne na aima rowasu'u za'ra wa'wa. Izarazéhé nhihudu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, pě'ě tete uptabi na 're hâimana za'ra mono nherě, pě'ě tete u'âsi, tiwi 're hâimana za'ra mono õ di za. Duréihã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima ĩpisutu sirõmo zéb zarina, zudezu'õ norĩ hã da'ahã uptabi na Cristu za da te 're ĩsaze za'ra mono norĩ za'ratazé hã, oto ĩwa waptã'ã wapsi, te za oto zudezu norĩ hã ahã uptabi na ĩtēme 're sipizari za'ra, õhõ âma si oto 're nomro mono da. ²⁶ Āne 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩsõ'reptu za'ra mono zéb da hã, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. Āne na ma tã duréihã Iza'iza hã âma rob'ui'éřé siro, ta norĩ âma hã:

“Danho'reptui'wa da hã, Zeruzarě âma Si'ã na sa'a nhisi âma, dasiré za 're ĩhâimana mono hã, tame.

Ta hã Zacoho nhihudu norĩ 're ĩwasété za'ra mono zé hã te za te te tãma 're avari.

²⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tã ta norĩ âma tinhimirosa'rada hã waihu'u siro, ãne: 'Ta norĩ ma, te ĩropisutuzé hã wa za tã tãma âma uwaimrami za'ra, ĩwasédé te tãma 're ĩ'apari mono zém na.'”

Āne Iza'iza hã ta norĩ âma te te ĩrob'ui'éřézé wasu'u hã.

²⁸ Zudezu norĩ hã Cristuhu wasu'uwě hã ma tã ahã na te te siwi 're wě'õ za'ra. Taha wa, te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhitob'ru ne 're hâimana za'ra. Taha wa'rãmi, ma tã ai'âma 're siwadi za'ra wa'wa, asiré zudezu'õ norĩ âma hã. Tane nherě, ĩsib'a'uwě 're nomro mono da, te te pisutu za'ra wa, te ta norĩ hã te te 're azawi pese u'âsi sima, ta norĩ hi'rata ma, te te sina ĩropisutu za'ra zéb zarina. ²⁹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're da'apisutu mono nherě, duré marĩ ĩwě na dama 're sõprub za'ra mono nherě, e te za tinhimirosa'rata na te te âma 're saprĩ. Mare di. Misi haré, ĩsimirosa'rada hã te tãma 're hâimana u'âsi. ³⁰ Duréihã, aih'i'rata norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te te 're wapari za'ra mono ãna, ma tã aré 're hâimana za'ra, zudezu'õ norĩ hã. Tane nherě, zudezu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te 're sazei pese za'ra mono õ wa, ma tã oto ai'âma 're pě'ězé za'ra wa'wa, ai'âma 're sib'a'uwě za'ra wa'aba mono da, zudezu'õ 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherě. ³¹ A norĩ wa'wa hã aré asimipari ãna 're anomro aba mono nherě, ai'âma 're ĩpě'ézé za'ra wa'aba mono ne, te za oto duré zudezu norĩ âma zama 're pě'ězé 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, po're ãna duré ta norĩ hã tiwi 're hâimana za'ra mono nherě. ³² 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, danhimipari ãna 're danomro mono wa, ma tã te te siwi 're da'awě'õ pese, dawasédé hã te te da'ãma 're ĩ'ab'madã'ã mono hawi. Dazazéb 're, da te 're danheme mono wa, apã dasi'uihã na 're ĩdawairébe waihu'u mono õ ne, dawasété hawi 'rãwi 're dasisõ'reptui waihu'u za'ra mono õ di. Taha na, dasi'uihã na da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, ma tã te te siwi 're da'awě'õ. Uburé da'ãma 're pě'ězé mono da, ma tã ãne hã te te dama 're apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

Īwaihu'u pese na 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u

³³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uburé da'ãma 're ĩsiwamri mono zé hã tãma sa'ětě uptabi di, te te dama 're ĩ'ab'manharĩ wě mono zéb da hã. Īwaihu'u pe hã tãma sa'ětě uptabi di duré. E 'wa hã te za marĩ hã te te sima 're ĩ'apisutu mono zé hã tiwi waihu'u. E 'wa hã te za duré tiwi waihu'u, uburé marĩ hã te te 're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã. ³⁴ Duréihã Iza'iza hã ma tã ãne na âma rob'ui'éřé:

“E 'wai ma, Wanhib'apito nhimirosa'rada hã waihu'u pese di.

E 'wa hã roti na tãma ĩwa'rãmi'wa da hã, te 're hâimana. Robaba di.”

³⁵ Wahi'rata hãiba amo hã ma tã duré ãne na âma rob'ui'éřé, Zo na ĩsisi hã:

“'Re ĩhâimana u'âsi mono si, roptede'wa 're hâimana mono nherě, e niha te za ni'wa hã marĩ hã tãma tisõ, ĩwa'rãmi marĩ na te te tãma ĩwa'ãbã da hã. Āne hã rob'aba uptabi di, tãma hã.”

Āne ma tã Zo hã rob'ui'éřé, duréihã.

³⁶ 'Re ĩhâimana u'âsi mono si ma tã uburé te te aropoto, sima. Taha wa, te uburé marĩ hã te te 're ab'madã'ã, tiwaihu'u pese na. Āne wa, 'Re ĩhâimana

u'âsi mono âma, aihîni, âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za. Tane tô.

'Re îhâimana u'âsi mono ma, 're îdasisômri za'ra mono zé wasu'u

12 Îsisânawã norí, 'Re îhâimana u'âsi mono hã e wa'âma 're pê'êzé mono ô di, wa'âma 're îsiwãri mono zéb da hã. Wa'âma 're îpê'êzé mono zé hã, tâma sa'êtê uptabi di. Taha wa, wa za oto aima roti pese za'ra wa'wa, âne na hã. 'Re îhâimana u'âsi mono ma si, te za 're asisômri u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're asisawi za'ra wa'aba mono âna. Taha ma si, te za aiwê uptabi na tâma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, te te 're ai'madâ'â wê u'âsi za'ra wa'aba mono da. Âhã zarina, âma 're anomro wê u'âsi aba mono wamhã, taha si tô sena, âma 're îaiwata za'ra wa'aba mono zé hã. ² Ti'ai âma dahâimana wasété na 're îdanomro mono norí âma hã, 're sasômri za'ra wa'aba mono ô di za. 'Re îhâimana u'âsi mono wi si, te za 're îrowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata wê na si, aipê'ê 're, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zép tém na si, oto 're anomro aba mono da. Tawapsi te za 'Re îhâimana u'âsi mono, te te aima 're îpisutu za'ra wa'aba mono hã asina 're îwaihu'u pese za'ra wa'aba mo, marí îwê si tâma 're îmanharí za'ra wa'aba mono zém na hã.

³ 'Re îhâimana u'âsi mono hã tinhimizawi pese zéb zarina, ma tô îpisutu, îsadawa wasu'u'wa na oto 're îhâimana mono da. Taha wa, wa za oto âne na aima roti pese za'ra wa'wa. Dama aipire na, duré dama aiwê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô nherê, 'râwi aipire na 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. 'Re îhâimana u'âsi mono, ma tô te te sima 're aipisutu za'ra wa'wa, ôhõ âma si oto 're anomro aba mono da. Tane nherê, aihîni îsazei'wa, asiré 're anomro aba mono nherê, ni'wam norí si te îsazei pese 'wa hã 're hâimana za'ra. Duré ni'wam norí hã îsazei prâi 'wa, te 're hâimana za'ra. Îsazei prâi 'wa norí hã 're sazei pese za'ra wa'aba mono newa, 'râwi asi'âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za, 're sazei pese za'ra wa'aba mono ô nherê. ⁴ Dahâiba misi nherê, dahâiba na hã marí hã dama 're îhâimana za'ra mono hã ahâ di, tite mono bâ te te 're îromhuri za'ra mono zéb da hã, dapara hã duré danhib'rada hã, duré dato hã, uburé îré 're îdahâimana za'ra mono hã. ⁵ Tane hã wa oto wa norí hã wasiré îsazei'wa norí hã Cristuhu âma, wa'ahâ nherê, 're wahâimana za'ra, simisutu. Dahâiba misi nherê, dahâiba na marí hã ahâ na dama 're îhâimana za'ra mono hã, tite mono bâ te te 're îromhuri za'ra mono ne, wa oto wa norí hã wasiré îsazei'wa norí hã wanhimihomhuri mono bâ sipu'u pese na, wa te 're romhuri za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono ma, dahâiba misi 're îdahâimana za'ra mono ne, simisutu wasiré 're wahâimana za'ra mono wa oto. ⁶ Taha wa, 'Re îhâimana u'âsi mono hã simizawi pese uptabi wa, romhuri te te wama 're îapisutu mono zéb zarina, wasipu'u pese na, wa za wa te tâma 're romhuri za'ra, wate

mono bâ, âma 're îwasipawaptob za'ra mono zéb da hã. 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na îsazei'wa norí ma si te te âma 're îrowasu'u za'ra mono zéb da, te te sima 're wa'apisutu mono wamhã, taha zarina si, wa za tô âma 're wasipawaptob u'âsi za'ra. Îsimiroti zarina si, wa za wa te 're sadawa wasu'u za'ra, wasiré îsazei'wa norí ma. ⁷ Duré ni'wam norí hã îsazei'wa norí pawapto'wa da, te te sima 're apisutu mono wamhã, ta norí zama te za tô taha zarina si te te tâma 're dapawaptob u'âsi za'ra. Duré 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa da, te te sima 're îapisutu mono norí hã te za tô ta norí zama îsarina si te te âma 're dapawaptob za'ra. ⁸ Duré ni'wam norí hã 'Re îhâimana u'âsi mono hã te te sima 're apisutu mono wamhã, te za îsazei'wa norí ma, îsimiroti zarina si te te 're rowahutu za'ra, te te 're waparí za'ra mono wa, pê'ê toi u'âsi, âma 're hâimana za'ra mono da, siptete sina. Duré ni'wam norí hã tinhibrom na dama 're sôprub za'ra mono da, te te sima 're apisutu mono wamhã, te za tô ta norí hã dawí 're sôti za'ra mono âna, dama âma 're sôprub za'ra, sa'êtê na. Duré ni'wam norí hã îsazei'wa norí 'madâ'â'wa da, te te 're apisutu mono wamhã, te za tô simi'ê na te te 're 'madâ'â u'âsi za'ra, ta norí zama. Duré ni'wam norí hã te te sima 're apisutu mono wamhã, ta norí zama te za da'âma 're pê'êzé za'ra, dahâzé ré norí âma, duré dawí 're îrobzei'ô za'ra mono norí âma. To sina, te za âne zarina te te 're dapawaptob za'ra, ta norí hã. Âne wa za wa te wasima 're rob'ma'wamarí, romhuri mono bâ, dahâiba hã misi nherê, dahâiba na marí hã ahâ na dama 're îhâimana za'ra mono hã tite mono bâ te te sima 're îromhuri za'ra mono ne.

⁹ Taré asimizawizé hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono tô da, te za tô sena asimizawi pese zé hã aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. Uburé marí wasété nhiti, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, asiwi 're wê'ô pese za'ra wa'aba mono sina. Uburé aihâimanazé îwê na si te za oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ¹⁰ Dasisânawã uptabi hã 're îdasisawi pese za'ra mono ne, te za a norí wa'wa hã 're asisawi pese za'ra wa'aba mo, Cristuhu âma asisânawã oto asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa. Te za duré 're asiwazé pese za'ra wa'aba mo. ¹¹ Aiwa'a âna, te za duré 're îromhuri pese za'ra wa'aba mo. Wanhib'apito ma si, te za asimi'êi uptabi na 're îromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo, aihâiba tiwi 're sawi za'ra wa'aba mono âna. ¹² Uburé marí îwê hã 'Re îhâimana u'âsi mono, za te te wama 're îapisutu mono zéb zô, wa za sô 're wanhimipari za'ra mono sina, 're wahâimana za'ra, wato sina. Zezusihi zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono nherê, te za asiptete sina âma 're anomro u'âsi aba mo. 'Re îhâimana u'âsi mono ma, te za 're aimreme zusi u'âsi aba mo. ¹³ Asiré îsazei'wa norí wi, marí zô tiwi 're îrowaptâ'â za'ra mono zéb zarina, te za asimarí na 're îpawaptob za'ra wa'aba mo. Duré darob amoi hawi atême 're sihutu aba mono wamhã, te za sô 're atob'uzu za'ra wa'aba mo, asiré îsazei'wa

norí zô hã, asôrôwa u 're 'mazasi za'ra wa'aba mono da.

¹⁴ Duré Zezusihi zazei'wa 're anomro aba mono 'ru te, da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, da te aima 're rob'manharí wasété za'ra wa'aba mono wamhã, âne wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, 're dahâiba 'ru za'ra wa'aba mono ô di za, te te 're da'ahã za'ra mono da. Rowê hã te te tâma 're ãpissutu mono da si, te za da'ãma tâma 're aimreme zusi aba mo. ¹⁵ Ni'wam norí hã toi uptabi na 're hâimana za'ra mono wamhã, ãsine te za 're atoi uptabi za'ra wa'aba mo, ãsiré. Duré ni'wam norí hã pê'êzé uptabi na 're hâimana za'ra mono wamhã, ãsine te za duré aipê'êzé uptabi na ãsarina 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ¹⁶ Duré simisutu te za asimirosa'rata na 're asisazei pese za'ra wa'aba mo, asiré ãsazei'wa nherê, asisada 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono tô da. Duré aiwê na 'râwi asina 're aiwata za'ra wa'aba mono ô di za. Duré dama ãpire norí zapari, marí na romhuri wapu na da te dasima 're ãromhuri za'ra mono zé hã asiwi 're wê'ô za'ra wa'aba mono ô di za, 're 'manharí za'ra wa'aba mono tô da, ta hã wapu nherê. Duré asiré norí nhipai u aiwaihu'u pese na 'râwi asi'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za.

¹⁷ Duré da te aima 're rob'manharí wasété za'ra wa'aba mono wamhã, asa dama ãma 're wa'rãmi wasété za'ra wa'aba mono ô di za. Marí ãwê si 're ãmanharí za'ra wa'aba mono na si, te za asima 're asôpré u'âsi aba mo, ãsazei'wa 're anomro aba mono wa, da te ai'ãma 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono tô da. ¹⁸ Asada 're dahâimana za'ra wa'aba mono nherê, rowê na si dasiré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, te za asina 're ãrosa'rata wê u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹⁹ Duré nimahã na, da te aima 're rob'manharí wasété za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono upana asi'uihã na 'râwi 're asi'ruiwa'ãbã za'ra wa'aba mono ô di za. Taha si, tinhimihãzém na te te 're ai'ruiwa'ãbã za'ra wa'aba mono da, te za ôhõ si 're ãmadãã za'ra wa'aba mo. Duré hã ãne na ma tô Wanhib'apito mreme na rob'ui'ééré, Mozési hã:

"Wa hã ãsiwaprosi, wa za te 're da'a'ruiwa'ãbã. ãwétési, wa za te dama ãma 're awa'rãmi, marí, da te 're ãmanharí wasété za'ra mono zém na hã."

ãne duré hã Wanhib'apito mreme na rob'ui'ééré wasu'u hã, ãbaihã na hã. ²⁰ Duré ãne 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti amo na rob'ui'ééré wasu'u hã:

"Asitob'ru norí hã mra te te 're sêpata za'ra mono wamhã, ãsa na te za 're ãpawaptob za'ra wa'aba mo. Duré 'rubu wamhã, te za tâma 're ãôb za'ra wa'aba mo. ãne zarina, asitob'ru norí ma, 're 'manharí wê za'ra wa'aba mono wamhã, ta norí hã 'râwi 're siwaihu'u za'ra mono wa, te za aima 're siséb za'ra wa'wa." ãne duré hã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ééré wasu'u hã. ãhã zarina si te za dama 're ãmanharí wê u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha wa, a norí wa'wa hã 'râwi asi'uihã na 're asi'ruiwa'ãbã za'ra wa'aba mono ô di za. ²¹ ãhã wasu'u na, wa za oto ãnhimirowasu'u na hã aima 'rãsutu za'ra wa'wa. 'Râwi dasi'uihã na 're ãdasi'ruiwa'ãbã za'ra mono zém na hã

da'ãma 're sasômri za'ra wa'aba mono ô di za. Marí ãwê si te za dama 're ãmanharí wê u'âsi za'ra wa'aba mo, taha na dahâimana wasédé hã dawí 're uprosi za'ra wa'aba mono da, duré taha zarina, tô sena oto ai'ãma 're dasiwadi za'ra wa'aba mono da.

Ti'ai ãma dama ãpire norí nhimiroti, da te 're ãwapari pese za'ra mono zéb da na rowasu'u

13 Ti'ai ãma dama ãpire norí hã, roti'wa norí hã si'uihã na 're sipisutu za'ra mono ô di, dama 're si'apito za'ra mono da hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're ãpissutu mono zarina si, te dama 're hâimana za'ra uburé. Taha wa, te za uburé aihîni 're ãwapari pese za'ra wa'aba mo, ãsimiroti hã. ² Ni'wam norí hã dama ãpire norí nhimiroti te te siwi 're wê'ô za'ra mono wamhã, taha si te te siwi 're wê'ô za'ra mono ô di za. ã'u'ãbã te za duré 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're ãpissutu mono zé hã te te siwi 're wê'ô za'ra. ãne hã ni'wam norí te te 're 'manharí wasété za'ra mono wamhã, 'rãwi te za si'uihã na te te sisada 're sani za'ra, ti'ai ãma dama ãpire norí nhimihãzê hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa para. ³ ãne, marí te te 're ãmanharí wasété za'ra mono norí si, te za dama ãpire norí nhimihãzê ma, 're pahi za'ra. Tanei ô di, marí te te 're ãmanharí wê za'ra mono norí hã. Dama ãpire norí ma, 're pahi za'ra mono ô di za. Taha wa, te za ãwê si 're ãmanharí za'ra wa'aba mo, dama ãpire norí ma, tâma 're aipahi za'ra wa'aba mono ãna, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Tawapsi te za te te 're aiwêsãmri za'ra wa'wa, ti'ai ãma dama roti'wa norí hã. ⁴ Ta norí hã te 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa para, te te 're romhuri za'ra, ãwê na si te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, taha zarina, rowê na 're asimroi wa'aba mono da. Tane nherê, marí ãwasété si 're 'manharí u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô tâma 're aipahi za'ra wa'aba mo. E marí wa. Dama ãpire norí hã tô sena siptete uptabi wa, te te 're ãdahã za'ra mono zéb da hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa para, te ãsimipari'ô norí hã te te 're hã za'ra. ⁵ ãne wa, te za uburé ti'ai ãma dama roti'wa norí nhimiroti hã 're ãwapari pese za'ra wa'aba mo, asimipari ô wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're aiwê'ô pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, te te 're aihã za'ra wa'aba mono tô da. Duré 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono zém na, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, tâma ãma 're ãuwaimrami za'ra wa'aba mono na, aipê'ê 're asimirosa'rata na asina 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da, te za ãsarina dama ãpire norí nhimiroti hã 're ãwapari pese za'ra wa'aba mo.

⁶ Taha wa, dama ãpire norí nhimipisutuzéb zarina te za duré rob'ui'prazé hã syry na tâma 're ãpo'o za'ra wa'aba mo, ti'ai ãma dama ãpire norí ma. E marí wa. Dama ãpire norí hã 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa para, te te 're romhuri za'ra mono wa. ⁷ Taha wa, te za tô ãsarina tâma 're ãpo'o za'ra wa'aba mo, aipawa'ãbãzê hã duré uburé marí uiprazé hã. Te za duré tâma 're aihâimana prédub za'ra wa'aba mo, dama roti'wa norí ma.

'Re ĩdasisawi pese za'ra mono zé wasu'u

⁸ Wa'âbâ âna, dawi 're ĩrowaibui wa'aba mono zém na hã, taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. Te za dama âma 're ĩuwaimrami za'ra wa'aba mo, dama 're ĩropisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina. Asimizawizém na si te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re dazawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ĩrob'ui'érezém na te za asina tãma âma 're ĩuwaimrami za'ra wa'aba mo. ⁹ Duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Mozésihi ma, te te ĩwaihu'uzéb zarina te te âma dama ĩrob'ui'érezé hã, âne:

"Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré 're danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré marĩ ĩwê hã dawi 're 'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ di za." Āne duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, dahâimanazé mono bâ. Ā norĩ hã, duré aimawi hã ĩsimiroti hã ahâ uptabi nherê, simisutu haré te wasu'u ĩsimiroti hã, âne:

"Te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo, duré aihâimanazé hã 'rãwi asima 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono ne."

Āne ĩsimiroti hã sa'êtê uptabi nherê, misi ĩsimiroti hã te wasu'u, simisutu haré. ¹⁰ Ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, marĩ hã ĩwasédé hã te te dama 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di za. Taha wa, ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, ta hã uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â pese 'wa, te za 're hâimana za'ra.

¹¹ Zezusi hã we apâ wazô ĩmorízéb u hã romhuture di oto, te te ĩwanho'reptu za'ra zé hã te te oto wama ĩrã-sutu za'ra da hã. Cristu hã duréi, wa te wasina 're ĩumnhasi na'rata za'ra mono hawim nherê, romhuture di oto, wama hã. Taha wa, te za oto asimiza'rese 're aihâimana za'ra wa'aba mo, darési âna 're ĩdanhotô za'ra mono ne, asimiza'rese âna 're aihâimana tô za'ra wa'aba mono da. Āne na ti'ai âma 're ĩwahâimana hutu za'ra mono zé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Āne wa, te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo.

¹² Robra ĩsi'utôrizéb u hã romhuture di oto, ti'ai âma ré dawasédé, da te 're ĩmanharĩ za'ra mono hã. Tãibã za oto. Cristu hã we apâ morĩ wapsi, rowa'a si te za oto 're hâimana u'âsi, robra wa'rãmi. Taha wa, robra 'rowi dawasédé, da te 're ĩmanharĩ za'ra mono ne, 're wanomro mono õ di za oto. Wawasédé hã wa za oto wa te 're sahãri pese za'ra. Duré Zezusihi nhimirowa'a na si wa za 're wanomro, robra wi wanhiptete sina âma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, danhimnhi'ãsi na dawi 're ĩdasisôpa za'ra mono ne. ¹³ Wawasété âna, wa za oto 're wanomro wê, rowa'a na 're ĩdanomro mono ne. Ázé wa te dame 're âhuri mono õ di za, dato ĩwasété u 're dasi'rã'ôtô mono wa, siwa'ru da te 're ĩâhuri mono ne, 're wa'rã siwamnarĩ tô za'ra mono da. Duré siwa'ru wahâimanazé ĩwasédé hã wa te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono õ di za, pi'õ na aibã na zama. Duré marĩ na 're ĩwasiwê'õ za'ra mono hawi, wa te

wasima 're nharĩ za'ra mono õ di za. Duré marĩ na 're wasi'ruiwapari za'ra mono õ di za. ¹⁴ Siwa'ru 'rãwi asima ĩwézéb zarina, aipê'ê 're asimirosa'rata wasété aba na âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Wanhib'apito Zezu Cristu 're ĩmorízém na si te za oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩsine.

Īsazei'wa nherê, sib'uware na 're ĩnomro mono norĩ wasu'u

14 Īsazei'wa nherê, sib'uware na 're ĩnomro mono norĩ zô, te za asitême sô 're aihãsi aba mo.

Īsimirosa'rata za'ra hã aimawi nherê, aiwab õ nherê, tãma 're nharĩ wasété za'ra wa'aba mono õ di za. Tane nherê, te za sô 're atob'uzu za'ra wa'aba mo. ² Ni'wam norĩ hã ĩsazei'wa norĩ hã uburé tisazéb zô te 're sôpre, te te 're huri mono da, romnhi zô zama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tiwi 're ĩsawi za'ra mono õ na, 'rãwi 're ĩsisaze za'ra mono zéb zarina. Tane nherê, ni'wam norĩ hã ĩsazei'wa nherê, te za romnhi hã te te siwi 're wê'õ za'ra, te te 're huri mono tô da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tiwi 're sawi za'ra mono newa. ³ Taha wa, ni'wam norĩ hã uburé romnhi te te 're ĩhuri mono norĩ hã te te siwi 're wê'õ za'ra mono õ di za, romnhi na dame 're ĩsaihuri mono õ norĩ hã. Duré ni'wam norĩ, romnhi na dame 're ĩsaihuri mono õ norĩ zama, te te siwi 're wê'õ za'ra mono õ di za, uburé siwa'ru romnhi te te 're ĩhuri mono norĩ hã. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're awêsãmri õ norĩ hã, romnhi na dame 're ĩsaihuri mono õ norĩ me. ⁴ E a norĩ wa'wa hã ĩsib'apito za'ra wa'aba bâ, te za marĩ tiwi 're ĩwê'õ za'ra wa'aba mo, ĩsib'apito upana. Taha si te za te te 're waihu'u za'ra, ĩhâimana wasété na, duré ĩhâimana wê na zama. Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã te za siptete u'âsi 're hâimana za'ra. E marĩ wa. Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tiwaihu'u pese na te te 're siptete u'âsi za'ra mono wa.

⁵ Ni'wam norĩ hã ĩsazei'wa norĩ hã te 'rãwi te te si'ãma 're rosa'rata za'ra, nima hã bâdã hã romhuri'özé hã ĩwa 're ĩrere'e mono sidãpãsi, bâdã dama 're ĩpire za'ra mono zém na hã. Duré ni'wam norĩ, ĩsazei'wa norĩ hã te te da'ãma 're rosa'rata za'ra asa, aiwapsi bâdã hã uburé dama 're hâimana za'ra mono nherê, âma 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da hã. Taha wa, ate wa'aba mono bâ romhuri'özé bâtã mono na asimirosa'rata mono bâ te za asiptete sina âma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, tô õhõ na si. ⁶ Ta norĩ hã nimahã bâdã hã romhuri'özé hã dama 're ĩpire za'ra mono zém na te te si'ãma 're ĩrosa'rata za'ra mono norĩ hã, Wanhib'apito âma 're wata za'ra mono da, te âne te te 're 'manharĩ za'ra. Duré ni'wam norĩ hã uburé siwa'ru romnhi te te 're ĩhuri mono norĩ hã te âne te te 're 'manharĩ za'ra, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're wata za'ra mono da, dasa na dama 're sôpru mono wa. Duré ni'wam norĩ hã romnhi na dame 're ĩsaihuri mono õ norĩ hã, te âne duré te te 're 'manharĩ za'ra aiwa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're wata za'ra mono da, waihu'u pese wa, duré sôprub uptabi wa. ⁷ Wasi'uihã na 'rãwi wahãiba misire nherê, wasina

're wahâimana za'ra mono õ di za. Wanhîb'apito te te wama 're î'apisutu mono zéb zarina si, wa tãma 're wahâimana za'ra. Duré wasi'uihã na bâdã hã wadã'ázé hã wa te wasima 're pisutu waihu'u za'ra mono õ di za. Wanhîb'apito te te wa'ãma 're î'apisutu mono zéb zarina si, wa za 're wadã'ã za'ra, õhõ ma. Taha wa, wahãiba ré 're wahâimana za'ra mono ré, duré oto 're wadã'ã za'ra mono wamhã, îsib'a'uwë, wa za 're wahâimana u'âsi za'ra, simisutu. ⁹ Cristu hã dã'ã nherë, ma tõ apã hãiwa'udu, hãiba ré 're îhâimana za'ra mono norî nhîb'apito da hã, duré 're îdã'ã za'ra mono norî nhîb'apito da zama. Uburé îsazei'wa norî nhîb'apito da, ma tõ hãiwa'udu apã. Taha wa, wa îsib'a'uwë 're wahâimana u'âsi za'ra oto, simisutu. ¹⁰ Tane nherë, e marî wa, te bété asisãnawã norî hã 're îwë'õ za'ra wa'aba mo, asiré îsazei'wa 're anomro aba mono nherë. E marî wa, te 're îruiwaparî u'âsi za'ra wa'aba mo, asisãnawã nherë. Niwapsi wa za uburé 'Re îhâimana u'âsi mono nho're aimasam ni, te te wa'awaihu'u da, wahâimana wë na, wahâimana wasété na zama. Tamep si za te te da'awë'õ na dã'ãsina, asi'uihã na 're asiwë'õ pese za'ra wa'aba mono õ di za, ti'ab ré. ¹¹ Duréihã 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tõ ãne na ãma rob'ui'ééré, îmreme na:

"Wa hã uburé Danhîb'apito, tõ sena 're îhâimana mono zé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Duré tõ sena aima îsiwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, wa duré tõ sena aima ropisutu za'ra wa'wa. ãne, wa aima ropisutu za'ra wa'wa. Niwapsi te za a'uwë mono bã dahi'rãtitõ înhõ're îma ana ni, dama îpire uptabi wa. Tawamhã tame dapoto mono bã te za înhisi za'ra ni, înhisi na 'Re îhâimana u'âsi mono na." ãne ma tõ îbãihã na ãma rob'ui'ééré, 'Re îhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré'wa hã.

¹² Tamep si, wa za oto wasi'uihã na tãma wasiwasu'u za'ra ni wahãiba mono bã, ti'ab ré wahâimanazém na, uburé marî hã wa te 're îmanharî za'ra mono zém na hã.

¹³ Taha wa, wasiré îsazei'wa nherë, 're îwasiwë'õ za'ra mono zé hã wa za oto rëme pese za'ra ni. ãne zõ si, te za asina 're asõpré wa'aba mo, marî îwë hã 're îmanharî za'ra wa'aba mono zéb zõ. Marî hã 're 'manharî za'ra wa'aba mono ré, asiré îsazei'wa norî hã te te 're ai'madã'ã za'ra wa'aba mono wa, asarina wa'aba ti-wasété na 're si'marõpãrî tõ za'ra mono da, te za marî îwë si 're îmanharî u'âsi za'ra wa'aba mo. ¹⁴ Wa hã Wanhîb'apito Zesusihi ãma 're îhâimana mono wa, wa tõ îsina waihu'u sena na, uburé dasa hã îwë na hã, duré îwasété õ na si. Tane nherë, ni'wam norî hã te za ãne hã te te ãma 're rosa'rata upa za'ra: "ã hã romnhi hã, wasétére di. 'Re îhâimana u'âsi mono ma hã wë õ di, wa te 're îhuri mono da hã." ãne hã ni'wam norî hã te te ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, õ norî ma si, romnhi hã wasété di tõ. Tane nherë, te te siwi 're wë'õ za'ra mono nherë, te te 're huri mono wamhã, dawasédé te wasu'u. ¹⁵ Áté marî dasa hã te za 're îhuri aba mo, asiré îsazei'wa norî te te siwi 're îwë'õ za'ra mono hã. Tawamhã, 're huri aba mono wamhã, 'Re

îhâimana u'âsi mono te te dawi 're awë'õ mono newa, áté te za ãne na tiwi 're îrobzei'õ za'ra wa'aba mo, tõ õ norî wi hã. ãne wamhã, asimizawi pese zé hã tãma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ di za. Tãma sawi uptabi za'ra wa, ma tõ Cristu hã sada tidã'ã za'ra. Taha wa, romnhi hã asiré îsazei'wa norî te te 're îwë'õ za'ra mono hã, 're huri aba mono õ di za, 're huri aba mono wa, ta norî hã asa na tiwi 're îrobzei'õ za'ra mono zéb zarina, tiwasété na 're îsi'marõpãrî za'ra mono na 're si'utõrî tõ mono da. ¹⁶ ãne hã marî hã aima wasété aba õ nherë, 're 'manharî za'ra wa'aba mono õ di za, da te 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono tõ da. ¹⁷ E marî wa. 'Re îhâimana u'âsi mono hã îsazei'wa norî ãma 're îsib'a'uwë mono zé hã, dasa hã da te 're îwë'õ za'ra mono zé, te te wasu'u õ di. Uburé marî hã da te 're îâhuri mono zéb zama te te wasu'u õ di duré. E marî te wasu'u tawamhã, 'Re îhâimana u'âsi mono, da'ãma 're îsib'a'uwë mono zé hã. Ta hã 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're îdanomro wë mono zé, te wasu'u. Duré 'Re îhâimana u'âsi mono, Tipë'ëzani na te te 're îda'apawapto mono zéb zarina, rowë uptabi na 're îdanomro mono zé, te wasu'u, dato sina. ¹⁸ ãne na ni'wam norî hã Cristuhu ma, te te 're romhuri wë za'ra mono wamhã, 'Re îhâimana u'âsi mono ma, te za te te sina 're rowë zani za'ra, uburé 're îhâimana wë za'ra mono zém na. Tawamhã te za duré da te 're wësãmri za'ra, ti'ai ãma ré.

¹⁹ Taha wa, rowë na wasiré 're îwahâimana za'ra mono zéb zõ si, wa za wasima 're wanhopré. Wanhîb'apito ãma wahâimana nhiptete u'âsi 're wanomro mono da, 're îwasipawaptob za'ra mono zém na, wa za duré 're wanomro u'âsi. ²⁰ Tawamhã dasa siwa'ru 're huri aba mono wa, 'Re îhâimana u'âsi mono, danhiptete sina ãma 're îdanomro mono zéb da, te te da'ãma 're îromhuri wë mono zé hã tiwi 're uprosi za'ra wa'aba mono tõ da, áté 're huri aba mono õ di za, siwa'ru dasa hã, romnhi hã. Tõ sena uburé dasa hã îwë si da te 're îhuri mono da hã. Tane nherë, dasa hã siwa'ru 're huri aba mono ré, asiré îsazei'wa nherë, sib'uwere na 're înomro mono norî hã te te 're ai'madã'ã za'ra wa'aba mono wa, asarina wa'aba ti-wasété na 're si'marõpãrî za'ra mono wamhã, tawamhã, aiwasédé te za tõ 're îmanharî za'ra wa'aba mo. ²¹ Taha wa, romnhi hã siwa'ru 're huri aba mono õ di za, duré uwa 'rãi wa'u îsé hã 're âhuri aba mono õ di za, taha zarina asiré îsazei'wa norî hã tiwasété na apã 're si'marõpãrî tõ za'ra mono da. Duré siwa'ru marî aimawimhã 're 'manharî za'ra wa'aba mono wa, ni'wam norî hã tiwasété na apã 're si'marõpãrî tõ za'ra mono da, 're 'manharî za'ra wa'aba mono õ di za. ²² 'Re îhâimana u'âsi mono si te te ãma 're awaihu'u mono da, te za 'rãwi asima si ãma 're îrosa'rata za'ra wa'aba mo, siwa'ru romnhi 're huri aba mono wa, ãma 're îupa za'ra wa'aba mono õ zém na hã. Ni'wam norî hã uburé siwa'ru, tisa te te sima 're îwë uptabi za'ra mono zéb zarina, te te 're îhuri mono na, 're siwë'õ za'ra mono õ wamhã, îpë'ë 're tãma 're rowë uptabi za'ra mono di za. Duré ni'wam norî hã siwa'ru dasa hã te te

siwi 're ĩwě'õ za'ra mono zéb zarina, te te 're ĩhuri mono õ na, 're siwě'õ za'ra mono õ wamhã, ĩpě'ě 're tãma 're rowě uptabi za'ra mono di za duré, ãne hã aiwa. ²³ Tane nherě, ni'wam norĩ hã romnhi siwa'ru te te 're huri mono nherě, 'rãwi ãma 're siwawã za'ra mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te za te te 're wě'õ za'ra, tisa na 're ĩsiwawã za'ra mono zéb zarina. Tane hã marĩ hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono nherě, 'rãwi ãma 're wasiwawã za'ra mono wamhã, taha na wa za wawasédé hã wa te 're 'manharĩ za'ra.

Īsazei'wa norĩ, prédup sina 're ĩsipawaptob za'ra mono zé wasu'u

15 Wa norĩ hã wanhiptete sina, Wanhib'apito ãma, wa te 're ĩsasõmri u'ãsi za'ra mono norĩ hã, marĩ, wa te wasima 're ĩwě za'ra mono zéb zarina si, wa te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za. Wasiré ĩsazei'wa nherě, hãimana nhib'uware na 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã, wa za wa te 're pawaptob za'ra, hãimana nhiptete na wasiré ãma 're hãimana u'ãsi za'ra mono da. ² Wasiré ĩsazei'wa norĩ hã marĩ te te sima 're ĩwě za'ra mono zéb zarina, wa za wa te ãma 're sazei pese za'ra, marĩ ĩwě na si, wa te ãma 're pawaptob u'ãsi za'ra mono da, hãimana prédub sina oto ãma 're hãimana u'ãsi za'ra mono da. ³ Cristu hã bété, ti'ai ãma 're morĩ ré hã, e sima si ma tô tihãimanazéb da hã 're si'madãhã. Mare di. 'Rãwi tihãimanazém na si, 're si'madãhã mono õ di. ãne na duréihã ma tô ni'wa hã ĩwasu'u na ãma rob'ui'ére siro: "Īmama, ni'wam norĩ hã te te ai'ãma 're ĩwasété za'ra mono norĩ hã ma tô ai'u'ãbã ĩ'ãma zama te te 're wasété za'ra. Tane nherě, aimawi 're ĩhãimana mono zéb da hã, te ĩsima pisutu õ di, ĩsi'uihã na hã." ãne na ma tô duréihã ĩbaihã na ãma rob'ui'ére, ĩwasu'u na hã. ⁴ Uburé 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã, e taré ma tô tinhimiroti hã te te dama 're apisutu, da te ãma 're ĩrob'ui'ére za'ra mono zéb da hã. Mare di. Taré te te dama 're apisutu mono õ di. ĩsimiroti hã wa te 're waihu'u pese za'ra mono da, ma tô ãne hã te te dama 're apisutu. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã wa te 're söré u'ãsi za'ra mono wamhã, wanhiptete sina wa za ãma 're wahãimana u'ãsi za'ra, marĩ na uburé wa te 're robzépata za'ra mono nherě. Wa te 're söré u'ãsi za'ra mono wamhã, te za wama 're rowě za'ra, wawi 're robzei'õ za'ra mono ãna, 're ĩwahãimana za'ra mono zéb da hã. Õhõ umnhasi sina, wa za tô ãhã zarina si 're wahãimana za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'rata 're ĩwahãimana u'ãsi za'ra mono zéb zõ, wasina 're wanhimipari za'ra mono sina. ⁵ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si dapisutu'wa hã, uburé marĩ na da te 're robzépata za'ra mono nherě, danhiptete sina ãma 're ĩdahãimana u'ãsi za'ra mono da hã. Taha si te te sina dama 're ĩarowě zani mono hã, dawi 're robzei'õ za'ra mono ãna, ãma 're ĩdahãimana za'ra mono zéb da hã. Taha wa, wa tô te ĩsima 're aiwě za'ra wa'wa, ta hã aihĩni te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, asiré ĩsazei'wa norĩ hã simisutu asimirosa'rata na 're asisazei

pese za'ra wa'aba mono da oto, Cristu Zezusi 're ĩmorĩ wě zéb zarina. ⁶ Asimirosa'rata na 're asisazei u'ãsi za'ra wa'aba mono wapsi, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama ãma simisutu u'ãsi, ãma 're aiwata za'ra wa'aba mo.

Zudezu'õ norĩ hã, Cristuhu wasu'uwě te te oto ĩwaihu'u za'ra zé wasu'u

⁷ Cristu hã sitěme te te 're ĩ'aiwaibui wa'aba mono ne, te za aihãiba zõ asisõ 're atob'uzu za'ra wa'aba mo, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina. Taha zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're dawata u'ãsi za'ra mono da, te za ãne asima 're ĩ'manharĩ wě u'ãsi za'ra wa'aba mo. ⁸ Cristu hã ma tô we ti'ai u datěme mo, zudezu norĩ hã te te 're apawapto mono da, duréihã zudezu norĩ hi'rata ma, dama ĩpire za'ra norĩ ma, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma 're ĩropisutu za'ra mono zéb zarina, te te dama ãma 're a'uwaimrami mono da, duré uburé 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono zém na, tô sena na da te ãma 're waihu'u pese za'ra mono da. ⁹ Duré zudezu'õ norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩpě'ézé mono zé hã te te oto sina 're waihu'u za'ra mono wa, ãma 're wata za'ra mono da, ma tô we Cristu hã zudezu norĩ u satõ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Duréihã ãne rob'ui'ére na ĩwasu'u hã:

"Wa hã zudezu'õ norĩ siré 're ĩhãimana mono ré, wa za ĩsiré za'ra, ai'ãma 're ĩwata u'ãsi.

Īnho're na zama, wa za duré ai'ãma 're ĩwata u'ãsi."

¹⁰ Duré rob'ui'ére amo na ĩwasu'u hã, ãne:

"A norĩ wa'wa hã zudezu'õ na 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ, ma'ãpé simisutu asiré atoi uptabi na, ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwě norĩ me."

¹¹ Duré rob'ui'ére amo na ĩwasu'u hã, ãne:

"Zudezu'õ na 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ, ma'ãpé Wanhib'apito ãma si 're aiwata u'ãsi za'ra wa'aba mono, uburé aipoto mono bã 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã."

¹² Iza'iza hã ma tô duré ãne na ãma rob'ui'ére siro:

"Niwapsi te za Zéséhé nhihudu hã we datěme wi, apito Dawihi mama nhihudu hã.

Wei wisi wapsi, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tãma pisutu, zudezu'õ norĩ nhib'apito, 're hãimana mono da oto, daro mono bã.

Tawamhã ta norĩ hã te za te te siwi 're umnhasi, marĩ ĩwě hã te te tãma 're ĩpisutu za'ra mono zéb zarina, za te te tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zém na hã."

ãne duréihã Iza'iza hã te te ãma ĩrob'ui'érezé hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiropisutuzém na. Ā hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzém na, ma tô oto dama ãma uwaimra.

¹³ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã waihu'u pese wa, te za te te 're wa'apawaptob u'ãsi, marĩ ĩwě hã te te wama 're ĩpisutu za'ra mono zéb zarina, za te te wama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono zéb zõ, wa te wasiwi 're umnhasi za'ra mono sina, sõ 're wanhimipari u'ãsi za'ra

mono da. Taha wa, wa ai'ama tãma 're ĩmreme u'ãsi za'ra wa'wa, atoi uptabi na 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, duré rowě si te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da, asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa. Īpě'ezani nhimipawaptobzéb zarina, marí ĩwě uptabi hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, za te te aima 're ĩsõmri za'ra wa'aba mono zéb zô, asiwi 're umnhasi za'ra wa'aba mono sina, sô 're asimipari za'ra wa'aba mono zém na, 'rãwi asima ãma 're sa'ětě za'ra wa'aba mono da, wa tō te ĩsima 're aiwě za'ra wa'wa.

Paru hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimipawaptobzém na te te 're ĩda'apawapto mono zé wasu'u

¹⁴ ĩsisãnawã norí, wa hã wa tō ai'ama waihu'u pese za'ra wa'wa, asimizawi pese sina oto 're anomro wě wa'aba mono zém na hã. Duré aima waihu'u pese za'ra wa'aba di oto, 're aihãimana wě za'ra wa'aba mono zéb da hã. Āne hã wa tō duré ai'ama waihu'u pese za'ra wa'wa, Wanhib'apito nhimiroti na oto asima 're ĩroti waihu'u pese za'ra wa'aba mono zém na zama. ¹⁵ Tane nherě, ãhãna ĩnhimi'ui'ére na, wa tō sô'awi aima rowasu'u za'ra wa'wa, ĩsina ĩpahi ãna, rowasu'u ahã na te ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba da. Te aiwi udã waihu'u za'ra wa'aba ãna, wa tō ĩnhimi'ui'ére na hã aima rowasu'u pese za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã sõprum na te te ĩpisutu wa, Cristu Zesusihi ma si te oto 're romhuri mono da, zudezu'õ norí hã te tãma 're apawapto mono da. Sasedoti norí hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te te da'ãma 're ĩromhuri za'ra mono ne, wa duré wa hã zudezu'õ norí ãma te 're romhuri u'ãsi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, Zesusihi wasu'uwě na te 're pawapto za'ra mono wa, te te 're ĩsaze za'ra mono zéb zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're wěsãmri za'ra mono da. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pě'ezani nhimipisutuzéb zarina, ta norí hã ĩsib'auwě oto 're nomro mono wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩwěsãmri za'ra mono zéb da hã, wa ãne na hã te tãma 're romhuri u'ãsi. ¹⁷ Cristu Zesusihi ãma si oto 're ĩhãimana mono wa, wa 're ĩsi'uze, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma si, te 're ĩromhuri mono zém na hã oto. ¹⁸ Te 're ĩrowasu'u wě mono zéb zarina, duré te 're ĩromhuri wě mono zéb zarina ma tō zudezu'õ norí hã te te 're wapari pese za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. E tawamhã ĩsi'uihã na ĩwaihu'u pese na te 're ĩab'manharí wě mono na, wa za dama ĩsina 're ĩwata. Mare di. Āne hã ĩ'uwaibaba õ di. Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina si, wa tō te tãma 're romhuri u'ãsi za'ra, ĩwasu'uwě na hã. ¹⁹ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pě'ezani hã tiwaihu'u pese na te te 're ĩpawapto mono zém na si, wa tō marí dama ĩmanharí waihu'u'õ hã te dama 're ab'manharí, zudezu'õ norí hã tō sena te te 're saze za'ra mono da, ta norí hã. Zeruzarě hawi, Iririza u 're ĩmorí ré, wa tō daza'rui mono bã te dama 're rowasu'u, Cristuhu wasu'uwě na hã. ²⁰ Wa hã wa tō ãne hã te ĩsima 're rosa'rata u'ãsi, Cristuhu wasu'uwě hã zahadu dapo're na da te 're ĩwapari za'ra mono õ norí u si, 're ĩmorí da, daza'rui mono bã ĩwasu'uwě na te ãma 're da'apo're pu'u mono da. Wanhib'apito wasu'uwě na

danhimi'u'ei 'rata u 're ĩzasi tō mono da, wa tō ãne na te ĩsima 're rosa'rata u'ãsi. ²¹ Duréihã Iza'iza hã ma tō ãne na Cristuhu ãma rob'ui'ére:

“Ni'wam norí ma, ĩwasu'uwě hã da te tãma 're ĩwaihu'u za'ra mono õ norí hã te za oto ta norí hã 'rãwi ãma 're siwaihu'u za'ra, ĩwasu'uwě hã da te oto tãma 're wasu'u za'ra mono wa.

Te te 're wapari za'ra mono ãna, aré 're ĩhãimana za'ra mono norí hã te za oto 'rãwi si'ãma te te 're waihu'u pese za'ra, 're ĩhãimana wě za'ra mono zém na hã.”

Paru hã, timreme te te sisõwa ĩsõmrizé wasu'u, Roma u morí da

²² Wa hã wahub ahã na, wa tō te ĩsima 're rosa'rata u'ãsi, te ĩsima 're ĩrowě mono zéb uwaibaba, atěme ĩmorí za'ra wa'aba da, te asabu za'ra wa'aba da. Tane nherě, zahadu ãmemhã ĩma romhuri ahã di. Taha wa, nimahã na hã ãma atěme ĩwatobro waihu'u aba õ di. Tane nherě, ãhãna hã ĩnhimirohuri hã ãmemhã te oto 'rãsutu wamhã, atěme ãma ĩmorí aba da si, wa tō ĩsima waihu'u. Taha wa, wa tō ĩsima pisutu pese, Esipãna na romnhisi u ĩmorí ré, te asabu za'ra wa'aba da. Āne wa tō duré ĩsima rosa'rata, atěme ãma ĩwisi za'ra wa'aba wamhã, niha bãtã na a'ã ai'rata ĩnhamra za'ra wa'aba da, ĩma ĩrowě zarina, duré marí na asiwi ĩpawapto za'ra wa'aba da, Esipãna u ĩmorízéb da hã. Taha parip si, wa za oto aihawi ĩmorí 'wa. ²⁵ Tane nherě, wa za a'ã Zeruzarě u si mo, ã awa'awi hã, tame 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'auwě 're ĩsi'ubumroi mono norí hã te duré pawapto za'ra da a'ã. ²⁶ Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, duré Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, zudezu'õ na ĩsazei'wa na oto 're ĩhãimana za'ra mono norí hã ma tō sima wě za'ra, rob'ui'prazé hã te te siwi ubumro da, Zeruzarě ãma ĩsazei'wa norí te te siwi ãma pawapto za'ra da, simarí ãna 're ĩhãimana za'ra mono norí hã, zudezu norí hã. Ta norí nhoprub za'ra zé hã, ĩsi'uihã na te tãma ãri za'ra da Zeruzarě u, taha da, wa za a'ã tãmomop si mo. ²⁷ Ta norí hã zudezu'õ na ĩsazei'wa norí hã si'uihã na ma tō sima pisutu za'ra, te te siwi ãma ĩpawapto za'ra zéb da hã, zudezu norí hã. Āne hã tō ĩ'uwaibaba ma tō siwi ãma pawapto za'ra. E marí wa. Duréihã zudezu norí ma, ma tō 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tiwasu'uwě na tãma siwaihu'u na'rata za'ra, tipě'e na robzei u'ãsi ãma 're nomro mono da. Taha na ma tō zudezu'õ norí hã te te siwi ãma 're pawapto za'ra ĩwasu'uwě na, aiwapsi oto õhõ ãma si 're hãimana za'ra mono da. Āne wa'rãmi, te za tō zudezu'õ norí hã tinhimarí na te te siwi 're pawapto za'ra, zudezu norí hã, tō ĩsarina si. ²⁸ Tawamhã ãme ĩnhimirohuri te 'rãsutu parimhã, rob'ui'prazé, da te dasiwi ĩ'ubumro hã ubuni na ĩsazei'wa norí ma, te ãwisi wě parip si, wa za oto mo, Esipãna u ĩmorí da hã. Tawapsi, wa za aiwa'wai baba ĩmorí aba ré, asabu za'ra wa'wa oto. ²⁹ Tawamhã, atěme ĩwisi za'ra wa'aba wamhã, Cristuhu nhoprubzém na, sa'ětě uptabi na te za aihĩni wama ãma tirowě za'ra.

³⁰ Īsisānawā norī, wa za oto aiwi rowaptērē za'ra wa'wa ĩsi'āma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, asiptete sina ĩ'āma 're aimreme zusi aba mono zéb da hā. Wanh'apito Zezu Cristuhu zazei'wa, wasiré oto 're wahāimana za'ra mono wa, duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani nhimipawaptobzéb zarina, oto 're wasisawi pese uptabi za'ra mono wa, wa āne na aiwi rowaptērē za'ra wa'wa. ³¹ E marī da. Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma ĩsazei'ō'wa norī 're ĩhāimana za'ra mono norī hā, niha te te ĩma rob'manharī za'ra tō da, te za ĩ'āma tiwi ĩrowaptērē u'āsi za'ra wa'aba mo. Duré Zeruzarē āma 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē 're ĩhāimana za'ra mono norī hā, ta norī hā zudezu na ĩwamri za'ra wē te, zudezu'ō norī nhoprubzē hā za te āma ĩ'āri hā te te siwi wē'ō za'ra tō da, te za duré ta norī āma zama āma aimreme zusi u'āsi 'wa. ³² ĩtoi uptabi na āma atēme ĩwisi za'ra wa'aba da, te za ĩ'āma aimreme zusi u'āsi 'wa. 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ĩ-morizé hā te te ĩma pisutu wapsi, wa za tō āma atēme ĩwisi 'wa. Tawapsi ĩma rowē uptabi di za, wasiré ĩsazei'wa norī hā 'rāwi wasisabu za'ra wē te. Te āma wazere wamhā, wa za a'ā ai'rata ĩwa'utu za'ra wa'wa. ³³ 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā wama rowē nhomri'wa hā 'rāwi asiré 're hāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da, wa tō te ĩsima 're aiwē u'āsi za'ra wa'wa. Tane tō.

Paru, tisiwadi norī te te ĩ'azawizé wasu'u

16 Āne, wa za aima wasu'u za'ra wa'wa, wahidiba Pebi na ĩsisi hā. Ta hā simizawi pese di. Sētireza na 'ri nho'ōmo nhisi āma, te ĩsazei'wa norī hā te te 're apawaptob u'āsi. ² Da'ahā na ma tō te te 're da'apawapto pese. ĩzama te duré te te 're ĩpawapto. Taha wa, ma'āpé asiwi āri wē wa'aba za, wasiré Wanh'apito zazei'wai wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē, 're ĩsiwaibui wē mono zém na. Marī zō tiwi rowaptā'ā wamhā, te za duré marī na asiwi ĩpawaptob za'ra wa'wa.

³ Ma'āpé, duré ĩma sawi za'ra wa'aba, Prisira norī hā Atiraha me, te āma ĩsawi zahuré zéb zarina, rob'ui'ére na. ⁴ Ta norī hā ĩsiré te te 're ĩromhuri zahuré mono, Cristu Zezusihi wasu'u na. Ta norī hā da te pāri da nherē, ma tō sisawi āna te te 're ĩpawaptob u'āsi zahuré, pahi āna. Taha wa, te te 're ĩpawaptob zahuré mono zém na, wa tō te 're uzei u'āsi zahuré. Tane nherē, ĩwétési te āma 're uze zahuré mono ō di. Uburé zudezu'ō norī hā ĩsazei'wa norī hā te duré te te āma 're uzei u'āsi za'ra, daro mono bâ siré 're ĩsi'rā'ōtō mono norī hā. ⁵ Ma'āpé, duré uburé ĩma sawi za'ra wa'aba, Prisira norī nhorōwa u ĩsazei'wa norī, siré 're ĩsi'rā'ōtō mono norī hā, rowahutu u.

Duré asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba, ĩsiwadi ĩma ĩsawi pe hā, Epenetu na ĩsisi hā. Ta hā ma tō saze na'rata Cristu hā, Azi'a na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma. ⁶ Duré Mariza hā asiwi ĩma sawi wa'aba. Ta hā te te aima 're romhuri pese za'ra wa'wa, simi'ēi uptabi na. ⁷ Duré asiwi ĩma sawi zahuré wa'aba, Ādoronitu norī hā, Zuni'asihi me. Ta norī hā ĩsiré zudezu norī, ma tō ĩsiré tihāimana zahuré, dazazéb 'remhā. Cristuhu

zadawa wasu'u'wa norī siré te te 're romhuri zahuré mono wa, tāma waihu'u pese za'ra di, ĩsiré romhuri'wa norī ma hā. Ta norī hā ma tō ĩwana saze na'rata zahuré, Cristu hā.

⁸ Ma'āpé duré asiwi ĩma sawi wa'aba, ĩsiwadi uptabi hā, Āprizatu na ĩsisi hā. Ta hā te Cristu āma si 're hāimana. ⁹ Duré Ubanuhu zama asiwi ĩma sawi wa'aba, wasiré romhuri'wa hā Cristuhu ma. Esitati hā ĩsiwadi zama te za duré asiwi ĩma ĩsawi wa'wa, ĩma ĩsawi pe hā. ¹⁰ Ma'āpé duré asiwi ĩma sawi wa'aba, Aperi hā. Ta hā marī na da te 're pibui ahā mono nherē, niwa Cristuhu wi sipi'rai waihu'u ō di. Duré asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba, Arisitoburuhu nhorōwa 're, 're ĩhāimana za'ra mono norī hā. ¹¹ Duré, Erodī'ā hā asiwi ĩma sawi wa'aba, ĩsiré zudezu hā. Duré wasiré ĩsazei'wa norī hā Nasizuhu nhorōwa 're, 're ĩhāimana za'ra mono norī hā asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba duré.

¹² Tiripena norī hā te za duré asiwi ĩma ĩsawi zahuré wa'wa, Tiripozaha me. Ta norī hā te Wanh'apito ma, te te 're romhuri zahuré. Duré wahidiba hā ĩma ĩsawi pe hā asiwi ĩma sawi wa'aba, Pezidi na ĩsisi hā. Ta hā simi'ē na te duré Wanh'apito ma, te te 're romhuri pese, wa'a āna. ¹³ Ma'āpé duré asiwi ĩma sawi wa'aba, Rupu hā. Ta hā te duré te te 're romhuri pese, Wanh'apito ma. ĩna zama te za duré asiwi ĩma ĩsawi wa'wa. Ta hā ĩna ō nherē, ma tō te te 're ĩpawapto pese, dana hā ti'ra te te 're ĩpawapto pese za'ra mono ne. ¹⁴ Asītitu norī hā te za duré asiwi ĩma ĩsawi za'ra wa'wa, Predotihi me, duré Emesi, duré Patorobasi, duré Emasi hā. Duré uburé ĩtēme 're ĩsi'rā'ōtō mono norī hā asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba, ĩsazei'wa norī hā. ¹⁵ Ma'āpé duré asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba, Pirorodu norī hā, Zurizaha me, duré Nere'u norī hā ĩhidiba me, duré Orīpasihī zama. Duré ta norī siré 're ĩsi'rā'ōtō mono norī hā te za asiwi ĩma ĩsawi za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē norī hā.

¹⁶ Uburé asiré ĩsazei'wa 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, te za asō'utu na asisawi sina 're asitob'rata hārā za'ra wa'aba mo.

Āmemhā uburé Cristuhu zazei'wa norī hā, ĩ'upsātā mono bâ sitēme 're ĩsi'rā'ōtō mono norī hā te duré āma asawi za'ra wa'wa.

Paru hā, roti na za oto te te ĩ'rāsutuzém na rowasu'u

¹⁷ ĩsisānawā norī, wa za oto ĩnhimiroti na aima 'rāsutu za'ra wa'wa. Ni'wam norī hā te aimawi tin-himirosa'rata na te te āma 're 'wa'rutu za'ra, ĩsazei'wa norī wi. Te te tiwi āma 're 'wa'rutu za'ra mono wa, te ĩsazei'wa norī hā ĩmreme hā te te 're wapari za'ra. Taha zarina, te duré sima āma 're siwanhizari. Ta norī nhimirob'manharī wasété zéb zarina, te ĩsazei'wa norī hā 're si'marōpāri za'ra, tiwasété na. Zezusihi nhimiroti na, da te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zéb upana, te ta norī hā te te dama 're roti za'ra, aimawi na si. Taha wa, te za tiwi 're asisawi pese za'ra wa'aba mo, ta norī siré 're aihāimana za'ra wa'aba mono tō da. ¹⁸ Ta norī hā Wanh'apito Cristuhu ma, te te 're romhuri za'ra mono ō di. Te te sima 're ĩwē za'ra mono zéb zari-

na si, te marĩ ĩwasété zô si 're sôpré. Ta norĩ hã sadawa nhipese nheré, te ĩsimiroti hã sena newa da te 're wapari ze za'ra, danhimirosa'rata nhib'uware na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Mreme wapari ze wa, duré asa ĩmreme hã da te dasima 're wě za'ra mono da, te taré timreme amo na te te dama 're rowasu'u za'ra, da'âma 're wata za'ra mono sina. Tawamhã taha zarina, te za awa'awi ĩmreme na da te 're saze za'ra. ¹⁹ Tanei ô di, a norĩ wa'wa hã. Zesusihi wasu'uwě 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mono zém na, ma tô daro mono bâ ĩsazei'wa norĩ hã aiwasu'u za'ra wa'wa hã te te 're wapari ze za'ra. Taha wa, ma tô âma asina ĩma 're ĩrowě zani za'ra wa'aba mo.

Âne wa, wa za duré aima roti za'ra wa'wa. Asimiza'rese sina, te za marĩ ĩwě hã 're ĩmanharĩ za'ra wa'aba mono zéb da si, asina 're asôpré wa'aba mo. Marĩ ĩwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. Te za tiwi 're asiptete za'ra wa'aba mo, aiwasété wi hã. ²⁰ Rowě na 're ĩdanomro mono zé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawimhã. Ta hã te za rowězé hã te te aima 're anhomri 'wa. Wahi hã dapara na da te 're ĩwati'i za'ra mono ne, te za Satanasihĩ nhipeteté hã romhutu na te te tiwi 're a'uprosi 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, tô ô hã Satanasĩ hã asahâpâ 're hâimana za'ra wa'aba mono da oto.

Wanhib'apito Zesusihi wi, wa wa te tiwi 're rowaptěre u'âsi, tinhimipawaptobzé hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono da, ai'rata 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

²¹ Timotiu hã, âme ĩsiré romhuri'wa hã te duré âma asawi za'ra wa'wa. Duré ĩsiré zudezu norĩ te duré âma asawi za'ra wa'wa, Rusizu norĩ hã, Zasãhã me, duré Sosipaturu hã.

²² Wa hã, Tési'u hã wa duré âma asawi za'ra wa'wa, Wanhib'apito âma wasiré 're wahâimana za'ra mono

wa. Wa hã Paru te te ĩma ĩawaihu'u mono zéb zarina, wa tô rob'ui'ééré, â ĩbaihã na hã.

²³ Wa hã Paru, âne wa za duré âma aima waihu'u za'ra wa'wa. Da'izu hã tinhorôwa u te te ĩmazébré hã, te duré âma asawi za'ra wa'wa. Taha nhorôwa âma, te wasiré ĩsazei'wa norĩ hã 're si'rã'ötô u'âsi. Duré Erasitu hã âme 'ri nho'ômo âma danhib'apito ma, rob'uiprazé za'rata na romhuri'wa hã, te âma asawi za'ra wa'wa. Wasisãnawã Tu'atu na ĩsisi zama, te duré âma asawi za'ra wa'wa.

Paru hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma ĩwatazé wasu'u

²⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra. Taha ma si, tãma waihu'u pese di, te te 're ĩwa'apawapto mono zéb da hã, Zezu Cristuhu wasu'uwě hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zé hã wa te 're rěme za'ra mono âna, wanhiptete u'âsi âma 're ĩwanomro mono zéb da hã. Taha wasu'uwě hã wa tô te dama 're wasu'u u'âsi. Duréhã ĩwasu'uwě hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're awaihu'u mono ô di. ĩwasu'uwě hã dama sa'rese âna, ma tô aré 're danomro. Tane nheré, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwasu'uwě hã dama waihu'u oto, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ééré hawimhã. Taha wa, te oto ĩsimiwa-da'urizéb zarina si, da te 're waihu'u za'ra daro mono bâ, da te âma 're ĩsazei pese za'ra mono zéb da hã, duré da te 're ĩwapari pese za'ra mono zéb da hã oto.

²⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã misire te 're hâimana. Ôhõ si siwaprosi uburé marĩ hã tãma waihu'u pese di, taha ma si. Taha wa, taha âma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra, Zezu Cristu te te wama 're ĩab'manharĩ wě mono zéb zarina si. Tane tô.

1 CORĪTU

Ībaihâ wasu'uzé

Paru hã Corĭtu u morĭ wamhã, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na dama rowasu'u. Taha wa, ĩsa'u hã ma tō ĩsimirowasu'u wē zarina ĩsazei'wa norĭ hã dasina tahâ'â ni.

Ā ĩbaihâ na ma tō Paru hã tãma ãma rob'ui'ééré za'ra Corĭtu ãma ĩsazei'wa norĭ ma hã, ni'wam norĭ hã wasété na 're ĩhâimana za'ra mono wasu'u hã te te wapari wa, duré sina 're sipo'o za'ra mono wa, siré ĩsazei'wa nherē. Taha wa, ma tō tãma waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norĭ hã ĩ'uwaibaba si 're ĩnomro mono zém na hã.

Paru hã te te tãma rob'ui'ééré za'ra wana ré hã, ma tō rob'ui'ééré hã tãma me za'ra, Corĭtu norĭ hã Paruhu ma. Taha na ma tō siwi sadanha, tinhimi'ui'ééré za'ra na marĭ hã tãma 're ĩhâimana za'ra mono zém na, ro'wa'rudu hã. Capituru 7 ãma hã ma tō Paru hã asa tãma ãma rowasu'u za'ra, te te ĩsadanharĭ za'ra zém na hã. Ma tō duré tãma waihu'u za'ra, ĩsazei'wai mono bâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ězani hã romhuri mono bâ te te tãma 're ĩ'apisutu mono zém na hã (capituru 12, 14 ãma hã). Capituru 13 ãma ma tō duré rowasu'u, 're ĩdasisawi za'ra mono zém na hã. Capituru 15 ãma hã te duré rowasu'u, Zezusi hã dâ'â nherē, sena na apâ ĩhâiwa'utuzém na hã, duré taha zarina, wa norĭ zama apâ 're ĩwahâiwa'utu za'ra mono zém na hã.

Paru te te ĩdazawizé wasu'u

1 Wa hã Paru, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, Corĭtu na 'ri nho'ômo nhisi ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĭ ma. Wasisânawã Sotēni hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō ĩpisutu, te te sima ĩwézéb zarina, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, 're ĩhâimana mono da, ĩsadawa para. A norĭ wa'aba zama, ma tō te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwē si oto ãma 're anomro wē wa'aba mono da, Cristu Zezusihi ãma. Daro mono bâ, uburé Wanhib'apito Zezu Cristuhu ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono norĭ ma za-ma, wa ãne aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Aiwa, wa tō Wanhib'apito na wa te 're sisi za'ra, simisutu.

³ Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhoprubzéb zarina, ĩwē si te te dama 're ĩ'anhomri mono zé wasu'u

⁴ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, wa 're ĩwata u'âsi, ĩwē hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono wa, Cristu Zezusihi ãma si oto 're anomro aba mono zéb zarina. ⁵ Cristuhu ãma 're anomro aba mono wa, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwē si te te aima 're sômri za'ra wa'wa. Ma tō duré te te 're aipawaptob za'ra

wa'wa, ĩwasu'uwē na dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da, duré 're ĩhâimana mono zém na, 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. ⁶ Cristuhu wasu'uwē hã ma tō 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te oto asiptete sina ãma 're anomro aba mo. ⁷ Taha wa, Wanhib'apito Zezu Cristu apâ we ĩmorĭzéb zô, 're asimipari za'ra wa'aba mono ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhoprubzéb zarina ĩwē hã te te aima 're ĩsômri za'ra wa'aba mono zéb zô, aiwi 're rowaptâ'â za'ra wa'aba mono ô di za oto. ⁸ Wanhib'apito Zezu Cristu te za duré te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, asiptete sina ãma 're anomro aba mono da. Nimahã bâtâ na za we apâ ĩmorĭzéb u, tiwi 're aipazari za'ra wa'aba mono tō da, te za te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, ti'ab ré Zezusi hã 're udâ za'ra wa'aba mono wa, tō taha bâtâ na aiwasédé hã te te ai'ãma sa'ra za'ra wa'aba tō da. ⁹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama umnhasi za'ra di, uburé te te wama 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina, te te wama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono zéb da hã. Ta hã ma tō te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩ'ra siré 're anomro aba mono da, Wanhib'apito Zezu Cristuhu siré.

ĩsazei'wa norĭ, siwanhizari 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

¹⁰ ĩsisânawã norĭ, Corowihi nhorôwa ãma 're ĩhâimana za'ra mono norĭ hã ma tō we ĩma aiwasu'u za'ra wa'wa, 're asisada'âbâ u'âsi za'ra wa'aba mono zém na hã, asiwanhizari ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, Wanhib'apito Zezu Cristuhu

zadawa para, wa za oto aima āma roti pese za'ra wa'wa, simisutu āma 're asisazei pese za'ra wa'aba mono da, asiwanhizari, āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono tō da. Misi haré te za oto 're īpisutu za'ra wa'aba mo, simisutu asiré āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono da oto. ¹² Āne wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norī me asiré 're aihāimana za'ra wa'aba mono nherē, te āne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: "Wa norī hā Paruhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madââ za'ra." Duré ni'wam norī hā te 're siwasu'u za'ra, āne: "Wa norī hā Aporuhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madââ za'ra." Duré ni'wam norī hā te 're siwasu'u za'ra, āne: "Wa norī hā Pedruhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madââ za'ra." Duré ni'wam norī hā te āne 're siwasu'u za'ra: "Wa norī hā Cristuhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madââ za'ra." Āne te dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, aimreme si'ahâ aba na.

¹³ Tane nherē, Cristuhu zazei'wa norī hā te oto simisutu 're hāimana za'ra. Siwanhizari āma 're hāimana waihu'u za'ra mono ō di. Mare di. E wa hā Paru, wa tō asada īdââ za'ra wa'wa, wedepo'o nhonhi'rāmi na. Mare di. Wa hāi ō di. E ĩnhisi na ma tō â dawabzuri hā da te aima 're 'manharī za'ra wa'wa, Zesusihi nhisi upana. Mare di. Wa hāi ō di.

¹⁴ Ai'rata 're ĩhāimana za'ra wa'aba mono ré, ai'āma 're ĩnhib'a'uwē za'ra wa'aba mono da, te ĩsima 're aiwē za'ra wa'aba mono 'wa'âhā, ai'ahâ na wa aré â dawabzuri hā te aima 're 'manharī za'ra wa'wa, ĩnhisi na. Tane nherē, ai'ahâ na te aima 're ab'manharī aba mono ō di. Crisipu norī ma si, wa tō â dawabzuri hā tãma 'manharī zahurē, Da'izuhu me. Āne wa, wa tō 'Re ĩhāimana u'âsi mono āma 're ĩwata u'âsi. Taha wa, a norī wa'wa hā ĩnhisi na â dawabzuri hā te aima 're ĩmanharī za'ra wa'aba mono na, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono ō di za. ¹⁶ Āne na wa tō duré ĩsina po're puru, Esitépanasihi ma zama, â dawabzuri te ĩmanharīzém na hā. Duré ĩsōrōwa āma ĩsiré 're ĩhāimana za'ra mono norī ma zama, wa tō tãma 'manharī za'ra ĩsiré. Āma ĩpo're pu'u za'ra ō di oto, ni'wam norī āma hā, â dawabzuri te tãma ĩmanharī za'ra zém na hā. Ta norī ma si, wa tō 'manharī za'ra. ¹⁷ Ā dawabzuri hā te dama 're ab'manharī mono da, te te datēme ĩzatōrī ō di, Cristu hā. ĩwasu'uwē si te dama 're wasu'u mono da, ma tō datēme ĩzatō. Taha wa, ti'ai āma danhimirowaihu'u na da te dama 're ĩroti za'ra mono nei ō di wa hā, te dama 're ĩrowasu'u mono zé hā. Ti'ai āma danhimirowaihu'u na Cristu te dama 're wasu'u mono 'wa'âhā, wedepo'o nhonhi'rāmi na dazada ĩdââzé wasu'u hā te aré wapu na dama 're hāimana. Tane 'wa'âhā, Cristuhu wasu'uwē hā marī dai ō di aré, da te āma 're saze za'ra mono wa, 'Re ĩhāimana u'âsi mono te te āma 're ĩda'anho'reptui mono da hā.

'Re ĩhāimana u'âsi mono waihu'u pese na rowasu'u

¹⁸ 'Re ĩhāimana u'âsi mono, za te te ĩuprosi za'ra norī hā, wedepo'o nhonhi'rāmi na Cristuhu dââzé wasu'u na te te āma 're rosa'rata upa za'ra, sima, taré newa. Wa norī si uburé 'Re ĩhāimana u'âsi mono te te 're

ĩwa'anho'reptui mono norī si, wa tō wa te 're waihu'u za'ra, Cristuhu dââzé hā ĩpire na hā. Taha wasu'u hā, 'Re ĩhāimana u'âsi mono waihu'u pe, te wasu'u. Taha si waihu'u pese uptabi di, te te 're ĩda'anho'reptui mono da hā, Cristu hā dazada ĩdââzé zarina. ¹⁹ Āne duréihā 'Re ĩhāimana u'âsi mono mre me na ĩsada wa wasu'u'wa nhimi'ui'ééré hā:

"Ni'wam norī hā ĩnhimirowaihu'u pese na te 're pawaptob za'ra mono ō nherē, tinhimirowaihu'u pese na 'rāwi 're si'madââ ze za'ra mono wamhā, wa za ĩsimirowaihu'u pese zé hā te tiwi 're a'uprosi, ta norī wi, ti'ab ré danhimirosa'rata waihu'u pese na 're ĩdahāimana za'ra mono zé hā marī dai ō na 'rāwi da te dasina 're ĩwaihu'u pese za'ra mono zéb da hā oto." Āne na hā duréihā 'Re ĩhāimana u'âsi mono mre me na rob'ui'ééré, te wasu'u.

²⁰ Ti'ai āma danhimirowaihu'u pe hā, tarére 'Re ĩhāimana u'âsi mono ma hā. 'Re ĩhāimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te āma ĩrob'ui'ééré zarina, dama rowahutu'wa norī nhimirowaihu'u pe hā tarére duré, tãma hā. Duré danhimiroti waihu'u pese na, 'rāwi da te dasima āma 're ĩroti nhipese za'ra mono zé hā tarére tãma hā. Uburé danhimirowaihu'u pese na dahāimanazé hā wapure di tãma hā, 'Re ĩhāimana u'âsi mono waihu'u pese ma hā. Āne, 'Re ĩhāimana u'âsi mono hā tiwaihu'u pese na te te dama 're ĩab'manharī mono zéb zarina, wa tō waihu'u za'ra ni.

²¹ Tinhimirosa'rata waihu'u pese na ma tō 'Re ĩhāimana u'âsi mono hā sima pisutu, dasi'uihā na danhimirosa'rata waihu'u pese na 'rāwi da te 're waihu'u za'ra mono tō da, 'Re ĩhāimana u'âsi mono hā. Zesusi hā dazada ĩdââzé wasu'u hā, wa te dama 're ĩwasu'u za'ra mono hā taré newa te dasima da te āma 're rosa'rata upai u'âsi za'ra. Tane nherē, 'Re ĩhāimana u'âsi mono, ma tō sima pisutu, taha wasu'u na si te te 're anho'reptui mono da, te te sina 're ĩumnhasi za'ra mono norī hā. ²² Zudezu norī hā marī dama ĩmanharī waihu'u'ō hā, 'Re ĩhāimana u'âsi mono te te 're ĩab'manharī mono zéb zō si, te 're sōpré. Duré zudezu'ō norī hā uburé marī te te 're ĩwaihu'u pese za'ra mono zéb da si, te sima te te 're wē u'âsi za'ra.

²³ Tane nherē, wa norī hā Cristu, wedepo'o nhonhi'rāmi na dazada ĩdââzé wasu'u si, wa tō wa te dama 're wasu'u za'ra. Tane nherē, ma tō taha wasu'uwē hā zudezu norī hā te te siwi 're wē'ō za'ra. Zudezu'ō norī zama ma tō duré te te sima āma 're rosa'rata upai u'âsi za'ra, taré newa, marī da ĩhāimana ō newa, ĩwasu'uwē hā.

²⁴ Ni'wam norī si ma tō 'Re ĩhāimana u'âsi mono hā te te sima 're pisutu za'ra, tinhib'a'uwē da, ni'wam norī hā zudezu, duré ni'wam norī hā zudezu'ō. Ta norī si te Cristuhu dââzé wasu'u, te te 're wapari za'ra. Tawamhā āne hā, e marī te tãma wasu'u za'ra, Cristu, wedepo'o nhonhi'rāmi na ĩdââzé wasu'u hā. Danhipai u 'Re ĩhāimana u'âsi mono waihu'u pe, te tãma wasu'u za'ra. Duré ĩsimiroti wē uptabi, te tãma wasu'u za'ra. ²⁵ 'Re ĩhāimana u'âsi mono nhimiroti si, danhipai u ĩwē uptabi hā tō. Duré danhipai u waihu'u pese uptabi di.

²⁶ Īsisānawā norī, ma'āpé asina aipo're pu'u za'ra wa'aba, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, tinhib'a'uwē da, te te 're aipisutu za'ra wa'aba mono ō ré, 're aihāimana 'rata za'ra wa'aba mono zém na. Ai'umro wa'aba na si ma tō asiré norī ma, asimirosa'rata waihu'u pese na si, aré 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Ai'umro wa'aba na si, ma tō asima aipire na aré 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Ai'umro wa'aba na si, ma tō dama ĩpire norī 'ra na 're aihāimana za'ra wa'aba mo aré. Ai'ahā wa'aba na ma tō dama aiwapu na dama 're aihāimana za'ra wa'aba mo. ²⁷ Tane nherē, ni'wam norī hā dama hāimana nhimiza'rese'ō na, ĩsazei'ō'wa norī te te āma 're ĩrosa'rata za'ra mono norī hā ta norī si ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te sima 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwē si 're nomro mono da. E marī da, ma tō ta norī si te te sima 're pisutu za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. ĩsazei'ō'wa norī hā simirosa'rata waihu'u pese newa 're ĩsi'madā'ā ze za'ra mono norī hā, oto sisém na 're hāimana za'ra mono da. Duré ĩsazei'ō'wa norī ma ĩwapu za'ra hā, ma tō duré te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwē 're nomro mono da. ĩsazei'ō'wa norī ma, ĩpire za'ra hā oto sisém na 're hāimana za'ra mono da, ma tō dama ĩwapu norī si te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwē 're nomro mono da. ²⁸ ĩsazei'ō'wa norī ma 're ĩhāimana wapu za'ra mono norī hā ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwē si 're nomro mono da, ĩsazei'ō'wa norī te te siwi 're ĩwē'ō pese za'ra mono norī hā. ĩsazei'ō'wa norī ma, pire na 're ĩhāimana za'ra mono zé hā te te tiwi 're a'uprosi mono da, ma tō dama ĩwapu norī si te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwē si oto 're nomro mono da. ²⁹ E marī da, ma tō āne hā te te dama 're ab'manharī, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Ni'wam norī hā tinhimirosa'rata waihu'u pese na 'rāwi ĩsō'a, sina 're wata tō za'ra mono da, ma tō āne te te dama 're ab'manharī, duré dama pire wē te, 'rāwi dama sina 're wata tō za'ra mono da. ³⁰ 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimipisutuzéb zarina si, te oto Cristu Zezusihi āma 're anomro aba mo. Cristuhu āma si oto 're anomro aba mono wa, te tinhimirowaihu ĩwē hā te te aima 're waihu'u u'āsi za'ra wa'wa. Cristuhu dā'ázém na si, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're wa'awēsāmri, wawasédé hā te te oto wa'āma 're ĩ'ab'madā'ā mono ō zarina. Taha zarina si, ma tō duré te te 're wa'apisutu, ĩsib'a'uwē si oto tāma 're wahāimana wē za'ra mono da. Taha zarina si, ma tō duré wawasété hawi wa'anho'reptu, sitēme te te 're wa'awaibui mono da. ³¹ Taha wa, wa norī hā ĩsazei'wa oto 're wanomro mono wa, wato sina 're ĩwahāimana za'ra mono zém na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhā, Wanhib'apito nhimipawaptobzém na si, wa za tō dama 're wasiwasu'u wē za'ra, wato sina 're ĩwahāimana za'ra mono na hā. Duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa hā ma tō āne na āma rob'ui'ééré:

“Ni'wam norī hā to sina oto 're hāimana za'ra mono wamhā, Wanhib'apito te te 're ĩpawaptob za'ra mono zém na si, te za tō dama 're siwasu'u wē za'ra, to sina oto 're ĩhāimana za'ra mono zém na hā.”

Āne duréihā ĩbaihā na āma rob'ui'ééré hā.

Cristu hā wedepo'o nhonhi'rāmi na dazada ĩdā'ázé wasu'u

2 ĩsisānawā norī, ma'āpé ĩāma aipo're pu'u za'ra wa'aba. Wa hā atēme āma ĩmorī aba wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hā aré dama ĩwaihu'u'ō hā, wa tō te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. E tawamhā ĩmreme wapari ze na, 're ĩwapari za'ra wa'aba mono da si, wa tō te ĩsi'āma 're rosa'rata, ĩnhimiroti wē wa, ĩāma 're atob'uzu za'ra wa'aba mono da. Mare di. E ti'ai āma danhimirowaihu'u pese na da te dama 're ĩroti za'ra mono ne, wa tō te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Tanei ō di, ĩnhimirowasu'u hā. ² Ai'rata 're ĩnhamra aba mono ré, wa tō ĩsima pisutu pese, Zezu Cristuhu wasu'uwē si te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, Danho'reptui'wa da, Zezusi te te ĩpisudu hā wedepo'o nhonhi'rāmi na dazada ĩdā'ázé wasu'u si. ³ Atēme āma ĩmorī aba wamhā, ĩpē'ē 'remhā ĩnhib'uware di. Taha wa, wa tō ĩpahi te, rērē, ĩnhimirohmuri na 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, te āma 're ĩuwaimrami mono zém na hā te 're 'wanhi'riti mono ō'umnhasite. ⁴ Zezusihi wasu'uwē, te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono wamhā, ti'ai āma danhimirowaihu'u pese na da te dama 're ĩroti za'ra mono ne, te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ō di, āma 're ĩzaze za'ra wa'aba mono da hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā tiwaihu'u pese na te te 're ĩaipawaptob za'ra wa'aba mono na si, ma tō sena na 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo, Zezusihi wasu'uwē hā. ⁵ Taha wa, ti'ai āma danhimirowaihu'u pese zarina, Zezusi hā Danho'reptui'wa na 're saze za'ra wa'aba mono ō di. Mare di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono, tiwaihu'u pese na te te 're ĩaipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ma tō āma 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo.

'Re ĩhāimana u'āsi mono waihu'u pese na rowasu'u

⁶ Ti'ai āma ĩsazei'ō'wa norī nhimirowaihu'u zarina, te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ō di. Hāiwa hawi dahāimanazém na rowaihu'u na si, wa tō ĩsazei'wa norī ma, te tāma 're rowasu'u za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani te te tāma 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb zarina si, pré'dub sina āma 're ĩhāimana za'ra mono norī ma hā. Ā hā roti hā ti'ai āma ĩsazei'ō'wa norī nhimiroti nei ō di. Daro mono bâ dama roti'wa norī nhimiroti nei ō di. Ta norī nhimiroti nhiptetézé hā daro mono bâ te za tiwi 're si'utōrī za'ra. ⁷ E 'wa ĩwaihu'u pese nhimiroti, te dama 're ĩwasu'u mono hā bété. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hā aré dama ĩwaihu'u'ō si, wa wa hā te dama 're wasu'u u'āsi, ĩwaihu'u pese zarina ĩsimiroti wē uptabi si. Ta hā ma tō aré dawi udā, da te 're waihu'u za'ra mono tō da a'ā, ĩsimiroti wē wasu'u hā. Tane nherē, te te aropoto mono ō ré, ma tō te te sima 're wa'apisutu siro, ĩwaihu'u pese siré si oto 're wahāimana u'āsi za'ra mono da, rowē uptabi na. ⁸ Tiwaihu'u pese zarina, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimirowaihu ĩwē uptabi hā te te waihu'u za'ra ō di,

ti'ai āma dama roti'wa norī hā īsazei'ō'wa norī hā. Te te waihu'u za'ra 'wa'āhā, Wanhib'apito, danhipai u īwaihu'u pe hā te te siwi wīrī ō di aré, wedepo'o nnonhi'rāmi na hā. ⁹ Tane nherē, ta norī hā te te waihu'u za'ra ō di tō. Duréihā 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā ma tō āne na āma rob'ui'ééré siro:

“Re īhâimana u'âsi mono zawi pese 'wa norī ma, īwē hā te te tāma 're ī'apisutu mono zé hā, te te tāma āma 're ī'a'uwaimrami mono zéb da hā, dasi'uihā na datōmo na da te 're 'madâ'ā waihu'u za'ra mono ō di. Duré dapo're na da te 're wapari waihu'u za'ra mono ō di. Duré dapē'ē na dasi'uihā na da te dasina 're waihu'u za'ra mono ō di, da te dasina āma 're ī'uwaimrami za'ra mono zéb da hā, 'Re īhâimana u'âsi mono, īwē hā tinhib'a'uwē norī ma, te te 're ī'apisutu mono hā.”

Āne duréihā īwasu'u na āma rob'ui'ééré, ībaihā na hā.

¹⁰ Wama si, ma tō tinhimiroti hā dama īwaihu'u'ō hā te te wama 're awaihu'u, 'Re īhâimana u'âsi mono hā. Tipē'ēzani na si ma tō te te wama 're awaihu'u tō. 'Re īhâimana u'âsi mono pē'ēzani ma si, waihu'u pese di tō, 'Re īhâimana u'âsi mono nhimiroti te te wama 're ī'awaihu'u mono zéb da hā. E marī wa. Uburé marī hā tāma waihu'u pese wa, Īpē'ēzani ma hā. 'Re īhâimana u'âsi mono, uburé te te sima 're ī'aroti mono zé hā dama īwaihu'u'ō hā, tāma waihu'u pese di. Uburé marī na 're īhâimana mono zém na zama, tāma waihu'u pese di, Īpē'ēzani ma hā. ¹¹ Ni'wa hā 'rāwi tipē'ē na tihâimanazém na, te te sima 're ī'awaihu'u mono zé hā, e 'wa hā te za īmana'rāmi hawim nherē, tiwi waihu'u. Ī'upana nherē, da te tiwi waihu'u ō di za, īhâimanazé hā. Marī na 'rāwi sima īrosa'rata'wai ma si, waihu'u pese di, 're īhâimana mono zé hā. Tane duré, 'Re īhâimana u'âsi mono hâimanazé hā Īpē'ēzani ma si, waihu'u pese di. Taha wi hā, ni'wa te te duré waihu'u ō di. ¹² Īsazei'ō'wa norī nhimirosa'rata zarina, oto 're wahâimana za'ra mono ō di, wa norī hā. 'Re īhâimana u'âsi mono pē'ēzani ré si, wa oto 're wahâimana za'ra, hâiwa hawi te te wei watēme īsatōrī ré si. Īwē hā te te wama 're ī'anhomri mono na, wa te 're waihu'u za'ra mono da, ma tō Tipē'ēzani hā wei watēme satōrī za'ra, 'Re īhâimana u'âsi mono hā.

¹³ Taha wa, wa norī hā ti'ai āma danhimirowaihu'u pese zarina, wa te oto dama 're rowasu'u za'ra mono ō di. 'Re īhâimana u'âsi mono pē'ēzani te te wama 're ī'aroti mono zéb zarina si, wa oto wa te dama 're rowasu'u za'ra. Īpē'ē 're, Īpē'ēzani tāma 're īhâimana za'ra mono norī ma si, wa īsimiroti wē hā wa te tāma 're wasu'u za'ra, 'Re īhâimana u'âsi mono hâimanazé wasu'u'wē na hā. ¹⁴ 'Re īhâimana u'âsi mono pē'ēzani te te wama 're ī'aroti mono zé hā, te īsazei'ō'wa norī hā te te siwi 're wē'ō pese za'ra, taré newa, duré 'rāwi si'uihā na rosa'rada hā te te āma waihu'u pese za'ra ō wa, ta norī hā. 'Re īhâimana u'âsi mono pē'ēzani, Īpē'ē 're, tāma 're hâimana za'ra mono ō nherē, te te āma 're waihu'u za'ra mono ō di tō. 'Re īhâimana u'âsi mono pē'ēzani na si, te za da te āma 're waihu'u za'ra. ¹⁵ 'Re īhâimana u'âsi mono pē'ēzani, Īpē'ē 're, tāma 're īhâimana za'ra mono norī si, te oto te te 're waihu'u za'ra, uburé te te

tāma 're īroti za'ra mono zéb zarina, niha oto 're īhâimana za'ra mono zéb da hā. Taha wa, īsazei'ō'wa norī hā te te oto 're waihu'u za'ra mono ō di, aimawi 're wahâimana za'ra mono wa oto. ¹⁶ Duréihā 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā ma tō āhā wasu'u na āma rob'ui'ééré siro, āne na hā:

“E 'wa hā, Wanhib'apito nhimirosa'rada hā te te tiwi īwaihu'u da bâ bété. E 'wa hā te te duré tāma īroti da bâ.”

Āne duréihā āhā wasu'u na āma īrob'ui'ééré hā, Wanhib'apito nhimirosa'rada, dasi'uihā na da te tiwi 're īwaihu'u za'ra mono ō zém na hā. Tane nherē, wa tō wa norī hā Cristuhu nhimirosa'rada hā waihu'u pese za'ra ni, 'Re īhâimana u'âsi mono pē'ēzani, wapē'ē 're, oto wama 're hâimana za'ra mono wa, te te wama 're ī'awaihu'u mono zém na hā.

Paru hā Aporuhu me, 'Re īhâimana u'âsi mono ma, te te 're īromhuri zahuré mono zé wasu'u

3 Īsisānawā norī, 'Re īhâimana u'âsi mono pē'ēzani, Īpē'ē 're, tāma 're īhâimana za'ra mono norī ma si, wa Zezusihi wasu'u'wē si, wama Īpire uptabi si, te tāma 're wasu'u za'ra, dama īsa'rese'ō hā. Tane nherē, ai'rata 're īnhamra aba mono ré, āne na te aima 're rowasu'u waihu'u za'ra wa'aba mono ō di. E marī wa. Īsazei'ō'wa norī 're īhâimana za'ra mono ne, zahadu 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, duré ai'uté hā marī te te 're īsa'rese za'ra mono ō ne, Zezusihi wasu'u'wē hā 're wapari za'ra wa'aba mono nherē, asima 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono ō wa. ² Ai'uté hā tisai uptabi na 're saihuri waihu'u mono ō wa, te za tina hâiwa'u si te te 're wapsōmri za'ra. Īna hā īsai uptabi hā te te tāma 're sōmri waihu'u za'ra mono ō di. Tane, wa tō wa hā roti īwapure na si te aima 're roti za'ra wa'wa, Zezusihi wasu'u'wē na hā, zahadu aima pibui prā za'ra wa'aba wa, 're īwaihu'u pese za'ra wa'aba mono zéb da hā. Āhāna hā bété. Zahadu tō aima waihu'u pese za'ra wa'aba ō di. ³ E marī wa. Īsazei'ō'wa norī 're īhâimana za'ra mono zéb zarina, zahadu 're anomro aba mono wa. Taha wa, te zahadu 're asi'ruiwapari za'ra wa'aba mo, marī na. Te duré 're asisada'ābā u'âsi za'ra wa'aba mo.

Āne na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hā, e marī te aima wasu'u za'ra wa'wa. Cristu hā 're saze za'ra wa'aba mono ō ré, aiwasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé, zahadu 're īrēme waihu'u za'ra wa'aba mono ō zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa, īsazei'ō'wa norī 're īhâimana za'ra mono zém ne hā. ⁴ Ni'wam norī me asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherē, te āne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: “Wa norī hā Paruhu nhimiroti si, wa wa te 're 'madâ'ā za'ra.” Duré ni'wam norī hā te āne 're siwasu'u za'ra: “Wa norī hā Aporuhu nhimiroti si, wa wa te 're 'madâ'ā za'ra.” Āne na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wamhā, e marī te wasu'u. Tō īsazei'ō'wa norī 're īhâimana za'ra mono zém na, zahadu 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa.

⁵ Tazahā, āhā zarina si te za wa'āma 're ģrosa'rata u'āsi za'ra wa'aba mo. Wa norī hā 'Re ģhāimana u'āsi mono ma si, wa te 're ģromhuri mono, wa 're wahāimana. Īwasu'uwē na, wa te aima 're ģrowasu'u za'ra wa'aba mono zēb zarina, te oto asina 're ģumnhasi za'ra wa'aba mo, Wanhīb'apito hā. Ta hā te te wama ģpisutuzēb zarina si, wa wa te tāma 're romhuri pese. Taha da si, wa wa norī hā 're wahāimana. ⁶ Wa hā Paru, buru na da te dasima 're robdi'i za'ra mono ō ré, da te 're ģrobzuri mono ne, wa tō dawana te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, Cristuhu wasu'uwē na hā. Duré, da te 're robzuri mono pari, da te oto 're ģrobdi'i za'ra mono ne, ma tō Aporu hā ģza'u hā te te aima āma 're rowasu'u wē za'ra wa'wa. Tane nherē, 'Re ģhāimana u'āsi mono si waihu'u pese di, te te 're ģaipawaptob za'ra wa'aba mono zēb da hā, āma 're aihāimana prédub za'ra wa'aba mono da, Zezusihī si asina 're umnhasi u'āsi za'ra wa'aba mono da. Buru na hā 'Re ģhāimana u'āsi mono waihu'u pese na si, dama 're ģrowanhipré za'ra mono ne, ma tō 'Re ģhāimana u'āsi mono si te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, āma 're aihāimana prédub za'ra wa'aba mono da. ⁷ Taha wa, robzuri'wa norī ne, ģwasu'uwē na te te dama 're ģrowasu'u 'rata za'ra mono norī hā, pire na 're hāimana za'ra mono ō di. Duré robdi'i'wa norī ne, daza'u te te dama āma 're ģrowasu'u za'ra mono norī hā, duré dama pire na 're hāimana za'ra mono ō di. 'Re ģhāimana u'āsi mono si, te pire uptabi na 're hāimana u'āsi, taha si te te 're da'apawapto wē mono wa, Zezusihī ne dahāimana prédup sina, oto 're ģdahāimana za'ra mono zēb da hā. ⁸ Robzuri'wa norī hā robdi'i'wa norī me, tāma 're ģrowanhipré za'ra mono da si, te aiwa simisutu te te 're romhuri za'ra. Tane duré, wa hā ģwasu'uwē na te aima 're rowasu'u 'rata za'ra wa'aba mono wanhā, duré Aporu hā ģza'u te te aima āma 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wanhā, aiwa wa tō wa zahuré, wa te wasima 're aiwē za'ra wa'wa, ģwasu'uwē hā 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. 'Re ģhāimana u'āsi mono ma si, wa wa zahuré, wa te tāma 're romhuri, aiwa. Taha wa, wa te tāma 're ģromhuri mono zēb zarina, te za 'Re ģhāimana u'āsi mono hā wapawa'ā, ģwē uptabi na.

Duré daburu hā, e 'wa te hā. E āma ģromhuri'wa norī te hā, buru hā. Mare di. Misire ģtede'wa na te 're hāimana, buru tede'wa hā. Tane duré, a norī wa'wa hā ģnhib'a'uwē, 're anomro aba mono ō di. Duré Aporuhu nhib'a'uwē, 're anomro aba mono ō di. Mare di. 'Re ģhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē si, te oto 're aihāimana za'ra wa'aba mo.

Āne wa za duré aima āma romnhimiré'lé za'ra wa'wa, 'ri na. 'Ri hā 'ri'wa norī tei ō di. 'Ri tede'wa te, 'ri hā. Tane, a norī wa'wa hā wanhīb'a'uwē, 're anomro aba mono ō di, ģwasu'uwē na, wa te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherē. E marī wa. 'Re ģhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē si, oto 're anomro aba mono wa. ¹⁰ 'Ri na romhuri'wa norī hā 'ri na'rata uimrehēne, te za siwi 'manha, sipese na. Tane duré wa hā, ģn-himiromhuri wē na, wa tō sāna'rata, te aima 're ģrowasu'u za'ra wa'aba mono na hā, Cristuhu wasu'uwē na,

'Re ģhāimana u'āsi mono, tiwaihu'u pese na te te oto 're ģpawapto mono zēb zarina. Duré 'ri na'rada hā da te dasiwi 'manharī pari, ģhāiba amo norī hā ģsisiwi te te oto siwi ģri ne, tane te duré ni'wam norī hā te te aima āma 're rowasu'u za'ra wa'wa, ģza'u hā. 'Ri na'rata 'manharī nhisiwi, da te dasiwi 'ri wanhā, pibui pese na te za dasiwi 'ri ni, marī ģwē na si. Tane ni'wam norī hā Cristuhu wasu'uwē na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wanhā, pibui pese na te za oto te te dama āma 're rowasu'u za'ra, ģuwaibaba si. ¹¹ 'Ri'wa norī hā, 'ri na'rada te te siwi 'manharī wanhā, misire ģwē uptabi si te za tō siwi 'manha. Tane duré, misire ģwasu'uwē hā te 're hāimana, dawana te aima 're ģwasu'u za'ra wa'aba mono hā, tō ō hā Zezu Cristuhu wasu'uwē hā. Īwasu'u aimawi hā 're ģmahāimana mono ō di, da te āma 're saze za'ra mono wa, 'Re ģhāimana u'āsi mono te te āma 're ģda'anho'reptui mono zēb da hā. ¹² Ni'wam norī hā, 'ri na'rata 'manharī nhisiwi te te siwi 'ri wanhā, ātē marī hā unhama ro'o na 're ģsi'unhama mono ō na si, te za siwi 'ri, ģwa'ābā za'ētē na, ētē'ubuzi pré oru na, duré ētē'ubuzi'a prata na, duré ētē waipo na. Ātē ģhāiba amo norī hā te za marī ģwa'ābā syryre na si siwi 'ri, unhama wa ģro'o pese na si, wede na hā, duré du na hā, duré amho teihi na hā. Tawanhā nimahā na 'ri hā ro'o nherē, si'unhama ō wanhā, te za waihu'u za'ra ni, marī ģwē na si 'ri'wa norī hā te te siwi ģmanharī na hā. Tazahā si'unhama wanhā, te za marī ģwē prā na si te te siwi ģmanharī na waihu'u za'ra ni. Tane te ni'wam norī hā Cristuhu wasu'uwē na, ģuwaibaba si te te dama 're rowasu'u za'ra. Duré ni'wam norī hā senai'ō na te te dama āma 're roti za'ra. Tawanhā niwapsi te za 'Re ģhāimana u'āsi mono hā pibu za'ra, Zezusihī wasu'u na te te dama 're ģrowasu'u za'ra mono zē hā, pé tō sena zō. Za da'āma ģsipo'ozēb āma, te za pibu za'ra. Tawanhā te za waihu'u za'ra, sena na Cristuhu wasu'uwē na te te dama 're ģrowasu'u za'ra mono norī hā, duré senai'ō na te te dama 're ģrowasu'u za'ra mono norī zama. ¹⁴ 'Ri'wa norī hā marī ģwē na si te te siwi 'ri wa, unhama ro'o na zata ō wanhā, 'ri tede'wa hā te za waihu'u, tiwi ģzata ō na hā, tāma 're ģsab u'āsi mono na hā. Taha zarina, te za 'ri'wa norī ma, marī ģwē hā tāma sōmri za'ra, ģwa'rāmi. Tane duré, ni'wam norī hā ģwasu'uwē na tō sena na te te dama 're ģrowasu'u za'ra mono zēm na, 'Re ģhāimana u'āsi mono, te te waihu'u za'ra wanhā, tawapsi te za ģwē hā tāma sōmri za'ra ģwa'rāmi, za da'āma ģsipo'ozēb āma hā. ¹⁵ Duré 'ri'wa norī hā marī ģwē prā na si te te siwi 'ri wa, unhama ro'o na zata wanhā, 'ri tede'wa nhoprubzé hā te te sina uwaimrami za'ra ō di za, 'ri'wa norī hā. Te za simini za'ra, 'ri tede'wa nhoprubzé hā. Tane duré, ni'wam norī hā taré āma 're datob'uzu za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwē na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wanhā, 'Re ģhāimana u'āsi mono hā ģwē hā te te tāma 're sōmri za'ra mono ō di za ģwa'rāmimhā, za da'āma ģsipo'ozēb āma hā. Ta norī hā te za tō simini za'ra. 'Re ģhāimana u'āsi mono nhoprubzé hā za te te simini za'ra nherē, tane nherē, te za tō sō'reptu za'ra, ropipa hawi.

Āté ni'wa hã 'ri para sãmra ré, te za ĩsõrõwa hã ĩré āro. Tawamhã āté unhama ro'o za'ētē 'rowi nherē, te za watobro rob u, sisõ'reptu da. Tawamhã aré dā'ā da nherē, te za 'rāwi sisõ'reptu. Tane, ni'wam norī hã taré āma 're datob'uzu za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwē na te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono norī hã, ropipa u si'aba'rē da nherē, te za 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã sõ'reptu za'ra, Cristuhu zazei'wa 're hãimana za'ra mono wa. Tinhoprubzē hã za te te tãma sõmri za'ra dai õ nherē, te za tã ta norī hã sõ'reptu za'ra, 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã. ¹⁶ Duréhã 'Re ĩhãimana u'āsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb 're, ma tã õ hã dama 're hãimana, 'ri ĩwē uptabi wa. Tane te oto aipē'ē 're, ai'āma 're sõrõwa za'ra wa'wa. ĩpē'ēzani hã te oto aipē'ē 're, 're sãmra u'āsi za'ra wa'wa. E āne hã 'rāwi asina waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. ¹⁷ 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã tite da si, ma tã sima pisutu, ti'ai āma ĩsõrõwa 're, 'ri 're wa'wa hã siwaprosi āma 're hãimana mono da, wē uptabi na. Tane ma tã duré a norī wa'wa hã aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwē si oto 're anomro aba mono da, taha āma si 're aihãimana wē u'āsi za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ni'wam norī hã apã te te 're aiwasété za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'āsi mono si te za ta norī hã te te 're a'uprosi.

¹⁸ A norī wa'wa hã aihãimanazé senai'õ na, taré 'rāwi asima 're asadawa nhipse za'ra wa'aba mono õ di za. Ni'wam norī hã asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono nherē, te rosa'rada hã te te si'āma 're upa za'ra, waihu'u pese newa, ti'ai āma ĩsazei'õ'wa norī nhimirowaihu'u pese si te te 're waihu'u za'ra mono nherē, te te sima 're ĩruiwapari za'ra mono hã. 'Re ĩhãimana u'āsi mono nhimiroti ĩwē uptabi hã ta norī hã te te 're waihu'u za'ra mono õ nherē, te 'rāwi waihu'u pese newa, te te si'āma 're rosa'rata upa za'ra, asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono norī hã. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'āsi mono nhimiroti ĩwē uptabi zõ si, te za asima 're asõpré u'āsi aba mo, asimiza'rese sina 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. ĩsazei'õ'wa norī hã asimiza'rese āna 're aihãimana za'ra wa'aba mono newa, te za te ai'āma 're rosa'rata upa za'ra wa'wa. Tane nherē, te za tã 're aihãimana wē za'ra wa'aba mo, asimiza'rese sina. ¹⁹ Ti'ai āma ĩsazei'õ'wa norī hã tinhimirowaihu hã te te sima 're ĩruiwapari u'āsi za'ra mono hã, tarére 'Re ĩhãimana u'āsi mono ma hã. Duréhã ma tã āne na ni'wa hã 'Re ĩhãimana u'āsi mono āma rob'ui'ééré siro, ĩbaihã na hã:

“‘Re ĩhãimana u'āsi mono hã te ĩsazei'õ'wa norī nhimirowaihu'u na 're ĩhãimana za'ra mono norī ma, te te tãma 're rob'manharī za'ra, tinhimirowaihu'u pese na, 'rāwi 're sisimini za'ra mono da.”

²⁰ Apito Dawi hã ma tã duré āne na āma rob'ui'ééré siro, duréhã:

“‘Inhib'apito ma si, 'Re ĩhãimana u'āsi mono ma si, waihu'u pese di, ti'ai āma ĩsazei'õ'wa norī nhimirowaihu hã marī da, ĩhãimana õ na hã. Tarére tãma hã, ĩsazei'õ'wa norī nhimirowaihu hã.”

Āne duréhã apito Dawihi nhimi'ui'ééré, 'Re ĩhãimana u'āsi mono wasu'u na hã. ²¹ Ni'wam norī hã asiré 're ai-

hãimana za'ra wa'aba mono hã te sina 're wata za'ra mono sina, te te sima 're nharī za'ra, āne: “Paruhu nhimiroti si, wa za wa norī hã wa te 're 'madã'ā za'ra, uburé rowahutu'wa norī nhimiroti nhipai u, wē uptabi wa.” Ni'wam norī hã te duré āne te te sima 're nharī za'ra: “Wa norī hã Aporuhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madã'ā za'ra, uburé rowahutu'wa norī nhimiroti nhipai u, wē uptabi wa, wama hã.” Āne na 'rāwi asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Wa hã Paru, duré Aporu, duré Pedru, duré uburé wasiré rowahutu'wa norī zama, simisutu wa wasiré wa te aima 're romhuri za'ra wa'wa, Zezusi hã 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mono da si. Uburé marī hã ti'ai āma 're ĩhãimana za'ra mono hã, te aima 're hãimana za'ra wa'wa. Aihãiba ré ré, 're aihãimana za'ra wa'aba mono zé hã te duré aima 're hãimana za'ra wa'wa, Zezusi āma si 're anomro aba mono zéb da hã. 'Re atã'ā za'ra wa'aba mono zé hã, te duré aima 're hãimana za'ra wa'wa. Āhãna uburé marī hã ai'āma 're ĩromhãimana za'ra wa'aba mono zé hã, te aima 're hãimana za'ra wa'wa, za ai'āma 're ĩromhãimana za'ra wa'aba mono zéb za-ma, 'Re ĩhãimana u'āsi mono te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina, Zezusi si 're sazei pese za'ra wa'aba mono da. Āne te uburé marī hã aima 're hãimana za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norī ma hã. ²³ Duré a norī wa'wa hã te Cristuhu ma si 're aihãimana za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwē na hã. Ta hã, 'Re ĩhãimana u'āsi mono te te pisutu wa, ma tã wei mo ti'ai u, Danho'reptui'wa da hã. Taha wa, Cristuhu nhib'a'uwē na si, te za asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Wanhib'a'uwē na, asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono õ di za.

Paru hã, Cristuhu zadawa wasu'u'wa na dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

4 Wa hã Paru, duré Aporu, duré ni'wam norī me, wa Cristuhu ma si, wa te 're romhuri za'ra. ĩwasu'uwē hã dama ĩwaihu'u'õ hã, ĩuwaibaba si, wa te dama 're wasu'u za'ra mono da, ma tã wapisutu za'ra, 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã. Taha na si, wan-himiromhurizé hã. Taha wa, te za āne na si wa'āma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. ² Ni'wa hã ĩsibro, da te tãma 're 'madã'ā mono da, te te sima da'maipisutu wamhã, e niha ĩhãimanazé hã za, tãma ĩrob'madã'ā'wa da hã. ĩsib'apito ma, tãma umnhasi na, te za te te tãma 're rob'madã'ā wē, te te wēsãmri da. ³ Wa hã bété. 'Re ĩhãimana u'āsi mono ma, ĩ'umnhasi na, wa tã te dama 're rowasu'u, Cristuhu wasu'uwē na hã. Tane nherē, a norī wa'wa hã ĩ'umnhasi na ĩwasu'uwē na te dama 're ĩrowasu'u mono na asiwi ĩwaihu'u aba zéb zarina, asiwi ĩwēsãmri aba zõ, ĩsina 're ĩnhimnhasi mono õ di. Mare di. Duré ni'wam norī hã te te siwi āma ĩwaihu'u za'ra zõ, ĩsina 're ĩnhimnhasi mono õ di. ĩzama, 're ĩsi'umnhasi mono na, ĩwasu'uwē hã te dama 're ĩwasu'u mono na hã 'rāwi ĩsi'uihã na ĩsiwaihu'u da hã, mare di. ⁴ Āhãna hã, 'Re ĩhãimana u'āsi mono wi, te āma ĩupazém na hã marī õ di, ĩnhimirosa'rata 'remhã oto. E taha zarina, tãma ĩ'umnhasi sina, ĩwasu'uwē te dama 're ĩwasu'u mono zé, te wasu'u. Mare di. Wanhib'apito si te za

īwaihū'u, tāma ī'umnhasi na hā, duré tāma ī'umnhasi ō na hā. ⁵ Taha wa, bātā na, Wanhib'apito uburé za te te īda'awaihu'uzé wana, asiwi īwaihū'u aba zarina, asiwi īwē'ō za'ra wa'aba da, asima ī'āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za, Wanhib'apito apā wei morī ō ré hā. Ni'wam norī zama asiwi īwaihū'u aba zéb zarina, asiwi wē'ō za'ra wa'aba da, asima āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za, bātā na Wanhib'apito za da'āma īsipo'ozé wana. Taha si te za dawi a'upsibi nhamra oto sō'awi, uburé dapē'ē 're, 'rāwi da te dasi-ma 're īrosa'rata za'ra mono zé hā. Marī hā barana, da te 're 'madā'ā za'ra mono da, da te 're ī'uiwē za'ra mono ne, te za Wanhib'apito hā sō'awi oto dawi a'upsibi nhamra, uburé marī hā da te 're 'manharī za'ra mono da, da te dasima 're īwē za'ra mono zém na, danhimirosa'rada hā. Tawapsi te za 'Re īhāimana u'āsi mono hā wasu'u wē za'ra ni'wam norī hā, ti'ab ré tihāi-mana wē zém na te te tāma āma 're uwaimrami za'ra mono wa, te te 're ī'awaihu'u mono zéb zarina.

⁶ īsisānawā norī, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, wa tō āne na aima īsiwasu'u za'ra wa'wa īhāimanazém na hā, Aporuhu hāimanazém na zama. 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina si, 're aihāimana za'ra wa'aba mono da, wa tō āne na aima roti za'ra wa'wa, wasiré rowahutu'wa norī hā tisiré norī nhimiroti nhipai u, wē uptabi newa, ta norī niwī 're aihāimana za'ra wa'aba mono wē te, asina 're aiwata za'ra wa'aba mono tō da. ⁷ E asiré norī nhipai u 're aihāimana pire za'ra wa'aba mono bâ, te bété āne na 're asi'madā'ā ze za'ra wa'aba mo. E marī te aré aima 're hāimana za'ra wa'wa, 'Re īhāimana u'āsi mono te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono ō 'wa'āhā. Marī īwē hā aima 're hāimana za'ra wa'aba mono ō di aré. Uburé īwē hā 'Re īhāimana u'āsi mono nhoprubzéb si, te oto aima 're hāimana za'ra wa'wa. E marī wa, te bété asina 're aiwata za'ra wa'aba mo, uburé marī īwē hā aima 're īhāimana za'ra wa'aba mono hā, 'Re īhāimana u'āsi mono nhoprubzéb ō newa, aihawim na aima 're wairébé aba mono newa.

⁸ A norī wa'wa hā, 'Re īhāimana u'āsi mono, Tipē'ēzani na rowē te te aima 're īpisutu za'ra wa'aba mono zō, aiwi sō 're īrowaptā'ā za'ra wa'aba mono ō na, te 'rāwi 're asi'madā'ā ze za'ra wa'aba mo, dasa hā da te 're huri mono wa, da te 're ī'mahāpārī pese za'ra mono ne. E āne bâ, te 'rāwi asi'āma 're īrosa'rata ze za'ra wa'aba mo. Danhibro pese wa, marī zō dawi 're īrowaptā'ā za'ra mono ō ne, te asina 're aiwata za'ra wa'aba mo, 'Re īhāimana u'āsi mono, Tipē'ēzani na rowē te te aima 're īpisutu za'ra wa'aba mono zō, aiwi 're rowaptā'ā za'ra wa'aba mono ō newa. Ti'ai āma danhib'apito norī hā tinhib'a'uwē norī ma, pire na 're īhāi-mana za'ra mono ne, te asiré īsazei'wa norī ma aipire na 're aihāimana za'ra wa'aba mono na 're asi'madā'ā ze za'ra wa'aba mo, wa norī hā 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa norī hā danhib'apito norī ne wapire na 're wahāimana za'ra mono ō nherē. E āne hā ī'uwaiwaba bâ. Wē di tō. Tane hā aima wē za'ra wa'aba ze te bâ, taha na si 're aihāimana za'ra wa'aba mono,

aipire na īsazei'wa norī ma āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono da. Niha hā 'wa'āhā, wa aré wa norī za-ma wapire na asiré 're wahāimana za'ra wa'wa, uburé īsazei'wa norī ma hā. ⁹ Wa norī hā Zezusihi zadawa wasu'u'wa na dama 're īwahāimana za'ra mono hā, īsazei'wa norī ma, wawapure na damana wawi taré 're īwahāimana za'ra mono da si, ma tō te te 're wa'apisutu. Wa hā āne na wa tō rosa'rata na hā īsina waihu'u. Ni'wam norī hā marī te te 're ī'manharī wasété za'ra mono zéb zarina, te za da te dasima āma 're roti za'ra, dasisō'a da te 're simroi mono wa, āma 're dawa'ē za'ra mono da. Tane duré, wa norī hā sō'awi wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, ma tō 'Re īhāimana u'āsi mono hā te te 're wa'apisutu, da te dasiwi 're wawē'ō za'ra mono wa, uburé dasisō'a wa'āma 're dawa'ē za'ra mono da nherē, duré hāiwa āma 'Re īhāi-mana u'āsi mono ma, romhuri'wa norī nho'a zama. ¹⁰ Cristuhu wasu'uwē na si, wa te dama 're rowasu'u za'ra mono wa, te īsazei'ō'wa norī hā wanhimiza'rese'ō na 're īwahāimana za'ra mono na te te wa'āma 're rosa'rata upa za'ra. E a norī wa'wa hā, 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti, wanhipai u aima waihu'u pese za'ra wa'aba bâ, te āne hā 'rāwi asimirosa'rada hā asi'āma 're ī'manharī za'ra wa'aba mo, Cristuhu āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono na. Duré wa norī hā īsazei'ō'wa norī ma, wawapure na 're īwahāimana za'ra mono na, te ta norī hā te te wa'āma 're rosa'rata za'ra. E a norī wa'aba si, tāma aipire za'ra wa'aba bâ, te bété 'rāwi āne na asi'āma 're īrosa'rata za'ra wa'aba mo. Duré wa norī hā dama wawapure na 're īwahāimana za'ra mono na, da te wa'āma 're rosa'rata za'ra mono wa, da te dasiwi 're wawazéb za'ra mono ō di. Āté a norī wa'aba si, da te 're aiwazé pese za'ra wa'aba mono na, te 'rāwi asi'āma 're īrosa'rata ze za'ra wa'aba mo. E āne hā ī'uwaiwaba. ¹¹ Wa norī hā bété, īwasu'uwē na si, wa te dama 're īrowasu'u za'ra mono norī hā. E niha āhāna wahāimana za'ra zé hā. Nimomo 're wanomro mono wamhā, wa za tō mra hā wa te 're sēpata za'ra, 'rubu zama. Wa'uza hā'ratare ré si, wa za tō 're wanom-ro. Te za duré da te 're wahā za'ra, danhib'rata na, da te 're īwa'ruiwapari za'ra mono zéb zarina. Daro mono bâ 're wanomro mono ré, 're īwanhimi'wara mono zéb da, da te wama 're pisutu za'ra mono ō di za. Hāiwi si, wa za 're wanomro u'āsi. ¹² Wahāimanazéb da hā, wawasutu nherē, wa wanhib'rata na wa te 're romhuri pese za'ra. Duré da te wa'āma 're wasété za'ra mono nherē, wa da'āma 're wamreme zusi u'āsi, 'Re īhāi-mana u'āsi mono ma, īwē hā te te dama 're anhomri mono da. Duré da te wama 're rob'manharī wasété za'ra mono nherē, wa wanhiptete na ōhō āma si 're wahāimana za'ra, asa wa te dama āma 're wa'rāmi za'ra mono āna. ¹³ Duré da te dasima 're wawasutu wasété za'ra mono nherē, wa wamreme wē na si, wa te dama āma 're wa'rāmi za'ra, wawaimri na. Duré, ro-pru hā da te dasiwi 're īsa'wari za'ra mono ne, te da te dasiwi 're wawē'ō pese za'ra. Āne 're īwahāimana za'ra mono zé hā, āhāna hā.

¹⁴ E āne na te aima ĩroti za'ra wa'aba zé ma, asiséb za'ra wa'aba da, wa tō āne na aima āma rob'ui'éré za'ra wa'wa. Mare di. Taha dai ō di. Taré ĩnhimiroti hā waihu'u pese za'ra wa'aba da, wa āne na aima āma rob'ui'éré za'ra wa'wa, ĩra ne oto ĩma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, ĩma asawi uptabi za'ra wa'aba wa. ¹⁵ Āté da'ahâ na te oto da te aima 're roti u'âsi za'ra wa'wa, Zezusihi nhimiroti wē na hā, taha na si āma 're anomro wē wa'aba mono da. Da'ra hā da te dasisô 're ĩmadâ'â pese za'ra mono ne, te ta norĩ hā te te 're ai'madâ'â pese za'ra wa'wa, Zezusi hā 're rēme za'ra wa'aba mono tō da. Tane nherē, ĩsiwaprosi wa aimama uptabi aba ne, aima 're ĩhâimana za'ra wa'wa. ĩwasu'uwē na te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, Cristu Zezusi hā 're saze za'ra wa'aba mono wa, wa oto aimama uptabi aba ne, 're ĩhâimana, da'ra hā damama nhimromhuri hawi, dama 're ĩpoto za'ra mono ne. ¹⁶ Taha zarina, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, Cristuhu nhirā zarina 're ĩmorĩ wē ne, oto 're anomro wē wa'aba mono da, aima āma 're ĩsianho za'ra wa'aba mono zéb zarina. ¹⁷ Taha da, wa tō Timotiu hā atēme satōrĩ za'ra wa'wa, te te āma 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Ta hā ĩra ne, oto ĩma 're hâimana mono wa, ĩma sawi uptabi di duré. Ta hā te Wanh'apito si te te 're 'madâ'â pese, tiwi sipi'rai āna. Ta hā atēme wisi aba wapsi, te za Cristu Zezusihi āma si 're ĩhâimana mono zém na āma aipo're pu'u za'ra wa'wa, daro mono bâ ĩsazei'wa norĩ hā 're ĩsi'rā'ōtō mono norĩ ma, te 're ĩroti mono zém na zama.

¹⁸ Ni'wam norĩ hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na, ĩnhipai u te te 're ĩwaihu'u pese za'ra mono na, ma tō 'râwi 're si'madâ'â pire za'ra, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hā. Taha wa, ta norĩ ma ĩpahi za'ra newa, ma tō ĩāma rosa'rata za'ra, atēme wa'aba, za āma ĩmorĩ su'u ō na hā. Taha zarina, ma tō duré 'râwi sina 're wata za'ra. ¹⁹ Tane nherē, Wanh'apito te te ĩma pisutu wamhā, wa za tō āma atēme ĩmorĩ su'u za'ra wa'wa, romhutu na. Ni'wam norĩ hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're nomro mono wamhā, timreme nhipese na Cristuhu wasu'uwē na te te dama 're rowasu'u za'ra mono ō di za, da te 're wapari ze za'ra mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani, tiwaihu'u pese na te te 're ĩpawaptob za'ra mono zém na si, te za te te 're dapawaptob za'ra, da te āma 're saze za'ra mono da. Taha zarina si, te za āma 're hâimana wē u'âsi za'ra, ta norĩ hā.

Taha wa, āma atēme ĩmorĩ za'ra wa'aba wamhā, wa za ĩsina aiwaih'u'u za'ra wa'wa, aiwaih'u'u pese na 'râwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono norĩ hā. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani, tiwaihu'u pese na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina, sena na 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono na, wa za duré ĩsina aiwaih'u'u za'ra wa'wa, sena na āma 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono ō na zama. Asina 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, aiwaih'u'u pese na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zép si, te waih'u'u tō da, wa za āma atēme ĩmorĩ za'ra wa'wa, sena na 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani nhimipawaptobzéb zarina, 're ai-

hâimana za'ra wa'aba mono na si, 'râwi te aiwaih'u'u za'ra wa'aba da, ĩsi'uihâ na. ²¹ Āne, wa tō aima āma roti za'ra wa'wa. Tawamhā, e ma hā te za asima ĩwē za'ra wa'wa. Atēme āma ĩmorĩ aba wamhā, e da'ra, da te 're ĩhâ za'ra mono ne, wa za ĩmreme na aihâ za'ra wa'wa, ĩnhimiroti hā 're wapari za'ra wa'aba mono ō 'ru te. Āté wa za tō aihâ za'ra wa'wa, aihâimanazém na 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ō wamhā. E ĩhâimanazém na atāma na wa za aima ĩhâimana za'ra wa'wa, ĩnhimizawi pese zéb zarina, ĩnhimiroti hā 're wapari pese za'ra wa'aba mono wē te. Ma'āpé, 'râwi oto asi'uihâ na asima pisutu za'ra wa'aba, niha 're anomro aba mono zéb da hā.

Aibâ hā ĩsazei'wa norĩ wazari, 're ĩmai'hâimana wasété mono zé wasu'u

5 Airom hawimhā, wa tō aiwasu'u wasédé hā wapari za'ra wa'wa, ni'wa hā asiré wa'aba nherē, pi'ō na hâimana wasété na 're ĩhâimana mono na hā. Ta hā ma tō, u, timama mro hā ti'â. Taha wa, te oto siré 're hâimana zahuré. Āne hā wasété uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hā. ĩsazei'ō'wa norĩ hā 're hâimana wasété uptabi za'ra mono nherē, ta norĩ ma zama, wē za'ra ō di, āne hā. Tane nherē, te asiré ĩsazei'wa hā dame 're 'mai'hâimana wasété, aibâ hā. Āne hā wasété uptabi di. ² 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hā aima ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba na, 'râwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono nherē, e marĩ wa, asiwi wē'ō za'ra wa'aba ō di bété, as'ō'a za'ra wa'aba, aibâ tina waptém na ĩsipsaihuri hā. Aibâ hâimana wasété zarina, aiwi ĩrobzei'ō za'ra wa'aba na, te aré asiwaih'u'u za'ra wa'wa, asiré ĩsazei'wa 're hâimana mono wa. Taha zarina, te aré tiwi ĩrosawi za'ra wa'wa, rowahutu u asiré 're hâimana aba mono tō da oto. E āne hā tiwi sizâri za'ra wa'aba ō di bété. ³ Wa hā ai'rata ĩnhamra aba ō nherē, wa tō romhâ hawim nherē, te āma 're rosa'rata u'âsi, aibâ 're ĩhâimana wasété mono āma hā. Tane nherē, ai'rata ĩnhamra za'ra wa'aba ne, wa za aima āma roti za'ra wa'wa. Āne wa tō waih'u'u, Wanh'apito Zezu Cristuhu zadawa para. Taha wa, te za misi bâtâ na asi'rā'ōtō 'wa, aibâ zada. Tawamhā asiré sébré aba wamhā, ĩnhimirosa'rata zarina, duré Wanh'apito Zezu Cristuhu zadawa para, te za aibâ ĩwasédé hā asiwi ĩsa'rúi wa'wa a'â asisiti, Satanasihima, ta hā te te tāma 're rob'manharĩ wasété mono wa, robzei'ō te te sina waih'u'u da, tiwasédé hā te te oto rēme pese da, tihâimana wasété na ĩsiwaih'u'uzém na hā. Āne da, te za asiwi ĩsa'rúi wa'wa a'â, Satanasihima, Wanh'apito hā nimahâ bâtâ na apâ wei morĩ wapsi, te te sō'reptu da.

⁶ Aiwaih'u'u pese na 'râwi asina 're aiwata za'ra wa'aba mono zé hā, e wē di. Wē ō di. Āne, wa za aima āma romnhimiré za'ra wa'wa, asina ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hā. ĩ'u'ētē wapuzé hā syryre na te za da te āma 're wazari za'ra, ĩduptobzéb da hā, ĩ'u'ēne hā. Syry na da te āma 're wazari za'ra mono nherē, sa'ētē di za oto, ĩ'u'ēne hā. Tane duré, aibâ hā tiwasédé te te 're ĩmanharĩ mono hā misi nherē, te za asiré ĩsazei'wa

norī hã āma 're hãimana wasété za'ra, te te āma 're sasōmri za'ra mono wa, ĩwasété na hã. E āne hã zahadu aima pibui prã za'ra wa'aba di bété. ⁷ Āne, wa za duré aima āma romnhimírê'é za'ra wa'wa. 'Re ĩhãimana u'âsi mono, zudezu norī hi'rata norī hã Ezitu hawi te te ĩsō'reptu za'ra zém na, 're sipo're pu'u za'ra mono da, tisa te te 're huri mono wamhã, te za ĩ'u'ětē wapuzé hã rob u te te 're sa'ra a'â, 'ri mono bâ, 'ri para 're ĩsimi'wara mono hã. Taha zarina, te za ĩ'u'ětē dup-toi'ō na si tisa hã te te 're huri, Pascowa na dato nhisizém na hã. Tane duré, a norī wa'wa hã te za aiwasédé hã oto 're ĩrēme pese za'ra wa'aba mo, 're aipoto téb za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ĩ'u'ětē wapuzé hã rob u da te dasisiti 're ĩsani za'ra mono ne.

Zudezu norī hã, Pascowa na tisa te te 're huri mono wamhã, ĩhi'rata norī ma, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, tinhimihâzé te te tãma ĩba'a za'ra zém na, āma 're sipo're pu'u za'ra mono wamhã, te za āma 're toi u'âsi za'ra. Tane ma tō duré Cristu hã wazada dârâ, wawasédé hã te te wama 're ĩapari mono da hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Taha wa, zudezu norī hã Pascowa na tito te te 're ĩmanharī za'ra mono ne, wa za oto wa norī zama 're watoi u'âsi za'ra, Cristuhu āma si oto 're wanomro mono wa. Zudezu norī hã ĩ'u'ětē wapuzém na tisa te te 're huri mono ō di, Pascowa na tito te te 're 'manharī za'ra mono wamhã. ĩ'u'ětē dup-toi'ō na si, te tisa hã te te 're huri. Tane, wa norī hã wasiré ĩsazei'wa norī hã, wa za wahãimanazéb 'rada ĩwasédé hã wa te 're rēme pese za'ra. Wawasédé hã oto wa te 're 'manharī za'ra mono āna, wa za 're wahãimana wē u'âsi za'ra, wanhimirosa'rada hã sena na si, duré wahãimanazé sena na si.

⁹ Āne wana ré, ĩnhimi'ui'éré na, wa tō aré aima roti pese za'ra wa'wa, aibã norī, pi'ō na tiwasédé te te 're ĩmanharī za'ra mono norī āma 're asapa'a za'ra wa'aba mono tō da, duré pi'ō norī, aibã na tiwasédé te te 're ĩmanharī za'ra mono norī āma 're asapa'a za'ra wa'aba mono tō da. ¹⁰ Āne na te aima roti za'ra wa'aba wamhã, ĩsazei'ō'wa norī āma, te aima roti za'ra wa'aba ō di, dahãiba na dawasédé, da te 're ĩmanharī za'ra mono norī āma hã. 'Re simarī ahã za'ra mono da, danhibrom na te te 're ĩdaruiwapari za'ra mono norī āma, te aima roti za'ra wa'aba ō di, duré danhibrom na dawi 're ĩsipsaihuri za'ra mono norī āma, duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono upana romhãiba 'manharī āma 're ĩwata za'ra mono norī āma. Ta norī nhiti 're aihãimana za'ra wa'aba mono tō da, te aima roti za'ra wa'aba ō di, ĩsazei'ō'wa norī nhiti. Mare di. Uburé ĩsazei'ō'wa norī nhiti 're aihãimana waihu'u za'ra wa'aba mono ō di tō. ¹¹ Āne si, wa tō aima roti za'ra wa'wa, ni'wam norī hã Zezusihī zazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono nherē, 're hãimana wasété za'ra mono wamhã, ta norī hãimanazém na āma 're asapa'a za'ra wa'aba mono tō da. Āté ĩsazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono nherē, te pi'ōi hãiba na tiwasédé te te 're 'manharī za'ra, aibã wamhã. Duré pi'ōi wamhã, áté aibã hãiba na te tiwasédé te te 're 'manharī za'ra. Duré áté 're simarī ahã za'ra mono da si, te danhibrom na te te 're

daruiwapari za'ra. Duré áté 'Re ĩhãimana u'âsi mono upana, te romhãiba 'manharī āma si 're wata za'ra. Duré áté dawasédé hã taré te te da'āma 're ĩsa'ra mono na, te ta norī hã te te dama 're rowasu'u wasété za'ra. Āté ázézei'wa te duré 're hãimana za'ra. Āté danhibrom na te duré dawi 're sipsaihuri za'ra. Āne hã ni'wam norī hã zahadu tihãimana wasété na 're hãimana u'âsi za'ra mono nherē, asiré ĩsazei'wa na aima 're siwasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, ĩhãimanazém na āma 're asapa'a za'ra wa'aba mono ō di za. Duré nimahã bātã na ĩsiré 're asaihuri aba mono da hã, mare di za.

¹² Wa norī hã wasiré ĩsazei'wa norī hã, ĩsazei'ō'wa norī hãimanazé, wa te wasiwi 're waihu'u za'ra mono wa, wa te wasiwi 're ĩwē'ō za'ra mono da hã, 'rãwi 're wasipisutu za'ra mono ō di za. Mare di. 'Re ĩhãimana u'âsi mono si, te za Zezusihī zazei'ō'wa norī hã te te 're awaihu'u, te te siwi 're ĩawē'ō mono da hã. E tawamhã, ni'wam norī hã rowahutu u asiré 're asir'ã'ōtō aba mono nherē, marī ĩwasédé hã te te 're ĩmanharī za'ra mono zéb zarina, asiwi 're wē'ō za'ra wa'aba mono ō di za. Te za tō asiwi 're ĩwē'ō za'ra wa'aba mo, asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa. Duréihã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tō āne na āma rob'ui'éré, ĩbaihã na hã:

“Ni'wam norī hã 're nomro wasété mono wamhã, te za oto asisiti tãma 're ĩrob'ru za'ra wa'aba mo, asiré wa'aba 're hãimana za'ra mono tō da.”
Āne duréihã āma rob'ui'éré hã.

ĩsazei'wa norī hã sisada 're ĩhãimana za'ra mono zé wasu'u

6 Ni'wa hã asiré ĩsazei'wa nherē, marī hã te te aiwi 're 'mai'manharī wasété aba mono wa, sada 're ai'maihãimana aba mono wamhã, e ĩsazei'ō'wa norī u, te za 're ĩsimroi wa'aba mo, marī te te aiwi 're ĩmanharī wasété aba mono zém na, tãma 're wasu'u za'ra wa'aba mono da, dama rowairébé'wa norī ma. Mare di. ĩ'uwaibaba ō di. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwē u si, te za 're ĩsimroi wa'aba mo, ta norī si te te 're waihu'u za'ra mono da, marī hã te te aiwi 're ĩmanharī wasété aba mono zém na hã, tãma 're wasu'u za'ra wa'aba mono da. ² Apto'oré si, da'āma ĩsipo'ozéb āma, wa norī hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwē norī hã, Cristuhu siré, wa za wapire na dama rowairébé za'ra ni, 're ĩdahãimana wasété za'ra mono zém na hã. Oro āne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba za. Āne hã Cristuhu siré, wapire na za wa te dama rowairébé za'ra wamhã, e tawamhã ti'ab ré, marīre hã asiré ĩsazei'wa norī wi 're 'mai'manharī wasété aba mono wa, asisada 're ai'maihãimana aba mono wamhã, e aima waihu'u pese za'ra wa'aba ō di bété, ĩ'uwaibaba tō sena asima āma 're asiwaihū'u za'ra wa'aba mono zéb da hã, marī asiwi 're ĩmai'manharī wasété aba mono zém na hã. Āne hã tō aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, āma 're asiwaihū'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. ³ Duréihã 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, hãiwa āma romhuri'wa norī hã tiwi ĩsipizari

za'ra hã, wa za duré wapire na tãma rowairébé za'ra ni ĩsiré, za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã. E ãne hã zahadu aima pibui prá za'ra wa'aba di bété. Taha wa, ti'ab ré, marí wa, wasisada 're wahãimana za'ra mono wamhã, wa za wawaimri wa te wasima 're rowaihu'u za'ra, apã wama 're rowé za'ra mono da. ãne wamhã, wa za tô wa te wasina ãma 're uwaimrami za'ra, wasima. ⁴ Taha wa, marí hã asiré ĩsazei'wai wi 're 'mai'manharí wasété aba mono wa, asisada 're ai'maihãimana aba mono wamhã, e marí wa, te ĩsazei'ô'wa norí u 're asisimroi wa'aba mo, ta norí si aiwasété na te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da hã, ta norí hã asiré ĩsazei'wa na 're hãimana za'ra mono õ nheré, dawasété na dawaihu'u'wa norí hã. ⁵ ĩnhimiroti ma, aséb za'ra wa'aba da nheré, wa ãne na aima rowaihu'u za'ra wa'wa. E asiré ĩsazei'wa, 're 'mai'hãimana mono ã bâ bété, aiwasété na aiwaihu'u aba 'wa da hã. ⁶ E ãne hã ĩ'uwaibaba bâ, te asiré ĩsazei'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono nheré, asisada 're aihãimana za'ra wa'aba mo, ĩsazei'ô'wa norí u si 're asisimroi wa'aba mono da, ta norí si te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, aiwasété aba na. E ãne hã ĩ'uwaibaba, aima za'ra wa'aba hã.

⁷ ãne zarina, asisada 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa, dama rowairébé'wa norí u, 're asisimroi wa'aba mono wamhã, ĩsazei'wai hãimanazém na asima 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ di za. Ni'wam norí hã asiré ĩsazei'wa nheré, te te aima 're rob'manharí wasété za'ra wa'aba mono wamhã, tãma ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono ãna, te za tô õne haré 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Ni'wam norí hã asibrom na aiwi 're sipsaihuri za'ra wa'aba mono wamhã, tãma ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za duré. Tawapsi, te za asina ãma 're ĩ'uwaaimrami za'ra wa'aba mo, ĩsazei'wai hãimanazém na hã. ⁸ Tane nheré, a norí wa'wa hã asiré ĩsazei'wa nheré, dawasété na dawaihu'u'wai u, 're asisimroi wa'aba mono wa, te tô asima 're ĩrob'manharí wasété za'ra wa'aba mo, 'rãwi. Taha wa, te duré asima 're asimiza'repese za'ra wa'aba mo 'rãwi, ãne na hã, asiré ĩsazei'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono nheré. ⁹ Tiwasété si te te 're ĩ'manharí u'ãsi za'ra mono norí hã, ta norí hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwé mono zé hã te te dame sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. E ãne hã, zahadu waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. ãne na hã taré 'rãwi asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. Dahãiba na dawasédé te te 're ĩ'manharí za'ra mono norí hã, ta norí hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwé mono zém na, dame 're hãimana za'ra mono õ di za, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono upana, romhãiba 'manharí ãma 're ĩwata za'ra mono norí hã, duré damro na dawí 're ĩsimisaihuri za'ra mono norí hã, duré aibã si'uiwa na 're ĩsiwasété za'ra mono norí hã, duré danhibrom na dawí 're ĩsipsaihuri za'ra mono norí hã, duré danhibrom na te te 're ĩda'ruiwapari za'ra mono norí hã, duré âzézei'wa 're ĩhãimana za'ra mono norí hã, duré te te da'ãma 're ĩwasété za'ra mono norí hã, duré danhibrob zô dapãr'i'wa norí hã. Ta

norí hã dasiré 're hãimana za'ra mono õ di za, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwé mono zéb ãma hã. ¹¹ ãne na si, ma tô ni'wam norí hã aré 're aihãimana wasété u'ãsi za'ra wa'aba mo, 're saze za'ra wa'aba mono õ ré hã. Tane nheré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Zezusihi dâ'ázém na, ma tô oto te te 're ai'upsô za'ra wa'wa, aiwasété hawi. Ma tô duré te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwé si oto ãma 're anomro wé wa'aba mono da. Aiwasédé hã te te oto ai'ãma 're ĩ'ab'madã'ã aba mono õ zéb zarina, ma tô duré te te 're aiwêsãmri za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pë'ëzani nhimi-pawaptobzém na hã.

Dahãiba na 're ĩdasiwasété za'ra mono zé wasu'u

¹² Ni'wam norí hã asiré ĩsazei'wa 're ĩhãimana za'ra mono norí hã te ãne te te sima 're nharí za'ra: "Marí hã wa te 're 'manharí za'ra mono tã da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te wawi 're awé'õ mono õ nheré, wa norí zama, wa te wasiwi 're wé'õ za'ra mono õ di za, wa te 're 'manharí za'ra mono tã da. Wa za tô wa te 're 'manharí za'ra, wa te wasima 're ĩwé za'ra mono zéb uwaibaba." ãne na te ni'wam norí hã te te sima 're nharí za'ra. Tane tô. Ta hã wé di. Tane nheré, marí hã te 're hãimana za'ra, ĩwé prá hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te wawi 're ĩ'awé'õ mono õ hã. Tane nheré, taha si, wa te 're 'manharí za'ra mono õ di za. Duré wa hã marí hã te 're 'manharí mono tã da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩwi 're awé'õ mono õ nheré, áté taha zô si, wa za ĩsima te 're rob'ruiwapari u'ãsi. ãne tã da, taha zarina 're ĩhãimana mono õ di za. ¹³ Ni'wam norí hã te duré ãne na te te sima 're nharí za'ra: "Wasa hã wadub 'reb da si, te wama 're hãimana za'ra. Duré wadu hã wasai ubumrozéb da si, te wama 're hãimana za'ra. Tane, te duré wahãiba hã misi wama 're hãimana za'ra wahãiba mono bâ, uburé marí hã siwa'ru wa te ãma 're ĩ'manharí za'ra mono zéb da hã." ãne te ni'wam norí hã 'rãwi te te si'ãma 're rosa'rata wasété za'ra, tihãiba na hã. Tane nheré, dasa hã duré dadu hã niwapsi te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã uprosi uburé. Dasa hã da te 're huri mono wamhã, dawasédé, da te ãma 're 'manharí za'ra mono õ di. Tane nheré, aihãiba na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono zéb da hã, aihãiba aimawi hã aima 're hãimana za'ra wa'aba mono õ di. Wanhib'apito ma, wa te ãma 're ĩromhuri pese za'ra mono zéb da si, te wahãiba hã wama 're hãimana za'ra. Taha si te wahãiba hã te te wama 're ab'madã'ã pese, Wanhib'apito hã. ¹⁴ Wanhib'apito hã dã'ã uptabi nheré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩhãiwa'utu ne, te za wa'ahãiwa'utu, tiwaihu'u pese na. Taha wa, te wahãiba hã pire na wama 're hãimana za'ra oto, taré hã õ wa.

¹⁵ A norí wa'wa hã aihãiba mono bâ, te oto Cristuhu nhib'a'uwé si 're anomro aba mo. Taha siré si, te oto 'rãwi ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mo. E ãne hã 'rãwi asina waihu'u za'ra wa'aba ã bâ bété. E tawamhã, Cristuhu nhib'a'uwé oto 're wanomro mono nheré, wa za pi'õi wasété hãiba hã wa te wasina 're tob za'ra.

Mare di. ¹⁶ Duré aibâ hã pi'õi wasété hãiba hã te te sina hãiba to wamhã, ðhãiba hã misi ne oto, maparane ðhãiba nherë. E ãne hã zahadu aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. Duréihã 'Re ðhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tõ ãne na ðmreme na ãma rob'ui'ére, pi'õi wasu'u na hã:

“Aibâ hã pi'õi me siré 're simi'wara mono wamhã, ðhãiba hã misi ne oto, maparane ðhãiba nherë. Misi tõ oto ðhãiba zahuré hã.”

Ãne duréihã 'Re ðhãimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ére, ðbaihã na hã. ¹⁷ Tane nherë, ni'wam norí hã Wanhíb'apito te te sina 're hãiba tob za'ra mono wamhã, 'rãwi te za ðsiré 're hãimana za'ra, ðpë'ë 're.

¹⁸ Taha wa, ma'ãpé, dahãiba na dawasédé, da te 're ðmanharí za'ra mono wi, asina 're asiptete u'âsi za'ra wa'aba mono. Dawasédé aimawi hã da te 're 'manharí za'ra mono wamhã, ãma 're dasihãiba wasété za'ra mono õ di. Aibâ norí hã pi'õi na tiwasédé te te 're 'manharí za'ra mono wapsi, te za ãma 're sihãiba wasété za'ra. Duré, pi'õi norí hã aibâ na tiwasédé te te 're 'manharí za'ra mono wapsi, te za duré ta norí hã ãma 're sihãiba wasété za'ra aiwa. ¹⁹ 'Re ðhãimana u'âsi mono pë'ëzani si, te oto aipë'ë 're ai'ãma 're söröwa za'ra wa'wa. Aipë'ë 're, te oto aima 're hãimana u'âsi za'ra wa'wa. 'Re ðhãimana u'âsi mono hã ma tõ te te aima 're sômri za'ra wa'wa. Taha wa, aihãiba za'ra wa'wa hã ate za'ra wa'aba õ di oto. 'Re ðhãimana u'âsi mono te si, te aihãiba hã 're hãimana za'ra wa'wa oto. E ãne hã zahadu asina waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. ²⁰ E marí wa, aihãiba hã ate za'ra wa'aba õ di oto. 'Re ðhãimana u'âsi mono, ma tõ aiwa'ãbã za'ra wa'wa, Cristuhu dâ'ázém na. Taha wa, uburé marí hã aihãiba na tãma 're ðmanharí wë za'ra wa'aba mono zém na, te za ãma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ðhãimana u'âsi mono ãma hã.

Dasina damrozém na rowasu'u

7 Rob'ui'ére na we asiwi ðzadanhari za'ra wa'aba zém na, wa za oto aima roti za'ra wa'wa. E aibã norí hã 're mro za'ra mono õ nherë, tãma 're rowë za'ra mono di za. Áté tane nherë, tãma 're rowë za'ra mono di za tõ. ² Tane nherë, aibã norí hã mro ãna 're hãimana za'ra mono nherë, pi'õi na tiwasédé te te 're ðmanharí za'ra mono zé hã, ahã uptabi di duré. Pi'õi norí hã mro ãna 're hãimana za'ra mono nherë, aibã na tiwasédé te te 're ðmanharí za'ra mono zé hã, ahã uptabi di duré. Taha wa, aibã norí hã te za tõ 're mro za'ra, timro me si 're hãimana za'ra mono da. Ãne hã wë uptabi di, pi'õi aimawi na tiwasédé te te 're 'manharí za'ra mono tõ da. Duré pi'õi norí hã te za tõ 're mro za'ra aibã na, timro me si 're hãimana za'ra mono da, ta norí zama, aibã aimawi na tiwasédé te te 're 'manharí za'ra mono tõ da. ³ Aibã norí hã pi'õi na oto 're mro za'ra mono wamhã, timro wi, tihãiba hã te te 're sawi za'ra mono õ di za oto. Duré pi'õi norí hã aibã na oto 're mro za'ra mono wamhã, duré timro wi tihãiba hã te te 're sawi za'ra mono õ di za oto. ⁴ Pi'õi norí hã 're mro za'ra mono wamhã, ðhãiba hã ðtei õ di oto. ðmro te hã

oto, ðhãiba hã. Tane duré aibã norí hã 're mro za'ra mono wamhã, ðtei õ di oto, ðhãiba hã. ðmro te hã oto, ãne hã aiwa. ⁵ Taha wa, aimro ré 're aihãimana za'ra wa'aba mono norí, aimro wi aihãiba hã 're sawi za'ra wa'aba mono õ di za oto. Áté nimahã bãtã na si te za ãma 're asisaze za'ra wa'aba mo, aimro ma, aihãiba hã a'ã 're sômri za'ra wa'aba mono tõ da, 'Re ðhãimana u'âsi mono ma si, a'ã 're asisômri za'ra wa'aba mono da, tãma 're aimreme zusi aba mono zéb da si. Ãne wamhã, 'Re ðhãimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono pari, aihãiba hã aimro wi 're sawi za'ra wa'aba mono ãna, te za tõ aihãiba na apã asima ãma 're atob za'ra wa'aba mo, aiwasédé hã aihãiba na 'rãwi nherë, aimro õ ne, asiwi 're 'manharí za'ra wa'aba mono tõ da, asina 're asiptete za'ra wa'aba mono õ wa, Satanasi hã te te 're aipibu za'ra wa'aba mono tõ da.

⁶ A norí wa'wa hã uburé asina 're aimro za'ra wa'aba mono da hã, te aima 'ru za'ra wa'aba õ di. Asi'uihã na asima 're ðwë za'ra wa'aba mono zém na si, 're aimro za'ra wa'aba mono da hã, te aiwi wë'õ za'ra wa'aba õ di. ⁷ Tane nherë, wa hã ðmro õ na 're ðhãimana mono zéb zarina, aimro ãna 're aihãimana za'ra wa'aba mono zéb da hã, ðma wë di aré. Tane nherë, 'Re ðhãimana u'âsi mono hã aiwa te te dama 're apisutu mono õ di, dahãiba mono bã, niha 're ðdahãimana za'ra mono zéb da hã. Dasisarina si 're ðdahãimana za'ra mono õ na hã, taha si te za te te dama 're apisutu, damro ré 're dahãimana za'ra mono da, duré damro ãna 're ðdahãimana za'ra mono da hã.

⁸ Aimro ãna 're aihãimana za'ra wa'aba mono norí ma, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, pi'õi mrotõ norí ma zama. Õne haré, 're aihãimana za'ra wa'aba mono da hã, wë di, wa hã ðmro õ na 're ðhãimana mono ne. Ãne hã ðma wë uptabi di. ⁹ Tane nherë, dahãiba na dawasété wi 're ðdanhaptete za'ra mono õ si, wë õ di. Taha wa, aihãiba na aiwasété wi, asina 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za tõ asina 're aimro za'ra wa'aba mo, asisõ 're rowasutu zahu za'ra wa'aba mono tõ da oto.

¹⁰ Aimro ré, 're aihãimana za'ra wa'aba mono norí ma, wa za oto aima roti pese za'ra wa'wa. Tane nherë, ðsi'uihã na ðnhimirosa'rata na te aima roti za'ra wa'aba õ di za. Wanhíb'apito nhimiroti na si, wa za aima roti za'ra wa'wa, ãne na hã: Pi'õi norí hã timro te te 're rëme za'ra mono õ di za. ¹¹ Tane nherë, áté pi'õi norí hã te za timro hã te te 're rëme za'ra. Ãne hã te te 're 'manharí za'ra mono wamhã, aibã aimawi na 're mro zahu za'ra mono õ di za. Timro 'rata u si, te za apã 're sipizari za'ra. Ãne na te te ãma 're sahu ze za'ra mono õ wamhã, mro ãna te za tõ 're hãimana u'âsi za'ra. Duré aibã norí hã timro te te 're rëme za'ra mono õ di za, ãne hã tõ aiwa.

¹² A norí wa'wa hã 're saze za'ra wa'aba mono õ ré, asina 're aimro za'ra wa'aba mono norí ma, wa za oto aima roti za'ra wa'wa. Wanhíb'apito hã ti'ab ré, ãne na te te dama 're roti mono õ nherë, tane nherë, wa za aima ãma roti za'ra wa'wa, ãne: Aibã norí hã ðsazei'wa na 're hãimana za'ra mono nherë, ðmro hã ðsazei'õwa

na tãma 're hãimana za'ra mono wamhã, duré pi'õ hã timro siré 're hãimana u'ãsi za'ra mono da, te te sima 're sawi pese za'ra mono wamhã, ãne wamhã, aibã norĩ hã timro hã te te 're rēme za'ra mono õ di za. ¹³ Duré pi'õ norĩ hã ĩsazei'wa na 're hãimana za'ra mono nherē, ĩmro hã ĩsazei'õ'wa na tãma 're hãimana za'ra mono wamhã, duré aibã hã timro siré 're hãimana u'ãsi za'ra mono da, te te sima 're sawi pese za'ra mono wamhã, ãne wamhã, pi'õ norĩ hã timro hã te te 're rēme za'ra mono õ di za duré. ¹⁴ Duré aibã norĩ hã ĩsazei'õ'wa na 're hãimana za'ra mono nherē, ĩmro hã ĩsazei'wa na tãma 're hãimana za'ra mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã pi'õ norĩ ma, rowē te te tãma 're ĩpisutu za'ra mono zéb u'ãbã, te za tã duré aibã norĩ ma, te te tãma 're pisutu za'ra rowē hã, ĩmro hãiba u'ãbã, ĩsazei'õ'wa na 're hãimana za'ra mono nherē, aibã norĩ hã. Duré pi'õ norĩ hã ĩsazei'õ'wa na 're hãimana za'ra mono nherē, ĩmro hã ĩsazei'wa na tãma 're hãimana za'ra mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã aibã norĩ ma, rowē te te tãma 're ĩpisutu za'ra mono zéb u'ãbã, te za tã duré pi'õ norĩ ma, te te tãma 're pisutu za'ra rowē hã, ĩmro hãiba u'ãbã, ĩsazei'õ'wa na 're hãimana za'ra mono nherē, pi'õ norĩ hã. Ānei õ 'wa'ãhã, te aré ĩra norĩ hã ĩsazei'õ'wa norĩ 'ra ne, 're hãimana za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma hã. Tazahã ĩmama norĩ hãiba u'ãbã, te za tã rowē si te te tãma 're apisutu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ¹⁵ Duré, ni'wam norĩ hã ĩsazei'õ'wa 're hãimana za'ra mono wamhã, timro hã ĩsazei'wa te te 're rēme za'ra mono da, te te sima 're wē za'ra mono wamhã, ĩmro hã te te tiwi 're rosawi za'ra mono õ di za, ĩsazei'wa si'uiwa sima 're hãimana za'ra mono õ wa. Si'uihã na te za tã 're wairébé, ĩsazei'õ'wa hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tã te te sima 're aiwē za'ra wa'wa, robze sina ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, aimro hã ĩsazei'õ'wa aima 're hãimana za'ra wa'aba mono wa, te te oto 're aiwē'õ za'ra wa'aba mono wamhã, te za tã tãma 're ĩwaprosi waré za'ra wa'aba mo, te te tã 're airēme za'ra wa'aba mono da.

Pi'õ norĩ, ĩsazei'wa 're anomro aba mono wamhã, duré aimro hã Wanhib'apito te te 're saze za'ra mono õ nherē, e te za te te 're saze za'ra, nimahã bâta na hã, Cristu hã. Āté te za tã te te 're saze za'ra. Āté te te 're saze za'ra mono õ di za. Āne hã aima waihu'u za'ra wa'aba õ di. Duré aibã norĩ, ĩsazei'wa 're anomro aba mono wamhã, aimro hã te te 're saze za'ra mono õ nherē, e te za te te 're saze za'ra, nimahã bâta na hã. Āne hã aima waihu'u za'ra wa'aba õ di duré. Taha wa, aimro hã ĩsazei'õ'wa na aima 're hãimana za'ra wa'aba mono wa, te te oto 're aiwē'õ za'ra wa'aba mono wamhã, ĩhãimanazéb zarina, te za tã tãma 're ĩwaprosi waré za'ra wa'aba mo, te te tã 're airēme za'ra wa'aba mono da.

¹⁷ Wanhib'apito hã te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za oto 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tinhib'a'uwē da, te te sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono õ ré, niha 're ĩaihãimana za'ra wa'aba mono zém hawi, 're ai-

wairébé aba mono zém na, 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di za, zudezu na, duré zudezu'õ na. Ōne haré te za oto 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo. Āne na si, wa tã wa hã te dama 're aroti u'ãsi, daro mono bâ ĩsazei'wa norĩ hã siré 're ĩsi'rã'õtõ u'ãsi mono norĩ ma hã. ¹⁸ Ni'wam norĩ hã sihãiwata nhihãri ré, 're hãimana za'ra mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tinhib'a'uwē da, te te oto sima 're pisutu za'ra mono wamhã, e taha zarina te za ta norĩ hã 're si'madã'ã ze za'ra, tinhihãiwata nhihãrizé hã te te sima 're pari za'ra mono da, apã sihãiwata nhihãri õ ré, 're ĩnomro mono ne, 're hãimana za'ra mono da. Mare di. Āne na hã 're si'madã'ã za'ra mono õ di za. Ōhõ haré te za tã 're nomro. Duré ni'wam norĩ hã sihãiwata nhihãri õ nherē, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tinhib'a'uwē da, te te oto sima 're pisutu za'ra mono wamhã, e taha zarina, te za ta norĩ hã 're sisihãiwata nhihãri za'ra. Mare di. 'Re sisihãiwata nhihãri za'ra mono õ di za. Ōhõ haré te za tã oto 're nomro, ta norĩ hã. ¹⁹ Danhihãiwata nhihãri ré si 're ĩdahãimana za'ra mono zé hã marĩ dai õ di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma hã. Duré danhihãiwata nhihãri õ nherē, 're ĩdahãimana za'ra mono zé hã marĩ dai õ di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma hã, ãne hã tã aiwa. Āne si tãma ĩpire hã, 're ĩdahãimana za'ra mono zéb da hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti, da te 're 'madã'ã pese za'ra mono sina 're ĩdanomro wē mono zép si, tãma ĩpire hã. ²⁰ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tinhib'a'uwē da, te te sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono wamhã, e niha 're ĩaihãimana za'ra wa'aba mono zé hã za. Ōne haré te za tã aihãimanazém na 're aihãimana za'ra wa'aba mo, dapoto mono bâ da te 're aiwamri za'ra wa'aba mono zéb zarina, duré aipire na dama 're aihãimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, duré aiwapu na dama 're aihãimana za'ra wa'aba mono zéb zarina. ²¹ Ai'uiupra'wa norĩ ma, aipawa'ãbã ãna tãma 're romhuri za'ra wa'aba mono ré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tinhib'a'uwē da, te te oto sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono wamhã, aipawa'ãbã ãna 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zém na, asina 're aihãitã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. Tane nherē, ãté nimahã bâta na si te za tã oto te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, aipawa'ãbã ãna tãma 're romhuri za'ra wa'aba mono tã da oto. Āne zarina si, te za oto 'rãwi 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mo, tiwi 're aiwairébé aba mono da, romhuri hawi, asi'uihã na oto asima 're romhuri za'ra wa'aba mono da. Ai'uiupra'wa norĩ ma, aipawa'ãbã ãna tãma 're romhuri za'ra wa'aba mono ré, Cristuhu ãma oto 're anomro aba mono da, Wanhib'apito te te 're aipisutu za'ra wa'aba mono norĩ hã, te oto robzei u'ãsi na 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Da te 're ĩuiupra za'ra mono norĩ, wa'ãbã ãna te te oto dama 're romhuri za'ra mono tã da, da te tãma 're ĩpisutu za'ra mono ne, ma tã Cristu hã te te 're aipisutu za'ra wa'wa, aiwasété u'ãsi 're anomro aba mono tã da, aiwasédé hã oto 're rēme pese za'ra wa'aba mono da. Tane duré asi'uihã na asima 're romhuri za'ra wa'aba mono ré, Cristuhu ãma 're anomro aba mono da, Wanhib'apito te te 're aipisutu za'ra wa'aba mono norĩ hã, te oto Cristuhu

nhib'a'uwē si 're anomro aba mo. Taha zarina si, te oto ĩsimiroti hā 're ĩmadā'ā pese za'ra wa'aba mo, da te 're ĩ'uipra za'ra mono norī hā tinhib'apito nhimiroti si te te 're ĩmadā'ā pese za'ra mono ne. ²³ Tidā'āzēm na ma tō Cristu hā aiwa'ābā za'ra wa'wa, aiwasété u'āsi 're anomro aba mono tō da oto. Taha wa, ĩsazei'ō'wa norī ma, 're aihāimana za'ra wa'aba mono ō di za oto. ²⁴ ĩsisānawā norī, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā tinhib'a'uwē da, te te sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono wamhā, ōne haré aihāimanazéb u'āsi za'ra wa'aba na si, te za 're aihāimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma si.

Mro āna 're ĩhāimana za'ra mono zé wasu'u

²⁵ Rob'ui'ére na we asiwi ĩzadanharī za'ra wa'aba zém na, wa za duré āma aima roti za'ra wa'wa, mro āna zahadu 're ĩhāimana za'ra mono norī na hā. Wanhib'apito hā ti'ai āma 're morī ré, āne na te te dama āma 're roti mono ō nherē, wa za aima āma roti za'ra wa'wa. Wanhib'apito hā tinhoprubzéb zarina, ma tō te te 're ĩpawapto, dama ĩ'umnhasizéb zarina, ĩsimiroti zarina si, te dama āma 're roti mono da. Taha zarina, wa za tō oto aima āma roti za'ra wa'wa. ²⁶ Āhāna Zesusihi zazei'wa oto 're wanomro mono wa, te da te wama 're rob'manharī wasété za'ra, wa te 're robzépata za'ra mono da. Taha wa, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, aimro ré 're aihāimana za'ra wa'aba mono wamhā, taha haré asima 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da, duré aimro ō nherē, 're aihāimana za'ra wa'aba mono wamhā, ōne haré 're aihāimana za'ra wa'aba mono da. ²⁷ Aibā norī, aimro ré 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī hā, asima 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono ō di za, 're ĩrēme za'ra wa'aba mono zém na da hā. Duré zahadu aimro āna 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī hā, asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za, 're aimro za'ra wa'aba mono zéb da hā. ²⁸ Tane nherē, āté te za tō asima 're ĩwē za'ra wa'aba mo, 're aimro za'ra wa'aba mono da. E tawamhā aiwasédé te za 're ĩ'manharī za'ra wa'aba mo. Mare di. ĩwē si te za tō 're ĩ'manharī za'ra wa'aba mo. Duré pi'ōi hāiba préduptém norī hā 're mro za'ra mono wamhā, e te za tiwasédé hā te te 're 'manharī za'ra. Mare di. Tiwasédé hā te te 're 'manharī za'ra mono ō di za. Āne, wa hā wa tō aré te ĩsima 're aiwē za'ra wa'wa, asina 're aimro za'ra wa'aba mono wa, 're robzépata za'ra wa'aba mono tō da. Āne tō da, wa tō aima roti za'ra wa'wa, asina 're aimro za'ra wa'aba mono tō da. ²⁹ ĩsisānawā norī, tō sena, wa za āne hā aima waihu'u za'ra wa'wa. Romhuture di oto, ĩrob'rāsutuzéb u hā. Taha wa, taha ō ré, Wanhib'apito ma si, wa te 're ĩromhuri pese za'ra mono zéb da si, wa za 'rāwi wasina 're wanhopré u'āsi. Taha wa, aibā norī, aimro ré 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī hā, aimro zawi na si 'rāwi asima āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za. ³⁰ Duré asisō 're aiwa'ō za'ra wa'aba mono wamhā, taha na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za. Duré aima 're ĩrowē za'ra wa'aba mono zéb zarina, ato sina 're anomro aba mono wamhā, taha na si 're rosa'rata

za'ra wa'aba mono ō di za. Duré marī hā asima 're uipra za'ra wa'aba mono wamhā, taha na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za, asima. ³¹ Ti'ai āma uburé marī na 're romhuri za'ra wa'aba mono nherē, taha si asima 're wē uptabi za'ra wa'aba mono ō di za. E marī wa. Uburé marī hā ti'ai āma, da te 're ĩmadā'ā za'ra mono hā te za dawi 're si'utōrī u'āsi za'ra. Taha wa, hāiwa āma uburé marī ĩwē si 're ĩhāimana za'ra mono zō si, te za sō 're ĩrob'ruiwapari u'āsi za'ra wa'aba mo.

³² Wa hā wa ĩsima te 're aiwē za'ra wa'wa, ti'ai āma marī zō si asima 're asōpré wa'aba mono zarina, asina 're aihātā'ā tō za'ra wa'aba mono da. Aibā norī hā mro āna 're ĩhāimana za'ra mono norī hā Wanhib'apito ma, te te 're ĩromhuri za'ra mono zém na da si, te za sima 're sōpré u'āsi, taha zarina 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're 'madā'ā ze za'ra mono da. ³³ Tane nherē, aibā norī hā mro ré 're hāimana za'ra mono wē te, te za ti'ai āma marī zō zama sima 're sōpré u'āsi, timro udāna, rowē na tāma 're ĩhāimana za'ra mono zéb da hā.

³⁴ Taha wa, maparane ĩsimiromhuri te tāma 're hāimana za'ra, aibā norī ma hā, te te sima sō 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono hā, Wanhib'apito ma, duré timro ma zama.

Duré, pi'ōi hāiba préduptém norī, mro āna 're ĩhāimana za'ra mono hā, duré pi'ō préduptém norī, mro āna 're ĩhāimana za'ra mono hā ta norī hā te za simi'ē na Wanhib'apito ma si, te te tāma 're romhuri za'ra, wa'wa āna. Wanhib'apito ma si, tāma 're sihāiba nhomri u'āsi za'ra mono da, te za tō sena te te sima 're wē za'ra, mro āna 're hāimana za'ra mono wa, ta norī hā. Tane nherē, pi'ō norī, mro ré 're ĩhāimana za'ra mono norī hā, te za ti'ai āma marī zō si sima 're sōpré u'āsi, timro udāna, robze na āma 're hāimana za'ra mono da.

³⁵ Aiwi 're robzei'ō za'ra wa'aba mono wa, aihāiba ze i ō na 're aihāimana za'ra wa'aba mono da, āne na te aima roti za'ra wa'aba ō di. Taré ĩwē na si te aipawapto za'ra wa'aba da, wa āne na aima roti za'ra wa'wa. Wa duré te ĩsima te 're aiwē za'ra wa'wa, ĩwē si 're 'manharī za'ra wa'aba mono da, duré asimirosa'rata na Wanhib'apito ma 're asimil'ē za'ra wa'aba mono da, tāma 're romhuri pese za'ra wa'aba mono da, tiwi 're asihāiba zawi za'ra wa'aba mono āna.

³⁶ Āté ni'wam norī hā te za sina aiwē zahuré, sina mro zahuré da. Tawamhā sina mro zahuré ō ré, āté aibā hā te za pi'ōi hāiba na si te te sima āma 're rosa'rata u'āsi, za āma ĩmro hāiba na si, tiwasété wi siptete waihu'u āna. Āté te za duré te te sō 're rowasutu u'āsi. Āne na siwaihu'u wamhā, te za tō āma timro su'u, te te sima ĩwēzéb zarina. Āma mro da tō. Tawamhā, oto āma mro wamhā, tiwasédé hā te te āma 'manharī ō di za. Mare di. ³⁷ Duré aibā hā āté si'uihā na te za sima pisutu, mro āna a'ā 're hāimana mono da. Āne wamhā, āté te za pi'ōi wi, tihāiba na sina 're siptete u'āsi. Āne wamhā, te te sima ĩwēzéb zarina, mro āna a'ā 're hāimana mono wamhā, wē di za tō. Āne hā ĩwasété ō di. ³⁸ Taha wa, aibā norī hā 're mro za'ra mono wamhā, ĩwē si te za tō te te 're 'manharī

za'ra. Duré 're mro za'ra mono õ wamhã, ïwẽ uptabi si te za tõ te te 're 'manharĩ za'ra.

³⁹ Pi'õ norĩ hã ïmro hã tiwi 're dâ'ã za'ra mono õ ré, te te 're rême waihu'u za'ra mono õ di za. Tiwi 're dâ'ã za'ra mono wapsi, te za oto pibui pese na timro na te te 're sahu za'ra, aibã aimawi na. Tane nherẽ, aibã ïsazei'õ'wa na 're mro za'ra mono õ di za. Aiwa ïsazei'wa si'uiwa na te za sina 're mro za'ra. ⁴⁰ Tane nherẽ, pi'õi mrotõ norĩ hã 're mro zahu za'ra mono õ wamhã, tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za, ta norĩ ma hã. Æne ta norĩ ãma ïnhimirosa'rada hã. 'Re ïhâimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani te te ïma ïwaihu'uzéb zarina, wa ãne na aima roti za'ra wa'wa, ãne si.

Romhãiba 'manharĩ ma, dasazé da te tãma 're ïsõmri za'ra mono zé wasu'u

8 Rob'ui'ére na we asiwi ïzadanharĩ za'ra wa'aba zém na, wa za duré aima ãma roti za'ra wa'wa, waihu'u pese newa romhãiba 'manharĩ ãma 're ïdawata za'ra mono zéb da, dasa hã da te tãma 're ïsõmri za'ra mono zém na, romhãiba 'manharĩ ma hã. Æne ma tõ we ïma asiwasu'u za'ra wa'wa, rob'ui'ére na hã: "Wa norĩ hã ïsazei'wa oto 're wanomro mono wa, wama waihu'u pese za'ra di, 'Re ïhâimana u'ãsi mono nhimiroti hã. Taha zarina, wa za marĩ hã dasiré, wa te 're 'manharĩ za'ra, wa te wasima 're ïwẽ za'ra mono zéb zarina." Æne na ma tõ we ïma asiwasu'u za'ra wa'wa. Tane tõ. Uburé wa norĩ ma hã wama waihu'u pese za'ra di tõ, 'Re ïhâimana u'ãsi mono nhimiroti hã. Tane nherẽ, marĩ hã da te 're waihu'u pese za'ra mono wẽ te, te za 're dasi'madã'ã ze za'ra, 'rãwi. Tane nherẽ, ïsazei'wa norĩ hã 're ïsisawi pese za'ra mono zéb zarina si, te za 're sipawaptob u'ãsi za'ra, siptete sina siré ãma 're hãimana u'ãsi za'ra mono da. ² Ni'wam norĩ hã rowaihu'u pese 'wa newa, 'rãwi 're si'madã'ã ze za'ra mono wamhã, sena na ta norĩ hã, marĩ te te 're waihu'u za'ra mono õ di za. Mare di. ³ Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã 'Re ïhâimana u'ãsi mono si te te 're sawi pese za'ra mono wapsi, te za tinhib'a'uwẽ na te te sina 're awaihu'u u'ãsi, ta hã.

⁴ Duré, waihu'u pese newa, romhãiba 'manharĩ ãma 're ïdawata za'ra mono zéb da, dasa, da te tãma 're ïsõmri za'ra mono na, wa za oto aima roti za'ra wa'wa. E romhãiba 'manharĩ ma, dasa, da te tãma 're ïsõmri za'ra mono na, te za a norĩ wa'wa hã dame ãma 're asaihuri aba mo, ïsazei'wa 're anomro aba mono nherẽ. E dame ãma 're asaihuri aba mono õ di za. Æne, wa za aima ãma waihu'u za'ra wa'wa. Romhãiba 'manharĩ ãma 're ïdawata za'ra mono hã, 'Re ïhâimana u'ãsi mono nei õ di. ïwaihu'u pese zéb da hã, marĩ hã tãma hãimana õ di. Robaba uptabi di. Taré ta hã rob'manharĩ. Æne hã wama waihu'u pese za'ra di. Siwaprosi, te 'Re ïhâimana u'ãsi mono si 're hãimana, waihu'u pese uptabi na. ïsine hã marĩ hã ïwaihu'upe hã 're 'maihãimana mono õ di, aimawi hã. Robaba uptabi di. Æne hã wama waihu'u pese za'ra di duré. ⁵ Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ma tõ te te 're saze za'ra, 'Re ïhâimana u'ãsi mono nei õ nherẽ, waihu'u pese uptabi na 're hãimana

za'ra mono newa, hãiwa nhirõtõ na, duré ti'ai ãma za-ma, ïhãiba'õ norĩ hã. ïsib'apito za'ra hã ahã uptabi na tãma 're hãimana za'ra mono õ nherẽ, ma tõ te te ãma 're saze za'ra. ⁶ Tane nherẽ, te siwaprosi wama 're hãimana, 'Re ïhãimana u'ãsi mono si, wasiré wa te 're ïsaze za'ra mono norĩ ma hã. Ta hã uburé Wamama, 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã. Taha ma si, wa oto 're wahãimana za'ra. Wanhíb'apito si te duré siwaprosi 're hãimana, Zezu Cristuhu si. Taha si, ma tõ Timama zadawa para te te ro'apoto. Taha nhimipawaptobzéb zarina si, ma tõ 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã te te 're wa'anho'reptu, õhõ ãma si 're wahãimana u'ãsi za'ra mono da oto.

⁷ Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ïsazei'wa na oto 're hãimana za'ra mono nherẽ, ãne na te te waihu'u za'ra õ di ta norĩ hã, rosa'rata nhíb'uware na si 're hãimana za'ra mono wa. Te te 're saze za'ra mono õ ré, romhãiba 'manharĩ ãma, aré dame ãma 're wata u'ãsi za'ra mono wa, te zahadu ta hawim haré te te ãma 're rosa'rata u'ãsi za'ra, romhãiba 'manharĩ ãma hã, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ne, waihu'u pese newa. Taha wa, dasa hã romhãiba 'manharĩ ma, da te 're ïsõmri za'ra mono hã te te duré dame 're huri mono wa, te ta norĩ hã rosa'rata na te te ãma 're upa u'ãsi za'ra, ãne: "Æ hã dasa hã romhãiba 'manharĩ ma, da te 're ïsõmri za'ra mono na, 're wasaihuri mono wamhã, wa za wawasédé hã wa te ãma 're 'manharĩ za'ra." Æne te za ta norĩ hã 're siwẽ'õ za'ra, tinhimirosa'rata nhíb'uware na 're hãimana za'ra mono wa. Romhãiba 'manharĩ hã 'Re ïhãimana u'ãsi mono ne, waihu'u pese newa, dasa hã da te tãma 're ïsõmri za'ra mono hã te te dasiré 're huri mono wamhã, te za ãne na hã 're siwẽ'õ za'ra, ta norĩ hã. ⁸ Tazahã, dasa hã wa te 're ïhuri mono zéb zarina, duré wa te 're ïhuri mono õ zéb zarina, te te 're wa'awësãmri mono õ di za, 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã. Marĩ hã wa te 're huri tõ mono da, wa te wasima 're ïpisutu za'ra mono zéb zarina, te te siwi 're wa'awẽ'õ mono õ di za. Duré marĩ hã wa te 're huri mono da, wa te wasima 're ïpisutu za'ra mono zéb zarina, te te 're wa'awësãmri mono õ di za.

⁹ Até te za tõ asima 're ïwẽ za'ra wa'aba mo, dasa hã romhãiba 'manharĩ ma, da te 're ïsõmri za'ra mono na dame 're asaihuri aba mono da, 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã za te te siwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono õ na dâ'ãsina. Tane nherẽ, te za 're asi'madã'ã u'ãsi za'ra wa'aba mo, ta hã dasa hã 're huri aba mono wa, asiré ïsazei'wa nherẽ, sib'uware na 're ïnomro mono norĩ hã apã tiwasété u 're rere'le mono tõ da. ¹⁰ Até dasa hã romhãiba 'manharĩ ma, da te tãma 're ïsõmri za'ra mono na, te za 're asaihuri aba mo dasiré, romhãiba 'manharĩ ãma 're ïdawata za'ra mono zéb ãma hã, 'ri paramhã. Até 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã te te siwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono õ na dâ'ãsina, te za tõ asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono ãna, dasiré ãma 're asaihuri aba mo. Tawamhã até asiré ïsazei'wa nherẽ, sib'uware na 're ïnomro mono norĩ hã te za te te 're ai'madã'ã za'ra wa'wa, dame ãma 're asaihuri aba mono ré hã. Tawamhã, dasa hã romhãiba 'manharĩ

ma, da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono hã te te 're huri mono tõ da, te te aré siwi 're wěõ za'ra mono nherē, e te za te te sima 're wě za'ra, dame ãma 're saihuri mono da, asine wa'aba. Te za tō te te sima 're wě za'ra. E marī wa. Dame ãma 're asaihuri aba mono ré, te te ãma 're ai'madâ'ã za'ra wa'aba mono wa. ¹¹ Tawamhã taha zarina, oto ãma 're saihuri mono wamhã, te za 'rãwi 're siwěõ za'ra, asiré ĩsazei'wa nherē, sib'uware na 're ĩnomro mono norī hã, te te aré siwi 're wěõ za'ra mono nherē, te te oto dame 're huri mono wa. Taha wa, te za Cristu te te 're ĩsaze za'ra mono zém na si'ui-hã na 're sisimini za'ra, ta hã sada dâ'ã za'ra nherē. ¹² Æne hã 're 'manharī za'ra wa'aba mono wamhã, asiré ĩsazei'wa norī wi, te za aiwasédé hã 're ĩmanharī za'ra wa'aba mo. Taha zarina, ta norī hã marī hã te te aré siwi 're wěõ za'ra mono nherē, te te oto 're 'manharī za'ra mono wa, te za 're siwěõ pese za'ra. Æne na aiwasédé hã tiwi 're 'manharī za'ra wa'aba mono wamhã, ta norī hãba siré te za Cristuhu wi zama aiwasédé hã 're ĩmanharī za'ra wa'aba mo. ¹³ Ætē ĩsisã-nawã norī hã te za te te sima 're rosa'rata za'ra, dasa hã romhãiba 'manharī ma, da te 're ĩsõmri za'ra mono na, dasiré ãma 're saihuri mono wa, tiwasédé te te 're ĩmanharī za'ra mono na hã. Æne wamhã, taha na wa hã dame 're ĩsa zahu mono õ di za oto, ĩsisãnwã norī hã tiwasété u 're sipizari zahu za'ra mono tõ da, apã.

Zezusihi zadawa wasu'u'wa na, Paru hã dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

9 Ni'wam norī hã ma tō te te ĩãma 're rosa'rata za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa, sena na dama 're ĩhãimana mono õ na hã. Tane nherē, a norī wa'wa hã ma tō ĩãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa, sena na ĩsada wasu'u'wa, 're ĩhãimana mono na hã.

Wa hã danhimiroti zarina, 're ĩhãimana mono õ di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si, ma tō ĩpisutu, Zezusihi zadawa wasu'u'wa, dama 're ĩhãimana mono zéb da hã, ĩsada para. Wanhíb'apito Zezusi hã wa tō duré sabu, ĩtõmo na. A norī wa'wa hã bété. E 'wa simiroti zarina, ma tō 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Wanhíb'apito ma, te aiãma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tō 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Tawamhã, e marī te wasu'u, ã hã, Zezusi hã te aima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zé hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimipisutuzéb zarina, wa hã tō sena dama Zezusihi zadawa wasu'u'wa, te aima ĩwasu'u za'ra wa'wa.

³ Ni'wam norī hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa na, tō sena dama 're ĩhãimana mono õ na hã te te dama 're ĩwasu'u za'ra mono wa, wa tō ãne tãma 're ĩsiwaihu'u za'ra. ⁴ Wa norī hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norī hã, wasazéb da, duré wahãimanazéb da, wa'ãma 're ana wa'aba mono wamhã, e ĩuwaibaba, wa za wa'ãbã ãna, wa te 're waibu, wa'ãma 're ana wa'aba mono zé hã. ĩuwaibaba, wa za tō wa te 're waibu. ⁵ Zezusihi zadawa wasu'u'wa norī, wasiré norī hã Zezusi te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, nimomo 're nomro mono wamhã, timro hã te za siré te te 're simro. Duré

Wanhíb'apito no norī zama, te za timro hã siré te te 're simro. Pedru hã te za duré timro hã siré te te 're saprõni. Wa hã bété. ĩmro ré, 're ĩhãimana mono 'wa'ãhã, duré ĩsazei'wa si'uiwa 're wahãimana mono wamhã, e ĩuwaibaba 're ĩhãimana mono õ di aré, daza'rui mono bã, ĩsiré te 're saprõni mono wamhã. Duré wasazéb da, ĩmro ãma zama, 're ana wa'aba mono wamhã, e ĩuwaibaba õ di aré. ĩuwaibaba tō aré, wahãimanazé hã. ⁶ Wa hã Paru, duré ĩsiré romhuri'wa Banabé hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norī siré, 're wahãimana mono nherē, e wa norī si, wa za wanhíb'rata na wa te wasima 're romhuri pese, wasazéb da hã, ãma 're ĩwahãimana mono zéb da hã. E ãne hã rob'uwaibaba bã bété. ⁷ Da'wapéi'wa norī hã bété. E tinhib'apito ma, te te 're romhuri za'ra mono ré, te za si'uihã na 're siwa'ãbã za'ra, tihãimanazéb da hã. Mare di. Si'uihã na 're siwa'ãbã za'ra mono õ di za. Duré uwa 'ru na romhuri'wa norī hã te te 're 're za'ra mono pari, uwa 'ru 'rã hã oto 're 'rã prédub za'ra mono wamhã, e misi si te te sima 're suhãri za'ra mono õ di za, te te 're huri mono da. Te za tō misi si te te sima 're suhãri za'ra, romhuri'wa norī hã. Duré dama pone'ërebã 'madâ'ã'wa norī hã, e a'ubuni wi te te 're 'madâ'ã za'ra mono ré, ĩhãiwa'u hã te te 're ãhuri mono õ di za. Te za tō te te sima 're hãiwa'u za'ra, te te 're ãhuri mono da.

⁸ Æne na danhimirosa'rata zarina, te ãma aima rowasu'u za'ra wa'aba õ di. Duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ĩrob'ui'érezéb zarina si, wa aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa. ĩsi'uihã na hã, mare di. ⁹ Æne duréihã Mozési te te ãma ĩrob'ui'érezé hã:

"Aro 'rã ne hã, powawě hã tipara na te te aima 're sub za'ra wa'aba mono ré, 're wata wasisi za'ra wa'aba mono õ di za, 're saihuri tõ mono da."

Æne duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na rob'ui'ére hã te 're hãimana. E tawamhã, powawě si te 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're azawi. Mare di. Taha zawi nhipai u, te duré wa norī hã te te 're wa'azawi pese. Taha wa, duréihã ãne na te te rowasu'u wamhã, taha wasu'u nhipai u, ma tō duré wa'ãma zama romnhimiré. Buru da, ti'a te te 're ĩhãibãdã za'ra mono norī hã duré oto 're 'rãiré za'ra mono wa, te te 're ĩrãihãri za'ra mono norī hã, e buru tede'wa te te tãma 're ĩpo'o za'ra mono zéb zô, 're simnhasi za'ra mono õ di za. Te za tō sô 're simnhasi za'ra. Æne hã aiwa, te wasu'u. ¹¹ Tane duré, robzuri'wa norī hã ro ubuni ré te te 're ĩrobzuri za'ra mono ne, wa tō Cristuhu wasu'uwě na wa te 're aipawaptom na'rata za'ra wa'wa. E tawamhã ãne hã ĩbãi õ di, aima za'ra wa'aba hã, wanhimipawaptobzé wa'rãmi, marī zô aiwi 're wanhimnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, wasazéb da hã, ãma 're ĩwahãimana za'ra mono zéb da hã. Wa za tō 're wanhimnhasi za'ra, rob'uwaibaba wa.

¹² Ni'wam norī hã Cristuhu wasu'uwě na te te 're ĩdapawaptob za'ra mono norī hã, tō ĩbãre te marī na 're ĩpawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mo, ãma 're ĩhãimana za'ra mono zéb da hã. Tawamhã wa norī hã Zezusi, wa te aima 're wasu'u 'rata za'ra wa'aba mono nherē, e ta

norī nhipai u, marī zô aiwi 're wanhimnhasi za'ra wa'aba mono ô di za bété. E âne hã ĩsarinai ô di, aima za'ra wa'aba hã. Âne hã, tô ĩsarina.

Īuwaibaba nherē, niwamhã marī zô, aiwi 're wanhimnhasi za'ra wa'aba mono ô di. Mare di. Duré, wa te aiwi 're rowaptērē za'ra wa'aba mono âna, wa tô wa te 're robzépata za'ra, ĩwasu'uwē ré daro mono bâ, wa te 're ĩropéi mono zé hã, wa te dawī āma 're 'wa'rutu tô za'ra mono da. ¹³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb 're, 'ri 'râihã 'remhã sasedoti norī hã, ta norī hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzéb da, dasa hã da te tãma 're ĩsômri za'ra mono hã, te za te te sima 're po'o za'ra syry na, āma 're sai-huri mono da. Danhimizama hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzéb da, da te tãma 're ĩsômri za'ra mono nhi zama, te za duré te te sima 're po'o za'ra syry na, da'āma romhuri'wa norī hã, weveda ne na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te 're ĩzata za'ra mono hã. E âne hã aima waihu'u za'ra wa'aba ô di bété. ¹⁴ Tane duré, Wanhib'apito hã ma tô te te wama 're pisutu za'ra, ĩwasu'uwē hã wa te dama 're ĩwasu'u za'ra mono norī ma hã, danhibzari na da te 're ĩwapawaptob za'ra mono na, āma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, wanhimirowasu'u wē wa'rãmimhã, dama.

¹⁵ Tane nherē, nimahã na hã marī zô aima ĩnhimnhasi za'ra wa'aba ô di, asibzari na asiwi 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mono da hã, Cristuhu wasu'uwē na te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono wa'rãmimhã. Mare di. Taha wasu'u na si, wa āma 're ĩtoi uptabi, ĩpē'ē 'remhã, ĩnhimromhuri wa'rãmi, marī zô aima 're ĩnhimnhasi za'ra wa'aba mono ô wa. Duré marī zô aima ĩnhimnhasi za'ra wa'aba zém na, te sãna'rata da, te ĩsina aima āma rob'ui'éré za'ra wa'aba ô di, āhãna hã. Âne 'wa'âhã, aré ĩma 're robzei mono ô di. ĩdâ'â da si, aré ĩnhimirosa'rada hã. ¹⁶ ĩwasu'uwē hã wa tô te dama 're wasu'u u'âsi, tô. Tane nherē, e taha zarina si, wa za ĩhâimanazém na 'rãwi 're ĩsi'madâ'â ze. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina si, wa âne na te tãma 're romhuri u'âsi. ĩsi'uihã na te tãma 're romhuri mono ô di, âne na hã. ĩwasu'uwē hã te dama 're wasu'u mono ô 'wa'âhã, aré ĩma 're ropipa uptabi mono di. ¹⁷ Âne na te tãma 're ĩromhuri mono zéb da hã, wa hã ĩsi'uihã na ĩsipisutu 'wa'âhã, aré ĩbãre ĩpawa'âbã ré, ĩwasu'uwē na te tãma 're ĩromhuri mono zé hã. Tane nherē, ĩsi'uihã na ĩsipisutu ô di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô ĩpisutu, taha ma ĩ'umnhasi zarina, te tãma 're romhuri wē u'âsi mono da. ¹⁸ E marī na tawamhã, ĩpawa'âbãzé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norī siré 're ĩhâimana mono nherē, marī zô dama 're ĩnhimnhasi mono ô zarina, da te 're ĩpawa'âbã mono āna, wa ĩwasu'uwē si te dama 're wasu'u. Taha na si, wa 're ĩtoi u'âsi. Taha na si ĩpawa'â hã, āma 're ĩtoi u'âsi mono zém na si.

¹⁹ Wa hã ĩpawa'âbã ré, 're ĩhâimana mono ô di. Taha wa, ĩwada'uri zarina si, te 're romhuri mono ô di. Tane nherē, wa tô ĩsima wē, dapawa'âbã āna dama romhuri'wa norī ne, te dama 're romhuri u'âsi mono

da, ĩnhimirowasu'u zarina, Cristu hã da te 're ĩsaze za'ra mono da si, da'ahã na. ²⁰ Zudezu norī hã ĩwasu'uwē na te 're pawaptob za'ra mono da, ĩrata 're ĩhâimana za'ra mono ré, zudezu hâimanazéb zarina, wa tô 're ĩhâimana, ĩnhimirowasu'u zarina, ta norī hã ahã na te te 're saze za'ra mono da, Cristu hã. Ta norī hã duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te āma ĩrob'ui'érézé hã te zahadu te te 're 'madâ'â pese za'ra, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwēsãmri za'ra mono da si. Tane hã, wa hã ĩrata 're ĩhâimana za'ra mono ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata zarina, wa tô ta norī hâimanazéb zarina si 're ĩhâimana, ta hã te 're ĩmadâ'â pese mono zéb zarina, te te 're ĩwēsãmri mono da newa, ĩsine za'ra, âne na ĩsina 're ĩnhimnhasi mono ô nherē. Sô'awi te tiwi wē'ô za'ra ô di, zudezu norī hâimanazé hã. Da'ahã na da te 're saze za'ra mono da si, wa tô âne na si te 're rosa'rata. ²¹ Tane duré, zudezu'ô norī 'rata, 're ĩhâimana mono ré, ta norī hâimanazéb zarina, wa tô duré 're ĩhâimana. Zudezu norī nhimiroti hã te 're 'madâ'â pese mono ô di. E tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te 're 'madâ'â mono ô di, zudezu'ô norī 'rata 're ĩhâimana mono ré hã. Wa tô te 're 'madâ'â u'âsi tô. Cristuhu nhimiroti si, wa tô te 're 'madâ'â u'âsi. Âne si, wa tô te 're 'manharī, ta norī zama ahã na Wanhib'apito te te 're saze za'ra mono da, zudezu'ô norī hã. ²² Duré ni'wam norī hã wasiré Zezusihi zazei'wa 're hâimana za'ra mono nherē, sib'uwere na āma 're ĩhâimana za'ra mono norī hã ĩwasu'uwē na te 're apawapto mono wamhã, wa za ta norī hâimanazéb zarina si 're ĩhâimana, ĩnhimipawaptobzéb zarina, te te 're sazei pese za'ra mono da. Âne hã dapoto mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono zép sidâpâsi, wa za dasine dama 're ĩhâimana, da'ahã na Cristu hã da te 're ĩsaze za'ra mono zéb da si.

²³ Cristuhu wasu'uwē hã daro mono bâ da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da si, wa âne dama 're ĩhâimana. Duré ĩwasu'uwē zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩsazei'wa norī ma, uburé marī ĩwē hã te te tãma 're ĩanhomri mono zém na, dame 're ĩhâimana mono da, wa tô âne dama 're ĩhâimana. ²⁴ Âne, wa za oto aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Dawara na da'ahã na 're dasipibu za'ra mono nherē, âté misi te za ni'wa hã dawī watobro. Tawamhã dawī ĩwatobro si, te za marī ĩwē hã sima ti'â. Âne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Tane duré, a norī wa'wa hã te za asiptete sina Cristuhu āma si 're anomro wē wa'aba mo, marī ĩwē uptabi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zép si, asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da, ni'wa hã dawara na wara tete wa, dawī watobro wē te, marī ĩwē hã te te sima ĩârī ne. ²⁵ Ni'wa hã dawara na dame hâimana da, te te sima wē wamhã, te za nasi sipibu, dazada sihãiba wapu da. Tawamhã dawī watobro wamhã, ropsu 'manharī na te za āma sôpre ni, te te da'mairême wē te. Tane nherē, te za tiwi tiwasété su'u, ropsu 'manharī hã. Tanei ô di, wa norī hã. ĩsi'utô'ĩ'ô zô si, wa za Cristuhu āma si wasi-na 're wanhiptete u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono,

marī īwē uptabi hā te te wama 're ī'apisutu mono zō si. ²⁶ Dawara na 're dasipibu za'ra mono wamhā, siwa'ru dasiwi 're dasisa'rei mono ō di. Awa'awi u'āsi te za 're dasisa're, 're dasirēme za'ra mono da. Tane duré, wa hā siwa'ru 're īhāimana mono ō di, Cristuhu āma hā. Taha āma si, wa za ōhō haré 're īhāimana u'āsi, 'Re īhāimana u'āsi mono, īwē uptabi hā te te īma īpisu-tuzéb zō si, ī'upana marī zō tiwi 're īsipai mono āna. Āne duré, sib'rata ubu ré, da'wapéi'wa norī hā da'ubu wi simi'ahāri waihu'u ō wamhā, taré te za nasi da'āma pahairī siwa'ru, te te da'āma simirei āna. Tanei ō di, wa hā. Siwa'ru 're īhāimana mono ō di. Cristuhu āma 're īhāimana wē mono zém na si, wa īsina te tāma āma 're uwaimrami u'āsi, Cristuhu ma hā. ²⁷ Ni'wa hā dame wara da, te te sima wē wamhā, te za 're siwasutu u'āsi, dazada siptete da. Tane, wa duré wa hā 'rāwi 're īsi'wapéi u'āsi, īwasété na 're īhāimana 'rata mono zéb zarina, 're īhāimana tō mono da oto. Īpē'ē 're, te īsima 're īrosa'rata wasété mono zé hā wa tō oto 'rāwi te īsi-ma 're a'uprosi. Taha wa, wa tō āne si te īsima 're ab'manharī, īnhimirowasu'u zarina, da'ahā na da te 're saze za'ra mono nherē, 'Re īhāimana u'āsi mono, īwē uptabi hā te te īma pisutu nherē, 'rāwi te īsiwi simini tō da.

Romhāiba 'manharī āma 're īdawata za'ra mono zé wasu'u

10 Īsisānawā norī, āne hā wa za oto aima āma rob'rāzarōtō za'ra wa'wa, aima āma īpo're pu'u za'ra wa'aba zém na, āma 're aipo're simrami za'ra wa'aba mono tō da. Duréihā wahi'rata norī hā Mozési hā Ezitu hawi te te sani za'ra wamhā, 'Re īhāimana u'āsi mono hā hāiwa'a na te mo īsōwab za'ra, bādādi te te tāma wasu'u za'ra mono da, te te 'madâ'ā pese za'ra mono da. Ā pré na pu'u nhisi wa'wai baba, ma tō duré te te simro, rob'ré na, zara u te te saprī za'ra da, ezip-siu norī wi, te te sō'reptu za'ra da. ² Āne na hāiwa'a 'rowi 're danomro mono wa, duré â wa'wai baba rob'ré na da te saprī za'ra wa, ma tō Mozési hā āma uburé da te āma 're sasōmri za'ra, wa norī hā â dawabzuri, wa te 're 'manharī za'ra mono wa, Cristuhu āma, wa te oto 're īsasōmri za'ra mono ne. ³ Duré a'ubuni wi 're danomro mono ré, 'Re īhāimana u'āsi mono, hāiwa hawi te te 're īdapawapto mono na, ma tō dasa da te 're huri, uburé. ⁴ Ā hā 'Re īhāimana u'āsi mono te te dama ī'ōb za'ra mono na ma tō duré da te 're āhuri, ai-hīni pese. Ētē zahābā ītōmo wawē sipo'ozém hawi 're īpu'u mono na, ma tō da te 're āhuri, īsimipawapto-bzéb zarina. Ētē zahābā hā a'ubuni wi 're īsa mono na, â hā da te āma 're ī'āhuri mono ne, ma tō Cristu hā 'rāwi dasiré 're hāimana, te te 're da'apawapto mono da. ⁵ Tane nherē, āne na 'Re īhāimana u'āsi mono te te 're dapawapto mono nherē, ma tō da'ahā na siwi da'awē'ō, dapo're āna 're danomro mono 'ru te. Taha wa, a'ubuni wi 're danomro mono ré, ma tō te te 're da'a'uprosi, danhimizahāri mono sidāpāsi.

⁶ E marī, te tawamhā wama wasu'u za'ra, āne na wahi'rata norī wasu'u hā. Ta norī ne, wawasété si, wa

te wasima 're 'ruiwapari za'ra mono tō da, te wama wasu'u za'ra. ⁷ Duré ta norī ne, romhāiba 'manharī āma waihu'u pese newa, āma 're īdawata za'ra mono āma, 're wawata za'ra mono tō da, te duré wama wasu'u za'ra. Duréihā 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tō āne na ībaihā na āma rob'ui'ére:

“Tawamhā dato hā ma tō dasiwi 'manharī ni, powawē hāiba ne, oru 'manharī āma īdawata za'ra zéb da hā. Taha wa, ma tō duré siwa'ru āma apese za'ra ni, dahāimana wasété si dama wē za'ra wa.”

Āne na duréihā dawasédé, da te dasiwi ī'manharī za'ra zé wasu'u na rob'ui'ére hā. ⁸ Ta norī hā wahi'rata norī hā ahā na ma tō duré aibā norī hā pi'ō na tiwasédé hā 'manharī za'ra. Āne wa, ma tō duré 'Re īhāimana u'āsi mono hā da'uprosi, 23 miu na dahāiba hā. Taha wa, wa norī hā wawasédé hā āne na wa te 're 'manharī za'ra mono ō di za, wahi'rata norī ne. ⁹ Ta norī hā ma tō duré tiwasédé hā 'manharī za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono hā niha te te tāma rob'manharī za'ra ō zō, te te pibu za'ra da. Āne 'ru te, ma tō duré wahi nhipsari na hā da'ahā na da'uprosi, 'Re īhāimana u'āsi mono hā. Āne na hā wa norī zama, wa te 're pibu za'ra mono ō di za, Wanhib'apito hā, wawasédé hā wa te 're ī'manharī za'ra mono na, niha te te wama 're arob'manharī mono ō zō. ¹⁰ Wahi'rata norī hā ma tō duré Mozési hā ma nharī wasété za'ra. Ma tō tāma aiwapsari za'ra. Taha wa, ma tō 'Re īhāimana u'āsi mono hā hāiwa āma tāma īromhuri'wa hā we satō, dapārī'wa na īsisi hā, ta hā te te da'uprosi da. Āne tō da, wa norī hā 'Re īhāimana u'āsi mono ma, wa te tāma 're nharī wasété za'ra mono ō di za.

¹¹ Āne ma tō wahi'rata norī ma tiromhāiba duréihā, tiwasédé te te 're ī'manharī za'ra mono zéb zarina, 'Re īhāimana u'āsi mono te te 're īhā za'ra mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da. Ma tō duré āne na ni'wa hā āma rob'ui'ére, āma 're īwasipo're pu'u za'ra mono zéb da hā, īsine wa te 're 'manharī za'ra mono tō da. Romhuture di oto, waré īrob'rāsutuzéb u hā. Taha wa, wa za wanhimiza'rese 're wahāimana u'āsi za'ra.

¹² Taha wa, Cristuhu āma asiptete sina 're aihāimana za'ra wa'aba mono na, 're asi'madâ'ā ze za'ra wa'aba mono wamhā, te za asimiza'rese sina pé 're aihāimana za'ra wa'aba mo, aiwasété u apâ 're airere'e aba mono tō da. ¹³ Tō sena, asiptete sina āma 're anomro u'āsi aba mono zō, 'Re īhāimana u'āsi mono hā te te 're aipibu za'ra wa'aba mono wamhā, aimawi na te te 're aipibu za'ra wa'aba mono ō di za, īpire uptabi na hā. Tō ōhō na si te te 're īda'apibui mono zém na si, te za tō te te 're aipibu za'ra wa'wa. 'Re īhāimana u'āsi mono hā uburé wama umnhasi za'ra di, marī na uburé te te wama 're ī'aropisutu mono zém na hā. E tawamhā, asiptetezém nhipai u, te za īpire uptabi na te te aipibu na 're sahu za'ra wa'wa, aiwasété u apâ tiwi 're airere'e aba mono da. Mare di. Tō sena, asiptete sina āma 're anomro u'āsi aba mono zō, te te 're aipibu za'ra wa'aba mono wamhā, te za niha te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, rowē ré īhawi 're aiwairébé aba mono zéb da

hã, òne haré asiptete sina ãma 're anomro u'âsi aba mono da.

¹⁴ Taha wa, ïsisânawã norĩ, ïma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, waihu'u pese newa romhãiba 'manharĩ ãma 're ïdawata za'ra mono zém na, da'ãma 're sasômri za'ra wa'aba mono ò di za. Taha nhiti te za 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. ¹⁵ A norĩ wa'wa hã te oto asimiza'rese 're aihâimana za'ra wa'aba mo, tò. Taha wa, ãhãna te aima ãma ïrowasu'u za'ra wa'aba zém na, te za ãma 're ïrosa'rata pese za'ra wa'aba mo, ï'uwaibaba te aima ãma uwaimrami za'ra wa'aba zò. ¹⁶ Zezusi hã wazada ïdâ'ázém na 're ïwasipo're pu'u za'ra mono zéb da, wasiré 're wasi'rã'òtò mono wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're wawata za'ra mono pari, wa za hâsizém na uwa 'rãï wa'u ïsé hã wa te 're âhuri. ãne hã wasiré, wa te 're âhuri mono wamhã, Cristuhu wi ïwapru hã tiwi pu'u wa, wazada ïdâ'ázéb zarina, te rowézé hã wahãiba mono bâ wama 're hâimana za'ra. Duré ï'u'êne hã wasiré, wa te 're huri mono da, wa te wasima 're wê'ë za'ra mono wamhã, Cristu hã da te dasiwi ïhâibapru wa, wazada ïdâ'ázéb zarina, te duré wahãiba mono bâ rowézé hã wama 're hâimana za'ra. ¹⁷ Zezusi hã wazada ïdâ'ázém na 're wasipo're pu'u za'ra mono da, wasiré 're wasi'rã'òtò mono wamhã, wa'ahâ nherê, wa za ï'u'êne hã wa te wasima 're wê'ë za'ra, misi nherê, wa te 're ïhuri mono da hã. E marĩ te wama wasu'u za'ra, misi ï'u'êne hã. Wa norĩ hã wasiré ïsazei'wa norĩ hã wa'ahâ nherê, simisutu Cristuhu siré 're ïwahâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra. Misi dahãiba ne oto 're ïwahâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra.

¹⁸ Izarazéhé nhihudu norĩ hã bété. Ta norĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're sôprub za'ra mono da, tinhimizama te te 're simroi mono wa, wedeza ne na tãma danhoprubzé nomrizé nhisiwi, da te 're zata za'ra mono ò ré, te za syry na te te sima 're po'o za'ra, ïnhi hã, ãma 're saihuri mono da. ãne wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono siré te za 're hâimana za'ra. Tane duré, a norĩ wa'wa hã waihu'u pese newa, romhãiba 'manharĩ ãma 're dawata za'ra mono da, danhimizama da te tãma 're ïsômri za'ra mono nhi na, dasiré ãma 're asaihuri aba mono wamhã, te duré dasiré ãma 're aiwata za'ra wa'aba mo, romhãiba 'manharĩ ãma. E ãne hã aima wê za'ra wa'aba di. Mare di. Ta hã wê ò di, ãma 're ï'aiwata za'ra wa'aba mono hã, dame. ¹⁹ ãne na te aima ãma ïrowaihu'u za'ra wa'aba mono zé hã, e marĩ te wama wasu'u za'ra. E romhãiba 'manharĩ hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono, waihu'u pese na 're ïhâimana mono ne, 're ïhâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra. Mare di. Duré dasa hã romhãiba 'manharĩ ma, da te 're ïsômri za'ra mono hã, e pire na te wama 're hâimana za'ra. Mare di. Wama hã, taré hã. ²⁰ ãne si, wa za duré aima ãma rowaihu'u za'ra wa'wa. ïsazei'ò'wa norĩ hã wedeza ne na dasa te te 're zata za'ra mono wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, ta norĩ hã ãma 're sôprub za'ra mono ò di. Wa'uburé norĩ ma si, te ta norĩ hã tãma ãma 're sôprub za'ra, ãma 're ïwata za'ra mono da hã. Taha wa, a norĩ wa'wa hã dasa, ta norĩ

ma, da te 're ïsômri za'ra mono na ãma 're asaihuri aba mono wamhã, wa'uburé norĩ ãma te za ïsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, ãne hã dame 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, wa hã te ai'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ò di. Mare di. ²¹ A norĩ wa'wa hã Cristuhu zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te tò asiré 're asi'rã'òtò aba mo, uwa 'rãï wa'u ïsé hã asiré 're âhuri aba mono da, hâsizém na, Wanhib'apito wi, ïwapru tiwi pu'u wa, wazada ïdâ'ázém na ãma 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Taha wa, wa'uburé norĩ ãma 're dawata za'ra mono da, marĩ hã dasiré da te 're âhuri mono wamhã, ãma dame 're aihâimana waihu'u za'ra wa'aba mono ò di za, ta norĩ nhimihâsizém na ïsiré 're âhuri aba mono tò da. Duré Wanhib'apito hãiba, da te dasiwi hãibapru wa, wazada ïdâ'ázém na ãma 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono da, te duré ï'u'êne hã asiré 're ïhuri aba mo. E tawamhã ï'uwaibaba, te za tò dame 're ï'manharĩ za'ra wa'aba mo, ïsazei'ò'wa norĩ siré 're asaihuri aba mono wamhã, wa'uburé norĩ ãma 're dawata za'ra mono da, dasa hã da te dasima 're 'manharĩ za'ra mono wamhã. E tò ï'uwaibaba ãne hã aima za'ra wa'aba hã. ²² ãne hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, Wanhib'apito hã te za asada 're hâimana za'ra wa'wa, ïupana wa'uburé norĩ ãma si 're aiwata za'ra wa'aba mono wa. ãne zarina, wazada 're hâimana za'ra mono wamhã, e Wanhib'apito nhiptetezém nhipai u, wanhiptetezé hã wama 're hâimana za'ra mono bâ, wa za ïsimihâzé wi 're wawairébé. Mare di. Tiwi 're wawairébé waihu'u mono ò di za.

²³ Ni'wam norĩ hã asiré ïsazei'wa 're ïhâimana za'ra mono norĩ hã, te ãne na te te sima 're nharĩ za'ra: "Marĩ hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono tò da, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te wawi 're awé'ò mono ò nherê, wa norĩ zama, wa te wasiwi 're wê'ò za'ra mono ò di za, wa te 're 'manharĩ za'ra mono tò da. Wa za tò wa te 're 'manharĩ za'ra, wa te wasima 're ïwé za'ra mono zéb uwaibaba si." ãne ma tò ni'wam norĩ hã te te sima 're waihu'u za'ra. Tane hã wê di tò. Tane nherê, marĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te wawi 're awé'ò mono ò nherê, ãté wa te 're 'manharĩ za'ra mono wa, wa za wasiré ïsazei'wa norĩ wi, wa te ãma 're 'wa'rutu za'ra. Taha wa, marĩ hã dazu wa te 're 'manharĩ za'ra mono ò di za, wasiré ïsazei'wa norĩ wi, wa te ãma 're 'wa'rutu tò za'ra mono da. Duré wasiré ïsazei'wa norĩ hã, Cristuhu ãma si siptete sina 're nomro mono da, wa te 're ïpawaptob za'ra mono da si, wa za tò uburé marĩ hã ïwé si wa te 're 'manharĩ za'ra. ²⁴ 'Râwip si 're asipawaptob za'ra wa'aba mono da, asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ò di za. Asiré ïsazei'wa norĩ hã 're pawaptob za'ra wa'aba mono da si, te za ta norĩ ãma si 're ïrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo.

²⁵ Romnhi hã da te dasima 're ïwede za'ra mono zéb ãma, da te 're ïuipra za'ra mono hã, te za asina ai-hâtâ'â ãna 're ïhuri aba mo romnhi hã, nima hawib zò asimnhasi aba ãna. Romhãiba 'manharĩ ma, da te 're ïsômri za'ra mono na, 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ãna aipê'ë 're, ãma 're asiwé'ò za'ra wa'aba mono ò di

za. ²⁶ 'Re ðhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô âne na âma rob'ui'ééré, duréihã:

"Uburé ti'a hã Wanhib'apito te hã. Duré uburé marí hã ti'ai âma 're ðhâimana za'ra mono hã, Wanhib'apito te hã. Taha wa, uburé dasazé hã wě di, âma 're ðwasaihuri mono zéb da hã."

Âne duréihã âma ðrob'ui'ééré hã te 're hâimana.

²⁷ ðsazei'ô'wa hã ðsiré ai'masai wa'aba da, asô 'mai-hârâ aba wamhã, te za tô ðsiré ai'masai wa'wa, asima 'maiwě wa'aba wamhã. Tawamhã uburé dasazé hã da te aima ða za'ra wa'wa hã te za tô ðhuri 'wa, nima hawi, da te 'mai'âwisi zô, da'mazadhanarí aba âna, 'râwi aipě'ě 're wa'aba, asi'maiwě'ô wa'aba zarina. ²⁸ Tane nherě, âté ni'wa hã te za âne na aima 'maiwaihu'u 'wa: "Â hã dasazé hã romhâiba 'manharí ma, da te 're ðsô-mri za'ra mono." Âne hã ni'wa te te aima wasu'u za'ra wa'aba wamhã, taha na ai'masai wa'aba ô di za. E 'râwi aipě'ě na asi'maiwě'ô wa'aba tô da, wa âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Mare di. Taré dasa hã te te aima ðmaiwasu'u wa'aba wi, rosa'rada hã si'wa'rutu tô da, wa âne aima roti za'ra wa'wa, taha na asaihuri aba tô da.

E tawamhã, romnhi hã romhâiba 'manharí ma, da te 're ðsô-mri za'ra mono na, wa za 're ðsa, romhâiba 'manharí âma dame 're ðwata mono ô nherě. Âne, wa 'râwi te ðsima âma 're rosa'rata u'âsi. ³⁰ 'Re ðhâimana u'âsi mono hã sôpru wa, âma 're wawata za'ra mono sina, wasa hã wa te 're huri mono wamhã, e ðuwaibaba te za ni'wa hã te te dama 're wawas'u wasété za'ra, tô ô hã wa te 're ðhuri mono na hã. Mare di. Taré te za ni'wa hã te te dama 're wawas'u wasété za'ra, tô sena newa.

³¹ Âne, wa za duré aima âma 'râsutu za'ra wa'wa, â ðnhimirowasu'u na hã. Uburé marí hã te za 're ðmanharí wě u'âsi za'ra wa'aba mo, 're asaihuri aba mono wamhã, duré 're âhuri aba mono wamhã, duré marí aimawi hã 're 'manharí za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina si, 'Re ðhâimana u'âsi mono âma 're dawata za'ra mono da. ³² Marí hã 're 'manharí za'ra wa'aba mono ô di za oto, da te âma 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, dawasété u 're darere'e mono tô da. Âne hã dazada 're 'manharí za'ra wa'aba mono ô di za, zudezu norí da, duré zudezu'ô norí da, duré 'Re ðhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě 're ðhâimana za'ra mono norí da.

³³ Wa hã bété. E niha dama 're ðhâimana mono zé hã. Âne si, wa tô te ðsima 're da'awě, uburé marí hã te 're ðab'manharí wě mono zém na, te âma 're da'apawapto mono da. ðsima si, âne na 're ðhâimana mono ô di. Uburé, wa dama 're ðhâimana, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te 're ðda'anho'reptui mono zé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono da, ðnhimipawaptobzéb zarina.

Aibâ norí hã timro nhipai u 're ðhâimana za'ra mono zé wasu'u

11 Wa hã 're ðmorízém na aima âma 're ðsisanho za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za 're anomro wě wa'aba mo. Cristu hã ti'ai âma 're morí ré, wama

âma 're ðsisanho za'ra mono zéb zarina, wa hã 're ðhâimana mono ne, te za duré 're anomro wě wa'aba mo.

² A norí wa'wa hã te oto ð'âma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, 're ðhâimana mono zém na hã, duré uburé te aima âma 're ðrowasu'u za'ra wa'aba mono zém na hã. ðsazei'wa norí 're ðhâimana za'ra mono zém na roti hã da te ðma 're ðwaihu'u za'ra mono zéb zarina, te oto 're anomro u'âsi aba mo, te aima âma 're ðroti za'ra wa'aba mono zéb zarina si. Taha wa, wa ai'âma 're ðwata u'âsi za'ra wa'wa. ³ Tane nherě, aimawi na te aima âma ðrowasu'u za'ra wa'aba da hã, wa tô ðsima wě. Cristu hã uburé aibâ norí nhib'apito, te 're hâimana. Duré aibâ norí hã uburé timro norí nhib'apito, te 're hâimana za'ra. Duré 'Re ðhâimana u'âsi mono hã ta hã, Cristuhu nhib'apito te 're hâimana. ⁴ A norí wa'wa hã, zudezu'ô na te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, zudezu'ô na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za tô uburé marí hã 're ðmanharí za'ra wa'aba mo. ðsazei'wa norí hã asiré 're ai'râ'ôtô aba mono ré, aibâ norí hã 'râ ubu ré, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi mono wamhã, duré 'râ ubu ré, 'Re ðhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, e marí te ta norí hâimanazé hã wama wasu'u za'ra. Ta norí hã Cristu te te siwi 're ðwazéb za'ra mono ô zé, te wama wasu'u za'ra, zudezu'ô norí hâimanazéb uwaibaba ô wa, âne hã. ⁵ Duré pi'ô norí hã 'râi ubu âna, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi mono wamhã, duré 'râi ubu âna, 'Re ðhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're romhuri za'ra mono wamhã, ta norí ma, ðmro hã tâma 're wazéb za'ra mono ô di. E marí wa. Pi'ô 'râi ubuzé hã timro zapari 're ðhâimana za'ra mono zé, te te dama wasu'u wa, zudezu'ô norí hâimanazéb zarina. Pi'ô norí hã marí ðwasédé hã te te 're 'manharí za'ra mono wa, te za da te 're 'râpari za'ra, sisém na 're hâimana za'ra mono da a'â. Tane duré, pi'ô norí hã 'râi ubu âna, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi mono wamhã, pi'ô, da te 're ðrâpari za'ra mono ne, te za a'â 're hâimana za'ra ta norí hã, sisém na. ⁶ Âne hã pi'ô norí, 'râ ubu âna 're hâimana za'ra mono wamhã, âne hã wě te bâ, te za tô 're si'râpari za'ra, sisém na dama 're ðhâimana za'ra mono zéb da hã oto. Tawamhã 're si'râpari za'ra mono wa, duré taré 're siséré nhihâri za'ra mono wa, dama sisém na 're hâimana za'ra mono tô da, te za 'râ ubu ré, dame 're hâimana za'ra, ðsazei'wa norí hã 're si'râ'ôtô mono ré. ⁷ Tane nherě, ðsazei'wa norí, siré 're si'râ'ôtô mono ré, aibâ norí hã 'râ ubu ré, dasiré 're hâimana za'ra mono ô di za. E marí wa. 'Re ðhâimana u'âsi mono ne, 're hâimana za'ra mono wa, ta norí hã. Tane nherě, pi'ô norí hã aibâ norí zapari 're ðhâimana za'ra mono zé hã, pi'ô ma, aibâ ðpirezé, te wasu'u. ⁸ Duréihã 'Re ðhâimana u'âsi mono hã, pi'ô ma, aibâ hâiba na aibâ hã te te poto ô di. Aibâ hâiba na si, ma tô pi'ô hã poto. ⁹ Duré aibâ hã pi'ô ma, 're hâimana mono da, te te poto ô di, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã. Pi'ô si, ma tô tâma poto, aibâ ma, 're ðhâimana mono da hã. ¹⁰ Taha wa, ðsazei'wa norí hã rowahutu u 're si'râ'ôtô mono wamhã, pi'ô norí hã te za

tô 'rã ubu ré dasiré 're hâimana za'ra. E marĩ wa. Timro norĩ zapari 're ãhâimana za'ra mono zêm na, da te âma 're waihu'u za'ra mono da, duré hâiwa âma 'Re ãhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã te te ãre 're 'madâ'â za'ra mono wa, te te siwi 're wë'õ za'ra mono tã da, zudezu'õ norĩ hâimanazé hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono da. ¹¹ Tane nherë, wa norĩ hã Wanhib'apito âma oto 're wanomro mono wa, aibâ norĩ hã pi'õ ãna 're hâimana waihu'u za'ra mono õ di za oto. Duré pi'õ norĩ zama, aibâ ãna 're hâimana waihu'u za'ra mono õ di za. Æne hã aiwa te wama wasu'u za'ra. ¹² Duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono hã aibâ hâiba na ma tã pi'õ hã poto 'rata tã. Tane nherë, te oto ta hawim haré aibâ norĩ hã pi'õ hâiba hawi dama 're pototã u'âsi za'ra. 'Re ãhâimana u'âsi mono si, ma tã uburé marĩ hã te te apoto, aibâ norĩ zama, duré pi'õ norĩ zama.

¹³ E tawamhã ãuwaibaba, te za pi'õ norĩ hã 'rã ubu ãna, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, 're mre me zusi, ãsazei'wa norĩ hã siré 're si'ã'õtõ mono wamhã. Ma'ãpé, a norĩ wa'wa hã asi'uihã na ãma waihu'u za'ra wa'aba, ãne na hã. ¹⁴ Aibâ norĩ hã séré pa ré, 're nomro mono wamhã, wë'õ nherë, te siséb ãna ãre 're hâimana za'ra, tihâimanazéb zarinaĩ õ nherë, zudezu'õ norĩ hâimanazéb zarinaĩ õ nherë. Æne hã 'rãwi wapë'ë na dahâimanazém na, wa te wasina 're ãwaihu'u za'ra mono zéb zarina, wa ãne na aima ãma roti za'ra wa'wa. ¹⁵ Tane nherë, pi'õ norĩ hã séré pa ré, 're hâimana za'ra mono wamhã, dama 'madâ'â ze ti. E marĩ wa. 'Re ãhâimana u'âsi mono si, ma tã ãséré pa hã te te tãma 're pisutu za'ra, pi'õ norĩ ma hã, ãrãzuwazéb da hã. ¹⁶ Æté ni'wam norĩ hã asiré 're ãhâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã te za ãne na sina ãzadawa 'ru za'ra, pi'õ norĩ hã 'rã ubu ré 're ãhâimana za'ra mono wasu'u na hã, te te ãzaze za'ra õ wa. Æne wamhã, wa za ãne na si ãzadawa na tãma ãma wa'rãmi za'ra. Wa norĩ hã aimawi na, wa te dama 're roti za'ra mono õ di. Mare di. Duré 'Re ãhâimana u'âsi mono nhib'a'uwë, siré 're ãsi'ã'õtõ mono norĩ hã te duré õhõ na si te te ãma 're rosa'rata za'ra, pi'õ norĩ hã 'rã ubu ré, 're ãhâimana za'ra mono wasu'u na si.

Ze zusi hã dazada ãdã'ázém na ãma 're dasipo're pu'u za'ra mono da, dasiré 're ãdasaihuri mono zé wasu'u

¹⁷ Aimawi na wa za oto aima ãma roti za'ra wa'wa, aihâimanazém na 're ãupa za'ra wa'aba mono zêm na hã. Taha wa, ai'ãma ãwata za'ra wa'aba õ di za, ãhã na hã. Rowahutu u asiré 're asi'ã'õtõ aba mono wamhã, asiptete sina Cristuhu ãma 're anomro aba mono zéb da, 're asipawaptob za'ra wa'aba mono õ di. Marĩ na si, ma tã ãupana asiwi 're ãro'wa'rutu za'ra wa'aba mo.

¹⁸ Æne uimrehëne, wa za a'ã ai'ãma rob'ui'ére za'ra wa'wa. Ma tã we ãma aiwasu'u za'ra wa'aba ni, asiré 're asi'ã'õtõ aba mono nherë, asima aipo'o aba na hã, 're asisada'ãbã za'ra wa'aba mono 'ru te. Æne na syry na wa tã dazaze, da te we ãma aiwasu'u wasété za'ra wa'aba zêm na hã. Æté tã sena, ãne hã. ¹⁹ Æne hã wë'õ nherë, ãté wë di tã. E marĩ wa. Asiwi aipo'o aba

wamhã, ni'wam norĩ hã wa za wa te 're waihu'u za'ra, tã sena, Ze zusi hã zazei uptabi 'wa, 're ãhâimana za'ra mono na hã. ²⁰ Asiré 're asaihuri aba mono da, 're asi'ã'õtõ aba mono wamhã, Wanhib'apito hã wazada ãdã'ázém na 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zéb da, tãma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ di. Marĩ aimawi hã 're ãmanharĩ za'ra wa'aba mono da si, te 're asi'ã'õtõ aba mo, siwa'ru. ²¹ Aihãni, asitëme 're ai-hutu aba mono õ ré, te za ni'wam norĩ si dawana tisa hã te te 're huri, si'aba're na. Taha wa, te za ni'wam norĩ hã tisa hã te te 're simini za'ra, ãwana 're dasihutu mono wa. Taha wa, te za tã ãwana da te 're uprosi za'ra. Ni'wam norĩ hã te za duré 're 'rã idi'iti za'ra, uwa 'rã wa'u ãsé hã sa'ëtë na te te 're ãhuri mono wa. ²² E niha. E asõrõwa hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono ã bã, asapa'abã asa hã ãwa 're ãhuri aba mono zéb da hã. Asiré 're asi'ã'õtõ aba mono ré, ãne hã asiwi 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, asiré 're ãhâimana u'âsi mono nhib'a'uwë, 're ãruiwaparĩ za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa. Æne hã asima 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wa, te duré ãsimarĩ'õ norĩ hã 're wazéb za'ra wa'aba mono ãna, 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Æne wamhã, e niha wa za ai'ãma waihu'u za'ra wa'wa. E ãne zarina, wa za duré ai'ãma 're ãwata za'ra wa'wa. Mare uptabi di, ai'ãma 're ãwata za'ra wa'aba mono da hã.

²³ Duréihã Wanhib'apito te te ãma ãwaihu'uzém na, wa tã ãne na aima waihu'u pari za'ra wa'wa: Zudasĩ hã Ze zusi te te dama ãhãiba nhomrizém na, tã taha barana ma tã Wanhib'apito Ze zusi hã ãu'ëne hã ti'ã.

²⁴ Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma te tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tã te te wë'ë, ãu'ëne hã. Æne te tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma: "Æ hã ãu'ëne hã ãhãiba te wasu'u, asada ãsissõmri za'ra wa'aba zé hã. Æ hã te za 're ãhuri aba mo, ããma 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã." Æne ma tã sina tãma rowasu'u za'ra, Ze zusi hã. ²⁵ Tawamhã saihuri pari, tã õne ma tã duré hãsizé hã ti'ã, uwa 'ru 'rã wa'ui ré hã. Æne te duré tãma nharĩ za'ra: "Æ hã rob'rãĩ wa'u hã, ãwapru hã asada za'ra wa'aba za ãwi pu'u wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te dama ãropisutuzép té, tã sena za te te dama ãma 're ãu'uwaimrami mono zé, te wasu'u. Æ hã 're ãhuri aba mono sidãpãsi, te za ããma 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da, 're ãmanharĩ za'ra wa'aba mo, õne u'âsi." Æne ma tã duré sina tãma rowasu'u za'ra, Ze zusi hã.

²⁶ Tawamhã, ãu'ëne hã 're huri aba mono wamhã, duré rob'rãĩ wa'u hã 're ãhuri aba mono wamhã, ta hã, Wanhib'apito dazada ãdã'ázém na 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa, za we apã ãmorizéb u hã.

²⁷ Taha wa, ni'wam norĩ hã Wanhib'apito ãma 're ãsipo're pu'u za'ra mono zéb da, ãu'ëne hã te te siré 're huri mono wamhã, duré rob'rãĩ wa'u hã te te siré 're ãhuri mono wamhã, siséb ãna siré 're si'ã'õtõ mono wamhã, ta norĩ hã te za Wanhib'apito hãiba na, ti-wasédé hã te te ãma 're 'manharĩ za'ra, ãwapru na zama, dazada ãdã'ázé hã taré newa, siwa'ru te te 're huri

mono wa, ĩ'u'ēne hā, duré siwa'ru te te 're āhuri mono wa, rob'rāi wa'u hā. ²⁸ Ni'wam norī hā Wanhib'apito dazada dā'ā da, ĩsiahāba nhomrizém na, te te 're rosa'rata za'ra mono āna, ĩ'u'ēne hā te te 're huri mono wamhā, duré rob'rāi wa'u hā te te 're āhuri mono wamhā, taha zarina, te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ta norī hā te te 're hā za'ra. Taha ō'umnhasite, te za a'ā aipē'ē na 'rāwi 're asi'madā'ā za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata wasédé hā aima 're hāimana za'ra wa'aba mono zō, taha uimrehēne, a'ā asima 're pari za'ra wa'aba mono da. Taha parip si, te za oto ĩ'u'ēne hā asiré 're ĩhuri aba mo. Duré taha parip si, te za oto rob'rāi wa'u hā asiré 're ĩ'āhuri aba mo. ³⁰ Taha wa, ni'wam norī hā āne hā te te a'ā 're 'manharī za'ra mono ō wa, te ta norī hā hāzé u'āsi 're hāimana za'ra ahā na, asiré 're ĩhāimana za'ra wa'aba mono norī hā. Ni'wam norī hā te duré sib'uwa u'āsi 're hāimana za'ra. Ni'wam norī hā ma tō duré 're dā'ā za'ra, āne wa. ³¹ Wasiré 're wasaihuri mono ō ré, wanhimirosa'rata wasédé hā wama 're hāimana za'ra mono zō, a'ā wapē'ē na 'rāwi 're wasi'madā'ā za'ra mono wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're wa'ahā za'ra mono ō di za. E marī wa. 'Re wasiwē'ō za'ra mono wa, 're ĩwahāimana za'ra mono na, marī na, wa te 're ĩupa za'ra mono na hā. ³² Tane nherē, ti'ab ré te za tō wawasédé hā te te wa'āma 're ĩawaihu'u mono zéb zarina, te te 're wa'ahā za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. E marī wa. Te te 're wa'azawi pese mono wa, taha zarina, apā wa te āma 're sasōmri pese za'ra mono da. Nimahā na, uburé ĩsazei'ō'wa norī zu, za te te siwi wa'awē'ō tō da, te za tō āne wa, te te 're wa'ahā za'ra, ti'ai āma 're wanomro mono ré.

³³ ĩsisānawā norī, āne na wa za oto aima āma 'rāsutu za'ra wa'wa, Wanhib'apito dā'āzém na 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zéb da, asiré 're asaihuri aba mono zém na hā. Taha wa, te za a'ā asisō 're asimipari za'ra wa'aba mo, aihīni asitēme 're aihutu aba mono wapsi, asiré āma 're asaihuri aba mono da. Āne hā wē di.

³⁴ Ni'wam norī hā asiré 're ĩhāimana za'ra wa'aba mono norī hā, mra te te 're simroi mono wamhā, tinhorōwa āma si te za a'ā tisa hā te te 're huri. Taha parip si, te za oto asitēme 're aihutu aba mo, asiré 're asirā'ōtō aba mono da. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te siwi 're aiwē'ō za'ra wa'aba mono tō da, te za āne si ĩ'uwaibaba 're ĩ'manharī za'ra wa'aba mo.

Nimahā na, āma atēme ĩmorī aba wapsi, wa za aimawi na aima āma roti za'ra wa'wa, rob'ui'ére na we asiwi ĩzadanharī za'ra wa'aba zém na hā.

'Re ĩhāimana u'āsi mono, Tipē'ēzani na romhuri mono bâ te te dama 're ĩapisutu mono zé wasu'u

12 ĩsisānawā norī, wasiré ĩsazei'wa norī hā romhuri mono bâ, 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani nhimipawapto waihu'u pese na, āma 're ĩsipawapto za'ra mono zéb da hā, ta hā te te tāma 're ĩpisutu za'ra mono zém na, wa za oto aima āma roti za'ra wa'wa, sena āma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hā, rosa'rata na āma 're upa za'ra wa'aba mono tō da. ² A

norī wa'wa hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono, 're waihu'u za'ra wa'aba mono ō ré, ma tō wa'uburé hā te te 're aiwada'uri u'āsi za'ra wa'wa, tō sena newa, romhāiba 'manharī hā tarére nherē, mreme ō nherē, ta norī āma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da, waihu'u pese newa. Āne hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba nherē, wa taré āma aipo're pu'u za'ra wa'wa. ³ Tane nherē, wa ĩsima aiwē za'ra wa'wa, aimawi roti hā waihu'u za'ra wa'aba da oto. Āté ni'wam norī hā te za āne na Zezusi hā te te dama 're wasu'u za'ra: "Zezusihi ma, marī ĩwasétère si tāma 're hāimana mono neza, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimirob'manharízém na." Āne na hā ni'wam norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani nhimipawaptozbéb ré, 're ĩnomro mono norī hā, te te dama 're wasu'u waihu'u za'ra mono ō di. Mare di. Duré āté ni'wam norī hā te za āne na te te dama 're wasu'u za'ra, Zezusi hā: "Zezusi hā, taha Wanhib'apito, danhipai u." Ni'wam norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani nhimipawaptozbéb zarina ō nherē, āne na tō sena te te dama 're wasu'u waihu'u za'ra mono ō di.

⁴ 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā misi nherē, te ĩsazei'wa norī ma, romhuri hā te te 're apisutu, tinhimirohuri mono bâ sipu'u pese na āma 're sipawapto za'ra mono da. ⁵ Duré Wanhib'apito hā misire nherē, wasipu'u pese na, wa wa te tāma 're romhuri za'ra, wanhimirohuri mono bâ, wasiré ĩsazei'wa norī hā. ⁶ Duré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā misi nherē, ōhō si te tiwaihu'u pese na te te 're wa'apawapto, romhuri hā sipu'u pese na, wa te tāma āma 're ĩrob'ma'wamarī za'ra mono zéb da hā. ⁷ Wahāiba mono bâ, ma tō romhuri hā te te wama 're apisutu 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, ĩpē'ēzani hā sena na wapē'ē 're, 're ĩhāimana za'ra mono na, wa te wasina 're waihu'u za'ra mono da, duré wasiré ĩsazei'wa norī hā āma 're wasipawapto wē u'āsi za'ra mono da. ⁸ 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā ni'wam norī si, te za te te 're pisutu za'ra, tō sena ta norī hā tinhimirosa'rata waihu'u pese na te te dama āma 're roti wē za'ra mono da, hāiwa hawi dahāimanazém na rowaihu'u na hā. Ni'wam norī si, te za duré te te 're pisutu za'ra, rowaihu dama ĩwaihu'u'ō na, te te dama āma 're roti wē u'āsi za'ra mono da. ⁹ Ni'wam norī si, te duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're pisutu za'ra, ta norī hā Cristu hā te te sina 're umnhasi pese za'ra mono da, tisiré ĩsazei'wa norī nhipai u. Ni'wam norī si te duré te te 're pisutu za'ra, ĩwaihu'u pese zarina, te te āma 're dapese za'ra mono da, 're dahāzé za'ra mono wamhā. ¹⁰ 'Re ĩhāimana u'āsi mono waihu'u pese na si, marī dama ĩ'manharī waihu'u'ō hā te te dama 're 'manharī za'ra mono da, ni'wam norī si te duré te te 're pisutu za'ra. Duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na, sena na te te dama āma 're rowasu'u za'ra mono da, te duré ni'wam norī si te te 're pisutu za'ra. Ni'wam norī si, te duré te te 're pisutu za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, da te dasi-ma 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé hā te te āma 're pibu za'ra mono da, tō sena uptabi na hā te te 're waihu'u za'ra mono da, wa'uburé norī hawim hāi ō'umnhasite. Damreme dama ĩwaihu'u'ō na zama, 'Re ĩhāi-

mana u'âsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, te duré ni'wam norí si te te 're pisutu za'ra, timreme nai õ nherê, te te dama âma 're ãsadawa wasu'u za'ra mono zéb da há. Ni'wam norí si, te duré 'Re ãhâimana u'âsi mono pê'êzani há te te 're pisutu za'ra, damreme dama ãwaihu'u'õ na 'Re ãhâimana u'âsi mono, da te dasima 're ãsadawa wasu'u za'ra mono zé há sô'awi te te dama âma 're wasu'u pese za'ra mono da oto, da te 're ãwaihu'u za'ra mono zéb da há. ¹¹ Tô õhõ si te misi nherê, 'Re ãhâimana u'âsi mono pê'êzani há romhuri te te dama 're apisutu, ãsazei'wai mono bâ, te te sima 're ãda'awê mono zéb zarina, âma 're ãdasi-pawaptob za'ra mono zéb da há.

Dahâiba misi ne, ãsazei'wa norí há 're ãhâimana za'ra mono zé wasu'u

¹² ãne, wa za aima âma romnhimiré' z'ra wa'wa, ãwaihu'u za'ra wa'aba zéb da há. Wahâiba há misi nherê, wahâiba na marí há wama 're ãhâimana za'ra mono há ahâ di, wapara há duré wanhib'rada há duré wapo're há, duré aimawi há. Tane nherê, misi te tô wahâiba há wama 're hâimana za'ra, wahâiba mono bâ. Tane duré, wa norí há wasiré ãsazei'wa norí há wa'ahâ uptabi nherê, wa oto simisutu âma 're wanomro, wahâiba misi ne. ¹³ Wa norí há wasiré ãsazei'wa norí há aiwa 're wahâimana za'ra mono õ di. Ni'wam norí há zudezu. Duré ni'wam norí há zudezu'õ. Duré ni'wam norí há pawa'âbâ âna ãwada'uri zarina si, te te dama 're ãromhuri za'ra mono. Duré ni'wam norí há wada'uri âna si'uihâ na 're ãhâimana za'ra mono. ãne há aiwa 're wahâimana za'ra mono õ nherê, simisutu wa oto 're wahâimana za'ra, wahâiba misi ne, 'Re ãhâimana u'âsi mono pê'êzani na â dawabzuri uburé, wa te 're 'manharí za'ra mono wa, duré 'Re ãhâimana u'âsi mono há, Tipê'êzani, uburé te te wama 're anhomri mono wa, wapê'ê 're, oto 're ãsâmra mono da há.

¹⁴ Wahâiba na marí há misi wama 're hâimana za'ra mono õ di. Marí há ahâ na te tô wahâiba na há wama 're hâimana za'ra, tite mono bâ te te 're ãromhuri za'ra mono zéb da há, wapara há, duré wanhib'rada há, duré wato há, uburé ãré 're ãwahâimana za'ra mono há. Tane ma tô duré 'Re ãhâimana u'âsi mono pê'êzani há romhuri há sipu'u pese na te te wama 're apisutu, âma 're ãwasipawaptob za'ra mono zéb da há. ¹⁵ ãne, wa za duré aima âma simiré' z'ra wa'wa taré, wahâiba na marí há wama 're ãhâimana za'ra mono zém na há. Áté wapara, te aré wama siwasu'u, âne: "Wa há asib'rata õ di. Taha wa, wa taré aihâiba na ai'âma 're ãhâimanare. Marí dai õre di, wa há." E âne há aré ãuwaibaba. Mare di. Pire na te tô wama 're hâimana u'âsi za'ra, wapara há. ¹⁶ Áté wapo're há te aré duré wama siwasu'u, âne: "Wa há atõmo õ di. Taha wa, wa taré aihâiba na ai'âma 're ãhâimana. Marí dai õ di, wa há." E âne há aré duré ãuwaibaba. Mare di. Pire na te tô wama 're hâimana u'âsi za'ra, wapo're há. ¹⁷ Duré, wahâiba na watõmo si wama 're hâimana za'ra mono 'wa'âhâ, e niha wa aré 're wanhipari za'ra. 'Re wanhipari waihu'u za'ra mono õ di aré, tô. Duré wahâiba na wapo're si wama

're hâimana za'ra mono 'wa'âhâ, e niha wa aré 're wanhipari za'ra. 'Re wanhipari waihu'u za'ra mono õ di aré. ¹⁸ Tane nherê, âne na há 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're wa'apoto mono õ di. Te te sima 're ãawê mono zéb zarina si, ma tô marí ahâ na te te wama 're ab'manharí, wahâiba na ãré 're ãwahâimana za'ra mono zéb da há. ¹⁹ Wahâiba na marí há ahâ na wama 're hâimana za'ra mono õ 'wa'âhâ, aré wahâiba há wama 're hâimana za'ra mono õ di. ²⁰ Tane nherê, marí ahâ na te tô wama 're hâimana za'ra wahâiba na há, wahâiba misi nherê. Taha wa, wa tô 're wahâimana za'ra.

²¹ Áté wato há te aré wanhib'rata ma tinha, âne: "A há tarére há. Marí dai õ di, ãma há." E âne há aré ãuwaibaba. Áté wa'ã há te aré duré wapara ma tinha, âne: "A há tarére há. Marí dai õ di, ãma há." Áne há ãuwaibaba õ di tô duré aré. ²² Nima norí há wahâiba na marí há wama 're ãhâimana za'ra mono há sib'uwara na wama 're hâimana za'ra mono newa. Tane nherê, te tô pire na wama 're hâimana za'ra. ²³ Duré nima norí si, wahâiba na wama 're ãhâimana za'ra mono há wama wapure na, tarére wama 're hâimana za'ra mono newa, wa za ta norí ma 're wanhipese za'ra, wa te 're ãhâiba'ubu wê za'ra mono zém na há, nimahâ ma si, rowazéb tô da.

²⁴ Nima norí ré si, wa ai'uréwi ãré 're wahâimana za'ra, rowazéb âna. 'Re ãhâimana u'âsi mono há ma tô te te sima 're wa'awê, uburé marí há wahâiba na wama 're ãhâimana za'ra mono há, si'u te te wama âma 're ãromhuri za'ra mono zéb da há, sima 're siwanhizari za'ra mono âna, aihîni 're sisawi pese za'ra mono da. Áne da si, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono há wahâiba te te wama 're ab'manharí, wahâiba na há nima norí si wama wapu newa, pire na tô uburé wama 're hâimana za'ra mono da, simisutu haré. Tane duré, 'Re ãhâimana u'âsi mono há ma tô te te sima 're wa'awê, wasiré ãsazei'wa norí há, simisutu haré wa te tãma 're romhuri za'ra mono da, wasiwi 're wasiwanhizari za'ra mono âna. Ma tô te te sima 're wa'awê, wapire na wasima 're ãwahâimana za'ra mono zéb da há, aiwapsi. ²⁶ Wapara há marí âma sépu'u wa, te te robzépata wamhá, taha u'âbâ, te za uburé wahâiba há ãsabâdâ robzépata za'ra. Tane duré, ni'wa há wasiré ãsazei'wa, marí na te te robzépata wamhá, wa norí zama, wa za duré ãsabâdâ robzépata za'ra ni. Duré, ni'wa há wasiré ãsazei'wa há ãsimiromhuri wê na da te dasima wasu'u wê za'ra wamhá, wa norí zama, wa za duré ãsabâdâ 're wato za'ra.

²⁷ A norí wa'wa há te tô simisutu haré, Cristuhu nhib'a'uwê asiré 're anomro aba mo, aihâiba misi aima 're ãhâimana za'ra wa'aba mono ne. Duré dahâiba na marí há tite mono bâ te te 're ãmanharí za'ra mono zéb da há, dama 're ãhâimana za'ra mono ne, te a norí wa'wa há aihâiba mono bâ tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, Cristuhu ma si, asimiromhuri aba mono bâ, tãma 're 'manharí za'ra wa'aba mono da. ²⁸ ãne ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono há romhuri há te te wama 're apisutu, wate mono bâ ãsimipawapto waihu'u pese na tãma âma 're ãwasipawaptob za'ra mono zéb da há, wasiré ãsazei'wa norí há. Romhuri há danhipai u ãpire

uptabi hã ma tã ni'wam norĩ ma si te te 're apisutu, Zezusi hã te te 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zãb da hã, ĩsazei'õ'wa norĩ ma, Zezusihi zadawa para. Romhuri aimawi hã ĩpire hã ma tã durã ni'wam norĩ ma si, te te 're apisutu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na, sena na ĩsazei'wa norĩ ma si te te ãma 're ĩrowasu'u za'ra mono zãb da hã. Durã ĩsazei'wa norĩ 're ĩhãimana wã za'ra mono zãb da hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti zarina, te te dama ãma 're ĩroti za'ra mono zãb da hã, ma tã durã ni'wam norĩ ma ĩsimiromhurizãb da hã, te te tãma 're apisutu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono waihu'u pese na, marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra mono da, ma tã durã ni'wam norĩ ma si te te 're apisutu, ĩsimiromhurizãb da hã. Ma tã durã ni'wam norĩ si te te 're pisutu za'ra, ĩwaihu'u pese zarina te te ãma 're dapese za'ra mono da, 're dahãzã za'ra mono wamhã. Durã marĩ zã, tiwi 're ĩrowaptã'ã za'ra mono norĩ ãma 're sina u'ãsi mono da, ma tã durã ni'wam norĩ hã te te 're apisutu, ĩsi-brob'õ norĩ ãma hã, durã ĩhãzã rã norĩ ãma hã. Durã ĩsazei'wa norĩ 'madã'ã'wa, dama 're hãimana za'ra mono da, ma tã durã ni'wam norĩ hã te te 're apisutu. Durã damreme dama ĩwaihu'u'õ na te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, ma tã ni'wam norĩ si te te 're apisutu, timreme nai õ nherã, te te dama ãma 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zãb da hã. ²⁹ E tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã te uburã Zezusihi zadawa wasu'u'wa na 're hãimana za'ra, ĩsazei'õ'wa norĩ ma hã. Mare di. Uburã ãne na dama 're hãimana za'ra mono õ di. E uburã te durã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa na 're hãimana za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma hã. Mare di. Durã e uburã te 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na dama roti'wa na 're hãimana za'ra, ĩsazei'wa norĩ 're ĩhãimana wã za'ra mono zãb da, te te dama 're roti za'ra mono da hã. Mare di. Durã, e uburã te ĩsazei'wa norĩ hã marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono waihu'u pese zarina. Mare di. ³⁰ Durã, e uburã te za te te 're dapese za'ra, 're dahãzã za'ra mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono waihu'u pese zarina hã. Mare di. Ni'wam norĩ si te za tã ãne na hã 're hãimana za'ra. Durã, e uburã te za damreme dama ĩwaihu'u'õ na te te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Mare di. Durã e uburã te za sã'awi te te dama 're wasu'u pese za'ra, damreme dama ĩwaihu'u'õ na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zãb na hã. Mare di. Uburã ãne na dama 're hãimana za'ra mono õ di. Tite mono bã, te za misi si ĩsazei'wa norĩ hã romhuri hã te te ãma tãma 're 'manharĩ za'ra. ³¹ Tane nherã, romhuri hã danhipai u dama ĩpire norĩ zã si, te za sã 're ĩrob'ruiwapari u'ãsi za'ra wa'aba mo, asirã ĩsazei'wa norĩ hã ãma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono zãb da hã.

Aimawi na, wa za oto aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa, ã norĩ wasu'u nhipai u ĩwasu'u wã uptabi na hã, ãma 're anomro wã uptabi aba mono zãb da hã.

Danhimizawi pese zãb na rowasu'u

13 Ti'ai ãma hãiwa ãma zama, uburã damreme mono bã te dama 're arowasu'u wã mono nherã, ĩnhimizawi pese zã hã arã ĩma 're hãimana mono õ wamhã, piza'a 're baihã 'manharĩ tede hã, da te 're tata'a za'ra mono wa, 're wamreme 'rãihã za'ra mono wa, da te 're ĩwapari a za'ra mono ne, wa arã tarã te dama 're arowasu'u. ãne wamhã, marĩ dai õ di arã, dama 're ĩnhimirowasu'u mono zã hã.

² 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te dama 're sadawa wasu'u wã mono nherã, durã uburã roti hã ĩma waihu'u pese nherã, durã uburã rowaihu hã dama ĩwaihu'u'õ hã ĩma waihu'u pese nherã, ĩnhimizawi pese zã hã ĩma 're hãimana mono õ wamhã arã, tarã, wa arã 're ĩhãimana, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma hã. Marĩ dai õ di arã, 're ĩhãimana mono zã hã. Atã ĩma waihu'u pese di arã, te tãma nharĩ da, ãtã 'rãihã ma, si'rã da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si, te 're umnhasi mono wa. ãne da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te 're umnhasi mono nherã, ĩnhimizawi pese zã hã ĩma 're hãimana mono õ wamhã, arã marĩ dai õ di, 're ĩhãimana mono zã hã.

³ Durã uburã ĩnhibro hã ĩsi-brob'õ norĩ ma, te 're anhomri mono nherã, ĩnhimizawi pese zã hã ĩma 're ĩhãimana mono zarinaĩ õ wamhã, tarã arã, dama 're ĩnhopru mono zã hã. Durã ĩsazei'wa 're ĩhãimana mono wa, da te 're ĩruiwapari mono zãb zarina, da te dasiwi ĩzata da, durã dawĩ ĩsihãiba zawi õ nherã, tane nherã, durã tarã arã, ĩnhimi'manharĩ wã zã hã, ĩnhimizawi pese zã hã ĩma 're hãimana mono õ wamhã.

⁴ E niha tawamhã, danhimizawi pese na, Cristuhu ãma za 're ĩdahãimana za'ra mono zã hã. ĩsazei'wa norĩ hã simizawi pese na 're hãimana za'ra mono wamhã, marĩ na da'ãma 're wa'a su'u za'ra mono õ di za. Da'ãma 're ĩpãzã za'ra mono zarina, te za tã te te 're dapawaptob u'ãsi za'ra. Durã marĩ na 're si'ruiwapari za'ra mono õ di za. Durã tiwã na sina 're wata za'ra mono õ di za. Durã danhipai u pire na 're ĩhãimana za'ra mono na, 're si'madã'ã ze za'ra mono õ di za.

⁵ Durã hãimana nhisãb ãna, da'ãma 're to za'ra mono õ di za. Durã 'rãwi tihãimanazãb da si, te te si'ãma 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Durã wara sina, dazada 're siti'ru za'ra mono õ di za. Durã da te tãma 're rob'manharĩ wasãtã za'ra mono wamhã, dawasãdã te te da'ãma 're 'madã'ã u'ãsi za'ra mono õ di za. ãne ĩsazei'wa norĩ, simizawi pese na 're ĩhãimana za'ra mono zãb da hã.

⁶ ãne durã, ĩsazei'wa norĩ, simizawi pese na 're ĩhãimana za'ra mono zãb da hã. Dahãimana wasãtã na 're ĩdahãimana za'ra mono zã wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te te ãma sima 're rowã za'ra mono õ di za, ĩsazei'wa norĩ hã. 'Re ĩdanomro wã mono zã wasu'u na si, te za ãma 're toi uptabi za'ra, tã sena na.

⁷ Durã, da te tãma 're rob'manharĩ wasãtã u'ãsi za'ra mono nherã, tiwi 're robzei'õ za'ra mono õ di za. Durã dawasãtã wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, awa'awi te te siwi 're dawã'õ za'ra mono õ di

za. Īwē si, da te 're 'manharī u'âsi za'ra mono da si, te za te te sima 're dawē za'ra. Duré da te tãma 're rob'manharī wasété za'ra mono nherē, duré te te 're robzépata za'ra mono nherē, te za siptete sina 're hâimana u'âsi za'ra, simi'ē na. Āne ĩsazei'wa norī hã simizawi pese uptabi na, 're ĩhâimana za'ra mono zé hã za.

⁸ ĩsazei'wa norī hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩsadowa wasu'u za'ra mono zé hã, niwapsi te za te te tiwi 're anhihâri, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ta norī hã te te dama ãma 're sadawa wasu'u za'ra mono tō da oto. Duré ĩsazei'wa norī hã timreme nai ō nherē, damreme amo na te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã, te za duré te te tiwi 're anhihâri. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani na, da te 're ĩrowaihu'u za'ra mono zé hã, niwapsi te za duré te te dawi 're anhihâri. ĩsazei'wa norī nhimizawi pese zép si, si'utōrī waihu'u ō di za. Taha si, te za ōne u'â 're hâimana u'âsi.

⁹ Wa norī hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani na, wa te 're ĩrowaihu'u za'ra mono zé hã, wama waihu'u pese za'ra ō di, uburé hã. Syry na, wa tō wa te 're waihu'u za'ra. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, uburé wama waihu'u pese za'ra ō di. Taha zama, wa tō duré syry na wa te 're waihu'u za'ra.

¹⁰ Tane nherē, nimahã bātã na Zezusi hã apã wei morī wamhã, ĩsine za oto 're wahâimana za'ra mono wa, tâibã za oto syry na 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, wa te 're ĩwaihu'u za'ra mono zé hã. Duré tâibã za oto syry na ĩpē'ēzani na, wa te 're ĩrowaihu'u za'ra mono zé hã.

¹¹ Wa hã 'watébrémi ré hã, ai'uté mre me na, wa tō 're ĩmreme aré. Duré ai'uté nhimirosa'rata zarina, wa tō duré te 're rosa'rata aré, ĩpē'ē 'remhã. Tane nherē, oto ĩprédu wamhã, ai'uté hâimanazém na, 're ĩhâimana mono ō di oto. Wa tō oto réme pese, ai'uté ré ĩhâimanazé hã.

¹² Tane duré, wa norī hã dasi'madâ'ázé ĩ'uzurire na ãma 're ĩdasi'madâ'â pibui prá za'ra mono ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã wama waihu'u prá za'ra di, ti'ai ãma 're wahâimana za'ra mono ré hã. Tane nherē, nimahã na si, wa za 'rãwi wa te 're 'madâ'â za'ra oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawapsi wama waihu'u pese za'ra di za oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã. 'Re ĩwahâimana za'ra mono zém na, te te 're ĩwa'awaihu'u pese mono ne, wama waihu'u pese za'ra di za.

¹³ Āne, wa za oto aima ãma 'rãsutu za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norī nhimizawi pese hâimanazém na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da te dasina 're ĩ'umnhasi pese za'ra mono zé hã, si'utōrī ō di za. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono umnhasi sina, ĩwē zô dasina 're ĩdanhimipari za'ra mono zé hã, si'utōrī ō di za. Duré 're ĩdanhimizawi pese za'ra mono zé hã, si'utōrī ō di za. E ma hã tawamhã, danhipai u ĩpire uptabi hã. 'Re ĩdanhimizawi pese za'ra mono zé, ta hã danhipai u, ĩpire uptabi na te za 're hâimana.

Damreme dama ĩwaihu'u'ō na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dasima 're ĩsadowa wasu'u za'ra mono zé wasu'u

14 Asimizawi pese na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zô si, te za uburé dama 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zém nhipai u, asima sô 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩwē uptabi zô si. Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani, romhuri hã sipu'u pese na ãma 're sipawaptob za'ra mono da, ĩsazei'wa norī ma, te te 're ĩ'apisutu mono zéb zô, te za duré asima sô 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. E marī ĩpire uptabi zô, te za tawamhã, asima sô 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na ĩsazei'wa norī ma, da te 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb zô si, te za asima 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩwē uptabi zô si. ² Ni'wam norī hã timreme nai ō nherē, damreme dama ĩwaihu'u'ō na te te dama ãma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, mre me pibui pese za'ra di za, ta norī nhimirowasu'u hã damreme dama ĩwaihu'u'ō na hã. Ta norī hã te te dama ãma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, taré te za da te 're wapari za'ra, dama sadaihu'u za'ra ō wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani nhimipawaptobzéb zarina, marī dama ĩwaihu'u'ō na si, 're mre me zusi mono wa, ta norī hã. ³ Tane nherē, ni'wam norī hã damreme uwaibaba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na ĩsazei'wa norī ma, te te ãma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, taha na si te za ĩsazei'wa norī hã 're sipawaptob u'âsi za'ra, Wanhib'apito ãma siptete sina 're nomro mono da, pē'ē wē na. Taha zarina si, te za duré tãma 're rowē wairébé apã, tiwi 're robzei'ō za'ra mono wamhã. ⁴ Ni'wa hã timreme nai ō nherē, damreme dama ĩwaihu'u'ō na te te dama rowasu'u wamhã, 'rãwip si te ãma sipawapto, Wanhib'apito ãma siptete na 're hâimana u'âsi mono da. Te te ãma dapawapto waihu'u ō di za, dama sadaihu'u ō wa. Tane nherē, ni'wa hã damreme uwaibaba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na ĩsazei'wa norī ma, te te rowasu'u wamhã, aihîni te za wapari waihu'u za'ra, taha zarina oto ãma 're sipawaptob za'ra mono da, Wanhib'apito ãma ta norī hã siptete sina ãma 're hâimana za'ra mono da oto.

⁵ Wa hã wa tō ĩsima te 're aiwē za'ra wa'wa, uburé aimreme aba nai ō nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, damreme dama ĩwaihu'u'ō na hã. Tane nherē, taha nhipai u, wa tō duré te ĩsima 're aiwē uptabi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na damreme uwaibaba si, dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da. E marī wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na damreme uwaibaba, te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono norī si, te za danhipai u pire na 're hâimana za'ra, ĩsazei'wa norī ma. Ni'wam norī hã timreme nai ō nherē, damreme dama ĩwaihu'u'ō na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono pari, ta norī nhimirowasu'u nhipai u, sō'awi da te oto

dama 're wasu'u pese za'ra mono wapsi, tawapsi te za oto damreme dama iwaihu'u'õ na dama tsadawa wasu'u'wa norí hã pire na 're hâimana za'ra, aiwa 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na damreme uwaibaba, te te dama 're rowasu'u za'ra mono norí me. Tawapsi te za oto tsazei'wa norí hã âma 're sipawaptob u'âsi za'ra, siptete sina Wanhîb'apito âma 're nomro u'âsi mono da, ta norí hã. ⁶ Îsisânawã norí, âne wa za oto aima âma rowasu'u za'ra wa'wa. Niwapsi wa za âma atême imorí 'wa, te aipawaptob za'ra wa'aba da. Tawamhã, atême âma imorí aba wamhã, duré damreme dama iwaihu'u'õ na si, 'Re ihâimana u'âsi mono te aima sadawa wasu'u za'ra wa'aba wamhã, e tó i'uwaiwaba, wa aré âma aipawapto wê za'ra wa'wa. Mare di. Marí dai õ di aré, damreme dama iwaihu'u'õ na te aima tsadawa wasu'u za'ra wa'aba zé hã. Aimreme aba na, te aima âma rowasu'u za'ra wa'aba wapsi, te aré iwapari waihu'u za'ra wa'wa, 'râwi oto âma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono da, marí dama iwaihu'u'õ na 'Re ihâimana u'âsi mono te te ima iwaihu'uzém na hã, duré 'râwi 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti te iwaihu'u na hã, duré 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na hã, duré tsazei'wa norí hâimanazém na roti na hã.

⁷ Âne, wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, iwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Danhimnihârâzé tsyryre hã âma 're danhimnihâsi mono wamhã, iwapari pibui pese na âma 're danhimnihâsi mono õ nherê, da te 're wapari waihu'u za'ra mono õ di, danhimnihârâzé hã. Duré, rowamremezê hã da te âma 're rowamreme za'ra mono wamhã, iwapari pibui pese na, da te âma 're rowamreme za'ra mono õ nherê, da te 're wapari waihu'u za'ra mono õ di, rowamremezê hã. ⁸ Duré da'wapéi'wa norí zô, danhimnihârâzém na 're danhimnihâsi mono wamhã, e siwa'ru sô 're danhimnihâsi mono nherê, te za dasi'wapé da hã, sima 're sipse za'ra, da'wapéi'wa norí hã. Mare di. ⁹ Tane duré, a norí wa'wa hã damreme dama iwaihu'u'õ na si, dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, e niha te za da te âma 're asadaihu'u za'ra wa'wa, da te âma 're aiwapari waihu'u za'ra wa'aba mono da hã. Da te âma 're asadaihu'u za'ra wa'aba mono õ di za tó. Asimirowasu'u za'ra wa'aba na hã, rowa'u'u si te za taré te te âma 're ropé, nimomo. ¹⁰ Daro mono bâ, te tó damreme mono bâ ahâ uptabi na dama 're hâimana za'ra, 'râwi âma 're tsadaihu'u za'ra mono zéb da hã, damremezém na hã. ¹¹ Tane nherê, ni'wa hã damreme ima iwaihu'u'õ na, te te ima rowasu'u wamhã, tsiré a'uwê'õ na, wa za tsina waihu'u, ima sadaihu'u õ wa. Duré wa hã tsiré a'uwê'õ na, te za duré sina iwaihu'u, tâma tsadaihu'u õ wa. Tane duré, ni'wam norí hã timreme nai õ nherê, damreme dama iwaihu'u'õ na, 'Re ihâimana u'âsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhã, da te âma 're sadaihu'u za'ra mono õ di za. Taré te za da te 're wapari za'ra, dama sadaihu'u za'ra õ wa, ta norí hã. ¹² A norí wa'wa hã bété. Ma tó sô 're asôpré u'âsi aba mo, 'Re ihâimana u'âsi mono hã

Tipé'ézani na, romhuri mono bâ te te aima 're ipisutu za'ra wa'aba mono zéb zô, âma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. Romhuri hã õhõ si 're hâimana za'ra mono õ di, ipire uptabi na hã. Sisarina si õ di, romhuri hã. Taha wa, romhuri iwê uptabi zô si, te za asima 're irob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo, âma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã, Wanhîb'apito âma asiptete sina 're anomro u'âsi aba mono da, taha âma si.

¹³ Taha wa, ni'wam norí hã timreme nai õ nherê, damreme dama iwaihu'u'õ na, 'Re ihâimana u'âsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhã, ta norí hã te za duré te te tiwi 're rowaptêre za'ra, Ipé'ézani si romhuri te te tâma 're pisutu pese za'ra mono da, ta norí ma hã, damreme dama iwaihu'u'õ na 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, sô'awi te te oto dama 're wasu'u pese za'ra mono da. ¹⁴ Wasiré tsazei'wa norí hã 're wasi'rã'õtõ mono wamhã, wa hã damreme ima waihu'u õ nherê, 'Re ihâimana u'âsi mono ma, âma 're imreme mono wamhã, te âma 're rosa'rata waihu'u mono õ di, ima waihu'u pese õ wa. 'Râwi ipé'ê na si, wa tâma 're imreme. ¹⁵ E niha tawamhã, i'uwaiwaba si te 're imanharí mono zéb da hã. Ipé'ê na, wa za tó tâma 're imreme 'râwi, damreme ima iwaihu'u'õ na hã. Tane nherê, wa za duré wamremezém na tâma 're imreme, te âma 're irosa'rata pibui pese mono zéb da hã. Duré wasiré tsazei'wa norí siré 're inho're mono wamhã, wa za tó 'râwi ipé'ê na 're inho're, damreme ima iwaihu'u'õ na hã. Tane nherê, taha nhpai u, wa za duré wamremezém na 're inho're, te âma 're irosa'rata pibui pese mono zéb da hã. Taha wa, âne te za duré a norí wa'wa hã 're imanharí za'ra wa'aba mo. ¹⁶ A norí wa'wa hã asiré 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, até te za aipé'ê na si 'Re ihâimana u'âsi mono âma 're aiwata za'ra wa'aba mo, damreme dama iwaihu'u'õ na si, tâma 're aimreme zusi aba mono ré. Âne wamhã, e niha te za aiwapari'wa norí hã âma 're aiwata za'ra wa'aba mono zém na, te te 're ai'uzei pese za'ra wa'wa, aimreme na te te 're asadaihu'u za'ra wa'aba mono õ nherê, ta norí hã. ¹⁷ Âne hã 'Re ihâimana u'âsi mono âma 're aiwata za'ra wa'aba mono zé hã wê nherê, tane nherê, asiré 're asi'rã'õtõ aba mono norí hã âma 're sipawapto waihu'u za'ra mono õ di, siptete sina Wanhîb'apito âma 're inomro u'âsi mono zéb da hã. ¹⁸ Wa hã tsiwaprosi, wa asipai u wa'aba, damreme ima iwaihu'u'õ na 're imreme u'âsi. Taha zarina, wa 'Re ihâimana u'âsi mono âma 're iwata u'âsi. ¹⁹ Tane nherê, wasiré tsazei'wa norí hã 're wasi'rã'õtõ mono ré, damreme dama iwaihu'u'õ na, inhirowasu'u pa uptabi na te dama 're arowasu'u mono wamhã, e âne hã wê di aré, âma 're tsadaihu'u za'ra mono zéb da hã. Wê prã ti aré, ima hã. Inhirowasu'u 'rutu na nherê, damreme dama ipibui pese na te dama 're rowasu'u mono wapsi, tawapsi wê uptabi di aré ima hã, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti na te dama âma 're iaroti mono zéb da hã. ²⁰ Îsisânawã norí, ai'uté norí hã siwa'ru te te sima 're irosa'rata za'ra mono ne, asima âma 're rosa'rata za'ra

wa'aba mono ō di za, te aima āma ĩrowasu'u za'ra wa'aba zém na hã. Duré ai'utépré norĩ hã tiwasédé te te 're ĩmanharĩ za'ra mono ō ne, te za aiwasété āna 're anomro aba mo. Aihâimana prédub sina, te za asima āma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. ²¹ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô āne na āma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mre me na hã:

“Darob amoi hawi te za ĩnhib'a'uwě norĩ ma, da te 're ĩzadawa wasu'u za'ra, dasimremezém na, ĩnhib'a'uwě norĩ ma, damreme tãma ĩsa'rese'ō za'ra na. Tane nherě, ĩnhib'a'uwě norĩ hã te te 're ĩwapari za'ra mono ō di za, po're āna 're nomro u'âsi mono wa, ta norĩ hã.” Āne duréihã Wanhib'apito, zudezu norĩ āma te te ĩwaihu'u sirōmo za'ra zé hã, ĩbaihã na hã.

²² Taha wa, damreme dama ĩwaihu'u'ō na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dasima 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé, ĩsazei'ō'wa norĩ ma ropibu ma, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pe hã te te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã. ĩsazei'wa norĩ ma, rowasu'uzéb dai ō di, ā hã. Tane nherě, damreme uwaibaba, dama ĩwaihu'u pese na ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé hã, ĩsazei'wa norĩ ma ropibu ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono za ĩwě na tãma 're ĩsōprub za'ra mono zém na, te te sina 're ĩwaihu'u sirōmo za'ra mono zéb da hã, ā hã. ĩsazei'ō'wa norĩ ma, rowasu'uzéb dai ō di, ā hã. ²³ Āté asiré ĩsazei'wa norĩ me, te za asiré asi'rã'ōtō 'wa, uburé. Tawamhã āté te za damreme aima ĩwaihu'u aba ō na, ai'ahã wa'aba na asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa. Tawamhã āté tane ré, te za ĩsazei'ō'wa norĩ hã asisi, atěme wa'aba, ĩsazei'wai hâimanazé, te te waihu'u za'ra ō nherě, te te aiwapari za'ra wa'aba da. Āne wamhã, e niha te za ō norĩ hã ai'āma rosa'rata za'ra wa'wa. Āté te za ai'āma rosa'rata wasété za'ra wa'wa, ai'rã siwamnarĩ za'ra wa'aba newa. ²⁴ Tane nherě, āté asiré asi'rã'ōtō aba ré, te za aimreme aba na si 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dama ĩsadawa wasu'u za'ra wa'wa, ai'ahã wa'aba na. Tane ré, ĩsazei'ō'wa norĩ hã atěme sisisi aba wamhã, ta norĩ hã te za oto 'rãwi tipě'ě na tiwasété na siwaihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã timremezém na te te oto ĩwapari za'ra zéb zarina, ĩsazei'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé, te te ĩwaihu'u za'ra ō norĩ hã. Taha zarina, te za oto siwě'ō pese za'ra, tiwasété na ĩsiwaihu'u za'ra zéb zarina. ²⁵ 'Rãwi sima si, te te 're ĩrosa'rata za'ra mono zé hã te za oto tiwi waihu'u za'ra ni, ĩmana'rãmi hawi. Tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, tãma ĩpire za'ra na te te oto sina waihu'u za'ra wa, te za oto hi'rãtitō tãma ana, āma wata za'ra da. Tawamhã āne te za oto ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima 're wasu'u za'ra wa'wa: “'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te nare asō'a wa'aba, aima 're hâimana za'ra wa'wa.” Āne te za te te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, ĩsazei'ō'wa norĩ hã.

Īsazei'wa norĩ hã 're si'rã'ōtō mono wa, marĩ'ĩuwaibaba si te te 're ĩmanharĩ za'ra mono zé wasu'u

²⁶ ĩsisānawã norĩ, āhã wasu'u na, wa za oto aima 'rãsutu za'ra wa'wa. Asiré 're asi'rã'ōtō aba mono wamhã, ni'wam norĩ si te za aima 're sō're za'ra wa'wa, ĩsazei'wa nho'rezém na. Ni'wam norĩ si te za duré ĩsazei'wa norĩ 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, te te aima 're roti za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ si te za duré marĩ'ĩwaihu'u'ō hã te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ta norĩ ma si, te te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb zarina. Timreme nai ō nherě, te za duré ni'wam norĩ si 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'wa, damreme aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba ō na hã. Ni'wam norĩ si te za duré aimreme aba zarina, te te aima āma 're wasu'u pese za'ra wa'wa sō'awi, aré damreme aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba ō na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te aima 're ĩsadawa wasu'u za'ra wa'aba mono zé hã. Asimiromhuri aba mono bâ, te za āma 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo aihâiba mono bâ, Wanhib'apito āma si asiptete sina 're anomro aba mono da. ²⁷ Aihĩni 're ai'rã'ōtō aba mono ré, ni'wam norĩ hã damreme dama ĩwaihu'u'ō na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, maparane te za te te aima 're 'mairowasu'u wa'wa. Si'ubdatō dahâiba wamhã, wě di duré. Tane nherě, ta norĩ nhipai u hã asima 're 'mairowasu'u za'ra wa'aba mono ō di za, damreme aima ĩwaihu'u aba ō na hã. Si'ubdatō haré te za asima 're ĩmairowasu'u wa'aba mo. Duré sisarina si, te za ta norĩ hã atãma te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Taha parimhã, te za oto ni'wa hã sō'awi te te aima āma 're wasu'u pese za'ra wa'wa, aimreme aba na oto 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã, asi'uihã na wa'aba. ²⁸ Tane nherě, ni'wa hã aimreme aba na aima ĩwasu'u pese aba 'wa da hã, asiré 're 'maihâimana aba mono ō wamhã, tawamhã, damreme dama ĩwaihu'u'ō na 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã te za ari'iwi 're si'ubumro. Tipě'ě na si, te za 're mre me zusi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, damreme tãma ĩwaihu'u za'ra ō na hã. ²⁹ Asiré 're asi'rã'ōtō aba mono ré, ni'wam norĩ hã aimreme aba na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, maparane te za tô te te aima 're 'mairowasu'u wa'wa. Si'ubdatō dahâiba wamhã, wě di duré. Āne wamhã, ni'wam norĩ hã asiré ĩsazei'wa norĩ hã te za ĩsimirowasu'u za'ra zém na te te sima āma 're rowaihu'u pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawib zô, tô sena zô, te te āma ĩwaihu'u pese za'ra zéb da hã. ³⁰ Tawamhã duré, ni'wa hã te te aima rowasu'u za'ra wa'aba ré, āté ni'wa ĩhâiba amoi ma, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma waihu'u, tizadawa wasu'u hã, taha zama te te oto aima sadawa wasu'u za'ra wa'aba da. Āne wamhã, aima rowasu'u 'rata aba 'wa hã te za tinhimirowasu'u hã sazâ, ōhō si te te oto aima sadawa wasu'u za'ra wa'aba da. ³¹ Taha zarina si, te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sisāna'repsi asima 're ĩsadawa wasu'u za'ra wa'aba mo, aihĩni oto āma 're

īwaihu'u pese za'ra wa'aba mono zéb da hã asi'uihã na, duré aipē'ē wē wa'aba zarina, asiptete sina āma 're anomro aba mono da oto. ³² 'Re īhâimana u'âsi mono hã, marī hã siwa'ru, wa te 're īmanharī za'ra mono zéb da hã, te te sima 're wa'awē mono õ di. Rowē na wawaimri wasiré 're wahâimana za'ra mono da si, ma tô te te sima 're wa'awē. Taha wa, ni'wam norī hã damreme uwaibaba si, 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za 're si'madâ'â pese za'ra, siwa'ru te te dama 're rowasu'u za'ra mono tô da, rowahutu zô, 're dasi'rã'õtô mono sidâpâsi, te te 're damreme nhihâri za'ra mono tô da. Daro mono bâ īsazei'wa norī, siré 're īsi'rã'õtô mono norī 're īhâimana za'ra mono zéb uwaibaba si, te za te te dama āma 're rowasu'u za'ra, īsadawa wasu'u'wa norī hã.

³⁴ 'Re īsazei'wa norī, asiré 're asi'rã'õtô aba mono wamhã, pi'õ norī hã te za ari'iwi dame 're si'ubumro, 're īwahâimana za'ra mono zéb zarina. Timro norī zapari, te za tô 're hâimana za'ra pi'õ norī hã, duréihã 'Re īhâimana u'âsi mono nhimiroti na, Mozési āne na te te āma īrob'ui'érezéb zarina. Taha wa, asiré 're asi'rã'õtô aba mono wamhã, pi'õ norī hã te te sima 're robzanhâri za'ra mono õ di za, timreme na asima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ré, te te 're ro'wa'rutu tô za'ra mono da. ³⁵ Pi'õ norī hã dasi'rã'õtôzéb āma, rowahutu'wa norī nhimirowahudu hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, tãma īwaihu'u za'ra õ hã te te oto 're waihu'u pese za'ra mono da, te te sima 're wē za'ra mono wamhã, 'rip si te za timro hã te te āma 're sadanharī za'ra, waimri si. 'Re īsazei'wa norī hã aihīni 're asi'rã'õtô aba mono ré, pi'õ norī hã timreme na te te dawi 're sihâri za'ra mono wamhã, wē õ di za, pi'õ norī mreme hã.

³⁶ E 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã dawana waihu'u za'ra wa'aba bâ, te za āne 're aihâimana za'ra wa'aba mo, īsazei'wa norī 're īhâimana za'ra mono zéb zarinaĩ õ nherē. E a norī wa'aba ma si, ma tô aima āma wasu'u za'ra wa'aba ni. ³⁷ 'Re āhãna te aima āma īrob'ui'ére za'ra wa'aba zé hã, īsi'uihã na īnhimiroti na hã õ di. Wanhib'apito zadawa para, wa aima āma rob'ui'ére za'ra wa'wa, īsimiroti zarina si. Ma'āpé, āne hã asi'uihã na āma waihu'u za'ra wa'aba, 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na asi'āma 're īrosa'rata za'ra wa'aba mono norī hã, duré aimawi romhuri mono bâ, Tipēlēzani na te te aima 're īpisutu za'ra wa'aba mono zém na asi'āma 're īrosa'rata za'ra wa'aba mono norī hã. ³⁸ 'Re āne na īnhimiroti na, ni'wam norī hã te te 're īzaze za'ra mono õ wamhã, tawamhã, īsazei'õ'wa na te za ta norī āma 're īrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha wa, a norī wa'wa hã ta norī nhimiroti hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za oto.

³⁹ 'Re īsisānawã norī, āne wa za āhã wasu'u na hã aima āma 'rāsutu za'ra wa'wa. Aimreme aba zém na, 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, te za 'rãwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo. Duré damreme dama īwaihu'u'õ na, 'Re īhâimana u'âsi mono, asima 're sadawa wasu'u za'ra

wa'aba mono tô da, 're asisadawa uwati za'ra wa'aba mono õ di za. ⁴⁰ 'Re asiré 're asi'rã'õtô aba mono wamhã, uburé marī hã te za īuwaibaba si 're īmanharī za'ra wa'aba mo, īpibui pese zarina si, aiwaimri wa'aba.

Cristu īhâiwa'utuzé wasu'u

15 'Re īsisānawã norī, āne wa za duré āma aipo're pu'u za'ra wa'wa. Duréihã Zesusihi wasu'uwē na, wa tô te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Taha zarina, ma tô oto asima īwē za'ra wa'wa, asiptete sina āma 're anomro u'âsi aba mono da oto. ² 'Re āhã wasu'uwē hã te aima āma 're īwasu'u za'ra wa'aba mono zé hã, asiptete sina 're sazei utōrī za'ra wa'aba mono õ wapsi, te za 'Re īhâimana u'âsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono zé hã asina 're īuwaimrami za'ra wa'aba mo. Tane nherē, āté 'Re īhâimana u'âsi mono, asina 're umnhasi uptabi za'ra wa'aba mono õ wamhã, te te 're īasõ'reptu za'ra wa'aba mono zé hã asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ di za.

³ Zesusihi wasu'uwē hã danhipai u īpire uptabi hã, wa tô te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, da te īma 're īrowasu'u za'ra mono zéb zarina. 'Re āne, Zesusihi wasu'u hã īpire uptabi hã: Cristu hã ma tô, u, wazada dârâ, uburé wawasété na 're īwahâimana za'ra mono norī zada. Taha pari, ma tô dasiwi sērē ni, u, ab're 're. Tawamhã bâdâ maparane āma si'utōrī õ ré, ma tô duré īmama hã hâiwa'utu, 'Re īhâimana u'âsi mono hã. 'Re āne ma tô tãma tiromhâiba, duréihã 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norī hã ībaihã na te te āma īrob'ui'ére sirõmo za'ra zéb zarina. ⁵ Tawamhã Zesusi hã hâiwa'utu pari, Pedruhu ma, ma tô sihâiré. Taha pari, ma tô duré tizadawa wasu'u'wa norī ma zama sihâiré za'ra, 12 na aré īsiré 're īnomro mono norī ma hã. ⁶ Taha parimhã, ma duré tizazei'wa norī nho'a sihâiré, 500 na īhâiba za'ra norī nho'a, aihīni siré si'ubumroi ré. Ta norī hã te zahadu dâ'â āna 're hâimana za'ra. Ni'wam norī si, ma tô tidâ'â za'ra, umro na. ⁷ Taha pari, ma tô duré Ti'aduhu ma sihâiré. Taha za'u si, ma duré dama īsadawa wasu'u'wa da, za daro mono bâ te te īsatōrī za'ra norī ma, sihâiré za'ra, uburé te te hâiba pibu za'ra da.

⁸ Taha wa, īma hã robduma si, ma tô duré sihâiré, Zesusi hã. Ni'wa hã daza'u si poto wa, marī īwē uptabi hã dasiré te te sina īuwaimrami õ ne, wa tô wa hã daza'u si Zesusi hã 'madâ, ītõmo na, īma sihâiré wa. ⁹ Wa hã uburé īsiré Zesusihi zadawa wasu'u'wa norī zapari, wa 're īhâimana, tãma īwapu za'ra na. E marī wa. Te sazei õ ré, wa tô 'Re īhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē ma, te tãma 're rob'manharī wasété u'âsi za'ra. Taha wa, ībâi õ di aré, īsadawa wasu'u'wa na, da te 're īwaptērē za'ra mono zé hã. ¹⁰ Tane nherē, 'Re īhâimana u'âsi mono hã tinhimizawi pese zéb zarina si, ma tô īma tinhopru, tô õhõ na si dama 're īhâimana mono da oto, Cristuhu zadawa wasu'u'wa na. E tawamhã, taré ma tô īma tinhopru, 'Re īhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Wa tô te īsina tãma 're uwaimrami u'âsi. Uburé īsiré Cristuhu zadawa wasu'u'wa norī hã, wa tô romhuri na te 're 'rãnhipai u'âsi za'ra. Tane

nherē, īsi'uihā na te dama 're romhuri mono ō di. 'Re īhāimana u'āsi mono si, ma tō te te 're īpawapto, āne na te dama 're romhuri mono da, īma īsōprubzēb zari-na si. ¹¹ Āté, wa hā wa tō aima wasu'u na'rata za'ra wa'wa, Zezusihi wasu'uwē hā. Āté īsiré norī si ma tō aima wasu'u na'rata za'ra wa'wa. Āne hā wē di tō, īma hā. E marī wa. Wa norī hā Cristuhu zadawa wasu'u'wa norī hā, misire Zezusihi wasu'uwē hā wa te dama 're wasu'u za'ra mono wa, tō ōhō si wa. Tō taha wasu'uwē si, ma tō oto 're īsaze za'ra wa'aba mo, a norī wa'wa hā.

'Re dadââ za'ra mono nherē, apâ 're īdahâiwa'utu za'ra mono zé wasu'u

¹² Āne, wa za duré āma aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norī hā asiré 're hāimana za'ra wa'aba mono nherē, te āne ta norī hā te te sima 're nharī za'ra: "'Re dadââ za'ra mono wamhā, apâ 're dahâiwa'utu za'ra mono ō di za, niwamhā. Mare uptabi di za." Āne te ni'wam norī hā te te sima 're nharī za'ra. E āne hā tō sena. Mare di. Cristu hā dââ nherē, 'Re īhāimana u'āsi mono apâ te te īhâiwa'utu na, sena na, wa te dama 're wasu'u za'ra mono nherē, e niha te bété āne na te te āma 're rosa'rata upa siroptub za'ra, asiré 're īhāimana za'ra wa'aba mono norī hā. ¹³ 'Re dadââ za'ra mono nherē, apâ īdahâiwa'utu za'ra zé hā tō senai ō 'wa'āhā, e marī te aré wama wasu'u za'ra. Cristu, apâ īhâiwa'utuzé wasu'u hā, tō senai ō na, te aré tō wama wasu'u za'ra. Āne hā aiwa aré tō, wama hā. ¹⁴ Duré, Cristu hā 'Re īhāimana u'āsi mono, sena na te te apâ hâiwa'utu ō 'wa'āhā, aré marī dai ō di, Zezusihi wasu'uwē, wa te dama 're īwasu'u za'ra mono zé hā. Taré 'wa'āhā, aré marī dai ō di duré, Cristuhu āma 're īsasōmri za'ra wa'aba mono zé hā. Taré te aré 're īsaze za'ra wa'aba mo, marī dai ō nherē aré. ¹⁵ 'Re dadââ za'ra mono nherē, apâ 're īdahâiwa'utu za'ra mono zé hā tō senai ō 'wa'āhā, Cristu hā 'Re īhāimana u'āsi mono, apâ te te īhâiwa'utuzé hā, aré tō senai ō di duré, āne hā aiwa. Senai ō 'wa'āhā, wa norī hā wazadawa nhipese na, wa aré taré wa te dama 're wasu'u za'ra 'Re īhāimana u'āsi mono hā, Cristu apâ te te īhâiwa'utuzém na, wa te dama 're rowasu'u u'āsi za'ra mono wa. Tarére aré tō, dama wanhimirowasu'u za'ra hā. ¹⁶ 'Re dadââ za'ra mono nherē, apâ īdahâiwa'utu za'ra zéb da hā tō senai ō 'wa'āhā, Cristu, apâ īhâiwa'utuzé wasu'u hā, tō senai ō na te aré wama wasu'u za'ra tō. ¹⁷ Duré, 'Re īhāimana u'āsi mono hā Cristu apâ te te īhâiwa'utuzé hā tō senai ō 'wa'āhā, aré tarére, Cristuhu āma 're īsasōmri za'ra wa'aba mono zé hā, aiwasété wa, asada īdââ aba zém na, 're īsaze za'ra wa'aba mono zé hā. Īhâiwa'utuzé hā senai ō 'wa'āhā, 'Re īhāimana u'āsi mono te te siwi 're aiwēō pese za'ra wa'aba mono haré, te aré tō zahadu aiwasété ré, 're anomro u'āsi aba mo, ōne haré, aiwasédé hā te te aima 're pari za'ra wa'aba mono āna. ¹⁸ Duré, Cristuhu hâiwa'utuzé hā senai ō 'wa'āhā, uburé īsazei'wa, 're īdââ za'ra mono norī hā te aré īpē'ē 're, dââ u'āsi 're hāimana za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono nhiti. ¹⁹ Cristu hā apâ hâiwa'utu ō 'wa'āhā, tō

ībâre te aré wa'āma 're dapē'ēzé uptabi za'ra, wasiré īsazei'wa 're īwahâimana za'ra mono norī āma hā. E marī wa. Marī dai ō wa aré, wa te āma 're īsasōmri za'ra mono zé hā, marī da ne, wa te 're saze za'ra mono wa, ti'ab ré.

²⁰ Tazahā, 'Re īhāimana u'āsi mono hā ma tō apâ hâiwa'utu tō sena, Cristu hā. E marī te tawamhā, wama wasu'u za'ra, Cristu apâ īhâiwa'utuzé hā. Niwapsi uburé īsazei'wa 're īdââ za'ra mono norī hā, tō sena za apâ 'Re īhāimana u'āsi mono te te īhâiwa'utu za'ra zé, te wama wasu'u za'ra. Taréi ō di, ā hā. ²¹ Duréihā aibā hā ma tō tiwasété 'rata, Adā na īsisi hā. Taha nhirā na, te oto dadââzé hā uburé dama 're hāimana za'ra. E marī wa. Taha nhihudu si, 're dahâimana za'ra mono wa. Tane duré, aibā marī īwē hā te te īmanharīzēb zari-na, te oto dahâiwa'utuzé hā dama 're hāimana za'ra, aiwab zahuré, āne hā. Cristu na īsisi hā. Taha āma si 're īnomro mono norī ma, te za dahâiwa'utuzé hā tāma 're hāimana za'ra, ōne u'āsi. ²³ Cristu hā ma tō tihâiwa'utu na'rata. Niwa ti'ai u, za we apâ dazō morī wapsi, te za īsib'a'uwē norī hā tihâiwa'utu za'ra. ²⁴ Tawapsi, te za oto rob'rāsutuzé hā īwa waptārā. Tawapsi te za uburé dama īpire norī nhipetezē hā tiwi a'uprosi Cristu hā, ti'ai āma uburé dama roti'wa norī wi hā, hâiwa nhirōtō na uburé īhâiba'ō norī wib zama. 'Re īhāimana u'āsi mono hā uburé tinhitob'ru norī āma te te ī'ai'utézēb u si, te za Cristu hā te te 're da'ab'madââ, pire na. Taha parip si, te za oto Timama ma īsib'a'uwē hā sōmri za'ra, ōhō si te te 're ab'madââ u'āsi mono da oto, pire uptabi na. ²⁶ Dadââzé hā te dazada 're hāimana. Ta hā te za oto Cristu hā uprosi pese, da'rāsutu āma hā. ²⁷ Duréihā apito Dawi hā ma tō āne na āma rob'ui'ére siro, Cristuhu āma:

"Ta hā ma tō 'Re īhāimana u'āsi mono hā pisutu, uburé marī hā pire na te te 're ab'madââ mono da, si-waprosi."

Āne duréihā Cristuhu āma, Dawi te te īrob'ui'ére siro hā te 're hāimana. E tawamhā, pire na dama 're īhâimana mono zéb da, Cristuhu pisutu'wai ma zama, te za pire na tāma 're hāimana, 'Re īhâimana u'āsi mono ma. Mare di. Taha ma zama, te te wasu'u ō di, āne hā. Sisapari ma si, ma tō pisutu, 'Re īhâimana u'āsi mono hā. Āhā wasu'u hā wama pibui pese za'ra di oto. ²⁸ 'Re īhâimana u'āsi mono hā te za te te 're da'apisutu, Cristuhu nhimi'madââ si oto 're dahâimana za'ra mono da. Tawapsi, te za oto ti'ra hā pisutu 'Re īhâimana u'āsi mono hā, īsapari 're hāimana mono da oto, Īmama si te te oto 're da'ab'madââ u'āsi mono da, danhipai u dama pire uptabi na.

²⁹ Āne, wa za duré aima āma rowasu'u za'ra wa'wa, za īdahâiwa'utu za'ra zé wasu'u na hā. Ni'wam norī hā asiré 're īhāimana za'ra wa'aba mono norī hā ma tō ā dawabzuri hā da te tāma 're 'manharī za'ra, īsazei'wa norī, ā dawabzuri da te tāma 're 'manharī za'ra mono ō ré, 're īdââ za'ra mono norī upana, īsazei'wa norī zu hâiwa'utu za'ra da. E marī da, ma tō bété ta norī hā āne hā te te 're 'manharī za'ra, dahâiwa'utuzé wasu'u hā te te 're sazei uptabi za'ra mono ō nherē. Āne

wamhã, e tô ĩ'uwaiwaba, aima za'ra wa'aba hã. ³⁰ Wa norĩ hã bété, Cristuhu ma, wa te 're ĩromhuri pese za'ra mono norĩ hã. Wama romnhimimnhasi na, wa 're wahâimana u'âsi za'ra bâtâ sidâpâsi, ĩwasu'uwẽ hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono 'ru te, niha da te wama 're rob'manharĩ za'ra mono õ'umnhasite, da te 're ĩwa'ruiwaparĩ za'ra mono zéb zarina. Tawamhã dahâi-wa'utuzé wasu'u hã senai õ 'wa'âhã, e marĩ da, wa aré bété wa te tãma 're romhuri za'ra Cristuhu ma hã, wama romnhimimnhasi uptabi za'ra nherẽ. Marĩ dai õ di tô aré, tãma wanhimiromhuri za'ra hã. ³¹ ĩsisânawã norĩ, awẽ sidâpâsi aré 're ĩdâ'â u'âsi mono nherẽ, wa tô te dama 're rowasu'u u'âsi, ĩwasu'uwẽ na. Wa norĩ hã Wanhib'apito Cristu Zezusihi ãma simisutu oto 're wanomro mono wa, tô sena aima 're ĩtoi uptabi za'ra wa'aba mono zéb zarina, wa tô sena na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, ãne na hã. ³² Épézu ãma, ni'wam norĩ hã ma tô ĩzada tihâimana wasété za'ra, robzahi hã dazõ 're ĩwairébé mono ne. Ta norĩ 'rata, ĩhâimana ré hã, ĩma romnhimimnhasi uptabi di, te te siwi ĩwĩrĩ da newa. Tawamhã, dahâiwa'utuzé wasu'u hã taré wamhã, e sena aré ĩnhimiromhuri hã, Cristuhu ma hã, ĩma romnhimimnhasi nherẽ, te tãma romhuri wamhã aré. ãne hã ĩ'uwaiwaba õ di aré, ĩma hã. Taré aré, te 're ĩromhuri mono zé hã. Dahâiwa'utuzé wasu'u hã tô senai õ 'wa'âhã, ti'ai ãma 're wahâiba si'utõrĩ pese za'ra mono 'wa'âhã, ĩ'uwaiwaba wa aré danhimiroti wasété na, wa te da'ãma 're sasõmri za'ra. ãne danhimiroti wasédé hã: "Ãté romhutu na, wa za wasi'utõrĩ. Ãté awẽpsi. Taha wa, ãhãna hã watozém na si siwa'ru wato za'ra wa'aba, wanhirõwi da, wasazém na, duré âzé na." ãne wamhã, wa aré tô ĩbãre, wa te da'ãma 're sasõmri za'ra, dahâiwa'utuzé wasu'u hã tô senai õ 'wa'âhã aré. ³³ ãne wa, te za dawi 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, danhimiroti wasédé hã tô sena newa, da'ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono tõi da. Taha na da'ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono wamhã, ta norĩ ne te za oto 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mo. ³⁴ Ni'wam norĩ hã asiré 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 'rãwi te te 're waihu'u za'ra mono õ di. E ãne na 're siséb za'ra mono ãna. Asimiza'rese ãna 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém hawi, te za oto aipizari za'ra wa'wa, aiwasédé hã rême pese za'ra wa'aba da, aiwẽ uptabi na si 're anomro aba mono da oto.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã za te te da'ahâiwa'utu wa, dahâiba té wasu'u

³⁵ Ãté ni'wam norĩ hã asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã te za ãne 're sisadanharĩ za'ra: "E niha te za merẽ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ahâiwa'utu. 'Re dadâ'â za'ra mono wa, 're dahâiba si'utõrĩ pese za'ra mono nherẽ, e niha te za merẽ ãne nherẽ, apã da'ahâi-wa'utu." ³⁶ E niha te asimirosa'rata waihu'u ãna, ãne na 're ĩupa za'ra wa'aba mo. Amnho potozém na, wa za pé aima ãma simiré'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Amnho hã da te 're zuri mono wamhã, ĩtomhã 're si'utõrĩ mono õ nherẽ, 're 'wanhipré za'ra mono õ di.

³⁷ Duré, tridu hã aro 'rã ne hã da te 're zuri mono wamhã, duré aimawi amnho hã da te 're zuri mono wamhã, e ĩteihĩ zama te za ĩsu da te 're zuri. Mare di. ĩnhama uptabi si te za da te 're zuri, pibui pese na 're poto za'ra mono da, amnho hã. ³⁸ Amnho hã da te 're zuri mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ĩ'aropoto mono hawim haré, te te sima 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si, te za dama 're 'wanhipré wairébé, sipu'u pese na.

³⁹ Duré, ti'ai ãma uburé hãiba ré 're ĩhâimana za'ra mono hã aiwapsi õ di. A'uwẽ hãiba hã aimawi. Duré abaze norĩ hãiba hã aimawi. Duré pe'a norĩ hãiba hã, aimawi. Duré si norĩ hãiba hã aimawi.

⁴⁰ Duré, hãiwa ãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hãiba hã aiwab õ di, ti'ai ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hãiba ne hã. Hãiwa ãma si, dahâiba hã wẽ uptabi di. Duré 'madâ'â zeĩ uptabi di. Ti'ai ãma dahâiba hã wẽ nherẽ, duré 'madâ'â ze nherẽ, aiwab õ di, hãiwa ãma dahâiba ne hã. ⁴¹ Bãdã hã bété. Ta hã 'madâ'â ze ti. Wẽ uptabi di. A'amo hã 'madâ'â zeĩ uptabi di duré. Uburé wasi hã hãiwa na 're ĩsimasa mono hã, 'madâ'â ze ti duré. Tane nherẽ, uburé aiwapsi 're hãimana za'ra mono õ di, ĩ'madâ'â ze da hã. Duré uburé wasi norĩ hã aiwapsi 're simasa mono õ di, ĩ'madâ'â ze da hã.

⁴² Tane duré, za niwa 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩda'ahâiwa'utuzé hã. Amnho hã da te 're zuri mono wamhã, ĩtomhã 're si'utõrĩ mono wapsi, te za 're 'wanhipré za'ra. Tane duré, ti'ab ré, 're dadâ'â za'ra mono pari, ab're 're, da te oto 're danheme mono wamhã, te za tô 're dahâiba si'utõrĩ za'ra. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te oto da'ahâiwa'utu wamhã, dahâiba hã aiwa dama 're hãimana za'ra mono õ di za oto. 'Re dahâiba si'utõrĩ za'ra mono ãna, te za oto ĩré 're dahâimana u'âsi za'ra, õne u'ã. ⁴³ 'Re dadâ'â za'ra mono wa, dahâiba hã ab're 're, da te 're séme mono wamhã, wasété uptabi di oto, dahâiba hã. Duré, marĩ hã te te 'manharĩ waihu'u õ di dahâiba hã, marĩ dai õ wa oto. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te oto da'ahâiwa'utu wamhã, dahâiba hã wẽ uptabi di za oto. 'Madâ'â zeĩ uptabi di za duré. Tawapsi, danhiptete uptabi na te za ĩré 're dahâimana u'âsi za'ra oto. ⁴⁴ 'Re dadâ'â za'ra mono wa, dahâiba hã ab're 're, da te 're ĩséme mono hã, ti'ai ãma ré hã, dahâiba si, danhi ré si, duré dahi ré si. Tazahã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã za te te da'ahâiwa'utu wamhã, dahâiba aimawi ré, te za oto 're dahâimana za'ra, ĩpẽ'ězani nhimipisutuzéb zarina. Ti'ab ré, te tô dahâiba na 're dahâimana za'ra. Taha zarina, te duré hãiwa ãma dahâiba aimawi ré 're dahâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ězani nhimipisutuzéb zarina. ⁴⁵ Duréihã Mozési hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ére:

"'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô aibã hã poto 'rata, Adã na ĩsisi hã. A'uwẽ hãiba na 're morĩ da, ma tô poto 'rata tô."

ãne duréihã ãma ĩrob'ui'ére hã. Tane nherẽ, Adãhã ne te 're hãimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata, dadâ'â ãna 're danomro mono da, te te dama 're ĩ'apisutu mono hã, ĩpẽ'ězani nhimipisutuzéb zarina. Ta hã

Zezusi. ⁴⁶ E tawamhã hãîwa ãma hã dahãiba aimawi ré, ma tã 're dahãimana na'rata za'ra. Mare di. Ti'ai ãma dahãibazém na, te tã a'ã îré 're dahãimana na'rata za'ra, ti'ai ãma ré hã. Niwapsi te za hãîwa ãma dahãiba îwë uptabi ré si 're dahãimana za'ra. ⁴⁷ Duréihã aibã te te dama îpoto 'rada hã ma tã ti'a na 'manha, 'Re îhãimana u'ãsi mono hã. Tane nherë, taha uirí na si, ma tã aibã aimawi hã wei mo hãîwa hawimhã, ti'ai u, Adãhã ma îpire uptabi hã, îwë uptabi hã. ⁴⁸ Uburé ti'ai ãma 're îdahãimana za'ra mono norí hã te Adãhã hãiba ne, îré 're dahãimana za'ra, ti'ai 'manharí na îhãiba na'rata ne ré. Tane nherë, ni'wam norí si hãîwa ãma za 're îhãimana za'ra mono norí si, te za hãîwa ãma 're îmorí hãiba ne ré 're hãimana u'ãsi za'ra, tã Cristuhu hãiba ne ré. ⁴⁹ Wa norí hã, aibã ti'ai 'manharí na îhãiba na'rata ne ré, wa ti'ab ré îré 're wahãimana za'ra. Tane, wa za duré niwapsi hãîwa hawi we îmorí hãiba ne îré 're wahãimana u'ãsi za'ra. Taha wa, wa za oto îsine 're wahãimana u'ãsi za'ra, õne u'ãsi.

⁵⁰ Îsisãnawã norí, ãne wa za aima ãma waihu'u za'ra wa'wa, tã sena. Ti'ai ãma ré wahãiba hã wanhi ré hã duré wawapruí ré hã, taha ré, hãîwa u'ãsi 're wanhisisi waihu'u mono õ di za, 'Re îhãimana u'ãsi mono hã da'ãma 're îsib'a'uwë mono zéb u'ãsi. E marí wa. Ti'ai ãma ré wahãiba hã za wawi 're îsi'utõrí za'ra mono hã, hãîwa ãma îré 're wahãimana waihu'u za'ra mono õ di za oto, 'Re îhãimana u'ãsi mono 'rata îré 're îwahãimana u'ãsi za'ra mono zéb da hã.

⁵¹ Marí hã aré dama îwaihu'u'õ hã wa za oto aima wasu'u hãîré za'ra wa'wa, sã'awi. Ma'ãpé îwapari pese za'ra wa'aba za. Wa norí hã Zezusihi zazei'wa norí hã, ti'ab ré uburé wasi'utõrí sirõmo õ di za, rob'rãsutuzé wana hã. Rob'rãsudu hã oto îwa îwaptã'ãzé waihu'uzéb da, danhimnhãrãzé da'rãsutu'wa, da te oto wapari za'ra wamhã, uburé ti'ai ãma zahadu wahãiba ré ré 're îwanomro mono norí hã, wa za awa'awi wahãiba na saprí za'ra ni, waptu na 're îdatõmo si'rãmi za'ra mono ne. Danhimnhãrã hã da te wapari za'ra wi, ni'wam norí hã îsazei'wa norí hã dawana 're îdã'ã za'ra mono hã te za apã ahãîwa'utu, dã'ã ãna oto 're hãimana u'ãsi za'ra mono da, îhãiba tiwi 're si'utõrí waihu'u za'ra mono ãna. Tawamhã wa norí zama wahãiba ré ré 're îwanomro mono norí hã, wa za duré wahãiba îtém na saprí za'ra ni, za oto wawi 're îsi'utõrí za'ra mono õ na hã. ⁵³ Ti'ai ãma ré hã, wahãiba hã si'utõrí pese di. Tane nherë, wa za tã niwapsi wahãiba îtém na saprí za'ra ni, za oto wawi 're îsi'utõrí waihu'u za'ra mono õ na hã, îré 're wahãimana u'ãsi za'ra mono da oto, õne u'ãsi.

⁵⁴ ãne hã niwa za wama romhãimana za'ra wamhã, 'Re îhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norí hã duréihã te te ãma îrob'ui'ére sirõmo zahuré zéb zarina, te za tã wama ãma uwaimrami za'ra, 'Re îhãimana u'ãsi mono hã, za apã îwahãîwa'utu za'ra zém na hã. ãne duréihã ãma îrob'ui'ére siro hã:

“Re îdadã'ã za'ra mono zém na, te za 'Re îhãimana u'ãsi mono hã ãma ai'uté. Te za uprosi pese oto. 'Re îdadã'ã za'ra mono zé hã, e mahãta tawamhã te te da'ãma î'ai'uté za'ra zéb da hã. Marí õ di oto. Robaba

uptabi di. Duré, e mahãta te îsiptetezé hã tãma 're hãimana oto, te te ãma 're îda'a'uprosi mono zéb da hã, apa'apa 'wa nhi'oto nhipsari ne hã. Marí õ uptabi di oto, tãma hã.”

ãne duréihã ãma îrob'ui'ére siro hã te 're hãimana, za dama îromhãimanazém na hã.

⁵⁶ E marí wa, ma tã aré 're îwadã'ã za'ra mono zé hã siptete na wazada 're hãimana za'ra. Wawasété na 're îwanomro mono zéb zarina, ma tã aré tã siptete na wazada 're hãimana za'ra, te te 're îwa'a'uprosi mono zéb da hã. Duré 'Re îhãimana u'ãsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma îrob'ui'érezéb zarina, 're wanomro wë mono õ wa, ma tã aré te te siwi 're wa'awë'õ pese, 'Re îhãimana u'ãsi mono hã. ⁵⁷ Tane nherë, 'Re îhãimana u'ãsi mono ãma si, 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono za. E marí wa. Õhõ si, ma tã 're îwadã'ã za'ra mono zém na hã wama ãma ai'uté za'ra, Wanhib'apito Zezu Cristuhu si, îwë uptabi hã te te wazada îmanharízém na hã.

⁵⁸ Îsisãnawã norí, îma asawi pese za'ra wa'aba norí hã, taha wa, te za asiptete u'ãsi Cristuhu ãma si 're anomro aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono ãna. Wanhib'apito ma, 're îromhuri za'ra wa'aba mono zé hã taréi õ di. ãne na asina waihu'u za'ra wa'aba wa, te za tãma 're îromhuri pese u'ãsi za'ra wa'aba mo, asimi'ë na.

Zeruzarë ãma îsazei'wa norí ma, rob'ui'prazé da te dasiwi îrã'õtõzé wasu'u

16 Îsazei'wa norí ma, rob'ui'prazé hã asiwi îrã'õtõ aba zéb da na, wa za oto aima ãma roti za'ra wa'wa. Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma îsazei'wa norí, daza'rui mono bâ siré 're îsi'rã'õtõ mono norí ma, te tãma îroti za'ra zém na, wa za aima roti za'ra wa'wa, duré a norí wa'aba zama 'manharí za'ra wa'aba da. ² Dumidu sidãpãsi 're sãmra aba mono da, te za rob'ui'prazé hã 're îpo'o u'ãsi za'ra wa'aba mo, ai'hãiba mono bâ wa'aba. Aipawa'ã hã syry na 're waibui wa'aba mono wamhã, syry na te za 're îpo'o za'ra wa'aba mo. Duré sa'ëtë na 're waibui wa'aba mono wamhã, sa'ëtë na te za duré 're îpo'o za'ra wa'aba mo. Atëme îwisi aba wapsi, asiwi 'rã'õtõ aba da, asima rosa'rata za'ra wa'aba õ di za. Îwana ré, te za asiwi 're îrã'õtõ u'ãsi aba mo dumidu sidãpãsi, îzõ nomro sirõmo da. ³ Tawamhã atëme ãma îwisi aba wapsi, asiwi îpisutu za'ra wa'aba norí hã wa za îré satõrí za'ra Zeruzarë u, asõprubzéb za'ra wa'aba ré hã, te te siwi ãri da. Rob'ui'ére ré zama, wa za satõrí za'ra, wa te îwësãmri za'ra norí wasu'u na rob'ui'ére hã.

⁴ Tawamhã, atë îzama wa za îsima rowë, Zeruzarë u îmorí da hã. Taha wapsi, wa za îsiré îmorí za'ra, asiwi îpisutu za'ra wa'aba norí siré hã.

Paru hã za datëme îmorízém na dama îsiwasu'uzé wasu'u

⁵ Wa tã îsima rowairébé, Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, a'ã îmorí da, tame îsazei'wa norí siré

a'â ĩnhamra hutu da. Masédoniza hawip si, wa za oto āma atēme ĩmorĩ 'wa, tamomo. ⁶ Tawamhã, atēme āma ĩwisi aba wamhã, āté wa za ai'rata ĩhâimana hã za'ra wa'wa. Āté rowa'u'u wahâ 're sa'wari mono ré, wa za a'â ai'rata ĩnhamra hã za'ra wa'wa. Tamep si, te za asiwi ĩpawaptob za'ra wa'wa, nimomo ĩmorĩzéb da hã, rowé na ĩmorĩ da, aihawi za'ra wa'aba. ⁷ Āma atēme ĩwisi za'ra wa'aba wamhã, ai'rata ĩnhamra hutu za'ra wa'aba da, te ĩsina roti ô di. Ai'rata ĩnhamra hã za'ra wa'aba da si, wa tô ĩsima wě. Āne na dâ'āsina, awa'awi āma atēme ĩwisi aba ô di za. Nimahã na si, wa za āma atēme ĩmorĩ za'ra wa'wa. Tawapsi, wa za ai'rata ĩnhamra hã za'ra wa'wa, Wanhib'apito te te ĩma pisutu pese wapsi.

⁸ Taha wa, wa za a'â āme nhamra Épézu āma, Pētecoti na bātâ nhisi hã za ĩwa ĩwaptâ'ázéb u, datoi 'manharĩzéb u. ⁹ ĩnhimromhuri wě'ô'wa norĩ hã ahâ uptabi nherě, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩnhowa ropese ĩma, āme te tãma 're ĩromhuri mono zéb da hã. Taha wa, āmemhã ĩma romhuri ahâ uptabi di za, Zesusihi wasu'uwě na te dama 're ĩromhuri mono zéb da hã.

¹⁰ Duré, Timotiu hã atēme āma wisi za'ra wa'aba wamhã, ma'ápé asiwi sawi wě za'ra wa'aba za, sina hâtâ'â āna ai'rata sãmra aba da. Wa hã Wanhib'apito ma, te 're ĩromhuri mono ne, te duré taha zama te te tãma 're romhuri. Taha wa, te za asiwi ĩsawi pese za'ra wa'wa. ¹¹ Mreme wapu na 're hâimana mono newa, duré taré 're ĩhâimana mono newa, asiwi wě'ô za'ra wa'aba ô di za, āma atēme wisi za'ra wa'aba wamhã. Te za āma ana wa'wa, rowě na aihawi wa'aba wei morĩ da apâ, we ĩtēme wisi su'u da. Taha wa, wa zahadu sô mapari za'ra a'â, ĩsiré romhuri'wa norĩ zô zama.

¹² Wasisānawã Aporu hã wa za duré aima āma wasu'u za'ra wa'wa. Wa tô aré nasi tãma roti u'âsi, wasiré ĩsazei'wa norĩ siré āma atēme morĩ za'ra wa'aba da, te te asabu za'ra wa'aba da. Tane nherě, te te sima rowě ô di, ta norĩ siré āma atēme ĩmorĩ za'ra wa'aba da hã. Marĩ hã tãma hâimana ô wapsi, te za, u, āma atēme timorĩ za'ra wa'wa, te te asabu za'ra wa'aba da.

Paru hã roti na za te te oto dama ĩrāsutuzém na rowa-su'u

¹³ Asimiza'rese te za asimirosa'rata na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Cristuhu nhimiroti zarina si 're anomro u'âsi aba mono da, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo. Aihâimana prédup sina te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono āna. Asiptete sina te za āma 're anomro aba mo, tiwi

're aipizari za'ra wa'aba mono āna. ¹⁴ 'Re asimizawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za uburé marĩ hã dama 're ĩmanharĩ wě u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹⁵ Esitépanasihi āma, wa za oto aipo're pu'u za'ra wa'wa, ĩsōrōwa āma ĩsiré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ āma zama. Ta norĩ hã ma tô sazei 'rata za'ra, Ataza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma, 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. Ta norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'u'wě 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã simi'ě na te te 're pawaptob u'âsi za'ra mono da si, ma tô 're si'madâ'â za'ra. Āne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Taha wa, ĩsisānawã norĩ, ta norĩ nhimiroti hã te za 're ĩmadâ'â pese za'ra wa'aba mo, ĩsiré norĩ hã simi'ě na te te 're ĩromhuri pese za'ra mono norĩ nhimiroti zama.

¹⁷ Esitépanasi norĩ hã we ĩtēme sihutu wamhã, ma tô ĩma rowé watobro, Potunatu norĩ hã Aca'ituhu me. Wa hã ai'rata 're ĩnhamra aba mono ô wa, wa ai'āma 're ĩpě'ézé u'âsi za'ra wa'wa. Tane nherě, ta norĩ hã ai'upana wa'aba we ĩtēme sihutu wa, ma tô sina ĩma rowé wazere za'ra, te te sina aima 're ĩrowě zani u'âsi za'ra wa'aba mono ne. Ta norĩ hã te za asima 're ĩwasu'u wě u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹⁹ Azi'a na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'ötô mono norĩ hã te āma asawi za'ra wa'wa. Atira hã te duré āma asawi za'ra wa'wa, Prisiraha me. Uburé ĩsōrōwa āma rowahutu u siré 're ĩsi'rã'ötô u'âsi mono norĩ zama, te duré āma asawi za'ra wa'wa. Simisutu, Wanhib'apito āma oto 're anomro aba mono wa, te āma asawi za'ra wa'wa. ²⁰ Āme wasisānawã norĩ 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã te duré uburé āma asawi za'ra wa'wa.

Duré 're asi'rã'ötô aba mono wamhã, te za uburé asiré ĩsazei'wa na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, asô'utu na asisawi sina 're asitob'rata hârâ za'ra wa'aba mo.

²¹ Wa hã Paru, ĩsi'uihã na wa za oto aima rob'ui'éré na 'rāsutu za'ra wa'wa, ĩnhib'rata na te āma asawi za'ra wa'aba zéb da hã.

²² Wanhib'apito zawi'ô'wa norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, rowě'ô te te tãma 're apisutu mono za.

Wanhib'apito, apâ we aimorĩ su'u za.

²³ Wanhib'apito Zesusihi ma, wa ai'āma tãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da.

²⁴ Cristu Zesusihi āma simisutu oto 're wanomro mono wa, wa asawi na āma 'rāsutu za'ra wa'wa, ĩma asawi uptabi za'ra wa'aba wa.

2 TORĪTU

Ībaihâ wasu'uzé

Īmorĩ'rata na Paru hã te te Corĩtu norĩ ma rob'ui'éré parimhã, ma tô duré aimawi na tãma rob'ui'éré za'ra, Ībaihâ 're, dama ĩhâimana õ na. Rob'ui'éré hã ĩtēme wisi za'ra wamhã, ma tô tiwi tirobzei'õ za'ra, tinhimi'ui'éré na hã ĩwasété na te te tãma nharĩ za'ra wa, Paru hã. Nima norĩ hã ma tô duré Paruhu ãma rosa'rata za'ra, sena na Zezusihi zadawa wasu'u'wa na 're ĩmorĩ õ na hã. Ma tô duré tãma nharĩ za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã tiwasédé hã te te ĩmanharĩ za'ra norĩ ma, te te rowairébé 'ru te. Taha wa, Paru hã tinhimi'ui'éré na ma tô asa sa'ětē tãma nharĩ za'ra, sada ĩhâimana za'ra norĩ ma. Ma tô duré tãma siwasu'u za'ra, Zezu Cristu hã sena na te te ĩtēme ĩsatõrĩ za'ra na hã. Ma tô duré wama rowasu'u za'ra, sena na Zezusihi nhirã zarina si 're ĩdanomro mono zém na hã, duré 're ĩwanomro mono zép tém na, Zezusihi nhimi'manharĩ wě zéb zarina.

1 Wa hã Paru, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi ãma, ĩwasu'uwě u 're asi'rã'õtõ aba mono norĩ ma, asiré. Uburé Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma zama, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ĩpisutu, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa na ĩsada'wa para dama 're ĩhâimana mono da, daro mono bâ, te te sima ĩwězéb uwaibaba.

Wano hã te duré ãma ĩzadawa wapto, uburé te aima ãma ĩrowasu'u za'ra wa'aba zém na hã, Timotiu na wano nhisi hã.

² Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowě u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Paru hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma ĩwatazé wasu'u

³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si, 're wawata za'ra wa'aba mono za, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama ãma. Ta hã te wa'ãma 're siwamri u'âsi. Te duré te te 're wa'apawaptob u'âsi, wapě hã ĩre wama 're simi'wara u'âsi mono da. ⁴ Wa hã, duré Timotiu, uburé marĩ ĩpire hã wa te 're sépata mono wamhã, te za tô te te 're wapawapto, wapě ĩre wama 're sa'wari mono da. Taha wa, wama waihu'u pese di oto duré, ĩsarina, wa te 're ĩdapawapto mono zéb da hã, wasine 're dapě'ě nhimi'wara mono da, marĩ ĩpire hã da te 're sépata za'ra mono wamhã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwapawapto mono ne, wa za tô wa norĩ zama wa te 're dapawapto za'ra, dapě hã ĩre dama 're simi'wara mono da apã. ⁵ Wa norĩ hã Cristuhu zazei'wa 're wahâimana mono wa, wa wa te 're robzépata, ti'ab ré Cristu hã te te 're ĩrobzépata mono ne. ĩsine, wa te 're robzépata

mono nherě, ta hã te za te te 're wapawaptob u'âsi, wapě ĩre wama 're sa'wari mono da, wato sina duré 're wahâimana u'âsi mono da. ⁶ Wa norĩ hã, Cristu, wa te dama 're sadawa wasu'u mono wa, te da te wama 're rob'manharĩ wasété u'âsi. Taha zarina, wa te 're robzépata mono nherě, wama 're rowě mono di. E marĩ wa. Wanhimromhuri zarina 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono wa, duré ĩsimipawaptobzéb zarina, aipě hã ĩre aima 're simi'wara aba mono wa. Wa norĩ hã wa te 're robzépata mono wamhã, te tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wapawapto, wapě ĩre wama 're sa'wari u'âsi mono da. Āne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, te za 'rãwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo, ãne: "Paru norĩ hã te te 're robzépata zahuré mono nherě, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩpawaptob u'âsi zahuré mono ne, te za duré te te 're wa'apawapto, wapě ĩre wama 're simi'wara u'âsi mono da." Āne te za 'rãwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. Taha wa, wasine 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, te za asiptete sina ãma 're anomro aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma. Tawamhã, te te 're ĩwapawapto mono ne, te za tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, aipě ĩre aima 're simi'wara aba mono da. ⁷ Āne na, wa tô wa te ai'ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa, 're robzépata za'ra wa'aba mono nherě, 'Re ĩhâimana u'âsi mono za 're ĩrēme za'ra wa'aba mono õ na hã. Taha wa, wasine 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, tô sena te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, te te 're ĩwapawaptob u'âsi mono ne, apã 're aipě'ě nhimi'wara u'âsi aba mono da.

⁸ Wasisãnawã norĩ, wa duré wasima wě ni, wa te ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba da, Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma wahâimana ré, rowasédé hã wazada ĩhâimanazém na hã. Tame, wa te robzépata za'ětē

uptabi wa, wa tô aré wasina rosa'rata ni, sena na oto wadâ'â da newa. ⁹ Āne, wa tô wasina rosa'rata ni, 'râwi: "Tô sena, wa za wadâ'â ni, romhutu na." Tawamhã e marí da, ma tô āne hã wazada tiromhãiba bété. 'Râwi wawaihu'u pese na 're wasi'madâ'â tô mono da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono si, wa te 're umnhasi pese mono da si, ma tô āne hã wazada tiromhãiba. 'Re ĩhãimana u'âsi mono si waihu'u pese di, te te 're ĩda'ahãiwa'utu mono da hã. Duré tãma dawaihu'u pese di, te te 're ĩda'ab'madâ'â mono da hã, rowasédé hã dazada 're hãimana mono wamhã. ¹⁰ Ta hã ma tô wanho'reptu tô, wadâ'âzém hawí, wa te wasina romnhimimnhasi uptabi nheré. Taha zarina, te za te te 're wanho'reptu duré, wazada 're ĩromhãimana wasété mono zém hawí. Taha wa, wama umnhasi uptabi di, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te 're ĩwanho'reptui mono da hã. ¹¹ A norí wa'wa hã wa'ãma 're aimreme zusi aba mono zém na 're wapawaptob za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te za te te 're aiwaparí za'ra wa'wa, te te 're wanho'reptui u'âsi mono da. Āne wamhã, ĩwě na si te za tô wama 're sôprub u'âsi. Taha zarina, te za tô da'ahã na āma 're dawata za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono āma hã, ĩwě na si wama 're sôprub u'âsi mono wa.

Paru hã datême morí tô da, te te āma ĩsaprízé wasu'u

¹² Ni'wam norí hã asiré 're hãimana za'ra wa'aba mono nheré, ma tô wahãimana nhipese na hã wa'ãma siwi tihi. Tane nheré, senai ô di ta hã. Wa norí hã 'râwi wapě'ě na 're wasiwě'ô mono ô di. E marí wa. Marí hã wa te ai'ãma 're 'manharí za'ra wa'aba mono ô wa, 're wahãimana wě u'âsi mono wa. Pi'uriwi aiwi 're wahãimana za'ra wa'aba mono ô di. Marí ĩwě si, wa tô wa te aima 're 'manharí za'ra wa'wa. Ti'ai āma ĩsazei'ô'wa norí nhimirowaihu'u pese zarina, 're wahãimana mono ô di. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb zari na si, wa āne na hã 're wahãimana oto. ¹³ Wa te āma aima ĩrob'ui'ééré za'ra wa'aba zé hã e pire di, 're sôré za'ra wa'aba mono wamhã, duré āma ĩwaihu'u za'ra wa'aba da hã. Mare di. Aima wapu za'ra wa'aba di. E marí wa. Wazadawa nhipese na, marí na wa te āma aima rob'ui'ééré za'ra wa'aba ô wa, aimawi na wa te āma aima 're roti za'ra wa'aba mono ô wa duré. Āne na hã sena na 're ĩwahãimana mono zé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba ô di. Tane nheré, wa tô wa te wasima 're aiwě za'ra wa'wa, nimahã na asiwi wawaihu'u pese za'ra wa'aba da, wazadawa nhipese ô na 're ĩwahãimana mono na hã. Tawapsi te za Wanhib'apito Zezusi hã nimahã bâta na apâ we ĩmorízéb āma, wa'ãma atob'uzu za'ra wa'wa, wa norí hã za duré ai'ãma ĩwato'uzu za'ra wa'aba ne, tô taha bâta na hã.

¹⁵ 'Re ĩhãimana mono zém na, ĩwěsãmri za'ra wa'aba newa, wa tô aré ĩsima rowě, ã hawi Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawi, apâ ĩmorí wamhã, āma atême ĩmorí aba na, te sahu da duré. Masédoniza u we ĩmorí 'rata wa, āma atême ĩmorí aba ne, duré āma atême ĩwisi aba da, te asabu na sahu za'ra wa'aba da, wa tô ĩsima rowě aré. Āhã wamhã, te aré asiwi ĩpawap-

to wa'wa, Zudeza u ĩmorízéb da hã. Āne 'wa'áhã, aré maparane ĩnhimipawapto wě zé hã aima wa'aba hã, ĩnhimiromhuri na hã. ¹⁷ Tane nheré, āma atême ĩmorí aba zém na, te sahu ô di. Masédoniza hawi apâ ĩmorí ré, āma atême ĩsipai waihu'u za'ra wa'aba ô di tô. Marí hã ĩma hãimana wa, wa tô ĩnhimirosa'rata na āma saprí, āma atême ĩmorí aba tô da a'â. Āne wa, ni'wam norí hã asiré 're ĩhãimana za'ra wa'aba mono norí hã ma tô ĩ'ãma rosa'rata wasété za'ra, ĩzadawa nhipese na hã, ĩmreme hã tô senai ô newa. E ĩnhimirosa'rata na 'râwi te ĩsiwi ro'wa'rutu wa, wa tô āne hã ĩsima pisutu, āma atême ĩmorí aba tô da hã. Mare di. E ĩsazei'ô'wa norí hã sima si 'râwi te te 're ĩrosa'rata za'ra mono ne, wa tô āne hã ĩsima pisutu. Mare di. Āne wab ô di. ĩsazei'ô'wa norí hã marí na te te dama 're ropisutu za'ra mono wamhã, awa'awi te te za te te dawí āma 're saprí za'ra, simirosa'rata na saprí pese wa, ta norí hã. ĩsimiropisutu na ropsi'ãri ô nheré, te za te te dama 're nharí za'ra, siwa'rãmi. E āne, 're ĩhãimana mono zé hã, wa hã. Mare di. Ānei ô di. ¹⁸ 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, dama umnhasi uptabi di. Niwamhã dama sadawa nhipese ô di. Ta hã ma tô ĩpisutu, te dama 're sadawa wasu'u mono da, sena na. Taha wa, wa hã nimahã na hã aima ĩzadawa nhipese za'ra wa'aba ô di. Te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zé hã, taréi ô di. ĩnhimirosa'rata waptu na hã te āma 're saprí mono ô di. ¹⁹ Zezu Cristu hã bété, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra hã. Ta hã tinhimiroti ahã na te te āma 're azaprí mono ô di. Tô ôhõ si ĩsimiroti hã te tãma 're hãimana. Tane duré, wa norí hã ĩsadawa wasu'u'wa norí hã, Sira hã duré Timotiu hã, tô ĩuwaibaba si, wa tô wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. Ta norí me, wa tô wa te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'wa, Cristu hã. ²⁰ 'Re ĩhãimana u'âsi mono, ĩwě na te te dama 're ĩaropisutu mono zé hã ahã uptabi nheré, ma tô Zezu Cristu hã pisutu, uburé te te dama āma 're ĩ'a'uwaimrami mono da hã. Taha wa, Zezusi hã wama umnhasi di oto, uburé te te wama āma 're ĩ'a'uwaimrami mono da hã. Wa norí hã wasiré ĩsazei'wa norí hã wasiré 're wasi'rã'ô'tô mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono āma 're wawata za'ra mono wamhã, wa 're wamreme zusi, āne: "Tane tô." E marí te wasu'u, ã hã. Cristu, tô sena uburé marí na te te wama 're ĩ'a'uwaimrami mono zé, te wasu'u. Tane duré, wa norí hã ĩsadawa wasu'u'wa norí hã sena na, wa wa te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, ĩwasu'uwě wasu'u na hã. ²¹ 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ma tô te te 're wapawaptob u'âsi za'ra, wanhiptete sina Cristuhu āma 're wahãimana za'ra mono da. A norí wa'aba zama, te duré te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, asiptete sina āma 're anomro u'âsi aba mono da. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ma tô wapisutu za'ra, ĩwasu'uwě na, wa te tãma 're romhuri za'ra mono da, wa norí hã. ²² Tipě'ězani hã ma tô duré te te wama 're anhomri, wapě'ě 're, wama 're ĩhãimana za'ra mono da hã. E marí te tawamhã wama wasu'u za'ra, ĩpě'ězani hã wapě'ě 're, 're ĩhãimana mono zé hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwě 're ĩwahãimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra. Duré, ĩpě'ězani hã wapě'ě 're, oto 're

sāmra mono wa, wa za wa te 're waihu'u pese za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, sena na za te te wama āma 're ĩ'a'uwaimrami mono zém na hā, uburé te te wama 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina.

²³ Wa hā apā ĩmorĭ wamhā, āma atēme ĩsipa za'ra wa'aba ō di tō, Corĭtu u hā. E marĭ wa. Marĭ hā 'manharĭ wasété za'ra wa'aba wa, te aihā za'ra wa'aba tō da, āma atēme ĩwisi aba ō di tō, apā. Tō sena, wa āne hā aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nho'a. Taha wa, ĩzadawa nhipese wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te za tō ĩ'azā. ²⁴ E wa norĭ hā asib'apito aima 're wahāimana za'ra wa'aba mono bā, te za bété wanhimiroti hā 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Mare di. Asib'apito hā aima 're wahāimana za'ra wa'aba mono ō di. A norĭ wa'wa hā te asiptete sina āma 're anomro aba mo, Cristuhu āma, 're sazei utōrĭ za'ra wa'aba mono āna. Taré, wa wasiré wa te tāma 're romhuri za'ra, ato sina āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono zéb da hā.

2 Āne wa, wa tō ĩsima āma saprĭ, apā āma atēme ĩmorĭ aba tō da a'ā, te ĩsina aima ropisutu za'ra wa'aba nherē, ĩmreme na te duré aihā za'ra wa'aba wa, aiwi robzei'ō za'ra wa'aba tō da. Āma atēme ĩmorĭ 'rata za'ra wa'aba wamhā, ĩnhimiroti na te aihā za'ra wa'aba zém na hā ma tō aiwi tirobzei'ō za'ra wa'wa. Āne tō da duré, āma atēme ĩmorĭ aba ō di za a'ā. ² Āma atēme ĩmorĭ za'ra wa'aba 'wa'āhā, āté te aré aiwi tirobzei'ō pese za'ra wa'wa duré, ai'rata ĩnhamra aba wamhā. Āne wamhā, e 'wam norĭ hā te aré sina ĩma rowē wazere za'ra, ĩwi robzei'ō pese wamhā. Ni'wai ō di aré, āté. E marĭ wa. A norĭ wa'aba wi, aiwi robzei'ō za'ra wa'aba wa. ³ Āne wa, wa tō rob'ui'ééré si āma aima sōmri za'ra wa'wa a'ā, te ĩsina ĩropisutuzém nhibro'bre. Wa tō ĩsima rosa'rata, āne: "Āté ĩtēme ĩmorĭ za'ra wamhā, te za ĩwi tirobzei'ō pese, ĩnhimiroti hā te te 're wapari za'ra mono ō wa, ta norĭ hā. Āne wa, wa za rob'ui'ééré si tāma sōmri za'ra a'ā. Tawamhā, ĩnhimiroti hā te te saze za'ra wamhā, ĩto sina, wa za ĩtēme ĩmorĭ za'ra oto. Āne wamhā, tāma ĩto za'ra zéb zarina, te za duré to sina sima 're hāimana za'ra, ta norĭ hā." Āne wa tō ĩsima rosa'rata, ai'āma za'ra wa'aba hā. 'Re aihāimana za'ra wa'aba mono zém na, 're ĩtoi mono ō di. E āne hā ĩ'uwai'baba, ĩma hā. E wē di. Mare di. Taha wa, wa tō a'ā rob'ui'ééré si āma aima sōmri za'ra wa'wa. ⁴ Te āma aima rob'ui'ééré 'rata za'ra wa'aba wamhā, wa tō ai'āma robzépata za'ētē za'ra wa'wa, ĩpē'ē 're. Āne wa, ĩpē'ēzé uptabi di. Taha wa, wa tō aiwa'ō duré. E tawamhā, aiwi robzei'ō za'ra wa'aba da, wa tō āne na hā āma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Mare di. Āne da hāi ō di. ĩma asawi uptabi za'ra wa'aba zém na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da si, wa tō āne na hā āma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa.

Aibā āma, ĩwasédé hā da te oto 're ĩmadâ'â za'ra mono ō zé wasu'u

⁵ Ni'wa hā aibā hā, asiré 're ĩhāimana za'ra wa'aba mono hā misi ma tō tihāimana wasété na sina ĩwi robzei'ō. Tane nherē, e ĩwi si ma tō tirobzei'ō. Mare di. A norĭ wa'aba wi zama, ma tō aiwi tirobzei'ō za'ra

wa'wa syry na, aibā 're ĩhāimana wasété mono zém na hā. E aiwi robzei'ō pese za'ra wa'aba wa, wa tō āne na hā aima rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Syry na ma tō aiwi tirobzei'ō za'ra wa'wa. ĩwi si ma tō tirobzei'ō pese, tiwasédé hā te te 're ab'manharĭ mono wa, aibā hā. ⁶ Ō hā aibā hā ma tō asiwi ĩwē'ō za'ra wa'wa. Ai'ahā wa'aba na ma tō asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa ta hā, asiré 're asir'ā'ōtō aba mono wa, asiré 're hāimana za'ra wa'aba mono tō da a'ā. Āne hā wē di tō. ⁷ Tane nherē, a norĭ wa'wa hā ĩwasédé hā āma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ō di za oto. Tāibā. Ma tō siwē'ō, tiwasété na hā. Apā te za asiwi ĩ'āri wē wa'wa, robze na asiré 're hāimana aba mono da oto apā. Tiwi robzei'ō pese wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te rēme tō da, te za apā asiwi ĩ'āri wē wa'wa. ⁸ Taha wa, ma'āpé asiwi pawapto wē wa'aba, aima ĩsawi pese za'ra wa'aba zém na, te te sina aiwaihu'u pese za'ra wa'aba da, robzei'ō u'āsi 're hāimana tō mono da, asiti za'ra wa'aba. ⁹ ĩnhimi'ui'ééré 'rata na, wa tō aima āma roti za'ra wa'wa, aibā hā tō ō hā asiwi wē'ō za'ra wa'aba da. ĩnhimiroti si 'madâ'â za'ra wa'aba zō, wa tō aima āma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, aibā hāiba na hā. ¹⁰ A norĭ wa'wa hā, dawasédé da te 're ĩmanharĭ za'ra mono zém na hā oto da'āma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono tō da, asima 're pisutu za'ra wa'aba mono wamhā, ĩzama te oto da'āma 're ab'madâ'â mono ō di za tō. Taha wa, aibā hā tiwasédé ĩpire hā tō sena te te 'manharĭ wamhā, wa za tō ĩsima pisutu, asarina wa'aba, ĩwasédé hā te oto āma 're 'madâ'â tō mono da, simisutu ato sina asiré 're aihāimana za'ra wa'aba mono da apā. Cristuhu nho'a, wa āne na hā aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, ĩwasédé hā za te oto āma 're ĩmadâ'â mono ō na hā, aibā āma hā. ¹¹ Aibā hā tiwasédé te te 're ĩmanharĭ mono zém na hā, wa te oto āma 're 'madâ'â za'ra mono tō da, wa te wasima pisutu za'ra ō wamhā, Satanasi hā te za ti-zadawa nhipese zéb zarina, wama 're simiza'repese za'ra. Marĭ na te za te te wawi 're ro'wa'rutu u'āsi za'ra, wasiré ĩsazei'wa norĭ wi, robzei āna wasiré 're wahāimana za'ra mono da oto. Satanasihi hāimanazé hā wama waihu'u pese za'ra di. Taha wa, wa za tō wasima pisutu pese za'ra ni, ĩwasédé hā wa te oto āma 're 'madâ'â za'ra mono tō da, aibā āma hā.

Paru hā Torowadi āma sāmra ré, hâtâ'â na ĩsāmrazé wasu'u

¹² Āne wa za duré aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Torowadi na 'ri nho'ōmo nhisi u, wa tō mo, tame Cristuhu wasu'uwē hā te dama wasu'u da. Tamomo ĩmorĭ wamhā, Wanhib'apito hā ma tō ĩma 'ridawa ĩn-howa, tame te oto tāma romhuri da. ¹³ Tane nherē, wa tō ĩhâtâ'â sina ĩhāimana, wasisānawā Titu hā ĩzō sāmra ō wa, tame te sōpētē da nherē aré. Taha wa, wa tō ōne haré ta hawi mo, Masédoniza u wē ĩmorĭ da.

Wedewa'u ĩsadazei uptabi hã dama 're ĩsadazei pu'u mono ne, Cristuhu wasu'uwẽ na da te ãma 're ĩropéi mono zé wasu'u

¹⁴ Tane nherẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma si, wa za 're ĩwata u'ãsi. Ta hã te za sisarina te te 're wa'anhimroi u'ãsi, Cristuhu ãma 're ĩwahãimana za'ra mono zéb zarina, wa'ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono wa. Da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã tinhitob'ru norĩ ãma te te ai'uté za'ra wẽ te, da'ahã nho'a sisarina te te 're ĩsimroi mono ne, taha ma si wa te oto tãma 're romhuri za'ra mono da, te za sisarina si te te 're wanhimroi u'ãsi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Te duré te te 're wapawaptob u'ãsi za'ra, Cristuhu wasu'uwẽ si daro mono bâ wa te dama ãma 're ropéi mono da, Cristu hã aihĩni da te oto 're waihu'u za'ra mono da. Wedewa'u ĩsadaze hã da te 're zata za'ra mono wa, 're ĩsadazei pu'u za'ra mono ne, wa za wa te dama ãma 're ropé, Cristuhu wasu'uwẽ hã. ¹⁵ Wedewa'u ĩsadaze hã 're sadazei wairébé mono wa, dama 're ĩwẽ wairébé mono ne, te duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã wama 're toi u'ãsi za'ra, Cristuhu wasu'uwẽ hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono wẽ te. Tane nherẽ, aiwa da te dasima 're wẽ za'ra mono õ di, Cristuhu wasu'uwẽ hã. Ni'wam norĩ hã ĩwasu'uwẽ te te siwi 're wẽõ za'ra mono wamhã, ta norĩ hã te za tipẽẽ 're dâ'â u'ãsi ne 're hãimana u'ãsi za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhiti. Marĩ hã dama uzé pire wa, da te dasiwi 're ĩwẽõ za'ra mono ne, te ta norĩ hã te te siwi 're wẽõ pese za'ra, ĩwasu'uwẽ hã. Ni'wam norĩ si ĩwasu'uwẽ te te sima 're ĩwẽ za'ra mono norĩ si, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're anho'reptu, hãiwa ãma ĩ'rata 're si'ubumroi u'ãsi mono da. Ta norĩ ma si, tãma 're wẽ u'ãsi za'ra mono di Cristuhu wasu'uwẽ hã, marĩ ĩsadazei uptabi hã 're sadazei wairébé mono wa, dama 're ĩwẽ wairébé mono ne. E 'wa hã 're hãimana mono bâ, si'uihã na tiwaihu'u pese na Cristuhu wasu'uwẽ na romhuri na te te ãma 're ĩuwaimrami mono da hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma. Ni'wa hã sada hãimana õ di. ¹⁷ Ni'wam norĩ hã 're simarĩ ahã za'ra mono da si, te 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're romhuri za'ra. Tane nherẽ, wa norĩ hã ta norĩ ne, 're wahãimana za'ra mono õ di. Marĩ aimawi zô, wa te wasima 're romhuri za'ra mono õ di wa norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na hã. Cristuhu waihu'u pese zarina si, wa tô wa te dama 're rowasu'u za'ra sena na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nho'a, ãne da, te te wapisutu za'ra wa, ta hã.

'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te dama ĩropisutuzép té wasu'u

3 ãne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba wa, te za duré wa'ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa átẽ, 'rãwi wasi na ĩwawatazém na hã. E wanhimromhuri na wawasu'u na rob'ui'ééré ré, wa tô ãma atẽme za'ra wa'aba hã wanem ni, sena na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa na, wa te dama 're ĩromhuri mono zé wasu'u na rob'ui'ééré ré hã. Mare di. Ni'wam norĩ si te za

atẽme 're sihutu 'wa, nima hawimhã, ĩsimiromhuri wasu'u na rob'ui'ééré ré hã. Duré aihawi wa'aba hã, ĩsimiromhuri na dama 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono zéb ré, te za ta norĩ hã 're nomro, nimomo. Tane hãĩ õ di, wa norĩ hã. ² Darob amoi u, 're wane mono wamhã, asimirob'ui'ééré za'ra wa'aba ré, 're wane mono õ di, da te dasiwi 're ĩwawaihu'u mono zéb da hã. Mare di. Cristuhu wasu'uwẽ na wanhimromhuri zarina 're saze za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma si 're anomro wẽ wa'aba mono zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina si te za da te dasiwi 're wawaihu'u, sena na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're ĩwahãimana mono na hã. ³ Wanhimromhuri zarina si, Cristu hã 're saze za'ra wa'aba mono wa, te taha na si da te 're wawaihu'u, Cristuhu zadawa para si, wa te dama 're ĩromhuri mono zém na hã, danhimirob'ui'ééré hã da te 're sõré za'ra mono wa, marĩ hã da te ãma 're ĩwaihu'u za'ra mono ne. Tane nherẽ, marĩ na da te 're ĩrob'ui'ééré za'ra mono zéb zarina, 're saze za'ra wa'aba mono õ di, a norĩ wa'wa hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩsi'utõrĩõ pẽẽzani nhimipawaptobzéb zarina si, ma tô 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. E etẽ tómo baihã na rob'ui'ééré zarina, ma tô 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Mare di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽẽzani hã marĩ hã aipẽẽ 're te te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ma tô oto 're ĩsaze za'ra wa'aba mo, Cristu hã.

⁴ A norĩ wa'wa hã wanhimromhuri zarina, ma tô oto 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Taha zarina te za oto asiwi ĩwawaihu'u za'ra wa'wa, sena na Cristuhu zadawa para si, wa te dama 're ĩromhuri mono na hã. Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina si, wa tô wa norĩ hã sena na wasina waihu'u ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nho'a. ⁵ E wa norĩ hã wasi'uihã na wama waihu'u pese di ãne hã, Cristuhu wasu'uwẽ na wa te dama 're ĩrowasu'u mono zéb da hã. Mare di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩwapawapto mono zéb zarina si, wama waihu'u pese di, ĩwasu'uwẽ na, wa te dama 're ĩromhuri mono zéb da hã, taha zarina, da te 're saze za'ra mono da. ⁶ Taha si ma tô te te 're wapawapto, te te dama ĩropisutuzép téb zarina, wa te dama 're romhuri wẽ mono da. E niha tawamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzép té hã. E 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'ééré, te wasu'u, ã hã. Mare di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽẽzani nhimipawaptobzéb zarina 're ĩdanomro mono zép té, te wasu'u, ã hã. Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina 're danomro mono nherẽ, e taha zarina te za 're dasisõ'reptu za'ra, ropipa hawimhã. Mare di. Ni'wa hã te te sina uwaimrami waihu'u õ di, Mozésihi nhimi'ui'ééré hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzép té hã da te 're saze za'ra mono wapsi, te za ĩpẽẽzani hã te te 're da'anho'reptu ropipa hawi, rowẽ na ĩsiré 're dahãimana u'ãsi za'ra mono da oto.

⁷ Duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tô tinhimiroti na rob'ui'ééré, etẽ tómo baihã na, Mozésihi ma, te te sõmri da. Rowa'a za'etẽ na ma tô 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩtẽme wi, Mozésihi u hã. Tawamhã,

Mozési hã êtê tōmo baihã na rob'ui'ééré te te mrami pari, Izarazéhé nhihudu norí u sa'a hawi apã te te ítême íré si'ra za'ra wamhã, ĩ'ubu na hã rowa'a hã sa'êtê di. Sa'a hawi, morí ré, ĩ'ubu na rowa'a hã syry na sipari nherê, tawamhã, Izarazéhé nhihudu norí hã titōmo na te te 'madã'ã hã waihu'u za'ra õ di, Mozési hã. E marí wa. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hawi wa, rowa'a hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rada hã êtê tōmo baihã na rob'ui'ééré hã, ĩsimirowa'a ré, Mozési hã te te datême áwisi nherê, wê nherê, taha si, da te 're ĩmadã'ã za'ra mono zéb zarina, 're dasisõ'reptu waihu'u za'ra mono õ di. ĩsimiroti 'rada hã wê nherê, taha nhipai u wê uptabi di, ĩpê'ezani nhimipawaptobzê hã, taha zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'rata 're ĩdanomro u'ãsi mono zéb da hã, rowê uptabi ãma hã. ⁹ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tinhimiroti 'rata na êtê tōmo baihã na rob'ui'ééré hã Mozésihi ma, te te ĩsõmri hã wê nherê, da te dasina 're uwaimrami waihu'u za'ra mono õ wa, ma tō 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te siwi 're da'awê'õ. Tane nherê, te te dama ĩropisutuzép té hã taha si wê uptabi di. E marí wa. Taha zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te oto 're wa'awêsãmri mono wa, duré taha zarina, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madã'ã mono õ wa, Wamama hã. ¹⁰ Duréhã Mozési hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na rob'ui'ééré ré êtê tōmo baihã ré, te te si'rai wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te, rowa'a na te íré mo, wê wa, ĩsimiroti hã. Tane nherê, rowa'a hã ma tō ai'utõ. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzép tép si, wê uptabi di oto, Cristuhu wasu'uwê na hã. ¹¹ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rada hã wê wa, ma tō Mozésihi hãiba na tirowa'a, êtê tōmo baihã na rob'ui'ééré hã te te mrami ré hã. Tane nherê, ãma ronomro hã õ di, rowa'a na hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzép tép si wê uptabi di, taha si 're si'utõrĩ waihu'u mono õ wa za, te te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u wê hã.

¹² 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzép té hã, niwamhã wawi 're si'utõrĩ za'ra mono dai õ wa, wa taha umnhasi sina, wa te 're 'madã'ã u'ãsi. Taha wa, wapahi ãna, wa tō wa te dama 're wasu'u u'ãsi, ta hã. ¹³ Tawamhã Mozési hã ma tō 'rã ubu ré datême simasisi, ĩ'ubu na rowa'a hã tiwi ĩsi'utõrĩ na te te siwi waihu'u za'ra tō da, Izarazéhé nhihudu norí hã. Tanei õ di, wa norí hã. Cristuhu wasu'uwê hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono wamhã, wanhiséb ãna, wa za tō wa te dama ãma 're rowasu'u za'ra, niwamhã dawi 're si'utõrĩ mono dai õ wa za. ¹⁴ Duréhã Izarazéhé nhihudu norí hã ma tō 'rãihatob za'ra. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã te te 're waihu'u za'ra mono õ di, niha te te sina tãma 're ĩuwaimrami za'ra mono zéb da hã. Ta hawim haré, te zahadu da'rã ubu ré 're ĩdahãimana za'ra mono ne, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma ĩropisutu za'ra zéb 'rata na rob'ui'ééré hã te te sima 're sõré u'ãsi za'ra, rowahutuzéb ãma, ĩsimiroti 'rada hã te te 're ĩmadã'ã pese za'ra mono zéb zarina, te te 're sõ'reptu za'ra mono da newa, ta norí hã. Tane nherê, ni'wam norí hã Cristuhu ãma 're nomro mono wapsi,

te za da'rã ubu ãna 're ĩdahãimana za'ra mono ne 're hãimana za'ra, ta norí si. ¹⁶ Ni'wam norí hã Wanhib'apito wasu'uwê u 're sipizari za'ra mono wapsi, te za da'rã ubu ãna 're ĩdahãimana za'ra mono ne, 're hãimana u'ãsi za'ra, ta norí ma si, oto waihu'u pese za'ra wa za. ¹⁷ Wanhib'apito si, wa te 're saze za'ra mono wamhã, Tipê'ezani ma, te za te te 're wa'apisutu, taha si te te 're wa'apawapto mono da, rowê na ãma 're wanomro mono da, marí na wasi'uihã na wa te wasina tãma ãma 're ĩuwaimrami za'ra mono zém na, 'rãwi 're wasi'madã'ã za'ra mono tō da, duré taha zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're wa'anho'reptui mono da newa. ¹⁸ Wa norí hã wasiré ĩsazei'wa norí hã da'rã ubu ãna ne, wa oto 're wahãimana za'ra. Taha wa, Wanhib'apito 're ĩmorí wê uptabi zé hã wama waihu'u pese za'ra di oto. ĩpê'ezani te te 're ĩwa'apawapto mono zéb zarina, wa za oto 're ĩwanomro wê mono zém na, wa te wasima ãma 're sa'êtê za'ra, ĩsine ãma 're ĩwahãimana za'ra mono zéb da hã.

Piza na zé'a 'manharí na romnhimire'ézé wasu'u

4 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tō tinhimizawi pese zéb zarina wapisutu, ĩsadawa wasu'u na wa te tãma 're romhuri mono da. Taha wa, wawi 're robzei'õ mono ãna, wa tō 're wahãimana u'ãsi. ² Ni'wam norí hã asiré 're hãimana za'ra wa'aba mono nherê, ma tō wawasédé hã wa'ãma sa'ra za'ra, wahãimana nhipese sina dawi 're wahãimana mono newa. Uburé marí hã pi'uriwi da te 're ĩmanharí wasété za'ra mono zé hã, wa tō wa te wasiwi 're awê'õ. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã, wa te dawi ãma 're 'wa'rutu mono õ di. Ôhõ si, wa tō sõ'awi wa te dama 're wasu'u u'ãsi, sena na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nho'a. Áhã zarina, te za 'rãwi dapê'ê na da te 're wawaihu'u za'ra, wazadawa nhipese ãna, 're ĩwahãimana mono zém na hã. ³ Cristuhu wasu'uwê hã wa te dama 're ĩwasu'u mono hã suwai haré te ni'wam norí wi 're hãimana zahadu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhiti, za 're ĩnomro u'ãsi mono norí wi. ⁴ Ta norí hã, Cristu te te 're saze za'ra mono õ wa, ma tō Wa'uburé hã ĩpo're'õ norí nhib'apito hã te te 're apo're nhito, tob'a ne 're hãimana za'ra mono da. Taha wa, Cristuhu wasu'uwê hã wê uptabi nherê, rob'uiwézém ne, te te dama 're rowa'a za'ra mono nherê, te te 're waihu'u za'ra mono õ di, ta norí hã. Cristu hã aiwa Timama ne 're morí wê uptabi nherê, ta norí hã te te siwi 're waihu'u za'ra mono õ di, sena na ĩwasu'uwê na hã. ⁵ Wa norí hã wa'ãma si 're atob'uzu za'ra wa'aba mono da, duré wanhimiroti si 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono da, wa te ãma aima 're rowahutu za'ra wa'aba mono õ di. Zezu Cristuhu si, wa tō wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, uburé Wanhib'apito na 're waihu'u za'ra wa'aba mono da si. Taré, wa wa norí hã aima romhuri aba 'wa hã 're wahãimana. Zesusihi si 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mono zéb da si, wa tō wa norí hã wa te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'wa. ⁶ Duréhã ropoto na'rata hawimhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma tō tinha, ãne: "Áhãna hã robra si 're asa'wari mono nherê, oto

airowa'a na." Āne te tinha. Tane ma tô duré wapěě 're, te te wama 're arowa'a oto, ĩsadawa wasu'u hã wa te oto ãma 're ĩwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã. Cristu hã ma tô wama waihu'u za'ra, Īmama 're ĩmorĩ wě uptabi na hã.

⁷ Āté ni'wa hã te za marĩ ĩwě uptabi hã ĩwa'ábâ za'ene hã piza na zé'a 'manharĩ 're tisě, piza ĩsipo'o pese wa, ĩmanharĩ uwa wa. Tane duré, wa norĩ hã wahâiba nhib'uware nherě, wa marĩ ĩwě uptabi hã wa te dama 're wasu'u, tô Cristuhu wasu'uwě hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si ĩwaihu'u pese na, da te 're waihu'u za'ra mono da, wawaihu'u pese newa, wa'ãma si, da te 're rosa'rata za'ra mono tō da. ⁸ Wa norĩ hã Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ hã marĩ ahâ na wazada 're hâimana mono nherě, da te wa'ãma 're ai'uté waihu'u mono õ di. Duré da te dasiwi 're wa'ruiwapari mono wa, wa'rã 'remhã wama 're ro'wa'rutu mono nherě, wasina 're wahâtâ'â mono wa, wawi 're robzei'õ waihu'u mono õ di. ⁹ Wanhitob'ru norĩ hã te te wa'ãma 're rob'manharĩ wasété u'âsi za'ra mono nherě, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã niwa te te warěme õ di. Ta norĩ hã te te siwi 're wa'ahâri mono nherě, wazô 're rob'éé waihu'u mono õ di. ¹⁰ Da te dasiwi wapãrĩ da si, te da te wa'ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra aré, Zezusi hã da te dasiwi ĩwĩrĩ ne da. Zezusihi wasu'uwě hã wa te dama 're wasu'u mono wa, wa wasina romnhimimnhasi na 're wahâimana. E marĩ te wasu'u tawamhã, da te wa'ãma 're rob'manharĩ wasété u'âsi mono nherě, wasi'utõrĩ'õzé hã. Cristu hã dâ'â nherě, apâ ĩhâiwa'utuzé, te wasu'u, sena na ĩwaihu'u pese zéb da hã. ¹² Taha wa, Cristuhu wasu'uwě na wa te dama 're rowasu'u mono wa, wa awě sidâpâsi wasina romnhimimnhasi na 're wahâimana u'âsi. Taha zarina te za oto a norĩ wa'wa hã rowě na 're anomro u'âsi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré si.

¹³ Duréihã apito Dawi hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ééré: "'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa tô te ĩsina 're umnhasi, te te 're ĩpawapto mono da. Taha wa, ĩmreme ãna 're ĩhâimana waihu'u mono õ di. Wa tô te dama 're wasu'u u'âsi, ĩsimiroti hã tô sena wa." Āne duréihã apito Dawihi nhimi'ui'ééré, ĩbaihã na hã. Tane duré wanhimirosa'rada hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're umnhasi pese mono wa, duré wa te 're sazei pese mono wa, wa ĩsadawa wasu'u na wa te aima 're rowasu'u u'âsi za'ra wa'wa. ¹⁴ Wanhib'apito Zezusihi hâiwa'utu'wa hã te za duré wahâiwa'utu, Zezusihi ãma si 're wahâimana mono wa. Tawamhã asiré wa'aba te za sitěme wazaprõ, hâiwa u. Āne hã wama waihu'u pese za'ra di oto. ¹⁵ Wa norĩ hã ai'madâ'â sina za'ra wa'aba, wa marĩ hã ahâ na wa te 're sépata. Tawamhã Cristuhu wasu'uwě na daro mono bâ wa te 're da'apawapto mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb zarina, da'ãma 're ĩsiwãrĩ mono zé hã, wa za wa te dama ãma 're aropé, da'ahâ uptabi na oto ĩré 're dahâimana za'ra mono da. Taha zarina te za da'ahâ na ãma 're dawata za'ra oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma hã, tinhoprubzéb zarina, da'ãma 're siwãrĩ mono wa, te te duré 're da'anho'reptui mono wa oto.

Datõmo na dama ĩ'madâ'â waihu'u'õ zô, da te 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono zé wasu'u

¹⁶ Taha wa, wawi 're robzei'õ waihu'u mono õ di, romhuri hã wa te aré 're ĩsahâri mono zéb da hã. Mare di. Awě sidâpâsi wahâiba prédubzéb u, wahâiba téb ré wanhiptetezézé hã wawi 're si'ré u'âsi mono nherě, wa wapěě 're apâ 're wanhiptete u'âsi. Taha wa, wawi 're robzei'õ waihu'u mono õ di tō. ¹⁷ Ti'ab ré, wa za tô wa te 're robzépata a'â. Tane nherě, ta hã wama wapure di. E marĩ wa. Taha wa'rãmi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwě uptabi na duré ĩpire uptabi na te te wama 're wa'ábâ, ĩsi'utõrĩ'õ na hã. Ti'ab ré, wa te 're robzépata za'ěté mono nherě, taha nhipai u wě uptabi di za, ĩwě na te te wama ĩropisutu sirõmo zé hã. ¹⁸ Uburé marĩ hã ti'ab ré, datõmo na da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono si, si'utõrĩ pese di, ta hã. Hâiwa ãma hã marĩ hã datõmo na da te 're ĩ'madâ'â waihu'u za'ra mono õ si, 're si'utõrĩ waihu'u mono õ di za. Te za 're hâimana u'âsi za'ra. Taha wa, ti'ab ré datõmo na da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zô si, wa te 're rob'ruiwapari mono õ di za. Datõmo na da te 're ĩ'madâ'â waihu'u za'ra mono õ zô si, wa za wa te 're rob'ruiwapari u'âsi, wa norĩ hã.

5 Wahâiba hã 'ri na, wa za oto ãma aima simiré'é za'ra wa'wa. A'ubuni wi 're dazãmorĩ mono ré hã, romhã 'manharĩ na 'ri hã ĩwa 're dasi'ubumroi hutu mono ré, te za dasisa'u da te dasiwi 're 'ri nhamra. Tane duré, wa norĩ hã. Ti'ai ãma 're wahâimana hutu za'ra mono ré, te za wahâiba hã wawi 're si'utõrĩ za'ra. 'Ri ĩwě uptabi hã dama 're simasam hã mono da, te za duré ĩwě na da te dasima 're 'ri za'ra. Tane te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wahâiba té hã te te wama 're ab'manharĩ, ĩwě uptabi hã, hâiwa ãma za wawi 're ĩsi'utõrĩ waihu'u za'ra mono õ hã, taha ré si oto ĩ'rata 're wahâimana u'âsi za'ra mono da. Āne hã wama waihu'u pese za'ra di oto, wa norĩ ma hã. ² Ti'ai ãma wahâiba ré ré, wa wa te sô 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra, hâiwa ãma wahâiba ĩtém na za oto 're ĩwahâimana za'ra mono zéb zô, ãme ti'ai ãma da'uza ĩhã tém na 're dasi'uza za'ra mono da, da te sô 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono ne. ³ Ai'uréiwi 're danomro mono wa, dama 're ĩdanhiséb za'ra mono ne, hâiwa ãma hã wahâiba ãna 're wahâimana za'ra mono õ di za. Wahâiba téb ré si, wa za tô 're wahâimana u'âsi za'ra. ⁴ Ti'ai ãma wahâiba ré u'âsi 're wahâimana za'ra mono õ di za. Ti'ab ré, wa 're wawab'ěté u'âsi za'ra, wa te 're robzépata za'ěté za'ra mono wa, wahâiba na hã. E tawamhã wa za wa te wasima 're rosa'rata za'ra, 're wadâ'â su'u za'ra mono da, wahâiba zô 're rob'éé za'ra mono hã. Mare di. Āne na hã wa te wasina 're rosa'rata za'ra mono õ di za, wa norĩ hã. Tane nherě, wa za tô sô 're watob'uzu u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wahâiba ĩtém na ĩsi'utõrĩ waihu'u'õ na, za te te wama ãma 're ĩazaprĩ mono zéb zô. Āne wamhã, ti'ab ré aré wahâiba hã wawi 're si'utõrĩ za'ra mono da nherě, wa za taha wa'rãmi ĩsi'utõrĩ'õ ré 're wahâimana u'âsi za'ra. ⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô te te wama 're apisutu

siro, āne hā. Tipē'ēzani hā ma tō te te wama 're anhomri, sena na wahāiba ité hā za te te wama 're ĩ'anhomri mono na, wa te wasina 're waihu'u za'ra mono da.

⁶Taha wa, wa za 'Re ĩhāimana u'āsi mono umnhasi sina 're wahāimana za'ra a'ā, wato sina. Wahāiba hā ti'ab ré, za wawi 're ĩsi'utōrī za'ra mono ré, 're wanomro mono wa, wa a'ā hāiwa āma Wanhīb'apito 're ĩsāmra mono zém nhiti 're wahāimana za'ra, za 're ĩwahāimana u'āsi za'ra mono zém nhiti zama. ⁷Wa norī hā, uburé marī hā hāiwa āma 'Re ĩhāimana u'āsi mono, za te te wama 're ĩ'anhomri mono hā, ti'ab ré watōmo na romhā ré, wa te 're ĩmadā'ā za'ra mono zéb zarina, 're wahāimana za'ra mono ō di. Uburé te te sima wa'āma 're ĩaropisutu mono zém na, wa te 're ĩsaze za'ra mono zéb zarina si, wa āma 're wahāimana za'ra, watōmo na wa te wasisōwa 're 'madā'ā za'ra mono ō nherē, romhā ré. ⁸Wa norī hā wato sina, wa oto 're wahāimana u'āsi za'ra. E marī wa. Ti'ab ré, wahāiba hā wawi 're si'utōrī pese za'ra mono nherē, wē uptabi di za, taha nhowa're're, hāiwa āma Wanhīb'apito 'rata 're ĩwahāimana u'āsi za'ra mono zé hā. ⁹Tane nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā 're ĩwahāimana za'ra mono zém na, wa'āma 're toi u'āsi mono da si, wa za 'rāwi 're wasi'madā'ā za'ra, ti'ai āma wahāiba ĩratare ré, duré hāiwa āma wahāiba itéb ré. ¹⁰E marī wa, wa za āhā zō si, wa te 're rob'ruiwapari u'āsi za'ra, ti'ab ré hā. Niwap-si, wa za tō uburé Cristuhu nho're aimasam ni, te te wa'awaihu'u da, wahāimana wē na, duré wahāimana wasété na zama. Tame te za oto niha te te wama 're arowairébé, ti'ai āma uburé marī, wa te 're ĩmanharī za'ra mono zéb zarina, ĩwē na, duré ĩwasété na zama.

'Re ĩhāimana u'āsi mono hā da'āma 're ĩsiwadi mono zé wasu'u

¹¹Wa norī hā Zezusihi zadawa wasu'u'wa norī hā, wa tō Wanhīb'apito hā wa te wasiwi 're wazéb za'ra. Taha zarina, wa tō duré wa te 're dapawaptob za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono u si, 're dasipizari za'ra mono da. Wa norī hā marī zō si, wa te 're dapawaptob za'ra mono ō di. Mare di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma si, wawaihu'u pese za'ra di, uburé 're ĩwahāimana za'ra mono zém na hā. Taha wa, ĩwē si, wa te 're ĩmanharī za'ra mono zé hā, tāma waihu'u pese di duré. Āne na hā sena na aipē'ē 're, āté aima waihu'u pese za'ra wa'aba di duré. ¹²Ni'wam norī hā zudezu norī hāimanazéb uwaibaba, danho'a dama 're hāimana za'ra mono wē te, te sina 're wata za'ra. Ta norī hā ma tō wanhimirohmuri hā te te 're 'madā'ā za'ra. Tane nherē, wapē'ē 're wanhimirosa'rada hā, ta norī hā te te wawi 're waihu'u za'ra mono ō di. Taha wa, te ta norī hā te te dama wa'āma 're romnomri za'ra, āne: "Paru norī hā simiza'rese āna, te 're hāimana za'ra. Ma tō duré 'rāihaiwamnarī za'ra." Wē di tō. Tane nherē, wa norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma si, wa za tō wa te 're romhuri u'āsi za'ra, wanhimirohmuri na āma 're wawata za'ra mono da. Ta norī hā te duré āne te te wa'āma dama 're romnomri za'ra: "Paru norī hā te simirosa'rata nhipese na te te

dama 're rowasu'u za'ra, ĩsimiroti hā sena newa, da te āma 're saze za'ra mono da." Wē di tō. Wa'āma romnomri wasété nherē, wa tō wa te aima 're romhuri u'āsi za'ra wa'wa, wanhimi'ē na. E wasina 're wawata za'ra mono da, wa āne hā aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni. Mare di. Dama 're wawasu'u wē za'ra wa'aba mono da, wa āne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni, 'rāwi wanhimirosa'rada ĩwē hā da te wa'āma 're ĩwaihu'u za'ra mono da si, ĩré 're ĩwahāimana za'ra mono hā 'rāwi. ¹⁴Cristu hā te te 're wa'azawi pese mono wa, wa wanhimi'ē na, wa te tāma 're romhuri za'ra, da'āma. Wa norī hā wasima si, 'rāwi 're wasi'madā'ā za'ra mono ō di za. Dawasété wa'ābāzéb da, ma tō Cristu hā uburé dazada dārā da'upana, dawasété wi 'rāwi 're dasiwa'ābā za'ra mono da, dasi'uihā na dasisada 're dadā'ā waihu'u za'ra mono ō wa. ¹⁵Āma 're ĩnomro té mono norī hā, sima si āma 're hāimana za'ra mono tō da, ma tō dazada dārā, Cristu hā. Taha zarina, te za sada ĩdā'ā za'ra ma si 're hāimana za'ra, duré sada ĩhāiwa'utu za'ra ma si, Cristuhu ma si.

¹⁶Āne wa, ti'ai āma ĩsazei'ō'wa norī nhimirosa'rata zarina, wa te da'āma 're rosa'rata za'ra mono ō di za oto, 're ĩdahāimana za'ra mono zém na hā. Wa hā bété. ĩsazei'ō'wa norī nhimirosa'rata zarina, wa tō te 're rosa'rata aré, Cristu 're ĩhāimana mono zém na hā, taré newa. Tane nherē, taha zarina, te āma 're rosa'rata mono ō di oto, wa hā. ¹⁷Ni'wam norī hā Cristu te te 're saze za'ra mono wa, simisutu tihāiba na sina 're sitob za'ra mono wamhā, 're ĩdapoto téb za'ra mono zéb ré si, te za oto 're hāimana za'ra. Taha wa, te za 're ĩnomro 'rata mono zé hā tāma 're si'utōrī za'ra. Tāibā za oto. Taha wa'rāmi, te za oto 're ĩdahāimana téb za'ra mono zém na si 're hāimana za'ra, ĩwē na si. ¹⁸Āne hā ma tō ĩwē si te te wama 're ab'manharī, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, āma 're ĩwanomro mono zép téb da hā. ĩsitob'ru na, wa tō aré tāma 're wahāimana za'ra. Tane nherē, Cristuhu dā'āzém na, ma tō wa'āma 're siwadi za'ra oto. Wa norī hā dama ĩsadawa wasu'u'wa norī hā ma tō duré wama pisutu za'ra, wa te da'āma 're ĩromhuri za'ra mono zéb da hā, taha zarina, da'āma za'ma 're siwadi mono da duré, wasine. ¹⁹Cristuhu dā'āzém na 'Re ĩhāimana u'āsi mono, da'āma 're ĩsiwadi mono zé wasu'u na, wa wa te dama 're rowasu'u za'ra, dawasété na oto da'āma 're ĩpo're pu'u mono ō zéb zarina hā. Ma tō oto wama pisutu za'ra, āne na, wa te dama 're rowasu'u za'ra mono da.

²⁰Taha wa, ma tō Cristu hā datēme wazatōrī za'ra, ĩsadawa para, wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Āne, wa wa te dama 're roti pese za'ra, Cristuhu nhisi na: "Ma'āpé, 'rāwi asi'madā'ā za'ra wa'aba, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ai'āma siwadi za'ra wa'aba da oto." Āne na ma tō wa'u'ābā te te dama 're aroti pese, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. ²¹Cristu hā ti'ai āma 're morī ré, ma tō wasété āna 're hāimana u'āsi. Tiwasédé hā te te 'manharī ō nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō uburé wawasédé, wa te 're ĩmanharī za'ra mono zém na hāiba wati'i, wa'upana za'ra,

Cristuhu āma 're wanomro mono wa, te te oto 're īwa'awēsāmri mono zéb da hā.

6 Wa norī hā 'Re īhāimana u'āsi mono siré, wa te tāma 're īromhuri za'ra mono norī hā, wa za oto aima āma roti pese za'ra wa'aba ni. 'Re īhāimana u'āsi mono, ma tō tinhimizawi pese zéb zarina, aima 're sōprub za'ra wa'wa, īwē na hā. Taha wa, īsazei'wa na taré dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono ō di za. 'Re aihāimana za'ra wa'aba mono zém na, te za asa īwa'rāmi asina tāma 're īuwaimrami u'āsi za'ra wa'aba mo, 'Re īhāimana u'āsi mono ma hā. ² Duréihā Iza'iza hā ma tō 'Re īhāimana u'āsi mono mreme na rob'ui'ére, āne:

“Ai'āma īpē'ēzézéb da, bādā te īsima īpisutuzém na, wa tō aiwapa. Te īasō'reptuzéb da, bādā hā īwa waptā'ā wamhā, wa tō aipawapto tō.”

Āne duréihā 'Re īhāimana u'āsi mono mreme na rob'ui'ére hā. Ma'āpé, īwapari pese za'ra wa'aba. Bādā ma tō oto īwa waptārā, 'Re īhāimana u'āsi mono nhimizawi pese zé hā asi'uihā na asima tiwi waptērē za'ra wa'aba da, duré te te asō'reptu za'ra wa'aba da.

³ Wa norī hā wa 're wasi'madā'ā za'ra 'rāwi, 're īwanomro wē mono zō, ni'wam norī hā wahāimanazém na te te 're wa'madā'ā za'ra mono wa, taha zarina, tiwasété na oto 're si'marōpārī za'ra mono tō da, Cristuhu wasu'uwē hā duré te te siwi 're wē'ō za'ra mono tō da. Wa te dama 're īromhuri za'ra mono zé hā, da te dasiwi 're wē'ō za'ra mono tō da, wa āne na 'rāwi 're wasi'madā'ā za'ra, wa norī hā. ⁴ A norī wa'wa hā, 'Re īhāimana u'āsi mono ma, wa te 're īromhuri za'ra mono zém na si, asiwi wawaihu'u za'ra wa'aba da, wa uburé marī hā wē na wa te 're 'manharī za'ra. E niha tawamhā, 're īwahāimana za'ra mono zé hā. Uburé marī na, wa te 're robzépata za'ra mono nherē, duré rowasédé hā wazada 're wairébé u'āsi mono nherē, wa wanhiptete sina āma 're wanomro u'āsi, wa te 're sazei'ō utōrī za'ra mono āna. ⁵ 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa oto 're wahāimana za'ra mono wa, ma tō da te dasiwi 're wahā za'ra. Ma tō duré nasi dasiwi wanheme ni, dazazéb 're. Wazada 're dahāimana wasété za'ra mono wa, te da te wawi 're ro'wa'rutu u'āsi za'ra, Wanhib'apito, wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono ré hā. Wanhiromhuri na, wa dama 're wasiwasutu za'ētē u'āsi za'ra, Wanhib'apito wasu'uwē na hā. Āne wamhā, wanhotō āna ma tō duré wa'āma 're awē za'ra, nimahā mara na hā. Wasai āna, wa duré nimahā bātā na hā 're wasi'ubumro. ⁶ Āne na, wa te 're robzépata za'ra mono nherē, wa tō 're wanomro wē u'āsi. 'Re īhāimana u'āsi mono nhimirowaihu'u si, wa tō oto wa te 're waihu'u pese za'ra. Taha wa, wawara sina dazada 're wazahi za'ra mono ō di oto. Wanhimizawi pese na si, wa oto 're wahāimana za'ra. 'Re īhāimana u'āsi mono pē'ēzani nhimipawaptozbéb zarina si, wa duré wa te dama 're romhuri za'ra. Wazadawa nhipese āna, wa sena na si, wa te 're dazawi pese za'ra. Āne zarina, te za asiwi īwawaihu'u za'ra wa'wa, sena na 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa, dama 're īwahāimana za'ra

mono na hā. ⁷ Īwasu'uwē hā wa tō, tō sena wa te dama 're wasu'u za'ra. 'Re īhāimana u'āsi mono waihu'u pese zarina si, wa tō āne na wa te dama 're romhuri za'ra. 'Re īwanomro wē mono zém na si, wa tō wanhitob'ru norī da, 're wahāimana za'ra, ta norī āma, wa te 're ai'uté za'ra mono da. Taha na, wa duré ta norī āma 're wasimanawawi u'āsi za'ra, wanhitob'ru norī āma hā. ⁸ Āne na te za tō asiwi īwawaihu'u za'ra wa'wa, sena na 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa, dama 're īwahāimana za'ra mono na hā. Taha wa, te ni'wam norī hā 're īwanomro wē mono zém na te te wa'āma 're rosa'rata za'ra. Te te duré dama 're wawasu'u wē za'ra. Tane nherē, te ni'wam norī hā te te wa'āma 're wasété za'ra taré. Te duré te te dama 're wawasu'u wasété za'ra. Sena na dama 're wasiwasu'u u'āsi za'ra mono nherē, te wazadawa nhipe hā te te wa'āma 're sa'ra u'āsi. ⁹ Wa norī hā daro mono bā īsazei'wa norī ma, wawaihu'u pese za'ra nherē, te ni'wam norī hā taré na si te te wa'āma 're rosa'rata za'ra. Wa te wasina 're romnhimimnhasi u'āsi za'ra mono wa, aré 're wadā'ā za'ra mono da nherē, wa zahadu wahāiba ré ré 're wahāimana za'ra. Da te 're wahā za'ra mono nherē, da te dasiwi wa'uprosi waihu'u ō di. ¹⁰ Nimahā bātā na, da te dasina 're wapē'ēzé zani za'ra mono nherē, wa watoī u'āsi 're wahāimana za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono āma si. Duré wanhibrob'ō na 're wahāimana za'ra mono nherē, wa wa te 're dapawapto za'ra, īwasu'uwē na si, danhibro pese ne, rowē na 're dahāimana u'āsi za'ra mono da, 'Re īhāimana u'āsi mono siré. Wa norī hā wanhimarī ō nherē, 'Re īhāimana u'āsi mono, uburé te te wama 're īanhomri mono ré si, wa oto 're wanomro, īwē uptabi ré si.

¹¹ Corītu āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī, sō'awi wa tō aima 're wasiwasu'u za'ra wa'wa, 're īwahāimana za'ra mono zém na hā. Aiwi 're wasi'udā waihu'u za'ra wa'aba mono ō di. Wanhimizawizém na, wa te duré 're ai'mararé za'ra wa'aba mono ō di. A norī wa'aba si te asimizawizém na 're īwa'mararé za'ra wa'aba mo. ¹³ Taha wa, īra ne oto īma 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, wa za āne na aima roti za'ra wa'wa, asawi pese za'ra wa'aba sina: Ma'āpé, aipē'ē na asiwi 're wazawi pese za'ra wa'aba mono, wa norī hā wapē'ē na, wa te 're īasawi pese za'ra wa'aba mono ne.

Aiwab ō na 're īdahāimana za'ra mono zé wasu'u

¹⁴ Cristuhu zazei'wa na 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī, īsazei'ō'wa norī hāimanazém na, īsu 're aihāimana waihu'u za'ra wa'aba mono ō di za oto. Rowa'a na 're īdanomro wē mono zé hā, duré robra na 're īdanomro wasété mono zé hā, e aiwa bā. Mare di. Aiwab ō di. Taha wa, īsazei'ō'wa norī siré, 'rāwi 're aihāimana waihu'u za'ra wa'aba mono ō di za tō. Tō'ā. ¹⁵ Cristu hā bété. E Satanasihī me, te siré 're hāimana zahuré, aiwa. E tinhimirosa'rata na te duré 're sisaze zahuré, 're siwē'ō zahuré mono āna. Mare di. Tane duré, īsazei'wa norī hā aiwa 're hāimana za'ra mono ō di, īsazei'ō'wa norī me hā. Āne hā baba uptabi di, wama hā. ¹⁶ Romhāiba 'manharī hā āma 're īdawata za'ra

mono zé hã, e 'Re ĩhãimana u'âsi mono âma 're ĩdawa-ta za'ra mono zéb 're, te aré da te 're sa'ra, 'ri 'rãihã wa. Mare di. E marĩ wa. Aiwab õ wa, dama hã. Tane duré, wa norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono âma 're ĩwata za'ra mono õ norĩ siré, 're wahãimana waihu'u za'ra mono õ di za oto. E marĩ wa. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã wapě'ě 're, wa'âma 're sörõwa za'ra mono wa oto. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhorõwa ne, wa oto 're wahãimana za'ra wasiré ĩsazei'wa norĩ hã, 'ri 'rãihã wam ne, wapě'ě 're, 're sãmra mono wa oto. Duréihã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tó ĩmreme na rob'ui'ééré za'ra, romhã ré ĩsib'a'uwě norĩ âma hã, âne:

"Ĩnhib'a'uwě norĩ siré, wa za oto 're ĩhãimana u'âsi za'ra, 'rãwi ĩrata. Wa za ĩsiré 're ĩmorĩ u'âsi za'ra. ĩsib'apito, wa za oto tãma 're ĩhãimana za'ra. Tawamhã ĩnhib'a'uwě te za duré ĩma 're hãimana za'ra."

¹⁷ Āne duré Danhib'apito mreme na rob'ui'ééré wasu'u amo hã:

"Dapo're āna 're ĩdanomro mono norĩ hã, te za oto asiwi 're ĩrēme za'ra wa'aba mo, ta norĩ hãimana wasété zém nhiti, 're aihãimana za'ra wa'aba mono da oto.

Dapo'reõ norĩ hã uburé marĩ hã te te siwi 're ĩmanharĩ wasété za'ra mono zé hã, tiwi 're upi zahu za'ra wa'aba mono õ di za oto. Tawapsi, wa za oto ĩsitēme te 're aiwaibui wě wa'wa.

¹⁸ Tawapsi, wa za duré Aimama 'wa hã aima 're ĩhãimana za'ra wa'wa. Tawamhã ĩ'ra te za oto ĩma 're aihãimana za'ra wa'aba mo."

Āne ma tó 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã danhipai u ĩsiptete uptabi hã tinhib'a'uwě norĩ ma, ropisutu siro.

7 ĩsisānawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, āne hã uburé 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te wama 're ĩaropisutu mono zé hã, oto wama 're hãimana za'ra mono wa, uburé marĩ ĩwasété wi, wa za 're wasi'madã'ã pese za'ra, āma 're wasihãiba wasété za'ra mono tó da, duré 'rãwi wapě'ě 're, āma 're wasiwasété za'ra mono tó da. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã wa za wa te wasiwi 're wazé pese za'ra. Wa za duré tãma 're wasisõmri u'âsi za'ra, āma 're wanomro wě u'âsi mono da.

Paru hã dama 're ĩtoi u'âsi mono zé wasu'u

² Ma'ãpé, asiwi 're wazawi wě za'ra wa'aba mono, apã 're wawaibui wě wa'aba mono da. Ni'wam norĩ hã asiré 're hãimana za'ra wa'aba mono nherě, ma tó wawasédé hã wa'ãma sa'ra. Tane nherě, asiré wa te aima romhuri za'ra wa'aba ré hã, marĩ ĩwasédé hã wa te aima 'manharĩ za'ra wa'aba õ di, nimahã na hã. Duré wanhimromhuri zarina, aihãimana wasété na asi'marõpãrĩ za'ra wa'aba õ di 'rãwi. Duré rob'ui'prazéb zõ, marĩ hã taré, wa te aima 'manharĩ nhipse za'ra wa'aba õ di. Mare uptabi di. ³ E aiwasédé hã te ai'ãma sa'ra wa'aba da, wa āne āma aima rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Āne da hãĩ õ di. A norĩ wa'wa hã wama asawi uptabi za'ra wa'aba di. Taha wa, niha wama 're

romhãimana za'ra mono wa, 're wadã'ã za'ra mono da nherě, wama 're rowě za'ra mono di za. Āne na, wa tó aima wasiwasu'u pari za'ra wa'aba ni. ⁴ A norĩ wa'wa hã ĩma ai'umnhasi za'ra wa'aba di oto. Wa aima 're ĩtoi u'âsi za'ra wa'wa. Aiwasu'u wě wa'aba na, ma tó asina ĩma 're ĩrowě zani za'ra wa'aba mo. Rowasédé hã wazada 're wairébé u'âsi mono nherě, wa ĩtoi uptabi na 're ĩhãimana u'âsi.

⁵ Masédoniza u, we wasimasisi wamhã, wa te āma āpusi waihu'u õ di. Āmemhã wazada hã ro'wa'rutu uptabi di, da'hã na wazada dahãimana za'ra wa. Duré ai'ãma wahãtã'ã za'etě za'ra wa'aba di. E marĩ wa. Wanhib'apito wasu'uwě nhiti, aipizari za'ra wa'aba õ'umnhasite. ⁶ 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, taha si dapě'ě nomri'wa hã te 're hãimana, dawi 're robzei'õ za'ra mono nherě. Ta hã ma tó wapě'ě hi, Titu hã aihawi wa'aba, nimosi wei watēme wisi wa. ⁷ E tawamhã, Titu wei watēme ĩwisizém na si, ma tó wapě hã ĩre wama da'wa. Mare di. Taha na si õ di. Aiwasu'u wě wa'aba na zama, ma tó wapě hã ĩre wama da'wa, duré Titu hã asiwi ĩpě'ě hiri aba na aiwasu'u wě za'ra wa'aba na zama. Ta hã Titu hã ma tó wama aiwasu'u wě za'ra wa'wa, āne: "Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi āma ĩsazei'wa norĩ hã te sima aiwě za'ra, 'rãwi te te duré asabu za'ra da, tãma asawi uptabi za'ra wa. Ta norĩ hã ma tó duré 'rãwi sina tipě'ězé za'ra, marĩ hã ĩwasétére hã te te siwi ĩmanharĩ za'ra zém na hã. Te duré sima aiwě za'ra, te te siwi ai'upari wě za'ra da, asitob'ru norĩ wi." Āne na ma tó wama aiwasu'u wě za'ra wa'wa, Titu hã. Taha wa, aima ĩtoi uptabi za'ra wa'aba di, āhãna hã.

⁸ Rob'ui'ééré te aima ĩsõmri 'rata za'ra wa'wa hã söré za'ra wa'aba wamhã, ma tó aiwi tirobzei'õ pese za'ra wa'wa, te āma aima ĩnharĩ za'ra wa'aba zém na hã. Taha wa, wa tó wa hã ĩsiwi āma robzei'õ, te aiwi āma ĩrobzei'õ za'ra wa'aba zém na hã. Tane nherě, te āma ĩsiwi robzei'õ na sahu õ di oto. E marĩ wa. Te aiwi āma ĩrobzei'õ za'ra wa'aba zém na, āma aihãimana za'ra wa'aba õ wa oto. ⁹ Taha wa, wa hã ĩtoi uptabi di, āhãna hã. E ĩnhimi'ui'ééré na te aiwi robzei'õ pese za'ra wa'aba wa, wa ĩto sina ĩhãimana. Mare di. Aiwi ĩrobzei'õ pese za'ra wa'aba zéb zarina, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba wa, wa ĩto sina ĩhãimana. 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te aima ĩwě za'ra wa'aba zéb zarina si, ma tó aiwi tirobzei'õ za'ra wa'wa. Taha wa, wa hã marĩ ĩwasédé hã te āma aima 'manharĩ za'ra wa'aba õ di, ĩnhimi'ui'ééré na te āma aima ĩnharĩ za'ra wa'aba zém na hã. ¹⁰ ĩsazei'õ'wa norĩ hã 're ĩnomro wasété mono zéb zarina, robzei'õ u'âsi 're hãimana za'ra mono wa, te ta norĩ hã dã'ã u'âsi ne 're hãimana za'ra, tipě'ě 're. Tane nherě, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te dama 're ĩapisutu mono zéb zarina si, dawi 're robzei'õ pese za'ra mono wamhã, tawapsi te za dawasété wi 're dasipizari za'ra. Taha zarina si, te za oto 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te 're da'anho'reptu. Āne wamhã, 're ĩdahãimana wasété za'ra mono zém na 're dasiwě'õ za'ra mono õ di za oto. ¹¹ Ma'ãpé, āne na āma asipo're pu'u za'ra wa'aba, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te sima aiwě za'ra wa'aba zéb zarina, aiwi ĩrobzei'õ pese za'ra wa'aba zém

na hã. Taha zarina, ma tō oto asiwaihū'u za'ra wa'wa, uburē īwasédé hã 'rãwi asiwi wē'ō pese za'ra wa'aba da. Taha wa, ma tō oto asima īwē uptabi za'ra wa'wa, aiwasédé hã 're īmanharī za'ra wa'aba mono zém na īma asiwasu'u za'ra wa'aba da, apã asima ropese za'ra wa'aba da. Ma tō duré asiwē'ō pese za'ra wa'wa, aiwasédé hã aima īhãimana za'ra wa'aba zém na hã. 'Re īhãimana u'ãsi mono nhimiházém na, īsadawa para īmreme na te aihã za'ra wa'aba ō'umnhasite, ma tō īma aipahi za'ra wa'wa. Tane nherē, ma tō asima īwē za'ra wa'wa oto, apã āma atēme īmorī aba da, wasisabu su'u za'ra da. Ī'uwaibaba na si, niha āma rosa'rata za'ra wa'aba da, ma tō asi'madãã za'ra wa'wa, aibã hã tiwasédé te te īmanharīzém na hã asiwi wē'ō za'ra wa'aba da. Taha wa, aiwasédé hã āma 'manharī za'ra wa'aba ō di. Āne, wa tō āma aiwaihū'u za'ra wa'wa.

¹² Taha wa, e taré aibã hã tiwasédé te te da'āma īmanharī āma, īpē'ézé wa, wa tō āne na āma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, taha hãiba na te āma aima nharī za'ra wa'aba da. Mare di. Duré e taré aibã hã te pawaptob da, wa tō āma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, āne na hã. Mare di. A norī wa'wa hã aima wazawi pese za'ra wa'aba wa, īnhimiroti hã 're īmadãã za'ra wa'aba mono na 'Re īhãimana u'ãsi mono nho'a 'rãwi asiwaihū'u za'ra wa'aba da si, wa tō āne na hã āma aima rob'ui'éré 'rata za'ra wa'wa. ¹³ Āne hã wa te ai'āma waihū'u za'ra wa'aba wa, ma tō apã wapē hã īre wama da'wa. Tane nherē, taha zarina si ō di, aima wato za'ra wa'aba zé hã. Titu hã we watēme wisi wamhã, ma tō wama aiwasu'u wē za'ra wa'wa. Ai'rata sãmra aba ré hã, ma tō, u, asiwi īpē'ē hiri 'wa, asiwi īpawapto wē wa'aba zém na hã. Āne wa, ma tō, to sina we watēme wi, aihawi wa'aba hã. Āne wa, wa duré wa norī hã watoi uptabi na wahãimana, īsabãdã hã. ¹⁴ Titu hã āma atēme morī aba ō ré, wa tō tãma aiwasu'u wē za'ra wa'wa, īsōwa, te te aiwaihū'u sirōmo za'ra wa'aba da. Taha wa, taré te āma tãma ai'umnhasi baba za'ra wa'aba ō di, īsōwamhã. Wa norī hã wazadawa nhipese āna, wa tō wanhimirowasu'u wē na si, wa te aima 're rowasu'u u'ãsi za'ra wa'wa, tō sena na āma 're īwawaihū'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Taha zarina, Tituhu ma, wa te ī'aiwasu'u wē za'ra wa'aba zém na hã, tō sena na te za taha zarina si oto da te 're aiwaihū'u za'ra wa'wa, a norī wa'wa hã. ¹⁵ Titu hã ai'rata sãmra aba ré, ma tō īsimiroti hã asiwi īwapari pese za'ra wa'wa. Ma tō duré asina aihãtãã za'ra wa'aba nherē, asiwi ī'ãri wē wa'wa, marī na tãma āma asina uwaimrami za'ra wa'aba ō wa, te te siwi aiwē'ō za'ra wa'aba ō'umnhasite. Taha wa, tãma asawi pese za'ra wa'aba di, āne na ai'āma po're si'ãri za'ra wa'aba ō wa. ¹⁶ Taha wa, wa hã duré, aima īto za'ētē za'ra wa'aba di. E marī wa. Īma ai'umnhasi za'ra wa'aba wa, āne na hã oto.

Īsibrob'ō norī ma, 're īdanhoprub za'ētē za'ra mono zé wasu'u

8 Wasisãnawã norī, wa wasima aiwē za'ra wa'aba ni, 'Re īhãimana u'ãsi mono hã tinhimizawi pese zéb zarina, īsazei'wa norī ma, 're īsōpru mono zé wa-

su'u hã, waihū'u za'ra wa'aba da, Masédoniza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma rowahutu u, siré 're īsi'rã'ōtō mono norī ma, 're īsōpru mono zé wasu'u hã. ² Ta norī hã da te āma 're īrowasété za'ra mono na, te te 're robzépata za'ētē za'ra mono nherē, duré sibrob āna 're hãimana za'ra mono nherē, ma tō to sina, dama tinhoprub za'ētē za'ra, tite rob'uiprazém na hã. ³ Marī hã sa hãimana za'ra ō nherē, ma tō sa'ētē na dama sōmri za'ra, tinhoprubzém na te te āma dazawi za'ra da. Si'uihã na ma tō sima pisutu za'ra, āne na wa te āma saze za'ra wa, Zeruzarē āma 'Re īhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwē norī te te siwi āma pawaptob za'ra da, te te sima īwē uptabi za'ra zéb zarina. Taha wa, wē di āne hã, dama āma īsōprub za'ra zé hã, Masédoniza āma īsazei'wa norī nhoprubzé hã. ⁵ Wa norī hã āne zō, wanhimipari ō nherē, ma tō Wanhib'apito ma uimrehēne sisōmri za'ra ta norī hã, taha ma si 're hãimana za'ra mono da. Taha zarina, ma tō duré wama sisōmri za'ra, te te wapawaptob za'ra da, 'Re īhãimana u'ãsi mono te te tãma īpisutu za'ra zéb zarina hã. ⁶ Titu hã āma atēme morī 'rata aba wamhã, ma tō rob'uiprazé ubumro na sãna'rata, asōprub za'ra wa'aba zém na hã. Taha wa, wa tō tãma roti pese ni, duré āma atēme morī aba wamhã, rob'uiprazé ubumro na te te āma sizusi da, romhuri hã wē uptabi na te te uprosi da. ⁷ A norī wa'wa hã te Cristu hã aima umnhasi za'ra wa'aba wa, āma 're īsasōmri pese za'ra wa'aba mo. 'Re īhãimana u'ãsi mono nhimiroti na, te aimreme wē na dama 're īrowasu'u za'ra wa'aba mo. Īsimiroti hã ma tō duré 're īwaihū'u pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, asimi'ē na te 're īromhuri pese za'ra wa'aba mo, 'Re īhãimana u'ãsi mono hã te te aima 're īwē za'ra wa'aba mono zéb zarina. Te duré asiwi 're īwazawi pese za'ra wa'aba mo. Āne hã aima sa'ētē uptabi za'ra wa'aba di, 're aihãimana za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, te za sa'ētē na dama asōprub za'ra wa'wa duré.

⁸ Āne hã wa hã te āma aima 'ru za'ra wa'aba ō di. Taré wa aima āma roti za'ra wa'wa, īnhimiroti zarina, 'manharī za'ra wa'aba wamhã, 're īdazawi pese za'ra wa'aba mono zém na, sena na da te 're aiwaihū'u za'ra wa'aba mono da. Masédoniza āma īsazei'wa norī hã simi'ē na te te 're īdapawaptob za'ra mono ne zō pé, wa āne na taré āma aipibu za'ra wa'wa. ⁹ Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimizawi pese zé hã aima waihū'u pese za'ra wa'aba di oto. Ta hã Timama siré robze na 're hãimana u'ãsi mono nherē, ma tō hãiwa āma tihãimanazé hã we tirē a'ã, ti'ai āma si'a'uwē da, te te a'ã dame 're robzépata mono da. Asada za'ra wa'aba, ma tō dawazari si'a'uwē, taha zarina, a norī wa'aba zama 'Re īhãimana u'ãsi mono 'rata 're asimroi u'ãsi aba mono da, hãiwa āma hã. Taha wa, Wanhib'apito hã si-sawi āna 're īhãimana mono ne, te za asisawi āna dama asōprub za'ra wa'wa, ate rob'uiprazé wa'aba na hã.

¹⁰ Īnhimirosa'rada hã wa za oto aima waihū'u za'ra wa'wa, rob'uiprazé asiwi ī'ubumroi wa'aba zém na hã. Wahub 'rata na ma tō dawana asima īpisutu za'ra wa'wa, rob'uiprazé hã asiwi ī'rã'ōtō aba zéb da hã.

Dawana ma tō duré rob'uiprazé ubumro na āma ĩsā-na'rata za'ra wa'wa. Taha wa, ma'āpé asiwi uprosi wē wa'aba, rob'uiprazé ubumro hā. Ato sina, āma asisaze za'ra wa'aba ne, te za oto āhāna hā āma ĩuwaimrami za'ra wa'wa duré, rob'uiprazém na hā, aihāiba mono bā aima 're ĩhāimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, niha wamhā, ĩsa'ētē zarina, niha wamhā, ĩsyry zarina.

¹² Ato sina, āma asōprub za'ra wa'aba wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono si te za asōprubzém na aiwēsāmri za'ra wa'wa. Asimarī aba ō wa, tō syry na ĩsōmri za'ra wa'aba zéb zarina, te za duré āma aiwēsāmri za'ra wa'wa, ato sina āma asōprub za'ra wa'aba wa.

¹³ E a norī wa'aba si, sa'ētē na ĩsōmri za'ra wa'aba na, da'upana āma robzépata za'ra wa'aba da, wa āne na aima roti za'ra wa'wa. Mare di. Taré āhāna hā sa'ētē na aima hāimana za'ra wa'aba wa, te za āma ĩpawaptob za'ra wa'wa, Zeruzarē āma ĩsazei'wa norī hā, marī zō tiwi 're rowaptā'ā za'ra mono wa. Tawamhā, nimahā na marī zō, aiwi 're rowaptā'ā za'ra wa'aba mono wamhā, te za duré ta norī hā marī na te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, asa, sa'ētē na tāma hāimana za'ra wamhā. Āne wamhā, aiwa te za asōprubzém na asima āma 're ĩwa'rāmi za'ra wa'aba mo. ¹⁵ Duréihā Mozési ma tō āne na āma rob'ui'éré, Izarazéhé nhihudu norī hā a'ubuni wi simizahāri mono sidāpāsi, mana na dasazém nhisi hā te te siwi ĩubumroi mono na hā:

“Ni'wam norī hā sa'ētē uptabi na te te sima ubumro za'ra mono nherē, tāma si'atarēme za'ra mono ō di, tisiré norī hā te te āma pawaptob za'ra mono wa. Taha wa, ni'wam norī hā syry na te te sima ubumro za'ra nherē, ta norī wi tiwi sō rowaptā'ā za'ra ō di, ĩsazéb zō hā.”

Āne duréihā āhā wasu'u na, Mozési te te āma ĩrob'ui'érézē hā, ĩbaihā na hā. Tane duré, a norī wa'wa hā te za 're asipawapto pese za'ra wa'aba mo, aiwa 're aihāimana za'ra wa'aba mono da.

Titu hā to sina datēme ĩmorízé wasu'u

¹⁶ 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ma tō Tituhu ma pisutu, tāma asawi pese za'ra wa'aba zéb zarina, te te aipawaptob za'ra wa'aba da, wa norī hā wa te duré 're ĩasawi pese za'ra wa'aba mono ne. Taha wa, wa āma wawata ni, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma hā, tō sena wa, ō hā. ¹⁷ Tawamhā ōne haré ma tō Titu hā sina wazaze, āma atēme ĩmorī aba zém na da hā. Taha wa, si'uihā na te te āma sima ĩrowézéb zarina, to sina te za tō āma atēme timorī za'ra wa'wa āhāna hā, atēme za'ra wa'aba. ¹⁸ Wasisānawā hā wa za duré ĩsiré āma atēme satōrī za'ra wa'aba ni, aibā hā. Āme ĩsazei'wa norī hā ma tō te te sima 're wasu'u wē za'ra, Cristuhu wasu'uwē na simiromhuri wē uptabi wa, ta hā. ¹⁹ Duré dama simiromhuri wē uptabi wa, ma tō ĩsazei'wa norī hā siwi pisutu, Zeruzarē u' ĩsazei'wa norī nhoprubzéb ré, za wasi'aba'rēi wa, āma wasiré morī da. Tawamhā Wanhib'apito āma wawatazéb da, wa za tō āne hā 'manharī ni, duré wato sina, wa te 're ĩda'apawapto mono zém na, da te wawaihu'u za'ra da.

²⁰ Wanhimisaihuri hā da te wa'āma nomri tō da, wa za asōprub za'ra wa'aba zé hā wasitēme wa te wasiwi 'madā'ā pese za'ra, wasi'aba'rēi wamhā. ²¹ ĩuwaibaba, wa te āma ĩuwaimrami za'ra da si, wa tō ĩré wasima rob'madā'ā za'ra ni, Wanhib'apito nho'a, duré uburé danho'a zama.

²² Wasisānawā hāiba amo hā wa za duré āma atēme satōrī za'ra wa'aba ni, Titu norī siré, āma morī da. Ta hā wa tō nasi pibu za'ra ni, simi'ē na te te 're romhuri mono zō, Wanhib'apito ma. Taha wa, wa tō waihu'u za'ra ni, tō sena ĩsimi'ē na hā, duré to sina te te 're ĩromhuri mono na hā. Ta hā aiwasu'u wē za'ra wa'wa hā te te wapari wa, tāma ai'umnhasi uptabi za'ra wa'aba di, za rob'uiprazém na dama asōprub za'ra wa'aba zém na hā. Taha wa, toi uptabi di āhāna hā, rob'uiprazé ubumro na za te te āma aipawaptob za'ra wa'aba wa. ²³ Titu hā bété. Ta hā ĩsiré Wanhib'apito ma romhuri'wa te 're hāimana, Cristuhu wasu'uwē na ĩsiré te te 're ĩaipawaptob za'ra wa'aba mono. Duré wasisānawā hāiba amo norī hā za ĩsiré āma ĩneb zahuré da hā, ta norī hā te za tisiré ĩsazei'wa norī zadawa para, āma atēme ĩne wa'aba na siwasu'u zahuré, aima za'ra wa'aba hā. Ta norī hā simiromhuri wē uptabi wa, te za Cristuhu āma si 're dawata za'ra. ²⁴ Taha wa, ma'āpé ĩwē na si uburé marī na hā āma tāma uwaimrami za'ra wa'aba za, asimizawi pese aba zém na te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, duré sena na, wa te dama 're ĩaiwasu'u wē za'ra wa'aba mono zém na, te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da. Duré āme ĩsazei'wa norī, siré 're ĩsi'rā'ōtō mono norī hā, āne na te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, te za ĩwē na si tāma āma ĩuwaimrami za'ra wa'wa.

Zudeza āma ĩsazei'wa norī ma, ĩdanhoprub za'ra zé wasu'u

9 E wa hā wa za āne na aima āma roti na sahu za'ra wa'wa, ĩnhimi'ui'éré na hā, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē norī ma, asōprub za'ra wa'aba da, dame. Mare di. Āne na, te aima āma roti na sahu za'ra wa'aba ō di za, āhāna hā. ² E marī wa. Zudeza āma ĩsazei'wa norī hā asiwi pawaptob za'ra wa'aba da, asi'uihā na ato sina, āma asima rosa'rata za'ra wa'aba wa. Āne na, wa tō wa hā āma aiwaihu'u za'ra wa'wa, tō sena na. Āme Masédoniza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma ĩsazei'wa norī 're ĩhāimana za'ra mono norī ma, wa tō aiwasu'u wē za'ra wa'wa. Āne, wa tō ta norī ma hā tāma aiwasu'u wē za'ra wa'wa: “Ataza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma ĩsazei'wa norī hā ma tō rob'uiprazé ubumro na sāna'rata za'ra, wahub 'rata na hā.” Āne na, wa tō tāma aiwasu'u wē za'ra wa'wa. Rob'uiprazé hā ato sina, asiwi ĩubumro sirōmo za'ra wa'aba zéb zarina, ma tō ta norī zama sima āma rosa'rata za'ra, to sina, aiwa asine wa'aba, te te siwi 'manharī wē da, aiwab da. ³ Āne na, wa tō dama aiwasu'u wē za'ra wa'wa. Tane nherē, wa za ĩsisōwa āma atēme satōrī za'ra wa'wa, wasisānawā norī hā, rob'uiprazé ubumro na te te aipawaptob za'ra wa'aba da, ĩwana ré asiwi 'rā'ōtō pari

aba da, te dama aiwasu'u wē za'ra wa'aba zéb zarina. Duré te dama aiwasu'u wē za'ra wa'aba zém na, taré te ai'umnhasi baba za'ra wa'aba tō da, wa za tō āne hā 'manha. ⁴ Āté Masédoniza hawimhā, wasisānawā norī hā te za āma ĩsiré ai'aba'ré, atēme za'ra wa'aba. Tawamhā, āma atēme wasihutu aba wamhā, rob'uiprazé hā asiwi 'rā'ōtō pari aba ō wamhā, āté wa aré aima aséb za'ra wa'aba ni, taré wa te ai'umnhasi baba za'ra wa'aba wa. A norī wa'wa hā bété. Te aré tō aséb za'ra wa'wa, tō sena ĩubumro na, āma uwaimrami za'ra wa'aba ō wa. ⁵ Taha wa, wa tō āne rosa'rata ĩsima, wasisānawā norī hā ĩsisōwa te āma atēme satōrī za'ra wa'aba da, rob'uiprazé ubumro na te te aipawaptob za'ra wa'aba da, asiwi 'rā'ōtō pari aba hā ĩzō, ĩma ĩropisutu za'ra wa'aba zéb zarina. Tawamhā, āma atēme ĩwisi za'ra wa'aba wamhā, ōne haré wa za ti'ā, asi'uihā na ato sina, dama asōprub za'ra wa'aba zém na, da te dasiwi aiwaihu'u za'ra wa'aba da.

⁶ Āne na, wa za duré āma aipo're pu'u za'ra wa'wa, āma rosa'rata za'ra wa'aba da. Amnho hā syry na da te 're ĩzuri mono zéb zarina, te za syry na da te 're ubumro za'ra, dama 're 'rā préduub za'ra mono wamhā. Sa'ētē na, da te 're zuri mono wapsi, te za oto sa'ētē na da te 're ubumro za'ra. Tane duré, dasima 're ĩdanhoprub za'ra mono zéb zarina, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā dama 're sōpru, ĩwa'rāmi. ⁷ 'Râwi aipē'ē 're, asima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb zarina si, te za aihâiba mono bâ dama asōprub za'ra wa'wa, āté sa'ētē na, āté syry na. Robzei'ō nherē, dama asōprub za'ra wa'aba ō di za. Duré taré da te aima ĩru za'ra wa'aba zéb zarina, dama asōprub za'ra wa'aba ō di za. Mare di. Asi'uihā na si te za asima ĩwē za'ra wa'aba zéb zarina, dama asōprub za'ra wa'wa, ato sina. Āne si ĩwē uptabi hā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hā, dato sina dasima 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hā. ⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā waihu'u pese uptabi di, uburé marī ĩwē hā te te aima 're ĩ'anhomri aba mono da hā, marī zô aiwi 're rowaptâ'â za'ra wa'aba mono tō da, āma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hā, duré āma 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hā. ⁹ Duré hā ni'wa hā ma tō āne na rob'ui'ére, ĩbaihā na hā:

“Īsibrob'ō norī ma, te 're sōprub u'âsi, sa'ētē na. Īsimizawi pese zé hā dawi 're si'utōrī waihu'u za'ra mono ō di za. Te za dama 're hâimana u'âsi za'ra.” Āne duré hā rob'ui'ére wasu'u hā.

¹⁰ E 'wa hā te robzâ hā robzuri'wa norī ma, te te 're anhomri. E 'wa hā, te dasazé hā te te dama 're anhomri. Ta hā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono. Tane te za duré ĩsōprubzé hā aima 're sa'ētē za'ra wa'wa, dama 're asōprub za'ra wa'aba mono zé wa'rāmi, sa'ētē uptabi na oto dama āma 're asōprub za'ra wa'aba mono da, nimahā na hā. ¹¹ Sa'ētē na te za tō ĩwē hā te te aima 're sōmri u'âsi za'ra wa'wa, taha zarina, oto a norī wa'wa hā sa'ētē na āma 're dapawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, aiwab da. Taha wa, da'ahâ na te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma tawata za'ra ni, asōprub za'ra wa'aba zé hā za wa te datēme āwisi za'ra wē te. ¹² ĩwē hā te za tō ĩmanharī za'ra wa'wa, āne na da-

pawaptob za'ra wa'aba wamhā. E marī wa. Ta norī wi hā, marī zô tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono ō di za oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norī wi hā, Zudeza āma 're ĩhâimana za'ra mono norī wi hā. Taha zarina, te za duré ahâ na oto āma 're wata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma hā. ¹³ A norī wa'wa hā tāma asōprub za'ra wa'aba zém na, pawaptob za'ra wa'aba wa, te za tāma āma ĩuwaimrami za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hā. Taha wa, ahâ na te za tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma tiwata zara, Cristuhu wasu'uwē zarina 're anomro wē wa'aba mono na, duré asōprub uptabi na pawaptob za'ra wa'aba wa, ta norī hā, duré darob amoi āma 're ĩhâimana za'ra mono norī hā, pawaptob za'ra wa'aba wa. ¹⁴ Ta norī hā te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te za ai'āma 're mre me zusi u'âsi 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ta hā tinhimizawi pese zéb zarina, te te aipisutu za'ra wa'aba wa, asimari na tāma asōprub za'ra wa'aba da, ĩsimarī'ō norī ma hā. ¹⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra, ti'ra na wama ĩsōprub za'ra zé wa'rāmi. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzé hā wē uptabi nherē, damreme na ĩuwaibaba, da te dasima āma 're ĩrowasu'u za'ra mono da hā, da te dasima āma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ō di.

'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, Paru te te dama 're ĩsadawa wasu'u mono zé wasu'u

10 Ni'wam norī hā asiré wa'aba, 're ĩhâimana za'ra mono norī hā te āne te te sima 're ĩbâsi za'ra: “Paru hā wa'rata sāmra ré hā, wama pahi za'ra di, marī na te te wama ĩnharī za'ra da hā, wanho'a. Wanhiti 're hâimana mono wapsi, te mre me pahi āna te te wama 're anharī, tinhimi'ui'ére na si.” E āne hā ĩma 're hâimana mono bâ. Mare di. Wa hā Paru, wa za oto aima āma roti za'ra wa'wa. ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Cristuhu nhisi na, wa za āma aima roti za'ra wa'wa āhāna hā, ta hā simizawi pese wa, duré atāma na 're hâimana u'âsi mono wa. Marī da, 're sisapētē waihu'u mono ō di, ta hā. ² Ni'wam norī hā ma tō āne na ĩma nharī za'ra, ĩhâiba na: “Paru hā ĩsazei'ō'wa norī ne, te 're hâimana.” Āne te ni'wam norī hā ĩāma rosa'rata za'ra. Taha wa, apâ āma atēme ĩmorī aba wamhā, āté ĩmreme tete na, wa za tō aima roti za'ra wa'wa, ĩpahi āna, āne hā te ĩsima wē ō nherē. Taha wa, ĩwasu'u wasédé hā wapari za'ra wa'aba ō di za, āne na te aima nharī za'ra wa'aba tō da, asō'a za'ra wa'aba. ³ Wa norī hā ti'ai āma, wa dawazari 're wahâimana tō, uburé ĩsazei'ō'wa norī wazari. Tane nherē, ti'ai āma 're ĩdahâimana za'ra mono zéb zarina, wa te 're a'wapéi mono ō di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhitob'ru norī hā. Mare di. ⁴ Ti'ai āma 're ĩdasi'wapé za'ra mono zém na, wa te 're a'wapéi mono ō di duré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimni'âsi na si, wa tō wa te 're a'wapéi u'âsi, ĩwaihu'u pese zarina. ĩsitob'ru norī nhiptetezé hā wa te tiwi āma 're ĩ'a'uprosi mono zéb da hā, wa āhā na si wa te 're a'wapéi u'âsi, ta norī hā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimni'âsi na si. ⁵ Taha na si, wa duré danhimiroti tō senai'ō hā wa te dawi 're a'uprosi. Ni'wam norī hā tiwē

na sina 're wata za'ra mono wa, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tâma waihu'u âna, 're hâimana za'ra. Âne na danhimirosa'rata wasédé hã, wa duré wa te dawi 're a'uprosi u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimnhi'âsi na, ĩwaihu'u pese zarina. Uburé Cristuhu nhitob'ru norĩ nhimirosa'rata wasédé hã wa duré wa te tiwi 're awaihu'u u'âsi, Cristuhu nhimiroti zarina si, te te oto 're rosa'rata za'ra mono da, ta norĩ hã ĩwě na si. ⁶ A norĩ wa'wa hã te oto Cristuhu âma 're ĩsasômri pese za'ra wa'aba mo. Tane nherě, ni'wam norĩ hã asiré 're hâimana za'ra wa'aba mono nherě, Cristuhu wi, apâ tihâimana wasété zô 're sipizari za'ra mono wa, wa za ta norĩ zada 're wahâimana, wa te wasiwi ĩwě'ô za'ra zéb zarina, niha wa te dama âma roti za'ra da, ta norĩ hã na hã.

⁷ Atômo na wahâiba mana wawi, asiwi 're ĩwa'madâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ma tō asiwi 're ĩwawě'ô za'ra wa'aba mo. Ni'wam norĩ hã asiré wa'aba, 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã te âne na te te si'âma 're rosa'rata upa za'ra r'âwi: "Wa norĩ si, wa Cristuhu zadawa para, wa te 're romhuri za'ra." Âne na asi'âma rosa'rata za'ra wa'aba ze te bâ, ma'âpé apâ asi'âma rosa'rata pese za'ra wa'aba. E marĩ wa. Wa norĩ zama, Cristuhu zadawa para dama romhuri'wai wa. ⁸ Wanh'apito hã ma tō wapisutu, ĩsadawa para, wa te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. E tawamhã, wanh'imipawaptobzéb zarina, âma 're anomro wě wa'aba mono zé hã, wa te aiwi 're uprosi za'ra wa'aba mono da, ma tō âne hã wama pisutu. Mare di. ĩsadawa para, wa te 're ĩaipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiptete sina âma 're anomro aba mono da si, ma tō wapisutu, Wanh'apito hã. Âhã zarina si, aima 're ĩsiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, âma 're ĩnhisé mono ô di, tō sena aima 're ĩsiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, âne na hã. ⁹ ĩnhimi'ui'éré na te aima âma ĩroti za'ra wa'aba zé ma, aipahi za'ra wa'aba da hã, te amo ĩsima aiwě za'ra wa'aba ô di. ¹⁰ Ni'wam norĩ hã te duré te te sima 're ĩwasu'u za'ra, âne: "Paruhu nhimiroti hã pire uptabi di, tinhimi'ui'éré na si te te wama 're ĩroti za'ra mono zém na hã. Mreme tete sina, te za duré âma wama roti pese za'ra, tinhimi'ui'éré na hã. Tane nherě, wa'rata sãmra wamhã, marĩ dai ô di. Wama mreme wapu za'rare di." Âne te ni'wam norĩ hã te te sima 're ĩbâsi za'ra, ĩza're'ra si. ¹¹ Tane nherě, asiti wahâimana za'ra wa'aba ré, wanhimi'ui'éré na wamreme tete sina, wa te aima âma ĩroti za'ra wa'aba zéb zarina, wa za duré wahâimana pire na ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ni, apâ âma wane wamhã, atême za'ra wa'aba. Âne hã ma'âpé wa'âma waihu'u za'ra wa'aba, rosa'rata na wa'âma ĩ'upa za'ra wa'aba norĩ hã.

¹² Ta norĩ hã danhipai u 're ĩhâimana wě za'ra mono na, ma tō 're si'madâ'â ze za'ra. Tane nherě, wa norĩ hã aiwab da hã, wa te wasina rosa'rata waihu'u ô di, wawě na hã. Tane nherě, te ta norĩ hã ĩsimiza'rese'ô ne 're hâimana za'ra. Tihâimana wě zéb zô si, te ta norĩ hã r'âwi sina 're sôpré, taha na si danhipai u 're hâimana wě za'ra mono da newa. ¹³ Tane nherě, wa norĩ hã tō ĩbâre, wa aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni. 'Re ĩhâi-

mana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzém nhipai u, aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ô di. Romhuri hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzéb zarina si, wa tō wa te dama 're romhuri, a norĩ wa'aba ma zama. Taha na si, wa aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni, wa te dama 're ĩromhuri wě mono zém na si. ¹⁴ 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzéb zarina si, wa tō âma wanem na, atême za'ra wa'aba, dawana ĩsadawa para, wa te aipawaptob za'ra wa'aba da. Te te wama ĩpisutuzém nhipai u, wa te tiwi âma upai ô di, Cristuhu wasu'uwě hã wa te aima wasu'u 'rata za'ra wa'aba wamhã. ¹⁵ Duré, danhimirohuri na nherě, taré wa norĩ hã da'upana wazadawa nhipese na 're wasiwasu'u mono ô di, aima za'ra wa'aba hã. Taré, wa wa norĩ hã wa te wasima 're aiwě za'ra wa'wa, Cristuhu âma 're ĩsasômri za'ra wa'aba mono zém na, asima âma 're sa'ěté za'ra wa'aba mono da, taha zarina, wa te aima 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zém na si, wa te aima âma 're sa'ěté za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzéb zarina si. ¹⁶ Tawapsi, wa za datême 're wane, darob amoi u, airom nhiti za'ra wa'aba 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma, ĩwasu'uwě hã wa te dama 're wasu'u mono da. Cristuhu wasu'uwě na ni'wa hã te te dama 're ĩromhuri mono ô zéb u si, wa za oto 're wane, darob amoi u hã, ĩwasu'uwě na, da te dama âma 're romhuri za'ra mono nherě, taré wazadawa nhipese na, da'upana dama 're wasiwasu'u tō mono da.

¹⁷ Âne na ma tō duréihã ni'wa hã ĩbaihã na âma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na: "Ni'wam norĩ hã to sina oto 're hâimana za'ra mono wamhã, Danhib'apito te te 're ĩpawapto wě za'ra mono zém na si, te za tō dama 're siwasu'u wě za'ra, to sina oto âma 're ĩhâimana za'ra mono zém na hã." Âne duréihã rob'ui'éré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na hã. ¹⁸ Ni'wam norĩ hã tiwě na r'âwi 're ĩsi'madâ'â ze za'ra mono norĩ hã, Wanh'apito te te 're wěsãmri za'ra mono ô di, ta norĩ hã. E marĩ wa. Te te sima 're ĩ'awasu'u wě mono norĩ si, te za te te 're awěsãmri, Wanh'apito hã.

Cristuhu wasu'uwě upana, roti senai'ô na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ wasu'u

11 Âhãna, wa za ĩsisôwa âma ĩsina aipo're pu'u za'ra wa'wa, ĩ'âma aiwa'a za'ra wa'aba tō da, ĩnhimiza'rese'ô na ĩ'âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono nherě. ² Wa hã te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, wa tō te ai'âma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩasawi pese za'ra wa'aba mono ne. Ni'wa hã aibâ ma, ti'ra ubuni hã mro da, te te tâma ĩpisutu ne, wa tō aipisutu za'ra wa'wa, Cristuhu ma si oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. ³ Tane nherě, wa oto ĩhâtâ'â sina, te ai'âma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa. E marĩ wa. Cristuhu âma si, 're sasômri pese za'ra wa'aba mono nherě, âté ni'wam norĩ hã roti tō senai'ô na taré te te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za Cristuhu wasu'uwě hã ĩrême za'ra wa'wa. Duréihã Wa'uburé hã wahi na si-

hâiba wa, Ewaha ma, sadawa nhipese na te te ĩrowasu'u ne, te za tō âté ni'wam norĩ hã te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, roti tō senai'õ na hã. ⁴ Zezusihi wasu'uwẽ tō sena uptabi si, wa tō aré aima wasu'u za'ra wa'aba ni. Tawamhã taha wasu'u na, wa te aima ĩrowasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, ma tō ĩsaze za'ra wa'wa. Taha zarina, ma tō duré asima ĩwẽ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani hã aipẽ'ẽ 're, aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã Zezusihi wasu'uwẽ upana, tō senai'õ na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherẽ, Wanhib'apito wasu'uwẽ ne, tō senai õ nherẽ, 'rãwi asiwi 're wẽ'õ za'ra wa'aba mono õ di. Ñe haré ma tō âma 're ĩsasõmri za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani upana, ma tō ĩhâiba'õ mreme si asima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mo.

⁵ E ta norĩ hã Cristuhu zadawa wasu'u'wa pâ, ma tō bété ĩsimirowasu'u na âma ĩsaze za'ra wa'wa. E ĩnhimiromhuri hã tâma wapu bâ, ta norĩ nhimiromhuri ma hã. ⁶ Âté ĩmreme hã, ĩma pibu prã ti tō, da'ahã nho'a te dama 're ĩrowahutu mono zéb da hã. Tane nherẽ, Cristuhu wasu'uwẽ si, tō sena hã ĩma waihu'u pese di. Ñe na ma tō oto ĩ'âma ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa, a norĩ wa'wa hã.

⁷ Asiwi ĩpawa'âbã aba ãna, wa tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'uwẽ na si te 're aipawaptob za'ra wa'wa. Taha wa'rãmi, a norĩ wa'aba si, ĩma aipire na aihâimana za'ra wa'aba da, wa tō ĩhâimanazéb da hã, ĩsi'ui-hã na nasi wa'â, ĩpire na aima ĩhâimana za'ra wa'aba tō da. E ãne wamhã, ĩwasédé wa tō 'manha. E tō 're ĩhâimana mono zéb zarina, ma tō ãne na ĩ'âma ĩrosa'rata wasété za'ra wa'wa, asima. ⁸ Cristuhu wasu'uwẽ na te aipawaptob za'ra wa'aba da, ai'rata ĩnhamra aba ré, rob'uiirazém na ĩma asõprub za'ra wa'aba õ nherẽ, ma tō ai'upana za'ra wa'aba, ĩsazei'wa norĩ hã ĩpawaptob za'ra, darob amoi âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. Ta norĩ hã Wanhib'apito wasu'uwẽ na te pawaptob za'ra dai õ nherẽ, ma tō tite rob'uiirazém na ĩpawaptob za'ra, aima wa'aba si, te âma ĩromhurizéb da hã. ⁹ Ai'rata ĩnhamra aba ré, asimarĩ zô, te aiwasutu za'ra wa'aba da, te nasi aiwi rowaptẽrẽ za'ra wa'aba õ di, marĩ zô ĩwi rowaptã'ã wamhã. Wasisãnawã norĩ si, ma tō uburé marĩ na siwi ĩpawapto, âma ĩhâimana mono zéb da hã, Masédoniza hawi, âma ĩsiré ĩsi'aba'ré norĩ hã. Taha wa, ai'rata ĩnhamra aba ré hã, ĩnhiwari na hã te nasi ropire hã aima 'manharĩ za'ra wa'aba õ di. Tane, wa za duré ĩhâimana, apã ĩmorĩ na te sahu wamhã, âma atême za'ra wa'aba. ¹⁰ Ni'wa hã marĩ na te wari ãna, wa tō aipawaptob za'ra wa'wa, ai'rata ĩnhamra aba ré hã, asiwi ĩpawa'âbã aba ãna. Ñe hã ĩma wẽ uptabi di tō. Ñhã wasu'u hã da te ĩwi pari waihu'u õ di, Ataza na danhipiti'a nho'õmo nhisi ãma, 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Cristuhu nhimiroti hã tō sena uptabi, te 're hâimana. Tane duré, wa hã tō sena, wa ãne na aima âma rowaihu'u za'ra wa'wa. ¹¹ E marĩ wa, wa tō ĩnhiwari ãna aima romhuri za'ra wa'wa. E ĩma asawi za'ra wa'aba õ wa. Mare di. ĩma asawi uptabi za'ra wa'aba di. Ñe na

ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono si ĩwaihu'u, 're ĩhâimana mono zém na hã.

¹² Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, tō senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ hã, aiwa ĩsine hã te te dama 're ĩromhuri za'ra mono na dama 're siwasu'u za'ra mono tō da, wa za tō ĩpawa'âbã ãna te 're da'apawaptob u'âsi. ¹³ Ta norĩ hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa na, tō sena 're hâimana za'ra mono õ di. Sadawa nhipese na, te tō te te 're romhuri za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, da te âma 're rosa'rata wẽ za'ra mono da, dasima. ¹⁴ Tō ĩbãre, te ta norĩ hã ãne hã te te 're 'manharĩ za'ra. E marĩ wa. Satanasihi nhimiroti na si, te te dama 're romhuri za'ra mono wa, ta norĩ hã. Duré Satanasihĩ ma hã waihu'u pese di, tihâiba na rowa'a na dama 're ĩshãiré mono da hã, hãwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa newa, da te âma 're saze za'ra mono da. ¹⁵ Taha wa, tō ĩbãre te za tâma ĩromhuri'wa norĩ hã ĩsadawa para, sadawa nhipese na dama 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri wẽ 'wa, 're hâimana za'ra mono newa, da te âma 're ĩrosa'rata wẽ za'ra mono zéb da hã, dasima. Taha wa, ta norĩ hã tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb zarina, te za tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ahã za'ra.

Paru hã te te 're ĩrobzépata mono zé wasu'u

¹⁶ Ñe wa za ĩsiwasu'u na âma aima sahu za'ra wa'wa. ĩnhimiromhuri wẽ na, aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba mono nherẽ, ĩnhimiza'rese ãna 're ĩhâimana mono zém na, ĩ'âma rosa'rata za'ra wa'aba õ di za. Tane nherẽ, âté te za tō ãne na ĩ'âma ĩrosa'rata za'ra wa'wa, ĩnhimiza'rese õ na 're ĩhâimana mono zém na hã. Ñe wa, te za tō asiwi ĩwẽ'õ za'ra wa'aba ãna, ĩwapari pese za'ra wa'wa, Wanhib'apito wasu'uwẽ na te dama 're ĩromhuri wẽ mono zém na hã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi õ 'wa norĩ, aima 're siwasu'u pari za'ra wa'aba mono nherẽ, wa za tō aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. ¹⁷ Âté Wanhib'apito te te ĩma ĩwaihu'uzéb zarina, aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba õ di, ãhã na hã. Âté danhimiza'rese ãna 're ĩdahâimana za'ra mono zéb zarina si, wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, ĩnhimiromhuri wẽ na hã. ¹⁸ Ni'wam norĩ hã te Wanhib'apito wasu'uwẽ na te te dama 're ĩromhuri wẽ za'ra mono zém na hã aima 're siwasu'u za'ra wa'wa, âma 're ĩwêsãmri za'ra wa'aba mono zéb da hã. Tane, wa za duré wa hã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, Wanhib'apito wasu'uwẽ na te dama 're ĩromhuri wẽ mono zém na hã, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. ¹⁹ A norĩ wa'wa hã asimiza'rese sina 're ĩaihâimana za'ra wa'aba mono zém na, 'rãwi 're asi'madã'ã ze za'ra wa'aba mono nherẽ, e niha te bété simiza'rese ãna 're ĩhâimana za'ra mono norĩ nhimiroti si, 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, asiwi 're wẽ'õ za'ra wa'aba mono ãna. Tane duré, wa hã ĩnhimiza'rese ãna 're ĩhâimana mono di pâ, te za pẽzama asiwi ĩwapari pese za'ra wa'wa duré. ²⁰ Ni'wam norĩ hã ma tō 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, te te aima

're 'rui u'âsi za'ra wa'wa, ta norĭ zadawa para si, uburé marĭ hã 're ĩmanharĭ za'ra wa'aba mono zéb da si. Tane nherĕ, asiwi 're wĕ'ô za'ra wa'aba mono ô di, ta norĭ hã. Sadawa nhipse na, aiwi 're sipsaihuri u'âsi za'ra wa'aba mono nherĕ, duré ta norĭ ma si, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, te te 're aiwaibui wa'aba mono nherĕ, e niha bâ bĕté, asiwi wĕ'ô za'ra wa'aba ô di. Ta norĭ si, aima pire na 're hâimana za'ra wa'aba mono newa, 'râwi 're si'madâ'â ze za'ra mono nherĕ, duré te te ai'âma 're wasĕté za'ra wa'aba mono da, atob'rata wi te te 're aihâ za'ra wa'aba mono nherĕ, e asiwi 're wĕ'ô za'ra wa'aba mono âna bĕté. ²¹ Wa hã âne, te aima 're ĩmanharĭ za'ra wa'aba mono da hã, âté aré sada ĩnhib'uware di. Ta norĭ si tinhimirosa'rata na sina 're siptete za'ra mono di, âne te te aima 're ĩrob'manharĭ wasĕté za'ra wa'aba mono zéb da hã. E âne da, 're ĩhâimana mono bâ, wa hã. Mare di.

Ta norĭ hã marĭ wasu'u wĕ na, dama 're ĩsiwasu'u za'ra mono zém na hã te te siwi âma ĩwabzu za'ra ô di, Wanhib'apito wasu'uwĕ na te dama 're ĩromhuri wĕ mono zém na hã. Tane nherĕ, wa hã âne na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba 'wa'hã, âté tō ĩnhimiza'rese'ô ne, wa aré aima 're ĩhâimana za'ra wa'wa. ²² Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, tō senai'ô na te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norĭ hã te sina aima 're wata za'ra wa'wa, ebreusi na 're ĩhâimana za'ra mono na hã, duré Izarazéhé nhihudu 're ĩhâimana za'ra mono na hã, duré Abra'âhã nhihudu 're ĩhâimana za'ra mono na hã. Tane, wa duré wa hã ebreusi na 're ĩhâimana, duré Izarazéhé nhihudu, duré Abra'âhã nhihudu, âne hã aiwa tō wama za'ra hã. ²³ Cristuhu ma romhuri'wa na, te duré ta norĭ hã aima 're siwasu'u u'âsi za'ra wa'wa. Tane nherĕ, wa wa hã ta norĭ nhipai u, Cristuhu ma romhuri'wa na 're ĩhâimana. (Âté ĩnhimiza'rese ô na 're ĩhâimana mono na, ĩ'âma rosa'rata za'ra wa'aba da nherĕ, wa za tō âne na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa.) E marĭ wa, wa ta norĭ nhipai u Cristuhu ma romhuri wĕ 'wa na 're ĩhâimana. Wa tō te tãma 're romhuri pese uptabi, ta norĭ nhipai u. Dazazéb 're, ma tō da te dasiwi 're ĩzai u'âsi, ta norĭ 're ĩhâimana za'ra mono zém nhipai u. Ma tō duré da te dasiwi 're ĩ'ahâri u'âsi, powawĕ hânhorô na, senai'ô na rowasu'u'wa norĭ hã da te dasiwi 're ĩhâ za'ra mono zém nhipai u. Âne wa, wa tō aré 're ĩdâ'â u'âsi, te ĩsina 're romnhimimnhasi za'ĕtĕ mono wa. ²⁴ ĩsiré zudezu norĭ hã ma tō duré nimahã na hã te te siwi 're ĩprĕé. Âne hã nimahã bâta na ma tō 5 na ĩzada tiromhâiba. Misi bâta na, 39 na da te dasiwi 're ĩprĕé mono zé hã, zudezu norĭ hã te te sima 're ĩrob'manharĭ za'ra mono zéb zarina. ²⁵ Romanu norĭ hã ma tō duré te te siwi 're ĩprĕé, wedehu na. Âne hã nimahã bâta na si'ubdatô oto, ĩzada ĩromhâimana wasĕté zé hã. Ĕtĕ na ma tō duré dasiwi ĩhâ ni, da te dasiwi âma ĩwĭrĭ da. Duré, uba're hã ma tō ĩré âzé, â 'rowi, â sisasi hã sa'ĕtĕ wa. Âne, taha na si'ubdatô te ĩrobzépatazé hã duré. Âne hã uba're hã misi â na ĩré sipo'o pese wamhã, bâta na wa tō â poré wa'wa ĩhâimana, bâta bâre, mara bâre duré. ²⁶ Daro mono bâ 're ĩmorĭ ré hã, ĩma romnhimimnhasi uptabi nherĕ, wa

tō âprĕ na te 're saprĭ, panho'ômo na hã. Duré danhip-saihuri ahâ di, bâdâdi na hã, danhibrob zô daprĭ'wa norĭ hã. Ni'wam norĭ hã ĩsiré zudezu norĭ 're hâimana za'ra mono nherĕ, ma tō ĩzada 're hâimana wasĕté u'âsi za'ra, zudezu'ô norĭ zama. 'Ri nho'ômo mono bâ, ma tō duré da te dasima 're ĩru za'ra, niha da te ĩma 're rob'manharĭ za'ra mono da. A'ubuni wi 're ĩmorĭ ré hã, ĩsina romnhimimnhasi na, wa tō duré 're ĩhâimana, â poré na zama 're ĩmorĭ ré hã. Ni'wam norĭ hã tō sena Cristuhu zazei'wa 're hâimana za'ra mono newa, ma tō duré ĩzada 're hâimana za'ra, ta norĭ zama. Taha wa, ĩsina romnhimimnhasi uptabi nherĕ, wa tō 're ĩhâimana u'âsi. ²⁷ Duré âma 're ĩhâimana mono zéb da hã, wa tō te ĩsima 're romhuri pese, ĩnhib'rata na. Bâta ahâ na ma tō duré ĩnhotô âna ĩ'âma 're awĕ. Mram na zama te robzépata ahâ di, 'rubu na zama. ĩsai âna te 're ĩromhuri mono zém na hã, wa tō duré te 're robzépata. ĩ'uza âna 're ĩhâimana mono zém na zama, wa tō duré te 're robzépata. ²⁸ Tane nherĕ, taha si ô di, te 're ĩrobzépata mono zé hã. Awĕ sidâpâsi, wa ĩpĕ'ĕ na te 're robzépata u'âsi, daro mono bâ ĩsazei'wa norĭ, siré 're ĩsi'râ'ôtô mono norĭ âma, te âma 're rosa'rata u'âsi za'ra mono wa. Ta norĭ âma 're ĩhâtâ'â za'ĕtĕ za'ra mono di duré. ²⁹ Ni'wam norĭ hã ĩsazei'wa norĭ hâimanazéb 're, sib'uware na 're ĩhâimana za'ra mono norĭ âma hã, e niha wa za te âma 're rosa'rata za'ra. Ta norĭ âma hã wa za tō âma 're ĩpĕ'ĕzé za'ra. Duré ni'wam norĭ hã tisiré nhimi'manharĭ wasĕté zarina, tiwasĕté na 're si'marôpârĭ za'ra mono 'ru te, wa za sada 're ĩhâimana za'ra, tiwasĕdé te te 're ĩmanharĭ 'rata za'ra mono norĭ zada hã, ta norĭ hã po're âna 're hâimana za'ra mono wa.

³⁰ Âté niwapsi, wa za tō âne na hã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, uburé marĭ na te 're ĩrobzépata mono zém na si, taha zarina, marĭ da hã, ĩsi'uihâ na ĩnhib'uware na 're ĩhâimana mono zém na, asiwi ĩwaih'u'u za'ra wa'aba da. ³¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Wanhib'apito Zezusihi mama hã, taha ma si ĩwaih'u'u pese di, ĩzadawa nhipse âna aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba zém na hã za. Taha âma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra, wa norĭ hã. ³² Uburé marĭ da, ĩsi'uihâ na ĩnhib'uware na 're ĩhâimana mono zém na hã wa za aima âma ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Damasitu na 'ri nho'ômo nhisi âma ĩnhamra ré, apito Aretaha zapari da'madâ'â'wa hã ma tō damrami'wa norĭ ma ĩru, 'ri nho'ômo 'wawi wa'ra, 'ridawa nhitob za'ĕtĕ mono bâ, te te ĩzô rob'madâ'â za'ra mono da, te te siwi ĩsâmri wa, te te siwi ĩ'âri da. ³³ Tane nherĕ, ni'wam norĭ hã ma tō si'ôtô na siwi ĩ'âma si'ra, 'ri nho'ômo 'wawi wa'ra zadazâri hawi. Taha wa, wa tō rowĕ na dawu watobro rob u, da'wapéi'wa norĭ wi hã.

Paru hã, sôtô 'rowim ne, marĭ hã te te ĩab'madâ'âzé wasu'u

12 Marĭ dai ô nherĕ, wa za duré âne na aima âma ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, ĩnhimromhuri wĕ na hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa, tō sena 're ĩhâimana mono na, asiwi ĩwaih'u'u za'ra wa'aba da. Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, tō senai'ô na te te aima 're

Īroti za'ra wa'aba mono norī hã te sina 're wata za'ra, sôtô 'rowim ne, marī hã ta norī si te te 're sabu za'ra mono newa, danhotô 'rowi, da te 're ĩrosawērē za'ra mono ne. Tane nherē, wa tô duré ĩzama marī ĩwaihu'u'ô hã te 're azabu, ĩnhotô 'rowim ne, Wanhib'apito te te ĩma 're ĩawaihu'u mono zéb zarina si. ² Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô ĩzaprô, hâiwa u, 're ĩsâmra mono zéb u hã. Wa hã Cristuhu zazei'wa. ĩnhotô 'rowim ne, hâiwa u ĩmorîzém na hã 14 na ma tô ĩãma tiwahu oto. Até ĩhâiba u'âsi na, wa tô wi. Até ĩpē'ězani na si. Wa hã ĩsiwaihu'u ô di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese di, âne hã. ³ Âne na hã 'râwi âma ĩsiwaihu'u ô di tô, wa hã. Até ĩpē'ězani na si, wa wi, tô. Até ĩhâiba wahurē. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, âne hã tâma waihu'u pese di. Âne si, wa tô wa hã ĩsiwaihu'u. Rowē uptabi u hã wa tô wi, tô. Tame rowasu'u ĩwē uptabi hã wa tô te awapari, ĩsi'uihã na. Rowasu'u wē uptabi wa, damreme na ĩuwaibaba da te dasima âma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da hã, da te dasima âma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ô di. ⁵ Âne na ĩma romhâimana wamhã, âté ĩbâre, wa aré aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwēsâmrizém na hã. Tane nherē, taha na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba ô di za. ĩsi'uihã na marī da, ĩnhib'uware na 're ĩhâimana mono zém na si, wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, asiwi âma ĩwaihu'u za'ra wa'aba da hã. ⁶ Âne na ĩma ĩromhâimanazém na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba da, te ĩsina rosa'rata 'wa'âhã, e ĩnhimiza'rese'ô ne, wa aré aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Mare di. E marī wa. Tô sena, âne na aré aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba wa. Tane nherē, taha na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba ô di za. ĩnhimiromhuri hã 're ĩmadâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina si, duré ĩnhimiroti hã aipo're na 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za ĩhâimanazém na ĩãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, asima.

⁷ Danhotô 'rowi, da te 're ĩrosawērē za'ra mono ne, wa tô marī ĩwē uptabi hã te ab'madâ'â tô, ĩnhotô 'rowi te ĩrosawērē ne. Taha wa, danhipai u dama ĩpire newa, 'râwi âma 're ĩsi'madâ'â ze mono tō da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩma pisutu, ĩhâiba na te tô 're robzépata mono da, marī na, ro'wa hã te te 're dahâzu mono wa, da'âma 're 'wasi'ē za'ra mono wa, da'âma 're ĩsépu'u siroptub za'ra mono ne. Taha zarina, te tô Satanasi hã te te 're ĩpibui u'âsi, te âma 're ĩrobzépata u'âsi mono zéb da hã. Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tiwi 're ĩzawi mono ô di, âne na te te 're ĩpibu tō mono da hã. E marī wa. Dama ĩpire newa, 'râwi te ĩsina 're rosa'rata tō mono da. ⁸ Taha wa, wa tô si'ubdatô Wanhib'apito wi hã ĩsima rowaptē, tô ôhõ na te 're ĩrobzépata mono zém na hã ta hã simisaré te te ĩãma sizâri da, te âma 're robzépata zahu tō mono da. ⁹ Tane nherē, âne si ma tô nasi ĩma waihu'u asa, te tiwi rowaptērē wamhã: "Te ai'âma sizâri ô di za. ĩnhimizawi pese zéb zarina si, te za 're aihâimana mo. Asi'uihã na marī da hã, asib'uware na 're aihâimana mono nherē, te za asiptete sina ĩãma 're aihâimana mo, ĩnhimi-pawaptobzéb zarina." Âne si, ma tô nasi ĩma waihu'u

na wa'rã asa, Wanhib'apito hã. Taha wa, ĩsi'uihã na marī da hã, ĩnhib'uware na 're ĩhâimana mono zém na si, wa za tô ĩto sina aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, taha wa'râmi Cristuhu nhiptetezéb ré si, 're ĩhâimana u'âsi mono da. ¹⁰ ĩsi'uihã na marī da hã, ĩnhib'uware na 're ĩhâimana mono nherē, duré Cristuhu ma, te 're romhuri mono wa, da te ĩãma 're wasété za'ra mono nherē, duré ĩma ropire na 're ĩhâimana mono nherē, duré da te ĩma 're rob'manharī wasété za'ra mono nherē, duré marī na te 're robzépata mono nherē, wa ĩto sina 're ĩhâimana u'âsi. E marī wa. ĩsi'uihã na marī da hã, ĩnhib'uware na 're ĩhâimana mono nherē, wa za taha wa'râmi, ĩnhiptete sina 're ĩhâimana, Cristuhu nhimipawaptobzém na si.

Corĭtu âma ĩsazei'wa norī âma, Paru hã ĩhâtâ'â za'ra zé wasu'u

¹¹ Cristuhu zadawa wasu'u'wa na, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba ô wa, wa tô ĩnhimiromhuri wē na si aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, âne hã te ĩsima wē ô nherē. Até ĩnhimiza'rese'ô ne, wa tô âne na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, a norī wa'wa hã dama 're ĩwasu'u wē za'ra wa'aba mono ô 'ru te. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩpawapto mono ô 'wa'âhã, aré marī dai ô di, 're ĩhâimana mono zé hã tô. Tane nherē, Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, senai'ô na te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norī ma, ĩwapu na tâma 're ĩhâimana za'ra mono ô di. ¹² Ai'rata ĩnhamra aba ré, wa tô ĩnhimi'ē na marī dama ĩmanharī waihu'u'ô hã aima 'manharī za'ra wa'wa, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norī nhimiromhuri na. Âne zarina, te za sena na Zezusihi zadawa wasu'u'wa na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa. ¹³ E tawamhã ai'lupana wa'aba si, wa tô darob amoi âma ĩsazei'wa norī 're ĩhâimana za'ra mono norī hã te 're apawapto pese, ta norī si ĩma sawi pese za'ra wa. Mare di. E marī na, wa tô bété a norī wa'wa hã ai'mararé za'ra wa'wa, sena Zezusihi zadawa wasu'u'wa na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba ô zéb da hã. Até asimarī aba zô, te 're aiwasutu za'ra wa'aba mono ô zém na si, wa tô ai'mararé za'ra wa'wa, ai'rata ĩnhamra aba ré hã. Ma'âpé, âne na ĩwasédé hã te aima 'manharī wasété za'ra wa'aba ze te bâ, ĩma pari za'ra wa'aba.

¹⁴ Si'ubdatô âma, wa za oto âma atême ĩmorī 'wa, te duré asabu na sahu za'ra wa'aba da. Tawamhã, âma atême ĩmorī aba wamhã, asiwi ĩpawa'âbâ aba da, te aiwi rowaptērē za'ra wa'aba ô di za, asimarī zô, âma atême ĩmorī aba ô wa za. Taré Cristuhu wasu'u'wē na te aipawaptob za'ra wa'aba da si, wa za tô âma atême ĩmorī 'wa. E damama norī ma, te za da'ra norī hã te te 're ubumroi pese za'ra, dasazé hã. Mare di. Damama norī si, te za te te 're rob'ubumroi pese za'ra, ti'ra sazéb da hã. Tane duré wa hã, aimama aba ne, aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono wa, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da si, wa tô te ai'âma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa, ĩsima. Taha wa, asiwi ĩpawa'âbâ aba ô di za. ¹⁵ Tawamhã, âma atême ĩmorī za'ra wa'aba wamhã, ĩto sina, wa za uburé ĩnhimarī hã uprosi, te âma aipawaptob za'ra wa'aba da, te âma ĩãri hã za. Taha

da, wa za duré aima romhuri pese za'ra wa'wa, ĩwasu-tu uptabi nherē. Āne na hã ĩma asawi pese za'ra wa'aba nherē, e te za duré ĩzawi za'ra wa'aba zém na hã ĩwi asisawi za'ra wa'wa, aiwétési.

¹⁶ Asiwi ĩpawa'ábâ za'ra wa'aba da, te aiwi ĩrowaptērē za'ra wa'aba ō na, ma tō asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa tō. Tane nherē, ma tō ni'wam norí hã rosa'rata na ĩāma upa za'ra, rob'uiprazé hã ĩzadawa nhipese na te aiwi ĩubumroi wa'aba na hã. E āne hã ĩ'uwaibaba. Mare di. ĩ'uwaibaba ō di. ¹⁷ Wasisānawā norí hã, ĩzadawa para āma atēme si'aba'rēi wa'aba da, te āma ĩsatōrī za'ra hã e ma tō aima sadawa hapesa za'ra wa'wa, rob'uiprazém na. Mare di. Āne na hã aima sadawa nhipese za'ra wa'aba ō di, ta norí hã. ¹⁸ Titu hã bété. Ta hã wa tō duré āma atēme satōrī 'wa, āma atēme morí aba da. Wasisānawā hãiba amo hã wa tō duré āma ĩsiré satō. E Titu hã ma tō tawamhã aima sadawa hapesa 'wa, asimarí aba zō hã. Mare di. Tane duré, wa hã 're ĩhâimana mono zé hã. Aiwapsi wahâimanazé hã, rob'uiprazém na aiwi 're ĩwanhimisaihuri aba mono ō na hã.

¹⁹ E taré wa'āma 're rosa'rata wě za'ra wa'aba mono da, wa āne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni. Mare di. Cristuhu zazei'wa oto 're wahâimana mono wa, wa āne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. Wasisānawā norí, wama asawi pese za'ra wa'aba norí hã, wa te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da si, wa tō uburé marí hã wa te 're ab'manharí, asiptete sina Cristuhu āma si 're anomro aba mono da oto. ²⁰ Ai'āma 're ĩhâtâ'â za'ra wa'aba mono sina, wa tō ai'āma te 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa, za āma atēme ĩmorí aba na dâ'āsina, duré 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, za te aiwēsāmri za'ra wa'aba ō na dâ'āsina. Āté a norí wa'wa hã te za duré asiwi ĩwě'ō za'ra wa'wa, za āma atēme ĩmorí za'ra wa'aba wamhã. Āté āhãna hã te 're asisada'ábâ u'âsi za'ra wa'aba mo 'râwi. Āté te duré marí na 're asi'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Āté te duré asisada 're asiti'ru za'ra wa'aba mo. Āté asi'āma si te duré 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Āté te duré asi'āma 're ĩwasété za'ra wa'aba mo. Āté te asima 're ĩdabâsi wasété za'ra wa'aba mo. Āté dama aipire newa, te duré 'râwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mo. Āté siwa'ru te duré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Āne na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ō'umnhasite, wa ai'āma 're ĩhâtâ'â u'âsi za'ra wa'wa. ²¹ Āma atēme ĩwisi aba wamhã, āté ĩpě'ézé te, wa za aiwa'ō, ai'āma ĩpě'ézé uptabi za'ra wa'aba wa. Duréihã ai'ahã na ma tō aiwasédé hã 're ĩmanharí za'ra wa'aba mo aré. Ma tō duré asina 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo, pi'ō na, aibã na zama. Asiséb āna, ma tō marí ĩwasétére zō si asima 're asōpré wa'aba mo. Āne na aiwasédé hã 're 'manharí za'ra wa'aba mono nherē, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono ō wa, āté te za ĩwi tirobzei'ō pese. Taha wa, āté ĩnhiséb di za, ĩnhib'apito ma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã, ai'āma za'ra wa'aba hã.

Paru hã roti na te te ĩrāsutuzém na rowasu'u

13 Si'ubdatō āma, wa za oto ĩmorí na āma atēme sahu za'ra wa'wa, te asabu za'ra wa'aba da. Duréihã Mozési hã ma tō āne na ĩbaihã na rob'ui'ére, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na hã: "Ni'wam norí da, 're dawasété za'ra mono wamhã, maparane dahâiba ma, te za 're siwasu'u za'ra, ta norí hã danho'a te te 're sadawa waptob za'ra mono da, tãma 're ĩsiwasu'u za'ra mono zém na hã." Āne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére hã. Tawamhã, wa hã āma atēme ĩmorí aba wamhã, taha zarina, wa za tō sena zarina, aiwasété za'ra wa'aba na hã aiwaihu'u za'ra wa'wa. ² Maparane āma, atēme āma ĩmorí aba wamhã, wa tō aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa, aiwasédé 're ĩmanharí u'âsi za'ra wa'aba mono norí, za te ĩaihã za'ra wa'aba zém na hã. ĩnhimi'ui'ére na, wa za oto āne na aima āma sahu za'ra wa'wa, asiti wa'aba ĩhâimana nherē. Āma atēme ĩmorí aba wamhã, ĩnhimi'ahârizé hã te aima ba'a za'ra wa'aba ō di za, aiwasédé 're ĩmanharí u'âsi za'ra wa'aba mono norí ma hã, duré ĩza'u si tiwasété zō 're ĩsipizari za'ra mono norí ma zama. ³ Sena na Cristuhu zadawa para, te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono na, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, ma tō āne na asima ĩāma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. Tane tō wě di, ĩma hã. Āma atēme ĩmorí aba wamhã, Cristuhu zadawa para, wa za tō aihã za'ra wa'wa. Tawamhã, āté te za oto asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa, sena na Cristuhu zadawa para, te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono na hã. Cristu hã niha te te aima ĩrob'manharí za'ra wa'aba zéb da hã, e sib'uware di, asada za'ra wa'aba hã za. Mare di. Siptete uptabi di ta hã, te te ĩaihã za'ra wa'aba zéb da hã. ⁴ Cristu hã wedepo'o nnonhi'rãmi na, da te dasiwi sasōmri wamhã, ĩhâiba hã sib'uware di. Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiptetezém na ma tō apâ hãiwa'udu, 're hâimana u'âsi mono da oto. Tane, wa tō duré wa norí hã wanhib'uware na 're wahâimana. Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiptetezém na, wa duré 're wahâimana, Cristuhu ne. Taha zarina, wa za niha aima rob'manharí za'ra wa'aba ni, wasi'uihã nai ō nherē. ⁵ Aipě'ě 're, te za a'â 'râwi asi'madâ'â za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norí hâimanazéb zarina, tō sena 're aihâimana za'ra wa'aba mono zō. Āne na asina tãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wamhã, Zezu Cristu, aipě'ě 're, 're ĩsāmra aba mono na, te za asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa. E āne hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono ō di bété. Tane nherē, Cristu hã aipě'ě 're, 're sāmra aba mono ō wamhã, asina tãma 're ĩuwaimrami za'ra wa'aba mono ō na, te za asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa, asi'uihã na. ⁶ Wa hã wa āma ĩsima aiwě za'ra wa'wa, āma atēme ĩmorí aba wamhã, asiwi waihu'u za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norí 're ĩhâimana za'ra mono zém na, wa te wasina āma ĩuwaimramizém na hã. ⁷ Wa duré 're wamreme u'âsi, ai'āma za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ta hã te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, marí ĩwasétére hã 're 'manharí za'ra wa'aba

mono tō da. E ai'āma za'ra wa'aba, wa te 're ĩromhuri mono na, da te dasiwi 're wawēsāmri mono da, wa āne hā ai'āma 're wamreme u'āsi za'ra wa'wa. Mare di. Taré a norī wa'wa hā ĩwē si oto 're 'manharī u'āsi za'ra wa'aba mono da si, wa ai'āma 're wamreme u'āsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma hā. ĩwē si tō 're 'manharī za'ra wa'aba mono wamhā, wa te aihā za'ra wa'aba ō di za. Āne wamhā, āté te za āne na wa'āma ĩrosa'rata za'ra wa'wa, asima: "Oro Paru norī hā, Zezusihī zadawa wasu'u'wa, tō sena 're hāimana zahurē mono za, te te wahā za'ra ō di." Āté āne na te za wa'āma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. Tane nherē, wama wē di tō, ĩwē si tō 're 'manharī u'āsi za'ra wa'aba mono wamhā. ⁸ Cristuhu wasu'uwē hā tō sena uptabi hā, ni'wa hā te te dawī pari waihu'u ō di, dama siptete uptabi wa, ĩwasu'uwē hā. Taha zarina si, wa za tō 're wahāimana, wa norī hā, 'rāwi wa te wasiwi 're wē'ō mono āna. ⁹ A norī wa'wa hā tō sena Cristuhu āma asiptete sina 're anomro wē wa'aba mono wamhā, wa za tō aima 're wato za'ra wa'wa. Āne wamhā, Cristuhu zadawa para, wa te aihā za'ra wa'aba ō di za. Wa te aihā za'ra wa'aba ō wamhā, āté ni'wam norī hā te za wa'āma sima rosa'rata wasété za'ra, wawē'ō'wa norī hā, aima wapahi za'ra wa'aba na hā. Tane nherē, wē di tō wama hā, tō sena Cristuhu āma si oto 're anomro wē wa'aba mono wamhā. ¹⁰ Āne wa, wa asiti ĩnhamra aba ré, aima āma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, za āma atēme ĩwisi aba wa, asō'a te aima nharī za'ra wa'aba tō da, Wanhib'apito zadawa para te te ĩma ĩpisutuzéb zarina. Ma tō ĩma pisutu tō, ĩsadawa para si te 're aipawapto wē za'ra wa'aba mono da. E tawamhā ĩnhimipawaptozbéb zarina, āma 're anomro wē wa'aba mono zé hā te

aiwi 're uprosi za'ra wa'aba mono da, ma tō āne hā ĩma pisutu. Mare di. Taré ĩsadawa para si, te 're aipawapto wē za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiptete sina āma 're anomro aba mono da si, ma tō ĩma pisutu tō, Wanhib'apito hā.

¹¹ ĩsisānawā norī, ĩnhimi'ui'ééré na wa za oto aima āma 'rāsutu za'ra wa'wa. 'Re aihāimana wasété za'ra wa'aba mono zé hā te za oto ĩrēme pese za'ra wa'wa. Te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zé hā te za 're ĩwāpari pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, te za simisutu asimirosa'rata na 're asisazei pese za'ra wa'aba mo. Rowē na si asiré 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da, te za duré asina 're ĩrosa'rata wē u'āsi za'ra wa'aba mo. Āne wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ĩsimizawi pe hā, te za 'rāwi asiré 're hāimana u'āsi za'ra wa'wa, dama rowē nhomri'wa hā.

¹² Taha wa, te za uburé asiré ĩsazei'wa na 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, asō'utu na asisawi sina 're asitob'rata hārā za'ra wa'aba mo.

Āme, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē 're ĩsi'ubumroi mono norī hā te āma asawi za'ra wa'wa, uburé.

¹³ Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma, wa ai'āma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, ta hā te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te te 're aipawapto u'āsi za'ra wa'aba mono da. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā tinhimizawi pese zéb zarina, ĩwē si te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da, wa duré ai'āma tāma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, duré ĩpē'ēzani hā te te 're aipawapto u'āsi za'ra wa'aba mono da, simisutu āma 're anomro wē wa'aba mono da, taha āma si.

Darasiza

Ībaihâ wasu'uzé

ZeZusi hã hãiwã u apã ĩmorĩzéb u hã, zudezu norĩ si ma tã ĩsimirowasu'u na te te 're saze za'ra. Ta norĩ si te uburé sihãiwata nhihãri ré 're hãimana za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ĩpisutuzéb zarina. ZeZusi hã hãiwã u apã morĩ za'u si, ma tã ĩwasu'uwě hã datěme ropé, zudezu'õ norĩ u hã, ĩsihãiwata nhihãri'õ norĩ u hã.

Ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tã Paru hã zudezu'õ norĩ ma wasu'u za'ra, ĩsimiroti na te te ãma ĩuwaimrami õ na hã. Ta norĩ hã ma tã ãne hã dama roti za'ra: 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'ééré zama te za da te 're 'madã'ã pese za'ra, te te 're da'awěsãmri mono da. Taha da, te za duré 're dasihãiwata nhihãri za'ra. ãne na roti hã Paru hã ma tã siwi wě'õ pese. ZeZusi hã wazada dã'ã wa, duré taha zarina wawasédé hã te te wama 're aparĩ mono wa, dasihãiwata nhihãrizé hã marĩ dai õ di. ZeZusi hã wapru na si te za te te 're da'a'upsõ, dawasété wi. ãne wa, ma tã Paru hã tãma rob'ui'ééré za'ra, Darasiza norĩ ma hã, aimawi hã te te 're 'manharĩ za'ra mono tã da, ZeZusi hã si te te sina 're umnhasi pese za'ra mono da, taha zarina si 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pě'ězani hã ĩpě'ě 're, 're sãmra za'ra mono da.

1 Wanhib'apito nhib'a'uwě norĩ, daza'rui mono bã Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ, wa hã Paru, wa ãma asawi za'ra wa'wa. Uburé wasiré ĩsazei'wa norĩ hã te duré timreme na ãma asawi za'ra wa'wa, ĩrata ĩsi'ubumro norĩ hã. ãne wa za ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Wa hã ZeZu Cristuhu zadawa wasu'u'wa, wa 're mo, ĩsadawa para. Ni'wam norĩ hã te te siwi ĩpisutu õ di, dazadawa para ĩsadawa wasu'u'wa na 're ĩhãimana mono da. Mare uptabi di. ZeZu Cristuhu si ma tã Wamama me si, sima ĩpisutu zahuré, ab're hawi ti'ra hãiwã'utu'wai me.

³ Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'ãsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, duré Wanhib'apito ZeZu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, rowě u'ãsi, ãma 're anomro aba mono da.

⁴ Wanhib'apito 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma ĩwězéb uwaibaba, ma tã ZeZu Cristu hã wazada sisõ, wazada dã'ã da, te te wa'awa'ãbã da, 're wanomro wasété mono wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te wahã za'ra tã da, rob'rãsutuzéb ãma hã, duré dapore'õ na 're ĩdanomro mono norĩ ne, 're wanomro u'ãsi tã mono da. ⁵ Wamama hã wě uptabi wa, ãma 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono.

Aimawi rowasu'u hã Wanhib'apito wasu'uwě ne, aiwa 're 'mai'ãimana mono õ na rowasu'u

⁶ ãhãna wa ai'ãma ĩtob'uzu za'ra wa'wa. E marĩ wa. Tãma asawi uptabi za'ra wa'aba wa, ma tã Cristu hã

asõ'reptu za'ra wa'wa. Taha zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tã sima aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwě si oto 're anomro aba mono da. Tane nherě, ma tã aiwara sina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi 're aipizari za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata na, aimawi rowasu'u hã Cristuhu wasu'uwě me aiwam newa. ⁷ Aimawi rowasu'u hã Cristuhu wasu'uwě me, aiwa 're hãimana mono õ di. Mare uptabi di. E marĩ wa, wa tã ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã ma tã sima wě za'ra, Cristuhu wasu'uwě upana te te ãma saprĩ za'ra da, aimawi rowasu'u u. Ta norĩ hã ma tã aimawi tin-himirowasu'u na aiwi ro'wa'rutu za'ra wa'wa. ⁸ Wa norĩ hã wa tã aima rowasu'u za'ra wa'aba ni, ZeZu Cristuhu wasu'uwě na. Tane nherě, nimahã na Cristuhu wasu'uwě upana, wa te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're wa'awě'õ pese. Tane duré nimahã na hãiwã ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ĩwasu'uwě upana, we te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za duré te te siwi 're awě'õ pese. ⁹ ãne hã wa tã aima waihu'u za'ra wa'aba ni. Taha wa, wa za duré aima ãma sahu za'ra wa'wa, wa te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém na. Ni'wam norĩ hã wanhirowasu'u zarina si, ZeZu Cristuhu wasu'uwě na te te dama 're rowasu'u za'ra mono õ wamhã, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te siwi 're awě'õ pese. ¹⁰ E ĩnhimiroti na ĩ'ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb zõ, wa ĩsina 're ĩnhimipari. Mare di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si ĩ'ãma 're ĩwata mono zéb zõ si, wa ĩsina 're ĩnhimipari. Ti'ai ãma ĩ'ãma 're dawata za'ra mono da, 'rãwi ĩsi'uihã na te ĩsina 're rosa'rata mono

'wa'âhã, Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, 're ðhâimana mono õ di aré.

¹¹ ðsisânawã norí, ma'âpé niha we ðãma waihu'u za'ra wa'aba. Ti'ai âma 're ðdahâimana za'ra mono norí nhimirowasu'u zarinaí õ di, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ te dama 're ðwasu'u mono hã. ¹² Ni'wa âne na hã te te âma 're ðpo're pu'u mono õ di, ti'ai âma wasiré 're ðwahâimana za'ra mono norí hã. Ni'wa hã te te duré ðma 're rowasu'u mono õ di, te ðwaihu'u pese zéb da hã. Mare di. Si'uihã na ma we hãiwa hawi ðma siwaihu'u Zezu Cristu hã, ðwasu'uwẽ na te ðwaihu'u pese zéb da hã.

Paru hã Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa na te te ðsã-na'ratazém na ðsiwasu'uzé wasu'u

¹³ Wa hã wasiré zudezu norí nhimizazézéb zarina 're ðmorí ré, wa tô ðsima wẽ upta, wasiré ðwaprédu mono norí nhipai u, wahi'rata norí nhimiroti zarina si, 're ðmorí da. Áne 're ðmorí ré, 'Re ðhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norí ma, ðwasété na wa tô te 're arob'manharí aré, Wanhib'apito zazei'wa norí ma hã. Wa tô te ðsima 're awẽ, te 're uprosi mono da. Áne ma tô ðwasu'u wasédé hã 're ðwapani za'ra wa'aba mo.

¹⁵ Tawamhã bâdã ma tô oto ðwa waptãrã, 'Re ðhâimana u'âsi mono ti'ra te te ðma ðwaihu'uzém na, ðra wasu'uwẽ na si, zudezu'õ norí ma, te 're wasu'u mono da. Taha da, ðpoto õ ré, ma tô sima ðpisutu siro, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, tâma ðzawi uptabi wa, ma tô oto ðzõ hã, tâma ðromhuri'wa na oto 're ðhâimana mono da.

Tawamhã e 'wa hã wa tô sadawa pibu, âne zarina te dama 're ðsadawa wasu'u mono da hã. Mare di. Ni'wa hã âne na te sadawa pibui õ uptabi di. ¹⁷ Duré Zeruzarẽ u, a'ã ðmorí õ di, Cristu hã tizadawa wasu'u'wa da, ðwana te te sima ðpisutu za'ra norí u, te sabu za'ra da. Mare di. Daza'rui amoi u si, wa tô a'ã mo, Arabiza u. Tame ðnhamra pari, wa tô apã mo, Damasitu na 'ri nho'õmo nhisi u. ¹⁸ Si'ubdatõ ma tô oto ðãma tiwahu, Wanhib'apito âma te ðsasõmrizém na hã. Tawamhã Zeruzarẽ u wa tô oto mo, Pedru hã te hãiba pibu da. Tame ma tô romhuri hã maparane ðãma ai'utõ, ðrata ðnhamra ré. ¹⁹ Pedruhu siré norí hã aihîni te sõpëté za'ra õ di, Cristuhu zadawa wasu'u'wa norí hã. Ti'aduhu si, wa tô sõpëté. Wanhib'apito sisémemhã ta hã.

²⁰ Tô sena, wa rob'ui'ére na aima rowasu'u za'ra wa'wa, 'Re ðhâimana u'âsi mono nho'a.

²¹ Tawamhã Zeruzarẽ hawi wa tô oto watobro, daza'rui u ðmorí da, Siriza u, duré Sirisiza u. ²² Zahadu te te siwi ðhãiba pibu za'ra õ di, Zesusihi zazei'wa norí hã daza'rui mono bâ, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma siré 're ðsi'rã'õtõ mono norí hã. ²³ Taré ma tô ðwasu'u wẽ si te te 're wapari za'ra, ta norí hã. Áne ðwasu'u wẽ hã: "Paru hã ma tô te te wa'ãma 're arowasété aré, Wanhib'apito âma, wa te 're sasõmri tô za'ra mono da. Tane nherẽ, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na te oto te te 're da'apawapto, Wanhib'apito âma da te 're sasõmri za'ra mono da." Áne na si ma tô ðwasu'u wẽ hã te te 're

ropé. ²⁴ Taha wa, Wanhib'apito zazei'wa norí hã, 'Re ðhâimana u'âsi mono âma si, te 're wata u'âsi za'ra, te te ðnho'reptui wẽ te.

Ti'adu norí u, Paru norí ðsihutuzé wasu'u

2 Tawamhã 14 na ðãma wahu pari, wa tô apã mo, Zeruzarẽ u. Tamomo ðmorí wamhã, Banabé hã te ðsiré mo. Titu hã wa duré ðsiré saprõ. ² 'Re ðhâimana u'âsi mono hã za apã ðmorizém na, te te ðma waihu'u sirõmo wa, wa tô apã mo. Tawamhã 'ri nho'õmo u wasihutu wamhã, aibã dama ðpire na 're ðhâimana za'ra mono norí me, wa tô wahãiba pisutu wasi'rã'õtõ ni. Taha wa, wa tô ta norí ma ðsiwaihu'u, zudezu'õ norí ma, Wanhib'apito wasu'uwẽ hã te tâma 're ðwaihu'u za'ra mono zém na. Te te âma ðzaze za'ra zõ, wa tô ðnhimiromhurizém na tâma ðsiwasu'u za'ra, te te âma ðzaze za'ra õ wa, taré 're hâimana mono tõ da, ðnhimiromhurizé hã. ³ Tawamhã ma tô ta norí hã âma ðzaze za'ra, zudezu'õ norí ma, te tâma 're ðrowasu'u za'ra mono zém na. Taha wa, te te siwi pisutu za'ra õ di, Titu hã ðsiré 're ðmorí hã, sizudezu da. Titu hã dere-du na ðpodo, zudezu'õ. Tane nherẽ, te te siwi pisutu õ di, sihãiwata nhizãri ré 're morí da, tawapsi sizudezu da. Mare di. ⁴ Ni'wam norí si, zudezu norí hã ma tô ðupana sima wẽ za'ra, Titu hã sihãiwata nhizãri ré 're morí da. Ta norí hã wasiré Wanhib'apito zazei uptabi 'wa 're nomro mono newa, ma tô hâimana nhipese sina wasiré 're si'rã'õtõ, wapsã'i'a ne wahãimanazé ma, te te 're ropibu za'ra mono da, rowẽ na 're ðwahâimana za'ra mono zéb zõ, Cristu Zesusihi âma. Ta norí hã zudezu norí hã, ma tô sima wawẽ za'ra, ðsine 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina, wa te 're rob'manharí u'âsi za'ra mono da, taha zarina wanho'reptuzé hã wa te wasina 're uwaimrami za'ra mono da newa. ⁵ Tane nherẽ, ta norí nhimirosa'rata na, wa te âma saze za'ra õ di. Mare uptabi di. Wa tô wasi-ma wẽ za'ra ni, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ uptabi si, aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ta norí nhimirosa'rata na hã wa te âma saze za'ra õ di.

⁶ Dama ðpire za'ra norí ma, ðnhimiromhurizém na tâma ðsiwaihu'u za'ra parimhã, marí asa te te ðma waihu'u za'ra õ di, ðsadawa nhipai u, zudezu'õ norí ma te tâma 're ðrowasu'u za'ra mono zéb da hã. Ta norí hã ðpire na dama 're hâimana za'ra mono nherẽ, ðpire na te 're rosa'rata mono õ di, wa hã. E marí wa. 'Re ðhâimana u'âsi mono hã dapire na te te da'ãma 're rosa'rata mono õ wa. Tãma taré hã. ⁷ Áne si ma tô aibã norí hã siwi ðwaihu'u za'ra, 'Re ðhâimana u'âsi mono tô sena te te ðpisutu na, zudezu'õ norí ma, Wanhib'apito wasu'uwẽ hã te tâma 're wasu'u za'ra mono da, Pedru hã te te ðpisutu ne, tisiré zudezu norí ma, te te 're rowasu'u mono da. ⁸ 'Re ðhâimana u'âsi mono hã ma tô Pedru hã te te 're pawapto tiwaihu'u pese na, tisiré zudezu norí ma, Cristu hã te te tâma 're ðwasu'u za'ra mono zéb da hã, ta norí u si te te satõr'i wa. Tane duré wa hã tiwaihu'u pese na ma tô te te 're ðpawapto, zudezu'õ norí ma, Cristu te tâma 're ðwasu'u za'ra mono zéb da hã, ta norí u si te te ðzatõr'i wa, wa hã.

⁹ Taha wa, ma tō oto Ti'adu norí hã ĩ'ãma waihu'u za'ra, tãma ĩ'zawi pese wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te sima ĩ'pisutuzém na hã. Ō norí hã ĩsimiroti pire na ma tō Wanhib'apito zazei'wa norí hã ãma waihu'u za'ra, Ti'adu hã, Pedru hã, duré Zuwã. Tawamhã ta norí hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩ'pisutuzém na te te ĩ'ãma waihu'u za'ra wa, ma tō tinhib'rata na siwi waza-wi za'ra, Banabéhé me. Wama wẽ za'ra di, wa norí hã zudezu'õ norí u si 're waneb da, Cristuhu wasu'uwẽ na, wa te tãma 're romhuri za'ra mono da. Duré wama wẽ za'ra di, Ti'adu norí si, tisiré zudezu norí u si 're nomro mono da, Pedru norí me. ãne na wa tō wanhimirosa'rata na wasisaze za'ra ni. ¹⁰ ãne si ma tō wama waihu'u za'ra, Ti'adu norí hã, Wanhib'apito zazei'wa norí ĩsima'ĩ'õ norí hã wanhimarí na wa te 're pawaptob u'ãsi za'ra mono da, 're wapo're simrami za'ra mono ãna. ãne zõ, wa ĩsima te 're rosa'rata u'ãsi, ĩwẽ na si te 're da'apawapto mono da.

Paru hã Pedruhu ma te te ĩrowaihu'uzé

¹¹ Tawamhã Ātizotiza ãma ĩnhamra ré, ma tō wi Pedru hã, ĩzarina. Tawamhã zudezu'õ norí ãma tinhimirosa'rata na te te upai wa, wa tō danho'a tãma rowaihu'u. ãne tinhimirosa'rata na te te ĩ'upazé hã. Ātizotiza u wisi wamhã, ma tō aré zudezu'õ norí me 're sa, Wanhib'apito zazei'wa norí me hã. Tawamhã ĩsarina si ma duré aibã norí hã aihutu, Ti'aduhu hawimhã. Ta norí hã ma tō te te sima 're wẽ za'ra, Wanhib'apito zazei'wa norí zudezu'õ hã, sihãiwata nhihãri ré si 're nomro mono da, tawapsi sizudezu za'ra da. Tawamhã zudezu'õ norí hã, Wanhib'apito zazei'wa oto wasiré 're wahãimana za'ra mono nherẽ, ma tō Pedru hã tiwi sisawi za'ra, oto dasiré 're sa tō mono da. E marí wa. Zudezu'õ norí siré 're sai u'ãsi mono wa, te te siwi wẽ'õ za'ra õ'umnhasite, we ĩsihutu norí hã. ¹³ Tawamhã Pedruhu ne dazadamnhasi te, te oto ĩsiré zudezu norí hã tiwi sisawi za'ra, zudezu'õ norí wi, Wanhib'apito zazei'wa oto wasiré 're wahãimana za'ra mono nherẽ. Banabéhé zama ma tō dazadamnhasi te, tiwi sisawi za'ra. ¹⁴ ãne na ma tō Pedru norí hã tinhimirosa'rata na upa za'ra, zudezu'õ norí ãma. Tō sena Cristuhu wasu'uwẽ zarina si oto dama 're hãimana za'ra mono õ di, Pedru norí hã. ãne wa tō ãma waihu'u za'ra. Taha wa, wa tō Pedruhu ma tinha, uburé Wanhib'apito zazei'wa norí nho'a, ãne: "A hã zudezu nherẽ, ma tō zudezu'õ norí siré 're asai mo aré, a hã zudezu'õ 're aihãimana mono newa. E niha ma tō bété oto tiwi asisawi za'ra, zudezu'õ norí wi, a'ã sizudezu za'ra da, ĩsazei'wa norí hã." ãne wa tō tãma tinha.

¹⁵ Wa norí hã zudezu na wa tō wapoto ni. Zudezu'õ na wapoto õ di, siwa'ru 're ĩnomro mono norí ne. ¹⁶ Wa norí hã wa tō oto marí hã waihu'u ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩda'awẽsãmri mono zém na hã. Zezu Cristu, Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, dawasédé hã te te da'ãma 're ĩ'ab'madã'ã mono õ zéb zarina, te oto te te 're da'awẽsãmri. Taha zarina, dawasété 'ru te, te te dahã za'ra õ di za, rob'rãsutuzéb

ãma hã. ĩsimiroti na Mozési te te ĩrob'ui'ére 'rata zarina, da te 're rob'manharí za'ra mono nherẽ, taha zarina te te dama 're apari mono õ di za, dawasédé hã. ãne na wa tō oto waihu'u ni, wa norí hã. ¹⁷ Taha wa, Cristu Zezusi hã wa tō wasina umnhasi za'ra ni, taha zarina si wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madã'ã tō mono da, tawapsi te te 're wa'awẽsãmri mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ĩsimiroti na rob'ui'ére zarina, da te 're rob'manharí za'ra mono nherẽ, taha zarina te te dama 're awaihu'u mono õ di za, dawasédé te te da'ãma 're ĩ'ab'madã'ã mono õ na. Taha wa, wa norí hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina, wa te 're ĩrob'manharí mono zém na wa te 're 'madã'ã mono õ di oto, taha zarina wawasédé hã te te wa'ãma 're ĩ'ab'madã'ã mono õ zéb zarina, te te 're wa'awẽsãmri mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Wa norí hã Cristu, Danho'reptui'wa na wa tō wasina saze ni, taha zarina si wawasédé hã te te wa'ãma 're ab'madã'ã tō mono da, tawapsi te te 're wawẽsãmri mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ĩsimiroti na rob'ui'ére 'rata zarina wa te 're ĩrob'manharí mono zém na, wa te 're 'madã'ã mono õ di oto, taha zarina, te te wanho'reptu dai õ wa. ãne wa, ma tō ni'wam norí hã wama nharí za'ra, zudezu norí hã, wanhimirosa'rata na wa te ãma upa newa, aimawi na. E niha tawamhã. Cristu te te wama ĩwaihu'uzéb zarina, wanhimirosa'rata na wa te ãma upai 'wa'ãhã, te aré Cristu hã wanhowa ãma upa na'rata, te te wama ĩwaihu'uzém na hã. E tō sena, ma tō Cristu hã wanhowa ãma upa na'rata. Mare di. Te te ãma upai waihu'u õ di. Robaba uptabi di. ¹⁸ Wa hã wa oto te dama 're awaihu'u u'ãsi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina, da te 're rob'manharí za'ra mono nherẽ, taha zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono za te te 're ĩda'anho'reptui mono õ na. Tawamhã nimahã na ĩnhimirosa'rata na te saprĩ wamhã, wa za tō tãma ãma upa. Tawapsi ĩwẽ'õre di za. ¹⁹ ãne te aré ĩnhimirosa'rata 'rada hã ĩma 're hãimana: 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina te 're rob'manharí mono wamhã, taha zarina si ĩwasédé hã te te ĩ'ãma 're 'madã'ã mono õ di za. Tawapsi te za oto te te 're ĩwẽsãmri. Taha zarina ĩwasété 'ru te, rob'rãsutuzéb ãma te te ĩ'azãri õ di za, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ãhãna ĩnhimirosa'rata 'rada hã te oto ĩza'u 're simi'wara. Ta hã wa tō oto rême pese ĩsipara, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩma ĩwaihu'uzéb uwaibaba si 're ĩmorí da. Zezu Cristu, wedepo'o nnonhi'rãmi na dã'ã wa, ĩsiré ĩdã'ã ne, ĩsi'uihã na te ĩsima 're ĩrosa'rata mono zém na 're ĩhãimana mono õ di oto, Cristuhu si oto ĩpẽ'ẽ 're, 're hãimana mono wa, 're ĩwada'uri wẽ mono 'wa da hã. Cristu hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra. Ta hã te te 're ĩzawi pese mono wa, ma tō ĩzada sisõ, ĩzada dã'ã da. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra umnhasi sina, wa oto 're ĩhãimana. ²¹ Wa hã te ĩsiwi 're wẽ'õ mono õ di oto, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩzawi pese mono zé hã, Cristu te te ĩwa'ãbãzém na dazada ĩdã'ãzém na hã. Taha wa, ĩsi'uihã na ĩsisõ'reptu dai õ wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina te 're

ĩrob'manharĩ mono zém na, te 're ab'madâ'â mono ò di oto, taha zarina, ĩwasédé há te te ĩ'ama 're ab'madâ'â tó mono da, te te 're ĩwēsámri mono da oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há. Dasi'uihâ na dasisô'reptu dai ò wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina, da te 're rob'manharĩ za'ra mono nheré, taha zarina te te dama 're apari mono ò di dawasédé há, da te 're ĩmanharĩ za'ra mono zé há. Áne 'wa'âhâ, aré marĩ dai ò di, Zezu Cristu dazada ĩdâ'ázé há. Taha wa, te oto ĩsiwi 're wě'ò mono ò di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩzawi pese mono zé há, Cristu te te ĩwa'âbâzém na, dazada ĩdâ'ázém na há. Mare uptabi di. Áne Pedruhu ma, te ĩrowaihu'uzé há.

'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'awēsámri mono zém na rowasu'u

3 Darasiza nhihudu norĩ, e niha te rosa'rata waihu'u ãna 're anomro aba mo. Zezu Cristu há wedepo'o nhonhi'râmi na wazada ĩdâ'ázém na, wa tó te aima ãma 're rowasu'u pese za'ra wa'wa aré. E 'wa há ma tó aiwi udâ za'ra wa'wa, taré waihu'u zawã za'ra wa'aba da. ² Ma'ápé we ĩma waihu'u za'ra wa'aba. E marĩ wa, ma tó 'Re ĩhâimana u'âsi mono há Tipě'ézani há we aima sômri za'ra wa'wa, aipě'ě 're. E ĩsimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina, 're ĩrob'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tó we Tipě'ézani há aima sômri za'ra wa'wa. Mare di. E Zezu Cristuhu wasu'uwě há aipo're na wapari za'ra wa'aba pari, tó sena ĩwasu'uwě na asina 're saze za'ra wa'aba mono wa, ma tó we aima sômri za'ra wa'wa. Taha wa, ma tó we Tipě'ézani há aima sômri za'ra wa'wa tó, aipě'ě 're, 're sãmra za'ra wa'aba mono da oto. ³ E niha bété rosa'rata waihu'u ãna, te oto 're anomro aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipě'ézani te te aima ĩsômri za'ra wa'aba zarina, ma tó aihâimanazép tém na ãma ĩsâna'rata za'ra wa'wa, ĩwě na. E niha te bété oto 'râwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo asi'uihâ na, asina uwaimrami za'ra wa'aba da newa, asisô'reptu za'ra wa'aba zé há. ⁴ E taré ma tó ĩwě há asina 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, marĩ há ãma waihu'u za'ra wa'aba ãna. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tó we Tipě'ézani há aipě'ě 're aima sômri za'ra wa'wa. Ma tó duré marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'ò há te te aima 're 'manharĩ wě za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na. E marĩ wa. E ĩsimiroti na rob'ui'ére 'rata zarina 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono wa. Mare di. Taha zarinai ò di. Zezu Cristuhu wasu'uwě há aipo're na wapari za'ra wa'aba pari, Cristu Danho'reptui'wa na asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa, ma tó we Tipě'ézani há aima sômri za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há. Taha zarina si, ma tó duré marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'ò há te te aima 're 'manharĩ wě za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na.

⁶ Tane Abra'ã há. Ta há ma tó 'Re ĩhâimana u'âsi mono há te te sina 're umnhasi pese, te te tãma ĩropisutuzé za te te tãma ãma ĩuwaimrami na há. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há ma tó te te 're wēsámri, Abra'ã há. Duréihã ãne Abra'ãhá wasu'u na ma tó rob'ui'ére ĩbaihâ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa

wasu'u'wa há. ⁷ Tawamhá Cristu Danho'reptui'wa na, da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhá, simisutu Abra'ãhá nhihudu na, te za oto te te 're da'anhisí, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há. Áne há wa tó aima waihu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da asina. ⁸ Zahadu romhá uptabi nheré, ma tó zudezu'ò norĩ ãma sima roti, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há. Áne ĩsimiroti há: Zudezu'ò norĩ há, Cristu Danho'reptui'wa na te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhá, ta norĩ ma zama te za duré tãma 're ĩrowě za'ra mono zéb da há te te tãma 're apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há. ĩwasédé há te te oto ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono ò zéb zarina, te za te te 're awēsámri. Taha zarina dawasété 'ru te, te te ahâ za'ra ò di za, rob'rásutuzéb ãma há. Áne ĩsimiroti há zudezu'ò norĩ ãma há. Taha wa, ma tó ãne Abra'ãhá ma waihu'u siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há: "Aima te ĩropisutuzém na asina ĩzazei pese zéb zarina, wa za dama 're ĩrowě za'ra mono zéb da há te dama 're apisutu, daro mono bâ." Áne ma tó ĩwasu'uwě na romhá ré ãma po're pu'u siro. ⁹ Abra'ã há ma tó 'Re ĩhâimana u'âsi mono há te te sina 're sazei pese, te te tãma ĩropisutuzém na. Taha wa, rowě te te tãma ĩpisutuzéb zarina, ma tó rowě uptabi na 're hâimana. Tane duré Cristu Danho'reptui'wa na, da te dasina 're saze za'ra mono wamhá, Abra'ãhá ma te te ĩpisutu ne, te za dama 're ĩrowě za'ra mono zéb da há te te dama 're apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há.

¹⁰ Tane nheré, ĩsimiroti na rob'ui'ére 'rata zarina, da te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zém na 're danhopré mono wamhá, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're da'anho'reptui mono da newa, e niha te za tawamhá dama 're romhâimana za'ra. Óne haré, ĩsimiroti mono bâ da te dasina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono ò wa, te za tó te te siwi 're da'awě'ò, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há. Duréihã ma tó ãne na rob'ui'ére ni:

"'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ, taha na rob'ui'ére há te ĩbaihâ na dama 're hâimana, da te dasina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono da. Áne zarina, ĩsimiroti mono bâ, da te dasina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono ò wamhá, te za te te siwi 're da'awě'ò, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há."

Áne ma tó ãhá wasu'u na rob'ui'ére, ĩsadawa wasu'u'wa há. ¹¹ E ãne te za te te dama 're awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há: "ĩnhimiroti na rob'ui'ére 'rata zarina, 're ĩrob'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb zarina, te ai'ãma 're ab'madâ'â aba mono ò di za oto, aiwasété 'wa há. Wa za oto te 're ai'awēsámri 'wa. Taha zarina, aiwasété 'ru te, te aihâ za'ra wa'aba ò di za." E ãne te za te te dama 're awaihu'u. Mare di. Duréihã ma tó ãne na rob'ui'ére ni:

"'Re ĩhâimana u'âsi mono, Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩumnhasi za'ra mono zéb zarina si, dawasédé há te te da'ãma 're ab'madâ'â mono ò di za. Áne wamhá, te za rowě uptabi na 're dahâimana u'âsi za'ra."

Áne na da te ãma rob'ui'ére wa, wa tó waihu'u za'ra ni tó. ¹² Duréihã ma tó duré ãne na rob'ui'ére ni:

“Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ, da te dasina tâma âma 're uwaimrami u'âsi za'ra mono wamhã, rowê uptabi na te za 're dahâimana u'âsi za'ra.”

Âne ðwasu'u na rob'ui'ééré há. Tane nherê, Cristuhu wasu'u zô, te zahadu 're rob'é'é, Cristu Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, dama 're ðrowê za'ra mono zéb da há.

¹³ Wa norí há wa te dame wasina tâma âma 're uwaimrami za'ra mono ô di, 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ. Taha wa, te aré siwi wa'awê'ô, 'Re ðhâimana u'âsi mono há. Tawapsi wawasété 'ru te, te aré wahã za'ra. Tane nherê, te te 're wahã za'ra mono tô da, ma tô Cristu há wê nherê, wazada sisô, wa'upana 'Re ðhâimana u'âsi mono te te azâri da. Taha na ma tô wa'awa'â, Cristu há. Durêihã ma tô âne na âma rob'ui'ééré ni:

“Ni'wa há wasété uptabi wa, te za dasiwi wírí ni. Taha pari, wede na te za dasiwi sasômri ni, da te âma waihu'u za'ra da, wasété uptabi wa, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma ðwê ô na.”

Âne ðwasu'u na rob'ui'ééré há. Tawamhã âma ðrob'ui'éérézéb zarina, Cristu há wê nherê, wedepo'ô nhonhi'râmi na sa'ô ré, ma tô siwi wê'ô, 'Re ðhâimana u'âsi mono há. Wa'upana ma tô azâ, wasété ô nherê.

¹⁴ Âne ma tô Cristu Zezusi há wa'awa'âbâ pa. E marí da. Simisutu ðsib'a'uwê oto 're wanomro mono wa, zudezu'ô norí ma zama, ðwê na 'Re ðhâimana u'âsi mono te te tâma âma 're a'u'uwaimrami mono da, Abra'âhã ma te te ðropisutuzéb zarina, duré wahâiba mono bâ wapê'ê 're, Tipê'êzani há te te wama 're anhomri mono da, te te wama ðropisutu za'ra zéb zarina, Zezu Cristu há Danho'reptui'wa na, wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa.

'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rowasu'u, Abra'âhã ma ðwê na te te tâma ðropisutuzém na rowasu'u me

¹⁵ ðsisânawã norí, âne wa za oto aima âma romnhimírê'ê za'ra wa'wa, 're ðwahâimana za'ra mono zém na. Âté ni'wam norí há te za marí ðwê na sima roti zahuré. Tawamhã tô sena za te te sima âma ðuwaimrami zahuré pibu ma, te za danho'a rob'ui'ééré zahuré tinhisi na, da te âma waihu'u zahuré da. Taha parimhã, te te sima âma uwaimrami zahuré tô da, ni'wa há te te tiwi ðsizâri zahuré da há, mare di. Duré, ni'wa há tinhimiroti na te te âma 'rânhipa zahuré ô di za. Ma tô âma sisazei pari zahuré. ¹⁶ Tane Abra'âhã ma, ðsipai u ðsihudu na zama, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te ðropisutuzé há. Âhã wasu'u na, da te âma rob'ui'ééré wamhã, ðsihudu norí há da te wasu'u za'ra ô di. ðsihudu norí há da te wasu'u za'ra 'wa'âhã, te aré ðsihudu ahâ na wasu'u ni. ðsihudu misi, te wasu'u. Ta há Cristu. ¹⁷ Wa za oto aima rowasu'u pese za'ra wa'wa, te aima âma ðsimírê'ê aba zém na. 'Re ðhâimana u'âsi mono há ma tô Abra'âhã ma ðwê na ropisutu. Tô sena te te tâma âma uwaimrami da, ma tô tâma siwasu'u. Taha pari, te te tâma ðropisutuzém na há ma tô da'âma tiwahub ahâ uptabi,

430 na. Tawamhã ma tô tinhimiroti mono bâ dama waihu'u 'rata. E taha wa, ðwê na te te dama âma uwaimrami ô di za, Abra'âhã ma, te te ðropisutuzém na há. E taha wa, te za tinhimiropisutu na âma saprí, te te dama âma uwaimrami tô da. Mare di. Te za tô te te dama âma 're a'u'uwaimrami u'âsi, Abra'âhã ma, te te ðropisutuzéb zarina. ¹⁸ Abra'âhã ma, ðwê na te te tâma ropisutu wa, taha zarina ma tô âma tâma uwaimra. Tane ðwê na te te dama ropisutu wa, taha zarina si, te za tô te te âma dama 're a'u'uwaimrami, sô 're simipari mono âna, marí na ðsimiroti há a'â da te dasina tâma âma 're ðuwaimrami za'ra mono zéb zô.

¹⁹ Abra'â há 're hâimana mono ré, ma tô ðwê na tâma ropisutu siro 'Re ðhâimana u'âsi mono há, ðsipai u ðsihudu ma, te te tâma âma 're a'u'uwaimrami mono da. Abra'âhã za'u si, ma tô oto tinhimiroti mono bâ dama waihu'u, 'Re ðhâimana u'âsi mono há. E marí da. Dawasété na 're danomro mono wa, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma, dawasété na 'râwi 're dasiwaihu'u za'ra mono da. Taha da, ma tô tinhimiroti há dama waihu'u. Abra'âhã nhihudu, ti'ai u we ðmorízéb u si, te za pire na 're hâimana, 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina, zudezu norí te te 're ðrob'manharí za'ra mono zéb da há. 'Re ðhâimana u'âsi mono há tinhimiroti há te te dama 're awaihu'u mono da, ma tô tinhimiroti na rob'ui'ééré há hâiwa âma tâma ðromhuri'wa norí ma tisô, aibâ ma te te siwi sômri da, ðsipai u. ²⁰ Ni'wa há ti'ai âma si'uihâ na tinhimiroti há te te dama waihu'u wamhã, ni'wa há ðsâna'remhã hâimana ô di, ðsimiroti há te te dama ðwaihu'u da há. Tane 'Re ðhâimana u'âsi mono há. Si'uihâ na ma tô Abra'âhã ma waihu'u, ðwê na za te te tâma âma 're ða'u'uwaimrami mono na há.

'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na, Mozési te te âma ðrob'ui'éérézê wasu'u

²¹ Abra'âhã za'u si, ma tô oto tinhimiroti mono bâ dama waihu'u, 'Re ðhâimana u'âsi mono há. E taha wa, te te dama âma uwaimrami ô di za ðwê na, Abra'âhã ma, aré te te ðropisutuzéb zarina. Mare di. Te za tô te te dama âma 're a'u'uwaimrami u'âsi. Uburé marí há ðsimiroti zarina, da te dasina tâma âma 're ðuwaimrami za'ra mono da há, dama waihu'u za'ra 'wa'âhã, 'Re ðhâimana u'âsi mono te aré te te dama 're apisutu, rowê uptabi na 're dahâimana za'ra mono da. ²² Tane nherê, daro mono bâ te dawasété na 're danomro. Dasi'uihâ na dawasété wi 're dasipizari waihu'u za'ra mono ô di tô. Âne, da te ðwaihu'u za'ra zéb da há, ma tô 'Re ðhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa há âma rob'ui'ééré. E marí da. Zezu Cristu Danho'reptui'wa na, da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, tawapsi 'Re ðhâimana u'âsi mono ðwê há te te dama âma 're uwaimrami mono da, te te dama ðropisutuzéb zarina.

²³ Bâdâ ðwa waptãã ô ré, Zezu Cristu Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono ô ré há, âne aré dahâimanazé há. 'Re ðhâimana u'âsi mono há ma tô zudezu norí há tinhimiroti 'rata na te te 're a'uwati, Cristuhu wasu'uwê há sô'awi te te wama waihu'u za'ra ô ré há, Cristu Danho'reptui'wa na wa te wasina 're

ĩumnhasi za'ra mono zéb da hã oto. ²⁴ 'Re daprédub za'ra mono ó ré, da'madâ'â'wa hã te te dama 're ĩroti mono ne, ma tó 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tin-himiroti 'rata na te te 're wa'a'uwati aré, Cristu hã datême wei morĩ ó ré. Ta hã te we oto datême mo, te te dawa'âbâ da, Danho'reptui'wa na wa te wasina 're ĩsaze za'ra mono zéb zarina, wawasédé hã te te wa'âma 're ab'madâ'â tó mono da oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, taha zarina te te 're wa'awêsâmri mono da oto.

²⁵ Ma tó oto bâdâ hã ĩwa waptârã, Cristu hã wa te wasina 're ĩumnhasi za'ra mono zéb da hã. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré zarina, wa te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zéb da hã, pire na wama 're hâimana za'ra mono ó di oto, Mozési te te âma ĩrob'ui'ééré hã. E marĩ wa. A norĩ wa'wa hã ma tó Cristu Zesusi hã Danho'reptui'wa na asina 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Taha wa, te oto simisutu 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're anomro aba mo, aihĩni. ²⁷ Ma tó duré â dawabzuri hã ĩmanharĩ za'ra wa'wa, Cristu 're ĩmorĩzém na si oto âma 're anomro wê wa'aba mono da, simisutu Cristuhu nhib'a'uwê 're anomro aba mono wa. ²⁸ Taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're da'aba'a waihu'u mono ó di, zudezu norĩ hã, duré zudezu'ó norĩ hã, ĩwada'uri zarina si, pawa'âbâ âna dama romhuri'wa norĩ hã, duré wada'uri âna si'uihâ na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, aibâ norĩ hã, duré pi'ó norĩ hã. Simisutu Cristu Zesusi nhib'a'uwê si, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, te oto Abra'âhã nhihudu na te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Âhã wa, ĩwê na si, Abra'âhã ma te te ĩropisutuzéb zarina, te za ĩwê na si te te aima âma 're a'uwaimrami 'wa, Aimama 'wa hã.

4 Âne wa za duré marĩ hã aima waihu'u za'ra wa'wa, romnhimiré'ê na ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Âté ai'uté mama tó hã te 're 'mai'hâimana, 'watébrémi hã. Prédu wapsi, ĩte hã za, ĩmama hã dâ'â ó ré, tinhibrom na te te tãma âma ĩropisutuzé hã. Tane nherê, uburé timama nhibro ré, za 're hâimana mono nherê, prédu ó ré te za danhimarĩ âna te te dama 're ĩromhuri za'ra mono norĩ ne, 're hâimana. Te za a'â da te dasiwi 're 'madâ'â, hâimana wê na 're hâimana mono zô. ĩmama nhibro hã te za duré da te tãma 're 'madâ'â pese, 'watébrémi ma. Âne te za a'â ĩra hã 're hâimana, âma ĩwahubzé hã bâdâ hã ĩwa waptâ'â ó ré, ĩmama tinhibrom na te te tãma ĩropisutuzé hã. ³ Tane wa norĩ hã, ai'uté ne, roti tó sena wama ĩwaihu'u pese za'ra ó zarina, wa tó aré 're wahâimana za'ra, roti da te wama 're ĩwaihu'u 'rata za'ra mono zéb zarina.

⁴ Tawamhã bâdâ hã ma tó ĩwa waptârã oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ti'ra âma te te ĩrotizéb zarina, ti'ai u we te te ĩsatõrĩ da hã. We te te satõrĩ wamhã, ma tó pi'oi ma ĩra hã podo oto, zudezu na. Zudezu na potu wa, pire na ma tó tãma 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, Mozési ma te te 're ĩawaihu'u mono hã. ⁵ E marĩ da, ma tó ti'ra hã we satõ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Wanho'reptuzé hã wa te wasina 're uwaimrami za'ra mono da, ĩsimiroti na rob'ui'ééré

'rata zarina, wa te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono na 're ĩwanhopré za'ra mono norĩ hã te te wa'awa'âbâ da, ma tó we satõ, wa'âma 're 'ra za'ra mono da oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

⁶ Tawamhã ĩra oto 're ĩwanomro mono na 'râwi 're wasiwaihu'u za'ra mono da, ma tó we ti'ra pê'ézani hã te te wama 're anhomri, wapê'ê mono bâ wama 're hâimana za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wamama na, wa te 're sisi za'ra mono da oto. ⁷ Taha wa, robzei'ó na danhimiwada'uri zarina si, dapawa'âbâ âna 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ne, 're aihâimana za'ra wa'aba mono ó di oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra si, te oto 're anomro aba mo. Âne wa, uburé marĩ wê na ti'ra norĩ ma, te te ĩropisutuzéb zarina, te za tó te te aima âma 're a'uwaimrami 'wa, Aimama 'wa hã.

⁸ Zudezu'ó norĩ, aima sa'rese za'ra wa'aba ó di aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, ma tó ĩupana aimawi nhimiwada'uri na 're aihâimana za'ra wa'aba mo danhimiwada'uri zarina si, pawa'âbâ âna 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ne, robzei'ó na. ⁹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tó oto Aimama na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di oto. Taha nhipai u, ti'ra na te te oto sina ai'awaihu'u aba wa, aima 're rowê uptabi za'ra wa'aba mono di. Âne wamhã, e niha te za bété apâ aipizari za'ra wa'wa, asimizazézéb 'rata u, taha zarina asina uwaimrami za'ra wa'aba ó nherê, asõ'reptu za'ra wa'aba zé hã, duré taha zarina rowê si aima 're hâimana za'ra wa'aba mono ó nherê. E niha te za bété asima ĩwê za'ra wa'wa, danhimiwada'uri zarina si pawa'âbâ âna 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ne, apâ 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, robzei'ó na. ¹⁰ Bâdâ ĩpire hã marĩ 'manharĩzéb da hã, te oto zudezu norĩ zarina 're ĩmadâ'â za'ra wa'aba mo, a'amo zama, wahub zama. ¹¹ Âne wa, wa ai'âma 're ĩhâtâ'â za'ra wa'wa. E marĩ wa. Wanhib'apito wasu'uwê na 're ĩsiwasutu wê mono nherê, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zé hã, e taré te za 're hâimana.

¹² ĩsisānawā norĩ, wa hã zudezu nherê, ai'rata ĩnhamra aba ré, wa tó zudezu'ó newa asine 're ĩmorĩ 'wa. Taha wa, ma'âpé ĩsine 're anomro aba mono. Atême amo ĩmorĩ 'rata aba wamhã, marĩ hã ĩma 'manharĩ wasété za'ra wa'aba ó di, ĩhâiba na hã. ¹³ ĩhâzé si ĩ'âma watobro wa, wa tó ai'rata ĩnhamra za'ra wa'wa. Âhã wa, wa tó Zezu Cristuhu wasu'uwê na aima rowasu'u na'rata za'ra wa'wa. Âne na ma tó ĩ'âma ĩwaihu'u za'ra wa'wa aré. ¹⁴ Tawamhã ĩhâzé ré, atême ĩwisi za'ra wa'aba nherê, ĩhâzé wa, asiwi ĩwê'ó za'ra wa'aba ó di. Mare di. Hâiwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, wê na asiwi ĩ'âri aba ne, niha wamhã, Cristu Zesusi, wê na asiwi ĩ'âri aba ne, ma tó wê na asiwi ĩ'âri 'wa. ¹⁵ E niha bété oto âhâna hã. Aré aima 're rowê za'ra wa'aba mono di, ai'rata ĩnhamra aba wa. Âhã wa, aima waihu'u pese za'ra wa'aba 'wa'âhã, te aré ato hã ĩsani za'ra wa'wa, ĩma sômri za'ra wa'aba da, ato hã. ¹⁶ E niha te bété oto âhâna hã ĩ'âma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. E aiwê'ó wa'aba 'wa na si, te za oto ĩ'âma

ĩrosarata za'ra wa'wa, rowasu'u tō sena na si te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherē.

¹⁷ Aibā norī, aimawi rowasu'u'wa norī hā te sima aiwē za'ra wa'wa, ta norī nhimirowasu'u si asima 're wē za'ra wa'aba mono da, tō sena tinhimirowasu'u wē na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da newa. E marī da. Īnhimirowasu'u nhiti, asina 're aipahā za'ra wa'aba mono da ĩtēme, ĩnhimiroti nhipai u, ō norī nhimiroti si asima 're wē uptabi za'ra wa'aba mono da oto. ¹⁸ Roti ĩwē na si, da te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, da te dasima 're aiwē za'ra wa'aba mono wamhā, ĩma wē di tō, ai'rata ĩnhamra aba ré, duré ĩhāiba za're'ra za-ma. ¹⁹ ĩ'ra norī, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, pi'ō tiwasā te te 're ĩsépata za'ra mono ne, wa tō wa hā ĩpē hā te ai'āma 're sépata za'ra wa'wa, Zezu Cristu 're ĩmorizém na 're anomro aba mono ō wa. Āma 're anomro wē wa'aba mono wapsi, ĩma rowē di za. ²⁰ Āhāna ai'āma ĩhātā'ā za'ra wa'aba di. Āhā wa, ĩnhimirosa'rada hā ahā di, ai'āma za'ra wa'aba hā. Ai'rata ĩhāimana za'ra wa'aba neza, ĩwaimri te oto aima rowaihu'u za'ra wa'aba da.

Sara norī wasu'u hā, Adaha wasu'u me

²¹ Uburé ō nherē, ma tō asima ĩwē za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zari-na, 're rob'manharī za'ra wa'aba mono da, taha zarina si 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're asō'reptu za'ra wa'aba mono da newa. E aima waihu'u za'ra wa'aba ō di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono wasu'uwē hā, Abra'āhā 'ra norī āma hā. ²² Āne ta norī wasu'u na, rob'ui'ére hā: Abra'āhā 'ra norī hā, maparane aibā hā. ĩmorī'rada hā Adaha 'ra, ĩwada'uri zarina si pawa'ābā āna 're ĩhāimana mono 'ra. Duré ĩhāiba amo hā Saraha 'ra hā wada'uri āna 're ĩhāimana mono 'ra, te 're hāimana. ²³ Dasi'uihā na dahāimanazém na 're ĩda'ra za'ra mono na ma ĩ'ra hā tāma podo, romhuri'wai ma. Abra'āhā 'ra hāiba amo hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te tāma ĩropisutuzéb zarina, ma ĩ'ra hā tāma podo, wada'uri āna 're ĩhāimana mono ma hā, Saraha ma. Āne Abra'āhā 'ra norī wasu'u hā. ²⁴ Marī te te ĩwasu'uzé hā, te pi'ō norī hā wasu'u zahuré. 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te sima da'āma ĩrotizé hā te pi'ō norī wasu'u zahuré. Maparane te te sima da'āma ĩrotizé hā. ĩmorī'rada hā Sina'i na étē 'rāihā nhisi āma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te sima da'āma ĩrotizé. Ta hā, Ada te wasu'u. Adaha 'ra hā ma tō tina zabādā danhimiwada'uri zarina 're hāimana, robzei'ō na. Tane Sina'i āma 'Re ĩhāimana u'āsi mono, te te sima da'āma ĩrotizém niwī 're ĩdanomro mono norī hā, Adaha 'ra ne, danhimiwada'uri zarina pawa'ābā āna 're ĩdahāimana za'ra mono ne, te robzei'ō na 're dahāimana za'ra, āhāna hā. ²⁵ Arabiza na daza'ru nhisi āma, Sina'i na étē 'rāihā nhisi hā, Ada te wasu'u. Zeruzarē na 'ri nho'ōmo nhisi, Ada te duré wasu'u. E marī wa. Zeruzarē 're, 're ĩdahāimana za'ra mono norī hā danhimiwada'uri zarina, da-pawa'ābā āna 're ĩdahāimana za'ra mono norī ne, te robzei'ō na 're dahāimana za'ra. ²⁶ Ānei ō di, Zeruzarē ĩhāiba amo hā, hāiwa āma 're ĩsa mono hā. Rowē na si,

te ĩwa 're dahāimana za'ra. Zeruzarē hā hāiwa āma 're ĩsa mono hā, wana Sara hā te wasu'u. ²⁷ Duréihā, ma tō pi'ō ĩ'ra ō na āma romnhimiré 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, Zeruzarē 're, 're ĩhāimana za'ra mono norī āma. Āne te 'mahā:

“Pi'ō, ai'ra hā niwa aima 'maipoto ō nherē, ma'āpé 're atoi u'āsi mono, aipé'ē 're. Aimro hā te te airēme nherē, ai'ra ahā di za. Pi'ō timro ré, 're ĩsāmra mono zém nhipai u, ai'ra ahā di za. Taha wa, te za rowē te, 're atoi u'āsi mo.”

Āne te 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā 'ri nho'u hā 'mahā.

²⁸ ĩsisānawā norī, āhā wasu'u zarina, te oto Abra'āhā nhihudu na te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Izati hā ma tō podo, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā Abra'āhā ma, te te ĩropisutuzéb zarina. Tane te te tāma ĩropisutuzéb zarina, te oto Abra'āhā nhihudu na te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. ²⁹ Abra'ā hā 're morī ré, ma tō Izatihi ma nharī wasété, dasi'uihā na dahāimanazém na 're ĩda'ra za'ra mono na ĩpodo hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ezani, te te ĩpawaptobzém na ĩpoto ma, ma tō nharī wasété. Tane duré āhāna hā te za 're romhāimana. ³⁰ E niha tawamhā duréi wasu'u na rob'ui'ére hā. Āne ĩwasu'u hā:

“ĩ'ra ré satōrī, pi'ō hā romhuri'wa hā. ĩmama, tinhibrom na tāma āma sipo'o zahuré ō di za, danhimiwada'uri zarina 're ĩhāimana mono ō 'ra me.”

Āne ĩwasu'u na rob'ui'ére hā. ³¹ Āhā wa, ĩsisānawā norī, wa za oto marī hā ĩwasu'u na waihu'u za'ra ni. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā Adaha nhihudu na te te 're wa'an-hisi mono ō di za oto, danhimiwada'uri zarina 're ĩmorī nhihudu, 're ĩwahāimana za'ra mono na hā. Mare di. Danhimiwada'uri zarina 're ĩhāimana mono ō nhihudu, 're ĩwahāimana za'ra mono na, te oto te te 're wa'an-hisi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, Saraha nhihudu uptabi na. Taha wa, wa norī hā wama 're rowē uptabi za'ra mono di oto.

Wanhib'apito āma rowē na 're ĩdahāimana za'ra mono zém na rowasu'u

5 Zezu Cristu hā ma tō wa'anho'reptui pa, rowē na āma 're wahāimana za'ra mono da. Taha wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zari-na, wa te 're ĩrob'manharī za'ra mono zém na, 're wanhopré mono ō di za oto, taha zarina te te 're wa'anho'reptui mono ō wa. Āne wamhā, tō senai'ō na rowasu'u'wa norī wi 're asiptete za'ra wa'aba mono za, ĩsimiroti na 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, apā robzei'ō na 're anomro aba mono tō da.

² Ma'āpé asina ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wa hā Paru, marī hā wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Da te 're asihāiwata nhihāri za'ra wa'aba mono da, asizudezu za'ra wa'aba da, asina dazaze za'ra wa'aba wamhā, taha zarina 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're asō'reptu za'ra wa'aba mono da newa, e niha za tawamhā. Cristu hā wazada dā'ā nherē, te te 're wa'anho'reptui mono da, taré te za 're sa'wari, asada ĩdā'ā za'ra wa'aba zé hā.

³ Wa za duré aima āma sahu za'ra wa'wa, te aima ĩwai-

hu'u za'ra wa'aba zém na há. Ni'wam norí há da te si-hâiwata nhihâri za'ra da, te te sina dazaze za'ra wamhá, taha zarina 'Re íhâimana u'âsi mono há te te 're sô'reptu za'ra mono da newa, e niha te za tawamhá 're hâimana za'ra, ta norí há. Danhîhâiwata nhihâri siré, te za ône haré 'Re íhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ te te sina tâma âma 're uwaimrami za'ra, 'Re íhâimana u'âsi mono te te siwi 're awě'ô tō mono da. ⁴ Zudezu norí ne, ma tō 'râwi 're asi'mai'madâ'â aba mo, 'Re íhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina 're rob'manharí za'ra wa'aba mono da, taha zarina, 'Re íhâimana u'âsi mono, aiwasédé há te te ai'âma 're ab'madâ'â aba mono ô wa, te te 're ai-wésâmri za'ra wa'aba mono da oto, taha zarina ai-wasété 'ru te, te te aihâ za'ra wa'aba tō da, rob'râsutuzéb âma há. Âne taré 'mairosa'rata aba wamhá, ma tō Zezu Cristuhu wi asina ai'maipahâ wa'wa, asimirosa'rata na. Âhá wa, ma tō 'râwi asiwi í'maiwě'ô wa'wa, 'Re íhâimana u'âsi mono nhoprubzé há Cristu tidâ'âzém na, te te 're ída'anho'reptui mono zéb da há. ⁵ Ânei ô di, wa norí há. Cristu Danho'reptui'wa na, wa tō wasina wa te 're saze za'ra. Taha zarina, wa wasina sô 're wanhimipari za'ra, rob'râsutuzéb âma há, 'Re íhâimana u'âsi mono te te wama íwaih'u'u za'ra zéb zô, wawasédé te te oto wa'âma 're í'ab'madâ'â mono ô zéb zarina, te te 're íwa'awésâmri mono zém na. Âne 'Re íhâimana u'âsi mono pê'ězani te te wama 're íwaih'u'u mono zéb zarina, wa wasina sô 're wanhimipari za'ra oto. ⁶ Simisutu Cristu Zesusihi nhib'a'uwě oto 're wanomro mono wamhá, 'Re íhâimana u'âsi mono há te te 're wa'aba'a mono ô di za, ísîhâiwata nhihâri ré norí há, ísîhâiwata nhihâri ô norí me. Zudezu na duré zudezu'ô na 're íwahâimana za'ra mono zém na há, te te oto 're wa'awaihu'u mono ô di za. Zezu Cristu Danho'reptui'wa na, wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa, wanhimizawi pese na 're íwahâimana za'ra mono zém na si, te za oto te te 're wa'awaihu'u, 'Re íhâimana u'âsi mono há.

⁷ A norí wa'wa há ma tō aré tō sena rowasu'u na 're anomro aba mo. E 'wa simirowasu'u hawi, ma tō sena rowasu'u na asima âma apa za'ra wa'wa. ⁸ E asima âma apa za'ra wa'aba da, ma tō 'Re íhâimana u'âsi mono há aima waihu'u za'ra wa'wa, sima asô íhârâ za'ra wa'wa há. Mare di. ⁹ Í'rada há wa za aima sadawa wahutu za'ra wa'wa, âne: "Í'u'ěté wapuzé há syryre na da te ahiri nheré, te za timapu, í'u'ěté wapu há." Tane duré aimawi na, da te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhá, te za da te âma 're ropé, rowasu'u senai'ô na há. ¹⁰ Tane nheré, simisutu Wanhib'apito nhib'a'uwě 're wanomro mono wa, wa za te 're ai'umnhasi za'ra wa'wa, te aima íwaih'u'u za'ra wa'aba zéb zarina si, za apâ 're aihâimana za'ra wa'aba mono na. Aibâ há dama pire na 're hâimana mono nheré, aimawi tin-himirowasu'u na te te aiwi 're ro'wa'rutu za'ra wa'aba mono wa, tâma 're rowě mono ô di za, ta há 'Re íhâimana u'âsi mono si za te te azâri wa.

¹¹ Ísisânawâ norí, wedepo'o nhonhi'râmi na Zezu Cristu dazada ídâ'âzé há wa tō te dama 're wasu'u

u'âsi, da te âma 're saze za'ra mono da. Taha wa, ma tō zudezu norí há te te siwi 're íwě'ô za'ra, ímreme zarina te dama 're rowasu'u mono ô wa. Ta norí há te duré taré te te dama 're íwasu'u za'ra, danhîhâiwata nhihâri wapsi, 're dasizudezu za'ra mono da, te dama 're awaihu'u mono newa. Âne zahadu zudezu'ô norí ma, te 're arowaihu'u mono 'wa'âhá, e te aré zudezu norí há te te siwi 're íwě'ô za'ra, te dama 're írowasu'u mono zém na há. Mare di. Te te siwi 're íwě'ô za'ra mono ô di aré âma. ¹² Aimawi tinhimirowasu'u na te te aiwi 're íro'wa'rutu za'ra wa'aba mono norí há, tinhîhâiwata nhihâri siré, te za pé 're si're zani za'ra, wě te bâ.

¹³ Ísisânawâ norí, 'Re íhâimana u'âsi mono há ma tō aima pisutu za'ra wa'wa, rowě na âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ísimiroti na rob'ui'ére 'rata zarina, 're írob'manharí za'ra wa'aba mono zém na 're asôpré wa'aba mono tō da, taha zarina, 'Re íhâimana u'âsi mono te te 're asô'reptu za'ra wa'aba mono dai ô wa. Tane nheré, rowě na 'Re íhâimana u'âsi mono âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wě te, marí íwě'ô na aipě'ě 're, asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wamhá, asina âma 're rob'manharí za'ra wa'aba mono ô di za. Âne te za oto 're anomro aba mo. Asimizawi pese za'ra wa'aba zéb zarina si, te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo asib'rata na, asimarí na zama, asimiroti na zama. ¹⁴ 'Re íhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada há ahâ uptabi nheré, simisutu haré te wasu'u, ísimiroti há âne: "Ma'âpé, 're dazawi pese za'ra wa'aba mono za. Marí íwě na asima 're írosa'rata za'ra wa'aba mono ne, te za duré dama zama sô 're asôpré wa'aba mo." Âne si ísimiroti há. ¹⁵ Tane nheré, abaze zahi 're ísisimroi mono ne, asisada 're asiti'rui u'âsi za'ra wa'aba mono wamhá, asina asapa'a za'ra wa'aba ô di za.

Wamama pê'ězani nhimiwada'uri zarina si, rowě na 're ídanomro mono zém na rowasu'u

¹⁶ Wa norí há marí íwě'ô na âté 'râwi wapě'ě 're, wa za wasima wa te 're rosa'rata za'ra. Âne na te te sima 're wa'awě mono ô di, 'Re íhâimana u'âsi mono pê'ězani há. Marí íwě na si 'râwi wapě'ě 're, wa te wasima 're rosa'rata za'ra mono da, te za te te sima 're wa'awě. Tawamhá marí íwě'ô na 'râwi wapě'ě 're, wa te wasima 're rosa'rata za'ra mono wamhá, te za te te 're wa'a'uwati, 'Re íhâimana u'âsi mono pê'ězani há, wa te wasina âma 're rob'manharí za'ra mono tō da. Taha wa, wa za âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ma'âpé, 'Re íhâimana u'âsi mono pê'ězani nhimiwada'uri zarina si, 're anomro aba mono za oto. Tawamhá siwa'ru marí íwě'ô na aipě'ě 're asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono nheré, asina 're rob'manharí za'ra wa'aba mono ô di za. ¹⁸ Âne 'Re íhâimana u'âsi mono pê'ězani nhimiwada'uri zarina si, 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhá, ísimiroti na rob'ui'ére 'rata zarina 're írob'manharí 'rata za'ra wa'aba mono zém na, 're asôpré wa'aba mono ô di za oto, taha zarina 'Re íhâimana u'âsi mono te te 're asô'reptu za'ra wa'aba mono dai ô wa.

¹⁹ Dasi'uihâ na danhimirosa'rata wasété zarina 're ĩdanomro mono zé wasu'u hã, wa tô waihu'u za'ra ni. Āne te 're danomro wasété. Siwa'ru te tiwasédé hã pi'õ na te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra, aibâ na zama. Siwa'ru te dasina 're dahâimana za'ra. Danhiséb āna, te marĩ ĩwasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra. ²⁰ Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, te romhâiba 'manharĩ āma 're dawata za'ra. Te duré tãma 're damreme zusi. Duré abzé 'manharĩ'wa, te 're danomro. Duré te 're dasi'ruiwapari za'ra. Te duré 're dasisada'ābâ za'ra. Duré marĩ na te 're dasi'ruiwapari za'ra. Dasi'aba'ré na te 're dazahi za'ra. Duré marĩ ĩwě zô, te dasima si 're danhopré. Te duré 're dasirēme za'ra, 'râwi dasi'rata 're dahâimana za'ra mono tō da. ²¹ Marĩ na te 're dasisō'ru za'ra. Duré da'rã siwamnarĩ na te 're dahâimana za'ra, āzézei'wa 're dahâimana za'ra mono wa. Datoi wasétére u, te 're dasi'rã'õtō, siwa'ru da te 're āhuri mono da, āzé hã. Tane te duré 're hâimana, da te 're ĩmanharĩ wasété za'ra mono zé hã. Taha wa, wa za āma sahu, te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém na. Āne 're danomro wasété mono wamhã, hãiwa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're ĩdanhisisi mono da hã mare di, Danhib'apito uptabi u, ĩwě uptabi si, tinhib'a'uwě norĩ ma, te te tãma 're ĩanhomri mono da hã.

²² Āne 're danomro wasété mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ězani nhimiwada'uri zarina 're danomro mono wamhã. Te za da te 're dazawi pese za'ra. Duré dapě'ě 're datoi u'âsi, te za 're dahâimana za'ra. Duré dapě'ě toi u'âsi, te za 're dahâimana za'ra. Duré dawara sina dasisada 're dazahi za'ra mono õ di za. Duré danhimizawi pese na te za 're dahâimana za'ra. Duré marĩ ĩwě na te za dama 're danhoprub za'ra. Duré tô sena wa, ropisutu wě, te za da te dama āma 're rob'manharĩ za'ra. ²³ Duré dawaimri te za dama 're dahâimana za'ra. Duré dawasété wi, dasina 're danhiptete za'ra mono sina, te za 're dahâimana za'ra. Āne 're dahâimana za'ra mono tō da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã robaba di. ²⁴ Cristu Zesusihi nhib'a'uwě 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã, tiwasédé hã aré te te 're 'manharĩ ze za'ra mono nherě, duré tiwasété zô aré te te 're rowasutu za'ra mono nherě, 'râwi te za te te siwi 're wě'õ pese za'ra, te te 're 'manharĩ za'ra mono tō da oto. ²⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ězani hã ma tô wama tisō, wahâimanazép té hã ĩwě hã. Taha wa, ma'āpé ĩsimiwada'uri zarina si, 're wanomro wě wa'aba mono. ²⁶ Danhipai u, wapire na 're wahâimana za'ra mono newa, 'râwi wapě'ě na wasina 're wawata za'ra mono õ di za, da te wama 're nharĩ za'ra mono tō da. Duré wanhipai u, dapire na 're ĩdahâimana za'ra mono na, wa te 're da'ruiwapari za'ra mono õ di za.

Roti ĩwě na 're ĩdasipawaptob za'ra mono zém na rowasu'u

6 ĩsisānawã norĩ, āne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Āté ni'wa hã te za tihâimanazém na upa. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ězani nhimiwada'uri zarina si 're aihâimana za'ra wa'aba

mono wamhã, te za aiwaimri 're ĩpawapto pese za'ra wa'aba mo, apâ 're hâimana wě mono da, ni'wa hã. 'Re pawaptob za'ra wa'aba mono wamhã, ma'āpé 'râwi a'ā asina 're asōpré wa'aba mono za, a norĩ wa'aba zama, wa'rui'wa nhimiwada'uri zarina, aihâimanazém na 're upa za'ra wa'aba mono tō da. ² Marĩ wa, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono wamhã, ma'āpé 're asipawapto pese za'ra wa'aba mono za, roti ĩwě na si. Āne wamhã, Cristuhu nhimiroti wě 'madâ'â'wa te za tô 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ³ Āté ni'wa hã simiroti pire newa, te za 'râwi tinhimiroti pire na 're si'madâ'â ze. Āne wamhã, 'râwi te za tipě'ě na sima 're sadawa nhipese. ⁴ Romhuri hã te wama 're hâimana za'ra wahâiba mono bâ, wa te wasina 're ĩmadâ'â pese za'ra mono da hã. Āne wa, wa za aihĩni 'râwi wa te wasima 're rosa'rata pese za'ra, wa te wasina 're 'madâ'â pese za'ra mono da, wanhimirohuri hã. Wa te wasina 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, wa za 'râwi wapě'ě 're wasima 're wato za'ra. Danhimirohuri hã wanhimirohuri me aiwab õ na, wa te da'āma 're rosa'rata za'ra mono õ di za.

⁶ Āté ni'wa hã Zezu Cristuhu wasu'uwě na, te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa. Āne wamhã, te za asimarĩ na tãma 're asōprub za'ra wa'aba mo asa.

⁷ Ma'āpé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, simani õ di za, dahâimana wě wa'rãmimhã, ĩwě na te te dama āma 're ĩa'uwaimrami mono da hã, duré dahâimana wasété wa'rãmimhã, ĩwasété na te te dama āma 're ĩa'uwaimrami mono da hã. Āhã wasu'u hã tô sena wa, senai õ na āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 'râwi aipě'ě 're asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono tō da.

⁸ Danhimirosa'rata wasété zarina 're danomro u'âsi mono wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti 're dahâimana u'âsi za'ra, rowě ĩsi'utõrĩ'õ nhiti. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ězani nhimiwada'uri zarina si 're danomro mono wamhã, te za rowě ĩsi'utõrĩ'õ āma 're dahâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata. ⁹ Taha wa, ma'āpé wawa'a āna marĩ ĩwě na, wa te 're dapawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono za, wa norĩ hã. Tawamhã bâdâ ĩwa waptã'ã wapsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wa'āma sima ĩrotizé hã te za ĩwa'rãmi marĩ ĩwě hã te te wama 're anhomri. ¹⁰ Āne wa, wama ĩwaihu'u pese zarina, wa za dahâiba mono bâ marĩ ĩwě na, wa te 're dapawaptob za'ra. Wa te 're ĩdapawaptob za'ra mono zém nhipai u, wa za wasiré ĩsazei'wa norĩ hã marĩ ĩwě na 're wasipawapto pese za'ra.

Paru hã roti na te te ĩrãsutuzé wasu'u

¹¹ Āhãta ĩnhimi'ui'ééré ĩsa'ětě na, wa aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, ĩsi'uihã na ĩnhib'rata na. ¹² Ni'wam norĩ hã ma tô te te aima 're roti zadawa za'rėi'õ za'ra wa'wa, asihâiwata nhihãri ré, 're anomro aba mono da, tawap-si asizudezu za'ra wa'aba da. E marĩ da. ĩsiré zudezu norĩ si āma 're wata za'ra mono da, te te aima ĩroti za'ra wa'aba zém na hã. Cristu wedepo'o nhonhi'rãmi na wazada dâ'â wamhã, ma tô wa'awa'ābã pa. Tane nherě, taha wasu'u si te te aima 're wasu'u za'ra

wa'aba mono õ di, ĩsimirowasu'u na te te siwi 're wě'õ za'ra mono tõ da, ĩsiré zudezu norĩ hã. ¹³ Ta norĩ hã si-hâiwata nhihâri ré, 're nomro mono nherě, uburé marĩ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã te te sina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di. Tane nherě, ma tã te te sima 're aiwě za'ra wa'wa, ĩsimiroti zarina, aipibu pese na 're anomro aba mono da, ĩré 're anomro aba mono wa, tisiré zudezu norĩ ma, sina 're wata za'ra mono da, ĩsimiroti zarina oto 're ĩaihâimana za'ra wa'aba mono na hã. ¹⁴ Tanei õ di, wa hã. Wanhib'apito Zezu Cristuhu ãma si, wa za 're ĩwata u'âsi, wedepo'o nhonhi'rãmi na wazada ĩdã'ã ãma. Taha wa, tiza'ozém na wazada dã'ã wa, ĩwi 're ĩdadã'ã za'ra mono ne, duré wa hã dawi ĩdã'ã ne, ti'ai ãma danhimirosa'rata na 're ĩhâimana mono õ di oto. ¹⁵ Danhihâiwata nhihâri ré si, 're ĩdahâimana za'ra mono zé hã, marĩ dai õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Duré danhihâiwata nhihâri ãna 're ĩdahâimana za'ra mono zéb zama marĩ dai õ di, tãma hã. Dahâimanazép tém

na, ĩwě na si oto 're dahâimana za'ra mono wamhã, taha si tãma wě uptabi di. ¹⁶ Ohõ wasu'u zarina 're dahâimana za'ra mono wamhã, wa ĩsima te 're da'awě, rowě na 're danomro mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono da'ãma 're ĩpě'ézé mono zéb zarina. Taha da, wa za da'ãma te tiwi 're rowaptērě u'âsi, uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě norĩ ãma.

¹⁷ Wa hã Zezusihi ma romhuri'wa, wa 're ĩhâimana, ĩsimiwada'uri na. Da te ĩma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono zéb zarina, ĩhâiba hã'ětě ré, 're ĩmorĩ wa, ĩpibui pese di, tãma ĩromhuri'wa 're ĩmorĩ na hã. Te te oto sahâri za'ra, aimawi tinhimiroti na te te ĩwi 're ĩro'wa're za'ra mono norĩ hã.

¹⁸ ĩsisãnawã norĩ, Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi, wa za te tiwi 're rowaptērě u'âsi, aihâiba za'ra wa'aba na hã, tãma asawi za'ra wa'aba wa, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da.

Tane tã.

ÉPÉZU

Ībaihâ wasu'uzé

Ā Ībaihâ hã Paru hã ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ ma sômri za'ra, Épézu na 'ri nho'ômo nhisi u. Tame ma tô Paru hã aré 're sãmra. Maparane ma tô âma tiwahu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rowa-su'u mono ré hã. Āma ronomro wapsi, ma tô ā ĩbaihâ na tãma âma rob'ui'ééré za'ra, 'ri nho'ômo amoi hawi, dazazéb 're hâimana sirômo. Capituru 1-3 âma hã Paru hã ma tô dama waihu'u, Zezusihi zazei'wa norĩ hã misi haré simisutu 're ĩhâimana za'ra mono na hã, zudezu norĩ hã duré zudezu'ô norĩ zama, sina 're siwanhizari za'ra mono âna, Zezusi hã uburé zada dâ'â za'ra wa, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono pĕ'ĕzani hã ĩpĕ'ĕ 're 're sãmra za'ra mono wa, aiwa. Capituru 4-6 âma ma tô duré dama waihu'u, 're danomro mono zép tém na hã. Ma tô duré tãma roti za'ra, damama norĩ ma hã, duré da'ra norĩ ma, duré damro norĩ ma hã, dama romhuri'wa norĩ ma zama, ĩ'uwaibaba tisiré norĩ ma, 're ĩhâimana za'ra mono zéb da hã.

¹ Wa hã Paru, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, wa 're ĩhâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima ĩwĕzéb zarina. Taha wa, wa âma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, Épézu na 'ri nho'ômo nhisi âma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwĕ, 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. A norĩ wa'wa hã ma tô ône u'â Zezusihi âma si 're anomro aba mo, aihâimana nhiptete sina.

² Wamama ma, wa ai'âma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'âma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowĕ u'âsi, âma 're anomro aba mono da.

Cristuhu âma 're ĩdanomro mono norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzé wasu'u

³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sôpru uptabi di, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama hã. Ta hã Cristuhu âma 're wanomro mono wa, ma tô marĩ mono bâ wama 're sôpru, uburé marĩ wĕ na, hâiwa hawi. Taha wa, wama 're sôprub za'ra mono wa, âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za. ⁴ Ta hã ti'a te te poto ô ré, ma tô romhâ ré te te 're wa'apisutu siro, tinhib'a'uwĕ da, Cristuhu âma za 're wanomro mono wa, wawĕ uptabi na âma 're wanomro mono da, marĩ, wa te 're 'manharĩ wasété za'ra mono âna. Ta hã te te 're wa'apoto mono ô ré, ma tô romhâ ré te te 're wa'azawi pese.

⁵ Tãma rowĕ wa, ma tô wa'âma sima roti siro, wa'âma 're 'ra za'ra mono da, Zezu Cristu za te te ĩwawa'âbâzéb zarina. Te te sima 're wa'awĕ uptabi mono wa, ma tô âne sima roti siro, wa'âma za'ra. ⁶ Wamama hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tô oto wa'âma uwaimrami wĕ za'ra, ĩ'ra tãma ĩsawi hã te te ĩwa'awa'âbâzéb zarina. Taha wa, wa za âma 're wawata u'âsi za'ra.

⁷ Cristu hã wedepo'o nnonhi'rãmi na wazada dâ'â wamhã, ma tô tidâ'âzém na wa'awa'â. Marĩ, wa te 're ĩmanharĩ wasété za'ra mono zé hã ma tô te te wama 're apari, wawasédé hã te te wa'âma 're ab'madâ'â tô mono da oto. Āne wamhã, ma tô Wamama hã wa'âma uwaimrami wĕ, sa'ĕtĕ na tãma 're hâimana mono wa, te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã. ⁹ Te te da'âma sima ĩrotizé hã dama waihu'u pese âna ma tô dawi 're hâimana aré. Tane nherĕ, rosa'rata wĕ waihu'uzé hã sa'ĕtĕ na tãma 're ĩhâimana mono zéb zarina, ma tô oto wama waihu'u za'ra, Cristu za te te da'âma tãma ĩuwaimramizém na. Tawamhã niwapsi bâdâ te te sima ĩpisutuzém na te za da'âma uwaimra, te te da'âma sima ĩrotizé hã. Tawapsi te za uburé tinhimipoto ma nharĩ za'ra, hâiwa âma, ti'ai âma zama, simisutu Cristuhu nhimiroti na 're dahâimana za'ra mono da, ta hã da'madâ'â'wai uptabi, dama 're hâimana mono wa.

¹¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã marĩ na te te sima 're aroti mono wamhã, te za tô te te âma 're a'uwaimrami. Ta hã ma tô wa'apisutu siro, ĩsib'a'uwĕ 're wanomro mono da, Cristuhu âma za 're wanomro mono wa. Āne duréihã te te wa'âma sima ĩrotizéb zarina, ma tô wa'âma uwaimrami za'ra, danho'reptui'wa zô 're ĩwanhimipari 'rata za'ra mono norĩ ma, âma 're ĩwawata u'âsi za'ra mono zéb da hã.

¹³ A norĩ wa'aba zama te oto wasiré Cristuhu âma 're anomro aba mo. Danho'reptui'wai wasu'uwĕ hã ma tô ĩwapari za'ra wa'wa, asi'uihã na. Tô sena Cristuhu wasu'uwĕ hã. Tawamhã wapari za'ra wa'aba wamhã, ma tô Danho'reptui'wa na asina 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mo, Cristu hã. Taha zarina ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipĕ'ĕzani hã we aima sômri za'ra wa'wa, 'rãwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, ĩsib'a'uwĕ oto 're anomro aba mono na. Āne ma tô ai'âma uwaimrami wĕ za'ra wa'wa, te te dama ĩropisu-

tuzéb zarina. ¹⁴ Tawamhã niwapsi te za uburé marí ĩwě hã te te wama 're anhomri, tizazei'wai mono bâ. Duré ĩsib'a'uwě 're wahâimana za'ra mono wa, te za rowasété hawi wa'awaibui pese. Tawapsi wama 're rowě za'ra mono di za. Āne tō sena za te te wama āma ĩ'a'uwaimramizém na, wa te āma waihu'u za'ra da, ma tō Tipě'ězani hã te te wama 're anhomri. Taha wa, āma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

Īsazei'wa norí ma, Paru te te ĩrowaptěřézé wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi

¹⁵ Aiwasu'u wě za'ra wa'wa hã ma tō we ĩtēme wap-tãřã, Wanhib'apito Zezusihi zazei'wa oto 're anomro aba mono na, duré asiré ĩsazei'wa norí 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono na zama. ¹⁶ Taha zarina, wa õne u'âsi 're ĩto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ai'āma za'ra wa'aba. Duré tãma 're ĩmreme mono wamhã, aima za'ra wa'aba zama wa tō te tiwi 're rowaptěřé u'âsi, hãiwa u ai'āma 're ĩpo're si'āri za'ra wa'aba mono āna. ¹⁷ Wamama hã waihu'u pese za'ētě dâ'ā sina, wa aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptěřé u'âsi, hãiwa hawi dahâimanazém na rowaihu hã Tipě'ězani na te te aima 're sōmri u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré Wamama hã ĩhâimanazém na 'rãwi 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Wanhib'apito Zezu Cristuhu 'madâ'ā'wa hã. ¹⁸ Wa hã wa ĩsima wě, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, ĩsimiroti hã 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da, duré rowě uptabi zō te te ĩaipisutu za'ra wa'aba zé wasu'u hã, 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Duré uburé marí ĩwě uptabi na wama 're ĩsōprub za'ra mono zéb da hã tinhib'a'uwě norí ma, te te ĩropisutuzéb zarina, taha wasu'u zama 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa ĩsima aiwě za'ra wa'wa. ²⁰ Wa duré aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptěřé u'âsi, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, ĩwaihu'u pe hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Tiwaihu'u pese na ma tō Cristu hã ab're hawi hãiwa'utu, dâ'ā nherě. Taha pari, ma tō pisutu, pire na ĩsimire niwí 're sãmra mono da, hãiwa āma. ²¹ Tame te pire uptabi na dama 're hãimana, pire na hãiwa āma 're ĩhâimana za'ra mono norí ma, duré tame siptete na 're ĩhâimana za'ra mono norí ma zama. Ti'ai āma duré hãiwa āma zama tipire na te te āma wabzu za'ra õ di, dama ĩpire za'ra norí hã. Ōne u'ā te za tipire na te te 're da'a'rãnhipai u'âsi. ²² 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō Cristu hã pisutu, dama pire na 're hãimana mono da, ĩsimipoto mono bâ. Ma tō duré Cristu hã pisutu, ropã tinhib'a'uwě norí 'madâ'ā'wa da, õhõ si uburé Danhib'apito dama 're hãimana mono wa. Wahãiba hã misi nherě, wahãiba na marí mono bâ wama 're ĩhâimana za'ra mono ne, te Cristuhu hãiba wasu'u, ĩsib'a'uwě norí hã. ĩsib'a'uwě norí hã tãma 're hãimana za'ra mono wa, marí zō tiwi 're rowaptã'ā mono õ di, Cristuhu wi hã. Ta hã te ropã 're hãimana u'âsi, uburé marí hã 're ĩhâimana za'ra mono zéb da hã, ĩsadawa para.

Dapě'ě 're dadâ'ā u'âsi 're ĩdanomro mono zém hawi, danho'reptuzé wasu'u

2 Duréihã a norí wa'wa hã aipě'ě 're, 're atã'ā za'ra wa'aba mono ne, te 're anomro aba mo aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na 're anomro aba mono õ wa, duré aiwasédé hã 're 'manharí za'ra wa'aba mono wab zama. ² ĩsazei'õ'wai hãimanazém na ma tō aré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, wa'uburé norí nhib'apito nhimiroti na zama. Hãiwa nho're āma te ta norí hã 're hãimana za'ra. ĩsimiroti hã tãma pire za'ra di, ĩpo're'õ norí ma hã. Taha wa, te ta norí hã ĩsimiroti na si 're nomro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wa-pari'õ'wa norí hã. ³ Tane wa norí hã wanhimirosa'rata wasété zarina, wa tō aré 're wanomro. Wa te wasima 're ĩwě za'ra mono zéb zarina, wa tō aré wa te wasima āma 're uwaimrami za'ra. Āne 're wahâimana wasété za'ra mono wa, te aré dazu wahã za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

⁴ Tane nherě, wawasété na 're wanomro mono wa, 're ĩwadã'ā za'ra mono ne, 're wahâimana za'ra mono nherě, ma tō Cristu te te ĩhãiwa'utuzém ne wapě'ě 're te te 're wa'ahãiwa'utu, rowě na si oto āma 're wanomro mono da. Āne ma tō wama āma uwaimrami wě za'ra 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩpě'ězézé hã sa'ětě na tãma 're hãimana mono wa, duré tãma wazawi uptabi za'ra wa. Taha wa, te te 're ĩwa'anho'reptui mono zé wa'rãmi, marí zō 're simipari mono āna, ma tō te te 're wa'anho'reptu. ⁶ Ta hã Cristu ab're hawi te te ĩhãiwa'utu ne, ma tō wapě'ě 're te te 're wa'ahãiwa'utu, hãiwa āma 're wasi'ubumroi u'âsi mono da, Cristu Zezusihi 'rata. ⁷ E marí da. Da te waihu'u za'ra da, ĩsimizawizé hã sa'ětě na tãma 're ĩhâimana mono hã, wa'uiř na 're ĩdahãimana za'ra mono norí hã. Āne te za da te 're waihu'u za'ra, Cristu Zezusi te te 're ĩda'azawi pese mono zéb zarina.

⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tō asõ'reptu za'ra wa'wa, Wa'anho'reptui'wa hã asina 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mono zéb zarina. Asi'uihã na 're asisõ'reptui waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Sōpru wa, ma tō Wamama hã aima āma uwaimrami za'ra wa'wa, asõ'reptu za'ra wa'aba zé hã. ⁹ Marí hã ahã na 're 'manharí wě za'ra wa'aba mono nherě, taha zarina te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono õ di 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, 'rãwi asi'āma wa'aba 're a'maiwata aba mono tō da, asi'uihã na asi'manho'reptui wa'aba da newa. ¹⁰ Cristu Zezusihi āma 're wanomro mono wa, ma tō 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã wama sōmri za'ra wahãimanazé ĩtě hã, wa te āma dama 're rob'manharí wě za'ra mono da, duré ĩwě na wa te 're dapawaptob za'ra mono da, te te wa'āma ĩroti sirõmo zéb zarina.

Zudezu norí, zudezu'õ norí me aihĩni Cristuhu āma oto 're ĩnomro mono zé wasu'u

¹¹ A norí wa'wa hã ma tō zudezu'õ na 're aipoto za'ra wa'aba mo. Taha wa, ma tō asihãiwata nhihãri aba õ

na te te 're asisi za'ra wa'wa, zudezu norí hã. Ta norí si ma tô tinhihâiwata nhihâri ré na 're sisisi za'ra, tihâiba na te te sima 're ïmanharí za'ra mono zéb zarina. Ma'ápé rosa'rata za'ra wa'aba, 're aihâimana 'rata za'ra wa'aba mono zém na. Cristu hã Danho'reptui'wa na waihu'u za'ra wa'aba ô wa, âma 're anomro aba mono ô di aré. A norí wa'wa hã zudezu'ô wa, Izarazéhé nhi-hudu norí siré 're anomro aba mono ô di duré. Taha wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwě norí ma si, ïwě na te te ïropisutuzém na 're waihu'u za'ra wa'aba mono âna, ma tô aré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Âne wa, rowě uptabi zô 're asimipari za'ra wa'aba mono âna, ma tô 're anomro aba mo. Duré 'Re ïhâimana u'âsi mono hâimanazém na sena na waihu'u za'ra wa'aba âna, ma tô 're anomro aba mo aré.

¹³ Tane nherě, dasisiti 're ïdahâimana za'ra mono ne, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhiti, romhâ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di oto, asimirosa'rata aba na. Cristu hã wazada ïdâ'âzéb zarina, ma tô Wamama hã sitême ai'âwisi za'ra wa'wa, Cristu Zesusihi âma oto 're anomro aba mono da, 'râwi ïrata 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto, asimirosa'rata aba na. ¹⁴ Cristu hã ma tô wawí uprosi za'ra, 're ïwasi'ruiwapari za'ra mono zé hã. Taha wa, aihîni wa oto ïsib'a'uwě 're wahâimana za'ra, zudezu norí hã, zudezu'ô norí me. 'Re wasisawi pese za'ra mono sina, wa oto 're wanomro. ¹⁵ 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã sa'ětě na ma tô zudezu norí ma si 're hâimana za'ra, marí hã te te tãma âma 're ïuwaimrami za'ra mono zéb da hã, taha zarina ïwasédé hã te te tãma 're ïapari mono zéb da hã duré. Cristu hã wazada ïdâ'âzéb zarina, tâibâ oto 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã, marí na dawasédé hã te te dama 're ïapari mono zéb da hã. Misi dahâiba ne, aiwapsi wa oto 're wahâimana za'ra, zudezu norí, zudezu'ô norí me, wahâimanazép tém na si, ïwě na si âma 're wanomro mono da, duré wasisawi pese sina oto 're wahâimana za'ra mono da wasiré. ¹⁶ Cristu hã wedepo'o nhonhi'râmi na wazada ïdâ'âzém na ma tô wawí uprosi za'ra, 're ïwasi'ruiwapari za'ra mono zé hã, aihîni tizazei'wa norí hã te te 're wa'anhimroi mono da si oto, 'Re ïhâimana u'âsi mono u. ¹⁷ Cristu hã ti'ai u wei morí wa, ma tô rowasu'uwě na te te 're da'apo're pu'u, rowě na 're ïdahâimana za'ra mono zém na hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono oto te te 're ïda'awěsâmri mono zéb zarina. E marí da. Zudezu'ô norí hã rowě na âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti ré, 're anomro aba mono ô norí hã, duré zudezu norí, rowě na âma 're wahâimana za'ra mono da, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti ré, 're ïwanomro mono norí hã. ¹⁸ Cristu hã wazada dá'â wa, duré wama 're hâimana za'ra mono wa, te za oto ïpě'ězani hã simisutu te te 're wa'apawapto, Wamama u 're ïwasi-hutu mono zéb da hã wanhimirosa'rata na. Tawamhã tãma 're wamreme zusi mono wamhã, te za te te 're wa'awapari u'âsi, zudezu norí hã, zudezu'ô norí me.

¹⁹ Taha wa, zudezu'ô nherě, dasiré'ô ne 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di oto. 'Re ïhâimana u'âsi mono

nhib'a'uwě te oto dame 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Te duré dame ï'ra 're aihâimana za'ra wa'aba mo oto. ²⁰ Ètě 'manharí na wa za 'ri na ai'âma simiré'é za'ra wa'wa. Ètě na'rata nhisiwi, da te dasiwi 're ïri za'ra mono ne, ma tô Cristuhu wasu'uwě na te te 're aipawaptom na'rata za'ra wa'wa, ïsadawa wasu'u'wa norí hã. Duré Wamama pě'ězani, marí hã te te tãma ïwaihu'u za'ra zéb zarina, duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te dama 're ïsadawa wasu'u za'ra mono norí zama ma tô te te 're aipawaptob za'ra wa'wa. 'Ri uparizéb da, 'ri na'rata wě'ězéb âma, ètě tómo hâpâ wawě na, wa za Zezu Cristuhu âma simiré'é, wapawapto uptabi 'wa wama 're hâimana za'ra mono wa, ta hã. ²¹ Ène hã misi 'ri na simisutu 're ïsimi'wara mono ne, te za te te 're wa'apawapto Cristu hã, wa'âma 're ïsôrowa za'ra mono da hã, aiwapsi 're wahâimana za'ra mono da. ²² Tane a norí wa'wa hã, ètě ahâ na 'ri misi da, da te dasiwi ïri ne, te za te te aima 're nharí u'âsi za'ra wa'wa, simisutu Wanhîb'apito âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ïsôrowa misi tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, ïpě'ězani hã aipě'ě za'ra wa'aba 're, 're ïhâimana mono zéb zarina.

Paru hã zudezu'ô norí âma te te 're ïromhuri mono zé wasu'u

3 Taha wa, wa hã Paru, wa 'Re ïhâimana u'âsi mono wi, te tiwi 're rowaptěré u'âsi, aima za'ra wa'aba. Zudezu'ô norí, Cristu Zesusihi zadawa wasu'u'wa wa 're mo, ïwasu'uwě na te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Taha 'ru te, ma tô dasiwi ïnherě ni, dazazéb 're, ïzab da. ² 'Re ïhâimana u'âsi mono hã simizawi pese wa, ma tô romhuri hã ïma tisô, aima 're ïrowě za'ra wa'aba mono zéb da hã. Âne na ma tô ïwapari za'ra wa'wa, tô. ³ Duréihã te te sima da'âma ïrotizé hã aré dama ïwaihu'u'ô hã ma tô ïma waihu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Nimosi wa tô syry na âma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. ⁵ Zudezu'ô norí âma te te sima ïrotizé hã te te dama waihu'u ô di aré, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Âhãna nimosi ma tô Cristuhu zadawa wasu'u'wa norí ma waihu'u, te te sima da'âma ïrotizé hã, Tipě'ězani na ta norí ma te te ïwaihu'uzéb zarina. Duré marí hã te te tãma ïwaihu'u za'ra zéb zarina, dama ïsadawa wasu'u'wa norí ma zama, ma tô tãma waihu'u za'ra, te te sima da'âma ïrotizé hã. ⁶ Rowasu'u wě hã aré dama ïwaihu'u'ô hã 're ïhâimana mono hã, âne. Zudezu'ô norí hã Cristuhu wasu'uwě te te 're saze za'ra mono wa, marí ïwě na zudezu norí ma 're ïsôpru mono zéb da hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te tãma 're ïropisutu za'ra mono zéb ré, te za 're hâimana za'ra. Simisutu te za oto 're hâimana za'ra, dahâiba misi ne. Cristu Zesusihi âma oto 're nomro mono wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwě norí ma, marí ïwě na te te tãma ïropisutuzéb zarina, te za zudezu'ô norí ma zama te te tãma âma 're a'uwaimrami, zudezu norí zu. Âne zudezu'ô norí âma te te sima ïrotizé hã.

⁷ Re ïhâimana u'âsi mono hã simizawi pese wa, ma tã ïpisutu, tãma ïromhuri'wa 're ïmorí da, Cristuhu wasu'uwě hã te dama 're wasu'u mono da, tiwaihu'u pe hã te te ïma sãmri wa. ⁸ ïwana ïsazei'wa norí hã ïwě na te sipa za'ra õ di. Ta norí si ma tã tiwě na ïnhipa za'ra. Tane nherě, ma tã ïpisutu, zudezu'õ norí ma te tãma 're wasu'u za'ra mono da, ïwě hã sa'ětě na Cristuhu ma 're ïhâimana mono hã dama ãma 're ïsõpru mono zéb da hã. ⁹ Ropoto mono 'wa hã ma tã aré pisutu, ropoto na'rata hawimhã dama waihu'u ãna a'ã 're hâimana mono da, te te da'ãma sima ïrotizé hã. Nimosi ma tã ïpisutu, te dama 're rowasu'u mono da, za oto te te dama ãma ïuwaimramizém na hã te te sima da'ãma ïrotizéb zarina. ¹⁰ Ta hã ma tã sima wě, hãiwa ãma pire na 're ïhâimana za'ra mono norí hã te te waihu'u za'ra da oto, hãiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u wě hã ahã na tãma 're ïhâimana mono na hã. Simisutu ïsib'a'uwě norí hã oto tãma 're hâimana za'ra mono wa, te za oto ãne na waihu'u za'ra, duréihã te te sima da'ãma ïrotizé hã te te da'ãma uwaimrami wa, Wanhíb'apito Cristu Zezusi te te ïda'anho'reptuzéb zarina. ¹² Taha wa, Wanhíb'apito ãma oto 're wanomro mono wa, duré ïsimipawaptobzém na wa te wasina 're ïumnhasi za'ra mono zéb zarina, wa za wasina wapahi ãna ïtême 're wasihutu wanhimirosa'rata na, 'Re ïhâimana u'âsi mono u, robze na tãma 're wamreme zusi mono da. ¹³ ãne wa, wa hã te ïrobzépata na ïãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wa, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za. Cristuhu wasu'uwě hã wa tã te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, aima 're ïrowě za'ra wa'aba mono zéb da hã. Taha wa, Cristuhu wasu'uwě hã te dama 're wasu'u mono 'ru te, rowasédé hã da te ïma 're 'manharí za'ra mono nherě, ïma 're rowě mono di. ãne wa, te ïrobzépata na ïãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wa, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za.

Cristuhu nhimizawi pese zé wasu'u

¹⁴ Taha wa, ïhi'rãtitõ, wa 're ïsimasisi, Wamama wi te tiwi 're rowaptěrě u'âsi mono da, aima za'ra wa'aba. ¹⁵ Õhõ si Wamama wa, wa ïra 're wahâimana za'ra ïsazei'wai mono bâ, hãiwa ãma ti'ai ãma zama 're ïwahâimana za'ra mono norí hã. ¹⁶ Wamama te hã ïwaihu'upe hã, te sa'ětě na 're hâimana tãma. ãne wa, wa tiwi te 're rowaptěrě u'âsi, aima za'ra wa'aba, Tipě'ězani na te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, aihâimana nhiptete sina, ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, Cristu hã aipě'ě 're, 're sãmra u'âsi za'ra wa'aba mono da, ïwaihu'u pese na asina 're ïumnhasi za'ra wa'aba mono zéb zarina. Wa duré aima za'ra wa'aba, te tiwi 're rowaptěrě u'âsi, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, dazawizé hã aima 're ïhâimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, dama 're 'manharí wě u'âsi za'ra wa'aba mono da. Dazawizé hã sa'ětě uptabi na, te Cristuhu ma 're hâimana. ãne wamhã, uburé asiré ïsazei'wa norí me, te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono na, 'rãwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa ïsima aiwě za'ra wa'wa, ti'ab ré wa te wasina 're waihu'u uptabi za'ra

mono õ nherě, Cristu te te 're ïwa'azawi pese mono zé hã. E marí da. Uburé marí ïwě si, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma 're ïhâimana za'ra mono ne, aima zama 're hâimana za'ra wa'aba mono da, dazawizé hã, dahâimanazém na rowaihu'u wě zama.

²⁰ 'Re ïhâimana u'âsi mono hã waihu'u pese di, te te wama ãma 're ï'a'uwaimrami mono zéb da hã, marí ïwě zõ wa te 're ïrosa'rata za'ra mono zém nhipai u, duré marí ïwě hã wa te tiwi 're ïwaptěrě za'ra mono zém nhipai u zama. Tiwaihu'u pese na te te 're ïwa'apawapto mono zéb zarina, tãma waihu'u pese di, ïwě na te te wama ãma 're ï'a'uwaimrami mono zéb da hã. ²¹ Taha wa, ïsazei'wai mono bâ Zezu Cristuhu ãma 're ïwanomro mono norí, Wamama ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

Misi Cristuhu hãiba ne, aihñi ïsazei'wa norí 're ïhâimana za'ra mono zém na rowasu'u

4 Taha wa, wa za aima roti za'ra wa'wa, Wanhíb'apito ma romhuri'wa 're ïmorí 'ru te, 're ïza mono ré, dazazéb 're. Ma'ãpé dama 're aihâimana wě za'ra wa'aba mono za, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te sima 're ïaiwě za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba. Taha da, ma tã te te sima 're aipisutu za'ra wa'wa. ² ãne te za 're anomro aba mo. Aipire na asina 're asõpré wa'aba mono õ di za. Duré aiwamri te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aihâimana wě na. ³ Wamama hã ma tã Tipě'ězani na te te wama 're anharí, rowě na oto wasiré 're wanomro mono da. Taha wa, ãne 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, te za 'rãwi asina 're asõpré wa'aba mo. ⁴ Cristuhu nhib'a'uwě mono bâ misi dahãiba ne, wa simisutu 're wahâimana za'ra. Misi te ïpě'ězani hã 're hâimana. Taha si te wama 're hâimana za'ra, wapě'ě mono bâ. Duré õhõ zõ si wa 're wanhimipari za'ra oto, rowě uptabi zõ. Taha zõ 're asimipari za'ra wa'aba mono da, ma tã tinhib'a'uwě da, aipisutu za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. ⁵ Õhõ si, Danhíb'apito te 're hâimana. Õhõ si, te Wanhíb'apito wasu'uwě hã 're hâimana, wa te ãma 're ïsaze za'ra mono zéb da hã. Õhõ zadawa para si, wa tã ã dawabzuri hã wa te 're 'manharí za'ra. ⁶ Õhõ si uburé Damama te 're hâimana, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Õhõ si danhipai u te ropã 're hâimana. Te duré wapě'ě mono bâ 're sãmra.

⁷ Cristu hã ma tã marí ïwě na ï'madã'ã waihu'u õ na wama 're sõprub za'ra, wahãiba mono bâ, te te wama 're ïapisutu mono zéb zarina, wa te tãma 're ïdapawaptob za'ra mono zéb da hã. ⁸ Duréihã ma tã ãne na rob'ui'ére ni, ïbaihã na hã:

“Hãimo morí wamhã, dawí watobro wa, ma tã sisarina da'ahã na te te danhimro. Marí ïwě na ma tã duré dama 're sõpru.”

ãne 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nhimirowasu'u na rob'ui'ére hã.

⁹ E marí te wasu'u, hãimo ïmorizé hã. A'ã ti'ai u ïmorizé te wasu'u, ta hawi hãimo morí wa. ¹⁰ Ti'ai u we ïmorí hã ma tã apã mo, hãiwa nhipai u ropã uburé da'madã'ã'wa dama 're hâimana mono da. ¹¹ Cristu hã

ma tô ni'wam norí hã pisutu za'ra, ãsawawa wasu'u'wa 're nomro mono da. Ni'wam norí ma hã ma tô duré pisutu za'ra, marí te te tãma ãwaih'u'wa za'ra zéb zarina, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're sadawa wasu'u'wa za'ra mono da, ãsazei'wa norí ma. Duré ni'wam norí hã ma tô pisutu za'ra, ãwasu'uwẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da. Duré ni'wam norí hã ma tô pisutu za'ra, dama rowahutu'wa da, ãsimiroti na te te 're dapawap-tob za'ra mono da, ãma 're dahãimana wẽ za'ra mono da. ¹² ãne ma tô Cristu hã da'apisutu, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ norí te te 're pawapto za'ra mono da, taha zarina 're sipawapto pese za'ra mono wa, siptete sina 're hãimana za'ra mono da.

¹³ Tawamhã aihĩni wa za oto wanhimirosa'rata na wasina wa te 're sazei pese za'ra, Wanhib'apito wasu'uwẽ hã wa te ãma 're ãsaze za'ra mono zém na hã. Duré aihĩni wa za oto 'rãwi wa te 're waihu'u'wa za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra hã, niha 're ãhãimana mono na. ãne wamhã, wahãimana wẽ zé, wa za wasima wa te 're sa'ẽtẽ za'ra. Tawamhã wa za oto wasina wa te 're uwaimrami za'ra, Cristuhu ne 're ãwanomro wẽ uptabi mono zé hã. ¹⁴ ãne wamhã, ai'uté ne wanhimiza'rese ãna 're wanomro mono õ di za oto. Tawamhã dazadawa nhipese na da te wama 're roti za'ra mono nherẽ, roti tô senai'õ hã wa te 're wapari za'ra mono õ wa, roti tô senai'õ niwí 're wasipizari za'ra mono õ di za. ¹⁵ Wa norí hã roti tô sena na si, wa za wasima wa te 're roti za'ra, 're wasisawi pese za'ra mono sina. ãne wamhã, wahãimana wẽ na, wa za wa te 're sa'ẽtẽ za'ra. Tawamhã wa za oto wa te wasina 're uwaimrami za'ra, Cristuhu ne 're ãwanomro wẽ uptabi mono zé hã, Wanhib'apito ne. ¹⁶ Marí mono bâ wahãiba bâ wama 're hãimana za'ra mono nherẽ, wa za wa'rã zadawa para si marí hã wa te 're 'manharí za'ra. Tane wa norí hã Wanhib'apito zadawa para si marí hã wa te 're 'manharí za'ra mono wamhã, rowẽ na wa za wasiré 're wahãimana za'ra. Tawamhã 're ãwasisawi pese za'ra mono zéb zarina, wa za 're wasipawapto za'ra, wa te wasima 're sa'ẽtẽ za'ra mono da, wahãimana wẽ zé hã.

Cristuhu ãma oto 're ãdanomro mono zép té wasu'u

¹⁷ Taha wa, tô sena Wanhib'apito zadawa para wa za oto aima roti za'ra wa'wa, Wanhib'apito zazei'õ'wa norí ne 're anomro aba mono tõ da, ta norí nhimirosa'rada hã tô senai õ wa. ¹⁸ Tob'a na 're ãnomro mono norí ma, rob'madã hã tãma ãwaih'u'wa za'ra õ ne, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti uwaibaba rosa'rada hã tãma waihu'u'wa za'ra õ di, ãsazei'õ'wa norí ma hã. Ta norí hã te te sima 're wẽ za'ra mono õ wa, ãsimiroti hã te te 're wapari za'ra mono da, te za tiwasété na siwaih'u'wa ãna 're hãimana za'ra. Taha wa, rowẽ na ãma 're ãdahãimana za'ra mono zéb ré, 're hãimana za'ra mono õ di za. ¹⁹ Siséb ãna te ta norí hã te te sina 're rob'manharí wasété za'ra, tihãimana wasété na. Tiwasété zõ si te duré sima 're sõpré, marí ãwasété na si 're hãimana za'ra mono da.

²⁰ E ãne 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, ma tô Cristu hã ãhãimanazém na 're ãwaih'u'wa za'ra wa'aba

mo. Mare di. ²¹ A norí wa'wa hã ma tô Cristuhu wasu'uwẽ hã aipo're na 're ãwapari za'ra wa'aba mo. Oto ãsiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa, Zesusihi hawi roti tô sena hã aima waihu'u'wa pese za'ra wa'aba di. ²² 'Re anomro wasété aba mono da si, te aré asima 're ãrosa'rata za'ra wa'aba mo. Taha wa, te aré aiwi 're si'utõrĩ za'ra wa'wa, 're anomro wẽ wa'aba mono zé hã. Tane nherẽ, te za oto ãrẽme pese za'ra wa'wa, 're aihãimana wasété za'ra wa'aba mono zé hã. ²³ Asimirosa'rata wẽ na si te za oto 're ãrosa'rata za'ra wa'aba mo, taha zarina 're aihãimana wẽ za'ra wa'aba mono da oto. ²⁴ Da'uzã hã ãhã tém na 're ãdasi'uzã za'ra mono ne, te za oto aihãimanazép tém na si 're aihãimana za'ra wa'aba mo, ãwẽ na si. Taha da, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã aipoto téb za'ra wa'wa aipẽ'ẽ 're, ãsine 're anomro wẽ wa'aba mono da, tô sena dama 're aihãimana wẽ za'ra wa'aba mono da oto.

²⁵ Taha wa, dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za oto. Aihãiba mono bâ te za tô sena na si asima 're ãrowasu'u'wa za'ra wa'aba mo. ²⁶ Nimahã na 're asiti'ru za'ra wa'aba mono wamhã, 're aiwasété za'ra wa'aba mono õ di za, aiwasédé hã 're 'manharí za'ra wa'aba mono tõ da. Duré asiti'rui ré bãdã hã wahuré ai'ãma 're si'utõrĩ za'ra wa'aba mono tõ da, te za asiwi 're ãwẽ'õ za'ra wa'aba mo, Wa'uburé nhimiwada'uri zarina aiwasédé hã 're 'manharí za'ra wa'aba mono tõ da dama.

²⁸ Danhibrom na dawi 're asimisaihuri za'ra wa'aba mono hã 're asimisaihuri za'ra wa'aba mono õ di za oto. Te za oto asib'rata na 're ãromhuri za'ra wa'aba mo, aihãimana wẽ na oto 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, duré asimirohuri na ãsibrob'õ norí hã 're pawapto za'ra wa'aba mono da, ãne si wẽ wa.

²⁹ Aimreme wasété na dama 're aimreme zusi aba mono õ di za oto. Aimreme wẽ na si te za oto dama 're aimreme zusi aba mo, asimiroti wẽ na si 're dapawapto za'ra wa'aba mono da ãma. ³⁰ 'Re aihãimana wasété za'ra wa'aba mono õ di za, aihãimanazém na Wamama pẽ'ẽzani wi 're robzei'õ tõ za'ra wa'aba mono da. E marí wa. ãpẽ'ẽzani hã te wapẽ'ẽ 're, wama 're hãimana za'ra, wapibui pese zéb da hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te, tãma 're ãwahãimana za'ra mono na, bãdã ãwa waptã'ã õ ré, te te ãwa'anho'reptuzéb da hã. ³¹ Taha wa, te za oto 're ãrẽme pese za'ra wa'aba mo, aipẽ'ẽ na 're ãda'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hã. Asiti'ru zama te za 're ãrẽme pese za'ra wa'aba mo, asahi zama duré. Aimreme 'rãihã sina, duré dama 're nharí za'ra wa'aba mono õ di za. Da'ãma 're wasété za'ra wa'aba mono õ di za duré. Dama 're rob'manharí wasété za'ra wa'aba mono õ di za duré. ³² Marí ãwẽ na te za dama 're asõprub za'ra wa'aba mo, aipẽ'ẽzã sina. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã Cristu dazada dãã wa, te te ai'ãma 're 'madãã za'ra wa'aba mono õ di oto, 're ãmanharí wasété za'ra wa'aba mono zé hã. Taha wa, a norí wa'wa hã ãwasédé hã da te aima 're 'manharí za'ra wa'aba mono nherẽ, ãsine dawasédé hã dããma 're 'madãã za'ra wa'aba mono õ di za oto.

'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra na oto 're ìdanomro mono zé wasu'u

5 A norí wa'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra oto 're anomro aba mono wa, tãma asawi za'ra wa'aba di. Taha wa, te za ìsirã zarina si oto 're anomro aba mo. ² Cristu te te 're ìwa'azawi pese mono zéb zari-na, te za oto 're ìdazawi pese za'ra wa'aba mo. Ta hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tô sisawi ãna sisõ, wazada dââ da. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma 're ìdanhoprub za'ra mono zéb zarina, sisawi ãna sisõmri wa, Wamama ma wẽ uptabi di, wazada ìdâ'ázé hã.

³ A norí wa'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhìb'a'uwẽ 're anomro aba mono nherẽ, siwa'ru ai-wasédé hã 're 'manharí za'ra wa'aba mono õ di za, pi'õ na aibã na zama. Duré aihâimana nhiséb'õ na 're anomro aba mono õ di za. Duré danhibrom na 're da'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ di za, ta hã ì'uwaiba-ba õ wa 're ìdahâimana wasété za'ra mono zé hã.

⁴ Duré aimreme nhiséb'õ na asima 're rowasu'u wasété za'ra wa'aba mono õ di za. Aimreme to na asima 're rowasu'u wasété za'ra wa'aba mono õ di za duré, ãne hã ì'uwaibaba õ wa, Wamama nhìb'a'uwẽ 're ìwanomro mono zéb da hã. Wama 're ìsõpru mono zém na si, te za asima 're ìrowasu'u za'ra wa'aba mo oto, Wamama ãma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da. ⁵ Taha wa, te za oto ìwaih'u'u za'ra wa'wa, ãne: Sina 're ìsipsaihuri za'ra mono norí hã, duré dahâimana nhiséb'õ na 're ìnomro mono norí hã ìtème 're sisisi mono õ di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono u hã, duré Cristuhu u hã, da'ãma 're ìsib'a'uwẽ zahuré mono zéb u hã. Duré danhibrom na te te 're ìda'ruiwapari za'ra mono norí zama ìtème 're sisisi mono õ di za, marí zô si te te sima 're rosa'rata u'âsi za'ra mono wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono upana. Taha wa, ta norí hã marí ìwẽ na tinhib'a'uwẽ norí ma te te ìropisutuzéb ré, 're hâimana za'ra mono õ di za.

⁶ Ta norí hã po're'õ u'âsi 're nomro mono wa, te za nimahã na tãma rob'manharí pipa za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Tane nherẽ, áté ni'wam norí hã te za sadawa nhìpese na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, za te te ìdahã za'ra õ na hã. ãne te te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherẽ, 're wapari za'ra wa'aba mono õ di za, ìsimirowasu'u tô senai'õ wa, ta norí hã. ⁷ Taha wa, ìpo're'õ norí siré hã 're anomro wasété aba mono õ di za oto. ⁸ A norí wa'wa hã roti sena hã aré waih'u'u za'ra wa'aba õ di, Cristuhu nhimiroti hã. Taha wa, datob'a na 're ìdanomro mono ne, ma tô aré robra na 're anomro aba mo, aiwasété na. Cristuhu ãma oto 're anomro aba mono wa, rowa'na damorí wẽ na 're ìdanomro mono ne, te oto ìsimiroti ré 're anomro aba mo. Taha wa, te za oto ãma 're anomro wẽ wa'aba mono sina, 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ni'wam norí hã Wanhib'apito nhimiroti na 're nomro mono wamhã, te za te te dama 're rob'manharí wẽ za'ra. Te za duré 're nomro wẽ. Duré tô sena na si te za te te dama 're rowasu'u za'ra. Dahâimanazé tô sena na si te za dama 're hâimana za'ra. Taha wa, a

norí wa'wa hã roti sena zarina si te za oto 're anomro wẽ wa'aba mo, Cristuhu nhimiroti na. ¹⁰ ãne te za 'rãwi asima 're ìnharí za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata na: "E niha wa za 're mo, Wanhib'apito te te ìwẽsãmrizéb da hã." ãne te za 'rãwi asima 're ìnharí za'ra wa'aba mo, ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da. ¹¹ ìsazei'õ'wa norí siré, marí ìwasédé hã 're 'manharí za'ra wa'aba mono õ di za oto, ìpě'ẽ 're, robra u'âsi 're ìnomro mono norí siré hã. Ta norí ma, te za 're ìroti pese za'ra wa'aba mo, te te 're sahãri za'ra mono da, tinhimi'manharí wasété zé hã. ¹² ìpo're'õ norí hã te marí ìwasédé hã pi'uriwi te te 're 'manharí za'ra. Ta norí nhimi'manharí wasété zé hã wasété uptabi wa, taha na si ãma wanhiséb uptabi za'ra di, wa te ãma wasima 're ìrowasu'u za'ra mono zéb da hã. Taha wa, te za ta norí ma 're ìroti pese za'ra wa'aba mo, te te 're sahãri za'ra mono da, tinhimi'manharí wasété zé hã. ¹³ Robra wa, wa te ro'o wamhã, wa za marí hã wa te 're waih'u'u za'ra, tô sena ìhâi-manazém na. Tane bãdã te te dama 're rob'uiwẽ za'ra mono wamhã, rob'madã'ã pese di za dama. Duréihã wahi'rada, ma tô ãne na roti:

"A hã 're asõtõ u'âsi mono hã, ai'utu. Te za aiwahu, 're ìdadã'ã u'âsi za'ra mono zém hawi. Tawamhã Cristu hã te te dama 're ìrob'uiwẽ mono ne, te za roti sena hã aima waih'u'u."

ãne wahi'rata nhimiroti hã dama.

¹⁵ Taha wa, wa za aima roti za'ra wa'wa, 'rãwi asina 're asõpré u'âsi aba mono da, 're anomro wẽ wa'aba mono zéb da. Sena na roti wẽ waih'u'u'õ'wa ne, 're anomro wasété aba mono õ di za oto. Roti sena hã oto aima waih'u'u pese za'ra wa'aba wa, te za ãma 're anomro wẽ wa'aba mo, tô sena roti wẽ zarina si.

¹⁶ ãhãna uburé dawasédé hã te daro mono bã 're hâi-mana. Taha wa, wama 're hâimana za'ra mono ré bãdã hã, wa za wa te 're dapawapto wẽ za'ra. ¹⁷ Tawamhã danhimiza'rese ãna 're ìdanomro mono ne, 're anomro aba mono õ di za. Wanhib'apito te te sima 're ì'ai'awẽ wa'aba mono zéb zô si, te za 're asõpré u'âsi aba mo, asina tãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da.

¹⁸ ãsipãrĩ na 're asi'rãiwamnarí za'ra wa'aba mono õ di za oto, taha zarina siwa'ru 're anomro wasété aba mono tõ da. Wanhib'apito pẽ'ězani nhimiwada'uri na si te za oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo, robze sina ãma 're anomro aba mono da oto. ¹⁹ Aima ãma 're ìrobze za'ra wa'aba mono zéb da hã, te za 're asõ're za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito pẽ'ězani te te aima 're ìwaih'u'u za'ra wa'aba mono zéb zarina. Wanhib'apito hã sõpru wa, te za rowẽ zarina tãma 're asõ're za'ra wa'aba mo, ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, asõ're wa'aba na. ²⁰ Wamama hã sõprub di, 'Re ìhâi-mana u'âsi mono hã. Taha wa, uburé marí wẽ na wa-ma 're ìsõprub za'ra mono zéb zarina, te za ãma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para. ²¹ A norí wa'wa hã ma tô Cristu hã 're ìwapari pese za'ra wa'aba mo, Asib'apito wa'wa hã. Taha zarina, te za 're asiwapari pese za'ra wa'aba mo.

Īmro ré norĩ ma, rotizé wasu'u

²² Pi'õ norĩ, aimro nhimiroti te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito nhimiroti 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mono zéb zarina. ²³ E marĩ wa. Aimro za'ra wa'wa hã asipai u 're hãimana za'ra wa'aba mono wa, Cristu tinhib'a'uwẽ norĩ nhipai u 're ĩhãimana mono ne, ta norĩ nho'reptui'wa 're hãimana mono wa. ²⁴ Īsib'a'uwẽ norĩ hã Cristuhu nhimiroti te te 're ĩwapari pese za'ra mono ne, te za pi'õ norĩ hã aimro nhimiroti 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo.

²⁵ Aibã norĩ, Cristu hã tinhib'a'uwẽ norĩ te te 're ĩaza-wi pese mono ne, te za aimro hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo, tihãiba hã sawi ãna te te ĩsõmri ne, sada dââ za'ra da. ²⁶ Marĩ hã â na da te 're ĩupsõ za'ra mono ne, ma tô tinhimiroti na wawasété hawi te te 're wa'a'upsõi wẽ wapẽ'ẽ 're, 're wanomro wẽ mono da, ĩsib'a'uwẽ si oto 're wahãimana za'ra mono da tãma. ²⁷ Āne ma tô sina uwaimra dama, zazahã ĩhã uptob õ ne, duré ĩhã'rã'ru'õ ne zama, hãimana wẽ uptabi na 're hãimana za'ra mono da, ĩsib'a'uwẽ norĩ hã. ²⁸ Aibã norĩ, Cristu te te 're ĩwa'azawi pese mono zéb zarina, te za aimro hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re sawi pese za'ra wa'aba mono wa, marĩ ĩwẽ zô asima 're asõpré wa'aba mono ne, te za duré aimro ma zama ĩwẽ zô 're asõpré wa'aba mo. Tawamhã marĩ hã ĩwẽ zô aimro ma 're asõpré wa'aba mono zém na, te za marĩ hã ĩwẽ zô asima zama 're asõpré wa'aba mo. ²⁹ Ni'wam norĩ hã sima 're sipese u'âsi za'ra mono wamhã, 're saihuri mono ãna 're si'ubumroi u'âsi mono õ di za. Te za 're saihuri u'âsi. Te za duré 're si'madââ pese za'ra, Cristu te te wama 're ĩab'manharĩ wẽ mono ne, tinhib'a'uwẽ norĩ ma. ³¹ Āne ĩwasu'u na rob'ui'éré hã: "Dasina 're damro za'ra mono wamhã, dahãiba maparane nherẽ, te za oto dahãiba misi ne damro me si 're dasi'ubumro, misi haré." ³² Āhã wasu'u hawi wa tô waihu'u za'ra ni, aré dama waihu'u õ nherẽ, ãne na hã. Aibã ĩmro hã, Cristu te wasu'u. Duré pi'õ ĩmro hã ĩsib'a'uwẽ norĩ, te wasu'u. ³³ Aima za'ra wa'aba zama, te rowasu'u hã 're hãimana, ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono zéb da hã oto. Taha wa, aibã norĩ, te za aimro 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re ĩsawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, marĩ ĩwẽ zô asima 're asõpré wa'aba mono ne, te za duré aimro ma zama 're asõpré wa'aba mo, ĩwẽ zô. Duré pi'õ norĩ, aimro hã te za 're ĩwazéb za'ra wa'aba mo.

Da'ra norĩ ma, damama norĩ ma, duré dana norĩ ma zama rotizé wasu'u

6 Da'ra norĩ, Wanhib'apito nhimiroti 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mono zarina, te za aimama nhimiroti hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama. ² 'Re asimipari pese za'ra wa'aba mono sina, te za 're aihãimana wẽ za'ra wa'aba mo aimama ma, duré ana ma zama, rowẽ na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, duré 're aihãimana hã za'ra wa'aba mono da, ti'ai ãma. Āne 'Re ĩhãimana u'âsi mono

nhimiroti 'rada hã te 're hãimana, taha zarina marĩ ĩwẽ hã za te te dama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono na hã. Duréihã ma tô ãne 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã dama roti:

"Aimama nhimiroti hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama. Ta norĩ nhimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono wamhã, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za. Duré 're atââ su'u za'ra wa'aba mono õ di za. Te za 're asi'ĩhi pese za'ra wa'aba mo."

Āne ma tô aré dama roti. Simiroti pire di, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Taha wa, te za aimama nhimiroti hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama.

⁴ Damama norĩ, ai'ra ma hã 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono õ di za, asada 're sahi za'ra wa'aba mono tô da. Te za asimiroti wẽ na si 're ĩpawapto wẽ za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito nhimiroti zarina, ai'ra norĩ wa'wa hã 're nomro wẽ mono da.

Pawa'âbã ãna dama romhuri'wa norĩ ma, duré danhib'apito norĩ ma, rotizé wasu'u

⁵ Aipawa'âbã ãna aiwada'uri zarina si dama romhuri'wa norĩ, asib'apito mreme hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, 're wazéb za'ra wa'aba mono sina. Cristuhu ma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono ne, te za tô sena asib'apito mreme hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. ⁶ E asib'apito nho'a si te za romhuri hã tãma 're ĩ'madââ pese za'ra wa'aba mo. Mare di. Īsa're'ra nherẽ, te za romhuri hã tãma 're ĩ'madââ pese za'ra wa'aba mo, te te 're aiwësãmri za'ra wa'aba mono da, asimirohuri na. Cristuhu ma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono ne, te za duré ti'ai ãma asib'apito ma romhuri hã 're ĩ'madââ pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te sima 're ĩwẽ mono zéb zarina. ⁷ Ato sina te za tãma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, asib'apito za'ra wa'aba ma, Asib'apito uptabi aba ma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono ne. ⁸ Wapawa'âbã ãna wawada'uri zarina si dama romhuri'wa 're ĩwahãimana za'ra mono norĩ, duré wawada'uri ãna wasi'uihã na 're ĩwahãimana za'ra mono norĩ me zama, wa te dama 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono wa'rãmri, te za Wanhib'apito hã te te wama 're wa'âbã za'ra. Āhã wasu'u na te za 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo.

⁹ Danhib'apito norĩ, aima romhuri'wa norĩ ma, wa tô tãma roti za'ra, romhuri hã te te aima 're 'madââ pese za'ra wa'aba mono da, to sina. Taha wa, te za aima romhuri'wa norĩ ma 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mo. Tãma 're ropipa za'ra wa'aba mono õ di za. Misi Asib'apito wa'wa te oto aima 're hãimana za'ra wa'wa hãiwa ãma, aima romhuri'wa norĩ nhib'apito zama. Ai-wapsi te za te te aima 're wa'âbã za'ra wa'wa, 're ĩromhuri wẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina.

'Re ĩhãimana u'âsi mono hã wa'rui'wa zada, tiwaihu'u pese na te te 're ĩda'apawapto mono zé wasu'u

¹⁰ Wa za oto roti na aima 'rãsutu za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã Wanhib'apito siré si te 're aihãimana za'ra

wa'aba mo. Taha wa, Wanhib'apito ma si iwaihu'upe hã sa'ětē na tãma 're hãimana mono wa, te za iwaihu'upe pese zarina aihãimana nhipitete sina 're anomro aba mo. ¹¹ Dasi'wapé 'manharĩ'wa norĩ hã te za sisada 're si'uza za'ra. Tane te za 'Re ihãimana u'ãsi mono nhimi-pawaptobzéb ré, 're anomro aba mo, Wa'uburé nhimiroti da, asiptete sina sada 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. ¹² Wa norĩ hã wasiré 're iwahãimana za'ra mono norĩ me, 're wasi'wapé za'ra mono õ di. Wa'uburé norĩ me si, wa za 're wasi'wapé za'ra, hãiwa nho're ãma simiroti wasété na 're ihãimana za'ra mono norĩ me. Wa'uburé norĩ hã ti'ai ãma dapore'õ na 're idanomro mono norĩ ma, simiroti pire di, Wanhib'apito nhimiroti waihu'u'õ'wa 're danomro mono wa. ¹³ Taha wa, 'Re ihãimana u'ãsi mono nhimipawaptobzéb ré, te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Tawamhã wa'uburé norĩ hã nimahã bātã na asõ 're sihutu aba mono wamhã, te za 're iwapé za'ra wa'aba mo. Tawamhã 're iwapé za'ra wa'aba mono na, ãma 're ai'uté za'ra wa'aba mono wa, te za ta norĩ wi 're aiwairébé aba mo.

¹⁴ Taha wa, te za asimiza'rese sina 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Da'usisizé isa'ětē na, te za 're asi'usisi za'ra wa'aba mo. Da'usisizé isa'ēne hã tō sena 're idahãimana za'ra mono zé, te wasu'u. Duré danho'utu'ubuzé itete na te za 're asi'uza za'ra wa'aba mo. Danho'utu'ubuzé itede hã 're idanomro wě mono zé, te wasu'u. ¹⁵ Duré dapara'uza itete na te za 're asipara'uza za'ra wa'aba mo. Dapara'uza itede hã iwasi'u'uwě na dato u'ãsi da te 're idapo're pu'u za'ra mono zé, te wasu'u, rowě u'ãsi Wamama siré 're idanomro mono zéb da hã oto. ¹⁶ Duré ibaihã 'manharĩ hã te za 're iwasi'wasari aba mo asi'wawi, da te 're aihãzap tō wa'aba mono da, po'o 'wa ro'o na. Wa'uburé nhimiroti, wa te 're wapari za'ra mono tō da, Wamama iwaihu'upe pese na wa te wasina 're i'umnhasi za'ra mono zé, te wasu'u, ibaihã 'manharĩ hã. ¹⁷ Da'rãzaza itete na te za 're asi'rãzaza za'ra wa'aba mo. Da'rãzaza itede hã wanho'reptuzé, te wasu'u. Duré sib'ézé 'wa pa hã te za asiré 're iwasi'wasari u'ãsi aba mo. Sib'ézé 'wa pa hã 'Re ihãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u, İp'ěžani hã te te wama 're awaihu'upe mono da, isimiroti hã. ¹⁸ Te aima itroti za'ra wa'aba zéb zarina, te za uburé 're iwasi'wasari u'ãsi

za'ra wa'aba mo. Duré ip'ěžani te te wama 're iwaihu'upe mono zéb zarina, te za Wamama ma 're aimreme zusi aba mo. Te za tiwi 're iwawaptērē u'ãsi za'ra wa'aba mo, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Asimiza'rese sina te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo, tãma 're aimreme zusi aba mono da. Aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ihãimana u'ãsi mono nhimipawaptobzéb ré 're ihãimana za'ra mono norĩ ma, te za duré tiwi 're iwawaptērē u'ãsi za'ra wa'aba mo, te te 're apawaptob u'ãsi mono da, daro mono bã. ¹⁹ İma zama te za duré tiwi 're iwawaptērē za'ra wa'aba mo, timreme te te İma 're awaihu'upe u'ãsi mono da, wě na te dama 're sadawa wasu'u mono da, İpahi ãna, Cristuhu wasu'u'uwě hã aré dama iwaihu'upe u'õ hã, da te 're waihu'upe za'ra mono da oto. ²⁰ Cristu hã te te datēme İzatōrĩ wa, wa oto İsadawa wasu'u'wa 're mo, dazazéb 're, 're İza mono nherē. Taha wa, İpahi ãna te dama 're sadawa wasu'u mono da, te za tiwi 're iwawaptērē u'ãsi za'ra wa'aba mo, Wamama wi.

Paru te te dama itroti 'rãsutu zéb ãma, te te ida'azawizé

²¹ Titicu hã te za aima İwasu'u za'ra wa'wa, waihu'upe za'ra wa'aba da, İhãimanazé hã. Ta hã wapawapto wě 'wa, Wanhib'apito ma romhuri'wa duré, wama İsawi pe hã. ²² ãme iwahãimana za'ra na te te aima rowasu'u za'ra wa'aba da, wa tō atēme satōrĩ za'ra wa'wa, rowasu'u wě zarina, rowě na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da oto.

²³ 'Re ihãimana u'ãsi mono Wamama wi, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi, wa za aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptērē u'ãsi, te te 're aipawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mono da, rowě u'ãsi ãma 're anomro aba mono da, duré 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina 're anomro aba mono da, ta norĩ hã waihu'upe pese zahuré wa, asina 're 'madã'ã u'ãsi za'ra wa'aba mono da.

²⁴ Uburé Wanhib'apito Zezu Cristuhu zawi pese 'wa norĩ ma, wa za te tiwi 're rowaptērē u'ãsi, ta norĩ hã Wanhib'apito tō sena te te 're sawi pese za'ra mono wa, Wamama hã iwě na te te 're apawaptob u'ãsi mono da.

PIRIPU

Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĩbaihâ hã Paru hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě norĩ ma sômri za'ra, Piripu na 'ri nho'ômo nhisi u. Paru norĩ hã Siraha me, ĩmorĩ'rata na Piripu u simasisi zahuré wamhã, ma tô ĩsazei'ô'wa norĩ hã siwi tiza, dazazéb 're. Tame sima'wara ré hã ma tô dazazéb 're, da'madâ'â'wa hã pawaptob zahuré, ĩmro zama, duré ĩra norĩ zama, Zezusi hã te te saze za'ra da. Awě ma tô oto tãma waprosi zahuré ni, pusi da apã. Ā ĩbaihâ hã darob amoi āma dazazéb 're oto sãmra ré, ma tô āma rob'ui'ééré, Piripu norĩ ma. Paru hã ma tô tãma waihu'u za'ra, āne: Zezusihi zazei'wa norĩ hã te za tô te te 're robzépata za'ětě za'ra. ĩsazeté'wa norĩ āma ma tô duré tihâtâ'â za'ra, senai'ô na rowasu'u'wa norĩ hã ĩwazari 're hâimana za'ra mono wa. Ma tô duré tãma siwasu'u za'ra, te te 're ĩsawi pese za'ra mono na hã. Ma tô duré tãma roti za'ra, Cristuhu nhirã zarina si 're nomro mono da, ta hã sina 're ĩwata mono ô ne. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're ĩwě za'ra mono zéb zarina si, te te 're 'manharĩ za'ra mono da, ma tô duré tãma roti za'ra, Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â wa, ĩma ma hã te te tãma ĩpisutuzéb zarina, te te sina tãma ĩuwaimrami ne.

1 Wa hã Paru, duré Timotiu, Cristu Zezusihi ma romhuri'wa norĩ, wa āma aima rob'ui'ééré za'ra wa'aba ni, Piripu na 'ri nho'ômo nhisi āma uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. Uburé Cristu Zezusihi āma si 're anomro aba mono norĩ ma, wa āma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma zama, duré dapawapto'wa na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma zama.

² Wamama ma, wa ai'āma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'āma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowě u'âsi, āma 're anomro aba mono da.

Paru hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, Piripu norĩ āma 're ĩmreme mono zé wasu'u

³ Ai'āma 're ĩpo're pu'u za'ra wa'aba mono sidâpâsi, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma 're ĩwata u'âsi, ĩnhib'apito āma. ⁴ Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ai'āma 're ĩmreme za'ra wa'aba mono sidâpâsi, wa āma aima 're ĩtoi u'âsi za'ra wa'wa, aihâiba mono bâ wa'aba. ⁵ Cristuhu wasu'uwě hã 're ĩwapari na'rata za'ra wa'aba mono zém hawim haré, te oto ĩsiré āma 're ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo, wa te dama āma 're ĩropéi mono zém na hã. Taha wa, wa ĩto sina ai'āma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. ⁶ Ta hã te te asõ'reptu za'ra wa'aba zém na, ĩwě na te te ai'āma ĩsãna'rata za'ra wa'aba zéb zarina, te za te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa ône u'â, ti'ai u apã we ĩmorĩzéb u, Cristu Zezusi hã. Taha ô ré, te te aiwi sazâri waihu'u za'ra wa'aba ô di za, te te 're aipawaptob za'ra

wa'aba mono zé hã. ĩwě si te za tô te te aima 're 'manharĩ u'âsi za'ra wa'wa, āma 're anomro wě u'âsi aba mono da. Āne wa tô ai'āma waihu'u za'ra wa'wa, tô sena na. ⁷ ĩ'uwaibaba wa tô āne na hã ai'āma waihu'u za'ra wa'wa. E marĩ wa. ĩpě'ě 're, ĩma asawi za'ra wa'aba zé hã ĩma 're hâimana u'âsi mono wa. Romhuri ĩwě uptabi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhimizawi pese zéb zarina te te ĩma ĩpisutuzém na, ma tô ĩsiré tãma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, tô. Āhãna dazazéb 're, 're ĩhâimana mono ré, ma tô a norĩ wa'aba zama 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo ĩsiré. Duré dazazéb 're, 're ĩhâimana mono ô ré hã ma tô duré ĩsiré dama 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo, Cristu hã. Taha wasu'uwě hã senai ô newa da te ĩma 're ĩnharĩ za'ra mono ma, te dama 're anharĩ mono ré hã, ma tô ĩsiré 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, duré sena na da te 're waihu'u za'ra mono da, te dama 're wasu'u mono ré hã, damreme wa'rãmi. ⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, tãma ĩwaihu'u pese di, sena na ĩma asawi uptabi za'ra wa'aba na hã, duré ai'āma 're ĩpě'ězé uptabi za'ra wa'aba mono na zama. Cristu Zezusihi ma, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba ne, wa tô duré wa hã te 're asawi pese za'ra wa'wa duré.

⁹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa duré ai'āma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, 're ĩdazawi za'ra wa'aba mono zé hã aima 're sa'ětě u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirowaihu hã 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. Duré uburé marĩ hã ĩwě na āma 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa ai'āma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, duré ĩwasété na āma 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, asiwi 're wě'ô za'ra wa'aba mono da. ¹⁰ Tawapsi te za ĩwě si asima 're ĩpisu-

tu u'âsi za'ra wa'aba mo, âma 're anomro wě wa'aba mono da hã. Âne wapsi, 'râwi aiwasété na 're asi'marôpârî za'ra wa'aba mono ô di za, nimahã na Cristu apâ we îmorîzéb u hã. Âhã zarina si, te za aiwasété wi, aihâimana nhiptete sina 're anomro u'âsi aba mo. ¹¹ Taha wa, te za îwě si 're îmanharî u'âsi za'ra wa'aba mo, Zezu Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina si. Âne na âma 're aihâimana wě za'ra wa'aba mono zém na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re îhâimana u'âsi mono âma si te za 're dawata za'ra. Tane da, wa ai'âma 're îmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re îhâimana u'âsi mono ma hã.

Paru hã Cristuhu ma si, 're îsisômri mono zé wasu'u

¹² Îsisânawã norî, e âme ropipa hã îma îhâimanazéb zarina, ma tô Cristuhu wasu'u wě na te te datême îropézé hã mazazã. Mare di. Âne îma romhâimana nherě, ma tô da'ahã na da te 're saze za'ra, Wanhib'apito wasu'u wě hã. Âne na î'âma waihu'u za'ra wa'aba da, wa tô îsima aiwě za'ra wa'wa. Dazazéb 're îhâimanazém na, ma tô da'wapéi'wa norî hã danhib'apito nhorôwa 'madâ'â'wa norî hã siwi îwaihu'u uburé, Cristuhu ma romhuri'wa 're îhâimana mono 'ru te, da te dasiwi înherézém na hã. Da'ahã na ma tô duré âne na îwaihu'u za'ra ni, âhã 'remhã. Dazazéb 're, da te dasiwi înherě ô 'wa'âhã, ta norî hã Cristuhu wasu'u wě hã te te wapari za'ra ô di aré. ¹⁴ Duré dazazéb 're îhâimana wa, te oto wasisânawã norî hã ahã na te te sina 're umnhasi u'âsi za'ra Wanhib'apito hã, taha si te te 're îpawaptob u'âsi mono wa. Taha wa, pahi âna te oto 'Re îhâimana u'âsi mono wasu'u hã te te dama 're wasu'u za'ra, te te sina 're danhimimnhasi za'ra mono nherě, ta norî hã. ¹⁵ Ni'wam norî hã îsiniwî da'ahã na 're dahâimana za'ra mono da si, te Cristuhu wasu'u wě hã te te dama 're wasu'u za'ra, înhimiromhuri wě zarina, da'ahã na da te 're saze za'ra mono 'ru te, te te âma 're îruiwapari za'ra mono wa, ta norî hã. Ni'wam norî si te î'uwaibaba te te dama âma 're rowasu'u za'ra, te te âma 're îpawaptob za'ra mono da, sena na ta norî si te te sima 're wě uptabi za'ra mono wa. ¹⁶ Ta norî ma, tâma îzawi za'ra zarina, te Cristu hã te te dama 're wasu'u za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono hã romhuri te te îma îsômri na te te âma îwaihu'u za'ra wa, Cristuhu wasu'u wě hã senai ô newa da te îma 're înharî za'ra mono norî ma, tô sena na te dama 're îanharî mono na hã, damreme wa'rãmimhã. ¹⁷ Tane nherě, înhimiromhuri na te te 're îruiwapari za'ra mono norî hã simirosa'rata wě na te te dama 're wasu'u za'ra mono ô di, Cristu hã. Sima si te te 're îrosa'rata za'ra mono zéb zarina si, te ta norî hã te te dama âma 're rowasu'u za'ra, taré da'ahã na îsimirowasu'u wě niwî 're dahâimana za'ra mono da. Ma tô duré te te 're rosa'rata za'ra, âne hawi te âma 're robzépata za'ětě mono da, dazazéb 're, 're îhâimana mono ré.

¹⁸ Tane nherě, wě di tô, îma hã. Ni'wam norî hã simirosa'rata wě na Cristu te te dama 're wasu'u za'ra mono wamhã, duré ni'wam norî hã sima si te te 're îrosa'rata za'ra mono zéb zarina, Cristu te te dama 're

wasu'u za'ra mono nherě, wě di tô îma hã. E marî wa. Cristuhu si te te dama 're wasu'u za'ra mono wa, ta norî hã. Taha si tô îpire uptabi hã te tô wama 're hâimana. Taha wa, âma îto ti, wa hã. Î'âma 're aimreme zusi aba mono zéb zarina, duré Zezu Cristuhu pê'ězani nhimipawaptobzéb zarina, wa za rowě na watobro, âne na îma îromhâimana wasété zém hawi. Âne hã îma waihu'u pese wa, wa rowě u'âsi 're îhâimana tô. ²⁰ Taha wa, wa tô wa hã îpě'ě 're, 're îsi'madâ'â pese, niwamhã înhimiromhuri na 'Re îhâimana u'âsi mono ma, te âma 're î'uwaimrami mono zém na îzô 're robaba tô mono da, ône u'âsi îpahi âna te tâma 're romhuri u'âsi mono da, âhãna zama. Âne wa, wa 'râwi te îsima 're 'ruiwapari u'âsi. Âne na tô sena âma 're îhâimana mono zém na da te 're îwaihu'u za'ra mono wamhã, te za Cristuhu âma si 're dawata za'ra, îhâiba ré ré, âma 're îhâimana mono na hã, duré âté îdâ'â da nherě, âma 're îhâimana u'âsi mono na zama. ²¹ E marî da, wa za 're îhâimana tawamhã, îhâiba ré ré hã. Cristuhu ma 're îsisômri u'âsi mono da si, 're îhâimana mono zé hã. Duré îdâ'â da wamhã, îma wě uptabi di duré. Îhâiba ré 're îhâimana mono ré, îma 're îrowě mono zém nhipai u, îma wě uptabi di za, îdâ'â wamhã. Âne hã wa tô te îsina 're waihu'u u'âsi. ²² E ma hã wa za tawamhã îsima wě. E da te dasiwi îwîrî su'u da si. E îhâiba ré ré 're îhâimana mono da si a'â. Wa hã 'râwi te îsima pisutu waihu'u ô di, îsi'uihã na hã. Tane nherě, aré îma wě di tô, îhâiba ré ré a'â 're îhâimana siroptu mono da hã. E marî wa. Âne wamhã, romhuri îwě hã wa aré te tâma 're ab'manharî u'âsi a'â, Cristuhu ma, te tâma 're îda'awaibui mono zém na hã. ²³ Înhimirosa'rada hã maparane te 're si'wapé zahuré, îpě'ě 'remhã. Ti'ai âma 're îmorîzé hã te rême da, wa îsima wě tô, Cristuhu siré 're îhâimana mono da oto, hâiwa âma. Âne wamhã, îma 're rowě uptabi mono di aré, ti'ai âma 're îhâimana mono zém nhipai u hã. ²⁴ Tane nherě, ai'udâna za'ra wa'aba, a'â ti'ai âma 're îhâimana mono da hã, îma wě uptabi di aré, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da hã a'â. ²⁵ Âne na hã wa tô, tô sena na îsina waihu'u. Taha wa, 'râwi wa tô duré îsina waihu'u, za a'â asiré 're îhâimana za'ra wa'aba mono na hã, înhimipawaptobzéb zarina 'Re îhâimana u'âsi mono hã asina 're îumnhasi za'ra wa'aba mono zém na asima âma 're sa'ětě za'ra wa'aba mono da, duré ato sina âma 're anomro aba mono da hã. ²⁶ Âne wamhã, nimahã na apâ âma atême îmorî za'ra wa'aba wamhã, te za Cristu Zezusihi âma aiwata za'ra wa'wa, îzabu za'ra wa'aba zém na.

²⁷ Niha za îma romhâimana nherě, te za Cristuhu wasu'u wě zarina si 're anomro wě wa'aba mo, taha si aima pire za'ra wa'aba wa, âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã. Âne 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, âma atême îmorî za'ra wa'aba wamhã, wa za ai'âma waihu'u za'ra wa'wa, simisutu asiptete sina asitob'ru norî da, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã, asimirosa'rata misi na, taha zarina 'Re îhâimana u'âsi mono, da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, Cristuhu wasu'u wě hã da te 're

ĩsaze za'ra mono zéb zarina. Duré áté āma atēme ĩ-morĩ za'ra wa'aba ō nherē, wa za tō ōhō na si ai'āma waihu'u za'ra wa'wa, simisutu asiptete sina āma 're ai-hāimana za'ra wa'aba mono na hā. ²⁸ Asitob'ru norĩ ma, 're aipahi za'ra wa'aba mono da hā, mare di, Cristuhu zazei'wa norĩ 'ruiwapari'wa norĩ ma hā. Āne hā aipahi āna sada 're aihāimana za'ra wa'aba mono wamhā, te za ta norĩ hā 'rāwi 're siwaihu'u za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono za te te ĩ'uprosizém na hā, duré a norĩ wa'aba si za te te ĩ'asō'reptu za'ra wa'aba zém na hā. ²⁹ Tinhoprubzéb zarina ma tō aima pisutu za'ra wa'wa, Cristuhu si asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono da, Danho'reptui'wa na. Ma tō duré aima pisutu za'ra wa'wa, Cristu dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono wa, da'āma 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zém hawĩ, Cristuhu si da te 're saze za'ra mono da. ³⁰ Tame ai'rata ĩnhamra za'ra wa'aba ré, ma tō asiwi ĩ'madââ za'ra wa'wa, rowasédé hā da te ĩ'manharĩ na ĩma, te robzépata da. Taha na, zahadu te ĩrobzépata u'āsi na ma tō āhāna hā ĩwasu'u hā ĩwapari za'ra wa'wa. Tane te za duré a norĩ wa'wa hā 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo ĩsine, rowasédé hā da te aima 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zém na hā za.

Cristu hā ti'ai u wei morĩ wa, dame ĩsi'a'uwézé wasu'u

2 Cristuhu āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, te oto asiptete sina āma 're anomro aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono āna. Cristu hā te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono na, 'rāwi asina 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te duré aima 're rowē wairébé u'āsi 'wa, asina 're aihâtââ za'ra wa'aba mono āna. 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani siré te duré asiré 're aihāimana za'ra wa'aba mo, simisutu. Da te 're robzépata za'ra mono wamhā, ma tō duré da'āma 're aipē'ézé za'ra wa'aba mo, 're dapawaptob za'ra wa'aba mono da. ² Taha wa, ma'āpé duré asiwi āma sisiwi wa'aba, ĩma 're ĩrowē pusi u'āsi mono zéb da hā, ai'āma za'ra wa'aba. Aiwapasi te za 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Aiwapasi te za duré 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Simisutu rosa'rata wē na, te za misi haré rosa'rada hā 're ĩ'manharĩ u'āsi za'ra wa'aba mo, uburé marĩ na āma 're asisaze za'ra wa'aba mono da. Ā norĩ na te za asiwi āma ĩsisiwi za'ra wa'wa. Tawapsi, ĩma 're rowē uptabi mono di za duré, ai'āma za'ra wa'aba hā. ³ Rāwi asima si 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mono zéb zarina, marĩ hā asima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ō di za. Duré aipire na dama 're aihāimana za'ra wa'aba mono newa, taré asina 're aiwata za'ra wa'aba mono da, marĩ hā asima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ō di za. Duré dama aipire na 're asimadââ ze za'ra wa'aba mono ō di za. Taha wa'rāmi te za ĩwē na si 're ĩdahāimana wazéb za'ra wa'aba mo, aima dapire na da'āma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mono zéb zarina. ⁴ Asima 're ĩwē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, asima si 're aihāimana za'ra wa'aba mono ō di za. Taha nhipai u, te za duré asiré norĩ āma zama 're aipo're pu'u u'āsi za'ra wa'aba mo, te te sima 're ĩwē

za'ra mono zéb zarina, 're pawaptob za'ra wa'aba mono da.

⁵ Cristu Zezusi hā sima si 're hāimana mono ō di. Taha wa, ĩsimirosa'rata ne, te za duré a norĩ wa'wa hā 're ĩrosa'rata wē za'ra wa'aba mo.

⁶ Ta hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono ne, aiwa uptabi 're hāimana u'āsi mono nherē, ti'ai u wei morĩ wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ne waihu'u pese na 're hāimana u'āsi mono da hā, sisawi ō di. Sisawi āna, ma tō wei mo tō, ti'ai u hā.

⁷ Si'uihā na te te sima ĩwézéb zarina, ma tō tiré a'ā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ne, pire uptabi na 're ĩhāimana mono zé hā. Ti'ai u wei morĩ wamhā, dazapari dama romhuri'wa ne, ma tō dama 're hāimana. Taha wa, ma tō si'a'uwē, dasine 're hāimana mono da, a'ā.

⁸ A'uwē hāiba na dasine 're hāimana mono wamhā, ma tō sima pisutu, dazapari dama wapu na 're hāimana mono da a'ā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō duré te te 're wapari pese, tidâ'ázéb u. Marĩ 'manharĩ wasété 'wa norĩ pārizém na wedepo'o nhonhi'rāmi na dââ da nherē, ma tō Timama hā te te 're wapari pese, sisawi āna.

⁹ Taha wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō tāma pisutu, dââ nherē, apâ hāiwa'utu wa, danhipai u pire uptabi na 're hāimana mono da oto, wē uptabi na. Ma tō duré ĩsisi hā tāma pisutu, dama sisi pire uptabi na 're hāimana mono da, uburé danhisi nhipai u.

¹⁰ Taha wa, niwapasi te za aihĩni pese dahi'rātitō tāma ana ni, Zezusihi ma, dama ĩsisi pire uptabi ma. Āne da, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā tāma pisutu, pire uptabi na 're hāimana mono da. Hāiwa āma uburé pese hāiba ré 're ĩhāimana za'ra mono norĩ hā, duré ti'ai āma uburé pese hāiba ré 're ĩhāimana za'ra mono norĩ zama, te za dahi'rātitō tāma ana ni, dama pire wa, adâ 're ĩhāimana za'ra mono zéb āma uburé pese 're ĩhāimana za'ra mono norĩ zama. Tawamhā tame te za uburé pese dasisō'a dasiwi sisi za'ra ni oto, āne: "Ō hā Zezu Cristu, uburé Danhib'apito." Āne na Zezu Cristuhu āma dawata za'ra wamhā, taha u'ābâ, te za duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma tawata za'ra ni, Wamama āma hā.

Cristuhu zazei'wa norĩ hā te te dama 're ĩrowa'a za'ra mono zé wasu'u

¹² ĩsisānawā norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hā, ma'āpé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wa hā tame ai'rata ĩhāimana za'ra wa'aba ré, ma tō ĩnhimiroti hā ĩwapari pese za'ra wa'wa. Tane nherē, āhāna oto ai'rata ĩhāimana za'ra wa'aba ō nherē, te duré ĩnhimiroti hā ĩwapari pese za'ra wa'wa, āma atēme ĩwisi za'ra wa'aba ō nherē. Aihāimana prédup sina, te za 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te asō'reptu za'ra wa'aba zéb zarina, 're anomro wē wa'aba mono zém na tāma āma asina 're uwaimrami u'āsi za'ra wa'aba mono da. ¹³ E marĩ wa. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā aipē'ē 're, te te ai'āma 're romhuri u'āsi za'ra wa'aba mono wa, ĩsimipawaptobzém na marĩ na āma 're sazei pese za'ra wa'aba mono da, duré taha za-

rina ĩuwaibaba si marĩ hã tãma 're 'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono da, te te sima 're ĩaiwẽ za'ra wa'aba mono zẽb uwaibaba.

¹⁴ Marĩ na 're nharĩ wasété za'ra wa'aba mono ãna, te za uburé marĩ hã 're ĩmanharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré 're asisada'âbâ za'ra wa'aba mono ãna, te za marĩ ĩwẽ si uburé 're ĩmanharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹⁵ ãne na te za tã 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo, ai-wasédé hã sena na da te ai'ãma 're sa'ra wa'aba mono tã da, duré marĩ 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono õ wa, aiwẽ na 're anomro aba mono da. A norĩ wa'wa hã 're ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're ĩanomro wẽ wa'aba mono norĩ hã, wasété uptabi na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ wazari, duré tiwasété na 're ĩsi-wamnarĩ pese za'ra mono norĩ wazari, 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, te za dama 're ĩrowa'a za'ra wa'aba mo, 're anomro wẽ wa'aba mono zém na, wasi hã hãwa na te te dama 're ĩrowa'a za'ra mono ne.

¹⁶ Taha wa, rowasu'u ĩwẽ uptabi hã te za dama 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo, ãma 're ĩdanomro wẽ u'âsi mono zẽb da hã. ãne hã dama 're 'manharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, wa za aima 're ĩto za'ra wa'wa, Cristu za we apã ĩmorĩzéb ãma hã. E marĩ wa, wa za aima 're ĩto za'ra wa'wa tamemhã. Ti'ab ré, ai'ra-ta 're ĩnhamra aba mono ré, taré te ai'ãma 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mono õ zém na hã, ĩsiwaihu'u wa za wa hã, wa za tame aima 're ĩto za'ra wa'wa, Cristu za apã we ĩmorĩzéb ãma hã.

¹⁷ Sasedoti norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ hã danhimizama na tãma danhoprubzé te te tãma 're ĩzata za'ra mono ne, ma tã a norĩ wa'wa hã tãma 're asisõmri u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're asisawi za'ra wa'aba mono ãna, asina 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mono zẽb zarina. Duré sasedoti norĩ hã uwa 'ru 'rã wa'u ĩsé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma danhoprubzé, danhimizama te te tãma 're ĩzata za'ra mono nhisiwi, te te 're ĩsa'wari za'ra mono ne, áté ĩwapru hã wa za sa'wa, sena na za da te dasiwi ĩwĩrĩ wamhã, ĩdã'âzém na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩsina ĩnhoprubzéb da. ãne na za ĩma romhâimana nherẽ, ĩma rowẽ uptabi di za. Duré aima ĩtoi uptabi za'ra wa'aba di za, ãne na ĩma romhâimana nherẽ.

¹⁸ Taha wa, te za duré a norĩ wa'aba zama ĩzabãdã ãma ato za'ra wa'wa ĩsiré.

Timotihu wasu'u, Epaprodituhu wasu'u me

¹⁹ Aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa hã za te wapari wa, ĩma rowẽ hã, ĩwasu'u hã za wapari za'ra wa'aba wa, za aima ĩrowẽ za'ra wa'aba ne. Taha wa, wa tã ĩsima wẽ, Timotiu hã te ãma atẽme satõrĩ su'u za'ra wa'aba da. Wanhíb'apito Zezusi hã ãne hã sena na te te ĩma pisutu wamhã, wa za tã ãma atẽme satõrĩ za'ra wa'wa, aima ĩwasu'u za'ra wa'aba 'wa da hã, duré apã we ĩtẽme wisi wa, te te ĩma aiwasu'u za'ra wa'aba da hã. ²⁰ ãmemhã ni'wa hã ĩma hâimana õ di, ĩsine te te 're ĩasawi pese za'ra wa'aba mono 'wa hã. Tã õhõ si, te ĩsine te te 're asawi pese za'ra wa'wa. Taha si te tã sena ai'ãma 're hãtã'ã u'âsi za'ra wa'wa Timotiu hã, rowẽ na si ãma 're

aihâimana za'ra wa'aba mono da. ²¹ Taneĩ õ di, ni'wam norĩ hã. 'Rãwi te sima si marĩ zã 're sõpré, te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zẽb uwaibaba si. Zezu Cristu te te tãma 're ĩawẽ mono zẽb zã, sima 're sõpré mono õ di, ta norĩ hã. ²² Tane nherẽ, Timotiu hã 're ĩmorĩ wẽ na ma tã ĩwaihu'u za'ra wa'wa, da te 're pibui wasété mono nherẽ, 're ĩsipizari mono õ na hã. Ta hã ma tã ĩsiré te te 're romhuri u'âsi, Cristuhu wasu'uwẽ na hã. Ni'wa hã timama siré si te te 're ĩromhuri u'âsi mono ne, ma tã ĩsiré te te 're romhuri u'âsi, ta hã. ²³ Taha wa, wa tã ĩsi-ma wẽ tã, ãme niha za ĩma ĩromhâimanazém na, te ĩsi-na waihu'u wamhã, Timotiuhu si te ãma atẽme satõrĩ za'ra wa'aba da, romhutu na, taha si te te aima ĩwasu'u za'ra wa'aba da. ²⁴ Wanhíb'apito si wa tã ĩsina umnhasi, te te ĩma pisutu da, ĩzama ãma atẽme ĩmorĩ za'ra wa'aba da, romhutu na.

²⁵ Wasisãnawã Epaproditu hã ma tã we ĩtẽme ĩsatõrĩ za'ra wa'wa, te te ĩma asadawa wasu'u za'ra wa'aba da, duré nasi ĩãma siwãrĩ da, te robzépata wa, marĩ zã nasi ĩwi ĩrowaptã'ã na hã. Cristuhu wasu'uwẽ na ĩsiré romhuri'wa ta hã, duré wanhitob'ru norĩ, wasiré wa te 're ĩa'wapéi mono. Wẽ uptabi di, ta hã. Tane nherẽ, wa tã waihu'u, Timotiuhu wana, te ãma atẽme satõrĩ za'ra wa'aba da apã. ²⁶ Ta hã te te duré apã asabu ze za'ra wa'aba di, uburé ai'ãma pẽ'ézé za'ra wa'aba wa. Duré ai'ãma hãtã'ã za'etẽ za'ra wa'aba di, ãme ĩhãzé na ĩsi-wasu'uzé hã wapari za'ra wa'aba wa. Taha wa, wa za tã ãma atẽme satõrĩ su'u za'ra wa'wa, Timotiuhu wana.

²⁷ Tã sena ma tã aré dãrã tã, hãzé wa. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tã ãma aiwamri, dãã tã da. Taha ãma si õ di, ĩsiwamrizé hã. Te te pese wamhã, ĩãma zama ma tã duré aiwamri, ĩwi robzei'õ nherẽ, robzei'õ uptabi tã da ĩwi, ĩsipai u. ²⁸ Taha wa, wa ĩsima wẽ upta oto, te ãma atẽme satõrĩ su'u za'ra wa'aba da apã, atõmo na sabu za'ra wa'aba wa, aima rowẽ uptabi za'ra wa'aba hã. Duré wa hã ai'ãma ĩhãtã'ã za'ra wa'aba zẽb zarina, ĩwi ĩrobzei'õzé hã ĩma si'utõrĩ hã, asabãdã za'ra wa'aba. ²⁹ Taha wa, ma'ãpé ãma atẽme wisi aba wamhã, asiwi sawi wẽ za'ra wa'aba za Epaproditu hã, ato sina za'ra wa'aba, wasiré Wanhíb'apito zazei'wa oto 're wahâimana za'ra mono na dããsina, duré wasi'ãma 're wasisãnawã za'ra mono wa. Te za duré asiwi ĩhâimana wazéb za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã ĩsine 're ĩhâimana wẽ za'ra mono norĩ zama, te za duré asiwi ĩhâimana wazéb za'ra wa'wa. E marĩ zarina, te za asiwi ĩhâimana wazéb za'ra wa'wa, Epaproditu hã. Ta hã tãma romnhimimnhasi nherẽ, ma tã sisawi ãna romhuri pese, Cristuhu ma. Taha na, te aré dãrã. A norĩ wa'wa hã romhã na asimroi wa'aba wa, asiwi ĩpawapto waihu'u aba õ wa, ma tã õhõ si ĩpawapto pese, ai'upana za'ra wa'aba. ãne wa, te za ato sina apã asiwi ĩãri wẽ wa'wa, atẽme wisi za'ra wa'aba wẽ te.

Dasihawim na dasisõ'reptuzé da te dasina 're ĩuwaimrami waihu'u za'ra mono õ zé wasu'u

3 ĩsisãnawã norĩ, ma'ãpé asima 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mono za, Wanhíb'apito ãma oto 're anomro aba mono wẽ te. Te aima ĩrob'ui'ére 'rata za'ra

wa'aba zém na, te áma aima ĩsisiwi za'ra wa'aba zém na hã, te ĩsiwi áma ro'wa're ó di za. Mare di. Ai'udâna za'ra wa'aba, wa za tô ĩnhimi'ui'ére na aima áma sahu za'ra wa'wa, te áma aima ĩrob'ui'ére 'rata za'ra wa'aba zém na hã, tô sena Cristuhu wasu'uwê hã 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zém na, asina 're asiptete u'âsi za'ra wa'aba mono da. ² Taha wa, te za a norí wa'wa hã 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, wapsã dazada 're ĩsi-wamnarí za'ra mono ne, rosa'rata wasété na dazada 're ĩhâimana za'ra mono norí wi. Marí ĩwasété si te ta norí hã te te 're 'manharí za'ra. Áne te ta norí hã te te dama 're rowasu'u za'ra: "Aibâ norí hã Cristu te te 're saze za'ra mono da, te te sima 're wê za'ra mono wamhã, te za da te 're sihâiwata nhihâri za'ra, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã áma 're sib'a'uwê za'ra mono da." Áne te ta norí hã te te dama 're roti za'ra, senai'ô na. Tane nherê, te ta norí hã dahâiba hã taré te te dawi 're wamnarí za'ra, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã áma 're sib'a'uwê za'ra mono da newa. ³ Ta norí hã sena na 're hâimana za'ra mono ó di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê na hã. Wa norí si, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê uptabi hã 're wahâimana za'ra, ĩpê'ezani nhimipawaptobzém na áma 're wawata za'ra mono wa. Taha wa, marí hã wasi'uihã na wa te 're ĩmanharí za'ra mono zém na 'râwi 're wasi'umnhasi za'ra mono ó di, wasihawim na wanho'reptuzé hã wa te wasina áma 're ĩuwaimrami za'ra mono da hã. Cristu Zezusi, ĩwê te te wama ĩmanharí za'ra zém na si, wa tô wa te wasima áma 're rowê za'etê uptabi za'ra, taha zarina si te te oto 're wa'anho'reptui mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ⁴ Ni'wam norí hã te tô 'râwi 're si'madâ'â ze za'ra, marí hã si'uihã na te te 're ĩmanharí za'ra mono zém na hã, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã áma 're sib'a'uwê za'ra mono da newa. Marí hã wasihawi wasi'uihã na wa te 're ĩmanharí za'ra mono zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'anho'reptui mono 'wa'âhã, tô ĩbâre wa aré wa hã danhipai u 're ĩsi'umnhasi, marí hã ĩsihawi te 're ĩab'manharí mono zém na hã, taha zarina, ĩsi'uihã na ĩsisô'reptuzé hã te ĩsina áma uwaimrami da. ⁵ E marí wa. ĩwaptã'ázém hawi bâdâ hã 8 na ĩ'ama ne parimhã, ma tô ĩnhihâiwata nhizâri ni, zudezu norí 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina. Wa hã Izarazéhé nhihudu 're ĩhâimana mono. Duré ĩ'ra Bêzamihi nhihudu 're ĩhâimana mono. Wa hã duré ebreusi uptabi. E marí wa. ĩhi'rata norí hã uburé ebreusi uptabi 're hâimana za'ra mono wa, da te 're wa'ru za'ra mono ána. Duré parisezu na dame 're ĩhâimana mono wa, wa tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã te 're 'madâ'â pese, Mozési te te áma ĩrob'ui'ére hã, ĩsimiroti na hã. ⁶ Wasiré zudezu norí hâimanazém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩhâimana mono da, wa tô 're ĩsiwasutu u'âsi aré. Taha wa, Zezusihi zazei'wa norí ma, wa tô te tãma 're rob'manharí wasété za'ra, Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra ó newa, ta norí hã te 're ĩruiwapari za'ra mono zéb zarina, te te 're robzépata za'ra mono da. Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã wa tô duré te

're 'madâ'â pese tô, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwêsãmri da newa. Taha wa, nima hã ĩsimiroti te áma ĩ'upa na da te dasiwi ĩwaihu'u ó di.

⁷ Áne na 're ĩhâimana 'rata mono zém na aima ĩsi'râzarôtô za'ra wa'aba zé hã ĩma wê di aré, taha si ĩma pire wa, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwêsãmri da newa. Tane nherê, Cristuhu ma oto 're ĩhâimana mono wamhã, tarére oto ĩma hã, 're ĩhâimana 'rata mono zé hã. ⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwêsãmri da, uburé marí hã ĩsihawim na te 're ĩab'manharí mono zé hã taré uptabi oto ĩma hã. Misi te ĩpire uptabi hã ĩma 're hâimana oto. ĩnhib'apito, Cristu Zezusi hã 'râwi te ĩwaihu'u pese da si, te ĩma 're hâimana oto, taha si. Marí zô 're ĩnhimipari mono ó di oto, ta hã ĩma tarére wa. Roprum ne, te ta hã ĩma 're hâimana oto, 're ĩhâimana 'rata mono zé hã. Taha wa, Cristuhu niwí ĩhâiba na te ĩsaprí wê da si, wa 're ĩsi'madâ'â wê u'âsi. ⁹ Misi haré Cristuhu áma si oto 're ĩhâimana mono da, wa tô ĩhâimanazéb 'rada hã 'râwi ĩsiwi wê'ô pese. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te áma ĩrob'ui'ére hã, ĩsi'uihã na te 're ĩmadâ'â pese mono na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwêsãmri da, ĩsina 're ĩnhimipari mono ó di oto. Cristu hã te ĩsina 're ĩumnhasi mono zéb zarina si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwêsãmrizéb ré si, wa oto 're ĩhâimana, taha si te te ĩpisutu wa oto. ¹⁰ Cristu hã 'râwi te ĩwaihu'u pese da si, wa tô ĩsima wê, wa hã. Ta hã dâ'â nherê, apâ hâiwa'utu wa, te oto siptete sina 're hâimana u'âsi. Tane duré, wa hã 're ĩhâimana 'rata mono zé hã oto ĩma si'utôri wa, duré taha wa'râmi ĩhâimanazép tém na si oto 're ĩhâimana mono wa, wa ĩsima wê, ĩnhiptete sina taha áma si oto 're ĩhâimana mono da, ĩsimipawaptobzé ĩwê ré si. Áne hã wa tô duré ĩsima wê, Cristu hã ti'ab ré te te 're ĩrobzépata mono ne, te 're ĩrobzépata mono da si, ĩsine. Cristu hã dazada ĩdâ'â ne, 're ĩhâimana 'rata mono zé hã ĩma ĩsi'utôri da si, wa tô ĩsima wê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima ĩwê wamhã, te te ĩma pisutu da, ĩsiré 're ĩhâimana u'âsi mono zéb da hã.

Dawara na romnhimiré'ézé wasu'u

¹² Wa hã uburé marí hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩma ĩpisutuzéb zarina, 're ĩhâimana mono zém na te ĩsina 're ĩuwaimrami mono na, 're ĩsi'madâ'â mono ó di. Mare di. Zahadu te ĩsina uwe ó di, wa hã. Tane nherê, wa tô taha zô 're ĩsiwasutu u'âsi, ĩwê uptabi hã nimahã na te ĩsina sô'ôtô da. Áhã da, ma tô Cristu Zezusi hã ĩ'ama tinhib'a'uwê. ¹³ ĩsisânawã norí, wa hã 'râwi 're ĩsi'madâ'â mono ó di tô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩma ĩpisutuzéb zarina, 're ĩhâimana mono zém na te ĩsina ĩuwaimrami na hã. Dawara na 're dasiréme za'ra mono da, 're dasipibu za'ra mono wamhã, dasibabarâi u apâ da te 're rob'madâ'â za'ra mono ó di. Dasisôwap si te da te 're rob'madâ'â za'ra, ône haré. Tane duré, wa hã marí te 're ĩab'manharí mono zém na 're ĩsipo're pu'u zahu mono ó di. Mare di. E marí wa. Ône haré marí ĩwê hã ĩnhowa 're ĩhâimana mono zô si, wa tô te 're rob'ruiwapari u'âsi. ¹⁴ Marí ĩwê

hã da te dasina 're sô'ôtô za'ra mono da, taha zô 're dasirême za'ra mono wamhã, awa'awi u'âsi 're ĩda-sisa'rei mono ne, wa marĩ ĩwê uptabi zô 're ĩsiwasutu u'âsi, Cristu Zezusihi dâ'âzém na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, 're ĩhâimana mono zép té, za te te ĩma ĩsômri zô si.

¹⁵ Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani te te wama 're ĩawaihu'u mono zém na si, waprédup sina âma 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ hã, âne zô wa za tô wa te âma 're rosa'rata u'âsi za'ra. Wa za tô âhã zô si wasima wa te 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra. Tane nherê, ni'wam norĩ hã asiré 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono hã rosa'rada aimawi na ĩupana te te 're rosa'rata za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za te te tãma 're waihu'u za'ra, tô ôhõ na si wasiré te te âma 're rosa'rata za'ra mono da oto. ¹⁶ 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani te te wama 're ĩawaihu'u mono zém na si, wa za tô âma 're wahâimana za'ra, tô ôhõ na si.

¹⁷ ĩsisânawã norĩ, ma'âpé 're ĩmorĩ wê ne, ĩsine 're anomro wê wa'aba mono za. Ni'wam norĩ ma, tãma âma 're ĩwasisanho za'ra mono zéb zarina, wasine 're ĩhâimana wê za'ra mono norĩ ne, te za a norĩ wa'aba zama âma 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo.

¹⁸ Ni'wam norĩ hã ahã na Cristuhu zazei'wa 're hâimana za'ra mono newa, te tihâimana wasété zarina, Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na dazada ĩdâ'âzé wasu'u da, 're hâimana za'ra. Ā norĩ wasu'u na hã ahã na wa tô te âma aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Tane nherê, âhãna wa duré aima âma sahu za'ra wa'wa, ĩwawa sina te âma aima rowasu'u za'ra wa'aba nherê, rob'ui'éré na hã. ¹⁹ Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti, dapě'ê 're dadâ'â u'âsi ne 're ĩdahâimana za'ra mono zéb u, te za 're nomro, ropipa u. E marĩ wa. Ta norĩ hã te te sima 're ĩwê za'ra mono zéb uwaibaba si, te marĩ hã tihâiba ma te te 're ruiwapari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana. E ta norĩ hã tihâimana wasété na 'rãwi 're si-wê'õ za'ra mono ã bâ, te bété sina 're wata za'ra, 're ĩhâimana wê uptabi za'ra mono na hã. Ti'ai âma uburé marĩ hã ĩwasété na si, te ta norĩ hã te te sima 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra. ²⁰ Tane nherê, wa norĩ ma hã ti'ai âma waza'rui uptabi hã wama 're hâimana za'ra mono ô di. Hãwa âma si te waza'rui uptabi hã wama 're hâimana za'ra. Ta hawi za wei wazô ĩmorĩ zô si, wa wato sina wasina sô 're wanhimipari u'âsi za'ra, Wanho'reptui'wa zô, Wanhíb'apito Zezu Cristuhu zô si.

²¹ Taha si te uburé marĩ hã tiwaihu'u pese na te te 're ab'madâ'â, siptete uptabi wa. Taha wa, tiwaihu'u pese na te za wahâiba ĩtém na wama âma saprĩ za'ra, wahâiba ĩsib'uware ré 're ĩwanomro 'rata mono zém hawi, ĩsi'utõrĩ pese hawi. Tawamhã wahâiba ĩtéb ré, Cristuhu hãiba ne ĩwê uptabi ré, wa za oto 're wahâimana u'âsi za'ra, ĩrata.

Paru hã te te dama ĩroti 'rãsutuzé wasu'u

4 Taha wa, ĩsisânawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ma'âpé Wanhíb'apito âma asiptete sina 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono za. Ai'âma ĩpě'ézé uptabi za'ra wa'aba wa, 'rãwi te asabu

za'ra wa'aba neza. Romhã na nherê, te asina ĩma 're ĩrowê zani za'ra wa'aba mo. Taha wa, wa tô te dama 're aiwasu'u wê za'ra wa'wa, ĩto sina. Āne wa, te za asiptete sina ôhõ âma si 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo.

² ĩhidiba norĩ, Ewodiza duré Sítiti, âne wa za aima roti pese 'wa, asisada 're aihâimana wasété aba mono wa. A norĩ wa'wa hã Wanhíb'apito nhíb'a'uwê, 're aihâimana aba mono wa, ma'âpé rowê na si apâ asiré 're aihâimana aba mono, asisada 're aihâimana wasété aba mono âna. ³ Duré a hã ĩpawapto wê 'wa, ma'âpé ã pi'õ norĩ hã pawaptob zahuré na. Ta norĩ hã ma tô ĩsiré te te 're romhuri pese zahuré, Cristuhu wasu'uwê na wa te dama âma 're ĩropéi mono na hã. Temetihi siré za-ma ma tô te te 're romhuri zahuré, duré uburé ĩsiré romhuri'wa norĩ siré zama. Uburé te ã norĩ nhisi hã dame 're hâimana za'ra ĩbahã na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata za 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi ré, ĩbahã 're ĩhâimana mono na hã.

⁴ Ma'âpé atoi u'âsi 're aihâimana za'ra wa'aba mono, Wanhíb'apito âma oto 're anomro aba mono na dâ'âsi-na. Wa za duré aima âma sahu za'ra wa'wa. Ma'âpé atoi u'âsi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono za.

⁵ Aiwaímri te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩwê na. E marĩ wa. Wanhíb'apito hã za we apâ morĩ su'u na dâ'âsina. ⁶ Marĩ na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono âna, te za oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono zép sidâpâsi, te za duré tiwi 're ĩrowaptêrê za'ra wa'aba mo, uburé marĩ zô aiwi 're ĩrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zém na hã. Aipě'ê 're, âma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, te za asi'âma tãma 're aimreme zusi aba mo. ⁷ Rowê hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama 're ĩapisutu mono hã, ĩwê uptabi hã te wama 're hâimana za'ra, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono ô hã. Taha si te za te te 're aipě'ê nomri wê za'ra wa'wa, marĩ na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono âna 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, Cristu Zezusihi âma oto 're anomro aba mono zéb zarina. Āne hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi rowê hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da, te za asi'âma tãma 're aimreme zusi u'âsi aba mo.

⁸ ĩsisânawã norĩ, ĩnhimiroti na wa za oto âma aima 'rãsutu za'ra wa'wa, âhãna te âma aipo're pu'u za'ra wa'aba zém na hã. Uburé marĩ hã tô sena 're ĩhâimana za'ra mono na si te za asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, duré marĩ hã da te dasima 're ĩwazéb za'ra mono na hã, duré uburé marĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma ĩwê uptabi na hã, duré marĩ hã wasété âna 're ĩhâimana za'ra mono na hã, duré uburé marĩ ĩwê hã da te 're ĩsawi pese za'ra mono na hã, duré uburé marĩ hã wê wa, âma 're ĩdatob'uzu za'ra mono na hã. Āne na si te za uburé marĩ ĩwê uptabi na asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, da te dasima 're ĩwasu'u wê za'ra mono na si. ⁹ Te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ré, aipo're na 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duré ai'rata 're ĩnhamra aba mono ré, atõmo na asiwi 're ĩmadâ'â aba mono na, ma tô

duré ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Āne na uburé marí na aima 're ĩsisanho za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za 're aihâimana wě za'ra wa'aba mo. Āne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama rowě nhomri'wa hã te za 'râwi asiré 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa.

Paru hã danhoprubzé wa'rãmi, da'ãma ĩwatazé wasu'u

¹⁰ Āne wa, aima ĩtoi uptabi za'ra wa'aba di ãhãna hã, aré ai'ãma 're rob'éé hã za'ra wa'aba mono nherě, apã ĩãma asipo're pu'u za'ra wa'aba wa, we ĩma asõprub za'ra wa'aba zém na hã. Taha wa, wa Wanhib'apito ãma ĩwata, ĩtoi uptabi wa, aima za'ra wa'aba hã. Āté ĩãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono nherě, marí hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono õ di, we ĩma asõprub za'ra wa'aba zém na asiwi ĩzawi za'ra wa'aba zéb da hã. Tane nherě, ma tã ĩãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo tã. ¹¹ E tawamhã, nimahã na marí zõ ĩwi ĩro'wanhi'riti zarina, ĩsina 're ĩhâtã mono wa, wa ãne aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, ãhãna hã. Mare di. Taha wab õ di. Āté nimahã na marí zõ ĩwi 're ro'wanhi'riti mono nherě, duré niha ĩma 're romhâimana mono nherě, wa ĩsina 're ĩhâtã mono ãna 're ĩhâimana u'âsi tã. ¹² Āne hã ĩma waihu'u pese di, marí zõ dawí 're ĩro'wanhi'riti za'ra mono zém na 're ĩdahâimana za'ra mono zé hã. Āne hã te dame pibui ahã di. Duré danhimarí ahã na 're ĩdahâimana za'ra mono zé hã ĩma waihu'u pese di. Niha ĩma 're romhâimana mono nherě, wa tã waihu'u, robzei u'âsi 're ĩhâimana mono zém na hã. Nimahã na hã ĩsai ahã wamhã, duré mra te 're sépata mono nherě, tane nherě, ĩma 're rowě u'âsi mono di, ãne hã aiwa ĩma hã. Nimahã na hã marí zõ ĩwi 're ro'wanhi'riti mono õ wamhã, duré ãté marí zõ ĩwi 're ro'wanhi'riti mono nherě, ĩma rowě di. Āne wa, wa ĩto sina 're ĩhâimana. E marí wa. ĩma 're ĩromhâimana mono zé hã aiwa wa. ¹³ Āne hã niha ĩma 're romhâimana mono nherě, sada 're ĩnhiptete mono di. E marí wa. Cristu hã ĩnhiptetezé te te ĩma sada 're anhomri u'âsi mono wa.

¹⁴ Tane nherě, ĩma wě uptabi di, we asiwi ĩpawaptob za'ra wa'aba zé hã, ãhãna ãme te robzépata ré hã.

¹⁵ Piripu ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norí, tame duréihã ĩnhimirowasu'u zarina, Cristuhu wasu'uwě hã wapari na'rata za'ra wa'aba wamhã, a norí wa'aba si ma tã ĩãma ana wě wa'wa, ĩma asõprub za'ra wa'aba zém na hã, rowahutu u asiré 're asirã'õtõ aba mono norí hã. Masédoniza na asipti'a nho'õmo nhisi hawi wa'aba oto ĩmorí wamhã, ĩsazei'wa norí hã daza'ruí amoi ãma 're ĩhâimana za'ra mono norí hã ĩãma sina za'ra õ di, asine za'ra wa'aba hã. A norí wa'aba si ma tã asiwi ĩpawapto wě wa'wa tã, ãma ĩhâi-

manazéb da hã. Āne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. ¹⁶ Duré aihawi za'ra wa'aba ĩmorí wamhã, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩnhamra ré hã, ma tã duré ĩpawaptobzéb da hã nasi asiwi ĩsõmri za'ra wa'wa, ĩma, marí zõ nasi ĩwi rowaptã'ã sidãpãsi. ¹⁷ E asõprub za'ra wa'aba zém na ĩma ãma sahu za'ra wa'aba da, wa tã ãne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Mare di. ĩsãna'rata hawi ĩãma 're ana wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ĩwě na za te te aipawa'ãbã za'ra wa'aba na te te aima ãma sa'ëtě za'ra wa'aba da si, wa tã te ai'ãma 're 'madã'ã u'âsi za'ra wa'wa. ¹⁸ Āme wa tã uburé marí hã ĩsima waibui wě, we asiwi ĩpawaptob za'ra wa'aba zé hã. Epaproduitu hã ma tã we ĩma ãwisi wě, we ĩma asõprub za'ra wa'aba zé hã. Taha wa, marí zõ ĩwi rowaptã'ã õ di oto. Sa'ëtě na te za oto marí hã ĩma tihãiba. Āne wa, wa ĩsina ai'uze za'ra wa'wa, we ĩma asõprub za'ra wa'aba zém na hã. Asõprub za'ra wa'aba zé hã wě uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Wedewati ĩsadaze hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da te 're ĩzata za'ra mono zéb zarina, tãma ãma 're ĩrowě pusi mono ne, tãma wě uptabi di duré ãhãna hã, we ĩma asõprub za'ra wa'aba zé hã. ¹⁹ A norí wa'aba ma zama, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩnhib'apito hã uburé marí hã ĩwě uptabi hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa sa'ëtě na, marí zõ aiwi 're rowaptã'ã za'ra wa'aba mono wamhã, duré aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono wamhã. Tinhibro hã te za sa'ëtě na te te aima 're sõmri za'ra wa'wa ĩwě hã, Cristu Zezusi hã tã sena 're anomro aba mono zéb zarina. ²⁰ Taha wa, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si, 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za, Wamama ãma si. Tane tã.

Paru hã te te ĩdazawi 'rãsutu zé wasu'u

²¹ Ma'ãpé uburé ĩma ãma sawi za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě oto 're ĩhâimana za'ra mono norí hã tamemhã, Cristu Zezusi, Danho'reptui'wa na te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norí hã.

Āme ĩsisãnawã norí hã, ĩsiré romhuri'wa norí hã ĩrata 're ĩhâimana za'ra mono hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa, ĩsiré. ²² Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě norí, ãme 're ĩhâimana za'ra mono norí hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa. Apito Sezaha nhorõwa ãma 'ri 'rãihã 're, romhuri'wa norí zama te duré ãma asawi za'ra wa'wa dame, wasiré ĩsazei'wa norí hã.

²³ Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, ta hã te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da.

TOROSU

Ībaihâ wasu'uzé

Paru hã darob amoi ãma dazazéb 're hâimana sirõmo, ma tô rowasu'u hã wapa, Zezusihi zazei'wa norĩ ma, roti senai'õ na da te tãma 're ĩrowasu'u za'ra mono zém na hã, Corosu ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma hã. Taha wa, Paru hã ma tô Corosu norĩ ma rob'ui'ééré za'ra, roti senai'õ wi, te te uwati za'ra da. Ma tô duré tãma roti za'ra, Zezusi hã apâ te te saze za'ra da, Epaprasi hã ĩmorĩrãta na te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina. Epaprasi hã Corosu ãma ĩsazei'wa norĩ 'madâ'ã'wa, ta hã. Paru hã ma tô duré tãma waihu'u za'ra, ãne: Zezusihi si simin-ho'reptu waihu'u pese di. Duré taha si dawasédé hã te te dama 're aparĩ waihu'u pese mono di.

1 Wa hã Paru, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, wa 're ĩhâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima ĩwézéb zarina. Taha wa, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, Corosu na 'ri nho'õmo nhisi ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. Wasisãnawã Timotiu te duré ãma asawi za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã te oto wasiré wasisãnawã wa, 're anomro wě wa'aba mo Cristuhu ãma si, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono ãna.

Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowé u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Paru hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma ĩwatazé wasu'u

³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ai'ãma 're wamreme zusi aba mono sidâpâsi, wa ãma 're wawata u'âsi za'ra, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama ãma hã. ⁴ Cristu Zezusihi si asina 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mono zé wasu'u hã, duré uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono zé wasu'u hã wa te 're wapari za'ra mono wa, wa ãma 're wawata u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, ãne na oto 're aihâimana wě za'ra wa'aba mono wa. ⁵ Cristuhu wasu'uwě hã tô sena uptabi hã ĩmorĩrãta na da te atême ãwisi za'ra wa'aba wamhã, tame ma tô ĩwapari na'rãta za'ra wa'wa, ĩwě uptabi hã hãiwa ãma dazô 're ĩsimi'wara mono zé wasu'u hã, duré taha zô si 're ĩdanhimipari u'âsi za'ra mono zé wasu'u zama. Taha zô asina 're asimipari za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô Cristuhu si asina 're ĩumnhasi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina ma tô duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě norĩ hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Hãiwa ãma, wě uptabi na asô 're ĩsimi'wara aba mono hã, te tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te asô 're 'madâ'ã' pese za'ra wa'wa. Taha zô si te tô asina 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo. ⁶ Cristuhu wasu'uwě hã ma tô

da te ãma ropé oto, ropã. Taha wa, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã dasina tahã ni oto. Taha wa, ma tô dahâimanazém na da te 're saprĩ za'ra, ĩwě u hã. Tane ma tô duré ĩwasu'uwě hã aima 're hâimana za'ra wa'wa, ĩwapari na'rãta za'ra wa'aba zém hawimhã. Tame ma tô oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tô sena na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'azawi pese mono zém na hã. ⁷ Epaprasihi nhimirowasu'u zarina, ma tô ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Ta hã Cristuhu ma wasiré romhuri'wa, wama ĩsawi pe hã. Simi'ě na te Cristuhu ma, te te ai'ãma 're romhuri pese za'ra wa'wa, wa'upana. ⁸ Ta hã ma tô wama aiwasu'u wě za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ězani te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina, asimizawi pese zé hã oto ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém na hã.

⁹ Taha wa, aiwasu'u wě hã wa te ĩwapari na'rãta za'ra wa'aba zém hawim haré, wa tô õne u'âsi ai'ãma 're wamreme zusi u'âsi 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Ta hã te te sima 're aiwě za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, niha oto ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré te te aima 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa tô wa te tiwi aima 're rowaptěre u'âsi za'ra wa'wa. ĩpē'ězani hã te za tô te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, hãiwa hawi dahâimanazém na rowaihu ĩwě uptabi hã oto ãma waihu'u za'ra wa'aba da, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're aiwě za'ra wa'aba mono zé hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da oto, 'rãwi. ¹⁰ Tawapsi, te za Wanhib'apito zazei'wa hâimanazéb zarina 're anomro wě wa'aba mono zém na, tãma ãma asina 're ĩuwaimrami za'ra wa'aba mo. Marĩ ĩwě si 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, Wanhib'apito hã te za toi uptabi na aihâimanazém na te te 're ai'uzei pese za'ra wa'wa. Tawamhã 're aihâimana wě za'ra wa'aba mono zém hawi, te za tô marĩ 're ĩmanharĩ wě za'ra wa'aba mono zém na asima 're ĩsa'ětě za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém na te za duré asima 're ĩsa'ětě za'ra wa'aba mo, asi'uihã

na. ¹¹ Wa duré wa te tiwi aima 're rowaptērē u'āsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono wi hā, tiwaihu'u pese na ĩwē uptabi na si te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, asiptete u'āsi āma 're anomro aba mono da, taha na si. Āne wamhā, te za tō ato sina asiptete sina āma 're anomro aba mo. Duré āne wamhā, uburé marĩ na 're robzépata za'ra wa'aba mono nherē, asa dama āma 're wa'rāmi za'ra wa'aba mono ō di za. ¹² Āne wamhā, Wamama āma te za duré āma 're aiwata u'āsi za'ra wa'aba mo. Ta hā ma tō aima pisutu za'ra wa'wa, hāiwa āma tinhib'a'uwē norĩ ma, ĩwē uptabi hā te te sō 're ĩapisutu mono hā aima wa'aba zama aima 're hāimana za'ra wa'aba mono da dasine, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zéb āma hā rowa'a za'ēne 're ĩsa'wari u'āsi mono āma hā. ¹³ Ta hā ma tō wa'anho'reptu tō, robra hawi, Satanasihi nhiptetezēm hawi. Ta hawi ma tō te te 're wa'awaibu, ĩra nhimi'madâ'â si oto tãma 're wahāimana za'ra mono da, tãma ĩsawi uptabi nhimi'madâ'â si. ¹⁴ Tĩ'ra dâ'âzēm na ma tō wa'awa'â, marĩ wa te 're ĩmanharĩ wasété za'ra mono zé hā te te wama 're aparĩ mono da, taha zarina wawasédé hā te te wa'āma 're ab'madâ'â tō mono da oto.

Cristu hā 're ĩhāimana mono zé wasu'u

¹⁵ Cristu hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono ne, te tō 're mo, aiwa wa. Tane nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā datōmo na da te dasiwi 're 'madâ'â waihu'u za'ra mono ō di. ĩ'ra si ma tō da te dasiwi 're 'madâ'â za'ra datōmo na, ti'a 're morĩ ré hā. Ta hā duréhā marĩ ō uptabi ré hā, te tō 're hāimana u'āsi, ĩ'ra hā. Uburé ropoto nhipai u, te ta hā pire uptabi na 're hāimana. ¹⁶ Ōhō si ma tō Timama zadawa para uburé marĩ hā te te apoto, hāiwa āma, duré ti'ai āma zama, datōmo na da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono hā, duré da te 're ĩ'madâ'â waihu'u za'ra mono ō zama. Uburé hāiwa nho're āma dapo're'ō norĩ ma simiroti pire na 're ĩhāimana za'ra mono norĩ zama ma tō te te apoto, ĩhāiba'ō norĩ hā. Uburé marĩ hā taha ma si 're hāimana za'ra mono da, ma tō te te ro'apoto tō, Timama zadawa para. ¹⁷ Cristu hā ōne u'āsi te tō 're hāimana, marĩ ō uptabi ré hā. Ta hā te uburé marĩ hā tinhipipoto mono bâ te te 're atété tiwaihu'u pese na, si'wa'rutu na tiwi 're hāimana za'ra mono āna, tãma 're hāimana za'ra mono da, simisutu. ¹⁸ Ta hā uburé ti-zazei'wa norĩ 'madâ'â'wa te 're hāimana, pire uptabi na. Ta hā dapisutu'wa, 're ĩdapoto téb za'ra mono zéb da hā. Dâ'â nherē, apâ hāiwa'utu wa, te oto dama pire na 're hāimana u'āsi, uburé za ĩdahāiwa'utu za'ra norĩ nhipai u. Taha wa, te oto danhipai u pire uptabi na 're hāimana tō. ¹⁹ 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te sima ĩwézéb zarina, ma tō ti'ra hā pisutu, ĩsine uptabi 're hāimana mono da, aiwa. ²⁰ Ma tō duré sima āma roti siro, ĩ'ra hā wedepo'o nnonhi'rāmi na dazada ĩdâ'âzēm na oto da'āma 're siwadi mono da, uburé hāiwa āma 're ĩdahāimana za'ra mono norĩ āma hā, duré uburé ti'ai āma 're ĩdahāimana za'ra mono norĩ āma zama.

²¹ A norĩ wa'wa hā ma tō aré 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhiti si 're anomro aba mo, aipē'ē 're wa'aba hā. Asitob'ru na ma tō āma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo

aré, aipē'ē 're marĩ ĩwasété na si asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wa. Duré marĩ ĩwasété si 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wa, ma tō aré ĩsiti 're aihāimana za'ra wa'aba mo. ²² Tane nherē, ĩ'ra hā dasiré a'uwē hāiba na dazada ĩdâ'âzéb zarina, te oto ai'āma 're siwadi za'ra wa'wa, romhutu'ōmhā sisō're te te asōré wa'aba da, aiwasédé hā da te ai'āma sa'ra waihu'u aba ō wa za tamemhā oto, Cristu hā tidâ'âzēm na aiwasédé te te aima 're ĩ'aparĩ aba mono zéb zarina. ²³ Taha wa, ōne haré te za Cristuhu wasu'uwē si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo asiptete sina, 'ri hā étē nhisiwi siptete na 're sa mono wa, simeĩ waihu'u ō na 're ĩsa mono ne. Te za tō āma 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mo, tiwi asina 're aipahā za'ra wa'aba mono āna. ĩmorĩ'rata na Cristuhu wasu'uwē hā waparĩ na'rata za'ra wa'aba wamhā, ĩwē uptabi hā hāiwa āma asō 're ĩsimi'wara aba mono wasu'u wi, tiwi asina 're ai'ré za'ra wa'aba mono ō di za, sō 're asimipari za'ra wa'aba mono wasu'u wi hā. Āhā wasu'uwē hā ropā ma tō da te dasima 're wasu'u za'ra, da te 're waihu'u za'ra mono da. Duré wa hā Paru, wa āhā wasu'uwē na te dama 're romhuri u'āsi.

Paru hā ĩsazei'wa norĩ te te 're ĩpawaptob za'ra mono zé wasu'u

²⁴ Wa hā ai'udāna za'ra wa'aba, te ai'āma 're robzépata za'ra wa'aba mono nherē, wa ĩto sina 're ĩhāimana. Cristuhu ma si, te 're romhuri mono wa, wa tō te 're robzépata za'ētē tō, ta hā ti'ai āma 're morĩ ré, dazada te te ĩrobzépata ne. Tane nherē, Cristuhu nhib'a'uwē norĩ ma, ĩnhimiromhuri na te tãma āma 're uwaimrami mono da, wa za tō taha na te 're robzépata u'āsi. ²⁵ 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō ĩpisutu, ĩsib'a'uwē norĩ te tãma 're apawapto mono da. Ai'udāna za'ra wa'aba te 're romhuri mono da, ma tō romhuri hā ĩma tisō, uburé ĩsadawa wasu'uwē na te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da. ²⁶ Āhā wasu'u hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ĩsāna'rata hawimhā te te aré dama 're ĩ'awaihu'u mono ō hā ma tō oto sō'awi dama upsibi nhamra, tinhib'a'uwē norĩ ma si. ²⁷ 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō sima āma roti, āhā wasu'u hā ĩwē uptabi hā aré da te 're ĩwaihu'u za'ra mono ō hā te te oto dama awasu'u hāi'ré da sō'awi, dapoto mono bâ da te oto 're waihu'u za'ra mono da, zudezu'ō norĩ zama. Āhā wasu'u hā aré da te 're ĩwaihu'u za'ra mono ō hā, āne: Cristu hā te oto aipē'ē 're, 're sāmra za'ra wa'wa. Taha wa, te za tō taha zō si 're asimipari za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ĩwē uptabi hā za te te wama 're ĩapisutu mono zō si. Āne 'Re ĩhāimana u'āsi mono wasu'u hā, ā hā aré da te 're ĩwaihu'u za'ra mono ō hā.

²⁸ Taha wa, Cristuhu si wa oto wa te dama 're wasu'u za'ra. Hāiwa hawi dahāimanazēm na rowaihu ĩwē hā wa te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb zarina, wa tō wa te 're da'uwati wē za'ra dahāiba mono bâ, marĩ hā da te 're 'manharĩ wasété za'ra mono tō da. Wa tō duré wa te dama 're roti za'ra, marĩ da te 're 'manharĩ wē za'ra mono da, ĩ'uwaibaba si. Ni'wam norĩ hā Cristuhu āma prédup sina 're ĩnomro mono norĩ hā 'Re ĩhāimana

u'âsi mono nho're u, wa te 're simroi mono da, wa tô âne hã wa te dama 're roti za'ra, rosa'rata wê hã wa te oto 're iwaihu'u za'ra mono zém hawimhã. ²⁹ Âne da, wa tô 're ïsi'wapéi u'âsi, ïnhiptete sina te tãma 're romhuri mono da. Cristu hã tinhiptetezé te te ïma 're sômri mono wa, wa ïré te âma 're romhuri pese, taha na si 're ïnhiptete uptabi mono wa.

2 Wa hã wa ïsima wê âne hã, te ai'ãma 're ïromhuri pese za'ra wa'aba mono na asiwi iwaihu'u za'ra wa'aba da, ïhãiba pibu za'ra wa'aba ô nherê. Duré Radiseza na 'ri nho'ômo nhisi âma ïsazei'wa norí 're ïsi'ubumroi mono norí âma te 're ïromhuri pese mono na asiwi iwaihu'u za'ra wa'aba da, wa duré ïsima wê, daro mono bâ ni'wam norí âma te duré 're ïromhuri pese mono na zama, uburé te te ïhãiba pibu za'ra ô norí âma hã. ² Ta norí hã tipê'êzani wê ré, siptete sina 're hãimana za'ra mono da, wa tô te âma 're romhuri pese za'ra. A norí wa'aba âma zama wa tô duré te 're romhuri pese, aipê'êzani wê ré asiptete sina 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za 'rãwi simisutu siré 're hãimana za'ra ta norí hã, 're ïsisawi pese za'ra mono zéb zarina. A norí wa'aba zama te za duré âne zarina simisutu asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Tawamhã, 'Re ïhãimana u'âsi mono wasu'uwê hã aré dama iwaihu'u'ô hã te te oto waihu'u pese za'ra wa, te za tô sena na te te 're waihu'u za'ra, a norí wa'aba zama. 'Re ïhãimana u'âsi mono wasu'u hã aré dama iwaihu'u'ô hã, ã hã Cristuhu wasu'uwê, te dama wasu'u. ³ Cristu hã rowasu'u aré dama iwaihu'u'ô na 'Re ïhãimana u'âsi mono nhimiroti wê wasu'u waihu'u'wa, ta hã. Êtê'ubuzi iwa'ãbã za'ëne hã ti'ai 'rowi 're simi'wara mono nherê, da te oto 're ïsôpêtê za'ra mono ne, ma tô Cristu hã te te dama 're wasu'u hãiré sô'awi, 'Re ïhãimana u'âsi mono nhimiroti wê wasu'u hã.

⁴ Ni'wam norí hã roti senai'ô na taré te te aima 're ïrowasu'u za'ra wa'aba mono hã wapari ze nherê, âma 're saze za'ra wa'aba mono tô da, wa âne na aima nharí za'ra wa'wa. ⁵ Ai'rata ïnhamra aba ô nherê, ïpê'ê na wa tô te ai'ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa, 'rãwi asiré 're ïhãimana za'ra wa'aba mono ne. Cristu hã asina 're ïumnhasi za'ra wa'aba mono zém na, simisutu asiré 're aihãimana nhiptete za'ra wa'aba mono wa, wa ai'ãma 're ïtoi u'âsi za'ra wa'wa, romhã na nherê.

Cristuhu âma 're ïdanomro mono zé wasu'u

⁶ Taha wa, Cristu Zezusi hã Asib'apito za'ra wa'aba na 're saze za'ra wa'aba mono wa, ma'ãpé simisutu ïsiré âma 're aihãimana u'âsi za'ra wa'aba mono za, 'rãwi. ⁷ Rowede hã sari pa na 're simasa mono wamhã, 're sina waihu'u mono ô di. Tane duré a norí wa'wa hã Cristu te te 're ïaipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za aihãimana nhiptete sina âma 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Tawamhã taha si asina 're ïumnhasi za'ra wa'aba mono zém na te za asima 're ïsa'ëtê za'ra wa'aba mo, Cristuhu wasu'uwê na tô sena da te aima âma 're ïrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina. Te za duré âma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo,

'Re ïhãimana u'âsi mono âma, Cristuhu nhimipawapto-bzéb zarina.

⁸ Taha wa, te za 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, dasi'uihã na senai'ô na danhimirosa'rata nhipese na da te aima 're roti za'ra wa'aba mono wamhã, âma 're dazaze za'ra wa'aba mono tô da, tô sena newa taha âma si 're aihãimana za'ra wa'aba mono tô da. Ni'wam norí hã danhimiwada'uri zarina pawa'ãbã âna te te dama 're ïromhuri za'ra mono ne, robzei'ô na apã 're aihãimana za'ra wa'aba mono ô'umnhasite, te za dawi 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo. Danhimirosa'rata nhipe hã Cristuhu hawib ô di. Dahi'rata sidãpãsi tô senai'ô na taré da te dasima 're ïroti za'ra mono zém hawimhã ta hã, duré ïhãiba'ô norí hã wasété uptabi na 're ïhãimana za'ra mono norí hã ropã siptete sina marí te te 're ïmadã'ã za'ra mono hawimhã, danhimirosa'rata nhipe hã. ⁹ Cristu hã ti'ai âma a'uwê hãiba na 're morí ré, te tô 'Re ïhãimana u'âsi mono ne 're hãimana, aiwa uptabi wa. Taha wa, marí zô tiwi 're rowaptã'ã mono ô di, Cristuhu wi hã. ¹⁰ Tane duré a norí wa'wa hã, Cristuhu âma 're anomro aba mono wa, marí zô aiwi 're rowaptã'ã za'ra wa'aba mono ô di, rowê na âma 're ïanomro u'âsi aba mono zéb da hã. Cristu hã uburé ïhãiba'ô norí 'madã'ã'wa norí nhipai u, te pire uptabi na 're hãimana u'âsi, siwaprosi ôhõ si.

¹¹ Zudezu norí hã te 're sisihãiwata nhihãri za'ra, 'Re ïhãimana u'âsi mono nhib'a'uwê 're ïnomro mono na da te âma 're iwaihu'u za'ra mono zéb da hã. Tane duré, wa norí hã Cristuhu âma oto 're wanomro mono wa, ta hã ma tô wapê'ê 're wanhimirosa'rata wasété na 're ïwanomro wasété mono zé hã te te wawi 're anihãri, wawê na si oto âma 're wahãimana za'ra mono da. ¹² Â dawabzuri hã 're 'manharí za'ra wa'aba mono wamhã, â da te 're asãmra aba mono zé hã, Cristuhu siré 're atã'ã za'ra wa'aba mono zé, te ai'ãma simiré'é za'ra wa'wa. Ab're 're, ïsiré da te 're aséme aba mono zéb zama, te ai'ãma simiré'é za'ra wa'wa. Ta hã 're anomro 'rata aba mono zé hã oto 're ïrême pese za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa. Duré Cristu hã dã'ã uptabi nherê, ïmama hã tiwaihu'u pese na te te ïhãiwa'utu ne, ma tô duré ïsiré aihãiwa'utu za'ra wa'wa. ïsiré 're aihãiwa'utu za'ra wa'aba mono zé hã 're anomro aba mono zép té, te oto aima wasu'u za'ra wa'wa. 'Re ïhãimana u'âsi mono hã iwaihu'u pese na asina 're ïumnhasi za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô âne hã aima pisutu za'ra wa'wa, taha âma si 're anomro aba mono zép téb da hã oto. ¹³ A norí wa'wa hã aipê'ê 're, 're atã'ã za'ra wa'aba mono ne, ma tô aré 're anomro aba mo, aiwasété si 're 'manharí u'âsi za'ra wa'aba mono wa, duré 'Re ïhãimana u'âsi mono nhiti 're aihãimana u'âsi za'ra wa'aba mono wa aré. Taha ré, ma tô oto 'Re ïhãimana u'âsi mono hã te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, 're anomro aba mono zép téb da hã, aipê'ê 're ato sina âma 're anomro u'âsi aba mono da, Cristu hã dã'ã uptabi nherê, apã te te ïhãiwa'utu ne. Taha wa, wawasédé wa te 're ïmanharí za'ra mono zé hã te te oto wa'ãma 're ab'madã'ã mono ô di za, ta hã. ¹⁴ Wawasédé wa te 're ïmanharí za'ra mono zém na

te te aré wa'ama sima ĩrob'ui'ére za'ra zé hã ma tô te te wama 're apari, wawasété na wa te aré tãma 're ĩwa'ãbã za'ra mono õ na wa'ama rob'ui'ére hã. ĩsimiroti hã wa te wasina ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono õ za-rina, wawasété na te te wa'ama 're ĩ'arob'ui'ére mono zé hã ma tô te te wama 're a'uprosi oto. Niha 're ĩdahãimana za'ra mono zéb da, duréhã te te dama 're ĩ'aroti 'rata mono hã ma tô duré te te dama 're a'uprosi oto. Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na wazada ĩdã'ázém na ma tô te te wama 're a'uprosi tô. ¹⁵ Uburé hãiwa nho're ãma ĩhãiba'õ norĩ nhipetetezé hã ma tô ti-wi uprosi za'ra 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, dapore'õ norĩ ma simiroti pire na tãma 're ĩhãimana za'ra mono norĩ nhipetetezé hã aré. Da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã tinhitob'ru norĩ ãma te te ai'uté za'ra wê te, da'ahã nho'a sisarina te te ĩsimroi mono ne, ma tô danho'a ta norĩ ãma ai'uté za'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi na Cristuhu dã'ázém na hã, Cristuhu ma wapu na 're ĩhãimana za'ra mono na, uburé da te oto 're waihu'u za'ra mono da.

¹⁶ Āté ni'wam norĩ hã te za ãne na te te aima 're roti za'ra wa'wa: "Romnhi hã siwa'ru 're huri aba mono õ di za. Duré uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé hã siwa'ru bãtã na 're ãhuri aba mono õ di za. Duré sabadu na romhuri za-hãrizém na 're romhuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré a'amo hã 're pusi mono sidãpãsi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, dato da te tãma 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, te za dame 're ĩ'madã'ã pese za'ra wa'aba mo. Bãdã ahã na pire na dama 're ĩhãimana za'ra mono zama, te za dame 're ĩ'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da, dama ĩpire mono hã. Āne hã asina tãma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wapsi, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're aiwêsãmri za'ra wa'wa." Āne na ni'wam norĩ hã te te aima 're roti za'ra wa'aba mono wamhã, ãma 're saze za'ra wa'aba mono õ di za, dasi'uihã na danhimi'manharĩzém hawi 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're da'awêsãmri mono dai õ wa. ¹⁷ Da'awã da te 're 'madã'ã za'ra mono wamhã, dahãiba uptabi hã dama 're ĩhãimana za'ra mono na te za da te 're waihu'u za'ra. Tane nherẽ, da'awã si hã marĩ ãma 're hãimana mono õ di, ĩpire hã. Tane duré, danhimiroti zarina uburé danhimi'manharĩzém mono hã. Marĩ ĩ'uptabi hã dama ãma 're hãimana za'ra mono õ di. ĩwê hã za dama 're ĩhãimana za'ra mono zép si, te wasu'u. Marĩ ĩwê uptabi hã, ta hã Cristu te tô wama wasu'u za'ra, taha si. ¹⁸ Āté ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na dama 're siwasu'u za'ra, dama wapu na 're ĩhãimana za'ra mono na, 'rãwi 're si'madã'ã ze za'ra mono nherẽ. Āté te za duré ta norĩ hã hãiwa ãma romhuri'wa norĩ ãma si 're wata za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono upana. Tawamhã ãté ta norĩ hã te za aima roti za'ra wa'wa, ãne: "A norĩ wa'wa hã wasine 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩwê uptabi hã te te aima sãmri za'ra wa'aba õ di za. Te za ĩsimini za'ra wa'wa." Āne na ta norĩ hã te te aima 're nharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ãma 're saze za'ra wa'aba mono õ di za.

Tôã. Ta norĩ hã marĩ aimawi hã dama ĩwaihu'u'õ hã sõtõ 'rowim ne, te te 're ĩsabu za'ra mono na dama 're ĩsiwasu'u za'ra mono na, te 're si'madã'ã ze za'ra, dama pire na 're hãimana za'ra mono newa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono waihu'u'õ'wa norĩ nhimirosa'rata wasété zarina. ¹⁹ Ta norĩ hã Cristuhu wasu'uwê si te te sima 're tété za'ra mono õ di. Cristu hã uburé tizazei'wa norĩ 'madã'ã'wa te pire na 're hãimana taha si, da'rã hã dahãiba ma pire na 're ĩhãimana za'ra mono ne. Dahãiba na danhorõ 're ĩhãimana za'ra mono hã te dahi hã te te sitême 're tété tete za'ra, danhiptete sina ãma 're dahãimana za'ra mono da, dahãiba na hã. Tane duré Cristu hã te za tinhib'a'uwê norĩ hã te te 're apawapto, ta norĩ hã 're sipawapto za'ra mono da, siptete sina ãma 're hãimana u'ãsi za'ra mono da. Te za duré te te 're apawapto, prédup sina ãma 're ĩhãimana za'ra mono zém na te te sima 're sa'ëtê u'ãsi za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma 're ĩawê mono zéb zarina.

Cristuhu siré 're ĩdahãiwa'utu za'ra mono zé wasu'u

²⁰ Cristu hã dã'ã wamhã, 're anomro 'rata aba mono zé hã ma tô ĩsiré aiwi ai'utõrĩ za'ra wa'wa. Taha wa, ti'ai ãma danhimiroti zarina 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di za oto, taha zarina 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're aiwêsãmri za'ra wa'aba mono dai õ wa. Ta hã tâibã oto. Ta hawi ma tô ĩhawi aiwairébé 'wa. E marĩ da, te bété zahadu ãne hã ĩsazei'õ'wa norĩ nhimiroti hã asina 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo, taha na zahadu 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ nherẽ. ²¹ Ni'wam norĩ hã te ãne te te aima 're roti za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na newa: "Ā hã dasa hã asib'rata na ãri õ di za, wasété wa. Duré ã hã téiwai õ di za, asadawa na. Duré ã hã asib'rata na upi tõ. Wasété uptabi di." Āne hã te ni'wam norĩ hã dasa na te te aima 're roti wasété za'ra wa'wa, 're upi za'ra wa'aba mono tõ da. Tane nherẽ, dasai mono bã dama 're hãimana hutu za'ra mono di. Taha wa, dasa da te dasiwi 're ĩsawi za'ra mono zém na roti hã tarére duré. Marĩ dai õ di ãne hã, 'rãwi dasi'uihã na da te dasima 're ĩrosa'rata za'ra mono zé hã. ²³ Dasa na te te dama 're ĩroti wasété za'ra mono norĩ hã waihu'u pese newa, te ta norĩ ãma da te 're sasãmri za'ra. Tane nherẽ, ta norĩ hã waihu'u pese na 're hãimana za'ra mono õ di. Ta norĩ hã te ãne te te 're dawada'uri za'ra, hãiwa ãma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa norĩ ãma si 're dawata za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono upana. Ta norĩ hã 'rãwi sina 're wata u'ãsi za'ra mono nherẽ, te dama wapu na 're ĩhãimana za'ra mono na dama 're siwasu'u za'ra, sadawa nhipese na. Dasa hã te te siwi 're ĩwê'õ za'ra mono na te ta norĩ hã te te 're robzépata za'ra tihãiba na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã taha zarina te te 're wêsãmri za'ra mono da newa. Tane nherẽ, taré uptabi ta hã. Marĩ dai õ di, dasi'uihã na dasai mono bã da te dasima 're ĩroti za'ra mono zé hã. E dasi'uihã na da te dasima 're ĩroti za'ra mono na 're wahãimana za'ra mono wa, wa za wa te wasina ãma 're uwaimrami za'ra, wanhimirosa'rata wasété zarina

marĩ ĩwasédé há wa te 're 'manharĩ za'ra mono tō da. Mare di. Sib'ware di, marĩ da, wama 're hâimana za'ra mono ō wa, ta há.

3 Cristu há dá'â uptabi nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te apâ ĩhâiwa'utu ne, ma tō a norĩ wa'aba zama aihâiwa'utu za'ra wa'wa, aipě'ě 're atâ'â u'âsi ne 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém hawi, 're anomro aba mono zép téb da há oto. Taha wa, ma'ápé ĩwě uptabi há háiwa áma asô 're ĩsimi'wara aba mono zô si, 're rob'ruiwaparĩ u'âsi za'ra wa'aba mono za. Tame te oto Cristu há danhib'apito simasisizéb áma 're sâmra u'âsi pire na, Timama nhimire niwĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ. ² Hâiwa áma uburé marĩ wě uptabi na 're ĩhâimana za'ra mono na si, te za asima áma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Áme ti'ai áma uburé marĩ 're ĩhâimana za'ra mono na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za oto. ³ 'Re anomro 'rata aba mono zé há ma tō aima ai'utōrĩ za'ra wa'wa oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono áma Cristuhu siré 're anomro aba mono zép tém na da te ai'áma 're rosa'rata waihu'u za'ra wa'aba mono ō di zahadu. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono há zahadu te te dama 're awaihu'u mono ō wa, áne na há. ⁴ Cristuhu áma si tō sena 're wahâimana za'ra mono wamhá, taha na si áma 're ĩwanomro mono zép té, te wama wasu'u za'ra. Ta há nimahá na tinhimirowa'a na ti'ai u apâ wei morĩ wamhá, a norĩ wa'wa há te za duré danho'a ĩsiré aihâimana za'ra wa'wa, ĩsine aiwě uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba mono na, da te áma aiwaihu'u za'ra wa'aba da há.

'Re ĩdanomro mono zép té wasu'u

⁵ Ti'ai áma ĩsazei'ō'wa norĩ hâimanazéb zarina, marĩ wasété zô 're ĩrob'ruiwaparĩ za'ra wa'aba mono zé há te za asiwi 're ĩ'uprosi pese za'ra wa'aba mo asiwi, 're dadâ'â za'ra mono wa, marĩ zô da te oto 're ĩrob'ruiwaparĩ za'ra mono ō ne. Pi'ō na aibâ na zama siwa'ru aiwasédé, 're ĩmanharĩ za'ra wa'aba mono zé há te za 're ĩ'uprosi pese za'ra wa'aba mo asiwi, duré asisô 're ĩrowasutu za'ra wa'aba mono zé há, duré marĩ wasété zô si asima 're ĩrob'ruiwaparĩ za'ra wa'aba mono zé há, duré danhipai u asibro pese na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, marĩ zô si asima 're asôpré wa'aba mono zé há. Áne há 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wě ō di, marĩ zô ĩ'upana asima 're ĩrob'ruiwaparĩ za'ra wa'aba mono zé há. Taha wa, te za tō uburé aiwasédé há asiwi 're ĩ'uprosi pese za'ra wa'aba mo, aiwi 're si'utōrĩ pese za'ra wa'aba mono wa, 're anomro wě wa'aba mono da oto. ⁶ Áne há dawasété si, da te dasima 're ĩruiwaparĩ za'ra mono zéb zarina, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono há dama arob'manharĩ za'ētē ĩpipa na há, te te siwi ĩda'awě'ō pese zéb zarina. ⁷ A norĩ wa'aba zama ma tō aré áne na 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aiwasété si asima 're ĩruiwaparĩ za'ra wa'aba mono zéb zarina, aré áma 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré há.

⁸ Taha wa, te za uburé marĩ há 're ĩmanharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé há ĩrēme pese za'ra wa'wa oto,

're ĩda'ruiwaparĩ za'ra wa'aba mono zé há, duré asisada 're asiti'ru za'ra wa'aba mono zé há, duré niha dama 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima da'áma 're ĩrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zé há, duré da'áma 're ĩwasété za'ra wa'aba mono zé há, duré uburé aimreme wasété 'wa há. Á norĩ há te za uburé ĩrēme pese za'ra wa'wa. ⁹ Taré asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono ō di za oto, 're anomro 'rata aba mono zé há 're rēme pese za'ra wa'aba mono nherē, uburé aiwasédé 're ĩmanharĩ za'ra wa'aba mono zé há. ¹⁰ Taha wa'râmi, te oto 're ĩdanomro mono zép tém na si 're anomro aba mo, ĩwě na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tō te te 're aipoto téb za'ra wa'wa aipě'ě 're, ĩsine 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da oto, taha zarina ōhō si 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. ¹¹ Taha wa, dapoto mono bâ dasipu'u pese na tâma 're dahâimana za'ra mono nherē, te te siwi 're da'ahâiba wě'ō mono ō di oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há. E marĩ wa. Cristuhu zazei'wa norĩ há aiwapsi te te 're azawi pese mono wa, zudezu'ō norĩ há zudezu norĩ me, duré sihâiwata nhihâri ré 're ĩnomro mono norĩ há, duré sihâiwata nhihâri ána 're ĩnomro mono norĩ há, duré a'uwě pahi norĩ, marĩ 'rowi 're ĩhâimana za'ra mono há darob amoi áma, duré ĩwada'uri zarina si pawa'âbâ ána te te dama 're ĩromhuri za'ra mono norĩ há, duré wada'uri ána si'uihâ na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ há. Áne há te uburé ĩsazei'wa norĩ há aiwapsi tâma 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma há. Cristuhu si te pire uptabi na wama 're hâimana za'ra, danhipai u. Taha si wama ĩpire uptabi za'ra há, wasiré ĩsazei'wa norĩ ma há. Taha si te za tizazei'wa norĩ pě'ě 're, 're sâmra, ĩhâiba mono bâ.

¹² A norĩ wa'wa há 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě, te tō 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ta há te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, ma tō sima aipisutu za'ra wa'wa, taha ma si tâma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto. Taha wa, da te 're robzépata za'ra mono wamhá, te za da'áma 're aiwamri za'ra wa'aba mo. Te za duré 're ĩdapawapto wě za'ra wa'aba mo. Asiré norĩ ma, aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono na, 'râwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono ō di za. Aiwaimri te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Duré aiwara sina dazada 're asahi za'ra wa'aba mono ō di za. ¹³ Ni'wam norĩ há asiré nherē, marĩ na te te aiwi 're ro'wa're za'ra wa'aba mono nherē, áma 're aiwa'a za'ra wa'aba mono ō di za, ta norĩ áma há. Duré marĩ na te te aiwi 're ro'wa're za'ra wa'aba mono nherē, áma 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mono ō di za. Wanhíb'apito há aiwasédé te te oto ai'áma 're ĩ'ab'madâ'â aba mono ō ne, áma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ō di za, ta norĩ áma há. ¹⁴ Danhipai u, dama ĩpire uptabi na roti há, áne: Te za 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina si, te za uburé asiré ĩsazei'wa norĩ há rowě na asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aihâiba za'ra wa'wa há misi ne. ¹⁵ Cristu há te za te te 're aipawapto u'âsi za'ra wa'wa, rowě na asiré áma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za aipě'ě 're ĩré 're anomro u'âsi aba mo, uburé

marí hã ĩ'uwaiwaba si āma 're ĩ'manharí za'ra wa'aba mono zéb da hã, 'rãwí asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. 'Re ĩ'hâimana u'âsi mono hã ma tō aipisutu za'ra wa'wa, simisutu dahâiba misi ne, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, taha zarina aipé'ē 're rowē na asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, āma. Taha wa, te za āma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩ'hâimana u'âsi mono āma si. ¹⁶ Cristuhu wasu'uwē na te za āma 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, aipé'ē 're aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, taha zarina aihâimana wē na 're anomro aba mono zé hã asima 're sa'ētē za'ra wa'aba mono da oto. 'Re ĩ'hâimana u'âsi mono hawi, dahâimanazém na rowaihu ĩwē hã āma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za dama āma 're ĩroti pese za'ra wa'aba mo. 'Re ĩ'hâimana u'âsi mono hã sōprub uptabi wa, te za tãma 're asō're u'âsi za'ra wa'aba mo, aipé'ē 're āma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina. ĩpé'ēzani te te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na, te za rowē zarina tãma 're asō're za'ra wa'aba mo, Saumusi na ĩbaihã nhisi na tãma 're ĩdanho're za'ra mono zém na zama, duré Wanhib'apito āma 're ĩdanho're za'ra mono na zama. ¹⁷ Uburé marí hã 're ĩmanharí za'ra wa'aba mono wamhã, duré uburé marí na 're aimreme zusi aba mono wamhã, Wanhib'apito Zezusihi zadawa para si, te za uburé marí hã 're ĩmanharí wē u'âsi za'ra wa'aba mo. Tawamhã Zezusi hã ĩwē uptabi hã wanhowa te te ĩmanharí wē zéb zarina, te za tō marí hã 're ĩmanharí wē u'âsi za'ra wa'aba mo, Wamama 'Re ĩ'hâimana u'âsi mono āma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina.

'Ri 're, 're ĩdahâimana za'ra mono norí ma rotizé wasu'u

¹⁸ Pi'ō norí, aimro nhimiroti hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, Cristuhu zazei'wa tō sena āma 're ĩ'hâimana za'ra mono zéb zarina.

¹⁹ Aibã norí, aimro te za 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Tãma 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono āna, te za asima 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo.

²⁰ Ai'uté norí, aimama nhimiroti te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama, Cristuhu zazei'wa oto 're ĩ'hâimana za'ra mono zéb zarina. E marí wa. 'Re ĩ'hâimana u'âsi mono hã te te aima 're wē za'ra wa'aba mono wa, āne hã.

²¹ Damama norí, ai'ra norí ma, ai'aba're na aimreme hã 're sani za'ra wa'aba mono ō di za, ta norí hã te te sina 're aimreme wazéb za'ra wa'aba mono wa, tiwi 're robzei'ō pese za'ra mono tō da.

²² Aiwada'uri zarina si, aipawa'âbã āna dama romhuri'wa norí, ti'ai āma asib'apito norí mreme hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. E asib'apito norí hã 'rãwí titōmo na te te 're ai'madã'ã za'ra wa'aba mono wapsi, te za romhuri hã tãma 're ĩmadã'ã pese za'ra wa'aba mo, asimiromhuri na te te 're aiwēsãmri za'ra wa'aba mono zéb da hã. Mare di. ĩhãiba za're'ra nherē, te za tō romhuri hã tãma 're ĩmadã'ã pese za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito hã asiwi 're ĩwazéb za'ra wa'aba mono zéb zarina. ²³ Ato sina te za tō tãma 're

ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo asib'apito norí ma, hã-wa āma Wanhib'apito 're ĩsãmra mono ma, ato sina 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono ne. ²⁴ Aipawa'âbã aba zé hã hãwa āma asō 're ĩsimi'wara aba mono hã, Wanhib'apito hã za te te aima ĩsōmri za'ra wa'aba na asina waihu'u sirōmo za'ra wa'aba wa, te za āne hã tō sena ti'ai āma asib'apito norí ma 're ĩromhuri wē u'âsi za'ra wa'aba mo. Tane nherē, ta norí ma si 're romhuri za'ra wa'aba mono ō di. Ta norí u'âbã, te Wanhib'apito Cristuhu ma zama 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, ta hã Wanhib'apito uptabi wama 're hâimana mono wa. ²⁵ Ni'wam norí hã tiwasété si te te 're ĩmanharí u'âsi za'ra mono wamhã, taha wa'rãmi te za 'Re ĩ'hâimana u'âsi mono hã hã za'ra, nimahã na hã. E marí wa. Ni'wam norí hã po're'ō na 're nomro u'âsi mono nherē, tinhimihãzé te te tãma ba'a waihu'u za'ra ō wa za, 'Re ĩ'hâimana u'âsi mono hã, dama pire na 're ĩ'hâimana za'ra mono norí hã, dama wapu na 're ĩ'hâimana za'ra mono norí zama.

4 Danhib'apito norí, pawã'âbã āna aima romhuri'wa norí ma, te za 're ĩmanharí wē u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩ'uwaiwaba si. Asib'apito za'ra wa'wa hã hãwa āma 're ĩsãmra mono hã te te 're ai'madã'ã u'âsi za'ra wa'aba mono na, asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono wa, te za āne na hã tãma 're ĩmanharí wē u'âsi za'ra wa'aba mo, aima romhuri'wa norí ma hã.

'Re ĩ'hâimana u'âsi mono ma, 're damreme zusi mono da, rotizé wasu'u

² 'Re ĩ'hâimana u'âsi mono ma, te za 're aimreme zusi aba mo, ōne u'âsi. Asimiza'rese te za tãma 're aimreme zusi aba mo, āma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina.

³ 'Re ĩ'hâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhã, wa'ãma zama te za duré tãma 're aimreme zusi aba mo, ta hã te te wama 're a'ridawa mono da, ĩmreme wasu'u hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwē aré dama ĩwaihu'u'ō hã wa te dama 're waihu'u za'ra mono da oto. Taha para, ma tō oto dasiwi ĩ'ãri ni, dazazéb 're, da te ĩnherē da. Taha wa, wa oto taha 're nhamra. ⁴ Taha wa, ma'ãpé 'Re ĩ'hâimana u'âsi mono ma si, ĩ'ãma 're aimreme zusi aba mono za, taha si te te 're ĩpawaptob u'âsi mono da, Cristuhu wasu'uwē dama ĩwaihu'u'ō hã ĩpibu pese na si te dama 're wasu'u mono da, da te oto āma 're ĩwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã, āhã da si te te ĩpisutu wa, 'Re ĩ'hâimana u'âsi mono hã.

⁵ Asimirosa'rata wē, oto āma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za Cristuhu zazei'ō'wa norí ma aihâimana prédup sina tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Duré 're danhopētē za'ra wa'aba mono sidãpãsi, te za Cristuhu wasu'uwē hã dama 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo, dasiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré hã, da te 're waihu'u za'ra mono āna 're dahâimana za'ra mono tō da, Cristuhu wasu'uwē hã. ⁶ ĩsazei'ō'wa norí ma, 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, aimreme wē na si te za tãma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo, tãma āma 're rowē zani za'ra wa'aba mono da, aimreme wē na te te āma 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono da.

Āne wamhã, ĩ'uwaibaba si te za tō aimreme na tãma āma 're ĩwa'rãmi za'ra wa'aba mo, Cristuhu wasu'uwẽ na te te āma 're asadhanrĩ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba.

Paru hã te te ĩdazawi 'rãsutu zé wasu'u

⁷Wasisãnawã Titicu hã, wama ĩsawi pe hã te za aima ĩwasu'u za'ra wa'wa, āme ĩhãimana na hã. Ta hã wasiré Wanhib'apito ma romhuri wẽ 'wa, te tō wama umnhasi na 're hãimana. ⁸Taha wa, wa za oto atēme āma satōrĩ za'ra wa'wa ā ĩnhimi'ui'ééré ré, āme rowẽ na ĩwahãimana za'ra na te te aima wawas'u wẽ za'ra wa'aba da, taha zarina aima rowẽ wairébé aba da, wazabãdã.

⁹Taha siré, te za duré Onezimo hã āma mo, wasisãnawã wama ĩsawi pese hãiba amo hã, wama ĩumna hã ta hã duré, tame asiré ĩsazei'wa norĩ, asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono hã. Ta norĩ si te za aima rowasu'u za'ra wa'wa, āme ĩromhãimanazém na hã, duré ĩwahãimana za'ra zém na zama.

¹⁰Aritacu hã āme dazazéb 're, ĩsiré ĩhãiba hã te āma asawi za'ra wa'wa, timreme na. Marcusi hã te duré āma asawi za'ra wa'wa, Banabéhé mama amoi 'ra hã. Taha na wa tō nimahã na hã aima āma roti pari za'ra wa'wa, niwa atēme wisi za'ra wa'aba wamhã, asiwi sawi wẽ wa'aba da. ¹¹Zuzuwé hã te duré āma asawi za'ra wa'wa, Zusitu na ĩsisi amo hã. Ā norĩ hã zudezu na 're ĩhãimana za'ra mono, si'ubdatō ĩhãiba za'ra hã. ĩsiré romhuri'wa norĩ hã ahã uptabi nherẽ, si'ubdatō si te zudezu norĩ hã te te ĩsiré 're romhuri za'ra, tō ā norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u, wa te tãma 're ĩda'awaibui mono na hã. Ā norĩ hã ma tō siwi ĩpawapto pese za'ra tō.

¹²Epaprasu te duré āma asawi za'ra wa'wa, tame asiré ĩsazei'wa norĩ siré 're ĩhãimana mono hã, Cristu Zezusihi ma romhuri'wa hã. Ta hã te ai'ãma 're mreime u'ãsi 'wa simi'ẽ na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, taha si te te 're aipawapto u'ãsi za'ra wa'aba mono da, asiptete sina āma 're anomro aba mono da, duré aihãimana

prédup sina 're aihãimana wẽ za'ra wa'aba mono da, ta hã te te aima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina si. Cristu hã asina 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mono zém na 're asiptete za'ra wa'aba mono da, te duré ai'ãma 're mreime u'ãsi 'wa. ¹³Ta hã te te ai'ãma 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mono na, wa tō ta hã ĩsi'uihã na waihu'u. Radiseza na 'ri nho'õmo nhisi āma ĩsazei'wa norĩ 're ĩhãimana za'ra mono norĩ āma, te te 're ĩromhuri pese mono na wa tō duré waihu'u. Duré Irapuri na 'ri nho'õmo nhisi āma ĩsazei'wa norĩ 're ĩsi'ubumroi mono norĩ āma, te te 're ĩromhuri pese mono na zama, wa tō waihu'u, ta hã.

¹⁴Rucasi hã, dawede'wa wama ĩsawi pe hã te duré āma asawi za'ra wa'wa. Demasihi zama te duré āma asawi za'ra wa'wa.

¹⁵Ma'ãpé, duré wasisãnawã norĩ hã wama sawi za'ra wa'aba, Radiseza na 'ri nho'õmo nhisi āma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. Duré Nipaha zama wama sawi za'ra wa'aba. Duré taha nhorõwa āma Cristuhu zazei'wa, siré 're ĩsi'rã'õtō u'ãsi mono norĩ zama, wama sawi za'ra wa'aba. ¹⁶Ā hã te āma aima ĩrob'ui'ééré za'ra wa'wa hã asisõ'a asima söré pari za'ra wa'aba wamhã, te za asiwi ĩsõmri 'wa, Radiseza u, tame ĩsazei'wa norĩ hã sisõ'a te te duré sima söré za'ra da. Duré Radiseza u te dama ĩrob'ui'ééré hã te za duré ĩwa'rãmi aima sõmri za'ra wa'wa, ta hã duré asima söré za'ra wa'aba da.

¹⁷Atipuhu ma, ma'ãpé āne hã 'maiwaihu'u aba za: "'Re ĩhãimana u'ãsi mono, romhuri te te aima ĩpisudu hã 'mairẽme õ di za. Uburé te za tãma āma ĩ'a'uwaimrami mo.'" Āne hã te za tãma ĩ'maiwaihu'u 'wa, Atipuhu ma hã.

¹⁸Wa hã Paru, wa ĩnhimi'ui'ééré na āma asawi za'ra wa'wa. Ma'ãpé ĩ'ãma 're aipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'aba mono za, dazazéb 're zahadu ĩhãimana na hã.

Rowẽ u'ãsi 're aihãimana za'ra wa'aba mono za, Wamama hã ai'ãma 're ĩsiwãrĩ za'ra wa'aba mono zéb zarina.

1 TESARONITA

Ībaihâ wasu'uzé

Paru norĩ hã Tesaronita u si'aba'réi wamhã, da'ahâ na ma tô saze za'ra ni, ĩsimiromhuri za'ra na hã. Tazahã zudezu norĩ hã Zezusihi zazei'õ'wa norĩ hã ma tô sada tihâimana za'ra, te te siwi wĩrĩ da. Taha wa, Paru norĩ hã ma tô dahawi aimani zahuré, Siraha me, Bereza na 'ri nho'õmo nhisi u. Tane nherẽ, zudezu norĩ hã ma tô ĩsari-na ai'aba'ré, Tesaronita hawi (Atusi 17.1-13). Tawamhã ãma ronomro wapsi, Timotiu hã ma tô Tesaronita ãma ĩsazei'wa norĩ wasu'u wẽ hã tãma ãwisi za'ra, Paru norĩ ma, Corĩtu ãma hâimana za'ra ré. Taha wa, Paru hã ma tô Tesaronita norĩ ma rob'ui'ééré za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma siptete sina 're ĩnomro mono na ĩwasu'u za'ra hã te te wapari wa, tãma ĩrowẽ na hã.

Ma tô duré pawaptob za'ra, ĩsisânawã norĩ hã tiwi 're ĩdââ za'ra mono norĩ wi, 're robzei'õ tã za'ra mono da, Zezusi hã apã we ĩmorĩzéb zô, wato sina 're wanhimipari za'ra mono na dâ'âsina.

1 ĩsazei'wa norĩ, wa hã Paru, Sira, duré Timotiu, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'aba ni, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi ãma asiré 're asi'rã'õtõ aba mono norĩ ma.

Wamama hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, duré Wanhib'apito Zezu Cristu hã te asina 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwẽ, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Wa norĩ hã ta norĩ ma, wa ai'ãma 're wamreme zusi u'âsi 'wa, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Tesaronita ãma ĩsazei'wa norĩ, tô sena 're ĩhâimana wẽ za'ra mono zé wasu'u

2 Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, wa 're wawata u'âsi za'ra, 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono wa. Ai'ãma 're wamreme zusi aba mono wamhã, wa duré wa te tiwi 're rowaptẽré za'ra, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. **3** Tãma 're wamreme zusi mono sina, wa ai'ãma 're wapo're pu'u u'âsi za'ra wa'wa, 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono zém na, ãma 're wawata za'ra mono da. A norĩ wa'wa hã sazei pese za'ra wa'aba wa, marĩ ĩwẽ si te 're ĩmanharĩ za'ra wa'aba mo. Wamama hã, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te duré 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, dawĩ 're asisawi za'ra wa'aba mono õ di, marĩ ĩwẽ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tô da. Duré Wanhib'apito Zezu Cristu we ĩmorĩzéb zô, asimi'ẽ na te sô 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo. ãne na 're anomro wẽ wa'aba mono na, wa ai'ãma 're wapo're pu'u u'âsi za'ra wa'wa, wawa'a ãna, Wamama ma 're wamreme zusi mono wamhã. **4** Wasiré ĩsazei'wa norĩ, wa tô duré ai'ãma waihu'u za'ra wa'aba ni, 'Re

ĩhâimana u'âsi mono te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono na hã, duré ĩsib'a'uwẽ 're anomro aba mono da, te te sima aipisutu za'ra wa'aba na hã.

5 Zezusihi wasu'uwẽ na, wa te aima rowasu'u za'ra wa'aba wamhã, taré wamreme na si, wa te aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã tiwaihu'u pese na te te 're ĩwapawaptob za'ra mono zém na, wa tô duré aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. Zezusihi wasu'uwẽ hã tô sena na, wa te 're ĩumnhasi za'ra mono zéb zarina, wa tô duré aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba ni. Taha wa, wa tô ai'ãma waihu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima ĩaiwẽ za'ra wa'aba na hã. Duré a norĩ wa'wa hã ma tô wa'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ré, 're ĩwanomro wẽ mono zém na, wa te aipawaptob za'ra wa'aba da. **6** ãne wa tô aima ãma asanho za'ra wa'aba ni, Wanhib'apito hã ti'ai ãma 're morĩ ré, wama ãma ĩsisanho ne. Tawamhã ĩwasu'uwẽ ma tô ĩsaze za'ra wa'wa. Ma tô 're anomro wẽ wa'aba mo, wasisanhozéb zarina, duré Wanhib'apito sisanhozéb zarina. ĩwaihu'u pese pẽ'ẽzani hã ma tô te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, atoi uptabi za'ra wa'aba na 're sazei pese za'ra wa'aba mono da, da te ai'ãma 're ĩrowasété za'ra wa'aba mono na 're robzépata za'ra wa'aba mono nherẽ.

7 Taha na a norĩ wa'wa hã ma tô duré dama ãma asanho za'ra wa'wa, aihĩni ĩsazei'wa norĩ, Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma, duré Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma zama. **8** Tame 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã wapari za'ra, a norĩ wa'wa hã dama 're sadawa wasu'u pese za'ra wa'aba mono wa, Wanhib'apito wasu'uwẽ hã. Duré ĩsipai u, daza'rui mono bâ ma tô ĩsadawa wasu'u hã datẽme waptã'ã.

Duré 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mono na, ma tō aiwasu'u wa'wa hã da te 're wapari za'ra, daro mono bã. Taha wa, wa norĩ hã 're ĩsaze za'ra wa'aba mono na, wa te duré dama 're aiwasu'u za'ra wa'aba mono õ di, aiwasu'u za'ra wa'wa hã da te 're wapari sirõmo za'ra mono wa. ⁹ Aiwasu'u wapari'wa norĩ hã, si'uihã na te wama rowasu'u za'ra, atême ĩwasihutu aba zém na. Ma tō, u, asima ĩwawě za'ra wa'wa. Te duré wama aiwasu'u za'ra wa'wa, ãne: "Ta norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're sazei pese za'ra. Taha wa, romhãiba 'manharĩ ãma, nasi wata za'ra õ di oto. Te te tãma 're romhuri za'ra mono õ di oto. Ma tō rême pese za'ra. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si, tō sena hã, u. Taha wa, ĩsadawa wasu'u, ma tō saze za'ra. Taha wa, te taha na si te te tãma 're romhuri pese za'ra. ¹⁰ ĩ'ra hã hã ĩwa hawi apã we ĩmorĩzéb zō, te 're simipari u'ãsi za'ra, ab're hawi apã te te ĩhãiwatu zō." ãne te wama aiwasu'u za'ra wa'wa. Tane tō. Ta hã Zezusi hã, Wanho'reptui'wa. Ma tō wanho'reptu za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã za te te ĩdahã za'ra zé wi hã.

Tesaronita ãma Paru hã ĩwě na si te te ĩromhurizé wasu'u

2 Wasisãnawã norĩ, ai'rata wasi'ubumroi wa'aba ré, aima wanhimromhuri za'ra wa'aba zé hã taré õ di. Tō sena, wa tō aipawaptob za'ra wa'aba ni, sazei pese za'ra wa'aba da. ãne na ma tō wa'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. ² Piripu na 'ri nhoõmo nhisi hawi, wa tō atême aihutu aba ni. Tame wasi'ubumroi ré, wa tō robzépata za'ra ni, ĩsazei'õ'wa norĩ nhimihãzém na, duré damreme wasété na zama. Taha wasu'u na ma tō wa'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Tane nherě, Wanhib'apito 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tō wapawaptob za'ra, wapahi ãna, ĩsadawa wasu'u hã wa te aima wasu'u za'ra wa'aba da, Cristuhu wasu'uwě na hã. Taha wa, wamreme wa'rãmi, da te wawi ro'wa'rutu za'ra nherě, wa tō ĩwasu'uwě na aima rowasu'u za'ra wa'aba ni tō, wapahi za'ra ãna. ³ Roti tō sena na si, wa aima roti za'ra wa'aba ni, ãhãna hã. Rowasu'u wě upana, wa te aima roti za'ra wa'aba õ di. Duré marĩ ĩwě hã wa te wasima waibu da, wa te ai'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di. Marĩ ĩwě hã wa te aiwi udã za'ra wa'aba õ di. ⁴ Mare di. ãnei õ di. Tō sena, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te sima 're ĩwawě za'ra mono zéb zarina, te te wapisutu za'ra wa, wa ĩwasu'uwě na wa te dama 're rowasu'u za'ra, ãne na romhuri'wa da, te te wawěsãmri za'ra wa.

Tawamhã wanhimrowasu'u wě wa, taré wama dato za'ra da, wa te wasina 're rosa'rata za'ra mono õ di. Mare di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're ĩwawěsãmri za'ra mono da si, wanhimirosa'rata za'ra hã. Ohõ si te za te te 're wapibu za'ra, 're ĩwanomro wě mono zéb zō, ĩwě na si 're ĩwanhimirosa'rata za'ra mono zéb zō zama. Taha wa, ĩsadawa wasu'u na, wa te dama 're ĩrowasu'u wě za'ra mono na, wa'ãma 're toi mono da, wa wa te wasina 're rosa'rata za'ra.

⁵ Ai'rata wahãimana za'ra wa'aba ré, taré wamreme to na ai'ãma wawata za'ra wa'aba õ di. Duré marĩ ĩwě

hã wanhimrowahutu wa'rãmi, wama sãmri za'ra wa'aba da, wa te wasina rosa'rata za'ra õ di. ãne na ma tō wa'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, waihu'u pese di, ãne na wapě'e 're, wanhimirosa'rata za'ra hã. ⁶ Wanhimrowahutu wě na wa'ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, wa te wasina rosa'rata za'ra õ di. Duré, aimawi norĩ hã ãne zarina, wa'ãma wata za'ra da, wa te wasina rosa'rata za'ra õ di duré. ⁷ Cristu hã ma tō wazatõrĩ za'ra, ĩwasu'uwě hã wa te dama 're waihu'u za'ra mono da, ĩsadawa para. Taha wa, dama wamreme pire za'ra di. Tane nherě, wamreme pire na, wa te duré 're aiwari za'ra wa'aba mono õ wa, wa te ãma aiwi robzei'õ za'ra wa'aba õ di. Mare di. ãnei õ di, wa te aima ĩmanharĩ za'ra wa'aba zé hã. Wamreme wě na si, wa tō aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. Wa tō ai'madãã pese za'ra wa'aba ni, dana norĩ hã ti'ra te te 're ĩmadãã pese za'ra mono ne. ⁸ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã, ĩwasu'uwě hã wawa'a ãna, wa tō aima wasu'u za'ra wa'aba ni, wama asawi pese za'ra wa'aba wa. Taha wa, aiwi 're wasisawi za'ra wa'aba mono õ di, wa te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono tō da. Tō sena, a norĩ wa'wa hã wama asawi uptabi za'ra wa'aba di.

⁹ Wasisãnawã norĩ, ãne na te tō wa'ãma 're aipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'aba mo, 're ĩwanomro wě mono zém na. Wa norĩ hã wahãimanazéb da, wa tō wasima romhuri pese za'ra ni, wapatãã nherě, duré wawasutu nherě. Bãtã sidãpãsi wasi'uihã na wanhib'rata na wa tō romhuri za'ra ni, wahãimanazéb da. Bãdã 'rãiwatobro õ ré, duré bãdã sébré nherě, wa tō wasima romhuri za'ra ni, wa te aiwari za'ra wa'aba tō da, wama asõprub za'ra wa'aba na wapire na wa'madãã za'ra wa'aba tō da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na, wa te aima rowasu'u za'ra wa'aba ré.

¹⁰ A norĩ wa'wa hã ma tō ĩwawaihu'u za'ra wa'wa, asõ'a za'ra wa'aba, 're ĩwanomro mono zé hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tō duré wawaihu'u za'ra, 're ĩwanomro wě mono zém na hã. Wawasédé hã wa te 'manharĩ za'ra õ di. ĩwě na si wa tō wahãimana za'ra ni, asõ'a za'ra wa'aba. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na hã ãma wasipa za'ra õ di. ãne ãma 're ĩwanomro mono zé hã, tō ĩbã. ¹¹ Damama hã, dahãimanazém na te za ti'ra norĩ ma rowahutu. Tane, wa norĩ hã aihãiba bã wa'aba, wa tō aima rowahutu za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na 're anomro wě wa'aba mono da. ¹² Duré da te aima 're amhãzépa za'ra wa'aba mono nherě, wa tō ãma aima robze za'ra wa'aba ni ĩwasu'uwě na, aiwi 're robzei'õ tō za'ra wa'aba mono da. Wa tō aima roti pese za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nho'a 're anomro wě wa'aba mono da, toi uptabi na te te 're ai'madãã za'ra wa'aba mono da. Ta hã ma tō te te sima 're aiwě za'ra wa'wa, hã ĩwa ãma ĩhãiba na rowa'a na ĩsiré 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, rowě uptabi na.

¹³ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã wa te aima ĩwasu'u za'ra wa'wa hã wapari za'ra wa'aba wamhã, ma tō asima ĩwě za'ra wa'wa. Taré ti'ai ãma aibã nhimrowasu'u newa, ãma rosa'rata za'ra wa'aba

õ di. Tô sena 'Re ðhâimana u'âsi mono mreme na, ma tô âma ðrosa'rata za'ra wa'wa. Tane tô, 'Re ðhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na si wanhimirowasu'u za'ra hã. ðsadawa wasu'u hã te tô ai'âma te te 're romhuri pese za'ra wa'wa, aipë'ë 're, ðwë na si 're anomro aba mono da. Taha wa, 'Re ðhâimana u'âsi mono âma si, wa 're wawata za'ra, ðmreme hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono wa.

ðsazei'wa norí te te 're ðrobzépata za'ra mono zé wasu'u

¹⁴ Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma hã, aiwana za'ra wa'aba, ma tô da te 're sazei pese za'ra, 'Re ðhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, ðwasu'uwë hã. Tawamhã, Cristu Zezusihi âma ma tô 're danomro, ðsazei'wa norí, siré 're ðsi'rã'õtõ mono norí hã.

Tawamhã, ðsiré norí hã ðsazei'õ'wa norí hã ma tô te te âma 're rowasété za'ra, ðsazei'wa norí hã te te 're saze za'ra mono tõ da, ðwasu'uwë hã, tisiré nherë. Tane, a norí wa'wa hã wasiré ðsazei'wa norí hã, ta norí ne, ma tô 're ðrobzépata za'ra wa'aba mo, asiré norí hã asada 're sahi za'ra wa'aba mono wa, Zudeza norí ne.

¹⁵ Duréihã, zudezu norí hã ma tô te te 're simro, 'Re ðhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norí hã. Duré, âhãna zama ðsihudu norí hã ðhi'rata norí hã te te 're ðrob'manharí za'ra mono zéb zarina, ma tô siwi tíwí, Wanhib'apito Zezusi hã. Ma tô duré te te wa'âma 're rowasété za'ra, ðwasu'uwë hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono tõ da. Ma tô sisiti siwi wazatõrî za'ra, ðsiti wasi'aba'rë da. Ma tô duré uburé da'âma tinhitob'ru za'ra. Taha wa, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma, wë õ di, 're ðhâimana za'ra mono zé hã. ¹⁶ Tawamhã, wa norí hã zudezu'õ norí ma, wa tô wa te tãma 're rowasu'u za'ra ðwasu'uwë na, da te 're sazei pese za'ra mono da, Zezusi hã te te 're da'anho'reptui mono da. Tawamhã, ta norí hã zudezu nherë, ðsazei'õ'wa norí hã, ma tô te te wawi 're ro'wa'rutu za'ra, te te 're wazadawa uwati za'ra mono da aré, ðwasu'uwë na wa te dama 're rowasu'u za'ra mono tõ da. Âne tiwasété na 're ðhâimana za'ra mono zém na, ma tô 're siwasété za'ëtë za'ra. Tawamhã, tâibã oto. 'Re ðhâimana u'âsi mono hã ma tô wawi ro'wa'rutu'wa norí hã te te 're wë'õ pese za'ra. Rowë'õ, ma tô duré tãma pisutu za'ra. Tawamhã, ðsiti te za oto 're nomro u'âsi.

Paru hã Tesaronita u apâ ðmorízém na ðsiwasu'uzé wasu'u

¹⁷ Wasisânawã norí, ðsazei'õ'wa norí nhimirob'manharízéb zarina, wasi'aba'rë na aihawi za'ra wa'aba, wasi'aba'rëi wamhã, asiti za'ra wa'aba, wa a'â 're wasi'ubumro. Tane nherë, ai'rata 're ðwasi'ubumroi u'âsi aba mono ne, wa wanhimirosa'rata na wa te ai'âma 're rosa'rata wë u'âsi za'ra wa'wa. Awa'awi hã wapë'ëzé uptabi na, wa 're wahâimana za'ra. Taha wa, apâ atëme wasihutu su'u aba da, wa tô wasima waihu'u za'ra ni, wa te asabu za'ra wa'aba da. ¹⁸ Wa te duré asabu téb za'ra wa'aba neza. Wa hã Paru hã, apâ

atëme ðmorí aba neza. Taha wa, atëme ðmorí aba da, bâdã, wa tô nasi ðsima pisutu. Tane nherë, Satanasi hã wanhitob'ru hã ma tô nasi wa'âma ro'wa'rutu za'ra, âma atëme ðwisi za'ra wa'aba tõ da. ¹⁹ Tane tô. Ni'wam norí me asõwa're're za'ra wa'aba, wasisõpëtë za'ra õ di za, Wanhib'apito Zezusi apâ wei morí wamhã. Ni'wam norí hã, asõwa're're za'ra wa'aba, te te wama 're rowë zani za'ra mono õ di za. Wanhib'apito wei morí wamhã, ni'wam norí hã asõwa're're za'ra wa'aba, te te dama wawaihu'u za'ra õ di za, tô sena aima za'ra wa'aba, wa te 're ðsadawa wasu'u za'ra mono zém na. ²⁰ Tane tô, wato sina, wa wa te 're aiwasu'u wë za'ra wa'wa dama, a norí wa'wa hã wama 're rowë zani za'ra wa'aba mono wa, 'Re ðhâimana u'âsi mono 're ðsaze za'ra wa'aba mono zém na.

Timotiu hã ðsazei'wa norí ma rowë zô, Tesaronita u ðmorízé wasu'u

³ Tawamhã, ai'âma wapë'ëzé uptabi za'ra wa'aba wa, apâ wasi'aba'rëzéb zô wanhimipari waihu'u za'ra õ di oto. Taha wa, wa tô wasisaze za'ra ni, Timotiu hã wa te âma atëme satõrî za'ra wa'aba da, wa hã ðsi-waprozi Atena na 'ri nho'õmo nhisi âma ðnhamra da nherë. Tawamhã, wa tô âma atëme satõrî za'ra wa'aba ni, Timotiu hã. Ta hã wasiré ðsazei'wa, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, Cristuhu wasu'uwë na te te dama 're rowasu'u mono da, wasiré. Taha wa, wa tô atëme satõrî za'ra wa'aba ni, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, aihâimana nhiptete sina 're sazei pese za'ra wa'aba mono da, ðwasu'uwë hawi apâ 're aipizari za'ra wa'aba mono tõ da, da te ai'âma 're rowasété pese za'ra wa'aba mono nherë. A norí wa'wa hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimipisutu zarina, da te wa'âma 're rowasété za'ra mono wa, wa te 're ðrobzépata za'ra mono na hã. ⁴ Âne na wa tô ðwana aima rowaihu'u sirõmo za'ra wa'wa, ai'rata wasi'ubumroi wa'aba ré, za da te wama 're ðrob'manharí pipa za'ra mono zém na hã. Âhãna, tô sena na ma tô asina ðwaihu'u za'ra wa'wa, tô wa'âma 're romhâimana za'ra mono wa. ⁵ Taha wa, asada 're dazahi za'ra wa'aba mono wa, apâ âma atëme ðmorí aba neza, 're ðsazei'õ utõrî za'ra wa'aba mono zé hã te aiwi waihu'u za'ra wa'aba da. Taha wa, Timotiu hã wa tô âma atëme satõrî za'ra wa'wa, apâ te te we wama aiwasu'u za'ra wa'aba da. Wa'uburé hã dawasété da, dawada'uri'wa hã te te aipibu za'ra wa'aba wa, 're saze zahãri za'ra wa'aba mono õ'umnhasite, wa tô ai'âma 're ðhâtã'ã za'ra wa'wa. Aima wanhimirobhuri za'ra wa'wa hã taré 're hâimana mono õ'umnhasite, wa tô âma atëme satõrî za'ra wa'wa Timotiu hã, te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da.

Tesaronita hawi, Timotiuhu nhimirowasu'u wë na Paru norí ðto za'ra zé wasu'u

⁶ Tawamhã Timotiu hã ma tô we apâ watëme tiwisi za'ra, aihawi za'ra wa'aba. Ma tô aiwasu'u wë za'ra wa'wa hã wei wama âwisi. Wa te wapari ze za'ra di, ai-

wasu'u wě za'ra wa'wa hã. Cristu hã te, u, asina 're ĩumnhasi pese za'ra wa'aba mo. Asimizawi pese za'ra wa'aba na te, u, 're anomro aba mo. Duré, ĩwě na si te, u, wa'ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. ĩwazabu za'ra wa'aba da si, te, u, 're asimipari za'ra wa'aba mo. Āne, aiwasu'u wě za'ra wa'wa hã, wa te wapari ze za'ra di. Tane tō, wa norí zama wa te asabu za'ra wa'aba neza. Wa duré sō mapari za'ra ni aré, wa te ĩ'asabu za'ra wa'aba zéb zō. ⁷ Wasisānawã norí, da te wa'ãma 're rowasété za'ra mono nherē, duré marí ĩpire na wa te 're robzépata za'ra mono nherē, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, wa tō apã pē'ě daba'wara pese ni. ⁸ Āne wa, wahâtã'ã ãna wa oto 're wahãimana za'ra apã, Wanh'apito ãma asiptete sina ãma 're anomro aba mono wa. ⁹ Taha wa, wa oto Wanh'apito 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're wawata u'ãsi za'ra, ĩsō'a, wama 're robze zani za'ra wa'aba mono wa, Zezusi hã asina 're ĩumnhasi pese za'ra wa'aba mono zém na hã. ¹⁰ Awě sidãpãsi, wa wanhim'i'ě na tãma 're wamreme zusi, bātã na barana zama, ta hã te te wama pisutu za'ra da, nimahã na ãma atēme wasi'aba'rėi wa'aba da, wasisabu za'ra da apã, duré zahadu ĩwaihu'u za'ra wa'aba ō hã, wa te aima waihu'u za'ra wa'aba da, 're ĩsazei uptabi za'ra wa'aba mono zéb da hã.

¹¹ Wanh'apito 'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi, Wama wi hã, duré Wanh'apito Zezusi wi hã, wa wa te 're rowaptērē za'ra, te te wama ropese za'ra da, apã wasihutu da, atēme wa'aba. ¹² Tō sena ma tō 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Uburé ma tō duré 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Tane tō, wě di. Taha wa, wa duré wa te tiwi 're rowaptērē za'ra, Wanh'apito wi, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, awě sidãpãsi asimizawi pese za'ra wa'aba zé hã, te te aima 're sa'ětē za'ra wa'aba mono da. Sa'ětē na, wa te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono zém ne, aiwa sa'ětē na 're dazawi pese za'ra wa'aba mono da, wa wa te tiwi 're rowaptērē za'ra. ¹³ Tawamhã taha na te za te te 're aipawaptob u'ãsi za'ra wa'wa, aihãimana nhiptete za'ra wa'aba sina, ĩwě uptabi na si ãma 're anomro aba mono da. Tawamhã Wanh'apito Zezusi hã, uburé tinhib'a'uwě norí me, wei wazō si'aba'rėi wapsi, asi'wa'rutu za'ra wa'aba ãna te za ĩsō'a aimesa wa'wa, Wamama 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nho'a.

'Re ĩdanomro wě mono zéb zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, dama 're ĩtoi mono zé wasu'u

4 Wasisānawã norí, wa tō aima waihu'u pari za'ra wa'aba ni, niha 're anomro wě wa'aba mono da, taha zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ai'ãma 're tō za'ra wa'aba mono da. Taha zarina, te tō ãma 're anomro wě wa'aba mo oto. Āhãna wa za duré aima roti pese za'ra wa'aba ni, 're anomro wě wa'aba mono zém nhipai u, asima 're sa'ětē za'ra wa'aba mono da, Wanh'apito Zezusi zadawa para. ² Taha zadawa para, wa te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zé hã ma tō ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. ³ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tō te te sima 're aiwě za'ra wa'wa, 're

anomro wě wa'aba mono da, duré pi'ō norí, duré aibã norí zama aihãiba na asiwi 're ĩ'asipsaihuri si'uiwa za'ra wa'aba mono zé hã ai'ãma 're hãimana za'ra wa'aba mono tō da oto. ⁴ Aibã norí hã aimro si te za 're ĩ'madã'ã za'ra wa'aba mo, aiwasédé hã 're 'manharí za'ra wa'aba mono tō da. ⁵ Rowasutu zō si asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono ō di za. Ta hã, ĩsazei'ō'wa norí 're ĩhãimana za'ra mono zé, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te waihu'u za'ra ō wa. ⁶ Tane 're anomro aba mono ō di za. ĩsazei'wa norí hã, asisānawã te 're anomro aba mo. Taha wa, asisānawã mro nherē, asiwi 're upi za'ra wa'aba mono ō di za, asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono tō da, aiwasédé hã, asisānawã 're 'manharí za'ra wa'aba mono tō da. Tane, ni'wa hã tiwasédé te te 're 'manharí mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te za niha tãma rob'manha. Āne tō sena, wa tō aima waihu'u za'ra wa'aba ni, waihu'u pese za'ra wa'aba da. Tane nherē, wa duré ãma aima sahu za'ra wa'aba ni. ⁷ Aibã norí, aimro hãiba upana aimawi pi'ō hã 're upi za'ra wa'aba mono ō di za. Duré pi'ō norí hã aimro hãiba upana aimawi aibã hã 're upi za'ra wa'aba mono ō di za. Dahãimana nhiséb ō ré, 're wanomro mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te sima 're wa'apisutu mono ō di. Wanhimi'ě na ãma 're wanomro wě uptabi mono da si, ma tō te te sima 're wa'apisutu. ⁸ Taha wa, ãne wa te aima ĩroti za'ra wa'wa hã, asiwi wě'ō za'ra wa'aba ō di za. Ni'wa hã te te siwi wě'ō wamhã, e ta hã ti'ai ãma dahãiba te za siwi wě'ō. Mare di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te za siwi wě'ō, wama Tip'ězani nhomri'wa hã.

⁹ ĩsazei'wai mono bâ 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zém na, wa te aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ō di za oto. Tō sena ma tō 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã si'uihã na ãma aima rowahutu za'ra wa'wa, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zéb da hã. ¹⁰ Ma tō 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo tō, Masédoniza na danhipti'a nho'ōmo nhisi ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norí hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩsaze za'ra mono norí hã. Tane nherē, wa aima roti pese za'ra wa'aba ni, asimizawi pese zém nhipai u, asima 're sa'ětē za'ra wa'aba mono sina, ĩwě uptabi hã 're 'manharí za'ra wa'aba mono da. ¹¹ Ai'rata wasi'ubumroi wa'aba ré, ãne wa tō aima roti za'ra wa'aba ni, rowě na si 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, duré asima 're ropibui wě za'ra wa'aba mono da, duré asimi'ě na asi'uihã na aihãimanazéb da, 're romhuri za'ra wa'aba mono da, aihãiba mono bâ wa'aba. Āne, wa tō aima roti za'ra wa'aba ni. Āne ĩwě uptabi hã te za tō 're ĩ'manharí u'ãsi za'ra wa'aba mo. ¹² Tawamhã danho'a 're anomro wě wa'aba mono wa, ĩsazei'ō'wa norí hã te za te te 're aiwěsãmri za'ra wa'wa. Te za te te 're aiwazéb za'ra wa'wa. Duré asimi'ě na 're romhuri za'ra wa'aba mono wamhã, 're dawari za'ra wa'aba mono ãna, te za 're anomro aba mo.

Apã 're ĩdahãiwatu za'ra mono zé wasu'u

¹³ Wasisānawã norí, ni'wa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zazei'ō'wa hã, dawí dã'ã wamhã, ĩsiré norí hã te

za āma 're pē'ézé pese za'ra, apā 're īdahāiwa'utu za'ra mono zé wasu'u hā te te 're waihu'u za'ra mono ō wa. Tane ō di za, a norī wa'wa hā. Taha wa, wa wasima wē za'ra ni, sena na waihu'u za'ra wa'aba da, dadā'ā wasu'u hā. ¹⁴ Zezusi hā ma tō dārā. Ma tō pē'ēhai'utō. Pē'ē si'utōrī nherē, ma tō apā hāiwa'udu. Āhāna te 're morī u'ā oto. Āne na wa tō saze za'ra ni. Taha wa, wa tō duré waihu'u za'ra ni, īsazei'wa norī hā 're dā'ā za'ra mono wamhā, apā 're īhāiwa'utu za'ra mono na hā. 'Re īhāi' mana u'āsi mono hā te za apā te te 're ahāiwa'utu, Zezusi te te apā īhāiwa'utu ne. ¹⁵ Tawamhā, Wanhib'apito we apā wazō morī wamhā, āté wa norī hā zahadu wahāiba ré 're wanomro mono ré, te za wei mo. Tane nherē, 're īdā'ā za'ra mono norī wana, ītēme wasi' hutu ō di za. Āne Wanhib'apito te te wama īrowahutu za'ra zarina, wa aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. ¹⁶ Tō sena, Wanhib'apito hā te za wei wazō si'ra, hāiwa hawi. Tawamhā, te za tāma wa'ru za'ra, hāiwa āma tāma īromhuri pese 'wai ma. Hāiwa āma tāma īromhuri pese 'wa hā, te za wei hā, hārā 'rāihā na, 'Re īhāi' mana u'āsi mono nhimnhihārāzēm na. Tawamhā, īsazei'wa norī hā 're īdā'ā za'ra mono norī hā, ta norī uimrehēne te za apā hāiwa'utu za'ra. ¹⁷ Tawamhā wa norī hā īsazei'wa norī hā, zahadu wahāiba ré ré 're īwahāi' mana za'ra mono norī hā, apā īhāiwa'utu za'ra norī me, īsazei'wa norī me, te za sitēme wa'ubumro awa'awi, hāiwa'ā āma. Tawamhā, Wanhib'apito hā wa za oto aihīni sōpētē za'ra ni, hāiwa nho're āma. Tawamhā, ī'rata wa za 're wahāi' mana u'āsi za'ra. ¹⁸ Āne te za īwasu'u na 're asipawaptob u'āsi za'ra wa'aba mo.

Wanhib'apito apā wei morī ō ré, 're īdanomro wē mono zé wasu'u

5 Wasiré īsazei'wa norī, Wanhib'apito apā wei wazō īmorízé hā, wa tō aima waihu'u pese za'ra wa'aba ni. Tane nherē, wa za duré apā aima āma rob'rāzarōtō za'ra wa'wa, rob'ui'ére na. Niwapsi, te za wei mo apā wazō. Tane nherē, bādā hā wa te waihu'u za'ra ō di. Nimahā na we īmorízé hā, wa te waihu'u za'ra ō di. A norī wa'wa hā ma tō āne hā īwaihu'u pese za'ra wa'wa. ² Wanhib'apito apā wei morī wapsi, awa'awi te za wei mo. Tane tō, ni'wa hā barana simisaihuri da, marī zō 'ri para u sébré wamhā, 'ri para īsi'ubumro norī hā te za tāma a'rāmi za'ra, sō simipari za'ra ō nherē, sébré wa. Tane, Wanhib'apito apā we īmorízéb zō 're danhimipari za'ra mono ō ré, te za wei mo. ³ Sō 're danhimipari za'ra mono ō wa, te za īsazei'ō'wa norī hā da te dasima 're rowasu'u za'ra, āne: "Rowē na wa za oto 're wasi'ubumroi u'āsi, marī hā wazō 're wairébé mono āna." Āne te za dasima da te 're rowasu'u za'ra, da te 're waihu'u za'ra mono ō wa. Āne, da te dasima 're rowasu'u za'ra mono wapsi, tawapsi, awa'awi te za ropipa hā dazō watobro, Wamama hā za te te dama īrob'manharízēm na hā. Tiwi dasimani waihu'u za'ra ō di za, pi'ōi ma, ī'ra tāma 're rere'e mono da, īwasā āma 're sépu'u za'ra mono wa, ai'utē zépu hā tiwi 're īsimani za'ra mono ō ne.

⁴ Wasiré īsazei'wa norī, a norī wa'wa hā Wanhib'apito apā wei īmorízéb zō, te sō 're asimipari za'ra wa'aba mo. Taha wa, awa'awi za wei morī nherē, tāma a'rāmi za'ra wa'aba ō di za, barana īsimisaihuri norī ma, 're īdasi'rāmi za'ra mono ne. ⁵ Tawamhā Wanhib'apito apā we īmorízéb zō, aihīni 're īasimipari za'ra wa'aba mono norī hā, rowa'a na 're īdahāi' mana za'ra mono zém ne, 're aihāi' mana za'ra wa'aba mono zé hā, a norī wa'wa hā ti'ai āma. Apā we īmorízéb zō 're īdanhimipari za'ra mono ō norī ne, robra na 're wahāi' mana za'ra mono ō di tō, wa norī hā. ⁶ Taha wa, 're īdanhotō za'ra mono ne, wanhimiza'rese āna 're wahāi' mana za'ra mono tō da, wa za sō 're wanhopré u'āsi. ⁷ Barana si te rosa'rese āna 're danhotō za'ra. Barana si te duré āzézei'wa norī hā 're siwamnarī za'ra. ⁸ Tazahā, wa norī hā Wanhib'apito apā we īmorízéb zō, 're wanhimipari za'ra mono wa, wanhimi'ē na sō 're wanhopré mono sina, wa za 're wahāi' mana za'ra. Tawamhā wa za wasi'upari za'ra ni, wanhitob'ru wi, Wanhib'apito wa te 're īsaze za'ra mono zém na, duré 're īwanhimizawi pese za'ra mono zém na, duré Zezusi te te 're īwanho'reptu za'ra mono zéb zō, 're īwanhimipari za'ra mono zém na. Da'wapéi'wa norī hā, tinho'utu'u īhātete na, duré ī'rāzaza īhātete na te 're si'uza za'ra, tinhitob'rui wi, da te 'manhiptā'ā tō da. Āne, Wanhib'apito wa te 're īsaze za'ra mono zém na, duré 're wanhimizawi pese za'ra mono zém na, wa za 're wahāi' mana za'ra, wapē'ē wē te te wawi wasété tō da, wanhitob'ru hā. Duré Zezusi te te 're īwanho'reptu za'ra mono zéb zō, 're īwanhimi' pari za'ra mono zém na, wa za 're wahāi' mana za'ra, wanhimirosa'rata na te te wawi ro'wa'rutu tō da.

⁹ Tane tō. 'Re īhāi' mana u'āsi mono hā niha te te wama 're arob'manharī mono da, te te sima 're wa'awē mono ō di. Ma tō te te sima 're wa'awē, Wanhib'apito Zezu Cristu hā te te 're wa'anho'reptui mono da. ¹⁰ Ta hā ma tō wazada dārā, ī'rata 're wasi'ubumroi mono da. Tawamhā, apā wei wazō morī wapsi, wahāiba ré 're īwanomro mono norī hā, duré wawana 're īdadā'ā za'ra mono norī me, wa za ī'rata wasiré 're wasi'ubumroi u'āsi. ¹¹ Taha wa, te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, aipē'ē wē za'ra wa'aba na asiptete sina 're aihāi' mana za'ra wa'aba mono da. Tō sena na āhāna hā āma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono ne, te za duré āma 're asipawaptob u'āsi za'ra wa'aba mo, ōne u'āsi.

'Re īdanomro wē mono zéb da na roti wasu'u

¹² Wasiré īsazei'wa norī, wa aima roti za'ra wa'aba ni, te te aima 're īromhuri za'ra wa'aba mono norī hā 're hāi' mana wazéb za'ra wa'aba mono da. Ta norī hā, Wanhib'apito ma romhuri'wa norī. Taha wa, te za marī hā īwē si te te aima 're wē za'ra wa'wa. Duré timreme wē na si te za aima te te 're roti za'ra wa'wa. Tawamhā, ta norī mreme, te za 're īwapari pese za'ra wa'aba mo. ¹³ Ta norī hā te te aima 're romhuri pese za'ra wa'aba mono wa, te za 're īwazéb za'ra wa'aba mo. Te za duré 're īsawi pese za'ra wa'aba mo. Asima 're aimreme wasété za'ra wa'aba mono āna, te za asiré 're aihāi' mana za'ra wa'aba mo, rowē na.

¹⁴ Wasiré řsazei'wa norĩ, wa za duré aima roti za'ra wa'aba ni. Ni'wam norĩ hã 're wa'a za'ra mono wamhã, te za tãma 're řroti pese za'ra wa'aba mo, simi'ě na si'ui-hã na te te sima 're romhuri za'ra mono da. Duré ni'wam norĩ hã robzei'õ u'ãsi 're nomro tõ mono da. Duré ni'wam norĩ hã, 'Re řhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u te te waihu'u za'ra nherě, řwě na si 're nomro mono da, te te sima 're rosa'rata za'ra mono õ wamhã, te za 're řpawaptob za'ra wa'aba mo. Da'ãma 're aiwa'a za'ra wa'aba mono õ di za. Aiwa'imri te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo, sada. ¹⁵ Ni'wai ma řwě'õ hã da te 'manharĩ wamhã, te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, asa marĩ řwě'õ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da. Marĩ řwě'õ hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherě, řwě na si te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, asa tãma ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono tõ da. Řwě na si te za asima 're řmanharĩ u'ãsi za'ra wa'aba mo, asiré řsazei'wa norĩ ma. Uburé te za dama 're řmanharĩ wě u'ãsi za'ra wa'aba mo, a'uwě mono bã.

¹⁶ 'Re atoi uptabi za'ra wa'aba mono na, te za 're anomro u'ãsi aba mo. ¹⁷ 'Re řhãimana u'ãsi mono ma, te za 're aimreme zusi u'ãsi aba mo. ¹⁸ Wě wa, te za ãma 're aiwata u'ãsi za'ra wa'aba mo. Rowě na 're anomro aba mono wamhã, duré robzei'õ na 're anomro aba mono nherě, wě wa, te za ãma 're aiwata u'ãsi za'ra wa'aba mo. ãne na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, 'Re řhãimana u'ãsi mono, ma tõ aima pisutu za'ra wa'wa, Cristu Zesusihi nhib'a'uwě 're anomro aba mono wa.

¹⁹ 'Re řhãimana u'ãsi mono pě'ězani nhimpawapto-bzém na asiwi 're ro'wa'rutu za'ra wa'aba mono õ di za.

²⁰ Ni'wa hã, 'Re řhãimana u'ãsi mono pě'ězani zarina, marĩ hã te te waihu'u wamhã, řsimirowasu'u hã asiwi wě'õ za'ra wa'aba õ di za, taré newa. ²¹ Uburé marĩ hã te za 're řpibu za'ra wa'aba mo, řwě zõ. Tawamhã, marĩ řwě si te za asima 're řtété za'ra wa'aba mo. ²² Uburé marĩ řwasédé hã te za asiwi 're řwě'õ pese za'ra wa'aba mo, řré 're anomro aba mono tõ da.

²³ 'Re řhãimana u'ãsi mono wi, rowě nhomri'wai wi, wa wa te 're rowaptěř za'ra, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, asimi'ě na řsine, řwě na si ãma 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, duré uburé asimirosa'rata wě na si, 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da. Wanhib'apito Zezu Cristu hã apã wei wazõ morĩ wamhã, řwě na si te za ai'madã'ã za'ra wa'wa. ²⁴ 'Re řhãimana u'ãsi mono hã tinhib'a'uwě da, te te 're řaipisutu za'ra wa'aba mono hã, umnhasi uptabi wa, te za tõ te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, řwě na si 're anomro u'ãsi aba mono da.

Rob'ui'éré 'rãsutu zé

²⁵ Wasiré řsazei'wa norĩ, te za wa'ãma 're aimreme zusi aba mo, Wamama ma.

²⁶ Uburé asiré řsazei'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa, te za asõ'utu na asisawi sina 're asitob'rata hãrã za'ra wa'aba mo.

²⁷ Wanhib'apito zadawa para, řmreme pire na wa aima nharĩ za'ra wa'wa, ã hã wa te aima řrob'ui'éré za'ra wa'wa hã, dama 're sõré za'ra wa'aba mono da, řsazei'wai mono bã.

²⁸ Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi, wa wa te 're rowaptěř za'ra, tinhimpawapto-bzé hã te te aima sõmri za'ra wa'aba da, ai'ãma 're hãimana za'ra wa'aba mono da.

2 TESARONITA

Ībaihâ wasu'uzé

Paru hã Tesaronita ãma Zezusihi zazei'wa norĩ ma, ĩmorĩrãta na te te rob'ui'ééré pari, ma tô duré tinhimi'ui'ééré na tãma ãma sahu za'ra, maparane ãma.

Ni'wam norĩ hã Tesaronita norĩ hã ma tô te te dama 're rowasu'u za'ra, Zezusi hã apã we ĩmorĩ pari na hã. Nima norĩ hã ma duré te te 're rowasu'u za'ra, Zezusi hã apã we ĩmorĩzéb u hã ĩromhuture na hã. Taha wa, ma tô dan-himiromhuri na sahãri za'ra ni. Taha wa, ma tô 'ribabam na si dawĩ 're hãimana za'ra, dasa na Zezusihi zô simipari za'ra mono sina. Taha wa, Paru hã ma tô tãma roti za'ra, ãne na 're hãimana za'ra mono tô da.

Ma tô duré tãma waihu'u za'ra, rowasédé hã duré dawasédé hã Satanasihĩ nhiptete zarina za ĩsa'ětē u'ãsi mono na hã, Zezusi apã za we ĩmorĩzéb u hã. Tamemhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si te za oto ãma ai'uté, Satanasihĩ ãma hã. ĩsĩptede hã te za tiwi uprosi.

1 ĩsazei'wa norĩ, wa hã Paru, Sira, duré Timotiu, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'aba ni, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi ãma asiré 're asi'rã'õtõ aba mono norĩ ma.

Wamama hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, duré Wanhib'apito Zezu Cristu hã te asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwē 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Wamama ma, wa ai'ãma 're wamreme zusi u'ãsi 'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'ãsi, ãma 're anomro aba mono da.

Zezu Cristu apã wei morĩ wa, dahãimanazéb zarina za te te dama ĩrowairébézé wasu'u

³ Wasisãnawã norĩ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma, wa 're wawata u'ãsi za'ra, 're aihãimana wē za'ra wa'aba mono wa. Ta hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na. Tawamhã ma tô oto 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo. Awē sidãpãsi 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mono zé hã, te ãma 're ĩsa'ětē za'ra wa'aba mo. Aihãiba mono bã, te 're asisawĩ za'ra wa'aba mo. Duré awē sidãpãsi 're asisawĩ pese za'ra wa'aba mono zé hã te ãma 're ĩsa'ětē za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma, wa 're wawata u'ãsi za'ra. ãne, wa te 're 'manharĩ za'ra mono da, wama wē za'ra di. Tô ĩ'uwaiwaba si. ⁴ Taha wa, wa norĩ hã wa wa te 're ai-wēsãmri za'ra wa'wa, wato sina. ĩsazei'wa norĩ hã, daro mono bã siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, wa tô wa te 're aiwasu'u wē za'ra wa'wa. Tawamhã, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, ma tô da te ai'ãma 're rowasété za'ra wa'wa. ĩwasédé hã da te aima 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã, ma tô 're ĩsépata za'ra wa'aba mo. Tazahã, asimi'ē na te asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba

mo. Taha na, wa tô wa te dama 're aiwasu'u wē za'ra wa'wa, wapē'ē 're wato sina.

⁵ Tawamhã, wa tô wa norĩ hã waihu'u za'ra ni. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, sena na te za dahãimanazém na te te dama 're arowairébé. A norĩ wa'wa hã 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, te 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, ãma 're anomro wē u'ãsi aba mono da. Taha wa, te za te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩrãta 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, ĩsimiroti ré 're anomro wē u'ãsi aba mono da. Taha wa, za ĩré 're anomro wē wa'aba mono wa, te a'ã 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo, asirõiwi da, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa. ãne na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono na, wa tô waihu'u za'ra ni, tô ĩbã ĩsimirowairébézé hã. ⁶ Tane tô, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, tô sena. Tawamhã, te za niha te te dama 're arob'manharĩ, te te aima 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono norĩ ma. ⁷ Duré te za aipawaptob za'ra wa'wa, rowē na si 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Wa norĩ zama, robzépata na 're ĩwahãimana za'ra mono norĩ zama, te za wapawaptob za'ra, rowē na si 're wahãimana za'ra mono da. Tô sena, te za Wanhib'apito Zezusi hã wei wama sihãiré hãiwa hawi, te te tãma 're ĩromhuri pese za'ra mono norĩ me. Tawamhã, wei morĩ wamhã, te za tô dahã za'ra. Te za duré wa norĩ hã wapawaptob za'ra. ⁸ Tawamhã unhamã ro'o wa'wam ne, te za we nhamra, Zezusi hã. Niha te za dama arob'manha, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da te dasima 're ĩwē'õ pese za'ra mono norĩ ma, duré Wanhib'apito Zezusihi nhiminho'reptuzém na, ĩwasu'uwē te te 're ĩsazei õ za'ra mono norĩ ma zama. ⁹ Ta norĩ hã te za sisiti satõrĩ za'ra, ĩsiti 're si'ubumroi u'ãsi mono da, rowē'õ u'ãsi na. Taha na te za te te 're robzépata u'ãsi za'ra. Tawamhã, Wanhib'apito nhiti 're dahãimana za'ra

mono wamhã, tiwaihu'u pese na marĩ hã rowě uptabi na, te te 're da'apawapto mono õ di za. Taha ré 're dahâimana za'ra mono õ di za. Āne, sena na te za dama arowairébé. ¹⁰ Tawamhã, wei morĩ wamhã, ĩsimiroti zarina 're danomro wě mono da, te te 're ĩdapawaptob za'ra mono norĩ hã te za āma tiwata za'ra, te te sina 're ĩumnhasi za'ra mono norĩ hã. Te za tō āma titob'uzu za'ra. A norĩ wa'aba zama, wanhimirowasu'u zarina ĩwasu'uwě na 're ĩsaze za'ra wa'aba mono norĩ hã, te za āma dame aiwata za'ra wa'wa. Te za duré āma atob'uzu za'ra wa'wa. Tane tō, bādâ ĩpire, ĩwa waptã'ã wapsi, te za uburé dama āma uwaimra.

¹¹ Taha wa, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, wa wa te 're rowaptērē u'âsi za'ra, ĩwě na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, taha zarina, 're ĩdanomro mono zép tém na 're anomro wě wa'aba mono da, te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina si. Wa duré wa te tiwi 're rowaptērē za'ra, asimirosa'rata wě 'manharĩwai wa'wa hã, tiwaihu'u pese na te te aima āma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da, marĩ hã, ĩwě si 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa.

¹² Tawamhã Wanhib'apito Zezusihi āma te za 're dawata za'ra, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono me, te te 're ĩaipawaptob za'ra wa'aba mono zém na āma 're aihâimana wě za'ra wa'aba mono wa. Te za duré te te dama 're aiwasu'u wě za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezusihi hã.

Wanhib'apito Zezu Cristu apã za we ĩmorĩzé wasu'u

2 Āté ni'wa hã ma tō aima rowasu'u za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezu Cristu za apã wei wazō ĩwisizém na hã. Āté bādâ hã ĩwa waptã'ã newa, ma tō aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. Tawamhã ĩwasu'u hã tō sena newa, āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 're aipě'ewara za'ra wa'aba mono tō da. Āté 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, marĩ hã ni'wai ma, te te ĩwaihu'u zarina newa, āté duré marĩ hã te te ĩwapari zarina newa, āté duré wanhimi'ui'éré zarina newa, ni'wa hã ma tō āne aima rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Āne danhimirowasu'u hã 're saze za'ra wa'aba mono õ di za, dazadawa nhipese na da te aiwi 're udâ tō za'ra wa'aba mono da. Wanhib'apito wei morĩ õ ré, daro mono bâ te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zada 're dahâimana za'ra. Duré ni'wa hã ĩwasété uptabi hã te za dama sihâi'ré. Ta hã, ropipa āma za oto 're ĩhâimana mono zé hã. ⁴ Ta hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana waihu'u pese newa, āma 're ĩdawata za'ra mono norĩ hã te za dawi wě'õ za'ra, ta norĩ āma 're dawata za'ra mono tō da oto. Romhâiba hã te za duré dawi wě'õ za'ra, āma 're dawata za'ra mono tō da. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩapisutu mono hã te za dawi wě'õ za'ra. Uburé āma 're ĩdawata za'ra mono na te te āma ĩda'rãnhipa na, te za siwasu'u dama: "Wa hã, ĩwaihu'upe. Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono." Āne te za siwasu'u. Tawamhã ti'ai āma 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, te za āzé, tame sãmra da.

⁵ Tawamhã e ma tō aiwi aimani za'ra wa'wa, āne na hã te aima ĩrowahutu za'ra wa'aba zé hã ai'rata ĩnhamra za'ra wa'aba ré hã. ⁶ Tane nherē, aibã ĩwasété uptabi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, bādâ te te tãma ĩpisutu õ ré, we datēme watobro õ di za a'ã. Niwa bādâ hã ĩwa waptã'ã wapsi, te za wei watobro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzém na si. Āne na hã ma tō duré ĩwaihu'u za'ra wa'wa. ⁷ Āhãna pi'uriwi, ma tō Wa'uburé hã tinhimiromhuri na āma sãna'rata. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tiwi ĩsawizé hã te za a'ã āma 're hâimana, ĩwasété uptabi āma, bādâ ĩwa waptã'ã õ wa a'ã. Taha parip si, te te tiwi ĩsawizé hã āma 're hâimana mono õ di za oto. ⁸ Tawamhã ĩwasété uptabi hã te za we sihâi'ré oto, danho'a te te romhuri da. Tane nherē, Wanhib'apito Zezusihi hã wei morĩ wamhã, tizadawa wa'u'u na te za tĩwĩ. Rowa'a za'ētē ré wei wisi wamhã, ĩwasété uptabi hã tâibã za oto. ⁹ Tane nherē, Wanhib'apito wei morĩ õ ré, te za ĩwasété uptabi hã Sa-tanasihi waihu'u pese zéb zarina, te te dama 're romhõsi. Marĩ hã tō sena newa, da te āma ĩwaihu'u za'ra zéb da hã, duré marĩ na ĩdatob'uzu za'ra zéb da, te za te te dama 're romhõsi. ¹⁰ Tinhimiromhuri wasété na te za dawi udâ pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti za 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ wi. Ta norĩ hã te ĩwasu'uwě hã te te siwi 're wě'õ za'ra, tō sena ĩwasu'uwě hã. Taha wa, ta norĩ hã te te 're sõ'reptu za'ra mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ¹¹ Tō sena ĩwasu'uwě hã da te dasiwi 're wě'õ za'ra mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dapawaptob õ di za. Tawamhã, te te dapawaptob õ wamhã, te za oto dama pisutu za'ra, tizadawa nhipese na tō sena newa te te dawi ĩudâ nhimiroti si, da te 're sazei pese za'ra mono da oto. ¹² Taha wa, sisiti te za dazatõrĩ za'ra ropipa u, tō sena ĩwasu'uwě hã da te 're ĩsaze za'ra mono õ norĩ hã, ĩwasété si, da te dasima 're ĩwě za'ra mono norĩ hã.

'Re ĩdasisõ'reptu za'ra mono zé wasu'u

¹³ Wasisãnewã norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma, wa 're wawata u'âsi za'ra, āma 're anomro wě wa'aba mono wa, Wanhib'apito te te 're ĩasawi pese za'ra wa'aba mono norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō marĩ õ uptabi ré sima aipisutu za'ra wa'wa, ĩmorĩ'rata na te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da. Tawamhã, Tipě'ézani hã ma tō te te aima 're anhomri 'wa, ĩtēme 're anomro wě wa'aba mono da. Ma tō duré ai'ãma tinhib'a'uwě uptabi za'ra wa'wa. Ma tō duré te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, tō sena ĩwasu'uwě hã 're sazei pese za'ra wa'aba mono da. ¹⁴ Te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da, ma tō aipě'ē 're aima nharĩ za'ra wa'wa, ĩwasu'uwě, wa te aima wasu'u za'ra wa'aba wamhã, Wanhib'apito Zezu Cristuhu siré rowě uptabi ré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, ĩsine rowa'a za'ētē ré. ¹⁵ Tawamhã, wasiré ĩsazei'wa norĩ, 're sazei pese za'ra wa'aba mono za, sena na wa te aima 're ĩrowahutu za'ra wa'aba mono hã. Uburé wamreme na duré uburé wanhimi'ui'éré na, wa te aima āma 're ĩrowahutu za'ra wa'aba mono zé hã te za

're řsazei pese za'ra wa'aba mo, řsarina 're anomro wě wa'aba mono da.

¹⁶ 'Re řhâimana u'âsi mono hã Wamama hã, te te 're wa'azawi pese. Te duré te te 're wa'apawapto, wapěě 're, 're wanomro wě u'âsi mono da, wahâimana nhiptete sina wanhimi'ě na sô 're wanhipari u'âsi za'ra mono da, řwě zô. Taha wa, wa za Wamama wi, wa te 're rowaptěř u'âsi za'ra, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi zama, ato sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré asiptete sina řwě na si tãma 're romhuri pese za'ra wa'aba mono da, asimirowasu'u wě za'ra wa'aba na.

Paru norř âma řsazei'wa norř 're řmreme zusi mono zé wasu'u

3 Wasisãnawã norř, te za wa'ãma 're aimreme zusi aba mo, 'Re řhâimana u'âsi mono ma, te te 're wapawaptob u'âsi za'ra mono da, Wanhib'apito zadawa wasu'u hã, dahâiba mono bâ da te 're wapari su'u za'ra mono da, da te 're saze za'ra mono da, asine za'ra wa'aba. ² Tazahã, aihñi da te 're saze za'ra mono ô di, řsadawa wasu'uwě hã. Taha wa, te za duré wa'ãma tãma 're aimreme zusi aba mo, te te dawı wanho'reptu za'ra da, řwasété uptabi na si 're řdanomro mono norř wi.

³ Wanhib'apito Zesusi si, umnhasi za'ětě di. Taha wa, te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, 're sazei utôř za'ra wa'aba mono tô da, aihâimana nhiptete sina âma 're anomro aba mono da. Duré Wa'uburé wi, řwasété uptabi wi, te za tiwi aihâiba zawi za'ra wa'wa. ⁴ Wa norř hã Wanhib'apito âma simisutu 're wanomro mono wa, wa wa te ai'ãma 're umnhasi za'ra wa'wa. Taha wa, wa aiwaihu'u za'ra wa'aba ni, tô sena, wanhipiroti zarina âma 're ř'anomro aba mono na hã. Tane tô, ône u'â te za âma 're anomro aba mo.

⁵ 'Re řhâimana u'âsi mono wi, wa wa te 're rowaptěř u'âsi za'ra, řsimizawizé hã asina waihu'u pese za'ra wa'aba da, duré Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina asimi'ě na âma 're ř'aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã asina waihu'u pese za'ra wa'aba da.

Řsazei'wa norř, tinhimarř zô te te sima 're řromhuri za'ra mono zé wasu'u

⁶ Wasisãnawã norř, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, wa aima roti pese za'ra wa'aba ni, ni'wam norř wi, a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Ta norř hã asiré řsazei'wa norř nherě, wa'a u'âsi te 're hâimana za'ra. Wanhipiroti zarina 're hâimana za'ra mono ô di. Taha wa, řhâiba zu 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za. ⁷ Wa norř hã ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ré, wa tô âma aima asanho za'ra wa'aba ni, řsazei'wa norř hâimanazém na hã. Siwa'ru 're wahâimana za'ra mono ô di. Mare di. Taha wa, âma aima

řwasisanho za'ra wa'aba zé hã ma tô řwaihu'u za'ra wa'wa, řsarina âma 're anomro wě wa'aba mono da.

⁸ Ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ré, dasa hã wa'âbâ âna wa te 're huri mono ô di. Wa tô wa te wasima 're romhuri pese za'ra, wapatâ'â nherě, duré wawasutu nherě. Bâdâ 'râi watobro ô ré, duré bâdâ sébré nherě, wa tô wa te wasima 're romhuri za'ra, wama 're asôprub za'ra wa'aba mono na, aima wapire za'ra wa'aba na 're wahâimana za'ra mono tô da. ⁹ Wanhib'apito wasu'uwě na, wa te aima 're řromhuri za'ra wa'aba mono zé wa'rãmi, marř na 're wapawaptob za'ra wa'aba mono da, wama 're řru za'ra wa'aba mono zé hã, tô sena te aré tô wama 're řru za'ra wa'aba mono. Tane nherě, marř na wa te 're rowaptěř za'ra mono ô di, ai'rata 're wahâimana za'ra wa'aba mono ré hã. Åne wa tô aima âma asanho za'ra wa'aba ni, 're řwahâimana za'ra mono zéb zarina, 're anomro aba mono da. ¹⁰ Ai'rata 're wahâimana za'ra wa'aba mono ré hã, wa tô âne na nasi aima roti za'ra wa'aba ni: "Ni'wa hã, romhuri te te siwi 're wě'ô mono wamhã, dame 're sai mono ô di za, mram na hã."

¹¹ Ni'wam norř hã asiré wa'aba 're řsi'ubumroi mono norř hã, řsazei'wa nherě, taré te, u, 're hâimana za'ra. Te te 're romhuri za'ra mono ô di, u. Taré te, u, te te dawı 're ro'wa'rutu za'ra, da te 're řromhuri pese za'ra mono norř wi. Åne wa, wa aima âma sahu za'ra wa'aba ni, wanhipiroti na hã. ¹² Tawamhã Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, wa tãma roti pese za'ra ni, ta norř ma, rowě na te te 're romhuri pese za'ra mono da, tihâimana za'ra zéb da hã. ¹³ Wasisãnawã norř, marř hã dama 're 'manharř wě za'ra wa'aba mono da, 're aiwa'a za'ra wa'aba mono tô.

¹⁴ Å rob'ui'éřé na wa te aima řnharř za'ra wa'aba na, ni'wa hã asiré řsazei'wa nherě, âma 're morř wě da, te te sima wě ô wamhã, ta hã te za oto âma řwaihu'u za'ra wa'wa. Tawamhã, řhâiba zu âma 're anomro aba mono da, asima 're wě za'ra wa'aba mono ô di za, siséb za'ra da, ta norř hã. ¹⁵ Tane nherě, asitob'ru na âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za. Asisãnawã ma, 're řroti za'ra wa'aba mono ne, te za tô tãma 're řroti pese za'ra wa'aba mo.

Rob'ui'éřé na rowasu'u řãsudu

¹⁶ Wanhib'apito wi, wama rowě nhomri'wai wi, wa wa te 're rowaptěř za'ra, rowě u'â hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

¹⁷ Řsi'uihã na wa aima âma rob'ui'éřé za'ra wa'wa, řnhib'rata na, âhã na hã: "Wa hã Paru, wa asawi za'ra wa'wa." Åne u'âsi, wa nasi dama rob'ui'éřé, řnhisi na. Åne wa aima rob'ui'éřé za'ra wa'wa.

¹⁸ Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi, wa wa te 're rowaptěř za'ra, řsimizawizé hã uburé aihâiba mono bâ ai'ãma 're hâimana za'ra wa'aba mono da.

1 TIMOTIU

Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĩbaihâ na Paru hã aibâ ĩprédupté ma, ma tô rob'ui'ééré, Timotiu na ĩsisi ma. Ta hã ĩsazei'wa. Īmama hã deredu, zudezu'õ. Īna si zudezu hã. Paru hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u mono da, zahadu daro mono bâ 're morĩ ré, ma tô Timotiu hã ĩsiré 're mo. Tawamhã Paru hã timorĩ na te te uzusi da, Épézu hawi watobro wamhã, Timotiu hã te tame ĩsa'u nhamra. Tawamhã tame zahadu sãmra ré, ma tô ā ĩbaihâ na rob'ui'ééré hã Paru hã tãma time.

1 Ī'ra Timotiu, wa hã Paru, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, wa āma aima rob'ui'ééré. Wanhib'apito wasu'uwě na te āma aipo're pu'uzéb zarina, ĩsazei'wa oto 're aimorĩ wa, wa ĩ'ra na asisi. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wanho'reptui'wa hã ma tô ĩpisutu, te dama 're sadawa wasu'u mono da. Taha da, ma tô Cristu Zezusihi zama ĩpisutu. Ōhõ zô si, wa sô 're wanhimi-pari za'ra, marĩ ĩwě uptabi hã te te wama ĩpisutu za'ra zéb zarina, te te wama āma 're a'uwaimrami mono da.

Wamama ma, wa ai'āma 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Cristu Zezusihi ma zama, ĩsimizawizé hã ai'āma 're hâimana u'âsi mono da, duré ai'āma 're pē'ēzé u'âsi zahuré mono da, rowé u'âsi, āma 're aimorĩ da.

³ Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi u ĩmorĩ u'ābâ, wa tô ai'āma ropti, Épézu āma a'ā asãmra da. Tane da, wa za duré ĩzadawa na aima āma sahu, tame a'ā asãmra da. Tame ni'wam norĩ hã te ĩsazei'wa norĩ ma, siwa'ru te te 're rowasu'u za'ra. Taha wa, te za a'ā tame asã, sadawa uwati za'ra da, tinhimirowasu'u hã te te sahãri pese za'ra da. ⁴ Ta norĩ hã te dahi'rata norĩ nhimirob'rãzarõtõ 'ratara hã te te 're 'madâ'â za'ra. Dahi'rata sidâpâsi dahi'rata nhisi wasu'u zama, te ta norĩ hã te te 're 'madâ'â za'ra. Taha zarina, te āma 're dasisada'ābâ za'ra. Āne wamhã, ta norĩ hã te te 're dapawaptob za'ra mono õ di, Wanhib'apito zazei'wa norĩ 're hâimana wě za'ra mono da. ⁵ E marĩ da, wa tô āne hã aima waihu'u. Wa tô ĩsima aiwě, ĩsazei'wa norĩ hã 're pawaptob za'ra mono da, Wamama zawi pese 'wa 're nomro mono da, dazawi pese 'wa zama. ĩsazei'wa norĩ hã simirosa'rata wě ré si, te za 're nomro. Āne wamhã, marĩ te te 're ĩmanharĩ wasété za'ra mono na, 'rãwi 're siwě'õ za'ra mono õ di za. Wanhib'apito zazei uptabi 'wa, te za 're nomro. Tawamhã te aima ĩwaihu'uzéb zarina 're nomro mono wamhã, te za tô dasisawizé hã ĩpē'ē 're tãma 're hâimana za'ra. ⁶ Ni'wam norĩ hã te aima ĩwaihu'uzéb zarina, 're nomro mono õ di oto. Roti sena hawi, ma tô aipizari za'ra. Taha wa, te taré marĩ ĩpire õ na si āma 're sisada'ābâ za'ra. ⁷ Ta norĩ

hã te te sima 're wě za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa, 're nomro mono da. Tane nherě, tãma waihu'u pese za'ra õ di, ĩsimiroti hã. Tãma waihu'u pese za'ra newa, taza-hã tãma pibu prã za'ra di, te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã.

⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, Mozési te te dama 're ĩawaihu'u mono hã wě di, da te dama āma 're ĩroti za'ra mono zéb da hã. Āne wama waihu'u pese za'ra di. ⁹ E 're ĩnomro wě mono norĩ ma, rotizéb da, te 're hâimana, Wamama nhimiroti hã. Mare di. Roti wě wě'õ'wa norĩ ma, rotizéb da, te 're hâimana. Duré rob'manharĩ wasété'wa norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti wě'õ'wa norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré ĩwasété norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré 'rãwi pesere dasisõ 're ĩda'a're nhi'oto za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré uburé romhuri Wamama te hã, te te āma 're ĩwasété za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré timama te te 're ĩsimroi mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré tina te te 're ĩsimroi mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré dapãrĩ'wa norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré dahãiba na da'āma 're ĩsipsaihuri za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré aibã si'uiwa dasina 're ĩdanhipsaihuri za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré ĩwada'uri zarina si pawã'ābã āna dama romhuri'wa da, a'uwě hã da te dasiwi 're ĩsimi'uri za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré 're ĩsadawa nhipese za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré timreme hã tô sena na dama 're siwasu'u za'ra mono nherě, taré te te sina 're ĩroti za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré roti tô senai'õ na siwa'ru, āma 're ĩdanomro wasété mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. ¹¹ Roti tô sena na si, wa tô te dama āma 're aroti, Wanhib'apito wasu'uwě na te dama 're rowa-

su'u mono wamhã. Wě uptabi di, Wanhib'apito wasu'u hã. Taha da, ma tô ĩma pisutu, ĩwasu'uwě na te âma 're da'apo're pu'u mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, rowě u'âsi 're ĩmorĩ hã.

Paru hã Wanhib'apito âma ĩwatazém na rowasu'u

¹² Āhãna wa za âma ĩwata, Wanhib'apito Cristu Zezusihi âma hã. Ta hã ma tô ĩwaih'u siro, ĩn-himiromhuri hã za te tãma âma 're ĩuwaimrami mono na hã. Taha zarina ma tô ĩpisutu, dapawaptom na te tãma 're romhuri mono da. Taha da, ma tô te te 're ĩnhiptete u'âsi. Taha wa, wa za âma 're ĩwata u'âsi, ĩma 're rowě mono wa. Wanhib'apito âma wa tô aré te âma 're wasété aré, ĩmreme wasété na. ĩsazei'wa norĩ hãiba u'âbã, wa tô aré te tãma 're rob'manharĩ wasété. Ta norĩ hãiba u'âbã, wa tô aré sada 're ĩzahi. Wanhib'apito hã Danho'reptui'wa na 're ĩmorĩ na hã ĩma waihu'u õ di aré. Te duré sazei õ di aré. Taha wa, zahadu ĩn-himiza'rese ãna 're ĩmorĩ wa, ma tô ĩ'ãma tipě'ězé, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, te te ĩ'azãri tã da. ¹⁴ Wanhib'apito hã tinhimizawi pese zém na ma tô ĩpawapto pese, te saze da, duré dazawizéb da, ĩma hãimana da. Aihĩni Cristu Zezusihi âma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã te te 're ĩpawapto za'ra mono ne, ma tô ĩpawapto duré. ¹⁵ Ti'ai u ma tô wei mo, Cristu Zezusi hã, 're ĩdanomro wasété mono hawi te te 're da'anho'reptui mono da. Āne te dasima da te 're rowasu'u za'ra. Danhimirowasu'u hã tô sena wamhã, aihĩni âma 're ĩdasisaze za'ra mono da hã, ĩma wě di. Wa hã dawasété nhipai u, ĩwasédé hã sa'ětě di. ¹⁶ Tane nherě, ma tô ĩ'ãma tipě'ězé, te te ĩ'azãri tã da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E marĩ da. Cristu Zezusi hã ĩ'ãma wa'su'u õ wa, da'ãma ĩwa'a su'u õ na, da te âma 're waihu'u za'ra mono da, za ĩza'u da te dasina 're ĩumnhasi za'ra mono norĩ hã, ĩrata 're dahâimana u'âsi za'ra mono da, rowě u'âsi âma. ¹⁷ Taha wa, Danhib'apito uptabi âma si wa za 're wawata u'âsi za'ra. Ta hã Apito u'âsi te dama 're sãmra, ĩdã'ã'õ hã, ni'wa hã niwa te te ĩmadã'ã õ hã. Ōhõ si Danhib'apito uptabi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Wě uptabi wa, wa za âma 're wawata u'âsi za'ra.

¹⁸ Duréi pese hã ma tô ni'wam norĩ hã Wamama zadawa hawimhã marĩ na aima rowasu'u za'ra, za tãma asimiromhuri na ĩwaihu'u sirõmo zéb da. Taha zarina ĩ'ra Timotiu, wa za aima ti'ru, da te aima ĩwaihu'uzé hã asina 're 'madã'ã u'âsi mono da, roti tô senai õ da, âma 're 'wapéi u'âsi mono da. Āne te za 're aimo, âma 're 'wapéi u'âsi mono da. Roti tô sena si te za 're ĩmadã'ã pese mo, Zezu Cristuhu wasu'uwě hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zép si. Te za duré 're aimorĩ wě. Āne wamhã, aiwasété õ wamhã, 'rãwi 're asisãmri mono õ di za, aiwasété na. Āhãna ni'wam norĩ hã tiwasété na 're sisãmri za'ra mono nherě, 're siwě'õ za'ra mono õ di. Taha wa, ma tô oto sazei utõrĩ za'ra, Wanhib'apito nhimiroti hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zé hã. ²⁰ Āne Imenezu norĩ hã te oto 're tineb zahuré, Aresãdirihime. Taha wa, wa tô a'ã tãma hãiba za're zahuré, Satanasihi ma, robzei'õ hã a'ã te te sina waihu'u zahuré

da. E marĩ da. Roti tô sena upana te te dama 're rowasu'u zahuré mono tã da, taha u'âbã te te 're wě'õ zahuré mono tã da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩdamreme zusi mono zém na rowasu'u

² Āhãna marĩ ĩpire na wa za aima rowasu'u. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma 're damreme zusi mono wamhã, te za uburé da'ãma tãma 're damreme zusi, te te 're da'apawapto mono da. Marĩ zô dawĩ 're rowaptã'ã za'ra mono wamhã, uburé dama te za da te tiwi 're rowaptěre za'ra, marĩ hã te te dama 're anhomri mono da. Duré marĩ na dama 're sõpru mono wamhã, te za âma 're dawata za'ra. ² Danhib'apito mono bâ, dama 're ĩhâimana za'ra mono norĩ âma, te za tãma 're damreme zusi, uburé dama ĩpire za'ra norĩ âma zama. E marĩ da. Ta norĩ hã te te dama 're roti wě za'ra mono da, taha zarina 're dasi'wapé za'ra mono õ wa, rowě na dasiré 're wanomro mono da, duré dama 're wahâimana wě za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madã'ã sina. ³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wa'anho'reptui'wa. Ta hã ma tô te te sima 're da'awě, uburé te te 're da'anho'reptui mono da. Ma tô duré te te sima 're da'awě, aihĩni pese ĩsimiroti hã da te 're waihu'u za'ra mono da, âma 're danomro wě mono da, ĩsimiroti hã tô sena uptabi wa. Aihĩni âma 're wamreme zusi mono wamhã, tãma rowě di. Taha wa, te za wama 're to za'ra.

⁵ Misire hãiwa âma 're ĩhâimana mono si, uburé Danhib'apito uptabi hã. Misire da'ãwisi wě 'wa Wamama u hã. Ta hã Cristu Zezusi, aibã na 're ĩhâimana mono. ⁶ Ta hã ma tô dazada sisõ, uburé te te da'awa'ãbã da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã bâdã te te ĩpisutuzém na, ma tô da'awa'ã. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩda'awě mono zé hã, uburé pese te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb da hã, wa tô waihu'u za'ra ni. ⁷ Ta hã ma tô ĩpisutu, ĩsadawa wasu'u'wa 're ĩhâimana mono da, zudezu'õ norĩ hã te 're po're pu'u za'ra mono da, ĩsadawa para, Wanhib'apito wasu'uwě na. E marĩ da. Wanhib'apito hã te te 're saze za'ra mono da, duré te te âma 're sasõmri za'ra mono da, ĩsimiroti zarina si 're nomro wě mono da, tô sena uptabi wa, ĩsimiroti hã. ĩzadawa nhipese na aima ĩsiwasu'u õ di. Tô sena wa tô aima 're ĩsiwasu'u.

⁸ Wa za oto aima waihu'u, te ĩsima 're ĩda'awě mono zém na hã. Aibã norĩ hã nimame 're ĩhâimana za'ra mono zé mono bâ te za 're mre me zusi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Ta norĩ hã dama 're hãimana wě za'ra mono wamhã, te za tãma 're mre me zusi, tãma 're simiwě za'ra mono sina, hãiwa u. Te te 're ĩda'ruiwapari za'ra mono da hã, mare di. Duré tizadawa na 're ĩsi'wapé za'ra mono da hã, mare di.

⁹ Pi'õ norĩ hã, aibã norĩ te te sima 're 'madã'ã ze za'ra mono da, dama 're si'uzã wamnarĩ za'ra mono õ di za. Duré dama 'madã'ã ze da, 're siséré tété wě za'ra mono da hã mare di. Duré tinho'rebzui wě na si, sima 're ĩsipese za'ra mono da hã mare di. Duré tinhipsisi wě na si, sima 're ĩsipese za'ra mono da hã mare di. Duré

da'uzazé ĩwa'ábâ za'ětě na si, 're ĩsi'uza za'ra mono da hã mare di. Dama rob'manharĩ wě zéb zô si, te za sina 're sôpré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â'wa na 're ĩsiwasu'u za'ra mono zéb zarina.

¹¹ ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa norĩ hã te te dama 're rowahutu za'ra mono ré, te za pi'ô norĩ hã ari'iwi te te 're wapari za'ra. ĩ'madâ'â'wa norĩ zapari 're ĩhâimana za'ra mono na te za 're si'madâ'â' za'ra pi'ô norĩ hã, ari'iwi te te 're ĩwapari za'ra mono da hã. ¹² Pi'ô norĩ hã aibâ norĩ ma, te te 're ĩrowahutu za'ra mono da hã, mare di. Aibâ norĩ ma, timreme pire na 're si'madâ'â' za'ra mono ô di za. Ari'iwi te za 're si'ubumro, pi'ô norĩ hã. E marĩ wa, wa âne aima waihu'u. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô aibâ hã poto na'rata, Adã na ĩsisi hã. Taha za'u si ma duré pi'ô hã poto, Ewa hã. ¹⁴ Pi'ô si, Wa'uburé nhimiroti hã tô senai'ô na te te waihu'u ô di. Tanei ô di, Adã hã. Pi'ô si Wa'uburé nhimiroti hã tô senai'ô na te te ĩwaihu'u ô zéb zarina, ma tô Wamama nhimiroti na upa na'rata. ¹⁵ Tane nherě, pi'ô mono bâ hâimana wě na 're hâimana za'ra mono wamhã, tâma 're rowě za'ra mono di za. Wanhib'apito umnhasi sina, te za 're hâimana za'ra. Te za duré te te 're dazawi pese za'ra. Hâimana wě uptabi na te za dama 're hâimana za'ra. Tawamhã, ĩwasã hã âma 're sépu'u za'ra mono wamhã, ĩ'ra hã tâma 're rere'e wě mono da, te za Wamama hã te te 're anho'reptu, pi'ô norĩ hã.

Wanhib'apito zazei'wa norĩ 'madâ'â'wa na rowasu'u

3 Ā hã te aima ĩwaihu hã, tô sena uptabi. Āté ni'wa hã te za sima wě, ĩsazei'wa norĩ hã te te 're 'mai'madâ'â' mono da. Āne wamhã, te te sima ĩwězě hã wě di, da'madâ'â' na te te 're ĩ'mairomhuri mono da hã. ² ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wai mono bâ, te za 're hâimana wě za'ra. Tawamhã, ĩwasédé hã da te âma 're ĩsa'ra mono da hã, mare di. Timro uptabi si te za te te sima 're 'madâ'â' za'ra, misi haré. Hâimana prédum na te za dama 're hâimana za'ra. Tiwasété wi te za sina 're siptete u'âsi za'ra, 're nomro wě mono da. Te za duré dama 're hâimana wě za'ra. Duré ĩtěme 're dasihutu mono wamhã, te za te te 're da'mazasi su'u za'ra. Duré roti na rowaihu hã te za tâma 're hâimana za'ra, te te âma 're ĩdapawaptob za'ra mono zéb da hã. ³ Duré âzézei'wa, 're nomro mono ô di za. Duré da'ahâri ze'i'wa, 're hâimana za'ra mono ô di za. Simizawi pese uptabi na, te za dama 're hâimana za'ra. Duré rob'ui'prazéb zô si te te sima 're rob'ruiwapari za'ra mono ô di za. ⁴ Ti'ra norĩ hã te za duré te te 're pawapto pese za'ra, timama mreme si te te 're 'madâ'â' pese za'ra mono da, timama hã ĩsimiroti na te te 're wazéb za'ra mono da. ⁵ Da'madâ'â'wa norĩ hã ĩ'ra norĩ hã tâma 're nomro wě mono da, te te 're pawapto pese za'ra mono ô nherě, e niha te za tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zazei'wa norĩ hã te te 're pawapto za'ra duré, 're nomro wě mono da, ta norĩ zama. Te te 're pawapto waihu'u za'ra mono ô di za. ⁶ Ni'wa hã Wanhib'apito te te ĩsazézém na âma ronomro ô nherě, da'madâ'â'wa na 're 'mai'hâimana mono ô di za. E marĩ wa. ĩsazeté'wa hã da'madâ'â'wa, 're 'maimorĩ wamhã,

âté da'madâ'â'wai wa, te za 'râwi sina 're 'maiwata, tipire na taré. Āne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa'uburé norĩ nhib'apito hã 'râwi sina 're wata mono wa, te te ĩwě'ô ne, te za ta hã wě'ô. ⁷ ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wai mono bâ te za dama 're hâimana wě za'ra. Āne wamhã, dama 're ĩhâimana wě mono zém na te za ĩsazei'ô'wa norĩ zama te te dama 're wasu'u wě za'ra. Dama 're hâimana wě za'ra mono ô wamhã, te za damreme hã te te sina 're 'rã'ô'tô za'ra. Āne wamhã, wa'uburé norĩ nhib'apito te te da'âma sima ĩroti wasété zé hã te za te te sina 're 'mai'u'waimrami tâma, da'madâ'â'wa norĩ hã.

Dapawapto'wa norĩ wasu'u

⁸ Dapawapto'wai mono bâ te za 're hâimana wě za'ra. Duré âzézei'wa na 're hâimana za'ra mono ô di za. Rob'ui'prazéb zô si mreme si'ahâ na 're hâimana za'ra mono ô di za. ⁹ Wanhib'apito nhimiroti hã aré dama sa'rese ô nherě, ma tô oto te te dama 're awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, da te âma 're ĩsaze za'ra mono zéb da hã. ĩsimiroti hã tô sena wa, te za dapawapto'wa norĩ hã te te 're 'madâ'â' pese za'ra, hâimana wě sina. ĩwasu'uwě hã tô sena na te za te 're saze za'ra. Āne wamhã, 'râwi tipě'ě na 're siwě'ô za'ra mono ô di za, tô sena na te te 're ĩsaze za'ra mono ô na hã. ¹⁰ Dapawapto'wa da, da te dasiwi pisutu ô ré hã, te za a'â da te dasiwi 're 'mai'madâ'â', dama 're ĩ'mai'hâimana wě mono zô. Tawamhã dama 're 'mai'hâimana wě mono wamhã, te za oto dapawapto'wa na 're 'mai'hâimana. ¹¹ ĩmro zama te za dama 're hâimana wě, pi'ô hã. Damreme hã ĩwě'ô're na te te dama 're robzanhamri mono ô di za. Hâimana prédup sina te za dama 're hâimana. Tiwasété wi, te za sina 're siptete. Hâimana nhiptete na, te za 're hâimana. ¹² Dapawapto'wai mono bâ timro uptabi si te za sima te te 're 'madâ'â' pese za'ra, misi haré. Duré ti'ra norĩ hã te za te te 're 'madâ'â' pese za'ra, 're nomro wě mono da. Duré uburé ĩsô'rowa âma ĩsiré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama, te za te te 're 'madâ'â' pese za'ra, ta norĩ zama 're nomro wě mono da. ¹³ Dapawapto'wa norĩ hã te te 're dapawapto wě za'ra mono wamhã, ĩsimipawapto wě na te za da te 're wasu'u wě za'ra. Āne wamhã, mreme nhiséb âna te za duré dama 're siwasu'u za'ra, Cristu Zezusi hã te te 're ĩsaze za'ra mono zém na hã.

Wanhib'apito wasu'uwě hã dama ĩsihâi'rézé wasu'u

¹⁴ Atěme âma ĩwisi su'u da hã ĩma wě nherě, âma ĩwisi su'u ô na dâ'âsina, wa âne na âma aima rob'ui'éré. E marĩ da. Niha dama 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da na waihu'u da. Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, wa 're wanomro. ĩsib'a'uwě, wa oto 're wahâimana za'ra, daro mono bâ wa te 're ĩsaze za'ra mono hã. Wanhib'apito nhimiroti hã tô sena wa, ĩsazei'wa mono bâ wa za wa te 're 'madâ'â' u'âsi za'ra. Ōne haré te za dama 're hâimana u'âsi, da te âma 're ĩsaze za'ra mono zéb da hã. ¹⁶ Tô sena Zezu Cristuhu wasu'uwě hã wě uptabi di, aré dama sa'rese ô nherě,

Wamama hã te te oto dama ïhãiré hã wa te 're ïsaze za'ra mono zé hã, ãma 're ïwanomro wé mono zéb da hã. Æne te te dama ïwaih'uuzé hã:

“A'uwé na ma podo, ti'ai ãma.

Duré tô sena ïra 're ïmorí wé uptabi na, ma tô Tipé'ézani na dama waihu'u za'ra.

Duré hãwa ãma 'Re ïhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa norí hã ma tô titômo na 'madâ'ã za'ra.

Duré a'uwé mono bâ 're ïdahãimana za'ra mono norí hã ma tô ïwasu'uwé na da te 're dap'o're pu'u za'ra, daro mono bâ.

Ma tô duré da te dasina 're umnhasi za'ra.

Duré rowé uptabi u ma tô mo, hãwa u.”

Æne Zezu Cristuhu wasu'uwé na Wamama hã te te dama ïwaih'uuzé hã.

Danhimiroti senai'õ na rowasu'u

4 'Re ïhãimana u'âsi mono hã, Tipé'ézani na ma tô ãne dama waihu'u: “Rob'rãsutuzéb u romhuture wapsi, te za ni'wam norí hã ïzadawa para õ nheré, rême za'ra, Zezu Cristuhu nhimiroti hã aré te te 're ïsaze za'ra mono zé hã. ïhãiba'õ norí nhimiroti hã tô sena newa te za te te 're wapari za'ra, wa'uburé norí nhimiroti zarina 're nomro mono da oto.” Æne ma tô dama waihu'u. ² Wa'uburé nhimiroti hã te za te te datême 're ropé, aibã norí zadawa hawi. Aibã norí hã roti tô sena na te te dama 're rowasu'u za'ra mono newa, te sadawa nhipese na te te dama 're rowasu'u za'ra. Tane nheré, ta norí hã 'rãwi 're siwaih'u'u za'ra mono õ di, tizadawa nhipese na hã. ³ Ta norí hã te za dasina 're ïdamro za'ra mono zé hã dawi sawi za'ra, dasina 're damro za'ra mono tõ da, dasiwaprosi 're dahãimana za'ra mono da. Te za duré dasazé hã dawi sawi za'ra, marí mono bâ 're dasaihuri tõ mono da, 'Re ïhãimana u'âsi mono hã uburé dasazé hã te te apoto mono nheré, ãma 're ïdasaihuri mono zéb da hã. ïsazei'wai mono bâ wama waihu'u pese za'ra di, dasazém na ïsimiroti hã. Æne wa, sõpru wa, ãma 're wawata za'ra mono pari, wa za ïsimipoto na 're wasaihuri. ⁴ Uburé dasazé hã wé di, 'Re ïhãimana u'âsi mono nhimipodo hã ãma 're ïwasaihuri mono zéb da hã. Wé wa, wa te wasiwi 're wé'õ za'ra mono õ di za, ãma 're wasaihuri mono tõ da hã. Sõpru wa, ãma 're wawata za'ra mono sina, wa za ãma 're wasaihuri, ïwé na te te nharí wa, 'Re ïhãimana u'âsi mono hã. Æne wamhã, tãma wé di, ïsimipoto na 're ïwasaihuri mono zéb da hã.

⁶ Tawamhã uburé te aima ï'awaih'uuzéb zarina si, te za wasiré ïsazei'wa norí ma 're ï'awaih'u'u mo. Æne wamhã, Cristu Zesusihi ma, romhuri wé 'wa, te za tô 're aimo. Wanhib'apito nhimiroti hã wa te 're ïsaze za'ra mono zéb zarina, 're aimorí u'âsi sina, te za tãma 're ïwaih'u'u u'âsi za'ra mo, roti tô sena zarina zama, ãma 're aimorí u'âsi ne. Õhõ na si 're aimorí wamhã, asiptete sina te za 're aihãimana mo, Wanhib'apito ãma hã. ⁷ Dahi'rata norí nhimirob'rãzarõtõ 'ratara hã 're wapari mono õ di za. Ta norí hã ïsazei'õ'wa norí te hã, tarére. Ta hã te za asima 're ï'madâ'ã pese mo, 're aihãimana wé mono da, Wamama nhimiroti zarina.

⁸ Æne wa za duré aima waihu'u. Æté ni'wam norí hã te za te te sima 're pisutu za'ra, 're sihãiba wairob za'ra mono da, dahãiba wairobzéb hã wé wa, dahãiba ma hã. Æne hã dama 're rowé za'ra mono nheré, 'Re ïhãimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're danomro wé mono da, da te dasima 're pisutu pese za'ra mono wamhã, dama 're rowé uptabi za'ra mono di za. Rowé na te za ãma 're danomro, ti'ai ãma, hãwa ãma zama. Tô sena wa tô aima rowaih'u'u. Æhã wasu'u hã tô sena wa, aihini te za da te ãma 're saze za'ra. ¹⁰ Taha da, wa za sada 're wanhiptete u'âsi za'ra, wa te 're dapawaptob za'ra mono da, da te ãma 're saze za'ra mono da. 'Re morí u'âsi wa, wa tô wasina wa te 're umnhasi za'ra, te te 're wapawaptob u'âsi za'ra mono da. Ta hã uburé Danho'reptui'wa, te 're hãimana. ïsazei'wai mono bâ te za tô te te 're wa'anho'reptu.

¹¹ Taha wa, uburé te aima ï'awaih'uuzém na te za ïsazei'wa norí ma 're ï'awaih'u'u mo, asimiroti pire sina. ¹² Aihãiba prédu pese õ nheré, te za 're aimorí wé, aiprédu pese õ wa, asimiroti na ïsazei'wa norí hã te te 're aiwé'õ za'ra mono tõ da. Te za dama 're asanho mo, aimreme wé na, duré dama aihãimana wé na, duré asimizawi pese na, duré asimirosa'rata wé na. Taha na, te za dama 're asanho mo, asirã zarina 're nomro wé mono da, ïsazei'wa norí hã. ¹³ Nimahã na wa za ãma atême wi. Ma'ápé, ãma atême ïwisi õ ré hã, dama 're sõré u'âsi mono za, 'Re ïhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã. Te za duré Wanhib'apito wasu'uwé na dama 're ïrowasu'u u'âsi mo. Te za duré 're ïdapawaptob u'âsi mo, ïsimiroti zarina 're danomro wé mono da. Taha da, te za asina 're ï'madâ'ã u'âsi mo. ¹⁴ Marí ïwé hã ma tô Wamama hã aipé'ë 're aima tisõ, ãma 're ïdapawapto mono zéb da hã. Hãwa hawi te te tãma ïwaih'u'u za'ra zém na, ma tô ïsadawa wasu'u'wa norí hã aima waihu'u za'ra, ïwé hã za te te aima ïsõmri na. Duré ma tô da'madâ'ã'wa norí hã, tinhib'rada hã ai'ãma sa'ra za'ra, ai'rã nhisiwi. Taha ré ma tô 'Re ïhãimana u'âsi mono hã ïwé hã aima tisõ. Taha zarina, te za asina tãma 're ï'uwa'imrami u'âsi mo, dapawaptom na, asimirohuri hã Wamama ma.

¹⁵ Uburé te aima ï'awaih'u'u mono zéb zarina, te za asina 're ï'madâ'ã u'âsi mo. Õhõ si te za asima 're ïpisutu pese mo, asina 're ï'uwa'imrami mono zéb da si. Æne wamhã, dapawaptom na rowaihu hã asima ãma 're ïsa'ëté mono na te za da te ai'ãma 're waihu'u za'ra.

¹⁶ 'Re aimorí wé da, duré ï'uwaibaba si dama 're sadawa wasu'u mono da, te za 'rãwi 're asi'madâ'ã pese mo. Æne wamhã, te za 're asisõ'reptui u'âsi mo. Aiwapari'wa norí zama, te za 're ï'anho'reptui u'âsi mo.

Ësazei'wa norí pawaptobzém na rowasu'u

5 Æté aibã ïprédu hã te za tihãimanazém na 'mai'upa. Æne wamhã, aimreme ïpire na tãma nharí õ di za. Aimama ma, 're aimreme wé mono ne, te za duré aimreme wé na 're ïpawapto mo, 're morí wé na 're ï'apawapto mo, aimreme wé na ano norí hã 're ï'apawapto mono ne. ² Duré pi'õ ïprédum norí hã te za

aimreme wě na 're ĩ'apawapto mo, aimreme wě na ana hã 're ĩ'apawapto mono ne. Duré pi'õ ĩ'préduptém norí hã te za aimreme wě na 're ĩ'apawapto mo, aimreme wě na si aihidiba norí hã 're ĩ'apawapto mono ne. Aiprédup sina te za ta norí ma 're aihâimana mo.

³ Pi'õ mrotõ norí pawapto'wa da hã ni'wai õ uptabi wamhã, te za marí na 're ĩ'apawapto pese mo. ⁴ Pi'õ mrotõ 'ra norí hã 're hâimana za'ra mono wamhã, ti-warahuzé wa'rãmi, te za tina hã marí na te te 're pawapto pese za'ra. Duré pi'õ mrotõ nhihudu norí hã 're hâimana za'ra mono wamhã, tiwarahuzé wa'rãmi, te za ti'rata norí hã marí na te te 're pawapto pese za'ra. Āne te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zari-na te te tãma āma 're uwaimrami za'ra, āne si tãma wě wa. ⁵ Pi'õ mrotõ hã áté siwaprosi te 're 'manhamra. ĩ'pawapto'wa da hã, ni'wai õ uptabi di. Tane wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zõ si, te za 're simnhasi, marí na te te 're pawapto mono da. Bãtã na te za tãma 're mreme u'âsi, barana zama, marí na te te 're pawapto mono da. ⁶ Pi'õ mrotõ hãiba amo hã, áté āne 're 'mai-hâimana mono õ di za. Āté marí zõ si te za sina 're simnhasi u'âsi. Āne wamhã, ĩpě'ě 're dã'ã u'âsi ne, te za oto 're 'maimo. ⁷ Taha wa, te za tãma 're ĩroti pese za'ra mo, ĩsazei'wa norí ma, ĩmrotõ norí āma te aima ĩroti mono zé hã te te siwi 're 'madã'ã pese za'ra mono da. Tawamhã ĩsazei'wa norí hã damreme hã te te sina 're 'rã'õtõ za'ra mono õ di za. ⁸ Āté ni'wam norí hã tinhi-marí na te te 're pawapto pese za'ra mono õ di za, ti-sisãnawã norí hã. Āté ĩsõrõwa 're, 're ĩhâimana za'ra mono norí zama, te te 're pawaptob za'ra mono õ di za. Āne wamhã, Wanhib'apito nhimiroti zarina te te 're pawapto pese za'ra mono õ wamhã, te aré ĩsazei'õ'wa ne oto 're nomro. Āne wamhã, te te 're ĩ'pawaptob za'ra mono õ na, te aré ĩsazei'õ'wa norí hã 'rãnhipa za'ra, ti-hâimana wasété na hã.

⁹ Pi'õ mrotõ hãiba tém norí nhisi na 're rob'ui'ére za'ra mono õ di za, pi'õ mrotõ si'ĩhi norí nhisi zu hã. ⁶⁰ na āma 're wahub za'ra mono parip si, te za ĩsisi na da te 're rob'ui'ére za'ra, ti'amo'aba si te te 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, duré ti'ra norí hã te te 're warahu wě za'ra mono wamhã, duré te te 're da'maza-si su'u za'ra mono wamhã, duré dawi 're sipa zawi za'ra mono āna, ĩsazei'wa norí ma, te te 're romhuri za'ra mono wamhã, dapara upsõ na zama, duré robzei'õ na 're ĩdanomro mono norí hã te te 're pawaptob za'ra mono wamhã, duré simi'ě na te te dama 're 'manharí wě u'âsi za'ra mono wamhã. Āne wamhã, pi'õ mrotõ norí hã dama waihu'u pese za'ra di za, te te 're ĩda-pawaptob za'ra mono na, siwaptom na. Tawapsi, te za ĩsisi na da te 're rob'ui'ére za'ra, pi'õ mrotõ si'ĩhi norí nhisi zu.

¹¹ Pi'õ mrotõ hãiba tém norí nhisi na ĩhi norí nhisi zu, āma 're rob'ui'ére za'ra mono õ di za. E marí wa. Āté hãiba téb uptabi ré, 're mrotõ za'ra mono wa, te za te te sima 're wě uptabi za'ra, timro na te te 're sahu za'ra mono da. Āté Cristuhu ma si te te 're romhuri za'ra mono da, te te sima 're wě uptabi za'ra mono õ di za oto. ¹² Tawamhã timro na te te āma 're sahu za'ra

mono wamhã, Cristuhu ma, te te sina 're ĩroti za'ra mono zé hã āma 're nomro mono õ di za oto. Taha wa, áté te za oto da te dasiwi 're wě'õ za'ra, āma 're sõpré u'âsi mono õ wa. ¹³ Duré pi'õ mrotõ hãiba tém norí nhisi na ĩhi norí nhisi zu, 're rob'ui'ére za'ra mono wamhã, áté dawaptom na te za dama 're wa'a za'ra. Āté sihãwi na te za 'ri babap si oto 're nomro, mro õ wě te. Āté marí te te wapari wamhã, te za te te dama 're rowasu'u za'ra. Āté aimawi timreme na te za te te dawi āma 're ro'wa'rutu za'ra. Āté marí na taré 're sõpré mono āna, te za te te dama 're rowasu'u za'ra. ¹⁴ Taha wa, wa tõ ĩsima wě za'ra, duré apã timro na te te 're sahu za'ra mono da, pi'õ mrotõ hãiba tém norí hã. Te za duré apã 're 'ra za'ra. Tawamhã tinhorõwa āma te za ti'ra norí hã te te 're 'madã'ã pese za'ra. Āne dama 're hâimana wě za'ra mono wamhã, damreme hã te te sina 're 'rã'õtõ za'ra mono õ di za, wazawi'õ'wa norí mreme hã. ¹⁵ Āne wa tõ aima waihu'u. E marí wa. Ni'wam norí hã ma tõ wairé, pi'õ mrotõ norí hã, Wanhib'apito nhimiroti wě nhiti, Satanasihhi nhimiroti si te te oto 're 'madã'ã za'ra mono da. Taha wa, wa tõ āne na aima waihu'u.

¹⁶ Pi'õ hã ĩsazei'wa 're 'maimorí wamhã, te za pi'õ mrotõ hã marí na te te 're 'maipawaptob u'âsi, tina wamhã, ti'rata wamhã. Āne wamhã, rosa'rata pire hã pi'õ mrotõ norí āma te te āma 're sépata za'ra mono õ di za, ĩsazei'wa norí hã. Tãma waihu'u pese za'ra di za, pi'õ mrotõ hã 'ra āna 're ĩhâimana za'ra mono norí si te te 're ĩ'pawaptob za'ra mono da hã.

Īsazei'wa norí 'madã'ã'wai wasu'u

¹⁷ Aibã norí hã ĩsazei'wa norí te te 're 'madã'ã wě za'ra mono wamhã, te za ĩwa'rãmi marí ĩwě hã te te tãma 're sõmri za'ra, ĩsazei'wa norí, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norí hã. Cristuhu wasu'uwě na te te tãma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, duré ĩsimiroti wasu'u na te te 're pawaptob za'ra mono wamhã, marí hã ĩwě hã sa'ětě na te te tãma 're ĩsõmri za'ra mono da hã, wě di. Āne hã wa tõ waihu'u za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata hawimhã, āne:

“Powawě hã aro 'rã ne tipara na dasazéb da, te te aima 're sub za'ra wa'aba mono ré hã, 're wata wasisi za'ra wa'aba mono õ di za, 're saihuri tõ mono da.”

Āne hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére 'rada hã. Duré ĩsimiroti hãiba amo hã āne:

“Romhuri'wa norí hã te te dama 're romhuri za'ra mono wamhã, tõ ĩ'uwaibaba te za da te 're pawa'ãbã za'ra.”

Taha zarina te za ĩsazei'wa norí hã da'madã'ã'wai norí hã te te 're pawaptob za'ra asa, marí na.

¹⁹ Āté da'madã'ã'wai āma te za ni'wa hã ĩwasédé hã āma tihi. Tawamhã, siwaprosi te te āma hiri wamhã, wapari õ di za, ĩmreme hã. Āté si'ubdatõ te za āma sisadawa waptob za'ra, āma ĩ'madã'ã'wai norí hã, ĩwa-pari'wa norí hã. Āté maparane te za āma sisadawa waptob zahuré. Āne wamhã, da'madã'ã'wai zõ te za ai-hã, ĩhâimanazém na sadawa pibu da. ²⁰ Tawamhã tõ sena tiwasédé hã te te 'manharí wamhã, te za

ĩsazei'wa norĩ nho'a tãma ĩroti, tiwasété na te te ãma sahu tã da. Danho'a te za tãma ĩroti, ĩsipai u da'madâ'ã'wa hãiba amo norĩ hã sina 're hãtã'ã za'ra mono wa, ĩsine tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono tã da, ta norĩ hã.

²¹ Da'madâ'ã'wa hã aima sawi uptabi nherẽ, te za danho'a tãma ĩroti, tiwasété na te te ãma sahu tã da. Asimiroti na 're da'mairẽme mono õ di za. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te we te 're wa'ab'madâ'ã, Cristu Zezusihi me. Hãwa ãma romhuri'wa norĩ zama, te duré te te we 're wa'madâ'ã za'ra, 're ĩnomro wẽ mono norĩ hã. Taha wa, ta norĩ nho'a 're wanomro mono wa, da'madâ'ã'wa norĩ ãma te aima ĩroti mono zé hã te za 're ĩmadâ'ã pese mo.

²² ãne wa za duré aima waihu'u. ĩsazei'wa norĩ 'madâ'ã'wa da, da'maipisutu da wamhã, asapa'abã da'maipisutu õ di za, aiwara sina. Asapa'abã asib'rada hã da'rã nhisiwi 're aza'ra mono õ di za, Wanhĩb'apito ma, romhuri'wa da, 're da'apisutu mono da. E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u. Asimipisudu hã dama 're hãimana wẽ prã za'ra mono wamhã, ĩsabãdã da te dasiwi 're aiwẽ'õ za'ra mono õ'umnhasite. Te za 'rãwi 're asi'madâ'ã u'ãsi mo, asimiroti na duré aihãimanazém na 're upa tã mono da.

Wa za a'ã aima waihu'u, asi'ãma waihu'u da. ã si 're hãsi mono nherẽ, te za oto uwa 'rã wa'u ĩsé hã syry na 're ĩhãsi mo, ãma 're asiwede mono da. E marĩ da. 'Re asai mono wa, 're adi'izé u'ãsi tã mono da. Aihãzé hã te te aimrami siwapto wa, asib'uwa na 're aimorĩ wa, te za 're ĩhãsi u'ãsi mo, syry na.

ãne wa za duré aima waihu'u, da'madâ'ã'wa da, asapa'abã 're ĩda'apisutu mono õ zém na hã za. ãté ni'wam norĩ hã sã'awi tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, ĩwasété na dama waihu'u pese za'ra di za, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã bãtã na dahãimanazém na te te da'awaihu'u õ ré hã. ãté nimahã na si te za ta norĩ hã ĩwasété na da te 're waihu'u za'ra. ãté ni'wam norĩ hã te te dama 're ĩmanharĩ wẽ za'ra mono zém na, dama waihu'u pese za'ra di za. ãté nimahã na si te za ta norĩ hã da te 're waihu'u za'ra, te te dama 're ĩmanharĩ wẽ za'ra mono zém na. ãne wa, wa tã ãne na hã aima roti, asapa'abã 're da'apisutu tã mono da, da'madâ'ã'wa da hã.

⁶ ĩwada'uri zarina si, pawa'ãbã ãna dama romhuri'wa norĩ hã te za titede'wa hã ĩsimiroti na te te 're wazéb za'ra. ãne 're hãimana za'ra mono õ wamhã, ãté te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhisi na da te ãma 're wasété za'ra. ãté wa'ãma zama te za duré da te 're wasété za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma, wa te 're roti wasété za'ra mono newa. ² ãté pawa'ãbã ãna dama romhuri'wa norĩ tede'wa hã te za ĩsazei'wa 're 'maimo. E tawamhã ĩmreme hã te te 're 'madâ'ã pese za'ra mono õ di za, ĩsisãnawã ne tãma 're 'mahãimana mono nherẽ, ĩtede'wa hã. Mare di. ĩsimiroti na te za te te 're wazéb za'ra. ĩsazei'wa 're 'maimorĩ wa, duré tãma sawi pese za'ra wa, te za titede'wai ma, te te tãma 're romhuri wẽ uptabi za'ra. ãne na te aima 're ĩroti mono

zéb zarina, te za ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩaroti pese mo, ãma 're nomro wẽ mono da.

³ ãté ni'wam norĩ hã aimawi na te za ĩsazei'wa norĩ ma te te tãma 're rowasu'u za'ra. ãté Wanhĩb'apito Zezu Cristuhu nhimiroti na te te ãma 're saze za'ra mono õ di za, ta norĩ hã, tã sena nherẽ, Wanhĩb'apito nhimiroti hã rowẽ na ãma 're ĩdanomro mono zéb da hã, duré dawẽ na si ãma 're ĩdanomro mono zéb da hã. ãne wamhã, roti tã sena hã tãma waihu'u za'ra õ di za. Taré te za tinhimiroti wẽ na 'rãwi sina 're wata za'ra. Ta norĩ ma, wẽ di, marĩ wasu'u na 'rãwi ãma 're ĩsisa-da'ãbã za'ra mono da hã, duré 'rãwi timreme na 're ĩsi'wapé za'ra mono da hã. Taha zarina, te za tisi'ruiwaparĩ na te te sima ãma 're wa'rãmi za'ra, ãma 're sisa-da'ãbã za'ra mono da. Te za duré te te 're dawasu'u wasété za'ra. Te za duré si'ãma te te 're rosa'rata wasété za'ra. Roti tã sena hã tãma waihu'u pese za'ra õ wa, roti tã sena zarina si te te 're rosa'rata wẽ za'ra mono õ di za. Ta norĩ hã te te sima 're rosa'rata si-wamnarĩ za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã rob'uiprazé hã te te tãma 're sãmri za'ra mono da, ĩsimirowasu'u wa'rãmi, sibro pese na 're hãimana za'ra mono da. ⁶ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'madâ'ã'wa, 're wanomro mono wamhã, duré marĩ zã si wasima 're wanhopré mono ãna 're wanomro mono wamhã, wama 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. ⁷ E rob'uiprazé ma tã wazababa 're wairébé, wana dub're hawi 're wapoto za'ra mono wamhã. Mare di. Wa'ubana wa tã 're wapoto za'ra. Duré 're wadã'ã za'ra mono wamhã, e wanhimarĩ hã wa za wasiré wa te 're 'wasari. Mare di. ⁸ Taha wa, ti'ab ré, wasai ré 're wahãimana za'ra mono wamhã, duré wa'uza ré 're wahãimana za'ra mono wamhã, marĩ zã si wasima 're wanhopré za'ra mono õ di za, marĩ na wa te wasima ãma 're ĩrowẽ za'ra mono zéb da hã. ⁹ Rob'uiprazéb zã, da te dasima 're rosa'rata si-wamnarĩ u'ãsi za'ra mono wamhã, ãté te za da te 're wapari za'ra, rob'uiprazém na wa'uburé te te dama 're ĩaroti wasété mono zé hã. ãne wamhã, ãté ĩsimiroti hã da te 're rẽme waihu'u za'ra mono õ di za oto. ãté rosa'rata ãna te za ĩsimiroti zarina, marĩ zã si oto da te 're rob'ruiwapari za'ra, marĩ wasété zã zama. ãne wamhã, te za oto dawĩ tĩrobzei'õ pese za'ra. Rowẽ u'ãsi 're ĩdanomro mono zé hã tãma 're hãimana za'ra mono õ di za oto. ¹⁰ E marĩ wa. Rob'uiprazéb zã si, da te dasima 're rosa'rata za'ra mono wamhã, siwa'ru te za marĩ hã ĩwasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra. Ni'wam norĩ hã roti wẽ hã aré te te 're ĩsaze za'ra mono zém hawi, ma tã 're sipa za'ra, rob'uiprazéb zã si te te sima 're rob'ruiwapari za'ra mono wa. Ta norĩ hã te oto robzei'õ si te te 're sãpata za'ra.

¹¹ A hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa. Taha wa, ta norĩ ne 're aimorĩ õ di za. Te za 're aihãimana wẽ u'ãsi mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti zarina si. Õhõ si te za 're ĩmadâ'ã pese mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si, ai'ãma 're siwãrĩ u'ãsi mono da. Te za duré 're ĩda'azawi pese mo. Rowasédé hã taré da te aima 're 'manharĩ za'ra mono nherẽ, asiptete sina te za Wanhĩb'apito ãma 're aimorĩ u'ã. Atoi u'ãsi te za 're aimo.

Taha na si 're aimorí da, te za asina 're ĩmadâ'â u'âsi mo. ¹² A hã ĩsazei'wa, 're aimorí wa, te za sô 're asi'wapéi u'âsi mo, 're ĩaimorí wě zéb zô, rowě u'âsi 're aihâimana u'âsi mono zéb da hã, hãiwa ãma hã asina uwaimrami da. Taha da, ma tô bâta na aipisutu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, da'ahâ norí nho'a ĩsazei'wa na asiwaih'u wě zém na. ¹³ Āhãna, wa za aima pisutu, uburé te aima ĩroti mono zé hã asina 're 'madâ'â u'âsi mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, wa aima pisutu, ti'ai ãma 're ĩdanomro mono zé hã te te dama 're ĩapisutu mono nho'a. Cristu Zezusih'i nho'a zama wa aima pisutu, Pôsi'u Piratuhu ma, tihâimanazém na ĩsiwaih'u wě nho'a zama. Uburé te aima ĩroti mono zé hã te za asina 're ĩmadâ'â u'âsi mo, apâ we ĩmorízéb u, Wanhib'apito Zezu Cristu hã. Asina 're 'madâ'â u'âsi mono wamhã, tawamhã da te aima 're nharí za'ra mono ô di za, asina 're ĩmadâ'â mono ô zém na hã. ¹⁵ Bâdâ te te ĩpisutuzém na te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tâma tinha, apâ wei morí da, Wanhib'apito hã. Wě uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ōhō si uburé Danhib'apito uptabi. Uburé ti'ai ãma danhib'apito norí nhipai u, pire uptabi di. Uburé dama ĩpire norí nhipai u, pire uptabi di. ¹⁶ Ōhō si siwaprosi 're ĩmorí u'â hã. Ta hã, rowa'a za'ētē na te 're hâimana u'âsi. Taha wa, ni'wa hã ĩtēme ĩsébré da hã mare di. Da te dasiwi ĩhâiba pibu da hã, mare di duré. Ta hã wě uptabi di. Waih'u'u pese di duré. Taha wa, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra.

¹⁷ Āne te za duré ĩsibrob ahâ norí ma 're ĩaroti mo, sibrob ahâ wě te, 'râwi sina 're wata tō za'ra mono da. Danhibro hã dama 're hâimana u'âsi za'ra mono ô di za, dama ãma 're ĩrowě za'ra mono zéb da hã. Taha wa, tinhibrop si te te 're 'madâ'â za'ra mono ô di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zô si, te za 're simnhasi za'ra, taha si, marí wě na uburé wama 're sôpru mono wa, wama ãma 're ĩrobze za'ra mono zéb da hã. ¹⁸ Āne te za duré ĩsibrob ahâ norí ma 're ĩaroti mo, te te dama 're 'manharí wě u'âsi za'ra mono da. Te za duré uburé marí wě na dama 're sôprub za'ra. Te za duré simi'ē na marí na te te 're dazari u'âsi za'ra. ¹⁹ Āne wamhã, ĩte uptabi da hã te za marí hã ĩwě hã sô 're simi'wara u'âsi za'ra, niwab da hã. Duré rowě u'âsi te za ta norí hã 're hâimana u'âsi za'ra, hãiwa ãma.

²⁰ Timotiu, ma'āpé roti hã tô sena si asina 're 'madâ'â u'âsi mono za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima ĩwaih'u'uzé hã, ãma 're ĩda'apawapto mono zéb da hã. Ni'wam norí hã taré te dama 're siwasu'u za'ra, roti tô sena hã tâma ĩwaih'u'u za'ra na hã. Tane nherē, Zezu Cristuhu nhimiroti hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zém hawi, ma tô ta norí hã 're sipa za'ra. Ta norí hã te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã, Wanhib'apito nhimiroti zarinaí ô di. Taha wa, roti tô senai'ōre wi, te za asina 're asiptete u'âsi mo, 're wapari tō mono da.

Wa ĩsima aiwě za'ra wa'wa, rowě u'âsi 're anomro aba mono da, Wamama te te 're ĩaipawapto za'ra wa'aba mono zéb zarina si.

2 TIMOTIU

Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĭbaihâ na ma tô Paru hã Timotiuhu ma tinhimi'ui'ére na tãma ãma sahu, maparane ãma. Roma ãma dazazéb 're, hãimana sirõmo, ma tô tãma rob'ui'ére. Tidâ'ázé hã ma tô sina waihu'u, ĭromhutu na hã oto. Taha wa, ma tô tãma roti, Timotiuhu ma, 'Re ĭhãimana u'âsi mono si te te sina 're umnhasi pese mono da, duré Zezusihi ma, te te 're romhuri wě mono da zama. Ma duré tãma waihu'u, da'madâ'ã'wa na sena na 're hãimana mono da.

1 Ī'ra Timotiu, ĭma asawi pe hã, wa hã Paru wa ãma aima rob'ui'ére. 'Re ĭhãimana u'âsi mono hã te te sima ĭwězéb uwaibaba, ma tô ĭpisutu, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, 're ĭmorĩ da. 'Re ĭhãimana u'âsi mono hã ma tô dama ropisutu, rowě na ĭrata 're dahãimana u'âsi za'ra mono da, Cristu Zezusihi ãma 're danomro mono wa. Āne wa, taha wasu'u na te dama 're rowasu'u mono da, ma tô oto datēme ĭzatõ.

Wamama ma, wa ai'ãma 're ĭmreme u'âsi, 'Re ĭhãimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Cristu Zezusihi ma zama, ĭsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'âsi mono da, duré ai'ãma 're pē'ězé u'âsi zahuré mono da, rowě u'âsi, ãma 're aimorĩ da.

Paru hã Timotiuhu ma, te te ĭrotizé wasu'u

³ 'Re ĭhãimana u'âsi mono ãma, wa 're ĭwata u'âsi. Marĩ na te tiwi ãma ĭupazém na, te te oto ĭ'ãma 're ab'madâ'ã mono õ wa, wa oto rowě na te tãma 're romhuri u'âsi. Tane duréihã ma tô duré ĭhi'rata norĩ hã te te tãma 're romhuri za'ra. Tawamhã tãma 're ĭmreme mono wamhã, bātã na wa aima te tiwi 're rowap-tērē u'âsi, barana zama, te te 're aipawaptob u'âsi mono da. ⁴ Aiwa'özém na ai'ãma ĭpo're pu'u wa, wa ĭsi-ma rowě za'ētē, te asabu da, rowě uptabi na 're ĭhãimana mono da. ⁵ Duré Wanhib'apito zazei'wa na tô sena 're aihãimana mono na, wa ai'ãma po're puru. Ai'rada Ro'idi norĩ hã ma tô ana me hã Wanhib'apito zazei'wa na 're hãimana zahuré, E'unisihi me. Ta norĩ ne, tô sena Wanhib'apito zazei'wa 're aimorĩ na, tô ĭma aiwaihu'u pese di. ⁶ Āne wa, wa za ãma aipo're pu'u oto, 'Re ĭhãimana u'âsi mono hã sōpru wa, te te aima ĭsōmrizém na, dapawaptom na tãma 're romhuri mono da. Ai'rã nhisiwi ĭnhib'rada hã te hiri wamhã, ma tô aipē'ē 're aima tisō, ĭwě hã. Taha wa, ma'ãpé asimi'ē na tãma 're romhuri u'âsi mono. ⁷ E wasina wapahi sina 're wahãimana za'ra mono da, ma tô 'Re ĭhãimana u'âsi mono hã Tipē'ězani hã te te wama 're anhomri. Mare di. Wanhiptete sina ãma 're wahãimana za'ra mono da, duré wanhimizawi pese sina 're wahãimana

za'ra mono da, duré wanhimirosa'rata na hã atãma 're wahãimana za'ra mono da, ma tô te te wama 're anhomri, Tipē'ězani hã.

⁸ Āne wamhã, 're asisé mono õ di za, Wanhib'apito wasu'uwě hã dama 're wasu'u tō mono da. Duré ĭma 're asisé mono õ di za, ĭwasu'u na. Wanhib'apito wasu'uwě na te dama 're rowasu'u mono 'ru te, ma tô dasiwi ĭnherē ni, dazazéb 're. Taha wa, wa oto te 're robzépata. Āne wa, ma'ãpé 'Re ĭhãimana u'âsi mono hã tinhiptede te te aima ĭsōmri na, sada 're asiptete mono, ĭsine 're robzépata mono da. ⁹ 'Re ĭhãimana u'âsi mono hã ma tô te te 're wa'anho'reptu, rowasété hawi. Ma tô duré te te sima 're wa'apisutu, ĭsib'a'uwě oto 're wahãimana za'ra mono da, wawě uptabi na. E marĩ wa, ma tô sima wa'apisutu. E marĩ ĭwě hã wa te dama 're 'manharĩ za'ra mono wa. Mare di. Taha wab õ di. Taré te te sima 're wa'awě mono wa, duré simizawi pese wa, ma tô te te 're wa'anho'reptu. Ma tô duré wa'ãma tinhib'a'uwě za'ra. Zahadu ropoto na te te sã-na'rata õ ré hã, 'Re ĭhãimana u'âsi mono hã simizawi pese wa, ma tô sima wa'ãma roti sirõmo za'ra, te te 're wa'apawapto mono da, Cristu Zezusihi nhiminho'ruptuzém na hã. ¹⁰ Wanho'reptui'wa Cristu Zezusi we datēme ĭwisizém na, ma tô oto wama siwaihu'u za'ra, tinhimipawaptobzém na. 'Re ĭdadâ'ã za'ra mono zé wasu'u hã, pipa nherē, ma tô wawi uprosi za'ra wapahi hã, Wanho'reptui'wa hã. Duré Wanho'reptui'wai wasu'uwě hã wa te 're ĭsaze za'ra mono zéb zarina, ma tô wama waihu'u za'ra, rowě na 're ĭdahãimana u'âsi za'ra mono zé wasu'u na hã.

¹¹ Taha wasu'uwě na te 're da'apo're pu'u mono da, ma tô 'Re ĭhãimana u'âsi mono hã ĭpisutu, Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa 're ĭmorĩ da, ĭsimiroti na te 're da'apawapto mono da. ¹² Taha wa, te te ĭpisutuzéb zarina, te ĭsina uwaimrami wa, wa oto te 're robzépata. Tane nherē, 're ĭnhisé mono õ di, ĭsada wasu'u'wa 're ĭmorĩ tō da. Wanhib'apito hã wa ĭsina te 're umnhasi, te te 're ĭpawaptob u'âsi mono da. Ta hã ĭma waihu'u pese di, ĭwaihu'u pese na hã. Wa hã wa tô tãma ĭsihãiba nho, tô sena tãma waihu'u pese wa, te te 're

Īmadâ'â mono zéb da hã, bâdâ ĩwa waptâ'ã õ ré, apâ we ĩmorízéb u hã. ¹³ Āne wamhã, roti tō sena hã te aima 're ĩawaihu'u mono hã, te za 're ĩmadâ'â u'âsi mo. Cristu Zezusihi āma 're aimorí wa, te za Wanhíb'apito umnhasi sina, 're aihâimana mo. Te za duré 're ĩda'azawi pese mo. ¹⁴ Roti tō sena hã te aima 're ĩawaihu'u mono hã, wě uptabi di. Ta hã te za 're ĩmadâ'â pese mo, āma 're ĩda'apawapto mono da hã, aimawi rowasu'u na da te āma saprĩ za'ra tō da. Taha da, te za te 're aipawapto u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani hã, wapē'ē 're, 're ĩhâimana mono hã.

¹⁵ Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi āma, uburé ĩsazei'wa norĩ hã ma tō ĩrēme za'ra. Pideru norĩ zama, ma tō Emozenihi me dame ĩrēme zahuré. Āne hã aima waihu'u pese di. ¹⁶ Onesiporu si ma tō tinhimi-pawaptozbém na nasi ĩma rowē zani. Taha wa, wa ĩsi-ma wě, Wanhíb'apito hã Onesiporu norĩ hã, duré ĩsõrõwa āma ĩsiré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama, ĩwē na te te 're apawapto mono da. Ta hã ĩma 're sisé mono õ di, ĩwasu'u na hã. Taha wa, Roma na 'ri nho'õmo nhisi u wei wisi wamhã, ma tō te te ĩzõ aba, te te ĩnhopētē da. ¹⁸ Āne wa, wa ĩsima wě, Wanhíb'apito hã ĩwē na te te āma tãma uwaimrami da, bâdâ ĩwa ĩwaptâ'ázém na, dahâimanazém na te te ĩda'awaihu'uzéb da hã. Onesiporu hã ma tō marĩ mono bâ nasi ĩpawapto, Épézu āma 're ĩhâimana mono ré hã. Āne na hã aima waihu'u pese di.

Paru hã Timotiuu ma, roti te te tãma ĩsõmrizém na rowasu'u

2 ĩ'ra, ma'āpé ĩwapari pese, asina. Cristu Zezusihi āma wa 're wanomro. Āne wa, te za ĩsimipawapto-bzéb zarina, asiptete sina āma 're aihâimana mo. ² ĩnhimirowasu'u hã ma tō aipo're na 're ĩwapari mo, ĩsazei'wa norĩ nho'a te dama 're rowasu'u mono wamhã. Ta norĩ hã ahã di. Tawamhã 're ĩwapari mono zé hã te za aibã norĩ ma 're ĩawaihu'u mo, aima ĩumnhasi za'ra norĩ ma hã, tãma waihu'u pese za'ra wamhã, ĩnhimirowasu'uzém na te te duré āma 're uzusi za'ra mono da, dapawapto na.

³ Da'wapéi'wa dama ĩumnha hã dasi'wapéi 're, hâimana wamhã, te te 're robzépata tō mono da, sisawi õ di za. Tane a hã, Cristu Zezusihi nhíb'auwē na 're aihâimana mono wa, te za asina 're ĩsazei u'âsi mo, asisawi āna ĩsine 're robzépata mono da. ⁴ Da'wapéi'wa norĩ hã tinhib'apito ma te te 're romhuri za'ra mono ré hã tãma wě za'ra di, ĩsib'apito ĩsimiromhuri na te te 're awēsãmri mono da. Āne wa, tinhiromhuri upana, marĩ mono bâ te te sima 're rosa'rata za'ra mono õ di za, te te sima āma 're uwaimrami za'ra mono da.

⁵ Duré, ni'wa hã dawara na hâimana wamhã, dawi watobro nherē, marĩ ĩwē hã te te sima āri õ di za, dawara na roti hã te te sina 'madâ'â õ wamhã. Dawara na roti hã te te sina ĩmadâ'ázéb zarina si, te za marĩ ĩwē hã sima ti'ã, dawi watobro wamhã. ⁶ Duré, buru na romhuri pire 'wa hã, amnho hã uburé da te ubumroi pari, ĩmorĩ'rata na te za tite da āri 'rata. ⁷ Ma'āpé, āma 're rosa'rata u'âsi mono, te aima ĩrowasu'uzém na hã.

Āne wamhã, Wanhíb'apito hã te za te te 're aipawapto, ahã wasu'u na hã 're awaihu'u mono da.

⁸ Ma'āpé, Zezu Cristuhu āma 're rosa'rata pese mono. Ta hã dâ'â nherē, ma tō ab're hawi hâiwa'udu, Dawihi nhihudu hã. Wanhíb'apito wasu'uwē na te 're da'apo're pu'u mono wamhã, taha wasu'u na wa tō te dama 're rowasu'u u'âsi. ⁹ Tawamhã Wanhíb'apito wasu'uwē na te dama 're rowasu'u mono 'ru te, wa oto te 're robzépata. ĩwasédé hã te 're 'manharĩ mono newa, wa oto 're ĩza, dazazéb 're, ĩsi'uwazi nhorõ rutu na ĩpawasisi ré. Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã pawasisi āna ne, te 're hâimana u'âsi. Te za da te dama āma 're rowasu'u u'âsi za'ra. ¹⁰ Te ĩrobzépata da hã ĩma pire nherē, ĩsisawi õ di, te robzépata tō da hã. Te 're robzépata mono nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'auwē da, te te sima ĩpisutu za'ra norĩ hã wa za te 're apawapto u'âsi, Cristu Zezusi hã te te 're saze za'ra mono da, taha zarina tinho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono da, rowē na ĩrata 're hâimana u'âsi za'ra mono da. ¹¹ Tō sena da te dasima 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã āne:

“Cristuhu siré 're wadâ'â za'ra mono wa, duré ta hã dâ'â uptabi nherē, ab're hawi hâiwa'utu wa, wa za ĩsiré 're wahâimana u'âsi za'ra.

¹² Robzépata hã wa te wasina 're waihu'u za'ra mono nherē, wanhiptete sina āma 're wahâimana u'âsi za'ra mono wamhã, wa za Cristuhu siré wapire na wa te 're da'madâ'â u'âsi za'ra. Cristuhu zazei'õ'wa na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhã, tizazei'wa na te te sina 're wa'awaihu'u mono õ di za. Te za te te siwi 're wa'awē'õ oto.

¹³ Wa norĩ hã Wanhíb'apito ma, wa tō wasina tãma ropisutu za'ra ni, āma 're wanomro u'âsi mono da. Tawamhã wa te wasina āma tãma 're uwaimrami za'ra mono õ nherē, Wanhíb'apito hã wama umnhasi za'ra di, uburé te te wama 're ĩaropisutu mono zé hã te te wama āma 're ĩa'uwaimrami mono zéb da hã. Marĩ na taré te te dama ĩaropisutu da hã, mare di.”

¹⁴ Āhã wasu'u na te za asimi'madâ'â norĩ hã āma 're ĩpo're pu'u za'ra mo. Te za duré aihâimana prédup sina tãma 're ĩaroti mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a 're wahâimana za'ra mono nherē, taré marĩ wasu'u na 're sisada'âbã za'ra mono tō da. Dasisada'âbâzé hã wě õ wa, taha zarina 're dahâimana za'ra mono wamhã, te za dawi 're si'utõrĩ, dahâimana wě zé hã. ¹⁵ Romhuri'wa nhimiromhuri hã wě wamhã, tinhiromhuri ma, 're sisé mono õ di za. Tane te za sada 're asiptete u'âsi mo, ĩuwaibaba si roti tō sena na si 're da'apawapto mono da, asimiromhuri na te te 're aiwēsãmri mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ¹⁶ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarinaĩ õ na rowasu'u'wa norĩ nhiti, te za 're aihâimana mo. Ta norĩ nhimirowasu'u zarina, 're dahâimana za'ra mono wamhã, te za danhimirosa'rata na dasina 're dapahã za'ra, Wamama nhimiroti nhiti. ¹⁷ Ta norĩ nhimirowasu'u hã da'wa're ne, te 're hâimana. Da'wa're hã sa'ētē wamhã, te za uprosi, danhi hã. Tane, ta norĩ nhimirowasu'u hã ĩsazei'wa norĩ āma te te ropéi mono wamhã, te za tiwi uprosi za'ra, dahâi-

mana wě zé hã. Tane, Imenezu norí nhimirowasu'u hã Piretuhu nhimirowasu'u me. ¹⁸ Ta norí hã senai'õ na rowasu'u na te te dama 're rowasu'u zahuré, âne: "Tãibã, bãdã ma tã ïwa waptã'ã pa, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ab're hawi te te ïda'ahãiwa'utuzéb da hã. Niwab da hã te te ãma sahu õ di za, te te ïda'ahãiwa'utuzém na hã." Æne ta norí nhimirowasu'u hã. Taha zarina ma tã dawi uprosi zahuré, Wanhib'apito wasu'uwě na da te 're ïsaze za'ra mono zé hã. ¹⁹ Tane nherě, ětě 'manharĩ na 'ri na'rada hã, siptete na 're ïhãimana mono ne, te za 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã pire na 're hãimana u'ãsi. Æne ïsimiroti na rob'ui'ére hã: "Wanhib'apito hã te za tinhib'a'uwě norí hã tite na te te 're awaihu'u." Æne duré ãma ïrob'ui'ére hãiba amo hã: "Ni'wam norí hã Wanhib'apito nhib'a'uwě na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, te za tiwasédé hã rěme pese za'ra, 're nomro wě mono da oto." Æne ïsimiroti na rob'ui'ére hã.

²⁰ Ri wawě ãma hã piza hã ahã na te 're hãimana za'ra, ětě'ubuzi pré oru 'manharĩ hã, duré ětě'ubuzi'a prata 'manharĩ hã, duré wede 'manharĩ hã, duré zé'a 'manharĩ hã. Nima norí hã, marĩ da hã wě uptabi di, marĩ hã da te ãma 're ïmanharĩ za'ra mono zéb da hã. Duré nima norí hã marĩ da hã wě uptabi õ di, marĩ hã da te ãma 're ïmanharĩ za'ra mono zéb da hã. ²¹ Tane ni'wam norí hã te aima ïwaihu'u mono zéb zarina, tã senai'õ na rowasu'u'wa nhimiroti hã te te siwi 're wěõ pese za'ra mono wamhã, Wanhib'apito ma, wě uptabi di za, romhuri hã za te te tãma 're ïapisutu mono da hã. Æne wa, Wanhib'apito ma, sisõmri za'ra wa, te za tãma pisutu za'ra, ïwě na te te tãma 're dapawaptob za'ra mono da. ²² Æne wa, dahãiba téb ré, dawasété zõ 're ïdasiwasutu za'ra mono norí ne, 're aihãimana mono õ di za. Te za asina 're ïrosa'rata u'ãsi mo, aihãimana wě na 're aihãimana mono da, duré Wanhib'apito umnhasi sina 're aihãimana mono da zama, duré asimizawi pese na 're aihãimana mono da zama, duré rowě na si dasiré 're aihãimana mono da zama. Taha da, te za asina 're ïrosa'rata u'ãsi mo, uburé Wanhib'apito zazei'wa norí me, hãimana wě sina, ïsimipawaptobzéb zõ te te tiwi 're ïrowaptěre za'ra mono norí me. ²³ Siwa'ru marĩ na 're dasisada'ãbã za'ra mono wamhã, 're dawapari mono õ di za. Æne, da te 're daza-da'ãbã za'ra mono wamhã, te za oto damreme na 're dasi'wapé za'ra. Æne na aima waihu'u pese di. ²⁴ Ni'wa hã Wanhib'apito ma romhuri'wa na 're hãimana mono wamhã, timreme na te te 're da'a'wapéi mono õ di za. Simizawi pese na te za dama 're hãimana, aihĩni ma. Waimri na te za duré te te dama 're arowaihu'u, waptu na dazada 're sahi mono ãna. ²⁵ Ni'wam norí hã ïsimiroti na hã sada 're hãimana za'ra mono wamhã, atãma te za tinhimiroti wě na te te 're pawaptob za'ra, tinhimirosa'rata na te te ãma saprĩ za'ra da, Wamama nhimiroti hã tã sena na te te sina waihu'u za'ra da oto, ïsimipawaptobzéb zarina. Wa'uburé norí nhib'apito hã ma tã aré tãma 're sadawa nhipese za'ra, te te sima 're ïda'awě mono zéb uwaibaba, ïsimiroti na 're hãimana za'ra mono da. Tane nherě, a'uwě norí hã tin-

himirosa'rata na te te ãma saprĩ za'ra wamhã, te za oto Wa'uburé nhimiroti hawi 're wairébé. Taha da, te za Wanhib'apito ma romhuri'wa hã atãma te te 're apawapto, tinhimiroti wě na hã.

Rob'rãsutu u, za 're ïdahãimana wasété za'ra mono zém na rowasu'u

3 Wa za oto marĩ na aima rowasu'u, ãma 're rosa'rata mono da. Nimahã na rob'rãsutu u hã romhuture wamhã, dama ropire di za. ² Æne dahãimanazé hã za: Dasima si te za marĩ zõ 're danhopré. Duré rob'ui'prazéb zõ si te za da te dasima 're rob'rui-wapari za'ra. Duré rãwi dapěě na, te za marĩ na dasina 're dawata za'ra. Duré te za da te dasima 're nharĩ wasété za'ra. Duré marĩ na dama 're danhoprub za'ra mono nherě, danhoprum na da'ãma 're dawata za'ra mono õ di za. Duré damama norí nhimiroti hã da te 're wapari za'ra mono õ di za. 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã da te 're wazéb za'ra mono õ di za duré. ³ Duré 're ïdasisawi pese za'ra mono zé hã dama 're hãimana mono õ di za, dapěě 'remhã. Duré da'ãma dapěězézé hã dama 're hãimana za'ra mono õ di za. Duré taré te za dawasédé hã da te da'ãma 're sa'ra za'ra. Duré dawasété wi dasina 're danhiptete za'ra mono õ di za. Duré dazahi u'ãsi te za 're dahãimana za'ra. Duré 're ïdahãimana wě za'ra mono norí hã te za taré dasi'upana da te 're ruiwapari za'ra. ⁴ Duré dasiré nherě, te za 'rãwi dasisada 're dahãimana za'ra. Duré dapěě 're, rosa'rata waptu na, marĩ ïwasédé hã te za da te 're 'manharĩ za'ra. Duré danhipai u dawaihu'u pese newa, te za 'rãwi dapěě na dasina 're dawata za'ra. Duré 'Re ïhãimana u'ãsi mono zaw'i'wa, 're danomro mono õ di za. Ta hã dama wě õ di za. Dato si dama ïwě hã za oto. ⁵ 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti na 're dahãimana wě za'ra mono da, da te dasima 're wě za'ra mono newa, tazahã, da te dasima 're wě za'ra mono õ di za, tiwaihu'u pese na te te 're ïda'apawapto mono da hã, ãma 're ïdahãimana wě za'ra mono zéb da hã. Taha wa, te za ta norí nhiti 're aihãimana mo. ⁶ Ta norí hã hãimana nhipese na danhorõwa u te za datěme 're sihutu. Te za pi'õ norí hã ti-zadawa nhipese na te te 're 'rãmi za'ra. Tawamhã sib'uwa na 're hãimana za'ra mono wamhã, te za te te ãma 're sasõmri za'ra. Pi'õ norí hã marĩ ahã na te te 're 'manharĩ wasété za'ra mono wa, te za robzei'õ na 're hãimana za'ra. Siwa'ru te za ta norí hã 're hãimana za'ra, te te sima 're ïwě za'ra mono zéb uwaibaba. ⁷ Pi'õ norí hã, ni'wam norí nhimirowasu'u hã te te 're wapari ze za'ra mono nherě, roti tã sena hã niwa te te ïwaihu'u za'ra da hã, mare di za. ⁸ Duréihã ma tã aibã norí hã Mozésihi nhimiroti da, sada 're hãimana zahuré, Zanesi norí hã Zabirihĩ me. Tane ãhãna senai'õ na rowasu'u'wa norí hã te tã sena roti zãda 're hãimana za'ra. Ta norí nhimirosa'rata wě hã robaba di. Duré Wanhib'apito ãma ïsimirowasu'u hã tã senai'õ di. Taha wa, te za 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã ta norí hã te te siwi 're awě'õ. ⁹ Zanesi norí hã Zabirihĩ me, ma tã dasiwi waihu'u zahuré ni, ïsimiza'rese'õ na. Tane te za oto

ĩsimiza'rese'õ na dasiwi waihu'u za'ra ni, senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã. Tawamhã ta norĩ nhimirowasu'u hã da te 're wapari hã za'ra mono õ di za oto.

Paruhu nhimiroti 'rãsutu na rowasu'u

¹⁰ A hã ma tô ĩwaihu, ĩnhimiroti na, duré ĩhãimanazém na, duré dapawaptom na ĩnhimiromhuri na te ĩsina 're ĩroti mono zém na, duré Wanhib'apito umnhasi sina 're ĩhãimana mono zém na, duré da'ãma ĩwa'a su'u õ na 're ĩhãimana mono zém na, duré te 're ĩda'azawi pese mono zém na, duré marĩ ahã na ĩzada 're hãimana mono nheré, Wanhib'apito ãma ĩsina ĩnhiptete sina 're ĩhãimana mono zém na zama. Ma tô duré ĩwaihu, da te ĩma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono zém na hã, duré te 're ĩrobzépata mono zém na hã. Ma tô duré ĩwaihu, marĩ hã ĩzõ 're ĩwairébé mono zém na hã, Ātizotiza na 'ri nho'õmo nhisi ãma, duré Iconizu ãma, duré Risitira ãma. Īpipa na da te ĩãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono wa, wa tô te 're robzépata za'ëté. Tane nheré, ĩdã'ã tõ da, ma tô Wanhib'apito hã nasi ĩnho'reptu a'ã. ¹² Cristu Zesusihi ãma 're dahãimana wé za'ra mono da, da te dasima 're wé za'ra mono 'ru te, dasi'uihã na te za tô ĩsazei'wa norĩ ma, da te 're rob'manharĩ wasété za'ra. ¹³ ĩwasété norĩ hã, duré ĩhãimana nhipese norĩ hã te za 're siwasété pese za'ra. ĩsadawa nhipese na te za da te ãma 're sasõmri za'ra. Te za duré dapẽ'ẽ 're dasima 're dazadawa nhipese za'ra. ¹⁴ Tane nheré, ta norĩ ne 're aihãimana mono õ di za. Tô sena roti hã ma tô dawi 're ĩawaihu'u mo. Taha na si te za 're aihãimana u'ãsi mo. Roti hã tô sena hã ma tô asina 're ĩsazei mo. Tô sena roti na aima rowaihu'u'wa norĩ hã, aima waihu'u pese za'ra di. ¹⁵ Watébrémi na 're aihãimana mono zém hawi, aima waihu'u pese di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã. Taha zarina hãiwa hawi rowaihu hã te aima 're hãimana, asõ'reptuzé hã asina ĩuwaimramizéb da hã, Cristu Zesusihi zazei'wa 're aimorĩ wa. ¹⁶ Uburé ĩsimiroti wé na rob'ui'ére hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama 're ĩawaihu'u mono zéb zarina si, te dama 're hãimana za'ra. Āne wa, ĩsimiroti mono bâ wé di, roti tô sena na, da te ãma 're ĩdapawaptob za'ra mono zéb da hã. Duré wé di, ĩsimiroti hã, danhimiroti tô senai'õ na, da te dama ãma 're ĩrowaihu'u za'ra mono zéb da hã. Duré wé di, ĩsimiroti hã, dahãimanazém na da te 're upa za'ra mono wamhã, da te dama ãma 're ĩroti za'ra mono zéb da hã, ãma 're ĩdahãimana wé za'ra mono da hã oto. ¹⁷ Taha da, te dama 're hãimana, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã, tãma ĩromhuri'wa norĩ ma ĩwaihu'u pese zéb zarina, ĩwé na te te tãma ãma 're ĩdapawaptob za'ra mono zéb da hã.

⁴ Wa za oto marĩ hã aima ti'ru, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nho'a, Cristu Zesusihi nho'a zama. Nimahã bâta na te za Cristu Zesusi hã dahãimanazém na da'awaihu'u, dawasété na, dawé na zama. Taha zarina, te za aihĩni norĩ ma dama arowairébé, dahãiba ré norĩ ma, duré adã'ã norĩ ma zama. Wanhib'apito hã te za wei mo apã, Danhib'apito uptabi na oto dama 're sãm-

ra mono da. Āne wa, wa za aima ti'ru. Ma'ãpé, Wanhib'apito wasu'uwé na dama 're rowasu'u u'ãsi mono za. Asõ danhimiparizém na, duré asõ danhimipari õ zém na zama, te za Wanhib'apito wasu'uwé na 're ĩda'apo're pu'u u'ãsi mo. Da'ãma aiwa'a ãna, te za asimiroti na 're ĩda'apawapto mo, dawasété na 'rãwi 're dasisãmri za'ra mono da, dawasédé hã da te 're rême pese za'ra mono da, dawé na si oto 're dahãimana za'ra mono da. ³ E marĩ wa, wa ãne aima ti'ru. Nimahã na hã sena roti hã da te 're wapari ze za'ra mono õ di za. Rowasu'u hã da te 're ĩwapari ze za'ra mono zéb uwaibaba si, te za da te 're wapari za'ra. Dama rowahutu'wa da, te za da'ahã na da te dasima 're pisutu za'ra, rowasu'u hã da te 're ĩwapari ze za'ra mono zéb uwaibaba si, te te dama 're wasu'u za'ra mono da. ⁴ Roti tô sena uptabi hã te za da te 're rême za'ra, da te 're wapari za'ra mono tõ da, dahi'rata norĩ nhimiroti'razarõtõ 'rata si, da te 're wapari za'ra mono da oto. ⁵ Ta norĩ ne 're aihãimana mono õ di za. Asimiza'rese te za 're aihãimana mo. Aihãiba na te za 'rãwi 're asi'madã'ã mo. Duré, Wanhib'apito zazei'wa 're aimorĩ 'ru te, da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra mono nheré, 're asisawi mono õ di za, 're robzépata mono tõ da hã. Te za duré Wanhib'apito wasu'uwé na 're ĩda'apo're pu'u u'ãsi mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te aima ĩpisutuzéb zarina, asimirohuri na tãma ãma 're uwaimrami mono da.

⁶ Wa za oto aima ĩsiwasu'u. ĩnhibãdã hã romhuture di oto. Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa 're ĩmorĩ 'ru te, za da te dasiwi ĩwĩrĩ nheré, ĩdã'ã tõ da, ĩsisawi õ di za. ⁷ 'Re dasi'wamhãri za'ra mono wa, danhiptete na dasiwi 're ĩdawairébé mono ne, wa tô wa hã ĩnhiptete na 're ĩpusi. Duré dawara na dawi ĩwatobro ne, wa 're ĩhãimana, Wanhib'apito ma, ĩnhimiromhuri na te ĩsina tãma uwaimrami pari wa. Cristu umnhasi sina, wa tô duré 're morĩ u'ã, ĩsimiroti 'madã'ã sina. Ni'wa hã dawara na dawi watobro wé te, te za ropsu 'manharĩ hã sô tihãiba, da te ãma ĩsõprezéb da hã. Tane, te marĩ ĩwé uptabi hã ĩzõ 're hãimana, Wanhib'apito ma, ĩnhimiromhuri na te ĩsina tãma uwaimrami wé te. Nimahã na te za bâdã hã ĩwa waptãrã, Wanhib'apito apã we ĩmorizéb da hã, dahãimanazém na te te ĩda'awaihu'uzéb zarina, te te dama ĩarowairébézéb da hã. Tawapsi, ta hã wé uptabi wa, te za marĩ ĩwé uptabi hã ĩma pisutu, ĩuwaibaba si. E ĩma si te za pisutu. Mare di. Aihĩni Wanhib'apito zawi te, wei ĩmorizéb zõ 're ĩsimipari za'ra mono norĩ ma zama, te za duré marĩ ĩwé uptabi hã tãma pisutu za'ra.

Paru hã Timotihu ma, marĩ na te te ĩpo're pu'uzém na rowasu'u

⁹ Ma'ãpé, asima rowairébé su'u, we ĩtẽme aimorĩ su'u da, ĩzabu da. ¹⁰ Demasi hã ĩãma sapa'a õ di oto. Ma tô ĩwi watobro, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi u morĩ da, marĩ hã te te sima awé wa, taha na oto 're morĩ da. Tereseti hã ma tô mo, Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Titu hã ma tô duré mo, Damasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. ¹¹ Rucasihĩ si te ĩrata nhamra. Āne

wamhã, Marcusihi zô rowaimrami mono za, sôpêtê da, asiré we saprôni da, ïnhimiromhuri na te te 're ïpawap-to mono da. ¹² Wa hã wa tô Titicu hã satô, Épézu na 'ri nho'ômo nhisi u morí da. ¹³ Tawamhã, we aimorí wamhã, ïsi'ubuzé hã we ïma âri za, Capuhu nhorôwa âma te ïrême hã, Torowadi na 'ri nho'ômo nhisi âma. Ïbahã zama, we ïma duri za. Ïbahã hã romhã 'manharí hã, ïma wê uptabi wa, ta norí zama we ïma duri za.

¹⁴ Aresãdiri hã ma tô ïwi ro'wa'rutu pese, ïsi'uwazi na romhuri'wa hã. Wanhíb'apito si te za tãma âma wa'rã, marí te te ïma ïab'manharí wasété zé wa'rãmimhã.

¹⁵ Taha aibã hã ma tô wanhimirowasu'u na hã wazada tihãiba, sahi sina. Ma'ãpé tiwi 're asi'madã'ã pese mono za.

¹⁶ Da'ãma rowairébé'wai ma, ïsiwasu'u 'rata wamhã, ïhãimana wasété ô zém na hã, ni'wa hã ïãma sapa'a ô di aré, tinhimiroti na ïãma sime da. Aihíni ma tô ïwi sina tipahã za'ra. Tane nherê, te ïsima wê ô di, da te ïrêmezém na te te dama âma ïawa'rãmi da hã, 'Re ïhãimana u'âsi mono hã. ¹⁷ Da te ïrême za'ra nherê, ma tô Wanhíb'apito hã ïrata tihãiba, te te ïnhiptete da, 'ri para zudezu'ô norí ma, te rowasu'u da, Wanhíb'apito wasu'uwê na. Æne wamhã, ma tô Wanhíb'apito hã ïn-

ho'reptu, ïdã'ã tô da a'ã. ¹⁸ Tane te za Wanhíb'apito hã duré rowasété hawi ïnho'reptu, hãiwa u te te ïãwisi wê da, tinhíb'a'uwê norí te te 're ïab'madã'ã mono zéb u hã. Ta hã wê uptabi wa, aihíni wa za âma 're wawata u'âsi za'ra.

Paru hã sisa'u te te ïdzawizém na rowasu'u

¹⁹ Ma'ãpé ïma sawi zahuré na, Prisira norí hã Atiraha me. Duré ïma sawi za'ra na, Onesiporuhu nhorôwa 're, 're ïhãimana za'ra mono norí hã. ²⁰ Erasiu hã ma tô ïza'u nhamra, Corítu na 'ri nho'ômo nhisi âma. Toropimu hã hãzé wa, wa tô tirê, Miretu na 'ri nho'ômo nhisi âma. ²¹ Ma'ãpé, niha asina rosa'rata, rowa'u'u wahã 're sa'wari mono ô ré, we aimorízéb da hã. Wasiré ïsazei'wa norí hã te âma asawi za'ra, Eburu, duré Pudeti, duré Rino, duré Caradiza. Uburé ïsazei'wa hãiba amo norí hã te duré âma asawi za'ra.

²² Timotiu, wa ïsima aiwê, Wanhíb'apito hã 'rãwi aipê'ê 're, 're ïsãmra mono na, asina 're waihu'u u'âsi mono da. Duré 'Re ïhãimana u'âsi mono wi, wa tô te tiwi 're waptêrê u'âsi, ïsimizawizé hã uburé ai'ãma za'ra wa'aba 're hãimana u'âsi mono da.

TITU

Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĩbaihâ hã Paru hã aibâ ĩprédupté ma, ma tô rob'ui'ééré, Titu na ĩsisi ma. Ta hã Paruhu siwadi uptabi, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri na ĩpawapto'wa (Darasiza. 2.1-3). Titu hã zudezu õ di. Ta hã deredu na ĩwap-têrê. Tereta na rob'rê za'iti nhisi âma, ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ hã 're hâimana za'ra. Tame ma tô Paru hã Titu hã tirê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri hã te te 'manharĩ da. Ā ĩbaihâ na ma tô tâma rob'ui'ééré, Tereta âma hã te te 're da'ab'madâ'â wê mono da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê norĩ hã te te 're apisutu mono da, ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa da hã.

Paru hã wama zama, ma duré waihu'u za'ra, âne: Ni'wam norĩ hã si'uihâ na tinhiptete na tiwasété wi hã 're wairébé waihu'u mono õ di. Tazahã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama ĩsõprub za'ra zém na si wanho'reptuzé hã Cristuhu dâ'ázém na si.

1 Wa hã Paru, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, duré Zezu Cristuhu zadawa wasu'u'wa 're ĩmorĩ, wa âma aima rob'ui'ééré. Zezu Cristu hã ma tô ĩpisutu, te te datême ĩzatõrĩ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê norĩ u, te tâma 're apawapto mono da, Wanhib'apito umnhasi sina 're hâimana za'ra mono da, duré Wanhib'apito âma tô sena rowasu'u wê na te 're apawapto mono da, âma 're nomro wê mono da. Taha da, ma tô datême ĩzatõ. ² 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sadawa nhipese õ di. Marĩ te te apoto mono õ ré, ma tô tizazei'wa norĩ âma sima roti siro, rowê ĩsi'utõrĩõ âma ĩ'rata 're hâimana u'âsi za'ra mono da. Taha zô si, wa wasina 're wanhimipari u'âsi za'ra. ³ Tawamhã bâdâ ma tô oto ĩwa waptãrã, te te dama ĩwaihu'uzéb da hã, âhã wasu'u hã. Taha wa, ma tô we ĩma tisõ, tinhimiroti hã, ĩsadawa para te dama 're sadawa wasu'u mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wa'anho'reptui'wa hã.

⁴ Titu, taha wa, wa âma aima rob'ui'ééré. Te ĩaipawap-tobzéb zarina, wasiré Wanhib'apito zazei'wa 're aimorĩ wa, ĩ'ra na wa asisi, asawi te.

Wamama ma, wa ai'âma 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Cristu Zezusihi ma zama, ĩsimizawizé hã ai'âma 're hâimana u'âsi mono da, rowê u'âsi, âma 're aimorĩ da.

Cereta na rob'rê za'iti nhisi âma, Titu te te 're ĩdapawapto mono zé wasu'u

⁵ Titu, Cereta na rob'rê za'iti nhisi âma wa tô airê, tame asãmra da a'â. E marĩ da. Romhuri hã ĩuwaibaba dama hiri da. Duré ĩprédum norĩ hã 're apisutu mono da, 'ri nho'õmo mono bâ ĩsazei'wa norĩ te te 're 'madâ'â za'ra mono da. Tawamhã te aima ĩrotizéb zarina si, te za oto 're ĩapisutu mo. ⁶ Āne wa tô aima roti, ta norĩ

âma. Wê na 're ĩnomro mono norĩ si te za 're ĩapisutu mo, da'madâ'â'wa da. Wê na 're nomro mono wa, ĩwasédé hã da te âma 're ĩsa'ra mono õ norĩ si, te za 're ĩapisutu mo. Timro uptabi si te te 're ĩ'madâ'â za'ra mono norĩ si, te za 're ĩapisutu mo, da'madâ'â'wa da hã. ĩ'ra norĩ hã tô sena ĩsazei'wa 're ĩnomro mono norĩ mama si, te za 're ĩapisutu mo. ĩ'ra norĩ hã po're õ wamhã, duré te te 're rowasutu za'ra mono wamhã, te za ĩwasu'u na da te âma 're ropé. Tawamhã ta norĩ mama hã 're apisutu mono õ di za, da'madâ'â'wa da hã.

⁷ Da'madâ'â'wa norĩ hã te za dama 're hâimana wê za'ra, 're nomro wasété mono wa, da te dasiwi 're wê'õ tõ za'ra mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te 're da'madâ'â za'ra mono wa, dama 're hâimana wê za'ra mono di za. Āne te za 're nomro, da'madâ'â'wa norĩ hã. Dama pire wê te, 'rãwi sina 're wata za'ra mono õ di za. Duré hâimana nhiti'ru na 're hâimana za'ra mono õ di za. Duré âzézei'wa na 're nomro mono õ di za. Duré sahi wa, te te 're dahã za'ra mono õ di za. Duré sadawa nhipese na te te dama 're rob'rãmi za'ra mono õ di za.

⁸ Te za duré te te 're da'mazasi su'u za'ra. Duré 're nomro wê mono da si, te za te te sina 're rosa'rata za'ra. Duré hâimana prédum na, te za 're hâimana za'ra. Te za duré dama 're hâimana wê za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma si te za 're nomro wê. Duré tihâiba na te za sina 're siptete za'ra, 're nomro wê mono da. ⁹ Wanhib'apito wasu'uwê, te dama 're ĩwasu'u mono hã tô sena. Taha wa, te za da'madâ'â'wa norĩ hã ĩwasu'uwê hã te te 're 'madâ'â pese za'ra, ĩ'uwaibaba si te te dama âma 're roti za'ra mono da, rowê na si Wanhib'apito âma 're danomro mono da, duré 're siwaihu'u za'ra mono da, tinhimiroti na te te 're ĩ'upa za'ra mono norĩ hã.

¹⁰ Āhãna te aibâ norĩ hã ahã na 're hâimana za'ra, ĩsazei'wa nherê, Wanhib'apito nhimiroti na te te 're

ĩwawapari za'ra mono õ norĩ hã. Ta norĩ nhimirowasu'u hã dama ĩuwaibaba õ di. Tizadawa nhipese na te ta norĩ hã te te dama 're rob'rãmi za'ra. Āne te 're dahãimana za'ra da'ahã na, zudezu na 're ĩdapoto za'ra mono hã. ¹¹ Taha wa, te za ta norĩ wi 're ĩazawi mo, aimawi na ĩsazei'wa norĩ ma te te 're rowasu'u za'ra mono tõ da. E marĩ wa. Ta norĩ nhimirowasu'u zarina, ma tã n'iwam norĩ hã 're sipa za'ra, roti tã senai'õ niwĩ, damama siré 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ hã. Aimawi rowasu'u'wa norĩ hã rob'uiprazé hã da te tãma 're sãmri za'ra mono da, te te sima 're rosa'rata za'ra, rowahutu wa'rãmi. ¹² Cereta nhihudu hã tã sena na ma tã tisiré norĩ hãimanazém na rowasu'u. Āne te tinha, romhã ré dapore pu'u'wa hã: "Cereta nhihudu norĩ hã sadawa nhipese na te 're nomro. Abaze zahi ne, te duré 're nomro, sahi u'ãsi. Wa'a za'ra nherẽ, te tisa zõ si 're sõpré." Āne te dawasu'u, romhã ré dapore pu'u'wa hã. ¹³ ĩsimirowasu'u hã tã sena. Taha wa, aimreme pire na te za ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩaroti mo, Wanhib'apito nhimiroti si te te 're sazei pese za'ra mono da, rowẽ na ãma 're hãimana za'ra mono da. ¹⁴ Zudezu norĩ nhimirob'rãzarõtõ 'rada hã tã senai õ wa, te te 're wapari za'ra mono õ di za, ĩsazei'wa norĩ hã. Duré Wanhib'apito ãma tã sena roti hã te te siwi 're ĩwẽ'õ za'ra mono norĩ nhimiroti hã te te 're wapari za'ra mono õ di za. ¹⁵ Danhimirosa'rata wẽ u'ãsi 're danomro mono wamhã, uburé marĩ ĩwẽ na 'rãwi ãma 're dasiwasété za'ra mono õ di za. Tane nherẽ, danhimirosa'rata wasété u'ãsi 're danomro mono wamhã, marĩ wẽ nherẽ, da te ãma 're rosa'rata wasété za'ra mono wamhã, te za 'rãwi ãma 're dasiwasété za'ra, ĩsazei'õ'wa norĩ hã. Tane nherẽ, dawasété na 'rãwi 're dasiwauihu'u za'ra mono ãna, te za 're dahãimana za'ra. ¹⁶ Ta norĩ hã te 're siwasu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩwauhu'u za'ra na. Tane nherẽ, 're nomro wasété mono wa, tã senai õ di, 're ĩsiwasu'u za'ra mono zé hã. Te te 're ĩda'ruiwapari za'ra mono zép si, te tãma 're hãimana za'ra. Duré po're'õ u'ãsi te 're nomro. Marĩ ĩwẽ hã te te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di, ta norĩ hã.

Rowasu'u uwaibaba na si rowasu'u

2 Titu, rowasu'u uwaibaba si te za ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩrowahutu mo, ãma 're nomro wẽ mono da. ² Aibã ĩhi norĩ ma, te za 're ĩaroti mo, hãimana pré dum na 're hãimana za'ra mono da, tiwasété wi sina 're siptete za'ra mono sina, 're hãimana za'ra mono da. Wanhib'apito nhimiroti si te za duré te te 're sazei pese za'ra, ta hã tã sena wa. Te za duré te te 're dazawi pese za'ra. Marĩ hã sada 're hãimana za'ra mono nherẽ, Wanhib'apito ãma si te za 're hãimana u'ãsi za'ra. ³ Pi'õ ĩhi norĩ ma zama, te za duré 're ĩaroti mo, hãimana wẽ uptabi na 're hãimana za'ra mono da. Te te 're dawasu'u wasété za'ra mono õ di za, dama. Āzézei'wa 're hãimana za'ra mono õ di za. Roti wẽ na si te za ĩra ré norĩ hã te te 're pawaptob za'ra, timro hã duré ti'ra norĩ zama te te 're sawi pese za'ra mono da. ⁵ Te za sina 're siptete za'ra, 're nomro wẽ mono da, ĩra ré norĩ hã. 'Ri

're, romhuri wẽ 'wa te za 're hãimana za'ra. Duré timro mreme te za te te 're 'madã'ã pese za'ra. Tawamhã da te tãma 're nharĩ wasété za'ra mono õ di za, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na oto 're nomro wẽ mono wa, ĩra ré norĩ hã.

⁶ Ritéi'wa norĩ ma zama, te za duré 're ĩaroti pese mo, sina 're siptete za'ra mono sina, 're nomro wẽ mono da. ⁷ A hã aihãimana wẽ na, te za dama ãma 're asanho mo, asirã zarina si 're danomro wẽ mono da. Dama 're rowahutu mono wamhã, aimreme tã sena na si, te za dama 're ĩrowahutu mo. ⁸ ĩwasu'u uwaibaba si, te za dama 're ĩrowahutu mo, da te aima 're nharĩ za'ra mono tã da, taré da te aima 're nharĩ za'ra mono wa, timreme niwĩ wawẽ'õ'wa norĩ hã 're siséb za'ra mono da.

⁹ ĩwada'uri zarina si, pawa'ãbã ãna dama romhuri'wa norĩ ma zama, te za 're ĩaroti mo, tinhib'apito mreme hã te te 're wapari pese za'ra mono da, ĩsimiromhuri na te te 're wẽsãmri za'ra mono da, ĩsib'apito hã. Romhuri'wa norĩ hã timreme na te te tãma 're wa'rãmi za'ra mono õ di za, tinhib'apito ma hã. ¹⁰ Duré marĩ hã tinhib'apito wi te te 're simi'uri za'ra mono õ di za. Te za te te tãma 're romhuri wẽ za'ra, te te tiwi 're upa za'ra mono ãna. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti zarina si 're nomro wẽ mono wa, te za Wa'anho'reptui'wa nhimiroti wẽ na 're dawata za'ra.

¹¹ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tã dama siwauhu'u, tinhimizawi pese zém na, uburé te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb da hã. ¹² Ta hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tã wama waihu'u, wa te 're rẽme pese za'ra mono da, ĩsazei'õ'wa norĩ hãimanazé hã, dawẽ te, wawasété zõ wa te 're rowasutu tã za'ra mono da, ti'ab ré wasina 're wanhiptete za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma si 're wanomro wẽ mono da. ¹³ Āne wa za 're wanomro, Wa'anho'reptui'wa zõ wanhimipari sina. Wa za rowẽ u'ãsi 're wahãimana za'ra, wasina 're wanhimipari za'ra mono sina. Rowa'a za'ětẽ ré, apã wei morĩ wapsi, wa za watõmo na 'madã'ã za'ra ni, danhipai u 're ĩhãimana mono hã, Wanhib'apito Zezu Cristu hã. ¹⁴ Ta hã ma tã wazada sisõ, wazada dãã da, 're ĩwanomro wasété mono hawi, te te 're wa'anho'reptui mono da, ĩsib'a'uwẽ si 're wahãimana za'ra mono da. E marĩ da. Sena na 're wanomro mono da oto, duré wawa'a ãna ĩwẽ na wa te 're dapawaptob za'ra mono da.

¹⁵ ĩnhimiroti zarina si, te za 're ĩda'apawapto mo, Wanhib'apito ãma 're danomro wẽ mono da. 'Re danomro wasété mono tã da, te za dawĩ 're ĩazawi pese mo. Wanhib'apito zadawa para te za aimreme pire na dama 're ĩaroti mo, asimiroti wapu wa, da te dasiwi 're aiwẽ'õ za'ra mono tã da, dama 're ĩaroti mono na hã.

ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩhãimana wẽ za'ra mono zé wasu'u

3 Titu, ĩsazei'wa norĩ hã te za 're ĩapo're pu'u u'ãsi mo, dama ĩpire norĩ nhimiroti si te te 're wapari pese za'ra mono da, roti'wa norĩ nhimiroti zama. Simi'ẽ

na te za ĩmreme hã te te tãma ãma 're uwaimrami za'ra. ² Duré te te 're dabãsi wasété za'ra mono õ di za. Te te duré 're dazada'ãbã za'ra mono õ di za. Simizawi pese na si, te za 're hãimana za'ra. Duré waimri na te za uburé dama 're hãimana za'ra, hãimana wě na. ³ Wa norĩ zama, Cereta nhihudu norĩ ne, wanhimiza'rese ãna, wa aré 're wanomro. Wapo're'õ u'ãsi, wa aré 're wahãimana za'ra. Dazadawa nhipese na ma tã da te wama 're rob'rãmi za'ra. Uburé marĩ hã sipu'u pese na, wa tã aré wa te wasima 're wě za'ra, ĩwě newa, ãma wama 're robze za'ra mono da. Wa tã duré wa te dama 're rob'manharĩ wasété za'ra. Danhima'ĩ na da'ruiwapari hã ma tã wama 're hãimana za'ra duré. Wawasédé wa te 're 'manharĩ za'ra mono 'ru te, ma tã da te 're wa'ruiwapari za'ra aré. Wa norĩ hã wa tã duré asa wa te 're da'ruiwapari za'ra aré. ⁴ Tane nherě, tinhoprubzém na 're wanomro mono nherě, tinhoprubzém na ma tã dama 're siwaihu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Wanhoreptui'wa hã. Duré uburé te te 're ĩda'azawi pese mono zém na zama, ma tã dama 're siwaihu'u. ⁵ 'Re ĩwanomro wasété mono hawi, ma tã te te 're wa'anho'reptu. E 're wanomro wě mono wa, duré e wa te dama 're rob'manharĩ wě za'ra mono wa, ma tã te te 're wa'anho'reptu. Mare di. Wa'ãma 're ĩpě'ězé mono zarina, ma tã te te 're wa'anho'reptu. Tipě'ězani te te wama 're ĩanhomri mono na, ma tã wapě'ě 're te te 're wa'apoto té. Wawasété hawi, ma tã wapě'ě 're, te te 're wa'a'upsõ, ãma 're wanomro wě mono da oto. ⁶ Sõpru uptabi wa, ma tã wei wama te te 're anhomri Tipě'ězani hã, Zezu Cristu te te 're ĩwa'anho'reptui mono zéb zarina. Wě uptabi di, ĩpě'ězani hã. ⁷ Wawasété na 're wanomro mono nherě, ma tã te te 're wa'azawi pese, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Taha wa, ma tã te te 're wa'awěsãmri, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ĩab'madã'ã mono õ zéb zarina, rowě ĩsi'utõrĩõ ãma ĩrãta 're wasi'ubumroi u'ãsi mono da. Taha wa, wa za wasina sã 're wanhimipari u'ãsi za'ra, ĩrãta 're ĩwasi'ubumroi u'ãsi mono zéb zã hã. ⁸ Te aima ĩrowasu'uzé hã tã sena.

Taha wa, te za ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩaroti mo, marĩ wě na te te 're dapawaptob u'ãsi za'ra mono da. Te

aima 're ĩrowasu'u mono zé hã wě uptabi di, dama 're ĩrowě za'ra mono zéb da hã. ⁹ Ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hi'rãta norĩ nhisi wasu'u na, te ãma 're sisada'ãbã za'ra. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti, zudezu norĩ ma 're ĩhãimana za'ra mono na zama, te duré 're sisada'ãbã za'ra. ãne wamhã, dama 're ĩrowě za'ra mono zé hã, mare di. Taha wa, marĩ na 're ĩdasisada'ãbã za'ra mono zé hã, 're wapari mono õ di za. ¹⁰ Āté ni'wa hã te za aimawi tinhimirowasu'u na te te 're ro'wa'rutu, ĩsazei'wa norĩ wi. Taha zarina, ĩsazei'wa norĩ hã sima ãma 're siwanhizari za'ra mono wamhã, te za tãma 're ĩaroti mo, ãne na te te dama 're rowasu'u tã mono da. Taha parimhã te te aiwapari õ wamhã, te za duré tãma ãma ĩsahu. Taha na duré te te aiwapari õ wamhã, ma'ãpé, tiwi 're asi'madã'ã pese mono. Tawamhã ĩsiré 're aihãimana mono õ di za oto. ¹¹ E marĩ wa. Tãma roti nherě, te te ĩaiwapari õ na, waihu'u wa. Roti sena hawi sipai wa, te za ĩwasété na dasiwi waihu'u ni.

Paru hã, Tituhu ma te te ĩrowaihu'u 'rãsutu zé

¹² Nimahã na, wa za aibã hã atěme satõ, ãté Atemasi hã, ãté Titicu hã. Taha wa, ma'ãpé rosa'rãta, we aimorĩ da, wasisõpěté da, Nicopuri na 'ri nho'õmo nhisi ãma. Taha na wa tã ĩsima rosa'rãta, rowa'u'u wahã nomro ré, tame ĩnhamra da. ¹³ Duré aibã norĩ hã pawaptob zahuré na, Zena norĩ hã Aporuhu me. Danhimirob'manharĩzém na dawasu'u'wa, te 're hãimana, Zena hã. Marĩ hã aima ĩhãimana zarina, te za ĩpawaptob zahuré, marĩ hã tãma hãimana zahuré õ wa, ĩnebzeb da hã. ¹⁴ Wa tã ĩsima wě, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã marĩ zã dawi 're ro'wanhi'riti za'ra mono wamhã, te te 're dapawaptob za'ra mono da, taré 're hãimana za'ra mono tã da, dapawaptob ãna.

¹⁵ Uburé ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tã timreme na ãma asawi za'ra. Wasiré ĩsazei'wa norĩ hã wa wamreme na ãma sawi za'ra ni, wazawi'wa norĩ hã.

'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi, wa aima za'ra wa'aba, te tiwi 're rowaptě'ě u'ãsi, aihĩni te te 're aipawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mono da, rowě u'ãsi ãma 're anomro aba mono da.

PIREMO

Ībaihâ wasu'uzé

Duréhã ma tô aibâ norĩ hã da te 're uipra za'ra, pi'õ norĩ zama, te te dama 're romhuri za'ra mono da. Taré dasa si, duré da'uzazép si ma tô da te tãma 're sômri za'ra. Romhuri wa'â hã da te tãma 're sômri za'ra mono õ di. Ma tô duré da te tiwi 're rosawi za'ra, nimomo si'uihã na 're wairébé mono tô da. Āne wa, ma tô robzei āna 're hâimana za'ra, romhuri'wa norĩ hã. Tawamhã nimomo apito norĩ hã te te satõrĩ za'ra õ nherě, si'uihã na 're wairébé mono wa, te za sada 're sahi za'ra. Taha wa, te za dama 'ru za'ra, da te sōpētē za'ra wa, apâ da te simroi mono da. Tawamhã apito hã te za nasi hã za'ra âté, romhuri'wa norĩ hã si'uihã na 're wairébé mono 'ru te. Āne hã tãma waihu'u pese wa, ma tô Paru hã rob'ui'ééré, Piremohõ ma. Ta hã ma tô aré uipra aibâ hã, Onezimo na ĩsisi hã, tãma ĩromhuri'wa da hã. Tane nherě, ma tô tiwi watobro Onezimo hã, nimomo morĩ da. Morĩ wamhã, Paruhu u ma tô wi. Tawamhã Zezusihi wasu'uwě hã ma tô tãma wasu'u, Paru hã. Taha zarina, ma tô Onezimo hã saze. Taha wa, ma tô Paru hã Piremohõ ma rob'ui'ééré, te te āma waihu'u da, Onezimohõ hâimanazép tém na hã. Piremo hã duré ĩsazei'wa. Taha wa, Paru hã ma tô tiwi rowaptě, Piremohõ wi, te te âri wě da, Onezimo hã apâ ĩrata 're sãmra mono da, ĩsiré ĩsazei'wai wa oto.

1 Piremo, a hã wasiwadi wama asawi pe, duré wasiré Cristu Zezusihi ma romhuri'wa. Āhãna, wa hã Paru, wa za asawi, ĩnhimi'ui'ééré na. Wano hã Timotiuhu me, wa za asawi ni. Duré Zezusihi zazei'wa norĩ, asõrõwa u siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ zama, wa za āma sawi za'ra ni. Duré wahidiba hã Apiza hã wa za āma sawi ni. Duré aibâ hã Atipu hã wa za āma sawi ni. Ta hã te duré wasiré Wanhib'apito ma, te te 're romhuri pese. Wa hã Zezu Cristuhu ma romhuri'wai wa, ma tô dasiwi ĩ'âri ni. Dazazéb 're ma tô duré dasiwi ĩnherě ni. Tawamhã dazazéb 're, ĩnhamra ré, wa za aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa.

3 Wamama ma, wa ai'āma 're wamreme zusi u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'āma 're hâimana u'âsi mono da, rowě u'âsi, āma 're aimorĩ da.

4 Piremo, asawi di. Āhãna wa za aima waihu'u, Wamama āma ĩwatazém na, ai'āma hã. Aiwasu'u wě hã ma tô we nasi ĩtēme waptārã. Wanhib'apito Zezusihi zazei'wa te, u, 're aimo. Te duré, u, 're ĩ'azawi pese mo, uburé ĩsazei'wa norĩ hã. Taha wa, aiwasu'u wě hã we ĩtēme 're waptã'ã mono wa, ĩto ti, wa hã. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ai'āma 're ĩmreme mono wamhã, wa duré āma 're ĩwata u'âsi, ĩnhib'apito āma.

6 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô uburé Cristuhu zazei'wa norĩ ma 're sōpru, uburé marĩ ĩwě na. A hã, Cristuhu zazei'wai wa, wa oto wasiré 're wahâimana za'ra. Tawamhã, wa ai'āma 're ĩmreme, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te aima 're awaihu'u pese mono da, aipě'ě 're, uburé marĩ ĩwě hã Cristuhu zazei'wa norĩ ma, te te 're ĩ'anhomri mono hã. **7** A hã ĩno. ĩma asawi di. 'Re asimizawi pese mono wa, ĩto ti. ĩtoi uptabi di,

ĩpě'ě 'remhã. Taha wa, ĩma rowě uptabi di. Duré uburé ĩsazei'wa norĩ hã robze na oto 're si'ubumroi mono wa, marĩ na a hã 're apawapto mono wa, ĩtoi uptabi di, aima.

8 Tawamhã, marĩ na wa za aima rowaihu'u. Wa za duré aiwi rowaptě. Wa hã asiré Cristuhu zazei'wai wa, adub'rada, wa oto 're mo. E taha wa, wa za āma aima ti'ru, marĩ hã 'manharĩ da. Mare di. Te āma aima 'rui õ di za. **9** ĩma asawi pese wa, wa hã Paru, dazazéb 're ĩnhamra nherě, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wai wa, wa za taré aiwi rowaptě, asi'uihã na si marĩ hã 'manharĩ da. **10** Āne āhãna Onezimohõ āma, wa za aima rowaihu'u. Wa za duré aiwi rowaptě, Onezimohõ ma. Cristuhu zazei'wa te oto 're mo, ta hã. Wanhib'apito wasu'uwě hã wa tô tãma waihu'u, dazazéb 're ĩnhamra ré. Ma tô saze. Taha wa, ĩ'ra ne, wa ĩsina te 're waihu'u oto, Onezimo hã. **11** Te te aima 're romhuri zei mono āna, te aré 're mo, Onezimo hã. Taha wa, aima wě õ di aré. Tazahã, aimawi ĩhâimanazé hã oto. Ma tô aipi'ra. Taha wa, aima wě di za oto. ĩma zama duré wě di.

12 ĩma sawi di duré. ĩma sawi uptabi nherě, āhãna wa za oto Onezimo hã atēme satõ, ai'rata 're sãmra mono da, apâ. **13** ĩrata 're sãmra mono 'wa'âhã, te aré te te 're ĩpawapto, ai'upana. Te te 're ĩpawapto mono da, wa tô ĩsima wě, dazazéb 're ĩnhamra ré, wa hã ĩwasu'u wě 'wai wa. **14** Tane nherě, te za asi'uihã na si tãma ĩpisu, apâ we ĩtēme satõrĩ da, aima wě wamhã. Aima wě õ wamhã, mare di za. Āne wapsi, ĩma wě di za. Wa hã te āma pisutu õ di. Mare di.

15 Ta hã Onezimo hã ma tô aré airě. Āté syry na asiti 're sãmra mono nherě, wě di. E marĩ wa, wě di. Atēme wisi wapsi, âté te za oto ai'rata 're sãmra u'âsi. Taha

wa, aima wě di za oto, áté. ¹⁶ Cristuhu zazei'wa te za oto 're mo, Onezimo hã. Pawa'ábã ána aima romhuri'wa si 're morí õ di za oto. Cristuhu zazei uptabi 'wa oto 're morí wa, wano te za oto 're hãimana, Onezimo hã. Tô sena sawi di, ĩma. Tawamhã aima sawi uptabi di za oto, ta hã. Asiré ĩsazei'wai wa, ano te za oto 're mo, asiré.

¹⁷ Áhãna, wa za aiwi rowaptě, Onezimohõ ma. Ma'ápé, atěme wisi wi, sawi na za, ai'rata apã 're hãimana u'âsi mono da oto. Wa hã asiré ĩsazei'wai wa, atěme ĩwisi 'wa'áhã, te aré ĩzawi. Tane te za ĩsawj, Onezimo hã, apã aima 're hãimana mono da. ¹⁸ Áté ai'rata sãmra ré hã, ma tô marí hã aiwi wasété. Áté marí, ma tô aiwi ti'ã, asiti morí õ ré. Sena wamhã, ma'ápé we ĩma waihu'u za, apã ĩwa'ábãzéb zarina te aima sòmri da, ĩsõwa're're, Onezimohõ upana. ¹⁹ Tô sena, ĩmreme hã. Wa hã Paru hã wa za aima wa'ã. Áne wa oto aima rob'ui'ééré, waihu'u da. A hã, Zesusihi zazei'wa. Áhãna Zesusihi wasu'uwě zarina, robze na te oto 're aimo, ĩwasu'uwě hã te aima waihu'u wa, wa hã. ²⁰ Taha wa, wa áne aima roti. Duré wa aiwi rowaptě, Onezimohõ ma, sawi da, duré ai'rata 're sãmra mono da, a hã ĩno, Cristuhu zazei'wai wa. Áne wamhã, wě di za ĩma.

²¹ Áne, wa aima rob'ui'ééré, ĩnhimiroti hã waihu'u da. Zahadu wapsi, uburé 're ĩ'ab'manharí wě mono zé hã, Onezimohõ áma hã, ĩnhimiroti zarina hã wa za waihu'u. Áté ĩnhimiroti zarina si õ di za. Áté asi'uihã na asimirosa'rata zarina zama, te za tãma ĩ'manharí wě.

²² Duré misi wa za aiwi waptě. Ma'ápé, daza'warizé hã ĩma pisutu, ai'rata za'ra wa'aba a'ã ĩnhamra da. A norí wa'wa hã ma tô duré ĩma 're ĩrowaptěre za'ra wa'aba mo, hãiwa u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono wi, te te ĩzatõrĩ da, dazazém hawi atěme za'ra wa'aba, ĩmorĩ da apã. Taha wa, wa sõ mapa, ĩmorízéb zõ, atěme za'ra wa'aba, ĩma 're ĩrowaptěre za'ra wa'aba mono zéb zarina, áma ĩmorĩ da apã. Áne si.

²³ Áhãna Epaprasi hã te áma asawi. Ta hã duré Cristu Zesusihi wasu'u'wai wa, dazazéb 're te nhamra, ĩme.

²⁴ Marcusi hã te duré áma asawi, duré Aritacu hã, duré Demasi, duré Rucasi. Ta norí hã, ĩsiré Wanhíb'apito ma romhuri'wa norí. Áne si, wa ĩnhimirob'ui'ééré hã 'rãsutu.

²⁵ Wa hã wa duré 're ĩmreme u'âsi, Wamama ma, ai'áma za'ra wa'aba, Wanhíb'apito Zezu Cristu hã te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, robzei u'âsi, áma 're anomro aba mono da.

EBREUSI

Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĭbaihâ na rob'ui'ééré hã zudezu norĩ ma hã, Zezusihi zazei'wa norĩ ma hã. Ebreusi hã zudezu norĩ waptērēzé hãiba amo. Ā ĭbaihâ na rob'ui'ééré'wa hã ni'wa hã te te waihu'u ō di.

Zudezu norĩ hã Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tō te te 're robzépata za'ētē za'ra, ĩsiré zudezu norĩ hã te te siwi 're wē'ō za'ra mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã te te oto 're 'madâ'â za'ra mono ō newa. Taha wa, ma tō Ebreusi na rob'ui'ééré'wa hã ĩsazei'wa norĩ āma tihâtâ'â za'ra, zudezu norĩ nhimizaze 'rata zéb u apâ sipizari za'ra ō'umnhasite. Ma tō duré dama waihu'u za'ra, Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra uptabi na hã. Ta hã hãwa āma romhuri'wa norĩ ma, pire uptabi di, ti'ai āma uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ ma zama, Mozésihi ma, duré Zuzuwéhé ma.

Ma tō duré dama waihu'u za'ra, āne: Zezusi hã dazada ĩsisōmrizé hã danhipai u wē uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhimizama hã dasi'udâna da te tãma 're ĩsōmri za'ra mono na hã.

Capituru 11 āma hã ma tō duré wama sisi nhoré za'ra, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩumnhasi za'ra mono zém na hã, te te 're robzépata za'ra mono nherē.

'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wasu'u

1 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō tizadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma te te 're rowasu'u, ta norĩ hã te te oto wahi'rata norĩ ma āma 're rowasu'u za'ra mono da, ĩsadawa nhipai u hã. Ta norĩ ma, ma tō marĩ na misi si te te tãma 're rowasu'u za'ra, āma ĩpu'u na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zép sidâpâsi. ² Tane nherē, ti'ra si ma tō oto pisutu, ĩsadawa nhipai u te te oto wama āma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da hã, rob'rāsutuzéb u romhutu na za 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ ma. Taha si ma tō Timama zadawa para uburé te te ro'apoto. Taha si ma tō duré pisutu ĩmama hã, niwapsi uburé roptede'wa na 're hâimana mono da oto. ³ Ōhō si te oto Timama hã ĩwē uptabi na te te dama 're wasu'u, rowa'a ĩsa'ētē na hã. Taha si te Timama ne 're hâimana, aiwa wa. Tinhimiroti nhipete na te uburé marĩ hã te te 're a'upari wē, 're si'utōrĩ tō za'ra mono da. Ōhō si dawasédé hã te te dama 're apari mono da, dazada dâ'â wa, taha pari hãwa'utu wa, te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ 're sãmra, hãwa āma. Danhipai u ĩwaihu'u pese uptabi nhimire niwĩ te oto 're sãmra, ĩsiré te te 're da'ab'madâ'â mono da oto, pire uptabi na.

Zezusi hã hãwa āma romhuri'wa norĩ ma, pire na 're ĩhâimana mono zé wasu'u

⁴ ĩmama hã ma tō ĩsisi hã tãma tisō, sisi pire da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na ĩsisi da hã, uburé hãwa āma tãma ĩromhuri'wa norĩ nhisi ma, pire uptabi da.

Tane ma duré ĩmama hã pisutu, hãwa āma romhuri'wa norĩ ma, pire uptabi na 're hâimana mono da oto, ĩ'ra hã. ⁵ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tō āne na āma rob'ui'ééré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na:

"A hã ĩ'ra te ĩme 're aihâimana mo. Taha wa, wa za oto ĩ'ra na te 're asisi, dama aipire na 're aihâimana mono da oto."

Āne duré ĩhãiba amo na rob'ui'ééré hã:

"Wa hã ĩmama wa za tãma 're ĩhâimana. Taha wa, ĩ'ra te za 're hâimana."

Āne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré hã. Tawamhã e hãwa āma tãma ĩromhuri'wa norĩ āma zama, ma tō āne na hã rowasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Zezusihi āma si, ma tō āne na hã rowasu'u.

⁶ Āne ma tō duré ni'wa hã āma rob'ui'ééré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na, ti'ra hã ti'ai u za te te we ĩsatōrĩzém na, da'ra hã dama 're ĩpoto 'rata za'ra mono ne ĩpire uptabi na hã:

"Uburé hãwa āma ĩma romhuri'wa norĩ hã te za āma tiwata za'ra."

Āne ma tō Zezusihi āma rowasu'u siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

⁷ Āne na si ma tō hãwa āma romhuri'wa norĩ āma hã rob'ui'ééré za'ra, ni'wa hã:

"'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō hãwa āma tãma ĩromhuri'wa norĩ hã pisutu za'ra, rowa'u'u ne 're hâimana za'ra mono da, duré unhama ro'o ne 're hâimana za'ra mono da."

Āne na si ma tō ĩwasu'u za'ra na ni'wa hã rob'ui'ééré.

⁸ Tazahã, ĩra si dama pire uptabi na 're ĩhãimana mono zém na ma tó rowasu'u 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, ãne:

"A hã Ropoto'wa. Da'ãma 're asib'a'uwẽ mono zé hã aiwi 're si'utõrĩ mono õ di za. Te za tó aima 're hãimana u'ãsi.

Duré marĩ na 're upai mono ãna, te za 're ĩda'ab'madã'ã u'ãsi mo.

⁹ Uburé marĩ ĩwẽ hã da te 're ĩmanharĩ za'ra mono si, aima wẽ uptabi di. Duré uburé marĩ ĩwasédé hã da te 're ĩmanharĩ za'ra mono si, ma tó da'ãma 're ĩa'ruiwaparĩ mo.

Taha wa, wa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, Asib'apito hã wa tó aipisutu, uburé asiré 're ĩhãimana za'ra mono norĩ nhipai u, aipire na tãma 're aihãimana za'ra mono da, duré ãne zarina ãma 're atoi u'ãsi mono da."

Ãne ma tó 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ti'ra ma roti.

¹⁰ Ãne ma tó duré ti'ra ma tinha, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã:

"A hã uburé Danhib'apito. Duréihã ropoto na'rata hawimhã ma tó ti'a hã ĩmanha. Asi'uihã na ma tó duré hãima hã ĩmanha.

¹¹ Tane nherẽ, te za niwamhã ai'utõrĩ zahuré, sahuré ta norĩ hã, da'uza hã dawĩ 're ĩhãsiwamnarĩ su'u za'ra mono ne. Duré da'uza pano pa hã dawĩ 're hãsiwamnarĩ za'ra mono wa, rob u da te oto 're sãmra mono da, da te 're ĩhãnhinha za'ra mono ne, te za ta norĩ hã ĩuprosi zahuré, ĩtép si 'manharĩ zahuré da, ĩsõwa're're. Da'uza 'rada hã da te oto dasiwi 're wẽõ za'ra mono wa, ĩhãtép si da te ãma 're ĩsaprĩ za'ra mono ne, te za tó ĩtép si ĩmanharĩ zahuré, ti'a hã, hãima me.

Tane nherẽ, niwamhã ai'utõrĩ õ di za, a hã. Aiwétési te za 're aihãimana u'ãsi mo. Nimahã na hã ãma saprĩ waihu'u õ di za, aihãimanazém na hã. Tó õhõ si, 're aihãimana mono zé hã za."

Ãne ma tó 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ti'ra ma, waihu'u siro.

¹³ Ãne ma tó duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tãma waihu'u siro:

"ĩrãta te za 're asãmra u'ãsi mo ĩnhimire niwĩ, dama aipire na ĩsiré 're aihãimana u'ãsi mono da. Asitob'ru norĩ nhipetézé hã wa za tiwi uprosi za'ra, wapu na aima 're hãimana za'ra mono da oto, duré aima sib'uwẽ na 're hãimana za'ra mono da oto."

Tawamhã, e hãima ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ ma, ma tó ãne hã waihu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Mare di. Ti'ra ma si, ma tó ãne hã waihu'u siro, ta norĩ ma, pire u'ãsi 're hãimana mono wa za, Zezusi hã.

¹⁴ E niha tawamhã, hãima ãma romhuri'wa norĩ 're ĩhãimana za'ra mono zé hã. Ta norĩ hã ĩhãiba'õ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, romhuri'wa norĩ. Ta norĩ si ma tó 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're satõrĩ za'ra ti'ai u, za te te ĩsõ'reptu za'ra norĩ hã te te 're pawaptob za'ra mono da, ti'ab ré. Taha na si, ta norĩ nhimromhurizé hã.

Danho'reptuzé ĩwẽ uptabi wasu'u

2 Taha wa, Cristuhu wasu'uwẽ hã wa te 're ĩwapari za'ra mono zép si, wa za wa te 're 'madã'ã pese za'ra, wasina 're wapahã za'ra mono tó da, tiwi. ² Duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã, hãima ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ hã wahi'rata norĩ ma, te te ĩwaihu'u za'ra zé hã tó sena na 're ĩhãimana mono na ma tó da te 're waihu'u za'ra. Duré ni'wam norĩ hã õhõ si te te 're 'madã'ã za'ra mono õ wa, duré ĩsarina si 're nomro wẽ mono õ wa, ma tó 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩsarina te te 're hã za'ra. ³ Ãne wa, te te 're ĩwa'anho'reptui mono zéb zô, ĩwẽ uptabi zô, wa te sô 're rob'ruiwaparĩ za'ra mono õ nherẽ, e ĩsimiházé wi, wa za wasi'uihã na 're wawairébé. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩwa'anho'reptui mono zé wasu'u na ma tó Wanhib'apito hã dama rowasu'u 'rata, si'uihã na. ĩmreme wapari'wa norĩ hã ma tó duré ãne na wama ãma rowasu'u za'ra, tó sena danho'reptuzém na wa te ãma 're ĩsaze za'ra mono zéb da hã. ⁴ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zama, ma tó te te 're wa'apawapto, te te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u hã, tó sena na 're ĩhãimana mono na wa te wasina ãma 're waihu'u pese za'ra mono da oto. Tiwaihu'u pese na marĩ ĩwẽ hã dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã ma tó te te dama 're ab'manharĩ wẽ, ãma 're ĩdatob'uzu za'ra mono zé hã, taha zarina tó sena, wa te ãma 're ĩwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã, te te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u hã. Ma tó duré ĩpẽ'ězani ma pisutu, romhuri hã ĩsazei'wai mono bâ te te sima 're ĩawẽ mono zéb zarina, te te tãma 're aipisutu mono da, ãma 're ĩsipawaptob za'ra mono zéb da hã. Taha zarina, wasi'uihã na tó sena, wa te ãma 're waihu'u pese za'ra mono da, ma tó duré te te 're wa'apawapto, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã.

Zezu Cristu hã Danho'reptui'wai wasu'u

⁵ Za 're ĩdahãimana téb za'ra mono na, wa tó aima ãma rowasu'u pari za'ra wa'wa. E taha wa, te za hãima ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ hã pisutu za'ra 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, ta norĩ hã pire na te te 're da'madã'ã za'ra mono da, za 're ĩdahãimana téb za'ra mono ãma hã. Mare di. Ta norĩ hã danhib'apito da, te te pisutu za'ra õ di. ⁶ Tazahã duréihã ni'wa hã ma tó ãne na ĩbaihã na ãma rob'ui'ére, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te te ĩrowasu'uzém na hã:

"'Re ĩhãimana u'ãsi mono, e dahãimana pire na aima 're dahãimana za'ra mono bâ, te da'ãma 're aipo're pu'u u'ãsi mo. E niha da, te bété da'ãma 're aiwamri u'ãsi mo, a'uwẽ na si 're dahãimana za'ra mono nherẽ.

⁷ Ma tó aré dama ĩpisu, hãima ãma aima romhuri'wa norĩ zapari, dawapu na 're dahãimana za'ra mono da a'ã. Tazahã, ma tó oto dama ĩpisu, dapire na oto 're dahãimana za'ra mono da, ĩwẽ na si.

⁸ Ma tó duré dama ĩpisu oto, uburé marĩ hã niwapsi da te 're 'madã'ã za'ra mono da, dapire na." Ãne na ma tó duréihã dawasu'u na rob'ui'ére, ni'wa hã.

'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô oto dama pisutu, niwapsi uburé marí hã da te 're ïmadââ za'ra mono zéb da hã, dapire na. Marí hã taré 're 'maihâimana mono ô di za, da te 're ïmadââ za'ra mono ô na hã. Tane nherë, zahadu uburé marí hã da te 're 'madââ za'ra mono ô di, ti'a 're dahâimana za'ra mono ré hã. ⁹ Zezusi 're ïmorízép si wa tô wa te 're waihu'u pese za'ra. Ta hã ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã pisutu, ti'ai âma 're hâimana mono ré hã, hâiwa âma tâma ïromhuri'wa norí ma, wapu na a'â 're hâimana mono da, dasine. Zezusi hã dazada dââ da si, ma tô pisutu 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, da'âma 're pê'ézé mono wa, da'âma 're ïsiwârí mono zéb da hã. Ma tô duré pisutu ti'ra hã, pire na dama 're hâimana u'âsi mono da oto, dazada ïdââ zarina, te te ïrobzépata na te te sina tâma uwaimrami wa, Timama ma hã. ¹⁰ 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô uburé te te ro'apoto. Taha ma si te uburé marí hã tâma 're hâimana. Ta hã tô ïbã, ma ti'ra hã pisutu Zezusi hã, dazada dââ wa, te te robzépata da a'â, taha zarina te te 're da'anho'reptui mono da, te te sina uwaimrami da, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te tâma ïpisutuzéb zarina. Da'ahâ na hâiwa âma rowë uptabi na ïrata 're danomro u'âsi mono da, ma tô âne da hã tâma pisutu, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

¹¹ Zezusi hã Timama nhib'a'uwë norí pisutu'wa, duré ïsib'a'uwë da, Zezusi te te 're ïpisutu za'ra mono norí hã misire ïmama za'ra hã tô ôhõ si. Taha wa, Zezusi hã âma 're sisé mono ô di, ta norí hã tisisânawã na za te te 're ïanhisi mono da hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã misire ïmama za'ra wa, simisutu. Te za tô tisisânawã na te te 're anhisi, Zezusi hã. ¹² Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô âne na âma rob'ui'éré, Zezusi hã Timama ma, za te te tâma ïrowa-su'uzém na hã:

"Ïsisânawã norí ma, wa za te tâma 're aiwasu'u wë za'ra.

Siré 're si'rã'õtõ mono ré, wa za ai'âma 're ïwata u'âsi, ïsõ'a za'ra."

¹³ Ma tô duré ni'wa hã âne na âma rob'ui'éré, Zezusi-hi mreme wasu'u na hã:

"Ïzama wa za te ïsina 're umnhasi pese u'âsi, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã."

Duréihã âne, Zezusihi mreme wasu'u amo na da te âma ïrob'ui'érezé hã, ïsazei'wa norí âma hã:

"Âhãta wa hã wa oto 're ïhâimana, 'Re ïhâimana u'âsi mono 'ra na oto tâma 're ïhâimana za'ra mono norí siré, ô hã te te ïma 're ïapisutu mono norí siré."

Âne duréihã Zezusihi mreme wasu'u na rob'ui'éré hã.

¹⁴ 'Re ïhâimana u'âsi mono 'ra ne, tâma 're ïhâimana za'ra mono norí hã te a'uwë hâiba na 're hâimana za'ra, nhi ré, duré wapruí ré. Taha wa, ma tô Zezusi hã dasiré si'a'uwë, a'uwë hâiba na a'â 're morí da.

Tidâ'âzém na Wa'uburé nhiptede hã te te tiwi prub da, ma tô a'uwë hâiba na podo, Wa'uburé nhimiromhuri ma, dadâ'âzé ma, marí zô dasipibuma 're danhopré tô mono da oto. ¹⁵ Ni'wam norí hã te tô Wa'uburé nhimiromhuri zarina, pahi u'âsi 're hâimana za'ra,

tidâ'âzé ma hã, ïwada'uri zarina si pawa'âbã âna te te dama 're ïromhuri za'ra mono hã tinhib'apito nhimiwada'uri na si sina hâtââ u'âsi 're ïhâimana za'ra mono ne. Ta norí hã tidâ'âzé ma, pahi âna oto 're hâimana za'ra mono da, ma tô sada tidââ za'ra, Zezusi hã. ¹⁶ E hâiwa âma romhuri'wa norí hã te te 're pawaptob za'ra mono da, ma tô we ti'ai u mo Zezusi hã, dawazari si'a'uwë da. Mare di. Abra'âhã nhihudu mono bâ te te 're ïpawaptob za'ra mono da si, ma tô wei mo. Âne hã wama waihu'u pese za'ra di oto, wa norí hã. ¹⁷ Taha wa, tisisânawã norí me, aiwa uptabi a'â 're hâimana mono da, ma tô si'a'uwë Zezusi hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ïpire uptabi ne 're hâimana mono da, sasedoti ïpire uptabi ne, tâma umnhasi na te te tâma 're romhuri mono da, da'âma pê'ézé uptabi sina. Taha da, ma tô si'a'uwë tô, taha zarina dawasédé hã te te oto dama 're aparti mono da. Ta hã dasiré si'a'uwë ô 'wa'âhã, âne hã te te aré sina uwaimrami waihu'u ô di, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma hã. ¹⁸ Zezusi hã ma tô robzépata za'ëtë tô, ti'ab ré. Duré Wa'uburé hã ma tô aré pibu, tiwasédé hã te te 'manharí da. Tane nherë, te te ïwapari ô zarina, tiwasédé hã te te 'manharí ô di. Taha wa, Wa'uburé hã te te oto 're wapibu za'ra mono wamhã, tô ô hã te za te te 're wa'apawapto, ïsine wawasédé hã wa te 're 'manharí za'ra mono âna, wanhiptete sina ôhõ âma si 're wanomro mono da, Zezusihi âma si.

Mozésihi wasu'u, Cristuhu wasu'u me

3 Ïsisânawã norí, a norí wa'aba zama ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã aipisutu za'ra wa'wa, ïsib'a'uwë si oto 're anomro aba mono da, hâiwa âma ïrata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za Zezusihi âma si 're ïrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ti'ai u, we te te ïsatõrí na, duré dama ïsada'wa wasu'u'wa na. Ta hã sasedoti ïpire uptabi na te wa'âma te te 're romhuri u'âsi, ïwasu'uwë na wa te 're ïsaze za'ra mono zém na te te 're wa'apawapto mono da. ² Ta hã ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, umnhasi sina te te tâma 're romhuri wë u'âsi, te te tâma 're ïapisutu mono zéb zarina si. Tane aiwa, duréihã Mozési hã ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwë norí ma, umnhasi sina te te tâma 're romhuri wë u'âsi za'ra. ³ Ni'wa hã simiromhuri wë na te te sima 'ri wamhã, te za âma tatob'uzu za'ra ni, ïsimiromhuri wë na hã. E tawamhã 'ri na si te za âma tatob'uzu za'ra ni. Mare di. Taha nhipai u, te za 'ri 'manharí'wai âma zama tatob'uzu za'ra ni. Tane duré, Mozési hã dama pire na 're hâimana mono nherë, taha hâimanazém nhipai u hã, Zezusihi si dama pire uptabi di. ⁴ Ti'ai âma uburé 'ri hã danhib'rata na rob'manharí hã si'uihã na 're si'manharí za'ra mono ô di. Taha wa, te 'ri'wa norí hã 'ri nhipai u, pire na 're hâimana za'ra. Tane nherë, 'Re ïhâimana u'âsi mono si ma tô uburé marí hã te te 're ab'manharí. Taha wa, te uburé marí nhipai u, pire uptabi na 're hâimana u'âsi ta hã siwaprosi. ⁵ Mozési hã ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, umnhasi sina te te tâma 're

romhuri wě u'âsi, řisib'a'uwě te te tãma 're řipawaptob za'ra mono zém na hã. Marĩ na 'Re řihãimana u'âsi mono hã za ti'ab ré te te dama 're řiarowaihu'u mono zém na, ma tō řisib'a'uwě ma te te 're rowaihu'u sirōmo za'ra, Mozési hã. 'Re řihãimana u'âsi mono ma, romhuri'wa na si, te ta hã 're hãimana. ⁶ Tane nherě, te Cristuhu si tãma umnhasi na uburé řisib'a'uwě norĩ hã te te tãma 're 'madã'ã pese za'ra, pire uptabi na, 'Re řihãimana u'âsi mono 'ra hã. Wa norĩ hã Cristuhu ãma si 're wanomro mono wa, da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra mono nherě, wapahi ãna wanhiptete sina ãma 're wanomro mono wamhã, wa za tō řisib'a'uwě na tãma 're wahãimana u'âsi za'ra. 'Re řihãimana u'âsi mono hã řiwě si, za te te wama řipisutu za'ra zéb zō, wama umnhasi sina sō 're řiwanimipari u'âsi za'ra mono zéb zarina, tiwi 're wasipizari za'ra mono ō wamhã, tawapsi wa za tō řisib'a'uwě na tãma 're wahãimana u'âsi za'ra.

'Re řihãimana u'âsi mono nhib'a'uwě norĩ 're řiwa'utu za'ra mono zé wasu'u

⁷ Duréihã ni'wa hã ma tō 'Re řihãimana u'âsi mono pěřzani zadawa para, ãne na ãma rob'ui'éré:

"Á bãtã na, 'Re řihãimana u'âsi mono mreme hã wapari za'ra wa'aba wamhã, aipo're si'ãri 're aihãimana za'ra wa'aba mono ō di za, ai'rã tete aba na. Duréihã aihirata norĩ wa'wa hã ma tō ãne na hã po're ãna sada tihãimana za'ra, 'Re řihãimana u'âsi mono da. Ta norĩ hã a'ubuni wi 're nomro mono ré, nimahã bãtã na ma tō tiwasédé hã 'manharĩ za'ra, 'Re řihãimana u'âsi mono hã te te sina pibu za'ra da, niha te te tãma rob'manharĩ za'ra ō zō pé, ãma řiwa'a su'u za'ra ō na hã." ãne ma tō ni'wa hã ãma rob'ui'éré.

⁹ ãne duré, 'Re řihãimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã:

"Aihirata norĩ hã ma tō siwi řipibu, ãma řiwa'a su'u za'ra ō zarina, niha te tãma rob'manharĩ za'ra ō zō pé, te te sina řipibu za'ra da. ⁴⁰ na ãma wahub za'ra ré, marĩ řiwě na si te 're pawaptob u'âsi za'ra mono nherě, ma tō siwi řiwě'ō, aihirata norĩ wa'wa hã.

¹⁰ Taha wa, wa tō ta norĩ hã oto řisiwi wě'ō pese za'ra. Taha wa, wa tō ãne řisima tinha: 'Ta norĩ hã řizō si 're sōpré mono ō di oto. řinhiroti zarina si 're řihãimana za'ra mono da hã, te te sima 're wě za'ra mono ō di duré.' ãne ta norĩ ãma te řisima řirotizé hã.

¹¹ Taha wa, te oto řisiwi řiwě'ō za'ra zéb zarina, wa tō řimreme pire na ta norĩ ãma tinha, ãne: 'Tō sena, ta norĩ hã nimahã na hã dame sisisi ō di za, ti'ai wě u hã, řiwa 're řiwa'utu za'ra mono zéb da, te aré tãma řipisutu za'ra zéb u hã.' "

ãne duréihã 'Re řihãimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré siro hã.

¹² řisisãnawã norĩ, 'rãwi te za 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, 'Re řihãimana u'âsi mono nhimiroti hã asimirosa'rata wasété aba zarina, asiwi 're wě'ō za'ra wa'aba mono wa, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono tō da, řirata 're dasi'ubumroi u'âsi mono da, dapisutu'wai wi hã. ¹³ Awě sidãpãsi te za duré asimiroti na 're asi-

pawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, aipě'ě toi u'âsi Cristuhu ãma si 're anomro wě wa'aba mono da, asiptete sina. Satanasihni nhimiroti wasédé hã wě newa, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tō da, duré 'Re řihãimana u'âsi mono nhimiroti hã asiwi 're wě'ō za'ra wa'aba mono wa, ai'rã tete na tiwi 're aihãimana za'ra wa'aba mono tō da, te za tō 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, rowě na wasiré 're wahãimana za'ra mono ré, ti'ai ãma. ¹⁴ Wa norĩ hã Zezusi, wa te 're řisaze na'rata za'ra mono zém hawi, wa tō wa te 're umnhasi za'ětě za'ra. Ta hawim haré, 're řiwadã'ã za'ra mono zéb u, wa te wasina 're umnhasi u'âsi za'ra mono wamhã, tawapsi wa za Zezusihni siré 're wahãimana u'âsi za'ra, řisine dama wapire na wa te 're da'madã'ã u'âsi za'ra mono da.

¹⁵ Duréihã ni'wa hã 'Re řihãimana u'âsi mono pěřzani zadawa para, te te ãma řirob'ui'éré na wa za ãma aima sahu za'ra wa'wa, ãma aipo're si'ãri za'ra wa'aba tō da: "Á bãtã na, 'Re řihãimana u'âsi mono mreme hã wapari za'ra wa'aba wamhã, aipo're si'ãri 're aihãimana za'ra wa'aba mono ō di za, ai'rã tete aba na. Duréihã aihirata norĩ hã ma tō ãne na hã po're ãna sada tihãimana za'ra, 'Re řihãimana u'âsi mono da hã." ãne duréihã ãma rob'ui'éré, řibaihá na hã.

¹⁶ E 'wam norĩ hã ma tō bété 'Re řihãimana u'âsi mono mreme hã te te wapari za'ra nherě, siwi wě'ō pese za'ra. E 'wam norĩ hã te bété wasu'u, ãne na ãma řirob'ui'éré hã. Mozési hã 'Re řihãimana u'âsi mono waihu'u pese na, Ezitu hawi te te řisimroi mono norĩ, te wasu'u za'ra. Ma'ãpé ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba a'ã, asi'uihá na. ¹⁷ Duré, e 'wam norĩ hã ma tō bété 'Re řihãimana u'âsi mono hã siwi wě'ō pese za'ra, Mozési hã Ezitu hawi te te dazani za'ra pari, ⁴⁰ na da'ãma wahub ré, a'ubuni wi 're danomro mono ré hã. Tō ō norĩ hã tiwasédé te te řimanharĩ za'ra norĩ hã ma tō siwi wě'ō pese za'ra. Tiwasédé hã te te řimanharĩ za'ra zéb zarina, ma tō a'ubuni wi ai'utō, ta norĩ hã. Ma'ãpé ta norĩ wasu'u na asipo're pu'u za'ra wa'aba duré, waihu'u za'ra wa'aba da. ¹⁸ 'Re řihãimana u'âsi mono hã ma tō ta norĩ ãma timreme pire na rowaihu'u sirōmo za'ra, ãne: "Ta norĩ hã nimahã na hã sisisi ō di za, ti'ai wě u hã, řiwa 're řiwa'utu za'ra mono zéb da, te aré tãma řipisutu za'ra zéb u hã." ãne ma tō ta norĩ ãma waihu'u siro, 'Re řihãimana u'âsi mono hã, duréihã a'ubuni wi 're nomro mono ré, 'Re řihãimana u'âsi mono nhimiroti te te siwi řiwě'ō za'ra zéb zarina, po're'ō u'âsi tiwi 're řihãimana za'ra mono norĩ ãma hã. ¹⁹ Tawamhã e marĩ, wa za wa norĩ hã ãma waihu'u za'ra ni, ta norĩ wasu'u na hã. Ta norĩ hã 'Re řihãimana u'âsi mono si te te 're saze za'ra mono ō wa, sisisi ō di, ti'ai wě u hã, řiwa 're wa'utu za'ra mono da, te te aré tãma řipisutu za'ra zéb u hã. Taha wa, a norĩ wa'wa hã ta norĩ ne aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ō di za, 'Re řihãimana u'âsi mono nhimiroti si 're řimadã'ã za'ra wa'aba mono ō na hã.

4 Duréihã wahirata norĩ ma, te te ropisutu za'ra wamhã, e ta norĩ ma si ma tō rowě hã tãma pisutu za'ra, 'Re řihãimana u'âsi mono hã. Mare di. Wa norĩ

ma zama ma tô wama pisutu za'ra oto, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, 're wahâimana za'ra mono da oto, rowê uptabi na. Taha wa, 'râwi te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩropisutu za'ra zé hã asiwi 're simini za'ra wa'aba mono tã da, duréihã wahi'rata norĩ hã te te ĩsimini za'ra ne. ² Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiropisutu wê hã te te wapari za'ra nherê, te te sina uwaimrami za'ra ô di, te te âma saze za'ra ô wa. Tane duré, wa norĩ zama wa tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'uwê hã wa te 're wapari za'ra. Tane aiwa ĩsimiropisutu wê na wa te 're saze za'ra mono ô wamhã, wa norĩ zama wa te wasina 're uwaimrami za'ra mono ô di za, te te wama ĩropisutu za'ra zé hã, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, 're wahâimana za'ra mono da hã oto, rowê uptabi na hã. ³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wa te wasina 're ĩumnhasi za'ra mono norĩ si, wa za tô wasina wa te 're uwaimrami za'ra, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowê uptabi na oto âma 're ĩwahâimana u'âsi za'ra mono zéb da hã, te te wama ĩropisutu za'ra zém na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sina 're ĩumnhasi za'ra mono ô norĩ si te te sina 're uwaimrami za'ra mono ô di za, rowê hã. Duréihã ni'wa hã ma tô âne na âma rob'ui'ééré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mre me na, wahi'rata norĩ âma hã:

"Te ĩsiwi ĩwê'ô za'ra zéb zarina, wa tô ĩmreme pire na ta norĩ âma tinha, âne: 'Tô sena, niwamhã dame sisisi ô di za, ti'ai wê u hã, 're ĩdawa'utu za'ra mono ne, aré ĩwa 're hâimana za'ra mono da, te tãma ĩpisutu za'ra zéb u hã.' "

Âne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mre me wasu'u na rob'ui'ééré hã.

E tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã zahadu te te tãma pisutu za'ra ô wa, te te sina uwaimrami za'ra ô di, wahi'rata norĩ hã. Mare di. Taha wab ô di. Ropoto na'rata hawimhã ma tô uburé marĩ hã te te sima apisutu sirõmo, marĩ hã te te dama âma 're ĩ'ab'manharĩ mono zéb da hã. ⁴ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na ma tô ni'wa hã âne na âma rob'ui'ééré, te te ro'apoto mono pari, âma ĩawézém na hã, âne:

"'Re ĩhâimana u'âsi mono hã zahadu 6 na bâdâ hã âma morĩ ré, ma tô te te ro'apoto. Taha pari, âma awê wamhã, te oto wa'udu, romhuri âna."

⁵ Âne tô ôhõ wasu'u hã, duréihã wahi'rata norĩ âma ni'wa te te âma ĩrob'ui'éérézê hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mre me na hã:

"Tô sena niwamhã dame sisisi ô di za, ti'ai wê u hã, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, aré ĩwa 're hâimana za'ra mono da, te tãma ĩpisutu za'ra zéb u hã."

⁶ Duréihã ti'ai wê wa, 're ĩdanomro wê mono zé wasu'u wapari 'rata 'wa norĩ hã, ta norĩ hã 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, ĩwa 're hâimana za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutu za'ra zé hã te te sina uwaimrami za'ra ô di, ĩsimiroti hã te te 're 'madâ'â za'ra mono ô wa, ta norĩ hã. E tawamhã ôhõ haré ma tô dawi sizâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowê uptabi na 're

ĩdanomro u'âsi mono zé hã. Mare di. Si'utõrĩ waihu'u ô di, ta hã. Ni'wam norĩ hã te za tô rowê uptabi na 're ĩdahâimana za'ra mono zéb u 're sisisi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutu za'ra zéb zarina. ⁷ E niha wa za tawamhã âne na sena na wa te âma 're waihu'u za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô bâdâ hã tô sena na pisutu, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowê uptabi na 're ĩdanomro mono zéb u 're ĩdanhisisi mono zéb da hã. Tawamhã, âne te te pisutu wamhã, "ã bâtâ na" ma tô sisi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Âne na ma tô apito Dawi hã dama sadawa wasu'u, duréihã wahi'rata norĩ hã a'ubuni wi 're ĩnomro mono zém hawi, âma wahub ahâ za'ra parip si. Âne apito Dawi te te âma ĩrob'ui'éérézém na te aima âma ĩrob'ui'ééré pari za'ra wa'aba zé hã, âne:

"Á bâtâ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mre me hã wapari za'ra wa'aba wamhã, aipo're si'âri 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za, ai'rã tete aba na."

⁸ Duréihã Zuzuwé hã ti'ai wê u te te ĩdanhimroi mono zé hã, e taha si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, 're ĩdawa'utu za'ra mono zéb da, te te dama ĩpisutuzé hã, te wasu'u. Mare di. Taha si ô di. Taha si 'wa'âhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã niwamhã te te aré wasu'u zahu ô di âne hã, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowê uptabi na 're ĩdanomro mono zé wasu'u hã. ⁹ 'Re ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowê uptabi na 're ĩdanomro mono zé hã, te tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê norĩ ma 're hâimana u'âsi, ône u'â, duréihã ropoto na'rata hawi bâdâ hã 6 na âma si'utõrĩ pari, bâdâ misi na romhuri âna ĩwa'utu ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ¹⁰ Ni'wam norĩ hã 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowê uptabi na 're ĩdanomro mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩpisutuzém na te te sina 're ĩuwaimrami za'ra mono norĩ hã, 're siwasutu za'ra mono ô di za oto, taha na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩawésãmri mono zéb da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã duréihã te te ro'apoto mono pari, romhuri te te ĩsazâri ne, 're siwasutu zahu za'ra mono ô di za oto, ta norĩ hã apâ. ¹¹ Taha wa, rowê uptabi na 're ĩwanomro mono zéb zô si, wa za wasima 're wanhopré u'âsi, âma 're wahâimana u'âsi za'ra mono da. Duréihã Izarazéhé nhihudu norĩ hã a'ubuni wi 're nomro mono ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te siwi wê'ô pese za'ra wa, ta norĩ hã te te sina uwaimrami za'ra ô di, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono zé hã. Ta norĩ ne, wa te wasiwi 're simini tã za'ra mono da, wa za tô taha zô si wasima 're wanhopré u'âsi, ĩwê uptabi zô si. ¹² 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ĩhâiba ré ne, te tô wama 're hâimana u'âsi za'ra. Siptete uptabi di duré ĩmreme hã, uburé marĩ hã ĩsarina si te te dama âma 're ĩ'ab'manharĩ mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Sib'ézé 'wa si'uiwa ĩ'wa pese ne, te wama 're hâimana za'ra, ĩsadawa wasu'u hã. Sib'ézé ĩ'wa pese na te za romnhi hã da te 're nhizazari za'ra, ĩhi si da te 're urĩrĩ za'ra mono da. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã wa te 're wapari za'ra mono wamhã, 'râwi wap'éê na wanhimirosa'rada ĩwê hã duré ĩwasédé hã wa za wa te âma 're waihu'u za'ra. ¹³ Uburé

marí hã 'Re ðhâimana u'âsi mono wi, da te 're upsibi waihu'u za'ra mono õ di, te te 're ab'madâ'â tã mono da hã. Ai'urêiwi ne, te uburé marí hã tãma 're hâimana, sã'awi. Taha ma si, wa za nimahã na hã wahâimanazém na tãma wasiwasu'u za'ra ni. Taha wa, wahi'rata norí ne, 're wahâimana za'ra mono õ di za, wa norí hã.

ZeZusi hã sasedoti ðpire uptabi na te te da'ãma 're ðromhuri mono zé wasu'u

¹⁴ Sasedoti ðpire uptabi na te tã ni'wa hã te te wa'ãma 're romhuri u'âsi. Ta hã ZeZusi, 'Re ðhâimana u'âsi mono 'ra. Timama u ma tã mo hãiwa u, 'rãwi te te tiwi 're rowaptêrê u'âsi mono da, wama za'ra. Taha wa, ZeZusi, wa te 're ðsaze za'ra mono zém na tã sena dama 're ðwasiwasu'u za'ra mono zéb zarina, wa za tã ta hawim haré wanhiptete sina ãma 're wahâimana u'âsi za'ra. ¹⁵ Tawamhã tã õ hã sasedoti ðpire uptabi na, te te wa'ãma 're ðromhuri mono hã, e wahâimana nhib'uware na 're wahâimana za'ra mono nherê, wa'ãma 're siwamri mono õ di za, ta hã. Te za tã wa'ãma 're siwamri u'âsi. E marí wa. Ta hã ma tã Wa'uburé hã te te 're pibu aré, tiwasédé hã te te 'manharí da, wawasédé hã wa te 're 'manharí za'ra mono da, te te 're ðwa'apibui u'âsi mono ne. Tane nherê, tiwasédé hã te te 'manharí õ uptabi di, ZeZusi hã. ¹⁶ Taha wa, wasina 're wahâtã'ã za'ra mono ãna, wa za 'rãwi wapê'ê 're 'Re ðhâimana u'âsi mono u 're wasihutu, da'ãma 're siwãrĩ mono da, te te 're ðda'ab'madã'ã u'âsi mono u hã. Wa'uburé te te 're wa'wapé za'ra mono ré, wa'ãma 're siwamri mono da, duré wa'ãma 're siwãrĩ mono da, wa za ãhã ré wapê'ê 're, ðtême 're wasihutu u'âsi, 'Re ðhâimana u'âsi mono u hã.

⁵ Duréihã ma tã ni'wam norí hã 'Re ðhâimana u'âsi mono hã te te 're apisutu, tisiré sasedoti norí nhipai u, pire uptabi na te te 're romhuri za'ra mono da, tisiré zudezu norí ãma, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma. Ta norí si ma tã 'Re ðhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé hã te te tãma 're sãmri za'ra da'upana, ãma 're ðwata za'ra mono zéb da hã. Danhimizama ma tã duré da'upana te te tãma 're simro, dawasédé hã te te dama ãma 're ðapari mono zéb da hã. ² Ta norí hã sasedoti ðpire uptabi norí hã ma tã hâimana nhib'uware na 're hâimana za'ra, ti'ai ãma dasiré 're hâimana za'ra mono wa, aiwa. Taha wa, ni'wam norí hã tiwasédé te te 're ðmanharí za'ra mono zém na 'rãwi 're ðsiwaihu'u za'ra mono õ norí ãma, ma tã sasedoti norí hã 're siwamri za'ra, sada 're sahi su'u za'ra mono ãna. E marí wa. Ta norí hã aiwa tiwasété wi, 're hâimana nhiptete waihu'u za'ra mono õ wa, ma tã tisiré norí ãma 're siwamri za'ra sasedoti norí hã, aiwa 're hâimana za'ra mono wa. ³ Duré ta norí hã da'udãna si, marí hã 'Re ðhâimana u'âsi mono ma, te te 're sãmri za'ra mono õ di, dawasédé hã te te dama ãma 're ðapari mono zéb da hã. Si'udãna zama ma tã marí hã te te tãma 're sãmri za'ra sasedoti norí hã, dasine tiwasédé hã te te 're 'manharí za'ra mono wa. ⁴ E tawamhã ma tã 'rãwi ni'wam norí hã 're sipisutu za'ra,

sasedoti ðpire uptabi na dama 're ðhâimana za'ra mono da hã. Mare di. Dasi'uihã na 're dasipisutu za'ra mono õ di, dapire da hã. 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimipisutu zarina si, ma tã sasedoti ðpire uptabi na hã 're hâimana za'ra. Duréihã Arã hã sasedoti ðpire uptabi na tisiré norí ma, 're hâimana mono da, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te ðpisutu ne, ma tã ta norí hã te te 're apisutu, tã õhõ si dapisutu'wai wa.

⁵ Tane duré, Cristu hã si'uihã na sipisutu õ di, sasedoti ðpire uptabi na dama 're ðhâimana mono da hã. 'Re ðhâimana u'âsi mono si ma tã pisutu. Duréihã ma tã ni'wa hã ãne na ãma rob'ui'éré, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te ðrotizém na hã, ti'ra ma:

"A hã ð'ra te oto 're aihâimana mo. Taha wa, wa za ð'ra na te 're asisi, dama aipire na 're aihâimana mono da oto."

⁶ ãne duré, 'Re ðhâimana u'âsi mono mreme na ãma ðrob'ui'éré amo hã, Cristuhu ãma hã:

"A hã sasedoti norí, dama 're ðhâimana za'ra mono ne, te za dama 're aihâimana u'âsi mo, duréihã Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ðhâimana mono ne hã."

ãne duréihã 'Re ðhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã, Cristuhu ãma hã.

⁷ ZeZusi hã ti'ai ãma 're morí ré, ma tã wawa sina Timama ma mre, mreme 'rãihã na, za te te ðrobzépatazém na te te pawaptob da. Tawamhã 'Re ðhâimana u'âsi mono, ZeZusihi mreme te te wapari wamhã, ma tã sima wê tã, te te pawaptob da. ZeZusi hã uburé marí hã ðmama te te tãma ðpisutuzéb uwaibaba si, te te 're ab'manharí mono da, te te sima 're wê u'âsi mono wa, ma tã ðmama hã sima wê, te te pawaptob da. 'Re ðhâimana u'âsi mono hã te te sima wê 'wa'ãhã, te aré tã tiwaihu'u pese na sã'reptu, dã'ã tã da. ⁸ ZeZusi hã 'Re ðhâimana u'âsi mono 'ra, 're hâimana mono nherê, ma tã te te 're robzépata, ti'ai ãma 're morí ré hã. Taha zarina ma tã ãne hã si'ãma waihu'u: Ni'wam norí hã, 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madã'ã pese za'ra mono da, te te sima 're wê za'ra mono wamhã, taha zarina te za tã te te 're robzépata za'ra, ti'ab ré. ãne ma tã ZeZusi hã si'ãma waihu'u. ⁹ Tawamhã ZeZusi hã ti'ab ré, te te 're robzépata mono nherê, ðmama te te tãma ðwézéb zarina si te te 're ab'manharí mono wa, ma tã sina uwaimra, uburé ðsimiroti te te 're ðmadã'ã pese za'ra mono norí hã te te 're sã'reptu za'ra mono da, hãiwa ãma dã'ã ãna 're hâimana u'âsi za'ra mono da. ¹⁰ Duréihã 'Re ðhâimana u'âsi mono, ma tã ZeZusi hã pisutu, sasedoti ðpire uptabi na dama 're hâimana mono da, tãma da'ãma romhuri'wa da, duréihã Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ðhâimana mono ne, uburé ma, 're hâimana mono da.

'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bã ðpire wasu'u

¹¹ ãne na te duré aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba da, wa tã aré ðsima wê. Tane nherê, pire di, te aima ãma ðwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. E marí wa. Aima rowa-

su'u hâtoz za'ra wa'aba wa. ¹² A norí wa'wa hã Cristu, 're ísaze na'rata za'ra wa'aba mono zém na ma tô ai'ãma tironomro pese za'ra wa'wa. Æhã wamhã, te aré oto ísazei'wa norí ma, romnhoré'wa da, 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re íhâimana u'âsi mono nhimiroti na rowasu'u'wa da hã, ta norí ma. Tane nheré, te zahadu a norí wa'wa hã ísazeté'wa ne, 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re íhâimana u'âsi mono nhimiroti hã duréihã da te aima 're íwasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zé hã e aima waihu'u za'ra wa'aba ã bâ, te za apâ íwasu'u na ãma aima sahu za'ra wa'aba ni. Ai'uté hã tisai uptabi na 're saihuri waihu'u mono õ wa, te za tinhu'u na si 're saihuri. Ína norí hã ísai uptabi hã te te tãma 're ai waihu'u za'ra mono õ di. Tane, a norí wa'aba ma, te za tô 'Re íhâimana u'âsi mono nhimiroti hã duréihã da te aima 're íwasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zép si, da te aima 're wasu'u za'ra wa'wa apâ, 'Re íhâimana u'âsi mono nhimiroti ípire hã zahadu aima pibui prá za'ra wa'aba wa, 're íwaihu'u pese za'ra wa'aba mono zéb da hã, asi'uihã na hã. ¹³ Ai'uté norí ma, tãma waihu'u õ di, 'Re íhâimana u'âsi mono ma íwë hã da te 're ímanharí za'ra mono zéb da hã, duré tãma íwë'õ hã da te 're ímanharí za'ra mono tô da hã. Tane te duré a norí wa'wa hã zahadu ãne na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ai'uté ne, te zahadu asimiza'rese'õ u'âsi 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa. ¹⁴ Íprédum norí si te tisai uptabi na hã 're saihuri. Tane duré, 'Re íhâimana u'âsi mono nhimiroti ípire hã tãma íwaihu'u pese za'ra norí si te za waihu'u za'ra, 'Re íhâimana u'âsi mono ma, íwë si da te 're ímanharí za'ra mono zé hã, duré tãma íwë'õ hã da te 're ímanharí za'ra mono õ zé hã. Uburé marí hã íwë zô, duré íwasété zô, te te 're ípibu za'ra mono zéb zarina si, te za te te 're waihu'u pese za'ra, ta norí ma si waihu'u pese wa.

6 Taha wa, Cristuhu wasu'uwë na 're saze za'ra wa'aba mono da, duréihã da te aima ãma 're írowasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zém na si asima ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mono õ di za oto. Taha nhipai u, te za 'Re íhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ ípire uptabi hã 're íwaihu'u pese za'ra wa'aba mo Cristuhu wasu'uwë hã, aihâimana prédub sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. 'Re íhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ, duréihã da te aima ãma 're írowasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zém na apâ asima ãma 're roti zahu za'ra wa'aba mono õ di za oto. Taha na rowasu'u mono hã ma tô 're íwaihu'u pari za'ra wa'aba mo, dapë'ë 're, dadâ'â u'âsi ne dawasédé, da te 're 'manharí za'ra mono pari, ta hawi 're ídasipizari za'ra mono zém na rowasu'u hã, duré 'Re íhâimana u'âsi mono, da te dasina 're íumnhasi za'ra mono zém na rowasu'u hã. ² Duré â dawabzuri wasu'u na hã apâ asima ãma 're roti zahu za'ra wa'aba mono õ di za oto. Ta hã ma tô 're íwaihu'u pari za'ra wa'aba mo. Rowahutu'wa norí hã, tinhib'rada hã da'rã nhisiwi te te 're ísa'ra mono zarina, romhuri da, te te 're ídapisutu za'ra mono wasu'u zama ma tô 're íwaihu'u pari za'ra wa'aba mo, Cristuhu wasu'uwë na 're saze za'ra wa'aba

mono da, da te aima ãma 're írowasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zé hã. Tãibã duré, dahâiwa'utuzé wasu'u hã, duré 'Re íhâimana u'âsi mono za te te dama 're íapisutu mono zéb zarina, ísimirob'manharí pipa ãma za 're ídahâimana u'âsi za'ra mono zé wasu'u hã. Æ norí wasu'u mono hã ma tô 're íwaihu'u pari za'ra wa'aba mo. ³ Taha wa, ã norí wasu'u nhipai u, wa za oto roti ípire uptabi hã wa te 're waihu'u za'ra, wahâimana prédum na oto ãma 're wahâimana za'ra mono da, 'Re íhâimana u'âsi mono te te wama 're íapisutu mono zéb zarina si.

⁴ Áté ni'wam norí hã te za 'Re íhâimana u'âsi mono nhimiroti hã sena na te te 're waihu'u za'ra, taha zarina 'Re íhâimana u'âsi mono nhimirowa'a na si 're hâimana za'ra mono da oto. Áté dasa íse hã da te 're ítë'ë za'ra mono ne, te za 'Re íhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã të'ë za'ra, ta norí hã. Áté 'Re íhâimana u'âsi mono pë'ëzani ré, te za duré ta norí hã dame 're hâimana za'ra. 'Re íhâimana u'âsi mono mreme hã te za duré áté waihu'u za'ra, ísei uptabi hã, si'uihã na. Áté te za duré 'Re íhâimana u'âsi mono pë'ëzani nhimipawapto-bzé hã ísiré 're hâimana u'âsi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono wa, ãma 're íhâimana wë za'ra mono da hã. Áté ta norí hã Cristuhu nhimipawapto-bzé hã te te waihu'u pari za'ra nheré, te za oto tiwi 're sipizari za'ra, apâ. E tawamhã apâ da te 're pizari waihu'u pese za'ra mono di za, 'Re íhâimana u'âsi mono u hã. Mare di. 'Re íhâimana u'âsi mono 'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â da, da te dasiwi sasõmri wa, da te dasiwi íwë'õ pese za'ra ne, te za duré ta norí hã siwi wë'õ pese za'ra oto, Cristu hã. Taha zarina, te za duré Cristuhu ãma da te 're wasété za'ra, Cristuhu wi apâ 're sipizari za'ra mono wa, ta norí hã.

⁷ Æne wa za oto ti'ai wasu'u na aima ãma romn-himiré'ë za'ra wa'wa. Ti'a hã wë wamhã, tã hã 're ta'a mono sidâpãsi, te za ãma 're ro'wanhipré wë za'ra, ít-ede'wa norí ma. 'Re ti'ai 'ré su'u mono õ wa, te za ãma 're ro'wanhipré wë za'ra, ti'ai wë na hã. Æne wa, te za 'Re íhâimana u'âsi mono hã íwë hã tãma pisutu, ti'ai wë ma hã. ⁸ Tazahã, ro'wa si duré wab'ru zama, ãma 're poto za'ra mono wamhã, marí dai õ di, ti'a hã. Taha wa, áté te za 'Re íhâimana u'âsi mono hã siwi wë'õ pese. Æne wamhã, unhama ro'o na te za uprosi, ti'a hã. Æne 're ídahâimana za'ra mono zém na romnhimiré hã.

⁹ Ísisãnawã norí, íma asawi pese za'ra wa'aba norí hã, ãne na te aima ãma romnhimiré'ë za'ra wa'aba nheré, ai'ãma 're íhâtã'â za'ra wa'aba mono õ di. Sena na wa tô oto ãma aiwaihu'u za'ra wa'wa, marí íwë si 're ímanharí za'ra wa'aba mono zém na hã, 'Re íhâimana u'âsi mono te te 're íasõ'reptu za'ra wa'aba mono zéb zari-na. ¹⁰ 'Re íhâimana u'âsi mono hã í'uwaibaba si te uburé marí hã te te dama 're ab'manharí, te te dawí ãma 're a'upai mono ãna. Taha wa, tãma 're íromhuri za'ra wa'aba mono zém na nimahã na hã ãma po're si'ãri õ di za. Ísib'a'uwë norí hã tãma 're ípawaptoz za'ra wa'aba mono zém na hã, duré tãma 're ísawi pese za'ra wa'aba mono zém na hã, ãma po're si'ãri

waihu'u õ di za. Te za tô âma 're sipo're pu'u u'âsi, ta norí âma hã. ¹¹ Wa tô ĩsima aiwë za'ra wa'wa, tô õhõ na si 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rob'râsutu u, ĩwë uptabi zõ 're asimipari za'ra wa'aba mono zé hã asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. ¹² Aiwa'a âna õhõ âma si 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, wa tô te ĩsima 're aiwë za'ra wa'wa. Ni'wam norí hã siptete sina, Cristu te te sina 're ĩumnhasi za'ra mono norí hã te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwë uptabi hã tâma sõmri za'ra, te te tâma ĩropisutu za'ra zéb uwaibaba. Ta norí, 're ĩhâimana za'ra mono ne, Cristu hã asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono da, wa tô te ĩsima 're aiwë za'ra wa'wa.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sena na te te dama ĩropisutuzé wasu'u

¹³ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ropisutu wamhã, tinhisi na ma tô tâma ropisutu, ni'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma ĩsisi pire hã tâma 're hâimana mono õ wa, ĩsisi na te te tâma ĩropisutu da hã. ¹⁴ Æne ma tô Abra'ãhã ma ropisutu: "Īwë uptabi hã wa za te aima 're anhomri u'âsi. Asihudu sidâpâsi, ahâ uptabi na te za 're hâimana za'ra." Æne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã si'uihã na tâma ropisutu, Abra'ãhã ma hã. ¹⁵ Tawamhã Abra'ã hã wahub ahã na te sô 're simipari, simi'ë na. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô âma tâma uwaimra oto, te te tâma ĩropisutuzém na hã. ¹⁶ Tane nherë, wa norí hã marí pire na wa te dama 're ropisutu za'ra mono wamhã, dama ĩpire norí nhisi na, wa za wa te dama 're ropisutu za'ra, sena na da te âma 're wazaze za'ra mono da, duré da te âma 're wawawã za'ra mono tõ da. ¹⁷ Tane hã ma tô duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhisi pire na tâma âma ropisutu za'ra, tinhib'a'uwë norí ma hã, tinhimirosa'rata na tô sena te te âma 're ĩsaprí mono õ na, ta norí hã te te âma 're sazei pese za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tâma ĩropisutu za'ra zéb zarina, ĩwë hã za te te sima 're ĩwaibui mono norí hã. ¹⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sadawa nhipese õ uptabi di. Taha wa, te te dama ĩropisutuzé hã te te âma saprí waihu'u õ di. Tinhisi pire na te te dama ĩropisutuzé hã te te âma saprí waihu'u õ di duré. Taha wa, wa norí hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wa'âma 're sisaprí za'ra mono da, ĩtême 're ĩwasisa'rei mono norí hã wa za oto wato sina 're wahâimana za'ra, ĩwë uptabi zõ wasina 're ĩwanhimipari u'âsi za'ra mono zé hã, wanhiptete sina wa te wasima 're tété u'âsi za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutu za'ra zé hã. ¹⁹ Uba're tétézê hã âi ba da te mei wamhã, te za tété uba're hã, wara tõ da. Tane duré, ĩwë uptabi zõ wasina 're ĩwanhimipari u'âsi za'ra mono hã. Taha zõ si wasina 're wanhimipari za'ra mono wamhã, wanhiptete u'âsi wa za âma 're wanomro, wapë'ë na wa te âma 're wawã za'ra mono âna. Zezusi hã wa te wasina 're ĩumnhasi za'ra mono hã sô 're ĩwanhimipari za'ra mono hã ma tô âzé 'ri para u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa u, hâiwa âma hã. Zazahã ĩhâpa na 'ri 're wa'wa nhitobzé wa'wai baba ma tô âzé, 'ri 're wa'wa

ĩwë uptabi u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dazõ 're ĩsãmra mono zéb u hã. ²⁰ Zezusi hã wa'udâna ma tô tamomo âzé, wawana za'ra. Ta hã te oto sasedoti ĩpire uptabi na dama 're hâimana u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa na. Duréihã Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ĩhâimana mono ne, te oto Zezusi hã pire uptabi na dama 're hâimana u'âsi.

Metizédétihi wasu'u

7 Ta hã Metizédéti hã Sarë na 'ri nho'õmo nhisi âma danhib'apito, ma tô dama 're hâimana. Sasedoti na te duré dama 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa na. Danhipai u dama pire uptabi na 're ĩhâimana mono ma, romhuri'wa na te 're hâimana. Duréihã Abra'ã norí hã, danhib'apito norí, maparane si'uiwa na te te âma ai'uté za'ra pari, apâ si'aba'rei ré, ma tô sõpëtë Metizédéti hã, Abra'ã hã. Taha wa, ma tô mreme pire na Metizédéti hã âma mre, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, marí hã ĩwë si te te tâma 're apisutu mono da, Abra'ãhã ma hã. ² Tawamhã Abra'ã norí hã te te da'âma ai'uté za'ra pari, danhibro te te ĩwasari hã ma tô po'o, Abra'ã hã. Tinhiptõmo hi bâ ma tô te te po'o. Te te po'o mono pari, ma tô misi tâma tisõ, Metizédétihi ma. Metizédétihi nhisi hã: "Danhib'apito, sena na si da'madâ'â'wa" te wasu'u. Duré ĩwaptëřëzéb amo hã "Sarë âma danhib'apito", ĩwaptëřëzéb amo hã. Sarë hã "rowë" te wasu'u. Taha zarina, Sarë âma danhib'apito na ĩwaptëřëzë hã, "Danhib'apito, dama rowë nhomri'wa" te wasu'u. ³ Taha ma ma nhisi ui'ére hã hâimana õ di, ĩbaihã na hã, ĩna nhisi me hã. ĩhi'rata norí nhisi ui'ére zama, hâimana õ di duré. ĩwaptã'ázém na âma ĩrob'ui'ére hã hâimana õ di duré, ĩdã'ázém na ĩrob'ui'ére na zama. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra ne, te pire na dama 're hâimana u'âsi ta hã, Wanhib'apito ne, sasedoti na da'âma romhuri'wa 're hâimana u'âsi mono wa.

⁴ Metizédéti hã dama pire uptabi di. Ma'ãpé ãne na âma rosa'rata pese za'ra wa'aba. Abra'ã hã wahi'rata uptabi hã ma tô danhibro hã Metizédétihi ma po'o, pire na dama 're hâimana mono wa, ta hã. Te te da'âma ai'uté za'ra pari, danhibro te te apâ siré ĩwasari hã tinhiptõmo hi bâ ma te te po'o, Abra'ã hã. Taha pari, misi ma tâma tisõ, Metizédétihi ma hã. ⁵ Réwihi nhihudu norí hã sasedoti na dama 're ĩhâimana za'ra mono hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ĩrob'ui'ére zarina, te za danhibro hã te te dawí 're waibu, tisiré a'uwë norí wi, tô Izarazéhé nhihudu norí wi. Danhibro hã danhiptõmo hi bâ da te 're po'o za'ra mono parip si, misi te za da te tâma 're sõmri za'ra, Réwihi nhihudu norí ma hã. Abra'ãhã nhihudu si, siré 're hâimana za'ra mono nherë, te za te te tâma 're sõmri za'ra, Réwihi nhihudu norí ma hã. ⁶ Tawamhã, Metizédéti hã Réwihi nhihudu 're hâimana mono õ nherë, ma tô Abra'ã hã danhibro hã tâma tisõ. Tinhiptõmo hi bâ te te po'o mono pari, ma tô misi tâma tisõ. Tawamhã Metizédéti hã mreme pire na ma tô âma mre, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩwë uptabi hã te te tâma 're apisutu mono da, Abra'ãhã

ma hã. Taha ma, ma tô 'Re ðhâimana u'âsi mono hã tã-ma ropisutu, duréihã. ⁷ 'Re ðhâimana u'âsi mono hã ðwê hã te te dama 're apisutu mono da, ni'wa hã da'ãma mreme wamhã, ta hã pire na dama 're ðhâimana mono. Æne hã wama waihu'u pese za'ra di. Taha wa, wa za ãne na ãma waihu'u za'ra ni, Metizédéti hã Abra'ãhã ma, pire na 're ðhâimana mono zém na hã. ⁸ Réwihi nhihudu norí hã, sasedoti na da'ãma romhuri'wa norí hã te za tô te te dawí 're waibu danhibro hã, danhoprubzé da te tãma 're ðpo'o za'ra mono hã. Tane nherê, te za uburé ta norí hã 're dâ'ã za'ra, Réwihi nhihudu norí hã. Metizédétihi si, dâ'ã ãna wama 're ðhâimana mono ne, te wama 're hâimana sasedoti na hã, ðdâ'ázém na ãma ðrob'ui'ére hã ãma hâimana ô wa, ðbaihã na hã. ⁹ Réwi hã uburé sasedoti norí hi'rada te 're hâimana, uburé da'ãma romhuri'wa norí hi'rada, danhoprubzé te te dawí 're ðwaibui mono norí hi'rada. Metizédéti hã Abra'ã te te sôpêtê wamhã, Réwi hã zahadu poto ô di. Tane nherê, te Abra'ãhã hã danhibro, Metizédétihi ma te te po'o wamhã, taha nhipai u ma duré Réwi hã tãma po'o, Abra'ãhã hã hãba 're, hâimana wa. Tawamhã Metizédéti hã Réwihi ma zama pire na 're ðhâimana mono zé, te wasu'u, ã hã.

¹¹ Duréihã 'Re ðhâimana u'âsi mono hã ãma 're dahâimana wê za'ra mono da, tinhimiroti te te dama 're anhomri mono wamhã, ma tô duré sasedoti norí te te da'ãma 're ðromhuri za'ra mono zéb da hã, te te dama 're awaihu'u. Sasedoti norí hã Réwihi nhihudu norí hã tinhimirohuri na 'Re ðhâimana u'âsi mono ma, te te ãma 're uwaimrami uptabi za'ra mono 'wa'ãhã, taha zarina te aré 'Re ðhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awêsãmri, dawasédé hã taha zarina te te da'ãma 're ab'madâ'ã mono ô wa aré. Tane nherê, ta norí hã tinhimirohuri na te te ãma 're uwaimrami uptabi za'ra mono ô di, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, sasedoti ðhãiba amo hã Réwihi nhihudu norí nhibro'bre ðsébré hã te oto dama 're hâimana, Réwihi nhihudu 're hâimana mono ô nherê, duré Arãhã nhihudu hã 're hâimana mono ô nherê. Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ðhâimana mono ne, te ta hã dama pire uptabi na 're hâimana oto. ¹² Duréihã sasedoti norí hã 'Re ðhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norí hã tinhimirohuri na te te tãma ãma 're uwaimrami uptabi za'ra mono ô wa, ta norí nhibro'bre sasedoti ðhãiba amo hã ma tô duré ãzé. Sébré wamhã, ma tô duré 'Re ðhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti té hã ðsu dama tisô, sasedoti norí hâimanazém na ðsimiroti 'rata na Mozési te te ãma ðrob'ui'ére nhowa're're. ¹³ Ta hã sasedoti ðhãiba amo hã danhowa're're ðsébré té hã, Wanhib'apito, te wasu'u. Ta hã Réwihi nhihudu 're hâimana mono ô di. Izarazéhé 'ra hãiba amo nhihudu te 're hâimana. Niwamhã ni'wa hã ðsiré Izarazéhé 'ra hãiba amo nhihudu hã sasedoti na dama 're hâimana mono ô di, ðsine da hã. Mare uptabi di. ¹⁴ Wanhib'apito hã Zudaha nhihudu, te 're hâimana. Æne hã dama waihu'u pese uptabi di, ðwasu'u na hã. Mozési hã, Zudaha nhihudu norí ãma te te

dama ãma rowasu'u ô di, sasedoti na te te da'ãma 're ðmairomhuri mono da hã.

Sasedoti aimawi hã Metizédétihi ne, dama 're ðhâimana mono zé wasu'u

¹⁵ Æhã wasu'u hã wama waihu'u pese za'ra di oto. E marí wa. Sasedoti ðhãiba amo hã oto danhowa're're wama sébré za'ra wa, Metizédéti hã sasedoti na dama 're ðhâimana mono ne, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri uptabi 'wa da hã oto. ¹⁶ 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ðrob'ui'ére zarina, ma tô Réwihi nhihudu norí si, sasedoti na dama 're hâimana za'ra. E tawamhã Wanhib'apito hã Réwihi nhihudu 're hâimana mono wa, ma tô ãzé, sasedoti na dama 're hâimana mono da. Mare di. Ta hã Réwihi nhihudu 're hâimana mono ô di. E marí zarina, ma te ãzé, tawamhã. Ta hã si'utôrí waihu'u ô wa, ma tô ãzé, sasedoti na dama 're hâimana u'âsi mono da. Nimahã na hã si'utôrí waihu'u ô di za tô, siptete uptabi wa, duré waihu'u pese uptabi wa. ¹⁷ Duréihã, ma tô ni'wa hã ðbaihã na ãma rob'ui'ére ðwasu'u na hã, 'Re ðhâimana u'âsi mono, ti'ra ma te te ðrotizém na hã, ãne:

"A hã, sasedoti norí, dama 're ðhâimana za'ra mono ne, te za sasedoti na dama 're aihâimana u'âsi mo, duréihã Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ðhâimana mono ne."

¹⁸ Æne wa, 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ðrob'ui'ére hã pire na dama 're hâimana mono ô di oto. E marí wa. Marí dai ô wa, te te ãma 're ðda'anho'reptui mono zéb da hã. 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata zarina, da te dasina tãma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ô wa, taha na te te sima da'ãma 're aroti mono ô di, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ðab'madâ'ã mono ô zéb da hã, duré taha zarina te te 're ðda'awêsãmri mono da hã. Taha wa, aimawi hã ðwê uptabi hã ma tô 'Re ðhâimana u'âsi mono hã wama pisutu za'ra oto, sô 're ðwanhimipari za'ra mono zéb da hã: Cristuhu si te oto sasedoti na pire uptabi na dama 're hâimana. Taha zô si wasina 're wanhimipari za'ra mono wamhã, wa za ðtême 're wasihutu wapê'ê 're 'rãwi, 'Re ðhâimana u'âsi mono u hã.

²⁰ Duréihã sasedoti norí hã da'ãma romhuri'wa da, 're sisisi mono wamhã, tinhisi na mreme pire na te te tãma 're ropisutu za'ra mono ô di, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã. Tazahã, Zezusi hã dama sisasedoti da, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te oto pisutu wamhã, mreme pire na ma tô tãma ropisutu, ãne:

"Wa hã Danhib'apito uptabi, ðmreme ðpire na wa za oto aima ropisutu, ãne: 'A hã sasedoti na te za dama 're aihâimana u'âsi mo. Niwamhã te dawí aiwazere ô di za, ta hawimhã.' Æne wa aima ropisutu. ðnhimiropisutu na te aima ãma ðsaprí da hã, mare uptabi di za." Æne ma tô 'Re ðhâimana u'âsi mono hã timreme ðpire na tãma ropisutu siro, ti'ra ma, Zezusihi ma hã.

²² Æne na Zezusihi ma, timreme ðpire na te te tãma ropisutu wa, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te dama ðropisutuzép té ðwê uptabi hã te wasu'u. Duréihã 'Re

ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzém nhipai u ĩwě uptabi hã, te wasu'u.

²³ Duréihã sasedoti norĩ hã ahã uptabi na ma tô sisõwa're're te te da'ãma 're romhuri za'ra, 're si'utõrĩ mono sidâpâsi. ²⁴ Tazahã, Zezusi hã nimahã na tidâ'ã na te te sahu õ di za. Õne u'ã te za 're hâimana u'âsi. Taha wa, sasedoti na te za tô dama 're hâimana u'âsi oto, watobro waihu'u ãna dawi. ²⁵ Taha wa, te te 're da'anho'reptui waihu'u pese mono di ta hã, da te dasina 're ĩumnhasi za'ra mono zéb zarina, 'rãwi dapẽ'ẽ 're ĩtẽme 're ĩdasihutu mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma 're mreme mono da, dama 're hâimana u'âsi mono wa, te te 're da'anho'reptui waihu'u pese mono di, ta hã oto.

²⁶ Taha wa, te oto õhõ si sasedoti ĩpire uptabi na hã wama 're hâimana za'ra, Timama ma, te te wa'ãma 're romhuri mono da. Taha si te 're timorĩ wě uptabi. Õhõ si ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wësãmri, marĩ te te 're ab'manharĩ wasété mono õ wa. Taha wa, ĩwasédé hã sena na da te ãma 're sa'ra waihu'u za'ra mono õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô tãma pisutu, ti'ai ãma dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ nhiti 're sãmra mono da oto, hãwa ãma danhipai u dama pire uptabi na 're hâimana u'âsi mono da.

²⁷ Duréihã sasedoti norĩ 're ĩhâimana za'ra mono ne, 're hâimana mono õ di, Zezusi hã. Ta norĩ hã awě sidâpâsi te za tinhoprubzé hã si'udãna te te tãma 're sãmri 'rata za'ra 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, tiwasété parizéb da hã. Taha pari, te za duré da'udãna zama danhoprubzé hã te te tãma 're sãmri za'ra, dawasédé te te dama ãma 're apari mono da. Tanei õ di, Zezusi hã sasedoti na te te wa'ãma 're ĩromhuri mono zé hã. Niwa marĩ te te 'manharĩ wasété waihu'u õ wa, awě sidâpâsi si'udãna tinhoprubzé hã te te tãma 're anhomri mono õ di, Timama ma hã. Misi haré ma tô tinhoprubzém na hã tãma sisõ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, dazada dâ'ã da, sihãiba zawi ãna tãma sisõmri wamhã, õhõ haré dawasédé hã te te oto ãma dama 're ĩapari mono zéb da hã. ²⁸ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré zarina, ma tô sasedoti da, te te 're da'apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. 'Re danomro wasété mono wa, danhib'uware na 're dahâimana za'ra mono nherẽ, ma tô ãne da hã te te 're da'apisutu. Tane nherẽ, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã timreme pire na ti'ra ma ropisutu, taha si sasedoti na misi wama 're hâimana za'ra mono da oto. Ta hã te uburé marĩ hã ĩmama te te tãma 're ĩapisutu mono zéb zarina, te te tãma ãma 're a'uwaimrami u'âsi, Timama ma hã.

Sasedoti ĩpire uptabi na Zezusi hã wama 're ĩhâimana mono zé wasu'u

8 ãhãna te aima ãma ĩrowasu'u za'ra wa'aba zé hã, e marĩ te wama wasu'u za'ra, ĩpire hã. Sasedoti ĩpire uptabi hã te oto wama 're hâimana za'ra. ãhã wasu'u si, ĩpire uptabi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩsãmra mono zém nhimire niwĩ, te pire uptabi na 're sãmra u'âsi hãwa ãma, ĩwě uptabi nhimire niwĩ. ² Taha

si te sasedoti ĩpire uptabi na te te 're romhuri, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma ĩwě uptabi 're, hãwa ãma. Hãwa ãma 'ri hã ni'wa te te ĩ'ri õ di. Tô õhõ si ma tô ĩwa 're ĩsãmra mono zéb da hã si'uihã na sima 'ri, Danhib'apito uptabi hã.

³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sasedoti ĩpire uptabi norĩ hã te te 're apisutu, danhoprubzé hã da'upana te te tãma 're sãmri za'ra mono da, ãma 're ĩwata za'ra mono zéb da hã, duré danhimizama hã da'upana te te tãma 're simroi mono da, taha na dawasédé hã te te dama ãma 're ĩapari mono zéb da hã. Taha zarina, ma tô duré Cristu hã tinhoprubzém na tãma sihãiba nho, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, sasedoti ĩpire uptabi na taha si wama 're hâimana za'ra mono wa oto.

⁴ Cristu hã ti'ai ãma 're sãmra u'âsi mono 'wa'ãhã, sasedoti na dama 're hâimana mono õ di aré. E marĩ wa. Sasedoti norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé hã da'upana te te tãma 're sãmri za'ra mono da, ĩwana dama 're hâimana u'âsi za'ra mono wa ta norĩ hã, zudezu norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina. ⁵ Da'awã da te 're 'madã'ã za'ra mono wamhã, dahãiba uptabi hã dama 're ĩhâimana za'ra mono na te za da te 're waihu'u za'ra. Tane nherẽ, da'awã si hã marĩ hã ãma 're hâimana mono õ di. Tane duré, ti'ai ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa hã, sasedoti norĩ hã ĩ're te te da'ãma 're ĩromhuri za'ra mono zé hã. Hãwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa awã ne, te ta hã 're hâimana. Aiwab uptabi õ di. Hãwa ãma ĩsõrõwa si, ĩwě uptabi hã. Duréihã Mozési hã romhã 'manharĩ na 'ri hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te 'manharĩ õ ré, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãne hã tãma pisutu: "Ëtẽ 'rãihã na asãmra ré, romhã 'manharĩ na 'ri 'manharĩ da, te aima ĩpisutuzéb uwaibaba si, te za ĩmanha." ãne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma waihu'u, Mozésihi ma hã. ⁶ Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô oto tãma pisutu Zezusihi ma, taha si te te oto da'ãma tãma 're romhuri mono da, pire uptabi na, sasedoti norĩ te te da'ãma 're ĩromhuri za'ra mono zém nhipai u. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép té hã, Cristu hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te wa'ãma 're ĩab'madã'ã mono hã. Wě uptabi di ta hã, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzéb 'rata ma hã. Danhipai u uptabi hã, marĩ ĩwě uptabi na te te dama 're aropisutu mono wa, te wě uptabi na dama 're hâimana, te te dama ĩropisutuzép té hã.

⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzéb 'rada hã wě uptabi 'wa'ãhã, te aré tô õhõ si dama 're hâimana u'âsi. Te te dama ĩropisutuzép té hã te te aré dama pisutu õ di.

⁸ Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama ĩropisutuzéb 'rada hã ma tô 'rãwi siwi wě'õ. ãne na ma tô dama ãma rowasu'u, duréihã:

"Wa hã Danhib'apito uptabi, wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne: Nimahã na hã ĩzarazéhé nhihudu norĩ ma, wa za ĩnhimiroti té hã tãma pisutu za'ra, Zudaha nhihudu norĩ ma zama.

⁹ Ta norí hi'rata norí ma, te ĩropisutu 'rata ne, 're hâimana mono õ di za, te dama ĩropisutuzép té há. Ĩhi'rata norí há Ezitu hawi te simroi mono wamhá, te tãma ĩropisutu za'ra zé wa'rãmi, ĩnhimiroti há te te 're 'madãâ za'ra mono õ di, ta norí há. Taha wa, wa tã ta norí wi tiwi aipi'ra za'ra, si'uihá na 're hâimana za'ra mono da oto.

¹⁰ Tane nherë, nimahã bãtã na wa za te dama ĩropisutuzép té há tãma pisutu za'ra Izarazéhé nhihudu norí ma há, duréihã te dama ĩropisutuzém nhowa're're. Ā há, wa wa há Danhib'apito uptabi há aima wasu'u za'ra wa'wa, ĩnhimiroti tém na te dama ĩropisutuzé há.

Tawapsi wa za ĩnhimiroti há ĩpě'ě 're te tãma 're anhomri, ĩré 're nomro u'ãsi mono wa, te te 're 'madãâ pese za'ra mono da.

Ta norí nhib'apito, wa za oto tãma 're ĩhâimana za'ra. Tawamhá ĩnhib'a'uwě na si te za tã ta norí há ĩma 're hâimana za'ra.

¹¹ Wa há Danhib'apito uptabi há, ĩnhib'a'uwě norí te te 're ĩwaihu'u za'ra mono da, te te sima 're ĩwasu'u za'ra mono zéb zarina si, te te 're ĩwaihu'u za'ra mono õ di za oto ta norí há. Duré ĩsisãnwã norí te te tãma 're ĩwasu'u za'ra mono zéb zarina si, te te 're ĩwaihu'u za'ra mono õ di za. Si'uihá na te za ĩnhib'a'uwě norí há tipě'ě na te te 're ĩwaihu'u za'ra oto, dama wapu na 're ĩhâimana za'ra mono norí há, duré dama pire na 're ĩhâimana za'ra mono norí zama.

¹² ĩwasédé há te ãma 're ab'madãâ mono õ di za oto. Marí te te 're ĩmanharí wasété za'ra mono zém na há 're ĩsipo're pu'u mono õ di za duré."

Āne 'Re ĩhâimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzép tém na te te ĩrowasu'uzé há.

¹³ Duréihã 'Re ĩhâimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutu 'rata nhowa're're, te te dama ĩropisutuzép té há te te dama pisutu wamhá, marí dai õ di oto, ĩsimiropisutu 'rada há. Taha wa, te za oto ai'utõ, marí ĩratate há 're ĩsi'utõrĩ pese za'ra mono ne.

Romhá 'manharí na 'ri wasu'u

9 'Re ĩhâimana u'ãsi mono há duréihã tinhimiropisutu 'rada há te te dama sãmri wamhá, ma tã dama pisutu za'ra, ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da há. Zãmori za'ra ré, danhimizahãri sidãpãsi, romhá 'manharí na 'ri há da te dasiwi ĩsimizusi mono zéb da há, ma tã duré dama pisutu, ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da há, duré ĩwa 're ĩsãmra mono zéb da zama. ² Duréihã romhá 'manharí na 'ri há danhimizahãri sidãpãsi, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono ma, da te dasiwi 're ĩsimizusi mono há maparane te 'ri 're wa'wa há 're hâimana zahuré. 'Ri 're wa'wa ĩmorĩ'rata ãma, te rob'uiwězé sima'warazé há 're sa. Wedeza há te duré ĩwa 're sa, ĩ'u'ěne há 'Re ĩhâimana u'ãsi mono ma, ĩwa da te 're ĩsa'ra mono zéb da há. 'Re ĩhâimana u'ãsi mono te, 'ri 're wa'wa há ĩwě uptabi na ĩsisi há. ³ Duré zazahã ĩhãpa na 'ri 're wa'wa nhitobzé babarã niwĩ, 're ĩhâimana mono há maparane ãma 'ri 're wa'wa hãiba amo nhisi há, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono te, danhipai u ĩwě uptabi há, ĩwa 're ĩsãmra mono zém na taha nhisi

há. ⁴ Tame te ětě'ubuzi pré oru 'manharí na wedeza ne há 're sa, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono ma, wedewa'u zadaze zatazéb da há. Wedehã're há te duré 'ri para 're sa. Wedehã're mana wawimhá, oru 'manharí. Duréihã rob'ui'ére na 'Re ĩhâimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzém na, wedehã're nhisi há. Wedehã're 're, te oru 'manharí há simhi ne há 're sa, mana na dasa nhisi há ĩ're 're ĩsa'wari mono há. Arãhã nhiwedehu zama te duré wedehã're wa 're sa'wari, duréihã 'Re ĩhâimana u'ãsi mono nhimipawaptobzéb zarina, wedehu na ĩsuire 're ĩwairébé mono há. Rob'ui'ére há te duré ĩwa 're sa'wari zahuré, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono há te te tinhib'a'uwě norí ma ĩropisutuzém na rob'ui'ére há, ětě tãmo baihá na. ⁵ Wedehã're nhisiwi te duré ropodo há 're sima'wara zahuré, rob'manharí há ropoto hãiba há ĩsaripi ré há. 'Re ĩhâimana u'ãsi mono, tame 're ĩsãmra mono zé, te ta norí há wasu'u zahuré. Wedehã're nhisiwi, te ta norí há 're papo zahuré. Wedehã're nhitobzé nhisi há 'Re ĩhâimana u'ãsi mono, dawasédé te te dama 're ĩpari mono zém na ĩsisi há. Āne duréihã romhá 'manharí na 'ri wasu'u há. Tane nherë, ãhãna há te ãma aima rowasu'u uptabi za'ra wa'aba õ di. Syry na wa tã ãma aima rowasu'u za'ra wa'wa.

⁶ Āne ma tã danhimizahãri sidãpãsi 'ri paramhá marí há sipu'u pese na ĩwa da te 're sa'ra. Tawamhá sasedoti norí há 'Re ĩhâimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa norí há awě sidãpãsi ma tã 're sisisi, 'ri 're wa'wa ĩmorĩ'rata u há, tame ĩwa tinhimirohuri mono bã marí na te te 're romhuri za'ra mono da. ⁷ Tane nherë, sasedoti norí nhib'apito, tisiré norí ma ĩpire uptabi si ma tã maparane ãma 'ri 're wa'wa u 're zasi, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono te há, danhipai u ĩwě uptabi há ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u há. Wahub sidãpãsi ma tã misi haré 're zasi. Tamomo 're zasi mono wamhá, danhimizama wapruí ré, te 're zasi, dawasété parizéb da há, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono ma, te te tãma 're sãmri mono da, si'udãna, duré da'udãna zama, duré da te dasina 're waihu'u za'ra mono õ nherë, dawasédé da te 're ĩmanharí za'ra mono zé parizéb da há. ⁸ E marí te tawamhá wama wasu'u za'ra ãne há, duréihã sasedoti norí há 'Re ĩhâimana u'ãsi mono ma, te te da'ãma 're ĩromhuri za'ra mono zé há. 'Re ĩhâimana u'ãsi mono pě'ězani há ma tã ãne há wama waihu'u za'ra. Duréihã romhá 'manharí na 'ri ãma há, 'ri 're wa'wa ĩmorĩ'rata u danhimizama há dawasété parizéb da, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono ma, da te 're ĩsimroi mono zé há, zahadu 're hâimana mono ré, te 'ri 're wa'wa hãiba amoi u da há sitom haré 're sa dawí, zahadu. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono, ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u há, zahadu ĩtěme 're danhisi waihu'u mono õ di. Āhã wasu'u, te ã há wama wasu'u za'ra. ⁹ E marí te duré wama wasu'u za'ra, 'ri 're wa'wa ĩmorĩ'rata ãma danhimizama ĩwa da te 're ĩzata za'ra mono zé há. Danhimizama há dawasété parizéb da, da te tãma 're ĩsãmri za'ra mono zém na, dapě'ě 're dadã'ã u'ãsi ne 're ĩdanomro mono zéb zarina, dawasété si da te 're 'manharí za'ra mono wa, 'rãwi 're ĩdasiwě'õ u'ãsi za'ra mono zé há da te dasi-

ma āma 're pari waihu'u za'ra mono ō di, dasi'uihā na hā.

Duré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma danhoprubzé hā, āma 're dawata za'ra mono da, da te tāma 're ĩsōmri za'ra mono zém na hā da te dasima 're pari waihu'u za'ra mono ō di, dapěě 're dadā'ā u'āsi ne 're ĩdanomro mono zéb zarina, dawasété si da te 're 'manharĩ za'ra mono wa, 're ĩdasiwě'ō u'āsi za'ra mono zé hā. Āne, wa te oto āma 're ĩwaihu'u za'ra mono zé hā, ā hā ĩpire wasu'u na hā. ¹⁰ 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, danhoprubzé, da te 're ĩsōmri za'ra mono zé hā dapěě 're, da te dasima 're ĩrosa'rata za'ra mono zém na te te wama rowasu'u ō di. Taré dasa hā marĩ, da te 're ĩhuri mono zém na roti te wasu'u, duré marĩ wa'u, da te 're ĩāhuri mono zém na rowasu'u zama, duré 're dasihāiba wasété za'ra mono tō da, 're ĩdasi'upsōi pese za'ra mono zém na zama roti. Ā norĩ na roti hā taré sō'awi dahāiba na roti, ma tō dama 're hāimana za'ra. Tane nherě, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā 're ĩdanomro mono zép té hā, te te dama ĩpisutuzép tép āma, ma tō oto dawĩ ai'utō, ā norĩ na roti 'rada hā.

¹¹ Cristu hā ma tō oto sisasedoti tō, sasedoti ĩpire uptabi na dama 're hāimana mono da, 're ĩdanomro mono zép té hā ĩwě uptabi hā te te dama 're ab'madā'ā mono da oto. Tawamhā, hāiwa āma 'ri hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ĩwa 're ĩsāmra mono zéb u, ma tō oto āzé Cristu hā, danhib'rata na da te dasiwi ĩ'ri ō u, ropoto wazari ti'ai āma 're ĩsa mono ō u. Ti'ai āma romhā 'manharĩ na 'ri nhipai u, wě uptabi di 'ri hā, hāiwa āma hā. Pire uptabi na te ta hā 're sab u'āsi.

¹² Tawamhā Cristu hā hāiwa āma 'ri 're wa'wa u sébré wamhā, misi haré ma tō wanhowab za'ra āzé, 'ri 're wa'wa ĩwě uptabi u hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ĩwa 're ĩsāmra mono zéb u hā. Tamomo ĩtēme sébré wamhā, e pone'ērebāi waprui ré ma tō āzé. E powawě 'ra waprui ré zama, ma duré āzé, te te tāma ĩsōmri da hā, duréihā sasedoti norĩ te te tāma 're ĩsōmri za'ra mono ne hā. Mare di. Tiwaprui ré si ma tō ĩtēme āzé Timama u hā, te te tāma sōmri da, taha na si wawasété hawi te te 're wa'anho'reptui mono da, misi haré.

¹³ Sasedoti norĩ hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te āma ĩrob'ui'ééré zarina, te za pone'ērebāi waprui hā syry na dahāiba nhisiwi te te 're sa'wari za'ra, niha wamhā, powawě ĩba'ōmo waprui hā, marĩ na dahāiba mana wawip si 're dasihāiba wasété za'ra mono wa, apā te te āma 're dahāiba wě za'ra mono da, taha zarina pibu pese na 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're dawata za'ra mono da. Niha wamhā, powawě 'ra sipi'ō hā da te 're 'wa'a pese za'ra mono wa, taha pro hā 're ĩsi'ru'a za'ra mono hā te za duré ta norĩ hā te te dahāiba nhisiwi 're sa'wari za'ra, te te āma 're dahāiba wě za'ra mono da, duré taha na hā. ¹⁴ Āne hā duréihā danhimizama waprui na dahāiba mana wawi marĩ na 're ĩdasihāiba wasété za'ra mono parizéb da hā, wě nherě, taha nhipai u, Cristuhu waprui si siptete uptabi di, dawasété parizéb da hā. E marĩ wa. Taha si wasété āna 're hāimana u'āsi mono wa. Taha wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono pě'ēzani waihu'u

pese zarina ma tō wazada sisōmri za'ra 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, wazada dā'ā da, tiwaprui na te te 're wa'a'upsōi mono da, wapěě 're wadā'ā u'āsi ne 're ĩwanomro mono zéb zarina, wawasété si wa te 're 'manharĩ za'ra mono wa, 'rāwi 're ĩwasiwě'ō u'āsi za'ra mono zé hā te te oto wama 're aparĩ mono da. Taha zarina, wa za oto 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma si, wa te 're romhuri za'ra, wawě na si wahāimanazém na wa te 're upa za'ra mono āna.

'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama ĩropisutuzép té wasu'u

¹⁵ Taha wa, te oto Cristuhu si te te da'āma 're ab'madā'ā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama ĩropisutuzép té hā. Tidā'āzém na ma tō da'awa'ā Cristu hā, dawasété na 're ĩdanomro mono zém hawi te te 're da'anho'reptui mono da, zahadu 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama ĩropisutuzéb 'rada hā dama 're hāimana mono ré. Taha zarina te za oto 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā tinhib'a'uwě da, te te 're ĩapisutu mono norĩ hā te te sima 're awaibu, ĩwě uptabi na te te tāma 're ĩ'aropisutu mono zéb ré si, 're hāimana u'āsi za'ra mono da ĩré, ta norĩ hā.

¹⁶ Ni'wa hā dā'ā ō ré, te za tinhibrom na sisa'u dama roti, ĩ'uirĩ na si da te niha dasima ĩpo'o mono da hā. Sisō'a ré, te za āne na hā āma rob'ui'ééré ĩbaihā na hā, pibu pese na ĩsibro hā ĩ'uirĩ na da te dasima ĩpo'o mono zéb da hā. Tawamhā, e zahadu dā'ā ō ré, te za te te sima po'o, ĩsimi'ui'ééré zarina, te te tāma ĩroti za'ra zéb zarina. Mare di. ĩ'uirĩ na si te za tō ta norĩ hā ĩsibro hā te te sima po'o, ĩdā'āzém na te te waihu'u za'ra wap-si. Tane duré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama ĩropisutuzé hā. ¹⁸ Duréihā sasedoti norĩ hā danhimizama te te 're ĩsimroi mono waprui na te te da'āma 're romhuri za'ra mono ō 'wa'āhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama ĩropisutuzéb 'rada hā pire na aré dama 're hāimana mono ō di. Taré te aré dama 're hāimana. ¹⁹ Duréihā Mozési hā ĩmorĩ'rata na ma tō uburé 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti na dama rowasu'u. Taha pari, ma tō powawě waprui hā ā na waza, pone'ērebāi waprui zama. Tawamhā wesuirā suiro panhipti hā ma tō sada si'ě za'ra. Taha pari, simisutu ma tō pone'ērebā zéré na wasisi, da te ĩséré pré na. Tawamhā danhimizama waprui na ma tō āma di'i, ā wazari powawě waprui na hā. Tawamhā ĩbaihā nhisiwi ma tō wesuirā suiro panhipti wasi hā sāsā'ā, danhimizama waprui na te te āma di'i da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti na rob'ui'ééré ré nhisiwi. Dahāiba nhisiwi zama ma tō duré te te sāsā'ā, te te āma da'ahāiba di'i mono da, danhimizama waprui na. ²⁰ Tawamhā Mozési hā āne na te duré dama roti:

“Ā danhimizama waprui hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te aima ĩropisutu za'ra wa'aba zé hā, pire na oto aima 're ĩhāimana za'ra wa'aba mono da hā, te aima wasu'u za'ra wa'wa. Taha wa, te te aima āma ĩroti za'ra wa'aba zéb zarina, te za oto 're ĩ'madā'ā pese za'ra wa'aba mo, tāma āma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da.”

Āne te Mozési hã dama āma roti. ²¹ Tawamhã romhã 'manharĩ na 'ri nhisiwib zama, ma tō duré wesuirã suiro panhipti wasi hã sãšã'ã, danhimizama wapru na te te āma di'i da. Uburé marĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb da, 'ri para 're ĩsimasa mono nhisiwib zama ma duré sãšã'ã, te te āma adi'i mono da. ²² Tane tō. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te āma ĩrob'ui'ére zarina, ma tō danhimizama wapru na marĩ hã da te āma 're di'i za'ra, 'ri para 're ĩsimasa mono hã, wasété āna 're simasa mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma hã. Dahãiba wib zama, ma tō duré āma 're dasihãiba di'i za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, dahãiba wasété āna oto 're dahãimana za'ra mono da. Danhimizama hã da te 're simroi mono wa, ĩwapru hã tiwi 're ĩsisa'wari za'ra mono na si, te za āma 're dasihãiba wẽ za'ra dahãiba mana wawip si, marĩ na 're dasihãiba wasété za'ra mono wamhã.

Cristu hã Timama ma dazada ĩsisõmrizé wasu'u

²³ Ā norĩ hã ti'ai āma romhã 'manharĩ na 'ri hã, duré uburé marĩ hã ĩwa 're ĩsimasa mono hã, hãiwa āma 're ĩhãimana za'ra mono ne, te 're hãimana za'ra. Tane nherẽ, aiwab uptabi õ di, marĩ ĩpire da, 're hãimana za'ra mono õ nherẽ, 'ri hã ti'ai āma hã, duré uburé ĩwa 're ĩropsimasa mono hã. Ta hã ma tō sasedoti norĩ hã danhimizama wapru na te te 're di'i za'ra, taha zarina si 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, wasété āna 're hãimana za'ra mono da. Tane nherẽ, hãiwa āma marĩ hã sena 're ĩhãimana za'ra mono hã ĩwẽ na si, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, 're hãimana za'ra mono da, ma tō ĩwẽ uptabi hã sada dârã. ²⁴ Āne wa, Cristu hã dâ'ã pari hãiwa'utu wa, ti'ai āma danhib'rata na 'ri 're, sébrẽ õ di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u hã. E marĩ wa. Ta hã ti'ai āma 'ri hã, taré hãiwa āma 'ri ĩuptabi ne si 're hãimana mono wa, ĩuptabi õ wa. Hãiwa āma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u si ma tō āzé Cristu hã, tame te te oto wa'ãma 're romhuri u'ãsi mono da, Timama nho'a. ²⁵ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi hã ma tō duréihã siwaprosi ĩtẽme 're zasi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te, 'ri 're wa'wa ĩwẽ uptabi u hã, sasedoti ĩpire uptabi hã. Wahub sidãpãsi ma tō ĩtẽme 're zasi misi haré, danhimizama wapru hã te te tãma 're sõmri mono da, da'udãna. Tane nherẽ, Cristu hã wahub sidãpãsi hãiwa āma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u hã, ĩtẽme 're zasi u'ãsi mono õ di. Misi haré ma tō ĩtẽme āzé, Timama u hã, õhõ haré dazada tãma sisõmri wa, Timama ma hã. ²⁶ Cristu hã wahub sidãpãsi 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, dazada 're sisõmri u'ãsi mono 'wa'ãhã, te aré ropoto na'rata hawim haré dazada 're dâ'ã u'ãsi. Tawamhã robzépata za'etẽ na te aré tō te te 're robzépata u'ãsi. Tane nherẽ, za rob'rãsutu u ĩrob'umhutuzéb u si ma tō misi haré tãma sisõ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma hã, dazada dâ'ã da, taha zarina dawasédé hã te te dama 're aparĩ mono da oto, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ²⁷ Misi haré te za aihĩni 're dadã'ã za'ra. Taha parip si te

za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã niwapsi da'awaihu'u, dawẽ na dawasété na zama, taha zarina te te dama arowairébẽ mono da oto. ²⁸ Tane ma tō duré Cristu hã misi haré dazada dârã, dawasédé hã da'hã na te te oto dama āma 're ĩapari mono zéb da hã. Tawamhã ti'ai u apã wei morĩ zahu wamhã, dazada dâ'ã da, wei morĩ õ di za oto, taha zarina dawasédé hã te te duré dama 're ĩapari mono da hã. Mare di. Sõ 're ĩsimipari za'ra mono norĩ si, te te oto ĩsõ'reptu pese za'ra da si, te za wei mo apã Cristu hã, ta norĩ zõ si.

10 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te āma ĩrob'ui'ére zarina, ĩwẽ hã oto wama 're ĩhãimana za'ra mono zém na wa te āma 're waihu'u uptabi za'ra mono õ di. Wahub sidãpãsi ma tō danhimizama hã dasi'udãna da te tãma 're simroi u'ãsi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma hã, da te 're sahãri za'ra mono āna. Tane nherẽ, danhimizama da te tãma 're ĩsimroi mono zé hã sib'uwere di, dawasédé hã tō sena te te dama 're ĩapari mono da hã, āma 're dawata za'ra mono da, 'rãwi dapẽ'ẽ 're 'Re ĩhãimana u'ãsi mono u 're ĩdanomro mono norĩ ma hã. Dapẽ'ẽ 're, rowẽ na 're ĩdahãimana za'ra mono zéb da hã, sib'uwere di tō, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, danhimizama da te 're ĩsimroi mono zé hã. ² 'Re ĩhãimana u'ãsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono norĩ hã danhimizama hã dasi'udãna da te tãma 're ĩsimroi mono zém na, õhõ haré dawasédé hã te te dama 're aparĩ uptabi mono 'wa'ãhã, taha zarina 'rãwi 're dasiwẽ'õ u'ãsi za'ra mono õ di aré, dawasété na hã. Taha zarina te aré oto danhimizama pãrĩ hã da te 're sahãri za'ra. ³ Tane nherẽ, powawẽ ĩba'õmo wapru hã duré pone'ẽrebãi wapru hã dawasédé hã te te dama 're pari uptabi za'ra mono õ di. Taré te za danhimizama hã wahub sidãpãsi dasi'udãna 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da te 're ĩsimroi mono zéb zarina, āma 're dasipo're pu'u u'ãsi za'ra, dawasété ré 're ĩdahãimana za'ra mono zém na hã.

⁵ Taha wa, Cristu hã ti'ai u wei ĩmorĩzéb u, ma tō Timama ma tinha, āne:

"Danhimizama na duré dasazém na aima 're danhoprub za'ra mono da, a hã asina sõ 're asimipari mono õ di.

Tane nherẽ, ĩhãiba hã ma tō ĩma ĩsõ, da'upana ĩsina aima ĩnhoprub da hã.

⁶ Danhimizama hã dawasété parizéb da, wahuré da te aima 're ĩzata za'ra mono zém na zama, 're atoi mono õ di. Duré dawasété parizéb da, danhoprubzẽ, da te aima 're ĩsõmri za'ra mono na zama, asima 're atoi mono õ di."

⁷ Āne te duré tãma tinha, Timama ma:

"'Re ĩhãimana u'ãsi mono, wa hã wa wei āwa mo ti'ai u, ĩma ĩpisutuzéb zarina, te oto ĩsina aima āma uwaimrami da, ĩbaihã na ĩwasu'u na duréihã da te ĩãma ĩrob'ui'ére za'ra zéb zarina."

Āne ma tō Cristu hã Timama ma siwasu'u.

⁸ Āne ma tō Cristu hã ĩmorĩ'rata na Timama ma rowasu'u, tō: "Danhimizama da te aima 're ĩzata za'ra mono zõ, duré dasazém na aima 're ĩdanhoprub za'ra mono

zô, asina 're asimipari mono ô di a hã, dawasété parizéb da hã. Asima âma 're atoi mono ô di, taha na hã." Âne na ma tô Cristu hã Timama ma rowasu'u, Mozési hã ĩsimiroti 'rata na te te âma ĩrob'ui'éré zarina, âne hã da te 're 'manharĩ za'ra mono nherë. ⁹ Taha pari, ma tô duré Timama ma siwasu'u, âne: "Áwa wa tô wei wa hã ti'ai u mo, ĩma ĩpisutuzéb zarina, te oto ĩsina aima âma uwaimrami da." Âne ma tô Cristu hã Timama ma siwasu'u, duréhã dawasété parizéb da, danhimizama na duré dasazém na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hã te te oto dawí sina sizãri da, taha nhowa're're tihãiba na tãma sôprub da oto, taha na si dawasédé hã te te dama âma 're ĩ'apari mono zéb da hã. ¹⁰ Zezu Cristu hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutuzéb zarina, te te tãma âma uwaimrami wa, tihãiba na tãma sôpru wa, ma tô te te 're wa'a'upsô wawasété hawi, tãma 're wanomro wë mono da oto. Misi haré ma tô tãma sisô, dazada dâ'a da, tô ôhõ na si dawasédé hã te te dama âma 're aparĩ mono da.

¹¹ Sasedoti norĩ hã awë sidâpãsi te te da'ãma 're romhuri za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa âma. Danhimizama na 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hã te ahã uptabi na te te tãma 're sômri za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, tô ôhõ si. Tane nherë, ã norĩ hã danhimizama na 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hã, dawasédé hã te te dama 're pari waihu'u za'ra mono ô di. ¹² Cristuhu si, ma tô misi haré tihãiba hã tãma tisõ, dazada dâ'a da, ôhõ haré dawasédé hã te te dama âma 're ĩ'apari mono zéb da hã. Taha pari, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ 're sãmra, pire uptabi na ĩsiré te te 're da'ab'madâ'a mono da oto, õne u'âsi. ¹³ Tame te oto Cristu hã sô 're simipari u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'ru norĩ nhipetezé hã te te tiwi ĩ'uprosi za'ra zéb zô hã, tãma sib'uwa uptabire na 're hâimana za'ra mono da oto, ta norĩ hã. ¹⁴ Misi haré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, dazada sisômri wa, ma tô dawasété hawi te te 're da'awaibu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwë si oto âma 're danomro wë mono da.

¹⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono pë'ézani hã ma tô âne na wama waihu'u za'ra, sena na wa te wasina 're waihu'u za'ra mono da. Âne te te wama âma ĩwaihu'u na'rata za'ra zé hã:

¹⁶ "Nimahã bâtã na wa za, te dama ĩropisutuzép té hã, dama pisutu, duréhã te dama ĩropisutuzém nhowa're're. Âne, wa wa hã Danhib'apito uptabi hã aima wasu'u za'ra wa'wa, ĩnhimiroti tém na te dama ĩropisutuzé hã.

Tawapsi wa za ĩnhimiroti hã dapë'ë 're te dama 're anhomri, ĩré 're danomro u'âsi mono wa, da te 're 'madâ'a pese za'ra mono da, ĩmreme hã."

¹⁷ Âne ma tô duré ĩwasu'u nhana'remhã wama waihu'u za'ra:

"Dawasété na 're ĩsipo're pu'u mono ô di za oto, marĩ, da te 're ĩmanharĩ wasété za'ra mono zém na hã. Mare uptabi di za."

¹⁸ Âhã wamhã, dawasédé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te oto dama 're ĩ'apari mono zéb da hã, marĩ dai ô di oto, danhimizama na tãma 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hã, dawasété parizéb da hã. Tãibã oto ta hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono u, 'rãwi dapë'ë na 're ĩdasi-hutu mono zé wasu'u

¹⁹ ĩsisãnwã norĩ, Zesusihi wapru hã tiwi ĩpu'uzém na wazada ĩdâ'ázéb zarina, wa za oto wasina wapahi ãna 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're wasihutu 'rãwi wapë'ë na, robzei u'âsi tãma 're wamreme zusi mono da. Duréhã sasedoti norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩsãmra mono zéb u, 'ri 're wa'wa u 're ĩsisi mono ne, wa za oto wa norĩ hã 'rãwi ĩtëme 're wasihutu, wasina 're wapahi za'ra mono ãna, tãma.

²⁰ Duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩsãmra mono zéb 're, 'ri 're wa'wa nhitobzé hã zazahã ĩhãpa hã te dawí 're hãsipra u'âsi pi'reba, ĩtëme 're danhisi tã mono da. Tane nherë, Cristu hã ma tô oto wama 'ri-dawa za'ra tidâ'ázém na, zazahã ĩhãpa na 'ri 're wa'wa nhitobzé wa'wai baba, ĩtëme 're ĩdanhisi mono ne, wapë'ë na ĩtëme 're wasihutu mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, robzei uptabi na ĩme 're wanomro u'âsi mono da oto. ²¹ Sasedoti ĩpire uptabi na te oto wama 're hâimana. Taha si te tãma umnhasi na uburë 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwë norĩ hã te te 're ab'madâ'a tãma, pire uptabi na. ²² Wawasété na 're wanomro mono wa, 'rãwi 're ĩwasiwë'õ sãmri za'ra mono zé hã ma tô Cristu hã tiwapru na te te wama 're aparĩ, duréhã sasedoti norĩ hã te te âma 're dahãiba wë za'ra mono da, danhimizama wapru na syry na te te âma 're ĩdahãiba di'i za'ra mono ne. Sasedoti norĩ hã 're sihãiba wasété za'ra mono ãna, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're sisi mono da, 're ĩsihãiba upsõ pese za'ra mono ne, wa oto wa norĩ hã wahãiba upsõ pese ne tãma 're wahãimana wë za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si. Taha wa, wa za oto wapë'ë na 'rãwi ĩtëme 're wasihutu, wahãimanazé sena ré si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u hã, ôhõ si wa te oto wasina 're ĩumnhasi za'ra mono zéb zarina. ²³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama umnhasi za'ra di, te te wama 're ĩ'aropisutu mono zéb uwaibaba, te te wama âma 're ĩ'a'uwaimrami mono da hã. Taha wa, wanhiptete sina wa za ĩwë uptabi zô 're wanhipari u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te wama ĩropisutu za'ra zém na wa te 're wawã za'ra mono ãna, sena na za wama 're ĩhâimana za'ra mono na wa te dama 're ĩwasu'u za'ra mono zéb zarina. ²⁴ Wa za duré wasi'ãma 're wapo're pu'u u'âsi za'ra, marĩ na 're ĩwasipawaptob za'ra mono zéb da hã, duré taha zarina 're ĩwasisawi pese za'ra mono zém na wa te wasi-mãma 're ĩuwaimrami za'ra mono zéb da hã, duré marĩ wë na wa te wasima âma 're ĩwa'rãmi wë za'ra mono zém na zama. ²⁵ Ni'wam norĩ hã Cristuhu zazei'wa dasiré 're hâimana za'ra mono wa, rowahutu u dasiré 're si'rã'õtõ mono nherë, ma tô ta norĩ hã rosahãri pese za'ra oto. Tane nherë, wa norĩ hã wasiré 're ĩwasi'rã'õtõ mono zé hã wa te wasiwi sazãri za'ra ô di za. Tô'ã. Wa za tô wasiré 're wasi'rã'õtõ u'âsi, ãma 're

wasipawapto pese za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're ĩumnhasi za'ra mono zém na si 're wanhiptete za'ra mono da. E marĩ wa. Wanhib'apito apã we ĩmorĩzéb u hã bâdã hã romhutu na aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa.

²⁶ Ni'wam norĩ hã Cristuhu wasu'uwě, sena na 'rãwi te te sina 're waihu'u pese za'ra mono nherě, duré te te sima 're ĩwě za'ra mono zéb zarina, 're ĩhâimana wasété 'rata za'ra mono zém na si 're hâimana u'âsi za'ra mono wamhã, marĩ hã 're 'maihâimana mono õ di, ta norĩ da hã, ĩwasédé te te tãma 're ĩpari za'ra mono zéb da hã, ta norĩ ma hã. ²⁷ Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zãda, 're hâimana za'ra mono wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uprosi unhama ro'o za'ětě na, te te siwi 're ĩwě'õ pese za'ra mono norĩ hã. Taha u hã, te za ta norĩ hã sina pahĩ na 're simipari za'ra oto. ²⁸ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na, Mozési te te ãma ĩrob'ui'ééré hã ni'wam norĩ hã te te siwi 're wě'õ pese za'ra mono wamhã, ta norĩ hã ma tã da te dasiwi 're simro, ãma 're dapě'ézé waihu'u za'ra mono ãna. Marĩ ĩwasédé hã ta norĩ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono ré, siwaptom na titõmo na ĩmadã'ã za'ra 'wa norĩ hã, ĩwasété na te te dama 're ĩwasu'u za'ra mono zéb zarina, ma tã da te dasiwi 're simro, ta norĩ hã. ²⁹ ãne, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata wě'õ'wa norĩ ma, 're ropipa za'ra mono di. E niha tawamhã za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, te te siwi 're ĩruiwapari za'ra mono norĩ ma, 're ĩromhâimana za'ra mono zé hã za. Tãma 're ropipa uptabi za'ra mono di za tã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za tã ta norĩ hã hã za'ra za'ětě, rob'rãsutuzéb ãma hã. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép tém na, Cristu hã dazada ĩdã'ázé hã taré newa, te ta norĩ hã te te ãma 're rosa'rata upa za'ra. Ta norĩ hã te duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono pě'ézani ãma te te 're wasété u'âsi za'ra, ĩsimizawi uptabi ãma. ³⁰ Taha wa, te za tã ta norĩ hã nimahã na hã hã za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Duréihã ma tã ãne na ni'wa hã ãma rob'ui'ééré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mre me na hã. ãne na hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mre me hã wama waihu'u pese za'ra di oto:

"Wa hã ĩsiwaprosi wa za te 're da'a'ruiwa'ãbã. ĩwétési wa za te dama ãma 're awa'rãmi, marĩ, da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono norĩ ma hã."

ãne duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono mre me na rob'ui'ééré amo hã:

"Wa hã uburé Danhib'apito uptabi hã wa za ĩ'uwai'aba uptabi na si te 're da'ahã za'ra, dawasété na ĩsiwaprosi te 're ĩda'awaihu'u mono zéb zarina."

ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono mre me na rob'ui'ééré hã.

³¹ Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'rata, 're ĩrere'e mono ne, te te 're hã za'ra mono wamhã, tãma 're ropipa uptabi za'ra mono di za, ta norĩ ma hã.

³² Ma'ãpé, ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba, duréihã Cristu hã Danho'reptui'wa na asina 're ĩwaihu'u na'rata za'ra wa'aba mono zém na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb zarina. Ta hawim haré, Cristuhu zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, marĩ

na 're robzépata za'ětě za'ra wa'aba mono nherě, ma tã asiptete sina ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono ãna. ³³ Nimahã na hã ma tã ni'wam norĩ hã danho'a te te ai'ãma 're wasété za'ra wa'wa. Ma tã duré da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa, danho'a. Duré nimahã na asiré norĩ ma, da te 're rob'manharĩ wasété za'ra mono wamhã, ma tã 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mo, ta norĩ zu, da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono da nherě. ³⁴ Dazazéb 're, 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ãma 're aipě'ézé za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tã ta norĩ me aipě'ě na 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo, ĩhãiba zu. Duré asibro hã da te aiwi 're waibui wa'aba mono nherě, ma tã ato sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di, taha na hã. E marĩ wa. Tã'ai ãma asibrom nhipai u, hãiwa ãma ĩwě uptabi hã ĩsi'utõrĩ'õ hã za aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa. ³⁵ Taha wa, Cristu hã aipahi ãna asina 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mono zé hã asiwi 're ĩwě'õ za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're rēme za'ra wa'aba mono õ di za. Asiptete sina te za tã ãma 're anomro u'âsi aba mo. ãne 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwě uptabi na aima wa'ãbã za'ra wa'wa, nimahã na hã. ³⁶ Marĩ na 're robzépata za'ra wa'aba mono nherě, duré Cristuhu zazei'wa 're anomro aba mono wa, da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherě, te za tã asiptete sina, asina 're ĩumnhasi u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono tã da. ãne zarina, asina tãma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩwě za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za tã tãma 're anomro wě wa'aba mo. Tawapsi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima ĩropisutu za'ra wa'aba zé hã ĩwě uptabi hã oto asina ĩuwaimrami za'ra wa'wa. ³⁷ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tã ãne ĩmreme na rob'ui'ééré, Cristuhu wasu'u na hã:

"Ta hã za we ĩmorĩ hã niwamhã oto wei morĩ wamhã, sã rowaptã'ã õ di za. Romhutu na te za tã wei mo.

³⁸ Ni'wam norĩ hã te tãma 're ĩwě za'ra mono zéb zarina si 're ĩnomro wě mono norĩ hã, ta norĩ hã Danho'reptui'wa na te te sina 're ĩzaze za'ra mono zéb zarina si, wa za te 're awěsãmri, ĩwasédé hã te ãma 're ab'madã'ã mono õ wa za oto, ta norĩ ãma hã. ãne wa, te za rowě uptabi na ĩ'rata 're hâimana u'âsi za'ra, ta norĩ hã.

Tane nherě, ni'wam norĩ hã ĩwi 're sipizari za'ra mono wamhã, ãma 're ĩto za'ra mono õ di za oto, ta norĩ ãma hã."

ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa te te ĩmreme na ãma ĩrob'ui'éérézé hã, ĩbaihã na hã.

³⁹ Tane nherě, ta norĩ ne, wa norĩ hã 're wahâimana za'ra mono õ di. Nimahã na 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi 're wasipizari za'ra mono õ di, ta norĩ ne. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã niwamhã ta norĩ zu te te

wa'uprosi ō di za. Taha si wa tō wa te wasina 're umnhasi u'âsi za'ra, te te 're iwa'anho'reptui mono da hã. Taha zarina te za tō wa norí hã wa'anho'reptu, i'rata oto 're iwhâimana u'âsi za'ra mono da hã, 'râwi.

'Re iwhâimana u'âsi mono, da te dasina 're i'umnhasi za'ra mono zé wasu'u

11 E niha, wa te wasina 're i'umnhasi za'ra mono zé hã, 'Re iwhâimana u'âsi mono hã. 'Re iwhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, ta hã te te wama 're i'apisutu mono zéb zarina, i'wē uptabi zô si 're i'wanhimipari u'âsi za'ra mono na, tō sena za te te wama ãma i'u'waimrami za'ra na, wa za wa te wasina 're waihu'u za'ra. Duré uburé marí hã watōmo na wa te 're i'madâ'â waihu'u za'ra mono ō zama, wa za duré wa te 're waihu'u za'ra, sena na 're iwhâimana za'ra mono na hã. ãne 'Re iwhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're i'umnhasi za'ra mono zé hã. ² Duréihã wahi'rata norí hã, 'Re iwhâimana u'âsi mono te te sina 're i'umnhasi za'ra mono zéb zarina si, ma tō 'Re iwhâimana u'âsi mono hã te te 're awēsâmri, ta norí hã.

³ 'Re iwhâimana u'âsi mono, wa te wasina 're i'umnhasi za'ra mono zéb zarina, wa tō, sena na wa te 're waihu'u za'ra, 'Re iwhâimana u'âsi mono te te i'nharízéb zarina, marí ō uptabi ré, te te i'aropoto mono na hã. Datōmo na da te 're i'madâ'â waihu'u za'ra mono ō na si, ma tō te te ro'apoto, watōmo na wa te oto 're i'madâ'â za'ra mono da hã. ãne na wa tō duré sena na wa te 're waihu'u za'ra, 'Re iwhâimana u'âsi mono si, wa te wasina 're i'umnhasi za'ra mono zéb zarina hã.

⁴ Abé hã, 'Re iwhâimana u'âsi mono si te te sina 're i'umnhasi mono zéb zarina, ma tō i'wē uptabi na tãma tinhopru, 'Re iwhâimana u'âsi mono ma. Ca'i'hi'nhibzari si, te te wēsâmri ō di, 'Re iwhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, Abé hã 'Re iwhâimana u'âsi mono si te te sina 're i'umnhasi mono zéb zarina, ma tō 'Re iwhâimana u'âsi mono hã wēsã, 're i'morí wē na zama. Taha wa, ma tō Abéhé nhoprubzép si wēsã. ãne na Abé hã 'Re iwhâimana u'âsi mono te te sina 're umnhasi mono wa, duréihã dâ'â nheré, zahadu hâiba ré wama 're iwhâimana za'ra mono ne, te wama 're hâimana za'ra, taha ãma 're wasipo're pu'u u'âsi za'ra mono wa.

⁵ Duré Enoti hã 'Re iwhâimana u'âsi mono te te sina 're i'umnhasi mono zéb zarina, ma tō hâiba ré ré mo, hâiwa u. 'Re iwhâimana u'âsi mono hã ma tō hâiba ré ré sitême ti'â. Taha wa, ni'wa te te waihu'u ō di ta hã, i'dâ'ázém na hã. Duréihã 'Re iwhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tō ãne na rowasu'u i'baihã na, Enotihi wasu'u na hã: "'Re iwhâimana u'âsi mono hã hâiwa u sitême te te âri ō ré, ma tō Enotihi ma 're to, 're i'morí wē zéb zarina, 'Re iwhâimana u'âsi mono hã."

⁶ Ni'wam norí hã 'Re iwhâimana u'âsi mono te te sina 're umnhasi za'ra mono ō nheré, ta norí ma, 're to za'ra mono ō di za, 'Re iwhâimana u'âsi mono hã. Duré ni'wam norí hã 'Re iwhâimana u'âsi mono ãma 're wata za'ra mono da, tip'ē na 'râwi itême 're sihutu mono da, te te sima 're wē za'ra mono wamhã, tō sena 're

iwhâimana mono na, te za te te 're saze za'ra a'â. Duré 'Re iwhâimana u'âsi mono zô si 're i'sôpré mono norí ma, i'wē na za te te ta norí ma i'wa'âbâ za'ra na, te za ta norí hã te te sina 're umnhasi u'âsi za'ra.

⁷ Nowé hã, 'Re iwhâimana u'âsi mono si te te sina 're i'umnhasi mono zéb zarina, ma tō duré ãma saze, ropi-pa hã za dazô i'watobrozém na 'Re iwhâimana u'âsi mono hã romhã ré te te ãma i'po're pu'uzém na, zahadu marí hã titōmo na te te 'madâ'â ō nheré, Nowé hã. Taha wa, i'simiroti zarina ma tō uba're za'ene hã 'manha, ti'ra norí hã te te ãma sô'reptu za'ra da, timro zama, duré tisan'i'aba norí zama. Taha zarina, ma tō 'Re iwhâimana u'âsi mono hã siwi da'awē'ō pese, dawasété na si 're dahâimana za'ra mono wa, Nowéhé si i'simiroti hã te te 're 'madâ'â pese mono wa. Tawamhã Nowé hã, 'Re iwhâimana u'âsi mono si te te sina 're umnhasi mono wa, ma tō 'Re iwhâimana u'âsi mono hã ãma tiwata, ãne: "ãhã si te 're timorí wē." ãne 'Re iwhâimana u'âsi mono hã, Nowéhé ãma i'watazé wasu'u hã.

⁸ Abra'ã hã, 'Re iwhâimana u'âsi mono si te te sina 're i'umnhasi mono zéb zarina, ma tō duré i'simiroti na saze, tirom nhiti watobro da, darob amoi u morí da, ãma i'sa'ru da hã 'Re iwhâimana u'âsi mono te te tãma i'pisutu u. Tawamhã tirom hawi ma tō watobro tō, darob amoi u morí da, tamomomhã bâdâdi hã te te waihu'u ō nheré. ⁹ 'Re iwhâimana u'âsi mono si te te sina 're i'umnhasi mono zéb zarina, ma tō darob amoi ãma 're sãmra Abra'ã hã, dasiré ō nheré, 'Re iwhâimana u'âsi mono, za ãma i'sa'ru da hã te te tãma i'pisutuzéb ãma. Tawamhã romhã 'manharí na 'ri wa, te oto 're sãmra, 'ri uptabi ō wa. Izati norí hã ma tō duré romhã 'manharí na 'ri wa, 're simasisi zahuré, Zacoho me. Ta norí ma, ma tō duré ropisutu zahuré, Abra'ãhã ma te te i'ropisutu ne, 'Re iwhâimana u'âsi mono hã. ¹⁰ Abra'ã hã 'ri nho'u i'si'utōr'ō zô si ma tō 're simipari u'âsi, 'Re iwhâimana u'âsi mono hã te te sima i'wē na hâiwa ãma te te dama i'ri zô si. Taha wa, te te siwi wē'ō ō di Abra'ã hã, romhã 'manharí na 'ri hã wasété wa, a'â i're 're sãmra tō mono da.

¹¹ Abra'ã hã 'Re iwhâimana u'âsi mono si te te sina 're i'umnhasi mono zéb zarina, ma tō duré i'ra hã tãma podo, si'íhi uptabi nheré, duré i'mro hã Sara hã préduptéb ré, 'ra waihu'u ō nheré. 'Re iwhâimana u'âsi mono te te tãma i'ropisutuzém na te te ãma sazei pese wa, ma tō i'ra hã tãma podo tō. ¹² Abra'ã hã si'íhi uptabi wa, i'dâ'ázéb u romhutu nheré, ma tō i'hâiba hawi da'ahâ uptabi na dasina dahâ'â u'âsi, i'sihudu sidâpâsi. Wasi hã hâiwa na ahâ uptabi na 're i'simasa mono ne, ma tō da'ahâ uptabi na atébré ni. ã zaihã na supara, ahâ uptabi na 're i'simi'wara mono ne, ma tō atébré ni.

¹³ ã norí hã 'Re iwhâimana u'âsi mono te te sina 're umnhasi za'ra mono ré, 're dâ'â za'ra mono nheré, 'Re iwhâimana u'âsi mono te te tãma i'ropisutu za'ra zé hã te te sima 're waibui mono ō di ta norí hã, ti'ai ãma hâiba ré ré 're hâimana za'ra mono ré hã. Tane nheré, 'Re iwhâimana u'âsi mono te te tãma i'ropisutu za'ra zé hã romhã na uptabi na za te te tãma ãma i'u'waimrami

za'ra na, sena na te te 're waihu'u za'ra mono wa, ma tō āma 're to za'ra ta norī hā, ti'ai āma 're nomro mono ré. Ma tō duré sō'awi dama 're siwasu'u za'ra, ti'ai āma dasiré 're īhāimana uptabi za'ra mono ō na hā. ¹⁴ Āne na ta norī hā dama 're siwasu'u za'ra mono wamhā, daro hā aimawi ītéb zō 're īsōpré u'āsi mono zé, te wama wasu'u za'ra, taha na si za oto 're īrob uptabi za'ra mono na hā. ¹⁵ Tirob 'rata hawi 're īwairébé mono na te te 're rosa'rata za'ra mono ō di, ta norī hā. Mare di. Āne 'wa'āhā, āté apā te aré ta norī hā tirob 'rata u 're nomro. ¹⁶ Tane nherē, daro īwē uptabi zō si ma tō ta norī hā sima 're sōpré, hāiwa āma sō 're īhāimana za'ra mono zō si, īwa 're īsi'ubumroi u'āsi mono zéb da hā. Taha wa, 'Re īhāimana u'āsi mono te te siwi wē'ō za'ra ō di, tinhib'apito na te te 're sisi za'ra mono tō da hā. Taha zarina, ma tō oto tō 'ri nho'u hā īwē uptabi hā tāma 'manharī za'ra, īwa 're īsi'ubumroi u'āsi mono zéb da hā, tirop téb āma.

¹⁷ Abra'ā hā 'Re īhāimana u'āsi mono si te te sina 're īumnhasi mono zéb zarina, ma tō aré ti'ra hā tāma tīwī Izati hā, tāma āma īsōprubzéb da, 'Re īhāimana u'āsi mono hā te te pibui wamhā. Taha ō ré, ma tō 'Re īhāimana u'āsi mono hā tāma ropisutu siro, Abra'āhā ma hā, āne:

"Ai'ra Izatihi hawip si, te za asihudu norī hā ahā uptabi na 're hāimana za'ra, asihudu sidāpāsi te aima īropisutuzéb zarina."

Āne na 'Re īhāimana u'āsi mono te te tāma ropisutu nherē, ma tō aré Abra'ā hā ti'ra hā tīwī Izati hā, ī'ra si'aibā hā misi tāma poto nherē. Duré ta hawip si za īsihudu norī hā sitébré da nherē, ma tō aré tāma tīwī, 'Re īhāimana u'āsi mono ma hā. ¹⁹ Abra'ā hā āne ma tō sima rosa'rata: "'Re īhāimana u'āsi mono ma si, waihu'u pese di, 're dadā'ā za'ra mono nherē, apā te te 're īda'ahāiwa'utu mono da hā. Taha wa, ī'ra hā te aré tāma tīwī hā, te te duré waihu'u pese di, apā te te īma īhāiwa'utu da hā, te te īma īropisutuzém na te te īma āma uwaimrami da hā.'" Āne ma tō sima rosa'rata, Abra'ā hā. Tawamhā, ī'ra Izati hā dā'ā uptabi ō nherē, aré dā'ā wa, apā te te tāma īhāiwa'utu ne, ma tō dā'ā āna tāma tisō apā, 'Re īhāimana u'āsi mono hā.

²⁰ Duré Izati hā 'Re īhāimana u'āsi mono si te te sina 're īumnhasi mono zéb zarina, ma tō ti'ra norī āma rowaptē tiwi, īwē na si te te 're pawaptob u'āsi zahuré mono da, duré īwē si te te tāma 're pisutu zahuré mono da, Zaco norī ma hā Eza'uhu me.

²¹ Duré Zaco hā 'Re īhāimana u'āsi mono si te te sina 're īumnhasi mono zéb zarina, ma tō Zuzéhé 'ra norī ma rowaptē 'Re īhāimana u'āsi mono wi, īwē na si te te 're pawaptob u'āsi zahuré mono da, duré īwē si te te tāma 're pisutu zahuré mono da. Taha zarina, ma tō duré tisiwazusizém na si'upari sina āma tiwata, 'Re īhāimana u'āsi mono āma, Zaco hā.

²² Duré Zuzé hā 'Re īhāimana u'āsi mono si te te sina 're īumnhasi mono zéb zarina, ma tō tidā'āzéb u tidub'rata norī ma rowaihu'u sirōmo za'ra, Izarazéhé nhihudu norī, za Ezitu hawi īwairébézém na hā. Āne na, 'Re īhāimana u'āsi mono si te te sina 're umnhasi

mono wa, te duré tāma sina roti za'ra, ī'ui'ri na si, īhi hā te te siwi āri da apā, tirob 'rata u, tamep si te te siwi sērē da.

²³ Duré Mozésihi mama norī hā, 'Re īhāimana u'āsi mono si te te sina 're īumnhasi zahuré mono zéb zarina, ma tō dawī simi'uri zahuré Mozési hā, 'watébrémi na tāma poto zahuré wa. Duré tāma 'madā'ā ze zahuré wa, tāma sawi uptabi zahuré di. Taha wa, ma dawī simi'uri zahuré. A'amo hā si'ubdatō ma tō āma ai'utō, te te dawī īsimi'uri zahuré zém na hā. Apito ma, ta norī hā pahī zahuré ō di, 'watébrémi na 're īpoto za'ra mono norī hā, te te dama 're a'rui mono nherē. Āne ma tō 'manharī zahuré Mozésihi mama norī hā, 'Re īhāimana u'āsi mono si te te sina 're umnhasi zahuré mono wa, duré ta norī hā.

²⁴ Mozési hā prédu wamhā, 'Re īhāimana u'āsi mono si te te sina 're īumnhasi mono zéb zarina, ma tō dawī sisawi, Ezitu āma apito Para'oho 'ra sipi'oi 'ra na da te dasima 're wasu'u za'ra mono tō da, pi'ō te te īprédum na hā. ²⁵ Apito Para'oho nhorōwa āma, uburé marī īwasédé hā te te a'ā dame 're īab'manharī mono da hā, te te sima wē ō di Mozési hā, taha na si wē uptabi newa āma 're ītoi mono da hā. 'Re īhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē norī siré, te te 're īrobzépata mono da si, ma tō sima wē. ²⁶ Apito Para'oho nhorōwa āma 're sāmra u'āsi mono 'wa'āhā, te aré marī īwa'ābā za'ētē na tinhibro pese, Ezitu āma uburé marī hā īwa'ābā za'ēne hā 're īsimi'wara mono na. Ta hā marī wa'ābā za'ētē mono hā wē nherē, taha upana marī īwē uptabi si ma tō sima wē, Mozési hā. Danho'reptui'wa da, 'Re īhāimana u'āsi mono te te īpisutu ma si, te te 're robzépata mono da si, ma tō sima wē. Īwē hā 'Re īhāimana u'āsi mono, niwa za te te tāma īsōmri na si, ma tō te te āma 're rosa'rata u'āsi, Mozési hā.

²⁷ 'Re īhāimana u'āsi mono si te te sina 're īumnhasi mono zéb zarina, ma tō duré Mozési hā watobro Ezitu hawi, apito Para'o hā te te sima simimnhasi āna. 'Re īhāimana u'āsi mono hā datōmo na da te 're 'madā'ā waihu'u za'ra mono ō nherē, Mozési hā titōmo na te te 're īmadā'ā mono na ne, te te sina 're umnhasi mono wa, apā sipi'rai ō di, Ezitu u hā. Ōne haré ma tō ta hawi watobro, siptete sina. ²⁸ Mozési hā 'Re īhāimana u'āsi mono si te te sina 're īumnhasi mono zéb zarina, ma tō duré Pascowa na dato hā te te 're īmanharī za'ra mono zéb da na tāma roti za'ra Izarazéhé nhihudu norī ma hā, ta norī hā tisai 'manharī na te te āma sāna'rata za'ra da, 'Re īhāimana u'āsi mono hā Mozésihi ma te te īpisutuzéb zarina. 'Re īhāimana u'āsi mono si te te sina 're īumnhasi mono zéb zarina, ma tō duré Mozési hā tāma roti za'ra Izarazéhé nhihudu norī ma hā, tinhimizama wapru na 'ridawa zadaré hā te te āma sapré za'ra mono da, hāiwa āma romhuri'wa hā Dapārī'wa na īwaptērē hā, aibā tāma 're īpoto'rata za'ra mono hā te te tiwi simroi mono tō da, Izarazéhé nhihudu norī wi hā.

²⁹ Duré Izarazéhé nhihudu norī hā, 'Re īhāimana u'āsi mono si te te sina 're īumnhasi za'ra mono zéb zarina, ma tō ā poré na saprī za'ra, zara u, Ā pré na ā poré

nhisi na. Â 'ré na da te 're ĩsaprĩ za'ra mono ne, ma tô rob'ré na saprĩ za'ra, â zadaré amoi u hã, zara u. Tane nheré, ezipsiu norĩ hã rob'ré na dazarina te te aré saprĩ za'ra da, si'aba'rúi wamhã, ma tô â hã apâ ĩré atob za'ra. Taha wa, ezipsiu norĩ hã â poré na ma tô uburé ai'utô.

³⁰ Duré Izarazéhé nhihudu norĩ hã, Zerico na 'ri nho'ômo nhisi âma 'ri 'wawi wa'ra 'rãihã hã ma tô nasi te te uirĩ za'ra, sime da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutu za'ra zéb zarina. Bãdã hã 7 na ma tô âma ai'utôrĩ za'ra, te te nasi siwi uirĩ za'ra mono ré hã. Tawamhã 'ri 'wawi wa'ra 'rãihã hã ma tô aime. Ta norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te te sina 're ĩumnhasi za'ra mono zéb zarina, ma tô aime. ³¹ Duré Ra'abi hã pi'ô aré 're ĩhãimana wasété mono hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te te sina 're ĩumnhasi mono zéb zarina, ma tô wapsãi'awa norĩ hã tinhorôwa u 'mazasi wê zahurê, ti'ai wê zô pi'uriwi dama robzabui'wa norĩ hã. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te dazu wĩrĩ ô di Ra'abi hã, 'ri nho'ômo âma uburé 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'madã'ã'ô'wa norĩ zu hã.

³² Âne na 'Re ĩhãimana u'âsi mono si, da te dasina 're ĩumnhasi za'ra mono zém na, ahã uptabi na te âma aimã rob'rãzarôto za'ra wa'aba neza. Âhã wamhã, ĩnhimirob'rãzarôno hã te aré sina tipahã. E marĩ wa. Ahã uptabi wa. Ahã uptabi di tô, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te sina 're ĩumnhasi za'ra mono norĩ hã, zahadu te âma aimã ĩrowasu'u za'ra wa'aba ô hã: Zidi'ã hã, duré Barati, duré Sãsã, duré Zepté, duré Dawi, duré Samuwé, duré aimawi norĩ hã uburé 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã. ³³ Ta norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te te sina 're ĩumnhasi za'ra mono zéb zarina, ma tô te te da'ãma 're ai'uté za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa para, daro hã te te dawi 're waibui mono da. Ta norĩ hã ĩwê si te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wa, ma tô ĩwê uptabi hã te te sima 're waibu, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutu za'ra zéb zarina. Duré hu'u zérépa hã ma tô te te 're sadai'ré nhitob za'ra tinhib'rata na, te te 're simro tã mono da. ³⁴ Ta norĩ hã ma tô duré unhamã ro'ô za'êne hã te te 're simro, siwi. Ma tô duré dawi 're sisô'reptu za'ra, sib'ézé 'wapa na da te 're simroi mono da nheré. Sib'uwara na 're hãimana za'ra mono nheré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimi-pawaptobzém na ma tô siptete na dazada 're hãimana za'ra. Siptete uptabi na te te 're da'wapé za'ra mono wa, ma tô ta norĩ hã tizahui'wa norĩ hã te te 're wano'ô apâ, darob amoi hawi dazahui'wa norĩ hã. ³⁵ Duré pi'ô norĩ wi, aré tiwi 're ĩdã'ã za'ra mono norĩ hã, ma tô apâ tãma 're hãiwa'utu za'ra, pi'ô norĩ ma. Duré ta norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te te sina 're ĩumnhasi za'ra mono norĩ hã dazazéb 're, 're hãimana za'ra mono ré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te dawi 're udã za'ra mono 'wa'ãhã, taha zarina te aré dazazém hawi da te tãma 're rob'ru za'ra, ta hawi 're wairébé mono da. Tane nheré, ta norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te dawi 're udã waihu'u za'ra mono ô di. Taha wa, ma tô danhimirob'manharĩ wasété na 're si'utôrĩ. Rowê uptabi na

're ĩdanomro u'âsi mono zéb u hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te te 're hãiwa'utu za'ra mono da, ma tô âne zô si 're si'madã'ã za'ra, ta norĩ hã. ³⁶ Ni'wam norĩ âma, ma tô duré 're dawa'ê za'ra. Powawê hãiwaré 'manharĩ na ma tô da te dasiwi 're hã za'ra duré. Ni'wam norĩ hã ma tô da te 're pawasisi za'ra, ĩsi'uwazi nhorô rutu na, dazazéb 're, da te 're séme mono da. ³⁷ Ni'wam norĩ hã ma tô duré êtê tãmo wawê na da te 're simro. Ni'wam norĩ hã ma tô duré ĩhãiba wãiwa âma 're dasiwã za'ra, wede'ézém na ne. Sib'ézé 'wapa na ma tô duré da te 're simro. Pone'ërebãi hã na si ma tô duré ni'wam norĩ hã 're si'uza za'ra. Sibrob ãna ma tô duré ta norĩ hã 're hãimana za'ra. Danhimirob'manharĩ wasété na ma tô duré ni'wam norĩ hã te te 're robzépata za'ra, da te 're 'ruiwapari za'ra mono wa. Âne 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te te sina 're ĩumnhasi za'ra mono norĩ wasu'u 'rãzarôno hã. ³⁸ Ta norĩ hã hãiwi si ma tô 're nomro a'ubuni wi, êtê 'rãihã u zama. Duré êtê 'rãihã zahãpã êtê're wa, ma tô duré dawi 're si'ubumro, ab're wab zama. Ta norĩ si ma tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma 're hãimana wê za'ra.

³⁹ Ta norĩ âma si ma tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã 're wata za'ra uburé, ôhõ si te te sina 're umnhasi za'ra mono wa. 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutu za'ra zéb zarina, ĩwê uptabi hã ti'ab ré te te sima 're waibui mono ô nheré, ma tô te te sina 're umnhasi u'âsi za'ra, 're ĩsi'utôrĩ za'ra mono zéb u. ⁴⁰ 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ĩwê uptabi hã niwamhã za te te wama ĩsõmri za'ra na, te te sima wa'ãma roti sirõmo za'ra wa, ti'ab ré ta norĩ hã te te sima waibui ô di tô, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutu za'ra zé hã. Uburé wasiré si te za rowê uptabi na ĩrata 're ĩhãimana u'âsi za'ra mono zé hã sima waibu za'ra, ta norĩ hã.

'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ti'ai âma damama ne te te 're ĩda'ahã za'ra mono zé wasu'u

12 Duréihã ni'wam norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te sina 're ĩumnhasi za'ra mono zéb zarina, danho'a 're ĩnomro wê mono norĩ hã ahã uptabi na 'rãwi wamana wawi 're ĩsimasab u'âsi mono ne, wa za ta norĩ âma 're wasipo're pu'u u'âsi za'ra. Taha wa, wa za uburé marĩ ĩwasédé hã wa te wasiwi 're wê'ô pese za'ra, 're ĩwanomro wê mono zé wi, te te 're wanhowada za'ra mono tã da, te te 're ĩwawasutu u'âsi za'ra mono hã, wawasédé hã. Dawara na 're dasipibu za'ra mono wa, dahãiba wapu na 're dasisa'rei mono da, marĩ ĩpire hã dahãiba na dama 're ĩhãimana za'ra mono hã da te dasisa 're ĩsani za'ra mono ne, wa za wawasédé hã wa te wasiwi 're wê'ô pese za'ra. Tawamhã wanhiptete na wa za tã âma 're wahãimana za'ra Cristuhu âma si, tiwi 're wasipizari za'ra mono ãna. Dawara na 're dasipibu za'ra mono wamhã, dawara tete haré dasiwi 're ĩdasisa'rei mono ne, wa za tã wanhiptete na âma 're wahãimana u'âsi za'ra, Cristuhu âma si. ² Dawara na 're dasipibu za'ra mono wa, dawara, da te 're ĩrãsutu za'ra mono zéb u si, da te 're ĩrob'madã'ã za'ra mono ne, wa za Zezusihi âma si wa te wasina 're rosa'rata u'âsi za'ra. Ta hã Zezusi hã

ma tō ĩsāna'rata hawimhā te te 're wa'apawapto, 'Re ĩhāimana u'āsi mono si wa te wasina 're umnhasi u'āsi za'ra mono da. Tane te za duré te te 're wa'apawapto u'āsi, 're ĩwadā'ā za'ra mono zéb u, ōhō si wa te wasina 're umnhasi u'āsi za'ra mono da, tiwi 're wasipizari za'ra mono āna. Ta hā Cristu hā sihāiba zawi ō di, wedepo'o nhonhi'rāmi na dazada dā'ā tō da hā, wedepo'o nhonhi'rāmi hā dazada 're ĩhāimana wasété za'ra mono norí pārizép si nherē. Taha wa'rāmi, hāiwa āma to sina 're ĩhāimana u'āsi mono zé hā za tāma 're ĩhāimana mono na, te te sina waihu'u sirōmo wa, taha wa, sihāiba zawi ō di tō, wedepo'o nhonhi'rāmi na dazada dā'ā tō da hā. Āhāna hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimire niwí, te oto pire uptabi na 're sāmra, ĩsiré 'rāwi te te 're da'ab'madā'ā u'āsi mono da oto.

³ Ma'āpé āma rosa'rata pese za'ra wa'aba, Zezusi hā ti'ab ré te te 're ĩrobzépata mono na hā. Tiwasété si te te 're ĩmanharí za'ra mono norí hā te te 're 'ruiwapari za'ra mono wa, te te tāma 're ĩrob'manharí wasété za'ra mono zém na, ma tō te te 're robzépata za'ētē, Zezusi hā. Tane nherē, siptete u'āsi ma tō 're hāimana. Tane duré a norí wa'wa hā te za marí ĩwasété wi 're asi'madā'ā pese za'ra wa'aba mo, asiptete sina 're ai'hāimana za'ra wa'aba mono da, aiwi 're robzei'ō za'ra wa'aba mono tō da. Taha zarina, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā asina 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mono zé hā aiwi 're si'utōrī za'ra wa'aba mono tō da, te za tō asiptete sina 're aihāimana za'ra wa'aba mo.

⁴ Dawasété nhipitete da, asiptete sina 're aihāimana za'ra wa'aba mono nherē, zahadu ai'matā'ā aba ō di, da te aima ĩ'mairob'manharí za'ētē aba na hā, Zezusi ĩdā'ā ne hā. ⁵ E ma tō bété āma aipo're si'āri za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te aima ĩroti za'ra wa'aba zém na hā, duré ti'ra na te te aima ĩnharí za'ra wa'aba zém na hā. Āne ma tō āhā wasu'u na ni'wa hā āma rob'ui'ére, duréihā:

"A norí wa'wa hā ĩ'ra na ĩma 're aihāimana za'ra wa'aba mono nherē, aiwasédé hā 're ĩmanharí za'ra wa'aba mono zém na 're asisāmri za'ra wa'aba mono da, wa hā Danhib'apito uptabi hā te 're aihā za'ra wa'aba mono wamhā, ĩ'āma 're rosa'rata upa za'ra wa'aba mono ō di za, taré newa.

Duré apā 're anomro wē wa'aba mono da, niha te aima 're rob'manharí za'ra wa'aba mono wamhā, aiwi 're robzei'ō za'ra wa'aba mono ō di za. Te za ĩ'āma asma 're ĩrosa'rata wē u'āsi za'ra wa'aba mo.

⁶ E marí wa, aiwi 're robzei'ō za'ra wa'aba mono ō di za. Wa hā Danhib'apito uptabi hā uburé te 're ĩ'azawi pese mono norí hā te 're ahā za'ra mono wa. Duré tiwasété na 'rāwi 're sisāmri za'ra mono da, uburé ĩ'ra na te 're ĩsisi za'ra mono norí hā apā 're nomro wē mono da, wa wa hā te tāma 're arob'manharí, ta norí ma hā." Āne wa, aiwi 're robzei'ō za'ra wa'aba mono ō di za, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're aihā za'ra wa'aba mono wamhā.

⁷ Damama norí hā bété. E ti'ra norí hā te te 're hā za'ra mono ō di za, po're āna 're hāimana za'ra mono wamhā. Te za tō te te 're hā za'ra. Tane te duré Aima-

ma 'wa hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're aihā za'ra wa'wa. E marí wa. ĩ'ra si tāma 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa oto. Taha wa, marí na 're robzépata za'ra wa'aba mono nherē, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, aiwi 're robzei'ō za'ra wa'aba mono āna. 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra si, oto tāma 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, te te 're ĩ'aihā za'ra wa'aba mono zém na asina 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono wa, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo.

⁸ Uburé te tō ti'ra norí hā te te 're ahā za'ra 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, tiwasédé hā te te 're ĩmanharí za'ra mono zém na āma 're siwaihu'u za'ra mono da oto, ta norí hā. Taha wa, te te 're ai'mai'ahāri aba mono ō wamhā, ĩ'ra'ō na te za 'rāwi 're ai'masiwaihu'u aba mo. Āne wamhā, ni'wa hā mama ō wa, da te 're ĩahāri mono ō ne, 're ai'mai'hāimana aba mono na te za 'rāwi 're ai'masiwaihu'u aba mo, sena na ĩ'ra na tāma 're ai'mai'hāimana aba mono ō na hā. ⁹ Ti'ai āma wamama uptabi norí hā wawasété na 'rāwi 're wasiwaihu'u za'ra mono da, wanhimiza'rese wi te te 're wahā za'ra mono wamhā, wa tō ta norí hā wa te 're hāimana wazéb za'ra, wama pire na 're hāimana za'ra mono wa. Taha nhipai u, wa za duré hāiwa āma Wamama uptabi hā wa te 're wapari pese za'ra, te te 're wa'ahā za'ra mono nherē, rowē na ōhō āma si 're wanomro u'āsi mono da oto. ¹⁰ Ti'ai āma wamama uptabi norí hā ma tō wanhimiza'rese wi te te 're wa'ahā za'ra tō, 're waprédub za'ra mono ō ré hā. Wawasété na 'rāwi 're wasiwaihu'u za'ra mono da, ma tō te te 're wa'ahā za'ra, niwamhā ĩ'uwaibaba uptabi ō nherē, damama norí nhimi'ahārizé hā. Tazahā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono si, te ĩ'uwaibaba si te te 're wa'ahā za'ra. Te te 're ĩwa'apawapto mono da si, te za tō ti'ai āma 're wanomro mono ré, te te 're wa'ahā za'ra, wawasété āna ĩsine 're wahāimana za'ra mono da oto, wa norí hā. ¹¹ Wawasédé hā wa te 're ĩmanharí za'ra mono zém na 'rāwi 're wasiwaihu'u za'ra mono da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're wahā za'ra mono wamhā, awa'awi 're watoi waihu'u za'ra mono ō di, taha na hā. Robzei'ō na si wa za a'ā 're wahāimana za'ra. Tane nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩwahā za'ra mono zém na oto 'rāwi 're wasiwaihu'u za'ra mono wamhā, duré wa'āma 're ronomro pese za'ra mono wapsi, te za wapē hā ĩ're wama 're si-mi'wara wē oto, ōhō āma si 're ĩwanomro wē mono zéb zarina wa.

'Re ĩhāimana u'āsi mono mre me, da te 're ĩwapari pese za'ra mono zé wasu'u

¹² Taha wa, marí na 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhā, aipē'ē wē zarina te za asiptete sina āma 're aihāimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma si, aiwi 're robzei'ō pese za'ra wa'aba mono wa, tiwi asina 're aipahā za'ra wa'aba mono tō da. ¹³ Bādādi na awa'awi u'āsi 're ĩdanomro mono ne, te za Cristuhu nhirā zarina si awa'awi 're anomro u'āsi aba mo, ĩwē na si. Āne wamhā, ĩ'rātēire hā morí wasété na 're ĩmorí ne, ni'wam norí hā Cristuhu āma sib'uwara na 're ĩhāimana za'ra mono norí hā asine wa'aba, awa'awi u'āsi

're nomro wě mono wamhã, ta norĩ hã tiwasété na 're si'marõpãrĩ zahu za'ra mono õ di za oto. Apã te za ai'ãma 're siptete za'ra wa'wa, ãsazei uptabi 'wa na 're ãihãimana za'ra wa'aba mono zém na hã.

¹⁴ Rowě zõ te za 're asõpré wa'aba mo, dasiré 're ai-hãimana za'ra wa'aba mono da. Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma si 're asisõmri u'ãsi za'ra wa'aba mono da, te za 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo. Æne hã ni'wam norĩ hã 're hãimana wě za'ra mono õ nherě, ni-wamhã Wanhib'apito hã titõmo na te te dame 'madã'ã za'ra õ di za, ta norĩ hã. ¹⁵ 'Re aihãimana za'ra wa'aba mono zém na, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, asina ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ wa, tinhoprubzéb zarina, ãwě uptabi hã te te aima 're ãpisutu za'ra wa'aba mono hã 're simini za'ra wa'aba mono tõ da, te za 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo. Wede pa hã, ti'ai 'rowi 're simi'wara mono ré hã, taha wa'uzé hã dama simimnhasi õ di. Tane nherě, ãpa hã da te oto 're sa'o'o za'ra mono wa, da te oto 're huri mono wamhã, te za te te 're da'rãiwamnarĩ za'ra, taha pa wa'u hã sé wa. Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za ni'wam norĩ wi 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, ta norĩ hã te te aiwi 're rowasété za'ra wa'aba mono tõ da, duré taha zarina a norĩ wa'wa hã 'rãwi aiwasété na 're asi'uptob za'ra wa'aba mono tõ da, ta norĩ zu. ¹⁶ Duréihã Eza'u hã tãma mrab uptabi wa, ma tõ tino nhipi hã tiwi waptě, Zaco ho wi. Tawamhã ãmama ma ãpoto'rata zarina, uburé marĩ hã ãmama te te tãma ãpisudu hã, duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ãwě hã te te tãma ãpisudu hã ãupana ãnoi ma 're hãimana mono da, ma tõ tinoi ma ti'ru, ãsipi wa'rãmi Eza'u hã, taha na sai õ ré. Æne hã Eza'u hã 're ãhãimana wasété mono ne, te duré ni'wam norĩ hã asiré 're hãimana wasété za'ra wa'wa. Ta norĩ wi, te za 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, sina 're ãsipsaihuri za'ra mono norĩ wi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hãimanazé te te 're ãwazéb za'ra mono õ norĩ wi hã. ¹⁷ Tawamhã taha na ãma ronomro parip si, ma tõ Eza'u hã timama ma tinha, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, ãma mre me da, ãwě hã te te tãma 're anhomri mono da, ãnoi upana. Tane nherě, ma tõ ãmama hã siwi wě'õ, ãma mre me tõ da. Taha wa, tiwasédé te te 'manharĩ pari nherě, apã te te sima pari waihu'u õ di, timama ma te te nharĩ sina, wawa 'rãihã na wawa nherě. Æhã wasu'u hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, ãne na hã.

¹⁸ Duréihã Izarazéhé nhihudu norĩ hã ma tõ Sina'i na étě 'rãihã nhisi u sina rotété za'ra, tame ã'rata si'ubumro da a'ã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'rata. Ta hã étě 'rãihã hã danhib'rata na da te upi waihu'u pese di. Tane nherě, a norĩ wa'wa hã tane 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di oto, ãhãna hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono u, aipě'ě na 'rãwi ãtème 're aihutu aba mono wamhã, marĩ hã asib'rata na 're upi waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Izarazéhé nhihudu norĩ si ma tõ 'rãwi unhamarõ'o za'ëne hã 'madã'ã za'ra, étě 'rãihã nhisiwimhã. Tamemhã ma duré hãiwa nhirõtõ 'rãdã hã watobro, ã'rãdã'ãra uptabi hã. Rowa'u'u za'ëtě zama ma tõ duré watobro, étě 'rãihã nhisi ãma hã. Æne ma tõ ta norĩ hã

'madã'ã za'ra titõmo na, Izarazéhé nhihudu norĩ hã.

¹⁹ Danhimnhihãrãzé hã ãhãrã 'rãihã hã ma tõ duré wapari za'ra. 'Re ãhãimana u'ãsi mono mre me zama ma tõ duré wapari za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. Ta hã te te wapari za'ra wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã niha te tãma rob'manharĩ za'ra õ'umnhasite, ma tõ sima wě za'ra, Mozésihi ma si te te rowaihu'u mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, hãiba pisutu. ²⁰ E marĩ wa, ma tõ ta norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma tipahi za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tõ étě 'rãihã hãiba na tãma roti za'ra, ãne: "Ni'wa hã ã étě 'rãihã hã te te upi wamhã, te za asiwi ãwĩrĩ 'wa, étě na. Asimizama aba zama, te te sina 'mai'upi wamhã, te za ãwĩrĩ 'wa, étě na." Æne ma tõ étě 'rãihã hãiba na ta norĩ ma mre me pire na tãma roti za'ra aré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Taha pipa te, ma tõ Izarazéhé nhihudu norĩ hã sima wě za'ra, Mozésihi ma si, hãiba pisutu te te rowaihu'u mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, taha ma si. ²¹ Æ hã te te ãmadã'ã za'ra hã pipa uptabi wa, te Mozési hã 'rãwi sima tinha, ãne: "Ëpahi wa, wa tãma rěrě." Æne te sima tinha, Mozési hã. Æne ma tõ ropipa uptabi hã étě 'rãihã ãma ãsõ'a ãwatobro za'ra hã 'madã'ã za'ra duréihã, Izarazéhé nhihudu norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono u te te sina rotété za'ra wamhã.

²² Tazahã, a norĩ wa'wa hã tane 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di oto, ãhãna hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono u aipě'ě na 'rãwi 're rob'umhutu za'ra wa'aba mono wamhã, hãiwa ãma Si'ã na étě 'rãihã nhisi u ne, ma tõ 're ãrob'umhutu za'ra wa'aba mo. Duré hãiwa ãma Zeruzarě hã 'ri nho'õmo u ne, ma tõ 're ãrob'umhutu za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 're ãsãmra u'ãsi mono zéb u hã, hãiwa ãma tãma ãromhuri'wa norĩ hã ahã uptabi na, ã'rata 're ãsi'ubumroi mono zéb u zama. ²³ Tame te oto 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwě norĩ hã to sina 're si'rã'õtõ, aibã hã dama 're poto 'rata za'ra mono wa, dama ãsawi pese ne, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãazawi pese mono norĩ hã, hãiwa ãma sisi u'éré ré 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã. Tamomo ma tõ ãtème 're ãrob'umhutu za'ra wa'aba mo, dahãimanazém na ãuwaibaba si te te 're ãda'awaihu'u mono zéb zarina, dama rowairébé'wai u hã. Duré ti'ai ãma ré ãwě si te te 're ãmanharĩ za'ra mono norĩ hã 're ãhãimana za'ra mono zéb u, ma tõ duré 're ãrob'umhutu za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma 're ãwě za'ra mono zéb zarina si, rowě uptabi na oto 're ãhãimana za'ra mono norĩ u hã. ²⁴ Zezusihi u ma tõ duré 're ãrob'umhutu za'ra wa'aba mo. Ta hã te oto 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te dama ãropisutuzép té hã te te wa'ãma 're ab'madã'ã u'ãsi. Duréihã Ca'ĩ hã tino te te wĩrĩ wa, ãwapru hã tiwi pu'u wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãruiwa'ãbãzé, te wasu'u, Abéhé wapru hã. Tanei õ di, Zezusihi wapru hã. Dazada dã'ã wa, ãwapru hã tiwi pu'u wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã dawasédé te te dama 're ãapari mono zé, te wasu'u, Zezusihi wapru hã.

²⁵ Taha wa, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, tiwi 're asipo're nhitob za'ra wa'aba mono tã da. Duréihã Sina'i na ëtë 'rãihã nhisi ãma, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ti'ai u te te we dama rowasu'u wamhã, ïsimiroti wapari'õ'wa norí hã wairébé õ di, te te ïdahã za'ra zé wi hã. Wa norí hã bété. E 'Re ïhâimana u'âsi mono hã hãwa hawi te te wei wama 're aroti wë mono nherë, tiwi 're wasipizari za'ra mono wamhã, e ïsimihãzé wi wasi'uihã na 're wawairébé mono da bã, wa za wanhimipari ãna 're wanomro u'âsi bété. ²⁶ Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono hã Sina'i na ëtë 'rãihã nhisi ãma te te dama roti wamhã, ma tã ti'a hã sãsä'ã. Tane nherë, taha za'u hã ma tã oto dama ropisutu, ãne: "Ti'a hã niwapsi wa za duré sãsä'ã, ïrëme ma. Tawamhã, ti'a si te sãsä'ã õ di za oto. Hãwa nhirõtõ zama, wa za ïsu sãsä'ã, nimahã na hã." ãne 'Re ïhâimana u'âsi mono te te dama ïropisutuzép tém na rob'ui'éré hã. ²⁷ E marí te tawamhã wama wasu'u za'ra ïmreme hã, "ïrëme ma" na hã. Uburé marí hã ti'ai ãma, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimipodo hã nimahã na te te sãsä'ã za'ra wa, za ïsi'utõrri mono zé, te wama wasu'u za'ra. Tawamhã taha nhowa're're, te za ïwë uptabi hã da te oto ïsãsä'ã waihu'u'õ hã 're hãimana u'âsi za'ra hãwa ãma, ïsi'utõrri waihu'u'õ hã.

²⁸ 'Re ïhâimana u'âsi mono hã 'rãwi te te 're wa'ab'madâ'â mono da, ï'rata 're ïwahâimana u'âsi za'ra mono zéb da hã, ma tã te te wama 're apisutu, da te wawi ãma ï'ai'uté waihu'u za'ra õ hã. Taha wa, wa za 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're wawata u'âsi za'ra, sõpru wa. Te te sima 're ïwa'awë mono zéb zarina, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra, wa te wasiwi 're wazéb za'ra mono sina, wama 're toi u'âsi mono da. ²⁹ 'Re ïhâimana u'âsi mono hã Wanhib'apito za'ra hã ïpo're'õ norí hã te te uprosi waihu'u pese di, unhama ro'o za'ëtë na marí hã 're ïsi'unhama pese mono ne hã. Taha wa, wa za tã wa norí hã ïmreme hã wa te 're wapari u'âsi za'ra, Wanhib'apito nhimiroti hã.

'Re ïhâimana u'âsi mono hã dama 're ïtoi mono zé wa-su'u

13 Cristuhu ãma si oto 're asisãnawã za'ra wa'aba mono wa, te za a norí wa'wa hã õne u'âsi 're asi-sawi pese za'ra wa'aba mo oto. ² Darob amoi hawi atëme 're dasihutu za'ra wa'aba mono wamhã, asõrõwa u, te za duré 're ïda'mazasi wë za'ra wa'aba mo. Ni'wam norí hã tinhorõwa u te te 're da'mazasi wë za'ra mono wamhã, hãwa ãma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norí hã ma tã te te 're 'mazasi wë za'ra, tãma sa'rese za'ra õ nherë, hãwa ãma romhuri'wa norí hã. ³ Duré wasiré ïsazei'wa norí ãma te za 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, dazazéb 're, 're ïsimasa mono norí ãma hã, ta norí hã asiwi 're pawaptob za'ra wa'aba mono da. Dazazéb 're, ta norí siré 're aimasa wa'aba mono ne, te za ãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré marí na te te 're ïrobzépata za'ra mono norí ãma zama, te za duré 're

aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, ta norí siré 're ïrobzépata za'ra wa'aba mono ne.

⁴ Damro ré norí hãimanazé hã te za 're ïwazé pese za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, pire up-tabí wa. Aimro si te za asima 're ïmadâ'â u'âsi za'ra wa'aba mo. E marí wa. Ni'wam norí hã tihãiba na ti-wasédé hã te te 're 'manharí za'ra mono wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te za ta norí hã te te 're hã za'ra. Duré ni'wam norí hã mro ré nherë, ïmro'õ na 're sipsaihuri za'ra mono wamhã, te za ta norí hã duré te te 're hã za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

⁵ Rob'ui'prazép si, asima 're sawi za'ra wa'aba mono õ di za. Asibro hã aima 're ïhâimana za'ra wa'aba mono nhipai u, marí zõ 're rob'ruiwapari zahu za'ra wa'aba mono õ di za. Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tã ãne dama sina ropisutu: "Niwamhã asiti za'ra wa'aba 're ïhâimana mono õ di za. Duré te airëme waihu'u za'ra wa'aba õ di za." ãne te te dama sina ïropisutuzém na rob'ui'éré hã, ïbaihã na hã. ⁶ Taha wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're ïumnhasi za'ra mono zéb zarina, wa za ãne wa te wasima 're nharí za'ra, duréihã apito Dawi hã te te sima ïnharí ne, ãne:

"Danhib'apito uptabi hã te te 're ïpawaptob u'âsi. Taha wa, ïsina 're ïpahi mono õ di, wa hã.

ãne wamhã, e niha da te ïma rob'manharí da bã." ãne duréihã Dawi hã 'rãwi te te sima ïnharí ne, wa za duré wa norí hã wa te wasima 're nharí za'ra, ïsine.

⁷ Ma'ãpë ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na ïsãna'rata hawi te te ãma aima 're ïrowasu'u za'ra wa'aba mono norí ãma hã, ai'madâ'â'wa za'ra wa'aba norí ãma hã. Ta norí 're ïhâimana za'ra mono zém na, duré 're ïdã'ã za'ra mono zém na zama, te za ãma 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo. Ta norí hã 'Re ïhâimana u'âsi mono si te te sina 're ïumnhasi za'ra mono ne, te za duré a norí wa'wa hã ïsine asina 're ïumnhasi za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. ⁸ Zezu Cristu hã tihãimanazém na hã te te ãma 're saprri waihu'u mono õ di. Õne u'âsi te tã misi haré ãma 're hãimana u'âsi, bãtã sidãpãsi. ⁹ Cristuhu wasu'uwë upana, danhimiroti aimawi na da'ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono õ di za, senai'õ na da te dasima 're ïrowasu'u za'ra mono na hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã tinhoprubzéb zarina, ïwë uptabi hã te te wama 're ï'apisutu mono na si, wa za wapë'ë 're ãma 're wanhiptete za'ra. Taha si wa norí hã wama ïwë uptabi za'ra hã. Dasa hã da te dasiwi 're ïsawi za'ra mono na roti hã da te 're ïmadâ'â za'ra mono na, ãma 're danhiptete waihu'u za'ra mono õ di, dapë'ë 'remhã. Mare di. E marí wa. Taré wa, dasa hã. Taha na ãma 're dasipawapto waihu'u za'ra mono õ di tã, dasa da te dasiwi 're ïsawi za'ra mono na roti na hã.

¹⁰ Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norí hã, sasedoti norí hã dawasété parizéb da, danhimizama te te tãma 're simroi mono wamhã, ta norí hã ïnhi na hã 're saihuri waihu'u mono õ di. Tane duré, ni'wam norí hã danhimizama wapru na 'Re ïhâimana u'âsi mono hã dawasédé hã zahadu te te

dama āma 're apari mono newa, te za Cristu hā sada ĩdā'ā za'ra zé hā ta norĩ hā te te 're simini za'ra. Wa norĩ si Cristuhu zazei'wa norĩ si, wa za wa te wasina āma 're uwaimrami za'ra, wazada ĩdā'ā za'ra zém na hā.

¹¹ Sasedoti norĩ nhib'apito, tisiré norĩ ma ĩpire uptabi si wahub sidāpāsi ma tō danhimizama waprui ré ĩtēme 're sisisi, 'ri 're wa'wa u, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ĩwa 're ĩsāmra mono zéb u hā. Dawasété parizéb da, ma tō ta norĩ hā tāma āma 're sōprub za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma. Tane nheré, ma tō romhā na danhimizama hāiba hā da te 're zata pese za'ra, danhimizahāri sidāpāsi 'ri hā da te dasima 're ĩsōré za'ra mono zém nhiti. ¹² Āne wa, ma tō duré Zezusi hā 'ri 'wawi wa'razém nhiti dārā, te te ĩrobzépata za'ētē zari-na, tiwapru na taha si te te oto 're da'a'upsōi mono da, dawasété hawi. ¹³ Taha wa, wa za oto wa norĩ hā Zezusihi u si dawi 're wawairébé, taha si tō sena te te 're wa'anho'reptui mono da. Taha wa, wa za tō, 're ĩdanomro 'rata mono zé hā, wa te 're rēme pese za'ra. Zezusi hā wazada dā'ā wa, da te dasiwi ĩruiwapari ne, da te 're wa'ruiwapari za'ra mono da nheré, wa za tō ĩtēme 're wawairébé, 're ĩwanomro 'rata mono zém hawi, Zezusihi u hā. ¹⁴ Āme ti'ai āma 'ri nho'u hā 're ĩmaiĥāimana u'āsi mono hā wama 're 'maiĥāimana mono ō di, āma 're ĩwahāimana u'āsi za'ra mono zéb da hā. Robaba uptabi di. Hāiwa āma 'ri nho'ōmo zō si, wa za wasima 're wanhopré u'āsi, za tame wama 're ĩhāimana u'āsi za'ra mono zō si. ¹⁵ Taha wa, Zezusi hā wazada ĩdā'āzéb zarina, wa za 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're wawata u'āsi za'ra, taha si wama 're toi u'āsi za'ra mono da. Duréihā danhimizama na duré dasa na 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, 're danhoprub za'ra mono wa, dama 're ĩtoi mono ne, wa za āma 're wawata u'āsi za'ra, wama 're toi u'āsi mono da. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na sō'awi dama 're ĩwasiwasu'u za'ra mono na zama, wa za tāma āma 're wanhoprub za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma hā. ¹⁶ Marĩ ĩwē hā 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da dama, duré 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono zém na hā, āma 're aipo're simrami za'ra wa'aba mono ō di za. Taha na zama te duré tāma 're asōprub za'ra wa'aba mo, taha na aima 're toi u'āsi za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā.

¹⁷ Asiré ĩsazei'wa 'madā'ā'wa norĩ nhimiroti hā te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za marĩ hā 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. Ta norĩ hā niwapsi te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma siwasu'u za'ra, te te ai'āma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zém na hā. Taha wa, te ta norĩ hā ai'āma 're hātā'ā u'āsi za'ra wa'wa, te te 're ĩ'ai'madā'ā za'ra wa'aba mono zém na hā, Cristuhu zazei'wa 're ĩhāimana za'ra mono zém na si 're anomro aba mono da. Ta norĩ nhimiroti hā 're wapari pese za'ra wa'aba mono wamhā, to sina te za tō ta norĩ hā te te ai'āma 're romhuri za'ra wa'wa. Tane nheré, 're

wapari za'ra wa'aba mono ō wamhā, robzei āna te za te te 're romhuri za'ra. Āne wamhā, te te 're aipawapto waihu'u za'ra wa'aba mono ō di za, ta norĩ hā.

¹⁸ Ma'āpé, wa'āma 're aimreme zusi u'āsi aba mono za, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma. 'Re ĩwanomro wē mono da si, wa tō wa norĩ hā wa te wasima 're wē u'āsi za'ra. Taha wa, marĩ na 're ĩwahāimana wasété za'ra mono zém na hā 'rāwi wapē'ē na 're wasisāmri za'ra mono ō di oto, wama 're hāimana za'ra mono ō wa.

¹⁹ Taha wa, wa duré wa hā ĩsima aiwē uptabi za'ra wa'wa, ĩ'āma zama 're aimreme zusi aba mono da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te āma ĩzatōrĩ su'u da, atēme za'ra wa'aba, te asabu za'ra wa'aba hā.

²⁰ Wanhib'apito Zezusi hā wazada ĩdā'āzéb zarina, te oto pone'ērebā 'madā'ā'wa ne, wama 're hāimana za'ra, wa'madā'ā'wa ĩwē uptabi na hā. Wazada ĩdā'āzéb zarina, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā taha na dama ropisutu té, āma 're dahāimana u'āsi za'ra mono da oto, taha āma si. Zezusi hā dā'ā nheré, ma tō ĩma-hā hā apā hāiwa'utu.

'Re ĩhāimana u'āsi mono hā dama rowē pisutu'wa hā, ĩwē si te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono da, wa taha na si te ai'āma 're umnhasi za'ra wa'wa, taha zari-na uburé marĩ hā te te aima 're ĩwē za'ra wa'aba mono zéb zarina si, tāma āma asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Duré Zezu Cristuhu waihu'u pese na te te 're wa'apawapto mono da, wa duré taha na si te ai'āma 're umnhasi za'ra wa'wa, ĩwē si wa te oto tāma 're 'manharĩ za'ra mono wa, wa'āma 're toi u'āsi mono da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā.

Taha wa, Zezu Cristuhu āma si āma 're wawata u'āsi za'ra wa'aba mono za. Tane tō.

Rowasu'u 'rāsutuzé wasu'u

²² ĩsisānawā norĩ, ā te aima āma ĩroti za'ra wa'aba zém na, ma'āpé aiwaimri āma rosa'rata pese za'ra wa'aba za. Taha da, wa tō ĩmreme 'rutu na āma aima rowasu'u za'ra wa'wa, ā ĩnhimi'ui'ére na hā. ²³ Wasisā-nawā Timotiu hā ma tō dazazém hawi watobro, da te tāma ĩrob'ruzéb zarina. Āne hā waihu'u za'ra wa'aba da, wa tō ĩsima aiwē za'ra wa'wa. Tawamhā, ta hā we ĩtēme wisi su'u wamhā, āme ĩnhamra ré, te te ĩnhiza wamhā, te za āma ĩsiré mo, atēme za'ra wa'aba, taha zama te te duré asabu za'ra wa'aba da, ĩsiré.

²⁴ Ma'āpé uburé ai'madā'ā za'ra wa'aba 'wa norĩ hā wama sawi za'ra wa'aba za. Uburé 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē, tame 're ĩhāimana za'ra mono norĩ zama, wama sawi za'ra wa'aba za duré.

Itaria na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawi 're ĩwairébé mono norĩ zama te āma asawi za'ra wa'wa duré, ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hā.

²⁵ 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, wa ai'āma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, ĩsimizawizé hā aima 're hāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da.

TI'ADU

Ībaihâ wasu'uzé

Ā Ībaihâ na rob'ui'ééré'wa hã Ti'adu na ĩsisi hã. Zezusihi no, ta hã (Marcusi 6.3). Atusi 21.18 āma hã ma tō Ti'adu hã wasu'u, āne: Zeruzarē āma ĩsazei'wa norĩ 'madâ'ā'wa. Ta hã ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norĩ ma rob'ui'ééré hã tisō, da te āma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono wa, daro mono bâ te te ĩropéi mono norĩ ma hã. Ti'adu hã ma tō Wamama zazei'wa norĩ ma waihu'u za'ra, Zezusi hã te te sina 're ĩumnhasi za'ra mono zém na taré dama 're siwasu'u za'ra mono tō da, ĩsarina si 're hâimana za'ra mono ō nherē. Ni'wam norĩ hã sena na Zezusi hã te te sina 're umnhasi pese za'ra mono wamhã, ĩsiré u'âsi te za 're hâimana wē u'âsi za'ra.

Marĩ ahâ na dazada 're ĩhâimana za'ra mono zém na rowasu'u

1 Wa hã Ti'adu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, wa 're mo. Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norĩ, daro mono bâ 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, wa za ĩnhimi'ui'ééré na āma asawi za'ra wa'wa.

²Īsisānawã norĩ, marĩ hã ahâ na asada 're hâimana za'ra wa'aba mono nherē, te za atoi u'âsi 're anomro aba mo. ³E marĩ wa, wa āne aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ro'wa'rudu hã te te aima 're ba'a za'ra wa'aba mono ō nherē, te za ĩsimipawap-tobzém na asina 're ĩmadâ'ā u'âsi za'ra wa'aba mo. Tawamhã, te za asiptetezé hã asima 're ĩsa'ētē za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito āma si 're ĩaihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã. ⁴Tawamhã wē uptabi di za, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã. ⁵'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi, dahâimanazém na rowaihu'u ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono ō wamhã, te za asima tiwi 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mo. Ta hã sōpru uptabi di. Duré uburé dama marĩ wē nhomri'wa. Āne wa, tiwi 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za te te aima 're sōmri za'ra wa'wa, dahâimanazém na rowaihu ĩwē uptabi hã. ⁶'Re ĩhâimana u'âsi mono umnhasi sina, te za tiwi 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mo, 'rãwi āma 're asiwawã za'ra wa'aba mono āna. ĩsimipawaptobzém na, 'rãwi āma 're asiwawã za'ra wa'aba mono wamhã, misi asimirosa'rata 'wa aima 're hâimana za'ra wa'aba mono ō di za. Tawamhã rowa'u âsisasi te te āma 're ĩa'ube mono ne, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ⁷Āne wamhã, misi asimirosa'rata 'wa aima 're hâimana za'ra wa'aba mono ō wamhã, duré asiptete sina āma 're aihâimana za'ra wa'aba mono ō wamhã, Wanhib'apito hawi dahâi-

manazém na rowaihu'uzéb zô, 're asimipari za'ra wa'aba mono ō di za.

⁹Wasiré ĩsazei'wa norĩ hã simarĩ ō nherē, Wanhib'apito zazei'wai wa, te za tipē'ē na 're toi u'âsi za'ra.

¹⁰Wasiré ĩsazei'wa norĩ hã sibro pese wē te, tipē'ē na 're to za'ra mono ō di za. Wanhib'apito zazei'wa 're nomro mono wa, te za tipē'ē na si 're toi u'âsi za'ra. Sibro pese nherē, te za, rom na romnharĩ ne, dawī 're hâiba simani za'ra oto. ¹¹Bâdâ hã 'rãĩ watobro wamhã, rowa'ro uptabi wa, te za rob're hã dawī 're 'ré za'ra. ĩsirã zama te za ti'a'a, ti'ai u. Tawamhã dama 'madâ'ā ze nherē, tâibâ za oto ĩsirã hã. Tane ĩsibro pese norĩ hã rob're 're ĩsi'utōrĩ su'u za'ra mono ne, tin-himiromhuri te te 're 'madâ'ā za'ra mono zawéré ré, te za 're dâ'ā za'ra.

¹²Wa za duré āne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ ahâ na dazada 're hâimana za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ro'wa'rudu hã te te dama 're ba'a za'ra mono ō nherē, te za danhiptete sina āma 're dahâimana u'âsi za'ra. Āne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za āne na da'awaihu'u. Tawamhã ĩsawi pese 'wa 're dahâimana za'ra mono wa, te za tãma wa'âbâ za'ra oto, rowē uptabi na, ĩrata 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zém na, te te dama ĩropisutuzéb zari-na. Tawamhã dama 're rowē uptabi za'ra mono di za.

Marĩ zarina dawasédé hã da te 're ĩmanharĩ za'ra mono zé wasu'u

¹³Āté ni'wam norĩ hã te za 'rãwi sina rosa'rata wasété za'ra, tiwasédé hã te te ĩmanharĩ za'ra da hã. Āne wamhã, 'rãwi te te sima 're rosa'rata za'ra mono ō di za: "'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō ĩnhimirosa'rada hã ĩma tisō, ĩwasédé te ĩmanharĩ da hã.'" Āne te te sima 're rosa'rata za'ra mono ō di za. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sina 're rosa'rata mono ō di, tiwasédé te te 're ab'manharĩ mono da, marĩ wasété na. Duré dawasédé hã da te 're ĩmanharĩ za'ra mono

da hã, te te dama 're rosa'rata mono õ di. ¹⁴ Áté marí ïwasété na te za da te dasima 're rosa'rata za'ra, dawasédé hã da te ïmanharí za'ra da hã, ãma dama 're robze za'ra mono da newa. ¹⁵ Tawamhã dawasété na da te dasima ãma 're rosa'rata wasété za'ra mono wamhã, dawasédé hã dasi'uihã na te za da te 're 'manharí za'ra. Tawamhã õne u'âsi 're danomro mono wamhã, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono nhiti 're dahâimana u'âsi za'ra, rowë ïsi'utõr'õ nhiti.

¹⁶ ïsisãnawã norí, ïma asawi pese za'ra wa'aba norí hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono wasu'uwë na ãma 're upa za'ra wa'aba mono õ di za, asimirosa'rata na. ¹⁷ 'Re ïhâimana u'âsi mono hã hãwi na rob'uiwë'wa 'manharí'wa hã, hãwi hawi ma tã marí ïwë na uburé we dama 're sõpru, ïwë uptabi na si. Ta hã tihâimanazém na te te saprî õ di. Õne u'â, te hãimana wë u'âsi 're hãimana. ¹⁸ Te te sima 're ïda'awë mono zéb uwaibaba, ma tã timreme na te te 're wa'apoto té, wapë'ë 're, uburé ïsimipoto norí nhipai u, ïsib'a'uwë tãma 're wahâimana za'ra mono da oto. Ma tã tã sena na timreme na te te 're wa'apoto té, wapë'ë 'remhã.

'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â pese 'wa, 're ïhâimana za'ra mono zé wasu'u

¹⁹ ïsisãnawã norí, ïma asawi pese za'ra wa'aba norí hã, ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, ãma 're ïasipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã. Ari'iwí te za a'ã 're ïdawapari za'ra wa'aba mo, aiwara sina aimreme hã 're sani za'ra wa'aba mono tã da, duré dazada 're asahi za'ra wa'aba mono tã da.

²⁰ Dahâimana zahi sina 're dahâimana za'ra mono wamhã, e te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awësãmri. Mare di. Taha na te te 're da'awësãmri mono õ di za. ²¹ Taha wa, asima 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono zé hã, duré uburé marí hã 're ïmanharí wasété za'ra wa'aba mono zéb zama, te za 're ïrême pese za'ra wa'aba mo. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, te za aiwapu na tãma 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, ïsimiroti hã 're 'manharí za'ra wa'aba mono da. Ta hã ma tã tinhimiroti hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, rãwi aipë'ë 're, aima 're hãimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Ta hã simiroti waihu'u pese di, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono hawi, te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono zéb da hã.

²² Taré ïsimiroti hã aipo're na 're wapari za'ra wa'aba mono õ di za, ïmreme wapari pese 'wa na, taré rãwi asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono tã da. Tã sena te za ïsimiroti hã 're ïmadâ'â za'ra wa'aba mo. ²³ Áté aibã hã rob'madâ'âzém na te za si'madã.

Tawamhã si'madã'â pari, morí wamhã, awa'awi te za sina po're ha'ã. Tane, 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme hã dapo're na da te 're wapari za'ra mono nherë, da te 're 'madâ'â za'ra mono õ wamhã, awa'awi te za ãma 're dapo're simrami za'ra. ²⁵ 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã wë uptabi di. Ta hã wapawapto'wa da, te wama 're hãimana, wawasédé, wa te 're ïrême pese za'ra mono zéb da hã. Tawamhã ïsimiroti na da te 're rosa'rata pese za'ra mono wamhã, duré õne u'âsi ãma

're dahâimana za'ra mono wamhã, taré ïmreme wapari'wa 're danomro mono õ di za. Tã sena ïmreme wapari pese 'wa, te za oto 're danomro. Taha zarina rowë u'âsi te za ãma 're dahâimana za'ra.

²⁶ Áté ni'wam norí hã te za taré te te sina 're rosa'rata za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madã'ã'wa na, tã sena newa. Tane nherë, áté rãwi 're si'uwati za'ra mono õ di za, 're mreme wasété tã za'ra mono da. ãne wamhã, tã sena 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madã'ã'wa na 're hãimana za'ra mono õ di za. Taré te za tinhimirosa'rata na 'rãwi sima 're sadawa nhipese za'ra. ²⁷ ãne 're hãimana za'ra mono õ di za, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madã'ã'wa pese 'wa norí hã. ãne te za 're hãimana za'ra. ïmama'õ norí hã duré ïna'õ norí hã te za te te 're pawaptob za'ra. Pi'õi mrotõ norí zama te za te te 're pawaptob za'ra, ropire hã tãma 're hãimana za'ra mono wamhã. Tihâimanazém na te za duré 're sipibu pese za'ra, Wanhíb'apito zazei'õ'wa norí nhimirosa'rata zarina 're hãimana wasété za'ra mono tã da. ãne wamhã, te za Wamama hã te te 're da'awaihu'u, tã sena ïsimiroti 'madã'ã'wa pese 'wa na hã.

Aiwapsi danhimizawizém na 're ïdahâimana za'ra mono zém na rowasu'u

2 ïsisãnawã norí, ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Wanhíb'apito Zezu Cristu hã rowa'ã za'etë ré, te 're hãimana u'âsi, wë uptabi na. Tawamhã ïsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherë, dahãiba 'madã'ã'wa zarina asiwi 're daba'a za'ra wa'aba mono õ di za, asimizawizém na. ² Áté aibã ïsibro pe hã te za ázé asi'rã'õtõ aba ré, ëtë'ubuzi pré oru 'manharí na siptõmo hi wasisi ré, duré uza wë ré zama. Áté aibã hã te za duré ázé ïsimarí'õ hã, uza wasété ré.

³ Tawamhã áté ï'uzã wë ré ma, te za tãma ïnharí 'wa: "Áhãta wedeza ïwë. ãme asãmra." Taha pari, te za duré ïsimarí'õ ma ïnharí 'wa: "Hãiwim haré asa na." Niha wamhã, "ïpapara asãmra, ti'ai wa." ⁴ ãne dama 're nharí za'ra wa'aba mono wamhã, aiwab õ di, 're ïdazawi za'ra wa'aba mono zé hã. Asimirosa'rata wasété zarina, te za asiwi 're ïdahãiba ba'a za'ra wa'aba mo, asimizawizéb õ na.

⁵ ïsisãnawã norí, ïma asawi pese za'ra wa'aba norí hã, ma'ãpé ïwapari pese za'ra wa'aba. Ti'ai ãma, áté simarí ãna te za 're hãimana za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono zawi pese 'wa norí hã. Tane nherë, Wanhíb'apito zazei'wa 're hãimana za'ra mono wa, ma tã ta norí hã pisutu za'ra, uburé marí ïwë ré, 're hãimana za'ra mono da, tãma 're ïsõprub za'ra mono zéb zarina. Ma tã duré tãma pisutu za'ra, rowë uptabi na ïrata 're hãimana u'âsi za'ra mono da, 're ïsãmra mono zéb ãma, te te tãma ïropisutu za'ra zéb zarina. ⁶ Tane nherë, ma tã a norí wa'wa hã ïsibrob'õ norí hã 're ïhãiba wë'õ za'ra wa'aba mo. Ma'ãpé rosa'rata za'ra wa'aba. E 'wam norí hã ma tã te te aima 're rob'manharí wasété za'ra wa'wa, aipawa'ãbã za'ra wa'aba na hã. Duré e 'wam norí hã ma tã datëme te te 're asimroi wa'wa, da'ãma rowairébë'wa norí u, ïpipa na te te ai'ãma 're rowairébë

za'ra wa'aba mono da. Īsibro pese norī si, ma tō āne na te te aima 're rob'manharī wasété za'ra wa'wa. ⁷ Ta norī si ma tō Asib'apito za'ra wa'wa hā te te 're sisi wasété za'ra, wē uptabi nherē, Cristu hā.

⁸ Ībaihā na te tihāiba, Danhib'apito uptabi nhimiroti hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hā. Īsimiroti hā āne: "Dahāiba mono bā te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina marī ĩwē zō, asima 're asōpré wa'aba mono ne, te za duré uburé ĩwē zō dama zama 're asōpré wa'aba mo." Āne āma ĩrob'ui'ééré hā, ĩbaihā na hā. Tawamhā ĩsimiroti hā 're 'madā'ā pese za'ra wa'aba mono wamhā, wē di. ⁹ Tane nherē, asimizawizém na asiwi 're daba'a za'ra wa'aba mono wamhā, te za aiwasété na 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, Wamama nhimiroti hā asimizawizém na hā āma tāma 're uwaimrami pese za'ra wa'aba mono ō di. ¹⁰ Āté ni'wa hā Wamama nhimiroti, Mozésihi ma te te ĩwaihu hā, te za misi āma tizaihā. Āne wa, te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ĩwasédé hā āma sa'ra, ĩsimiroti mono bā te te 're 'madā'ā pese mono ō wa. ¹¹ Ta hā ma tō āne dama roti aré: "Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ō di za." Ma tō duré dama roti: "'Re danhimroi wa'aba mono ō di za." Āne ĩsimiroti hā. Tane nherē, aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ō nherē, 're danhimroi wa'aba mono wamhā, aiwasété na te za 're aihāimana za'ra wa'aba mo, Wamama nhimiroti hā 're 'madā'ā pese za'ra wa'aba mono ō wa. ¹² ĩsimiroti hā wapawapto'wa da, te wama 're hāimana za'ra, wawasédé hā wa te 're ĩrēme pese za'ra mono zéb da hā. Nimahā na te za wahāimanazém na te te 're wa'waihu'u Wamama hā, ĩsimiroti 'madā'ā pese 'wa na. Āne wa, wa za wamreme wē na si wasima wa te 're rowasu'u u'āsi za'ra. Duré wahāimanazé ĩwē na si, wa za dama 're wahāimana u'āsi za'ra. ¹³ Nimahā bātā na dahāimanazém na te te da'waihu'u wapsi, da'āma 're ĩpē'ézé za'ra mono ō norī āma, pē'ézé ō di za, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, ti'ab ré da'āma 're ĩsiwamri za'ra mono ō norī āma hā. Da'āma 're ĩpē'ézé u'āsi za'ra mono norī āma si, te za āma 're pē'ézé za'ra.

Zezu Cristuhu zazei'wa na 're ĩdasiwasu'u za'ra mono zé wasu'u

¹⁴ ĩsisānawā norī, āne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Āté ni'wa hā te za taré dama 're siwasu'u, Zezu Cristuhu zazei'wa 're ĩmorī na, marī ĩwē na te te 're dapawapto mono ō nherē. Tawamhā, e te za sina uwaimra, tinho'reptuzé hā. Mare di. Te te sina uwaimrami ō di za. ¹⁵ Āté wasiré ĩsazei'wa norī wi, te za marī zō tiwi 're ro'wanhi'riti za'ra, ĩuzazéb zō, duré ĩsazéb zō, aibā norī wi, duré pi'ō norī wi. Tawamhā āne tāma 're nharī za'ra wa'aba mono wamhā: "Ma'āpé, rowē na si 're ai'ubumroi wa'aba mono, ai'uza wē ré si, duré asai wē na si," āne wamhā, marī zō dawi 're ĩro'wanhi'riti za'ra mono zéb uwaibaba, dama āma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ō wamhā, taré dama 're ĩnharī za'ra wa'aba mono zé hā za. Āne wamhā, e te za da te 're ai-wēsāmri za'ra wa'wa. Mare di. ¹⁷ Tane, Zezu Cristuhu

zazei'wa na dama 're dasiwasu'u za'ra mono nherē, marī ĩwē na te te 're dapawapto za'ra mono ō wamhā, taré dama 're ĩdasiwasu'u za'ra mono zé hā.

¹⁸ Āté ni'wa hā te za āne dama siwasu'u: "Wa hā marī ĩwē na, wa tō te 're da'apawapto u'āsi. A hā ma tō dama 're asiwasu'u mo, Zezu Cristuhu zazei'wa 're aimorī na." Āté āne te za dama tinha, ni'wa hā. Tawamhā, wa hā wa aré asa tāma waihu'u, āne: "Ni'wa hā Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're siwasu'u mono nherē, ĩwē na te te 're da'apawapto mono ō wamhā, tō senai ō di, dama 're ĩsiwasu'u mono zé hā. Wa hā Zezu Cristuhu zazei'wa, wa 're mo. E niha te za āne wamhā, dasiwi ĩwaihu'u ni, tō sena na, ĩsazei'wa 're ĩmorī na. Marī ĩwē na te 're ĩda'apawapto mono zéb zarina si, te za dasiwi ĩwaihu'u ni, tō sena na dama 're ĩsiwasu'u mono na, Zezu Cristuhu zazei'wa 're ĩmorī na. ¹⁹ Misire uburé danhib'apito uptabi hā te 're sāmra. Āne na hā aima waihu'u pese di. Taha wasu'u na ma tō āma ĩsaze. Wa'uburé norī zama ma tō misire Danhib'apito uptabi wasu'u hā waihu'u za'ra. Taha wa, te pipa te, 're rērē'e za'ra. ²⁰ E niha te rosa'rata āna 're aihāimana mo. Āté ni'wa hā te za dama 're siwasu'u, Zezu Cristuhu zazei'wa 're ĩmorī na. Tane nherē, marī ĩwē na te te 're da'apawapto mono ō wamhā, marī dai ō di za, dama 're ĩsiwasu'u mono zé hā. Ma'āpé, āne hā waihu'u.

²¹ Duré ma'āpé āma rosa'rata pese, wahi'rada Abra'āhā wasu'u na. E marī wa, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā wahi'rada hā te te 're wēsāmri. Ti'ra Izati hā te te ti-wi sawi āna, te aré tīwī, ētē za'ra nhisiwi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma ĩsōprubzéb da hā, te te ĩruzéb zarina. Taha wa, ma tō wēsā. ²² Abra'ā hā ma tō mreme 'manha, te te sina 're umnhasi za'ētē mono wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te tāma ĩropisutuzém na, ĩsihudu hā ahā da. ĩmreme hā te te ĩmanharizéb zarina, wa tō āma waihu'u za'ra ni, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiropisutuzé hā tō sena te te sina 're ĩ'umnhasi mono zém na. ²³ Tō sena, Abra'āhā wasu'u na da te āma ĩrob'ui'ééré hā. Āne āma ĩrob'ui'ééré hā: 'Abra'ā hā ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, danhib'apito uptabi na waihu'u. Ma tō duré te te sina 're umnhasi za'ētē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, te te tāma ĩropisutuzém na. Taha wa, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're wēsāmri, Abra'ā hā.' Āne āma ĩrob'ui'ééré hā. Duré, Abra'ā hā tāma sawi pese wa, ma tō sima sisi, tisiwadi uptabi na." Āne wa aré asa tāma waihu'u. ²⁴ Taha wasu'u zarina, ma'āpé marī hā āma waihu'u za'ra wa'aba. Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're dasiwasu'u za'ra mono nherē, marī ĩwē na da te 're da'apawapto za'ra mono ō wamhā, e te za te te 're da'awēsāmri, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Mare di. Wanhib'apito zazei'wa 're danomro mono wamhā, te za marī ĩwē na da te 're dapawapto za'ra. Tawapsi, te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're da'awēsāmri.

²⁵ Ra'abihi zama ma tō wēsā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ĩsimipawapto wē zém na. Ra'abi hā, pi'ō aré 're ĩhāimana wasété mono. Ta hā ma tō duréihā ĩzarazéhé nhihudu norī hā pawapto zahuré, wapsi'a'wa norī hā, pi'uriwi ti'ai wē zō robzabui'wa norī

hã. Tinhorõwa u ma tô 'mazasi zahuré, tame sõtõ zahuré da, duré sa zahuré da. Bâdâdi amo na pi'uriwi apâ datême neb zahuré da, ma tô duré pawaptob zahuré. Taha wa, ma tô 'Re ðhâimana u'âsi mono hã wêsã pi'õ hã, aibâ norí hã te te pawapto wê zahuré wa.

²⁶ Wa za duré aima romnhimiré'ê za'ra wa'wa. Ni'wa hã dâ'â wamhã, oto ðpê'êzani hã tâma hâimana õ wa, ðhâiba hã si te za tihâiba. Tane ni'wa hã Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're siwasu'u mono nherê, marí ðwê na dapawaptob âna 're hâimana mono wamhã, dama 're ðsiwasu'u mono zêp si, te za taré 're hâimana.

Damreme wasété âna 're ðdahâimana za'ra mono zém na rowasu'u

3 ðsisânawã norí, Wanhib'apito zazei'wa norí ma rowahutu'wa da hã, âté ai'umro na si te za 're asirowahutu'wa za'ra wa'aba mo. E marí wa, wa âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Nimahã bâtâ na te za wahâimanazém na wa'awaihu'u, Wanhib'apito hã. Tawamhã wa norí hã dama rowahutu'wa nherê, marí, wa te 're ðmanharí wasété za'ra mono zém na, te za sa'êtê wama nharí za'ra, Wanhib'apito hã, wasiré ðsazei'wa norí nhipai u. ² Uburé wa norí hã wa za nimahã na wahâimanazém na upa za'ra ni. Ni'wa hã timreme na te te 're upai mono õ 'wa'âhã, aré 're hâimana wê mono di. Tiwasédé hã te te 're 'manharí tã mono da, 'râwi sihâimanazéb uwati da hã, aré tâma waihu'u pese di. ³ Marí ðsryre na wa za aima âma romnhimiré'ê za'ra wa'wa. ðsi'uwazi nhi'odo hã, wa za awaru zadai're 're, wa te 're sé, wa te wasima ðwêzéb uwaibaba, wa te wata pi'ra da, awaru hã. ⁴ Uba're wasu'u na, te za duré âma ðrosa'rata za'ra wa'wa. Uba're hã sa'êtê nherê, te za rowa'u'u za'êne hã te te 're simro. Tawamhã, ðwairízé hã sryre nherê, te za taha na ðmapraba'wa hã te te 're pizari uba're hã, te te sima ðwêzéb uwaibaba, wara da. ⁵ Tane danhoto hã sryre nherê, te za marí hã ðhawi te te 're ropé. Wa za duré unhamo ro'o wasu'u na aima âma romnhimiré'ê za'ra wa'wa, ðsryre na. Unhamo hã sryre nherê, te te 're ropéi mono wamhã, te za marã za'êne hã 're sihõmo. ⁶ Tane danhoto hã unhamo ro'o ne, te aiwa dama 're hâimana za'ra. Danhoto hawi, te za sipu'u pese na damreme wasédé hã te te 're ropé. Ta hawi te za 'râwi 're dasiwasété za'ra. Unhamo ro hã te za danhima'í hã te te dawi 're uprosi. Tane danhoto wasété na, te za dahâimana wê hã da te dasiwi 're uprosi za'ra. Ropipa hawimhã te za damreme wasédé hã te te dama âma 're sãna'rata, wa'uburé hã. ⁷ A'uwê norí hã ti'ai âma 're ðhâimana za'ra mono hã, siptete di, abaze norí da hã, duré si norí da hã, duré ti'ai baba di'i na 're ðnomro mono norí da hã, duré â na 're ðnomro mono norí da zama. ⁸ Tane nherê, ni'wa hã si'uihã na 'râwi si'uwati waihu'u õ di, mreme wasété tã da hã. Danhoto hã dama 're ðhâimana za'ra mono hã, ta hã ðwasédé. Wahi 'wa wa'u ne dapãr'í'wa, damreme wasédé hã. ⁹ Wanhoto na wa za uburé Danhib'apito uptabi âma 're wawata za'ra, Wamama âma hã. Wa za duré wa te da'âma 're wasété za'ra, wanhoto ðhâiba amo na, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'apoto

mono nherê, ðsine 're wanomro mono da. ¹⁰ Siwazari wazadawa hawip si, te wamreme hã 're wairébé, Wamama âma 're ðwawata za'ra mono zém na hã, duré wa te da'âma 're ðwasété za'ra mono zém na zama. ðsisânawã norí, âne aimreme hã 're 'manharí za'ra wa'aba mono õ di za. ¹¹ Ma'âpé â na duré rosa'rata za'ra wa'aba. E siwazari te â wê hã ub're hawi 're wairébé, â ðsei õ me hã. Mare di. ¹² Ma'âpé duré rosa'rata za'ra wa'aba, rob'rã na. Azeitona 'rã hã e te za ti'rã, aimawi rowede na, pidera wede na. Mare di. Misi haré ðrã hã. E uwa 'ru u, te za podo ðrã amo hã, pidera na ðrã nhisi hã. Mare di. Taha wazari poto õ di. Tane duré â wê hã hâimana õ di, â warí'í' wazari. Duré siwazari ub're hawi 're wairébé mono õ di, â hã. Tane aimreme hã siwazari 're sani za'ra wa'aba mono õ di za.

'Re ðhâimana u'âsi mono hawi dahâimanazém na rowaihu'u na rowasu'u

¹³ E 'wam norí hã te 'Re ðhâimana u'âsi mono hawi dahâimanazém na rowaihu'u ré 're hâimana za'ra, asiré wa'aba hã ðsimirosa'rata za'êne hã. Âne hã ni'wam norí hã asiré 're hâimana za'ra wa'aba mono wamhã, hâimana wê na te za 're hâimana za'ra. 'Râwi tiwê na sina 're wata za'ra mono õ di za. Âne wamhã, hâiwa hawi rowaihu'u ré 're ðnomro mono na, te za da te âma 're waihu'u za'ra. ¹⁴ Tane nherê, aipê'ê 're marí na 're da'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, duré marí ðwê zõ asima si 're asõpré wa'aba mono wamhã, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u ré, 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za. Âne wa, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u ré 're anomro aba mono newa, 'râwi asina 're aiwata za'ra wa'aba mono õ di za, 'râwi asimirosa'rata na asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono tã da. Âne 're dahâimana wasété za'ra mono wamhã, ðsazei'õ'wa nhimirosa'rata wasété zarina, duré Wa'uburé nhimirosa'rata zarina te za 're danomro. Hâiwa hawi, 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimirosa'rata zarina 're danomro mono õ di. ¹⁶ Marí na da te 're da'ruiwapari za'ra mono wamhã, duré marí ðwê zõ dasima si 're danopré mono wamhã, rowê hã dama 're hâimana za'ra mono õ di za. Te za dasiwi da te 're ro'wa'rutu za'ra. Te za duré 're dahâimana wasété za'ra. ¹⁷ Hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u ré, 're dahâimana za'ra mono wamhã, te za dawasété âna 're danomro. Roti wê na te za da te 're dapawaptob za'ra, rowê na dasiré 're dahâimana za'ra mono da. Duré danhimizawi pese na, te za 're danomro. Duré danhimipari pese na, te za 're danomro. Duré te za da'âma 're dapê'êzé za'ra. Te za duré dasina 're dapê'êzé za'ra. Duré marí ðwê na te za 're dasipawaptob za'ra. Duré danhimizawizé hã da te dama 're ba'a za'ra mono õ di za. Duré dahâimana zadawa nhipese na 're dahâimana za'ra mono õ di za. ¹⁸ Amnho ðwê hã da te 're zuri mono wamhã, te za ðwê si da te 're ubumro za'ra, amnho hã. Tane roti ðwê na 're dasipawaptob za'ra mono wamhã, rowê na dasiré 're dahâimana za'ra mono da, duré ðsimiroti na 're danomro mono

wamhã, dahâimana wê na si te za dasima 're dahâimana za'ra oto.

Wamama nhimiroti ma, dawapu na 're ĩdanomro mono wasu'u

4 A norĩ wa'wa hã te aimreme na 're asi'wapé za'ra wa'aba mo. Te duré 're asisada'âbâ za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Asimirosa'rata wasété zarina, marĩ zô 're rowasutu za'ra wa'aba mono wa. ² A norĩ wa'wa hã ma tô marĩ hã ahâ na asima 're ĩwê za'ra wa'aba mo. Tawamhã uburé asima âma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ wa, te za sô 're ĩdanhimro za'ra wa'aba mo, âma asima 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Marĩ na te duré 're ĩda'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Tawamhã âma asima 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ wa, te aimreme na 're asi'wapé za'ra wa'aba mo. Marĩ ĩwê na 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, a'â 're rowaptêrê za'ra wa'aba mono õ wa, te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono õ di za, ĩwê hã. ³ Âté te za asima si tiwi 're ĩrowaptêrê za'ra wa'aba mo. Tane nherê, asimirosa'rata wasété zarina si, tiwi 're rowaptêrê za'ra wa'aba mono wamhã, te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono õ di za. ⁴ E Wamama nhimiroti hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono bâ, te ĩsazei'õ'wa norĩ nhimiroti si, 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mo. Âne wamhã, Wamama zawi'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za. E âne na aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. ĩsazei'õ'wa norĩ nhimiroti si, da te dasima 're wê za'ra mono wamhã, Wamama âma te za 're sitob'ru za'ra. ⁵ Duréihã ma tô âne ĩmreme na rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã, âne: "Wamama, Tipê'ézani te te wama 're ĩsômri mono hã, wapê'ê 're wama 're hâimana za'ra mono da, te te sima 're wa'awê uptabi, Wamama zawi'wa 're wanomro mono da." E taré ma tô âne na hã rob'ui'éré, ĩbaihã na hã. Mare di. Taré te te âma rob'ui'éré õ di. Tô sena ma tô âma rob'ui'éré. ⁶ Âne wa, Wamama zawi'wa 're wanomro mono da, te za te te 're wa'apawaptob u'âsi. Duréihã ma tô taha wasu'u na rob'ui'éré, ĩsadawa wasu'u'wa hã, âne: "Si'uihã na 'râwi tinhimirosa'rata na 're ĩsi'madâ'â za'ra mono norĩ zada, te za 're hâimana, Wamama hã. 'Râwi tinhimirosa'rata na 're ĩsi'madâ'â za'ra mono õ norĩ si, te za te te 're apawapto." Âne âma ĩrob'ui'éré hã.

⁷ Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ma, ma'âpé 're asiwapu za'ra wa'aba mono, ĩsimiroti na si 're anomro aba mono da. Wa'uburé norĩ nhib'apito nhimipibui wasété zé wi, te za 're asiptete za'ra wa'aba mo. Tawamhã si'aba'rê na, te za asiti timorĩ 'wa.

⁸ Ma'âpé Wamama u asimirosa'rata na 're aihutu aba mono. Tawamhã õ hã te za duré 'râwi atême 're simasisi 'wa. ĩpo're'õ norĩ, asib'rata u're wa, 're asimisõ za'ra wa'aba mono ne, te za 'râwi aipê'ê na aiwasété na 're asiwê'õ za'ra wa'aba mo, aiwê na 're anomro aba mono da oto. Wamama âma tô sena 're aihâimana za'ra wa'aba mono newa, tô sena âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, ma'âpé aihâimana wasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono, aihâimana wê na âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. ⁹ Ai-

wasété na 'râwi 're asisãmri za'ra wa'aba mono wa, te za 're ai'ry'ry wa'aba mo. Rowê te, aipê'ê 're, 're ato za'ra wa'aba mono õ di za a'â. Robzei'õ na te za a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ¹⁰ Aihâimana wê na tâma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, Danhib'apito uptabi ma hã, asina 're aiwata za'ra wa'aba mono tõe da. Aihâimana wasété na si te za tâma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Tawamhã robzei'õ hawi te za ai'âma 're sisaprĩ za'ra wa'wa, rowê na oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.

¹¹ ĩsisânawã norĩ, asisa're'ra 're asibâsi za'ra wa'aba mono õ di za. Ni'wam norĩ hã tisiré ĩsazei'wai âma, te te âma 're wasété za'ra mono wamhã, niha wamhã, te te 're wê'õ za'ra mono wamhã, tisiré ĩsazei'wai u'âbâ, Wanhib'apito nhimiroti hã 're ĩdasisawi pese za'ra mono zé hã te za te te siwi 're wê'õ za'ra. Âne wamhã, ĩsimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono âna, te za 're nomro. ¹² 'Re ĩhâimana u'âsi mono si danhipai u roti wê 'manharĩ'wa hã te 're hâimana. Taha si dahâimanazéb zarina da'âma rowairébé'wai uptabi hã te 're hâimana. Ôhõ ma si waihu'u pese di, te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb da hã, duré te te 're ĩda'a'uprosi mono zéb da hã. E a norĩ wa'wa hã dahâimanazéb zarina da'âma rowairébé'wa pâ, te bété asiré Cristuhu zazei'wa 're ĩwê'õ za'ra wa'aba mo.

Dasisõwa rowaihu'u nhomri na rowasu'u

¹³ Ma'âpé ĩwapari pese za'ra wa'aba. Âté âne te za asisõwa wa'aba, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: "Âté âhãna 'ri ahâ u wa za ai'aba'rê ni, niha wamhã awêpsi. Tame te za misi wa'âma tiwahu, rob'ui'prazéb zô wa te romhuri za'ra ré, wa te wasima sa'êtê za'ra da, rob'ui'prazé hã." Âté âne te za dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. E awêmhã niha ai'âma ĩromhâimana za'ra wa'aba zé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba bâ, te za âne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Aihâimana za'ra wa'aba zé hã aiwa romnhizédé ne hã. Romnhizé hã 're hâimana za'ra mono wamhã, te za awa'awi ai'utõ. Tane 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã, aiwa romnhizédé ne te za aiwi 're si'utõrĩ su'u za'ra wa'wa. ¹⁵ Taha wa, te za âne si asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: "'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're wa'awê mono wamhã, marĩ wa te 're ĩmanharĩ za'ra mono da hã, wa za tô wa te 're 'manharĩ za'ra." Âne te za asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. ¹⁶ Tane nherê, niwa romhâimanazé hã waihu'u pese za'ra wa'aba newa, te 'râwi asi'uihã na 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo. Ta hã dawasédé. ¹⁷ Taha wa, wa za âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ ĩwê na da te dama âma 're ĩuwaimrami za'ra mono da hã, wê di. Tane nherê, taha wasu'u hã dama waihu'u pese za'ra nherê, marĩ ĩwê na da te dama âma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, ta hã dawasédé.

Īsibro pese norī āma, Wamama nhimihâzém na rowa-su'u

5 Asimarī ahâ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norī, ma'āpé ĩwapari pese za'ra wa'aba. Niwapsi te za robzei'ō hã 're ĩsépata za'ra wa'aba mo. Taha wa, ĩwana ré te za asina 're ai'ry'ry sirōmo aba mo. ² Asimarī za'ra wa'wa hã te za aiwi 're si'utōrī za'ra wa'wa. Duré ai'uzazé ĩwē hã te za ĩhâ tetere hã te te aiwi 're hâzapu'u za'ra wa'wa. ³ Marī hã ate za'ra wa'wa hã, étē'ubuzi pré oru 'manharī hã duré étē'ubuzi'a prata 'manharī hã 're si'ubuzi za'ētē za'ra mono ō di za oto. Ta norī hã asima si 're ubumroi pese za'ra wa'aba mono wamhã, te za asōti na aiwaihu'u za'ra wa'aba ni. E asibrob ahâ hã asima si 're ĩsa'ētē za'ra wa'aba mono zarina, te za rowē hã aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. Mare di. Danhimarī hã unhamo ro'o na, dawī 're ĩsi'utōrī za'ra mono ne, te za rowē hã aiwi ai'utōrī za'ra wa'wa. Rob'rāsutuzéb u romhutu nherē, ma tō asima si 're ĩsa'ētē za'ra wa'aba mo, rob'ubumro hã. ⁴ Aiburu na romhuri'wa norī hã 're pawa'âbâ za'ra wa'aba mono ō di. Ōhōta te aiwapsari za'ra. Hâiwa hawi te za dawapa, amnho ubumroi'wa norī 're ĩsiwap-sari za'ra mono zé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, danhipai u ĩwaihu'u pe hã.

⁵ Ti'ai āma te asibro hã asima si 're ĩ'ubumroi pese za'ra wa'aba mo, asima āma 're rowē za'ra wa'aba mono da, asibrom na. Wa za aima āma romnhimiré za'ra wa'wa. Powawē hã hâipse wamhã, romhuture di oto, da te ĩwīrīzéb u hã. Tane, romhuture di oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dazu te te ĩ'aihâ za'ra wa'aba zéb u hã. ⁶ Ni'wam norī hã marī hã te te 're 'manharī wasété za'ra mono ō nherē, ma tō a norī wa'wa hã taré dama 're ĩ'ru za'ra wa'aba mo, da te 're simroi mono da. Ta norī ma, waihu'u za'ra ō di, 're ĩsisō'reptu za'ra mono zéb da hã.

Wanhib'apito zô danhimi'ē na sô 're ĩdanhimipari za'ra mono zém na rowasu'u

⁷ ĩsisānawā norī, rowasédé hã 're hâimana mono nherē, te za asimi'ē na Wanhib'apito zô 're asimipari za'ra wa'aba mo, apâ wei morī ō ré. Ma'āpé rosa'rata za'ra wa'aba, buru tede'wa na. Buru tede'wa norī hã te simi'ē na, tã zô 're simipari za'ra, a'ē ta'a zô, duré ĩpīni 'rāsutuzéb zô zama. Simi'ē na te sô 're simipari za'ra, ropoto té te te 're ĩ'ubumro za'ra mono zéb zô, tãma sawi za'ra wa, buru nho hã. ⁸ Tane a norī wa'wa hã te za duré asimi'ē na Wanhib'apito zô 're asimipari za'ra wa'aba mo. Za wei apâ morī su'u na dâ'âsina, te za robze na sô 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo.

⁹ ĩsisānawā norī, asima 're aiwapsari za'ra wa'aba mono ō di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aiwasédé hã te te ai'āma 're sa'ra za'ra wa'aba mono tō da. Dahâi-manazéb zarina da'āma rowairébé'wa hã we ĩmorīzéb u hã romhuture di oto. Āne wa, asima 're aiwapsari za'ra wa'aba mono ō di za. ¹⁰ Duréhã Danhib'apito uptabi zadawa wasu'u 'rata 'wa norī hã, da te tãma 're

rob'manharī wasété za'ra mono nherē, ma tō simi'ē na te te 're robzépata za'ra, hâimana wē na. Tane te za duré ta norī wasu'u na 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩsine 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. ¹¹ Ta norī hã te te 're robzépata za'ētē za'ra mono nherē, siptete sina ma tō Wamama āma 're hâimana u'âsi za'ra. Taha wa, tãma 're rowē za'ra mono di oto. Taha wasu'u hã wama waihu'u pese za'ra di. A norī wa'wa hã ma tō Zoho wasu'u hã 're ĩwapari za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono umnhasi sina ma tō āma 're mo, Zo hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩsimizawizé hã sa'ētē uptabi di. Duré da'āma 're ĩpē'ézé mono zé hã sa'ētē di. Āne wa, Zo hã te te robzépata mono pari, ma tō marī hã ĩwē hã apâ tãma tisō.

¹² ĩsisānawā norī, āhãna marī ĩpire hã wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Marī na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhã, te za aimreme uptabi na si dama 're ĩropisutu za'ra wa'aba mo. Āté ni'wa hã te za marī na dama ropisutu. Tawamhã áté te za āne dama tinha, tō sena na te te dama ĩropisutuzém na, da te āma waihu'u za'ra da: "Re ĩhâimana u'âsi mono hã hâi-wa 'manharī'wa, ti'ai 'manharī'wa, uburé marī 'manharī'wa, te 're hâimana. Ta hã ma tō ĩwaihu'u, tō sena na te aima ĩropisutuzém na." Āté āne te za ni'wa hã dama tinha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhisi hã, te te dama āma waptob sina. Āne dama 're nharī za'ra wa'aba mono ō di za. Aimreme uptabi na si, te za dama 're ĩropisutu za'ra wa'aba mo, 're sisi za'ra wa'aba mono āna, aimreme hã tō senai ō wa, Wamama hã aiwasédé hã te te ai'āma 're sa'ra za'ra wa'aba mono tō da.

Īhâzé ré norī wasu'u

¹³ Āté asiré ĩsazei'wai wa'wa hã te za robzépata. Āne wamhã, te za sina rowaptē, hâiwa u. Duré ni'wa hã rowē tãma hâimana wamhã, tinha're na te za Wama-ma āma tiwata. ¹⁴ Duré ni'wa hã hâzé wamhã, te za sô tihârâ za'ra, ĩsazei'wa norī pawapto'wa norī zô, Wama-ma wi te te āma rowaptērē za'ra da, duré azeitona 'râi wa'ui wabre na te te āma 'râi u'ré za'ra da, Wanhib'apito zadawa para. ¹⁵ Tawamhã, Wanhib'apito umnhasi sina te te tiwi rowaptērē za'ra wamhã, Wanhib'apito te za sō'reptu, ĩhâzé ré hã. Te za pese. Duré ĩhâzé ré hã tiwasédé hã te te 're ab'manharī mono nherē, ĩwasédé te te āma 're ab'madâ'â mono ō di za oto. ¹⁶ Āne wa, Wanhib'apito hã aihâzé wa, te te 're aipse za'ra wa'aba mono da, marī 're 'manharī wasété za'ra wa'aba mono wamhã, te za asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Te za duré asima tiwi 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito wi. Tawamhã dahâimana wē sina, da te tiwi 're rowaptērē za'ra mono wamhã, da te tiwi 're ĩrowaptērē za'ra mono zéb zarina, te za tō te te dama āma 're a'uwaimrami, Wanhib'apito hã. ¹⁷ Duréhã Wamama zadawa wasu'u'wa hã te 're hâimana, Eriasi hã. Ta hã wasine hã te a'uwē na 're mo. Ta hã ma tō rowaptē hâiwa u, tã we ta'a tō da, ti'ai u. Taha wa, si'ubdatō wahu wâiwa, tã we ta'a ō di. ¹⁸ Taha pari, ma tō duré rowaptē, tã we ta'a da. Taha wa, te we tita'a

oto. Tawamhã amnho ahâ di oto, da te 're ãubumro za'ra mono zéb da hã.

¹⁹ Ìsisãnawã norĩ, ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Áté asiré ãsazei'wa hã te za aipi'ra, roti senai'õ niwĩ. Tawamhã áté misi te za ãmaipawapto wa'wa, apâ te te sina siri da, roti tô sena niwĩ 're hãimana mono da

apâ. ãne asimiroti wẽ na 'manho'reptui wa'aba wamhã, ãpo're'õ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhiti 're hãimana u'ãsi mono õ di za, rowẽ u'ãsi nhiti. Duré Wamama hã te te ãma 'madâ'ã õ di za, marĩ hã ahâ na tiwasédé hã te te 're ãab'manharĩ mono zé hã. Te za tãma pari za'ra.

1 PEDRU

Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĭbaihâ hã Pedru te te ĭrob'ui'ééré hã Zezusihi zazei'wa norĩ hã daro mono bâ 're ĭsi'ubumroi mono norĩ ma, ma tō rob'ui'ééré, ĭsazei'wa 're nomro mono 'ru te, da te tãma 're ĭrob'manharĩ za'ra mono norĩ ma. ĭsazei'wa norĩ hã danhib'rata te te 're robzépata za'ra mono wa, ma tō Pedru hã tinhimi'ui'ééré na pē'ēhiri za'ra. Taha na ma tō pawaptob za'ra, siptete sina Zezusihi āma si 're nomro mono da. Cristu hã wanhowa te te ĭrobzépata na hã ma tō duré tãma waihu'u za'ra, duré wa norĩ hã ĭsiré 're wanomro mono wa, za ĭsine wa te 're ĭrobzépata za'ra mono zém na hã. Āne ma tō duré tãma waihu'u za'ra: 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã ma tō te te 're aipibu za'ra wa'wa, tō sena 're umnhasi za'ra wa'aba mono zō.

1 Wa hã Pedru, Zezu Cristu te te ĭpisudu, ĭsadawa wasu'u'wa 're ĭmorĩ da. Āhãna wa za āma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, 'Re ĭhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norĩ ma. Airom nhiti te dawazari 're aihâimana za'ra wa'aba mo, danhipti'a nho'ōmo mono bâ, Pōtu āma, duré Darasiza āma, duré Capadosiza āma, duré Azi'a āma, duré Bitinha āma. ² Aipoto za'ra wa'aba ō ré, ma tō Wamama hã sima aipisutu sirōmo za'ra wa'wa, 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã, ĭsib'a'uwē oto 're anomro aba mono da. Taha da, ma tō oto Tip'ēzani hã aipē'ē 're aima sōmri za'ra wa'wa, aiwē uptabi na oto ōhō āma si 're anomro aba mono da, duré Zezu Cristuhu nhimiroti si 're wapari pese za'ra wa'aba mono da, duré Cristu hã dazada ĭdâ'âzéb zarina, aipē'ē 're te te 're ai'a'upsōi wa'aba mono wa, aiwasété āna āma 're anomro aba mono da oto.

'Re ĭhâimana u'âsi mono ma, wa ai'āma 're ĭmreme u'âsi za'ra wa'wa, ĭsimizawizé hã ai'āma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'âsi, āma 're anomro aba mono da, taha āma si.

Rowē uptabi zō, 're ĭdanhimipari za'ra mono zé wasu'u

³ 'Re ĭhâimana u'âsi mono āma si oto 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama āma. E marĩ wa. ĭpē'ēzézé hã sa'ētē na tãma 're hâimana mono wa, ma tō wa'apoto té, wapē'ē 're, wahâimanazép té ĭwē na si oto āma 're wahâimana za'ra mono da. Zezu Cristu hã dâ'â uptabi nherē, ma tō ĭma hã ab're hawi hâiwa'utu, tiwaihu'u pese na. Taha zarina, wa za duré wasina sō 're wanhimipari za'ra, 're wadâ'â za'ra mono pari, te te 're ĭwa'ahâiwa'utu mono zéb zō. ⁴ Nimahã na, te za marĩ hã ĭwē hã te te wama 're anhomri, tinhib'a'uwē norĩ zō te te 're ĭab'madâ'â mono hã hâiwa āma. Tame ĭwē uptabi si te asō 're simi'wara u'âsi 'wa, dawi 're ĭsi'utōrĩ waihu'u za'ra mono ō hã, dawi 're ĭwasété za'ra mono ō hã duré. ⁵ Ate za'ra

wa'aba da, te ĭwē hã asō 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã ĭwaihu'u pese na te oto asina 're ĭumnhasi za'ra wa'aba mo. Taha wa, te za ĭwasété wi te te 're ai'madâ'â pese za'ra wa'wa, asō'reptui wa'aba zé hã asina uwaimrami za'ra wa'aba da, ro ĭsi'utōrízéb āma.

⁶ Taha wa, te za ĭwasu'uwē zarina aipē'ē 're, 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mo, rowasédé hã asada 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, 're robzépata za'ra wa'aba mono nherē. ⁷ Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono zō, te za rowasédé hã asada 're hâimana za'ra wa'wa. Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma, wē di, Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã. Ĕtē'ubuzi pré oru hã dama ĭsawi pese zém nhipai u, tãma wē di. Ĕtē'ubuzi pré oru hã wa'âbâ za'ētē wa, dama sawi pese di, ta hã dama 're hâimana u'âsi mono dai ō nherē. Zata ō zō, te za un-hama wa hiri ni, zata ō wa, da te ĭwaihu'uzéb da hã, oru uptabi na. Tane, a norĩ wa'wa hã rowasédé hã asada 're hâimana za'ra wa'aba mono nherē, Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, apâ wei morĩ wapsi, te za danho'a ai'āma tiwata za'ra wa'wa, ōhō umnhasi sina āma 're ĭaihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zém na. Tame te za duré marĩ hã ĭwē hã aima sōmri za'ra wa'wa. Rowē uptabi hã te za duré aima pisutu za'ra wa'wa. Tawapsi, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za oto. ⁸ A norĩ wa'wa hã atōmo na asiwi 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ō di, Zezu Cristu hã. Tane nherē, aima sawi uptabi za'ra wa'aba di, Wanhib'apito hã. Atōmo na asiwi 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ō nherē, te Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, aima 're rowē za'ra wa'aba mono wa, te aipē'ē 're, 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mo, ato za'ētē za'ra wa'aba na. E marĩ wa. 'Re aihâimana wasété za'ra wa'aba mono zém hawi, te te 're asō'reptu za'ra wa'aba mono wa. Taha da, te Wanhib'apito hã asina 're ĭumnhasi

za'ra wa'aba mo, te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da.

¹⁰ Duréihã aibã norí hã te 're hãimana za'ra, 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Ta norí hã danho'reptuzé wasu'u te te waihu'u pese za'ra da, ma tã te te sã 're rosa'rata za'ra. Ìwana ré ma tã te te dama 're rowasu'u sirõmo za'ra, danho'reptuzém na, 'Re ìhãimana u'ãsi mono za te te aima ãma 're ì'a'uwa'imrami za'ra wa'aba mono zém na. ¹¹ Æne te ta norí hã te te sima 're nharí za'ra: "E 'wa hã, Danho'reptui'wa za. E niwa te za tawamhã te te 're da'anho'reptu." Æne te ta norí hã te te sã 're rosa'rata pese za'ra, te te waihu'u za'ra da. Cristuhu pẽ'ezani hã ìpẽ'ẽ 're, 're hãimana za'ra mono wa, ma tã tãma waihu'u sirõmo za'ra, Cristu hã za te te ìrobzépatazém na. Taha pari, rowẽ uptabi hã hãiwa ãma za tãma 're ìhãimana mono na ma tã duré tãma waihu'u sirõmo za'ra. ¹² 'Re ìhãimana u'ãsi mono, ma tã duré ãne hã tãma waihu'u sirõmo za'ra: "Aima wa'aba si, te waihu'u za'ra wa'aba õ di, danho'reptui'wai wasu'u hã. Ai'uirí na wa'aba, za 're ìdahãimana za'ra mono norí pibu ma, wa tã ãne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa." Æne ma tã tãma waihu'u za'ra, aipibu ma za'ra wa'aba zama. Wanhìb'apito zadawa wasu'u'wa norí hã ma tã oto rowasu'u'wẽ na aipo're pu'u za'ra wa'wa, Cristu te te 're ìda'anho'reptui mono zém na. Hãiwa hawi, Wanhìb'apito pẽ'ezani nhimipawaptobzéb zarina, tã sena Cristuhu wasu'u'wẽ na ma tã aipo're pu'u za'ra wa'wa. Taha wasu'u hã wẽ uptabi wa, te oto hãiwa ãma romhuri'wa norí hã te te sima 're wẽ uptabi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono da.

'Re ìhãimana u'ãsi mono, dahãimana wẽ da, te te 're ìda'apisutu mono zé wasu'u

¹³ Zezu Cristu hã nimahã na te za wei mo apã. Taha wa, te za aihãimana nhimiza'rese 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Aihãiba na te za 'rãwi 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mo. Zezu Cristu hã apã wei morí wapsi, te za aima 're ìrowẽ za'ra wa'aba mono zé hã aima pisutu za'ra wa'wa, hãiwa ãma. Taha zã si te za asina 're asimipari u'ãsi za'ra wa'aba mo. ¹⁴ Taha wa, te za 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã 're ìwapari pese za'ra wa'aba mo. Ìsimiroti hã 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ ré, ma tã marí hã ìwasété zã si 're ìrowasutu za'ra wa'aba mo. Taha zarina 're anomro aba mono õ di za oto. ¹⁵ 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã ma tã sima aipisutu za'ra wa'wa, ìsib'a'u'wẽ si oto 're anomro aba mono da. Ta hã hãimana wẽ uptabi na, te 're hãimana. Taha wa, te za a norí wa'aba zama, aihãimana wẽ uptabi na oto 're aihãimana za'ra wa'aba mo, ìsine. ¹⁶ Duréihã ma tã ãne siwasu'u, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã:

"Wa hã ìhãimana wẽ uptabi na, wa 're ìhãimana. Taha wa, a norí wa'aba zama te za aihãimana wẽ uptabi na 're aihãimana za'ra wa'aba aba mo, ìsine." Æne ìsimiroti na rob'ui'éré, ìbaihã na hã.

¹⁷ A norí wa'wa hã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma 're aimreme zusi aba mono wamhã, Wamama na te 're

ìsisi za'ra wa'aba mo. Ta hã dahãimanazéb zarina da'ãma rowairébé'wa, te 're hãimana. Æhã wa, 're ìdahãimana za'ra mono zéb zarina, te za dahãiba mono bã te te dama ãma 're a'uwa'imrami, dahãimana wẽ zém na, dahãimana wasété na zama. Taha wa, te za 're ìhãimana mono zém na asiwi 're ìwazéb za'ra wa'aba mo, Wamama hã, ti'ai ãma 're anomro aba mono ré. ¹⁸ A norí wa'wa hã ma tã ìwaihu'u za'ra wa'wa, aiwa'ãbã za'ra wa'aba zé hã. Cristu hã ma tã aiwa'ãbã za'ra wa'wa, 're anomro wasété aba mono zém hawi, te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da, aihì'rata norí ne, 're aihãimana za'ra wa'aba mono tã da oto. E rob'ui'prazém na ma tã Cristu hã aiwa'ãbã za'ra wa'wa, e ètè'ubuzi pré oru na, niha wamhã, e ì'a na prata na. Mare di. Ta hã wẽ u'ãsi 're hãimana za'ra mono õ di za. Taha na te te aiwa'ãbã za'ra wa'aba õ di. ¹⁹ Dazada ìdã'ázém na si ma tã aiwa'ãbã za'ra wa'wa, ìwapru hã tiwi ìpu'uzém na. Ta hã te 're mo, pone'ërebã ìwẽ uptabi ne, da te dasiwi ìwírí da hã, dawasété wa, dawa'ãbãzéb da. Cristu hã wẽ uptabi na 're ìhãimana mono hã ma tã tidã'ázém na aiwasédé hã wa'ãbã za'ra wa'wa. Ta hã te te ìwawa'ãbã za'ra zé hã wẽ uptabi di. ²⁰ 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã te te ro'apoto mono õ ré, ma tã Cristu hã pisutu siro, dazada dã'ã da, dawasété wa'ãbãzéb da hã. Æhãna ro ìsi'utõrízéb u hã, ma tã we datème wi oto Cristu hã, aima ãma 're ìrowẽ za'ra wa'aba mono zéb da hã. ²¹ Cristu hã dã'ã uptabi nherẽ, ma tã ab're hawi hãiwa'utu, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã, rowẽ uptabi te te tãma pisutu da, hãiwa ãma. Æhã wasu'u hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, te oto õhõ si asina 're ìumnhasi za'ra wa'aba mo, te te dama ìropisutuzé hã te te aima ãma uwa'imrami za'ra wa'aba da.

²² Wanhìb'apito nhimiroti hã, tã sena. A norí wa'wa hã ma tã ìsimiroti hã 're ìwapari pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, marí ìwasété na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di oto. Aiwẽ na 're anomro aba mono da si, te oto asima 're ìrosa'rata za'ra wa'aba mo. Dazawizé hã tã sena te oto aima 're hãimana za'ra wa'wa, asiré Wanhìb'apito zazei'wa norí ãma. Taha wa, te za õne u'ãsi 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. ²³ 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã pire na te 're hãimana u'ãsi. Niwa si'utõrí waihu'u õ di za. Ta hã ma tã oto timreme na aipoto téb za'ra wa'wa aipẽ'ẽ 're, ì'ra si oto 're anomro aba mono da. Ti'ai ãma damama norí si te za nimahã na dawí 're si'utõrí za'ra. Tanei õ di, Aima'wa hã aipẽ'ẽ 're te te 're aipoto téb za'ra wa'aba mono hã. Niwa dame si'utõrí waihu'u õ di. ²⁴ Duréihã ma tã ãhã wasu'u na ãma rob'ui'éré, 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã. Æne te rowasu'u: "Du hã 're wapti'i hã za'ra mono õ ré, te za 're 'ré za'ra. Duré romnhirãã norí hã wẽ nherẽ, te za 're sirãã a'a za'ra. Tane duré dahãiba hã wẽ nherẽ, te za 're dasi'utõrí su'u. ²⁵ Tanei õ di, uburé Danhìb'apito nhimiroti hã. Pire na te 're hãimana u'ãsi. Niwa si'utõrí waihu'u õ di za."

Æne ãma ìrob'ui'éré hã.

Tawamhã Wanhîb'apito wasu'uwê na da te 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mono wamhã, ma tô uburé Danhîb'apito nhimiroti wasu'uwê na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa.

2 Taha wa, te za aiwasédé há 're îrême pese za'ra wa'aba mo, dasi'ruiwapari há, duré dazadawa nhipe há, duré dahâimanazé tô senai'ô há, duré danhîmarî na dasi'ruiwapari há, duré dasima dawasu'u wasédé há. ² Ai'utê îpoto té há tina hâiwa'u zô 're îry'ry mono ne, te za Wanhîb'apito nhimiroti zô 're îrob'ruiwapari za'ra wa'aba mo, âma 're asiptete za'ra wa'aba mono da, aihâimana wasété hawi asô'reptuzé há 'râwi oto asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. ³ Wanhîb'apito dama 're îsôpru mono zé há 'râwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono wa, wa âne aima waihu'u za'ra wa'wa.

Êtê na Cristuhu âma te te âma îsimiré'ézé wasu'u

⁴ Ma'âpé, Wanhîb'apito u asimirosa'rata na si nherê, 're aihutu aba mono. Ta há wê nherê, ma tô dasiwi wê'ô ni, êne há 'ri'wa norî te te siwi îwê'ô ne. Tane nherê, da te dasiwi wê'ô nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono ma, wê uptabi di, Wanhîb'apito há. Tâma sawi uptabi di duré. ⁵ Êne ahâ nherê, 'ri há da te dasiwi âma îri ne, te za 'Re îhâimana u'âsi mono há te te aima 're nharî za'ra wa'wa, îsôrôwa na tâma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. E marî da. Îsôrôwa âma tâma îromhuri'wa norî ne, sasedoti norî ne, tâma îromhuri'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré aihâiba na tâma 're asôprub za'ra wa'aba mono da. Zezu Cristu wazada îdâ'âzéb zarina, tâma 're asôprub za'ra wa'aba mono wamhã, Wamama ma wê di, tâma 're îasôprub za'ra wa'aba mono zé há. ⁶ Duréihã îwana ré 'Re îhâimana u'âsi mono, ma tô êtê na Zezu Cristuhu âma simiré'é. Âne te tinha:

"Êtê tômo wawê há wa tô pisutu, înhorôwa âma te hiri da, Sí'ã na 'ri nho'ômo nhisi âma. 'Ri na'rata wê'ézéb âma wa za tihi, 'ri há siptete na sab da. Êne há îma wê uptabi di. Îma sawi uptabi di duré. Taha umnhasi sina 're dahâimana za'ra mono wamhã, îwê na za te te dama âma 're a'uwaimrami u'âsi mono wa, dawi 're robzei'ô za'ra mono ô di za."

Âne âma îrob'ui'éré há, îbaihá na há.

⁷ Êtê na îsisi há aima sawi uptabi za'ra wa'aba di, Cristu há, Danho'reptui'wa na asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa. Da te dasina 're îumnhasi za'ra mono ô norî âma, ma tô 'ri'wa norî âma simiré'é, 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa há. Âne te ta norî âma rowasu'u:

"Êtê tomhâpâ wê há 'ri na'ratazéb da há, wê uptabi nherê, wasété newa, 'ri'wa norî te te aré siwi îwê'ô há 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'âsi, pire na." Âne îwasu'u na rob'ui'éré há. ⁸ Duré êtê tômo wawê wasu'u amo na rob'ui'éré há, âne:

"Êne há te za nasi da'marôpârî za'ra."

Taha na rob'ui'éré há, âne. Êne te te nasi da'marôpârî za'ra wamhã, dama 're rowê za'ra mono ô di za. Tane Cristuhu wasu'uwê há da te 're saze za'ra mono ô

wamhã, dama 're rowê za'ra mono ô di za, 'Re îhâimana u'âsi mono há te te siwi 're îda'awê'ô mono zéb zarina.

⁹ Taneî ô di, a norî wa'wa há. 'Re îhâimana u'âsi mono, ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, îsib'a'uwê si oto 're anomro aba mono da. Sasedoti norî há te te sima 're îapisutu mono ne, te oto a norî wa'wa há uburé Danhîb'apito ma romhuri'wa, 're anomro aba mo, ôhõ âma si 're anomro aba mono da, îte da. Ta há robra hawi ma tô rowa'a u sitême asô tihâra za'ra wa'wa, 're anomro wasété aba mono zém hawi, rowê uptabi na si 're anomro aba mono da oto. Taha wasu'u na, tiwaihu'u pese na te te aima âma 're îuwaimrami wê za'ra wa'aba mono zém na, ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, âma 're dapo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono da. ¹⁰ A norî wa'wa há 'Re îhâimana u'âsi mono nhîb'a'uwê 're anomro aba mono ô di aré. Âhâna te oto îsib'a'uwê tâma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Duré da'âma 're îpê'ézé mono zé há asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono ô di aré. Âhâna ma tô oto asina îwaihu'u za'ra wa'wa, da'âma 're îpê'ézé mono zé há.

Dahâimana wê zém na rowasu'u

¹¹ Îsisânawã norî, îma asawi pese za'ra wa'aba norî há, darom nhiti 're îdahâimana za'ra mono ne, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ti'ab ré. Taha wa, marî wasété na 'râwi asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za, asimirosa'rata wasété zarina 're 'manharî za'ra wa'aba mono tô da, aiwasété 'wa há. ¹² A norî wa'wa há Wanhîb'apito zazei'ô'wa norî wazari, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, te za aihâimana wê na si dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawamhã aihâimana wasété na, taré da te aima 're nharî za'ra wa'aba mono nherê, te za da te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa, dama 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono zém na. Tawamhã Cristu há apâ wei morî wapsi, te za 'Re îhâimana u'âsi mono âma tawata za'ra ni, îsimiroti zarina aihâimana wê na, dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa.

¹³ Wanhîb'apito nhîb'a'uwê oto 're anomro aba mono wa, uburé dama îpire norî nhimiroti há te za 're îwapari pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, ti'ai âma danhipai u da'madâ'â'wa nhimiroti há te za duré 're îwapari pese za'ra wa'aba mo. ¹⁴ Duré tâma da'madâ'â'wa da, te te 're îda'apisutu mono norî nhimiroti zama, te za 're îwapari pese za'ra wa'aba mo. Îhâimana wasété norî há, îsada'wa para te te 're hâ za'ra mono da, duré îhâimana wê norî âma 're wata za'ra mono da, taha da, ma tô ta norî há pisutu za'ra. ¹⁵ 'Re îhâimana u'âsi mono há ma tô sima aiwê za'ra wa'wa, aihâimana wê na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. E marî da. Aihâimana wê na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê, taré da te aima 're nharî wasété za'ra wa'aba mono tô da. ¹⁶ Pawa'âbâ âna dama romhuri'wa norî ne, robzei'ô na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di oto, a norî wa'wa há. Tane nherê, Cristuhu âma rowê na 're anomro aba mono nherê, âne taré 'râwi asi'âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za:

Īwasédé te 're 'manharĩ mono nherě, rowě u'ási wa za 're ĩhâimana. Āne taré 'râwi asi'âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'ási mono ma romhuri'wa, 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te za aihâimana wě na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ¹⁷ Āne wa, te za dahâiba mono bâ 're ĩdahâiba wazéb za'ra wa'aba mo. Uburé asiré ĩsazei'wa norĩ hã te za 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'ási mono hã te za duré asima 're ĩpipa za'ra wa'aba mo, ĩwaihu'u pese uptabi na. Duré ti'ai âma danhipai u da'madâ'â wa hã te za asiwi 're ĩhâiba wazéb za'ra wa'aba mo.

Pawa'âbâ õ nherě, romhuri'wa norĩ hã 're ĩnomro wě mono zé wasu'u

¹⁸ Aiwada'uri zarina aipawa'âbâ âna dama romhuri'wa norĩ, asib'apito nhimiwada'urizé hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ĩsimizawi pese norĩ mreme hã, duré ĩsimizawi'õ norĩ mreme zama. ¹⁹ Taré nherě, da te aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, te za 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Āne wamhã, ari'iwi te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, taha da, te te sima 're aiwě za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhâimana u'ási mono hã. Āne zarina te za te te 're ai-wěsãmri za'ra wa'wa. ²⁰ Marĩ hã 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wa, da te 're aihã za'ra wa'aba mono wamhã, ari'iwi 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherě, e te za ai'âma 're dawata za'ra wa'wa. Mare di. Aihâimana wě na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherě, da te aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ari'iwi te za 're ĩsépata za'ra wa'aba mo. Tawamhã, 'Re ĩhâimana u'ási mono si te za te te 're ai-wěsãmri za'ra wa'wa. ²¹ Cristu hã ma tô robzépata, asada za'ra wa'aba. Ta hã ma tô âne na aima âma asanho za'ra wa'wa, ĩsirã zarina si ari'iwi 're robzépata za'ra wa'aba mono da. Taha da, ma tô sitěme asõ tihârã za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'ási mono hã. ²² Cristu hã marĩ na tiwasédé te te 'manharĩ õ uptabi di. Tô sena na te te dama 're rowasu'u mono wa, sadawa nhipese na da te 're wapari mono õ di, dasiwi. ²³ Da te tãma 're nharĩ wasété za'ra mono nherě, asa te te dama âma 're nharĩ wasété mono õ di. Duré da te tãma ĩrob'manharĩ wasété mono na te te robzépata mono nherě, te te dama ropipa õ di asa. 'Re ĩhâimana u'ási mono ma si, ma tô sisõ, taha si dahâimanazéb zarina da'âma rowairébé'wai wa, te te âma dama 're a'upai mono õ wa. ²⁴ Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â wamhã, ma tô wawasété wa, wawa'âbâ za'ra, wawasédé hã wa te oto 're 'manharĩ tõ za'ra mono da, wahâimana wě na si oto 're wahâimana za'ra mono da. ĩhâiba na da te tãma ĩrob'manharĩ wasétézém na, ma tô robzépata za'ětě. Taha zarina, a norĩ wa'wa hã rowě na te oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ²⁵ Rowě na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di aré, pone'ërebã, bâdâdi nhiti 're ĩsipa za'ra mono ne, 're anomro aba mono wa aré. Āhãna ma tô apã aipizari za'ra wa'wa, Da'madâ'â wě 'wai u, ĩsarina si oto 're anomro aba mono da, rowě na.

Damro ré norĩ hâimanazé wasu'u

³ Pi'õ norĩ, romhuri'wa norĩ hã tinhib'apito mreme te te 're ĩwapari pese za'ra mono ne, te za duré aimro mreme hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Āté aimro za'ra wa'wa hã zahadu te te saze za'ra õ di, 'Re ĩhâimana u'ási mono nhimiroti hã. Tane nherě, tãma 're aihâimana wě za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za oto sima wě za'ra, Cristuhu zazei'wa oto 're hâimana za'ra mono da. Te te 're saze za'ra mono da, tãma 're roti za'ra wa'aba mono õ nherě, te za uihã na te te 're saze za'ra. E marĩ wa. Tãma 're aihâimana wě za'ra wa'aba mono wa, duré ĩmreme hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono wa. ³ Asima 're asipese za'ra wa'aba mono na si, 're asõpré wa'aba mono õ di za, ai'rã ĩwaihu'wě na, duré asõ'rebzu ĩwě na. Duré ai'uza ĩwě na 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Asimirosa'rata wě na oto 're ĩanomro aba mono zéb zõ si, te za asima 're asõpré wa'aba mo, duré aiwaimri 're ĩaihâimana za'ra wa'aba mono zéb zõ zama. Āne si tãma wě uptabi di, 'Re ĩhâimana u'ási mono ma hã. ⁵ Āne si ma tô wahi'rata sipi'õ norĩ hã 're nomro, 're ĩhâimana wě za'ra mono norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'ási mono si, ma tô ta norĩ hã te te sina 're umnhasi za'ra, te te 're pawapto wě za'ra mono da. 'Re ĩnomro wě mono na, ma tô duré ta norĩ hã sina 're sõpré. Taha wa, ma tô timro mreme si te te 're wapari pese za'ra. ⁶ Āne Sara hã ma tô 're mo. Timro mreme hã ma tô te te 're wapari pese, Abra'ãhã mreme hã. Taha wa, ma tô tinhib'apito na te te 're sisi Sara hã, Abra'ã hã. Tane te za duré a norĩ wa'wa hã aimro ma 're aihâimana wě za'ra wa'aba mo. Asina aihâtã'â âna, te za duré 're anomro aba mo. Tawamhã Saraha nhihudu na te za te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'ási mono hã.

⁷ Duré aibã norĩ, aimro siré te oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo. A norĩ wa'wa hã aibã wa, aihâiba hã siptete za'ra wa'aba di, aimro hãiba za'ra wa'aba ma hã. Āne hã te za asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, te za aimro ma 're aihâimana wě za'ra wa'aba mo. Rowě ĩsi'utõr'õ hã te za 'Re ĩhâimana u'ási mono hã aima sõmri za'ra wa'wa, hãiwa âma. Aimro norĩ wa'aba ma zama, te za sõmri za'ra. Taha wa, te za aimro ma 're aihâimana wě za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'ási mono ma, asiré 're aimreme zusi aba mono wamhã, te za te te 're ai'awapari 'wa, Wamama hã.

Īsazei'wa norĩ, dama 're hâimana wě za'ra mono nherě, te te 're ĩrobzépata za'ra mono zé wasu'u

⁸ ĩmreme na wa za oto aima 'rãsutu za'ra wa'wa. Asimirosa'rata wě na te za aihĩni 're asisazei pese za'ra wa'aba mo. Duré dapě'ězé zarina da te 're robzépata za'ra mono wamhã, te za dasiré aipě hã 're ĩsépata za'ra wa'aba mo, aipě'ězé sina. Duré uburé marĩ wě na dama 're rowě za'ra mono wa, 're dato za'ra mono wamhã, te za dasiré 're ato za'ra wa'aba mo. Te za duré 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Asima aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za. ⁹ Duré asada 're

dahâimana wasété za'ra wa'aba mono wamhã, asa dama ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za, ai-hâimana wasété na. Duré dapê'ë na taré da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, da te aima 're nharĩ za'ra wa'aba mono nherë, asa dama ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za, aimreme wasété na hã. Wamama wi si, te za ta norĩ ma 're iwaptêrë za'ra wa'aba mo, iwë si te te tãma 're sômri za'ra mono da, ta norĩ ma. Æne da, ma tã Wamama hã sitême asô tihârã za'ra wa'wa, iwë na si aima 're sôprub za'ra wa'aba mono da. ¹⁰ Duréhã ãne na ma tã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã dama roti:

"Aihãiba ré ré, robzei u'âsi 're anomro aba mono da, asima 're wë za'ra wa'aba mono wamhã, aimreme wasété na dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dama 're asadawa nhipse za'ra wa'aba mono õ di za.

¹¹ Te za duré aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mo, iwë si dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da oto. Duré rowë na si asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da si, te za asina 're ïrosa'rata pese za'ra wa'aba mo.

¹² Hâimana wë na dama 're ïhâimana za'ra mono norĩ si, te za te 're ab'madã'ã pese, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Te te duré tiwi 're rowaptêrë za'ra mono wamhã, te za te 're awapari, ïmreme zarina te te tãma ãma 're a'uwaimrami mono da. Tane nherë, dahâimana wasété na dama 're dahâimana za'ra mono wamhã, te za dazada 're hâimana." Æne ãma ïrob'ui'éré hã, ïbaihã na hã.

¹³ A norĩ wa'wa hã 're anomro wë wa'aba mono da, tã sena asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wamhã, e 'wa hã te za rowasédé hã te te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. ¹⁴ Tane nherë, dama 're aihâimana wë za'ra wa'aba mono nherë, taré da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, dama 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Asimirosa'rata na 're ai-hâtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za duré. ¹⁵ Cristu hã Asib'apito aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, te za aihâimana prédup sina 're iwapari pese za'ra wa'aba mo. Duré Cristu 're ïsaze za'ra wa'aba mono zém na, da te 're asadhanarĩ za'ra wa'aba mono wamhã, awa'awi te za dama 're asiwasu'u waré za'ra wa'aba mo. ¹⁶ Aiwa'imri te za 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, aimreme wasété ãna. Aihâimana wë na te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata wasété na 'rãwi 're asiwë'õ za'ra wa'aba mono tã da. Tawamhã dama 're aihâimana wë za'ra wa'aba mono wamhã, Cristuhu zazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono 'ru te, taré da te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherë, te za damreme niwĩ 're danhiséb za'ra. ¹⁷ Æté 're aihâimana wë za'ra wa'aba mono 'ru te, te za da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa. Æne zarina, 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, te za iwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te sima 're aiwë za'ra wa'aba mono zéb zarina, a'ã 're ïrobzépata za'ra wa'aba mono na. Æne hã te te wama 're awë mono õ di, dama 're iwahâimana wasété za'ra mono zéb da hã. Dama 're wahâimana wasété za'ra mono

wamhã, æté te za da te 're wahã za'ra. Æne zarina, wa te 're robzépata za'ra mono wamhã, ï'uwaibaba wa za tã wa te 're robzépata za'ra. ¹⁸ Misi haré ma tã Cristu hã dazada dârã, 're ïdahâimana wasété za'ra mono hawi, te te 're da'anho'reptui mono da. 'Re ïmorĩ wë uptabi hã ma tã dârã, 're ïdanomro wasété mono norĩ da, te te 're wa'anhimroi mono da, 'Re ïhâimana u'âsi mono u. Cristu hã dã'ã uptabi nherë, ma tã ïmama hã hãiwa'utu, apã 're hâimana u'âsi mono da. ¹⁹ Tihãiba na u'âsi, te adã'ã norĩ u mo, dazazéb 're, 're ïdasimasa mono ne, nimomo 're iwairébé mono õ norĩ u. Uburé Danhib'apito uptabi na te te sina po're pu'u za'ra da, te ïtême timorĩ za'ra. ²⁰ Ta norĩ hã Nowé ti'ai ãma 're morĩ ré, te te 're wapari za'ra mono õ di, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Nowé hã 'ri ne uba're, te te 'manharĩ ré, te ta norĩ hã po're ãna 're nomro. Tane nherë, da'ãma wa'a su'u õ wa, te te da'uprosi su'u õ di, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Te te oto da'uprosi wamhã, 'ri ne uba're wa, ïsisisi norĩ si, ma ã wi sô'reptu za'ra. Ta norĩ hã umro za'ra di. 8 na ïhãiba za'ra hã. ²¹ Ta hã ã hã, ã dawabzuri, te wasu'u, danho'reptuzé. E da'u're wa, da'upsözé, te ã dawabzuri hã wasu'u. Mare di. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da te dasi'ãma 're ïropisutu za'ra mono zé te wasu'u, ã dawabzuri hã. Dawasédé te te dama 're aparĩ mono wa, 'rãwi 're dasi'waihu'u za'ra mono õ di oto, dawasété na hã. Taha wa, dama 're ïrowë za'ra mono zéb zarina, te za oto dasina da te tãma 're ropisutu za'ra, ãma 're ïdanomro mono zéb da hã. Zezu Cristu hã dã'ã uptabi nherë, ïmama hã ab're hawi te te hãiwa'utu wa, apã 're morĩ wa, te asô'reptuzé hã aima tihâimana za'ra wa'wa. ²² Cristu hã hãiwa u morĩ wa, te oto pire na Timama nhimire niwĩ 're sãmra, Danho'reptui'wa hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ 'madã'ã'wa, te 're hâimana. Uburé hãiwa nho're ãma, pire na duré waihu'u pese na 're ïhâimana za'ra mono norĩ ma zama, te pire uptabi na tãma 're hâimana za'ra.

'Re ïdanomro mono zép tém na rowasu'u

4 Cristu hã ma tã tihãiba na robzépata. Taha wa, te za asina 're asiptete za'ra wa'aba mo, asihãiba za-wi ãna, ïsine 're ïrobzépata za'ra wa'aba mono zéb da hã. Æne, da te 're robzépata za'ra mono wamhã, marĩ, da te 're ïmanharĩ wasété za'ra mono zé hã, te za oto da te 're rëme pese za'ra. ² Taha wa, ti'ai ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, te za 're aihâimana wë za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te sima 're iwë mono zéb zarina si. Duré marĩ na asima 're ïrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za oto. ³ Wahub ahã na ma tã ai'ãma 're si'utõrĩ za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti waihu'u'õ'wai hãimanazém na, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono ré. Ma tã asisô 're ïrowasutu za'ra wa'aba mo aré. Æzézei'wa te aré 're anomro aba mo. Duré dato iwë'õre hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ré, ma tã asina 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo aré. Duré Æzézei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, ma tã ai'rã siwamnarĩ na 're aihã-

mana za'ra wa'aba mo. Duré 'Re ïhâimana u'âsi mono upana, ma tô romhâiba 'manharĩ âma 're aiwata za'ra wa'aba mo, ta hã waihu'u pese newa rob'manharĩ hã. ⁴ 'Re anomro wasété aba mono zé hã, tâibâ oto. Taha wa, siwa'ru dasiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô wa, te ai'âma 're tob'uzu za'ra wa'wa, Wamama nhimiroti waihu'u'ô'wa norĩ hã. Taha wa, 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono 'ru te, te oto ta norĩ hã taré te te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'wa. ⁵ Tane nherê, nimahã na ta norĩ hã 're ïhâimana wasété za'ra mono zém na te te ïwaihu'u za'ra zéb zarina, te za ta norĩ ma rowairébé za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Ta hã te te ïda'awaihu'uzéb zarina, te za romhutu na uburé norĩ ma rowairébé, ïhâiba ré norĩ ma, 're ïdâ'â za'ra mono norĩ ma zama. ⁶ Taha wa, dahâimanazém na za te te dama 're arowairébé mono wa, ma tô Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa norĩ hã Cristuhu wasu'uwé na te te 're dapo're pu'u za'ra, da te âma 're saze za'ra mono da. Ta norĩ waparĩ'wa norĩ hã ma tô oto tidâ'â za'ra. Ti'ai âma 're nomro mono ré, ma tô ïwasété na wê'ô za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, uburé 're ïdahâimana za'ra mono norĩ hã ïwasété na te te 're ïawê'ô mono ne. Tane nherê, hâiba ré 're nomro mono ré, ma tô Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa norĩ hã Cristuhu wasu'uwé na po're pu'u za'ra, ta norĩ hã rowê ïsi'utô'ô'ô âma 're hâimana u'âsi za'ra mono da, 'Re ïhâimana u'âsi mono ne.

'Re dasipawaptob za'ra mono da, dama ïrotizé

⁷ Ro ïsi'utô'ô'ô'zéb u hã, romhuture di oto. Taha wa, te za aihâiba na asina 're asiptete za'ra wa'aba mo. Duré aihâimana nhimiza'rese te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi u'âsi aba mono da. ⁸ Dazawizé wasu'u si, ïpire uptabi hã. Taha zarina si, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. E marĩ da. Dazawizé hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, dawasédé hã da'âma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono tô da, ahâ nherê, da te 're 'manharĩ za'ra mono nherê, dawasédé hã. ⁹ Te za duré 're ïda'mazasi su'u za'ra wa'aba mo ari'iwĩ, 're dawata'ê za'ra wa'aba mono âna. ¹⁰ 'Re ïhâimana u'âsi mono hã sôpru wa, ma tô aihâiba mono bâ dama 're ïromhuri za'ra wa'aba mono zéb da hã, aima sômri za'ra wa'wa, sipu'u pese na. Taha zarina si, te za oto dama âma 're ïuwaimrami za'ra wa'aba mo. ¹¹ Tawamhã dama 're rowahutu za'ra wa'aba mono wamhã, duré dama 're roti za'ra wa'aba mono wamhã, timreme te te aima 're ïsômri za'ra wa'aba mono na si, te za dama 're ïrowasu'u za'ra wa'aba mo. Duré aihâiba na zama 're dapawaptob za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono, tinhiptede te te aima 're ïsômri za'ra wa'aba mono na, te za 're ïdapawaptob za'ra wa'aba mo. Âne na hã te za dama âma 're ïuwaimrami za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're dawata za'ra mono da, Zezu Cristuhu nhĩb'a'uwê 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, dama âma 're ïuwaimrami za'ra wa'aba mono zém na. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã wê uptabi wa, duré

waihu'u pese uptabi wa, wa za âma 're wawata u'âsi za'ra.

Wanhib'apito zazei'wa norĩ te te 're ïrobzépata za'ra mono zé wasu'u

¹² ïsiwadi norĩ, ïma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, âhâna rowasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'êtê za'ra wa'aba mono wa, te a'â 're ïrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherê, 're ïrobzépata za'ra wa'aba mono zém na âma 're atob'uzu za'ra wa'aba mono ô di za, da te aima 're rob'manharĩ za'êtê za'ra wa'aba mono ô newa. ¹³ Cristu hã aiwana za'ra wa'aba, ma tô robzépata za'êtê. Taha wa, ïsine 're robzépata za'ra wa'aba mono wa, te za aipê'ê 're, 're ato za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Cristu hã tiwaihu'u pese na apâ wei morĩ wapsi, za ato za'êne hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa. ¹⁴ Âté Cristuhu âma si 're aihâimana za'ra wa'aba mono 'ru te, te za da te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'wa. Tane nherê, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di za. E marĩ wa. 'Re ïhâimana u'âsi mono pë'êzani hã aipê'ê 're aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa oto, rowê uptabi zé hã. ¹⁵ Cristuhu zazei'wa oto 're anomro aba mono nherê, 're danhimroi wa'aba mono ô di za. Duré marĩ na dawĩ 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ô di za. Duré marĩ na dawĩ 're ro'wa'rutu za'ra wa'aba mono ô di za. Duré danhimirosa'rada hã dawĩ 're 'wa'rutu za'ra wa'aba mono ô di za. Âté nimahã na dama 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono wamhã, te za da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa. Âne zarina, 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, ï'uwaibaba te za tô 're ïrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherê, Cristuhu zazei'wa 're anomro aba mono 'ru te, 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, 're aséb za'ra wa'aba mono ô di za. Cristuhu zazei'wa na, da te 're asisi za'ra wa'aba mono wê te, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono âma si 're aiwata za'ra wa'aba mo. ¹⁷ Bâdâ hã ma tô oto ïwa waptârã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te dama ï'arowairébézéb da hã, ta hã dahâimanazém na dawaihu'u'wa 're hâimana mono wa. Taha wa, te za a'â tinhib'a'uwê norĩ ma arowairébé, 're ïwahâimana za'ra mono zém na, te te wa'awaihu'u wa. Tawamhã e niha za ïsazei'ô'wa norĩ ma te te ïrowairébézé hã. Wanhib'apito wasu'uwé na, 'Re ïhâimana u'âsi mono, we te te dama ïwaihu hã te te âma saze za'ra ô wa dame, ta norĩ ma, 're rowê za'ra mono ô di za. ¹⁸ Duréihã âhã wasu'u na ma tô âne na dama rowasu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã: "Âté marĩ ahâ na te za sada 're hâimana za'ra, 're ïnomro wê mono norĩ zada hã, tinho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono ô ré. Tawamhã e niha te za tâma 're romhâimana za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono wê'ô'wa norĩ ma hã, siwa'ru 're ïhâimana za'ra mono norĩ ma hã." Âne ta norĩ wasu'u na rob'ui'ééré hã, ïbaihã na hã. ¹⁹ Âté wa za a'â robzépata hã wa te wasina 're 'madâ'â za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te wama 're ïawê mono zéb zarina. Tane nherê, 'Re ïhâimana u'âsi

mono, wa'apoto mono 'wai umnhasi sina, wa za dama 're wahâimana wê za'ra, ta hã tinhimiropisutu wê na za te te wama âma 're a'uwaimrami u'âsi mono wa.

Wanhib'apito zazei'wa 'madâ'â'wa norĩ ma rowasu'u

5 Da'madâ'â'wa norĩ, âhãna wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã da'madâ'â'wa, wa duré 're ĩhâimana. Cristu hã te te robzépata wamhã, wa tô ĩtômo na 'madâ, te te ĩrobzépatazé hã. Wa hã wa za duré ĩsazei'wa norĩ siré, rowê uptabi hã ĩsina waihu'u hâiwa âma, rowê uptabi hã sô'awi te te wama pisutu za'ra wapsi, Wanhib'apito hã. ²Taha wa, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwê te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono hã ato sina tâma 're pawaptob za'ra wa'aba mono da, tâma 're aiwa'wa za'ra wa'aba mono âna. Âne da, ma tô sima aiwê za'ra wa'wa, Wamama hã. Rob'uiprazéb zô tâma 're dapawaptob za'ra wa'aba mono õ di za. Tô sena asima 're ĩwê uptabi za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za tâma 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mo. ³Asimi'madâ'â za'ra wa'wa hã tâma 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono da, ma tô aipisutu za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, a norĩ wa'wa hã dama aipire wê te, 're dawada'uri za'ra wa'aba mono õ di za. Asimipawapto wê na te za tâma âma 're asanho wê za'ra wa'aba mo, asimi'madâ'â za'ra wa'aba norĩ ma. ⁴Tawamhã Da'madâ'â'wai uptabi hã apâ wei morĩ wapsi, tâma 're ĩdapawapto wê za'ra wa'aba mono zé wa'rãmi, te za oto aima wa'âbâ za'ra wa'wa, ĩwê uptabi na, ĩsi'utõrĩõ na oto aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

⁵Īpréduptém norĩ, ĩprédum norĩ mre me si te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. ĩsazei'wa norĩ, aihĩni te za romhuri na 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, aipire na 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono âna. Duréihã âne na ma tô rob'ui'ééré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã:

“Dapire na 'rãwi 're ĩdasi'madâ'â za'ra mono norĩ da si, te za 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Dapire na 'rãwi da te dasi'âma 're ĩrosa'rata za'ra mono õ norĩ si, te za te te 're apawaptob u'âsi.”

Âne âma rob'ui'ééré hã, ĩbaihã na hã.

⁶Âhã wa, te za Wamama ma 'rãwi aiwapu na 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, taha si waihu'u pese uptabi na 're hâimana mono wa. Âne wamhã, bâdâ te te ai'âma sima ĩpisutuzém na, te za ai'âma uwaimrami za'ra wa'wa, aipire na oto dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã. ⁷'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ai'madâ'â wê za'ra wa'wa. Taha wa, marĩ na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono wamhã, te za tâma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, marĩ na 're ĩaihâtâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina. Taha parimhã, âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za oto, marĩ na 're ĩaihâtâ'â za'ra wa'aba mono âma hã.

⁸Ma'âpé, aihâimana nhimiza'rese sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono. Duré 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mono. E marĩ wa. Da'rui'wa hã datême 're morĩ wa, wa'uburé norĩ nhib'apito hã. Hu'u zéré pa hã wairõ sina, tisa zô 're ĩnomro mono ne, te datême 're morĩ u'â, Wanhib'apito si da te dasina 're ĩmadâ'â u'âsi za'ra mono zé hã te te dawi 're a'uprosi mono da. ⁹Asiré Wanhib'apito zazei'wa norĩ hã daro mono bâ 're hâimana za'ra mono 'ru te, da te tâma 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zém na, te a'â te te 're robzépata za'ra, asine za'ra wa'aba. Â norĩ wasu'u hã ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, Wanhib'apito umnhasi sina te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, da'rui'wai wi asina 're asiptete u'âsi za'ra wa'aba mono sina. ¹⁰Tane nheré, 're robzépata hã za'ra wa'aba mono õ ré, rowézé hã te za te te aima âma 're a'uwaimrami 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha si te za te te 're asiptete u'âsi za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na, asiptete u'âsi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Ôhõ ma si te ĩsimizawizé hã sa'ëtê na tâma 're hâimana. Taha wa, ma tô sitême asô tihârâ za'ra wa'wa, rowê ĩsi'utõrĩõ âma ĩsiré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, Cristuhu nhib'a'uwê oto 're anomro aba mono wa. ¹¹'Re ĩhâimana u'âsi mono hã danhipai u dama pire uptabi na 're hâimana mono wa, wa za taha âma si 're wawata u'âsi za'ra.

Pedru te te ĩdazawizé wasu'u

¹²Sira hã ma tô ĩpawapto, aima ĩnhimiroti syry za'ra wa'aba nheré, te te aima rob'ui'ééré za'ra wa'aba da. Ta hã ĩsisãnawã ne, te ĩma 're hâimana. Taha wa, ĩma umnhasi di. Wa hã wa tô ĩsima aiwê za'ra wa'wa, ĩnhimiroti na te aipawaptob za'ra wa'aba da, Wanhib'apito âma si asiptete sina 're anomro aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzé hã asi'uihã na asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Taha wasu'u na si, wa tô te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, tô sena wa. Taha wa, te te 're aipawapto wê za'ra wa'aba mono wa, te za asiptete sina âma 're anomro aba mo.

¹³Wanhib'apito zazei'wa norĩ hã, Babironiza na 'ri nho'õmo nhisi âma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, ma tô Wamama hã sima pisutu za'ra, ĩsib'a'uwê oto 're hâimana za'ra mono da. Ta norĩ zama ma tô timreme na âma asawi za'ra wa'wa. ĩ'ra na te 're ĩsisi mono zama, ma tô duré timreme na âma asawi za'ra wa'wa, Marcusi hã. ¹⁴Tame te za uburé asiré ĩsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, asõ'utu na asisawi sina 're asitob'rata hârâ za'ra wa'aba mo.

Cristuhu nhib'a'uwê norĩ, rowê na âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da si, wa aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptêré u'âsi, Wamama wi.

2 PEDRU

Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĩbaihâ na Pedru hã ma tô duré rob'ui'ééré, Zezusihi zazei'wa norĩ ma, senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã dawazari 're ĩhâimana za'ra mono norĩ mre me hã te te 're wapari za'ra mono tã da. Ta norĩ hã sadawa nhipse na ma tã te te 're rowasu'u za'ra, Zezusi hã za apã we ĩmorĩ õ na hã. Taha wa, ma tã Pedru hã tãma waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono hã da'ãma 're ĩwa'a su'u mono õ zém na hã. Ta hã ma tã te te sima 're da'awě, ĩ'ra hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, uburé. Senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã wasété uptabi na te 're hâimana za'ra. Taha na ma tã sitēme te te 're dapizari za'ra. Taha wa, Pedru hã ma tã ãma tãma rob'ui'ééré za'ra, nimahã bãtã na 'Re ĩhâimana u'ãsi mono hã ta norĩ hã za te te ĩhã za'ra zém na hã, duré ĩsine 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ zama.

1 Wa hã Sima Pedru, Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, duré ĩsadawa wasu'u'wa, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, wasiré ĩsazei'wa 're ĩanomro aba mono norĩ ma. Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'ãsi mono hã wě uptabi di. Wa'anho'reptui'wa Zezu Cristuhu zama wě uptabi di. Wě uptabi zahuré wa, ma tã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, wasine asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono da, te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da.

² 'Re ĩhâimana u'ãsi mono hã, duré Wanhib'apito Zezusi hã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Āne wa, wa ai'ãma tãma 're ĩmreme u'ãsi za'ra wa'wa, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, duré rowě u'ãsi, ãma 're anomro u'ãsi aba mono da.

³ 'Re ĩhâimana u'ãsi mono hã ma tã tiwaihu'u pese na uburé marĩ ĩwě na wama 're sõpru, wapěě 're, ĩsine wawě uptabi na ãma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, duré ĩsine wa te dama 're ĩmanharĩ wě za'ra mono zéb da zama. ⁴ Āne zarina, te te wama 're ĩaropisutu mono zéb zarina, ma tã marĩ ĩwě hã wapěě 're, te te wama 're anhomri, sa'ětě na. Wama wě uptabi di, wama 're ĩsõprub za'ra mono zé hã. E marĩ da, ma tã wama 're sõprub za'ra. ĩsine wahâimana wě na oto ãma 're wahâimana za'ra mono da. Āne wamhã, ĩsazei'õ'wa norĩ ne, wawasété zõ 're wasiwasutu u'ãsi za'ra mono õ di za, wawasété na 're wahâimana za'ra mono da. ⁵ Āne wa, ĩsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mono, aiwě uptabi na si ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto. Duré Wanhib'apito nhimiroti hã te za 're ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba mo. Duré aiwasété wi, te za asina 're asiptete za'ra wa'aba mo. Duré ro'wa'rudu hã ai'ãma 're hâimana za'ra wa'aba mono nherě, te za õne haré Wanhib'apito ãma si 're aihâimana za'ra wa'aba mono. Te za duré 'Re ĩhâimana u'ãsi mono nhimiroti na si, 're aihâimana wě za'ra wa'aba mo. Duré, asisãnawã

norĩ hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono ne, te za asiré ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Te za uburé 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mono duré. ⁸ Āhã zarina si 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za aihâimana wě hã asima 're ĩsa'ětě za'ra wa'aba mo. Āne wamhã, Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimiroti hã taré waihu'u za'ra wa'aba õ di za. Te za tã marĩ ĩwě na ãma 're ĩuwaimrami u'ãsi za'ra wa'aba mo. ⁹ Tane nherě, ãne 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ wamhã, datob'a na 're ĩdanomro mono ne, te za 're anomro aba mo, duré syry na da te 're ĩrob'madãã za'ra mono ne. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'ãsi mono hã 're ĩmanharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã, te te aima 're pari za'ra wa'aba mono nherě, ãma 're aipo're si'ãri za'ra wa'aba mono wa, te za datob'a na 're ĩdanomro mono ne, 're anomro aba mo.

¹⁰ ĩsisãnawã norĩ, tã sena ma tã 'Re ĩhâimana u'ãsi mono hã aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwě 're anomro aba mono da. Āne wa, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, ãma 're aihâimana wě za'ra wa'aba mono da, 'rãwi ĩsib'a'uwě na asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Āne wamhã, Wanhib'apito hã rēme za'ra wa'aba õ di za. Duré aiwasété u 're aipizari za'ra wa'aba mono õ di za oto. ¹¹ Taha zarina, te za 'Re ĩhâimana u'ãsi mono hã to sina te te 're ai'a'mazasi 'wa hãiwa u, Wanho'reptui'wai u, Wanhib'apito Zezu Cristuhu u, Danhib'apito uptabi na dama 're ĩhâimana u'ãsi mono u.

¹² Āhã wasu'u hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba nherě, duré asiptete sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherě, wa za te ãma 're aipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'wa, aiwi simani za'ra wa'aba tã da, ĩwasu'u hã. ¹³ ĩma wě di tã, ĩhãiba ré 're ĩhâimana mono ré hã, ãhã wasu'u na, te ãma 're aipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'aba mono da hã, ĩdã'ázéb u romhuture na, te ĩsina waihu'u wa, Wanhib'apito Zezu Cristu te te ĩma ĩwaihu'u sirõmo

zéb zarina. ¹⁵ Taha wa, ĩma ĩwaihu'u pese na si, wa za te 're aipawaptob za'ra wa'wa, uburé te aima āma ĩrob'ui'éré za'ra wa'wa hã, aiwi simani za'ra wa'aba tō da, ĩ'uirĩ na hã.

Wanhib'apito hã rowa'a za'ětě ré, sab ré, te te siwi ĩ'madâ'â na rowasu'u

¹⁶ Wa norĩ hã wa tō Wanhib'apito hã wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, ĩwaihu'u pese uptabi na, duré za apâ we ĩmorĩ na zama. E tawamhã taré danhimirosa'rata nhipse zarina, wa tō Wanhib'apito wasu'u wě hã wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Wa norĩ hã Wanhib'apito Zezu Cristu hã rowa'a za'ětě ré, sab ré, wa tō watōmo na 'madâ'â za'ra ni. ¹⁷ ĩ'rata wa tō aimasam ni, ĩmama hã āma wata wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Hãwa hawi te we tãma tinha, rowě uptabi hawi, āne: "Ā hã ĩ'ra, te 're ĩsawi pese mono, tãma 're ĩto za'ětě mono." Āne te we tãma tinha. Wa norĩ hã wa tō āne wapari za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hãwa hawi te te tãma ĩnharĩ na, ětě 'rãihã ĩwě uptabi āma, Wanhib'apito Zesusihi 'rata wasimasab ré.

¹⁹ Marĩ, wa te ĩsabu za'ra zéb zarina, wa tō waihu'u za'ra ni, tō sena na Danho'reptui'wa na 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zém na hã. Awě u te za wasi wawě hã 're pusi, dama rowa'a'wa da, damorĩ wě da. Tane wapawapto'wa da, te wama 're hãimana, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã, āma 're ĩwanomro wě mono zéb da hã. Āne wamhã, te za āma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. ²⁰ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u na rob'ui'ére hã, marĩ te te ĩwasu'uzé hã, ni'wa hã si'uihã na te te waihu'u ō di, te te dama 're ĩwaihu'u mono da hã. E marĩ wa. Ta norĩ hã, si'uihã na te te dama 're rowasu'u za'ra mono ō wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tō Tipě'ězani na te te tãma 're awaihu'u, te te dama 're wasu'u za'ra mono da. Tane, wa norĩ zama ĩsadawa wasu'u'wa norĩ nhimirowasu'u hã, wasi'uihã na wa te 're waihu'u za'ra mono ō di, marĩ te te ĩwasu'uzé hã wa te dama 're ĩwaihu'u za'ra mono da hã. Taha wasu'u hã pire wa, ma'āpé āma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono, waihu'u za'ra wa'aba da.

Senai'ō na rowasu'u'wa norĩ na rowasu'u

Zudasi 3-16

2 Duréihã ma tō ni'wam norĩ hã wahi'rata norĩ wazari 're hãimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa newa. Tane, tō senai'ō na rowasu'u'wa norĩ hã, te za duré aiwazari 're hãimana za'ra wa'wa. Ta norĩ nhimirowasu'u hã tō sena newa, da te āma 're saze za'ra mono wamhã, te za dahâimana wě zé hã dawi 're si'utōrĩ za'ra. Wanhib'apito hã tidâ'ázém na te te 're wa'ábã za'ra mono nherě, te za 're simrami za'ra, tinhib'apito zō, tō senai'ō na rowasu'u'wa norĩ hã. Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ahã za'ra, 're dâ'â za'ra mono da. ² Ta norĩ hãimanazéb zarina, te za da'ahã na da te āma 're sasōmri za'ra,

dahâimana nhiséb'ō na, Wanhib'apito zazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono nherě. Taha wa, te za da'ahã na Wanhib'apito nhimiroti ma, da te 're nharĩ wasété za'ra, taré. ³ Tō senai'ō na rowasu'u'wa norĩ hã te za taré rob'ui'prazéb zō, tinhimirosa'rata na si, marĩ na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Tane nherě, ta norĩ hã ĩwasété na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di. Taha wa, ĩsimihâzé wi, sisō'reptu waihu'u za'ra ō di za.

⁴ Tane, hãwa āma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, duréihã tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, tinhimihâzé hã te te tãma ba'a za'ra ō di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ropipa u ma tō sisiti satōrĩ za'ra, tame 're simasa mono da, pawasisi ré robra āma. Tame te za ta norĩ hã 're simasa, bâdã ĩwa ĩwaptã'ázéb u, dahâimanazém na te te ĩda'awaihu'uzéb zarina te te dama ĩarowairébézéb u hã. Tawapsi te za ta norĩ hã hã za'ra. ⁵ Duréi uptabi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimihâzé hã te te dama ba'a ō di, ti'ai āma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma. Ā ma, ma tō tinha, â pusi mono da, â na te te da'uprosi da, 're dahâimana wasété za'ra mono wa. Nowé norĩ si ma tō sō'reptu za'ra, 7 na ĩhãiba za'ra norĩ me. Nowé hã te te aré dama 're roti u'âsi, 're dahâimana wě za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na.

⁶ Duré, dahâimana wasété wa, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã siwi da'awě'ō, Sodoma na 'ri nho'ōmo nhisi āma, duré Domora na 'ri nho'ōmo nhisi āma zama. Unhama ro'o na ma tō da'uprosi, da te āma waihu'u za'ra da, dawasété na si 're dahâimana za'ra mono wa, aiwa za te te 're ĩda'ahã za'ra mono na. ⁷ Ro ho si 're morĩ wě wa, ma tō sō'reptu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Dahâimana nhiséb'ō na, 're dahâimana za'ra mono wa, ma tō tipě'ě na aré te te 're robzépata, Ro hã. ⁸ Da'rata 're hãimana mono ré, awě sidâpâsi dawasété na te te 're da'awaihu'u mono wa, duré damreme wasédé hã te te 're awapari mono wa, pě'ézé ahã uptabi di, Ro hã. ⁹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, Ro hã te te ĩsō'reptuzéb da hã. Tane duré, Wanhib'apito ma waihu'u pese di, ro'wa'rutu hawi te te 're ĩanho'reptui mono zéb da hã, ĩsimiroti 'madâ'â pese 'wa norĩ hã. Duré tãma waihu'u pese di, te te 're ĩda'ahã za'ra mono zéb da hã, 're ĩdanomro wasété mono norĩ hã, bâdã ĩwa ĩwaptã'ázéb u hã, dahâimanazém na te te ĩda'awaihu'uzéb da hã. Tawapsi te za dahâimanazéb zarina te te dama 're arowairébé, rob'rãsutuzéb āma. ¹⁰ Dahâimana nhiséb'ō na 're dahâimana za'ra mono wamhã, duré ĩsimiroti hã da te dasiwi 're wě'ō za'ra mono wamhã, te za sa'ětě na da te 're robzépata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzé zarina.

Senai'ō na rowasu'u'wa norĩ hã, te simipari āna 're hãimana za'ra. Ta norĩ hã hãwa āma romhuri'wa norĩ hã te te 're wazéb za'ra mono ō di. Timreme na te te āma 're wasété u'âsi za'ra, sina pahi za'ra āna. ¹¹ Hãwa āma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, senai'ō na rowasu'u'wa norĩ ma, siptete za'ra di. Duré tãma waihu'u pese za'ra di. Tane nherě, Wanhib'apito

nho'a 're hâimana za'ra mono wa, senai'ô na rowasu'u'wa norí ãma, 're mre me wasété za'ra mono ô di, asa. ¹² Tanei ô di, aibâ norí hã senai'ô na rowasu'u'wa norí hã. Roti hã uburé tãma waihu'u za'ra ô wamhã, te roti ma te te 're nharí wasété za'ra, wê nherê, roti hã. Ta norí hã abaze ne, te rosa'rata ãna 're hâimana za'ra, simiza'rese ãna. Taha zarina, abaze hã da te 're simroi mono wa, 're ïrere'e mono ne, te za ta norí hã 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're hã za'ra, 're ïhâimana wasété za'ra mono zé wa'rãmi.

Ta norí hã te marí hã te te sima 're wê ahã za'ra. Siséb ãna, te rowa'a na te te 're rob'manharí wasété za'ra. Taha wa, ta norí wazari, 're asaihuri aba mono wa, te ai'ãma 're mre me wasété za'ra wa'wa, ïsazei'ô'wa norí hã. ¹⁴ Senai'ô na rowasu'u'wa norí hã te pi'ô ïwasété norí zô te te 're rob'madã'ã u'âsi za'ra. Ta norí ma hã wê za'ra di, tiwasédé hã te te ãma 're ïmanharí u'âsi za'ra mono zéb da hã. Hâimana nhipese na te ta norí hã 're nomro, da te ãma 're sasômri za'ra mono da. Tawamhã ni'wam norí hã siptete sina Wanhib'apito ãma 're nomro mono ô wamhã, te za ta norí ãma te te 're sasômri za'ra. Duré senai ô na rowasu'u'wa norí hã te tinhimarí wê zô si, te te sima 're rob'ruiwaparí u'âsi za'ra. Taha wa, ta norí hã tãma wê ô di, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma hã. ¹⁵ Ta norí hã ma tô 're ïdanomro wê mono zé hã rême za'ra, Bara'ã hã 're ïmorí zéb zarina, oto 're nomro mono da. Bara'ã hã Be'oho 'ra. Duréhã ma tô Bara'ã hã sima wê, rob'uiprazé hã da te tãma sômri da, ïsimiromhuri wasété wa'rãmi. ¹⁶ Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa para, ma tô ïsimizama hã awaru po'repore hã, a'uwê mre me na tãma tinha, simiza'rese ãna 're morí tã da. ãne na ma tô tiwi sizã, za te te ïmanharí wasété zé hã.

¹⁷ Senai'ô na rowasu'u'wa norí hã, tinhimirowasu'u na te te ãma 're dapawaptob za'ra mono ô wa, wa za oto marí na aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ta norí hã sipti hã 're ïâ're' mono ne, te 're hâimana za'ra. Duré hãwa nhirõno hã rowa'u hã nimomo te te 're sate mono wa, tã hã ïhawi we 're ïta'a mono ô ne, te 're hâimana za'ra. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô ta norí hã pisutu sirõmo za'ra, robra si 're ïsa'wari mono zéb ãma, ïwa 're hâimana u'âsi za'ra mono da. ¹⁸ Ta norí hã simiroti pire newa, 'rãwi sina 're wata za'ra mono sina, te za te te dama 're rowasu'u za'ra, da te dasima 're ïwê za'ra mono zéb uwaibaba, 're dahâimana wasété za'ra mono da, dama 're ïrowê za'ra mono zéb da newa. ãne wamhã, nimosi ïsazei'ô'wa norí hâimana wasétézém hawi 're ïdasipizari za'ra mono norí hã, te za oto te te ãma 're sasômri za'ra, senai'ô na rowasu'u'wa norí ãma hã. ¹⁹ Dasi'uihã na dahâimanazém na 're dahâimana wasété za'ra mono nherê, rowê na si za 're ïdanomro mono na, te ta norí hã te te dama 're rowasu'u za'ra, taré. Tane nherê, rowê na si 're nomro mono ô di, ta norí hã, tihâimana wasété hawi ïwairébézéb da hã, tãma waihu'u za'ra ô wa. Marí hã da te 're sei hõsi za'ra mono wamhã, dasi'uihã na da te 're rême waihu'u za'ra mono ô di za. Tane, senai'ô na

rowasu'u'wa norí hã si'uihã na tiwasédé hã te te sahãri waihu'u za'ra ô di. ²⁰ ãté ta norí hã Danho'reptui'wa na ma tô Wanhib'apito Zezu Cristu hã te te 're waihu'u za'ra. Taha zarina ma tô ïsazei'ô'wa hâimana wasétézém hawi 're sipizari za'ra. Tane nherê, apã dasiré 're hâimana wasété za'ra mono wamhã, e niha za tawamhã, 're ïhâimana za'ra mono zé hã. Wanhib'apito hã te te 're saze za'ra mono ô ré, rowê'ô na 're ïhâimana za'ra mono zém nhipai u hã, tãma 're rowê ô uptabi za'ra mono di za oto. ²¹ Ta norí hã hâimana wê na 're hâimana za'ra mono da, te te sina 're waihu'u za'ra mono ô ré, ma tô robzei'ô na 're hâimana za'ra. Tazahã, dahâimana wê zé hã te te oto siwi 're wê'ô pese za'ra mono wa, te oto robzei'ô uptabi na 're hâimana za'ra. ²² Ta norí hã apã tiwasété u 're sipizari za'ra mono wa, ma tô te te sina ãma 're uwaimrami za'ra, dahâimanazém na tô sena na da te dasima 're ïnharí za'ra mono zé hã, ãne: "Wapsã hã te za ta apã mo, tinho'o'o zô, te te 'rêne da. Duré uhãbã hã da te 're upsô za'ra mono nherê, te za apã 're si'uptob za'ra, ti'ai wai'ona."

Wanhib'apito Zezu Cristu hã za apã we ïmorí zé wasu'u

3 ïsiwadi norí, ïma asawi pese za'ra wa'aba norí hã, wa za duré rob'ui'ére' na ãma aima sisiwi za'ra wa'wa, maparane te aima ïrob'ui'ére' za'ra wa'aba zéb zarina, rosa'rata wê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. ² Wa tô ïsima wê, duréhã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norí nhimiroti na, te ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba da. Wa tô duré ïsima wê, Wanhib'apito nhimiroti na zama, te ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba da, Wanho'reptui'wa nhimiroti na hã, wasiré ïsadawa wasu'u'wa norí hã wa te aima ãma 're ïrowasu'u za'ra wa'aba mono zém na hã. ³ Marí ïpire na, wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Rob'rãsutu u hã romhuture wamhã, te za ni'wam norí hã ãne 're hâimana za'ra. Marí ïwasété zô si te za te te 're rowasutu za'ra. ãne te za te te aima 're nharí za'ra wa'wa: "Oro apã wei morí su'u 'ruza, Zezu Cristu hã. Ropoto na'rata hawimhã, tô ôhõ u'ã romhâimanazé hã. Apã wei morí ô ré, ma tô wamama norí hã wawi 're dã'ã za'ra." ãne te za te te aima 're nharí za'ra wa'wa. ⁵ Ta norí hã te te 're 'madã'ã za'ra mono ô di, duréi pese timreme na hã hãwa te te ïpoto na, ti'a te te ïpoto na zama, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Ta hã ma tô â na ãma aiwanhiza, â hã ti'a hã te te 're uirí mono da oto. Duré ãma ronomro pari, ma tô â pusi. Ma tô tã si nomro. Ma tô uburé marí hã ti'ai ãma hã uprosi, â na. ⁷ Duré 'Re ïhâimana u'âsi mono mre me zarina, hãwa norí hã ti'ai me te za a'ã 're hâimana zahuré. Bãdã ïwa ïwaptã'ãzéb u, te za dahâimanazéb zarina dama arowairébé, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã te za da'uprosi, 're ïdahâimana wasété za'ra mono norí hã. Duré unhama ro'o na te za oto hãwa norí hã uprosi zahuré, ti'ai me.

⁸ ïsiwadi norí, ïma asawi pese za'ra wa'aba norí hã, Wanhib'apito hã zahadu apã wei morí ô nherê, ma'ãpe marí na ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono, aiwi

're simani tō za'ra wa'aba mono da. Bâdâ hã wa te 're ãsa'rata za'ra mono nei õ di, Wamama nhimiza'ratazé hã. Bâdâ misi nherê, tâma hã wahub ahã ne. Duré miu na wahum nherê, tâma hã misi bâtâ na. ⁹ Wanhîb'apito hã wa'a õ di, ãwê na te te dama ãropisutuzém na, te te dama ãma 're ãuwaimrami za'ra mono da hã. Ai'ãma wa'a su'u za'ra wa'aba õ di, te te ã'aihã za'ra wa'aba da hã. E marí wa. Te te ãda'uprosi da hã tâma wê õ di. Uburé dawasété wi 're ãdasipizari za'ra mono da si, tâma ãwê hã, ãsimiroti zarina 're danomro wê mono da si. ¹⁰ Wa za oto aima ãma romnhimîrê'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. ãsipsaihuri hã sô ãdanhîmipari õ zém na si, te za ãzé, 'ri para u hã. Tane, Wanhîb'apito zô 're ãdanhîmipari za'ra mono õ zém na si, te za wei mo apã. ãne wamhã, hãiwa te za ai'utõ. Rãrã'ã za'ëtê uptabi di za. Uburé marí hã hãiwa na 're ãsimasa mono hã te za ai'uzã. Danhipti'ai mono bâ, marí hã 're ãhãimana za'ra mono hã te za si'utõrî.

¹¹ Tawamhã, uburé marí hã ãsi'utõrîzém na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, e niha te za tawamhã 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Te za aiwê uptabi na 're aihãimana za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti zarina si. ¹² Te za duré asimî'ê na sô 're asimipari za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono bâdâ te te ãpisutu zô. Bâdâ hã ãwa waptã'ã su'u da, te za asiptete sina 're aihãimana wê za'ra wa'aba mo. Bâdâ ãwa waptã'ã wamhã, te za hãiwa hã ai'utõ, unhamaro'o na. Duré uburé marí hã hãiwa na 're ãsimasa mono hã te za ai'utõ. ¹³ ãne za romhãimana wa, hãiwa ãtéb zô, duré ti'a ãtéb zô zama, wa za sô 're wanhimipari u'ãsi za'ra, tame dawê na si 're ãdahãimana za'ra mono zéb zô. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãne ãwê na te te dama ropisutu wa, wa za sô 're wanhimipari u'ãsi za'ra.

¹⁴ Taha wa, ãsiwadi norí, ãma asawi pese za'ra wa'aba norí hã, rowê zô 're asimipari za'ra wa'aba mono sina, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, aihãimana wê

na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã aihãimana wê uptabi na, te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, rowê u'ãsi ãma 're anomro aba mono da. ¹⁵ Ma'ãpé, ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono, Wanhîb'apito hã da'ãma ãwa'a su'u õ zém na hã. Ta hã te simi'ê na 're hãimana, tinhimihãzé wi te te 're ãda'anho'reptui mono da hã. ãne na ma tō duré Paru hã wama ãsawi pe hã aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, hãiwa hawi rowaihu'u na 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tâma ãwaihu'uzéb zarina. ¹⁶ ãne na ma tō te te dama 're awaihu'u, Paru hã te te dama ãma 're rob'ui'éré mono wamhã. Nimame te tihãimana za'ra, ãsimi'ui'éré pire hã. Ta hã dama pire za'ra di, da te 're ãwaihu'u za'ra mono zéb da hã. ãne wa, ma tō ni'wam norí hã ãsimiroti na te te ãma 're upa za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono õ wa, wê nherê, ãsimiroti hã. Ta norí hã Wanhîb'apito ãma siptete sina 're hãimana za'ra mono õ wa, ma tō Paruhu nhimiroti na te te ãma 're upa za'ra. Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hãiba amo na zama, ma tō te te ãma 're upa za'ra. Taha wa, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã hã za'ra.

¹⁷ ãsiwadi norí, ãma asawi pese za'ra wa'aba norí hã, ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, ma'ãpé 'rãwi 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mono, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti wê'õ'wa norí nhimirowasu'u hã 're wapari za'ra wa'aba mono tō da, Wanhîb'apito ãma asiptete sina 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da. ¹⁸ Ma'ãpé, 're aihãimana wê u'ãsi za'ra wa'aba mono, aihãimana wê hã asima 're sa'ëtê za'ra wa'aba mono da, Wanhîb'apito Zezu Cristu te te 're ãwa'apawapto mono zém na. Duré Wanho'reptui'wa Zezu Cristuhu ãma rowaihu hã, te za asima 're ãsa'ëtê za'ra wa'aba mo. Ta hã Wanho'reptui'wai wa, wa za ãma 're wawata u'ãsi za'ra. Tane tō.

1 ZUWÃ

Ībaihâ wasu'uzé

Ā Ībaihâ na rob'ui'ééré hã Zuwã hã ãma sisisi õ di. Tane nherë, ĩsãna'rata hawim na hã dama waihu'u pese za'ra di, ĩsimi'ui'ééré na hã. Zuwã hã ma tô wama waihu'u za'ra tinhimi'ui'ééré na hã, 're wasisawi pese za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'azawi pese mono ne. Duré rowa'a na si 're wanomro mono da, ma tô wama waihu'u za'ra, wawasédé hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono ãna.

Zezu Cristu ĩsi'a'uwézé wasu'u

1 Wa hã Zuwã, wa za oto aima ãma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, Wanhib'apito zazei'wa, 're ĩaihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. Duréihã marĩ õ uptabi ré, 're ĩhâimana mono ãma, wa za aima ãma rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Ta hã ma tô si'a'uwé, ti'ai ãma hã. Ta hã wa tô wa te 're wapari za'ra, ti'ai ãma 're morĩ ré, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã. Wa tô duré wa te 're hãiba 'madâ'â u'âsi za'ra, watõmo na. Dâ'â pari, hãiwa'utu wa, wa tô duré wanhib'rata na hãiba upi za'ra ni. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na ĩsisi hã, duré 're ĩdanomro mono zép té, te te dama 're ĩ'apisutu mono. ² Duréihã marĩ õ ré hã Wamama siré te 're hâimana u'âsi, ta hã. Tawamhã ma tô we datême sihâi'ré, sõ'awi ãma 're ĩdanhopré mono da hã. Wa norĩ hã wa tô wa te 're 'madâ'â za'ra. Taha wa, sena na wa aima wasu'u za'ra wa'aba ni, 're ĩdanomro u'âsi mono zé te te dama 're ĩ'apisutu mono hã. ³ E marĩ da, wa ãne aima rowasu'u za'ra wa'aba ni, wa te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zém na hã, duré wa te 're ĩwapari za'ra mono zém na zama. Wamama siré 'râwi 're ĩwahâimana za'ra mono ne, duré ĩ'ra siré Zezu Cristuhu siré 'râwi 're ĩwahâimana za'ra mono ne, a norĩ wa'aba zama ĩsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'aba ni. ⁴ Watoĩ uptabi zé hã wa te wasima 're 'masisi za'ra mono da, wa ãne aima ãma rob'ui'ééré za'ra wa'aba ni, ãma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono, rowa'a u'âsi 're ĩhâimana mono zé wasu'u

⁵ Zezu Cristu hã ma tô Timama hã te te wama 're sadawa wasu'u za'ra. Taha nhimirowasu'u hã wa te 're ĩwapari za'ra mono zém na wa oto aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. E niha Timama hã te te wama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé hã. Āne na wa tô wa te 're wapari za'ra: "Rowa'a wamhã, robra õ di. Tane, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wé uptabi wa, marĩ ĩwasédé hã ãma 're hâimana mono õ di." Āne Timama hã te te wa-

ma 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé hã. ⁶ Āté wa za wawasété na 're wahâimana za'ra. Tawamhã, wawasété na 're wahâimana za'ra mono wamhã, robra u'âsi wa za 're wahâimana za'ra, wapě'ě 'remhã. Tawamhã robra u'âsi 're wahâimana za'ra mono nherë, 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré, 'râwi 're ĩwahâimana za'ra mono na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhã, wazadawa nhipese na wa za 're wahâimana za'ra, wapě'ě 're, robra u'âsi 're wahâimana za'ra mono nherë. Āne wamhã, tô senai õ di, 're ĩwahâimana za'ra mono zé hã. ⁷ Tane nherë, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're wahâimana za'ra mono wamhã, rowa'a na 're ĩhâimana mono ne, wa za duré wa norĩ hã rowa'a na 're wahâimana za'ra. Taha zarina, wa za duré 'râwi wasiré ãma 're wahâimana za'ra, wasisawi pese sina. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã te za duré wawasédé hã te te wama 're aparĩ tidâ'ázém na Zezusi hã, wawasété ãna oto ãma 're wanomro mono da.

⁸ Āté wa za taré 'râwi wasi'ãma wa te 're rosa'rata za'ra, ãne: "Wa norĩ hã wawasété ãna, wa 're wahâimana za'ra." Āne wasi'ãma wa te 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa za 'râwi wasima 're wazadawa nhipese za'ra, wawasété õ na wasina 're ĩwawata za'ra mono na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã tô sena uptabi hã wapě'ě 're, wama 're hâimana za'ra mono õ di, ãne wamhã. ⁹ Tane nherë, wawasédé hã wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 'râwi 're wasiwé'õ za'ra mono wamhã, te te dama 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina, te za te te wama ãma 're a'uwaimrami, te te wama ãma 're a'upai mono ãna. Tãma 're ĩwasiwasu'u za'ra mono zéb zarina, wawasédé hã wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono hã te te wa'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za oto. Te za te te wama 're aparĩ, wawasédé hã. ¹⁰ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô da'ãma waihu'u siro, uburé 're ĩdahâimana wasété za'ra mono zém na hã. Taha wa, wa norĩ hã wawasété ãna 're ĩwahâimana za'ra mono na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, wa ĩsadawa nhipe hã wa te ãma 're sa'ra za'ra. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono

nhimiroti hã wapě'ě 'remhã, wama 're hâimana za'ra mono õ di za.

Zezu Cristu hã Timama ma, te te 're ĩda'apawapto mono zé wasu'u

2 Ī'ra norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, e marĩ da, wa ãne na aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Aiwasété ãna ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã, wa ãne ĩnhimi'ui'ééré na ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa. Tane nherě, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherě, Zezu Cristu hã 're ĩmorĩ wě uptabi hã te za ai'ãma 're sisapĩ za'ra wa'wa, tinhimiroti wě na. Timama ma, te za ãne te te 're aiwasu'u za'ra wa'wa, Zezusi hã: "Ā norĩ hã, tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wa, asiwi 're awě'õ mono õ di za. Wa hã wa tō ĩupana sada ĩdâ'â za'ra, uburé ĩwasédé hã te tãma 're ĩapari mono zéb da hã." Āne te za Timama wi te te 're rowap-těřě, ai'upana za'ra wa'aba. ² Ta hã ma tō wazada dârâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wawasédé hã te te wama 're ĩapari mono zéb da hã. Tane nherě, wazada si dâ'â õ di. Uburé da'udâna dawasédé hã da te 're ĩmanharĩ za'ra mono norĩ zada zama, ma tō dârâ, da'upana.

³ E niha, wa za tawamhã wasina waihu'u pese za'ra ni, 'râwi ĩsiré 're ĩwahâimana za'ra mono na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wapsi, wa za wasina wa te 're waihu'u za'ra, 'râwi ĩsiré 're ĩwahâimana za'ra mono na. ⁴ Āté ni'wa hã te za ãne dama 're siwasu'u: "Wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã ĩma waihu'u pese di." Ta hã ĩsimiroti hã te te 're 'madâ'â pese mono õ nherě, te za taré dama 're siwasu'u, sadawa nhipese na. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã tō sena uptabi hã ĩpě'ě 're, tãma 're hâimana mono õ di. ⁵ Tane nherě, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'azawi pese mono zém ne, 're ĩsawi pese za'ra mono zéb zô, ta norĩ wi tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono õ di za. Te za te te tãma ãma 're uwaimrami u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩhâimana za'ra mono na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, e niha tawamhã, 're ĩhâimana za'ra mono zé hã za. Zezu Cristu hã ti'ai ãma 're morĩ ré, 're ĩhâimana wě mono zém ne, te za 're hâimana wě za'ra. Āne hã wa norĩ hã 're wahâimana za'ra mono wamhã, wa za sena na wa te wasina 're waihu'u pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si 're ĩwahâimana za'ra mono zém na hã.

Duréi nherě, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti té wasu'u

⁷ ĩsisānawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãhãna 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩrotizép tém na te ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'aba õ di. 'Re ĩsaze na'rata za'ra wa'aba mono zém hawi, aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono zém na, wa ãma aima

rob'ui'ééré za'ra wa'wa, za 're ĩwasisawi pese za'ra mono zéb da na. Ta hã te 're ĩwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. ⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩrotizé hã ãhãna te ãma ĩrob'ui'ééré hã duréi nherě, ãhãna hã duré ĩté oto. E marĩ wa. Cristu hã ti'ai ãma 're morĩ ré, ma tō Timama nhimiroti zarina te te 're da'azawi pese, tō õhõ zarina si. A norĩ wa'aba zama te duré ĩsimiroti zarina 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina. Taha wa, wa tō oto wa te 're waihu'u za'ra, duréi nherě, ãhãna hã ĩté duré, Wamama nhimiroti hã, õhõ si nherě. Zezusi hã ti'ai ãma 're morĩ ré, ma tō te te dama 're rowasu'u, rowa'a na si 're danomro wě mono da, robra na si 're danomro wasété tō mono da, danhimiza'rese ãna. Taha wa, te oto robra hã te te sina rosapari u'âsi. Īwa'rãmi te rowa'a ĩsa'ëne hã te te sina rosa're, hâimo.

⁹ Āté ni'wa hã dasiré ĩsazei'wa newa te za taré ãne dama 're siwasu'u: "Wa hã, 're ĩmorĩ wě di. Rowa'a na si wa 're ĩhâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina." Āne ni'wa hã dama 're siwasu'u mono nherě, ĩsazei'wa norĩ te te 're a'ruiwapari mono wamhã, ta hã te zahadu robra na 're hâimana. ¹⁰ Ni'wa hã ĩsazei'wa norĩ te te 're azawi pese mono wapsi, te za rowa'a na 're hâimana u'âsi, tipě'ě 're. Tawamhã rowa'a na si 're morĩ wamhã, 're si'marõpãrĩ mono õ di za tiwasété na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're hâimana wě mono wa. ¹¹ Tane nherě, ni'wa hã ĩsazei'wa norĩ te te 're a'ruiwapari mono wamhã, ta hã te zahadu robra u'âsi siwa'ru 're hâimana, tipě'ě 're. Robra na datob'a ne siwa'ru 're ĩdahâimana za'ra mono ne, te 're hâimana wasété.

¹² Ī'ra norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aiwasété 'wa hã te te ai'ãma 're ab'madâ'â aba mono õ di oto, Zezusi hã dazada ĩdâ'ázéb zarina. Duré Wamama hâimanazé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Taha wa, wa aima ãma rob'ui'ééré za'ra wa'wa.

Īprédum norĩ, duréihã marĩ õ uptabi ré, 're ĩhâimana mono siré 'râwi 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, wa duré aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa.

Duré ĩpréduptém norĩ, ĩwasété uptabi ãma ai'uté za'ra wa'aba wa, wa aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u zarina si asiptete na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, wa oto ãne aima ãma rob'ui'ééré za'ra wa'wa.

¹⁵ Ti'ai ãma dapo're'õ u'âsi 're ĩdanomro mono na, wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa. Dawasété zô, da te dasima 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra mono zé hã, Wamama tei õ di. Duré, datõmo na marĩ hã da te 're 'madâ'â za'ra mono wa, da te dasima 're ĩruiwapari za'ra mono zé hã, Wamama tei õ di. Duré, danhimarĩ ahã wa, 'râwi dasina 're ĩdawata za'ra mono zé hã, Wamama tei õ di. Duré, dahâimana pire na 'râwi dasina 're ĩdawata za'ra mono zéb zama, Wamama tei õ di. Uburé marĩ hã ti'ai ãma ĩwasétére hã dapo're'õ u'âsi 're ĩdanomro mono norĩ te hã.

Taha wa, ti'ai ãma uburé 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ne, aiwasété zô asima 're rob'ruiwapari

za'ra wa'aba mono ō di za. Aiwasété zô asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, tô sena Wamama hã 're sawi waihu'u za'ra wa'aba mono ō di za.

¹⁷ Ti'ai âma uburé 're ĩdahâimana wasété za'ra mono zé hã ĩsi'utôřízéb u, âhãna hã te te sina rotété u'âsi, duré uburé marĩ ĩwasédé hã da te dasima 're ĩruiwapari za'ra mono zama. Zahadu wapsi te za ai'utô, simisutu. Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzém na si 're hâimana za'ra mono wapsi, ta norĩ si te za 're hâimana u'âsi za'ra, si'utôřĩ âna.

Cristuhu zada za 're ĩhâimana mono wasu'u

¹⁸ ĩ'ra norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, rop-si'utôřízéb u hã romhuture di oto. Tame te za oto aibã ĩwasédé hã dama 're hâimana sô'awi, Cristuhu zada 're ĩhâimana mono hã. Cristuhu newa te za ĩsimiroti hã da te 're wapari za'ra. Taha wasu'u hã ma tô 're ĩwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. Tane nherě, te duré âhãna wanho'a 're hâimana za'ra ahã uptabi na, za Cristuhu zada dama 're ĩhâimana mono ne. Taha wa, wama waihu'u pese za'ra di oto, rop-si'utôřízéb u ĩromhuture na hã.

¹⁹ Ta norĩ hã ma tô aré wasiré 're si'rã'ôřô u'âsi, ĩwasu'uwě u. Wasiré uptabi 're hâimana za'ra mono ō nherě, ma tô aré wasiré 're hâimana za'ra. Wasiré uptabi, 're hâimana za'ra mono 'wa'âhã, te aré wasiré 're hâimana u'âsi za'ra, 'rãwi. Tane nherě, ma tô wahawi 're wairébé. Taha wa, wa tô wasina waihu'u za'ra ni oto, wasiré uptabi 're ĩhâimana za'ra mono ō na hã.

²⁰ A norĩ wa'wa hã ma tô Zezusi hã 're ĩmorĩ wě uptabi hã te te 're aipisutu za'ra wa'wa, Timama pê'ězani hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ma tô oto Wamama nhimiroti tô sena uptabi hã aihãiba mono bâ ĩwaihu'u za'ra wa'wa. ²¹ E Wamama nhimiroti hã tô sena uptabi hã waihu'u za'ra wa'aba ō wa, wa âne âma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Mare di. Âne wab ō di. ĩsimiroti hã waihu'u pese za'ra wa'aba wa, wa âne aima âma rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Duré 're ĩdazadawa nhipese za'ra mono zé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti tô sena uptabi hawib ō na hã waihu'u pese za'ra wa'aba wa, wa âne aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa.

²² E 'wam norĩ hã bété 're ĩsadawa nhipese za'ra mono hã. Ta norĩ hã te âne Zezusi hã te te dawĩ 're udã za'ra: "Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu ō di." Ta norĩ hã sadawa nhipese uptabi na 're ĩhâimana za'ra mono. Ta norĩ hã te Cristuhu zada 're hâimana za'ra, te te dawĩ 're udã za'ra mono wa. ĩmama zada zama te duré 're hâimana za'ra, ta norĩ hã. ²³ Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, te te dawĩ 're udã za'ra mono wamhã, ta norĩ hã ĩmama siré 'rãwi 're hâimana za'ra mono ō di. Ni'wam norĩ si, Zezusi hã Wamama hawi we ĩmorĩ na te te 're ĩsaze za'ra mono na tô sena dama 're ĩsiwasu'u za'ra mono norĩ si, te Wamama siré 'rãwi 're hâimana za'ra, rowě na.

²⁴ Ma'ãpé, ĩwasu'uwě hã 're ĩsaze na'rata za'ra wa'aba mono zém hawi 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zém na si 're anomro u'âsi aba mono. Âma 're anomro u'âsi

aba mono wapsi, te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra âma 're anomro aba mo, duré ĩmama âma zama.

²⁵ Cristu hã ma tô âne wama ropisutu sirômo za'ra, 're wadãâ za'ra mono âna, ĩ'rata 're ĩwasi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã.

²⁶ E 'wam norĩ âma, wa aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Sadawa nhipese na taré te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norĩ âma, wa aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. ĩsiniwĩ 're aipizari za'ra wa'aba mono da, te ta norĩ hã tin-himiroti tô senai ôre na te te 're aipibui u'âsi za'ra wa'wa. ²⁷ Tane nherě, ma tô Cristu hã Timama pê'ězani hã te te aima 're sômri za'ra wa'wa. Taha ré, te oto ĩré 're anomro u'âsi aba mo. Aipě'ě 're, te aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. Taha wa, roti aimawi zô asina 're asimipari za'ra wa'aba mono ō di za. Taha si te za uburé marĩ ĩwě hã te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani hã. Tô sena uptabi, ĩsimiroti hã. Taré te te aima 're roti za'ra wa'aba mono ō di. Taha wa, te za ĩsimiroti si 're ĩmadãâ pese za'ra wa'aba mo. Cristuhu âma si te za duré 're anomro u'âsi aba mo.

²⁸ ĩ'ra norĩ, âne wa za oto aima roti za'ra wa'wa. Zezusi hã apã wei morĩ ō ré, ma'ãpé ôhõ âma si 're anomro u'âsi aba mono, apã za wei morĩ wa, tâma aipahi za'ra wa'aba tô da, duré rowazép te, tâma ai'rãpo za'ra wa'aba tô da. ²⁹ Cristu hã 're ĩmorĩ wě uptabi na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di oto, marĩ na 're ĩsiwasété mono ō na hã. Taha wa, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩapisutu mono zéb zarina si 're nomro wě mono wamhã, tawapsi te za oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě, tô sena 're ĩnomro mono na hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

3 Ma'ãpé, âma aipo're pu'u za'ra wa'aba. Wamama hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, tô sena te te 're wa'azawi pese uptabi. Te te 're wa'azawi pese mono wa, te ti'ra na te te 're wa'anhsi. Taha wa, tô sena, wa oto ĩ'ra hã 're wahâimana za'ra, ĩsazei'wai mono bâ. Dapo're'ô u'âsi 're ĩdanomro mono norĩ hã, Wamama hã te te siwi 're waihu'u za'ra mono ō wa, wa norĩ zama ĩ'ra na te te duré siwi 're wawaihu'u za'ra mono ō di, ta norĩ hã. ² ĩsisãnawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, wa oto 're wahâimana za'ra. Tane nherě, za 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, zahadu wama waihu'u prã za'ra di. Cristu hã apã wei wazô morĩ wamhã, ĩsine wa za oto 're wahâimana za'ra. Âhã si wama waihu'u pese za'ra di. E marĩ wa, wa za ĩsine 're wahâimana za'ra. Tô sena Cristu hã 're ĩhâimana mono zém na 'rãwi wa te oto wasiwi waihu'u za'ra wa, wa za ĩsine 're wahâimana za'ra. ³ Ôhõ zô rob'umnhasi sina, sô 're wanhipari za'ra mono ré, wa za uburé marĩ ĩwasédé hã wa te wasiwi 're wě'ô pese za'ra 'rãwi, ĩwě na si 're wahâimana za'ra mono da. Cristu hã wasété âna 're ĩmorĩ ne, wa za 're wahâimana za'ra.

⁴ E marĩ tawamhã, 're ĩdawasété za'ra mono zé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, da te dasiwi 're wê'ô pese za'ra mono wamhã, ta hã dawasédé. Taha wa, ni'wam norĩ hã 're wasété za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te siwi 're wê'ô za'ra, 'râwi. ⁵ Tane nherê, Cristu hã ma tô we ti'ai u mo, dawasédé hã te te dama 're apari mono da. Ā hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Ta hã 're ĩmorĩ wasété ô, duré marĩ ĩwasédé hã te te 're ĩ'ab'manharĩ mono ô. ⁶ Taha wa, ni'wam norĩ hã Cristuhu āma si 're hâimana za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 're hâimana wasété za'ra mono ô di. Tane nherê, ni'wam norĩ hã 're hâimana wasété u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã Zezusi hã Danho'reptui'wa na te te 're waihu'u za'ra mono ô di. Ta norĩ ma, Zezusi hã tãma waihu'u za'ra ô di tã.

⁷ ĩ'ra norĩ, dahâimana wasété na 're ĩdanomro mono na, da'āma 're sasōmri za'ra wa'aba mono ô di za, danhimiroti senai'ô na dama 're ĩhâimana za'ra mono na zama. Ma'āpé 'râwi asina 're asōpré pese aba mono. Ni'wam norĩ hã 're nomro wê mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na sima āma 're sipa za'ra mono ô wamhã, ta norĩ si 're hâimana wê za'ra mono di, Cristu hã 're ĩmorĩ ne. ⁸ Wa'uburé hã, wa'rui'wa hã ropoto na'rata hawim haré, te tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ u'âsi. Taha wa, ni'wam norĩ hã tiwasédé te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã Wa'uburé nhib'a'uwê te 're hâimana za'ra. Taha nhimromhuri wasédé hã te te tiwi pari da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã we ti'ai u datēme mo.

⁹ Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're hâimana za'ra mono wamhã, ta norĩ hã tiwasédé te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono ô di. Mare di. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩpê'ê 're, 're ĩpoto téb za'ra mono zé hã te te tãma 're anhomri mono wa. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, āma 're 'ra za'ra mono wa, tiwasédé hã ône u'âsi te te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono ô di za. ¹⁰ E niha wa za bété waihu'u za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra norĩ hã, duré Wa'uburé 'ra norĩ hã. Ni'wam norĩ hã 're hâimana wê za'ra mono ô wamhã, duré te te 're dazawi pese za'ra mono ô wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're nomro mono ô di. Āne na wa za ta norĩ hã Wa'uburé 'ra na waihu'u za'ra ni.

'Re ĩdasisawi pese za'ra mono zém na roti wasu'u

¹¹ Duréihã ĩsāna'rata hawimhã, ma tô Zezusihi wasu'uwê hã 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, uburé 're ĩwasi-sawi pese za'ra mono zém na hã. ¹² Duréihã Ca'ĩ, tino te te ĩruiwapari ne, 're wasi'ruiwapari za'ra mono ô di za. Ta hã ĩwasété nhib'a'uwê te 're hâimana, Wa'uburé nhib'a'uwê. Ta hã ma tô tino tiwĩ. E marĩ wa. ĩno si 're hâimana wê mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te wēsāmri 'ru te.

¹³ ĩsisānawã norĩ, ĩpo're'ô norĩ hã te za te te 're ai'rui-wapari za'ra wa'wa. Te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, āté te za 'râwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo, āne: "E marĩ wa, te ô norĩ hã te te 're ĩruiwapari

za'ra." Āne hã 'râwi asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono ô di za. Te za tô ĩhâimana wasété norĩ hã te te 're ai'rui-wapari za'ra wa'wa. Āne, wa aima waihu'u za'ra wa'wa, ĩpo're'ô norĩ hã te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono ô newa, 'râwi asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono tô da. ¹⁴ Ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono ô wamhã, ta norĩ hã te dâ'â u'âsi ne 're hâimana za'ra, tipê'ê 'remhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti. Tanei ô di, wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti, wapê'ê 're aré wadâ'â u'âsi ne 're wanomro mono nherê, wa tô ĩhawi 're wawairébé, 'Re ĩhâimana u'âsi mono niwĩ, rowê na oto 're wanomro u'âsi mono da, wapê'ê 'remhã. Āne, wa tô oto wasi'āma waihu'u pese za'ra ni. 'Re wasisawi pese za'ra mono wa, wa āne hã tô sena na wasi'āma waihu'u pese za'ra ni.

¹⁵ Dapārĩ'wa norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã tãma 're hâimana za'ra mono ô di. Āne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Duré ni'wam norĩ hã te te 're da'ruiwapari za'ra mono wamhã, ta norĩ hã dapārĩ'wa ne, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã 're hâimana za'ra. Taha wa, wa te 're da'ruiwapari za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã wama 're hâimana za'ra mono ô di za, aiwa. ¹⁶ E niha wa za, 're ĩdasisawi pese za'ra mono zé hã waihu'u pese za'ra ni. Āne wa za waihu'u pese za'ra ni. Cristu hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tô si-sawi āna wazada dârâ. Taha zarina wa za duré wa norĩ hã 're wasipawaptob za'ra, 're wasisō'reptu za'ra mono da. 'Re wadâ'â za'ra mono da nherê, wa za tô 're wasipawaptob za'ra, 're wasihâiba zawi za'ra mono āna. Āne 're ĩdasisawi pese za'ra mono zé hã za oto.

¹⁷ Ni'wam norĩ hã marĩ, tãma 're hâimana za'ra mono nherê, marĩ zô dawĩ 're ĩro'wanhi'rity za'ra mono na te te 're dawaihu'u za'ra mono nherê, da'āma 're pē'ézé za'ra mono ô wamhã, e ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb ré te 're hâimana za'ra. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé hã te te 're waihu'u za'ra mono ô di, ta norĩ hã. ¹⁸ ĩ'ra norĩ, e wazadawa na si wa za wa te 're dazawi wapti za'ra. Mare di. Wamreme na si wa te 're dazawi wapti za'ra mono ô di za. Uburé wa za marĩ ĩwê na wa te 're dapawaptob za'ra, wanhimizawizé hã tô sena na.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, dasina dahâtâ'â āna 're ĩdanomro mono zé wasu'u

¹⁹ Ōhō na si 're wahâimana za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're ĩwanomro mono na wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, roti tô sena uptabi na si 're ĩwanomro mono na. Duré ĩsō'a 're wahâimana za'ra mono nherê, 'râwi wasina 're wahâtâ'â za'ra mono tô da, te za wapê hã wama 're siwaihu'u u'âsi za'ra, wapê hã ĩ're wama 're simi'wara mono da. ²⁰ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã, uburé marĩ hã tãma waihu'u pese uptabi di. Wa norĩ hã marĩ hã wapê'ê na 'râwi wa te 're ĩwaihu'u za'ra mono zém nhipai u, uburé marĩ hã tãma waihu'u pese uptabi di. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're ĩwahâimana za'ra mono na 'râwi wapê'ê

na 're wasiwawā za'ra mono nherē, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa'âma 're po're pu'u u'âsi, taha ma uburé marĩ hã tãma waihu'u pese uptabi wa. Wa'âma 're pê'êzé uptabi mono wa, te za wapē hã ĩ're wama 're simi'wara, ĩ'ra 're ĩwahâimana za'ra mono na, 're wasiwawā za'ra mono ō wamhã. ²¹ ĩsisānawā norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, wa norĩ hã tō sena 're wahâimana wē za'ra mono wamhã, tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're ĩwahâimana za'ra mono na 'râwi 're wasiwawā za'ra mono ō di za. Āne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wasina 're wapahi za'ra mono ō di za. Wasina wahâtâ'â āna, wa za tãma 're wamreme zusi u'âsi, ĩsō'a. ²² Duré, ĩsimiroti hã wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, te te wama 're ĩ'awē mono zéb uwaibaba si 're wahâimana za'ra mono wamhã, wa te tiwi 're ĩrowaptērē za'ra mono zéb uwaibaba si, te za uburé marĩ hã ĩwē hã te te wama 're anhomri.

²³ E niha tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, wa te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono zéb da hã. Āne ĩsimiroti hã. ĩ'ra Zezu Cristu, wa za wa te wasina 're umnhasi za'ra, Danho'reptui'wa na. Duré te te wama 're ĩroti za'ra mono zéb zarina si, wa za 're wasisawi pese za'ra. Āne ĩsimiroti hã. ²⁴ Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, tō sena te ta norĩ hã āma 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma. Ta hã te duré ĩ'rata 're sãmra u'âsi za'ra, 'râwi. E niha wa za tawamhã, wasina waihu'u pese za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wa'rata 're ĩsãmra u'âsi mono zém na hã. Ta hã ma tō Tipē'ezani hã te te wama 're anhomri, wapē'ē 're, 're sãmra mono da, uburé marĩ hã te te wama 're awaihu'u mono da. Taha na wa za wasina waihu'u za'ra ni, wa'rata 're ĩsãmra mono na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti upana, dama rowasu'u nhipese'wa norĩ wasu'u

4 ĩsisānawā norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, áté ni'wam norĩ hã te za āne aima 're siwasu'u za'ra wa'wa: "'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō Tipē'ezani hã te te wama 're anhomri. ĩpē'ezani te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina si, wa tō wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra.'" Āne ni'wam norĩ hã aima 're siwasu'u za'ra wa'aba mono nherē, ĩsimirowasu'u na 're saze su'u za'ra wa'aba mono ō di za, a'â. Āhãna hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, roti tō senai'ō na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ hã ahũ uptabi di oto. Daro mono bâ te dawazari 're hâimana za'ra. Taha wa, te za uburé roti hã tō sena zō 're ĩpibui u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ezani hawib zō si. ² E niha te za tawamhã ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ezani ré sena na te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono na hã. Áté ni'wam norĩ hã te za āne sena na aima 're siwasu'u za'ra wa'wa, 'râwi tipē'ē hawim na te te 're ĩrosa'rata za'ra mono hã: "Zezusi hã ta hã Cristu, tō sena Dan-

ho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu. Ta hã ti'ai āma dawazari poto wa, ma tō si'a'uwē.'" Āne aima 're siwasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, tō sena na te za āma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa na, duré ĩpē'ezani ré 're ĩhâimana za'ra mono na zama. ³ Tane nherē, ni'wam norĩ hã Zezusi hã Danho'reptui'wa da, ti'ai āma dawazari ĩsi'a'uwē na te te dawi 're udâ za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ezani ré 're hâimana za'ra mono ō di, tō sena. Zezusihi zada, 're ĩhâimana mono nhimirosa'rata zarina si te te 're rosa'rata za'ra, tipē'ē na hã. Ma tō ĩwaihu'u sirōmo za'ra wa'wa, Zezusihi zada, 're ĩhâimana mono nhimiroti wasété na, za daro mono bâ dasima da te āma 're ĩropéi mono na. Āhãna ĩsōwam nherē, te ĩsimiroti wasété na 're dahâimana za'ra duré.

⁴ ĩ'ra norĩ, a norĩ wa'aba si te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, tō senai'ō na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ da, ma tō asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata na. E marĩ wa. Aipē'ē 're, 're ĩsãmra za'ra wa'aba mono hã, Wa'uburé ma tiwaihu'u pese na siptete uptabi wa, ti'ai āma dawada'uri wasété 'wai ma. ⁵ Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi ō 'wa norĩ hã, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono wē'ō'wa norĩ me 're hâimana za'ra. Taha wa, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono wē'ō'wa norĩ nhimirosa'rata wasété zarina si te te tãma 're rowasu'u za'ra, ta norĩ hã. Taha na si te te tãma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, wapari ze ti, ĩsimiroti wasété za'ra hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wē'ō'wa norĩ ma hã. ⁶ Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē, wa oto 're wanomro. Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã 'râwi te te 're ĩwaihu'u za'ra mono hã, ta norĩ si te te 're wawapari za'ra. Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē'ō, 're ĩnomro mono norĩ hã te te 're wawapari za'ra mono ō di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u na hã. Taha wa, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u na te te 're wawapari za'ra mono ō wamhã, wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, Wa'uburé hawi roti tō senai'ō zarina 're ĩhâimana za'ra mono na. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u na te te 're wawapari ze za'ra mono wamhã, wa za duré wasina waihu'u pese za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ezani hawi roti sena uptabi zarina 're ĩhâimana za'ra mono na hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé wasu'u

⁷ ĩsisānawā norĩ, 're ĩdasisawi pese za'ra mono zé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te wa, wa za āma 're wasisawi pese uptabi za'ra. Ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, te oto 're hâimana za'ra. 'Râwi te duré te te 're waihu'u pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã. ⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, simizawi pese uptabi di. Tinhimizawi zarina te uburé marĩ hã te te dama 're ab'manharĩ u'âsi. Taha wa, ni'wam norĩ hã te te 're

dazawi pese za'ra mono õ wamhã, 'Re ðhâimana u'âsi mono siré 'râwi 're nomro mono õ di, ta norí hã. ⁹'Re ðhâimana u'âsi mono hã ma tõ tinhimizawi pese zé hã wama waihu'u za'ra. E niha ma tõ wama waihu'u za'ra. Ti'ra hã misi nheré, ma tõ we satõ ti'ai u, taha ãma si rowé na 're wanomro u'âsi mono da. ¹⁰Wa norí hã 'Re ðhâimana u'âsi mono, wama sawi pese za'ra di. Tane nheré, te taha nhipai u te te 're wa'azawi pese uptabi. Taha wa, ma tõ ti'ra we satõ ti'ai u, wazada dâ'â da, wazada dâ'â wa, wawasété na te te oto 're wa'ab'madâ'â tõ mono da. Tõ sena ðsimizawi pese zé hã siwaprosi te tãma 're hâimana, danhipai u.

¹¹Ïsisânawã norí, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã ãne hã te te 're wa'azawi pese mono wa, wa za wa norí zama taha zarina 're wasisawi pese za'ra, ðsine. ¹²'Re ðhâimana u'âsi mono hã ni'wa titõmo na te te 'madâ'â õ di. Tane nheré, 're wasisawi pese za'ra mono wamhã, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã te za wa'rata 're sãmra u'âsi, 'râwi. Te te 're ðwa'azawi pese mono zé hã wa za duré wa te wasina ãma 're uwaimrami u'âsi za'ra. ¹³E niha wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, 'Re ðhâimana u'âsi mono ãma si 're ðwanomro mono na, duré õhõ si wa'rata 're ðsãmra u'âsi mono na. 'Re ðhâimana u'âsi mono hã ma tõ Tipé'ezani hã te te wama 're anhomri. Taha na wa za wa te wasina 're waihu'u pese za'ra. ¹⁴Wamama hã ma tõ ti'ra hã we satõ, Danho'reptui'wa da. Ta hã wa tõ wa te 're 'madâ'â za'ra, watõmo na. ãhãna wa oto wa te dama 're wasu'u za'ra, Danho'reptui'wa na, ð'ra hã. ¹⁵Áté ni'wam norí hã te za ãne te te dama 're wasu'u za'ra: "Zezusi hã 'Re ðhâimana u'âsi mono 'ra. Ta hã ma tõ 'Re ðhâimana u'âsi mono hã we ti'ai u satõ, Danho'reptui'wa da." ãne na ni'wam norí hã te te dama 're wasu'u za'ra mono wamhã, ta norí 'ratap si te 'Re ðhâimana u'âsi mono hã 're hâimana, 'râwi. Ta norí si te 'Re ðhâimana u'âsi mono siré 're hâimana u'âsi za'ra, 'râwi.

¹⁶'Re ðhâimana u'âsi mono hã simizawi pese uptabi di. Tane ni'wam norí hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, ta norí si te 'Re ðhâimana u'âsi mono ãma 're hâimana za'ra, 'râwi. Ta norí 'ratap si te 'Re ðhâimana u'âsi mono hã 're sãmra, 'râwi. 'Re ðhâimana u'âsi mono te te 're ðwa'azawi pese mono zé hã wama waihu'u pese za'ra di oto. Taha na wa te wasiwi ãma 're wawã za'ra mono õ di oto. ¹⁷Niwapsi te za Zezusi hã dahâimanazém na da'awaihu'u, za te te da'ãma ðarowairébézéb ãma hã. Tawamhã 're ðhâimana wasété za'ra mono norí si te za hã za'ra oto. Cristu hã ti'ai ãma 're morí ré, sihãiba zawi ãna te te 're ðdazawi pese mono ne, ti'ab ré 're wasisawi pese za'ra mono wamhã, tawapsi, wasina wapahi za'ra õ di za, za da'ãma ðsipo'ozéb ãma hã oto. 'Re ðhâimana u'âsi mono te te 're ðwa'azawi pese mono zé hã wa te tãma ãma 're uwaimrami u'âsi za'ra mono wa, wa za wasina wapahi ãna ðsõ'a wahâimana za'ra ni. ¹⁸'Re ðhâimana u'âsi mono ma, tãma wazawi pese za'ra nheré, wasina 're wapahi za'ra mono õ di za oto. Te te 're ðwa'azawi pese mono zé hã te te wama ãma 're a'uwaimrami u'âsi mono nheré, tãma 're wapé'ewara waihu'u za'ra

mono õ di za oto. Tane nheré, ni'wam norí hã sina pahi na 're hâimana za'ra mono wamhã, tawamhã, te te 're ðsawi pese za'ra mono zém na te te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di za, 'Re ðhâimana u'âsi mono ma. Ta norí hã sina pahi u'âsi 're hâimana za'ra mono wa, te za romhã ré robzei'õ na 're hâimana za'ra ti'ab ré, 'Re ðhâimana u'âsi mono hã za da'ãma ðsipo'ozéb ãma te te da'ahã za'ra wa, da te 're ðrobzépata za'ra mono ne.

¹⁹'Re ðhâimana u'âsi mono hã ðmorí'rata na te te 're wa'azawi pese mono wa, wa duré wa norí hã wa te wasiwi 're sawi pese za'ra, asa. Taha wa, wa duré 're wasisawi pese za'ra. ²⁰Áté ni'wam norí hã te za taré ãne dama 're siwasu'u za'ra: "'Re ðhâimana u'âsi mono hã wa wa te 're sawi pese za'ra." ãne dama 're siwasu'u za'ra mono nheré, te te 're da'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhã, sadawa nhipese na te ta norí hã 're hâimana za'ra. Titõmo na 'râwi te te 're ðmadâ'â za'ra mono norí hã te te 're sawi pese za'ra mono õ nheré, e niha te za tawamhã 'Re ðhâimana u'âsi mono hã dahãiba u'âbã te te siwi 're sawi pese, titõmo na te te siwi 're 'madâ'â mono õ nheré. ãne wamhã, tãma sawi waihu'u za'ra õ di, ta norí ma hã. ²¹Zezusi hã ma tõ ãne te te wama 're roti za'ra: "Ni'wam norí hã 'Re ðhâimana u'âsi mono te te siwi 're sawi pese za'ra mono wamhã, taha zarina te za duré te te 're dazawi pese za'ra." ãne ðsimiroti hã, wama za'ra hã.

Ïsazei'wa norí hã siptete sina dawi 're ðhâimana za'ra mono zé wasu'u

5 Ni'wam norí hã, Zezu Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ðhâimana u'âsi mono te te ðpisutu na te te 're sazei pese za'ra mono wamhã, ta norí si te 'Re ðhâimana u'âsi mono 'ra, 're hâimana za'ra. Ni'wa hã aibã hã wama sawi pese za'ra wamhã, taha u'âbã, wa duré ð'ra norí hã wa te 're sawi pese za'ra. ²Taha zarina wa za duré ãne hã waihu'u za'ra ni: 'Re ðhâimana u'âsi mono hã wama sawi pese za'ra wamhã, duré ðsimiroti hã wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, taha u'âbã, wa za ð'ra hã tõ sena 're wasisawi pese za'ra, wasiré ðsazei'wa norí hã. ³Tawamhã 'Re ðhâimana u'âsi mono hã wa te wasiwi 're sawi pese za'ra mono wamhã, e niha wa za tawamhã 're wahâimana za'ra. ðsimiroti si wa za wa te 're 'madâ'â pese za'ra. E ðsimiroti hã wama pire za'ra di, wa te 're ðmadâ'â pese za'ra mono zéb da hã. Mare di. 'Re ðhâimana u'âsi mono 'ra, oto 're wanomro mono wa, wama waihu'u pese za'ra di, wa te tãma ãma 're ðuwaimrami za'ra mono zéb da hã. Taha wa, wanhiptete na wa za 'Re ðhâimana u'âsi mono wé'õ'wa norí da, 're wahâimana za'ra, uburé marí ðwasédé hã ti'ai ãma 're ðhâimana za'ra mono wi. E niha wa za wanhiptete sina ãma 're wahâimana za'ra. Zezusi hã Wanho'reptui'wa na wa te wasina 're ðumnhasi pese za'ra mono zém na wa za wanhiptete sina dawi 're wahâimana za'ra. ⁵E 'wam norí hã te za tawamhã 'Re ðhâimana u'âsi mono wé'õ'wa norí zãda hã, siptete sina 're hâimana za'ra. Zezusi hã, 'Re ðhâimana u'âsi mono 'ra na te te 're ðsaze

za'ra mono norĩ si, te za sada 're hâimana u'âsi za'ra,
'Re ãhâimana u'âsi mono wê'õ'wa norĩ zada hã.

**Cristu hã a'uwê hâiba na dasiré ĩpoto na tô sena na da
te 're ĩwaihu'u za'ra mono zé wasu'u**

⁶ Zezu Cristu hã ti'ai u wei morĩ wamhã, a'uwê hâiba na ma tô podo. E niha wa za tawamhã wasiwi waihu'u pese za'ra ni, sena na Zezusi hã a'uwê hâiba na ĩpoto na, duré ti'ai âma a'uwê hâiba na 're ĩmorĩ na. Si'ubdatõ ĩwaihu'uzé hã. ĩmorĩrata na ĩwaihu'uzé hã âne: Ti'ai âma poto wamhã, â na ma podo, tina dub're hawi, dasine. Duré maparane âma ĩwaihu'uzéb da hã âne: Ő hã dâ'â wamhã, ĩwapru hã ma tô tiwi puru, da te dasiwi ĩwa'rézéb âma hã. Taha na wa za wasiwi waihu'u pese za'ra ni, a'uwê hâiba na 're ĩmorĩzém na. Duré si'ubdatõ âma ĩwaihu'uzéb da hã âne: 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani, tô sena na si te te wama 're ĩawaihu'u mono zém na, wa za duré wa te âma 're waihu'u pese za'ra. Ta hã te sadawa nhipese âna 're hâimana u'âsi. Tô sena uptabi na si ĩsimiroti hã. Â na ĩpotozé wasu'u hã, duré dâ'â wa, ĩwapru tiwi ĩpu'uzé wasu'u hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani nhimirowasu'u hã, ã norĩ waihu'uzém na marĩ aimawi na wa te âma 're waihu'u za'ra mono õ di. Âhã wasu'u si wa tô upsâtã pese na wasiwi waihu'u pese za'ra ni, Zezusi hã a'uwê hâiba na ĩpotozé wasu'u si. ⁹ Marĩ na tô sena na da te wama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, wa za tô wa te âma 're saze za'ra. Tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã marĩ hã te te wama 're awaihu'u mono wamhã, e wa te âma 're saze za'ra mono õ di za. Da te wama 're ĩrowasu'u za'ra mono zém nhipai u hã, wa za tô wa te âma 're sazei pese za'ra, simiroti pire uptabi wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E niha tawamhã ma tô wama waihu'u za'ra. Zezusi hã tô sena, ti'ra uptabi na ma tô wama waihu'u za'ra. Taha wa, tô sena wa, wa za wa te âma 're sazei pese za'ra, õne haré. ¹⁰ Ni'wam norĩ hã, Zezusi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za tipê'ê na sena na te te 're waihu'u za'ra, â na ĩpotozé wasu'u na, duré ĩwapru, tiwi ĩpu'uzé wasu'u na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani te te tãma 're ĩawaihu'u mono zéb zarina si, te za sena na te te 're waihu'u za'ra, a'uwê hâiba na ĩpoto na, Zezusi hã. Tane nherê, ti'ra na Zezusi te te dama 're ĩwaihu'u mono zém na, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te âma 're saze za'ra mono õ wamhã, ĩsadawa nhipe hã te te âma 're sa'ra za'ra, ta norĩ hã. ¹¹ E niha 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ti'ra te te dama 're ĩwaihu'u mono zé hã. Ta hã ma tô te te wama 're apisutu, ĩ'ra wazada ĩdâ'ázém na âma 're ĩwanomro u'âsi mono zéb da hã. ¹² Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra siré, 'rãwi 're nomro mono wamhã, ta norĩ hã te za dâ'â âna 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata. Tane nherê, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra siré 're nomro mono õ wamhã, ta norĩ hã ĩ'rata dâ'â âna 're hâimana u'âsi za'ra mono õ di za.

'Re ĩdanomro u'âsi mono zé, da te dasina 're ĩuwaimrami za'ra mono zé wasu'u

¹³ E marĩ da, wa âne aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, asina 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mono norĩ ma. Aipê'ê 're, atâ'â âna 're anomro u'âsi aba mono zém na sena na asina waihu'u pese za'ra wa'aba da, wa âne aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. ¹⁴ 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama 're ĩawê mono zéb uwaibaba si, uburé marĩ na wa te tiwi 're rowaptêrê za'ra mono wamhã, tô sena te za wamreme hã te te 're awapari pese, te te wama âma 're ĩ'a'uwaimrami mono zéb da hã. Taha wa, wasina wahâtâ'â âna, wa za 'rãwi wapê'ê 're ĩtême 're wasihutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u hã. ¹⁵ Uburé marĩ na wa te tiwi 're ĩrowaptêrê za'ra mono zém na te wa'âma 're po're pu'u u'âsi, wamreme na. Tô sena na, wa tô âne na waihu'u za'ra ni. Taha zarina wa duré wasina waihu'u pese za'ra ni, za te te wama âma 're ĩ'a'uwaimrami mono zém na hã. ¹⁶ Uburé da te 're ĩmanharĩ wasété za'ra mono zé hã, dawasédé tô, simisutu. Tane nherê, ni'wam norĩ hã tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti u tiwasété wi oto 're sipizari za'ra mono wamhã, õ hã te te âma 're ab'madâ'â mono õ di za oto. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã, tiwi 're simani za'ra mono õ di za oto.

Tawamhã ni'wam norĩ hã ĩwasédé hã âne na te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, duré ĩwasété na waihu'u za'ra wa'aba wamhã, te za âma 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩpê'ê 're, dâ'â âna 're ĩhâimana u'âsi za'ra mono zé hã te te tãma 're apisutu mono da oto.

Tane nherê, ni'wam norĩ hã tiwasété wi 're ĩsipizari za'ra mono zéb zô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani te te tãma 're ĩroti za'ra mono zé hã te te 're wapari za'ra mono õ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za ĩwasédé hã te te âma 're ab'madâ'â u'âsi. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Tiwasété wi 're sipizari za'ra mono õ nherê, e niha te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã âma 're siwamri za'ra, te te 're ĩsõ'reptu za'ra mono zéb da hã. Taha wa, ta norĩ âma hã te âma aima roti za'ra wa'aba õ di za, âma 're aimreme zusi aba mono zéb da hã.

¹⁸ Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã âma 're 'ra za'ra mono wa, ĩsib'a'uwê oto 're nomro wê mono wamhã, tiwasédé te te oto 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã, Zezusi hã oto âma 're sisaprĩ u'âsi za'ra mono wa, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di oto. Taha wa, ĩwasété uptabi hã te te oto 're upi waihu'u za'ra mono õ di za, Wa'uburé hã. Âne hã wama waihu'u pese za'ra di oto.

¹⁹ Ti'ai âma uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono wê'õ'wa norĩ hã ĩwasété uptabi zadawa para te 're hâimana za'ra. Wa norĩ si 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê,

wa 're wanomro. ãne hã wama waihu'u pese za'ra di duré.

²⁰ ãne wa tô duré waihu'u za'ra ni. Zezusi hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra hã ma tô wei mo, ti'ai u. Ta hã ma tô tinhimiroti na te te 're wa'apawapto, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tô sena uptabi hã wa te 're ãwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã. ã'ra ãma, Zezu Cristuhu ãma 're wanomro mono wa, wa duré ãmama ãma 're wanomro, tô sena uptabi ãma. Zezusi hã, ta hã uburé

Danhib'apito uptabi. Ta hã dapě'ě 're dadâ'â ãna 're ãdanomro u'ãsi mono zé hã, te te dama 're ã'apisutu mono. ãne na wa tô wasiwi waihu'u pese za'ra ni.

²¹ ã'ra norĩ, ãma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono upana waihu'u pese newa, marĩ na 're ãdawata za'ra mono norĩ wi, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'rãwi da'ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono tã da.

2 ZUWÃ

Ībaihâ wasu'uzé

Ã Ībaihâ na rob'ui'ééré na Zuwã hã ma tô ĩsazei'wa norĩ hã ãma pawaptob za'ra, 're sisawi pese za'ra mono da, duré roti senai'õ hã te te 're wapari za'ra mono tã da, daro mono bã te te ĩropéi mono hã.

1 Wa hã, Wanhib'apito zazei'wa norĩ 'madâ'â'wa, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, tinhib'a'uwẽ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩaipisutu za'ra wa'aba mono norĩ ma. Tame te asiré ĩsazei'wa norĩ hã asiré 're asi'rã'õtõ u'âsi aba mo. Pi'õ norĩ hã ti'ra te te 're ĩmadâ'â pese za'ra mono ne, te 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, ĩsazei'wai mono bã. Taha wa, simisutu ĩma asawi pese za'ra wa'aba di, tô sena. Tane nherẽ, ĩma si asawi za'ra wa'aba õ di. Uburé Zesusihi wasu'uwẽ hã te te ĩwaihu'u pese za'ra norĩ ma zama, asawi za'ra wa'aba di duré. ² ĩwasu'uwẽ hã tô sena uptabi hã wasiré wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wa, wa wa te 're asawi pese za'ra wa'wa. Õne u'âsi te za ĩwasu'uwẽ hã wasiré 're hâimana u'âsi.

³ Wamama ma, wa 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré ĩ'ra Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã wa'ãma 're hâimana u'âsi za'ra mono da, ta norĩ ãma si rowẽ u'âsi, ãma 're wanomro mono da. Wa'ãma 're siwãrĩ u'âsi zahuré mono da, wa duré tãma 're ĩmreme u'âsi zahuré. ãne te za te te wama 're apisutu zahuré, Wamama nhimiroti si tô sena na wasiré wa te ãma 're ĩmadâ'â pese za'ra mono norĩ ma, duré 're ĩwasisawi pese za'ra mono norĩ ma zama.

Īsazei'wa norĩ, tô sena Cristuhu wasu'uwẽ zarina si 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

⁴ Ni'wam norĩ hã asiré 're ĩaihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã ĩwasu'uwẽ tô sena zarina si te, u, 're hâimana za'ra, Wamama te te wama 're ĩaroti mono zéb zarina si. ãne hã te wapari wamhã, ma tô ĩwasu'u wẽ za'ra hã ĩma rowẽ waze. Taha wa, ĩtoi uptabi di, ãhãna hã. ⁵ Wasiré ĩsazei'wa norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãne wa za oto aima roti za'ra wa'wa. Uburé wasiré ĩsazei'wa norĩ hã, oto 're wasisawi pese za'ra wa'aba mono. ã hã roti hã ãhãna si õ di. Duréhã ĩsãna'rata hawimhã, Zesusi wa te 're ĩsaze na'rata za'ra mono zém hawi, wama 're ĩhâimana u'âsi za'ra mono, ã hã. ⁶ E niha tawamhã, ãma 're ĩwasisawi pese za'ra mono zé hã za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si wa za wa te 're 'madâ'â pese za'ra. ãne ma tô ĩsãna'rata hawimhã, ĩsimiroti wasu'u hã 're ĩwapari za'ra

wa'aba mo, ãma 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, roti tô senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ hã ahâ uptabi di oto. Daro mono bã te dawazari 're hâimana za'ra. Zezu Cristu hã, a'uwẽ hãiba na dasiré ĩpoto õ na, te ta norĩ hã sô 're simrami za'ra dama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã. Ni'wam norĩ hã ta norĩ ne 're hâimana za'ra mono wamhã, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, roti tô senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono hã. Te za duré ĩwaihu'u za'ra wa'wa, Cristuhu zada 're ĩhâimana za'ra mono na hã. ⁸ Taha wa, roti tô senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ wi, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo 'rãwi, 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zé wa'ã hã 're simini tã za'ra wa'aba mono da. Uburé marĩ ĩwẽ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te aima ĩwa'ãbã za'ra wa'aba zé hã ubuni na asima 're waibui wa'aba mono da, te za 'rãwi 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo.

⁹ Ni'wam norĩ hã Cristuhu nhimiroti si te te 're wapari za'ra mono õ wamhã, tinhimirosa'rata na te te ãma 're uzusi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré 'rãwi 're hâimana za'ra mono õ di. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã Cristuhu nhimiroti zarina si 're hâimana za'ra 'rãwi, ĩ'ra siré zama. ¹⁰ Duré Cristuhu nhimiroti upana te te dama 're ĩroti za'ra mono hã ta norĩ hã atême 're sihutu aba mono wamhã, sô 're atob'uzu za'ra wa'aba mono õ di za, asõrõwa u 're sisisi aba mono da. ¹¹ Sô 're atob'uzu za'ra wa'aba mono wamhã, ĩsimiromhuri wasété na te za ĩme 're aiwasété za'ra wa'aba mo, ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono wa.

Zuwãhã nhimi'ui'ééré 'rãsutuzé wasu'u

¹² Zahadu marĩ hã ahâ uptabi di, te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Tane nherẽ, ãhãna hã te ĩsima wẽ õ di, ĩbaihâ na te aima ãma ĩrob'ui'ééré za'ra wa'aba da hã. ãma atême ĩmorĩ aba da si, wa ĩsima rob'madâ, wasisabu za'ra da. Tawapsi wa za 'rãwi wasisadawa

'madâ'â za'ra ni. Tawapsi wasima watoi uptabi za'ra di za oto.

¹³ Āme wasiré ĩsazei'wa norĩ hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa, ai'ra waptéb za'ra wa'aba ne, 're ĩnomro

mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhib'a'uwě da, te te ĩpisutu za'ra norĩ hã.

3 ZUWĀ

Ībaihâ wasu'uzé

Ā Ībaihâ na rob'ui'ééré hã Zuwā hã ma tô aibâ ma tisō, Da'izu na ĩsisi ma. Īsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa, ta hã. Zuwā hã ma tô āma tiwata, ĩsimiromhuri na, duré aibâ ĩhâiba amo āma zama, Demetirizuhu āma. Tazahā aibâ ĩhâiba amoi ma, ma tô timreme hã pētē, Di'oterepesi na ĩsisi ma, ta hã rob'uwaibaba 're morĩ ō wa.

¹ Da'izu, a hã ĩsiwadi uptabi, ĩma asawi uptabi di, tô sena. Wa hã, Wanhib'apito zazei'wa norĩ 'madâ'â'wa, 're ĩhâimana mono, wa za oto aima āma rob'ui'ééré.

² ĩsiwadi, 're aimorĩ wē u'âsi wa, te 'râwi asiwē'ō āna 're aihâimana mo, ato sina. Taha wa, wa tô te ĩsima 're aiwē, uburé marĩ ĩwē si aima 're hâimana u'âsi mono da. Wa duré te ĩsima 're aiwē, aihâzé āna 're aihâimana mono da. ³ 'Re aihâimana mono zém hawi, ma tô wasisānawā norĩ hã we ĩtēme 're sihutu. We 're sihutu mono sidâpâsi, ma tô siparabâsi te te ĩma 're aiwasu'u wē za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si 're aihâimana wē mono na hã. Taha wa, aiwasu'u ma hã ĩtoi uptabi di. Ōhō na si te tô 're aihâimana u'âsi mo, rēme waihu'u āna. ⁴ Āne hã ĩ'ra norĩ āma te 're wapari wē za'ra mono wa, ĩma 're rowē uptabi mono di, Wanhib'apito wasu'uwē na te āma 're ĩpo're pu'u za'ra mono zéb zarina te te 're ĩsazei pese za'ra mono norĩ āma. ĩ'ra norĩ 're ĩhâimana wē za'ra mono wasu'u te 're wapari mono wamhã, ĩma 're rowē uptabi mono di. Marĩ na uburé rowasu'u hã te 're wapari wē mono nherē, te te siwi āma wabzu ō di, ĩ'ra norĩ wasu'u te 're ĩwapari zei mono zém na hã.

Da'izuhu wasu'u wē wasu'u

⁵ ĩsiwadi, ĩma asawi pe hã, asimi'ē na te ĩsazei'wa norĩ āma 're aiwāri u'âsi mo, darob amoi hawi atēme 're ĩsihutu mono norĩ āma. Ta norĩ hã aima sa'rese za'ra ō nherē, te ai'umnhasi na tãma 're aihâimana za'ra mo. ⁶ Ta norĩ hã ma tô asimizawi pese zém na we te te 're aiwasu'u za'ra, āme ĩsazei'wa norĩ 're ĩsi'rā'ōtō mono norĩ nho'a. Īsazei'wa norĩ hã darob amoi hawi atēme 're ĩsihutu mono norĩ hã, aihawi nimomo 're nomro mono ō ré, marĩ na āma 're aiwāri za'ra mono wamhã, wē di, ubana 're nomro tô mono da. Wē uptabi di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩawē mono zéb zarina si te za āma 're aiwāri za'ra mo. ⁷ Ta norĩ hã Wanhib'apito ma, te te 're romhuri za'ra mono da, ma tô si'uihâ na asatōri za'ra, tirom hawi, daro mono bâ te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da.

Duré ĩsazei'ō'wa norĩ hã marĩ na āma 're siwāri za'ra mono da, sina sô 're simnhasi za'ra mono ō di, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã. Mare di. ⁸ Taha wa, wa norĩ si wa za āma 're wasina u'âsi. Zesusihi wasu'uwē hã ta norĩ hâiba u'âbâ, wa te āma 're ropéi mono da, wa za āma 're wasina u'âsi, tô sena.

Di'oterepesihi wasu'u, Demetirizuhu wasu'u me

⁹ Āne wa za duré āma aima waihu'u. ĩnhimi'ui'ééré hã tamomo wa tô āma tisō ĩsyryre hã, ĩsazei'wa norĩ hã asiré 're ĩsi'rā'ōtō mono norĩ ma. Tane nherē, te ni'wa hã tame 're sāmra, ĩwē'ō'wa hã, Di'oterepesi na ĩsisi hã. Ta hã uburé asiré ĩsazei'wa norĩ ma, si'apito da si te te sina 're rob'ruiwapari u'âsi mono wa, ĩnhimiroti hã te te 're wapari mono ō di, ĩsipai u da'madâ'â'wa na 're ĩhâimana mono 'ru te. ¹⁰ Taha wa, atēme āma ĩwisi wapsi, wa za ĩsimiromhuri wasété na asiré ĩsazei'wa norĩ hã āma po're pu'u za'ra, ĩsō'a. Ta hã te sadawa nhipese na taré te te dama 're wabâsi wasété u'âsi. Tane nherē, taha si ō di, tiwasédé te te 're ĩmanharĩ mono zé hã. Īsazei'wa norĩ hã darob amoi hawi ĩtēme 're sihutu mono wamhã, ĩsōrōwa u ĩtēme 're ĩsisisi mono da hã, te te 're dawaiubui mono ō di. Ōne haré te te tãma 're arob'ru. Duré tame ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩsi'ubumroi mono norĩ wi, te duré te te 're awē'ō, ĩsiré ĩsazei'wa norĩ hã darob amoi hawi ĩtēme 're sihutu mono wa, sô 're hãsi tô mono da, ĩsōrōwa u ĩtēme 're sisisi tô mono da. Tane nherē, ĩsazei'wa norĩ hã te te 're wapari za'ra mono āna, tisiré ĩsazei'wa norĩ hã tinhorōwa u te te 're 'mazasi za'ra mono wa, te duré ō hã da'mazasi'wa norĩ ma, te te tãma 're arob'ru, tisiré ĩsazei'wa norĩ wi 're wairébé mono da, siré 're hâimana tô za'ra mono da oto, rowahutuzéb 'remhã.

¹¹ ĩsiwadi, ĩma asawi pe hã, dapo're āna dawasédé da te 're ĩmanharĩ za'ra mono ne, 're aihâimana mono ō di za, ō aibâ hã 're ĩmorĩ wasété ne hã. Marĩ ĩwē zô si te za asima 're ĩrob'madâ'â u'âsi mo, 're ĩdahâimana wē za'ra mono norĩ ne. Ni'wam norĩ hã marĩ ĩwē si te te sima 're 'madâ'â za'ra mono wamhã, ta norĩ si te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're hâimana za'ra.

Duré ni'wam norí hã tihâimana wasété si te te sima 're wě uptabi za'ra mono wamhã, ta norí hã 'Re ãhâimana u'âsi mono hâimanazé hã 'râwi te te 're waihu'u za'ra mono õ di.

¹² Aibã hã te aihîni ãsazei'wa norí hã te te siwi 're wasu'u wě za'ra, Demetirizu na, ãsisi hã. Duré 'Re ãhâimana u'âsi mono te te tãma 're ãwě mono zéb zarina si, sena na 're ãhâimana mono na ma tã ãwaihu, 're ãhâimana wě mono zém na hã, ta hã. ãzama wa duré te ãma 're wasu'u u'âsi, wě na dama 're ãhâimana mono na hã. A hã ma tã, tã sena ãnhimiroti na hã ãwaihu.

Zuwã te te ãrob'ui'ééré 'rãsutu zéb ãma, ãsazei'wa norí te te ãzawizé

¹³ Zahadu marí hã ahã uptabi di, te aima ãma ãwaihu'uzéb da hã. Tane nherě, te ãsima wě õ di, ãbaihã na te aima ãma ãrob'ui'ééré da hã, ãhãna hã. ¹⁴ 'Rãwi ãwasisöpětě su'u da si, wa ãsima te rosa'rata u'âsi. Tawapsi wa za 'rãwi wasisadawa 'madã'ã ni.

¹⁵ Wa duré ai'ãma 're ãmreme u'âsi, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, rowě u'âsi 're aihâimana mono zé hã te te aima 're pisutu u'âsi mono da. ãhãna wasiwadi norí zama te ãma asawi za'ra, ãme ãsiré 're ãhâimana za'ra mono norí hã. Ma'ãpé, wasiwadi norí hã ai'rata 're ãhâimana za'ra mono norí hã ãhãiba mono bã ãma sawi za'ra na.

ZUDASI

Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĩbaihâ na rob'ui'ééré hã Zudasi hã ma tô ãma rob'ui'ééré. Āté tô õ hã Zezusihi no, Marcusi te te ĩwasu'u hã Marcusi 6.3 ãma hã. Zezusihi zazei'wa norĩ ma, ma tô ã hã tinhimi'ui'ééré hã time, roti senai'õ na rowasu'u'wa norĩ da, hâimana nhimiza'rese 're hâimana za'ra mono da. Zudasi hã ma tô sima wē, tinhimi'ui'ééré na ĩsazei'wa norĩ hã te te 're pawaptob za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na hâimana nhiptete sina 're nomro mono da. Ma tô duré tãma roti za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te dawi 're ĩudâ za'ra mono norĩ hã te te 're wapari za'ra mono tã da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono za te te 're ĩhâ za'ra mono norĩ hã.

1 Wa hã Zudasi, Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, duré Ti'aduhu no, wa aima ãma rob'ui'ééré za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwē oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, tãma asawi pese za'ra wa'aba di, Wamama ma hã. Duré Zezu Cristu hã te te 're ai'madââ pese za'ra wa'aba mono di oto.

² Wa hã wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma 're ĩpě'ězé mono zé hã aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, sa'ětē na, duré rowē hã te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da. Wa te te tiwi 're rowaptērē u'âsi duré, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti upana, ĩsazei'wa norĩ ma, rowasu'u nhipese'wa norĩ wasu'u
2 Pedru 2.1-22

³ ĩsisãnawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, wa tô aré ĩsima rosa'rata, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'anho'reptui mono zém na te aima rob'ui'ééré za'ra wa'aba da. Tane nherē, marĩ ĩwasétére hã ai'ãma 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, wa tô ĩn-himirosa'rata na ĩsima ãma saprĩ, taha na si te ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'aba da. Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē, wa oto 're wahâimana za'ra. Ta hã ma tô misi haré te te wama 're anhomri, Cristuhu wasu'uwē na roti hã ãma 're ĩwanomro mono zéb da hã. Taha wa, wa oto aima ãma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, taha na si dama 're asiwasu'u nhiptete za'ra wa'aba mono da. ⁴ E marĩ wa. Ni'wam norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti wē'õ'wa norĩ hã te aiwazari 're hâimana za'ra wa'wa. Sõ'awi te te 're rowahutu za'ra mono nherē, te ta norĩ hã roti na te te aiwi ãma 're upa za'ra wa'wa. Taha wa, ĩsimiroti za'ra hã tô sena newa, te asiré ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩwapari za'ra wa'aba mo. Duré õ norĩ hã aibâ ĩwasété norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi

mono hã te te siwi 're wazé mono õ di. Duré Wanhib'apito Zezu Cristu hã misi uptabi 're ĩhâimana mono hã ma tô te te siwi 're wē'õ za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te te duré 're 'madââ pese za'ra mono õ di. Aimawi na si te te dama 're rowasu'u za'ra. Āne ĩsimiroti za'ra hã: "'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'azawi pese uptabi mono wa, te dawasédé hã te te dama 're aparĩ. Taha wa, da te 're saze za'ra mono nherē, tane nherē, te za da te dasima 're ĩwē za'ra mono zéb uwaibaba, 're danomro wasété, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzém na dasina 're dapahi za'ra mono ãna." Āne ĩsimiroti wasété za'ra hã, dama. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ta norĩ ãma waihu'u siro ĩbaihâ na hã, 're ĩnomro wasété mono norĩ ãma, te te 're ĩwē'õ pese za'ra mono zém na, za te te 're ĩhâ za'ra mono zém na hã.

⁵ Wa za oto ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa, waihu'u pese za'ra wa'aba nherē. Duréihã Wanhib'apito hã ma tô ĩzarazéhé nhihudu norĩ sõ'reptu za'ra. Ezitu hawi ma tô sani za'ra. Tawamhã te te sõ'reptu za'ra nherē, ni'wam norĩ hã te te sina 're ĩumnhasi za'ra mono õ norĩ hã ma tô uprosi. ⁶ Tane duré, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, ĩsipizari za'ra norĩ ãma, wa za duré ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa. Ta norĩ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pisutu za'ra aré, ĩsadawa para te te tãma 're romhuri za'ra mono da, pire na. Tane nherē, ma tô hâiwa ãma romhuri na te te tiwi ãma 're upa za'ra. Tiwasété na 're ĩnomro mono zéb zô si, ma tô rēme za'ra oto, 're ĩhâimana za'ra mono zé hã. Taha wa, ma tô oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã satõrĩ za'ra, robra si 're ĩsa'wari mono u, tame pawasisi ré 're simasab u'âsi mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ropsi'utõrĩzéb u za te te da'ãma ĩrowairébézéb u, te za tame 're hâimana u'âsi za'ra. Tawapsi te za oto wē'õ pese za'ra. ⁷ Ma'ápé duré, ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba, duréihã Sodoma na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono

norí āma, duré Domora na 'ri nho'ōmo nhisi āma 're ĭdahāimana wasété za'ra mono norí āma, duré ĭrata 'ri wa'ōtō mono bâ 're ĭdahāimana wasété za'ra mono norí āma hā. Tame ma tō uburé dahāimana wasété uptabi na 're dahāimana za'ra, dasiwazari. Dahāiba na ma tō dasina 're danhipsaihuri za'ra. Duré aibā nherē, ma tō aibā si'uiwa na dasina 're dawasété za'ra. Hāiwa āma aré te te 're ĭromhuri za'ra mono norí hā, 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā te te 're ĭwapari za'ra mono ō ne, da te 're wapari za'ra mono ō di. Taha wa, ma tō unhama ro'o na dama rob'manharí za'ra, 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā, da te 're robzépata u'āsi za'ra mono da, unhama ro'o u'āsi āma. Taha na te za āma 're dasipo're pu'u u'āsi za'ra, ta norí zarina oto āma 're danomro wasété tō mono da.

⁸ Duréihā 're ĭdawasété za'ra mono ne, te āhāna hā aibā norí hā 're hāimana wasété za'ra, roti tō senai'ō na te te aima 're ĭroti za'ra wa'aba mono norí hā. Ta norí hā sōtō 'rowim ne sōtō 'rowib ō nherē, marí ĭwasétére hā te te 're ĭmadâ'â za'ra mono zéb zarina, te tihāiba na 're siwasété za'ra. 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhimiroti hā ma tō duré te te siwi 're wē'ō za'ra. Hāiwa āma 'Re ĭhāimana u'āsi mono ma, romhuri'wa norí āma, te duré te te 're wasété za'ra, ta norí hā. Tanei ō di, Midé hā hāiwa āma romhuri'wa norí ma ĭpire za'ra hā. Ta hā duréihā ma tō Mozésihi hāiba hā sawi Wa'uburé wi, te te āri tō da. Tawamhā, Midé hā aré sada sahi nherē, ĭwasédé hā te te āma hiri ō di, te te āma ĭwasété na hā. Āne si ma tō tāma waihu'u, Wa'uburé ma: "Wanhib'apito si te za sa'ētē aima tinha." Ō hā Wa'uburé hā aré dama pire na hāiwa āma romhuri'wa na 're hāimana mono wa, te te āma wasété ō di, Midé hā. Tane nherē, te ta norí hā hāiwa āma 'Re ĭhāimana u'āsi mono ma romhuri'wa norí āma, te te 're wasété za'ra, aibā ĭwasété norí hā.

¹⁰ Tane nherē, te aibā ĭwasété norí hā rosa'rada hā uburé tāma ĭwaihu'u za'ra ō ma, nharí wasété za'ra. Robzari norí hā rosa'rata āna siwa'ru 're ĭhāimana za'ra mono ne, te ta norí hā 're hāimana za'ra, simirosa'rata 'wa'rutu na. Taha zarina te za ai'utō. ¹¹ Ta norí ma, tāma ropipa uptabi za'ra di za, duréihā Ca'ī, 're ĭhāimana wasété mono zém ne, 're hāimana za'ra mono wa. Duré Bara'ā hā rob'uiirazéb zō 're ĭmorí wasété ne, te te 're rob'ruiwapari za'ra mono wa, tāma 're ropipa uptabi za'ra mono di za. Duréihā Cora hā ma tō ti'madâ'â'wa hā wē'ō, 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhimipisutu nherē. Tane te duré aibā ĭwasété norí hā ĭsazei'wa norí 'madâ'â'wa norí nhimiroti hā te te 're wē'ō pese za'ra, 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhimipisutu nherē. Taha wa, Cora ĭsi'utōrī ne te za duré ai'utō, aibā ĭwasété norí hā. ¹² A norí wa'wa hā te asiré ĭsazei'wa norí me 're asisawi za'ra wa'aba mono sina, asa hā asima 're ĭmanharí za'ra wa'aba mo, simisutu. Tane nherē, te ĭwasété norí hā atēme 're sihutu 'wa, asa hā asima 're 'manharí za'ra wa'aba mono ré. Siséb ō zarina te ta norí hā te te aiwi 're ro'wa'rutu za'ra wa'wa, siwa'ru. A norí wa'wa hā zazahā ĭhāirā ne te 're aihāimana wē za'ra wa'aba mo, ĭwē na si. Tane nherē, ta

norí hā zazahā ĭhāirā, da te 're ĭhā'uptob za'ra mono ne, te 're hāimana wasété za'ra, sima si te te 're rosa'rata wasété za'ra mono wa. Ta norí hā hāiwa nhirōno hā, tā ĭhawi 're ta'a za'ra mono āna, rowa'u te te 're ĭmapraba za'ra mono ne, marí ĭwē hā te te 're 'manharí za'ra mono ō di. Duré rob'rā, 're ĭrā prédu mono zéb u, wede hā 'rāi āna 're ĭsimasa mono ne, duré da te oto 're sariza'o'o za'ra mono wa, 're ĭré pese za'ra mono ne, marí ĭwē hā te te 're 'manharí za'ra mono ō di, ta norí hā. ¹³ Ā sisasi hā 're ĭsibzaihā za'ra mono ne, te ta norí hā tāma 're rowē za'ra mono da newa, hāiwi si 're nomro, 're wa'utu za'ra mono āna. Duré â nhibzaihā zaipro ĭwasédé, supara 'ré u te te 're ĭsāmra mono ne, te marí ĭwasété si te te 're 'manharí za'ra, ta norí hā. Wasi hā siwa'ru 're ĭnomro mono ne, te duré ta norí hā siwa'ru 're hāimana za'ra, te te 're rob uptabi za'ra mono āna. Ta norí āma ma tō 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā sima āma roti sirōmo za'ra, za te te ĭhā za'ra zém na hā. Robra si 're ĭsa'wari mono zéb u te za satōrī za'ra, robra u'āsi u, ĭwa 're hāimana u'āsi za'ra mono da, tame.

¹⁴ Duréihā Enoti hā te 're hāimana, Adāhā 'ra nhi-hudu hā. Ta hā ma tō romhā ré da'āma waihu'u siro, 're ĭdahāimana wasété za'ra mono norí āma hā. Āne ma tō da'āma waihu'u siro:

"Ma'āpé waihu'u za'ra wa'aba. Wanhib'apito te za wei mo. Tāma ĭromhuri'wa norí hā ahā uptabi na te za we ĭsiré ai'aba'ré. ¹⁵ Tawamhā te za oto da'awaihu'u, 're ĭdahāimana wasété za'ra mono na, duré 're ĭdahāimana wē za'ra mono na zama. Taha zarina te za oto da'āma arowairébé. Tamep si te za oto 're ĭhāimana wasété za'ra mono norí hā awē'ō pese. Uburé marí ĭwasédé hā te te 're 'manharí za'ra mono wa, te za awē'ō pese, duré mreme wasété na 'Re ĭhāimana u'āsi mono āma te te 're wasété za'ra mono wa." Āne ma tō Enoti hā romhā ré da'āma waihu'u siro, tame aiwazari wa'aba aibā norí hā 're ĭhāimana wasété za'ra mono norí āma zama.

¹⁶ Ta norí hā te 're siwapsari u'āsi za'ra, soto wasété na. Si'upana si te duré ta norí hā dawasédé hā te te da'āma 're sa'ra, 're danomro wē mono nherē. Si'uihā na marí hā te te sima 're ĭwē za'ra mono zéb uwaibaba si, te te 're 'manharí za'ra, ĭwasétére hā. 'Rāwi te ta norí hā sina 're wata u'āsi za'ra, tiwē na. Te duré taré dawē te te da'āma 're sa'ra za'ra, ĭwa'rāmi marí ĭwē hā da te tāma 're sōmri za'ra mono da.

Zudasi hā, ĭsazei'wa norí hā siptete sina āma 're nomro mono da, te te tāma ĭroti za'ra zé wasu'u

¹⁷ ĭsisānawā norí, ta norí nhimiroti wasu'u wasédé hā 're wapari za'ra wa'aba mono ō di za. Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa wasu'u'wa norí nhimirowasu'u na si te za 're asipo're pu'u u'āsi za'ra wa'aba mo. ¹⁸ Āne ma tō ta norí hā wama waihu'u sirōmo za'ra: "Nimahā na ĭropsi'utōrīzéb u hā aibā norí hā te za dawazari 're hāimana za'ra, ĭwasété norí hā. 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā te te siwi 're wazé mono ō di za. Te za duré ai'āma 're wa'ē za'ra wa'wa. Si'uihā na marí hā te te

sima 're ĩwě za'ra mono zéb uwaibaba si, te za te te 're 'manharĩ za'ra, ĩwasétére hã." Āne ma tō wama waihu'u sirōmo za'ra, Zezu Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ hã. ¹⁹ Aibã ĩwasété norĩ hã te ĩsazei'wa norĩ wi tin-himirowasu'u wasété na te te 're ro'wa'rutu za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã siré 're sirã'ötō u'âsi mono nherē, si-wi 're siwanhizari za'ra mono da, ta hawi. 'Re ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ nhimiroso'rata zarina si te ta norĩ hã te te 're rosa'rata za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani hã ta norĩ pē'ē 're, 're hâimana za'ra mono ō di. ²⁰ ĩsisānawã norĩ, tane nherē, te za āma 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito wasu'uwē na 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zém na, aihâimana préduwã sina asima 're sa'ētē u'âsi za'ra wa'aba mono da. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhã, ĩpē'ēzani te te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na si, te za tãma 're aimreme zusi aba mo. ²¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroto zarina si, te za 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩsimizawi pese zém hawi asina tiwi 're aipahã za'ra wa'aba mono tō da. Duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimizawi pese na dama 're ĩsōpru mono zéb zō, te za asina 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã, te te aima ĩsōmri za'ra wa'aba zō.

²² Āne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã Wanhib'apito zadawa wasu'uwē hã te te 're saze za'ra mono nherē, āma 're ĩsiwawã za'ra mono norĩ āma, te za āma 're aipē'ēzé za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito wasu'uwē na apã 're pē'ē nhimi'wara mono da. ²³ Duré, unhama u aré 're darere'e mono wa, da te 're ĩdanho'reptu za'ra mono ne, te za ni'wam norĩ hã 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mo, Zezusi te te 're saze

za'ra mono da, ropipa u 're sisisi tō mono da. Duré ni'wam norĩ hã, wasété uptabi na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ta norĩ āma zama te za duré 're aipē'ēzé za'ra wa'aba mo. Āma 're aipē'ēzé za'ra wa'aba mono nherē, te za ta norĩ wi 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, tihâimana wasété zéb u te te 're aipizari za'ra wa'aba mono tō da, sitēme. Da'uza hã hã wē nherē, da te dasiwi 're hã uptob za'ra mono wa, da te 're ĩwē'ō pese za'ra mono ne, tihâimana wasété zém na 're ĩsi'uptob za'ra mono zép si te za asiwi 're ĩwē'ō pese za'ra wa'aba mo.

Zudasi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma ĩwatazé wasu'u

²⁴ 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma si 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za. Taha si uburé Danhib'apito hã te 're hâimana, Wa'anho'reptui'wa hã. Wanhib'apito Zezu Cristu we te te wazada ĩsōmrizém na ma tō te te 're wa'anho'reptu, wazada ĩdã'ázém na. Ta hã wē uptabi di. Wē uptabi wa, uburé wa te 're wazéb u'âsi za'ra wa'aba mono za. Waihu'u pese uptabi di duré. Danhipai u dama pire uptabi di, ōhō si. Āne 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, marĩ ō ré 're ĩhâimana mono zé hã, duré āhãna hã. Ōne u'â te 're hâimana u'âsi, tiwaihu'u pese uptabi na. Taha wa, āma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

Taha ma, uburé marĩ hã tãma waihu'u pese di, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã, 're rēme za'ra wa'aba mono tō da, aiwasété u 're aipizari za'ra wa'aba mono tō da. Te za duré sitēme aiwaibui wa'wa, aiwasété āna ĩsō'a 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré ato sina ĩ'rata 're anomro u'âsi aba mono da, rowē āma. Tane tō.

Apocaripsi

Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĩbaihâ na rob'ui'ééré'wa hã Zuwã na ĩsisi hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa. Ta hã Zezusihi wasu'uwě na te te dama 're rowasu'u za'ra mono 'ru te, si'ĩhi wapsi, ma tã sērē ni, dazazéb 're, Patemosi na rob'ré za'iti nhisi āma. Tame sãmra ré, ma tã rob'ui'ééré, ā ĩbaihâ na hã.

Ā ĩbaihâ hã Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi āma, Zezusihi zazei'wa, siré 're ĩsi'rã'õtõ za'ra mono norĩ ma, ma tã rob'ui'ééré, 7 na tiza'rui mono bâ 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma hã. Tinhimi'ui'ééré na ma tã tãma roti za'ra, siptete sina Zezusihi āma 're nomro u'âsi mono da, danhib'rata te te 're robzépata za'ra mono nherē, te te 're rēme za'ra mono tã da.

Sõtõ 'rowim ne, da te 're ĩrosawērē za'ra mono ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're ĩawaihu'u mono na ma tã rob'ui'ééré, Zuwã hã. Satanasihinihi nhiptetezé hã za ĩsi'utõrĩzém na ma tã rob'ui'ééré, Zezusi za te te āma ĩ'ai'utézém na hã, rob'rãsutuzéb āma.

Āhãna hã Zuwã hã sõtõ 'rowim ne, marĩ te te ĩ'ab'madâ'â mono zém na rob'ui'ééré hã wa te 're sörē za'ra mono wamhã, wama pire za'ra di, wa te ĩwaih'u za'ra da hã. E marĩ wa. Za 're ĩromhâimana mono zém na, te te rowasu'u mono wa, wanhowa, duré zahadu te te wama romhâi'ré mono õ wa. Zuwã hã ma tã te te sima 're wa'awě, ĩpire hã wazõ 're wairébé mono wa, 're wapahi za'ra mono tã da. E marĩ wa. Zezu Cristu hã uburé dama pire up-tabi wa, duré taha si dama pire na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ wada'uri'wa, 're hâimana mono wa.

1 Duréihã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tã Zezu Cristuhu ma awaih'u siro, tã sena na za romhutu na 're ĩromhâimana mono zém na, tinhib'a'uwě norĩ ma, te te duré waih'u'u sirõmo za'ra da.

Taha wa, Zezusi hã ma tã hãiwa āma romhuri'wa hã we satõ Zuwãhã u, marĩ te te tãma waih'u'u da. Tawamhã ma tã ĩtēme wi. ĩtēme wisi wamhã, Zezusihi ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sã'awi te te oto tãma ĩromhâi'rézém na ma tã Zuwãhã ma waih'u'u. Sõtõ 'rowim ne, ma tã marĩ hã sabu, da te 're ĩrosawērē za'ra mono ne. Taha wa, tã sena na te za oto Zuwã hã āne aima āma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, waih'u'u za'ra wa'aba da, uburé marĩ hã te te ĩ'madâ'ázém na, tã sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiwaih'u'uzém na hã, Zezusi hã sena na te te ĩwaih'u'uzém na hã. ³Tawamhã āhã wasu'u hã za 're ĩromhâimana mono zém na ni'wa te te dama 're sörē mono wamhã, tãma 're rowě u'âsi mono di za. Duré, āhã wasu'u hã ni'wa te te 're wapari pese mono wamhã, tãma 're rowě u'âsi mono di za. Āma ronomro õ ré, te za 're romhâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwaih'u'uzém na hã. Taha wa, ni'wa hã hâimana nhimiza'rese sina, te te 're wapari pese mono wamhã, tãma 're rowě u'âsi mono di za.

Azi'a na ti'a nhisi āma ĩsazei'wa norĩ, Zuwã te te ĩsawi za'ra zé wasu'u

⁴Wa hã, Zuwã. ĩnhimi'ui'ééré na wa āma asawi za'ra wa'wa, Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi āma, Zezusihi

zazei'wa, asiré 're asi'rã'õtõ u'âsi za'ra wa'aba mono norĩ hã, 7 na daza'rui mono bâ 're ai'rã'õtõ aba mono norĩ hã.

Wa hã wa ai'āma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩsimizawizé hã ai'āma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowě u'âsi, āma 're anomro aba mono da. Ta hã duréihã marĩ õ uptabi ré, ma tã 're hâimana u'âsi. Ōne u'âsi te za duré 're hâimana. Hãiwa āma te 're sãmra u'âsi, danhib'apito simasisizém na. Duré ĩpě'ězani zama te te 're aipawap-tob u'âsi za'ra wa'aba mono da, wa duré ai'āma te 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa. Ta hã te 'Re ĩhâimana u'âsi mono simasisizé uiwada 're hâimana u'âsi. Ta hã ĩpě'ězani hã 7 na ĩsimiromhuri hã. ⁵Zezu Cristuhu zama te te 're aipawap-tob u'âsi za'ra wa'aba mono da, wa duré ai'āma te 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa. Ta hã dama ĩ'umnha, te simi'ě na 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'uwě 'wa da hã. Ta hã ma tã dawana tihãiwa'utu 'rata, ĩhãiba si'utõrĩ waih'u'u õ na. Uburé ti'ai āma danhib'apito norĩ nhipai u, Zezusi hã. Misi, Danhib'apito uptabi, te 're hâimana.

Ta hã te te 're wa'azawi pese. Taha wa, ma tã wazada dârã. Wazada dâ'â wamhã, ĩwapru ma tiwi puru. Tawamhã wawasété na 're wanomro mono ré, ma tã tiwapru na tidâ'ázém na te te 're wa'a'upsõ, wawasété āna āma 're wanomro mono da oto. ⁶Ma tã duré te te 're wa'apisutu, ĩmama ma, wa te da'āma 're romhuri u'âsi za'ra mono da, sasedoti norĩ ne, ĩsib'apito ma hã. Ma tã duré te te 're wa'apisutu, ĩsadawa para, wapire

na 're wahâimana za'ra mono da. Ta hã Zezusi hã wê uptabi wa, duré waihu'u pese uptabi wa, âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

⁷ Ma'âpé, asiwi waihu'u pese za'ra wa'aba. Zezusi hã te za wei mo, hâiwa'a na. Wei morí wamhã, uburé te za dasiwi 'madâ'â za'ra ni. Í'a're wi, siwi íwa're'wa norí hã te za duré 'madâ'â za'ra, siwi íwírí'wa norí hã. Tawamhã da'upsâtã mono bâ te za sô aiwa'ô za'ra ni, daro mono bâ. Tô sena te za âne hã tiromhâiba.

⁸ Re íhâimana u'âsi mono, dama ísiwaihu'uzé hã, âne: "Wa hã ímorí'rata na, wa tô 're íhâimana u'âsi. Ône u'â, wa za duré 're íhâimana u'âsi. Uburé marí hã si'utórí pese nheré, ísarina ísi'utórí ô di za." Âne uburé Danhib'apito uptabi hã ísiwasu'uzé hã.

Zuwã hã Zezusi te te ísabuzé wasu'u, sôtô 'rowim ne

⁹ Wa hã Zuwã, asisânawã wa'wa. A norí wa'wa hã Zezusi hã si 're anomro aba mono wa, dan-himirob'manharí, 're ísépata za'ra wa'aba mono ne, wa duré te 're robzépata, asine za'ra wa'aba, Zezusi hã si 're ímorí wa. Zezusi hã si wasiré 're wanomro mono wa, wa duré 'Re íhâimana u'âsi mono nhib'a'uwé 're wahâimana za'ra. Ta hã te za duré te te 're wa'apawaptob u'âsi, da te 're wa'ruiwapari za'ra mono wa, wa te 're robzépata za'ra mono nheré, wawasété u tiwi 're wasipizari za'ra mono tã da, wanhiptete u'âsi âma 're wanomro mono da.

Wa hã wa tô te dama 're sadawa wasu'u, 'Re íhâimana u'âsi mono hã. Tô sena na Zezusi hã zazei'wa na wa tô duré dama 're ísiwasu'u u'âsi. Taha wa, ma tô dasiwi í'ári ni. Ma tô dasiwi ízatórí ni, Patemosi na rob're za'iti nhisi u. ¹⁰ Tawamhã tame ínhamra ré, Wanhib'apito nhibâtã na 'Re íhâimana u'âsi mono pê'ézani hã ma tô í'uihã pi'ra. Te te í'uihã pi'rai wa, wa tô aimawi íhâiba, íhâiba waihu'u ô na. Tawamhã íhâiba waihu'u ô na íhâimana ré, wa tô ni'wai mreme hã wapa, íbabarãí hawi. Mreme 'râihã na te íma tinha, ísimnhîhârâzé hârã 'râihã na ne hã. ¹¹ Âne te íma tinha:

— Âhãna marí hã te za í'ab'madâ'â mo. Tawamhã uburé í'ab'madâ'â mono hã te za íbaihã na âma írob'ui'é. Âma rob'ui'ére parimhã, Zezusi hã zazei'wa norí, 'ri nho'ômo mono bâ siré 're ísi'rã'ôtô mono norí ma, te za íbaihã hã ísômri za'ra. 'Ri nho'ômo nhisi mono hã, âne: Épézu, duré Esimina, duré Pedamo, duré Ti'atira, duré Sadesi, duré Piradépiza, duré Radiseza. Â norí ma, te za asimi'ui'ére hã ísômri za'ra, ísazei'wa norí ma, 7 na 'ri nho'ômo âma 're ísi'rã'ôtô mono norí ma hã. — Âne ma tô íma waihu'u.

¹² Tawamhã wa tô ísibabarãí u 'râihai'ra, íma ínharí'wa zô. Sô ísipi'rai wamhã, rob'uiwézé sima'warazé hã 7 na íhâiba za'ra hã duré ísisiwimhã íro'o ré hã wa tô 'madâ'â za'ra. Rob'uiwézé sima'warazé mono hã, étê'ubuzi pré oru 'manharí. Te rob'madâ'â nheré, ín-hotô 'rowi te írosawêrê ne, wa rob'madâ. ¹³ Tawamhã rob'uiwézé wa'wa, te ni'wa hã za, aibã ne hã. Í'uzã hãpa, ípara u te tiwi hâihai'ra. Duré sô'utu wasisi ré, te za. Ísô'utu wasisizé hã, oru 'manharí. ¹⁴ Duré íséré hã, rá uptabi di. Pone'érebã zéré ne hã, rá uptabi di, íséré

hã. Duré, íto hã, unhamã ro'o si'ubuzi ne te 're si'ubuzi zahuré. ¹⁵ Duré ípara hã ísi'uwazi waipo ne, te 're si'ubuzi zahuré. Duré ímreme hã, â'a'a 'râihã ruru'u ne. ¹⁶ Wasi hã 7 na te tété za'ra, tinhîb'rata nhimire niwí.

Duré ísadai'ré hawimhã, sib'ézé 'wa si'uiwa 'wa pa te da'o, í'wa pe hã. Duré íubu hã te rowa'a za'ëtê. Abzuma bâdã te te 're írowa'a mono ne, te rowa'a za'ëtê.

¹⁷ Tawamhã ô hã te 'madâ'â wamhã, wa tô ípapara aime sa'ëtê, ídã'â ne, ípahi te. Tane nheré, ma tinhîb'rata nhimire niwí í'upi, ípahi tã da. Âne te íma tinha:

— Íma aipahi tã. Wa hã ísãna'rata hawimhã marí ô ré hã, wa tô 're íhâimana. Uburé marí hã si'utórí pese nheré, ísarina ísi'utórí ô di za, wa hã. Ône u'âsi, wa za 're íhâimana. ¹⁸ Wa tô dârã aré. Ídã'â nheré, wa oto 're íhâimana u'âsi. Ídã'â waihu'u ô di za oto. Ma'âpé, âne hã waihu'u pese. Te ísima ípisutuzéb zarina, wa te te 're da'anho'reptu, adã 're íhâimana za'ra mono zém hawi, 'Re íhâimana u'âsi mono 'rata, 're dahâimana u'âsi za'ra mono da. ¹⁹ Taha wa, uburé marí hã í'ab'madã hã te za í'a'ui'é, âhãna ípusi mono hã, duré nimahã na ípusi mono da hã. ²⁰ Âhãna wa za duré aima waihu'u. Wasi hã ínhîb'rata nhimire niwí te ítété za'ra hã í'madã hã, te âma ísimiré'ézé hã waihu'u ô di, a hã. Duré rob'uiwé uparizé hã í'madã'â za'ra hã te âma ísimiré'ézé hã, waihu'u ô di duré. Taha wa, wa za oto aima waihu'u, te âma ísimiré'é zahuré zé hã, waihu'u da. Wasi hã 7 na íhâiba za'ra hã, ínhîb'rata nhimire niwí te ítété za'ra hã, ísazei'wa 'madã'â'wa norí, te wasu'u. Duré rob'uiwézé sima'warazé hã, duré ísisiwimhã íro'o ré hã 7 na íhâiba za'ra hã, ísazei'wa norí te wasu'u, 'ri nho'ômo mono bâ siré 're ísi'rã'ôtô mono norí hã. Âne te âma ísimiré'é zahuré zé hã. — Âne ma tô íma waihu'u, ítême íwi hã.

Épézu âma ísazei'wa norí ma rotizé wasu'u

2 Tawamhã Zezusi hã ítême íwi hã ma tô duré íma roti, âne:

— Zuwã, te za oto írob'ui'é, Épézu na 'ri nho'ômo nhisi âma ízazei'wa norí 'madã'â'wai ma. Te aima íwaihu'uzém na te za tãma írob'ui'é, âne:

"Wa hã wa ísi'uihã na aima roti za'ra wa'wa, wasi hã 7 na íhâiba za'ra hã ínhîb'rata nhimire niwí te ítété za'ra hã, duré 7 na rob'uiwézé sima'warazé wa'wa 're ímorí hã, oru 'manharí wa'wamhã. ² Épézu âma ízazei'wa norí, uburé 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã íma waihu'u pese di. Asimi'ê na te íma 're íromhuri pese za'ra wa'aba mo. Da te aima 're rob'manharí za'ëtê za'ra wa'aba mono nheré, aiwasété u 're aipizari za'ra wa'aba mono ô di, apã. 'Re ídanomro wasété mono norí nhimiroti hã te 're íwê'ô pese za'ra wa'aba mo. Ni'wa hã Zezusi hã zadawa wasu'u'wa na aima siwasu'u za'ra wa'aba wamhã, awa'awi 're saze za'ra wa'aba mono ô di. Ísimiroti hã te a'â 're íwapari za'ra wa'aba mo. Tawamhã í'uiwãbã'ô na te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, awa'awi te asina 're íwaihu'u za'ra wa'aba mono, ísadawa nhípese na. Taha wa, te ã norí hã 're íwê'ô za'ra wa'aba mo. ³ Da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, 're robzépata za'ëtê

za'ra wa'aba mono nherë, 're ïrëme za'ra wa'aba mono ò di. Ìwi 're aipizari za'ra wa'aba mono ò di. Ì'ãma si te 're aihâimana nhiptete za'ra wa'aba mo.

“Åne wa tô te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa, 're aihâimana wë za'ra wa'aba mono zém na hã. ⁴ Tane nherë, marí hã te Ìwi ro'wa'rë, te ai'ãma ïwaihu'u za'ra wa'wa hã. Duréihã ïzazei 'rata za'ra wa'aba hawimhã, aré aima ïzawi pese za'ra wa'aba di. Aré aima dazawi pese za'ra wa'aba di duré. Tane nherë, oto aima dazawi prã za'ra wa'aba di, ïzama. ⁵ Ma'ãpé, Ì'ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba. 'Re ïzawi pese za'ra wa'aba mono zém hawi ma tô asina ïrosapari za'ra wa'wa. Taha wa, aiwasété wi, te za oto 're aipizari za'ra wa'aba mo, apã. 'Re ïzazei 'rata za'ra wa'aba mono hawi, 're aihâimana wë za'ra wa'aba mono ne, te za oto apã 're aihâimana wë za'ra wa'aba mo. Ånei ò wamhã, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono ò wamhã, wa za atëme ïmorí za'ra wa'wa, rob'uiwëzé sima'warazé hã ate wa'wa hã te aiwi âri za'ra wa'aba da. Te aiwi âri za'ra wa'aba wamhã, robaba di za oto, ate za'ra wa'wa hã. Åne, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. ⁶ Duré, misi asimirosa'rata za'ra wa'wa hã, ïma ïwë hã. Nicora'ïhi nhimiroti wasédé hã te te 're ïwapari za'ra mono norí hã te 're hâimana wasété za'ra. 'Re ïhâimana wasété za'ra mono zé hã ïma wë ò di, wa hã. Ta hã ïsine 're wë'ò pese za'ra wa'aba mono wa, taha wa, ai'ãma ïma 're rowë za'ra wa'aba mono di.

⁷ “A norí wa'wa hã asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé wapari pese za'ra wa'aba, Ìmama pë'ëzani hã ïzazei'wa norí ma, te te ïrotizém na hã. Åne ïsimiroti hã: Ni'wam norí hã tidâ'ázéb u ïwi sipizari ãna Satanasihî ãma te te ï'ai'uté za'ra norí hã ta norí ma si, wa za tãma pisutu za'ra, rob'rãi u'ã hã te te 're huri u'ãsi mono da. Taha wede hã 'Re ïhâimana u'ãsi mono 're ïsãmra u'ãsi mono zéb ãma te 're sa, rowë uptabi ãma hã, ïrã hã da te 're huri mono wa, dadâ'ã ãna 're ïdanomro u'ãsi mono zé hã. Åne Ìmama pë'ëzani te te ïrotizé hã.” — Åne ma tô Zezusi hã ïma waihu'u, Épézu ãma ïsazei'wa norí, siré 're ïsi'rã'òtõ mono norí ma, te ãma rob'ui'ére da.

Esimina ãma ïsazei'wa norí ma rotizé wasu'u

⁸ Tawamhã Zezusi hã ïtëme ïwi hã ma tô duré ïma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto ïrob'ui'é, Esimina na 'ri nho'õmo nhisi ãma ïzazei'wa norí 'madâ'ãwai ma. Te aima ïwaihu'uzém na te za tãma ïrob'ui'é, ãne:

“Wa hã wa aima roti za'ra wa'wa, duréihã marí ò ré 're ïhâimana mono. Uburé marí hã si'utõrî pese nherë, ïsarina ïsi'utõrî ò di za, wa hã. Wa za 're ïhâimana u'ãsi. Wa tô dârã aré. Ìdã'ã nherë, wa tô apã hãiwa'udu, 're ïhâimana u'ãsi mono da oto. ⁹ Ìma waihu'u pese di, da te aima 're ïrob'manharí wasété za'ra wa'aba mono zém hawi, 're ïrobzépata za'ra wa'aba mono zé hã. Duré, ïma waihu'u pese di, asibrob'õ na 're ïrobzépata za'ra wa'aba mono zé hã. Tane nherë, te asibrob ahã ne, rowë na 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ïnhimi-pawaptobzém na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono

wa. Duré ni'wam norí hã te te dama 're aiwasu'u wasété za'ra wa'wa. Te te dama 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono zé hã ïma waihu'u pese di. Ta norí hã zudezu na 're poto za'ra mono zahã, te Satanasihî nhimiroti zarina si, siwa'ru 're hâimana za'ra. ¹⁰ Za 're ïrobzépata za'ra wa'aba mono zém na hã asina 're aipahi za'ra wa'aba mono ò di za. Ìwapari pese za'ra wa'aba. Wa'uburé hã nimahã na te za dama ai'mai'ru za'ra wa'wa, da te ai'maiwaibui wa'aba da, dazazéb 're, da te ai'manheme aba da, te te aipibu za'ra wa'aba da, tô sena ïzaze za'ra wa'aba zõ. Tawamhã 10 na bådã hã te za ai'ãma 'mai'ai'utõrî za'ra wa'wa, dazazéb 're ai'masimasa wa'aba ré hã, 'mai'robzépata za'ra wa'aba mono ré hã. Åne wamhã, ma'ãpé ïmairëme aba tô. Tawamhã da te ai'manhimroi wa'aba zém na ai'masi'utõrî aba nherë, ïmairëme aba ò wamhã, dawi ïmai'udã wa'aba ò wamhã, wa za aima wa'ãbã za'ra wa'wa. Rowë, wa za aima pisutu za'ra wa'wa, ïrata 're ai'ubumroi u'ãsi aba mono da.

¹¹ “Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé ïwapari pese za'ra wa'aba, Ìmama pë'ëzani hã ïzazei'wa norí ma, te te ïrotizé hã. Åne ïsimiroti hã: 'Ni'wam norí hã tidâ'ázéb u ïwi sipizari ãna Satanasihî ãma te te ï'ai'uté za'ra norí hã ta norí hã 're ïdadã'ã zahu za'ra mono norí siré, te te 're robzépata za'ra mono ò di za, unhamã ro'õ u'ãsi ãma hã. Robze na te za 're hâimana u'ãsi za'ra.' Åne Ìmama pë'ëzani te te ïrotizé hã.” — Åne ma tô Zezusi hã ïma waihu'u, Esimina ãma ïsazei'wa norí, siré 're ïsi'rã'òtõ mono norí ma, te ãma rob'ui'ére da.

Pedamo ãma ïsazei'wa norí ma rotizé wasu'u

¹² Tawamhã Zezusi hã ïtëme ïwi hã ma tô duré ïma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto ïrob'ui'é, Pedamo na 'ri nho'õmo nhisi ãma ïzazei'wa norí 'madâ'ãwai ma. Te aima ïwaihu'uzém na te za tãma ïrob'ui'é, ãne:

“Wa hã sib'ézé 'wa si'uiwa 'wa pa ré ïza hã, wa aima roti za'ra wa'wa, ï'wa pese ré hã. ¹³ Ìma waihu'u pese di, 're ai'ubumroi wa'aba mono zé hã. Tame te Satanasihî nhimiwada'uri na 're dahâimana za'ra. Tame ma tô Åtipasi hã dasiwi wírî ni asõ'a za'ra wa'aba, simi'ë na te te dama 're ïzadawa wasu'u mono hã. Tane nherë, asõ'a za'ra wa'aba da te dasiwi wírî nherë, tãma aipahi za'ra wa'aba ò di. Ìrëme za'ra wa'aba ò di duré. Õne haré te ïnhimiroti na si 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ¹⁴ Tane nherë, te duré marí hã ïwi ro'wa'rë, te ai'ãma ïwaihu'u za'ra wa'wa hã. Ni'wam norí hã ma tô aibã nhimiroti na 're hâimana za'ra, Bara'ã na aibã nhisi hã. Ta hã ma tô duréihã Baratihi ma te te 're roti, Izarazéhé nhihudu norí ma, sadawa nhipese na te te 're roti wasété za'ra mono da, simiroti wë newa, ïsine 're hâimana wasété za'ra mono da. 'Re ïhâimana u'ãsi mono upana, romhãiba 'manharí ãma 're dawata za'ra mono da, danhimizama da te tãma 're ïsõmri za'ra mono hã, ma tô Barati hã te te 're a'ru, Izarazéhé nhihudu norí ma, te te 're huri mono da. Ma tô duré te te tãma 're roti pese za'ra, pi'õ, mro ré nherë, aibã aimawi na 're simisaihuri za'ra mono da, duré aibã, mro ré

nherë, pi'ô aimawi na 're simisaihuri za'ra mono da. ¹⁵ Tane, te ähâna ni'wam norí hã Nicora'ihî nhimiroti wasété na 're hâimana za'ra, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norí hã. ¹⁶ Ma'äpé ähâna hã aihâimana wasédé hã sahâri za'ra wa'aba, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono da, 'Re ïhâimana u'âsi mono u. Aihâimana wasédé hã sahâri za'ra wa'aba ô wamhã, wa za äma atême ïmorí su'u za'ra wa'wa, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono norí hã ïzadai'ré hawi sib'ézé 'wa si'uiwa ïsa'o na te ai'wapé za'ra wa'aba da. ¹⁷ "Asimipari pese aba wamhã, ma'äpé wapari pese za'ra wa'aba, ïmama pë'ëzani hã ïzazei'wa norí ma, te te ïrotizé hã. Äne ïsimiroti hã: Ni'wam norí hã tidâ'âzéb u ïwi sipizari äna Satanasihî äma te te ï'ai'uté za'ra norí hã ta norí ma, wa za dasa ïse hã duréi te dama ïhâi'ré'ô hã te tãma 're anhomri, mana na dasa nhisi hã. Duré étë'a, wa za te tãma 're anhomri ïhâiba mono bâ, ïsisi ïtém na äma ï'ui'ééré ré hã dama ïsa'rese'ô hã. Te te 're ïwaihui mono norí ma si waihu'u pese di, tinhisi ïté hã. Äne ïmama pë'ëzani te te ïrotizé hã." — Äne ma tô Zezusi hã ïma waihu'u, Pedamo äma ïsazei'wa norí, siré 're ïsi'rã'ötô mono norí ma, te äma rob'ui'ééré da.

Ti'atira äma ïsazei'wa norí ma rotizé wasu'u

¹⁸ Tawamhã Zezusi hã ïtême ïwi hã ma tô duré ïma roti, äne:

— Zuwã, te za oto ïrob'ui'é, Ti'atira na 'ri nho'ômo nhisi äma ïzazei'wa norí 'madâ'â'wai ma. Te aima ïwaihu'uzém na te za tãma ïrob'ui'é, äne:

"Wa hã 'Re ïhâimana u'âsi mono 'ra, wa aima roti za'ra wa'wa. ïto hã te unhamâ ro'o si'ubuzi ne 're si'ubuzi zahuré. Duré ïpara hã te ïsi'uwazi waipo ne 're si'ubuzi zahuré. ¹⁹ Marí hã 're ïmanharí wë za'ra wa'aba mono zé hã ïma waihu'u pese di. Te 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Te duré 're ïzawi pese za'ra wa'aba mo. Te duré asina 're ïumnhasi za'ra wa'aba mo. Te duré ïma 're ïromhuri pese za'ra wa'aba mo. Da te aima 're rob'manharí wasété u'âsi za'ra wa'aba mono nherë, te ï'äma si 're anomro u'âsi aba mo. 'Re ïzaze na'rata za'ra wa'aba mono hawi, ïma 're ïromhuri za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te oto ïma 're ïromhuri pese za'ra wa'aba mo. Äne wa tô ïsi'äma aiwaihui'u za'ra wa'wa. ²⁰ Tane nherë, marí hã misi te ïwi ro'wa'rë, te ai'äma ïwaihu'u za'ra wa'wa hã. Pi'ô ïwasédé hã te ai'rata 're hâimana za'ra wa'wa, Zézabé na ïsisi hã. Ta hã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na te dama 're siwasu'u, taré. Äne dama 're siwasu'u mono nherë, te ïzazei'wa norí ma, simiroti wasété na te te 're roti. Taha zarina, te ta norí hã pi'ô aimawi na mro ré nherë, äma dawi 're simisaihuri za'ra. Duré pi'ô, mro ré nherë, aibâ aimawi na te äma dawi 're simisaihuri za'ra. Duré romhâiba 'manharí äma 'Re ïhâimana u'âsi mono upana 're dawata za'ra mono da, danhimizama da te tãma 're ïsöMRI za'ra mono hã te duré te te 're huri. Ta hã, pi'ô hã e niha te simiroti wasété nherë, ai'rata 're hâimana 'wa. E asiwi wë'ô za'ra wa'aba äna. ²¹ Ta hã pi'ô hã simiroti wasété nherë, äma ïwa'a ô di aré, te ïzârizéb da hã. Tiwasété wi sipi'ra da newa, wa

tô aré te 're 'madâ'â. Tane nherë, tiwasété wi sipi'rai ô di, aibâ aimawi na dawi 're ïhâimana mono zém hawimhã. ²² Ma'äpé, waihu'u pese za'ra wa'aba. Pi'ô hã tiwasété wi sipi'rai ô wa, wa za oto azâ, te te robzépata za'ëtë da. Si'äma 're ïhâimana wasété za'ra mono norí zama ä pi'ô hawi sipizari za'ra ô wamhã, wa za ïsu hã za'ra, te te robzépata za'ëtë za'ra da. ²³ Pi'ô 'ra ne 're ïhâimana za'ra mono norí hã wa za duré hã za'ra, si'utörí da, ïsimiroti zarina 're hâimana za'ra mono wa. Tawamhã äne te tãma rob'manharí za'ra wamhã, te za uburé ïzazei'wa norí hã äma ïwaihu'u za'ra, pi'uriwi marí hã da te 're 'manharí za'ra mono newa, duré pi'uriwi danhimirosa'rada hã da te 're 'manharí za'ra mono newa, uburé marí hã te dawi 're ïwaihui'u mono na hã. Uburé danhimirosa'rada hã ïma waihu'u pese di, duré marí zô 're ïdanhimnhasi za'ra mono zéb zama. Tawamhã ni'wam norí hã marí ïwë hã te te 're ïmanharí za'ra mono zé wa'rãmip si, wa za marí ïwë na te tãma 're awa'âbâ. Duré ni'wam norí hã marí te te 're ïmanharí wasété za'ra mono zéb zarina si, wa za te 're ahã za'ra.

²⁴ "Pi'ô nhimiroti 're ïwapari za'ra wa'aba mono ô norí ma si, wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa, ïzazei uptabi 'wa norí ma si. A norí wa'wa hã Satanasihî nhimiroti sima'uri pe hã dawi waihu'u za'ra wa'aba ô di. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Te oto aima äma sahu za'ra wa'aba ô di za, ïnhimiroti ï'amo na hã ïpire na hã, te te 're asi'wa'rutu tô za'ra wa'aba mono da. ²⁵ Öhõ na si te za asiptete na ï'äma 're anomro aba mo, we ïmorízéb u.

²⁶ "Tawamhã ni'wam norí hã tidâ'âzéb u ïwi sipizari äna Satanasihî äma te te 're ai'uté za'ra mono wamhã, duré rob'räsutu u te tãma 're ïwë za'ra mono zéb zarina si, te te 're 'manharí za'ra mono wamhã, ta norí hã wa za pisutu za'ra, ïzadawa para dama pire za'ra da, danhib'apito na 're hâimana za'ra mono da. ïmama hã dama ïpire da, sisadawa para te te ïpisutu ne, wa za pisutu za'ra, daro mono bâ te te 're da'madâ'â za'ra mono da. Simiroti nhipete na te za te te 're dawa-da'uri za'ra. Ub'rë ne hã zé 'manharí hã da te 're ïprub za'ra mono ne, te za te te 're daprub za'ra. ²⁸ Duré awë u, wasi wawë 're ro'o pese mono ré, da'äma 're ïawë za'ra mono ne, wa za romhâimanazép té, te tãma 're apisutu, rowë hã.

²⁹ "Asimipari pese aba wamhã, ma'äpé wapari pese za'ra wa'aba, ïmama pë'ëzani hã ïzazei'wa norí ma, te te ïrotizé wasu'u hã." — Äne ma tô Zezusi hã ïma waihu'u, Ti'atira äma ïsazei'wa norí, siré 're ïsi'rã'ötô mono norí ma, te äma rob'ui'ééré da.

Sadesi äma ïsazei'wa norí ma rotizé wasu'u

3 Tawamhã Zezusi hã ïtême ïwi hã ma tô duré ïma roti, äne:

— Zuwã, te za duré ïrob'ui'é, Sadesi na 'ri nho'ômo nhisi äma ïzazei'wa norí 'madâ'â'wai ma. Te aima ïwaihu'uzém na te za tãma ïrob'ui'é, äne:

"Wa hã wasi hã 7 na ïnhib'rata te ïtété za'ra hã, wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ïhâimana u'âsi mono

pě'ézani há 7 na te te 're ĩromhuri mono zéb ré, te 're ĩmadâ'â mono, wa há. Uburé marí há 're ĩmanharí za'ra wa'aba mono zé há, ĩma waihu'u pese di. ĩn-himiroti na si 're anomro aba mono na, da te 're aiwasu'u za'ra wa'aba mono zahá, te aipě'ě 're, atâ'â ne 're anomro aba mo, ĩ'âma 're anomro aba mono zahá. ² ĩ'âma 're anomro zei wa'aba mono da, ĩnhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima ĩpisutu za'ra wa'aba zéb zarina, ĩ'âma 're anomro aba mono ô di. Taha wa, ma'âpé âma asipo're pu'u za'ra wa'aba. Marí há 're ĩmanharí wě za'ra wa'aba mono zé há, aiwi si'utôří pese aba ô ré, ma'âpé apâ ĩ'âma romhuri wě zé há ĩ'âma asiwi sa'ětě za'ra wa'aba. ³ Ma'âpé duré ĩ'âma 're anomro na'rata aba mono zém hawi ĩnhimiroti há aipo're na 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zém na, duré 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na, ĩ'âma asipo're pu'u za'ra wa'aba. Ta há ĩnhimiroti há te za 're ĩmadâ'â pese za'ra wa'aba mo. Duré aiwasété wi te za 're aipizari za'ra wa'aba mo. Āne há apâ ĩ'âma asipo're pu'u za'ra wa'aba ô wamhá, wa za oto aihâ za'ra wa'wa. Nimahá na ĩsimisaihuri norí há sô 're danhimipari za'ra mono ô nherě, danhorôwa u 're ĩsisisi mono ne, wa za atěme ĩwisi 'wa, te aihâ za'ra wa'aba da. Bâdâ há atěme ĩwisi za'ra wa'aba zéb da há waihu'u za'ra wa'aba ô di za. ⁴ Tane nherě, nima norí si Sadesi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norí há te ĩ'âma 're anomro wě wa'aba mo, ai'umro wa'aba nherě. Da'uza hâirâ da, há upto wi da te 're ĩmadâ'â pese za'ra mono ne, te aiwě na ĩ'âma 're anomro aba mo. A norí wa'aba si da'uza hâirâ ne aiwasété âna 're anomro aba mono si, te za ĩsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're aiwěsâmri za'ra wa'aba mono wa, te za ĩ'rata 're anomro u'âsi aba mo.

⁵ "Duré ni'wam norí há tidâ'ázéb u ĩwi sipizari âna Satanasihi âma te te ĩ'ai'uté za'ra norí há te za duré uza hâirâ na ĩ'rata 're hâimana za'ra, âne há. ĩbaihá na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono norí nhisi, 're ĩsimi'wara mono zém na ĩsisi ĩsimi'wara há te tiwi pari za'ra ô di za. ĩmama nho'a, wa za sô'awi ĩnhib'a'uwě na te tâma 're wasu'u za'ra, hâiwa âma tâma ĩromhuri'wa norí nho'a zama.

Piradépiza âma ĩsazei'wa norí ma rotizé wasu'u

⁷ Tawamhá Zezusi há ĩtěme ĩwi há ma tō duré ĩma roti, âne:

— Zuwâ, te za oto duré ĩrob'ui'é, Piradépiza na 'ri nho'ômo nhisi âma ĩzazei'wa norí 'madâ'â'wai ma. Te aima ĩwaihu'uzém na te za tâma ĩrob'ui'é, âne:

"Wa há 're ĩwasété mono ô, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, ĩnhimiropisutuzéb zarina, sena na te dama âma 're ĩ'a'uwaimrami mono 'wa há. Duréhâ Dawi há te 're hâimana, dama ĩpire há. ĩsôřôwa há 'ri za'ětě uptabi di. Tame te ni'wa há 're sâmra, 'ridawazéb ré há, te

te dama 're ĩridawa mono da há, duré te te dawí 're ĩridawa nhito mono da há. Tane wa há, wa hâiwa âma ĩmama nhorôwa 'ridawazéb ré 're ĩhâimana u'âsi, ĩwětési. Wa há te dama 'ridawa wamhá, ni'wa apâ te te dawí sito waihu'u ô di. Duré te 'ridawa nhito wamhá, ni'wa te te 'ridawa waihu'u ô di.

⁸ "Duré 're ĩmanharí za'ra wa'aba mono zé há ĩma waihu'u pese di. Ai'umrore wa'aba nherě, dama aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô nherě, te ĩ'âma si 're anomro wě wa'aba mo. Te duré ĩnhimiroti si 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Ma'âpé, waihu'u pese za'ra wa'aba. Wa tō asôwa 'ridawa za'ra wa'wa, ĩmama, da'âma 're ĩsib'a'uwě mono zéb u 're asisisi aba mono da. Taha 'ridawa há ni'wa te te aiwi 'ridawa nhito waihu'u za'ra wa'aba ô di. ⁹ Ma'âpé duré, waihu'u pese za'ra wa'aba. Satanasihi niwí 're ĩhâimana za'ra mono norí há, e niha wa za tâma rob'manharí za'ra, ta norí ma há. Ta norí há zudezu nherě, zudezu norí hâimana wě zém na 're ĩhâimana za'ra mono na, dama 're siwasu'u za'ra mono zahá, te Satanasihi nhimiroti zarina si 're hâimana za'ra, sadawa nhipese na. Taha wa, wa za âne tâma rob'manharí za'ra. Aipapara te za 're sina wa'wa, tâma aipire za'ra wa'aba wa. Taha wa, te za ai-waihu'u za'ra wa'wa, te 're ĩasawi pese za'ra wa'aba mono na. ¹⁰ Da te aima 're rob'manharí wasété za'ra wa'aba mono nherě, te aima ĩroti za'ra wa'aba zéb zarina, ĩmreme na si 're anomro aba mono wa, ma tō asina ĩ'u'waimrami za'ra wa'wa, ĩnhimiroti há. Taha wa, ropsi'utôřízéb u, za marí ĩpipa há ĩwairébé mono há wa za aima ba'a za'ra wa'wa, ĩwasété norí, za te te ĩda'apibui mono zéb âma há, ti'ai âma daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norí há. ¹¹ Atěme ĩmorí aba zé há romhuture di oto. Taha wa, ma'âpé asiptete u'âsi ĩ'âma 're anomro u'âsi aba mono, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzě há da te aiwi 'mai'âri tō wa'aba da.

¹² "Tawamhá ni'wam norí há tidâ'ázéb u ĩwi sipizari âna Satanasihi âma te te ĩ'ai'uté za'ra norí há, ta norí há wa za te 're pisutu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma hâimana nhiptete na 're hâimana u'âsi za'ra mono da, 'ri uparizé, rési âna 're ĩsimasab u'âsi mono ne. 'Ri uparizé há marí te te 're rési za'ra mono ô di. Tane te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, simirosa'rata si'rúi âna, âma 're wata u'âsi za'ra. Taha wa, wa za ĩhâiba na âma ui'éré za'ra, ĩnhib'apito nhisi há. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te, 'ri nho'ômo nhisi na, wa za duré ĩhâiba na rob'ui'éré za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te, 'ri nho'ômo nhisi há, Zeruzarě ĩtém na ĩsisi há, hâiwa hawi za te te we ĩsi'ra há, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi. ĩnhisi tém na, wa za duré ĩhâiba na rob'ui'éré za'ra.

¹³ "Asimipari pese aba wamhá, ma'âpé wapari pese za'ra wa'aba, ĩmama pě'ézani há ĩzazei'wa norí ma, te te ĩrotizém na." — Āne ma tō Zezusi há ĩma waihu'u, Piradépiza âma ĩsazei'wa norí, siré 're ĩsi'râ'ôtō mono norí ma, te âma rob'ui'éré da.

Radiseza āma ĩsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

¹⁴Tawamhã Zezusi hã ĩtēme ĩwi hã ma tō duré ĩma roti, āne:

— Zuwã, te za oto ĩrob'ui'é, Radiseza na 'ri nho'ōmo nhisi āma ĩzazei'wa norĩ 'madâ'â'wai ma. Te aima ĩwaihu'uzém na te za tãma ĩrob'ui'é, āne:

“Wa hã tō sena, ĩumnhasi sina, sena na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te dama 're sadawa wasu'u wě mono da, 're ĩhâimana mono. Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirotopo waihu'u pese zarina, ropoto na'rata 'wa, 're ĩhâimana mono. ¹⁵'Re ĩmanharĩ za'ra wa'aba mono zé hã ĩma waihu'u pese di. Wa za oto āma aima romnhimír'é za'ra wa'wa. Ā wahâ hã dama se ti, da te 're ĩâhuri mono da hã. Duré â wa'ro hã marĩ se da, da te 're ĩâwa'ro za'ra mono da hã, dama wě di. Tane nherě, â wapu hã dama sei õ di, da te 're ĩâhuri mono da hã. Dama sei õ wa, te za sa'wari ni.

“Tane, te a norĩ wa'wa hã â wapu dama ĩsei õ ne, ĩma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ĩãma si 're anomro aba mono na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zahã, te 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mo. ĩãma si 're anomro aba mono na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono õ 'wa'âhã, aré ĩma wě di. Tane nherě, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono nherě, ĩzazei'wa na asadawa nhipese na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, te da te 're ĩwasu'u wasété za'ra.

“Taha wa, â wapu ĩsei'õ hã da te 're ĩsa'wari za'ra mono ne, wa za oto aiwě'õ pese za'ra wa'wa.

¹⁷“Āne te duré 'rãwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: 'Wa norĩ hã wanhibro pese za'ra di. Marĩ zô wawi 're ro'wanhi'riti waihu'u za'ra mono õ di.' Āne te asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. Tane nherě, robzei'õ na si te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Āne na 'rãwi 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, wa ai'ãma 're ĩpě'ézé za'ra wa'wa. Asibrob ahâ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherě, asibrob'õ ne, te ĩma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aipě'ě 're wa'aba hã. Duré da'uza õ na 're ĩdahâimana za'ra mono ne, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ai'uréwi. Datob'a na 're ĩdahâimana za'ra mono ne, te duré 're anomro aba mo. ¹⁸Taha wa, wa za oto aima roti pese za'ra wa'wa. Ētē'ubuzi pré oru uptabi hã ĩwazari'õ hã da te 're ĩruiwaparĩ za'ra mono zéb zarina, da te dawĩ 're ĩuipra za'ra mono ne, te za ĩnhimiroti zô si 're asõpré wa'aba mo, ĩwě uptabi zô si, aipě'ě 're asibro pese ne, rowě na si ĩãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Duré da'uza hãirã hã te za da te dawĩ 're uipra za'ra, āma 're dasi'uza za'ra mono wa, da te 're 'madâ'â ze za'ra mono da. Tane te za duré a norĩ wa'wa hã ĩwi 're ĩrowaptērē u'âsi za'ra wa'aba mo, wa hã te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, ĩãma 're anomro wě wa'aba mono da, taha zarina, asisém na 're aihâimana za'ra wa'aba mono tō da oto. Duré datōmo nhiházém na 're dasitōmo wě za'ra mono da, 're dasitōmonhĩhã za'ra mono da, da te dawĩ 're ĩuipra za'ra mono ne, te za ĩzô 're asõpré u'âsi aba mo, ĩnhimiroti hã waihu'u pese za'ra wa'aba da.

¹⁹Wa hã te 're ĩzawi pese mono norĩ hã wa te tãma

're roti pese za'ra, tiwasété na 're sisãmri za'ra mono da. Wa duré te 're hã za'ra, apã 're nomro wě mono da. Taha wa, te za aiwasété wi aipzari za'ra wa'wa, sena ĩãma 're anomro u'âsi aba mono da oto.

²⁰“Ma'ãpé duré, waparĩ pese za'ra wa'aba, te āma ĩsimíré hã. Aibã te 'ridawab za. Tawamhã 'ri tede'wa te 'mahã, sãmra zô, ĩtēme sébré da. Tawamhã 'ri tede'wa te te waparĩ wamhã, te za tãma 'ridawa, sitēme te te 'mazébré da, siré sa zahuré wa, rowě na te te sima rowasu'u zahuré da. Tane wa hã aibã, 'ridawa ĩsam ne, wa asô 're ĩnhimipari za'ra wa'wa. ĩmreme 're waparĩ za'ra wa'aba mono wa, ĩzô 're aihãsi aba mono zô, wa 're ĩnhimipari u'âsi. Tawamhã ĩzô 're aihãsi aba mono wapsi, duré asitēme 're ĩmazasi za'ra wa'aba mono wapsi, wa za aipě'ě 're, 're ĩnhamra u'âsi za'ra wa'wa. Tawapsi, wa za wasiré rowě na 're wahâimana u'âsi za'ra.

²¹“Duré, ni'wam norĩ hã tidã'ázéb u ĩwi sipzari āna Satanasihĩ āma te te ĩai'uté za'ra norĩ hã, ta norĩ hã wa za pisutu za'ra, danhib'apito 're ĩsimasisĩ mono zéb āma, ĩzababa 're si'ubumroi u'âsi mono da. Wa hã ĩdã'ázéb u ĩsipi'rai õ na Satanasihĩ āma te ai'uté wa, ĩmama zababa 're ĩnhamra u'âsi mono ne, te za ta norĩ hã ĩzababa 're si'ubumroi u'âsi.

²²“Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé waparĩ pese za'ra wa'aba, ĩmama pě'ézani hã ĩzazei'wa norĩ ma, te te ĩrotizé hã.” — Āne ma tō Zezusi hã ĩma waihu'u, Radiseza āma ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te āma rob'ui'ére da.

Hãiwa āma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zé wasu'u

4 Taha za'u si, wa tō duré marĩ hã te ab'madã'ã, danhotõ 'rowim ne da te 're ĩrosawěré za'ra mono ne. Hãiwa u wa tō rob'madã. Te rob'madã'ã wamhã, wa tō 'madã, hãiwa 'ridawa hã. Ōne haré 'ridawa hã.

Tawamhã ni'wai mreme, mreme 'rãihã na ĩsimnhihãrãzém hãrã ne te ĩwaparĩ 'rata ne hã wa tō duré wapa. Āne te ĩmahã:

— We āwa aimorĩ hãimo, te aima awasu'u mono da, za 're ĩromhãimana mono zéb da hã ab'madã'ã mono da. — Āne te ĩmahã.

²Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pě'ézani hã ma tō duré ĩuihã pi'ra, awa'awi. Te te ĩuihã pi'rai wa, wa tō duré aimawi ĩhãiba, ĩhãiba waihu'u õ na. Tawamhã ma tō ĩzaprõ, hãiwa u. Hãiwa u, te te ĩzaprõni wamhã, danhib'apito simasisizé hã wa tō sabu. Ni'wa te āma nhamra. ³Tawamhã āma ĩsãmra hã te nasi hãiba-hai'ubuzi, ětē'ubuzi zarob'a uptabi ne hã. Duré ětē'ubuzi ĩtobro'o préro'o ne hã te nasi ai'ubuzi. Tawamhã ĩsimasisizé mana wawi, te tãiwaipo ne hã nasi ai'ubuzi, ětē'ubuzi ro'o uzé ne hã. ⁴Tawamhã danhib'apito simasisizé mana wawi te dasimasisizé hã aimasa, ²⁴na danhib'apito te ne hã. Taha na te asimro, dama ĩpire norĩ hã ²⁴na ĩhãiba za'ra hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na si 're ĩsõpré pese mono norĩ hã. Uza hãpa hãirã ré te asimro. Ētē'ubuzi pré oru 'manharĩ na da'rãzaza ré zama te asimro. ⁵Duré dan-

hib'apito simasisizém hawi te tā si'ubuzi ne hā nasi ai'ubuzi, i'wapsa'a zama, duré i'rarā'ā zama. 'Rāsītō hā te duré i'sō're tiro'o za'ra, 7 na i'hāiba hā, i'ro'o hā hā. Ta norī hā 'Re i'hāimana u'āsi mono pē'ēzani nhimromhurizéb zarina hā 7 na. Ā poré hā te duré i'sō're nomro. Ā hā i'sarob'a uptabi, simhi i'sarob'a uptabi ne.

Maparane si'uiwa na ropoto na i'hāiba norī hā te duré 'rāwi i'mana wawi si'uiwada za'ra. Ā norī hā i'hāiba nho're niwī tob ahā di. Duré i'babarā niwīm'hā tob ahā di duré. Ā norī hā tob ahā wa, i'hāiba upsibi ré norī hā wa tō 'madā'ā za'ra. ⁷ Īmorī'rada hā, hu'u zérépa 'rā ne i'rā hā. Duré i'sāna'remhā powawē i'ba'ōmo 'rā ne i'rā hā. Duré si'ubdatō āma hā da'rā ne i'rā hā. Duré maparane si'uiwa na āma hā si'ōmo 'rā ne i'rā hā, hāiwi 're sisa'rei mono wa, i'rā ne hā. Ā norī hā 6 na i'paihi za'ra hā, i'hāiba mono bā. Duré ā norī hā i'hāiba upsibi ré norī, tob ahā wa, i'hāiba na hā.

Tawamhā bātā bāre duré mara bāre te tinho're za'ra, tinho're te te 're sahāri za'ra mono āna, āne:

"Uburé Danhib'apito uptabi hā 'Re i'hāimana u'āsi mono hā, 're i'wasété mono ō. Siwaprosi 're i'wasété waihu'u mono ō uptabi. Wē uptabi di. E ni'wa hā i'sipai u waihu'u pese na 're hāimana mono bā. Ōhō si, siwaprosi i'waihu'u pese uptabi hā. Duré hā marī ō uptabi ré, ma tō 're hāimana u'āsi. Te za duré 're hāimana u'āsi. Si'utōrī waihu'u ō di."

⁹ Āne te ā norī hā maparane si'uiwa na ropoto na i'hāiba norī hā nasi āma tiwata za'ra, danhib'apito simasisizém na i'sāmra āma, 'Re i'hāimana u'āsi mono āma. Waihu'u pese uptabi wa, te nasi āma tiwata za'ra, duré sōpru uptabi wa. ¹⁰ Nasi āma wata za'ra siré, te nasi 24 na dama i'pire za'ra norī hā danhib'apito simasisizém na i'sāmra nho're hi'rātītō ana, siré āma wata za'ra da. Te duré nasi hi'rātītō si'ubumro sina, ti'rāzaza sani za'ra i'sō're, tāma pire za'ra wa, āma wata za'ra da. ¹¹ Āne te nasi āma tiwata za'ra:

"Wanhib'apito, 'Re i'hāimana u'āsi mono, a hā aiwē uptabi di. Aiwaihu'u pese di. Aiwaihu'u pese na ma tō i'aropoto mo. Asima i'wē zarina ma tō uburé pese i'aropoto mo. Asima i'wē zarina te oto uburé marī hā 're hāimana za'ra, asimipoto mono bā. Taha wa, uburé i'aropoto mono zéb zarina tō i'bāre, wa ai'āma si 're wawata u'āsi za'ra."

Āne te āma tiwata za'ra, 24 na dama i'pire za'ra norī hā.

Āne, wa tō te ab'madā'ā, i'nhotō 'rowim ne.

Pone'ērebā hā, 'Re i'hāimana u'āsi mono wi, i'baihā i'sinhai ré te te i'arizé wasu'u

5 Tawamhā wa tō duré sabu, i'baihā i'sinhai ré hā. Danhib'apito simasisizém na i'sāmra hā te tinhib'rata nhimire niwī tété. I'baihā nhinha hā, i'ui'ére si'uiwa ré hā. Duré 7 na i'hāiba hā i'uptobzé hā siwasi-hu tō da, ni'wa te te sōré tō da.

² Tawamhā wa tō duré sabu, hāiwa āma 'Re i'hāimana u'āsi mono ma romhuri'wa, i'simiwada'uri pire hā. Āne te nasi anha, mreme 'rāihā na:

— E 'wa hā danhipai u i'wē uptabi hā, duré i'waihu'u pese uptabi hā te za 7 na i'baihā nhinha uptobzé hā prub za'ra, i'baihā te te sō'a da. E 'wa hā te sada tihāiba. — Āne te nasi anha.

³ Tane nherē, ni'wa hā sada hāimana ō di hāiwa āma hā, i'pru'wa da hā, te te pru wa, i'baihā nho'a'wa da hā, duré te te i'sōré da hā. Duré ti'ai āma 're i'dahāimana za'ra mono hā sada da'maihāimana ō di. Duré ti'ai 'rowi adā 're i'hāimana za'ra mono hā ni'wai ō di, sada hā. ⁴ Taha wa, wa tō sa'ētē aiwa'ō, 're i'dahāimana za'ra mono hā sada da'maihāimana ō wa, i'pru'wa da hā, duré te te i'sabu da hā. ⁵ Tawamhā 24 na dama i'pire norī te misi i'ma tinha, āne:

— Aiwa'ō tō. Ma'āpé 'madā'ā. Ōhōta te za, Zudaha nhihudu hā. Hu'u zérépa nhipete nhipai u 're i'hāimana mono ne, te ō hā danhipai u 're hāimana, danhib'apito na. Ta hā apito Dawihi nhihudu, za i'sine pire na te te 're i'da'ab'madā'ā mono da hā. Ta hā uburé dama waihu'u pese uptabi di. Ta hā tinhitob'ru norī nhimromhuri wasété nhipetezé hā ma tō tiwi uprosi za'ra. Taha wa, te ōhō si sada tihāiba, 7 na i'uptobzé hā te te i'prub za'ra da hā, duré i'baihā i'sinhai ré te te i'sō'a da hā. — Āne ma i'ma 'maiwaihu'u, dama i'pire norī hā.

⁶ Tawamhā wa tō 'madā, Pone'ērebā hā. Danhib'apito simasisizéb 'rata te za, maparane si'uiwa na ropoto na i'hāiba norī wa'wab zama, duré 24 na dama i'pire norī wa'wab zama. Da te dasiwi wīrī wa, da te i'wa'rézéb ré te za. 7 na i'ōmo ré hā, Pone'ērebā hā. Duré 7 na i'ōmo ré hā. 'Re i'hāimana u'āsi mono pē'ēzani hā danhipai u uburé marī na i'waihu'u pese zé, te wasu'u, i'ōmo za'ra hā.

⁷ Tawamhā Pone'ērebā hā ma tō ai'rē, danhib'apito simasisizém na i'sāmra u, i'baihā nhinha hā te te āri da, tinhimire niwī te te i'tédé hā. Tawamhā Pone'ērebā hā ma tō ti'ā, i'baihā nhinha hā. ⁸ Te te āri wamhā, ma tō maparane si'uiwa na ropoto na i'hāiba norī hā Pone'ērebāi ma, hi'rātītō ana, 24 na dama i'pire norī za-

ma. Rowamremezéb ré ma tō tāma aiwē'ē za'ra, étē'ubuzi pré oru 'manharī u'awi ne ré zama. U'awi 'remhā wedewa'u i'sadaze, te i're tiro'o za'ra. Taha nhizé hā hāimo haré i'sizé hā, ta hā 'Re i'hāimana u'āsi mono nhib'a'uwē norī, tāma 're i'mreme zusi mono zé, te wasu'u. ⁹ Tawamhā ta norī hā te Pone'ērebāi ma tinho're za'ra, tinho're i'tém na. Āne te tāma tinho're za'ra:

"A hā ma tō dasiwi aiwīrī ni. Ma tō dazada atā. Dazada atā'āzém na ma tō i'dawa'ā, dawasédé hā dama 're apari mono da, 'Re i'hāimana u'āsi mono nhib'a'uwē oto 're danomro mono da.

Dapoto mono bā a hā ma tō i'da'awa'ā, damreme sipo'o mono bā 're i'dahāimana za'ra mono hā. Danhipai u aiwē uptabi di, a hā. Aiwaihu'u pese uptabi di duré.

Taha wa, te aiwétési sada aihāiba, i'baihā i'sinhai ré hā āri da, duré i'uptobzé hā prub za'ra da.

¹⁰ A hā ma tō duré Wanhib'apito 'Re i'hāimana u'āsi mono te te 're i'awa'ābā mono norī hā 're i'apisutu mo, sasedoti na te te tāma da'āma 're romhuri u'āsi za'ra mono da, duré ti'ai āma pire na za dama 're hāimana za'ra mono da."

Āne te tãma tinho're za'ra, tinho're ĩtém na.

¹¹Tawamhã wa tô duré 'madâ. Te 'madâ'â wamhã, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã te nemo tizadawa'a'a. Ahã uptabi di. Da te ĩsa'rata waihu'u õ. Danhib'apito simasisizé hã ma siwi uirĩ. Duré maparane si'uiwa na ropoto na ĩhãiba norĩ mana wawi te asõré, 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã ĩsisõré mana wawib zama. ¹²Āne te sõ're 'rãihã na tizadawa'a'a:

"Pone'ërebã hã da te dasiwi ĩwĩrĩ hã, õ hã danhipai u wẽ uptabi di. Ōhõ si wẽ uptabi wa, õhõ ãma si 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono. Ō hã uburé Ropt-ede'wa. Tô sena waihu'u pese uptabi di. Waihu'u pese uptabi wa, ãma 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono. Wama pire uptabi wab zama, ãma 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono."

Āne ma tô sõ're 'rãihã na ãma tizadawa'a'a, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã.

¹³Tawamhã wa tô duré wapa, uburé pese 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩda'apoto mono bã, duré te te ĩapoto mono bã, ĩhãiba ré mono hã, hãiwa ãma, duré ti'ai ãma, duré ti'ai 'rowi adã 're ĩhãimana za'ra mono zéb ãma, duré ã 'rowi uburé pese ĩhãiba ré mono hã. Uburé pese te simisutu dasiwazari tazadawa'a'a ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩda'apoto mono bã. Āne te tazadawa'a'a ni:

"Danhib'apito simasisizém na ĩsãmra ãma, 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono. Duré Pone'ërebã ãma, 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono. Wẽ uptabi zahuré wa, duré waihu'u pese uptabi zahuré wa, wa za ãma 're wawata u'ãsi za'ra."

Āne te ãma tawata zahuré ni.

¹⁴Tawamhã maparane si'uiwa na ropoto na ĩhãiba norĩ hã te ãma sõ're uze pese za'ra:

— Tô sena, tô sena. — Āne te ãma sõ're uzei pese za'ra. Duré 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã ma tô hi'rãtitõ tãma ana, ãma wata za'ra da.

Āne ĩnhotõ 'rowim ne, te ĩazabui mono hã, duré te ĩawapari mono hã.

Pone'ërebã, ĩbaihã ninhã uptobzé te te ĩprub za'ra zé wasu'u

6 Tawamhã wa tô duré 'madâ. Te 'madâ'â wamhã, Pone'ërebã hã da te dasiwi ĩwĩrĩ hã ma tô ĩbaihã ninhã uptobzé ĩmorĩ'rada hã pru. Tawamhã maparane si'uiwa na ropoto na ĩhãiba norĩ hã te ĩmorĩ'rada hã hã, mreime 'rãihã na:

— We aiwatobro. — Āne te hã.

²Tawamhã ãne hãrã wi, wa tô marĩ sabu, awaru ĩrã hã. ĩmapraba'wa hã te umnhi'ãsi ré nhamra. Tawamhã ma tô ĩrãzaza hã tãma sãrã ni. ĩrãzaza hã za te te da'ãma ĩ'ai'utézã, te wasu'u. Tawamhã ma tô wara ti'ai u, tinhitob'ru norĩ zõ, siwamnhasi sina te te ãma ai'uté za'ra da, ãma sib'apito za'ra da.

³Tawamhã Pone'ërebã hã ma tô duré ĩbaihã ninhã uptobzé hã ĩsãna'remhã pru. Te te pru wi, ropoto na ĩhãiba norĩ hã ma tô duré ĩsãna'remhã hã:

— We aiwatobro. — Āne te hã.

⁴Tawamhã awa'awi awaru ĩpré uptabi hã ma tô wato bro. ĩmapraba'wa ĩsisiwi te nhamra. Tawamhã sib'ézã 'wapa ma tô tãma sõmri ni, da'wapézã da hã. Ma tô tãma pisutu ni, dasi'wapé hã te te dazada wazere da, dasi'wapé na 're dasisimroi mono da.

⁵Tawamhã Pone'ërebã hã si'ubdatõ ãma ĩbaihã ninhã uptobzé hã ma tô duré pru. Te te pru wi, wa tô duré wapa, si'ubdatõ ãma ropoto na ĩhãiba norĩ hãrã hã, ãne:

— We aiwatobro. — Āne te hã.

Tawamhã awa'awi wa tô awaru tisã, ĩrãdã hã. ĩmapraba'wa hã te marĩ pibuzé hã 're ti'ã, tinhib'rata, amnho pibuzã da hã. ⁶Tawamhã wa tô duré wapa, damreme uptabi ne hã, maparane si'uiwa na ropoto na ĩhãiba norĩ ĩsimasabzém hawi. Āne te rowa'ãbãzã hã tãma anhoré, awaru 'mapraba'wai ma:

— Āne misĩ bãtã na dapawa'ã hã, tô misĩ ĩpibu, tridu wa'ãbãzãzã zarina hã za. Āne te za dawĩ ĩsarõ hãimo, rowa'ãbãzã hã. Tane nherẽ, azeitona wede hã 're ĩsimasa mono hã, duré uwa 'ru hã 're ĩsimnhatã mono hã u'a za'ra õ di za, azeitona 'rãĩ wa'ui wabre hã si'utõrĩ tõ da a'ã, uwa 'ru 'rãĩ wa'ui ĩsã zama. — Āne ma tô ãma pa'uwati.

⁷Tawamhã Pone'ërebã hã ma duré pru, maparane si'uiwa na ãma ĩbaihã ninhã uptobzé hã. Te te pru wi, wa tô duré wapa, ropoto na ĩhãiba norĩ hã maparane si'uiwa na ãma hã, da'rãsutu'wa hã. Āne te hã:

— We aiwatobro.

⁸Tawamhã hãrã wi, wa tô duré sabu, dadã'ã wa, dahãiba'a ne awaru ĩhãiba'a hã. ĩmapraba'wa nhisi hã Adã'ã na ĩsisi hã. Duré ĩhãiba amo, 'rãwi te te ĩsa'u mono nhisi hã, Adã 're ĩhãimana za'ra mono zã. Tawamhã ma tô pisutu zahuré ni, te te da'a'uprosi zahuré mono da, daro mono bã, dasi'wapé na. Duré mram na te te da'uprosi zahuré mono da, ma tô pisutu zahuré ni, duré dahãzã pire na te te 're ĩdaduri mono na, duré abaze zahi na zama. Tawamhã daza'rata ahã prã na te za dasi'utõrĩ, daro mono bã. Maparane si'uiwa na dahãiba wamhã, misĩ si te za dadã'ã za'ra. Taha zarina te za da'ahã prã na ai'utõrĩ ni, daro mono bã.

⁹Tawamhã Pone'ërebã hã ma tô duré ĩmrotõ hã pru, ĩbaihã ninhã uptobzé hã. Tawamhã te te pru wamhã, wa tô duré 'madã'ã za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're sazei pese za'ra mono 'ru te, da te 're ĩsimroi mono norĩ pã'ãzani hã, tô sena na Zesusihi zazei'wa na pahi ãna dama 're siwasu'u za'ra mono 'ru te, da te 're ĩsimroi mono norĩ pã'ãzani hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, danhoprubzã nomrizãb 'rowi te asimro, wedeza ne 'rowi. ¹⁰Tawamhã mreime 'rãihã na te hã:

— Wanhib'apito, danhipai u aiwaihu'u pese di. Aiwẽ uptabi di. Tô sena, a hã. Taha wa, e nimahã na hã wa'uprosi'wa norĩ ãma ĩwasãdã hã sa'ra õ di za, ti'ai ãma 're ĩhãimana wasãtã za'ra mono ãma. E niwamhã wa'ruiwa'ãbã za'ra õ di za, asimi'ahãrizã na hã. — Āne te hã, mreime 'rãihã na.

¹¹ Tawamhã da'uza hãirã hãpa, ma tã tãma sãmri za'ra ni, tidã'ázéb u sipizari ãna, Zezusihi ãma 're hãimana za'ra mono wa. Ma tã duré tãma nharĩ za'ra ni:

— Ma'ãpé, asimi'ë na a'ã 're asimipari za'ra wa'aba mono. Da te 're ãsimroi mono norĩ za'ratazé hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutuzé hã zahadu da te dasina azahutu õ di. Da te ai'uprosi aba ne, asiré ãsazei'wa norĩ, za da te 're ãsimroi mono norĩ za'ratazé wab õ wa, te za a'ã asimi'ë na sã 're asimipari za'ra wa'aba mo. — ãne ma tã tãma nharĩ za'ra ni.

¹² Tawamhã wa tã duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, ma tã Pone'ërebã hã duré pru ãmropã ãma hã, ãbaihã ninhã uptobzã hã. Te te pru wamhã, awa'awi ma tã ti'a hã sãsä'ã, sa'ëtã uptabi. Bãdã hã ma tã duré titoptã'ã, zazahã ãhã 'rãdã'ã uptabi ne. A'amo hã ma tã duré titõmo wapru. ¹³ Wasi hã ma tã duré rere, ti'ai u. Pidera wede 'rã hã rowa'u'u za'ëni hã te te 're pari za'ra mono wa, 're ã'a mono ne, ma tã wasi hã rere, ti'ai u.

¹⁴ Tawamhã ma tã duré hãiwa nhirõno hã ai'ub'rã, ãbaihã da te 're ãub'rã za'ra mono ne. Duré ti'a hã sãsä'ã wamhã, ëtã 'rãihã, daro mono bã 're ãsimasa mono hã ma tã sina si'rã, 're ãsimasa mono zãm nhiti. Rob'rã za'iti zama, ma duré uburã sina si'rã, 're ãsimi'wara mono zãm nhiti. ¹⁵ Tawamhã ti'ai ãma danhib'apito mono bã dama ãpire mono bã ma tã ëtã 'rãihã zahãpã sima'uri, da'madã'ã'wa norĩ hã, duré da'wapéi'wa norĩ nhib'apito norĩ hã. ãsibrob ahã norĩ zama ma tã sima'uri, ãsibrob'õ norĩ zama, pawa'ãbã ãna ãwada'uri zarina si te te dama 're ãromhuri za'ra mono norĩ zama, duré wada'uri ãna si'uihã na 're ãhãimana za'ra mono norĩ zama. Uburã ma tã dasima'uri, ëtã 'rãihã zahãpã ëtã're 're, duré ëtã nhi'riti 're, dasi'utõrĩ tã mono da.

¹⁶ Tawamhã ëtã 'rãihã norĩ ma, te nasi si'mahãrã za'ra, ëtã tãmo wawã norĩ ma zama. ãne te nasi tãma si'mahãrã za'ra:

— Ma'ãpé, wanhiswi we airere'e aba mono, wa'upsi-bi za'ra wa'aba mono da, hãiwa ãma danhib'apito simasisizãm na ãsãmra hã te te wa'asãmri tã da. Duré Pone'ërebã nhimihãzã wi, wanhiswi we asa'wari aba, tiwi wazuwa za'ra wa'aba mono da. ¹⁷ Bãdã ãpipã hã ma tã oto ãwa waptãrã, õ norĩ hã te te ãwa'uprosi zahurã mono zãb da hã. E 'wa hã hãiba rã tiwi watobro da bã. Ni'wa hã dã'ã ãna tiwi watobro waihu'u õ di za. Sõ'rata waihu'u zahurã õ di za. — ãne ma tã ëtã tãmo wawã norĩ ma, nasi si'mahãrã za'ra.

ãne ãnhotõ 'rowim ne, te ãazabui mono hã, duré te ãawapari mono hã.

Izarazéhã nhihudu uihã ui'éré za'ratazé wasu'u, 144 miu na

7 Tawamhã wa tã duré sabu za'ra, maparane si'uiwa na hãiwa ãma 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, romhuri'wa norĩ hã. Bãtã pusizãm niwĩ misi te za, ti'ai ãma hã. Bãtã zasizãm niwĩ te duré misi za. Duré hãiwa'a're si'uiwa na te duré si'uiwada zahurã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma ãpisutu za'ra zãb zarina, te ta norĩ hã rowa'u'u hã si'u tãtã za'ra, bãtã pusizãm niwĩ, duré bãtã zasizãm niwĩ, duré hãiwa'a're si'uiwa na, te

te 're rowapõrĩ tã za'ra mono da. Te te 're ãzasisi za'ra tã mono da, te rowa'u hã siwi tãtã za'ra, duré wede hã te te 're rãsi tã za'ra mono da. ² Taha parimhã, wa tã duré sabu, hãiwa ãma romhuri'wa hã aimawi hã. Bãtã pusizãm hawi ma tã we sihãirã. Ta hã te rob'ui'éré siro hã tinhib'rata we 're ti'ã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwã ãma te te 're ãza'ra mono zãb da hã.

Tawamhã maparane si'uiwa na hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã te 'mahãrã za'ra, mreme 'rãihã na:

— Tã'ã. Ti'ai ma, rob'manharĩ za'ra wa'aba tã a'ã, ã porã ma zama, duré wede ma zama. Wanhib'apito 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwã hã a'ã wa te a'uihã ui'éré mono, pibui pese da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimihãzãm na dazũ te te robzãpata za'ra tã da. — ãne te 'mahãrã za'ra hãiwa ãma romhuri'wa hã, tinhib'rata rob'ui'éré siro te te 're ãrã'ãri hã. Tawamhã ma tã oto a'uihã ui'éré, bãtã pusizãm hawi ãwatobro hã tisirã norĩ me. Maparane si'uiwa na hãiwa ãma romhuri'wa norĩ ma, ma tã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tãma 'ru za'ra arã, ãsimi'manharĩ waihu'u pese zãm na ti'ai ma, te te rob'manharĩ za'ra da arã, duré ã porã ma, te te rob'manharĩ za'ra da. Tane nherã, hãiwa ãma romhuri'wa aimawi hã ma tã ãma pa'uwati za'ra, ti'ai ma, te te a'ã rob'manharĩ tã za'ra da.

⁴ Tawamhã wa tã duré wapa, ni'wai mreme hã. Te ãma wasu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwã za'ratazé hã. ãne te ãma wasu'u:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwã za'ratazé hã ãne, ãuihã ui'éré rã norĩ hã 144 miu na ãhãiba za'ra hã. — ãne ma tã ni'wa hã ãma waihu'u. ã hã Izarazéhã nhihudu norĩ za'ratazé, te wasu'u. ãsihudu sidãpãsi, te awasu'u. ⁵ Zudaha nhihudu uihã ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. Duré Rubãhã nhihudu uihã ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. Duré Dãdihã nhihudu uihã ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. ⁶ Duré Aséhã nhihudu uihã ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. Duré Naptarihi nhihudu uihã ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. Duré Manaséhã nhihudu uihã ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. ⁷ Duré Simi'ãhã nhihudu uihã ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. Duré Réwihã nhihudu uihã ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. ⁸ Duré Zeburõhõ nhihudu uihã ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. Duré Zuzéhã nhihudu uihã ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. Duré Bãzamihĩ nhihudu uihã ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. Simisutu hã, ãuihã ui'éré za'ratazé hã 144 miu na ãsa'ratazé hã, Izarazéhã nhihudu norĩ za'ratazé hã, ãsihudu sidãpãsi.

ãne wa tã waihu'u, ãnhotõ 'rowim ne.

Da'ahã uptabi na 'Re ãhãimana u'ãsi mono nho're ãdahãimana za'ra zã wasu'u

⁹ Taha parimhã, wa hã Zuwã, wa tã duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, wa tã da'ab'madã, da'ahã uptabi na, da te ãdaza'rata waihu'u õ hã. Dapoto mono bã te aimasã ni, damreme sipõ'o mono bã 're ãdahãimana za'ra mono hã. Danhib'apito simasisizãm nho're te aimasã ni, duré Pone'ërebã nho'rebã zama. Da'uza hãpa hãirã rã te ãsõ're aimasã ni. Tawamhã wa'asu

ne hã, da te tété za'ra sina, te damreme 'rãihã na ãma tawata za'ra ni, ãne:

— Wanhib'apito 'Re ãhãimana u'ãsi mono, danhib'apito simasisizém na ãsãmra hã ta hã, Wa'anho'reptui'wa. Duré Pone'ërebã hã ãsiré Wa'anho'reptui'wa. ã norĩ hã ma tô wawasété wi te te 're wa'anho'reptu zahuré, 're ãwasi'utõrĩ za'ra mono zé wib zama. — ãne te damreme 'rãihã na ãma tawata zahuré ni.

¹¹ Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã te zahadu danhib'apito simasisizém mana wawi aimasa. 24 na dama ãpire za'ra norĩ hã ãsisõré mana wawib zama te zahadu aimasa, maparane si'uiwa na ropoto na ãhãiba norĩ mana wawib zama. Ta norĩ hã hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã ma tô duré danhib'apito simasisizém nho're hi'rãtitõ ana, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma wata za'ra da. ¹² ãne te ãma tiwata za'ra:

— Tô sena, wa ai'ãma si 're wawata u'ãsi za'ra. Tô sena, aiwaihu'u pese uptabi di. Duré aiwé uptabi di. Duré asõprub uptabi di. Tô sena danhipai u uptabi dama aipire na te 're ai'ãimana mo. Tô sena, wa ãne ai'ãma wawata za'ra ni. — ãne te ãma tiwata za'ra, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã.

¹³ Tawamhã ãma wata za'ra pari, ma tô 24 na dama ãpire norĩ siré hã misi ãmazadanha, ãne:

— E 'wam norĩ hã, õ norĩ hã, da'uza hãpa hãirã ré hã. E ma hawi we ãdasi'aba'ré. — ãne te ãmazadanha.

¹⁴ Tawamhã asa wa tãma tinha:

— Me. Wa hã te waihu'u õ di. Aima waihu'u pese di, a hã.

Tawamhã ma tô oto ãma waihu'u, ãne:

— ã norĩ hã ropsi'utõrĩzéb ãma, ti'ai ãma da te 're ãrobzépata za'ëté za'ra mono zéb 'rãsutu u, hãiba ré ré 're ãhãimana za'ra mono. Da te dasima 're ãrob'manharĩ wasété za'ra mono zém na 're ãdasi'utõrĩ mono zém hawib õ di. Te te 're robzépata za'ëté za'ra mono nheré, hãiba ré ré we ãwairébé, ã norĩ hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, ma tô sihãiba 'ru za'ra, Pone'ërebã wapru na dazada ãdããzém na ãwasété wi te te 're a'upsõi pese mono da, da'uza hã hãirã da, da te 're ã'upsõi pese za'ra mono ne. ¹⁵ Taha wa, te ã norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono simasisizém nho're aimasa, uza hãpa hãirã ré. Romhuri zahãri ãna te te tãma 're romhuri u'ãsi za'ra, ãma 're ãdawata za'ra mono zéb ãma hã. Duré danhib'apito simasisizém na ãsãmra hã te za duré 'rãwi ãma 're sisapĩrĩ u'ãsi za'ra, ã'uza hãpa hãirã ré norĩ ãma hã, ã'rata za oto 're sãmra u'ãsi za'ra mono wa.

¹⁶ Tawamhã ã norĩ hã mra te te 're sãpata zahu za'ra mono õ di za oto. Duré te te 're 'rubu zahu za'ra mono õ di za oto. Bãdã hã te te 're hãiba zata waihu'u za'ra mono õ di za oto. Duré aimawi rowa'ro ãpire hã te te 're hãiba zata waihu'u za'ra mono õ di za oto. ¹⁷ E marĩ wa, te te 're robzépata waihu'u za'ra mono õ di za oto. Pone'ërebã hã danhib'apito simasisizéb ãma ãsa hã te te 're 'madãã pese za'ra mono wa, te te 're robzépata waihu'u za'ra mono õ di za. A'ubuni wi, danhimizama da te 're ãmadãã pese za'ra mono ne, te za te te 're 'madãã pese za'ra. Te za duré ub're u te te 're simroi u'ãsi, ã u'ãsi u, da te 're ãhuri mono wa, 're ãdanomro

u'ãsi mono zéb u. 'Re da'ry'ry mono wa, da'upĩ hã da te dasima 're ã'u'õ za'ra mono ne, te za duré te te 're apawapto, pã'ëzé ãna oto 're nomro u'ãsi mono da. — ãne ma tô 24 na dama ãpire norĩ siré hã misi ãma 'mai-waihu'u.

ãne ãnhotõ 'rowim ne, te ãab'madãã mono hã, duré te ãawapari mono hã.

Pone'ërebã hã 7 ãma ãbaihã ninhã uptobzé te te ãprubzé wasu'u

8 Tawamhã ãmrotõ ãma hã 7 ãma hã ma tô Pone'ërebã hã ãbaihã ninhã uptobzé hã pru. Te te pru wi, ma tô rowarõtãrã, hãiwa ãma hã. Bãtã pibuzé za'ratazé wãiwa ma tô ãma ai'utõ, rob'éé ré hã. ² Tawamhã wa tô duré 'madãã za'ra, 7 na hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nho're, ãsimasam norĩ hã. Ta norĩ ma, ma tô 7 na danhimnihãrãzé hã sõmri za'ra ni.

³ Tawamhã hãiwa ãma 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa hã ma tô wei mo, misi aimawi hã. Wedeza ne 'rata te za, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, danhoprubzéb da, wedewati ãsadaze hã da te tãma 're ãzata za'ra mono zéb 'rata. U'awire ne hã ãtã'ubuzi pré oru 'manharĩ te 're ti'ã, wedewati ãsadaze nhemezéb da hã. Tawamhã wedewati ãsadaze hã ma tô ahã na tãma sõmri za'ra ni, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, te te zata za'ra da. Tawamhã wedeza ne oru 'manharĩ ãma ma tô zata za'ra, danhib'apito simasisizém nho're. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãsadaze hã te te hã da, ma tô zata za'ra, wedewati ãsadaze hã. Te te zata za'ra wamhã, ma tô ãsizé hã si'ré hãimo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwé 're ãmreme zusi mono mreme siré. Hãiwa ãma romhuri'wa nhib'rata hawi, te ãsizé hã si'ré hãimo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nho're ãsam nhib'rata hawi. ⁵ Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô pré'a 'manhe, u'awire ne hã oru 'manharĩ 're, wedewati ãsadaze nhemezéb 're. Wedeza ne na, wedewati zadaze hã da te 're ãzata za'ra mono zém hawi ma tô pré'a 'masisi. Te te 'masisi wamhã, ma tô õne haré ti'ai u sa'wa, uzã hã. Te te sa'wari wamhã, ma tô tãiwapsa hã watobro, tãirãrãã zama. Tãsi'ubuzi zama, ma tô duré watobro. Ma tô duré ti'a hã sãsãã.

Hãiwa ãma romhuri'wa norĩ, tinhimnihãrãzém na ãsimnihãsizé wasu'u

⁶ Tawamhã 7 na hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã ma tô oto asõré pese, tinhimnihãrãzém na simnihãsi da.

⁷ Tawamhã ãmorĩrãda hã ma tô tinhimnihãrãzém na amnihãrã. Simnihãrã wi, ma tô tãzã hã rere ti'ai u, unhama zama. Dawapru wazari, ma rere uzã hã, duré tãzã hã. Ti'ai u rere'e wamhã, daro mono bã ma tô ti'a hã zãda, ãwãiwa prã na. Wede hã 're ãsimasa mono hã ma tô duré si'uzã, ãsa'ratazé wãiwa prã na. Du zama ma tô uburé sihõmo, daro mono bã.

⁸ Tawamhã maparane ãma hã hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô duré amnihãrã, tinhimni-

hârâzém na. Simnhihârâ wi, ma tô marí hã étê 'râihâ ne hã âi ba waptârâ, unhama ro'o ré. Waptâ'ã wamhã, â poré mono bâ ma tô â wâiwa prã na âwapru. ⁹ Tepe norí hã â 'rowi 're ðhâimana za'ra mono hã ma tô duré si'utôrí, ahâ prã na, ðsa'ratazé wâiwa prã na. Ma tô duré uba're hã ahâ prã na si'utôrí, â nhisi baba 're ðsa'rei mono hã. ðsa'ratazé wâiwa prã na ma si'utôrí.

¹⁰ Tawamhã hâiwa âma romhuri'wa hã si'ubdatô âma hã ma tô duré tinhimnhihârâzém na amnhihârâ. Simnhihârâ wi, ma tô wasi ðsa'êne hã waptârâ, hâiwa hawimhã. 'Râsitô ro'o ne, te ro'o'a'a. Waptâ'ã wamhã, nima niwimhã panho'ômo norí nhisiwi, ma tô waptârâ. ðsa'ratazé wâiwa prã na panho'ômo nhisiwi, ma waptârâ, ub're nhisiwib zama. ¹¹ Tawamhã pa nho'ômo norí nhisiwi ðwaptâ'ázéb âma hã ma tô dawí ti'ázé pire. Tawamhã da te âhuri wamhã, ma tô da'ahâ na dasi'utôrí, âzé pire uptabi wa. Wasi ðsa'ëtê nhisi hã âzé'wa na ðsisi hã.

¹² Tawamhã hâiwa âma romhuri'wa hã maparane si'uiwa na âma hã ma tô duré tinhimnhihârâzém na amnhihârâ. Simnhihârâ wi, ma tô bâdâ hã ðtômo wâiwa prã na titobra. A'amo zama ma duré ðtômo wâiwa prã na titobra. Wasi norí zama, ma duré ðtômo wâiwa prã na tobra. Taha wa, te te rob'uiwê prã za'ra dí wasi hã, duré bâdâ hã, duré a'amo hã.

¹³ Taha pari, wa tô duré 'madâ, si'u hã. Hâimo uptabi te 're wara. Wara sina, te mreme 'râihâ na dama rob'mahâ, âne:

— Ni'âpé, ni'âpé, ni'âpé. Ti'ai âma uburé pese 're ahâimana za'ra wa'aba mono norí ma, aima ropipa uptabi za'ra wa'aba dí za. Hâiwa âma romhuri'wa norí si'ubdatô ðsimnhihâsi ô, tinhimnhihârâzém na oto simnhihâsi wamhã, ðsimnhihâsi sidâpâsi te za ropipa uptabi hã asô tiwairébé 'wa. — Áne te si'u hã dama rob'mahâ.

Áne ðnhotô 'rowim ne, te ðazabui mono hã, duré te ðwapari mono hã.

9 Taha pari, ma tô ðmrotô âma hã amnhihârâ duré, hâiwa âma romhuri'wa hã, tinhimnhihârâzém na. Simnhihârâ wi, wa tô sabu wasi hã, hâiwa hawi ti'ai u ðwaptâ hã. 'Ridawazé hã ma tô wasi ma sôMRI ni, ab're 'rehâ 'ridawazé hã. (Ab're 'rehâ hã, wa'uburé norí 're ðhâimana za'ra mono zé). ² Tawamhã wasi hã ma tô ab're 'rehâ hã 'ridawa. Te te 'ridawa wamhã, ma tô ðsisé hã watobro, ab're 'rehâ hawi. ðsisé hã unhama ro'o za'ëtê nhizédé ne hã. Tawamhã, watobro wamhã, ma tô bâdâ hã tómo zuwa. Ma tô duré hâiwa'utô, ab're 'rehâ nhizé hã. Taha wa, ma tô daro mono bâ tirobra. ³ Tawamhã ðsisé hã hawimhã ma tô 'ridi hã wairé, ti'ai u. Tawamhã ta norí ma, ma tô pisutu za'ra ni, apa'apa 'wa nhi'oto nhipsari ne ðsé uptabi ne, te te dama 're rob'manharí za'ra mono da, 'Re ðhâimana u'âsi mono nhimi'manharí waihu'u pese zém na. ⁴ Áne te ni'wa hã tâma nharí za'ra:

— Dui ma, 're rob'manharí wasété za'ra wa'aba mono ô dí za, wesuirã ma zama, wede ma zama. — Áne te âma uwati za'ra. Te duré tâma da'ru za'ra:

— 'Re ðhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê'ô, uihâ ui'ére âna 're ðnomro mono norí ma si, te za 're ðrob'manharí wasété za'ra wa'aba mo. ⁵ Tane nherê, 're danhimroi wa'aba mono ô dí za. A'amo ðmrotô na si te za dama 're ðrob'manharí wasété za'ra wa'aba mo. Apa'apa 'wa nhi'oto nhipsari ne ðsé pire ne, te za dama 're ðrob'manharí wasété za'ra wa'aba mo, da te 're robzépata za'ëtê uptabi za'ra mono da. — Áne te tâma dahâiba 'ru za'ra. ⁶ Tawamhã a'amo ðmrotô na da te 're robzépata za'ëtê za'ra mono wa, te za 'râwi da te dasima 're rosa'rata wasété za'ra, dasi'uihâ na 'râwi 're dasisimroi mono da. 'Re dasisimroi mono da nherê, 're dasisimroi waihu'u mono ô dí za. Te za da te 're robzépata hã za'ra, a'â.

⁷ Tawamhã 'ridi hã te asôré, awaru hã dasi'wapé da, da te 're ðpese za'ra mono ne. Étê'ubuzi pré oru 'manharí na da'râzaza ne ré, te asôré. Duré da'ubu ne ðubu mono, awaru hã. ⁸ Duré ðséré mono hã aiwa pi'ô zéré ne. Duré ðwa mono hã, aiwa hu'u zérépa 'wa ne, ðwa hã. ⁹ Tawamhã ðsi'uwazi tete 'manharí ne ré, te sô'utu ubu ré aimasa. Duré ðsariپی ruru hã ruru'u za'ëtê uptabi dí. Aiwa awaru na wedewarare tete 'manharí ruru'u ne hã, dasi'wapé zô âma 're ðdasisa'rei mono ruru'u ne, ðsariپی ruru hã. ¹⁰ Duré ðna're 'wamhi mono hã apa'apa 'wa nhi'oto na're 'wamhi ne. Taha nhipsari ne, sé pire dí, ðsimiwa'rézé hã. Tawamhã tina're 'wamhi na te za tô te te dama 're rob'manharí wasété za'ra. A'amo ðmrotô na te za te te 're dahâzub u'âsi. ¹¹ Duré ðsib'apito za'ra hã te 're hâimana, ab're 'rehâ 'madâ'â'wa hã. Zudezu norí nhiminhisizém na hã, Abado na ðsiminhisizé hã. Duré deredu norí nhiminhisizém na hã Apori'ã na ðsiminhisizé hã. ðsisi hã da'uprosi'wa, te wasu'u.

¹² Tawamhã ropipa hã ðmorí'rata na ðwatobro hã ma tô ai'utô. Tane nherê, te za duré ropipa hã maparane dazô pu.

¹³ Tawamhã hâiwa âma 'Re ðhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã ðmropâ âma hã ma tô duré tinhimnhihârâzém na amnhihârâ. Simnhihârâ wi, wa tô duré ni'wai mreme hã wapa. Oru 'manharí na wedeza ne na 'Re ðhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzéb da, wedewati ðsadaze, da te tâma 're ðzata za'ra mono zé 'rã'wa mono hawi, ðmreme hã. ¹⁴ Hâiwa âma romhuri'wai ma, ðmropâ âma ðsimnhihârâ ma, te te ðnharí hã wa tô wapa. Áne ðmreme hã:

— Ma'âpé, wa'uburé maparane si'uiwa na ðpawasisi ré norí ma, ðpawasisizé hã wasihu za'ra na, Eprati na pa nho'ômo nhisi âma 're ðsi'ubumroi mono norí ma. — Áne ðmreme hã.

¹⁵ Tawamhã ma tô oto tâma wasihu za'ra. Duré hã ma tô 'Re ðhâimana u'âsi mono hã âma ropisutu sirômo za'ra, niwapsi bâdâ te te ðpisutuzé hã, ðwa waptâ'ã wapsi, te te da'uprosi mono da. Tô ã bâtâ na ðwa waptâ'ã wa, ma tô ðpawasisizé hã tâma wasihu za'ra. Tawamhã daro mono bâ da'ahâ uptabi prã na te za wa'uburé norí hã te te da'uprosi, daza'ratazé wâiwa prã na. ¹⁶ Tawamhã wa tô wapa, daza'ratazé 'mahârâ hã, dasi'wapé zô awaru na ðdasisa'rei mono norí za'ratazé hã. Áne daza'ratazé 'mahârâ hã, te ðwapari hã, 200 mirôisi na. Da'ahâ uptabi dí. ¹⁷ Tawamhã

awaru, wa tô sabu za'ra, dasi'wapé zô âma 're ĩda-sisa'rei mono zé hã. Danhotô 'rowi, da te 're ĩrosawērē za'ra mono ne, wa tô ĩnhotô 'rowim ne sabu za'ra, ĩsisi-wi ĩsi'ubumroi mono norĩ zama. Ta norĩ hã ĩsi'uwazi tete 'manharĩ ne ré, te sô'utu ubu ré ĩsisi asimro. ĩsô'utu ubu mono hã unhama ro'o pré ne na, ĩwamnarĩ mono hã. Duré sôté uzé ne na ĩsô'utu ubu zé wamnarĩ mono hã. Duré 'rênhipré nho'utu uzé ne na, ĩsô'utu ubu zé wamnarĩ mono hã. Duré awaru 'rãĩ mono hã, aiwa hu'u zérépa 'rã ne. ĩsadai're hawi mono hã te unhama ro'o mono ne hã nasi wairé, duré ĩsizedé hã, êtē ro'o nhizédé uzé pire zama. Duré ĩsizedé uzé pire hã te duré nasi wairé, dapãrizé hã. ¹⁸ Tawamhã ã hã, unhama ro'o ne hã duré ĩsizedé hã duré êtē ro'o nhizédé uzé pire hã ma tô te te da'uprosi, awaru zadai're hawi, ĩwairébé mono hã. Daro mono bâ da'ahã uptabi prã na ma tô te te da'uprosi, daza'ratazé wãiuwa prã na. ¹⁹ Āne ma tô tizadai're ro'o nhipãrĩ na te te da'uprosi, tizamo na zama. ĩsamo mono hã wahi ne ĩsamo hã. Tô wahi 'rã ne na ĩsamo 'rãsutu mono hã. Taha na ma tô te te dahãzu.

²⁰ Tawamhã dahãiba ré ĩdasi'atarēme mono hã ĩdadã'ã mono ô hã, 'rãwi dasi'uihã na 're dasisãmri za'ra mono ô di. Zahadu te wa'uburé norĩ ãma si 're dawata za'ra. Te duré zahadu ropoto hãiba 'manharĩ ãma si 're dawata za'ra, danhib'manharĩ nhipese na da te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono ãma, êtē'ubuzi pré oru 'manharĩ ãma, duré êtē'ubuzi'a prata 'manharĩ ãma, duré ĩsi'uwazi waipo 'manharĩ ãma, duré êtē 'manharĩ ãma, duré wede 'manharĩ ãma. Zahadu da te rēme mono ô di. Ropoto hãiba 'manharĩ hã te te rob'madã'ã ô nherē, duré simipari ô nherē, duré morĩ ô nherē, te zahadu ãma 're dawata za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono upana. ²¹ Duré zahadu dasipãrĩ hã da te sahãri mono ô di. Duré simi'ã, da te sahãri mono ô di. Duré pi'ô na danhimisaihuri hã da te sahãri mono ô di, duré aibã na zama. Duré dasiwi romnhimi'uri hã da te sahãri mono ô di. Zahadu dawasété wi 're dasipizari za'ra mono ô di. Ône u'ãsi te marĩ ĩwasété na si 're dahãimana za'ra.

Āne ĩnhotô 'rowim ne, te ĩawaihu'u mono hã.

Hãiuwa ãma romhuri'wa hã ĩbaihã ninhã ĩsyryre te te 're ĩrã'ãrizé wasu'u

10 Tawamhã wa tô duré sabu, hãiuwa ãma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa hã aimawi hã ĩsimiwada'uri pire hã. Hãiuwa hawi ma we si'ra, hãiuwa'a na ubu ré. Tãiuwaipore te duré ĩrã'ã ninhãiwimhã za. Duré ĩ'ubu hã aiwa bãtã ro'o ne. Duré unhama ro'o pa ne, ĩza hã. ² Tawamhã ĩbaihã ninhã ĩsyryre te sôzi haré 're ti'ã, tinhib'rata. Tawamhã ã poré nhisiwi ma tô tipara nhimire niwĩmhã tipara hã tisã. ³ Tawamhã mreme 'rãihã na te hã. Hu'u zérépa wairô 'rãihã ne, ĩhãrã hã. Hãrã wamhã, awa'awi ma tô tãiwapsa hã ti-wapsa'a za'ra, wapsa'a 'rãihã na. ⁷ na ĩwapsa'a za'ra hã. ⁴ Wapsa'a za'ra wamhã, damreme ne hã wa tô wapa. Taha wa, wa tô ĩmreme za'ra hã te ĩwapari na aré

rob'ui'ére. Tane nherē, te ni'wa hã hãiuwa hawimhã ĩma tinha, te rob'ui'ére tã da. Āne te ĩma tinha:

— Tô'ã. Rob'ui'ére tã. Asima si waihu'u, tãiwapsa'a norĩ mreme hã. — Āne te ãma ĩpa'uwati.

⁵ Tawamhã hãiuwa ãma romhuri'wa hã ã nhisiwi ĩsa hã ti'a nhisiwib zama ĩsa hã te ĩmadã hã ta hã ma tô hãiuwa nho'ômo tinhib'rada hã wē, tinhimire niwĩ hã.

⁶ Tawamhã simiwē sina, ma tô waihu'u:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã za te te ĩrob'manharĩzéb da hã sô rowaptã'ã ô di za oto. ⁷ ãma hãiuwa ãma romhuri'wa hã tinhimnihãrãzém na simnihãrã wamhã, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ãma uwaimra, duréihã te te da'ãma sima ĩropisutuzé hã dama ĩwaihu'u'ô hã. Duréihã tizadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma, te te ĩropisutuzém na te za oto dama rob'manha. Āne, wa tô sena na awaihu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nho'a, ĩsimiropisutuzém na zama. — Āne ma tô 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa para waihu'u, hãiuwa ãma romhuri'wa hã, hãiuwa nho'ômo tinhib'rada te te ĩwē hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ta hã hãiuwa 'manharĩ'wa, duré ti'ai 'manharĩ'wa, duré ã poré 'manharĩ'wa, duré uburé ĩwa 're ĩdahãimana za'ra mono po-to 'wa.

⁸ Tawamhã hãiuwa hawi we te te ĩma ĩnharĩ 'rata mreme hã wa tô duré wapa. Āne te duré ĩma tinha:

— Ma'ãpé, sô aimorĩ, ĩbaihã ninhã ĩsyryre zô, ãri da, hãiuwa ãma romhuri'wa, sô'a haré tinhib'rata te te 're ĩrã'ãri zô. Ô hã hãiuwa ãma romhuri'wa, ã nhisiwi ĩsa hã, ti'a nhisiwib zama. — Āne te sô ĩzatô.

⁹ Tawamhã wa tô ĩtēme sô mo. Sô ĩwisi wamhã, wa tô tiwi waptē, ĩbaihã ninhã ĩsyryre hã. Te tiwi waptēre wamhã, te ĩma ti'ru, ãne:

— Ma'ãpé ãri, 'rēne da. 'Rēne wamhã, ropĩni ne hã ĩsei uptabi za, asadai're 'remhã. Tane nherē, oto sômri wamhã, adii 'remhã te za anomozé. — Āne ma tô ĩma waihu'u.

¹⁰ Tawamhã wa tô oto ti'ã, ĩsib'rata hawi ĩbaihã ninhã ĩsyryre hã. Te ãri wamhã, wa tô ti'rē. Te 'rēne wamhã, ropĩni ne hã sei uptabi di, ĩzadai're 'remhã. Tane nherē, te sômri wamhã oto, ĩdi'i 're, ma oto ĩnomozé. ¹¹ Tawamhã ni'wa hã te ĩma tinha:

— Te za duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã dama 're ĩsadawa wasu'u mo, dapoto mono bâ za dama 're ĩromhãimana za'ra mono zém na hã, damreme sipo'o mono bâ. Daro mono bâ dama ĩpire za'ra norĩ ma, za 're ĩromhãimana mono zém na zama te za duré dama 're ĩsadawa wasu'u mo. — Āne ma tô ĩma waihu'u.

Āne ĩnhotô 'rowim ne, te ĩab'madã'ã mono hã, duré te ĩawapari mono hã.

'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ wasu'u

11 Tawamhã ma tô ĩma sômri ni, wedehu waré ne hã marĩ pibuzé hã. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tô ĩzatô:

— Mo oto aimorĩ ti'ai ãma ĩnhorôwa u, wedehu waré ne na, 'ri hã pibui mono da, duré ĩma danhoprubzé nomrizé hã pibui mono da, wedeza ne hã, danhimiza-

ma da te ĩma 're ĩzata za'ra mono zé hã. Ma'ãpé duré ĩnhorôwa ãma, ĩ'ãma 're ĩdawata za'ra mono norĩ hã sa'rata za'ra na. ² Tane nheré, 'ri 'wawi wa'ra 're, 'ri nho'remhã pibui mono ô di za. Ta hã wa tô pisutu, ĩnhib'a'uwé'ô norĩ si te te ãma 're ubumroi mono da. Ta norĩ hã niwapsi te za Zeruzaré ãma hã 'ri nho'u ĩwé uptabi ãma hã da'ãma ai'uté za'ra. Taha wa, te za te te sina dawasi za'ra. ⁴² na a'amo ĩhãimana u te za te te da'ãma rowamnarĩ za'ra, 1,260 na bådã za da'ãma ĩsi'utõrĩzéb u. ³ Taha ré, wa za ĩzadawa wasu'u'wa norĩ hã satõrĩ zahuré, tô 1,260 na bådã ĩsi'utõrĩzéb u simi'ë na te te ĩzadawa wasu'u zahuré mono da. Tawamhã pone'ërebã zéré 'manharĩ na uza wasété ré, te za tineb zahuré, pë'ëzé uptabi zahuré wa, da te dasiwi 're ĩwé'ô pese za'ra mono wa. — Æne ma tô ĩma waihu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã.

⁴ Æ norĩ hã azeitona wede ne, te duré 're hãimana zahuré, ĩrãĩ wa'ui wabre hã ĩro'o pese ne, simi'ë na te te dama 're sadawa wasu'u zahuré mono wa. Rob'ui-wézém ne, te duré 're hãimana zahuré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rob'uiwé zahuré mono wa. Uburé Danhib'apito nho'a te 're sima'wara zahuré. ⁵ Tawamhã ni'wa hã te te tãma rob'manharĩ wasété zahuré da nheré, te za tizadai're hawi unhama ro'o na wĩrĩ zahuré. Æne na te za si'utõrĩ ĩsitob'ru norĩ hã, te te tãma rob'manharĩ wasété za'ra mono da nheré. ⁶ Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ĩsimipawapto waihu'u pese zém na te za hãiwa pese zahuré, tã ta'a tã da, te te dama sadawa wasu'u zahuré mono sina. Duré te te waihu'u pese zahuré di, te te âwapru zahuré da hã, duré te te sima ĩwé zahuré zéb zarina, ti'ai ma, te te nasi ĩrob'manharĩ wasété zahuré da hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono u, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, te za ãne te te dama arob'manharĩ zahuré.

⁷ Tawamhã te te sadawa wasu'u zahuré mono pari, te za ropoto siwamnarĩ hã ab're 'rehã hawi ĩwatobro hã sô tisusi zahuré, te te 'wapé zahuré da. Tawamhã ropoto siwamnarĩ hã aibã norĩ ma, siptete zahuré wa, te za pãrĩ zahuré. ⁸ Tawamhã 'ri nhi'riti 're za'ëté ãma, te za taré ĩhãiba hã hã tiza'wari zahuré, 'ri nho'õmo za'ëté ãma, wede nnonhi'rãmi na ĩsib'apito za'ra, da te dasiwi ĩwĩrĩzém nho'õmo ãma, dama ĩsa'rese za'ëté ãma. Sodoma na 'ri nho'õmo nhisi ãma, 're ĩdahãimana wasété za'ra mono ne, ã 'ri nho'u hã. Duré Ezitu na romnhisi ãma 're ĩdahãimana wasété za'ra mono ne hã, ã 'ri nho'u hã. Æne 'ri nho'õmo zahuré na ãma ĩsimiré'ézé hã, Zeruzaré hã. ⁹ Tawamhã da'ahã uptabi na te za ĩtème ubumro zahuré ni, ĩhãiba hã hã da te dasiwi 'madã'ã zahuré da, 'ri nhi'riti sa'wari ré. Si'ubdatõ bådã ĩne wãiwab u, te za dapoto mono bâ dasiwi 'madã'ã zahuré ni, damreme sipo'o mono bâ, 're ĩdahãimana za'ra mono hã. Te za duré ãma tasi'uwati za'ra ni, da te dasiwi za tã da. ¹⁰ Tawamhã ti'ai ãma daro mono bâ 're ĩdahãimana wasété za'ra mono norĩ ma hã rowé za'ra di za, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã dã'ã zahuré wa. Taha wa, te za 're dato za'ra. Te za duré danhibzari na tasisawi za'ra ni. ĩsadawa wasu'u'wa norĩ

hã dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, te te dama 're ropipa zahuré mono ré, dã'ã zahuré wa, te za 're dato za'ra. ¹¹ Tawamhã si'ubdatõ bådã, ãma ĩneb zahuré zé wãiwa pari, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩpë'ëzani hã apã tãma sòmri zahuré, hãiba ré 're neb zahuré da apã. Taha pari, te za oto hãiwi aima'wara zahuré. Sima'wara zahuré wamhã, te za tãma tapahi uptabi za'ra ni, da te ĩmadã'ã za'ra norĩ hã. ¹² Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã te za wapari zahuré, hãiwa hawi ni'wai mreme hã. Mreme 'rãihã na te za sô tihãrã zahuré:

— We ane wa'aba, hãimo. — Æne te za ni'wa hã sô tihãrã zahuré.

Tawamhã ĩruiwapari'wa norĩ hã te te 'madã'ã za'ra mono ré, te za hãiwa'a na tizasi zahuré, hãiwa u. ¹³ Tawamhã zasi zahuré wi, awa'awi te za sa'ëté uptabi ti'a sãsã hã watobro. Watobro wamhã, 'ri hã nima norĩ hã te za sina, Zeruzaré ãma, 'ri nho'õmo 'remhã 're ĩsi-masa mono hã. ¹⁰ na 'ri 'maiãhãimana wamhã, te za misi si dawi rere'e. Te za duré 7 miu na tadã'ã za'ra ni, ti'a sãsã'ã na hã. Tawamhã dadã'ã ãna ĩdasi'ataréme mono hã te za tapahi uptabi za'ra ni. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma te za tawata za'ra ni, hãiwa ãma 're ĩsãmra mono ãma, simi'manharĩ waihu'u pese uptabi wa.

Æne ĩnhotõ 'rowim ne, te ĩawapari mono hã, duré te ĩazabui mono hã.

¹⁴ Tawamhã ropipa hã maparane ĩpu hã tâibã oto. Tane nheré, zahadu si'ubdatõ ãma zõ, te rowaptã. Romhuture di oto, duré ropipa ĩwatobro da hã. Ma'ãpé ãne waihu'u pese za'ra wa'aba.

7 ãma hãiwa ãma romhuri'wa hã tinhimnihãrãzém na ĩsimnihãrãzé wasu'u

¹⁵ Tawamhã 7 ãma hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô tinhimnihãrãzém na amnihãrã. Simnihãrã wi, hãiwa ãma damreme 'rãihã hã wa tô wapa. Æne te nharĩ za'ra:

— Satanasihĩ nhimi'madã, 're danomro mono da, ma tô da te dasima 're wé za'ra aré, daro mono bâ. Tane nheré, ropã te za oto 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimi'madã'ã si 're danomro, Wanhib'apito nhimi'madã hã. Danho'reptui'wa da, te te ĩpisutu nhimi'madã'ã za-ma te za 're dahãimana za'ra oto. Wanhib'apito hã te za tô te te 're da'ab'madã'ã u'ãsi oto, õne u'ãsi. — Æne wa tô wapa, hãiwa ãma damreme 'rãihã hã.

¹⁶ Tawamhã 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nho'a tisimasisizém na ĩsi'ubumro norĩ hã ma tô hi'rãtitõ tãma ana, ãma wata za'ra da. ¹⁷ Æne te ãma tiwata za'ra:

“Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, a hã danhipai u asiptete uptabi di. Duré hã marĩ ô ré hã, te 're aihãimana u'ãsi mo. Ai'utõrĩ waihu'u ô di. Õne u'ãsi te 're aihãimana mo. A hã aiwaihu'u pese zé hã, duré danhipai u asiptetezé hã ma tô oto dama ĩhãiré, da te oto 're 'madã'ã za'ra mono da. Taha zarina ma tô oto danhipai u da'madã'ã pire na ãma ĩsãna'ra, ãhãna hã. Taha wa, wa ai'ãma wawata za'ra ni.

¹⁸ Ai'āma 're ĩdawata za'ra mono ō norĩ hã ma tō asada tizahi pese za'ra. Taha wa, ma tō oto ĩwa waptārã, asiwi ĩda'awé'ō pese zéb zarina, dama ĩrob'manharĩ wasété zéb da hã.

Ma tō duré ĩwa waptārã, dahâimanazéb zarina dama ĩarowairébézéb da hã, uburé adâ'â norĩ ma hã, asimiroti hã te te 're ĩwapari za'ra mono ō norĩ hã uburé 're ahâ za'ra mono da, duré uburé asimiroti wapari pese 'wa norĩ ma, tãma 're ab'manharĩ wé mono da.

Ma tō ĩwa waptārã, asadawa wasu'u'wa norĩ ma, marĩ ĩwé hã 're anhomri mono da, te te aima 're ĩromhuri pese za'ra mono zé wa'rãmi. Uburé pese asib'a'uwé norĩ ma, marĩ ĩwé hã 're anhomri mono da, ma tō ĩwa waptārã, ai'āma 're ĩwata za'ra mono norĩ ma, dama ĩpire norĩ ma, dama ĩwapu norĩ ma zama.

Ma tō duré ĩwa waptārã, ti'ai āma da te 're ĩrowasété za'ra mono norĩ hã uprosi da."

Āne 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã ma tō āma po're pu'u za'ra.

¹⁹ Tawamhã hãwa āma 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb āma hã, ma tō ni'wa hã 'ri-dawa hã 'ridawa. Te te 'ridawa wamhã, te oto wedehã're hã sō'awi 'ri para za. Wedehã're 're, te étēpo ĩui'éré ré hã da'wa, duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tinhib'a'uwé ma ĩropisutuzéb ui'éré ré hã. Tawamhã ma tō tãiwapsa hã watobro, tãirãrã'ã zama, tãsi'ubuzi zama. Ti'a hã ma tō duré sãsã'ã. Tãzã hã ma duré asa'wa, ĩpire hã.

Āne ĩnhotō 'rowim ne, te ĩazabui mono hã, duré te ĩwapari mono hã.

Pi'oi wasu'u, Satanasihi wasu'u me

12 Tawamhã wa tō duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, marĩ hã ma tō hãwa nho're na sihãiré, dama ĩsa'rese'ō hã, āma 're ĩdatob'uzu za'ra mono hã. Ta hã dama ĩwaihu'u'ō hã wa tō 'madã, pi'ō ĩsa hã. Bãtã ro'one na ĩ'uzã hã. ĩpara 'rowimhã a'amo te za. Duré 'rãza-za ré te za. ĩ'rãzã na hã wasi te aimasa, 12 na. ² ĩra te duré āma sépu, pi'oi āma. Āma sépu'u wa, te hãzê te, 're sadari.

³ Tawamhã ma duré marĩ hã sihãiré, hãwa nho're na, marĩ ĩsa'rese'ō hã. Ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hãiba za'ene hã te za. ĩhãiba hã ĩhãiba pré. Duré 7 na ĩrã hã. 10 na duré ĩ'u hã. Powawé ōmo ne, ĩ'ōmo za'ra hã. Duré 7 na ĩrã za'ra 'rãzã hã, danhib'apito 'rãzã ne hã. ĩ'rãzã si'ubuzi na ĩ'rãzã za'ra hã. ⁴ Tawamhã tizamo na ma tō wasi hã waibu, hãwa āma 're ĩsimasa mono hã. Ahã uptabi prã na ma tō waibu, ĩsa'ratazã wãwa prã na. Tawamhã te te waibui wamhã, ti'ai u ma tō sa'ëtê sãmra.

Tawamhã pi'ō nho're te za, ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hã. Pi'ō te sapa ĩra zô, waptã'ã wi te te 'rêne da. ⁵ Tawamhã ma tō tãma waptārã aibã na, simiwa-da'uri nhiptete na za daro mono bã te te 're ĩda'awada'uri mono da hã. Tawamhã ma tō tiwi ãri ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, danhib'apito simasisizém na 're ĩsãmra mono u, ĩsiré danhib'apito na 're hãimana

mono da. ⁶ Tawamhã ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ wi, te pi'ō wara, a'ubuni u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropese sirōmo zéb u, te te tãma ĩpisutuzéb u. Tame hãimana mono ré, te za 1,260 na bãdã ĩhâimana u te te 'madã'ã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

⁷ Tawamhã dasi'wapé, hãwa nho're āma ma tō watobro. Hãwa āma romhuri'wa hã Midé na ĩsisi hã, duré hãwa āma ĩsiré tãma ĩromhuri'wa norĩ hã, te ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hãiba za'ene hã siwi 'wapé. Tawamhã ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hã ma tō sina ana, hãwa āma tãma ĩromhuri'wa norĩ me. ⁸ Tane nheré, ma tō Midé norĩ hã āma ai'uté za'ra. Taha wa, hãwa āma 're hãimana waihu'u za'ra mono ō di za oto. ⁹ Tawamhã ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hã ma tō siwi time ti'ai u, apã morĩ tō da. Ta hã Satanasi, wanhitob'ru. Ta hã duréhã wahi na ĩsihãiba. Uburé tizadawa nhipse na te te 're ĩda'a'rãmi mono, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para newa, ti'ai āma daro mono bã. Tawamhã wa'uburé norĩ zama ĩsib'a'uwé zama ma tō ĩsiré siwi sãmra ti'ai u, apã si'aba'rê tō da.

Āne wa tō te ab'madã'ã, ĩnhotō 'rowim ne.

¹⁰ Tawamhã wa tō duré ni'wai mreme hã wapa.

Mreme 'rãihã na te tinha:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō oto wa'anho'reptuzém na wama āma uwaimra, wanhitob'rui wi. Danhib'apito na siptete na te te 're ĩda'ab'madã'ã mono zé hã ma tō duré dama hãiré oto. Duré Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã te duré ĩsiré te te 're da'ab'madã'ã oto, waihu'u pese na. Wasiré ĩsazei'wai āma, awé sidãpãsi simizazãri āna ĩwasédé hã te te āma 're ĩaza'ra mono hã ma tō oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sihawi time hãwa hawi, ti'ai u, Wa'uburé hã.

¹¹ Pone'ërebã hã dazada ĩdã'ázéb zarina, ma tō wasiré ĩsazei'wa norĩ hã āma ai'uté za'ra, Satanasihi āma. ĩwasu'uwé hã sena na te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zém na zama, ma tō āma ai'uté za'ra. Duré da te 're 'ruiwapari za'ra mono wa, dawi 're sihãiba zawi za'ra mono ō di, 're dã'ã tō za'ra mono da. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi sipizari āna, ma tō duré Satanasihi āma ai'uté za'ra. ¹² Taha wa, ma'ãpé 're ato za'ra wa'aba mono, hãwa āma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Tane nheré, ti'ai āma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za, â poré na 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma zama. E marĩ wa. Wa'uburé hã sahi uptabi na atême morĩ aba na dã'ãsina, ti'ai u. Ti'ai āma te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono da, za 're ĩhâimana hutu mono zém na te te sina waihu'u wa, ma tō tizahi pese. Taha wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. — Āne te ni'wa hã tinha, mreme 'rãihã na.

¹³ Tawamhã ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hãiba za'ene hã hãwa hawi da te ĩme na siwaihu'u wamhã, ma tō pi'ō zarina 're mo, aibã na ĩra tãma ĩwaptã'ã zarina. ¹⁴ Tane nheré, ma tō si'ōmo wawé paihi hã ĩsaripiré hã pi'oi ma za ni, a'ubuni u 're ĩsãmra mono zéb u, āma wara da, tō ōme, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te

tāma ĩropese sirōmo zéb u. Tame te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're 'madā'ā, si'ubdatō wahum nhipai u wāiwa, ho'orā hāiba ne ropoto siwamnarī wi. ¹⁵ Tawamhā ho'orā ne hā ma tō ā hā tizadai'rē hawi sa'wa pi'ō zarina, ā pré da, ā te te 'mapraba da. ¹⁶ Tane nherē, ti'a hā ma tō pi'ōi āma aime. Ti'a hā ma tō si'ridawa, ā zō, ā hā ĩwa a'a da. Tawamhā ma tō ā hā ĩwa ti'a tō, ho'orā hāiba ne tizadai'rē hawi pi'ō zarina te te ĩsa'wari hā. ¹⁷ Tawamhā ho'orā hāiba ne ropoto siwamnarī hā ma tō pi'ō da tizahi pese, tiwi simani wa. Taha wa, ma tō ĩsihudu norī zō mo, te te 'wapé za'ra da. E 'wam norī hā te wasu'u, ĩsihudu norī hā. Ta norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti te te 're ĩwapari pese za'ra mono, duré tō sena na Zezusihi zazei'wa na 're ĩsiwasu'u za'ra mono, te wasu'u. Ta norī zō te mo, ho'orā hāiba ne ropoto siwamnarī hā te te 'wapé za'ra da. ¹⁸ Tawamhā te oto ta hā ā poré zaihā na za, su-para'rē wa.

Āne ĩnhotō 'rowim ne, te ĩazabui mono hā, duré te ĩawapari mono hā, za ĩromhāimana mono zém na hā.

Ropoto siwamnarī pipa zahuré wasu'u, ā 'rowimhā, duré ti'ai 'rowimhā

13 Tawamhā wa hā wa tō duré sabu, ā 'rowi ropoto siwamnarī hā ā hawi watobro ré. ĩhāiba misi nherē, 7 na ĩrā hā. Duré 10 na powawē ōmo ne, ĩōmo mono hā. ĩōmo na hā danhib'apito 'rāzaza si'ubuzi ne ré, te ōmo 'rāzaza ré aimasa, 10 na. Duré ĩrāi mono na rob'ui'ééré za'ra ré hā aiwa 'Re ĩhāimana u'āsi mono newa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono wamri na ĩsiwaptērē ui'ééré wasédé hā. ² Duré ĩhāiba hā, hu'u hāiba ne. ĩpara hā robzahi para ne hā ursu para ne. Duré ĩsada'i'rē hā, aiwa hu'u zérépa zadai'rē ne, ĩsada'i'rē hā. Tawamhā ho'orā hāiba ne ropoto siwamnarī hā, Sata-nasi hā ma tō tinhiptetezē hā tāma tisō, ĩsadawa para siré te te da'āma 're romhuri wasété zahuré mono da, ĩsimiromhuri waihu'u pese zém na. ³ Tawamhā misi ĩrāi āma hā ĩ'u'a ré hā da te wīrī wa, ĩ'wa're ne hā. Tane nherē, ĩ'wa're hā ma tō tāma ato. Taha wa, daro mono bâ uburé 're ĩdahāimana za'ra mono hā ma āma tatob'uzu za'ra ni. Ma duré āma sasōmri za'ra ni, ĩsimiwada'uri na. ⁴ Ma tō duré ho'orā hāiba ne ropoto siwamnarī āma tawata za'ra ni aihīni, ā hawi ropoto siwamnarī ma, tinhimi'manharī waihu'u pese zé hā te te tāma sōmri wa. Tane ma tō duré ā hawi ropoto siwamnarī āma tawata za'ra ni. Āne te āma tawata za'ra ni:

— E 'wa hā ĩsine hāimana waihu'u pese bâ. E 'wa hā ĩsiptete wabzu'wa pâ. — Āne te āma tawata za'ra ni, daro mono bâ da'ahā na.

⁵ Tawamhā ā hawi ropoto siwamnarī hā, te 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā wa'ēi wasété, 'rāwi waihu'u pese na sina wata dā'āsina. 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te sadawa uwati ō di. Ma tō duré tāma waprosi, dama pire na te te da'awada'uri wasété mono da a'ā, 42 na a'amo ĩsisōré mono u. ⁶ Taha ré, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā wa'ēi wasété tō, ĩsisi na zama. 'Re ĩsāmra mono zém na ma tō duré timreme wasété, duré hāi-

wa āma 're ĩhāimana za'ra mono norī āma zama.

⁷ Tawamhā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō duré tāma waprosi, ā hawi ropoto siwamnarī ma, ĩsib'a'uwē te te 'wapé za'ra da, te te āma ai'uté za'ra da, ĩsib'a'uwē norī āma. Ma tō duré tāma waprosi, simiwada'uri wasété nhiptete sina te te 're da'awada'uri mono da, dapoto mono bâ, duré damreme sipo'o mono bâ 're ĩdahāimana za'ra mono hā. ⁸ Tawamhā ti'ai āma daro mono bâ 're ĩdahāimana za'ra mono norī hā te za āma 're dawata za'ra, da'ahā uptabi na. Tane nherē, ni'wam norī hā āma 're wata za'ra mono ō di za, ĩbaihā na 're ĩdahāimana u'āsi za'ra mono norī nhisi, 're ĩsimi'wara mono zém na ĩsisi 're ĩsimi'wara mono norī hā. Duréi-hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te ropoto mono ō ré, danhisi na te te āma ĩrob'ui'ééré za'ra hā ā ĩbaihā hā, Pone'ērebâ, da te dasiwi ĩwīrī te hā.

Āne za ĩromhāimana mono zém na ĩnhotō 'rowim ne, te ĩazabui mono hā, duré te ĩawapari mono hā.

⁹ Ma'āpé, aipo're 'repu'u ré za'ra wa'aba wamhā, wapari pese za'ra wa'aba. ¹⁰ Ni'wa hā ĩsazei'wai wamhā, dazazéb 're da te 're séme mono da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dawī 're sawi za'ra mono ō wamhā, te za tō da te 're sé. Duré sib'ézé 'wapa na da te 're simroi mono da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dawī 're sawi za'ra mono ō wamhā, te za tō da te 're simro. Āne da nherē, te za sipizari āna āma 're nomro, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma.

¹¹ Tawamhā wa tō duré sabu ropoto pipa hā, ti'ai hawi ĩwatobro hā. Maparane ĩ'u hā, pone'ērebâ 'rare ōmo ne hā. Tane nherē, ĩmreme hā ho'orā hāiba ne ropoto siwamnarī mreme ne, ĩmreme hā. ¹² Tawamhā ā hawi ropoto siwamnarī nho'a te te 're romhuri, ti'ai hawi ĩwatobro hā. ĩsadawa para te te 're da'awada'uri pese, ti'ai āma daro mono bâ 're ĩdahāimana za'ra mono norī hā ā hawi ropoto siwamnarī āma 're dawata za'ra mono da, ĩrāi āma ĩ'u'azé tāma ĩsitob āma.

¹³ Tawamhā ti'ai hawi ropoto pipa hā ma tō te te 're aromhōsi, marī ĩwaihu'u'ō na, dama ĩsa'rese'ō na. Hāiwa hawi unhama ro ĩwaptā'ā na ma tō datōmo nho'a romhōsi. ¹⁴ Āne 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō tāma waprosi, ā hawi ropoto siwamnarī nho'a te te 're romhōsi mono da. Āne ma tō tinhimiromhōsi na dama 're sadawa nhipese, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa para newa, ti'ai āma daro mono bâ 're ĩdahāimana za'ra mono norī ma hā. Ma tō duré dama ti'ru, romhāiba, da te dasiwi 'manharī da, ā hawi ropoto siwamnarī hāiba na, sib'ézé 'wapa na da te dasiwi wīrī nherē, apā ĩhāiwa'utu hāiba na. ¹⁵ Tawamhā romhāiba hā da te dasiwi 'manharī parimhā, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ti'ai hawi ropoto pipa ma waprosi, romhāiba ma, ĩpē'ēzani te te tāma sōmri da, mreme ré oto 're morī da, duré romhāiba āma 're ĩdawata za'ra mono ō norī hā te te 're anhimroi mono da, ti'ai hawi ropoto pipa hā. ¹⁶ Tawamhā ti'ai hawi ropoto pipa hā ma tō te te da'awada'uri, da te dasima waprosi za'ra da, ni'wam norī hā ĩsib'rata nhimire niwī da te sib'rata ui'ééré za'ra mono da, duré ni'wam norī hā ĩuihāi mono na da te uihā ui'ééré za'ra mono da. Tawamhā ma tō da te

a'ui'éré tō, daro mono bâ 're ïdahâimana za'ra mono hã, dama ïwapu mono bâ duré dama ïpire mono bâ, duré danhibro pese mono bâ, duré danhibrob'ō mono bâ, duré dapawa'âbâ âna dawada'uri zarina si da te dama 're ïromhuri za'ra mono bâ, duré dawada'uri âna dasi'uihã na 're ïdahâimana za'ra mono bâ. Da'upsâtã mono bâ ma tō da te da'ui'éré za'ra. ¹⁷ Tawamhã danhib'rata ui'éré ō nherē, da'uihã ui'éré ō nherē, da te 're rob'uipra waihu'u za'ra mono ō di. Duré da te 're rowede waihu'u za'ra mono ō di. Â hawi ropoto siwamnarĩ nhisi na da'uihã ui'éré hã, duré danhib'rata ui'éré hã, ïsisi za'ratazé hã. Âne wa tō te awaihu'u, ïnhotō 'rowim ne.

¹⁸ A norĩ wa'wa hã ai'maiwaihu'u pese aba wamhã, ma'ãpé ïsisi za'ratazé ui'éré hã 'maiwaihu'u aba, ïwasu'uzé hã. 666 na ïsisi za'ratazé hã danhisi za'ratazém na ïsisi hã te wasu'u.

'Re ïhâimana u'âsi mono, ïwasété hawi te te ïwa'âbâ za'ra norĩ nho're wasu'u

14 Tawamhã wa tō duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, Pone'ërebã hã wa tō sabu, da te dasiwi ïwĩrĩ hã. Si'ã na êtē 'rãihã nhisiwi te za. Duré 144 miu na dahãiba hã te ïsiré aimasam ni, ïsisi na ï'uihã ui'éré ré mono hã, duré ïmama nhisi na zama ï'uihã ui'éré mono hã. ² Tawamhã wa tō duré wapa, hãiwa hawi ni'wai mreme hã. Â'a 'rãihã ruru'u ne, ïmreme hã. Duré tãiwapsa'ã za'ëtē rãrãã ruru'u ne, ïmreme hã. Rowamreme'wa, tinhimirowamremezém na te te 're ïrowamreme za'ra mono ne, ïmreme hã. ³ Tawamhã 144 miu na ïhãiba za'ra norĩ hã te danhib'apito simasisizém nho're asöré, maparane si'uiwa na ropoto na ïhãiba norĩ nho'reb zama, duré dama ïpire za'ra norĩ nho'reb zama. Tinho're ïtém na te tinho're za'ra, dama ïsa'rese'ō na. Â norĩ si 're ïdanomro wasété mono zém hawi, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïwa'âbâ za'ra norĩ si te te waihu'u pese za'ra di, ïsō're hã. ⁴ Â norĩ hã ma tō 're si'madã'ã pese za'ra, 're siwasété tō za'ra mono da, pi'ō na 're ïdanhimisaihuri za'ra mono ō ne. Duré pi'ō za'rese'ō'wa 're ïhâimana za'ra mono ne, ma tō 're si'madã'ã pese za'ra. Pone'ërebã nhirã zarina si ma tō 're nomro. Ta norĩ si ma tō 're ïdanomro wasété mono zém hawi wa'âbã za'ra. Ta norĩ hã ma tō 'Re ïhâimana u'âsi mono ma sisōmri na'rata za'ra, Pone'ërebã ma zama. ⁵ Duré 're sadawa nhipese za'ra mono ō di. Duré ïwasédé hã sena na da te ãma 're sa'ra waihu'u mono ō di, ïwē na si 're hãimana za'ra mono wa.

Si'ubdatō hãiwa ãma romhuri'wa norĩ nhimirowa-su'uzé wasu'u

⁶ Tawamhã wa tō duré 'madã, hãiwa ãma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa hã. Hãimo uptabi te 're wara. ïwasu'uwē hã te dama 'mahã, ïsi'utōr'ō hã, dapoto mono bâ 're ïdahâimana za'ra mono norĩ ma, duré damreme sipo'o mono bâ 're ïdahâimana za'ra mono norĩ ma. ⁷ Âne te mreme 'rãihã na te te dama 'mahãrã:

— 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã 're wazé pese za'ra wa'aba mono. Duré wē uptabi wa, ãma 're aiwata uptabi za'ra wa'aba mono. Ma tō ïwa waptãrã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te da'ãma ïarowairébézéb u da hã, uburé pese. Taha wa, te za Ropoto'wai ãma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, hãiwa 'manharĩ'wai ãma, duré ti'ai 'manharĩ'wai ãma, duré â poré 'manharĩ'wai ãma, duré ub're 'manharĩ'wai ãma. — Âne te hãiwa ãma romhuri'wa hã te te dama hãiba 'ru 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, ãma 're dawata u'âsi za'ra mono da.

⁸ Tawamhã te duré ïsãna'remhã 're wara, hãiwa ãma romhuri'wa hã ïhãiba amo hã. Âne te duré ta hã te te rob'mahãrã:

— Ma tō daré ai'utō. 'Ri nho'ōmo za'ëne hã ma tō daré ai'utō, Babironiza hã. Ma tō uprosi ni. Âsipãrĩ na si pi'ō hã 're ïsai mono hã te za tihãiba amo norĩ ma ti'ru, ïsiré te te âhuri wa, si'rã idi'iti pese za'ra da, ïsiré. Tane ma tō Babironiza ãma 're ïdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã te te 're dawada'uri za'ra daro mono bâ, da'rã idi'iti wa, siwa'ru 're ïdanomro mono ne, ïsine 're danomro wasété mono da. Taha wa, ma tō daré ai'utō, Babironiza hã. — Âne te hãiwa ãma romhuri'wa ïsãna'remhã te te rob'mahãrã.

⁹ Tawamhã si'ubdatō ãma hãiwa ãma romhuri'wa hã te duré 're wara, hãimo uptabi, maparane nhana're ïwatobro hã. Âne te duré ta hã mreme 'rãihã na te te rob'mahãrã:

— Ni'wa hã â hawi ropoto siwamnarĩ ãma 're wata mono wamhã, duré ïhãiba 'manharĩ na romhãiba ãma 're wata mono wamhã, duré ïsisi na uihã ui'éré ré 're morĩ wamhã, duré sib'rata ui'éré ré 're morĩ wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimihãzé ïpire uptabi hã te za te te 're sépata. Ni'wa hã âzé te za dama ti'ru, â na ïwazari'ō hã ïsé pire uptabi hã te te hã'rēne da. Te te hã'rēne wamhã, ti'uihã idi'iti na, te za sépata. Tane, ropoto siwamnarĩ ãma 're ïwata za'ra mono norĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimihãzé ïpipa uptabi hã te za te te 're sépata za'ëtē uptabi za'ra, tãma wē'ō pese za'ra wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma hã. Unhama ro'o na te za te te 're robzépata za'ra, êtē ro'o nhizédé uzé pire na, ïsi'utōr'ō na. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ nho'a, te za te te 're robzépata za'ëtē za'ra, Pone'ërebã nho'a zama. ¹¹ Tawamhã unhama ro'o nhizé hã te te ãma 're ïrobzépata za'ra mono nhizé hã te ōne u'âsi 're sizédé 'rãti u'âsi, hãimo. Unhama ro hã ro'o nhimizazãri waihu'u ō di, â hawi ropoto siwamnarĩ ãma 're ïwata za'ra mono norĩ ma hã, duré ïhãiba 'manharĩ na romhãiba ãma 're ïwata za'ra mono norĩ ma hã, duré ïsisi na ï'ui'éré za'ra norĩ ma hã. Ōne u'âsi te ã norĩ hã robzépata wi 're wairébé waihu'u mono ãna, te te 're robzépata u'âsi za'ra. — Âne te si'ubdatō ãma hãiwa ãma romhuri'wa hã te te rob'mahãrã.

Âne ïnhotō 'rowim ne, te ïazabui mono hã, duré te ïawapari mono hã.

¹² Âne hã za 're romhãimana mono dã'ãsina, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē hã sipizari ãna 're hãi-

mana nhiptete za'ra, ĩsimiroti te te 're ĩwapari pese za'ra mono hã, Zezusihi ãma si 're ĩnomro mono hã.

¹³ Tawamhã wa tô duré wapa, hãiwa hawi ni'wai mreme hã. Āne te ĩma ti'ru:

— Ma'ãpé, ãne ãma rob'ui'ééré: “Āhãna te ĩwai-hu'uzém hawi, ni'wam norĩ hã Wanhib'apito ma, te te 're romhuri zawéré za'ra mono ré, 're dâ'ã za'ra mono wamhã, tãma 're rowé uptabi za'ra mono di za.”

Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pë'ëzani hã ma ãma saze, timreme na. Āne ma ãma saze: “Tane tô. Tãma 're rowé uptabi za'ra mono di za tô. Simi'ë na tin-himiromhuri wë ré, te za hãiwa u ĩré 're sisisi. Taha wa, te za oto romhuri na tisiwasudu hã sahãri za'ra.” Āne 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pë'ëzani te te ãma ĩsazezé hã. Āne te za ãma ĩrob'ui'é. — Āne ma tô ĩma ti'ru, te ãma rob'ui'ééré da.

Ti'ai ãma roptehãrizém na, ãma ĩsimiré'ézé wasu'u

¹⁴ Tawamhã wa tô duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, hãiwa'a hã te za. ĩsisiwimhã aibã hã te nhamra, ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã ëtë'ubuzi pré oru 'manharĩ na 'rãzaza ré. Roptehãrizéb ré zama te nhamra, ĩ'wa pese ré. ¹⁵ Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa hã ĩhãiba amo hã ma tô hãiwa ãma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 're ĩsãmra mono zém hawi watobro, 'ri 'rãihã hawi. Watobro wamhã, te mreme 'rãihã na 'mahã, hãiwa'a na ĩsãmra hã. Āne te 'mahã:

— Ti'ai ãma daro mono bã ma tô rob'rãi'ré pese. Ma tô ĩwa waptãrã, ĩroptehãri mono zéb da hã. Taha wa, ma'ãpé roptehãri mono, asimiroptehãrizém na. — Āne ma tô hãiwa ãma romhuri'wa hã tãma ti'ru, ãma ĩromnhimiré'ézém na, rob'rãsutuzém na hã. Ti'ai ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ ubumrozé hã te wasu'u, roptehãrizé hã.

¹⁶ Tawamhã hãiwa'a na ĩsãmra hã ma tô te te roptehãri tô, daro mono bã tinhimiroptehãrizém na.

¹⁷ Tawamhã wa tô duré 'madã, hãiwa ãma romhuri'wa hã aimawi hã. Hãiwa ãma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 're ĩsãmra mono zém hawi ma duré watobro, 'ri 'rãihã hawi. Roptehãrizé hã te duré ta hã 're ti'ã, tinhib'rata.

¹⁸ Tawamhã ma tô duré hãiwa ãma romhuri'wa aimawi hã watobro, wedeza ne hawi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, danhoprubzé nomrizém hawi. Ta hã wedeza ne na unhamã 'madã'ã'wa. Ta hã roptehãrizé te te 're ĩrã'ãri hã te 'mahã. Āne te 'mahã:

— Ma'ãpé, uwa 'ru 'rã hã anhimizuhãri mono, daro mono bã 're ĩsimnhatã mono hã. Asimiroptehãrizém na te za oto ĩanhimizuhãri mo, 'rã prédu mono wa. — Āne te tãma ti'ru.

¹⁹ Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô te te anhimizuhãri tô, uwa 'ru 'rã hã daro mono bã, ti'ai ãma hã. Te te anhimizuhãri mono wamhã, ma tô te te anhamra ëtë're 're, ĩwa'u zô, dapara na da te 're ĩwati za'ra mono zéb 're. ²⁰ Tawamhã uwa 'ru 'rã, ëtë're 're te te anhamra mono wamhã, ma tô a'rãiwati, ĩwa'u zô. 'Ri nho'õmo nhiti da te 're ĩwati za'ra mono zéb 're, ma tô a'rãiwati. Te te awati wamhã, dawapru na ĩwa'u hã

tawamhã, ma tô puru, ëtëzapu'u hawi. Pu'u wamhã, ã wara tete ne te tipraba, dawapru na ĩwa'u hã. 300 na ti'ai pibuzéb zarina te tipraba, dawapru hã. Duré misi ĩpibuzé wãiwa, ma ti'ã'masisi hãimo, ã 'rehã prá na. Āne 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, 're ĩdahãimana wasété za'ra mono norĩ ahãrizém na ãma ĩsimiré'ézé hã.

Āne ĩnhotõ 'rowim ne, te ĩazabui mono hã, duré te ĩawapari mono hã, za ĩromhãimana mono zém na hã.

7 na hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã, oru 'manharĩ na u'awi ré ĩsimasabzé wasu'u

¹⁵ Tawamhã wa tô duré marĩ hã sabu, hãiwa nhirõtõ na dama ĩsa'rese'õ hã ãma 're ĩdatob'uzu za'ra mono hã. Hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã 7 na te aimasa. Ta norĩ ma, ma tô 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã pisutu, 7 na rob'manharĩ pipa mono hã, ĩrëme ma te te dama 're rob'manharĩ za'ra mono da. Ā norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimi'ahãrizéb 'rãsudu, te wasu'u.

² Tawamhã wa tô duré sabu, ã poré ne hã. Simhi ĩsarob'a uptabi ne hã ã hã, unhamã ro'o na ĩwazari ré hã.

Tawamhã wa tô duré sabu, ã hawi ropoto siwamnarĩ ãma te te ãma ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã, tô õhõ ãma 're ĩwata za'ra mono õ norĩ hã. Taha nhisi hã danhisi za'ratazém na ĩsisi hã. ĩhãiba na romhãiba ãma te te ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã wa tô duré sabu za'ra. Ta norĩ hã te aimasa, simhi ĩsarob'a ne ã poré zarob'a 'rata.

Rowamremezéb ré te aimasa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma ĩsõmri za'ra ré. ³ Te duré tizadawa'a'a, Mozésihi nho'rezém na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa nho'rezém na, Ezitu hawi ĩsib'a'uwë norĩ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dawi ĩsõ'reptu za'ra zém na. Te duré tizadawa'a'a, Pone'ërebã te te 're ĩda'anho'reptui mono zém na. Āne te ãma tizadawa'a'a:

“Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, aiwaih'u'u pese uptabi di.

'Re ĩ'ab'manharĩ mono zé hã wë uptabi di.

A hã daro mono bã uburé pese Danhib'apito.

Tô sena uptabi na si te dama 're ĩaroti wë uptabi mo. Upai ãna, te duré 're ĩda'ab'madã'ã wë mo.

⁴ Wanhib'apito, dama aipire uptabi wa, te da te dasiwi 're aiwazé.

Uburé pese, te da te 're aiwasu'u wë za'ra, danhipai u pese, aiwë uptabi wa.

Aiwétési tô sena aiwë uptabi hã.

Daro mono bã 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ hã te za we ai'ãma 're dawata u'ãsi za'ra, upai ãna dama 're ĩarob'manharĩ wë mono zé hã da te 're 'madã'ã za'ra mono wa.”

Āne te tizadawa'a'a, ã hawi ropoto siwamnarĩ ãma te te ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã.

⁵ Taha parimhã, wa tô duré sabu, hãiwa ãma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã, 'ri paramhã 'ri 're wa'wa ãma, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 're ĩsãmra mono zé hã. Ni'wa hã ma tô 'ridawa hã 'ridawa.

⁶ Tawamhã ni'wa te te 'ridawa wamhã, ma tô 7 na hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã tô õ norĩ hã wairé 'ri para

hawi, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisutu za'ra norï hã rob'manharï pipa na te te dama 're rob'manharï za'ra mono da. Uza hãirã ré ïhã si'ubuzi ré ma wairé, duré êt'ubuzi pré oru 'manharï na sô'utu wa'rãmi ré. ⁷Tawamhã maparane si'uiwa na, ropoto na ïhãiba norï siré hã misi ma tô ⁷ na hãiwa ãma romhuri'wa norï ma sômri za'ra, oru 'manharï na u'awi hã, ⁷ na ïhãiba za'ra hã. U'awi hã uwa 'ru 'rãi wa'u ïsé pire ré hã. Uwa 'ru 'rãi wa'u ïsé pire hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimihãzé, te wasu'u. ⁸Tawamhã hãiwa ãma 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zéb 'remhã ma tô romnhizé hã rob'utô, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimirowa'a za'êtê hawimhã. Tawamhã 'ri para u 're danhisisi waihu'u mono ô di za, a'ã. ⁷ na rob'manharï pipa na hãiwa ãma romhuri'wa norï te te dama 're rob'manharï 'rãsutu za'ra mono parip si, te za 're danhisisi.

Ñe ïnhotô 'rowim ne, te ïazabui mono hã, duré te ïawapari mono hã, za ïromhãimana mono zém na hã.

U'awi 're, uwa 'ru 'rãi wa'u ïsé na 'Re ïhâimana u'âsi mono, ⁷ na te te dama ïrob'manharï pipa mono zé wasu'u

16 Tawamhã wa tô duré wapa, 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme hã, ïmreme 'rãihã hã hãiwa ãma, ãma 're ïdawata za'ra mono zém hawi. ⁷ na hãiwa ãma tãma ïromhuri'wa norï ma, te rob'ru za'ra. Ñe te tãma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'rëi wa'aba ti'ai u, ⁷ na u'awi hawi ïnhimihãzé hã sa'wari za'ra wa'aba mono da. — Ñe te tãma rob'ru za'ra.

²Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa hã ïmorï'rata uimrehëne ma tô mo, ti'ai u. Tinhi'u'awi wamhã, ma tô te te sa'wari ti'ai wa, daro mono bâ. Te te sa'wari mono wamhã, ma tô da'wa're ïwasété uptabi hã duré ïsé uptabi hã te te daduri, ã hawi ropoto siwamnarï nhisi na ï'ui'ére ré mono norï hã, ïhãiba 'manharï na romhãiba ãma 're ïwata za'ra mono norï hã.

³Tawamhã ïmorï'rata nhana'remhã ma tô duré hãiwa ãma romhuri'wa hã tinhi'u'awi wamhã, te te sa'wari ãi ba, ã poré mono bâ. Te te sa'wari mono wamhã, ma ãwapru, ã poré mono bâ. Adã'ã wapru si'u'ëtê ne na, ma te te ãwapru. Ma tô duré si'utôri, ã 'rowi uburé pese 're ïnomro mono hã.

⁴Tawamhã si'ubdatô ãma hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô duré tinhi'u'awi wamhã, te te sa'wari, ãi ba, panho'ômo mono bâ, duré ub're mono bâ. Te te sa'wari mono wamhã, ma duré ãwapru. ⁵Tawamhã wa tô wapa, hãiwa ãma romhuri'wa hã, ã mono bâ, ã 'madã'ã'wa hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma te tiwata, ãne:

— A hã tô sena te marï na upai ãna ï'uwaibaba si dama 're ïarowairébé mo. A hã 're aiwasété mono ô. Marï ô ré hã te 're aihãimana u'âsi mo. Ai'utôri waihu'u ô di. Ône u'âsi te 're aihãimana mo. ⁶ 'Re ïdanomro wasété mono norï hã ma tô asib'a'uwé norï te te 're simro, asadawa wasu'u'wa norï zama. Ma tô te te 're wapru pu'u za'ra. Taha wa, ma tô ïwa'rãmi dawapru hã

tãma ï'anhomri mo, ôhõ si da te 're ãhuri mono da. ïbãre ma tô rowasédé hã sô tiwatobro za'ra tô. — Ñe te ãma tiwata, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma, ïsi-mi'manharïzém na.

⁷Tawamhã wa tô duré wapa ni'wai mreme hã, wedeza ne hawi, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé nomrizém hawi. Te duré 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma tiwata, ãne:

— Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ïhâimana u'âsi mono, tô sena aiwaihu'u pese uptabi di. Marï na upai ãna te ï'uwaibaba si dama 're ïarowairébé mo, sena na. — Ñe te ãma tiwata.

⁸Taha pari, hãiwa ãma romhuri'wa hã maparane si'uiwa na ãma ma tô duré ta hã tinhi'u'awi wamhã sa'wa, bâta nhisiwi. Te te sa'wari wamhã, ma tô titômo wa'ro pese. Taha wa, ma tô te te dahãiba zata, bâta tômo wa'ro zé pire hã. ⁹ Ma tô te te dahãpré pese.

Tawamhã ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã 'ruiwapti za'ra ni, rob'manharï pipazém na te te dazada ãma 're rowairébé mono wa. Tane nherë, dawasété wi dasipizari za'ra ô di. Duré siptete uptabi nherë, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're dawata za'ra mono ô di.

¹⁰Tawamhã ïmrotô ãma hã ma tô hãiwa ãma romhuri'wa hã tinhi'u'awi wamhã sa'wa, ropoto siwamnarï ã hawi ïwatobro simasisizém nhisiwi, danhib'apito simasisizém ne nhisiwi. Te te sa'wari wamhã, ma tô robra hã watobro, ropoto siwamnarï nhimi'madã'ã norï, 're ïhâimana za'ra mono zéb ãma. Tame te dahãzé hã sépata za'êtê za'ra ni. Dahãzé te, te da'wa na 're dasisoto ubu'iti za'ra. Tawamhã te duré 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma wasété uptabi za'ra ni, hãiwa ãma 're ïsãmra mono ãma, dahãzé da te sépata za'êtê za'ra 'ru te, da'wa're te te daduri mono 'ru te zama. Tane nherë, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono ô di.

¹²Tawamhã ïmropã ãma hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô duré tinhi'u'awi wamhã sa'wa, Eprati na panho'ômo za'êtê nhisi nhisiwi. Te te sa'wari wamhã, ma tô ti'ã'rë. Bãta pusizém hawi darob amoi hawimhã dama ïpire norï hã, tisiré da'wapéi'wa norï zama ã 'ré na te te sapri za'ra da, ma tô ti'ã'rë. ¹³Tawamhã wa tô duré sabu, si'ubdatô wa'uburé norï hã, ïwasété norï hã. Uti hãiba ne ïhãiba za'ra hã. Ropoto siwamnarï zadai'rë mono hawi, ma tô misi si wairé, ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarï hãiba za'êtê zadai'rë hawi, duré ã hawi ropoto siwamnarï zadai'rë hawi, duré ti'ai hawi ropoto pipa zadai'rë hawi. Ti'ai hawi ropoto pipa hã, ta hã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi ô 'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimipisutu newa sadawa nhipese na te te 're ïda'a'rãmi mono. ¹⁴ Ta norï hã si'ubdatô wa'uburé norï hã simiromhõsi waihu'u pese za'ra di. Ta norï hã niwamhã te za ropé daro mono bâ, dama ïpire za'ra mono zô, da'wapéi'wa norï zô zama te te ubumroi mono da, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te siwi 'wapé da. ã hã bâdã hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimipisudu, danhipai u bâdã ïpire hã.

¹⁵Tawamhã ãne danhotô 'rowim ne, da te 're ïrosawërë za'ra mono ne, te azabui mono ré, wa tô

Zezihi mreme hã wapa, tizazei'wa norĩ te te ĩpo're pu'uzé hã. Āne te tinha: "Ma'āpé, aipo're pu'u za'ra wa'aba. Īsimisaihuri zô 're danhimipari za'ra mono õ nherē, danhorôwa u 're ĩsisisi mono ne, wa za wei mo apâ. Āté ni'wa hã tisiwadi zô simipari wamhã, sôtô āna te za sô rob'madâ'â u'âsi. Tawamhã ĩ'uzza hã te za ĩrata nomro 'râwi, ĩsiwadi hã we ĩtēme wisi wa, si'aba'rê na te te sisada âri su'u da, āma si'uzza da. Tane asimiza'rese sina, ĩzô 're asimipari za'ra wa'aba mono ré, we ĩmorĩ wamhã, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ni'wa hã datômo nho'a ai'urēwi 're morĩ wa, 're ĩsisé mono ne, ĩma aséb za'ra wa'aba tō da, asimiza'rese sina ĩzô 're asimipari za'ra wa'aba mono ré, we ĩmorĩ wamhã, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za." Āne Zezihi nhimiroti hã.

¹⁶ Tawamhã wa'uburé norĩ hã ma tō oto ubumro, dama ĩpire za'ra norĩ hã, dama ĩpire norĩ siré, da'wapéi'wa norĩ zama. Amadedo na zudezu norĩ mreme na romnhisi āma ma ubumro.

¹⁷ Tawamhã da'rãirēme hã 7 āma hãiwa āma romhuri'wa hã ma tō duré tinhi'u'awi wamhã sa'wa, hãiwa nho're 're ĩromhãimana mono nhisiwi. Te te sa'wari wamhã, hãiwa āma 'Re ĩhãimana u'âsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb 're, danhib'apito simasizém hawi te tinha, mreme rãihã na:

— Tãibã za oto. Ā hã, da'rãsutu'wa. — Āne te tinha.

¹⁸ Tawamhã tãiwapsa hã ma tō watobro, tãirãrã'ã zama, tãsi'ubuzi zama. Ti'a hã ma tō duré sãšã'ã, sa'ētē uptabi. Niwamhã āne hã 'maiwatobro õ di, dapoto na'rata hawimhã, ti'a sãšã hã. ¹⁹ Tawamhã Babironiza na 'ri nho'õmo za'ētē nhisi āma, ma ti'a sãšã'ã na ti'a sipo'o. Si'ubdatō ma tō āma aiwã. Āne ma tō 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã tinhimi'ahãri pipa zém na te te dama arob'manharĩ, Babironiza āma 're ĩdahãimana wasété za'ra mono norĩ ma. 'Re ĩdahãimana wasété za'ra mono zé hã tiwi simani õ di. Taha wa, uwa 'ru rãi wa'u ĩsé pire hã da te 're huri mono wa, da te 're ĩsépa-ta za'ra mono ne, ma tō 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimihãzé hã da te 're sépata za'ra. Duré daro mono bâ 'ri nho'õmo mono bâ ma duré ropsisa'wari. Uburé ma ropsi'utõrĩ pese, 'ri nho'õmo mono bâ. ²⁰ Rob'rê za'iti zama ma uburé pese sisa'wari. Ā si ma tō te te sina sinarĩ. Duré êtē rãihã 're ĩsimasa mono zama ma rere'e, uburé pese. ²¹ Duré tãzã hã ĩsa'ētē uptabi hã ma danhisiwi sisa'wari. Īnhama pibuzé hã 35 na. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã tinhimirob'manharĩ pipa uptabi na te te dama rob'manharĩ 'ru te, te āma wasété za'ra ni.

Āne ĩnhotô 'rowim ne, te ĩazabui mono hã, duré te ĩawapari mono hã, za ĩromhãimana mono zém na hã.

Pi'õĩ wasété wasu'u

17 Tawamhã 7 na hãiwa āma romhuri'wa norĩ siré hã ma tō we ĩtēme 'maimo, u'awi ré norĩ siré hã. Tawamhã te ĩzatô, āne:

— We ĩsiré aimorĩ, Babironiza na 'ri nho'õmo za'ētē nhisi āma 're ĩdahãimana wasété za'ra mono norĩ ma, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩrob'manharĩ pipa zé hã

sabu da. Panho'õmo si'rutu 'rata, te 'ri nho'õmo za'ēne hã 're hãimana. Pi'õĩ wasété ĩmro'õ hã aibã zô si te te 're ĩrowasutu mono ne, te Babironiza āma hã 're dahãimana wasété uptabi za'ra. ² Aibã hã pi'õĩ hãimana wasété na 're ĩhãimana wasété mono ne, ma tō daro mono bâ danhib'apito norĩ hã dama ĩpire za'ra hã Babironiza āma 're ĩdahãimana wasété za'ra mono norĩ siré 're wasété uptabi za'ra. Āzé nhipãrĩ para da'ui-hã idi'iti zarina, da te 're ĩrobzanhamri za'ra mono ne, tane ma tō daro mono bâ Babironiza āma 're ĩdahãimana wasété za'ra mono norĩ siré, 're dahãimana to za'ra, dawasété na. — Āne ma tō ĩma waihu'u, pi'õ ĩwasété na āma ĩsimiré'ézém na hã. Pi'õ ĩwasété hã timro upana aibã aimawi zô si te te 're ĩrowasutu mono hã, Babironiza āma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ hã marĩ ĩwasété zô, da te 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono norĩ, te wasu'u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono upana.

³ Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono pē'ēzani hã ma tō duré ĩ'uihã pi'ra. Te te ĩ'uihã pi'rai wa, wa tō duré aimawi ĩhãiba. Tawamhã hãiwa āma romhuri'wa hã ma tō ĩzaprô, a'ubuni u, supara'rê u. Tame pi'õ hã wa tō sabu. Ropoto siwamnarĩ prê nhisiwi, te nhamra. Ta hã ropoto siwamnarĩ hã ĩhãiba na hã rob'ui'éré.

Rob'ui'éré hã ma hãiba'utô. Aiwa 'Re ĩhãimana u'âsi mono newa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono wamri na, ĩsi-waptērē ui'éré wasédé hã. Duré 7 na ĩrã hã, ta hã.

Duré ĩ'u hã 10 na. Taha hãiba nhisiwi, te pi'õ nhamra.

⁴ Pi'õĩ uza hã ĩhãprê pese na ĩ'uzza hã, duré ĩhã'uzé dâ'ã na, uburé da'uzza wamri nhipai u, ĩwa'ãbã za'ēne hã.

Uburé marĩ hã tisipesezé hã ĩwa'ãbã za'ētē mono bâ te te si'ãma ĩ'aza'ra mono ré, te nhamra, oru 'manharĩ ré, duré êtē'ubuzi 'manharĩ ré, duré a'é tōmo wawē ne ĩtob'a 'manharĩ ré, ĩwa'ãbã za'ētē ré. Hãisizé hã oru 'manharĩ na ĩ'manharĩ hã te duré 're ti'ã tinhib'rata,

uwa 'rãĩ wa'u ĩsé pire ré hã. Uwa 'ru rãĩ wa'u ĩsé hã pi'õ ĩpo're'õ siwamnarĩ hãimanazé, te wasu'u. Aibã na 're ĩhãimana siwamnarĩ u'âsi mono zé, te wasu'u. ⁵ Duré pi'õĩ uihã na rob'ui'éré hã dama ĩwaihu'u'õ na ĩwamrizé hã, āma ĩsimiré'ézém na hã. Āne ĩwamrizé hã, ĩmorĩ'ra-da hã: Babironiza na 'ri nho'õmo za'ētē na. Duré daro mono bâ dawasété 'ru na'rata 'wa na, ĩwamrizéb amo hã.

Duré ĩwamrizéb amo hã pi'õĩ wasété norĩ na na, ĩwamrizéb amo hã, ĩsine aibã na 're hãimana wasété za'ra mono da, pi'õ norĩ te te 're wada'uri za'ra mono wa. ⁶ Tawamhã ã hã pi'õ hã wa duré 'madâ, apâ. Da'ui-hã idi'iti wa, dato sina da te 're ĩrobzanhamri za'ra mono ne, te pi'õ hã robzanha. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwē, ĩsadawa para, da te 're simroi mono wē te, te 're to, pi'õ hã. Duré Zezihi zazei'wa norĩ sipizari āna, Zezihi te te 're sazei pese za'ra mono 'ru te, da te 're simroi mono wē te, te pi'õ hã 're to.

Tawamhã pi'õ hã te 'madâ'ã wamhã, wa āma ĩ-tob'uzu, ĩma sa'rese õ wa. ⁷ Tawamhã hãiwa āma 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã te ĩzadanha, āne:

— E marĩ da, ma tō āma atob'uzu. E waihu'u ã bâ. Waihu'u õ wa, wa za oto aima hãiré, pi'õĩ hãimanazé hã dama ĩsa'rese'õ hã. Duré ã hawi ropoto siwamnarĩ

hâimanazé hã wa za duré aima hâi'ré, ïsisiwi pi'ô ïsãmra hâimanazé hã, 7 na ïrãi ré hã, duré 10 na ï'ômo ré hã. ⁸ Á hã â hawi ropoto siwamnarí hã ï'madâ hã ïhâiba ré hã aré. Tane nherê, âhãna hâiba ré, hâimana ô di a'â. Tane nherê, te za romhutu na hâiba ré watobro, ab're 'rehâ hawi. Watobro wamhã, niwapsi te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã uprosi. Taha ô ré, aré dâ'â nherê, hâiba ré ab're 'rehâ hawi watobro wa, te za da te 'madâ'â za'ra sina âma tatob'uzu za'ra ni, ti'ai âma daro mono bâ 're ïdahâimana za'ra mono hã. Ropoto na'rata hawimhã, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã danhisi hã a'ui'éré ïbaihã na, za ïrata rowê na 're ïdahâimana u'âsi za'ra mono norí nhisi hã. Tawamhã ïbaihã na ïsisi ïsimi'wara ô norí hã te za âma tatob'uzu za'ra ni, ropoto siwamnarí âma hã.

⁹ — Á hã te aima ïhâi'ré hã ni'wa hã simirosa'rata nhiptete uptabi wapsi, te za waihu'u. Á hã 7 na ïrã za'ra hã 7 na êtê 'rãihã mono hã te wasu'u, pi'ô, ïhâiba nhisiwi ïsãmra za'ra hã. Duré 7 na dama roti'wa norí hã te wasu'u za'ra. ¹⁰ 7 na ïhâiba za'ra hã ma tô ïmrotô na siparabâsi nasi ai'ré za'ra, da'madâ'â hawi. Ta norí za'u hã te oto misi te te 're da'ab'madâ'â. Duré ïhâiba amo, da'râsutu'wa hã zahadu sébré ô di, da'madâ'â'wa da hã. Sébré wamhã, tô sena te za te 're da'ab'madâ'â hutu. ¹¹ Da'madâ'â'wa norí hã uburé sisarina wairébé parip si, te za ropoto siwamnarí â hawi ïwatobro hã ázé, te te 're da'madâ'â mono da, aré hâiba ré nherê, ïdâ hã. ⁸ âma te za ázé daza'u, te te 're da'madâ'â mono da. Ta hã te za niwapsi 'Re ïhâimana u'âsi mono hã uprosi.

¹² — Tawamhã duré â hawi ropoto siwamnarí u hã 10 na ï'madâ'â za'ra hã, 10 na dama ïpire za'ra norí hã te wasu'u, da'madâ'â'wa na zahadu te te âma ïsãna'rata za'ra ô hã. Niwapsi te za tâma waprozi za'ra ni, â hawi ropoto siwamnarí siré te te 're da'madâ'â hutu za'ra mono da. ¹³ Á norí hã misi haré simisutu ïsimiroti za'ra hã za, marí 'manharí da hã. Taha wa, te za simisutu tâma sisômri za'ra, â hawi ropoto siwamnarí ma hã, ïsadawa para te te 're da'madâ'â za'ra mono da, tinhiptetezém na te te 're pawaptob za'ra mono da. ¹⁴ Te za duré ropoto siwamnarí siré siwi 'wapé, Pone'ërebâ hã. Tane nherê, te za Pone'ërebâ hã âma ai'uté za'ra. Ta hã Pone'ërebâ hã danhipai u Uburé Danhib'apito uptabi na 're hâimana mono wa, duré danhipai u dama pire na 're hâimana mono wa, te za âma ai'uté za'ra. Ni'wam norí hã ïsirã zarina si 're nomro mono da, Pone'ërebâ te te 're ï'apisutu mono norí hã, duré simi'ê na ôhõ âma si 're ïnomro mono norí hã, ta norí hã te za Pone'ërebâ siré âma ai'uté za'ra, ropoto siwamnarí norí âma hã. — Áne te hâiwa âma romhuri'wa hã ïma rowasu'u.

¹⁵ Tawamhã te duré ïma tinha, âne:

— Á pa nho'ômo si'rudu hã ï'madâ hã pi'ô wasédé ïsisiwi ïsãmra hã, daro mono bâ, damreme sipo'o mono bâ 're ïdahâimana za'ra mono, te wasu'u, â pa nho'u hã. ¹⁶ 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te za pisutu za'ra, 10 na dama ïpire za'ra norí hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te sima ïpisutuzéb zarina, misi haré simisutu

te te 're rosa'rata za'ra mono da, duré ropoto siwamnarí ma sisômri za'ra wa, ïsapari te te 're romhuri za'ra mono da, tinhiptetezém na te te 're pawaptob za'ra mono da. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã tinhiropisudu hã romnhowa te te ï'aza'ra mono hã za te te âma ï'a'u'waimrami mono zéb u, te za ropoto siwamnarí zapari te te 're da'madâ'â 'râsutu za'ra.

Taha wa, ropoto siwamnarí ï'madâ hã ï'ômo norí me hã te za ã pi'ô wasédé hã siwi 'ruiwapa. Tawamhã pi'ô wi, te za rob'ubumro za'ra, ai'uréwi hâimana da. Te za duré ïnhi hã siwi ti'rê. Te za duré siwi uprosi, unhama na. Áne te za Babironiza âma hã 're dasi'utôrí.

¹⁸ — Duré ã pi'ô ï'madâ hã ã 'ri nho'ômo za'êne hã te wasu'u, dama ïsa'rese za'êne hã. Á 'ri nho'ômo âma danhib'apito hã dama ïpire hã, daro mono bâ dama ïpire mono nhipai u 're ïhâimana mono. Ô norí hã te te 're ï'awada'uri mono. — Áne ma tô hâiwa âma romhuri'wa hã ïma rowasu'u 'râsutu. Za ïromhâimana mono zém na ma tô ïma romhâi'ré, romnhimiré'ézém na hã.

Babironiza hã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ï'uprosizé wasu'u

18 Taha pari, wa tô duré 'madâ, hâiwa âma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã aimawi hã. Hâiwa hawi te wei mo, ïsimiwada'uri pire hã. ïhâiba hã te rowa'a za'ëtê. Uburé daro mono bâ te sina rowa'a. ² Tawamhã mreme 'rãihã na te 'mahã. Áne te 'mahã:

— Babironiza hã dahu nho'u dama ïsa'rese za'êne hã ma tô daré ai'utô. Ma tô uprosi ni. Ahã uptabi na te oto ïwasété norí hã ïwa 're hâimana za'ra, wa'uburé norí hã. Sipahutu norí zama, duré si'ômo norí zama te oto ahã uptabi na ïwa 're hâimana za'ra, uburé si'ïwasété norí hã. ³ ïwa 're ïdahâimana wasété za'ra mono norí hã ma tô aré te te 're dawada'uri wasété za'ra, daro mono bâ 're ïdahâimana za'ra mono norí hã ïsiré 're dahâimana wasété uptabi za'ra mono da, da'rã idi'iti wa, siwa'ru 're ïdanomro mono ne. Da te âma 're sasômri za'ra mono wa, ma tô ïsine 're danomro wasété. Ma tô duré daro mono bâ danhib'apito norí hã dama ïpire za'ra hã siré 're wasété uptabi za'ra. Aibã hã timro upana pi'ô aimawi zô si te te 're ïrowasutu za'ra mono ne, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono upana, marí ïwasété zô si da te 're rob'ruiwapari za'ra. Duré Babironiza âma marí zô si, da te 're ïrob'ruiwapari za'ëtê uptabi za'ra mono zarina, ma tô marí hã da te 're uipra za'ëtê uptabi za'ra, siwa'ru. Taha na da te tiwi 're ïrob'uiupra za'ra mono zém na, ma tô daro mono bâ dama rowede'wa norí hã 're sisibro pese uptabi za'ra. Áne wa, ma oto Babironiza hã ai'utô. — Áne te 'mahã, hâiwa âma romhuri'wa hã.

⁴ Tawamhã wa tô duré wapa, damreme hâiba amo hã hâiwa hawi te te ïnharí hã. Áne te tinha:

— ïnhib'a'uwê norí, ma'ápé ta hawi aiwairébé aba, 'ri nho'ômo za'ëtê hawi, dasine 're aiwasété tã za'ra wa'aba mono da, duré dawasété norí hã za te te 're

ĩrobzépata za'ra mono norĩ zu, 're robzépata tō za'ra wa'aba mono da.

⁵ Marĩ hã da te 're ĩsibu 'rãihã za'ra mono ne, ma tō Babironiza ãma 're ĩdawasété za'ra mono zé hã tinhibu 'rãihã uptabi, hãiwa u. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tō ãma sipo're pu'u, Babironiza ãma 're ĩdawasété uptabi za'ra mono zéb ãma.

Ãne wa tō wapa, hãiwa hawi damreme hã.

⁶ Tawamhã te duré tinha, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ ma:

— Ma'ãpé Babironiza ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ ma, tãma ãma wa'rãmi za'ra wa'aba asa, aiwab da, ĩnhib'a'uwẽ norĩ ma, te te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono ne. Ta norĩ nhimirob'manharĩzéb zarina ma tō ĩnhib'a'uwẽ norĩ hã te te 're robzépata za'ëtẽ za'ra. Taha wa, ĩnhib'a'uwẽ norĩ ma, te te tãma 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zém nhipai u, te za tãma ãma ĩwa'rãmi za'ra wa'wa, Babironiza ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ ma, ĩsipai u te te 're robzépata za'ëtẽ za'ra mono da.

⁷ Ta norĩ hã ma tō sina 're wata pese za'ra. Tin-himirosa'rata wasété zarina ma tō sina 're hãimana wasété uptabi za'ra. 'Re ĩhãimana wasété za'ra mono zarina, te za aiwa tãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo, te te 're robzépata za'ëtẽ za'ra mono da, duré tiwi 're robzei'õ pese za'ra mono da. Tawamhã pi'õ te nasi si'ãma tinha: Wa hã dama ĩpire na, wa 're ĩnhamra. Duré ĩmrotõ hã timro zõ 're ĩsiwa'õ za'ra mono ne, 're ĩhãimana mono õ di. ĩsiré norĩ hã ahã uptabi di. Niwamhã ĩwi robzei'õ waihu'u õ di za. Ãne te pi'õ hã si'ãma nasi tinha, Babironiza ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ ãma ĩsimiré hã.

⁸ Ãne te te nasi si'ãma nharĩ wa, te za niwapsi rob'manharĩ pipa hã bātã na õne haré sô watobro, dahâzé hã, duré dadâ'âzé hã, duré mra hã. Tawamhã uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩwasédé te te ãma ĩhiri hã waihu'u pese uptabi wa, te za uprosi unhamã na, pi'õ hã.

Ãne te ni'wa hã pi'õ na ãma simiré'é, Babironiza ãma 're ĩdahãimana wasété za'ra mono norĩ ãma hã.

⁹ Tawamhã daro mono bã danhib'apito norĩ hã dama ĩpire za'ra norĩ hã ã pi'õ na 're ĩhãimana wasété za'ra mono norĩ hã pi'õ ĩzata nhizé te te sãmri za'ra wamhã, te za ãma aiwa'õ za'ra. ¹⁰ Tawamhã pi'õ te te ĩrobzépata pipa te, te za romhã na aimasa. Ãne te za ĩpibu ma 're sadari za'ra:

— Ropipa uptabi hã ma tō asô tiwatobro 'wa, Babironiza ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono zõ. Ropipa uptabi di. Misi bātã na ma ropipa uptabi hã õne haré asô tiwatobro 'wa, 'ri nho'õmo za'ëtẽ ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono zõ. Taha na ma tō ĩrobzépata za'ëtẽ za'ra wa'wa. — Ãne te za dama ĩpire za'ra norĩ hã ãma tipẽ'ëzé za'ra.

¹¹ Tawamhã daro mono bã roptede'wa norĩ hã dama rowede'wa norĩ hã te za duré sô ti'ry'ry. Te za sô aiwa'õ za'ra, ni'wa hã za oto te te tiwi 're rob'uipra za'ra mono dai õ wa. ¹² Ãne rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ĩuipra za'ra mono hã; ëtẽ'ubuzi pré oru hã, duré ëtẽ'ubuzi'a

prata hã, duré ëtẽ'ubuzi ĩwa'ãbã za'ëtẽ upsãtã mono bã, duré a'é tōmo wawẽ ne ĩtob'a 'manharĩ hã, ĩwa'ãbã za'ëne hã. Ãne duré, rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ĩuipra za'ra mono hã; zazahã ĩhã wẽ uptabi 'manharĩ hã, ĩhã prépe hã duré ĩhã uzétã hã ĩwa'ãbã za'ëne hã. Duré wede hã ĩwa'ãbã za'ëtẽ upsãtã mono bã, te te dama 're wede za'ra aré, duré wede wa'ãbã za'ëtẽ 'manharĩ mono hã, duré uhã nhisi'reti 'wa'ratahi 'manharĩ mono hã, duré ĩsi'uwazi waipo pré 'manharĩ mono hã, duré ĩsi'uwazi tete 'manharĩ mono hã, duré ëtẽ su'u rã 'manharĩ mono hã. ¹³ Ãne duré, rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ĩuipra za'ra mono hã; wedewa'u zadaze upsãtã mono bã, dasai warĩrízéb da hã, duré 'ri 're zadazezéb da hã, duré dasihãiba'u'rézéb da hã, wedewa'u zadaze ĩwa'ãbã za'ëtẽ mono hã. Ã hã rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ĩuipra za'ra mono hã; uwa 'ru 'rãĩ wa'u ĩsé hã, duré azeitona 'rãĩ wa'ui wa hã, duré tridu 'rãĩ ré hã, duré ĩsu pese uptabi hã, duré powawẽ hã, duré pone'ërebã hã, duré awaru hã, duré wede na wedewara hã, duré dapawa'ãbã ãna da te dama 're ĩromhuri za'ra mono hã. Ãne te uburé marĩ hã da te 're uipra za'ra aré, rowede'wa norĩ wi hã. ¹⁴ Tawamhã rowede'wa norĩ hã te za 'ri nho'õmo ma nharĩ za'ra, ãne:

— Uburé pese marĩ ĩwẽ hã sô 're ĩrob'ruiwapari za'ra wa'aba mono hã ma si'utõrĩ. Uburé asibro hã ma tō ĩsimini pese za'ra wa'wa. Oto sõpëtẽ zahu za'ra wa'aba õ di za. — Ãne te za rowede'wa norĩ hã nharĩ za'ra, Babironiza ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ ma.

¹⁵ Tawamhã roptede'wa norĩ hã dama rowede'wa norĩ hã danhibro pese na da te tiwi 're ĩrob'uipra za'ra mono zém na 're ĩsisibro pese uptabi za'ra mono norĩ hã te za duré romhã na aimasa, 'ri nho'õmo nhiti. Babironiza ãma da te ĩrobzépata za'ra pipa te, te za romhã na aimasa. Te za duré sô aiwa'õ za'ra.

¹⁶ Sô siwa'õ za'ra sina, te za ãne sima ãma nharĩ za'ra: — Ropipa uptabi hã ma tō dazõ watobro, 'ri nho'õmo za'ëtẽ ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ zõ hã. Da'uza ĩhãiwẽ uptabi na te aré 're dasi'uza za'ra, ĩhãpré pese na duré ĩhãpré dâ'ã na ĩwa'ãbã za'ëtẽ na si. Dasipesezém na ĩwa'ãbã za'ëtẽ na ma tō aré 're dasipese za'ra, oru 'manharĩ na, duré ëtẽ'ubuzi ĩwa'ãbã za'ëtẽ na, duré a'é tōmo wawẽ ne ĩtob'a 'manharĩ na. Ãne aré marĩ na 're ĩdasipese za'ra mono zé hã. ¹⁷ Tane nherẽ, ma tō õne haré ropsi'utõrĩ, si'aba'rei waré na danhibro hã. — Ãne te za rowede'wa norĩ hã sô siwa'õ za'ra sina, sima nharĩ za'ra.

Tawamhã ã poré mono bã uba're na 're ĩdahãimana za'ra mono hã te za duré romhã na aimasã ni, uba're na roti'wa norĩ hã, duré ãma ĩromhuri'wa norĩ hã, duré uba're na 're ĩdanomro mono hã dama rowede'wa norĩ hã. ¹⁸ Tawamhã ã norĩ hã 'ri nho'õmo nhizé, te te sãmri za'ra wamhã, te za duré 're sadari za'ra. 'Re sadari za'ra mono sina, te za ãne sima nharĩ za'ra:

— Õ hã 'ri nho'u hã ĩwẽ uptabi aré. ĩsine hã 'ri nho'u hã ĩ'maihãimana õ. — Ãne te za sima nharĩ za'ra, uba're na 're ĩdahãimana za'ra mono hã.

¹⁹ Tawamhã rob'ru te, te za duré robzapru hã ti'rã nhisiwi sa'wari za'ra. Siwa'õ za'ra sina, te za duré ãne sima nharĩ za'ra:

— Ropipa uptabi hã ma tã sã tiwatobro za'ra, 'ri nho'õmo za'ëtê ãma 're ãdahãimana za'ra mono zã hã. Ropipa uptabi di. Danhibro pese na ãwa da te wawi 're ãrob'uiupra za'ra mono zãm na, wa tã aré 're wasisibro pese za'ra, uba're na 're ãwahãimana za'ra mono hã. Tane nherẽ, ma tã si'aba'rei waré na ropsi'utõrĩ õne haré. — ãne te za uba're na 're ãdahãimana za'ra mono hã sã dasiwa'õ za'ra sina, dasima nharĩ za'ra ni.

²⁰ ãne te ãawapari mono hã, ãnhotõ 'rowim ne.

Taha wa, ma'ãpé hãiwa ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono hã ãma 're atoi u'ãsi za'ra wa'aba mono, 'ri nho'õmo za'ẽne hã ãsi'utõrĩzãm na. Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhĩb'a'uwẽ norĩ, ma'ãpé 're atoi u'ãsi za'ra wa'aba mono, ãsada wa'asu'u'wa norĩ zama, duré Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ zama. E marĩ wa. Babironiza ãma da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te da'uprosi wa oto. Taha wa, te za ãma 're atoi u'ãsi za'ra wa'aba mo.

²¹ Tawamhã ãne, wa tã duré te azabu. Hãiwa ãma romhuri'wa ãsimiwada'uri pire hã ma tã êtẽ tõmo wawẽ uptabi hã sarõtõ. Te te sarõtõ wamhã, ma tã ãba time, ã poré ãma. Te te me sina, te ãne tinha:

— ãne te za Babironiza hã 'ri nho'õmo za'ẽne hã sa'ëtê uptabi daré uprosi, si'utõrĩ da. Tawamhã ropsi te za oto sã nomro. ²² Tawamhã rowamremezéb õ di za oto. Danhimnhĩhãrãzéb õ di za. Duré danhimnhĩhãrãzẽ ãsyryre hã robaba di za. Rowamreme'wai õ di za, duré ãsõ're'wai õ di za, da te aré 're ãwapari za'ra mono hã. Rob'éré uptabi di za. Duré romhuri nhĩpese'wa norĩ hã robaba uptabi di za. Duré êtẽ tõmo wawẽ 'manharĩ na amnho, da te 're ãsub za'ra mono zẽ ruru hã da te 're wapari za'ra mono õ di za. Rob'éré uptabi di za. ²³ Duré rob'uiwẽzẽ hã te te oto dama 're rob'uiwẽ za'ra mono õ di za, Babironiza ãma hã. Duré dasina 're damro za'ra mono õ di za oto.

Babironiza ãma dama rowede'wa norĩ hã ma tã aré danhipai u sibro pese na 're hãimana za'ra, dama pire na. ãwa 're ãdahãimana za'ra mono norĩ hã ma tã simi'ã na te te da'ãma 're romhuri za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono upana, ãsine marĩ zã si da te 're rob'ruiwapari pese za'ra mono da, õhõ na dama 're rowẽ za'ra mono da newa.

²⁴ Babironiza ãma ãwa 're ãdahãimana wasété za'ra mono norĩ hã ma tã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhĩb'a'uwẽ te te 're simro, ãsada wa'asu'u'wa norĩ zama. Babironiza norĩ zadawa para, ma tã duré daro mono bã dasiwazari da te 're danhimro. Taha wa, ma tã Babironiza hã daré uprosi ni. — ãne hãiwa ãma romhuri'wa ãsimiwada'uri pire hã te te ãrowasu'uzé hã romnhowa.

ãne ãnhotõ 'rowim ne, te ãawaihu'u mono hã, za ãromhãimana mono zãm na hã.

¹⁹ Taha pari, wa tã duré wapa, hãiwa ãma da'ahã uptabi na damreme 'rãihã na da te ãnharĩ za'ra ne hã. ãne te damreme 'rãihã na nharĩ za'ra ni:

— Wanhib'apito 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono. Ta hã Danho'rep-tui'wa. Danhipai u wẽ uptabi di, duré waihu'u pese uptabi di. ² Marĩ na te te upai ãna, te ãuwaibaba si te te dama 're arowairébé, sena na. Pi'õi wasédé hã 're ãhãimana wasété mono zéb zarina, ãsine daro mono bã 're dahãimana wasété za'ra mono wa, ma tã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãwasédé hã ãma tihi. Ma tã wẽ'õ pese. ãsib'a'uwẽ norĩ te te 're simroi mono wa, ma tã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã uprosi, pi'õ hã. — ãne pi'õ na 'ri nho'õmo za'ëtê na 're ãdahãimana za'ra mono norĩ ãma ãsimiré'ézé hã.

³ Tawamhã te duré damreme 'rãihã na nharĩ za'ra ni:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono. 'Ri nho'õmo za'ëtê ro'õ nhizé hã õne u'ãsi hãimo 're sizédé si'rãi mono wẽ te, ãma 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono. — ãne te nharĩ za'ra ni.

⁴ Tawamhã 24 na dama ãpire za'ra norĩ hã duré maparane si'uiwa na ropoto na ãhãiba norĩ hã ma tã hi'rãtitõ ana, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma wata za'ra da, danhib'apito simasisizãm na ãsãmra ãma. ãne te ãma tiwata za'ra:

— Tane tã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma si 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono. — ãne te ãma si'uzei pese za'ra.

Pone'ërebã ãmrozãm na datozé wasu'u, ãma ãsimiré'ézãm na hã

⁵ Tawamhã danhib'apito simasisizãm hawi te ni'wa hã tinha:

— Ma'ãpé, Wanhib'apito 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma si 're aiwata u'ãsi za'ra wa'aba mono, uburé ãsib'a'uwẽ norĩ hã, dama aipire za'ra wa'aba norĩ hã, dama aiwapu za'ra wa'aba norĩ hã, duré uburé 'Re ãhãimana u'ãsi mono 're ãhãimana wazéb za'ra wa'aba mono norĩ zama. — ãne te ni'wa hã tinha.

⁶ Tawamhã wa tã duré wapa, da'ahã uptabi na 're ãdamreme zusi mono mreme hã. ã'a'a 'rãihã ruru'u ne, damreme hã. Duré ãaiwapsa'a za'ëtê rãrã'ã ruru'u ne, damreme hã. ãne te damreme 'rãihã na nharĩ za'ra ni:

— Uburé Danhib'apito uptabi, ãwaihu'u pese uptabi hã ta hã danhipai u, pire uptabi na te 're hãimana, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Taha wa, ãma 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono za. ⁷ Bãdã hã ma tã ãwa wap-tãrã, Pone'ërebã ãmrozéb da hã. Duré ãma ãmro da hã ma tã sima apese. Taha wa, ãma 're watõi u'ãsi za'ra wa'aba mono. Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã wẽ uptabi wa, ãma 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono. ⁸ Za ãma ãmro ma hã, ma tã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tã-tã-tã, ãuza hãirã wẽ uptabi hã, ãma si'uzã da. — ãne te da'ahã uptabi na damreme 'rãihã na nharĩ za'ra ni.

ãma ãmro da uza hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhĩb'a'uwẽ te te 're ãromhuri wẽ za'ra mono zẽ, te wasu'u.

⁹Tawamhã hâiwa âma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã te ïma tinha:

— Ma'âpé, âne âma rob'ui'ééré: "Pone'ërebâ ïmrozém na datozéb u 'Re ïhâimana u'âsi mono hã sô ïhârâ za'ra norí ma, tâma 're rowë uptabi za'ra mono di za." — Âne te hâiwa âma romhuri'wa hã ïma tinha, te âma rob'ui'ééré da.

Âne te duré ïma tinha:

— Â hã 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme hã tô sena uptabi. — Âne te we ïma tinha.

¹⁰Tawamhã tô õ hã hâiwa âma romhuri'wa papara, wa tô ïhi'râtítõ aime, âma ïwata da aré. Tane nherë, te ïma tinha, âne:

— Tô'ã. Âne 'manharí tõ. Wa hã asine, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, wa 're ïhâimana, asisã-nawã norí ne hã, asiré ïsazei'wa norí ne hã. Ta norí hã roti tô sena uptabi hã, Zezusi te te dama 're ïawaihu'u mono hã te te 're ïwari pese za'ra mono. Ta norí ne, wa 're ïhâimana, wa hã. Ma'âpé 'Re ïhâimana u'âsi mono âma si 're aiwata mono.

'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norí hã, ïpë'ëzani te te tâma 're ïwaihu'u za'ra mono zéb zarina si, te ta norí hã te te dama 're sadawa wasu'u za'ra. E marí na te bété te te dama 're sadawa wasu'u za'ra. Tô õhõ na, Zezusi, ti'ab ré uburé te te dama 're ïawaihu'u mono na sí, te ta norí hã te te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. — Âne te ïma tinha, hâiwa âma romhuri'wa hã.

Awaru ïrã nhisi ïsãmra hã â hawi ropoto siwamnarí âma te te ï'ai'utézë wasu'u

¹¹Taha pari, wa tô duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, ma tô ïma si'ridawa, hâiwa hã. Tawamhã awaru ïrã hã wa tô 'madã. ï'mapraba'wa nhisi hã, Dama ï'umnha. Duré ïsisi amo hã, Tô sena uptabi na, ïsisi hã. Ta hã dawasédé hã da te 're ï'manharí za'ra mono zéb zarina te te 're da'awë'õ mono wamhã, tô ï'uwaibaba si te te 're da'awë'õ. Tô ïsarina si te duré te te 're da'ahã za'ra, te te âma upai âna. Duré dawasété na 're ïdanomro mono norí hã te te 're 'wapé za'ra mono wamhã, tô ïsarina si te te tâma 're rob'manharí za'ra, te te âma upai âna. ¹²Duré ïto hã aiwa unhama ro'o ne, ïto hã. Duré ïrã na hã ï'rãzaza si'ubuzi hã, ahã uptabi di. Danhib'apito 'rãzaza si'ubuzi ne, ï'rãzaza mono hã. Duré ïhâiba na danhisi na rob'ui'ééré hã, dama ïsa'rese'õ hã. Ôhõ ma si waihu'u pese di, âma ïsimiré'ézé hã. ¹³Duré ï'uzã hã dawapru na hãzapré di. Taha nhisi hã 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na, ïsisi hã. ¹⁴Tawamhã hâiwa âma da'wapéi'wa norí hã te duré ïsarina sisa're, awaru ïrã na uza hãirã wë uptabi na. ¹⁵Duré awaru ïrã na ïsãmra zadai'rë hawimhã, te sib'ézé 'wa si'uiwa ï'wa pe hã aipra. Taha na, te za da'ãma ai'uté, daro mono bâ 're ïdahâimana wasété za'ra mono norí âma hã. Simiwada'uri nhiptete na te za duré te te 're da'awada'uri. Uwa 'ru 'rã hã ëtë're 're, ïwa'u zô da te 're wati za'ra mono wamhã, te za ïwa'u hã 're pu'u za'ra. Tane te za dawapru hã dawí 're pu'u za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ïsiptete uptabi hã sa'ëtë te te 're da'ahã za'ra

mono wamhã. ¹⁶Tawamhã duré ï'uzã hãpa na ïsisi na rob'ui'ééré hã, ïza na zama. Âne ïsisi na rob'ui'ééré hã, uburé danhipai u Danhib'apito. Duré ïsisi amo na rob'ui'ééré hã, Danhipai u dama ïpire.

¹⁷Tawamhã wa tô duré sabu hâiwa âma romhuri'wa hã, aimawi hã. Bâtã nhisiwi te za. Tawamhã te hãrã 'rãihã na uburé si norí zô hã, hâimo uptabi 're ïsisa'rei mono norí zô. Âne te sô tihãrã za'ra:

— We asina ubumroi wa'aba. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te za oto aima a za'ra wa'wa, sa'ëtë na asaihuri aba da. ¹⁸Tawamhã daro mono bâ da'upsãtã mono nhi na te za asaihuri 'wa, adã'ã norí nhi na, ti'ai âma danhib'apito norí nhi na, da'wapéi'wa norí nhib'apito nhi na, duré da'wapéi'wa norí nhi na, duré awaru 'mapraba'wa norí nhi na, duré dapawa'ãbã âna dawada'uri zarina si da te dama 're ïromhuri za'ra mono norí nhi na, duré dawada'uri âna dasi'uihã na 're ïdahâimana za'ra mono norí nhi na, duré dama ïpire norí nhi na, dama ïwapu norí nhi na zama. Uburé pese daro mono bâ 're ïdahâimana wasété za'ra mono norí dã'ã nhi na te za asaihuri 'wa. — Âne ma si norí ma waihu'u za'ra, hâiwa âma romhuri'wa hã.

¹⁹Tawamhã â hawi ropoto siwamnarí hã wa tô 'madã, ti'ai âma dama ïpire za'ra mono norí me. Ta norí hã ma tô tite da'wapéi'wai mono bâ te te 'rã'õtõ, awaru ïrã 'mapraba'wa hã te te siwi 'wapé da, duré ïsiré da'wapéi'wa norí zama te te siwi 'wapé za'ra da. ²⁰Tawamhã â hawi ropoto siwamnarí hã ma tô âri ni. Awaru ïrã 'mapraba'wa ma tô ti'ã. 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi õ 'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimipisutu newa, romhõsi na dama 're ïsadawa nhipese mono, ma tô duré ïsiré ti'ã. Ta hã ma tô aré â hawi ropoto siwamnarí nho'a te te 're romhõsi, dama ïsa'rese'õ na. Te te 're ïromhõsi mono zém na ma tô dama 're sadawa nhipese aré, â hawi ropoto siwamnarí nhisi na ïhâiba ui'ééré mono hã, ïhâiba 'manharí na romhâiba âma 're ïdawata za'ra mono hã. Tawamhã awaru ïrã 'mapraba'wa hã ma tô â hawi ropoto siwamnarí hã wabzu, dama 're ïsadawa nhipese mono me. Unhama ro'o u'âsi u, ma tô hâiba ré wabzu, ëtë ro'o nhizédé uzé pire u. ²¹Tawamhã awaru ïrã na ïsãmra hã tizadai'rë hawi sib'ézé 'wapa ï'wa pese si'uiwa zahuré na ma tô uprosi, uburé pese da'wapéi'wa norí hã. Uburé ma sô'rebzãri pese. Tawamhã si norí hã danhi na saihuri mono wa, ma tô te te 'mahãpãrí pese.

Âne ïnhotõ 'rowim ne, te ïazabui mono hã, za ïromhâimana mono zém na hã.

Miu na Satanasihî âma pawasisi ré ïwahubzé wasu'u

20 Tawamhã wa tô duré 'madã, hâiwa âma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã. Hâiwa hawi te wei mo, 'ridawazéb ré, ab're 'rehã 'ridawazéb ré, ïsi'uwazi nhorõ rutu ré zama. ²Tawamhã te te si'rai wi, ma tô ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarí hã õne haré sa'ëtë uptabi ti'ã, siptete uptabi na. Ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarí hã ta hã Satanasî, wanhitob'ru,

duréihã wahi na ïsinhãiba. Ta hã hãwa ãma romhuri'wa hã te te sa'ëtë âri wamhã, ma tô pawasisi, miu na wahub u pawasisi ré, 're hãimana mono da. ³Taha da, ma tô oto time, ab're 'rehã u. Ma tô ïré sito. Ma tô ïré upto, miu na wahub u daro mono bâ sadawa nhipese na te te 're da'a'rãmi tô mono da. Miu na wahub 'rãsu-tu parip si, te za 'Re ïhãimana u'âsi mono zadawa para tâma wasihu ni, syry na a'â 're morĩ da, Satanasi hã.

⁴Tawamhã wa tô duré sabu, danhib'apito simasisizém ne 're ïdasi'ubumroi mono zé hã. ãma ïsi'ubumroi mono ma, ma tô 'Re ïhãimana u'âsi mono hã tâma pisutu za'ra, dahãimanazém na te te 're ïda'awaihu'u mono zéb zarina, dama pire na te te dama 're arowairébé mono da, ïsadawa para. Tawamhã wa tô duré 'madã'ã za'ra, 'Re ïhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u te te 're sazei pese za'ra mono 'ru te, da te 're ïrãnhãri za'ra mono norĩ pë'ëzani hã, tô sena na Zezusihi zazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono 'ru te, da te 're ïrãnhãri za'ra mono norĩ pë'ëzani hã. Ta norĩ hã â hawi ropoto siwamnarĩ ãma 're ïwata za'ra mono õ. Duré ïhãiba 'manharĩ na romhãiba ãma 're ïwata za'ra mono õ. Duré â hawi ropoto siwamnarĩ nhisi na ïuihã ui'éré za'ra õ, duré ïsib'rata ui'éré za'ra õ. Ta norĩ hã ma tô oto hãiba ré apã 're hãimana za'ra. Ma tô tihãwa'utu za'ra. Tawamhã Cristuhu siré te oto dama pire na te te dama 're roti za'ra, Satanasi hã pawasisi ré, miu na ãma ïwahub u. ⁵Ã hã, 're ïdahãi-wa'utu 'rata za'ra mono zé. Tawamhã miu na wahub 'rãsu-tu parip si, ma tô daro mono bâ uburé pese 're ïdadã'ã za'ra mono hã tahãwa'utu za'ra ni, dahãi-wa'utu 'rata na 're ïdahãi-wa'utu za'ra mono õ norĩ hã. ãne wa tô te azabu. ⁶Tawamhã, 're ïdahãi-wa'utu 'rata za'ra mono norĩ ma hã, tâma 're rowë uptabi za'ra mono di za. Ta norĩ hã 're ïdadã'ã zahu za'ra mono ne, unhama ro'o u'âsi u, da te 're ïdanhamra za'ra mono norĩ zu 're sisisi mono õ di za. Miu na wahub u te za 'Re ïhãimana u'âsi mono ma sasedoti na 're hãimana za'ra, Cristuhu ma zama. Te za duré ïsiré dama pire na te te dama 're roti za'ra, miu na wahub u.

Satanasi, unhama ro'o u'âsi u, da te ïmezé wasu'u

⁷Tawamhã miu na wahub 'rãsu-tu wapsi, te za Satanasihi ma wasihu ni, 're ïsa mono zém hawi oto watobro da. ⁸Tawamhã watobro wamhã, daro mono bâ te za oto te te 're da'a'rãmi, sadawa nhipese na. Ti'ai ãma hã darom nhisi zahuré hã maparane za oto. Dodi na duré Madodi na darom nhisi zahuré hã. Tame te za Satanasi hã da'rã'õtõ, dasi'wapé da. Da'ahã uptabi na te za da'rã'õtõ. Â poré zaihã na supara 're ïsimi'wara mono ne, da'ahã uptabi di za.

⁹Tawamhã daro mono bâ te za oto dasiwi romnhit-om ni. Da te dasiwi romnhito wamhã, te za 'ri nho'u hã dasiwi ubu ni, 'Re ïhãimana u'âsi mono te te 're ïsawi mono hã, ïsib'a'uwë norĩ, ïwa 're ïhãimana za'ra mono zé hã. Ta norĩ hã da te dasiwi uprosi da, te za dasiwi ubu ni. Tane nherë, 'Re ïhãimana u'âsi mono hã te za hãwa hawi uzã hã sãmra. Te te sãmra wamhã, te za ãma da'uprosi, unhama ro'o na. ¹⁰Tawamhã Wa'uburé

hã sadawa nhipese na te te 're ïda'a'rãmi mono hã te za me ni, unhama ro'o u'âsi u, ëtë ro'o nhizédé uzé pire u. Â hawi ropoto siwamnarĩ norĩ, da te ïwabzurizéb u te za me ni. Tawamhã tame te za oto te te 're robzëpa-ta za'ëtë u'âsi za'ra, õne u'âsi.

ãne wa tô te awaihu'u, ïnhotõ 'rowim ne.

Da te 're ïdaza'ré za'ra mono zé 'rãsu-tu wasu'u

¹¹Tawamhã wa tô duré 'madã, danhib'apito simasisizé ïrã hã, ïsa'ëtë uptabi hã. ãma ïsãmra hã wa tô duré sabu. Tawamhã uburé uptabi, ma tô ti'a hã ai'utõ, hãwa zama. Marĩ õ uptabi di oto. Da te 're 'madã'ã zahuré mono õ di oto, ti'a hã hãwa me. Tãibã ma tô ai'utõrĩ pese zahuré. ¹²Tawamhã wa tô duré 'madã'ã za'ra, 're ïdadã'ã za'ra mono hã, dama ïpire norĩ hã, duré dama ïwapu norĩ hã. Da'upsãtã mono bâ, te ai-hĩni pese danhib'apito simasisizém nho're aimasam ni. Â poré mono bâ, â na 're ïdasi'utõrĩ mono norĩ zama te aimasam ni, adã 're ïhãimana za'ra mono zém hawib zama. Tawamhã ïbaihã ahã na ma tô sõi za'ra ni, ti'ab ré uburé marĩ, da te 're ïmanharĩ za'ra mono zém na rob'ui'éré hã, marĩ ïwë na, duré ïwasété na zama. Ma tô duré sõi ïbaihã hã, 'Re ïhãimana u'âsi mono 'rata za rowë na 're ïdahãimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi ré hã. Tawamhã ïbaihã na da te 're ïmanharĩ wë za'ra mono zéb ui'éré zarina, ma tô da'ãma rowairébé za'ra ni. Da te 're ïmanharĩ wasété za'ra mono zéb ui'éré zarina zama, ma tô aihĩni pese da'ãma rowairébé za'ra ni. ¹⁴Tawamhã ni'wam norĩ hã ïbaihã na 're ïhãimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi, 're ïsimi'wara mono zém na ïsisi ïsimi'wara õ norĩ hã ma tô sãmra ni, unhama ro'o u'âsi u. (Ã hã unhama ro'o u'ã hã maparane ãma 're ïdadã'ã zahu za'ra mono zé, te wasu'u.)

'Re ïdadã'ã za'ra mono zé hã tãibã oto. Duré adã hã aré 're ïhãimana za'ra mono zé hã, tãibã duré oto. Ma tô ab're 're sãmra ni, uburé adã'ã norĩ hã, unhama ro'o u'âsi u. Taha wa, tãibã oto, adã 're ïhãimana za'ra mono zé hã.

ãne wa tô, za ïromhãimana mono zé hã te azabu, danhotõ 'rowim ne da te 're ïrosawëré za'ra mono ne.

Hãwa ïté wasu'u, ti'a ïté wasu'u me

21 Tawamhã wa tô duré 'madã hãwa ïté hã, ti'a ïtéb zama. Hãwa 'rada hã ma tô ai'utõrĩ pese, ti'ai 'rata zama. Â zama ma tô ai'utõrĩ pese. ²Tawamhã wa tô duré 'madã, 'ri nho'u hã, ïwasédé hã ïwa 're ïhãimana mono õ hã, Zeruzarë ïtém na ïsisi hã. Hãwa hawi te wei mo, 'Re ïhãimana u'âsi mono hawi. Pi'õ hã oto mro da, 're ïsi'uzã wë uptabi za'ra mono ne, ma we si'ra, 'ri nho'u ïwë uptabi hã. ³Tawamhã damreme 'rãihã hã wa tô duré wapa, danhib'apito simasisizém hawi we te te ïnharĩ hã. ãne te we ïma tinha:

— Ma'ãpé, waihu'u. 'Re ïhãimana u'âsi mono hã te za oto dasiré 're hãimana u'âsi, 'rãwi. ïsib'a'uwë te za oto 're dahãimana u'âsi za'ra. Te za tô oto dasiré 're hãimana u'âsi. ïsib'apito za'ra te za oto 're hãimana, 'Re ïhãimana u'âsi mono hã. ⁴Te za duré da'atõmo u'õ, oto

dapě'ézé ō u'âsi 're dahâimana u'âsi za'ra mono da. 'Re dadâ'â za'ra mono ō di za oto. Duré 're dasiwa'ô za'ra mono ō di za oto. Duré dahâzé, da te 're sépata za'ra mono ō di za oto. E marí wa. Uburé 're ĩromhâimana 'rata mono zé hã si'utôří pese wa oto. — Āne ma tō ni'wa tinha, mre me 'rãihã na.

⁵ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã danhib'apito simasisizém na ĩsãmra hã te ĩma tinha, āne:

— Ma'āpé waihu'u. Wa hã wa za tō marí ĩté hã te ab'manharí, āhãna hã. — Āne te ĩma tinha.

Tawamhã te duré ĩma ti'ru:

— Ma'āpé āne āma arob'ui'ééré mono. Āhã wasu'u hã uburé marí ĩté hã za te ĩ'ab'manharí mono na hã, tō sena. Tō sena wa, āhã na da te 're rob'umnhasi za'ra mono sina, da te 're ĩzazei pese za'ra mono da na, te za āma ĩ'arob'ui'ééré mo.

⁶ Tawamhã te duré ĩma tinha:

— Tãibã oto. Wa tō te āma a'uwaimrami. Wa hã ĩsãna'rata hawimhã marí ō ré hã, wa tō 're ĩhâimana u'âsi. Uburé marí hã si'utôří pese nherē, ĩsarina ĩsi'utôří ō di za, wa hã. Ōne u'âsi, wa za 're ĩhâimana.

Tawamhã ni'wam norí hã te te 're 'rubu za'ra mono wamhã, wa za â u'â hã te tãma 're ōb za'ra, wa'âbã āna, da te 're âhuri mono wa, ĩsiré rowě na 're ĩdanomro u'âsi mono zéb da hã. ⁷ Ni'wam norí hã tidâ'âzéb u ĩwi sipizari āna, Satanasihĩ āma te te ĩ'ai'uté za'ra norí hã ta norí ma, wa za ĩsib'apito za'ra 're ĩhâimana. ĩnhib'a'u'uwě si te za oto 're hâimana za'ra. ⁸ Tane nherē, ni'wam norí hã te za unhama ro'o u'âsi wa'wa 're hâimana u'âsi za'ra, aré da te 're simroi mono pipa te, ĩwi 're ĩsipizari za'ra mono norí hã, duré te te 're ĩzazei utôří za'ra mono norí hã, duré marí ĩwasété uptabi na 're ĩhâimana wasété za'ra mono norí hã, duré dapãří'wa norí hã, duré dahãiba na 're ĩhâimana wasété za'ra mono norí hã, duré simi'â na 're ĩhâimana za'ra mono norí hã, duré romhãiba 'manharí āma ĩ'upana 're ĩwata za'ra mono norí hã, duré sadawa nhipese na 're ĩhâimana za'ra mono norí hã. Uburé pese, te za étě ro'o nhizédé uzé pire wa'wa 're dahâimana u'âsi za'ra, 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norí hã, unhama ro'o u'âsi wa'wa. Unhama ro'o u'â hã maparane āma 're ĩdadâ'â zahu za'ra mono zé, te wasu'u. — Āne ma tō ĩma rowaihu'u siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

Zeruzarě ĩté wasu'u

⁹ Tawamhã 7 na hãiba āma romhuri'wa norí siré hã ma tō misi we ĩtême 'maimo, 7 na u'awi ré ĩhâimana za'ra norí siré hã, rob'manharí pipa na te te dama 're ĩrob'manharí wasété za'ra mono norí siré hã. Tawamhã āne te ĩzatō:

— We ĩsiré aimorí, Pone'ērebã mro da hã sabu da. — Āne te ĩzatō.

¹⁰ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pě'ězani hã ma tō duré aimawi ĩ'uihã pi'ra. Te te ĩ'uihã pi'rai wa, wa tō duré aimawi ĩhãiba. Taha pari, ma tō hãiba āma romhuri'wa hã ĩzaprō, étě 'rãihã za'ětě uptabi u, ĩ'rãihã uptabi u. Te te ĩzaprōni wamhã, Zeruzarě ĩté hã wa tō 'madã, marí ĩwasédé hã ĩwa 're ĩhâimana mono ō hã,

hãiba hawi we te te ĩsi'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi. ¹¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirowa'a na, te 'ri nho'u hã tirowa'a za'ětě. Étě'ubuzi zarob'a si'ubuzi ne, ma ai'ubuzi, 'ri nho'u hã. ¹² Duré 'ri nho'ōmo 'wawi wa'ra hã 'rãihã uptabi di. 'Ridawa ĩsa'ēne hã 12 na ĩhãiba hã. Bãtã pusizém niwĩmhã si'ubdatō 'ridawa ĩsa'ēne hã, duré bãtã zasizém niwĩmhã si'ubdatō 'ridawa ĩsa'ēne hã. Duré hãiba'a're nhimire niwĩmhã, si'ubdatō. Duré hãiba'a're nhimi'e niwĩmhã si'ubdatō, 'ridawa ĩsa'ēne hã. Uburé hã 12 na ĩhãiba hã. Duré 'ridawa za'ětě mono bã te hãiba āma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norí hã misi si simasa, 'ridawa 'madã'ã'wa norí hã. Duré 'ridawa za'ětě mono bã rob'ui'ééré hã misi si, ĩzarazéhé 'ra nhisi mono na rob'ui'ééré hã, 12 na ĩra nhisi mono na rob'ui'ééré hã. ¹⁴ Duré wa'ra nhana'rata uparizé mono hã étě tōmo wawě topa hã 12 na ĩhãiba hã. Taha na 12 na Pone'ērebã zadawa wasu'u'wa norí nhisi mono hã. Misi si āma ĩsisi ui'ééré mono hã.

¹⁵ Tawamhã hãiba āma romhuri'wa hã te te ĩma ĩnharí hã te wedehu waré ne hã 're ti'â, marí pibuzé hã, étě'ubuzi pré oru 'manharí hã. 'Ri nho'ōmo zadaré te te āma ĩpibuzéb da hã te 're ti'â, duré 'ridawa ĩsa'ětě mono pibuzéb da zama, duré 'ri nho'ōmo 'wawi wa'ra pibuzéb da zama. ¹⁶ Tawamhã 'ri nho'ōmo zadaré te te pibui mono wamhã, ĩsasé're mono hã aiwapsi ma wairébé, ti'ai pibuzém na ĩpibuzé mono hã. ĩna're pibuzé mono hã aiwapsi ma wairébé. Duré ĩa're mono pibuzé hã aiwapsi ma wairébé, duré ĩsihã mono hã. Uburé pese aiwapsi ĩpibuzé mono hã. Āne ĩpibuzé mono hã, 2200 na ti'ai pibuzém na ĩna're pibuzé mono hã duré ĩa're pibuzé mono hã, duré ĩsihã pibuzé mono hã. ¹⁷ Tawamhã ma tō duré pibu, wa'ra hã ĩsi-mi'rãmi na hãza'ōtō zô. Te te pibui wamhã, 64 na ĩpibuzé hã. Ti'ai āma da te 're ĩropibu za'ra mono zéb za'ratazéb zarina, ĩpibuzé hã. ¹⁸ Duré 'ri nho'ōmo 'wawi wa'ra hã étě'ubuzi zarob'a na ĩ'manharí hã. Duré 'ri nho'u hã oru uptabi na si 'ri mono hã, aimawi na wazari āna. Aiwa simhi ne hã sarob'a uptabi di duré. ¹⁹ Duré 'ri nho'ōmo 'wawi wa'ra nhana'rata uparizé mono wazarimhã, misi si étě'ubuzi wa'ãbã za'ětě mono hã ĩwamri mono bã. 12 na étě'ubuzi wa'ãbã za'ětě mono hã, ĩwamri mono bã, ĩto pré wamri mono bã, duré ĩtob'uzé wamri mono bã. ²¹ Duré 12 na 'ri nho'ōmo 'wawi wa'ra 'ridawa za'ětě mono hã, a'é tōmo wawě ne ĩtob'a 'manharí mono hã, misi si. Duré 'ri nho'ōmo 'ri wa'wa 'ri nhi'riti wawě hã étě'ubuzi pré oru uptabi na ĩ'manharí hã, ĩwazari ō na. Aiwa simhi ne sarob'a uptabi di.

²² Tawamhã 'ri nho'ōmo āma 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zé hã te ĩwa sãmri ō di. Robaba di. Uburé Danhib'apito uptabi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ĩwaihu'u pe hã, duré Pone'ērebã me oto 'rãwi da'rata 're hâimana u'âsi zahuré mono na dã'ãsina, ĩsōrōwa hã oto hâimana ō di. ²³ Duré 'ri nho'ōmo na hã bãdã te te 're rob'uiwě mono ō di za oto, a'amo zama. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirowa'a na te za oto te te 're rowa'a, Pone'ērebã nhimirowa'a

na zama. ²⁴ Tawamhã daro mono bâ 're ãdahâimana za'ra mono norĩ hã te za ãsimirowa'a na 're dahâimana za'ra. Duré dama ãpire za'ra norĩ hã te te 're ãda'madââ za'ra mono norĩ hã te za tinhibro hã ahã uptabi na 'wasa, 'ri nho'u ãtéb u. ²⁵ Tawamhã duré 'ridawa za'ëté mono hã 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra 'ridawa za'ëté mono hã te za 'ridawa haré 're simasab u'âsi, õne u'âsi sitob ãna. Tame oto 're mara waihu'u mono õ wa, te za 'ridawa haré 're simasab u'âsi. ²⁶ Tawamhã daro mono bâ te za danhibro hã 'wasari ni, 'ri nho'u ãtéb u. Uburé dawaihu'u pese na romhuri pese zéb ré, te za asisi ni. ²⁷ Tawamhã marĩ ãwasédé hã da te 'mazasi za'ra õ di za. Duré 're ãdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã, duré 're ãdazadawa nhipese za'ra mono norĩ hã ãtème 're danhisisi waihu'u mono õ di za oto. ãbaihã na 're ãdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi 're ãsimi'wara mono zém na, ãsisi, 're ãsimi'wara mono norĩ si, te za ãtème 're sisisi, Pone'ërebã te na ãsisi ui'éré ré mono hã.

Ãne romnhowa ãromhâimana mono hã, te ãazabui mono hã.

22 Tawamhã hãiwa ãma 'Re ãhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã, tô õ hã ma tô duré ãzaprõ, â u'â hã te 'madââ da. Â u'â hã da te 're âhuri mono wa, dato sina 're ãdanomro u'âsi mono zé hã. Simhi zarob'a uptabi ne â zarob'a uptabi di, â u'â hã. Panho'u 're ãpraba za'ra mono ne, te 'Re ãhâimana u'âsi mono norĩ simasisizéb zahãpã hawi tipraba, Pone'ërebã me. ² 'Ri nho'õmo wa'wa, 'ri nhi'ridi ãnomro wa'wa, te tipraba. Duré wede hã â praba zaihã si'uiwa na ãsãna'rata si'uiwa hã te tame 're sa, ãrã hã da te 're huri mono wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono 'rata, dato sina 're ãdanomro u'âsi mono zé hã. A'amo sidãpãsi ãrãzé hã. Wahub sidãpãsi te 're 'rãi u'âsi. Duré ãsu hã daro mono bâ apã ãma 're ãdazéptãâ za'ra mono zéb da hã. ³ Duré marĩ ãwasédé hã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're ãawé'õ pese mono hã, ãwa 're hãimana za'ra mono õ di za, 'ri nho'õmo ãma hã. Duré 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te 're ãda'awé'õ pese mono hã ãwa 're dahâimana za'ra mono õ di za.

Taha wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono norĩ simasisizé hã te za 're hãimana, Pone'ërebã me, danhib'apito simasisizém ne hã, te te ãma 're ãda'ab'madãâ u'âsi zahuré mono zéb da hã. Taha wa, te za ãsib'a'uwé norĩ hã ãma 're wata u'âsi za'ra. ⁴ Te za duré ãubu hã te te siwi 're 'madãâ u'âsi za'ra. Duré ãsisi na uihã ui'éré ré, te za 're hãimana za'ra. ⁵ Tamemhã 're mara waihu'u mono õ di za. 'Re robra waihu'u mono õ dããsina, rob'uiwézém na da te 're rob'uiwé za'ra mono õ di za oto. Duré bãdã hã te te 're rob'uiwé mono õ di za oto. Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ãhâimana u'âsi mono si te za te te dama 're rowa'a. Tawamhã ãsib'a'uwé norĩ hã te za ãsadawa para pire na 're hãimana u'âsi za'ra, õne u'âsi.

Ãne romhã ré ãromhâimana mono hã, ãnhotõ 'rowim ne, te ãazabui mono hã, duré te ãawaihu'u mono hã.

Zezusi apã we timorĩzém na te te sina ãdapo're pu'uzé wasu'u

⁶ Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa hã tô õ hã te duré ãma tinha, ãne:

— ãhã wasu'u hã tô sena. Tô sena wa, te za rob'umnhasi sina da te 're sazei pese za'ra, da te 're wawã za'ra mono ãna. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, Tipé'ëzani hã te te tãma 're anhomri, taha na te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Ta hã 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô hãiwa ãma tãma ãromhuri'wa hã we ãzatõ, tô sena za ãromhâimana mono zém na te aima awaihu'u sirõmo mono da, duré ãnhipai u ãsib'a'uwé norĩ ma, te aima ãawaihu'u mono zéb zarina tãma waihu'u za'ra mono da. — ãne hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô ãma waihu'u.

⁷ Tawamhã Zezusihi mreme hã wa tô wapa, tizazei'wa norĩ te te ãpo're pu'uzé hã. ãne te tinha:

— Ma'ãpé, waihu'u pese za'ra wa'aba. Wa za wei morĩ su apã. ãhã wasu'u hã tô sena, ãbaihã na za ãromhâimana mono zém na rob'ui'éré hã ni'wa hã te te 're wapari pese mono wamhã, tãma 're rowé u'âsi mono di za. — ãne te tinha, Zezusi hã.

⁸ Wa hã Zuwã hã wa tô ãne uburé marĩ hã te awapari. Wa tô duré ãne te ab'madãâ. Tawamhã ãne te awapari mono pari, duré ãne hã te ab'madãâ mono pari, wa tô hãiwa ãma romhuri'wai papara aime, ãma ãwata da, za ãromhâimana mono zém na te te ãma ãawaihu'u mono ãma. ⁹ Tane nheré, te sina ãuwati, ãma ãwata tõ da. ãne te ãma tinha:

— Tôã. ãne 'manharĩ tõ. Wa hã asine, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, wa 're ãhâimana, duré asisãnawã norĩ ne hã, ãwasu'uwé na te te dama 're ãsadawa wasu'u za'ra mono norĩ ne hã. Duré ãhã wasu'u na ãarob'ui'éré mono wapari pese 'wa norĩ ne hã wa hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa. Taha wa, ma'ãpé 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma si 're aiwata u'âsi mono. — ãne te ãma ãwada'u.

¹⁰ Tawamhã te duré ãma tinha, ãne:

— ãhã wasu'u hã za ãromhâimana mono zém na ãarob'ui'éré mono hã asima sawi õ di za. ãma ronomro õ ré, za romhâimana mono na dããsina, te za sõ'awi dama 're ãawaihu'u mo. ¹¹ ãne na za romhutu na ãromhâimana mono zém na dama 're awaihu'u mono nheré, ni'wam norĩ hã tiwasété si õne haré te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wamhã, õhõ na si ãma 're hãimana za'ra mono tô. Duré ni'wam norĩ hã tihãiba na 're hãimana siwamnarĩ u'âsi za'ra mono wamhã, õhõ na si ãma 're hãimana u'âsi za'ra mono tô duré, rob'rãsutu u hã. Duré ni'wam norĩ hã te te 're 'manharĩ wé u'âsi za'ra mono wamhã, wé u'âsi ãma 're hãimana u'âsi za'ra mono. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma si 're nomro u'âsi mono wamhã, tô õhõ na si 're nomro u'âsi mono tô, rob'rãsutu u hã. — ãne hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô ãma waihu'u.

¹² Tawamhã Zezusihi mreme hã wa tô duré wapa, tizazei'wa norĩ te te ãpo're pu'uzé hã. ãne te tinha:

— Ma'āpé waihu'u pese za'ra wa'aba. Wa za wei morĩ su apâ. We ĩmorĩ wamhã, ĩnhimipawa'ābâzé hã wa za we ĩsiré tí'â, da te ĩma 're ĩromhuri wě za'ra mono zéb zarina te āma da'apawa'ābâ mono da. ¹³ Wa hã duréi-hã marĩ õ ré hã wa tō 're ĩhâimana. Uburé marĩ hã si'utõrĩ pese nheré, ĩsarina ĩsi'utõrĩ õ di za wa hã. Ōne u'âsi, wa za 're ĩhâimana u'âsi. — Āne Zezusihi mreme, te ĩwapari hã.

¹⁴ Duré, ni'wam norĩ hã uza hãirã da, ti'uza te te 're ĩ'upsõi pese za'ra mono hã, ta norĩ ma si tãma 're rowě uptabi za'ra mono di za. Tane tiwasété wi, 're ĩsipizari za'ra mono hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwasédé te te tãma 're ĩ'a'upsõi mono zé, te wasu'u, ĩ'uzã hãirã hã. Ta norĩ si te za rob'rãi u'â hã te te 're huri, da te 're huri mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata āma 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã. Ta norĩ si te za duré õne haré 'ri nho'õmo u 're sisisi, 'ridawa za'ētē na, ni'wa te te tiwi sitob za'ra āna. ¹⁵ Ni'wam norĩ si 'ri nho'õmo u 're sisisi waihu'u mono õ di za, marĩ ĩwasété uptabi na 're ĩdahâimana wasété uptabi za'ra mono norĩ hã, duré simi'â na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã, duré dahâiba na 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã, duré dapãrĩ'wa norĩ hã, duré romhãiba 'manharĩ āma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana 're ĩdawata za'ra mono norĩ hã, duré sadawa nhipese ze te, uburé dama 're ĩsadawa nhipese za'ra mono norĩ hã. Ta norĩ hã 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'ri nho'õmo u hã.

¹⁶ Tawamhã Zezusihi mreme hã wa tō duré wapa. Āne te ĩma tinha:

— Wa hã Zezusi, wa tō hãiwa āma ĩma romhuri'wa hã we atēme satõ, ā hã te ĩ'awaihu'u mono hã te te aima awaihu'u mono da, 'ri nho'õmo mono bâ ĩzazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ u'âsi mono norĩ ma, awaihu'u mono da, ĩsipai u. Wa hã apito Dawihi nhi-hudu, za ĩsine ĩpire na te 're ĩda'ab'madâ'â mono da hã. Wa hã awě u, wasi wawě 're ro'o pese mono ré, da'āma 're ĩ'awě za'ra mono ne, wa za romhâimanazép té, te dama 're apisutu, ĩmama nhib'a'uwě norĩ ma. — Āne te duré ĩma siwasu'u, Zezusi hã.

¹⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ězani hã te Pone'ērebãi mro da me, dazõ 're hãrã u'âsi zahuré, āne:

— We 're anomro aba mono, â u'âsi u. — Āne te dazõ 're hãrã u'âsi zahuré.

Tawamhã ni'wam norĩ hã āne hã te te 're wapari za'ra mono wa, â u'âsi u 're nomro mono wamhã, te za duré ĩhãrã zahuré na dazõ 're hãsi u'âsi.

Da te 're 'rubu za'ra mono wa, da te 're ĩ'âhuri mono ne, ni'wam norĩ hã te te sima 're wě za'ra mono wamhã, te za tō â u'âsi u 're nomro, te te 're âhuri u'âsi mono da, wa'ābâ āna. Ā u'â hã da te 're âhuri mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdanomro u'âsi mono zé.

Zuwã, te te dama āma ĩrob'ui'éré 'rãsutu zé wasu'u

¹⁸ Wa hã Zuwã hã, wa za oto āma aipo're pu'u sirõmo za'ra wa'wa ĩmreme pire na, āhã wasu'u na, ā ĩbaihã na, za ĩromhâimana mono zém na te ĩ'arob'ui'éré mono hã, 're ĩwapari za'ra wa'aba mono norĩ hã. Ni'wam norĩ hã āhã wasu'u hã siwa'ru sihawim na te te āma 're sa'ētē za'ra mono wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're hã za'ra, ā ĩbaihã na te te dama 're ĩrob'manharĩ pipa mono zé ĩsimi'wara mono zarina. Taha na, te za te te tãma 're sa'ētē za'ra, ĩ'hãri hã.

¹⁹ Duré ni'wam norĩ hã āhã wasu'u hã za ĩromhâimana mono zém na te ĩ'arob'ui'éré mono hawimhã tō senai õ newa, te te 're sani za'ra mono wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã rob'rãi u'â hã te te tiwi 're sawi za'ra, te te dame 're huri tõ mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata rowě na 're danomro u'âsi tõ mono da. Te za duré 'ri nho'u ĩtē hã ĩwě uptabi hã te te tiwi 're sawi za'ra, ĩwasédé hã ĩwa 're ĩhâimana mono õ hã. Āhã na, wa tō ā ĩbaihã na āma rob'ui'éré pa, ā 'ri nho'õmo na hã, duré rob'rãi u'âsi na hã.

²⁰ Tawamhã Zezusi hã te duré ĩrēme ma siwasu'u, ā te āma ĩ'arob'ui'éré mono na te te ĩma ĩ'awaihu'u mono 'wa hã. Āne te siwasu'u:

— Tō sena, wa za wei morĩ su apâ. — Āne te siwasu'u.

Tane tō. Wanhib'apito Zezusi apâ we aimorĩ su'u tō.

²¹ Wa hã Zuwã hã wa za oto asawi za'ra wa'wa, ĩrēme ma. Wa ĩsima te 're aiwě u'âsi za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezusi te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono da, duré te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da. Āne wa ai'āma te 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa.